Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Inforciatum

https://hdl.handle.net/1874/461177

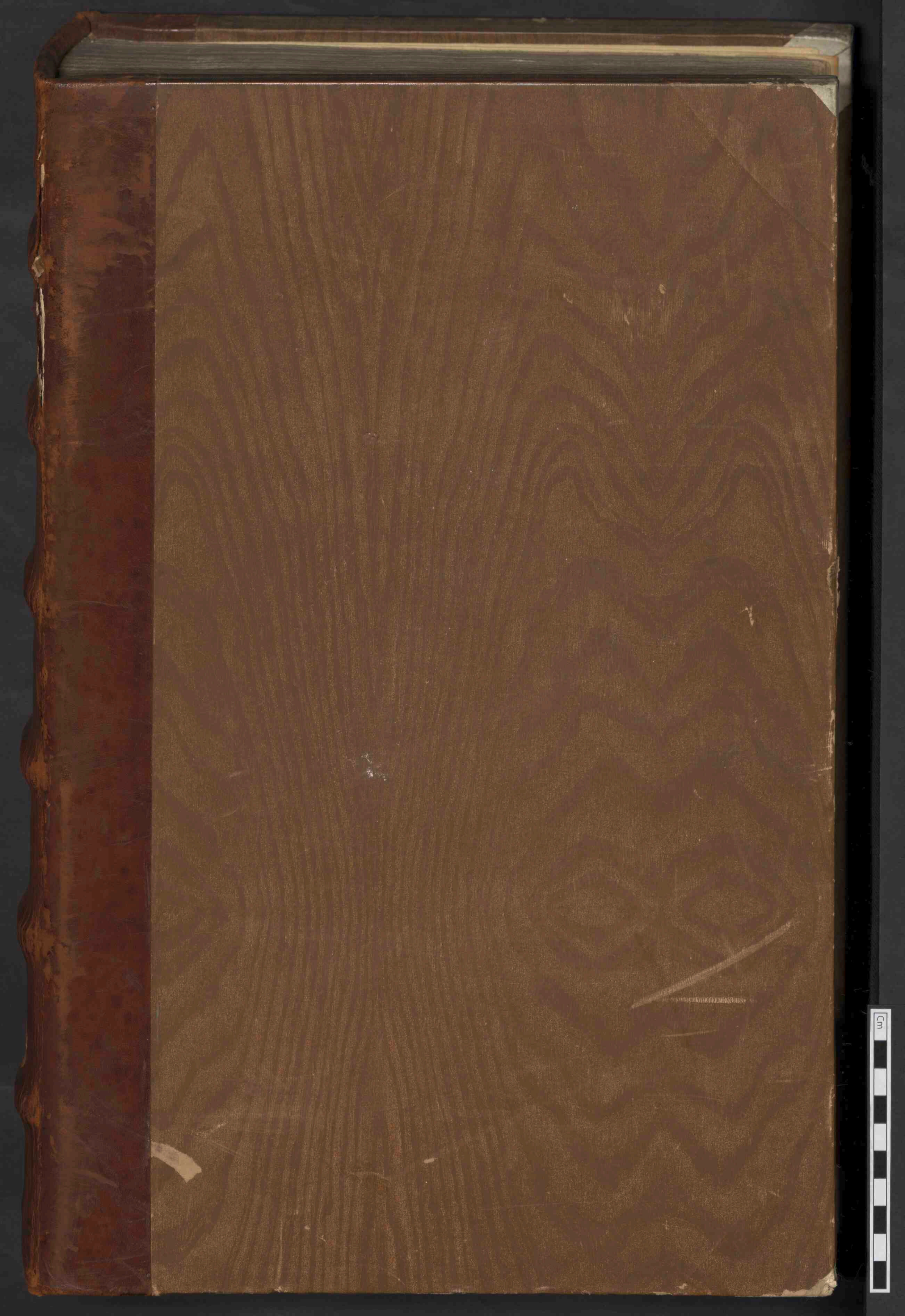

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

h Non ꝑferatur.ſ. non rogauit cum q erat de familia cui legauerat: vt ex tero darct. i Inter positis cau.t. cautõe ad q.ſ.ō au.ꝛ ar.lc.l.ſi vxo ri.ſ.fi.ꝛ.l.ticia. Item facit.ſ.t.i.l.pater.ſ.i.ꝛ de rebus du.l.vtrum.ſ.i. k Relitui.tpſi'danti.cum dans ſit de familia: ꝛ alioquin caueret ſe reſti tuturũ familie vt.ſ.c.l.pero.ſ.fratre.

l Rogo quo ad verba. nõ tamẽ minus quo ad ſniam'.

m Referri.q ẽ ſemper viuente rogato vt.ſ.c.l. in prin. n Batuz eſt.i. dari potuit per elec.vt.ſ.ō ſta.li.l.labeo: vel ponit pro dando.

o Unus. ſcilicet tantum.

p Si oẽſ perant. ſed ſil' ve niant: q dic vt.ſ.c.l. cuz q dam ꝛ.l.ſi tamen.

q Quod ſub.illud qō rẽ.

r Batuz ẽ.ex primo reſtõ voluit enĩ vnũ eligi non oi bus dari prꝛcepit. ſed quia nõ eſt electus oẽs petẽt az. ꝛ facit.ſ.c.l.cum pr .ſ. here ditate ꝛ.ſ.rogo ꝛ.ſ.t.i.l pr ſ.filiã: ꝛ.ſ. de re.du.l.vtruz ſ.i.ꝛ.ſ. de bo.li.l.ſi filius.ſ. cum filius ꝛ.ſ.vñ cog.l.i.ſ. ſi quiſ: ꝛ.ſ. ō iu.ſif.l.edicto. ſ.idem ꝛ ſ.cũ autez.ꝛ.ſ.ſi pares bere.p.l.ãtiq ꝛ tupa ti.i.l.ſi a pluribus.

s Si rẽ non cogendũ. naz i aliena locum hz vt bis ſu bjicit.ꝛ.C.e.l.cum alie: ꝛ ō fideicom.l.ꝓcdia ꝛ.ſ.t.i.l. ſi quis inquili.ſ.i.ſed ar.ſ. ſ.t.i.l.ſi domus. ſ.i.ꝛ.l. nõ quocunqz ſ.i.

t Redimere.qō erat eẽnei tia autem ipſius heredis.

u Faciliores.ꝛ iō q ꝛ iure heredis eſt eadẽ facilitas. nã ſicut ꝓpriã ita heꝛdis legare poſſumus: vt inſti.e. ſ.non ſolum ꝛ.ſ. de vſufru. le.l.ſticho.

x Rei. ſcilicet legate.

y Si omiſſa. vba ſolennia que olim.exigebant. hodie non: vt inſti.ō iig.re.per ſt. reli.ſ.ſi. vel pone.ꝛ hec eſt melior: ſic qō teſtator: ſemi plene relingt fideicõ.ita.ſ. heres me⁹ ꝓ fideicõ.fundũ ſempronio lz enim verbus dato vel eqpollens non ſit expreſſum. tamẽ qz ſcriptu ra congruit ſenſui teſtatoꝛis ſicut ꝛ ea. que debuerũt ſcribi tenet fideicõ. vt.C.de fideicom.l.i. ſic enĩ eſt in inſtitutione: vt.ō.ſ. here.inſti.l.i.ſ.qui ne qz ꝛ.ſ.ſin aũt ꝛ.l.quotiens.ſ.i.ꝛ.C.de teſta.l.errore ꝛ in legatis vt inſti.e. ſ.nra autem ꝛ.C.cõia de le.l.ij.ꝛ.ſ.t.i.l.ſi teſtõ. vel dic tertio qz teſtatoꝛ le gauit chartas ſuas intelligẽs libꝛos. nã ſignificatio verbi non ꝛgruit ſen ſui teſtatoris ſed qz aliquo mõ põt aptari tz: vt.ſ.t.i.l.libꝛo.nm.ſ.q tamẽ caſſius. r Item marcus. vxoꝛ eius heres inſtitutꝛa.

z Honoꝛ. habitus a vtro vxoꝛi.

a Transacti. i. finiti per mortem non mala gſa per dinoꝛtium.

b Qui melius. i. bene vel melius q̃ modo ipſa facere velit.

c Prouidentiſſimus. prouidentia in armis: religio in legibus vt inſti. in prohe. in prin. ibi turis relig. ꝛ.ꝛ ibi ſumma prouidentia.

d Verba. ſolẽnia. vel etiã conſecuta hodie nam noĩa ceſſabant ꝛ tunc va let vt bic ꝛ.ſ.t.i.l. pamphilo: ꝛ de adi.le.l. alumne: ſed ō.ſ.c.l.cuz pater .ſ. mando. ſo. ibi dando. conſiliũ. Item ō.ſ.t.iij.l. generali. ſo. ibi. Itez con tra. ſ.t.i.l. pater filium ſ.e. ſo. ibi . Item facit. ſ.t.i.l. ꝛ boc ꝛ.l. eo modo ꝛ j.l. pero. ij. ꝛ.iij. Rñ. ꝛ.ſ.t.i.l. filius ſa. ſ.ſi quis.

Sequens. ẽ causam bonoꝛũ immo ō cum rerum donatarum a viro in vxoꝛem datur viro rei vt.C.de rei vx.ac.ſ. tacetur ꝛ.ſ. de dona. in ter vi.ꝛ vxo. l. vtilem ergo ſunt in bonis defuncti vt.ſ. de ver.ſig.l. bonoꝛ ſ. in bonis. ſo. quidã dicunt hic loqui de his dona. que non ſunt prohibite inter coniuges. q̃ non vꝛ ex eo q̃ ſequit. plane ſi noiatim ẽ nã nec in his põt noiatim rogare: niſi tũſdez eidẽ relinquat vt.ſ.t.l. prꝛoꝛ.ſ. ſed ſi fundũ dic ex eo ẽ causam bonoꝛũ. i. q̃ ſeparata ſunt ab alia ſubã: ꝛ lz ſunt in bo nis non tñ ſũt ex bonis ꝛ ſic intellige extra bona. hec nẽpe inter ſe diſerũt vt inſti. vi. bo. rap. ſ. fi. in prelegat ionib⁹ aũt diſtingue vt no. C. de fideicõ. l. cum virũ: vel dic extra cauſaz bonoꝛũ quia trabitur retro reuoca tione nõ ſecuta: vt. C. de do. inter virum ꝛ vxoꝛem. l. donationes.

D Et o luci. primo caſu loquitur fideicõ. fecido ibi. quid ergo ẽt. heredi ex parte. ꝛ ſic bonorato. In tertio ibi. idẽ dicemus ẽt. heredi ex aſſe.

c Placuit. ſ.c. aure orum ꝛ ſic hereꝛ ꝓ ſtabit lucio titio. ſ. aureos per fideicõ. quasi tacite relictus: vt bic ꝛ.ſ.t.i.l. fideicõ.ſ. ſi quis ita.

b Inſtituiſſet. cluſi um titium.

i Eo. ſ. lucio titio.

k Hoc. ꝓbare. qꝛ otum eſt in ſo cala.

l Illud. q̃ ꝓximum ẽ in primo caſu.

m Ibi. ſ. i ꝓio clu. Ab bis .ſ. heredi bus. vt ipſi heredes ꝓſtent ei⁹ cui tutoꝛ fuerat dat⁹ quib⁹ certe caſib⁹ fideicõ. nõ itercidit qõ a pupillo datuz videt⁹. hac demuqz rõe placuit a tutoꝛe q nihil acceꝓit⁹ fideicõmiſſũ reliqui pupillo ſi poſ ſe: qñ q̃ ab eo reliquit extero nõ ipſi⁹ ꝓpriꝰ lz pupilli iure dẽt da re. d Fre' herede iſtituto petit ne dom⁹ alienareꝛ: lz ut i fãlia relinq reẽ ſi nõ puerit her⁹ volũtati lz do mũ alienauerit l' extero' hr⁹ iſtituto dẽſſerit oẽs fideicõ. petẽt. qd ergo ſi ſi ẽ eiuſdẽ grad⁹ ita res tẽpari dz ut. prim⁹ quiſqz⁹ ꝓio loco videaꝛ iuitaꝛ. nec tñ iõ ſeqñtiũ cã ꝓp ſupi oꝛes i poſterũ ledi dz lz ita. prim⁹ quiſqz admittẽd⁹ ẽ: ſi pat⁹ ſit caue re' ſe fãlie domũ reſtituturũ⁹. q̃ ſi cautio ſi fuerit ab eo qui ꝓio loco admiſſus ẽ ōſideraꝛa: nlla quidem eo noĩe naſceꝛ cõditio⁹. lz ſi dom⁹ ad extreꝛ qſiqz puenerit fideicõ. peti tio fãlie ꝓpeñt cauõz⁹ ãt rõe doli mali excepcñis puto iuſte ōſidera ri⁹ quãuis nẽo alı⁹ vlteriꝰ ex fãlia illa ſupſit⁹: ſi quidẽ ſint poſtea emã

g Placuit. ſ.c. aure orum ꝛ ſic hereꝛ ꝓ ſtabit lucio titio. ſ. aureos per fideicõ. quasi tacite relictus: vt bic ꝛ.ſ.t.i.l. fideicõ.ſ. ſi quis ita.

b Inſtituiſſet. cluſi um titium.

i Eo. ſ. lucio titio.

k Hoc. ꝓbare. qꝛ otum eſt in ſo cala.

l Illud. q̃ ꝓximum ẽ in primo caſu.

m Ibi. ſ. i ꝓio clu. Ab bis .ſ. heredi bus. vt ipſi heredes ꝓſtent ei⁹ cui tutoꝛ fuerat dat⁹ quib⁹ certe caſib⁹ fideicõ. nõ itercidit qõ a pupillo datuz videt⁹. hac demuqz rõe placuit a tutoꝛe q nihil acceꝓit⁹ fideicõmiſſũ reliqui pupillo ſi poſ ſe: qñ q̃ ab eo reliquit extero nõ ipſi⁹ ꝓpriꝰ lz pupilli iure dẽt da re. d Fre' herede iſtituto petit ne dom⁹ alienareꝛ: lz ut i fãlia relinq reẽ ſi nõ puerit her⁹ volũtati lz do mũ alienauerit l' extero' hr⁹ iſtituto dẽſſerit oẽs fideicõ. petẽt. qd ergo ſi ſi ẽ eiuſdẽ grad⁹ ita res tẽpari dz ut. prim⁹ quiſqz⁹ ꝓio loco videaꝛ iuitaꝛ. nec tñ iõ ſeqñtiũ cã ꝓp ſupi oꝛes i poſterũ ledi dz lz ita. prim⁹ quiſqz admittẽd⁹ ẽ: ſi pat⁹ ſit caue re' ſe fãlie domũ reſtituturũ⁹. q̃ ſi cautio ſi fuerit ab eo qui ꝓio loco admiſſus ẽ ōſideraꝛa: nlla quidem eo noĩe naſceꝛ cõditio⁹. lz ſi dom⁹ ad extreꝛ qſiqz puenerit fideicõ. peti tio fãlie ꝓpeñt cauõz⁹ ãt rõe doli mali excepcñis puto iuſte ōſidera ri⁹ quãuis nẽo alı⁹ vlteriꝰ ex fãlia illa ſupſit⁹: ſi quidẽ ſint poſtea emã

E Quẽ preſtabit. ſi nõ bic ex ꝓperfec to teſtõ vt. C. de teſt. l. ꝓpter. ſi fect⁹ teſt. ꝛ fa. ber. l. ſi. Rñ. fuſſit re ſtitut vni ex liberis vt. C. de l. hac ꝓſul. ſ. ex ꝓperfecto. ꝛ ſm hoc loqꝫ ſm noua iu ra cedicis: vl ſm. R. cantilhe vt valeat ꝓ codicillis: dic teſtm ſolẽne qñ ad oa nonc tutoꝛis: qz ſilꝰ eras emãcipatus vel ſuꝰ. ſ. ſ. ſ

Fol.
311

RARIORA

Cm

Cm

Cm

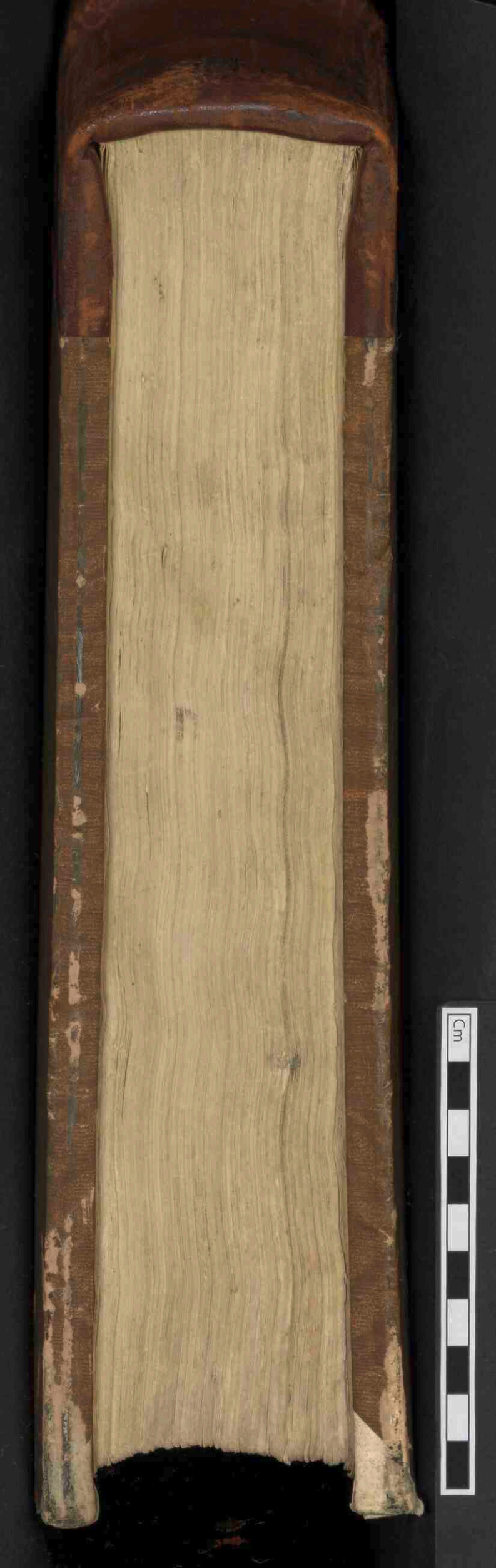
Cm

L. fol.
811

459. **Justinianus** Imperator, Digestum infortiatum cum glossa. Venetië, Johannes en Gregorius de Gregoriis 28 April 1484. 2o. L. 2o. 811

Typen 8, 40?. — Drukkersmerk (rood). — H* 9365. — Bl. 1 ontbreekt, bl. 2 is defect.

Op bl. 2a: „Johannes Gerhardus Veldtkamp Oldensalia Salius anno 1682 die 16° Martii stylo veteri J. U. doctor anno aetatis 28".

[fol. 811

Fol. 1 onleesbl. - Fol. 2 beschadigd.

Soluto matrimonio quemadmodu dos petat. Dixit
tē. re
q2 n
est ō
cā:
iu

§ 1

ſ. de iure do. f. per quos constituitur dos: nunc econtra per quos repetatur: uel sic dixit. ſ. ti. i. de matrimonijs dirimendis: nunc eis direptis quēadmodū dos petaſ. Secūdo nō. q hic non est caput libri. nam cū tres sunt libri singu lares pro dotibus ut ſ. in prohemio dige storū. §. alterutri. z constat vnum esse ō sponsalibus alium ō dona. inter uirum z uxo. aliū de impen. in re. dot. fact. ergo hic non ē caput libri ut. C. ō uc. iur. enu cle. l. ij §. post hos. Tertio quero quare iste liber nominatur insortiatū. Rō. quia cū rome esset studiū destructum: z bono nie ioleret eius recu peratione facta rauē ne cū esset amissū ius ē redditū: sorte cum multa adsunt que ō erant: z sic ponitur in pro ualde: ut. j. ō libe. z posthu. gall9 § ille. z sic dictio ius ul' digestū erit ei9 sub stantiuū. Alij dicunt q2 sortes leges sunt in eo: sed certe z ī veteri Alij ab iuētore seu auctore: ut publiciana z triticaria: ar. ſ. ō ori. iur. l. ij. §. postea cū apius. quod diuinare est: uel potes dicere no mina magistralia sunt quare de eis non est disputādū: q2 relinqui tur perticinacib9 secundū Tullium: z q2 plura sunt negocia q̄ uo cabula: ut. ſ. de pref. uer. l. natura enim. Alij ab insortiasim chal deo uocabulo: quod est dispositio: q2 vltime dispositiones hic sūt z tractat hoc uolumē de tribus. nam complet tractatum dotium. Item tractat de tutelis. Item de testis: z que in eis continent: z de bis que pertinent ad ultimas uoluntates: tā ex testamēto q̄ ab intestato. Itē dicunt quidam q Mir. non habuit hunc librū quasi post eum inuentum: qō non plz. Quarto z ultimo dic so. ma. &c. quod. f. dissoluatur: qō multis modis fit: ut. ſ. tit. i. l. i. z semper hic ti. locum hz: ut. j. de uer. signi. cum querebaſ. Itē nō. q dicit matrimonio. alias enim uel nulla actio competit si sciens non ua lere dedit: uel conditio ob cām: locum habet si ignorans ut. C. de condi. ob cām. l. i.

Johannes Gerhardus
Woldtcamp. Oldensalia
Salius a° j6o2
d. 16.° martij
stilo vetori. J. U. Doctor
a° ætatis Xxxi.

b Quemadmodū. i. per quos: ut. j. e. l. ij. § i. z a quibus: z inq̄ tum: ut. j. e. l. maritum. z alijs z quando: quod constat so. ma. ut hic z j eadem. l. ij. in principio.

c Petatur. idest repetatur. z ita simplex p composito: sic. ſ. de pig. acti. petenti: sic econtra reddere pro dare: ut. j. de leg. ij. cum quidā vxori: z. j. de dote pre. l. i. in prin.

d Otu. profectitie vel aduentitie. de quibus dicitur. ſ. ō iure dō. l. profectitia. z ponunt hic tria: dictū: ratio dic ti z rōnis: sic. ſ. de peti. here. §z z si lege. §. itē si res.

e Causa. i. acti. z sic causa causata: vt. C. per quas pso. no. ac qui. l. i. vel eō. p cā causante actionem: z tunc dic dotis cā. i. ip sa dos per eāde. l. aut alio modo legiſ: vel q2 ob cām. i. ob matri monium datur: z sic eo non est: vt. ſ. de iur. do. l. ij. vel. i. dotis conditio. i. aptitudo z sic cōprehendat tā dotem q̄ actionem: nec est vis: q2 si dos est priuilegiata: ergo z dotis actio: alias nihil va leret priuilegiū: z si actio est priuilegiata: ergo z dos: q2 propter dotem daſ actio. Alij cā. i. titu. vel contractus: vt insti. de leg. §. si res. Alij vt. R. i. iudicij seu instātia: vt citius sorte expediatur sic. C. de transl. l. cās. Alij i. matrimoniū quod est causa dotis: q2 matrimoniū pōt esse sine dote non eō: vt. ſ. de iur. do. l. iij.

f Semper. i. oi tempore. z omni casu cor temporum. nā ante ma trimoniū z constante matrimonio z eo soluto est precipua. i. speci alis. q. d. pre alijs capit multa vel preter cōia aliarum conuen tionū capit specialia: z hic ponitur precipuū. ſ. de of. procō ce. l. i. §. fi. z. ſ. famil. her. si filia. § hoc āplius. z. §. precipeſ. z pōe exempla de casibus primi z secundi z tertij temporis. Ecce enim ante matrimoniū nudo pacto cōstituit dos. Item de bonis patris promissa creditur in dubio: lz alias ex nudo pacto actio non oria tur z nemo suas pecūias iactare creda: vt. C. de do. promiſ. l. ad exactionē. z. l. fi. z. ſ. de pac. l. iurisg. §. igitur. z. ſ de pbatio. cum de indebito. Item de tacita stipulatione: z tacita hypoteca: vt. C. de rei vx. act. l. vnica. §. i. z. ij. h alias stipulatio cōtrahaſ vtroq loquente: vt. j. de verb. ob. l. i. in prin. Item q2 ī arbitriū alterius partis: z q2 incerta: ut. C. de do. p. l. iij. z. ſ. de iur. do. l. cum post. §. gener. Itē ad hoc. C. ad vele. l. fi. z cōia ō leg. auc

ſ. de i.
de pac. ō
dat hic cū
tol. l. unica.
bis q dele. u
j. ō reg. iu. l. i
mabile: z tunc
cum per uendito
si. q̄doq; pp affec
nature: ut. ſ. de sc
ut. j. de bo. li. l. liber
§. si quis in frau. z al'. §
q2 uicina: ut. j. de le. ij.

i Cum dotatas. ratio ra

k Ad sobolē. i. ad nubendū
ditionī: vt in auten. de equa. d
nō repellatur a viro presumptiū

l Liberis legitimis ad qō. C. de
spurios quādoq; bēre expedit: ut j.

m Ciuitatē. romanā p excellentiā: z
romanā urbē habitantibus cū eadē si
cit. j. de uētre ī pos. mit. l. i. §. z ger

n Maxime. i. ualde.

o Necessariū. i. utile. sic. ſ. de offi.
C. de studiis liberaliū artium urb

p q Soluto expone ut in rubri
Dos dz. annua bina trin
bilia intra annū: vt. C. de rei ux. a
do culpa mulieris solutū est matrimon
deliquerit. vt. j. e. cū mulier. z. l. viro. J
dotis interpositū vt in auten. de sanc. epis
etiā facit. C. e. l. ſ constante: nisi in cāu: vt.
fallit si aliud pōt obiici mulieri: vt. j. e. si m
si extraneus dedit z pactus est sibi reddi. vt.
Itē fallit si est in ptāte patris: vt. j. e. §. i. vel
lieri. i. patri mulieris: vt oēm repetentē oprehend
to quādoq; ēt constante in casib9 tribus. Primus ē. j.
prin. Secūs. ſ. de iure do. quēad. Tertius C. de repu. l. i.
si maritus dānetur in metallū: nam nō soluitur hodie matrimoniū: vt ī
auten. de nup. §. qō autē: z tamē dos repetitur vt. j. e. si marito. bis ār
casibus cogiſ. f. reddere dotē cōstante ma. Sunt z alij q̄do pōt z va
let restitutio: vt. j. e. l. q̄uis: z. l. se. aſ. si reddat vir nō liberatur: nisi
quatenus illa esset locupletior: z sic habet instar donationis: vt. C. si
dos constante matrimonio. l. i.

r Nec cogiſ. dixit q̄do so. ma. dos repetaſ. nunc q̄do dos daſ viro a
muliere. nā non cogiſ alij promittere si patiſ incōmodū: vel sm quosdā
etiā si ab extraneo deſ: nō cogitur: extraneo promittere in datione dot:
qō nō plz: vt. C. de rei vx. ac. l. i. §. accedit: z. ſ. de pac. doc. cum dos
vel dic loqui eo casu quo. ſ. s. ma. so. z dic de satisda. que ē. j. e. si cōstā
ter. §. quot z. §. si vxor. illa ergo debet fieri mulieri que dotē debet repe
teſ nō alij si ē icōmodū viro vl ēt si extrāeus ōdit z pactus fuit nō dz ei
satisdari a viro: si est incōmodum. i. laborioſū inuenire fideiussorē cum

a 2

DOMEIN-ARCHIEF
TE
UTRECHT

ris nocet ei ⁊ filie: vt subijcit: cum in eo casu actio sit solius filie: vt.C.de rei vx.ac.l.i.§.videamus.⁊.§.⁊ hoc: sed certe imo vī amissa quo ad filiam ēt ea existente in ptāte ⁊ sic non est opus consensu eius: vt.s̄.de pac.do.l.cum dos.§.si vero que est p̄ .so.hic ipso iure non ibi p exceptionē sic.vel ibi paciscendo de nō petendo. hic dele

amissā[p] quā adiuncta filie[q] persona potest hēre: quod si sui iuris fuerit fcā filia: nocebit ei ista stipulatio[r]. ¶ Uolūtatē autē[s] filie cū pater agit de dote: utrū sic accipimus ut consēciat: an uero ne ꝓtradicat filia: et ē ab iperatore ātonino rescriptum filiā: nisi euidēter ꝓtradicat[t]: uideri consentire p̄i. Et iul.lib.lxviij. di sto. scripsit quasi ex uolūtate filie ueri experiri patrē: si furiosā filiā habeat. nam ubi nō pōt per demen tiā ꝓtradicere[v] ꝓsētire quis eā meri to credet[r]. Dz[x] et si absēs filia sit: di cendū erit nō ex uolūtate eius id fa ctū cauēdūqz apatre ratā[y] rē filiā bi turā: ubi ei sapit scire[z] eā exigimus ut uideatur nō ꝓtradicere. [a] ¶ Au.

Non[r] soluz āt in exigēda: sed ēt in soluēda dote que[a] cōis ē pa tris et filie utriusque uolūtas exqui

gando. item nunqd sunt due actōes una p̄is alia filie an una communis: hic innu it qō due. sed Jo. di cit unam quaz pater quādoqz solus intē tat quandoqz adiun cta persona filie: q̄ doqz sola filia: aliō est in actione iniuria rum quesita patri p filium: q⁊ sunt due: vt.j. ō iniur l.pater. Jtem no.qō filia po test per aliū qō non per se sic .s̄. que res pig.obli.pos.l.aristo sz magis dicitur nō impedire quam āge re: sic.j̄.de manu. vī. l.si pater in fi.

q ¶ Ei.s.filie. sed qui daz dicant patri: qō non placet: quia ⁊ si filia nihil fecisset ta men pater in eum ca sū non ageret: ut.C.

de rei vx.ac l.i.§.videamus.

r ¶ Stipulatio.i.,pmissio fcā cīneo: sic.s̄.de ꝓ.ide.l.si nō sortē. §.p.

s ¶ Uoluntatem.ut consentiat.s.expressim.

t ¶ Contradicat.⁊ contradicendi causā habeat: ut.j̄.c.l.dotem: ⁊.l. si cū dotē.§.eo aūt tēpore: sed p̄.j̄.c.l.ticia vbi p̄ dz probare eā cō sentire: sed dic qō probat eo ipso quod non dissentit. Jtē no.hic qō qui tacet consentit: argu.p̄.j̄.de fur.l.q uas.§.vetare: sed dic ,p ⁊ p̄.s̄.de procur.l.filius.§.iuitus. u ¶ Contradicere.filia.

r ¶ Credet.vt.s̄ de bis qui sunt sui vel alie.iuris.l.p̄e.§.fi.sed p̄.s̄. loca.l.qui ad certuz.sz hoc ideo: quia p̄dicere non potest: nisi iustā causā contradicendi habeat: ēt si sapit: ibi secus. sic ergo quasi con sētit: vt dicta.l.patre: ⁊ quasi cōtrahit: ut.s̄.de neg.ges.l.iij.§. curatori: sed vere non ꝓsentit: nec cōtradicit: vt.j̄.de reg.iur.l. in negocijs. Jtem hoc potest intelligi si non habeat causam contradicēdi.

y ¶ Sed si absens. non ergo pro eodem habetur absentia ⁊ furor: ⁊ idē habes.s̄.de.pcu.l.ij.§.furiosus ⁊ j̄.de iniur.l.sz si vrius.§.filio fami.sz contra.j̄.de regu.iu.l.vbi.§.furiosus ⁊.j̄.de iure codicillo⁊ l.ij.§.furiosus. Solu.quo ad aium est absens: vt ibi: q⁊o ad corp⁹ p̄sens vt hic: ⁊ sic cū non p̄dicat nec cōtradicere p̄ō: cuz aius de est: vt.s̄.de procur.l.ij.cōsentire dz: vt hic: ⁊ sic quo ad corpus accipit hic: sed si absens tē.⁊ dicitur absens si abest a loco ubi agit: al' aliter. vt.C.de prescrip.lō.tē.l.fi.⁊ de hoc dz.j̄.de vr.signi.l.absētē.

z ¶ Ratam rē.⁊ si omissa sit de rato satisdatio dic: vt.j̄.e.l.si cum do tē.§.si pater. Jtē cum cauet de rato si mortuus filia ammodo stipu latio non committitur: vt.j̄.rem ra.ha.l.si sine: ⁊.l.fi.

p ¶ Scire.debet.ergo ei denuntiari si ignorat alias non est opus: vt s̄.de euic.l.herennius: ⁊ de ac.emp.l.i.in fi.

q ¶ Non p̄dicere.sed si latitet: dic ut.j̄.e.l.si am dotem.§.sed si latitet. Jtē facit.s̄.de procur.l.non solū.§.si de iure: sz sequens.§.si p̄ vz cōtra: sed ibi in actione iniuriaꝝ: que sit due ⁊ si sua agit pater non cauet vt ibi: sz si nōie filie agat sic: vt j̄.rē ra.ha.l.si sine.§.f.at actio de dote vna ē: vt.s̄.pror.§.no. vel nc qō etiā si nōie filie agat non caueat vt ibi: aliud si eius pcurato: vt.d l.rē ra.ha.b.nā priui legiū patri datum non transit ad aliū sic.j̄ de le.ij.l.cū patronus.

r ¶ Non solum.in exigenda exigitur.ab inuito: vt j̄.de leg.iij.l fidei cōmissa.§.si rez exoluit maritus sponte: videbatur enī quod lz nō solus exigat: tamen sol eꝫ iudicium soluatur: vt in ad iecto: vt.j̄.de so.l.qō stipulatus: n/n tamē ē ita: ⁊ eꝫ. exigit procurator litis non tamen ei soluit: v.j̄ de so.l.boc iure.

s ¶ Que.sit relatio ad id quod dotur intelligi p precedēs: ⁊ dic que i.cuius exactio.naz ipsa dos est viri consumpta forte: vel ipsa dos est cōmunis eo respectu: q⁊ vtrqz habet actionē pro ea: ul' dic que i.quia. Sed qualiter est actio cōmunis: R°. sicut duobus heredib⁹ actio hereditaria: ⁊ sic pro diuiso: q⁊ sic est in illa: vt .C. fa.her.ea que: ⁊ pater exercet suam partem ⁊ partē filie: vel verius vtrique insolidum competit: ut diobus reis stipulandi: sed plusculum habet pater.s.exercitiū: vt.j̄.l.pror.§.deniqz pater.⁊.C.de bo.que li. l.fi.§.vbi: consensu tam filie: vt hic: nisi in casibus notatis in.d.§ deniqz: ⁊ secundū hoc non oportet qō ambulet actio de vno ad alium: quod raro sit: tamē quādoqz contingit: vt.ff.de vsuf.l.adhuc:

alias est.l.sed ꝛ si quis.§.si operas:sed uterqꝫ exercebit diuersis ramen casibus:vt.C.de rei vx.ac.l.i.§.accedit:ꝛ.§.videamus:sed ꝑm hoc quare cauet de rato:vt.s̄ l.proxi in fi.R°.pp filie consensum q abest:sine quo non agit nisi cauetur:qđ in duo.reis sti.nō est opus cum sine alterius consensu alter agat.

t Alter alterius.i. filie. vel ēt extranei q dedit dotem ꝛ stipulatus est incontinēti sibi reddi: vt.j.de solu.l.qui hoiez.§.si gener.ꝛ.s̄.ō ali.iu.muca.fac.l.i.ꝛ.j.ō re iu. nō debet:ꝛ.C. de an ex.l.vt profectius.

u Deteriorē.ēt si soluat pri:vt.C. de rei vxo.ac autē.sz q̄uis.

x Peruenit. quod est qualitercunqꝫ in rem pris vertat: ēt si se denuo dotet ex ea cū hoc onus pris sit: vt.s̄.de rem ver.l.ꝛ ideo in fi.ꝛ.l se.ꝛ.d. aut.sed q̄uis: idem si pr non habuit cām contradicendi: vt. j. e.si cum dotem.§.i.

y Tollet. quia ipso facto ratū hz:ut.j.rēra.ba.l.non tm̄:ꝛ C. ō pdi.ide.l indebitū ꝛ retrotrahit: vt .C. ad mace.l.fi . Item no.qō liberoꝝ soluēdo alij dūmodo pecunia ad hereditoremꝫ pueniat:vt.s̄.de pe.hꝛ.l.sed ꝛ si lege.§.si minori ibi ꝛ si id cē.ꝛ.s̄.de ne.ge.l.si liber:ꝛ ō sol'.l.quoti.ac.

z Si pater ōdisset.quod facere debet:nisi clades aduenerit patri:vt.C.de rei vx.ac.sed quamuis.

a Repell'r.vt ꝛ.j.e.l.dotē.idco si existit hꝫs pri vel habuit legatum equalens doti:vt.j.e.si cum dotē.§.si pr:alias ipsa ꝫ viz:ꝛ vir ꝫ soceꝫ:vl' ei⁹ heredē p pditōez idebiti aget:vt.j.ō sol'.l.q hoiez.§.si ge.

b De diuisione.dic ex quo ꝛ vsqꝫ quo fructus dotis sunt viri ꝛ certe ex quo hec duo interuenerūt.s.qō matrimonium est ꝛ dos data:altez tm̄ nō sufficit.nā ante date dot' fructus auget dotez:postea date ex die quo ē data:fructus sunt viri:vt hēs in seq.l.ꝛ hoc vsqꝫ ad vltimū ānū matrimonij:si mō ꝛ onera subijt:alias nō vt.j.e.l.in ifulā.§.vsuras:ꝛ de exce.do.l.fi.i prin.ꝛ.s̄.de iu.do.l.cum post.§.i domū:q vltimus ānus incipit hito respectu ad principiuꝫ quando predicta duo concurrunt:vt hac .l. at fructus vltimi anni diuidunt:vt pro quota durauit matrimoniuꝫ pro tota habeat vir . pro alia vxor:vt.j.diuortio:ꝛ.C.de rei vx.ac.l.i.§.sed ꝛ nouissimi : alij dicunt quod hic durauit matrimonium per annum vel minus. erūt ergo fructꝰ viri ex quobic duo cōcurrūt usqꝫ ad fi.mr̄imonij.

c Anni eius.id est vltimi anni matrimonij.

d Traditi.constante matrimonio.

e Sibi.id est ad suum commodum vt lucretur fructus.

f Constitute pacto.i.sine traditione ne sibi statim contradicat.

g Nuptiaꝫ scilicet contractarū.si non tunc tradita erat.

h Possessio est.nuptijs precedentib⁹:secus si possessiōis traditio nuptias precessit:qr tunc augēt dotē:vt.j.l.proꝛ.ꝛ.s̄.de iu.do l.dot' fructus.§.i.preterea ꝛ alia rōne qr dotale predium non pōt dici ante mr̄imonium ꝫctum:lz quasi dotale dicat quo ad hoc vt alienari non possit:vt.s̄ de fun.do.l.iiij.nā dos sine mr̄imonio esse non pōt lz matrimonium sine dote possit:vt.C.de do.ante nup.l.fi. Itē contracto prius mr̄imonio.s.ante dotis traditionē nō hz maritus fructus donec secuta fuerit traditio . Imputari enim ōz marito qō sūdum sibi dari non petijt.vnde non lucrat fructus lz onera subeat : ꝛ ideo non nisi a tepore mortis petet fructus ex tūc cū actio bo.fi . sit.s.ex stipulatu:q̄ hz:vt.s̄.de vsur.l.mora.§.in bo .si. ꝛ.C. de rei vx.ac.l.i.§ sed ꝛ si non ignoramus: sz vz mulier esse i mora eo ipso qō percepit fructus ꝛ vir subijt onera:vt.s̄.de ac.emp.l.iul'.§.ex vēdito:ꝛ.C.de ac.emp.l.curabit:sed pone mulierem fructus non percipisse:vt ar.s̄.de vsur.l.videamus i prin.vel pone eā obtulisse:equū est marito suā negligentiam imputari vt.C.de an.excep.l.vt prosectius:alias ergo preterq̄ in istis duobus casibus est in mora:ar.dictarum.l.ꝛ facit.j.de vsucapi.l.si aliena in prin.

i Ante.secus si post:qr tunc ex die traditiōis.vt supra.l.proꝛ.

k Ex die nuptiarū ꝓtractaꝫ.tūc.n.icipit cē dotale:vt.s̄.l.pr.i. fi.

l Obseruat.vt sciamus quota parte ultimi anni durat mr̄imoniū

m Quandoqꝫ.id est quandocunqꝫ.

n Quasi dotis.illud quasi ē expressiuuꝫ ueritat':ut.s̄.de iu.do.l.dotis fructus ꝛ.j.e.l.diuortio.§.item si messes. Sed qd si puella.x.annoꝝ dixi de fact⁹:ꝛ subeo onera eius an lucrer fructus rerū suaꝫ respondeo.non p.l.istā ꝛ precedentē:sed quidam vt ꝫ . sic ꝛ hoc de equitate:qr que est ratio quod lucretur post matrimoniū:qr subijt onera : eadem ꝛ ante:ergo idē ius:ar.s̄.ad.l.aquil'.l illud:ꝛ ad hāc ꝛ superiores ꝛ l. si es dicunt quod nō subibat onera:sed per.l.municipalem hec equitas seruatur bononie.

Idē i ceteris ānis seruatur l : donec diuortium fiat. Nam si āte nuptias traditus sit:et fructus inde percepti. hi restituēdi sūt.quādoqꝫ m diuortio facto quasi dotis n facti .

Fructus° u Ulpia. Neos esse constat qui deducta ipēsa° supersūt Quod sceuola et ad mariti et ad mulieris ipēsas refert q Nā si mulier r pridie s uidemias dote dederit:mox sublatus a marito uidemijs diuertit t nō putat ei v undeci dūtaxat x mēsiū fructus restitui . sed et ipensas y que antequā portiones fructuū fiāt z :deducēde sūt. Igitur et si a maritus aliquid ipenderit b i eū ānū utriusqꝫ ipense cōcurrent c : et ita d est si ipensarū e a muliere factaꝫ rō bēatur:cū plurimis annis in matrionio fuerit: Necesse ē primi f āni pputari tēpus qō sit āte datū pditū

Fructus. dixi superioribus.ll.viz lucrari fructus pro eo tēpore quo durauit matrimoniū ꝛ prediū fuit dotale:nunc de quibus fructibus dicat:audi.

p Impensa.non quelibet sed que gratia fructuū fiat vt.j.l.diuortio.§.impēdia: ꝛ.s̄.de pe.here.l.si.a patre §.p.nullus eiz casus ꝛc̄.vt. s̄.fa.here.l.fundus qui : ꝛ hoc inspecto exitu . interim tamē vere est fructus : sic ꝛ.s̄. pro socio mutius : ꝛ fa.j.de le.i.l.nō amplius in prin.ꝛ.C.de fruc.ꝛ li.ex l.i.ꝛ.j.ti.i..l.iij.§.i .ꝛ .s̄ .de vsur.l quod in fructus.

q Refert.ꝛ primo ponit ō expen. mulieris postea viri:ꝛ quādo matrimonium durauit minus āno:postea dicit quādo plurib⁹ ānis .

r Mulier nūc ō muliere

s Pridie.vindemias puta cal'.septemb .

t Diuertit.puta.cal'.octobris:ꝛ sic per mensem durauit mr̄imoniū: nazm̄ durat videmia:vt.C.de ser .l.oēs ꝛ fz hoc verbū mor determinat uel verbū diuertit:vl' verbū sublatis:al' aūt aliter accipit hec dictio mox. s̄ . de iudi.l.p interualla:ꝛ.s̄.si cer.pe.l.i. u Ei.s.mulieri.

x Buntaxat.sine expensis.s.vt subijcit.nam cū expē.restitu.fruc.xj. mē.

y Sed ꝛ ipensas putat restitui:az.quas fecerat mulier.colēdo vineā an teq̄ traderet viro. z Fiant.i.anteq̄ diuidantur fructus .

a Igitur.ꝛsi nunc de viro. b Impenderit.vindemiando .

c Concurrent.qr quilibet suos deducet.

d Ita est.i.si mulier est si cē.ꝛ quod subijcit necesse sub.est.

e Impensarū.berta nupsit titio cal'.octobris.ꝛ vineam plenā dedit in dotem i qua colenda impēderat.x.ꝛ durauit mr̄imonium.x.ānis ꝛ plus vno mense:ꝛ sic solutum est in cal'.nouēbris:sicqꝫ vinea redditur vacua mulieri:fructus vltimi anni diuidunt:ꝛ proxi.partibus mulieri reddun tur:pro.xij.qua durauit matrimoniū viro relinquitur:expensa tamē quā fecerat mulier in colendo ante datā vineam deducit: si autē vltimus annus mr̄imonij fuisset cōpletus:qr solutū esset matrimoniū in cal'.octob . ꝛ sic vineam plenā restituisset vir sicut accepat non deducet mulier expēsas antea factas:qr nec vir quas in ultimo anno fecit:vt.j.l.proꝛ.§ interdum retinebit:ꝛ.§.ipendia in fi.§.sed quidam indistincte dicunt q hic dicitur siue sit cōpletus vltimus annus:siue non:ꝛ.§.impendia in viro q non deducit intellgunt vtpote cuz omnes fructus ei remaneant.

f Primi āni.s.mr̄imonij:nō totius.s.āni:sed ei⁹ q cessit ante datū p̄diuz.s.in dotē:siue simul cepit eē mr̄imoniū ꝛ dos siue ante mr̄imoniū ꝛ postea dos: vt expēsa tūc tpis facta mulieri reddat:sed de qbus fructib⁹ fit hec deductō:ō pris nō:qr diu pſupti sūt:de vltimis:nō qr i eis nō ipēdit sed de vltimis dic qr loco proꝛ sūt:ar.j.de leg.ij.l.imperatoꝛ i fi.ꝛ l.seq.

d Duortio.al'.lex al'.§.papi.Et dic berta nupsit titio i cal' octo.ꝛ vineā dedit i dotē vuis plenā:sequēti mēse.s.cal'.nouēbr .iā percepta vindemia locauit vir fundū ad ānū ꝓ.xij.ꝛ eodē āno i fine ianuarij solutū mr̄imoniū:ꝛ sic durauit mr̄imoniū.iiij.mēsibus a die quo fuit ꝫctū mr̄imoniū:sz a tpe locatiōis p tres certū ē aūt fructus debere diuidi huj⁹ āni inter uiz ꝛ uxorē:ut ꝓ quota pte āni durauit mr̄imoniū:pro tota hēat uir:ꝓ alia uxor:ut.s̄.e.l.de diuisiōe:quero ergo q̄tū dicas hoc durasse mr̄imoniū ut sic scias q̄tā ptē uidemie ꝛ mercedis debite ex locatiōe hēat:ad qō dic qō si ispicit tēp⁹ locatiōis iuenies trib⁹ mēsib⁹ durasse:ꝛ sic uidemiā totā preābulā:ꝛ quartā mercedis hz uir:qō ē absurduz qr ꝛ si i cal'.nouēb.iā pcepta uidemia fieret diuortiū totā uidemiā hēret uir qō ē falsuz: ut.s̄.e.l.fructus:si vo ispicias tēpus quo fuit mr̄imonium ꝫctū iuenies durasse mr̄imoniū.iiij.mēsibus:ꝛ sic tertiā ptē uindemie ꝛ mercedis hz uir: ꝛ hoc vuz:ꝛ sic ānus icipit a die ꝫcti mr̄imonij ꝛ a die date dotis:nō a die locatiōis.qō aūt tēp⁹ ꝫcti mr̄imonij ꝛ uiee date i dotē ispiciat:ꝛ nō tēpus locatiōis:pbat i ꝫrio casu:nā pone eū qō post pcepta uidemiā dedit mlier uiro i dotē uacuā i cal'.octo.uel nouēb. ꝛ eodez āno cal'.marcij marit⁹ locauit eādē ꝓ.xij.mēse aprilis factū est diuortiū. quero ergo q̄tā ptē merced' hz uir:ꝛ qdē si ispicias tps locatiōis hz. xij qr ex tūc uno mēse durauit mr̄imoniū:si āt tēp⁹ mr̄imonij qō durauit. v. vl'.vj.mēsib⁹ ꝓ tāto lucrabit vir:ꝛ hoc ē uez .uidemia āt preābula a muliē āte ꝫctū mr̄imōiū pcepta nō diuidit:ut.j.§ appet cē.qō hic iūgas.b.

g Eō idē:si morte fit solutū mr̄imōiū.bir.naz sic fit redditō ꝛ diuisio:ut

C. de rei ux. ac. l. i. §. sed & nouissimi: i casu uſ ꝯ. ſ. ſi supstes mulier sit alēda ab heꝛdib⁹ uiri. ſ. ānū cū alias nō hēat: q᷑ dic ut. C. ō rei ux. ac. l. i. §. eracto
b Fructus. nāles & idustriales quos uir pꝛecepit & mercedes debite marito ex locatione fundi dotalis: ut declarant inferioꝛa. nā omnia hec sunt fructus: ut. s̄. de usufru. l. aꝛboꝛibus. §. i.
i Ait papi. de se loquēs: ut & ibi: & testimoniū eius uerum ē de se loquens cuāgelista. Jo. & sunt similia. s̄. ō adop. l. si pater. §. q duos.
k Locatiōis qualiter hoc sit statim in lra explanaꝫ.
l In mr̄imonio q fundus fuit datus i dote ꝛ: ut. s̄. c. l. de diuisione.
m Vindemie. non pcepte puta kl̄. octo. quo ēt die fuit matrimonium ꝯctum.
n Fundus uineatus.
o Locauerit. pro. xij. aur. puta in annum.
p Januarij. puta eiusdem anni.
p Suꝑema. i. ultia. sic. ſ. ō uul. sub. l. ex duobus.
p Fructus omnes.
q Quartā. q᷑ quarta parte anni stetit mr̄imoniū a die locatōis usq᷑ i diē diuoꝛtij
r Equum est. qō fieret si a die locatōis tēpus quo fructus diuidunt̄ inciperet: quod non est verum rōe cōi: q᷑ cum nō plus tertia āni mr̄imoniū steterit: nec plus ꝺꝫ lucrari de fructib⁹: vt ifra ō reg. iu. l. f̄m naturam. Jtē specialr̄. q᷑ sequitur iconueniens & subijcit alioq᷑ ꝛc.
s Alioq᷑. i. si dicas lucrari oēs secuta locatiōe: ergo idē erit ea nō secuta nā gbsurdū sequitur aliud absurdū.
t Coactis. i. pceptis a marito.
u Retinebit. scilicet uir quod est falsum: vt. s̄. l. pꝛoꝛi. ideo aliud dicēdū: vt subijcit: & infra. e. l. §. non solū.
x Jtaq᷑ nunc soluit predicta.
y Et quatuoꝛ. octobꝛis. nouembꝛis decembꝛis & ianuarij. Jo.
z Fructus omnes. deducta impensa vt supꝛa. l. pꝛoꝛi.
a Confundi. i. commiscerī: sic. C. de coll̄. illam.
b Ex ea. i. vindemie estimatione & quarta poꝛtione mercedis. Jo.
c Tertia poꝛtio. i. tres aurei. ſ᷑ cur nō tertia cū tertia parte āni durauit mr̄imonium: R°. non ꝺꝫ ante ꝓputari illa pensio q᷑ debeaꝫ: sed non fuit ō bita marito nisi tribus mensibus: aliud si pꝛius locasset. nā ciuilis & naturalis accessio equalet: vt. s̄. de usu. l. usu. & de pe. hꝛ. l. mercedes: sed oppo nit ergo inspicitur tēpus locationis: quod in pꝛin. negauit: R°. tēpus locationis inspicitur vt sciamus qd percipitur: tēpus matrimonij vt sciamus pꝛo quota parte anni lucrifaciat vir id qō percipit: & sic pꝛo tertia. vnum ergo aureum de tribus habebit uir. Sed quare pꝛo pꝛimo mense aliquid de pensione hꝫ: R°. q᷑ in illo subijt onera matrimonij: ūde & emolumentū habeat: vt. ſ. de re. iu. f̄m naturam: alias si pꝛo illo mense non hēret non tertiam quarte: sed quantā quarte hēret vir pꝛo oneꝛe. Jtem carta merces. ſ. xij. aur. non veniunt in ꝓtributione vt totus fructus: seu cur non lucraꝫ totam tertiam mercedis: cuꝫ & tāto tēpore sustinuit onera matrimonij post locationem: R°. q᷑ ille. ſ. fructus vince totus est pceptus: ſꝫ non tota merces. Sed opponitur q᷑ & pensio videꝫ percepta fictione iur. vt infra de reg. iur. l. q actionem. maxime q᷑ viri solicitudine sola: sed fructus ēt sola nā percipiuntur: vt. s̄. de rei ven. l. si nauis: sed pōt tm̄. vt infra de reg. iur. l. minus. alij q᷑ mulier grauatur in colono cui hꝫ necesse stare: vt infra. e. l. si filio. §. pe. & ar. infra de bo. auc. iu. pos̄. l. in venditiōe. nā hic fit translatio ex necessitate: vt ibi: & ideo relcuetur: in alio ut nō ꝓtribuat pensionem totam: vt ar. s̄. de iureiurā. l. eum q. Vel dic f̄m eos qui dicūt pensionem non nisi in fine anni esse soluendā totā q᷑ pensio cuꝫ effectu peti non potuit: & sic nec ꝓtribui: sed illud dic vt no. C. loc. l. edē. alij ut Jo. q᷑ tria contribuunt re: sed. ix. spe pꝛo rata. iiij. mensium de xiij. mensibus. q. d. vno mense detracto ne. xiij. mensium fiat cōtributio: vt ē ar. infra. e. §. item si messes: & §. interdū. nam in mercede idē q᷑ in fructu: vt. s̄. de peti. hr̄. l. mercedes: vel fit ꝓtributio cum ea oio debebunt̄. i. cōpleto anno. naꝫ si ex. ix. aureis residuis ꝓtribuceremus. iiij. pꝛo. iiij. mensibus & alios quatuoꝛ pꝛo alijs. iiij. ponendo vnū aure. pꝛo vno mense supflueret unus aure. pꝛo quo esset adiciendus alius mensis: & sic istum vltimum annū mr̄imonij facerem⁹ ō. xiij. mēsib⁹: qō ēt absurdū. ꝓtribuem⁹ ergo sic q᷑ p̄mis iiij. mēsibus ꝑferem⁹. iiij. aur. & dimidiū ō. ix. & sic superūt & alij quattuō aurei: & dimidiuꝫ p alijs. iiij. f̄ꝫ. Jo. Sed aꝫ. & R. nec re nec spe contribui ix. dn̄t: ſꝫ mulie itegra hēat: & ad dictos. §. rn̄dēt q᷑ vir nihil lucri hēraꝫ eo āno ō fūdo eo: hinc hic sic. Jtē an sine cessiōe aget mlier ꝯ colonū p reliquo tēpe ex locatōe mariti: ar. qō sic. s̄. ō dona. iter vi. & vx. l. vxoꝛ māito: ſꝫ dic ꝯ. C. p quas p. no. acq. l. i. ſꝫ credere ꝺꝫ vir. ut. s̄. ō pe. hꝛ. l. iul̄. alij qō caueat marit⁹ ō dādo cū hūerit: seu nomē vēdi q᷑tū vēdi pōt h°nom̄: vt ifra ad. l. fal. i q᷑titate. §. magna: & ifra. e. l. si filio. §. fi. Jteꝫ siue dicas tria tm̄ siue ēt. ix. ꝓtribui nōne fructus duoꝝ ānoꝝ ꝓtribuunt̄ saltim i pte & tm̄ nō nisi tertia pte vni⁹ āni durauit mr̄imonij: R°. nō ꝓtribuit. nā ānus icipit a die tradite viec: vt. s̄. e. l. ō diuisiōe ñ a die q᷑ fuit cl̄ta ānō p̄cedēti pinde ergo hēt ac si iste ānus essꝫ fertiliō altero: & fa. ifra. §. si seruo
d Ē ꝓtrario. bene dicit cōrio: q᷑. s̄. loquitur quando mulier dedit fundū in dotē anteq᷑ pciperet vindemiā: hic loquit q᷑ do iā pcepat uindemiā. Jtē bene dicit idē q᷑ i utroq᷑ casu circa diuisionē fruct⁹ trario° quoq᷑ idē obseruādū ē. Nā si mlier pcepta° vindemia statī fūdū viro i dotē ōderit: et vir ex cal. martij eundem locauerit: et cal. aprilis. primis diuoꝛtiū fuerit subsecutū ñ solū ptē. xij. s mercedis ſꝫ. p mō tpis oiuꝫ mēsiū quo dotale p̄dū fuit h ex mercede que dēbaꝫ i portionē retīebit. Jtē k si messes eius āni quo diuoꝛtiū fcm̄ ē: colonū ex forma locatiōis sequāt̄ añ vindemiā soluto matrimōio: nihilomīus pecūia messiū i ꝓputatiōe m cū spe futuꝝ vindemie veniet. Apparet° igit̄ es bis illos fructus: quos mulier p pcepit ante quā nuberet: nō debere i ꝓtributio né venire q. Ob donatiōes r itē ob res amotas s es bis fructibus qui post diuoꝛtiū pcepti sīt ꝓpēsatiōes t uel mercedis ꝓputat tēp⁹ nō a die locationis: sed ꝯcti mr̄imonij & traditi fūdi: ſꝫ male uſ dicēt idē q᷑. s̄. dic diuidi illā poꝛtionē mercedis tm̄. i. quartaꝫ que cessit & venit ꝓstan. ma. hec totā. nā ſꝫ illud esset bec diuidēda. xij. tm̄ pars vt eius dimidiaꝫ vir haberet: q᷑ dum rauit mr̄imōiū p. vj. menses: potest tm̄ dici q᷑ i hoc casu benignus agaꝫ cuꝫ marito qui nullū aliū habuit fructum constā. ma. sed. s̄. habuit alium. ſ. vindemiā vt asſignatur i vtroq᷑ casu. aꝫ. & sic idē: ſꝫ nō p oia idem: sic. s̄. ad vell̄. idem. nam & s̄. fructus ꝓtribuunt̄: hic mulier hꝫ vt. ſ᷑. §. apparet. alij dicunt per. omnia idē & dicunt quod. s̄. fructus fuerunt. xij. quarta pars mercedis tria: & sic. xv. de quibus habet vir. v. vxoꝛ. x. cum tertia parte anni durauerit matrimoniū. Jtē & hec occasio pꝛo. xij. vt & s̄. & mr̄imonium stetit v. mensibus: & sic vir habet. v. sicut. s̄. & sic p oia idem: sed nō placet q᷑ hec similitudo magis est in facti euidentia q᷑ iurisl disꝓsitione nā raro hic casus accideret & ad ea ꝛc. vt. s̄. de leg. & se. cō. l. naꝫ ad ea: sed pla. dix. se non legisse qualiter hec identitas assignetur: sed dic vt dixi: & sic in facto sit ꝯrietas in iure idētitas. licet nō p oia: sed f̄m Jo. ē. idē: cum & s̄. futura pensio ꝓtribuaꝫ spe: vt ibi no. vel fiet soꝛte de toto cōtributio cū ea oio debebantur. i. completo āno f̄m Jo.
e Percepta calen. octobꝛis.
f Statim dictis. ſ. calꝰ. & sic matrimonium durauit. vj. mensibus vl̄ die statim. ſ. calꝰ. nouēb. & sic durauit. v. mensibus.
g Duodecim. i. pꝛo vno mēse qui fluxit a die locationis usq᷑ ad diem diuoꝛtij.
h Fuit qui fuerunt. vj. vel. v.
i Debebit̄. pꝛo tota locatione. itē & ꝓtribuunt̄ spes future vindemie: vt. ſ᷑. p. §. Jtē aliter distinguit̄ in predio vēdito nūc alij locato pꝛius: vt. ſ᷑. desiure fiſ. l. ſi. & in vsufr. vt. s̄. de vsufr. l. defuncta.
k Jtē si messes berta nupsit scio calꝰ. nouē. & in eodē anno post ea diuertit calꝰ. augusti. dederat autem fundū in dotē: pars cuius erāt vinee vel per totū erant vites in aꝛboꝛibus: vt est luce & in terra laboꝛis: hunc fundū vel mulier ante mr̄imoniū vl̄ vir post ea locauit colōo & cōstituta mercede in nūmis pꝛo mensibus. xij. ipensa igit̄ messiuꝫ & pecunia future vindemie ꝓtribuit̄. vt pꝛo tribus ptibus vir. p quarta vxoꝛ hēat: cū pꝛo tribus ptib⁹ āni durauit mr̄imoniū
l Sequantur: quia nummis colit qui pꝛopꝛie colonus dicitur: vt s̄. loca. l. qui merces. §. vis maioꝛ: vel dic f̄m aꝫ. & b. quod colonus a muliere conduxerat & ei statim pecuniam soluerat: posteaq᷑ i eo anno durauit matrimonium: & tunc diuidit̄ spes future mercedis futuri anni.
m In cōputatione. predicto modo facienda.
n Vindemie idest pecunie que loco vindemie erant aꝫo. vel dic quod fundus ad messem erat locatus nummis: sed non ad vindemiam: & ita vir percepturus erat. & no. q᷑ hoc casu mulier cauet: vt ī. e. §. iterdum.
o Apparet. infert ex eo q᷑ dictū ē i. §. eꝰrio⁹.
p Mulier vel vir: vt. s̄. e. l. si ante.
q Venire. secus in perceptis constan. ma. ante vltimū annum: tm̄ inchoatuꝫ: q᷑ sunt viri. Jtē secus in perceptis vltimo anno siue cōstet adhuc mr̄imoniuꝫ siue non: & tunc cautio exponitur: vt. ī. §. interdum finito aūt vltimo anno percepti oio restituuntur: vt. C. de rei ux. ac. l. i. §. fructibus: & de his dic vt. s̄. e. l. de diuisione.
r Ob donationes. factas a viro vxoꝛi: que facto diuoꝛtio tacite i firmantur: vt. s̄. de dona. inter vi. & vx. l. cum hic status. §. si diuoꝛtium: & si extat uendicatur alias condicitur: vt. s̄. de dona. inter vi. & vxo. l. si sponsus. §. fi. & l. seque.
s Amotas. pꝛo his habet uir actionem rerū amo. ut. ī. ti. ij. l. i.
t Percepti sunt. a uiro ex fundo quondam dotali.
u Cōpensationes. hic est cōtra. C. de rei ux. ac. l. i. § sed nec ob reſo. hic non fuit dos. licet actione de dote petaꝫ: vt. ī. & l. si filio. §. si ibi dos cui fauoꝛ exhibeꝫ: ut. s̄. l. i. sed adhuc est ꝯ. s̄. de pig. ac. l. si p uenerit in pꝛin. & C. de rei uen. l. si ex pecunia: quibus dicitur non

fieri compensationē speciei ad speciez uel speciei ad q̄titatem.so. hic res amote ꝛ donate ꝛ fructus deferūt ee: vnde q̄titas hincinō debeť:sic.C.de cōpen.l.fi.ꝛ facit in.e.ti.l.neqz.ꝛ.C.rex amo.l.i.

r Quod i āno.vt ꝓ quota.pte anni durauit mr̄imonium vir bēat fructus: ꝓ alia mulier.ideo in.vi.mēsibus .s. vt pro quota.vi.mensi uz durauit pro tota bēat vir ꝓ alia mlier ꝛ si.totis.v.mēsibus duraret mr̄imoniuz ex tota lucreť vir: ꝛ hoc iō dico si.v.ānis durauit mr̄imoniuz: q2 ꝟputabo ꝓ .v. mēses ꝛ diuidā vltimos sex mēses vt dcm̄ est sed vr̄ nō nisi ānuz i spici:vt ifra.e.l. ꝓx. §.qō i semēte: sz hic bis terra collit:ꝛ ad silez fructū.s. ariduz ibi ad dissimilē.item hic bis seminať ꝛ i eo dē loco qō ibi nō est. Item hic directo a terra:ibi ꝓ obliquū vel ad aliqd ē vnus fructus:vt tbi.ad aliquid nō vt hic:sz qd si i ꝓmis sex mēsib⁹ ē melior fructus puta structū ꝛ pis milium: R°.idē qō eet si vno āno fertilior fructus esset i fūdo q̄ i alio.

s Irriguis.i.aquosis

z Silua cedua. ex qua forte nō capitur fructus nisi singulis qnquēnijs:vl' alio simili spatio quota ergo quarte qnquēnij durauit ꝓ tota vir lucrať:ꝛ si ultra qnquēniū durauit inspiciā vltimū quinquēniū vt de āno dixi.

fieri possūt. Qō in anno[r] dz pōt dici et i.vj.mēsibus si bis in āno fructus capiāť:ut ē in locis irriguis[s] et i pluribus ānis:idez dici pōt vt silua cedua[z]. Itē si locatio agri talis sit: vt sup ānuā[a] mercedē quinquennio quoqz aliquid āplius[b] p̄staretur. In eo eiz id qō āplius ē tēpus ad quiquēniū ꝟputamus. Nō solū[c] āt ō fūdo:sz ēt ō pecore idē dicem. ut lana ouiū:fetusqz pecoꝝ p̄steť[t]. q̄re eteni si maritus ꝓpe partū oues doti accepit:itē si ꝓmas tōsure[c] p⁹ ptū:et tōsas oues ꝓmus duorūo fcō nihil reddat[r]: Nā et hic fructus toto tēpore quo curanť nō quo pcipiūtur:rōez[s] acciper ōbemus. In seruos quoqz āni rō hētur:si i ānuz forte ope ei⁹ locate sūt:ut p̄teriti[b] tpis ad maritū post diuortiū aūt ad mulierē ope ꝓmeāt ō pēsionibus[i] quoqz predioꝝ vrbanorū idē ē qō in fructibus rusticorū. Si fūdū[k] viro vxor in dotē dederit:isqz inde arbores deciderit:si he fructus itelligūtur pro portione anni debēt restitui. Puto aūt si arbores cedue[l] fuerunt vel germinales[m]: dici oportet in fructū cedere:si minus[n] quasi deteriorē fundum fecerit: maritus tenebitur[o]. Sed et si vi tempestatis ceciderint dici oportet preciuz[p] earum restituēdū mulieri:nec i fructum cedere: non magis quam si thesaurus fuerit[q] inuentus. In fructu enim non cōputabitur: sed ps eius dimidia restituet q̄si i alieno[r] inuenti. Si vir[a] in fundo mulieris dotali lapidicinas marmoreas inuenerit et fundum fructuosiorem[z] fecerit:marmor:quod cesum neque exportatū est mariti esse[v] et impēsa nō est p̄stāda[x] ei:q2[y] nec in fructu ē marmor:nisi tale[3] sit vt lapis ibi renascatur quales sūt i gallia:et i asia. Sz si cretifodine vel agrentifodine vel auri vel cuiuslibz alteriusl[a] a materie fuerit vel harene utiqz in fructu hē bunt[b]. Interdū[c] marito in fructibus a muliere caueť et nihil retinet si fructibus stantibus[d] fūdū mulier recipiat. Interdū retinebit totū maritus et nihil restituet. i. si nō plus[e] erit quā ꝓ portiōe eū retinere oz interdū vo reddet[f] si plus pcepit quā eū retiere oz: eadē cōditio erit ēt si cū socero[g] vel cū hr̄de alterutrius[h] de dote agat. Impēdi[i] āt fructuuz pcipiendoꝝ cā pōpo.ait[k]:qō i arando serēdoqz agro ipēsū[l] ē:qō i tutelā[m] edificioꝝ egr̄uue seruū curādū .s.si ex edificio vel seruo fructus[n] aliqui pcipiebanť:sz he ipēse ñ petent[p] cum maritus fructum totius tuit.nā ꝛ vir ñ retiet nisi fructū:nā nō incremētū alluniōis:vt. §. de iu.do. l.iij. Itē ācilla dotalis ē viri ꝛ tñ ptū nō retiet uir:vt.C.de rei ux.ac.l.i.§ itaqz:fit ergo suus sed restituet ut bo.fi.pos.q facit fructus suos: sed restituit extātes:ut.C.de rei ven.l certū est:ꝛ sa.j.de acq.re.do.l.si is: ꝛ de iure fis .l.non intelligiť.§.si.ꝛ.§.de usufr.l.si absente.§.f.

s Si vir.distinguitur aut renascitur.ꝛ sic est fructus etiā viri:ꝛ ipensa lapidic. ei restituitur:aut non renascitur ꝛ non est fructus nec est viri:nec impēsa ei restituiť ꝛ prio casu sit fundus melior.secundo deterior.

t Et fructuosiorem.quia plus ex lapidicina recipiť q̄ si coleretur.

u Esse mariti.ꝛ impensa facta in lapidicina querenda ꝛstituit ei vt.§ .de fun. do.l.si.ibi ergo non tñ ꝛc. sed si minus fructuosus fūdus fieret:nec marmor est fructus nec est viri sed ipsum vl' eius precium ē dos vt.§.de iu.do.l.si ex lapidicinis:nec impensa restituitur ei:vt in.d. l.de fun.do. in prin.ꝛ hic subijcit:ꝛ impēsa ꝛc.ꝛ sic mutat hic causam ꝛ ipensaz ꝛc.sub. al's qñ fundus deterior est factus.naz cū sit in culpa nō debet ei ipensa restitui: vt §.prox.§.ibi si minus ꝛc. at cuz fructuosior:q2 ad ꝑpetuā vtilitatē agri refunditur ei ipēsa:vt ꝛ.j.ti .i.l. iij.§.nos generaliter:sed si mulier non permittat viz accipere tenetur ad exhibēdū vt.§.de.pręf.vi.l. permissti:ꝛ de dōa.l.qui saxum: sed si nō exemit.sed tñ impensā fecit:tūc ō dolo tenetur:vt.§.de dolo. l.si cum

x Prestandaz.subaudi.

y Quia nec i fructu. marmor non est fructus: sicut nec thesaurus: nam vtrunqz semel remotum non renascitur:al's secus vt subijcit:ꝛ est bona ratio.q2 non fuit vtilis ipensa qñ non renascitur:que vtilis ꝛ necessaria restituitur: vt.d.l.de fundo do.l. si.ꝛ ē alia ratio:q2 de fructibus oz deduci nō al'.vt .j.e.l.§. ipendia.

z Talis sit locus.s.vt lapidicina.

a Annuā mercedez.puta plaustrū lignorum.

b Amplius.dic āplius tpe.s.qnquennio post solutuz mr̄imonium ꝛ sm hoc cōputamus ad qnquēniū:vt si stetit mr̄imonium sex mēsibus q sunt decima qnquēnij lucrať vir decimā plaustri:q2 sex mēses sunt decima qnquēnij:vel dic āplius.s.annua mercede ꝛc.ꝛ idē est sensus:ꝛ prio aduerbiū tēporis:scdo q̄titatis ē hoc vbū āpliꝰ.

c Non solū vxor.oues pregnātes ꝛ lanificas doti ōdit fructibus ꝑ virū ꝑceptis diuortiū statim scñ est:restituet vir ꝓ rata āni quo nō durauit mr̄imonium:vt.§.e.l.de diuisione:ꝛ i hac.l.in prin.

d Prestet.a viro vxori ꝓ rata āni qua nō durauit matrimoniū.

e Tonsure.acceperit oues repete.

f Reddet.q.d.immo reddat cum nō sit ratio quare non.

g Percipiunt.s.tñ:sic.§.e.l.diuortio.§.i.ibi neqz eni ꝛc.ꝛ ē ꝓ sententia bul.cū medio tēpore ꝓpleta ē usucapio qō dic:vt .§.in q.cama.l ab hostibus.§.sed qō:ꝛ caue tibi quod nō sic esset in partu ancillarum dotaliū q2 ex toto restituitur:vt.C.de rei ux.ac.l.i.§.itaqz q2 non sunt fructus:vt.supra de usufru.l.in pecudum.

h Alt preteriti.ante diuortiū:ꝛ sa.§.e.l.in prin.ꝛ.§.e contrario.

i De pensionib⁹.ad hec oia fa.§.de pe.hr̄.l.mercedes:sz iter ꝓprietariū ꝛ fructuariū nō fit sic diuisio fructuū vltimi āni:vt.§.ō usuf. l.defuncta.sz eō vr̄ idē:vt.e.ti.l.si opas:sz dic vt no.e.ti.l.adhuc.§.si opas:ꝛ dicta.l.si operas.

k Si fundū restituit:ut.§.e.l.ō diuisiōe

l Cedue.i.que succisim renascuntur:vt.infra de ver.sig.l.silua.

m Germinales.que a cespite aliaz nascunť sulte ꝛ densę ut granū nascit' que al' dicunť pedamēta:vt.§.de usufru.l.ex silua: ꝛ ē al' germiales al' germiales ꝛ idē ē sensus. Si minus.i.si nō sūt cedue.

o Tenebit vxori.actōe de dote:vt ifra.e.si marito.§.fi.ꝛ.§.de iu. dot.l.si ex lapidicinis:vel.l.aq̄l'.ut.§.ad.l.aq̄l'.l.si ꝑu⁹ seruū.§.si mā tus:ꝛ cū fuerit i culpa nihil lucrať:ut.§.de ne.ge.l siue hereditaria: hic aī nisi ad necessitatē sicut fructuario:lz ut.§.de usufr.l.arboꝝ b⁹ p̄cipiū.si cl'pa viri ōsierit eē.l' q2 distraxit:l' i utilitatē suaz ꝟtr q Thesaurus.qd hoc fit:dic ut.j.de acq.rer do.l.nunq̄.§:thesaur⁹

r In alieo.hoc ē ꝑ nos q dicimus maritū dñm rei dotalis:ut.§. ō iu.do.l.cū post.§.i dotē:sz dic qō dictō quasi notat uitiū.si āt ē exps siuū vitaq̄:uel dic alieo.s.spe:sic.j.e.l.si ꝟstāte.§.si marit⁹.ꝛ h° no.C ō iu.do.l.i rbus:sz si ē viri ergo totus thesaurus oz eē suus:ut.C.ō thesau.l.i.li.x.ꝛ isti.ō re.di.§.thesaur⁹:sz cēte ꝛ fūdus ē viri ꝛ tñ rsti

lucrat.ibi creditor fructus:z ideo recuperat expensas.

q Anni.quia toto anno durauit matrimonium.

r Satisfaciendū ē.nec enī fructus.s.est nisi ipensa deducta:vt.ff.e.l.fructꝰ z.ff.fami.her.l.si fundus:z ifra ti.i.l.iij.§.nos:z infra.e.l.in insulā.§. fructus.z.ff.de vsur.l.qđ in fructus:z.ff.de ope.ser.l f. sed qđ si vno āno plus ipendit q̄ collegit: nunqd de ho quo soluit matrimoniū deducet ante partē:arqđ sic:vt.ff.e.l.fructus in fi. z ff.ꝺ peti.here.l.qđ si sumptū:sed alij e ꝓtra.ut infra ti.i.l.fi.z hic innuit qđ magis placet:vt ifra.e.l.§ fi.

s Villā.i.domūculā in rure gratia fructuum vt.j.de uer.si.l.fundi ac.

t Necessario i.utilit.nec ē enī necessaria impensa ut infra de uer.sig.ipense:uel dic necessariā fructibus:nō vere necessariā fundo ꝺz Jo. z infra de vsufruc.leg.l. generali.§.lucius.

u Culpa sua.al' secus:vt.ff.e.l.§.si fundū: ibi si vnius cē.z de ne.g.siue hereditaria z ifra de leg.i.l. domus z .l.se.

x Detitō.sūt eiz he ipense rei:nō fructū vt ifra ti.i.l.iij.

y Marito.actōez mādati vel ne.g.vt.C de rei ux.ac. §.ꝺz nec ob ipensas:z.j.ti.i. l.voluntarie:z tī lucrat totū fructū:z sic ē ꝺ.infra e. l.insulam.§.fructus:ꝺz ibi so.ma.fuit ꝓceptus:vel si eo ꝓstante nō tenebat ibi mrīmoniū. Jtē pascinā expone plātationē arborū iuxta flumē ne terra ruat:inde pascinatio:vt infra de ver.si.l.impēse:sed pascio ꝺr locus ubi bestie pascuntur:vt.ff.de usufr.l.si quis vuas.§.fi.

z ff Jꝺ fundus.cedit in initio cum datur: z sic non refert an renascatur ibi vel non:sed si vir postea incipet incidere:tunc distinguitur renascatur vel non:vt.ff.§.si vir secūdum az.alij dicunt ēt quod hic distinguit an prędicto modo ꝓr quibus est q̄ hic dicit fructus.

aa Declarauerit mulier.ꝺz vr hoc pcīm nō valere:vt.ff.ꝺ pac.do.l.iiij.i ꝑn. quare dic hic maxie:vel dic valet pcīm qī nō renascit:z ip̄roprie ꝺr fructꝰ Jtē z qī renascit:z sic ē fructus:z ualet pcīm:quia alia forte sunt i dote:z alius fructus ciusdē fundi:vt dicta.l.iiij.z.C.de iure do.l.res quarum.

b Ex vindemia.eodem loco z anno collecta vt luce:vt.ff.e.§.item si messes anni.accursius.

c Annus.imo duo:vt ff.e.l.diuortio.§.qđ in anno:que est ꝺ.solu.vt ibi.

d ff Jmora.q̄ ē si mulieri fuerit oblata:vt.C.de vsur.l.si parte: non dico z ꝓsignata qz forte res ē que non pōt ꝓsignari:vt equus:secus i pecunia ſm quosdā:ꝺz certe nec ibi est necesse ꝓsignari qī liberetur oblator:si postea pareat pecunia sine dolo z culpa:vt infra de sol.l.q.x.in prī. sicut z alia plura operat sola oblatio:vt no.C.de vsur.l.acceptam Sed si queras an liberet maritus ipso iure vel p exceptionē:dic ut.ꝺ.l.q x.no.oblationem autem exigo:qz dies in reddēda dote in ē tacite ut.C.de rei ux. ac.l.vnica.§.exactio:z ideo eo trāsacto uidet esse in mora ut.C.de ꝺben. sti.l.magnam:z.ff.de ar.l.si cuz dies.§.fi.z.C.de iure ēphi.l.ij.in fi.vt ergo sua mora purgetur:ꝺz ꝑo offerre:vt infra de verb.ob.l.si seruū.§.sequitur si vo dies nō inesset secus qz non exigeret oblatio:vt.ff.de act.emp.l.rō.§ mora.ꝺz eꝫ interpellari debitor debet vt ff.de usur.l.mora.

e Bolum.q ꝓponderat culpe mulieris:vt.ff.ad.l.aquil.itē si ob.§.fi .z l.fi.putator:sed dolus cum dolo culpa cum culpa compensat:vt z infra.e. viro.z.ff.de compens.l si ambo.

f Culpā.s.leuē.lata eniz dolo ꝓparatur:vt.ff.si mens.fal.mo.di.l.i.§. lata z.ff.depos.l.quod nerua:nisi in casu:vt infra ad.l.cor.de sic.l.in lege:z in alio insti.de suspec.tu.§. suspectus:z hoc maxime propter moram mulieris.nam nec alias tenetur nisi de dolo:vt no.j.e.si filiosa.§.maritum:z.l. si constante.§.si maritus secundum az.sed certe immo de leui culpa.ut.j. e.l.etiam.§.i.z de iure do.l.in rebus.sed hic mora mulieris excusat a leui vt z ff.de peri.z commo.rei uen.l.illud:z.l.si per emptorem:z.j e.l.semel.

g Ne facto.non factum vocat factum.quod dic ut.j.de reg.iu.l.qui non facit: sed quid si maritus in faciendo cōmisit culpam leuē:vel leuissimaz Rº.tenetur vt.ff.ad.l.acquil.l in lege:z hic in non dando uel non faciendo loquitur uel negligendo:sed secundum bir.quod nec tūc tenetur cum res sue sint:que ratio non est bona vt.j.e.l.si constante .§. si maritus:erat tamen ꝓr ea.j.de acquiren.re do.l.in bone fidei.

h Eius scilicet mulieris.

h Logatur.s.vir.

i Fructus tamen licet colere non teneatur:si tī colat reddet fructus:vt hic z.ff.de usure.l.videamus:z.ff.de bf.uen.l.uenditor:z de rei uen .l. solum.§.meum:z de condi.fur.l.si seruus.§.boue.nam dolus esset nō redde re eos:vt.ff.man.l.si procuratorem.§.dolo.

k Jab hostibus nupta.nec eīm nupta erat captiuitate soluē re matrimonium:vt.j. de capt.l.in bello.§. medio tempore in fi.§.z infra.e.l.si quis:sed ꝓpter fictionez.l.cor. fingere mortua prēambula horā captiuitatis:z sic vxor:vt.j.de uul.sub. l . lex cor.sed hodie cō tra:quia nō soluitur matrimoniuz per captiuitatem:vt in auten.de nup.§.fz etiaz captiuitatis: sed de portato altero cōiugum distinguitur:ut C.ō repu.l.i. scilicet vtrum velit remanere in matrimonio vl' non ille qui est in captiuitate.

l Debeat. si fuerat pactus non alias secunduz Jo.licet quidam contra:vt no.ff e.l.ij.§.i.z fa.ff.de iure do.l.ꝓfectitia. § fi z de euic.l.pr.z.C e.dos:vl' dic hic iure successionis:quia pater ei successit:ucl verius loquitur eodez casu cum fuerat i potestate patris:sed tē pore mortis non :qz serua hostiū: quia tamen fingit ante mortua competit patri

mulieris imperpetuū agrū eius[b] colere cogat[b]:fructus[i] tam qui puenisset ad urū redduntur. ff Dē.

ff Jab hostibus[k] capta filia que nupta erat:et dotē a patre ,pfectā hēbat:ibi ꝺcesserit:puto dicēdū pinde obseruāda eē oia acsi nupta ꝺcessisset:ut ēt si in ptāte patris nō fuerit dos ab eo ,pfecta ad eū reuerti debeat[l] Si uir[m] uxorez suā occiderit dotis actōez hr̄dib⁹ uxoris dā dā eē ,pculus ait et recte.ff.n .equū ē uirū ob facin⁹ suū dotē spar lucri facer idēqz et e cōtrario statuēdū ē[n]

ff Jalienā rē sciens[o]. Dem. mulieri in dotē ꝺderit : reddenda[p] ei ē q̄si suā dedisset:et fructus[q] quoqz ,p portiōe āni quo diuortiū factum est. ul Ulpia.

m Aritum[r] in id qđ facer pōt cō dēnari exploratum est:sed hoc here di[s] nō ē pstanduz : p Paulus.

actio:z hoc si constat eā esse mortuā:alias expectat ut in .d. auten .

m Si uir lucrifacere.dic ex peccato qđ fecerat de dote lucranda si ipsa precederet:z quod dicit occiderit idem est si negligentia eius periit:quia medicum forte in ea curanda non adhibuit vel malum adhibuit:vt.j. de his qbus ut indig.l.iij.z.ff:de edil'.edi.l.quod si nolit.§ si mancipium:z infra de lib.ag.l.necare:z.j .ad sill'.l.si qs in graui.§.si tamen:vel dic secundo casu quod non fecerat.peccatū de dote lucranda:sed uolebat eā lucrari ex potestate.l.C.de repu.l.cō sensu:z dicas tunc q̄ occiderit eā in adulterio deprehensā quod ei non licet:licet patri sit licitū ut.j.de adul.l.nec in ea.§.ideo z.l. marito z.l.si adulteriū.§.imperatores z de sic.l.i.in fi.nec ob.ad sill'.l. si qs in graui.§.si tamen:qz ignoscit ei ad minorationē pene: nō vt in totum releuetur:vt in.d.l.i.de sic.z.d.§.imperatores. Jtem no. hic quod unde quis debet puniri non debet lucrari sic.ff.de neg.g. l.siue hereditaria.

n Statuendum est.vt vxor occidens virum non lucretur donationem ꝓpter nup.ex pacto:sed ar.contra.C.de do.inter vi.z vx.l.si maritus in f.sed dic vt no.ibi.

o ff Jalienam sciens.subaudi etiam multomagis si ignorat:vt ar.C.de agri.z cen.l.si coloni lib.xi.

p Reddenda.ac.de dote agenti secus si rei ven.vt.ff.de rei uen. l. solum.§.meum z.C.de iud.o.l.in rebus z ar.ff.ꝺ iure do.proculus z de do.causa mor.l.si alienam in prin.z.l.qui alienam z .ff. de condi.inde.l.indebiti .§. sed si nummi z de pi.ac.l.si rem.§.pe . Alij dicunt etiam per rei ven.vt no.C.de non nu.pe.l.i.z.ff.commo.l.ita : quod non placet:vt ibi diximus.

q Et fructus quoqz.s.reddendi sunt ad quod supra de condi.fur. l.si seruus.§.boue:sed quid si concurrat verus dominus z mulier: Rº.prefertur dominus vt.ff.depos.l.bona f.ꝺef. sed ar. contra. ff . naute cau.sta .l. i.§.pompo.sed Rñ.vt ibi z facit.ff.si cer.pe.l. nam z si z de publi.l.cum sponsus z commo.l.commodate:z .C . de rei vx.ac.l.i.§.nouissime z.ff.pro so.l.cum duobus in fi.z.l.q autem z l.quod enim z.l.si igitur.

r m Aritum.facere potest quod verbum expone vt no .j . de reg. iu .l.in condemnatione:habita consideratiōe ne egeat secundum quod potest viuere vt.j.ad.l.fal.l. hereditatum. Jtem hoc priuilegium habet locum z si quecunqz alia actio intentatur inter eos constan.ma.non post vt infra de re.iudi .l. nō tantum z.l.sed hoc ita.

s Sed z heredi.s.extraneo:vt z infra.e.l.rei.§.i.z infra de re iudi. sciendum:sed suo sic:vt infra.eo.etiam:sic econtra nec mulieris heredi extraneo:vt.C.de priuil'.do.l.i.z fa.C.e.l.nec maritus z ꝺ rei vx.ac.l.i.§.cum autem.

t q Quia.beneficium a lege inanimata concessum. idē in cōcesso a lege aiata:nisi aliud sit actum:vt.j.de re.iu.l.neratius puta a principe viuente:vt in auten.de cōsul.§.fi.

t Extinguitur:sic z pactum ꝺr personale quandoqz:z quandoqz aliter.ut.ff.de pac.l.si tibi.x.§.pactus.z.l.idem.§.i.

Lia defensoris.cũ mandato vel sine:ut.ĩ.de re iud.l.si cũ p curatoꝛ:ꝛ subaudi q̃ hr̃dis:vt.s̃.l.pr.vel ēt fideiussoris:vt.ĩ. de re iudi.l.ꝛ si fideiussoꝛ:qꝛ heres vl̃ fideiussoꝛ suo noie cõuenit:vt s̃.mã.l.papi.ꝛ ista de dã.ifec.l.qui bona.§.i.ꝛ.C.de fideius.mi.l.ij.lz sit ar.cõtra.s̃.de bis q̃ no.insa.l.furti.§.si qs ali.sed in bis defensoꝛi bꝰ sec⁹:qꝛ nõ pũt plus grauari quã dns̃ pt̃q̃ i satisdãdo:vt.s̃.de.p cu.l.si mioꝛ.§.qñ.ꝛ.l. sz ꝛ be.§.ofed̃:ꝛ fac̃ s̃.p socio.l.uex:ꝛ isti. ỏ ac.§.it̃ si ỏ doteꝛ ỏ psti.pe.l.qỏ si maritꝰ.

r Elegãter.ꝛ negat ꝑ.C.ỏ pac.l.p.so.h ic spãle.it̃ ꝑ.ĩ.ỏ re iu.l. si quenerit.so.hic rõe pſõe ẽ puil̃. ibi fauoꝛ actõis ul̃ ꝑctus:vt so cietat̃.it̃ qd eꝑ si ille q̃ isolidũ erat quenie duꝰ paciscat̃:vt iq̃tũ facẽ possit dãnet:Rº. valet:ut.s̃. de pac.l.si qs credidẽit.it̃ qd si so.ma.siat hoc pcm̃: Rº.nec tũc tz ꝑz R.p l.istã ꝛ p eo.s̃ ỏ relig. l.qỏ si nlla:sz ꝑ vl̃ ar. s̃ ỏ pac.do.l.lz:ꝛ.l.se. it̃ an ꝛ si iuret: Rº. nec tẽ: ut s̃ de pac.l. iurisgẽ.§. ꝛ gñaliter.

Rei iudi. subau di ẽt.nã ꝛ tps li t̃ pter.ispicit ꝑz quos dã:ar. ꝑ.s̃.ỏ do.it̃ ui. ꝛ vx.l.qỏ ãt: ꝛ ỏ neg. ge.l.lit̃.sic̃ ꝛ subaudit̃ s̃.ỏ pe.hr̃.l.si a pre.§. q̃tpe:sz nõ plz b.nisi dolo ỏsysset possidẽ: ut.ĩ.e.l.et.§.i. ꝛ fac̃ s̃ p socio.l.uex.§.tps.

z Heredi.extraneo: vt.s̃.eo.l.maritum.

a Pecuniariã.qỏ ẽ cũ res amota ỏsit eẽ qꝛ tẽ ꝓdicit̃ estimatõ vt s̃ ỏ ꝓdic.fur.l.i re. non ãt ob res vt dixi mus s̃ eo.l.diuoꝛtio.§.ob res .azo.ꝛ sic nõ ob.C.de rei vx. ac.l.i.§. taceat qa ibi erat spes:uel hoc cozrigit̃:uel hoc i herede.prima plz.

b Obligatus ipso iure facta cõpensatiõe ab hoie.nõ n.fit a iure ni si in malefic.uel negligẽtijs:vt.s̃ de cõpẽsa.l. si quid:ꝛ.l .qỏ labeo.ꝛ .l.si ambo:ꝛ no.in sũma de cõpensa.az.

c Dotum. repete ob.

d Non habet.f.heres ꝓpensationẽ.nã aut uir p hoc.eã nõ reiecit:ꝛ nõ tz heredi hoc excitare: vt ar.C.de reuo.dot.l.f. i si.aut reiecit qỏ potuit iure ãtiquo: ꝛ sic lucret̃ dotẽ in toto citra ꝓpẽsationẽ:sed ho die non põt reiici: nec dos p hoc lucrifieri: vt.C.de rei vx.ac.l.i.§. taceat:ꝛ de repu.l.fi.§ fin̄.

e Socero.scilicet patri uiri.

f q Lia parẽtis.s.nãlis. ꝛ ẽ rõ:qꝛ cũ vxoꝛ una caro sit cũ marito ꝛ maritus sit i ptãte soceri:ꝛ uxoꝛ quoq; eẽ uꝛ:sz nõ ẽ qꝛ q na scitur pris tẽ. vt institu.de leg.ag .tu.§.at qui p.vere tñ vxoꝛ tua in sui ꝛ ueri patris est potãte:vt.C.de ꝓdi.inser.l.si vxoꝛ.

g Socer.scilicet pater viri:qñ nõ minus nurui q̃ filio in pribus bz necesse prouidere.az. ut supra fami.her .l. si filia.§.si filius in fi.§.

h e X diuerso. si socer: scilicet pater mulieris.

i Hoc iustum esse .hic neracius sibi ꝓdicit: vt infra de re iu.l.si cut insi. sed hic constan. ma. ibi eo soluto ut subijcit in.l.se. sz ꝛ eo soluto subdistinguitur: vt supra de iu.do.l.p.agit aũt vir eo soluto vt lucret̃ dotez ex pacto: vt.C.si dos cõstan.ma.l.i.extraneo aũt honoꝛ non hẽtur: vt supra de iure do.l.penultima.

k Ex promissiõe.mariti vel alterius ꝑz.h.imo sua ꝛ bz exceptõez ut dãnet̃ in quantum facere potest: vt infra de re iudi.l.non tñ in fi.

l Fuit i aliqua negociatiõe.vt.ĩ.de re iu.l.sũt:nã ꝛ hec ẽ socia diuie ꝛ humane domus:ut.C.de cri.expi.hr̃.l.aduersus:ꝛ s̃ de ri.nup.l.i.

m Ciuili.ꝛ naturali: vt supra de pac.l.prima.§.adeo.

n Insolidũ.non expresso erroꝛ in snia aliogn ipso iuꝛ nulla esset:vt n.C.qñ .p.nõ est ne.l.ij.ꝛ.ĩ.de re iudi.l.preses:ꝛ.l.cum platis.it̃ no. hic spãle exceptiõz oppõi post snias:qỏ dic ut no.s̃.ad mace.l.tãetsi.

o Boli.que ẽ odiosa.unde si soluisset nõ repeteret:sec⁹ si soluerit añ osnias qꝛ tẽ tut⁹ fauoꝛabili soluit:ꝛ sic repetit:ut.s̃.de cõdi. ide.l.q ex ceptionẽ.h.

p Etiam fi.idẽ dici põt ꝛ si sint nati ex alio mr̃imonio: ꝛ ẽ spãle in his:vt.s̃.e.l. maritũ idem i priuilegio cõpetenti tam in persona li q̃ i hypothecis:vt filijs mulieris det̃ non extraneo heredi:vt.C. qui.po. in pig.ba.l .f.§.exceptis:ꝛ .C. de priuil. do.l.i.sicut ꝛ in ec clesiastica emphiteo si:vt i autẽ.de nõ ali. §. ẽphiteosim: sic ꝛ i feudis:vt i con.feu.ꝛ. de succes.siõe feu.c. i. sic ꝛ.ĩ.ad trebel.l.ex facto.§.si. ꝛ s̃. quod cũ eo.l.sed ꝛ si.§.soli ꝛ .ĩ.de ope.liber.l.ut iur.iur.§.fi.ꝛ.l.si operarum.

q Culpã. sed ꝛ culpam leuem etiam ꝛ diligentiaz quã in re bus suis adhibet vt .s̃.de iure doti.l.i re bus.hugo.etiã si conuenerit i contrarium vt.s̃.ỏ pac.do.l.pomponius.

r Prestet .i dotalibus.

s Cum tamen queritur .ut ob hoc fiat minoris cõdẽnatio

t Dolus. circa res suas.nõ dico dotales

u Culpa.ut ei noceat quo minus illam exceptionem habeat b.ꝛ est ad hoc .s̃. de pe. hr̃.l. si qd pos.§. sicut aũt:ꝛ ad.l. aq̃l. l.legis ꝛ.C.man.l.in re: sed ar.cõtra.s̃.de edilis .e.l. ediles §. pedius.ỏ.l.cum autẽ §.fi.ꝛ.s̃.de tribu.l. il lud.§.sed si mercem: sed hoc est pro . Itẽ arg.contra supra de bis qui sunt sui vel ali.iu.l.i.§.fina.

x Quamquam.in.p prijs.

y Quemlibet aliũ. .queritur ergo cui fit dolus: sic infra qui. ex cau.in pos.e.l.fulci nus.§.quod si aduersus:ꝛ.§.illud: ꝛ.ĩ. vt in pos.le.l.if cui.§. dolum ꝛ ĩ.vi.bo.rap.l.ij.§.hezes:ꝛ de fal.l.filius.§.fi.sed arg.contra.infra q in frau.cre.l.ait prꝛetoꝛ.§.illud.

z Offilius hic circa dotales.

a Soluendo esset.quia credebat alias.esse soluendo ꝛ non erat.

b Ceterum.in dotalibus.

b Factum esset.in suis.

c Mulieri.contra furem ꝛ damnum dantem:est enim generale in omnibus qui ideo tenentur:quia habẽt ac.vt.s̃.de pecul.l.quod de betur. Itẽ cũ actio.l.aquil̃.detur hero:vt.s̃.ad.l.aquil̃.l.item mella §.legis:apparet hic maritũ cui datur esse dominũ rei dotalis:ꝛ fa. .C.de iu.do.l.bis . Item no.ex predictis quod vbi in suis tantum committitur:dolus ỏbet committi contra vxoꝛem vbi in dotalibꝰ non oporꝛet committi in proprijs:sed sufficit qualitercuuq; sit fa. ctus non soluendo vir.

d f Si mulier.videndum hoc cum erat sui iuris:vel in potesta te patris ꝛ eius consensu reuersa est:alias cõtra. C.de nup. l.fi vt proponis . Item hoc cum dos soli ei restituenda erat vel ei ꝛ patri:secus si alij extraneo:vt.s̃.de iu.do.l.stipulatio de dote:ꝛ.ĩ. e.l.insula.§.f . Itẽ si reuersa est in continenti intelligitur idẽ matri monium:si ex interuallo duo ar.s̃.de ritu nup.l.pleriq;:ꝛ.ĩ.de reg. iu.l.quicquid. Item bene cõcoꝛdat.s̃.de iu.do.l.diuus seuerus:ꝛ.l. post diuoꝛtium.h.ꝛ.ĩ.ti.i.l.fina.

e q Uamuis.soluat quod licet:vt supra de iure do.l.finali.

f Emat.ꝛ in dotem conuertat:vt ꝛ in.e.l.mutius.§ .manen te ꝛ.l.ita constante.

g Soluitur.ꝛ ideo ei postea actio denegetur:ut infra.eo.l. si cum dotem.§.i.

h Obseruatur.vt ei recte soluatur in preiudiciuz patris ꝛ contin gat liberatio:vt.ĩ.e.l.si cum dotem.§.primo.

i f Sed ꝛ si ideo.s̃.loquitur cum mulier expendit sibi solutam dotem:hic quando uir.

k Parte.scilicet actio partis euanescit.

l In ipsum.scilicet socerum.

l Sed ꝛ bonefidei.nã ꝛ hoc ẽ bonefidei:vt.C.de rei vx.ac.l.i.§.fz non ignoramus.ergo pmittitur iudici estimare ex bono ꝛ equo qp dz restitui:in quo ꝛ illud continet:vt si qd in vicem actoꝛ prestare oz eo cõpensato in reliquo dãnetur eius:vt instl.de ac.§.in bonefi dei. Itez quare non ipso iure liberat:vt.s.l.proꝛ.Rº. hic nõ soluit mulieri vt ibi.

m Maxime. idẽ ergo ꝛ si siue volũtate si tñ ratũ hẽat: qz rati habitio ꝓparatur mandato ꝛ retrotrahit:vt.C.ad ma.l.fi. ꝛ.s.ó neg.gest.l.fi pupilli.§.itẽ queritꝫ: sic põt dici.qõ maxime supabundat:sic.C.ó ma.te.l.fi.§.i.fz forte idẽ ꝛ si nõ hẽat ratũ qz proꝛ rato dz hẽri: vt.j.de tu.ꝛ rati.dis. l.i.§.sed nullos: ꝛ.s. de neg.g.l.põpo. Itẽ no.hic spãlia:aꝫ enim nõ ꝓtingit liberatio imo spẽm donatiõis obtinet: solutio . i. redditio dotis:vt.C si dos ꝓstan.ma.l.i. qñqz tñ exigitur dos ꝓstan.ma.vt no.s .l. ij.in prin.

n Si cũ dotem. extraneus.fz coniungat:tamen in Rº.diuersum est: sic supra de pecu.l.licet §.si filius.

o Diuortiuz.s.tm.

o Im morte.s.tantũ

p Mulieri. idistincte. nisi fraudez committat:vt.ꝛ.ti.i.l.si filia:in altero nullo mõ si i traditione vel incontinenti extraneus vel pr sit stipulatus:vt.j.e.l quoti.si vero pactum simplex opponatur:si quidẽ ab extraneo idẽ vt.C.de rei vx.ac.§.accedit:si vero a pre nil valet:vt.C.de iure do. l.auia.azo.ꝛ est rõ vt ibi. Item qõ hic dicit est uerũ nisi casus omissus similis sit expressio:vt.s.de cõdi.ob cãm.l.si extraneus que est p.sed hec so.non plz:qz nec ibi casus omissus similis est expresso: fz sol.vt ibi. Itẽ no.qp pcñ fcñ in casum mortis valet p ingressum monasterij vt.C.de epis.ꝛ cle.l.do nobis:secus si deportet vt.j. de uer.ob.l.ex ea.§.p.lz sit ar.p.s.pro socio.l.ac.§.publicatiõe ꝛ. j. de do.pos.p ta.l.i.i fi. Itẽ facit ad hãc.l.j.de lib.ꝛ posth.l.ꝓmodissime ꝛ.s.de do.inter ui.ꝛ vx.l.fz si mors ꝛ.j.de pac.do.l.pacta cõ.ꝛ.j.de sol.l.quero fz ar.p.C.de posth.hr.insti.l.fi. Itẽ op.qr i casu omisso non est cõis actio pri ꝛ filie vt.s.e.l..ij.§.i.ꝛ de vsur.l.si stipulatus in fi.siue pr añ stipulationẽ numeret siue post: Rº.qz dicta numeratio:vel datio qñcunqz fcã sit vr fieri cã implende stipulatõis:vt.j. de noua.l.cũ enim:itẽ eligendo vnum expresse ur alij renunciare vt ar.C.de procu.l.maritus.alij dñt in emãcipata loqui qõ nõ plz: qz nil adderet:cum ad ipsã esset pr extraneus qõ esse non dz vt.j.ó le. i.l.si quando.alij dicunt esse mulieri vna cuz pre: sed in alium casũ soli patri ꝛ suis heredibus.prima placet.

q Actionem.hoc die ut supra.e.l.iij.in fine.b.

r Voluntatẽ.que expressa exigit:vt.s.de procu.l.filiosa.§.inuitus licet secus econtra:vt supra.e.l.ij.§.voluntatem.

s Exactam.a spõte soluente.sola enim non agit:ut.s.e.l.ij.§.primo.

t Consumat.non in rẽ patris alias secus vt.s.e.l.iij.in fi.h.

u Supest.pz ergo quod nõ habent quasi duo rei stipulandi qz tũc filie solui posset ut supra de pac.l.si vnius.az.sed an ager adiuncta psona filie:Rº.sic vt.s.l.ij.§.sed vrz:vel ibi in promissiõe hic in solutiõe facta fz quosdã.fz an cogeꝫ pr itez dotare ar.qp sic.C.ó do. pmis.l.fi.ꝛ in autẽ.de equa do.§.qz vero:lz quidam contra.

x Et ex iustis causis.que sũt.s.e.l.quis ꝛ .l.se.ꝛ ó iure doti.l.mutus.§.i.fz qd si amisit solutã iusta ex cã:vr nec solutã vt ar.s.de in rẽ uer.l.qõ si fuus.§.fz si mutuã:eõ qõ sic ut.s.de exer.l.i §.vñ querit of.sed primũ vius qz ex quo pdidit pditure est soiuꝛũ:at hic exigit duo.f.non perditure ꝛ ex iusta causa.

y Actio.quia quod legitime fcñ est rc.vt.C.de admi.tu.l. sãcim.

z Patre.primo ꝛ secundo casu.

a Aget.vt.C.de re vxo.actione.l.vnica.§.ꝛ hoc ex rei.

b Mulieri.vt supra.e l.secunda.§.primo in fine ꝛ.§.interim.

e Si mulier manebit.imo p.s.mã.l.iter.§.abesse.so.blc fauore dotis vel decepta fuit hic dolo delegãtis:vt ibi dz. Itẽ opponit qz vr dari de dolo actionẽ fm.h.vt.C.de transl.l.sub pretextu.sed fauore eius datur actio dotis:qz perpetua ꝛ vsuriaria:vt.C.de rei ux ac. §.exactio dotis:ꝛ.§.cum autem:quod non est in actione de dolo:vt C.de dolo.l.fi.sed cum sit extincta ea quõ intenditur:Rº.restitutio datur ex clausula generali:ut.s.ex qui.cau.ma.l.i.§.fi.vel dic verꝫ speciale ẽ ut nõ habeatur pro extincta:ar.s .e.l.i.ꝛ facit.s.de mino. l.patri.§ .pe.ꝛ ad vel i . l.quis.§ quoti.ꝛ §.si conuenerit. Itez qd si cõstan.ma. fiat huiusmodi nouatio Rº.qz tũc minus ualet : qz nec solui põt ut.C.si dos constan. mã.l.i.ꝛ quia nec nata est actio sm quosdam:quod i alijs nõ placet vt. j.de ma. l. seruum dotalem:sed dic vt no.j.ó bo.dã. l.sed si alia in fine.ꝛ facit. C . de iu.ꝛ fac. igno.l.finali.

d Si pater. ꝛ si . id est quamuis.

e Satisdatio. quaz debuit subire : vt.s. eo.l.ij.§.finali : ꝛ de procura.l.non soluz §.si de dote.h.

f Tantuz accepit. ẽ ergo ratio : quia ex qua persona ꝛc.vt.s de pigno. act .l.solutum.§. solutã:ꝛ.j.de reg.iu. l. ex qua pso na: quod admitto si habuit ultra sal.quãtum est dos:ut.j. ad l.fal.l.pater filiaz in prin.attẽde tamen ó qua fal.hr questio:ut ibi no.est ꝛ alia rõ secundum.R.quia ubi aliud non liquet potius soluere ꝙ donare patrẽ est uerisimile:ne prestatione duplici heredem uelit onerare:ut.j.de leg.ij.cum pater.§. qui dotale:ꝛ.l.lucius:ꝛ.l.titia.§.qui inuita:ꝛ ar.s.e.l.non solum in fi.ꝛ.l.si pater:ꝛ infra de do.pre.l.ij.§.i.ꝛ.l.p.ꝛ infra.e.l.dotez:ꝛ i auten.de equa do.§.quia uero:ꝛ.C.de rei uẽ.l.cum a matre:sed est p. C.de rei ux.ac.§.sciendum so.hic ur uoluit eam esse contentaz.altero:ibi non:uel ibi uir:hic pater legauit. Item non erat ibi exacta . Itẽ p.infra de le.i.l.huiusmodi.§.q seruum so.secundum Io.hic ꝓpter legitimuz patris exercitium ꝛ uirilem eius portionem:alias utrunqz:uel ibi debitum cepit esse post testamentum:hic ante.

g Lucroqz.prima facie alio non attento:ut.C cõmunia de le.l.i. §. ꝛ hoc disponim uel dic attento cõmodo domini ꝛ sumptu litis vt infra de le.iij.l.ij.§.si rem.

h Si patri.non liceat:quia relegatus est:vt.s.de ca.di.l amissiõe. §.q deficiũt vel dãnatus ex causa que ignominia afficit:ꝛ sic rome habitare non liceat:vt.s.de his qui no.infra.l.ij.§.qui ignominie i fi.ꝛ infra de re mi.l.milites §.missionum.

i Dz.nisi pater per nuncium vel per epistolam p.dicat:vt.s. de ꝓcu.l.pompo.§.fi.secundũ az.ꝛ.h.sed contra puto.nam ibi alterius noie agebat coniunctus hic suo agit filia vnde ꝛ procuratorẽ ordinare põt:ut.s.de procu.l.filius.§.sed puto:ꝛ sic etiam est infra ꝓx. §.nec ob.quia satisdat:quia ecõtra pater agens satisdat si filia ẽ absens propter communionem actionis:vt.s.eo.l.ij.§.finali.

k Eo autem tẽpore.sic continuatur.s. e.l.ij. dcñ est quod filia dz pri agenti de dote ꝓsentire hic dicit quo tempore.ac.fz quosdã .h.

l Si filia.i.quia voluntas filie debet interuenire.

m Mutauerit.ar.quod quis potest penitere ante lit.conte. ꝛ sic . s.de rei ven.l.is qui se.ꝛ de iu.o.iu.l.si cõuenerint:ꝛ infra ó uerbo. ob.l.si quis stipulatus:ꝛ hec ẽ ratio quia adhuc videt res integra: ꝛ re integra reuocatur mandatum:vt instl.mã.§.recte:ꝛ supra ó.p. l.ante li.ꝛ ar.in auten.de li.§.si vero initium:ꝛ infra iudi.sol.l.si ante:nec obstant ar.contraria signata:infra de op.le.l.apud aufidium ꝛ de le.i.l.huiusmodi.§.si stichum:quia lz hic mutet volũtatem nõ fit conditio viri deterior in aliquo nec aliquod damnum ideo sentit : sed ibi secus est vt ibi no.h.hec enim voluntas non est illicita ut ibi:sed nec obligatoria:alias secus:vt.C.de act.ꝛ obliga.l.licut. Item quod hic dicit accipe si ꝛ causam mutande voluntatis habuit:vt infra.e.l.dotem.

n Pater.ex primo consensu.

n Si tam.id est valde.

o Filie.querela patris pro dote non admissa: sed eius curat agendi copia non denegata vel in subsidium filie actione seruata:vt in

fra.e.l.§.ſi ſoluto:ꝛ de tu.ꝛ cu.da.ab his.l.his.§.nec dubiuꝫ eſt. aꝫ. alij dicunt dotem ſequeſtrādam:ut ar.infra.e.l.§.ſi uero.

p Cogaſ.nec reprobat que ſit agi a patre:ꝛ nota quod innuit hic eam cogēdā:vel datis pignoribus vel forte ſatis ē ſi nō cōtradicat vt ſupra eodem.l.ſecunda.§.finali.

q Per abſentiam. non hoc ipſo qō ē abſens: ſcilicet vt ſola abſentia ꝺditionē i ducat.tunc enī pater ſatiſdādo ageret: ut ſuꝑ.e.l.ij.§.fina.ſꝫ expreſſim ꝺdicit.qꝛ eſt abſens: nā.ſi eēt preſens timēs verbera forte nō ꝺdiceret:aꝫ alij dicunt qō ꝑ ſolā abſentiaꝫ videbatur contradicere.

r Juuenis.i. nimiū crudel:vt dicūt.aꝫo.

s Nimia.id eſt nimiſ diligit maritū q non mēuit diligi mīi:aꝫo. idē ꝛ ſi mereret:ꝛ ſic ſubaudi maxime: ſꝫ alij contra arg. ifra de dona. l.filiusfamilias.§.i.ꝛ.C. ō ſacroſan.eccle.l.iubemus. §.primo.

t Si maritus.mittere:ad repudianduꝫ.

u Non poſſe.ſuꝑ de diuoꝛ.l.iulianus.

u Qui tū.ſ.furoꝛ.

x Ferēdus ē.nā nō proiꝛcit lapides nec aliqd mali facit ſtātibus.accurſiuſ florentinus legum doctoꝛ excellentiſſimus.

y Sciēte.i.hoc ſciat.

z Culpa.amittit ergo uīr donationē vt vxoꝛ dotē vt.C.ō diuoꝛ.l.ꝓſeſu.§ .hoc niſi ꝛ.§.virū etiam.aꝫ.

a Fortuitis.vel proſperis vt.C.ō nup.l.ſi.ſꝫ ar.ꝓtra.C.ō do. inter ui.ꝛ ux.l. res ꝛ facit ſuꝑ de biſ q fūt ſui vel alie.iu.l.a pze

b Participem. qꝛ vnū coꝛpuſ ꝛ vna aia ſunt.b.ad qō.ſ.ō ri. nup.l.prima.

Propt ſeuitiaꝫ.furoꝛ(ſub.vult ditime re.accurſiꝰ florētinꝰ.

c Licentia.ſic.C. de cur.fur.l.tertia.ſꝫ bo die hec cā nō numeratur iter ceteras: ꝛ ſic eēt damnū:vt. C. de repu.l.conſenſu.

e Sin āt.cognati.noiatiui caſus:ñ genitiui.aꝫ.accurſius florētinꝰ.

Secundū q̄titatē.maxime ſuba.alioquin ſi nulla dos eſt nō tenet maritus alimenta preſtari vxoꝛi. Ꝺ.qō eſt falſum.argu.ſupra de relig.ꝛ ſuꝑ.fu.l.quod ſi nulla. Itez uīr iure canonico excomunicaret.

g Diſſipare.ſcilicet maritum.

h Sequeſtrari.pōt hic notari caſus qꝝ dos repetitur conſtan. ma. ut no.ſ.e.l.ij.i prin. Itē dic ſpāle de ſequeſtratione.nā regulariter prohibetur:ut.C.de prohi.ſeque.p.l.i.ꝛ alia ſimilia no.ut ibi dixi.

i Familia.alias filia.

k Quāuis.iſte uer.reſpicit.ſ.§..ſi maritus in prin.

l Patrem.ut ꝛ.ſ.de diuoꝛ.l.iul'.

m Si ſoluto.furioſus ſit.ſecus qñ pater ſapit ꝛ filia fuerit furioſa tunc eīm repetit pater nec cauet filiā ratā habituram : licet caueat ea abſente:vt.ſ.e.l.ij.§.ſi.aꝫo.ꝛ facit.ī.de iniur.l.ſꝫ.ſ. vnius.§.filio

n Ab hoſtibus.facit.ſ.de ritu nup.l.ſi filius.

o Trāſgrediamur.dixit quibus cōperat actio ō dote nūc ꝺ quoſ. nat marito oēz talē mulieri ſuſtentatōz ſufferre ꝛ aliñta pſtare:ꝛ medicine eius ſuccurrere ꝛ nihil pter mittere qō maritoſ vxoꝛi afferre ō cet ꝓz dotis q̄ztitatē Si ỳo dotē ita diſſipar[s] māifeſtū ē:vt ñ boiez frugi oz dotē tūc ſeq̄ſtrari[b] q̄tenus ex ea ml'ier ꝓpetēſ hēat ſolatū vna cū ſua familia[t]:pactis vz dotalibꝰ q̄ inter eos ab initio nuptiaꝝ initia fuerint i ſuo ſtatu durātibus ꝛ alterius expectātibꝰ ſanitatē ꝛ mortis euētū. Itē pī furioſe utiliter itēdere ſibi filieue ſue reddt dotez pōt: q̄zuis[k] ei furioſa nūtū mittere nō poſſit:patrē[l] eiꝰ tñ poſſe certū eſt. Si ſoluto[m] mīimonio pī furioſus ſit curatō eiꝰ volūtate filie dotē petere poterit : aut ſi curatoꝛis copia nō ſit agere filie ꝓmittendū erit: cauericz opoꝛtebit ō rato. Idē dicē dū ē:ꝛ ſi ab hoſtibꝰ[n] captus ſit pī puelle dādā actōz de dote repetenda. Trāſgrediamur[o] nūc ad articulū hūc vt q̄ramus aduerſus quos ꝓpetit ō dote actio : ꝛ adⁿſus ipſū marītū ꝓpetete palā ē:ſiue ipſi doſ data ſit ſiue alijs ex volūtate[p] mariti l' ſubiecto viriꝰ eiꝰ vel ñ ſubiecto Oz ſi[r] filiuſſa.maritus ſit ꝛ dos ſocero[s] data ſit adⁿſus ſocex ageſ. plane[t] ſi filio data ſit ſi qdē iuſſu ſoceri:adhuc abſolute ſocer tenebit qō ſi filio data ſit ñ iuſſu pīis ſabi. ꝛ caſſi. rīderūt nihilominꝰ cū pze agi oporteſ videri ei ad eū pueniſſe dotē penes quē ē peculiū: ſuffi cit[v] āt ad id dānāde[x] qō ē i peculio vel ſi qd i rē pīs ⁿſum ē. ſin āt[y] ſocero dotē dederit:cū marito nō poterit expiri:niſi pī brs extiterit[z].

Si mulier i ꝓditōe mariti erraverit putaueritqz eē libex cū ſeruus eēt[a] ꝓcedi oz q̄ſi[b] ꝑuilegiū in bōis viri mulieri.vz vt ſi ſit ꝛ alij credi toreſ hec preferaſ circa ō peculio[c] actionem. Et ſi forte domio aliqd debeat ꝑꝰ nō ꝑferaſ mulieri[d] niſi in his tñ rebus ō vel i dotē date[e] ſūt vl' ex dote cōpate[f] ſūt:q̄ſi[g] ꝛ he

p Ex uoluntate mariti.qꝛ nihil' intereſt mihi : vel alij ſoluaſ voluntate mea:vt ꝛ.ſ.de iu.do.l.ēt ſi alij:ꝛ.C.de ſo.l.nihil:ꝛ de pig.ac.l.ſolutū.§. ſolutam.fallit.ī.de ſo.l.fugitiuus.itē videoꝛ.gerere qꝝ ꝑ alium gero.vt ꝛ.ī.ō admi.t.l.ita aūt.§.geſſiſſe.fallit.C.de theſau.l.i.li.x.§. i alienī.ꝛ.ī.de ui ꝛ ui ar.l.cum fundum.§.queſitum.

q In viri eius.i.poteſtati puta filio uel ſeruo.

r Sed ſi ma.ſ.dicta hēnt locum qñ maritus erat ſui iuris:nunc qñ erat in potestate patris.

s Socero.i.patri viri.

t Plane.abſolute. diſtingue tū an ꝓtēplatione eiuſ volenſ tū illum ſibi obligare dederit: vel ſolum maritum vel vtrunqz vt ſic: vel vterqz vel alter tū teneaſ: ut alias ſubdiſtinguere ſolemus. vt ſupra de nc .geſ. l.ſi pupilli.§.i.

u Sufficit.imo qñqz non ſufficit.puta ſi res dotales extant vel pī in eis dolum ꝓmiſit:vt.ſ.de pecul'.l . in bonefi.itē ſi non eſt ſoluta dos que fuit ,pmiſſa a mulieī:qꝛ a tota obligatōe ōz eam liberare ſocer:ut.c.t.l. depoſi.§.i.

x Damnande.ſ.patrem.

y Sin autem ſocero . ſuo noie tū:non alieno.

z Extiterit heres.hic aūt qꝝ ſit heres actoꝛ probat: vt.C.ſi ut ab here.abſti.l.i. ꝛ de iure delī.l.i.

a Seruus eēt. qꝛ difficile pōt noſci liber bō a ſeruo ꝛē.vt.ſ.de contrahē. emp. l.qꝛ:ꝛ ſa.ſ. de pac.l.in ꝓſonā.§.qui pecuniam.

b Quaſi priuil'.bene dicit quaſi:qꝛ nullū mīimoniuꝫ eſt vere : qō dic ut i auten. de nup.§.ſi vero decretum eſt:ꝛ.§.ſi vero ab initio: ꝛ. §.hoc aūt:ꝛ.§ .ſi vero ipſe.

c De peculio actio.nā dabitur ꝓditio ob cām de peculio:vt.ſ.de cōdi.ca.da.l. i.qꝛ actio de dote dari non pōt cum nō ſit dos que nō pōt eſſe ſine mīimonio:ſed mīimoniū ſic ſine dote:ut. C.de do.āte nup.l. ſi.ī prī. ꝛ ita habebit priuil'. inter ꝓſonales actiones:ſed etiā tacitam hypothecā dicā eā hēre ēt priuilegiatā:ut no. ſ.de:priuil'.cre.l.ij.i fi.b.ꝛ. fa.ſ.de lu.do.l.ſi ſponſa: ꝛ C.eo.l.ſi ignorans.

d Mulieri.vt ꝛ.ſ.ō pecu. l.ex facto.

e Date ſunt.id eſt exiſtūt ut ſit certū adiacēs: ſic ponitur.ī.de le.i.l.cum res.ij.R°.ꝛ ſecundum hoc puncta:data ſunt.

f Cōparate ſunt.i.ꝛ exiſtunt:vt mō dixi.ꝛ facit ad hoc.ī.de dona.iter ui. ꝛ vx l.uxoꝛ marito:ꝛ de iure do.l.res:ꝛ infra de admi.tuto.l.circa.

g Quaſi.hec ꝛē.ꝛ uere ſunt dotales:vt.ſ.de iure do.l.ita: ſed hoc nō admitto:qꝛ illud eſt cum tenet matrimonium:ꝛ ita eſt doſ hic non:ꝛ ideo dicit quaſi.vt ꝛ.ſ.dixit quaſi priuil'.Item ſecus ubi matrimonium eſſet verum:quia tunc etiam in his rebus que non extarent prefertur ceteris.h. ut.C.qui po.pig.ha.l.ſi.

h Et ſi quid.ꝑpenſum eſt a ſeruo vel domino ad perpetuam utilitatem rei:non fructum gratia tantum:alioquin contra.vt.ſ.e. l. diuoꝛtio.§.impendia.

i Seruabitur.quaſi loco pignoris:ſic ꝛ.ī.de acquī.poſ.l.ſi quis rem in ſi. aliud autem eſt in vera dote que ob eam cauſaꝫ non differtur ſolui:ut.C. de rei vx.ac.§.ſed nec ob impenſas:vt.ī.de dote prel.dote:non autem dicas quod hic corrigatur. Item nec dicitur hic quod fiat compēſatio: que de q̄titate ad ſpeciem locum non habet.ut ſupra de pig.ac.l.ſi cōuenerit

constante matrimonio.unde.idest a quo tempore.
Dotis.z hypothece pro dote.
Mariti.qd in socero si ipse uergat ad inopiã:z recepit dotẽ:hic qdez uel alibi non exprimit:nisi de marito uergẽte ad inopiã:z alias generaliter prohibetur agi pstan.ma.ut.C.de pres.xxx.an.l.cũ notissimi.§.illõ puto tñ idẽ i socero qõ in marito fuari:qz eadẽ rõ egtatis itucit.s.ut mulieri psulat:ut . C.ad.l.fal.l.fi. Itẽ qd si marit⁹ z socer tenet: z alt tñ ad inopiã uergat: R°.fm has.ll.nõ posse agi cõstã.ma . qz utri⁹qz l' alteri⁹bõa sufficiũt:z iõ ñ aget ut hec fz hodie aget qz negãi ñ põt cepisse male gerires ꝓ dote astricta. Itꝫ qd si nõ mulier sed pr eius uelit agere:R°.idez cũ z ipse teneat eam denuo dotare vr'. C. de rei vx.ac.l.i.z autẽ.sed z q̃uis. Itẽ qd si extraneus õdit pro muliere: est sibi pactus: vr pactus i casu soluti mrimonij tãtũ vt §.de iu.do.l.post diuor. Item.i.iã non ect vnde altera ipa z vir z filij:quod est qñ ei redditur vt.C. de iu.do.l.vbi in fi.patet ergo mulier. quasi in hunc casũ non fit pac.vt .C. õ rei ux. ac.§.accedit . Itẽ nec ẽ hic casus reddende dotis oio cũ adhuc seruiat oneribus mrimonij . Itẽ qd si alius recepit dotẽ z se obligauit qõ fieri potest ut.C.de do. cau .l.fi. R°. idem quia eadem equitas.

n Non sufficere . vt creditoribus z mulieri satisfiat. satiffieri tñ mulieri põt:aꝫ nullũ esset.l. psilium : z sic non ob.C. de iu.do.l vbi: vbi plene poterat satisfieri hodie vo mox cũ icipit male uti:vt in aut.de equa.do.§.illud.itez dic facultates.i.bona:sic.§.de iu. do.l.siue generalis:z tunc cum temperamento sumas istud quasi facilitas vt insti.de ac.§.itẽ si de dote.z adde quod nõ.C.de iu.do.l.vbi.

o Si exheredato.agat ꝓ dote q̃ socer recepit:z dic casũ qõ mulier õdit dotez socero:q postea pstan.ma.obijt filio exheredato alijs heredib⁹ isti tutis:ante tñ q̃ adiret hereditas solutũ est mrimoniũ : querit an mulier possit agere p̃ heredes soceri ꝓ dote:z dic qõ non: sed deinde adita hereditate icipit agẽ posse.nec ergo p̃ eã currit prescriptio:vt.C.de pres.xxx. an.l.cũ notissimi.§.illud:z de an.excep.l.i.in fi.p̃ maritũ aũt non põt agere:qz nõ fuit ei dos data:nec successit ei cui fuit data:fz adhuc pstãte ma. posset filiꝰ eã petere ac.famil'.hr.directa:si est hrs cuz aliꝫ aꝫ vtili:vt.j. de dote pre.l.ij.§.si tñ hic dotez.sunt ei quedã que filios sequunt moztuo pre ẽt si heredes non sint:vt.j.fa.her.l.si maritus.z.l.si filia.§.i.fz.R.dicit hunc.§.log:cum adhuc constabat mrimoniũ z pp inopiã mariti volebat mulier dotẽ repetere:qõ non plz:qz aut maritus receperat dotem:z tunc quare diceret aliqd de adita hereditate:aut:socer:z tunc propter inopiã mariti nec plus nec minus.quãdo aũt nascitur actio de dote hic non dr: sed dixi.j.de bo.dã.l.v.in fi.z fa.j.de dote pre.l.ij §.per p̃rium: z.§ .idem iul'.z plenius.C.de iure do.l.in rebus.§.omnis autem.ac.

p Quotiẽs.de solutiõe facienda insolidũ si ad meliorẽ fortunã puenerit vt.C.de rei ux.ac.l.vnica.§.cum ãt secundũ quosdã quod non plz : quia huic casui non põt lra adaptari:quia ibi non ẽ certum tẽpus : z qz cõmodum medij tẽporis tunc estimari non põt.dic ergo de solutiõe faciẽda annua bina trina die vel hodie.j.annũ in rebus mobilib⁹.vt.C.de rei ux.ac. l.i.§.actio:z sic dices tempus certũ statutũ a lege:vel dic pacto cõtrahẽtium:vt.§. de pac.do.l.de die.z.l.atillicinus:z hec est ratio quod satisdet : quia iudicium est bone fi.vt insti.de ac.§.fuerat.z.C.de rei vx.ac.l.i.§. fz non ignora.z sic prestanda vt.§.de iudi.l.in omnibus. Item contra hoc. C.ne fide.do dent.l.i.z.l.ij.sed hic solut.ma.ibi constante.

q Bella ait.qõ.j.cozzigitur fm.R.per illud:qz qdem quidã rẽ.sed hoc falsum est oio:qz sic non puniretur ꝓtumacia cum vtrobiqz fieret deductio quod est falsum:vt.j.de col'.bo.l.i.§.si cum duobus.

r Absoluat.ab obseruatiõe iudicij. f Condẽnet.qñ.s.satisdare nõ põt.

t Usitatũ i.in vsu bẽtur:ut j.de usuc.l.ij.z tunc magis ponit ꝓparatiue non electiue:quia frequentius contingit satisdationem ex inopia non prestari q̃ ex malicia eam denegari:z ideo dicit magis.

u Hec ferenda.qz non tñ gra mulieris sed ẽt uiri est introductuz s.ut repetetur pecunia z fiat deductio pte z uolente marito : pro quo est.j.de le.ij.si ita relictũ.§.pegasus:z de v.ob.eum q calen. §. quoti.vel dic vius hic loqui cũ erat lata snia p̃ maritum z scã deductio uolente muliere non ergo põt mutare uoluntatẽ:ut hic z.§.e.l si cũ dotem.§.eo tempore : z.j .de v.o.l.si qs ita stip.pz ex predict qõ aut satisdat z differt so.dot: aut non satisdat cuz possit z ꝺdenat statiz in solidũ:aut nõ põt z fit ꝺdenatio z deductio:i quo ẽ p̃.§ .mã. l.si mãdauero tibi.ij R°.so.spãle in dote: vel dic vt ibi Itẽ facit.C.de pre.iper.of. l.vniuersa:fz ar.p̃.C q bn.ce.pos.l.fi.

x Siue mariti.qñ ẽ estimata:aꝫ.p̃.ut.j.e. l.estimare.z.§ .de iure do.l.plerunqz. itẽ qñ sũt in q̃ptitate. vt §.de iure dotis.l.res itẽ qñ per pcñ:vt.§. õ pac.do.l. põni⁹.

y Legitimo tẽpore qõ ẽ aliud oli aliud hodie:ut.§.prox.§.

z Si vir.a marito.q mãumittebat. impo suerat tñ eis vt daret sibi certũ qd oi ãno.

a Eis.s.manumissis.

b Tenebr.s.vir uxori.tenuit ei donatio tali casu:vt.j.e.l. do tale cũ trib⁹.l.se. z.j. de do.iter ui.z vx .l. qõ autem.§.fi.z duabus sequen.

c Negociuz.qz fuit pacta vxor cuz viro ꝺdere sibi vir q̃ fuerit consecutus a libertis. c Tenebitur:uir.

d Caueat.C.de pac.do.p.l.f.p̃.so.rõe preãbuli p̃ctus hic pmittit cauerí.nã mãdato mulieris vir mãumisit volẽs uxori donar ius liberti.sic.§.de ac.ẽp.l.si quis.seruum.z facit.C.de ser.pi.da.ma. l.i.

d Ex obligatione.facta a libertis de certo quid dando.

e Si maritus fuerit.ita q̃ eos deteriorauerit. modica tñ castigatio ei pmittit:quia z fructuario:vt supra de usufr.l.sed sicuti.§.qñ

f Conueniri.ab uxore.

g Mat.i.eius suus:q̃ ex istinctu nature ꝓcedit. h Judicio.s.doꝰ

h Ab eo.viro i Exhibet.z oẽm:vt.§.de iu.do.l.in rebus: nec eim salua fide rẽ ut §.deposi.l.q̃ nerua:z fa.insti.pro so.in fi . z .§.fa.here.l.heredes.§.non tantum.

k Culpãda.nõ tñ vt eo noie ꝓueniat:vt.§.e.l.ẽt.§.i.z ar.§.nau.ca. sta.l.f.§.suor.qñqz tñ in suis coerceꝫ: q̃ dic vt isti.de his q sũt sui vel alí.iur.§.fi.itẽ no.q̃ in bono.s.diligẽtia exigit z sufficit paritas in suis z i dotalib⁹:fz in alio non tolerat parietas.nã seuicia i suis tolerat q̃ nõ fit i dotalib⁹.z hoc si in faciẽdo:si ãt i negligẽdo idẽ si mõ est magna.nã q̃uis i suis sit negligẽs vltra nãm bois nõ sic dz rẽ in dotalib⁹:vt.§.ꝺposi.l.q̃ nerua:z.j.ad trebel.l.mulier.§. fz z si cut.fz si leuis ur tolerãdũ.ẽt i dotalib⁹:nec ob.§.e.l.ẽt.§.i.qz ẽ i faciẽdo põt loq.nec illa i reb⁹:qz z illa i faciẽdo põt loq:.p qua distincti onc ẽ.§.ꝺ vsuf.l.siẽ.§.ꝺ pteritꝫ:fz tuti⁹ẽ ut ois leuis clpa veniat. vt. §.ꝺmo.l.si ut cẽto.§.nũc uidẽdũ.z sic itellige.j.e.l.si filio.§.maritũ.

l In aliẽis.s.in spe.z hoc subijcit hoc ẽ rẽ.sic.§.e.l.diuortio §.si fũdus:z sic no.pñti tpre ispecto viri sunt vt.§.de iu.do.l.q̃uis:fz spe futuri sũt muliẽis. Item fa.§.de ac.ẽp.l.p.z.C.ꝺ iure do.l .i rebus

m Si vxor.pierit.i.pisse diceꝫ:aliogn frustra diceret.i.cautõz p̃stãi.

m Compensationem.ad dotem u Possit.vxor.

o Fieri.de dote tñ quantum vxor viro dz per hoc pcñ dz ãt sim plũ estimatõis rei ꝓmodate p condi.fur. Itẽ dz duplum p actiõez furti.nã licet furtum fcñ sit durãte mri.tamen deinde eo soluto fit hec cõpensatio z sic non ob.C.rerũ amo.l.ij.sed.h.dixit venire sim plũ tñ i cõpensatiõe p.l.illã Itẽ an hodie bẽat locũ hui⁹mõi cõpẽsatio:ur qꝺ ñ fz azo.p.l.C.ꝺ fi ac.l.i.§.taceat:fz cẽte hic cãus ñ ẽ ibi

p Non prohibuit.z sic per consequens concessit ar.C.ad uell'.l.si fine.§..quod si patientiam z.§.de euic.l.quidam.

q Tempus.x.diez ut.s.de pſti.pe.l.promiſſor.vel triū diez ut.C de erro.aduo.l.fi.vel duoz mēſiū vt.C.de fediuſ.l.ſancim⁹ z.l.pe. vl' triuz menſiū vt.C.ō edict.pma.l.de opis:imo arbitrio iudicis ut hic dic̄ z ar.j.ō iur̄ ōli.l.i.i fi.alij quattuō mēſiū ut.s.ō iu.l.ſi ōbitōi

r Obtenti.vt iueniat ſi poſſit z reſtituat vt inſti.de of.iu.§.ſed ſi ī pūti:ul'ac. cedat vt .s.ō pecul.l.qō debeā et fa.C. de fur .le. fi.

s Si bona.pro pte. puta.p tertia vt in.l. iul'.de ui.pu.vt.j.ad .l.iul'.de ui.pu.l.fi.

t Contestatā. in actione de dote.

u Qō ſi tota.qō accidit in.v.legib⁹ut.j.ō bo.dā.l.v.legibuſ.h. z dicūt ibi z fa.s.ad exhi.l.tigni.§.fi.

x ſ Si filiofa.iniuſſu.i. ſine iuſſu fic.s.de ori.iu.l.ij.§. z quia.az.

y Be peculio.qdcz z qñqz ī plus vt.s.ō pecul'.l.in bonefidei z.l.depoſui.§.i.z nō. s.e.l.ſi cum dotez.§. tranſgrediamur.

z Factas.ſ. aget pr mādati vel ne.g.ut. C.de rei vxo.ac.§.ſz nec ob impenſas

a Vel amotos.z ſp dic cōſumptas vt bē at locuz q ſequit de compenſatione.

b Baius pecul'.qz iura in ſe ꝓtinent vt s.de pecul'.l.quaz tu beroīſ.§.p.z fi.z.l.pe culiū naſcit: ſic z eō rio vt.s .ō iu.l. fidei com.§.tractatū.az.

c Preſtandū.ſ.per ꝓpenſatōz: ſz hodie huiuſmodi ꝓpēſatio ē,phibita ut.C. ō rei vx.ac.§.ſz nec ob ipē ſas z fa.j.e.l.ſi filio.

d Baritū z culpa ſ.lata vt nō .s e.l. ſi mora ſz.az. z pro eo s.ō pig.ac.l. creditō z.s man.l.ſi,pcu.§.f. ſed in vtroqz ſubaudi z culpa. Itē pro eo.s.de rei ue.l.ſi poſt: ſed ibi nō tenebaſ cuſtodire poſſeſſor. tu ergo dicas z ō leui: vt nō.s .e. l.ſi conſtante.§.ſi maritus.nā cū dicit hic ō dolo ſuba.z lata culpa. cū ergo ſubijcit culpa de leui intell'r.ar.j.de le.i.l.ſi quando.pōt eiz eſſe culpa ſi ceſſauit ſuitutibus vti.z ſic amiſſe ſunt: vt in.o.l. credi toz z in alijs:ut.s.de edil'.edic.l.redibere.§.i.

e Juraverit.ex hoc notāt qdaz ꝙ actio ex ſtipulatu eſt arbitraria lz ſit bonefi.vt.C.de rei vx.ac.§.ſed non igno.ſz hoc non ſequit ꝙ ideo qō iurat in litem ſit arbitraria:qz in oībus bonefi.iurat:vt.s. de in.litē iu.l in actiōibus:tñ conſtat qō non ſūt arbitrarie:naz oia arbitraria ſunt ſtricti iuris:uel ſz quoſdā ē ſpēs ꝓpria actionuz vt al'no.az.vt inſti.de ac.§.preterea. Itē ſūt hic z alia remedia:vt. s.de rei vē.l.qui reſtituere:z.l.ſi culpa.z.l.ꝙ ſi poſſeſſor.

f Inuitis nobis.niſi ius hēat in re:vt.j.de ſupfi.l.i.§.is aūt:vel iu ſta cauſā retinendi:vt.s.cōmo.l.in rebus.§.ꝙ aūt.az.z.j.de acqui. poſ.l.ſi quis rez:z fa.infra ti.ij.l.ſi cū.§.fina.z.l.ſeq.z.C .ō pac.l.fi.

g Res noſtras ſpe non re:ſic.s.e.l.diuo:tio.§. ſi fundus.z.l.ſi conſtante.§.ſi maritus.

h Si poſt.oīmodo.etiā ſi apud mulierē erant future deteriōref:vt j.de le.i.l.tū res.§.fi.alij ita demū ſi non cōtigiſſet penes actoz ē.ar. s.de pe.hr̄.l.illō in pri.z rei vē.l.itē ſi.§.f.z ad exhi.l.de eo.§.ſi poſt z depoſi.l.ſi plures:z de iu.do.l.ſi is qui in prin.z ꝙ me.cauſa .l. ſi cum exceptione.§.quod ſi homo.

i Si qui.maritus.ſi culpa eius interuenerit:alioquin ō vt.s.ō rei uen.l.ſi a bo.ſi.z.l.ſe.z depo.l.ſi ſine.az.z inſti.de dini.tu.§.i.h.

k Si vir.pmū ānū ex quo cepit eē dotal'. Cauerit.ſ.ml'ier.ſz .h.

m Unius anni.ſ.primi.eius ei anni oīo incōmoda dz ſuſtinet vir qz omnes fructus eius anni lucrat:vt.s.e.l.diuortio.§ ipendia.

n Preter.alias preter.alias propter.

o Semel mora fcā.imo non uī cum omiſſa fuerit inſtantia debiti re petēd:vt.s de vſur.l.i.§. i.ſz dic ꝙ fcā fuit ſz poſtea fingit nō fcā.

p Decesserit.ſine dolo z culpa mariti.

q Non debebit.ipſo iure:vt.j.de ſo.l.qui.x.§.z ſane:z dic vt ibi.

r Offerente.opportuno loco z tēpore:vt.j.de ſo.l.ſi ſoluturus.idez eſt ſi aliis modis purget mora: puta qz ſibi ꝓmiſit aio no uandi re tū pūte: vt in.o.l. qui.x.§.i.z.ij.z.s.de cōdi. furt.l.parui.

s Voluit.fa.s.de peri.z ꝙ mo.rei ven.l.illud:z de cō ſti.pe.l.ſz z ſi alia:z ifra de uerbo.ob.l.ſi ita qs.§.ſeia: z ifra quoz le.l.ulti.§ .fi.z de ope.no.nūti.l.pretor.§. ſi aliq̄do:z.s.e.l.mora: qz ultima mora nocet.

t ſ Si poſt di. muliere agente hoc quo ad ptē con uentā:ut z.s.e.l.rei iudica te.§.fi.z ifra ō re iu.l. ſicut in pri.ps āt agenſ aut eīne us hr̄s z nō hz puil'.ut.C. de priuil'.vo.l.i.aut ō filijs z tūc ſic:ut.C.q po.in pig. ba.l.finali s.exceptis.

v Facere uſ.q. d.id cō putatur in facultatibus virī.az.

x Conſeq pōt . de iure z de facto.alioquin e, ptra ſupra de dolo.l.nam is.az. z faē ſup̄ eo.l.ſi filio i pri.

y Sub cōditione. ſecus ſi pure:ut.s.de ne.g.l.ſi quis mādato:z.l .ij. in fi.hoc tū caſu mulier cauet:ut.j.e.l. cū mulier.alij exigunt hic eū condemnatū ar .C. mā l.ſi pro ea.

z q Notics.ſi ex ꝓtinenti tpe traditiōis dotis:ſiue fiat traditio dotis tpe quo ꝓbitur mīmoniū ſiue poſt:ut.C.de iu.do. l. cū a ſocero.ſi āt āte tūc dic ut ſubijcit plane zc. Item no.qz ſemp dicit hic ſtipu lef:ſecuſ ē ſi ſine ſtipulatōe paciſcat:ut .C . de iu.do.l. auia.ſecus in eīneo ut ibi. z. C .de pac.cō.l.i.z eſt rō ut in .l. auia nō.z no. ſil'ia ubi ſtip ulatio tenet z non peccatum ēt in continenti:vt.s.de religi.l.quod ſi locus.accurſius.

a Interposito.nō ergo dz incōtinēti fieri qcqd fit pſtā.ma.ſup dote. Nō. ō dicebat p.l.s.mā.l.q negocia:ſz expone vt ibi:z dixi.s.de pac.l .iur.gē. §.ſed cum nulla.z fa.s.ſi cer.pe.l.lecta.§.dicebam.z de pac.do.l.cuz dos. z.l ob res.§.i.z de iu.do.l.poſt nup.

b Plane ſtipl'ari.nec ei dos nec dot̄ actio dr̄ mulieri queri niſi ſo.ma.cuz nō ſit mr̄imoniū z ſic paciſcendo nō nocet filie. c Ipſi ſol.ipſi.ſ.danti.

d Soluere.ꝙ pcñ va'et:vt ſupra de pac.do.l.ob res.§.i.z.C.de pac.con uen.l.legem:z.C.de rei vx.ac.l.i.§.accedit.

e Cōpetere.eō z marituſ a muliere condicere poſſe vt indebitum:vt infra de ſolutionibus.l.qui hominem.§.ſi gener.

f In Dota ſo viro z fa.j de admi.tu.l.tutores q poſt.§.penu.

g Quotics.culpa viri multo fortius idē erit cum ſine eius culpa hoc ac ciderit quando periculum ſpectat ad mulierem non ad viruz: vt ſupra ō iure do.l.ſi extraneus:z.l.promittendo.§.ij.z.§.ſi.

h Promiserat.nec eam pactus fuerat ſibi reddi unde mulieri queritur actio:vt.C.de rei vx.ac.l.vnica.§.accedit.

i Decesserit.z ſic nō hz heredem.vt infra de caſtrē.pe.l.ij.itez idem ſi di uortium factum eſt ſm az.vt ſupra de pecul.l.depoſui.§.i.

k Inſtituerit.idem ſi ipſa promiſſori ſuccedat:vt ſupra de iure do.l. pro mittendo.§.finali.azo.

l Viz.nec ei pōt quis obijcere culpam ex qua lucz habet:ut ſupra de iu re dot.l.cum in fundō.§.i.azo:z fa.s.de euic.l.ſcia fundos.

m ſ Si marito.dānato.caſus ablatiui abſoluti.

n Aliqua.puta tertia z ſic quota vt l.iul'.de ui.pri.vt. C.ad.l.iul'.de ui.prin l.ij.ſecus ſi certa res vt inſti.de fideicō.br̄.§.ſed illud z.C.de ſen. paſ.l ſi debitor.

o Necesse hz vt z.C.e.l.ij.ipſe autem maritus dānatus in ea parte non

tenetur vt.C.de fidei.l.i.z fa. C.de bo.p̄roſ.l.ſi vt ꝓponis z .C .de do.inter ui.z vx.l.ſi res. p

q Egerit pater.forte idem z in filia:vt.s̄.de iure do.l.ſi extraneus.

r Non intelliguntur.vt z ſupra de pactis do l.finali.

ſ Agere cepit. q̄ pactum fuit perſonale:vt.s̄.de pac.do.l.cum pater:z.l. ob.res.§.f.z mr̄imoniū cō ſtabat adhuc vel pcīn fuerat dotis lucrande ad alia centū:que non potuit petē a pr̄e:q̄uis ꝓmiſerat q̄ fecerat pcīn de non petēdo. ab eo tantum.

t Iſta.ſ.alia centū:que p̄ non tenebat ſoluere.

u Di voluntate.q̄ ſi cōtra volūtatē datus aut nō ageret aut filie nō p̄iudicaret: vt ſupra eo.l.ij.§.i.

x Judicata. ſecus in iudicio operaz fcā condēnatione vt.j.de op.li. l. q liberti nus.§.ſz ſi taz.ſz ideo ſi tm̄ lis cōt̄.vt.e.t.l.ſi operaz iudicio:z fa.C. de rei vx.. ac.§ ſed hoc.ſz ar.p̄ .s̄.quimo.pig. vel hypo.ſol.l.ſiē. §.ſi debitor. Item fa.j.de iniu.l.ſed ſi vnius.§.fi.

y Filie:quaſi ipſa procur. dediſſet.

z Sub cōditiōe.ptāti va. vel dic in defectuz eius ex beredaruz.al'non valeret. vt.j.de hr̄.inſti.l.ſeruus.

a Soluerit.ſ.ſo.ma.

b Debebit.ſ.filius cū fuerit hr̄s:alias nō teneret:vt infra de dote pre.l.ij.§.per contrarium.

c Decūie.ſ.vxori.iā ſolute

d Dz.ſ. nunc.lz ſi extaret mr̄imoniuz z fa.hr̄. ageret z inſtitutiōis ꝓditione pēdēte nondū factus hr̄ſ poſſet:vt.s̄.fa.hr̄.i.ſi maritus: z fa.i.e.ti.l.filia: z de dote pre.l ij.§.idē iul.z.l.pater. §.ſi poſt.z.l.pe.

e Si fundū.quo.i.in qua portione ut ſit figura ſyno doche.Azo. z no.q̄ fructꝰ vltimi anni debent diuidi ut ſupra.e.l.diuortio.

f De dote. lz non fit dos ſed dotis acceſſio ſic ſupra cōmo.l.ſi ut certo.§. vſque adeo. Item dic vt nō. infra de uer.ob.l iul'.§.i.

g Hoc.id eſt fructus.

h Ancillarum.ſecus in fetu pecoꝝ.qui vt alius fructus diuidit̄ pro portione anni vt.C.de rei vx.ac.§.itaq̄z:ſed partus ancille nō ē in fructu vt. s̄.de uſufr.l.vetus.arg.p̄.j ad.l.fal.l.paulus reſpondit.§.i.h.

i Poſt diuortiū.vel conſtā.ma.vel ante.contemplatione tm̄ mulieris vt s̄.de iu.do.l.ſi ex legato z.l.ſi ſeruo z ſupra de uſufru.l.ſed z ſi quid donetur.azo.z fa.ſupra de rei uen.l.ex.diuerſo.§.i.

k Prior.ergo alias gratia alias nomine.

l Poſſit. imo inſolide.cum ſecūdus maritus ſit creditor mulieris vt.j.de re.iudi.l.neſennius circa prin.z de ex exce.do.l.pure.§.ſi eum z ō noua.l.doli in prin.z de cōdi.ob.cauſā.l.ſi donaturus.§.i.que ſunt p̄.ſol. hic promiſit prior uir ſecūdo per hec verba promitto q̄ mulieri debeo ibi vero.x.que.mulieri debeo:vel quod ipſa mihi dedit in dotem ar.ō iu. l.cū qui.§.ſi mulier z de ꝓſti.pec.l.iij.z inſti.de le.§.ſed ſi vxor.qd aūt ſi p⁹ hanc promiſſōz fiat non ſoluendo.R°.vt.s̄.de iure do.l.ſi extrane⁹.

m Quadhibito ſi autem ſtipulanti ſimpliciter promiſit preſumitur q̄ non animo donandi.vt.s̄.de iu.do.l.mulier.§.f.non eſt contra.naz mulierum genus auariſſimum eſt ut.s̄.de do.inter ui.z vx.l.ſi ſtipulata:z etiaz quilibet preſumitur auarus vt.s̄.de proba.l.cū de indebito:niſi rōe fanguinis vel temporis aliud inducas ut.s̄.de proba.l.procula z de do. inter ui.z ux.l.ſi ſeruus cōis:vel viciſſim facte donationis vt ſupra man.l.ſi uero non remunerādi.§.inde papi.z aliis caſibus ibi nō.z ita locū hz actio mandati.nō āt teneret maritus ſtipulatoribus:ſz fieret inter eos cōpenſatio.ſi uero probaſ animo donandi factū in dubio preſumit cauſa mortis ut:j.de le.ij.l.cum qs decedens.§.nuptura de dote pre.l.ſcia:z hoc etiā poteſt ſic intelligi:z ideo poſſet reuocari ut.C.de in.do.l.ij.

Si compenſaſſe.ſic ſupra de euic.l.ſi ei in prin.z.§.ſi is:z infra de fideiuſ.l.ſi debitor.z infra eo.l.meuia.

Ceteris.niſi fieret iuentariū:ut.C.ō iure ōli.l.ſancimuſ.§.z ſi p̄ſa taz:z in aut̄.de hr̄.z fal.§.ſi vero adſunt: ſz in legato: ſecus ēt iure ueteri: ut infra ad trebel'.l.i.§. ſed ſi is q:z infra ad.l.fal. l.in rōe.§.q̄ō uulgo.

p Teneaſ.diſſilr tm̄. q̄ ceteris teneſ inſolidū his in q̄tū facere p̄ōt:ut.s̄.l.pror.z infra eo.l.ſi maritus

q Jcia eſſe dicit iplorādo offm̄ iudicis:vt ifra de li. exhi.l.iij.§.hoc aūt: azo.nā ipa erat i qua ſi poſſeſſione exiſtente ſui iur.

r Et dotē.ſ. aduēti ciā. nam ꝓfecticiam p̄ōt petere ēt ſi filia ē ēt emācipata:vt.s̄ de cuic.l.pr̄:z de iu. do.l.profecticia.§.fi. ſeundū quoſdā: ſz ſe cūdū azo.z.b.ēt i ꝓfecticia optīe legi p̄ōt.

ſ Poſtulat.quā petit ſi filia ē in ptāte. pro qua dedit ēt nullo pacto appoſito:ſecus ubi dat pro mancipata: ut. C.de rei uxo.ac.§.accedit: z. §.extrancum.

t Denegāda . p̄mū ꝓbat eoipſo q̄ ꝓbat legitimam.ut iſti.de pa.po.in pri. ſz eoipſo q̄ō nō hz cām p̄dicēdi:ut.j.e.l.dotē: ſz āticia p̄ōt agere iterim dū pēdet iuditiuz ō ptāte: R°.ſic ſz az.ut ifra ō li.cā.l.oz dinata:z fa. C.e.l.filie:z.s̄.e.l.ij.z.s̄.de i offi.te.l q de iofficioſo.nec ob.s̄.de ꝓba. ſi filius:q̄ hic erat i poſſ̄. libertatis filia unde patri incumbit neceſſitas ꝓbādi.ibi nō erat i poſ.uel ei q dicit nō ei q negat incūbit onus ꝓbādi. hic dicebat pr̄ eum in poteſtate: ibi filius dicebat ſi liberum pr̄ probat.

u Eſſe.z illam non conſentire.

x Liberta.uoluntate.ſecus ſi eo inuito:ut ſupra ti.i.l.ſi.h.

y Patroni . cui erat nupta:z fa.s̄.ti.i.l.p.z.l.ſi.z de ritu nup.l. filio:z.l.matrimoni.z i aut̄.ō nup.§.diſtrabūt:z de ſan.epiſ.§.ſi vo. itē hodie non fit diuortiū ꝓſenſu: niſi caſtitatis ꝓcupiſcentie hoc fecerint ēt.ut in auten.ut licc.ma.z aui.§.quia uero ex conſenſu.

z Maritus publicata:ōlicro mlieris:q̄ō cuēit .v.legib⁹:ut.j. de bo.dā.l. iij.

a Me i pniciē.ut z.C.ō penis.l.ſācim⁹:itē z q̄ nō pl⁹ q̄ mulier cui ſuccedit hr̄e dz:ut.§.ō uſur.cū q̄dā.§.fiſc°:z ifra de re iudi l.i his.§.nō debet:z fa.s̄.c.l.ſi ꝓſtāte.§.fi. z ifra eo.ti.ij.l.ad fiſcū.

b Dotē . filie tacēt̄ uel p̄dicētis:azo.z.b nec.n.uideſ p̄dicere:cū nō beat iuſtā cāz p̄dicēdi:ſic nō uideſ fieri q̄ō legitime nō fit: ut ifra ō re iudi.l.iiij.§.cōdemnatū: ar.p̄ ifra de no.op.nun li.i.in prin.z alis pro rōne uolūtas:ut.C.ō pac.cō.ſup do.l.hoc:z ifra ad trebe.l.q̄ poterat:hoc tm̄ ē rōne coionis z patrie ptātis: z eſt hoc optimū ar.p̄ renitentes electionib⁹:z facit ſupra eo.l.ij.z.l.ſi pr̄: z l.nō ſolū:z.l.ſi cū dotē.§.eo tēpore:z ſupra de ſponſa.l.ſed ea que.

c Lucius.repudiū:meruit ergo amittere dotē:ut.C. de repu.l. conſenſu:azo.

d Non ꝓſenſiſſet.tacite āt ꝓſentire nō uideſ: lz ſecus filia : ut ſupra ō ſponſa.l.ſz ea que:z.l.filio:itē q̄d ſi expreſſe ꝓſenſiſſet : Rū.

Ex marito[m] publico iudicio dānato pſ aliq[ū] bonoꝝ ei⁹ publicet̄ fiſc⁹ cr̄ditorib⁹ ei⁹ ſatisfacer̄ neceſſe hz° iter quos uxor quoq̄z ē ſi pater[p] cū ducēda filie ſue noie dotis gr̄a ꝓmiſiſſz:pact⁹ fuerit ne āpli⁹ quā cētū a ſe peterent̄:z ſoluto mr̄imonio egerit[q] :cētū de quib⁹ conuenit ne peteret̄ nō itelligūt[r] dotis eſſe: q̄ ſi mortuo pr̄e cū herede ei⁹ marit⁹ agere[s] cepit:iſta[t] quoq̄z pecunia i dote erit. Si volūtate filie[v] ꝓ curator a pr̄e dat⁹ litē de dote ꝓte ſtat⁹ fuerit z re hz eū iudicata[x] pr̄ deceſſerit iudicari actōz filie[y] pot⁹ quā heredib⁹ pr̄is dari oportebit.

Cū pr̄i dos data eēt z ei filius ex aliq̄ pte hr̄s ſub ꝓditiōe[z] iſtitutus fuerit z pēdēte ꝓditiōe coheredes ei⁹ dotē ꝓ ſua portiōe mulieri ſoluerit[a] hoc min⁹ fili⁹ ex dote p̄ſtare debebit[b] :q̄m nullā actōz ei⁹ pecunie[c] recupāde gr̄a aduerſus coheredes hz°. Si fūdū[d] dotalē recepiſſet mulier nō hita ratōe fructuū ꝓ portōe ām quo nupta nō fuiſſet:nihilomin⁹ de dote agere p̄ōt:quia minorē dotē recepiſſet:hoc em⁹[e] ad dotis augmētū p̄tinet:quēadmodū ſi p.artū ācillarū[f] nō r̄cepiſſet aut legata vl' hereditates q̄ poſt diuortium[h] ꝓ ſeruos dotales acquiſite marito fuiſſent

Item. Si prior[k] marit⁹ poſteriori dotis noie tāquā ōbitor mulieris dotē ꝓmiſit nō plus quā id q̄ facere poſſit[l] :dotis futurū eē.

Fric. Qde dotis[m] noie certā pecuniā ꝓmiſerat:quoſdā adhibuerat qui ſtipular̄ēt ptem dotis diſtracto mr̄imonio ſibi ſolui:ea nulla data dote obierat eodē marito ſuo bere de relicto:iſq̄z dānoſā hereditatē eius adierat : nihilominus ſtipulatorib⁹ tenebit̄ : qm̄ adeundo hereditatē debitricis itelligeret̄ ſe ꝓpē ſaſſe[n] :nec ad rē ptinere q̄ō ſoluendo nō eēt hereditas q ceteris° etiā creditorib⁹ tenear[p] .

Dem. Jcia[q] diuortiū a ſeio fecit:hāc ticius a ſua poteſtate eē dicit:z dotē[z] ſibi reddi poſtulat[a] : ipſa ſe mr̄familias dicit z de dote ager̄ vl' r.q̄ſitū ē q̄ ptes iudicis ſint. Rñdi pr̄i niſi ꝓbet filiā nō ſolū in ſua ptāte eē:ſz ēt ꝓſtare ſibi denegandā[r] actōz:ſicuti denegarent̄ ēt ſi ꝓ ſtaret eā in ptāte eē[v] .

Aul. Liberta[x] que voluntate patroni[y] deceſſit de dote cū eo agere pōt quā ei dedit.

Aul. Si maritus[z] minus facere pōt: z doſ publicata ſit i id q̄ō facer̄ pōt fiſco maritus ꝓdēnāduſ ē:ne i pnī cie[a] mariti ml'ier punita ſit.

Ul. Otē[b] volūtate filie videri pr̄z recepiſſe cū cauſas ꝓtradicē di ei filia nō bēret:marie cū ab eo poſtea āplioꝝ ſūma dotata ſit.

Lucius[c] ticius cū Arcel. eēt filiuſfami. volūtate patris vxorē meuiā duxit z dotē pater accepit. Meuia ticio repudiū miſit: poſtea pater repudiati abſente filio ſponſalia cum eadez nomine filij ſui fecit:meuia deinde repudiū ſponſalibus miſit : atq̄z ita alij nupſit. Quero ſi meuia ageret cuz lucio ticio quondam marito z a patre berede relicto de dote:z probetur culpa mulieris matrimonium diſolutum:an maritus poſſit pro pter culpā mulieris dotē retinere Mar.rñdit etiā ſi beres iſtitutus a pr̄e ticius cōueniret̄:tam̄ ſi ſpōſa lib⁹ nō cōſenſiſſet[d] culpam mulie

videtur ei preiudicari: ut infra ad.l.iul'.de adul. si vxor.§.fi.sz vbi non consensit pris consensus ei nō nocet: lz sit heres: qz ꝓsensus talis nō est ex quo dar actio vel exceptio: vel verius ēt si ꝓsensisset filius nō noceret: qz sponsalia tm̄ non mr̄imoniū fuit ꝯtuz: imo qō plus ē nec sponsalia vident ꝯcta cum nō durent: vt.s.de in rē uer. l.si pro pre.§. versuz & sic nō ob.j.de reg. iur.l.ex qua psona: & C.ō rei vē.l.cū a matre: que sunt ꝯ: hic ergo subaudi maxime si non ꝓsensisset &c.

c Uxoro quondā. Nam infra loquitur de repudio.b.

f Accusantib9.i.obijcientibus in ciuili cā sic ꝓponitur in aut̄.ō sanctis.epis.§.si quis ār pro pecūiaria: ibi accusata &c. puta in cā dona.pp nup.quā vir rpetebat ab vxore: & dotis quā vxor repetebat a viro: sed vterqz se tuebar pp delictuz alterius: puta mulier pp lenocinīū viri: & vir ꝓpter adulteriū vxoris qō quidez posset qlibet eorum facere: vt. C. de repu.l.cōsensu: nisi obijciens esset i patri turpitudine: vl' diuersorū criminū: vel eiusdē in quo vterqz ꝓsensit vt .j.e.l. cum mulier: criminali ār accusatiōe institura vindicta posci possz nec ei vnus aliū accusare prohibet: nisi cū idez ꝓpetrasset lenocinīū. tunc ei nihil iudeus iudco nil chateline cethego vt.C.de hr̄ti.l quoniam.§.inter se.

g Ea lege. indifinite dicit lege: & est sic.s.de mino.l.auxiliuz in fi. & in aut̄.vt li.ma.&.a.§.quia vero ita comperimus.

b Daria ei.no.delictum cū delicto ꝓpensari: vt.s.ne qd in pu.lo. l.i.§.idē ait: & de dolo.l.si duo cū cōcor.&.j.qō vi aut clā.l.si vitē.§. si ad ianuā: & ne qs eum q in ius uo.l.ij.&.j.de adulte.l.si vxor in fi. sed ar.contra.s.commo.l.rem mihi.§.in exercitu.

i p Ost dotē datam. casus. pr̄ ex interuallo filie volūtate stipulat9 ē sibi soli dotē reddi fcō diuortio sub hac ꝓditōe si filia sine libis decesserit extitit cōditio diuortij: itē mort̄ & liberoꝝ defectus nulla pr̄i dotē repetēdi obstat exceptio: sz si diuortij tm̄ non ēt mortis & liberoꝝ ōfectus existat pr̄i sine filia agēti ob. exceptio: ni si caueat rē ra. filiā habitutā: vel cā cognita oio sibi actio denegar: vt.s.e.l.ij.§.pe.& fi.&.l.cum do.§.sz si latitet: vel dic ꝙ diuortij tm̄ fuisse ꝓditōm appositā: & tunc pz si defuncta filia sine liberis ager non ob. exceptio: qz ad solū prez recidit actio: & hic subaudit maxime vt stati dicā. si uero filia uiua agat pr̄ ob. exceptio ispecto tenore actōis ex stipulatu que pr̄i cū filia ꝓpetit: sz qz pr̄ postea sibi soli ꝓsensu filie ē stipulat9 primo & ꝙ casu replicar: ut.s.e.l.quota.§. cetez.az.uel tertio dic qō uolēte filia fuit stipulat9 simplr̄ nō sibi: quo cāu sibi & filie ur̄ stipulat9: ut pinde sit ut.l.dicit: cū nullo mō ē stipulat9: & sic ē cōis actio utriusqz: ar. ꝯ.j.ō uer. ob.l.si ita sti.fu .§. grisogonus: ibi sequēs sti. & nō dar replicatio pr̄i: & ꝑm hos tres casus filie uolūtate determinet hāc oz̄onē stipulatus ē: uel quāto filie uolūtate determinet fcō diuortio: & tūc nō dar replicatio. uel qnto v̄buz dari. q.d. ad uolūtatē filie mihi reddes. i. si ipsa tūc uolet: si ergo uiuit requr̄ eius uoluntas: al' si nō ꝓsentiat repellet: exceptione: sed ea mortua sine liberis nō ē cuius requr̄ uoluntas: sz si libi extant idem qō nō requratur alicuius uolūtas si dos est profecticia que sequitur me: alioquin requiritur voluntas liberoꝝ: si vero ponas ꝙ filia simpliciter consensit mee stipulationi: & ego nō apposui aliam ꝓditionē diuortij. qr̄ impedirer agere fcō diuortio ēt iuita filia

k Stipulatus ē. consentire filia secundum tres primos casus: uel non cōsentiente filia secundum alios duos.

Si ꝓdi. una tm̄. s. diuortij nō ār voluit filia qm̄ pz agit ꝙz oēs cāus.

m Sine liberis. maxime. nā idem si cū liberis: & dos ē profecticia ꝙz unū casum: vel dic qō hic casus fuit ꝓplexus in sti. ꝑm primū: &

sic non facit pro bul.q dixit dotem reddi patri: etiā si liberi extant: & ꝑ eo fa.C.fol'.ma.l.dos: vbi de hoc nō. lz pro az.fa.s.de pac. do.l.inter socerū in prin.&.§.ij.&.j.de leg.iij.l.vxor.§.testamēto: & de mino.l.iij.§.sed utr̄ in fi.§.&.s.c.l.si ab hostibus.

n Si pater.nō per indebiti. imo indebiti: ut.s.loc.l.si quis fundum. §.iperator: que ē cōtra. so. ibi: & facit.s.de iure do.i. quēadmodū i fi.& de cōdi. indeb.l.q exceptio.§.finali.

o In insulā deportato ante diuortiuz qō apparet ex littera sequē.

p Pertinet. qz pr̄ ꝑ mortuo habet: vt.j.ō cōtra ta. l.i.§.f. & de bo.liber.l.si necesse.§.ij.b.

q Consentiente. maxime. nā & idē vbi consentiēte ea petijsset: vt.s e.l. si marito §.si volūtate: vel dic nō petierat cū effectu. i. nō exegerat. nā tunc secus esset: & ita facit.s.ad.l.fal.l.pater filiaz in prin.&.s.e.l.si cū do.§.si pr̄: & .j.e.l.in hīs.§.filia: & l. si socer in prin.& .C. de rei vx.ac.§. videamus: & ō sol. l.q hominem.§.si gener.

r Fructus. i. in eo qō sumptus excedūt fruct9 fuabit de dote: vt.j.ti.i.l.qō dicit.

s Et utiles. ad perpetuaz rei utilitatem.

t Cōpensatis. so.ma. vel dic ēt ꝓstāte qz nō fuit mr̄imoniū nec habuit necesse sustinere onera mr̄imonij: nec lucrifecit fructus ea rō ne quod sustinuit onera sz qz bona fide percepit.

u Perceptis. puncta perceptis: & dic ꝙuenit seruari ad fi. i. vsqz ad fi.

x Supflui. i. residui in quo sumptus excedit fructū. vt s.de rei uen.l.sumpt9: &. l. empto.& fa.j.ti.i.l.iij.& de dote prel.i.§.impense: & .s.e.l.si cum dotē.§.fi. & l.se.sz quo iure fuar̄. R°. ut.C.de rei ux.ac.§.nec ob ipensas: vel dic iure exceptōis doli: cū nō fuerit dos: ut.d.l.sumptus: & de pe.hr̄.l.qō si supflui.

y Usuras. dotis. ꝑ parte dimidia: qz dimidiaz dotem dedit socer in qua restituenda ē in mora marit̄ scō diuortio. Itē alterius dimidie fuit gener usuras stipulatus: quas mō ꝓpensat i usuris: vel que petunt ex mora.

z Si petat. ex mora qz iudiciū bo.fi. est vt.C.de rei vx.ac.§.exactio vl' secundum. R. quia stipulatus erat quia hic dicit ex stipulatu.

a Stipulatio. qua socer tenebar genero. si alterius dimidie differet solutionē & fa.s.man.l.creditor.§.p.& de iu.do.l.cum post .§. in domum & de doli exceptione.l.fina.in principio.

b Ad viz. nō dissoluit vt.s.de iu.do.l.stipulatio: nisi ꝓsensit ōnuo vt.s.ō pac.do.l.cū ma.§.i.& fac.s.e.si mulier diuō.&.s.loca.l.item queritur.§.i.

c Si marit̄us. quantitate. scilicet concurrentia vel parata.

d Amplius. i. bōis. ꝑter dicta noia que ēt noia sūt ei necria pro victu.

d Neqz mādare. nisi forte talis sit q ex sua psona possit sibi querere victū. ar. j. de lib. agno.l.si qs a libis.§.sz si fili9: & ꝑm hoc hēs bis nz: tūc incipe soluere ibi: nz mādare &c. al' deest ꝙz nz: & nō ē aliqua negacio: & tūc dic i. nō hz āplius illud necesse nisi mādare actiōes postq̄ ꝓdēnatus ē: cū nil hēat vltra alimēta & tunc recedit i idē cuz ꝑma: sz i hoc differt qz incipit ibi soluere nz āplius: vel aliter nō hēbit āplius. i. plus aliud necesse: nisi hoc mādare ac. ꝙz hīr. & hoc si sint noia sufficiētia ad dotē & ad alimēta: & tūc si militer incipit ibi soluere neqz āplius: vel aliter. i. cū facta cessiōe nihil ad alimenta sibi remaneat: & hec cōis ē ad geminū: neqz & ad vnicum. vel aliter imo necesse hz si alias habeat sufficientia noia: ut.C.de rei ux.ac. §. ār ex. in fi.§.&.j.decef.bo.l.qui bona. i. R°. az.& hoc secundum hīr.

e Si socer. acturā. ergo aditio hereditatis debitoris pro solutione nō habetur: alioquin filie cuz causā contradicendi nō haberet denegatur actio: ut.s.e.l.ogtem: sed ꝯ.j.de fideiuss.l.si debitori: R°. illud respectu succedentis tantum dici. az. Itē quantum ad fideiussorias & accessorias. obligationes non quantum ad alias ut.j.de fideiuss.l.uranius ac.

g Aristōe. retulit arist̄o. cui ita pomp. dic & ꝓsentit & ꝓfirmat dcm̄ pomp.

h Cōsensit. s. pompo. & no. ꝙ pf & filia uidentur esse duo rei stipl'. ergo lz vnus succedit debitori nihilominus i persona alterius in suo statu remanet obligatio: ut.j. de fideiuss.l.uranius.

i Dicemus. locus a pari. no. soli filie ꝓpetere actōm: cum fuerat emancipata que fuerat an cōis: vt.C. de rei uxo.ac.§. uideamus: sicqz ambulat

de pñe in eã: vel de cõi eẽ in ꝓpꝛiũ filie. ſic. ſ̃. de vſufr. l. adhuc. §. ſi opas.

k Conueniri. actione de dote venia petita. vt. ſ̃. dixi. ſed ſi eſt inſptãte cõ ſtituta non põt ꝯ pñem intentare actionẽ aliq̃ cõi iure etiam cũ venia: vt C. de in ius vo. l. q in ptãte: ſed de egrate iudi. of. ꝓſulitur filie paternũ ſit offiñ dotare filias: vt. ſ̃. de ritu nup. l. qui liberos: ꝛ. C. de do. ꝓno. l. ſi. ꝛ de rei ux. ac. auten. ſed q̃uis.

l Lucius. peteret. i. ne vir peteret: q̃ pcñ ualet: vt ꝛ. ſ̃. e. l. ſi mãito. §. i. ꝛ de pac. do. l. cũ pñ. ꝛ. l. ob res. §. fi.

m Mariti: ꝛ iõ donatio nẽ ꝓ nup. amittit: ꝛ dotez ꝓmiſſam exigit quam tenetur reſtituere.

n Redditurus eſt. ĩmo vñ ꝯ cum ei iputari nõ poſſit q̃ patrẽ mulieris non ꝓuenerit: vt. ſ̃. ꝺ iure do. l. ſi extraneus. cũ ergo dotẽ non bẽat nec culpã põt ei obij ci quod non bz non põt ꝓuenire ex culpa ſua. vt. j̃. e. l meuia. i. R°. longe minus põt ei obiici cur pñem ſi viuat nunc nõ ꝓueniat: cum nec poſſet ꝓ pcñ. ſed. R° hic ꝓtemplatiõe doꝭ filia ex heredata fuit. vnde dos ei legata vñ. ſ̃. de rei ven. l. emptoꝛ. §. ancilla ꝛ. j̃. ꝺ here inſti. l. q uolebat iõq̃z ex pñi voluntate iputaꝯ marito q̃ ante iputaret cũ pꝛez ꝓuenit. vel melius ẽt nõ legata dote agit filia: qꝛ tranſit ad eã actio vt. C. de rei. vx. ac. l. vnica. §. videamus nec iputaꝯ marito q̃ pñem ſed. q̃ heredes pñs nõ cõuenit iſolidũ. azꝫ. vel. ac. nõ cedat vt. ſ̃. ꝺ pecul'. l. quod debetur in fi.

o Cepit. nec ei bz eam patre viuente q̃tum ad exercicitũ: qꝛ ẽ in poteſtate: ſed bz eã mortuo patre vt. C. de rei ux. ac. §. videamus.

p Cui. ſ. marito.

q Videri cũ. ſ. cum petat idẽ q̃ reſtituturus eſt.

r Cum. maritum.

r Ipſi. ſ. heredi ſoceri.

ſ Sed alij regula ergo que dicit: dolo facit q petit q̃ reſtituturꝰ eſt: locũ bz qñ ei dẽ vt. j̃. de excep. do. l. dolo ꝛ. j̃. de re iu. l. in ꝺẽnatiõe §. fi. ꝛ in poſſeſſoꝛio vt. j̃. ꝺ car. edic. l. iiij. §. cauſe: non quando alij.

t Dotis. maritus. ſ. cũ fuerit actum qꝺ poſt mortẽ poſſet petere.

u Admittendum. ſ. excludi maritum. u Alij. mulieri.

x Pro pte. virili. i. pro numero ꝓſonaꝝ vt. C. de cadu. toll'. §. ſin aũt le. ꝛ. j̃. de le. peꝛſ. l. virilis: ſed uꝛ pro hereditaria tñ vt. C. de bo. au. iu. poſ. l. ſi vxoꝛ: ꝯ. Rñ. hic ꝓpꝛijs. noibus expreſſis dãnati ſcierãt ſoluere dotez: ꝛ iõ pro viribus tenetur vt. j̃. ad trebe. l. nõnunq̃. azꝫ. ꝛ de le. i. l. ſi heredes: vel ꝺic quod equaliter oẽs inſtituti erant ꝛ ſic pro hereditaria portione: ſed ſi in equaliter ſimiliter pro hereditaria portione.

y Gaius. diuerterit qꝛ vti. per inuti. non vitiatur vt. ſ̃. ſi cer pe. l. certi con. §. quoniam.

z Qꝺ cuz. ꝓpetere vẽ imo nullo mõ vẽ: qꝛ ſua ꝓſona potius ad ſolutõm q̃ ad obligationẽ uꝛ inducta ut. j̃. de ver. ob. l. cuz q ita. §. qui ſibi. Rñ. perſona huius aui eiuſdẽq̃z ſtipulatoꝛis ad obligatõez potiꝰ vẽ adhibita: qꝛ ſibi potuit ſtipulari: ſecꝰ in eñeo cũ ꝺico mihi aut illi qꝛ ei ſtipl'ari ñ poſſũ: id ꝯſumãdũ ẽ q̃ ꝺ iure fieri põt: vt nõ. ſ̃. ꝺ ꝓdi. ide. l. ſi ,pcuratõ. §. celiꝰ.

a Poſſe ſolui. imo. vñ q̃ non cũ ad obligationẽ perſ̃na ſeie fuerit poſita: vt. j̃. de ver. ob. l. eum qui. §. quod ſi ſoli. ſed hoc ſpeciale immo ꝛ actio ꝺatur quod plus eſt vt ſubijcit ſed per ꝛc̃.

b Bz pmittendũ. ẽ. ſ. de eqtate. nã qꝺ ꝺcñ ẽ vez ẽ de ꝛigoꝛe iur. vt hic ſequitur: vt. C. de pac. ꝓuẽ. l. ſi pẽ. ꝛ ar. j̃. de aqua plu. ar. l. ij. §. item uarus in fi. §. ꝛ ſic non ob. j̃. de ver. o. l. ſtipulatio iſta. §. alteri que ẽ ꝯ. item ꝯ. j̃. ad trebel. l. ꝺebitoꝛ. §. ea. ſo. iõ neptis agit ex pacto aui mr̃ni: qꝛ ageret i hoc ea ſu nulla fcã mr̃tiõe ꝓuẽtiõis: ut. j̃. de uul. ꝛ pu. ſub. l. ſi filiꝰ. nõ ãt ſic ageret mr̃ ex pcõ filie: ut ibi. qꝛ nec ageret mr̃ ſi nulla fieret a filia pactio. itez ꝯ.

quoq̃z cõueniriᵏ poſſe. Lucius ticiusˡ filie ſue nomine centũ in dotẽ promiſit gaio ſeio: ꝛ iter gaiũ ſeiũ ꝛ luciuz ticiũ patrẽ mulieris cõuenit: ne dos a viuo viro lucio ticio ideſt a patre mulieriſ peteretur: poſtea culpa mariti[m] diuoꝛtio facto ſolutum eſt matrimoniũ ꝛ pater mulieris decedens alios heredes inſtituit filia exheredata. Quero an ab heredibus ſoceri maritus exigere dotem poteſt: cum eam mulieri redditurus[n] eſt. Reſpondi cum filia alijs a patre heredibus inſtitutis actionem de dote ſua recuperanda hebere ceperitᵒ: neceſſe habebit maritus aut exactam dotem aut actiones ei pꝛeſtare: nec vllam acceptionem habebunt ſoceri heredes aduerſus eum cuiᵖ abſurde dicitur dolo videriᵍ euz facereʳ qui non ipſiʳ quem conuenit: ſed alijˢ reſtituturus petit: alioq̃n ꝛ ſi poſt mortem patris diuertiſſet nonduz exacta dote: excluderetur actione dotisᵗ maritus quod nõ eſt admittendumᵛ: ſed ſi ex parte filia heres patri ſuo extiterit debebit maritus coheredeſ eius pro parteˣ virili exigere ꝛ mulieri reddere: aut actiones pꝛeſtare. i Idem.

Gaiusʸ ſeius auus maternus ſeie nepti que erat in patris poteſtate certam pecunie quantitatem dotis nomine lucio ticio marito dedit: ꝛ inſtrumento dotali huiuſmodi pactum ꝛ ſtipulationem complexus eſt: Si inter lucium ticium maritum ꝛ ſeiam diuoꝛtiũ factum eſſet ſine culpa mulieris dos omnis ſeie vxori vel gaio ſeio auo materno redderetᵉ: reſtitueturq̃z. Quero cum ſeius auus maternus ſtati vita funtus ſit: ꝛ ſeia poſtea ſine culpa ſua diuerterit viuo pñe ſuo in cuiᶻ poteſtate ẽ: an ꝛ cui actio ex hoc pacto ꝛ ex ſtipulatione competat: ꝛ vtrum heredi aui materni ex ſtipulatu: an nepti. Rñdi in ꝓſona quidem neptis videri inutiliter ſtipulationem eſſe conceptam: quam auus maternus ei ſtipulatus pro ponitur. Quod cum[ɜ] ita eſt heredi ſtipulatoꝛis quãdocunq̃z diuerterit melioꝛ actio competere videtur ſed dicendum eſt[b] nepti ex hac auicta cõuẽtione: ne comodo dotis defraudetur utilem actionem habere: fauoreᶜ enim nuptiaruz ꝛ maxime ꝓpter affectionem perſonarum ad hoc decurrẽdũ ẽ. i Idem.

Qui dotemᵈ ſtipulanti vxoꝛi ꝓmiſerat eidem teſtamento quedam legauerat ita tamen ne dotez ab heredibus peteretᵉ ea que legata erant vxoꝛ capere non poteratᶜ. Reſpondi dotis actionem mulieri aduerſus heredes non eſſe denegandam. c Illuſtra.

Si dotaliᶠ inſtrumẽto ita ſtipulatio interpoſita ſit ut liberoꝝ nomine dos apud maritum reſideat: nepotuz quoq̃z nomine dos retinebitur ſ Leuol.

Cum mulerˢ viri lenocinio adulterata fuerit: nihil ex dote retinebit. Cur enim imꝓbet maritus moꝛes quosᵇ ipſe aut ãte corꝛupit: aut poſtea appꝛobauit:ⁱ Si tamẽᵏ ex mẽte legiſ ſumet quiſ: ut nec accuſare poſſit qui lenocinioz vxoꝛi ꝓbuit audiẽdꝰ ẽˡ. p Au.

c Dotali. interpoſita apparet q̃ pp liberos nõ retineꝛ dos: niſi eẽt pcñ ſic. ſ̃. ꝺ pac. do. l. ſi pñ ꝛ ſic ẽ ꝯ. Ald. p Jo. ſed ipſe. Ald. ꝺic ſupuacuũ fuiſſe hoc pactũ: vt. ſ̃. ꝺ diſtric. pi. l. queſitũ. §. fi. ſz Ald opinio ꝓualet vt nõ. C. ſo. ma. l. dos. itez nõ. hac. l. libcros in fi finituz: ſic infra ꝺ v. ſi. l. liberoꝝ in prin. qnĩmo ꝛ filij appellatione ꝓtinẽtur ne poteſ. vt. e. ti. l. liberorũ. §. ſz ꝛ papini. ꝛ. l. filij: ꝛ de le. iij. l. vxori. §. ꝓcubine. ſz ar. ꝯ j̃. de te. tu. l. qꝺ ſi nepotes: ꝛ inſti. q da. tut. poſ. §. f. itez caue qꝺ hoc pcñ valet ſi decebat mlier: ut hic ꝛ in aut. ꝺ nup. § do teſ: ꝛ de ſan. epiſ. §. ſi vero ꝓſtante: non ſi vir: vt. ſ̃. de pac. dot. l. ij. ſi autẽ fiat diuoꝛtium ꝺic quod valet ſi ſint liberi: alꝫ non vt infra de dote pꝛe. l. i. §. i.

Cum muliẽ. caſus cũ mulier ſo. ma. ꝓpeteret dotẽ vir obijciebat: qꝛ ñ poterat repeteꝛ: qꝛ adulteriũ ꝓmiſit: ipſa vo replicabat qꝺ eiᵍ ꝓſenſu deliqd. cẽte. l. iſta ꝺicat qꝺ maritus nõ põt obijcere ꝯ repetitõz doꝭ de adulterio: ſed nũqd eã de adulterio poterit accuſaꝛ. vẽ qꝺ ſic qꝛ legiſlatõ ꝺixit q̃ de adulterio nil põt tractari vel obijci cum dos repetitur cũ fauore doꝭ ſit hoc inductũ: poterit igitur ſm hoc eã de adulterio accuſare: ſed ſolũ nõ poſſe obijci repetitionẽ doꝭ de adulterio. ſz Rñ. qꝺ nõ põt. ꝛ hoc ẽ ex mẽte. l. q̃uis ñ ex vbis: qꝛ qua rõe nõ põt obijci mlieri ꝓpetẽti dotẽ ꝺ adulterio: qꝛ vir fuit leno: eadẽ rõe accuſari ſi mlier excepit ꝺ lẽocinio.

b Quos. ſ. bonos moꝛes coꝛꝛupit. ac. Quos ,pbauit. ſ. malos: ꝛ ſic vbũ ſemel poſitũ diviſimoꝺ ſumiť: vt ꝛ. ſ̃. ſi cẽ. pe. l. cẽti ꝓdi. ꝛ ꝺic cõꝛupit ꝓſẽtiẽdo ei ꝛ ,pbauit ducẽdo dãnatã adlterij: vt ꝺñt: ut. C. de adul. l. caſtitati ꝕz azꝫ. ꝛ. h. imo retinẽdo adulterã ſciẽs. ut. e. t. l. ſi ne metu ĩ fi. ꝛ infra de adul. l. ſi vxoꝛ. §. iudex: ꝛ no. nõ repꝛobat qꝺ ,pbauit ſic ſuꝑ de ne. geſ. i. põp. ꝛ infra de iniur. l. ſz ſi vniuſ. §. i. ĩ prin.

Si tamen. videbatur quod non qꝛ in lege non ꝓtinebať: niſi de dote ſuper qua repetẽda ꝺicebať nihil poſſe obijci mulieri de adulterio unde videbatur ſecus eſſe in accuſatione quaſi fauoꝛe dotis illud ꝺiceretur: non tamẽ eſt ita: ꝛ hoc eſt quod ſequitur ſi tamẽ ꝛc̃.

l Audiẽdus eſt. exceptio ergo lenocinij repellit accuſantẽ de adulterio. ſz. ꝯ. j̃. ꝺ adul. l ij. §. ſi publico. ſo. ꝺic nõ erat nomẽ accuſati receptũ inter reos: alꝫ non repelleret vi ut ibi: ꝛ. e. ti. l. ſi maritus. §. pꝛeſcriptiões. ſz ambo punirenť ut. e. ti. l. ſi uxoꝛ. §. iudex: ſz eñeus receptus inter reos non audiretur excipiens de lenocinio: ut. C. e. t. l. i. §. qui hoc ꝺicit. ꝛ facit. C. de adul. l. ita: ꝛ. ſ̃. eo. l. uiro.

m Euia.tradidit.ſ.in dotē ex quo vir habet vtilem actionē vt.C.de ac.& obli.l.ij.

n Quo.ſ.inſtrumento.

o Nuptum.i.cum iret ad nubendum ſiue contrahēdum ſic dicitur vado locum & vado geſtum.accurſius.

p Nec potuit.vel.pter inopiā vt .ſ. de dolo l.nam is: uł ob aliam cauſam.

q Petat.ſo.ma. vł etiam conſtāte in cāſibus in quibus peti poteſt & conſtā.ma.

r Sūmā.ſ.illa dccē.

ſ Potuit.ſ. marit9 ſo.ma.

t Conuenire poſſe. vt & ſ.de pac.do. ob res.§.ſi.& de fun.do. l.ſi fundū in ſi.& ō iure do.l.ſi eīneuſ:& ſ. e.l.nupta.§.i.& ar.ſ. man.l.ſi procurato rem.§.ſi.

u Mandati.poteſt mulier cōuenire maritū ſoluto ma.

x Funduſ.ablatus. i.euictus.

y Repetat.a viro.

z Ait.ſ.mulier.

a Non teneri .ſ. de euictiōe.vel dic.i. nō repelli exceptione.

b Cui.ſ.patri.

c Extiterit.mulier.

d Mulieri.a viro.

e Obeſſe.ſz cuz pōt agere de euic.dū doſ fuerit eſtimata: vt.ſ. de ac.emp.l.creditor §.prediū.& C.de iuſ do.l. auia.quō exci pit:Rñ.ſi excipiat ō euic.nō aget vt hic: ſz ac.cedet vt.ſ.e.l.ſi ſocer.§.lucius:ſi non excipit de euictione aget:vt.§.prediū: vt ſic eligat.

f Ipſi.ſ.filie.cū bēat cām lucratiuaz.& iō debz ei nocere doluſ pris ſi agat: vt dixi nus.j.ō re iu.l.q ip ſis.az: Itē no. doluz pris nocere filie ſic i fra de iu.pa.l .qui contra.& ſi quis ali.te.pro.l.i.§.i.ar. ō j. de car. edic.l.i.§ ij.in fi.

g Eſtimatis deberet.i.ſi aliqd contingeret propter q debe ret reddi dos.quia ſit ſolutum matrimonium.

h Eſtimatio.preſtaretur.

i Uolūtate.maxime.al's.ō.inſti.qui.ali.li.in prin.hec ei eſtimatio pro nulla bī:vt hic:& C.de fun.do.l.ſi inter:ēt q̄tum ad alienatōz: vt.ſ.de iu.do.l.qō ſi fundus.azo.vel dic hoc caſu poſſe vēdi ꝓſenſu mulieris:vt.ſ.de pac.do.l.fi.ſecus vbi nulla ē eſtimatio:vel recidit ad nullā:vt dictis.ll. Itē hodie vī ēt in non eſtimata poſſe vēdi cō ſenſu mulieris: vt aut̄.vt imo aut do.ibi & hec multū ꝛc. ſed illud quo ad cetera idem quod in do.pp nup.non quo ad alienationē. & facit ſupra de iu.do.l.plerunqz in fi.& l.cum pater.§.cum res.

k Uenisſent.id eſt vendite eſſent a marito.

l Eſtimate res.vere.ſ.ab hoie:vt hic & ſ.de iu.do.l. plerunqz in prī.& l.cū poſt.§.pe.& de do.iter ui.& ux.l.mortū.§.i.& C. ō iu.do.l.cū dotē:vel a lege q̄ ſūt reſ que vſu ꝓſumūt:ut.ſ.ō iu.do. l.res.

m Efficiunt.i.ſi efficiantur eſt mariti periculum.

n Maritus.poſt diuortiū.ſecus ſi ꝓſtan.ma.quia tunc etiā acceptam repetit:ſed reſtituit:vt.C.ſi do.ꝓſtan.ma.l.i.niſi in caſu vt.ſ.de iu.do.l.quemadmodum:aliud eſt ſi mulier vel alius credens ſe debere marito ſoluit:vt.ſ.de ꝓdi.inde.l.cū bis.§.ſi mulīe.

o Cauerat.i.ꝓfeſſus fuit ſe accepiſſe:qō non receperat nec tpa exceptionis erant lapſa:que ſunt.C.de do.cau l.ſi.& auten.ibi poſita.

p Non potuit.fac.ſ.ad mace.l.ſi.& ſ.de pac.do.l.inter.§.i.

q Filioſa.ter.t.iſolidū & iuſ ciuili.

r Dotalē.bēat.ſ.filius q conueniť teneť ei utrobiqz:ſed itereſt ſi queras an teneatur pī.vt.ſ.depecu.l.i bo.fi.& ſ.commo.l.iij.§.ſi filio.

ſ Hic quoqz.ſcilicet filius.

t Condēnandus ē.inſolidū.i.nō deducto qō pī debeť: ſed tm̄ in q̄tum facere pōt vt prędixi. Itē no.ultra pecuſiū ut ſubijcit.ſ.de iudi.l.ſi filiuſ ſed in alia actione q̄ dotiſ in ſolidū dānareť filius ēt vltra peculiū:ut.ſ.ō pecu. l.ſi cū filio.ſz qd.pdeſt hec ꝺdēnatio cū pī poſſit ſtati filio adimere peculiū & ſic mulier nihil ꝺſequeť: R°. prodeſt ad tria.primo q̄ qz pī pōt ꝺueniri.ac in ſcm̄ ō iure iudi.de pecul.vt.ſ.de pecul.l.iij.§.ſz & ſi filius: & de iudi.l.tā ex ꝺctibus: qō prius nō erat:lz prima ac. non ſic.ſo qz factus pater ſa.ꝺueniret nec āplius exigerenť ,pbatōes a muliere vt.ſ.qō cū.eo.l.ij.tertio qz currūt uſuſ cēteſſime poſt quadrimeſtre tps:vt.C .ō vſur.rei iu.l.ſi.ſi āt nō adimat pī vī fieri nunc executio in peculio: vt hic dī: & ſ.de mi.l .iij.§.ſed vtq ibi & quidem ꝛc.

u Intelligitur. autem ꝛc. ſcilicet filius.

x Facere poteſt.qz vir.

y Quod.ſcilicet peculiū.

z Deduceť.vt.ſ.ō pecul. l.ſed ſi dam.§.preterea.

a Detractio.hoc ei in ſolo donatore ē:vt.j.de re iudi.l.ſunt q:& l.inter eos.§. fi.& l.,pr.& fa.ſ.c.l.fi.filia: & l.ſi cū dotē.§. trāſgredia mur:& ſ.de peculio.l.ex facto.§.fi.

b Maritus.alieno.imo ō uī:cū abeſſe debeat videri:vt ſup̄ de ne.g. l.ſi qs man.ſz illud nō ſim pliciter: ſz ad aliqd ē vex: vt infra de reg.iu.l. minus azo.& facit ifra de re iudi. l.ſūt qui:& l.ſeq.

c Deducto.niſi ex eadem cā dona.debeat:vt infra ō re iudi. l.inter eos.§.finali & facit ſup̄.l.proxima.

d Cum mulier. cauere dz ſic.ſ.de rei vē.l.ipſi quo qz & de pe.bī.l.illud.§.f.& ſi dāni.& de e.edi.l.redibere.§.pe.& l.itē ſi ſerui.debuit ei cauere maritus vt.ſ.e.l.etiam.§.fi.& j.de le.i.l.quod ergo.§.item ſi edes & de here.ven. l. uenditor & infra ti.i.l.in fi.

e Ammoueat.ſic.ſ.de pecul.l.qō debeť.

f Iſ qs ꝓmitteť.nam ſoluiť mrīmoniū ut.ſ.de diuor.l.i.in fēt ſi uelit vir remāere vt.j.ō cap.& poſtli.re.l.i bello.§.medio:niſi i caſu vt.ſ.ō ritu nup.l.in eo iurē.§.fiñ.ſz ea reuerſa reſtaurať mrīmoniū nouo ꝓſenſu vt.j.de capti.& poſtli.l.cū due & nolēs patiť penam diſſidij vt.j.de capt.& poſtli.re.l.nō vt a pře:ſed hodie videtur nō ſolui vt in auten.de ritu nup. §.ſed nec cap.illa loquitur quo ad hoc ut non nubat alij:non quo ad alia ut & ſ.de repu.l.uxores.

g Si deportata.hoc qñ uir mutat effectū:alias non ut.C.de repu.l.i.& facit infra de ꝺ ta.l.i.§.filium:ſed arg.ō.j.de uer.ob.l.ex ea.§.penul.

h Uel ancilla priuati alicuiuſ redacta:puta in ſeruitutē:ut.ſ.de diuor.l. i.ſz in predictis oibus intelligebat ſi mors nālis ſubſequatur:ut ſupra eo l.ſi ab hoſtibus.

i Conceptione.al'conuentione.

k Omnes bi.no. pro generalitate ſic.ſ.de ſer.ur.pre.l.ſi ſeruitus & j.de uerbo.ſigni.l.cū quęrebať.

l Mortua.quo ad hoc ut repeti poſſit.

m Conuenerit.quia plus uel minus in caſu mortis erat redditurus ex pacto ſuper dote.

n Uſufructu dato.uſufr.in dotē.caſus mulier dedit uſumfr.in dotem diuortio interueniēte ſi ,ppterea neutrius ſit uir nō dz ei reſtituere:ſz cauebit q̄ nec eā:uel eī heredē ipediet uti frui donec uixerit:ſz ſi uir nō reſtituerit mulieri qualiť reſtituet eī heredi:& qd ſi mulier dedit in dotē uſūf.quē hēbat in fundo uiri:tūc uir nihil reſtituet mulieri.ſi vō uir cō ſtā.ma.alienauit fundū q ſuerat in quo mulier hēbat uſūf.uel eō mulier

alienauit qñ suus erat:in quo uiro ꝓstituit usumf.tunc iterueniēte diuor
tio:z usufr.est uiri:z ex eius ꝑsona pit:sed restituit mulieri ꝓmoditatem
usufru.z cauebit se passurꝫ eā usufrui donec uixerit.na fructuariā eā face
re non pōt:sꝫ si ꝓsenserit dñs ꝓprietatis tunc mulieri denuo poterit ꝓsti
tui usufr.uel si uoluerit emē mulier poterit ei uēdere qō si non poterit uē
dere dño proprietatis ōbe
bit ei maritus prestare pa
tientiā pcipiēdi fructus: z
hoc eodē casu si mora iter
uenerit restituēdi vsūfru.
z si mulier decesserit vir ō
bebit ꝓsentire hr̄di vel de
vendēdo vel alio mō.qp di
xi in vsufr.fundi.q fuit ab
initio viri vel mulieris z
desiit fūdus ille eē tūc: idē
intelligo si ab initio fūdus
neutrius eēt : vt qz eīneus
dedit in dotē iussu mulier̄
z hoc casu vir ꝺz cedeř mu
lieri ius qō hz z ꝺz ꝓsenti
re venditioni vel ꝓditioni
vsufr.vel dic verius qp iter
uenīēte diuortio vir ꝺz re
stituere vsumfr.datū in do
tē q nō erat nec ex predio
viri uel uxoris:z cauere q̄
nec mulierē nec heredē ipe
diet:sꝫ i heredē subsisto qz
si vsufr.fuit ex predio viri
non ꝺz restitui heredi:sꝫ si
ex predio mulieris ꝺz resti
tuere hr̄di:z hoc qū fūdus
pseuerauit viri vl̄ mulier̄
si vo desiit eē viri vl̄ mulie
ris qz alienauit ꝓprietatē:
vel eīneus dedit euꝫ in do
tē iussu mulieris:tūc vir ꝺz
cedere iuri qō hz dimitten
do eā pcipe cōmoditatem
fructuū vel cōsentire vēdi
tioni si dñs ꝓprietat̄ uult
emē usumf. z mulier vēde
re:z hoc eodē casu si mora
iteruenerit:debet similiter
consentire heredi.

o Bato.nō aperit a quo.
sꝫ dic ab uxore vl̄ ab extra
neo pro ea.

p Sit.tpe diuortij.accursi
us florētinus legū doctor.

q Eius.s.mulieris.z no.
qō nō dicit cuius erat fūdus
tpe donatiōis:sꝫ statī diui
dit i quattuō casus:qz aut
uiri aut uxor̄ z eius pseue
rāt̄ usqꝫ ad diuortiuꝫ aut
nō pseuerātis aut extranei
z sic iuenies restitui fōma
lē q erat cālis uiro i primo
cāu in so cp̄:i tertio z quā
to nec cālis nec formalis sꝫ ꝓmoditas.

r Heredis.s.mulieris.

s Si cum.bēas si ei.subaudi nā.

t Usumfꝫ.q̄e nouo ꝓstituet ei a
uiro diuortio fcō:utpote extinct̄ p ꝓsolidatōꝫ.ut.s̄.de iu.do.l.cū in fūdo
circa prin ac.

t A uiro formal̄ uiro:sꝫ cālis mulieri z heredi:ut .d. l.
cū in fundo.§.qō si mulier:z.§.ipsius āt.

u Bꝫ.ēt heredi mulieris.

x Dotā.i.restituissꝫ usūfr.mulieri uiuēti z mulier,ꝓprietatē nō alīeassꝫ

y In dotem.z sic utroqꝫ casu habet uir formalem.

z Interpositis.aut caueat q̄diu z̄c.ut.s̄.e.īprin.itē pōt aliud remediuꝫ
adhiberi ut loceť ei uel uendať nūmo uno:ut.s̄.de iu.do.l.si usufr.z utro
qꝫ casu cedet ius suū uir sicut pōt ut subijcit nā pōt quo ad ꝓmoditatēꝫ
ut.s̄.de usufr.l.arboribus.§.usufructuarius:z sic cedat.i.concedat:nō āt
ut faciat eā fructuariā:ut insti.de usufr.§.itē finiť:z dicta.l.si usufructus.

a Eam.z heredem suum:ut in fi.huius.l.qz cum uiri sit usufr.ex eius p
sona ꝺz perire.ut.z.s̄.de iu.do.l.cū in fundo.§.qō si mulier:z de peri.z cō
mo.rei uen.l.necessario:§.fi.z.j.de noua.l.si usufructus.

b Accomodauerit.id est accesserit.

c Constituatur.z ab inde peribit usufructus morte mulieris.

d Ille.s.ꝓprietarius faciendo eā fructuariam uel cōmoditatem solaꝫ
eidē mlieri dimittendo z hoc subijcit:aut aliquid ualet pro eo.

e Dare.s.proprietarius mulieri ut plenam proprietatē habeat.

f Vendere.qz ille uult emere b Cogeť.s.ꝓsentiente tali uenditiōi.

g Non fecisset.s.uir in ꝓsentiendo uel restituendo ut potest.

h Fructum.quos vendidisset

i Quod si facultatem.non habuerit:qz non ult emere:z facit. s̄.
de iu.do.l.cum in fundo.§.ipsius autem in fi.§.

k Seruus dotalis. inestimatus:vt.C.de rei vx.ac.§.z cum lex.

l Mariti.qui est domin⁹ vt instituta.qui alie.li.in principio.
z.C.de iure dotium.
l.in rebus.

m Obligeť.z hoc si
cuꝫ ꝓtēplatione vxo
ris est institutus. si āt
viri ꝓtēplatiōe vir o
acgratur:restituetur
mulieri: qō qualiter
estimeť colligēr̄.j.de
ul̄.sub.sed si ples .§.
in arrogato z .C. de
iu.deli.l.cum aliqs .

n Cōsulendū.mari
to hoc mō vt seqť.cō
cor.sūt.s̄.de iu.do.l.
si ex legato z ō usuf.
l.sꝫ z si quid z.s̄.c.l.
si marito.§. si fundū
z ō pecu.le.l.hīc que
ritur.§.potest infra ō
acqui.hr̄.l.aditio.

o Repudiar̄.s.suus
dotalis qui erat insti
tutus heres.

p Saluerit.scilicet
uxor.ac.

q Filie. s.redderet.
cū in casu mortis tā
tum sibi prospexerit
pater .s. si decederet
in mr̄imonio:vt z. s̄
ti.l.l.si filia:z C.ō re
pu.l.dubiū:z in aut̄.
de nup.§.est quoqꝫ .
itē nō emancipataꝫ:
qz si in ptāte esset nō
hēret heredē iur̄ isto
vt.j.de castr̄e.pecu.l.
i.z.ij.itē fa.s̄ ō euic.
l. pr̄.z.C.de rei vxo.
ac.§. videamus z qp
notať in.§. eīneum .

r Filiosa . fece
rit qp facē non
teneť:sꝫ vir ex dote:
nisi q̄do nulla ē dos
vt.s̄.de reli.l.sꝫ si nō
duꝫ.z.l.qp si nulla. z
fa.ad istā.l.l.p̄.que ē
in.eo.ti.

s Dotalē.māumi
sit.z vsqꝫ liber
taſ vt.j.de manu.l. ꝑ
uuꝫ z.C.de iur.do.l.
z si z.C.de ꝑ.pi.da .
ma.l.i.si mō ē soluen
do ut dictis legibus dr̄ z hoc qz est dñs ut sup̄ eodē.l.suus dotalis

t Portionem.tertiam hodie.olim aliter vt insti.de suc cef.lib . in
prin.z.§.sed nostra.

u Debet ex cautione.si prestita est:vt.s̄.e.l.si constante.§.si vir:uel
saltem conditione sine causa .

x Dotis iudicio.quasi auguñtū dot̄ vt.s̄.e.l.si marito.§.fi.sed su
periori casu non auget dotem.cū patrono sit quesitum lꝫ reddat.

y Refragatur.alias secus:vt.j.e.l.si vero.§.quicquid.

z Quod si vir.voluerit z potuerit hoc casu:ut.C.e.l.maritus:z
sup̄ de dona.iter ui.z uxo.l.qō autem.§.fi.z infra.l.proxima.

a Et libertatis.s.dande nō onerande:ut.j.quarū rc.ac.non.da.l.i.
§.que onerande:z facit.supra.e.l.si constante.§.si uir in principio .

b Et sic desinit liceret.ut.s̄.l.prox.no.s̄ est sic.s̄. man.l. si uero
non re.§ .econtrario.

c Si uero.negocium gerens cum mandato uel sine.non ergo ut
donatarius:ut.s̄.e.l.quod si uir:sed qd si ea ignorante.Rō.ui
deť refragari:ut.j.de fur.l.qui uas.§.uctar̄:z no.supra.co que dō.

d Non inuite.sed mandatis ut subijcit.

e Restituere.mandati actione conuentus.qcquid enim z̄c.ut.j.ad
l.coꝛ .de fal.l.filius eman.§.f.z.s̄.man.l.ex mandato.

f Sed z si qd imposuerit.s.in manumissione uel postea ut.j.dicit.

g Opere.fabriles.uel obsequiales.azo.accursius.

I

b Quippiam.nec.n.ut inter infestos sunt hic ꝯctanda:ut ꝛ aľ ſ.de do.iter vi.ꝛ ux.l.ſi id quod.§.ij.

Prestare:cedēdo actionē ꝑ ex ꝓmissorē ꝓ ipositꝫ sic.ſ.ma.l.ſi ꝓcu ratorē.§.fi.ꝛ.l.q mādatū.§.ēt:ꝛ itellige nō ipositū cā onerāde liber tatis.nā tūc nō vxori ſʒ liberto ſi exegisset ꝛstituer tenet:vt.j.quaꝛ re.act. nō da.l.i.§.p.

k Itē quasi ad patro nū.ar.ad cām ābasia torū mediolanensiū ad ipatorē ꝓstan.sic. j.de dote.p.l.cū quis §. nā ꝛ si qs:ꝛ dixi.ſ. de act.ēp.l.ſi qs ſuū ꝛ dixi.ſ.ó ꝓcu.l.q ꝓ prio.§. vt in ceteris Itē no de tāꝫ sic.ſ. qó iussu.le.i.§.qd er go:ꝛ quod cuiusque uniuer.l.itē coꝛ:ꝛ.j. ad trebel.l.óbitoꝛ.§. fi.ꝛ de lib.le.l.ſi quis reū i fi.ꝛ.ſ.ó adop.l. ſi pr.§. q duos:ꝛ.j.ó acq.hr.l.ſi quis non. Itē fa.ſ.ó ꝓdi.ide.l. i sūma.§.p.ꝛ ó neg. ge.l.ſin āt.§.item ſi.

l Plāe ex maioꝛi p te:oli dimidia:hodie tertia.vt isti.ó ſuc.li. §.i.ꝛ.§. sed nostra.

m Nihil ei. qꝛ filios ꝫ iure veteri:aľ. nō vt insti.de ſuc.lib.§. .i.§.sed nostra.uel qꝛ amisit succedēdi cle ctis muneribus ope ris: vt.C.de ope.li ber.le.ſi ꝙ.ꝛ de bo. poſ. ꝯ ta.l.i.ꝛ.ij.ꝛ.j. de ope.liber.le. que onerande.

Dabit lex. forte ó maritandis oꝛdini bꝰ: sic.j.ad.l. coꝛ. de fal.l.filiꝰ emācipatus §.fi. Delata est. sic:ꝛ.ſ.de peti. here. l.idē iul.sed eā ceden do liberatur.argu.ſ. eo.ti. ſi soce.§. luciꝰ p n le. p̄dicta iulꝫ. ut ꝛ.d.l. filius emā. §.ſi.ꝛ fa.ſ. ó hꝫ. uē. l.ij.§.ſʒ ꝛ ſi qd:ꝛ.ſ.ó pcti.hr.l.ſʒ ꝛ ſi le.§. ꝓoide:ꝛ.ſ.mā.l.do lus:ꝛ.j.ti.ij.l.dolo:ꝛ infra de verbo.obli. l.in illa stip.§. item.

Si filiū. exhrdaue rit mala mente tāꝫ ingratū. ꝛ tūc pcne rūt voluntate liber ti.ſi vo nō mala mē te: tūc ēt eo iuito hʒ filiuſ ꝯ ta.vt.j.ó bo. liber.l.ſi patronꝰ.§. ſi quis non: ꝛ.l.pau lusꝫ:ꝛ semper optiet quod hic dicitur.

Et ad aľ.ꝛ ſi aľ. vt ſi ꝛ male:qa est ꝓtra.ſ.ꝓr.§.al.etiam ꝛ bene.

Ad ipsum. patꝛo.ſ.defunctum.

Ad heredem. de iure vel de facto.

Tencatur.quasi dicat nullo.

De vixo.qa manumisit ſuū dotalē ꝛ ad cū aliqd pueit a libro.

De socer.ſ.ſi socer manumiserit seruum dotalem nurus ꝛ aľ. quid ad eum peruenit.

Non erit.ſ.danda directa nec vtilis vt subijcit ponit nec ꝓcēt:nec ob.ſ.ó ꝓſ.v.l.quotiens:qꝛ hic non suggerit equitas dari:uel dic du as negationes facer vnā affirmatione:vt.j.ó v.ſi.l.duobus:ꝛ sic nō ob.d.l.quotiens:ꝛ secūdum hoc vbi lex non distinguit nos tamen distiguemus:sic ꝓ ꝛ ꝯ.ſ.de publi.l.de prēcio.

a Quod ait.lex iul.vt supra.§.dabit.

b Quāta.pecūia eēt q̄ sic pucit ad te virū.vl dolo feciſti quo miꝰ pucirct.

c Sato.tu.vel heres tuus.

d Prestare: qꝛ dixit pecuniā:sed ar. contra.j.ó le.iij.l. quisquis.

e Admitti dʒ.sic.j.de le.ij.l.ſi.fundus ꝓ fidei cō.i pri.ꝛ.ſ.de pac.do.l.ſi.in prin.ꝛ.j.de doli excep.l si fideiussoꝛ.ꝛ supra de euic. hr̄e licere:ꝛ.l.emptori.

f b Ec actio mādati.vl ne.ge. q̄ dat vxori ꝯ vix ꝓ bonis liberti: ꝛ ꝓ opis de quibus.ſ.l. proꝛ. dixit.vel ꝓditione sine cā: vel ex cautione: vt.ſ.l.do talē: vt loquit de ac. ex sti pul.ꝓ dote qñ vir ad ino piam vergit ut supra.c.le. ſi constante in prin.

§ Il his. pecuniā.i.pt ea q̄ sunt ponder nu mero ꝛ mensura: vt.j.ó le. i.l.talis.illa.n.cum debita sint i genere ꝑire non pñt: ut.ſ.de iu.do.l. res:ꝛ.j.ad l.fal l.in rōe.§.incerte. aʒ. vel vbi sunt estimate:vt.ſ. eo.l.estimate:sed tunc ipꝛo ꝓie dotales dicūt: vt.C.ó rei vx.ac.§.ꝛ cum lex.

h Seruiꝰ ait.ꝛ bene:ut.j.e. l.ſi.ꝛ.C.de iure do.l.i reb l.mulier.§.paulus:ꝛ ar.C. de pac.conuen.le.ſi.§.ſi.

Facta ē ēt.sic.ſ.loc.le.ſi. mēces.§.culpe:ꝛ supra cōi di.le.ſi.is cum quo.

k Seruis. i vestiariū: sine quo poterant ſui se tueri ꝛ vltra consuetudinē dñi: aliogn ó i rē.v.l.iij.§. ꝓide ſi ſuus:ꝛ.l.ſi.res in pri.hic ergo ageꝫ ꝯ.sine cā i q̄tum ē locupletioꝛ cū dōare vxo ri noluerit:qa lit.cōtē.tps inspicitur:vt.ſ.ó dona. in ter vi.ꝛ vxorē.l.q āt i pri. nā nō dʒ cū aliena iactura locupletari: vt.ſ.ſi cer. pe. l.ſi ꝛ mc: nā diuoꝛtiū ꝛ vo cat dona.vt.ſ.de dona.inꝫ vi.ꝛ vxorem.l.cum hic.§.ſi diuortium.accuꝛsius floꝛe tinus legum doctoꝛ.

Cōpensatuꝫ. hoc vī coꝛ rigi C.de rei vxo.act.§.ta. ceat:vel dic vt not.ſ.e.l. di uoꝛtio.§.ob donationē: ꝛ ſa.C.ꝓpen.l.nʒ: ꝛ.j.rerum amo.l.i. Itē no.hic ꝯ serui entes ꝛ pediſequas: vt.ſ. de pcu.l.id vestimentum ꝛ.j.de.le.iij.le.qui concubi nam.idest respon.

m Filia:an.ſolui ōbere: sic ſ.c.l ſi.a marito.§.ſi.ꝓ volū tate ꝛ.l.socero.i.rnſio ꝛ.e.i ſſulā ꝛ.j.ó leg.ij.l.lucioꝰ.§.i.

Dacipia.ptꝰtuꝰ vt ꝛ.ſ.ó iure do.l.ſi mancip:a ꝯ C. e.le.i.ſo. vt vbi: ꝛ facit,in fra de.le.ij.l.lucius.

Mulier errāte.secꝰ si nō erraſſet:tūc.n.teneret:ut.j.ó v.ob.l.ſi diuortio itē ꝛ si ducēta erant dos nō tenet:nisi iq̄tū facere pōt:vt.ſ.ó ꝓti.pecu.l. iij.ſʒ ar.ꝯ.ſ.ó iu.iur.l.eū q.§.ſi mulier. p Prudens.i.sciens.

Imprudēs.i.ignorās.ꝛ fa.ſ.ó edi.e.l.i.§.cā.

Sederat ꝓter id q̄ remāserat apō eū ꝛ fa.ſ.ó iu.do.l.post diuōtiū:ꝛ.l. dotem ꝛ.l.diuus:ꝛ.l.ſi mulier ꝛ.j.ti.ij.le.reintegrato.ac.

Si .superius.idest primum.accuꝛsius.

Si iur. i iussu.i.sine iussu.aľs.secus:vt.ſ.de iu.do.l.ſi debitoꝛ:ꝛ fac i.e.t. l.i.ꝛ.l.ſi extraneus:ꝛ.le.dotem:ꝛ.l.cum in fundo.§.i.

Ait labeo. ſi postea locupletioꝛ fiat socer vel eius hrs ut.ſ.de iur. do.l. cum vir:vel uerius indistincte ut in.e.ti.l.uir ab eo.

Si quis.extraneus nec melius.i.nec bonum nec equum.

Mulier errāte.secꝰ si nō erraſſet:tūc.n.teneret:ut.j.ó v.ob.l.ſi diuortio itē ꝛ si ducēta erant dos nō tenet:nisi iq̄tū facere pōt:vt.ſ.ó ꝓti.pecu.l. iij.ſʒ ar.ꝯ.ſ.ó iu.iur.l.eū q.§.ſi mulier. p Prudens.i.sciens.

Imprudēs.i.ignorās.ꝛ fa.ſ.ó edi.e.l.i.§.cā.

Sederat ꝓter id q̄ remāserat apō eū ꝛ fa.ſ.ó iu.do.l.post diuōtiū:ꝛ.l. dotem ꝛ.l.diuus:ꝛ.l.ſi mulier ꝛ.j.ti.ij.le.reintegrato.ac.

Si .superius.idest primum.accuꝛsius.

Si iur. i iussu.i.sine iussu.aľs.secus:vt.ſ.de iu.do.l.ſi debitoꝛ:ꝛ fac i.e.t. l.i.ꝛ.l.ſi extraneus:ꝛ.le.dotem:ꝛ.l.cum in fundo.§.i.

Ait labeo. ſi postea locupletioꝛ fiat socer vel eius hrs ut.ſ.de iur. do.l. cum vir:vel uerius indistincte ut in.e.ti.l.uir ab eo.

Si quis.extraneus nec melius.i.nec bonum nec equum.

p Mõ potuisset.pp inopiã.idẽ tñ si potuisset exigere nec.n.obijceꝛ põt mi bi culpã q ex mea cꝭpa fẽsit lucrũ ut.s.ỏ iur.do.l.cũ i fũdo.§.q si ml'.az. ꝛ fa.i.c.ti.l.vir.ab eo.ꝛ.l.cum dotem:ꝛ.l.pmittẽdo i fi.ꝛ.s.eo.l.nupta.§.i.

z II Am partem.i.pars dotis que reddi debet.

a Restitui dz.q dz restitui preter q̃sita ex re uirilis opa serui dotal' ut.C.de rei ux.ac.§. itaqz: ꝛ preter fructus peculij:vt hic subijcit

b Et culpã.fa.s.e.l.in bis ítẽ.ꝛ.s.ỏ iu.do.l.si legati ꝛ l.si seruo.ꝛ de pecu.le.binc queritur.§.i.

c Quoquo modo.i.sicut.

d Pertinebũt.scz fructus vt.ꝛ.s.de iur.do l.dot[: ꝛ C.de iur.do.l.,p oneribus. est enim tale peculium in crementum dotis.

e De impensis in rebus dotalibus factis.

f Mpensaꝝ.ne cessarie.non iõ q maritus ne cesse nẽat cas facere:qz sic fz banc significationẽ ẽt vti les dicerent necessarie: qa dz res dotales tueri:vt.j.e. l.ꝛ in totũ:ꝛ.l.q dr ipẽsas fz dicunt necessarie: qz i se bñt necessitatẽ ipendendi: sic ꝛ.j.e.l.impense: ꝛ infra de verbo.si.l. impense.

g Impendẽdi.a lege iposi tam:quod dic:vt infra.e.l. iij.§.i.ꝛ ỏ bis dicitur usqz ad.l.quod dicitur.§.i.

h Necessitas.q°ad ipaz rẽ: qꝛyl'st utilesvl' necessarie.

i In necessarijs.i dotẽ.i.in res dotales ꝛ ad ppetuam agri utilitatẽ: vt.j.e.l.iij.§. i.nisi sit modica impensa: vt.j.e.l.omnino.ꝛ.l .penul.

k Facte sũt:ꝛ ad ppetuam ipsiuf rei in qua ipenditur vtilitatẽ ptinent ꝛ non sũt modice:ut.j.e.l.p.ꝛ.l.oio.ꝛ concõ.s.de rei . nup.l.dote ꝛ.C.de rei ux.ac.§. necessa rie.

l Non sint.nec ad ppetuã agri vtilitatẽ ptinẽt:ut i pueniẽdo debitores:quoꝝ noia sũt data i dotẽ sibi:qz sm az.pueniſſe videt ut suo sumptu hoc faciat:vel quia in res mulieris non dotales impendit.

m Reputationẽ.s.in ipsã dotẽ minuendã q ẽẽt i necessarijs:ut.j.e.l.q dr §.i.ꝛ fa.isti.de ac.§.itẽ si ỏ dote i fi.ti.ꝛ.j.e.l.p.ꝛ.s.de ri.nup.l.dotẽ:ꝛ ỏ iu. do.l.si is.§.q dr ꝛ.C.de rei ux.ac.§.sed nec.ꝛ.j.de v.si.l.ipẽse.ꝛ ẽt i priti.§.

n Projectas.s.expendeꝛ ut recuperet:vel expendit ,piceꝛ cã faciendi põ tũ uel cã mũitiõis:uel ne dom⁹ uel fũd⁹ rueret:uel ,pclusa molẽdini uel similibus.

o Factũ sit.i.refectũ.aliogn ꝓ.j.e.l.ueluti:ꝛ.j. de v.si.l.im pense.§.i his:q sũt ꝓ.sm.R.sed certe hoc põt esse: q licz nouit sit fcm ꝛ tñ hẽt imi necessarias ipẽsas:ꝛ põt esse qỏ ũter utiles:ar.j.e.l.penultima.

p Utile erat.hec adiectio fit ex sequentibus.

q Prestiterit.aliqd suba.ꝛ fa.s.ꝛ.i.l.diuortio.§.plane fz quõ pstitit aliqd ex stipulatione cũ nõ fuerit ꝓmissa.R°.pstitit ne fcꝛte ꝓmitteret sup ipa stipulatiõe trãsigendo uel dãdo aliqd ut remitteret cũ eẽt mulieri utile magis q̃ expectare stipulationis a se exposite euentum.

r u El si uites seminaria.loca ubi frumentũ ad seminãdũ reponit: vt ꝛ.s.de usuf.l.it si.§.p.ꝛ.j.ỏ fun.istr.l.ꝓ delanonis.§ pastores.

s Nos.generalit.vl' ad ea ul' ,p ꝛ ul' expositiue,p.i.fz qd si sic fit ut,p sit ad decẽniũ.R°.idẽ q si ad ppetuã vtilitatẽ cũ nõ sit ad presentis tẽporis tñ ꝛ sm hoc:vel hic potest propie legi.

t Fructum.scilicet tantum.

u In psentis.s.ãni utilitatem tñ sit ipensũ.ꝛ fa.s.fa.hr.l.fundus q . ꝛ de do.iter ui.ꝛ ux.l.si id q.§.i.ꝛ.j.e.l.oio.ꝛ.s.ti.i.l.fructus.ꝛ.l.insulam.

x Necessarijs impensis.hoc expone ut.j.l.proxi.

y Et i totũ id.q ad ppetuã vtilitatẽ agri ptiet : ꝛ no.q ipẽsa necessa ria dr duob⁹ modis:primo ut.j.e.l.ipense:ꝛ ỏ v.si.l.ipense:ꝛ sic. in pe.hr.ꝛ rei ucn.dicũt.Fo ut hic qz uiz hz necesse facere:al'.est reus culpe: ut hic subijcit:ꝛ sic accipit.s.l.,px.ꝛ.l.i.est ergo hic psone necessitas:fz ibi rei q̃ periret:alias ꝛ i utraqz significatiõe accipit cũ tractam⁹ ỏ ipensis i rebus dotalibus factis fz.h.q hic accipio quo ad hoc ut facere teneat:fz cis scis al'r una q̃ alia repetit:ut.j.l.prox.ꝛ.C.de rei ux.ac.§.sed nec ob.

z Prestabit.ut ꝓ.qz semel cepit itereſſe:ut.s.si qs cau.l.q ãt.§.i.ꝛ ỏ edẽ. l.ubi.§.i.fz fõte hic fingit nõ iterfuisse sua pp casũ hui⁹ piculi: l' spã le ẽ int ui.ꝛ ux.ar.j.e.l.oio.az.ꝛ fa.s.de ne.g.l.fz an ultro.§.i.ꝛ.l. siue hrditaria ꝛ.j.de mag.cõ.l.i.§.si magistratus:ꝛ.s.ad.l.agl.l. si quis fu.§.fi.ꝛ.j.quod ui aut clã.l.si alius.§.ẽ et alia:ꝛ.j. ad tertul.l.ij.§. nõ solum ꝛ.s.man.l.si procuratorem.§.mandati . accursius floren tinus

q Quod dr.ut isti. de ac.§.p.ꝛ.s.ỏ iu.do.l.si is.§ .qỏ dr ꝛ . C.ỏ rei uxo.ac.§. sed nec ob.et infra.e. l.quod dicitur.

r Propter pecuniã ipensã i dotẽ suba.

s Ceteruz. si hoc ad mitteremus.Jo.

t Botalem. quod ẽ absurdum.

u Manebit igit . ꝛẽ uel lege interrogati ue ceterũ hec res ꝛẽ ꝛ suba.non manebit igitur ꝛẽ.

v Sed dotis.i. uniuẽ sfactis dotis quantũ ad effectũ qa ex illa satisfiet et sic põt di ci qỏ pp necessarias ipensas cũ solus fun dus iestimatus dat⁹ est i dotẽ dos ipso iu re minuit:nõ tñ ipse fundus dotalis mĩui tur.nã dos est nomẽ iuris.i.ipsũ ius qỏ ẽ i dote:ꝛ fa.ad hãc ex positiõem ꝛ hũc itel lectuz.j.ỏ dote p.l.i. §.qỏ si dixiuf sic ꝛ cũ aliqs ẽ ỏbitor i.x. di cem⁹ eius pmoniũ minutũ i.x.nec tam res quas ipe hz miu te sũt uel eius esse ỏ fierũt in aliquo:sic ꝛ in peculio:ut.s.ỏ pe cul.l.peculiũ.§.si ere sic et in hrditate:ut i fra ỏ v.si.l.hrditatis appellatõ:ꝛ.C.ỏ bo. q̃ li.l.fi.§.fin ãt:et h⁹ ideo qz peculiũ pmonium hrditas et dos nomia iuris sunt: sed si postea mulier.j.annũ expensas nõ offerat desinit fũdus tot⁹ si tante sint ipense vel ps fũdi esse dotalis:ut.s.de iu.do.l.si is.§.q dr:sed si maritus uelit magis repetere expensas q̃ retinere fundũ põt:ut.C.de edif.pri.l.si vt proponis:ꝛ.s.pro socio.l.cum duobus §.idez.R°.alij dixerũt qỏ stati desinit esse res dotalis.sed si.j.ãnum offerat pecuniã mulier crescit dos ꝛ icipit esse dotalis:et i hac opi nione fuit sceuola:qỏ apparet per id qỏ dr in.d.§.dr in.l.si is: ubi dicit cuius rei manifestior in fundo iniqtas est:ꝛ postea:nã si desi nit ꝛ in fi.postea ꝛ magis ẽ vt ager i cãz dot[reuertat:fz iteri aliena tio fũdi ibibeat . Ex predictis ergo apparet qỏ.l. pdicta si is hu ic non ob.que solet signari isti contra:uel quia dicit hic absurdum est diminutionem corporis fieri propter pecuniam subaudiẽdum est ab initio:sed post annum secus uel non fit diminutio partis cor poris:sed totum desinit in dotem esse:si tot fiant impen se quanti ẽ fundus:uel illud quod dicitur in .l.si is . Sceuole opinio est que hic corrigitur,ꝛ i vltimo.§.illius.l. uidetur corrigi per id quod dr in fi.inbibeatur:fz illud sit pro illo quod dicit reuertatur. Item il lud est contra eum quod dicitur manifestior est iniquitas in fundo uerum illud solemus exponere.i.ur.nam non est iniquitas ut dici tur in superiori:ꝛ ut dicitur in fi. illius.§.quando autem corpus i estimatũ cum quãtitate est in dotẽ:uel cũ corporibus estimatis: q̃ idem est ut.C.de iu.do.l.quotiens:tunc secundum omnes ipso iure minuitur dos propter impensas necessarias ꝛ decrescit dos i quã titate data in dotem:uel in quãtitatem estimata : ꝛ hoc est quod dicitur infra prox.§.ibi igitur al'.ergo ꝛẽ:ꝛ.s.de .iu.do .l.si is.§.fi. h.ꝛ secundum hoc intellige.C.de rei ux.ac.§.sed nec ob impẽ.ꝛ isti. de ac.§.propter retentionem.

a Ibi ergo.al'.ibi ꝛ est plana:alias ubi:ꝛ.l.interrogatiue ꝛ erit res ponsio ubi non sunt corpora ꝛẽ.

b Sed pecuniam.cum corporibus inestimatis subaudi.b.

c Nam in pecunia.quia pecunie ad pecuniaz ipso iure fit ipensatio

De impēsis rebꝰ dotalibꝰ facti

sed non corporis ad pecuniam az.vt.ſ.de ꝺdi.ide.l.ſi non ſortem .ℱ.ſi centum ꝛ de pigno.ac.l.ſi conuenerit.

k Eſtimata.ſ.cū aliis ieſtimatis.h. l Bos pecunie.ſeu eſtiatiōis.

m Impenſas factas.in rebus ineſtimatis.

n Facte ſunt.ad perpetuam agri vtilitatem:vt.ſ.e.l.iij.

o Si extrinſecus.cuz non ad vtilitatē agri ꝑpetuā:vt.ſ.e.l.iij.ꝛ ſubiūge exēpla:vt.j.e.l.oio: ꝛ.ſ.e.l.i.ℱ.in neceſſarijs: ꝛ.ſ.t.i.l. fructus:ꝛ.ſ. de do.iter ui.ꝛ.vx.l.ſi id qō ℱ.i.ꝛ.l.ſed ſi vir ex lana.ℱ.fi.ꝛ.l.ſi predia.

p Sed ſi.ex integro i.ō nouo ꝓſtitutā.h.

q Vbi pecunia eſt. ſub.ꝛ fundus in quē impenſum eſt.

r Creuiſſe. ſicut.n. erat diminuta ipſo iure:vt.ſ.ꝓx. ita eō creſcit ꝛ idō dici poteſt vbi corpus tm̄:ſi dicamuſ ꝙ decreſcit ꝫz opinionem ſceuole: vt.ſ.de iu. do.l.ſi is.ℱ.fi.ꝛ fa.ſ.ō pecu. l.peculiū.ℱ.ſi ere:ꝛ ō do iter vi.ꝛ vx.l.cuz hic.ℱ. ſi nurus ſocero: ꝛ ē hic ar. ad feudum:nā ubi feudum quod hēo eſt auituz tranſit ad fratres meos me mortuo ſine filio: ſi vero mihi conceſſū redit ad dñz ſz pone quod cōmiſi felonią ꝛ amiſi feuduz auitū:dñs remiſit mihi felonią non uī de nouo datū:ꝛ ſic tranſibit ad fratres meos:tāꝙ auitū non ō nouo mihi conceſſū non: aūt reuertitur ad dñz ō nouo ꝫz.h. Itē ſi ſolus fundus eſt in dotē: ꝛ tm̄ eſt impenſum q̄ti eſt ſicut dī minui ſic ꝛ creſcere reſtitutis ipēſis ſed ubi minus nec ō creſcit ergo nec creſcit:vt ꝑz ex his que diximus ſupra. e.l.

mittimus diminutionem dotis ip ſo iure fieri ubi non ſunt corpora ſed pecunia[b].nam in pecunia[i] ratio admitit diminutionem fieri.

¶ Proinde ſi eſtimata[k] corpora i dotem data ſint ipſo iure dos[l] diminuetur ꝓpter impenſas[m] neceſſarias: hoc de his impenſis dictū ē que in dotē ipaz facte ſint[n]: ceteruz ſi extrinſecus[o] nō diminuent dotē. ¶ Sed ſi[p] ipenſis neceſſarijſ mlier ſatiſſecerit:utꝛ dos creſcat anō dicimus ex integro uideri dotē datā:ꝛ ego ubi pecūia[q] data eſt nō dubito dotē uideri creuiſſe[r]. ¶ Si dos[s] tota ſoluta ſit nō bita rōe ipēſarum: uidenduz eſt an cōdici poſſit id quod pro impēſis neceſſarijſ cōpenſari ſolet:ꝛ marcell[9] admittit conditōi eſſe locū: ſz et ſi pleriqz[t] negent tī propter equitatē marceli ſnia admittēda ē ¶ Utiles aūt impenſe ſūt quas marit[9] utiliter fecerit[v]:remqz meliorē uxoris fecerit: hoc eſt dotem. p Paulus.

u ¶ Eluti[x] ſi nouelletum in fondo factum ſit:aut in domo priſtinum[y] aut tabernam adiecerit[z]: idē erit ſi ſeruos artes docuerit. ¶ Vlpianus.

u ¶ Voluntarie[a] aūt impenſe ſunt quas maritus ad voluptatem fecerit ꝛ que ſpēs exornant[b]: quarum[c] utiles nō qdez minuunt ipſo iure dotem verum tamen habēt exactionem[d]. p Paulus.

u ¶ Tilium[e] nomine ita faciendā deductionez quidam dicunt ſi voluntate[e] mulieris facte ſint: inīquum eī compelli mulierem rem vēdere ut impēſas in eā factas ſolue

ret:ſi aliunde ſoluere nō pōt:qō ſū mā hēt eqtatis rōnez. u Vlpi.

p ¶ Ro uoluptarijs[s] impenſis niſi parata ſit mulier pati meritum tollentē exactiōem patitur: nā ſi uult hēre rem mulier reddeī ea q̄ impenſa ſunt debet marito: aut ſi non uult:pati dz uolētem:ſi modo recipiāt ſuperatiōem:ceteruz ſi nū recipiant relinquende ſunt. ita enī permittēdum eſt marito auferre ornamentum:qō poſuit ſi futurū eſt eius q̄ abſtulit. p Paulus.

Q ¶ Uod ſi be res in quibus impēſe facte ſunt promercales fuerint:tales ipēſe[b] nō uoluptarie[i] ſed utiles ſunt. u Vlpianus.

i ¶ In uoluptarijs[k] aūt ariſto ſcribit:nec ſi uoluntate mulieris facte ſunt exactionē parere. ¶ Donatōnem inter uirum ꝛ vxorem circa impenſas quoqz inhibitaz eſſe: ſabinus ſcribit. p Paulus.

O ¶ Mnino[l] ꝛ in edificandis edibus[l] ꝛ in reponendis propagandiſqz uineis:ꝛ in ualitudie mācipiorum modicas[m] impenſas nō debet arbiter[n] curare:alioquin[o] negotiorum geſtorum potius q̄z de dote iudicium videbit. ¶ Dē.

n ¶ Eqz[p] ſtipendiū neqz tributū ob doralem fundum preſtitutum exigere vir a muliere poteſt: onus enim fructuum hec impēdia ſunt. u Vlpianus.

i ¶ Mpenſe[q] neceſſarie ſunt quibus nō factis dos minuitur[r]: ueluti ageres facere: flumina auertere:edificia uetera fulcire: iterqz refficere:arbores i locum mortuarum imponere. ¶ Utiles[s] ſunt ue

¶ Ro uoluptarijs.ſi futurū eſt.i.ad eius cōmodū:non aī.qz non eſt in dulgēdū ꝛc.ut.ſ.de rei ue. l.i fundo.ſed ar.ℨ.ſ. de in re do.l.cū in fundo.ℱ.diuō tio āt i ſi.ℱ.ꝛ fa.C.ō rei vx. ac.ℱ.ſed nec: ꝛ de rei uen. l.domum:vt.ſ.de pe.here. l.utiles:ꝛ ō in rem.v.l.iiij.

Q ℱ.ſed ſi mutuam.

q ¶ Uod ſi ipēſe.ſ. uoluptarie ꝛ facit.ſ.ō rei uē.l. ubi. venalē ꝛ.l. in fūdo in ſi.h.

i ¶ N voluptarie.ſ.de i rez v.l.iiij.ℱ.ſed ſi mutuā: ꝛ.ℱ. nec nō.illud ℨ.ſo.hic ſpāle inter ꝓiugeſ:ut.C.ō rei ux. ac.ℱ.ſed nec. hic tamēn fit deductio: vt.ſ.e.l. ꝑ uoluptarijs.ac.

k ¶ N voluptarijs. inhibitā eſſe: vnde ſi velit maritus donare impenſas vxori vtiles vl̄ neceſſarias quas repetere poterat: nō valz donatio:vt hic:ꝛ.ſ.ō dōa.iter ui.ꝛ vx.l.ſi is.ℱ.i. ꝛ.l.ſed ſi uir.ℱ.fi.fallit tam̄ qñqz:ut in dictis.ll.ꝛ in.l. ſi id quod.ℱ.ſi quas ſerui: ꝛ in duabus.ll.ſe.

l o ¶ Mnino.ꝛ i edificandis.ſ.de nouo:ꝛ dic ꝛ ꝑ.i.ꝛ ꝙ ſubijcit: reponendis.i.reficiendis.

m ¶ Modicas. ſ. vſqz ad duos aureos:ut.ſ.de dolo l.ſi oleuz.ℱ.f.ꝛ.l.ſe. vel dic vius arbitrio iudicis:ut.ſ. cōmo.l.in reb9.ℱ.pñt:ꝛ de vſuf.l.hacten9.ꝛ.ar.j.ō iu. deli.l.i.ℱ.i.aī.dī modica q̄ nō excedit iures doīs:ut in ānuo donato a viro vxori: ut.ſ.de do.iter vi.ꝛ ux.l.ex ānuo i ꝓin.ſz ad id ꝙ dī i penſā i edificando modicā nō repeti:ē ℨ.ſ.de dona.inter ui.ꝛ ux.l.ſz ſi moꝛs.ℱ.f. q̄ ē ℨ ſo.ibi magna. Itē ꝙ hic inuit dona.ad reedificandum repeti nō eſt modicū ē ℨ.ſ.ō do.iter ui. ꝛ ux.l.qō ſi uir:ſz pōt dici ꝙ ibi fuit modica:vel forte aliud dicit.l.iſta.ſ. qō ſi uir i res vxoris modicā facit ipenſā:uī donare maxie i dotalibuſ negocijſ:vt hic dicit:ꝛ ſic ceſſet repetitio:ſz ſi eſt magna ipenſa nō ꝓſumaī ꝛ ita ꝙpetit ad repetendū ne.geſ.actio ꝛ probaī hoc aperte.ſ.ō do.inter ui.ꝛ vx.l.vtz ꝛ.j.e.l.qō dī i fi. ¶ Arbiter.i.iudex:ſic.C.ō poſtul.l. qſqs.

o ¶ Alogn.i ſi magna ſit ipenſa ne.g.actione repetaī:vel aliogn.i.ſi dicaſ modicā ipenſā repeti iā non iterrerit iter ac.ne.g.i qua ēt modica repetū tur ꝛ iuditiū dot.i quo nō repetunt modica. Sed quō poſſet adaptari iuditiū dotis ad ipenſas:cū illud iudiciū ℨ virū non āt viro deī. Rñ.loq̄ tur de ipenſa fcā a muliere vxore i re viri qō nō plz ut illa repetaī iudicio doīs. Alij vt.R.qō eſt actio de dote directa ꝛ ℨria q̄ ℨria hic daī: ſz ō hac ℨria nō memini me iueniſſe:nec ēt pōt dici qō ꝙpetat ex ſtipulatu ꝑ expēſis .dic ergo iuditiū doīs ꝙpetere viro ꝑ expēſis .i.deductionē ex dote.nā aget uxor iudicio doīs dicit vir volo ōducī hoc iudicio:dicet vxor. nō potes:ſz agas ne.g.ꝛ no.qō qdā dicūt q̄ hec ōductio pro expenſa nō modica hz locum tempore huius.l.ſed hodie contra ut.C .de rei vx.ac.ℱ. ſed nec.ſed.h.dicit ēt ſm hec tempora non habere locum: ſed antiquiori tpe ſic ꝛ facit.j.de lib.ag.l.ſi quis ali.ℱ.ſi mater.

p n ¶ Eqz ſtipendium.ſtipendium ꝛ tributum idē eſt :lz ex diuerſis cauſis dicantur ut.j. de ver.ſi.l.ager.ℱ.i.fa.C.ſine cen.vel re.l.i.ꝛ.l.fi.ꝛ j.de uſufr.le.l.quero ꝛ.ſ.de uſufr.l.hactenus.

q ¶ Mpenſe.facit.j.de verb.ſi.l.impēſe ꝛ no.ex hoc quod hic dī ꝛ.ſ.e. l.ēt in totū:ꝙ neceſſaria ipēſa dr duob9 modis ut ꝛ ibi notatur.

r ¶ Minuitur.i.deperit in totum uel in partem vt dicta.l.impenſe.

s Utiles.de his dic vt supra eodem.l.vtilem.
t Extruere.bal.s.cum pro illis nullus redditus recipiatur.
u Quod dr diminuere vt t.ff.e.l.quod dicitur cum concor.
x Extra tutelā.i.perpetuā rei vtilitatē ut.ff.e.l.iij.§.nos.generalit.
y Tueri ad tps saltē sicut fructuarius vt.ff.ō usuf.l.hactenus t.l.sed t si qd.§.i.t possessio qlibet vt ff.ad exhib.l.sz t si here ditas.§.i.t ō rei uē.l.si res t.ff.pmo.l.i reb⁹.§. possūt.
z Refectio.s.fcā vt tutius habitetur.
aa Diuerent.quod ē flumen ut.ff.e.oio.
a Sed ipse res.s.dotales.
b Intelliguntur . s . tales impensas.
c Impendas.i. impēdere videaris
d Deducto eo.s.qō ipēsū ē.ut t.ff.e.l.iij.§. nos generaliter:t.l.nz stipendiū . t ff.de pe. here.l.si a pre.§.f. t.ff.t.i.l. fructus:t.l.diuortio.§.impēdia.t.j. devsuf. leg.l.quero.
e Videaris . quia fit compensatio cum fructibus.
f In vniuersū.qz ois differitio i iure piculosa est: vt j.de reg.iu.l.ois.t.ff.ō usu. l.moza cum similibus.
g Ex genere.s. ex cā t q̄liter:cū uel tūn ad ppetuaz rei vtilitatē vel ad fructū pūtis āni: vt.ff.e.l.iij.§.nos.
h Et magnitudie.i.q̄tita te:ut.ff.e.l.oio : t sic ex his i.ex qualitate t q̄titate impensaz pōt colligi ,pposi tū ipendēt an velit repete re vel nō:vt t.j.de au.t az. le.l. seia i fi.et.ff.ō do.inter vi.t ux.l.vtz.t seq.l.continuatur cum ista.
i Ante. facte erunt: hic accipe t eas vir tē quod est infra.
k Colendi causa.s. perpetuo per consequentiam.
l Percipiēdos . fructus. presentis anni.
m Conseruādā. diutius.
n Facit.i.facere debet.
o Nec illā .sic ergo ex mēte ipēdent iudicat necessaria t minuit dotē ipo iure al.nō:t cū fructibus pensat ut.ff.l.pr.i.fi.t fa. hr.l.fūd⁹ q dot:t not.ff.l.pr.ibi.ōducto eo tē.cū p.

p De actione rerum amotarum.

Quia in soluuendis matrimonijs per diuortiū fiūt amotiones rez ido de his dicit.vel qz repetitioni dotis de qua dixit.ff.de iu.do . opponitur compensatio ob res amot.ut.C.e.l.i.ideo de hoc dicit.

r Erum amotaz.amoueri dicuntur large.si celate delate comsūpte t ptractate sunt.dolose nō errando:vt.j.e.l.t ideo.§.itē verū t.j.de acquiren.here.l.si seruum quis.§.amouisse:t.§.amouere.
q Judicium.i.actio.sic.C.de transl.l.age.alij aliter dicunt:vt insti.q.non ē per.fa.t.§.preterea.
r Uxor fuit.alioqn secus:vt.j.e.l.si pcubinaz in prin. Itē nō que est.j.e.l.reus quidē:sz p.C de fur.l.fi.§.fi.Bo.vt ibi.
s Cassio.s.existimandus.
t Societas vite .s.diuine t humane:vt.C.de cri.expi.here.l.aduersus:t.C.de fur.l.q̄uis:t.ff.de ritu nup l.i.t facit.j. ad muni.l.fi.§.iij.t.ff.de iudi.l.exigere:t.j.ō cri.expi.here.l.uxor.
u Alijs.sub.existimantib⁹.
x Non ē ac.p.j.ō fur .l.siquis uxori circa pri.sz expone vt ibi.
y Constituto.i.apto:vt isti.ō ob.q ex deli.§.his: t.j.ō fur.l.fui:t filij:sz an con.furti.tenear uxor vir:querit. Bo.t nō soluit:sz uī q̄ non:vt.j.l.pror.t.j.ō obsequi.l.honori:t.l.parens.sz argu.cōtra infra eo.l.t ideo.§.i.t.l.rerum quidem.
z Am i bo.uxorē.amouētē:secus:ergo si ōsūt eē uxor cū amouet: vel cū ⁊u⁹ ei⁹ amouet:l'ipsa aī ptugiū:vel ipsa postea extraneo cui vir fiat hrs:vbi vr hr locū actio furti:sz fauor mrimōij pdi.fur.dar ut subijcit.
aa Et ideo.tenebit.sicut quilibz extrancus:t hoc iō qz ab initio nō fuit nata actio furti:vt.j.ō fur.l.ei qui.item no .hic quod cā cessante non cessat effectus cū facto diuortio nisi p̄ctet non detur actio furti:sic:t j.ō questioni.l.vnius.§.seruus t.j.de decur.l.fi.t facit quod nō.j.ō usuc.

l Sequitur.§.si rem pignori:t.C.ō nox.l.i.t.ff.de mino.l.verum.
a Item agere possumus.p.j.co.l.si mulier.§.i.Bo.vt ibi.
b Sed t.vel nobis:fecit ipsa furtum.b.
c In vtroqz cāu.i.i fo t tertio t quarto.R⁹.non ār i primo:lz quidam.p.ēt ad primū referant nc obsit.j.co.l.si mulier.itē quod dicit dari p.fur.dit.i.rez amo.que t conditio appellat:vt.j.e.l.rez amotaz:quod ñ placet qz illa nō dat cōstan.matrimo.ut .C. e.l.ij.quod cēt opus i his tribus . Rñsis. Itez non dat nisi cā diuortij sit amotū t diuortiū sit secutum vt.j.e.l .rerum amo. vel cū uxor ō vita uiri ōsperasset ut.j.e.l. si mulier :q nō fūt hic dicas ergo dari pdi. fur.t fūt spāles cāūs ne obstet ad id quod nota.i.l.i.i f.t facit.j. ō sol.l.cū quis.§.i . t j.de furt.l.si qs uxori in princi.t.ff.ō his qui no.ifa.l.seruus.
d Itē rez cōtineri fa.j.e.l.si pcubina.§. i.t.j. ō acqui.her.l.si seruum.§.amouisse . t.§.amouere.
e Si filiofamilias. amouerit diuōtij eā.
f Bandā ac.s. rerū amo.vl' pdi. nā nō ē proprij nomē actionis de pecul'.vt.ff.de pecul'.l.iij.§. cui concruit:t dic in prem i.in q̄tū ad eū puenit vel locupleratū ē peculiū:vt.ff.ō pecul'.l. iij.§.et cā ō cōdi.fur. l.iiij.t.j.e.l.uiua quoque: t idē i oi maleficio:vt.j.ō vi.t vi.ar. l.i.§.familie: lz noralit. ex eis agi pfueuerit:vt.ff.ō his q dic. vel effu.l.i.§.cū Puus t sic intelligitur.ff.si cōdi.fur.l.penultia .
g Displicuit.s. dicit lz sit verum: vt.j.e.l. penul . t facit infra eo.l.contra nurum.§.ij.

facere:sicuti filia patri facit:sed furti non esse actionem[r] constituto[y] iure in qua sūia t iulia.rectissime est.
m Am[3] in bonore. Gaius. matrimōij turpis actō aduersus uxorē negat. Gaius.
n Et ideo si post diuortium eadem res ptractet: etiam furti tenebit. Itē si Puus ei⁹ furtū fecerit: furti cū ea agere possum⁹[a]. Sz t[b] cū uxore furti agere possibile est:si ei cui her̄des sumus furtū fecerit:uel nobis añqz nuberet tūn ,ppter reuerētiaz psonaz in utroqz[c] cāu furtiuā tūn pdicionē cōpetere: nō ēt furti actionē dicim⁹. Itē verū ē[d] qō offili. ait:ēt eas res quas diuorcij tpe mulier comederit uēdiderit dōauerit qlibet rōne psūpserit: rerum amotarum iudicio cōtineri.
o Si filiafa[e] .res amouerit : mela t fulci. aiunt t ō peculio dādaz actionē[f] :displicuit[g] eā furti obligari ul' qz ī ipsā ob res amotas dari[p] actionē sed si pater[i] adiuncta filia de dote agat:non aliter ei dandā actionē qz si filiam rerum amotarum iudicio insolidum t cuz satisdatione defendat:sed mortua filia in patrem rez amotarū actiōz dari nō opōtere ,pculus ait:nisi q̄ten⁹ ex ea re pr̄ locupletior[k] sit. p Omp.
p Uolo malo fecerit:quominus ad eū puenerit[l]. p Papinia.
q Qua quoqz filia qō ad pr̄ez ex reb⁹ amotis puenit[m] utili iudicio petendū ē. p Paulus.
r Contra nurū[n] quoqz socero hoc iudicium dādū attribuni⁹ t fulcini⁹ aiūt. Quotiēs[o] filiofa dos data ē socerum ob res diuorcij cā amotas furti[p] ager̄ ñ posse. Itē[q]

d Itē vez cōtineri fa.j.e.l.si pcubina.§. i.t.j. ō acqui.her.l.si seruum.§.amouisse . t.§.amouere.
e Si filiofamilias. amouerit diuōtij eā.
f Bandā ac.s. rerū amo.vl' pdi. nā nō ē proprij nomē actionis de pecul'.vt.ff.de pecul'.l.iij.§. cui concruit:t dic in prem i.in q̄tū ad eū puenit vel locupleratū ē peculiū:vt.ff.ō pecul'.l. iij.§.et cā ō cōdi.fur. l.iiij.t.j.e.l.uiua quoque: t idē i oi maleficio:vt.j.ō vi.t vi.ar. l.i.§.familie: lz noralit. ex eis agi pfueuerit:vt.ff.ō his q dic. vel effu.l.i.§.cū Puus t sic intelligitur.ff.si cōdi.fur.l.penultia .
g Displicuit.s. dicit lz sit verum: vt.j.e.l. penul . t facit infra eo.l.contra nurum.§.ij.
h Dari ac.i.rez amo.vel pdi.fur.vt.ff.de cōdi.fur.l.ex furti. t dicta.l.iij.de peculio.§.ex causa.
i Sed si pr̄. insolidū.vl' ex delicto filie prem grauari.t sic est p. in autē. ō nup.§.ē quoqz:t.ff.de diuor.l.si filia:t.ff.ti.ij.l.si filie:sed ibi ī fraudē pris delinqbat filia:hic ī alterius.s.viri:vel hoc ideo:qa ex persona eius agit:vnde isolidū defendit:t ita quedā retinendo hē mus solida que non agendo:sic.ff.si cer.pe.l.cum fundus.§. seruum t de conpen.l.si cum filio:t de edil.edil .l.si seruus:t facit.ff.de pro cu.l.seruum.§.equum: t.l.non solum.§. si de dote : t no.quod dicit cum satisdatione:quia nemo tē.vt supra de procu.l.non videtur: t ff.qui satis.cog.l.si filiusfa.
k Locupletior sic.dic vt.ff.proxi.§.
l Dolo peruenirct.ad hoc supra de here . ven.l.ij .§.non tantum t.§.fecisse.
m Qua peruenit.dic vt supra.l.t ideo.§.penultimo.
n Contra nurum.vt.j.l.nihil.§.i.sed infra,primo.§.p:so.ut ibi.
o Quotiens ob.res datas in dotem.
p Furti.nec rerum amotarum.cum. ad socerum res amote non spectent vel non tenetur pro eis:t idem in qualibet alia re amota que ad patrem non spectat . si autem ad socerum spectat furti agere potest socer si filius erat emancipatus alioquin non furti sed rerum amo.vt.j.e.l.nihil.§.vxor.t in hac .l. in prin.t infra proxi.§.h.
q Item etiam in virum.vt.j.co.l.pr.t.C.e.l.ij.
r De peculio,in patrem.

s In ipsum.s.filium ꝛ insolidum.
t Actio.rerum amotarum. u Diximus.ff.e.l.ꝛ ideo.§.p.ꝛ.§.f.
x Si post di.pōt:vt ꝛ.j.eo.l.si mulier.§. hec actio:ꝛ fa.j.e.l.si pp.§. fin. y Tenebitur .nō oio sicut.n.heres furti tenetur:ēt si nihil ad heredē puenerit:vt isti.de ob.qua ex del.§.fi.sed hic non nisi i qᵗ tum puenit.vt . C.e. l.fi.ꝛ fa.ff.e.l.ꝛ idō.§. fi.ꝛ.l.viua: item non itelligas dari ex hoc casu conditionē ex p sona defuncti: vt nō. ff.e.l.i.in fine:item fa cit.j.eo.l.penultima.
z Hereditatis pet. vt ꝛ.j.e.l.si propter. §.fi.ꝛ.C.e.l.fi.
a Ei.scilicet mulie ri:id est ab ea:ꝛ facit infra eo.l.rerum.
b Quod rei heredi tarie: vt et.j.si qs te. li.l.i.§. scevola nisi i cāu vt.j.ō fur.l.here ditarie ꝛ .ll.se.ꝛ dic hic rē hereditariam ante aditā here:ꝛ añ appēnsā possessionē vt subijcit:que here ditas qꝛ subit vicē ō functi:vt isti.ō here isti.§.seruus alienus cui vxor debuit reue rentiā:eandē debeat ipsi hereditati: sꝫ ea adita ꝛ fiet furtū: ꝛ aget heres furti: vt ar.ff.eo.l.ꝛ ideo:ꝛ fa. j.de cri. expi . heres l.ij.ꝛ.l.vxor: ꝛ.C . de furtis.l.quis:ꝛ ō cri. expi .here.l . aduersꝰ ꝛ.ff.ō ne.ge.l. heres.
c Petitionē.nō ac. rerum amotarum.
d Mulier.sic ꝛ.C. l.i.ꝛ facit.ff.ti. ij.l.rei iudi.§.i.ꝛ.l.vi ro:ꝛ.C.de ꝓpen.l.ne que:ꝛ infra co.l.mar cellus.
e Si cuꝫ dos. nihi lominus.potēat .n.excipere vl' ꝓpēsa re:vt.C.e.l.i . ꝙ cum non fecerit videbat sibi ꝓiudicasse:vt.C. ad.l.fal.autē.sed cuꝫ testatoꝛ.§.item si qui dā vl' videbat posse repetere vt ideburꝫ : vt . ff.ti.i.l.ꝙ dō.§.si dos ꝙ falsū ē vt hic dō:ꝛ fa.ff.de ꝓpē.l.si ābo .ꝛ ff.ō ne.g.l. sꝫ an yltro. in prī.ꝛ.ff.ꝓmo. l.ꝓmodato.§.i.ꝛ.l.in rebus.§.fi.
f Actio.rerum amota.
g Quanti in litē . soꝛtitur ergo hec actio nām arbitrariarum ac tionū:lꝫ non ꝓnumereꝝ inter eas vt insti.ō ac.§.ꝓterea.
h In On.n.ff.cōcoꝛ.ff.de i li.iurā.l.si tutoꝛ:ꝛ.ff so.ma.l.si filius. §.i.ꝛ.ff.ō rei uē.l.nec quasi. sed ꝑ.C. de i li.dā.ꝛ.l.an tibi.so.vt ibi hē bat reꝫ uēalē.itē ꝑ.ff.ō do.iter vi.ꝛ vx.l.si donate:sꝫ ibi cāꝫ hꝫ possi dēs.a vendicante hic non.
i Suo.s.iusto vel proꝓrio.
k Secoqꝫ.ꝓ euic.vt ꝛ.ff.ō rei uē.l.ex diuoꝛso.si.petitoꝛ. ꝛ ō con di.fur.l.si fuus.§.cauere:sꝫ ꝑ.ff.ō do.inter vi.ꝛ vx.l.si donate. sol.vt supra.l.proxima di.
l Marcellus.res amouerit cā diuoꝛtij:ꝛ secutū ē diuoꝛtium: vt infra eo.l.rerum:ꝛ facit supra co.l.mulier.
m Qui rerum iurare:nisi patronus a liberta conuentus . vt.ff.de iureiu.l.patronus libertam
n Be calumnia hoc nisi sit patronus cui remittitur etiam parēti vt supra de iureiuran.l.iusiurandum.§.hoc ius.
o Pōr.de alieno facto:sic.ff.de in litē iur.l.videamus.§.i.ꝛ fa.C.de iureiu.l.ōlata:ꝛ.ff.ō iur.ꝛ fac.igno.l.ij.ꝛ.iij. sꝫ ꝑ.C.ō adul.l.in adlte rij ꝛ.C.de fica.l.fi.sꝫ ibi vt testis. Itē ex hoc ꝙ hic dicit no.hoc cē iu ramētū vitatis:sic.ff.de iureiu.l.quoꝺ:ꝛ.l.iusiurā.ꝛ ad pec.§.i.ac.

p Ne heres.cū multū discrepet ꝛc:vt.C.de re.credi.l.pe.in prin.
q Permisisse . s.relationē:vt ꝛ.j.e.l.iō labeo ꝛ est spāle odio ōlinquētis ꝛ ideo iō in oibus ōlictis:vt ꝛ.j.l.prox.ꝛ iō vbicūqꝫ.l.defert:vt no. C.de re cre.l.delata:al' regulariter pōt referri: vt.ff.ō iureiu.l. iusiurandum ꝛ ad pecu.§.datur ꝛ.C.de rebus cre.l.ōlata vbi de hoc nō.
r In On magis deferat. idest referat.
s Item labeo scribit: vt supra eodem.le. marcellus. i fi.et.l se.
t Referre . sicut ab initio ōferꝛ ꝑm quosdā qꝛ ō aliēo facto vt supra eodem . le. marcellus.§. penul.
u De rebus . probaꝝ.i ꝓstātia vel variatio hic admittitur: quod dic vt.ff.de procu.l.in cause.
x In Nihil. an separatim qō qñqꝫ faciunt no biles: ꝛ non ideo minus ē mrīmonium vt.ff.ō do. inē vixꝛ ꝛ vxo.l.cum hic statꝰ. §.si mulier ꝛ maritus: ꝛ fa cit.C.ō do. iter vixꝛ ꝛ vxo. l.res:ꝛ de repu.l.i.
y Non simul.ergo ipsa so la sꝫ supiori casu subtraxe rit ex ea ꝙ vir solꝰ hītabat.
z Uxoꝛ fa.ff.e.l.i.i fi.ꝛ.l.ꝙ viruꝫ.§.i.ct ō do.inē vixꝛ ꝛ vxo.l.iij.§.ab vxoꝛis:ꝛ.§.f.
a Aō fiscū . ꝺuolutis. Aputa viro dānato i metall.ꝛ ita sol. ma.vt.ff.si diuoꝛ.l.i.ꝛ eius solutionis gꝝa res viri amouit vxoꝛ al' vizo ōpoꝛtato nō soluit mrīmoniū nisi vxoꝛ velit esse solutū:vt.C.ō diuō.l.i.
b Conuenitur.sic.n.fisco vt heredi mariti teneꝝ: vel vt ipsi vizo cui non teneꝝ ad penā:vt.C.eo.l.ij. hētur enim vt heres:vt. C.de sē. pas.l.si adēptis ꝛ ad.l. iul. de vi.l.tutoris.
c Quāuis . hēas alij plu ralis numeri ꝛ nō hēas cō dēnetur:sed dic ꝓdemneꝝ: ꝛ dic alij subtrahentes de rebus ad fiscū pertinētibꝰ uel fiscum delatis vel frau dem cum fiscum ꝓmittēteꝝ vt.C.de nā.li.i.i. in fine: ꝛ j.ad.l.iul. pec.l. sacrilegij i fi.ꝛ.j.ō iu.fis.l.aufertur i.f. ꝛ est ratio qa hic non erāt fiscates imo ꝓriuate tēpoꝝ amolionis.aꝫ . l'hēas ꝑm. Ad.alij vel alijs extranco vel extraneis ꝛ sic datiuꝰ singularis nūeri vel pluralis:ꝛ hēas ꝓdēneꝝ.s. mulier ꝙ furto manifesto vel rapina quam fecerat eis non vizo vel fisco.nam quadruplum ē pena furti manifesti vel rapine.
d Si concubina.nupsit.C.de interdi.ma.l.si patris.
e Contra mandata.sic.C.de nuptijs.l.ꝛ si contra.
f Alibi.vt supra de ritu nup.l.lex iulia.
g Diuoꝛtij . cā . nullum autem est diuoꝛtium cum nullum sit matrimo nium:ꝛ sic no.ꝙ inter istos qui contra fas conueniunt honoꝛ non debe tur in omnibus:licet liberalitas ꝛ impudicitia inter cosdem ꝛ ad instar matrimonij ꝓhibeatur.vt supra de do.inter vi.ꝛ vxo.l.hec oꝛo.§.i.ꝛ.l. cum hic status §.fina.ꝛ infra ad.l.iul.de adul.l.si vxoꝛ.§.ii.
h Res.nupta nondum cogitans de diuoꝛtio.
i Celauerit.datur enim hec actio ex secunda cōtractione cum ex prima deficiat sic infra de fur.l.serui ꝛ filij in prin.vt nō.infra.e.le.iij.in prin.h. ꝛ facit supra eo.l.iij.§.item verum.
k Non solum defecerit.sic in condi.furti:vt infra de fur.l.inter eos i pri. cui hec similis est:vt infra eo.l.rerum in fi.
l Certi.s.gnāli.q̄ ꝓcurrit cū ꝓdi.fur.ꝛ hac actiōe:vt.ff.si cer.pe.l.certi ꝓ. in prin.ꝛ.§.sed si furtiua. m Que viro datas.ab aliquibus.
n Amouerit.cā diuoꝛtij ꝛ secutū ē diuoꝛtiuꝫ:vt ꝛ.j.e.l.rerū quidem: alij dixerūt etiam constan.ma.hoc casu.dari rerum amotarum:vt.C.de fur.

l.fi.§.fi.quod non placet:nec illud eo modo itelligimus vt ibi notatur.
o Sed & dño condictio.f.fur.& actio furti:ar infra.e.l.fi vxor.
p Sed alterutri.ipse vir prius si soluendo est al's dñs aget:vt C.de fur.l.fi.in fi.sed certe ibi loquitur de ac.fur.& hoc idē & eodē modo dicaz de ac.fur.& de ac.rerū amo.uel forte nec tunc:qz ibi loquitur cū cōstabat adhuc mr̄imoniū hic eo soluto. Item condi.fur.& actio rerum amotarum cum sint rei persecutorie tollūt ad inuicē:vt.C.de fur.l. ancille.& §.de cōdi.fur.l.fi ,p fure.§.i.& facit ī.e.l.si rem.
q Sed.& si iduxerit.sci licet mulier.
r Amouerit.i.ipsi amouerint eius ope.& psilio: alioqn si nec ipsi nec ipsa amouissz:secus esset: vt ar.ī.de fur.l.si quis vxori in prin. & l.se.§. neque vēbo.& l.si is.§.si ticia.
s Rerū.non puenerit.secē in pdi.fur. vt.ī.de furt.l. uulgaris i fi.& l.se.& §.ō p. fur.l.ex causa furtiua: & l. se.& ibi not.plene: & facit i fra.e.l.fi mulier.§.i.b.
t Item rem.opē furti tulerit:secus in pdi.fur. vt not.§.l.proxima.
u Diuortij cā al's.secus: vt.ī.eo.l.rex nisi i casu: vt ī.l.si mulier proxi.in prin.
x Item mr̄.vtilis nō directa: qz hic nō fuit diuortiū qō esset opus: vt.ī. e.l.rerum: vel iō qz mors fuit cā amotionis nō diuōtiū:lz & illō intercesserit, nā dicit diuertissz:videbaz ār nulla dāda:cū mors p̄buerit cāz diuōtij:& p cōsequns amotioni q̄ ca cessāte cessaret ac.sed certe diuortium remanet: qō causa prox. potest dici.
y Si fuꝰ.faciēti.s.mulieri.
z Non faciat.imo uī ut.ī. de fur.l.si quis vxori ī prī. & l.q fuo.§. idē pōpo.& §. e.l.iij.§.i.q̄ sunt p̄ sol.hic nī fecit suus dolo q obediēs vel qz dñe rē credens:& itanec ipsa p eū:& sic non fert opē ei qō nō ē ibi: & sic fecit dolū vī teneꝫ dña vel noxali si ignorauerit vel suo nomine si iussit.
a Facinoribus.atrocioribus:vt hic & §.de nox.l.ij.§.i.& ī. de ac.et ob.l. fuꝰ: & de reg.iu.l.ad ea:et fa.ī.de fur.l.si quis vx.§.neque:et.l.si is.§.si tuer. l.si seruo in prin. b Amotarum in.qua sufficit res amotas & dolo malo et causa diuortij et secutum diuortium vt in summa.
c Noxe.facit supra de pigno.ac.l.si seruus et.§.man.l.inter causas.§. sz cum seruus et supra loca.l.cum in plures.§.seruum.
d Rerū.dic q̄ mulier amouit viro res dotales tenetur rex amo. lz post ea actio dotis mulieri cōpetitura sic:& hoc vt vir hēat iterusurū medij tpis arg.ī.e.l.ob res.annue.n bina trina die oli: hodie post annū huius mobilia instituūt ut.C.de rei vx.ac.§.exactio.nō ergo interi ē locus cōpēsationi vt.§.de cōpen.l.q̄ in diē:et:qz spēs sunt amote:que.s. cōpensatio alas locū hēret:vt.C.e.l.i.sz an mulier incidit in.l.si quis in tantā vel in decretū diui marci. e Cōmodi.rō.s.siue quis amissurus qd sit.puta estimationē vel penā qz rē amotaz prestare nequit:aut creditaz a se pecuniaz ch̄irographo sublato probare non valet siue non lucratur puta fui operas vel hereditatez in qua seruus p vxorez amotus fuerat institutus multa quoqz alia causaz corpori coherentiū exēpla in dāno lucroqz i.l. acquil.& de fur.inueniuntur.R.& facit.ī.ne quid in loco pu.l.i.§. merito.
f Hec actio finitur.vt infra de ac.& ob.l.in honorarijs.
g Furtiua.nō finiť āno.b. g Preterea cōpetit:vt & §.e.l.p̄.§.si post.
h Nec.viro non possunt.ī.de re iudi.l.si rerum.
i Ex furto.bona ratio.nā furtuz non fit sine dolo. est & alia rō qz diuortium est secutum:vt.§.de ne.g.l.diuortio: sed ratio hic posita locū habet constan.ēt ma.vt.§.ti.ij.l.ēt.§.lz & ī.de re iudi.l.sed hoc in fi.b. Item secꝰ in actione stipul'.pro dot.q̄ in actione.
k Ipp.qz dolo.& ideo non videbať actio danda: sed p̄ est vt subicit. Emptoris loco.vt & ī.pro emp.l.ij.in fi.& l.iij.& §.de publi.l. sed res.ij.Rñ.& sup:a comoda.l.si vt certo.§.i.
m Banda est.si res erat presens tpe estimationis al's. actio ei cedenda est:vt.§.de rei uen.l.eius & l.se.& de do.inter vi.& vx.l. si donate secus si dolo desijt possidere: vt.§.ō rei uen.l.is qui in fi.& ī.ō re iudi.l.in depositi. Item de euictione ei non cauet:vt.§.co.l.ideoqz sed quidā p̄.& ibi iō: quia passa iurari ī lī tē p̄ se hic non: sed ,p prima.§.de rei uen. l.ex diuerso.§.petitō & ō pdi.fur.l.si seruꝰ §.cauere ac.
n Si mulier heres. s.viri vt & §.e.l.p̄.§. fi.forte & vtili act. rerum amotarum:vt.§. e.l.si mulier ī prī.ac.
o Reintegrato. al's sed reintegrato alias siue: sed alias reintegrato.
p Priorisf fuerunt ergo duo diuortia. accursius.
q Estimauit. affricanus ō se ipo loqnf cessat ergo interi actio pro predictis:nō autē extringuiť:vt.ī. e.l.fi.sic & prescrip.p pupillum vt.C.de p̄scrip.xxx.an.l. sicut. sic & dos reintegraťr: vt.§. de iure do.l. si is in fi.& facit supra ti.ij.l.penul.§. vxor.
r Res.vēdicatio siue estimate sint: siue non. si pactum interuenerit de lucrando: vel etiam si non propter iterum furiū:ut.§.e.l.si mu. §.rerum accursius.
s Conditio.s. furtiua.& sic nō ob.§. usufru.quēadmo.caue.l. fi.& etiam certi cōdictio vt.§.si cer. pe.l. certi conditio.§.sz & ex cā.et. §.e.l.si cōcubina.§.pe.vl' dic róe possessiōis:ut.§.ō p̄ di. ide.l.idebiti.§.i.
t Uti.cum vna per aliam tollitur:vt.§.e.l.sed & domino ac.
u Rerum quidem.diuortiuz.sunt ergo necessaria vt competat hec actio.s.amotio & dolo:vt.§.e.l.si mulier in fi.& causa diuortij & quod secutum sit:vt hic.& no. secundū az. q̄ iure can̄. non hēt locum hic.t.fi.n. tenuit matrimoniū ergo nūq̄ potuit separari post ea nisi ex cā fornicationis:& tunc etiam non soluitur matrimoniū: sed potest negari debitum vxori.si vero non tenuit matrimoniū nō dať hec actio:vt.§.e.l.si concubina.nec dicitur diuortiū quando separatur iure cognatoris vel affinitatis imo declaratur non tenuisse matrimonium:sed in casu quādo ipsa causa sperate mortis amouit forte etiam hodie locum habet:vt.§.eo.l.si mulier.
x Licet cesset.nisi post diuortium celet:vt supra eo.l.si concubina §.i.& est contra.C.de fur.l.finali. Solutio vt ibi. accursius florentinus legum doctor.
y Condicere potest.conditione furtiua.nam furtum p̄mittit licet furti agi non possit:vt.§.e.l.i.vel dic conditione certi vel sine causa vt.§.e.l.proxi.dixi.& l.si concubina.§.ij.& hoc in honorem matrimonij.vt.§.e.l.ij.& C.e.l.ij. Accursius.
z Jure gentium.quia iure naturali seu ex naturali obligatione tāntuz actio non procedit.ut.ī.de fideiuſ.l.fideiussor.§.i.sz certe nālis obligatio dr̄.i.de iure gentiū. Item & de iure gentiū nō sunt actiōes sed de iure ciuili:vt.§.de orig.iur. .l.ij.§.deinde.quare dic iure gentium & c̄.addita tam̄ actione de iure ciuili: vel dic quod vocat ius gentium.s.ciuile:eo quod ab omnibus gentibus est receptum.
a Rerum condictio est.i.in personaz actio.C.de dona. que sub mō.l.i.& instī.de ac.§.sic itaqz.vel dic.i.naturam hz condictionis.l.vt non infamz.vt infra de ac.& ob.l.cessz.
b Rerum.non differtur.imo p̄.C.de adul.l.adulterij. so. hic ab alio non a viro accusatur ibi a viro vel ibi vir accusat & mu

liter ciuiliter agit:quo casu differtur ciuil'..dc o2.iudi.l. quoniam: hic vir ꝛ accusat ꝛ ciuiliter agit.

c Si vxor rē.furti actionē.C.ō fur.l.fi.§.fi.ff.so ibi res alīena viro accōmodata erat q̄ vxor surripuit.hic eꝫ rez suā vir alij commodauit.

d Rerum ad tē pus quo āmote.s.ad minus.accur

e Furtum fit . vt.ff. e.l.i.accursius.

f Usu capiunt . vt i sti.ō usuca.§.furtiue.

g Crescit . vt.ff.e.l. si mulier.§.rerum.

b Cōditione. vt.ff. de ꝓdi. fur.l.ex argē to:ꝛ.l.si in re fur.§.i. ꝛ.j.de fur.l.i furti actione:ꝛ.l. inficiando §.si infans ꝛ facit infra de re iudi.l. si rerum.accursius.

Quz soluto.s.tiā oudū forsā.nā subitō muliere fuersa nec ēt nata: hec actio videtur sicut nec fuisse diuortiū. vt.ff. de reg.iur.l. quicqd. ꝛ.ff.ti.iiij.l.iij.

k Soluit. ꝛ restitui tur diuortio reuocato: vt.ff.e.l. reitegrato:ꝛ no . aliqd vicari cū ad eā cām pueniat aqua incipere nō pōt:vt ꝛ.ff.ad.l. aqs. l.qꝛ ꝛ.j.de op . liber. l.qui libertos.§. iul'. ꝛ.ff.sol.matri.l.si mulier diuerterit.

l De agnoscendis liberis. Hoc fit per duo senatusconsulta .s. per plautianum: ꝛ aliud sub diuo adriano factum. ꝛ infra.e.l.iij.§.i.

m Uel patronus.ꝛ i libertis ꝛ pronis se. consul. nō loquitur.

n Senatus ꝓsultū. plautianuz cuius verba non bē mus:quod ptinet ad eos pt⁹ q p⁹ diuōtiū edunt.vt.j.e.l.uj.§.i.

o Agnoscunt.i.tenētur agnoscere.ac.

p Qui falsū.de hac specie non tractatur in ti.isto.h.vel dic q̄ tractat assignando cautelam ō custodibus:ꝛ de p̄ria denuntiatione vt resistat eorum fraudi.q fal.cc.vt.j.e.§.denūtiare.vtraqz ergo spēs ptinet ad agnitionē liberorū.prima vt veri agnoscat.fa vt falsi repellat ꝛ examinent an veri sint vel falsi. Itē isti qui falsuz partū subijciunt tenent crimine falsi:ꝛ perpetuo ꝛ soli parentes vel quoꝝ interest accusāt vt.ff.ō fal.l.q fal.§.i.ꝛ.l.lege licz al'.querela falsi.xx.an.durz vt.C.de fal.l.querela:nec differtur hec accusatio in tempus pubertatis . q̄ dic vt.C.de fal.l.i.ac.

q Permittit.sēat⁹ igf. qꝛ timet mlier ne dicat pt⁹ supposit⁹ igf.cc.

r Mandatū speciale.vt dicunt:sic similia.ff.ō procu.l.pompo.

s Dies.continuos vt.j.§.dies. Potestate.scilicet maritus.

t Domum no.sic.C.de an.excep.l.vt perfectius.§.fi.ar. p̄.ifra quesen.sine ap.l.i.§.item cum ex edicto.solutio ut ibi.

u Denuntiare.s.mulierē non ee ex eo p̄gnante:vt.j.e.§ . ōnunciat.

x Domum maneat.manere dicitur:licet non presens alias ipsi nō domi denunciare diceretur.

y Sm.villa alias pro domuncula gratia fructuum facta accipitur vt.ff.de usufruc.l.arboribus.ꝛ ō ver.sig.l.fundi.

z Larē.i.ybi.sedes ꝛ tabulas ꝛ res suas costituit vt.j.ō ver . sig.l. in.l.ꝛ ad ide.C.ō incol'.l.ciues alias aliter accipitur domus: vt.j.ō

Rerū ämotaruz Papi. Actio ob adulterij crimē quo mlr postlata ē nō differt. p Au. Jvxor rem viri ei cui eaz vir cōmodauerat surripuerit:isqz cōuēt⁹ sit:bēbit furti actionē q̄zuis uir bēre nō possit. Ripho. Reruz ämotaz estiatio ad tps quo ämote sūt res referri debz:nā i ueritate furtuz fit ꝛ si leu⁹ coberceat mulier. quare nec a bone fidei possessore ita res ämote usucapiū tur:sed si pluris facte nō restituūt q̄ ämote sunt crescit⁹ estimatio ut in ꝓditōe furtiue rei. Papinia. Cum soluto mrimonio rerum ämotarū iudiciū ꝓtra mulierē restituit reintegrato rursus matrimonio soluitur iudicium.

De agnoscēdis liberis: uel parētibus uł patronis uel libertis. R.

Ulpianus. Senatuscōsultum q̄ō factū ē de liberis agnoscēdis duas species cōplectit:vnam eoꝝ qui agnoscūt:alteram eoruz qui falsuz ptū subijciūt. pmittit igit mulieri parētiue ei⁹ i cuius ptāte ē:uł ei cui mādatū ab eis ē:si putet p̄gnātem denuntiare ītra dies .xxx. post diuortiū cōnumerādos ipsi marito uel parēti i cuius ptāte est:aut ad domū denūciare si nulli us eoꝝ copiā bēant . Domū accipe ōbemus hospitiū si in ciuitate maneat q̄ō si nō sit in ciuitate sed i ulla uł in municipio illic ubi larē matrimonio collocauerūt . Denunciare aūt hoc tm̄ debz esse mulierez ex eo p̄gnantē : nō ergo hoc denūciar ut mittat custodes mari tus:sufficit eiz mulieri hoc notū facere:sit p̄gnās . Mariti etiā ē iam aut mittere custodes aut ei denuntiare q̄ō nō sit ex eo p̄gnans.hoc āt uel ipsi marito uel alij noie eius fa

adul.l.nec i ea.§.ius occidendi ꝛ.j.ō in iur̄.l.lex cōnelia.§.domū.

a Collocauerunt. hoc ideo qꝛ vxor sequitur foꝝ viri per matrimoniuz vt.ff.de iudi.l.exigere. b Hoc tantum.s.debet.

c Mulierē cc.q.d.vbi domicilium hēbat tempore matrimonij:ꝛ nunc bz.vel vbi vxor constante matrimonio manere consueuit cum familia.

cere permittit. pena aūt mariti ea est ut nisi aut custodes premiserit: aut cōtra denūciauerit nō ex se eē prēgnātem cogat marit⁹ p̄tū agnoscere ꝛ si non agnouerit extra ordinē cobercebit : ōbebit igi t respōdere non eē ex se prēgnātez aut nomine eius ab alio respōderi : qō si fcm̄ fuerit ñ al's necesse hēbit agnoscere nisi uere filius fuerit. Illud notādū ē q̄ denunciatio a marito non incipit:sed a muliere. sed si maritus ultro custodes offerat ꝛ ea ñ admittat :uel si ei non denunciauerit mulier:aut si denunciauerit quidem: custodes aūt iudicio iudicis non admiserit . liberū esse marito parētiue eius partū iā nō agnoscere . Si mulier eē se prēgnātem ītra. xxx. dies ñ denūciauerit:post ea ōnuncians eā cognita audiri debebit:quinimo ꝛsi i totū ōmiserit ōnūciationē: iulianus ait nihil hoc nocere ei qui edit . Dies āt.xxx. ꝓtinuos accipere debemus ex die diuortij non utiles. Elegāter aūt apud iulianū libro. xix. digestoruz q̄rit:si intra.xxx.dies marito mulier nō ōnūciauerit:ꝛ itra dies .xxx. partum ediderit an senatusconsulto locus sit: ꝛ ait plautianum senatusconsultum cessare:qꝛ de eo ptu nō uidet sentire qui ītra dies .xxx. nascat: quippe dies.xxx.ad denūciandum prestat senatus: sed hāc rem non facere preiudiciuz partui arbitror:quēadmoduz per contrarium si maritus uxore denuncian te custodes miserit nulluz preiudicium sibi facit. licebit igitur ei partum editum ex se negare nec nocebit q̄ uentrem custodierit : ꝛ ita marcellus lib. vij. digestorum scribit. aut enim siue quis neget suam uxoreꝫ siue ex se prēgnantem sine preiudicio rcte mittit custodes ma

d Denunciat.i denuncia. re cogitur.

e Pregnans .s. ex eo ut .ff.dixi:vel dic hic subintelligendum a marito.

f Aut ei.satis est alterꝫ fieri vt hic :ꝛ infra e.l.§.

g Ei.scilicet.mulieri.

b Nomine eius q hēt spāle mandatū:vt ꝛ.ff.e.§.permittitur : az. vel hic gnāle sufficit sm.h.ar.ff . ꝓ socio l.actione.§.renūciare plus eniz i muliere exigit cū ab ea incipiat nunciatio . vt . infra.§.illud.

i Contra denunciauerit q non ꝓbat:sic.ff.ad mace.l.filiusfamilias.accur.

k Agnoscere . i . habere ꝛ tractare vt filium:vt infra e.§.iulianus.ꝛ.§.finali.

l Extra ordiē.i . arbitrio iudicis pena plectit: vt.j. tit.i.l.i.§.ex hoc rescripto: vel dic qō eximitur a prīs ptāte vt arg.C.delati.liber tol'.l.i.§.scimus : sed ar.p̄. C.de nup.l.patrem : sed dices de facto nō de iure patrem ibi remitti accursi⁹.

m Debuit.alias debebit i.poterit:sic.ff.de offi.pcō. l.obseruare.§.fi.ꝛ.l.solent. §.sic . Item ꝛ ex se eam esse . prēgnantem potest respondere quod multum facit pro filio:vt infra.e.§.iulianus.accursius.

n Respōderi. subaudi vł mittere custodes.ac.flo.

o Uere filius.summatim hec cognitio:vt infra.eo.l. si quis alij.§.si vel parens sed vbi non respondet nullo oīo cognito prestat donec plene discutiatur causa filiationis : vt infra.e.§. idem iulianus ait.

p Illud:sed a muliere: qꝛ scit melius factum.ꝛ sic elit argu.ad multa ꝛ facit.C.ō procu.l.fi.

q Sed si custodes.non coram iudice:vt differat a casu tertio sequente.ꝛ no.q̄ ff.dixit ō pena mariti: nūc de pena mulieris.

r Admittat.id est non recipiat.scilicet mulier.

s Non admiserit.forte liberos tres.ꝛ tres liberas cum binis comitibz: vt infra t.i.l.i.§.ante hostiuz:ꝛ in quos mala suspicio non sit.vt.C.de epi scopis ꝛ cle.l.eum qui.

t Liberum esse.i.si non receperit mulier.

u Non agnoscere.nisi vere filius fuerit:vt.ff.e.l.§.debebit.ꝛ infra.e.§.ex his:sed si maritus non est contentus sed oīo vult custodes admitti cogēda erit remedijs pretoris:vt infra titu.i.l.i.§.ex hoc.

x Si muller cā cognita.iusti erroris qꝛ ignorabat se pregante vel ratione minoris etatis. y Ei qui editur.si probauit se eē filiū matri tam̄ nocebit:quia etiaz si triennio maior est alere cogitur: vt.ff.ꝓxi.§.alias non nisi p̄ sit inops.vt in auten.vt li.ma.ꝛ aui.§.illud.coll'.viij.ac.

z Ex die diuortij.s.cōnumerandos.h.ꝛ qui dies dicuntur vtiles:dic vt dicitur infra de di.temp.prescrip.l.i.ꝛ quis or.in bo.pos.ser.l.ij.

a Eleganter cessare.quod dicitur mulierem denunciare.j.xxx.dies . al' vir non teneatur agnoscere:vt.j.e.l.§.per contrariuz.

b Ad denunciandum.se esse pregnantem az.

c Sz bāc rē.q̄ plautiā ñ sit locut⁹ ō tali ptu.b.l' dic q̄ ml'iē ñ ōnūciauit

d Per ptrarū.ita est contra qa.ff.vxor nō paruit.hic āt paruit vir ac.

e Pregnātē.fpete neget.qd āt si neutrū eoꝝ negauit ꝛ custodes misit.

f Protestetur.no.sic.ff.de ne.g.l.nesennius.§.quid ergo.
g Julianus scribit .al'.§.iul.al'.l quod senatuscon.cc.
h Si mulier.contestato.i.coram testibus dixerit per hoc videt fateri.
i Dicceret .ad qp ē cogēd⁹ vt.ff.e.§.ōnūciare i fi.§.t pfitet filiū coact⁹ tñ.
k Heredē.ad qō est.j.e.l.iiij.§.si vel parens.t.§.meminisse.t.§.solent.
l Quandoqz .i. qñcunqz vel dic.n.pro certe . accur.
m Grande preiudiciū.i. magnam probationē non tamen plenam sz secus forte i mfis confessione. vt.ff. de proba.l.fi.i fi.itē no. qō confessio eī ius non nocet vt.ff.de interro.ac.l.i.in fi. t C.de liber.cau.l.iubem⁹ lz. Ja.dixerit ō.ar.bui⁹.l. ff.de proba.l.quidā.t.C. ō pba.l.ñ nudis t.l.ñ epl'is.
n Pro filio cetez ō filiū non facit pris dcīm : vt.j.ō car . edic.l.i.§ . si quis.t.§. sed t si quis.t facit i.e.ti.l. quod labeo :t.j.ō questi.l. i.§.i.ibi nec facile cc . t de cura.furti.l.penulti.accur.
o Idem per contrarium si mulier repete quod senatus est ad quod ē.j.l.iij.§. si vel pens.t.§.solent.
p Quoqz ait.s.vbi plene cognoscetur accur.
q Si mulier.repete quod senatuscon. comprehēsum si mulier cc.ad quod est.ff. e.§.sed si maritus accursi.
r Non fecerit . qz non denunciauit infra . xxx. dies se ex eo pgnante:vt.ff.i pri.
s Ut ita.s.demū t facit.j. eo.l.si qs.§.meminisse ac.
t Idem iuliānus alias lex si quis vxore. alias.§. idez iulianus.
u Ait.s.esse t facit infra ō reg.iur.l.qui tacet .
x Si quis reiecerit . t sic est diuortium vt hēat locum senatusconsul.j eodē l.si quis.§.i.accursius.
y Omiserit.maritus quōdam quia vxore denunciāte non ptradixit.C. vel custodes non misit vt supra eodem.§.denunciare
z Si nasci . quantum ad alimenta vt.ff.pror.§.t sic non est contra.ff . de his q sunt sui vel ali.iur.l. filiuz vel ibi non potuit contemnere senatuscō.quia inuēit natum hic sic quia nascitur vt infra eodem.l.siquis.§.i.So vt ibi.
a Ex bis. scilicet.§.item per contrarium t supra.§.pror.
b Sui aget:preiudiciali. b Vel.pro sed vel pro etiaz.
c Alimentis. si plene probet se filium in dicta periudiciali.t sic non est contra supra eodem.§.sed si maritus
d Ceterum.scilicet si fecerit que in senatusconsul.continentur.
e Non euitabit.s.mulier vel filius. f Pronūciauerit.ipsū cē filium.
g Esse suuz hec duo verba ponunt loco vnius accusatiui t regūt vel ab illo verbo agnoscere:vel a verbo pronunciauerit t continua.l.proximā.
h Noibus cāis.cptū ad alimenta.t quo ad ius filiationis:vt sit su⁹.
i Fratribus suis sic.j.vnde cogna.l.i.§.in cognationez.sed arg.ō. C.de adop.l.peuultima.§.sed ne t ī autē.qb⁹ mo.na.effici.sui.§.filiū ac.
k Dare ius facere.simulia no.supra de inofficioso.testa.l. papi.§. fina. secus in pacto.vt supra de pactis .l.ius agnationis.
l Pertinet.scilicet tantum.
m Eduntur.t post.xxx.dies.vt.ff.l.i.§.si mulier t.§.elegāter: t hoc si mulier dicat se pregnantē:als loquitur si neget.j.ti.i.l.i.in prī..t aliud dicit de quo.j.ti.i.l.i.§.pe.t.§.quod inspiciendo.
n Aliud.quasi deficiat primum in casu qui sequitur.
n Agat.actione in re pīudiciali qua se in filiū vendicabat:vel in nepotē vel in auum.vt insti.de actioni.§.preiudiciales. t ideo preiudicialis dr quia alijs qōnibus preiudicat.vt.j.de liber.ca .

l.ordinata:t differt a rei uendicatiōe quia illa rōne veri dñij : hoc nō.cum filijs t pater liberi sunt:nec vnus sit in alterius dñio : sed ideo vendicat dicens se ex eo genitū:vt ab eo percipiat certa alīa ta t successionē que filij a parentibus percipere debent:t sunt pretorie preter vnam vt in.d.§.preiudiciales.

rit siue fuerit esse suū. I Alian⁹. In oib⁹ᵇ causis : qrit t frib⁹ⁱ suis cōsanguine⁹ erit. u Ul. Hue cōtra,pnūciauerit nō fore suū qzuis su⁹ fuerit:placet.n. eius rei iudicē ius facer̄ᵏ :t ita marcellus lib.vij.digestorū,pbat eoqz iure utimur . Qz plaucianū senatuscōsultū ad eos part⁹ ptinetˡ qui post diuortiū edunt̄ˡ aliudᵐ senatusconsultū tpib⁹ diui adriani factum ē ut ēt si cōstāte mrīmonio ptus sit editus de agnoscendo eo agatur̄ . qd ergo° si quis post mortē patris nascat ano supstite i cui⁹ ptāte fca surus ē:ut si ex filio⁹ eius suscept⁹ ,pbet̄:uidendū est quid dici ōbeat t certe,pbāduz est cū auo preiudiciuz⁹ de ptu agnoscēdo silr agēdū ep si hoc ipsum i qōem ueniat utrū i mrīmonio an postea edit⁹ sit:dicē dū est t sup hoc ex senatuscōsultoʳ agēdū t qd sit si an uxor fuerit dissceptet̄: t iulian⁹ sexto cecilio affricano respōdet locū ee preiudicio⁸ . Illudᵗ tenēdum hoc senatuscōsultū post mortē parētis cessare si is supsit in cui⁹ ptāte recasuri sunt: quid ergo est in petitione hereditatis quā filius itēdit:queritur^v utrū ex eo natus sit cuius hereditatem petit an non.adeo hoc veruz est ut iulianus libro.xix.digestorum scribit si uiro patre sit redditum preiudicium^x t antequā sentētia feratur pater ōcesserit transeundum est ad carbonianuz^y edictum. Itē hec senatusconsulta pertinent t ad eos qui sui heredes agnoscentur^z : ceterum si forte non sint in potestate recusari^a verius est senatusconsulta cessare^b . Paulus. Necare^b uidetur non tantum is qui partum prefocat: sz is qui abijcit^c t qui alimoniam denegat :

o Quid ergo ī cui⁹ s.aui t dic recasurus i.remansurus vel dic filij t dic recasurus s. si auus decessisset superstite filio.
p Filio . secus si ex filia. vt insti.de patestata.§.finali.
q Preiudiciuz.i.p iudiciali actione in rem:vt predixi.
r Ex sc̄atusco .i.ex senatusconsulto sub diuo adriano facto : sic.ff.de ori.iur.l.ij.§. exacti:vel dic ex mente plautiāi:t verbis alterius sm.h.tu dic ex utroqz: t hoc pp dubium sic.j. quorū lega.l.i.§.i.accursius floren. legū doctor.
s Preiudicio. quo ista vendicabat istū in marituz:vt.ff.dixi in patre t filio sz az. quod non placet:sed dic ī preiudiciali actione.t no.septez casus.primus qñ nascitur post diuortiū : secundus qñ constāte matrimonio tertius qñ post mortez prīs viuo auo . quartus qñ est dubiuz in mrīmonio vel postea editus sit.quintus qñ dubiū ē an fuit vxor sextus qñ extraneus possidet bōa patris mortuo patre: sz tūc non preiudicialis:sz peti heredi.est t septimus qñ pr̄ lite pendente decessit: sz tūc per carbonū:vt.j.e.l. sed i primis vbi agitur preiudiciali: nec ē opus denūtiatiōe faciēda a mulier bis casibus:nisi i primo pp plautianū cū nō inueniā : t maxīe qñ pstāte mrīmonio edū tur:cum sit in possessione filiationis : vt.ff.de bis qui sunt sui vel ali.iur.l.filium.t.l.si filius.
t Illud.si is qui bona.patris possidet:puta agnatus defuncti.
u Queritur.t plene dicitur.j.de carbo.edic.l.iij.§.missum.
x Preiudiciū.i.preiudicialis actio in rem qua filius vendicat sibi in patrem:vel se ei ī filium.
y Ad carbonianū.vt si filius est ipubes petat possessionē ex carbo niano edicto:vt.j.de carbo.edic.l.i.in prī.t iterum alit̄:vt.ff. ō iofficiosi testa.l.q de inofficio.t.j.de carbo.edicto.l.si is.§.an.autē.t qō stat⁹ differt̄ ex car.edi uel ex pstitutionibus:vt.j.ō car.edi.l.iij.§. qui⁹.
z Agnoscēt .i.si nat⁹ ē sic vt possit cē su⁹ heres illi quē dic̄ pr̄.azo.
a Recusari.s.futuri.sic.ff. eo.l.§.quid ergo.accu.floren.
b Cesare.sed an alio iure sunt alendi.Rñ.si sint ex legitimo matrimonio sic.vt infra eo.l.si quis ali.§.i.t.§.ij.de natis ex concubina t ex damnato coitu:dic vt.e.l.§.idem rescripsit.
b Necare.prefocat.i.antecp nascatur extinguit vel natū strīgēdo ad fauces.t sic hoc cāu t sequentibus tenetur.l.cor . de sic.vt.j.ad.l.cor.de sic.l.si mulierem:t.l.nihil.t.C.de sic.l.pe.t etiaz l.pompeia de paricidijs:vt.j.ad.l.pompo.de pari.l.i.§.finali.
c Abijcit . puta in quodā nemore vt differat a fine.l t hoc cāu fit sui iuris:vt.C.de lati.liber.tol.l.i.§.sed sciamus : ar.ō. C.de nup.l. patrem:sed dic vt.ff.l.i.§.pena.t fa.C.de infan.ex.l.ij.t.C. de patri

po.l.nec.filium.
d Benegat.no.qui non facit fa.fic.ff.de re.iu.l. qui non facit:ꝛ .ff. ꝺ re mili.non oēs.§.qui captus.ꝛ.ſ̄.de ritu nup.l.qui liberos.
e Publicis .locis ad hoſpitale vel i foꝛibus eccleſie:vt fiat elymo ſina:ꝛ ſic minime habenda ab alijs q̄ ipſe ꝛc̄.ſic ꝛ.C.de. hereti.l.ij.i f.ꝛ.ſ̄.ad macedo.l.fi lium.ꝛ.ſ̄.de ne.g.l.q aliena.§. q̄q̄ . itē fa cit di . lxxxvj. c non ſatis in fine.
f Si quis . a libe ris .ſ. naturali bus ꝛ legitimis: vel naturalibus tantū .
g Exibeantur id ē alantur accurſius.
h Cognoſcet . iplo rato officio ſuo: vt hic ꝛ.C.de bo.que li ber.l.fi.§.ipſū:ꝛ i au ten.ꝺ alen.liber . per totū:ꝛꝺ pa. poteſta. l.nec filium:ſed ar.ꝑ ſ̄.de iudi.l. lis nll'a. ſo.hic ſpeciale.
i Ex alia cā.que mⁱ te ſunt : vt inſti . qbꝰ mo ius pa.po.ſol . p totum.
k Ut vtrobiq;.ſ. p pꝛe ꝛ eius pentibus ꝛ pꝛo matre ꝛ eius parentibus.
l Interponat.ſic in auten.vt li.ma.ꝛ aui §.illud coll'.viij.
m Vulgo.queſitos vt in auten.q mo.na tu.effici ſui .§. opoꝛ tet: ꝛ.§.ſi quiſ habēs C. eo.l.finali.
n Itē compellaꝭ .ſ. uulgo queſitos: vel non ē aliquid ſubau diendū:ꝛ eſt hoc ue rū ſi auus pꝛnus vl' pꝛ alere nō poſſit: vt ff.e.l.p.ꝛ dicto.§.illꝺ.
o Juſte.vl ēt hodie ex concubina . ſecus ſi ex coitu illicito:vt in autē.quibuſ mōis na.effi.ſui.§. diſcret ꝛ.§.fi.ꝛ.§.opoꝛter:ſꝫ an ſit frater fratrem vel ſoroꝛē.uꝝ quod ñ quia nec inſtituere heredē teneꝰ:ut.C. ꝺ inoffi.teſta.l. fratres eꝫ quod ſic:vt.ff. vbi pu.edu.l.qui filium quod eſt equius: ꝛ no.C.e.l. penultima.
p Veniq; pꝛo mō facꝰtatū.ff.e.l.§.ꝺ ali mētis:ꝛ.§.ſi ipubes.
q Ut operis.i . ope rando.ergo ar.ſūptū a ꝓrio ſi potes ꝓ ē vt ar.ſ̄.de offi.eius cui mā. eſt iuꝛ.l.i.§.huius ꝛ facit.ff.e.l.fi.ꝛ.ff.e.§.alimenta.
r Summatim.cū filius per officium iudicis petit ali.ꝛ ſic itellige. ff.e.§.ſolent:ſed contra.C.de iudi.l.iudices ſolu.hic ſpeciale.
ſ Conſtiterit.per illam ſummariam cognitionem.
t Jubebunt.iudices dando ſententiam interlocutoriam.
u Non decernāt.niſi interim donec cā agitur vt.ff.e.l.ſi neget.
x Meminiſſe.vitati:vt ꝛ.ſ̄.de his q ſunt ſui vl' ali.iuꝛ.l.p.ſꝫ ꝓ.C. de ordi.cog.l.ij. So.ibi:ꝛ eodē mō ſol.C.de oꝛdi.iudi.l.i.in fi.que ē contra:ꝛ eodem mō.C.de fide inſtru.l.ſi.in.fi . ꝛ facit ſupꝛa e.l.i.§. idem iul'.ꝛ.§.idem per contrarium:ꝛ infra co.§.ſolent.
y Si quis.ex his parentibus vel filijs:ꝛ idē in patrono vel liber to:vt conſtituantur alimenta pꝛo modo facultatū vt:ꝛ.ff.§.pe.ꝛ ar. ſ̄.ſo.ma.l.ſi cum do.§.finautē.ꝛ.ſ̄.e.l.in fi.i.rñ.
z Dignoꝛibus.hoc fallit i pꝛono:vt.ff.e.l.alimenta. Itē no.modū cogendi ſic.ff.ti.i.l.i.§.ex hoc reſcripto.ibi qui dz ꝛc̄.ꝛ illi.ꝺ ſatiſda.

ꝛ is qui publicis locis[c] miſericoꝛdie cā cū expōit quā ipe ñ hz. Vel.
Si quis[f] a liberis ali deſiderat ul'ſi libi ut a parēte exhibeant[g] iudex ꝺ ea re cognoſcz[h] .ſꝫ utꝝ eoſ tñ liberos qui ſūt i ptāte cogaꝭ gs exhibere: an ꝺo ēt emācipatos:uel ex alia cā'ſui iuris ꝓſtitutos uiden dū ē:ꝛ magis puto ēt ſi ñ ſūt liberi i ptāte alēdos a parēt[b]ꝰ ꝛ uice mu tua alere parētes debere. Utrū āt tñ pꝛeꝫ auumuc pꝛnū :.pauum ue pꝛni aui pꝛem ceteroſqꝫ uirilis ſexꝰ parētes alere cogamur : an ꝺo ēt mꝛem ceteroſqꝫ parētes ꝛ p illū ſexū ꝓtigētes cogamur alere uidē dū ē:ꝛ magis ē ut utrobique[k] ſe iu dex ītꝛponat[l] quoꝛūdā neceſſitatꝫ b[o]ꝰ facili[o]ꝰ ſuccurſur[o]ꝰ quoꝛūdā egri tudini:ꝛ cū ex equitate hec res de ſcēdat charitateqꝫ ſāguis ſingl'oꝝ deſideria ppēdere iudicē oz. Idē i liberis quoqꝫ exhibēdis a parenti b[o]ꝰ dicēdū ē: ergo ꝛ mꝛem cogem[o]ꝰ pꝛeſtim ul'go q̄ſitos[m] liberos alere necnō ipos eā. Itē diu[o]ꝰ pi[o]ꝰ ſigni ficat q̄ſi auus quoqꝫ mꝛn[o]ꝰ alere cō pellaꝭ[n]. Idē reſcripſit ut filiā ſuā pꝛ exhibeat:ſi ꝓſtituerit apꝺ iudicē iuſte[o] eā,pcreatā:ſed ꝛſi filiꝰ poſſit ſe exhibere eſtīare iudices debēt: ne ñ ꝺbeāt ei aliměta diſcerneꝛ ꝺni que[o] idē diu[o]ꝰ pi[o]ꝰ ita ſcripſit ad tici anū:cōpetentes iudices alite a pꝛe tuo iubebūt,p mō facultatū ei[o]ꝰ: ſi mō cū opificē te cē dicas ꝛ i ea uali tudie es opis[o]ꝰ ſufficeꝛ non poſſis. Si ul'parēs neget filium iccirco quoqꝫ aleꝛ ſe ñ ꝺbere ꝓtēdat:ul'ſi filiꝰ neget parētē ſūmariꝫ [t] iudices oz ſup ea re cognoſcere.ꝛ ſi cōſtite rit[e] filiū l'parētē cē tūc ali iubebūt[r] cetex ſi ñ ꝓſtiterit nec ꝺcernāt[v] al ñ ta. Demiſſe[x] āt oz ꝛſi ,pnūciaue rit ali opoꝛteꝛ:attñ eā rē ꝓiudiciū ñ facere vitati:nec.n. hoc ,pnūciaꝭ fi liū ēē ali ꝺbere ꝛ ita diu[o]ꝰ marc[o]ꝰ re ſcripſit. Si gs[y] ex his alere ꝺtra ctet,p mō facultatū aliēta ꝓſtituēt q̄ ſi ñ p̄ſtēt pignoꝛib[o]ꝝ captus ꝛ di

ſtractis cogetur ſnie[a] ſatiſſacere. Idē[b] uideꝛ eſtīare ꝺz nū hz aliqd parēs ul'pꝛ qꝺ[c] merito filios ſuos nolit aleꝛ.trebatio ꝺniqꝫ mario re ſcriptū ē merito pꝛem eū[d] nolle ale re qui eū[d] ꝺtulerat. Nō tñ[f] aliēn ta uerū ēt cetera quoqꝫ onera libe roꝝ pꝛeꝫ a iudice cogi p̄beꝛ reſcri ptis cōtineꝛ. Si ipubes[g] filiꝰ ſit emācipatꝰ pꝛeꝫ iop̄ alere cogeꝛ . iniquiſſimū.n. quis merito ꝺixerit pꝛeꝫ egere cū filiꝰ ſit i facꝛatibus. Si mꝛ[h] aliēta q̄ fecit i filiū a pꝛe ꝛpetat cū cōmō cā audiendā:ita ꝺi uus marcꝰ reſcripſit antonie mōta ne i hec ꝺba:ſꝫ ꝛ quātū[i] tibi aliēto rū noīe quibꝰ neceſſario[k] filiā tuaꝫ exhibuiſti a pꝛe eiꝰ pꝛeſtari opoꝛte at iudices eſtīabunt:nec ipetrare[l] ꝺbes ea q̄ exigēte mꝛno[m] affectu in filiā tuā erogata eēs ēt ſi a pꝛe ſuo educareꝛ. A milite quoqꝫ filio q i facultatib[o]ꝰ ſit exhibēdos[o] parēteſ eſſe pietatis exiſtīat rō. Parēs[p] q̄zuis alia a filio rōe naturali debe at tñ es alienū ei[o]ꝰ[q] nō eſſe cogēduꝫ exoluere[r] filiū reſcriptū eſt. Itē[s] ꝛſcriptum eſt hꝛdes filij[t] ad ea pꝛe ſtāda q̄ viu[o]ꝰ filiuſ ex officio pietatiſ ſue ꝺabat iuitos cogi ñ opoꝛteꝛ ni ſi i ſūmā egeſtatē pꝛ ꝺductus eſt. Solent[u] iudices cognoſceꝛ ꝛ itra patronos ꝛ liberos ſi ꝺ alēdis his agaꝭ:itaqꝫ ſi negent ſe eſſe liberos cognoſcere eos opoꝛtebit q̄ ſi li bertos eſſe ꝓſtiterit tunc ꝺmum de cernere ut alāt:nec tñ alimentoꝝ ꝺcretum tollet liberto facultatem quom inus p̄iudicio certaꝭ poſſit[x] ſi libertum ſe negeꝛ[y]. Aliēta aūt ,p mō facultatū erunt pꝛebēda'egē tibus ſcilicet patronis. Ceterum ſi ſcit vñ ſe exhibeāt[z] ceſſabunt par tes iudicis. Utrum[a] autem tātum patroni alēdi ſint: an etiā patrono rum liberi tractari p̄ōt.ꝛ puto cau ſa cognita iudiceſ ꝛ liberos quoqꝫ patronoꝝ alendoſ diſcerneꝛ:nō quidem tam facile ut patronos ſed nunquā ꝛ ipſos:nam obſequium[b]

•

a Sententie.ſ.interlocutoꝛie late ſup alimentis vel dic q̄ eſt diffinitiua que finem controuerſie alimentorum ponit:vt infra de re iu.l.i.
b Idem aliquid.id eſt cauſam aliquam.
c Quod.i.pꝛopter quam cauſam.
d Eum.ſ.filium ac.
d Eum.ſ.patrem.
e Detulerat . ex qua cau ſa p̄ōt eum exheredare ut i auten.vt cū de ap. cog.§. cauſas: ꝛ idem ſi aliqd ta le fecerit per q̄ poterit ex heredari ar.C.e.l.fi.
f Non tantū onera: vt ve ſtimēta ꝛ habitationes cū hec appellatione alimento ruꝝ ꝓtineantur:vt.ff.ꝺ ali . le.l.legat.ꝛ.l fi.ꝛ verbo uic tus:cum ſine his hō viue re nō poſſit:vt.ff.de uer.ſig. l. verbo . ꝛ.l. ſequenti.ꝛ.l. quos nos.§.fi.licet.ſit . ar. ꝓ.ſ̄.de tranſatio.l.cum hi. §.qui tranſigit ſꝫ ꝺic vt ibi nō. Item hic ,p ſe.ꝛ ſuis li beris ꝛ vxoꝛ vt . ſ̄.famil'. here.l.ſi filia.§.i.non tamē es alienū vt.ff.e.§.parens .
g Si ipubes.de magno ñ ꝺubitatur: vt ꝛ.ſ̄.e.l.in fi. i.rñ.ibi ꝛ vice mutua ꝛc̄:ſꝫ tamen ꝛ hic idē ē.vt.ff . de tute.ꝛ ra.diſ.l.i.§. pꝛemqꝫ ſi autē i poteſtate de caſtrē ſi idē: ſꝫ ꝺ aduētitio pꝛ hz vſumfructum ꝛ ipſe alit ſe ꝛ filiū ꝺ pꝛofectitio hꝫ paꝰ plenū ꝺminiū.vt.C.ꝺ bo. que li.l.cum oz.§.i.
h Si maꝰ. repetat ne.g.ac tione.cum id onus pꝛimo vꝛ ſuſtinere.vt ar.ff.e.l.p.
i Sed ꝛ q̄tum.alia p̄eſſe rūt verba.in reſcripto.
k Neceſſario . hec neceſſi tas quo ad filium: nō quo ad matrem niſi pꝛ eſſet in ops : vt.ff.l.pe. qꝛ tunc idi ſtincte non repetit.
l Nec ipetraꝭ tibi reddi .
m Ipetrare.repetere.
n Paterno affectu etiaꝫ nō modica vt.ꝛ.ſ̄.de ne.g. l.is qui : niſi eēt pꝛotcſtata vt.C.e.ti.l.neſennius. Idē ſi modica:puta lac vl' caſta neas ar.ſ̄ . ꝓmo.l.i rebus. §.ſed ꝛ id quod : ꝛ de do.i ter vi.ꝛ vx.l.vtrum: ꝛ de i pen.l.oio.item illa que ꝺz pꝛeſtare:vt quando pꝛ ē in ops ēt ſi eſt pꝛotcſtata : vt nō.i.d.l . neſennius . ꝛ ſm hoc loquitur . C.de ne.g.l. alimenta.
o Exhibēdos.i.alēdos ac.
p Parens.nāli non direc ta ſed turbata: vt i ſucceſſi one:vt.ſ̄.de inoffi.te.l.nā ꝛ ſi:ꝛ.ff.vnde liberi.l.ſcripto i fi.
q Eius.ſ.patris.ac.
r Exoluere.vt ꝛ.C.ne fi.pꝛo pa.l.patris: niſi i caſu:vt.C.de pꝛimipil'.l.filius accurſius.
ſ Item heres.ꝛ extraneos.h.ꝛ azo.nam ſi eſſent liberi vel nepotes ipſi ex ſua perſona:nō quia heredes tenentur ad alimenta:vt.ſ̄.§.vtrum:ꝛ fa cit.ff.eo.§.fi.ar.contra infra de obſequi.heredes liberti.
t Filij.emancipati.al'heredē.
u Solent cognoſceere.ſ.ſummatim:vt ꝛ.ſ̄.eo.§.ſi vel parens:ꝛ no.quod hic ꝺicit ꝺ vltima pte rubꝛice.accurſi[o].
x Poſſit.ſic ſupꝛa.e.l.§ meminiſſe.
y Neget vendicando ſe ingenuū.ſeu in ingenuitatē:vt.ſ̄.ꝺ ꝓbat.l.circa.
z De exhibeant.ſic ſupꝛa.e.§.ſed ꝛ ſi filius.
a Utrum autē.ipſos.ſ.filios pꝛnorum alendos:ſed nunqd liberi liber torum tenentur alere patronos:ēt pentum ſi forte liberi alere non poſ ſint. Rñ . ſic viuis parentibus non eis moꝛtuis:vt.C.de lib.ꝛ eo.li.l.f.ꝛ . ff . ꝺ obſeq .l.heꝛs.ꝛ idē eꝫ ꝺico:vt paꝛit pꝛoni alē teneāt libtoꝝ filios.h.
b Obſequium ſolum:vt.C.de oper.li.l.qui manumittitur.

c Cogitur .filios patrone.
d Si quis. fideicõmiſſi.iſti non pñt imponi ope niſi a filio teſtatoris:vt C.de oper. li.l.mf.z.j.de bo.li.q ex cã.item in bonis eius non daf̃ õ ta .vt C.de bo . poſ.õ ta.que pfono.l.i.itẽ accuſare eũ vt ingratum non põt .vt. C.de li . z eox liber.l.i.itẽ vocaf̃ i ius ſine venia patronum non poteſt: vt ſ̃.de in iuſ. vo.l.is quoqz.
e Suis nummis.ſ.ſerui.i. nõ redimentis: vt.j.ỏ manu.t.l.iiij.z iſte nec operas dz.nec puniri vt ingratus põt nec õ ta.bo.poſ.timet. vt.C.de op.li.l.ſi tuis: z de bo.li.l.multũ : i ius tñ non vocabit niſi qñ patronus fidem fregit : vt.ſ̃.de i ius vo.l.ſed ſi hac.
f Mercedes .i. pciũ opa rũ reuenditax.vt.j.de bo. liber.l.iuſ.az.ſecus ſi opas exigat:qz tunc non oẽ ius ſed ſuccedendi tm̃ amittit nã z alendus eſt a liberto: vt infra de iure patro .l. ſi cut z de oper.li.l. libertus qui operarum.
g Amiſerit.ipſa ipoſitiõe amiſit: vt.C.de bo.poſ. õ ta.li . que pa.l.ij.. fm quoſ dam:ſed fm. Jo.z nos ſo la exactione amiſit:vt. C.ỏ oper.liber.l.ſi quã.z.j.ỏ iu re patro.l.ſicut z ibi no . z hec oia vbi tenuit ſtipula tio pro operis: alioquin ſi cã libertatis onerãdi fiat. tunc non tenetur : vt.j. de ope.liber.l.que onerande: z facit.j.de oper.li.l.patro nus:z de bo.li.l.ſi patron9 libertatis. Item eſt õ.C.ỏ oper.li.l.i.in fine. So . ibi mercedes operarum exac te non erant quod ex ipſa littera patet . hic ſic .azo. vel ſolue vt ibi.
h Sed z patroni capitis. dic:vt.ſ̃.de in iuſ. vo.l.ſed ſi hac.ſ.ſi autẽ liberi ac.
i De alimentis . pinde.i. exinde : z facit ſupra eo.l. §.ſi quis ex his.
k Liberto.ſi.n.liberto ni hil ſupereſt ab eo quod ſi bi neceſſarium eſt mihi p ſtabit:licet deſijt patrono.
l Patrem.ſuperſint: filij enim primo compellentur ad alimenta : prius ergo a liberis q̃ a liberto qs alit z no.quod iſti liberti libe rorum non proprie noſtri dicuntur.licet ſecus eõ: vt j.de ver.ſi.l.licet.§.i.
m Alimenta. ipoſitox operas ad quod eſt j.de bo.li.l. ſi patron9 non aluerit:z de iure pa.lidiu9 in fine.
n Etiam ſi poteſt.ſ.ſi vult hec iura perdere.alij dicũt ſi liber tus poteſt ſibi ſufficere:ad quod.ſ̃.l.proxima.§.alimenta.
o Imperatores.relictos a libertis:qui liberti non dabant eis aliquid.
p Poteſtate.i.dominio:ſed õ.C.de liber.cã.l.ſolo ſolu . vt ibi : z adde diſtinctionẽ:que eſt.C.de liber.de eorum li.l.ij.in fi.notule.
q Admoneantur.al' ꝓmoueantur.al's admoneanf̃.i.corrigant.ad qỏ c.ſ̃. de offi . perfec.vr.l.i.§.cum patronus:z infra de iure pa.l.i.
r Vel.a preſidie.vel pro ſaltem.az.z facit.ſ̃.de bis q ſunt ſui vel ali.iuſ. l.ij.ſed quid venditur.rñ.libertus factus ſeruus p ingratitudinez pdictã alij dicunt libertũ hoc caſu pp famẽ vendi:vt z filius:vt.C.de patri.q.ſi. diſ.l.i.z.ij. alij dicunt q̃ ius quod hz in eum patronus non libertum cũ ſit liber:ſicut in ſepulchro dicitur : vt.C.de relig.l.monumentorum.
s Si neget.ſ.de iure. t Ancillã.qỏ ſi eſſet nõ matrimoniũ:ſed ꝓtu bernium dicitur:vt.C.de inceſt.nup.l.cum ancillis.ac.
u Cõpellendus. preſumit̃.n.libera:z ſic matrimoniũ:z fa.j.de uẽ.i poſ. mittẽ.l.i.§.ſed z ſi in certum:z de car.edic.l.ſed z ſi is.§.cum maior: z qỏ nota.C.de ordi.cog.l.finali.
x Nihil.id eſt non vel nihil preiudi.h.
y Curauit.ex hoc quod curauit ali:z fa.ſ̃.e.l.ſi qs.§.ſi vel parẽs.
z Non quenadmodũ. auo ſuo.ſ.mino:z facit in auten.vt li.ma. z auie.§.illud quoque.

a Aut egenſ . ſimile eſt.ſ̃.e.t.l.ſi quis a li beris circa prin.
b In bonis ſup ſtitum ſz mor tuorum ſic õ ta. vt i ſti . de ſucceſ. liber . per totum.
c Preſidib9. vt.ſ̃. de offi.pre. vr.l.i.ac.
d De ventre inſpi ciendo.
Empoꝛibus negaret poꝛ ro in ꝛio ca ſu.i. vbi mu lier fatetur ꝓꝛ ſta tuit : vt.j.e.§.de iſpi ciendo. z ordo ſena tuſconſul. plautiani eſt ſeruandus : vt.j. e.§. ex hoc ibi quid ergo ſi iterrogata zẽ z.ſ̃.t.i.l.in prin.
f Cõſulti diui fref.
g Severus .ſ.mari tus quondam.
h Apponat .ſ. mari tus.h.z no . nouum fcñ nouũ hz ꝓſiliuz ſic. C . de veteri iuſ enu.l.ij.§ . ſz qa diui ne.C.de leg. z cõ.l.le ges.ſ̃.de ꝓſcrip.ỏ.l. nãlis.z.ſ̃.de iterro . ac.l.de etate.§.ex cã. ſed vetus fcñ hz ve tus cõſiliũ.vt . C.de iudi.l.rem nõ nouã.
i Perſeueãt. ſic.ſ̃. de vſuriſ.l.moꝛa.§.i.
k Domicia. ꝓpriũ nomen vxoꝛis.
l Tres.j.eo.§.de in ſpiciẽdo õ.ſo.vt ibi.
m A te marito.imo a te valeriano ꝓtore ut z.j.e.§.z notãdũ.
n Vel due.ſic.C.de fide inſtru.l.ꝓparatio nes:i ore.n. duoruz zẽ.vt cẽ de iudi.c.no uit circa prin.itẽ no. ſtari aſſertioni pluri uz.ſic iſti.de ſatiſda. tuto.§.i.z.ſ̃.de teſti. l.iij.ibi al's numeroſ teſtiũ zẽ.z.j.§.ſi oẽs z de credulitate ẽt ſi ne iuramento :forte alias contra.C.de te ſti.l.iuſiurandi.
o Renunciauerit.id ẽ retulerint.
p Perſuadẽdũ.hec pſuaſio ponit neceſſitatẽ : vt.j.e.§.quid ergo ſi non zẽ. q Beſideraſſet.quo caſu loquitur .ſ̃.ti.i.l.i.in prin.
r Quod ſi ad inuidiam.ſ.reprimendã ſic.ſ̃.de of.pcõſul.l.nec qc q̃.§.pe. ſ Exiſtimationẽ.i.famã bonã:vt.j.ỏ var.cogni.l.pe.uſ cnim calumniatus.vt.C.ỏ aduo.di.iudi.l.i.vñ ẽt iniuriarum tenef quando fecit aio iniuriandi.vt iufra eo.§.ſi omnes.
t Ex hoc apparet.patet cum hoc ex verbis ipſorum:vt. ſupra.e.l. in principio.z ſupra ti.i.z.l.iij.§.quia.
u Diſſimularet.i.diceret ſe nó pregnãtẽ cũ eſſz z hoc ſciret. vñ dr ſimulo quod non eſt diſſimuloqz quod eſt vt.j.de concuſ.l.
x Nec immerito.non hz locũ ſenatuſconſultũ: ſed nec reſcriptum nec immerito ipſũ qa ceſſat iterdictũ z oẽ auxiliũ:z vere pt9 .n. zẽ.
y Portio ẽ.ſic.j.de uẽ.i poſ.mittẽ.l.curator z ar.ſ̃.de rei vẽ.l. fruct9 pe.z que in fraudẽ credi.l.f.non ſolũ z.§.vt fructuſ:z.j.ad.l.fal. l.i.lege.§.fi.ſz õ.j.de uſuc.l.ſi aliena.§.fi.z.j.de ver.ſig.l.partũ.ſo.ſz

I Nbonis ſupſtituz libertorũ nullũ oio ius pfoni liberiue pa tronoꝛũ hñt:niſi ſi tã eẽ ſe ifirmos tãqz paupes preſidibus , pbaue rit ut merito mẽſtruis alimẽtis a li beris ſuis adiuuari debeant : idqz ius plurimis principum conſtituti onibus manifeſtatur.

De vẽtre inſpiciendo cuſtodien doque partu.

Empoꝛib9 Ulpi. Tdiuoꝛũ fratrũ cum hoc icidiſſet ut marit9 quidẽ pregnãtẽ mulierez dice ret:vxoꝛ aũt negaret cõſulti vale rio preſtiano pretoꝛi urbano reſcri pſerũt i hec uerba:nouã rẽ ỏſidera re rutilius ſeuerus uideſ:ut uxoꝛi q̃ ab eo diuerterat ñ ſe z eẽ pregnã tem ,pfiteaf̃ cuſtodes apponar:et ideo nemo mirabiſ̃ ſi nos quoque nouum conſilium z remediũ ſug geramus. Si igitur pſeuerat in eadem poſtulatione cõmodiſſimũ eſt elegi boneſtiſſime femine domũ in qua domicia ueniat : z ibi tres obſtetrices ,pbatiſſime z artis z fi dei: q̃ cuz a te aſſumpte fuerint eã inſpiciant:z ſiquidem ul' omnes ul' due renunciauerint pregnantem uideri:tunc pſuadendum mulieri erit:ut perinde cuſtodem admittat atqz ſi ipſa boc deſideraſſet. q̃ ſi enixa non fuerit : ſciat maritus ad inuidiam exiſtimationemqz ſuaz pertinere ut nõ immerito poſſit ui deri captaſſe boc ad aliquam muli eris iniuriam . ſi autem uel omnes uel plures non eſſe grauidam renũ ciauerint: nulla cauſa cuſtodiendi erit. Ex boc reſcripto euidentiſ ſime apparet ſenatuſconſulta de li beris agnoſcendis locum non ba buiſſe ſi mulier diſſimularet ſe pre gnantem uel etiam negaret:nec im merito .partus enim antequã edetur mulieris portio eſt uel uiſcerũ poſt editum plane partum a mulie re iaz poteſt maritus iure ſuo filiũ per interdictum deſiderare:aut ex

quid est portio vt non cõperat interdic.de li. exhiben sicut nec pro aure: vel manu mris vt hic az. sed quo ad hoc vt sit non furtiuus si cut mater non: vt hic vel sol. vt ibi.

3 Post editum exhiberi interdic. de exhi. est .ĵ. de li. exhi. l. i. ĩ prin. 3 deducendis est in. iij. l. eo. ti. & quod subijcit eē ordinē. i. cognitione ptoria seu officio iudicis quod hz locum quando filius a nemine ōtinet. vt dicta. l. iij. §. i. nisi i casu vt eo. ti. l. si euz & plene dic vt not. s. ō re. uen. l. i. §. i. sed i eo q̄ hic videt agi ō mfez est. ō. ĵ. de li. exhi. l. i. §. in hoc interdicto. so. hic habetur suspicio de matre ibi nō.

a Igitur. apud euz naz alias non nocet supra de intrro. act. l. i. in fine.

b Quid ergo se natusconsulti plautiāi vt hic subijcit. & s. t. i. l. i. §. illud.

c Remedijs ptoris hec que sequuntur.

d Dignoraqz. sic i sti. de satisda. tu. §. ij. & s. si quis iuf. di. l. i. & s. de interro. ac. l. ō etate. §. qui tacuit.

e Vel multis. i. aliq bus bānis exordinarijs. sed pena dr cēta vt. ĵ. de v. sig. l. aliud & l. si qua.

f Quid ergo segt. s. plautiani alterius q̄ fañ est tēporibus diui adriani: & vtrū qz loquitur de custodia ventris. vt. s. t. i. l. i. in pri. & l. iij. §. qz.

g Quid ergo auctoritatis quod. s. dixi remedia pretoris.

h Si omnes vl plures. sic s. e. l. i. in pri.

i Experiri. scilicet contra maritum.

k Iniurie faciende non al. vt dic & C. ō iniuf. l. si non quicij & ĵ. de iniuf. l. illud.

l Illexerat alias illexerit. & al illuserit q.d induxit cum ad credendum quod esset pregnans dum vellet forte placer vl vellet pellē vl uestē.

m Quod. i. quia.

n Rescripto vltra q̄ iure non ōnuntiet vt. s. in pri. huius. l.

o Cōsul supra. t. i. in prin.

p Audire idez & s. sed non nisi causa cognita vt. s. t. i. l. i. §. si mulier hec autem ē causa eoipso q̄ preit nisi eiusdē appareat malitia.

q De ispiciendo ventre in mense: sed non ne hoc supuacuum est per hoc quod habuimus. s. t. l. i. vel ei ō vel ibi prestitutu at. xxx. dies ad denuntiationē vnā: hic nullū pfigit tps huic denunciationi bis in mense faciende. Rñ. nec ē ō. nec supfluū: qz ibi loqr facto diuortio. hic āt loquitur mortuo marito. Itē ibi denunciat se ex eo pregnantē: hic aliud. s. vt mittant heredes viri mulieres q̄ vente ē inspiciant. postea āt est ppe partū p. xxx. dies ōnūciat ut mittant que ventrē custodiant: postea cū parit denunciat vt mittant:

hiberi sibi aut ducere pmitti extraordinē. Igit princeps i cā necessaria subuenit sm q̄ rescriptū euocari mlr ad ptorē poterit: & apud eū interrogari an se puter pgnantē: cogēdaqz erit rndere: quid ergo si ñ rndrit aut non ueniat ad ptorē: nū quid senatusconsulti penā adhibebim: scilicet ut liceat marito non agnoscere: sz finge nō eē eo ptentū maritū qui se patrē poti opter: q̄z carere filio velit: cogēda igit erit remedijs ptoris & i ius venire: & si venerit rndere. pignoraqz ei capiēda & distrabēda si ptēnet ul mlris coercēda. Quid ergo si interrogata dixerit se pgnātē. ordo senatusco. exposit sequit q̄ si negauerit sm hoc rescriptū ptor ōbebit obstetrices adhibeē. Et notādū q̄ nō permittit marito: ul mulieri obstetricē adhibere: sz oēs a pretore adhibē de sunt. Itē pretor domū bone ste matrone eligere dz i qua mlr ueniat ut possit ispici. Quid ergo si inspici se nō patiat: ul ad domū nō uēiat: q̄ pretoris auctorites iterueniet. Si oēs uel plēs renūciauerit pregnātē nō eē: an possit mlr iniurarū expiri ex bac cā: & magis puto agere cā iuriaz posse: sic tñ si iurie faciēde eā id marit desidera uit. ceterū si nō iniurie faciēde aio: sz qz iuste credidit: ul nimio uoto liberoz suscipiēdoz duct est: ul ipsa eū illexerat: ut crederet: qō cōstāte mrimonio hoc fingebat: egsi mū erit hoc ignoscī marito. Ide misse āt oz tps nō eē prestitutū rescripto: q̄zuis i scatusconsultis de liberis agnoscēdis. xxx. dies prestituātur mlri: quid igit ē. semp dicemus marito licere vxorē ad pretorē euocare: an vo & ipsi. xxx: dies pstituim: & putē pretorē cā cognita ōbere maritū ēt post. xxx. dies audire De ispiciēdo uentre custodiēdoq3 partu sic pretor ait. si mulier mortuo marito pregnātē se esse dicer: his ad quos ea res ptinebit ,pcuratoribusue eoz bis i mēse ō nūciandū curet ut mittāt si velint q̄ uētrē ispiciāt: mittāt aūt mulieres libere dōtaxat quinqz: beqz simil oēs ispiciant: & ne qua eaz dō ispicit iuita mulier uētrē tāgat. Idem mulier i domū honestissime femie pa

riat quā ego pstituā. Mulier ante dies. xxx. quā paritura se putet denunciet his ad quos ea res ptinet ,pcuratoribusue eoz ut mittant si uelit qui uētrē custodiāt. In quo cōclaui mlr paritura erit ibi ne plures aditus sint q̄z vnus: si erunt ex vtraqz pte tabule prefigāt añ ostiū eius cōclauis liberi tres & tres libere cū binis cōitib⁹ custodiāt. Quotiēscūqz ea mlr i id pclaue aliudue qō siue i balneū ibit custodes si uelint id añ, pspiciāt: & eos qui itroierint excutiāt custodes qui añ cōclaue positi erūt: si noluerint oēs qui cōclaue aut in domū itroierūt excutiāt. Mulier cū parturire icipiat his ad quos ea res ptinet, pcuratoribusue eoz denūciet ut mittāt muli eres quib⁹ pstātib⁹ pariat. Mittātur mlres libere duntaxat. v. ita ut pter obstetrices duas i eo cōclaui nec plēs mlres libere sint q̄z decez ul ācille q̄z sex: sz be q̄ it fuīe erūt excutiāt oēs i eo pclaui ne q̄ pgnās sit: tria luia nec min ibi sint. s. qz tenebre ad subijciēdū ptū aptiores sūt. Qō natuz erit his ad quos ea res ptiet, pcuratoribusue eoz si ispicer uolēt oñdat: apō euz educatur apō quē parēs iusserit: si āt nihil parēs iusserit: aut is apō quē uoluerit educari curā ñ rcipiet apō quē educer cā cognita pstituā. Is aūt apō quē educabit qō natū erat q̄ triū mēsiū sit bis i mēse ex eo tpe quo ad sex mēsiū sit: semel i mēse a sex mēsib⁹ quo ad ānicul fiat alternis mēsib⁹ ab ānaculo quo ad fari possit semel i sex mēsib⁹ ubi uolet oñdat. Si cui uētrē ispici custodiue adesse ptui licitū ñ erit fcīue qd erit quomi ita ea fiāt uti supra cōprehēsū ē: ei q̄ natū erit possessionē cā cognita ñ dabo: siū q̄ natū erit ut supra cautū ē ispici ñ licuerit: q̄s utiqz actōes me datuz pol liceor: his qb⁹ ex edicto meo bonorū posbio data sit eas li mihi iusta cā uidebit ee ei ñ dabo. Quāuis sit māifestissimū edictū ptoris attī ñ ē negligēda iterpretatio ei. ōnūciar igr mulierē oz his. s. quorū interest ptū ñ edi l totā bituris brditatē ul ptē ei siū ab itestato: l ex testamēto. Sz etsi suus heres isti tutus fuerit si nemo nat sit aristo

In quo binis comitib⁹ i. quattuor. sicut & dena nō x. sed. xx. dicuntur: vt. ĵ. de le. i. l. siquis in testamento.

t Tria lumina. aptiores. idē est quod dr furtum a furno. i. nigro q̄ clā & occte fit & maxime de nocte. vt insti. de obl. ex delic. §. i. & ille q̄ male agit odit lucē.

u Apud eum. iusserit. in te stō nisi parens cām diuortij prestitisset: qñ apud matrem expensis pris educari dz: vt in aut. vt li. ma. & auie. §. illud. col. viij. vl fō te hoc hz locū: sed cum nulla altercatō ē fuerit ex eo pgnans vel non: nec aliqua suspicio est de muliere. itē ibi loqtur patre viuo eo hic mortuo.

x Is apud bis in mēse. s. ostendat vbi volet si voler, ostendere: vt. ĵ. dicit az. vl dic est in arbitrio vbi: sed non an ostenda tur.

1 Ex. eo tē. i. a trib⁹ mēsib⁹.

3 Fari possit. i. septez annos hēat vt. C. ō iure deli. l. si infanti in principio.

a Si cui. subaudi desideranti cuius interfit: vt agnato defuncti.

b Neqz adesse. hec tria facienda sunt: vt. s. §. de ventre: & dic licitum. de facto alias refertur ad iuf. vt. s. de ritu. nup. l. sēp.

c Comprehensum est. in. §. de inspiciendo.

d Possessionem. s. car. ut ĵ. l. pria vel dic ut ubi no.

e Causa cognita. hoc dic vt infra. §. finali.

f Inspici bis in mense. vl alias: vt. s. §. is apud.

g Bonorum possessio. scilicet carboniana.

h Non dabo. ideo qa nec car. datur vt predixit. & sic nota factuz matris vl alioru nocer partui. s. in possessorio: sed in petitorio quo ,pbat se filiū hec non nocerent: vt. s. de iureiurā. l. iij. §. cū de possessiōe: & ĵ. t. ij. l. i. in prin. & ar. s. t. i. l. si quis ali. §. si vel parens. videt. n. quasi nō filius. Itē no. qō q hēt car. itentat ,actiones hereditarias: sz ō. ĵ. de car. edic. l. iij. §. missū. sed plene dic vt nō. s. ō iofficio. testa. l. qui de inofficioso: que huic concordat. Item facit infra ō ven. in pos. mit. l. i. §. si ea. & l. vbicunqz. §. i.

i Quāuis. negligenda ne in dubietatem reuocetur: ut in auten. de ta. §. i. coll. iiij. & ne videatur negligi: vt infra de iniur. l. item apud. §. hoc edic. sed argu. contra infra de do. pre. l. i. in fine.

k Denunciare. oportet: vt mittant que ventrem inspiciant vt supra. e. §. de inspiciendo.

l Interest quia volunt succedere vt subijcit.

m Ex testamento. cum posthumi preteriti agnatione rumperetur testamentum. vt infra de iniusto rup. testa. l. prima.

n Sed & si natus. sit. idest si nemo nasceretur. & dic a domino institutus

cum libertate:quia tantum sub condic.est istitutus.s.si nemo nasceretur non est interim liber.

o Non oia.forte q3 non procuratoribus cū eos habere non possit: cum non proprie dicatur administratio.alias posset:vt.ē.de procur.l. seruum.

p Ordinum.sunt.n.ordines procer.vasallor:r similes. Item ordines decurionum r senatorum r similium.essz.n. absurdū vt aliene sordide stirpes splēdidis r ingenuis natalibus audeant subrogari: vt.C.de questō.l. super statu.r facit supra de postu.l. prima in principio.

q Familiarum.i.agnationum: vt.j.de verborum significatione. l. pronuntiatio.§.communi.

r Debet audiri.licz aliqñ vt argumentum.ō infra ō infra de regulis iuris.l.qō attinet.

s Gerens.gerit. n. suum negociū cū ad eum hereditas debeat ptinere si ei nemo nascatur:gerit.n. negociū publicuz:quia publice interest ne prius subijciant r ne falso agnitioni hereditas deferatur. Azo.r est sic .j.de aqua pluuia.arcen.l. apud in fine.

t Denunciari.primo gradu.sic.j.de secundis tabu. l.secunda.§.defertur:sz argu.cōtra.C.vbi.pu.edu.l.f.

u Substituto nisi qī ventri est substitutus: vt.j.eo dez l.qui ventri.

x Quod autem .ptor ait ē.§.si cui.

y Possessionem.s.car.

z Rusticitatē.sic. C.de.t.l. fi.cum concor.

a Denegari.iterrogatiue q.d.non dz denegari.sz ar. ō.ē.de transac.l.cum bi.§ si ptor r de integ.resti.l. diuus:sed que sunt hec leuia Rñ.numerus paulo maiō vel minor femineꝝ.at gra u ia sunt r non omittenda hec quattuor.s.ispectio ventris r custodia r p sentia ad partum:r posse inspici natum vt.ē.§.si cui: nisi rusticitatis cā l' simili:vel secundum morem regionis:vt dixi r infra.l.proxima.

b Sed r mos.sic infra de leg.i.l.si seruus plurium.§.fi.

c Dictum.qō est.ē.l. pri.§.de inspiciendo vsq3 ad.§.q̄uis: r dicas q̄ car.edictum dat pos.puero cum fit qō status vt.j.ō carbo. edic. l.i.in prin.sed hoc facit qñq3 denegari.s.si mr non observat que i isto edicto ptinentur:vt.ē.l. pr.§.si cui r.§.fi.sed quō cum factū matris non dz nocere filio:vt j.de car.edic.l.i.§.fi.r.j.t.ij.l.i.circa prin.r.ē.de iureiurā. l.iij.§.fi.r.l.se.Rñ.nō nocet i principali cā filiationis:quia probabit se filium.nam pp matrem presumitur non filius:si saltem modicum pro se hēt.vt.j.de car.edic.l.iij.§.cause:r ar.j.de uen.i pos.mit.l.i.§.si ea. Item op. qī dicit ad exemplū cum directo car.locū hēat.Rñ.ad exemplū antiq solēnius datur.hodie vtile cui hic derogat.sic.C.qbus ex cāis ma.l.f.vl dic hic loqui de edicto de ventre i pos.mittē.cui hic derogat:vt mulier ñ possit mitti nisi seruauerit solēnia huius edicti.illud.n.ē ad exemplū car.ut j.de vētre i pos.mittē.l i.§.si ea.r ꝑz hoc intellige.ē.l. pri.§.si cui r.§.fi.

d Si imperitia.vt supra.l.proxima.

e Qui ventri substitutus.s.directo si nemo nascetur vt.ē.l.i.§.sed r si seruus vel etiā per fideicō.vt.j.l.proxima. Item qō subijcit substitutus i.pupillariter ventri substitutus:quo cāu est hēs ventris.vt isti.de pu.substi.§.i.quo casu interest eius pp tacitam vulgarem:que intelligitur in expressa pupillari:vt infra de pu.substi.l.iam hoc iur.

f Seruare.i.ispicer.nō vt natꝰ ap̄ eā alar.vt i ar.ō.j.vbi pu.edu.l.i.i.prī.

g Si a quo.is.s.hēs. h Fideicō.subaudi p:vl sub.hic quidqd r.

i Posthuma.q̄ credebat esse i vtero:r sic erat futura heres hzdis.

k Defuncti heredis.qui r testator fuit instituendo posthumam.

l Prospiciendū.s.in eo qō petit inspicere r custodire ptum:sed fm az. r hoc ad substitutos ptinet pp cetera bona fideicō.que hituri sūt pp substitutionē posthume factā forte sic si posthuma non nasceret: sed que sūt cetera cum gnāle fuit.rñ.forte pp quartam tre.r facit.ē.l.proxima.

m Si uentris nomie muliere in possessione missa eadem possessio dolo malo ad alium translata esse dicatur.

n b De edicto.cuius verba non habemus nisi dicas de rubricaī

o In fauore.cui plus fauetur q̄ nato.r est ratio.j. de ventre. pos.mit.l.i.§.si ea in fi.

p Possessionem.cā ventris ex edcō illo de ven.i pos.mit.

q Prede.i.iniuste acgsitionis ꝓsiderata re ipsa vel ēt proposito tradentis nō accipientis:que bone fidei est qñq3.vnde lucratur fructus:vt.j.e.§. itereſt.r fa. C.ō usucap. p ēp.l.f.tibi nō.

r Actionem.nō .in factū dari ex edictis sed ex lege ciuili cōdi. ex.le.vt supra de condi.ex le.l.i.

s Alium.patrem.

t Non soluz ipsoꝝ. i.mulieres r eius in cuius prāte est: vel dic.i.dolo eius: r sic transit de singulari ad plurale.sic.C.de iur.vo.l.fi.r bene ga sufficit alterius tm dolus ad hoc vt ipse teneat q dolū adhibuit:vt.j l.pri.§. i.

u Necessario. qr p ma parte nō continebatur: r dic i edicto quod non habemus.

x Cogat.ab eo cui interest aliū non est admissum in pos. a muliere.

y Discedere.al' ōcedere.

z Coget vl' māu ministrorum. p eodem r dic.i. ministris iudicis:sic ponit.ē. de rei ven.l.q restituere vel dic.i.suis ministris.agentis. nā r suis ēt auctoritate sua vī hoc facere posse qr il le non est mitti iussꝰ. r iste hz possessionē ciuilem r nālem: qa

Qui ventris substi tutus est uel instituus si uētrē seruare uelit audiendus est.

Si a quo si sine liberis decessisset:quicquid ād euz ex bōis pueniss3 sorori p fideicō. relictū erat ōcessit posthumi here de instituta:r substitutis alijs q̄situ est cū uxor defūcti pregnantez se dicat:an uxori,pcuratorue eiꝰ fm formam edicti uētrem inspicere: et partum custodire pmittēdum sit. rīdi in huiusmōi specie de qua q̄ritur posse uideri ad euz cui fideicō. datū eēt sollicitudinē perspiciēdū cē idqz causa cognita statuendum.

Si uentris nomie muliere in possessione missa eadē possessio dolo malo ad aliū trāslata eē dicat.

Dc edicto re Ulpi. ctissime pretor,pspexit ne dū i fauorē pr posbionē polliceat alijs prede occasionē prebeat:iccirco pstituit actionē r i mrē i fcm q̄ i aliū hāc possessionē dolo malo trāstulit:nō soluz mrē ptor coberez vex eū quoqz i cp ptāte ea fuerit.s.si dolo ipsoruz alip i posbionē fuerit admissꝰ:actionēqz i tm pollicet i eos q̄zti iterfuit eip q expiet. Necessario pretor adiecit:ut q p dolū vēit i posbionē cogat discedere:coget aūt eū discedere ñ ptōia prāte:l'māu mīstroꝝ: sz melip r cilip faciet si eū p itdcm

ante erat ipossessione:cū mulier.s.non possidebat:vt.j.de acq.pos.l. iij.§.f.r.l.si id quod.§.fi.r de vi.r vi.ar.l.i.§.eum qui sed fm primā expositionez est ō.j.ne iur.fi.ci qui i pos.mit.l.si qs.so.auxilium manu.militari datur ibi expulso hic dño:seu hēdi denegatur.item ibi ō predonem.hic ō bone fi.possess.forte agitur:vel prius dixi hic verus heres non definit possidere p missionem mulieris:vt infra ō ac q.pos.l.iij.§.fi.vnde agit uti pos.nec mulier plus dedit q̄ hēret vn de ille non possidet r interdicto vti pos.succubui.sed hodie cū ici pit scire videt facere vi.subaudi vel dolū:vt.j.ō do .excep.l.ij.§ ite queritur:sed secundum hoc dic non ptoria prāte.s.tantum ciuilius tamen fit per ius ordinarium.

a Per interdictuz.vti pos.vel vnde vi.r hoc si primo possidebat vel per hoc interdictum q̄ pretor in isto adiecit:vt qui per dolum r.ē.alij per illud ne vis fi.ei r.ē:sed male quia illud non datur ei qui in fcm ex hoc edcō:sed mulieri que ventris nomine missa est i pos. si quis eam non admittat: vel reijciat per se vel per alium: vt.j.ne vis.fi.ei.per totum:sed posset sic defendi:vt quod dicitur cogatur ō cedere.s.ab alia muliere cum sine dolo eius ingreditur aliquis:r q̄ subijcit interest autem r.ē.sic cōtinua verū est quod mulieri ita subuenitur:quia eius interest:sed etiam interest eius q experitur r.ē. r pone autem pro.sed r quod dicit experitur.s.actione in factum ex hoc edicto contra ipsam mulierem cum dolo eius: alius est ad missus in pos.sed hec lectura non est bona:quia statim dicit bone fi .r sic non competit mulieri istud interdictum ne uis fi.ei r.ē .sed si velis tueri probabiliter hic dicas esse.§.interest autem:r muter casum sed prima vioz est vt agat dominus non mulier. quia eius interest vt subijcit:sed contra quem agit dominus quia interest eius.rñ . si dicas contra possidentem pro possessore non videtur:quia cū pos fit mulierem conuenire non interest sua.sed forte non est soluendo r ipsa:r sic autem ponitur pro quia.vel dic agit contra mulierem: quia interest.r sic est.§.interest r.ē r auter ponitur exceptiue . vel causa ornatus sic.ff.de iust.r iur.l.ius.ciuile.§.hoc igitur. r hoc placet quod sit.§.r mutet casum.

b Bona fide cũ.ti.vel sine.r.vt.s.fini.reg.l.iiij.§.i.
c Non est.r sic actio ẽ ianis ꝙ excludit inopia debitoris:vt. s .de dolo.l.nã is. d Hec actio.in factum vt supra in prin.
e Persecutionẽ.dat.n. ad interesse vt.s.§.non solũ.r ẽ bona. rõ:vt j.de act.r obli.l.i onerarijs:sed cõ.j.ti.i.l.i.§.hanc autẽ.Bo.vt ibi.
f Et si filiussa . i patrem doli insciũ.al' i solidum.vt supra.§. i.r j.ti.i.l.f.§.fi.
g Peruenerit . vel dolo fecit quominus pueniret: vt.s . rerũ amo.l.iij.§.fi.r.l.se.
h Dolo . nõ subaudi tm̃.si nõ habes.r no. differentiam inter prodere r tradere:vt r.C.de acq.pos.l.fi.itẽ no.viriliter resistẽdũ . al's etiã dolus sit: vt hic r in auten.de no.ali. §. iconomus r.s.locati.l. itez queritur. §.exer.r.l.si fundus r fa.s.mã.l.dolus.
i Sed r patris . qõ eẽ põt.vt.s.e.l.i . §.i.
k Et ideo bõa rõ. secus est si ad penã: vt.s.de eo per quem fm̃ est.l.i.§.si plures r ad.l.aql'.l.itez mela.§.si plures: r ỏ iuris.o.iu.l.adeo : r ne quis eum qui in ius. vo.l.pe.in fi . r.l.fi.
l Sumpt9.hec vba põt determinare sequentia.inutilis rc. r sic est cõ.C.de euic. l.i.vel precedentia: r tunc concordat : r est sensus seruus cõrius primo. sed ỏ quo sũptu dicit.Rñ. dñt quidã in eo q factus est in litigando cõ ad missum a muliere.alij de isto q sit litigãdo cõ mulierem: vl' prez sed nõne p.l.propandum victus victori rc.rñ.iusta ignorantia excusat r ptumatia : vt in ea.l.prope rãdũ.§.sin aũt r ỏ.l. ij.l.q soliduz.§. etiã.
m Si mulier vẽtris noie i possessione calumnie cã eẽ dicet.
n Si ỏ possessione. iusiurãdũ nec ergo ẽt si iurauit ipsa vel alius se deferente pregnantem esse: vt s̃.de iureiurã.l.iij.§.pe.r fa.s̃.de ali.iudi.mu.cau.fac.l.i.in pri.r.C. de ãna exce.l.vt perfectius.r.j.de reg.iur.l.non oz.sed cõ.s̃.t.i.l.i.§. si cui.Bo.vt ibi.item cõ.j.de car.edi.l.i.§.fi.solu.ibi.
o Ex eadem causa.vt mulieris calumnia puniatur.
p Per calumniã.pregnantẽ non esse vel:ex alio.vt supra de his q no.infa.l.cum non preg.
q Hanc autem actionem.scilicet in factum cum non specificat : vt no.s̃.ti.i.l.i. in principio.
r Intra annũ . cur ergo non vt superior vltra annũ dat : vt.s̃.ti.i. l.i.§.fi.quc est cõ.cũ ex eadẽ cã proficiscatur: vt.s̃.§.r hoc edcñ . rñ. forte r illa:vt hic non dat vltra annũ vtilem:r quod ibi dicit dari vltra annũ subaudi ptinuum.nam vtilis vltra annũ extendi põt. vel hic est pena ex parte mulieris:ar.s̃.negs cum qui in ius.l.i.§.fi.r ar . cõ . s̃.de eo per quem fcñ est.l.i.§.f.fm az.r.b.sed certe illa ẽ magis penalis.nam hic adest quia percepit fructus mulier:ibi non.vn de magis debet dici econtra.
s Simili autem mõ.vt r illa.s̃.ti.i.l.fi.in fine.
t In parentem infra e.l.f.in.fi.
u Competit.substitutus si partus non nascatur.

ad ius ordinariũ remiserit. Interest aũt ei9 qui expit admissũ aliũ i possionẽ nõ fuisse cũ forte bona fide fructꝰ pceptos cõsũpserit : aut si pdo ueniret i possionẽ a quo fructus cõsequi nõ posit qz soluẽdo nõ est. Hec actio et post annum dabit:qz rei hz psecutõez r si filia fa.sit q̃ dolo fecit in prem dabitur actio si qd ad eũ puenit. Paul.
Dolo facit mulier non tm̃ q̃ in possionẽ ucnientẽ nõ ,pbibz sed ẽt q̃ circũscribendi alicꝰ cã claz r per quãdam machinatõem i possessionẽ introducat. Si r pris et filie factũ argueꝫ i alterũ quẽ actor velit reddẽda ẽ actio : qz i id quod agẽtis itereſt dat r ideo si id quod ei abest ab eo q̃ i ptate ẽ fuari possit pter sumptus litis cã factos in utilis erit ei hec actio.

Si mulier vẽtris noie i possessionẽ calumnie cã eẽ dicetur.

Si ỏ possio ne vẽtris noie q̃rat r deferẽte brde mr iurauerit se pgnantẽ eẽ fuãdũ iusiurãdũ : nec tenebit mr q̃si calumnie cã fuerit in possionem missa:nec vis ei facienda est post iusiurãdũ:si tm̃ pepit:queret vitas an ex eo pgnãs fuerit:alteri.n.nec,pdest nec nocz iusiurãdũ iter alios fcm̃: nec partui igit nocebit. Et hoc edictũ ex eadẽ cã , pficiscit q̃ supi9 dz.n. ptor quẽadmodũ facilis ẽ circa bonorũ possionẽ dãdã mri vẽtris noie:ita calũniã ei9 ipunitã ñ relinq̃re. Per calũmã aũt in possessione fuisse vr q̃ sciẽs prudẽsqz se pgnantẽ nõ eẽ uoluerit i possionẽ uenire. Hãc ãt actõez pror intra ãnũ utilẽ pollicet ultra nõ videlicz q̃i penalẽ. silli ãt mõ r hic quãti agẽtis iterfuit pretor actõem hanc pollicet,i paretẽ ẽt pretor actõem pollicet si mõ p eũ fcm̃ sit ut in possessionẽ p calũniã veniret. Cõpetit ãt actio hec ei cui iterfuit i possessionẽ missã ñ cẽ:utputa ul' eo brdi sperãti ptũ ul'ei q̃ substitutus fuit ul'qui ab itestato si pt9 ñ fuisz succedere potuit. Intereẽ ãt vr primũ de alimentis q̃ i vẽtrẽ sũt errogata nec.n.al'hec repetũt nisi p calũniã i possessionẽ venerit:ceterꝫ si res calũnia caret nihil prestabit mr q̃ q̃si sine cã alita ẽ sub pretextu ventris nonumqz augebit qꝫ itereſt si quis forte dubitãs an pregnãs sit:exclusus sit brditate. ná brdi ei9 q̃ exclusus ẽ dãdã hãc actõem iulian9 ait.
Si qdẽ ei9 quoqz iterfuit ñ fuisse calũnie cã i possionẽ mr : qz hoc si ñ fuisz adeũdo brditatẽ istitut9 brdi suo locupletiorẽ brditatẽ suã relinq̃ret.sz r hoc iputat mri q̃ di minuta sũt mta i brditate dum hic pterplatõe vẽtris ñ attigit brditatẽ
Substitut9 vẽ i Dem. tri manẽte mre i possione decessit brs eius eadẽ actõe preciũ brditatis a mre exiget : sz an decedat legata ceteraqz onera brdita tis videdũ ẽ:r mihi vr posse dici legatarios potius cum mre vsuros hac actõe:qz r ipsoz iterfuit adiri brditatẽ. Libertati plãe subuenien dũ erit aduers9 eũ qui ,pter brditatẽ hac actõe egit.s.vt fideicõmissarias cogat is pstar q̃ preciũ vtiqz ẽt eoz psegt. Sz r directis credo prorẽ succurret oportet ut iteruẽ tu suo tueat eaz libtatẽ. Si dol9 filiefa. iteruenerit r pticeps doli fuerit pr suo noie tenebitur.

De concubinis.

Que i pcubiatu ẽ ab inuito pfono poterit discedere r alteri se aut i mrimoniũ aut i pcubiatũ dare ego q̃ puto i cõcubinaz adimẽdũ ei pnubium si

x Intereẽ.si nõ cã.sanius est.n.ali.non alenduz ꝙ fame necari alendum vt j.de ventre in pos.mitten.l.i.§.sed si certum.r.l.iij.§.i.r.C.de car.edic: l.fi.r infra pro suo.l.hominẽ:sed ar.cõ.s̃.de condi.inde.l.penul.
y Excluſus sit.quia decessit non adita hereditate:quia adire potuit: vt j.de bonorum pos.fm ta.l.ij.i prin.r de acq hr.l.cum quidam.§.quod dr r ad si vel.l.iij.§.fi.r l. qui posthumos : sed certe non vr per hoc excludi:vt.j. de car. edic.l. scriptus so . sui heredes vel emancipati liberi non excluduntur nec eorum heredes si non adierit:ideo quia vxor defuncti erat pregnans:sz aliud est in extraneis:vt.j. ỏ acq here.l.ventre.az.hic ergo i extraneis institutis dicit. ibi in liberis.
z Vandã actionem . ad precium hereditatis.vt infra.l.proxima.
a Bi quidem adeundo. nam non aditam nemo trã smittit : vt.C. de iure deli. l.quoniaz .nisi ad suos:vt C.de his q añ aper.tab.l.i.
b Contemplatione . scilicet substitutus.
c Substitutus.al'.§. Idem iulianus aliaſ lex si substitutus.
d Heres.qui hereditatez consequi nõ potest : q̃ substitutus non transmisit añ decesserit q̃ adeat: vt.j.de suis r le.heredi . l.ex plurib us:r supra.l . proxima §. sub pretextu.
e Eius.scilicet substituti.
f Sed an.decedant. id est extinguantur.
g Potius. scilicet quam contrarium.
h Libertati.sic instituto eo cui libe.causa bona adiciũ tur.§.primo.
i Hac actione, qua etiam precium seruorum venit.
k Etiam eorum . non solum aliarum rerum:sed cũ habeat precium:qui precium dedit videtur emisse: vt.s̃.de rei ven.l.eius rei. quid ergo si non vult uendere:r fa.C.de fideicom. liber.l.i.
l Si dolus tenebitur r in famabitur.vt.s̃.de his qui no . infa.l.non alias. r.l.se. Item tenebitur dico in solidum.si autem non fuisset doli participes in quantũ ad eum peruenit:vt.s̃.ti.i. l.i.§.fi.r.supra ea.l.§.r hoc edictum.r.§.patrem.
m De concubinis post matrimõia r filios legitimos ex his natis ponit de concubinis ex quibus nascuntur bastardi.
n Que in concubinatu est.scilicet patroni.
o Ab inuito.quis patronus:r quis inuitus hic dicitur:habes.s̃.de ritu.nup.l. in eo.
p Dare quod falsum est:vt subijcit az.
q In concubinam.scilicet patroni.
r Connubium . id est matrimonium.ergo multo magis concubinatus quippe rc.r dic quando non habet aliam concubinam.vt infra de his q bus vt indig.l.cum tabulis.§.i.alij vt.R.dicunt admitti connubium. ac si diceret non concubinatus.quod est mirum cum alterius potius erit cubina quam patroni.profecto ergo erit licentius quod est indignius. r non quod est honestius.rñ.apparet ergo quod concubina non deserit cũ pro alio viro vel non viro vt hic. Item nec liberta vxor vt.s̃.de diuor.l. si. Item nec illa que non vt concubina ei coniungitur:non tamen habet patronus aliquam concubinam.vt infra de his qui.vt indignis.l.cuz tabulis.§.i. sed sponsa sic.s̃.de ritu.nup.l.in eo iure.§.pe.
s Honestius r licentius etiam quia in ea non committit patronus stuprum:etiã si ipsam non habeat vti concubinam vt dicta.l.cũ tabulis.§.i.

t Quam matrem fa. hanc non lz. si hẽre in concubinã. nisi i quattuor casibus. s. quando i obscuro loco est nata. Item qũ fecit questũ. itez qũ interuenit protestatio. item qũ de adulterio damnata: vt. j. co. l. i concubinatu z infra prox. §. qui autem.

u Stuprum. nõ ꝓmittitur. vt in virgine vel vidua: vt. j. ỏ adul. iter. §. lex iul'. z l. stuprũ. z. j. de. v. sig. l. inter. itẽ si incestus. vt. j. e. §. si qua. ãmo vr̃ qỏ ea de muz possit eẽ concubina q̃ possit esse vxor: vt in autẽ. vt li. ma. z aui. §. ad hoc. col'. viij. nisi in ancilla que põt eẽ concubina. non vxor. ut C. cõia de ma. l. fi. z in subiecta presidi: vt. j. co. l. fi. an virgo possit assumi i cõcubinã: vr̃ qỏ non: sz dic ỏ si obscuro loco ẽ nata vel cũ protestatione sicut quelibz vidua: vt infra. l. iij.

x Si vxorẽ. ergo plus hz castitatẽ luxuria. z sic ẽ ar. ỏ. in autẽ. de resti. z ea que pa. §. fin. col. iiij. z fa. C. de adult̃. l. crimẽ. z. l. castitati.

y Prohibendũ ẽ. apparz ergo hic p fornicationẽ cõtrahi affinitatez. vt no. insti. de nuptis. §. affinitatis. z. C. de nup. l. liberi.

z Duodeci. sic i matrimo. vt insti. de nup. i principio.

a Si patronus dr̃. sic z vxor: vt. s̃. de his q̃ sunt sui vel alie iur̃. l. a patre. z fa. s̃. ỏ ri. nup. l. in eo §. deinde.

b Esse. i. remanere. sic. s̃. de iudi. l. iul'.

c In concubinatu. aliẽa de sua constat. vt supra. l. r. in principio.

d Ingenua. qỏ accipe i casibus: vt. s̃. l. i. nõ. z ꝙ dicit maxime: qỏ z alias põt eẽ in alijs certis casib9. z ad de ꝙ z ancilla: vt. C. coia ỏ manu. l. fi. z. s̃. ỏ priuil'. credi. l. p. z de pig. l. ỏniqz.

e Obscuro. i. vili gener̃ z abiecto: vt ex arenario vel simili: vt in auten. qb9 mo. na. effi. le. quisquis. z. C. de incest. nuptijs. l. humilem.

f Vel questũ. cũ qua non cõmittitur stuprũ: vt. C. de adul. l. que adulterium.

g Contestatione. s. quod sit cõcubina: z ỏz fm. b. fieri in initio non post.

h Eam. habere. quod presumitur secundum leges: vt. s̃. de ritu. nup. l. in libere. z de donatiõibus. l. donationes. secus tamen seruatur fz canones: vt. xxx. q. v. c. i. i fine.

i Ab ipso. s. liberto. nec etiã ab illo qui legitime habeat concubinam.

k Nomen assumpsit. s. effectum vt si legitima coniunctio. sic. C. de fẽ. l. a nullo. si autem dicas ideo non puniri: quia hoc nomen datum est a lege: eadem ratione nec stillionatus: cum z illud sit nomẽ legis z plagia: que tamen per leges puniuntur: vt. ff. de crimi. stillio. per totum: z ad. l. fal. de pla. per totum. l Leges fori. non poli. nam secundum canonicas z diuinas est fornicatio. m Penam adulterij. vel stupri.

n c Oncubinam ex sola. quasi dicat etiam sine concubitu: vt z matrimoniũ non autẽ sola adductione in domuz: quia cohitare debet: vt in aut̃. q. mo. na. effi. sui. §. si quis autem. alius ergo facit concubinam vel vxorem presumptã. sed pla. non exigit. cohabitationem per hanc. l.

o c Oncubinam. potest non vxorem: vt. s̃. de ritu. nu. l. si quis officiũ.

p De tutelis. Dictum est. s̃. de ventre inspiciendo. sed quia ei qui est in uentre tutor relinquitur: vt insti. e. §. cum autem: non dico ventri: qz tunc curator: vt. j. de tu. z cu. da. ab his. l. ventri. ideo de tutelis generaliter dicit: vel dic sicut necesse habent patres prouidere liberis in alimentis: vt supra de li. ag. sic z in tutel'. ergo de his dicit.

t Tutela vis ac potestas. i. violenta potestas: quia datur inuitis z in tuto. ut no insti. e. i pri. z p hoc differt a curator: quia curator nõ datur inuito nisi ad litem. vt ibidem: licet quandoqz cogatur vt velit: vt in fra. l. qui habet. §. si pupillus in fi. §.

r In capite libero. per hoc remouet seruum qui non potest habeꝛ tutorem: vt infra. e. l. si arrogati. §. i. nisi in duobus casibus. vt infra de tu. z cu. da. ab is. l. ei qui. z. l. si ipuberi qỏ dic ut insti. e. i pri. no.

s Ad tuendum per hoc remouet patrem: quod est propter alios effectus patrie potestatis. maxime ut patri querat.

t Propter etatez. per hoc remouet curatões furiosi z similium. item z patriaz potestatem: in quib9 non considerat etas sed hic sic: vt insti. q. mo. tu. fi. in prin.

u Data. dic data a lege: vel a iudice: sz permissa a testatore: vel data persõe permissa: secundario in rebus. vt no. insti. e. in prin. item no. ꝙ placez. dixit hoc verba. iure. ciuili z. nõ esse de diffinitiõe. sz azo. contra.

x Ex qua re. id est vi z potestate.

y Tutores. alludit vocabulo sic infra ỏ acqui post. l. i. i pri.

z Tueantur: vt supra de offi. pre. vr. l. i. §. primo.

a Mutus. non potest testỏ vl' a iudice nec a lege: vt infra ỏ leg. tu. l. pe. §. fi. sed ꝙ curator ad negocia non ad iudicia esse potest. vt supra de ꝙ cu. l. mutus. z eadez in surdo dicas per dicras. ll.

b Surdum qui omnino non audit. alias contra infra de leg. tu. l. f. quinimmo superueniens viciuz remouet: vt infra de ex. cu. tu. l. post fusceptam. item facit. s̃. ỏ postu. l. i. §. propter casum: sed contra infra de decur. l. honores. §. sed a patrimonialibus non excusatur muneribus sed personalibus sicut ẽ tutela: vt ifra ỏ mu. z bo. l. i. §. illud. item dic hic ipso iure tantuz: sed contra. C. qui mor bo. l. vnica. vbi dicit excusandum. sed dic quod ibi improprie dicitur excusatio.

c n On est. petat. quia etiam mutuo datur tutor: vt hic z infra de tu. z cu. da bis. l. nec non. secus in curatore: nisi ad litẽ ut insti. de cur̃. §. item inuiti. z. j. l. prox. §. si pupill'. i fi. §.

d Proficiscatur. ad domum vt vadat ad iudicem.

e q Ui habet. xij. ta. que dat cur. furioso vt instit. de cura. §. item furiosi. ꝙ de maiore. xxv. an. intelligo: vt hic dicitur.

f Quod autem. idest ex eo quod z̃. z dic pupillorum. s. furiosorũ vt dictum est. z facit infra de cur̃. fu. l. pe.

g Cum magis sic: supra de ar. l. sed z si in seruum. §. si iudex ar. cõtra supra de iu. do. l. cũ pater.

h Si pupillus. cum isto. i. legitime ordinato. al' prouidetur ei etiã per alium tutorem quod modo non est cum habenti tutorem z̃. vt insti. de cura. §. interdum.

i Cum quo id est aliquo.

k Vult rei vendicatione finita tutela vel durante vt insti. ỏ at. tu. §. fi. finitur etiam eo existente pupillo quandoqz ut insti. q. modo tu. §. i. ij. z. iij. l Rem idest litem.

m Posse nisi plures sint tutores vel curatores quãdo uno auctore potest contra alium agere: ut. j. ti. i. l. si plures.

II

Presentem.aliud in tutore.ĩ.de iu.ꝛ cu.da.ab his.l.illud ꝛ.l.se.

o Presenti.ꝛ sic aliud in tutore vt dicta.l.illud ꝛ ēt in curatore adulti.vt supra de procur.l.mutus.§.is qui.

p Infanti.i minori septē annis:vt. C.de iure delibe.l.si infanti:cū non possit fari nec intellectum habeat.

q Idemqꝫ casius cogi.sibi ipsi ꝺicit hec littera. nā.s. dixit cum non cogi. sꝫ tm̃ petenti dari. hic dicit cogi. so.quidā dicūt qꝺ ibi agit: hic conuenitur. sed hoc non valet: qa ibi de vtroqꝫ dr̃.nā dixēat at siue agat siue conuenient.dic ergo ibi non cogit.s.vt iudex ei inuito det si nō petat. hic autem cogit ad volendū vel dic non cogitur accipe hūc:puta ticiū: cogitur tm̃ aliquē noiare sic ergo si agat pupillus ē:idē qꝺ in adulto vt ñ cogat vt hic nec admittit ad agēdum nisi hēat:at si q uenit adultus cogit vt det a iudice eo inuito si non petat: vt C.q pe.tu.l.i.ꝛ insti. ꝺ.cur.§.itē iuiti.ꝛ.s. de minor.ait p̄tor in v̄. ꝛ ideo it̄ ad negotia pupll̄ cogit: vt s.l.pr.adultus ñ vt insti.ꝺ cuato.§.it̄ in uiti.an aūt possit sp al̄ dāi curator pupillo distingue an hēat tutorē vel nō.vt.ĩ. ꝺ tu.ꝛ cur.da.ab.l. curatorē.ꝛ.l.curator: non est idoneus tutor ut insti.de cur.§. interdum.

r Quolibꝫ loco.igitur a ꝓcedēte iudice dari p̄t nō solū ab eo q sedet ꝓ tribunali sꝫ certe q daꝫ a iudice daꝫ cū ingsitiōe ut isti. de attil̄.tu.§. sꝫ hoc iur̄.igf cū cūe cognitione inde ē ēt qꝺ dr̃ est mixti imperij vt.ĩ.eo.l.muto. §.tutoris ergo a ꝓcedēte ñ videt posse fieri vt.C.de dila.l.a ꝓcedente.ꝛ.ĩ.de bo.pos.l.iij.§.p.sꝫ est forte fauore pupillox: vt.s.de fer.l.i.ꝛ ij.ꝛ.ĩ.qs ordo i bo.pos.f.l.ij.§.dies.sꝫ hꝰ non p̄t stare: vt.ĩ.ꝺ ꝓfir.tu.l.nāli i f.ꝛ erit hoc intelligendū ꝺ eo q daꝫ sine ingsitione a quo exigenda satisdatio est.nā qñqꝫ daꝫ cū ingsitione qñqꝫ sine ingsitiōe. vt.C.ꝺ tu.ꝛ cu.q ñ satisde.l.i.sꝫ az.ꝛ.b.

s Et tēpore.etiā feriato vt.s.de ser.l.ij. t Si pupillus talez.i. ad litē inter se ꝛ curatorē.l.que aliū ac. u Dēs res.s.inter. se ꝛ curatorem vertentes vel inter se illū ꝺ quem petit ꝛ facit. C.de an. excep.l.fi.ꝛ.ĩ. de ap.l.seio ꝛ.ĩ.de admi.tu l.quot̄.§.fi.ꝛ.ĩ.l.prox.

x Quod dr̃.s.l.pri. y Agere.sic.s.ꝺ procur.l.si defuncius.§. fi.ꝛ.ĩ.de adult.l.denunciasse.ꝛ.ĩ.de tu.ꝛ cu.da.ab.l.curatorē sed ar. ꝺ.ĩ.de acqr.here.l.si is q.§.iussū. z Possūt plures.s.curatōes.

a In pluriū.s.pupillox.sic.s.ꝺ procur.l.si qs.§.vnius.ꝛ de pact̄.l. si plures:sed ꝺ.ĩ.iudica.sol.l.iam tm̃.§.si tamen.sꝫ ibi plures vnū defendere volebant qꝺ non licz vt.s.de ꝓcur.l.nō tm̃.q casus ñ ē hic.

b c Am semel l.tabulis ad litem vt superioribus.l.tractatur.

c Nō p̄t.imo videt qꝺ sic adeo ut prior itelligat remot⁹ vt.s. de ꝓcur.l.si qs cū.§.fi.so.vt ibi. Itē eadē.l.ꝺicer.ur̄ ad sꝫ rn̄.hui⁹. l.sꝫ dicas qꝺ ibi i eadē lite i alia. sed sic remanet hic vterqꝫ tutor.

d Tutor.i.curator vt postea inuit sic.C.de i lit.dando tu.l.ad litē.

e Uto.vex est vt.ĩ.de tu.ꝛ cu.da.ab.l.nec mandāte.§.pe.ꝛ ar. ĩ.e.§.surdo.non autē vt furioso curator vt.s.e.l.q hēt i pri.

f Sub conditione.expressa vel tacita sm̃ ro.imo sub tacita p̄t vt.ĩ.e.l. furiosus.ꝛ ille q datur in locū testamentarij videt dari sub ꝺditione vel ex dic q definit sunt:vt.ĩ.ti.i.si quis sub ꝺditione.ꝛ in locū captiui vt insti.de attili.tu.§.i.ꝛ absentē r.p.cā ut isti.ꝺ excu.tu.§.item q rei: sed sub expressa non:vt hic.ꝛ.ĩ.de reg.iu.l.actus:secus i procuratore:vt.s.de ꝓcur. l.iij. g Rationē ar. ꝺ illud gnāle quod fieri ñ ꝺz facñ tenet.vt ĩ.qñ ap.sit.l.i. §.biduū. ꝛ.s.de fer.l.i.§.i. ibi tā ꝛ si.ꝛ.ĩ.ꝺ inter.ꝛ rel. l.relegatorū.§.ad tempus ꝛ fa.s.qꝺ cuiusqꝫ vni.l. itē. §.si occutees.ꝛ.ĩ.de au. tu. l.ꝛ si conditional̄.

h Presidef sꝫ testatoꝝ sic. vt insti.q dari tu.p̄t.§.ad certā.ꝛ.ĩ.t.i.l. tutor datus ꝛ l.si quis sub condi.

i Non conditionē testatoris vel datoris:sꝫ legis.nā dictio si non semp ꝺditiōa liter ponit rō. sꝫ certe nec legis est ꝺditio: sꝫ amonitio:vt hic ꝛ ĩ.de v.ob.l.si. x.cū.ꝛ ar.ĩ.de condi.ꝛ ꝺ.l. titia.ꝛ.l.auia.§.fi.ꝛ infra ꝺ usuc.ꝓ ep.l.ij.§.si i diez.ꝛ ĩ.vt le.no.ca.l.lz.ꝛ.ĩ. de excu.tu.l.qui testō.infra de fideiuss.li.l.ergo.§.illud.

k Cōmitti. imo ꝺnegari vt.C.de tu.ꝛ cu. q sat̄ non dant.l.i.ij.ꝛ.iij.ꝛ.l.nō oiuz licz:vt suspectus nō possit nomiari seu.accusari.vt.ĩ. ꝺ suspect̄ tu.l.hec.n.i fine.

l Tutoris.nz ipeij.s.tm̃ nz iurisdictionis tm̃: sꝫ ex vtroqꝫ ꝛ ita mixti imperij est:hz.n.ab ipio vt nō possit delegari:vt.ĩ.ꝺ tu.ꝛ cu. l.nec mandāte nisi i legato proconsul̄.vt.s.de of.pcō. l.p.q est ꝺ. ꝛ nisi magistratui hñti al̄ iurisditionē: sꝫ tunc magis iussus q̄ ꝺ delegatio:vt isti.de attil̄.tu. §. pe.ꝛ sic intelligit.ĩ.de tu.ꝛ cu.da.ab.l.ius dandi. que est ꝺ hz autez a iurisditiōe quia consistit i pecuniario cōmō tm̃. itē ꝛ non est ibi gladius hodie vo cōpetit iure magistratꝰ:si facultas pupilli est.ĩ.qngentos solidos:ut insti.de attil̄.tu.§. nos āt. ꝛ no.s:de of.eius. cui māda.est iurisd.l.i.§.i. ꝛ fa.s.de iur.o.iu.l.i.

m Vel lex.vt.xij.ta.vt insti.de le.agna.tu.in prin.

n Sena tusco.vt infra.co.l.p.

o Surdo dari:vt.ĩ.de su.ꝛ cu.l.nec mādate.§.f.sed ipse nō p̄t dari:vt. s.l.i.§.fi. p Sed si datus dationez.secus i filio deportati:quia ibi nō est fictio que est hic.vt.C.de sententiam pas.l.fi.sed econtra pr̃ non captꝰ dat filio capto: vt.ĩ.ti.i.l.si quis.§.ij.item ar.ꝺ huic.§.s.ad macc.l.i.§.si uendeat. q Substantie non persone.sic.C.de postli.reuer.l.iij.ꝛ.s.q. ex cau.ma.l.ab hostibus.§.ego puto:ꝛ.C.de bo.que li.l.fi.§.sin autem i se ꝛ insti.de cura.§.curator autem:ꝛ in fra de admi.tu.l.lucius.§.sem.

r Si filiuss. consentit.consentire autem videt si presenti nō ꝺtradicit vt.ĩ.ad muni.l.ij.ꝛ.C.de filijs fa.ꝛ quemadmodū.l.i.li.x.ro.sed ꝺ.ĩ. de admi.tu.l.lucꝰ.so. ibi.item ꝺ.s.de nego.ge.l.mandasti. solu.vt ibi.

s Monuit.qꝺ etiam nominationi ꝺdicens facere potuit sm̃ ro.monitō autem non obligat.sic.s.de nego.ge.l.si serui:ꝛ qꝺ no.C.de nego.ge.l.si negociū.itē dic vt no.C.qꝺ cū.e.l.i. itē facit.ĩ.de acq.here.l.si qs mihi.§.iussū.

t p Atronus.sui.sed alieno liberto ingenuus datus excusari potest ut ĩ.de tu.ꝛ cu.da.ab.l.pupillo:ꝛ de excu.tu.l.cum ex oratione.ꝛ.C.de excu.tu.l.ex cā. Fidē.s.bonā.lz qñqꝫ ñ satisdet.s.si ē hōesta pson̄a.ĩ.ꝺ legitia.tu.l.legitios. x Pupilli.dic.i.pupillarem etiam q̄uis liberti.

a Gesta sunt.in admi nistratione tutele a tutore eodemqꝫ patrono.

b Revocari.eodem modo ac si alius tutor esset.

c M eos nec tamen remouent vt suspecti vt.ĩ.de suspec.tu.l.iij.§.tu.

d Patis:vt ꝛ.s.de offi.p̄.vr.l.i.§.itez solent isti.de suspectis tu.§.sed

c

z si qs presens in fi.sed quid si econtra accepit vt essz.rñ.erit tutor:sed p cõditionem ob turpẽ causam tenetur cũ gratis subire tenebaꝫ:vt.ff. de ꝓditio.ob tur.cãz.l.f.sed in procuratore secus nisi de quota:vt.ff.mã.l.i.z. l.sallariũ vt.C de procuratoribus.l.litem.

e Idoneus.sic.j.de suspec.tu.l.iij.§.tutor.ibi neqz enim interest.

f In edendo.i.demonstrãdo z ponendo i inuentario ad q.C.de mag.cõ.l.fi.

g ETiam.municeps hẽas siue non: z ẽ pisana littera z dic nõ solũ aliquis ciuis rome vel alterius ciuitatis: sed ẽt alicuius municipij extra vrbẽ: z dr municeps:qz simul munẽa capit:vt.j.ad mũi.l.i.ĩ pri. z no. q tã datus a iudice tutor vl curator q ille cui datur debẽt eẽ ciusdẽ mũicipij seu ciuitatis :z dantẽ oz eos habere sub sua iurisditione:vt i fi.huius.l.alioquin nulla essz rõ: vt. C.q dã.tu.pos.l.nz.z.j.ꝺ execu. tu.l.illud vsitatũ.z.j.ꝺ tu. z cu.da.l.i.in fi.z.l.pupillo z hoc si detur a iudice. nã si a testatoꝛ deꝭ:tenet datõ sed hz excusationẽ tutele: vt.C.de excu.tu.l. testõ:z. j.ti.i.l.quero.z.j.ꝺ excu.tu. l.fi.si tamen in loco illo nõ inueniaꝭ idoneus:ex alio loco accipietur:vt.j.de tu. z cu.l.diuus. alij hñt nõ municeps .q.d. non solũ ciuis alicuius ciuitaꝭ,sed etiã q extra hñat dum mõ sub iurisdi.illius ciuitatis: vt.j. de tu.z cu.da.l.ius dandi.

b Municipi.s.eiusdẽ municipij.vt dixi.ff.sm primã litterã.sm aliã dic .s.municipij subiecti illi ciuitati: vnde est ciuis ille qui daꝭ z est sic in ueterãis nauicularijs z similibus:vt.C. de excu.tu.l.ij.z de excu.tu.p. z infra de excu.tu.l.nõ tñ §.eos z.§.fi.

i Furiosus.cuz sane.sic ergo sub ꝓdi.z sic est ff.s.c.l.muto.§.i.solu.ibi a iudice hic a testatore:vt.j.t.i.l.si hereditas.§.si.furiosus: z isti.q dari tu. pos.§.furiosus sm ro.vel ibi sub expssa non:sz tacita sic:vt ibi.nõ. ad qõ est.ff.de iudi.l.cum furiosus.

k Quesitum.tutores.i.curatores:vt isti.de excu.tu.§.itez q:vel dic ꝓprie:vt infra ꝺ suspe.tu.l.iij.§.si qs affuturus:z no.C.i q.cat.ba.l.i.

l Perseverare.sic.j.de tu.z cu.ab.l.curatorẽ ipuberi.z.C.de se.pas.l.si sz ar.ff.s.de in diẽ adictiõe.l.itẽ.§.i. Itez.ff.s.c.l.muto.§.fi.sed ibi pp sñam reverentiã non datur in locũ pris capti.hic daꝭ in locũ tutoris habẽtis.

m Nolet hẽnti.vt insti.de cu.§.interdũ:sz tutor non regulariter:lz qñqz fallit in casibus in qb9 est speciale sm. Jo.qõ dic:vt.C.in q ca.t. l.i. licz ꝑla.dicat non fallere z legit ru.predictã correctiue:de curatoꝛ ãt non est dubium:quia iungiꝭ curatori:vt .j.de tu.z cu.da.ab.l.uentri. §.i.

n Quã curatoꝛ.quia curatores vsqz ad certã etatẽ dari solent: hic autẽ quousque finiatur necessitas.item non prestabit ipuberi auctoritatem inꝑadeunda hereditate quod faceret curatoꝛ puberis.itẽ tutoꝛ:vt.j.ꝺ ap. l.cum in vna:z.C de admini.tu.l.cum quidam.az.

o Est etiam.adiutoꝛ.id est accusatoꝛ.

p Constituere.ergo superioꝛẽ dat ptoꝛ:hunc pmittit dari vl ꝓstitui.az. z fa.isti.ꝺ cura.§.f.z.j.de admi.tu.l.decreto:z.C.ꝺ ꝓcu.l.nz z ꝺ eo ibi nõ.

q Arrogati.ad totam hanc.l.concoꝛdat insti.quibus modis tu.f.§. primo vsque in finem titu.i.

r Idem redigatur.ex ingratitudine vel pro delicto in metallum datus: z secundum hoc dic proximum pubertati: vt.j.de reg.iur.l.pupillum.

s Pupillus.z tunc datur curatoꝛ bonis:vt.ff.c.l.muto.§.fi.

t Sed z si datus.a testatore:vt.j.titu.i.l.tutoꝛ datus:non a iudice: vt infra de regulis iuris.l.actus.

u Suspectus.idem si se excusat:vt insti.quibus mo.tu.fi.§.finali.

x Dz z si ad certã.puta vsqz dũ nauis ex asia venerit:z sic ẽ certa:sz icertum est an existat: si at dicas oio exiturã tunc non esset ꝓditio:vt infra ꝺ nouat.l.fi pupilli.§.i.z dic datus in testõ non ad iudi.vt insti. quibus uertitur qui ꝓbant nũmis datis tutelã occupasse: uel ꝑcio accepto operã ꝺdisset nõ idone tutoꝛ datur:uel ꝓsulto in edendo primo nio q̃stitatẽ mũuerit:l euidẽti fraude pupilloꝝ bõa aliẽasset. u Ulti Ariosus si tutoꝛ datus fuerit põt itelligi ita dari:cum sane mentis eẽ ceperit. i Dẽ. Aesitũ ẽ an hi qui i locum abñtis reip.cã tutoris dati sũt:mortuo illo tutoreꝫ pseuerãt:an alij petendi eẽnt. Paulus rñdit eos qui i locũ abñtis dati sũt nõ ruerso eo i eadẽ cã pseuerare usqz ad tẽpus pubertatis. Tempo. Olet ẽt curatoꝛ dari aliquãdo tutorẽ hñti ꝓpter aduersam tutoris ualitudinẽ ul senũ etatis: q magis admistratoꝛ rerũ q̃z curatoꝛ cẽ intelligiꝭ:est ẽt z adiutoꝛ tutele quẽ solz ꝓtoꝛ premittere tutoribꝰ cõstituere qui non ꝑt sufficeꝛe ad ministratõi tutele:ita tamen ut suo piculo eũ cõstituãt. u Ulpia. Arrogati sũt adhuc ipuberes nel ꝺportati sũt pupilli tutores hẽre desinũt. Itẽ si in fui tutez pupillus redigaꝭ utiqz finiꝭ tutela.alijs quoqz modis ꝺsinunt eẽ tutores si forte qs ab hostib9 fuerit captꝰ ul pupillus uel tutoꝛ: sz etsi ad tps fuerit quis datꝰ testam to tpe finito eẽ ꝺsinit tutoꝛ . preter ea si suspectꝰ quis fuerit remotus desinit eẽ tutoꝛ:sz etsi ad certaz cõ mo.tu.fi.§.sed z si ad certam.

y Si quis captus.alias secus vt supra.l.proxima.

z Ab his.i.hostes recepant cũ tãꝑ legatũ missũ ad eos cũ nõ essz. non ãt dicas receptũ a nobis:qz si iam redisset ad qd daret alius.

a Transfugerit.sed nõne trãsfuga desinit eẽ ciuis:vt.j.ꝺ cap.z postli.reuer.§.filius: z ff.ꝺ cap.di.l amissione.§.i.ergo desinit eẽ tutoꝛ.vt insti. qbus mo.tu.f.§.sz z capitꝭ z hic dicit tutoꝛ manet so.hic nõ ꝓdito ris animo: sz sic fingebat:vt videret statũ hostiũ tñ transfuga est:qz facit ꝺ voluntem populi romani z hic non desinit esse ciuis: z sic tutoꝛ manet.secus est cũ ꝓditoris aiõ:vt.j ꝺ cap. l.postli.§.transfuge. alij referũt hunc vsũ qa seruus non efficit tutoꝛ mãet ad alios casꝰ nõ ad trãsfugã.

b Quia seruus nec ciuitatẽ perdi subaudi:aꝰ non esset sufficiens ratio.b.

c Dabit.aliter si esset captus pr:vt.ff.e. l.muto.§.f. Itꝰ quod dicit tutoꝛ aliusꝫ.i.curatoꝛ sm.p. sic.ff.c.l. cũ semel:vel sm euz referet ad translugã tñ.tu dic spãle sm. Jo.vt habenti tutorem detur tutoꝛ vt nõ.ff.e.l.solet.

d Tutela plerũqz ꝓp hoc qꝺ dicitur.j.e.l.f.z fa.C. qñ muli.tu of.fun.po.l. i.ẽt de reg.iur.l.ij.

e Ad alium vt.ff.de his q infa. l.furti.§. illud:idẽ dicas in q̃ libz prelatura: z ẽt in commissaria.

f Ad liberos ẽt: nõ heredes: si.C.de la. li.tol.§.sed si sub conditione,z facit.j.de leg.tu.l.iij.§.si duo.

g Etatis.xxv.an.vt.C.de leg.tu.l.finali in fine.

h Non descendunt differunt z i alio.qz legttime pereunt minima ca.di cetere non:vt nõ.ff.de ca.di.l.tutelas.

i Cum plura.se.con.quorum nomina non habemus.

k Tutores testamentarij sed ro.ꝓp id quod nõ. ff.e.l. furiosus

l Tutores.i.curatores sz.Jo ẽ spãle vt nõ.ff.e.l.solz.nã isti pp aduersam valitudinem nõ desinunt esse tutores:vt dicta.l.solz.lz ꝺponere possunt tutelam.vt.j.de excu.tu.l.post suscep.

m Semine dari a testatoꝛe vel a iudice.vt.j.t.i.l.iure nostro.

n Est.vt z supra.e.l.tute.

o Principe.z tunc dz confirmari eo quod dz interponi a iudice decretum administrationis z tunc renunciat secũdis nup.vt.C.qñ mu.tu.of.fũ .l.ij.i prin.z i aut.vt hi q ob.§.fi.sz hodie mẽ z auia absq hac ipetratione oĩbus pferũt:sed renũciant:scõis nupt.z uelꝭ. se cõ.exceptis testamentarijs:vt i aut.de here.ab i.§.ex his. z adde qõ de his nõ.C.qñ mu.tu.of.fun.l.ij. z aut.matri z .C.ad tertul.l. omnem.

De testamentaria tutela.

p Lege.xij.ta.parentibus.maritus.p.qõ.patet:qz subijcit si mõ ẽ,naz mlr nullũ hz filiũ i ptate vt isti.de adopt.§.feme.z ar. j.ad tertull.l.plt.verũ z mater qñqz ꝺat filijs:vt.j.e.l.pr de naturali filio ꝺic quod dari si mõ is ꝓfirmeꝭ:vt.C.de confir.tu.l.fi.spurio nullo modo: cũ nec filius dicaꝭ:vt i aut.q.mo.na.ef.sui.§.fi.

r Testamento vel codicil.testamento confirmatis:vt j.e.l.iij.

s Vel nepotib9.s.posthumis. t Et ceteris liberis.s.posthũis.

u Ruptũ.i.eo casu quo ruptũ nõ fuit testamentum succedendo ex uell.vt cũ hẽdes istituãt vel exheredẽt:vt.j.e.l.si hẽditas.i.z isti.ꝺ exhr.li.§.posthũorũ:z.j.ꝺ li.et pos.gall9.si ei rũpit testñ nulla coꝛ q ibi relicta sũt valẽt iure veteri.secus hodie:vt.C.ꝺ li.p.aut ex ea,

x Itẽ .i ptate natũ vt differat a precedenti vel hoc ꝺtet miat illꝺ

De testamentis pupilla

II

y Filius.scilicet media persona.
z Decesserit.non dignitatis occasione.vt ī autē.Dstitutio q̄ de dig.§. illud et ili.de tutel.§.permissū.z j.de regu.iur.l. quo tutela.§.i.z supra de his qui sunt sui vel alie.iu.l.ncpotes
a In Ec militē.in potestate.s. medie persone.z sa.j.ō testō mili.l. cum filius.z supra.l.proxima.
b Testamēto confirmatis. alio quin secus essz: vt.j. z.C.de confir.tu.l.ij. z idē in libertatibus directis: lz secus sit in fideicō:vt.j.ō manu. tes.l.libertates sic de hereditate dr ili.ō codicil.§. codicillis:z est rō.j.ō here.instl.l.asse.vl pōt dici aliud esse hodie quasi sēp videant eē Dfirmati vt isti.ō codicil.§.non tantum.
c Nati sunt. alias nūc proprie tutores dici pnt.vt.j.de ver. sig.l.paulus:z facit. j.de re iudi.l.iiij.§.Dnatū z.j.ō fidicō. l.iij.z ō Ddi.z ōmō. l.hec conditio.z de se. ta.l.hi demū.ar. D.infra ō condi.isti. l.mulier.§.fin.
d Pater.exhereda to.z sic pupillariter substituer:vt instl.de pu.sub.§.nō solū: qnqz tū potest quis filio suo substituere z non tutorez dare:vt.s.ō tes.mili. l.cum filius.h.
e Mater ār.quasi. dicit quasi:qr persone principaliter patrio rebus dari dr vt isti q dari tu.pos. s.certe:z isti.ō excu. tu.§.datus:sed ur q̄ etiam tunc non pōt: vt.j.de.leg.ij.l. peto §.mater que est D.solu.tenet:vt ibi:nisi D firmer vt hic.z nō. C.e.l.iiij. z facit infra ti.i.l.i.z.ij.z.iij.
f Inquisitione aūt diligentiori.h.
g Paupertor.sic infra titulo primo.l.vij.z.l.penultima.
h Si quis posthume.noie filij mares z femine:nati: z nascituri continentur:sed eō nomine filie non continent mares:vt.j.e. l.si qs:ō.leg.ij.l.si ita z ibi no.z ēt capti ab hostib9:vt.j.e.l.si qs.§.i.
i Continentur.aliud in legat.nisi aliqua parte testamenti mentio nē posthumi fecerit:vt.j.de le.i.l.q filiabus z continua.l.sequen.
k Quid si non continebunt.imo videt quod sic:vt.j.ō verb.sig. l.filij:z.l.iusta.z.l.liberorū:que sunt D.so.vt instl.e.§.pe.no.z nō ps ro.q̄ talis dicendi varietas non incidit in idiotam.
l Plane.q̄ ceteri.s.nepotes z alij nascituri non nati:ne sit contra infra de verborum significatione.l.nomen filiarum.
m Tutores proficiscuntur:vt cetera que relinquuntur.b.
n Atqz id est post q̄ .b.z facit infra eodem.l.nemo.
o Tutor.vel codicil.testō confirmatis.vt instl.de codicil. §.i. vel forte aliud in hereditate cum tractatur de ademptione.
p Datus.testamento.alias secus:vt.s.ti.i.l.muto.§.i.
q Tutorem.certum tēpus transit igr ad tps i ptāte tutoris:sz nō in ptāte patris.vt.s.ō adop.l.quesitum:sed alia est potestas vnius q̄ alterius.nam multis modis dr vt infra de verbor signi. l.prāt.
r Et sub conditione.dic testō:vt instl.q.mo.t.f.§.sz si ad certam.
s Leuissima.hoc in libertate.
t Nouissima.hoc fit in legato:vt.j.de Ddi.z demō.l.quod traditū z.l.sequen.z dic vt ibi.
u Specranda est.sic.j.e.l.si hereditas.§.i.z hoc nisi prima deroget tem recasurus non sit: qnod euēit si uiuo testatore filius in potestate eius eē desierit.
Ulpia.
Nec militē liberis recasuris in ptātem tutorē dare posse:a diuis fratrib9 rescriptū ē. l. Dē.
Testamēto datos tutores accipere debem9 ēt eos: qui codicillis testamēto confirmatis scripti sunt:sed eos demū testamento datos accipere nos oz qui iure dati sunt.
m Odesti.
Pater herede instituto filio l ex heredato tutorē dare pōt:mr aūt nō nisi istituto filio q̄si i rē pot9 q̄z i psonā tutorē dare uideat.
Sz z inquiri eū qui i mris testō dat9 ē tutor oportebit cū a pre dat9 q̄z uis min9 iure dat9 sit:tñ sine iquisitiōe cōfirmet:nisi eā,ppter quā dat9 vi debat in eo mutata sit: ueluti si ex amico inimic9:l ex diuite paupior effectus sit.
Ulpia.
Ags filiab9 suis:vl filijs tutores dederit ēt posthume vr ōdisse: qr filie appellatōe etiā posthuma continentur.
Idem.
Quid si nepotes sit an appellatione filior z ipsis tutores dati sint: uidendum est: z magis est ut ipsis quoqz dari uideant si modo libros dixi.ceterū si filios nō pnebunt aliter.n filij aliter nepotes appellātur.plane si posthumus dederit tā filij posthūi q̄z ceteri libi pnebūt.
Tutores nō ab here Paul. rede sed a testatore ,primus ,proficiscunt simul atqz aliquis heres extiterit:nam z ipse heres tutor dari pōt:z post mortez heredis tutor recte dari pōt.
Ulpian9.
Tutor dat9 uetari:tutor esse pōt alij.vt.j.de leg.i.l.si mihi z tibi.§.interdum:z de.l.iij.l.si quis i prin.lz sit ar.D.j.de codicil.l.diui.§.licz:z facit.C.de pactis.l.pacta nouissima.
Si nemo.statim valet.i.tutor statim est tutor nisi fuerit dat9 postbumo: qñ incipit eo edito:vt.j.si nemo.§.si. Item no.hic inspiciendū tps adite hereditatis:an quis possit esse tutor:z sic regula catoniana nō pertinet ad tutoris datio nem sicut nec ad legata vl hereditates:quorum dies cedit ab adita hereditate: vt infra de reg.cato.l.ante pe.sed qd si solus pupillus est institutis : cui est tutor datus. videtur perplexio siue insolubile: sed potest dici: quod auctoritate iu dicis adeat ar. C.de iure deli.l.si infanti in fi.vel dic quod dabitur curator ad hereditatem adeundaz:vt C.de admi. tut.l.cum quedam:vel dabitur sibi alius tutor:vt habes expresse statim.j.l.proxima:vbi ponit hic casus:z facit ad.l. istaz infra de bo.lib.l.iij.§.si patronus.z infra de ma. tes. l.testō.z.l.si le. z infra ad trebel.l.ita.§.ij.z si quis.t. li.eē.l.prima.§.ante. aditā z infra de D t.l.illud i prin cipio:z j.l.prima in prin.
v Si hereditas. posse dari a iudice:z sic datiua hic precedit testāriam:cuz testamentaria soleat oēs p cedere: vt.j.e.l.si quis sub condi.dicam z facit instl.ō attill.tu.§.item si pure.
z Tutor datus sit. vnus itemqz.sed primo pur post ea sub conditione vel D:vt s.e.l.tutor.§.fi.vel dic un9 atqz alius: sed in vltima scriptura prior sit re,pbatus: alioquin vterqz erit tutor:vt.C.e.l.ij.licz secus sit in datione procuratorū vt supra de procura.l.si qs cum.§.fi.
a Qui filiuz successissiue.i. in locum sui patris deuenisse vt incipiat esse suus.
b Suo.vt instl. de exhere liber.§.posthumorum. vel dic viuo auo.s.tēpore mortis filij : sed post mortem ipsius aui.
c Confirmatū sit. ur hoc stare non posse.naz aut hic filius nepos ex eo fuit institutus:vel alter tñ sit si vterqz male videtur poni.cuz enim confirmatum zē. cū statim tenet quod hic dicit in fi. Idem est zē.nam videtur idem repetere cuz dicit idem ē zē.si autem alter tñ aut filius tñ z tunc nepos siue sit exheredatus non:mortuo filio z uiuo testatore deficit testm cum nullus inueniat in eo heres qui adire possit ergo z tutela deficit:vt.s.e.l.si nemo: aut nepos tñ z tūc aut fili9 fuit exheredat9 aut ñ:si ex hered9 stati valuisset datio tutoris z male dicerz nepotē ex eo successisse:z cōfirmatū testm.si fuit preteritus ergo ab initio nullum fuit testamentum:nec confirmatus licz filius decedat viuo auo vt isti.de exhere.liber.i prin.lz secus sit i posthumo preterito:vt.j.de iusto.te.l.posthumus.si vero venter:ergo nō valuit testm:cum nec alius fuerit institutus : z male omnia ponerentur que dicuntur i lra.ad hoc rñ.quod filius fuit institutus z nepos ei substitutus z quod dicit confirmatū sub.ex.l.uellia.s.q̄ non ab initio nullū fuit sed quia nisi esset legis velleie consilium obseruatum ruptū essz.vnde dic cōfirmatum.i.non ruptū: vel dic confirmatum.i.conseruatum az. Item D ria huic videtur regula ca.vt ifra de reg.ca.l.i.sed non est:qr regula cato. non pertinet ad nouas leges:vt.j.de reg.ca.l.f.lex autem uell.noua ē: vt infra de liber.z postumis.l.gallus.§.si eius q filium habebat.
d Vel nominatim.debebant autez mares nominatim exheredari femie poterant iter ceteros:vt instl.de exhere.li.§.i.sed hodie nulla est differentia.vt isti.de exhere.li.§.nostra secūdum az.z dicas idez:sed nōn per omnia idem:nam si fuit nepos institutus:vel cum filio vel filius exheredat9: non confirmatur:sed statim valz mortuo postea auo.item si fuit exheredatus vterqz:z extraneus institutus mortuo postea auo:statim valet tu

tella:vt.ĩ.c.l.si pr̃:si autem filius tantum fuit exheredatus:tunc testm̃ aui nulluꝫ est:si premoꝛiatur filius auo:vt.s̃.diri:ꝛ facit.s̃.c.l.i.ꝛ.ĩ.ō liber.ꝛ posthu.l.filius a pr̃e.ꝛ.l.si quis.sed ar.ꝺ.ĩ.de reg.iur.l.pe.

e Si furiosus ceperit.dic vt.s̃.t.i.l.furiosus no.ꝛ fac̃ isti.c.ꝟ.si furiosus supꝛa de iudi.l.cum furiosus.

f Seruus.si liber erit.sub eadem ꝓditione põt heꝛs instituí:vt.ĩ.de cõdi.insti. l.seruus alienus. Itẽ q di cit dari dic a testatoꝛe:a iu dice aũt non nec pure nec libertate.vt. C.qui tu. da. pos.l.in seruili.

g Cum liber erit.ergo te net.sed ꝺ.insti.e.ꝟ.seruus vbi dicit valere.so.non va let vt statim admistret: vt ibi:sed cum liber erit sic ut hic dicit.

h Scripserit.q.d.nihil .ꝛ hoc qtũ ad ipsam liberta tem ꝛ tutellã finaliter: sed tñ in suo directam si fuerit sciens.si ignorans fideicõ. in alieno sep fideicõ.vt.C. de fideicõ.liber.l.ꝛ si nõ as scrip.ꝛ isti.e.§.seruus.ꝛ fa cit.C.e.l.si pu.

i Si quis dãdus est. vt insti.de attill'.tu.§.i.

k Habeat.i. habere põt. sic.ĩ.de sta.li.l.labeo.

l Idem dicimus .abijt.i. iudex cum remouet vel ex cusat:sic.ĩ.de le.tu.l.tute.§. queri:ꝛ facit.§.si duo ꝛ .l.i testato:ꝛ.ĩ.e.l.idem fiet.

m Quia hic senatus.s.in nominatuꝫ:vt ꝛ.s̃.ti'i.l.cũ plura:ꝛ dicebat quod quã diu.locus est testamẽtarie cessat.legitima.

n Plãe.i ciuitate eẽ.nõ. equiperatur moꝛs ciullis nãli.itẽ no.quod hñti tuto rem dat̃ tutoꝛ:sic.ĩ.ō excu. tu.l.pp.§.i.ꝛ no.s̃.t.i l.solꝫ item no.testãria si est exclu dit legitimã ꝛ datiuam : sꝫ si ea non est legitima exclu dit datiuã. tertio succedit datiua deficiente legitima sed si quid fuit testãrius ꝛ desijt.Rñ.ffert an remane ant relique:vt qa excusat⁹ est vel remotus ꝛ tunc da tiua:an non:vt qꝛ est moꝛ tu us naturaliter vel ciuili ter:ꝛ tunc aut aliquis ali⁹ testamentarius remanet:ꝛ datur datiuus: aut non : ꝛ tũc legitimus vt hac.l. Itẽ quid si fuit legitimus ꝛ de sijt.Rñ.sequens legitimus erit quocunqꝫ modo desi nat prius:vt.ĩ.de leg.tu .l. tutela.§.fi.ꝛ.l.se.nam ꝛ da tiuus iam datus reijcitur superueniente legitimo:qui prius non erat:vt ĩ.de tu.ꝛ ra.dis.l.si tutoꝛ.§.i.multo magis ipeditur dari dõ ẽ legitimus . item quid si datiuus desijt.Rñ.venitur ad legitimũ si est.al'ad alium da tiuum:vt ar.dicte.l.si tutoꝛ.§.i.sed quid si mr̃ desijt que tutrix fuit. R°.si testamentariam siue legitimã siue datiuam dicas hẽs responsionẽ ex p̃ missis.s.qualis sit no.C.qñ mu.tu.of.fun.autẽ.mr̃i.sed hodie videtur qõ ipsa poterit petere quez vult:si ſo nubat:vt ĩ aut̃.de nup.§.si autẽ tutelã ꝛ.C.ad tertull'.l.omnem.ꝛ.C.qui.pe.tuto.l.matris: ꝛ facit infra de admi ni.tuto.l.lucius.§.penultimo'

o Dari alius.vt.n.heredibus hereditas non defertur ex testõ ꝛ ab inte stato ita testãria ꝛ legitima non se cõpatiuntur:sed testamentarius cum datio sic vt hic.

p Ceteraꝫ nõ põt q̃tuꝫ ad hoc.vt ita sit tutoꝛ sicut disposuit testatõ sed integre ad oia erit tutoꝛ:vt.s̃.t.i.q hꝫ.§.fi.aꝫ.ꝛ.h.sꝫ lex.ĩ.,pri .dicit ꝺ.ꝛ in.l.qui habet est alius casus .itq; quod dicit cãꝫ est ꝺ.C de.in lit. dã.tu.l.ad litẽ so.ibi tutoꝛ.i.curator.de quo ꝓstat.vt.ĩ.de tu.ꝛ cu.da.l.vij.

cũ furere desierit tutoꝛẽ cẽ recte da tũ,pculus existimat:qõ si datus sit pure negat,pculus ualere datõem sed est ueriꝰ qꝫ ꝛ pomponiꝰ ait r̃cte uideri datũ:ꝛ tũc forte tutoꝛẽ cũ sa pere cepit. Seruꝰ alienꝰ ita dari tutoꝛ põt:si liber eritᵏ tutoꝛ esto:qn imo ꝛ si pure datꝰ sit vr̃ ieẽ hec con ditio cũ liber eritˢ. põt aũt quis et extranco seruo deffendere ex hac cã sibi fideicõmissariã libertatem : quid.n. itereſt suũ ꝟuũ an alienuꝫ tutoꝛẽ scripserit[b] cũ pupilli fauoꝛe ꝛ publice utilitatis gr̃a assũpta libꝫ tas sit ĩ ꝑsona eiꝰ qui tutoꝛ scriptꝰẽ põt igr̃ ꝛ huic fideicõmissaria liber tas deffendi si uolũtas apertissime non refrageᵗ. Idez.

Quis sub ꝓditiõe uel ex die tutoꝛem dederit medio tẽpoꝛe aliꝰ tutoꝛ dandꝰ ' ẽ:qꝫuis legitimuꝫ tu toꝛẽ pupillus hẽatᵏ:sciendũ est.n. qꝫdiu testamẽtaria sperat tutela le gitimã cessare:ꝛ si semel ad testam̃ tariũ ꝺuoluta sit tutela ꝺinde excu satus sit tutoꝛ testamẽtariꝰ: adhuc dicimꝰ in locũ excusati dãdũ nõ ad legitimũ tutoꝛẽ r̃dire tutelã Idẽ dicimꝰˡ ꝛ si fuerit remotus:nam et iccirco abijt ut alius det̃:qꝫ si tutoꝛ testamẽto datus decesserit ad legi timũ tutela redijt:qꝛ hic senatusco sultuꝫᵐ cessat. Plane si duo plu resue fuerit tutoꝛes testam̃tarij ĩ lo cuꝫ eiꝰ qui cessit ul'in ciuitate eẽⁿ de sijt poterit dari aliꝰ°. ceteꝝ si nullꝰ supsit uel i ciuitate sit legitima tute la succedit. Idem.

Eteraꝝ rerũ ul' causarũ testõ tutoꝛ dari ñ pt[p]:nec ꝺuctis r̃bᵠʳ Et si datꝰ fuerit ꝓ Omp. tota datio nihil ualebit.

q Alia psone nõ reiʳ m Ar. uel cause datur. u Ulpia.

Quis tam̃ tutoꝛ det̃ testõ rei affri caneˢ uel rei siriace utilis datõ est.hoc.n.iure utimur. Idez.

Quis ita dederit filijsᵗ meis tutoꝛẽ ꝺo:ĩ ea cõditõe ẽ : ut tã filijsᵛ qꝫ filiabꝰ dedisse uideat:filiorũ.n. appellatõe ꝛ filie ꝓtinẽturˣ.

Si quis filioʸ tutoꝛẽ ꝺederit ꝛ plures filios hẽat an oĩbꝰ filijs ꝺedisse uideaᵗ : ꝛ de hoc põponiꝰ dubitat magisᶻest ãt ut oĩbus[3] dedisse uide atur Si quis liberiſ tutoꝛes ꝺederit:uel filijs:ꝛ habeat quosdã apõ hostes ẽt ipis dedisse uidebitᵃ:si ſi aliud apte,pbeᵗ testatoꝛẽ sensisse.

Si quis cuiꝫᵇ ignoꝛaret se ticium filiũ hẽre filijs tutoꝛes ꝺederit: utꝫ bis solis dedisse uideaᵗ quos ĩ po testate scit:an ei quoqꝫ quẽ ignoꝛa uerit se hẽre:ꝛ magis est ut huic de disse nõ uideaᵗ:ꝫ nomẽ filioꝛũ ad mittat ꝛ ipsum: sed qꝛ de ipso non sensisset dicẽdũ ẽ cessare in psonaꝫ eius datõem. ꝑide etsi credat filiũ decessisse qui superat: idẽ erit dicẽ dũ:nec.n.uideᵗ ei ꝺedisse quẽ obijſ se credebat Si posthũis dederit tutoꝛes biqꝫ uiuo eo nascãᵗ :an da tio ualeat ꝛ magis ẽ ut utilis datio fiet ẽt si uiuo eo nascanᶜ. Idẽ.

Estõ datos tutoꝛes ñ eẽ cogẽ ꝺos satisꝺaᵗ rẽ saluã foꝛe : cer to certiꝰ ẽᵈ Sꝫ nihilõinꝰ cũ gs of fert satisꝺatõeꝫ ut solus admistret audiendus ẽ:ut edicto cauetᵉ sꝫ re cte ptoꝛ ẽt ceteris ꝺtulit hãc ꝓditio nẽ:si ꝛ ipsi uelit satisꝺare.nã etsi ip si parati sũt satisꝺare nõ ꝺbẽt exclu di alterꝰ oblatõe:sꝫ ipleta uidelicꝫ ab oibꝰ satisꝺatõe oẽs gerent:ut q ptẽtꝰẽ magis satis accipe q̃ꝫ gere re securꝰ eẽt Nõ oĩnoᶠ aũt is qui satisꝺat ꝑferẽꝺꝰẽ. qꝺ.n.si suspecta ꝑsona sit ul'turpis cui tutela cõmit ti:nec cũ satisꝺatõe debeat:ul'qꝺ si iã mlta flagitia ĩ tutela admisitˢ : ñ ne magis repelli ꝛ reijci a tutela q̃ꝫ solus admistrare debeat. Nec sa tis nõ dãtes temere repellũt: quia plerũqꝫ bñ.pbati ꝛ idonei atqꝫ ho nesti tutoꝛes ẽt si satis nõ ꝺent ñ ꝺ bẽt reijci: qnimo nec inbẽdi sũt sa tisꝺare Duplexᵇ igiᵗ cãe cognitõ ẽ:una ex ꝑsona eiꝰ qui obtulerit sa tisꝺatõem gs ꝛ q̃lis ẽ :alia ꝓtutoꝛ q̃les sũt:nũ forte eiꝰ estiatõisⁱ ul'

l.si cum ꝛ infra.de supell'.le.le.labeo.

c Si posthu.nascuntur.videbatur contra.quia mentione posthu morum facta non continetur iam natus:vt infra de verbo. signifi. l.nomen si:ꝛ facit infra de lib.ꝛ posthu.l.cõmodissime.ꝛ.C.de. post hu.here.l.fi.

d Testamento.certius est.vt.C.de tu.ꝛ.cu.qui sat .non de.l. pe nul.ꝛ insti.de satisꝺa.tu.§.i.ꝛ.C.de episcopa.audi.l.ō creatio nibus. e Cauetur.sed hec facultas obligationis satisꝺat.non est in patronis ne spes succeſſionis ꝺiminuatur:vt infra de legi.tu. l.legitimos.§.pe.

f Non oĩo.autem debeat.vt infra de suspec.tu.l.suspectus.ꝛ.l.qa.

g Admisit.sic infra de suspec.tu.l.iij.§.sin autem: ꝛ.de re.mili.l.nõ omnes.§.a barbaris.

h Duplex.sic supꝛa de arbi.l.celsus.h.

i Estimationis.i.fame.sic.ĩ.de var.ꝛ extraoꝛ.co.l.pe.

k Quod si plures idoneioꝛ.sic infra de le,i.le.huiusmodi.§.fi.ꝛ

q Nec deductis.sic.s̃.de usu.ꝛ habi.l.plenũ.§.i.ꝛ infra de liber . e posthu.l.cum quidam.

r Alia persone non rei vt isti.e.§.certe:sed contra isti.de excu. tu.l.datus ꝛ.ĩ.de admi.tu.l.euꝫ plures.§.cũ tutoꝛ so.ibi Sario pꝛincipaliter non vt hic.in curatore eꝰ:vt.C.ō nup.l.i copulandis.

s Itestõ rei af fricane.hic da tur cuidã vniuersita ti:ꝛ sic non obstãt.ll. precedentes.

t Si quis filijs. secus si dixiſꝫ filiabus qꝛ femininũ non concipit masculinum:vt infra de le. ij.l.si ita scrip.

u Nam filijs natis ꝛ nasciturisˢ : vt supꝛa.e.l.si quis . sed si posthumis dixerit non continentur iaꝫ nati: vt infra de verboꝛum signi.l. nomẽ filiarum.

x Continentur .sicut fratrum appell'. continctur foꝛoꝛ : vt supra de pactis.l. tres fratres. aꝫ.ꝛ facit infra de verbo. significa.l.si quis mihi.ꝛ.l.filij ap.

y Si quis filio.non expresso pꝛopꝛio nomine.

z Omnibus .sic infra de verbo.signifi. l.seruus ait.ꝛ ifra ō le.i.l.qui filiabus'.§. si quis : ꝛ de.l.iij.l.si plures:ꝛ de le.ij.l.si ita.le.in princi.ꝛ infra ad trebel.l.fi.sed contra.ifra de liber. ꝛ posthu . l. nomina tim.sed non obstat : quia exheredatiões odiose sunt: vt.e.t.l. cum quidam.h. Itẽ fac. in autẽ.vt.li.ma. ꝛ aui.§.ad hec.

aa Si quis liber . vi debitur .si reddant ꝛ hoc pꝛopter ius postliminij: vt ar.s̃. de adopt.l .si pater circa prin.

bb Si quis cum. cre debat. facit ad .§.in fra de.his que in tes. de l.i.s̃.ideo.ꝛ.s̃. de cõtrahen.empt .l. fũ di.ꝛ de transac.l . cũ acquill'.ꝛ infra de li ber . ꝛ posthu. l.tici us in princi.ꝛ.C .de testa.mili.l.sicut . ꝛ.

de accu. l.si plures ⁊ de li.ho.ex.l.iij.§.hoc interdictū ⁊ . C.cōia de l.l.fi.in princi .⁊.j.de coll'.do.l.fi.⁊ infra de dā.infec.l.in reficiendo sed ar.ō.s̄.de iudi.l.in tribus ⁊ de usu.l.equissimum i prin.⁊.l. quo tiens ⁊ infra de admi . tu.l.iij.in fi.

l Ꝟ nemo.non est audiendus ar. contra.C.cōi.di.iij.in fi.

m Hoc edictuz.cu ius ỹbanō hēmus.

n De satisdatione scilz non exigēda:vt ⁊.s̄.l.testō.i.rñ.

o Hoc edictū . nā ⁊ hi non satisdant qa idonei sunt electi:ut insti.de sat.tu.§.i. so li ergo legitimi ⁊ da tiui sine inquisitiōe satisdant

p Clausule eiusdē edicti vel alterius ⁊ facit ad.§.infra de.l. iij.l.iij.⁊.iiij.⁊.v.⁊.j. ō admi.tu.l.iij.§. pe.

q Testō negocioꝝ util'.vt infra de tu.⁊ ra dis.l.pe.⁊ de eo q pro tu.ncg.ge.l.i.§.si quis ⁊ de neg.g.l.nz §.i hac.l. ⁊ cū pater.

r Eadem actione . neg.g. ⁊ vtili.h.

s Veniet . sic.j.ō re bus dubijs.l.qdā. ⁊ s̄.si cer.pe.l.proide.

t Tutor testō ēt subaudi.⁊ no . certus tutor: vt insti. de.l . §.tutor. ⁊. j.e. l.duo ⁊ cert⁹ ille cui dar̄:vt.j.e.l.tutō ita. Item certus procu rator:vt.j.ō procur . l.dummō:⁊ certus q instituitur heres.vt.j. de bere.insti.l.in tps §.quotiens ⁊ ille cui legatur vt insti.de l.§ incertis . nec obstat. infra de re.du .l.q dam: quia ibi bene certus itelligitur le gatarius. Item non ob .C.de epi.⁊ cle.l. id quod ⁊.l. nulli.⁊. l.si quis ad declinan dum:qꝛ specialia ibi fauore pauperum ⁊ captiuorum.

u Consul sit possūt tamen se excusar̄: vt insti.de excu.tu.§ . ⁊ qui potestatem:at iu dex non posset dare nisi sibi subiectum: nō s̄.de tutel'.l.etiam.

v Testamento alias si quidem ⁊c .alias testamento.

w Factō est.passiue hoc intelligas.i.qui capere possunt ex testa mento alioquin contra:vt insti.qui da.tu.pos. in prin .ubi filiusfa. potest esse tutor:non tamen potest testari actiue: sed quo tempore erit hoc attendendum an obseruabitur quod in hereditate: vel ēt qō in legato dicimus attendendum:vt insti.de bere.qua. ⁊ dif.§ .i extrancis:vel tempus adite hereditatis tantum.quod magis uī.vt supra eo.l.si nemo:⁊.C.de cadu.tol.§.in nouissimo:⁊ ar . eius quod dicitur de hereditā.⁊ lega.conditionibus:vt infra de reg.cato.l.ca.

x Si quis seruū.ēt suū:ad quod est.j.de testō mili.l.ne.§.si suū. liberum esse . secus si sciret : quia tunc vel directam si esset suus:vel fideicommissariam:si esset alienus haberet libertatem: vt s̄.e.l.si hereditas in fi.⁊ insti.e.§.i.⁊ fa.infra de fideicom:lib.l. gene raliter.§.si quis tu.

y Tutor.vtri eorum videbatur contra:quia non posuit in ptā te:sed cui:ad quod.s̄. titu.i.l.qui habet.§.si pupillus : sed in certitudo hoc hic facit vt ⁊ nō.s̄.e.l.tutor incertus;⁊ facit infra de noua.l.si sticbum.§.fi.x.⁊ de stip.ser.l.sed si ita sti.⁊ de le.ij.l.vnum. §.rogo.sed ar.contra infra de noua.l.si is in fine.

z Filio meo.⁊ sic ōmnibus filijs videtur dedisse:licet singulari nu

honestatis sunt:ut nō debeāt banc ptūeliā satisdatōis sbire c Alis.

a Quod si plēs satisdare pāri sūt tūc idoneoꝝ k pferēd⁹ erit:vt ⁊ tutorū psone iter se ⁊ fideiussoꝝ comparentur. b Ulpia.

c Ꝟ nemo l tutorē ,puocet ad sa tisdatōem:sz existat quidam qui tu tor nō est:desideretqz ut aut satis dent tutores:aut si non satisdēt pa rato sibi satisdare cōmittāt tutelaz: nō est audiend⁹ neqz.n.aut extero cōmittēda ē tutela:aut testō dari tu tores ptra ius satisdatōi subijcien di sūt. d Hoc edictū m ō satisdatōe n ad tutores testamētarios ptinet. sz ⁊si ex inquisitione dati sint tutores marcellus ait ⁊ ad hos ptinere hoc edictuz o :⁊ id oratōe etiā diuorum fratrū si gnificari:iōqz ⁊ illi clausu le p sunt subiecti: vt si cui maior ps tutoꝝ decernat is gerat quē maior pars eligatur: q̄zuis uerba edicti ad testamētarios ptineāt e Testō q āt dat⁹ posthūo tutor nōdū ē tutor nisi posthum⁹ edar̄:dar̄ tñ aduers⁹ eū substituto pupilli negocioꝝ ge storꝝ actio.sz si pt⁹ edit⁹ fuerit dem de hic tutor priusquā quicqz gere ret fmot⁹ a tutela fuerit:⁊ hic eadē actōe r tenebit̄. si quis plane gessit p⁹ editū partū de eo quoqz q̄ ante gessit tutele iudicio tenebit̄ ⁊ ois ad mīstratio i hāc actōem veniet s .

f Tutor icert⁹ dari ñ p Aul. pōt testō t Quēlibet possu m⁹ tutorē dare:siue is ptor siue cō sul sit u :qꝛ lex.xij.tabu.id cōfirmat

g Testō v tutores hi dari i Dē pñit cū quib⁹ testamēti factō x ē.

h Ꝟ quis tutorē ōderit l Dē filio suo ſuuz y quē putabat li berꝝ eē a cū eēt ſuus:is neqz tutor erit neqz liber. c Affrica.

i Tutor ita recte nō dar̄ illi aut il li filijs meis vtri eoꝝ b uolet tici⁹ tu tor esto. quid.n. dicem⁹ si tici⁹ con stituere nolit vtri ex filijs tutor esse velit:ita aūt recte tutor dabit̄ ticius si volet illi filio meo c tutor esto.

k Ꝟ plēs d tutores l Abolen⁹. sunt a ptor curatorē posci litis causa supuacuū est:qꝛ altero aucto re cū altero agi pōt. m Ofilius.

l Aob⁹ e pupillis tutor dat⁹ etsi alteri⁹ f tutela se excusare pōt : cū res separate g sint:attamē alteri⁹ tutor manet. p Apinia.

m Ure nr̄o tutela cōiuz liberoꝝ mr̄i testō pr̄is frustra mādat̄ h : nec si puncie preses imperitia lapsus pr̄is uolūtatē seqndam decreuerit successor ei⁹ sniam quā leges nr̄e ñ admittūt rcte seqtur i Honoris k causa tutor datus nō uidebit̄ quez pater l a ceteris tutorib⁹ quibus ge renda mādauit rōnes accipe uolu ut. Propter litē inofficiosi testamē ti ordinandam exheredato filio cui tutorē pr̄ dedit eundē a pretore cō firmari oportz:euētus ēt iudicate m rei declarabit utrū ex testō pr̄is:an ex decreto pretoris auctoritatez ac ceperit. n Ripho.

o Idem fiet n si intestatum decesisse patrem pupilli nomine deffē datur:falsumue testamentum noīe pupilli dicatur.⁊ si patru⁹ extet le gitimus o tutor futurus ab ītestato qꝛ tutorē hēnti tutor dari nō pōt p . nā cōmodi⁹ ipse qui scriptura cōti netur a ptore dabit̄:vt sīn vllo litis p iudicio⁹ iustus tutor auctor pupil lo ad eam litē fiat. q Cū aūt ipse pa truus r quē tutorē legitimū sibi di cebat pupillus eē filiū subiectū cri minaret̄:⁊ ad se legitimā heredita tē ptinere cōtēderet:aliū tutorē pe tēdū Julianus respondit.

p Qui tutelam s testō p Apini.

q Quem pr̄.hoc ipso quod cū proposuit alijs:sed ita si aliuꝰ noluit gere re sine isto:vt.j.de admīni.tu.l.iij.§.i.que est contra.vel dic vt ibi.

r Cuentus etiam tu.quia si succumbat in querela pupillus erit tutor testamentarius.si obtineat erit datiuus:quia cum rumpitur testamentū per querelam ⁊c.que ibi sunt.rumpuntur:vt legata ⁊ tutele vt.s̄.de inof. te.l.qui repu.§.fi.⁊.l.pap̄.§.fi.⁊.s̄.e.l.iij.hodie secus:vt.C.de lib.pre.aut. ex causa.⁊ continua.l.se.cum ista.

s Idem fiet.s.quod confirmatur testamentarius.

t Extet legitimus.extet dico scriptus in testō.nam ꝓfirmabitur vt datus testō:non vt legitimus.vel dic ꝓ ꝙ non erat scriptus patronus: sed alius qui confirmatur patruo excluso legitimo:quia donec speratur testamentaria non est locus legitime.vt.s̄.e.l.si quis subconditiōe:⁊ hec lectura est aptior littere:que sequitur:quia tutorem bñt i ⁊c .

u Non potest.nisi vt.s̄.ti.i.l.quesitum.⁊.l.si quis:⁊ nisi accesserit matri monium:vt.C.in qui.ca.t.b.licet az.⁊ infra de excu.tu.l.propter.§.ij.h.⁊ facit insti.de cur.§.interdum.

v Preiudicio.si enim alius daretur videretur testamentū non valere ⁊ fieri ei preiudiciū:quod hic non est quando idem con firmatur.

w Cū ā t.ipse patruus.s.scriptus i testō tutor:vel dic sm aliā lectura qō ñ erat script⁹ nec ēt ali⁹ script⁹ erat tutor:et facit.j.de excu.tu.l.si pupillū.

x Ali tutelam.secus si a iudice:vt infra de excu.tu.l.nesenius:et ō his

mero fuit locu tus:vt supra e.l.si quis.§.i.⁊ infra de verbo.significa.l. ser uius ait:sed certe bene hoc admitto.sed.l.ista.non facit istam vim:sed an valet tutoris datio facta sub hac cōditione si volet:vel sub illa uter eorū volet.Azo.⁊ primo propter incertitudinem persone cui datur nō valet: in secunda est certa ⁊ ideo valet.at in legato.dic vt infra ō le.i.l.senatus.

§.legatum.⁊.l.si fic:isti.dic vt infra ō ac.⁊ ob.l.sub hac ⁊ de verbo.ob.l.centessim⁹ §.fi .⁊ dic quod dictio si fa cit hic conditionem quan doqz non:vt infra de ꝓdi. sti.l.verba.

a Ꝟ plures. secus si vnus tantum:vt.C. de in lit.dan.tu.l.i. ⁊ infra de tu.⁊ ra.dis.l.si tutor.§.si testamento in fi. §.⁊ insti: de auc.tu.§.fi.⁊ supra ō tu tel.l.qui habet.§.si pupill⁹.

b Modus vel diuersi fuerint testatores:⁊ tunc plana:vel vnus:sed si lij habebant bona mīna: vel alia separata:nec enim exigo ꝙ bona eius pater diuiserit : cum etiam exhe redatis potest dare tutor̄s vt infra.l.proxi.§.fina.

c Alterius.forte liberi. cū iste sit ingenu⁹: vt.C.de ex cu.tu.l.excu . vel etiam pp numerum tutelarum sm primum casum ⁊ etiam sz alium : vt.C.de lib . cā.l.si multis.

d Separate alioquin vna intelligeretur non due: vt infra de excu.tu.l.tria:⁊ in sti.de excu.tu.§. item tria: sed quid tunc forte erit: vt dī.C.qui.nu.tu.l.fi.in fi.

e Ure nostro manda tur.sed cōsilio eius geri recte mandatur: vt in fra.de admini.tu.l.quidez dece.§.pap̄.⁊ repete hic ꝙ nō.s̄.de tu.l.fiñ.⁊.C .quan do mu.tu .of.fū.l.i.⁊ autē . mr̄i.⁊.s̄.de ne.g.l. q aliena §.q̄q̄.item uī contra.j.ad tertul.l.ij.§'.si mr̄ ibi quid tamen si pater ⁊c . sed dic ut ibi.

f Sequatur.vt infra de re bus.eā.l.quāuis.

g Honoris . honorarius dicitur quia honorē ei da tur si alicuius dignitatis sit qui datur . alij qꝛ a pre tore datur:quod non plz: vt nō.infra de solu.l.quod si forte.§.fi.

qui.vt indig.l.post.le.§.amittere.ar.ō.j.de le.ij.l.cum filius.§.non iuſ.

t Excuſationis.aliud ſi tō.q2 de iuſ eſſe ñ pōt.vt q2 mileſ: vt.C.ō le.l.ab adminiſtratiōe:vl minor:vt.j.e.l.q̄ro.§.f. Jtē idē ē ſi remotus ē vt ſuſpectus:ac ſi ſe excuſſz. Jtē idē ſi ñ adminiſtrauit:ſz ceteros adminiſtrāſ per miſſit:vt infra de excuſa.tu.l.quid autem.

u Voluit.i totū l'i ptē: vt j.de leg.i.l.etiam ſi.az.

x Summouend⁹.cū alias teſtator legatur⁹ nō fuerit vt.j.de excu.tu.l.neſenniuſ ſed alias diſtinguit emolumentū legati eēt puenturū ad patrē vl nō:vt.j.ō bis q vt idig.l.poſt le.§.ſi pr̄ quā diſtinc. hic nō admitto cū ꝛ ſi ipſi eſſz relictū poſſz ꝙ ſequi ſi alias relicturus eſſet vt dicta.l.neſennius.

y Non affectione.ſic.j. de le.ij.l.ſi tibi leg. Jtē no.qō iſti filij pdunt p aliū qō ex ſua pſona hēre poſſūt ar.ō j de.l.iij.l.f.§. ſcio . ꝛ de le.ij.l.ſi ticio ꝛ.l.q capere. Jt̄ ꝙ huic.l.j.ō excu.tu.l. tutō §.i.expone vt ibi. Jtē facit j.vbi.pu.edu.l.i.§.f. ꝛ ō ad miſ.tu.l.ita ät §.papi.

z Verbis manumiſſis .i. manumitti iuſſ⁹. ſic iuſſus .i.mitti iuſſus vt.j.de dā. ifec.l.ſi finita.§.p.ꝛ.l.ſi qs iuſſus.ꝛ pone iuſſū manumitti ab ipſo teſtatore:qui dabat eū tutorē: ꝛ erat ci⁹ ꝓprius ſuuſ.ꝛ dic qō ꝓſtabat qō dādo eū tutorē: volebat recedere ab eo qō dixerat eū māumittēdū p fideicō.alioquin ſecus eſſet nā pone primo religſſe libertatē p fideicō . poſtea tutorē dando videt libertatem dare directā vt inſti. q da. tu.poſ §.ſed:q2 ibi ꝛ ī tutelis ꝛc.vt.j.e.l.ſi hēditas.§. i.ꝛ.l.tutor.§.f.ꝛ ō uulg.ſub l.ſi qs eū quē.ꝛ idē ē ſi conuertas ordinē i dubio volūtat defūcti: q2 directa fauorabilior eſt fideicō. q2 eā ſtatim ꝓſequit ar.j.ō.le.ij.l.ſi idē ſeruus.ꝛ j.de ma. teſtō.l.ſi peculiū.§.i.ꝛ.C.ſi neceſſarijs ſuis.l.qdam in pri. Jtē facit bene ad rōnē iſtā.j.de libe. ꝛ poſthu.l. ſi ita.§.regula.illud qdē dici nō poſſz q̄ ille q dabat eū tutorē fuerit rogat⁹ ab ali quo eū manumittere:ꝛ eū nódū manumiſſū det mō tutorē:q2 hoc ipſo ꝓſequeret eo mortuo libertatē directā vt iſti.q da.tu.poſ §.i.vel dic qō hic ſuus erat alienus ꝛ dñs ei⁹ rogatus erat ab aliquo q eū ſibi reliq̄rat:vel aliqd aliud eū manumittere:vel iſte q dabat eū tutorē ī teſtō i codē rogauerat eū dñz : vt eū māumitteret.az. a Teſtō.vt mox ſit tutor añ libertatē:q2 nō vult teſtatō vt liber ſit nz tutor:niſi ab herede manumittat:ſi hoc conſtet alias preſumitur qō velit eū hēre directā:p hoc q̄ datur tutō fz.h.ut modo no.

b Impuberi.fac.C.e.l.i.ꝛ.j.t.i.l.iij.ꝛ ō excu.tu.l.iuriſperitos.§.finali.

c Ex ſnia.liboniani eius ſe.cō.fit mentio.j.ō fal i rubrica: ꝛ.l. ſenatus ꝛ.l.diuus.ꝛ.l.filius.ꝛ.C.de his qui ſibi aſcri.l.ſenatus.

d Cum autem curatorem.non dicit tutorē:q2 hñti tuto.ꝛc.vt.C.q pe.tu. pñt.l.pe.vel dic.i.tutorē.ſic.C.de confir.tu.l.ſi vt ꝓponis.

c Excuſationē.preiudicat ergo ſibi p id qō de iure nō tenuit.ſ.talis datio in teſtō.ſic.j.ad le.iul'.ō adul.l.vim paſ.§.duos.ar.ō.j.de.l.ij.l.cum qs in prin.ꝛ facit.j.de decur.l.ij.in fi.b. Suſpectum.hoc ipo:fz videat ſuſpectus q2 ſe ingerit ſcribendo ſe tutorē.vt.j.de fal.l.vxori.§.i.ꝛ.C.ō ꝓcur.l.q oia:ꝛ.j.rē pupilli.ſal.fo.l.datiuus.ꝛ hoc itelligit. Jo.cū manu ſua teſtatō declarauit hō ipz ꝛc.vt.ō.dixi.al's ſec⁹.vl dic fz.h.ēt.ſi hoc nō declarauit q̄ ñ ſit remouēdus ſi al's idonei⁹ inuenit:vt.d.l.vx.§.i.ꝛ fa.j.t.i.l.ij.

g d Uolo ſūt.ſenſit.ſic.ō.e.l.ſi qs.§.ſi qs cū:ꝛ.j.de ꝓdi.ꝛ de.l . demōſtratio in pri.ꝛ.j.de v.ob.l.i ꝓuentiōib⁹:ꝛ ō.l.i.l.ſi qs a filio.§.i.fz qd ſi alter decedat uiuo teſtatore.uſ qō ſupſtes ōbeat eē tutor:vt ar.j.de hēr. iſti.l.q ſoluēdo:ꝛ de ō.ēp.l.ſi in emp.§.pe.ar.ō.j.ō adimē.le.l.iij.§.ſi duobz. h Neuter eſt.tutor ꝓcor.ꝛ iſti.de.l.§.tutor ꝛ.ō.e.l.tutor incertus ē.j.de re.du.l.ſi fuerit:ꝛ.j.de here.inſti.l.ī tēpus .j.i.ꝛ.§. de decur.l.ij §.fi.ꝛ.j.ō condi.ꝛ de.l.falſa:ꝛ.ō.de rei vēdi.l.ſi frumentū. §.fi.ꝛ.j.ō ima.te.l.cū ex pluribus ꝛ.ō.de uſufru.l.ſed ꝛ ſi qd . §.interdū: ſed ar.ō.ō.ad.l. acq̄l.ite mella §. ſi plures.item eſt ō.j. de.l.ij.l.viij §. ſi iter ſolutio vt ibi:

i Jſ pr̄ pupille.ſ. exhēdate p ꝙ firmationē iudic nā cuz teſtm ruptuz ſit natiuitate poſthumi nec datio tute.ualz hodie ſecuſ vt nō.ō. e.l.iure . §.fi . an ēt ꝛ poſthumo dabit idē ar.qō.ſic.ō.e.l.ſi quiſ tu.in pri .ꝛ.l.ſi qs filiabus ꝛ.j. de ver.ſi. l.ſeruius ait.

k Uero . poſſe. hz tm excuſationē.vt.j.ō excu.tu. l.ſi.ꝛ.C.de excu.tu.l. teſtō ite ſecus ſi a iudice def: vt. C.q da. tu.poſ.l.neq ꝛ.j.de tu.ꝛ cu.da.ab . l. ius dandi ꝛ.l.i.i ſi.ꝛ.l.di u⁹ ꝛ nō.ō.ō tut.l. ēt.

l Noticiā. nā qdaz dant cā bonoris qui dā pp rez noticiaz: vt.j.de ſol'.l. qō ſi fō te.§.i.ꝛ.ō.e.l.iuſ nro §.i.ꝛ.j.ō admini.tu . l.iij.§.i.b.

m Placet.vt inſti. e.§.ſeruus.

n Legitimā etatē: vt.C.de le.iij.l.f. nec obſtat.C.de le.l.p.q2 h⁹ ñ pōt eē ēt ſi velit vt nō.ō.e.l.q tutelā.

o Utroribuſ illa verba.ſ.filia ñ viuit:tunc ꝛc.ſi ergo extremū tps mortis tūc aduerbiū.ſignifi cat : vt infra de condi.ꝛ demō.l.iiij.§.fi.

p Quz codicil' . ſignificaſſz.ſ. alii quiſ. q Permanerent.ꝛ dati ī codicillis cū eis erunt tutores:qñ dando poſteriores priores nō remouiſſe videtur:vt.C.e.l.ij.ar.ō.ō.de procu.l.ſi qs cuz.§.fi.vel fo2 te dati in codicil'.non erunt tutores:vt.j.de here.inſti.l.f.ꝛ ſecundū hoc no.generale:qō cū ceſſante cauſa ceſſat effectus:ſic inſti.de excuſa.tutor.§.ite inimicitie:ubi dicit nec reconſiliatio.ꝛc.ꝛ.ō.de pac.l.qō dictū.ſed argu.ō.ō.de ritu.nup.l.generali.§.ſi.

r De confirmando tutore vel curatore.

s u Tne. hec lex eſt greca ꝛ prima ſequentis ti . vel dic q̄ non eſt prima: quia alijs non ꝓnumeratur:ſed primo legitur.azo .

t Confirmandis.i.de his tutoribus qui queūt.i.poſſūt ꝓfirmari.

u Et a quibus.ſi hēs a quibus.i.a pre: vt.ō.ti.i.l.ij ſine quibus puta filijs per candē.l. x Et quō.i.quibus verbis: vt.ō.t.i.l.ſi qs itaqz p totū:ꝛ.l.tutor incertus:et.l.tutor ita. y Et vbi oz.alia ō ē pic vl⁹:l' expone.i.q̄ volūtate.i.teſtō l' codicil'.ꝓfirmat: vt.j.dicz .

z Poteſtate.al'.dignitate. a Simpliciter.i.ſine ſatiſdatiōe et ſine iquiſitione: vt.j.e.ti.l.qui a patre ꝛ.l.ſi filio:ꝛ.ō.ti.l.pater i fine.

b Si autem.alius quis.ſiue ergo mater ſiue patronus:vel' pr̄ naturalis filio: vel alius extraneus det tutorē:ſit confirmatio ſemp cuz inquiſitione.azo. c Aſſuetum eſt.vt inſtitu.de cur.§ dantur.

d Melior.confirmabitur:nec ante hz neceſſe ſe excuſare.vt.C. e.l.i.ꝛ.ij.ꝛ ſi ſe excuſat amittit legatū ſibi relictū:ut.j. de.l. ij.cū filius.§.non iuſ.ite quod dicit ꝓfirmandū:vez eſt cū filios beredes inſtituit.alioquin nō ualeret datio:ut.j.de.le.ij.l.peto.§.mſ.uſ

mādatā excuſatōis iuſ ſuſcipe noluerit :ab his quoqz legatis ſūmouēd⁹ erit q̄ fili⁹ ei⁹ relicta ſūt modo ſit legata filij nō affectōe ꝓpria:ſed i honorē patris meruerūt. d Verbis fideicōmiſſi māumiſſus nō iure tutor teſtō daſ p⁹ libertatē itaqz redditā ex uolūtate teſtatoris ad tutelā uocaſ. Impuberi liberto pſon⁹ fruſtra tutorē dabit ſz uolūtate ei⁹ ſi fides iq̄ſitōis ꝓzua ē:p tor ſequeſ. ii. De. Ex ſnia ſenatuſcō. liboniāi tutor nō erit qui ſe teſtō pupillo tutorē ſcripſit.cū ät patris uolūtas b⁰ ipſū māu ſua declarātiſ ambigua ñ eēt eū q̄zuis alij tutores eēnt: curatorē dandū rndi:nec admittēdā excuſatōez quā iure publico hēbat : nec ut ſuſpectū rmoueri. Paulo ſūt tici pr̄ ꝛ fili⁹: dat⁹ ē tutor tici⁹ nec appet ō quo ſēſit teſtator:q̄ro qd ſit iuris.rndi is datus ē qē dare ſe teſtator ſēſit.ſi id ñ appet ñ ius ōficit ſz ꝓbatio. Jgr neuter ē tutor. Leuo. Jſ pr̄ exhēdate filie tutores derit ꝛ teſtm ei⁹ ruptū dicatur nato poſthūo ꝙmodiſſimū ē eoſdē tutores pupille dari ad petēdā ite ſtati hēditatē. Paulus. Quero an nō eiuſdē ciuitatis ci uel teſtō qs tutores daſ poſſit paulus rndit poſſe. Idē paul⁹ rndit:eū quoqz qui ꝓpter rerū notitiā tutor dat⁹ ē ꝓinde i oib⁹ ꝛ adminiſtratōis ꝛ acceſſionis iure ꝓueniri poſſe:atqz ceteros tutores q eo dē teſtō dati ſunt. Luci⁹ tici⁹ bene redeſ iſtituit filios ſuos pupillaris etatis:etſqz tutores his vbis ōdit: filijs meis tutores ſunto gai⁹ meuius ꝛ luci⁹ heros:cui heroti libertatē nō ōdit. fuit aūt heros ifra.xxv. annū etatis. Quero an poſſit libera tē ſibi nēdicare: paul⁹ rndit . Qm placet eū qui a dño tutor ē dat⁹ libertatē quoqz meruiſſe videri : eū quoqz de quo q̄rit ī eadē cā hndū ꝛ liberū qdē ab adita hēditate eē: tutela ät p⁹ legitimā etatē onerari.

Utroib⁹ ita datis Labo. Luciū ticiū tutorē do.ſi is nō uiuit:tūc gaiū plautiū tutorē do.lucius tici⁹ vixerat ꝛ tutelā geſſerat.de inde mortu⁹ erat:trebati⁹ negat ad plautiū ptinere tutelā.labeo ꝓtra. ꝓcul⁹ q̄ labeo ego trebatij ſnīaz,p bo: q2 illa vba ad mortis tps referuntur. Ceuola. Am codicillis iō al' tutores dare ſignificaſſz: qm teſtamēto datos quoſdā defūctos aut excuſatōem hēre poſſe cōperijſſet: an nihilominus qui eoz uiuerent: nec excuſati eēnt tutores pmanerēt .rndi nihil ꝙponi cur nō pmanerēt .

De confirmādo tutore l' curatore

Tne⁹ de confir m Odeſ. mādis q̄rēnt⁹ tutorib⁹ re linq̄m⁹: pauca de his ſcrutemur. ſunt qdā dati recte tutores fz teſtamēta:ideſt ꝛ a quib⁹ oz et quib⁹ oz:ꝛ quō oz: ꝛ ubi oz : pater.n.filijs ul'neporib⁹ quos hz in ptāte recte dat tutorē:ſz ī teſtō : ſi aūt fuerit pſona talis q̄ nō pōt dare:uelut mr̄ aut pr̄on⁹:aut extraneus quis:aut pſona cui nō pōt dari uelut pr̄ filio nō exñti i ptāte:aut filie:aut ſi dixerit deꝑcor curā aut in codicillis quidē nō cōfirmatis ōderit tutorē aut curatorē:tūc q̄ ōficit repleri a pſulari ptāte ꝓſtitutiōes ꝓceſſerūt:ꝛ ſm mētē cōfirmari tutores:ꝛ ſiquidē pr̄ fuerit qui dederit āpli⁹ nihil īquirit qui peſt ſz ſim pliciter eū ꝓfirmat.ſi aūt ali⁹ quis ōderat:tūc īquirit pſonā ſi ē apta. Ampli⁹ ſcare oz qm̄ curator teſtō

quod verius est in neutro cāu valet datio quin opus sit ꝓfirmatiōe sed cum eos nō instituit maior dꝫ fieri ingsitio q̄ cū instituit: vel dic vt.no.C.de test.t.l.mī.⁊ facit.s̄.t.i.l.pater.j.qui pe.tu.l.fi.§.fi.

q Qui a patre.nō iusto.i.solenni.aut non rē.vt illis quibus dar C.e.l.q̄.⁊.s̄.ti.i.l.iij.

f Remittat:qz pr̄nū testimoniū sufficit: vt insti.de sat.tu.§.i. ⁊.C.de epi.audi.l.de creationibus:vt isti. ō tutell'.§.fi.⁊ facit. j.qui p.tu.l.fi.i pri. ⁊.s̄.ti.i.l.pater.

g Patronis.nihil i bonis. maxime:l'hoc i cīneo l' patrono.secus i mre ꝫ qō prio dixi ꝑualꝫ ō cīneo vl' patrono.

h Sequendū eē: cū iquisitione tī: vt.s̄. t.i.l.qui tu.§.fi.⁊ hoc cāu cū istituit cū alias nec iquisitiōe nec sine ingsitione cōfirmat vel hoc erit vex ꝓsus in cīneo.i prono idē quod in mre.

i Tutores ꝓfirmare.q uī ī potuisse facere: vt infra.ti.ij.l. nec mā.ꝫ dic ut ibi.

k Di.s. magistratus

l Cautionem. rem pupilli saluam.fore

m Debuerūt.cū ꝓfirmat sine iquisitione.⁊ sic itelligat tota lex cū nihil reliquerat dictus pfon⁹ ne potibus: qbus ōdit tutorē plana ē.⁊ sic dic eos ꝓfirmādos ac si nulla eoꝝ mētione feciss̄ patru⁹:qz ido nei sī ⁊ eos ess̄ datu rus iudex ēt mentione eoꝝ ī scā ⁊ ita dabit eos cū iquisitiōe vel sine iquisitiōe satisdatione tī ꝑstita sed si ponas aliquid eis relictū uf mixꝫ q̄ dicit q̄ caut.accipe: debuerūt cū debeat fieri cōfirmatio cuꝫ iquisitiōe vt.j.c.l. dicit.⁊ vt dicim⁹ i mre ⁊ i pr̄ono ⁊ i quouis extraneo vt.s̄.e.l.ij.⁊.l.si pr̄onus:⁊.s̄.ti.i.l.pr̄:⁊.l.q tutelā.§.fi .ergo cautio ī est exigēda: vt isti.ō sat.§.it̄ ex iqsitione:ſꝫ ibi loquit i ill'.q simplicit dant ī ꝓfirmant.lꝫ ⁊ i ill'.hodie bul.dixerit exigendā cautionē:vt isti.de atti.tu.§.nos ār:sed hic i ꝓfirmatione q lꝫ dent ex inquisitione:tī sat̄ dār:ſꝫ ꝯ huic uī esse.j.c.l.i. lꝫ secus sit i dato a pre postea ꝓfirmato q ⁊ sīn iquisitione dat ⁊ sine satisdatione:vt.s̄.e.l. ij.vuꝫ aliq̄ iqsitio est necessaria.s.illa de qua fit mentio.§.e.l.i cōfir. ⁊.l.se.⁊.l.vtilitatē:⁊.s̄.t.i.l.pr̄ in fi.l' dic q̄ pōt fieri ꝓfirmatio horū q dant a mre pr̄ono patruo extraneo cū iqsitione:⁊ tūc ī satisdat: l' sine iqsitione:dū tī satisdent:vel hoc est additū a ꝓpillatoribꝰ nouī iuris:vt insti.de attill'.tu.§.nos ār:vel cōfirmatio dꝫ fieri cū iqsitione ⁊ bi magr̄atus q fecerūt ꝓfirmationē sine iquisitione male fecerunt:vnde cū inquisitionē omittebant saltim cautionē exigeř ōbuerunt vnde dicit postea non ante decretum rē.

n Beniqꝫ.iterpōere imo pōt.vt isti.ō satis.tu.al' tutō nūq̄ satisdaret.sed ē hoc itelligendū cū ī vult exigere satisdationē:ſꝫ cū ingsitōne cōfirmare al vt dixi.

o Decernatur.i scīs vel lis tutele:vt.j. de magr̄a.con.l.fi.nec ob insti.de satis.tu.§.si.vt ibi no.⁊ facit.s̄.e.l. mulier ⁊.C.de ma.conue.l.pe

p Si filio.dederit.minus solēnit vt.C.e.l.ij.it̄ nec in solēni testō pōt dari curatō vt isti.ō cur.§.i.ſꝫ si habes primo puberi.pⁿ ea ipuberi plana est lr̄a.⁊ erit iutil' datio tutoris rōe cⁱ cui dat̄ cū dat̄ curator rōe dant̄:⁊ eius cui dat̄:qz ī dat̄ i testō ēt solēni:ſꝫ p̄ꝫ primā

nꝫ a pre rēcte dat̄: ſꝫ datū assuetū ē cōfirmari ab eo q̄ pelt.

m Mulier liberis nō recte testō tutorē dat:sed si dederit decreto pretoris:uī pcōsulis ex inquisitōe ꝓfirmabit :nec satisdabit pupillo rē saluā fore ⁊ si curator a matre testō dat⁹ sit filijs eius decreto ꝓfirmat ex inquisitōe. ¶ Uī.

q Qui a pr̄e tutor script⁹ ē:aut ī iusto testō:aut ī ut lege pcipiebat ꝓfirmand⁹ ē ad tutelā gerēdam: p inde ac si ex testō tutor eēt.i.ut satis datio ei remittat.

r Pr̄onus uī glibꝫ extraneo ipuberi quē brdē istituerit tutorem ōderit ⁊ extra ea nihil i bōis bꝫ pupill⁹: nō male diceť iudiciū ei⁹ sequēdū eē: q ⁊ pr̄onā ei⁹ quē tutorē eē uoluerit nouerit ⁊ ipuberē ita dilexit:ut eū brdē istitueret.

s Tutores a patruo p Alpi. testō datos iussit pretor magr̄at⁹ cōfirmare. Dic cautōēz quo qz accipere ōbuerūt:nec uolūtas ei⁹ g tutorē dar ī potuit negligēti aꝫ magr̄atu ū excusat. ōniqꝫ pretor nō āte decretū iterpōere pōt q̄ꝫ p iquisitōem idōeis ꝓnūciatis. vī sequit ut i tutele tpe soluēdo nō fuerit id qō de bonis eoꝝ fuari non possit ꝓtra magr̄at⁹ actō ōcernat.

t Si filio ipuberi pr̄ tu . Dē. torē:aut puberi curatorē ōderit: citra inquisitōēz pretor eos ꝓfirmare debebit.

u Naturali⁹ filio cui nihil relictū est tutor frustra dat̄ a pre nec sīn inquisitōe cōfirmat. Di querat an ex iquisitōe recte dat⁹ sit tutor q̄t tuor hec ꝓsiderāda sūt:an bic ōderit qui dare potuerit: ⁊ ille accepit cui fuerat dandus:⁊ is dat̄ cui⁹ dā di facultas erat:⁊ p tribunali ōcre

ſꝫ iutilis est datio tutoris qz mius solēnit datus ē it̄ curatoris rōe ei⁹ q dat qz ī pōt dari i testō ēt solēni.aꝫ.⁊ fac̄.s̄.ti.i.l.si pr̄ ⁊ qō non.s̄.l.pri.

q Naturali.secus in legitio ⁊ nāli cui pōt testator dare tutorez siue aliquid ei reliqt siue ī vt.s̄.t.i.l.pr̄.

r Nihil relictū est.alioqn confirmat sine iquisitione: vt.C.e.l.fi.⁊.C.qui mu.t.of.fū.l.fi pri .si āt nullū reliquiſꝫ mī uocaret ad tute.vt.C.qui mu.tu.of.fū . l.fi.vel dic qō si cū istituit: vel aliqd ei rliquit:ꝓfirmatur cū iquisitione:sed cū nihil ēt cū iquisitione ī confirmat:vt hic dicit:vel dic ut i mre no.s̄.e.l.tutores.

s Datus sic a iudice.

t An hic dederit.quis dar ⁊ cui ⁊ qs dari bēs.j.t.ij.p totū ⁊ maxime.l.i.⁊.l. ius dādi.it̄ qō dicit ō certo fa. j.de bo.pos.l.iij.§.pe. ⁊ qs oꝝ.ī bo.pos.ꝑ.l.iij.§.dies.⁊. §.i bonoꝝ.ſꝫ ꝯ ad idē.s̄.ō tute.l.qui bꝫ .§.pe.solu . vt ibi ⁊ eodem mō rī . ad id quod est.j.t.i.l.nec mā.§.p. est ad aliud necesse vt.j.de tu.⁊ cu.dat̄ ab his.l. scire. §.penul.

u Im cōfirmādo.i facili .i.facile sciri pōt ul' ꝑꝫ ro.subāudi.s. durasse uolū tatē.

x Ante annos.s. plurimos pr̄ tutores dederit.⁊ facit ad ea q̄ sequūt.j. de admi.tu.l.tres.§.i . ⁊.s̄. t.i.l.pr̄:⁊.j.de adi.le.l.iij.§. fi.⁊ .l.iiij.lꝫ sit ar.ꝯ.i.e.t.l. ex pte sed dic vt ibi.it̄ fac. C.de suspec.tu.le.ēt ⁊.s̄.de itro.act.l.ō etate.§.ex cau . ⁊.j.vt i pos.le.l.si is a quo. §.f.⁊.l.se.⁊.j. ubi p.edu.l.i.

y Vel cū.miscuisset.tutores.⁊ dic quod iō ī cōfirmat: qz se excusat ocasione ōcr⁹tat.ut. C.ne.tu.vel cu.l.i.ī fi.⁊.C.q. da tu.pos.l.fi.fin quosdaꝫ ſꝫ nō plꝫ qz ibi de ꝯctu. vectigali.hic ō alio.it̄ illa lr̄a aliter itelligit vt no . C .de excu.tu.l.coloni:ſꝫ hoc iōo qz dānū essꝫ pupillo: qz fisco oia bona secū ꝯbent̄ obligāt.vt.C.qui. cauſ.pi.ta. con.l.i.lꝫ idē sit i pupillo: cui bona tutoris tacite ꝑ admīstratione tenēt.vt. C. de admi.tu.l.ꝑ officio: sed qz potior ē fisc⁹ tpre ergo ⁊ iur fm regulā.C.q potio

¶ De legitimis tutoribus.

l Legitime tutele u Alpi. .l.xij. tabularuꝫ agnatis ōlate sunt ⁊ cōsanguineis ītē patronis.i.bis qui ad legitimā hereditatē admitti possunt . hec sūma prudentia:ut qui sperarēt hāc successionē ijdē tuerentur bona ne

i pig.ha.l.si fund⁹:qz sic est prīnilegiat⁹ fisc⁹:vt pupillus.it̄ qō dic dāno sū subaudi maxie:qz ō facili possꝫ cā dānū pupillo:vt prīa facie apparet aꝫ.p̄dcā hēnt locū qī ante assūptionē tutele ꝯbit cū fisco:si āt postea tenetur falsi.vt.j.de fal.l.i.§.p.

z Utilitatē.cōtinnat p̄cedēti.l.⁊ fac̄ ad.l.istā:q magis mēs q̄ vba ē i tuenda:vt.j.de adimē.le.l.iij.§.condi.⁊ de an.le.l.vij.§.fi.⁊ isti.de le.p.tu. ⁊ ille quas dixi in dicta.l.in confirmando in fi.

a Nabct.i.nouit iudex.vt.s̄.de of.presi.l.illicitas.§.veritas.

b Discessit.sic.s̄.de tu.test.l.si hereditas.§.i.

c Qui dā.al's quedā.⁊ al's auia. d Relicto.ad hoc ut sit curator alioqn cessat hec lex:vt.j.de h.qui.vt idig.le.post.le.§.amittere.

e Susciperet p cōfirmationē iudicis. f Esset parat⁹ hoc itellige cū accepit legatū ignorās se curatorē datū i testō.al's nō possꝫ reliqre curā cū legatū recepiſſꝫ.vt.j.de his q.vt idig.l.post le.§.amittere.

f Non ē recte datū ab auia.aꝫo.vel a patruo vl' ab auo cū curatō ī possit testō dari: vt insti.ō cur.§.i. g Debeat.rē pupilli saluā fo.qō post ꝓfirmationē eēt faciēdū si fieri ōberꝫ:vt excusatio.vt.j.de excu.tuto.l.ne sennius. h Non debere.s.satisdare rē pupilli sal.fo.⁊ ē rō:qz cū iquisitione confirmat vt.s̄.e.l.i.ij.iij.⁊.iiij.⁊.s̄.t.i.l.qui tutelā.§.fi.isti.de cur. §.i.sed ⁊ datus ex iquisitione non satisdat:ut isti:de sat.tu.⁊ cu.§ . ij.aꝫo.

i Peti.i.repeti. k Fideicōmissū.restituendi minori si eius curā nō gerere voluerit.aꝫ.⁊ fa.j.de fideicō.li.l.gnāliter. §.si quis alienū.ibi qō si legatū.⁊.C.de lega.l.q.si legatarius.⁊.s̄.t.i.l.qui tutelam ī pri.⁊ dic vt

c ¶

ibi.item.ꝯ.s̄.e.l.tutores.vbi dicit cū satisdare debere.sed tu dic vt ibi dr

De legitimis tutoribus.

a LEgitime.agnatis.sūt ār agnati rē.vt.j.e.l.sūt ār.r dicūt legitimi vt insti.de le.ag.tute.in pn̄.sic r bonor possessio unde agnati vocāt vnō legitimi:vt.j.nude leg.i rubri.r vnde cog.l.legitimos:r dic si sint idonei non alias:vt.C.e.l.fi.

b Consanguineis . r his q sunt agnati r cognati nā les.nā qdā sūt agnati tm̄: vt adoptiui:r hij nō vocā tur:alij cognati tm̄: nec hi vocāt. c Idest . hic al's est his rē.alias īdē his rē. r da exēplū de pfe q emancipauit filiuz ꝯcta fiducia vt ist̄i.de leg.ag.suc.§.fina.

d Prouidentia.i.rōe nā li vt pōit.C.ō i ius vo.l.ij. r.s̄.de iusti.r iure.l.pe . in pn̄.sz hodie sicut heredi tas agnatiōe nō ispecta ꝓximis ōfert sic r tutela: vt i aut̄.de herede.au . itez.§. ex his:sz sm iura ista secus q: nō succedebāt cognati . vt.C.e.l.i.sz nūqd agnatis deficientib⁹ poterāt admitti cognati ad tutelā. nā ad hereditatē admittebāt . vt ist̄i.de suc.cog.r.j.qs ordo i bo.pos.§.l.i.i pn̄.forte nō q'ex⁹. l.nō vocant cognati ad successionē:sz p pretorē tm̄ sed tutela a testatore l'a iudice vel a lege ōfert. Et non iuenit aliquē ō cognatis vocari ad tutelā ex lege aliqua az.sed ar.ꝯ.s̄.de capi.di.l.tutelas.ibi ex nouis rē.sed nec ibi poni pōt de hoc exemplum.

e Interduz cōsanguinea i.sorori: vt ist̄i. de le.agna. suc.§.cetez i pn̄.r facit ad hoc r ad sequens rn̄.j.e.l. pe.r ist̄i.de le.pa.tu.§.f. itē r not.qō hēditas ad prox. defert:vt.C.ō le.hr̄.aut̄. p⁹ fratres.r ist̄i.ō.l.ag.suc .in pn̄.r.§.si pl'es.

f Si apud.nā defert.quia ꝓximior spat̄ redire:vt.j. de bo.li.l.si i necē.§.si ōpor tatis.sz certe ñ est bona rō sz qdā approbent cā.vt.j. e.l.iij.§.non tm̄ ār.az.sz ibi non erat spes postli.

g A prore dat̄.nisi sint cō patroni apud quos remanet tutela.j.l.iij.§.si duo.r fa.j.ō testa.tu.l.si qs sub ꝓditione. h Interdū latitauit.i. turpit̄ se occultauit:vt.j.q ex ca i pos.c.l.fulcinius.§.quid sit.

i Seruū suū.s.rogati quo casu ex se.cō.fcō ab emilio vicario r iulio seuero ꝓsu lib⁹ peruēit ad libertatē:vt j.de fideicom. li.l.si cum.§. si qs. sunt r alia se.con . vt ēt ist̄i.defideicō.li. k Non hēre.ē tm̄ libert⁹ ei⁹ q manumittere ōbuit vt.j.defideicō.li.l.i fideicō.sic r.s̄.de i ius vo.l.sz r si hoc i fi.i.rn̄.

l Tergiuersatio.i.dolus r fraus. m Subuētere.r i totū ōsistere a p stationē libertat̄.sic.j.de turpill'.l.i.§.in tergiuersatio.

n Idē erit.assignatur⁹ sit q fieri pōt:vt.j.ō assig.li.l.i.i pn̄. r facit.j.e.l. tutela.§.iij.r inst̄i.de le.pa.tu.i fi.sed ꝯ.j.ti.i.l.si impuberi.§.q̄uis.so .ibi

o Legitimā.diminuatione ēt minima vt si sit rogatus.vt.s̄.de tu.l. si arrogatio i pn̄.r idē i ceteris tutelis q i legitimis .r idē i capi.di. tutore legitimi i alijs secus:vt.j.de capi.di.l.tute.ist̄i.q.mo.tu.fi.§. simil i modo.nā r alio differt legitima ab alijs:q: hoc transit ad liberos cetere non vt.s̄.de tutel.l.antepe. et.j.ante prox.§.si duo r facit inst̄i.e.§.fi.

p Tutela nominati.i.ex verbis legis:vt ist̄i.de le.pa.tu.al's.dr defer

dilapidarent̄. Interdū alibi hereditas ē alibi tutela:utputa si ē cō sāguinea pupillo.nā hr̄editas qui dē ad agnatā ptinet : tutela autē ad agnatū.itē i libertinis si sit patrōa: r pr̄oni filio:nā tutelā patroni filio hr̄editatē pr̄ona obtiebit: tantūdē qz erit:r si sit pr̄oni filia r nepos .

Ut apō hostes sit frater iferioris gradꝰ agnato tutela nō deferet . nā et si pr̄on⁹ apud hostes sit:pr̄oni filio tutela nō defertur:sz iterim a p torē⁹ dat̄. Interdū ār ēt sin̄ hr̄editate tutela deferet: iterdū hr̄editas sin̄ tutela:utputa i eo qui latitauit cū suis suis rogat⁹ eēt manumittet̄

Nā generalr diu⁹ pius rescripsit aurelio basso ius pr̄oni eū nō hr̄e bis uerbis:plane tergiuersatio eo rū qui subuertere fideicōmissariā libertatez uelit eo mō puniāt:ne ius pr̄oni acquirāt i eo quē libex esse nolūt. Itē erit si filie libertus assignat⁹ sit. tutela quidē apō fratres remanebit:ut marcell⁹ notat. legitima ār hereditas ad sororē ptinebit .

Legitimā tutelā capi Dē. tis diminutōe pupilli ēt ea q̄ salua citate ꝓtigit āmitti nll'a dubit ē.

Tutela legitia q̄ pr̄onis Dē ōfert ex lege.xij.tabu.nō qui dē spāl'r ul'noiatim ōlata ē:sz p cō seqntias hr̄editatū q̄ ex ipa lege patronis date sūt. ergo māumissa ex lege.xij.tabu.tutor ē siue spōte manumisit:siue ēt cōpul⁹ ex cā fidei cōmissi manumisit. Sz etsi hāc lege emit⁹ ut manumitteret:r ex ꝓsti tutōe diui marci ad aufidiū victorinū puenit ad libertatē dicēdus ē tutorē esse. Plane si forte ex rubria no senatusc̄ōsulto puenerit ad libertatē:nō hēbit tutorē eū qui rogat⁹ ē.sz orcin⁹ libert⁹ effect⁹ ad familiā az testatoris ptiebit : i qua specie icipit tutela ad libros pr̄oni primos ptinere:q̄ ad pr̄onos nō ptinuit:q: quidē i oīb⁹ orcinis libtis locū hz testō manumissis. Si duo pl'esue manumittāt ocs tutores sūt. Sz si ml'r sit iter manumissores : dicendū ē solos masculos fore tutores.

Sz etsi aliquis ex pr̄onis ōcesserit tutela penes ceteros pr̄onos ē q̄zuis ille filiū reliq̄rit. Sz etsi ab hostib⁹ fuerit capt⁹ iteriz soli cō patroni tutores sūt. Sil'i mō r si i fuitutē fdact⁹ sit: appet ceteros eē tutores. Sz si oēs pr̄oni decesserit tūc tutela ad libos eoz icipit p tinere. Proide si alter ex pr̄onis filiū:alter nepotē reliq̄rit:vtruz ad solū illū:an vo ad nepotē tutela ptineat:q: nepos in familia pr̄is sui ꝓximo⁹ ē:hoc appebit ex legitimis hereditatib⁹ . legitima ār hr̄editas ad solū filiū ptinet:ergo r tutela ad solū filiū ōscendit p⁹ filiū tūc ad nepotē. Queri pōt si pr̄oni filio⁹ sit rēotus ul'excusat⁹:an nepoti tutela deferat̄:r marcell⁹ i ea sntia ē ut succedi nō posse scribat.iccirco .n. abierūt a tutela:ut alij i locū eoz dent⁹ nō vt successio admittat̄. Nō tm̄ aūt morte uerū etiā capitis diminutōe successio dz i legitia tutela admitti:q̄re si ꝓximior capite diminut⁹ ē qui p⁹ eum ē succedit i tutele administratiōe. Si parēs filiū ul'filiam ul'nepotē l'neptē ul'deiceps impuberes quos i ptāte hēat emancipet uicē legitimi tutoris sustinet.

Quo ōfūcto si libi pfē i Dē. Octauis existāt: fiduciarij tutōes frīs l'sororis efficūt. Al'. Legitios tutores nēo dat:sed lex.xij.ta.fecit tutores sz ēt bos cogi satisdar̄ certū ē:i tm̄ ut ēt pr̄onū r pr̄oni filiū ceteroszs libos ei⁹ cogi rē saluā fōre satisdar̄ pleriszq uiō at̄:sz hoc cā cognita pretorē statuere ōbere meli⁹ ē:vtrū ōbeat satisdare pr̄on⁹ liberiqz ei⁹ an nō : ut si psona bōesta sit remittat̄ ei satisdatō r maxīe si suba modica sit: si āt patroni psona uulgaris uel min⁹ bōesta sit:ibi dicēdū ē satisdatōez locū hr̄e:ut aut mod⁹ tutele: aut psona: aut cā admittat satisdatōez In legitimis r i his qui a magistratibus dant̄:q̄sitū ē:an vni ōcerni tutela⁹ possit r ait labeo:r uni recte tutelā decerni.posse enim aliquos uel absentes uel furiosos esse:que sententia utilitatis gratia admittenda est: ut uni decernat̄ admīstrato.an igit

ri nomine naturaliter dosignato:vt.s̄.de capi.dimi.l.tutelas.

q Sz p pseqntias.r sic ex ītē q tm̄dē valz.vt.j.ō v.sig.le.nois.§.i.

r Ergo cōpulsus.q: ēt ad hr̄editatē tūc admittitur.vt. C.de bo. pos. ꝯ ta.li.l.i.r.j.de suis r le.l.testō. Sz r si emit: non suis nūmis sed serui pueniētibus oc'is:q: tūc q̄ sui emptoris.locū hz cō

stituio diuoz fratrū ad vrbiū maximuz missa.vt.j.de man̄.l. iiij.r p patrono tūc non hēt̄:vt.s̄.ō i ius vo.l.sz si hac.l.ij.rn̄. r sic ei⁹ hēditas sibi ñ defert̄:sz tutela sic vt dr i eo q pseqt̄ lib tatez ex emilião seu vicinia non se.cō.ut e.l.i.§.iterdum.neqz n.imunitate pēa tri buere dz:vt.j. de interdic.r rel'.l. relegatoz.§.fi.ar.ꝯ.j.de suspec.tu.l.decreto : r de excu.tu.l.sz r milites.§.sz ignominia secus āt ē rubriano vbi nec tutor est.vt. j.proxi.§.

t At aufidiū vt.C.si man.ita ali.su.l.ij.

u Tutorē esse.r ad hereditatē admittat̄ vt.j.de suis r.l.hēdi. l.iteſtato.§.is plāe.

x Plāe.ex rubriāo sc.ꝯ.qō hz locū eū s uū testatoris rogat⁹ sit māumittere vt.j. de fideicō.li.l. cū vero.§.subuentum.

z Sz orcin⁹.i.directe māumiss⁹:vt iusti. de sing.rebus.p fideicō .reli.§.libertas.r. §.q directo.

a Pertinebit . r si filius defūcti sit non vt patronus : sed ut patroni filius ad ius libertoz vēiet: vt.j. defideicō.li.l . si filio⁹ §.erit r facit.j.t.i.l.si impu.§.primo.

Si duos solos masculos . facit .s̄.l.i.§. fi.r.j.e.l.§.iterdū . r §.fi.r ist̄i.ō le.pa.tu. §.fi.r.j.e.l.penulti.

c Hereditatibus.q̄ patronis deferūt in bōis libertoz vt hic r.j.ō opis.li.l.a duobus : r de bo.li.l.libtinus.§.i. r.l. liberti nus preterito. §.i.a liud est in hēdib⁹ q̄ deferunt agnati i bonis agnatoz:vt.j. ō coniun.cū emā.li.l.i. §.liberos autem.

d Bene.q erunt datiui.sic.s̄.de tes.tute. l.si qs sub ꝓditione e Nō tm̄ diminutiōe.ēt minia.ut . s̄.l. pr. r fa.s̄.ō tutel'.l.si arrogati. f Si parēs.legitimi.ē ergo ex mēte ñ ex vbis legis:q: desinit eē agnat⁹ hoc iure.sz hodie vere legitim⁹ dici pōt:ut ist̄i.ō le.ag.suc.§.fi.r facit institu. de legitima patro.tu.

g Quo defūcto fiduciarij.quar̄ ñ legitimi:sic filij patroni sī legitimi.Rn̄.ut ist̄i.de fiduc.tu.itē ē alia rō qr̄ nō sūt legitimi q: ōsierūt eē agnati int̄ se h⁹ iure.ut.C.ō iof.testa.l.fratres:hodie secus.ut.C.de leg.tu.l.iiij.r sic pōt dici legitima:vt.C.de ex.l.aduēs⁹.

h Legitios fecit tutores.dz ergo accedet̄ admīstrādū ut tm̄ tria faciat pr̄i⁹. s.accipiat res p ōcretū iudicis.it faciat iuētariū ut C.arbi.tu.l.f.it iuret:vt i aut̄.vt hi q ob.§.f.itē quartū quod satisdat:secundum quod subijcit. i Sed ēt.cā cognita. de persona

De mitiorib⁹ z curatoribꝰ datis
ab his qui ius dandi habent

z de mó specificauit.de cã dic qz forte nõ diligit pupillũ vt ar.ff.ti. i.l.si ipuberi.vel u f affectare.vnde vt suspecꝰ.vt.s.de ꝓcu.l.q oia z fa.s.de transl.cũ hi.ff.i cã:z.ff.modus:z.ff.sed z psonaꝝ.z fa..s. de te.tu.l.testõ.z isti.de sa.tu.§.i. k In legitimis decerni tutele.i. administratione. l An igr clausulã:qꝫ hẽs.s.ó testária tu.l. testõ datus z.l .si nẽo.§.i.

m Non sat dederit i.si nullus:satis ódit eqpolent.n.ois hõ ñ currit:z nullꝰ hõ currit: ꝑteꝛa quoꝺ signi ficatio sumit ex vni uerso i quo aliqd fal sũ ẽ totã oꝛonẽ falsã efficit.vt.ff de re.du. l.si is.§.vtrũ.sz qd si qdã sat dederũt.qui dã non.rñ.iter eos q nõ sat dedert admit ti supioꝛẽ clausulã. az.z dic nõ sat dede rũt:qz nõ fuit petita vel qz ñ potuerit: vl quia ad tẽpus fuit ꝑ stita qꝫ fl'm est.

n Satisdatio. acci pe nõ posse dici zc.ñ nõnunqꝫ enim zc. z est interpositio.

o Repetitur. vt.s. e.l.ij.rñ.

p Potuerũt ó fcõ vel de iure qz dati sũt ex inqsitione qñ nõ sat dẽt:vt isti.ó sa tis da. tu.§.sz sine in quisitione dari nõ ó berent admistraꝛ: ni si sat dederũt.imo ó bent remoueri.vt.C. ó tu.z cu.l.si sat non de.l.tutoꝛ q z.l.ij.

q Non ẽ nũc qz nõ fuit vel ósijt vl est.i. existit.vt sit tertium adiacens sic.ff.de .le. iij.l.cum res.

r Satisdatio. qz sit honestus vt.s.i pri.

s Ex magna cã.s.si alij sit absẽtes l furio si ut.s.e.l.§.i legitis.

t Ne quis . patro nus tutoꝛ.

u Successionis . qꝫ bz alter patronꝰ i bo nis liberti.

x Per ꝓnonũ . sz nõne idẽ ẽ i legitis tutoꝛibꝰ.i.agnat.az.põt dici ñ ar.s.e.l.tutela le gitima. y Si legi.miutus sit.ẽt minima capi.di.nisi supsit ff pp l.ostãt.vt.C.de.le.tu.l.iij.z.iiij.nouissimo ãt iure ñ sic cũ sola sit spe ctãda cognatõ:vt i ãt.ó hf.ab.itef.§.ex his.z fac.s.de ca.di.l.tu. z i sti.e.§.f.z.qui .mo.tu.fi.§.simili.z.ff.ó.tu.z ra.disf.l.nisi.§.i.z.l.si cum

a adhuc.

a Ntestato ñ fecit.itẽ z alijs modis:qꝫ dic vt isti.ó hẽdi.ab ite. in prin. a Jó diceus.decesserit.cũ vnꝰ solꝰ erat tutoꝛ datꝰ i ite stato.nã secꝰ si plures:vt.s.de tes.tu.l.si qs sub ꝓdi.itẽ bñ dic decesꝰ it.nã nó sic si remotꝰ l excusatꝰ fuerit tũc.n.a ꝓtore dat nõ ad legiti mũ defert.vt d.l.si qs sub ꝓ.z fa.isti.c.§.q ãt.

b Unc ãt a patre.nã i agnatis cognati intelliguntur:vt genus in spẽ:vt.ff.vnde.le.l.pe.z de gradi.l.iuris con.§. inter agna tos.z fa.insti.de leg.ag.suc.in prin.z istitu.eodem.§.i.

c J reliquero.filium.f.meum. d Filio meo.

d Gradu.st.f.filio meo.nã nepos ex filio ẽ mihi i fo.filio meo ipuberi ẽ i tertio ff quoqꝫ meꝰ ẽ ei i ttio az.vt isti.ó gradi.§.ij.z.iij.

e J plures.tu.isti.de capi.di.§.cũ ãt:z.§.fi.z ó le.ag.suc.§.si plu res:z qre hic quod nõ.§.ó tu.z.ra.disf.l.si.tutoꝛ.§.i.

f Gnato nõ obijcit.z ẽ hoc.iõ.qz femia lapsu tꝑis tutelã susci pere nõ põt:alioqn secꝰ:vt.ff.de excu.tu.le.ñ.solũ.§.si libertus:z.s.e. l.i.§.si apud:que sũt.ff. b Habẽtis.bona lfa.i.hẽns.z bona hñt soꝛoꝛẽ:q erat illi filio amita:vel dic legitimꝰ erit tutoꝛ filij fratris. filij dico hñtis soꝛoꝛẽ ꝓsãguineã.z sic ipsa i fa.patruus i tertio ẽ:z hec verioꝛ est secundum prin.l.z infra subijcit.

i Tutoꝛ.soꝛoꝛe consanguinea repulsa sz vtrumqꝫ casum.

k Nec amita.q ẽ in tertio gradu. l Magno.q est in quarto gradu.

m Fratris filij.s.ipsius matertere.z sic isti i quarto gradu:vt isti.de gra di.§.iiij.z fa.s.c.l.i.§.interdũ. n Surdus.de hꝰ dic ut.s.de tu.l.i.§.i. z.ij.z.iij.

q Jnꝰ ãt audiẽs. i. sur daster l'paz audiẽs.

o De tutoꝛib⁹ z curatoꝛibus datis ab his q ius zc.

p Jue pꝛocõsul in quo differt a ꝑside.dic.vt. s. de off.pꝛe.l.i.

q Jꝓcõsulatũ.nõ tñ est ꝓconsul:vt differat a ꝑdic tis.sz ẽ vicariꝰ eiꝰ:vt statiꝫ deꝑsidis vicario dicetur.

r Cõmissa ẽ.ab absẽte ꝑsi de:vt.C.de of.eius q vicez ali.iu.gerit.l.ij.nã z mez i periũ hoc casu delegat.ut. s.de of.eius cui mã.ẽ iuris dic.l.i.§.fina.

s Bare poterit.vt.s.ó of. ꝓcon.z leg.l.pe.z no.qꝫ ius dandi tutoꝛes nõ bz qs ex eo qõ mez iperiũ sit sibi ꝓ cessũ:vel sit ei ꝓcessa iuris ditio:sz ille solꝰ bz cui lex vel se.ꝓ.l'ꝓnceps cõcessit: vt.s.ó tu.l.muto.§.tutões. ꝓnumeraꝛ ãt hic illi qbus hoc ꝓcessũ ẽ:vt.ff.l.iij.z isti. de attil.tu.§.sz hoc iure us qz i fi.sz an ꝓuatus q ipe trauit ꝓiuilegiũ hꝰ ut pos sit tutoꝛes dare.Rñ.sic: cũ .n.aliũ nõ ledat hoc ꝓiui legiũ ualz:vt.C.de ꝑcipib⁹ ipe. off.l.rescripta.z de ꝓ po.scri.cubi.l.finali.

t Legat ꝑsidi.gnãlit acci pe ꝓ oibus supradictis. vt.supra ó off.pre.l.i.

u Eis.s.pupillis.

x Eiusdẽ ꝓuincie.s.oꝛigi narij sic z illi dant q sue iu risditiõis st:vt.C.q da.tu. pos.l.nez.z qꝫ ibi nó.z .ff.e. l.iusdandi.sz.ꝑ.s.ó tu.l.ét ñ fin vnã lectura.so.vt ibi ité fa.C.q ꝓ sua iurisdi.l.i.

y Qsz qdã.appellasset qñ fieri poterat oli. hodie ꝺ vt isti.ó ex.tu.§. q ãt z.ff.qñ ap.sit.l.i.§.i.az.

z Non adesset . sz abesset reip .cã:vt.s.de tu.l.qsitũ.

a Tutoꝛẽ.i.curatoꝛẽ . nisi ex necessitate pꝛo adeunda hẽditate vt.ff.de appellationib⁹.l.cũ vna.§.i .

b Us dandi.datũ est iussu ꝑsidis.vt isti.de attil tu.§.sed hoc iure ñ eni bis iure suo ꝓpetit:nisi substantia sit hodie.ff. quingentos soli dos.vt ibidẽ dr. c Municipio ꝑ.s.ó tutel'.l.ét sz vnã lfaz.solu.ibi.

d Vel agro.i.uilla:vt.ff.dꝫ v.signi.l .fũdi:z fa.s.de off.ꝑ.ur.l.f.z.C.e.l.ne qz.z supra.e.l.i.in.fine.

e Pꝛetoꝛ.pedaneus iudex.i.delegatꝰ:vt.C.de peda.iudi.l.p.al'.dr qui cognoscit de minimis:vt. C.e.ti.l . fi.z.fa.s.de offi.ꝑ.ur.l.v . z de of.ꝑfi.l. fi .z quod ibi nõ. f Nec cõpꝛomissarius.i.ꝑtoꝛ non põt se facere arbi trũ.quod dic:vt.s.de ar.l.sed z si.§.ij.vel dic non põt arbiter se dare tuto rem:licet de hoc compꝛomittatur.

g Illud absente secꝰ in curatoꝛe:vt.s.de tutel'.l.q bz.§.i. z isti.ó cur. §.item iuiti.z.s.de ꝓẽ.l.mutus.§.is qui.

h Absenti.secus in curatore vt.dixi.z.fa.s.de pꝛocu.l.i.§.fi.sed ar.cõtra. supra de adop.l.post moꝛtem.§.finali.

i Nec non igno.z iuito.secus in curatore.vt nõ.s.l.ꝓ.

k Non tñ augendã.quod potest fieri ét constãte matrimõio:ut z do nat.pp nuptias:vt.C.de dona.ante nup.l.fi.az.z fa.s.de iure do.l.siue ge neral'. l Mutande.i.ꝓmutande:vt ex pecunia i rẽ vel eꝫ si mulieri vtile sit vt.s.de iu.do.l.ita constante.

m Nec mandãte.imo videt qõ sic:vt insti.de attil'.tu.§.sed hoc iure:z ff.de admi.tu.l.lucius.§.cũ in testamẽto:que est ꝑ:so. subdito ha benti.al' iurisditionem potest iubere non delegare:vt in ꝓrijs:sed nõ sub dito vel non habẽti iurisdi.non vt hic:est.n.aliud iubere aliud mandare vel delegare.vt in autẽ.vt nulli iudi.§.z hoc vero.z.C.quod cum eo.l.ij . z facit.C.e.l.neqz.z.s.de tutel.l.muto.§.tutoꝛis.

n Si ꝓtor. abroget.bene dicit abroget.qz lz non in totū tollat:derogat tñ in qbusdā vt hic ꝓdicit.est.n.aliud derogare:ꝛ aliud abrogare. vt.j.de v.signi.l.derogare.ꝛ facit.s.de iudi.l.cecus:ꝛ.l.cū ꝓtor.§.cū oēs.ꝛ.l.cū furiosus:ꝛ.s.de bis q sūt sui vel ali.iur.l.patre.ꝛ de postul.l.i.§.cecum.

o Bari oī dic.vt ꝛ.s.de fer.l.ij.sic ꝛ.j.de no.op.nun.l.i.§.itē nuntiatio.ꝛ s.de tute.l.q bz.§.penulti.

p Furioso tutor.si ē pupillus tutor:curator si ē adultus:vt.s.de tute.l. qui bēt in prin.ꝛ.l.muto.in princi. ꝛ.§.surdo.

q Impuberi tutor: qz ñ pōt adire hēditatē sine auctoritate tutoris:vt iusti.ō auc.tu.§.neqz.ꝛ C. de iure deli.l.potuit.ꝛ.l. ifanti secus i bo.pos.ut. C. q admit.ad pos.l. bonoꝝ. licz eo casu idē ui deaꝯ dici posse.vt ibi nō.itē qō ē i hēditatis aditione ē i restitutione que dz fieri ipuberi. vt.j.ad trebel.l .restituta i fi.itē solus tutō nō pōt adire vt pupillo acgrat:vt.C. de iure deli.l.si infanti.ꝛ.l. potuit.sz bo pos.sic:vt.j. ō bo.pos.si pupllo.ꝛ.l.tutor: ꝛ.j.de ap.l.cū i una.§.i. itē restitutio hereditat ei soli nō ē faciēda:vt.j.ad trebel. l.sz nec ipsi:nisi pupill⁹ essz ifans:vt.C.ad trebel. l.fācim⁹ ꝛ fa.s.ō tes. tu.l.si tam.

r Ex cā.s.hac qz cuz curatore fieri nō pōt:vt.j.ō ap. l.cū i vna.§.i.sz alio i adulto:vt.C.de admi.tu.l.cū q dam:ꝛ est ratio. vt nō. dicta.l.cum in vna.

s Tutor.h ēnte ñ rei.p. cā.al' secus cēt vt.s. de tute.l. quesitū.ꝛ.C.q ca. hñti.tu.l.i.ꝛ isti.ō excu.tu. §.itē q rei.p.ꝛ fa.C.q ca.hñ. tu.l.p.ꝛ q da tu.pos.l.curator. itē qd si alius ꝑuenit mſez pupilli.hic ē ar.q nō valz.itē autē.dicit q ꝑcedit alios nisi testamentarios. vt āt.mſi.C.qñ mu.tu . off.

t In facti cā.qz credebaꝯ nō habeꝛ curatorē ꝛ hēbat l'qz credebaꝯ pupill⁹ ꝛ erat adult⁹:l' nō hēre ꝓez ꝛ hēbat.ꝛ sic nō pōt hēre tutorē:vt.j.e.l.scie.ꝛ.C.ō curat. fur.l.i.i ꝓi.ꝛ isti.ō tu. i ꝓi.

u c Curator ad fuerit .i. ꝓns fuēit ꝛ subaudi ꝛ res ꝑeū ꝑnt geri.al'.n.nō itelligereꝯ adesse:vt.s.q. cuiusq uni.l.i.§.ꝛ qō ꝛ sic curator datur:vt.s .ō tutel'.l.solz.itē sec⁹ si abesset.vt.j.e.l.i oēm.ꝛ.l.curatorē.ꝛ isti.de excu.tu.§. itē q reipu.ꝛ.s.de tute.l.qsitū.sz qd si nō hz tutorē ꝑsētē l'absentē: an pōt dari curator respō.sic p legē istā sm az.vt.ꝛ.j.eo.l.curatorem.

x Dis q regi.erubescit.n.ꝛc ut i autē.de nup.§.si vero expectet.

y Filiū.lz in eius sit ptāte. z Dādū.sic ꝛ i iuſ corrigit filiꝰ ꝓez vt.s.de ꝓdi.ob ca.da.l.iij.§.si qs qi.ꝛ tenebit hic filiꝰ reddē rōnē vt qlibz curatō.vt isti.ō attil'.tu.§.fi.ꝛ idē i mſe dicim⁹:vt.C.ō fis.nu.l. hac.§. illō aliud tñ obſuaꝯ i ꝑe:vt.C.ō.bo.q li.l.fi.§.h⁹ ꝑculdubio.ꝛ i āt .ō nup.§.si vo expectet.itē fa.j.de cur.fur.l.i.§.fi.ꝛ.l.iij.ꝛ.l.furiose.

a Biuus qrelā.qō facere potuit mſ.nō tñ habuit necesse.vt.C.q.pe.tu.l. matris:ꝛ.j.ti.i.l.i.ꝛ.l.greca si minores. b Ex ſmonib⁹.sic ergo ex ſmonibus alicui⁹ ꝙicit:sic sane mēti an nō.sic.j.de ꝓdic.isti.l.qdā:az.ꝛ.j . de qōi.l.de minore.§.tortā.itē ex gest.vt i fi.huius .l.nā exteriora idicant secreta animi ēt i alijs aialibus:vt isti.de re.di.§.pauonum.in fi.§.

c Ipuberi p fideicō.hoc refeꝛ ēt ad libratē ut differat a cā sequenti.

d Data sit.i.ſlicta.ꝛ dic ab eoꝝ hēde.l'a diuēsis:sz vn⁹ alteri accedēs cepit vtrūqz debere:vt.j.ad trebel.l.si res alij.§.seru⁹ . ꝛ.l.mulier.§.nō ē.

e Eum.istitutū. f Cogēdū.cū idē dz vtrūqz:l'hꝰs vnū.fideicō.alīō vt.j.ad trebel.l.cogi.§.f.ꝛ fa.§.sed ꝛ si seruo.ꝛ.l.apud iul'.§.grīstia.ꝛ.l . postulante i ꝓi. g Bet.sic.s.de tes.tute.l.idē fiet. h Quoad .j .e.l. curatorē.ō.so.ibi dicit ex cā qp sol.ꝓriū. i Caueaꝯ.i.caueat q daꝯ tutor qp ꝓseruabit hēditatē ab herede:ꝛ qp bñ cā custodiet ab eo.ꝓtineꝯ . n. hec sub illa stipl'.rē pu.sal.fo.l'dicit q hēs caueꝯ dz de hereditate il la ñ diminuenda ꝛ nō deuastāda ar.j.de prouil.cre.l.si creditores. ꝛ no.s.q.sa.co.l.iter eos.vel dic q hēs idēq nūc pronus dz cauere rē pu.sal.fo.restituta hēditate:qz tūc datiuo expulso iste ē legitim⁹ tutor:vt.j.dicit. k Quāuis.exigaꝯ.vt.s .ti.i.l.legitimos.

erit deꝯ⁸:qui tutelā ꝛtineat quoadⁿ restitu aꝯ hēditas ꝛ rē saluā fore ab herede caueaꝯ¹. postea diuus adrianus:ut idē i eo fueꝯ cui directa libtas data fuerit rescripsit. Quāuis aūt a ꝓno rē saluā pupillo fore ñ facile cautio exigaꝯ[k]:tñ senat⁹ ꝓ.ex traneo bēri uoluit eū qui qō i ipso fuit[l]:etiā libertate priuauit ipubere:ꝛ ius gdē[m] liberti qō bz q ex cā fideicōmissi manumittit nō ē ei ablatū:tutela uero sine vinculo cautionis non cōmittitur. quid ergo si nō caueat:nō dubie tutela nō erit apō ꝓnum:sed si puella duodecimuz ānū ipleuerit:tutor[n] desinit[o] eē:qñ tñ minorib⁹[p] annis desiderātib⁹[p] curatores dari solēt:si curator ꝓnus petaꝯ:fides iquisitōis ꝓ uicu lo[q] cedet cautōis. ii Dem.

l Libert⁹ nō al's quoqz patrōi patroneue liberis tutor eē cogit: quā qui iura ꝓnat⁹ spare[r] possūt.

i Noēz rē curator ꝓ Au. dād⁹ ē:in eius tutoris locum qui reipu.cā abfuit, ii Dē.

r Nec ille desinit tutor eē: q ꝛ in oīb⁹[v] qui ad tēpus excusāt iuris ē.

e Si quis ō statu[r] suo li u Alp. tigat:tutorē dari posse pōpo. scribit:ꝛ uerū ē ut ita ōmū[r] teneat datio si liber est. i Dem.

i In dando⁵ tutore ex inquisitione:ꝛ i euz iquirit qui senator[a] est ꝛ ita seuerus rescripsit. ꝓ Aul.

u Si absūt hi qui tutores dare possunt[b]:ꝺcuriōes dare iubētur tutores:dūmodo maior ps[c] cō ueniat:ubi nō est dubiū quin unū ex se[d] dare possunt. d Magistrat⁹ municipalis collegā suuz:qui dare tutorē possit ñ dubiū ē[e] m De.

u Entri tutor a magistratus populi romani dari nō pōt: curator pōtest.nā ō curatore ꝓstituēdo

lꝭ qs a li.§.si qs a li

ber.ꝛ fa.C.de excu. tu.l.libertos:

t In omnem.fa.supra de tute.l.quesitum.ꝛ.s.eo.l.curator.

u n Ec ille oībus.no.qō p⁹ acceptā tutelā pauci deserūt alij prior sus alij ad tꝑs deserūt qp dic p exēpla:vt nō.s.de mino.l.vez.§. ex facto:si ergo hoc rñsuz iteligas i his q.pz⁹ deseꝛt ñ referꝛ ad prin. hec dictō q.p.sed ad.l.precedentē.si āt ad alios q ad tꝑs tunc ad totum referꝛ.ꝛ hec secūda ē veritas.ꝛ.facit.j.de tu.ꝛ ra.dis. l.si tutor ꝛ infra de excu.tu.l.ꝛ non tantū.ꝛ.l.precedenti in fi.ꝛ in.l.se.

z Q q ō statu.sz ñne ōbuit qō stat⁹ i tꝑs pubertaꝯ differri:vt.j. ō carbo.e.l.iij.i.rñ.h.expediat pupillo:vt.i predictā.l.§.due:

y Teneat datio,s.vsqz ad pubertatē:vt.j.e.l.curatorē.ꝛ si liber ñ ē vsqz ad finē cāe;vt no.C.q tu.da.pos.l.i.az.ꝛ no.tacitā itelligi ꝓditionē sic ꝛ.s.de tute.l.furiosus ꝛ de testam̄.tu.l.iure nro.§.fi . ꝛ.l. si quis sub conditione.sub expressa nō potest:vt.j.de reg.iur.l.act⁹.

ȝ In dando.ex inqsitione:in qua quattuor attendenda sūt:vt.s. de confir.tu.naturali.§.i.ꝛ.quintū vt ifra.e.l.scire.§.cū relīqs.

a Beatō,sic.s.ō ꝓcur.l.mior.§.is q ꝛ faꝯ.j.ō ex.tu.l.spadonē.§.sciē

b u Si dare pōt.puta magistratus. c Minor ps ꝑsētiū cū due ptes adsint: vt.s q cuiusq vni.l.nulli.ꝛ l.plāe. Itē dic maiō numerō psonaꝝ l'etate.vl' dignitate l'auctoritate:vt.s.de pac.l.maiorē. Itē faꝯ.j.ō reg.iur.l.aliud.§.referꝛ.ꝛ.j.ad muni.l.q maior.

d Unum ex se.ꝛ ipsū ēt magistratū:vt ifra ti.i.l.directo.

e Non ē dubiū.imo certū ē qp ñ pōt.ꝛ ponit qn,p qp ñ: naz iplicat

in se.negationem ꝛ.ē ratio q2 nō est subditus iurisditioni dātis: vt.s̄.c.l.ius dandi ꝛ de manu.l.apud.ꝛ de manu ui.l.apud.§. apud vel dic qō satis pōt hoc ꝓcedi cū i hoc vnus alteri cōsētit: vt de iurisdict.om.iudicum.l.est receptum ꝛ secundū hoc ponitur qui pro q.ꝛ caue q2 hoc fit in defectū p̄sidis vel iussu eius non aļ: vt.j.c.l. diuus i fi. vel qñ substantia pupilli ē partua: vt instituta de atil.tu.§. pe.

f Entri edicto i.factō de ventre i pos.mit.cuius vba nō hēmus sz sua est.j.de vē.i pos.mit. l.i.§.quotiēs ꝛ.§.mulier ꝛ.§.eligit ꝛ.j. de suspec.tu.l.iij.§.non tm̄.ꝛ.§.si curator uē tri.ꝛ.j.t.ij.l.inter bonoꝛ ꝛ de eo q.p.tur. l.i.§ si qs.

g Curatorē.regula vt illa q̄ vetat tutorē dari hīti vt isti. ō cur.§.iterdū: vl̄ ulla alia:sed tñ cā cognita sit.vt.C.q da .tu. po.l.curatoꝛ ꝛ no.q̄ hec ē vna dr̄a it̄ tu.ꝛ cu.alia ē in p̄i. hui⁹. l.iij.j.de ap.l.cum in vna.§.i.alia q2 curatoꝛ nō dat testō. Itē gnta q2 dat iuito:ni si ad litē:vt isti.ō curatore.§.sz curatoꝛ. ꝛ.§.itē iuiti:ꝛ.s̄.ō tute.l.q hz.§.si pupill⁹. sexta:isti.q da.tu .p. §.certe:ꝛ isti.ō ex.tu. §.dat⁹:itē alia qa tutoꝛ ali⁹ ē testāri⁹ ali⁹ legitim⁹ ali⁹ datiu⁹: curatoꝛ vero tñ datiu⁹ nisi i furioso: vt isti.ō cur.§. itē furiosi:itē tutoꝛ soli pupillo dat vt.j.e.l.scie.cu

atō pupil.ꝛ alijs. Cire.hec lex ē gr̄ca ꝛ multi non hēnt.

i Nō creabūt:vt.s̄. ō regu.iur.l.ij.sz qd i matre ꝛ auia. Rñ. vt in aut.ut debi.§.i.

Si mr̄.alia via no. silia vt.s̄.de trās̄ac. l.cū hi.§.si cum lis.

Sed ꝛ si epytmio i.volūtate testatōis.

m Eos. q nō ptiet ꝛ curatoꝛ iterī dat̄: vt.s̄.l.i oēm pōt ꝛ ip se ageꝛ iterī ꝑ pupil. vt.j.de legationi.l.si absēti.§.i.sz ñ ꝑ alijs ut ꝛ.e.ti.l. paul⁹ i fi.

n Cuz reli.benigni. sic.j.de v̄.obli.l.si qs stip.i fi.

o Semp.injicere nisi sint idonei:vt.j.de fal.l.vxoꝛi.§.i.

p et facit supra de procu.l.que omnia.§.primo.

q consiliarij.i.senatōes sic dicti:q2 coꝝ ꝓsilio vtit̄ princeps vt.C.de le.ꝛ cō.l.humanū dic ergo qō seatoꝛ pōt eē tutoꝛ filio priuati.ꝛ priuatus filio senatoris:ad quod.j.de excu.tut.l.spadonē.§.sci re in silentia.ijs secus:vt.C.de excu.tu.l.finali.

r Imul dari.p̄nt.a iudice:vt faciat ad titulū.tī a lege.vt .s̄.t.i. l.si plures ꝛ a testatoꝛ.vt.s̄.ō tes.tu.l.si q sub ꝓdi.§.plane.

s Ju⁹ vēdicare.sz qd si eos dederit ꝛ ipsi ꝓsēserit decreto: uī valeꝛ datō vt.s̄.ō iurisdi.om.iudi.l.ē receptū.ꝛ.s̄.e.l.vbi.§.si fz vnū itellectū.ꝛ fa.j.ō mu.ꝛ bo.l.vt gradati.ꝛ.C.ō epīs ꝛ cle.l.i eccl̄ijs. ꝛ. j.de ex.tu.l.illud.aliō obtuat i dato i testō:vt.s̄.de tes.tu.l.quero.h.

t Uratorē ex cā.vt q2 tutoꝛē absens: vt.s̄.e.l.in omnem.

u Perseuerat.vt.ꝛ.C.qñ tu.l̄.cu.eē ōsi.l.i.ꝛ no.q2 dixit ex cā.aliud ē it̄ ad cāz q2 tē finita cā finit̄ cura:ut isti.ō au.tu.§.fi.ꝛ.s̄.e.l.si

edicto[r] cōprehēsum ē. Curatorē[s] habēti quomin⁹ ali⁹ curatoꝛ deat regula iuris nō ē impedimēto. De

Cire[b] oz magistrat⁹:qm̄ curatrices miorib⁹ mulieres ñ creabūt[i] Si mr̄ sub hac cōditōe scripsit filios heredes si absoluti a patris ptāte fuerīt absolutis his:ꝛ ꝑ pter hoc heredib⁹ ipse pr̄ curatoꝛ creari nō poterit:ꝛ si uoluerit:ut ñ alia uia[k] hoc q̄ noluit testatrix fiat: ꝛ hoc ita a diuo seuero ꝑmulgatuz est Sz ꝛ si quis a parētib⁹ ꝓhibitus fuerit tutoꝛ eē:hūc nz creari oz ꝛ si creat⁹ ꝛ nō recusauerit,ꝓhiberi eē eū tutorē manēte epytimio[l].

Eos q i legatōe sūt ñ creent tutores vl̄ curatores magistrat⁹:qz ꝭm tps quo i legatōe sūt piculū ad eos nō ptinet[m] Si pfectoriū hoiez in legatōe exīt̄ roman⁹ ꝓriceps ōderit tutorē dimittet[n] Cū religs oz mgr̄atū ꝛ mores creādoꝝ iuestigare.nz.n. facultates nz dignitas est ita sufficiēs ad fidē ut bona electio ꝛ benigni[n] mores Sēp ār̄ marie hoc obtuēt mgr̄at⁹ nō creare eos q uolūt injicere[o] vl̄ igerere seipsos ut creent:ꝛ qui pecūniā dāt:hos .n. ꝛ pēa obnoxios eē lege,pm̄gatū ē

Et qui nō sūt ꝓsiliarij l̄ i De senatores cōsiliariox l̄ senatorū filijs tutores creant:sicut ꝛ cōsiliarij[p]:ul̄ senatores bis qui nō sunt ex cōsiliarijs ul̄ senatorib⁹. De

Jmul plēs tutores dari pōt[q]. Ju⁹ marc⁹ ꝛ seuer⁹ Au. cornelio,pculo rescripserūt in becvba.si qñ desūt in citate ex qua pupilli oriūdi sūt qui idonei videātur eē tutores offm̄ sit mgr̄atuū inquirere ex vicis ciuitatib⁹ honestissimū quēqz ꝛ nomina p̄sidi ,puicie mittere.nō ipos arbitriū dādi sibi vendicare[r]. De

Uratorē ipuberi datū q̄cūqz ex cā[s] pseuerare[t] i diē pubertatis i eadē cura rīdit:ergo p⁹ pubertatē aliū curatorē sibi petere ōbebit:

Hie egresse ānos.xij. De

ōcreto[v] ptoris ex inq̄sitōe dat⁹ est tutoꝛ quasi miori.q̄ro an excusare se ōberet.rīdi ꝭm ea q̄.ꝓponerē ipuberi circa p̄i.ibi q tutelā teneāt ꝛc.que sūt ō.si ār̄ deat simplicit̄ ad oēs cās dari uī.vt.s̄.de tutel.l.q hz.§.fi.ꝛ fa.s̄.c.l.curatoꝛ.item fa..infra de admi.tu.l.quotiens.§.constat.ꝛ.s̄.de pecul.l.eo tempore.

f Hie.decreto expresso errore i decreto alias sec⁹ vt.j.que sen.sine ap.resci.l.i.§.ꝛ.i j.ꝛ.C.qñ ꝓ.ñ ē ne.l.i.ꝛ.ij.h.

tur ei nz excusatōez necessariā[x] esse nz obligari q⁹ nō gereret. Ib Er.

p Apillo q tā rome q̄z in ,puicia facultates hz rex q̄ sūt rome ptoꝛ[y] ,puicialiuz[3] pses[9] tutorē dare pōt.

Libertino tutoꝛes liberti dādi sūt sz si igenu⁹ deat:nec se excusauerit[b] tutoꝛ perseuerabit. Au.

Romanus[c] apulus a iudice appellauerat:dicens se nō ōbuisse dari in tutelā collegā ei quē ipse[d] cum mgr̄at⁹ eēt noiasset suo piculo:ne i vna[e] tutela duplex piculū sustineret ōcreuit[f] ipatoꝛ posse quē ꝛ fideiussoꝛem ,p tutoꝛe eē ꝛ nihilomin⁹ tutorē dari:itaqz deter⁹ ē[s] i tutela.

s Jpegre[b] agāt q tuto De. res dati sūt :vt ītra diez.xxx. notū bis a mgr̄atib⁹ fiat[k] diu⁹ marcus rescripsit.

Qui petant tutores[l] vel curatores:ꝛ vbi petantur.

Patris solicitu[m] de. do i petēdis filio tutoꝛib⁹[m] nō ēt curatoꝛib⁹ obtuat nisi quo casu[n] ipuberi curatoꝛ petendus est. De

Jmioꝛes[o] nō hīt eos qui ex legib⁹ sūt defensoꝛes[p] siquidē tutoꝛib⁹ idigēt pp etatē[q]:pōt peteꝛ cis tutores cōstitui cognati: ꝛ q ꝭm affinitatē sūt familiares parentū masculoꝝ ꝛ femiaꝝ.pōt amici parētū ꝛ educatores ipoꝝ pueroꝝ hoc petere Alij qdē ex electōe[r] ul̄ uolūtate petūt tutores. Sūt ār̄ qdā qui b⁹ necesse ē peteꝛ tutores:puta mr̄ ꝛ libti.ex bis.n. qdā dānū patiūt: bi aūt ꝛ puniūt si ñ petierit eos qui ex legib⁹ ōffensoꝛes sunt:mr̄.n. expellit a legitia filij br̄ditate q̄i exīs ídigna accipe br̄ditatē legitimā negligēs ei ꝓtitui tutorē. Et nō solū si nō petierit eū qui admitti: sz etsi puritatis gr̄a petierit eū qui dimitti poterat:deīde dimisso eo ul̄ abiecto aliū ñ petierit rursū ul̄ ex studio malos petierit: libti ār̄ ex bis cāis accusati apō p̄sidē puniāt ut emendēt si apparuerit ul̄ ꝓpter negligētiā ul̄ pp malitiā nō petijsse:q̄ aūt ō mr̄e dcā sūt oñdūt i epl̄a diui seueri:cuius vba subiecta sūt. De.

x Necessariā.q2 decretū ꝓtinet ipossibile:vt .j.que sentē.sine ap.l.fi.az ꝛ fac in fra de vulg.substi.l. i pupillari.ꝛ.j.de condi.ꝛ demonl̄.p̄.§.cōditionū:ꝛ.j.de ex. tu.l.q testō:ꝛ de bo.li.l.si filius.§.cū filius.ꝛ.j.de eo q ꝓ tu.l.i.§.si qs quasi.ꝛ.j. de col̄.bo.l.filij⁹ eman .ꝛ.C. de peti.heredi.l.si putauit.

y Apillo.pretoꝛ.s. torem dare potest.

z Prouincialium.s. rex que sunt in prouincia.

a Preses fa.C.vbi pe.tu. l.i.ꝛ.j.de ex.tu. l.illud.ꝛ.l. iurispitos.§.cū oriundus.

b Libertino excusauerit q̄ potuit eo ipso q̄ ē igenuus:vt.C.de ex.tu.l.ij.ꝛ. iij. nisi sit p̄fon⁹:vt.s̄.de tutel. l.patronus ꝛ facit.j. de ex. tu.l.cum exoratione.

c Romanus.nā nec ipse fideiussoꝛ nec magr̄atus ꝓputat tale onus i numero triū tutelaꝝ:ut.s̄. ō ritu nup.l.si quis tu .§.i.

d Ipse.s.apulus.

e Ne i vna.hec ē ei⁹ allegatio. f Decreuit. hic incipit respondere.

g Petent⁹ est.ille apul⁹.

h Pegre.i . absentes sint tutores dati a p̄side:nunciāte magistratu.

i Magistratib⁹. magr̄at⁹ defert noia creādoꝝ p̄sidi nō ār̄ ipse dat nisi iussu p̄sidū:vt.s̄.e.l.diuus.ꝛ.l . ius dandi itē magistrat⁹ post dationē denūciat dato tutori .j.xxx.dies. nā ex tunc currūt tpa excusatiōis.l.di ex vt hic:ꝛ.j.ō.ex.tu.l. scif. §.qnquagīta ꝛ.§.oz.potuit ñ dari ēt absēs.vt s̄.e.l.illō

k Fiat.s.tutoꝛib⁹ absētib⁹.

l Qui petant tutores ꝛc. ¶cepta tituloꝝ ordiatio::cū hic titulus debuit precedere precedentem titulum.

m Patris.tutoꝛib⁹: vt. e.l.matris pietas

n Quo cāu.vt ꝛ.s̄.t.i.l.curator.ꝛ.l.i oēz:ꝛ.s̄.ō te.tu. l.iij.ꝛ de tute.l.iij.§.i.ꝛ.l.solz.j.de excu.tu.l.diu⁹.§.pe. ꝛ isti.ō ex.tu.itē q.ꝛ.C.q.c. hs.da.l.i.ꝛ.ij.az.ꝛ.j.ad ttu. l.ij.§.qd si curatores.

o Jminoꝛes hec lex ē egreco translata est i latinum.

p Defensoꝛes.i.tutoꝛes ul̄ curatoꝛes.

q Propt etatē.q2 pupilli sūt. Ex electiōe.i.spōte ꝛ subaudi alij ex necessitate: ꝛ hoc subijcit st̄ ār̄ ꝛc.nō.n.ē,dicēdū qō affines ꝛ amici ex necessitate hoc faciant .sz nec ēt cognati:nec ob.C.de.l.br̄.l.sciāt:q2 illud itellige i agnat̄:ꝛ illis q⁹ deferī legitia hēditas.ab itestato:vt ipsi hēant necesse peteꝛ sic ꝛ mr̄ ꝛ liberti nā non pōt dici qō soli matri ꝛ liberto ponat hec necessitas: vt dicta.l. sciant:ꝛ.j.ad tertul̄.l.ij.§.qō si nepotibus.vbi de auia dr̄:sed hodie in cognatis uī idem quod in agnatis:vt in autē.de here.ab.in.§.ex bis:ꝛ tamñ

Proximioreꝝ dic perdere non sequentes:vt.j.ad tertul̄.l.ij.§.fi.

d Diuus.oēz.qdā non hēnt p̄cedētia:sed hic icipit.l.diuus pius ꝛc. ꝛ totum est interpretatio greci.

t Filioꝝ.j.ad tertul̄.l.ij.§.si mater:

u Legitio.i.legitime.l̄ dic ēt datiuū dic legitimū.az.j.ō v.si.l.lc.ꝛ fac̄.C.e. l.filij⁹.

Diors pupilli.ꝛ adl̄ti:sic accipit miores.s̄.i p̄i.h⁹.l. De

ter curatorē.si hz tutorē l̄ curatorē aliquē dic ei⁹ auroritate ꝓstitutū:vt.C. ō ꝓcur.l.nz nā dat curatoꝛ hīti tutorē:vt.s̄.ō tu.l.solz:ꝛ hīti curatorē:ut

ſ.de tu.l.ſolz:ꝛ hñti curatōē:vt.ſ.r.i.i.l.vētri.ſz qd ſi ñ bz tu.l'.cu. cui⁹ au ctozitate ozdinet. Kñ.petet p ſe.ſz qdā dicūt qō lex illa neqz logt qñ ꝑſti ſtituit ꝓcuratō ad aliꝙ cāz ozdiarie agēd i.ñ ad vnū fatñ:vt hic:nā ꝛ ipſe mioꝛ i hoc bz legitimā ꝑſonā:vt hic dic. ¶ Sibi ipi ergo infanti nō pōt dari:vt.ſ.de tu.l.qui bz.§.ſi pupillus ꝛ fa.infra.l.proxi.

Curatozē videt: vt ꝛ ſ.pri. Kñ.ſz. ꝑ.ſ.ō ꝓcur.l.mut⁹.§.is q : ſz dic vt nō.ſ.ō tutel.l.q bz §.i. ¶ Cū.ſ.tutozē. ¶ Qui petit.ſ.curatōē. d ¶ Judiciū i.petitionē.ꝛ fa.C.q admi. ad bo.poſ.l.bonozum.

e ¶ Bz.C.ſi mr̄.idē ꝓmiſit l.fi.ꝑ.ſo illud i petitiōe tu tōiſ q ex neceſſitatē fac:hic curatoris:qō ñ ex neceſſita te:vt.ſ.l.i.

Qui qualitcūqz ñ ha bet.ſ.j.t.i.l.tutores.§.q ſe. ſol'.ibi geſſit.hic nō . itē ibi ñ erat tutō hic erat:ſz excu ſatione hēbat.

Decreto.magꝛatuū.al' mgꝛatū.al'mgꝛtuū:alingꝛa tū:ꝛ fac.ſ.t.i.l.ubi:ꝛ no:q advltimā ptē rubꝛice reſpi cit hec lex:l'dic q ō vltia p te nihil i nigꝛo ponit:ſz.C. vbi pe.tu.ſic.ꝛ.C.de reli.ꝛ ſump.fu.ꝛ ale.lu . nihil de vltima pte dicitur.

Redēdū ē. ꝓfirmari ō h⁹ dic:vt.ſ.ō ꝓfir.tu.l.ij.

Excuſat.ꝑ.j. ad t.l.ij.§. qd ſi ñ oēs.ſo.hic reliq ſuf ficiūt.vt hic ibi non.

Bz ſi.adiūgi alios q fit qñ⁹ tutoꝛ vinculo neceſſitu dinis iungit pupillo:vt.j. de ſuſpec.tu.l.ſi tutoꝛ.

In ſniaz.ꝛ erit eadē pe na:vt.j.ō v.ſi.l.nomis.§.i.

Bonoꝛ.ſt̄.n.mlte ven dicatiōeſ.ꝛ petitō hrēditat̄ directa ꝛ vtilis ꝛ rei vēdi catio p ſingulis:ſz ñ repel lit a ſingulari fideicō.ut.j. ꝓx.§. Filioꝛ.ſi ipubeſ moꝛiat:vt.C.ad ōtul'.l.mr̄.

Si vo ꝛ aliēo.ſ. māiti.ſi ergo ñ ob.l.C. de leg.hē.l. ſciāt:qꝛ ibi excludit ab ite ſtato.ſz ō ad hūc.§.C.ad t tul'.l.oēz:ſz ibi magis deli qd mr̄:qꝛ trāſit ad.ij. vota ꝛ iō i ſubſtitutiōe punit:ul' foꝛ ſec⁹ i ſimplici legato:vl' fideicō.q i ſubſtitutiōe ulti vt ibi ꝑm az.ꝛ.h.tu dic qō hic fuit relictū i caſū pub tat̄:q pz p ꝓditiōes hic in ſertas q⁹ cāu ceſſatū a pēa erat:vt.ſ.pri.dixi . ſi ergo ſimplicit ē relictū amittit. ar.j.ō ex.tu.l.āticiſſimos.it ꝓ.j.ad ſill'.l.pp ueneni.§.tu tōi:ſz ibi dol⁹ hic negligētia.it alio cāu logt. Que āt viril.aī:pōt tñ ſi uult:vt iſti.ō.ſuſpec.tu.§.ꝓſeqns. ¶ Ignorare.ſec⁹.āt ſi ſic.nā ꝛ ꝑtō pōt curaꝛ:vt.j.ad tertul'.l.ij.§.ñ ſolū:ꝛ.§.ſeqntib⁹. ¶ Judiciū.i.vltia matris uolūtas. ſ ¶ Eligēdos.i.dādos vt.j.t.i.l.ticium.§.a matre.

t ¶ Sed inquiſitio.vt ſupra de confir.tu.l.prima.

u ¶ De adminiſtratione.ꝛ periculo tutorum vel curatorum.ꝛ cetera.

x ¶ Erer . atz ꝑ.i.ꝛ dic ad geredū acceder.ne ſit ꝓ.j.e.l.ita āt.§.geſſiſſe.

y ¶ Extra ozdinē.i.offō iudicis:ꝛ capt̄ pignoꝛib⁹:vt iſti.ō ſatiſdatiōe tu. §.p.mlcta l'indcā ſeu bāno:vt.ſ.ſi qs iuſ.di. ñ ob.l.vnica.ꝛ fac.j.de mu.ꝛ hon. l.ſi qs.ꝛ.C.de ſuſpec.tu.l.iij.ꝛ.ſ.de ven.inſpi.l.i.§.quid ergo.

z ¶ Tēpora.q ſūt.j.de excu.tu.l.qnquaginta.ſed ꝓ.j.de auc.ꝑſ.l.ſi tutō ſo. vt ibi.itē facit.j.e.l.ita autē.§.fi.ꝛ.l.ſe.ꝛ.l.qui iuſſus.ꝛ.C.e.l.ꝛ ſi ſciſſet.

a ¶ Sufficit tutoꝛes cauere.ſ.iudicatū ſolui q̄ preſtāt defenſoꝛes vt.ꝛ.C. e.l.fi.§.defenſionē. Itē nec de rato:vt.C.e.l.tutoꝛes debitū niſi ſz q̄ dicit j.e.l.vulgo:ſz actoꝛ ab eis cōſtitutus caucat.vt.j.rez ra.ha.l.actoꝛ.

b ¶ Licentia ſuſcipiat.q pōt ꝓdeſſe:vt p lit.ꝓteſ.fcāz cū pupillo tutore auctoꝛ fiat iterruptio ꝑſcriptiōis.pupill⁹.n.rndebit.vt.C.de auc.p.l.clar

ꝛ i ei⁹ pſōa poterit ꝓcipi libell⁹:ſz tñ tutō ō calūnia iurat:vt.C.ō iu ra.ca.l.ij.§.q.obſuari.nā illa clar:ꝛ illa ꝛ ō iura.ca.ſūt iuſtia. ꝛ ꝓci piūt vba iuramti i ꝑſonā tutōis:qꝛ ipe uī agere ꝛ reſpōdere cū auc toritatē ꝑſtat:vt.C.ō.veteri iuſ.cnu.l.i.§.oīa.n.oli tñ ñ iurabat ō ca lūnia i ſingulis capitlis:vt.C.ō iura.ca.l.ij.§.ſi.niſi i cēt casib⁹: vt i no.ope.nū.ut.j.ōno. op. nū.l.de pupillo. §. q.op⁹.ꝛ i dā. ifec. vt.j.ō dā.ifec.l.q bo na.§.q.alio:ꝛ i ōlatō ne iuramti:vt.ſ.ō iu iu.l.iuſiurā.§.iuſiu . ſz p iuſtinianū cepit iurari in oī capl'o: ꝛ ſic plures i cā. vt .C. ō iu.ca.l.i ttio p cun dē iuſti.tm̄ ſemel .vt i autē ō hiſ q ing.ad ap.§.fi.alij diſtiguūt alit a q⁹ſit pñdū hoc vt .no.C.ō iur.ca l. ij.i glo.hoc dicūt ꝛc. i filio : dic vt ibi no. in alia glo . que inci pit vt pr̄ i bonis.ꝛc.

c ¶ Nō pñt.vt mioꝛi b⁹.vij.ā.ut.C.de iur. ōli.l.ſi ifāti:vt.j.ꝓx. bi.n.ſz az.i iuſ.uoca ri ñ dñt:vt.ſ.ō i iuſ. voc.l.qſqz i pri.ꝛ de condi.fur.l.ij.ꝛ.C.q legi.per.l.fi.in fi.

d ¶ Vel abſunt .j.ea. l.§.in abſentibus.

e ¶ Suſcipiat. ꝓpoſi ta a tutoꝛibus noie pupillorū querela.

¶ Auctoꝛitatē ꝑſtet: pupillo i ius vocato ꝛ ſe defēdēti l'ipe tu tō ꝓueniat:vt.ſ.§.li centia. ¶ In cāſis licētia uī notari ōzia iter pupillū ꝛ adl'tū vt pꝛio caſu ſit elec tio ex pte mioꝛis vt. ſ.§.licētia.ſo ex pte actoꝛis.vt hic:ſz cer te multo magis hic uī eē idē qō.ſ. vnde dic licē.ē vocar adul tū ſi ipſe velit reſpō dere.nā ꝛ curatō ꝑt.

b ¶ Ut ipſe litē . ſi cu ratō vult.nā adultū pōt exibere ꝛ aucto rari:vt.ſ.in pupillo dictū ē. ¶ Nō ōne gari.ſ.qñ ps mioꝛis ꝓueniē nūc qñ agit.

k ¶ Ex pſōa ſua.i. cu ratoꝛio nomie tm̄ ut ſubijcat:vt.C.e.l.ōbi toꝛib⁹. ¶ Proſpec tu .i.ut ſic ꝓſpiciat officio ſuo.

m ¶ Facientibus pupillis vel adultis:ꝛ facit ad hāc.l.C.de bo. que

n ¶ Ij tutoꝛ.ꝓdēnaueit.i.ꝓdēnari fecerit pupilli ōbitōes:ſic.ſ.ō bis q no.iſa.l.furti.§.mādati:ꝛ.C.de ſacroſā.ecc.l.iubēus.§.hiſ quo qz ꝛ.ſ .ſi ps hē.pe.l.cū multi i ſi. ¶ Dat.ēt durāte tutela:vt hic di cit ſz quoſdā:alij dicūt demū finito officio trāſferri actionē i pupl lū:vt.ſ.ſi qs.cau.l.f.ſz ꝛ ſz eos vtilis dat i minoꝛē:ēt durante offō: vt hic dic.ꝓſtat.n.trāſferri:vt no.C.ō iura.calū.l.ij.i glo.q̄ icipit: ſz ad qd. ¶ Obtulit.ñ.n.pōt dici ſe liti offerr cū hoc faciat ex neceſ ſitate:vñ ſec⁹ē i ꝓcuratoꝛ q ſe liti offert:cū ad hoc nō cogat:ſz ſpōte faciat : vt.ſ.de ꝓcur.l.ſi ꝓcuꝛ.§.fi.ꝛ.l.plauti⁹:ſic ꝛ i ꝓcu differūt:qꝛ tutoꝛ ñ tenet finita tutela:vt.j.qñ ex fcō tu.l.p⁹ mōtē.§.fi.ſz ꝓcur.ſic ut.ſ.ō ꝓcur.l.ꝓcuratō q:ꝛ fa.j.ō re.iudi.l.iiij.ꝛ.C.qñ ex fcō tuto.l.i.

¶ Bz cū:ꝓꝑ ifantiū qb⁹ cāib⁹ē neceſſe ut ipſe iudiciū ſubeat.ut.ſ.l. ꝓr.§.ita tñ. ¶ Impli⁹.ſatiſdederit.creditoꝛib⁹ pupilli ſoluēdo ad certū diē:non dicas iudi.ſol.vt.ſ.l.ꝓxima.§.nec cogendi.

f ¶ Abſtinuit tutoꝛ puppillū p ī ite.reſti.ſatiſdādo.n.videbat adiiſſe

ut.C.ō iur.deli.l.ij.ꝛ hoc ſi erat ifāſ:alſ actꝰ ꝛ volūtaſ pupilli ē neceſ
ſaria vt.C.ō iu.deli.l.potuit:ſꝫ qđ ſi circa aditionē tutō ꝓdicto mō
ſatiſdederit. t Eiꝰ.ſ.tutoꝛis. u Quꝫ ſi quēadmodū tpi.ſ.tutoꝛi q
reſtituiť qi leſꝰ ſit pupillꝰ i eo qꝛ ſatiſdatū ē eiꝰ noie cui ſatiſdādū ñ
erat:ꝛ ad nūc vltimū ꝛ penultimū caſū fa.j.de acq.hē.l.ſi pupillꝰ.ꝛ
ſ ō.pč.l.ſi minō:ꝛ.ſ.
ſi qs cau.l.fi. ſꝫ p̄.ſ.
de mi.l.i cāe:ꝛ.C.ō ſi
ōiuſ.mi.l.ij.ſo.vt ibi
x Vel.p ifāte .i.mioꝛ
vij.ā.ut.ſ.l.i.ſ.ita tī
ꝛ.C.ō iu.ōli.l.ſi ifāti
y Quꝫ plures. curato
rē:alꝫ curatoꝛē:alꝫ
curatorē alias curā
z Decernet. vt tī
caueat ceteris: ꝛ ſic
adminiſtret ſolꝰ ſꝫ ſi nō
decernet tī qō unus
fecerit ratū eſt:qꝛ uꝫ
aliꝰ ꝓſētire niſi diſſē
tiat:vt.j.ō cur fu.l.ꝓ
ſilio.ſ.p.ꝛ.f.ꝛ.fač.C.
ſi u.ex plu.l.i.ꝛ.j.e.l.
ſ.q̄uiſ.ꝛ.ſ.apparet.
a Putauit.vt iſti.
de ſatis tu.ſ.primo.
a Teſtamento. mi
nus legitime facto.
b Cōfirmauit.qꝫ ō
buit.vt.ſ.de ꝓfeſſ.tu.
l.ij. c Honorarios
ſꝫ cū iſti teneātur rō
nes ab aliis exigere
vt.j.ſubijcit ergo nō
ſū honorarij:vt.ſ. ō
teſta.tu.l.iure nr̄o.ſ.
i.q̄ ē p̄.ſo.ipꝛope dr̄
hic honorariꝰ:uꝫ dic
qō ibi adminiſtrabat
cū aliis:ꝛ ēt rōnē ab
eis exigere ōbebat.
hic nō adminiſtrabat:
ꝛ dic qr̄ dr̄ hono. vt
ibi no.ꝛ fa.j. de ſo.l.
q̄ ſi fōte.ſ.i. ibi dn̄r
tria genera tutoruꝫ.
d Nec pūtet. qſq̄
redūdare.ſi bēas nō
bñ ē.nā redūdat: vt
ꝛ.j.ſubijcit:ꝛ.j.de ri
tu.nup.l.ſi qs tu.ſ.
ergo priꝰ ꝓueto alio:
vt.C.ſi tu.nō geſ.l.i.
ꝛ de pi.tu.l.i.ꝛ ēt ma
giſtratu.ſꝫ nos:ſi hē
as ſiue nō dic.ſ.ad p̄
ſens:redūdat tī pri
us ꝓueto alio ꝛ ma
giſtratu:ſꝫ uꝫ qō poſ
ſit eligere ēt nō gerē
tē:prius vt.j.de cur.
bo.dā.l.ij.ſ.fi.ſo. ibi
in curatoꝛibꝰ rerum
hic i tu.l'cu.pſonaꝝ:
vel ibi a creditoꝛibꝰ
hic pp geſtiōem ſm
p.uel illa ſm iſtā: vt
ibi nota.

ōbitoꝛes pupillorū uꝫ adl'toꝛuꝫ ex
pſōa ſuaᵏ pſpectuˡ officij i iudiciū
vocare:vl'eis hoc faciēdiᵐ ſuū ac
cōmodare cōſēſū. Dez.
f Quꝫ tutoꝛ ꝺdēnauerit ſuū ipe cō
dēnatꝰ ē pupillo:ꝛ i pupillū poti
actio iudicati actio daťᵒ:ꝛ maxie ſi
nō ſe liti obtulitᵖ:ſꝫ cū nō poſſꝫ uꝫ
pp infantiāᵍ l' ꝓpter abſnātiā:auctoꝛ
ei cē ad accipiēdū iudiciū:ꝛ hoc ēt
diuᵍ piᵍ reſcripſit:ꝛ exīde mlt̄is re
ſcriptis ōclaratū ē i pupillū dādaꝫ
actōem iudicati ſp tutoꝛe ꝺdēnato
niſi abſtineať:tūc.n.nec i tutoꝛem
nec i pupillū: nec pignoꝛa tutoꝛis
capiēda cē ſepe reſcriptū ē. Am
pliᵍ marcellᵍ ait:ꝛ ſi ſatiſdedit tutō
moꝛ abſtiuitᵒ pupillus: fideiuſſoꝛi
bus quoqꝫ eiᵖ ōbere ſubuēiri: ſꝫ
ſi pupillꝰ nō abſtiuit quēadmodū
ipſiʳ:ipſi ita ꝛ fideiuſſoꝛibꝰ eiꝰ ſub
uēiri:maxie ſi p abſnte pupillo uel
p̄ ifanteˢ ſatiſdederit. i Dem.
Plures curatoꝛesᵛ dati ſūt pō
po.li.xxix.ad edez ſcripſit: ra
tū hēri ōbere ēt qō p vnū geſtū eſt
nā ꝛ i furioſi curatoꝛibꝰ ne vtilita
tes furioſi ipediaňᵗ:ꝓtoꝛ vni eoꝝ
curatōꝫ ōcernetˣ:ratūqꝫ hēbit:qō
p eū ſine dolo malo geſtū ē. Si
parēs uꝫ pr̄ qui i ptāte hꝫ ōſtinauit
teſtōᵃ quis tutoꝛ tutelā gerat: illuꝫ
ōbere gerere ꝓtoꝛ putauitᵃ merito
qꝫ parētis ſtať uolūtati: q vtiqꝫ fi
lio recte,pſperit:tm̄ dē ꝓtoꝛ facit: ꝛ
ō his quos pr̄ ōſtinauit teſtō: ipſe
āt ꝓfirmauitᵇ:ut ſi parēs ōclarauе
rit quē uelit tutelā adminiſtrare: ille
ſolus adminiſtret:ceteri ergo tutōes
ñ adminiſtrabūt:ſꝫ erūt hi quos uul
go honoꝛariosᶜ appellamꝰ:nec pu
tetᵈ qſq̄ꝫ ad hos piculū ñ redūdaŕ
cōſtat.n.hos quoqꝫ excuſſis priꝰ
facultatibꝰ eiꝰ q geſſerit conueniri
oporteť:dati ſūt.n.quaſi obſuato
res actꝰ eiꝰ ꝛ cuſtodes: iputabiťqꝫ
eis qñqꝫ cur ſi male eū ꝓuerſari vi
debāt ſuſpectū eū nō fecerunt. aſſi
due igiť ꝛ rōeꝫ ab eo exigereᶜ eos
oꝫ ꝛ ſollicite eos curare q̄ſr cōuer
ſeť:ꝛ ſi pecunia ſit q̄ ōponi poſſit:
curare vt deponať ad p̄dioꝝᶠ cōpa
tōem:blādiunť ei ſibi qui putāt bo

nozarios tutoꝛes oīo ñ teneri:tenē
tur.n.ſꝫ ea q̄ ſupꝛa oñdiᵍˢ Quā
uis āt ei potiſſimū ſi tutelā cōmiſſu
rū p̄toꝛ dicat:cui teſtatoꝛ ōlegauit:
attñ nōnunq̄ꝫ ab hoc ř̄cedeť: vtpu
ta ſi pr̄ minᵍ penſo cōſilio hoc fecit
forte miꝰ.xxv.an.vl'eo tpe fecit:
quo ipſe tutoꝛ bōe uite uꝫ frugi ui
debať:deide poſtea idē cepit male
cōſuari ignoꝛāteᵇ teſtatoꝛe:uꝫ ſi cō
tēplatōe facťatū eiᵍ ei res cōmiſſa
ē:qbᵍ poſtea exutᵍ ē.nā etſi vnū pr̄
ōderit tutoꝛē nōnunq̄ꝫ adiūgūnť cu
ratoꝛes.nā ipatoꝛ nr̄ cū pr̄e ſuo re
ſcripſit:cū duosˡ quis libꝰ ſuos
tutoꝛes ōdiſſꝫ:unū reꝝ italicaꝝ:ali
um rerū aphꝛicanarū curatoꝛes eiſ
adiūgēdos:nec pr̄is ſecuriᵏ ſūt uo
lūtatē Qō i tutoꝛibꝰ ſcriptū ē:ꝛ i
curatoꝛibꝰ erit obſuādū:quos pr̄
ōſtiauit teſtō a prętoꝛe cōfirmādoſ
Apꝑet igr̄ˡ prętoꝛi cure fuiſſe: ne
tutela p pr̄es adminiſtreťᵐ. qppe ꝛ
ſi pr̄ nō ōſtiauerit qs gerere ōbeat
attñ id agiť ut p unū adminiſtreť: ſa
ne.n.facili⁹ⁿ unᵍ tutoꝛ ꝛ actiōes ex
ercet:ꝛ excipit ne per mlt̄os tutela
ſpergaťᵒ Si nō erit a teſtatoꝛe ele
ctꝰ tutoꝛ:aut gerere nolet: tunc is
geratᵖ cui maioꝛ ps tutoꝝ tutelā ō
creuerit:ꝓtoꝛ igr̄ ubebit eos cōuo
carīᵍ:aut ſi nō coibūt:aut coacti nō
diſcernēt:cā cognita ipſe ſtatuet:
qs tutelā geret. Plāe ſi ñ cōſēti
ant tutoꝛes prętoꝛi:ſꝫ uolūt oēs ge
rere:qꝛ fidē nō bñt electo nec uelit
ſuccedanei eē alienī piculi dicēdū ē
prętoꝛē p̄mittere eis oibᵍ gerere.
Itē ſi diuidi ĩter ſe tutelā velit tu
toꝛes audiēdi ſūt: ut diſtribuaťᵍ in
ter eos adminiſtratō. i Dē.
El i ptes uꝫ i regiones: ꝛ ita ſi
fuerit diuiſaʳ unuſ q̄ſq̄ꝫ exceptōe ſū
mouebiť,p ea pteˢ uꝫ regiōe quā ñ
adminiſtratᵗ. i Dem.
Ta āt hec ōpoſitōi pecuniarū lo
cus ē:ſi ea ſumma cōꝛadi.i.colligi
poſſit:ut cōpari ager poſſitᶻ. ſi eiꝫ
tā exiguā ēt tutelā facile,pbatur ex
nūmᵒ refecto prędiū puero cōpa
rī nō poſſit:ōpoſito ceſſat q̄ ergoᵇ
tutele q̄ztitas depoſitōem inducat
uideamᵍ:ꝛ cum cā ōpoſitōis exp̄i

maioꝛi pti fore ſtandū:ſic.ſ.ō pac.l.ꝛ ſuū.ſ.fiñ.alſ i.l.iuriſgen.ſ.fi.ꝛ ō uc
tre iſpi.l.i.ſ.i.ꝛ.j.de ſepul.vio.l.iij.ſ.ſi plures:ꝛ.j.de re.iur.l.aliud.ſ.refe
tur.ꝛ.j.ad muni.l.qō maioꝛ.ꝛ.ſ.qō cuiuſq̄ vniuer.l.nulli:ꝛ.ſ.depoſiti.l.
ſi plures.ꝛ iſti.de ſatiſ.tu.ſ.i.itē ſi nō iueniť maioꝛ ps qō iudex eligit: ad
q̄.C.ō iudic.l.fi.ſ.executoꝛe:ꝛ ō iurei urā.l.iuſiurā.ſ.ſi de qualitate.ꝛ.C.
de.nup. l.i.ꝛ facit infra de
leg.i.l.huius in fine.
q Conuocari.ſic i autē.ō
bere.ab inte.ſ.p.in fi.
r Eis oibus.ſic.ſ. legitia
tute.l. legitios. ſ.p.in fi.ſ.
ſ Item ſi diſtribuatur,a p
toꝛe.ꝛ fa.infra.e. l.actus.
t u El in partes diuiſa
ſ.pretore auctore.
u Pro ea pte. vnuſq̄ſq̄ꝫ
tī ex oī cā:ēt q̄ nō adminiſ
trat conuenitur. vt infra.
e.l.inter in fi.
x Nō adminiſtrat.illud tī
no.qō ſi cā ē agēda i regio
ne mihi deputata ꝓ rebus
tibi cōmiſſis:illā ego ꝓſe
quo.vt.j.e.l.tutoꝛes q p .
ſ.bēſ.niſi i tua regiōe ageř
poſſis:vt.j.e.l.ticiū.ſ.tuto
res.aꝫ.ꝛ facit ad.l.iſtā.C.ſi
ex pluri.tu.l.ij.ꝛ de auct.p.
l.ſi.ꝛ de peri.tuto.l.ij. ꝛ.j.
y Eodem.l.ſi duo in fi.
Ta āt hec continuaťᵘ
cū ſupꝛore.l.iij.ſ.i.in fi.ſ.
z Ager poſſit.poſt depoſi
tione.n.pecunie ꝓpari agē
dꝫ q̄ ſi neglexerit i uſuras
aſtringiť vt.j.e.l.tutoꝛ. q.
ſ.ſi pᵍ:ꝛ.l.ſi tutoꝛ ꝓſtituᵗ.
a Nunmo.i.nūmis:vt.j.
de verbo.ſigni.l.in iuſſu.
b Quero ergo.qbᵍ.ſ.p̄dic
tis modis ñ poſſumᵍ ſcire
quantitatē pecūie depone
de:ſic.ſ.de teſti.l.iij.ſ.i. de
uſurif.l.moꝛa:ꝛ fač ī autē.
vt hi.q.ſ.p.col.vj.
c Cauſa cognita.attento
eo quāti ſūt p̄dia venalia:
l'q ſuſpicāť vēalia futura.
d Per ſingulos.ſ.tutoꝛes
l'dic quēlibꝫ de populo q
ꝓpenſa pietate petit vt in
ſuſpecto tutore vt inſti.de
ſuſpe.tuto.ſ.ſequens.
e Tutoꝛes. qui pecuniaꝫ
pupillarum collegerunt.
f Geſſiſſe. exponit verbū
gerere:qō ē i pri.prime.l.
g Quā geſſēit.i.gerē ſcho
auit ꝛ dic nō añ vt.j.de ſu
ſpec.tu.l.he.enim.ſ.fi.
h Poſtulatio.q.d. actio
tutele finita tutela tī:non
autē coactō ut.ſ.,pr.ꝛ ſꝛa
de auc.tuto.l.ſi tutoꝛ qui.
i Quod ſi qs.p aliū.not.
q̄ p aliū facit:ipſe facere uꝫ
ſic.ſ.de ne.ge.l.iij. ſ.fi.ꝛ.l.
nā ꝛ ſeruius. ut.C.de ne.
ge.l.iij.ꝛ.j.de here.tu.l.ij.
ꝛ.ſ.quod cuiuſq̄ uniuer.l.itē.ſ.i.ꝛ.j.de ui.ꝛ ui.ar.l.i.ſ.deciciſſe:ſed ar.ꝑ
in.e.ti.l.cū fundū.ꝛ de ꝓben.ēp.l.quod ſepe.ſ.ſi qs ꝛ de adop:l.poſt moꝛ
tē.ſ.i.ꝛ.C.de his qui ue.eta.ipe.l.ij.ꝛ.j.de acq.hē.l.paulus.nī p ,pcurato
rē;ꝛ.ſ.de tranſ.l.cū hi.ſ.fi.ꝛ.ſ.ad.l.acql.l.liber hō.ij.Rª.
k Utili.ſ.tutele q mādauit ſicut q ñ geſſit.nā q nō geſſit tenet utili ñ di
recta ut.j.rē.pu.ſal.fo.l.non qi.ſ.i.ꝛ ad hoc.ſ.māda.l.ſi ,pcur.ſ.ſi tutōes.
i Actione.hic aptiᵍ nō.per exemplū .j.e.l.tres tutoꝛes.
m Debitoꝛi.q.ſ.debitoꝛ. n Tenebiť.ſi a ſe nō exegit: ꝛ ſic pꝛima ac
tio ꝓuertiť i actionē tutele:qꝛ iterfuit pupilli:vt.ſ.de ne.ge.l.diuortio.
Debuit.ergo ꝛ nāliť ſolū debitū a ſe dꝫ exigē: ſed dic:vt.j.e.l. quoť .ſ.
itē ſi tp̄rali. ꝛ.ſ.de pe.hē.ſiue poſt.ſ.iuſtū:ꝛ.j.de ſo.l.ſtichū.ſ.aditio.aꝫ.
ꝛ fa.ſ.de ne.g.l.ſi pupilli.ſ.fi.ꝛ.l.ſinā.ꝛ.j.de tute.ꝛ ra diſ.l.ſi tutoꝛe: ꝛ.l.
ſi poſt. p Si tutoꝛ.non admōuit.qd ſi admonuit:ꝛ ipſe noluit. Rñ.
excuſať tu.qꝛ initi adoleſcētes curatoꝛē nō accipiūt.vt iſti.ō cur.ſ.itē.aꝫ.
q Admittať.ſi bēs p.d.di c.i.de lin quať:ſi fine d.dic.ſ.āmonitio ſi vis ex
pone admittatur.recipiať:dꝫ ēt eē.d.ſe exponať. i.cōmittať: tūc pōt eſſe

fine.d.ꝛ fa ad hūc.§.ꝛ ad ſeq̄nt̄ē.C.ar.tu.l.tutor.ꝛ dic vt ibi no.ꝛ.j.eo.l.s tutorib⁹.§.i.ꝛ.j.de fideiuſ.tu.l.i.ꝛ.j.de tu.ꝛ ra. diſ.l.ſi tutorē: ꝛ.l.ſi tutor reipu.§.ſi teſtō:ꝛ.l.ſi tutō poſt:ꝛ.j.e.l.tutor q.§.i. r Poſt ꝓpletū.hic ē.§.ſed quidā nō hēnt. ſ Conſilio ſuo.ſ.tutoris quondā.ac. t Ac tū ē.ac.ne.g.ſec⁹ i ac.fa.hē. ut.C.de ne.g.l.iij.ꝛ.s.fa.her.l.ſi filia.§.familie. az.fa.ꝛ.C.q petunt tutores l.amonere:ꝛ.C.ut cāe poſt. pu.aſſit.tu.l.i.ꝛ.j.ō ap.l.ne gocioꝝ.§.fi.ꝛ.l.tutor ſi: ꝛ. C.de pi.tu.l.fi.ꝛ ō iudi.l.ij. ꝛ.j.e.l.tutores.accur. flo.

q Quidā.decedens.ali as lex:alias.§.accur. v Analogiſtas ab a ꝙ ē ſi ne ꝛ logos qō ē ſermo qi ñ teneāt ſmocinari ſ mīdeꝛ ꝓ geſtione.ide logiſta.i.rō nalis q teneꝛ reddere rōez q vocāt ꝓcura.ceſaris:vt. C.de mō mſc.l.curatō ſ ſm quoſdā a longe qi remoti eſſent ratiocinationibus. y Juſpublicū.ſic.j.de leg. i.l.nemo:ꝛ.s.ō teſ.tu.l.iuſ nſo.ꝛ.C.ō cōdi.iſ.l.iij.ꝛ.j. ō lib.ꝛ poſt.l.ſi ita.§.fi.ꝛ.ꝓ ſonat huic.l.C.ō trāſ.l.ſub ꝓtextu:ꝛ.s.de pac.l.ſi vn⁹ l.illud:ꝛ qō ibi no.ꝛ.s. de ne.g.l.pōpo.vbi dic nuda volūtas:ꝛ.s.de trāſ.l.q cū tutoribus.in fi.h.accurſi⁹. z Hui⁹cautiōib⁹.i.cauteł. a Deſerit.leui culpa ñ do lo:vt i ꝑdicto caſu ad q̄ le uē culpā fit hic relatio: idē qz ꝛ ſi exprimat hoc idē ō iunctus:nec.n.ꝓſtabit ex cā fideicō .tutori qō dolo fēc lz hec lex innuat ꝓrium. b Paſ q al' eſt.§. papini. alias lex pater qui ꝛc. c Mandauit.in teſtāmto ſuo i q⁹ eos tutores dedit: d Eo noie.i hoc q matriſ ꝓſilio gerēt.i .geſturi erāt ꝓſilio mſis:l'dic.i.noie tu. e Integrū .qz ꝛ ſine mſe gerere pōt:vt.j.e.l.ticiū.§. i.ſed ō ē prīcipiū eiuſdez l.ticiū ſz ibi nō erat tutor ꝛ eē poterat ꝓſiliatō hic ñ vt .s.ō teſ.tu.l.iuſ nſo ꝛ eo dē mō.Rñ.ad.l.s.ō exer.l.i §.ſi pl'reſ.q ē ō.vt ꝛ ibi dixi f Cōuenit.ex honeſtate:ſic C.de neceſ.§.l.qdā.§.illo. g Liberatio fcā a ōfūto q ñ ualz vt ſubijcit: ꝛ. j .pr. §.s.ꝛ.proxime.l.qdā dece. b Patris.q ſine ea volū tate gerit. i Interceſſio i.iteruēt⁹ſiue ꝓſiliū az.ꝛ fa cit.j. proximo.§. k Dācipia.C.ꝑ ēp.l.ij ō ſo ibi cū cā ꝛ ſalubre ꝓſili uz hic ſec⁹:vt.j.de leg.i.l.ſi filiuſſ.§.diui. l Bom⁹.q̄ oia oli vēdi dēbat:vt.C.de adi.tu.l.lex q̄ cir ca prīcipiū. m Volūtatē.no.diſcedi qñqz a volūtate:ſic.j.vbi pu.edu. l.i.ꝛ.ij.ꝛ.s.de cōfir.tu.l.pe.ꝛ ō teſ.tu.l.iuſ.nſo:vt.C.e.l.tutelā:ꝛ.j.ō an.le. l.qnt⁹ muti⁹.ꝛ.j.ō.l.iij.l.luci⁹ tici⁹:ꝛ.l.pī filiū.ꝛ.s.ō relig.l.at ſi qs.§.equū ꝛ.j.de ꝓdi.ſti l.qdā:ꝛ.s.e.l.iij.§.q̄uis. Ex q⁹ teſtato i.cora teſtibus vel vicinis. o Quin dēat.qz certe dz ad eū ſpectaſ piculū.ꝛ fa.C.e.l. tutorib⁹ al's tutor:lz ꝛ.l.ꝛ ſi ſciſſet:ꝛ.s.e.l.ꝛ iſti.de le.§.qō āt.ꝛ.s.de p.hē. l.q ſe.ꝛ.l.it̄ ue.§.petitā :ꝛ.C.q mi.ñ poſ.l.ſup fuiſ.ꝛ.C.ō ſpōſa.ꝛ ar.ꝛ ſpō. l.mulier.ꝛ.j.ꝙ fal.tu.l.iij.i fi.ꝛ.s.ō ꝑba.l.veri⁹ꝛ.s.de ac.ēp.l.i.§.i.ſz ar.ō j.de adul.l.denūciaſſe ꝛ faciūt iſta ēt ad.l.ſeq̄ntē. p Reſpiceſ.dic aut da tio tutōis ē ipſo iuſ nulla:ꝛ tūc ñ iputaſ ei ſi nō gerat:vt. C.q da.tu.poſ. l.militie:ꝛ.l.nz aut tenet ꝛ tūc ſi qdē tutor ignorat ſe datū qō ſēp ꝓſumit niſi pupill⁹ ꝑbet de ſcia tutōis:vt.j.l.pr.idē ē vt hic:ſi vo ſciat ſe datū ſci at.nullā ſibi ꝓpetere excuſationē ſtati teneāt:vt hic.ꝛ.j.ō ex.tu.l.q teſtō:ꝛ j.ſi tu.ap.l.ij.ꝛ.C.ō ex.tu.l.q̄q̄.ꝛ.j.e.l.tutor l'cu.ꝛ.l.tutores q p⁹.§.tutō:ſi vo ſciat ſe datū ꝛ ſciat ſibi aliq̄ ꝓpeteꝛ excuſationē ꝛ ñ ꝓſequaſ cā:tūc ex q⁹ iuſſus ē gereꝛ.i.vt puto ex q⁹ lapſa ſū tp̄a excuſatiōis:ꝛ.ꝑbaſ hic ꝛ p cedēs caſus.j.ō excu.tu.l.ſi is q tres.§.illa:ſi vo credat aliq̄ ſibi ꝓpetere nec ꝓpetat ꝛ ꝓponat eā ſtati teneāt ex quo dat⁹ē:ſi vo ꝓponat eā ꝛ ꝓ ſequaſ ſi qdē vincat:nunq̄ ſpectat periculū ad eū:ſi ſuccūbat teneāt ex quo iuſſus eſt vt ꝛ ifra.e.l.qui iuſſus eſt.az.

q Nec ār ꝑbare dz ar.ō.C.de epi.au.l.ſi legīb⁹.it̄ ō.C.ō.pi.tu.l. ſi tutor:ſo hic ex neceſſitate ꝑbat pupillus ſciaz ibi admiſſ⁹ lib.v.rñ.ita ſcripſit:pater tutelam filioꝝ cū filio mīs geri mādauit : ꝛ eo noie tutores liberauit:ſi iccir co min⁹ offīm tutorū integrū erit : ſed uiris bonis cōuenit ſalubre cō ſiliuz mīs admittere:tā ꝛſi nz libe ratio tutoris nz uolūtas pīs aut inrerceſſio mīs tutoris offīm īfri gat. Uſqz adeo aūt lz tutorib⁹ pa tris ꝓceptū negligere: ut ſi pī ca ueret ne qd rei ſue diſtraheret l' ne mācipia diſtrahātur l' ne ueſtis ul' ne dom⁹ :ul'ne alie res q̄ picto ſub iecte fūt:tñ liceat eis cōtenere banc pīs uolūtatē. Ex quo innotuit tutori ſe eē tutorē ſcire dz piculum tutele ad eū ptinere:īnoteſcere aūt qualr cūqz ſufficit:ñ vtiqz teſtato eū cōueniri:nā ꝛſi citra teſtatōez.ſ. vñcūqz cognouit:nulla dubitato ē qn debeat piculū ad ipz reſpicer Hoc ār qō cognouit tu -dē. tor pupill⁹ ꝑbare dz -dē. Tutor qui reptoriū nō fecit : qō uulgo iuētariū appellatur dolo malo feciſſe uideꝛ : niſi forte aliqua neceſſaria ꝛ iuſtiſſima cā alle gari poſſet cur id factū nō ſit. Si quis igit iuentariū dolo nō fecerit i ea cōditōe ē ut teneaſ in id qō pu pilli itereſt : qō exr iureiurādo i litē eſtiaſ:nihil itaqz gerere añ iuenta riū fcm eū oz :niſi id qō nec dilatō nē modicā expectare poſſit. Si tutor ceſſauerit i diſtractōe earū re rū q̄ tpe ōpereūt ſuum⁵ piculuz fa cit:debuit.n.cōfeſtiz offō ſuo fūgi qō ſi cōtutores expectabat ul'diffe rētes ul'ēt uolēres ſe excuſare an ēt ignoſcaſ ei:ꝛ nō facile ignoſceꝛ: de buit.n.prib⁹ ſuis fungi:nō quidez p̄cipiti feſtinatōe:ſz nec moratoria cūctatōe. Cōpetit aduerſus tuto res tutele actio: ſi male cōtraxerūt hoc eſt ſi predia cōparauerint non idonea p ſordes aut grāz: qd ergo ſi nz ſordide nz gratioſe ſz ñ bonā ꝓditōez elegerit recte qs dixerit ſo lā latā negligētiā eos p̄ſtare i hac p te ōbere Si p⁹ ōpoſitōez pecu nie cōpare tutores p̄dia neglexerit ſatis ñ dār.l.i.ꝛ fi.niſi ſit teſtāri⁹ l' cū iqſitione dat⁹ vt i eo.ti.l.nō oī um.it̄ dz ōcreto iudicis accipe res:vt.C.ar.tu.l.fi.it̄ iuraſ vt i aurē. vt hi.q.§.fi. y Poſſit.fa.C.e.l.fi.i fi.ꝛ.l.lex q̄ i f.ꝛ s.de mi.l.ait. p̄tor.§.q̄ſitū. z Si tutor ſuū piculū:ſic.j.ad tre.l.mīr.§.ſz.n.ꝛ. C.e.l.lex.q̄'i fi.ꝛ.l.fi. a Precipit.ſic.j.de iu fiſ.l.edcō.§.cū āt: ꝛ de v.ob.l.ꝓtinu⁹.§.cū ita:ꝛ.j.de.l.ij.l.cū qdā:ꝛ de iu.ōli.l.i.i fi.ꝛ. s. ſi qs cau.l.ij.§.ſi qs cau.ꝛ.j.de ſol.l.ratū:ꝛ.j.ad tertul'.l.ij.§.ſi mater ꝛ.§.confeſtim. b Doratoria.i.longa mora.

Gtō q reptoriū ic dcm:q: repta cōtinet ꝛ iuēta.ꝛ qa iuēta i bonis pupilli ibi ōſcribūt ꝛ dz fie ri mox cū ꝓmode fie ri pōt: lz alit alij di cant:ꝛ i pītia tabel liōis ꝛ iudicis:vt.C. e.l.tutores:ꝛ ibi no. ꝛ fiet vna vici : ꝛ ſi qd addeꝛ bōis: ꝛ ite rū addeꝛ iuētario ꝛ ſcribeꝛ dies ut.C. de cura furi.l.ſi.§. fina. f Defeciſſe uſ.p̄ſū. hui⁹.l.iōqz vt ſuſpec t⁹ remouet ꝛ al' pēaſ patit vt.C.ar.tu.l.fi. ꝛ.j.de ſuſpe.tu.l.iij. §.tutores:ſz an bono rari⁹ tutō l'datus cā noticie q ñadmiſtrat dēat facer.Rñ.ſic.nā idefinite hic dic .Jt̄ oībuſ pōt ſolui: vt.j. de ſo.l.ꝙ ſi forte.§.i. ꝛ.§.ꝛ q noticie. Jtē ad oēs ptinet piculū vt.s.de ritu.nup.l. ſi qſ tu.§.qd ergo.ꝛ.C. de peri.tu.l.i.it̄ coio nē hnt i tu.lz non ad miſtrent:vt.s.l.iij.§. nec puter:ꝛ.d.l.ō pi. tu.l.i.ꝛ .C.ar.tu.l.fi. t Intereſt.ꝑ res ꝛ cās amiſſas:vt.j.e.l. chirographis az.o. u Qō ex itereſſe : ꝛ vltra ēt:vt.s.de i lit. iur.l.ij.i fi.et.l.ſi tutō az.ſz qñ iurabūt.R. i actione tu.ꝛ ſic finī ta tu.vt.j.ō tu.ꝛ ra. diſ.l.niſi:ꝛ.C.de i lit. iur.l.pe.ꝛ ar.j.ō ma. teſ.l.ſi ita fuerit .ꝛ ō fideicō.lib.l.ſi pure i fi it̄ qs. Rñ.ali⁹ tu tor l'curator:l'ēt ipe adultus : vt.s.de in lit.iur.l. vidcamus. x Eū oz .dz ꝛ alia facer añꝙ admiſtret ſ.ſatiſdare rē pu.ſal. ſo.vt.C.de tu.ꝛ cu.q

z Bona.q̄ oia oli vēdi dēbat:vt.C.de adi.tu.l.lex q̄ cir ca prīcipiū. m Volūtatē.no.diſcedi qñqz a volūtate:ſic.j.vbi pu.edu. l.i.ꝛ.ij.ꝛ.s.de cōfir.tu.l.pe.ꝛ ō teſ.tu.l.iuſ.nſo:vt.C.e.l.tutelā:ꝛ.j.ō an.le. l.qnt⁹ muti⁹.ꝛ.j.ō.l.iij.l.luci⁹ tici⁹:ꝛ.l.pī filiū.ꝛ.s.ō relig.l.at ſi qs.§.equū ꝛ.j.de ꝓdi.ſti l.qdā:ꝛ.s.e.l.iij.§.q̄uis. Ex q⁹ teſtato i.cora teſtibus vel vicinis. o Quin dēat.qz certe dz ad eū ſpectaſ piculū.ꝛ fa.C.e.l. tutorib⁹ al's tutor:lz ꝛ.l.ꝛ ſi ſciſſet:ꝛ.s.e.l.ꝛ iſti.de le.§.qō āt.ꝛ.s.de p.hē. l.q ſe.ꝛ.l.it̄ ue.§.petitā :ꝛ.C.q mi.ñ poſ.l.ſup fuiſ.ꝛ.C.ō ſpōſa.ꝛ ar.ꝛ ſpō. l.mulier.ꝛ.j.ꝙ fal.tu.l.iij.i fi.ꝛ.s.ō ꝑba.l.veri⁹ꝛ.s.de ac.ēp.l.i.§.i.ſz ar.ō j.de adul.l.denūciaſſe ꝛ faciūt iſta ēt ad.l.ſeq̄ntē. p Reſpiceſ.dic aut da tio tutōis ē ipſo iuſ nulla:ꝛ tūc ñ iputaſ ei ſi nō gerat:vt. C.q da.tu.poſ. l.militie:ꝛ.l.nz aut tenet ꝛ tūc ſi qdē tutor ignorat ſe datū qō ſēp ꝓſumit niſi pupill⁹ ꝑbet de ſcia tutōis:vt.j.l.pr.idē ē vt hic:ſi vo ſciat ſe datū ſci at.nullā ſibi ꝓpetere excuſationē ſtati teneāt:vt hic.ꝛ.j.ō ex.tu.l.q teſtō:ꝛ j.ſi tu.ap.l.ij.ꝛ.C.ō ex.tu.l.q̄q̄.ꝛ.j.e.l.tutor l'cu.ꝛ.l.tutores q p⁹.§.tutō:ſi vo ſciat ſe datū ꝛ ſciat ſibi aliq̄ ꝓpeteꝛ excuſationē ꝛ ñ ꝓſequaſ cā:tūc ex q⁹ iuſſus ē gereꝛ.i.vt puto ex q⁹ lapſa ſū tp̄a excuſatiōis:ꝛ.ꝑbaſ hic ꝛ p cedēs caſus.j.ō excu.tu.l.ſi is q tres.§.illa:ſi vo credat aliq̄ ſibi ꝓpetere

ſatis ñ dār.l.i.ꝛ fi.niſi ſit teſtāri⁹ l' cū iqſitione dat⁹ vt i eo.ti.l.nō oī um.it̄ dz ōcreto iudicis accipe res:vt.C.ar.tu.l.fi.it̄ iuraſ vt i aurē. vt hi.q.§.fi. y Poſſit.fa.C.e.l.fi.i fi.ꝛ.l.lex q̄ i f.ꝛ s.de mi.l.ait. p̄tor.§.q̄ſitū. z Si tutor ſuū piculū:ſic.j.ad tre.l.mīr.§.ſz.n.ꝛ. C.e.l.lex.q̄'i fi.ꝛ.l.fi. a Precipit.ſic.j.de iu fiſ.l.edcō.§.cū āt: ꝛ de v.ob.l.ꝓtinu⁹.§.cū ita:ꝛ.j.de.l.ij.l.cū qdā:ꝛ de iu.ōli.l.i.i fi.ꝛ. s. ſi qs cau.l.ij.§.ſi qs cau.ꝛ.j.de ſol.l.ratū:ꝛ.j.ad tertul'.l.ij.§.ſi mater ꝛ.§.confeſtim. b Doratoria.i.longa mora.

c Competit. latā negligentiā.i.latam culpā:vt.j.de ver.ſigni.l.ma gna:ꝛ hoc ſpeciale eſt ut ñ veniat leuis:eſt ꝛ alius caſus : vt .C.ar. tu.l.nomina regulariter.ō vt.C.ar.tu.l.qcqd. d Si poſt depoſi tionē.qō dz fieri:vt.s.l.ita āt. d Conueniri.ēt ſine iterpellatio ne:vt.C.i q.cau.i ite.reſti.ñ ē neceſ.l.i minoꝝ:ꝛ ſic ē ar .ō.j.de v.ob. l.ex legati. f Non eſt.vt.j.e.l.cū plures.§.fi.ꝛ.j.ea.l.§.uſure.

g Pecunie.hic debent vſure centeſſime. h Cōuerterūt.ſ.clā az.ꝛ hēat locū qō ſeqt:ꝛ ꝙ eſt.j.e.l.ñ eſtio. i Legitias. imo.cen teſſimas:vt.s.de ne.g.l.q ſine.§.ſed quas:ſo hic legitias vocat.i. cē teſſimas:vt et ibi dixi:et ſic accipitur.C.ar.tu.l. curator:et de uſu.

pu.l.i.alias dr legitima qua quilibet.fm conditionē sue psone pōt stipulari:vt.C.de usur.l.cos.§.super:z hoc mō dr pupillaris qp pupillus fm conditionē suā stipulari.. k Certisse.s.usuras centesimas. l Patri.nisi essent minores pupillarib⁹ vel in ꝓuintia frequentat:qñ tales p̄stari debent:vt.j.e.§.ex ceteris:si.n.nō usu rariū erat ōbitū fiet usurariū:vt.s.ō ne.g.l.si pupil.§.fi.z l. diuortio.§.fi.z.l.qui sine i pr̄i.ergo minō vsura fit maior ut dictum est

a Si tutor.suo noīe. idē si pupilli: vt.j.e. cū .querit i fi.lz qui dā ō.z fa.s.de usur. l.gaius selus:z ar.s. de procu.l.i cā i pr̄i. z de opi.li.l. si ita stipulor.ar.ō.s.de iof. te.l.papinia.§.fz nec ipuberi z.j.ō col.bo. l.nonnūq̄.item facit s.manda l. idemqz. §.si mandauero.

m Si.deponi cōpationē: qz sufficiens ē ad prediū emendum vt.s.e.l.ita autem.

n Si vero .hic pupillares.

o Pupillares.id ē quas pupill⁹.p cōditione sua possz stipulari:vt.C.de usuris. l.eos.§.sup sed ō.j.l. eadē ibi vel si morā z.in.§.que autē. z. vbi dicit legitimā.fz hoc corrigit fz quos dā:ul' verius dic.i.pupillares: si p̄cessit p̄ceptū ibi siue nō z. itez qō hic dicit ē verū post.vi.vel duos menses nouiter creato tutore discesso a veteri:vt.j.l.§.usure. z.l.si tutor consti.

p Et neglectum.z dic cētessime fz.b.fz fz az. pupillares:vt j.prox.l.z.j.dicem⁹. in gl.ibi.i.quando.

q Legitīc.i.centissime: vt i n seqnti cāu subijcit.nā dicit idē solet z.z postea dic grauissimā.b. fz az. dicit.i.pupillarē: vt z.j.in v.vl' si morāz z.z i hoc nō sit idē hic z in seqnti casu. vt cōminatio aliqd operet hic pupillares ibi cētessimas:sed cū ēt sine ꝓminatōne.p stant pupillares:vt in.§.precedēti:ergo nō ur̄ pdesse amonitio: nisi forte in hoc qō nō expectabunt duo vel sex menses:vt ibi nō.z pro hoc qp non expectant duo menses facit littera vel qñ tardius z.

r Sequat.s.nō tanqp validū:fz qi ab eo tpre fuerit i mora z currat usura:nō qp ꝓminatio valeat:vt i ōrio.vt.C.ꝓmi.l'epi.z. ergo nec seqnda:vt.s.de tes.tu.l.iure nr̄o.ar.ad hoc.s.de usur.l.si qs so.§.mora:vel dic ibi spāle.

s Grauissimam.i.centessimam.que legitima quoque vocatur.

t Cū z alia.al' alia:al' alius fm antiquos q i datiuo pronūciabāt alio.vt ibi:z alio uenit:z vēit:z dic pene.i.mulcte:q ē.j.de suspec.tu. l.iij.§.tutores:sic ponit pena ,p multa.s.si qs iust.di.li.i.in princi.

u Sūmaz.quas penes se ē ꝓfitent nec tñ deponūt:vt .s.i.§.si vo fcm nō est

y Que st̄ autē.s.qñ debeāt:z dic pupillares quas ,p ꝓditione sua pōt stipulari pupillus:vt.s.dixi.it̄ no.qp usura al' centessima al' pupillaris:al' ex cōsuetudie regionis.p̄ria pstat duob⁹ casibus.s.qñ ꝓuertit i suos usus clā.vt.j.§.pecunie.it̄ qñ negat se hē ad alēdū:z hz i ueritate:vt.s.idē.§.solent:addit.h. tertiū qñ post p̄ ceptū.§.deposuit.vt.s.ibi si p̄ceptū ē z.ñ fa pstat.v.casib⁹.pr̄ius qñ

icipiet i usuras ꝓueniri[k]:q̄zuis .n. eos a pretore cogi oz ad ꝓpādū:tñ si cesset ēt usuris plectendi sunt tarditatis gr̄a:nisi p eos fcm ñ ē[f] quomi⁹ ꝓparēt. h Pecūie[g] quā i usus suos ꝓuerterūt[b] tutores legitimas[i] usuras p̄stāt:sz b° ita ōmū:si euidēter doceāt pecuniā i usus suos cōuertisse. Cetex nō utiqz q ñ fenerauit l' ñ ōposuit i suos us⁹ ꝓuertit z ita diu⁹ seue. ōcreuit: doceri igit oz i us⁹ suos pecūiā vtisse[k] Vertisse i suos usus pecūiā ñ accipim⁹ eū q ōbitor p̄ris pupilli fuit.deide ipe sibi ñ soluit:hic.n.eas usuras p stabit:q̄s p̄r̄i pmisat Si tutō pecuniā pupillarē suo noīe[l] fenerauit ita ōmū cogeat usas q̄s pcepit p̄stare:si suscipiat pupill⁹ ceteroz⁹ nomin̄ pīculū Si ōponi oporteat pecūias ad p̄dios ꝓpatōez[m]:si qdē fcm ē usure ñ currēt:si vo[n] fcm nō ē:si qdē nec pceptū ē ut ōponāt pupillares[o] p̄stabūt.si pceptuz ē z neglectū[p]:ō mō usuraz uidēduz ē. z solēt p̄tores cōmunari:ut si ñ fiat ō positio :l' q̄zto tardi⁹ fiat legitime[q] usure p̄stēt.si igr̄ cōmiatio itercesserit:iudex q qñz cognoscz ōcretū p toris seqt̄[r] Idē solēt[s] facere p̄tores ēt circa eos tutores q negāt habere ad alēdos pupillos penes se aliqd:ut qcqd ꝓstiterit penes eos eē ei⁹ grauissima[t] usa pēdat:z boc pseq opter iudicē palā ē :cū z alia[v] pene adiectōe.r̄siduarū ār sūmaz[x] pupillares usas ōpēdi oz Que ār sūt[y] pupillares usur uidēdū ē: z appet bāc eē formā usuraz ut eius qdē pecūie quā qs i usus suos cōuertit[z] legitimā[3] usurā p̄ster:sz etsi[a] negauit[b] apō se eē pecūiā z p̄tor ,p nūciauerit ꝓtra eū legitimā soluere ōbebit:l' si morā[c] ōpositōi fecit : et pretor irrogauit ei legitias: sed z si dū[d] negat[c] aliqz q̄zitatez penes se esse pupill' ad onera sua expienda iposuit nēcitatē:z mutuā pecūiā sb legitis[f] usis accipiēdi tenebit̄ i legitimis:idē si a ōbitōib⁹[g] legitias exigit Ex ceteris cāis fz morā ,pui

cōuertit i suos vs⁹ palā vt subijcit z apparet z.fo qñ negat se hēre z ñ hz sed p̄tor decernit cū:hē quo cāu ōcretū ,p vitate accipit̄ ut subijcit:sz z si negauit z.tertio sz az.qñ post p̄ceptū fecit morā ōpositiōi.vt ibi l' si morā z.s.ibi si p̄ceptū z.sz hoc casu dic.h.venire cētessimā vt dixi:z hūc t tiū pōit qñ nō p̄cessit p̄ceptū.quart⁹ ē ibi.sz z si dū negat z.gnt⁹ ibi iō si

cie p̄stabit usas:aut gnciūcess:aut trictes:aut si q̄ alie leuiores[b] i ꝓuincia freqntāt[i] Usure a tutorib⁹ ñ stari exigūt:sz iteriecto tpe ad exigēdū z ad collonādū duoz mēsiū[k] spaciū:idqz i iudicō tutele fuari solet:qō spaciū seu laxamtū tpis nō oz tribui his qui nūmos ipuberū l' adolescētiū i suos usus ꝓuertert. Si quis usas[l] exactas tutor l' curator usib⁹ suis retiuerit:usas eaz agnoscere eos oz:sane.n.qui r̄fert utrū sortē pupillarē an usas i suos usus ꝓuerterit Pecūie[m] qui i arca fuit ēt hr̄des curatoris tā diu usas p̄stabūt : q̄zdiu ñ iterpellauerit:ut loco ōfūcti curator ꝓstituat.

Si tutor,p ꝓtutore condēnet: an ēt i usas cōdēnād⁹ sit q̄rit.z plz ut mltis rescriptis cōtinet : z papi.li. xxij.qōnū ait:ēt i usas eū ꝓdēnandū si suspectū facer̄ supsedit: z qui dē eas ōmū usas cogēdū p̄stare q̄s ēt sue admīstrationis[n] cogitur.

Sciēdū ē tutorē z p⁹ offm finitū usuras debere[o] i diē q̄ tutela r̄stituit

Si tutele agat is cui⁹. t Dē tutela adminīstrata ē:dicēdū ē nonū q̄z diē credite pecunie[p] exp̄ctādā:si forte tutor pecunias credi derit pupilli noīe:q̄rū exigēdaruz dies nōdū uēit:sane qō ad pecūias attinz:ita ōmū uerū ē:si potuit z ō buerit credere[q] :cetex si ñ ōbuit credere:ñ expectabit̄ . t Dē.

Quoties tutor pecuniā pupillarē fenori dat:stipl'atio boc ordine[s] faciēda ē.stipl'ari.n.oz aut pupill⁹ aut ꝑ⁹ pupilli:qō si nz pupill⁹ ei⁹ etatis[t] erit :ut stipl'ari possit nz seruū hēat:tūc ipse tutō stipl'et q̄ i ei⁹ ptāte erit. Quo casu iuli. sepissime scripsit:utilē actōz pupillo dādā.

Sz z si abñs sit pupill⁹ oz tutorē suo noīe[v] stipl'ari Nequaq̄z[x] ābigēdū ē si p̄fa.euz ,p quo fideiussit tutorē ōderit filio suo:offō tutoris cōuenit:ut cū dies pecūie preterierit:creditori ōbitū soluat Et iō si cessāte eo pupill⁹ sue tutele fact⁹ solverit ex cā fideiussoria:ñ solū man

a debitoribus z.itē adicit az.vi.qñ §.precedēte p̄cepto iudicis scā est mora ōpositioni pecūie:vt.s.§.si vero fcm ñ ē al' regularit debet q̄ leuior sit ip̄a regiōc.j. §.ex ceteris. Cōuēnit palā. z Legitimā.i. pupillarez z no. quod incipit.v.cas⁹.

a Sz z si.z hic pupillares.

b Me gauit.nec erat.sz de cretū ,p veritate accipit̄:sz si cēt a die more ut subijcit vel si morā z.c. vel dic qō z hic falso negabat: sed ob aliā cāz qp vt alimēta nō p stārēt:z sic nō cētessima: sz pupillaris currit.

Negauit.z hic pupillares.

d Vel si morā. ñ p̄cedēte p̄cepto iudicis:fm.h.fm. az.p̄cedēte vt subijcit: z p tor irrogauit z.c.i.cōmina t⁹ fuit se irrogaturū:z tñ ñ debebat cētessima hoc cāu sz eū. Sū.hic pupillares.

c Negat:ex iust.

f Legitis.i.pupillarib⁹.

g Debitoribus.z hic pupillares.

h Ex ceteris leuiores.nō graviores legitis : lz sit cō suetudo:vt.C.ō usur.l.eos §.nec liceat:z fa.j.ō .l.i.le. apō iul'.§.usuraz.z.s.ō usuris.l.i. i Freqntāt.subaudi. erunt prestande.

k Usure.duoz mēsiū ab i gressu.tute.sz.ō.j.co.l.si tutor ꝓ.so.ibi.it̄ p⁹ hoc tpus ita demū si potuerit collocare:vt.j.e.l. cū plures.§.f. z.C.de usu.pu.l.iij.it̄ fac i aut̄.vt hi qui.§. quoniam.

l Si quas usuras.eaz usuras.tāq̄ sort̄:vt.j.e.l.q negociationem.§.i.et.fi.et.s. mā.l.idemqz.§. si procurator.z.C.de usu.pu.l.ij.

m Pecunie.ñ iterpellauit qp facere dz:vt ar.s.e.l. ita ar.§.si tutor.z.§.p⁹ ꝓpletū sz z iterpellatiōe fcā debet usure si ea hēdes ꝓsupsert vt.j.de hē. tu.l.cū oñdim⁹ it̄.ō.s.ō usur.l.pecūie.§.fi. ubi idipabil' ē ōbitor a maiori usura si creditor decessit:so.i culpa fuerūt hēdes q ñ petierūt curatorē ꝓsti tui loco defūcti curatores qp facē debuert:ibi ñ ul' ibi

fenerato ñ fuerat dns pecūie. Jo.sz dic sz az.ñ ē ō:qz ibi creditō:hic debitor ōcessit q differūt:vt.s.nautico fe.l.fi:z de usur.l.cū qdā.§.si pupil. et facit.j.e.l.tutores.§.q se.

n Si tutō sue admīstrationis .s.noīe ,ō.j.ad nu.l.libert⁹.§.fi.so.ibi loqt̄ i fideiussor q rē pu.fal fo.,pmitti.vñ sufficit si bi p̄stare idēnitatē: hic i ꝓtutore:sz ar.ꝓ huic so.i e.ti.l.luci⁹.§.i. qz dic eē spāle eo casu q⁹ suspectū facer̄ supsedit.ut hic.z.C.ō usur.pu.l.ij.lz posset dici ibi.l.libert⁹ loq ñ ō pena q̄ usura dr:sz ō alia lz lex luci⁹ ob.et fa.j.de mag.cōne.l.fi. Sciēdū.debere nisi obtulit et deposuit ut.j.e.l.tutō §.fi.et consonat.s.de usur.l.i.§.fi.et.j.co.l.lucius.§.quesi tum et.§.fi.

p Jutele.credite pecunie.sec⁹ē si alicui sit obligat⁹ tutō noie pu.in diē qñ ñ ur̄ expectāda dies:sz stati agit ut.s.de ne.g.l.ij.et.l.si quis mā.lz qdā ꝓdixerūt ibi et agit̄ vt libet l' vt ō idēnitate caueat ut.s.mā.l. si mādauēo.§.ij.et.iij. Cedet.hoc.s.qz tōte ñdū fecēat iuentariū vel nondū satisfecerat vt.s.eo.l.tutor q in prin.et.C.de tu.et cu.q satis non dant. r Non expectabit̄.sic.s.ad vel.l .aliquando.§.fi.

q Quotiens.h° ordie.h° ur̄ hōtatiue dici.nā cū pupill⁹ directā ex sua psona:l' ex psōa tutōis vltie hz qd refert.Rñ.pt dici vt si rō prouē biū illō.meli⁹ ē meū qp nr̄z.nā cū turō stipulat durāte tu pōt agere noie

suo et ipuberis.finita vero ea neutra:sed cū pupillus hz directā tutor ñ experitur suo nomine:sed ipuberis tm̄ et in ea postularet sp ī ite.resti.sed ī ea q̄ suo noīe itentet directā ſm̄ az.ꝛ no.ex p̄dict̄ q̄ soluta ē qō an vale at stipulatio:ſz hic ordo turbet̄:qz valz. q Eius eat̄,qz ifās ē q stipulari:nō pōt:vt.j.de v.ob.l.i ī pri.ꝛ.l.mulier:nisi ī casu vt.j.rē pu.sal.fo.l.fuū. r Suo noīe.ſ.tutoris dicēdo:p̄mitt̄ mihi:ſz si exp̄ssū noīe pupilli l' adl'ti stipulet̄:dico valere ad similitudinē p̄stituti:vt.s.ō p̄sti.p.l.eū q̄.§.iul.ſz q̄d si dicat ,p̄mitt̄ pupillo forte. valz lz ñ iuenīat̄ nisi ī p̄sti tura pecunia:vt.d.l.eū.§.si auctor:ꝛ fa.ad hāc.l. C.qñ ex fcō tu.l.ij.ꝛ.j.qñ ex fcā. tu.l.ij.ꝛ.j.ō v.ob. si ,pcurator ī p̄sti.ꝛ.s.ō ,pcur.l. mu.§.si,pcur.ꝛ.j.rē p.sal.fo. l.ij.ꝛ.iij.sed ꝺ.s.de pigno. act.l.solutū.§.si.so.speciale hic in tutore ꝛ curatore:at ibi in curatore.

s Nequaq̄.al' est hic.§.ne quaq̄.alias ē hic.l. que ici pit si p̄ ꝛc. t Soluerit idē si non soluerit si tutor lapſ9 ē a fac'tatib9 ut subij cit.ac. u Ego.ꝛ hoc p̄ postera ē lr̄a ista.nā illa cō ditio si facultatib9 ꝛc.ffer̄ ad'id q̄ demōstrat hoc ,p nom̄ hoc ñ ad id q̄ demō strat vbū supius:ſz ē illud vex puſ.dic ergo supi9.i.si erat ī diē ōbitō:ꝛ finita tu te.vēit dies ñ ōducīt in ac tiōe tutele oio ꝛ pure vex ē:qz nisi dicſ vēit finita tu ñ teneſ. tute.actiōe aliqua ten9ñ iputaſ sibi ñ soluere cū soluere ñ teneſ añ diē:ꝛ h9 ut teneaſ tu.cū p̄ pupilli fideiussēat,p eo: ita verū puto si facul.ꝛc.ſz sine iter positiōe pōt legi sic: hoc.ſ. ,prie dictū.ſ. qñ dies vēit durāte tu.oio ōuoluaſ: puto vex ꝛ supi9.i. q̄ dam ē ī prio cāu cū p̄ pupilli fiō iussit puſ,p illo.vt tēneaſ tu te.tutor si ñ soluit cteditōi illud simlr vex puto si facl' tatib9 ꝛc. Jo.it̄ bñ dic cep it:qz sec9 si subito labūt̄:vt j.c.l.ēt:ꝛ.s.ō n.g.l.diuōtō. x Uenire ad h9 ē.ꝺ.s. de ne.g.l.diuortio i fi.ꝛ.l. q si ne i p̄i.sed hic erat obligatus tutor ad liberandū pupillo:utpote hēdē fideiussoris:ex q̄ liberatiōe nihil veniebat i bursa pupilli.vnde posset traxisse cōmodū:ibi tenebatur soluer̄.burse pupilli pecuniā:ex qua pecūia pupill9 ꝓmodū hēr̄ potuiſſz.

y Effectum hēre.ſ.qō dixi deuolui in vno casu l' duobus.

z Ex p̄iuilegio.i.hypothece:vt.C.de admi:tu.l.pro officio:ꝛ psonaliū. actionū:vt.j.de p̄iuil.cre.l.ij.§.fi.ꝛ.l.seq̄nti. a Jt̄ si tp̄ali.iō.ē si ppetua:lz secus dicaſ ī negocioꝝ ge.vt.s.de ne.g.l.diuortio.§.p.ꝛ.§.fi.vex ꝛ ibi dici posse no.it̄.fa.s.dc.ne.g.l.ar q natura i p̄i. b Tutele iudicō si desit obligat9 cē ut.s.de ne.g.l.q sine i p̄i.ꝛ.l.diuortio.§.pe.

c Fortassis.imo sine fōte:qz ī exigēdo alitū nō iputaſ culpa:nisi trāsacto tp̄re quo agē potuit:i se āt exigendo nō daſ dilatio:qz nec op9 ut hic dic.

d Nō potuit.plerūqz subaudi.q̄qz.n.offō iu.agit̄:vt ī resti.mio.ꝛ maiorū ꝛ i expēsis lit̄:vt ī salario aduocatoꝝ ꝛ i iur̄ icolaꝝ q̄ az.dic cē ac. Jo. ō:ſz iusſ.quoddā az.ꝛ faē ad id q̄ dic.j.e.l.añp.ꝛ.s.de ne.g.l.si pupilli.§.f. ꝛ.l.sinār:ꝛ.s.de cdē.l.i.ī p̄i.ꝛ qō me.cā.l.extat:ꝛ.C.de iterdic.l.fi.ꝛ.s.ō p. hē.ſz ꝛ si le.§.pe.itē ē.sic.s.si f.uē.l.alti9:ꝛ de ꝓdi.ide.l.fr̄ a ffe in fi.i. R.b.

e Potuit.igr̄ uī q̄ nāle debitū dz a se exigēr̄:vt ꝛ.s.de ne.g.l.at q.nā in p̄i.nō igr̄ donari dici pōt qz ī neces.ꝛc.vt.j.de adim̄.le.l.rē leg.crāt ergo q dñt donari q̄ daſ solo nāli iure cogēte:vt.j.de reg.iur.l.donari accidit ad ꝓfusionē p̄dicti erroris q̄ bōe fidei possessō ex hēditate debitū nāle deducit:vt.s.de p.hē.l.si qd pos.§.ij.ꝛ.j.de so.l.stichū.§.aditio.ꝛ.j.de do. l.hoc iure.§.si qs:ꝛ.s.de pecul'.l.eo tp̄e.§.ēt:sed ꝺ si nāle debitū tm̄ ōbeat pupill9 tutori:poterit tutor sibi soluē.nō uī:vt.j.p̄.§.ſz ar.ꝺ.s.ō pe.hē. l.si qs pos.§.i.ꝛ.j.de sol.l.stichū.§.aditio. f Ꝺz si sub grauioꝝ9 cētessimis.ſ.ut ex re iudicata non ex contractu:qz tunc pupillares tā graues.

g Ei imputetur.si sortem vel vsuras non soluit.

g Sic.quod dz pupillo. h Grauiores.i.graues quales oēs si vel dic grauiores illī quibus potest inueniri mutuo.

i Liberare.i.facere qō ei desinat actio ꝓpetere sic pōt̄.j.ō acce.l.i.

k Altiqz.subaudi ita demū az.ꝛ fa.ad hoc.s.de ne.g.l.si pupil.§.fi. ꝛ.l.debitor:ꝛ .C.q da.tu.pos.l.creditor ꝛ auten.mino

l Semper.nec.i. nō dz semp se uocari facere ad iust.imo ōbet cām pupilli si bona est defendere.

m Si mala cā.ad q̄ est.s.man.l.idēqz.§. fideiussoris.ꝛ.l.qnt9 ꝛ.j.de appella.l'.tutor:ꝛ.C.de admi.tu. l.si bone ꝛ.l non ē.ꝛ s.de procu.l.qui pro prio.§.litis.

n Denunciare sibi. s.iudici.itez fallit.s. de ac.emp.l. emptorem circa p̄i.ꝛ.s. de ꝺben.emp.l e.si fistulas.§.i.ꝛ.C.de aduo. fis.l.p.ꝛ.j.de le.ij.l.q solidum.§.etiam.

o Oneraria.i. salaria p̄stita aduocat̄.

p Bonam fidē .sic. s.manda . si fideiuss or.§.quedam.

q Non tm̄ sibi creditaz .sic ergo se auctore obligat pupillo in mutuo:sic.s.si cer. pe.l. singularia non idez al'.ut.j. e.l. non estio: sed pupillum sibi se auctore nō obligat:vt.C.de ꝺben. emp.l.si ine mpto.§. si.nisi forte palā faciat.bona fi.vt.j.e.l. ñ estimo.ꝛ adde hic q̄ no.C.de ꝺben.emp. l.cū ipse:ꝛ fa ad hoc j.de auc.tu.l.pupill9 §.i.ꝛ.§.pupillus ꝛ infra e.tu.re.

r Accesserunt.ſ. pupillo.

s Exigē. repete sup sederit:ēt ea .j.e .l.et contuto.ꝛ.l.amplius item fa.s.de tu.l.iij. §.pe.ꝛ.§.fi. ꝛ. C. i q. ca.tu.ba.l.f.ꝛ.j.ō ex. tu.l.propter.§.fi.

t Generaliter. ō fendi.vt.j .e.l.a tutoribus.

u Solutionem.vt.s.l.pror.§.item in fi. x Stipulationē. dāni infecti vel similibus.quod tam̄ q̄nque.fallit:vt.j. ō procu.l.ſz hc.§. fi.ꝛ.l.se.ꝛ facit.s.de.rc iudi.l.recte dicendi:ꝛ.j.q.ex.cau.i pos.e.l.hoc autē.§.i.ꝛ.s.de procur.l.non solū ī p̄i.ꝛ.l.sed hc.§.ñ solū.ꝛ.C.e.l.fi.

y Jrca pu.curatore.q seruus est pronunciatus:ꝛ facit.s.de pecul.l.ex facto.§.plane:ꝛ.s.so.ma.l si cum dos.§.fi.

z Cum plures.actio.ſ.tutele.nā alia bñ dant:ꝛ illaꝝ:que dātur quedam exerceri p̄nt durante tutela:quedā non:vt.j.de tute.ꝛ rat. dis.l.si tutor.§.fi.ꝛ.l.se.ꝛ instī.de auc.tu.§.fi.itē ꝛ accipe ex eadē tu. secus si ex alia ut.j.de suspec.tu.l.iij.§.queri item adde qō no.C.e.l. ij.ꝛ.l.rationes:ꝛ sic:non ab rē pu.sal.fo.l.non quasi.§.hāc . itē facit ad l.istā.j.ea actus.ꝛ.l.cū curatore:ꝛ de tu.ꝛ ra.dis.l.nisi in p̄in.ꝛ. §.fi.ꝛ.j.ō suspec.tu.l.tutor i p̄i.ꝛ.s.ō ,pcu.l.q. ,pprio.§.fi.ꝛ.l.q duos.

a Legitime.cum decreto si erat res immobilis:vel sine decreto si mobilis:que seruari non potest q̄n impuratur tutori si ñ distrahat vt .s.e.l.tut or q i p̄in.ꝛ.§.i.nec ēt rōe etatis:nisi sordes vel gra tutoris iteruenit:vel enorme dānū:vt.s.c.l.tutor.§.competit:et.s.de mio.l.et.si.sine.§.quesitum.et.l.si ex cā in p̄inci.ꝛ.l.pe.h.

b Nec interest.q̄tum ad hoc.valeat.vēditio vel non possit vendi cari res vendita vel non:sed quātum ad aliud interesse quandoqz.

c Seruanda sit .adeo ut det in pupillū utilis actio de euic . re ab aliquo euicta:sed ī id demū etē.vt.s.de euic.l.iiij.et.s.de actio .ēp. l.iul'.§.idem. iul'.in fi.§.item dic hic loqui in rebus que casibus subiecte sunt vt predixi in alijs ēt pro paruo dāno lz non pro minimo et.s.de i ite.resti.l.scio:et facit.C.ō sacrosan.eccle.l.iubem9:§ .sane.

d Minuĩ ẽ estimatiõis. i. q3 faciat pupilli honore vel fama vel laude ut. j. de uerbo. si. l. munus proprie.

c Erogaturus. alioquin ꝺ. ut. s. §. i. z ẽ sic ad. l. istam. s. de peti. he. l. sed z si le. §. si quis: z. §. quod autem.

f Cum tutor moribus. immo persone primo: ut. j. de cura. fu. l. consilio. Rᵒ. z facit isti. q da. tu. pos. §. certe: z de excu. tu. §. datus: z. j. de cur. fu. l. consilio in pri z. s. de officio ꝺ. l. diuus. §. fi. h.

g Preceptoribus. sic. j. ꝺ do. l. aqli⁹ z. j. ubi po. edu. l. q filiũ.

h Solẽnia quot modis dicit munus: z q̃ ẽ differentia iter munus z donũ habes. j. de uer. si. l. iter do. z. l. munus azo. dicit munera non nuptialia: ut. j. l. pr. §. fi. z. j. de tu. z ra. dis. l. i. §. fz non nullos.

i Mittet. repete si pupillo expediat: allʾ nõ: ut. j. l. p. §. fi. azo.

k Alio patre. fz qd si ex codẽ patre: Rᵒ. uidetur idem. nã paternũ ẽ offiñ dotare filias: non maternuz nisi in casu: ergo nec fraternũ: ut. C. ꝺ do. pro. l. fi. z de iur. do. l. mater: z de bereti. l. cognouimus. sed iõ sic dicit: quia tunc esset cõe patrimoniũ: z iõ ex eo dotandã: uel pr̃ assignasset in testamẽto: unde esset dotãda: etiã ex eo esset dotanda: uel põt dici q̃ si nihil habet sorori ex codez patre nata: vñ dotari possit quod a fratre est dotanda ex probabili causa azo.

l Que liberalitas.

m Pupilli ẽ donatio nõ seruatur cum donare non possit: fz seruaʒ post legitimã etatẽ: vt. C. si minor. f. l. fi. §. cũ ãt. vel dic qꝺ z ꝺõare qñqz põt minor: q̃ dic vt. C. si aduer. dona. l. i. z de admi. tu. l. lex que: z de p̃dijs mi. l. predia: z. d. §. cum ãt: z facit ad hunc. §. s. de ritu. de nup. l. sciendum: z. j. de car. eo. l. ꝺ bonis. §. nõ solũ et de dona. filiussa. z. s. ꝺ iure do. l. q̃ro z. l. fine: z: j. eo. l. tutor ad. z de tu. z ra. dis. l. i. circa prin. z. j. de curato. furio. l. fi.

n Si tutor ñ potuit. hodie idẽ si potuit nisi q̃ pupillus ñ hz̃ sufficientem redditum: quod dic vt. C. eo. auten. nouissime: z facit. j. l. p rima. §. primo. z. C. de usur. pu. l. tertia

o Tutor. fz dignitatẽ: z. fa. C. e. l. lex q̃. §. añ oia: z. s. l. pr. §. cũ tu.

p Nõ ẽ. arguaʒ sic. s. ꝓmo. l. si. vt. certo. §. plane. z depositi. l. ante pe. sed arg. ꝺ. s. de i lit. iuran. l. videamus. §. sed nec.

q Soluendis nõ debitum quod si fecerit qd iuris sit: legitur. s. de ꝓdi. inde. l. si. procurator. §. fi. z. l. cũ indebituz in prin. z. l. fi. §. tutor z. s. de pe. here. l. quod si possessor. z. l. si possessor §. bone. fi. sed pone qꝺ idebitũ exegit: tũc obseruabo idẽ dici i tutore qꝺ i. pcu. vel. nc. ge. dicit lex obseruãdũ: vt. s. de procur. l. qui propꝛio. §. vt in ceteris. z de neg. ges. l. si quis negotia sed ar. ꝺ. s. de peti. here. l. qꝺ si possessor §. i bone fidei.

r Nuptiale. munus. s. l. prima. §. cũ tutor ꝺ: ibi soleni z̃. so. ibi i parẽtibus z cognatis masculis: forte fz az. vel ibi solẽne. i. ꝓsuetũ a patr̃ pupilli: singulis ãnis p̃stari: sic z dicuntur ferie solẽnes. s. ex qui. ca. ma. l. fz. §. fi. §. solẽniũ: vel dic vt ibi.

s Aliꝺ ẽ. f. j. ꝺ tu. z ra. dis. l. i. §. fz ñ nll'os. j. vbi pu. edu. ꝺbeat. l. q. filiũ.

t Tiã iputaʒ. adeo ẽt vt i usuras eius nomĩe teneat: vt. s. e. l. tutor qui. §. pe. z. C. de usur. p. l. i. azo.

u Potuit. qz tẽpus p̃teriit quo facere potuit: vt ar. s. ꝺ neg. g. l. diuortio §. sed hic qdẽ modus.

x Facere. subaudi z ñ fecit. idẽ vbi minus tarde fecit: vel faciẽdo iura pupilli pdidit: vt. C. de diui. tu. l. ij. z intellige. l. istam cum fuerit diuisa administratio a testatore vel a iudice.

y Satispetere. hoc est vt satisdetur rẽ pu. sal. fo. vt. j. de ver. ob. l. stipulationũ alie. §. satisacceptio: vel si tutor desinit esse solꝛuẽdo tpe tutele z ea finita iuenit ñ soluẽdo: vt. j. eo. l. emiliusi fi. z. l. tres. §. fi. az. Itẽ intellige qꝺ hic dicit si erat tutor legitimus vel datiuus sine inquisitõe: alias nõ debet satisdare vt insti. de satis. tu. §. i.

z Subito: vt. j. de magis. con. l. i. §. si magistratus z. j. de admini. re. ad ciui. perti. l. ij. §. si eo tempore.

a Tutor minus idonei ꝺolo vel lata culpa seu magna negligentia. ꝺ leui aut hoc casu non tenet qꝺ dic vt. C. ar. tu. l. ij. ñ ergo sbito vt. s. l. pr. z. s. de ne. l. litis. Itẽ hoc nisi post mortẽ pupilli sit nõ soluẽdo vt. j. eo dẽ. l. cũ post mortẽ.

b Sex primos menses. vt j. eo. l. tutor q. §. usur. ꝺ vbi dicit duos. so. hic nouiter venit administrationẽ vbi dudũ fuerat. azo. vel subaudi hic marie: vel dic q̃ pꝰ sex meses tẽtur ad usuras denũ z elapsis duobus exiguntur prima plz.

c Non collocauerit. cũ potuerit. aliogn ꝺ: vt. s. e. l. cũ plures. §. fi. z. C. de usur. pupil. l. iij. §. adꝺ qꝺ ẽ. s. si cer. pe. l. periculũ z. C. e. l. debitoribus: z. j. de condi. z demon. l. antepenul.

c Cum q̃rit. suo nomine s. tutoris.

e De putare. s. ait mãcel. corriges seipsũ: vel dic aut pau. corrigens marcellus.

e Cõditionẽ. i. electionẽ.

f Recedere. s. debeat pupillus: z fit hec cõpẽsatio i exigẽdis nominibus ñ exac. vt. j. e. l. tutores. §. piculo.

g Gessisset. z pecuniã pupilli palã i suos usus conuertisset vt teneatur prestare pupillares usuras pro tota pecunia vt. s. eo. l. tutor §. si deponi: lz a debitoribus acceperat maiores nõ ãt hec dilatio ꝺditionis prodesset tutori: sed teneret ad cẽtesimas q̃ clã accepisset: vt. j. e. l. ñ estimo: z facit. C. q̃ñ ex facto tut. l. ij. z. C. e. l. debitoribus: z. s. de usur. l. caius: z. j. de acq. hr̃. l. cũ haberes: z. s. de ꝓcur. l. i cãe i prin. z. C. de iure deli. l. cũ qdã i fi. z. j. de le. ij. l. neminẽ: z. j. ꝓ orelic. l. iij. in fi. z i auten. de iureiu. a mo. §. fi. z. s. e. l. tutor q. §. si tutor. z. C. de omni agro de ser. l. qui iutilia: z. §. ꝺ re iu. l. i sũma. §. q sortis: ar. ꝺ. j. rẽ. ra. ha. l. cũ debitore: z. s. mã. l. si vo ñ re. §. idẽ. ait si tutor: z. s. de neg. ges. l. si quis aliena.

h q Vi iulius. hz̃ sic. j. de bo. auc. iu. pos. l. cum vnus. §. is qui.

i Ex quo iussus ẽ. fz z añ si notũ habuit accedere debuit: vt. s e. l. q da dece. §. f. vel ibi ñ habebat excu. nec allegabat: z fa. j. de excu. tu. l. si is q tres: z. s. e. l. i. i prĩ. z i autẽ. de here. z fal. §. illud quoqz. z. j. eo. l. iij.

k q Vi tutor. qn tutele. i. qꝺ ñ: az. z fa. j. de statuli. l. libertate. §. fi.

l Debebat. rñde nihil.

m Ex duob⁹ actuz sit vel trãsactũ: vt j. ꝺ tu. z ra. dis. l. si ex duobus: z. C. de trãsactionibus. l. i.

n Nõ liberabit imo vr̃ qꝺ sic: vt. j. de tute. z ra. dis. l. si ex duobus i fi. q̃ ẽ ꝺ. so. hic ipso iure ñ liberat: ibi ꝓ exceptiõe: sic fm hir. vel fm Jo. nõ ipso iure. nec p exceptionẽ: fz bona fide q̃ nõ vult bis idẽ exigi: vt. j. de reg. iur. l. bona fides: vel distigue an fuit actuz z nihil adhuc exactuz fz tñ ꝓtestatio facta: z tunc alter non liberatur ut hic: aut totum exactum: z in totum tẽ alt̃ liberat̃: vt ibi si aũt ꝓ pte: z tunc ꝓ parte exacte liberatur alter: vt ibi z. s. de. l. i. §. si apud: z. s. de. deiec. z effu. l. perictionem accursius.

o Actus sui ꝓpellẽdũ. repete hic que nõ. s. e. l. cum plures in princi. z

C.e.l.aduersus:z.l.rationes:z facit.ſ.e.l.iij.§.ſi parens.

p Tutor recepta.p dictā ſniam:z no.q̄ a dationc nō appellatur:ſed a reiecta excuſatiōc:vt.j.quādo appel.ſit.l.i.§.ſi quis tutor. accur.

q Debuit.ſ.ex die iuſſus:vt.ſ.co.q̄ iuſſus:l'ex die quo ſciuit vel ſcire debuit ſe patū z adminiſtrar ōber: vt.ſ.e.l.i.z.l.qdā.§.fi.z fa.C.ō.excu.tu.l.iij.

q Licius dedit.qō fieri pōt:vt inſti.q̄ da.tu.poſ.i pri.z.j.ſi tu.vl' cu.da.ap.z.j.e.l.tutores.§. tutor datus i te.in princi.

r Inſolidū. immo ꝑ.vt.ſ. de tute.l.ſi filius.ſo.hic de teſtamētario loqtur:ibi de datiuo:z pōt eſſe rō:q̄ nō ita eget confirmatione pretoris teſtamētari9 vt datiuus vel ibi agnouit volens ipe teneri ac ſi ipſe gereret:hic ꝓſenſit tm̄:vt filius poſſet obligari z agere ꝑ pupillo i cauſis: vt ar.C.de bo.q̄ libe.l.fi.§.i.z fa.C.quod cū e.l.i.quod ibi notatur.

s Cuz.ſ.filiuz.z ſub.maxime:nā idē z ſi alias recepe rit periculum.

t Interceſſit.ſ. pater ꝑ filio:nō dico fideiubēdo:ſed quaſi fideiuberet z ſic qō iuſſu:vt.ſ.qō iuſſu.l.i. z ſic dictio quaſi notat ſimilitudinē:vel dic qō no. veritatē:ſic iſti.de iure nāli.§.lex.

u Periculū.i.culpā:ſic.j. de magiſ.cō.l.nō ſimiliter.

x Tutor.ñ nocēt.q̄ pupilli arbitrio ſūt relinquēde:vt.ſ.e.l.cum plures.§.pe.itē qō dicit ō dofallit i caſibus aſſignat. ſ. e.l.cum plures.§.pe.z.j.de tu.z ra.diſ.l.i.§.i.z.C.ſi adu er.dona.l.i.lz lex illa aliſ intelligi poſſit:item qñ ex magna vtilitate minoris hoc fieret cognitione iudicis:vt.j.de cu.fu.l. fina. z hoc de do. ſimplici:at i dona.ob cauſā: vt dos etiam dona.ꝑter nup.dic vt.C. de pre.mino.l.predia:z.C. ſi minor f. l.fina.§.fi.z.C. ea l. lex que in prin.ſ. de iure do.l.quero:z.l.ſiue:z fa.ad.l.C.e.l.nō tm̄.z.j.e.l.tutor: z.ſ.de iureiu rā.l.iuſiur.§.ij.z.j.ō noua.l.fi.§.i.z.l.nouare.§.i. z.j.de accep.l. z ꝑ iuſiu rādū.§.tutor:z.j.e.l.lucius in fi.b.

y u Algo.pupillū.nec iudic.ſol.vt nō.ſ.e.l.i.§.i.ſed actor ab eo ꝓſtitutus ſic:vt.j.rē ra.ba.l.actor.b. z Decipi.q̄ cauet de rato:vt.ſ. qō cuiuſq̄ vni.l.itē.§.actor.ſ. cum erit factus pubes:vt.j.de noua.l.ſi pupillus.b.vel dic ſm Jo. q̄ hic non eſt cautio de rato: ſed quod aduerſarius nō patietur damnū per id qō iſte nō ſit tutor vt hic z.C.e.l.tutoris z fa.C.de eo qui protu.l.i.

a d Decreto.pre.actor.i.adiutor vel adminiſtrator:vt.ſ.de tute.l.ſolet in fi.z qñq̄ tutor vel cu. ſine piculo tutoris:vt z.d.l.ſolet i pri.

b Id poſtulaſſet.item alias vt.j e.ſine.in f.z inſti.de cur.§.fina.

c Neceſſario.ſ.fuit neceſſitas rei.i.adminiſtratiōis:ſed non pſone actoris.q̄ z p procur.poterat nō ſolū p actorē prouideri:hic rei z perſone: vel dic q̄.ſ.nec perſone nec rei fuit neceſſitas:lz fuit cā q̄ diffuſa negocia vel ꝑter eratē vel propter valitudinē hic vero ē pſone neceſſitas: z fa.C.de ꝑcur.l.nz.z cauet de rato:vt.j.rem ratam haberi.l.actor.

d Permiſſum. iſolidū ꝓ debitorē pupilli:ad qō ē.C.ſi vnus ex plurib9 tu.l.i.z de auc.pre.l.fi.lz ar.ꝓ.ſ.mā.l.antepe.§ duobus: z de arbi.l. ſicuti z de procur.l.qui proprio.§.fi.z.l.ſc.z.C.de ap.l.in auferendis.§.ſi vero.

e Non pñt.commode iſolidū:vt.ſ.l.iij.§.apparet:vel q̄ ipeditur alter eorum z ſic de ipotentia facti non iuris dicit:ſic inſti.de codicil.§.i.

f Minoris:quā tenerētur tutores z dic caſum curatores nomīe adulti ꝓpoſuerūt ꝓ tutores quōdam actionē tutele indicte:vt reddrent rōnem adminiſtratiōis:i ꝓceſſu cauſe culpā iputāt fruēti male uēditi i.x.cū poſſēt eſtimare culpaz in.xx.iudex dānauit tutores i.x.adulto:banc culpā pōt imputare curatorib9 q̄ ſi facit cedet curatoribus in ite.reſti.auxiliū ꝓ ſniam z actionē tutele.tutores aūt nō cōueniuntur ab adulto:ſi iā cōſecutus eſt a curatoribus qō ſibi debetur:q̄ de preda eſſet ſolicitus ſi autem poneres q̄ actio proposita eſſet in.x.ipſo iure non ob. ctū poſtulari poſſe. i l. Dē.

t Tutor vl' curator cuius iuſta appellatio ꝓnūciata erat: cu iuſue excuſatio recepta non ſit ex quo accedere ad adminiſtrationē ōbuit9 erit obligatus. m Arcia.

l Licius9 ticius caiū ſciū filiūfa. teſtō filio ſuo tutorē dedit. Caius ſeius ſciēte et ꝓſciēte patre tu telam adminiſtrauit: quero an ōfūcto caio ſeio actio tutele aduerſus patrem eius et inquantum cōpetat marcel.reſpondit ꝙz ea que propoſita eēnt actione de peculio:et de in rem verſo patrem teneri:nec multuz videri i boc caſu facere patris ſcientiam et cōſenſum ad obligandum eū inſolidū' :niſi forte contutore uel aliquo alio volente eu' facere ſuſpectū iterceſſit' ꝑ filio quaſi i ſe periculū' recepit. p Au.

t Tutor ad vtilitatem pupilli et nouare:et rem i iudiciuz deducere poteſt:donationes aute ab eo facte pupillo ñ nocēt'. u Al.

u Algo obſeruatur ne tutor caueat ratam rem pupillum' habituruz:quia rem i iudiciū deducit quid tamē ſi dubitetur an tutor ſit vel an duret tutor vel an geſtus illi commiſſus ſit:equm eſt aduerſari uz nō decipi:idē et3 i curatore ē:vt iulia. ſcribit. p Aul.

D Ecreto pretorii actor9 conſtituī periculo tutoris ſolet:quotienſcūqz aut diffuſa negocia ſunt: aut dignitas vel etas:aut valitudo tutoris id poſtulet' : ſi tamen non dum fari pupillus poteſt:ut procuratorez facere poſſit:aut abſens ſit tunc actor neceſſario' cōſtituenduſ eſt. Si duobus tutela ſimul gerenda premiſſa eſt' :vel a parente: uel a contutoribus:uel a magiſtratibus benigne accipiendum eſt etiam uni agere permiſſum:q̄ duo ſimul agere nō poſſūt'. u Al.

Ꝙ minoris' actum fuerit cuz tutoribus aſſiſtentibus curatiōibus:et pupillus ob boc egerit cum curatoribus et ei' ſunt cōdemnati' i id q̄ ſua itererat minoris' culpa eorum tutores cōdemnatos nō eē : an reſtitutio aduerſus tutores ceſſet:et papi.li.ij.queſtionū aīt nibilominuſ poſſe reſtitui' :et iccirco curatores ſi nondum iudicatum fecerint poſſe prouocantes' per exceptionem doli conſequi ut eis mandentur' aduerſus tutores actionef quid tamen ſi iam fecerunt iudicatum curatores:boc proderit curatoribus:quoniam nibil minori abeſt qui de preda' magiſquā de damno ſolicitus eſt niſi forte'' mandare actiones paratus ſit curatoribus p Paulus.

Cum curatore' et procuratore etiam manente adminiſtratione agi poteſt. i l. Idem

t Tutor qui tutelā gerit quantū ad,puidētiā pupillare' dñi locohēri dz. m Arcel.

t Tutor pro pupillo in iudiciuz uocatus ſolenniter cauit' ſi inter moras puer ad pubertatez per

i maiori ſūma ex cadē vel ex alia ſpē debita vt iſti.de act.§.ſi min9

Itē ſi poneres agi ex vna ſpē puta fruēti:z nūc ex alia:ipſo iuſ nō ob.exceptio vt.j.de excep.rei iu.l cū qrit.ſz i nro caſu idiſtincte egit ſz ſpēm fruēti fuit,pſecut9:z de ceteris abſolut9 z ſic hz locū repli catio i alijs iuſ cōi z ſi ceſſat reſti.i ite.vt.ſ.ō mio.l.i cāc z.C.ō iu.l. lz i ſpē vo fruēti i i te.reſti.ꝓ ſniaz locū ñ hz:pōt ēt dici q̄ hic ab initio ñ fuit actū niſi i ſpē fruēti z ſē tētia i.x.z i alijs ab ſolutus.

g Et.ſ.adulto.

g Cōdēnati. cura.

h Minoris.quam deberent.

h Poſſe reſtitui.ordinariū nō excludit extraordinariū:z ſic eſt ꝓ.ſ.de mi.l.in cāe z.C.de iu.l .properā dū.§.fi.ſo.vt.C.ſi tu. vel cura.l. fi.item ad quid datur reſtitutio cum habeat in factū de re iudi.z ſic nō intereſt ei9: R°.vt poſſit eā cedere: vt.ſ.de mino.l.qō ſi mior .§. i.vel quia haber plures reos intereſt: vt j.de li.le.l.iij.in fi. z q̄ expedit ſibi habere curatores locuplētes:vl' dic qō nō ē oppo. p.d.l.C.ſi.tu.l. fi.

i Prouocātes. az. z.b. dicūt a ſentētia qua minori ſpem dānati ſunt tutores minus q̄ deberēt.vt.ſ. poſuit:z hoc ideo q̄ j . dicit actiones cedēdas.ſ. tutele: z de rationibus diſ.q̄ nō poſſūt ēt cedi:niſi ēt appellatuz eſſet: ſed ſm hoc in qua cā obijcitur exceptio doli: R°.i actiōe in factuz qua agit ꝓ tutores.l' dic appellantes a ſētentia lata contra ſe curatores pro adulto:z tunc bene ſtat exceptio doli : ſed tunc quc actio ceditur: ſi ſententia prima tranſiuit in rem iudi. R°. in inte. reſti.vt.ſ. de mi.l. q̄ ſi minor.itē z tutele que competit prehabita reſtitutione .conditionalis enīz obligationis poteſt fieri ceſſio: vt C.de dona.l.ſpem:alij.dicūt a neutra appellantes.i.reclamātes.itē quō poſt ſententiaz opponitur exceptio doli peremptoria: R°.i cā appellationis ſm caſum vt.C.de temp.z re.per banc. ſm primum z tertium dic q̄ hic eſt caſus ſpecialis.ſ.cedendarum actionū:vt.j. de fideiuſ.l.ſi fideiuſſor.§.idem:z nō.ſ.ad mace.l.tāetſi.

k Dandentur.in eo q̄ non eſt petitum in ea.

l De preda.quod eſſe non debet:vt.C.pro empt.l.eum:z.ſ.ad'vel'. l.ſi mulieri ſoluero: z de iure do.l.quoti.

m Niſi forte.hoc caſu non prodeſt tutoribus ſoluiſſe: quia conuenientur ex iure ceſſo:ſed quō fit ceſſio per ſolutionē:R°.ſz Jo.fuit tunc actum: vel etiam ſi non ſunt pacti:vt nō.j.de fide.l.cū is:z de ſo.l. modeſtinus:z.l.ſtichū.§.ſi mādato:z fa.ad.l.iſtā.j. de tu.z ra. diſ.alteri9.§.fi.z.C.ſi adv.ſo.l.i.z.C.ō ꝓ.ac.tu.l.i.z.ſ.ō pe.hr̄.l.ſi qd

n Cum curatore.in procuratore plana eſt:ſed in curatoꝛ dic vt agatur cuz eo furti vel damni iniuric:licet ſecus in tutore:vt j.de tu.z ra.diſ.l.tutor.§.fi.z.l.f.vel ſecundo pone i rei ver. qua poteſt cum eo agi ſicut z cum tutore:vt inſti. de auc.tu.§.fi. vel tertio in ſtip.rem adulti ſal.ſo.in qua ſecus in tutore:vt.j.rem pub.ſal.ſo. l.non quaſi.§.hanc actionem. vel dic quarto curatorem.i. cum qui gerit putans ſe curatorē.i.cum nō fit:ar.j.rem pub. ſal.ſo.nō quaſi §.illud ideo:non autem intelligas in nego.ge.vt reddat rationem totius adminiſtrationis: vt.ſ.e.l. actus.que eſt ꝓ z plene nota.C. eadem.l.ſecunda.

q t Tutor pupillarē.non tm̄ cū ſpoliat' ſic.j.de cur.fu.l.ab agna. z ſ.e.l.tutor ad.z.j.,p emp.q̄ fūdū.§.ſi tutor:z.C.e.l.non omni.

b t Tutor.cauit iudicio ſiſti:vt.ſ.ſi quis.e.l.fi.

c Accipere.si nondum susceperat p conte.alias secus vt.C.vt.cau. d Nō dz.nisi erat ꝓnexū negociū:quo casu iputatur tutori si se abstinet:vt.s̄.e.l.ita aūt.§.si tutor. e Nō stetit.i.nō fuit iterpellatus:z sic non fuit in mora comuni.

f Tutelā.i. administrate tutele rōez nō dicas qō se obtulit vt reddat rōes vt iō euadat vsuras:vt.s̄. de vsur.l.i.§.i.z.§.fi. sed expōe vt.j.l. px. que huic.R°.ꝓtiuat. g Cōpelli.cū tpe.qz non post. xxv.an. vt nō.j.l.proxima.

h Notat.corrigit ꝙ de oblatione dixerat:z fa.s̄.de vsur.l. i. in f.oblatio tñ sola impedit cursū earū q nōdū icepisset currere:vt.s̄.de vsur.l.si parte:sed hic incipit currere statim finita tutela ex quasi mora vt.C.in qui.cau.i ite. resti.nō est ne.l.i minor:z fa.C.ō pig. ac l.nec creditores: z ō vsur.l.ex prędio z .l. ij.z.s̄. de vsur.l.q se misset.§.f.z.l.quidaz §.si pupillo: z .l. de bitor.

i Maxime quoqz si dicimus nō teneri ad vsuras si factū est per eū vl tutorē ꝙ dixit.s̄.l.ꝓx. §.qui etiā:z dic casū ꝙ tutor p9 finitā tutelam stetit p.xx.an. vel plus ꝙ ñ fuit cōuētus tutele vel iterpellatus: z sic nō fuit in mora cōi:sed fuit quasi in mora:certe ñ damnat in vsuris protempor quo labitur postq̄ minor factus est maior.xxv.an.§z pro interiori sic.naz cursu tēporis desinit illa quasi mora:vt.j. de le.ij.l. ticia.§. vsuras:z sm hoc intelligitur.s̄.l.prox.§.qui etiā.§z pro priori tē pore sic.itē z ꝑ futuro si noua iterpellatio interceſſit:vt ibidē dī:z nec hic colligit ꝙ actio tutele rollat.xx.an.salti ꝑ usur.vt quidā dixerūt vt pz ex p̄missis imo.xxx.an.durat.vt.C.ar.tu.l.tutores:z fa. j.e.l. lucius.§.quesitum.

k Eum.s.pupillum factum adultum.

l In mentem.equinocat vulgare uenit mihi in corde.

m Tutelā.i.tutele rationem.

n Tutoris.indefensum.in iure.vt.s̄.e.l.generaliter:z.C.e.l.f.ñ i contractu.vt.j.de au.tu.l.si tutor.

o Duus.forma.i.ꝓstitutio.vl lex:sic.C.de of.p̄.l.formā.q.d.lex q dicit tutores tueri.s.quēlibet ꝑ put gessit.i.gerere debuit qñ a testatore vel a iudice fuit diuisa:z nonūq̄.i.aliqñ dicit teneri ꝑ solidū :vt:qñ a nullo ē diuisa:vel a seipsis locū hz de gestis añ nō post pubertatē.nā tūc idistincte ꝑ ptibus quas gererēt tenēt:z ac.z ne.g. nō tutele.z hoc nisi ꝙexa erat administratio:vt.j.de tu.z ra.dis.l. si tutor post:et.s̄.de ne.g.l.eū actum act.l.t.q.§.sceuo.illud ꝓstat qō qñ a testatore vel a iudice qō,ꝑ ptib9 tenēt nisi i tribus casib9:§z qñ a se vel nullo qlibet isolidum:vt.C.de diui.tu.l.ij.z.j.e.l.si duo z .l. tres tu.i prin. o Nonūq̄.qdā repetūt itē formā qua tē.sed nō ē opus aliquid repetere z facit ad hanc.l.s̄.ō ne.g.l.ñ pu.in fi.z.pō po.z.l.sequi.z.C.de neg.ge.l.tutori.

p Si sine herede.cōueniri posse.siue simpliciter:siue i omnē cāz iterceſſit:vt.j.vt.le.no.ca.l.i.§.belissime:z.j.de fideius.l.si qs pro eo §.si.nūmos:z nō ꝙ aduersus tutorē z herede eius iurat i li tē ob hāc cām:ut.C.de i lit.iur.ꝑ totum:qz ꝙuenitur actione tu. q ē bone fidei nō aūt ꝺ fideiussorē qui act.ex stip.q ē stricti iur.i qua non iurat in litem:vt.s̄.de in.li.iur.l.in actionibus.

q Modest. rñ.dānū qdā hñt hic.l.damnū qdā hñt.§.modesti.z dic damnū vt.C.de victi.l.ij.z not.C.c.l.si tutoris:z facit.C.de fūdo pa.l.ij.

r Uectigalis.i. tributi vl pensionis: sed ꝑprie vectigal dz.octaua cuiuslibz rei q uehit:vt:C.de vec.z cō.l. ex prestatione z.l.allegatis. s Proponit.sz si ꝑponit amissa: nūquid ꝓbabit casū fortuitum quasi ꝓsumat culpa ꝓmisse:ar.j.de custo. re.l.fi.z.s̄. de edē .l.siqs .§. pe.hec tñ qō plenius dz a nobis al.z az. vt.s̄.de edē. d.l.si quis:z.j.de le.ij.l.cuz ita.§.spēs:z.C.de pig.ac.l. si creditor.

t Modesti .potuerunt honeste:vt.s̄.de rei vēdi.l.fructus:z facit.C.ar. tu.l.quic quid.

u Itē R.cōcessit tutor seruo pupille administratione fūdi q seru9 cum posset reddere.xx. reddit tñ.x.q̄ desunt dz tutor pupille: sz seruus tenet nāliter tutori z pupilla de peculio: vñ si tm ē i peculio sit ꝓpēsatio: si āt dicas suo extranei qz si tūc fieret dicta ꝓpēsatio dānum haberet pupilla:tū qz sūptibus z litibus nexa ret minor:vt .s̄.de mi.l. minor:tuz qz euentus iudicij icert9 est vt.s̄.de pecul.l.qō debet:vñ melius esset si tutor primo satisfaceret pupillos:ipse postea de peculio experiat:z facit.s̄.de nego.ge.l.nā z seruius.§.fi.

x Dinus.qz.x.

x Percipi.quia.xx.percipi potuerunt.

y Proficere.vt opponat copensationem pupille in quātū ipsa est obligata ac. de pecul.ipsi tutori.

z Non pdituro.z pdit:vt hic z.s̄.de mi.l.qō si mi.§. p.tunc.cui si pdituro ꝓmisset nō agit de pecul. tāq̄ extraneus pp of.tutele: qz tali nō debuit committere admi. az.z.fac.s̄.de ne. ge. siue herede:

a Interposito curatore.i.eo prestante auctoritatem.

b Uendidit.cum decreto:alioquin non indigeret in inte.resti.vt.C. de p̄dijs mi.l.si qdem:z.l.nō ē:ul loquit i p̄dio vrbano:quod sm hec iura poterat alienari sine decreto.b.lz bodie.secus:vt.C.e.l.lex.que in prin.

c Fraude.maxime:vt.s̄.de mino.l.tutor:z.l.pe.in prin.

d Probetur.quis ergo probet.dic:vt.C.de prędi.mi.l.prędiorum.z fa. ad hoc i.e.t.l.si prędium:z de mi.patri.§.prędium z.§.item ex diuerso.

e Postulare.p̄.s̄.de mino.l.q si minor.§. restitutio:z.l.nō oīa:dic plene vt ibi. f Item Rñ.onerandū.nisi erat promercalis:vt.s̄.ō impē. l.pro uoluptarijs:z de rei uen.l.nec venalez.

g Oportere.nisi paratus esset minor tñ dare quātuz habiturus eēt his ablatis vel corrosis:vt.s̄.de rei.ven.l.in fundo az.z fa.j. ꝑ emp.l.si quis cū z.s̄.de mi.l.inter.§.f.z de pe.here.l.vtiles.

h Lucius.usitatū erat:p̄.s̄.de vsufru.l.hactenus:z.C.pe.pig.l.i summa.

i Non conductores.s.prediorum.

k Et indiuidua idest indiuisa.

l Reputare.alias iputare:z ita ē i libro domini.

m Cōpelletur.sz ipsa ꝓpellet rōe cōsuetudinis:vt.s̄.de le.z se.cō.l. de q bus:si erat iducta ex certa scientia.p̄.l.alioquin p̄:vt in eo.ti.l.qō nō rōe z.C.que sit lō.consue.l.consuetudinis:ergo z ipsa agnoscat caz.azo. z facit.C.de agri.z cen.l.litibus:z.C.de iure emphi.l.secūda.

n Tutores.durante tutela:z añ exilium z post.vt.j.de.sol.l.quod si forte.§.i.z statiz dicā. o Cōstitutio.i.petito a tutore relegato constitui qz ipse impeditur gerere:z constituto a iudice: vt inst.de cur.§.fi. sed z

curatoꝛ loco eius pōt cōstituí: vt.j. de sol.l.qō si forte §.i.ꝛ fm hoc dic in exiliū idest relegatꝰ ē:sic etiā ponit.j.de iterdi.ꝛ rele.l.exiliū:ꝛ.C.de epis. au.l.nemo.si.ē.de mi.l.papi.exuli:aliter ponit ꝛ ꝓpꝛie. t.j. de pu.iu.l.ij. tūc non posset actoꝛē ꝓstituere cū bonis amissis nudus exulat ꝛ ciuis esse desinat: vt.ē.de cap.di.l.tutelas.§.i.ꝛ.§.f.ꝛ.l.ij.sed fm quosdam posset constituere fiscus ad quez bona pertinēt:ſz quō cum ī tutelā nō succedat: vt.ē.ō bis qui no.ifa.l.furti.§.pe. itē hoc casu quasi finita tutela pꝛo illius deportati parte posset agi ꝑ fiscū: vt C.ad.l.iul'.de vi.l. tutoꝛes.

p Ab eo.ꝓtutoꝛ relegato.

q Nō posse.qꝛ nō ē finita tutela. ergo nec actio tutele nata: vt.j.de tu.ꝛ ra. dis. l.si tutoꝛ.§.fi.qꝛ ſz sit ſlegatus remanet ciuis: vt.j. de ītꝛdic.ꝛ re.l. relegatoꝛuz. §.ad tempus:ꝛ tutoꝛ remanet:ſz loco eiꝰ actoꝛ vel curatoꝛ debeat ꝓstituí: vt hic ꝛ.ē.de.tu.l.si qs tutoꝛ: alij dicunt quod hic relegatus manet tutoꝛ post relegationē: vsqz dum ꝓstituatur curatoꝛ nō post per.l.qō si forte.§.i.quod ñ placet fz h. vt hic dicitur.

r Utoꝛibus.dz.no.qō nō dicit solet: sicut.l. dicit in socio: vt insti.ꝓ socio.§.fi.ꝛ facit.j.de tu.ꝛ ra. dis.l.in pꝛi.j.ō reg.iur.l. cō tractus.ꝛ.C.de peri.tu.l.i. in pꝛincipio:

s Ossñ. accepit.nisi cōuenꝛa sit administratio. vt.C. vt cāe post puber.adsit.tu. l.i.ꝛ.j.de ap.l.tutoꝛ.ꝛ.j.de here.tu .l.i.ꝛ.j.de tu.ꝛ ra. dis.l.tutoꝛ post:ꝛ.ē.e.l. ita aūt.§.si tutoꝛ: vel dic idem ꝛ si connexa fuerit cū curatoꝛes fuerūt cōstituti:ꝛ eis ratio administrationis red dita: vt.C.ar. tu.l.tutoꝛ pº. ꝛ facit ad legem istā.C.e.l. i.ꝛ ō pericul.tu.l. fina.ꝛ.j. e.l.tutoꝛes q post .§.i.

t Heredibus.electio.conueniēdi quēlibet eoꝝ qui gesserūt vt.C. de diui. tu.l.ij.qꝛ omnes īsolidum tenētur: vt.j.e.l.tres tutoꝛes ī pꝛici. vez si idonei sūt tpe finite tutele habent beneficiū diuidende actionis: vt.C.de di. tu.l.i.secus ē i pꝛiuil.personalis ac.vt.j.e.l.ex pluribus: vt.j.de pꝛiuil.credi.l.dabimus.§.fi: u Pꝛincipalibº.nisi ab eo.hec exceptio non refertur ad pꝛoximum dictū:sed ad id ꝙ dixit post sumptum factoꝝ in tutelā haberi rationem:ꝙ vez est nisi ab eo ꝛē.ꝛ ꝙ dicit certū salarium sub ꝓ sumptibus ī tutelam erogādis:vel satis pōt tolerari ut referat ad id qō dixit nō haberi rōnem sumptuuz factoꝛum in tutoꝛes nisi ꝛē.ꝙ bene vī quia potuit iudex certū salarium cōstituere tutoꝛi ꝓ remuneratione sui laboꝛis:sic.ē.man.l.si remunerandi in pꝛin.nō dico ad postulationē tutoris.cū forte alꝫ nollet eē tutoꝛ:quia tunc aliud eēt:ut.nō.ē.de tute.l.in cos itē bñ dicit certū:quia certū iccertū peti non posset:quod dic:vt no.ē.mā. l.salarium:ꝛ.l.q mutuā.§.pe.ꝛ.C.mā.l.salariū az.ꝛ fa.C.e.l.iij.ꝛ.j.de tut. ꝛ ra.dis.l.i.§.si pupillus:ꝛ ē.mā.l.idēqz.§.itē labeo.

x Salarium.alias solarium:ꝛ ita ī libꝛo domini.

y a Ad instruēdā.al'.§.iulia.ꝛ al' lex ad īstruendā. z Interrogari. ꝛ toꝛqueri.vt.C.de.admi.tu.l.lex que ibi nā ꝛ bōi ꝛē.ꝛ.j.ō suspec'. tu.l.si.ꝛ.j.de tu.ꝛ ra.dis.l.i.§.de seruis.

a t Utoꝛ.non eē.al'ē non:alias deest.nā idonea ꝛ non idonea cogit̄ suscipere non suo pericul̄o tñ:sed si spōte vt idoneā accipiat sibi pꝛe iudicat:vt.j.e.l.qui nominibus:vt in minoꝛe aūt:dic:vt.ē.e.l.cū querit̄:ꝛ j.l.q nominibº.ij.respō. b Suscipere.per cessionē.si pꝛioꝛi erāt actiones ḡsite:al' ꝓ traditionē īstrumētoꝝ:vt.C.de pi.tu.l.f.ꝛ qñ ꝛ facto tu.l.ij.

c Inter.duo crāt tutoꝛes titius ꝛ meuius.diuisa ē tutele administratio per iudicem vt ticius italica:meuius syrica negocia gerat agit titius in.x.ℒ sempꝛoniū debitoꝛem pupilli ex ℒctu italico.sempꝛōius cōpensat.x.que sibi dz meuius ex contractu rerum syrie:videbatur quod ñ posset cōpēsare vt.C.de compen.l.eius:ſz ℒ est ispecta persona ipuberis: q debitoꝛ ꝛ creditoꝛ est sempꝛonij ex contractibus:vel patris vel sui vel tutoꝛum qui omnes vnam personā.l.pupilli repꝛesētant:sed i.l. eius cuz diuersis fuerat contractū:ꝛ fm hoc qō dicit nā ꝛē.nō īducit aliū casum: sed circa eundē reddit rōez:ꝛ quod in fi.dicit: nō debet obstare volenti experiri.i.compēsare:ꝛ sic qui compensat experitur:sic ꝛ alias dicitur experiri qui se defendit: vt.j. de re iudi .l.sepe. Jo. vel pone secundum azo .quod diuisa fuit a seipsis retento pꝛimo casu in pꝛimo parte.le.quod autez subijcit nam:dic vt dixi diuisionem tutele non obstare compensare uolentibus: nam nec agere volē tibus ob. ꝛ quod in fi . dicit experiri pro pꝛie dicit: peride eni habeꝫ quo ad alios agere uolentes: ac si a nullo fuisset diuisa vt.C.de diui.tu.l.i.ꝛ ij.§.fi.ꝛ de auc. pꝛes. l.fi.ꝛ.C.si explu.tu.l. i.ꝛ.ij.ꝛ.C. de pac.l.ō bitoꝛum ꝛ.l.pacto ſz certe ꝛ in superioꝛi casu quando a testatoꝛe vel a iudice videtur idem vt nō obstet diuisio volentibus agere:ꝛ pꝛo hoc est quod dicit quod hec diuisio non est iuris ꝛ sic quilibet remanet insolidum tutoꝛ omniū rei pupilli:ꝛ ſz gestio diuidat inde est ꝙ vni imputatur si alium suspectum non accusat: vt C.de diui.tu.l.ij.ꝛ sic creditoꝛ qui ℒxit cū tutoꝛe gerente italica conueniet aliuz q gerit syrica: ꝛ cō eo compensat per.l.istā es istam.es enim alienum nō respicit certi loci facultates: vt ē.ō i.l.si fideicom.§. i.ꝛ ad tre.l.i. § .si heres:sed ſz quilibet tutoꝛ conueniatur ex quolibet ℒctu ꝓtutoris:vt dictum ē: non tñ agit vt.ē.e.l.iij.ꝛ. l.vel ī partes:vt.j.e.l.titiū.§.tutoꝛes:ꝛ.§.si rei vē.tñ qlibet ꝓ rebº sue administrationis tñ cōuenit̄:vt.j.e.l .si duo:ꝛ hoc fm azo.sed fm.h.nō placet qō qñ est diuisa a testatoꝛe vel a iudice ꝙ vnus conueniat ex ℒctu alterius:vel dic tertio fm.h.tutoꝛ italicus debet pupillo.x.sub vsuris:sed tutoꝛ syrie ex persona pupilli alia.x.dz tutori italico fit ꝓpensatio ipso iure vt vsure non currant:vt.ē.de compē.l.idē.§.ſz si iuicē:ſz cōpensatio videbat differēda sicut ꝛ tu.actio differtur nasci.vt.j.de tut.ꝛ ra.dis.l.nisi: ꝛ.l.si tutoꝛ.§.fi.ꝛ.l.se. item ꝛ alia ratione:quia videbatur alius tutoꝛ agere ℒ pupil. pupillus āt ꝓpensare volebat qō alius tutoꝛ debebat quod nō videbatur posse fieri.vt.d.l.eius:sed hoc:remouet hec lex.

a Officiū.quia diuisū habet officiū ꝛ psonā:qꝛ agēs gerit psonaz creditoꝛis:cū ℒctus sit italicus ex quo agit:ꝛ nō personā ꝺbitoꝛis ꝙ alius tutoꝛ gerit:ꝛ ī videbatur differri vsqz ad fi.tute.quando pupillus subibit personā vtriusqz.

b Nō iurisdictiōis.ñ.n.iure ipso ſz iudicis assignatiōe iter eos tutela diuidit̄. Jo.ꝛ ſz hoc fcā fuit a iudice diuisio:vel dic nō iure. i. vt debita ꝛ credita ꝛ iura ñ ī ō dinidūt̄ a quocūqz sit diuisa:ſz ē diuisio iurisdictionis.i.administratiōis:nec ob.ē.de tute.l.muto.§.tutoꝛis:vbi dicit ꝙ tutela non est iurisdictionis sed mixti imperij:nā hic de diuisione:ibi de ipsa tutela dicit.

c Et iter ipos.f.tutoꝛs ꝛ pupillū qñ a iudice:ñ vo ī pꝛiudiciū alioꝝ vel dic iter se tutoꝛes tñ:qñ a se facta est diuisio:nā nec pupillo nocet:vt.C.ō diui.tu.l.ij.§.fi.

d Nec.i.nō debēt ꝛē.est enim littera suspensiua vsqz huc.

e t Utoꝛ.oēz liberoꝝ ꝛ suū pꝛemsa.ꝛ filiumfa.vt ꝓbāt inferioꝛa.

f Velut.bñ dic velut.vē.n.vna ē cā.f.tute.ſz vt ex pluribº obligaf.

g Obligari.f.naturaliter tñ.nā ciuilis obligatio forte tūc demuz nascitur cū ꝛ actio.i.demū finita tute.vt.j.de tu.ꝛ ra .dis.l.si tutoꝛ §.f.vel oꝛitur ciuilis ꝛ nālis obligatio:ſz inde nō oꝛitur actio nisi ō mū finita tutela:sic.ē.de pac.l.iurisgen.§.i.ꝛ here.C.de re.permu. l. ex placito:vel subau.obligari demum finita tute.az.

b Connexa.ergo de nō connexis nō tenetur:ꝛ sic.fa.ad pꝛi.l.ꝛ ad

de quod nō.s.de neg.ge.l.eū actū:z.l.ac.qui natura.ſ.ſcęuola.
i Sic .n.ad cōnexū nō ad.l.prin.inducit ſimile:vt hic z.j.de tute.z ra diſ.l.ſi tutor poſt. k Qui tutor i eodē of.nec eni deſinit eſſe tu.vt.j.de tu.z ra.di.l.ſi filiuſ.
l Facere poſſit.vt.s.q cū eo per totū azo.
m Superioris. naz noie poſterioriſ tem poris pater nō tene tur:vt.j. de tu. z ra . diſ.l.ſi filius tutelaz
n Ex quo.tutele.ſ. demū nō añ:vt.s.qñ ac.de.pe.eſt an.l.i.ſ. annus:ſic.C.de pręſ. xxx.vel.xl.an.l.cū no tiſſimi.ſ.illud.
o Ne capiaţ.j.ne ō cipiaţ. p Toti⁹ tpis.i.ſi nō teneret ō peculio ēt p tēpore poſt emancipatiōez.
q Filiuſſa.ſ.ōmū.vt j.de tu.z ra.diſ.l.ſi fi lius. item contra.s. oc ne.ge .l. pompo . i neg.ſo. vt ibi. item facit.s. p ſocio.l.ſi id quod.ſ.fi.z.s. de tu te.l.ſi filiꝰ:z.C. arbi. ture.l.tutor poſt.
r Si plures.admi niſtrauerint.i.nullus geſſit.
ſ Adminiſtratiōis. nec.n.erat diuiſa ad miniſtratio vel erat: ſed a tutoribus tātū al' quilibet ,p ſua pte adminiſtrationis te netur: vt.C.de di.tu. l.ij.ſ.i.imo ſm az: nl' lo modo erat diuiſa: nec adminiſtrauerūt . vnde oēs tenētur iſo lidū.nec ē primo vnꝰ ,p altero cōueniēduſ vt.C.ſi tutor nō geſ. l.ſi.z.j.e.l.tutores.ſ. in eum.
t Societatē. vt fiat diuiſio q verum ē .itez vt fiat ceſſio quod non erit:vt ſubijcit hac.l.
u Ratio ſuadet.vt ſit faciēda diuiſio actionis ,p portionibus iter eos ſm.h.q exēplo eoz qui debent iſoldū pecuniā ex fideiuſſoria cā:idem hodie ſi deberēt principaliter:vt i aut.ō duo.re.in prin.ſz az.dixit doloſis ꝓtumacit:ceſſātibus:vt hic erat nō dari beneficiū diuiſionis.nam que rōe doloſis nō cedit actio inſolidū: nec ,p par te:quia ,ppij maleficij penam ſubeunt:vt hic ſubijcit.z.j. de tu. z ra.diſ.l.i.ſ.plane:eadem ratione facit vt nec diuidatur actio:ſz hec littera ꝺ eum eſt ſequēdo caſum ſed eum excuſes z dicaſ q i hoc ſit ſocietas vt vnus ante aliū nō poſſit eligi:ſed ſimul i ſolidum tñ vt euidenter hic videtur dicere:z.j.e.l.tutores.ſ.i eum.z. C.ſi tu.non geſ.l.f.prima.placet.
x Idonei nō ſint tēpore li.conte.imo tem pore depo.officij.vt.C.de proba.l.ex perſona. z.j.de di.tu.l.i.z.j.e. l.emilius.az.
y Ceteri.etiam anteq̄ conueniaţ magiſtraţ⁹ hoc caſu.ſz az.ſed.h.primo dicit veniri hoc cāu ad magiſtratū i portio nē deficiētē.ar.j.de tu.z ra .di.l.i.ſ.plane.
z Cōuenitur.altero non ſoluendo exiſtente.
a Pro parte.nō ergo iſolidū lz extraneo ſic:ar.ꝺ de dolo.l.i. z eſt hic ar.vt vni correo aduerſus correū ñ ſit cedēda actio iſolidū:ſz ,p parte:vt.ar.s.de pecu.l. queſitū.ſ.ſz ſi ,p parte z.j. de tu.z ra.diſ.l. cū pupillus:ſed poſſet diſtigui an renūciauerit beneficio diuiſiōis z tūc ēt iſolidū debeat ꝓueniri z iſolidū debeat cedi : aliogn cū po terat petere diuiſionē ſibi iputet:q nō niſi ,p parte fiet ceſſio:ſz ſi ē renūciatū videt melior ꝓditio prioris ſoluētis:ſz.R.non ſic:q fo te agēdo ſuccūberet ar.s.de pecl.l.q debetur ſimilis q̄ſtio.s.de no xa.l.ſiqs a multis.
b Qua frōte.nō.n.ꝺz ſequi ac.ex iprobitate ſua vt.j.de fur.l.itaqz.niſi i caſu:vt.j.de fur.l.qui uas.ſ.ſi ego z ita hoc nō pōt hic deſiderari pp ſuū dolū:aliō qñ pp culpā cōez vbi ce
c Ditꝰ l' ñ ceſſa daţ vtil'.vt.j.ō tu.z ra.di.l.ſi ex duob⁹ z.l.i.ſ.nē tractem⁹
Tutores.adminiſtrationē.nō ꝺnexā.nā i ꝺnexa tētur pſeuera re vſqz ad trāſactionē tutele:i nō connexa ,nō z cōnexa venit i ac.tutele:nō cōnexa ſi pſcueret i acti.ne geſ.vt.j.de tu.z ra di.l.ſi tu tor pꝰ z.C.de peri.tu.l.fi.z.ar.tu.l.tutor poſt.

geſtā emācipatus in eodē officio[k] perſeuerauit: ſm ſabini et caſij ſen tentiam eueniet:ut de eo quidē qō poſt emancipationē geſtum ē inſo lidū conueniri poſſit. de ꝑterito āt ſiue peculium nō ſit ademptū ſiue ademptū ſit in id quod facere poſ ſit[l]:qō ſi ſupioris[m] tēporis noie pa trē de peculio pupillus conuenire maluerit annus ei utilis ex quo tu tele[n] agi[l] poſſe ceperit cōputabit: ne capiatur[o] pī in dicta tocius tem poris[p] cā: tēpus ex quo filiuſſa .[q] tutelas geſſit cōprehēdendū erit.

Si plures tutelā nō i Dē. adminiſtrauerint[r] z oēs ſoluen do ſint utrū qz nulle ptes adminiſtra tiōis[s] inueniunt:electōi locus erit: an ut eiuſdē pecunie debitores ex cipere debebūt piculi ſocietatez[t]: qō magis ratio ſuadet[v]:ſi quidam ex his idonei nō ſint[x] onerabuntur ſine dubio ceteri[y]:nec inique cum ſinguloz ꝓtumatia pupillo dānuz iſolidū dederit. Unde querēdū eſt:an actiōe ſ pupillus ei qui ſolus conueniť[z] in alterū ,p pte[a] .ſ. ꝑſtař debeat:ſed cū ,ppria cuiuſq cōtu matia puniatur: qua frōte[b] poterit hoc deſiderari:

Dez.

Tutores qui poſt finem tutele per errorem in officio duran tes rerum adminiſtrationem[c] reti nuerunt noiuz pīnorum piculum que poſt pubtatē adoleſcētiſ idōea fuerant:preſtare cogendi nō erūt[d] cuz actionē nō potuerūt inferre[e]. Curatoz a pre teſtamēto datus[f] ſi in puberis negotijs ſe ,p errorē in miſſcuit poſtea a ptore tutoribus alijs datis piculū futuri tēporis: il le[g] qui poſtea nihil geſſit:ñ pſtabit.
Qui ſe i negotijs ipuberis ñ ,in re[h] tutor datus ſm patris uolunta tez immiſcuit:errore comperto tu tore a pretore conſtitui conſultius petet ne forte ſi rē ceptā ōſeruerit: fraudis ul' culpe' cā cōdemneť. nō idē[k] ſeruaţ:ſiquis ultro negotiū ali enū geſſerit[l]:cū ſatis abūdeqz ſuf ficiat uel in una ſpē p amici laborē dño cōſuli. Heres iſtitut⁹[m] qui nō būit[n] ſubſtitutū priuſq̄z bīdita tē adiret quā ipuberi reſtituere de buit uita deceſſit[o]:cū beřditas i ita lia eēt ſcript⁹ aūt bīs in prouincia uita ōceſſiſſet:tutores ,puincialiuz rerū culpe noie condēnandos exiſ timaui:ſi cāz teſti nō ignorātes uti litatē impuberis deſeruerunt[p] .nā bereditatis in prouīcia fideicom. reſtituto[q]:cām quidē iuris expedi ri potuiſſe:rerū[r] autem adminiſtra tionē ad eos[s] recideř debuiſſe qui tutelā in italia ſuſcepiſſent. Ad uerſus tutoreż[t] qui pupillū beredi tate patris abſtinuit actionez dene gari nō oportet creditori qui cū ip ſo tutore cōtraxit[v] quamuis tutor pecuniam in rem ipuberis uerte rit. Curatores adoleſcentis mu tui periculi[x] gratia cautionē iuicez

d Nō erunt.tpe depoſi.officij ergo iſpicit ſint idonea noīa vt hic:q exa ctio eoz non erat cōnexa prioribus:ſic z i collega.vt.C. de ꝑba.l.ex pſo na z.j.e.l.emilius i fuo iuſſo reddere ratiōes tpe ꝑcti mutui i ar.ꝑ.s.j.de ꝑdi.z.de.l.antepe.
e Inferre.nemo.n.pōt ſine ac.expiri:vt.s.e.l.quo ti.ſ.ité ſi tpali.nō ergo eſt eis iputandū niſi eēt cōiūcte pſōe: vt.s.ō nego. ge.l.ſin āt.
f Curator datus imo curator debuit cōfirmari:vt iſti. de cur .ſ. i.ſed forte nō debuit:vt. s. de teſ.tu.l.pater i fi.z de cō firma.tut.l.vtilem:z.l. i cō firmando.
g Ille.ſ.curator.
h Qui ſe.non iure.qō dic vt.s. de cōfir.tu.l.ij.
i Vel culpe.ſi alius.geſtu rus erat omnia vel ſi ñ cer ciorauit neceſſarios pupil li:vt.j.de eo q ,p tu.l.i.ſ.fi.
k Non idē.z vere nō idez qz nec oīa i eodem ſtatu pe tuntur z qz.s.acceſſit qua ſi oīa geſturus z ,p errorez hic quaſi vnum z ex certa ſcientia.ſi āt hic quaſi oīa geſturus accedat vel quaſi vnuz.ſed tñ alius erat oīa geſturus.tenet de oibus vt s.de ne.g. l.ſi pupilli.ſ.f.z. l.ſed cū aliqs.
l Geſſerit.z pfecit.z alia deſeruit. z ſa.C.ō ne.g.l.tu toꝛi.z.s.de prō:qui.,ppio ſ.i.z.s.prō.ſ.
m Heres pupillus habe bat quattuoꝛ tutoꝛes: iter quos erat adminiſtratio di uiſa per iudicem vel teſta toꝛem: vt duo in ,puincia z duo i italia adminiſtrēt:cō tigit qō qdā italicus hō in ſtituit heredē quēdā prouī cialē z rogauit eum ō reſti tuenda heřditate dicto pu pillo:tutoꝛes ,puiciales ō bēt cogere iſtitutū adire z reſtituere verbo:vt italici poſtea adminiſtrēt qō ñ fe cerūt z inſtitutus iteri de ceſſit ſine herede:z ſic exti
ctū eſt fideicom.certe huius culpe nomine tenentur tutoꝛes,puicie .
n Non habuit.ſi enim habuiſſet a ſubſtituto eſſet prestandum fideiuſ: vt.C.ad trebel.l.non iuſto.relicta.n.ab iſtituto videntur repetita a ſubſti tuto vt.j. de leg.i.l.lz:z de le.ij.l. cum pater.ſ. ab inſtituto.ar.contra.j. de le.iij.l.i.ſ.fi.
o Deceſit.z ſic euanuit fideicom .vt.s.de teſt.t.l.ſi nemo z.j.ad tre.l.ille a quo.ſ.i.ſed ſi adiſſet z añ reſtitutionez deceſſiſſet aliquo herede relicto non euanuiſſet:ſed eius heres cogeť reſtituere: vt.j.ad tre.l.ſi eius .ſ.ſiqs āt:at nullo relicto ipſo iure tranſeunt ac.ut.C.ad tre.l.ſancimuſ. ſ.f.ſi au tem heres iſtituit heredem ſed non vult.ſ.heres heredis adire: an poſſit cogi adire:R.vt.no.C.de fideicom.l.eam quam.
p Deceſſerunt.nam debuerunt cogere adire z reſtituere verbo:vt.j.ad tre.l.reſtituta: vel ſaltim adire vt nō deficeret fideicō: vt dictū ē.
q Reſtituto.i.petito reſtitui cauſam z̄c.i.de iure potuit peti in prouīcia vt cogatur adire z reſtituere verbo cum erat prouīcialis heres qui coge batur.alias non:lz ſit ar.ꝑ.j.ad treb.l.ſi legatus i prin.ſed ibi rome coge batur legatus vbi eſt comunis patria z foz.j.ad muni.l.roma.ité ſz hoc non eſt.ꝑ.s.e.l.vel in partes:z.j.e.l.ticium.ſ.tutoꝛes:z no.hic quod ſit re ſtitutio hec pupillo tutoꝛe auctoꝛe:vel etiam ſoli tutoꝛi cum pupillus eſt infans vel abſēs:vt.C.ad treb.l.ſcimus in prin.z.j. ad treb.l.reſtituta.ſ. fi.z.l.ſe.z.l.ſz nec.z facit ad.ſ.C.man.l.ſi maritus:z de peri.tu.l.ij.
r Rerum autem.diuiſa ergo erat adminiſtratio.
ſ Ad eos tutoꝛes.
t Aduerſus.abſtinuit.ſic accidit de facto.vel ideo dicit qz nō vult pupil lū teneri.alias teneť quādo ē verſa i rē ſuā:vt.j.dicit:vel q.i.qz ſm azo.
u Contraxit.non cum patre pu.ar.ꝑ.s.e.l.ij.z dic cum tutoꝛe nomine z contemplatione tutoꝛis tm̄:z ſic ſolus tutor tenetur:vt.C.ſi cer.pe.l.eum qui z.C.ſi tu.vel cu.l.pe.ſed z ipſe pupillus conueniri poteſt cum ratum habet vel pecunia eſt in rem eius verſa: vt.C.qō cum eo ei qui i fi.ſi āt no mine z ꝓtemplatiōe pupilli tm̄ ſolus ipe teneť:vt.s.ō ne.g.l.ſi pupilli. ſ. i.ſi cōtēplatiōe vtriuſq vterq teneť.vt ibi no.z fa.C.qñ ex facto tu.l.iij.
x Curatores.mutui periculi.vt ſi vnus ex perſona alterius damnuz pa tiatur:alter ei reſtituat vel refundat.h.

p Soluēdo.q; iā alter,p altero cōueniri pōt:vt.C.de diui.tu.l.i.ꝛ ō ,pbs. l.iij.ꝛ.C.in qui.ca.tu.ba.l.fi.

3 Tutoꝛ .creationē.i.ſniam repꝛobantez eius excuſationē.vt.C.de excu. tu.l.q̄ꝑ nō ab ipſa creatione: vt.j.qñ ap.ſit.l.i.§.ſi quis tutoꝛ: aliud i alijs muneribus vbi ab ipſa creatione appellatur:vt.C.de ap.l.bi qui.

a Dꝛeteriti tēpoꝛis.non futuri:q; finita ē tutela ei⁹ moꝛte:niſi i ꝓnexa adminiſtratiōe.vt.ō.e.l.a tutoꝛib⁹ §.i.ꝛ.j.de bere.tu.l.i.

b Dātū.ſ.iniūctum.ꝛ fa.ō.ō ritu nup.l.ſi quis.§. quid ergo:ꝛ.ō.e.l.tu. vl'cu. ꝛ.j.ō ap.l.ipr.§.ſi magiſtra t⁹.ꝛ.j.ſi tu.l'cu.ap.l.i.ꝛ.ij.

c Rex.in vrbe .roma per excelentiaz.vt inſti.de iur. na.§.ſed ius.

d Curatoꝛes.nō ergo dic̄ tutoꝛes:quia tutoꝛez habē ti nō'tē.vt.ō.de tu.te.l. idē fiet:ſed certe ꝛ tutoꝛes da ri poſſūt.vt.C.i qui. ca.tu. ba.l.ꝓpter.ꝛ fa.ō.e.l.q ſe ꝛ.j.de eo qui ,p. tu.l.i. §.fi. ꝛ.ō.e.l.ita āt.§.ſi tutoꝛ.

e Reuocare dicunt.ſ.illi,p uinciales tutoꝛes.

f Cōueniet.i.admittet cō uentionē quā ſuper ea cul pa faciet minoꝛ.

g Patruus venditiōib⁹ rerum italicaruz ut aliqua ſit dubitatio.

h Refectā.i.redactā.

i Et in calendarium. i.i li bꝛo i quo ſcripta ſūt nomi na ꝓuincialia.

k Cōuertit qō potuit. q; loco domini hebeꝫ ꝛ gene neralis erat tutoꝛ lz alius fuerat adiunctus.

l Rome ſubſtitutus ad bo na italica.q; fieri poteſt:vt j.ō excu. tu.l.ꝓpter.§.fi. ꝛ.ō.eo.quotiēs.§.ꝓſtat.

b Curatoꝛibus.iutiliter. q; i teſtamēto ñ iure facto: vel non vt.l.ꝓcipitur:vel dicas a matre:vt.ō.ō ꝓfir. tu.l.i.ꝛ.ij.vel a filio emancipato:vt inſti.de tu.§.f.vel codicillis teſ.nō cō firmatis.vt.ō.de te.tu.l.tertia.

c Uice mutua.i.iſolidū:vt ſic ēt altero nō ſoluēdo alter teneaꝫ in totum.

d Sponte.q.d.q; inſolidum vt curatoꝛes obligare ſe volunt.

e Iuris adminiculū.i.nulla facta diuiſione adminiſtratiōis ꝑ teſtatoꝛē vel iudicē: quia tūc ,p partibus:vt.C.de diui.tu.l.ij.§.i.vel dic adminicu lum iuris.i.cū de iure dati non eſſent:ꝛ ſic nō tenebatur gerere.

f Intulerint.alias inierunt.i.adminiſtrare ceperunt:alias ituerint. i. in ſpexerunt:alias inuenerunt:alias interuenerunt.

g Et qui.i.vnus de prędictis datis iutiliter debuit petere confirmari ꝛ ſuper hoc implorare officium prętoꝛis:ſic ꝛ.ō.de cōfir.tu.l.naturali.

h Tutoꝛibus.functus.aliquo tempoꝛe:ꝛ eſt poſt depoſitum officium.

i Periculum.ſ.qō vnus pꝛo altero conueniatur ad heredes eoꝝ nō re dundat quia nec ad ipſos tutoꝛes ſi viuerent tutoꝛes redundaret ſi fuiſ ſent ſoluendo tempoꝛe depoſiti officij:lz foꝛte modo cum decederent vn⁹ eoꝝ non ſit ſoluēdo:vt.C.de di.tu.l.i.ꝛ ſm hoc quod ſubijcit non tē.ſ. quod heres vnius non teneaꝫ pꝛo herede alterius non habet locum quā do deceſſerunt durante.tut.quia tūc heres vnius conuenitur pꝛo herede alterius: ſicut ecōtra.ō.e.l.a tutoꝛibus.§.heredibus:quia ꝛ ad eos cū de ceſſerunt mutuum totū ſpectabiꝫ periculum:vel aliter bene dico heredē vnius pꝛo herede alterius non teneri.

k Quod nō.i.quia hoc periculum non habuit locum .i.non cepit immi nere durante officio:ꝛ ſic in fi.depoſiti non erat:ſed bene erat ſoluēdo vt C.de diui.tu.l.i.q; ſatis in idem recidit:vel dic ſecundo non redundat pe riculum.ſ.vt heres vnius tutoꝛis tenatur ex ſua perſona ſi non exegerit heredem alterius tutoꝛis:quia finita eſt tutela vt.j.e.l.cum poſt in pꝛin. ꝛ q; dicit q; non tē.i.q; periculum non cepit durante tutela:an autez vn⁹ contutoꝛ ab altero debeat exigere:R.nō vt.ō.e.l.cum plures in pꝛin. niſi fiat non ſoluendo quo caſu remouetur ꝛ poſtea conueniri debet ſm azo. Item tenetur tu.ſm azo.ſi non exigat heredem contutoꝛis vt.j.e.l.§. tu.

l In eum.contumatia vel malicia.ſecus ſi erroꝛe:vt.j. de excu.t.l.qui teſtamentum.

m Equaliter.niſi quod ex cōmuni negligentia perijt fuerit ex appendi tijs eoꝝ que geſta ſūt vt.j.eo.l.tres tutoꝛes.§.item in eo ꝛ facit ad hoc:j.rem pu.ſal.fo.l.non quaſi.§.i.ꝛ.C.ſi tutoꝛ non geſ.l.ij.ꝛ.C.ar. tu.l.cum interdicte.

n Tutoꝛes.perfecerunt.anteq̄ redderent rationes vt.j.de ap.l.tutoꝛ ꝛ facit in eo.ti.l.negocioꝛum.§.i.ꝛ.C.vt cau.poſt pu.l.i.ꝛ.C.arbi.tu.l.tutoꝛ poſt ꝛ.ō.e.l.ita autē.§. ſi tutoꝛ.

o Iudicatum.i. ac. in factum agere non potuerunt: nā non ē connexa ſic cā ap.nā ne procur.q obtinet agit iudicati: vt.ō.ō procur.l. ſi procura toꝛ.

p Ab eo nō iuuatur qꝛ maioꝛ ꝛ ſub.maxi me.nam ꝛ minoꝛ cu ratoꝛem nō habens vel habens eo aucto re pōt trāſigere:lz le ſus ſtituatur:vt. C. ſi aduer.trāſ.l.i.ꝛ. ij. ſecus ſi ſine eo:quia ipſo iuꝛ nō valet: vt C. de ininte. re mi.l. ſi curatoꝛem:ꝛ ad ca ſum ſubauditū ꝑ ver bum maxime conue nit:quod dic̄ nec do natum ꝛē.quia mioꝛ non poſſet tranſigeꝛ animo donādi: ſicut nec eius curatoꝛ: vt. C.de pac.l.pactū tu. ꝛ.ō.e.l.tutoꝛ ad. niſi fiat bona fide ſciens nihil ſibi deberi: vel non habeat ,pbatio nes vt.C.de tranſ.l. pręſes.ꝛ.ō.ō iuſiur. l.iuſiuranduz:ꝛ .l.tu toꝛ: vel dic non ſub. maxime: ꝛ ſic in ma ioꝛe tñ dicat:item q; dic̄ ꝙuentionē ñ gra tuitaz ſed.aliquo da to ꝛē. vt habetur .C. de trāſ .l.tranſactio.

q Nec donatum:qꝛ tūc non valeret i mi noꝛe:vel dic in maio re non donatum quia aliquo dato ꝛē.vt dixi:ꝛ ſic non eſt donatio vt.j.de donatio.l.i.in pꝛin.

r Tranſactum.aliquo dato vl' pꝛomiſſo vel retento:alias pꝛopꝛie non poſſet dici tranſactio.vt.C.de tranſ.l.tranſactio.

ſ Negligentie tutoꝛ.i.eum negligentibus tutoꝛibus.

t Periculo paterfa.fecit nomia ſub maioꝛibus uſuris q; frequē tarentur in regione legitime tñ non erant:quo defuncto pupilla he rede tutoꝛ dat⁹ neglexit nomia exigere:ꝛ facti ſūt debitoꝛes nō ſol uendo nunc pupilla finita tutela agit contra tutoꝛē qō pōt vt.C.e. l.debitoꝛibus:debet ergo ipſa cedere actiones ianes tutoꝛi ꝛ eius periculo:ꝛ ſz hoc hic pater.ſ.pupille:ꝛ verbū aſcripta ē vna dictio ſed uſuras iaz exactas retinet ipſa pupilla: vel ſecūdo ticius pater ſempꝛonij mutauit nomine cuiuſdaz pupille cuius tutoꝛ erat pe cuniā pupille:ꝛ ſic directe actiōes pupille queſite ſūt vt.ō.ſi cer.pe. l.certi condi.§.ſi nūmos:ꝛ ſm hoc aſcripta pu.ſunt caſus ablatiui abſoluti: licet hic quidam aſcripſerūt q; aſcripta ſūt due partes:ſz quod eēt ſuppoſitum verbi cogitur.cū ergo pupilla nolit habeꝛ ra ta:vtpote ñ idonee perſone mutuata cedet tutoꝛi vel heredi actio nes inanes:vt.C.ſi cer.pe.l.ſi abñtis:ꝛ recipiat ſolutionē ab eo:vt. C.ar.tute.l.ij.ꝛ quod de vſur.dicit: dic quod retinet pupilla quaſi ex ſua re:vel dic retinet tutoꝛ:vel eius heres:quia in totum debet pupilla appꝛobare vel repꝛobare :vt.ō.e.l.cum queritur.

u Ealendarij.dic hic:vt.j.de le.iij.l.qui filium in fi.

x Adoleſcens.ñ tranſtulit.i.non fecerit ſibi reddi rōem ꝛ reliqua.

y Retinet.non tamē agit.nūc cura perſeuerante:vt.ō.e.l.actus.

z Conſultū.alias cōſūptū:ꝛ facit.C.de ſuf.t.l.ij.

a Tutoꝛ.non idoneū.vt.i.ſicut.ꝛ fa.C.de diui.tu.l.i.ꝛ.ij.ꝛ fa.j. eo. l.emilius.

b Tutele.idem.ſ.tutoꝛ.nā pōt vnius tutela finiri:ꝛ alterius durare:vt q; alter adoleuit :vel legitime etatis eſt factus vnde hoc caſu differt teſtamentarius a datiuo:ut.j.de.t. ꝛ ra.diſ.l. ſi tu.§.i.ꝛ fa.ō.ſo.ma.l.nuptura ſed ar.p̄.j.de car.e.l iij.§.ibidem.

c Quod de peculio.cēp.adoleſcens ad quod ōbuit habere.xx. an. lz hodie ſufficiet minus:vt.iſti.qui ma.non poſ.§.cadē.ꝛ.C.qui ma.

nō pos.l.si minor:ꝛ aut ibi posita:vel dic etiā añ.xx.an. sz fuit vna de causis ibi positis:ꝛ sm hoc dic cepit adolescens:vel cepit manumissus:ꝛ dices eum manumissum vt sit procurator: vt.e. §.insti. q ma.nō pos. d Retiere potuit .sz maluit ei dōari.az.sz nōne male fecit curator qui permisit manumittere ꝛ ei peculium cōcedere:vt.C.si aduer. lib. l.quos retrahi: Rº. ibi fuit curator manumissus: uel expōe ibi culpa vel fraude. i.fraudulenta culpa vt sic leuis nō veniat hoc casu vt hic:sz lata sic:vt ibi sic ꝛ.s.e. l.tutor qui.§.cōpetit vel erat maior.xxv. an.qz dicit cepit administrare:vt ꝛ.s.de mi.l.i.in fi.ꝛ qō dicit adolescēs.s.quondā. e Reddenda:a curatore.

f Accepto feret.a iuuene. i.iuuenis accepto feret curatoribꝰ ne teneant: vl de seruo vel de peculio qō peruenit ad iuuenez az.ꝛ facit.s.e.sine herede.§.idem rn.

g I. Impuberi. cē turio. s. pater.

b Dedit. de facto. de iure enī nō tenet qz impuberi: vt.s. ō §fir .tu.l. si filio: sm vnaz lecturā. itez qz ī testamēto.vt isti.de cur.§.i.

i Nō secuto.ō cōfirmatione.i.si non fuerit secutum.

k Non astringetur vt ꝛ.C.de cōfir. tu.l. i.ꝛ.ij.ꝛ q da.tu. pos. l.neqz.secus si administraret.vt. s.l. pr. §.i.ꝛ.ij.ꝛ.§. curatorꝭ testamento.

l Nam priuilegiū.quod est vt possit testari vt uoluerit.vt.C.ō mi. t.l.milites.

m Ad alienam.s.curatoris dati si cogereť:ꝛ est ad hoc.C.de emancipati.l.nec auus.ꝛ.j.ncquid.i lo.pu.l.ij.§.si quis a prin.ꝛ.j.ad tre.l.si cū ab herede. n Impicie.s.iuris.s.si nō seruet solēnitatē iuris: nam peritia proprie iuris dicitur.vt insti.de iu.na.circa prin.ibi videmus ꝛc. o Patrie ptātis.vt cui possit paganus dare tutorē ī testō:possit ꝛ miles cui non paganus potest dare tutorem vl cura. nec possit miles.vt.s.de test.tut.l.i.ꝛ.ij.ꝛ fa.C.fa.hř.l.inter omnes ī fi.ꝛ fa.s.de iu.ꝛ fac igno.l.p.§. si quis ius ignorans.

p Q Uli plures.non ē relicta.vt.s.e.l.quidam dece.ꝛ.j.de li.le.l. Laurelio.§.i.pōt tñ remitti vt dicat testator:vt. dz.j.de li.le.l. si quis rones:nec ob. predictis.s.de pac.l.si vnus.§.illud vt ibi no.

q Cōtutores cōueniūtur:sz quō cū pupillus nō possit cedere actiones aduersus ptutorē qz nō potest cōueniri ꝓpter remissionez factā ī testō:vnde pide est ac si pupillus heres iremisisset:qz eadē ē p sona cum defuncto vt in autē.de iu.iu.a mo.pre. ī prin .coll.v.ergo nō debet posse agere ꝺ hunc tutorē qz non remouit contutorē suum suspectū vt.j.de so.l.stichū.§.p.ꝛ.j.c.l.si pupillus illud autē constat ꝙ si vnus conueniatur pro altero cedere debet ei actionem ꝺ eum nisi ꝙueniatur ex cōi dolo:vt.s.e.si plurꝭ ꝛ.j.de tu.ꝛ ra.dis.l.i.§.nūc ꝛ.l.si ex duobus: Rñ.bene posset cedi.s.pro bis reliquis q̄ remanserunt penes ipsū:ꝛ si qd dolo fecit:ꝛ eis cessis bñ pōt agi ꝛ sic ī plus poterit conueniri iste q nō remouit suspectū ꝙ possit ei fieri cessio ꝺ tutorē:vel hic pupillus nō remisit:sz pater eius vnde forte nō poterit ei īputari:vel forte non ē isto casu facienda cessio: quia magis ex culpa ꝙueniť sua qui nō remouit ꝙ ex persona ei⁹ q debuit remoueri.az vel dic quod iste q cōueniť quia nō remouit cōtutorē nō tenetur de eo quod tutor male gessit culpa:sed solū ō eo qō male gessit dolo. Itē ꝛ de reliquis:sed tñ ex culpa sua dz ꝙueniri hic tutor: qz in culpa fuit ꝙ contutorem nō remouit:ꝛ iō ex culpa sua conuenitur ꝛ ex dolo alterius:sed non de culpa alterius.

r Non teneť.quasi de dolo ꝛ reliquis bene tenetur.

s E X pluribus.īsolidū:qz alij erant non soluēdo:vl noluit op

serui actoris quem adolescēs post q̄z res suas administrare cepit:manumisit ꝛ retinuit: aut retinere potuerit[d] in ratione reddenda[e] curatori per iudicem accepto feretur[f].

i I Mpuberi filio cētu Dē. rio[g] curatorem dedit[h] decreto pretoris non secuto[i]: si nihil curator datus administret periculo cōtumatie uel non negligentie non astringeť[k]. nam priuilegium[l] militū ad alienam[m] iniuriam porrigi non oz:nec in alijs circa supremam uoluntatem impericie[n] uenia datur: quā in bonis militum:filij uero tutela iure patrie potestatis[o]:nō militie premio mandatur. I Dē.

Q Ui plures tutores hūit unū qui soluendo non fuit: rationem actus sui uetuit reddere: quoniam eius liberatio: quod ex tutela percepit aut dolo cōtraxerit: nō est relicta[p] contutores[q] qui suspectū facere neglexerunt ex culpa recte conueniuntur:tutor enim legatarius ex culpa que testō remissa est: non tenetur[r]. I Dem.

E X pluribus tutoribus insolidum unum[s] iudex tutorez cōdemnauit in rem suaz iudicatus[t]: procurator[v] datus priuilegium pupilli[x] non bēbit: quod nec heredi pupilli datur[y]: nec enim cause sed psone succurrit: que meruit pcipu

ponere beneficiū diuisionis qō potuisset.vt.j. de tu.ꝛ ra.dis.l.i.§.nunc tractemus. t Iudicatus.i.cōdēnatus:sic.s.e.l.ij.

u Procurator.cessis sibi actionibus aduersus cōtutores.nā cedi debēt vt.j.de tu.ꝛ ra.dis.l.i.§.nūc tractemus.

x Priuilegiū.pupilli.quod ē vt pferatur ceteris īpersonali.vt.j. de pri. cre.l.dabimus.§.i. sed aliō est in beneficio ī ite. re.vt. s.de mi.l.quod si minor.

y Datur.extraneo.sz duo sic.vt.s.so. ma.l.marituz.ꝛ l.se.ꝛ. l.etiam ꝛ. C.qui po. i.pig.ha.l. assiduis. §.exceptis ꝛ.j.de re iudi. l.ꝛ si fideiussor ꝛ.l.se. vl forte hic aliō erit:vt nec ad suū ar. j.de re.iur.l.in omnibus ꝛ l.priuilegia:at electio quā pupillus habet trāsit ad heredes:vt.s.e.l.a tutoribus §.heredibus. Itē beneficiū restitutionis:vt.s.de ī ite. re.l.non solū ꝛ fa.j.de.le.ij. cū patronus ꝛ.s.ō ser.rus. p.l.paterfilie: ꝛ de excep.l. exceptiones ꝛ ō iudi.l. sed ꝛ si in prin.

z c Quz post.pupilli.aliō si in vita vt.s.e. l. tutores. §. adolescens: ꝛ. C. ar.tu.l.ij.ꝛ de admi.tu.l.de bitoribus.

a Eximitur.qz finita ē tutela ciuſ morte ut isti. qui. mo.t. fi.§.sili ꝛ sufficit nomen debitoris esse idoneū tpe finite tu.vt.s.e.tutorꝭ qui in prin.

b Qui cum eēt.si curator adulte promittat dotem,pea.s.vires pmonij: sigdē scienter vel animo donandi vel dolo tenetur: vt in illo ver.preterea:sicut si promisisset creditori puelle: silr aio donandi vt in verse.si causa negocij gerendi ꝓmisit vltra:vt dz.i illo v. mouet:ꝛ in illo sed his in prin.habet mulierē obligatam:vt si quidē iā soluerit ēt minus de dote reciatur:vel si solū ꝓmisit vt ei acceptum feratur:ꝛ hoc siue constan.ma. siue eo dissoluto:vt ibi habet mulierē obligatā tē.ꝛ ibi vel certe tē.vsqz ad.§.quod si mulier tē.ad similitudinem mulieris conferentis dotē:deinceps.planū ē. c Emergēte.i bonis neptis vt subijcit:ꝛ ita q̄ ō nouo emergunt tē.vt.s.de inter.ac.l.de etate.§.ex causa:ꝛ casus isti non possunt preuideri:vt.j.de admi.re.ad ciui.per.l.ij.§.si eo tempore.

d Promissa sit.ꝛ videtur qō non.quoniā tē.

e Vel donasse videatur.qō videtur vt.j.de re.iu.l.cuius: ꝛ.C.de do.promiſ.l.fi. f Succurrať.q vř ar.s.ad vel.l.ij.§. verba qui ābo satis in idē recidūt. g Egressus.qz ꝓmisit vltra q̄ deberet l sciens vel melius quia obligauit se suo nomine aio donandi:cuz pupille nomine facere debuerint:ꝛ sic non teneť finito officio:vt.C.quādo ex fac. t.l.i.licet in procu.secus vt.s.de proc.l.procurator qui.p.

b Spopondisset.animo donandi similiter.

a Berendi.credens rationē pupille sufficere.vt.s.dixi.

b Promisit.etiam si non solui:quia id ei abesse videtur tē.vt.s.de ne.gl.si quis man.ꝛ.s.man.l.si mandato.§.item.

c Obligatam.ad reddēdū si iam soluit:vel ad liberandum si non soluit ꝛhoc siue matrimonium duret siue solutum.

d Habet dotem.eo quod vir habet promissionē.ar.s. de iu.do.l.si cūne⁹.

e Bonoꝛ.dz.nā ꝓfert mulier dotē tñ minus accipiendo q̄ soluta l facie ndo accepto ferri q̄ promissa ē tñ:vt.j.de col.do.l.i.§.i.ꝛ.§. consequēs.

f Exacta sic.a marito. i.qz maritus exegit a curatore:vel sm bir.q hic adulta exegit dotem a marito suo.

g Non queat.i.nolit:ꝛ dic duobus modis.primo qō petit ipsa restitui: quod pōt:vt.s.de mi.l.si ex eā.§.in dotis.sed tunc dubitať:an hec restitutio profit curatori:an non:ꝛ an ipsa petat ex sua persona:ēt ea petere nolente ad instar fideiussoris:minoris dolo inducti.vt.C.de fideiuſ.mi.l.ij. quod quidā dicūt:sed tu dic cū vnā personā repzesentet puella ꝛ curator proficere curatori restitutionē puelle maxime:quia nō potest conueniri nisi curatorio nomine:ꝛ ita nomine adulte durāte cura: postea nullo mō vt.j.de re iudi.l.si sc:so q ēt si nō petat puella restitui:quod tñ posset:vt dixi habeat tā ipsa q̄ curator exceptionē in eo q vltra moduz ē:si modo caueat marito vt subijcit :ꝛ sm hoc denūciabit curatori ne soluat primo

ꝛ secundo casu: si ät curatoꝛ cõueniꝛet nomine suo: tũc distigue aut sic promisit: ꝛ tenet cũ effectu: vt. s. aut curatoꝛio nomine promisit: ꝛ tũc nõ tenetur ipso iure: ẽt sine ope exceptionis: sed op. ĩmo vꝫ nõ excep. sed ipso iure iuuandũ curatoꝛẽ: vt. s. de iure do. l. siue generalis. so. ibi vltra patrimoni um: hic vltra vires patrimonij: vt ibi no. itẽ vꝫ quod nec excep. habeat cõstan. ma. vt. s. de condi. ob. cau. l. si donaturus. ℌ. i. ne habeat mulierẽ ĩdotatam: vt ibidẽ dr̃. so. ibi totũ erat ĩdebitũ: quod eẽne[9] ꝓ muliere promiserat: ꝛ sic oio fieret ĩdotata: hic ät solum qꝫ ẽ vltra mõm: vel aliud ĩ curatoꝛe: vt hic ne officiuꝫ suũ ꝓsit sibi dãnosũ. vt. j. quẽ ad. te. aperi. l. si quis ex. ꝛ ō fur. l. si seruus. ℌ. qꝫ vero. sꝫ certe ꝛ in ꝓrio suus erroꝛ eodẽ modo ñ dꝫ illi eẽneconocere ar. s. de con. inde. l. sed ꝛ si me. vl̃ ibi suũ negociũ ꝛ suo nomĩe: vt ipse ex sua persona teneꝛet: lꝫ mãdato mulieris fecit: at hic gessit negociũ mioris ꝛ eius nomine se obligauit: vnde cũ minoꝛ iuuatur ꝛ ipse iuuaẽ: vel ſm Jo. ibi credens se debere promisit ꝓsponte. hic sciens se non obligatũ mulieri credebat tñ eẽ tñ in bonis eius qõ sufficeret ad hãc dotẽ ex necessitate officij sui promisit. iõqꝫ ei subuenitur: vt. j. ō his qui. vt idig. l. tutoꝛẽ. vel hic vir non erat dignus maioꝛ dote q̃ facultas mulieris patitur ibi erat dignus tota dote promissa: ꝛ alias non accepisset eam in vxoꝛem.

b Hec cautionez. sic. C. de rei ux. ac. ℌ. cum autem.

i q Ui nominibus. qui s. tu. vl̃ cu. vt. j. de tu. ꝛ ra. dis. l. si ꝓbatum: ꝛ quod dicit agnouerunt s. tãq̃ idonea. alias non. vt. s. e. l. tutoꝛ siue. ꝛ dicũtur agnoscere vt dr̃. s. de tute. l. si filius. Jtem qõ dicit periculum sub. tũc ĩminẽs. nam si tũc non ĩminebat: sed postea ceperunt eẽ minus idonei debitoꝛes nõ ipũtatur eis nisi in culpa sint: q̃ non cito exegerint si facere potuerunt: vt. C. e. l. debitoꝛibus. Jtez dic quod coguntur illa nomina in se transferre: etiã si minus sint idonea nõ tñ agnoscere: vt. s. e. l. tutoꝛ siue: vel dic qui. i. illi quoꝝ tute. vel cura est gesta vt. s. e. l. cum queritur.

k Reliquationẽ. alias reliquationẽ. alias relinquoꝝ rõem. ꝛ dic quod tutoꝛ dicebat hoc: etiã hoc habui ꝛ ibi expendi: vnde adultus fuit contẽtus ꝛ liberauit eum omnino: ꝛ ẽt accepto tulit vsuras: ꝛ ſm hoc reliquatio. i. retentio sicut ꝛ ponitur. j. e. l. lucius in prin. sed ſm hoc quomodo est pri uilegiũ saluũ: R[9]. petita in inte. re. prius. si ät in vsuras tñ liberasset: alias remaneret ius saluũ adulto sine resti. vel dic secũdo reliquationẽ. i. reliquoꝝ assignationẽ: nã dicebat. c. apud se eẽ in reliquis ꝛ inde vsuras mioꝛi sepe soluit: sic ponit̃. s. de pac. l. tale. ℌ. post diuisionẽ: ꝛ ſm hoc mioꝛ fuit contentus dictis. c. pro reliquis: ꝛ sic bene dicit saluũ priuilegiũ: sed tunc est ꝓ. j. de pri. cre. l. si uentri. ℌ. in bonis: vbi deponẽs pdidit priuilegium accipiendo vsuras: so. vt ibi: potes etiam dicere ſm banc lecturam acceptauerunt. i. liberauerunt. ꝛ nõ erit dicta. l. cõtra.

l Priuilegiũ. qꝫ est in tacita hypoteca. vt. C. e. l. pro officio.

m Si pupillus. liberasset. forte trãsigẽdo modico accepto.

n Filius nomine. sed hoc quõ cũ ãbo uiriliter tenebantur: Rñ. loquitur qñ vnus gessit: ꝛ alter nõ ꝛ liberauit gerentẽ: quo casu primo gerens erat cõueniẽdus: vt. s. e. l. tutoꝛes qui se. ℌ. in eum: vel dic qõ nõ erat soluendo tempoꝛe depositi officij: alias secus: vt. C. de diui. tu. l. i. nã nõ posset hic cedere actionẽ cõtra liberatum: vt. j. de so. l. stichum. ℌ. p. sed ꝓ. j. de fideius. l. si stipulatus. ℌ. f. vbi alterum fideiussoꝛem insolidum conuenio altero liberato. so. vt ibi. item ar. ꝓ. j. de le. i. l. ab omnibus. i. R°.

o Collegis. s. vt vno liberato alter tñ ꝓ virilẽ teneatur

p Tractaui. ego paulus.

q Quod non ita est. vt insolidũ teneatur magistrat[9] indistincte: sed si ex dolo cõueniũtur: nõ si ex culpa vt. j. de magis. con. l. antepe. ꝛ. C. ō magis. conue. l. iij.

r Locum nõ habet. qꝛ vt dixi' viriliter tenẽtur: nisi alter sit soluẽdo: tũc enim alius tenetur ĩsolidum: sed si vnus sit tempoꝛe liberatus soluisse videtur: ꝛ ideo alius virilem tñ tenetur vt subijcit.

s Tempoꝛe liberatus est. s. xxx. an. que currit ꝓ ac. tute. sed quomodo potest vnus ante alium liberari: cõtestatione litis vel agnitione debiti non: vt. C. de duo. re. l. fi. R°. quidam quod ante fuerat finita tute. in persona vnius quam alterius. s. moꝛte: vel quia vsqꝫ ad diem vl̃ condi. fuit datus in testamẽto: vt insti. qui. modo. t. fi. ℌ. sed si vsqꝫ: ꝛ qui dari tu. pos. ℌ. ad certum: sed hoc hodie non valet: quia non curit in pupillari etate vt. C. de ꝓcu. xxx. an. l. sicut. ℌ. nõ serus: tu ergo dic hoc posse cõtingere: vt qꝛ finita tute. vnius per moꝛtem vel diẽ vel cõdi. vt dixi mioꝛ fuit lit. contes. ꝛ sic in. xl. an. fuit perpetua: vt. C. ō ꝓcu. xxx. an. l. fi. altero postea ãno fuit finita tute. alterius ꝛ sic eius actio durat xxx. an. tãtũ: nec põt dici quod istius perpetuata in. xl. an. cuꝫ nec nata erat tempoꝛe litis conte. vt ꝓ. j. de tu. ꝛ ra. dis. l. si tutoꝛ ℌ. fi. ꝛ. l. se. preterea. ſm. h. ꝛ si vno tempoꝛe finiatur in persona vtriusqꝫ tutoꝛis forte non nocet alterius testatio facta contra alterum: qꝛ ñ insolidum sed viriliter tenetur duo tutoꝛes finita tute. si i eis fine ambo erant soluendo. vt. C. de diui. tu. l. i. ꝛ si dicas etiaꝫ idez eẽ hodie ꝓ autẽ. in duobus reis ut ñ tenecantur nisi viriliter: immo certe ĩsoliduꝫ si alter est habẽs vel minus idoneus: vt in autẽ. de duob[9] re. ℌ. i. col. vij. quod in tutoꝛibus: ammodo non est: lꝫ fiat inopis. vt d. l. de diui. tu. ꝛ. j. e. l. emilius: sed hoc non placet vt ponamus quando finita tute. omnes sunt idonei: quia oporteꝛet nos ponere quãdo vnus in defectum alterius tenetur insolidum: nisi esset liberatio vl̃ prescriptio q̃ non est in dictis tutoꝛibus ut dictum est.

t Nihil habet. vt ita alter teneatur insolidum.

u Satisfecit. pro parte sua ita vt alter teneatur in virilem tñ: differunt tamen quia soluens ipso iure: prescribens exceptione liberatur: vt insti. qui. mo. ob. t. in prin. ꝛ. j. de ac. ꝛ ob. l. obligationuꝫ fere ℌ. placet. item ad hoc. s. de consti. pe. cu. l. item illa. ℌ. additur ei.

x Lucius. traxit. i partẽ mercedis soluit. ꝛ partẽ apõ se retinuit.

y Etate. xxv. an. naꝫ ante non potest facere procur. nisi auctoritate tu. vel cu. ut. C. de procur. l. neqꝫ.

z Procuratoꝛem. vel generalem vel aliquam causam vel contra curatoꝛem quondam per quod videbatur multum de eo ꝓfidere.

a Omne debitum. i. in omnem obligationẽ debiti sempronij.

b Reliquatus est. i. retinuit apõ se: ꝛ sic ponitur vno modo. s. cẽ. l. qui nominibus ſm vnum sensum.

c Videri. ne sibi preiudicet vel etiam ꝓ sempronium: ne ex moꝛa petat vsuras vel non teneatur quia a se non exigit. vt. s. man. l. qui mutuam. ℌ. non ideo: vel cõtra curatoꝛẽ si tẽpoꝛe cure potuit exigere a colono ꝛ adulto emolumentuꝫ querere ꝛ non fecit. vt. C. ar. tu. l. quicquid. azo. vel si colonus tempoꝛe cure factus est non soluẽdo negligente curatoꝛe. vt. C. e. l. debitoꝛibus.

d Sempronij. pollicitatione. facta ob honoꝛem: vel etiam sine cã sꝫ inceperat soluere. alias non diceretur debitoꝛ: vt. j. de polli. l. i.

e Patrie. puta ciuitati. accur.

f Reipublice. s. illius ciuitatis propter dictam pollicitationem.

g Apud grecos. hoc est grecum.

h Si pupillo. si ideſt quamuis.

i Actiones scilicet neg. g. vt. s. de ne. g. l. cum alieni: licet non sui cõtemplatione gesserint: ꝛ hoc ideo: quia in rem eius versa est corum gestatio: siue fructus quos isti procurant. ar. C. q̃ cum eo. l. ei qui in fi. azo. immo quia re ipsa eius sunt negocia ex post facto. vt s. ō ne. gest. l. item si pu. ℌ. fi. alij dicunt in factum q̃ non placet: sed illa dabitur in' magistratum vt statim dicet. item dicit decerni propter id q̃ est s: de orig. iur. l. ij. ℌ. omnium: quod hodie non est. vt. C. de formul. l. vnica.

k Conueniri.oportere.ac.in factum vt insti.de satis.tu.§.sciendu3 vel ac.ne.ge.quia videtur gessisse per aliū.vt.ar.s̄.e.l.ita ät.§.gessis se:z ar.j̄.de magis.cōue.l.fi.

l Administrant.sub.sine publico officio vel dignitate:sed vt priuati:vt in nostro casu:alioquin p̄.s̄.e l.si pupillus:z.j̄.de magis. con. l.ātep.z ꝙ dicit alia cā z̄c. qz iuento vno curatore non soluendo omisso alio venitur ad magistratum sed i tutoribus vno non soluendo prius ad contutorem quā ad magistratum: qō est si tutela nō ē diuisa:vel si ē a scipsis diuisa:secus si a iudice vel testatore. vt.C.ō diui.tu.l.ij.itez facit j̄.e.l.cuz testō.z.j̄. de tu.z ra. dis.l.i.§. nūc tractemus.itē qō dic teneri magistratum ꝙ nō idoneo:imo vī pupilli esse dānū:vt s̄.de ne. g. l.cum alicui que ē p̄.so.ibi dic periculū eē legitimi vt nō ꝙueniat alium curatore:sz magistratum sic: vt hic dū ät. vl hic durāte officio desijt esse soluendo: ibi eo finito.ar.C. de ꝓoba.l. ex persona: z ar.j̄.ō magis. ꝙue. l.i.§.magistratus: vl sol.vt ibi itē vz ad cō curatorē veniēdū z nō ad magistratū:sic j̄.de iure fis.l.auferī §.fi.sol.ibi agit fiscus vl magistratus p̄.s̄ tutores seu administratores:hic agit minor cui bona fuerunt ad ministrata.

m Tutorē.suo noie qō pōt:vt.s̄.e.l.quot circa prin.gerēdo tñ negociū pupillaī. sic z.C.de bo. mater.l.i.

n Conuertere. s.tutorē.z qñ dicatur in suos vsus cōuertere dic:vt.s̄.eo.l. tutor q re.§.pecunie.

o Quesitum . easdē vsuras .s. cētissimas si fecit clā.si palā pupillares:vt.j̄.eo.l.nō estimo z.s̄.eo.l. tutō q.§.pecunie:sic ergo finita cā ñ finīt effect⁹:sic z.s̄.rez amo.l.z ideo z fa.s̄.e.l.tutor qui.§.fi.z ō vsur.l.i.in fi.z.s̄.e.l.tutor ꝑ pu.§. tutor.

p Paulus. nō teneri sic.s̄.de pac.l.fi.z.s̄.loca.l.itē qritur.§.q iplo z.C.loc.l.si cū ermes z.s̄.e.l.ita ät.§.quāuis:z.l.tutores.§.curatores z.j̄.de iure fis.l.iij.§.cū quinquennium.

q Tutele iu.hic dz esse.§.qz si legeret cū precedēti nō bñ qreret:an teneatur fideiussor tu.iu.nā ex stipulatu teneret:z si nō ē.§.dic hūc fideiussorē succesisse tutori: vnde sicut tutor ñ teneret tutele:nisi esset cōexitas:sic nec.eius heres vt.j̄.de tu.z rati.di.l.si tutor post.z tūc teneī fideiussor quādo nō est cōexa.vel dic tute. iu.i.pp. tutele iudiciū ꝙ dat i tutorē qz non dat sed ne.g.vt.d.l.si tutor.

r Tutor.cōuentus.indistincte ac.tu.ꝓposita.vt.j̄.pz.

a Rōnū.totū qō ad rē pertinet vt.s̄.de edē.l.argentarius.§.i.z q̄ sit rō dic vt.e.t.l.si quis.§.rōnē. b Apoche.i.quibus ō debito fuerat tutor ꝓfessus.s.se recepisse:vt.C.de fide instru.l.plures.

c Berenti.alioquin secus vt.j̄.de so.l.ꝙ si forte.§.i.

d Ipso iure.sñia iudiciali iterueniēte vt.C.e.l.scimus.aliaſ non ipso iure:tu dic etiam sine iudice.vt.j̄.e.§.fi.lz detur restitutio vt isti. qui alias lz.§.nūc admonēdi:vbi de hoc nō.

e Rei iudi.appet ergo qō idistincte fuit ꝓposita actio tutele sic z.C. de iudi.l.ij. f Cū testō.dati eēt. a testatore diuisa tutela vt.j̄.pz. § Petēte.matre que hz necesse petere vt s̄.t.i.l.i.z.ij.lz quādoqz excusē si ñ petat i locū mortui:vt.s̄.t.i.l.fi. i prī.

b Precepto.magistratus:ergo dedit presidis precepto.vt hic dicit: sic isti.ō attil.tu.§.lz hodie:sz p̄.s̄.de tu.z cu.da.ab his.l.nec mādāte. so.ibi .

i Datus est tu.ergo habenti tutorem.sed hoc casu permittīt:vt.s̄.de test. tu.l.siquis:sub cōditione.

k Pro eo.s.tutore. puta fideiussores.

l Vel magistratus.non āt fideiussores magistratuuz sic.j̄.de magis.con.l.i.

m Facē debuit.citius ꝙ fecit.

n Alias.s.quod nō ē diui sa tutela:vel est inter se.itē exigere qō gesserit omnes vt.j̄.de magis. con.l.si duo si vero vnus gessisset alīs ñ primo cōuenitur magistratus ꝙ tutor qui gessit nisi imputetur non gerenti:qō contutorē nō accusauit suspectum vl tarde: vel accusando prodidit iura eius. vt.j̄.de tut.z ra.dis.l.i.§.nē tractem⁹ azo. z.C. de diui tu.l.ij.

o Excussi fuerint. alias excussi.alias excusati. scilicet per excusationem.

p Collegam.s. quā magistratum qui col.z̄c.

q Dimidias:quid autez obseruetur tūc.s̄.dictū est.

r Tutorib⁹. ipso iure. vt j̄.de sol.l.si pupilli.etiam si iudice sm.R.hoc cuz iudice vt nō.s̄.§.tutor.

s Durante . nisi in casib⁹ vt nō.s̄.e.l.tutor.

t Diminuēdi causa. sz bona fide bene pōt transigī vt.j̄.de fur.l.interdū.§.qui tutelaz:z.C.de transl.l.presens:z fa.C.de pac.l. pactū z de iureiu.l. iusiurandum §.si tutor. z.j̄.pro emp.l. q fundum.§.si tutor. z.s̄.e.l. tutor qui tutelam: de of.p cu. ce.l.i.§. si rem. z .C. e.l. omnium.z.j̄.de fur.l.tutor z isti.qui ali.lz.§.pe.z.§. fi.

u Icium z meuium. hic meui⁹ erat frater testatoris.

x Irrituz sit.ergo nec ob. j̄.de sol.l.ꝙ si forte.§.i.

y Exegit.sequitur grecuz volo vsqz illic ticius z̄c.fz azo.

z Sedisset.alioquin si nō esset tutor: z sic non habet administrationem secus esset vt.j̄.e.l.§.i.z.s̄.e.l.quidam.§.papi.alias est.l.pater.que sunt contra.z fa.s̄.man.l.idemqz.§.siquis.z.s̄.de exerci.l. l.i.§.si plures.arg.contra.j̄.de condi.z de.l.cum tale.§.si arbitratu.

z Sedisset z bene dedit administrationem meuio fratri suo.vt.cum dixit in prin.l.ticium z meuium tutores do.z̄c.sic ergo non recte solutum est ticio tantum.

a Quantum.sufficiat ad alimenta.

b Arbitrio.non arbitrio mulierum cum non sint tutrices.vt.s̄.e.l.quidā §.pap.alias.ē.l.si pater.alioquin p̄.vt.s̄.prox.dixi sed nunquid exquirēt tutores opinionē mulierum:R°.non qz tutores.plenā administrandi habēt potestatem.sec° si filijs nō institutis legasset alimēta arbitrio illaruz tūc exequiretur eaz arbitriū: z si iniquū eēt corrigeret . vt.j̄.de.le.ij.l.i.z de.annu.le.l.si cui annū.hic āt filios instituerat z eis prestare alimēta arbitrio mulierum voluit:quasi ipse tutrices essent qō esse nō potuit.az.vt s̄.de test.tute.l.iure nostro:z fa.ad.l.istam.s̄.ꝑ socio.l.si societatem.§.fi.z l.se.z.j̄.de ver.ob.l.siquis arbi.z.j̄.de ope.liber.l.si libertus.

c Tutores.prouincialiū.ꝓtinebat autē i illis istrumētis vt pecunia z̄c.

d Non pertinere.vt z.s̄.e.l.vel in partes: sed p̄.s̄.eo.l. tutores qui.§.heres:sed ibi bene pertinebat ad eum.

e Officium. coz.tutorum.italie. f Instroz.z hoc dico z̄c.

g Ignorātia.i.pp ignorātiā ꝓctus laterent z̄c.z fa.s̄.t.i.l.fi.§.fi.

b Ad quos tutores ꝓuicie: ⁊ no. quod tenet ynus docere aliū de eo qđ pertinet ad administrationē docti. ⁊ sa. ff. e. l. tutores q post. §. heres.

b A matre. putaret. nō tamen erat nisi ꝓfirmaret. vt. ⁊. ff. de cōfir. tut. l. i.

i Distraxit. de facto. de iure enī nō tenet: ⁊ iō vēdicat vt hic ⁊. j. de reb⁹ eoꝝ qui neqꝫ: ⁊. C. ⁊ de tu. ⁊ cu. qui sa. nō da. l. in dubiū. ⁊. j. de doli except. l. apō celsum. §. si quis non tutor.

k Non soluendo. idem si esset soluendo. vt. C. si tu. vel cu. l. etiam: sed tunc posset aliquid consequi pupillus agendo contra heredē tutoris. nā cōtra cuz agere pōt: si velit: vt. ff. e. tutores qui. §. i. ⁊. ij. ⁊. §. curatores testō. item cuz decessit non soluēdo i hereditate ei⁹ nō est locus legi. vt. j. de hī. in sti. l. siquis solidum azo.

l Si manerent. si. i. qꝫ. nec enī potuit prescribi pupillo: vt. j. ō acqui. re. do. l. bone fi. in fi. i. R°. az. vel pone cōditionaliter:: ⁊ dic manerent. i. extarēt: idē ⁊ si eē defierunt dolo possidentis: l' si sciēs tutorem eū nō esse emisset. b.

m Ab eo. emptore.

n Prefect⁹. huius sūme. puta. c marcarū: quas habebat i archa in sterliginis ⁊ dic quod testator timens ne pecunia predicta dispergatur: l' pdatur: si tutor eā mutuet diuersis nominib⁹ voluit vt esset apud tutorē ⁊ faceret quod veller: ⁊ daret pupillo vnciū de libra: l' ōnariū de solido i capite āni. nā vncia ē duodecima ps assis: si tutor eā mutuet diuersis nominib⁹: lz plus ab alijs tutor pcipiat: ⁊ valet hoc legatū: vt. j. ō le. iij. l. fi. deius. §. si heres ro. nūc ergo non hz pupillus: nisi vnū nomē. s. tutorē. ⁊ sa. ff. e. l. iij. §. apparet.

o Fenerata. non nomine pupilli:

p Dedissent. qꝫ tūc tenet tur prestare quas stipulat⁹ esset: tuz quia nomie pupilli fenerasset. tū qꝫ hoc faciendo videtur eligisse ꝓtiū volūtati defūcti: ⁊ sa. C. de sol. l. vltī. ⁊. ff. mā. l. idēqꝫ. §. si mādauero: ⁊ ꝓ socio. l. si vnus ex socijs.

q Lucius titius. heres cuiusdā. cuius moꝛs erat vēdicāda. ff.

r A tutore. quoꝛūdā pupilloꝝ. azo.

s Dedit. lucius. az.

t Heres non ē. s. lucius. ⁊ recte fuit: vt. C. ō his qui. vt idig. l. i. ⁊ ita apparet modo nō tenere obligationē rei hereditarie.

u Nō pertinere. qꝫ tēpoꝛ finite tu. bonū erat nomē. vt. ff. e. l. cū post i prī. ⁊. C. de peri. tu. l. fi. ⁊. j. e. l. emilius.

x Altero bonoꝝ. s. aliquoꝝ vel ēt oīuz: nā morte socij societas finita est.

y Nō ꝓpendiū. imo ꝓpendiū. vt. ff. ꝓ socio. l. actiōe. §. si i rē. ⁊ §. morte ⁊. l. vexꝝ. §. i heredē: so. hic suo ꝓpꝛio nomine nō cōi: vt. ⁊. C. cōia vtriusqꝫ iudi. l. si patruus: vel vt ibi i. §. si i rem: ⁊ sa. j. de le. iij. l. fideicō. §. siquis illi cite. ar. ꝯ. j. e. l. qui negotiationem.]

z Tutor rexꝝ. rē. i. ꝯctū. vel dic vbi. i. i italia. ergo pōt ibi agi. vt. ff. ō iudi. l. heres abns. §. i. ⁊. l. oēm: sed ꝯ. j. de cur. bo. da. l. ij. §. quod si per regiōes: sz ⁊ illō itelligit sz istā: ⁊ sa. ff. e. l. i ptes. ⁊. l. tutores q. §. hrs. ⁊ no. i. l. iter.

a Reputari. s. pupillo. ab isto tutore.

b Inter. bonoꝝ curatorē bonoꝝ ⁊ vētris ex vna parte alij ex alia.

c Curatorē. ex vna parte.

d Pupille. ex alia.

e Illis. s. curatori furiosi ꝓdigi ⁊ pupilli.

f Plene. alias plene. ⁊ alias plenarie. i. idistincte vel idifereter seu simpliciter nā i alijs idistinguitur res periture a nō perituris.

g Quib⁹. s. curatori bonoꝝ vētris ⁊ rexꝝ.

h Deteriores. sa. j. de here. instī. l. siquis instituatur: ⁊ de carbo. edicto. l. sed si bis. §. quoq: ⁊ ēt iterpellatio vsucapiōis vt. j. de mu. ⁊ ho. l. i. §. fi. ⁊ alia que sūt necessaria: nā ēt ꝓpter eꝝ alienū: si dilatio ē damnosa vendit vt. j. quib⁹ ex cau. l. pos. ea. l. fulcinius. §. adeo i fi. §. sed alij faciūt etiā volūtaria bona: sed vī qꝫ tutoꝛia assimiletur vt. j. de vētī i pos. mit. l. i. §. itē si piculū. So. ibi quo ad ea q̄ necessitatē hīt.

habuerit: soluit: quesitum est an id i tutele iudicio reputari[a] potest: respondi nihil proponi cur nō possit.

i Inter bonoꝝ[b] uētris b Er. que curatorem[c]: ⁊ inter curatorem furiosi. itemque prodigi pupilli pupilleue[d] magna est differentia: quippe cum illis[e] quidez plenarie[f] rerum administratio: duobus[g] autem superioꝛibus sola custodia ⁊ rerum que deterioꝛes[h] futuꝝ sūt uenditio committitur. p Paul.

Obligenus pupillaris pecunie per contumaciam non exercitum[i] aut fundorum omissam comparationem: tutor si non ad damnum resartiendum idoneus est[k]: extra ordinem cobercebit. b Er.

Res pupillaris i cursu latronum[l] peat vel argentarius cui tutor pecuniam dedisset: cum fuisset celeberrimus solidum reddere non possit: nihil eo nomine tutor p̄stare cogitur[m]. b Enul.

Si duo pluresue tutores tutelam administrent: in fideiussorem[n] quidem insolidum per quemlibz[o] eorū cōmittitur stipulatio: atqꝫ si inter eos diuisa sit[c] tutela regionib⁹: ꝙ plerꝙqꝫ fit ⁊ alius urbica negocia: alius peregrina administraret: tunc ex substantia cuiusqꝫ rei: aut committi contra fideiussoꝛes stipulationem: aut non committi dicemus: nam licet omnes tutores sint ⁊ tutelam gerant tamen cum quis de ea re que extra suam regionem erit experiri[d]: ul' ad iudicium uocari cepit: perinde non committitur stipulatio: atqꝫ si ei administratio tutele permissa non eēt: quantum ei facit in totum denegata tm̄dem utaler: si i ea re ō qua agit ōnegata sit[e]

l Obligenus. non exercitū: qꝫ nō fenerauit pecuniam pupilli: vl' omisit fūdoꝝ ꝓpationē: quod facere nō debuit: vt ff. e. l. ita āt ⁊. l. tutor qui. §. fi. post depositionē ⁊. §. si depositi: ⁊. C. e. l. nisi: ⁊ hoc si fecit p cōtumatiā vt ⁊. j. de suspec. tutoꝛi. l. iij. §. tutores. Nam si nihil pōt ci iputari ꝯ ē: vt. ff. e. l. cū plures. §. fi. ⁊. l. tutor. §. i. hodie tm̄ circa fenerationē ē secus: vt in aut̄. vt hi q ob. §. qm̄ autem coll. vi.

k Idoneus ē. sic. j. de penis. l. i. §. generaliter. ar. ff. de of. pſ. l. illicitas i fi.

l Res. latronū cōputaī hic casus iter fortuitos: sz secus in furto. vt. ff. nau. cau. sta. l. iō. §. fi.

m Cogit. nō enī tenet de casu fortuito: nisi culpa vel pactū precedat vel moꝛa: vt ⁊. C. de ne. g. l. negociū: item hic tenet cedet actiōez: vt. ff. ō pe. hf. l. itē videdū. ⁊ sa. ad hanc. l. C. ō pi. tu. l. iij. ⁊. iiij. ⁊. j. d reiur. l. ꝯctus. §. fi. ⁊. C. de pig. ac. l. q fortuit̄

n Duo. in fideiussorē. dic būc fideiussorē nomie singuloꝝ pupilli: sed in tutoꝝ teneri ⁊ noie oīium negocioꝝ sequēti cāu lz tenet̄ ꝓ quouis tutore: nō tm̄ ꝓ omnibus negocijs pupilli nomine singuloꝝ tutoꝝ: sz huiꝰ noie ꝓ istis: illi⁹ nomie ꝓ illis teneat̄.

b Per quēlibet. i. ꝓ quouis tutoꝝ deliquēte: vn pz qō ꝓ oib⁹ fideiussit rempu. sal fo. sed infra non pro quouis delinquente. qꝫ non pro eo qui deliqueret eī suam administratiōez. item i alio potest esse dza: qꝫ hic vno deliquēte tenet̄ ⁊ alī ꝓtutor: vn pōt dici fideiussoꝛez teneri etiā pro n̄ deliquēte: quod. j. nō ē qꝫ nō tenet̄ ꝓ ōliquēte: nec ꝓ nō deliquēte.

c At si iter. diuisa sit. nō audeo dicer a testatoꝛe: qꝫ tūc n̄ satisdāt nisi iter se. vt isti. de satis. tut. §. i. dic ergo a iudice: sed pone qō sit diuisa ab eis iter se vī forte qō glibet ꝓ sua administratiōe eēt primo ꝙueniēdus. itē eius fideiussoꝛ ⁊ postea alius qꝫ alia bona administrasset: ⁊ sic video ꝙ primo ꝙuenit̄ q administrauit ⁊ postea q n̄ administrauit: vt. ff. e. l. tutores. §. i cum: ⁊. C. si tu. nō gest. l. fi. ⁊. C. de diui. tu. l. fi. ⁊ hic i fi. dicit ei ꝙtum tē. sed sm azo. ⁊. b. verius puto tūc habere electionē pu. quē ex tutoꝛib⁹ velit cōuenire ⁊ insolidū: ⁊ sic fideiussoꝛē: vt. C. de diui. tute. l. ij.

d Nā lz experiri. si expiat̄ ꝯ debitoꝛē: cui⁹ exactio ad se n̄ ptinet: ō liquit sz pupillo n̄ ꝓiudicat: lz succūbat: vt. ff. e. l. i ptes: ⁊ sic stip. ꝯ se vel fideiussoꝛē rē pu. sal. fo. ꝓmittit̄. itē si ꝙueniat̄ eī suā regionem rei vē. pro rebus sibi nō ꝓmissis: sed alij tutoꝛi deliquit qdē defendēdo se: sed tm̄ stipulatio nō ꝓmittit̄ ꝯ euz vl' fideiussoꝛē: ⁊ lz succūbat nō nocet pupillo. secus i psonalib⁹: nā ꝯ quēlibet tutoꝝ idistincte proponūtur. ff. e. l. inter. vel aliter vt ibi. nō.]

e Denegata sit. s. administratio: vt hic fuit a iudice p diuisionē q̄ fecit: ⁊ no. q̄tum tē. sic. ff. ꝓ soc. l. ac. §. renūciare. ⁊. j. de acqui. here. l. si seruus ei⁹ qui ⁊. C. fa. her. l. quoti. ⁊ de quadri. prescr. l. ij. ⁊ de pſ. xxx.

an. l. oēs ꝛ. ſ. de vſur. l. quid ſit: ſed ar. ℈. ſ. de vſufru: l. quoti. ℈. fi. ꝛ de mi. l. illud. ℈. ĩ tali ſ.

c Curator. ꝓ minore puella. s Impēdia. ad hoc. C. re do. l. quero. ꝛ. l. ſine: ꝛ. ſ. e. l. cū poſt. ℈. i.

h c Adili⁹. ceſſa erat ĩ exigen da. ſūt. ĩ. qdaꝫ magi ſtrat⁹ q hūt ius exigē di ſatiſdationē tūt: q dā dādi tutores tm̃: quidā vtrāqꝫ ptātez hūt: qui hūt dādi tm̃ nō ꝓuenīūtur: vt iſti de ſatiſ. tu. ℈. vꝫ: ꝛ. j. de magiſ. cō. l. i. ℈. ne qꝫ autē: alij cōuenīri poſſūt vtili ac. tute. vel i factū: vt. j. ō ma gi. con. l. fi. ꝛ no. inſti. dicto. neqꝫ.

i Sequētibus. deſi it ergo emilius. dex ter eſſe magiſtratus

k Fuerat. verbū fu erat cū precedēti vel ſequenti littera legi poteſt.

l Duplici rōe. vna qꝛ tutor fuit ꝛ hāc ñ ponit qꝛ patet altera quod eū ꝛc̄.

m Satiſda. id eſt ſa tiſdatio rēpu. ſal ſo.

n Fuiſſe tutores. ſ. dictum eſt.

o Ceſſationes. qꝛ neglexerunt cōuenīr tutores ſtatim finita tute. vñ ſuetūt in cul pa. vt. ℈. e. l. tutores ℈. adoleſcēs. ꝛ. l. a tu toribus. ℈. i.

p Obeſſe. tutoribꝰ ſ. alijs quos ex facto cōtutorꝫ nūc volunt conuenire.

q Pronūciauit. ſ. iudex ſup hoc cogno ſcens.

r Licet ei. alias ei pupillo. i. ad eiꝰ vtili tatem.

ſ Satiſ. i. ſatiſdatio ꝛc̄. ꝛ ſic vel ſeruo ſuo vel ſibi vel ſeruo publico: vt. j. de magiſ. con. l. i. ℈. exigere: alias ē eis. i. a tutoribꝰ.

t Si minus. i. non ſunt idonei tempore finite tutele.

u Et magiſtratuū ſm ordinē quē dixit tā maſtratibꝰ q̄ꝑ tutoribuſ ℈. e. l. lucꝰ. ℈. cū i. ꝛ. j. ō tute. ꝛ ra. diſ. l. i. ℈. nūc tractemus. ꝛ. j. ō mag. con. l. v.

x Non feciſſet. vt contutores.

y Nō exegiſſet. vt magiſtratus.

z Idoneꝰ. ſ. tutor. a quo debuit exigi ſatiſda. ꝛ fa. C. de proba. l. ex perſona.

a n On exiſtimo. maximis. i. cōuētis.

b Eū ꝓtutorem.

c Et cauit. de ea reddēda: ꝛ no. q tres cāus hic pōit: primꝰ qñ a contutore accepit quod poteſt vt hic. ꝛ. j. de au. pre. l. v. in prin. ꝛ. ℈. i. ꝛ tunc conuentas vt hic ſi modo non excedant legitimas ſcōs quando clā qō nō lꝫ ꝛ tūc cēteſimas: vt. ℈. de ne. g. l. qui ſine. terti⁹ qñ palā ipſemet accepit ſibi qō pōt. vt hic ꝛ. ℈. e. l. quoti. ℈. nō tm̃ ꝛ tūc pupillares vt. ℈. e. l. tutor q. ℈. qō āt. i. quas pōt pupillus ſtipulari ſe cūdū cōditionē ſue. perſone vt. C. de vſur. l. eos. ℈. ſup. ad primū ca ſum facit quod no. C. de contraben. emp. l. cum ipſe.

d Quia hic. hic latenter inter ſecundum caſum.

e Sibi. bene dixit ſibi: qꝛ ſi ipſe tutor ō pecunia pupilli clā accepit tenetur ad centiſſimas: vt. ℈. e. l. tutor qui reper. ℈. pecunie.

f His. ſ. quentis.

g Accepiſſet. ſic. ℈. ō ne. g. l. ꝛ ĩ ꝓxia.

h Et multū. accedit ad tertiū inſerendo adhuc ſm caſum.

i Eſneū. no. ar. ō tāq̄: ſic. ℈. ō adop. l. ſi pr̄. ℈. q duos.

k Faceꝛ. ſ. tutō.

l An. hic ē ſcōs cāus. ꝛ teneꝛ ad cēteſimas.

m Juuaret. hic ꝛ furti teneꝛ: vt. j. l. prox. ℈. i. ꝛ pe tu. ꝛ ra. diſ. l. i. ℈. pe

Ite fa. ℈. ō ritu uup. l. fi.

n Res tutores. ſ. dati ſūt a teſtatore l' a iudice.

o Et tutorꝫ. altius oꝛditur.

p Inſolidū. hoc cū nō ē diuiſa uel ēt a ſe: alias ſecus. C. de diui. tu. l. ij. ꝛ. ℈. eodē. l. ſi duo.

q Diſtributa ē. i. diuiſa a teſtatore vel a iudice: ne ꝑdicat ſuperiori. Rō. prox. facit. ℈. depoſiti. l. ſi duo.

r Sed ꝛ ſi furati ſūt. ſ. oēs vnaꝫ rē.

ſ Xij. tab. ſ. de rōnibꝰ diſtra. non āt de actiōe furti: qꝛ de ea aliud erit vt j. e ℈. ſed tutores ꝛc̄. Itē q: illa eſt ex legibus nō ex. l. xij. ta. ſm aꝫ. ſed cer te imo ex. l. xij. ta. furti nō manifeſti vt iſti. de nox. ℈. ſunt āt: lꝫ manifeſti. ꝑ toria vt inſti. de perpe. ꝛ temp. ac. ℈. i.

unus tutelam geſſit ꝛ ſoluēdo non eſt: ſcōs ticio gerendā mādauit ꝛ ti cius quedā adminiſtrauit: tertiꝰ nihil oio geſſit: q̄ſitū ē quatenꝰ quiſqꝫ eoꝝ teneaꝛ: ꝛ tutoꝝ quidē ꝑiculū cōe eſt i adminiſtratiōe tutele: ꝛ iſoli dumꝑ unuerſi teneāꝛ: plane ſi pecu nia nūerata pupilli inter eos diſtri buta eſtꝰ: nō i maiorē ſūmā quiſqꝫ eoꝝ q̄ꝫ accepit teneāꝛ. ſꝫ ſi ipſi tuto res rem pupilli inter eos diſtribu tā furati ſuntʳ: uideamꝰ an ex exa ctione q̄, ꝑponiāꝛ ex lege. xij. tabula ruꝫˢ aduerſus tutorē in dupluꝫ ſin guli iſolidū teneātur: ꝛ q̄ꝫuis vnꝰ duplū preſtiterit: nihilominꝰ ēt alij teneātur: nā i alijs furibus ciuſdeꝫ rei pluribꝰ nō ē, ꝑpterea ceteris pe ne deprecatio qō ab vno iā exacta eſtᵗ: ſꝫ tutores, ꝑpter admiſſam ad miſtratōeꝫ: nō tā iuſto dño ꝓtracta reᵛ eā uideāꝛ q̄ꝫ ꝑfide agere: nēo de niqꝫ dicet unū tutorē ꝛ duplū hac actōeˣ ꝑſtare: ꝛ q̄ſi ſpeꝫ ꝓditionisʸ aut ipaꝫ rē: aut eius eſtiatōeꝫ. Nō ſoluꝫᶻ ergo geſſiſſe tutelā is crediᵗ qui alij gerēdaꝫ mādauitᵃ: ſed ꝛ is qui ſatis a contutore accepit rē ſal uā pupillo futurā: eiqꝫ permiſit ad miſtratōeꝫ toti⁹ tutele[b]: nec pōtᶜ ſe ōffēdere ꝓſtitutōib⁹ q̄ ubēt añ ꝓue niri eū qui geſſit. Itē ĩ eo qō ne mo geſſit: nō utiqꝫ eiꝰ ꝑiculū ē: qui q̄dā geſſit: ſꝫ cōiter oīum. exigi añt ab eo ſolo ꝑiculū ob alia q̄ ñ geſſit nō oꝫᵈ: niſi ſi q̄ talia ſūt: q̄ uel ꝓſūa tōeꝫ ceptoꝝ ab eo ōſiderabāt: uel ita ꝓiūcta fuerīt: ut ſeparᵉ ñ ōbuerīt

Nō āt orᶠ deſiſſeᵍ ſoluēdo eē uel

t Exacta ē. vt. C. ō condi. fur. l. i. ꝛ. j. de fur. l. vulgariſ i ſi. ꝛ. ℈. ad. l. acquil. l. item mella. ℈. ſi plures.

u Cōtractare eam ſcilicet pecuniam. ꝛ ita velamen adminiſtrationis tempat furtum. ſic. j. ti. i. l. i. i prin, ſed ar. contra. ℈. de infami bus. l. atletas. ℈. ait ꝓtor.

x Hac actione. ſ. de ra. diſ. que datur ꝛ in dupluꝫ pre cij rei vl' ipſius pecunie ſu brepte: non in duplum in tereſſe: vt. j. de tu. ꝛ ra. diſ. l. i. ℈. conſiderandum: ſic er go no. dupluꝫ non poſſe pe ti per hanc actionem ꝛ ſim plum per condi: ſed cōtra ℈. ō condi. fur. l. ſi pro fure. ℈. furti: ꝛ pro ſocio. l. rei cō munis. que ſunt contra. ſo. ibi in furti ac. hic in actiōe de ra. diſ. ꝛ hoc quia in ea vnum ſimplū eſt rei perſe cutio. vt. j. de tut. ꝛ ra. diſ. l. hac actione in fi. ꝛ hac rati one tollit per ac. tute. ꝛ il la per iſtam: vt. d. ti. l. i. ℈. in tutela: ſed quare hic non eſt totum duplum pena vt in furto: Rō. adminiſtratio tutele mitigat delictum vt hic dixit: ſed tutoreſ ꝛc̄. alij ſoluunt quod nemo di cit ſcilicet male. nam quan do. dic̄ quod dicit peti du plum ꝛ ſimplum alij quod ab vno eoꝝ poſſum ha bere ſimplum vel duplum vel ab altero duplum ab alio ſimplum: ceterum ha bere dupluꝫ ꝛ ſimplum ab vno. item ꝛ ab alio nemo dicit: prima placet.

y Conditionis. ſ. furtiue queꝛatur in tutorem: vt. j. de tu. ꝛ ra. diſ. l. actione. ℈. i. ꝛ venit in ea res vel eſtimatio: vt ꝛ. ℈. de con di. fur. l. in re fur. vel ideſt actionis tute. que eſt condictio: cum perſona lis ſit actio: vt inſti. de ac. ℈. appellamus. itez ꝛ penam furti ſcilicet duplū dicam venire in ac. tu. te. quia primo ac. furti naſcitur: quam tutele: quia tutela durante licet intentari non poſſit niſi ea finita: vt. j. de tu. ꝛ ra. diſ. l. ſi tutor. ℈. fi. ꝛ. l. ſe. ergo deuoluitur in ac. tutele. ℈. de ne. ge. l. diuortio.

z Non ſolum. quia gerentes tenentur inſolidum: vt. ℈. in prin. ergo dic quis dicitur gerere.

a Mandauit. vt. ℈. eo. l. ita autem. ℈. geſſiſſe: ſed ar. ō. j. de excu. tu. l. fi.

b Tutele. quod fieri poteſt: vt inſti. de ſatiſ. tu. ℈. i.

c Nec poteſt conſtitutionibus. quarum intentio eſt. C. de diui. tut. l. fi. ꝛ C. ſi tu. no. geſ. l. fi. ꝛ. ℈. e. l. tutores. ℈. in eum.

d Non oportet vt. C. ſi tutor non geſ. l. fi. in fi.

e Separari. vt labor colligende ſegetis laboꝛi excuciendorum grano rum a paleis: ꝛ ad hoc. j. ō magiſ. cō. l. duo: ꝛ. ℈. de procu. l. qui prohibet. ℈. item queritur: ꝛ. j. de tute. ꝛ ra. diſ. l. ſi tutor poſt ꝛ. ℈. de ne. g. l. cum actuꝫ. ꝛ. ℈. de redibitoria. l. plerumqꝫ. ꝛ. j. ſi quid in frau. pa. l. i. ℈. quamuis. ꝛ. C. comunia vtriuſqꝫ iudi. l. poſſeſſionum.

f Quod autem dicitur. in prin. huius. l. dicitur enim tutorem ibi deſi iſſe eſſe ſoluendo. ſ. temporis adminiſtrationis vel non fuiſſe ab initio: ꝛ dicitur contutores preſtare debere hoc damnum pupillo. quia dicitur ibi uniuerſos inſolidum teneri: eſt enim eis imputandum: quia non exi gerunt ſatiſdationem vel non remouerunt eum vt ſuſpectū: vt. ℈. e. l. emi lius: ꝛ. l. etiam. ꝛ. l. quoti. ℈. conſtat: vnde cum non ſit ſoluendo tempore ō poſiti officij. alij pro eo tenentur. vt. C. de proba. l. ex perſōa. ꝛ. C. de diui. t. l. i. ꝛ. ij. ſecus tamen obſeruatur in magiſtratibus quia non tenentur ꝑ tutore: ſi ab initio fuit ſoluendo. vt. j. de mag. con. l. i. ℈. ſi magiſtratus. ꝛ ſm hoc ponitur verbum autem pro certe.

g Dediſſe. ſubaudi pro eo qui dicitur dediſſe ꝛc̄.

b Permãsisse.lz nec sit additũ:z sic tũc nõ sit i culpa:an vero sit i culpa licet uihil sit diminutum.

k Ex qualitate.que honestatẽ z carẽs oĩ suspitiõe:z tũc nõ iputatur cõ tutori.sec⁹si erat suspect⁹ z modice fidei.az.itẽ z dc hoc dic.j.nã apte.zc.

l Estimationẽ.i.sniam vel opinionẽ.az.z no.qõ inuit hic qõ ẽt ex voluntate patris excusari possit q nõ petit satisdari a ꝓtutore:si pater cuz hoc sciret talẽ eũ dedit tutorẽ:si ãt tẽpore testi erat honeste vite postea ante mortem l'post mortẽ cepit esse male tc se cus:idẽ si credebat testatõ eũ ee alteri⁹ vite quã erat.

m Prodigo.s.contutori qõ ẽ.j.z ecce persone qualitas:nõ ãt hic itercapedo: quia a iudice fuit datus vt subiicit.

n Obreptũ.i.p mẽdatiuz ipetratuz: sic.j.de reb⁹eo.l. magis.§.pe.z de fideicõ.li. l.cũ nero.§.pe.

o Permittere.s.pretor.

p Nõ dz.ẽt si satisdet,pdigus:qz satisdatio zc.vt.j.ỏ suspec.t.l.qz. Itẽ no:cõsiderari statũ ei⁹ cui⁹ bona veneũt:sic z.s.de ꝓc.l.ticius Item no.ꝙ hic loquitur ỏ tutorib⁹ datis i testõ:vel a iudice vel ẽt a lege iã administrãtibus:z vn⁹ vult sibi ab alio satisdari:l'pp paupertatẽ vel suspicionẽ:vel qz transfert ad eũ administrationẽ.vt i prin.huius.l. nõ ãt loquit i ipsa ꝓfirmatiõe:qz nõ tũc dicerentur ꝓtutores adhuc.itẽ qualit alicui eoz iputaretur cl'pa cũ adhuc tutor nõ eẽt.itez dici põt ꝙ prius dixit si iã ꝓfirmati erãt:lz nõduz administrare incepissent.

a Et potuit. hec ẽ itercapedo z ẽt persõe qualitas. z fa.s.de cõfir.tu.l.in ꝓfir. mãdo:z.l.vtilitatẽ.

b t Utor reruz.vel dic qõ seruari non potest res iste z aialia:vel dic qõ erãt superuacua vl' dic qõ logtur iure isto ne sit cõ C.e.l.lex in fi.vel dic cũ decreto vendita.itẽ ad bruta aialia referas:nõ ad ancillã cui⁹ pt⁹ nõ dz fruct⁹. vt. s.de vsur.l.i. pecudũ.z sic nõ haberẽt locũ sequẽtia.

d Tulit.i.expẽdit.

f Non posse.ergo tenet emptio q̃ sibi fecit se auctore z sic ẽ p̃.j.ti.i.l.i.z l.v.§.itẽ ipse tutor que ẽ p̃.so.nõ vendicat nisi reddat qõ i vtilitatem suã versũ ẽ: fm quosdã:vt.C.de pre.mino.l.si predtũ:vel iõ nõ vendicat:quia vsucapta sũt ab herede tutoris.t.pro herede:vt.j.pro herede.l.pleriqz:z erit hoc i extraneo herede nõ i suo:ut.C.,p hẽde.l.nihil. Itẽ z i extraneo ita demũ si tutor habuit bonã fidẽ:lz in iure erraret vt z.s.de pet. here.l. lz z si le.§.scire.ar.p̃.s.de iuris z fac.ignoran.l.iuris igno.z.l.error:lz dic vt nõ.in dicto.§.scire:sed ad.dixit eẽneũ posse vsucapere ẽt si defũctus habuit sciẽtiã rei aliene:z no.qõ hec in herede nõ i tutore habent locum cui iuris error nocet q̃tũ ad vsucap.vt.j.de vsucap.l. nũq̃.vel tertio iõ nõ vẽdicat:qz bona fide ꝓcepit fructus tales:nõ qõ ipse tutor a se potuerit emere:z hec rõ est bona i natis ex aialibus pupilli qui sũt fructus nõ i ipsis principalibus i quibus remanẽt prime due solutiões:vel dic quarto ad oia que hic palã z bona fi.emit.vt.j.t.i.l.pupillus in.§.sane.z.C. de contraben.emp.l.cum.ipse:z predictis modis soluũtur alia contraria de contraben.emp.l.nõ lz.z.l.si in emptione.§.fi.

c Dirographis.ꝓtutores.i.q simul'erãt tutores:sed tria q̃ro primo quomodo,pbatur per exempla vt in auten.vt spõ.lar.§.ij.coll'.viij. que est:R. auctoritate iudicis fuit publicatũ vt in auten.vt fra. fi.§.illõ coll'.viij.sicut fit i testõ cõdito in scriptis:vt.C.de testa.l.ij.ideoqz dicas

c Idẽ.idẽ.preciũ vel idem tutor.

e Defũcto tutore. idẽ si cuz eo viuo quãtũ ad fructus fructuũ:qz non videtur predo qui precium numerauit .vt.s. de peti.hered.l.sed z si le.§.scire.

fm az.q̃ tota series instrumẽtoz cõtineri debet i inuentario:lz sec⁹ in creditoribus vt.j.dc bo.auc. iu.pos.l.si.scõo nunquid sufficeret ꝓbatio amissionis seu casus:non vt.C.de testi.l.testium i fi.nisi.p̃ illũ q causã amissionis prestitisset:vt.C.de ꝓba.l.si de pos.tertio quõ ꝓbatur per exemplũ cũ nec ipsum chirographũ probaret:R°. qz i eis fuerat subscriptio triũ testiũ z cã obtenta adiecta:z sic ꝓficiebant ad ꝓparatiõez litterarum:z ad veritatẽ adiuuãdaz si aliud adminiculũ esset puta vnus testis: vt C. de proba.l.infra. z de non nume.pe.l.generaliter.z.C. ỏ fide instru.l.ꝓparatiões: nõ dico q superesset testes q iterfuerit cõfessioni facte cã adiecta:qz tũc per eos solos ꝓbaret fm az.o. z.h.sed ñ video qualiter fiat cõpatio:qz cõbustum zc iuẽtari uz hz:als litteras ex quibus nõ fiet cõperatio.itẽ nec veritas poterit iueniri.cũ sit ꝓbustum.qz dicas q hec chirographa fuerũt publica instrumẽta:cũ.n.dicunt a chiros q est man⁹ z grapho scribo:z ita instrumẽta publica siẽ priuata põt dici chirographa sic large ponitur.C.etiã si ob chirographiã pe. in rubrica. Item colligebic iuentarium ỏ beẽ fieri coram iudice ordinario:cuz fuerit publicatio facta . vt z nõ.C.eo.l. tutores z nõ.s.eo. tutor qui re:in prin.

h Aut nouationem i.ad,pmissionẽ nouã faciẽdã.z sic no.qõ si amisi instrm cogit ỏ nouo debitor ,pmittere vel si ẽ inbreuiatura iterum fiet.

i Probatũ.a pte pupilli.qz psumitur pro tutoribus: qz iã ꝓuenerant quosdam

Ab eo qui snia presidis bõis ad emptis[k] relegat⁹ erat:cũ ex pmissu principis appellatio eius recepta sit:quã is qui,pnũciauerat nõ recuperat:fundum emerat pupillus interuenientib⁹ tutoribus:z appellatiõe iniusta,pnũciata fundus ei ablatus est[l]:q̃situm est an tutele iudicio precium fundi pupillus ꝓsequi a tutorib⁹ possit.rñ.si scientes emerunt ab eo qui in ea cã essz ut obnoxius snie prioris[m] esset:tutele iudicõ eos teneri.

Dem.

Si negociationẽ p pamphiluz z diphilũ prius suos postea libertos exercebat[n] suo testõ eos fliquit tutores:z cauit ut negociũ eodem more exerceret:quo se uiuo exercebat:hi quoqz tutelam administrauerũt:non tm cuz impubes patroni filius fuisset : sed etiam post pubertatem eius:sed diphilus quidẽ cum incremento negociationis rationes obtulit : pamphilus autem putauit sibi reddere oportere nõ[l] ad incrementum negociationis: sz ad computationem usurarum:ut i tutele iudicio solet:quesitum est an fm uoluntatem ỏfuncti exẽplo diphili pãphilus quoqz rõem reddere debeat.rñdit claudi⁹ debere triphõi:qz lucrũ facere ex tutela non debet. Ex duob⁹ tutorib⁹ pupilli altero defuncto adhuc impubere pupillo:qui supererat ex persona pupilli sui iudice accepto ° consecutus est cum usuris quantum[p] ex tutela ad tutorem defunctuz peruenerat:quesitũ est iudicio tutele quo experitur pubes[q] factus : vtrum eius tantum portionis[r] q̃ ab initio

tores hoc per dolum uel culpã prestitisse pstare ab his hoc debere

Ab eo qui snia presidis bõis ad emptis[k] relegat⁹ erat:cũ ex pmissu principis appellatio eius recepta sit:quã is qui,pnũciauerat nõ recuperat:fundum emerat pupillus interuenientib⁹ tutoribus:z appellatiõe iniusta,pnũciata fundus ei ablatus est[l]:q̃situm est an tutele iudicio precium fundi pupillus ꝓsequi a tutorib⁹ possit.rñ.si scientes emerunt ab eo qui in ea cã essz ut obnoxius snie prioris[m] esset:tutele iudicõ eos teneri.

Dem.

Si negociationẽ p pamphiluz z diphilũ prius suos postea libertos exercebat[n] suo testõ eos fliquit tutores:z cauit ut negociũ eodem more exerceret:quo se uiuo exercebat:hi quoqz tutelam administrauerũt:non tm cuz impubes patroni filius fuisset : sed etiam post pubertatem eius:sed diphilus quidẽ cum incremento negociationis rationes obtulit : pamphilus autem putauit sibi reddere oportere nõ[l] ad incrementum negociationis: sz ad computationem usurarum:ut i tutele iudicio solet:quesitum est an fm uoluntatem ỏfuncti exẽplo diphili pãphilus quoqz rõem reddere debeat.rñdit claudi⁹ debere triphõi:qz lucrũ facere ex tutela non debet. Ex duob⁹ tutorib⁹ pupilli altero defuncto adhuc impubere pupillo:qui supererat ex persona pupilli sui iudice accepto ° consecutus est cum usuris quantum[p] ex tutela ad tutorem defunctuz peruenerat:quesitũ est iudicio tutele quo experitur pubes[q] factus : vtrum eius tantum portionis[r] q̃ ab initio

ỏbitores vt p̃dixi.itẽ z qz q dolũ dicit zc.vt.s.ỏ ꝓba.l.quoti.§. dolo:z põt hic no.qõ ẽ.C.de pig.ac.l.si creditor:vez hic no dicit amisisse:lz ỏ his dixi.s.de edẽ.l.si quis.§.fi.z.l.se. relegatoz.§.ad tps:l'dic qõ nec expressa:lz factũ teneat.vt i.d.§.ad tẽpus.

k Ab eo. adep. s.exp̃sse nõ tacite:vt.C.ỏ penis.l.deportatoz:z.j.ỏ iterdic.z rele.l. l Ablat⁹ẽ.lz p̃ vt cũ agat ex ea snia tm cui⁹ tpe hec erat res aliẽata:vt.s.ỏ his q notã.ifa.l.furti.§.i.R°.ostm.ẽ iplorat:vt alienatio fcã pendẽte ap.rescidat:qz nihil no.pẽ.ap.zc.vt .j. nil no.pẽ.ap.az.itẽ p̃.s.c.l.ticiũ.§.lucius:sed ibi nõ erat mota ꝓtroversia:vl' lata senia tpe ap.hic sic.item ibi tutores ignorauerũt.hic sciuerunt factũ.pp q abstinere debebant.

m Priores.alias prioris.s.iudicis prioris.al's prior.i.s.snie.

n q Si negoci.qz lucz'iõ hẽs i ꝓcur.vt.s.ỏ ꝓcur.l.q.,ppo.§. cũ i ceteris:z gestore sine mãdato:vt.s.de ne.g.l.sin ãt.§.i.z i oib⁹ nisi fecerit lucra tãq̃ qlz:z ita suo nõie ñ tãq̃ tutõ l' ꝓcu. l'gestor. vt.s. so.ma.l.si vo.§.itq̃ qcqd:z sic soluit p̃.s.c.l.ticiũ.§.altero.l'dic qõ hic isto mõ dati sũt tutores:vel ibi societas q̃ morte finit hic mãdatũ post mortẽ icohãdũ.vt.s.mã.l.si vero ñ re.§.fi.z no.hic ꝙ dixi.C. ar.tu.l.qcqd:z fa.C.de annonis z tri.li.x.l.iudices.z.s.de pe.hẽ.l.si possessor.§.qõ i debitum.

o Accepto.quod facere dz al's vicarius suo periculo substituit.vt.s.c.l.tutores qui.§.antepe.

p Quãtũ. puta.c.ỏ.sorte.z.xx.ỏ vsur.accepit supstes tutor ab hẽde ỏfuncti:z grit an dicte sorti tm:an ẽt vsuraz deat vsurã pupillo sup stes tutõ z distiguat.

q Pubes.p̃ superstitem.

De auctoritate z cõsensu tutoz z curatoz

r Portionis.ſ.de cẽtũ. ſ Eius sũme.cxx.
t Pupillo.i.ad vtilitatẽ pupilli.
u Vſuras. prestãdas. alias cẽtesimam si clam vel pupillares si palam: vt.s.e.l.non estimo.
x Neglexisset.vt dicta.c.z.xx.exacta.z nõ potuisset: z alias secus: vt.s.e.l.cũ plures in
ſi.z.l.ob fenus.
y Fungi oz.vt. s.e. l.tutoz.ſ. qui.ſ.añp. sub.ergo z i nro casu vsura ẽ facta sors.z sic pstabit tutor supstes vsurã de oibus cxx. i his duob9 casibus.ſ.cũ vertit i rez suã vel qñ nõ fenerauit cum potuit.
z Testõ.ruptũ videbat.z i vitate erat z forte idẽ si nõ erat: si eẽ ꝓbabiliter credebat. vt arg.s.e.l. qui iussus.
a Cessauerit.ab eo tpe. alioquin spectaret piculũ ad eos: vt s.e.l.tutoz qui.ſ.i. z ij.z.ſ.curatoris testamento.azo.
b Et bi.a pside repete.
c Tutelã.i.curã. nã erãt curatores.vt.C. de cõfir.tut.l.si vt ꝓponis z hoc iõ:ne refrageꝛ regula: qz habẽti tutorẽ zc.vt.s.õte.tu.l.idẽ: vel forte tutores curatoris dicerentur maxie si ponas simul datiõez tutoris cõfirmationez hoz factã. itẽ ẽ argu. huius.l.qõ isti tutores ꝓfirmati.debeãt dici datiui nõ testari cũ testamẽtaria solent datiuã precedere az.vt.j.õ tu.z ra.dis. l.si tutor.ſ.si testõ.
d Datos.ad eos: qui ẽ.j.datos.zc.
e Jussi sũt administrare.z fa.j.de excu. tu.l.caius.
f Pupillo .legauit scilicet pater.
g Collocare.nomine pupille:z fa.s.e.l. ſ.ex duobus in fi.
h Quesitũ efficit sic s.e.l.ſ.ex duo b9.z.l. tutor q.ſ.si vsuras.z s.mã.l.idẽqz.ſ.i. z nõ ob.C. de vsur.l. fi.qz hic facta est sors.
i Qz bz.decidit .transigit.
k Idẽ curatores.ſ.q ante fuerũt tutores: q tñ nõ cogũtur vt isti.de ex tu.ſ.q tutelã: nisi cẽt libert9 vt.C.õ excu.tu.l.lbtos l'dic iõ.ſ.pañ.
l Accepti.i dati. m Tutoz.i.aliqs tutor q fuit creditor pris.
n Cũ vsuris.i.soluit sibi sortẽ z vsuras si nihil remisit.
o Qui ceteros.ſ.creditores z adde qõ nõ.s.de pac.l.cũ i eo.z no. qõ officiũ suũ ẽ ei dãnosũ:sed nõ ẽ qz z si tutor nõ cẽt ad idez cogeꝛ ſ.ꝓsentit maiori pti.i hoc ãt qõ ceteros teneꝛ vocare rẽ iterdũ non põt negari dãnosũ eẽ. Itẽ fa.s.õ pac.l.iurisgẽ.ſ.hodie z.l. maiorez.
p Ex tutoris.executo9 ẽ qõ faceꝛ oz:sil'r ẽ.j.de heredi.tu.l.i.
q Inchoauit.aliqn ñ tute.ſz ac.nc.geſ.teneꝛ vt nõ.s.e.l.tutoreſ
q i prin. r a Quod.ex hereditate q̃ possidebat pupill9 z super qua conueniebatur pe.hereditatis.
s Desijt pos.cũ aũt vẽdidit: vtrũ vez pciũ:vel acceptũ vl'res ipsa veniat i peti.heꝛ:dic vt dixi.s.õ pe.heꝛ.l.ita veniũt.ſ .fi.z.l.ſe.ſ.pe.
t Ita.ſ.verum est.

ex tutele rõe ad eũ puenerat ad defuncti cõtutorẽ vsure venãt: an ẽt ei9 sũme q̃ ex sortis usuris prestã disi pupillo aucta ad supstitẽ ei9 p9 mortẽ eque cũ sorte trãslata sit: aut trãsferri õbuit. rñdi si eã pecuniam i se ỳtisset oium pecũiaz usuras pstãdas: q̃ si pecunia mansisſz i rõnib9 pupilli pstandũ q̃ bona fide pcepisset: aut pcipe potuisset: sed si fenori dare cũ potuisset neglexisſz cũ id qõ ab alio debitore noie usuraz cũ sorte daꝛ ei qui accepit: totũ sortis uice fũgiꝛ: vl' fungi oz. Testamẽto dati tutores qõ ruptũ vide baꝛ: cessauerũt in administratiõe tutele: z a preside tutor dat9 ẽ pupillo iussi ãt sũt et bi q dati erãt testõ tutores tutelã administrare: cũcto eo q a pside dat9 cepat administrare: q̃si tũ ẽ an ex testõ datos piculũ administratõis vtrũ ex aptis tabulis: an ex quo iussi sunt ptineat ad eos. respõdi ad eos õ quib9 q̃rereꝛ nullũ afficedẽtis tpis piculum ptinere.

Pupillo hr̃de istituto filie exhr̃da te duo millia nũmoz aureoz̃ legauit eosdẽqz tutores vtrisqz õdit. q̃sitũ est an ex eo die quo duo millia potuerũt a sba hr̃ditatis separare z i noia collocare neglexerit: vsurarũ noie pupilli tutele iudicio teneãt. rñdi teneri. Quesitũ est an vsure pupillaris pecũie q̃s tutores õbuerũt cũ ad curatorẽ trãsferunt i sortẽ cõputent z vniuerse summe vsuras õbere curatores icipiãt. rñdi ois pecunie q̃ ad curatores transit: parẽ cãz eẽ qz ois sors efficit.

Quam hr̃ditas pris i Dem. ere alieno grauareꝛ z tres in eo statu videreꝛ ut pupilla ab hr̃ditate pñna abstineret: vn9 ex tutoribus cũ pleriſqz creditoribus ita õcidit: vt certa crediti portõe ꝓtẽti essent: acciperẽtqz: ijdem curatores iam viripotẽtis accepti cũ pleriſqz creditoribus õciderunt. q̃situm est an si aliquis tutorum creditor pris pupille: solidã pecuniã expẽsã sibi ex re pupille cũ vsuris fecerit reuocari a curatoribus pupille: ad portiões eas possit q̃s ceteri quoqz creditores acceperũt. rñ. cum tutorez qui ceteros ad portionẽ uocarz: eadẽ pte cõtẽtum eẽ õbeꝛ. ꝓmp.

Si tutoris hr̃s executo9 est q̃ tutor ichoauit: tutele ẽt eo nomine tenetur. Idem.

Haud aristonẽ ita scriptũ ẽ: q culpa tutoris pupillus ex hr̃ditate õsijt possideꝛ: ei9 estiatio i petitõe hr̃ditatis siñ vlla dubitatiõe fieri õbebit: ita si pupillo õ hr̃ditate cautũ sit: cautũ ẽt eẽ vr̃ etiã si tutor erit idone9 a quo fuari possit: id qõ pupillus ex litis estimatiõe subierit. Sed si tutor soluẽdo nõ est: videndum erit utrz calamitas pupilli ad õtrimẽtũ esse õbeat petitoris: pinderz bẽri oz: ac si reꝛ fortuito casu iterijsset. sil'r atqz si ipse pupillus exps culpe: quid ex hr̃ditate dimi nuisset: corrupisſz: pdidisſz. De possessore quoqz furioso q̃ri põt si quid ne i rerũ natura eẽt p furorem ei9 accidisset. tu quid putas. põpo. puto eum ve dicere: sed q̃re cunctatus es si soluẽdo nõ sit tutor cui9 dãnum eẽ õbeat: cuz alioquin elõgat9. diceꝛ poterit actiões dũtaxat q̃s hr̃et cum tutore pupilli petitoꝛi hr̃ditatis pstãdas eẽ: sicuti heres: ul' bonoz possoꝛ: si nihil cl'pa ei9 fcñ sit: ueluti si õ fundo hr̃ditario ui õiect9 sit: aut suus hr̃ditarius uulneratus ab aliquo sit sine cl'pa possessoris: nihil plusquã actiones q̃s eo noie hẽt prestare debeat. Idem dicendum ſ si p curatorem furiosi culpa ul' dolo quid ãmissuz fuerit: quẽadmoduz si quid stipl'atus d tutor ul' curator fuisset: aut uẽ didisset hr̃ditariã rem. ipune ãr puto admittendum qõ p furorem alicuius accidit: quõ si casu aliquo sine facto psone id accidisset.

De auctoritate z consensu tutorum z curatorum e.

a Cautum. id q̃ pupillus.ſz non satisfecit tutor pupillo rẽpu. sal so.
x Subierit.not.qñ ẽ soluendo soluit aristo: sed qñ nõ est soluẽdo tunc q̃rit pompo. sed non soluit ad presens vt subijcit sed z si zc.
y Sed si tutoz.calamitas.i.damnum debeat esse pupilli.
z Et perdidisset.q̃ casi.bo.fi.pos.hz.pupil.vel ẽt non pupil.nõ teneꝛ cuz locupletioꝛ nõ sit vt. s. de peti.hr̃.l.ſz z si leg.ſ. cõsuluit: z fa. in co. ti.l. deperditũ: z no.quod hũc casũ nõ soluit: ſz in dubiũ reliquit pompo.
a De possessore quoqz. aliene hereditatis: z hanc soluit.j.in fi.l.
b Tu quid.loqtur põp.si bi ipi z querit an aristo bñ dixit.i primo cãu qñ tutor ẽ soluẽdo: z dicit qõ sic: sed i articulo alio in quo dubitasti.ſ.qñ nõ soluẽdo qz dubitasti o põp.certe indubitãter õbuisti dicere non teneri pupillũ cũ i ꝑmo vbi ẽ soluẽdo melius dixisset aristo pupillũ nõ teneri nisi ad cessionẽ. z sic corrigit aristonẽ z seipsũ i eo quod approbauit eũ. dic ergo ſz az.z.b.qõ si pupillus ẽ locupletioꝛ ex dolo vl' culpa tutoris sẽper teneꝛ sit pupillo cautũ: vel non sit soluendo vel nõ. vt.s.de ac.emp. z ven.l.iul'.in fi.z.j.de doli ex.l.apud celsuz.ſ.illa: que huic.l.videꝛ ō.z de euic.l. illud.si vero nõ est locupletiõ teneꝛ vt tñ libereꝛ cedẽdo actionẽ: siue sit soluẽdo siue nõ: vt hic patẽter dicit nec ob.q̃ lex qñqz dicit si ẽ soluendo: vt.s. de tribu.l. iij.ſ.i.z de pecu.l. sũma. ſ. si dolo: z.j.ne vis fi.ei q in pos.mit.l.i.ſ.hoc edicto. z j.ti.ij.l.i.z alie pluresq̃ tẽ teneꝛ.ſ.cedere maxime si ẽ soluendo tutoꝛ. ita nõ ob. j.de reg.iur.l.neqz vbi etiã cedere nõ debeꝛ: qz ibi i rẽ suã ꝓmisit tutor dolũ. z sic pupil.ñ teneꝛ i aliquo: illõ ãt ꝓstat qõ si dolo pupilli aliqd fañ ẽ: z ipse erit doli capax: qõ teneꝛ alias ñ: nisi sit locupletioꝛ. vt.s.õ dolo l.qõ enim z.l.precedente.
b Vel bonoz putatiu9. vl' dic verius qõ alij vendiderat hereditatẽ: vel rogatus erat restituere. az.
c Prestare debeat. vt. z s.de peti.here.l.qõ si i diez ſ.iul'.vsqz in fi. nec ob.l.at vbi in eo.ti.vt ibi nõ.
c Idẽ dicẽdũ. qõ dañ ẽ.s. cũ vi deiect9 ẽ vel: seru9 vulneratus est: sed non omnino idem. qz.s. sufficit cedi actiones: qz sine culpa: possessoris. datuz est damnũ: vl' possessio amissa hic ñ: qz culpa amissũ ẽ vtrobiqz tñ ceduntur si actoꝛ velit: alioqn hoc ſo casu poterit actoꝛ petere oẽ damnũ pe.here. ō tutorẽ. vt. ō. possidẽtez, p possessoꝛe: vel agent ad vtrũqz.ſ.cessionẽ z dãnũ.ſz cessio actiõis minuit dãnũ. itẽ huic ẽ ō.s.õ heredi.l' ac. vẽ.l. vẽditoꝛ ex.i fi. expõe vt ibi. d Stipulat9. ex reb9 heredi tarijs cui9 possessoꝛ erat pupillus. stipulatus dico ab aliquo cẽnco q rez aliq̃ de hereditate possidebat l'erat debitoꝛ hereditari9: vel vẽdẽdo vel ꝓhendo super re hereditaria aliqd stipulatus ẽ: vel mutuuz qõ dedit minus idoneus hõ: vel vendidit minoꝛi precio: vel minus idoneo homini. nã oz pupillus cedeꝛ actionẽ q̃ hz ō tu. vel cu.. Jo. imo ō ꝓmissiones. h.
e Si casu. vt z.s.ad.l.aquil.l. ſz z si quecũqz.ſ.ij.z de rei ven.l.q̃ infans excusat enim eum infelicitas facti. vt.j.ad.l.coꝛ.de ac.l.infans. itez satis ipso furoꝛe punitur. vt.j.ad.l.pomp.de pari.l.f.in fi.z.s.õ of.p.l.diuus. nec est addenda afflictio afflicto. vt.s.ad.l.rho.de iactu.l.nauis.

De auctoritate z consensu tutorum z curatorum.

g q Uãq̃. posse vt. j. eo. l. pupillus in principio.

h Accõmodare. no. qõ aliquid qõ nõ oz fieri directo fit p cõsequẽtiaz sic z. j. e. l. qõ dicim⁹. z. C. de admi. tu. l. cũ qdã. z. j. de lib. le. l. si is qui duos. z. ff. de i ite. rest. l. nõ solũ i fi. z isti. e. in fi. fz ar. p. ff. ff bis qui no. ifa. l. atble tas. §. siue autem.

i Efficiat. fz ñ administrabit ãmodo. nisi adiũcto curatore. vt in auth. vt hi qui ob res mi. §. sed z si quis.

k Prima. n. rõ principalis: vel propria.

l Non põt. sed ꝓmitter ei põt: qz meliorez cõ. vt in stitu. e. §. fi. z. t. e. l. obligari. Itẽ z sine stipulatione obligat. n. pupillus ꝟria si qd ipẽdat tutor i rẽ pupilli vt j. de p. iu. tu. l. i. i prin. Itez hoc nisi palam z bona fide vt j. e. l. pupillus. §. sane.

m Dãdũ actionẽ. tutori i pupillũ. qz non debet trahere occasionẽ iuris ad inique compendium vt. C. de vsucap. pro emp. l. fi.

n Sed si rẽ. acquirit. i. acquirere vult. sed pone hoc casu filium stipulari i cãm castrẽ. s. vel quasi: vel ẽt hodie aduẽtitiã. R°. valet auctoritas nisi in aduentitia quo ad vsũ fru. qui patri q̃reretur. vt. C. de bõis q̃ lib. l. pe. Itẽ hic vꝝ solui qstio si filiusfamil'. velit donare cã mortis ipsi patri vel seruo prꝛis: z hoc pꝛe auctore. vt. j. de dona. cã mor. l. tã is §. i. qꝑ posuit: z iõ si frater. s. ꝓmittat fr̃ quo ad vsũfr.

o Tutõ. p vi. vt auctoreꝫ.

p Nõ valet. imo vꝝ qꝑ valeat ipso iure: fz debeat rescindi postea p actionẽ qõ me. cã. vel alio iure restitutiõis. vt. ff. qꝑ me. cã si mulier. §. pe. z. j. qꝑ falso tuto. auct. o. l. iterdũ. fz dic hic spãle vt i dote: vt. ff. qꝑ me. cã. l. si mlier. §. si dos: sic z i matrimonio z iudicio: vt ibi no. itẽ i testõ: vt. j. de test. l. q testõ. §. fi. z. j. de acq. hꝛ. l. vi. §. fi. sed ibi fuit fallẽs. vt. j. qõ fal. tu. auc. l. nouissime §. quod cõpulsus.

q Corporis. sic. j. de cap. l. nihil. z. ff. ꝺ arbi. l. diẽ. §. corã. z de nego. g. l. at qui natura. §. si libero. z. j. l. non multũ accursius.

r Ut. i. sicut. s d Dorbo. s. caduco.

s n Nulla dña. pone exẽplũ. ff. l. ꝓx. in fi. z. j. e. l. obligari. § p. z. j. de acq hꝛ. l. si qs mihi bo. §. iussũ. itẽ fa. ff. q satisf. cogan. l. quotiens. z de iterro. ac. l. de etate. §. nihil.

t u Aliã. valet auctoritas. sic z. ff. de iterro. ac. l. si sine.

x Probaꝫ. dicẽs approbo. l' agnosco: vel eqpolẽs: sic z i ratihitione. vt. j. rẽ ra. ha. l. quo. n. imo ẽt si tacet: vꝝ auctorari si sciat qꝑ fit: z sit pñs. vt j. e. l. ipuberes. z. l. nõ multũ. fm az. z ar. C. ad vell'. l. si sine ar. p. j. de re. iu. qui tacet. vel forte fm. h. erit distinguẽdũ. vt ff. q. mo. pi. vl' hypo. sol. l. sicut §. non vꝝ. sed hec nõ placẽt: imo oz euz loqui vt hic: nec illa ipu'beres diẽ de sua taciturnitate: fz pupilli qñ recõtrahit obligatio. fz illa nõ multum ob. nisi sub. vnum maxime: ibi. s. super illo v. ignorauerit.

y e Et si pluribus. super hac. l. dic vt i summa. e. ti. in. §. pstare oz cẽ. vl qz illuc. §. põt tutor cẽ.

z Sufficiat. vt z. C. l. fi. nisi in casu cũ soluit tutela vt ibi.

a Cõcessa nõ est. imo vꝝ auctorari vt. j. de acq hꝛ. l. pupillum q ẽ p. so ex põe hic ñ ẽ cõcessa. i. ônegata a iudice vel a testatore: siue i totũ siue i ptez vt qõ facit in totũ quo ad totũ: sic z i parte quo ad ptem: vt. ff. t. i. l. si duo z. l. iij. §. i. z fi. z. l. seia ꝓio vo nõ fuit negata: fz fm hoc qd differt hic a fi. istius. l. Rñ. aliud ẽ cũ remoueri omnino: aliud iterdici administrationẽ z sic non desinit cẽ tutor vt: ff. ti. i. l. iij. §. i. sic i episcopo aliud ẽ cũ ôponi aliud est administrationem auferi i: fz sit ar. contra. j. t. ij. l. hc enim. §. si p tor: sed ibi expone: sed si est cõcessa vni nõne videtur alijs denegata: R°. aut ꝓmittitur vni: vt ille solus habeat necesse gerer: alij tñ põt si volũt z tũc omnes possunt auctorari vt. d. l. pupillum: z. j. de so. l. quod si forte. §.

i. aut vt alij repellantur: z tunc nõ: vt hic. z. d. l. quod si forte: aut est dubium: z tunc omnino possũt. vt ar. ff. de iudi. l. cum pretor.

b Sciens. idem z si ignorans. quo ad hoc qꝑ dicit dominũ me nõ posse fieri: sed secus est quo ad hoc vt hãt locũ edictũ qꝑ fal. tu. auc. vt. j. quod fal. tu. auc. l. i. §. i. z. §. si.

Quanq̃z re u Alpigula sit iuris ciuilis i rẽ suam auctorẽ tutorẽ fieri ñ posse[s]: tñ põt tutor ꝓprij sui ôbitoris hr̃ditatẽ adeunti pupillo auctoritatẽ accõmodar̃[b] q̃zuis p hoc ôbitor eius efficiatur[i] prima. n. rõ[k] auctoritatis ea ẽ: ut heres fiat: p cõseq̃ns contingit ut debitum subeat: sed tñ eo auctore ab eo stipulari non põt[l]: z cum quidã auctoritatem accõmodaret pupille sue: ut suo suo stipulãti sponderet diuus pius ãtom. rescripsit: iuꝛ pupillã nõ teneri: sed iquãtũ locupletior facta est dandã actõem[m]: sed si auctor fiat ut filio suo quid tradat̃ nulla erit auctoritas: euidẽter enim sua auctoritate rez acquirit[n]. u Tutor si inuitus retẽtus sit p viz° non ualet[p] qõ agit̃: nz. n. pñtia corpis[q] suffic̃ ad auctoritatẽ: ut[r] si sõno aut morbo[e] communiciali occupatus tacuisset.

Item. Nulla differentia[r] est non interueniat auctoritas tutoris: an perpeꝛã adhibeat̃.

Paulus. Tiã si non interrogat⁹ tutor auctor fiat: ualet auctoritas[v] eius cuz se ꝓbare[t] dicit: id qõ agit̃: hoc ẽ. n. auctorẽ fieri.

Pompo. Tsi pluribus[y] datis tutoribus unius auctoritas sufficiat[z]: tamẽ si tutor auctoretur: cui administratio tutele concessa non est[a]: id ratum a pretore haberi non debet: z iõ puto uerius eẽ: quod offilio placebat si eo tutore auctore qui tutelam nõ gerat emeram a pupillo sciens[b] alium eius tutelam gerere dñm me ñ posse fieri. Itẽ si eo auctore emã qui a tutela fuerit r̃motus[c]: nec. n. id ratum haberi debet. u Alpi.

Pupillus obligari tutori eo auctore non potest[d]. plane si plures sint tutores quorum unius auctoritas sufficit[c] dicẽdũ ẽ altero auctore pupillũ ei posse obligari: siue mutuã pecuniam ei det: siue stipuletur ab eo: sed z si cũ solus sit tutor mutuam pecuniã pupillo dederit: uel ab eo stipuletur: nõ erit obligatus[f] tutori naturaliter[g]: tñ obligabitur inquãtũ locupletior fact⁹ sit: nã i pupillũ nõ tñ tutori uerũ ẽt cui⁹ actionẽ inquãtuz locupletior fact⁹ ẽ dãdã: diu⁹ pius rescripsit. u Pupillus uẽdẽdo sine tutoris auctoritate nõ obligat̃: nec in emẽdo[h] nisi inquãtũ locupletior factus ẽ. Itẽ ipse tutor emptoris[i] z uẽditoris[k] officio fungi nõ põt: fz z eniz si cõ tutorem hẽat cui⁹ auctoritas sufficit[l]: ꝑculdubio emere põt. fz si mala fide[m] ẽptio iterceserit: nulli⁹ erit momẽti: iõqz nec usucapere[n] põt.

Sane si sue etatis° fact⁹ cõprobauerit emptiõez cõtract⁹ ualet. fz z si p interpositã ꝑsonam rez pupilli emerit: in ea causa ẽ: ut emptio nl' lius momẽti sit[p]: quia non bona fide uidetur gessisse rem: z ita est rescriptum a diuo seuero z antonio.

Sane siquidẽ emit ipe palã[q]: ôdit aũt nomẽ[r] nõ mala fide: sed simpliciter ut solent honestiores non pati nomina sua in instrumẽtis inscribi[s]: ualet emptio. Qõ si callide id emerit: idem erit: ac si per interpositam personam emisset[t]: sed etsi

c Item remot⁹. ff. ergo fz vni cõcessa: z alteri denegata ẽ: tñ remotus nõ fuit a tutela. vt ibi no. z fa. j. ꝑ ẽp: l. qui fundum. §. qui sciens.

d p Pupillus non potest vt. ff. l. i. i prin. licet z sine ei⁹ auctoritate põt ex cã administrationis: vt j. ô ꝟri. iu. tu. l. i. i prin.

e Plane. sufficit. nam aliquis ẽ qñq̃z tutor cuius auctoritas non sufficit vt. ff. l. prox.

f Sed cẽ. nõ erit obligatus. etiam naturaliter si clam z non est locupletior z iungere huic sequens dicto naturaliter secus si palam z bona fide vt. ff. t. i. l. non estimo z. j. §. sane. sed cõtra potest se obligar̃ pupillo: accipiendo ab eo mutuum. vt. ff. ti. i. l. quotiens. §. nõ tñ z adde qꝑ no. C. de in vti. ihip. l. i.

g Naturaliter. si cõtinues superiori plana est: si vero inferiori: tunc sub. z ciuiliꝫ ex quo locupletior ẽ idẽ z si dolum cõmitteret: quia hec sunt pia: vt. ff. depo. l. i. §. an. in pupillum. z fa. ff. de ne. g. l. ij. z. ff. de condi. indc. l. qõ pupillus. z. l. nãliter. §. fi. z. l. se. z ô ac. z ob. l. pupill⁹ z. j. qñ di. le. ce. l. cũ illõ. §. cũ hers

b Pupillus fz nec i emendo. ille tñ cum quo. ꝓbit sibi obligatur. vt ibi. e. i prin. z ff. de ac. emp. l. ful'. §. si qd a pupillo: z hoc cũ reꝛat talis quã licitũ erat ei alienare: alioquin fm Jo. aliud eẽt: z sic claudicat hic ꝓctus ab alia parte: ar. p. ff. de ar. l. pedius.

i Idẽ ẽptoris. alias ẽptiõis z vẽditionis: z ita in libro domini.

k l Et vẽditoris. vt qz emat ab eo se auctore: sũt. n. hec correlatiua ẽptor z vẽditor z ali⁹ oz cẽ ẽptor z ali⁹ vẽditõ. vt. ff. ô rez pmu. l. i.

l Sufficit hic dic vt nõ. in pri. hui⁹. l. m Mala fide. ꝑsupta: vt qz se auctore emit: alij referũt ad ꝓximũ qñ emit auctoritate cõtutoris: z dicũt mala fide i eo qõ precio minore: vel sciens rez alienã.

n Nec usucapere. hoc itelligas cũ res aliena emebat̃ a pupillo: al⁹ frustra poneret de usucapiõe: sed p. j. ꝓ emp. l. ij. §. tutor so. ibi tenuit emptio: qz auctoritate ꝓtutoris: vel dic qõ palam z bo. fi. qõ hic fuit. item intellige hoc nisi palã forte z bona fide hic auctoretur sibi ipsi fm Jo. ar. j. §. sane z. ff. ti. i. l. non estimo. z. C. de cõtraben. emp. l. cum ipse. item contra. ff. de contrahẽ. emp. l. si in emp. §. fi. so. vt ibi z. d. l. cum ipse: z eisdẽ modis soluitur in eo. t. non lz. z. ff. ti. i. l. tutor rerum: z. l. quotiens. §. non tantum.

o Sane. si sue etatis. s. xxv. an. vt. C. de his qui ve. eta. impe. l. fi. z facit. C. si mi. se. ma. l. i. z. ij.

p Nullius momenti sit. C. quod me. causa. l. pe.

q Palã. s. tutor a pupillo. se auctore palã ꝑtãdo auc. bo. fi. z ita i hoc casu prestat i re sua auc. sic. ff. ti. i. l. nõ estimo. in fi. z. l. tutor rez. z. j. de iure fil'. l. nõ itell'r. §. si quis: z hoc inuit sequẽs casus: sed si creditor cẽ. alij. hoc referũt ad casũ illũ qñ tutor accep a tutore: z pro hoc ẽ ar. ff. ti. i. l. nõ estimo i prin. z fa. ad hoc. ff. ô ritu nup. l. fi. z. C. man. l. ab anastasio. r Nomẽ. i. emptorẽ qui emeret.

s Inscribi. no. sic. C. de contraben. z com. ihip. l. optimam.

r Emisset. quo casu non valet.
u Distrabat. ex pacto habito cū patre pupilli: vel ex lege: & sic no. qō admittitur vt quilibet ar. ff. C. de dolo. l. i.
x Si ipse emisset. sic i donationib⁹ vetitis a iure ciuili: vt. C. de do. inter vi. & vxo. l. cū iter. & fa. ſ. l. q dicimus.

o Utoris. dicta nō ē. i. de negata ē. vt. ff. e. l. & si plurib⁹ no. nā & hic dicit eīm eos. isti ergo cū auctoritate cōtutoris emūt. non aūt sc auctoribꝫ cuꝫ non possūt prestaſ auctoritatē: ſꝫ administrātes possūt sibi auctorari palā & bo. fi. vt ff. l. prox. ſ. sane: alij dīt hos posse emere predicto modo: ſꝫ q administrant nullo modo qō nō placet.
b Quod dicim⁹ ff. e. l. i. in prin. & l. pupillus i prin.
c Acquiritur. i. acq rere vult. vel etiā ex alio cōtractu vt ff. e. l. pupillus. ſ. f. & ſ. fi. & ſ. e. l. potest ſ. i. & l. se.
d Ut dictum est. vt ff. e. l. i. ij. R°.
e Si duob⁹ sufficiat q̄ est sēper: vt. ff. e. l. & si pluribus nisi fuisset dictū vt vn⁹ sine altero nō obligaret nec auctoritatē pstaret vt. ff. t. i. l. ticiū in prin. vel nisi alias ō negata. vt no. dicta. l. & si pluribus. sed nō ne vterqꝫ tutor videtur ꝓsentire: & auctorari ēt alteri cū pīs sit. vt. ſ. e. l. ipuberes R°. hic forte expmebat vterqꝫ se prestare auctoritatē vni tā tū vel vterqꝫ ignorabat alteruꝫ prestare auctoritatem.
f Nō sufficiat. expone vt. ff. e. l. pupillus i prin. & hoc mō nō.
g Stipulationeꝫ. ſ. illā cui deest auctoritas: vel tota ē nulla si fuit auctoritas illius: qui nō pōt prestare vt. ff. ti. i. ticiū. aꝫ. & b. ar. ſ. de duo. re. l. bis verbis & i. l. si ex duobus. ſ. fi.
h Nō pōt. & ecōtra ff. i prin. hui⁹. l. & ff. l. i. ſ. i. & ibi nō. & fa. ff. ō iur. o. iu. l. qui iurisditioni: sed ar. q̄. ff. de iudi. l. in priuatis.
e Si ꝓditiōalis. nō ꝓditionaliter. no. q nō recipit diē vel conditionē auctoritas: sicut & quidam alij actus ciuiles vt. ſ. de re. iu. l. actus & ff. de adop. l. quesitum.
k Obligari ex oi. i. ex nullo pōt obligari sic oīs hō non currit i. nullus homo currit & dic vt no. C. de inuti. stip. l. i.
l Non potest nisi infans sit vt. ſ. de ver. ob. l. i. & l. mulier nisi in casu vt. ſ. rempu. sal. fo. l. i. ſ. seruum. h.
m Sed & credendo. idest numerando alicui pecuniaꝫ ex causa mutui pecuniam reddendo procuratori suo. ac.
n Nihil alienaſ. nisi ōmū ꝓsūpta pecunia vt. ff. si cer. pe. l. nī oīs. ſ. f.
o Ex hoc. nec māumittet. ē. n. māumissio aliēatio vt. ff. C. ō reb⁹ ali. nō ali. l. fi.
p Hoc. ex lege. q̄. ꝓhibet minorē. xx. an. māumittere sine cā ꝓbata q dic vt ibi. qui ma. nō pos. ſ. eadē: nisi sit ifans q etiam apud concilīū nō manumittit vt. ſ. de manu. vidic. l. pe.
q Soluendo. i. pecuniam reddēdo creditori suo.
q Pupillus. liberabitur. vt. ſ. de so. l. quod si forte. ſ. fi. & ff. si cer. creditor pupilli distrabat: eā emere bona fide poterit. Si filiꝰ tutoris: uel q̄ alia ꝓsona iuri eius subiecta emerit idē erit ac si ipse emisset.

T Utores q̄bus ad p Omp. ministratō ōcreta nō ē: tanq̄ extrāneos recte a pupillo emet placet. Ulpian⁹.
q Quod dicimus i rez suā auctoritatē accōmodare tutorē nō posse totiēs uerū ē: quotiēs per semet ul per subiectas sibi personas acquirit ei stipulatio: ceterū negociuꝫ ei geri ꝓ ꝓsequntias: ut dictū est: nihil ꝓhibet auctoritas. Si duo rei sint stipulandi & alter me auctore a pupillo stipulet: alter altero tutore auctore: dicendū est stipulatōeꝫ ualere: sic tamē auctoritas tutoris vnius sufficiat: ceteꝝ si nō sufficiat: dicēdū erit inutilē eē stipulatōem. Si & pr & filiꝰ qui in ptāte eius fuerit tutores fuerit: & pater sit stipulatꝰ filio auctore nullius moīti erit stipulatio: iccirco q in rem pīs auctor eē filius nō pōt.

E T si cōditōalis cōtractꝰ cū pupillo fiat: tutor dꝫ pure auctor fieri: nā auctoritas nō cōditōali: ſꝫ pure iterponēda est: ut cōditōalis cōtractus cōfirmet. Ajus.
O Bligari ex omnik ꝓtractu pupillus sine tutoris auctoritate nō pōt: acquirere aūt sibi stipulādo & per tradutōem accipiēdo etiaꝫ sine tutoris auctoritate pōt: sed credendo obligare sibi nō pōt: q̄ si ne tutoris auctoritate nihil alienaſ pōt. ex hoc aūt q̄ pupillus nullam rē sine tutoris auctoritate alienare pōt apparet nec manumittere euꝫ sine tutoris auctoritate posse: hoc amplius licet tutoris auctoritate manumittat dꝫ ex lege elicscētia apō conciliū cām comprobare Pupillus ex omnib⁹ causis solucēdo sine tutoris auctoritate nihil agit: q̄ nullum dominiū transferre pōt: si tamen creditor bona fide pecuniā pupilli cōsumpserit: liberabit pupillus. Pupillus hereditatē adire sine tutoris auctoritate nō pōt: q̄ꝫuis lucrosa sit: ne ullum hēat dānum: nec ex senatusc cōsulto tre bel liano hereditatē recipere pupillus sine tutoris auctoritate pōt. Tutor statim in ipso negocio pīs dꝫ auctor fieri: post tempus vō aut p epl'am interposita ei⁹ auctoritas nihil aget. Etiā si non exaudiat tutoris auctoritatē is qui cū pupillo cōtrahit scriptis tamē hoc approbet recte negociū gerit: ueluti si abīnī pupillo p epl'am uendam aliquid aut locem: & is tutoris auctoritate cōsentiat.

P Utor qui p ualitudinē uel ab scentiā uel aliā iustam cām auctor fieri nō potuit: ñ teneſ. Paul.
A ad pupillū aut furiosū bonorū possessio ptineat expediēdarum rez gr̄a & in agnoscēda: & i repudiēda bonorū possessione uolūtatē tutoris curatorisq̄ spectari ō beē placuit: qui. ſ. si quid ꝓtra modum eorū pupilli furiosiue fecerit tutele curationisue iudicio continebuntur. Alia.
S Ī seruus ptinebit. hic bīt quidam marcellus ait: sed ego habeo: & dic scilicet esse verum. q̄ dictum est.
M Arcellus no. i. ait. & al' deest istud marcellus notat.
C Ōprobauerit. vt & ſ. ō stip. ser. l. i. ſ. cōis. & isti ō stip. f. ſ. f. ſꝫ q̄. ſ. ō stip. ser. l. ꝓpe. ſ. i. ſꝫ dic vt no. ff. ꝓ soc. l. vex. ſ. seruo. it fa. ſ. ad. l. fal. l. plauti.
I Mpuberes. obligāt. s. ciuilit & nāliter: nā & sine tutore obligāt nāliter. vt. ſ. de noua. l. i. in fi.
A Ccepint. al's acqrūt. s. pupilli.
D Icāt. s. ipuberes & no: q̄ duo exēpla ponit q̄bus ꝓbit obligatio: & sic nō ē op⁹ vbis. vt isti. q. mo. re cō. ob. in prin. & ſ. i. vnde fm. b. secus eēt i stipulatione. & fa. ſ. e. l. inter pu.
C Onditione. s. indebiti.
N Ō mltū. q̄ neutro cāu itelligit auctoritas pstita. & fa. ff. e. ti. l. i. i fi.

pe. l. non omnis. ſ. fi.
H Ereditatē. nō pōt: ſꝫ cū tutoris auctoritate pōt nō curatoris. vt. ſ. ō ap. l. cū i vna. ſ. tutor. Quāuis. lucrosa. vt isti. e. ſ. neq̄ āt: & ſ. ō re mili. offīñ. ſ. ſꝫ scio: itē & q̄ vī lucrosa qñq̄ ē dānosa: vt. ff. de mi. l. mior an. xxv. aꝫ. & addeq̄ nō. C. qui admit. ad bo. pos. l. bonoꝝ & de iure deli. l. si infans: sed ꝓditiōi parere pōt vt. ſ. ō ꝓdi. & demō. l. v.
t Sine tutoris auctoritate. nec tutor solus. nisi cum pupillus ē ifans: vl' abest: vt. ſ. ad tre. l. restituta in fi. l. se. & C. ad tre. l. scim⁹ i ꝑn.
u Tutor dꝫ. si hoc ꝓdesse pupillo estimat. vt isti. e. ſ. pe. nec tñ ꝑcise cogf. vt. ſ. e. l. si tutor: & dic pīs cuꝫ pupillo: ñ āt cū eo q̄ ꝓbit cuꝫ pupillo. vt. ſ. ſ. fi. sic ergo. auctoritaſ tutoris iteruēit i ipso neg. l' p⁹ i ꝓtinēti: ſꝫ aliō ē in iussu facto a patre l'dño de adeūda hereditate q̄ ꝑcedit: vt. ſ. de acq. hē. l. si qs mihi bōa. ſ. iussū: q̄ ē q̄. vl' dic vt ibi: & isti. e. ſ. pe.
x Post tps. nō modicuꝫ.
y Nec p epl'am. qd si pūte pupillo mittit ticio tutori epl'aꝫ qua dicit se vēdeē rē & auctoraſ. & postea tici⁹ cōsentit: dic hoc nō valere: q̄ si ticius ꝓsentit fit q̄ct⁹: vt & ff. cōia p. l. f. & sic auctoritas remota ē a q̄ctu: & ē añ cū ꝏbeat cē pfecto negocio vt dicto. ſ. iussum.
z Etiaꝫ. scriptis. vel testibus. vt. C. ō fi. istru. l. i exercendis. & de pactis. l. pcīi.
a Et is. s. pupillus.
b Cōsentiat. nā solo ꝓsensu q̄bīt ēptio & locatio. vt isti. de ob. ex con. ſ. ideo.
c Tutor. nō teneſ secus si nō impediretur vt ſ. e. l. si tutor.
d Teneſ. s. tutele pupillo
e Ad pupillū curatoris. s. furiosi: de quo tñ casu hic dic & curator adh'ti: vl' ipuberis an possit adīr vl' aditiōi auctori: dic vt. nō. ſ. de ap. l. cū i vna. ſ. i. ita solus pupillus auctoritate iudicis: cū nō hꝫ tutorē vel curatorē bonoruꝫ pos. petere pōt. vt. C. q ad mit. ad bo. pos. l. bonoꝝ. & de iure deli. l. si ifāti i fi. itē solus tutor nō pōt repudiare lꝫ sol⁹ acquirē possit vt ſ. de bonorum pos. l. tutor. lꝫ pupillus eo auctore sic vt hic & ſ. de suc. edi. l. i. ſ. tutōi. itē ad id q̄ dic curatorem furiosi posse acquirere & repudiare: ē q̄. ſ. ō. suc. e. l. i. ſ. furioso. vbi non repudiat. & ſ. de bo. pos. furioso & c. l. i. i. pri. vbi ñ acquirit. ſꝫ dic q̄ repudiat & acqrit quo ad fruct⁹ vt hēat vl' pdat: ñ quo ad ꝓprietatē bonoꝝ q̄ ad alios vadit suo ordine: si in furore decedat. vt. C. de cur. fu. l. fi. ſ. tali.
f Qui. s. tutores. & curatores predicti.
g Tutele. curatiōis. s. negociorꝝ ges. vt. C. de ne. g. l. curatoris.
h Ad pupillū. curatoris. s. furiosi: de quo tñ casu hic dic & curator adh'ti: vl' ipuberis an possit adīr vl' aditiōi auctori: dic vt. nō. ſ. de ap. l. cū i vna. ſ. i. ita solus pupillus auctoritate iudicis: cū nō hꝫ tutorē vel curatorē bonoruꝫ pos. petere pōt. vt. C. q ad mit. ad bo. pos. l. bonoꝝ. & de iure deli. l. si ifāti i fi. itē solus tutor nō pōt repudiare lꝫ sol⁹ acquirē possit vt ſ. de bonorum pos. l. tutor. lꝫ pupillus eo auctore sic vt hic & ſ. de suc. edi. l. i. ſ. tutōi. itē ad id q̄ dic curatorem furiosi posse acquirere & repudiare: ē q̄. ſ. ō. suc. e. l. i. ſ. furioso. vbi non repudiat. & ſ. de bo. pos. furioso & c. l. i. i. pri. vbi ñ acquirit. ſꝫ dic q̄ repudiat & acqrit quo ad fruct⁹ vt hēat vl' pdat: ñ quo ad ꝓprietatē bonoꝝ q̄ ad alios vadit suo ordine: si in furore decedat. vt. C. de cur. fu. l. fi. ſ. tali.

Accipiētis.põt poni casus sic̄ inuit̄ i lr̄a:qñ vnus tutor erat duoꝝ pupillorꝝ quorꝝ vn⁹ ꝓuēiebat̄ a sēpronio ꝓ bouc:ꝛ ali⁹ agebat ꝺ eū dē sēpronium ꝓ domo:ꝛ ita sufficit vnū sacr̄m calūnie ꝛ vna auctoritas vtriqꝫ pupillo.dic ergo accipiētis.s.ō bouc ꝛ edētis.i.actionez ꝓponentis de domo ꝛ vtriqꝫ .s.pupillo:vel dic ꝙ vn⁹ erat pupillus q̄ agebat ad domū ꝺ sēpronii. ꝛ recōueniebat̄ ab eo ꝛ reconuēicebat̄ ad eodē sēpronio l'ab alio ꝓ bouc:ꝛ ſm hoc dic vtriqꝫ.s.iudicio:ꝛ ſꝫ hos duos itellectus ñ ē ꝺ.s.de ꝓcur. l.ltꝫ.ff.si plures:vel tertio secūdū. R.ꝙ vnus erat tutō duoꝝ pupillorꝝ:quorꝝ vn⁹ agit ꝺ aliū de boue:naz auctorabit̄ vtriqꝫ pupillo: ſꝫ hoc nō placet:q̄ qualit̄ iuraret ō calūnia:nā si vnuꝫ credit iuste litigare: ergo aliū iuste.it̄ quō ipse tutō noie vn⁹ cōdemnabit̄ sibi ipsi nomie alteri⁹.vt.o.ff.si plures:posset tñ defendi si ponas vtrūqꝫ habere itellectū vt ipsi iurēt auctore tutorꝫ:nō tutor:vt no. hoc fieri posse.s.ti.i.l.i.ff.suffic̄: vel ſm vetera iura q̄ non iurabatur:vel tertio q̄ nō fuit exactū:ꝛ sic vterqꝫ pupillo litiganti auctorabit̄: sic qꝫ non obstat dictus.ff. si plures.

r Accipiētis.s.pro bobus ſm primam'

s Edentis.i.actionez pro ponentis ſm primam.

t Utriqꝫ.s.pupilo:ſm primam.

t Tiā.fact⁹ sit.ex post facto sic ꝛ.ꝺ.o postul.l.i. §. casū:nā a prin. cecus dari ñ põt:vt.C.q da.tu.l. lumin ib⁹:lꝫ videat̄ quod se habeat excusar̄:vt.C.qui mor bo.l.i. ſꝫ iprobe dicitur excusare ibi.itez hic q̄ ex p⁹ facto põt se excusare. vt.j. ꝺ exc.tu.l.p⁹ suscepta.

u J tutor.nō debet immo vt.C.de admi.tu.l.fi.so.ibi i iudicijs vt cogatur:vl tāq̄ suspect⁹ remoueat̄:hic i ꝺctib⁹:nō iō remouet ꝛ ē rō qz ibi certum ē de damno ꝓpter missionē i pos.que fieret:hic ē dubiū. Jtē ꝺ.s.ti i.l.ij.in prin.ꝛ isti.de satis.tu.§.qbus:ſꝫ cogitur i genere administrare nō in hac specie.s.auctoritatem prestare: vel dic ēt quod administrat nō auctorando cum hoc expedit vt ꝛ.ꝺ.de procu.l.sed hc.§.fi.ꝛ.l.se. Jtem ē hic ar.ꝺ.C.in quibus cau.in inte.resti.non est ne.l.fi.

v p Otest. delegare.ergo ꝛ actionē cedēt̄:ꝛ sic apparet oꝺonem diui se ueri ad nomina non pertinere.vt.j.de rebus co.l.i.§.i. nec.l.cōstāti ni:vt.C.de admi.tu.l.lex que tutores.

y Liberetur.ipsemet.ergo a se exigere debet. vt.ꝺ.de neg.g.l. diuortio i fi.ꝛ.ꝺ.ti.i.l.quoti.§.sicut ꝛ.j.de fideius.l.tutor:qō si nō faciat curator i eaꝫ cām cōstituendus ē vt isti.c.§.fi.sed hodie qui debitor ē pupilli ab initio non admittitur ad tutelā vt i auten.vt hi qui ob.§.i. Jtem.no.hic i sua re non posse fieri auctorem:vt.ꝺ.l.i.in prin.ꝛ.fa.j.e.l.fi.

z c Uratorē.ipuberi.nō.solū puberi. b Dari posse.ad litem.s.vt C.de i litē da.tu.l.i.ꝛ.ꝺ.de tut.ꝛ cura.da.ab his.l.curatorem.

c Explicāda.vt si hereditatē adeat.vt.j.de appel.l.cum in vna.§.i.azo.ꝛ C.de in litem da.tu.l.fi.

d Inter.pñte tutore.speciali singulorꝝ pupillorꝝ:nec .n.vnus vtriqꝫ. auctor esse potest nisi id fiat:vt nō.ꝺ.e.l.accipientis.

e Actio assignāte.scribēdo quid cuiqꝫ pupillo i portionē veniat.nā satis ē ꝙ ꝓsētit.vt.ꝺ.e.l.ipuberes:vel dic assignāte.i.supscribēte:sic ꝛ ponit̄.C. de reb⁹ alie.nō alie.l ij.h.itē vī huic legi ꝓtrarium.j.de rebus eo.l.si pupillorꝝ.ꝛ.C.de prediis mino.l.p.quib⁹ dꝺ minore nō posse ꝓuocare ad diuisionē.so. i hac hereditate nō erāt nisi mobilia.vel hic fuit decretum ꝛ nihilominus auctoritas tutoris vel curatoris ē necessaria:ar.C.si pp pu.pen. l.fi.nec ob.ꝺ.de mino.l.ait pꝛor.§.pmittit̄ qz maior solēnitas i alienatiōe q̄ quando ei soluit̄ ē necessaria:ꝛ est rō vt ibi nō.ꝛ ſm hoc nemo vocauit eos ad diuisionem sed sponte venerunt.vel tertio dic qō quidam cohr̄s eorum maior eos ꝓuocauit:vt.o.l.C.de prediis minorum.l.pe.

f d Efendente.pupillus tutore:auctore conuentus fuit a fisco ad.x. ex ꝺctu paterno:cuius hereditatem adierat ꝛ cōdēnatus tandē accepto curatore petebatur mandari sniа executiōi corā procuratore cesaris :sed curator vt euitaret executionem abstinuit pupillum heredītate ꝛ dicit quod annnodo non tenetur ille minor.

g Accepit curatorē.nō apparet an durāte tutela fuerit datus curator:q̄ posset fieri ad litē ob aliq̄ cām.vt.ꝺ.de tut.l.solet:vel poster pro prima ē ꝙ.j.dicit ibi abstineo pupillū:ꝓ fa q̄ dicit in fi.adolescens abstentus.sꝫ secundū. R.non ē uis ꝛ si primā teneat̄:dic i.adolescens. s.nunc cum proponitur qō sceuole: si secundam dic.i.pupillus.s.quō dam.

b Cesaris. cognoscens inter fiscum ꝛ minorem in actione in factuꝫ que proponitur pro executiōe.

i Facias. iudicata idēst condēnationeꝫ solue: sic ponitur.ꝺ. si certum pe.l.fi.

k Procuratō.si habeas procuratorꝫ dic i.curatorꝫ.

l Rūsuꝫ habes.i. tu respondes vt ita loquatur curatori: vel tu procurator fisci audi responsum ad uersę partis.

m Debeas.tu curator minoris: vel dic tu procurator fisci.

n Abstentuꝫ.ꝛ sic ñ tenebitur de cetero actione in factum:de re iudicata.vt.ꝺ.ti.i. l.ij. in fi.ꝛ.ꝺ.si quis cau.l.f.sꝫ qō curator sol' ꝛ nudis verbis potuit abstinere: R. ſm.p.adierat sine tutore:ꝛ sic poterat dimittere sine restitutione.vt.j.de acqui.here.l. heredibus: alij vt aꝫ.quod adiuit solus tutor sine consensu pupilli:ꝛ sic non tenuit aditio:vt.de iure deli.l. potuit: vnde ꝛ sine restitutione pōt se abstinere:vel tertio ſm.b.hic fuit petita restitutio ꝛ.cā cognita data vt fieri debet.vt.ꝺ.de mino .l.in causę. §.ut causa.ꝛ.l.etiam.§.fi.

e J quid.vt acceptilatio pactum de nō petendo vel transactio vel delegatio. vt ꝛ.ꝺ.e.l.pōt:secus si soluat:quia liberatur a prima.lꝫ tenetur ac.tut.propter eam pecuniā.vt.ꝺ.de ne.g.l.diuortio:ꝛ sic soluit̄ ꝓtiū.j.ō fo.l.tutō.§.fi.qz ibi solutiōe:vel solue vt ibi.

p Quādo ex facto tutoris ꝙ curatoris minores agere ꝙ ꝓueniri pñt.

o O Bdolū.cōueniebat̄ impubes rei ven.l .pe.here.dolo vel culpa tutoris facta ē deterior res q̄ petit̄: tenet̄ pupillus ꝫ aristonē:si tutor sit soluendo vt hic:ꝛ.ꝺ.ti.ij.l.fi.in pri: adeo vt quia quidam dñt vt nō libereꝫ cedēdo ac.sed falsum est: vt in.o.l ꝛ plene de hac mā nō.ibi:quod ergo in fi.hic dic̄ si rem ꝛc̄.sub. marie naz tunc maxime tenet̄ vt tī sufficiat cessio:alij hic ponunt casū q̄ dolo vel culpa tutoris res puenit ad pupillū:ſꝫ lr̄a.i fi.boc ñ patit̄.

r J n litem.sic.j.de fideius.l.fi.ꝛ.ꝺ.de in litem iur.l.i.

s J llō.qō dixit arist.itē.ꝺ.ꝺ.si qs ius dicē.ñ obtēp.l.i. §.si ꝓcurātō.

t J tutor.data. suo ꝓprio noic.alias iure cōi quereret ꝓdictio certi ex mutuo miori.vt.ꝺ.si cer.pe.l.certi ꝓdic.§.si nummos.

u Stipulatus.scilicet sibi tutori vel curatori.

x J n nomen suū.i.nomine suo ꝓprio:ꝛ dic tutor emit de pecunia pupilli:si autem nomie pupilli: accepisset:tunc dic directam:vt.C. per quas per.l.i.

y Utili actio.ex stipulatione cū fuerit mutuū stipulatus.vt.ꝛ.ꝺ.ti. ij.l.quotiens.§.i.ꝛ plene nō.C.e.l.secunda. Jtē vtilis i rem quando emit de pecunia minoris:ꝛ ē speciale in eo:sic ꝛ i milite:vt.C.de rei ven.l.si vt proponis:ꝛ etiā i vxore:vt.ꝺ.de donatio.iter virꝫ ꝛ vxorē.l.vxor ma.ꝛ idem in ecclesia que vicem habet pupilli:vt .C.de sacrosan.eccle.l.fi.quia ē ꝺrium regulariter.vt.C.de rei ven.l.si ex eo. sed ad stipulationem:est contra supra de pi.ac.l.solutum §. per liberam.solutio hic vtilem dicit queri per tutorez ibi negat directā.

z d Olus.fauit.ꝛ sic est locupletior:vt supra de tributo.l.tertia §.primo.

a Quod i. dicēdū ē. si ex dolo tutoris vel ēt ex suo habuit cōmodum ex re depositā: vt. ff. depositi. l. i. §. an. ī pupillum.

b Probet vt. C. ff. ti. vj. l. fi. vbi plene de hoc nō. & fa. ad hanc. l. j. ne uis fiat ei q ī posmit. l. i. §. hoc edicto. C. ff. ō euic. l. iiij. & ff. de admi. tu. l. cum plures. §. i. & ō pecul. l. sūma: & de dolo. l. si ex dolo. C. ff. com mo. l. iij. in prin.

c Et si extrinsecus in sua re nō nocere tūc uerū est: cuz ex illi⁹ fraude locupletior pupillus fact⁹ nō est q̄rit merito sabi. tributoria actione pupil. p̄uēiēdū ex dolo tutoris existimauit. s. si p iniquā distributōez pupilli rōnibus fauit⁵: q̄ ī depositi quoq; actione dicēduz est⁸: item ī hr̄ditatis petitōe si mō q̄ tutoris dolo ōsijt: pupilli rōnibus illatum p̄probetur⁶.

u Ulpian⁹ Et si extrisecus⁶ aliquid tutor dolo admiserit: pupillo nihil noceꝛ oportet.

p Apinianus. Dost mortē furiosi non dabit ī curatorem qui negocia gessit iudicati actio: nō magis q̄z ī tutores ᵈ: si modo nullaz ex consensu post de positum officiū nouatōem factam & in curatorem uel tutorem obligatōem eē translatā constabit⁶.

c Tutor qui pecuniam soluturū se cauit in quam pater pupilli condemnat⁹ fuerat actōem post tutelam finitaz recte⁶ recusat non idez⁸ in eo placuit: qui suo nomine⁵ mutuā pecuniā accepit: & iudicatū p pupillo fecit⁴: nisi forte creditor ideo cōtraxit: vt in cām iudicati pecunia trāsiret.

i Tutor interposito il. Dem. Decreto⁵ pretoris actorē r̄liquit fm eum⁴ sn̄ia dicta iudicati trāsfertur ad pupillū actio⁷ nō min⁹ q̄z si tutor obtinuisset.

l Leuola Tutori qui infantē defendit succurrit ut in pupillū iudicati actō detur⁸.

il. Dem. Tutor qui & coheres pupillo erat cum conueniretur fideicōmissi nomine⁹ insolidum ipse cauit: q̄situm est an in adultum pupillum p pte dāda sit utilis actō: rñdi dādā⁵

De suspectis tutoribꝰ & curatoribus⁹. Rubrica.

Hec clausula & u Ulp. frequens & per q̄z necessaria ē. quotidie. n. suspecti tutores postulant. pri

Eum. s. agentem.

m Actio. i. i factu de re iudi. vt. C. ō rebus cred. l. actori. hec quidez dabit pupil & fa. ff. de pcu. l. pcurator. & C. eo. l. ij. & l. penultima.

n t Atori. actio det. sic. j. de re iudi. l. iij. §. i. & ff. ti. ij. li. ij. & ff. si qs tau. l. fi.

o t Tutor noīe. relicti ī die vel sub odi. a se: & a pupillo: & sic cauit p se: & p eo p osequens

p Bādā. legatario. l. fideicō. aduenīēte dic vel odi. vt. j. vt le. no. ca. l. i. ī pri. & fa. ff. eo. l. p⁹ morte. §. i. vbi ex pmissiōe tutoris tenet pupillus. alij ēt dīt q̄ datur tutori ī adultū coberedē & dīt fa. hēci. si nō ē redditū vt. ff. fa. hz. l. hered es. §. familie. l. fz pi. vtilē tute. q̄ ñ plz.

q De syspec. tu. & cu.

Hec clausula. crimē. i. accusatio criminis. nā crimē ñ ē ex. l. i mo p. l. punit. vt. C. vñ vi. l. memicrit.

r b Et. ij. ta. q̄ ergo ē legitimū crimē. ergo accusatio dz soleniter ppōi. i. p libellū ī scriptis: sz tñ fauore pupilli. ē admissū: vt ēt sine libello ī scriptis possit fieri accusatio & remotio: vt. j. e. l. iij. §. p̄terea: vl' ver⁹ ibi log tur q̄ñ iudex p offm̄ iquirit: ceteꝛ si aliqs accusat pōt fieri sine. d. libello. vt. j. ō priua. ōlic. l. fi. & ō mu. & ho. l. rescripto. §. siqs: sz q̄ erit pena taliōis. R⁰. ifamia. itē & al' qñq; penas patit tutor: vt. j. i. §. fi. & l. se. & l. tutor. §. fi. & l. se. quas hic accusatus patietur vt ad minus extraordinariaz: vt. j. ad turpil. l. & ī priuatis.

t An āt. māda. s. legata.

u Totū imo nō. vt. ff. de of. procō. l. solet ī pri. & l. nec qcq̄. §. i. & l. siquid: dic ergo totum q̄ nō exigit maiorem animaduersionem.

x Transit. i. conceditur. vt. ff. de of. eius cui man. est iuris. l. i. §. fi.

y Ergo ī puicia. si dicas ī p̄side & ei⁹ legato ē ō. j. ad turpil. l. i. §. suscepti. so. ibi nomē p̄sidis ē generale: vt ēt delegatos p̄sidis o p̄hē dat: vt. ff. ō of. p. l. i. i⁹ potest cognoscere delegatus p̄si dis & p̄toris: vt hic. non re mouere: vt ibi: & ad hoc. ff. ō of. eius cui mā. ē iurisd. l. iij. & sic remotio nō pōt de legari: tu dic ī legato pcō su. ē speciale vt de oi crimine cognoscat: vt. ff. de of. p con. l. solet. itē vt & ō suspecto cognoscat & remoueat vt hic & isti. e. in pri. idē potest dici in legato pretoris vt hic nec ob. qō dicit i prouincia: q̄ dicit a pconsule vel suo legato. nā & pcōsul. regit puiciā remotā. vt nō. ff. de of. pre. l. i. & fm hoc p̄ses ad cognoscēdū non delegat vt ī p̄rio.

a Dñdimus. oēs tutores i. cuiuslibet generis tutoris siue testārij siue legitimi siue datiui: & iō ī curatoribꝰ vt. j. l. iij. §. nō tñ: & dicas male gerētes ri bñ: & sic cō prehēdit gnā singulox & ñ singula genex: sic. j. de vi & vi ar. l. i. §. priuatū: & isti: q mo. tu. fi. §. sili mō: & isti. de fideius. §. i. & ff. de pecu. l. q̄ tuberonis. §. i peculiū.

b Legitim⁹. imo vi adiū gēdus curatō: & iō ī p̄rono dz: vt. j. e. l. si tutor: sed dic q̄ō illud ē p̄siliū magis q̄ p̄ceptū: & eoꝺ mō. R⁰. j. e. l. iij. circa pri. ibi sed & si p̄ō num tē.

c Quod si. pcēdū: q̄ eum remotū ñ seq̄t ifamia: que al's seq̄ret. vt hic & C. c. l. fi. alij dīt q̄ ñ remoueat: sed curator adiūgat. vt. j. e. l. si tutor sz illud ē p̄siliū vt dixi hoc pceptū.

d Cōsequēs. postulare i. accusare. al' ponit. ff. de p⁹ l. i. §. postulare.

e Hac actionē. i. accusationē: sic ponit. C. si tutor non gef. l. i. & j. ō sepul. vio. l. iij. §. pe.

f Pater. al's patere. al' opeter. & ita i libro dñi.

g Pater. sec⁹ i iuramēto i litē. vt. ff. ō i litē iurā. l. videamus.

h Perpēsaz. i. moderatā.

i Egrediēt. q̄ō ēt q̄ñ faceret vt cetib⁹ virox posset interesse: ar. C. de pcu. l. marit⁹. admittit ergo mulier q̄lz ad accusationē istā: dūmō ex honesta cā moueat: & hoc fauor pupillox. al' mulieres ñ admittūt ad accusationē: nisi suā l' suox iuriā psequant. vt. C. q ac cu. ñ pos. l. ō crie: & j. ō accu. l. q accusat. & fa. isti. e. §. p̄ñs. & ff. ō pcu. l. femis.

k Si quis. ō plebeis. nā ñ oēs sic puniūtur: sed būiliores tm̄. vt. j. e. l. iij. §. tutores qui.

l Atrociora. puta q̄ p̄ñs alimēta denegauit: & pbatū est eius mēdacium: vel si data pecunia tutelam redemerit: vel si inuentariū nō fecit: vel si pecuniā deponere: in emptionē prediorum conuertere noluit iussus a iudice: vel euidēti fraude bona pupillorum alienauit. itez si libertus fraudulenter gessit tutelā filiox patroni vt insti. e. §. sed siquis & §. libertus: & ff. ō of. pre. ur. l. i. §. itē: & ff. de tutel. l. i eos: & ff. de admi. tu. l. tutor q. §. idē solet & j. e. l. iij. §. tutor qui: & §. tutores & j l. pr. & C. de admi. tu. l. nisi.

m Prefectū. q̄ ad eū spectabat hec iurisditio siue cura. vt ff. de of. pre. ur. l. i. §. item solent.

n Grauiter' suo arbitrio. vt. C. de admi. tu. l. nisi.

o l Libertus. fraudulēter gessisse. secus si nullo mō gessit: q̄ ingrat⁹ redigit ī seruitutē. vt. j. de iure pa. l. ingratus. ar. ō. C. de li. cā. l. solo.

p Puniēdus:ꝛ de ſuſpecto accuſari põt:vt.C. q pe.tu.l.i.ꝛ fa.iſti. eo.§. libertus.ꝛ.C.de admi.tu.l.niſi.

q Utor quoqꝫ adhuc tutor.qui alium accuſat contutorem.

r Deſierit.finita tu.per capi.di.tu.q eſt poſtea reſtitutus.aꝫ. vel dic q̃ fuit dat⁹ ad certã cõdi.vel dic vt iſti.qui mo.tu.fi.§.ſꝫ ꝛ ſi:ꝛ.§.pterea.

s Ipſe ãt.ſ.accuſatus.ꝛ q nũc ꝛ remouebit pp accuſationẽ ꝓtutoris quõdã:ꝛ ſm hoc manet qui ille deſijt nõ manet poſt finitã accuſationẽ de ſe factam.

t Suſpectũ.i.dicere nõ ſolũ ſi alia cã deſijt ſꝫ ẽt quãdo p accuſationẽ ſuſpecti. tunc enĩ deſinit vt iſti. qui mo.tu.fi.§.fi.quo cãu videbatur quod nihil doloſus doloſo.

u Liberti. grate ergo ſi emittãt ꝓmittũt ingratitudinẽ vt.ĩ.de iure pa.l.igrat⁹.ꝛ.C.q pe.tu.l.ij.lꝫ ſit ar. p̃.C.de libe.cã.l ſolo.

x Sed ſi.ſ.ſuum.ſ. pupilli ꝛ bene dico meli⁹ ẽ qꝛ optimũ ꝓſilium ẽ adiungi curatorẽ.vt.ĩ.e.ſi tutõ.ꝛ ſꝫ hoc libertus ipuberis accuſat patronũ pupilli ipuberis. l' dic ſuũ.i.iſtius accuſãtis ꝛ iõ melius dicꝫ qꝛ icurrere poſſet p̃oni ſui offenſũ: qꝛ ob hoc ſolũ poſſet eũ i ſui tutẽ reuocare vel petere caſtigari.vt.C. de lib.ꝛ eo.li. l.ij.ꝛ.ĩ.de iu.pa.l.i.nã lꝫ famoſam accuſationẽ poſſit libert⁹ p̃onũ noĩe alteri⁹ ꝓponere etiã ſine uenie impetratoris.vt.ſ̃.ō i ius vo. l.queſitũ.lꝫ lex illa aliter intelligi poſſit: nõ tñ accuſat etiam ſi ſuã iniuriã ꝓſequetur vt.ĩ.de accu. l.hi tamẽ §.i.ꝛ ſic intelligit.l. illa.C. ſi tu.non geſ.l.i.lꝫ qdã aliter itelligãt .vt.ibi nõ.vel tertio põt itelligi qõ erat libẽtus cõmunis pupilli ꝛ ei⁹ tutoris.

y Grauius.qꝛ fortem iter eũ ꝛ p̃onũ ꝛ libertum magna diſcordia oriret ꝛ magna verba ẽt ad accuſãdũ ꝓcederent:ꝛ qõ dicꝫ oibus alijs.ſ.libertis.q.d.ſi ꝓcedi tur iſtis:ꝓcedit oibus alijs libertis accuſare p̃onos ar.ĩ.de re. mi.l. offm̃.§. ſed ſcio vel dic alijs.i.dicere ñ nocet pupillo: ſi libert⁹ repellat qꝛ oibus alijs de populo competit hoc ius vt.ſ̃.l.i.§. conſequens.

z Nõ tñ bonoꝝ.alioꝝ q̃ vẽtris:vel dic bonoꝝ ꝛ vẽtris: nã qñqꝫ ijdem qñqꝫ diuerſi ꝓſtituũt curatores vẽtri ꝛ hõis vt.ĩ.õ vẽ.i poſ.mit.l.i.§.hoc iure vtimur:ꝛ fa.ĩ.e.l.ſi curator vẽtri ꝛ.ſ̃.dc admi.tu.l.iter bonorum.

a Criminis.i.accuſatiõis õ ſuſpecto. b Preterea.debeat.ꝛ iõ forte nõ erat tũc infamis vt.C.ſi tu.ñ geſ.l.i. c Si p̃tor.i.q ẽ p̃ſes dr̃:vt ſ̃.de of.p̃f.l.i.ꝛ ſic nõ ob.ĩ.ad tur.l.i.§.ſuſpecti ꝛ de of.pre.l.i. Item p̃tori vt iudici vt nõ.de of.pre.l.illicitas.§.vitas. Itẽ liquet ſine alicui⁹ accuſatione:puta fraudulose videt eũ agere cãꝫ pupilli coꝛã ſe:vel aliter p offm̃ inquiſit. vt.ĩ.e.l.fi.ꝛ.ĩ.e.§.ſi tutor inimicus:ꝛ.ĩ.vbi pu.edu.l.fi.ꝛ ad idem ſ̃.de procur.l.nõ ſolũ.§.fi.ſic ẽ i lenocinio:ꝛ qbuſdã alijs vt nõ.ĩ.de adul. l.i.§.ſi publico.ſi vo alius poſtulet tutorẽ remoueri principaliter hoc iſti tuẽdo nunq̃ ſine accuſatiõe admittit vt nõ.ſ̃.e.l.i.§.i.

d Apertiſſimis.ſic.C.de proba.l.ſciant.

e Nũc.videam⁹.craſſat⁹.i.ſtudioſe male geſſit. f Aut ſordi.p pciuꝫ.

g Pernicioſe.p gram alienãdo. h Intercepit.ſibi accipiẽdo.

i Tutor in bonis pupilli.ꝛ in tutela dicitur.tutor.

k Nõ ſiquid.crimĩe.cũ ſubtraxit res hereditarias añ aditã hereditatẽ vl' poſt aditã hereditatẽ:ſed añ aprehẽſã poſſeſſionẽ ꝛ.qõ ſubijcit ſi minus i.cum ſubtraxit poſt aditã hereditatẽ ꝛ aprehẽſã poſſeſſionẽ.ſ.ab herede pupillo:tũc.n.cõuenĩri poteſt furti:qꝛ rei hereditarie nõ fit furtũ: niſi in caſibus.vt.ĩ.de fur.l.rei hereditarie ꝛ.ll.ſequẽtibus.ꝛ.ĩ. de cri.expil.heꝛ.

l ij.ꝛ.l.fi.vel dic ſi minus i.ſi non põt accuſari cri.expil.here.quia ñ habet locũ:quod eſt vt dixi:innuit ergo hic quod.p ante geſtis non põt accuſari vt ſuſpectus.ꝛ ſic ẽ.ꝯ iſti.c.§.ſed ꝛ anteq̃ ſo.vt.ibi.

l Queri confirmatus. ſpõte.nec enĩ cogĩ.vt.ſ̃.de admi.tu.l. cũ he reditas.

m Ex delictis tutele.i.admiſſis in tutelaribus negocijs dum erat tutor.

aꝫ poſſit ex õlictis tutele[m] ſuſpect⁹ poſtulari:ꝛ cum poſſit tutele[n] a cõtutorib⁹ cõueniri:cõſeq̃ns erit dicere ceſſare ſuſpecti accuſationeꝫ: qꝛ tutele agi poſſit:õpoſito officõ[p] ꝛ alio ſumpto[q]. Idẽ erit q̃rendũ ꝛ ſi.p̃ponas aliquẽ deſijſſe eẽ tutorem:ꝛ rurſuꝫ cepiſſe: utputa uſq̃ ad tẽpus:uel ad cõditõem erat datus[r]:deide iterũ uel ſupueniẽte cõditõe teſtamẽtaria[a]:ul'a p̃tore poſt ea datus eſt: an ſuſpect⁹ poſſit poſtulari:ꝛ quia due tutele ſunt ſi eſt qui eũ tutele iudicio ꝓueniat[r]: eꝫſimum erit dicere ceſſare crimẽ ſuſpecti[r]. ſi autem[r] ipſe tutor eſt ſol⁹ nunquid qꝛ tutele ceſſat[r]: remouẽdus ſit ab hac adminiſtratõe quaſi in hac ſuſpectus:ex eo q̃ in alia male uerſatus ſit[s]:ergo ꝛ in eo qui curator ſolus poſt tutelam finitam confirmatus eſt:ideꝫ dici poteſt. Nõ ſi quis tutor ita datus ſit quod i ita lia erit: tutor eſto. vel quod transmare non ierit: an poſſit[b] ſuſpect⁹ poſtulari ex eo geſtu:queꝫ adminiſtrauit antequam trans mare abeſſet:ꝛ magis eſt ut poſtulari poſſit: quaſi una tutela[c] ſit habens iterualla. Si quis abfuturus reipub.cã deſiderauerit in locum ſuum cõſtituí alium tutorem[d]:an reuerſus ex ante geſto ſuſpectus poſtulari poſſit:ꝛ quia poteſt ex p̃tore geſtu utili actione[e] conueniri ceſſabit poſtulatio. Si curator uentri bonoſq̃[a] datus fraudulẽter uerſatus ſit: dci de tutor datus eſt: an poſtulari ſuſpectus p̃opter fraudes i cura admiſſas poſſit dubitari poteſt[b]:ꝛ ſi quidem habet cõtutores non poterit poſtulari quia conueniri poteſt ſi nõ habeat:ãmoueri poteſt. Si tutor inimicus[c] pupillo parentib⁹ ue[d] ei⁹ ſit:ꝛ generaliter ſi qua iuſta

n Tutele.ſ.actiõe.

o A ꝓtutoribus.i.a concuratoribus.

p Depoſito officio ſ.tutele.alias nõ poſſet agi ac.tute.vt.ĩ.õtut.ꝛ ra dif.l.niſi.

q Sumpto.ſ.cure.

r Idem erit.datus. a teſtatore.

ſ Teſtamentaria. hoc ideo dicit: quia a iudice nõ põt dari ſub õditiõe.vt.ſ̃.de tutelis.l. muto. §.i. licet a teſtatoꝛ ſic: vt hic ꝛ.ſ̃.de teſta. tu.l. tutor datus.ꝛ inſt.õ at.tu.§.i.

t Cõueniat õ facto puta.alius tutor: vt ĩ.§.ſi curatõ:ꝛ ſic no. qõ vt accuſatõ ſuſpecti locuꝫ nõ habeat: oꝫ quod de iure ꝛ de facto poſſit agi tut.ꝛ nõ. C.e.l. Itẽ õ ſ̃.de adm.tu.cuꝫ plures ſed ibi p eadem tutela tutor ꝛ curator ꝓueniri non poſſunt:hic ex alia.

u Crimen ſuſpecti nec remouebitur ob hoc ſolum qõ in alia male conuerſatus ẽ niſi vbi nõ eſt qui eũ ex p̃iori conueniat tutela vt ſubijcit: ſi autem aliũde quam ex eo qõ male geſſiſſe dicatur:in prima ſuſpect⁹ dr̃ vt dicũt qdã idiſtincte qõ põt nec obſtat qõ agi poteſt tutele:qꝛ ex hac cã agi nõ põt:ſꝫ certe ſatis poteſt rñderi ad õrium.ſ.qõ nõ poſſit remoueri: qd n.ſi cã illa ſuſpicioſa remota ẽ:vt.ĩ.de admen .lega.l.iiij.

x Si autem. facit.ĩ. e.l.§.ſi curator. y Tutele ceſſat.i.q tutele cum conueniat.

z Verſat⁹ ſit.ſub.ꝛ certe ſic.ꝛ ſic no.qõ qui i vno malus ẽ: ꝛ i alijs ꝛc.ſic.ĩ.de re mi.l non oẽs.§.a barbaris:ꝛ.ſ̃.de tranſ.l.cum hi.§.i p ſona:ꝛ.ſ̃:de teſta.tu.l.in teſtõ.§.nõ oio.ꝛ.ĩ.õ accuſa.l.ſi cui.§.hiſde

a Idem dici poteſt.ſ.qõ poſſit remoueri.

b Quod ſi quis.poſſit.ſuſpectus:qꝛ durat tutela:non ergo ꝓcurrit act.tute ꝛ poſtulatio de ſuſpecto:vt hic ꝛ ſupioꝛib⁹.§. vt.ĩ.p̃.

c Una tutela.durat.n.eadẽ:niſi ꝛ teſtatoꝛ dixiſſet õ.vt.ĩ.ti.i.l.tici⁹ ꝛ facit.ĩ.de teſta.mili.l.quod dicitur.§.miles.

d Si quis.tutorem.i.curatorẽ:vt dixi.ſ̃.de tutelis.l.q̃ſitum.

e Utili actione.ergo finita fuit tutela per excuſationẽ. vt ꝛ ĩ.õ tel'.ꝛ rationi.dif.l.ſi tutor i p̃in.ꝛ inſtitu.de excuſa.tuto.§.item qui rei:ꝛ nota.ĩ.titulo.i.l.penultima:i p̃incipio.

a Si curatoꝛ.boniſq̃.aliquando idem datur:aliquãdo diuerſi dãtur ventri ꝛ bonis.vt nõ.ſ̃.e.l.§.non tantum:ꝛ nota curatoꝛ: quia tutor ventri dari non poteſt a iudice:vt. ſ̃.de tu.ꝛ cu. da.ab his.l. ventris.ſed a teſtatore ſic vt.ſ̃ de teſta.tu.l.ſi quis filiabus.

b Poteſt. vtili ne.g.ꝛ eſt ar.ſ̃.e.§.ſi autem.ꝛ quod ibi notatur.

c Si tutor.inimicus.inimicitia capitali:nec interuenit reconciliatio:vt inſtituta de excuſatio.tuto.§.inimicitie.

d Parentibus .ex linea aſcendenti in infinitũ:vt.ſ̃.de i ius uoc. l.queq̃.§.parentes:ſecus ſi cum fratre:vel alijs tranſuerſalibus:ꝛ

De suspectis tutoribus et curatoribus

facit.ff.de arbi.l.licet.et de pcur.l.filius in fine.

c Nouerit.vñ qō p officiū hic iquirat:qō dic vt.ff.§.preterea:idē tñ si aliquo accusante. f Seuerus et ātoni⁹ egisse.ſ. quo ad alienationē:vt.ff.C.de pre.mio.l.quarta.et.l.siquidem.

g Per fraudē.vt totā pecuniā partemue sibi vsurpēt.

h Tutō.copiā.ſ.eo. l.impuberibus i fine.et ista eo.§.si qs tutor:et.ſ.ubi pu.edu.l. finali.

i Fide iquisitiōis. qz corrupit iudicē q debeat igrere de eius moribus.et sic approbatum dare.

k Cōstitutū.tutorē.

l Dic ergo. q p mendaciū dicit se nō posse alere.

m Remouebit.ergo. nec ille q corrupit remouet vt hic euidenter pbat:nā:et.ff.dixi neqz enim interest cē. alij sub.tñ.q.d.nō tā tū remo.cē vl'et fiet alterz qō iudex volz sm.b.ar.ff.e.l.§.si tutor:et sic no.ex mēdatio quem puniri vt nō.ff.qō cū.e.l.iij.§.i.

n Pena.eōrdi. vt ff.de tutelis.l. i eos.

o Ministerijſ.i.ministris nō vt iquirat de moribꝰ et puniat hic sm az.qz pupillo fecit iniuriā corrupendo officiales vt.ſ.de iniu.l.itē apud.§.idē ait eū:sed certe ſz.b. imo ibi fecit iudici. vt ibi dicit.et ſa.ff.de of.pre.ur.l.i.§.tem.solent. p Tutoꝛs. q repertoriū.i. inuētarium vt.ff. de admi. tuto.l.tutor qui.

q Nō fecerūt. mor subaudi:vt.C. de admi.tuto.l.tutor es:qō expone vt ibi: et hoc nisi iusta cā fuerit:q̄ re nequiuerit:vl' nisi remissa fuerit inuentarij pfectio a testatore:vt.ff.ō administratiōe tuto.l.tutor i prin.et.C.arbi.tute.l.fi.§.f.

r Emptionē.al' pparatiōnē.hic dic vt.ff.ō administra.tuto.l.ita ait i prin. f Pertinacit.al's ptinaciter a p.ſ.valde.et tenet:alias pficacit:qz fortit resistit cū iudex eis pcipit qō dz vt.ff. de admini. tuto.l.tutor qui.§.si deponi item alias prestat.alias prestatur.

t Vinculis.hoc ē cū iopia dinoscit laborat vt.ff. de admini tuto.l. ob fenus:et ar.ſ. de pe.l.i.§.fi.et.ſ. de iniur.l.fi.et.ff.de offi.p.l.illicitas i fine. Itē et ifamia notāt vt grauioribꝰ penis subiciūtur:et.C.arbi. tute.l.fi.i fine et.ff.de administra.tu.l.tutor q.§.si dpōi:et.§.sequētibꝰ.

u Suspectis idēqz.et si vnus tutor nō pmunicet ptutori i.administratione:vt:ff.de administra.tu.l.actus .

x Sed sciēdū.humiliores.vt et.ff.e.l.i.in fine.nāqz maiores nostri cē.vt.ſ.ō pēis.l.capitaliū i fi.et ō iiur.l.fi.et.ō icē.rui.naufra.l.pedi⁹.

y Is tutor.icōsideranter.i.lata vel leui culpa:vt.ſ.proxi.§.

z Remotus sit.i.ob negligētiā vel culpā nō latā.oia.n. ista fere idē significāt et vnū ē expositio alterius et est quasi vboz pculcatio:sed qd si remouet ob latā culpā:vl' qō sit ifamis.vt.ſ.e.l ipuberibus. §. i.et.ff.depositi.l.qō nerua:vel forte quātū ad ifamiā lata culpa non pparatur dolo vt i criminib⁹.vt.ſ.ad.l.cor.de sic.l.in lege.si aūt ob fraudē l'dolū constat qō famosus ē:vt instit.e.§. suspect⁹:et.C.ō tu.et qui sa.ff.da.l.ij.cū dānatus ō dolo fit ifamis.vt.ff.de bis q nor.fa.l. i.§.qui furti. a Ineptiam.alias imperitiam.hoc adnumeratur culpe vt.ff.de of.pre.l.illi.§.sicut .

b Fraudē.quā iuenit eū cōmisisse:et hoc fecit iudex:qz erat agnat⁹ vt patronus:vt.ſ.e.l.si tutor:forte emendatus nam suo arbitrio est vt.ff.e.l.§.si tutor.

c Hē.n.cāe.ſ.rusticitas et silles. d Abeat.i.recedat.

e Decreto.causa remouendi:sic.ff.de his qui no.infa.l.ij.§.ignominie: ar.ſ.j.de re.mili.l.milites.§.missionum in fi.illius.§.

f Et ē vez.distingue cū obijciebat ei culpa et tūc obtinet qō hic dicit an dolus:et tūc sit infamis:quasi ex ea cā remotus q̄ i iudicio erat deducta vt ſ.de ex.rei iudi.l.si ex testamēto:si āt nulla cā expressa tūc i dubio pp culpā videat remot⁹ vtpote i benigniorē ptez vt.ſ. de penis.l.si pses.et.l iterpretationē et hic.

g Si ptor. desinat.imo vī nō desinere vt.ff.de admi. tu.l.iij.§.i.et fi.sz dic quod aut accusabat ō suspecto:et iudex phibuit administrare et videt remouet qz hoc petebatur et agebat:aut cū contentio eēt futura iter tutores plures:preses vel ptor alijs pcessit administratione:et alijs denegauit. vt ibi vel hec sm illā:vt.ſ.desinat quo ad administrationē nō quo ad alia.

h Qui nihil. pōt ita itelligi:vt si non gesserit nō possint accusari:sed remoueri p officiū iudi.vt.ff.e.l.tutō §.preterea si dolo vl' ignauia fecerūt.i.cessauerūt vt hic et ilti.e.§ sed et anteq̄.et.C. e.l.ij.et.l.iij.i fi.que ē p:sed et pōt cogi gerere captis pig.vt.C.e.l pses i prin. vl' dic qō āteq̄ gerat ex dolo tñ vel cōtumatia pōt accusari vt suspectus:vt i prijs et qō hic subijcit verum ob ignauiā cē.mutat casuz qñ administrat:et dic fecerunt i. administrauerunt: et sm hoc qō dicit si dolo sub.vel ignauia l' negligētia:vt. ff. posuit:sz sm primū casū nō repetūt:sz notabilit ponit si dolo cē.alij dicūt ob hoc solū qō nō gessit nō remouetur :sz pp fraudē sic vt hic vl' nō pōt remoueri ex verbis.ſ.l.xij.ta.vt i pri.§.sz ex mēte sic vt hic i fi.et i prijs: et fa.ſ.co.l.ipuberib⁹.§.fi

i Suspectus . satisdederit.al's deest nō: et ē postea vel nō offerat cē. sed male qz nō pcuniret sequētia:sed et satis legi pōt: illud autem vez ē quod qui non satisdat cū dz:ob hoc ipsum potest remoueri vt suspectus:et si ob dolū cuz infamia si inopia nō vt.C.de tu.et cur. qui satis nō da.l.ij.et hic et ē hoc vez de inope:si magis expedit pupillo habere cautū:vel remoueri quā bonos mores tutoris:al' nō remouerēt: sed curator adiūgit.vt isti.e.§.fi.et.C.e.l.pietatis.et.l.i postulādis:i eo aūt qui non debet satisdare solum inspicitur sit fidelis an non vt ita:vel administret adiuncto curatore vel repellatur.

k Nec ferendus.collegam:quem potest et debet accusare.vt.ff.eo.l.iij.in principio.sed argu. contra.ff.de admi.tu.l.actus.

l Q Elia satisdatio.sic instit..e.§.nouissime.

m Crassandi.i.male agendi:et facit.ſ.de appel.l.imperatores.§.fi.et ff.de testa.tu.l.testamento.§.ij.

n Impuberibus.non permittitur.per: sed alij pro eo possunt.vt.C. e.l.pietatis in fine.

o Necessarioz.amicoz vel cōsanguineoz.vt.ff.ō iureiurā.l.fi.vñ Job. Necessarij mei venerūt ad me az.et fac instit.eo.§. ipuberes:et no. differre adultū curatorē habentē a pupillo.vt.ff.de i litē iuran.l.videam⁹.et sic est argu .p.C.de in inte.resti.mi.l.si curatorem habens.

p Si fraus.qz ista.ſ.lata culpa.nam lata negligentia dolo pparat. vt.ſ. de re iur.l.negligētia.et.ff.si agri.mē.fal.mo.dix.l.i.§.ideo et depositi.l. qō nerua.et de act.et obli.l.i.§.is quoq̄ apud quē.ibi magna tñ negligentia cē.fallit tamen in criminibus vt.ſ.ad.l.cor.de sic.l.i lege.et facit.C. de of fi.pre.preterio.l.si quos et.ff.e.l.tutor.§.fi.et.l.he.enim in fi.

q Preterea. suis rebus.dicunt quidam pupillorum. vt ita tutoribus auferatur administratio.sed certe immo tutoris cessantis:et statim inuit ei⁹ q cē.sz ad qd hoc fiet:R⁹.vt cautū sit pupillo:si qd ei⁹ iteresse p male gestis l'neglectis:non qō ex eis alat:sed de suo vt.ſ.titu.ij.l.fi.in fine.

r Sua ſnia.p fugã.n.l'p ceſſatione ſz ꝑdemna:vt ĩ autẽ.de exhi.§.ſi vero ⁊ remouet vt ſuſpect⁹.vt.s̃.co.l.tutor.§. tutor.⁊ iſti.co.§.ſi quis.

s Curatore dato.ad cuius officiũ ptinet talia diſtrahere vt.s̃.ꝺ admini tu.l.iter.⁊ facit.C.de admi.tu.l.tutor.§.primo.

t Itẽ ſiquis.s̃.citat:vt alat hic vt adminiſtret citatur.

u Edictis.ſ.trib⁹:vl' vno ꝓ oĩbus:vt.s̃.de iudi.l. ad peremptoriuz.⁊.l. ſequẽti.

x Ob hoc ipſum.eſt ergo hoc regulare:q̃ ille qui ac cuſat ꝓbat doluz vel negli gentiã tutoris:vt.s̃.ꝺ.pba. l.quotiẽs .§.qui dolo: ſz in caſibus ꝑſumit:vt hic ⁊ ar gu.C.de iudi. autẽ.iubem⁹ Itẽ in alijs: vt.s̃.e.l.tutor §.ſinautez ipſe tutor ⁊.§.ſi tutor inimicus ⁊.§. tutor qui ⁊. §. tutores q: ſz poſ ſet ẽt iſte cogi adminiſtra re vt.C.e.l.preſes.

y Inquiſitiõe.nã cã cogni ta ſit tutoris remotio iudi ce ſedente pro tribunali.vt ĩ.ad turpil.l.i.§.ſuſpectus. Itẽ vr̃ ꝺ.s̃.eodẽ.l.he.n.ĩ fi. ſed poſſes dicere qꝺ hic ad miniſtrabat l'dic vt ibi nõ.

z Ulſpectũ.nõ ẽ.ſed cu ratore.n.adiungit vt iſti.c.§.fi.⁊. C.e.l.pieratis: nec ob .ꝺ.C.de tu.⁊ cu.qui ſatis nõ ꝺ.l.ij.⁊.s̃.e.l.ſuſpe ctus vt ibi nõ. Itẽ fa.ĩ.l.p ri. Itẽ ⁊.C.de inoff. nup.l. humilẽ:⁊.ĩ.de priuil.credi. l.ſi creditores ⁊. C.e.l.i po ſtulandis.

a Ĩ tutor. nota fide.i. notata ifamia iuris l' notata apud bonos ⁊ gra ues.⁊ poteſt dici hoc ee cõ filiũ:ſed bene poſſet remo ueri:vt tñ nõ iferat cã doli que irrogat ifamiã:vt.s̃.e. l.i.§.oſtendim⁹ i fi. vel dic ſecundo qꝺ nullaten⁹ eſt re mouendus:ſed curator ad iungit vt hic vel tercio di ſtinguit an pp ꝺolũ vt tũc ñ remoueat:an vero culpa ei obijciat:⁊ tũc ſic q⁊ tũc nõ timet ifamiam ⁊ ſic loqtur d.§.oñdimus. Itẽ vr̃ ꝺ.C. arb.tu.l.fi.§.fi.vbi idiſticte remouet.ſz ibi ſpeciale qñ ob inuentariũ. nõ factũ: hic ob aliã.cãm:vl' eꝺ illa ꝺter minat ꝑ iſtã:vt ĩ alijs tuto rib⁹ itelligat:nõ ĩ iſtis:⁊ no.rõe ꝓſanguinitatis aliqua fieri: que alias ñ fierẽt:ſic.ĩ.de receptatoribus.l.iij.⁊.s̃.de paç.l.antepenultima:⁊.ĩ.de le.i. l.ſi domus.§.qui ꝓfitetur.⁊.s̃.de vſufr.l.ſi extraneo:⁊.s̃.de mi .l.ſi i empti one.⁊.s̃.ſolu.mri.l.caius i fine.⁊.s̃.deiec.vel effu.l.ſi vero.§.hec autem.

b d Ecreto.nõ timet.quia ab eo tẽpore quo cepit cã ſuſpecta moueri iterdicit ei adminiſtratio.vt iſtitu.eo.§.ſi quis aũt ⁊ no.qꝺ i duob⁹ caſibus defendit quis ſe in cauſa ſuſpecti ꝑ ꝓcuratorem:vt.s̃.de ꝓcu.l. ñ ſolũ.§.fi.qꝺ ẽ ꝺ regulã:vt.ĩ.de publi.iudi.l.pe.§.ad crimẽ.ꝓſtat ãt hoc eẽ publicũ iudiciũ:v:.s̃.co.l.i.§.ꝓñs. Itẽ no.hic qꝺ ꝓſequit quis ex eodem facto ꝑmiũ ⁊ penã:ſic.C.de his q ſibi aſcrip.i teſtꝺ. l.i.ar.ꝺ.s̃.de neg.g.l.ſi ue hereditaria:vt vbi ⁊ hoc notatur.

c p Oſt finitã.ſoluit.vt ⁊ iſti.eo.§.ſed ſuſpecti:⁊.C.e.l.i.q⁊ agi põt tu tele:vt.ĩ.de tut.⁊ ra.diſ.l.vbi:⁊ l.ſi tutor ĩ fi.⁊ l.ſequen.⁊ oz qꝺ agi poſſit de iure:⁊ de facto:ad hoc vt ceſſet accuſatio ſuſpecti:vt.s̃.e.l.iij.§. nũc vi deam⁹.⁊.§ queri:⁊.§.ſiquis abfuturus:⁊.§.ſi curator.azo. Itẽ no:quod ꝺ ſiſtens ab accuſatione nõ icidit ĩ turpil.vt.ĩ.ad turpil.l.i.§. ſuſpecti. Itez no.nõ refert qualiter fiat accuſatio dũmodo fiat remotio:ſic.C.de inſtitu tionib⁹ ⁊ ſubſtitu.ſub condi.factis.l.iij.vbi de hoc dixi.

d i Ibil proponi.preſcribere:ideſt excipere:ſic ponitur.ĩ.de adulte.l. ſi maritus.§.preſcriptiones.

e Poſſit.i.cũ effectu:quia nõ põt vl' quia nõ poſſit.i.ꝺebeat ex neceſſita te:nam hic nõ hz neceſſe facere.q⁊ ſi opponat paz ꝓdeſſet: vt.s̃.de admi ni.tuto.l.ad iſtituẽdã.⁊.ĩ.de tute. ⁊ rõ.diſ.l.i.§.de ſeruis.⁊.C.de admini. tuto.l.lex.que.§.i.argu.ꝺ.C.de teſtibus.l.ſeruos.ſed hic ſpeciale ſauoꝛ pu pilloꝛ.ſic.s̃.eo.l.tutor.§.preterea.

f Imperator.aliqd. ilidorus quãuis ⁊ẽ.quidaz habent hanc legẽ hic:ſed eſt in textu.ĩ.ti.i.l.ſiquis inter tres.§.imperator.

t De excuſationibus ⁊ temporibus earum.

b b Erennius.ſub .ego.⁊ no.quod noſtri doctores itelligũt qꝺ ex legib⁹ latinis ati quis latius herẽti⁹ fecit libꝛ trãſferẽdo i grecuz:⁊ q⁊ bñ ꝓpi lauit reaſſũptus ẽ in lati.vt hic:⁊ fa.ꝓ eis qꝺ ẽ.ĩ.i grecoꝛ voce ſed certe bñ põt dici ꝺ qꝺ ex gr̃co i latiuz trãſtulit herẽti⁹.⁊ di ces in greco.i.ex gre coꝛ voce.

c Uocaui .ego herẽ nius modeſtinus.

d Legalia.i.leges ipſas.⁊ no. qꝺ inuit qꝺ primo fuerunt le ges i latino:quia diẽ voce grecoꝛ⁊ dicit trãſferẽdum:ſz certe aliqua prius i latio ⁊ aliqua prius i gre co:hoc tñ eſt quod a grecis habuerũt ori ginẽ:vt iſti. de iure na.§. ⁊ nõ ielegãter. ſicut in qualibet ar te.vt i pri.ſui tracta tus dicit Priſcian⁹ tñ ꝓſtat hãc legez cõ poſitionẽ i latio pri⁹ fuiſſe ꝓſcriptã vt. C. de ve.iure enu.l.ij §. hoc ãt qꝺ ab initio i fi.prime colũne ſm az.⁊.b.eſt ergo meli oꝛ alia expoſitio ⁊ dic ad tranſ erendũ de greco in latinum.

e Inepta.quia ſepe nõ põt bene fieri trã ſlatio de vna lingua in aliam.

f Dicedoꝛ.i.eoꝛ q̃ ſũt dicturus.b.

g Verba latina. vt dicũt melius dic gre ca:nã ⁊ alias hoc fre quenter fit qꝺ verba greca ponũt i legib⁹ latinis vt pz. s̃.de ꝺ ben.empt.l.i.§.pe.⁊ i multis alijs locis:vt iſti. de contraben. empt.vbi habemus grecum.accurſius.

b Libertinis.ingenuos.nec illos q̃ habẽt.ius ãnuloꝛ aureoꝛ vt ĩ.eo.l.cũ ex oratione. i Penuria.neceſſitas le gem non hz:ſic nota de offici.ꝓconſul.l.i.⁊.is autem.

k Habit.i.ingenu⁹ libertino tutor.ſ.ꝺ facto tenet de iure .vt hic: ni ſi ſe excuſet.vt.C.e.l.iij.⁊.s̃.ꝺ tu.⁊ cu.da.ab his.l.pupillo.§.i.nã mul ta fieri nõ debẽt:facta tñ tenẽt.vt ⁊.ĩ.qñ ap.ſit.l.i.§.biduũ ⁊.s̃.de fe rijs.l.i.⁊ ibi nota. l Curã habẽs.ipubeꝛ.nã multa tracta uit iſte ꝺ vtilitate ipubeꝛ.⁊ de offi.tuto.⁊ curato.vt.ĩ.ꝺ rebus eoꝛ qui ſub tute.vel cura ſunt.l.i.accurſius.

m Non põt.ſponſe.nec vxoris marit⁹:vt iſti.e.§.penultio.⁊ ipo iu re nulla ẽ datio:⁊ ipꝛpꝛie ibi ponit vbũ excuſatiõis.vt ⁊.ĩ.eo.§.itẽ maioꝛ.⁊ ſi qꝺẽ primo erant ꝺcta ſponſalia vel matrimoniũ:verum ẽ qꝺ dari ñ põt:⁊ ſi ꝺtur forte abſens ⁊ ignoraꝫ petet aliũ loco ſui ꝓſtitui:vt.C.e.l.apliſſimi:⁊.l.lz:⁊ de iterdict.ma. l.cũ ꝓponas: ſi ãt primo ſit datus:põt poſtea ꝺbere cũ illa vel ſpõſalia vl' mrimoniũ vt.C.de iterdic.ma.ꝑ totũ:⁊.s̃.ꝺ ritu nup.ſi qs tu.i prin.⁊.§.quãuis ꝓcuratorẽ ãt ꝓſtat maritũ poſſe eẽ ſue vxoris: vel ſpõſe.vt.C.de ꝓ curatoribꝰ.l.ij.⁊.l.maritus.

n Excuſãt.⁊ hec ẽ greca.

o Septuaginta.i alio pſonali publico munere.lx.ut.C.q eta. l.fiñ.libro.x. p In quo.creatur a iudice vel a lege.

q Adierit.iſtitutus.quia tũc incipit tutela teſtamentaria.vt.s̃.de te ſta.tu.l.tutores ⁊.l.ſi nemo:niſi in caſu vt ibi dicitur:⁊ gloſauit hic.

III

K.et Jo.ſ.neceſſario.inſtituto vel ipſo herede tutore dato.
r In teſtamẽto. caute dicit i teſtõ:qz iudice nõ põt dari ſub ꝓdi.vt nõ.ſ.ti.i.l.iij.§.queri põt:& ea exiſtẽte icipit cẽ tutõ.vt hic & .j.ẽ teſ. tu.l.ſi qs ſubcõdi.i pri.& .l.tutor datꝰ i prin.& iſtitu.de attil.tu. §.i.
ſ Scriptura.i.profeſſione natalium:de qua habes.ſ.de ſta.homi.i perator.& C.de libe. cauſa.l.nec omiſſam.
t Demõſtratiõibꝰ alias ꝓbationibus & ita i libro domini accurſij.
u Legitimis.teſti bus.vel inſtrumẽtis vt.C.de fide inſtrumẽ. l.in exercẽdis: & etiã mater i tali cauſa ad mittit.vt.ſ.ẽ ꝓoba tio.l.etiã matris:& fa cit ad hoc lex fi.e.ti. nõ tñ dicas ſm azo. qẽ ex his natalibꝰ fi at plena ꝓbatio:ſed due ꝑſũptiones ẽt ꝓ batione plenã faciũt cũ alijs indicijs: qz q non ꝓſunt ſingula multa iuuãt:vt.C.ẽ ꝓba.l. rões.& .l.inſtru mẽta.& .l.nõ epiſtol'. & .l.non nudis.
x Remittit.i.flaxat.
y Legitimos.& nã les.nã nec ſoli nãles ꝓſunt vt hic nec le timi tñ:vt adoptiui ſ.ꝑi adoptiuo:lz pa tri naturali: vt inſtitu ta.eo.i prĩ. niſi forte datus ſit auo vel ꝓa uo:vt.tũc ꝓſint ado ptãti.argumen.inſti.ẽ adop.§.lz bodie do minus.
z Liberos.ſ. viuoſ.
a Deceſſerũt.vel ẽt capti ſũt ab hoſtibꝰ vt.C.qui numero li. l.ij.li.x.itẽ boc ẽ vez niſi in acie deceſſerit vt inſtitu.eo.i prin.& j.eodem.l.bello.
b Hoc ãt.ſ.qẽ dictũ eſt de mortuis.
c Alio datiuo:vel le gitimo.hic.
d In multis. quoti ens de eius cõmodo diſ agitur vt.ſ.ẽ ſta. homi.l.qui i vtero.& & .j.de acquirẽ.here. cum quidam.§.i.
e In reliqs.vt ſi uo cet ad honores vbi ꝓſũt filij iã nati ad i plẽdũ numez annoz .vt.ſ.de mino.l.ij.& .j.de mu.& ho.l.ad rẽ:non tñ ꝓſũt ad recipiẽdã adminiſtrationẽ rez ſuaz:vt.C.de in inte.re ſti.mi.l.ij.& de admi.tu.l.ẽ his.& .C. qui & aducrſus quos.l.i. Item ꝓſunt ad excuſationẽ ꝓſonalium numez filij nati.vt.C.de his q nu mero li.l.iij.in fi.li.x.
a Nõ ſolũ.illius locũ.ſa.C.q nume. li.l.iij.lib.x.
b Suo.i.nepotes.
c Numerantur.ſic inſtituta de here.ab inte.§.cum filius.
d Extẽditur.vt.j.de verbo.ſig.l.liberorum. & .l.iuſta. & .l.nomen.
e Determinatũ.rome tres.i italia quattuor:i ꝓuincijs.v.vt inſtituta e.i prĩ.& .C.q numero libe.l.v.
f Creãt.ſ.tutores.
g Nã & ſi.alias nã ſi.& bene ẽ:alias non ſi:& tunc abundat vnuz ñ: ſic.C.de teſt.ma.l.fi.§.ſin autem.
h Ampliꝰ.excuſãtur.hoc iõ qz iſte pmixte ſunt eiuſdẽ generis al's ſecus vt.j.eo.ſpadonẽ.§.qui iura.& .C.qui numero tu.l.i.§.fi.
i Dicit eadem.hoc eſt iudicium ad ſequentem.l.que eſt vlpiani.
k Vlpianus.alias vlpiani.ſ.ꝓſtitutio.ſ.tractãs de tribus &c.
l Ria.hec eſt latina.
m Onera.i.tres oneroſe tutele.& non affectate vt inſti.e.§.itez tria & .j.e.ſpadonẽ.§.fi.ſi eni eſſent affectate nõ inſerunt onus:quia

eſt cõpleta eſt:nõ infra tẽpora excu ſatõis.ctas aũt ꝓbaꝫ aut ex natiui tatis ſcriptura[a]:aut ex alijs õmon ſtrationibꝰ[y] legitimus[z] Remittit[x] a tutela uel cura & filiorũ multitudo legitimos[y] ãt liberos[z] cẽ oz oẽs etſi nõ ſint i ptãte. Oportet aũt liberos eſſe quãdo tutores patres dant.qui.n.antea deceſſerũt[a] bijs non cõnumerant:neqz rurſus no cent qui poſtea mozitũtur:& hoc in quit cõſtitutio diui ſeueri.hoc aũt[b] uideꝫ quidẽ dictũ eẽ õ tutore dato ſcõm teſtamẽtũ:cõuenit aũt hoc & in oi alio[c] Qui aũt in uẽtre eſt & ſi i multis[d] partibꝰ legis ꝓparatur ꝓ iam nato:tamẽ neqz i pñti qõne neqz i rliquis[e] ciuilibꝰ muneribus ꝓdeſt pri:& hoc dictũ ẽ i ꝓſtitutiõe diui ſeueri.// Nõ ſolum[a] aũt filij re miſſionẽ tutele tribuũt & filie: ſz ẽt nepotes ex filijs maſculis nati maſ culi & femine:auxiliant aũt tũc qñ ꝑe eoz mortuo illius locũ cõplẽt auo[b]:quotcũqz aũt nepotes fuerꝫ ex illo filio numerant[c] ꝓ uno filio Hoc aũt ex cõſtitutõibus que de liberis loquũt poſſibile eſt collige re:nunqz.n. facile eſt inuenire qõ de filijs loquatur conſtitutio:ſed õ liberis: appellatio aũt hec & ad ne potes extenditur[d]. Numez au tẽ liberorũ determinatũ[e] cõſtitutõ nibus eẽ oz unicuiqz tũc cum creã tur[f]:nam etſi[g] poſt creatõem gene rant.non auxiliant ut cõſtitutio in quit ſeueri & antonini. Ampliꝰ aũt & qui bẽt tres tutelas aut tres curas:aut cõmixtas tres curas et tres tutelas & adhuc manẽtes: hoc eſt nondũ excedẽtibus etatem mi noribus:hi excuſant[h] ad tutelã uel ad curam uocati:ſed tamen etſi cu rator quis fuerit nõ impuberis ſz furioſi ſeu ꝓdigi i numerũ curarũ: & hec computabit cura qẽ ſic ſe ba bere docet conſtitutio ſeueri & an toni.dicit eadez[i] & nobilis uulpia[k].

de tutelis tribꝰ. u Alpia.
r Ria[l] onera[m] tutelaruz dant ex cuſatõez:tria ãt onera ſic ſunt accipienda ut non numerus pupil lorũ plures tutelas faciat: ſed pri moniorũ ſeparatio[n]:& iõ qui tribꝰ frib⁹ tutor datꝰ ẽ q idiuiſũ primo niũ hꝫent ul'gbuſdã tutor gbuſdã curator unam tutelã cepiſſe credit Primus[o] tres hñ m de. tes tutelas ad quartã nõ uoca ri:qſitũ eſt igit ſi quis duas hñs tu telas deide ad tutelã tertiã vocatꝰ appellauerit[p]:& adhuc pẽdente u dicio appellatõis ad quartã tutelã ꝓmouebit:utrũ a quarta ſe excu ſãs memoriã faciet & tertie[q]:aut oi no dimittet illam[q]. & a diuo ſeuero & anto. ꝓſtitutũ iuenio ñ opõtere[r] ad quartã ꝓmoueri a tertia appel lãtẽ:ſz pẽdẽtẽ tertie creatiõis excu ſatõe illiꝰ finẽ expectare terminũ[t] futurũ quarte creatõis recta rõe.ſi .n.ordine ꝓpoſtero quartã ſuſcipi et quis:eueniet ut poſt tertiũ ſtãtẽ[v] iuſta tertie appellatõe apparẽte q̃t tuoz onerib⁹ grauabit extra leges[x] Si pr[y] i tribꝰ fuerit munerib⁹ aut tutele aut cure filiꝰ eiꝰ nõ uexabit: & ita cõſtitutũ ẽ a diuo ſeuero & an toni. hoc aũt & ecõtrario eſt qẽ oz filios[z] tutelarũ remiſſionẽ ꝑi dare & rurſus utriſqz cões.i. unam filij & duas ꝑis aut ecõuerſo:tũc autẽ hec ita ſe bẽnt cũ onus uni domuu[a] non ſepatis[b] attigit:ſcribit ãt[c] & vul pianꝰ nobiliſſimꝰ hec eadẽ u Al. Ria[d] onera in domo una ſuffi cit eẽ:proinde ſi pater alicuiuſ uel filius uel frater qui ẽ i eiuſdem ptãte tria onera ſuſtineat: q̃ ad picu lij ꝑis ſui ſpectẽt:qz uolũtate[e] eiꝰ adminiſtrat: omnibus[f] excuſatio a tutela competit: ſed ſi nõ uolũtate patris adminiſtrẽt:non ꝓdeſſe[g] ſe pe reſcriptum eſt. n Odeſ. Si duas[a] bñti tutelas alie due ſimul ſuperindicte fuerit quo

r Non oportere. & ſic vi detur qẽ ipſo iure iteriz ñ teneat vocatio ad quartaz & ſic interim pendente cau ſa.appellationis nõ. habet neceſſe ſe excuſare.vt inſti tuta.eo.§.item maior. & .j. e.l.ſcire oz.§.hec de his & C.de ap.l. nominationes: ſed demũ lata ſententia ꝓ eũ a qua non appellauerat vt ar.j.e.ſi is qui tres azo.
ſ Filius. ſi habes ſenten tia.plana eſt.ſi habes finẽ dic finis tertie.
t Terminus eſt.ideſt ter minatio ẽ quarte nam ſi te netur in tertia nõ tenetur i quarta:ſicut & al's video finẽ vnꝰ cãe cẽ initiuz alte rius vt.C.de ordi.iudi.l.fi. & de fal.l.vbi.
u Poſt ſtantez.i.poſt exi ſtentem.
x Extra leges.ideſt cõtra leges.nã ꝓ leges ẽ vt debe at grauari quarta tutela ſi ue vt verius dicã ꝓter le gem: non ſm legem ſic po nitur ꝓ ꝓter ſupra de pac.l.paſciſci.azo.& fa.j.eo dem ſi duos i prin.& de ri tu.neu. l.ſi quis.§. quid er go ſi eum.
y Si pater. econtrario. quaſi dicat in cõtrario idẽ eſt azo.
z Filios.qui ſunt in pote ſtate ut ſtatim ſubijcit vt & j.l.prox.
a Ami domui. vt quia patres cum filijs omnia cõmunia habent & ſimul habitant vt ſupra.l.prox.
b Non ſeparatis.ſ.domibus:alias ſeparatim.
c Scribit.faciendo.l.ſequentem.
d Ria.hec lex eſt vulpi.& latina.
e Quia volũtate.hoc dic vt.ſ.de tute.l.ſi filius;& de admi.tu.l.luciꝰ ticius cuꝫ.& ꝓ hoc apparet quod aliquod oz eſſe i magiſtratu & fideiuſſo ribꝰ tutoris:vt.j.e.l.ſpadonẽ.§.ſi ciuitatis:& .ſ.de ritu nup.l.ſiquis tu.§. i.que ſunt ꝓpric:& eſt ratio:quia illi non tenentur:ideo quia agnouerũt tu telam:vel qz eoz voluntate geſta ſint:ſed hic pater ſic:vnde perinde ẽ ac ſi ipſe pater gerat:argu.ſ.de admi.tu.l.ita aũt.§.geſſiſſe:& .ſ.ne quis eum qui in ius uoc.ẽ vi.ex.l.ſi quis in prin.vnde hic forte ſtatim cõuenire põt. ſed ibi illi in ſubſidium tantũ excuſſo eo qui geſſit.
f Omnibus.tam patri quam filijs.
g Non prodeſſe.lz pater de peculio tenetur:vt.ſ.de tute.l.ſi filius:qz etiam inuitus de eo obligatur.vt.ſ.de pecu.l.ſi quis ſeruũ.§. ẽt & quaſi fi lij patrimonium reputatur non patris.vt.ꝓ :de pecu. l.peculium. & facit ſupra.l.proxima.
a Duas.hec greca eſt.

b Quo ordine.i.aliquo ordine.ita qō vna primo alia posteriori tēpore vel lege iterrogatiue:ꝛ ibi icipit respōsio ꝛ si iperator tē. ꝛ postea cū dic. aut tertiā subaudi vere tertia ,pdest ad excusatiē:quarte ꝛ.n.tē.

c Ad aliā.i.tertiā.ꝛ no.de ordine seruādo: sic ꝛ.ff.de fideicō.lib.l.generaliter.§.quid ergo.sed a⁹gu.contra.ī.de.sol.l.nec enim.

d Creatiōes.id ē duaruꝫ tutelaꝝ.i.duo decreta.

e Eliget.si ordo apparet eligit iudex vt hic ꝛ arg.ī. de accusa.l.si plures:alias cōmittit sorti:vt ff.ō iudi. l.in tribꝰ.ꝛ C. ꝑmunia ō le l.fi.in pri.al's nihil valꝫ:qō fit vt.ī.de here.instī.l.q soluendo.ꝛ ff. de vsufr.l. quoties. aliqñ cōmittit priuato:vt.ī.ad trebel.l. heredes §.fi.que oia sunt arg.ꝑ sed hoc fit fauore pupillorum ne diu stent sine tut.nā iceꝛtus tutoꝛ nō pōt eis dari: vt ff.ō tes.tute.l. tutoꝛ iceꝛtus:sed qd si a diuersis dētur tertia ꝛ quarta ,Rō .ad superiorē recurrimꝰ:vt ar.ī.de re iudi.ꝛ.l.duo.ꝛ.facit hec.l.ad id qō no.C.ō edic. diui hadri .tol.l.fi.§ .finautem.

f Sophiste.i.dialetici.

g Circuitoꝛes.al's circuitoꝛes:qꝛ circuibat ciuitatē sanādo egros sicut fullōes vocantur ex eadē causa:vt ff.ō instī.l.cuicūqꝫ.§.i. Itē isti vocātur parabolani:qꝛ multas habent parabolas vt.C.ō episcopis ꝛ clericis l.parabolani.

h Munerib⁹ a quib⁹ sūt imunes.vt.C.de ,pfes.ꝛ medic.l.medicos.ꝛ.l.fi.ꝛ.ī.de mune.ꝛ ho.l.fi.§.fi.

i Est ār.ꝛ hereses.subaudi sē.quasi dicat q̄dā legeſ hereses.i.diuidētes ciuitatē.vt statim dicit.

k Minoꝛes.tria genera ciuitatū pōit minoꝛes maioꝛes ꝛ maximas.

l Septē.ſ.medicos.

m Utrāqꝫ.doctrinā.ſ.grāmaticā ꝛ sophisticā. ſ.quattuoꝛ i qualibet.nā i minoribꝰ cōcessi fuerūt tres.

n Maxime. quidā dicūt maxias romā uocaꝛ ꝛ nouam:qō ñ placet:qꝛ ibi alius ē numerus vt. C.de studi.li.ar.ur.roꝛ.l.i.ꝛ.ī.ō. pri.ur. cōstat.l.i.ſꝫ vocabit hic maximas metropolitanas.vt ī.statim.

o Rhetoꝛes.,p eodē vī ponere sophistā ꝛ rhetoꝛē:qꝛ ff.i illo.§.minoꝛes dixit sophistas ꝛ grāmaticos:ꝛ nūc dicit rhetoꝛes ꝛ grāmaticoſ.vel verius dicā sophistas appellari dialeticos:nā ꝛ.ff.§.grāmatici posuit grāmaticos sophistas ꝛ rhetoꝛes:quare apparet qō nō ponit pro eodem.

p Decet ār. metropoles.i.ciuitates: que habēt metropolitanum idest archiepiscopum.

q Foꝝ causaꝝ.foꝝ causaꝝ ꝛ locus iudiciorum idē est:vel dic causaꝝ criminalium iudiciorum ciuilium vel ecꝯtra.vt.ff.de testi.l.i.in prin.

r Non licet.alias nō licet:alias ipossibile est:ꝛ tunc dic i.difficile:sic.ff.ō deiec.ꝛ effu.l.ij.vel bene dicit impossibile:quia nō ꝺꝫ fieri:vt.ī.de condi.īsti.l .filius.ꝛ de verborum sig.l.nepos.

s Tale factū.i.numeꝝ teꝛatū.i.vbi multi sē q munera subeūt:ꝛ facit .C. de dilatio.l.siue pars.ꝛ istitū.de ex.tu.§.qui autem.

t Negligēter.quo casu poterit repꝛobari.vt.ī.l. ,prima in prin.

u Paulus.scribit i latino:ꝛ sic incipit lex latina philosophi.

x Philosophi.oratoꝛes ꝛ rhetoꝛes.

y Excusātur.ñ ār illi qui primas litteras docēt.vt.ī. de voca.mu.l.ij.§.q pueros:nec poete.vt.C.de pꝛofes.ꝛ medi.l.poete.accursius.

ordie[b] tertia auxiliabit ei ad remissionē quarte:ꝛ si iperatoꝛ fuerit q quartā inuēxerit aut tertiā:etenim āteqꝫ cognoscat iperatoꝛis māda ta cognoscat ,pmotꝰ erit ad aliam[c] si aūt ordo nō apparuerit : sꝫ i vna die due creatōes[d] ,pponerent i diuersis chartis non qui creatꝰ ē:sed qui creauerit eligetˢ quā oꝫ eum suscipe. Grāmatici sophiste[e] rhetoꝛes[g] medici qui poyoijse idest circuitoꝛes uocant quēadmodū a reliquis munerib⁹[h] .ita ꝛ a tutela ꝛ a cura requiē habēt: est autē ꝛ numerus rhetoꝝ in unaquaqꝫ ciuitate q uacatōem numeꝝ hēnt: ꝛ hereses[i] quedā ,pposite leges qō manifestū est ex epla antonini pij: q̄ scripta q dem ē comiti asie. vniuerso autē oꝛbi ꝙueniēs ē:cuiꝰ ē capl'm subiectū hoc:miꝨoꝛes[k] quidē citates possūt quiqꝫ medicos imunes hre ꝛ tres sophistas ꝛ grāmaticos totidē:maioꝛes aūt ciuitates septē[l] qui curēt quatuoꝛ qui doceāt utrāqꝫ[m] doctri nā.maxime[n] aūt ciuitates decē medicos ꝛ rhetoꝛes quiqꝫ[o] :ꝛ grāmaticos totidē.sup hūc aūt numeruꝫ neqꝫ maxima ciuitas imunitateꝫ pstat Decet aūt[p] maximo quidēꝫ numero uti metropoles gētiū:sccū do aūt que hēant ul' foꝛū causarū[q] uel loca iudicioꝝ.tertio aūt reliqs excedere hūc numerū quidē non licet[r] neqꝫ sinia senatus neqꝫ aliqua alta adnuentōe.minuere autē licet qñ pro ciuilib⁹ munerib⁹ apparet hoc tale factū[s] :ꝛ utiqꝫ nō al'r ō immunitate hac fructū hēnt nisi dogmate senatꝰ iscripti fuerit numero cōcessō:ꝛ circa opatōem si negligē tiā[t] nō hēant:ꝛ philosophos libari a tutelis:ꝛ paulꝰ scribit[u] ita Philosophi[x] oratoꝛes grāmatici qui publice iuuenib⁹ ,psunt excusant[y] a tutelis:nā ꝛ ulpianꝰ lib.iij.ō officio ,pconsulis ita scribit. ul Ul.

Sed ꝛ reprobari[z] medicū posse a repu. q̄ꝫis semel ,pbatꝰ sit iperatoꝛ nr cū pre suo lelio basso rescripsit. De philosophis ār cadā pstitutio diui pij ita dicit . philosophoꝝ[a] aūt[b] nō cōstituꝰ ē nūerus:qꝛ rari sunt qui philosophant existimo aūt qm qui diuitijs supabūdāt uolūtarie tribuāt pecuniā in utilitates patrie[c] .si ār ,ppie loquā tur de substātia:inde iā manifesti[d] eēnt nō philosophātes:est aūt ipatoris cōmodi cōstitutōibus inscripti cap'm ex epla diui antoni. pij in qua manifestaē. ꝛ philosophos habere imunitatē tutelarū Si ār hec uerba similiter aūt omnib⁹ diuus pater meꝰ ingrediēs mox principatū constitutōes honoꝝes ꝛ immunitates certificauit scribēs philosophos rhetoꝝes grammaticos medicos imunes esse a gymnasis[e] sacerdotij stantes[f] ꝛ neqꝫ frumenti ꝛ uini ꝛ olei emptōis ꝛ ius ꝑposi tōis:ꝛ neqꝫ iudicaꝝ[g] neqꝫ legatos esse:neqꝫ in militia numerari uolētes:neqꝫ ad aliū famulatū cos cogi Amplius ꝛ illud scire oꝫ : qm ꝛ bi qui in patria pꝛopꝛia docent : aut medicātur imunitatē hāc hūt[a] si.n.exñs comane⁹[b] i eo cesaria docet[b] aut medicatur apō comanēse imunitatē[c] non hꝫ ꝛ hoc ita ,pmulgatū est a diuo seuero ꝛ antonino : valde tñ disciplinatos ꝛ qui supernumerū:ꝛ qui in aliena patria morā faciunt esse imunes: Paul⁹ scribit dicens diuū pium anto. ita iussisse. In roma[d] philosophantē cum salario ꝛ sine salario remissionem habere ,pmulgatū est a diuo seuero ꝛ antonino ita ac si i ,ppꝛia patria doceret:quib⁹ ,pmulgatiōibus pōt quis illū adducere sermonē[e] :quoniā cōmuni opinata ꝛ existente patria regia vꝛe decenter vtiqꝫ tanqꝫ in ,ppꝛia patria vtilem seipsū tribuēs vel exhibēs imunitate fruetur. Legiꝫ[f] vero doctores in aliquo pꝛesidatu docentes[g] remissionem nō hēbūt:i roma[h] aūt

l.seruo iuuito.§.cuꝫ ꝑtoꝝ. Itē argumētum ff.q satisf.co.l.si ab arbitrio ꝛ de ne.g.l.pōponius vbi dc hoc. Itē facit.C .de epis. et de.l.generaliter ꝛ ff.l.proꝝ.in fi:

a Philosophoꝝ.ꝛ hoc est grecum.

b Aūt.ſ.cē aliquos. quasi dicat ꝛ sint rari:sūt tñ qñqꝫ:vt qui dant pecuniā suam i vtilitatē patrie:ꝛ sic de ea nō curāt:si aūt curāt:vt qꝛ dicāt nolo dare substantiam meā nō sunt philosophi vt subijcit .

c Patrie subaudi sūt philosophi si tñ philosophie istant.

d Si ār manifesti. nā vere philosophātes pecunias cōtemnūt:vt.ī.ō vaca.mu. l.in honoꝝib⁹.ꝛ.C.de mu.pa.l.neqꝫ profes sio.

Si ir.gymnasis.i. a sacerdotalib⁹ exercitijs.genos.n. grece latine laboꝝ sig. exercitium dī ꝑm pi.vl' dic quod nō sunt ꝑpositi gymnasijs femina rū laboꝝātiū i serico pꝛincipis : sic pōt C.ad.l.iul.ꝛpe.l.vnusquisqꝫ.ꝛ.C.de muni. ꝛ oꝛig.Ro.

f Grates.id ē existētes:ꝛ iunge ꝑcedētibus quod subijcit ꝛ neqꝫ tē.ꝛ dic ꝛ neqꝫ cogi eos ad famulatū emptionis frumēti uini ꝛ olei: ꝛ ,p.i. ius ,ppositionis.ſ.vt sit ꝑpositus ad faciē da ea:sed ꝑ.C. ō qb⁹ mu.vl' pꝛe.nc.li.sc.exl.i.ꝛ.ij.ſo. nll'a dignitas vel pꝛiuilegiū excusat quin teneaē qs emere frumētū ꝛ sil'a tēpe necessitatis: vt reddaē vbertas. vt. C.vt.nc.licc. in emp. spe.l.i.sed a cura. in

dūdi ēptionē bñ quis excusaē.vt hic ꝛ ī.de mune.ꝛ ho l.ij.§.cura.

g Judicare.hoc ē ar.ꝑ.ff.de ar.l.iij.§.tam ꝛsi.solu.hic loquit de iudicio legationis qō aliquis bene cogit suscipere.vt.C. de aduo.di. iudi.l.scimus ꝛ.ī.de mu.ꝛ ho.l.fi.§.iudicādi:nisi habeant excusatiōnē vt hic:ar'i pꝛio loqt de arbitrio q cogitur ex quo suscepit sponte arbitriū vt ibi ꝺꝫ:ꝛ fa.ī.de ua.mu.l.pe.§.aūt.ꝛ.§.q post causam.

a Amplius habent.instī.eo.§.item rome.ꝛ.ī. de mu.ꝛ ho.l.fi.§.fi.

b Romane⁹.i.de comania. b In cesaria.i.i alia terra docet.

c Immunitatē.ſ.i sua:vt ex pꝛemissis patet.

d In roma.remissionē.i ,sua patria:vt instī. eodē.§.item rome.ꝛ.ī. de va.mu.l.eos i principio.

e Sermonem.i.pōt reddi hec ratio ad predicta:qꝛ roma est ꝛ opinatur ab oīb⁹ cōmunis patria.vt hic ꝛ.ī.ad munici.l.roma. accurf Legum.pꝛesidatu.vbi ꝺꝫ de adulterina scientia doceri:vt.ff.in ꝑ hemio dig.§.hec autem. g Docētes.vagabundos.

h In roma.vel opido beritensium:vel in aliqua ciuitate regia:vt bene.vt in dicto.§.hoc autē non vltra appositā:qꝛ extra ciuitatem

veterē ē nō muti.non regij. Itē dic roma veteri vel noua:l' meliori bus nō deteriorib⁹ dedicata est augurijs:vt.C.de ve.iure.enu.l.i.§. fi.z.C.de profes.liber.argu.l.i.z de priui.vrbis constan.l.i. Item di co quod habent excusationem:non solum a tutelis sed ab omnibus muneribus publicis z ciuilibus z filij z vxores eorum . vt.profes. z me.l.medicos. sed qd de patrimonialibus.R°.dic vt ī.o .l. medicos.

i a Tlete:latina ē hec lex. z erant atlete qui sine mercede virtutū gratia certabāt:z certaminib⁹ sacris deseruiebant: vt.s.de his q notan. ifa.l.atletas:ñ dicas de illis qui hodie cē tāt q sūt ifames. vt s.ō his q notan. ifa. l.sēda i fi. vñ ñ debēt habere p̄miū: vñ pena merēt:vt.s. de nego .gc.l.siue hereditaria.

k Corōati.s.ter.vt C.ō atletis.l.i.lib.x.

l Gentiū.nā cessante cā cessat effectus. vt.C.ō epis. z cleri.l. generalit.z .s.ō pa. l.quod dictum.z isti. e.§.diuus marcus.z §.itē q reipu.z.§.inimicitie.

m Munus vtilitate.sed auctoritate sic vt isti.e.i prin. q ē ō s vtilitate scōario ē publicuz:qz expedit reipu.zc.vt isti.ō his q sūt sui vel ali.iur. iu.§.pe .fic z.s.ō edē l.argētarius.§.i.

n Nec quo ad ipensa.non.n.hz tutor necesse ō duo facere sūptus tutele: vt.s.de admi.tu.a tutoribus §.finali.

o Ad ipēsam. nō patrimonialē s pſōalē.

p Sed ciuile.i.de iure ciuili vt.s.de tute.l.i.fm hoc dicit munꝰ ciuile:qz munez ciuiliū triplex ē diuisio:vt.j.de mune.z ho.l.fi.i prin.

q Nec prouinciale.i.nō ē tale qualia sūt alia munera:que sunt in p uincijs que sunt publica ,auctoritate z vtilitate.

r Remittūtur.ciuitatū:ad hoc.j.e.l.nō tñ.§.sane.z.l. administrantes.z instit.eo.§.z q ī ptāte:ī municipio:secus vt.j.eo.l.propter.

s Dat .re.capitalis:hoc expōe duob⁹ modis.vt isti eo.§.inmicitie.

t Creatio.alias cautio. u Facta.i.nata.s.inimicitia aduersus zc.a quacūqz pte ,puenit cl'pa:sz hic vz qō ,puēit a pte tutoris.

x Nisi.fm testm.quo casu ante facta vz mō remitti p testm:z sic ap paret quod pater pupilli fuerit offensus.

y Datus tutor quia hic dixit de quo inimicus ē: vel ex alijs coniecturis apparet qō nō mutauit aium aduersus eū: quasi sumat vin dictā mō dando ei labores.z fac j. de adim.lega.l. iij.z. s.ō arbi.l. iij.z.C.si propter inimi.creatio facta sit.l.i.

a Nisi priusq̄ al's postq̄:z ē bona:z ē exceptio exceptiōis.q.d.inimicitia dat excusationē nisi i testamētario: z tūc nō nisi post testm ē facta quo casu nō pōt dici remissa p'testm cū nec tē erat nata:sz p⁹ testm orta si diu stetit z potuerit testm mutare z nō mutauit:sat vz remisisse.vt argu.s.de admi.tuto.l.tres tu. z ō cōfir.tu.l.i cofirmādo .z.l.vtilitatē.alij hñt priusq̄ z tūc oz qō excipiat a primo. d.§. inimicitia dat excusationē nisi prius zc.sz certe tūc vz eadē supior exceptio:nā z hic z ibi fuit an testm inimicitia:z oz tūc dicere qō ni si ponit hic expositiue.q.d.nisi fm tes.zc.i.priusquā scriptū sit.zc.si cut al's ponitur hec dictio nisi.s.de procur.l.nisi:iō prima melior.

b Debitor. si male gessit vel saltem reddere rationem vel accipere mutuo pro pupillo vel conuenitur a creditoribus pupilli.

c Amplius de statu mouet.vl' ō oib⁹ bonis vl' plurima pte. vt.j.eo. l.propterea:z instu.eo.§.Itē pp litem.item idē est si a patre pupilli huic fuit questio status mota:vt instituta.e.§.item is qui.

d Calūnia:vt ita cuitet tute.argu.s.si qs cautiōi.l.ij.§.fi.

e De rusticis.latina est:alias lex.alias.§.

e Mediocritas.i.paupertas:z sic facit.j.l.proxima.z dic vt ibi.

f Rusticitas.i.simplicitas.no.sic.C.de test.l.fi.

g Interdum.nam distinguitur in paupere:vt.j.l.proxima. Item z in rustico:nam quidam sunt sagaces.

docentes a tutela z cura remittunt

a Clete' hñt a tutela z Ulpi. excusationē:sz qui sacris certaminibus coronati sūt

k Gentiū' p̄sidatus:puta asie bithinie cappadocie tribut imunitatem a tutela : hoc est quoad i presidatu sūt Tutela nō est reip.munꝰ nec quo ad ipensā ptinet:sed ciuile nec ,puinciale videt tutelā admistrare Remittunt a tutela z cura magistratꝰ ciuitatū Dat remissionē tutele z capitalis inimicitie creatio facta aduersus p̄rem pupillox nisi hz testamētū apparuerit datꝰ tutor : nisi postq̄z scriptū est testm capitale certamē eis adnunce cōstiterit;vel nisi antiquior quidē est testamēto inimicitia. Propter hoc aūt videt eē datus tutor ut supponat obito z negocijs:z hoc ex epla seueri imperatoris oñdit. Amplius aūt absoluit a tutela:cū qōnē quis pupillo ō statu mouet cū vr hoc nō calūnia faciēs:sed ex bona fide : z hoc diuus marc⁹ z seuerus ,pmulgauerūt De rusticis ăt z humilibus z illitteratis scribit paul⁹ ita De diocritas z rusticitas iterdū excusatoez p̄bēt fm epl'am diuoz adriani z antonini Eius ăt q se negat litteras scire excusatio accipi nō oz si mō exps ñ sit negocioz, ut All.

p Duptas sane dat excusatōem Si quis se iparem oneri iniuncto posse ,pbare:idqz diuoruz fratrū rescripto ptinet, n De.

b Eius q.q si mō.alioqui recipiēda ē excusatio:vt instit.e.§.si mulier p̄.z fa.C.ō postu.l.ij.z de iudi.l.certi iuris:arg .p̄.j.de re iudi.l. pōnꝰ si vni zc.

i p Paupertas. latina est alias.§.alias lex ē.

k Imparē.i.icōueniētē pp pauptatē:z est planū si ita paup est vt oporteat eū laborare:vt inde alat:al's dr paup q nō hz q̄nquaginta aureos in bonis:vt.j.de ac cu.l.nōnulli. az.vel dic qa tñ ñ hz i bonis quātū pupillus:cui dat tutor:sz hic talis cū alijs tutoribus bene pōt administrare: solus ñ vt.C.de peric.tu.l.i.sic z in autē.vt dif.iu.§.i.vbi ordinarius suspectus nō solus sed cū episcopo cognoscit. Itē pp pauptatē remouet quādoqz quis vt suspect⁹ quandoqz non vt supra titu.i.l. suspectus. z.l. suspectum.

l Sed z milites.grēca ē.

l Honeste. ē.n.hōesta zc.vt.s.de his qui notā.ifa. l.ij.§ ignominie: z .j.de remili.l.milites. §.missionū.

m Tutelaz.etiam postq̄ definit.vt.C.de excu.tu.l.i. z.ij.z argu.j.de decu.l.fi.z de questioni.l.vnius. §.seruus:sed argumentuz p̄ in eodez titu.l.i.§.item i vno.

n Ordine.vt filios p̄milito num.

n Fuerunt.veteranorum.

o Intra annum.hoc spacium habent ad nouas tutelas vocat in alias statim reassumunt veterē:vt isti. eo.§.item qui rei.

p Fortior.ex vna parte damnum est. ex alia parte labor vitatur.

q Numerum.anno.vt.s.eo.l.excusatur in principio.

r Tale. puta liberorum numerus.vt.j.e.l.§.primo.z alie cause que ibi sequuntur.

s Nec autem.s.locum habent quod non excusetur.

t Creduntur ,appellatione ergo filij nepotes non continentur. vt ūsti tuta qui da.tu pos.l.fi.z facit.j.eo.l.nō tñ.§.ilienſibus. z.§.fi.z.l. administrantes.§.fi.z.l.spadonem.§.sinautem liber.z.j.c.l.penultima.z de re mili.l.iij.z.s.de tutelis.l.etiam.

u Qui estimantur'nisi in casu.vt.j.§.sed z ignominia.

x Neqz eorum filij.innuit filiuz militis non ignominia missi posse excusari propter partem pro quo est supra.c.l.tria.ij.sed falsum est:vt.j.de vaca.mu.l.in honoribus.§.vacationum.

y Qui olim.sub. qui olim zc.

z Obligabuntur.habebāt tamen excusationem cum veterani essent:sic z.s.e.l.i.§.si autem.dabitur.

a Quandoqz.secundum eandem.idest secunduz illud quod habent qui impleuerūt.alias fm eadē.i.in'eadem habent priuilegia que habent qui compleuerunt vel eandem immunitatem vel eandem remissionem: non tamen ita perpetuam quandoqz ut subijcit z fa.C.de his qui non imple. isti.mi.l.i.ij.z.iij.

b Tēpus militie.certū i quo erat assūpt⁹ qō erat vel mai⁹. l' min⁹.xx.an.

c Continuam.i.perpetuam.que cum semper comitetur.

c Habet.s.ad tempus.

d Nullam.ea ratione quod fuerit miles. sed quia reipu.causa abfuit habet annum qui datur alijs reuertentibus secundum pi.sed.R.annuz dat vel eius aliquam partem.sed azo.dicit quod habet annum z tres mēses i.quartam partem.v.annorum sicut pro portione vides in sequentibus quod quilibet habet quartam partem eius temporis:quo fuit in militia illud tamen videtur ccontra quod qui fuit per.xx.ānos in militia nō habet quartam partem sed perpetuam habet remissionem.

e Post.xvi.alias.xv.alias.xvi.
f Qui habet ãt:nocturnos.quibus preest prefectus vigilum.vt.s.ō offi. pre.vi.l.i.ij.z.iij.
g Ni ãt.s.qui militant iter nocturnos custodes ãni habẽt remissionẽ zč.
h Honeste.q3 ꝓpleuerũt tẽpus i quo fuerũt assũpti sicut dictũ ẽ de militibus absẽtib9.s.,pr.ſ.quã doq3 vel etiã ñ ꝓpleuerũt ꝓpt egritudinẽ zč.l3 huic ſ.sit ꝑ.ī.ſ.plane:vbi ꝓpetuam dat excusationez.solu. vt ibi.
i Honesta.lītiatio. vt.C. de re mili.l.cãria.
k Nō habet.ſ3 tñ vbiq3 pōt manere nisi i his locis i qbus specialit arceť.vt.z C.de re mili.l.iij.li.xij. Itẽ nec i vrbe nec i sacro comitatu vt.ī.de re mili.l. milites.ſ.missionũ.z.ī. ,primo ſ.nec alibi vbi ꝑator sit vt habes.s.ō.de his qui no. ifa.l.ij.ſ.ignominie.
l Veteran9 credit vt habeat ꝛmissionẽ.z nota qō hoc ẽ primũ.R°.qō qualitercũq3 zč.vel melius ibi ſ3 omnis zč.
m Militauit. puta i alia ala.vel i alio numero militũ nō i legione.
n Filioz eius.s.q sil'r militauit z honeste fuit z ipe absolutus.
o Teneri.a sili. z dic legionari9 sit tutor filioz ei9 zč. vl'lege recte z i fi.dic tutō sit.s.filioz alterius militis nocturni vel veterani.
p Impuberi.no. ipuberẽ posse eẽ militẽ:sic.C. ō tes. mi.l.finali.
q Curator.ad litẽ.vel curator.i.tutor.vel dic ipuberi.i.adulto:vt.ī. de acq.be. l.impuberibus.
r Qui. sub.ille qui zč.
s Huius.s.ipuberis.
t Emãcipati.i.dicẽť qualitcunq3 exijt ō ꝑ̄is ptãte vel morte vel emãcipatiõe nã ſi esset i patris ptãte nō dareť tu.vel cu.ei:vt.s.ō te tu.l.i.z.ij.ſ3 z si est emancipat9:quare ꝑ nō ẽ suus legitim9 tutor.vt isti.de legi.pa.tu. R°.aliud ī curatore:vt hic z.ī.eo.amicissimis.ſ.fi.arg.ꝑ.i autẽ. vt hi q ob.ſ.i.coll'.vi.vel dic qō hic pater erat minus idoneus:z facẽ.ī. ca. l.ſ.quesitum. u Vil'r.q.d.nō solũ alijs grecis.s.hoc titu.dictis cõstitutiones testãť:ſ3 ẽt supdictis hac.l. x Uniuersis.exactionib9.
y Cõstitutiões.grece. z Testãtur.i.si testimoniũ ferẽt.
a Sed z ignominia. vrbicis.nõ alijs: vt.C.de his qui nõ iple.sti.l.i.z.s. ,pr.ſ.q.n.igno.zč.q sũt ꝑ. Itẽ no.hic ex.eo.facto penã z pimiũ seq: sic.z.ī. ō his q.vt idig.l.i.z dic ,p z eō:vt.s.de nego.ge.l.siue hereditaria.
b Plane.ppetuã.hic no.iiij.iura.nã.C.de his q nō iple.sti.l.ij.z.iij.dicit eũ nō habeť excusationẽ q militauit minus.xx.an. Itẽ.s.ſ.qñq3 dicit habere tẽporalẽ:vt ibi distiguit. Itẽ.s.ſ.qui ãt iter nocturnos dicit habeť annũ.hic vero dicẽ ppetuo.solu.ī milite absente.dic qō nō bz vt i dictis.ll .ni si tẽporalẽ:vt.s.ſ.qñq3:sed militans i ciuitate ad custodiã vrbis si de nocte:tũc bz annũ:vt.s.ſ.q aũt:si de die tũc perpetuo vt hic:q3 ,p absentib9 habeť.vt.s.ex q.ca.maio.l.milites:alij dicũt hoc i ipso ꝑfec. vigi.speciale. Tertij dicũt speciale i his q militant iter cohortes ꝑfec.vrbis vt.ī.co.l.si tribunus:secus de his qui militant in cohorte pretoris.
c Quesitũ.accipiũt.i.accipere habẽt necesse:z dic qō q̄ritur an veteran9 cogať accipere tñ vnã tutelã filij ꝙueterani:z nō aliã ẽt ea finita:z habeat priuilegiũ suũ sic vt postea nō habeat necesse aliquã aliã suscipere.an vo cũ illa durat excusationẽ ab alia habeat si sibi deferať:ſ3 ea finita itez si alia deferať se excusare nō possit:z vī declinare i hãc sniam vt de cetero habeat excusationẽ.an vero ea finita cogit aliam suscipere z primũ ,pbat z sic prodeſt ei ,preterita:q3 secus est i tutelis priuatoz:si ãt tñ fuisset datus z nō administrasset:tũc cogit aliã suscipere ſm Jo.ſ3 alij dicũt hic dici qō excuseť ea durante tñ ,p qb9 ẽ finis ibi ita in his zč.z.C.de excu.ue. l.i.vbi dicit eodẽ tẽpore:ſ3 cõtra mẽtẽ huius.ſ.ẽ ibi alit zč.qdã voluerũt loq ī tutela priuati.an veteran9 cogit vnã suscipere vt primo q̄siut i tutela filioz ꝙueterani:qō nō placet vt.ī.hoc.ſ.ibi z nihil differt zč.z.C.ō ex cu.ve.l.illud ergo ꝓstat qō plures simul nō cogit suscipere.vt.C. de excu.ve.l.ij. Itẽ qō si susceperit vnã tutelã priuati nō iō cogit suscipere aliam.vt.C.e.l.voluntarie.
d Priuilegiũ.recipiẽt.ſ.rale vt nullã cogãtur suscipere:z subaudi qō'vez ẽ ſm primũ:z ſm hoc ,pficit ei habuisse primã z sic bñ sequitur aliter zč.z ẽ tota plana:sed ſm alios dic qō recipiẽt.ſ. priuilegium fcilicz tale vt vnã aliã z solam suscipiant z secũduz hoc dic alit i priuať ſ.tutelis vel honoribus qui vel q̄ qeuerũt.i.sũt finite:qa cogit etiam plures recipere.z qō subijcit: ñ n.zč.ſdijt.ad milites z dic habuerũt.ſ. priuilegiũ:z qō subijcit neq3 iter ad ꝑuatos se ſfert:z qō dicit ita in his ad milites.
a Habuerũt.ſ.tutelã ſm Jo. que ẽ finita vel priuilegiũ ſm alios.
b Creatũ cẽ.ſ.tñ subaudi z nō gessisse q3 forte priuati filius ſ qualibet alia rõe nō gessit Jo. vel ſm alios sub.nō ,pdesse creatũ eẽ tutorem qñq3 nisi duret:vt.s.de in rẽ ver. l.ſi pro patre ſ.versum.
c Primipilarij.reliquaz.ſ. extraneoz ſ3 filioz z cũ primipilari nō vt:subijcit.z s.e.l.ſ.iã ãt. z.ī.eo.l. ñ solũ,ſ.q primipilũ
d Exercẽt.primipilũ.i.vexillũ: al'dō ad mistratoz maioz. vt C.ō epiſ.z cle.l.officiales.
e Nō exercẽs. quia domũ erat reuersus z sic est priuatus. vt ist.de tes. mi.ſ.illis: z sic alius primipilarius vel primipilaris veteranus nō erit tutor filioz huius:vtpote priuati.vt.s.i prin.vel dic qō nō tãto tpe steterat:vt .diceret uetcranus:al's haberet ſm tpa taxata.s.e.ſ.qñq3. z.ſ.iã ãt. Itẽ hoc si habes filioz huius primipilaris:si ãt habes filioz filiuſ primipilarij nō zč.dic qō filius ulterius primipilarij nō erit tutor. z no.priuilegium finiri morte:sic.ī.de re iudi.l.si cum pro hac.
f Tribunus.collegarum.hoc est speciale beneficio vt hic dic: alias ꝑ vt.s.l.prori.in prin.ſ.fi.z.C.de excu. vetera.l.ij.
g On solũ.grecũ ẽ:z alias ẽ caput.l.z.alias non.
h Caligatas.i.viles z obscuros:vt in auten.qui mo.na.ef.leg. ſ.quisquis:vel dic vt no.C.de nup.l.a caligato.
i Et reliquas.non caligatas:vel ad nocturnas:vt.s.eodem.l .sed ſ.qui autem.
k Anni.ad minus.quod est commune absentium reipu. causa:vt hic sed si est in militia tunc habet plus:vt.s.l.sed z milites.ſ .quandoq3:hic ergo.minus.xx.an.abfuit.
l Annus cõpleuerũt.accipe in reliquis zč.quasi dicat siue.xx.an. q consueuerunt statui i militibus :siue minus in alijs publicis necessitatibus steterunt.habent annum.
m Quieuerunt.i.quandoq3 redierunt.
n Et si minus.constitutum.ſ.in militibus:vt.xx.an.
o Habebant.alias abibant.ſ.a tutela z recesserant:alias habebãt scilicet excusationem.z facit insti.eodem.ſ.item qui rei.
p Annus autem copulatorum.i.coniunctoz vnus post alterũ.quasi dicat continu9 est:alias cõputatorum:z tunc dic ſm cõputationem que fit.s.siquis cau.l.i.z.ī.de verbo.sig.l.iij.
q Seruabit.alias seruabitur.
r Ex circuitibus.nisi impeditus fuerit iusta ex causa.vt.ī.de uacat.mul.ſ.tempus.z.s.ex qui.cau.ma.l.item bi.ſ.fi.z.l.ſe.z.l.ſi cui.ſ.i. z supra siquis cautio.l.ij.ſ.x.pe.

De vtra tutoribz z curatoribz ecclp

III

r Et qui i testō. dati. ſ. simplr: z sic habuerūt excusationē i reb⁹ i alia ꝓuincia ꝓstitutis: si āt expressisset eos se dare i uñ i reb⁹ eius ꝓuin cie: vñ sūt ipso iure imunes sūt ab alijs. Ite iō dicit i testō: q: z a iu dice cōstat si det rebus alteri⁹ prouicie: ꝙ vñ ē iudex vel preses qō ipso iure nulla ē datio: z sic nō ē op⁹ excusatione nisi cū datus esset ab iperatore vel ab aliquo ei⁹ iussu: z ꝓ banc hec .ſ. e.l. illud z. C.ea.l.ij. z.l. testa mēto. z. ō. de tu. z cu. da.l.pupillo: z similē distinctionē no. ō. de. te.tu.l. quero i prin.

t Quas. al' que. al's quas. ſ. leges.

u Diu⁹. alias lex.

x Datus. tutori lo quitur.

y Definitū. alias ꝓstitu . quiquaginta dicēs: z si non feciſti poterit pp late diffu sū pīmoniū adiūgi curatori. vt. C. eo. l. te stamento.

z Qui primipilū. i. primipilariaz admi nistrationez. az. z est grecus.

a Expleuit .alias exercuit.

b Et vniuſ. ſ. primi pilarij.

c Filiū. ſ. i tutelā su scepisset: z dic vniuſ ſ. ꝓprimipilarij sui: vt. ō. eo. l. ſz z militeſ §. finali.

d Deponet. z. cura tor dabit i locū eius tt isti. eo. §. ite q. z. ō. ve tutelis. l. quesituz d. l. sequē.

e Collegā. tutor q dā iuit ꝓ colega pri mipilarij loco e⁹ da bit curatō. vel dic ꝙ vnus tutor fecit sibi aliū adiūgi i collegā qō qñqz fit. vt. C. i q cau. tu . hñ. l. pp. nam si hic collega fuit pri mipilari⁹ alius cura tor dabit i locū eius

f Quā ꝓstitutionē. sub. fecerat.

f Tēporis. vt reipu. causa.

g Si libert⁹. dabit i testamento.

h Impubes. i. mior xxv. an. sic ponit. ſ. ō acqui. hz. l. ipuberib⁹ l' sub: maxime. nā iō si pubes: quia mino⁹ xxv. an ipso iure nō pōt esse tutor: vt. ō. tes. tu. l. qro. §. fi. i fi. z isti. e. §. ite maior. z. C. ō le. tu. l. fi. z fm hoc oz ꝙ hic sit ꝓpe. xiiij. an. z pupillus anniculus: vel. ſ. ānū vt ita tutor citius ꝓueniat ad. xxv. an. ꝙ pupillus ad. xiiij. l' dic hic loqui fm vetera iura fm q̄ adulti

i In locū eius. imo vī qō q ē i sequēti gradu dz vocari z sic apud aliū erit hereditas apud aliū tutela vt isti. de leg. pa. tu. §. fi. z. ō. de leg. tu. l. i. i fi. z. l. agnato que sūt ō. so. hic spes. est hūc offici maiorez z sic posse ꝓuenire ad tutelā: ibi nō qō femina fiat maſ. arg. ad hoc supra de le. tu. l. i. §. si apud: vel posset dici qō hic nō erat alius legi tim⁹ abilis l' ocs alij mortui erāt l' hēbāt aliā excusationē. ꝓmū vi⁹.

i Siquis. a tutela. q: spes ē sanitatis: alias secus vt. ſ. e.l. sed in hoc in prin. alias incipit idem vulpianus.

k Si āt. filius. ē vt nō excusetur oīo sz curator detur: vt. ſ. e. t. l. sed i. hoc §. i. alias icipit idē vlpia. sed ō. ſ. e.l. post susceptam. so ibi.

l Aduersa. latina ē: z facit isti. e. §. ite pp ad. z. ō. de of. cō. l. i. §. sane z isti. ō cur. §. fi. z. ō. de ꝓcur. l. nō cogēdū. §. i.

m Et nō tm̄. ici piāt. esse tutor: z est latina.

n Dem. sed i hoc alias est l. sed i hoc z ē latina.

o Im perpetuū. ꝙ nō ē i eo q pp. valitudinē ō militia dimittit. nam sanat⁹ nō reuocat vt. C. de re mi. l. sed z fac. ō. iudi. l. si lōgi⁹: ar. ō. ō. si qs cau. l. ij. §. illud.

p Furor. sic. ō. e. l. ñ solū. §. siquis ita: sz ō. ſ. e. l. post susceptā. so. ibi.

q Sūt z. alij. grecū est qō hic dz in lati. trāslatū.

r A solicitudine. ſ. tutele.

ſ Significātis. vtrūqz oz iteruenit: sz subijcit alter lris significari fm Jo. ſ. ꝙ scit iperator eū ee tutorē l qō ꝓcedat sibi alio migrare tm̄ argu. ō. ō. ō iuris. o. iu. l. pe. it̄ si alij q susceptā tu telā deponūt: vt qz reipu. cū abesse ceperit: vt isti. c. §. it̄ q reipu. vel forte ibi loq tur i illis duob⁹ casib⁹ q po nūt. ō. ō mino. l. vez. §. ex fa cto: vbi z no. alios cāus vbi cepta dimittūt. Ite pōt di ci iō i casib⁹. ō. ꝓ. positis i l. nō solū. §. siquis ita egro. z. §. se. z. l. non tm̄: z hac. l. i prī. sz in his qdā dicūt ō ſ. vt nō possit deseri: sed cu rator det: sz nōne iserit de furioso. Ite ō eo q ꝓpetua valitudine tenet: vt z ita p petuo excuset. vt. ō. hac. l. i prīnci. z. §. i. z superiori. §. siquis.

r Cir oz. dati. i. datiui idē dicas ō legitimis vt insti. c. §. qui autem.

u Prouocare. a datione

x Necesse. sed excusare se debēt omnes testamētarij vt. C. de tes. t. l. si tibi pr: dū tm̄ datio teneat nō alias vt C. de cōfir. tu. l. i. Item sec⁹ i voca. ad alia munera qui habēt necesse appellare ab ipsa nominatiōe : dū tm̄ te neat nominatio: nisi sint ve terani vt. ſ. qñ ap. sit. l. i. §. si quis: z. l. nominationes z C. quando prouo. non est ne. l. ueteranis.

y Hec autem in paucis. differunt enim quandoqz vt. ō. de tu. z. cu. da. ab his l. ventri. §. i.

z Vltra. cōcedāt leges.

a Tribuere. i. allegare.

b Accedere. non inde ad eum vt. ſ. quis oz. in bo. poſ ser. l. ij. §. si preses.

c Sunt autem. miliarium vel lapidem qui designat miliaria vt insti . e. §. qui autem.

d Dies. q icipiūt ex quo cognouit se datum: vt. ſ. e. l. quinquaginta z etiā nō. ō. de admi. tu. l. i. in principio. z. l. quidam decedens. §. fi. z. l. se. z. l. qui iussus z. ſ. e. l. quinqua ginta z. C. e. l. quinquaginta.

e Qui autem. vnamquanqz sic. ō. siquis cau. l. i.

f In facie. i. sue persone.

g Domum. no. sic. C. de an. ex. l. vt perfectus: z. ſ. quod vi aut. clam. l. aut §. i. z. ō. de dam. infec. l. iij. §. totiens.

h Alios. sic loquitur quasi. ō. dedit. xxx. quod est fm̄ sic z. ō. de ꝓcur. l. nō solum. §. queritur z simile est tempus. ō. de lib. agno. l. i. in prin.

i Ad excusationē. ſ. proponendam.

k Hoc autem. curatores. dati in testamento z dic post confirmationem non ante vt. ſ. e. §. oportet. z. ſ. e. l. caius.

l Confirmari. vt. ō. de confir. tu. per totum z insti. de cura. §. dātur.

m Aliud autem. promulgatione idest inquisitione.

n Miliariorum. ſ. pro clx. miliarijs.

o Si vtiqz.bis q ſt̄ i ciuitate.vel ſunt ifra.c.mill̄ aria.
p Huius qui lōgius diſtant.
q Sed ꝛ ſi mens. que eſt ſeruāda:qō dic vt.ſ. de legi.ꝛ ſe.con.l.quod p̄.ꝛ .ſe.ſed argu.p̄.j.qui ꝛ a quibus.l.proſperit.
r Vertices.i.interpꝛetes.erant enim quaſi capitanci legum.
ſ Obſeruabūt. ſpaciū ſta tutū.ſ.ſ.hac lege.
t Jn parte hui⁹.i.differen tie.ſiue excuſet a tutela in ꝑpetuū:ſiue i ꝓtem.i.ad tē p⁹:vt.ſ.co.l.fz i hoc i ꝓin. alias icipit idē vl̓pi.vl̓.i.cū vnus ſolus datus ē tutoꝛ ꝛ ſe excuſat:vl̓ cū duo:ꝛ ſic vnus eorum ſe excuſat: q dꝛ excuſari a parte tute. vl̓ cū forte excuſat ſe ab admi niſtratiōe reꝝ alterius pro uicie:vt.j.e.l.illud.
u Cōſequēs.tempus qui quaginta dierum.
x Alteri⁹ ciuitatis.cui ma ius tēpus qñqz dab̄ rōe iti neris:vt.ſ.hac.l.ſ. q aūt.ꝛ ſ.ſe.vel forte qꝛ non hz ne ceſſe excuſare:qꝛ nō tenuit datio vel forte qꝛ non fu it dat⁹ a magiſtratu ſue ci uitatis.vt.ſ.c.l.nó ſolū.ſ. ꝛ qui i teſtō.ꝛ.ſ.diuus ſeue r⁹.ꝛ.ſ.de tu.ꝛ cu.da.ab his l.pupillo.
a Quod ſi excuſat⁹. p am bitionez.vel quia obꝛepſit falſas allegationes inducē do:vel falſas ꝓbatiōes:vt C.ſi ex fal.al.l.i.ꝛ fi.ꝛ.ſ. de tranſ.l.cū hi.ſ.ſi p̄toꝛ:ſec⁹ i alia ſnia: vt.j.ad tre.l.ꝓuo ſ.cū p̄toꝛ:ꝛ dico hic ſniam ipſo iuꝛ nullā:vt iſti.e.ſ.fi. niſi de hoc ipſo iudicio pē dēte cā fuerit mota:vt.C.ō fide inſtru.l.fi.ſed al̓s lata ſē tētia per falſū inſtrumētum vl̓ teſtes dico ipſo iure va lere:ſed reſcidit poſtea per reſtitutionē:vt.j.ō re iudi. l.diuus:ſed ſi precio fuerit iudex corꝛupt⁹ vtiqz dico ipſo iure nullam: vt habeā C.qū ꝓuoc.nō ē ne.l. vena les.az.ſed certe hoc ſolum velle vꝛ qō poſt tempus ve nit:non alias falſo vſus ē.
b Nocebit.deſiſtenti ab accuſatione qn poſſit peni tere vt .C.de ap.l. ſiquis li bellos:vl̓ aliter leges.i.nō ei nocebit quominus poſ ſit adhuc ꝓponere excuſa tionē ſuā ꝛ ꝓbare ꝛ hoc ſi volēs deſijt eē ꝛ p̄ voluntā tē ſuā ob aliquā iuſtā ꝛ ꝓ babilē cāz vt dixit poſt ſta ti.ſi enī affectaſſet abſentiā ſecus eſſet:vt.ſ.ſi quis cau tionib⁹.l.ſecunda in fine.
c Cuius.ſ.neceſſitatis fz pi. vel ꝓſtitutiōis:ꝛ fa.ſ.ō au.t.l.tutoꝛ qui.
d Scire autem opoꝛtet.quidā habēt hic.ſ.ſed non debet eſſe quia que ſe quntur ſunt verba cōſtitutionis ſeuc.ꝛ antoni.
Teſtari .i.ꝓteſtari.i.ꝓponere coꝝ iudice:vel coꝝ plurib⁹ i preſentia iu dicis.vt.j.eo.ſ.ij.
f Sin autem non.i.acceſſit.ſed nō omnia nominauit cum plures habet excuſatiōes:vel acceſſit ad iudicē ſed nullas ꝓpoſuit excuſationes.
g Nequaq̄.quātū ad nō nominatas:ſicut.n.q nihil nominauit nihil ꝓ deſt:ꝛ ita ei q q̄dā nominauit q̄dā nō:nō ꝓdeſt quo ad nō nominata:ꝛ ē ad.l.iſtā iſti.e.ſ.qui aūt:ꝛ.j.de excep.l.nemo ꝓhibeā:ꝛ.ſ.de trāſ.l.cū hi.ſ. ſi p̄toꝛ aditus:ibi fz ꝛ ſi nō de oibus ꝛc̄. Jtē p̄.C.de inof.teſ.l.p̄ maioꝛs ſed hic pōt oēs excuſatiōes ſimul ꝓponere ibi nō alias ſibi eēt p̄rius:ꝛ ſic repellēdus:vt.j.qñ ap.ſit.l.ij.ſ.i. Jtē p̄.j.e.l.ꝓp litē:fz ex p̄dictis pz ſo.
h Quinquaginta.cognouit.quis hoc ꝓbare debeat.vt no.ſ.de ad mi.tu.l.i.in prin.ꝛ.l.qdā decedēs i fi.ꝛ.l.ſc. Jtē ad tps ꝓtinuū ē: ſic ifra de vſuc.l.nūq̄.ſ.i.ꝛ.j.eo.l.qnquagita:ꝛ iſti.e.ſ.qui aūt:ꝛ. C.eo. l.quiquagita:ꝛ.ſ.e.l.non ſolum.ſ.annus.
i Oportet autem vnam.ſ.excuſationem.
Tribunal.tria no. quia ꝓpoſitio excu ſationi⁹ dꝛ fieri coꝝ iudice ſedente ꝓ tri bunali:vl̓ viua voce ab eo qui ſe excuſat: vt hic vel per libellū a ſeipſo datum vt ſu bijcit: pōt aūt ꝛc̄.fo no. qꝛ ꝓductio te ſtiū i cauſa excuſatio nis pōt fieri ēt non coꝝ iudice: ſed apō aliū voluntate iudi cis:ꝛ hoc dicit aliter ꝛc̄.vel aliter poterit ꝓ ꝓcuratoꝛē abſente illo q ſe excuſat:ter tium eſt quia ipſa cā ꝛ ſententia ſup excu ſatiōe delegari non pōt qꝛ cā cognita ꝛ iudi.of. nō iure acti onis expedit hec cā vt.ſ. de of.ꝓcon.l. nec quicquam.ſ.i.
Et libellos.i. ſcri pturaz continen tem excuſationem fz p̄.j. eo.l.excuſaſ: ſol̓. ibi.
m De his agere.cū p̄cedētib⁹.ꝛ dic ageꝛ i.excuſare:vel cuz ſe quenti ꝛ tūc.i.dicer.
n Aquib⁹. iudicib⁹ vel teſtantibus.
o Non oz.minoꝛes vel feminas: ꝛ caue qꝛ nō ꝓhendo ha bentes excuſationez ſz eos tm̄ q ſcitra ex cuſationem non poſ ſunt eſſe.
p Quib⁹.vt maioꝛi bus:vt.ſ.de tu.ꝛ cu. da.ab his.l.ſcire.
q Quo nō.ſi habes quō bñ.al̓s ſub. vel dic quo.ſ.loco.
r Neqz adminiſtra uerit.qꝛ tūc ſec⁹ vt.ſ. de admi.tu.l. tutoꝛs q.ſ.i.ꝛ.ij.ꝛ.ſ. curato res.ꝛ.ſ.patron⁹. Jtē fa.ſ.ō tu.ꝛ. cu.da ab his.l.i.ꝛ.ij. ꝛ.l.pupil lo.ꝛ.ſ.ō ꝓfir.tu.l. nā li:ꝛ.l.neqz.item vide hic que notāt.ſ.ō ad mi.tu.l.qdaz decc. ſ. ex quo.
s Diui.latinum eſt.
t Similiter.alias.l. eſt ꝓalias.ſ.grecū eſt. nam hec lex modeſti ni eſt qui trāſtulit.vt.ſ.e.l.in prin.ꝛ fa.ſ.ō iur.om.iu.l.f.ꝛ.C.qui da tu.poſ.l.neqz.
u Libertū.greca eſt.quia nō poteſt ſe excuſare a tutela patroni: vt.ſ.de tu..ꝛ cu.da.ab his.l.libertus.ꝛ.C.c.l.libertos.
x Patris.paternos libertos dicim⁹ noſtros:fz libertos liberoꝝ noſtroꝝ nō dicim⁹ noſtros.vt.j.de ver.ſig.l.licet.ſ.paternos.
y Deiceps.ſic.ſ.de in ius voc.l.fz ꝛ ſi.ſ.liberos.ꝛ.j.de v̄.ſig.l.libe roꝝ. z Sed ꝛ ſi ius.ſic.j.ō iure aure.an.l.i.ꝛ ō bonis liber.l.iij.in prin.ſed contra.j.eo.l.cum ex oratione. ſol̓. ibi.
a Qui ꝓpꝛia.nequaq̄ ꝓnumeraā. nec ille qui per fideicō. vt.j.c.l. nequaq̄ b Si plures.vn⁹ oīuz libertoꝝ.i.vnus de numero omnium libertoꝝ. c Liberis.ſ.patroni.
d Trib⁹ tutelis.i.lz hi liberi patroni vltra tres:quia pꝛo vna ba

III

beť numerositas.n.pupillor ñ plures tute.facit:ſz pr̃monior ſepa ratio:vt.s̃.eo.l.tria:z licet habeat tres tu.al's vl' quattuor liberos ñ pdeſt: vt hic z.C.e.l.liberos.z p̃m hoc eſt p̃.C.e.l.nec ſenator ſo.no uas reiecit vt ibi:ñ pteritas:vt hic vel alit:vt ibi:z ſa.j̃.eo.l.libtus.

[a] Padonẽ.quoꝝ ap.gnãlis ẽ vt.j̃.de v̀.ſig.l.ſpadonũ:z ẽ gr̃ca. Creabũt. ma giſtratus.

[g] Qui p̃i.fa.ĩſtitu. eo.§.itez.ſi pp:z.j̃.de fal.l.vroꝛi.§.i.

[b] Sciť oꝛ.diguitas ſine adminiſtratiõe z ſic ñ ob.j̃.eo.l.atle te.§.gentiũ.z.§.fmit tuntur.

[i] Et eorum.ſ.pupil lorum.

[i] Ordinis. ſ̃t tñ ali cuius:al's ſec⁹ vt ſta tim dicit.

[k] Si ãt poſiti. z ſic priuati z ipſe erat ſi militer priuatus.

[l] Poſtea.hic ẽ tutõ.

[m] Cõtinuo.al' pſeſti.

[n] Abſolueť.ſic ẽ iſte vnus de caſibus vbi ſuſcepta tutela depo niť:vt.no.s̃.l.ſz i hoc al'icipit idẽ vulpi.§. ſ̃t z alij:z fa.s̃.ó arb. l.nõ diſtigua.§.ſũme j̃.ó vac. mu.l.pe.ſed ar.p̃.C.ó nup. l.pe.z j̃.eo.l.tutor.

[o] Senatoꝛis.ſ.filij.

[p] Similiter.inferio ris.ſenatoꝛe.

[q] Maiorum quaꝝ ipſe ſit.

[r] Neqꝫ librarios.i. ſcriptores de qbus loquit:j̃. de re.iu.l. ſi librarius z.j̃.de ope. lib.l.antep.z.C.ó ue. iu.enu.l.ij.§. antep.

[s] Calculatores. qꝛ p calculos.i.minutiſ ſimos lapillos faciũt pputatiões q dicũť nõ immerito calculi: qꝛ nõ ipũe pedib⁹ cal cãť:vñ dr̃ i rubro. C. de errore calculi.

[d] Jã ãt iudeorum .i. criſtianorum nõ ſolũ alio rũ iudeorum.

[d] Adminiſtrabũt: vt tutelã z curã qõ aũt poſſit facere ea pp q̃ iquinareť.i.pollucre tur cultus vt miſſa l' aliud officiũ chriſtia noꝛ exercere:illud ñ ẽ ciſ pmittẽdũ:z hoc ſubjicit: pſtitutiões enim zc̃.

[x] Solis.ſub.i.ab il lis ſolis mũerib⁹ zc̃.

[y] Eos.ſ.iudeos.

[y] Cultus.diuin⁹ vñ prelat⁹ in aliqua ec cleſia non erit nec eti am dignitatem temporalem debet habere. vt.C.de iude.l.fi.lz oliz. p̃.vt.j̃.de decuri.l.generaliter.§.fi.

[z] Ratiotinatio.computabat itroit⁹ z exit⁹ citat̃ z dr̃ vt calculator generaliter.

[a] Liberi eoꝝ.i.ſenatoꝝ:ſi ñ habes i tex.ió ſi vxor.

[b] Senatoꝝ.q ſ̃t pr̃oni.vt.j̃.e.l.cũ.ex oꝛone i fi.z.C.e.l.nec ſenatoꝝ.

[c] Si ciuitas.creatione quia creauit alicui aliquẽ i tutorem z fa.s̃. de ritu.nup.l.ſiquis tu.§.i.ſed contra.s̃.eo.l.tria.ſo.vt ibi.

[d] Qui vectigalia.a cura.ſecus ecõtra. vt.C.ne tu.vel cu.ue.cõ.l.i.

[e] Qui multa.excuſari.vt.C.q nu.tu.l.fi.ſed cõtra.s̃.e.l.ij.§.ãplius: ſo.vt ibi z fa.ad hoc illa.l.in pr̃in.z.§.remittit.

[f] Cõmunionem.alias deeſt illud in communione:

[g] Sit.i.ſi ita erũt ſocij poneret ſimul z iduceret excuſationem.

[h] Qui accepit.excuſabiť inuit hic qꝫ tutela nõ ſit publicũ munus vel ci uile:z ſic ẽ p̃ iſti.eo.i pr̃in.z.j̃.c.l.nõ tñ.§.eos:vbi dicit quod ẽ publicum Jtẽ eſt ciuile.vt.s̃.e.l.atlete.§.tutela.ſo .hic generalis remiſſio fauore pu pillor pr̃inet ad ea q̃ ſũt publica auctoꝛitate z vtili tate tñ:ſz hoc eſt vtilitate priuatũ pro quo eſt.j̃.eo.l. non tantum.§.non omnia.

[i] Qui ab depoſitionibus ſ.teſtiũ:qꝛ res iter aliof zc̃. Jtẽ z qꝛ poſſet cẽ vex qõ primo probauit.ſ. ó nume ro liberor ſed modo aliq deceſſerunt.

[k] Si nõ eſti.nõ pp hoc vt iſti.e.§.nõ eẽ z argu.inſti.ó here.iſti.§.fi.

[l] Eſt ãt.qñ facit.s̃.e.i.tria onera z inſti.e.§. ietm tria onera.

[m] Nñqꝫ.al' qñ.z al'qñqꝫ tũc dic.i.aliquando.

[n] Si quis.alias.l.ſi qs alias.§.idez vulpia. ſcribit ſi quis zc̃.

[o] Filij ſui.cuius eſt legiti mus tutor.vt inſti. de legi. pa.tu.

[p] Si quis cau.i. cautela alias creatio.alias cautio.

[q] Cõſtitutio. que ſequiť quam z quidã habent pro vlt.l.ſuperiores tu.ſed ſup flueret altera.

[r] Quamuis.alias eſt lex alias .§.imperator hadria nus britaſio pollioni lega to lugdonẽſi iſidorus mar cus quãuis zc̃.z ita i libro domini.

[s] Pater aũt.demẽtis p p̃rium nomẽ patris pupil lor.z dic cõpellẽtur captiſ pignoribus.vt iſti.de ſatiſ. tu.§.pe.vel mulcta indicta vt.s̃.ſi quis ius.di.l.i.i.pr̃i. vel denegando eis iuriſdi ctionẽ.vt.s̃. ex qui.ca.ma. l.ſed zſi per pretoꝛez.§.ait pretoꝛ.

[t] Aius.a curatione.ñ a tutela.vt.C.de teſt. tu.l.ſi tibi pater.

[u] Appelationẽ.ſic.s̃.e.l.ſic s̃.e.l.ſcire oꝛ in pr̃in.

[x] Se excuſare. ob hoc ip ſum qõ tutor fuit niſi eẽt li bertus.vt.C.eo.l.libertos.

[a] Cõfirmatus.i.tpe pſir mationis. vt. j̃.e. iuriſperi tos in fi.nã ſi patereť ſe cõ firmari ñ reſiſtẽte tacite vr renũciaſſe excuſatiõi vt ar gu.s̃.e.l.ſpadonez §.i.z ſic itellige.C.ó pſir.tu.l.i.z fa cit.j̃.e.l.pe.§.,pceđit z.s̃. ó admi.tu.l.q negotiationez §.teſtõ z inſti.eo.§.qui tute lam.

[b] Non tñ intuenda. alias incunda.

[b] Suſcipienda.ideſt qõ magnitudo patrimonij eius tutele que ſuſcipi enda eſt vt.j̃.e.l.ſi is qui tres.§.fi.

[c] Semeſtre.ideſt vi.menſiuz:argu.s̃.e.l.tria.z ſic no.hic ſpatiũ eẽ paruũ z prope finem vt dicitur ſic.C.de iudi.l.properandum.§. ſinautem.

[d] Jllienſibus.nõ ſint.ſic.j̃.e.§.fi.z.s̃.e.l.ſz z milites.§.i.z.§. primipilarij z.j̃.e.l adminiſtrantes.§.fi.z.C.e.l.penul. z.s̃.e.l.ſpadonẽ.§.ſiquis autẽ. z.C.de excu.uete.l.i.z.ij. Jtem habent hi priuilegiũ:vt filij ſequanť con ditionem matriſ.vt.j̃.ad muni.l.i.in fi.z.j̃.proxi.

[e] Eos circa tu.neduz circa alia munera z hic ſi ſint abiles ad illud arti ficium ad quod ſumpti ſunt exercendũ. vt.j̃.de iure imu.l.ſemp.§.pe. itẽ

caute dicit exteroꝝ:nã secus a tutela collegaꝝ.vt.ff.pr.§.

f Cópelãt.nã ꝓpellũt auctis facultatibꝰ nisi augeãt negociationẽ vt.ff. l.sep.§.negociatio.ꝛ.§.pe. Itẽ no.qđ vocat hic tutelã publicũ munꝰ lz vi deaꝫ ff.ff.e.l.spadonẽ.§.q accepit.solu.vt ibi.accursius.

g Nominati.vt apparet.j.pri.§.ꝛ.§.domini nauiũ. Itẽ sola illa habẽt i munitatẽ que licita sẽ ꝛ sola illa licita sẽ q̃ lege vl' se.con.vel aliqua cõstitutiõe ꝓfirmãt.vt.j.de iure imu. l.semper.§.negociatio.ꝛ.§.pe.ꝛ fin.ꝛ.j.đ colle.illi.l.fi. ꝛ.ff.cꝑ cu.vni.l.in prin.secũdum azo.

h Js q edilitate. i.q ẽ edilis currulus de quo hz mẽtio iſti.de iure na.§.ꝓpone bãt vel edilitate vel eduli tate.i.q habebat curã emẽdi frumẽtũ vel vẽdendũ tẽpore famis ſicut ponit.ff.đ compen.l.ideo:ꝛ iſtud tale officiũ dz munus az.vl' vt ff.e.l.ſed ꝛ reprobari.§. de philoſophis i fi.illiꝰ.§.

i Excuſati.ſũt nõ; tamen a tutela.

k Sane .honorẽ eũ administratione.ſic.j.e.l.adminiſtrãtes i pri. ꝛ.ff.e.l. atlete §.i.ꝛ.§.remittit ꝛ ſic nõ ob. ff.e.l.ſpadonẽ.§.ſcire.

l Vacare. vere dicimus l' ſubaudi placuit.

m Domini vacẽt. ſed ab aliꝭ' muneribꝰ qñq; excuſantur.vt.j.de va.mu. l.hi q ꝛ cõcordat.j.de iuſ imuꝰ. l.ſeper.§.imunitati ꝛ.§.imunitati ꝛ.§.diuꝰ.ꝛ.§.lz.

n Inquilini.'caſtroꝝ.i.caſtelloꝝ quaſi aliũde veniẽſ nõ teneãt ibi ad munera i diferẽter:ñ ãt dicas caſtrorum principis: qz tũc nõ i quilini:ſz milites dicerent ẓidẽ i illis habes.j.e.l. pp magiſtratũ .§.i.ꝛ fa.ff.e.§. illienſibꝰ cũ ſuis cõcor.ꝛ.ff. de tutelis.l.etiam non.

o b Ello amiſſi. ſiue imꝑtãte ſiue emãcipati

p Excuſationem ꝓſũt.qz videt ꝓ gloriã viuere vt inſti.e.§.ſed q i bello. Itẽ ad alia munera vitãda.vt.j.đ vac.mu.l.ij.§.muneris.ꝛ.l. fi.itẽ ml'r nõ poſſit adoptare vt iſti.đ adop.§. femine.

q Illud ꝛmittit.vt ꝛ.j. e.l.pp.§.lz.ꝛ.j.eo.l.fi.i fi.ꝛ.ff.eo.l.nõ ſolum.ꝛ.q teſtamento.ꝛ. l.ſed 'in hoc aꝰ' icipit idẽ vl'pi.§.ſũt ꝛ alij. ꝛ.C.e.l.ij.ꝛ qui pe.tu.l.neq; ꝛ facit ad hoc.ff.de te.tu .l. quero. ꝛ. ff. de tuto.ꝛ cur.da ab his.l.pupillo.

r Js pupillũ.expedire.concordat.ff.de teſta.tu.l.idẽ fiet i fi.ꝛ.C.e.l.bumanitatis.ꝛ.j.l.prima.

s p Ropter.nõ pot.ſz nec hodie licet debitũ amittet.az.ꝓ accipe pꝰ tutelã aſſũptã ſine ꝓteſtatione debiti.ab initio ergo aut ꝓteſtet ꝛ ñ admittit ad tutelã:aut nõ ꝛ ẽ tutor ꝛ pdit debitũ:ſz.h.dixit ipſo iure nõ tenere dationem hodie:ꝛ non remanet tutor ꝛ ſic corrigitur ſm eum qui hic dic per auten. vt hi qui ob.ſe.per ha.§.i.colꝰ.vi.ꝛ fa.ff.l.proxi.ꝛ.C.e.l.ſi vt allegãs.ꝛ.C.de admi.tu.l.cum quidã.ꝛ.ff.de te.tu.l.idem ſiz.

t Cõtroỽſia. vt.ꝛ iſti.e.§.itẽ pp. Itẽ ſi erat qõ ſtatꝰ.vt.ff.e.l.atlete.§.ãpliꝰ.

u Qui ſi ñ ꝓbauerit tũ bñ oẽs coꝝ iudice nominauit ꝛ ſic ñ ob.ff.e.l.ſcire.§.ſcire.vel loqt ibi qũ pꝰ tpa ſtatuta volebat q̃ omiſerat nominare l' ꝓbare ꝛ tũc nõ lz ei:ſecꝰ ſi itra tpa vt hic habes. az.itẽ ar.ff.de iudi.l. ſed ꝛ ſi ſuſcepit:ſz ibi dilatoria hic perẽptoria.itẽ fa.j.de ex.l.nemo ꝛ iſti.e.§. q ãt.

x Licet datꝰ.ſimplr ꝛ dic datꝰ a iudice vl' teſtatore ſed ſi õtermineꝫ ꝓmoniũ ad qꝫ deꝫ refert deꝫ a iudice vl' a teſtatore.vt no.ff.e.l.nõ ſolum.§.ꝛ qui teſtamento ꝛ.§.diuus.

y Datus eſt.f.ſecundario.nam principaliꝫ perſone:vel dic datur .i.dari vz vt.ff.de te.tu.l.quia ꝛ inſti.e.§.datus ꝛ qui da.tu.poſ.§.certe.

z Lapidez.i.miliarium.ſic po.ff.đ of.ꝑ.vr.l.i.§.i iitio ꝛ iſti.e.§.q ãt.

a Nec ſenatores.qui poſſunt dari filijs alioꝝ ſenatoꝝ vl' iſtriorũ dignitatis vt.ff.e.l.ſpadonem.§.ſcire.

b Dat' tutor hic ſt̃ ꝺ.C.qui pe.tu.l.cũ iure ꝛ.ff. de te.tu.l.idẽ fiet ꝛ iſti.de cura.§.iterdũ.ſo ibi ſufficiebat prius hic nõ.vel dic hic ſpeciale vt ꝛ alias no.C.i q.ca.tu.ha.l. pp. Itẽ fa.j.de cẽſi.l.forma.ꝛ de v.ſi.l. pupillus.§. territorium.

c Sometre. meſuratores terraꝝ vt baldoneus.

d Donec cura.ſic i iſti.e.§. Itẽ diuꝰ.ꝛ. C. e.l.exactores.

e p Ropter.ñ habere.al' ẽ hre ſiue nõ: ꝛ tũc dic qđ iã cepat adminiſtrat: al' ñ haberet excuſationẽ.vt ff.e.l.nõ tñ.§.vacare alij habẽt nõ habere ꝛ tũc ñ iceperat: vel dic etiã ſi cepat ñ hz magiſtratꝰ municipij lz.aliđ ſit i magiſtratu.ciuitatis. vt.ff.e.l. atlete.§.remittũt ſed ar.ꝺ figs cau.l.ij.§.ſi quis municipalis.

f Si i caſtris. miles fuit datus tutor a iudice ſub quo erat ſi lio ꝓmilitõis tenet datio rõe dãtis qz iuriſdictionẽ habebat i iſtum ꝛ rõe dati vt ar.ff.e.l.ñ;tñ.§.ſi.cuz ſil'ibꝰ.ꝛ dans ꝛ datꝰ merebãt ſtipendia i caſtris.ſi ãt ab alio ñ iudice ſuo ꝛ alij eſſet datꝰ nõ teneret rõne dãtis nec rõe dati ẽt ſi velit miles neq; hz neceſſe ſe excuſare ſz ipſo iure nõ tenet datio vt iſti. e.§.idẽ ꝛ.i milite ꝛ ita ipropꝛie hic dicit ex cauſa.vt

g Dz al' iſti.e.§.pe.

h n Equaq̃ ꝓ.abla tũ.pot.ñ. ꝓpõre excuſationez ſi quã hz qđ alij nõ lz.vt.ff.e.l. libertũ i fi.ꝛ fa. ff.de tut.ꝛ cura.da ab his l.libertus. ꝛ.C.e.l.libertos.

i Fere hoc iõ dicit pp ea q̃.no.ff.de i iuſ vocã.l.is.quoq;.

i Exceptio.itẽ ad ſucceſſionẽ venit ꝛ ẽt ꝺ tab.petit.vt.j.de bo.lib. l.qui ex cauſa fideicõ.C.de bono.poſ.contra ta.li.l.i.

k c Excuſare.ꝑ libellos.i.ꝑ ſniaz iter abſẽtes latã. vt.j.đ re iudi. đ vno quoq; vel.i.ꝑ iudices delegatos ꝛ ita hic cã ꝺlegari nõ pot ſic ponit.ff.đ of.ꝓcon.l.nec qcq̃.§.i. vel dic.i.ꝑ ꝓcuratores ꝛ tẽ ẽ ſic.C.đ his q ue.eta.im.l.ij. ꝛ.j.đ acq.hz.l.paulꝰ ſz ꝺ.ff.de admi.tu. l.ita aũt.§.geſſiſſe: vel dic nõ ꝑ libellos directos ꝑ nũtiũ vel ꝑ ꝓcuratorẽ ad iudicẽ ꝛ ſm hoc ẽ ꝺ.ff.e.l.ſcire.§.pot ãt ſz nõ ob.qz ibi dicit qz veniẽs ipſemet ad iudicẽ offeret libellũ excuſationẽ ꝓtinẽtez vel dic.i.ñ ſufficeret dar libellũ niſi ꝓbet q̃ ibi ꝓtinẽt ſic exponimꝰ C.đ ꝑ.mio.l.minoꝝ; vel pot dici qđ ꝑ gñalẽ ꝓcuratorẽ nõ pot: per ſpecialẽ ſic.vt.ff.đ mi.l.illud.§.ſi talis:ſz tũc ẽ ar.ꝺ.ff, đ admi tu.l.ſi duo ꝛ fa.ff.đ adop.l.pꝰ morẽ.§.fi.ſz ar.ꝺ.j.de ma.vin.l.ẽt.§.abſẽs.

l c Enſoꝛs.al' cẽſoꝛs.ſz meſoꝛs i libro dñi q ſt̃ i ciuitate ro.ſecꝰ forte ſi i ꝓuincia.vt.j.de vac.mu.l.his honeribꝰ.§.corpꝰ ꝛ intellige meſores.i.q bñt curã metiẽdi:l' meſurãdi frumẽtũ. ꝓponũt n.q̃q; adhoc vel tpe edilitat̃ vl' tpe expeditiõis vl' ſili đ cã. vt.ff.đ cõpen.l.ob negociũ ꝛ dixi.ff.e.l.ſed ꝛ reprobari.§. de philoſophis i fi.§.ꝛ facit ad hoc.ff.co.l.geometre.i.Rñ.ꝛ.C.e.l.exactores.

m Egatarius.datus in teſtamento tutor.

n Rogat⁹ sed vbi nō eēt rogatus restituere alij remaneret apō pupillū.vt.C.ō leg.l.pe.ī fi.ʒ ī eo qui dixit falsum ꝛ succubuit ꝺatur fisco.vt.C.de his qui.vt indig.l.aliam.

o Nec obtinuit.i.succubuit.ꝛ p̄ria sniaʒ reportauit.vt.s. de inof. test.l.papi.§.meminisse:ꝛ.d.l.aliā ꝛ fa.s.de te.tu.l.qui tutelā ī prin.ꝛ j.l. prima.§.i.ꝛ j. si quis ali.te.pro.l.i.§. si dñs.ꝛ j.de bo.libe. l.ī seruitute.§.siquis ꝛ j.de con.ta.l.iij.

p Utor añ diez. i. ante q̄ decerneret eēt tutor an nō ꝓpeteret ei excusatio vl̄ nō aʒ.ꝛ facit s.de tut.om.iu.l.cū q̄daʒ ꝛ ō iudi.l.si qs post q̄ ʒ ar.p̄.s.siquis cau. l.q ām.ꝛ.s.eo.l spadone.§.si aūt.ꝛ.l.nō tm̄ §.vacare. ꝛ j. de mu. ꝛ bo.l.his oneribꝰ.§. auct̄.ꝛ.l.p̄tor.§.si pꝰ.

q Que tutoribꝰ. remunerande. non ita si alias relictur⁹ erat nil exp̄ssit se velle dare ēt si tutelā ñ administraret. vt.j. e.l. ne seniꝰ.§.fi.ꝛ.l.se. idē si ñ remāsit p eū quo minus esset tutor.vt de leg.ij.l. cū filijs.§. vartjs:ꝛ.C.de lega.l. armate.ꝛ.l. si legatari⁹.ꝛ.s.e.l. pr.ꝛ. s.ō test.tu.l.qui tutelam ꝛ j.ō lega.i. l.etiam.

r Judiciū puta ilsti tutionē de se factā ī media hereditate sic j.e.l. amicissimos.ij. R°.ꝛ sic no.de tanq̄ qō dixi.s.de adop.l. si pr̄.§.q duos ꝛ facit s.q.pe.tu.l.fi.§.fi.

s Tutorē.ad tp̄s hic ad tp̄s fʒ in.l.se.iperpetuū vñ hic ñ excusaſ: fʒ curatō daſ:ibi excusaſ ꝛ daſ aliꝰ tutō a iudice.vt.s.ō tetu.l. si qs sub cō.§.i.

t Plane tutor. iā ꝓstitutus.i. q iā erat creatꝰ tutor añq̄ daret ī exiliū:vl̄ posset itelligi in exilio existēs datus est tutor.b.

u Datus sit.s.in exilium.

x Facilius.i. facile q.d.si se non excusat nūqd debet ꝓtutorē q domi remāsit de suspecto accusare:dicit qō nō tum qr ignorat eū male gerere tū qr nō pōt:alioquin aliō esset.vt.C.de diui.tu.l.ij.sed nūqd potuit per ꝓcuratorē:vt.s.de mi:l. papi.exuli: R°. reliqd ſʒ mortuꝰē.vt.s ex quibꝰ ca.ma.l. nec nō:vel vt:veriꝰ dicā nō pōt fieri hec accusatio suspecti p ꝓcuratorem qa cā quodāmodo ē criminalis ꝛ ifamie sed ad ōfendēdū qñq̄ ꝓceditur alicui habere ꝓcuratorē.vt.s.de ꝓcurato.l.non solū.§. fi.alij quod hoc casu non erat tutor ille qui erat i exilium datus ꝛ ꝓtutorē expo nūt .i. tutorē vel est forte vel mater:vl̄ aganatus cui parcitur i hereditate ipuberis quam alias perderet.vt.C.de admi.tu.l.fi.

a Arisperitos.excusandos.vt ꝛ.C.e.l.fi.ꝛ.s.de mi.l. verum.§. ex facto.ꝛ.s.l.geometre:

b Nō haberet.q.d.nescimus q̄tum tenebit eū.nā sine licentia recedere non debet.vt.C.de decu.l.si quis: ꝛ ita nō curator sed tutor ei dabitur ista perpetuo excusato.

c Cum oriundus.s.pupillus.

d Preſidis.iō de vtroq̄ quia alter in alteris p̄sidatu ñ posset dare.ut nō.s.e.l.nō solū.§.ꝛ qui testamento ꝛ fa.s.e.l.pp.§.licet.

e Non videri.hoc prodest scire pp id q̄ habes.s.e.l.iij.§.amplius.

f Non viderēt.ar.p̄.j.de testa.mili.l.si certa ꝛ.§.iulianus.

g Qui priuilegiū.fratris.sub. etiā si ci patre.vt.j. co.l.amicissimos.§.fi. ꝛ facit.C.eo.l.voluntarie:secus in liberto .vt.C.eo.l.libertos.

tutela:legatū ꝓpter fidecicōmissari um ꝓsequit cui silis ē q ō falso egit nec obtinuit°. p Apinia.

h Utor petit⁹ añ ōcreti diem[p] si aliq̄ō ꝓilegiū q̄rit r̄cte petitōez institutā excludere nō poterit. Que tutoribꝰ remunerāde⁹ fidei cā testō parentis relinquūt post excusationem ab heredibꝰ extraneis quoqʒ retineri placuit:q̄ nō hēbit locū in persona filij quem pater impuberi fratri coheredem ꝛ tutorē dedit:cū iudiciū[r] p̄ris ut filiꝰ ñ ut tutor ꝓmeruit. Tutorē ad tp̄s[s] exulaſ iussū excusari nō oʒ:sed p tp̄s exilij cura tor ī locū ipsiꝰ dʒ dari. m Arcel.

i Aē fi ī exiliū datꝰ sit tutor[t] potest se excusare:si ī ꝓpetuū datus sit[v]:facliꝰ[x] āt exulis ignorātia qui cōtutorē suspectū facere nō potuerit veniam hēbit. p Apinia.

k Aris̄pitos qui tutelā gerer̄ ceperūt ī ꝓsiliū p̄incipū assumptos optimi maximiq̄ p̄incipes nostri cōstituere excusandos[a]: qñ circa latꝰ eorū agerēt ꝛ bonor ōlatꝰ finem certi tp̄is ac loci nō hēret[b].

l Cū oriūdus[c] ex ꝓuincia rome domiciliū hēret eiusdē curator ōcreto p̄sidis[d] ac p̄toris ꝓstitutꝰ rerꝫ administratōʒ utrobiq̄ suscepit: placuit euʒ duas curatōes admīstrare nō videri[e]:q̄ videlicʒ vniꝰ duo p̄imōia ñ uideret[f]. Qui priuilegio subnixꝰ est fr̄is[g] curatōem suscipere ñ cogit. Prōnꝰ ipuberi liberto quosdā ex libertis tutōes aut curatores testō ōdit:q̄ʒuis eos idōneos eē ꝓstat:nihilominus iure publico potest excusari[b] ne ōcreto[i] ꝓfirmēt.

m Is qui[k] tres tutelas administrabat[l] duobꝰ pupillis diuersis ōcretis tutor datꝰ est q potuit excusari: ꝛ plusq̄ cās excusatōis allegaʒ vnꝰ ex pupill' quor iā tutelā admīstrabat ōcessit: vbi[m] ōsijt cōpetere ei excusatio:statiʒ tenuit eū[n] p̄ius ōcretū q̄si ī loco tertie tutele q̄rta subrogāda:nā ipo iure tutor ē:ꝛ anteq̄ excuſet. Po

tuit ergo a tutela[o] ei qui nunc quarto loco[p] iuenitur excusari:sed cum non sit excusatꝰ necessario subeundū est onus illiꝰ quoqʒ tutele: nec me mouet[p] q̄ dicat aliquis hoc nō exigi an administret[q] tutela.hoc.n. eo pertinet[r] ne sit finita administratō ceterū si periculū sustineat cessationis[r] puto ei iputādam[e] quoqʒ eam tutelā. Jdē euenire pōt[e] si duobꝰ testis cū hērʒ tres tutelas tutor datus ē ubi nō apertarū tabularꝫ tp̄s inspici debebit:si q̄rat[f] que prior ō lata sit tutela.sed adite hereditatis[s] uel cōditōis exīntis. Illa quoqʒ[t] erit differētia tutelarꝫ de quibꝰ diximus[r] si tertia ꝛ q̄rta[v] sit delata: lʒ in quarta p̄ius ōtēt⁹ sit[3]:q̄ huius .i. quarte ex quo iussus[a] ē admīstrare illi⁹[b] ex quo[c] datꝰ est piculū sustinet. Euʒ[d] qui pupilluʒ[e] bonis p̄ris abstinuerat detinēdum ī quarta tutela exīstimauī quasi ōposita illa:cetex[f] putarē recte facturū p̄torez si etiā unā tutelā sufficere credideritꝰ:si taʒ diffusa ꝛ negociosa sit vt ꝓ plūb⁹ cedat:neq̄ igit[b] fratres cōsortes pluriū loco būdi sunt:nʒ nō fratres si idē p̄imoniū habēt ꝛ rō admīstratōis pariter reddēda sit ꝛ ex diuerso fratrū diuiso p̄imōio due tutele sint: nō.n. ut dixi numerus pupillorū sed difficultas rōuʒ ꝓficiēdaꝫ ꝛ r̄ddēdarū ꝓsiderāda ē.

n Esennius apolina[i] Dem. ris iulio paulo[l] salutē.mr̄ filiū suū pupillum vel quiuis aliꝰ extraneꝰ extraneū eque pupillū scripsit beredeʒ ꝛ ticio legatū ōdit: eidēq̄ʒ pupillo eum tutorem ascripsit: ticius confirmatus[k] excusauit se a tutela : quero an legatum amittat : et quidem si in testamento tutor non sit scriptus:legatum tamen accepe rit:daruſque[l] a p̄tore tutor excuset se:an eque repellēdus sit a legato:ꝛ an aliquid interſit si a patre ul' emancipato pupillo tutor datus sit uel puberi curator : respō.qui[m] nō iure datus sit uel curator uel tutor

p Certia ꝛ q̄ rta alicui bīti duaſ ōlata ē ttia ꝛ q̄ rta.

z Betēr⁹ at.qr ñ excusauit se añ rpa ꝓstituta:ꝛ sic forte iussꝰ ē admīstraſ.

a Jussus.i.ex quo lapsū ē tp̄s excusatiōis qr ī ea hēbat excusationē quā ꝓsequi potuit vt no.s.de admi.tu.l.qdā.§.ex quo.

b Illiꝰ.s.ttie.

c Ex quo datꝰ.i.ex quo scit se datū vt.C.ō admi.tu.l.ʒsi scisses.i.ñ expectaſ.l.dieb⁹ cū nullā hret excusatiōez ꝛ plene nō.s. de admi. tu.l.i.ī p̄i.ꝛ l.ita ām.§.fi.ꝛ.l.q iussus ꝛ.l.tu.l' cu.ꝛ sic nō ē p̄ .C.e.l. quinquaginta.

d Cū.qdā nō hīt hic.§.sed hīt ꝛ eum ꝛē.sed melius est cū.§.

e Qui pupillū.ꝛ ita ñ hʒ nisi duas.

f Cetex.ꝓ certe l' dixi a quarta excusādū sʒ certe imo ꝛ a fa qñq̄ vt hic.§.s.eo.l nō tm̄ ꝛ quandoq̄ʒ nec a quarta vt.s.e.l.spadonē.ꝛ.est auten.ꝛ instī.e.§.itē tria onera.

g Crediderit.accipe vt p̄o pluribus cedat.

h Neq̄ʒ igitur.fecit.s.l.tria.ꝛ.l.diximus.§.fi.

i Esennius.paulo salutem ꝛ questionem hanc.

k Cōfirmatus.i.dum deberet confirmari: vel.i.confirmandus quia non valuit datio.vt.j.de ꝓfir.tu.l.i.ꝛ.ij.ꝛ de te.tu.l.pater.

l Datꝰ.i.dādus.ꝛ hic casus soluit.j.in.l.ex his.

m Rñ.q sub.ille.z Resp on.ad proximum.
n Confirmat⁹.i.cõfirmãdus.z facit ad hanc.l.z sequẽtes q̃ ꝓtinuãt cuz ista.§.de te.tu.l.q tutelã i prin.z.C.de le.tu.l.ab administratione.z.l.pe.z j.de his qui:vt idig.l.v.§.amittere z.§.eo.l.legatari⁹.z.l. tutor.§.i.z. j.de le.ij.l.cum filius.§.nõ iure z de le.i.l.etiam.
o Judiciuz. z iõ qz si ipse defũctus pfecte dedisse vr
p Dẽ matris.nũc.R°.ad primam.
q Simil'.nunc ad fam.nã de mre z de extraneo z de patre quesiuit.
r Dedit.i.fliquit. vt.j.ti. i.l.i.in fi.
s Qr cũ hic corrigẽ.j.l.p ri. que huic continuatur.
t Et his.q̃ dixit i.l. ne seniys.ibi nã z ꝓtor zc.z.fa.§.ỏ his.q.vt idi.l. i.§.amittere.
u Pretor tm̃ non pater.
r Nam.non tenet ỹ iudi cium nam zc.
q Quid autem.nõ excu sauerit legatari⁹ dat⁹ tutor a testatore.
z Ceteri tutoꝛis.secũdati.
a Nõ potuisset.vt.z.C.de admi.tu.l. zfi.scisset: vñ vi debaꝛ non esse a legato re pellendus.
b Sed hoc.s.q̃ põt ꝓueni ri i subsidiũ nõ ẽ querẽduz vt.s.nõ admitaꝛ ad legatũ immo perdit vt subijcit.
c Judicio prꝛis.s.legato re licto sibi in iudicio prꝛis.
d Remouendus.ita male gerit alias remotus.
e Adicisiõs.i.prꝛs so lẽt dare fideles ami cos tutoꝛes filijs suis z ẽt legata eis relinquunt.
f Substitut⁹.i hereditate.
g Suscepisse.zsi excuz se a tutela quo substitutio eua nescat.
h Repellẽdũ.si excusat se a tutela.
i Sũmouẽdũ. remouetur a legato sed ñ a substitutio ne.vt.§.e.l.tutoꝛ petit⁹.§.i.
k Finiret.sic.§.de vsuf.l. ticio.
l Luci⁹. deꝛ.i.dari petaꝛ.
m Ati possit.i.se excusaꝛ qz tres hz libertos rome. vt isti.e.i prꝛ.z ẽ ar.l.isti⁹ q̃ hz pꝛ nãciscaꝛ legitimaz tu telã ipuberis filij emãcipa ti vt isti.de legi.pa.tu.ñ idẽ fit i cura.ar.ỹ i auteꝛ.vt hi. qui ob.§.i. coll'.vi.vex hic loqtur eo casu cũ excusati onẽ habeat iustaz: vnde vi deret eum alias vocari ad legitimã eius curã sicut tu telam.
n Ꝛperauerit.sic.C.de lib.cã.l.cũ affirmes.z.j. de hr̃.instit.l.quedam.§.pe.
q Si testõ tres libe ros i ciuitate roma na vt.illi.e. i prꝛ.z hec erit bona z vera ratio.
q Datũ.hec falsa z nõ bõa in hoc cãu:nã quia tutoꝛẽ habẽti tutoꝛ dari nõ potest a iudice qz legitima p̃cedit datiuã.vt. C.q da.tuto. pos.l.si sꝛoꝛis:nisi in casu.vt.§.de te.tu.l.siqs sub ꝓdi.videbaꝛ allegatio hec valida sed hic erat dat⁹ i testõ z dic solẽni vel ẽt nõ solẽni.
s Excusatio.qz ipso iure nulla sit datio:igit nõ habes necesse te excusare vt.C.qui da.tn pos.l.si sꝛoꝛis z.§.e.l.scire oz.§.hic de his.
t Dronũciatiõis.qz flm̃ ỏ pꝛue allegauit z sic ñ tenet ipso iuꝛ vt isti.e.§. fi.l'qz sub ꝓdi.falsa:si ãt eẽt va:tũc lata teneꝛt.vt.j.qñ ap.fit.l.i.§. biduũ.
a patre cõfirmatus" a pretore excu satõis bñficio vti maluit: repellen dus ẽ a legato:idqz z sceuole nr̃o placuit.nã z pretor qui eũ ꝓfirmat tutorẽ defũcti sequit iudiciũ° idez⁹ in mr̃is testõ dicẽdũ est:si'is⁹ ẽ mr̃i quis extrane⁹ qui pupillũ hr̃dẽ in stituit:eiqz z in tutore dãdo,pspice re voluit quales sunt alũni nr̃i. Re cte ergo placuit eum qui recusat id onus qỏ testator reliquit ab eo qỏ petit qỏ idẽ dedit' repelli ỏbere.
Nõ semp tm̃ existimo eũ qui on⁹ tutele recusauit repellenduz a lega to:sed ita demũ si legatũ ei iõ ascri ptum appareat:q̃ eidẽ tutelã filio rum iiunxit:nõ qỏ alioqn daturus esset ẽt sine tutela. Id apparere po tuit:si posueris testõ legatum ascri ptum:codicillis vo postea factis tu torem datũ:i hoc .n. legato põt di ci nõ ideo ei relictũ:qz eum° tutorẽ eẽ uoluerit testator.
Sed hec nimiũ scrupulosa sũt: nec admittenda nisi euidẽter pater expresserit velle se dare etiã si tute lã nõ administrauerit:semp.n.lega tũ aut accidit aut sequit tutelam.
Ex his' apparet ñ eẽ
his simile quẽ pretor' tutorez ỏderit cũ possz uti immunitate:hic eniz nihil cõtra iudiciũ fecit testato ris:nam ille' qui non ỏderit tutorẽ eũ noluisse tutelam administrare fi lij dicere non possumus.
Quid aũt' si se nõ excusauerit' zsz admistrare uoluerit: contẽ dẽt q̃ ceteri⁵ idonei essent:z hic po terit cõueniri:si ab illis res ꝑuari ñ potuisseꝛ":sz hoc' nõ q̃rẽdũ ẽ sz cõ tumacia puniẽda est ei⁹ qui quodã mõ se excusauit:multo magis quis dicere ỏbebit idignũ iudicio prꝛis' q ut suspect⁹ remouẽd⁹ᵈ ẽ a tutela.
Adicissimos' quidẽ z fideliſ simos parẽtes liberis tutões eligere solere:z iõ ad suscipiẽdum onus tutele etiã honore legati eos psequi:sz cũ ,pponatur is de quo queritur in testamẽto legatũ meru isse:z idẽ pupillo substitut⁹ᶠ :non ẽ ỽisile hũc ỏmũ testatorẽ substituer uoluisse si z tutelaz suscepisseꝛ⁸:z iõ eum de quo q̃ritur a legato quidẽ si adhuc viueret pupillus repellen duz' fuisse:a substitutiõe aũt nõ eẽ
u Itẽ quero.dixit q̃ remanet tutor:sed an teneaꝛ tutele si nõ gessit distinguitur vt subijcit errore vel malitia.
r Utilis.q̃ solet dari i eũ q ñ gessit.vt.§.ỏ admi.tu.l.tutoꝛs.§ i eũ.
q Quinquagita.hi currũt ex quo sciũt se tutorẽ. vt.C.e.l:qnqua ginta:z ꝓditio extitit si sub ꝓdi.ẽ datus z adita sit hereditas si i testõ sit datus.vt j.e.l.pe.§.procedit z fa.j.de ꝓdi.z demõ. l.si in diem.
z Cõtestãdas.i.pro testãdas z ,pponen das coraz iudice.vt §.e.l.scir.§.oz:nec.n. ẽ aduersariuſ forte q̃ resistat.
a Ex die nomiatio nis.sz si isti ꝓtiue cur runt ex die nomina tiõis z ponas eũ sci re post quattuoꝛ mẽ ses se tutorẽ ergo pri us pscribitur cogni tiõi q̃ ,ppositioni z sic ,ponet:z non co gnoscet:sed subaudi hic nominationis z cognitiõis ſm azo. alij dñt vt nõ minus sit.l die⁹ ar .§.e.l.sci re.§.aliud :alij q̃ me ro iuꝛ stati carrat: sz postea restituatur ex clausula gñalis. §.q ex ca.ma.l.i.in fi. Jq no.hic speciale ỹ.l.p perãdum z ỹ ãt.q se mel que ẽ.C. quomo z qñ iudex.
I Jcũ ipse. ỹdi ctiõis.vt. qz iudex ỏ dit alteri parti dila tionẽ quã sit quattu oꝛ menses.
c Liberet.in quat tuoꝛ mẽses z ẽ sic.§. ỏ mi.l.int.z.C.ỏ tẽp. i ite.resti.pe.l.petẽde z ar.C.de inof.testa. l.ỹ maioꝛes.
d Recte ,pbari.ẽt p⁹ quattuoꝛ mẽses.i. adhuc poterit se ex cusare vltra tps sta tutum superioꝛi.
a Post suspectã cecus vtroqz lumie:alʼ sec⁹.vt.C.e. l.ff. Jỏ dic oia q̃ no. ỏ au.tu.z cu.l.etiam si tutoꝛ. itẽ dic q̃ hic acciderat Itẽ no.p⁹ susceptã qz si a prꝛ.es set cec⁹ lʼ filius nõ fuiſ set dat⁹.vt.§.ỏ tut.l. i.§.p.z.§.fi.z fa §.de auc.prꝛf.l.ẽt si tutoꝛ z.§. de posthu.l.i.§. casum.
b Furiosus. hic ẽ ỹ §.e.l.non solũ.§.siqs ita egrot⁹ z.l.sz i hoc alʼ icipit iỏ vlꝛi.§.fu roꝛ vbi ñ ỏponit oio sz daʼ curatoꝛ. so.hic ppetuo furiosus ibi nõ ar.i.e.l.sz i hoc i prin. z.§.e.l.tutoꝛ pe.§.fi.z l.se.vel ſm alios hic depõit co mõ vt deʼ curatoꝛ. Itẽ adde hic qỏ nõ.§.de mi.l.vex.§.ex facto. Jtẽ fa.isti.e.§.pe.z.C.q morbo.l.vnica.
c Valitudinari⁹.ppetua valitudie.alʼ sec⁹.vt.§.e.l.sz i hoc i princi.
d Dauptas.hic dic.vt.§.l.pauptas.z.§.e.l.atlete.§. mediocritas.
e Dministrãtes.codicillos.i.sine collatiõe dignitatis que con sueuit dari p codicillos vt instī. qui.mo.ius pa. po.§.filiuſſa.
f Tempoze administrationis.non vltra vt supza.e.l.atlete.§.gen tium prefidatus.

III

g Prefecturã.vel fisci.vt ĩsti.e.§.item diuus.
b Eor.statutũ numerũ ñ alit vt.j.e.l.fi.t.s.e.l.si duas.§.minuere.
i Profecturis.dũ tñ iam se preparauerit ad ꝓficiscendũ.vt .s. q ex ca.ma.l.q mittunt.§.fil'r aliogn ꝺ.s.e.l.pp magistratuũ in prin.az
k Non deponũt.quia secus ẽ ĩ his qui reipu.ca.absunt vt ĩsti.e.§. it qui rei t sic hoc ar. q hic facit fal sificat ibi t in eo q dignita tẽ senatoriam adipi scitur.vt.s.eaꝺ.l.spa donẽ.§.si ãt quis t ĩ alijs. vt.no.s.eo.l.sz in hoc:alias incipit tꝺ vl'pi.§.sit t alij.ac.
l Qui corporis. ex cusat vt.s.e.l.nõ tñ §.eos t fa.C.e.l.p.t s.e.l.ñ tñ.§.eos qui.
m Spalit .vt pisto rib9 vrbicis vt.j.e.l. .i.§.i.
n Plane.miliari uz. sic.s.eo.l. ꝓpter.§.licet.
o Ibert9.non ex cusat nisi solus agat. vt. C.e.l. nemo senatoꝝ:sed nõ inue nio nisi ĩ ipso senato re:vñ forte aliud ĩ fi lijs eorũ t libertis vxoris senatoris vt eo.l.spadonẽ.§.liber ti.t.j .l.pri.ĩ fi.t fac s.eo.l.libtũ p totũ.
p Iam ex onera tione debeat. vt.s.e.l.i.§. libtin9 t fa.C.e.l. excusatiõis.
p Impetrasset. vt excuset a tutela liber tini:ĩgenuoꝝ autem erit tutor.
q Rescripsit.hꝫ ergo p igenuo vt vitet tu telã liberti t sic est ꝺ s.e.l.libertum.§. sed si ius.so.quo ad pa tronũ t eius filios ñ hꝫ pro ingenuo.quia nõ vitabit tutelaz vt ibi:sed quo ad extra neos sic vt excusetur a tutela libti. vt hic.
r Suo quasi ipse p9 ãnũ loco sui deꝺ cum p9 annũ nõ haberet excusationẽ.
s Loco.fic.s.e.l. si is qui tres.
t Et quis.ipetraue rit, t hic quo ad ex traneoꝝ tutelã hꝫ vt ingenuus vt non ob. s.e.l.libertũ. §. sed si is itẽ priuilegiũ istõ retorquet hic in suaz lesionẽ.nam.t alis ex cusaret se. vt hic. t. C.e.l.nec senatorum t.j.ad muni. l. liber t9.ij.R°.t hic admit tit t sic est ꝺ.C.de le. t consti.l.q fauore. fol.hic ꝓ prõno erat fauor vt libert9 excusaret ab alijs ñ sibi liberto t fa.s.ꝺ iu.ãnu .l.i.
u Jci9.cepit t sic.se excusauit vt ĩsti.e.§.itẽ. fi.reip. t.j.stati dic.
x Et desijt.abesse reipu.cã quia est reuersus.
y Ob absentiã.per annũ ad min9 vl'et plus ſm distinctionẽ tpis quo abfuit.vt.s.e.l.nõ solũ ĩ prin.t.l.sed t milites.§.qñq3.
z Excusari.sed statiz reassumere teneatur vt in veteribus tutelis cõtingit.vt.s.e.l.non solũ.§.annus.t.§.quas deniq3.
a Quid si pauerit.q.d.nũquid,ꝓficit quasi ad nouã vocetur:an ve

qui sũt ĩtra statutũ numeꝝ[b] ꝺ tute la q abñtib9 ul'p fecturis[i] delata ẽ excusant:nã suscepta ãtea nõ ꝺpo nũt[k]
Qui corporis itẽ qui colle gij iure excusant[l] a collegaruz filio rumq3 eorũ tutela nõ excusant ex ceptis bis qb9 boc spãl'r[m] tributũ ẽ
Plane ultra cẽtesimũ. p Au. miliariũ[n] ab urbe filiorũ colle garũ suorũ tutelã suscipe ñ cogũt
Ibert9 senatoris b Ermo. filiorũ ei9 tutelã admistrãs ab alijs tutel'nõ excusat[o]. t Ripho.
Cam ex oneratione diui marci genu9 libtio tutor dat9 excusa ri debeat[p] eandẽ excusatõez cõpete re ẽt ei qui ius ãnulorũ ipetrasset[p]: Impr.nr cuz diuo seuero pre suo rescripsit[q]:ergo si pupillo libertio babẽti ius ãnuloꝝ dat9 sit igenu9 tutor uel curator:cõsequns est ut ex cusatio ei9 ob banc cõditionem di uersitatẽ nõ debeat accipi ac si ante q3 pupillus uel pubes mior ãnis xxv.ius ãnulorũ acciper:luci9 tici9 eiz datus ut igenuus excusat9 fue rit:post ipetratũ bñficiũ dẽuo idẽ tutor curatorue dari poterit exẽplo eo quo placuit t rescriptũ est eum qui tempore quo ĩtra ãnuz erat:ex quo reip.cã abeẽ desierat excusat9 fuit eo prererito ipsuz suo[r] loco[s] da ri posse. t q3uis libertinus qui se natori patrono ꝓcurat excusationẽ ab aliorum tutela habeat:iste tamẽ qui ius ãnulorũz impetrauerit qui in ordinem ingenuorum transit ta li excusatione uti non posset.
Jcius filijs meis quo d Dẽ ad reipub.causa non aberit: tutor esto:gessit tutelã ex testamẽto dela taz, deide reip.causa abesse cepit[v] t desijt[x]. ãte quasi noua tutela nũc ꝺlata excusari ꝺbeat ẽt ob abñtiã[y] reipu.cã:an qz precessit testamẽtũ absentiã ob publicã cãm: t ẽ ab eo iam admistrata tutela:nõ oz euz ex cusari[z] quid si liberos itereat susce perit:aut aliã excusatõez parauit[a]: magis est ut bec una tutela sit: t iõ nec excusatõem ei competere: nec agit[b] tutele ob prius tẽpus posse. sed si ita scriptum ĩ testõ fuerit tici9 tutor esto[c] eum reip.cã:aut ob aliã abierit:tutor ne esto:cũ redierit tu tor esto:quid de excusatiõe aut ob aliaz que post obuenerit dici opor teat uideam9
Procedit aũt alia ro nõ quasi ad antiq̃ redeat: t soluit magis ẽ.tẽ.
b Tutele.sic.s.ti.i.l.tutor.§.si quis:sed ꝺ.j.de tut.t ra.dis.l.si tutor ĩ pri. t.s.ti.i.l.tutor.§.si qs abfuturus vbi dicit agi.so. ibi vtilẽ ꝓcedit hic dire ctam negat vel ſm h.ille itelligũt ſm distĩ.b9.§.t se.sed si ita tẽ.
c Sed si tutor esto.sic.n.ex die t ad diẽ dari põt ĩ testõ.nõ alias vt ĩsti. de satis.tu.circa prin.t.s.ꝺ te.tu.l.si tutor datus.§.i.
d Videam9 sol. erit.j. ibi sed hic ex ipso tẽ.
c Procedit exercere.i.cõ testari.vt.s.e.l.quiquagita
f Adita.vt. t.s.de te.tu.l. si nemo.
g Qz igr nũc redit ad pri cipium legis.
h Sed hic. nunc soluit q̃ q̃siuit.s.ibi:sed si ita ĩ testa mento tẽ.
i Jure.excusationis.ac si habeat liberos tres rome quattuor in italia v.in pro uincijs vt subijcit ẽt ĩ alia glosa.
i Si a pretoꝝ liberoꝝ ſm distĩ.insti.e. in prin.tres ro me quattuor in italia: qui q3 in prouincijs.
k Rome.vel i cotinẽtibus edificijs.s. t sic apparet q̃ latius pz rome vocabuluz q̃ vrbis qz illa muris fini tur vl'claudit:vel termina tur.vt.j.ꝺ ver. sig.l.,secũda t.l.in continẽtibus
l Succurredũ.l'succũbẽdũ
l Obiri.i.fieri l' exerceri.
m Incõmodo.i. si iũgat accedit icõmꝺ pupilli tẽ.l' non iũgat tutele munus eũ icõmodo pupilli tẽ.
n Qui in collegio pi storꝝ.hoc est licitum collegium .vt.s.q̃ cuiusq3 vni l.i.§.i.t sic haberi põt priuilegiũ.vt nõ.s.e.l.non tñ.§.non omnia.
o Tutela.alias tutelis.
p Per semetipsũ. nõ vz facere q̃ p aliũ fac.ar.ꝺ s.ꝺ admi.tu.l.ita aũt.§.gessisse t.l.tres tutoꝛs.§. nõ solũ.
q Numeꝝ nõ alit vt hic. t.s.e.l.si duas.§.minuere.
r Arbici.s.e.l.admistran tes in fin.
s Excusat cũ ꝺtermiatio ne q̃ subijcit q3 hoc gen9 tẽ.
t Nõ habere.fac.s.e.l.illõ vsitatũ.t.l.sed i hoc.§.sunt t alij.t.l.non tantum.§.fi. sed ar.ꝺ.s.de iudi.l. heres absens.§.i. vbi i alia terra gessit quis tutelã:sed dic q̃ noluerat se excusar ibi hic sic.

Vbi pupillus educari uel morari debeat: t de alimẽtis ei prestãdis

a Volet pretor freq̃ntissime adiri[k] ut ꝓstituat ubi filij uel alantur uel morent non tantum in posthumis verũ om nino in pueris[y]: t solz ex persona[z] t ex cõditione[z] t ex tempore[a] statu ere ubi potius alendus sit: t nõnũ q3 a uolũtate patris r̃cedit[b] pretor deniq3[c] cũ quidam testamento suo cauisset:ut filius apud substitutum educaret:Jmperator seuer9 rescri psit pretorem existimari ꝺbere pre sentibus ceteris ꝓpinquis libero rum:id enim agere pretorem oz ut sine ulla maligna suspicione alatur partus t educetur
Quãuis autẽ

a Vbi pupilli educen tur. Rubrica.

t Volet pretor.adi ri a mre vel agna tis pupilli vl'sub stitutis vl'a quo cunq3.
y In pueris scilicet ĝene raliter.
z Ex persona.non vt apꝺ eum qui insidiaretur pudicitie eius.vt.j.eo.l.penultima.
z Ex conditione.cum distinctione sit agnatus vel cognatus vel non vl' vilis persona t male morigerata.
a Et ex tempore. vt consideretur si sit minor triennio:t tunc sit apud matrem.vt.C.de pa.po.l.p. Jtem an eo tempore ille esset pupilo successu rus.vt.j.e.l.prior.t.C.e.l.i.in fi.
b Et non recedit.hic dic.vt.j.l.prox.in.fi.notatur.
c Deniq3.suspitione. qz eũ occideret pp substitutionem sic.C.e.l.i.i fi.t

de nup.l.vidue.

d Coactuꝝ.i.licet pretor nō promittat se coactuꝝ denegātē alimētare: iterdū tamē hoc facit vt subijcit attamē ꝛc.

e Ad facere.vt.C.e.l.i.§.i.

f Certe actiones.s.relictoꝝ exemplo tutoꝝ vt subijcit: l'ex tutela.'vt subijcit:ꝛ.s̄.titu.i.l.tutor vetitus.§.que remunerādi.

g Relictū.ut.aliměta p̄stet.

h Nō denegabit .vt. ꝛ.s̄. ti.i.l.nesenni⁹i fi.ꝛ.l.se.ꝛ.s̄. te.ꝛ.l.qui tutelam.

i Officio iudicis.superi or lex dixit vbi:nunc ex cuius bonis.

k Tutele.i.sup ac.tute.

l Admittere.his modis q sequuntur.

m Modus.pro mō facultatū.nota,p mō facultatuꝝ sūt faciendi sūptus vt hic ꝛ.s̄.l.pror.ꝛ.s̄. d'admi.tu. l.cū plures.§.cū tutor.ꝛ.s̄. de reli.l.si quis sepulchruꝝ §.sūptus ꝛ in auten.vt de ter.sit numerus clericoꝝ i prin.coll'.i.

n Statuit.vt.C.de ali.pu. pres.l.fi.ꝛ.s̄.de ne.ge.l.nesē nius.§.i.

o Decretū. i.factū a p̄tor siue ordinatum.

p Suggessit.s. tutor vel pupillus.

q Omniū.sub.eius quod decretū ē ꝛc.

r Ultra vires. volūtas patris testātis nō semp ſuā da est:ut quando vltra vires in testō decreuit alimēta p̄stāda vt hic.ꝛ.s̄.l.pri. §.i.ꝛ.j.de an.le. l. quintus ꝛ.s̄.de admi.tu.l. quidā de §.pap.ꝛ.s̄.d relig.l.at si qs §.equū.ꝛ.s̄.d te.tu.l. pater ꝛ de p̄fir.tu.l. vtilitatē ꝛ.j. de ope. liber. cerdonē ꝛ.C. ad tre.l.iubem⁹ circa prin. ꝛ.C.argumen.tu.l.i.sed ar. cōtra.C.d iter.ma.l.si i prī.

s Ei.tutori.

t Alis alimētoꝝ.s̄.l.i.i prin.ꝛ.C.de ali. pu. pres.l.fi ꝛ.j.tit.i.l.i.§.ſz si seruus.

u Modū dz.s.p̄tor.ēt mācipia q ē .j.ꝛ hoc dico i decernendo.s.alimenta pupillo:ꝛ per illis mācipijs que pupillo deseruiūt:ꝛ etiam mercedes illorū seruoꝝ ꝛ etiam pupilloꝝ vestes ꝛ tectum vl' aliter ēt mercedes pupilloꝝ.s. pro magistris illoꝝ pupilloꝝ ꝛ etiam vestem ꝛ tectum.

x Redditū.no.§.'bonū q̄ non debet quis omnes fructus:quos ex suis possessionibus vel aliunde habet expendere: sed semp ita facere vt ex redditu alquid supersit.

y Mercedes. dandas nō quā minimas potest vt.s̄. de admi.tu.l.cuꝝ plures.§. cum tutor.

a Sed si.eum qui. quicū qz ille fit.vt.s̄.l.i.in prī.no.

a Debet pretor.

b Cognitionem. inquirēdo quantū habet in bonis pupillus vel adultus.

c Auctor.idest tutor.

d Usuras eius.sic.s̄.d admi.tu.l.tutor q.§.itez solēt

vbi se negat tutor se habeř pecuniam ad alendum pupillum cum in veritate habeat tenetur ad centessimas vsuras.

e Sed ꝛsi nō cōpell'r.sic.s̄.de admi.tuto.l.a tutorib⁹ in fi:

f Decreta idest ordinata.

g Et si forte.augeri.sic.j.de leg.iij.l.fi.§.ff.

p̄fessionē apud eum fuerit cōpre hensum. Idem ad instructionē quoqz pupilloꝝ uel adolescentū pupillarum:vel earū que infra.xx. an.constituta sunt solz ꝺcernere respectu facultatum ꝛ etatis eoꝝ q instruunt:sed si egeni sunt pupilli de suo eos alere tutor non cōpellit sed si forte post decreta aliměta ad egestatem fuerit pupillus pduc⁹ diminui debēr que ꝺcreta sūt quē admodū solent augeri si quid patrimonio accesserit: Julian⁹.

Qui filium heredē instituerat si lie dotis nomine cū in familia nupsisset ducenta legauerat: nec quicqz preterea:ꝛ tutorem ei sem proniū ꝺdit:is a cognatis ꝛ a ꝑpī quis pupille perduct⁹ ad mgrat⁹ iussus est aliměta pupille ꝛ mercedes ut liberalibus artib⁹ instruere tur pupille nomie preceptoribus dare pubes factus pupillus puberi iam facte sorori sue ducēta legati causa soluit. quesitum est an tutele iudicio consequi possit: quo in alimenta pupille ꝛ mercedes a tutore ex tutela prestitum sit. respondi existimo ꝛsi citra magistratuū ꝺcretū tutor sororē pupilli sui aluerit: ꝛ liberalib⁹ artib⁹ instruxerit cū boc aliter ei contingere non possz:nihil eo nomie tutele iudicio pupillo aut substitutis pupilli prestare ꝺbere.

Si discepetur ubi Alpia. morari uel educari pupillum oporteat:causa cognita id presidē statuere oportebit:in cause cognitione uitandi sunt qui pudicicie ipuberis possūt insidiari. Ripb.

Si absens sit tutor:ꝛ alimenta pupillus desideret:siquidē negligētia ꝛ nimia cessatio in administratione tutoris obijciatur:que etiam ex hoc arguatur: quod per absentiam eis deserta ꝺrelictaque sūt pupilli negocia: uocatis affinibus atque amicis tuoris:pretor edicto proposito causa cognita etiam absente tutore:uel emouendum euz qui dignus tali nota uidebitur decernet: vel ad iungendum curatorem: et ita qui datus erit expediet alimenta pupillo:si uero necessaria absentia tutoris et improuisa acciderit forte quod subito ad cognitōnem principalem profectus: nec rei sue prouidere:nec consulere pupillo potuerit: et speratur redire et idoneus sit tutor: nec expediat alium adiungi: et pupillus alimenta de re sua postulet recte constitue tur ab hoc solum re pupilli alimēta expediat.

b Qui filiū. legauerat ꝛ exhere dauit eum vel istitu it saltim in aliquo:al' non valeret testamē tū vt insti.de exher. liber.in prin.

t Preterea.scilicet plus ei legauit.

k Instrueretur. sic forte erat oliz moris mulieres legere grāmaticam.

l Possit. pupillus a tutoꝝ suo dicendo reducendas mihi qđ expendisti de meo i aliměta sororis mee.

m Instruxerit.i. instrui fecerit .ꝛ no.q̄ iussus iudicis facit q̄ iste expense nō repetantur vel expēse paruitas: vl' antiquitas ante calfurniam q̄ mulieres poterāt adiscere grāmaticaz defendit hac.l.vt isti sūpt⁹ nō repetātur.

n Hoc.i. aliūde. nō poterat.ali vl' hoc.i. scientia liberalis nō poterat sine magris adisci. vt ꝛ. C. de ali pu.pres.l.fi.ꝛ no. hic ar.q̄ frater tenetur alere fratrem inopez vt no.C.d alen.liber l.pe.ꝛ fa.j.ti.i.l.i.§.ſz nonnullos .ꝛ.s̄.d admi.tu. l. cum plures §.tutor.

o Si discepetur presidem.s̄.l.i. in prin.ꝛ.C.e.l.i.

p Impuberis.matris. vl' femine.q̄ eēt si ad impudica uitā eos induceret.

q Si absens.amicis no. vocandos amicos absentē cum aliquid debet fieri in eius preiudicium.sic.s̄.ex qui. caumaiori.l.ergo.

r Constituetur . curatoꝝ.ꝛ est argumentum ad.l. istam.s̄.de suspec.tu.l.iij.§.tutō quin.ꝛ.l.impuberib⁹ §.fi.itez no.q̄ prima l.huius ti.ꝛ.l.p.respiciunt primā partez R° scilicz vbi morari ꝛ educari debeat pupillus alie.l.respicitur vltimam. s.de alimentis pupillo p̄standis . istud semp teneas q̄ si est minō triēnio apud matrez si viuit est nutriēdus ꝛ ab ea alendus. vt C .d pa.po.l.pe.item no.q̄ ti.iste loquitur cum mortuo p̄ctatur vbi educari

debeat ꝛ morari: ꝛ a quo ali ꝛ ꝙtum alimentorum nomine prestari ꝛ ex cuius bonis. itē no. cum dicī pupillum qui est impubes: ꝛ est sui iuris mortc patris vel emancipationis: vt. j. de. v. si. l. pupillus ī prin. si aūt pater viuit vbi tūc debeat morari ꝛ educari ꝛ ex cuius bonis habes. C. diuor. sa. apud quē li. l. i. ꝛ autem ibi posita que ē vt li. ma. ꝛ auie. §. illud accursius:

f Pupilli. no. ñ dic̄ tutore. vt. s̄. eo. l. ius. §. sed si egeni: ꝛ sc̄m hoc etiam itellige. l. illam ipuberibus. s̄. t. ij. q̄ lz mittatur in bo. pos vel tutore alter tamen de suo vt hoc dicit.

t De tute. ꝛ ra. dis. i. de ac. tute

De tri bus actionibus tractat hic. t. prio de ac. tut. directa qñ nascit ꝛ quiḍ finita tu. vt. j. e. l. nisi ꝛ qd in ea veniret dic̄ hic. t. sed de ꝺria ac. tut. tractaf. j. ti. l. fo dicit hic. t. de quadam alia actōne que dicit actio de rō cinijs distrahendis: vt. j. l. i. §. de distrahē dis: ꝛ daf ꝺ tutorē. p bis que sibi reliqt in duplum vt. j. l. ij. i. fi. tertio de ac. cure. i. ō ac. vtili ne. ge. q̄ daf ī curatorem vt. j. e. l. si tutele ꝛ ī aliis legib⁹.

u Ne oibus. nō fecit. sub. cū facere dēret sic ē in ꝓcuratore vt. C. mā. l. i re mandata. ꝛ no. hic qḍ hic dicit ꝙ non ꝑmittet de faciendis hodie iurar cogi vt ī aūtē. vt bi q ob. §. f. coll'. vi.

x Diligēti. j. s. adhibere vt. s̄. ō admi. tu. l. a tutoribus ī prin. ꝛ. C. ar. tu. l. quicqd.

y Bonationē. facie dā. vt apparet ex sequentibus.

z Non ē. vt isti. qb⁹. nō ē. p. fa. t. §. ꝑterea.

a Permittēde sūt. qr nec testari nec aliam vltimā volūtatē ꝓdere potest vt. j. de codicill'. l. diuus. §. ꝙ. sed cū donaf ad qd tenef substituto vel legitimo vel ēt ipsi pupillo dato qḍ nō decesserit. Rñ. traditio facta fuit ꝛ sic ē electio vel ꝺ cū q hz vel ꝺ tu. l'cu. vt. C. si tu. l'cura. l. e. fi.

b Sed tsi nō. ꝛ ita est. qꝺ non valeret ēt cum decreto vt. C. si maior fac. l. fi. §. cū aūt ꝛ dic vt. s̄. de admi. tu. l. tutor ad vtilitatē ꝛ fa. j. de cur. fur. l. fi.

c Sz nōnullos ꝑstiterit. no. ī necessarias psonas ñ dici liberalitas sed debitū sic. vt. s̄. ti. i. l. antepe. ꝛ. s̄. so. ma. l. sed si ideo ꝛ. s̄. ō admi. tu. l. tutor ser. §. fi. ꝛ. j. e. §. ꝑterea.

d Bone fidei. i. actio tu. le. vt insti de ac. §. actionum.

e Agi. tutele. conuenit. vt. C. de in lit. iuran. l. i.

f Offō. §. iste. ꝛ lex quedā. s̄. de edē. videnf destruere illū tractatū ō edē. vbicūqz not. doctores dari of iu. l'ac. ī fañ: nā hic dic̄ ꝙ si tutor ñ faciat rōes l'factas ñ exhibet vel nō edit hz locū ac. tute. ꝛ ī. l. qdā ꝺ ꝺ ꝓcur. ñ edēt̄ dari mā. ꝛ ꝺ sociū ꝑ soc. sic ergo cū sēp argētari⁹ faciat seu scribat rōes mādato scholaris l'eius ꝓcur. locū beat mā. ñ of. iu l'ac. in fañ ex illo edcō. Rñ. quotiēscūqz ab initio ꝺbo cū alio quo: vt gerat negocia mea l'fuit me⁹ soci⁹ vt fuit ī isto casu vt si tutō gerat negocia mea ꝛ faciat libr rōnū: ꝛ vt fuit ī. l. qdā in ꝓcur. ꝛ socio locū hz tutele vt hic l'mādati l'ꝑ socio vt. l. qda. aut ñ fuit ab initio ꝺctū: sz dixit tm̄ scholaris argentario vt scriberet rōes: ꝛ tūc hz

De tutelis ꝛ rationibus dis. ꝛ vtili curationis cā actione.

g Galpia.

i In oibus que tutor fecit cū facere nō ꝺberet. Itē in his que nō fecit rōnez reddet hoc iudicio ꝑstando doluz ꝛ culpā ꝛ quātaz in suis rebus diligētiā. vñ queritf apud iul. li. xj. di ge. si tutor pupillo auctoriatez ad mortis cā donationē accomodauerit an tutele iudicio teneaf: ꝛ ait teneri eū. nā sicuti testi factio inquit pupillus ꝓcessa nō ē ita nec mortis quidē cā donatiōes ꝓmittēde sūt sz ꝛ si nō mortis cā donauit tutore auctore. idē iuli. scripsit plerosqz quidē putare nō valere donationē ꝛ plerūqz ita ē. Sz nōnullos casus posse exīstere quib⁹ sine rephensione tutor auctor sit pupillo ad diminuēdū decreto. s. iterueniēte: veluti si matri aut sorori q̄ alr. sc̄ tueri nō possūt tutor alimēta ꝑstiterit. nā cū bone fidei iudiciū sit nemo feret ī quit aut pupillū aut substitutuz eius querētes ꝙ tā ꝓiūcte psone aliter quinimo ꝑ ꝓtrariū putat posse cū tutore agi tutele si tale offm̄ ꝑtermiserit. Officio tutoris incūbit etiā rōes actus sui ꝓficere ꝛ pupillo reddere. cetez si nō fecit aut si factas ñ exhibet hoc nomine iudicio tutele tenebit. De seruis quoqz interrogationes sz ꝛ q̄stiones habēdas ꝛ hoc officio iudicis ꝓuenire placuit. naz diuus seuerus decreuit cū neqz inuentaria neqz rōnalia ꝓferunt remedio eo vti debere: vt rationez a seruis quirē gesserūt ꝓferant: has rōes si eē mala fide ꝓscriptas a seruis dicūt tutores etiā in q̄stionē serui iterrogari poterūt. Preterea si matrē aluit pupilli tutor: putat labeo īputare eū posse: sed ē verius non nisi ꝙ quā egēti dedit īputare eum

oportere de largis facultatib⁹ pupilli. vtrūqz igit̄ ꝓcurrere oz vt ꝛ mater egēs sit ꝛ fili⁹ ī facultatib⁹ positus: sz si mun⁹ nuptiale mr̄i pupilli miserit nō eū pupillo īputaturū labeo scribit nec ꝙ quā necessaria ē muneratio ista. Si pupilli tutores pr̄ dederit inter quos ꝛ libertū suū ꝙ quā eū voluerit tutelā administrari ꝛ tutores certā sūmā ei statuerūt: qr alr. se exhibere nō poterat hīdā ciuf rationē qō statutū ē mala existimat: ergo si ex īqsitiōe ꝙ rei noticiā fuerit datus tutor ei qz alimēta statuerit ꝓtutores: ꝺbebit eor rō hīi: qr iusta cā est ꝑstādi sz ꝛ si seruis cibaria ꝑstiterit l' libris. s. rei pupilli necessarijs dicēdū ē reputatur. idēqz ē etiā si liberis boibus: si tñ rō ꝑstādi iusta iterceḍat. itē sūpt⁹ litis tutor reputabit ꝛ viatica si ex officio necesse habuit aliquo excurrere vel proficiscere.

Hūc tractem⁹ si plures tutelā pupilli administrauerit: ꝑ q̄ quisqz eorū ꝓte ꝓueniēduf sit: ꝛ siquidē oēs simul gesserī tutelā ꝛ oēs soluēdo sūt: equissimū erit diuidi actionē ī ter eos, ꝑ portiōibus virilibus exē plo fideiussor: sz ꝛ si ñ oēs soluē do sint iter eos qui soluēdo sūt diuidit actio: sz ꝓut quisqz soluēdo est poterūt ꝓueniri. Et si forte quis ex fcō alterius tutoris ꝓdēnatus ꝑstiterit vel ex cōi gestu nec ei mādate sūt actiones: ꝑstitutū est a diuo pio ꝛ ab īperatore nr̄o ꝛ a diuo ꝑe eius vtilē actionē tutori aduersus ꝓtutorē dādā. Plane si ex dolo cōi ꝓcurus ꝑstiterit tutor: neqz mādāde sūt actiōes: neqz vtilis actio ꝓpetit: qr ꝓprij delicti pena subijt q̄ res īdignū eū fecit: vt a ceteris quidē cōsequaf doli ꝓtibus nec enī vlla societas ē maleficior vel cōmunicatio iusta dāni ex maleficio est. Usque adeō autem ad

k Preterea. s̄. c. §. sz non nullos.

l Facultatibus. lar. vt prc dixit: ꝛ fa. s̄. de li. agno. l. si quis a li.

m Imputaturꝝ. sic. s̄. ō admi. tu. l. tutor secundū. §. fi. sz ꝺ. l. cū plures. §. fi. so. ubi.

n Si pupillus qr alit. igit̄ a pupillo eodēqz patrono erit alendus: etiam si tutō non esset vt. s̄. de li. agno. l. alimenta ꝛ. j. ō iure pa. l. diuus. §. imperatoris.

a Statutum est. a tutoribus.

b Tutor. s. libertus.

c Sed. ꝛ si seruis. cibaria vt. s̄. ti. i. l. ius. §. ante oculos.

d Item sūptus litis. vt. s̄. de admi. tu. l. a tutoribus. §. f. ꝛ. s̄. man. l. itēqz. §. idez labeo.

e Et si quiḍ soluēdo sint. tpe depositi officij vt. C. de diui. tu. l. i. C. de ꝓba. l. ex ꝑsona ꝛ. C. ō cadu tol. §. vbi autem.

f Pro virilibus. portionibus. i. pro numero psonaruz vt. C. de cadu. tol §. vbi autem.

g Fideiussorū. qui habēt hoc beneficiuz ex epistola diui adriani vt indi. de fideiuss. §. si plures: ꝛ. C. ō cō sti. pec. l. fi.

h Etsi forte. alterius tutoris. qui administrauerat solus. sed hoc non opposuit quod ille prius conuenire tur quod potuisset vt. s̄. de admi. tu. l. tutores qui. §. i eum: vel opposuit: sed ille erat non soluendo: vel dic ꝙ ambo gerebāt sed aliter tantum commisit culpam. idem si ambo vt subijcit ex communi gestu ꝛc. et tunc poterat impetrare beneficium diuisionis quod non fecit sicut nec opposuit licz possit opponere vt. C. ō diui. tu. l. ij. in prin. vel si opposuit alter non erat soluēdo.

i Utilem actionē. scilicet ne. g. vt. s̄. de ne. ge. l. ex facto in fi. quod secus contingit in pluribus confideiussoribus vt. j. de fideiuss. l. vt fideiussor ꝛ facit ad hoc. C. de ꝺ. iudi. tu. l. i. ꝛ. j. de sol'. l. modestinus.

k Plane. proprij delicti. bona ratio sic. s̄. de nox. l. si communis familia ꝛ de ne. ge. l. siue hereditaria ꝛ de procur. l. qui proprio. §. vt in ceteris ꝛ. j. e. l. si ex duobus ꝛ. s̄. de ne. ge. l. ex facto in fi. ꝛ. j. de fideiuss. l. si a reo. §. fi.

l Nulla societas vt. s̄. pro soc. l. nec prętermittendum sed quid si nullus gessit. Rñ. az. idem ꝙ hic scilicet quod nisi cedatur nec vtilis detur vt. s̄. de admi. tu. l. si plures in fi. Item an diuisio fiat inter dolosos. Rñ. si non administrant sic vt. d. l. si plures: si vero administrant hic non vetat: vnō videtur idem licet az. in summa de di. tu. dicat nullum beneficiuz dari dolose gerentibus vel contumaciter non gerentibus ꝛ facit ad predicta. C. de contra. iu. tu. l. ij. ꝛ ar. tu. l. cum interdicte. §. fi. ꝛ. j. rem pupi. sal. fo. l. fi. ꝛ. C. de fideiuss. l. iij. ꝛ. j. de solu. modestinus ꝛ. s̄. commo. l. rem mihi. §. in exercitu.

m Usqz adeo. mutat casum. nā. s̄. oēs gesserunt cōiter vel inter se diuiserunt: nunc quando alter tm̄ vel si inter oēs diuisa fuerat administratio ꝑ iudicem vel testatorem ꝛ sic. s̄. oēs conueniuntur ante magistratum vt ex precedenti lr̄a ꝑz hic erit secus: qr primo magistratus ꝙ tutor non gerēs conuenit nisi in casibus. s. duobus marcelli.

n Ad contutores.ſ.gerentes.
o Ad fideiuſſores.tutor gerentium.non dico fideiuſſores magiſtratus: nam illi non tenent ob hoc:vt.j.de mag. con.l.i.in prin.
p Quod enī.hic hēs verſum ꝛ lege que ſequunt duob⁹ modis: primo ſecundū Jo.q̄ pro ſed:ei ꝑ q̄.q.d.ſed q̄ marcel. dixit ꝛ alij quidā ꝓrium predictis a nr̄o impatore: ſic erit accipiendū.ſ. dictū impatoris noſtri.ſ.vt ꝓmo veniat ad magiſtratus q̄ ad non gerentē ſi non contutor ꝛc.q̄ tunc hēat locū dictū marcel.ꝛ ſic non abū dat dictio non.ſ'o ſz.h. q̄ enī.i.certe q̄ marcel. ꝛ alij dicunt ꝓmo conueniri etiā non gerētē q̄ magiſtratū: q̄ veſter ꝓrium dicto impatoris ſic eſt intelligendum dictū marcelli ſi non ꝓtutor ꝛē ꝛ ſm hoc dic abūdare non:vel dices q̄ includitur i vbo noluit q̄ bis ſumat.ſ.non voluit facere ſuſpectum vel non voluit ſatis exigere: ſic.ꝛ.j.de car. edic.l.cū ſīn.§.at ſimiliter.
a Unus ex contutorib⁹. etiā non gerentibus.
b Accipiendū.dictū impatoris ſz Jo.vel dictū marcelli ſcom.h.ꝛ adde hic diſtinc.ſm az.ſi dati ſūt plures tutores ꝛ nihil geſſerūt conueniūt primo q̄ magiſtratus vt §.de admi.tu.l. ſi pluresſ:ꝛ ita ē idē acſi geſſiſſent oēs:ſi vnus eorum geſſerit ali⁹ nihil geſſerit: ſi qdem nō eſt diuiſa adminiſtratio l' eſt diuiſa ſz a ſe ipſis inter ſe conueniūt primo gerens. ſo magiſtrat⁹. tertio non gerens niſi obijciatur non gerenti q̄ cōtutore non remouit:vt ſuſpectum: l' tarde remouit vel cito qdē ſi in eo iura pupilli ꝓdidit: vel nō exegit ab eo ſatis.rē pu. ſal.ſo. cū videret eū deſinere eſſe ſoluē do ꝛ finita tu.inuenit non ſoluēdo vt.§.ō admi.tu.l. etiā ꝛ.l.emili⁹ i fi ꝛ .l.tres tu.§.fi. in his enim quattuor caſib⁹ conueniť poſt illū qui geſſit tutor q̄ non geſſit vt hic ꝛ.C.ō diui.tu.l.ij . ſi vn⁹ geſſit ꝛ ali⁹ aliqua geſſit conueniť vterq̄z ꝓ oīb⁹ ante magiſtratū ut.j.de magiſ.conue.l. duo ꝛ de admi.tu.l.lucius.§.p.ſi vnus geſſit ali⁹ non : ꝛ eſt adminiſtratio diuiſa a iudice l'a teſtatore conueniť quilz ꝓ ſua geſtione ateq̄ magiſtratus:ꝛ poſt magiſtratū conueniť ꝓtutor i ꝓdictis.iij.caſib⁹ vt.§.de admi. tu.l.lucius.§.pe.ꝛ hec oia cū magiſtratui obijcit culpa vt inſti.de ſatiſ.tu. §.pe.appellať ergo ſubſidiaria actio que dať i magiſtratū.non q̄ ſp vltio conueniať magiſtrat⁹:ſed q̄ plerūq̄z l' q̄ aptitudinē reſpicit vt ꝛ actio.l. acq̄'.dicit penalis aptitudine vt inſti.ad.l.acq̄'.§.his aūt vbis: vltimo tangunt ad hoc.C.de conuen.fiſci debi.l.ij.ꝛ.j.ad muni.l.imperatores.
c Hanc actionem tutele:vt.C.e.l.tutele.
d In heredem.aliter q̄ in tutorem vt.C.de here.tu.per totum.
e Pupilli.aliter q̄ pupillo vt.§.de admi.tu.l.ex pluribus.
f Non tñ.poſt cōdemnationem.ſpale ē vt poſt ſniam opponať pemptoria vt:j.de fideiuſ.l.ſi fideiuſſores.§.tō. Rñ.regulariter cōtra.C.ſente.rē. non poſ.l.peremptorias:ſimilia quere ibi.
g De rōnib⁹.nunc de ſa pte rubrice.
h Tm eſtimationē.ſ.duplanda non itereſſe duplandū:ꝛ fa.l.ꝑ.x.in ſi.
i In tutela.non poteſt . etiam ad penā vt.j.l.proxi.in principio.
k Siue ꝑ.i.ſi actū fuerit ō actōe ō rationib⁹ diſtrahēdis tutele actō ꝛc.
l Papini.ait.vt.j.l.ꝓx.§.q̄ ſi furādi ꝛ.j.de fur.l.tutor:ꝛ.§.ō admi.tu. l.tres tu.§.i.
m Eiuſdē facti.vt ſic vna p alterā tollať ut.j.de ac.ꝛ ob.l.plura:ſz non ē ita.nā hec interceptione ſola illa ex doloſa interceptione dať.nam ꝛ dolo nō cōmiſſo hz locū hec ut.j.l.ꝓx.§.i.q̄ in furto ſecus:ſic al's ſūt duo ꝑcepta arbitri.vnū pecuniā dari:alterū calē.dari.§.de arbi.l.celſus. Ite hec q̄ ꝓfide agit:illa quia inuito domino ut.§.de admini.tut.l. tres tutores. §.ſed tutores:ꝛ ſic nō ob.j.de ac.ꝛ ob.l.q̄ ſeruū in fi.ꝛ.j.vi bo.rap.l.ij.ꝛ.§.

ꝓmo.l.vnde querit i.fi.ꝛ ſa.j.de priua.delic.l.nunq̄ ꝛ hec rō q̄ tollit ꝓ conditionē furti.vt.j.l.ꝓx.§.f.
n Nam ꝛ tutele.arg.a ſimili.
o Hanc actionē.ſ.de ra.diſ.nam ſecus in ac.tute.vt.§.e.l.§.hāc: q̄ penalis eſt in vno ſimplo vt.j.l.ꝓx.§.fi.igit̄ non datur in herede niſi lit. ꝓteſ.vt inſti.ō ppe.ꝛ temp.ac.§. nō aūt ſed in eo quod ē rei perſecu. videtur dari poſſe: vt. C. ne ex deli.defunc.l.i.
p Dec actio.ſ.de rōnibus diſ.
q Finita. vt.j.eo.l. niſi.
r Actione.abſtulerit. dolo l' non dolo vt quis credebat ſibi licere l' pupillum conceſſurū.
ſ Quod ſi furādi.ꝛ ita dolo.ne furtum ſit eſt ſine dolo vt inſti. ō ob.que ex deli.§.i.
t Teneť. vt.§. ꝓxi. §.conſiderandū : ibi hunc tamen ꝛc.
u Altera.i.ac.de ra. diſ.nō tollit actōem furti,vel eō ſic inſti. ſi quadru. pa. ſe. di. §.fi.ꝛ eſt ratio vt no. §.l.ꝓx.§.pe.
x Sed ꝛ conditio. tollit hoc iudicium. ergo ꝛ i penam: ꝛ ſic eſt ar.ꝑ.j.ō ac.ꝛ o.l. qui ſeruum in fi. ſm vnam lram ꝛ.j.ui bo. rap.l.i. ſed hic ſpāle q̄ ambe oriunť ex ca dē cā : q̄ ꝑfide agit. vt.§.de admini.tu.l. tres tutores.§. ſz tutores q̄ ſecus eſt in ac.furti vt no. §.l. ꝓxi.§.p.
y Dec actio. ſcilicet de ra.diſ.
z Si tutele.pone in ꝓria q̄ agit quōdā tu. vel ꝓcu.l' cu. vel cū ma. vel ſiñ ō pupilluz vel nouū tutorem : vel adultū ſeu curatorem nouū vel dñm pro eo q̄ durante offō : vel ꝑ pu. vel adulto l' dño ſe obligat trāſferēs i ſe obli.dñij ꝛ erat obligat⁹ ſub ꝑdi.l'i dié:certe cauebit ei ō idēnitate aduenīte dic l' ꝑdi.hic ꝛ.§.pro ſo.l.oē es ꝛ.l.ꝑ ſocio arbiter.ꝛ ſz hoc dic ab aduerſarijs.i.l'. a pu.l' adul.l'dño. Ite q̄ ſubijcit tutori ꝛ ꝓcuratori.ſ.quōdā ꝛ dic ꝓcur. cū mādato l' ſine mādato q̄ dic ō ac.ne.ge. Ite q̄ dicit abſit.i.abeē pōt.l' tu.l' cu.l' ꝓcu.quondā forte enim non aberit:q̄ non exiſtet cōditio.poſſet poni ꝛ in directa ꝛ tunc dic ab aduerſarijs.i.a tu.l' cu. quondā ꝛ q̄ ſubijcit tutori.ſ.nouo ꝛ ſic de alijs. Ite eis obeſt.i.pupillo ꝛ alijs q⁹ forte aberit ex ꝓcu inito a quondā tu.l' cu.l' ꝓcur.
a Si.non pōt.vt.j.e.l.ſi tūtor i.ſ.ꝛ.l.cū tutor i fi.ꝛ.§.e.l.i.i.fi.ꝛ inſti.ō attil.tu.i fi.ꝛ.j.ō iniur.l.nec mgr̄atib⁹.ſic ꝛ eō rto vt.j. t.i.l.i.§.finita ꝛ ꝓcor.j.rē pu.ſal.ſo.l.i.ꝛ.§. de admi.tu.l.act⁹ ꝛ. l.cū curatōe ꝛ.§.l.cū plres i pri.ꝛ.C.ō.admi.t.l.rōes ꝛ.l.ij.ꝛ q̄ ibi no.
b Etiā morte.itē aliis modis vt inſti.qui.modis tu.fi.ꝑ totum.
c Filiūfa.emācipatū.maxie nā ibi ſi ē i ptāte vt.j.ō ac.ꝛ o.l. filiuſſ.
d Si adhuc.tutele agat.cū tutela ñ ſit finita ꝛ ſic nec actō nata: vt in pri.l.ñ ergo nocebit cū erit nata.q̄n tūc agat vt.§.ō pig.l. grege. §.ſi ſub condi.poſſet eni ē impubes ꝛ tm tutela eſſet finita.
e Cū furioſi.oū negocia gerit.ſec⁹ i curatore adulti vt.C. ō admi. tu.l.ij.ꝛ.l.rōnes:ꝛ ē ratio q̄ hoc neſcirem⁹ vſq̄z quo expectaret vt. C.de vſufru.l.ambigui.ſed ibi certum eſt quando poterit agi.
f Conſtitutum eſt.vt.§.in prin.huius legis.
g Si tutor.teneť.ñ ergo extinguiť ſz ex ſa teneať vt ꝛ.§. de neg. ge.l.duor.in prin.ꝛ in fi.ꝛ fa.§. nā.l.qui negocia.
h Acceperit.ſ.tutor.
i Pecuniā.ſ.x.ſolidos.
i Et reddat.ſ.pecuniā pupilli pupillo quam hēbat apud ſe tutor

vel ex cā depositi vel mutui: quā reddere noluit nisi pupillus daret sibi decem solidos.

k Repeti. vt t.ſ.de condi.ob.tur.cau.l.ij.t.l.ſi. t depositi.l.ſi.

l Si filiuſſa.fa.ſ.p ſoc.l.ſi id quod.§.ſi filius t.ſ. de admi.tu.l. tutores.t.j.e.l.ſi filiuſſa.

m Si pupillus.actiones.ſ.tutele ſz hodie repellit vt i auten. vt hi qui. §.i. coll'.vj.

n Si tutor. cōſtitutus qō fieri pōt vt.j. q.ex cau.ma.l. ab hoſtibus i prin. t facit. j.rez pu.ſal.fo.l. non quaſi.§.ſi ab hoſtib⁹.

o Quāuis.poſſit tu.reuerſus et fa.j.l. pri. t inſti. de attill' tu.in.§.ij.

p Si tutor excuſatus. ad tēp⁹ vt inſti.de excu.tu.§. item qui reipubli.

q Tutele iudicio. vtili non directo vt. ſ.de excu.tu.l.ticius vel dic vt ibi. t facit. ſ.ō ſuſpec. tu.l.iij.§. queri in fi.§. ſequen.

r Datus eſt.tutor l' curator: ſi non hēs i textu curator.

s Tutele.ſi fuit tutō vel ne.ge .ſi curator. ad q.ſ.de tute.l.que ſitum.

t Si duob⁹. datus ſit quoz vnus ānicu lusvel circa alter parum diſtans a pūbertate: t ſic cici⁹ hēbit. xxv.an .quā alter habebit.xiiij. vl' dic qō olim etiā adult⁹ poterat eſſe tutō niſi ſe excuſarer: quā hodie eſt ſecus vt inſti.ō excu.t.§.item maior.

u Datus.a iudice.

x Ex pſona īpuberis vt t.ſ.ō admi.tu. l.tutores.§.tutele.

y Impuberis.ſic ergo datiua cedit legitime.ſed quid ſi .pri miō agnat⁹ ſit maior: ſequens quia maior admittit.ſi .primior incipiat eē maior nū qd poſterior ōſijt eē tutor. Rñ.ut nō.ſ.ō excu.tu.l.non ſolū.§. ſi libertus. Itē quid ſi duo tutores fuerūt dati i teſtō: t in locū vnius excuſati ad tēpus deſt tutor: vel detur tutor in locum ō fūcti: t poſtea ōcedat teſtārius tutor nunqd datiu⁹ deſinit eē t legitimus admittit.ar.qō non.ſ.de tute.l.queſitum.§z hec lex eſt ar.quod deſinat ſecundū.h.

z Cedit. vt t.ſ.de teſ.tu.l.ſi quis ſub condi. t C.de teſt. tute.l.iij.

a Sed in teſtamento.ſub condi.quod nō poſſet a iudice fieri vt.j. de re.iu.l.actus.

b Deſinit.fa.ſ.de teſ.tu.l.ſi quis ſub condi . t inſti.de attil tu.§.i.

c Erit.ſ.cp finito tempore ſit locus tute.

d Perſeueret. vt t.ſ.e.l.niſi in prin. t.ſ.de excu.tu.l.ticius.

e In qua acceptiſſet. ſic ergo poteſt conueniri: vt.ſ.ō ſuſpec.tu.l.iij. §.queri t.§.ſequentibus: t adde qō no.C.de admi.tu.l.ij. Itē pcor. ſ.de admi.tu.l.cum plures: t.l.actus t.l.cum curatore.

f Quem igitur.per ſpeciale nūc. Rñ. t bene: vt iſti.ō aucto. tu. §.ſi.

g Accipere. hoc caſu non petit curator vt.ſ ō teſta.tutc.l.ſi plures.

repetit^k vel cōdici poſſe cp hz rōnē turpiter accepta ſit.

Idem.

I filiuſfa'. tutelā adminiſtrauerit t liberatus patria ptāte dolo aliqd fecerit: an actio tutele pīez quoqz hoc noīe teneat: queritur t equū ē vt cū dūtaxat dolū pr pſtet q pmiſſus ē añ emācipationē filij.

I pupillus heres .Dē. extiterit ei cuius tutelaz tutor ſuus geſſerat ex hereditaria cā cuz tutore ſuo habebit actionē^m. Si tutor i hoſtiū^n ptātē puenerit: qr finita tutela intelligit: fideiuſſores q ,p eo rē ſaluā fore ſpopōderīt: t ſi quis exiſtat defēſor eius q parat⁹ ē ſuſcipe iudiciū turele: vel ſi gs curator bonis eius ſit cōſtitut⁹ recte pueniet.

p Apinia.

Quāuiſ^o iure poſtliminij tutelā pſtinā poſſit itegrare.

Al.

I tutor reipu. cā abeē cepit ac p hoc fuerit excuſatus^p: q reipu: cā aberit: tutele iudicio^q loc⁹ ē: ſz ſi deſierit reipu. cā abeſſe pſe quēter deſinit is q ī locū eius dat⁹ ē^r t tutele^s pueniri poterit. Si duobus īpuberibuſ tutor dat⁹ ſit^t t alter eoz i legitimā tutelā fratris ſui pfecte etatis pſtituti recidit: eū q datus^v eēt tutorē eē deſiſſe neratius ait: qr igit deſinit eē tutor tutele actō erit etiā ex pſona^x īpuberiſ^y quāuis ſi ex teſtō datus fuiſſet nō deſinit eē tutor: eius q adhuc erat i pubes: qr ſemp legitima tutela teſtamētarie cedit^z Si teſtō ſub ditiōe^a tutor dat⁹ ſit deīde alius tutor medio tpe ex īquiſitōe dicēduz ē locū eē tutele iudicio exīte pditione: qr tutor eē ōſinit^b: ſz t ſi qs teſtamēto vſque ad tps fuerit datus idē erit^c dicēdū t generalr cp tradi tū ē pupillū cū tutore ſuo agere tutele nō poſſe: bacten⁹ vez ē: ſi eadē tutela ſit. abſurdū. n. erat a tutore adminiſtratōis rōez negocioz pupilli expoſci: ī qua adhuc pſeueraret^d ī qua aūt ōſijt tutor: t itez cepit eē ſic ex priſtina adminiſtratione tutele debitor ē pupillo: quō ſi pecuniam creditā a pre eiuſ acceppiſſet^e. Qué igit effectū hec ſnīa habeat videamus: nā ſi ſolus tutor ē: vtiqz ipſe ſecū ī agere: ſz vl' p ſpālē^f curatorez pueniēd⁹ ē: vl' pone eū ptutorē hīe q poſſit aduerſuſ eū iudicē accipe^g ex q cā cū eo tutele iudicio agi pōt gnīmo t ſi medio tpe ſoluēdo eſſe deſierit īputabit ptutorib⁹ cur nō egerūt cuz eo. Si tutori curator ſit adiūctus quāuiſ ſuſpecto poſtulato: non tñ cogēt tutele iudiciū tutor^h ſuſcipe qr tutor manet: ſed t ſi fuerit tutor pfiſcatus' aduerſus fiſcū dādā eſſe actionē pſtat ei q loco ei⁹ curator dat⁹ ſit vel ptutoribus eius Cetere actiones pter tutele aduerſus tutorem ppetūt^a: t ſi ad huc tutelā adminiſtrat: veluti furti dāni iiurie pditio^b. Aul.

Ed nō dant^c pupillo dū tutor tutelā gerit. quāuis enī morte tutoris itercēāt^d tñ pupillus cuz herede ei⁹^e actōez hz^f qr ſibi ſoluere debuit^g:

Alpianus.

I filiuſfa. tutelaz adminiſtrauerit deīde fuerit emācipat⁹ remanere eū tutorē. Jul. ait. t cū pupillus adoleuerit: agēdū ē cū eo: ei⁹ qdez tpis q ē añ emācipationē īquātū facere pt: ei⁹ vo q ē p⁹ emacipationē ſolidū^b: cū pre vo dūtaxat ō peculio actō dat: manere. n. aduerſuſ eū ēt p⁹ pubtatē^i de peculio actiō ē neqz. n. añ annus cedit ītra quē de peculio actio dat quā tutela fuerit finita^k.

Aul.

Ilius ār' tutor pp hoc ſuū factū^m cū pre agere ñ pōt añ pubtatē qr nec finita tutela hoc ab eo^n exigi poteſt^n.

Al.

I tutor p⁹ pubtatē pupilli negocia adminiſtrauerit i iudiciū tutele veniet id tm ſine quo adminiſtratio tutele expediri nō pt^o. ſi vo p⁹ pubtatē pupilli is q tutor ei⁹ fuerat fūdoſ ei⁹ vēdiderit mācipia t pdia cō parauerit: nz vēditōis ei⁹ nz ēptionis rō iudicio tutele pputabit^p. t ē vez ea q pnera ſunt venire ī tutele actiōez: ſz t illō ē vez ſi cepit negocia adminiſtrare poſt tutelā finitā de uolui iudiciuz tutele in negocioz^q

b Si tutor.tutor maneret. ſi erat agnatus vl' patronus vt.ſ.ō ſuſpec.tu. l.ſi tutor: vel dic cp loquit quādo pēdēte cā ſuſpecti. adiungitur curator: vt.C.de ſuſpec.tu.l.eum.

i Sed tſi tutor confiſcar⁹. qr fuit ,ppter delictū deportatus t ſic bona cō fiſcata vt.C.de penis.l.deportator t tuīe. finita vt inſti. qui.mo. tu.ſi.§. ſz t captiſ: igit tute.agi poteſt: vt hic t.C.ō bo.,pſcri. l.ſi vt proponis.

a Certe. cōpetunt.i. nate ſunt. ſed non intentāt vt.j. l.,pri. ergo ac.tute. nec etiā nata eſt durante tute. cum ipſa ceteraz regula non cōtineat vt hic dicit: t pz.ſ.e. l.niſi in prin. idem dicas ī ac.ra.diſ. vt.ſ.e.ti.l.i.§.i.

b Conditō. furtiua. t dic facto furto durāte tutela.

c Ed non dant. vt ipſe met eas intentet. ſz p curatorē datū liti ſm quoſdam: qō non placet vt.C.ō admi.tu.l.ij.

d Intereant. qr penales ſunt. ſ. furti t dāni iniur. in eo qō creſcit ex repetitiōe. xxx. diez t ideo ad heredē non trāſeat vt. C. ex delic. de.l.i. t inſti. de ppe. t tem po. act. §. non tm t.ſ. ad l. acql. l. inde neratius. §. hāc t.C. de fur. l. furti actio. cō dictio vero furtiua eſt rei pſecutoria: t ideo ad heredē competit vt.ſ. ō condi. fur. l. ſi pro fur. §. fi.

e Heredem: eius. ſ.

f Actionem. hz. ſ. tutele vt eſt.ſ. de ne. ge. l. ſinautē. §. idem erit.

g Debuit tutor. quod ex quacūqz cā pupillo debuit vt t.ſ.ō ne. ge. l. diuortio: in fi. t.j. de fideiuſ. l. tutor.

h Si filiuſſa. inſolidū. i mo ,p vtroqz in qtū facere poteſt: vt.ſ. de ne. g. l. pōpo. in negocijs: que eſt ō ſol. ibi dñi negociorum hic gerent[ſuit mutata conditio: vt t.ſ. de admi. tu. l. tutorem. §. proinde t.ſ. ,p ſocio. l. ſi id quod. §. filius.

i Poſt pubertatez. de eo qō āte emācipationē geſſit non qō poſt: vt.ſ.e.l.ſi filiꝰ. Item hoc ē etiam ſi multi anni tranſeant poſt emācipationem āteqz ſit pubes: neqz enim tē.

k Finita. nā prius agi nō poteſt tutele ō peculio. vt ſ. l. niſi. ergo non currit annus qui datur poſt emancipationem: qr vtilis eſt vt. ſ. quando ac. de pec. eſt an.

Li. §. annus.

Ilius autez. continuatur precedenti t dic caſū quod filius geſſit tutelam t male t ſic pater tenetur pupillo de pecul. non poteſt filius idemqz tutō agere contra patrem nomine pupilli quia non ē nata actio tute. de pecul. Item non imputantur filio ſi non agat.

m Suum factum. i. malam geſtionem.

n Ab eo. ſ. filio.

n Exigi poteſt. i. imputari a pupillo.

o I tutor. non poteſt. id eſt ſi connexa erat adminiſtratio quia prius inceperat domum quam poſtea perfecit: ſecꝰ ſi non connexa: vt ſubiicit t ad hoc. C. ar. tu. l. tutor poſt t.j. de eo qui pro tut. l. i. §. cum eo t.ſ.ō admi. tu. l. tutorem t.j. ti. i. l. quid ergo. §. iudicio.

p Computabitur. alias continebit.

q Sed t illud. in negocioz. ſic.ſ. de neg. ge. l. ſi pupilli. §. fiñ. t.l. ſinautez ſed argu. contra in eo. titu. l. diuortio. §. ceterū: ſed dic quod hic remiſerat

vſuras in actione tutele.

a Si post.tempore aliquo.alioquin ꝑ vtroq3 aget tutele ẽt in ꝓnexis cũ eo tutele.pro prima geſtiõe ne.ge.pro ſecunda que tutele debuol uitur in ne.ge.ſi intereſt non alias vt.s̃.l.pr.no.

b Si ex duobus.cum altero.ſub.ui pacti ſed quia ſolutum eſt vt.j. dic lo.t ſic non ob.d̃.j.ō fideiuſ.l.ſi ſtipulatus.§.i.t fa.C.de tranſ.l.i.

u Penam.vt.s̃.l.i.§. nũc tractemus ibi plane tc̃.

x Quod ſi preſtitiſſet. ex ſententia non ex trãſactõe vt differat a ſupiori caſu:l dic ex tranſactione:t fa.s̃. de eo per quem fac.erit.l.i. §.ſi plures t.s̃.ſi agriñ.fa. mo.dix.l.iij.in prin.

y Cõmodata ẽ. vt. ꝓmo. l.ſi vt certo.§. fi.

z Vel õpoſita.vt.s̃. ō po. l.i.§.ſi apud t.l.ſi duo.

a Si cum.adhuc. alias ſi cum adhuc: t aliaſ ſi cum vno tc̃.

b Ex ſtipulatu.ſ.ex ſtipl. rem pu.ſal.fo.

c Non poteſt. vt.s̃.l. niſi in principio.

d Utilitatẽ. propter quã differtur tutele.ſ. quia ab ſurdum eſt tc̃.vt.s̃.e.ti.l.ſi tutõ.§.ſi teſtõ:differtur ad hoc:vt.j. rẽpu.ſal.fo.l.non quaſi t.§.hanc ſtipulatõm t.§.ſi tutor t.§. generaliť: ſecus autem in curatore ẽt impuberis vbi agitur etiã ante finitaz curam vt ſubi icit:t.j.rẽ pu. ſal.fo.l. non quaſi.§.illud ſciendum.

e Cum curatõe. agi poterit.ex predicta ſtipulatiõe ve rempu .ſal.fo l.non quaſi.§.illud ſciendum:ſecus i generali actione ne.ge. ut. C.de admi.tuto.l.ij.vbi de hoc no.t.s̃.ō admi.tu.l.ſ ac tus:alij dicunt hic datum ad litem vel ad aliq̃ aliaz ſpeciem ibidẽ in generali: vel tertio poſſet ĩtelligi vt s̃.ō admi.tu.l.cũ curatore.

f Imperatõis.tua.i.tui.

g Litis.que vertitur i ter te t eos: ſiue finita ſit adminiſtratio ſiue non:dũ modo agi poſſit:ſz ar .d̃.s̃. de inof.teſt.l.ſi inſtituta.§. de inofficioſo.t.C.de ordi. cog.l.fina.

h Cum tutor . adminiſtratis . adiuit et adminiſtrauit t poſtea per in inte.reſti . abſtinuit . t poſtea vendidit:vel dic q̃ adminiſtrauit non adeundo puta cum proteſtatione et tandem abſtinuit t vendidit poſtea t male feć vtrã q3:ſcilicet abſtentationem t reruz venditionẽ vtroq3 caſu.pro primo male geſto pupillo:pro ſecundo creditoribus tenet.

i Venditis.a tutore nomine creditorum vel ꝑ ſoluendo eis

k Actionem.id eſt commodum agendi .nam alia pupillo datur . ſcilicet vtilis.id eſt efficax tutele alia creditoribus.ſ.ne.ge.ſimiľ diuiſio.j. de fur. l.omnes.§.ſi ſeruus:alij dicunt q̃ ac.tute.diuiditur t dicunt ceſſam a pupillo eis t ſic oz quod ſe immiſcuerit:prima placet.

l Per tutorem.male viuentem.

m Reddatur.ꝑ actionem nego.geſto.

n Contractum eſt.vt quia hereditas erat bona in.c.omni ere alieno deducto.

o Pupillo.relinquatur.per ac.tute.nec hoc quod habebat. pupillus a tutore obligat eum creditoribus vt.C.ar.tu.l.cum.t fa.s̃. de condi.inde.

gestorum actionem.oportuit enim eũ a ſemetipſo tutelaz exigere.ſz t ſi quis cũ tutelã adminiſtraſſet.idẽ curator adoleſcẽti fuerit datus. dicendũ eſt negociorum geſtoꝝ euz ꝓueniri poſſe. g Alius.

f Si poſt pubertatem tẽpore aliquo vel breuiſſimo iter miſerit adminiſtrationẽ tutor.deinde ceperit gerere ſine vlla dubitatione taz tutele quã negociorum geſtorum iudicio cũ eo agenduz eſt

f Si ex duobus tu v Alitoribus cũ altero qs tranſegiſſet:quãuis ob doluz cõmunem trãſactio nihil,pderit alteri nec immerito cuz vnuſquiſq3 doli ſui penaz ſufferat.q̃ ſi ꝓuent alter p̃ſtitiſſet: ꝓficiet id qđ p̃ſtiterit ei qui cõuentus nõ eſt:lz dolꝰ mali ambo rei ſint:tñ ſufficit vnũ ſatisfacer: ut in duobus quibus res cõmodata eſt vel depoſita eſt:quibuſq3 mãdatum eſt. I Dem.

a Si cũ tutore adhuc ex ſtipulatu agatur vel cum his qui ꝑ eo iterueuerunt:erit dubitatio : an q̃ tutele agi ñ poteſt :nec ex ſtipulatu agi poſſit:t pleriq3 putãt etiã banc actionem ꝓpter eandem vtilitatem differendam cum curatore pupilli ſiue adoleſcẽtiſ agi poterit t ſi adhuc cura ꝓſeueret. I Dẽ

i Imperatores ſeuerus t anto.reſcripſerũt i hec verba: cum hoc ipſũ queratur:an aliquid tibi a tutoribus vel curatoribuſ debeatur :non habet rationem poſtulatio tua volentis in ſumptũ litis ab bis tibi pecuniam ſubminiſtrari. p Api.

Cum tutor negocijs impuberis adminiſtratis pupillum paterna hereditate abſtineat bõis patris venditis tractari ſolet vtilis actio pupillo reliqui an creditorib ꝓcedi debeat:t ꝓbatur actionem inter pupillum t creditores patris eſſe diuidendã .ſ.vt q̃ rationi bonoꝝ per tutorem deerit creditoribus reddatur. q̃ autez dolo uel culpa tutoris i officio pupilli ꝓperam:abſtenti ꝓtractum eſt puero

l.tutores:t.s̃.de bo.auc.iudi.poſ.l.ſi non expedierit.§.i.

p Que actio.ſ.tutele que datur pupillo.

q Peruenerit.vt.s̃.c.l.niſi.ſed illa.ſ.que datur creditoribus: que cunq3 ſit confeſtim datur vt hic ſubjcit.

r Probatum.i.approbatum vt idoneum quod facere non hz neceſſe vt ſi non erat bonũ:vt.s̃.de admi. tu.l.tutor ſiue t fuit factum nomẽ a tutore ō pecunia pupilli.

s Tutorem.qui contraxit nomen.

t Cõueniri.a minore vel ab alio eiꝰ nomine.bonuz enim fecit tc̃.ut.s̃.mã. inter cauſam.§.abeſſe:niſi per in ite.reſti.vt ar. s̃.de admi.tu.l. ſi minoris.

u Alterius . tici us adultus . habuit duos curatores qui ex mala geſtiõe tenebãtur in.xx . deceſſit vnus ſcio relicto herede qui ſeiꝰ erat minor nunc ticius factꝰ maior:t ſic finita cura egit d̃ ſeium t habuit.xv. Iteꝝ egit cõtra curatorem viuuz t habuit.v. t de reliquo fuit abſolutꝰ viuus:nunc reſtituitur ſeius contra ticium in.v.quia in tantum fuit leſus per ſententiaz:certe reſtituetur ticius de equitate et contra curatorem viuum abſolutum pro illis.v.vel dic ſecundo q̃ ſeius leſus reſtituitur contra curatorem viuum cui ꝓficit ſeij leſio : t ſecundum vtrunq3 dic de etate:non ō rigore.

x Maiore . q̃ deberet.

y Ea res nõ dabit. de iure ſtricto . ſed de equitate.ſecus vt ſubijcit.

z Ei . ſcilicet ticio facto maiori. t ẽ no. q̃ hic ticius maior non tantum contra minorem poteſt reſtitui vt . C. ſi aduer. tranſa .l.i.t.ij . ſed t etiaz i alium reſtituitur antiqua actio vt hic t .C. de republi. que ſi.i iu.l.i. vel dic ſecundum alium caſum ei id eſt ſcio in maiori pecunia dã nato quia non repetit vel non poteſt ꝓpter inopiam repetere a ticio:certe reſtituetur ꝓtra curatorẽ viui.

a Relinquaťº :q̃ actõᵖ ſine dubio non prius ꝓpetet quã pupillus ad pubertatẽ puenerit :ſz illa ꝓfeſtim creditoribus dať. v Alpi.

b Si ꝓbatũ ẽ nomẽ debitoris a curatore nouiſſimo fruſtra tutorẽ de eo ꝓueniri . p Alp.

a Alterius curatoris heredẽ minoꝝ vt i maioꝝ pecunia cõdẽnatũ i integꝝ reſtitui placuit: ea res materiã litis aduerſuſ alterꝝ curatorẽ inſtaurãde nõ dabit : quaſi i minore pecunia ꝓdẽnatũ:ſi non ſit eius etatis actor cui ſubueniri ỏbeat:ſz equitatis ſuadẽte rõne ꝑ vtilẽ actionẽ eius ſubueniri inquãtũ alter releuatus ẽ opz. Nõ iccirco actio q̃ poſt.xxv.annos etatis itra reſtitutionis tps aduerſus tutorẽ i minore pecunia tutele iudicio ꝓdẽnatũ redditur iutilis erit:qđ adoleſcẽti curatores ob eã culpã ꝓdẽnati ſũt. Itaqz ſi ñ iudicatũ a curatoribus ſcñ ẽ ꝑ doli exceptõez curatores ꝓſeq poterunt eã actionem p̃ſtari ſibi. i Dem.

Duz pupillus tutele actionez ꝓtra tutorẽ alterꝝ tutori quez iuder inſolidũ ꝓdẽnauit:ceſſit quãuis poſtea iudicatũ fiat:tñ actõ data ñ itercedit:q̃,ꝑ ꝑte ꝓdẽnati tutoris nõ tutela reddita :ſz nois ꝑ ciũ ſolutũ videť. p Aul.

d Eẽſor tutoris ꝓdẽnatus ñ aufert priuilegiũ pupilli:neqz enĩ ſpõte cũ eo pupillꝰ ꝓtraxit i Dẽ

c Onuẽto herede tutoris iudicio tutele curatorẽ eiuſdẽ nz ipo iuť libatũ uideri:nz exceptõez rei iudicate ei dãdã.idẽqz i heredibꝰ magiſtratũ obꝭuãdũ ẽ. i Dẽ

p Oſthumo tutor datꝰ nõ nato poſthumo nz tutele: q̃ nullꝰ pupillꝰ ẽ:nz,ꝑ tutore q̃ nulla ſignificatõ ẽ :nz negociorꝝ geſtorꝝ iudicio teneť q̃ adminiſtraſſe negocia eius:q̃ natꝰ nõ eẽt nõ vĩ.t,iõ vtilis i eũ actio dabiť. b Emoge.

n Non ſolũ tutele priuilegiũ dať i bonis tutoris: ſz ẽt eius q ꝑ tutore negociũ geſſit: vel ex curatione pupilli pupilleue furioſi furioſue ỏbebit ſi eo noie cautũ nõ ſit

a Non iccirco.pone caſum vt.s̃.de admi. tu.l.ſi minoris t incipe conſtructionem actio que poſt tc̃.

b Conſequi poterunt.t ſine ceſſione habent vtilem vt.C.de ꝓtra. iudi.iu.l.ij.t ar.s̃.pr.

c Cum pupillus.pupillus egit contra vnum de tutoribus inſolidu t ꝓdẽnatus eſt inſolidum puta in.c.que ſoluit inſolidũ facta prius ceſſione contra alium non ꝓdemnatum:certe tutor condemnatus ſoluendo non extinxit ac ſibi ceſſam ꝑ ꝑte quia non ꝑ hoc ſoluit vt extingueret ſed preciũ ceſſionis vt hic t.j. de fideiuſ. l.cum bis:t.j.de ſol.l.modeſtinus.

d Judicatum.i.ſolo condẽnatõnis condẽnato.

e Pro parte.hic pũcta . ꝛ dic tutela ꝓdemnati tutoris.ſ.inſolidũ non videtur reddita ꝓ vna pte.ſ.ꝓ parte non condemnati:qz ſic actio eſſet extincta ꝛ non valeret ceſſio facta vel que fieret ſed nomis ꝓuento inſolidũ vt.s̄.de admi.tu.l.ſi plures ꝛ de pecul.l.queſitũ.§. ſed ſi velit:ſi autẽ dicere ꝓ parte condẽnati non videri ſatisfactum:ſed nec pro parte non condemnati vbi conſtat:ergo ſolida actio remaneret: ꝛ ita inſolidum cederetur q̃ quidaz dixerũt per hanc.l.quod non placet.

f Non tutela.reddita.ꝛ ita actio ceſſa ñ eſt extincta.

De ꝓtraria ꝛ vtili actione tutelę.

g Defensor. condemnat. pupillo agenti ꝓ eum.

b Priuilegiuz. qđ habet ī perſonali ac. tutele vt preferatur alijs.

i Contraxit .i. quaſi contraxit. nam tm̃ in iudicio quaſi ꝓtrahitur: vt.s̄.de pecul. l.iij.§.idem iuſ. ꝛ eſt bona ratio nam ſecꝰ ſi volũtarie nouaſſet animo nouãdi ab aliquo ſtipulando vt.ī. de noua.l.aliam.

c Conuẽto. eiuſdem .ſ. pupilli quondam.nunc autẽ adulti. Item conuẽto non autez exacto: alioquin in q̃tuz eẽt exactũ ab herede tutoris liberatur ipſo iure curator minoris ꝛ heres magiſtratus vt.s̄.l.alteriꝰ.§.fi.ꝛ ꝺ admi.tu.l.ſi minoris.

p Postbuo. ſignificato eſt.quia poſſet dici ꝓ tutele.

a Negociorum geſto.ſ.directa.

b Utilis.ne.ge.ut ꝛ ſic itelligitur .ī.ti.ij. l.i.§.ſi qſ ꝛ.s̄.ꝺ teſta. tu.l.fi.nemo.§.fi.ꝛ.s̄. de ne.ge.l.cuz pater.

n Non ſolum. tutele.ſ. q̃ datur in ac.perſonali: ꝛ ſic ꝓcor.ī.ꝺ priui.credi. l.dabimus .§.ſi quis ꝛ.l.ſe.ꝛ.l.ſi negotiũ: ſꝫ heredi non daẽ vt. s̄. de admi.tu.l.ſi ex pluribus:ſed qđ erit de tacita hypotheca. videẽ idem vt no.C. de admi .tu.l. ꝓ offꝺ ꝛ hic videtur velle.

d Cautum.id eſt ſatisfactum.

e De cõtraria ꝛc. de duabus actionibꝰ dicit.ſ.ꝺ ꝓria tutele. Item de vtili ne.ge. contraria.

f Contrariã. ſciẽtes hac ratione ẽ iuncta ne.ge. contraria vt ī inſt.de ob.que ex qua ſi con.§.i.

g Non obligentur.vt.s̄.de'auc.tuto.l.obligari.

b Poſſit.vt.s̄.de aucto.tuto.l.i.in prin.

Vltro citroq; actione tutele ſequetur:ita etiam id qꝺ ſibi debetur conſequi debet vel eius ſecuritatez.ergo ꝛ ſi ex cauſa que tẽpore finiẽ obligatio aliqua fuit : tutele cõtrariũ iudiciuz eſſe ei opinor.

Hãc actionẽ dãdã placet:ꝛ ſi tutele iudicio nõ agaẽ:eteniz nõnunquã pupillus iccirco agere tutele ñ vult:qz nihil ei debebaẽ.imo plus in eũ ipenſũ ẽ quã q̃ ei abeſt:nec ī pediendus ẽ tutor ꝓtrario agere.

l Longe magis dandũ eſt : ſi de rationibus diſtrahẽdis actio ītendatur

q Quid ergo ſi plus in eũ impendit quã ẽ in facultatibus : videamus an poſſit ꝓſequi hoc : ꝛ labeo ſcripſit poſſe:ſic tm̃ accipiẽdũ ẽ ſi expedit pupillo ita tutelã admiſtrari:ceterꝫ ſi nõ expedit:dicẽduz eſt abſolui pupillũ oportere:neqz eniz ī hoc adminiſtrantur tutele vt mergantur pupilli.iudex igiẽ q̃ cõtrario iudicio cognoſcit vtilitatem pupilli ſpectabit ꝛ an tutor ex officio ſumptus fecerit. Cõtrariũ iudiciũ an ad hoc quoqz ꝓpetat vt quis a pupillo exigat liberationẽ videndũ ẽ ꝛ nemo dixit in hoc agere quẽ cõtrario poſſe vt tutele iudicio liberetur : ſed tm̃ de his que ei ꝓpter tutelaz abſunt conſequitur autem pecuniam ſi quam de ſuo cõſumpſit etiam cũ vſuris:ſed vel trientibus : vel bis que in regionibus obſeruãtur vel bis quibꝰ mutuatus ẽ:ſi neceſſe habuit mutuari vt ꝓ pupillo ex iuſta cã prorogaret vel bis a quibus pupillũ liberauit vel quibus caruit tutor:ſi nimuz ꝓfuit pupillo pecuniã eẽ exoluta plane ſi tutor forte aliquid pecunie debuit fenerari: aliquid ipſe ꝓ pupillo ſoluit:nec ipſe vſuras cõſequiẽ:nec pupillo pſtabit. Queritur ꝛ ſi ī vſus ſuos ꝓuertit.deinde aliqd ipẽdit in rẽ pupillarẽ: quãtũ ipẽdit vtiſſe deſinit ꝛ exide vſuras nõ preſtabit: ꝛ ſi ante ipẽdit ī rem pupillarẽ mox i vſus ſuos vertit: nõ videbiẽ vtiſſe quãtitatẽ: que cõcurrit cum quãtitate ſibi debita:vt ſũme nõ pſtet vſuras. Vſuras vtꝛ tãdiu cõſequaẽ tutor quãdiu tutor an etiã poſt finitã tutelã videamus:an ex mora tm̃.ꝛ magis ẽ vt quoad ei reddaẽ pecunia cõſequatur.nec eniz dz ei ſterilis eſſe pecunia:ſi tm̃ fuit ī ſubſtãtiã pupilli :vñ ꝓſequi poſſet dicẽdũ ẽ ñ oporteꝛ

i Ciuiliter.obligetur.ſub.etiã non ſolum naturaliter:ꝛ hoc qz venit obligatio ex re.vt.ī.ꝺ ac.ꝛ ob.l.furioſus al's nãliter tantũ quod dic vt no.s̄.de aucto.tuto.prc.in.l.pupillus.

k Hec actio.ſ.ꝓria ī generẽ accepta nã dicit postea de neg.ac. ꝓria

l Debet.vt.ī.ti.i.l.fi.

m Contrariuz iudiciũ.ſ. ac.ne.geſto.

n Finito.durat.ſ. officiuz vel tutela ꝛ ſic eſt in ac .tu. vt.s̄.ti.i.l.niſi:ſecus autez i ꝓria pro tu.ꝛ ꝓria vtili ne. vt.ī.pri.ſz cur.tam varie. ſtatim.Rñ.qz ꝛc.

o Sed ſi . qz hoc caſu.hec ẽ bona rõ ad ac. ꝓ tu. vt.ī. ti.i.l.i.§.cum eo:ꝛ ne.ge.ꝓ ceteros vt.s̄.ti.i.l.niſi.§.fi. ſed ī adulti curatore videẽ ſecus ꝛ.C.de admi.tu.l.ij. que ẽ ꝓ:ſo.dic vt exponiẽ. s̄.de admi.tu.l.cũ curatõe.

p Preterea.reputare vt. s̄.ꝺ ꝓdi.ide.l. cũ indebitũ: ꝛ.l.fi §.tutor ꝛ ar.s̄. ꝓmo. l.i fbꝰ.§.qđ autẽ ꝛ.C.ꝛ.l.fi.

q Ꝫ ſi reprobata ẽ ſic.s̄. ꝺ ne.g.l.ſinautẽ.§.ſi quocũ qz mõ ẽt de ꝓpen.l. quod ī diem.§.fi.

r An i hoc.ītegra ſit actõ. q̃ ꝓ pñez pupilli ꝓpetebat ꝛ ẽ ad.l.C.ꝺ i lit.dã.tu.l.iij.

s Tẽpore finiẽ.vt ꝺ debitoria quã non exercuit nec ſibi exegit propter vtilitatẽ pupilli.

t Hãc actõez.ꝓrio agere: ſic.s̄.ꝓmo.l.i.ꝓmodato.§.i. ꝛ.l.in reꝰ.§.fi.ꝛ.C.ꝛ.l.fi.

u Longe.dãdũ ẽ.i.contrariũ iudiciũ tutele

x Intẽdaẽ.ꝓ tutorẽ. ꝛ dic magis ido quaſi liceat ſibi vẽdicare ſe ad qꝺ ẽ.ī.ꝺ bo. li.l.q cũ maior.§.ſi libertꝰ.

y Quid ergo.i facultatibꝰ.i.i facultate ſoluẽdi al' qđ pupilꝰ redderet.ſic exponiẽ.ī. de v.ſig.l. nepos .pcl'o:l' dic qđ lz plꝰ expẽdat ꝓdenabiẽ pupilꝰ ꝛ exigeẽ qñ erit ſoluẽdo.

z Ex offꝺ.i.ex pietate vt. ī.e.l.pe.ꝛ fa.s̄.de pig.act.l. ſi ſeruos.

a Cõtrariũ.liberatõez. ſi nito offꝺ q̃ ml'ti hodie ex toꝛquẽt cũ iuramẽto q̃ ſine fraude tenẽt ut.C.ſi aquer. vẽdi.ãt ſacramẽta puberũ.

b De ſuo.ſic.s̄.ꝺ ne.g.l.ij. ꝛ.s̄.man.l.ſi vo non remu. §.ſi mihi.

c Drientibus.ſi tales ſm ꝓdi. ſue pſone ei dẽnt vt. C.de vſur.l.eos.§.ſup.

d Obſeruãt.ſi ſint minores legitimis . vt.d.l.C. de vſur.l.eos.§.ceteros.

e Si nimium.i.pluſq̃ colligãt be vſure vt.s̄. ꝺ vſur. l.ꝛ in contraria.

f Plane.preſtabit.ipo iure facta compenſatione vt. s̄.de compen.l.cum alter.

g Aliquid de ſua propria pecunia.

h Deſinit.ſic.s̄.de in rem vſo.l.ſi ꝓ pte.§.verſum.

i Vſus ſuos.de pecunia pupilli.

k Vſuras.reddatur.ꝛ ita durante tu.vt poſtea.

l In ſubſtantia.pupilli.durante officio.

m Non oportere.vt ꝛ.s̄.de admi.tu.l.quoti.§.ſicut.

n Quid ergo ipetrauit.i. obtinere ñ potuit.sz qr iniuriã sibi fcãz vertit i pupillũ. Rñ.qz pupillo fuit fcã:nec tutõ pbuit cãz vt.j.ò fideiuſ.l.excep.

o Sufficit.z si euẽtũ.qz non potuit pfici:vel dic euentum pseuerãtẽ:vt z. s.de ne.ge.l.sed an vtro.ſ.i.

p Judicio.añ tutelam.ſ.finitam.

q Et post tutelaz.ſ.finitã si negotijs zc̃. vt.s.ti.i.l.si tutor post.

r Quod añ.ſ.tutelã ichoatã qz eẽ pôt si neg.zc̃.

s Ante impensũ.i. ante tutelã inchoatã: nec forte distinguitur connexum vel ñ licet post eã finitã distigua tur.qz z qõ ãte debuit vtiq in actionẽ tute.directã: sic eõ qz ei debeť vtitur i ꝓria: sed qõ incipit deberi ex negocio ñ cõnexo post finitã tu.non venit in directam: ergo z si quid impendit in tali negocio non ꝓnexo nõ veniat in ꝓriã vt hic dicit.

t Bona fide .hoc.s.e.circa prĩ.dixit ex officio.

u Hãc actionẽ perpetuã. quia sic est in directa.vt.C. e.ti.l tutores.

x Herdi.qz sic ẽ i directa. vt.s.ti.i.l.i.ſ. hãc actionẽ.

y Tutela remotus . vt suſpectus.

z Finita .ſ. pubertate pupilli.nam z hic finita ẽ. vt. s.de ſuſpec.tu.l.decreto: z inſti.q.mo.tu.fi.in fi. secus vbi ſuſpecto est adiungendus cur.vt.s.ti.i.l.ſi tutor. ſ.p.z fa.s.e.l.i.ſ.finito.

a Heredẽ tutoris. sic. s.mã.l.'heredẽ.

b Jtutõ.ãteqz soluat. qr videtur ei abesse: qr est obligatuſ.vt.s.ò ne. ge.l.ſi qs.mã.z.l.i.z.ij.z.s. mã.l.ſi mãdato i prin.secº i fideiussore:vt.C. mã.l.ſi p ea.z que est ratio dixi i.d. l.ſi quis mã.

c De eo q p tutor vel zc̃.

Una ps est pro tutore pro curatore vt z.C.de ne.ge.l. qui pupille:sic bo.poſ.vt.j. ò bo.poſ.l.iij.ſ. hereditas.

d Pro tutele.icertũ est.pupillo quondam nunc adul.

e Quis tutõ.scilicet vere existens.

f Quasi tutor.scilicet cuz non sit tutor

g In vtrunqz casum. id ẽ siue vere fuerat tutor siue vere non fuerat.

h Actionem scripsit . non aperit quam vnde dic quã do tutor vere fuerit distinguitur an sciuerit z tũc tutele:an ignorauerit:z tunc p tutele vt.j.e.l. quero:z. j.e.ſ.si curator:si vero non erat tutor tunc indistincte sciuerit vel non dũ modo gesserit vt tutor habeat locum act.pro tutele vt.j.e.ſ.pro tutore: z qp subijcit actione tamen. zc̃.altero casu cum distinctione tutele z pro tutele:altero indistincte pro tutele vt dictum ẽ:z hoc ſm az. vel dic hoc prĩcipium loqui quando adultus est incertus administrauerit verus tutor existens aut non existens: z quod dicit in vtroqz.id est quicunqz casus sit:dum tamen dubium est:z dic dari tantum pro tutele:si autem certus est de veritate habeat locum predicta distinctio:z ad hanc litteraz facit quod sequitur:solent enim zc̃. Item quod dicit siue tutor est siue non. sub.dum tamen dubium est.

i Pro tutore.fungitur. in hoc casu datur ei actio ne.ge.in eum qui spõte gerit:sed cum dicat pro tutore agere:ergo ne.ge.habet locum vt hic z. C.de testa.tu.l.iiij.in fi.

k Utile.i.actionem p tutele vtilem de peculio vt.s. de pecul.l. ex facto. Item ar.ꝓ.j.e.ſ.si quis quasi. Item fa.C e.l.i.

a Cum eo.nulla dubitatio ẽ vt z.s.ti.i.l.i.ſ.finito z.j.rẽpu. sal.fo. l.non quasi.ſ.sed z in eo.

b Finita.ad tempus forte datus.

c Sed z si . deinde quasi.i.ve tutor. hoc enim quasi est veritatis expressiuum.

d Deuoluatur . vt z.s.ti.ij.l.si tutor pº. ſ.ſi.

e Si qs. habere potest.vt z.s.ò tu.z cu. da.ab his.l.scie.

f Actio cessat.cur ergo similiter non cessat vbi quis se putat tutorem cum esse nõ poterat vt.s.e.ſ.pro inde que est ar. contra. Respon.quia seruus aliquando potest tutor dari. scilicet testamentariº vt isti.qui da.tu. poſ.ſ. i.z.ij. sed puberi nõ potest dari vllo mõ: sed si datuz inueniaſ aliquẽ qui nullo mõ possit dari:dic idem vt cesset p tutele vt i milite:vt.C.qui da. tu.poſ.l.armate :sed certe seruus existẽs seruus nunqp potest esse tutõ.vnde dic fa uorem pupillis debi tuz notare diferẽtiã.

g Natus est . vt qz adhuc est i vtero nec nascitur viuus l' nullo modo nascatur: z ita nullus oino videtur fuisse vt.j.ò versigni.l.qui mortui: z ita cum nullo tempore appareat tenuisse dationẽ tutoris ñ p tutele agit:sed neg. gesſ. vtili vt subijcit z.s.ti.ij.l.posthumo z de nego.gesſ.l. cum pater z.s.ò testa. tu. l.si nemo.ſ.fi.

h Actò.vtilis.

i Si curator . banc actionem.ſ.pro tutele:sz datur actõne ne.gesſ.

k Curatoris . vere enim erat curator z hoc sciebat z sic gerebat:vt.j.e.l.quero.

l Debeat . actione pro tutele.

m At iste.de quo.s. prox.ſ.dixit qui vere erat curatõ:alij dicunt qp non tutor gerens vt tutor teneatur pro tutele: sed non curator gerens vt curator non tenetur pro tutele: quod hoc verum sit hec littera non patitur:an autem concurrat actio neg.ge.cum ista ac. quidam dicũt sic: quia gerit suſpitione necessitatis:tu dic quod non:vt not.s.de neg. gesſ.l.iij.ſ.hac actione.

n In pro tutele.non tenebiť vt z.C.de tesſ.tu.l.i.

o Et hactenus.accedens protutor quasi omnia gesturus tenetur in duobus casibus de gerendis.ſ.si alius erat gestor omnia: vt hic. Item z tunc quando incipit scire se non esse tutorem z perseuerauit:alʒ non qr eum error excusat: vt hic innuit.aliud est in sponte gestore qui ab initio accessit omnia gesturus quia tenetur et si alius gesturus non erat.vt.s.de neg.gesſ.l.si pupilli.ſ.fiñ.z facit. C.de nc.ge.l.ij.in fi.

p necessarios.i.cognatos:sic ponitur.ſ.de inſti.z iure.l.fi.z facit. ſ.de admi.tu.l.tutores qui.ℊ.qui ſe.accur.

q quod verius eſt. ergo ſi certiorauit non tenetur niſi alius erat geſturus:aliud in ſpontaneo geſtore qui acceſſit vt omnia geſturus vt mō notaui.

Vis vſucapta ē.ſcilicet poſt pubertatem pupilli:quia ñ vſucapitur res pupilli ante pubertatē: vt j.de acquiren.re.do. l.bone fide.vel verius dic quia nec potuit vt dicta.l.bone fide. ſecus ſi non erat pupilli:licet eius putaretur vt.j.ō excep. do.l.apud celſum.ℊ. ſi quis non tu.z ſic ñ obſtat.l.illa que viō batur contraria.

r ei. ſcilicet pupillo qui ſatisdat rem pub. ſal.ſo.ſic z.j.ti. i.l.pupilli: z facit.j. de rebus eoꝝ.l. qui neqꝫ.

t q Vero. tutorē eſſe.ſcilicet vt teneatur tutele acti. igitur tenetur hac actione pro tutele.

u q Vi pro tutore.tutor. quā autem preſtat tutor dicitur.ſ. de tutelis z rationibus diſtrahen.l.i. in prin.z .C. ar. tu.l. quicquid z. ſ.ō admi.tu.l.a tutoribus in prin.

x e Ꝫ qui . contrarium.id eſt cō/traria actio pro tutele z ſtatim vt.ſ.ti.i. l.i.ℊ.i.z.ij.

x Nō cū fal.tutore. Quid differt hic ti. a ſupiori. Rñ.hic cō ſulit contrahenti cū pupillo falſo tutore aut vt .j.l.i.ℊ.fi. ille ipi pupillo . Itē ille habet locum ſiue ſciat ſe non eſſe tutorez ſiue credat ſe eſſe cū non ſit: vt.ſ.t.i.l.i.ℊ. pro tutore:hic autez tantum quando ſcit ſe non ē: vt.j.e.l.nouiſſime in prin.

y b Aius edicti eqtas:quod ē.j.proxi.ℊ.z.ℊ.fi.z.l.nouiſſime. Ambigua.i.dubia immo certa z indubitata.ſcilicet ne cō traheretur zc̄.

z Inquit.ſ.pretor.ac.

a Non fuerit.geſtum erit.ſub.dabo in inte reſti.que verba detruncate poſita ſunt: vt.j.e.l.in.fi. Item poſtea adijciuntur i edicto pretoris z illa verba que dant aliud remedium que habes.j.e.l.nouiſſime in principio z no. q̄ tria remedia ex hoc edicto ſunt prodita: vnū contra ipſum doloſum tutorem.vt.j.e.l.nouiſſime i prin.aliud contra eum qui dolo fecit vt non tutor auctoretur.vt.j.e.l.huius actionis:z iſta duo ſunt per actionē in factum vt.d.l.nouiſſime z.l.huius.ℊ.i.eſt tertium de reſtitutione in integ.danda contrahenti cum pupillo falſo tu.auctore contra ipſum pupillū vt non noceat ei qō egit cum pupillo falſo tutore auc.vel cum ipſo tutore falſo. z ō hac reſtitutione dicitur.j.e.l.ℊ.fi.z.l.ſe vſqꝫ ad.l.nouiſſime: z in.l.nouiſſime.ℊ.pompo.z in.l.ſi falſo.ℊ.pompo.ſed ei cuius ſe tutorez eſſe dicebat ſubuenit pretor per hoc edictum ut.j.e.l.falſus in prin. z.l.fi. q̄ poteſt dici quartum remedium.

a Verbis deſunt.ut apparet per ſequentia.

b Furioſus.vnde peride eſt habendum acſi tutor non ſit:ſic.ſ. qō cuiuſqꝫ vni.nomi.l.i.ℊ.quidem z inſti.de leg.ag.tu.ℊ. quod autem. z.ſ.qui ſatisda.cog.l.quoti.z infra de mu.z ho.l.vt gradatim.ℊ.i.ſz geſtur⁹ fuerit: ſz z ſi cognitio q̄ tutor non fuit abſtinuit ſe adminiſtratione:videam⁹ an teneat:ſi neceſſarios[p] pupilli nō certiorauit vt ei tutorem peterent: qō verius eſt[q].

Vis q̄ pro tutore negocia gerebat: cū tutor non eſſet rem pupilli vendidit: nec ea vſucapta eſt[r]:petet eā pupillus quāquam ei[s] cautum eſt:non enim eſt eadem huius que tutoris eſt rem pupilli adminiſtratio. Labo.

Vero an is qui cum tutor teſtamēto datus eſſet. z idipſū ignoraret ,p tutore negocia pupilli geſſerit quaſi tutor:an quaſi pro tutore negocia geſſerit teneatur.reſpondi nō puto teneri quaſi tutorē quia ſcire quoqꝫ ſe tutorē eſſe[t] dꝫ vt eo affectu negocia gerat: quo tutor gerere debeat. Pompo.

Ui ,p tutore negocia gerit eādem fidē z diligentiā preſtat: quā tutor pſtaret.[v] v Ulpia.

Ꝫ q̄ pro tutore[x] negocia geſſit ꝓtrariū iudiciū cōpetit.

Quod falſo tutore auctore geſtū eſſe dicet.[r] Rub.

Aius edicti. Ulpi. equitas[y] nō eſt ambigua[y] ne ꝓtrahentes decipiātur dum falſus tutor adhibetur. Verba autem edicti hec ſunt:qō eo auctore iquit[z] qui tutor non fuerit[z]. Verbis edicti mlta deſunt[a]: qd eni ſi fuerit tutor:is tamen fuit qui auctoritatem accōmodare non potuit.puta furioſus[b] vel ad aliam regionem datus:ſed pompo.li.xxx. ſcripſit interdū quāuis a non tutore geſtum eſt non pertinere ad hāc partem edicti: quid enim ſi duo tutores alter falſus alter verus auctoritatem accōmodauerit: nōne valebit[c] q̄ geſtū eſt. Item hoc edictū licet ſingulariter[d] ſcriptum ſit:ſi tamen plures interuenerint qui tutores non erant.tamen locum habere debere pompo.lib.xxx.ſcribit. idem pompo.ſcribit etiam ſi,p tutore[e] negocia gerens auctoritatem accōmodauerit : nihilominus hoc edictum locum habere:niſi forte p tor decreuerit ratum ſe habiturum id quod bis[f] auctoribus geſtum ē tunc enim valebit per pretoris tuitionem non ipſo iure. Ait pretor[g]:ſi id auctor ignorauit dabo in integꝝ reſtitutionem[h]:ſcienti non ſubuenit merito:quoniā ipſe ſe decepit[i].

Ulus.

Ꝫ id inquit[k] actor[l] ignorauit labeo[m]:z ſi dictum ſit ei:z ex bonafide non crediderit[n].

Lane ſi is Ulpianus qui auxilio[o] non indiget ſcientia ei non nocet[p]:vtputa ſi pupillus cum pupillo[q] egit :nam cum nihil actum ſit[r]:ſcientia ei non nocet

Inoribus.xxv. Ulus. annis[s] ſuccurritur[t] etiaꝫ ſi ſcirent.

Dem.

Interdum tamen z ſi ſcientia noceat[v] tamen reſtitutio[x] facienda erit:ſi a pretore compulſus[3] eſt ad iudicium accipiendum

Upilli[a] ſci ꝓ Ulus. entia computanda non eſt[b] tutoris[b] eius computāda ē[c]:vtiqꝫ z ſi pupillo[d] cautuꝫ ſit.melius[c] enī dicitur rem ſuā reſtitui pupillo[f] q̄ꝫ incertum[g] cautionis euentum eum ſpectare.qō z iulia.ſi alias[b] circunuentus ſit:pupillus reſpondit.

Ulſſime[i] Ulpianus. pretor ait in eum qui cuꝫ tu in furioſo primum z quartum remedium ceſſant.z alia locum habent et ſic hic intellige.

c Nonne valet.certe ſic.z ita vtile per inutile non vitiatur:vt.j.de verb. ob.l.i.ℊ.pe.z.l.que extrinſecus:z de ſtip.ſer.l.ſi ſibi aut primo.Rñ.ar.ō.ſ. de arbi.l.pedius.ℊ.in ſeruum.

d Itez ſingulariter.i. verbo ſingulari.nam ſic dicūt verba quod eo auctore zc̄. vt.ſ.ℊ.i.ſi tū zc̄. ſic ibi qō eo zc̄.z.ſ.ō ne.ge.l.iij.ℊ.ne gociū z.j.ui.bo.rap.l.i.ℊ.l cuius:ibi ſed z ſi vnus zc̄.

e Pro tutore.i.putans l fingens ſe tutorem cū non ſit: vt.ſ.ti.i.l.i.i prin.z.ℊ.i. ſed in eo qui putat ceſſat p mum remedium z quartū cum exigāt dolum: vt.l.nouiſſime in prin.z.l. falſus i principio.

f Dis ,p tutore gerētib⁹:z fa.ſ. de mi.l. ait pretor.ℊ. permittitur.

g Ait pretō.hoc adde ad. ℊ.i.ſ.e.

h In integrum reſtitutionem.expone vt i prin. nō.

i Decepit.ſic.ſ.ō ac.emp. l.i.in fi.z ō edil'.edic.l. ſi tñ ℊ.i edilicijs z.l.i.ℊ.ſi intelligaſ z.ſ.ad vell'.l.ij.ℊ.vba.

k Ꝫ id inquit. pretor: vt.ſ.l.px.in fi.

l Actō.i.qui agit mō. qui. ſ.ꝓxit:vel aliquid egit cū falſo tutōe vel eo auctore.

m Labeo.ſ.adiecit.

n Non crediderit. qñ idē eſt acſi non fuiſſet ei dictū z ſic ei ſubuenit.nā nō fuit credul' ſic.ſ.de eo per quez fac.e.l.i.ℊ.i.z de mi.l.tutor in prī.ar.ō.C.de rei.uen.l. ſi fundus z ea que ibi no.z hic dici poſſent.

o p Lane.auxilio. huiꝰ edicti.ſ.ac.in ſcīn vel reſti.. in integ.per hoc edictū vt nō.in prin.ſ.l.i.

p Non nocet.ſi nō vtiť iure huius edicti:nz debet ei nocere exceptio inuenta ꝯ edictū ſic.C.ō preſcrip. lō. temp.l.i.

q Cū pupillo.falſo tutōe auc.vel cuz ipſo pupillo q dicebat ſe alterius tutorez cū non eſſet:vel non poſſz.

r Actum ſit.ſ.ipſo iure nō eſt opus ac.in factū l' reſti. in integ.ex hoc edicto: nec ergo ſcia huic edicto nociua nocebit huic vt modo nō.z ad hoc quod vbi quis ipſo iure eſt tutus non egeat auxilio extraordinario pꝫ.ſ.de mi.l.i cauſe:z facit.j.e.l.pupilli.

s m Inoribus.xxv.an.adultis tñ vt differat a precedenti.l.

t Succurritť .p hoc edictū qz obligāť ipſo iure:vt.C.ō tēp.i integ.reſti.pe.l.ſi curatorē:z ꝑz hoc ipo iure ſcia ñ nocet:ſicť i pupillo qō ñ vť vez: dic ergo qō ſuccurritť p edictū ō minorib⁹ ad hūda remedia huiꝰ edicti q̄ non bz ,ppter ſciam:vt.ſ.l.i.in fi.lz quo ad vnū de remedijs.ſ.ſm qō dať i iteg.reſti.videat reſtitui vt reſtituať qō al' reprobam⁹ vt.ſ. ō mio.l.iterdū.

u Interdum.noceat.ſ.al' vt.ſ.l.i.i.fi.hoc tñ non nocet.

x Reſtitutio.ex hoc edicto ꝯ ſiñam ,p pupillo latā z ſic dicit de tertio remedio:ſz nōne ipo iure ſiñia ē nulla:vt.ſ.ō iudi.l.ij.ℊ.i.ergo ñ ē op⁹ reſti. Rñ.ibi erat iudex ñ ſu⁹ hic ſu⁹ z.ſa.ſ.ō auc.tu.l.i.i fi.z.j.e.l.nouiſſime.ℊ.i.

y Reſtitutio actoris.qui agebat rei uendic.

z Compulſus.q̄s ſciens ſiñ eſſe tutorem cum qui ſecum nolebat agere nomine alicuius pupilli.b.

a p Upilli.q ſciens cū tutore falſo alicuiꝰ pupilli ꝯxit:vt.ſ.e.l. plane.

b Cōputāda non ē i hoc edicto:vt ei minꝰ ſuccurrať p hoc edictum.

b Tutoris.ſ.ſcientia.

c Cōputāda ē.ſ.i hoc edcō vt ei minꝰ ſuccurrať.b.ſic.ſ.ō iter.ac.l.ij.ℊ.fi.

d Etſi pupil.ꝯ ſuū vez tutorē p ſti.rēpu.ſal.ſo.z idoneꝰ ē z ciꝰ fidēiuſſor.

e Deliꝰ dixerat ſciam tutoris nocere pupillo nūc corrigit z ſic ñ nocet.

f Pupillo ꝑhenti cũ falso tutore alteri⁹. ⁊ dic restitui ꝑ hoc edictũ.
g Quã incertũ cautionis. i. q̃ agere ex cautione rẽpu. sal. fo. in qua ẽ dubius euentus: vt. s. de pecul. l. qõ debet ⁊ sa. s. t. i. l. ij.
b Si al'. nam regulariter constat habere minorem electionem velit ꝑ tu. vel cu. vel petere restitui contra aduersarium vt. C. si tu. vel cu. l. etiam ⁊. l. fi. ⁊ ita ergo fit hic.

i Quissime. hucusq; dixit qualiter succurratur contrahenti cum falso tu. pupilli contra ipsum pupillum. s. per inte. resti. vt ei nõ noceat quod egit: nunc qualiter ei succurrat ꝑ ipsum filiũ tutorem cum quo contraxit.
k Judiciũ. i. actio i factũ ex hoc edicto.
l Compulsus. excusatur. Rñ. certe sic ⁊ ita no. quod coactio magistratus eũ excusat: vt. s. si quis cau. l. ij. in fi. ⁊ etiam verus tutor non debet cogi auctorare: vt. s. de auc. ꝓs. l. si tutor: et non valet quod ageretur vt. s. de auc. ꝓs. l. i. in fi.
m Quod ait. s. in prin. l.
n Veritatem i. veram rei estimationem: vt. j. de ver. sig. l. iter hec ⁊. s. qui sa. co. l. ij. §. fi. ⁊. s. si quis ius di. non ob. l. i. §. fi. sed ⁊ sumptus continetur hac actione ⁊ his verbis: vt. j. prin. §. ⁊ licet dicat non pena verum ẽ respectu actoris respectu tamen tutoris conuenti bene ẽ pena quia solvit quod ei non adest ⁊ sic non ob. d. l. si quis ius di. l. i. in fi. ⁊ fa. j. e. l. falsus. §. i.
o Pompo. sumptum: vt. s. prox. §. dixi.
a Restitutorio. ex edicto posito. s. e. l. i. in fi. scilicet contra pupillum cum quo cõtraxit falso tutore auctore: sed nõne habuit primo iudicio totum interesse. ad quid ergo postea restituit. Rñ. hic nihil aliõ petit: nisi vt nõ noceat sibi q̃ fecit cuz eo: vel dic quod voluit a tutore prius petere: nisi quod non poterat petere a pupillo ꝑ in integ. resti.

tor nõ esset dolo malo tutor factus esse dicetur iudiciuz[k] dabo: vt quãti ea res erit in tantam pecuniam cõdemnetur: non semper tutor cõuenitur: nec sufficit si sciẽs auctor fuit: verum ita demum si dolo malo auctor fuit: quid enim si compulsus[l] aut metu ne compelleretur auctoritatem accomodauerit. nonne debebit esse excusatus. Qõ ait[m] prętor quanti ea res erit magis puto non penam ⁊ veritatez[n] his verbis contineri. Pompo. li. xxx. scripsit: recte etiam sumptuum[o] in hoc iudicio rationem haberi quos facturus est actor restitutorio[d] agẽdo. Si plures sunt qui auctores fuerunt perceptione[b] ab vno facta ⁊ ceteri liberantur non electione.

Paulus

Et ideo[c] si nihil: aut non totum seruatuz sit in reliquos non denegandam[d] in id quod deest sabinus scribit. Ulp.

Vius actionis[e] exemplo põ pon. lib. lxj. scribit dandaz actionem aduersus eum qui[f] dolo malo adhibuit vt alius auctor dare tur insçius. Quas actiones[g] in factum heredibus quidem competere ceteriszq successoribus: in eos[h] vero reddi labeo scribit. Nec in ipsum[i] post annum quoniaz ⁊ factũ[k] puniunt: ⁊ in dolum[l] concipiuntur ⁊ aduersus eas personas[m] que alieno iuri subiecte sunt[n] noxales crũt[o]

Ulius.

Si falso[p] tutore auctore actũ sit: ⁊ interea dies actionis[q] exierit: aut res[r] vsucapta[s] sit: omnia incõmoda perinde sustinere debet[t]: ac si alio[v] tẽpore vero tutore auctore egisset. Ulpianus.

Falsus tutor qui in contrahendo auctor minori. xij. vl' xiiij. annis fuerit tenebitur i factũ[x] actione propter dolum malum cuiuscunque conditionis fuerit[y] vel sui iuris vel alieni[z]. Qui dolo malo auctoritatem accomodauerit tenebitur[a] hoc edicto. Sed ⁊ si qs filiusfa.[b] auctor[c] fact⁹ sit [d]ad cõtrahendam[d] tenetur. Idẽqz iuris ẽ si ancille quis tutore auctore[e] credidisset. Naz in omnibus istis modis propter tutorẽ decipitur is qui contraxit: quia aliter cum impubere cõtracturus non fuerit: quam si tutoris auctoritas itercessisset. Julianus tractat libro. xxxj. dige. An etiam in patrem debeat dari hec actio qui filiam minorem. xij. anno. nuptui dõdit: ⁊ magis probat patri ignoscendum esse qui filiam suam maturius in familiam sponsi pducere voluit. affectu enim propensiore[f] magis quã dolo malo id videri fecisse. Qõ si intra. xij. ãnos hec decesserit cum haberet dotem: putat iulia. si dolo malo conuersatus sit is ad quem dos pertinet[g] posse maritum doli[h] mali exceptione condicentem[i] sũmouere in casibus in quibus dotem vel in totum vel in partem si constabat matrimonium fuerat lucraturus[k]

Idem.

Et eo q̃ interrogatus[l] tutorez se esse respondit nulla eum actione teneri. Si tamen cum tutor nõ esset responso[m] suo in alios tenebitur. contrahenti secum. et ideo hunc casum repetat vt addat sequentes.

p Si falso. sub. cum. id est dicere si actum. sit cum falso tutore nomine pupilli: vel cum ipso pupillo falso tutore prestante auctoritatem.
q Dies actionis. personalis qua conueniebatur falsus tutor nomine pupilli.
r Aut res. actoris qui agebat rei vendicatione.
s Usucapta. sit a pupillo. nam lit. contes. sic facta vel iudicium acceptum nullus est: sicut ⁊ si coram non competenti iudice egisset: vt. C. ne ó sta. de. l. p. ⁊ ad hoc est satis expressum. C. de tu. ⁊ cu. qui satis non da. l. iij. ⁊. j. de rebus eoꝺ. l. qui neqz.
t Debet. pupillus. non ergo proficit ei vsucapio: ⁊ sic est ar. s. de ali. iudi. l. item si res in prin. in ipso autem tutore falso ñ potest poni.
u Illo. alias ẽ alio. ⁊ ita est in libro domini mei.
x Falsus in factum ac. contrahenti secum vel cum pupillo se auctore ut et. s. co. l. nouissime in princi. non autem legas quod in minori cui prebuit auctoritatez teneatur: sed hoc dicit infra. eo. l. fi. sed certe et in eo loqui potest per. l. illam.
y Fuerit. falsus tutor.
z Vel alieni. vt filiusfa. Item si est seruus habet locum noxalis: vt. s. eo. l. bulus. §. fi.
a Tenebitur. con-

b Si plures. pceptione: sic. s. de dolo. l. si plures ⁊. s. de bis qui deie. vl' effu. l. perceptione.
c Et ideo. seruatuz sit ab vno falso tutore.
d Denegãdam. hãc actionem ex hoc edicto: sic. s. qõ me. causa. l. si cũ exceptione. §. fi. ⁊. l. se.
e Vius actionis. in factum ex hoc edicto ꝑ falsum tu. qui daf ex verbis ⁊ ex snia: vt. s. e. l. nouissime in prin.
f Actionem. vtilem in factum ex sententia huius edicti ergo vtilis: vt. s. si quadru. pau. l. i §. pe.
g Quas actiones. s. que dantur ꝑ falsum tutorem: vt. s. e. l. nouissime i prin. ⁊ alia que ex eius exemplo competit in eum qui do. ma. adhibuit cc: vt. s. e. in prin. huius. l.
h In eos. s. heredes.
i Nec in ipsũ. falsum tutorem vel eum qui dolo malo adhibuit cc.
k Et factum. i. delictum. facto enim obligatio oritur ex delicto: vt instit. de ob. ex delic. in prin. nã ex delicto videretur venire.
l Et in dolum. i. propter dolum: vt. s. e. l. nouissime: ⁊ in prin. huius. l.
m Personas. puta seruos qui gerentes se: vt tutores auctoritatem prestiterunt pupillo mecum contrahenti.
n Subiecte sunt. iure seruitutis non filiationis: vt instit. de nox. §. fi.
o Noxales. igitur. ex delicto sunt. alioquin si ex contractu de peculio daretur: vt. s. de his qui deie. vel cf. l. i. §. cum seruus: sed cum sit rei persecutoria non penalis: vt. s. e. l. nouissime. §. quod ait: ergo vltra annum ⁊ i heredem datur: vt. j. de act. ⁊ ob. l. in honorarijs ⁊. C. de delic. ó. l. i. sed dic q̃ hic nihil peruenerit ad conuentum vnde quo ad eum penalis est al' esset secus: vt in. d. l. vel dic quod est speciale in his honorarijs. Item facit. s. de ali. iu. mu. l. item si res. §. fi. ⁊ l. sequentibus.

b Filiussa. asserens se tutorem ⁊ illam suam pupillam cum esset alterius filia.
c Auctor. al'. tutor.
d Ad contrahendum. cum aliquo.
e Tutore. auc. scilicet falso qui se tutorem ⁊ illam liberam ⁊ pupillam suam asserebat.
f An etiã ꝓpẽsiore. presumitur enim cã affectiõis fecisse magis q̃ dolo: sic. s. de ritu nup. l. non solũ. §. denuo ⁊. s. ó adop. l. nec ei. §. eorum ⁊ in auten. vt sine ꝓhibi. in prin. coll'. v.
g Pertinet. puta pater vt dixit qui dotauit. Idẽ si extraneus dotans eam sibi reddi stipulatus sit.
h Doli. non pacti. quia vbi non tenet matrimonium nec peccatum: vt. s. de condi. ob causam. l. i. sed pacto non apposito non detur exceptio.
i Condicentẽ. p conditionem ob causã: non ac. de dote q̃ dos nulla cum matrimonium nullum: vt. d. l. C. de condi. ob cau. l. i. ⁊. s. de ꝓdi. ob. cau. l. fi. ⁊. C. de do. ante nup.
k Lucraturus. puta per peccatum quod fecerat de ea lucranda si precederet in matrimonio: sed nũquid actio ex hoc edicto dabitur aliquo casu. Rñ. sic si soluta non esset ⁊ esset promissa sub predicto peccato. Item exceptione doli ⁊ actione ex hoc edicto potest haberi respon. fructum qui essent viri si matrimonium esset: nunc nõ fũt vt. s. de iure do. l. dotis fructus in prin.
l Et eo quod interrogatus. forte in iudicio confitendo coram iudice se tutorem.
m Responso. facto in iudicio accepto nomine pupilli: vel al' in ꝑ ctu aliquo inito nomine pupilli.

n Utilem.ex hoc edicto:siue eis mente.
o Dandā.pupillo vel adulto facto.z est hoc quartum remedium: alij dicunt hic loqui de actione ꝓ tutele:sed certe de ea dixit.s.ti.i. z in hoc differt hic ti.ab illo:vt nō.s.in rubrica.

a De fideiussoribus z nominatoribus : z heredibus tutorum z curatorum.

b Quamuis. non est : vt t.s.de his qui no.infa.l.furti.ſ. pe.z ar.s.pro socio. l.heres socij.
c Inchoata sūt sic. s.ō tu.z ra.dis.l.si tu tor post.
d Legitime . nam minor non est legitimus administrator vt.C.de.le.tu.l.fi.
e Et masculus . nō femina : vt.s. de leg. tu.l.penul.
f Explicari.in iudicio secus:vt.s.de iudi.l.taz ex contract. ſ.certe.
g In quibus. explicandis.
h Hoc eo.als deest ō eo z est.ſ. quod pe nes:al est.ſ.de eo tē. alij habent.ſ. heres: sed tu habeas.ſ. qō apud tē.
i Is.s.tutor.
k Cepit .i. accepit: vel aufert pupillo.
l Crimine .s dolo.
m Utili .ac. scilicet tutele:si heres tutoris est : vt.j.e.l. cum ostendimus vel vtili ne.ge.si est heres curatoris : vt.C.de ne. ges.l.curatoris : z sic no.quod non loquitur in inchoatis per defūctum facit ad p dicta.s.de admi.tu. l.pe.z de tut.l. aūpe. z.j.eo.l.fi.ſ.i.z.s. de ne.ge.l. nam z seruꝰ, ſ.si viuo z.l.qui alie na.ſ.tutoris.
n Postulare.co/ traz iudice qui dare ōbet:vt.j.ō dā. infec.l.iiij.ſ. postulare:at nominare iter absentes:vt quando magistratꝰ mittit nomina quorundam p̄ fidi quasi sint idonei vt.s.ō tu.z cu.da.ab bis.l.diuus . nam et bi tenentur insolidū vt.C.de magis.cōue. l.i.z.l.iiij.z qui postulat tenetur nisi in femina:vt.C. de admi.tu.l. fi.ſ.personis z.C.si mſ inde.ꝓ.l.i.z.j.e.l.cum ostendimus.ſ.fi.z no ta ꝙ qui per alium tē:vt.s.de admi.tu.l.ita autem.ſ.gessisse.
o Etiam.vsurarum ad.quemadmoduz vocetur tutor habes.s. de admi.tu.l.tutor qui repertorium.
p c Cum ostendimus al scilicet in nostris quibusdaz libris z pō po.dixit.s.e.l.i.ſ.quod penes.
q Conueniri.ex facto defuncti.
r Propria administratio.non ꝓnexa cū eo qō defunctꝰ ichoauit.
s Perseuerauerit.als noua inchoando.
t Proprio dolo.l lata culpa:qō dic:vt.C.ō i litē iurā.l.ij.z.l. alio.
u Negligentia.id est leuis culpa.sed lata sic vt.C. de ne.ge.l. curatoris vbi ex persona defuncti tenetur similiter de dolo z lata culpa defuncti non leui:nisi in casibus tribus:vt.C.de bſ.tu.l.i.at ipse defunctus tenetur ō dolo lata culpa z leui:vt.C.ar.tu.l.quicquid. Itē z illud constat ꝙ etiam leuis culpa seu negligentia ei imputatur:

Quamuis autez z cuius temporis vsuras prestare debeat ex bono z equo cōstitui a iudice oportetᵛ. Fi deiussores a tutoribus nominati si presentes fuerunt z non contradixerunt:z nomina sua referri i acta publica passi sunt:equum est peride teneri atqz si iure legitimoˣ stipulano interposita fuisset : eadem causa videtur affirmatorum quidē scilicet cuz idoneos esse tutores affirmauerintʸ fideiussorum vicē sustinent. Paulus
z Cū fideiussoribus tutoris ex stipulatione rē saluā fore ageretur easdē reputationeᶻ habebunt quas tutor. Papi.
p Pupillus cōtra tutores eoz qz fideiussoresᵃ iudicem accepit:iudice defuncto priusquā ad eum iretur contra solos fideiussores alter iudex datus est. Officio cognoscentis conueniet si tutores soluendo sint:z administratio non disparᵇ sed cōmunis fuit portionū virilū admittere rationē ex persona tutorem. Idem.
c Si fideiussoresᶜ qui rē saluaz fore pupillo cauerāt tutorez adolescens:vt ante conueniret pecierant:atqz ideo stipulanti ꝓmiserunt se reddituros quod ab eo seruari non potuisset:placuit iter eos qui soluendo essent actionem residui diuidi : ꝙ onusᵈ fideiussorum susceptumᵉ videretur. Nā z si mādato plurium pecunia credaf eque diuiditur actio. Si enim qō est datum ꝓ alio soluitur: cur species actionisᶠ equitatem diuisionis excludit. Paulus.
b Heres eius qui nō iure tutor vel cu.datus administrationi se nō imiscuit: dolū z culpā p̄stare non ōbetᵍ. Paulus rñdit tale iudiciū in heredē tutoris transferri oportere:quale quidē defūctus susceperitʰ :hoc eo pertinet:vt nō excuset heres si dicat se instrumenta tutelaria nō inuenisseⁱ. Nā cūᵏ ex

si non explicet inchoata per defunctum:vt.s.e.l.i.
x Prestare debet.sed contra.s. pro soci.l.socium qui.id in prin. z.ſ.i.sz expone vt ibi:z sa.j.ti.i.l.non similiter.
y Quantas.oportet.qui seruabit.l.s.de vsur.l.i.in princi.
z Fideiussores.iure legitimo.i.solēni stipulatione:z nc nō. fingitur stip. vbi ñ est:vt.s.de adoptio. l.his verbis:z.C.de rei vx. ac.in prin.z.C. de dā. īfec. l.si finita. Item nō. patientiam z presentiam preiudicare sic.s.de iudi.l.quidaz z de exercito .l.i.ſ. magistrum z.s.nau. cau. sta.l.i. ſ.fi.z.s.loc.l.cum i plures. locator
a Affirmauerit.sic.s. de fideiuss.l.fideiussor.ſ. pater: z de insti.l.cuicunqz.ſ. sed z cum sullo.
b Si cum fideiussoribus . reputationes: vt.s.de compen.l.iiij. z.C. ō excep.l.defensiones.quas autem habeat tu.habes.s. de contrario iudi.t.l.i.ſ.f. z.l.ij.z.iij.per totum.
c Pupillus. fideiussores.dic a singulis tutoribus singulos fideiussores datos : vel dic ab vnis vniuersos : vnde sicut tutores ita et ipsi haberit beneficium epistole . secus si ab vno tutore darentur plures fideiuss.vt.j.rempu. sal.fo.l.fi.nisi adultus factus sibi preiudicet denuo stipulando:vt.j.l.prox.vel aliter eam expones
d Non dispar.i. non diuisa a testatore vel a iudice: quia tunc ipso iure fideiuss sor vnus non tenetur pro altero:vt.s.de admi.tu.l.si minoris z facit ad.l.istam. j.de fideiuss.l.inter eos z.l. fideiuss.in prin.z.l.inter fideiussores:
e Si fideiussores. fideiussores qui cauerāt rempu.sal.fo.petierunt: vt adultus primo conueniat tutōes ꝙ eos qui habebāt electionem:vt.C.ō fideiuss. tu.l.i.
f Onus.ꝙ erat ne diuideretur ac.vt.j.rempubli.sal. fo.l.fi.
g Susceptum . ab adulto per cautionem secundam: vt.j.de pre.sti.l.pe. z dic ꝙ adulto factō fuit facta pro missio z sic sibi preiudicauit : al non haberet locum beneficium epistole : vt .j. rempublicam sal.fo.l.f.alij distinguunt in fideiuss. vni us tutoris aut simpliciter intercesserunt z tunc cesset epistola:vt.d.l.f.an etiam a patri.promiserunt ꝙ ab alio seruari non poterit vel rempulicam sal.fo ꝙ idem est:vt.C.eo.l.fi.z tunc in illo residuo locum habet epistola: vt hic dicit:sed hec littera non bene patitur hunc intellectum.
h Eque diuiditur:vt.C.de consti.pec.l.fi.
i Actionis.vbi ergo eadem equitas z eadem ratio z idem ius:vt.s.ad.l. acquil.l.illud z.C.de lib.pre.l.i.item fa.s.l.proxi.cum similibus.
a b Heres.ñ debet.qz nec is cui successit si viueret:vt.C. de testa.tu.l.i.
b Paul.susceperit.erat ergo lis cont.defuncto.
c Hoc eo.ꝙ dixit paulus.
d Non inuenisse.dolo vel culpa defuncti cum lis sit conte.vt.C. de here. tu.l.i.z dic instrumentum tu.in inuentarium z cetera instrumenta pupilli;vt.C.de in litem iuran.l.alio.
e Nam cum.argumentatur a simili vel a minori quasi dicat si lite etiam non contes.tenetur de dolo defuncti heres vt hic z.j.de act.z ob.l. depositi z.l.ex contractibus z de re iudi.l.hoc iure.ſ.fi.lite conte.multo magis

tenetur de dolo etiam ⁊ culpa ⁊ omni eo q̄ etiam defunctus: vt in prin.l.
f Constitutionibus.iste constitutiones loquuntur alio casu.s. lite nō pte. ⁊ sic non ꝺicunt paulo nec corrigunt eum:licet.h.ꝑ:⁊ sic non tenetur de leui culpa defuncti:sed nec ipse fuit in lata culpa,ꝺ qua sola tenetur: vt.C. de ne.ge.l.curatoris:q̄ ignorat vbi sunt illa instrumēta vt ⁊.j. de re.iu.l. qui in alterius.
g Hoc.q̄ ꝺnt constitutiones.sunt iste constitutiones. C.de ne.ge.l. curatoris:⁊ꝺ in litē iur.l.alio ⁊ similes ⁊ adde quod nō .s.e.l. cum ostendimus.
h Perpetuantur.facit insti.de perpe.⁊ tē.ac.l.pe. ⁊. C.de delic.defun.l.i.

i De magistratibus conueniendis ⁊c.

k In ordinem . decurionum quia tutorum datio ad eos non spectabat nisi in casu: vt.C.de tu.⁊ cu.da.ab bis. l.vbi.
l In fideiussores eorum.s. magistratuum:vt.j. ad muni.l.ij.§.i. sed cōtra hoc qꝺ dicit de fideiuss. est. C.e.l.i. sed ibi loquitur de fideiuss. qui dati erant magistratui pro sua indemnitate: hic ꝺ bis quos dedit magistratus reipublice pro damnis ei illatis.
m Sed si ordo.ꝺcurionū.
n Eos decuriones.et nō. presentes.
o Nominauerint. scilicet aliqui tutores vel fideiussores qui tenentur: vt nō. s.ti.i.l.ij.
p Per ordinem . decurionum.
q Neq; ius est. scilicet tātum.vnde non etiam exigēdi satisdationem vel nominandi tutores:alioquin cōtra:vt.s.de admi.tu.l. emilius ⁊ ibi plene nō. ⁊ facit isti.ꝺ satisda.tu. vl' cu.§.fi.
r Si preses.tantum de facultatibus. non de moribꝰ ago ⁊.h. immo nō iussit vt daret quod potuit:ut insti. de attil'.tu.§.sed hoc: neq; q̄ satisda.acciperet q̄ nūc teneretur:vt.j.§.plane.
s Ipse. preses
t Renunciant . nomina et facultates tutorum.
u Si preses. vt se.prefidē.
x De nominibus . id est de nominatorum facultatibus ⁊ moribus: ⁊ est hic ar.qꝺ iudex debet inqrere de condi.testi.
y Dederit.s.preses.
z Agere.ꝓtra magistratū.
a Si curatores. eorum magistratuum.
b Ab eis . magistratibus.
c Magistratibus . moniti.per iussum,naꝫ aliter dare non poterat olim: licet hodie secus vt insti. de attil'.tu.§.sed hoc iure: ⁊ nō. ammoniti sic infra ꝺ damn. infec.l.iiij.§.in eum ⁊ ꝺ noui ope.nun.l.de pupillo.§. qui opus.
d Sciendum.in successores.q.d.dimittunt hoc onꝰ

omnibus bone fidei iudicijs propter dolū defuncti heres teneatur. idem puto seruādū ⁊ in tutele actione. Sed ꝓstitutionibus[e] subuētū est ignorātie heredū. Hoc[g] tm̄ tunc obseruandū ē cū pꝰ morte tutoris heres cōueniatur non si lite cōtestata tutor decesserit. Nā lius cōtestatione ⁊ penales actiones transmittuntur ab vtraq; parte ⁊ temporales perpetuant[h].

De magistratibus cōueniendis ⁊ eor heredibus[i].

Vlpianus.

i In ordine[k] subsidiaria actio ꝺ dabit:ſꝫ i magistratꝰ nec in fideiussores[l] eor. Di enim rem pupilli sal.fo.,pmittunt pupilli pinde: nec nomiatores magistratuum ex hac causa tenebuntur:sed soli magistratus. Sꝫ si ordo[m] receperit in se periculum dici debet teneri eos[n] qui p̄sentes fuerunt. parui.n. ffert nominauerit[o] vl' fideiuss erint: an in se periculū receperint vtilis ergo in eis actio competit. sꝫ si a magistratibus municipalibus tutor. datus ſ̄ sit:videt per ordinē[p] electus. Neq; pretor neq; qs alius cui tutoris dandi ius est[q] hac actione tenebit. Si preses prouincie denunciare magistratus tm̄ de facultatibus[r] tutorum voluit ut ipse[s] daret:videamus an ⁊ quatenꝰ teneatur ⁊ extat diui marci rescriptum quo voluit eos qui presidi renunciauit[s] nō perinde teneri atq; si ipsi dediss̄et:sed si deceperūt gratia forte aut pecunia falsa renunciātes. Plane si p̄ses ,puincie satis eos exigere iussit non dubitabimus teneri eos etiam preses si dederit. Si preses prouincie nominibus ab alio acceptis ad magistratus municipales remiserit vt se[t] de nominibus[v] instruatur[x]:⁊ perinde instructus dederit tutores[y]:an exēplo eorum qui pretorē instruūt debent magistratus teneri querit vtiq; enim interest vtr ipsi magistratus nomina electa dederint presidi an ea que ab alio preses acceperit inquisierit: ⁊ puto vtroq; casu sic teneri quasi ꝺolo vel lata culpa versati sunt. Nō tm̄ pupilli sed etiā successores eorum subsidiaria agere[z] possunt. Si curatores fuerunt minus idonei dati : dicendū ē teneri magistratus oportere : si ex suggestu eorum[a] vel nominibus ab eis[b] acceptis preses dederit:sed ēt si ad eos remiserit: vt ipsi dent vel post dationē:vt exigerent satisdationem periculū ad eos pertinebit. Magistratibus imputatur etiā

si omnino tutor vel curator datus ſ̄ sit:sed ita demū tenent si moniti[c] nō dederit. Ideo damnū qꝺ impuberes vel adolescētes medio tē pore passi sunt ad eos magistratus pertinere non ambigitur qui munere mandato non paruerūt. Sciendum ē autem si magistratus municipales data opera traxerit q̄ tutelā distulerint in successores[d] suos vel si satisdationem data opera traxerint quoad successores accipiāt nihil eis,pdesse[e]. Diuus badrianus rescripsit etiam in eum qui electus est ad estimandas tutorum satisdationes[f] actionem[g] dandā. Si inter magistratus hoc cōuenerit ut alterius tm̄ periculo tutores darē tur p̄uentiones pupillo nō preiudicare diuus badrianus rescripsit cōuētione enim diuū viroꝝ[h] ius publicuꝫ mutari non potest[i]. Prius enim arbitror pueniendū eum qui hoc suscepit.deide excussis facultatibus eius:tunc veniendū est ad collegam:quēadmodū si solus ꝺdisset[k] diceremus prius eū:deinde collegā aggr̄diēdū. Si q̄ ꝺ sint in ciuitate ex qua pupilli oriundi sūt q̄ idonei[l] videant:offm̄ ē magistratuū exquirere ex vicinis ciuitatibus honestissimū quēq; ⁊ nomina p̄sidibus,puincie mittere nō ipsos arbitrium dādi sibi uīdicare Si magistratus ab[m] initio tutorē idoneū dedit ⁊ satis nō exegit nō sufficit q̄ si satis exegit ⁊ idoneum exegerit quāuis postea facultatibus lapsi sint tutores vel fideiussores:nihil ē q̄ ei qui deꝺ imputet Nō.n.debēt magistratus futuros casus[n] ⁊ fortunā p̄stare pupillo:ſꝫ ⁊ si satis nō exegit:idoneꝰ tm̄ tutor eo tpe fuit quo tutele agi p̄t[o] vt suffic̄,pbato āt ñ pupillo icūbit ut doceat fideiussoꝛ ſoluēdo ñ fuisse cū accipent:ſꝫ magr̄atibꝰ vt docerēt eos soluēdo fuisse[p] Priuilegiū[q] i bōis magistratus pupilloꝝ ñ hꝫ:sed cū ceteris creditoribꝰ ptē biturus ē. Exigere[r] aūt cautionē magr̄atus sic oꝫ vt pupilli ſuꝰ[s] aut pupilloꝝ ipse si fari pōt ⁊ i p̄ntiaꝫ ē stipuletꝰ a tutoribꝰ. Itē fideiussoribꝰ eoꝝ rē salua fore pupillo[t]:aut si nēo ē qui stipuletꝰ ſuꝰ public[u] stipulari ꝺ rē sal.fo.pupillo.aut certe ipe magr̄atus. Plāe vbi ſuus public[u] vl' ipse magr̄atus stipulat,dicēdū ē vtilē actionē pupillo dādā. Si filiusfa. fuit magistratus ⁊ caueri pupilo ñ curauerit:aut si ñ idonee cautū sit culpa eius: an ⁊ quatenus in patrē eius actio danda sit:q̄ritur ⁊ ait iuli. in patrē de peculio[x] dandaꝫ

dandi tutores ad suos successores in ꝺignitate fic.s.qui ex ca.ma.l. sed ⁊ſi per pretorem.§.perinde si dum vult.
e Prodesse.quin teneatur ⁊ sic paria sunt non dare ⁊ male dare: vt.j.ad munici.l.ij.§.fi.⁊.j.e.§.si inter.
f Diuus.satisdationes. idest fideiussores sint idonei vl' non sic ⁊. s.qui satis. l.fi ab arbitrio.
g Actionem.scilicet in factuꝫ:vt. C.e.l.fi.
h Si inter . duūuirorum. idē magistratuum municipaliuꝫ: vt.C.de iudi.l.fi.
i Non potest . vt ⁊. s.de pactis.l.ius publicum ⁊ de trans.l. iij.in prin.⁊.j. de admi.rerum ad ciui. p/ti.l.ij.§.ius reipubli.
k Prius. dediss̄et. ⁊ alter dare negligeret . nam hec sunt paria.non dare ⁊ male dare:vt.s.e.§. sciēdū sic ⁊ in duobus tutoribus vno gerēte altero non:vt.s .de admi.tu.l.tutores.§. in eum.
l Si quādo. idonei fa.s.ꝺ tu.⁊ cu.da. ab bis.l.diuus: ⁊ quod ibi not.
m Si magistratus. non sufficit quin teneatur.
n Futuros casꝰ. sic .j.de admi.rerum ad ci.perti.l.ij.§.si eo ⁊. s.de ne.ge.l.litis.§.si pecuniam ⁊.s. de admi.tu.l.etiam. sed ꝓ. j.e.ti.l. lucius.§. sem proniꝰ so.ibi.
o Agi pōt.s.fini. tu. vt.s.de tu. ⁊ ra. di.l. nisi ⁊ facit.C.ꝺ diui. tute.l.i.
p Fuisse.quia enim hodie sunt non soluēdo presumitur sic recta fuisse : qꝺ dic:vt. s.de pb.l.ñ ē necesse.
q Priuilegiuꝫ personale vl' hypothece.
r Exigere. fideiussorem subaudi.
s Seruus . publicꝰ. potest intelligi in vero seruo vel i t abellione qui seruus esse non potest : vt .C.de rabelli.l.genēali lib. .x.⁊ sic dicitur quod cuilibet de populo ꝑuit sic ponitur .s.de adop.l.non aliter et facit ad.§.j.rempub. sal.fo.l.ij.⁊.l. nō queritur ⁊.s.de pac.l.itē magistri ⁊.s.de ꝓsti. pe.l.eum qui.§. si actori.⁊ s de.admi.tu. l.quotiens in princi. ⁊.s.de,pcu.l.mutus. §.si procurator.
t Rem pupilli . non pupillum:vt s.l.i. in principio.
u Si filius.de peculio:vt.s.de pec.l.iciꝫ §.fi.sed contra.C. qꝺ cum eo.l.i.in fi. vbi

dicit insolidum. Ita ibi datus fuit tutor filius hic ipse alium dedit. Item contra. ff. ad muni. l. ij. §. pe. vbi equiparat patrem fideiussori qui intercessit apud rempublicam sed fideiussor nullo modo tenetur: ergo nec pater: vt ibi dicit. Respondeo non tenetur pater vt fideiussor pupillo suo nomine vel de suo aliquid dare sed nomine filij & vt pater & de bonis filij. scilicet ō peculio vt hic dicit: licet alij hic somnient in parnaso.

a p Roponebat. datos. iussu p̄fidis: non al' hoc iure: hodie quandoq; sec⁹: vt insti. de attil. tu. §. sed hoc iure.

y Habeat actionem de stricto iure: de equitate quādoq; sic vt. ff. l. prox. & sic non abundat p̄sertim ō stricto iure quasi dicat si non est in culpa non datur actio: & sic est contra. ff. l. p xi. sed ibi de equitate quod est. ff. vel dic non habet nunc̄p eū cc. & abundat p̄sertim vt al' maxime: vt. C. de tes. ma. l. fi. §. ij.

3 Subuenit. dunta xat. quasi non tutori: sed ptra magistratum. s. vtili actione.

q Quod si tutor. cum superiori continuatur.

b Bari. actionem. scilicet tutori cum ei imputari non potest quod satis cc. vt dixi. §. in. l. prox.

n Non similiter. vt ipsi. scilicet magistratus. ac.

d Negligentie. id ē nomine culpe defuncti quod dic: vt. §. ti. i. l. cum ostendimus.

e Omne periculuz. id est omnem culpā: sic supra depositi. l. i. §. sepe. non enim casum p̄stat: vt. ff. de admi. rerum ad ciui. per. l. ij. §. si eo & fa. l. magistratus.

f Succedit. id ē obligatur. simile verbū habes. C. qui da. tu. pos. l. curatorem.

g Proxime. id est de dolo & lata culpa defūcti tenetur non de leui: vt. C. e. l. ij. & ff. co. ti. l. quod ad.

b d Alo. commisisset. fa. C. de di. tu. l. ij. & ff. ad muni. l. quid ergo in fi. & §. de admi. tu. l. lucius. §. cum testamē to & l. tres tutores: & ff. co. l. pe. et adde quod not. §. de tut. & ra. dis. l. i. §. nūc tractemus.

q Quod ad heredem. commitseret. hec est lata culpa magistratus de qua tenetur heres: vt. §. eo. l. non similiter.

k Teneatur. sicut heres fideiussoris.

l Recusaret. vt. §. l. i. §. si magistratus.

siue voluntate eius decurio factus sit siue nō. Nā & si volūtate p̄fis magistratum administrauerit: attamen nō oportere patrē vltra quaz de peculio q̄ueniri quasi rempub. saluā fore, p̄mittat. qui dat voluntate vt filius decurio creetur. ff. dē.

p Roponebat duos tutores a magistratibus municipalibus datos[r] cautōe nō exacta. quorum alterum inopem decessisse: alterum insolidū q̄uentum satis pupillo fecisse. Et querebat an tutor iste aduersus magistratum municipalem habere possit aliquam actionem cū sciret a contutore suo satis non esse exactum: dicebam cum a cōtutore suo satis pupillo factū sit nz pupillū ad magistrat⁹ r̄ dire posse neqz tutorem: cū nunquā tutor aduersus magistratus habeat actionem[y]. Senatus enī c̄sul. pupilo subuenit[z]: p̄sertī cū sit qō tutori i/putetur. s. q̄ satis a contutore non exegit vel suspectū non fecit: si scit vti, p̄poni magistratibus eū nō cauisse. ff. Ulianus.

Quod si tutor[a] ab hac p̄te culpa vacet nō erit iniquum aduersus magistratus actionem ei dari[b].

n On similiter[c] v Ulpia: tenent̄ heredes magistratuū vt ipsi tenentur. Naz nec heres tutoris negligētie[d] noīe tenetur. Nā magistratus quidē i oē periculuz[e] succedit[f]: heres ipsius dolo[g] p̄rie culpe succedaneus ē. ff. Ulia.

Quo tutores p̄riti sunt inter se administrationē tutele: alter sine herede decessit. Quesitum ē vtr̄ i magistratū qui non curasset vt caueretur an in alterum tutorez actio pupillo dari debeat. Respōdi equius esse in alterz tutorem dari quā in magistratum: debuisse. n. eum cū sciret pupillo cautum non esse vniuersa negocia curare: & i ea parte quā alteri tutori p̄misisset[h]: si nilē esse ei qui ad administrationē quorūdam negociorum pupilli nō accessisset: nam & si aliquam partē negociorum pupilli administrauerit: tenetur etiam ob rem quā non gessit: cū gerere deberet. v Ul:

q Quod ad heredē magistrat⁹ pertinet: extat diui pij rescriptum causa cognita debere dari actionem. Nam magistratus si tanta fuit negligentia vt cēm cautionem ommutteret[i]: equum ē haberi cum loco fideiussoris: vt & heres eius teneatur[k]. Si vero cauit & tūc idonei fuerunt & postea desierunt sicut & ipse magistratus probe recusaret[l] hanc actionē: ita & heres multo iustius: nouissime[m] nō alias ait in heredem actionem dandam: quam si euidenter magistratus cum minus idoneis fideiussoribus p̄trahūt.

i In magistratus. Else. qui tutorez dederūt: rogo vt rescribas vtrum p̄ virili portione actio danda sit: an optio sit eius q̄ pupillus fuit cum quo potissimuz agat. Respondi si dolo[n] fecerunt magistratus vt minus pupillo caueretur in quem vult ei actio insolidum[o] danda est. Sed si nulla[p] culpa dūtaxat[q] eorum[r] neqz dolo malo id factum est: equius esse existimo p̄ portione in quemqz eorū actionem dari: dum pupillo res salua sit. ff. Ode.

Magistratus a curatoribus adulti cautionez exegerūt[s] rem saluaz fore. Ex his alter[a] sine herede decessit. quero an indemnitatem insolidum collega eius p̄stare debeat. Modestinus respōdit nihil p̄poni cur non debeat. ff. Dem.

a In magistratus[b] actione data cum vsuris sors[c] exigi debeat: an vero vsure peti nō possint[d]: quoniam constitutum est penarum[e] vsuras peti non posse[f]. q̄situm est. Et rescriptum est a diuo seuero & antonino peti posse & vsuras. Quoniam eadem in magistratibus actio[g] datur que competit in tutores.

De rebus eoz̄ qui tutela vel cura sūt sine decreto non alienandis vt̄ supponēdis.

v Ulpianus.

i Imperatoris seueri oratione p̄hibiti sunt tutores & curatores[j] p̄dia rustica vt̄ s̄ urbana distrahere que oratio i senatu[k] recitata est theophilo & clemente consulibus idibus iunijs: & sūt verba eius huiusmodi. Preterea patres cōscripti interdicā tutorib⁹ & curatorib⁹[l] ne p̄dia rustica[m] l̄ s̄ urbana distrabat nisi ut id fieret pentis testamēto vl̄ codicillis cauerint[n]. Quod si forte es alienum[o] tantū erit ut ex rebus

m Nouissime. euidenter. id est cum aliquo dolo vel lata culpa de quibus tenetur: vt. §. dixi.

n Si magistrat⁹. si dolo: vel lata culpa: vt infra patet.

o Insolidum. nomine doli qui non potest p̄ parte committi: vt supra de pos. l. si duo.

p Si nulla est. al' est in littera si nulla cl'pa. scilicet lata que dolo equiparatur.

q Duntaxat. idest sola sine dolo.

r Eorum. scilicet magistratuum neqz dolo cc. & sub. §. leuis & leuissima culpa interuenit de quibus tenet: vt. §. eo. l. non similiter: al' & i littera sine lata culpa dūtaxat eorum cc. que est plānō & est idem sensus & fa. C. e. l. si tu. & ō admi. tu. l. si plures & l. si pupillus.

s m Agistrat⁹. exegerūt minus idonee.

a e Ex his. scilicet curatoribus: vt. §. e. l. duo: vel dic. i. magistratib⁹: vt. C. e. l. iij. & facit. §. e. l. i. §. si magistratus.

b a In magistratus. data pupillo in fām. scilicet subsidiaria.

c Sors. s. inq̄tuz tenetur tutor. nam ad idez tenetur magistratus in subsidiuz.

d Non possunt. quod videtur quoniam cc.

e Penarum. quod exigitur a magistratu pena est quo ad eum & per hoc vi⁹ baī excusari ab vsuris vt hic cc. & C. ō vsur. fis. l. i. li. x. vel dic penaruz idest usuraruz. q. d. sicut al' non p̄statur vsura vsure vt est cōstitutuz: ita nec vsura huī⁹ pene, p̄ qua est. §. de ne. ge. l. qui sine: vbi vsuram vocat penam.

f Posse. ff. ad muni. l lucius. §. paulus contra vbi nō tenetur alius in vsur. pro officiali. solu. hic ipsimet magistratus gessērūt rem pu. & sic non tenent̄ reipu. p̄ se non p̄ alio: quod non credo: quia quo ad pupillum hic loquitur: dicergo quod hic tenetur pupillus ad vsuras: ibi vero reipu. vel solue vt ibi.

g Actio eadem. scilicet tutele vtili. Idem tamen si erat curator: quia dabitur in magistratus vtilis neg. ge. vel dic secundo eadem quo ad genus non eadem quo ad speciem cum ibi tutele: hic in factum subsidiaria: simile idem quo ad genus: diuersum quo ad species. §. si certum pet. l. ij. in p̄in. & arg. ff. de duobus reis. l. ij. in fi.

b De rebus eorū qui sub cura sunt cc.

i Imperatoris. curatores pupillorū non adultorū: vt. ff. p̄xi. dicam.

k In senatu. & ideo quandoq; vocatur senatusconsultum. vt. C. e. l. i. quandoq; oratio: vt. C. ō cur. fur. l. ij.

l Preterea. & curatoribus. pupillorum s̄m io. quia & ipsi quandoq; hūt curatorem vt insti. de cur. §. interdum. nam ad curatores adultorū & aliorum porrigitur sententia non verba: vt. ff. e. l. qui neqz. §. i. licet hec littera

videatur ꝺ̄ t.C.e.l.i.t de cur.fur.l.ij.

m Burburbana.vt horti in ciuitate:vt.C.eo.l.si predium:hodie idem est in vrbanis t omnibus rebus que possunt seruari: vt.C. de admi.tu.l.lex que tuto.

n Cauerint.tunc etiam sine decreto vt hic t.C.quando decret. opus nō est.l.i.t.j̄.e.l.magis.§.si fū dus:etiam si est irritatum: vt.j̄.e.l.fi. dum tamen ser/uet formam in testamento datam:vt.C. de admi.tu.l. tutelam.

o Alienuꝫ:vt.C.e.l.ob es. t not.tria necessaria decre tum et causam alienandi: puta es alienuꝫ vt hic. Itē presentia tutoris vel cur. vt.C.si propter publi.pen/ si.l.fi.

p Obreptum:vt.j̄.e.l ma gis.§.penul.

q Obreptum.idest p mē/ datium impetratum a pre tore vt alienetur.

r Socius. scilicet maior. alioquin secus: vt.j̄.eo.l. si pupillorum t.C.eo .l. in/ ter omnes t arg.C. de fun. do.l.fi. alias est in littera maior.

s Jus exequitur.quia vē/ didit:vt.j̄.e.l.fi pupillorū. §.si pupillus t.C.si aduer. uen.pig.l.ij.vbi plene not.

t Esse seio.qꝫ poterit hoc fieri sine ōcreto t hucusqꝫ sunt verba orationis.

u Si defunctus. not non spectari consuetudineꝫ pa trissa.sic.s̄.de.of. pre.l. sed licet:sed ar.ꝓtra.C.de epa. audi.l.iiij. in prin. t.s̄. de pig .ac.l. vel vniuersorum t.C.de ver.si.l.i.t de edil. edic.l.quod si nolit.§.quia assidua est.

x Si minor.emerit. t per traditionem acceperit vt apparet per sequentia: sed ante traditionem bene te/ net loco pignoris: v.s̄. de ac.empt.t ven.l.iul.§.offer ri: t de here.ven.l.si here/ ditatis: vel dic qꝫ eo ipso quod in pignus accepit vi detur tradere vt ar.C. ō do na.l.quisquis

y Sibi.i.postq̄.

z Sed hic.idest in casu superioris.l.

a Nouere . scilicet con/ tra pupillum.

b Domino . al' dominio. al' domino.

c Quesitum. idest domi/ nium absolutum non ha/ buit : sed vt pignori essent apud uenditorē q̄diu hic minor emptor solueret precium.

d Emerit. scilicet pupillus : vt.C. in qui.ea.pi. ta.contra.l.ij.

e Talis.species: vt.s̄. eo.l.prox.dixi.

f Si pecunia.iuꝭ pignoris: vt.s̄. qui po. in pig.ba.l. idemqꝫ t dic: vt ibi not. Et not.duo.rem emptam alterius pecunia esse ei obligataꝫ quod est speciale: vt.C.ar. tu.l.curatorum t de ser.pi.da l.si creditoribus. Itez priuilegiatus contra priuilegiatum priuilegio vtitur:sic supra de mi.l.ve rum.§.fi. t qui ex ca.ma.l.fi.

g Distrahi.contra.j̄.qui.ex ca.in pos.eo.l.in pos.§.i. sed hoc intellige cū quenitur pupillus ex contractu patris non suo:vt habetur in eo ti.l. apō in prin.t.§.i.

h Jus pignoris. demum . cum ventum fuerit in pos. vt.s̄. de pig.ac.l. i non est.

k Vt procedat. scilicet iudex ad secūdū decretum.

Possideri ex secundo decreto non tamen est ad hoc festinandum t si fiat poterit restitui pupillus: vt.j̄. oc dā. infec.l.si finita.§.si sorte t.§.

postea:t ad idem tendit supra de mino.l.si ex causa.

l Item queri.a tutore . idest tutor petit ab aliquo nomie pupilli.

m Etsi fundus petit⁹ . idest aliquis petit a tutore nomine pupilli t,sic est contraria ad superiorem:sed arg. contra vtrunqꝫ supra de transac.l.cum hi.§.si cum lis:t facit supra de fun.do.l.i.

n Si iuꝭ. scilicet em phiteosis in predio fisci vl' priuati:vt.C. e.l.etiam:nam habet vtilem in rem pro ta li predio : vt supra si ager vecti.l.i. t.ij. Idem dicas in serui tute: vt.j̄.eo.§. simi/ li modo.

o Quāuis . p quod videbatur quod pos sit alienari: sed non potest alienari: quia in fauorem pupilli n̄ potest alienari.

p Dotiuꝭ.q̄ pupil li sic.s̄ de ne.ge.l.qui alienum.§.fi.

q Nec vsufructus. huius rei . idest non vtendo.

r Restaurari. per in integrum restit.ergo perijt.t sic est contra supra quemadmodū ff.amit.l.si communē so . illud in prediali seruitute que nō ita facile amittit vt vsu/ fruc. Item contra.j̄. de acqui . rerum do. l.bo.fi.so. ibi in reb⁹ corporalibuꝭ vel dic verius ad vtrunqꝫ contrariuꝫ:quod hic non amittit: t q̄ dic restauratur . scilicet quatenus ō facto exi uit de bonis eius.

s Si proprietatē.ſ. plenam.

t Remitti . pro pec/ catum sed non vten do sic vt.s̄. dicere vi detur t ar.s̄. de vsu/ fru.l.sed t si quid.§. f.secūdum quosdam quod non placet: vt. s̄. quemadmoduꝫ.ff. amit.l.si communeꝫ.

u In fundo . scilicet dato alicui ab ali/ quo in dotem.

v Dotali : vt.s̄. de fun.do.l. v.t. vj.t.s̄. de ali.iu.mu.cuꝫ fac. l.non solum.§. ad iu ra t.C.de rebus ali. non ali.l.fi.

x Si lapidicinas . que alia . idest ali/ qua alia.

cedat' iuberi t etiam possideri^k po terit. De enim obligationes siue alienationes locum habēt. quia nō ex tutoris vel curatoris voluntate id fit:sed ex magistratuū auctorita te. Item queri potest si fundus pupilli a tutore^l penitus sit nec resti tuatur:an litis estimatio oblata ali enationē pariat:t magis est ut pa riat. Nec enim alienatio nō sponte tutor fit. Idemqꝫ erit dicendum t si fundus petitus sit^m qui pupilli fuit:t cōtra pupillum,pnunciatum tutoresqꝫ restituerunt. Naꝫ t hic valebit alienatio,ppter rei iudicate autoritatemꝫ. Grec. Si ius^n emphi theoticariuꝫ habeat pupillus vide amus an distrabi hoc a tutoribus possit. Et magis ē nō posse q̄zuis^o ius predij potius^p sit. Nec vsufru. alienari potest pupilli si solus fuit vsufruc.pupilli. An ergo hic non vtendo amittatur si tutor causam prebuerit huius rei^q . Et manife/ stū est restaurari^r ōbere. Sed si ꝓ prietatem^r habeat pupillus:nō po test vsufr.vel vsū alienare: quāuis oratio nihil de vsufru.loquat. Si/ mili modo dici potest nec seruitutē imponi posse fūdo pupilli vel ado lescentis nec seruitutē remitti^s .qō t in fundo^t dotali^v placuit. Si la pidicinas^x vel que alia metalla pu/ pillus habuerit stipterie^y :vl' cuius alterius materie vel si cretefodinas^z argentifodinas vel aliud huic simi le. Paulus.

Quod tamen priuatis licet possidere.

Ulpianus.

Magis puto ex sententia^a ora tionis impediri alienationeꝫ Sed t si salinas habeat pupillus idem erit dicendum . Si pupillus alienum fundum bona fide emptū possideat dicendum puto nec hūc alienare tutores posse^b . Etenim si quasi pupillaris distractus est:ven dito nō valet^b . Si pupillo fun dus pignoratus sit:an vendere tu

f Stipterie.genera metalloꝝ t ꝓtinua leges sequētes cū ista.

a Magis.ex sententia non per verba.

a Si pupillus.hunc posse.sine decreto cum sit pupillus quasi dns: habet enim publici:vt.s̄.de publi.l.i.

b Valet.alias est in littera non valet:t bona est t loquitur in eo/ dem casu quo.s̄.al' est valet sine non:t tunc dic q̄ non erat pupill⁹ nec habebat tutorem:sed sciens alienum possidebat:vt.j̄.vt in pos. le.l.is cui.§.bonorum t.§.si deposita t tunc loquitur alio casu q̄.s̄. t valebit sine decreto t secundum vtrunqꝫ dic eius.ſ.fūdi qui qua si a pupillo distractus est:vnde t̄c̄.t facit ad.§.s̄.ō alie.iu.l. ex hoc. §.alienare t . non solum t.C.e.l.iij.t si quis igno.rem mi.l.i. t.s̄.de noꝝ.ac.l.quoti.§.i.t.j̄.de adul.l.si postulauerit.§.de eo . Item quid si rem alienam bona fide sine ti.possidet:an poterit vendi sine ōcre to.videtur quod sic:nam emptor vsucapit: vt.j̄.pro empt.l.ij.§. si a pupillo t de doli ex.l.apud.§.si quis non tu.t.s̄.de bis qui pro tut.

l.ij.ꝛ sic vsucapio non ē ꝓhibita:nec ergo alienatio vt ar.ī.de v̄.sig. l.alienationis.cō videt qō non qz verba orationis late patent: nec enī dñt predia minoꝝ sz simpliciter predia. Itē iste casus hic videt dici eius enim ꝛc.si enī vt pupillaris existens vendit ñ valz vt hic.

c Si fundus.possint.ꝛ vtiqz potuerunt.hunc enim ꝛc.

d Possideant .fic. s.de iure do. ipe.l.fi.

e Possidere. ex ꝺo decre. ꝛ sic fit dñs si prior erat dñs al' vsu capit:vt.ī. de dāno i fec.l.si finita.ſ.iuli.

f Si fundus.restituere.i. prestare :sic ponitur.ī.pri.ſ.i.fi.

g Rē suā testatiōis: ꝛ fa.ī. de ma vin.l.si rogat⁹ in prin.

h Si pupill⁹.ꝓtorisſ al'ꝓtoris al' tutoris.

i Nō.ñ dz apiri via malicijſ:fic.s.ō tribu l.illō i fi.ꝛ.s.ō trāsa. .l.cū hi.ſ.si cū lis.

k In stipulatu.ī obligatione ex stipulatu q̄ pater tenebant.

l Reddeꝛ.i.dare:vt. .ī.de ver.sig.l.verbū red.ꝛ.s.pr.ſ.i. .ꝛbo restituere ꝛ fac ad.ſ. C.si aduer.vē.pi.l.ij.

m Alij.f.cō patri.

n Si parens. fa.s. pr.ſ.ꝛ.s.ō ꝓhē.ēp. l.fistulas.ſ.i.ꝛ.C. qñ decreto opus ñ ē.l.i.

o Pupilli . nam recta via ad eū dñium rei legate trāsit mox te testatoris siue ab adita hereditate vt.ī. ō le.ij.l.legatū ꝛ vbi ꝓpudiat maior.xxv. an.nūq̄ videt fuisse ei⁹:vt.ī. de le.i.l.si tibi hō.ſ.cū suus. Itē ꝯ huic.l.vf.s.ō dō.ī. ter vi.ꝛ vx.l.si sponsus.ſ.si maritus:vbi dicit q̄ non vī dona re neqz alienare aliqd de suo : sz magis nec lucrari:sz ibi aliud est : qz nec amare nec tāq̄ q̄ inter infestos sūt donatões reputāde inter ꝯiuges vt in e.ti.si id qō.ſ.si quas.

p Non passim.i. nō sine dictōne l' causecognitione:sic ponit s.de postul'.l.i. ī prī.

q Eris alieni .eris alieni hic tō fit mentio:qz hec ē illa vera cā ꝓ quā pmittit distractio:vt.C. de ꝓdis mi.l.ob es ē:ꝛ alia ꝓ ꝓstitutionē:vt ī do re ꝛ do. ꝓpt nup.cuz decreto tñ:vt.C.si mi. ma.fac. sine decreto scāz alienatōnē ꝓfir. l.fi.ſ.cū āt ꝛ ō admitu.l.lex que tutores ī prin.l.ac.

a Vedit : vt.ī.e.l.i. .i.ſ.

b Permitteret. fa. s.de pi.ac.l.tutor in prin.

c In primis.ab eo pretore.

tores possint[c] hūc.n. quasi debitoris hoc ē vt alienū vendūt. si tñ ipe trauerat pupillus vel pī eius vt iure dñij possideāt[d] ꝓñs erit dicere ñ posse distrabi. qī ꝓdiuz pupillare. Idēqz est ꝛ si fuerit ex cā dāni ipe. iussus possidere[e]. Si fūdus legat⁹ vel ꝓ fideicō. fuerit relict⁹ scio a pupillo hī de īstituto:an tutores restituere[f] hūc funduz possint sine auctoritate tutoris. Et puto siquidē rē suā[g] legauit cessare orationez vo de re pupilli. dicēdū erit locū ee oratōi :nec i ꝓsulto ꝓtore posse alienare. Si pupillus[h] stipulāti spopōderit. an soluere possit sine ꝓtoris auctoritate: Et magis ē ne possit aliogn inuēta erit alienandi rō[i]. Sed si pī stipulāti fūdū spopōderit: succesſeritqz pupillus in stipulatu[k]: fortius diceī sine pretoris auctoritate posse eū reddere[l]. Idē qz ꝛ si iure hereditario alij[m] succesſerit q erat obligatus:eadēqz rōe ꝛ si parēs[n] fūduz vēdiderit: vel qs alius cui pupillus succesſerit : pōt dici pupillū cetera vēditiōis ī ꝓsulto ꝓtor posse pficere. Fūdū aūt legatū repudiare pupill⁹ sine ꝓtoris auctoritate nō pōt. Eē.n. ꝛ hāc alienationē cū res sit pupilli[o] nēo dubitat. Nō passiz[p] tutoribus subtrahi obtētu eris alieni[q] pmitti debuit vēditio. Nāqz ñ eē vtā eis distratōis tributā:ꝛ iō ꝓtoris arbitriū b⁹ rei senatus dedit[a]:cuius offō i primis ꝓ uenit hoc excutere:an alūde pecunia possit ad extenuādū es alienuz expediri. Querere ergo dz an pecuniā pupill⁹ hēat:vl' i mūerato vl' i noibus q ꝓueniri pñt:vel in fructi b⁹ ꝓditis vl' et i redditū spe atqz obuētionū. Itē regrat nū alie res sint ꝓter ꝓdia que distrahi possit ex quoꝝ ꝓcio eri alieno satisfieri possit. si igit dēpbēderit nō posse alū de exolui q̄z ex ꝓdioꝝ distractiōe. tūc pmittet[b] distrahi: si mō vrgeat creditor. aut vsuraꝝ modus pereū dū eri alieno suadeat. Idē ꝓtor estimare debebit vtꝝ vēdere potī⁹ an obligare pmittat necnō ꝛ illud vigilāter obseruare ne plus accipiatur sub obligatiōe ꝓdioꝝ fenorisſ q̄z qō opus sit ad soluēdū es alienū. aut si distrahēdū arbitrabit:ne pp es modicū alienū possessio magna distrahat:sz si sit alia possessio minor vl' minus vtilior pupillo magis pmitti eaz iubere distrahi quā maiorē ꝛ vtiliorē. In primis igitur quotiēs ōsiderat ab eo[c] vt pmittat distrahi regrit dz eū q se īstruat[d] ō fortūis pupilli:nec numiū tutoribꝰ vl' curatoribꝰ credere[e] q nō nūquā lucri sui gra asseuerare ꝓtori solent necesse esse distrahi possessionē vel obligari. Regrat ergo necessarios pupilli vel parētes vel libertos alios quos fideles vel quē aliū q noticiā rez pupillariū hēat:aut si nemo inuenit:aut suspecti sint q iueniunt: iubeī dz edi rōe .itēqz si iops[f] sit pupillariū bonoꝝ aduocatū pupillo dare: q īstruere possit ꝓtoris religionē:an assētire vēditōi vl' obligatōi dēat. Illud q̄ri pōt si ꝓtor[g] aditus pmiserit distrahi possessiōez ꝓuincialē:an valeat qō fecit:ꝛ puto valere[h] si mō tutela rome agebat ꝛ bi tutores eā quoqz administrati onē subierāt[i]. Ne tñ titulotenus[k] tutores ere alieno allegato pecunia abutantur quā mutuaz acceperūt[l] oportebit ꝓtorē curare vt pecunia accepta creditoribus soluat : ꝛ de hoc decernere dareqz viatorē[m] qui ei renunciet pecuniā ustā ad hoc cōuersā:pp qō desiderata ē alienatio vl' obligatio. si es alienum non iter ueniat tutores tñ allegēt expedire hec ꝓdia vēdere. vel alia ꝓpare vel certe ustis carere:videdū ē an ꝓtor dēat eis pmittere. Et agis ē ne possit[n] Pretori. n. nō libeꝝ[o] abitriū ē datū distrahendi res pupillares sz ita mōdū:si es alienū[p] immineat ꝓide si pmiserit ere alieo ñ allegato ꝓse quēter dicem⁹ nullā eē[q] vēditionē nullūq̄z decretū. Nō enī passiz di strahi iubere ꝓtori tributū ē: sz ita demū si vrgeat es alienū. Manet[r] actio pupillo si postea poterit. probari obreptum esse pretori: sed videndum ē vtꝝ i rem:an in ꝓsonam dabim⁹ ei actionē. Et magis ē ut ī rē deī ñ tñ i ꝓsonā aduersus tutores sine cura. Cōia[s] ꝓdia accipe dem⁹ si ꝓ diuiso cōia sint. Ceteꝝ si ꝓ diuiso cōia sint[t] .cessāte oratione[u] decreto locus erit. ¶ Dez.

Sed si forte alius ꝓprietatez fundi habeat:alius vsufruc. magis ē ut cesset hec pars[x] oratōis q̄ de diuisione loquitur :nulla enīz cōmunio est[y]. ¶ Dez.

Si pupilloꝝ sint cōmunia predia qui diuersos tutores habent videamus an alienatio locum habere possit:ꝛ cum ꝓuocatio necessaria sit[z] :puto alienationem impediri:neuter[a] enīz poterit ꝓuocare sed ambo ꝓuocationez expectare. Item si eosdem tutores habēt:

d Instruat.fic.s.ti.l.i.ſ.si preses.

e Credere.sic supra de re mi.l.non oēs.ſ.a barbaris ꝛ.s.de eo ꝓ quem fac.e.l.i.ſ.i.ꝛ.C.de assef.l.fi.vbi nec facile ꝛc. Itē excipe hic parētes pupilli qui sunt tutores:vt.ī.e.l.si pupilloꝝ.ſ.si pater.

f Si inops.al' ē si inops.ꝛ tunc dat aduocato certū salarium de publico not.s.de postu.l.i.ſ. ait ꝓtor:al' est si opus sit.

g Illō queri.si pretor. vrbis romane.

h Valere.ꝯ videbat. qz ī prouinciali re tñ pses iter uenire dz:vt.C.e.l.ob es.

i Subierāt.al' nō qz ōcre tū i non sibi subiectū nō tz az.ꝛ.h.vt.s.ō iur.om.iu.l. fi.vt insti. de attil.tu in ꝛ. ſ.sz hō.ꝛ.s. de of. p.ur.l.fi.

k Ne tñ titulotenus. allegant titulū debiti: sz nō ꝓbant.

l Accepant. sub hypotheca rei minoris:ꝛ idē si ex p cio vēdat : nam de vtroqz subijcit.

m Viatorē.an aūt viatori huic credat. Rñ. hoc casu sic cū ꝛ si vez non dicat consultū sit minori ꝯ tutorē vel cur.al' aūt an credat. Rñ.vt nō.s.de of.pfe.vr.l. i.ſ.ꝛ sane ꝛ.C. de accu.l.eaqdē. Itē fa.s.de iudi.l.fi.ꝛ in auten.ō ec.re.imo. ali.ſ. ementibus coll'.quinta.

n Si es.non possit:vt.ī.e. l.si fundus.

o Nō libeꝝ.fic.s.de. trāſ. l.cum hi.ſ.si pretor.ac

p Es alienū.l'similis cā. qō dic:vt.C.e.l.ob es.

q Nulla eē.not.non tz de cretū iustū:vt ꝛ dic Jo.ī. e.l.si ꝓdiū ꝛ dcō.ſ.si ꝓtor.

r Manet. sic.C.si aduer. ven.l.i integrū resti.ꝛ.C.e. l.si pses ꝛ.s.c.l.i.ſ.i. ꝛ ō in ius.vo.l.sz si hac.ſ.iij.ac.

s Cōia.expōit hic vltimā ptē orationis posite.s.e.l. i.ſ.i ibi si communis ꝛc.

t Cōmunia sunt.sic ergo ꝛ ꝓ diuiso potest dici res cōis al':vt ꝛ.ī de ver. sig.l. locō ſ.i.licet non hic.

u Cessante.oratione. illa parte orationis que est i.ſ. si communis: sed non tamē cessat prima ps orationis. vt hic subijcit.

v Sed si forte.cesſz hec parſ.que est.s.l.i.ſ.i. i.ibi si communis ꝛc. sed ñ cessat prima pars:quia nec vsufructus nec proprietas alienari potest sine decreto : vt.s.eo.l.si pecunia.ſ. nec vsufructus ꝛ.ſ.seq.

x Nulla.communio.vt.s. de pecul.l.sed hic queritur ſ.i. nec vsufruc. cum pos. vt infra de acqui.pos.l.permisceri.nec pos. cum proprietate vt in.eo.ti.l.naturaliter.ſ. nihil ꝛ vti possi. l.si duo in fi.

y Ī pupillorum.necessaria sit maioris : vt. s.l.i.ſ.si communis ꝛ.C.e. l.pe.sed hic neuter est maior.

a Neuter.enim.sec⁹ in ecclesia que posset cum alia ꝓmutare: vt.C.de sa.san.ec.autē.itē inuicē:ergo ꝛ diuidere cū diuisio sit quedā ꝓmutatio:vt nō.s.de transac.l.qui cum tu.

b Si pupillus.exequi vendendo ad quod.C.e.l.ij.
c Lutius sic.C.de pi.l.iij.ꝛ.j.de so.l.si stipulatus.§.lancē:ꝛ nō.consiliū.l. est tutiorē ptē eligere sic.C.de inter.ma.l.cū ꝓponas:ꝛ.j.ad treb.l.q totā ꝛ vt in pos.le.is cui.§.si ex duobus ꝛ.s.de inof.te.l.fi.ꝛ quod cuiusqz vni. no.l.fi.ꝛ de pi.ꝛ com.rei.ven.l.i.§.licet.
d Si pater.debeat. vt.C. e.l.iij.
e Pronior.ꝯ alij tutori: vel cur. vt.s.c.l. magis.§.i primis:ꝛ est rō affectio:vt. s.de ritu nup.ti.l.non solū. §.de illo:ꝛ de bo.que li.l f. §.proculdubio.
f Nihil egisse. fa.s. quib⁹ mo.pi.vel phi.so.l. sicut.§. si ꝺbitor:ibi sz si pmisit ꝛc.
g Magis est.vt posset.lz ergo fieri non ꝺbuit: factū tñ tenet sic snia sub ꝺditōe lata:vt.j.qñ ap.sit.l.i.§.biduū:secus in snia lata sub tali alternatiua que eēt incerta:vt.j.de v.ob.l vbi ārt §.qui id qō:ꝛ ita non valz: vt.C.ō sen.que sūt cer.quā. l.fi. tenuit ergo decretum istud iustum:vt ꝛ.s. ꝙ me. causa.l.fi.
h Eligēr:vt.s.c.l.magis. §.non passim.
i Si obligauerit.puta prediū rusticū l' suburbanuz.
k Boli loc⁹. aliqñ ergo ñ tenet pignus:est tñ loc⁹ retentioni: vt ꝛ not.C.si alieno pigno.da sint.l.i.
l Sub pignore alio. idē si sub nullo:vt.j.c.l.si fūdus. §.i.ꝛ.C.e.l.vtere. si aūt sub eodē:tūc tz:vt.s.,px.Rñ.
m Et. q postea credidit. ꝛ dic rem quā pignorauit priori.
n Jus priorīs:vt ꝛ.C. de his q in prioꝝ cre.l.i.ꝛ.s. qui po.ĩ pi.ha.l.qui prior.
o Qui neqz distraherē: vt.s.ō eo q ꝓ tu.l.ij. ꝛ.C.de tu.ꝛ cu q satis.non de.l.in dubiū: ꝛ.j.ꝛ.i.l. consilio.§.i.sed ꝺ.j.de doli excep.l.apud.§.si qs non tu. nam ibi dicit emptorē vsucapere:igitur tenuit alienatio:aliogn ñ ꝓcederet vsucapio:vt.j.de vsuc.l.celsus solu.hic loquit de re ipsius pupilli:ibi ō aliēa ꝓut ibi nō.ꝛ fa.C.ō eo q ꝓ tut.l.ij.
p Sed ꝛ si curator.ñ adolescentis.hoc dicit qꝛ i oīone de eo dicit:ꝛ sm hoc qō j.dicit de pupillo sub.ꝛ de adultis. Jtē qō subijcit curatores.ſ.furiosi:ꝛ similis. scilicet mētecapti esse conjunctos tutoribus rōne similitudinis:ꝛ qō subijcit ꝛ ō ceteris sub. eoꝝ q suis rebus superesse non pñt ꝛ similiū:ꝛ sm hoc quod dicit in prin. vel cui⁹ alterius.i.similis:vt mentecapti:ꝛ hoc si velis dicere verba ꝓnere ad curatores adultoꝝ:tu dic non adolescentiū:ꝛ subaudi tm̄:ꝛ qō dic ꝛ puto solui de curatoribus adultoꝝ q sunt coniuncti tutoribus eo ꝙ finita tute. ipsi accedunt:vt insti.qui mo.tute.fi.§.fi.ꝛ etiam ratione similitudinis.
q Jure.innuit quod ante orationem valebat venditio.
r Pertinerē.ſ.ad curatorē adl'tu ad silitudinē tutoꝝ l' curatoꝝ pupilli ꝛ hoc ex mēte oīonis:ꝛ idē ō curatorib⁹ alioꝝ vt subijcit:ꝛ.j.e.l.si prædia.
s An obligari.cōia.pupillo ꝛ maiori:ꝛ dic qō possunt a pupillo vel ei⁹ tutoribus.nā socius cis suā ptē bene potest obligare pro indiuiso.
t Excipit oratio.vt possit diuidere maiore ꝓuocante:vt.s.l.§.si cōis.
u Perimat. cōio qꝛ ꝓsuevit īducē discordiā:vt.j.ō le.ij.l.cū pr.§.dulcissimis.
x Ut augeatur.difficultas communionis.ꝙ fieret si ꝓmitteret obligatō multomagis quis impeditam alienationē dicet. Si pupillus[b] ꝺdit res pignori ex ꝓmissu ꝓtoris nō nl' la erit dubitatio:an alienatio possit ĩpediri. Sed dicēdū ē posse credi/torē ius suū exeq[b] Tucius[c] tñ fecerit si prius ꝓtorē adierit. Si pr̄ vel parēs tutor sit alicui ex liberis: an ꝓtor adeūdus sit si obligare velit. Et magis ē ut debeat.[d] ꝓnior[e] tñ eē ꝓtor dz ad ꝓsētiēdū pri. Si ꝓtor tutoribus ꝓmiserit vēdere: il li obligauerit vel ꝓtra:an valeat ꝙ actū ē. Et mea refert opinio euz q aliud fecit quā qō a ꝓtore decretū ē nihil egisse[f]. Quid ergo si pretor ita decreuerit vēdere obligariue p/mitto:an possit libex arbitriū habeř ꝙd faciat. Et magis[g] ē vt possit dūmō scianus ꝓtorē nō recte ptibus suis fūctū:debuit enī ipse statuere ꝛ eligere vtx[h] magis obligare:an vēdere ꝓmittat. Si obligauerit[i] rē tutor sine decreto quāuis obligatio nō valeat:est tñ exceptōi doli mali loc⁹[k] .ſ.tūc cū tutor accepta mutuā pecuniā ei soluerit qui sb pignore[l] erat creditor. Jtē vidēdū ē an ꝛ obligare ei[m] rē possit:ꝛ dicēdū ē si eādē sortē accepit:nec grauioribus vsuris valere obligatōz ut ius prioris[n] creditoris ad sequētē trāseat:

Idem.

Qui neqz tutores sūt ipso iure neqz curatores:sz ꝓ tutore negocia gerūt:vl ꝓ curatore eos nō posse distrahere[o] res pupillox vel adolescētiū nulla dubitatio est. Sz si curator[p] sit furiosi vel cuius alterius nō adolescētis vidēdū est vtx iure[q] veteri valebit vēditio: an hāc orationē admittemus. Et puto qꝛ de pupillis princeps loquit ꝛ ꝓiūncti tutoribus curatores accipiunt pertinere[r]. Et de ceteris puto ex sentētia oratiōis idē esse dicēdū. An obligari[s] cōia possint: q̄rit sz nō puto sine decreto obligāda. Nā qō excipit oīo[t] ad hoc tātū pti net vt ꝓmat cōio[u] ñ vt augeat[x] difficultas cōionis.

d p Aulus:al's incipit paulus:al'.si testamentum.
e Irritū.p capi.di.testatoris:vt instī.q.mo.te.infir.§.alio: quo testō ptinebat prediū debere vēdi:vt.C.qñ decre.op⁹ non est.l.ij.t. ſ.e.l.i.§.i.de tutore ät non curo an dat⁹ erat eodem testō vel al'erat legitimus vel datiuus.accur.

De curatoribus furioſo vel alijs tē.

S I Lege.i.auctoritate legis: p iudicē tamen fit interdictio: vt.ſ.e.l.iulia. t.l.si furioso.§.i.mſe vel alio petēte: vt.s. ō tu.t cu.da. ab his. l.his q.§.fi. t añ hoc potest alienare: sec⁹ i furioso cui statim adueniente furore ipso iure ē interdictū: t ſz hoc intellige qp ābo sunt i curatōne agnatorz:vt instī. de cu.§. furiosi: sed furiosus statim p⁹ furorē:.pdigus statī post interdictōnē:ſz ar.ſ.s.ō tu. t cu.da.ab his.l.his qui.§.fi. vbi i aliquo conueniunt.
b Qō morib⁹.ſ.lacedemoniorz:vt ſsti. de iure na.§. t ſi i elegāter l'dic añ.l.xij. tab.
i Curatorē ei. si nō hz a lege: vt ſsti.ō cu. §.furiosi t.§. ſz solēt. Itē si est maior.xxv. an.al'dabit ei vt minori: vt.s. de tute.l. qui habet.
k Desinunt.C.ea.l. cū alijs ſ: vbi non finit si speret redire furor.so.ibi habebat i/ terualla hic ptinuus vel sol.vt ibi.
l In ptāte.i.cura.sic accipit.s. de tute.l.i.
m Curatio: .pbus fit:sic.ſ.l.pr. t.l. furiose:t.s.ō tu.t cu.da. ab his.l.his qui.
n Prodigus.ſ. curator esse possit.

Sed t alijs.puta mentecaptis surdis t mutis: t q morbo ppetuo laborāt: vt instī.de cur.§. sed t mentecaptis t. s. de postu.l.i.§.fi. t. ll.sequentibus.
p Nec dubitabit:vt s.l.i.io.fi.
q Uz deliberāt ſia.ſ.de.cur.bo. da.l.i.t ō priuil'. cre. l.cum idem t.ſ. qui. ex ca.i gos.e.l.si diu.
r Furiose.iequal' equa.filijs erga parentes vt econtra:sic.s.de inof.te.l. nam t si.
s Inequalis. qz pater habet in potestate mater non: vt ſsti.de adop.§.femine. azo.vel dic qp parentes hñt filios in potestate:sed filij non habent parentes pria placet.
t Curator.debeant.etiam eis pñtibus qp in alijs psonis non est ita sm.b.fic t al' habent priuil'.vt.C.de tu.t cu.illus.per.l.i.
u Obseruare.plenissimum.idest administrationem plenissimā habentem:t ex hoc videtur qp si ad speciem vel ad litem vnā dat non detur causa cognita nec cum satis.b.qp.falsum est:vt.ſ.rem, pu.sal.fo.l.si t species.
x Retractent.fa.s.de his qui.no.infa.l.ij.§. est t quartum genus t fac. ſ.e.l.honorum.
y Consilio.salus sic.s.de admi.tu.vel cu.l.cum plures.§.p.t nō.quod hic incipit tractare de officio curatoris.

Paulus[d] rñdit t si testm patris postea irritum[e] esse apparuerit:tamē tutores pupilli siue curatores filij nihil contra oratorem diuorz principum fecisse videri.si sm voluntatem defuncti testamento scriptam pdium rusticū pupillare vendiderūt.

De curatoribus furioſo vt alijs extra minores dandis[f].

Lege[g] duodecim vel Al. tab.,pdigo interdicit bonorz suorū administratio. Qō moribus[b] quidez ab initio introductū ē. Sed solent hodie pretores vel psides si talem hominē inuenerit qui nz tps nec fi nē expensaz hz:sed bona sua dilacerando t dissipādo,pfundit curatorem eis[i] dare exemplo furiosi: t tandiu erunt ābo in curatione quā diu vel furiosus sanitatem: vel illi sanos mores receperit. Qō si euenerit ipso iure desinunt[k] esse in potestate[l] curatorz. Curatio[m] autez eius cui bonis interdicitur filio negabitur permittenda. Sed extat diui pij rescriptū filio potius curationem permittendā in patre furioso si tam ,pbus sit[n]. Paulus.

Sed t alijs[o] dabit ,pcōsul curatores q rebus suis supeē no pñt:vel dari iubebit. Nec dubitabit[p] filium quoq patri curatorē dare. v Ulpi.

Dum deliberant[q] heredes instituit adire bonis a ptore curator datur. i. Dem.

Furiose[r] matris curatio ad filium pertinet. Dietas enim parētibus:t si inequalis[s] est potestas equa debebit. Gaius.

Curator ex senatuscōsul. psti tuit cum clara persona veluti senatoris vel vxoris eius i ea causa sit vt eius bona venire debeāt[t]. Nam vt honestius ex bonis eius quātum potest creditoribus solueretr curator constituitur distrahendorum bonorz gratia vel a pretore vel in,puincijs a presidē. v Ulpi.

Obseruare pretorez oportebit:ne cui temere citra causē cognitionem plenissimū[u] curatorez det.

quoniam plerisq vel furorem vel clementiam fingunt:quo magis curatore accepto onera ciuilia detractent[r]. I. Ulianus.

Consilio t opera curatoris queri debet non solum patrimonium:sed corpus ac salus[y] furiosi. Curator dementi datus decreto interposito vti satisdaret non cauit. Et tamen quasdā res de bonis eius legitimo modo[3] alienauit Si heredes dementis easdē res vēdicent quas curator alienauit: t ceptio opponeretur:si nō curator[a] vēdiderit replicatio dari debet:aut si satisdatione[b] interposita secūdū decretum vendiderit. Quod si ex precio accepto curator creditores furiosi dimisit: triplicatio[c] doli tutos possessores prestabit. Cū dementis[d] curatorem:quia satis non dederat t res male administrasset. Procōsul remouerit a bonis aliū q loco eius substituerit curatorez t hic posterior cum nec ipse satisdedisset egerit cū remoto neg.ges.posteaq heredes demētis cum eodē nego.ges.agant: t is exceptiōe rei iudicate iter se t curatorem vtatur heredibus replicatio dāda erit:aut si is[e] qui egerit satisdederat. Sed an triplicatio[f] curatori[g] profutura esset iudex estimabit. Nam si curator sequens pecuniam quā ex condēnatione cōsecutus fuerat[g] in rez furiosi vel dementis vertisset doli replicatio obstabit. Quesitū est an alteri ex curatoribus furiosi recte soluat:vel an vnus rem furiosi recte alienare possit.rñdi recte soluī[h]. Cum quoque qui ab altero ex curatoribus fundum furiosi[i] legitime mercaretur vsucapturuz q solutio venditio traditio facti[k] magis[l] quam iuris sunt. Ideoq sufficit vnius ex curatoribus persona quia alter intelligitur alteri consentire. Deniq si presens sit . t vetet solui:vetet venire vel tradi: neque debitor liberatur :neq ēptor vsu capiet. v Ulpia.

Bonor vētris noīe[m] curatorem dari oz:eumq rem saluam fore viri boni arbitratu satisdare,pcōsul iubet. Sed hoc si sine inquisitione detur. nam si ex inquisitōe cessat[n] satisdatō. n Era.

3 Curator. legitimo modo.idest iusto precio t dementis vtilitate exigente. t decreto etiam interposito cuz alienatio id ipsū exigeret:quia sterilis erat.
a Si non curator. verba sunt exceptionis.idest recte ageres si non tu.tē.
b Aut si satisdatione.verba replicationis.idest recte exciperes si satisda. tē. t ad hoc.C.de tuto. t cur. qui satis.non da.l.fi.t.s.de eo qui pro tuto.l.ij. t.s.ti. i.l.qui neq in prin.
c Triplicatio.idest duplicatio:vt instī.de repli.t sa. s.ti.l.i.si pupillorum.§.fi. t.l.si fundus.§.q̄p̄q̄. t.ſ.,p xi.§. t.C. de predijs mi.l. vterc:t.C.de vsu.pro emp. l.fiñ.
d Cum dementis. cuz eodem.scilicet remoto qui in parte fuit condemnatus i pte absolutus: vt apparet ex sequentibus.
e Aut si is.idest recte exciperes si is tē. t fa.C.i quē. cau. in inte. rest.l.pe. t.s. priori.§.
f Triplicatio.idest duplicatio.
g Curatori.s.remoto.
g Fuerat.s.a remoto.
h Quesitum est.recte sol. t recte vnus alienare poterit: nam idem intellige in alia cōne responsum: cuz simul de vtroq quesitum fuerit:sic.s.de diuer.reseri. l.i.t ad exhi.l.si res t facit ad.§.s.de admi.tu.l.decre. §.fi.t.C.de auc. pres.l.fi. t si vnus ex pluribus tu.l.i. t.ij t.ſ. ,px.§.t.s.ō exerci. l.i.§.si plures t.ſ. de sol.l. quod si forte.§.pe.
i Cum furiosi. vt putabatur.alioquin non procederet vsucapio cum nec alienari possit.
k Facti.idest administrationis:vt.ſ.e.l.fi.
l Magis.ponitur electiue.az.t.b.quia ergo est de administratione.ergo quilibet potest facere insolidū vt t.s.,px.§.cum suis coz.non autem iuris.scilicet talis cuius auctoritate soluatur cura vt in arrogatione furiosi vbi omnes debēt consentire: vt.C.ō auc. pre.l.fi. Itez ei quod dicit venditio est facti non iuris est ꝺ instī.de rebus coz.§.i. sed ibi dicit de obligatōne non de ꝓctu. Item ꝺ.s.de iusti.t iu.l.ex hoc sz ibi dicē qō ex iur.gent.ē:non añt dicit quod sit ius. Itē sa.ſ. de ꝓdi.t de.i.i facto.
m Bonorum ventris.i.nomine bonorz eius qui est in ventre . posset etiam dari idem curator ventri t bonis vel alteri tātū: vt.ſ.de vē. in pos.mit.l.i.§.quotiens.
n Cessat.sic.C.de tu.t cu.qui satis nō da.l.iij.t.iiij.t instī.ō sati. tu.§.ij. Itē non satisdat curator furiosi si pr̄ in testō dedit:lz iudex ꝓfirmet. Itē t si dat iudex t habet substantiaz sufficientem:vt.C. de epis.t cle.autē.de

creationibus:ꝛ.C.e.l.fi.§.sed cū antiqtas ꝛ.§.finautē ꝛ facit insti.de cura. §.fz solent ꝛ.s.de admi.tu.l.inter bonoꝝ ꝛ.s.e.l.obseruare.

o Caius bonis.senatusconsulto introduxit dare curatorē bonis vēdēdis: vt hic ꝛ.j.de cu.bo.da.l.imp.debent ergo creditores hoc petere:vt. j.de cu.bo.da.l.ij.ꝛ hñt electionē vt vel ipsi vendant vel curatorem petāt constituī vt hic:ꝛ.j.de cur. bo.da.l.i.azo.

p Caius bonis[a] distrahēdis curatores facere senatus p̄ misserit:eius bona creditoribus vendere non permisit[q] quāuis creditores post id beneficiuz[r] bona vendere[s] mallent[t]. Sic enim integra re[v] potestas ipsoꝝ[x] vtrū velint[y] eligendi:ita cum alteruz elegerint ab altero abstinere debent. Multoqz magis id seruari equū est: si etiam factus est curator per quem bona distraberentur:quamuis nonduz explicato eo negocio[z] decesserit. Nam ꝛ tunc ex integro alius curator faciendus[a] est: neqz heres prioris curatoris est onerandus cū accidēr possit vt negocio vl pp sexus vel pp etatis ifirmitatē vl propter dignitatem maiorem[b] minorem ue quam in priore curatore spectāda erat ab illis non sit. Possint[c] etiam plures heredes ei existere. Neqz autem p̄ omnes[d] id negociuz administrari expediat:aut[e] quicquam dici possit[f] cur vnus alii quisex bis[g] potissimum onerandus sit.

v Ulpianus. Julianus scribit eos qbus per pretorem bonis interdictum est nihil transferre posse ad aliquem quia in bonis nō habent[h] cuz eis diminutio[i] sit interdicta. Curator furiosi rem quidem suam quasi furiosi tradere potest ꝛ dominium transferre[k]. Rez vero furiosi si quasi suam tradat dicendum est vt non transferat dominium qz non furiosi negocium gerens tradidit.

p Paulus. Dignus a curatore furiosi datum valet[l] si vtilitate furiosi exigente id fecit.

m Marcellus. Bagnato[m] vel alio curatore furiosi rez furiosi dedicari[n] ñ posse constat. Agnato enim furiosi non vsque quaqz[o] competit rei cius alienatio:sed quatenus negociorum exigit administratio.

c Caius. Sepe ad alium[p]. ex lege.xij. tab. curatio furiosi aut ꝓdigi pertinet. Alij pretor adminis-

habentibus:vt.j.de priui.cre.l.iiij.§.fi.cum sequentibus.

d Et omnes omnino.quibus solent dari curato.exceptis paucis: vt.d.l.iiij.in.§.fi.cum sequentibus:ꝛ.l.idem pre.§.i.

e Edicto.quod non habem[9] quod forte de furioso ꝛ prodigo tantum dicebat.

strationem dat.s.cum ille legitimus inhabilis ad eam rem videatur.

p Paulus. Vtrum[a] vxori mētecapte curatorem dari non oportet. Et mulieri[b] que luxuriose viuit bonis interdici potest. In curatoris bonis priuilegium[c] furiosi furioseue seruatur.ꝓdigus ꝛ omnes omnino[d] etiam si in edicto[e] non sit eoruz mentio in bonis curatoris decreto[f] priuilegiū ꝓsequent. Ofilio.

s Si furioso puberi quanqz maior.xxv.annis[g] curatorē pater testamento dederit eum pretor dare debet secutus patris volūtatem. Manet enim ea datio curatoris apud pretorem vt rescripto diui marci continetur[h]. Dis[i] cōsequens est vt si prodigo curatorē dederit pater voluntatem eius consequi debeat pretor eumqz dare curatorem:sed vtrū omnimodo[k]: an ita si futuz esset[l] vt nisi pater aliqd testamento cauisset:pretor ei bonis interdicturus esset ꝛ maxime[m] si filios habet iste prodigus: potuit tamen pater[n] ꝛ alias prouidere nepotibus suis:si eos iussisset esse heredes:ꝛ exheredassetfilium:eiqz qđ sufficeret alimentoꝝ nomine abeis certum[o] legasset:adita causa necessitateqz iudicij sui[p] aut si non habuerit i potestate nepotes:quoniā emancipato iam filio nati fuisset:[q] sub conditione eos heredes instituere vt emancipentur a patre,ꝓdigo. Sed quid si nec ad hec[r] consensurus[s] esset prodigus. Hz per oia[t] id iudicū testātis sequendū ē. Ne qué pr̄ vo ꝓsilio,ꝓdiguz credidit eū magr̄atus pp aliqđ forte suū vitiū idoneū[u] putauerit.

c Caius. Curator furiosi nullo modo libertatez prestare[v] potest:qđ[x] ea res ex administratione non est. Nam in tradendo ita res furiosi alienat: si id ad administrationem negociorum gestorum pertineat. Et ideo si donandi causa alienet: neqz traditio quicquaz valebit: nisi ex magna vtilitate[y] furiosi boc cognitione iudicis faciat.

f Decreto.s.dati.

g Si furioso.xxv. an.nō. puberē dici tam adultum q̄ maiorem.

h Cōtiet.sic.j.l.pr. et.s.de confir.tute.l. si filie: ꝛ.C.e.l.fi.§.fi cum antiquitas ꝛ de epis. au.l. de creationibus.

i Dis.s.prox.

k Dimō.ꝓtor ꝓfirmet curatorem a pre datū siue ille vere sit ꝓdigꝰ:an siue ēt non sit:fz pr̄ eū voluit hēre curatorē tāq̄ ꝓdigū hec qđ soluit.j.e. l.ibi.fz p oia tē. vbi dicit qđ sēp ci[9] pris volūtas est sequēda: vel hoc iō ne quē pat ꝓdigū putauit mgr̄atus ꝓpter suū vicium precio fōte corrupt[9] eū idoneū esse dicat: potuit ēt pr̄ alio mō suo filio ꝓuidere ne potes ex illo ꝓdigo natos instituendo fi lio ꝓdigo alimenta constituendo: ꝛ hoc si sint i potestate:alias nepotes sub conditione emācipatos instituendo.

l Maxie. maxime tunc videtur qđ pretor se ñ interponat.s. quando habet nepotes ex filio:nisi alias erat se interpositus etiam si nil pater dixisset: ꝛ hoc ea ratione quia etiam pater paruz videtur curasse: licet dederit curatorem cū poterat plenc pater prouidere per hos modos qui hic sequūtur: et non fecit.

m Pater.idest au[9] vt.j.de ver.signi.l.iusta in fi.

n Certum aliquid. subau.

o Judicij sui. idest sue voluntatis.

p Fuissent.ꝛ ita fūt i ptate sui pr̄is:vt insti.q.mo.ius pa. po. sol.§.fi.fz pat iō eos sub ꝓditōe emācipauit ne suo pr̄i queratquē auus prodigum reputauit.

q Ad hec. idest emācipationez.

r Consensurus.nec etiā cogi poterat:vt insti.dicto titu.in fi.

s Sed per omnia.nūc soluit.

t Viciū.qz p̄cio cōrupt[9]:vt.s.dixi.s.mgr̄at[9]:ꝛ sic ē.C.ò spō.l.iij. itē nō.de paterni testimonij auctoritate:sic insti.ò excu.tuto.§.i.accur.

u Curator.prestare.qz ea res tē:vt.j.ò manu.l.seru[9] fugitiuus. ꝛ.C.qui ma.nō pos.l.pe.ꝛ.s.e.l.ab agnato.

x Quod.idest quia.

y Utilitate.vt mr̄i ꝛ filiāb[9]:vt.s.ò tu.ꝛ ra.dis.l.i.§. fz ñ nullos ꝛ de admi.tu.l.cū plures.§.cū curatō:ꝛ.l.tu.fz di.§.f.ꝛ.l.tu.ad vtilitatē.

De testamentis ꝛc. Quia tutores de quibus predixit dant in testamentis de his supponit: ꝛ hec est quinta pars digestorum: vt.C de vete.iure enucle.l.ij.§.quintus: ꝛ permittit diffinitionem vt.j̄.e.l.i.ne illotis: vt ita dixerim: manibus protinus materiā in terpretationis tractare cē. vt.s̄.de origi.iuri.l.i.

Explicit liber.xxvij.digestor ꝛ tertius huius. Incipit liber.xxviij. digesto.ꝛ quartus huius. De testamētis ꝛ qui testamētū facere possūt et quēadmodū testamenta fiant.

a Testamentum ē uoluntatis nostre iusta sententia[a] de eo quod quis[b] post mortē[c] suam fieri uelit.

b Ideo.

c In eo qui testatur eius tēporis quo testamentū facit integritas mentis nō corporis sanitas exigenda est.

d Testamēti[d] factio nō priuati sz publici iuris ē. Jōqz[e] forma ei[g] priuatorum pactis nō lediť.

e Si queramus[f] an ualeat testamentū in primis animaduertere debemus: an is qui fecerit testamentū habuerit testamēti factōrem[i]: deinde si hūerit requiremus an ſz ſingulas[k] iuris ciuilis testatus sit.

a Ulpi. Testamentum ē uoluntatis nostre iusta sententia i. solēnis seu iuris solēnitate subnixa. nam nō solēnis non valet vt isti.de here. ab ite.in princi. Jtē iusta.i.legitima: alias non valet vt.C.si qs ali.te.p.l.i.ꝛ.j̄.de p di.insti.l.quidam. Jtē sententia.i. ōpositio: sic.C. qui.test. face.pos.l. hac cōsul. §. at cū hūana: ꝛ vt tollas oēs oppositō nes subaudi cū istitutione heredis tamē legitime facta: nō ergo oportet dici vt q dam dicunt de eo.s. vniuerso vt excludā tur singularia relicta nam siue ex vniuerso siue ex re certa instituať valet: vt ex vniuerso vt.j̄.de he. insti.l.i.§.si ex fūdo. Jtē non obstat de codicillo vel legato ūel fideicōmisso etiam uniuersali vel donatione causa mortis vel de eo qui bona sua promittit alicui post mortē suā vt.j̄.de le.i.l.legatū ꝛ.C.vt ac.ab here.ꝛ cōtra heredes.l.i.q2 in his nō est istitutio heredis vt.C.e.l nō codicil lū licet sit sentētia ō eo quod qs velit fieri post mortē suā de suis bonis oibus vel parte vel re aliqua. Sed quid dices de testamento in quo filius exheredatus imerito: R[a]. solemnis est dispositio ꝛ est legitima: q2 lege permittitur exheredari: imo precipitur si non instituatur vt insti.de ex here.libe.in prin.ꝛ ideo oportet rumpi: q2 nō ē ex officio pietatis: vt.C.de inof.te.l.ij. iteri ergo testamentū ē.

b Quis de pluralitate ad singularitatē. Jtem de persona prima scilicet nostre transit ad tertiam cum dicit quis: sic.C.de testam. l. omnium: ꝛ.C.de in ius vocan.l.fi.

c Mortem.nālem postq̄ est testamentū imutabile vt.j̄.de adimē. le.l.iij.§.fi.non ciuilem: vt.C.de cap.ꝛ postli.l.nec nos.

d Celit.decreto instituendo heredē: alias large dicitur testamentū quasi testatio mentis: vt ēt codicillos cōprehendat vt institu.e. in prin.ꝛ secundū hoc vtilis ex testamento locū habet pro relicto in codicillis vt nō.C.cōia de.leg.l.ij.vel tertio dic fm az.quod testamētū est quedā solēnis ordinatio cū institutione heredis: ꝛ est quoddā itellectuale qō cū duob[9] codicib[9] fieri posset: vt.j̄.e.l.unū.

e Ideo pone exemplum isti.e.§.itē furiosus. ꝛ.C.e.l. furiosus ꝛ facit ad hoc.j̄.de auro ꝛ ar.le.l.si ita legatū: ꝛ.C.e.l. iij.ꝛ.j̄.e.l.in aduersa ꝛ.l.qui in ptāte ꝛ.l.filiusfamil'.ꝛ idem in contractibus vt.C.de transl.sanū ꝛ de dona.l.senectus: sed contra institu.de here.quali, ꝛ diffe.§.in extraneis: vbi etiā tēpus mortis ꝛ adite hereditatis inspicitur an habeat testamenti factionem: sed illud in herede.hoc in testante.accursius florentinus.

f Testamēti pone in testante.i.qui iure publico potest facere testamētum.i.cui lex concedit non impetrare a priuato ēt patre vel domino: vt.j̄.e.l.qui in potestate ꝛ.j̄.de bo.liber. l.paulus.§.patroni: vel dic publica auctoritate est concedēda testamēti factio.i.a principe .vt.j̄.e.l .si mutus ꝛ .l .obsides ꝛ.j̄.tit.iij .l. si quis.§.irritum ꝛ de tes.mi.l.ex militari ꝛ.C.de inof.tes.l.si quando: ꝛ.C.de bo.que libe.l.etiam.§.ij.non autē a priuato: vel dic pacto priuati non potest quis astringi ad testandū ꝛ instituendū alium: vt.j̄.de verbo.ob .l. stipulatio hoc modo ꝛ de pac. l .ius publicum: vel quarto priuatus non potest remittere solemnitatem legum: sed princeps sic vt .C .e.l .testandi ꝛ.l.si non spāli ita ꝛ eō in instituto potest poni vt per pactum non possit institui non capax vt.j̄.de iuſ fis.l.non intelligitur: nam factio testamenti actiue ꝛ passiue significat vt insti.de here.qua. ꝛ dif.§.testamenti.apparet ergo q pacta vel consensus priuatorum non faciunt vt ille possit testari qui de iure non potest vel instituí qui de iure non potest vel vt non solemniter testetur qui soléniter facere debet: sicut nec eō vt ille non testetur qui potest vt.C.de pactis conuen. l .pactum: secus in contractibus qui formā mutant ꝛ accipiunt legem ex conuentione contrahentium vt.s̄.depos.l i.§.si conuenerit.

g Ideo.quidam habent hoc ꝛ quidam non.

h Si queramus.factionem.in actiua significatione: nam ꝛ passiuā significationē habet vt.j̄.e.l.si filius ꝛ insti.de here.qua ꝛ dif. §. testamenti.ꝛ dic habuit.i.se habere.putauit: al'.ō.vt.j̄ .e.l. qui in domini ꝛ.l.se.ꝛ est sic.j̄.de codi.l.quidam.§.esse enī debet. est enim peremptorium cum non possit esse sine hoc: sed hoc sine sequētibus esse potest sic. C. de here.ac.l.vt debituz: ꝛ dic quēlibet habere nisi expresse prohibeatur vt.s̄.de.p ba.l.ab ea.prohībentur.n. xiij.persone iure cōi testari scilicet filiusfamil' vt. j̄. l.proxi. Jtem impubes vt insti.e.§.impubes. Jtez furiosus vt insti.e. §.item furiosi ꝛ. j̄.e. l. filius. § .marcellus. Jtem pdigus. vt insti.e.§.item prodigus. Jtē mutus ꝛ surdus vt.j̄.e.l .q ī ptāte.§.i. Jtem cecus vt. C.e.l.hac ꝓsultissima. Jtē damnatus ad mortem vt j̄.e.l.eius.§.si cui vsqz ī fi. Jtem de statu suo incertus vt.j̄.e.l.de statu. Jtē is cui a lege est interdictū vt.j̄.e. l.is cui. Jtem sezuus vt. j̄. e.l.filius. Jtem monachus vt.C.de sacro.sanc. eccle. autem ingressi.

i Factionem scilicet actiue intelligas q2 filiusfami. habet testamēti factionē passiue: q2 recipe pōt: sz facer testamētū nō pōt.

k Regulas.que sunt vt.vij.testes ꝛ rogati ꝛ vno contextu debeant esse in testamento nuncupatiuo: ꝛ palam dici nomen heredis debet: vt .j̄ .e.l. heredes in prin.ꝛ in fi.ꝛ.C.e.l.hac consultissima .§.per nuncupationem ꝛ.l.cum antiquitas. Jn scriptis autem coram.vij.testibus rogatis ꝛ subscribentibus ꝛ sigillantibus a testatore vel alio pro eo scribente nomen heredis vt.C.e.l.hac consul.ꝛ.l.iubemus: ꝛ auten .ibi posita.non autem est vis sit ibi exheredatus filius immerito.nam nihilominus interim valet: vt nota.s̄.l.i.ꝛ.j̄.de vul.sub.l.in substitutione.

l Qua etate.alias qua.alias ex qua.

m Completum.vt.C.e.l.iiij.ꝛ.C quando prou. non est necel ii. ꝛ institu.e.§.preterea sic ꝛ in diffinitione tutele.vt insti.qui mo. tute.si.in prin. Sed quare citius femina: Respondeo q2 citius sagatio: vt.C.de his qui ve.eta.impe.l.ii.ꝛ q2 citius est viripotens.

n Complesse idest extrema die perstitisse: ꝛ sic est differentia inter excedere ꝛ complere.

o Natali quartidecimi anni: sic.s̄.de mino.l.iij.§.minorem. Sed nonne tunc cum iam intrauit.xv.anno: Respondeo non: quia dicas natum in fi.illius diei ꝛ testatum in capite.

p Dico valere.dices ergo ceptus habetur pro completo: sic ꝛ.j̄.de man. l.i.ꝛ.j̄.de vsuc.l.i usuc.ꝛ.j̄.de ver.si.l.anniculus: nec ob.j̄. de mi.l.iij.§. minorem: vbi de momento ad momentum queritur vt ibi nota.

q Plus arbitror.quid est hoc plus: Respōdeo vt in penultima die: dū modo post finitam sextam horam noctis ante penultimi diei scilicet desinentis fieri possit: vltima dies est dies calen. penultima pridie: antepenul.dies que precedit pridie calēdarum quo ad natiuitatem: nam ꝛ annus quādoqz alias ceptus habetur pro completo: vt.j̄.de mu.ꝛ ho.l. adrem ꝛ ad trebel.l.qui filium.§.sabinus: vel dic tutius quod supra dixit quando fit in quauis parte vltimi diei artificialis hic autem in quauis parte vltimi diei naturalis: ꝛ secundum hoc post sextam horam noctis penultimi diei desinentis factum valet.

r Noctis.antepenultimi diei desinentis secundum primum: vel penultimi diei desinentis fm nos: sic enim dies incipit ꝛ finitur more romano vt.s̄.de fer.l.more.

s Qui in potestate.parentis ē: vel esse credit vt.j̄.e.l.qui in domini ꝛ.l.se.secundum primum.

t Non habet. vt ꝛ.C.e.l.iij.

u Nihilomagis.i.non ideo magis vt insti.e.in pri.ꝛ ar.s̄.depos.l .quos prohibet ꝛ est hoc verum nisi in castrensi vel quasi peculio vt insti.e. in prin.ꝛ.C.e.l.pe.ꝛ fi.ꝛ.j̄.de dona.l.filius in fi.sed donare pōt cā mortis patre permittente: vt.j̄.de.dona.cā mortis.l.tam is.§.i. dūmodo hoc ex presse permittat nō simpliciter: donare: vt dicta.l.filius.§.sed ꝛ meminisse. Sed quare secus: Respōdeo q2 testamēti factio est publici nō priuati iuris: vt.s̄.e.l.iij.ꝛ mors filij inspicitur nō patris vt.ar.j̄.ō dona.cā mortis l.mortis cā capitur: sed in casu uſ quod possit quādo mater vel auia reliquit: vt ad patrē nō perueniret vsufructus: vt i aūt. vt lice. ma.ꝛ aui. in prin.coll'.viij.sed hic disponit non testando. vt ibi nota.

x Surdus.si habet vtrunqz vitiū a natura non testatur: vt hic ꝛ .C.e.l. discretis in prin. Si ex accidenti: tunc idē si scribere nescit vt hic ꝛ ibi.

Si autem alterum tantum: tunc iure isto nõ testatur nisi a principe impetrauerit vt hic ꝛ l. pror. ꝛ j. vnde cogn. l. octaui. §. fratris: hodie sic vt dicta. l. discretis. §. sinautem vsqꝫ ad f. Item hoc nisi sit miles vt insti. de testa. mili. §. quinimmo: ꝛ j. de testa. mili. l. iiij. accursius.

y Mutus. vt insti. e. §. pe. ꝛ facit. C. e. l. furiosum ꝛ ꝫ. de postu. l. i. §. casũ ꝛ ꝺ spon. l. furor ꝛ ꝫ. e. l. ij.

f Si mutus. aut põt dici aut ꝓ ꝛ: ꝛ dic ex accidẽti: ꝛ nescit scribere: alias suo iure possit vt. C. e. l. discretis. ij. Rº. vel verius speratuꝫ erat vicium ꝛ bº iure nõ poterat: sꝫ hodie potest: vt hic: ꝛ ꝫ. l. ꝓr. no.

a Valet. si modo solemniter ꝛ instituendo quem testetur: vt. C. de inof. test. l. si q̃ do in prin. nec obstat vt. j. de bo. liber. l. ctiã. §. i. qr ibi concessit ei q alias poterat testari: vt plene not. dicta. l. si quãdo: ꝛ facit ad hoc. j. e. filius.

b Ius. hostes. vt captus sit: ꝛ sic seruus vt insti. de iure perso. §. ij. ꝛ sic per consequens nihil habet: vt insti. per quas per so. §. itez quod serui: ꝛ his ratõibus non valet vt ꝛ. j. e. §. fin. ꝛ. j. de testa. mi. l. facere: ꝛ ãte factũ valet: siue redeat siue non: vt insti. e. §. f. Itez codicilli ibi facti ante facto testamento confirmati valẽt ut. j. de cap. ꝛ post. l. in bello. §. codicilli.

c Si cui. ꝛ igni. i cuius locũ successit hodie deportatio vt. j. ad. l. iul'. rep. l. ij. ꝛ. j. ad. l. iul'. pe. l. iij. ꝛ facit. j. de leg. iij. l. i. §. hi quibus i prin. ꝛ in fi. hodie ẽt i loco eius succedit exheredatio.

d Publicabuntur. hodie corrigit quod hic ꝛ. j. hac. l. dr de bonis publicandis: vt i aũt. vt nul. iudi. §. quoniam ꝛ. §. penul. coll'. ix. nec tamẽ testabit': tum qr i hoc bec iura non corriguntur: tum qr certis personis ex precepto dicte. l. in ꝓtineri dantur.

e Lucrosa. qr nihil supereſt deducto ere alieno: vnde fiscus non habet: vt. j. de iure fis. l. i. §. an bona ꝛ. l. non possunt.

f Deportati. ſ. bona. ꝛ hoc corrigitur vt. ꝫ. ꝛ facit. C. de penis. l. deportatorum ꝛ de bo. proscrip. l. ij. vbi dic de post quesitis non posse testari.

g Ius retinent. siue imperpetuum siue ad tempus sint legati. nã ciuitatẽ ꝛ libertatem ꝛ bona etiam retinent: alij predicti ꝛ inferiores non vt. j. de interdic. ꝛ rele. l. relegatorum. §. siue ꝛ. C. de pe. l. deportatorum.

h Ad ferrũ. vt decipient qõ fit: vt. C. de adul. l. q̃uis. Item ad bestias vt j. de fal. l. quicunqꝫ. Itẽ in metallũ ut. j. ad. l. iul'. pe. l. sacrilegij. §. siquis.

i Perdunt. statim post sententiã: vt. j. de pe. l. qui ultimo: hodie ꝯ: ut in autẽ. de nupt. §. quod aũt coll'. iij. item ꝛ quod dicit publicum. hodie ꝯ: vt in auten. vt nul. iud. §. fi. coll'. viiij. nec tamen testatur: vt hac. l. nota. §. i.

k Factionem. tam actiue vt hic. q̃ passiue vt. j. de pe. l quidam ꝛ fa. j. e. l. qui a latronibus. §. si quis ꝛ de iniusto rup. test. l. si quis ex. §. irritum.

l Si quis post. indamnatus. i. non condemnatus vt. j. de iniust. rup. tẽ. l. si quis ex. §. proinde ꝛ. j. de dona. l post contractum ꝛ. j. e. l. qui a latronibus. §. fi. secus si condẽnatus ita quod non possit tractari ut. j. ꝺ accu. l. ex iudiciorum. item secus in crimine maiestatis vt. j. de dona. l. donationes. §. fi. ꝛ in alijs similibus que sunt in dicta. l. ex iudiciorum. item hoc nisi mortem sibi consciuit: vt dicto. §. proinde: ꝛ. C. si reus accu. mor. l. defunctus. item est ar. contra. j. de manu. vin. l. qui pene.

m Qui manus. testamentum. nuncupatiuuꝫ ꝛ in scriptis vt. C. e. l. iubemus: ꝛ auten. ibi signata: ꝛ facit. ꝫ. e. l. ij.

n Bsides. dati romanis ab hostibus pro captiuis vel ꝓ pace componenda: vel fin io. etiam facta tenenda: ꝛ idez intellige eõ in obsidibus datis a populo romano hostibus. h. ꝛ est rõ: qr bona quesita i obsidiatu sunt fisci: sed relictorum domi perdunt dominiuꝫ vt ipsi capti: vt j. de iure fis. l. diuus: ꝛ ar. ꝫ. e. l. eius.

o Permittatur. a principe. exp: esse non ab alio vt. ꝫ. e. l. iij. uel etiaꝫ tacite vt cõcesso vsu toge romane vt. j. de iure fis. l. sed ꝛsi accepto.

p Lege cornelia. cõfirmãtur ut. j. ad. l. fal. l. nihil. §. lex ꝛ. j. de iniusto te. l. si quis. §. quatenus ꝛ. j. de bo. liber. l. iiij. §. i. ꝛ C. de cap. l. captum ꝛ de suis ꝛ leg. l. apud.

q Unumquẽqꝫ agnatũ vel cognatum vel scriptum vt dictis .ll. vt j. de suis ꝛ leg. here. l. i. §. i. sed contra. j. ꝺ ver. sig. l. iii. i fi. Bol. vt ibi. Item cõtra. j. de se. ta. l. qui ex liberis. §. testamtẽo ꝛ insti. qui. mo. test. infir. §. non tamẽ: quibus dicitur irritum capi. di. So. ibi bona i alium transierunt ꝛ sic de alienis testat: hic remanẽt nullius: at vbi tñ qualitas corporis mutatur: nihilominus valet vt. ꝫ. e. l. qui in ptãte. §. fi.

r Nolit vt. j. de acquir. here. l. necessariis in fi. b.

s Inuitus de iure ciuili nõ pretorio ut d. l. necessarijs no. ꝛ insti de here. qua. ꝛ dif. §. sui.

t Nõ possit. immo est suus ꝛ insti. de here. ab. intes. §. iterdũ que ẽ ꝯ. so. ibi fictionem postliminij non veritatem ꝓsiderauit.

u Qui a latrõibus ꝺ capta mutinensibus dicit: vt. j. ꝺ cap. l. hostes vel ꝓprie a quolibet latrõe vt j. ti. i. l. postliminium §. a pirratis: sed si incertus non potest vt j. de leg. iij. l. i. i prin.

x Cum liberi. hac ratione ꝛ filiussa. sꝫ ille in potestate legitima alteri⁹: nec dominia rerũ plene habet. Item damnati de crimine capitali. Item liberti sꝫ ꝛ illi dominia rerum non habent: vt. ꝫ. e. l. eius. §. fi.

y Parent vt dictis legibus: ꝛ. C. de inge. manu. l. cũ agnatum.

z Possunt. sed non ꝯbere cũ quolibet vt. ꝫ. q̃ me. cã. l. q i carcere

a Extraneos. i. hostes: vt. j. de cap. l. postli. re. in prin. vel dic de illis q dicunt in. l. postli. §. in pace: q similes sũt hostibus vt ibi dicit

p Fungunt. ẽt si sint ibi capti eũ capi nõ debuerint vt. j. de leg. l. fi

a Si quis appellauerit. igitur extinguitur pronunciatum vt. j. ad turp. l. i §. fi. ꝛ sa. j. de pe. l. ij. §. fi. ꝛ. j. de iniusto te. l. si quis ex. §. hi ꝛ ꝫ. e. l. si quis post ꝛ supra de his qui no. infa. l. furti. sed argu. cõtra infra ad muni. l. libertus. §. i questionibus: sed illud ideo qr nec de facto infamis admittitur vt. C. de. dig. l. neqꝫ.

b Valet. nisi sit dãnatus crimine maiestatis vel repetundaꝝ: vt. j. de accu. l. ex iudiciorũ. ꝛ nisi sit de alijs ibi notatis qui sũt sex. itez nisi morte sibi consciuerit vt. j. de iniusto te. l. siquis exhere. §. eius qui. sed quidã dicũt speciale in crimine maiestatis ꝛ repetundarũ ꝛ hoc ultimo. Itẽ q̃ dixit valere pẽdẽte appellatione: dic eo saluo q̃ si p sentẽtiã bona specialiter dãnato adimãtur: etiã post mortez cã bonorum duret: est ergo in pendenti tunc an valeat testamentũ.

c Qui in domini manumissus est. i. iussus est esse liber.

d Aditãqꝫ. nunc enim cedit dies relicte libertatis vt. C. de ca. tol. l. i. §. in nouissimo etiã ignorante seruo vt. j. de fidei lib. l. iij. §. i. ibi quid ergo siquid tẽ. ꝛ hic colligitur.

e De statu primeuo a natura siue iure nãli tributo quem nunc recuperauit ꝛ sic ponitur. ꝫ. de statu ho. l. libertus ꝛ si cer. pe. l cº q.

f Nõ põt. nisi sit miles: vt. j. de testa. mi. l. ex militari. §. fi. vl' veteranus vt. j. de. codicil. l. aristo: ꝛ facit. j. unde le. l. ij. §. fi. ꝛ. j. de leg. iij. l. i. i. Rº. ꝛ. j. ꝺ acqrẽ. her. l heres: ꝛ. j. l. ꝓ. Itẽ facit. C. ꝺ. rpudi. aũt. sꝫ bodie ubi non tenet matrimoniũ factũ cũ soluta quã credo ligatã.

a De statu. pone exemplum. de leg. ij. l. i in prin. ꝛ ẽ differẽtia

inter dubitationē seu titubationem:ignorantiā errorē ꝛ nescientiā qꝛ dubitans applicat animū suuꝫ ad plura ꝛ nescit qꝫ eligat . ignorans ē qui nihil scit sed scire debet:at nescientia est cū scire nō teneꝫ errat qui credit vnū ꝛ est aliud:ſꝫ q̄tū ad titulū de iur.ꝛ facti igno. vel cōditio.inde nō est dīa vt.C.de cōdi.inde.l.fi.lex tñ videtur facere dīam in hoc .ſ. ō.acqui.here.l.vj.§. i.sed ibi id reprobamus.itē hec lex fallit in milite ꝛ veterano vt.s̄.l.prox.no.

b Filiusfamilias.posthumꝰ etiā alienus hodie ſꝫ olim secus vt insti.de.leg.§.posthumo.

c Possunt. accipit ergo actiue ꝛ passiue vt ſstitu.de here.quali.ꝛ diffe.§. testamenti:ꝛ de surdo dic vt C.e.l.discretis .

d Notat.addendo. non corrigendo .

e Ignorantibus.vt ſ.de acqui.pos.l.i.§. itē acquirimus:ꝛ.s̄. quēad. ser. amit .l. si partē.§.i.ꝛ ſ. de leg. ij.l.cum pater .§. surdo:ergo ꝛ furioso:vt ſ.de acti . ꝛ ob .l .ſi a furioso:ꝛ quod dicit in psonalibus: idem in realibus vt .C cōmunia de leg.l.i.ꝛ ſ. de furtis.l.a ticio : ꝛ dicta.l.si partē:sed q dam dicunt tunc de mū cuꝫ agnouit: sed tunc dic irreuocabiliter:ꝛ facit insti . de here.ab intes.§ .post humi:ꝛ .C .e.l.furioſum ꝛ.s̄.e.l.iij.ꝛ.l. il la que in potestate.

f Aduersa .non pōt:vt ꝛ.s̄.e.l.ij. ꝛ.C.e.l.iij.ꝛ.l.furioſū

nus et posthumus[b] et surdus testamēti factionē hꝫe dicūtur:ſꝫ.n.testamētū facere nō possūt[c] :attamen ex testm̄ sibi vel alijs acquirer possūt. marcellus notat[b] furiosū quoqꝫ testamēti factionē hꝫe:ſꝫ testm̄ facere nō pōt.ió aūt habet testamēti factionē:qꝛ pōt sibi acquirere legatū vl̄ fideicōmiſſū.nā ēt cōpotibus mētis personales actiones etiā ignorantibus[c] acquirūtur. p Paulus

i Inadversa corporis valitudine mentecaptus eo tpe testm̄ facere nō potest[f] . Ulpianus.

Si cui[g] lege bonis interdictū ē testamētū facere nō pōt : etsi fecerit ipso iure uō valet:qꝛ tamē ante interdictionē vetustius habuerit testamētū boc valebit.merito ergo nec testis ad testamentū adhiberi[h] potest cū neqꝫ testamēti factionē[i] hēat .

Siquis ob carmē famosū dānat[k] senatusc̄ſulto expressū ē vt intestabilis[l] sit:ergo nec testamētū facere potest nec ad testm̄ adhiberi testis[m] .

Si filiusfamilias[n] m Ode. aut pupillus aut seruus[o] tabulas testamēti fecerit[p] signauerit:ſm eas bonoꝝ possessio dari nō pōt:ſꝫ filiusfamilias sui iuris aut pupillus pubet:aut seruus liber factus decesserit[q] qꝛ nulle sūt tabule testamēti q̄s is fecit qui testamēti faciēdi facultatē nō habuerit. u Ulpianus.

q Qui testamento heres instituit

g Si cui.vt hereticis oīb⁹ vt.C.de hr̄ .ꝛ manī .l .māicheos. item vt.C.ad. l .iul'.ma l.fi.sed hoc videtur falsum quod tñ ante interdictū veꝝ est ꝛc̄.ideo pone in ,pdigo cui lege id est p legē a iudice interdictū est bonis: vt insti.e.§.item ꝛ .s̄ . de cur.fur.l.i.sed in eo uidetur male dicere merito ꝛc̄.sed satis pōt cōcedi illud ōē veꝝ:ꝛ hoc cum debeant esse integri fructus:vt ꝛ.s̄.de testi.l.quesitū:alij dicūt.l.interdici cū certū est eū esse prodigum :si vero dubiū tunc a iudice: vt institu.de cura.§.fur.

h Adhiberi poterit:vt testis nec dicetur ei testimoniū:vt.ſ.e.l.cuꝫ lege.ꝛ ſ.de se.ta.l.i.§.sed si quis:ꝛ insti.de te.§.testes.

i Factionē.capere ex testamento.actiue sed passiue sic vt.ſ.de acq ren.here.l.mutū.§.i.fallit tñ in furioso qui pōt capere ex testamento non tamen testatur.

k Si quis dānetur.accusatus vel convictus ex illa iniuria:vt.ſ.de iniur.l.lex cor.§.si qs ꝛ.l.quod senatus.

l Intestabilis:vt ꝛ.s̄.de test.l.ob carmē:ꝛ hoc exponit statim.

m Adhiberi.vt testis.item nec ei dicet testimoniū vt.ſ.e.l.cū lege an aūt capere possit:quidā dicūt qꝫ nō:sed aꝫ.dicit qꝫ sic:qꝛ ꝛ is cui bonis est interdictū nō potest adhiberi ꝛ tñ capit vt.ſ.de acq.her. l.mutū.§.i.sed io.dicit qꝫ nec ille capit:qō pōt esse veꝝ qñ a lege ut i hꝛtico si āt pp,pdigalitatē bene capit ꝛ iste fꝫ eū ſꝫ dicā qō ñ capiat vtpote crimiosus: vt hic ī fi.qō ñ ē i,pdigo vt no.dicta.l.mutuꝫ.

n Si filiusf. nisi in castrensi peculio vel quasi vt insti.e.in prī.

o Aut seruus.nisi in castrēsibus:ut.C.cōia de suc.l.seruus .

p Fecerit.testādo.ꝛ sic sequētia.ut.ſ.de bo.pos.se.t.l.i.§. exigere:ꝛ facit.s̄.e.l.ij.ꝛ.iiij.ꝛ.ſ.de leg.iij.l.i.§.i.ꝛ.ſ.de reg.iur.l.pe.ꝛ in autē. de testibus.§.si uero ꝛ.s̄.ad mace.l.i.§.certe ꝛ.C.de in.ma.l.si pris.

q Decesserit.secus in legato ut.ſ.de leg.iij.l.i.§.i.

Qui testamento.habetur ut insti.e.§.legatarijs ꝛ.C.e.l . dictantibus:sed cōtra.C.de test. l.oībus.so.ut ibi:qꝛ hic ,p solennitate:ibi p,d ueritate sic ꝛ in tutore non tñ in causa pupilli pōt esse testis. Itē facit.xiiij.q.ij.super prudētiā ꝛ insti.ō tes.§.ſꝫ neqꝫ .

r Vinculo.pignoris:ut.ſ.de.le.i.l.senatus.§.i.ꝛ.C.de cap.l.ij. ꝛ hoc

si liber fuit redēptus alias si redimēdus:ut.ſ de cap.l.i bello.§ siqs fuū.

t Per contrariū.posse.cuꝫ ante missionē testetur:secus si post:ut insti . e.§.sed si filius que est contra.nam ꝛ sine ullo teste uel sine solēni numero testiū ualeret:igitur ualet quando huiusmodi adhibetur ut dicitur ō muliere cui datur actio ex stipulatu ubi nulla fuit stipulatio:multomagꝫ ergo vbi aliqua fuit licet non vtilis vt.C.de rei ux. ac.in prin.Item cōtra.C. de test.l.v.ꝛ.s̄.de.test.l.testis idoneus:sed hoc est specialis fauore militis.b.

u Quecunqꝫ diximus. refert se ad filios ,phibitos testificari patri in testamē to:idem erit in alijs negocijs si queratur aliquid patri.i.ei sit vtilitas filij testimonium .si aūt non patri sed filio queratur : tunc ꝛ alia ratione repellitur: qꝛ in re sua vt si pater pro filio veluti legitimus administrator agit:si aūt nec patri nec filio queratur tunc secundum hoc filius est testis patri:vt hic innuit : ſꝫ ob.quod dic prohibendis vel subaudi non prohibendis. Item secundum hoc non ob.insti.e. §.sed si filius vbi non queritur patri vel filio:ꝛ tamen repellit: qꝛ ibi ō patris testimonio: de quo dic vt.s̄.proxi.R°. hic filij:ꝛ est ratio vt plenius ꝛpellatur pater qꝛ plus diligit filium q̄ꝫ econtra filius pr̄eꝫ vt.s̄.qō me. cau . l.isti quidem.§.si .patet ergo quod in testamento nō potest filius esse testis patri:nec distinguo queratur vni vel alteri vt.s̄.hac.l. ſꝫ in alijs distiguitur an queratur vel non:vt hic dicit . Sed dicunt quidam referri ad proximuꝫ dictum .ſ. de patre : ꝛ fratre qꝛ dicit prohibendis:ꝛ secundum hoc expone eorum . i . pro eis qui ꝛc̄.ꝛ quod dic̄ per quod acquiratur glosat ita: subaudi maxime . nam idem est in illis negocijs in quibus nihil patri acquiritur:nam post missionem pater non potest esse testis filio militi: etiam si ei nō acquirat vt insti.e.§.sed si filius:unde generalis videtur esse prohibitio:ne pater dicat testimonium pro filio:ꝛ hoc ratione affectionis:ꝛ eadem ratione mater:ꝛ dicas acquiritur ipsi patri vel secundum. Jo.ipsi filio.nam siue negociū geratur per quod debeat acquiri ipsi filio pater non erit testis vt ibi:siue per qꝫ queritur vel non queritur patri filius non testificabit: ꝛ sic pater nunquam admittitur ad testimonium filij:ꝛ ita non subaudi tur maxime:sed hoc quod dic intellige esse dictum manente militia filij: vt insti.e.§.sed ꝛsi filius post missionem vt dixi in superiori.§.b.sed hec glosa loquitur quasi dicat de prohibendo cum secundum eos de permittendo dicat:nisi dicas de peribendis.ſ.certis casibus . q . d. alias prohibendis ꝛ super hoc fundatur glosa.sed primam approbo .

x Nec furiosus ꝛ bonorum possessio se.ta.vel etiam contra tab.nā utra qꝫ competit ex testamento:vt insti.de bo.pos .qui sunt autem ꝛ facit.s̄.e. l.qui in potestate.§.i.ꝛ.l.is cui:ꝛ insti.e.§.furiosi ꝛ.§.sed ꝛ si quis ꝛ .ſ .de se.ta.l.i.§.si quis ꝛ.C.e.l.furiosum

y Eum qui.non posse.istud non deest pi.sed aꝫ.posuit in suo li.ꝛ habes idem.ſ.ad.l.iul'.repe.l.eadem.§.i.ꝛ.s̄.de test.l.repetundarum.

z Quoniam no.banc rationem que fallit in hereticis:vt . C.de here.l . quoniam in fi.

a In iudicium.i.signum vel iudicium aliquod quare legatum vel legatarius agnosci poterit.

b Mulier.non poterit:qꝛ fragilis ꝛ corruptibilis sed in codicillis non vetatur.ergo potest vt.s̄.de test.l.i.ꝛ non rogati possunt esse ibi :vt.C.de codicil'.l.fi.in fi.

c Argumento est.a contrario sensu.vt.s̄.de test.l.ex eo.ꝛ.s̄.de mino .l.ꝛsi sine.§.sed quod papi.ꝛ de of.eius cui man.est iur.l.i.§.fi.ꝛ no. contrariū sensum legis pro lege accipi:ꝛ facit insti.e.§ testes .

d Seruus ad solemnia testamenti siue sit testis uel testator.

e Ciuilis.per quod fuit primo testamentum inuentum vt insti .e .circa prin.ſm quod serui pro mortuis sunt vt hic ꝛ.ſ.de reg.iur .l. seruitutem

ꝛ.l.q attinet.

f In totum.i.in totū caret vt dictis.ll.vel ideo dicit qꝛ in criminibus ꝛ quibusdā alijs interesse potest:vt.s.de iudi.l.vix:ꝛ ibi no. Itez nec ciuili bus officijs fungi pōt vt.s.de iudi.l.cū pretoꝛ.§.non aūt. Itē facit .j. de usur.l.non nunquam.§.seruus.

g Edicti.vt.j.de no.ope. nun.l.de pupillo. §.i.ꝛ de iure deli.l.i.ꝛ.j.de fal.l.nul lo. Itē facit ilstit.e.§.testes.

h Et veteres.ꝓtestatio.i. totū testamentū quod co rā testibus fit:ꝛ hoc nisi ne cessitas aliud ꝓmittat: vt C.e.l.casus:ꝛ.l.cū antiqui tas ꝛ facit.j.l.ꝓꝛ.§.fi.

i Sermonis.i.non intelligant testes:ipse tñ itelligit ꝛ hoc inuit.hic enim ꝛc.vl' dic q̄ nec ipse intelligit. s. seriez testaměto in scriptis loquit secus in alio vt.j.l. pro.in prin.ꝛ.C.e.l.hac consul.in prin.ꝛ.§.per nūcupationē. Item hoc verum est nisi i rustico vt. C.e.l.fi. vel dic quod illud i rustico est nū cupatiuū:licet scriptura se per desideretur.

k Inuiti ad hoc.s.de' au cto.tuto.l.i.§.fi.ꝛ de iudic. l.ij. Item ad hoc.j.de ver. signi.l.coram.

l b Heredes.palaz.ali ter ponitur hoc vꝺ uz.s.de ritu.nup. l.palam:ꝛ facit ilsti.de testi. §.fi.ꝛ.C.e.l.hac consul.§. per nuncupationē:ꝛ.j.de ver.sig.l.palā:ꝛ no.quod q dam dixerunt nuncupati uū testamentum posse pꝛo bari per publicū instrumē tuz tabellionis quod con tinet duoꝝ vel triū homi nū presentiam ꝛ cōtinet te statoꝛem condidisse nuncupatiuū.testamentum coꝛaz testibus.vij.ar.C. ar.tu.l.fi.ꝛ. C. de edic.di.hadri tol.l.fi.ꝛ de dona.l.in do. Itē ꝑ videt ar. C.de fide instru.l.in exercendis:cum enim testes ad hoc pꝛobādum pau ciores.vij.non sufficiunt:vt.C.e.l.hac consul.§.per nuncupationē: ꝛ de fideicōmiss.l.fi.constat q̄ nec credatur instrumento:alias si crederetur in strumento quod continet testatoꝛem condidisse testamentuz coꝛam. vij. testibus:non esset eadē uis instrumenti ꝛ duoruz testium:sed maioꝛ esset in instrumento qꝛ per instrumentū pꝛobaretur testamentum factum co ram.vij.testibus:quod non est nisi in casibus:vt.C.si mi.se dix.l. pe.ꝛ de non nu.pe.l.generaliter:nemo ergo persuadeat q̄ magis credatur instru mento vnius tabell'.q̄.vij.testibus pꝛobate opinionis. Item dicunt qui dam quod testamentum nuncupatiuū pꝛobari non potest nisi per testes vt.C.de fide instru.l.fi.ibi.cum enim ꝛc.alij contra vt de fide instru.l.in exercen.si modo habet presentiam.vij.testium:ꝛ sm az.hoc obtinet sm consuetudinem ciuitatum ꝛ de his etiam ibi nota.C.de fide instru. item queritur:an testamentum in scriptis possit fieri sine legatis ꝛ fideicom. quod verum est vt dicitur.j.de here.instī.l.i.§.qui neqz ꝛ.§.hoc autem:ꝛ §.sinautem.h.

m Nuncupatiue.quando sine scriptis.

n Debet.s nuncupare.

o Quid est.ꝛ sic istud quod palam debet nuncupare locum habet in nū cupatiuo non in testamento in scriptis:qꝛ in illo potest iubere vt clam stet nomen vsqz post mortem suam.

p Numerum.sic.j.de se.ta.l.cum tabule.

q Si quid post si ante consumatum testamentū quid immutet: videtur neqz datum sed si post tunc datū sed ademptū vt.j.de le.i.l.si ita sit ascri ptū.ꝛ de his que i test.de.l.i.§.fi.ꝛ.j.de hꝛ.instī.l.iequalib⁹:ꝛ tūc q̄ p⁹ scñ.

r Mutari addēdo adimēdo trāsferēdo:ꝛ facit.C.e.l.hac cōsul.§ pe.

s Omnia ꝛc.vt hec etiam legata cum cassa institutione certa singula ria cassentur.ex hoc ergo dixit pi.quod legatum in testamento relictum adimi non potest nisi etiam in testamento alio vel codicillis testamento confirmatis:ꝛ pꝛo hoc.j.de reg.iur.l.nihil tam naturale:sm Jo. contra tam expꝛessa voluntate vt in autē.de restī.fidei.coll'.ix.§.tam manifestuz ꝛ.j.de alimen.le.l.libertis.i.Rñ.ꝛ instit.de ademp. le. §.legatoꝝ ꝛ de uul.sub.§.si quis eum ꝛ.j.de libe.le.l non solum.§.liberatio ꝛ.C.de testa. tu.l.ij.ꝛ instī.de ac.§.si quis agens:sed.pi.bas .intelligebat codicillis te stamento confirmatis:sed contra eum est qꝛ etiam i tacita voluntate adi mitur, vt.j. de adimen.le.l.iij.§.fi.ꝛ.l.alumne.§.ab heredibus in fi §.

igitur magis expꝛessa vt.s.loc.l.qui ad certum:quinimo ꝛ heredi tas adimitur per epistolam vt.C.de his qui vt indig.l. hereditas quod ergo hic dicitur obtinet quo ad institutiones hereduz que si ue cancellentur post factum testamētum siue alijs modis dicat eos nolle esse heredes:nihilominus sunt heredes:licet qñqz eis vt indi gnis auferatur: vt si eos indignos testa toꝛ vocauit vt. j. de tes.mi.l.milites.§.ve teranus ꝛ de his q. vt indig.l.cuz quidā ꝛ.C.e.l.nra: nec ob. j.de adimē.le.alūne. §.idest qꝛ magis cō uenit predictis vel ibi ex do.inter viuos petit seia ꝛ adde q̄ no.instī.de adēp.le.l. legatoꝝ.

t Quod vero stic duz.legaucrat.circa institutionez debuit exemplum ponere: sed idem ibi erit.

u Nuncupat. in te stamento nuncupati uo dico.

x Solēnia. i.testam tum completum.

y Sentiret.adeo est obscurū vt non vale at.vt.j.de rebus du. l.si fuerit.

a In nomie.alio ca su q̄.s.in nomie nō errauit.

b Posse .s.sine ali qua solennitate sm az.etiam coram duo bus testibus:vt.j.de assig.li.l i.§. assigna re:sed ad quid sit cū etiam siue ea valeat: cum de coꝛpoꝛe con stet:vt.C.e.l.si quis: Rñ.vt fit clarius:vt j.e.tt.l.si is. Item quid si in coꝛpoꝛe errasset vt in Esau:ibi est in coꝛpoꝛe erratum:licet secus ibi fuerit seruatum: Rñ.non valet vt j.de here.institu.l.quotiens ꝛ ideo solemniter oportet q̄ fiat: sed superioꝛi casu valebat. Item an idem in iudice vt possit declarare: ar.quod sic vt.j.de re iud.l.pau.ꝛ.s.de in integ.re.l. diuus ꝛ. C.de fruc.ꝛ li.ex.l.terminato ꝛ.j.de ap.l ab excutione in prin. Item sa cit.j.de leg.i.l.si quis a filio.§.i.ꝛ.C.de fideicō.l.voluntatis ꝛ.j. de here.instī.l asse ꝛ de leg.i.l.vnū ex sa.ꝛ de pꝛeto.stipul.l.i pꝛetoꝛijs.

c Significat.sic.s.si ser.ven.l.si cui.§.sed si queritur ꝛ.j.de condi. ꝛ dc.l.filie.§.a ticia ꝛ.s.de dona.inter vir.ꝛ vxo.l.si donati.§.i. sed ar.ꝺ.j.de ver.sig.l.lege ꝛ facit s.de ar.l.quid tñ ꝛ. C..de le.lsi forci dianum in fi.ꝛ.j. de le.iij.l.ille aut ille.§.i.

d Sed ꝛ si notam.idest signū uel indicium aliquod quare legatū vel legatarius agnosci possunt.h.

e Patrisfamilias.habita in loquendo vt hic non in vtendo vt.j. de vi.triti.ꝛ oleo lega.l.iiij.que est contra ꝛ facit ad hoc.j.de.le. iij. l.nummis ꝛ de reg.iur.l.semper instī. ꝛ.l.semper in ob.ꝛ de leg. i.l. si seruus plurium.§.fi.ꝛ.s.de usur.l.qui semisses ꝛ de pig. acti.l.uel vniuersoꝝ ꝛ.C.de epis.audi.l.nemo ꝛ.j.de here.instī. l .qui non mili.§.i.in fi.§.ꝛ de eden .l .si quis ex.§.initium.

f In testamentis.rogari. sic in autē.de tes.§.sed licet que est .C .de test.auten.rogari. Item sic.s.de diuoꝝ.l.nullum:sed ar.contra.C.de codicillis.l.fi.in fi.sed aliud est in codicillis. Item argu.contra vt instī.de tes.l.ad fidem:vt ibi nota.h.

g Idoneos.sic.j.de testa.mili.l.diuus.

h Et vno.actionis.i.actus:vt in autē.hoc ius poꝛ.in prin.

i Alienum.nisi ex necessitate vt.C.e.l.casus ꝛ.l.cum antiquitas ꝛ nisi ad abundantiam.abundans enim cautela non nocet vt.C.e.l. testamenta.calefacio ergo cere non est extraneus actus vel similis ꝛ hic subijcit quod pꝛo sed ꝛc.ꝛ facit.j.de ver.ob.l.continuus ꝛ de duobus reis.l.duos in.fi.ꝛ de adul.l.quod ait ꝛ de vsuc.l. possessio Item quid si in testamento dicam vendo vel dono tibi rem talem pꝛo.c.ꝛ tu consentis. Rñ.valet venditio vt.j.de assi.li.l .assignare.

k a Ab testium.ptāte.vt ꝛ instī.e.§.pater ꝛ.s.de tes.l.pater.

l Conditionem.sunt liberi vel serui hoc est enim conditio vt instī de iure per.§.i.ꝛ dic vere vel putatiue vt . C .e. l.i.

Item qui sint alias abiles vt.j.e.l.cum lege:sic ꝛ testāris vt.s.e.l.ii.

in eo cui relinquuntur tria tempora vt ibi nota.

m Contingerit.non tñ seruus factus testificabitur nec infamis qz tempore testificationis conditio testis inspicitur vt.ſ.de testi.l. iij.circa prin.testñ tñ permanet.sed econtra seruus tempore testamenti liber factus tempore testimonij nō est idoneus vt hic:secus al' vt .j. de ver.sig. l. notionē .§. instrumē torū . Item liber testificans z ante apertura tabu.factus seruus valet vt .d.l.iij . ſ.de testi.z facit.j. ó au.z ar .le.l .medico in prin.z insti.e.§. ſz cum aliquis z. ſ. de of.pre.l.barbarius z j.de penis.l.i.z.j. de iniur.l.iniuriaz esti. z.j.de se.ta.l .i.§. pe. z no.ar.qꝫ pubes factus non fert testimoniuz ó eo qꝫ ante vidit:sed hic exigitur idoneus tēpore testamenti vt valeat z sic vt sit solēne secus vbi vt veritas ingratur.

n Si ab ipso aliēo . quod licet:vt insti.e. §.possunt lino tamē proprio z cera vt insti.de.pu.sub.§.igit: sed dic vt ibi.z not. quod quando constituo procuratorē etiā alieno sigillo possuz signare.

o Si signa.testium. z dic plane vt. C .e. nostram.itē.ꝯ. insti . e.§.ex eo.z.C.e.l.hac consul.§.si quis .so. vt ibi z facit.j.ó testi. mi.l.in fraudē.§. fi.

p Turbata sunt.ante perfectum . secus post vt.j.de his que in te.de.l.i.§.sed consulto.

q Si quis nomē suum vt dicitur.j.l.pe. z fa.C .e.l .si vnus z de his qui.vt in dig. l.pe.z.ſ.de eden.l.i . §.penul.

r Signū. tñ anulo hoc iure cauetur.sed in consuetudine non bētur l' subaudi signatorio vt sic excludat non signatoriū.vt.j.de au.z.ar. le.l .argento §.ornamento:non autem alio sigillo maxime qz lex simpliciter dic. C.e.hac.consul.in prin.z qui te.fa pos.l.hac consul.z facit.C. e.lij.si vnus z oia sunt rotunda.nam in anulo ideo forte qz primo imprimebatur per transuersum vt fieret circulus postea indirecte : cum in caractere.hic enim circulus in cera qui est in cartha z circunque qz incidere ceram in quo rotundo imponetur anulus cum caractere z imprimatur vt ibi fiant signa .

s Nocte.C.de transac.l.non minorem z.ſ.de fer.l.more.

a Impressa vt.C.e.l.hac consul.in prin.sed ar.ꝯ.j.quod vi aut clā l.si alius.§.notauimus:z.ſ.pro socio.l.nam socius.accur.

b c f Si testamentum.resignauerit.i.aperuerit:sic refero .i.apio .

c Reformare.i.rescindere vt.C.de transl.l.interpositas.h.

d Signatum.eius voluntate.

d Imperfectum.licet enim reserauerit vel resignauerit non iduxit non aboleuit non cancellauit:alias secus esset:vt.C.e.l .nostraz z no.quod facilius renascitur res qꝫ de nouo nascatur:vt.j.de se.ta l.qui ex le.§.testō.z.ſ.de do.iter vi.z vx.l.cū hic status.§.penitētia.

e Pretorio.iure ciuili exigitur presentia testiuz:iure pretorio numerus z sigilla vt insti.e.in prin.z ad hoc.j.de se.te.l.§.pe .plane.

f u Num exemplis in proprie cum vtrunqz sit auten.vt.ſ .de. fi.instru.l.quicūqz.dic ergo id est carth.z facit.j.de se.ta.l.i §.si qs i duob' z insti.e.§.fi.z fa.j.de au.z arg.le.l.pedicul is.§.labeo

possint:nihil nocet si qd postea eis cōtigerit[m]. d Si ab ipso testatoꝛ a nullū accepero z signauero testamtum:ualet quasi aliēo[n] signauerim

d Si signa[o] turbata[p] sūt ab ipso testatore:non uidetur signatum. Si quis[q] ex testibus nomen suum nō ascripserit: uerumtamē signauerit pro eo est atqz si adhibitus non eē sed si ut multi faciunt: ascripserint se non tamen signauerint : adhuc idez dicemus. Signū autē utrum anullo tantum impresso adhibēus an uero z sine anullo' :uerum alio quodā ipresso uarie enim homies signāt:z magis est ut tātum anulo quis possit signare : dū tamē babeat caracteres. d Posse z nocte[s] signari testamētum nulla dubitatio est d Signatas tabulas accipi opōtet z si litbeo quo tabule inuolute sunt signa impressa[a] fuerit. Idē.

f Testamentum quod resignauerit[b] testator iterum signatum[c] fuerit septem testium signis:non erit imperfectum[o]: sed utroqz iure ualebit tam ciuili qꝫ pretorio[e].

f Lorenti.

t Num testamentum pluribus exemplis[f] consignare quis posset:idqz interdum necessarium ē forte si nauigaturus et secum ferr' z domi relinquer iudiciorum suorum testatiōem uelit. l. Abole.

Dis[s] qui testamentum facere heredibus primis nuncupatis priusqꝫ secundo exprimeret heredes obmutuisset:magis cepisse eum testamentum facere qꝫ fecisse : Varus digestorum lib.i. seruium scripsit respondisse.itaqz primos heredes ex eo testamento non futuros:labeo tūc hoc uerum esse existimat : si constaret uoluisse plures cum qui testamentum fecisset: heredes pronunciare.ego nec seruium puto aliud sensisse.

g Alius.

Quam lege[b] quis intestabilis iubetur esse eo pertinet: ne eius testimonium recipiatur : z eo amplius vt putant' quidam ne ve ipsi dicatur testimoniū. d Celsus.

Domitius labeo celso suo salutē:quero an testiū numero babēdus sit bis qui cū rogatus[k] ē ad testmtum scribendum.idē quoqz cum tabulas scripsisset signauerit[l]. Jubētius celsus: labeoni suo salutem.aut non intelligo quid sit de quo me consulis: aut valde stulta[m] est cōsultatio tua.plus enim qꝫ ridiculum est dubitare:an aliquis iure testis adhibitus[n] sit:quoniam idem z tabulas testamenti scripserit.

m Odesti.

Seruus licet alienus iussu testatoris testamentum scribere nō prohibetur[o] p Aul[p]

Ex ea[p] scriptura que ad testamentum faciendum parabat si nullo iure testamentum perfectū esset:nec ea que fidecommissorum verba habent peti posse d Ex bis verbis[q] Grecuz. que i scriptura paterfamil.addidit videri eum vel le voluisse omnimodo valere ea q̄ reliquit etiam si intestatus decessisset.

i Demū

Singulos testes qui in testamento[r] adbibentur proprio chirographo[s] annotare conuenit. qꝫ z qui[t] testam signauerit. Idē

Eius bona[u] qui se imperatorem facturum heredem esse iactauerat a fisco occupari nō pōit.

non scripta:aut enim est perfecta z non scripta vt ibi : aut non perfecta nec scripta vt hic:aut pfecta z scripta:sz deest hꝛs esto vt.C. e.l.erroꝛ:z eodē modo fuit perfecta.j.de his qui vt indig.l.cū quidā.§.i.z.l . cuz tab.§.fi. Itē hoc fallit iter liberos.vt.C.e.l.hac psul . §.ex imperfecto vel expōe ibi.i.nō solēni. Itē quid si illi instituendi erant non capaces: vī quod non ipediant primos cū expressiz non impedirent vt.j.de.le. i.l.si duobus.§.i.sz hec lex vī velle .ꝯ:z facit. j.e.l. ea z fa.ſ.fa.her.l.in hoc iudicio z.j.rem ra.ba.l. ūpli us z de codicil.l.fi.§.i .z ó bis qui.vt indig.l.pe. z.supra de inof.test.l.si mater .

h c Cuz lege.pone exē plū in damnato de crimie famoso vt ſ.de te.l .ob cirmē . Item furioso mentecapto z simili mō.

i Putāt.z male sz quos dā.vel dic ab iuitis.s.a uolentibus sic:ul' sm azo.dic ut in testō tñ cū nō possit testari ñ poterit ei dici ab aliquo temimoniū:in ꝯctibus: igitur poterit ei dici testimoniū ne ius suū peat z sic fac hec lex ad ti.l' ꝛz.b. .z.R.forte erit itelligēduz ēt in ꝯctibus:sz dices in tali q de grauioꝛi sit crimine dānatus ita qꝫ pdat liberatē uel psonaz: z sic nihil hz:z de talibus loquit hec lex:z sic i testō z in alijs . ē ergo aliud dicere iste non pōt testari qualis ē filiuss. z sil'es z tñ sūt testes aliō q̄do precipit esse intestabilis:qz tūc ria iportat.s. vt testamētū nō faciat vt.ſ.e. l.is cui.§.fi. Itez nec sit testis. Itē nec alius sibi: vt i hac.l.an aūt possit capere : dic vt no.d.l.is.cui.§.fi.z fa.ſ.de test.l.scio z.C.de apost.l.iij.itē uī hic qꝫ infamis non potest esse testis in testamento.sed falsuz est qz z seruus nisi constet apud omnes.

k d Domitius.rogatus de facto ad scribendū : qz nō ē necesse vt roget ad scribēdū sz vt sit testis rogabit vt subijcit vel dic de iur vt testis vt.ſ.e.l.hꝛdes.§.fi. l Signauerit vti testis.

m Stulta.mitius:Rñ.vt.C.de.transl.l.vt responsum .

n Adhibitus.ergo tabellio pputat in numero testiū sic.C.q test.fa.pos.l. hac cōsul.§.sed qz z fa.C.e.l.cū antiqtas.§.fi.z in autē.de fide istru .§.sz oz coll'.vj.sed ar.ꝯ.in anten.de fide istru.§.sz z si istra coll'.vj.sed spāle in dictis casibus.vt no.d.l.hac psul.itē fa.ſ.de pac.l.si pres.§.nec ñ z vnus

o f Seruus.,phibet:vt.C.e.l.hac.cōsul.in prin.z.l.iubemus z auten. ibi posita:nec ob.C.de tabel l.generali:qz hec ñ ē publica scriptura:cū z ipse testator possit scribere sz postea publicat:vt.C.e.l.ij.

p e Ex ea.posse.vt.C.de codicil'.l.fi.in prin z de fideicō.l.si veritas : z.C.e.l.si vnus z.ſ.e.l.si is z.C.de ma.te.l.si iure z.j.de leg.iij .l. xj.§.i.z.j.de iure codi.l.i.b.

q Ex bis verbis.forte talia erant in greco legata que relinq z fideicomdari volo ab omni herede meo etiam ab intestato vt.C.de fideicō.l.cā vl' talia ut.j.de.l.ij.cū pater.§.filius uel talia ut.C.de.codicil.l.fi .b .uel dic ut.j.de iniuſ.tes.l.posthumus.§.fi.sz nunquid tota hꝛditas debetur ab heredibus uenientibus ab intestato instituto i tali non perfecta uoluntate: Rñ.sic ut ar.j.de iniuſ.tes.l.posthumus §.fi.z ad treb.l.si quis prioꝛe.nā z totū appellatione relic.i continetur:ut in autē.de here.z fal. coll'.i §.z

hoc quidem:sed ar.contra.ſ.de inof.te.l.tricia ſed ibi eſt ratio.

r Angulos.teſtamento in ſcriptis.

Chirographo.i.in propria ſubſcriptiõe in qua nomẽ ſuũ ⁊ teſta
toris deſignetur:vt hic ⁊ qñq nomẽ heredis ſimiliter vt.C.e.l.iu
bemus apparet hic qõ nõ ſubſcribit vnus ꝑ alio niſi i teſtõ ruſtici vt.C.
e.l.hac conſultiſ.§.fi.ſz fo
te idẽ eſt nũcupatiuũ licet
ſcriptũ ⁊ ſa.C .e.l.hac con
ſul.§ fi.⁊.ſ.e.l.ad teſtiũ.§.
Si quis.

Ius bona.⁊ fa .C
teſtis.l.volumus
⁊.l.ex imperfecto ⁊ inſti. q
mo.te.infir §.fi.⁊.C.de.ca.
tol.l.i §.fina.

a De liberis ⁊ poſth.⁊c.

Poſt teſtamenta icipit õ
inſtitutione ⁊ exheredatio
ne liberorum natoꝝ ⁊ nõ
natoruꝫ:ſed.j.de here.inſti.
generaliter de oĩbus inſti
tutis dicit:⁊ no.qõ dicit ꝑ
teritis nõ pretereũdis : qz
hoc faciendũ nõ eſt:ſed in
ſtituendi vel exheredandi
vt.j.e.l.antepe.

b Quid ſit . noiatim
qõ erat oliz opus i
maſculiſ:non in fe
minis:hodie eꝫ:vt. C.e .l.
fi.⁊ inſtitu.de ex.lib . circa
prin.⁊.§.noſtra.

c Nomen proprium.

d Pronomẽ.ab euentu.

e Cognomẽ.a cognatiõe.

f Ex bis.ſ.tribus.

g Sufficere.etiã vnum ſi
modo per eũ poſſumus eẽ
certi:vt.ſ.ſi cer.pe.l.certũ .
⁊.j.de her.inſti.l.quoti . in
prin.ſed ar.ꝑ.ſ.de tranſ. l.
eum bi.§.ſi pretor.

h Omiati.ꝛſi.i. q̃uis

i Nomen.ꝓprium .

k Nam ſi plures.filij
⁊ dixit filiũ meũ exherẽdo .

l Nullum ex.propter odi
um exherẽdationis.eſt enĩ
odioſa:vt.j e.l.cũ quidam
ſecus vbi ẽ fauõ:vt.ſ.ꝺ teſ.
tu.l.ſi qs ita.§.ſi qs filio ⁊
j .ꝺ adi .leg.l.iij.§.ſi duob⁹
⁊ de le.i.l.qui filiabus.§ .i.
⁊ de li.le.ij.⁊.j.de accep .l.
pluribus que ſũt ar.ꝑ ſz in
eis ẽ fauor ⁊ iõ ꝓgãdus
vt.d.l.cũ quidã ⁊ fa . ſ.de
cõſti.prin .l.fi.⁊ fa.ſ.de rei
uẽ.l.ſi i rẽ.§.lz:⁊.§.ſi veſtimẽta ⁊.l.põpo.i.fi.⁊.C.e.l.iij.⁊.j.ꝺ le.i.l filiuſſa.
§.diui:⁊ ꝺ reb⁹ du.l.ſi fuerit ⁊.j.ꝺ ma.teſ.l.cũ ex plrib⁹ ⁊.ſ.ꝺ teſ.tu.l.duo.

m e Tſi pepercerit.i.noluit dicere.

Seia.vxore.al' inepta eſſet exheredatio vt.j.de verb.obli.l.quidã
Item vnus ex ea erat natus alias.ꝑ.ſ.l.proxi.

o Recte ideſt ſecundum ordinem iuris .

p Ex adulterio.valet exheredatio.lz ſic ꝑ.j.de car.edic.l.i.§.idẽ ait:cũ q
dã ꝑ.So.illud vex quãtũ ad carbonianũ ſed q̃tuꝫ ad hoc vt vere ſit ex
heredatus necnõ diſtinguit:aut credebat euꝫ ex adulterio natũ ⁊ nõ erat
⁊ tunc nõ valet vt.j.e.l.ſi poſthumus.§.fi. ſi vero ſciebat filiũ tunc valet
vt hic Item ꝑ.j.de le.i.l.turpia.ſo.hic ſtetit in genere ibi in ſpẽ qz talez ho
minẽ occidit vt.j.de her.inſti.l.his verbis.§.i.⁊.l.quotiẽs.§.ſi quis. Item
facit hic ad finẽ vt.ſ.de inof.te.l.ſi inſtituta.

q Pure nõ ſub conditione vt.j.de her inſti.l.ſiqs ſẽproniuꝫ in ſi.⁊.l .iã
dubitari ⁊.j.de ꝑ.ta.l.ſub cõditiõe niſi in caſu vt cũ filius inſtituit ſub ꝙ
ditiõe caſuali ⁊ i defectũ ei⁹ exheredat:vt.C.ꝺ iſti.⁊ ſubeſt.l.ſi pr ⁊.d.l.iã
dubitari. Item i alio:vt.j.ꝺ vẽtre i poſ.mit.l.i.§.ſz ſi icertũ:l' dic vt ibi no.b

r Filius inter medias.i.inter vnuꝫ inſtitutũ ⁊ aliũ inſtitutum:⁊ ſic gra
dum hoc caſu etiã loquit.j.§.fi.⁊.j.ti.i.l.iij.§.fi.nõ aũt ẽ hoc iter gradus
licet quidã ꝑ ⁊.j.ti.i.l.pe.⁊.j.e.l pe.

ſ Toto illo non alijs gradibus.quod dic vt.j.ti.i.l.pe.§.pe.

t Perſona cũ exheredauerit hoc adiecto:vt.j.de ꝑ.ta.l.nõ putauit pre
tor.§.ſi ab vno:quod in dubio non erit credendũ vt quis eligat viam ad
impugnanda ſua iudicia vt infra de mili.te l.iij.

u Quẽadmodũ.in hoc eſt ſimile qz vtrobiqꝫ nõ valet exheredatio.

De liberis⁹ ⁊ poſthumis heredi bus inſtituendis uel exheredã dis uel preteritis Rubri.

u Ulpia.

Quid ſit nominatim[b] ex here
dare uideamus. Nomen[c] ⁊
pronomen[d] ⁊ cognomen[e]
eius:dicendum eſt:an ſufficit uel
unum ex bis[f] :⁊ conſtat ſufficer[g].

Nominatim[b] exheredatus fi
lius ⁊ ita videtur : filius me
us exheres eſto ⁊ ſi nec no
men[i] eius expreſſum ſit : ſi modo
vnicus ſit. Nam[k] ſi plures ſunt
filij benigna interpretatione poti
us a pleriſqz reſpondetur exhere
datum nullum eſt[l] .

i Dem ⁊

Etſi[m] pepercerit filium dice
re : ex ſeia[n] autem natum di
xerit : recte[o] exheredat Et
ſi cum conuicio dixerit non nomi
nandus :vel non filius meus latro
gladiator magis eſt vt recte exhe
redatus ſit. Et ſi ex adulterio[p] na
tum dixerit . Pure[q] autem fili
um exheredari iul . putat qua ſen
tentia vtimur . Filius[r] autem in
ter medias quoque heredum inſti
tutiones recte exheredatur : ⁊ erit
a toto[s] gradu ſubmotus : niſi fo
rte ab vnius perſona[t] eum teſtator
exheredauerit[t] . Nam ſi hoc fe
cerit vitioſa erit exheredatio:Quẽ
admodum[v] ſi ita eum exheredaue
rit quiſquis mihi heres erit: filius
exheres eſto . Nam vt iulianus
ſcripſit huiuſmodi exheredatio vi
cioſa[r] eſt : quoniam poſt aditam:
hereditatem voluit eum ſubmoue
ri[v] : quod eſt impoſſibile . An
te[s] heredes inſtitutionem exhere
datus ab omnibus gradibus ſub
motus eſt . Sed etiam inter du
os gradus exheredatus ab vtro
que remotus eſt ſecundum ſceuo
le ſententiam:quam puto veram .
In eo[a] qui immiſcuit duos gra
dus exheredationeꝫ valere. Mar
tianus recte putat : veluti primus
heres eſto ex ſemiſſe . Si primus
heres non erit : ſecundus ex ſemiſ
ſe heres eſto : tertius ex alio ſemiſ
ſe heres eſto:⁊ filium exheredo. ſi
tertius heres non erit:quartus he
res eſto . Nam ab vtroque gra
du ſubmotus eſt . Si ita[b] teſta
tus ſit paterfamilias vt a primo
quidem gradu filium preteriret :
a ſecundo ſolo[c] exheredaret . ſabi
nus ⁊ caſſius ⁊ iulianus putant pe
rempto primo gradu teſtamentuꝫ
ab eo gradu exhordium capere[o] :
vnde filius exheredatus eſt: que
ſententia comprobata eſt .

i Dem.

Placet omneꝫ[e] maſculum poſ
ſe[f] poſthumum heredeꝫ ſcri
bere : ſiue iam maritus ſit ſi
ue nondum vxorem duxerit .
Nam ⁊ maritus repudiare[g] vxo
rem poteſt : ⁊ qui non duxerit vxo
rem poſtea maritus effici poteſt ⁊
nam ⁊ cum maritus poſthumum
heredem ſcribit.non vtique is[h] ſo
lus quoqꝫ poſthumus ſcriptus vi
detur : qui ex ea quam habet vxo
rem ei natus eſt vel is qui tunc in
utero eſt:verum is quoque qui ex
quacunque vxore naſcitur.

i Labo.

Deoque qui poſthumum[i]
heredem inſtituit:ſi poſt eius
teſtamentum factum mutauit
heredatio ſi inſtitu
tus ſit heres nec tñ
hoc õbet exprimi vt
hic ⁊.j.de here.inſti .l.
ſi quis ſp.§.j.⁊.j . de
ꝑ ta.l.pe.§.ſed cũ ex
heredatio ⁊ eſt ar.j .
de condi.⁊.de.l. non
nũq̃ ⁊ ꝺ re.iu.l.act⁹.

z Ante heredis inſti
tutionẽ.primus gra
dus eſt inſtitutoruꝫ
ſecundus ſubſtituto
ruꝫ:exheredatus ãte
oẽs ab oĩbus videt
exheredatus vt hic
⁊ ideꝫ ſi poſt oẽs vt
C.e.l.i . Item ſi int pri
mũ ⁊ ſecũduꝫ gradũ
vt in fi.huius.§ ſi ãt
unuꝫ inſtitutuꝫ ⁊ ali
um inſtitutuꝫ vel in
ter vnũ ſubſtitutum
⁊ alium ſubſtitutum
obtinet.ſ̃ e .§ .filius
⁊ ſic eſt vis inter gra
dum ⁊ gradus.ſ.plu
rale ⁊ ſingulare. Item
no.v.neceſſaria in ex
heredatione:ꝙ noia
tim eſt faciẽda:vt.ſ.
l.p. Item pure . Item a
gradu toto nõ a pſo
na certa ut.ſ̃. hac. l.
Item ab hẽditate ñ a
re certa:ut.j.e.l. cũ q
dã. Item hodie cã ẽ in
ferẽda ut.C.e.ti . au
ten.non licet.

a In eo ſubmotus
e.nã a prio eſt exher
dat⁹ poſt oẽs gradus
a ttio ẽ exherẽdat⁹ inf
grad⁹ ⁊ ſic bene dic
ut pꝫ ꝓ ſuperiora.

b Si ita filiuꝫ. iam
natum.ſecus in poſt
humo ut.j.ti.i.l. naꝫ
ſi.§ .fi.hoc iõ quia
poſthumus nõ rũpit
gradus niſi demum
natus.añ ergo ꝙ na
ſcat ualet primus ⁊
ſecũdus pẽdet ex eo qz prio uiciato ꝓ natiuitatẽ poſthumi uiciatur
⁊ acceſſoriuꝫ ſed in iã natis ſecus qz hic gradus a quo ẽ preteritus
ſtatim ẽ nullus.ſecũdus ergo vel ẽt precedens ex eo nõ pendet:ſed
ex ſe ſumit vires.cũ ergo ab eo gradu hic ſecũdus nõ pẽdeat: meri
to illo nõ valente hic ſuus nõ viciat:ſic ⁊ al's.differunt ut nõ.C.de
poſth.l.ij.⁊ ad hoc.j.ti.i.l iij.§.ex bis.

c Ac ſolo.hoc expreſſo.ut quidã ponũt ſic ⁊ ſẽproniũ inſtituo ⁊ ei ti
ciũ ſubſtituo a quo filiũ meũ exheredo : ſed certe hec exheredatio
nulla eſt cũ a pſona certa ſit exheredatus:ut.ſ̃.e.l.§. filius ãt .pona
mus ergo cũ facta ẽ exheredatio inter gradũ quare uñ. exherẽdatus
a toto ⁊ ſolo illo gradu ut hic ⁊.ſ̃.e.§.filius not.ſm az.tu potes di
cere ut a pſona nõ ualeat nominãdo pſonã ut a gradu ſic vt a ſecũ
do vl' a prio exheredo ut hic ⁊.j̃.e.ſi a prio ⁊.l.ſi poſthumus .

d Capere.ſic eꝫ facere põt:ut.j̃.ti.i.l.pe.az.⁊.j̃.co.l.ſi a prio : facit
ad hoc.j̃ .de uul.ſub.l.ex facto.§.lucius ⁊.j̃.de ꝑ ta l.nõ putauit.§.a
primo:⁊ de here.inſtit.l.filius:⁊.j̃.titu.i.l.nam:⁊.l.ſi miles ⁊ ar.j̃ .ꝺ
here.inſti.l.ſi is qui ſol.

e p Placet omnem.ſ.teſtamentum.

f Poſſe.i.debere.ſic.ſ̃.q ex re.adeun.iu.e.l.i.⁊ ſubaudi uel
exherẽdare: al' natus ꝓteritus rũpit teſtamentuꝫ:ut.j̃.ti .i.
l iij.i.Rñ.ſecus ãt i ſemina que preterire ꝑ̃:qz eius preteritio ua
let pro exheredatione ut inſti.de exhere .lib.§.mr̃ ⁊.j̃ e.l. gallus.§.
nunc de leg.niſi ut.C.de inof.te.l.iij.ubi hr̃ pro inſtitutione .

g Repudiare uxorem.⁊ ita efficitur non maritus.

h Is quoqꝫ q̃.ex quacunqꝫ uxore no.mirabile ꝓp fauorẽ inſtitutõis

x Viciosa eſt. vt ex eo gradu nõ obueniat tũc hereditas iſta :quip
pe ꝺitiõaliſ ẽ vt j̃.ꝺ uul.ſub.l.q liberis.ergo nl'la vt.ſ̃.p.§.dixi.h.

y Submoueri.i.exheredatũ eſſe ſub cõdi.ſ.ſi adiret hereditas .an
te ergo inueniebat ſe preteritũ quar ipſo iure teſtiñ nullũ ẽ:⁊ no. q
expreſſa nocẽt.nõ expreſſa nõ.nã hoc nõ expreſſo ita demũ tenet ex

z testamenti conseruandi z pp odium preteritionis vt ita vñ ad qō facit.j.e.l.cuz quidā:z.j.de ver.ob.quoticēs z de le.ij.l.ticia.§.lucius z.§.e.l.ij.z fm hoc nō sūt ꝯ j.de ver.sig.boues. §.hoc sermōe z qui z a qui.l.mrimonij:z.§.de iure do.l.dotis:promissio facta tñ exheredatio dicto mō oēm posthumū cōprehendit:vt.j.ti.i.l.iij.§. pe.z fa.j.de condi.in de.l.hec cōditio z.l. filie.§.ticia z.§.qō me.cau l.si mulier.§. qō ait z.j.de le.iij.l. cū pater.§.pater:z.j de vul. sub.l.in substitutione.

i Deoqz post humum simplicit. aliud si dixerit quē habeo vel posthumū meuz vel ex tali femia nascturū:vt.j.e. filius §.si quis z ō au.z ar le.l.si ita z.§.de ser. ur.prc.l.si seruitus z fa.j.l.prox.

k Sed est que sitū non possit vt senex. Ducere:vt. C .de nup.l.fi.

m Adoptare.vt. §. de adop.l.si pat.§.fi.

n Spadonē. cuius ē gnālis appel.vt .j. de ver.si.l.spadonū.

o Posse.si ante genuit q̄ esset spado. z erat in vtero vel intelligitur hoc de eo spadone qui hz vnū solū testiculū cui nō obest ad generāduz vl̄ intellige de eo posthumo quem adoptauit postea z nō de legitimo z nāli:nā bene pōt adoptaꝛ vt.§.de adop.l.i.§.illud.

p Nec etas.de qua predixit.si quoquo modo potest generare licet difficiliter:vt.j.e.siquis posthumos in prin.

q Impedimēto.nā z ꝯbit mrimoniū ut.§ ō iure do.l.si serua.§.fi.

r Nō putat.nā nec adoptare pōt vt insti.de adopt.§.sed illud:nec ꝯbit mrimoniū.§.de iure do.l.si serua.§.fi.z dicitur castratus.i. castenatus qui pp sui frigiditatē nec agere nec generare pōt. Spado qui cultelo ex accidenti amisit qui pōt agere sed nō generare.

s Hermophroditus.prevalebūt.al̄.si muliebria prevaleant tūc qz pregnans esset pōt instituere posthumum z fm hoc habeas maxie z nō abūdat:vel dic qō superabūdat z verbū poterit ponitur pro debebit z ideo secus erit in muliere qz ipsa nō habet necesse instituere vel exheꝛdare vt dixi.§.l.plz.alias est in littera plane:z tunc similiter dic poterit.i.debebit:z est plana z facit hic.§.de sta.ho.l .queritur z de tes.l.repetundarum.§.i.

t Si filius preteritus.in secundo testamento.

Testū fm.in quo fuit preteritus vt insti.ō exheꝛ.libe.i prī.

u Superius.primū i quo fuit exheꝛdatus vl̄ cū aliis institutus

v Rumpet:p hoc in quo preteritus est filius:z hoc dicunt quidaz verū cuz in prio erāt instituti venientes ab intestato vt.C.de testa.l. hac cōsul.§.siquis.ij.Rñ.sed alius est ibi casus. Itē z deficit ibi ſz rōnez omisse solēnitatis hic rōne preteritionis.regulariter ergo teneas perfectū nō tollaꝛ per nō pfectū:vt dicto.§ siquis in prin. sed videtur huic.l.cōtra insti.qui.mo.te.infir.§.posterioꝛe:at ibi fm ab initio tenuit hic nullū fuit. Itē ꝯ.j.ti.i.l.posthumus:sed aliud est i posthumo q̄ in filio iam nato:z est ratio quam dixi.§.e.l.iij.§.fi . z C.e.l.ij. Ite facit.j.e.ti.l.filio.z.j.de vul.sub.l.siquis.§.fi.

w Si a primo.dic instituto riciū.filiū exheredo.instituo seiuz si instituī heredes nō essent substituo sempronīū:z sic exheredatio est intra gradū vt.§.e.l.iij.§.fi.z quod dicit si a primo dic.i.insti.primo gradu ne obstet.§.e.l.iij.§.filius vel dic prio herede.i.prio gradu in genere loquēs:sed alij dicunt expressim ab vno gradu posse exheredari vt nō.§.e.l.iij.§.filius pro quibus est hec lex z dicūt primuz z secundum esse propria nomina.

a A secundo.s.gradu substitutus.z̄c̄.

b Prior.i.instituti in primo gradu.

c Non erit.secundus.i.instituti i secūdo etiam non accipientibus primis institutis.

d Sed z idem.acciderit.vt natus.fal[illegible]m dicit qz nō fuit dictuz.s. quod filius viuo vel nō viuo patre moriaꝛ vnde dic idē.s.vt sit exhēdatꝰ tm̄ a gradu primo z nō a secūdo z quod subijcit vt pone pro z: sic nō ex positiue:z qō dicit viuo patre determinet natus non verbū moriatur qz mortuo patre z dum heredes instituti deliberant hic moriꝛ: secus autez si patre viuo qz testamētū valet iure pretorio vt.j.ti.i l . posthu mus. Itē post mortem huius heredes repudiāt z nō admittūtur substituti vt hic dic̄ z.j.e.l.si posthumus.ij.Rº

e Cum natus est.non prius fauoꝛi testamenti.alias aūt habetur ,p iaz nato vt §.de sta.ho.l.qui in vtero. Itē qō dicit.§ .pro .quasi ab initō z̄c̄.z si c.j.,p re.iu. l.oīa z l.qui initio z.C. de le.z con.l.nō dubiū z.j. de uul.sub.l.siquis i.fi.z.j. ti . ij.l.pe.§.fina.z.C.e.l.i.z.ij.

f Siquis posthumos habere nō pōt.facile.si tam̄ eos habebit. habebūt hereditatem vel intelligo instituisse nepotes suos qui nō instituti rūperēt testam̄tū vl̄ posthumos.i.filios quos adoptabit:z qz hi loco posthumoꝝ sunt vt.j.ti. i.l . posthumoꝝ z insti.qui.mo.te. i fir.in prin.z fm hos duos intellectus verbū quos sacit simplicem relationē: sic C de iuiu.l.dñz:sed ar. ꝯ . ad tertiū.j.de cōdi z de. l . fideicō z de le.ij.l.si.ita qs §.fi.ſz hoc ne rūpaꝛ testū . Itē quid si nullus hic nascit:Rñ.primū rūpit per.l. istā q̄is.fm nō habet heredē vt.j.ti.i.l.cū in ſo: ſz quidā dicūt nō rūpi testū primū nisi nato posthumo qō est ꝯ hāc.l.ibi qō nā z̄c̄. z qz hic dicit rūpit Itē quid si fm primū casuz si nullos omnino habere poterit:Rñ nec primū rūpit:nec ſz valet vt.§.e.l.sed est quesitū.§.i.z.ij.

g Superius.fecerit ergo duo testamēta.in secūdo heredes instituit posthumos de quibus hic dic̄ certe primū tes.rūpit p fm vt hic qz nā z̄c̄ .

h Qō idest qz.

i Natura.i.possibilitas nature.

k Cōsuetudo.gnālis que ē altera nā.

l Facultate i.facilitate.ac .

m Posthumū.vt suū.z ē sic.j.e.l.pe.sed ꝯ in vltimo: Rñ.so. ibi iure civili erat matrimoniuz prohibitum:hic naturali.item.contra.j.e.l.filius . §.pe.so.vt ibi. Item contra infra.e.l.posthumuz sed ibi vidua:hic alij nupta vl̄ pone in posthumo alieno sed tunc hodie corrigitur vt insti.de bo. pos.in prin .

n Si filium testamentuz.vel qz nec ex.l.xij.ta.cum alius mortis tempore precedebat vt insti de here.ab inte.§.ita demū nec ex.l.vell̄. secus si filius esset mortuus auo viuo vt.j.ti.i.l posthumoꝝ.§.i.z insti.de exhere.lib.§.posthumoꝝ z.C.e.l.ij. Item hoc veruz est vt preteritus sed per querelam ex persona patris agere potest hodie:vt.C.de inof.te.l.sancimus in fi.z.l.si quis filium. Item nec contra tab.habet hic nepos vt infra de contra tabu l.illud.§.i.

o Decesserit.in captiuitate post aditam hereditatem vel ante.

p His casibus.i.hoc casu.vel idest talibus casibus:sic.§.de rei ven. l. in rem.§.in omnibus.ac .

q Testamētum qz hic filius qui veniente patre est captus'etiam si post mortez sui patris moriatur:fingitur.tñ ex.l.coz. decessisse ea hora qua captus est vt insti.qui non est per.fa.te.§.fi.vnde ex.l.uell̄.rumpit nepos testamentum z facit.j.e.l.pe.

r Quod si moriente:vel habeas si vel sub.z dic moriente.i . mortuo vt C.de epis z cle.l.nulli.§:finautem persona:ibi oritur.i.ortus est vt.§ . de ne.ge.l.iij.§.hec verba z est illud ideo qz eo viuo nulla esset repudiatio vt.C.de inof.te.l.si quando.§.illud. Item dic q̄ repudiauit post aditam hereditatem qz ante nulla esset repudiatō:vtpote nec nata querela:vt.§ . de inof.te l.pap §.si conditionem.

s Repudiauerit.al̄.repudiauit al̄ perpendit.idest repudiauit.s.querelā .

t Non abscissum idest erit testamentum.z non est dicendum vt rumpatur testamentum.al̄.exponitur abscise idest indistincte vt.j.de iure immu.l.semper.§.ij.ac.

u Superioꝛe casu.cum decessit in captiuitate filius:z est sic similitudo per contrarium.vel referas ad primū:z est recta similitudo.

x Fuerit preteritū cōiunctiui ,p preterito indicatiui idest fuit . Itē nec bz hic querelā:vtpote a patre repudiatam vt.C.de trāſ.l cū mota.

y Institutus.in testõ in quo fuit filius exheredatus nepos preteritus: vt in prin.huius.§.

z Omiserit.i.repudiauerit eo.s.casu quo adire potuit vt.§.pro.r i pri huius.§.in medio aũt cũ adire nõ possit:vtpote testamẽto rupto nec repudiare põt vt.j.de acqui.hẽ.l.is põt:quid aũt si adiuit primo r hoc tertio casu hz nepos querelã ex psona pris:nisi pater eã repudiauit vt predixi.

a Legitimus hrs.s.nepos r suus vt insti.de here. ab in.§.cũ aũt queritur az:

b Hec vba.s legis.xij ta. vt isti.ỏ hr.ab inte. i prin.

c Destituitur.repudiatione sic ergo hic nepos succedit ab intestato vt suus nõ rũpit testamentũ vt suus hoc iỏ qz filius p̃cedebat tẽpore mortis nã vt quis rũpat oportet qỏ tpe mortis nullus cũ precedat:sed ad hoc vt sit suus ab intestato oz q fuerit i ptãte testatoris tpe mortis:hic ãt nỏ queritur nisi cum certũ fuerit nullũ ex testamento herdez esse.r hoc iỏ qz do nec est locus successioni ex testõ nõ patet locus ab intestato vt.j.de acqui hr .l. q̃diu r facit ad hũc.§.j ti. i.l.siquis filio in prin.r instit.de hered .qua.r dif. §. sui r de le.ag.suc.§.,prius. r.j.vñ li.l.scripto hrde r ỏ su,z le.l.i.§.sciendum.

d Sed si ex ea . rumpit testamentũ ex quasi posthumuz preteritũ vt.§.proxi. ibi diuisumqz ẽ cẽ.sz qñqz non rumpit etiam per verum posthumũ.

e Testamẽtuz.s.primũ cũ hoc sit nullũ vt hic r.§.e.l. §.i.r.l.si filius.sed cõtra.j. e.l.si filius.§.pe.so.vt ibi.

f Ducere.puta monachã vel scenicã vel arenarcã.h. sed male:vt.C.de nup.l.imperialis:vt r.j.,pr.§. Item z in consanguinea pone.

g Uxorẽ.vt.§.ỏ ritu nup. l per adopt.r insti.de nup. §.sed si qua r.j.de ver.ob. l.si stipuleť nec in ciuile est casũ emãcipatiõis expectare:lz sit in ciuile expectare casum diuortij:vt.§.e.l. §. i.que est contra r alibi casum cẽ.vt.j.de ver.ob.l.inter stipulantẽ.§.sacrã Item hic est ,phibitio de iure ciui.ibi de nãli sicut r.§.,p. Rñ.vbi dicit nefas qỏ ad ius naturale refertur:vt.§.de insti.r iure.l.i.§.fi.r.l.vt vim r j.de adul.l.si adulterium cum.§.i.item fa.j.e.l.filius.§.si.qz ibi non est illicitum expectare eam fieri nubilem vel liberam.

b c Commodissime.pure hoc est neutrius . b Alteruter.i.unus. c Fuerit qz dixit si me viuo nasceret aliud si me mortuo omisit: si nascatur me mortuo rumpit testamentum:r ecõuerso.

k Qui omissus.alias qui alias quo.

l Rumpit testamentũ.intellexit in hũc casum qui est omissus:sed cõtra. C.e.l.fi.solu.hic corrigit vel ibi sunt duo casus alij.ab istis:vt ibi patet quibus interpretať.l.illa:ita valere si nascatur in vita sicut r post mortẽ nisi in cõtrariũ appareat.vt r alias.j.de here.institu.l ij.in principio.r.l.si ita l.Rñ.r.C.de inoff.testa.a.l.iij.de morte ergo ideo posuit qz credebat cũ ibi nascituz post mortẽ:vt.j.ad trebell'.l.mulier. Item argu.cõtra.C.de.cõdi.ob cau.l.si extraneus:sed dic vt nota.§.solu.ma.l.si cũ dotem in prin. r facit.j.de ven.in pos.mit.l.i.§.sed r siquis ventrem r.j. de vul.sub .l .si pater filio impuberi in prin.r.j.e.l.posthuma:sed r contra infra.e.l.filio in fi.r insti.pro soc.§.illud.

m In suis euidentius.i.euidenter.

n Continuationẽ.qz continuo sine intermissione sunt dñi:ad quod j.si quis o.cã te.l.i §.qui sũt in potestate r institu.de here.quali.r dif. §. sui r de here.ab inte.§.posthumi.r.j.de suis leg.l.in suis r.j.de bo.da .l. fi.in principio .

o Eorum.alias eos:r tunc subaudi nos.alias eorum r melius.

p Hereditas.fuisse.s.eis delata vt j.de suis r le.here.l.i.§ .sciẽdũ .

q Quomodo.etiam r possessionẽ habere vt.j:pro here.l.ij.§. filiũ r consistit hoc in nudo intellectu r puro vel eo quod inde sustentatur sicut r dicitur domia r possidere dotẽ suã eodẽ respectu:vt. C. qui po.in.pig.ha.l.fi.in prin.r de iure do.l.in rebus.

r Unde.qz filius ẽ dominus.

s Filiussa.subest.vt j.de ver.sig.l. pronũciatio .§.i.in prin.r §.de his qui sũt sui vel ali.iur.nã .ciuiuz §.finali.

t Hac.s.filius vl' pr.

t Instituti. non tñ exheredati.

u Dñi sunt.venientes ab intestato.

x Licebat.oli vt.C de pa.po.l .fi.sed hodie nõ sic:r sic i suo olim:sz hodie nõ: vt insti.de his q sũt sui vel ali.iur.§.fi.al' .est nõ licebat.r fa. j.ad l põpo.de paricidijs l.diuus r.C .de cufur.l.si §.i.

y Quod dicit s.in.l. cõmodissime r in alijs multis legibus

z Ex secto.sic.§ .de inof.test.l.posthumus r.j.de ver.sig.l.ea ẽt r.j.vnde cog.l.i.§. si qua r.§.de publica . l.si ergo.§.ij.h.

a Nascať . i . posset nasci sic.j de statu.li. l labeo .

b Rũpit . nisi declinet ad mõstrũ vl' p digitũ:vt §.de statu ho.l.nõ sunt:r.C.e. l.ij.r.iij.r .j.ỏ v .ob. l.obstentũ r.l.queret

c Ita ex bes sc.i . vincijs octo.

d Nati essent.simul

d Distribuendũ .s. vt de tota hẽditate fierent.vij.partes .

e Altero.subaudi.iij.

f Fieri.quasi hic casus esset omissus :vt §.e.l.commodissime .

g Utroqz disiunctim.id est hoc vel illud:sic.C.de bonis que lib.l. fi.§.hoc proculdubio.h.

h Humanitate.presumitur enim sibi voluisse prospicere r in casu omisso r sic diuisisse hereditatẽ:sic.§.de cõ.ob cau.l.si extraneus: sz argu.ỏ.§.e.l.cõmodissime r.j.de ven.in pos.mit.l.i.§.sz zsi incertũ r facit.j.de le.i.l.qui filiabus.§.i.r.l.siqs te.§.apud r.j.de hẽ. insti l.clemẽs r.l.si ita.§.i.r.C.de fide:cõ.lib.l.cũ iter.§.i.sz si nullus nascať vxor totũ hẽbit:vt.j.de le.i.l.si duobus.§.fi.r .j.e l si filius.§ fi

i Regula.iuris idẽ hodie si hẽrs tñ vt.C.de necess.seruis. l. quidã

k Hereditatem solam.sine libertate. k Sed q̃uis.nũc eỏ

l Eodez testõ.quo ademit.hereditatẽ fz quosdã imo eodẽ modo quo dedit hereditatẽ r libertatẽ:r ideo vnũ sine altero adimi non põt vt hic r dicta.l.quidã:nec in alia voluntate vt.j.de here.insti.l. sz i cõditiõe.§.fi.sed vtrũqz simul bene põt vt ar.j.de le.ij.l.si idez: r not.§.ti.i.l.hẽrdes.§.siqd. m Libertatẽ sine hereditate.

n Habebit.nisi testator fuerit miles vt.j.de testa.mi.l.si certaz.§. si eadẽ. Item fm pi.nisi euidẽs testãtis volũtas appareat i ỏriũ:r facit qỏ r nentrũ sine altero.§.si usufr.pet.l.i.§.i. r de vsu.r ha.l. pe. r fruũ.§.i.r.j.de adimẽ.leg.l.iij.§.si loci:r.§.de procu.l.i causei pri

o Testamentum.morte scilicet tantũ.ac.

p Exheredatus.nec eni tenet exheredatio nisi adita hereditate: vt infra de ỏ ta.l.filiũ.§.sz cum exheredatio r ita interim est preteritus:vñ nõ valet vt hic:r fra de here.instit.l.suus.§.fi.uel petit ỏ ta.nã iure pretorio ualet u C.de liber.preto.l.fi.circa prin. sed ỏ

---

y Institutus.in testõ in quo fuit filius exheredatus nepos preteritus: vt in prin.huius.§.

z Omiserit.i.repudiauerit eo.s.casu quo adire potuit vt.§.pro.r i pri huius.§.in medio aũt cũ adire nõ possit:vtpote testamẽto rupto nec repudiare põt vt.j.de acqui.hẽ.l.is põt:quid aũt si adiuit primo r hoc tertio casu hz nepos querelã ex psona pris:nisi pater eã repudiauit vt predixi.

a Legitimus hrs.s.nepos r suus vt insti.de here. ab in.§.cũ aũt queritur az:

b Hec vba.s legis.xij ta. vt isti.ỏ hr.ab inte. i prin.

c Destituitur.repudiatione sic ergo hic nepos succedit ab intestato vt suus nõ rũpit testamentũ vt suus hoc iỏ qz filius p̃cedebat tẽpore mortis nã vt quis rũpat oportet qỏ tpe mortis nullus cũ precedat:sed ad hoc vt sit suus ab intestato oz q fuerit i ptãte testatoris tpe mortis:hic ãt nỏ queritur nisi cum certũ fuerit nullũ ex testamento herdez esse.r hoc iỏ qz do nec est locus successioni ex testõ nõ patet locus ab intestato vt.j.de acqui hr .l. q̃diu r facit ad hũc.§.j ti. i.l.siquis filio in prin.r in stit.de hered .qua.r dif. §. sui r de le.ag.suc.§.,prius. r.j.vñ li.l.scripto hrde r ỏ su,z le.l.i.§.sciendum.

d Sed si ex ea . rumpit testamentũ ex quasi posthumuz preteritũ vt.§.proxi. ibi diuisumqz ẽ cẽ.sz qñqz non rumpit etiam per verum posthumũ.

e Testamẽtuz.s.primũ cũ hoc sit nullũ vt hic r.§.e.l. §.i.r.l.si filius.sed cõtra.j. e.l.si filius.§.pe.so.vt ibi.

f Ducere.puta monachã vel scenicã vel arenarcã.h. sed male:vt.C.de nup.l.imperialis:vt r.j.,pr.§. Item z in consanguinea pone.

g Uxorẽ.vt.§.ỏ ritu nup. l per adopt.r insti.de nup. §.sed si qua r.j.de ver.ob. l.si stipuleť nec in ciuile est casũ emãcipatiõis expectare:lz sit in ciuile expectare casum diuortij:vt.§.e.l. §. i.que est contra r alibi casum cẽ.vt.j.de ver.ob.l.inter stipulantẽ.§.sacrã Item hic est ,phibitio de iure ciui.ibi de nãli sicut r.§.,p. Rñ.vbi dicit nefas qỏ ad ius naturale refertur:vt.§.de insti.r iure.l.i.§.fi.r.l.vt vim r j.de adul.l.si adulterium cum.§.i.item fa.j.e.l.filius.§.si.qz ibi non est illicitum expectare eam fieri nubilem vel liberam.

b c Commodissime.pure hoc est neutrius . b Alteruter.i.unus. c Fuerit qz dixit si me viuo nasceret aliud si me mortuo omisit: si nascatur me mortuo rumpit testamentum:r ecõuerso.

k Qui omissus.alias qui alias quo.

l Rumpit testamentũ.intellexit in hũc casum qui est omissus:sed cõtra. C.e.l.fi.solu.hic corrigit vel ibi sunt duo casus alij.ab istis:vt ibi patet quibus interpretať.l.illa:ita valere si nascatur in vita sicut r post mortẽ nisi in cõtrariũ appareat.vt r alias.j.de here.institu.l ij.in principio.r.l.si ita l.Rñ.r.C.de inoff.testa.a.l.iij.de morte ergo ideo posuit qz credebat cũ ibi nascituz post mortẽ:vt.j.ad trebell'.l.mulier. Item argu.cõtra.C.de.cõdi.ob cau.l.si extraneus:sed dic vt nota.§.solu.ma.l.si cũ dotem in prin. r facit.j.de ven.in pos.mit.l.i.§.sed r siquis ventrem r.j. de vul.sub .l .si pater filio impuberi in prin.r.j.e.l.posthuma:sed r contra infra.e.l.filio in fi.r insti.pro soc.§.illud.

m In suis euidentius.i.euidenter.

n Continuationẽ.qz continuo sine intermissione sunt dñi:ad quod j.si quis o.cã te.l.i §.qui sũt in potestate r institu.de here.quali.r dif. §. sui r de here.ab inte.§.posthumi.r.j.de suis leg.l.in suis r.j.de bo.da .l. fi.in principio .

o Eorum.alias eos:r tunc subaudi nos.alias eorum r melius.

p Hereditas.fuisse.s.eis delata vt j.de suis r le.here.l.i.§ .sciẽdũ .

q Quomodo.etiam r possessionẽ habere vt.j:pro here.l.ij.§. filiũ r consistit hoc in nudo intellectu r puro vel eo quod inde sustentatur sicut r dicitur domia r possidere dotẽ suã eodẽ respectu:vt. C. qui po.in.pig.ha.l.fi.in prin.r de iure do.l.in rebus.

r Unde.qz filius ẽ dominus.

s Filiussa.subest.vt j.de ver.sig.l. pronũciatio .§.i.in prin.r §.de his qui sũt sui vel ali.iur.nã .ciuiuz §.finali.

t Hac.s.filius vl' pr.

t Instituti. non tñ exheredati.

u Dñi sunt.venientes ab intestato.

x Licebat.oli vt.C de pa.po.l .fi.sed hodie nõ sic:r sic i suo olim:sz hodie nõ: vt insti.de his q sũt sui vel ali.iur.§.fi.al' .est nõ licebat.r fa. j.ad l põpo.de paricidijs l.diuus r.C .de cufur.l.si §.i.

y Quod dicit s.in.l. cõmodissime r in alijs multis legibus

z Ex secto.sic.§ .de inof.test.l.posthumus r.j.de ver.sig.l.ea ẽt r.j.vnde cog.l.i.§. si qua r.§.de publica . l.si ergo.§.ij.h.

a Nascať . i . posset nasci sic.j de statu.li. l labeo .

b Rũpit . nisi declinet ad mõstrũ vl' p digitũ:vt §.de statu ho.l.nõ sunt:r.C.e. l.ij.r.iij.r .j.ỏ v .ob. l.obstentũ r.l.queret

c Ita ex bes sc.i . vincijs octo.

d Nati essent.simul

d Distribuendũ .s. vt de tota hẽditate fierent.vij.partes .

e Altero.subaudi.iij.

f Fieri.quasi hic casus esset omissus :vt §.e.l.commodissime .

g Utroqz disiunctim.id est hoc vel illud:sic.C.de bonis que lib.l. fi.§.hoc proculdubio.h.

h Humanitate.presumitur enim sibi voluisse prospicere r in casu omisso r sic diuisisse hereditatẽ:sic.§.de cõ.ob cau.l.si extraneus: sz argu.ỏ.§.e.l.cõmodissime r.j.de ven.in pos.mit.l.i.§.sz zsi incertũ r facit.j.de le.i.l.qui filiabus.§.i.r.l.siqs te.§.apud r.j.de hẽ. insti l.clemẽs r.l.si ita.§.i.r.C.de fide:cõ.lib.l.cũ iter.§.i.sz si nullus nascať vxor totũ hẽbit:vt.j.de le.i.l.si duobus.§.fi.r .j.e l si filius.§ fi

i Regula.iuris idẽ hodie si hẽrs tñ vt.C.de necess.seruis. l. quidã

k Hereditatem solam.sine libertate. k Sed q̃uis.nũc eỏ

l Eodez testõ.quo ademit.hereditatẽ fz quosdã imo eodẽ modo quo dedit hereditatẽ r libertatẽ:r ideo vnũ sine altero adimi non põt vt hic r dicta.l.quidã:nec in alia voluntate vt.j.de here.insti.l. sz i cõditiõe.§.fi.sed vtrũqz simul bene põt vt ar.j.de le.ij.l.si idez: r not.§.ti.i.l.hẽrdes.§.siqd. m Libertatẽ sine hereditate.

n Habebit.nisi testator fuerit miles vt.j.de testa.mi.l.si certaz.§. si eadẽ. Item fm pi.nisi euidẽs testãtis volũtas appareat i ỏriũ:r facit qỏ r nentrũ sine altero.§.si usufr.pet.l.i.§.i. r de vsu.r ha.l. pe. r fruũ.§.i.r.j.de adimẽ.leg.l.iij.§.si loci:r.§.de procu.l.i causei pri

o Testamentum.morte scilicet tantũ.ac.

p Exheredatus.nec eni tenet exheredatio nisi adita hereditate: vt infra de ỏ ta.l.filiũ.§.sz cum exheredatio r ita interim est preteritus:vñ nõ valet vt hic:r fra de here.instit.l.suus.§.fi.uel petit ỏ ta.nã iure pretorio ualet u C.de liber.preto.l.fi.circa prin. sed ỏ

buic.l.j.de condi.insti.l.fi.in fi.sed hic cū solus ticius sit institutus nō valet exheredatio cū alter nullus adire possit sz ibi z alius erat institutus pure qui statim adire poterat: z ita.quantū ad eū filius est recte exheredatus z ita tenet testamētū. Itē est ꝑ infra de here. isti.l.hereditas: vbi remoto die valet institutio: sz ibi certa hic icerta que remoueri nō dz vt.j.e.ti.l.in tempus §.i.z.l.qui filio.

q Posthum⁹ exheredatus. sed hodie ñ pōt exheredari vt.C. de inof.te.l.siquis in suo.ergo ꝓo preteri to habetur z fic rum pit vt preteritus.

r Pertineat.i. pertinere possit sic.s.e.l quod dicitur.b.

s Viciari. videbat qđ non qz illi gradui nōdū erat locus: nō dum enim repudia uerant instituti.

t Ipe.s.posthumus.

u Eo.s.posthumo. z dic post mortez patris vt nō. s. e. l. si a primo.

x Tertio.nā ad scripti secundo gradu constat quod non vt s.dictū est.

y Legitimos scilicet testatoris.

z Pertinere.qz rupto ꝓo gradu rūpit ergo qđ dependet ex eo. posthumus ergo gradū rūpendo facit sibi locū nec sequēte valere ꝑmittit predicta rōne qz pēdet ex eo vt.j.ti.i.l.nam z si §.fi. secus in nato a precedente preterito z sequēte exheredato vt nō.s.e.l.iij.§.fi.sz contra quādo a precedēte exheredatur a sequēte preteritus ñ est differētia iter natum z posthumū: vt s.e.si a prio.accur.

3 In singulorz.puta primus primo. secūdus secūdo. Item si vterqz vtriqz: multomagis vt.j.ti.i.l.penul.

a Admitti.quattuor sūt institutus qui nō admisit. Itē substituti. Itē posthum⁹. Itē legitimi testatoris.ecce ergo substituti repellūt qz ab.eis preteritus ut hic. Itē cohēs ab eadē parte excludit qz habuit substitutū: qnimo z suā perdit vtpote toto rupto testamento vt.j.ti.i.l.pe.ne idē testatus z intestatus decedat vt.j.de.reg. iur.l. ius nostrum.item legitimi admittuntur vt hic.nam dicit.s.nā cum cē.posthumus autē est preteritus legitimus admittitur z quod hic dicit eum excludi verum est vtroqz instituto adeunte ab intestato: vel verius non admittitur vt substitutus: sed vt legitimus sic.

b Quod vulgo.exheredari: sz substitutus filius debet a primo gradu exheredari vt.j.de vul.sub.l.ex facto.§.lucius.

c Non debere.ex necessitate.

d Ticius.meuius.al' ticio meuio z est plana al' ticius z meuius: z dic singlos singulis substitutos z intellige de alio ticio in substitutione ꝙ in institutione: z fa.j.de here.insti.l.suus.§.fi.z.l.iam du.

e Siquis ita probetur per se filium vel per alium: qz non erat in pos.filiationis vt C.de proba.l.non nudis z. l.non epistolis z qz verbum patris est contra eum: vt.s. de proba.l.fi.z infra.de li. agn. l.i.§.iul'.sed si econtra bes probat non filiū: tenet exheredatio vt pote inepta i extraneo vt de ver.ob.l.quidā cuz filiū ad quid ergo expectatur cuz in vtroqz euētu est nulla vt.ar.s.ad vell'.l.aliquādo §.fi.z de condi.inde.l.iul'.z.j.de acqui.here.l.cū bfs.§.i Rñ.qz interim tenet vt magis valet testamētū ꝙ eius preteritio ne dicat nullum vt.s.e.l.iij.in prin que est contra so. vt ibi: hec tñ exheredatio nō nocet ar.ut.j.de car.edic.l.i.§.idē ait enim cum quidam.sz nec

tozū huiusmodi filius bonozū possessiōz accipe potest. a Obrizi.

f Posthumus⁹ a prio gradu exheredatus a secundo pretens sit: quāuis eo tēpore nascat quo ad heredes primo gradu scripros ptineat⁷ hereditas. secūdū tamē gradū viciari⁸ placet: ad hoc ut ptermitēntibus istitutis ipse⁷ heres existat. Immo z si defuncto eo⁹ posthumo heredes istituti omittunt hereditatē nō posse substitutos adire. Itaqz z si prio gradu exheredatus: a secundo ꝓteritus a tertio¹ exheredatus sit: z viuētibus primis z deliberātibus decedat: queri solet. omittētibus primis aditōz vtruz ad eos qui tertio gradu scripti sūt: an potius ad legitimos heredes ptineat hereditas: quo z ipo casus recti⁹ existimari putauit ad legitimos⁷ eā ptinere⁷. nā z cū duob⁹ heredib⁹ istitutis: z i singulozᶻ locū facta substitutiōe a primis exheredatus posthumus a secūdis ꝓteritus fuerit: Si alter ex institutis omiserit: quāuis posthumus excludat: nō tamē magis substitutū admitti⁹ a Quod vulgo⁶ dicit eū gradū a quo filiꝰ ꝓteritus sit non valere: nō vsquequaqz verū ē. nā si primo gradu heres institutus sit filius nō debere eū⁴ a substitutus exheredari. Ideoqz si filio z ticio heredibus institutis ticio⁴ me viuus substitutus sit omittēte ticio hereditatē: meuiū eā adire posse: quāuis filius ex secūdo gradu exheredatus non sit. Siquis⁴ ita scripserit: ille quē scio ex me natū nō eē: exheres esto. hanc exheredationē ita nulliꝰ momēti esse ait: si probet⁷ ex eo natum: nō enī videri quasi⁶ filiū exheredatū esse cū elogiū⁸ pater eum filiū⁶ exheredare proposuisset z adiecisset eum propter eaz causā⁴ exheredare quia⁴ probatur patrem circa causam exheredationis errasse. u Ulpia.

i Item⁴ est z si ita dixerit ille illius filius exheres esto patrē eius adulterum per errorem assignans. a Hadrianus.

k Si filius⁷ heres institutus sit omisso posthumo⁷ filioqz substitut⁹ nepos ex eo sit: si iteri⁹ moriat filiꝰ posthūo nō nato⁹. nepotē tā pre quā auo⁹ suū hēdē futurꝫ qđ si nemo filio substitut⁹ sit: z solus ipse institut⁹ sit: tūc qz eo tēpore quo is moriat certū esse incipit neminē ex eo testamētō heredē fore: ipse filius⁷ itestato pri heres existet. Sicut euenire⁸ solet cū sub ea cōditiōe q̄ i ipsius ptāte erit filiꝰ heres institutus priusquaz ei pareret moriatur. f Lorenti.

l Alij⁷ etiā hoc mō exheredāt: filiꝰ heres sit: filiꝰ exheres erit.

m Multi nō note⁷ cau Ulpi. sa exheredāt filios: nec eis⁷ obsint sz ut cōsulāt: utputa impuberibus pisqz fidei cōmissariaz heredi tatem dant. p Paulus.

n Quidā⁷ filiā ex asse hēdē scripsisset: filioque quē i ptāte habebat. x. legasset adiecit: z in tertia parte exheres mihi erit: Et queritᵗ an rectē⁵ exheredat⁹ videret. Sceuola rñdit nō videri: z i disputādo adiciebat ideo ñ valeꝫ qm̄ nec fūdi exhers eē iussus recte exheredaret. Aliāqz cāz eē istitutōis: q̄ bēigne accipet⁸. exheredationes aūt non tum: hoc est alterum al's alterutrum: alias adulterum

m Si filius institutus dic pure. alij dicūt sub conditione potestatiua que vltimo vite momento potuit impleri: vt si dederit. x. z i si. loquatur de ea que non potuit impleri vltimo momēto vt si ascenderit capitoliuz z sic discrepat finis a prin. alij dicunt econtra.

n Posthumo. filio.

o Si interim. idest ante adita hereditatem vel viuente testatoꝛ: alij idest pēdente conditione.

p Non nato. non natus non rumpit vt hic z.j.ti.i. l.iij.§.ex his sed natus rūpit z qdez totum graduz a quo e preteritus z sequētes vt.j.t.i.l.pe.

q Quā auo. auo ex testō qz substitutus patri ab itestato: vel etiam ex testamēto si pater fuit testatus de castrensi in vita sui patris vel etiam postea de quocū qz z sic verbū suum diuersimode accipitur sic. s. de of.procon.l.iij. alij dicunt quod est heres patris z p eum auo: qz hers herdis ē cē. vt.C.de here.insti.l.fin. quod non placet qz filius non fuit heres.

r Ipse filius. idemqz nepos z sic erit heres vtriusqz patris sui z aui ab intestato fm nostram positionem z suus sed nonne pater precedebat: Rñ. non constabat auum ō cessisse intestatū: vt.j.de here.ab intes §.cum autem.idem si filius nō fuit pure institutus: sed si sub condi.que vltimo vite spiritu potuit impleri z hoc subijcit. alij dicunt filius scilicet primi decedentis. z hoc cum fuit institutus sub conditione illa si in capitolium ascenderit.az.

s Euenire solet. alias vbi nepos non interuenit z hoc modo differt a prin. vel ibi pure: hic sub conditione: vt ibi dixi: vel fm alios diuersificat vt ibi nō. z facit.j.e.l.filius a patre in prin. z.j.de here.insti.l.suus. § .sed si filio z.l.se. z.j.de condi.insti.l.fi. z de suis z le.here.l.i.§.sciendum z.C. de insti. z sub.l.iiij.

t Alij erit. Item z sic ille filius meus alienus mee substantie cē. vt C.e.ti.l.iij. z facit.C.de testa.l.quoniam z.j.de heꝛ.insti.l.bis ver bis z.l.i.§.fina.

u Multi. note. idest infamie.

x Eis exheredatis. z facit.j.de bo.liber.l.si patronus testamento. §.siquis non mala z.l.paulus z de cōtrata.l.si emācipatus z.C.ō inof.tes.l.siquis in fi. z.l.filius matrem z.s.de usur.l.in fideicō.§.cuz pollidius.j.de vul. z pupil.sub.l.cum ex filio.

y Cum quidam. in tertia al's in certa: alias i tertia quod idem est. Recte in re certa non valet exheredatio. Item nec a persona certa: sed a gradu toto: sic vt.s.e.l.iij.§.filius.

a Acciperetur. z valet: vt.j.de here .insti.l.i.§.si ex fundo: z. C .de here. instituto.l.quotiens.

b Adiuuande nota fauorem z odium Jo. quod odia restringenda fauores ampliandi: sic probatur.ij.legibus.j.de admi.lc.l.legatis z.l.fi. z.s.ō

transf.l.cum hi.§.q transegit:sic.ſ.de i ius voc.l.queſitū ꝛ.l.ſed ſi hac.l. §. ſi.item.ꝛ.ſ.de mi.l.iij.§.mioꝛē ꝛ.j.de diuer.ꝛ temp.pꝛeſ.l.i vſufr.ꝛ de ac. ꝛ ob.l.in oibus ꝛ de vſuc.l.i uſuc.ꝛ.C.de edi.diui adri.tol.l.fi.ī fi.ar. con tra.ſ.de his qui no.infa.l.quod ait.§.exercitium.aꝛ.ꝛ facit.ſ.e.l.ij.ꝛ.j.ꝺ penis.l.interpꝛetatione.

c ¶ Ab conditiõe. po teſtatiua vel caſua li:vel mixta:ſed in eius defectum exheredat: alioquin ſtatiꝫ ipſo iure eſ ſet nullū vt.C.de iſti.ꝛ ſub l.ſi pater ꝛ.j.de here.inſti. l.ſuus.

d ¶ Vederit.i vita teſtato ris ſm quoſdã:ſed tunc di cit adoptio vt.ſ.ꝺ adop. l.ij. niſi dicas quod erat emãcipatus a patre natu rali cuꝫ ſe dedit in arroga tionē eo viuo:ſed tunc cer te ideo non eſſet neceſſariꝰ qꝛ emãcipatus ſed poteſt reſpõdẽi arrogationē pꝛo adoptione poni: dic ergo melius quod poſt moꝛtez teſtatoꝛis fuit arrogatus: ſi dicas:ſed nonne ſufficit ad hoc quod ſit neceſſariꝰ qꝺ fuerit in poteſtate tẽpo re mõtis:vt iſti.de heꝛ.qua ꝛ dif.§.ſui. Rñ.non cuꝫ eſt inſtitutus ſub conditione qꝛ opoꝛtet quod non ſit in poteſtate alterius tẽpoꝛe quo defertur hereditas.ſ. condi.exiſtente:vt inſti. de heꝛ.inſti.§.ſeruus ꝛ §.alie nus ẽ ctiã ꝛ alia ratio hic quare non eſt neceſſarius qꝛ nec alio momẽto eſt he res ímo arrogatoꝛ in cuiꝰ poteſtate eſt vt.j.de acqui. here.l.placet lꝫ hodie ſecꝰ vt inſti.de acquiſit.p arro. §.i.ꝛ.j.de here.inſti.l.ſuus §.finali.

e ¶ Si filium. nomina tum.qꝺ eſt opus: vt inſti.de exhere.li.i pꝛinci.

f ¶ Erit qꝛ poſteꝛioꝛa dero gant pꝛimis vt.j.de codi.l. diui.§.lꝫ.ꝛ.j.de vul.ſub.l. ſiquis eũ in pꝛin. fallit qñ qꝫ.j.de le.iij.l.ſiquis in pꝛi teſtamẽti:ꝛ de le.i.l.ſi mihi ꝛ tibi.§.fi.ꝛ facit.C.de pac l.pacta ꝛ.C.ſa.ber.l.i ipſiꝰ ꝛ.C.de fideicom. l.fideicõ

g c Um poſthumus.ſub conditione caſuali vel mixta b. Extiterit.ſecus ſi defecerit. Item ſecus ſi dependet vt.j.eodem l.poſthuma.aꝛo. ꝛ facit infra de conditionibus ꝛ demonſtratio nibus.l.ſecunda ꝛ.l.ſuam ꝛ infra de lega.i.l.cetera.§.ſecundo ꝛ infra de verbo.ob.l.ſi rem meam.

h ¶ Filio.ſecus extraneo exheredato ꝛ poſtea arrogato qui non rum pit teſtamentū vt.j. de ꝓtra ta.l.nõ putauit.§. ſiquis emãcipatū.

k Iterum.i. in poteſtatez ſuaꝫ iterū redigat quod fieri poteſt de filio naturali:vt hic ꝛ.ſ.de adop.l.ſi pater filiuꝫ:non ſic de adoptiuo: vt eodem ti.adoptare.§.eum.

l ¶ Imagine.ſ.adoptionis.que eſt fictio inducta ad ſimilitudinem nature nam eſt adoptio legalis actio per quaꝫ quis fit velut filius qui nõ eſt pe ne naturam imitans.item no.veritatez pꝛeualere fictioni qñqꝫ ſecus:vt ſ.e.ti.l.ſiquis poſthumos.§.ſiquis filium:ibi ꝛ diuerſum ꝛc.

m ¶ Sed redditus:ſic.ſ.de pac.l.vnus.§.quod in ſpecie:ꝛ.ſ. ſi ſer.uen.l. ſicuti.§.ſed ſi quetitur ꝛ.ſ.de teſ.l.heꝛdes.§.quis poſt ꝛ.ſ.qui.mo.pi. vl' hypo.ſol.l.ſoluitur.§.voluntate ꝛ de pecul.l.peculiū.§.ſi ere. Item cõtra banc.l.videtur inſti.qui:mo.te.infir.in pꝛin.ſed ibi nec inſtitutus nec ex heredatus erat arrogatus.ꝛ ideo rũpit.

n ¶ Si ticius.etiam extraneus:vt.j.ti.i.l.antepe.aꝫ.

o ¶ Filio qui erat inſtitutus vel exheredatus ꝛ dic defuncto viuo patre.

p ¶ Neporis.adoptiui.

q ¶ Inuenitur.in ſcriptis.ſecus ſi alius eſſet heres qꝛ rũpitur teſtamẽtū.

r p Oſthuma.cõditiõe caſuali.vel mixta nec i eius defectū exheꝛda eſſent adiuuande[b]. ¶ Odeſti.

s ¶ Ab conditione[c] filius heres inſtitutus ſi ꝓpendiente condi tione ad arrogandum ſe dederit[d] neceſſariꝰ heres nõ erit. p Om.

t ¶ filium[e] nominatum exhere dauero:ꝛ euꝫ poſtea heꝛedẽ inſtituero heres erit[f].

u ¶ Aꝫ poſthumus[g] Hereti: heres ſub conditone inſtitui tur:ſi pꝛiuſquam naſcatur condi tio extiterit[h]: non rũpitur teſtamẽ tū poſthumi agnatõe. p Api.

x ¶ Filio[i] quem pater poſt emãci pationem a ſe factam iteruꝫ[k] arrogauerit exheredationeꝫ antea ſcriptam nocere dixi.nam in omni fere iure ſic obſeruari conuenit ut ueri patris adoptiuꝰ filius nũquã intelligat ne: imagine[l] nature ve ritas obumbretur.uidelicet quod non tranſlatus ſed redditus[m] vide retur:nec multuꝫ puto referre qõ ad pꝛopoſitum attinet:qõ loco ne potis filium exheredatuꝫ pater ar rogauit. ¶ Si ticius[n] heres inſtitu tus loco nepotis adopterur defun cto poſtea filio[o] qui pater videbat nepotis[p] adoptiui ſucceſſione non rumpitur teſtamentū ab eo qui be res inuenitur[q]. p Paulus.

y p Oſthuma[r] ſub conditione be res inſtituta: ſi pendente[s] con ditiõe viuo patre naſcatur:rumpi tur[t] teſtamentum. ¶ Idem.

z ¶ Icius[v] teſtamento heredẽ in ſtituit ꝛ filium habẽs ſic exhe redationẽ poſuit:ceteri omnes filij filieqꝫ mee exheredes ſunto.pau lus reſpondit filium recte[x] exhere datum videri. Poſtea conſultus an uideatur exheredatus quez pa ter putauit deceſſiſſe:reſpondit fili os ꝛ filiaſ nominatiꝫ exheredatos pꝛoponi.de erroꝛe autẽ patris qui interceſſiſſe pꝛoponitur apud iudi cẽ agi oporteꝛ[y] ¶ Lucius[z] ticius cũ ſupꝛema ſua oꝛdinaret in ciuitateꝫ ꝛ haberet neptẽ ex filia pregnãtez ruri agentẽ ſcripſit.id qõ in vtero haberet ex parte heredẽ.quero cũ ipſa die qua ticius oꝛdinaret teſta mẽtũ in ciuitate hoꝛa diei ſexta. eo dẽ die caleſcente celo:ruri ſit enꝛa meuia maſculuꝫ: an inſtitutio here dis valeat cũ quoꝰ tempoꝛe ſcribe reꝛ teſtamentū iaꝫ editus eſſet par tus: Paulus reſpõdit verba qui dẽ teſtamẽti ad eũ pꝛo nepoteꝫ di recta videri[b] qui poſt teſtamẽtũ fa ctũ naſceretur. ſed ſi ut ꝓponitur eadem die qua teſtamentum factũ eſt neptem teſtatoꝛis antequã teſta mentum ſcriberetur enixam eſſe li cet ignorante teſtatore tamen inſti tutõꝫ iure fcãꝫ videri recte rñdi.

a ¶ Filiusfamilias[c] miles p Au. fil'r ut paganus noiatim[d] a pa tre aut heꝛeſ ſcribi:aut exheredari debet.iaꝫ ſublato edicto diui augu ſti quo cautũ fuerat:ne pater filiũ militẽ exheredet. ¶ Idem.

b p Oſthumũ[e] ex qualibet vidua natũ ſibi:ut filium heredeꝫ in ſtituere poteſt. ¶ Ripboni[f].

c ¶ Filiꝰ[g] a pꝛe cuiꝰ i ptãte eſt ſub cõditiõe que nõ ẽ in ipſiꝰ ptã te heres iſtitutꝰ ꝛ i defectũ cõditio nis exheredatꝰ deceſſit: Pẽdẽte[h] ẽt tũc cõditõe tã iſtitutiõis quã ex heredatõiſ dixi eũ[i] heꝛdẽ ab iteſta to moꝛtuũ eſſe:qꝛ dũ viuit nꝫ ex te ſtamẽto hꝛs nꝫ exheꝛdatꝰ fuit: Ne redeꝫ autem[k] ſcripto ex parte filio

u ¶ Icius mee: ꝛ cõpꝛehen dũt ẽt poſthumi filij ꝛ filie.j.ꝺ v.ſig.l.no mẽ filiaꝝ ꝛ.C.ꝺ teſ. tu.l.ſiqs filiabus.

x ¶ Recte ſecus ſi di cat oẽs liberi:qꝛ tũc dicitur inter ceteros ꝛ nõ valet vt inſti.ꝺ exhe.lib.§.i.in pꝛin. ſꝫ in femina huic op ponitur qꝛ vꝝ debeꝝ legato onera vt vale at cũ exheꝛdat inter ceteros vt hic fuit vt inſti.de exhere.li.§. ſꝫ femini:Rñ.hic no minati ẽ facta vt hic ſubiecit:vel illud i fe mis poſthumis hic i iaꝫ natis ſꝫ pꝛia plꝫ.

y ¶ Oꝛtere.qꝛ ne ſciẽs ſe hꝛe filiũ ſi p tereat nõ valet teſtm ſiue miles ſiue paga nus ſic vt.C.ꝺ teſta. mi.l.ſicut certi:ꝛ.l.ſi cũ ꝛ.ſ:de inof.te.cuꝫ mꝝ:ꝛ eꝯ ſi exheꝛdat filios nõ vꝝ exheꝛda re quem ignoꝛat hꝛe vt hic nec tutoꝛẽ vꝝ ei daꝝ quẽ ignoꝛat ſe hꝛe vt.de teſta.tu.l.ſi qſ ita.§.ſiqs cũ igno raret an i inſtitutio ne gnãli idẽ:Rñ.idẽ vt.j.de hꝛ.inſti.l.i tẽ pus.§.i.ꝛ.l.quoti.§. ſi hꝛs. Item ſi credat filiũ q nõ ẽ vt.C. de heꝛ.inſti.l.iiij.

z ¶ Lucius.caleſcẽte. al'albeſcẽte quod eſt in auroꝛa al's caleſcẽ te quod eſt circa me diam tertiam.

a ¶ Cum quo ſubeo quo ꝛc.paul. Rñ. in ſequẽti.l.ꝛ cõtinuat cuꝫ iſta in libꝛo dñi

Accurſij nõ ẽ lex hoc mõ paulus ſcribit vba ꝛ c.

b ¶ Videri ſic ergo natus pro nõ nato hꝛ ꝛ eꝯ ſepe ẽ inuenire. Jo. vt.ſ.de ſtatu ho.l.qui in vtero ꝛ ſic appellatione poſthumi iã natuſ cõtineꝫ.ꝛ hoc pp ignoꝛantiã defuncti:al'habes ꝓ.j.de ver.ſig.l.no mẽ fi.ꝛ.ſ.de teſ.tu.l.ſiquis filiabus. Itẽ facit ꝓ huic.l.j.de cõdi.ꝛ ꝺ l.ſi iam ꝛ.l.ſi ita legatuꝫ ꝛ.j.de le.ij.l.ſi ita ſit.§.ſi.

c ¶ Filiuſſa.ſimiliter.al'deeſt ſimiliter.al'adeſt pi.

d ¶ Nominatim.quid ſit noiati exheredare habes inſtitu.de exheꝛ. li.§.i.ꝛ.ſ.e.l.ij.aꝫ.ꝛ nõ.ſ.e.l.pꝛoxi.in pꝛin.

e p Oſthumum.vidua dũmodo cum ea poſſit habere mꝝimo niũ vt:ſ.e.l.ſiqs poſt.i.rñ.aꝫ.ꝛ facit.j.de ver.ſig.l.malũ.§. viduam. Item facit.ſ.e.l.placet.

f ¶ Filius ptãte.que nõ potuit impleri vltimo uite momento puta ſi aſcẽderit capitoliũ dicitur tñ ptãtiua qꝛ poteſtati ua dicit duobꝰ mõis ut.j.ꝺ cõ.iſti.l.fi.l'dic qꝺ fuẽit caſual'.aꝫ.

g ¶ Pẽdẽte.pẽdet cũ decedit:qꝛ viuens decedit:ſed deficit ſtati eo moꝛtuo. h ¶ Eum.filiũ ab iteſtato.ſ.patre moꝛtuo.

i ¶ Neqꝫ exheredatus.qꝛ nõ extitit cõditio inſtitutio nõ ualet nec exheredatio ut ſubiecit.ſ.p ꝓñs.nã non ualet exheꝛdatio ubi nullꝰ ẽ heꝛs ut.j.de ꝓ ta.l.filiũ.§.ſꝫ cũ exheꝛdatio.cũ ergo moꝛit cõſtat ꝓ ditionẽ ipleri nõ poſſe ꝛ ſic iſtitutionẽ nullã ꝛ teſtm nullũ ꝛ p ꝓñs exheredatio nulla ut dixi:ſed in ſequẽti caſu inuenit cohꝛs inſtitu tus poſt moꝛtem filij ꝛ ſic tenet teſtamentum ꝛ exheredatio.

k ¶ Hꝺe aũt inſtitui filium ſub condi.ex.vj.uncijs ꝛ in defectum exheredaui:ꝛ ticium poſt moꝛtẽ dicti filij inſtitui in alijs.vj.uncijs

dando eum coheredē filio post mortē in puncto mortis filij deficit ei cōditio:at succedit pūcto eodē exheredatio que eū eodē pūcto inueniat hēdē qui statim eo puncto incipit esse heres valet testm̄: z sic exhēdatio:sed ō.j.de here.instī.l.hereditas ex die:sed dic ibi certa:ut nō.s.e.l.si ita.§.fi.sed pi.dixit q̄ hic fuit filius substitutus sed male diceret lra cohs. Item nec ob. s.e.l.si ita.§.fi.q̄ ibi fuit filius tm̄ exhere redat⁹:hic institutus tm̄ sub condi.sin az. vel ibi se mortuo tm̄ inuenit se exhereda tū hic se viuo ad qō est.j.e.l.gallus. §.i oī bus:z fa.C.de instī. z sub.l.iiij.z.j.de be re.instī.l.suus z.l.iā du.z.s.eo.l.si filius bres.

b Filiusfa.in eiusdē cuius z ipse erat.

m Patre respectu filij

n Auo respectu ne potis.accur.

n Non quidez.ado ptauit.post factū te stamētū:z incipit ra tiocinari.

o Locū.ex quibus videtur rumpi testa mentū ab insufficiē ti enī partiū enume ratione argumētat: z no.iiij.modos rum pēdi testm̄:z.iiij. mo dos nascēdi posthu mos: vel quasi post humos z hoc vt nō. in rubrica.C.e.

p Nouo fcō. marie subaudi vt ,pbat. s. e.l.filio quē i pri z.§. fi.az.etiā fac.j.ti.i.l.certū z de mili.tes.l.si filiꝰ i pri.z.§.fi.z.l.si filꝰ.h

q Si quis ex certa.secus siquis nullius vxoris habita mētione: sz simpliciter vt.s.e.l.placet:z.l.sequen.sed pi.littera est ex secta : ad quod est.s.e.l.quod dicitur.

r Deducit.s.se vel testamentū rūpitur.n.ar.s.e.l.cōmodissime.

s Siquis natum expone.vt.s.e.pro.§.

t Natū.i.nasciturum.sic.j.de leg.iij.l.etiam.az.vel dic natum nūc scilicet tempore institutionis.

u Ancilla.cū qua nō potest esse matrimoniū sed cōtuberniū vt.C. de incestis nup.l.cum ancillis z de adil.l.seruī z.j.de adul.l. inter libras.azo.

x Tempore.transacto subaudi.

y Allegatione.edita z facit ad hoc.s.de ritu nup.l nō est z.l. q̄p̄. §.fi.z.C.de interdi.ma.l.si pris z.l.si curator z.l.curatorem.

z Heredē posse esse sic.C.de nup.l.si est ō:sed arg.cōtra.j.de reg. iur.l.quod ab initio:z de ver.ob.l.inter stipulationē.§.sacrā z instī. de inuti.stip.§.i.z de exhere.lib.in prin.

a Statu predicto.nec ob.s.e.l.siquis posthumos.§. i.z.§. si ex ea que sunt ō qz ibi ipediebaꝫ mrimoniū iure nāli z diuino hic iure ciuili tm̄:arg.j.de adul.l.si adulterium.§.i. Itē casum istum licituz est expectare secus in contrarijs.

b Quid autē.fit hres facit.j.de le.i.si duobus.§.fi.sed prin.eiusdē. l.est ar.ō. Itē sic.C.de cadu.tol.§.is itaq̄ z instī.de here.instī.§.nō āt.

c Gallus.s.qui cognominaꝫ aquili⁹ vt.j.e.l.§.z bene az.

d Sic.i.tali cautela.vel sic.i.bis verbis si filius meus z̄c.az.

e Posse.z necesse est ne testm̄ rūpaꝫ vt.j.ti.i.l.posthumoꝝ z dic instituī.i.substituī .naz ois substitutio ē institutio sed non con uertitur:z dic pro constanti habuit Gallus q̄ hic processit filij in stitutio:alꝫ ipso iure non valeret testamentū vt instī.de exhere.li. in prin.z.j.c.§.in omnibus.

f Posthumos.i.quasi posthumo.quod est verus habito respectu q̄ alio exeunte de medio incipiant posse fieri sui:vt dicta.l.posthu morū:sed eo respectu q̄ post mortē aui nascatur proprie sunt post humi:qz nascūtur post mortem aui vt.s.de tes.tu.l.quod si nepotes in si.z sic bona est continuatio:dictum est qualiter posthumi prete riti rumpant testamentum nunc qualiter prouideatur ne rumpant sm primuz z scōm. Item z hoc dictum est de vero posthumo:nūc de quasi sm alium.vel verius nulla ē facienda ꝓtinuatō.

g Si filius.ecce consilium galli vsq̄ illuc quidam z̄c.z no.q̄ ō ne potibus tm̄ natis post mortem aui dicit gallus vt hic:sed velleius etiā de natis viuo auo vt j.§. nunc de le. Item not.quod scevola reprehē dit galluz in multis vt z al' pompo.ait vt.s.de neg.ge.l.pompo z primo reprehendit de superfluitate vt.j.e.§.quidam.secundo de insufficientia : z hoc in multis:primo de pronepote de quo non dicit gallus:vt.§. idem credendum. Item in alio in.§.sed z si viuo.item in alio in.§.nam si . itē z i alio q̄ de naturali mor te filij tantum dixit nam idem est de ciuili vel simi li casu vt.§.z quid si tantū z in alijs potest notari re prehensio.sed vel'.nō reꝑ benditur vtpote post gal lum aduenies non dixit reprehensibile idest aliqō qō debet reprehendi sed ad plenū vt.j.§.z bene. nā quanto iuniores tanto per spicatiores vt ait prisciа nus. Itē no.q̄ dic filius n filia q̄ nepotez ex filia pos sum preterire vt isti.de ex here . libe.§.mater z.j .§. nunc de le.

b De viuo.hoc ideo di cit qz si filius post mortez patris moritur :nepos nō rumpit testm̄ aui.p.l.vel'. vt.j.ti.i.l.siquis filio exhe. in prin.z.s.e.l. siquis post humos.§.si filiuz z . C. de inof.te.l.siquis z ita ponit gallus eos tm̄ casus quib⁹ testatoz habuit necesse isti tuere nepotem.

i De.auo.

k Dorietur.al's morieꝫ. s.nāliter presens pro futu ro vt.j.de ver.sig.l. verbuz erit z in hoc rēprehendit a scevola vt.j.§.z quid si tm̄

l Tūc i eū casū.vel.i.mor tuo filio vt ar.j.de condi. z de.l.iij.in fi.

m Nepti.z hoc abundat cum poterat contineri sub masculo vt.j.de ver.sig.l.i.

n Post mortem meā.vel me viuo eadez rone:vt.C.e.l.fi.z.j.§.vnde z si filius sm quosdā:sed certe id per velleium vt.§.nunc de leg.non per gal lum vt z hic dicitur z sic etiaz hic reprehenditur per Velleiuz ex interp tatione z.l.§.nam z si:vnde si subaudi me mortuo vel me viuo.

o In.x.mensibus.,primis morte filij:nā tāto tpe potest ex eo nasci non vltra nisi forte p paucos dies sm philicos vt .j .de suis z le .l . intestato §.post.x.z in autē.de restī.z ea que pa.§.fi.coll'. iiij.z fa.s.de statu ho .l.se primo mense.z dies mortis computatur in .x . mensibus:sed quid si post duos dies nascatur videtur preteritus vt.s.e.le.l.cōmodissime:sed dic ō vt ibi nō. p.l.C.e. l.fi .

p Quidaz.prima reprehensio.

q Credunt.s.vt valeat institutio siue substitutio nepotis:etiā non facta mentione mortis filij z valebit eo casu qui ex verbis.s.galli concipi pos set uel dic admittendum z̄c.uel ut eo casu z̄c.z in idē recidit.

r Non exprimat.i.nō dicit illa uerba si filius meus uiuo me moritur sz simpliciter.i.ita dixit siquis mihi nepos post mortē meā nascet hres esto: z dic instituit.i.substituit ut in prin.l.idē si dixit filium z nepotē q ex eo mihi nascetur post mortē meā hrdē instituo:uel etiā sic:si filius hrs non erit nepotez qui ex eo nascet substituo.uel sic filiū instituo z nepotē sub stituo uel sic filiū z nepotē ex eo instituo sentiēs de nasciturisz naz z his omnibus casibus videor eū substituere in eum casuz in quez rūperet pre teritus.s.in casu galli quādo me uiuo moritur filius z postea me mortuo nascitur nepos.j.x.mēses z̄c.ut.n.testm̄ nō rūperetur hoc feci quid aūt si filiū z nepotē natū instituī:Rn.tunc videor eodē ordine instituisse: ar. j. de le.ij.l.peto.§.fratre z.l.cū pater.§.pe.z.C.de v.sig.l.fi.z.j.e.§.instituet z.s.de usufr.l.quotiēs z et hic inuit:sed ar.ō.s.de usufr. ac.l.si mulieri z j.de le.i.l.si qñ.§.i.z.j.de so.l.nec eni z in autē.de mo.in.fi.coll'.i. Item ō C.de impu.z ali.sub.l.fi.sed ibi testator erat extraneus:hic pater z auus sed quidā dicūt dicto casu filium esse heredem z nepotem etiā filio uiuo ut si emancipet filius nepotē post mortē aui z sic queritur nepoti ut. j. ō leg.iij.l.fi.a patre:al' nec mometo esset heres ut.j.de acquirē.her.l.placet: z hoc etiam dicunt p hunc.§.z exponunt ex uerbis .s. testatoris:nec reꝑ benditur gallus sm eos:solutionem primā teneas.

f Idē credēdum. secunda reprehensio:z ē ō insufficiētia z curialiter fit magis q̄p̄ si diceret hoc omisit.

t Pronepos.subaudi siue ,pneptis post mortē meam in.x.menses,pri. quibus nepos morietur z cetera ut in prin.l.z no.q̄ hic solus nepos ui uit.j.prox.solus filius at in alio sequenti uiuit uterq̄z. item nō.q̄ hic z

sequenti casu incidit scevola in vicium superfluitatis: de quo reprehēdit gallū. ff. prox. §. nam dicit decedat: sed dic quod referendo verba galli circa illud hoc facit non approbando vicium.

u Sed si viuo. alia reprehensio insufficiente circa eundē pronepotē.

x Cuius nepotis.

y Dicere. s. auus tunc q. p nepos. cc. & repete vt. ff. prox. §. dixi.

z Nā & si filius. al' nam & al' interrogatiue al' vñ & dic duobus modis casum. primo in filio instituto nepote preterito: & pronepote substituto: & hic paulus fo qō filius & nepos fuerūt instituti & puepos substitutus vtroqz eorum mortuo viuo testatore.

a Cōcipere pōt auus substitutionē pronepotis hoc modo si filius & nepos morientur me viuo tunc qui pronepos nascet post mortem meam in. x. mensibus prox. quibus nepos meus morietur heres esto. & no. q dicit post mortem meaz quia de hoc loquitur gall⁹ sed vellcius etiam de nato in vita testantis vt. j. e. §. nunc de le.

b Admittendum vt valeat dicta substitutio & est reprehensio galli de insufficientia.

c Ita sane. s. ē hoc admittendum.

d Prius nepos q si filius decederet: prius nepos rumperet testamentum per. l. vell'. non ergo pronepos ex nepote natus cuz iam inueniret ruptuz: q quod iam ruptuz est amplius rumpi nō potest vt. j. ti. i. l. nā & si: & j. e. §. in omnibus & hoc fm primū casum: at fm aliuz non est vis quis ante decedat dummodo non decedant ambo in vita patris: & tūc subaudi hic maxime: vel etiam fm eundem dic priusq̄. s. auus deinde nepos. q. d. si vnus & alter ante auum decedat.

e Ne successione. s. nepotis preteriti fm primuz casum: vel pronepotis fm aliū: sed tunc hic versus ne successio nature cc. refertur nō ad proxi. sed ad superius. s. quod admittēdū ne cc. vel etiā referas ad illud admittenduz & etiam ad ambos superiores. §. fm eunduz casum: & secundum hoc dic ne rumpat successionem cum sit preteritus.

f Et quid si tm̄ al' quid tm̄: & al' & quid si tm̄ & dic casum fm pi. q tres fiant hic oppositiones contra superiorem prox. §. & non soluantur. prima super eo q dixerat vtrisqz nā quid si in casum mortis filij tm̄ & de nepote tacuit. secūda de depōtatione: & tertia de emancipatione super verbo mortis. quasi dicat dictis tribus casibus non est ibi prouisum: sed absurdum videtur q̄ scevola contra seipsum opponat & non soluat: quare dic casum q vna sit questio contra verba galli que de naturali tantum morte filij. dixit per quam filius exit de medio. queritur hic ergo an sufficienter videatur dixisse cum & alijs modis possit filius exire de medio vt deportatione & emancipatione & alij cc. certe non & sic reprehenditur gallus de insufficiētia: alij referūt ad oia supdicta vbi de morte fit mētio.

g Concipers. s. testator substi. non vī sufficere quid enim cc.

h Quid. s. erit.

i Aque & ignis. loco cuius est deportatio: vt. j. ad. l. iul'. pe. l. iij. & de pe. l. ij. §. i. que est mors ciuilis vt. j. de contra ta. l. i. §. filium: & ff. pro socio. l. actione. §. publicatione.

k Videretur. iste filius.

l Si nepos substitutus.

l Institueretur. i. substitueretur.

m Ostendimus. ff. §. idem credendum. & caute de filio de quo icipit trā sit ad nepotem: vt ostendat idem in vtroqz.

n Emācipatus esset. nō soluit. quid ergo dicunt quidam non contineri vt ar. ff. e. l. cōmodissime & ff. so. ma. l. si cum dotem & j. de ver. ob. l. ex ea. § insulam: & sic bene reprehenditur gallus & quod subijcit admitti hos casus ex snia. l. vell'. exponunt vt testator possit eos exprimere non q̄ habeantur p expressis: licet de morte sit expressum: sed tu dic eos haberi hic pro expressis ex snia. l. uell'. sed forte galli snia fuit eadem. sed reprehenditur q non expressit. nam sicut morte filius desinit esse suus & exit de medio sic deportatione cū sil'is mortuo deportatus sit vt dixi. Item p emācipationem iure ciuili desinit esse suus & exit de medio: secus si per pretorē: vt. j. de bo. pos. l. si cum patrono. §. i. q̄ ergo casus omissus sil'is est expresso pro expresso habēdus cē. n. mortuo sil'is deportatio vt dixi & emācipatio: vt. C. de insti. & substi. l. si mater nec refert quid de equipolentib⁹ contingat vt. C. de do. que de do. sub. mo. l. fi. nec ob in autē. de her. ab ite. §. nullā coll'. viij. vbi tollit dōa emācipationis q̄ illud q̄ nullū est factū testm̄: sed quid si emancipatus readoptet videtur nō nocere nepoti vt. j. si ta. tes. nul. ex. l. i. §. fiquis fi. secus in filio deportato: restituto vt. j. de ꝰ. ta. l. i §. fi. nisi restitutio esset post mortē aui: q tūc cū nepos ē his nō pōt desinere ut insti. de fideico. hf. §. restituta.

decedat: tūc qui ex eo pronepos & cetera. Sed & si viuo filio iam mortuo nepote cui⁹ vxor pgnans eēt testm̄ faceret pōt dicere. si me viuo fili⁹ me⁹ decedat tūc qui pronepos & cetera. Nā & si fili⁹ & nepos viuant cōcipere vtrisqz mortuis viuo se tūc qui pnepos nascere: quod similiter admittēdū ē. ita sane si primus nepos deinde fili⁹ decederet: nec successione testamētū rūperet. Et quid si tm̄ i mortis filij casū ꝑciperet quid. n. si aq̄ & ignis interdictioz pateret: quid erit si nepos ex quo pronepos isti tueret ut oñdimus: emācipatus eēt Ni enī casus & omnes ex quibus suus heres post mortem suā: s. aui nasceretur non pertinet ad le gē velleiam. sed ex fētētia legis vel leie: & hec omnia admittēda sūt: ut ad similitudinē mortis ceteri casus admittendi sunt. Quid si is qui filium apud hostes habeat tenetur quare nō induxit: ut si ante quā fili⁹ ab hostibus redierit quā uis post mortez patris decederet tunc deinde nepos vel etiam ad huc illis viuus post mortem. s. aui nasceretur non rumperet. nam hic casus ad legē velleiā nō ptinet mellio ergo ē ut in huiusmodi vtilitate pōti p legē velleiā q̄ ēt ml'tos casus rūpēdi abstulit: interpreta

o Ni enī. nil nocet gallum non dixisse: q. l. uell'. dicit. sed hoc est falsum. ni enim cc.

p Oēs sil'es. qui viuente testatore precedēs persona de medio tollit vt si fiat seruus pene. vt insti. qui modus. pa. po. sol. §. pene: hec enim non pertinent ad vell'. q primo capite. l. vell'. cauetur de nepote nato i vita aui post mortez filij. &. j. e. §. nunc de le. in fo cū tpe testi erat nat⁹ nepos & filius hic ātnascit suus post mōtem aui qō accipe. i. si fuisset natus viuo auo i sua ptāte futurus erat vt insti. de her. ab ite. §. posthumi sed snia locū hēt vt subijcit. dicūt enī verba ei⁹ si qs ex suis hēdibus suus heres esse desierit: vt. j. e. §. nūc de le. & bene verba se habent ad oēs casus pertinentia. i. qualitercunqz suus heres esse desierit p mortē vel emancipatione vel deportatione & hoc est qō hic subijecit.

q Et alias & alias vt.

r Admittēda. vt testm̄ nō rūpatur & nepos ex substitutione admittatur nā hi casus habentur pro expressis vt dictū est.

s Sunt al' sūt: & al' sint

s Ceteri. al's certi. s. similes p̄dictis.

t Casus. cōsuluit gallus superius auo & in nepote & pronepote si moriat filius vel incidat in casus qui ex interpretatiōe mortis equparant nunc vult etiā ei cōsulere in casu q sil'is ex interpretatione mortis similat: vtpote si captus fuerit ab hostib⁹ filiusfa. auus ita dicat in istitutiōe si filius meus anteq̄ redeat ab hostib⁹ filium suscepit sit mihi his nepos meus: nā postea nunq̄ rūperet testm̄ aui & est illud vez siue filius añq̄ redeat. decedat post mortē patris vel ante vel siue nepos nascatur añ viuo auo & patre siue post mortē aui q̄uis casus iste non ptineat ad. l. vell'. principaliter que multos casus abstulit rūpendi testamētum: & ex interpretatione tm̄ admittatur.

u Quid si is qui iduxit gallus vt testator sic diceret filiū si de hostibus redierit instituo: aut si filius anteq̄ ab hostibus redierit decesserit: tūc qui mihi ex eo nepos in. x. mensibus qbus filius est captus natus erit his esto: deficit enim istud hic & sūt hec verba testātur: q autem sequitur quāuis & cetera. sunt uerba scevole reprehendentis gallum de insufficiētia vsqz in fi. quod si gallus induxisset & testator dixisset nepos non rūperet qō est in fi. q̄uis post cc. & hoc habeas aut: sed al's est: vt & tūc possūt esse verba omnia scevole. q. d. quare non induxit gallus aliquē modū vt si filius decederet apud hostes non rumperet testm̄: vt. ff. ti. i. l. lege: vī debuit ex primere hunc morti simile.

x Decederet. filius.

y Deinde. sic cōstrue duobus modis tunc deinde nepos post mortem. s. aui nasceretur qō est. j. nasceret: vel cuz etiā decederet adhuc illis viuis. s. auo & filio vel fm sic q̄uis post mortez patris decederet filius apud hostes deinde nepos post mortē aui. s. nasceret: vel etiā decederet adhuc: vel viuis. s. auo & pronepote: & fm primū intellectū isti ablatiui illis viuis determinat verbū nasceretur fz aliud verbū decederet & vere gallus hoc non dixit cū exigebat filium morti viuente auo. Item nepotē nasci mortuo auo & mortuo suo patre vt. ff. in prin. huius. l. quod hic nō est quocūqz duorū predictoz modoz exponas. Tertij dicūt illis viuis. s. illo patre viuo: & ponitur plurale pro singulari: sic. ff. de pac. here. l. diuus in fi.

z Nam hic casus. cū post mortē aui apud hostes decedit filius ad huc enim se restringit: & cōtinua licet gallus nō dixit q. l. uell'. forte dixit sed non est verū nam cc.

a Non pertinet: q ea loquitur cum posthumus seu nepos iste nascitur viuo auo sed pertinet quo ad mentē vt. j. e. §. videndum.

b Melius. i. bonū. vel. i. q̄ contrariū.

c Utilitate. alias vtilitatem: & habeas in fi. admitteret vī admitteret: alias vtilitate & tunc habeas in si. admitteretur vel dic huiusmodi interpretatio admittetur vtilitate. i. propter vtilitatez publicam ne testamenta rumpantur: vt instituens cc. & tunc sic continua sine. §. & habeas vt & sic ē fm pi. alias deest vt: & icipit. §. istitues cc.

d Abstulit: vt. j. e. §. videndum. az.

e Admitteretur: vt testator possit hunc casum exprimere: & sūt oia plana: vel dic etiam vt omissus habeatur pro expresso q̄ dixit tm̄ secundum consilium galli & eius verba: non autem de hostibus fecit mentionem vt ar. ff. e. §. quidam & no. ff. prox. §. & fiet hec interpretatio & supletio per scevolā super. verbis galli quasi gallus hoc senserit: cum enim dicat de mortuo filio viuo auo vt. ff. in prin. huc

hic ꝺecꝺat apud hoſtes viuo patre habent locum hec verba galli. prima ſi me uiuo ꝛc̃.ſiue eo mortuo habet locū meus cuꝫ fingatur mortuus prima hora captiuitatis vt.ſ̃.ti.i.l.lege ſꝫ illa verba illis viuis obſtant huic intellectui ſiue dicas naſceretur.ſ.nepos:ſiue de cederet.ſ.filius cū gallus exigat nepotē natum poſt mortē aui ꝛ ſi liꝫ:dic ergo ꝙ huiuſ mōi iterp̄tatō ſiue ex tenſio fiat circa ꝟba l.uell'.cū ſint gn̄alia: ſiquis ſuus hꝫs ꝛc̃. vt.j̃.e.§. ꝛ bene ꝛ qꝺ dicit mlto.ſ.alios vt dicto.§.videndū: ꝛ ſ̃.§.prox.ſed preteri tus dictus nepos rū peret:vt.ſ̃.e.l.ſiquis poſthumos.§.i.

f Et inſtituēs.aliaſ eſt.§.inſtituens ſm pi.eſt: vt inſtituēs ꝛ deeſt.§.ꝛ dic ꝙ ſce uola habet generalē inſtitutionez que ſic fit.nepos q̄ poſt mō tē naſcetur ſuus hꝫs eſto:ē enim generaſ. quo ad caſus oēs. ſi ue filius poſt mortē meā deſinat eſſe ſuuſ ſiue p̄ aliū caſuꝫ mō ti ſimilē:ꝛ ſic nepos preteritus rūperet: ſic enim dicit naſceſ ſuus ſicut ꝛ iſte ſunt generales: quicqd libe rorū ꝛc̃.aut quicūqꝫ ꝛc̃.ſed iſte ſunt gn̄ales quo ad oēs caſus ꝛ ēt quo ad oēs inferiores qui naſcerent ſui:ſed prima ad nepotes tñ

g Atqꝫ.i.perinde gn̄aliter videſ ſubſtituiſſe per verba ſuperiora atqꝫ.i.ſicut ſi gn̄aliter dixiſſet quicquid ꝛc̃.

b Juſtitutus.ſ.recte ꝛ generaliter videſ inſtituiſſe ita ſubaudi ſi ſuus ꝛc̃.non igitur nepos cum pronepote ſimul ſed ordie admittū tur vt ꝛ nō.ſ̃.e.§.quidā recte.

i Si eius filiū.quē dixit iſtitutū:alias nō tenet teſtm̄ vt.ſ̃.i pri.nō.

k Nepotē.nondū natū q̄ dicit pregnans.

l Ex eo.filio naſciturum.

l Viuo al'.viuo auo ꝛ eius filio ꝛ bene ꝛ ſic nō habeas ſubaudi.

m Jlle.ſ.nepos

n Atqꝫ aui.primo pat poſtea auus mo rit al'.nō rūperet nepos:vtpote filio eū precedēte vt.C.de inof.te.l. ſiquis filium.

o Ex iuſ antiquo.qꝺ gallus induxit quaſi ſit natus auo mortuo q̄ nūc primū ſuus eſt cum redit auo iam mortuo:vel ex.l. vell'.q̄ vere eſt natus viuo auo ꝛ non ſoluit:ſed j̃.pr.Rñ.ſoluens.

p Idē querendū eſt ꝓnepotē.ſ.non natū ꝛ dices nepotē viuere: ꝛ eſt p oīa ſupiori ſilis.at alij vt pi.ꝛ Jo.habēt nepotē:ꝛſi habeat ꝓ. dicunt ꝙ abūdat ꝓ.ꝛ ſubaudiūt magis ꝛ eſt rō q̄ magis dubium q̄ in precedenti nā in precedēti pōt aptari.l.vell.q̄ nepos natus ē auo viuente ergo locū habet.l.vell.vt.j̃.e.§.nūc de le. Jtem inſtitu tus eſt nepos filio viuo at in ſequēti eſt inſtitutus filio mortuo:ꝛ .l uell.in primo capite loquiť cū factuꝫ ē teſtm̄ filio viuo auo ꝛ nepoſ naſcitur filio viuo ꝛ auo:vel auo viuo ꝛ mortuo filio:lꝫ ex interp̄ tatiōe legis uell.idē ſit:ꝛſi teſtatus ſi filio mortuo ꝛ ſic vell. aptari nō pōt:ſed nec gallus qui vult filiuꝫ mori poſt teſtm̄ viuo teſtante at hic erat añ mortuus ꝛ ſic magis eſt dubiū:ſed aꝫ.ꝛ.h. non placꝫ cū hoc ſupius:Rñ.aptetur ad.l.uell.vt.j̃.ſtatim dices.

q Redeatqꝫ.ſ.ꝓnepos ab hoſtibꝰ:vel dic nepos ſm aliā litteram.

r Mortuo eo.ſ.ꝓauo ꝛ patre ſuo ꝓnepotis prius vel ſi habeas nepotis dic eo.ſ.auo:ꝛ ponitur propꝛie inſtituat.

ſ Rumpatur.q̄.inſtitutus idē ꝛſi preteritus q̄ non erat ſuus cuꝫ auus moritur licet vere natus.

t Excludať.a rumpendo cū non rūpat:niſi data hereditate:ꝛ ſic ñ ſoluiť ad quod ius p̄incat:quid ergo in ſuperiōi caſu videtur neu trū ius hēre locū:ius antiquū.i.galli nō:q̄ hic nepos natus eſt veř uiuente patre ꝛ auo:lꝫ apud hoſtes:ꝛ gallus loquiť cū nepos naſci tur poſt mortē patris ꝛ aui. Jtē ius poſtliminij in capto apud ho ſtes locū hꝫ ſm gallū ut.ſ̃.e.§.qd ſi is qui filiū:cū ergo fingatur ea hora natus qua captus fuit ſic ubi ꝛ mortuus ꝛ captus fuit uiuēte auo:ergo debꝫ haberi pro iaꝫ nato uiuente auo ꝛ ſic ceſſat gallus. Jtē q̄ non naſcitur auo ut ſuus cū uaſcitur vere:q̄ tunc eſt captꝰ ꝛ ſic ſeruus. Jtē q̄ tunc alius cū precedit. Jtē vell'.ceſſat q̄ illa lo quitur primo capite cū nepos naſcitur viuo auo ꝛ poſt mortē filij at hic natus eſt filio viuo. Jtē nec ſo q̄ locū habet cū nepos naſci tur viuo auo ꝛ viuente filio vt.j̃.e.§.nūc de le.at hic cū redit ab ho ſtibus videtur naſci ꝛ ſic naſcitur poſt mortē vtriuſqꝫ:ſed eō uide tur utrūqꝫ ius hꝫe locū:gallus q̄ redit poſt mortē aui ꝛ ſui p̄ris ꝛ tē uidetur naſci cū redit ꝛ ſic cū poſt mortē utriuſqꝫ uaſcitur hꝫ lo cum gallus vt.ſ̃.e.in prin. Jtē.l.vell'.q̄ natus eſt in veritate viuente auo ergo vell'.hꝫ locū. Jtem p̄ hoc ius poſtliminij preſumitur de quo modo dixi.ſo.quidā dicūt galluꝫ vt in precedēti Rñ.ꝛ vell'. in hoc p̄ncipio hꝫe lo cū:ſed tu dic in vtroqꝫ gallū.nā oīa que dicunť vſqꝫ ad.§.nūc de leg. in prin.l.reſpiciunt ad regulā galli.ſ̃.in prin.l.poſitā:q̄ poſt mortē vtriuſ

heredem:redeatqꝫ q mortuo eo r: ſed cum teſtamentum ab eo nō rū patur s nihilqꝫ refert vtrum ex iure antiquo an ex lege uelleia excluda tur t Forſitan v adhuc dubitat quis an r iſtis v caſib9 ſi nepos v poſt teſta mentum 3 naſcatur viuo patre 3 ſuo deinde ex eo a p̄cipiatur a iſqꝫ b mor tuo patre b deide auo c naſcatur:an nō potuerit heres inſtitui quia pa ter ipſius non recte d inſtitutus eſ ſet. quod minime eſt expaueſcen dum e hic enim ſuus heres naſciť: ꝛ poſt mortem f naſcitur. ergo g ſi pronepos admittetur h qui natus erit ex nepote poſtea viuo filio at qꝫ i ſi ex eo natus eſſet adoptatur. In omnibus k his ſpeciebus illud obſeruandu ē:ut ꝛ filius dūtaxat l qui eſt in poteſtate ex aliqua parte

qꝫ videť naſci cuꝫ redit ab hoſtibus. Jtez pater mor tuus eſt uiuēte auo: ꝛ hoc p̄ſenti nepos viuus eſt ve re. Jtē viuebat filius tpe teſti ꝛ ſic locū habet galluſ idem per oīa in hoc caſu ꝓ ut habes pronepotē. Jtez ꝛ prout habes nepotez ha bet locuꝫ gallus eo inſpe cto q̄ naſcatur poſt mortē teſtantis nepos nec ob. qꝺ vere ante fuit natus q̄ in ſpicio qñ primo fuit ſuus: nec fingit cornel'.natuꝫ pri ma hora captiuitatis quia hoc erat impoſſibile eum tunc naſci: ſed non eſt im poſſibile aliquē mori p̄ma hora captiuitatis qꝺ ipſa fingit. Jtē nec ob.ius poſt liminij quod videtur locū habere in nato apud ho ſtes:vt. C.de cap.l.i.q̄ ibi rediit cuꝫ matre vel patre hic non. Jtem q̄ hic inſpi cio veritatem q̄ vere fingi tur ſuns:deinde poſt mortem patris ꝛ aui non fictione vt fingatur natuſ quando mater capiebatur ꝛ in ciuitate ſtetiſſet:ꝛ q̄ veritas fictioni pre ualeat.nō.de his qui ve.eta impe.l.fi. Jtem poteſt eſſe q̄ etiam vere de ceſſit poſt mortem patris ꝛ aui. Jtem ad hoc quod dicit ius antiquum facit infra de regu.ca.l.fi.ꝛ.ſ̃.de teſta.tu.l.ſi hereditas.§.qui filium.

u Forſitā.filium inſtitui ꝛ nepotem p̄teriꝫ:ꝛ adieci ſi me viuo filius meus morietur:tunc qui pronepos naſcitur heres eſto: naſcitur poſtea pronepos mortuo patre ſuo ꝛ auo ꝛ proauo:queritur an recte ſit inſtitu tus:videť quod non quia pater ſuus fuit preteritus:ſed non nocet quia deceſſit ante filium ꝛ ſic eſt recte inſtitutus ꝛ tenet teſtamentum: ꝛ hoc prout habeas mortuo patre ꝛc̃.ꝛ cum poſt omnium mortem naſcatur p tinet ad conſilium galli.

x An.abundat unum an:unde illud uel iſtud.j̃.an ſi potuerit ꝛc̃.

y Jſtis.ſ.ſequentibus.

y Nepos preteritus.

z Poſt teſtamentū.id ē ſi ante.

z Patre.inſtituto.

a Ex eo.ſilicet nepote.

a Concipiatur ꝓnepos.

b Jſqꝫ.pronepos.

b Patre utroqꝫ.ſ.ſuo ꝛ ſui patris.

c Auo.patris ſui mortui.alij habent iſqꝫ viuo patre. deinde auo et dic viuo.ꝛ q̄.j̃.dicit poſt mortem.ſ.omnium qui erant in medio que preceſſe runt pronepotem apud hoſtes natum.ꝛ dic naſcitur.i.agnoſcitur ſꝫ quo modo tunc ad gallum pertinet hic caſus.Rñ.dices ꝙ hic pronepos fuit natus apud hoſtes viuo patre ꝛ auo ꝛ proauo:ſed rediit bis mortuis ꝛ proauo ultimo loco mortuo:ꝛ ſic cum redijt uidetur naſci: ut.ſ̃.prox.§.

d Non recte.quia nullo modo.rectum enim erat ſi inſtitueret.uel dic non recte:quia fuit ſubſtitutus: ſed inſtitui non poterat: quia erat apud ho ſtes ꝛ ibi deceſſit:hic nepos ante annum ut.j̃.prox.§.

e Expaueſcendum.quaſi recte inſtitutus.i ſubſtitutus uideať pnepos.

f Poſt mortem.ſ.omnium.

g Ergo.ſic infert ſi pronepos admittitur natus poſt mortem omnium ergo qui natus eſt in uita omnium predictorum poſtea rumpit teſtm̄ iſti tutus admittitur ut non rumpet ſi illi precedant.

h Admittetur.ex inſtitutione ad ſuccedendum.

i Atqꝫ.i. ſicut hoc alio ſi ex eo ꝛc̃.ſed tunc uell'.uel ēt dic per gallum: ꝛ dico pronepote nato apud hoſtes ut predixi: ꝛ ſic ſunt tres caſus in hoc §.uel ſic ergo ſi pronepos.ſ.predictus.i.ille qui natus erit ex nepote. ne pote dico mortuo poſtea i.poſt teſtm̄ filio viuo: ſubaudi ꝛ auo admittiť quod uerum eſt cum admitti ꝛ ſubaudi non rumpet atqꝫ ꝛc̃.ꝛ ſic ſūt duo caſus tantum huius.§.ꝛ pertinent ad gallum. Atqꝫ.dic q̄ pronepotem inſtitui ex emācipato nepote natum ꝛ poſt emancipationem conceptuꝫ: hec non rumpet:uel dic etiam extrancum adopto quaſi ex nepote natuꝫ quem ante inſtitueram predicto modo ut in prin.§.nō. ad quod.ſ̃.e.l.fi lio.§.fi. Jtem quod hic.§.dicit de morte nepotis preteriti ꝛ filij inſtituti intellige ſecundū ordinem quem dixit.ſ̃.e.§.nā ꝛ ſi filius.ſ.q̄ primitus deceſſit nepos ꝛ poſtea filius :ſecus ſi eō. Jtē no.hic in fi.ſimilitudinem que eſt inter ciuilem poteſtatem ꝛ naturalem.

k In oibus.ſpēbus.cum inſtituuntur nepotes pronepotes ꝛ abnepoteſ .ꝛ dic quod tria dicit.primo quod filius debet inſtitui.ſeruo quod fi lius captus ab hoſtibus poteſt preteriri.tertio dixit nepotem ꝛ inferio res poſſe preteriri ſi filius precedat qui inſtituitur.

l Sumtaxat.q.d.nō iferiores ut.j̃.proxi.Rñ.ꝛ ſic determinat dictionē filius:vel dic q̄ determinat uerbum in poteſtate.q.d.emancipatus pōt

preteriri qz nihilominus valet testiñ:lz posset rũpi per ō ta.

m Institutus.vel exheredatus pure.nam zč.sm quosdã qō non placet qz pura exheredatio non posset hic esse vt statim dices.

n Post morte.s.expressis:verbis nec etiã tacite vt hic esset:nã si filium exheredo:zsi me viuo moriatur tē ,pnepotes zč.sic n.potuit preterire nepotē.

r Nunc de lege. gallus,p uidit circa nepotes natos post mortem aui:sed vell'. circa natos in vita aui z fuit illius vell'.iureconsul tus sicut z gallus non con sul.vt uell .auctor vt supra ad vell.l.ij.z habet hec lex duo capita.primũ qñ filio tã mortuo instituo nepotē tã nascituz qui nascit me viuo. Itē locũ habet qñ filius viuit tpe testi z eo instituto substituatur nepos nasciturus i vita aui post testiñ aui:z post mortē filij ꝑz caput. bz locũ qñ tpe testi viuit filius z nepos z filio instituto substituit nepos ne rumpat testiñ si filius viuo patre decederet vt.j.ti.l.posthumoz.

o Hostes ē.vt instituat si ibi decedat al' reuersus rũ pit testiñ vt.j.ti. i.l. siquis exheredatus.§.sed z si pat z fa.j.e.quũ apud .

p Pronepte.repete non ē necesse qō instituant quo rũ institutionũ nō exigim⁹ si liberi primi gradus insti tuant vt subijcit. nã valet pñs testiñ lz possit rumpi si filius premorit aī patrē vt.j.ti.i.l.posthumoz: vel dic pñt ꝓteriri si mō ꝓmo riant hi nepotes z ,pnepo tes.aī filiũ vt . ś.§.nã zsi.

q Liberi primi grad⁹ vt dixi l'dic libi nepotũ qz di xi filiũ istituo zsi me viuo moriat tē ,pnepotes zč.sic n.potuit preterire nepotē.

r Nunc de lege . gallus,p uidit circa nepotes natos post mortem aui:sed vell'. circa natos in vita aui z fuit illius vell'.iureconsul tus sicut z gallus non con sul.vt uell .auctor vt supra ad vell.l.ij.z habet hec lex duo capita.primũ qñ filio tã mortuo instituo nepotē tã nascituz qui nascit me viuo. Itē locũ habet qñ filius viuit tpe testi z eo instituto substituatur nepos nasciturus i vita aui post testiñ aui:z post mortē filij ꝑz caput . bz locũ qñ tpe testi viuit filius z nepos z filio instituto substituit nepos ne rumpat testiñ si filius viuo patre decederet vt.j.ti.l.posthumoz.

s Natos institutos vel heredatos. Jo.

t Similiter sicus natos post mortē gallus rumpere nō voluit. Jo .

u Primuz caput.ergo aliqō debet dici magistraliter:sed sm respectũ primi dicit vt.j.de rc.do.l.q duos.§.in ꝓposita. Itē qz. j.dicit in sequēti pte.itē .j.§ videndũ posteriori parte:

x Ergo.plana ē illatō.al' ē rogo z sub rescribe mihi qd iur.sit si filiũ zč.

y Heredez.s.nascituz nepotē.

z Instituas.s.substituas. z Te.viuo auo.

a Nascat.quid iur erit Jo.z dic primo filiũ decedere post testiñ . so ne potē nasci.tertio mori auuz:z sic verbũ mox determinet verbũ nascitur z est plana alij dicũt qꝑ determinat viuo testatore z supplent qō si nepos nascat viuo testatore:z dic filium institutuz al' testiñ nō valeret ēt si decedat filius vt.ś.e.l.si filius qui in potestate .

b Qui eo.al' deest qui.z tunc plana est littera si habeas qui dic si nepos s.nascatur quod est.j.viuo auo qui nepos zč.verũetiã quod ē.j.s.notauerit ꝑm az.sed si.s.notauit ex snia etiã viuo pre.s.sui patris sed patre moriente,pnepotis aīcꝑ nascatur nepos z no.qꝑ az.dicit qꝑ qñ filius non viuit tpe testi habent locũ verba z snia.l.vell'.sed qñ viuit tunc snia tñ vt hic videtur colligi:sed pōt dici qꝑ vtrobiqz habent locũ verba z snia sic enī verba dicunt quicũqz nascerentur sui heredes futuri essent:vt z.j .statiz.nã zsi zč.z vt in pri.huius.§.at in vtroqz casu suus hꝛs ē futurus cũ nascit mortuo iam filio.itē ,pbo per id qō postea dicit quid.n necesse est tps testi inspici cũ satis sit ꝟuari tps quo nascitur ꝑm az.dic ibi ad snias vt ex predictis appet qꝑ tertius casus nō ptinet ad primũ caput.l.uell'.qꝑ tũ ad verba cũ eo tpe quo nascit nō sit suus hꝛs qz nascit adhuc viuente filio sed tñ locũ hz snia ꝑm.h.z sic intelligũt quidã hoc Rñ.vt az.h.z.R. verũetiã zč.de hoc tertio casu loquit z ,ppie ponũt pre.s.neporis: sz eis ob.j.ibi tps quo nascit:de hoc casu tertio loqui dices.i.agnascit qꝑ ē in filio postea mortuo vt.j.ti.i.l.posthumoz:z ita ibi etiã si parēte zč. subaudi tñ z ita ē plana tñ ꝑm eos.

c Pre.qui est filius quo ad auum .

d Qui.s.nepos. d Respici.al's inspici.

e Quo.nascit.vt nullius mō eũ precedat vt primũ caput hēat locum .

f Nã zsi refert ẏba.l.vell'.primi capitis qui dicũt de suo:sz tñ z nepos nascit suus duobus predictis casib⁹:cũ filius ē de medio sublatus vt instituit suus duobus predictis casib⁹:cũ filius ē de medio sublatus vt insti . de here.quali.z dif.§.sui z sic habeas ibi.§.etiã si parente:vbi incipit ꝑm caput vel dic lz verba dicant de eo qui nascitur suus futurus tñ z q nascitur viuo patre z auo cōprehendit per snīam z sic de tertio casu dic hic z.ś.,pri.z nō erit.§.etiaz si:sed ibi z bene zč.uel ibi erit.§.sequēti pte zč.vel.neutrobiqz z expone hec verba:vt sūt verba.l.hoc mō. Jus omnis virilis sexus qui facit testiñ ita debet dicere qui ei.i. testamētū ita faciēti suus hꝛs futurus erit zč.i.cuz nascit hꝛs ego iō aūt dicit virilis qz a scendens p sexum se mininū nō habet ne cesse instituere vt in sti.de exher.li.§.mī: vel sz pi.dicis q faci et testiñ ita dicat ois virilꝭ sexus qui ei su us hꝛs futurus ē zč s.heres esto z tūc eti am nepotis ex filio videtur instituta cū sit per lineam virilez secus si ex filia vt mo do nō.

g Nascũtur.nepos z ,pnepos z deiceps vel dicas hic incipit de secundo capite vl dic hec verba esse de snia primi.

b Parte.i.capite.l. vell'.vel dic gradu p sonaz.

i Lex.quo ad verba secundi capitis . vel dic quo ad sententiaz primi:vt patet i pre missis.

k Utrisqz. i.filio z nepote cum vterqz fuit institutus filius sed nepos preteritus z nepos primo decessit qꝑ filius. alioquiu aliud esset vt dixi.ś. e.nam zsi filius.

l Et bene verba secundi capitis vt probat.j.,p.§. z sunt hec verba siquis zč.z plenius sunt.j.,pr.§.alij dicũt hec esse verba sceuole que oēs extendũt verba.l.vell'.que sūt.ś.,pr.§.ibi q ei suus hꝛs futurus erit.z extendũt ad oēm casuz quo qs suus eē desinit:sz pria plz z dic hoc ꝑm caput habere locũ qꝑdo tpe.testi viuit filius z nepos vel nepos z pronepos:vel etiã oēs alij cōtinent ne medius vel medij tollant de medio z vltimus incipiat esse suus qui non erat vt hic z.j.ti.i.l.posthumorum.

m Galli acquilij.qui gallus de morte tñ nālis filij dixit sed sceuo. suppleuit in emācipatiōe deportatiōe ꝑ que quis desinit esse suus vt.ś.in prin.z.§.qꝑ si is at hic.l.hoc capite cōprehendit oēs casus q bus quis desinit esse suus dūmodo viuat tpe testi.

n Nec solū.s.ptinent verba z dic habeo filiū z ex nepote ,puepotē instituti filium qō est opus vt.§.e.§.in oibus:prete rij nepotē:substituti,pnepotē si me viuo decedat filius . erit ergo cō sultū ꝑ dictã substitutionē in duos casus.s.si nepos ꝓteritus decessit aī suū prem z postea pater deinde auus q est,pauus ad ,pnepotez.q modo nō rūpet testiñ,pauī.itē in alio si ponas filiū institutuz ꝑdecisisse z decide nepos decessit.z tertio,pauus si hoc casu exigo nepotē vel institutū vel exhērdatū:al' rūperet ꝑmortuo suo pre vt ś.§.naz zsi z.§.in oibus z.j.ti.i.l.posthumoz.

o Videndū.parte.i.so capite.l.vell'.q.dicit siqs zč. alij dicũt hec verba sceuole z subaudi ūt qua parte zč.

p Liberi.s.filij. p Ceteri.i.nepotes z iseriores.

q Succedant.sub.instituant:ne rūpant vel verius istitui nō rūpāt j.,pr.§.z sic sunt verba.l.hucusqz.

r Apud hostes,quē non ē necesse instituī.vt.ś.§.in oibus.

s Succedēdo.i.loco sui hērdis.s.ipse nepos.

t Addidit.s.l.uell'.in so capite.s.quo tpe.s.desinit eē suus hꝛs ante mortē aui:vel post:seu tpe captiuitatis vel mortis.sz gnāl'r dixit si qs suus hꝛs zč.sz i prio capite sic si uiuo testatore ut.ś.§.nūc de le. Itē gallus in uita fil'r si me uiuo zč.ut.ś.in pri.z qz nō distinxit hoc capite nec nos distinguimus nisi uellet dicere aliā rōem spāliorē qz fingit tpe captiuitatis decessisse:z sic suus eē desinere:z sic in uita aui desinit esse suus:sicqz nepos institutus nō rūpet:al' preteritus rūpet ut.§.e.l.siquis posthumos.§.i.z hic subijcit.

u Nisi q'nod lz.hoc expone qō lz.i.qō licitū ē.

x Audac er.i.audacit i bona pte.al'i mala ut.C.ūde ui.l.si qs i tñ

y Decessisse pertinet.ergo per interpretationē ad ꝑm caput non quo ad uerba qz uere decessit post mortē aui:sed quid differt hic casus ab illo.ś.e.§.qd si is:Rñ.ibi post mortē aui sperabat nepos:uñ

hic ſm caput locū non habet hic ubi iã eſt natus.
z Poteſt.cum deceſſit.
a Ille indifficilis.i.valde difficilis:ſic.j.de aqua plu.ar.l.i.§.i ſum ma in fi.z.j ad ſill'.l.ſiqs in graui in pri.z i autẽ.qũo oz.e.§.ſiquis aũt z.s.p ſocio.l.cũ duobus .§.dãna:dic ergo caſum inſtitui nepo tez naſcituꝝ ex filio viuẽte qui naſcit̃ p⁹ teſtm̃ viuo me z ſuo pfe quero an rũpat teſtm̃ ſi filius meus premoꝛitur z poſtea ego:qd̃ videtur qꝛ ñ firmaꝫ teſtm̃ p conſi liũ galli nec p.l.vell'. prio vl' ſo capite:im mo eo iure ciuili nõ tenet inſtitutio i poſt humo tali:ſz vell'.di rit nõ rũpi ſz in quo eſt difficilis: Rñ .pp predicta iura que ñ poſſũt aptari:nã aut inſtituo nepotẽ iam natũ eo tpe quo moꝛ tuus eſt filius vel ẽt viuit z hz locũ ſz ca put.l.vell'. aut naſci turũ me viuo z tunc ſi iaz filius predeceſ ſerat hz locũ primũ. idẽ ſi filius viuebat tunc ſed poſt teſtm̃ mõiꝛ aſiq̃ nepos na ſcaꝫ:nã z tunc locuz hz primũ ſaltẽ quo ad ſniam aut naſci turum me moꝛtuo z tunc hz locũ gallus aut naſcit̃ ſed naſcit̃ patre ſuo viuo z hic eſt difficilis qꝛ predi cta cõſilia ceſſant.
b Dfs eſt.qꝛ pf̃ euz precedit vnde ceſſat primũ caput.l .vell'. qd̃ dicit quicũqz na ſceretur ſui heꝛdes futuri eſſent:vt.s̃ .c. §.nunc de le.
c Poſteriozi.ſ.capite ſo.l.uell'.ſeu gradus alius ſuccedẽdo,phibe ri vt rũpere q̃ q iam natus erat:nã loquit̃ ſm caput cũ inſtituitur iã natus.z no.s̃.pr.§.z no.qd̃ qdã habẽt alij:z tunc dicit alij poſte rioꝛe ſuccedendo.i.ſuccedẽti loco ſuoꝝ heꝛdẽ ,phiberi vf̃. i. ,phibi tio fit.z idẽ eſt ſenſus. Itẽ.j.quidã habẽt quẽ q.q.d.qꝛ rũpit natus rũpit z naſciturus al'.q̃q̃:ſed male lſe ſũt. d Af̃.ſo capite.
e Deniqz adhuc ,pbat ceſſare primũ caput z hñt qdã libri eſt: z tunc nõ oz ibi eſſe verbũ pmittat.niſi ſemel alij nõ hñt ẽ z tũc ſic.
f Capite primo.
g Sui crũt:vt.s̃.e.§.nũc dc le.ſed iſte nõ eſt ſuus cum naſcitur.
h Poſterioꝛe capite.l.vell'.
i Nõ pmittit.iſtitui ſub.naſcituros ſed iã natos bene pmittit: vt dixi.s̃.§.pr.z oſ̃.j.ti.i.l.poſthumoꝝ:z uetat rũpi p iam natos iſti tutos vt ſupioꝛi.§.in pri.vel dic nõ pmittit ẽt iã natos iſtitui. ſ. ex preſſz.ar.s̃.de manu.te.l.i.ſz tacite nã dicẽdo inſtitutos nõ rumpe re vt.s̃.in prin.z.s̃.pr.§.tacite.:dic q̃ inſtituanf̃ vt nõ rũpãt z de iam natus itelligas.vel dic ſm caput nõ pmittere iſtitui natos ſed cogere ſi volũt rũpi teſtm̃ z pmitti oſ̃ q̃ voleti permittatur: vt. C. de iuſ̃.z fac.igno.l.i.vel dic non pmittat inſtitui vtpote qꝛ alienus poſthumus ſed inſtitutum vetat rũpi:vt.j.l.pr.
k Ratum eſſet.teſtãmentũ z firmuz qꝛ ſuccedit nepos iam natus loco ſui heredis precedente perſona de medio ſublata.
l Utiliter.i.iure galli.vel vell'.p̃cipiente vel dic iuſ̃.i.nõ o .ius.
m Nullo iure.p gallũ vel p uell'.vt dixi vel o ius.l.xij.ta.lz p̃tozio poſſet vt iſti.de bo.poſ.circa pri.z de le.§.poſthumus z.§. poſthu mo z.o.de ioſ.t.l.poſthumus. Itẽ p cõſti.põ:vt.o.t.de bo.poſ.
n Potuit fieri.
o Natus p hoc remouet̃ ſm caput.l.vell'.qd̃ i iã nat̃ nepotib⁹ loq̃t
p Legis.ſ.uell. q Cõmixtis.i.coadunatis.
r Inducere.l.ſ.uell.ſic ergo ex duobus cõtrarijs ſit optimũ tempe ramentũ.ẽ ãt hoc ex prio capite qd̃ inſtituit̃ naſciturus Idẽ d ſo qꝛ de eo nepote oſ̃ q naſcit̃ adhuc fillo viuo q poſtea de medio tollit̃.
s Queremus ſnia i caſſu difficili.vt.s̃.pr.§.
t Nepotes.inſtitutus.z poſtea emãcipatus.
v Sponte.i.vt voluntarius heres nõ vt ſuus z neceſſarius.h.

III

u Probandũ ẽ vt ſit uolũtarius hodie ꝓſtat beneficio p̃tozis z ſuũ ab ſtinere poſſe ut uolũtarium repudiare ut inſti.de heꝛ.qua. z dif.§.ſui.
x Emancipatiõe.ſ.facta.h. y Suus z neceſſarius.
z Potuit.ſed erit uolũtarius.z dicũt qdz fieri.i.reman ere:ut.s̃.de iu di.l.iul.ſed certe ĩmo ,ppꝛie pſona media ỏ medio ſublata ſic ut caſus po nitur .ut.s̃.pꝛoꝛ.§.i pri.ul timo no.q̃ i filijs natis z naſcituris pꝛouiſũ ẽ p ali os:ſz i nepotibus non ad plenũ unde gallus ,puidit i natis poſt moꝛtẽ patris z aui:ſcuola ſuppleuit circa ,pnepotes natos ſimiliter poſt moꝛtẽ patꝛis z aui: z circa eos qui nõ naturalit̃ ſed ciuiliter ỏ medio tollũ tur:tertio uell. ,puidet cir ca natos i uita aui poſt mõ tẽ tamen patris ſui qui pf̃ uel uiuebat tẽpoꝛe teſtaĩ ti uel predeceſſeꝛat: z hoc i primo capite. Item circa natoſ uiuo auo z filio ne fi lio ỏ medio ſublato nepos preteritꝰ rũpat:z hoc ſcõo capite.quarto iul. in caſu difficili z no. banc.l.diffici lioꝛẽ de coꝛpoꝛe iuſ̃.pleni⁹ tñ ſuã mateꝛiã expediẽtẽ.
a Inteꝛ cetera. faĉ.j.l. pꝛ.z.l.fi.z.s̃.e.l.filiꝰ qui z.j.de.uel.ſub.l.ſiquis cũ in fi.z inſti.de exhf̃. li. i pri.z ỏ.l.§.ãte:z.j.ti.i.l.i.
b Cum apud.preteꝛijt teꝛiz.ſz rediẽs rũpit teſtm̃ ut.s̃.e.l.gallus.§.i oĩ bus z.j.titu.i.l.ſiquiſ exhe re.§.ſz z ſi pateꝛ. accurſi⁹.
c Filius preteritus: ut.s̃. .pꝛoꝛ.
d Nihil.agit nõ eſt neceſſe ut petat ſm quoſdã: ĩmo nullo modo peteꝛe põt cũ ſit exheredatus: ut.j.de õ ta.l.non putauit in prin.
e Deniẽt. per edictũ ỏ cõiungendis cũ emã.liberis qd̃ hodie tollit̃ p ãt. de heꝛe.ab ite.coll.viij.unde filius preferꝛ:lz emãcipatus nepoti ex eo in ptãte retento:ſz ceꝛte hic nihil de nepote dꝛ:ſed dices fuiſſe fratres z eſt plana ad primã poſitionẽ facit.s̃.de ioſ.te.l.cũ ,pponas z.j ỏ ꝓiung. cuz emã.li.i.§.cũ pf̃.itẽ no.q̃ hz p:aliũ hic exhf̃datus:qd̃ p ſe nõ põt:ſic.s̃. que res pig.ob.l.aziſto:z.j.ỏ caꝛ.edic.l.iij.§.ibidẽ.z de le.preſtã .l.ſi. duo z.l.is q:al'.q filiũ.§.i.z.l.nõ pu.§.ſz z ſi exhf̃datꝰ. Itẽ facit s̃.e.l.it̃ cetera.
e De iniuſto rupto te.etcetera. d Dixit ſupꝛa tit .i.liberos z poſthu mos debeꝛe inſtitui uel exheꝛedaꝛi :nunc audi ſi hoc non fiat qd iu.ſit.
f Eſtm̃.quinque mo dos ponit irritationis iniuſti teſti.
g Solẽnia.ciꝛca teſtes z ſigilla z ſimilia:ſz iſeriꝰ ciꝛca p̃teritionẽ:ſed alij dnt ſm ſub primo poſſe cõtineri. Itẽ no.ſolẽnitatẽ iuris ſuandã ſic s̃.de i ite.re.l.diuꝰ:z.C.de te.l.teſtãdi ar.õ.C.ỏ formulis p totũ :z infra dc le.ij.l.codicillos.§.fi. h In ptãte.ut.s̃.t.i.l.iter ſecus in emancipat.
q Alio teſtõ.ſecus i milite q duobus teſtis põt decedere: ut.j.de teſt .mi. l.queꝛebaf̃ z.l.milites.§.miles caſtꝛenſiũ.az. Itẽ qd̃ dicit potuit.i.poſſibi le fuit:z ſic ſignificat hic naturalẽ poſſibilitatẽ ut.j.e.l.cũ i ſo z iſti.e.§.i. qñz ãt veꝛbũ põt ſignificaꝛ poꝛẽtiã hoꝛis ut.s̃.ỏ cõdi.ob cãm.l.qd̃ ſuus i ſi.quãdoqz iuris ut.j.ỏ cõdi.iſti.l.filius q.az. itẽ õ.j.de bis q ut i.l. cũ q dã:ſed ibi poſſunt heꝛedes ẽẽ lz ut idignis auferatur heꝛeditas.
r Agnatione.ſui heꝛedis:puta arrogauit filium poſt teſtm̃:ut iſti.q.mo. t.iſir.i pri.item pone ut.j.e.l .poſthumoꝝ in prin.
s Hereditate ut.s̃.de teſ.tu.l.ſi nemo z.j.de õ.ta.l.filium.§.ſed cum exheꝛ datio z inſti.de heꝛe.ab inteſ.in prin.itẽ ſubaudi capitis di.ut iſti.q mo. te.infiꝛ.§.alio z continua.l.ſequentem.
m Tunc ãt.rumpitur per ſecundum̃e ſit õ.C.de teſta.l.noſtram.
u Perfectum eſt.ut ex eo poſſit ẽẽ heꝛes:ut.j.l.pꝛoꝛ.
x Militari.idẽ ſi pꝛius:ut.j.de mi.teſ.l.eius militis .§.militia.az.
y Poteſt.hic foꝛte a cõpilatoꝛibus ẽ additũ cũ theodoſius uideatur iuenſſe:z ſunt quinqz teſtes i hac uoluntate neceſſarij:ut.C.e.l hac ꝓſul.§. ſiquis autẽ:z dic plene ut ibi.no.item facit inſti.e.§.ex eo z §.i.
z Poſthumi.per uirilem.ſecus ſi per ſemininũ ut.s̃.t.i.l.gall⁹.§.nunc de le.z inſti.ỏ exhf̃.li.§.mf̃:zõ õ ta.l.illõ.§.ad teſtã.h.
r Nominatim.quod dic vt.j.e..§.nominatim:z.C.de p̃teritis .l .ſi i ſi.

sed hodie nō potest exheredari vt. C. de inof. te. l. sigs filiū. §. fi. z insti. de exhere. libe. §. sz feminini.

f Posthumos. duntaxat. corrigitur hic statim. §. prox. vel subau. hic. p. prie ex ui vbi: quasi posthūatione prīs natus: ar. isti. de dona. §. est z aliud

t Sed z hi. z est plana. alias sed cū hi: z est defectiua: sed tunc vbi dicit inter gradus exheredari possunt supple placer ēt in his idē dicēdū eē qō in ue re posthumis.

u Velleia in primo capite. vt. s. ti. i. l. gallus. §. nūc de le.

x Gradus institutorum z substitutor. z supple vel post gradus. vt. C. e. l. i.

y Idē in posthumo quod debeat instituī vel noiatim exheredari de filio. n. constat vt. s. ti. i. l. iter cetera z sic ad principiū huius. l. se refert vel dic ad. pr. vt añ gradus: vel qūcūqz vt etiā filius de quo cōstat vt. s. ti i. l. iij. §. i. ij. z iij.

z Diuersitatis. ergo idez ius: sic. C. e. l. i. z. j. de ver. ob. l. a ticio: z. s. ad. l. agl. l. illud z. C. ō cōsti. pe. l. ii. b. z. s. de le. z se. cō. l. de qbus §. inueterata.

a Ex his. qz dixit in pri. l. posthumum agnoscēdo: rūpere: at natus preteritus nō rumpit: sed facit eē nullum. s. ti. i. inter.

b Illi. s. iam nati.

b Faciūt. s. ab ipso. initō.

c Hic. s. posthumi.

c Si nascūtur. ad nullum declinantes mōstrū: vel p digū: vt. j. de ver. sig. l. quaret: z. l. obstentuz z. C. de posthumis. l. iij. z. s. de sta. ho. l. nō sūt: sed vī q̄ debeant hēri p natis: vt. s. ō sta tu. ho. l. q i vtero z. j. ō ver. sig. l. qō dicimus: sz hic spā le iō. qz dubiū est: an nascatur viuus. an mortuus nascitur: nec cōcept9 vī vt. j. de ver. sig. l. qui mortui. az. sed hic sp posset dici vnde fauor ne testiū rumpat fac differre.

d Sed z si. stante hoc. s. testō quo posthumus est exhēredatus noiatim vt pcepit fieri in prin. huius. l.

e Nō sit. s. preteritus.

e Heres. i posthumus. al'. deficit heres.

f Per inferius. secus in iam nato in primo exheredato: in pō preterito vt. s. ti. i. l. si filius qui. accur.

g Per posthumum. in eo preteritū. b.

b Nominatim. exponit qō in pri. l. dixit z dic vt ibi.

i Siue ita dixerit. z hic ē alius modus exheredādi.

k Non rūpet. ipso iure. sz per querelā: vt. s. de iof. te. l. posthumus z facit. j. de ventre in pos. mit. l. i. §. sed si exheredatio.

l Licet. nam hic. alias. nam z si. z dic z si pro q̄uis z. j. subaudi tū secundus z c. al' deficit si: z est plana z dic ruptum est statim nato posthumo: vt j. l. prox. que continuatur cum ista.

m Primus. secus contra vt. j. e. l. nam z si. §. fi.

Nam z si° sub conditione sit heres institutus quis a quo posthum9 non est exheredatus: tamen pendente[p] conditione rūpitur[q] gradus[r] ut iulian9 scribit // Sed et si[s] sit ei substitutus quis etiaz deficiēte conditione primi gradus[t] nō admittetur substitutus a quo. s. posthumus exheredatus nō est[v]. // Duo igitur existente[x] quidem conditione primi gradus posthumo[y] prius locum fore: // Post defectum āt conditionis natus posthumus gradu non rumpit: quia nullius est[z]. // Rumpēdo[a] autem testamentuz si hi locum facere posthumus solet: quāuis[b] filius[c] sequentem graduz a quo exheredatus est patiatur valere. Sed si° a primo gradu preteritus a pō exheredatus sit: si eo tempore nascatur posthumus ex quo aliquis ex institutis vixerit[c]: totuz testamentum ruptum est: nam tollendo primum gradum sibi locum faciet. i Idem.

Si quis filio exheredato[e] nuru pregnante relicta decesserit z extraneum sub conditione instituerit z pendente conditiōe: post mortem patris vel deliberante herede instituto de adeunda hereditate exhēredatus filius decesserit: z nepos fuerit natus: an rumpat testamētū: et dicemus testamētum nō rumpi. cuz nec exheredari huiusmodi[s] nepos deberet ab auo: quē pater precedebat. // Plane si forte institutus omiserit hereditatem. hūc auo suo suum futurum heredem ab intestato[b] non dubitatur vtrumqz propris rationibus. // Nam agnoscendo quidem is rumpit quez nemo precedebat mortis[i] tempore. Ab intestato[k] vero is succedit cui ante euz alij non est delata hereditas[l]. // Nō fuisse autem filio delataz hereditatem apparet cum deliberante instituto decesserit. Sed hec ita[m]: si aui mortis tempore i vtero nepos fuit. Ceterū si postea conceptus fuerit marcel. scribit: neqz ut suuz: neqz ut nepotem aut cognatum ad hereditatem: uel ad bonorū poss. posse admitti // Sed et si pater[n] eius qui mortis aui tempore i vtero fuit apud hostes erat nepos iste patre in eadē causa decedēte post mortem aui succedendo testamentuz rumpet: quia suprascripta persona ei non obstat. // Nec enim creditur in rebus humanis fuisse cuz in ea causa decedat quamquam captiuus reuersus patris sui iniustū facere testamentum in eo preteritus Siue autem° in ciuitate nepos fuerit cōceptus: siue apud hostes: quoniā datur z partui postliminiū

Am z si° sub conditione sit heres institutus quis a quo posthum9 non est exheredatus: tamen pendente[p] conditione rūpitur[q] gradus[r] ut iulian9 scribit // Sed et si[s] sit ei substitutus quis etiaz deficiēte conditione primi gradus[t] nō admittetur substitutus a quo. s. posthumus exheredatus nō est[v]. // Duo igitur existente[x] quidem conditione primi gradus posthumo[y] prius locum fore: // Post defectum āt conditionis natus posthumus gradu non rumpit: quia nullius est[z]. // Rumpēdo[a] autem testamentuz si hi locum facere posthumus solet: quāuis[b] filius[c] sequentem graduz a quo exheredatus est patiatur valere. Sed si° a primo gradu preteritus a pō exheredatus sit: si eo tempore nascatur posthumus ex quo aliquis ex institutis vixerit[c]: totuz testamentum ruptum est: nam tollendo primum gradum sibi locum faciet. i Idem.

Iquis filio exheredato[e] nuru pregnante relicta decesserit z extraneum sub conditione instituerit z pendente conditiōe: post mortem patris vel deliberante herede instituto de adeunda hereditate exhēredatus filius decesserit: z nepos fuerit natus: an rumpat testamētū: et dicemus testamētum nō rumpi. cuz nec exheredari huiusmodi[s] nepos deberet ab auo: quē pater precedebat. // Plane si forte institutus omiserit hereditatem. hūc auo suo suum futurum heredem ab intestato[b] non dubitatur vtrumqz propris rationibus. // Nam agnoscendo quidem is rumpit quez nemo precedebat mortis[i] tempore. Ab intestato[k] vero is succedit cui ante euz alij non est delata hereditas[l]. // Nō fuisse autem filio delataz hereditatem apparet cum deliberante instituto decesserit. Sed hec ita[m]: si aui mortis tempore i vtero nepos fuit. Ceterū si postea conceptus fuerit marcel. scribit: neqz ut suuz: neqz ut nepotem aut cognatum ad hereditatem: uel ad bonorū poss. posse admitti // Sed et si pater[n] eius qui mortis aui tempore i vtero fuit apud hostes erat nepos iste patre in eadē causa decedēte post mortem aui succedendo testamentuz rumpet: quia suprascripta persona ei non obstat. // Nec enim creditur in rebus humanis fuisse cuz in ea causa decedat quamquam captiuus reuersus patris sui iniustū facere testamentum in eo preteritus Siue autem° in ciuitate nepos fuerit cōceptus: siue apud hostes: quoniā datur z partui postliminiū

Dēiqz[o] z deliberantibus primo gradu scriptis heredibus qui secundo gradu scripti sunt: heredes obtinere hereditatē nō possunt. Gradu enim rupto z infirmato amplius hereditas inde obtineri non potest. i Idem.

Deiqz.non possunt. tuz qz primi nōdū repudiant: tum qz eoruz gradus etiā nūc nullus ē: ēt si moriē posthumus vt. s. ti. i. l. si posthumus a prio z. l. si a prio i fi. z. j. l. pr. que cōtinuatur cū ista.

p Dēdēte. ꝯditiōe si nascaē posthumus az.

q Rumpitur. nato posthumo: z hoc probat per simile.

r Gradus ne possit adiri hereditas ab institutis vt. s. ti. i. l. posthūa. z fa. s. ad vell. l. aliqñ. §. si sub cōditiōe: z. j. de acqr. her. l. cū hereditas. §. i.

s Sed z si si ei. isti to sub cōditione.

t Primi gradus institutionis.

u Exheredatus. nō ē idē z si fuerit exheredat9 vt. j. §. fi. z. s. l. pr. b. sz az. ponit hic q̄ a prio fuerit exhēredatus: vt. s. l. iij. §. fi. z ibi adiūgit hūc. §. quo casu bñ distinguit fit exheredat9 a substituto vel non.

x Existente cōditō ne. sub qō. pbaē p principiū huius. l.

y Posthumo: prō q̄ substituto.

Quia nullus ē. similia. s. ō edil. edic. l. bouē. §. fi. z de cap. di. l. libos. §. fi. z. j. ō usufru. le. l. sēpronius circa prī. z. s. rex āmo. l. si pcubinā i pri. z. j. de le. i. l. si fūdū. §. pe. sed ar. p. s. de fer. l. i. §. si vero z. s. de acemp. l. ex ēpto. §. is q z. j. e. l. q vxorē z. s. ō usufru. quēadmodū ca. l. iij. §. i.

a Rūpendo. solet z totum rūpit vt. j. pr q̄uis zē. z ē ratio: vt no. s. t. i. l. iij §. fi.

Quāuis. hic vsus optie eēt in si. legis.

Filio. iā nat9 preterit9

d Sz si aduersaē qō ō filio non qō de posthumo dixit.

e Dixerit alioqn cū nullus sit pmus. nec fs pōdeat ex eo tpe natiuitatis posthūi ñ rūpit: scōus a quo ē heredatus vt. j. ōvē. i pos. mit. l. i. §. si vent ibi q̄ sit nō viuant.

f Sigs. exheredato. ñ rūpi. ipo iuē vt. s. ti. pr. l. sigs posthūos. §. fi filiū: sz p querlā vt. C. ō iof. tes. l. sigs filiū.

g Huiusmōi nepos q nascitur ex filio mortuo post ānum: alias secus vt insti. de exhere. libe. §. posthumoz.

b Ab intestato. nō ergo ob. iuē. intestati. i. hēs omittens q̄ ob. iuē. testari. s. si hēs adeat: qz excludit nepos: vt. j. vnde libe. l. scripto.

i Mortis. s. testatoris vt isti. ō heē. ab ite. § ita demuz z. j. e. l. posthumoz.

k Ab intestato. nōi secundi dicti.

l Hereditas. vt insti. de here. ab ite. §. cū aūt queritur z insti. de le.

ag.fuc.§.prox.ꝛ.j.de ſuis ꝛ leg.l.poſt.cõſanguinitatẽ.§.prox.

m Si hec ita.facit.j.de ſuis ꝛ leg.l.i.§.ſciẽdum ꝛ .l.ticius ꝛ.j. vnõ cog.l.i.§.ſiquis proximior ꝛ qꝫ no.iſti.de here.ab ite.§.cũ ãt queriť.

n Sed ſi pr̃.fa.s̃.ti.i.l.gallus.§.qõ ſi is:ꝛ.§.in oibus:ꝛ.§ .videndũ ꝛ.j.e.l pe.ſed ꝺ ad fi.huius.§.j.e.ſed nec ſo.ibi .

o Siue aũt qñ dař: vt.C.õ cap.l.i.ꝛ nõ . s̃.ex q.cau. ma. l .ab hoſtib⁹.§.i.ꝛ s̃.ti.i.l. gallus.§.ſi eius.

p Valeat.põt. n .eẽ qõ nõ valet aliquo li bero ꝛ preterito vt.s̃ ti.i.l.ſi.

q Quocũqꝫ ſiue p.õ ſierũt:dico i ptãte eẽ ſiue p.ẽc .azo .ꝛ hẽs ibi.§.irritũ ꝛ ñ hic ſi ue ẽc.nẽ ibi quoti.ẽc

r Capt⁹.hic ſit ſeru⁹ hoſtiũ ꝛ ſic pdit ciui tatẽ ꝛ libertatẽ:vt.s̃. de cap.di.l.ſi .recipit tñ vires teſtm̃ eo re uerſo vt.j.c .§.quate nus:ſꝫ ſi ciuitatẽ tm̃ vt deportatus :tunc idẽvt.s̃.de teſta.l ei⁹ §.is cui idem ſi mini mã capitis diminu tionem ſit paſſus vt iſtitu.qui mo.ꝛ.infir. §.alio.

s Paſſus ſit. i quo quattuor ſũt neceſſa ria:vt nõ.s̃.õ ſta.bo. l.ꝛ ſeruoꝝ.§.i.

t Paſſus ẽ. nã tra hit hec ſnia ſtatiꝫ ad ſe executionẽ vt.j.de penis.l.q vltio vt di cũt decretiſte de ſnia excõmunicatiõis.

u Seruus efficiť bo die nemo bene natuſ ẽc.vt i autẽ.de nup: coll'.iiij.§.qõ ãt Itẽ fac̃.s̃.de teſta.l. eius §.f.

x Delicto.que mlta ſunt vt.j.de re mili. per totum.

y Permittiť. ſi ipe trauit a iudice cũ dã nareť vt.s̃.de do.inť vi.ꝛ vxo.l.cũ hic ſta tus.§.ſimileſ:ꝛ adde qõ nõ.C.õ reſt.mili. l.vt militib⁹ ꝛ facit j.de vetera.mili . ſuc ceſ.l.i.ꝛ.ij.

z Dilitari.ℨ.C. õ iof.t.l.ſi qñ:ſo.ibi vt pagano:hic vt militi fuit ꝓceſſuꝫ ꝛ ſic cui qꝫ ſuo iure teſtari cõ cedi yſ:vl' alit̃ vt ibi

a Permittitur a iu dice.

b Si militari.icipit rñdere:ꝛ fa. j. de te . mi.l.idẽ erit dicẽdũ : ꝛ.l.ex militari ꝛ.l iõ ꝛſi pater ꝛ de le.iij.l. ſiquis in prin.§.i.

c Eius q deportať ñſtatũb⁹ cũ a pſide. ſi ãt a prefecto vrbiſ ſtatim vt.j.de penis.l.ij.§.i.ꝛ de interdi.ꝛ rele.l.interpre.ꝛ de le.iij. l.i.§.hi:ſed quare hoc cũ habeat merꝝ imperium:Rñ.vt nõ.s̃.de of. pre.l.illicitas.§.qui vniuerſas:ꝛ facit.j.qñ.ap.ſit.l.i.in prin .

d Filio.decurionis.ꝛ nepote qui idem habent priuilegiũ:vt.j. de penis.l.moris.§.iſte.fer.

e Principi.qõ debet facere non ipſe punire debet vt. j . de penis

succedendo teſtm̃ rũpitur. Succe dẽdo itaqꝫ ſui nõ rũpunt:ſiue fue rit iſtituti uel exheredati ab eo gra du ad quem hereditas deferť.ſ. ſi graduſ illevalleatᵖ .Quoqꝫ⁹ ãt mõ parentes precedentes i poteſtate eẽ deſierit:ſuccedẽtes liberi ſi fue rit iſtituti uel exheredati nõ rũpẽt teſtamentum:ſiue per captiuitatẽꝫ ſiue per mortem vel penã. Irrituꝫ ſit teſtam̃tũ quotiẽs ipſi teſtatori a liquid cõtingit:ut puta ſi ciuitatẽꝫ amittat per ſubitã ſeruitutẽ ab ho ſtib⁹.verbigratia capt⁹ʳ :vel ſi ma ior annis.xx.ſe venũdari paſſus⁸ ſit ad precium participanduꝫ. Sꝫ ꝛ ſiquis fuerit capite dãnatus: vel ad beſtias:vel ad gladium:vel aliã penam:que vitã adimit teſtamẽtũ eius irrituꝫ fiet:et nõ tunc cum cõ ſumptus ẽ:ſed cum ſniam paſſus ẽᵗ :nã pene ſeruus ᵛ efficiť.niſi for te miles fuit ex militari delictoˣ dã natus.nam huic ꝓmittiťʸ teſtari ut diuus hadrianus reſcripſit: et cre do qõ iure militariᶻ teſtabitur:qua ratione igitur damnato ei teſtari p mittiturᵃ .nũquid et ſi quod ãte ha buerit fcm̃ teſtm̃:ſi ei permiſſuꝫ ſit teſtari valeat:an vero pena irritũ fcm̃ reſpiciendũ eſt.ꝛ ſi militariᵇ iu re ei teſtãdũ ſit dubitari nõ oporꝫ quin ſi voluerit id valere feciſſe id credatur. Eius qui deportatur nõ ſtatimᶜ irritũ fiet teſtm̃:ſed cũ prin ceps fcm̃ cõprobauerit:tunc enim et capite minuiť:ſꝫ et ſi de decurio ne puniẽdo : vel filioᵈ nepoteue p ſes ſcribendũ principiᵉ interlocut⁹ ẽ:nõ puto ſtati ſeruũ pene factum licet in carcere ſoleant diligẽtioris cuſtodie cauſa recipi:nec huius igi tur teſtamentum fiet irritum priuſ quaꝫ princeps de eo ſuplicium ſu mẽdum reſcripſerit :proinde ſi an te deceſſeritᶠ vtiqꝫ teſtamentum ei us valebit : niſi mortem ſibi conſi uerit:nam eorum qui mori magis quaꝫ damnari maluerint ob cõſciẽ tiam criminis irrita conſtitutiones faciunt licet in ciuitate decedãt:qõ ſiqs tedioᵍ vite:vel valitudinis ad uerſe i patiẽtia vel iactacionisʰ : ut quidam phyloſophi mortẽ ſibi cõ ſciuerint in ea cauſa ſunt:ut teſtam̃ ta eorum valeant quam diſtinctiõꝫ in militis quoqꝫ teſtamẽto diuus hadrianus dedit epiſtolamⁱ ad põ ponium falconem mittens ut ſi qui dem ob conſciẽtia delicti militaris

l.diui:fratres.§.decurionibus ꝛ de bo.e.l.ij.ſic ꝛ aľ principi ſnia ſeruatur vt.C.vbi ſe.vel cla.l.quotiens.

f Deceſſerit.etiam in carcere vt.s̃.de teſta.l.ſiquis poſ.ꝛ.j.de iure fiſ. l.i fraudem.§.i.ꝛ.§.fi. g Tedio vite.vt fecit dido.

h Jactationis:vt fecit empedocles.io.

i Epiſtolã.aľ epiſtola : aľ epiſtolã ꝛ ſubau . mittẽs ꝛ facit.j.de re.mi.l.oẽ.§.q ſe. ꝛ de bo. e.l iij.ꝛ. C .qui te ſta.fa.poſ.l.iij.ꝛ qõ ibi nõ.ꝛ j.ad ſill'.l.i.§.ſiqs nõ metu.

k Eius cognatis.vt.j .de veter.ſuc.mili.l.i.ꝛ.ij.

l Nõ ſit. aliqs cognatis.

m Legioni in qua milita bat vt.C.de her̃.decur.l.ij.

n Si autem diximus.s̃.c. l.§.irritum.

o Cõſtitutũ eſt.vt.s̃.de te ſta.l.qui a latronibus.§.fi. ꝛ ar.j.de penis.l.ij.§.fi.ꝛ.j ad turpil'.l.i.in fi.ꝛ.s̃.õ hiſ qui no.ifa.l.furti.§.i.ꝛ. qui ſa.cog.l.ſciendũ.§.ſi ſundũ Itẽ facit.j.de accu.l.pe.ꝛ de ſol.l.reo:ꝛ an p aliũ cau ſe ap.l.ij.ꝛ ſupra de ꝓcur'. l.qui ꝓprio.§.item.

p Factionem:vt ſupra de teſta.l.ſtatu.

q Incerti .ſ.iteri vt ſtatiꝫ ſubijcit nõ reſpectu futuri

r Libellum.repete ad.§. ꝛ facit.j.nil.noua .l.i. ꝛ de ap.reci.l.ſciendum.

s Factio.hoc ſp in mala p te ponitur.

t Excuſauerit.i . explana uerit excuſando qõ fecit. i. excuſãdo ſe qõ ſtatim ipo ſuit penã.aľ accuſauit .

u Permittitur.nõ. n . oꝫ tũc deferre appellatiõi vt j.de ap.l.cõſtitutiões ꝛ.C. quo appel.nõ reci.l.ij.ꝛ ar. C.de offi.pre. p. oriẽtis .l . ſi quos.ꝛ.j.õ re mili.l.ij.ar. cõtra ad hoc.xj.q.ij . ſi epi ſcopus.accur.

x Illicite.ſtati põit exẽplũ

y Sumpta. in preſenti:vt fuit ſupra ꝓr.Reſpon.

z Nõ tenuerit:icõmutabi liter tenuit qdẽ:ſꝫ tñ cõmu tari põt a principe nõ ab eo q eã tulit vt.j .de penis. l. mortis.§.iſte.

a Nõ erit.irritũ ſic.C.ſi a nõ com.iudi.l.fi.ꝛ ne õ ſta. defun.l.ſi pr̃ ꝛ ifra de penis l.ij.in fi.ꝛ ad hoc.ij.q.i.c .i primis.

b Maieſtatis.ꝺ principẽ : vel rẽpu.accuſatus: vel alia tus:vel armatus ẽ vt. j.ad l.iul'.maie.l.fi.ꝛ iſti.de her̃. ab inteſ.§.p cõtrarium .

c Alia cã. vt repetũdaruꝫ vt.j. de accu .l . ex iudicio rum. Itẽ hereſis vt. C .de hereticis.l.iiij. Itẽ apoſta tus vt de apoſt. l.apoſtata rum.

d Quatenus.diximus s̃. e.§.irritum.

e Jure poſtliminij ut iſti: qui non eſt per.fa teſ.§.ſi.

f Cornelia.vt.d.§.inſtitu ta:ꝛ ſupra de teſta.l.lege.

g Cõualeſcet.vt ar.j.de bo.liber.l.iij.§.ſi ꝺportatus ꝛ de le.iij.l.i.§.ſiqs ꝛ.C.de ſen.paſ.l.fi.

h Ad teſtandum ideſt quantum ad alia: vt inſtitu.qui non eſt permiſ. facere teſta.in principio ꝛ ſupra ad macel. l .ij.ꝛ infra de furtis .l . ſiquis vxori.§.i.

i Emãcipatione.q̃do videbatur magis dubitari q̃ isto casu patitur capitis diminutionẽ sed i superiori nõ vt.s̃.ad mace.l.si filius.§. fi.

k Nam miles.quidã habent nã ẽsi:ꝛ cõtinuant sic dixi veterani militis.testamẽtũ tenere:etiã post annũ a die missionis:ꝛ ẽt si emãcipatio i teruenerit:sed hoc ibi iure cõmuni testatus ẽ:naz si iure ciuili.i. militari coꝛã duobus vel tribus testibus ꝛc.qõ non placet q̃ tunc post ãnũ nõ valet in alquo gradu sed hec lex vult ꝯ.dic ergo p̃ipiũ .l. si miles:ꝛ q̃ iure ciuili..i. cõi.s.coꝛã.vij.testibus fecit testamentum.

l Militari:vt deportatũ vt.j.de test.mi.l.neq̃z.§.i.

m Sedo.sic.s̃.ti.i.l.iij.§.f.

n Certũ est.adoptione.nã ꝛ sic transit hoc iure in ptãte. vt.ꝯ.de adop.l.i.sed hodie cõtra ꝛ sic nõ tenet eũ instituere: vt.C.de adop.l. cum i adoptiuus.§. sed ne articulũ:ꝛ.§.sed si quidẽ secus in arrogato.vt hic ꝛ dicta l.§ fi.

o Solet rũpi.vt.s̃.ti.i.l.filius.§.i.ꝛ inst.qui.mo.te. infir.in p̃in.ꝛ hoc nisi sit i stitutus añ adoptionẽ: vt s̃.ti.i.l.filio.§.fi.que sũt ꝯ.

p Filia.vel nepos.ex filio nã ex filia sequeret sui p̃is ptãtẽ nõ aui materni vt in sti.de pa.po.§.si.

q Quia vna.al' cũ ũa al'.ꝺ é cũ . Jt̃ dic q̃ dictõ vna ẽ aduerbiũ .q.d.siml' cũ emãcipãtur excũt : vl' dic qꝺ sit nom̃ adiectiuũ de emãcipatione.q.d.filia exit vna ꝛ nepos alia emãcipatiõe ſz i filijs exigũtur tres ſz antiqua tpa que hic ꝓsiderauit:hodie in oĩbus sufficit vna vt.C.de adop.l.fi . nõ ergo ẽ hec lex pro eis que dicũt emancipato filio : p cõsequẽs videri nepotem emancipatũ:qꝺ reꝓbauit vt.s̃.de adopt. l. si nepos : nã nec hic q̃ꝑ ꝺ filio ꝺic.

r Testm̃ .qꝺ postea facit pater.i.quod nõ faciet nullum:lz preteretur qꝺ facerent si esset i ptãte vt.s̃.e.l.

s Si pater.filio istituto a patre.
Eo..s.patre.

t Testm̃.quod fecerat pr̃ ante captiuitatẽ nam si i captiuitate nõ valeret:vt.s̃.de tes.l.cius:az. alij dicũt filiũ fuisse testatũ patre capto q̃ nõ rumpit.reuerso patre post mõ tẽ filij:nõ placet.q̃ nõ põt testari cũ sit icertus sui status: vt.j.vnde legi. l.ij.§.si decesserit aliud i filio deportati:qꝺ dic vt nõ.C.de sen.pas.l.fi.

u Sed nec filius subaudi istitutus ꝛ sic nõ ob.s̃.e.l.siquis . filio exhere.§.sed si pater i fi.§ .

v Si hinc.nullũ est q̃ nõ est ibi testõ mẽtis qꝺ ẽ necesse vt.s̃. de tes . l.i.ꝛ facit ista.q mo.tes.isir.§.i.ꝛ.s̃.ad vell'.l.q̃uis.§.si cõuenerit ꝛ j.de adim̃.le.l.ẽsi transferã ꝛ ista.q mo.tol.ob.§.preterea.h. ꝛ. s̃. ti.i.l.si filius.

w Posthumus.videat:vt.s̃.e l.iij.§.ex his.

x Signatũ.ad quod.C.de secũdis tab.l.ij.h.

y Hereditatẽq̃z.al' ab hereditatẽq̃z:al' rẽq̃z:sed ꝯ. C.de postu.here. i.l.ij.fõ.ibi post mortẽ defuncti decessit:hic i vita:vel al' vt ibi dixi . Jtẽ ꝯ ista.de exhere.li.i pri.so.ibi i nato tpe testi hic post. Jtẽ ꝯ.j.e. l.q̃ vxorem . so.vt ibi:

c Obtinebit iure pretorio non ciuili.

d Relicta sũt.ꝯ.j.de le.ij.siqs testõ.so.ibi de rigore hic de eqtate vel illõ i filijs ab itestato venientib⁹ar.j.de le.ij.l.celsus.§.fi.hic i extraneo venite ab itestato:q̃ i codicillis fuerat hẽditas relicta p fideicõmissũ:vel venite ex testõ per fas tab.fm az.vel.h.ꝛ fa.s̃.ti.i l.si a primo ꝛ.l.si posthumus.ij.Rñ.ꝛ.j.de codi.l.cõficiunt.§.siqs post.i fi.§.ꝛ.j.de fideicõ . li.l.si pr̃ duos ꝛ ifra ad treb.l.cũ heres istituta .

e Iniustũ.i.nulluz qꝺ ẽ i filio preterito vt est exẽplum.j.e.filio.

f Iritũ p capi.di.testatoris q̃ postea fit sui iuris:vt isti.q. mo.te. i fin.§.non tamẽ:ꝛ qõ subijcit si bo.pos.s.contra ta.

g Data.i.delata fuit ei.s.filio preterito:nõ tñ eã voluit:sed tenuit al'renuit:ꝛ melius q̃ tc̃.ꝛ fm hoc refert se tñ ad iustũ ñ ad irritũ hic ver.si bonoꝝ tc̃.fm az.alij.referũt ad vtrũq̃z:ꝛ dñt si bonoꝝ pos.fm.tab .fuerit ꝺ lata sub.ꝛ accepta ei s.herdi scripto q̃ rez tc̃.sub.marie.erat ei forte alius filius isti tutus ꝛ alter preteritus vt ꝛ.s̃.ti.i.l.fi.§ preteritus nõ vult ꝛ fm hoc ꝺic auferre ab extraneis vel etiã a fratre pro patre.

h Fideicommittes.s.se.

i Libertates . etiaz directe.ꝛ istitutõ trahit ad fideicõ.vt.j.ꝺ test.mili.l.querebat. ꝛ facit isti.q.mo.tes. ifir.§.sed siquis:ꝛ.j. ad treb.l.siquis prio re:ꝛ.j.de here. isti. l. fi.ꝛ qꝺ nõ .s̃. de his q no . ifa.l.furti.§.i.

k Posthumoꝝ pus solus vt i sti.de her.abite.§.ita demũ ꝛ.j .ꝺ ꝯ ta.l.illud.§.i.ꝛ isti. ꝺ her.qua ꝛ dif.§.sui

l Aliuo.demũ secus si postea vt. s̃. e.l. si quis filio.i.Rñ . nisi apud hostes filius decesserit vt.d.l. sigs filio.§.ſz ẽsi pr̃ ꝛ. s̃. ti.i.l.siqs post. §. diuersum ꝛ. C. de iof. te.l.siqs filiũ ꝛ per hoc differt hic nepos ab ascendẽtibus puta pribus defuncto rũ:q̃ pres ꝛ post mõtẽ filij sui succedũt i locũ nepotuz: ꝛ irritãt filij testm̃ vt.s̃. ꝺ iof.te.l. pr̃ filiũ non agnoscẽdo:ſz p ꝯ ta. vt ibi no.sed illõ forte spãle ẽ i pre: q̃ cũ dẽ gradũ obtinet ad filiũ quez nepos ad eũdẽ filiũ.s.primuz: nõ ita i auo: q̃ i pre sed erit idẽ q̃ hic in nepote: vt nõ rũpat nam non erat necesse eum instituí: vel exheredari cuz alius eũ precederet vt.ar.s̃.e.l.siquis filio.i.Rñ.

m Alia rõe.vt ꝺportationẽ:vt.s̃.ti.i.l.gallus.§.quid si tm̃:vl' p maximã capi.di.vel ꝛ minimã:vt p emãcipationẽ vt.d.§.ꝺ.

n Prouisum est.fo capite q̃ de vtroq̃z viuo tpe testi ꝺicit vt .s̃. ti.i.l.gallus.§.nũc de le.i fi.§.ꝛ.§.quid si is q̃ filiũ i fi.§.nec ob .§.ille casus vbi ꝺicit posteriori capite.s.l.vell'.nõ pmittit istitui:q̃ vez ẽ expresse:sed tacite sic:vel aliter vt ibi plẽne nõ. Jtẽ ꝯ in eadem.l. §.in oĩbus:sed expone vt ibi ꝛ facit insti.de exhere.libe . § .posthumoꝝ ꝛ.C.de liber.pre.l.ij.ꝛ.s̃.de tes.tu.l. si hereditas.§.i .

o Si ita.si filius:ſz nõne hec exhẽdatio sub ꝓditiõe ẽ facta . ergo nulla vt.s̃.ti.i.l.iij.§.i.Rñ.ꝓditõ hec cũ tacite itelligãtur in esse ẽt apposita pro non scripta habetur:ꝛ iõ pura vl' exhẽdatio vt ifra de cõdi.ꝛ de.l.aliquãdo ꝛ quãdo ꝺi.le.ce.l.si ticio.§.f. ꝛ ifra de here.isti.l.iam dubitari.az.

p Natus.secus si dixerit:si filius mihi nascetur exheres esto: quãdo filia nata rumpitur testm̃:q̃ iuenit se preteritam non exheredãdam vt ifra de ventre i pos.mit.l.i.§.quare ꝛ si ita.

q Utrisq̃z natis:diuisim potest itelligi.i.vno filio nato nõ rumpitur testm̃ : vel filia nata non rumpitur testm̃ sic ponit.C. de bo. q̃ lib.j.fi.§.ipsum añ:sed vtroq̃z nato rumpetur vt ar.s̃.ti.i.l.ij.ꝛ.l. commodissime: vel ꝺic etiam vtroq̃z simul nato non rumpi.ar. s̃. ti.i.l.si ita scripsit az.ꝛ ifra ti.ij. l.ticius ꝛ seius .supra q̃ sal .tu.

au.l.i.§.i.z facit supza de test.tu.l.siquis ita.§.i.

q Qui vxorem.peruenit.conditio quo ventrē pzeteriuit.

Quo.i.aliquo tpe post captiuitatem pfis viuo vel mortuo pfe duo.n.querit an testm rūpit p natiuitatē filij z an eo pmortuo recōualescat.z ad pmā nō vf rūpi.nā ē ruptū p captiuitatem vt.§. e.l.siquis filio.§.irri tū ergo plus rūpi ñ pōt vt.§.e.l.nā zsi.§. i.i fi.sed dic cōtra. qz fictione.l.cornel. va lebit vt.j.de vl'.sub.l lex cornelia z sic po test rūpi.fo dicit nō restitui post mortē fi lij.cui est.p.§.e.post humus.so.ibi iure p torio premittit: hic ciuili vetat.vel hic p pter.l.cornel.que fin git euz mortuū pria hoza captiuitatis z sic iste verus posthu mus vtpote post mō tē ficta z natus ficq z ruptū nō restituit vt C.ō pos.her.l.ij.z.iij alij subaudiūt hic eo tpe quo zc.

e Quam in §o. vi uit .maxie sub audi.nā idem si post humū vl' dic ideo di cit quia secus si iam mortuus. sicut si nō capacē vt.j.de his q. ut idi.l.cū quidam.

u Potuerit.hoc ex pone vt.§.e.l.i.h. itē exigit z hoc vt tale fuerit §m testm q̄ he reditas potuerit adi ri de iure ciuili si. n. nō de iur ciuili lz de iure pretorio potue rit.nō tm rumpet su perius vt.§.ti.i.l.si fi lius qui in po.z.j.e. l.filio §m Jo.z facit j.de adime.leg.l.zsi: z institu.quib⁹ mōis testa.infr.§.i.

x Si vera.i.si verū est quod ea cōditōe minuatur.

y Quod si ad pſens z facit.§.si cer.pe. l. cū ad pñs z.l.se.z.j. de ver.ob.l.cōditio: z insti.de ver.ob.§. cōditōes z.j.de con di.insti.l.institutio.§.si sed vf huic.§.p.j. de her.insti.l.si meuia: sz refert cōditio de pñti vl' preterito sit falsa vt hic: an negatōia vt ibi. Itē p.j.de le.ij.l.si ita quis i testa.sz illud est pp largā z am plā significationē illius verbi pōt. Itē p.j.de cōdi.z demō.l.cū ita le.§.si.sed illa ē de futuro :lz iplicet quodā pñs q̄ est falsuz : z ita i possibile:z in illa refert ponat si cōditionaliter:aut causatiue vt. j. de cōdi.z demō.l.demōstratio falsa.§.itē si fundū:at hic itelligēdū est ēt de ea que vera est cōditio de pñti vel preterito nō de ea que ve ra ē cōditio de pñti vel preterito nō de ea que ipleat conditio vel in parte cōditionis.h.

z Sit.s.ticius cōsul.

Non sit ergo prius rūpit §m Jo.z ē ar.j.de cōdi.insti.l.si.z de cōdi.z de.l.obtinuit.z insti.de here.insti.§.ipossibilis z adde hic qō ibi nō.vel dic primū non rumpit:ar.ifra de his quibus vt indig.l. cum quidam z supra e.l.§.i.z.ij.h.

a Filio.ablatiui absoluti.

b Fratribus istitutis:z dic qō nec istituti fratres:nec hic filius prestat cū ex toto sit nullū.vt.j.l.si ticius. Itē quid si scripti erāt ex nei a quib⁹ parte suā auocauit:Rñ.qō nec adhuc prestant exnei pp dictaz rōnem:lz sit ar.p.§.e.l.posthumus.§.idem:sed hodie hoc se cus vt. C. de lib.pre.autē.ex causa.

c Tuebit.vel deponēs vel passiuū vt nō.qō lz hoc testm dicat nullū in quo filius preteritus.vt insti.de exher.lib in pri.z.§.ti.i.l.si filius: tm ē in telligēdū si ipse velit dicere nullū nō si sp taceat sic.C.de inof.test.l.scimus in pri.vbi dicit ipso iure inesse replectionē. Itē sic.j.de le.i.l.si fundū.§: qui fun.vel de rigore ē nul lū.sed hic de equitate dicit z nō.j.de le. p.l.is qui circa pri.z.l.si duo:que huic p cordāt Itē fa.§.ti.i.l.fi.z. j.de excep.rei iu.l.ij.z.§.e. l.posthumus. Itē p. C. de post.here.l.ij.sed ibi i post humo hic in iā nato.

d Jquis hers. habeat vt.§.ti.i.l.filio.§.f. se cus i exheredato vt.j.ō p. ta.l.non. putauit. §. siquis emancipatum.

e Jego a nobis. tātū hoc expresso vel itra gradū facta exheredatiōe alioquī ab oib⁹ vf exhedatus vt.§.ti.i.l.ij.§.ij.

f Jn cuius instituti.sz imo vf nō vocari vt. C. de i pu.z.al'.sub.l.p.p.so.vt ibi.

g Substituturus vocat. qz potioz est me coherde. pzefertur.n.substitutus cōiuncto:sed al'qñqz haber plus cōiūctus q̄ substitutus:at j.de suis z leg.l.si ex pluribus:sed lz vocet hic substitutus:nō tñ ē hrs: qz eius gradus rūpit nec tñ patit habere coherdē:sic z alias in vxoze:vt in autē. quib⁹ mo.na.ef.sui.§. siquis aūt defūctus col.vij.z.j.ad ter. tu.l.equissimū.§.i.z.l.ij. §. obijcit. Itē sz hoc fallit regula tradita.j.de diuer.p. l.de acces.sit z i turbōe vt §.q.po.i.pi.l.claudius. az.

h Ruptū ē.n.hoc iō qz inuenit exheredatus a pſona tm z ita nō tenet exhedatio vt.§.ti.i.l.ij.§.ij. Item nō.qō nō pōt rūpi p parte vt hic z.j.de fideicō. libe. l.si pf duos:idē p natū pzeteritū vt.§.ti.i.l.fi.aliud in testō inoficioso vt.§.de iof test.l.circa.

i Puto.qz nō inuenit pſona a qua sit exheredatus posthumus.azo.

k Adire poterit.vt teneat sua aditio sic ne possit retractari.h.

l Omittēte.i.repudiāte.az

m Lalioquī.secus qō dic vt nō.C.ō testa.l.nfaz z fa. j.de se.ta.l.i.§.si linum z se quente.z.§ semel z.j.ti.i.l.i.in.pzin.

n Nōe dis q i testo delent zc. Quo p ōletōz cassat testm z iō ō hoc dic.

o Quę i testō legi pñt post deletionē: sz si nō pōt legi:tūc distinguit: an añ psumatū vt tē ñ valeat si p⁹ sic vt.j.e.§.sz legi z.§.sz psulto

p Nō valet.ipso iure si añ testm cōsumatū factum sit si postea per exceptionem vt.j.vf dicere z.§.sed cōsulto:z.j.de le.i.l.si ita scrip.z.j.e.l. ij.z de se.ta.l.fi.§.testamento.

q Id vero redit ad primū.z dic pro nihilo.s.ē quod inducit:sed scriptura inducta valet non mō in pzin.z.j.ibi qō igit incaute z fa.j.de adimē. le.l.nihil z.C.de test.l.si vnus z qō ibi nō.z.C.de transl.pe.

r Non intelli.s.tantum.

s Si extrinsecus.alicuius ingenio:vel subtilitate sua nō ex ipsa lra: nec ex vi ipsius lre:sed ex his forte que precedūt i testō:vel que sequūt.az.

t Sufficit.redit ad primū casum.

u Ab ipso.s.testatore sicut delata incōsulte.

x Sed volentibus.s.testatoribus:z dic p siue parte inducta siue in totū producta volentibus testatoribus z tunc dic valet:sed alias est nolētib⁹

z tunc dic nō valēt.

y Ipse.s.ego testator.

z Nō videbit.sic.ō.de transl.cū alql'.z de ꝰ.ēp.l.in.l.fundi.

a Supscripsit.i.testator inconsulte volens forte experiri penā scripsit se fecisse inductiones que ab alio inconsulte facte erāt:certe mancnt relicta.s. valida.accursius.

b Et si ademerit.s.iconsulte z est plana vel dic consulte:sed tunc nō erāt adēpta.s.alia que p aliū inconsulte ōleta erāt:vel dic ademit. i. scripsit se ademisse que erant deleta nō videntur adēpta.i.alia que p alium iconsulte deleta erant.

c Sed si legi. ad principium bene accōmodatur.

d Hoc factū est.i. ptigit deletio al's ꝰ vt.j.§.pri. z hoc est iō qz presumimus qꝫ si ea pstari voluisset iterū ea reliquisset z refecisset:sic vt bene posset legi: cū igit non fecerit vī peni tuisse z volūtate mutasse:z est si.ad istū.§.ar.ō.de test. tute.l.siquis.§. siquis cū z ō.de testa.l.hērdes.§.i.b.

e Sed ꝓsulto.post ꝓsumationē testi vt hēat locū qō de exceptiōe dicit vt. j .de leg.i.l.si ita scriptū z vt differat a precedēti.

f Exceptione ꝰ.j.c.l. pe. §.sed nōnullos solu.vt ibi.

g Pñt. hic post cōsumationem.secus si ante vt. ō. prox.§.

h Non pñt. particularis deletio non nocet qñ nec vniuersalis.

i Nō extet.qz pditum est post mortē:vel ante mortē z hoc de iure ciuili sz q̄tū ad bo.pos.petēdā necesse ē post mortem extare tabulas vt.j.si ta.test.nul.ex.l.i. z de se.ta.l.i.§.semel z.§. si linū z si ta.test.nul.ex.l.i. §. pe.z.C.de te.l.nostrā.Itez qō dic:qñ si totū zc.ar. sumitur a minori.b.

k Si vero alius.preter heredē:nā tunc denegabūtur actiōes z hoc ē qō sequit z hereditas zc.

l Substitutus. qui concidit al' incidit iuito testatore.patitur.n.penā vt amittat hērditatē vt ar.C.de le. l.nō dubium z.l:pe .z.j.ad trebel.l.paul⁹.Rñ.§.si cēta.

m Iure.hic incipit respōsum.

n Videbit.s.adēptio z dic tūc per.l.vt referas ad.pr. vel dic per testatorem z referas ibi:z siquidem zc.

o Nec data.efficaciter qꝫ tpe aditiōis est inspiciendum vt.j.ti.i.l.ei. qui hic aūt nullo tpe videtur efficaciter data:z hoc de fictione:vel tñ fuit data:sz tñ ob.exceptio legatarij : sil'r repellūtur excep.vt z in hoc.§.sed consulto:sed in legato non est opus fictione:qz semel efficaciter data ipso iure transferri pōt in aliū pro voluntate defuncti vt.j.de adimē.l l.iij.i.Rª z de le.ij.l.peto §.fratre:z.l.cū patre.§.libertis quod in herede nō ē. Itē quod sit hꝰ iure mero probat qꝫ aliter non defertur fisco hereditas: sed ad heredes ab intestato qō negatur vt.j.e.l.pr.nisi ꝓbetur quod iō id fecit testator vt peruenirct ad legitimū vt.e.l.fi.vel ad eū quem in primo testamento instituerat vt.j.de se.ta.l.pe.§.testō.az.z adde qō est .C. de testa.l.nostrā z.ō.de mi.l.zi fine.§.sed qꝫ pap.z facit.ō.ti.ij .l.si ita. § .regula z.j.de mi.tes.l.si certaz.§.si eodē testō z.j.de adimē.le.l.ex parte z.l. legatum.§.pater sed ar.ꝰ.in eodē.ti.l.filio.§.matri.

p Quis appareat.quid est relictum.

q Debeatur.s.relictum.

r Deletos . ꝓsulte.vt dixit.licet possit legi vt ī pri.huiº.l.z.§.sz cōsulto.

s Cancellauerat.signatū est.s.a testibus.nō autem dicas a testatore ꝺ

cta accipiēdum est. z si perducta sint. Qō igit icaute fcm ē,p nō facto ē:si legi potuit. Et iō z si nouissime ut solet testō fuerit ascriptū litteras:iductiōes supiductōes ipe feci:ñ viōbit rferi ad ea q̄ icōsulta ꝓtigerūt.pide z si icōsulto supscripsit iduxisse se mīebūt. z si adēmerit ñ erūt adēpta. Sz si legi ñ pñt q̄ icōsulta deleta sūt. dicēdū ē ñ deberi .sz boc ita demū si āte ꝓsumationē testi fcūz ē Sz ꝓsulto qui dē delera:exceptōe petētes rpellūtur. icōsulto vo nō repellunt: siue legi possūt:siue nō possūt: qm̄ si totū testm̄ nō extet :ꝓstat valeř oia q̄ ī eo scripta sūt. Et siquidē illud cōcidit testatoz denegabūt actōes. si vero ali iuito testatoř:nō bñ denegabūt. Et cū hereditatis portio adēpta ē:l' tota hereditas si forte sit substituta : adēptio iure fcā videbit :nō q̄si adēpta: qm̄ hērditas semel data admꝫ facile nō pōt: sz q̄si nec data . Siquis codicillos ī testō ꝓfirmauit:z codicillis aliquid ascripserit :mor ōleuit ita ut appeat an ōbeat :z pōpo. scribit codicillos ōletos ñ valeř. Idē. Cancellauerat quis testm̄ vel iduxerat z si pp vnū heredē facer dixerat:z id postea testm̄ signatū ē .q̄rebat de viribus testi deqz portiōe eiº pp quē se cācellasse dixerat:dicebaz siquidē vniº exhere dibº nomē iduxerit:sine dubio ceterarū ptē testi valere:z ipi soli denegari actōes:sz legata ab eo noīati ēlicta debebūt:si volūtas ea fuerit testātis ut tātū heredis institutio ꝓbet. Sz si instituti nomē īduxit z substituti reliquit:institutus e monumētū hērditatis nō habebit. Sz si noīa oīa induxerit ut ,ppoñit.ascripserit āt iccirco se id fecisse: qz vnū heredē offēsū habuerit: multū interesse arbitroz:vtrū illuz tātū fraudare voluit hereditate.an vero cā illius totū testm̄ infirmare z sz vnus cāz inductōis ꝓbuerit verū oībus obfuerit.rñ.z si gdez soli ei adēptā voluit portōz.ceteris nihil nocebit inductio nō magis quā si volēs vnū īducere heredē iurº z alū iduxerit. Nō si putauerit totū testm̄ delēdū:ob vnius malū oī bus merito denegabūt actiōes: sz an legatarijs denegari actio debeat:qō ēv:ī ābiguo tamē iterptādū erit z legata deberi:et coheredū institutiōz nō eē ifirmādā. Ar. Roxie ī cognitiōe principis cū quidā heredū noīa iduxissz et bona eiº ut caduca a fisco vēdicarēt diu de legatis dubitatū est: et maxie de his legatis que ascripta erāt bis quoz̄ institutio fuerat inducta. Plerigz ēt legatarioſ excludē dos exstimabāt quod sane sequendū aiebāt:si oēz scripturā testi cancellasset: sz nōnullos opinari id in re ipso pemi:iductū sit:cetera oīa valitura.quid ergo nō et illud īterdū credi pōt eū qui heredū noīa induxerat satis se ꝓsecuturū putasse ut testati exitū faceret : sz in re dubia bēignioze interptatōz seq̄ñ minº iustiº ē quā ticius. Snīa ipatoris ātonini augusti pudēte et polione cōsulibº .cū valeriº nepos mutata volūtate inciderit testm̄ suuz z heredū noīa iduxerit:hērditas eiº fm diui pīs mei cōstitutōz ad eos qui scripti fuerāt ptinere nō videt: et aduocatis fisci dixi. Vos bētis iudices vros. Iunius zenom dixit: rogo dñe ipr.audias me patiēter. de legatis quid statues. Antōius cesar dixit:videt tibi voluisse testm̄ valere qui noīa heredū īduxerit. Cornelius priscianus aduocatº leonis dixit noīa heredum tm̄ īduxit. Calpburniº lōginº aduocatº fisci dixit.nō pōt illud testm̄ valere: qꝫ heredē ñ bz. Priscianus dixit māumisit quosdā et legata dedit.

x Oib⁹. denegabū tur.j.de here.instī.l. paterfamī.i fi.ꝰ. so. vt ibi.

y Questio ē.sed nō soluitur:sed.j.l.pro. ī prin.fol.s.vt legata presentur.

z In ambiguo.i. cū dubitatur an totum testm̄ vl' vnius nom̄ testatoz inducere voluerit.b.

a Roxie.s.hīs diebus questio vē tilabat in cōsistorio prin.talis.s.cum quidam.s.testatoz zc.

b Vendicarent .qz nō habebat.agnatos vl' cognatos qui vellent succedere ei ab itestato:aliogn cōtra vt.j.si ta.te.nul.ex.l. ij.§.pe.z.j.e.l. fi. vel distīgue vtz iducat testatoz vt decedat i testatus vt tunc cognati:vt.j.e.l.fin .an qz reputat heredes indignos z tunc fiscus:vt.C.de his qui vt indig.l.hereditas qd si non appareat: Rñ.fauoze legatoz̄ presumitur magis ī dignos reputasse : z sic habeat fiscus . z sic intelligitur.l. ista vt infra.e.§.sed in re dubia nam cum aufertur hereditas ab indigno z applicabitur fisco exiguntur legata z fideicōmissa:vt infra ad sill'.l. cum fisco z infra si quis al's.te.prox.l.si quis pro.§. fideicō. z infra de his qui vt indig.l.cum quidam z.l.cum tabul'.§.fin. a30 . si autem verbo tm̄ contradicat.s. nolo valere non sufficit vt instī.qui mo.testamentuz infir.§.ex eo in fi.vt.C.de te.l. scimus.

c Inductum sit .an te consumati.testamenti vt infra de le.i.l.si it a scriptuz z supra.c.l. i.§.sed zsi legi.z.§.sed consulto que est ꝰ.

d Putasse.al'.statuisse putasse z subau.z al'.altez tm̄

e Facere.z certe pōt tm̄ probandum est vt infra.c.l.fi.

f Benignioze.sic.j.de rebus du.l.si fuerit.§.fi.z infra.de re.iur .l. ea que.§.iure.z.j.de rebus du.l.quoti.in act.z.j.de ver.ob.l . quotiens in stipul.z de leg.ij.l.tricia.§.lucius.b.

g Sententia.subaudi ex.az.

h Consulibus.s.existentibus.

i Cum valerius.ecce sententia.az.

k Dixit.antoninus imperator.

l Vestros.q.d.eatis cum ꝓcuratore fisci coza eis:z ē procur . cesaris vna cum preside vt.C.si aduer.fiscū.l.ij.z.C.vbi cause fis.l.ad fiscum.az.

m Zeno.legatarius vnus.

n Heredum.induxerit interrogatiue z sic.j.de le.iij.l.offidius .

o Leonis.alterius legatarij .

p Nō habet.vt z.j.de codi.l.fi.z instī.de le.§.ante heredis.

q Danum sit.id est libertates reliquit.

r Remotis.fecit eos cessare ꝛ habito cõsilio reuocauit:ꝛ no.ꝙ iu
dex nõ ɔz hꝛe cõsiliũ cũ aduocatis litis:ꝛ ꝙ iponit finẽ dictis eoꝝ
qũ sibi vr̃:sed ar.ꝯ.C.de postulan.l.quisqs.ꝟ.honora.
s Dixit rñdẽdo circa legata. t Nepotẽ.ppriũ nom̃ testatois.
u Que induxit.ꝛ sic legata cũ nõ sunt inducta debebunt sed etiã
libertates inducte ɔ
bebũtur fauore liber
tatis vt ꝓsequẽter ap
paret.h.
x Induxit.forte in
uitus sm Rñ.nõ tñ
hoc cõstabat.nã si cõ
staret ꝙ cõsulte fecis
set sine dubio nõ de
bet libertas si cõsta
ret ꝙ incõsulte sine
dubio dẽt vt.j.de le.
ij.l.si idẽ ꝛ de manu.
te.l.si peculiũ.ꝟ.i.sm
ag.erat ergo dubium
an voluerit reuocar:
vel non reuocare.
y Duribꝰ tabu
lis scriptis:vt
fuit.ʃ.ɔ sis ta.l.i.ꝟ.si
quis duabus:ꝛ.ꝟ.ag
si in duobus.
z Cõstituent irrita
inuit hic ꝙ si ẽt alie
tabule nõ essent non
fierẽt irrite:ꝛ sic ẽ ꝯ
ꝟ.l.pr.ꝟ.sed i re du
bia:ꝛ.l.i.ꝛ.ij.ꝛ sic nõ
ꝙ dictio preferti bñ
dat:vt ꝛ alʾ maxie vt
C.de testa.l.fi.ꝟ.i.vel
nõ ipso iure vt hic:
sed ope exceptionis
vt ibi cum post cõsu
ma.testm̃ id factũ ẽ.
a Aduocabit.p legi
timos vt hic ꝛ infra.si
tab te.nul.ex.l.i.ꝟ.p.
ꝛ sic legata nõ debẽ
tur ꝟ si iõ qꝫ reputa
bat eos idignos quos
instituerat vel etiag
dubiũ est quare fece
rit fiscus hz vt. j. de
his ꝙ vt idig. l. cũ ꝙ
dã ꝛ.l.cũ tabul'.ꝟ.fi.
ꝛ plene nõ.C.de his
ꝙ vt idig.l.hered̃itas.
b De heredibus in
stituẽdis. de filijs ꝛ
ceteris descendẽtib⁹
natis ꝛ nascituris di
xit.nunc generaliter
de eĩneis instituẽdis.

Antonius ceſar remotis[r] oĩbus
cũ deliberaſſ3 ⁊ admitti rurſuſ eoſ
dẽ iuſſiſſet dixit[s]:cã pñs admittere
videt humanioꝛẽ iterp̃tatiõ3 ut ea
dũtaxat exiſtimemuſ nepotẽ[t] irrita
eẽ voluiſſe:q̃ iduxit[v]. Nomẽ ſerui
quẽ liberũ eẽ iuſſerat iduxit[x]. An
toni⁹ reſcripſit liberũ eũ nihiloĩus
foꝛe quod videl3 fauoꝛe cõſtituit li
bertatis. p Apini.

Duribus tabulis eodẽ exẽplo
ſcriptis[y] vni⁹ teſti volũtatẽ eo
dẽ tpe dñi ſoleniter ꝓpleuit:ſi quaſ
dã tabulas i publico depoſitaſ ab
ſtulit ag3 deleuit: q̃ iure geſta ſint p
bti cũ ex ceteris tabulis q̃s nõ ab
ſtulit reſ geſta ɔclaret nõ ꝓſtituẽt[z]
irrita.paul⁹ notat:ſ3 ſi ut iteſtatus
moꝛeret incidit tabulas:ꝛ hoc ap
ꝓbauerit bi q̃ ab iteſtato vẽire de
ſiderãt:ſcriptis auocabit[a] hꝛditaſ.

De heredibus inſtituẽdis[b].

Quli teſtat ab heredis inſtitu
tiõe plerũq3 dz[c] initiũ face
re teſti:lz[d] ẽt ab exhꝛdatio
ne quã noiati[e] facit. nã diu⁹ traia.
reſcripſit poſſe noiati3 ẽt ãte bere
dis inſtitutõ3 filiũ exheredare[f]. In
ſtitutũ ãt heredẽ eũ quoq3 dicim⁹
qui heres ſcript⁹[g] nõ ẽ:ſ3 ſolũmõ
nũcupat⁹. Aut⁹[h] ⁊ ſurd⁹ recte
heredes inſtitui pñt. Qui nꝫ lega
turus ẽ quid nꝫ quẽquã exhereda
tur⁹ ẽ:quiq3 vbiſ põt facere teſtm̃
ut dicat luci⁹ tici⁹ mihi heres eſto.
Hec ãt[i] ſcriptura ptinet ad eũ qui
ñ ſcriptura teſtat[k] qui potuit ẽt tri
bus vbis teſtari:ut lucius heres.
nã et mihi et ticius abũdat[l]. Si
ex fũdo[m] fuiſſet aliq̃s ſolus heres
inſtitut⁹[n] valet inſtitutio detracta[o] fũ
di mẽtõe Si ãt[p] ſic ſcribat lucius[q]
heredẽ:ꝛ hꝫ alia multa bona i oĩbus alijs inſtitutus ẽ:bene dico in oĩbus
cũ non habeat alium coheredẽ vniuerſalẽ.
o Detracta.i.ac ſi nihil dixerat de fũdo:ſ3 ſimplicit inſtituo te hr̃dẽ: qꝫ
erit hr̃s in totũ. p Sin aũt.adiũge ad.ꝟ.qui neq3.
q Lucius heres.qñ ad teſtandum ſe deputauerat.

heres: lz non adiecerit eſto: credi
mus pl⁹ nũcupatũ minus[r] ſcriptũ
⁊ ſi ita lucius eſto[s] tñdẽ dicimus:
ergo ⁊ ſi ita luci⁹ ſolũmõ:marcel.
nõ iſubtiliter[t] nõ putat hodie hoc
ꝓcedere.diuus ãt pius cũ quidaꝫ
portões iter heredes diſtribuiſſ3:
ita ille ex pte tota[v] ille ex tota[x]: nec
adieciſſ3 hr̃s eſto[y] r̃ſcripſit valere i
ſtitutionez qõ et iulianus ſcripſit.
Itẽ diu⁹ pius reſcripſit illa vxor
mea eſto iſtitutõ3 valere:lz deeſſet
heres Idẽ iulianus illũ heredẽ[z]
eẽ ñ putauit valer[a] qñ deeſt aliqd
ſ3 ⁊ ipa valebit ſubaudito[b] iubeo.

Circa eos qui ita be L. Dẽ:
redes inſtituti ſũt ex ꝓtibus q̃s
aſcripſero nõ putat[c] marcel.eoſ be
redes nullis aſcriptis ꝓtibus:quẽ
admodũ ſi ita hr̃des eẽnt inſtituti:ſi
ei ꝓtes aſcripſero:ſ3 magis ẽ ut ſic
vtraq3 inſtitutio accipiat[d]: ſi volũ
tas defũcti nõ refragat:ex quibus
ꝓtibus aſcripſero:ſi minus[e] ex eis
q̃ſi duplici[f] fcã inſtitutõe:quã ſniaꝫ
celſus li.xvi.dig.ꝓbat. aliter atq3
ꝓbat[g] in illa inſtitutiõe ex q̃ pte ne
ticius heredez ſcripſit:ſeius heres
eſto. Tũc.n. ſi nõ ẽ a ticio ſcript⁹[h]
nec ſeius[i] ab eo:nec immerito. hic
enĩ credit ieſſe cõditio[k]:ſ3 marcel.
hec ſimilia putat[l]:lz nõ r̃cte. Põt
autem intereſſe[m]:vtrũ ita quis ſcri
bat ex his partibus quas ſcripſi:
an ſcripſero. ut ſupioꝛi[n] mõ dicas
nullis aſcriptis partibus nullaꝫ eſ
ſe inſtitutionez.quomodo in illis[o]
marcel. ait ex his ꝓtibus quibus
teſtamento matris ſcripti fuiſſent
heredes ſunto[p]: ſi inteſtata mater
deceſſerit hoc non eſſe inſtitutos.

i Idem.

Seruus alienus[q] vel in totum

r Minus ſcriptũ.ꝛ ita te
net inſtitutio ag. ad qꝫ. j.e.
quotiẽs.ꝟ.ſed ſi nõ ꝛ ɔ cõ.
ꝛ de.l.cũ auus.ꝛ de le.ij.l.
vnũ ex ſa.in fi.ꝛ.l.cũ pr̃.ꝟ.
cũ iperfecta ꝛ idẽ eſt ſi ẽ nũ
cupatiuũ qꝫ credimus pl⁹
nũcupatum eſſe ꝙ eſt.
s Eſto.ꝛ deficiat heres.
t Nõ inſubtiliter.nõ ꝛ in
ſũt due negatiões que faci
unt vnã affirmationẽ vt.j.
de ver.ſi.l.duobus.q.d.i.
ſubtilit:putat hodie hoc ñ
ꝓcedere:ſ3 pi. vno verbo
tñ poſſe fieri inſtitutionem
dixit vt.C.de teſ. l. erroꝛe:
ſ3 certe ibi bene dixit teſta
toꝛ heres eſto:lz tabellio ñ
ſcripſerit:ſed ipſi dicũt hic
in pro valde poni.i.nõ val
de ſubtiliter putauit:cum
putauit hoc non ꝓcedere
ſic ponit.C.de ue.iure cnu.
l.i.ꝟ.omnia.
u Ex parte tota.i.quota
puta quarta.
x Tota puta ex ſemiſſe vl̃
ſimili.
y Hers eſto ſ3 eſto tñ vel
neutꝛ etiã ag.magis enim
reſ ꝙ vba ſq̃ ituẽde vt.j.de
adimẽ.le.l. iij. ꝟ .cõditio ꝛ
ꝟ.de iu.do .l. premittẽdo i
prin.ꝛ.j.de le.i.l.ſi inſtitutio
alʾ ſi in teſtõ.
z Illũ heredem eſſe. ver
ba teſtantis.
a Valere.inſtitutionẽ hiſ
verbis factam illum here
dem eſſe.
b Subaudito.ſic. C.de ſi
deicõ.l.verbum volo.

Circa.ñ putat.i vtro
ꝫ male dixit marcel
lus vt hic ſubjcit: ſed ma
gis ꝛc̃.ſed erat pro eo:qꝫ ſi
de preterito poncretur pu
ta ex qua parte ticius me
ſcripſit ex tali inſtituo ſeiũ
vel ex qua parte mater no
ſtra nos inſtituit ex ea voſ
inſtituo deficiente cõditio
ne iſta de preterito deficit
teſtm̃ vt.j.hac.l.ſi ergo ꝛ ſi de futuro.ſed certe nõ ſunt ſimilia: qꝫ vbi de
pñti vel de preterito apponitur ꝓditio que eſt falſa nullo momento põt
dici tenuiſſe teſtm̃:at vbi de futuro tenet.lz ſuſpẽdit ꝛ ita ꝓſideratur ini
tiũ vt.ꝟ.ti.i.l.cuz in fo:ꝛ pro hoc ẽ qõ dicit pro nõ ſcripto vadunt ſine
onere qõ non ꝓtingit i quaſi caducis:ꝛ caducis ſpecto ꝙ initiuz aliqõ
habuerũt:vt.C.de cadu.tol.l.i.ꝟ.i.ꝛ.ꝟ.pro fo ꝛ.ꝟ.in nouiſſimo:ſed qd ſi
inſtitui ex qbus partibus aſcripſi.Rñ.nullis partibus aſcriptis nõ valet:
vt patet ex.predictis ꝛ faciũt ad.l.iſtã.j.e.l.ille aũt ꝛ.l.ſiquis ita ſcrip.ꝛ
de condi.iſti.l.inſtitutio talis:ꝛ.C.de inſti.ꝛ ſub.l.ſi teſtm̃: ꝛ de annu.le.l.
iij.ſed ar.ꝯ.ſ.pro ſocio.l.ſi coita.
c Si minus.i.ſi partes teſtatoꝛ ñ expreſſit:aut nõ aſcripſit ex quibus ꝛc̃
qõ ãt dic̃ ſi volũtas ꝛc̃.interpoſitio ẽ.ꝛ dic ꝙ ꝺfuct⁹ põt exprimer̃ ſe velle
eos eẽ hered̃es:vel ſi ptes nõ aſcriberet.Itẽ ꝯ.j.e.l.clemẽs in fi.ſo.vt ibi.
d Duplici.i.inſtituere ꝛ partes aſcribere ſic.ſ.de ar.l.celſus.
g Atq3 probat celſus in illa ꝛc̃. h Scriptus tpe teſti
i Seius.ſ.ſcriptus ab eo intelligi debet.
k Ineſſe ꝓditõ dic̃ iproprie:vt.ſ.ſi cer.pe.l.itaq3 ꝛ fa.j.e.l. hoc articulo.
l Putat ꝓditiones p̃dictas ɔ futuro ꝛ ꝓrimã ɔ p̃terito:ſ3 male putat
ꝛ hoc ſubijcit.põt ãt.ꝛc̃.ꝛ erit rõ differẽtie quã nõ in pri.huius.l.
m Interesse.i.diſtigue. n Superioꝛi.ſ.q̃do i preterito.
o In illis.ſ.iſtitutionibus.alias illa.ſ.inſtitutione.
p Sũto.i.volo vt ſint.ꝛ ſq̃ vba teſtanꝫ iferioꝛa verba ſunt iuriſcõſulti.

SErvus alienus.sed suus nō pōt sine libertate heres instituī iure isto:sed hodie eo ipso est liber vt.C.de necess.ser.l.quidā.hīr .

r ¶ Pro parte.qr communis erat.

s ¶ Sine libertate.sz an cum ea.dic vt nō.j.e.l.sed si in condi.§.si seruum communem z facit.j.ti.i.l.si seruus.

t ¶ Si suum.data est.perin de ergo hī.ac si vtrūqz sub eadez cōditione esset datū vt.j.e.l.quotiēs.§.fi.z hoc nisi fuerat alienatus pēdē te cōditi.tunc.n. emptoris iussu alibit vt .j .e.l .qui filio.§.siquis .apparet ergo sm has leges qp heredē instituēdo nō dabat libertatem:sed ꝑ.j.de manu.te . l. diuus pius:hodie aūt constat qp vī dare libertatē instituendo eū herdez:vt. C. de necess.hī.l .quidā: q̄uis posset dici aliud esse cum instituit pure non data libertate sub cōditiōe vel alio modo: z aliud cū data est sub ꝓditione:vt hic dicit: qr nō vī voluisse testator qp hret herditatē:vel libertatē:nisi cōditiōe existente Itē hodie distinguit i casu huius.§.plenius vt . C .de necess.ser.l.fi.z fa.j.ō le.iij . l.qui cōcubinā.§.cū testō .

u ¶ Sigs esto .hucusqz sūt verba testatoris.

r ¶ Hoc videt.z bene vt .j . e.l.ei.qui sol.z fa.j.de ꝓdi. insti.l.si ticius:z.j.siquis o. cā te.l.si in testō sed ar.ꝑ.j. de ꝓdi.z de.l. si i ꝓditionibus.§.i.in pri.sed pz rñsiō.ti.ij.l.si ita. Itē fa.j.e.l.si seruo.

y ¶ Qui fideicō .ab herede s.eius qui reliquit fideicō . libertatem.

z ¶ Instituī.pōt etiam pendente condi.b .

a ¶ Non desinat.mero iure:sed q̄tū ad effectuz desinit si vult repudiare . pōt.n. vt.j.de acqr.hī.l.si seruū.§.siquis hac i fi.§.sicut z filius vt isti. de hī.qua z dif.§.sed z is al' sui:hic erit ergo noīe.sz nō re:sic z q restituit p treb.vt isti.de fideicō.hī.§.restituta:z i minore i ite.restituto ꝑ aditione vt.s.de mi.l.z si sine.§.sz qp papi.vel dic nō desinit si nō vult repudiare.

b ¶ Successionis.i.qualitas succedēdi:z fa.C.de fideicō.l.post mortem z de bo.lib.l.mater z de lati.liber.tol.l.sed siquis sub cōdi.z.j.q.z a q.l . si priuatus.§.fi.z.j.ti.i.l.fi.§.fi.z.s.de dolo.l.filius z.s.de lib.z posth.l.gallus in fi.z.s.de usufr.l.si usufructus in prin..sed ar.ꝑ.j.de le.ij.l . unuz ex fa.in princi.z ad treb.l.sed si aūt .

c ¶ Apture:non mutat.R.hz non mutat:sed pi.deest non dic ergo sm Ro. qp si arrogo exneuz quē substituerā filio meo ipuberi erit necessarius impuberi nō ergo mutat ius necessarij hīdis.i.nō facit quominus sit necessarius q tpe mortis testatoz erat i ptāte q recto tpe institutiōis no erat :z sic primo regulā ponit postea eam exēplificat:sed inepte ponit de dilatō ne apture tabularū i vita defuncti cū demū post mortē fieri debeat:sed p hoc.j.e.l.si puū meū z.l.quoti.§.seruū z.s.de lib.z posth.l.filio. §.fi.z pz hoc nō est.ꝑ.s.de li.z posth.l.sub ꝓdi.qr ibi post mortē testatoris:si deest nō:silr dic qp ponit regula quā exēplificat.vt si filiū puber ē z ipuberē instituī z puberez ipuberi substituī z pubes me mortuo dederit se i arrogationē dico eū fore:vel posse necessariū herdē ipuberi:si tpe mortis ipuberis sui iuris iueniatur:al' erit volūtarius.vt.d.l.sub ꝓdi . z.s.de iniusto te .l . antepe . vel sm hunc casum dic qp post mortem impuberis dedit se in arrogationem:z sic ponitur proprie cum necessarium fore . z pro hac positione est infra ti. i .l .sed si plures .§.quos possū.z sm hoc mutatio fit etiā post mortez :posset ēt sm Jo.hec lra legi in vita vt mutet qñ filiū emācipaui post testū: vel seruū manumisi quos instituerā vt. j .sicut solemus z.sed in hoc alio casu eōrio qñ.s.de exneo fit necessarius.vt qr arrogaui institutū exneum : z sm hoc non dilatio facit principaliter mutari:sed ipse status cōmutatus dilatiōe facit mutari ius necessarij herdis itē pōt poni sm vtrāqz litterā qō filius ipubes predictus dedit se i arrogationē post mortē patris.nā erit pris necessarius hīs:z nō erit ,put erit sui iuris:vel nō est sui iuris tpe mortis fratris ipuberis vt pz ex predicta vel dic qp olim erāt sui herdes añ aptas tab.z transmittebant:sed extra nei non nisi post ap;tab.z sic iste arrogatus est suus:z pōt dici cū nō z si ne non.

d ¶ Dederit.patri impuberis.

e ¶ Eius quoqz hīs.i.q pōt esse suus:vt nepos ,pnepos.z deinceps.vt vel ,p pte[r] sine libertate[e] heres isti tui pōt . Si puū meū pure heredē scripsero sub cōditōe liberū differtur institutio i id tēp[o] quo libertas data ē[f] . Siquis ita scripserit:si ticius heres erit seius heres esto[v] .ticius heres esto : quasi condicio expectaī ticij aditio ut seius heres fiat:z sane et iuliano z tertullião hoc videt[r] ¶ Qui fideicōmissariā libertatē sub ꝓditiōe accipit : pōt ab herede[r] pure cū libertate heres instituī[s] .et nō expectata ꝓditōe libertatē et hereditatē ꝓsequit:z erit iterī necessari[o] z existēte ꝓditiōe volūtari[o] heres efficit: ut non desinat heres[a] eē:sz ut ius i eo mutet succes siōis[b] ¶ Apture[c] tabularū dilatio necessarij heredis ius nō mutat ut solem[o] i substituto ipuberi dicere. nā ē relatū si se ad arrogādū dederit[d] substitut[o] ipuberi defūcti:filio necessariū eū fore .

Pu[o] quoqz heres[e] sub oī ꝓditiōe[f] heres pōt instituī:sz excipiēd[o] ē filio[g] qr nō sub oī cōditiōe instituī pōt:z quidē sub ea cōditōe q ē i ptāte ipsi[o] pōt de hoc enim iteroēs cōstat[h]:sz vtrū ita demū institutio effectū hēat si paruerit cōditōi an et si nō paruerit z ꝺcesserit. Juli. putat filiū sub huiusmōi[i] ꝓditiōe i stitutū:ēt[k] si ꝓditōi nō paruerit sub motū[l] eē.et iō[m] si coheredē hēat:ita institutus[n] nō debere eū[o] expectare donec ꝓditōi pareat[p] filius:cū z si patrē itestatū faceret[q] nō parendo ꝓditōi ,pculdubio expectare ꝺbe ret:q̄ sn̄ia[r] ,pbabilis mihi videt:ut sub ea cōditiōe instituto[s] q̄ i arbitrio ei[o] sit pīez itestatū nō faciat ¶ Puto generaliter recte diffiniri[t] : vtrū i ptāte fuerit cōditio:an nō fuerit. facti potestas ē.pōt eni et hec si alexādriā puenerit ii eē i arbitrio pp hyemis ꝓditōz pōt et eē si ei qui a prio miliario alexandrie agit fuit i posita ¶ Pōt z hec si.x.ticio dederit eē idifficillus[u] si ticius pegrinet lōgiquo itinere pp q̄ ad generalez diffinitōz recurrēdū ē. Sz z si filio[x] sub cōditōe q̄ i eius ptāte ē herede īstituto nepos sit substitut[o]: siue extraneus:puto viuo filio non extiturū heredē substitutū[v] p[o] mortē vo extiturū[w] nec necessariā a substituto filij[a] exheredatōz cū z si fuerit fcā frustra ē[b] .p[o] mortem.n.filij fcā ē quā iutilē eē alias oīdimus[c] . opīamur igit filiū si sit īstitut[o] sub ea cōditiōe q̄ sit i ei[o] ptāte nō idigere exheredatione a sequētibus gra

ī.e.l.iij.§.i.sed est lex.iij .put est ibi lex apud iul'.

f ¶ Cōditiōe.qr non sub causali:nisi in eius defectū exheredet:vt .C . de insti.z sub.l.si pr̄. g ¶ In ipsius ē.vt si dederis illi nūmuz vel aliquid leue vt.j.e.l.i.§.puto.

h ¶ Constāte.ē.n.,p pura hīda vt.j.sigs.o.cā te.l.i.§.qui . sub ꝓdi. ꝺz ergo eē possibl' z honesta vt.j.de ꝓdi. isti.l.filius z.l.fi.z.j. de ꝓdi.z de.l. lucius Jo.sed hodie oē gra uaīn reijcit q̄tū ē in debito bonoz subsidio vt.C.de inof.te.l. qñ sed qd si submixta fuerit īstitutus filius.b.distinguit:aut īpedit casu aut sponte sua nō vult pareī: si casu ab intestato ē hīs:si spōte repellit . Jo.ꝑ.dicit.n. ab initio nullā esse institutiō nez:ar.s.de ar. l. litigatores.§. Itē iul'. z l.itē si vnus z.§. itez si i duos .z adde qō nō. C .de insti.z sub l.si pater.

i ¶ Huiusmōi.ptātiua alias positiua.

k ¶ Etiā.si abūdat ēt z sic est.C.de manu. te.l.fi.§.i.vel dic qp nō īuat idem in ꝓrio casu.sic.j.de .v.ob.l. qcūqz.§.sigs vel ad iūge ad dictiōē filiū

l ¶ Submotuz.i. sub mouendū:vt.j.sigs. o.cā te.l.i.§.q sub cō di.z.j.ō se ta.l.si sub ꝓdi.§.sed z si is etiā coll'r.j.de ꝓdi .isti. l. ij.z.j.de le.ꝑ l.itē si a substituto.sed qd si

m ¶ Et iō.qr filius pōt īstitui sub ptātiua z valet testīm:z iō zē .

n ¶ Institutus.sub ꝓditiōe ptātiua. o ¶ Euz.coheredē .

p ¶ Pareat filius.imo stati adire ꝺz.z si postea filius nō pareat cōditioni:z sic decesserit nō facit prez intestatū:z accrescit ei[o] portio coheredi.h.at.substitutus expectat:vt.j.e.§.sed z si filio.

q ¶ Fecerēt.i.facere posset.vt qr submixta eēt īstitutus.nā duas hz tunc vias filī[o].vel qp nō pareat ꝓditioni:z dicat nullū testīm:vel qp velit parere:z tūc eo parēte.i.adiplēte ꝓditionē admittit cohīs ar. s.de iusto te.l.filio:sic z al' īstituti expectāt preteritos vt.j.de ꝑ .ta l.illud.§.fi. vel dic faceret.i. si diceremus fieri patrē itestatū si filius nō pareat cōditiōi ptātiue ꝺz cohers expectaī vt mō dixi de mixta qō tñ dicere nō debem[o] vt stati subijcit:vel dic faceret qñ nō hz coheredē vel substitutum z dic expectare debet filius vsqz ad finem vite sue vel post mortem .

r ¶ Que sn̄ia.s.vt valeat testīm filio īstituto sub ptātiua:z sic nō possit filius dicere nullū testīm vt subijcit cū hēaī ,pcura vt dixit:z hoc si hēat coheredē vel substitutū:al' facit nullū nō parēdo z patrem i testatū:vel vltimo vite spiritu uiuēs qñ nō poterat ipleri i fine uite nel post mortē filij qñ pōt ipleri in fi.uite ut.j.e.§.apud iul'.z in fra de condi.insti.l.fi.

s ¶ Puto diffiniri.i.,p regula tradi.hoc qō seqī facti ptās ē utr̄z zē. i.an facile de fcō posset adipleri:sed z iur[i] ē ut .j.de cō.isti.l. filius.

t ¶ Indifficilis.i.valde difficilis.sic.s.de li.z posthu.l.gallus.§. ille casus z facit.s.siqs ca l.ij.§.quod diximus:

u ¶ Ad gnālē diffinitionē.s.ꝑdictā facti ptās ē zē.vt ꝓsidereī:an possit de facili adipleri vel nō z sic ad arbitriū iudicis referī:sic.s.de i pen.l.pe.§.fi.z de usuris.l.mora z de le.z se.ꝺ.l.nō pñt:vel gnālem dif.i.ꝓsidera qō gnālius z frequētius fit.nā z hoc si exierit ō schol' ē ptātiua lz acci. possit qp exīr ñ possit.sz frequēti[o] ꝓtigit qō possit.

x ¶ Sed zi filio.ī eius ptāte z que pōt ipleri ultio momēto vite: z sic ñ erit substitut[o] hīs viuēte filio.sz nec exherdari pōt i hoc cāu: qr post mortē suā iuenīt exherdat[o]:secus si sit alia ꝓditio ptātiua que nō pōt ipleri vltio momēto:tūc.n.ēt viuēte filio pōt substitut[o] hīs eē.s.ex quo certū sit ꝓditionē ipleri ñ posse p filiū vt.j.de ꝓdi. isti.l.fi.z hec ē rō i prio casu ut q̄diu uiuit filius nō sit locus substitutioni:qr q̄diu locus est īstitutioni nō ē locus substitutioni.

p Herede substitutu: cū vltimo vite spiritu possit ipleri cōditio az.
z Extitu z. qz tunc primū sit verum defecisse con di. az.
a Substituto filij. al' filio. al' filij: z ē sensus ꝙ ualz ps grad⁹ lz ab eo ñ sit filj⁹ exheredat⁹ ut z. s. de lib. z post. l. si posthum⁹. §. ꝙ uulgo
b Frustra est .s. fac.
c Ostēdimus. vt z s. de lib. z posth. l. si ita. §. fi. z. l. gallus. §. in oibus z huius est rō: iō qz nō potest locuz hꝛe exheredatio donec ꝺditio institutionis impleri pōt at impleri pōt ꝙdiu viuit filius: z sic viuente filio nō bz locū exheredatō postea frustra fieret vt hic z i dictis. ll. z. j. ō bo. lib. l. si libertus: al' libertus sub. §. estimo.
d Alioquin. i. si dicetes in superiori casu filiuz exheredari debere cū recte sit institutus. s. sub ꝺditiōe ptātiua similit dicetes: z i hoc alio casu a coherede debeꝛ exheredari vbi recte sit institutus sub ꝺditione ptātiua: vt. s. e. l. §. i. qō ē falsum: nā vbi recte ē institutus exheredari nō dz vt s. de li. z posthu. l. si posthumus. §. ꝙ vulgo. eqpoler. n. ei. q ē. j. c. l. iā dubitari.
e Marcellus no. al' lex. alias. §. incipit: z dic nō. adendo.
f Ultimo vite. j. de condi. z de. l. hec conditio. ꝺtra sed ibi sub. etiā z facit. C. de contrahē. stip. l. fi.
g Heres erit. z transmittit ad suos heredes: z hoc nisi habeat substitutū vt. j. l. pꝛor. z. j. de ꝺdi. isti. l. fi. ibi. nā superioꝛ quidē spēs cē. vel ad coheredē vt. s. e. l. §. i.
h Alexādriā. cū sit ꝓpe. alias nō esset potestatiua vt. s. e. l. puto.
i Cōtra puto. nō. n. erit filius hꝛs ab intestato: nec trāsmittit. sed alij sequētes gradus admittunt cū nec hic sit substitutus vel coheres vt. j. de ꝺdi. isti. l. fi. s. altera.
k Sed z si. sub ꝺditione. facit. s. l. pr. in fi.
l Nepotes. sub oi. instituit ergo hic nepos ne premoꝛtuo filio viuo auo pꝛeteritus nepos rūpat p. l. vell. vt. s. de iniusto te. l. post humoꝛū: tūc. n. sub omni ꝺditione instituī pōt vt hic z. s. e. l. suus z. j. de suis z le. here. l. i. §. sciēdū: quid aūt si filius nō est: Rñ. tūc z idē qō in filijs ꝑm Jo. z az. vt tm̄ sub ptātiua ꝺditione possit instituī: z hoc subijcit si rediganꝫ cē. i. redigi possint. q. d. predicto casu vbi filius pꝛecedit sub qualibet: lz possit redigi ad ꝺditionē filij si filius nō esset: qz tūc vt filius debet instituī sub potestatiua tm̄: alij ꝺ z dicūt redigaꝫ. s. quo ad alia nō quo ad hoc z ꝓ primo qō liberi primi gradus plusculū habeant est. C. ad treb. l. iubemus. §. fi.
m Solemus. media tpa. tria sūt tpa: tempus testi: moꝛtis: z aditionis. lz. n. in medio eoꝝ extraneus hꝛs fiat nō capax: si tm̄ his tpibus sit capax satis est vt hic z. j. e. l. si alienū. §. i. z instī. de heꝛ qua. z dif. §. in extraneis z facit. j. de se. ra. i. §. sed z siquis: z. j. e. quotiēs. §. seruus cum li. z. l. seruū meū z. j. l. pꝛor.
n Peregrinus. i. depoꝛtatus. z sic nō capax vt. C. de heꝛ. instī. l. i.
o Peruenerit. per restitutionē in inte. vel per indulgentiā pꝛincipis vt. C. de sen paſ. l. i. z. l. cū indulgentia.
p Seruus. sub cōdi. vt si dederit illi. x. vel sil'i. aliud foꝛte si sub ea si liber erit: qz alienus seruus sub ea instituī pōt sz ꝓpꝛius nō vt. j. ō. ꝺ instī. l. seruus alienus. ita si ergo esset institutus foꝛte viciareꝫ institutio si traditus esset seruo hereditario vel ipsi testatoꝛi qz puenisset in eum casū a quo sic instituī nō posset. Itē bene dicit sub ꝺ. si pure foꝛte viciata esset institutio cū traditus esset seruo hereditario: vel ipsi testatoꝛi: qz puenisset in eū casū cē. z qz sic pure sine aditione libertatis ꝓpꝛiū ꝓpꝛiū instituere nō pōt hoc iure: vt instī. ō hꝛ. instī. in pꝛin. sed hodie ꝺ vbi ibidē dicit: vel ꝑm Jo. si hereditarius mandasset eēt viciata: cum nō eēt. n. quereret si tūc conditio extet. nam ipsam sibiipsi queri eēt seruū istum absurdum est: sed tūc alienatus querit nouo dño z facit. s. §. pr.
q Mox vsucaptus. i. statī captus pēdēte ꝺdi. vt qz aliquo modo bona fide vel iusto. t puenit ad illum extraneum possessio hec.
r Nō est viciata. z sic existēte ꝺditione iussu. illius dñi adire poterit hꝛditatem z sibi querere.
ſſ Si ꝓpꝛiū cōem. cū libertate. dicas ꝙ alienū nō possū instituere cū libertate: z si postea fiat testātis: lz sine vt. j. c. l. si alienū: z. s. pr. §. at ꝓpꝛiū cū libertate: z nō aliter olim hodie ꝺ vt. s. nō. pr. §. si āt cōem aut cū libertatē z nō valet vt sit necessarius nisi postea ptē socij redimat vt hic z. j. pr. rñ. sed socio accrescebat vt instī. de dona §. fi. hodie ꝺ. nā erit liber z necessarius hꝛs dato ꝑcio ptis socio vt. C. de cōi ser. ma. l. i. §. i. ibi. lz ipse. cōis ꝓpꝛius z cē. sed simpliciter tenet vt. s. e. l. seruus i pri. z etiā hodie accrescit heꝛditas socio vt. d. l. i. de cōi ꝑ. ma. ēt. j. ad. l. fal. l. plaucius vt. C. e. l. iij. z. s. pro soc. l. vex. §. ꝓpꝛio cōi z fa. j. l. pr. z. l. duo z. j. ti. i. l. si seruus cōmunis
t Impubes. ptē que erat aliena z sic habet totū.
u Nō efficiet. sed volūtarius vt. j. ti. i. l. si ꝓpꝛius cōis ij. Rñ. z est rō qz quos possum facere necessarios z filio meo z cē. vt. j. ti. i. l. sed si plures. §. i. at ꝓpꝛiū cōez nō possū facere necessariū nisi redimā ergo nec filio meo licet ipse redimat.
x Sed cū libertate. intelligas vbi totus suus erat ꝓpꝛius: nā si cōis nō possz instituī cū libertate. az. vt. s. pr. §. no. sed Jo. dicit etiā in cōi secus.
y Fieret qō erit si non fuerit alienatus vel manumissus vt instī. de heꝛ. instī. §. ꝓpꝛius āt: vel ꝑm Jo. quod erit si redimatur.
z Nō valere nā nec in testō ꝓcedit eodē: nisi adimaꝫ vtraqz vt. s. de li. z posth. l. si ita. § regulā z facit instī. de codi. §. nec codicillis in fi.
a Asemetipso. i. ne libertas quam a se bz ei adimaꝫ. ꝓpꝛius. n. cē. z nō. ꝙ libertas serui instituti cū libertate non pōt alij legari: nec ab ipso substituto adimi z est rō qz bz eā a se ipso. i. non bz vt hꝛs qz sic esset res heꝛditaria sed vt singulare cōmodū que de heꝛde in aliū ꝓpꝛueuerūt dari: lz hoc ipse sibi vt hic z. j. de acq. heꝛ. l. ex parte: qz ergo non bz eam vt heꝛs non pōt ei adimi vt heredi: nā cē. sicut a simili non pōt sibi legari libertas vꝫ ipsemet sibi cū ipse sit heꝛs. ita nec adimi sic z. j. de adimē. le. l. legata in utiliter. §. fi. sed vꝫ ꝙ possit legari sibi ipsemet vt. C. de cōi ser. ma. l. fi. ꝺ. solu. ibi erat alius heres istitutus. vñ libertas vꝫ ꝑ ipsuz legari sibi: at hic ipse solus est heꝛs institutus. vñ se sibi dare non pōt: z sic sol. j. de le. i. l. senatus. §. fi. ꝺ. nam ibi non erat institutus: qnimo nec sua res potest sibi a se legari vt. j. ō le. i. l. siqdē z. l. legatū. §. heꝛdi: ē z alia rō quare ñ pōt libertas adimi qz que simul sunt data. s. hereditas z libertas nō pñt separati adimi ꝓpter quā rationē etiaz heꝛditas sine libertate adimi non pōt vt s. de lib. z posth. l. si ita. §. regulam sed in nostro casu est pꝛedicta spālis ratio. Item z alia qz si libertas posset adimi. ergo z hereditas quod non debet esse vt instī. de codicil. §. fi. nota ergo ꝙ ꝓtinus est liber z hꝛs vt instī. de here. qua. z dif. in pꝛin. z. s. si cer. pe. l. eius qui: z est ratio quod a semetipso qz sic oportet te de hereditate dicere quia a semetipso accipere t: ar hic notabiliter tm̄ de libertate dixit. Itē cum habeat libertatē a se ipso: vt hic: ergo cur non potest ei a seipso legari. Rñ. ibi sūt oppositā heres z legatarius vñ in eodem esse non pñt: hic hereditas z libertas non sunt oppositā: imo quasi ꝓnexa z hec ē ratio qz libertas non ē res heꝛditaria vt dixi: vel speciale ē in libertate.
b Si ꝓpꝛius cōis tria sūt. nā heꝛditas sub ꝺditione. Itē libertas codē testō sub alia ꝺditione relicta fuit. Itē postea liber factus viuo testatoꝛe. Is erit ergo hꝛs dño volūtarius si existat ꝺditō heꝛditatis: lz pē deat ꝺditio i testō date libertatis: ad hoc. s. e. l. ꝓpꝛius. §. q fideicō.
c Sub ꝺditione. si aūt pure tota heꝛditas vꝫ acquirenda socio ut. j. ad l. fal. l. plaucius. h.
d Adire potest. cum iam extitit ꝺditio heꝛditatis.
e Heres. i. q esset hꝛs si hic ꝓpꝛius ꝺditiōe dīsecerit: ul' dic cohꝛs q eū ꝓpꝛiū nō existēte ꝺditione libertatiꝫ: nec alias eo libero alienauit. z tunc extitit ꝺditō heꝛditatiꝫ: sed ꝑm hoc non uꝫ quod posset dare pꝛeciū pꝛis vt. j. ti. j l. si ꝓpꝛius cōis sed nunqd hec alienatō ꝓ heredē facta ꝓpꝛio adimet libertatem sicut hereditatē: Rñ. non ut. j. e. l. pater filio.
f Domini. noui ut. j. e. l. quotiēs. §. seruus.

g Duo simul nam si alter primus remaneret suus alterius cuius solius posset esse amodo necessarius.

h Extitisset.idē etsi diuersis:dumtñ eodē tpe existant sm Jo.si ergo diuersis temporibus secus vt nō.in.l.s. sed si condi.§.si seruum.

i Quotiēs.aliū recogitās de alio certo ⁊ acciderit mihi alius quē puto eē illū:non ergo iacob hērs fuit de iure isaac: ām neq3 esau q3 ō altero errauit in corpore.ō alio noluit.

k Frater.aut credo hunc seiū eē ticiū fratrē meū cū non videam ⁊ nō valet vt hic aut credo hunc seiū eē fratrē ⁊ obtinet.C.e.l.si pater:aut nō credo.sed fratrē nomino vt.j.e.l.nemo.§. q frater : aut in noīe tñ pro prio erro vt.C.de testa.l.si qs in nomine ⁊.j.de rebus du.l.qui flaccum:⁊ facit. j. de iur delī.l.si.⁊.C.de testa. l.neq3 professio.

l Nō ē.nūcupatus.⁊ fa. j. de supel.le.l.labeo.§.itē tubero ⁊ de reb9 du.l.ābiguo ⁊ p ēp.l.ij.§.cū stichum.

m In reliqs . al' ē i rebus qs .i .appellatiuis noibus cum al' ē i reliquis . i.nominibus rex appellatiuis : ⁊ fa.j.de le.i.l.iij.

n Hoc.s.vex est.

o Sed si nō i parte.s. quota rerum.

p Ex semisse.immo vr ex quadrāte vt.j.de leg.i . l. q quartā.iij:Rñ.solu. vt ibi .

q Nuncupatum.fa.s.e. l . i.§.sin āt ⁊.j.de cōdi.⁊ de. l.cum autem.

r Testārius.i.scribens testamentum.

s Semissem.i.scripsit .

t In semisse . maiori sume mior inest.sic.s.de arbi l.idem.§.si plures :⁊ de pecul'.l.hinc queritur ⁊.j . de ver.ob.l.i. §.si stipulanti ⁊ ō re iu.l.siquis.cū reo. Item fa.C.de testa.l.errore ⁊.s. ō sta.bo.l.imperator.

u Pro centū que relique re nolebat.

x Per notā.i . signum re presentans.

y Adiectū.i.superfluum.

z Eīdem.putat.imo . vr pure istitutus vt.C.de isti . ⁊ sub.l.pe.⁊.j.de le.ij.l. cuz pater.§.fi.ō so.ē p non instituto.s.sicut destinauit:sz pure:sed huic.so.ob.s.c. §. sed si nō in corpore:vbi voluntas pualet scripture : sz ibi dictauit: hic tñ i corde destinauit vel hic morte p uentus nō addidit non institutus sine ꝺditione:at secus in ꝓrio sm .R. vel hec est opinio marcelli.que nō tenet: vt in simili casu.s .c. l.ij.

a Heredē futuz.putat mācellus. Jo. b Videri.s.putat repete. Jo.

c Si testārius.i.scribēs testm̄.vt ē tabellio.vt.s.e.l.i.§.sed si maiorem .

d Detraxit oīno azo . e Nō futuz.s.pure.sic.b.sed pro vt testator voluit.s.sub ꝺditione: vt.s.§ .sed si maiorē.

f Primū.s.solū. g Scripserit.ex dicta dimidia.⁊ dic destinasz siquidē expressisset:lz nō sit scriptū vt.s.§.sed si nō in corpore.

h Siqs nomē.distat:sic.s.si cer.pe.l.certū.⁊.j.de ma.tes.l.noiatim : ⁊.s. de libe.⁊ posthu.l.i .

i Contumelie.q3 tūc non valeret: vt ticiū q occidit seiū instituo vt.j .de le.i.l.turpia in prin.sed ꝺ.j .e.l.his verbis.§.i.sol.ibi stetit in genere male ditiōis vt ⁊.s.de lib.⁊ posth.l.iij.in pri.hic in specie dixit:sic ⁊ al'.i cōmēdatione dicimus vt.s.de dolo.l.qō vēditor:aliq vt.R. faciunt dram inter cōtumeliā vt hic.⁊ maledictionē vt in contrario.

k Heres.vt.j.e.l.in tēpus.§.quotiēs:⁊.C.de testa.l iubemus:idem in legatus:vt.j.ō usufr.le.l.i.§.q plures ⁊ de rebus du.l.v.⁊ in tutore:vt.s.ō testa.tutor . l.tutor icertus ⁊ isti. de le.§.tutor.

l Demonstret.pro prio noīe . vel idubitabili signo:vt.s..pr §.vel ꝺditiōis cuentu vt.j.pr.§.⁊ p se.ñ p aliū vt.j.e.l.illa : sz oppone ignotus pōt fieri hērs vt.C.e.l.eī neū:ergo ignotē certus .azo .

m Sz siqs certū ē . fac.j.de condi. isti.l . vter ⁊ de se.ta.l.ij. §. siqs ita hērdes : ⁊ ō le.i.l.si seruus le.§. huius.

n Heredes successores sūt vt ⁊.s.ō edē. l.quedā.§.nihil.

o Equalr sic istit.e. §.si plures ⁊.j.l.pr . vt.j.pr. §.⁊ de le.i.l. legata inutiliť.§.fi.⁊ isti. p socio.§.sz ⁊ si quidē :⁊.s.ō pecul.l. itē cū i fi.⁊. j.de ap.l. si qui se.§.quotiens.

p Detracta.i. pinō ac si ō fundo nihil esset dictum.

q Si duo.sine ptib9 ⁊ ita equaliť vt.s.p. §.⁊.j.l.pr.⁊.s.e.l.i.§ si ex fūdo.⁊ .j. e.l. ex facto.§.ita igitur.

r Siquis ita postea materialiť ponitur .

s Hereditaté . ⁊ sic erit necessarius hēs secus si dixerit si voluerit heres esto :vt j.de ꝺdi .isti.l. vba : az.⁊ fac.j.e.l.talez ⁊ de secundis tab .l. si ita.§.q filio.

t Si qs primū . hic tertius.

u Substitutiōis:vt j.e.l.nā tertiū :⁊ fac j.e.l.liber homo.§ fi. ꝺ.so.ibi.

x Adire etiā tūc est volūtarius heres .

y Seruꝰ.alienatꝰ : ē nec ergo erit liber vt hic ⁊ ist.e.§.qō si alienatꝰ.⁊ fac.j.de le.i.l. quesitū.§.suo ⁊.j.de ꝺdi.⁊ de. l.si in diē.

z Ā testatore. secus si ipubes emerit cui ē substitutꝰ vt.s.e.l. sz si.§ .si suus cōem.

a Erit.vt ⁊.j.e. l. si suī meū:sic ⁊ i libertate vt.j.de manu.testa.l.vex ē.secus ē in legato vt.j.de adimē.lega l.cū suus ꝺ solu.hic fieret dño iniuria si saltē hūc non hz heredē vt instī.q.ma.nō pos.§.i. b Si suus mauumissus a testatore.

c Valeat.hanc soluit.j.ibi.sed si pure ⁊c.quod valet.

d Die uenīte nō añ: ēt hodie.lex.n.que psumit seruo istituto fieri eū libex.istitu.q ma.nō pos.§.i.loqť ubi nō apparet dñi uolūtas ꝓria.alias nō ē locus psūptiōi:ut.j.de uer.ob.l.ꝓtinuus . §. cū ita. hic.n.demū post diem dari uoluit.

e Morabaťno.q hereditas per se ad diē morari:uel dari nō'possetut.j.e.l.hereditas:sed libertas ex die dari potest.⁊ sic per eā . ut

hic dicit moꝛatur libertas.aꝫ.ꝛ facit.ſ̄.e.l.ſeruus alienus.§.i.
f Poſt diē.quid ſi añ.h. g Manumiſſus.a teſtatoꝛe.
h Heredē exiſtere.voluntariū:ꝛ dic a teſtatoꝛe in vtroqꝫ caſu.ſ. ſi añp̄ adeat iuſſu dñi fiat liber:vt inſtitu.e.§.ſeruus. ār:ꝛ.§. alienus

erit:ſꝫ et ſi pure fuerit beres iſtitutus libertate in diē data:ſi ſit alienatus[g]:uel manumiſſus dicit debere eum poſſe beredem exiſtere:[b] ſꝫ ſi nō ipe ſeruus ſit alienatus[i] ſꝫ vſuſ fructus i eo eque iſtitutio[k] valet ſꝫ differt[l] in id tp̄s:quo extīguit uſuſ fructus. p Aulus.

Si alterius[m] atqꝫ alteriuſ fūdi p̄ ptibus equis beredeſ iſtituant: pinde hēbit q̄ſi nō adiectiſ ptibus beredes ſcripti eēnt: nec enī facile ex diuerſitate p̄dioꝝ portiōes[n] iueniunt:ergo expeditus ē q̄ ſabin[o] ſcribit pinde hīdum ac ſi nec funduꝫ[p] nec ptes noiaſſꝫ[q]. Labo.

Icius fundi cornelīāi beres eſto mihi:duo ticij illi[o] iſule beredes ſunto:bic[r] hēbūt duo ticij ſemiſſeꝫ[s] at ticius ſemiſſeꝫ:idqꝫ pculo plꝫ:quid tibi videt:rñdi ỳa ē p̄ culi opinio. p Au.

Si ieq̄lib[o]r ptib[o] datis ita adiiciat:quos ex diſpīb[o] partib[o] beredes inſtitui eq̄ beredes ſunto: eſti māduꝫ ē eq̄ri eoſ.ſ.ſi boc añ pactū teſtm̄ ſcriptuꝫ ſit. u Ulpia.

Interduꝫ bec adiectio[v] eq̄ beredes ſunto teſtatoꝛis voluntatē exp̄imit:utputa p̄im[o] et friſmei filij eq̄ beredes ſunto. Naꝫ bec adiectio ꝺclarat oēs ex virilib[o] ptib[o] inſtitutis:ut ꝛ labeo ſcripſit:q̄ detracta ſemiſſeꝫ friſ filij[x] ſemiſſē p̄im[o] bēret. Perfa[y].diſtribuere bereditateꝫ i tot ptes pōt: quot voluerit. ſꝫ ſolennis aſſis diſtributio i.xij:vncijs:dēiqꝫ fit ſi mim[o]s diſtribuit ptās iuris i boc reuoluitur[a].utputa ſi duos beredes ex q̄drante ſcripſit.nā beredes ei[o] reſi dua accedit:ut ex ſemiſſib[o] videāt ſcripti. Sꝫ ſi alter ex q̄drante alter ex ſemiſſe beredes ſcripti ſunt. qui accedit[b] q̄drās p̄ ptib[o] beredi tarijs[c] eis accreſcit:ſꝫ ſi exceſſit i diſione.xij.vncias[d]:eq̄ p̄ rata decreſcet[e]:utputa me ex.xij.vncijs beredē te ex.vj.ſcripſit:ergo beꝛditatiſ

a Reuoluit.al' reſoluit.ſ.bec diſtributio minoꝛ ꝛ no. voluntateꝫ teſtatoris in potātem iuris reſolui. b Qui accidit.i.qui ſuper eſt.
c Pro ptibus bereditarijs:vt.j.de ſe.ta.l.ſi ita:ꝛ.C.de teſta.mi.l.iij.ac.
d Uncias ſit.q̄ bīt p̄opꝛia nomina he ptes vt iſti.e.§.bereditas.
e Decreſcet.q̄tum ad numeꝛ vnciaꝝ non q̄tum ad ſubſtantiam.

babeo beſſē:tu triētē[f]. Sꝫ ſi duos ex aſſe beredes ſcripſerit alios duos ex.xij.vncijs: an eq̄ diſtributio fiat apud labeonē li.iiij.poſteriozū querit.et putat labeo:et illos[g] ex ſe miſſe:et bos qui ex.xij.vncijs ſcripti ſūt ex ſemiſſe beredes foꝛe: cui ſnie aſſētiēdū puto:et ſi duos ex aſſe beredes iſtituerit:tertiū ār beredē ex dimidia ꝛ.vj.eodem li. labeo ait:i.xx.vncias aſſē diuidēdū. octo laturū ex dimidia[b] et ex.vj[i].ſcriptū illos duos.xij. Apud eūdeꝫ[k] refert ticius ex ꝑte tertia[l] deide aſſe expleto[m] idē ex ꝑte.vj.[n] i.xiij.vncias bēditatē diuidēdā[n] trebatio[o] ait.

Si quis beredes ita inſtituit ticio[p] ex ꝑte p̄ia:ſeio[q] ex ꝑte ꝑa meuio[r] ex ꝑte. iij. ſulpicio[s] ex ꝑte.iiij.beredes ſūto.cēq̄ ptes[t] beꝛditatis ad iſtitutos p̄tinebūt: qꝛ teſtatoꝛ appellatiōe nūeri ſcripture[u] magis oꝛdinē q̄ꝫ modū[v] ptib[o]r[w] im poſuiſſe videt. u Ulpia.

Iulian[o] quoqꝫ li.xxx.refert:ſi qs ita beredē ꝓſcripſerit ticius ex ꝑte dimidia[x] beres eſto:ſeius ex ꝑte dimidia ex qua[y] ꝑte ſeiuꝫ inſtituit ex eadē parte dimidia ſēpꝛonio[z] beres eſto dubitari[a] poſſe vtrū i tres ſemiſſes dīdere voluit beredi tatē An ỳo i vnū ſemiſſeꝫ ſeū et ſempꝛoniū ꝓiungere:qō eſt veri[b] et iō cōiunctiꝫ eos videri inſtitutos ſic fiet ut ticio[c] ſemiſſeꝫ bi duo q̄drātes[d] ferāt. Idem eodeꝫ li.ſcripſit ſi p̄im[o] ex ſemiſſe ſecūd[o] ex ſemiſſe[e] ſi p̄im[o] beres nō erit:tertius ex dodrāte ſubſtitut[o] ſit facti quidem q̄ſtiōeꝫ[f] eſſe verū recte dī. ſiquidē p̄im[o] adierit equales ptes babiturosᵇ:ſi repudiauerit[c].xv. ptes[d] futuraſ ex quib[o].ix.quidē laturū tertiū ſex ſecūdū[e]. Iulia.

Naꝫ tertio[f] ꝛ inſtituti et ſubſtituti pſonā ſuſtinere[g] et i tres ptes[b] inſtitutū videri i ſex[i] ſubſtitutū.

Teꝫ qō ſabin[o] ait[k]:ſi Ul. cui ꝑs appoſita nō ē excuciamus[l]

a Queſtionem.quid.vel quantum voluit vnūquēqꝫ habere.ac.
b Habituros.primuꝫ ꝛ ſm.tertium vero nibil.
c Si repudiauerit.primus.
d Quindecim.partes.nam uoluit excedere aſſem cum connumerauerit pluꝛeſ uncias quam duodecim:ꝛ hoc p̄ſumitur ſm bas.ll.bodie p̄ſumitur in dubio.ꝛ ſm hoc tertius bodie habebit.ix uncias ſcōus tres ut tres uideatur ſibi adempte ut.C.de le.l.cum queſtio.
e Sex.ꝛ eſt ratio qꝛ tertius in nouez uncijſ eſt ſubſtitutus p̄im[o] in vj. uncias p̄imi ꝛ tres ſuas:ſecundus uero in ſex tantum eſt iſtitutus.
f Iam tertium.inſtitui ſub eadem conditione.ſ.ſi p̄imus bꝛs non eſſet:Rñ.ut no.unum ciuem plurium ſubſtinere de quo nō. ſ̄ .de pactis.l.ſi plures.
g Suſtinere.no.quē uicem duoꝛum.ſuſtinere.
b Partes.i.uncias que ſunt tres partes de.xv.
i In ſex.i.uncias ꝛ facit.ſ̄.e.l.quotiens.§.ſiquis primū.
k Item quod ſabinus non eſt.habeat quod deeſt.
l Excuciamus.in quibus caſibus locum habeat.

f Poſt diē.quid ſi añ.h. g Manumiſſus.a teſtatoꝛe.
h Heredē exiſtere.voluntariū:ꝛ dic a teſtatoꝛe in vtroqꝫ caſu.ſ. ſi añp̄ adeat iuſſu dñi fiat liber:vt inſtitu.e.§.ſeruus. ār:ꝛ.§. alienus

i Alienatus a teſtatoꝛe.
k Inſtitutō.i.equa.
i Differt.hodie ār vī qō non debeat differri imo ſtatim adueniēte die libertatī fit liber:ꝛ beref ꝛ neceſſarius lꝫ duret eo uſufructus qꝛ bene pōt hodie ꝓprietarius dolēte vſufruario ei dare libertatē. C. cōia de ma. l.i. § .ſin aūt ꝓprietarius.
m Si alterius idē ſi eiuſdē:vt. ſ̄. e.l.quot.§.ſi duo Jo.
n Portiones ſcilicet bereditarie.
o Deride.habēdū q̄tū ad portiōes bereditarias.nā q̄tum ad eos fundos nō p ide eſt.ſ.vt.j.e.l.ex facto.ſ̄.§.i.ꝛ.ſ̄.e.l. i.§. ſi ex fundo ꝛ.j.ti.i.l. coheredi.§.fi.ꝛ.j.ad trebel.l.ſiqs p̄ioꝛe: ſꝫ.ō.j.e.l.pr..ſolu .ꝓ ceſſio melioꝛis rei vl' partis nō fac vt pl' vī eſſe datū de beredi.vt bic:ſed copulatio pluriū pſonaꝝ i eādē rem vel partez cōiungit eos in vnā dimidiā ꝛ alteꝛ cui p ſe beꝛditas iſtitutionis iuꝛ collata:babꝫ aliā dimidiā vt ibi.
p Nec fundū.quantū ad ptes bereditarias:ſꝫ iure p̄legatiōis boc babēt:vt.j e.l.ex facto.ac.
q Nomiaſſet:ꝛ ita deductis ptib[o] equaliter erunt beredes.

r Icius bic.i.in tali caſu. Semiſſeꝫ.facit.j.l.iij.ij.Rñ.ꝛ.§.ſed ſi duos ꝛ.l.itē qō.§.ſed ſi expleto ꝛ.l.liber bomo.§.ſi ticius ꝛ ar.ſ̄.de uſufru.ac.l.ſiqs ticio ꝛ l.ſi ꝓprietas:ꝛ.j.de uſufr.leg.l.ſempꝛonius.§.ſi.ꝛ iſti.e.§. videam[o] ꝛ.C.de ip̄u.ꝛ ali.ſub.l.fi.i fi.ſꝫ p̄cedēs caſus ē ar.ō.ſꝫ expō vt ibi.
s Si inequalibus.pactuꝫ.idē ꝛ ſi poſt peractū:ſed ideo ſic dicit qꝛ ſi añ peractū nō oportet itez adhiberi de nouo aliā ſolēnitate:alioqn ſic vt.ſ̄ . de teſta.l.beredes.§.i.ſm Ro.vel iō ſic dicit qꝛ vbi añ ipſo iure nō vident dare inequales ptes ſed equales tm̄ fūgunt dare.ſi āt poſtea vident adēpte equales ipſo iure nō dare: vt ar.j.de leg.i.l.ſi ita ſit aſcriptū.aꝫ.ꝛ.ſ̄.de bis qui i teſtō dele.l.i.§.ſꝫ ſi legi.ꝛ.§.ſed ſi incōſulto.ꝛ facit.j.e.l.ſi ita ſcriptū fuerit.
u Interdum.bec adiectio eque.
x Filij.oēs enim cōiuncti loco vnius habent:vt.j.e.l.iul'.ꝛ.ſ̄.l. lucius ꝛ.j.ti.i.l.ſi pater:ꝛ.j.de le.i.l.plane in p̄i.ſed ar.ō.j .ō
y Paterfa.ſolēnis.i.frequens.
z Ardinus.q̄ i.xij.

z In bec.xij.

m Ex quadrantibus.hoc est quēlibet ex suo quadrante.
n Tertium alias est tertius in libro.ff.
o Omnibus.accrescerc.imo ad solus coniunctum:vt.C.de ca.tol.l.i.§.si vero quidā ex hui⁹ ꝛ.s̄.de usufr.ac.l.i.§.idē si duob⁹ que sunt.p̄ so. dic q̄ ibi nō ꝓiungit verbis hos sine ꝑte institutos al' secus vt.j̄.e.l .heredes sine:sed huic distinctioni vī p̄.j̄.e.l.si ita quis heredes vbi erāt cōiunctis verbis ꝛ tñ est idē q̄ hic dicit:sed dic q̄ ibi erāt disiuncti re ꝑpter verbū egs ꝛ sūt sic ibi equales cōiunct⁹ verbꝭ tñ ꝛ cōiunctus re tñ ꝛ facit.j̄.de leg.iij.l.re cōiuncti ꝛ dic q̄ oēs sunt coniuncti re..nā ambo separati ꝛ sic insolidus sine parte sunt i stituti ꝛ sic tam inter se q̄ alijs sunt cōiuncti re.
p Nō sunt coniuncti. qui re sola cōiungunt':ꝛ cōiunge ita q̄ ꝓferat' alijs cum ꝛ alij erant re cōiuncti.
q Neqs hos.dic q̄ oēs sū instituti verbis disiunctis ꝛ tñ habēt duo q̄tū ꝛ alij primi vt.j̄.e.§.sed si asse expleto ꝛ.j̄.prox.§.sed q̄ re coniuncti habēt ius accrescendi vt.s̄.prox.Rñ.
r Ex nulla . sec⁹ si aliqua pars vacaret q̄ tunc reliquū cōtinerēt totus si alter repudiaret vt.C.e.l.ij.ꝛ de v̄.si.l.si. pr̄.ꝛ.l.ceteroꝝ quar.p̄. Item ar.p̄.s̄.de statu liber.l.libertatē in fi. sed ibi speciale.ac.
s Nam esi.ꝛ a simili.
t Dipondius.i.pondus. xxiij.unciaꝝ sed tripōdiū xxxvj.unciarum.ac.
u Scripsit.p̄.insti.eo.§ .si plures:ibi idem q̄ ꝛc.vbi dicit idē in dipondio expleto q̄ in asse expleto sꝫ i asse expleto si alius sine ꝑte instituat vī in tñdez insti tutus vt in.e.ti.§.videam⁹ ꝛ.s̄.hac.l.§.sed si asse .ergo expleto dipondio alius sine parte institutus tñdem debet habere q̄tum primi sol.hec corrigit per illā.alij quod hic labeo maledixit vt hic subijcit quod in idē recidit.tu dic idē ibi esse si dipondium ꝛc.s.vt institutus sine parte videat' instituus i.xij.uncijs:vt sic ad tripōdium ueniat sicut isti tutus sine parte asse expleto venerit ad dipondium.
x Notāt.idest non approbāt eā vt ꝓbabilē fm quosdā:sed dic nō notāt i.non reprehendunt vtpote ꝓo idest q̄ probabilis:ē ꝛ facit ad id totum infra de se.ta.l.fi.
y q Uesituꝫ.alias quesitum.ꝛ alias sabinus:ꝛ dic supra.l . cōpleuit assem:ꝛ dipōdium ꝛ nō excessit:hic autē excessit assem vel dipōdiū vel tripondium .
z Distribuit vno instituto in.x.alio instituto in.iiij.
a Ratio.nota eandē rōem in dipondio ꝛ tripondio ꝛ quadripondio q̄ in asse seruare.
b Omniqs ꝛc.i.tripondio ꝛ quadripondio .
c Seruetur.s.vt habeat quod deest de dipondio ꝛ sic de alijs vt insti .e. §.sed si plures ibi si plures uncie ꝛc.nam in asse sic est vt.s̄.l.prox.in pri. nec ob.j̄.e.l.ex.uncijs:imo concordat ꝛ fa.j̄.de se.tab.l.fi.
d e Ex facto.relicta.q̄ quandaꝫ instituerat in.x.uncijs . ꝛ sic vacabat ssertans. e Si mihi.uerba testantis.
f Instituerat.alias non instituerat scilicet testator ꝛ sunt uerba.l.sed q̄ sequitur sempronius ꝛc.sunt uerba testantis : al' est quem instituerat: ꝛ tunc sunt omnia testantis:sed falsum dicebat q̄ eū non instituerat .
g Admitti.quasi testator consenserit esse heredem si vellet.
b Esset data.i.uī esse data inducta in similitudinem alterius casus ut s̄.e.l.itē.§.sed si asse.nā ut ibi non apparet pars:ita hic nō apparet pars:nec institutio que fuerit in substituto:aut nō ponit questionē q̄ in eo per cōsequentiā uideī eē:Rñ.fm aꝫ.s.q̄ admittat':tum q̄ sub cōdi.fuerit institut⁹ que extit tum q̄ omnis substitutus est isti tut⁹ sed quidam habēt.s.an tertius.s.sempronius ꝛ sic formatur que stionē in substituto quem dicunt non admitti q̄ non fuit isti tut⁹ sed substitutus: q̄ nō placet ꝛ facit j̄.de adm̄.lc. l.legata inutiliter ꝛ ō manute.l.ticia.§.fi.sed ar. p̄.j̄.ō do.l.ex hac scriptura sꝫ ibi speciale
i q Uo loco.inter stitutos.vl' sub stitutos cum partib⁹ vel dic quo loco testi
k Nihil. q̄ semper habet vacantē vt.j̄.e l.qui nō miti.§.filijs est institu.e.§ .ꝛ inte rest ꝛ facit isti.de le. §.ante heredis.
l Si tā.alterꝫ assem i.medietatē.sed quid erit de quadrāte.Rō accrescet vtriqs ꝓrata vt. C. de cadu. tol.§ in ꝓio:ꝛ nota hic ar.q̄ verba itelligentia sunt sic si verū esset q̄ testatō verū putauit cū nō erat vt.j̄.de reb⁹ du.l.qui habebat ꝛ. s̄.de his que testō dele.l.i.§.sꝫ nolētib⁹ ꝛ sic nō.s̄ . ō ꝑdi inde.l.seruo .
m Habeī.ꝛ apud ꝑ iunctū solū remanet ut.C.de ca.tol.§.si uero qdā ex his: ꝛ hoc idem esset in caduco ꝛ in causa caduci q̄ in ꝓo nō scripto ut C.de ca.tol.§.in ꝓio ꝛ.§.ꝓo secūdo ꝛ .§. q̄ in medio.. Item ē p̄.j̄.de le.i.l.si duob⁹ i.Rñ.so.ut ibi. Item facit.j̄.de iure codi. l.ij.in ꝓin.
n Rebatius ait. ꝛ perperam .
o Recte putat. imo uideī hoc esse falsuꝫ nisi alius ꝓio sit heres cū illa uerba i se habeant tacitaꝫ ꝑditionē ut.j̄.ti.i.l.qui liberis.§.sub ꝑditione:Rñ.illud ē cum alius est cū eo institutus heres:hic nullus alius ē institutus.ꝛ concordat.j̄.de acquiren.here.l. ex parte in ꝓin.l.
p Seruo pure.non est uerbū testatoris sed iurisconsulti. alioqn aliud esset.j̄.de cōdi.insti.l.cū seruus.hoc.s.q̄ haberet libertatē etiā defi ciēte ꝑditiōe:uel ibi habet coheredē.hic ē solus.
q Pendeat.s.si est solus heres:nā tūc pēdet vtrūqs ex ꝑditiōe q̄ nō pōt eē liber añq̄ aliqs sit heres:nec eēt heres añ aduētū ꝑditionis vl' si dicas q̄ hēt coheredē dic q̄ vtrūqs pēdet ex ꝑditiōe. i. an existat vtrūqs:nā de vno.i.de libertate ꝓstat alio existēte coherede vt.j̄.l.prox.ꝛ dicta.l.cum seruus.
r e Expleta quocūqs.loco.i.gradu ꝓio vel ꝓo.fꝫ aꝫ.vl' fm.R. ex testō uel ab itestato si hoc exꝓessit testator .
s Perinde habeī.caute posuit hic volēs dicere cōpetat libertas vel nō:sed pinde habeī ꝛc.q̄ pōt eē q̄ cōpetat si habeat aliū coheredē q̄ adiuit ꝛ pōt esse q̄ nō si nullū habeat coheredē q̄ adeat:vel nullū habeat.nā nō adita hereditate ex testō nulla in eo relicta valēt vt.j̄.de ō ta.l.filiū.bu.j̄.de cōdi.ꝛ de.l.aliquādo ꝛ.C.de fideico. lib.l.ex testamento nisi legitimi sint rogati.vt.s̄.de inof.testa.l.ticia ꝛ facit.j̄.de manu.testa.l.cum seruus.
t Quis instituatur.certum.tunc tollit dies certa de medio:vt

ĩ.c.l.hereditas.

u Vel incertũ.i.sub cõditione.nã dices icertus ꝛc.vt.ĩ.de cõdi. ꝛ de.l.dies ꝛ.ĩ.quãdo dies lega.ce.l.sicut.az.

x Agnoscere põt ẽt pendẽte ꝺditiõe vt.ĩ.de se.ta.l.ij.§.si sub ꝺdi.

y Et tanꝯ.heres.hoc referr̃ ad euz casum quo est in diem certuz. nam si sub incerto: id est sub ꝺditione cũ petat pendẽte cõditiõe bonoꝝ possessionẽ que iure sit nõ que: vt dicto.§.si sub conditione ꝛ.l. hi de mũ: licet quidã dixerit ꝯ.s.ꝯ illa que fac̃ per.l.C.de inof.test.l. filius: ꝛ illa que iuris sine effectu sit ni si existat ꝺditio vt.ĩ. ꝺ se. tab.l.ij.§.siquis ita instĩ.in fi.§.non põt pendẽte ꝺditiõe aliquid facere vt heres nec alienare ꝺminiũ vel aliquid facere vt heres ꝛ ita iure est tñ ñ facti.i.cũ aliquo effectu. nam nec de iur̃ ciui. põt interim adire: vt.ĩ.de acqrẽ.here.l.q ĩs.bñs bonis: sed põt vẽdere nõ vt heres etiam vt glibet rem alienã vt.s.de ꝯben.emp.l. rẽ alienã: si tñ ꝺficiat cõditio ꝛ institutus est talis qui preteritus haberet ꝯ tabulas remãet possessor vt per ꝯ ta.l.sub conditiõe: ꝛ sic alienatõ ꝺfirmaret vt.s.ꝺ ac. em.ꝛ uen.l.si al enã.

z Non admittat. ñ tñ repudiat vt.ĩ.de cur.bo.dan.l.i.

a Trabat.i.differat adimplere.

b Edictũ.quod nõ habemus.

c Prefinit tẽpus. sed certe imo statim debet adimpleri al' deficere dicatur conditio vt.ĩ.de ꝺdi.ꝛ demon.l.hec ꝺditio ꝯ sol.ibi in legato: hic in herede qui vt dñs non sit grauandus vel cibi subaudi etiam.

d Institutione.i. institutionis conditione.

e Factũ.puta si ticius ascenderit capitolium.

f Creditoribus.s.ꝛ hereditarijs.

f Obtigerit.i.obuenerit.

g Urgebũt qꝝ pareunt.

b Curatores.quos ꝺstat interim ꝺstituẽdos qui faciũt talia vt ꝛ s.de cu.bo.da.l.i.ꝛ.ii.ꝛ facit.s.de admi.tu.l.inter bo.ꝛ.ĩ.de bo.auc. iu.pos.l.si ꝑuus ꝛ.C.de inof.te.l.scimus.§.fi.

i Curatorem.datum bonis.

k Cum vẽter.facit.ĩ.de vẽtre in pos.mit.l.curator.§.pe.ꝛ.s.§. ꝓ. ꝛ.ĩ.de iure.delibe.l.v.

l Non habeat.ex persona patris.alias nõ fieret venditio vt.ĩ qui bus ex cau.in pos.ea.l.apud iul'.

m Ait.s.prector.ĩ.quibus ex cau.in pos.ea.l.ij.ꝛ.l.fulcinius.§.i.qꝯ ẽ falsuz: qꝛ ibi nõ sunt hec verba vel dic ꝝ ꝯ Jo.i quadã parte edicti quã non habemus ꝛ ꝝ hoc oĩa inferiora verba videñ loq de illo edicto: vel melius ait pompo. ꝺditor huius.l. loquẽs de seipso i tertia ꝑsona: sic ꝛ s.so.ma. ꝺtuortio in pri.ꝛ ꝝ hoc dic adiectuz a pretore q in quodã edicto dedit restitutionẽ in ite. illis ꝯ quos est facta missio ꝛ venditio ꝛ cã cognita. nã nõ ad pupillos referr̃ qui nõ restituũtur in integ. ob ea que facta sũt ꝑ curatorẽ talez vt.s.de mi. l.in ite.resti. secus in abñtia iusta cã: ꝛ in alijs que hic sequiñ. vt. s. ex qui.cau.ma.l.i.ĩ fi.ꝛ.ĩ.quibus ex cau.in pos.ea.l.in pos.§.cũ dicit

n Cognitionẽ.alias conditionẽ.

o Sine dilatione.s.iniusta vel iusta.az.o. vel dic sine dilatiõe. s. iudicis: nã tunc nõ ꝓcederet iudex interiz ad faciẽdã missionẽ vel venditionem vt.C.de dila.l.sine pars vel dic a creditore qꝝ nec tũc ꝓcederet ad venditionẽ vt.ĩ.quibus ex cau.m.l.fulcinius.§.sed in diem: sed ad missionẽ sit vt.l.in possessione.e.titu.

p Egritudine.no.solu. ñ differri ꝓp egritudinẽ vel missionẽ vel venditionez: sed an ad litis cõte. vel ad sniam Jo. sic non ad certa cause cũ ꝓcuratorẽ possint mittere: sz dic vt.s. siqs ca. l.ij.§.siqs iudicio ac. l. plenius.ĩ.de diuer. ꝛ tempo. ꝓscr.l.i.ac.

q Jcꝰ.altero mortuo ad hoc.ĩ.de le. i. l. fi fundũ.§.his verbis:ꝛ.ĩ.e. l.cornelius.

r Quia substitutio. s. vulgaris que sit hoc casu verbis affirmatiuis sic.C.e.l.fi.regulariter:ꝯ vt instĩ.de vulg.sub.§.i.

s Bẽqz senatus. cuiꝰ nomẽ nõ hẽmus.s.eũ dẽ heredem.

t Si te instituero. vbi in partem illã tñ ex qua sub ꝺditiõe te institui

u Non.tunc respondit.

x Sequentẽ institutionẽ. nisi habeat coheredẽ vt.ĩ. e.l.siqs ita scripserit.az. sz uidetur ꝯ.ĩ.ꝺ ꝺdi.ꝛ demõ l.nã ad ea: sed ibi i legatis hic in institutionibus.ĩ.ti. i.l.si.§.fi.

y Prior.puta.

z Eadẽ parte. genere eadem pura istituo te in triẽte si iperator itrauerit italiã te eundẽ si nauis uenerit ex asia instituo in alio triente. uel dic qꝺ sit cadez omnino: ut istituo te si imperator intrauerit italiam ex triente ꝛ si nauis ex asia uenerit in eodem triente: ꝛ dic qꝺ distinctim posuit ꝺditionem secus si copulatiue qꝝ tũc oẽs debent existere ut instĩ.c.§.pe.ꝛ.ĩ. de uer.ob.l.siquis ita stipulatus: ꝛ.ĩ.ti.ij.l.si plures: uel dic ut in.l.illa si plures uñ itẽ facit in.e.ti.l.si heredi.

a Id faciet. ut quecunqꝝ existat facit institutionem ualere.

b Si ita quis placet ut.ĩ.ti.l.ij.§.fi.ꝛ de se.ta.l.ij.§.siquis ita scripserit ꝛ.s.e.l.quo loco ꝛ.l.ex facto. Jtẽ nõ. hic quod nõ nocet ordinẽ peruerti demũ omnia locũ habent perfecto testõ ꝛ mortuo testatore.

c Hoc articulo. quisqz alias quisqz.

d Omnes. significantur ut.C.de pactis.l.si creditores.

e Habuerit. s. iam. ut hoc uerbum habuerit ꝓteriti temporis sit: secus in futuri ut.ĩ.de his qui pro non scrip.l.i.ĩ fi.que est ꝯ.ĩ.e.l.si ita quis.

f Omnes uerbũ plurale diuisuz geminat significationem singularis ut ĩ.de condi.ꝛ demon.l.falsa demonstratio.§.fi.ꝛ.ĩ.e. ꝑ a30.

g Quoniam.no.quod ad omnium factum sermo refertur in quo puta testatoris mentem inspiciendam.

h In quo.sermonc.ut.ĩ.de le.ij.l.non alter

i Humanius est in dubio.

k In tantã: erit ergo vnus heres ꝛ non alius sic.s.e.l.pater ꝛ.ĩ.de condi.ꝛ demon.l.falsa demonstratio.§.fi. ꝛ.ĩ.de ꝺdi.instĩ.l.ij.§.fi.sed ꝯ.C.de impu.ꝛ alijs sub.l.quãuis:ꝛ l.cũ quidã sed in ꝑia inequalitas in alia fraternitas tollit ꝯ. Jtẽ facit.s.e.l.ij.sz qd de alia ꝑte erit. Rñ.vt.ĩ.e.l.siquis ita scripserit:ꝛ quod hic dicit in tantã intellige q̃dꝺ ambo instituerant. sed quid si quilibet in ꝺdrante hunc scripsit. uel eꝯ qlibet in triẽte. Respon. tot uncie fient de hac hereditate quot ille esse videñ: ar.s.e.l.iterdũ.§. pater.ꝛ.l.itẽ qꝺ sabinus. Jtẽ fac.ĩ. de le.ij.l.si ita relictũ i princi.ꝛ.l.si pluribus.i. Rñ.i verbo quilibet.

l Ignoti. satisdare. non aliter ut.C.de neccs.ser.l.i.ꝯ.ꝛ facit instĩ.de nox.§.sin aũt dãnũ ꝛ.C.de ser.pi.da.l.i.ꝛ.l.ab eo.

non minus.facit.ĵ.de le.i.l.si mihi.§.regula ꝛ dic vt ibi ꝛ.C.e.l.ne qz ꝛ.ĵ.de acquiren.here.l.si seruus: sed ar.p̄.s̄.de edil'.e. dic.l. cum iam.§.fina.

Cū te.no quod testamēti factio cū suus ex persona dominoꝝ introducta est. o Hereditarium posse ab extraneo.

p Bñam. no.hereditatez dñam esse:ꝛ defuncti locū obtinere.

q Obtinere.sic insti.e.§. seruus alienus ꝛ.ĵ.e. seruꝰ ꝛ.ĵ.de le.i.l.legatū.§. seruo heredi ꝛ de acqui.re.do.l. hereditas ꝛ de vsuca .l.ceptā ꝛ.ĵ.de le.ij.l. debitori i fi.ꝛ de noua.l.nouatio i fi.

r Lla institutio. nota testatoꝝ iura p se firma esse ꝛ non ex alia pē dere arbitrio.

s Spendere ꝛ ē rō qz vult ꝓferre in alienū arbitrium qđ vir in suo ꝓmittit.sz statuere de rebus in euz casū quo sue future nō sunt ꝛ facit.ĵ.e.l.aūt ꝛ.l.siquis semꝓnium ꝛ.l.captatoria. ꝛ l.clemēs.§.fi.ꝛ insti.de here.ab inte.§.at hi ibi qđ secus tē.ꝛ.ĵ.de cōdi.ꝛ de.l. nonnūq̄ ꝛ.s̄.de arb.l.item si vnus.§.idē pōpo .querit ꝛ nō ſm azo.ar.qđ nō debeat valere cuz sic dicit testatoꝛ vt tabellio scribit legata sibi deberi cuicūqz iusserit ticius:vel lego cētū cui cūqz dixerit ticius qz ꝓfertur in arbitriū ticij factuz secus si conferꝛ in eius arbitrio id qđ de iure est vt si dicat volo te ita scribere sicut dixerit aliquis sapiēs quo magis debeāt valere ꝛ tenere que reliqui i testamento ꝛ que ibi statui. Itē in libertate hoc fallit:vt.s̄. de fideicō. lib.l. fideicommissa.

u Is q.sic ergo ex hac glosa habes argu. qđ compꝛo mitti possunt:vt sinia prout ō iuꝛ videaꝛ alicui sapiēti

u Siquis iur.no.iuꝛ post liminij oia iura ciuitatis i persona eius in suspēso retinentur.

x Non obrumpuntur .i. non tolluntur.

y Obrūpuntur.sz ꝺ videbantur qz ciuis romanus non est.ad q̄.s̄.e.l.sed si in di.§.solemus ꝛ.ĵ.ad.l.falci.l.i.in prin.

z Decesserit dns. a Qui ei.l.capto.

b Per seruū.vtpote hereditariū.R.ꝛ facit.ĵ.de le.i.l.id quod ꝛ.l. suus ab ho.ꝛ de bo.liber.l.si necē §.si deportatus.

c Siquis.idē ticius quid ergo si alius sit institutus sub cōditione nūquid hic interim est hēs insolidum:Rñ.Jo.non qz. quandocunqz pōt esse locus instituto nō est locus substituto:unde institutus pro parte pro ea sola interim est hēs sed ar.p̄.s̄.fa.her.l.si heres ꝛ ar.ĵ.de assig.lib.l. sub condi.sz pro.Jo.est.ar.ĵ.de bo.pos.sc.ta.l.ij.§.quādiu ꝛ.s̄.si pars here.pet.l.ij.az.ꝛ plenc dic vt nō.ibi.accur.

d Ex asse.fit heres nisi in cōditionali habuerit coheredē substitutū:vt ĵ.de acq.here.l.cū heres §.qui ex parte ꝛ.s̄.e.l.si te soluz ꝛ facit.ĵ.de acq. here.l.si tu.ex parte:sed ar.p̄.ĵ.quādo dies leg.ce.l.huiusmodi.

e Jam alias etiam.

f Cōditione.s.qz non pōt decedere pro parte testatus ꝛ p̄ pte itestatus.

g Preterea.alias propterea.

h Quisq̄ alius idē si alius qui heres non est vt.ĵ.de.rebus du.l. vtrum ita.az.ꝛ sic totū habet.s̄.e.l.hoc articulo ꝛ.ĵ.e.l.paterfami.in fi.ꝛ.l. qui filio.§.fi.ꝛ.l.se.

i Hereditas.vicio.no.sublato vicio temporis valet institutio.

k Ad diē.certū:vt insti.e.§.hēs incertū.n.pōt vt.ĵ.e.l.qui filio ꝛ.l. in ꝓs in prin.ꝛ.s̄.de li ꝛ.posthu.l.filius a pa.ij.Rñ.idē quod hic est i liber

tate vt.ĵ.de ma.te.l.libertas ꝛ.l.iōqz:sed in milite secus vt.C.de testa mi.l.certi.ꝛ.ĵ.de testa.mi.l.miles ita ꝛ.l.in fraudē.§.pe.ꝛ facit ad .l. s̄.de ado.l.quesitū ꝛ insti.de here.insti.§.impossibilis:sed ar.s̄.ĵ.de reg.iur.l.actus:sed ibi nulla fit mentio institutionis. Item.C.de here.insti.l.extraneum.az.

Non min⁹ᵐ seruos quā liberos heredes instituere possumus: si mō eoruz.s.serui sint quos ipos heredes instituere possimus cūⁿ testamenti factio,cum seruis ex persona dominorum introducta est.

Hereditarium seruum ideo placuit ante aditam hereditatem institui heredem posse°:qz creditū est hereditatē dominā[p] eē:ꝛ defūcti locū obtinere[q].

Lla institutio[r] quos ticius voluerit ideo viciosa ē quod alieno permissa est arbitrio:nam satis constanter veteres decreuerunt testamētorum iura ipsa per se firma esse oportere non ex alio arbitrio pendere[s]. Is qui apud hostes est recte heres instituitur qz iure[t] postliminij omnia iura ciuitatis i psonā ei[9] in suspēso retinēt:uel nō[x] obrūpunt[y]. Itaqz si reuersus fuerit ab hostibus poterit adire hereditatez: seruus quoqz eius recte heres instituit:ꝛ si reuersus fuerit ab hostib[9] potest eū iubere adire hereditatē:si vō ibi decesserit[z] qui[a] heres extitit pōt p seruū[b] heres fieri.

Siquis[c] ita scripsit Dez. fit : ticio ex parte dimidia: heres esto:idē ticio ex altera pte dimidia si nauis venerit ex asia heres esto:cū ex pura institutōe institut[9] heres adierit:quāuis conditio alterius institutionis pendeat:ex asse fit heres[d] scilicet iam[e] conditione[f] deficiente cū nō prosit ei quicquā hec cōditio existēs:quippe cum nō dubiteꝛ quin siquis ex parte dimidia heres institut[9] sit nec preterea[g] quisquā alius[b] ipse ex asse heres institutus videatur.

Apinia.

Hereditas[i] ex die vel ad diez[k] non recte datur : sed vicio tē poris sublato manet institutio.

Ex facto ꝓpone n Ulpia. batur quēdā duos hēdes scripsisse vnum rerum prouincialium: italicarū rerum alterū:ꝛ cū merces i italia deuehere[m] soleret[n] ꝛ pecuniam dimisisset i ꝓuinciā ad merces comparādas que comperata sunt uel uino eo uel post mortez nondū tamen in italia deuecte: quereba tur[o] merces utrum ad eoz pertinent qui rerum italicaruz heres scriptus erat:an uero qui prouincialiū. dicebam[p] receptum esse rerum certarum[q] heredez institui posse[r] .nec eē inutilē institutionem.sz ita ut officio iudicis fāilie herciscūde[s] iudicio cognoscentis cōtineatur.ut amplius[t] nihil is qui ex re heres instituitur esset: quam rem ex qua heres scriptus est: consequat[u]. Ita igitur res accipitur[v] :uerbigratia : pone duos eē heredes institutos: unū ex fundo corneliano[x]:alterū ex fundo liboniano[y]: et fundoꝝ alteruz quidem facere dodrātem bonoꝝ alteruz quadrantē:erunt quidē heredes ex equis partib[9z] quasi[a] sine partibus instituti: ueruntamē officio iudicis continebit:ut unicuiqz eoꝝ fund[9] qui relictus ē adiudicet[b] uel attribuatur[c] Unde scio q̄ situm eris alieni onus pro qua parte agnosci ōbeat:ꝛ refert papinia. cuius sententiā ipse[c] quoqz ꝓbaui ꝓ hereditarijs partibus eos agnoscere es alienū debere hoc ē ꝓmissa[d] :fundos etenī uice ꝑceptionis[e] accipiēdos.quare si forte tātuz sit es alienuz:ut nihil detracto eo superesse possit[f] :cōsequēter eē dicem[9] institutiones istas ex re[s] factas nulli[9b] eē momenti:ꝛ si forte falcidia interueniens reciscionez eēt legatoꝝ[i] factura hic officio iudicis recidet ꝑceptōes[k] istas ut ñ pl[9] gsqz eoꝝ[m]

Ex facto .quendā.s.testatorē. m Deuehere .s. de prouincia.

n Soleret.s.testatō qui erat mercatoꝛ .

o Querebat .respō sio huius questionis differtur usqz in fi. huius.l.ibi que res i proposito tē.

p Dicebā ego Ulpianus.ꝛ nota quod altius exoꝛditur materiā ātequā soluat.

q Rerum.certaz: ꝛ tunc si nullus est alius hic totū habebit vt s̄.e.l.i . §.si ex fūdo si vero alius est: aut ex vniuerso :ꝛ tunc habet locū.C.e.l. penul. aut ex re certa ꝛ tūc habet locū quod hic dicit.

r Posse.vt fuit i pncipio.l.

s Familie herciscūde.s.de ac.

t Nihil amplius.qz nihil plus est in hereditate:nisi duo fūdi vt subijcit:vel dic nihil amplius scilicet debet habere iuꝛ prelegationis.

u Accipietur .alias precipitur ꝛ in libꝛo dñi accur.correct[9] ē.

x Corneliano . que valet dodrantem:vt subijcit.az:

y Liboniano qz valet quadrantē:vt hic subijcit.

z Equis partibus. scilicet quotis cū hereditas sit ius:vt.s̄.e l.quotiēs.§.heredes immo loco legatoꝝ sunt habendi:vt. C. e.l.quotiens:que est p̄ Solu .ibi erat alius ex vniuerso:hic ñ vel dic quod licet obtineant vicez legata

rij quo ad actiones tamen vere sunt heredes:prima placet.

a Quasi expressiuum est veritas.

b Adiudicetur.partim iure prelegationis:partiz iure hereditario vt infra de testa.mi.l.si certarum:ꝛ.ĵ.de acqui.posl.l.i.§.si ex parte .ꝛ ad trebel.l.deducta.§.nūmis:ꝛ facit ĵ.de lega.ij.l.peto lucij.i.Rñ. ꝛ infra de leg.iij.l.post emancipationē.§.fi.e.C.famili.hercisl.si qua

c Ipse.s.ego.Ulpianus.

d Pro semisse.sic.C.si cer.pe l.i.ꝛ.C.e.l.si compensandi.

e Vice preceptionis.que preceptio est ultra medietatez cuiuslibz fundi.ac f Possit.i toto patrimonio.

g Ex re.id est fundus.

h Nullius esse:quo ad hoc vt.valeant preceptiones hēdes tñ sūt qz hereditas dicitur etiam que soluēdo nō est vt.ĵ.de ver.si.l. hereditas ꝛ facit.ĵ.ad trebel.l.i.§.deniqz ꝛ ad.l.fal.l.i rōne.§.qō uulgo

i Legatoꝝ.scilicet extraneis relictoꝝ.

k Preceptiōes.i.locū hz falcidia i istis ꝑlegat̄ sicē i alijs legatis.

l Istas.vt.C.ad.l.fal.l.nesenni[9]:ꝛ sic recidet.s.l.falcidia:vel iudex ꝛ dic quādo ꝛ alijs legatis est grauatus alias etiā habet quadrātez cum habeat ultra quartā semissis non deduceret falci. az. Itē qui habet iure prelegationis non proficit suis legatarijs sed coheredi sic vt dicta.l.nesennius.

m Horum.i.prelegatis.

n Si legatum.l.non plus consequit vnus ab alio de fundis in qui
bus instituti sunt q̄ si esset eis legatū:alijs heredibus institutis.
o Accepisset.tanquam extraneus non tanq̄ heres.
p Vel aliud in fideicommissis. q Esse.inter se coheredes.
r Interponendas.de reddendo retro quantū apparuerit vltra fal
ci.acceptū vt.j. si cui
pl⁹ q̄ p.l.fal.l.i.i.R⁰.
s De qua in prin.l.
dixi.
t Repellenda. sz ap
probanda.
u Ascripte s in qb⁹
instituti sunt.
x Quia nulla.s.quo
ta z pone hic ꝟ.C.e.
l.quotiens. Volu.vt
ꝟ.modo no.
y Pars.scilicet ex
pressa.
z Que res.qz .s. sūt
herdes ex eqs ptib⁹
a Alijs.puta vincis.
b Supra.ostēdim⁹.
scilicet vt pro equis
partibus teneantur
ad es alienum:vt.ꝟ.
§.vnde scio.
c Etiam alijs.puta
partis.ac.
c Sed alijs .nō so
lum coheredibus.
d Contributio. vt
oēs in simul tribuāt
ad supplementū fal
cidie.
e Reruz significatio
ne.i.appellatione.
f Facit.nota patri
monium cōstitui ex
volūtate patrissami
lias.
g Totum.i. respon
sionem predictam.
h Verumtamen.sci
licet in dubio.
i Quin.i.alioquin.
Haberet. subaudi
perpetuo si non hēs
in textu.
l Augebit. scilicet
res que sunt eo loco
quo z̄c.
m Minuet.scilicet
res que sunt ibi vñ
z̄c.z facit.j.ꝺ leg.iij.
quesitum.i.R⁰.z.§.
fi.z l.si ita legatuz z
l.qui filiū z no.ꝟ .de
pig.l.debitor z.C.de
ver.sig.l. i.z.j .de au
ro z ar.le.si vxori .§.
cum ita.
n Reuersuros. i .re
cursuros.
o Eos.s.seruos.
p Pertinere . i. aīi
quā sunt missi in pro
uinciam.
q Agasonez. qui du
cit equos vel mulos
vl' asinos:vt.ꝟ si qua
dru.pa.fe.di.l.agaso.
r Ibi esset ppetuo.
s In agro. nō desti
nato eis.
t Agros.i.quos erāt
destinati.
u Quasi expressiuū
est veritatis.
z Aliquando.

babeat quā essz habitur⁹ si legatū⁹ accepisset⁰ vel aliud⁹ vel etiaz prece
ptōes. quod si fuerit incertum est:
an falcidia interuentura sit rectissi
me probatur officio iudicis cautio
nes esse⁹ interponēdas[r] cuz hec ita
sint hec etam institutio de qua⁸ q̄ri
tur non est repellēda[t] si alius rerū
prouincialium:alⁱ⁹ italicarū beres
script⁰ fuerit. officioqz iudicis at
tribuent singulis res que ascripte[v]
sūt. tñ reūt heredes ex equis parti
bus:qz nulla[x] pars[y] ascripta ē: que
res[z] facit. ut si forte in alijs[a] faculta
tib us pl⁹ sit in italicis forte quam ī
prouincialibus in alijs min⁹: z eris
alicī ratio vrgeat dici oportebit di
minutionem eādez fieri quā supra
ostendim⁹[b]: proinde z si alijs[c] fue
runt legata relicta ꝓtributio[d] admit
tenda erit. rerū[e] autem italicarū vl'
prouincialium significatiōe q̄ res
accipiende sint videdū est: z facit[f]
quidem totū[g] voluntas defūcti. nā
quid senserit spectandum est. verū
tamē[b] hoc intelligendum erit rerū
italicarū significatione eas cōme
ri quas ppetuo quis ibi habuerit:
atqz ita disposuit ut ppetuo habe
ret. ceterū quin[i] si ipse tempore ali
quid transtulit in alium locum non
ut perpetuo ibi haberet[k]: sed ut de
nuo ad pristinum locum reuocarz
neqz augebit[l] quo transtulit: neqz
minuet[m] vnde transtulit utputa de
italico patrimonio quosdā seruos
miserat in prouinciam forte galliaz
ad exigendum debitū: uel ad mer
ces comparandas: reuersuros[n] si
comparassent. Dubium non est
quin debeat dici ad italicum patri
monium eos[o] pertinere[p] debere.
ut est apud mutuum relatum. Cū
fundus erat legatus vel cuz instru
mento uel cū his que ibi sunt: aga
sonem[q] enim missum in villaz a pa
trefamilias non pertinere ad fundi
legatum mutius ait: quia non iccir
co illo erat missus ut ibi esset[r]: pro
inde si seruus missus fuerit in villā
interim illic futurus quia domin⁹
offenderat: quasi ad tempus rele
gatus: responsum est etiā eum ad
ville legatum non pertinere: quare
nec sui quidez qui operari ī agro[s]
consueuerint: quin in alios agros[t]
reuertebātur: z quasi[v] ab alio com
modati in ea sunt conditiōe: ut ad
legatum[x] pertinant[y]: quia non ita

in agro fuerant: ut ei agro videren
tur destinati que[z] res ī proposito[a]
quoqz suggerit: ut italicarum rerū
esse credatur heres quas ī italia eē
testator voluit proinde z si pecuniā
misit in prouintiam ad merces cō
parandas z nec dum cōparate sint
dico pecuniam que iccirco missa ē
ut per eam merces in italiam adue
herentur in italico patrimonio ad
iungendum. nam z si decidissent in
prouintia de pecunijs quas in ita
lia exercebat ituras[b] z redituras.
dicenduz est hanc quoqz italici pa
trimonij esse rationem. igitur effice
re dixi: ut merces quoqz iste que
comparate sunt ut romam veherē
tur: siue profecte sunt eo viuo[c] siue
nondum: z siue scit siue ignorauе
rit ad heredem cum pertinere: cui
italice res sunt ascripte.

I. Dē.

Quis ita[d] scripserit heredē.
ex qua parte codicillis ticium
heredem scripsero[e]: heres esto: e
tiam si pars in codicillis nō fuerit:
ascripta erit: tamen heres quasi si
ne parte istitutus sit.

I. Ulianus.

Cum in testamento[f] ita scribi
tur[g] si filius me⁹ me viuo mo
rietur: tūc nepos ex eo post mor
tem[h] meam natus heres esto: duo
gradus[i] heredum sunt. nullo enim
casu vterqz ad hereditatem admit
titur ex quo apparet si nepoti ticī
us substitutus fuerit[k] z filiꝰ patrī
heres extiterit: non posse ticiū vna
cum filio[l] heredem esse quia non in
primum: sed in secundum[m] gradū
substituitur. Hec verba publi⁹
marcus z caius inuicem substituti
heredes mihi sunto: sic interpretā
da sunt: ut breuiter videretur testa
tor tres instituisse[n] heredes: z inui
cem eos substituisse. perinde ac si
ita scripsisset ille z ille z ille institu
ti heredes z substitutī sūto. Qui
tres filios habebat z ita scripserit:
filij mei heredes sunto: publius fi
lius meus heres esto: videri potest
prima parte duos duntaxat⁰ filios
heredes instituisse[p].

I. Dem.

Qui filio⁹ impuberi exhereda
to pamphilum legat eundē[r]
post mortem filij[s] ex parte heredez
instituere eodez modo potest quo
is qui seruum sempronio legatum
eundem[t] post mortem sempronij:

iustruc.z instru.lega.i.l.quesitum.§.papinianus z.l.scie..§.idē quesit z.l.
pdia.§.i.

c Eo viuo.scilicet testatore.

d Iquis.ita.heredem in testamento.

e Scripsero.de futuro non fit cōditio vt impediat.sed de preterito
sic vt hic z.ꝟ.e.l.ij.§.post aūt is:nec obstat.j.e.l.clemens.§.fi.vt ibi dices
z hoc vbi sibi testator ap
posuit cōditionē si autē ex
traneo tunc si de preterito
valet:vt.ꝟ.e.l.ij.z.l.hoc ar
ticulo: si de futuro nō qz ē
captaōria:vt.j.e.l.illesitz.j.
de his que pro nō script.ha.
l.ij.in fi.sed quare secus q̄
do sibi apponit cōditionē
de futuro z aliud qñ extra
neo:R⁰.fm Jo.cum condi
tio pendet ex testatore si ꝺ
ficiat habetur pro pura z
facit.j.de condi.insti.l. isti
tutio z.C.de insti z substi.
l.penul.sed ꝟ.ꝟ.e.l .quotiēs
§.tantūdem:sed dic vt ibi.
Item nota qꝺ alicubi vi
detur esse conditio z non ē
vt hic z.j.de op.leg.l. illud
aut illud:z.j.de alimen.le.
l.a filio.§.fin.sed ar.ꝟ.j. de
usufru.lega.l.qui eū plures

f Cum in testamento.
alias institutio.ac.

g Scribitur. subaudi fili
um instituo.alias nō esset
duo gradus.

h Post mortē. fecit fm
galli consiliuz: vt.ꝟ.de lib.
z postbu.l.gallus in princi
pio.

i Duo gradus.instituti z
substituti vt filius quidez
institutus .nepos aūt hēa
tur substitutus.

k Ticius.substitutus fuit
etiā uulgariter .s. si nepos
nō erit heres z̄c.z sūt tres
gradus.ac.

l Una cum filio.licet testa
tor dixerit si nepos heres
non erit.

m Sed in fin . idest in lo
cuz deficientis secūdi gra
dus:ex quo cepit posse adi
ri hereditas:sed non hic ce
pit posse adiri heredi.ergo
ticius repelatur:vt.j.de ac
quirē.here.l.iij.z facit.j.ti.
i.l.si mater.ac.

n Hec verba .tres instituis
se.breuiter duos gradus
comprehendit sic.j.ti.i.l.lu
cius.§.aliter.ac.

o Qui tres .duos dunta
xat.sed quid si duos tātuz
habeat z idē scripsit. Rñ.
eum heredē esse vt.j.ti.i.l.
siquis eum quem in princi
pio. Itē nota quod sequēs
scriptura determinat z re
stringit precedentē sic. j .ꝺ
ver.sig.l.si cum fundū z de
acquiren.pos.l.si is qui . z
ꝟ.de calum.hec actio.

p Instituisse.no.sequentē
scripturam determinare z
restringere precedētē.

q Qui filio.siue leget te
stator suū suuz filio
exheredato siue exneo pōt
eundē suuz instituer post
mortē legatarij.qz dies incertus ē alias tolleretur dies vt.ꝟ.e. hereditas
sed an valeat legatum sui: si hic solus suus post mortē legatarij.ē institu
tus: R⁰.nō qz ante mortē legatarij qz nemo est heres postea non.qz libe
ra psona iueniret legata: z facit.j.titu.i.l.si suus cōmunis.§.fi.z .l.sequi.
z.C.de necess.sed.l.penul.§.fi

r Eundem.s.pamphilum.

z Legatum.illius fundi in quo destinabant
ꝟ Pertineant.repete superius non.

z Que nunc soluit primā questionē in principio legis.
a Proposito.idest in proposita questione.
b Ituras pecunias.ar.j.de rebus dub.l.quidā relat⁹ z facit.j.ꝺ fū.

s Filij exheredati. t Eundem.s.seruum.ac.
u Seruus.pure scriptus quo ad verba.effectus aũt eius est vt cõditio nẽ adimpleat libertatis:z dic scriptus salus ſm Jo.
x Jussus est.sub hac cõditione si inter cẽ.
y Neqz liber ex testamento:nõ est liber qz nõ extitit adhuc ꝓditio : z ꝓ consequens nec hs qz nõ liber:z qz sub eadẽ condi tione retardat hereditas: vt.ſ.e.l.seruus alienus .§. i.z ar.ꝯ de condi.insti.l. cũ ſuus z.ſ.e.l.trebatius. §. fi.z ar.ſ.de ser.ur.prę.l.iij. e .qui habet. Jtẽ nec ex co dicillis est liber pendẽte ꝓ ditione vt hic dicit : qz. no luit lex expectari: an hẽat vt rũqz ex testõ z sic sit ne cessarius:quod ẽ si existat cõditio vel voluntarⁱ ſm b. Jtẽ si esset liber in codi cillis videret remota cõdi tio libertatis z per conse quẽs hereditatis:z sic dire cto daretur hereditas i co dicillis remouendo condi tionẽ quod esse nõ debet: vt instit.de codicil. §.fi.

z Liber . ex codicillis.z heres voluntarius.ſm .b. vt ar.ſ.e.l.si ſuus cõmunis nec vt obstat.C.de necess.se. l.quidã.§.sed cum veteres vbi ẽ necessarius qz ibi nil de libertate dixit in testõ: sed alij dicunt vt Jo. ẽt. R.ꝙ hic nõ est heres vtpo te deficiẽte conditione: sed tñ liber vt ar.ſ.e.l.z exple ta sed tunc libertatem quo modo ꝙsequit cum nõ exi stẽte ex eo testõ herede nil valeat vt.C.de fideicõ.lib. l.eã.Rº.hic habebat cohe redẽ.vel illõ de relictis i te stõ:hic aũt de codicillis.sz est hic opus adiri heredita tez a legatario alias nõ va let libertas:vt. C.de cadu . tol.§.i nonissimo z ſz hoc põt in fi.legi:cum non ſm Jo.qui habebat ex codicil lis non erit scilicet nõ adi ta hereditate a legitimo.

a Siquis seruũ.consistit institutio per cõditionẽ defectã sub qua ipsa i stitutio facta videtur ꝙtum ad querendã hereditatem ſm Ro. sed nun quid si postea conditio exstiterit restituit emptor hereditatẽ seruo:Rº. nequaꝙ.az.expectatur ergo hec ꝓditio quando seruus in eodem mãsis set statu.nam ante conditionem nec sẽ alium potest facere heredem:sed alienatione facta est quem faciat heredẽ.z ideo conditio non expectatur quod vera non est conditio:sed qz propter naturam libertatis differtur institutio eo scilicet nõ alieno:alias si esset vera conditio expectaretur ẽt eo alienato. b Imperandi.nouus dominus.
c Defectam conditionem.libertatis que forte erat si nauis uenerit ex a sia hic ad mensem:z dic ꝙ defectus conditionis z libertatem z heredita tem sub conditione tacite repetita datã viciat . alienatio solam adimit li bertatem:vt instit.e.§.seruus.
d Inutilis.qz perinde est modo habendum:ac si fuisset pure institutus z simpliciter sine libertare data aliquo modo.b.quod hoc iure non vale bit:hodie secus vt.C.de necess.ser.l.quidam.
e Igitur quod dixi in hereditate seruo relicta idem in legato cum sub conditione libertas sit ei relicta .
f Pendente conditione.s.libertati ascripta.
g Legatum habebit.ipse manumissus qz legatum pure cepit deberi ma numissione facta.b.
h Aut dño.acquiret cũ fuit alienatus. i Mortis.s.domini.
k Extincta.z sic videtur quod non cedat dies huius.l.quãtũ ad hoc vt valeat vel non a tempore mortis quod est bene notanduz:vel satis põt dici quod cedat a tempore mortis. l Fuerit.i.suus.
m Recidet.habuit.n.quasi tacite ꝙ a suo acquirendũ legatum conditõ ne libertatis adiecta.R.vel sic qz perinde habendum est ac si legatũ sim pliciter sine libertate fuisset ei relictum quod nullum esset:vt . C.de le.ser uus:z facit.ſ.de leg i.l.quesitum.§.i .
n Cum venditor.non debet venditor.

ex parte heredem instituit. Ser nus testamẽto heres pure script⁹ liber autem iussus esse si intra calẽ das decembris decem dedisset : si codicillis pure libertatẽ acceperit intra calendas quidez neqz liber neqz heres erit.nisi decem dederit si intra calendas non dedit liber ex codicillis erit. Siquis seruum suum liberum sub condione here dem pure scripsisset : eumqz vẽdi disset pendente cõditione:iussu em ptoris seruus adire hereditatẽ po test:quia z consistit institutio : z est qui ius imperandi habet:quod si post defectam condionez alienat⁹ fuissz:nõ potest iussu emptoris he reditatem adire : quia eo tempore ad eum peruenisse : quo iam extin cta institutio inutilis fuerat. igitur cum seruus sub cõditione liber eẽ iubetur : z legatũ pure acceperit:si pendente conditione manumissus vel alienatus fuerit: legatum habe bit:aut domino acquiret quãuis mortis tempore cõditio libertatis extincta fuerit .si vero post defectũ conditionis manumissus : aut alie natus fuerit:legatum ad irrituz re cidet. Cum venditor seruum ante traditionem ab emptore pro parte heredem scriptũ adire iubet restituere coheredi serui necesse ha bet : quia lucrum facere eius serui iure quem vendidit nõ debet pla ne non totum quod acquisierit:re stituet . sed pro ea duntaxat parte qua seruus coheredem habuerit.

o Non totum de subtilitate iuris.
p Dest non videt voluisse testator vẽditorez habeꝛ debeꝛ ptẽ dimidiã sui.cum cum instituerit pro dimidia.b.
q Hereditas.totius cum.n.fuit institutus suus pro dimidia z me dietas sui remansura est penes venditorem:ergo medietas illius dimidie z sic alia sit emptori restitue nda que est quarta totⁱ herditatis.b.z eꝰ qz coheres non erat ni si in dimidia non po terat habere nisi me dietatẽ sui z mediã institutionis sui que erat quarta totius sz tñ statim corrigitur.
r Notat.i.reprehen dit ita imo cẽ.
s Distractus z tra ditus z sic apparet corrigi quod dictum erat.ſ.e.l.pri.in fi. plane non totũ cẽ. z facit.ſ.de ac.emp . z vẽ.l.iul.ſ.si qd seruo sed cur nõ habet ali quid venditor cum testator sciebat suuz esse venditoris:Rñ. contẽplatione sui in stituit i dubio:vt .C. de vsufr.le.l.fi.z j.de le.pſ.l.iij.§.i.itẽ quo modo coheres petit ultra ꝙ sit heres vt C.de rei vẽ.l.res alij Rº.qz testator videt eum voluisse habere totum cui z partem dedit:vt ar.j.de con di.z demon.l .siquis cum quem . perinde n.habet acsi emptor ꝓprium suum insti tuisset sine libertate z sic hereditas tota z suus dabitur heredi emptoris.
t Si paterfa. ige nuum.idẽ esset.z si li bertum.
u Credebat for sam.nos enim ignoramus quid ipse crediderit.
x Sempronium.substitutum.
y In partem.quartam vt in fi.l .dices .
a Qui scit.ergo z est suus hs erit.liber puta ꝺ nouo factus .
b Et ita substituit.in his verbis .
c Neqz alium.cuius ẽ iuri subiectus ꝓ arrogationẽ vl' fiuitutẽ.
d Puta z.ſ.cẽ. d Non erit.subaudi talẽ instituto .
e Putata.de libertate in seruitutem.
f Alium.puta dñm suum. Igitur in hoc casu huius.l.
g Diuiditur .sed quid fiet de alio semisse:rñ.dominus institutⁱ hz ꝓcipuũ imꝓecta potius veritate ꝙ opinione: licet quidam contra z ẽ etiam ꝓ hoc.j.l.ꝓor.qz verisimile est ꝙ imperator sibi ꝓeci puum acceperit.sed videtur distingui aut voluit aliuz fieri heredẽ si appareret seruus:z tunc substitutus in totum repellitur:si paru erit domino in adeundo aut voluit z tunc in totum admittitur : vt C.e.l.cum ꝓponas que est contra.Solu.ibi erat certum quid vo luit per verba si non erit heres significare . hic contra. nam dubita batur an testator crediderit liberum.item si crediderit liberum du bitatur quid volebat per predicta ẽba significari si heres non erit z distingue vt instit.de vul.subst.§.fi.z facit.supra de cuic.l.si pula.§.i.z infra de acquir.here.l.vij.z.C.de iure deli.l.cuz aliquis.
h Et hoc tiberius insti.de vul.sub.i fi.dicitur ticius z sic bino mius.sed opponitur si testator credit liberum ergo substitu tio erit facta intelligitur facta libero ergo dominus nihil habet : sed substitutus totum:Respon.opinioni testantis est veritas con traria:qz est seruus que prevalet cum ignoramus certitudinis vo luntatis.nam potest esse ꝙ licet liberum putabit tamẽ voluit si quo casu detegeretur eius conditio z seruus appareret ꝙ dominus ha beret.sed latebat hic quid voluerit.
i Qui soluendo appollonios.secus si diuersorum nominum es set.Rñ.qz tunc primo nominatus nisi i casu vt.j .e.l.que sol.

uendo ꝛ.ĩ.qui ꝛ a quibus.l.si quis heres.

k Ante aptas.hoc tō dicit qz ſm hec iura nō cedebat dies heredi tatis.vt poſſet adiri niſi ab aptura tabu.ēt inſtituto.p parte herede ſz hodie ſtatim a morte teſtatoris:vt.C.de ca.tol.§.i.ꝛ.§.in nouiſſi mo ꝛ iō qz diſtinguit añ aptas tabulas vel poſtea dices hodie ante morte teſtatoris vel poſtea ꝛ hoc maxie i neceſſario qui proti nus poſt morte eius eſt hꝛs vt inſti.ō hꝛ. qua ꝛ dif.in prin.

l Heredē.no.q non valet poſtea cōfirma tur ō regulam cato nianam.

m Fore.imo videt nullus:vt.ĩ.reb⁹ du. l.ſi fuerit ꝑ.So. hic apparet qui ſit heꝛs altero mortuo ibi nō qs legatarius. Item hic teſtator vtrunq voluit eē heredē.ibi alteꝝ tñ haberī lega tuz:ꝛ facit inſti.qui. ma.nō poſ.§ i.ꝛ.C.ō neceſ.ē.l.i.ꝛ.ĩ. de te ſta.mi l.in fraudē ꝛ ĩ.e.l.i.tpus.§.i.ꝛ.ĩ. ō ma.teſ.l. cū ex pluri bus.ꝛ.s̄. de teſ.tu.l. duo ꝛ.ĩ.de vſufru. l. quoties ꝛ.ĩ.de le.i .ſi quis legauerit. Item no.qō ĩ valz poſtea cōfirmaī ꝑ regulam catoniana ſed illa in legatis .hec in here ditate.

n Quicē.cuz nō appet quis prior qs poſterior noiaī:vt.ĩ. e.qui ſol.

o Paterfa. monu mentū .totuz. nā ſi.p pte nō ſufficit lz fec⁹ſit in cōdi .que diuidi poteſt vt que cōſiſtit in dāda pecu nia:vt.ĩ.de cōdi. ꝛ ō l.pe.ꝛ.l.ſi tale.§. fi.ꝛ ĩ.ō ma.teſ.l.ſi ita fue rit.ꝛ no.plene. C. de cōdi.iſer.l.ſi plures.

p Eo ꝛ.no. hāc vo luntatē defuncti non ſeruari.

q Neminē.no.nemi nez ex alterius facto neqz bꝛditati alliga ri neqz exhꝛ.poſſe.

r Poſſe.ꝑ.s̄.ō his que i teſ.dele.l. cācel lauerat i fi.ſed illud pp voluntatē defun cti qz ipſemet cācella uit. Item facit.s̄. e.l. hoc articulo ꝛ.l.ticiu.ſc.ĩ. de ſill.l.fi.ꝛ.s̄.de neg.ge.l.ſi ex duobus ꝛ de iudic.l.ſi petitor ꝛ.s̄.de ali.iud.l.i.cum ſuis concor.

s Adijſſet.nec monumentum feciſſet.

t Heredē eſſe inſolidū:vt.s̄.e.l.ſiqs ita ſcripſerit in fi..ꝛ no. hic p ceptū teſtatoris non ſuari qz dixit q eoꝝ cē.ſic ꝛ alia nō ſeruatur ĩ.de le.i.l.paterfami.§.diuus ꝛ de cōdi.inſti.l.quedaz.ꝛ eſt rō qz ex alterius facto ꝛ cetera.vt hic dicit cū concor.dictis.

u Si meuia viuerēt.i.viuūt in pñti tpe ſed vꝛ ꝑ.s̄.de iniuſto.ti. l.cum in ſo.ſiue ponas de preſenti ſiue de futuro ſed ibi falſa hic nugatoria.

x Impoſſibile.de natura.no.q impoſſibile de natura in teſtamē to aſcriptum nullam vim habet.

y Scriptum.ſ.filiam viuere que nunq̄ fuit.

z Nullā vim.ſed remanet inſtitutio pura quo ad illud:vt.ĩ.ti.ij.l. i.ꝛ inſti.e.§.ipoſſibilis. a Haberet.ꝛ ſic nō viciat teſtm̄.

b Tidā amicū.credebat hēre meliorē amicū q̄ patrem ſed nō

non erat duos appollonios liberos heredeſqz eſſe iuſſerat:altero ante apertas[k] tabulas teſtamēti mortuo non inelegāter defendi poterit euz qui ſupererit liberuz ꝛ ſolū neceſſa riū heredē[l] foze[m] q̄ ſi vterqz viuit inſtitutionē nullius ēmomenti pro pter legē eliciscentiam que āplius quā vnuz neceſſariuz heredem fie ri vetat. p Au.

i Nuicez[n] enī eos ſibi obſtare.

p Paterfa.teſtō du Lphē. Duos heredes inſtituerat eoſqz momētū facere[o] iuſſerat ĩ dieb⁹ cer tis deinde ita ſcripſerat qui eorū[p] nō ita fecerit oēs exheredes ſunto alter heres hereditatez pretermiſe rat : reliquus heres cōſulebat cum ipſe monumētum cōſtruxiſſet nun quid minus heres eſſet ob eā rem quod coheres eius hereditatē nō adiſſet:reſpondi neminē[q] ex alteri us facto nz hereditati alligari : nz exheredari poſſe[r] :ſed vtiqz qui cō ditionē ipleſſet quāuis nemo alius adijſſet[s] propterea tamen eū here dem eſſe[t]. i Dē.

Si meuia mater mea : et filia fi lia mea viuerent[v] tunc mihi lu cius ticius heres eſto.ſerui⁹ reſpō dit ſi teſtator filiā nūquā habuerit: mater autē ſuperuixiſſet: tamē tici uz heredē foze:qz id qō ipoſſibile[x] in teſtō ſcriptū[y] eſſet nullam[z] vim haberet[a].

a Hfricanus. Quidā cum[b] filiūſa. heredē in ſtituere[c] vellet: ne ad patrē ei⁹ exhereditate quicquā pueniret vo luntatē ſuā expoſuit filio. filius cū patris offenſā vereret petit a teſta tore ne ſub conditione::ſi a patre e mācipatus eſſet heredē euz inſtitue ret:et ipetrauit ab eo ut amicū ſuū heredē inſtitueret atqz ita teſtō ami cus filij ignotus teſtatori heres in ſtitut⁹ ē:nec quicquā ab eo[d] petitū eſt querebaī ſi ille amic⁹ aut adire nollet:aut aditā nollet reſtituere he reditatem.an fideicom. ab eo peti poſſit:aut aliqua actio aduerſus eū fuit ad hoc.C.de cur.fur.l.fi.§.i.

c Inſtituceret.no.filium non poſſe inuenire meliorē amicū q̄ patrem.

d Ab eo.teſtatore de reſtituenda hereditate hoc tī voluit teſtator ſz nō prodeſt vt hic petatur fideicō.ſed mādati agit vt ſubijcit.ſi aūt rogaſſet teſtator teneretur amicus adire ꝛ reſtituere.ꝛ ſic pater peteret vtpote ſi bi queſitū per filium.

eēt ꝛ vtrū patri an filio cōpeteret. reſpondi etiā ſi manifeſtum ſit ſcri ptū heredem fidem ſuā iterpoſuiſ ſe[e] :nō tātū aliter ab eo fideicō. pe ti poſſe quā ſi ꝛ ipſū teſtatorē fidez eius ſecutū[f] eē probareī.ſi tñ cū a filioſa.rogareī amicus:ꝛ adituruz ſe hereditatē recepiſſz: ꝛ reſtituruī[f] patriſa.facto nō abſurde dici poſ ſet mādati actōez futurā ꝛ eā actio nez patri inutilez[g] foze : qz nō ſit ex bona fide id ei reſtitui qō teſtator ad eum puenire noluerit:ſz nec fi lio vulgarem[h] ꝓpeturā verū vtilē ſicuti dare placerz[i] ei qui cū filiuſſ. eēt ꝑ aliquo fideiuſſiſſet:ac pīſa. factus.ſoluiſſet. i Dem.

Si ita ſcriptū fuerit tici⁹ imo ſe ius heres eſto : ſeū ſolū heredē fo re[k] rñdi.ſz ꝛ ita tici⁹ heꝛs eſto imo ſei⁹ heres eſto:idē erit dicēdū ſeū ſolū heredē foze Quidā[l] teſtō ita heredē inſtituit:ticia filia mea heres eſto[m].ſiquis igiī mihi liberū nīe vi uo ſiue mortuoue naſceī tūc qui vi rilis ſex⁹ vn⁹ pluresue naſcēī ex pte dimidia[n] ꝛ q̄rta: q̄ femīni ſex⁹ vna pluresue nate erūt ex q̄rta pte mihi heres ſit poſthum⁹ ei nat⁹ ē. ꝓſule baī ex quota pte poſthum⁹ heres eēt rñdi eā hereditatē ĩ ſeptē ptes diſtribuēdā: ex bis filiā q̄ttuoꝛ po ſthumū tres biturū : qz filie totus as:poſthumo dodrās dat⁹ ē:ut q̄r tā portiōez āpli⁹ filia quam poſthu m⁹ ferre dēat. Iō ſi poſthuma[o] quoqz nata eēt tātūdem ſola filia quātū vterqz poſthumoꝛū bitur⁹ eēt[p].itaqz ĩ.ppoſito[q] cuz as filie[r] : dodrās poſthumo ſit dat⁹. xxj[s].p tes fieri ut filia'.xij.nomen fili⁹ bē at. In teſtō ita ſcript⁹ ē. luci⁹ ti ci⁹ ex duab⁹ vncijs:gai⁹ atti⁹ ex p te vna:meui⁹ ex pte vna:ſei⁹ ex ꝑti b⁹ duab⁹ beredes mihi ſūto:ꝓſule baī quid iuris eēt.rñdi hāc ſcriptu rā illā iterptatiōez accipe poſſe ut luci⁹ tici⁹ duas vncias bēat:ceteri āt q̄i ſine ptib⁹ inſtituti ex fliquo ōr tāte bꝛdes ſint quem dextātem[x] ita

e Interpoſuiſſe. tacite te ſtatori ſz expreſſe filio nec etiā eſt pactū future ſucceſ ſionis qz teſtator conſentit C.de pac.l.fi.

f Secutū expreſſe.

f Reſtituꝛ .al' preſtatuꝛ.

g Inutilē.ĩ.de inſti.ſer.l. fi. So.ibi in cōtractu vbi tē pus ꝺctus iſpiciī aliud in hereditate ꝛ legato vt hic ꝛ.C.de cōdi.inſer.l.ſi vxor. Item ibi dolo protrahebat tēpus quo cēt ſui iuris. hic nō cū teſtator prī queri vo lebat itē ꝑ.s̄.māda.l.ſi mā dauero.§.fugitiuus.ſed ibi de pecūia dñi ēpta erat reſ ꝛ ꝺctus ibi erat hic ſecus.

h Vulgarem. i. directam mandati.

i Placeret.i. vtilē māda ti.ſed certe imo in factū vt s̄.manda.l.ſi vero nō remu nerandi.§.ſi filio.ſz cadē ē in factū ꝛ vtilis:vt no.s̄.ō preſ.ver.l. quotiēs. ꝛ facit ĩ. de fideicom.li.l. ſi dubi teī.§ fi.ꝛ de ac.ꝛ obli.l.fili uſſa.ſuo nomie ꝛ de verb. ob.l.quidā.ꝛ.C.de inof.teſ. l.filius matrem.

k Ita ſoze. ponit er go correctiue verbū imo.ſic.ĩ.de manu.teſ.l.ſtic chum alias pro ꝛ vt.C.de nouo eo fa.§. quibus ibi immo ꝛ mu.ꝛ cetera. quan doqz pro uel vt .C.de ſa. ec.l. iubemus .§. iconomos. ſed ar.ꝑ.ĩ.de condi. ꝛ demon.l.nā ad ea.vbi di ſtinguiī in ꝓbatri.vel ex i teruallo.

l Quidā ticia.iam nata.

m Heres eſto ſimpliciter inſtitura i aſſe inſtituta vī.

n Dimidia .ꝛ quarta to tius hereditatis.

o Poſthuma . quoqz id eſt poſthumus ꝛ poſthūa .

p Biturī eſſet . ꝛ tūc diui dit hereditaſ i.xxiiij.vncijſ.

q In ꝓpoſito.cum ſolus poſthumus eſt natus.

r Cū filie.iam nate.

ſ Vingitiunū.qō tñ eſt.q̄ tum ꝛ.vij.predicte.

t Filia.iam nata ſed con tra huic.C.de le.l.cum que ſtio vbi tñ aufertur priori q̄tum confertur ſo.So.illud in natis hec in poſthumis qui non ſic aufe runt cum inueniant in ſolidum heredem vel hic ſecundus certis vncijs ibi ſecundus inmediedate vel tertia eius quod relique erat priori vl hic voluit excedere aſſē.ibi erat dubiū an voluerit vel non ꝛ ita ñ excedit vt ibi.ꝛ.ĩ.e.l.qui non militabat.§.filijs. Item contra inſti.e.§.ſi plures. ibi partibus enim ꝛcetera.vbi aſſe diſtributo poſtea inſtitutus in tantūdem admittitur alias ad vacantem. So.ibi in natis vel hoc corrigiī ꝛz hyr. vel verius hoc voluit teſtator habere tantūdem cum dixerit ex quarta p te ſcilicet dimidiam ꝛ quarta ſi tantum quarta. Item contra infra.eo.l. qui non militabat.§.filijs.ſo.vbi videtur ademiſſe de aſſe q̄tum ſecun do contulit ſed ibi dubium erat an voluerit aſſe excedere hic cōſtabit q̄ ſic alij q̄ hic as expreſſim filie fuit aſſignatus ibi ſimpliciter inſtitutio facta quod non placet.qz hec lex hoc non dicit ꝛ facit infra.ad treb. mar cellus ꝛ ſupra de li.poſthu.l.ſi ita ſcrip.ꝛ de le.i.l.ſiquis teſtō.§.i.

u Attius.proprium nomen:vt ibi gaius attius.

x Dextantem.i.decē vncias.inſti.e.§.hereditas.ꝛ facit.s̄.e.l.ſi qs ita.

His verbis.dñs esto.nam heres ꝛ dominus idem est:vt instī. de he re.quę ꝛ dif.§.pe.idē si dicā bona mea to reliquo:vt instī.de test.mi li.§.idez priuilegiū.ꝛ.C.de test.l.qñ ꝛ de se.nup.l.hac edictali i prī. ꝛ hoc nisi alium instituisset heredem tunc ei videtur fideicō.

a Cum maledicto.i.cum maledictione ꝛ pure videtur instituī licet illa verba filius meus impijssimus hēs esto fuerit dicta.

b Illa huiusmodi. s̄ .e. l. quotiens.§.si quis nomē ꝑ.So.vt ibi.

c Interdū.accusatū. aliaſ accusatū aliaſ accusatū aſ. maculatū ꝛ facit instī.e.§. est aūt ꝛ j.e.l.si non lex.ꝛ ō le.cum filius.§.Fuus ꝛ .C. collidetegen.l.i.

d Danumissuz. simpliciter sine hereditate.

e Si in patre.aſ si in pſe heredis alias patre.ſ. pro uincie nā si de substantia p sone erraſ tunc secus vt.s̄. e.l.quotiens in prīn.ꝛ faċ j.de re du.l.quotiēs:qui hz ꝛ.C.de testa.l.si in noīe. ꝛ i sti.de le.§.siqs in noīe.ꝛ.j. ō ꝓdi.ꝛ de.l.falsa circa prī.

f Alienum.prius se cus in cōmuni: ꝛ .s̄. e.l.sed in condi.§. si Fuum cōem.ꝛ.§.se.ꝛ ibi no. ꝛ se cus in ꝓprio:vt.s̄.e.l. quotiens.§.Fuus cū libertate.

g Neutruz.nec institutio nec libertas.

b Libertas directa:vt.C. de ma.test.l.Fuo tuto.

i Inutiliter .inspecto initio.sic ꝛ j. de usuc.l.sequit. §.si āt ꝛ j.de reg.iur.l.pe.ꝛ s̄.de noxaſ.l.in delictis.§. si extranei.ꝛ qō iussu. l.ij. §.f.ꝛ instī.q da.tu.pos.§.Fuꝰ ꝛ j.de ꝓdi.instī.l Fuꝰ alienꝰ.

k Data.nota.q ab initio non valz nō pōt postea valere lz recidat in eū casum a quo incipere potest.

l In extraneis.testi factō passiue vt subijcit.

m Duobus.alias tribus alias duobus sed adicitur tertium ꝛ sic idem est.

n Hereditatē.no. ergo in extraneo tria vt hic ꝛ instī. de.here.qua.ꝛ dif.§. in extraneis sed in Fuo ꝛ in necessario duo tm̄.ſ.testamēti ꝛ mortis:qz post mortē statim est heres etiā si nō adeat.sed fm Jo.in sui mortē tm̄ vt instī.de here. qua. ꝛ dif.§.sui in necessario tantuz duo.ſ.testamenti ꝛ mōtis:vt.s̄.in prīn.huius.l .sz certe quod dixi.i suo: Jdē in necessario tm̄:ꝛ est verū quo ad hoc vt sciamus vtz sit suus vel necessarius non quo ad hoc vtz sit capax vñ dic in necessario exigi tria tpa:vt.s̄.e.l.pr.§.interdū:qz nititur hēre ex testō. idem in suo.si ꝛ ipse nitatur hēre ex testō sicut quilibet extraneus.verūtm̄ tēpus mortis ꝛ aditionis idē sūt.si ab intestato tunc sufficit tp̄us mortis in suo. Jtē in legatis sufficit tēpus mort̄:vt.j.de le. prestā.bo.po.ꝑ ta.pe.l.interuenit.ꝛ.j.de iure fisci.l.nō intelligit. §.qñ āt ꝛ de re.du.l.si cognati.itē ꝑ.j.de le.ij.l.non oz.So.vt ibi.itē. ꝑ.j.de acqr. hēr.l.si Fuus eiꝰ q cape.sz illud de benignitate receptū est.item ar.ꝑ.s̄.de sta.bo.l.ꝛ Fuoꝝ.§.igenui ꝛ.C.de hēr.autē.itē de nestorianis.sz specialia sūt item facit.j.ꝓ empto.l.ij.in prī.ꝛ de se.ta.l.i.§.exigat.ꝛ.j.ꝓ here.l.fi.ꝛ. s̄. e.l.sz si in cō.§.solemus.ꝛ.j.e.l.liber.§.si hr̄.itē.j.de usuc.l.cuz vir.ar.ꝑ .

o Putatio.ſ.captiuitas.

p Eruum viciauit.ꝛ facit.s̄.l.pr.§.i.ꝛ s̄.e.Fuus alienus.§.fi .

q Factio.no.tribus temporibus debet esse heres extraneus capax suus temporibus duobus.

r Hereditatem.facit instī.e.§.Fuus.ꝛ.s̄.e.l.quotiens.§.si Fuus.ꝛ.s̄.e.l. fi minus.n.ꝛ de le.i.l.si mihi.§.regula.

s Si non faciendo.vt si digito cclū nō tetigeris:vt instī.de inutili. sti.§.impossibilis ꝛ.j.de ver.ob.l.ipossibilis.idē est si est in faciēdo vt instī.e.§.impossibilis.

t Hereditas plerūqz.qz q̄doqz plures q̄doqz pautiores vt instī. e.§.hereditas ꝛ.§.nō autem.

u Appellatiōe assis ꝛ libre vel pondo vl̄ pōderis.nā hec quatuor noīa synonyma sunt idem significantia.qz.

x Decuns.i.vncia ꝛ dimidia:vt.s̄.de iof. test.l.pap.§.perinde si sit ꝛ.j.de le.prę.l.filiuz.ij.nī.ꝛ. C.de libpręl.fi.§.cū ergo iam ꝛ sic nullū nomē ē hic qō significet vnciaz.

x Quadrās.hoc ꝛ sequēs nomen nō ab vnciaz numero sz a certa portione assis sumpta sunt.

y Bextans.i.duo vncie.

z Quadrans.i.tres uncie.

z Triēs.i.quatuor uncie.

a Quincūx.i.quiqz uncie.

a Semis.i.sex uncie ꝛ sic medietas hereditaris.

b Septunx. i.septē vncie.

b Bes.i.octo vncie.

c Bodrās.i .nouez vncie.

c Bextrās.i .decez vncie.

d Deuns.i .vndeciz vncie.

e As.i.duodeciz vncie. ꝛ sic appellatiōe assis tota hereditas ꝑtinetur.

f Talem putāt ꝛ male non eo.

g Adiectum.j.de ꝓdi.instī.l.Fuꝰ. alienꝰ ꝛ.l.qz ratio ꝑ.so. ibi ꝛ facit.s̄.e.l. quotiēs §.si quis ita.

b Si quisquā.ho.ſ. si meus ꝛc̄.

i Si mansisset .sz p ipsum nouꝰ dominꝰ fieret hr̄s:ut.s̄.l.pr. in prīn.ꝛ facit j.ō cō dī.instī.l.ij.ꝛ.j.e.l.si quis sempronitū.

k Huc.ſ.si manserit ꝛcetera.

l Palam est.cum non sit uerisimile iō uoluisse testatorē ei auferre hereditatē qz festinauit ei dare libertatem.sed ꝑ j.de le.iij. l.qui cōcubinam. § .si stichus.So.ibi non dixit si meus in ptāte mea. uel illa determinetur per istam.

m Nam uerba.ſ.si meus erit ꝛc̄.

n Libertus ē.ergo non est alienꝰ ro.ꝛ facit.j.de pe.le.l.cū dñs i fi.

o Eruus hr̄s.facit.s̄.e.l.nō minꝰ. §.hereditariū.ꝛ instī.e.Fuꝰ alienus ꝛ.j.ō le.ij l.debitō.ꝛ.j.ō acq.re.do.l.i co.qō iurī fi.ꝛ.l.se.

p Defuncto.no.cū Fuus hereditatis iacentis instituit sufficit qō fuit testi factio cum defuncto licet non sit cum herede.

q Lucius ceteris.puta filijs aſ ē iepta:ut.j.ō uer.ob.l.qdam.

r Posteriores.ex equis partibus instituti .

s An secundo.ſ.añ substitutionem primorum.

t Vel tertio.qō videbaſ quasi ad primiōa sit faciēda relatō ar.j. ō le.i.l.si Fuus plurium.§.fi.ꝛ quasi ordo scripture sit Fuandus.

u Datum uideri.ergo primo gradu uidētur instituti.i.scius ꝛ sem

faciendi quā mortis tpe meum fuſ se vnde si apō euz remāserit viciaſ istituto:vl̄ si cum eo testi factioꝰ ē iussu eiꝰ adeundo aquiret ei heredi tatemʳ. Si i nō faciendoˢ ipossibilis cōditio i istitutiōe heredis sit exp̄ssa:fm oīuz sniaz heres erit pi ō ac si pure istitutꝰ eēt. Hereditasᵗ plerūqz diuidiť i. xij. vncias q̄ asſis appelatōeᵛ cōtinenť.hr̄s āt ꝛ hę ptes,ppria noīa ab vncia vsqz ad asſē puta hec.secūsˣ.sextansʸ quadransᶻ.triēsᶻ.gncūxª.semisᵇ.septunxᵇ.besᵇ.dodrāsᶜ.ōxtrāsᶜ. de unsᵈ.asᶜ. m Arcianꝰ.

Aleᶠ istitutionē quidā valere nō putāt.stichꝰ liber esto :ꝛ si liber erit heres esto: sz diuꝰ marcꝰ rescripsit hāc istitutiōez valere pinde ac si nō erat adiectūᵍ si liber erit.

Siquisʰ ita scripserit:stichꝰ si meus erit cū moriar liber ꝛ heres esto alienatꝰ nō poterit iussu ēptoris adire hereditatem quāuis ꝛ si nō erat hoc exp̄ssuz:nō alias liber ꝛ heres fieri poterat quā si māsisſetⁱ eiꝰ. sz si viuꝰ māumiſſit celſus.li.xv.dig. scribit fieri hūc hr̄dē:ñ enī hūcᵏ casuz testatorē voluisse excludere palā ē nz v̄baᵐ oīo repugnāt:nā quā uisſ Fuꝰ eiꝰ ñ ē:attñ certe libertꝰ ēⁿ.

Eruꝰ hereditariꝰ. p Auhēr̄ᵒ istitui pōt:si mō testi factio fuit cū defūctoᵖ lz cū herede instituto nō sit. m Ar.

Lucius ticiꝰ seio ꝛ sempronio ex semissibus heredibꝰ istitutis:ꝛ ceterisᵍ exheredatis inuicem heredes substituit:deīde legata et libertates dedit:postea ita subiecit cornelius ꝛ salustius ꝛ varo equis partibus heredes sunto quos iuicem substituto q̄ro quātū vel prio res duo ex semissibꝰ istituti:vel posteriozesʳ hēre debeāt:marcellꝰ ñ dit in obscuro esse corneliuz ꝛ salustium ꝛ varonem primo an ſoᵗ vel tertioᵘ gradu heredes instituere voluerit:sed fm scripturam testī que proponereť alterū assem datūᵛ eis

Transcription_ref_1

pronius sicut ꝛ alij ꝛ facit ſ.e.l.ticius.
x Videri.nota ordinem ſcripture non ſeruari.
y Pater impuberi.heredi inſtituto.
z Eum.ſ.ſuum:
a Superius.i.primum.
b Sufficit.vt inſti. qbus mo.teſta.iſtr.§ poſterior:ꝛ.ſ.de in iuſto rup.teſta.l. cuz ſecūdo.ꝛ. ĵ .de bis q bus vt idi.l.cuz quidam.
c Exiſtere.no. rum pi primū teſtm p ſm dūtn p ſm poſſit exiſtere hēs aliquo caſu.
d Inſtitutionis. facte a ticio.
d Hereditatemqz. vtrūqz ſimul.
e Nō poſſit. vt icō mutabiliter poſſit di ci neceſſariuſue voluntarius qz adhuc pendet vt ſubijcit. i terim tn videt neceſſari⁹ emptori ꝛ liber ſed poſtea fiet ei voluntarius:vt etiā dimittere poſſit ſi pupillo ſuccedat.vt.ſ'. e.l.fuus alienus qui §.fideicō.ꝛ.ar.ĵ.ti.i. l.fi.§.i.ſed alij dicūt de neceſſario fierivoluntariū:vt ibi ſz nō eō:vt hic ꝛ ſic interī non fieri heredē ſem ptoris.
f Sed ſi pupillo decederi i pupillari eta te.nā alienatio ſpē libertatis nō mutauit vt.C.ō teſta.ma.l.ſtatu libēs ſic ergo erit neceſſarius pupillo: vt.ĵ.ti.i.l. ſed ſi plures.§.quos poſſunt: nec obſtat qō eſt alienus cū pupillus morit᷑ p qō vī non eē neceſſariuſ:ſicut ſi teſtator alienaſſet:vt.ſ.e. l.talē.§.i.ſz hic cum ſuo onere tranſiuit cū pupill⁹ alienauit: vt hic ꝛ.ſ.e.l.fu⁹ alienus.§.fi.ꝛ dicta.l.ſtatuliberis.
g Si velit nō ār cogit᷑.ĵ.ti.i.l.fi.§.fi.
h Si ſecūdo ſcilz ſubſtituēdo vī etiam inſtituendo.
i Scriptū.ſ.tn̄ non primū:vt.ĵ.l.iij.ꝛ erit voluntarius:vt.ĵ.e.l.ſi ſuo.aliter ꝛ nō debet ei libertas qz tunc primus:vt.ĵ.e.l.qui ſoluendo.
k Ait no.caſum in quo valet ſubſtitutio:ꝛ non inſtitutio.
l Manumiſſus.q ſo loco ſcriptus eſt heres.ꝛ.facit inſti.qui ma. nō poſ.§.i.ꝛ.ĵ.qui ꝛ q.l.ſi qs heres ꝛ.ĵ.e.l.ſi ita primo rn̄.
m Teſt.deceſſero.nō obſtat regula catonis.ſed ſi poneres euz ita diriſſe inſtituo ſi deceſſero poſt tale tēp⁹ vī obſtare.nō .n. tenet inſtitutio ſi ante moriat:vt.ĵ.de regu.ca.l.i.in pri. ſed rñderi pōt nō obſtare qz ſicut hic dicit vī inſtitutus ſub ꝺditiōe ꝛ decedit ĵ.illud tpus vtpote öficiēte ꝺditione nō exiſtit hēs.idē eſſet ſi ſub qualibz alia ꝺditione fuiſſet inſtitutus ꝛ ea deficiſſet teſtatore viuēte.nā ſufficit ad hoc vt teſtm̄ teneat qō adiri pōt hereditas ex eo.vī dic q nō hz locū regula catonis quotiēs ex volūtate teſtatoris aper aliud eſſe dicēdū.i.quotiēs teſtator voluit eā ceſſare. vel dic vt dixi.ĵ.de reg.ca.l.iij.ꝛ.iiij.vel dic regula catoniana habeat locū in legatis.hec ier in hereditatibus.
n Pro parte.qz tunc inſtitutus haberet qñcūqz decederet ſicut ꝛ habet totuz ex parte inſtitutus.ſed hic nō habet ſi poſt tēpus decedat qz deficit ꝺditio.nō ergo pro parte ſue etatis dicitur teſtatus.

videri[e].

Paternus. Pater filio ipuberi[f] ſeruuz heredem ſubſtituit liberūqz eū eē iuſſit:eum[g] pupill⁹ vēdidit ticio ticius eum iam primo teſtamēto facto[h]:i ſecundo teſtamēto liberū heredemqz eſſe iuſſit ſuperius[i] teſtm̄ ticij ruptū eſt:qz is ſeruus liber et heres pōt eſſe:ꝛ ut ſuperius teſtm̄ rūpat᷑ ſufficit[k] ita poſteri⁹ fcm̄ eē: vt allquo caſu potuerit ex eo hēs exiſtere[l].qō ad vim aut eius iſtitutiōis[m] primz ita ſe res hz:ut quādu pupillo ex ea ſubſtitutōe heres poteſt eſſe:ex ticij teſtō libertatem hereditatēqz cōſequi nō poſſit[n] ſi pupillus in ſuā tutelā puenerit:pinde ex ticij teſtō liber hereſqz ſit: ac ſi pupillo[o] ſubſtitut⁹ nō fuiſſet: ſi pupillo heres extitit ꝓpri⁹ē : ut ticio quoqz ſi velit[p] heres eſſe poſſit.

Pius qui ſoluēdo [illegible] nō ē prio loco ſtichū:ſo[q] eum cui ex fideicō.cā libertatē dz liber ꝛ heredē inſtituerit. neraci. ſo loco heredē ſcriptū[r] forte ait[s]:qz ñ videt cr̄itorē fraudādoꝝ cā māumiſſ⁹[t]

Poteſt[u] quis ita heredē inſtituere:ſi intra ānum ſeptuageſimū deceſſero:ille mihi heres ē:nō enī ꝓ pte[v] teſtat⁹ intelligi dz ſz ſub ꝓditōe inſtituiſſe.

Pius qui ſoluendo nō ē ſuum cū libertate heredē inſtituerit ꝛ liberū[w] ſubſtituerit:ante incipiendū erit a ſubſtituto[x].lex enī elieſcē cia ita demum ei qui in fraudez creditorū heres iſtitutu⁹ ē conſeruat libertatē:ſi nemo ali⁹ ex eo teſtō heres eſſe pōt.

Idem:

Nemo dubitat recte ita heredē nuncupari poſſe : hic mihi heres eſtō:cum ſit corā[y] qui oſtendit

Qui frater[z] nō eſt ſz fraterna caritate diligit᷑ r̄cte cū ſuo noīe ſub appellatiōe fratris heres inſtituitur.

Liber bō[a] cū tibi Celſus. ſeruiret heres inſtitutus iuſſu tuo adijt:trebacius eē eum heredē labeo tūc nō eē heredē ſi neceſſitate id fecit:nō qō[b] alioquin[c] vellet obligari.

Siquis[d] ita heredem inſtituerit:ticius qua ex pte mihi ſoci⁹ eſt i vectigali ſalinarū pro ea parte mihi heres eſto.quidā putāt ſi aſſe ꝺſcripto id ita adiectū ſit ut maxie[e] ſoci⁹ fuerit ticiū nō eē heredē : ſz ſi qua ps[f] vacua relicta fuerit : ex ea heredē eū eē:qō totū ieptū ꝛ vicioſū ē.quid enī vetat aſſe ſcripto vtiliter ticiū ex parte forte quarta ex q ſoci⁹ erat heredem inſtitutum eſſe.

Ticius heres eſto ſei⁹ ꝛ meuius[g] heredes ſunto verū ē q, pculo plz duos ſemiſſes eē quorū alter ꝓū cti quib⁹ daf̄.

Cum quis[h] ex inſtitutis q cū aliquo ꝓiunctuz iſtitut⁹ ſit heres non eſt ps ei⁹ oīb⁹ pro portionibus hereditarijs accreſcit neqz refert primo loco qs inſtitut⁹ ē:an alicui ſubſtitut⁹[i] heres ſit.Si heres inſtitut⁹ ſcribēdi[j] tpe teſti cuius roman⁹[k] fuit deinde ei aqua ꝛ igni[l] interdictū ē her̄s ſit:ſi intra illū tps quo teſtator deceſit redierit[m]: aut ſi ſub conditione heres inſtitutus[n] eſt quo tpe cōditio extitit : idē ꝛ i legatis[o] ꝛ i bonorū poſſeſſioni b⁹

Ticius ex ſemiſſe heres eſto: ſeius ex quadrante heres eſto. ticius ſi in capitolium aſcenderit:ex alio quadrante heres eſto:antequā capitolium aſcendat ſi pro here de gerat ex ſemiſſe[p] heres erit . ſi capitoliuz aſcendat ex[q] quadrante[r] heres erit nec erit ei neceſſe pro herede gerere quippe iā heredi.

Si ita ſcriptum fuerit ticius[s] ex parte tertia:meuius ex parte tertia heredes ſunto ticius:ſi intra tertias calendas nauis ex aſia venerit ex reliqua parte heres eſto: videamus ne ticius ſtati ex ſemiſſe[t] heres ſit. nā duo heredes inſtituti ſunt:ſed ticius aut ex ſemiſſe aut ex beſſe[u] itaqz ſextans[v] vtiqz erit in pendēpro parte non ſed in totum teſtatus ſub cōditione.

o Siz is libex aliquam ꝛ facit inſti q ma.non poſ.§.licet.
p A ſubſtituto.no.aliū caſū ſimilem huic.ſic.ſ.de li.ꝛ po.l.ſed ꝛ ſi percerit.§.ſi.
q Emo corā.ſic.ſ.e.l.quotiēs. §.ſiqs nomē.ꝛ.ſ.ſi cer.pe.l.certū.
r Qui frater inſtituit᷑ : vt ꝛ.ĵ.de cōdi.ꝛ demō.l .falſa affectione. n . denotare voluit:vt.C.ō offi.diuer.iudi. l.ſinguli.ꝛ.ĵ.de adimen.le. l.alūne in pri.ſed ꝺ .C.ō teſta.l.neqz:ꝛ .C.e.l.nec. apō ꝛ.l.ſi pr̄.ſo.hic teſtatō ſciebat nō eſſe fratrē quē inſtituit ibi credebat fratrē ꝛ filium cū non eſſet.ꝛ i dubio videt eum credere fratrem niſi.pbet ꝺ.ar.ĵ.de le. iij.l. non aliter.
s Liber homo . non eē ideo ſub.fecit.
t Quod.i.qz.
u Alioquin.i.alias ꝛ facit ĵ.de acqui.her̄.l.aditio ꝛ.l. vj.ꝛ.l.qui putat ꝛ.l.qui in aliena.§.i.ꝛ.§.fi. ꝛ de acq. re do.l.liber homo.ꝛ dic vt plene notaui inſti . p quas p no.§.idē placet i glo. Jo ignarus nulli.
x Scripto .id eſt aſſignato alijs heredibus.
y Siqs:vt maxie.q.d.etiā ſi maxime r̄c.ꝛ eſt pro eis qz forte lōge maior q̄titas eſt in ſocietate ſed certe nō ad q̄titatē ſed ad quotitatem ſe refert.ꝛ ſic tenet. C. de pac.cō.l.ex morte.
z Pars.i.aſſi.
a Ticius.duobus daf̄ vt ꝛ.ſ.e.l.ticius ꝛ.l .interdū . ij.rñ.ꝛ.l.lucius ꝛ de v. ſig. l.triplici.ſed ꝺ.ĵ.de le.ij .l. lucius.§.lucius . So.geminatio verboꝝ iſtoꝝ heres eſt.vel repetitio que ſic hic fit tollit ꝺ.Itē.ꝺ .C.de impu.ꝛ alij ſubſtitu.l. fi.i.rñ. So.illa ſm iſtā.ꝛ ibi no.
b Cū quis cū aliquo ſi.n. cū aliquo cōiunctus eſſet ei ſoli accreſceret:vt .C .de cadu.tol.§.iſ ita.ꝛ.§.ſin autē ex his qui ꝛ.ĵ.e.l.heres. ꝛ de le.iij.l.re coniūcti.ꝛ facit.ĵ.de le.ij.l.meuio in pri ꝛ.ſ.e.l.itē quod fabi . §. i.
c Subſtitutus.non dicas ſubſtitutū cū inſtituto vocari.ſed ſi plures ſunt ſubſtituti ꝛ vnius ps deficit accreſcit alijs ſubſtitutis ſecū predicto modo.
d Si heres ſcribēdi.ſecuſ ſi ſit nūcupatiuū qz nō curatus tēpus teſti ſm quoſdā quod nō placet.
e Ciuis romanus.cui ſoli legari pōt:vt.ĵ.ad.l.fal.l.i.
f Et igni cuius loco eſt deportatio:vt.ĵ.ad.l.iull'.pecul.l.iij.
g Redierit.in ciuitatem.
h Heres inſtitutus.ſubaudi redierit in ciuitatē eo tpe quo r̄c.
i In legatis.vex in legatis tn̄ inſpici vnū tempus debet nō vt in heredibus tria:vt nota.ſ.e.l.ſi alienū.§.i.ꝛ facit.ſ.e.l.ſeruum.ꝛ.ĵ.ti.i.l.ſi is q ꝛ de ma.teſ.l.ariſto.
k Ticius ex ſemiſſe.ꝛ etiā ex ea parte quadrātis qz euz tāget etiam conditiōe deficiēte:vt.ſ.e.l.ſiquis ita ſcrip.ꝛ.ĵ.prox §.
l Etiā ex quadrante.toto.vel dic reſidue partis quadrātis ſine ulla aditione vt hic ꝛ.ſ.e.l.ſi te.ꝛ.ĵ.de ſe.ta.l.ij.§.ſi duo.ſed ꝺ.ĵ.de acquir.her̄.l. ſi ſolus. So.no obſtat qz vex eſt qz ſtatim adeundo vnā acquiro alterā ſi iam delata eſt . ſi vero nundum delata acquiram eam cum defertur . nec erit opus noua aditione vt ibi.
m Ticius.de quo primuz dictuz ē qui fuit inſtitutus ex ſemiſſe.
n Si ita ſcriptum.aut ex ſemiſſe ſi conditio deficiat.
o Ex beſſe.ſ.extat conditio.
p Sextans.i.due vncie.

q In pendenti.conuenitur interim pendẽte cõditione tñ quilibet eorũ: ac ſi nihil in pendẽti eſſet:vt.j.ad.l.fal.l.qui funduz.§.ſi tu ꝛ dic ꝙ alteri us ſextantis ſtatim eſt heres ticius vt hic dicit.ſed opponitur nõ extitit cõditio ergo non bz iure inſtitutiõis.itẽ non iuſ accreſcẽdi qz nõ deficit pars ſocij vt.j.de acqui here.l.cũ duus ſolus.rñ.non vr ſub cõditione re lictus cũ in oẽm euentũ ſit habiturus vt.s.e.l.ſi quis ita.ꝛ.s. pr.§. alterius ſextantis non eſt heres qz ſor te cõditio deficit.

r Sextans . ideſt ille due uncie.

ſ Non ticij heredi . ad ꝙ C.de cadu.tol.§.ſin autem ſub cõditiõe.ſed p.j.de acqui here.l.qui ex duabus. So .ibi nõ habuit cohere dẽ ſz ro.ibi gloſauerit pri um ſed male vt nõ.ibi p.l. precedentẽ. Hec ſequens gloſa in alijs libris raro reperitur.

ſ Si attilicinus. continet duos caſus primus eſt ta lis.pone atilicinus ticiũ ſe uiuz ꝛ meuium inſtruit he redes ex equis partibus duobus deliberãtibus tici us tñ pro ſua parte adiuit hereditatẽ attilicini. deide condidit ſuũ teſtñ ſeiuz ex aſſe ſibi heredẽ inſtituit . ñ querit an ſeius poſſit adi re hereditatẽ ticij ꝛ omit tere hereditatẽ attilicini . rñ.ꝙ ſic.ſed interi erit herſ ipſi attilicino ex ſemiſſe .ſz quid erit ꝛ ſi ſeius adeat hereditatẽ attilicini:rñ . ꝙ tunc ex pſona ticij erit he res attilicini ex triẽte ꝛ ex ſua ex alio triente. ꝛ ſic ha bebit beſſez . Secũdus eſt talis.pone attilicinus tñ i ſtituit ticiũ ꝛ ſeium poſtea ſolus ticius adiuit heredi tatẽ attilicini:ꝛ ſeiũ inſtitu it q ticio extitit heres . mõ querit an ſeius poſſit omit tere hereditatem attilicini an neceſſario illi attilicino ex aſſe heres erit:rñ.ꝙ ille eſt heres cũ ipſe ſolus eſt heres ticij qui ꝙ pte adiuit hereditatẽ attilicini : ꝛ ſic ſolus partiũ eſt heres attilicini pro pte ſi igitur nõ adeat ex perſona ſua tunc cum totã hereditatẽ ticius adiuit ptẽ ꝙ omiſit ex ſua pſona ticij.ha bebit.ꝛ ſic idẽ eſt ac ſi ptiuz ipſe ſolus fuiſſet heres inſtitutus.ſecus aũt ſi nõ eſſẽt tñ duo inſtituti ab attilicino vt in prin.s.dicitur.

t Si attilicinus.in primo caſu ſunt tres i ſecundo duo heredes.Attilici nus.ſ.teſtator. u Ticius.primus heres.

x Adijt.hereditatem pro pte ſua.ſ.tertia.

y Seiuz.i.coheredẽ ſuũ. z Ticij.adire herditatẽ ꝛ ſeium. ſuuz coheredẽ. Ticij ſui coheredis a quo fuit inſtitutus.

a Adire hereditatẽ.ſuo,ppo noie ro.vel adire pro ſua pte.que eſt tertia .

b Eius.attilicini.

c Ex ſemiſſe.i.ex medietate hereditatis.trientem.n.habet ex ſua inſtitu tione.medietatẽ trientis ticij habet iure accreſcẽdi ſi eius hereditatẽ nõ adijt alius medius triens eſt i ſuſpenſio. Ex ſemiſſe.ſ.iteri.ꝛ hoc ex per ſona ticij.nã ꝛ ſi repudiat ex ſua pſona tñ ex ſemiſſe heres erit.

d Ticius.dũtaxat heres erit.i.fuiſſe dicẽdus eſt.

e Triens.hereditatis pone ticij. Habebit.ſ.ſeius.

f Ticio teſtatore.

f Seius duntaxat.ſ.bij duo ꝛ ſub.ꝛ ticius ꝛc.

g Hereditatez.attilicini. g Ei attilicino.

h Ex aſſe heres eſt.ꝛ certe ex aſſe heres eſt ſaltim p ticiuz cui ſuccedit vt.C.de ca.tol.§.is ita.ꝛ.j.ti.i.l.ſi plures.§.ij.C.de iure deli.l.quidam. ꝛ i auten.de here.ꝛ fal.§.i.

i Quãuis.ſ.ſeius.

i Heres eſt attilicino p medium ticium.

k Heꝛs.quom non uult eſſe heres ex teſtõ attilicini.

l Per ticium inſtitutus ſit ſed ab initio qñ heres herdis ꝛc.vt.j.de v. ſig.l.ſcienduz ꝛ.C.de uſufr.l.antiquitas ſed certe immo videt partez he reditatis attilicini cum directe habere aliam per obliquum per medium ticium:vt.s.l.quotiens.§.ſiquis primũ. p.ſed ibi voluit ſic habere. hic noluit habere vt ex teſtamento attilicini.

m q Ali ſoluendo ſo loco.in ſecundo gradu tamen.

m Qui prio.quaſi maiorẽ ad eum affectionem habeat: vt hic ꝛ j.e.l.ſi non lex.§.temporibus.ꝛ ar . j.de fiõ liber.l.generaliter.§. qd ergo ſi plures.ꝛ.s. õ vſufr.l.quotiens ſed hoc fallit.j.qui ꝛ a q ſi qs heres.ꝛ.s.e.l.ſi q ſol.que ſunt ar .p. item facit.s.e.l.q ſol uendo.

o Capit.nota ordi nez ſcripture ſeruam dum .

p q Ali uolebat.ex herdaꝛ videba tur quod non q2 eaz non exheredauerit . lz dixiſſet ideo exhe redaui . ſed tamẽ vr bene exheredata . qz dixi ꝙ eſſet cõtenta dote.ꝛ ſic eam aliena fecit a ſua hereditа te ꝛ hoc eſt etiam ex heredare vt.C.de li . pre.l.iij.az.ꝛ facit.s. de rei vẽ.l.emptor.§. ſi.ꝛ.s.ſo.ma.l.ſi ſoc . §.i.ꝛ.j.de ali.le.l.cuz vnus.§.fina.ꝛ.infra de dona.l.ex hac ſed ar.p.s.e.l. ex facto . Item nota voluntа tem magis quã ver ba ſpici ſic.j.de adi. le.l.iij.§.conditio ar. p.j.de vſufruc.le.l. ſi alij.

q Voluntate . nota voluntatẽ magis ꝙ verba inſpici.

r Non tempus cũ capere.ſic licet nõ ſit capax teſtamẽ ti tempore ſi tamen poſtea efficiat capax erit herꝛs.ſecus ſi ſim pliciter cuz inſtituiſ ſet quãdo non tene ret iuſtitutio ſi tunc cũ inſtituit non eſſet capax:vt.s.e.l.ſi alie nũ.§.i.que eſt p. Item p.s.e.l.hereditas ꝛ inſti.e.§.heres.ſed ibi ex certo die.hic ex icerto Item.p.j.de regula ca.l.i.ſed hic teſtator noluit regulam habere lo cum.ꝛ facit infra de lega.ij.ſi ita quis teſtamento ꝛ infra titu.i.l.ſi qui heres.

ſ Heres eſto.no.heredem poſſe inſtitui cum erit capax.licet nõ ſit heres capax tempore teſtamenti .

t Quotiens.dic vt nota.j.de le.ij.ſi quis ſuum.§.ſi inter duos ꝛ.l. ſi quis ticio.§.fi.ꝛ facit.j.de rebus du.l.ſi fuerit ꝛ facit.s.l.quotiẽs. §.ſi heres ꝛ de teſta.tu.l.duo ſunt ticij.ꝛ de ma.teſ.l.cum ex pluribꝰ ꝛ de adimẽ.le.l.iij.§.ſi duobus ꝛ de ꝓdi.ꝛ de.l.falſa de.§.i.

u Singulari nomine . veluti ticius amicus ſit mihi heres.nam ſi vtitur plurali nomine vterqz eſſet heres.y. Item.s.e.l.qui ſoluẽdo p ſed ibi vnus ſupereſt.

x h Heredes pertinet.vt ꝛ.C.de ca.tol.§.is ita:ꝛ.s.e.l.liber homo §.cum qs.ꝛ.j.de le.iij.l.re con.nec obſtat.s.e.l.item ꝙ ſabi.§. i.qz ibi non fuerunt coniũcti verbis vt ibi no.

i e Jus ſeruum.facit inſti c.§.ſeruus alienus ꝛ ſupra.e.l.nõ mi nus.§.i.

j h Hereditas.ad ſtacium propr'um nomen ſtacius primus'.

a Ei ſtacio.vt videatur inſtitutus.

b Ex quo ideſt ex qua commendatiõe ſi manumiſſus non eſſet al ſed non fit liber.ꝛ facit ſupra.eo.l.ex facto etiam alij dicunt ſeruuz fuiſſe commendatum vt libertum.ꝛ tunc dicunt fallere in milite: vt.C.de teſta.mili.l.ex his.item dic legatum non valere:vt infra de le.iij.l.ſi fuerit.§.ſi.ꝛ.l.ſe.ꝛ facit. C . de iuris ꝛ fac.igno.l.cum teſta mentum.

c f Jta.ticius heres eſto. per hoc apparet ꝙ totam herditatez ei aſſignare videtur.

d Ex equis.ergo fuerunt isti duo nō re coniuncti sed verbis tñ q2 per copulatiuā cōiunctionē vz z vt.j.de le.iij.l.re coniūcti.

e Syllaba.z dictio est.

f Si quis.Caius vel meuius.nam de ticio non esset dubitatio q2 idem est in eo.

g Celeriter elective q.d.nō coniunxit.s. re q2 dixit,p equis al' esset secus si omissuz sit,p equis:vt. s̄ .e. l. interdū:sed celeriter dixit.s. coniūgendo verbis.sicqz dixit celerius quā si dixisset Caius heres esto: z meuius heres esto. alij dicūt vt az.z. b. qō coniūxit.s.re.naz ptū ad ius accrescē di oēs vident coniūcti.q.testatō id dixisset celeriter . vere tñ duo verbis alter re coniūctus est.z sic secundū eos fictione sunt re coniuncti.appet ergo Caiū cōiūctū esse meuio verbis z ticio re.z sic simul admittat per.l.istā licet alij preferant reconiūctuz.alij verbis cōiunctū.ar.j .de le. iij.l.re piuncti.z hic dicunt p re tñ sunt coniuncti:z qō dicit syllaba z facit cōiunctionē.s.alias nō hic qō nō placet.si autē re z verbis aliquis esset cōiunctus desiciēti ille pser que vt s̄.e.l.heres z dicta.l. re coniuncti . z facit s̄.e.l.liber homo .§. ticius.z.j.de le.iij .l. meuio.z.C.de cadu . tol.§.is ita.z.j.de le. iij.l.lucius.§. lucius .

h Si ita scriptuz fuerit.s.ticius.

i Ascenderit .s. qlibet eorum.

j Esto.s.pure.

k Portior.nota plenioz ē voluntatē ſuā dam.

l Plenior.est.n.pura ad p.s̄.e.l.si testlū.§.i.z.j.de condi.z demō.l.nā ad ea.

m Si quis qdaz. nota quedā expressa nocent que tacita non nocerent .

n Quedā enim.non tamen omnia vt.s̄.l.pr.

o Nullū habet concor.j.de cōdi.z de l.nōnunq̄.z.si in diē in fi .z s̄.l.illa.z.j.de le.ij.l.si ita legeſ.sed ar.p̄.i.c.ti.l.i. So.vt ibi . Item facē s̄.e.l.talē.§.i.z de ver.ob.l.cū qui.§.i.z.j.de le.i.l.si ita legetur.§.i. l. senatus.§.legatū z.s̄.de test.tu.l.tutor ita.

p Momentū.i.firmitatē. q Habebunt.i. valebunt .

r Si q hēs.dic q3 sūt verba. q.d.nulla ē exheredatio nisi heres institutus sit z adeat:vt.j.de p̄.ta.l.filiū.§.fz cū exheredatio . z sic lex intelligit hanc ꝓditionē que as hoie nō pōt poni vt subijcit :qz non pōt fieri exheredatio sub ꝓditiōe:vt.s̄.de li.z pos.l.iij.§.pure.qō si fiat ille gradus nō valeret hīo filio,p p̄terito.vt.j.ti.i.l.ex facto .§. luci9 cū.n.exheredatio debeat p̄cedere effectū institutiōis ne filius inueniat preteritus hic non esset ita immo precedere inuenitur institutionis effectus cum sic dixit ticius heres .

s Cornelius.tu proculē.

t Proculus.in scōa z prima psona de seipso dicit.

u Supuacuā.supuacua ē in hereditate qz etiā eo non adiecto sī acquirit nisi velit.vnde nō trāsmittit hereditas nō adita ad heredem vt C.de ca.tol.§.i nouissimo secus tñ i legato vt.j.de le.i.l.si ita le.§.illi z.j.de.ꝓdi.z de.l.si ita expressiz.qz legatū post mōtē testatoris trās

ex equis[d] partibus heredes sūto: quamuis z syllaba[e] cōiunctionem faciat si quis[f] tamen ex his decedat non alteri soli pars accrescit:sz omnibus heredibus p̄o hereditarijs portionibus:quia non tam coniūxisse quam celeriter[g] dixisse videatur.

i Idem.

Si ita scriptum[h] fuerit ticius z thitasius si in capitolium ascēderit[i]:heres esto:thitasius hēs esto secunda scriptura potior[k] erit plenior[l] ē ei quā prior.

j Idē.

Si quis[m] sempronium heredez instituerit sub hac conditiōe si ticius in capitoliū ascēderit: quā uis non alias heres esse possit sempronius nisi ticius ascendisset in capitolium:z hoc ipsum in potestate sit repositum ticij : quia tamen scriptura non est expressa voluntas ticij : erit vtilis ea institutio atqui si quis ita scripserit : si ticius voluerit sempronius heres esto:non valet institutio.quedam enim[n] si in testamentis exprimantur nullum[o] effectum habent.que si verbis tegātur:eandem significationem habēt quam habere expressa : et momentum[p] aliquod habebunt[q].sic enim filij exheredatio cū eo valet: siquis heres[r] extiterit : z tamen nemo dubitat:quin si ita aliquis filiuz exheredauerit:ticius heres esto: z cum heres erit ticij filius exheres esto nullius momenti esse exheredatio nem.

p Ro.

Cornelius[s] z meuius vter eorum volet heres esto : vterqz vult:trebacius neutrum fore heredem:cartilius vtrumqz:tu cui assētis proculus[t] cartilio assentio : z illam adiectionem vter eorum volet superuacuam[u] puto:id enim etiam ea non adiecta futurum fuit:ut vter vellet heres esset et vter nollet be

mittit:vt predicta.l.dicit.si ita le.sed nōne hereditas i qbusdā casibus etiā nō adita transmittit vt.C.de his q añ ap.ta.l.vnica.an ergo tūc erit idez qō i legato:rñ.quod non sed videtur idē ar.eiusdē.l .

x Figuraz .s.vboz supuacuā que.s.nō dicem9 vt.j.ō ac.z ob.l.nō figura

y Aim.i.ptātem. z Figuram.i.forma m.

res non essz.quod si hi ex numero necessariorum heredes essent : tūc id non frustra adiectum esset : z nō solum figuraz[x] sed vim[y] quoqz cōditionis[z] continere.dicerem[a] tamē si vterqz heres esse vellet : vtrūqz heredem eē .

p Papinianus.

Craptatorias[b] institutiōes nō eas senatus[c] improbauit que mutuis affectionib9[d] iudicia ꝓuo cauerūt[e] :sed quarum conditio[f] cōfertur ad secreta alienē[g] voluntatis

p Paulus.

Ille autem institutiones[b] captatorie nō sunt veluti siqs ita heredes instituerit:qua ex parte ticius me heredē instituit ex ea parte me ticius heres esto:quia in preteritum non in futurū institutio collata[i] ē.sed illud queri potest:an idē seruandum sit q3 senatus censuit[k] : etiam si in aliam personam captionem direxerit:veluti si ita scripserit ticius si meuium tabulis testamenti sui heredem a se scriptum ostenderit[l] :,pbaueritqz:heres esto: qō in sententiam[m] senatusconsulti incidere nō ē dubiū.

t Terentius.

Siquis solidu3[n] a lege[o] capere non possit:z ex asse sit institutus heres ab eo qui soluendo non est:iulianus ex asse eum esse heredem respondit:legi enim[p] locū nō esse in ea hereditate que soluendo non est[q].

g Gaius.

Sub conditione[r] herede instituto si substituamus nisi eandem conditionem repetemus[s] pure[t] eum heredem substitutum esse intelligemus.

l Licinius rufinus.

Si ita quis[v] heres institutus fuerit excepto fundo z excepto vsufructu heres esto : perinde

z Cōditiōis.qz si volunt erūt heredes nō inuiti qō esset nisi hec ꝓditio esset : vt hic z.j.de ꝓdi.isti.l . verba z.s̄.e.l.iā dubitari . in fi. z fac.s̄.e.l.tici9 z seius z.s̄.e. l.pr.cum suis concor.

a Dicerem. modo soluit primā questionem.

b Captatorias .i.decep torias.z no . quasdā licitas z quasdā illicitas . sic z alias p̄mittit deceptō in precio rez:vt.s̄.de mi.l: i cause la.ij.in fi.

c Senatus libonianū: vt inuit vt.j.de his que ,p nō scrip.l.i.z de le.ij. l .lucius §.semproni.

d Affectiōib9 .vt si īduco testatorē blādis verbis vt me instituat vel mihi leget . hoc.n.valet nō.n.ista p se. cō.īprobat sz ille quoz cōditio z.vt quos ticius voluerit heredes instituo .

e Prouocauerūt vt. j .si qs al'.tes.pro.l.fi.

f Cōditio.de futuro nō ō p̄terito:vt.j.l.,pr.z da exē plū.s̄.eo.l.illa institutio .

g Aliene.i.nō testātis.z facit.C.de testa.mi.l.captatoriaſ.z.j.ō le.i.l.captatōie z j.de ꝓdi.isti.l.mlier.§ .fi.z s̄.e.l.si qs sēpronii.uer.atq.

b Male institutiōes . que nō faciūt cōdi.ut.s̄. sicer.pe.l.itaqz z facit. s̄.e.l. hoc articulo.z.s̄.e.l.ij.

i Collocata z ideo valet.

k Censuit.libonianus ,p hibēs fieri i futurū puta si feceris me heredē hēs esto vt.j.de his que pro nō scr l.i.in fi.

l Oīderit.futuz subiūcti ui.sic z i verbo,pbauerit.z sic de futuro.

m In sniam.dz.n. institutio ex mera affectiōe fieri nō p metū pene: vt.j.de v. ob.l.stipulatō hoc mō.nec cupiditate lucri z sic q renuntiat prebendā ut alius bēat libere facer dz hic ātponitur i volūtate herdis

.s.vt si aliū instituat q̄ q̄ z sine hoc eēt i ei9 ptāte z facit.s̄.l.pr.cū suis cō.

n Si qs solidū vt filio naturalis ut.C.ō na.li.l.ij.itē z.C.ō se.nup.l.i.

o A lege.l i.occasione legis impedientis.

p Legi.n.que iō quē in solidū capere vetat ne cōmodū sentiat totius hereditatis nec ēt ne oneza sustineret sol9 pena.n.nemini īmunitatē p̄stare cō suevit:vt.j.de iter z rel'.l.añpe.§.fi.ro.sic ergo ,p vtilitate aliorū hoc hz si pro sua.sic.j.ad trebel.cogi.§.is z.j.si qs aliquē tes.,p.l.i.§.i.z.j.de l .pre. bo.pos.ō ta.l.iij.§.p.z.j.t.i.l.si is qui z.j.de ō ta.l.nō putauit.§.si quis sua z.j.de.l.ij.l.cū ei. q Non ē.no.nō capacem cē capacem in odiū sui.

r Alb conditione.cāli aliud forte i ptātiua vel mixta que semp intelligitur repetita.vt.C.ō cadu.tol.§.pro secundo z.§.ne autem.

s Repetemus.expresse. t Pure.i.sine ea cōditione que iposita erat īstituto.inest tñ i substitutione illa ꝓditio si īstitut9 heres nō erit vt isti. de vulg.sub.i prin.cur ergo itelligit repetisse casdē ptes i substitutiones ut.j.ti.l.q liberis.§.fi.itē eadē legata.ut.j.de.le.i.l.licet iperator.itē i legato trāslato eadē ꝓditiōe:vt.j.de adi.le.l.legatū que sūt ō.rñ.hic substitutus de nouo grauat quadā alia cōditione qua nō grauabat īstitutus.s.si ille heres nō erit p qō videt relevari a pria ar.dicte.l.licet.itē z qz institutiones sūt fauorabiliores.itē.ō.j.de. le.ij.cū pat.§.ab īstituto.So.ut ibi itē no.ō repetitionē z sic sūt ar.ō.s̄.ad.l.aql'.l.quēadmodū i si.l.z.ō iudi. l.si iudex. u Sic Si ita quis.sine ea re.i.sine exceptione eius rei.

r Rei.ſ.fundi vel vſufru.vt.ſ.e.l.i.§.ſi ex fundo.totū.n.ſimpliciter debz habere cū non ſit alius inſtitutus vt.ſ.eo.l.ex facto ꝓponebatur.§.i.idē eſt ſi plures inſtituti ſunt:vt.ſ.e.l.ſi alterius az.ꝛ.l.quotiens.§.ſi duo.

s Filius hereditatem.qz valet teſtm̄ a ſubſtitutione.

t Exheredatus.ab inſtituto preteritus erat.

u Exheredatus: ergo ꝛ hic incipit teſtm̄ valeꝫ vbi eſſet inſtitutus quaſi tm̄ faciat inſtitutio quātū exheredatio.az.ꝛ facit.ſ. de li. ꝛ poſthu.l.iij.§.ſi.ꝛ.j.ti.i.l. ex facto.§.lucius. reſtat ergo vt perinde habeaꝫ filiꝰ ac ſi ab eo teſtatoꝛ cepiſſet qz primuz inſtitutuz a quo filiū exheꝛdauit nullo mō inſtituiſſet:ſed ſi eſſet poſt humus totum teſtamentū rumperetur.

v Eruus mācr:vt.ſ.ō dona.inter vi.ꝛ vxo.l.ſi eū §.fi.ꝛ.l.qz ꝛ.l.ſed inter in. ſed.ō.in.e.ti.l.ſi is ſeruus vbi dicit eſſe in pendēti ſz ibi fictione vel qō de futuro poterūt eſſe ꝓſiderabat hic preſens verum:

c Idem.ſ.ſeruus.

d Et hereditatē.ex teſtō dñi erit.ꝛc.vt ꝛ.ſ.de dona inter vi.ꝛ vxo.l.vxoꝛi.

e Poteſt.vt ꝛ.C.de le.ſeruus.ꝛ.j.de le.i.l.plane.§.ſi coniunctiz.ꝛ.j.e.l.ſi ſocius ſed ar.ō.C.de neceſ.ſer.l.q daz.§.illi.Bo.vt ibi.

f a Ese.nō diſtributo: tuta inſtitutō ſcio in viij.vncijs.

g Heredem.nota. quem inſtitutū in codicillis eſſe heredem.

b Non poſſet:vt. C.de codicill'.l.ij.niſi ſit miles: vt j.de teſ.mili.l.querebatur.

i Videt.ſil'ia ſunt.j.de cōdi.ꝛ demon.l.ſi ita ſcripſero ꝛ infra de condi.inſti.l. inſtitutio ꝛ.C.de codicillis l.i.ꝛ.j.de le.ij.l.vnuz ex ſa'. §.ſi de falc.ꝛ de ver.ſig. l.lege.ꝛ.j.l.pr.§.i.ꝛ.j.de le.iij. l.ſi quis in pñ.ꝛ.C.de ma. teſ.l.i.

k q Ui non militabat.ſecus in milite:vt infra famil.herc.l.heredes.§.i.ꝛ infra ad trebel.l.cogi.§.ſz ſi miles.ꝛ infra.de mi. teſ. l.ſi certum.§.i.

l Paternozum. non eſt vis in paternis vel maternis vel alijs bonis.

m Sed arbitrium.repete conſtitit.

n Propter actiones legatozum ſeu prelegatozum nomine competēs.

o Cautionibus.ſ.ab vno quoqz vt alteri reſtituat: ſi ei pluſq̄ licuerit fuerit legatum.

p Sola falcidia.q̄tum vnuſqſqz habet i parte ſocij ꝛ cōputat ei i parte ſocij quam retinet in re ſibi prelegata.ſed ad quid fit cautio cum ſtatim fiat ſolutio per cōpenſationē:rñ.cautio fit quando eſt dubiū an habeat locuz falcidia.ſi vō certū eſſet tunc ſtatim fit cōpenſatio:vt.ſ.e.l.ex facto §.ꝛ.ſi forte ꝛ.§.quid ſi fuerit.vel dic dictā cautionē fieri ꝓ ſoluendo ere alieno pro dimidia.ꝛ ſic propter actiones creditozum ꝛ legatozum vt. ſ. e.l.ex facto.§.vnde ſcio.

q Cōpenſetur.ſ.ab vno quoqz vt alteri reſtituat ſi ei pluſq̄ licuerit fuerit legatū.vt ecce bona in quibus libertus erat inſtitutus valent. ccc. tij.c.ꝛ pone.xxx.deberi euz ergo quilibet ſit heres ex ſemiſſe quilibet ſoluet.lx.ꝛ ſic liberto remanent.ccxl.ꝛ ticio.xl.ſi ergo dicat ticius non hēo falcidiā ſemiſſis.ſ.l.ꝛ tu liberte habes.ccxl.ergo.cxx.ex ꝓſona tua.ꝛ.cxx. ex mea ex illis quos habes ex ꝓſona mea volo falci.ſ.xxx. libertus dicet ꝛ tu habes.xl.ſ.xx.ex tua perſona ꝛ.xx.ex mea illa.xx.que habes ex me. cōpenſo tibi ꝛ ſic non debeo niſi.x.ꝛ hoc ſufficit qz ſi habet ticius. l.que ſunt quarta ſemiſſis totius hereditatis.ſic ergo fit compenſatio generis ad genus ſic.j.de le.ij.l.vnum ex familia.§.ſi de fal.ꝛ ſupza ſi pars here.pe.l.ij.ꝛ facit.ſ.e.l.ex.facto.ꝛ.ſ.fami.her.ſi pater.ꝛ.C.fa he.l. ſi cognitionem.

r In dodrante.ideſt in. viij.vncijs.

s Lucio declarari.hoc ipſo ꝙ quadrātem reliquit cū primo duas partes alij reliquiſſet in.ix. tm̄ vncias vī diuiſiſſe hereditatez quaz duas ptes habebit lucius tertiam publius yr.ꝛ nota ꝙ ſequens ſcriptura ō terminat precedentē vt.ſ.e.cū in teſtō. §. fi.ꝛ de teſ.l heredes. §.ſz ꝛ ſi notā ꝛ.j.pr. rñ.ꝛ.ſ.l.prox.ꝛ iſra prox.

t Receperunt.vt ſi i alijs legatis non eſt facta mētio certe pecunie de eodē genere intelligit cū indiſtincte nūmos legauit: vt.j.de le.iij.l.nūmiſ ꝛ de le.i.l.ſi Fuus pluriū.§.fi.ꝛ.ſ. pr.rñ.

u Filius.p duabus vncijs.ſ.inſtitutis.

x Cepiſſe.ſequēs ergo ſcriptura exponit ꝛ reſtringit primaz ſic.ſ.§.pr.no.ſed ō. ſ.e.l.ſi ita.§.quidam vbi excedit as. Bo. vt ibi.

y Portionē.a teſtatoꝛe expreſſā alioqn habebit dimidiā hereditatj.ſ.al'.xij. vncias vt iſti.e.§.ptib⁹ ꝛ ſ.e.l.nō qō ſabin⁹.§. ſz ſi ex aſſe ꝛ.l.inter dū.§.ij.ꝛ.§.iij.hodie vo hoc caſu cū certa pōtō daꝫ aſſe ēt noīatim expleto nō excedit as ſed diminuit q̄tū daꝫ ſcōo vt.C.ō ſe.l.cū queſtio.

z Nō inuenit.ſ.i aſſe iā diſtributo ēi nō caſu nō ē totus as in aliū trāſlat⁹ noīatiz.

a Inſtituat.aſſe nō dū diſtributo alioqn dimidiū dabit vt dixi modo.ꝛ facit.ſ.e. l.quo loco.

b Ceius ticiū inſtituit vel ſubſtituit.

c Nō erit.ſic.ſ.e.l. qō ſabin⁹.§.aliꝫ atqz.

d q Uod ſi nō mētio ſed ſimpliciter fuit inſtitutus ticius.

e In prio.l.tm̄ vn⁹q̄tū ꝛ alter cū meuius ſit capax al'ſecus vt.j. l.pr.itē notā ꝙ melius dixiſſet ſecundo cū dixit primo.

f q Uod ſi meuius.admittit.nā reſidui ꝛc.vt.C.e.l.ij.ꝛ.j.ō ver. ſig.l.ceteroꝝ. g c Lemens.vel.etiā vel pro ꝛ.

h Accipiat.ſic.ſ.de lib.ꝛ poſth.l.ſi ita ꝛ ſupza.e.l. ſi ita.§.i. ſed qd ꝓtra ſi due filie ꝛ vnus filius:rñ.tm̄ filius q̄tuz ille due filie habebit p hanc legem:ꝛ per predictas.

i Si ita captatoria.qz non eſt collata in ſecretū aliene voluntatis immo teſtatoꝛis.ſicut etiā dicitur.ſ.e.l.captatorias.

k Et remota.ꝛ pro etiā.ꝛ hoc qz deficit cōditio que eſſe videbat ſz.ō.ſ.e.l.ij.i pñ.ꝛ.l.ſi qs ita ſibi ſcripſit heredē.Bo.ibi circa cādē pſonā.ſ.eſto hēs ex qua pte te inſtituā.hic circa diuerſas.ſ.in quantū inſtituā ticiū i tm̄ ſcius ſit heres ſm io.vel dic ꝙ hic dicit videbat inanis non tm̄ erat p leges illas vel ē inanis vt conditionalis ē tm̄ valida vt puta tacita p.ll.predictas que due vltīe i idē recidūt.

l Si quis ita.meam.ticium inſtituo.

m Vendicāre.ſed an ex teſtamēto vēdicat legitimus vel ab ītestato:dicit ꝙ ex teſtō ne poſſit r̄gula q̄diu ex teſto poterit adiri ceſſat ab itestato.vt.j.de acqr.her.l.q̄diu.ꝛ.j.de reg.iur.l.q̄diu. Ite

ad hoc ſ.qbus mo.vſufr.l.interdū.ꝛ.j.de excep.do.l.i.§.fi.ꝛ.j.e.l.lu
cius.ſed tu dic ab inteſtato.nec obſtat dicta regula qz ſpeciale ē hic
ꝓpter defuncti voluntatem qui voluit vendicationē legitimā eſſe
quaſi ꝙdā conditionez vt nō.ſ.cōmunia de ſucceſ.l.ante.

a Si nō lex elieſcētia.qz tūc demū vnuſ ñ plurs vt.ſ.e.l.q ſoluē.

Lex.vt lex iul'
ō adult.vt.C.ō adul.
l.v̄ba.vel fauia:vt.j.
de ma.l.ij.

p Senatuſcōſultuz vt in fraudē fiſci: vt j.qui ꝛ a qui.in fraudem ciuitatū.

q Conſtituto.ſ.e.l. bis verbis.§ .iterdū itez.C.qui non poſ. ad li.l.i.ꝛ.ij. Itez.C. ſi man ita fu.alie. l. ea quidem.

r Temporibus. vt adire:cēſuit ſenatus dico.

ſ Ad libertatem. di rectaz ꝛ directo ma numiſſus.

t Data fuerit .hereditas que reſtitui iuſſa eſt.

u Scriptus heres. ſ.ſuus qui in effectu quodamodo heres ē vt.ſ.quod cū eo.l. filius.§.i.

x Deſideraret. ſol⁹ ꝛ dic adire ꝛ ſibi reſtitui.vel adire ꝓio gradu inſtitutū vt ſi ibi reſtituat.

y Poſteriorez.ſ.i.nominati poſt primuz ſeruum.

z Primus velit .ſi aūt nolit remanebit ſuus ꝛ poſterior habebit hereditatez ſic C.de teſ.ma.l.ſi.§. ſi vero quidā ex ſuis ꝛ ſic ſōte aliud erit inſtitutis.qz cum heredes inſtituūt plures:primus eſt heres ꝛ neceſſarius ꝛ liber ſiue velit ſiue nolit vt.ſ.e.qui ſoluendo vel ſōte idē ē de iſtis fideicō.ar.in ad trebel.l.facta.j.ſi.

a Et hic poſterior ꝛ facit.ſ.de tu.ꝛ cu. da.ab his .l.ſi impuberi ꝛ.j.ad treb. mulier.§.nō eſt.ꝛ.l.ſi cui in ꝓin.ꝛ.l.ſi res.§.i.

b Si ſuo.data ſit libertas.pure, ſi in die:tunc aū diez eſt neceſſarius vt.j.de acqui.here.l.ſi ſuū quis.§.ſi quis. Idē ſi ſub conditione:vt.ſ.e.l.ſuus ali.§.qui fideicō.ꝛ.l.pater.

c Defuncto.ſ.herede qui hunc ſuuz inſtituit ꝛ facit.j.e.teſtō.

d Diui marci.ꝛ cōmodi ad auſidiū victorinū:vt.C.ſi man.ita fu. ali.l.ij.az.ꝛ facit.j.ō le.ij.l.vnū ex familia:ꝛ.ſ.de pa.l.ſi vnus.§.pa.

e Sua pecunia.i.peculiari que vī ſua conniuentibus oculis:vt. j. de ma.l.is qui.

f Extorquere.ſ ex cōſtitutiōe diui ſeue .ꝛ anto.vt dicta.l.is qui. Ifti.l.gnālit.ꝛ apparet p riſionē.huius.l.az.ꝛ facit.j.de rebus

g Licius.aut filiū aut ꝓ ꝛ.vt.ꝛ.C.de ver.ſig.l.pe.ꝛ de iſti.ꝛ ſub du.l.ſi is.§.cū ita.ꝛ ſic nō obſtāt iura que dicūt alterā de diſiūctiuis ſufficere verā eſſe:vt.j.de condi.iſti.l.v.ꝛ ō v.ob.l.ſi ita.ꝛ.l.ſi qs ita.

b Non habebit.etiam hereditate non adita.

i Quēquā heredē.in coheredem ad quod.j.ti.i.l.verbis.

k Liberos.tacite.ſ.ab iteſtato cuz ſint ei ꝓximiores.ſic iſti. de pupil.ſub.§.vel ſingulis.ꝛ.j.de codicil.l.conficiunt i pri.ꝛ.j.ti.i.l.ſi pater impuberis az.ꝛ.ſ.e.l.ſi quis ita heres.ꝛ ſic non obſtat.ſ.eo.l.ex facto etiam agi.

l Nam dubitari.ſuos vt filios.

m Sub conditione.hec enim verba in neceſſario vt ſuo faciunt cōditionem in extrāco nil operant vt hic ꝛ.j.de cōdi iſti.l.v̄ba.ꝛ.ſ.e. l.corne.

n Si ꝓria conditione.ſ.ſi nolit eſſe heres cum exheredo.

aſſe mihi hr̄s eſto: ſi mihi tici⁹ hr̄s eē noluerit: aut qō abomiabilioꝛ: pri⁹ morieť quā meā hereditatē adierit:aut filiū filiāue ex ſe natū natā ue nō hēbit⁹:tūc ſticbus ꝛ pāphil⁹ ſui mei liberti heredes mihi equis ptib⁹ ſūto:quero cuz tici⁹ hereditatē adierit ꝛ liberos adite hereditatis tpe nō hūerit:an ſticbus ꝛ pamphilus ex ſubſtitutiōe liberi ꝛ heredes eē poſſint.itē q̄ro ſi ex ſubſtitutiōe nz liberi nz hr̄des eē poſſint an i ptē hr̄ditatis videāť adiecti: rñdi apet quidē nō eā mentē teſtatoris fuiſſe:ut quēq̄z hr̄dē adhibuerť fi quē apte ex aſſe heredē inſtituiſſet. igiť ſi frater adijt:ſtich⁹ ꝛ pāphilus heredes nō erūt:quos eos āplius noluit heredes eē:ſi frater primuſq̄z hereditatem adiret:deceſſiſſet liberis relictis nā prudēs ꝓſiliū teſtantis aīaduertiť.nō enī fratrē ſolū heredē pretulit ſubſtitutis :ſz ēt eius liberos[k]. m Marcel.

i Az dubitari ñ pōt ſuos quoqz heredes ſub hac ꝓditiōe[m] inſtitui poſſe:ut ſi voluiſſēt heredes eēnt: ꝛ ſi heredes nō eēt aliū quē viſum erit eis ſubſtituerēt negatūqz hoc caſu neceſſe eē ſuū ꝓtraria ꝓditōe[n] filū° exheredare:primū qz tūc tñ id exigerť[p] cū i ptāte[q] ei⁹ ñ cēt[r] :an pri heres exiſteret expectato extrinſecus[s] poſite ꝓditiōis euētu.deide qꝝ ſi q̄cūqz poſita ꝓditōe dēret filius ſub ꝓtraria cōditiōe exhereda ri i ꝓpoſito[t] nec quidē poſſibiliſ reperi poſſz.certe ſi v̄bis exprimereť iepta fierz:huic ēt ꝓditōi ſi volz heres eſto q̄ alia v̄ba ꝓtraria ꝓcipi pñt quā hec ſi nolet hr̄s eē exhr̄s eſto: qꝝ quā ſit rediculū nulli ñ pz[v] :ñ abſ re[x] aūt hoc loco velut exceſſus hic ſubiūgeť.ſuis ita[y] heredib⁹ inſtitutis ſi voluerit[z] her̄des eē[a] nō pmittendū āpli⁹ abſtinere ſe hereditate cū ea ꝓditiōe[b] inſtituti iā nō vt neceſſarij ſz ſua ſpōte hr̄des extiterit:ſz ꝛ ceteris ꝓditiōib⁹ q̄ i ipſoꝝ ſt ptāte[c]

o Filium ſuuz heredē de quo dictuz eſt in prin.

p Id exigereť.i.exheredatio in conditionis defectum.ro.

q Cū in poteſtate. i.cū eſſet inſtitutus ſub caſuali vel mixta cōditione vt. C.de inſti.ꝛ ſub.l.ſi pater.ꝛ.ſ.ō li. ꝛ poſth.l.filius in pri.ꝛ eſt tunc ſpāle vt fiat ſub cōditiōe exheredatō.alias ō.ſ. de li.ꝛ poſth.ꝛ.l.iij.§. pure azo.

r Eius.cum nō eſt ptāti ua.ſ.conditio.

ſ Extriſecus .i.extra filij ptātem ꝛ quidā.habent expectantis euentum 'alij expectatio euentu.

t In ꝓpoſito. nec poſſibilis alias in ꝓpoſito ipoſſibilis ꝛ tunc ſubaudi ꝛ apta.bene.n.reperiri pōt puta ſi nollet eſſe hr̄s ſed nō apta alias eſt in ꝓpoſitiōe poſſibilis ꝛc.ſed tūc ſubaudi non tamē apta vt appareat ex ſequentibus.

u Non patet.i.cui lz pareret.nā ridiculū eſſet euz excludere ab hereditate ita demū ſi vellet excludi imo debet ita qs exheredari vt ſit excluſus ab hereditate ſiue velit ſiue nolit.

x Non ab re.i.nō ſine cauſa ſubiūgiť illud qō ſubijcit ſuis ꝛc. velud exceſſus i.ſupfluū quoddā.nā cum ſup hac ead. l.ꝛ i toto hoc ti.tractacum ſit qualit qs poſſe hr̄s inſtitui vel exheredāi ſupfluū ꝛ exceſſus qui dā eſt hic adiūgere de hereditate acquirēda vel non. vel qualiter acquiriť vl' q̄ do.nā ſatis de hoc tractabit.j.de acquirē.here.az.ꝛ fm hoc nō ē.§.ſuis ꝛc. ſed hoc non ab re ꝛc.lz.n.ſit exceſſus ē tñ ptinens ꝛ ita ñ ſine cā tangit pax. vel dic q̄ inſtituat alius hr̄s ſi filius nolit excedere qz prio filio datur facultas inniſcēdi ꝛ ſic filius excedit ꝛ ille exceditur fm ro.q.d.quod inſtituat ali⁹ ſi filius nolit ñ ē ab re.ſed quod filius ex heredeť ſi nolit eſſe hr̄s hoc eſſet ab re.ꝛ ſic eſt.§.ſuis vel tertio exceſſ⁹ exheredari ſi nolit eſſe heres ꝛ verba nō ab re determinēt verbū exceſſus nō verbū ſubiūgitur.q.d non exceſſus ab re qui ſic adiūgiť ſi nolit eſſe heres cum demū voles excluderetur.ſz quid ſi dixit ſi voluerit.ſ.p futurum ſubiunctiui:dicunt aliud dicendum:vt ar.de ver.ob.l.ſi quis ſtipulatus.vel dic idē p quēcūqz modū verbi ponatur illud in ſtip.vt ꝛ al'.ſ.cōia pre.l.fi.i.fi.

p Quis ita.ſ.ſi nolēt. z Si voluerint.mō reſpondet.

a Eſſe.ſ.ſimul ad qꝝ.j.de aqua plu.ar.l.in die.

b Conditione ſi volent.

c Sūt ptāte:vt ſi.x .det ꝛ ſimiles:vt.j.de cōdi.iſti.l.fi.

d Non debēt:imo videť qꝝ etiā impleta cōdi.poſſint dimittere vt.ſ.de condi.ob cām.l.i.§.i.ꝛ de cōdi.inſti.l.ſi quis ita hr̄s.ꝛ.l.ſi pupillus. ꝛ. j. de condi.ꝛ de.l.in condi.ꝛ de acquir.her.l.cū qui bonis que ſunt ꝛ Bo. hic in ſuo ibi extraneo.quē non valz p.l.illā eū q bonis.ſz dic aut iplet ꝓditionē vt ſit hr̄s vt hic.an.vt poſſit cē.ꝛ ꝓditionē tñ purificet:vt i ꝓriſ vt.j.de acquir.her.l.antiſtius.itē an hic filius poteſt repudiare qui fuit inſtitutus ſi volet:vī qꝝ non.nam añ adimpleram non:vt.j.de le.ij.l.ſi ita

scriptū.§.i.postq̄.voluit nō qz est heres vt hic z.j.de acquir.here.l.necessarius z sic est mix qp non est necessarius z tñ nō pōt spernere:nī.pōt an teq̄ vellit z illa si ita loquit i conditione que ita suspendit qō hic non facit sed soluz hoc opaī vt non sit necessarius sed quidā ō.vt nō.j.de acqr. here.l.si is qui heres.§.i.

a Ex vncijs.instituaī z ita de eo.alias in co qō dipondio decē.s.x. vncis est institutus:vt.ō.e.l.quesitum.

f Quinqz vncias.facta p putatione assis.

g Hereditatis.diuise i.xij. vncijs qz i.xxiij.vncijs diuisa voluit testator vt hic tertius hēret.x.vncias.sed cū dipondiū pluriūue vnciarz ratio ad assez reducatur qui ex.xxiij.vncijs.i. dipondio.i.decē vncias soret habiturus is ex.xij.i.ex asse habebit qncunc̄.vt insti.e.§.videamus in fi.

h Distributa.quod voluit testator.

i Tertio.aliaſ tertio aliaſ tertij.i.ratio portionis tertij.

k Ratiōe calculi.rō calculi.inducit vt qui.x.ex dipondio.v.ex asse ferat. z q sex hēat.iij.z qui.viij.hēat. iiij.z sic oēs ad dimidiam.

l Partibus.i.vncijs.

m Assignauit.z.n.que est portio.xx.z.xxiiij.cadē est. v.ex.xij.q.x.ergo ex.xxiiij. erat habiturus is habeat quinqz ex.xij.

n Si q adiciaī.videbat ex quo hēbat aliquez libez q̄ non possit habere suum heredē:vt.ō.e.l.si is qui.sed fallit hoc casu: z ē ratio qz liber nō est heres. nisi demū z tunc primū cū suus erit hers.at illa locū habēt qñ ab initio esset heres liber.

o Efficere.vt.ō.e.l.iij.§.si quis ita.

p Extiterit.sic.ō.de mij.l. z si sine.§.sed qō pap. z insti.ō fideicō.hī.§.restituta.

q Si socius.in trib⁹ cabus parificat suuz cōmunē ꝓprio vt ecce ego z ticius socij hēmus suuz cōem.si instituā ticiū heredem nō possum legare dicto suo cōi.qz nec suo ꝓprio z hoc pure.item sub cōditione possum legare dicto suo cōi:qz z ꝓprio heredis. Item instituere possum suuz cōem vna cuz socio qz ēt suū ꝓprium alicuius vna cuz domino.

r Institutus sit.a socio.

s Libertate fideicō.nā tunc valet:vt.j.de le.iij.l.si legatarius.§.i.

t Non constitit pp regulā cato.hoc.n.esset in ꝓprio heredis:vt insti. de le.§.an suo.z dicta.l.si legatarius.§.i.quod quidē valeret socio non instituto herede.vt.ō.ꝓ socio.l.vez.§.si suo.

u Seruo heredis.az.de testatoris cōstat.vt.ō.e.l.suus vtori.

x Ut alienus testatori.z herdi.az.z no.q suus z dñs instituuntur ab aliquo.

y Proprius suus.herdis az.itē quare istitui pōt cū domino z nō ei legari:rñ.q tunc nō debet dñs ei dare aliquid.

z Esto decreuit.j.de bo.li.l.si necesse.z.C. pro quibus casi. scru. pro pi.effi.l.i.

a Agitur.bene valet vt insti.e.§.suus aūt a dño z ar.ō.e.l.si suo z.l.si suus cōmunis.sed vī ō.ō.e.l.iij.§.qui fideicō.vbi postea fit necessarius.sz ibi ab homine.hic a.l.sit liber publica.n.vox priuate preiudicat.

a Licet.i.licitum est.

b Operatorem litis.alij mouendum.vel eō sibi nō mouendū z sic cā vitandi iudicij.sed vī hoc licere.vt.ō.de al.iud.ex bac.§.sed herdi. So.spāle in principe qui plus sibi cauere debet sic.j.de iure fis.l.res.§. lite.z insti.qui.mo.test.infir.§.fi.i fi.z.C.vñ vi.l.meminerint.z.C. de test. l. volumus.

si sui pareant ius abstinēdi asse qui non debent[d].

b Heer.

Ex vncijs[c] sex prio hērde istituto:z ho ex decē si tert⁹ ex residua pte:vel nulla portiōis fcā mentiōe hers istituaī.v.vncias[f] heredi tatis[g] tert⁹ hēbit.i.xxiij.z enī partes hereditate distributa[h] tertio[i] ratio[k] calculi veluti ex decē ptib⁹ isti tuto.v.vncias assignauit[m]. q Ai.

Si qui[n] soluēdo nō ē aliquo casu eucnit:ut z seru⁹ cū libertate heres existat:z preterea alius heres adijciaī:vel istituatur veluti si seruo cū libertate herede istituto adiectū sit:si mihi stich⁹ heres erit tūc tici⁹ quoqz heres esto: nā tici⁹ ātequā stich⁹ ex testō heres extiterit heres eē nō pōt.cū āt semel extiterit seru⁹ nō pōt adiect⁹ efficere[o]: ut qui semel heres extiterit[p] ōsimat heres esse. p Aul⁹.

Si soci⁹[q] heres istitutus[r] sit ex asse:z suo cōi legeī pure sine libertate[s] hoc legatū nō constitit[t]. plane sub ꝓditiōe ei vtiliter:z sine libertate legabiī:qm̄ z ꝓprio suo[v] ab herede recte sub ꝓditiōe legaī:q̄re ēt heres istitui sine libtate ut alien⁹[x] socio heredi scripto poterit: qz z ꝓprij⁹[y] cuz dño heres istitui poterit.

Esto[z] dñi suj sub ꝓditiōe cū libertate hērs istitut⁹ pēdente adhuc cōditione necē dñi deterit:eumqz pretor mereri libertatē decreuit.z si postea cōditio testi extiterit:aliunde liber est.i.ex prio non ex testō igiī[a] non ē necessarius domino heres lz[a] autē ei voleti adire hereditatē. p Aulus.

Si pator[b] litis cā heredem istitui inuidiosuz ē:nec calūnie facultatē ex principali maiestate capi oportet. Idem.

p Acumeuius[c] androsthēnes pacumeuiā magnā filiā pacumeuij magni ex asse heredez istituerat:eiqz patrē eius substituerat pacumeuio magno ocioso: z rumore ꝓlato quasi filia quoqz ei⁹ mortua mutauit testū:nouūqz ruffū[d] heredē instituit hac prefatione: qz heredes quos volui mihi habere ñ potui contigere:nouius ruffus heres esto:pacumeuia magna supplicauit iperatorib⁹ nostris z cognitione suspecta: lz modus[e] istitutionis contineret:qz falsus rumor nō solet obesse:tñ ex volūtate testātis putauit iperator ei subuenēdum. igiī pronūciauit ei⁹ hereditatē ad pacumeuiā magnā ptinēr[f]:sz legata[g] ex posteriore testō eā pstare debere:peride ac si i posteriorib⁹ tabulis ipsa fuisset heres scripta.

De vulgari[h] z pupillari substi.

Heredes aut instituti dicūtur aut substituti:instituti dicūtur primo gradu[i] substituti secundo vel tertio. Heredis institutio aut duplex est aut simplex[k]. simplex est veluti lucius ticius heres esto:si mihi lucius ticius heres non erit:tunc seius heres mihi esto:duplex veluti filius mihi heres[l] esto: si heres non erit siue heres[m] erit:z intra pubertatem decesserit: tunc caius seius heres mihi esto[n]. Substituere liberis tam heredibus instutis quam exheredatis[o] possumus z tam eum heredem quem nobis instituim⁹ quā alterū. Substituere[p] liberis pī nō pōt:nisi heredē sibi istituerit. nā si ne heredis institutiōe[q] nihil in testō simul.

e Acumeuius mutauit test.

d Rursuz.al.ruffum.z.pprium nomē.aī rursum.

c Modus.i.cā:vt.j. de ꝓdi.z demō.l.demōstratio.z ē hoc.s.qz heredes z.qz falci.nō debet ei.i.quo ne solet z.vt. C.de fal.cā ad: p totū.z.j.de ꝓdi.z ō.l.falsa.nisi ꝓbeī q testator nō erat alias relictu rus:vt.j.de condi.z de.l.cū tale.§.falsa.z hic subijcit.pbaī.n. hic per prefationem qz heredes z.

f Pertinere.nō ergo tenet sm testū. sz ō.s.de inoff.te.l.si instituta.§.fi.z.l.se.vbi valet:quod patet qz rumpit p querelam. So.hoc ē hic pp primuz testū vl pp prefationē secūdi.p quā paret q testator nolebat valere sm.

g Sed legata.nota. spāle.ō.regulā que ē C.de fideicō.l.eaz q̄ vt ibi nō.z facit ad hanc.l.C.de test.mi. l. si cū.z.j.de se.ta. l. q ex li.i prin.z.ō.ō pa. l.tale.§.f.z.ō.ō testa. tu.l.pe.z insti.qui mo. test.infir.§.si quis pri ore.

b De vulgari z pupillari substitutiōe.

Substitutio est pa istitutio etiā si sit vltrior:vt z oēs secūde nuptie sunt post primas:vt.C.de se.nup. i rubrica.z dicas q qnqz sūt genera substitutionū.s. vlgaris z pupillari.exemplaris.breuioloqua. itē compendiosa que fit a milite tñ z habet naturā pupillaris z fideicō.vt no. C.e.l. precibus. itē ē fideicō.duplex.vt insti.e. §.fi.

i Heredes . gradu.i.loco:vt.j. de se.ta.l.ij. § .deferetur.az.

k Simplex.simplex ē vt pupillaris tm̄ vl vulgaris tantum.duplex quando vtraqz

l Lucius.ticius heres.ista est institutio z eā ideo apposuit qz substitutio non pōt esse sine institutione az.vt.j.e.l.§.fi.az.

m Heres non erit.hec est substitutio vulgaris.

n Caius seius heres mihi hec dictio mihi nihil nocet.quo minus etiaz alia bona q̄ patris veniant in pupillari z quo minus ipsi pupillo sit heres z quasi p obliquū mihi:vt.j.de se.at.l.si ita.§. qui filio z insti.de pu.sub.i pri.ibi quo casu z.ē.z.ō.ti.i.l.pater i fi.

o Substituere.exheredatis.dic pupillariter.vt insti.e.§.non solū. z.C.de le.l.cum quidam z infra ad.l.fal.l.qui fundum.§.qui filios. non per fideicō.vt infra.eo.l.coheredi.§.cum filie.ibi z ideo si pater sed an preter.sed an preteritus possit substitui pupillariter. respō. cum nullum sit testamentum.etiam secundum bas.ll.vt insti.de re.li.in prin sequitur vt nec pupillare valeat:vt insti de pu.sub.§. liberis.z.j.e.l.prox.§.sed si eos z.§.quisquis.

p Substituere.instituerit.milite excepto:vt.j.l.prox.§.quisquis z j.de testa.mili.l.miles ita.§.fi.

q Institutione.ab initio:vt supra de his que in test.de.l.prox. z insti.de leg.§.ante.item ex post facto non valet nisi fuerit hereditas adita ex testamento:vt infra de contra ta. l.filium circa prin.z.j.l. prox.§.quisquis.z.§.adeo.sed contra supra.ti.i.l.fi. So.ibi specia le.itē ō i autē.vt cū de ap.cog.§.si igiī tales que ē.C.ō li.pre.autē.ex cā.sed ibi,ppter solā preteritionē est nullum.hic qz substituit sine institutione.vel illud est ius nouum.

r Oribus.i.iure lacedemonioꝝ:vt inſti.de iure.na.§. ꝛ non in eleganter.

s Annos.i.vſqꝫ ad vltimū diē:vt.ſ.de teſ.l.quo etate vel ſi minus vellet pōt.j.e.l.ſi ita.

t Poteſtate.qꝫ liberi impuberes in ptāte.ꝛ qꝫ ſui iuris fiant more pris:vt iſti.e.i pri. ꝛ vt hic dicit. Item quod nō deſinat eſſe in ptāte añ morte:vt j.e.l.coheredi.§.cū ſi ite.in prin.

u Possumus .ſ. facere teſtm.

x Principes.vt proponentibus.

y Nō sunt.alias cū ſint recuſari nō valet teſtm cum in eo caſu ſint vt eoꝝ teſtamēta non valeant etiam ſi ipſi eſſent maiores.ꝛ auus nō eſſet:erāt ergo hic eoꝝ pres emācipati vel mortui: vt iſti.q.mo.iuꝫ.pa. po.ſol.§.i.

z Pater al' patres precedunt.

a Ita.n.ſ.cū iſtituti vl' exheredati ab auo inueniunt.ro.

b Succedendo .i loco tui pris ro.ad qō.ſ.ti.i.l.v.§. nepotes alias ſi iuenient ſe preteritos rumpit principale.ꝛ per cōſequēs nec pupillar valꝫ ꝛ hoc ſubijcit.nam ꝛc.

c Ruptū ſit.agnatō ne poſthumi nepotis preteriti: qō eſt premortuo patre nepotis ꝛ pupilli ꝛc.ſi ātp̄ō ta.rūpatur principale remāet pupillare:vt j .e.l.ex duobus.§.ſi.que eſt ō. ſi aūt per querelā inof. rumpat principale diſtinguitur in totū vl' p parte:vt.ſ.de iofte. l .papi. §. ſed nec impuberis.

d Pupillare.qꝛ pſet' eſt:vt.j.e.l.qui plures.§.ſi.in fi.

e Heredē ſcripſerit.cum enim ſe inſtitutū reperiat non rumpitur per adoptionem:vt.ſ.de li.ꝛ poſth.l.filio quē.§.ſi.alioquin rūpere tur vt.ſ.de iniuſto.teſ.l.verum eſt.

f Filio.precedēte.tempore adoptionis ſed tpe mortis oportet eū premortuū eſſe vt.ſ.e.§.poſthumus.ſed ꝛ tunc idē eſſet ꝛ ſi nō precederet:vt inſti.de adop.§.licet.ſed hoc frequētius contingit.ſꝫ opponitur.nōne in ſubſtitutione tria tēpora exiguntur:vt nota.ſ.§. quod ſic:ſed hic non valuit ſubſtitutio tpe quo facta fuit qꝛ erat ex traneus ille cui fiebat.vt inſti.e.§.cīneo:rīi.illud vt ſit capax cui relinquit hic aūt ſolū de volūtario qui ſit neceſſarius p adop.vt.ſ.ti. i.l.iij.§.ſi. Item qō de adop.dicit ē ius vetus.hodie cū nō trāſeat in ptātem nec ſubſtitutio pupillaris valet:vt iſti.de adop.§.i.itez nec in arrogato valet ſubſtitutio niſi i id qō habet ab arrogante:vt. ſ. de adop.l.ſi arrogator.§.ſed an ipuberi.

g Si mō.non alias:vt inſti.e.§.extraneo.

h Miles.vt.j.de teſta.mi.l.miles.§.fi. ꝛ facit.ſ.e.l.i.i fi.

i Euaneſcat.ō.C.e.l.iij. Sed.ibi i vulgari.hic pupillari. Item.ō.j.de priuil.cre.l.pater in pri. Sed.vt ibi ꝛ facit.j.de acquir.her.l.queſitū.

k Plane.ſuandum ſicut ꝛ cetera ſuant:vt.j.ſi qs.o.cā teſ.l.i.

l Interdū.ticius inſtituit meutū ꝛ exheredauit filiū ſuū impuberē ꝛ ſubſtituit ſeiuꝫ ꝛ rogauit eum vt reſtituat hereditatē ſempronio meutius non vult adire hereditatē:mōtuus eſt pupillus dicit qꝫ meuius debet cogi adire ne euaneſcat ſubſtitutio hereditate non adita ꝛ per conſequēs fideicō.ad quod.j.ad trebel.l.nam quod.§.ſi qs copulſus.idē ſi eundē quē inſtituit ſibi ſubſtituit filio vt.j.ad trebel. l.ita tñ.§.a patre.vt pone:vt.e.ti.l.apud iul.§.i

m Sollicitus eſt.tali modo.ꝛ facit.j.de coll.bo.l.i.§. ſi impuberi.ꝛ de iure fiſci.l.ſtatius.§.i.ꝛ.j.vt in poſ.le.l.is cui.§.ſi ab īpub.ꝛ.C.de pac.l. ſi .ſꝫ alio mō quis pōt eſſe qīqꝫ ſollicitus v t exigere caut.vt.C.ad treb .aut ꝯ rogatus ꝛ.C.vt in poſ.le.l.archimedo ꝛam .

n Si mior extraneus.teſtatori ꝛ inſtitutus ſed repudiauit ꝛ hoc filio ex hērdato eiqꝫ ſubſtituto dato.ꝛ qꝫ ſubijcit reſtitutus ſ.vt adeat ꝛ ſic valet prīcipale.ꝛ ſic cetera.ꝛ ſm hoc cōuenit precedētibus .alij ponūt in vulgari ꝛ dicunt minorē inſtituti vt abſtineat, ꝛ ſubſtitutus ei hēat ac ſi ñ adiſſet minor:ſed ſi hic ſubſtitutus eſſet puus diſtingueretur an eſſet ſoluendo hereditas vel non ſecundum eos. ꝛ maior' res eſt libertas:vt.ſ.de mi.l.ait pretor §.qꝫ pap.

o Prius deinde . eadem hora vel alia:vt infra.e. l.ſi quis eum.§.ſi puo.

p Non conuertere. ſic . j . de fideicom . li.l . generaliter.§.quid ergo. ꝛ in autē . de here.ꝛ fal.§.inordinatū ꝛ.C.de edic.di.adri.tol.l .i. ſed ar.cōtra.C.de teſ .l. ambiguitates.ꝛ.l.preposteri . ꝛ.j.de ſol.vel.l.nec enim ꝛ de pe.l.quidam.ꝛ inſti . de le.§.ante .ſed quo ad alia non curatur ordo.in.l.illiſ.

q Comprobata eſt .imo . contra .vt infra. e.§ . ſed ſi quis ꝛ.§.ſed ꝛ ſi ita.ſo. hoc corrigitur per illud.vl' hic de rigore iuris ibi de equitate.vel verius hic erat ſi lius exheredat' cui fit ſubſtitutio ibi inſtitutus.

r Et merito.dixit ſcripture in ſingulari numero ꝛ merito ꝛc .vel dixi vnam ſolemnitatem ꝛ merito ꝛ cetera.ad' quod īfra.e.l. patris vel dic dixi in vna ſcriptura ſibi ꝛ filio inſtituit heredem ꝛ merito ꝛc .

s Unum.qꝫ facit vnus ꝛ vna ſolemnitas vt hic ꝛ infra de priuil.cre.l.pater . ſꝫ qꝛ due hereditates vt ſubijcit poſſunt dici duo teſtamenta:vt inſti.e.§.igitur.

t Eoſdem.vt ifra.e.l.ſed ſi plures.§.i.ꝛ infra.de acquir.her.l.iul.ſcribit. §.ſed quod in fratre.

u Substituere.ꝛ erit neceſſarius:vt dicta.l.ſed ſi plures.§.i.

x Decesserit.hec pupillaris precedit inſtitutionem : vt infra . proxi . reſpon.vulgaris precedit inſtitutionem: ꝛ valet vtrobiqꝫ lꝫ conuerſa ꝛc . ſed ō.ſ..pri.§. Sed.vt ibi.

y Admittendus.ex tacita pupillari:vt infra.e.l.nam hoc iuſ ꝛ.C.e.l.iiij .

z Ut non ordo.dic vt.ſ.§.prius.

a Quod igitur dictum eſt.ſupra.§.prius ꝛ qꝫ dicit ſubſtituere licere 'ſcilicet peracta prima inſtitutione.ꝛ qꝫ ſubijcit a filij ſcilicet exheredati . ꝛ ſm hoc non refertur ad proxi.dicta vel referas ad proxi. hoc modo . dictum eſt ſupra.e.l.i.§.i.ꝛ qꝫ dicit ideo ꝛ cetera permitte non ideo quaſi dicat non ideo adiectum ſubſtituere qꝛ prius facta inſtitutione vt declaretur.ꝛc.ſi litteris littera.j.de cap.l. ſi quis in bello vñ verſus Anguibus exurirur tenui cuꝫ pelle vetuſtas. Nec faciunt ceruos cornua iacta ſeneſ i.cornua iacta faciūt ceruos nō ſenes Item. Jo. verte non ꝛ bene ſtabit.

b Quam filios ſcriptos.i.inſtitutos non aūt ab iteſtato qꝛ ſic eſſet ſubſtitutio nulla vt.ſ.l.prox.§.quiſquis ꝛ dic hereditatē adeuntes :vt ꝛ.e.l.ex duobus.§.filium ꝛ inſti.e.§.ſubſtitutus licet poſtea deſinant perquerelam inoffici.vt.j.e.l.in ſubſtitutione.

c Dominus vel pater cui p filiū vel heres heredis:vt.j.e.l.qui liberis . §.hec verba.

d Exierit.aliter ſi remanſerit aꝫ.ar.j.de acquir.her.ſi ſolus in fi .h.ꝛ facit.j.de op.li.l.cum patronus.§.i.

e Nam hoc alias eſt iam.ꝛ bene alias nam ꝛ tunc continua cum.l.moribus in fi.ibi ſed ꝛ ſi extiterit.ꝛc.

f In alterꝫ caſum. i .in vulgarē tm̄ qñ tacita pupillaris intelligitur vel

etiam pupillaris tñ qñ intelligitur tacita vulgaris. vt. C. e. l. q̃uis.

g Quod ius. s. substitutionis tacite itellecte.

h Tertiuz genus. nam. s. qñ vulgaris per se: item quando pupillaris p se: nunc quando vtrũqz.

i In vtrũqz. s. vulgarem ⁊ pupillarem.

k Recipr̃ocã. hanc dicimus breuiloquã. vt. j̃. e. l. lucius.

l Videri. inuicẽ inter eos.

m In altero sola. vt. C. e. l. hereditatẽ ⁊ l. q̃uis ⁊ de test. milit. l. in testõ ⁊ ar. C. de fruc. ⁊ li. ex. l. fi. ⁊ de pr̃o ri. sacro. scri. l. in sacris vbi dicit equalitatẽ in iudicijs seruandam.

n Substituat. hec est vulgaris nõ continẽs pupillarem cum sit pubes.

o In vtrũqz. nam sub. ex pressa pupillari continent tacita vulgaris vt hic i pri. huius legis.

p Ne si vulgari. pupillaris quidẽ casus etiã solus expr̃imi dz: ⁊ sufficit vt cõprehendat vtrũqz vt dixit vt ne sit aliter. si vulgarit tñ substitutio fiat. ⁊ retie casum premissum qñ instituit puberẽ ⁊ impuberem.

q Intelligatur. an de vulgari ⁊ sic dat intelligere q̃ nõ continet hoc casu i vulgari substitutio pupillaris tacita est ⁊ alius. j̃. e. l. cum ex filio. §. filio regulariter. ℞. C. e. l. q̃uis ⁊. s̃. e. l. q̃uis ⁊. s̃. e. l. in pr̃in. az. vel dicas fm in. q̃ est verius quod ⁊ hic intelligatur.

r In altẽo. s. casu qñ pupillaris fuit expressa: vt. s̃. §. si aũt impubes nã cõtinet tacitaz vulgarez ista pupillaris nisi volũtas patris ⁊c. vel si vt testator vt nec ō facto sit questio vtrũqz casũ euidenter expr̃imat ad q̃ s̃. mã. l. que mutuã. ⁊ semp retine q̃ puberẽ ⁊ impuberez instituit.

s Si in testõ alicui puta ticio qui cũ alijs erat institutus.

t Si is. s. ticius.

u Nõ cẽ. ipsi testatori.

x Sibi. testatori.

y Esse alius. a ticio.

z Deficientis. defũcti. s. ticij.

a Pro qua. nũc respõdet

b Extitisset. i dicto testõ.

c Defũcti. alias defũcti ⁊ alias deficiẽtis. s. ticij.

d Legẽ. ex parte puta sibi tñ coniuncta. ⁊ nõ alij iure accrescẽdi. Jo. vt. C. de caduc. tol. §. is ita ⁊ facit infra de rebus du. l. vtrũ. §. que. situ. ⁊. C. e. l. itẽ secus sit proprĩa nomina fuissẽt expressa vt. j̃. ad trebel. l. nonnũq̃ item facit. j̃. e. qui cũ plures ⁊. l. coheredi. §. i. ⁊. l. qui liberis §. fi. ⁊. l. si plures. ⁊ insti. de vul. sub. §. i.

d Alicuius. sibi tantum coniuncti.

e Vendicasset. nam tantã partẽ habet in substitutione q̃ tam habet in istitutiõe siue habeat maiorẽ partẽ ab ipsa primeua institutione testatoris siue postea siue accreuit ex aliquo qui sibi erat coniunctus tñ. ⁊ nõ alijs s. p tanta parte habebit ex ipsa substitutione.

f Is nõ possit. vt filius naturalis. vt. C. de naturali. l. ij. de bonis tñ pupilli poterit. qz non prohibetur.

g Ab eo. s. testatore. h Amplius. quam per. l. liceat.

h Capiat. quã directe capere poterat. ⁊ facit. s̃. solu. ma. l. si vero §. item quicqd. ⁊. C. de edil. ed. l. cũ aũt. §. fi. ⁊. s̃. ti. i. l. siquis solidũ ⁊ de adopti. l. si pater. §. q duos sed ar. ℞. j̃. de dona. ca mor. l. quod condit. sed hic ne decedat pro parte intestatus cum vnum patris ⁊ filij testamentũ sit vt. s̃. l. moribus. §. prius.

i Pter ea. i. pter bona patris.

k Substitut⁹. hic nãlis.

l Verbis ciuilib⁹. i. directis puta istis si itra. xxv. ãnoz. vel quã docũqz decesserit filiꝰ ille sit hers ei. vel a lege. xij. tabularꝫ in ducẽ si minus sit: vt. j̃. e. l. si ita. ⁊ nota q̃ hec ẽ cõpẽdiosa i pagano.

m Frustra. nisi a milite: vt. j̃. l. centurio. az.

n Adiectus. i. vt co heres.

o Qñqz melius di xisset nõ erit qñcũqz i. nõ erit aliquo tempore. b.

p Voluntatez. s. testatoris. hoc mõ dicentis. si filius ⁊c̃. ad quod supra ti. i. l. lucius in fi. sic ergo nota q̃ obliqua non trahit ad directã. s̃z ℞. fm az. istitutus qñ qz admittit vt fidei cõ. quod est siue propter solẽnitatẽ capere nõ põt directo vt qz in codicillis scribit: vel pp suã psonã vt. j̃. ad treb. l. fceuola. ⁊ l. ex facto in pri. si vero nihil eũ capere ipediuit. i. vel ꝓdítio vel codicillorum breuis solẽnitas ⁊ iure directo nõ põt venire nec venier iure fideicõ. nisi i casu vt hic ⁊. j̃. e. l. centurio. az. sed directa dubia recipit interpretationem directe. vt. C. de here insti. l. fi.

q Qui liberis pure. sic vt hoc falsũ qz nulla substitutio ẽ qn sit istituto ꝓditionalis: vt appareat ex ipsis vbis: rñ. nõ habuit hic iurisconsultus respectũ ad illã cõditionẽ. sed ad aliã que extrinsecus possit apponi.

r Siue solus. i. solũ mõ. sic. C. de testi. l. i. ⁊ i euãgelio ñ ex solo pane viuit hõ: vt. s̃. ō vsu. ⁊ ha. l. ij. az.

s Videz. p sic: vt. j̃. ō annu. le. l. penul az.

t Cui similis. quo ad verba. eadẽ quo ad sensum.

u Ex suprascriptis instituti sub condiõne. az.

x Hers erit. idẽ si heres filio meo az.

y Similẽ. simile est qõ idẽ est az.

z Hec verba. heres erit directo ⁊ ex testõ. az.

a Extiterit. ex testõ. vl̃ ab itestato directe vl̃ p obliquũ.

b Ex testõ directo vt subijcit ad qõ. j̃. de ꝓdi. ⁊ ō. l. que ꝓdi. ⁊. l. q heredi. i. pri. ⁊. j̃. de adimẽ. le. l. legatũ. s̃z ar. ℞. s̃. de i rẽ ver. l. iij §. s̃z si errauit. vbi nõ refert directo vel p obliquũ aliqd fiat.

c Admittit. cũ filius vel suus tempore mortis ipuberis non sit i patris potestate vel domini vt. s̃. e. l. cũ filio. azo.

d Neqz herdis hrs secus si ille q̃ istitutus ẽ substituere filio noiatim: vt. j̃. de acqr. her. l. q pris. ij. rñ. que ẽ ℞: vel dic vt ibi ⁊ facit. j̃. e. l. s̃z si plures ibi nec qcq̃ valebit ⁊c̃. circa pri. ⁊. j̃. de v. sig. l. sciẽdũ ⁊. j̃ de suis ⁊ le. her. l. si ex pluribꝰ ⁊. j̃. ō op. li. l. cũ pronus §. i. ⁊. j̃. ō iure pat. siue. §. i. ⁊. §. p. ⁊ si. ⁊. j̃. ō ℞. ta. l. ñ. putauit. §. s̃z ⁊li. ⁊. s̃. t. i. l. si sub ꝓditiõe. s̃z. ar. ℞. j̃. de codicil. l. si qs cũ te. ⁊. s̃. de dona. iter vi. ⁊ vx. l. s̃z si dõa. §. i. az.

e Judicio. i. i volũtate testatoris.

f Partes quoqz. vt ⁊ isti. de vulg. substi. §. si ex diuersis ⁊ de pu. sub. §. substituit ⁊. s̃. e. l. v. ⁊. j̃. e. l. sed si plures ⁊. l. coheredi. §. ex bis

us dendicasset. Heren. Is qui ex bonis testatoris solidũ capere non possit sub stitutus sit ab eo impuberi filio eius solidum ex ea causa capiet: quasi a pupillo capiat. Ofilius. Verbis ciuilibus substitutionem post. xiij. ãnũ etatis frustra fieri conuenit. sed qui non admittitur vt substitutus ut adiect⁹ heres quandoqz non erit. ne fiat contra voluntatem: si filius nõ habeat totum iterim quod ei testamẽto pater dedit. Ulpia. Qui liberis impuberibus substituit: aut pure: aut sub conditiõe solet substituere. pure vero sic: si filius meus intra pubertatez decesserit: seius heres esto: siue seius iste heres institutus sit et impuberi substitutus: nullaz habet conditionez: siue sit solus substitutus sub conditione aut institutuz si substituat: idem si mihi heres erit: nõ alias existet heres ex substitutiõe: nisi ex institutione heres fuerit: cui similis est ⁊ hec substitutio: quisquis mihi ex suprascriptis hers erit. habet enim in se eandem cõditionem similez superiori. Hec vba quisquis mihi heres erit: idẽ impuberi filio heres esto: hunc habent sensum ut ei nõ omnis qui patri heres extiterit: sed is qui ex testamento heres extiterit: substitutus videatur: ⁊ iõ neqz pater qui per filium neqz dñs qui p seruum extiterit: ad substitutionez admittetur neqz heredis heres quia nõ ex iudicio veniunt. partes quoqz eadẽ ad substitutos pertinẽt quas in ipsius patrissa. habuerunt hereditate. Labeo.

sed ar. ff. C. e. l. ff. So. vt. ī. l. prox.

a ¶ Si pater. z te vnū qui de institutis forte eras fm quosdā.

b ¶ Instituit. s. substituit.

c ¶ Semis. totius hereditatis nō dicas illius dimidie quā dixit test. ceteros habere cōmuniter. az z facit. ff. ti. i. l. ticius. z. l. iterdū. ij. rñ. sed ar. ff. ī. de le. ij. l. lucius. ff. lucius. So. vt ibi. itē. ff. C. e. l. fi. i. rñ. vbi viriliter diuidūt. So. ibi ppria eoz noia sūt adiecta hic nō ar. ī. ad treb. l. nōnunq. vel hic ō bonis filij: ibi pris vt hic inuit. vel hic erat de isti. hoc spāliter notatus ibi non vel hic corrigit vel vt ibi itē ff. C. l. i. So imo concor.

d ¶ Pater filio impuberi eosdē quos sibi z te vnum preterea heredem instituit: bonorum filij te dimidium. ceteruz patris heredes cōmuniter dimidium ita habere vt vnus semis apō te maneat. alteri semis pro his partibus intra heredes paternos diuisio fiat. quib ex ptib hereditatē prnā hēret. u Al.

e ¶ Ed si plures sint ita substituti quisquis mihi ex suprascriptis heres erit: deinde quidam ex illis postquam heredes extiterint patri obierint: soli superstites ex substitutione heredes existent pro rata partium ex quibus instituti sūt neq quicquaz valebit ex psona ō functorum. ¶ Quos possum be reōs mihi facere necessarios possū z filio vt seruum meum z fratrem suum quamus in rebus humanis nondum sit igitur posthumus erit fratri heres necessarius. ¶ Filio impuberi heredi ex asse instituto substitutus est extitit patri filius heres: an possit substitutus separare hereditatē vt filij habeat: patris nō habeat: nō potest sed aut vtriusq debet hereditatem habere aut neutrius. iuncta enim hereditas cepit esse idēq est z si pater me heredez scripserit ex parte: z filium ex parte: z ego patris hereditatez repudiauero nam neq filij hereditatē habere possum. ¶ Si ex asse heres institutus filio exheredato substitutus repudiauerit patris hereditatē cum non haberet substitutum non poterit filij hereditatem adire. nec enim valet filij testamentuz nisi patris adita fuerit hereditas: nec enim sufficit ad secundarum tabularuz vim sic factuz esse testamentum vt ex eo adiri hereditas possit. ¶ Ad substitutos pupillares pertinēt z si que res postea pupillis obuenerint neq enim suis bonis testator substituit sed impuberis: cum ex heredato substituere quis possit nisi mihi proponas militem esse qui substituit heredem hac mēte vt ea sola vellet ad substitutuz pertinere quia se ad institutum peruenerūt.

f ¶ Arrogato quoq impubere dicemus ad substitutum ei ab arrogatore datum non debere pertinere ea q̄ haberet: si arrogat nō eēt: ff ea sola q̄ ei ipe dederit arrogator nisi sorte destinguamus vt quartā quidem quā omni modo ex rescripto diui pij debuit ei relinquere substitutus habere nō possit vt superfluū habeat sceuola tamē libro. x. q̄stionū putat vel hoc arrogatori permittendum: que sentētia habet rationem: ego etiam amplius puto z si quid beneficio arrogatoris ac quisiuit. z hoc substitutū posse habere vt puta arrogatoris amicus: vel cognatus ei aliquid reliquit.

g ¶ Nemo instituz z sibi substituz sine cause mutatione quicquam. p

e ¶ Nemo. sibi nemo pōt substitui liber vel suus nisi i duob casibus. s. cū cā mutat qz aliā vtilitatē hz ex substi. q̄ ex isti. Itē cū sint duo gradus. i. duo istituti. nā tūc sibi soli ñ sibi z socio pōt hoc mō ticius z si sci hēs nō erit ticiū i suā z sei ptē substituto: ff i suā ptē tm̄ nō pōt.

f ¶ Mutatione causa mutata hoc mō ticius heres esto si nauis ex asia venerit. z si heres non erit idē ticius hēs esto. condi tiōe deficiēte substitutō loco habebit: vt. ī. e. l. fi. ff. ticius.

g ¶ Sed hoc. s. quod si cā ñ mutat ñ vz substitutō. az.

h ¶ In vno gradu. i. i vna p sona vt. ī. e. l. fi. ff. ticius

i ¶ Substitutionē. cū distinctiōe tm̄ que sequit si gdez cē. qz sibi ipsi nō pōt. sibi z coheredi pōt valere. dico substitutiones ēt si cā non mutatur.

k ¶ Substitutus sit. s. sticchus fi testatoris prio institut cū libertate sicut z post ea alioquī eēt cā mutata z valeret substitutio. z fm hoc dic heres nō erit. s. z liber.

l ¶ Liber. s. sticchus.

m ¶ Non valeret substitutionē. q̄tū ad hereditatem ff p hoc psequat libertatē: vt. ī. l. fi. ff. qō nō placet. sed nō vz substitutio. at institutio firma remanet z erit liber z hēs ex ea sic interca lat posterior dies vt. ff de mino. l. iij. ff. minorem.

n ¶ Quod si ita. l. dixerit testator. si ticius cē.

o ¶ In eius. z. p etiaz quasi dicat nō tm̄ eū substitutio in suā ptem sed etiam ī p tē eius coheredis.

p ¶ Hērdē forte. si nō vult esse liber z hēs ex istitutiōe nec. n. ē necessarius: vt sub tali additiōe institutus si volet vel simili: vt. ī. ti. i. l. verba z plene dic: vt. ī. l. fi. ff. i.

q ¶ Iis q. extraneus.

r ¶ Heres. i. liber.

s ¶ Filio. s. impuberi.

f ¶ Habere possū. imo ff. vt. ī. e. l. si filius. So. ibi spāle qz substitutus erat frater ipuberis. vel hic adiuit ipubes pñā ibi nō. vl hic nemo adiuerat patris hereditatē z sic nō valet pupillaris nisi ipse adeat paternā: vt. ff. l. ij. ff. adeo z. ī. ad trebel. l. ita tm̄. ff. q suspectā. z. ī. pr. ff. z facit. ff. ti. i. l. liber homo. ff. fi. z. ī. de acqr. her. l. qui pris. z. l. i. z. l. ij. z de bo. li. l. nā absurdum z de le. ij. l. neminē. z. C. e. l. testō. z. ī. ad trebel. l. aspe. z. C. de iure deli. l. quidā z dic vt ibi. sed arg. cōtra. ff. de adop. l. liberum.

t ¶ Si ex asse. nō haberet substitutū sibi ī paterna hereditate.

u ¶ Ad secūdaz. i. ad hoc vt valeant secūde z facit. ff. e. l. ij. ff. adeo. z l. i. in fi. sed ar. ff. de iusto te. l. cuz i secundo. z. ī. de. ff. ta. l. illud in pri. z. l. qō vulgo. itē facit. ī. de acqr. here. l. filius.

x ¶ Adita. vel habita pro adita: vt. ff. e. l. ij. ff. plane.

y ¶ Ad substitutos. quis possit: vt isti. e. ff. nō solum: z ifra ad. l. fal. l. qui funduz. z. C. de le. cum quidam.

z ¶ Militez. vt. ī. de testa. mi. l. militi. ff. si miles. z rō qz facit puberē pro parte intestatum quod p se pōt in priuato secus vt isti. de her. insti. ff. non autem in fi. ff.

a ¶ In arrogato. non solū in milite: vt in superiori. ff. in fi.

b ¶ Haberet. non arrogatore.

c ¶ Vel hoc. vel pro salte vel. p ēt. z dic hoc. s. posse substituere i quarta qō erit vez vsqz ad pubertatē. sed i alijs i quibus dicit arrogato rē substituere posse poterit ēt p fideicō. vltra pubertatē substituere vt. ff. de adop. l. si arrogator. ff. sz an ipuberi z sic corrigit q distixerat in ceteris autem bonis dicit restitui illis qui haberent arrogatione non facta: vt infra. e. l. causa.

d ¶ Beneficio: ad hoc. ff. de iur do. l. pfectīcia. i. rñ. z. ff. i. z. ff. so. ma. l. si vero. ff. itē qcqd z. ī. ad treb. l. facta. ff. si heres ante: z. ff. de vsufruc. l. sed z si z. C. de pac. con. sup do. l. ex morte in fi. z. ff. de testa. tu. l. qui tutelam i prin. z. ff. de pecul. hic queritur. ff. pōt que faciunt ō consules mediolanen. vt. ff. de procur. l. qui propio. ff. vt in ceteris. sz ar. ō. ī. de acquir. re. do. l. penul. in pri.

h ¶ Denas. i. dānū si tpe mortis pupilli nō sit capax z facit. ff. ti. i. l. sz zsi cōdi. ff. solemus. z. l. si alienū. ff. ī extraneis z. l. liber homo. ff. si hēs. sz alij dicūt q̄ substitutus fuit grauatus in aliquo sub aliqua pena ad qō. C. ō bis que pe. no. l. i. qō nō placz. qz hoc tpe nō poterat iponere vt isti. de le. ff. fi. z. ī. de bis que pene no. l. i. z. ij.

x ¶ Nō sit. qz tūc capax erat.

y ¶ Si filius. patri nō p imixtionē vl additionē sz ipso iure: vt. ī. subijcit. z. n. cē. z. isti. de hered. qua z dif. ff. sui alioqn. ō. vt. ff. ti. i. l. iam dubi. i fi. az. vl dic q̄ recusat p in integrū restitutionē qz minor.

z ¶ Fratri q frater repudiauit prnā vl adiuit. z sic ē spāle in fratre vt possit ipetrare sepationē. itē pone iustū habuisse aliū coheredem. q adiuit az sed ō. ī. de acq. here. l. iul. ibi cetex cē. vbi dicit necessariū eū fratri. sz dic abstinere tm̄ pōt vt hic dicit.

a ¶ Debz ō. ff. e. l. sz si plures. ff. filio z. C. ff. si ex asse z de le. l. cū questio sed spāle i fratre vt subijcit notabiliter fratri cē. z reddit rō. ī. qz ab itestato cū dicat legitimū cē. z sic p testm̄ nō debz fieri deteriori conditij cum ab itestato posset sperare. alij dicūt aliter vt nō. i dicto. ff. filio. Item facit. ī. de acqr. here. l. si qs filiumfa. ff. si filius.

b ¶ Iustius. i. iuste vl iustius. q̄ ōriū.

c ¶ Hērditarijs. parentū.

c ¶ Hērditate fraterna.

d ¶ Legitimā ab itestato.

d ¶ Solet: vt. ī. ad. l. fal. l. i rōne. ff. qō vulgo z. ff. si filio z. ff. quesitū.

e ¶ Quo gradu. puta filius instituit. z alius ei substituit q si nō vult substituat tertius. vl quartus eidē filio. semp. n. valet.

f ¶ In pupillari cōprehensū sit: qz credebā filiū hēre. viij. an. cū haberet. x. z substitui vsqz ad. vj. an. fm io. vl dic q̄ expressim substituit vsqz ad. xxv. an. pupillariter ar. ī. l. pr. ul ōpendiose dixit qñqz z no. non uicari utile p iutile: sz valet vt pōt valere. sic habet. ī. de cōdi. z de. l. meuius i verbo dare. Itē nec trāsit i fideicō. nec sit heres: vt. ff. e. l. verbis z facit. ī: e. l. si ita quis substituerit. z. l. ex facto. ff. item querit ar. ō. ī. de ōdi. z de l.

pater.§.conditioni.itē nota.hic.vj.modis expirare pupillarem substitutionē.primo pubertate.vt hic secūdo p aliud testm̄ qđ valet:vt.s̄.e.l.sigscuz.§.fi. Itē agnatiōe posthumi:vt.j̄.e.l.si pr̄ filiuz. Itē si nō adeaṫ hereditas ex paterno:vt.s̄.e.l.ij.§.adeo. Itē captis di.etiā minima pupilli:vt s̄.de adop.l.nec ei.§.eoz. Itē taxatione testantis:vt.j̄.e.l.si ita quis.

a C Enturio miles erat qui.e. militibus p̄erat vt.C.de te.mi.l.i.

b Directo.si ille sit ei heres.

i Bona filij.non solū paterna.

k Cōmuni.s.paganorum vt.s̄.l.p̄o.

l Post eā.i.xiiij.ānos.

m Etatem.scilicet suo. ō cedente.

n Būtaxat .s. bona caperet iure directo forsan non fideicō.lz py.dixit.ō.qz miles etiā maiori substituere pōt:vt.j̄.de testa.mi.l. milites z etiā his z.l.miles ita heredē nec mater ipuberis est i medio tunc.n cōpēdio sa post pubertatē trahitur ad fideicō.vt.C.e.l.p̄ecib⁹ nā z alias in p̄iuato vulgaris exp̄essa nō cōtinet i se tacitā pupillarē si mater est in medio lz al' cōtineret vt.C.de insti.z sub.l.fi .i fine si aūt esset paganus qui faceret hāc ꝑcudiosam si vsqz ad.xxv.an.vel qūcunqz decesserit ille sit heres si decedat in pupillari etate valz vt pupillaris:si postea nulla:vt.s̄.l. p̄x sed in milite valet post ea vel vt fidei cō.§m py.vel directo §m l. istā: vt mō no. si aūt dixisset paganus substituo tūc tenet in pupillari etate z postea habebit locū fidei cō .qz illa verba bene p̄nt trahi ad fideicō.sic.C.de insti.z sub.l.gnāliter:z iō debet trahi ad ea que p̄nt intelligi fieri,p quolibet tempore ar.s̄.e.l.iam hoc iure z facit.j̄.ad trebel.l . sceuola z de ꝑdi.z demon.l .p̄ . §.cōditiones.que sunt ar . ō.ad finez huius.l.

p Si quis.eū quē suū . v Liber erit.eo tēpoꝛ quo ꝑditio substitutionis extiterit:vt.j̄.e.l.si suus in fi.vñ cū hic videaṫ legatuz adēptū vltia scrip.valet .

q Adempto le.sub conditiōe imo pure:vt.j̄.e.l.fi. §. nos dicimus.

r In testamētis ergo duo sunt testamenta.vnum pupillaꝛ z aliud paternum.z dic vt insti.de pupil.sub.§.igitur.z.j̄.e.l.qui plures in fi.z.l.patris z.s̄.e.l.ij.§.p̄ius.

s Cōfirmatis.maxime subaudi:vt isti.de adēp.le.z vt ibi.no.sed iō hic sic dixit qz ꝑfirmati testō p̄o p̄e testi habenṫ:vt.j̄.de codicil'.l.quidā re z facit ad.l.j̄.de le.ij.l.idē suus.z de le.iij.l.si quis in p̄in.z.C.de necess.l.quidā.§.fi.z.j̄.de man.test.l.si peculium.§.i.z.C.de pac.l.pacta.sed ar . ō j̄.de le.i.l.si mihi.§.fi.

t Si suo alia hora.op.cū vnū sit testm̄:vt.s̄.e.l.ij.§.p̄ius ergo vno cōtextu.vt.s̄.de test.l.heꝛdes.§.fi.rñ.alia hora cōtinua nō remota vel dic qꝛ si factū ē testm̄ vno cōtextu pōt p̄emittere vel suū vel filij testm̄ vt.s̄ .e.l. ij.§.fi.z.j̄.l.coheredi.in p̄i.z sic est vnū.si aūt ex iteruallo suū p̄emittere debet z pōt ēt fieri alia hora z erūt duo quodāmō testā vt insti.de pupilla.sub.§.igiṫ. u Valebit.ad hoc.j̄.e.l.p̄is in fi.

u Valebit.f.testm̄ filij ad hoc.j̄.e.l.p̄is i fi.

x Manebit.p̄nū.n.testm̄ caput ē z p̄incipalis cā.pupillare vero accessoriū z sequela.nec p̄incipale pōt rūpi p accesoriū sed p̄incipale p p̄incipale testm̄ rumpiṫ iōqz z accessorium rumpiṫ: z hoc est.nam zč.az.z facit j̄.de his qui vt idi.l.post.§.q principale.

ficit.sz hoc ivno gradu .ceterū. si duo sūt grad⁹:pōt dici valere substitutionē:ut iulian⁹li.xxx.dig.putat. siquidē sic substitut⁹ sit sibi cū baberet coheredē ticiuz si stich⁹ beres nō erit:liber z heres esto :non valere substitutionē.qđ si ita si ticius heres nō erit : tūc stich⁹ liber z heres z in eius partē esto: duos gradus esse:atqz ideo repudiante ticio stichum liberum z heredē fore. p Paulus.

c His qui heres istitutus est filio substitut⁹ sit : nihil oberit ei in substitutione : si tunc capere possit cum filius decessit . d Cōtra quoqz pōt penas i testamēto pupilli pati:licet in patris passus non sit. p Papinia.

e Si filius qui patri ac postea fratri ex secundis tabulis beres extiterit hereditatē patris recusset:fraternā autē retinere malit: audiri dz. iustus enī p̄etoꝛez factuꝛū existimo si fratri seperatoꝛez bonoꝛū patris cōcesserit:z enī ius dicenti ,ppositū ē liberos onerib⁹ hereditarijs nō spōte suscep⁹ libera re:nō inuitos ab hereditate remouere :p̄serti qꝛ remot⁹ tabulis secūdis legitimā habez fratris hereditatē.itaqz legata dūtaxat ex secū dis tabulis p̄estare debēt habita ratione facultatuz i falcidia patris vt alias solet fieri sed impuberis. p Pomponius.

f Quo gradu beres liberis substituaṫ nihil itereſt . i Dē.

g In pupillari substitutione lz longius tps comp̄enseuz fuerit tamē finietur substitutio pubertate. p Papinia.

h Centurio filio si intra.xxv. annum etatis sine liberis vita decesserit:directo substituit intra quatuordecī ānos ēt ,pp̄ria bona filij substitut⁹ iure cōi capiet.post eaz

aute etatē ex p̄iuilegio militū patris dūtaxat cū fructibus iuētis i heredate. p Pompo.

i Si quis eum quez in testō suo legauit rursus a substituto filij liberum eē iusserit:liber erit qsi legato adēpto.nā z i legato z i testamētis nouissima scriptura erit spectāda:sicut i eodē testamētovel codicillis cōfirmatis obseruareṫ .

k Si suo testō perfecto alia rursus boza pater filio testm̄ fecerit adhibitis legitimis testib⁹ nihilominus id valebit .z tantū patris testamentū ratuz. manebit .nam z si sibi et filio testm̄ pater feciszz:deide sibi tantū:vtrūqz superi⁹ rumpeṫ.sed si §m testm̄ ita fecerit pater sibi heredē istituat si viuo se filius decedat pōt dici nō rūpi superi⁹ testm̄: qz secūduz non valet in quo filius p̄eteritus sit. l Idem.

m Substitui liberis is ēt pōt qui post mortez eius natus fuerit cui substitutus heres fuerit.

n Si seruus cōmunis substitutus sit impuberi cum libertate.siquidez a patrefa. fuiszz redemptus erit impuberi necessari⁹:si vero ab impubere redēptus sit non necessarius sed volūtarius sit heres vt iulianus li. xxx. digestoꝛum scripsit:quod si neqz a patre neqz a pupillo fuerit redemptus:equitatis ratio suggerit ut ip se p̄ecium partis sue domino offerens possit et libertatem z heredi tatem consequi . o Si ticio fuerit legatus seruus posse eum impuberi substitui cū libertate quēadmodū istitui potuit legatari⁹ z euanescit legatū existēte cōditiōe substitutionis. i Ulian⁹. p Dez ē z si post mortē legatarij substitut⁹ sit seru⁹. u Ul.

q Patris p z filij testamentum ,p vno habet etiā iure p̄etorio.

y Deide sibi.s.fecit z efficax qꝛ filiū exheredauit vel istituit vt d̄ ferat a sequēti casu. z Utrūqz.s.p̄is z filij.

a Heredem.aliquē extraneum.

b Si viuo.se sub hac conditiōe si viuo z č.vel dic si.i.qđuis.z dic qꝛ sibi istituit heredē aliquē eſneū pure z nota qꝛ licet alias distingua quantū ad ob . posſ. petēdam iter posthumū natū z moꝛtuuz viuo patre z posthumū natū z moꝛtuuz post moꝛtez p̄is vt C.de posth.here isti. l.ij.z.s̄.de iiusto test. l.posthum⁹.tñ qđtū ad hoc in p̄imū te stm̄ p §m rumpaṫ il lud nō attēdo:qz sz istitutus i fo testō q posthumus fuit p̄eteritus:z postea natus viuo testatoꝛe ō cesserit:possit petere ex eo se.te.bo.pos.vt dicit.l.illa posthum⁹ tñ p tale §m non rūpit p̄imū:imo oz vt ex secundo aliqs potuerit esse heꝛs vel adire ex eo hereditatē vt.s̄.de iiusto te.l. cū in fo . z lz possit ex aliquo testō peti bo.pos.se.ta. non tñ sequit qꝛ quis ex eo possit esse heres.vt.j̄ de se.ta .l.iij §. si sub conditione isti. qui . mo.test.infir §.nō tñ az.z facit.j̄.e.l.si p̄. c Preteritus . ad hoc.s̄.de li.z posſ.l.si filius z.l.pe.z.C . de testa.l.hac consul .§. pe.z isti.qui mo.test. infir.§.i.

d Substitui . dic natū post moꝛtē istituti posse substitui.sed ar. ō. j̄. de vsufr.le.l.qui plures z.j̄.de rebus du.l. v.

e Substitutus.nondū natus.

f Seruus cōmunis. substitut⁹ ab vno dñoꝛ.

g Impuberi.i.filio g Pōfamilias . testatoꝛe.

h Necessariusꝛ quia nec potuit esse necessarius p̄i:vt.s̄.ti.i.l. sed si i conditione.§. si seruum. z quocūqz

possū zč.vt.s̄.e.l.sed z si.§.quos possum.

i Suggerit rō.nō rigoꝛ iuris ad qō.j̄.de sta.li.l.si pecul.§.si cui.

k Offerēs.sufficit sola oblatio.vt hic vel dic ēt cōsignatio z depositio:vt.C.de p̄.cōmuni ma.l.i.§.i.z no.qꝛ hodie ē hoc vez i oi casu: vt dicta.l.de suo cōmuni manu.nō ita olim vt isti.de dōa.§.fi.z no. i dicta.l.sz si i cōditione.§.si suū nisi i casu huius.l.pcoꝛdat huic in fi.de noxal'.§.si āt dānuz .z.C.de pa.q fil'.dis.l.ii.z.j̄.de libe.cau .§. duob⁹ z ar.j̄.ad treb.l.si cui pure.§.fi.z de acquir.heꝛ.l.si quis suū i p̄in z.j̄.ad sill'.l.dño apparet ex p̄edictis.

l Si titio.substitui.z instituti potest suus legatus.

m Cū libertate.hodie ēt sine ea:vt.C.de necess.p̄.l.penul.in fi.

n Euanescit.reddit ad p̄imū.z facit.s̄.e.l.si quis cū quē ac .

o Hoc est.quo ad hoc vt euanescat legatū.sed hoc casu statiz euanescit legatū nō expectata moꝛte legatarij quā venturaz certū ē vt.j̄.de le.i.si post mortē.§.fi.§m quosdā.sz certe lz non expecte moꝛtē:tñ ꝑditio istitutionis exigo existere.i.qđ ipubes decedat ad hoc vt sit liber z heres vt.C.de necess.p̄.l.pe.§.fi.z facit.j̄.de mateſt.l.si peculiū.§.i.z supra ti.i.l.qui filio in p̄in.

p Patris p̄etoꝛio imo non vt infra de se.ta.l.si ita.§.fi.sed certe.

verū est de iure pretorio quo ad id quod subijcit nā ꝛc̄.

q Resignate.i.aperte nō signate.vel.i.signate.sed apte corā presidē ꝛ corā honestis psonis vt.C.quē ad.t.ap.l.ij.h.

r Signa.i.sigilla de iure pretorio iducta sed subscri.de iure ciuili: vt instī.de tes.§.sed prefataz.

s Per scriptură p hoc vī q̄ sint duo testamēta ar.C.de tes. l. iubemus.§. ꝛ quez ad.assimulaī ergo p cedenti casui p copulam sz ꝛ qz vtrobiqz valet pu.testīn:sz differūt i hoc qz primo vnū: i ſo duo sunt:ē ergo vnū quo ad qd ꝛ quo ad quid duo, vnū qz vnus testatō ꝛvna signacla vt hic ꝛ.j.de se.tab.l.vt bonoz. sed p duobus bētur ex due heredi tates:vt instī.e §. igitur. Itē qz expugnato iuī ciuili vt p que relā pīno pro pte nō infirmaī pupillare. vt.s.de inof.tes.l. papi.§.sz nec. Itē qz expugnato testō pīno i totū p ō ta.nō rūpiī pupillare vt.j.e.l.si ptra. Itē qz pīnū in scripū.pupillare nū cupatiuū pōt esse vt hic ꝛ. j. de se. ta .l.si ita.§.fi. Itē qz ūstitutus in pīno in pupillari substituꝰ si habet coheredē potest omittere pīnā hereditatē ꝛ pupillarem amplecti. vt.j.de ac qr.heī.l.quesitū ꝛ.s. e.l.sed si plures. §. si ex asse.ꝛ facit.j.de acquir.he.l. quis mihi bona.§.pe.ꝛ.C. e.l. si quis cum quem.§. si fuo.

t Si qs ita. post decē.dixit itra decesserit post.ꝛ no. q̄ spālis pmissio de rogat tacite cōcessiōi sic.C.de.pcur.l. maritus ꝛ cōcordat.j.e.l. qui plures li.in prī. ꝛ lege ex facto .§. itē quero.ꝛ.s.e.l.in pupillari ꝛ de li.ꝛ posthu.l.cōmodissime.sic.s. Homa.l.si cū dotē in prī.ar.ō.s.de cōdi cau.da.l.si extrāeus.ꝛ.j.de suppel'.le.l.legata in prī.ꝛ.j.de fund.instruc.l.quesitū.§.fi.

u Si qui petierit.secus si tm̄ renunciet:vt.s.e.l.si filius petierit si succubuerit pdit vtrūqz vt idignus.si obtinet in principali pdit substitutionē vt indignus vt.j.de his qui.vt indi.l.ij.ꝛ.l.v.§.

x Substitutione.op.j.e.l.ꝛ si.ō.ta.vbi nō rūpiī pupillare expugnato principali p ō ta.rī nec expugnaī vt sed idignus repellīt vt dictū est ꝛ facit.j.de ō ta.l filiū.§. oībus ꝛ.§. nō solum ꝛ ad trebell'.l.si cui pure.§.nec nō illud ꝛ.s.de inof.testa.l.papinianus.§. meminisse.

y Qui plures.quattuor ad minus.

z Quibusdā.tribus puta.

a Exoz.adeptium.

b Exiterit.ita scilicet an alio ꝛc̄.

c Ad supstites tm̄.q.d.nō ad heredes mortui.f.secus sit in iure accrescēdi:vt hic ꝛ.j.e.l.lucius.§.fi.ꝛ.j.de le.here.l.si ex pluribus. Itē oz q̄ suas ptes accepint ex institutiōe vt admittantur ex substitutiōe.non gza repudians vt.j.ꝛ.C.de iure deli.quidam.ꝛ.s.e.l.sed si plures.ꝛ de le.ij.l.cum pater.§. libertis.

d In oēm cām.i.in quacūqz cā huius suā portionē amiserit.

e Exiterit.ꝛ nullo mediante.heredes.n.heredis heredes sūt ali quo mediante vt nota.s.e.l.qui liberis §.hec verba ꝛ no. q̄ p hoc repellīt heredes heredis repudiantis.

f Si plures.plerūqz.quare hoc dicit in fi.l.dies.

g Instituti sunt.vt ꝛ.C.e.l .i.ꝛ.s.e.l.si i testō ꝛ.l.q liberis.§.fi.ꝛ.l.si pater ꝛ.j.e.l.qui cum plures.

h In nouē videbaī institutū in vncia habere duodecimā triuz vnciarū ꝛ ita institutū ex.viij.debere habere.viij.de tribus in.xij. diuisis.s sic re manēt tres vnciole vacātes ne ergo illud ꝓtingat ita fit cōputatio.

i Quod vir.qō vir ē sic est.s.de iudi.l.vir.ergo si nō euidēter fuit expressuz: tū si ex alijs cōiecturis apparet satis ē:vt qz ꝓpria noia substitueudo dixit:vt.j.ad treb.l.nōnunq̄. Itē si cos aliq̄ pecuniā equaliī dare iussit:vt.j.de reb' du.l.vtz §.fi.ꝛ.j.ad trebel. l.quotiēs ꝛ ꝓpter hoc dixit plerūqz in prin.

k Si pater, substituēit aī instituerit ; alias substituerit.nam siue dixit vos iuicē istituo .siue dixerit vos iuicē substituo heī des:videī cos instituere ꝛ substituere breuib' verbis vt.§.ti, i.l.cū i testō. § .hec verba si aūt simpliciī filios instituit.ꝛ si moriaī ticiuz substituit. vltio morieri vī substitutus tici':vt.C.e.l.p.

l Possessionē.se.ta.vt. j. vt de bo.pos.se.ta.l.ij.§. de fertur.

m Quodāmodo.i. breuiī vt dixi.p.l.cū in testō.ꝛ sm hoc non computatur gradus tertius.i.ticij ꝛ secūdū hoc caute dicit ūstitutiōis. vel dic quodammō.i. vere duos gradus ūsti.ꝛ substi. ꝛ sm hoc nō cōputaī pria istitutio inclusa i breuibus verbis:ꝛ facit.j.e.l. vel singulis ꝛ.j.de vsufruc. le. l. codicillis in prī.ꝛ de rebus dubijs.l.q dubio in prin.

n Si pater filiū sibi pī viuenti

o Post mortē illius ipuberis quē instituerat.

p Fuēit.sub.filio meo substituto per qō vī tm̄ facere vulgarē cū designaret ipuberē morituz i vita pīo ꝛ ita non heredē.

q Fratre posthumi.

r Rūpeī.qz eo casu natus ē q non testō est cōprehensus:vt.s.de li.ꝛ posthu.l.ꝓ modissime:ꝛ.l. posthuma.

az.sed.ō.C.de posthu.heī .l.fi. To.vt dixi in.l.commodissime.

s Existet.iā existēte ꝺditione ꝛ eo casu in quo fuit institutus:vt.s.de li. ꝛ posth.l.cū sub ꝺditiōe dicet quis qualiter substitutus pupillariter cē pōt cū institutus in pīno viuo testatoze decessit:ꝛ irrito facta pīno irritaī pupillare.vt.s.e.l.ij .§ .i.rī.non ē qz hic posthumus ex testō paterno est heres non ex pupillari.nec.n.impubes extitit heres qui in pupillari etate ō cessit ꝛ ideo substitutus patri est heres non impuberi.vt ūsti.de pu. sub . in prin.az. Itez non ne est incertus heīs ꝛ sic nō valet:vt.s.ti.i.l.quotiēs in prin.ꝛ.§ heres.rī.imo certus idubitabili signo primo ex se nasciī: vt. s.ti.i.l.quotiēs.§.siquis nomē ꝛ.§.siquis ita dixerit.

t Si ticius.vtrāqz partē neutro heredū adeunte.qō dic vt ūsti.e.§.sed ꝛ si instituto.ꝛ facit.j.e.l.coheredi in prin.

u Ex cornelia.de hoc habes.s.de tes.l.lege.ꝛ instī.quibus non est p. fa.tes.§.fi.ꝛ.s.de iniusto.te.l.qui vxorem.

x Cum pater in hostium.aut capitur pī ꝛ filius remanet vt hic aut eō. vt.j.§.sz si pater in fi.aut vtrqz vt.j.l.px.

y Decessit.añ filiū aī cessat cornelia.ut.j.de cap.l.qō si filius in prin.

z Relicto . instituto ꝛ ei substituto dato pupillariī ꝛc̄.ꝛ non relicto . secus si post mortē ipuberis capieī pater sicut ꝛ in filio.j.destinguitur.§.sz si pater.ꝛ.§.si vero.

a Pertinet.ex testō pupillari.

b Mortuo pīe.pīs vere nō fictiōe.l.cornel.ne sit.ō.j. l.px.ꝛ stari dicet

c Filius ipubes si non habes in rextu .

d Ex ea lege.nō ex verbis cū fe tabule sint irrite capi.di.vt.s.de iiusto

tes.l.siquis ex.§.ir̃rtũ.sed ſuplectione ⁊ benignitate prętoris.vt in ꝯrio vt.j.de cap.l.pater.§.ſi mortuo:ſed op.pone ꝙ pater capit deinde filius tertio pr̃ in captiuitate moꝛit.quarto moꝛit ibidẽ filius ecce pr̃ fingitur prima captiuitat̃ hora moꝛi: ergo debet ſuccedere ſubſtitutus filij p hũc §.ꝙ lex.j.pr.negat.ſed:rñ.quod.s̃.dixit ſiquidẽ mortuo patre ⁊c̃: ſubaudit vere ⁊ non ficte.

e Peruenerit ⁊ ibi deceſſit ipubes qꝛ ipubes ex l. cornelie.fingit deceſſiſſe. ſecꝰ ſi reuertat̃ ⁊ pubes deceſſerit.

f Non exiſtimo.ad hoc. ſ. vt ex teſtõ pupillari aliqs ſit heres.eſt tñ locus coꝛ. vt ſubſtitutus ex teſtõ ſit heres.ſ.ex vulgari expreſſa vel ſaltẽ ex tacita.

g Habeat.non diſtinguit quis prius moꝛia.ſ. filius apud hoſtes vel pater domi.vt.j.pr.rñ.

h Pubes.factus ille impubes predictus.

i Pater prius.

k Deceſſerit.ſ.poſt qñ. ẽ plus dubij ꝙ ſi eꝯ filiꝰ añ deceſſiſſet.

l Duodecim tabulaꝝ.ad agnatũ ⁊c̃.⁊ hoc intelligo cũ non erat aliquis ſubſtitutus vel ſi erat obierat viuente patre.vel ille admittit̃ ex vulgari expreſſa vel ſaltiꝫ tacita que in pupillari expreſſa ꝓtinet̃ vt.s̃.e.l. iam hoc iure.

m Non filij.qꝛ nulla io. ⁊ adde diſtinct.quã habes j.de cap.l.pater in fi.

n Si pater.mor filius i.in codẽ mométo ⁊ ſtatiꝫ vnũ poſt aliud:vt.ff. cõia pre.l.§ ſi cũ duas. ſm y.vel dic.i.i continẽti.⁊ tũc pinde ẽ acſi ſimł.qꝛ ea que in continẽti fiunt inceſſe videnť.vel.i.codẽ bello.i. eodẽ tpe quid ergo ſi ex interuallo:rñ.habet locũ ſubſtitutio filij ſꝫ.h.ſꝫ bul. dixit idẽ ⁊ ſi ex interuallo: vt diſtic.j.de cap.l.pr̃ in fi.

o Decedat.tũc ptinet qñ ⁊c̃:vt.j.de cap.l.qõ ſi filius in fi.

p Subſtitutus. ex pupillari premoriẽte patre vel vulgari vel tacita vel exꝑſſa premoriẽte filio.rõ autẽ huius.l.ẽ qꝛ rõ nõ põt dici heres filiuſ dũ pr̃ ſperat reuerti ergo ſubſtitutus locum non habet.

q Quidam ⁊ quarta.i.dodrante.

r Leptitanorum nomen ville vel ciuitatis.

r Quam in tres.qꝛ i dodrante erat inſtitutus.

ſ Deceſſerunt.ſicqꝫ coꝛ pr̃ ẽ in cã caduci.vt.C.de ca.tol.§.⁊ cum triplici.

t Quietũ coheredem.

u Tertio gradu.ciuitatẽ ⁊ alios ſeu alios tantum.

x Tota heꝛditas.i.tam gradus inſtitutoꝝ ꝙ ſubſtitutoꝝ primo loco.

y Diſtribuiſſet.i.diſtribute eſſẽt io.nõ dicas ꝙ diſtribuerit.q.d.ſi ſubſtituti admitterent̃ ergo ciuitas in dodrãte ⁊ alij in quadrãte. Itẽ quietus habet ⁊ ipſe dodrantẽ.⁊ ſic ficrẽt.xxj.vncie ſic qꝛ quietus nõ haberet dodrantẽ totius aſſis.ꝙ teſtatoꝛ voluit igit̃ in totũ ſubſtituti repellant̃.ſupplet ergo dictũ teſtatoꝛis nec aliquid inepte dicat̃.vt.s̃.e.l.i.§.fi.⁊.j.l.fi. Itẽ apparet ꝙ v̈ba illa ꝙ ſi neqꝫ ⁊c̃.copulatiue ponunt̃ ſic. s̃.ti.i.l.lucius.

z De qua.pculus erat inſtitutus.aꝫ.facit.j.de vſufr.le.l.codicil.in prin.

a In ſubſtitutione.ſuꝑſcriptꝰ.ſcripſerat.n.aliquos heredes cum filio vel etiam exheredauerat filiũ.

b Querit̃.qſqs ſub an.

c Qñqꝫ.i.qñcũqꝫ.

d Fuiſſet breuis ſolutio.

e Forte.aduerbiũ forte varietatẽ facti non iuris dubitationẽ inducit: nã ꝓſtat heꝛdẽ eſſe inſtitutũ añ platã querelam qꝛ dicit deſiſſet vt.j.de regu.iur.l.nõ põt videri deſinere ⁊.s̃.de iof.teſt.l.ij. Itez ⁊ conſtat qõ i aliſ

ad ſubſtituros pertinere.ſi vero viuo patre filius in hoſtium poteſtatẽ puenerit[c]:non exiſtimo[f] legi cornelie locũ eẽ:qꝛ nõ efficit per eam ut is qui nulla bona in ciuitate reliquit heredes habeat[g]. Queritur etiam ſi pubes[n] filio viuo patre captus fuerit:deinde moꝛtuo in ciuitate patre[i] ipſe in hoſtium poteſtate deceſſerit[k]:patris heꝛditas ex.li.xij.tabularum[l] non filij[m] ex lege cornelia ad agnatum proximum pertinet. ſ Leuola.

Si pater captus ſit ab hoſtib⁹ mox filius[n]: ⁊ ibi ambo decedant: quãuis prioꝛ pater decedat[o] lex cornelia ad pupilli ſubſtitutionem non pertinebit niſi reuerſus in ciuitate impubes decedat: quoniã ⁊ ſi ambo in ciuitate deceſſiſſent veniret ſubſtitutus[p]. Ulia.

Quidã teſtõ proculũ ex parte q̃rta ⁊ quietum ex parte dimidia:⁊ ex quarta[q] heredẽ inſtituit.deinde quieto florũ ,pculo ⁊ ſoſiam heredẽ ſubſtituit deide ſi neqꝫ florus neqꝫ ſoſia heredes eſſẽt tertio gradu ex parte dimidia et q̃rta coloniam leptitanoꝛum[r] ⁊ ex: quarta:quã plures heredes ſubſtituit. i plures vncias quã tres[r] quietus heꝛditatẽ adijt. procul⁹ ⁊ ſoſia viuo teſtatoꝛe deceſſerunt[s]:queri q̃drãs ,pculo dat⁹ ad quietũ[t] an ad ſubſtituto tertio gradu[v] pertineat: rñdi eã videri volũtatem patriſfamilias fuiſſe:ut i tertio gradu ſcriptos heredes ita demũ ſubſtitueret:ſi tota heꝛditas[x] vacaſſet:idqꝫ apparet euidenter:ex eo qõ plures quã.xij. vncias inter eos diſtribuiſſet[y]: ⁊ ideo circo partem quartam heꝛditatis de qua[z] queritur ad quietum pertinere. Idem ſinguli.

In ſubſtitutõe filij ita fcã quisqs mihi ex ſupraſcriptis[a] heres erit idez filio meo heres eſto:q̃

ritur[b] quiſquis heres erit ⁊ quãdo qz[c] fuerit intelligat̃ an quiquis tũc heres erit cum filius moꝛiatur.placuit prudentibus ſi quando heres fuiſſet[d] quamuis enim viuo pupillo heres eſſe deſiſſet forte[e] ex cauſa de inofficioſo que pro parte mota eſt.futurum tamen eum heredẽ ex ſubſtitutione creditum eſt:nõ ſimili[g] modo in hac ſpecie dicendum.ẽ: ſiquis cum duos filios haberet.

Caium puberem luciuꝫ impuberem ita filio ſubſtituiſſet[h]:ſi lucius filius meꝰ ipubes deceſſerit:neqꝫ mihi. Caius filius[i] meus heres erit:tunc ſeius heres eſto[k].nã prudentes ita hoc interpretati ſunt ut ad ipuberis moꝛtẽ[l] ꝺditio ſubſtitutiõis eẽt referẽda. Dez.

Qui cũ plures[m] heredes ex diſparib⁹ partib⁹ inſtituerat: ⁊ in his atticũ:ſi atticus nõ adierit ceteros ex biſdẽ partib⁹ quib⁹ inſtituerat heredes ei ſubſtituerat: deide ſi attici⁹ nõ adiſſet:ticiũ coheredez bis qui ſubſtituti ſũt adiecit[n] q̃ſitũ ẽ quã partẽ[o] is:⁊ quã ceteri habituri eẽnt. rñdi ticiũ virilẽ ceteros heꝛditarias ptes veluti ſi tres fuiſſẽt[p] ⁊ ticiũ q̃rtã ptẽ atticiane partis habiturũ:reliq̃rũ ptiũ heꝛditarias[q] ptes ex quib⁹ inſtituti erãt aliquos habituros eſſe. Qõ ſi nõ ſolum ticiũ ſꝫ etiã alios adieciſſꝫ heredes bos quidẽ viriles ptes habituros veluti ſi tres puta coheredes fuiſſẽt ſubſtituti extranei:duo adiecti: bos quãtas[r] ptes atticiane ptis:reliquos ãt coheredes heꝛditarias ptes habituros eẽ dixit. Frí.

Si mater[s] ita teſtet: ut filiũ puberem cum erit ãnoꝛuz.xiiij. heredẽ inſtituat:eiqꝫ pupillaribus[t] tabulis ſi ſibi heres non erit alium ſubſtituat:valet ſubſtitutio[v]. Si filius[x] ⁊ ex eo nepos poſtbum⁹ ita heredes inſtituantur:ut gallo aqui

varijs caſibus qs deſinit eẽ heꝛs vt ſi fiat ſuus heres:vt.j.e.l.ex facto.§.fi. Itẽ inſti.de heꝛdi.que ab iteſ.§.p ꝯriũ in quibus erit idem qõ hic ſꝫ opponit̃ qui ſemel ẽ heꝛs ⁊c̃.vt.s̃.de mino.l.ait prętoꝛ.s̃. ſꝫ qõ papi.in ſi.§. Eo.illud regulare:vt ⁊.s̃.ti.i.l.ei.qui in fi.vel dic non p prętoꝛẽ vt ibi.ſꝫ p reſtitutionẽ in integ.qꝛ nec facit heꝛdẽ vti ſti.de bo.poſ.§. quoſ ãt ſꝫ ture ciuili ſic vt in premiſſis.

f Pro pte.ſecus ſi in totũ qꝛ pupillare euaneſcit:vt.s̃.ꝺ ioſ. teſ.papi §.ſꝫ nec.

g Nõ ſimili.ſ.p contrarium.

h Subſtituiſſet.dic ꝙ inſtituerat vel ex heꝛdauerat impubẽ alias non valꝫre ſtm. Itẽ puberẽ inſtituerat vt pater

i Caius filius inſtitutus.

k Eſto.ſ. ſubſtitut⁹ ⁊ ẽ qdam tertius ſeius:⁊ habes.s̃. neqꝫ mihi ⁊c̃.alij nõ habẽt ⁊ caiũ ⁊ ſeiũ idẽ eſſe dicũt ⁊ ſic vnus filius alij filio ſubſtitutus ſm eos.⁊ no. q hic articulus tũc denotat diuerſitatez inter hũc ⁊ ſupioꝛem caſum:vt.j.de ꝺdi.⁊ demon.l.iiij.in fi.

l Sorte.vt tunc ſi heꝛs caius vt hic ⁊ capax:vt.s̃.e.l. ſi is q heꝛs ⁊ facit ad hãc l.j.de adime.le.l. aliũ nec.§.fi.⁊ de codicill. l.ſi qs cũ in fi.i.rñ.⁊ s̃.e.l.q liberis.§.fi.

m Qui cũ plures quattuoꝛ puta ꝺputato atticio.

n Adiecit.ſubſtituẽdo non inſtituẽdo alioqn ẽt ſi atticius ñ adiret nihilominus heres eẽt ticius:vt.j. de ſe.ta.l.ij.§.ſi quis ita ſcrip.

o Quã partẽ.atticiane partis cũ atticius non adierit.

p Treſ fuiſſet.ſ.ſubſtituti preter ticium.

q Heꝛditarias .cur non ſolus medietatẽ vt.s̃.ti.i.l.ticio fũdi: rñ qꝛ oẽs ſeparatim fuerũt inſtituti .ar opponit̃ ergo debẽt habere viriles.vt inſti.de heꝛ.inſti.§.ſi plures:rñ. veꝝ eẽt niſi preceſſiſſet partiũ diſtributio etiã i inſtitutiõe tũc.n. vꝛ eaſdẽ ptes repetiſſe i pſonis eoꝝ tm̃ quos inſtituit:vt.s̃.e.l.ſi pluꝛs aꝫ.magꝯ obſtat.s̃.e.l.ſi pr̃ filio:ſꝫ ⁊ ibi comũcti fuerunt inſtituti . vel hic ſubſtituẽdo noiati dixit ꝙ ptib⁹ heꝛditarijs vos ſubſtituo vt hic pr̃ qõ ibi nõ fecit. Itẽ ꝯ.C.e.l.ſi.§.l.vbi habꝫ oẽs virileſ.ſꝫ tõ qꝛ ita habuerãt ex inſtitutiõe vt ibi no.⁊ facit.j.de ſta.li.l.q pecunia.

r Quantas.i.qlibet quintam.

ſ Si pr̃.cũ erit.nec filius itelligit̃ ad tẽpus inſtitut⁹ ſꝫ pure:vt.C. ꝙdo dies le.ce.l.ex his ⁊.j.qñ dies le.ce.l.firmio.§.i.niſi aliõ ſeſſiſſe teſtatoꝛẽ,pbet̃.vt.j.de manu.te.l.ſi ita ſcriptũ fuerit.§.cũ ticiꝰ ⁊ tũc vicio tpis ſublato heres erit:vt.s̃.e.l.heꝛditas erat aũt dubitatõ de ſubſtitutione qꝛ videbat̃ facta añq̃ poſſet valere inſtitutio ſꝫ vt dixi pro pura eſt inſtitutio.

t In pupillaribus.non ꝙ pupillaris ſubſtitutio ibi fiat ſꝫ qꝛ pupillus inſtitutus fuit:eſt vulgaris femine.n.pupillarem non facit̃ qꝛ in poteſtate non habent.vt.s̃.e.l.ij.ij. rñ.

u Subſtitutio.nec i ſubſtitutione vꝛ repetita eadem conditio ſeu dies vt.s̃.ti.i.l.ſi ſub cõditione.⁊ facit.j.de le.i.l.ſi cui.

x Si filius.placuit.ſ.ſi filius moꝛietur viuo teſtatoꝛ ⁊ nepos poſt

mortem testatoris nascat: vt. ſ. de li. ꝛ posth. l. gallus in prin.

p Excludi vt. ꝛ. ſ. ti. i. l. cū in testō. in locū. n. deficientis primi ꝛ se cūdi gradus vī eū substituisse. vt. ſ. e. l. qdam testō ꝛ. ſ. ti. i. l. lucius Itē similit nepos repudiauit nunqd admittit ticius: vī qꝫ non. qꝛ filiꝰ extitit hers ipso iur licet postea repu diauerit. eō vī admit tendus qꝛ nec filius nec nepos hereditā tē adiuit uno vterqꝫ repudiauit. sed certe nō est admittēdus il la. ſ. rōne qꝛ filius ñ decessit testatore vi uo ꝛ substitutio ita facta erat si filius me uiuo mōiet. Itē ver ba supiora si heres ñ erit: expone cuꝫ esse posset qꝛ filiꝰ premo reret nō heres. ꝛ fac ī. de acqr. hī. l. q̄diu.

e Ex duobus. he redes. substitu tū: vt. ī. de rebus du. l. q duos. lꝫ singulari numero vsus sit: vt. ī de le. i. l. qui filiab⁹. §. i. ꝛ iō de vtriusqꝫ portiōe detrahit fal cidiā: vt. ī. e. l. q duos ſꝫ ō. ī. ad trebel. l. cuꝫ qui so. hic totū vole bat ad substituꝝ p uenire ibi ptem vel dic vt ibi.

a Suprēmus. ad hº ī. de ver. sig. l. pr. ꝛ. l. i vulgari. ꝛ vnde co gna. l. i. §. proximus.

b Filiū meū substi tui. ſ. vulgariter.

c Substituit. i. pu pillariter.

d Adijt. ꝛ sic testato ri directo est heres. vt insti. de pu. substi. in prī.

e Soli. ſ. meuio. nō aūt ticio repudianti vt ꝛ. ſ. e. l. qui plures

f Pris. quoqꝫ. vñ continet substitutus vulgaris. nā verbuꝫ quisquis ad solū ticiū ptinere non potuit. nec ad pautiores q̄ dū os. sic ergo qui eoꝝ duoꝝ erit hers ille admittet. secꝰ t ñ si dicta ī te stō quisqs mihi hers erit det. x. illi. nā duo cōprehendunt. i. et q ve nit ab intestato nō solū scripti. vt. ī. de codicillis. l. si qs. hic ñ nisi scri pti veniūt: vt. ſ. l. cū filio ꝛ. l. qui liberis. §. hec verba ꝛ facit. ſ. e. l. v.

g Etiā pone ipuberē in ptāte constitutū institutū ꝛ emancipatum puberē preteritū ꝛ eīneū pupillo substitutū a quo sūt relicta lega ta que valet: lꝫ cōmisso edicto p emācipatū. i. lꝫ egerit p ō ta. et si ī pubes petierit ō ta. vt ꝛ dicens. ī. l. pr. ꝛ quare hic quare rupto testō p querelā in totū rūpit pupillare: vt. ſ. de inof. testō. l pap. §. ſꝫ nec ꝛ nō p ō ta. vt hic ꝛ. ī. l. prox. rñ. qꝛ testm̄ est de iure ciuili ꝛ querela. sic vnū pōt tollere aliud: vt insti. de le. ag. tu. §. fi. sed ō. ta. ē de iur pre torio qō nō tollit testm̄: qꝛ cū pretor non pōt facere heredeꝫ multo minus destituere: vt insti. de bo. pos. §. quos aūt. inde est qꝛ in querel la dī queri de viribº testi. in ō. ta. non ſꝫ de iure ꝛ prīs ꝛ filij qui agit an sit filius seu pr vel nō: vt. ſ. de inof. test. l. filio. §. ō ta.. ꝛ differt in alio. qꝛ querela nascit demū hereditate adita: vt. C. de iof. test. l. si qs filiū. sed ō ta. etiā prius: vt. ī. de. ō. ta. l. illud in fi. ꝛ fm. hoc non ob stat. ſ. e. l. ij. §. i. qꝛ ibi iure ciuili rūpitur per preteritionem posthu. vt. ſ. de iniusto testa. l. posthumus. Item non obstat. ſ. e. l. is qui. qꝛ ibi vt indignus repellitur vt ibi dixi.

h Et si ō tabulas. pater filiū puberē emancipatū preterijt. ipu beret in ptāte cōstitutū istituit ꝛ ei eīneū substituit a quo sub stituto ꝛ et ab ipubere legata relict preteritus egit ō ta. ꝛ sic apta est via istituto vt ꝛ ipse habeat p ō ta. tandē in pupillari etate decef sit. queret an teneat amplius substitutus ad legata. ꝛ dicit cū teneri amplius q̄ teneret pupillus: qꝛ his oibus: pupillus cōiūcti tm̄ pso

leo placuit: ꝛ nepoti si is heres nō erit ticius substituatur: filio herede existente ticium omnimodo: idem etiam si nepos natus non fuerit ex cludi rñdit.

i Idem.

Ex duobus impuberibus ei qui suprēmus morēretur be redem substituit: si simul morēren tur vtriqꝫ heredem esse respondi: quia suprēmus non is demuꝫ qui post aliquem ē: ſꝫ etiā postquā ne mo sit itelligit sicut ꝛ ecōtrario. prī mus nō solū qui āte aliquē ē: ſꝫ et is āte quē nemo sit itelligit: filiū ī puberem ꝛ ticiū heredes istituit: ti tio meuiū substituit: filio quisquis sibi heres eet ex suprascriptis sub stituit: ticius omisit hereditatē: me uius adijt. mortuo deīde filio pu tat magis ei soli ex substitutione ō ferri pupilli hereditatē: qui patris quoqꝫ hereditatē adierit etiā si cō tra tabulas patris bonoꝝ possef sio petita sit substitutio tm̄ pupilla ris valet ꝛ legata oibus prestanda sūt q̄ a substitutōe data sūt.

l Dē.

Et si cōtra tabulas patris pe rita sit a pupillo bonoꝝ pos sessio ī substitutū tm̄ ei actionē le gati dandā esse ita ut augeantur.

Preterea qm̄ filiꝰ extraneis nō debuerit: sic ꝛ crescere a substituto data legata: si p bonoꝝ possessio nē plus ad filiū peruenisset: quēad modū ꝛ ipse filius plus exceptis deberet.

Dis cōsequēs eē existi mo: ut si ipubes ex asse heres scri ptus sit: ꝛ p bonoꝝ possessionē se mis ei ablatꝰ sit substitutꝰ ī partem bonoꝝ: legati nomīe exoneret: ut quēadmodū portio que p bonoꝝ possessionem accesserit auget: lega ta ita ꝛ bicꝑ que abscesserit minuat.

p Otestq qui ī testō plures gra dus bereduꝫ facere: utputa si ille heres nō erit: ille heres esto ꝛ ō inceps plures ut nouissimo loco in subsidiū vel seruū necessariū here dē istituat: ꝛ vel plures in vnius lo cū possūt substitui: vel vnꝰ ī pluriū vel singuli in singulis: vel inuicem ipi: qui hedes istituti sūt.

f Lo. vel singulis liberis: vel ei qui oꝝ nouissimꝰ morietꝫ heres substitui pōt: singulis si neminē eo rum itestato decedere velit nouissi mo si ius legitimarū hereditatū in tegrū iter eos custodiri velit.

q Qui plures liberos. p Au: bꝫ pōt quibusdā substituere neqꝫ vtiqꝫ necesse habeat oībꝰ: sicuti pōt nulli substituere: ergo ꝛ ad bre ue tēpus etatis substituere pōt: ut puta si filiꝰ meus ītra ānuꝫ decimū decesserit: ticiꝰ ei heres esto: itē ꝛ si diuersos substituat: pº finēᵛ etatis admittēdū erit veluti si ītra ānū. x. decesserit: ticiꝰ ei heres esto: si post x. ītra. xiiij. meuiꝰ heres esto.

r Si a pre ī istitutꝰ rogatusqꝫ hereditatē restituereᵛ coactꝰ ex fideicōmissa rio adierit: quāuis cetera q̄ ī eodē testō relicta sūt p eā aditionē cōfir mēt: ut legata ꝛ libtates scꝫas tm̄ tabulasᵇ nō oportere resuscitari ō stituto tā iure ciuili testō: quīt mu tiꝰ sceuola nr̄ dicebat: ſꝫ pleriqꝫ in diuersa sūt opinone: qꝛ ꝛ pupilla res tabᵉ ps sūt prioris testi: quo iure vtimur

i Abole. ī totū qō succedit volūtate testatoris succedit. aꝫ. que aūt sūt persone ex cepte habes. ī. de le. pref. l. i. ꝛ. iij. ꝛ. C. de ō ta. l. i.

p Ita ꝛ hic prioꝝ eadē ē disciplina sic. ī. ad. l. fal. l. si heres isti. ꝛ. ſ. mā. l. si mādato. §. quoties ꝛ isti. de. ōben. emp. §. cū aūt: sed ar. ꝓ. ſ. ne. g. l. si qs negocia ꝛ de procur. l. qui proprio. §. vsqꝫ adeo. ꝛ. §. itē. ō. ꝛ facit ad. l. ī. ō le. i. l. si heres ꝛ de cōdi. ꝛ. demon. l. plautius.

q Ptest. vt insti de vulga. substi. in prī.

r Vel singulis. legitimaꝝ. sic insti. c. §. vel singulis. ꝛ. C. e. l. pe. sed. ō. ī de le. ij. l. ticia seio. §. seio vbi p fideicō. vī eos iuicem rogare. nō iuſ ab intestato reseruare. so. vbi.

s Qui plures. omnibus substituere.

t Ergo ad breue. qꝛ abbreuiare pōt numeꝝ ergo ꝛ tēpus. sic. ſ. ō iu di. l. nonūq̄. ꝛ fac. ī. e. l. ex fac. §. itē quero. ꝛ. ſ. e. l. si ita qs sub. ꝛ. l. ī pupil. ꝛ. l. vbis. ꝛ. ī. de testa. mi. l. miles ita. §. i. ꝛ de se. ta. l. ij. §. si primus.

u Eius etatī. x. ānoꝝ: vt. ī. decimū annum.

x Et si a patre istitutus. filius p hoc qō dicit patre ꝛ ipubes.

y Restituere. si decessit in pupillari etate.

z Fideicōmissario. alias cōmisso al cōmissario.

a Confirment. valebāt enim, vtpote filio herde ipso iure: vt insti. de he re. qua ꝛ diffe. §. sui. sed p aditionem accepit effectum quasi heres contra hat. ī. qui ex cau. in pos. e. l. iij. in fi.

b Tabulas. in quibus rogatus fuerit restituere.

c Destituo. cum sua volūtate spōtanea nō adijt aꝫ. p qō vī repudiare. insti. de here. qua ꝛ dif. §. fi.

d Opinione. ꝛ bene vt. ī. ad trebel. l. nā q̄. §. si quis ꝛ. l. apō iul. §. i. ꝛ. ī. si quis omis. ca. tes. l. siqs omissa.

e Pars sūt. vt insti. e. §. liberis.

f Cum ex filio heredē hēre. hic auus desiderabat vt quicūqꝫ coꝝ de cederet ipubes solida eiꝰ dimidia pueniret ad aliū qō facile erat sibi

disponere in eo qui in ipsius aui ptāte erat.sed i emācipato duz videba tur cum.n.pupillariter alium substituere non posset.Jtē si rogauit eū de fideicō.saltiz vt quartā transmittat ad eū q i primiori gradu eēt ꝙ frat si ipubes decederet vt ē mater defuncti ipuberis quare boz .iiij sapientuz cōsilio est testatus auus vi filio quē in ptāte habeat emācipatū pupillari ter substitueret emancipa to z si ad.xiiij.an puenerit dimidiā si fructibus lega uit i dē si nihil dictū fuisset de fructibus:vt.s.de vsuf. l.in fideicō.§.cū pollidius hic emācipatus si añ.xiiij. an.etatꝫ decedat .ad herdē nil trāsmittit cū ꝺditiōale legatū sit vt.j.ō le.ij.l.si cui nec querelā inoffi.itendere pōt cū plene crāt oia resti tuēda vt.C.de inof.tes. l. si pz pu.sed hodie puto ꝺ.vt C.de iof.testa.l.qm̄ i az . z i autē.de trien.z se.§. phibe mus.Jtē quero . si hic cui dimidia pſ herdtatꝫ relicta ē,p pte prestet legata:rn̄.fz hyr.ꝙ sic:vt.j.ō mili.testa. l.militis codicillis in prin. sed z onus eris alicui pro pte subibit.ar.j̄ . de le.i. l. ab oibus.§.fi.z.j̄.de le.ij.l. cū filius.§.lucius sed ar.ꝺ j̄.ad trebel.l.mulier.§.fi vl' verius dic vt nō.j̄.de le .i. l.nō amp.§.fi.

g Partem eius.totam z ī solidum az.

g Cōsilio mō rn̄dit.

h Alteri.s.emācipato. az.

i Tutellam.j̄.xxv.an .fm quosdā ar.C.de his q ve. eta.im.l.fi.sed dic ad.xiiij. ānū:vt.j̄.de le.iij.l.cū filio alij dn̄t.i.sui iuris z nepos erat i ptāte patris sui cui auus non vult queri.

k Substituit. pupillariť. z sic nulla quarta retineť: vt.C.de inof.te.l.ex tribus.

l Filio i singulas cās.i.in vulgarē casum vnū.z i pu pillarē aliū az.

m Alius puta ticius.h.

n Fuerit heres.h.

o Et alius. puta sempro nius.h.z nota.ꝙ hoc casu vulgari substitutio nō con cipit pupillarem nec pupillaris vulgarem.aliogn non esset alius z alius i diuersis casibus substitutus.sed ambo in vtroqz fm Jo.ꝙ lex ista pro bet.az.sic.s.e.l.iam.hoc iure in fi.

p Quidā ex illis.s.heredibus ille.s.cui zč.

q Quoqz.nō solū ad duos heredes q supersūt.hic n.substitutus directo testatori est heres:vt.s.e.l.i.ex duobus.§.fi.

r Rnderūt.sed hic exneus nō fuit.ei qui decessit re nec verbis cōiunctis cur ergo iure accessionis aliqd habet:rn̄.ideo qz ille cui fuit substitutus coniunctus fuit.

c Causa cognita ipubes.deinde cā cognita arrogať:z sūt cause . s . de adop.l.nec ei.§.coz vsqz i fi.z iter cetera cauet suo publico de re stituēdis bonis arrogati illis psonis que erant hiture si arrogatio facta non esset:z sic legitimis z alijs,puideť vt hic z s.de adop.l.nec ei .§. fi.z l.nō aliter z.l.his verbis z.l.se.z isti.de adop.§.cū aūt.

t Quēadmodū.i.sicut. u Heredibus.arrogati.

u Naturalis.z legitimus:

x Substituto.ꝺ.arrogatorē qui forte est heres sed restituit.nam rumpū tur se tabule:vt dicta.l.nec ei.§.i.succurriť ergo hoc casu his psonis vt vtiles habeant actiōes nec enim possunt habere directas qz iure isto nul lum habet heredē q in alterius ptāte morit nisi filius esset babēs castrē se faciēs testm̄ alit nō secus aūt eēt iure autē.vt in autē.de herď.q ab i.§.ij.

c Oberedi.duo fuerūt instituti.ticius z meuius.ticio quoqz substi tut⁹ fuit coheres suus.i.meui⁹ meuio quoqz substitut⁹ fuit seius fz ro.dic ergo coheredi.s.ticio. z Substitutus meuius.

a Adiret.meuius ex istitutiōe si alias extincta esset vel vulgaris:vt.C.e. l.post aditam.

b Existeret.i.pusꝫ hereditatē repudiet ticius.

c Vita decessit.meuius istitutus idēqz coheres substitutus eius.

d Ad substitutū eius meuij.s.seium.

e Ante substi.primi substituti ro.

f Substitutus.s.seius.

g Utraqz portio:cū vterqz ōcessit añꝙ herď itatē adiret.z fac̄ isti. e.§.sed si heredi.z.s.e.l.si ticius coheredi.nec obstat.ꝺ.j̄.e l.qui ha bebat:vt ibi nō.

h Ex his non adeū tis.i.repudiātis.

i Sibi.s.repudiāti.

i Vel alij.puta dño repudiantis.

k Quesite.i.queren de nec.n.plus cōferť ꝙ cōpeteret repudiā ti.vel dic sibi. s.cohe redibus substitutꝫ .z cōcor.vt.s.e.qui libe ris i fi.z.l.si i testō.fz in id qō dicit alij vr vocari dns fui istitu ti ex substitutione .z sic ē ꝺ.s.e .l. qui libe ris.§.sed hec verba sed dices fuū remā sisse eius.vt.s.e.cum filio in fi.

l Cū filie tenuit. tē porz testi ad qō.s.ti. i.l.v.§.nepotes.

m Cepit tenere. vt s.e.l.ij.§.sed.si extra neum.

n Substituit . direc to vulgariter vl' pu pillariter.cum semp contineať vtraqz: vt s.e.l.iam hoc iure in prin.

o Ex his. filia vel nepos.

o Portꝫ testatōis.

p In familia . quia emācipat⁹ vl' i adop tionē datus:vt isti.q mo.ius.pa.§.fz si pr z.j̄.de ap.l.pr̄ sūt .n. plura necessaria: vt teneat:vt nō.s.e.l.ij. circa prin.

q Filium ipuberē.

r Rogauerit p fidei cō.z sic p obliquum nō directo:vt.s.

f Impubes. s .tunc restitutus.z qñcūqz etiā post pupillarē eratem fm.h.vt dic.i.pupillare tm̄ vt differat a sequenti ibi nec z aliud zč.

t Restituere.accipe placuit quod est.j̄.

u Legitimū.ad hoc.C.de fideicō.l.eā z.C.e.l.precibus i fi.

x Falcidia trebellianica.

y Fideicōmisso.s.speciale vnius rei vel fundi .z sic fit ar.de spāli ad,gnāle fideicom.

z Dato.i.relicto.z ē alicui fideicō.datū. a Eius.s.filij.

a Nec aliud.redit ad primū casum qñ fuit rogatus ō generali qñ cūqz decederet.fm.b.vel dic ꝙ.s.tm̄.j̄.pupillarē etatē: hic qñcūqz decederet z no.ꝙ hic assumūt qdā ꝙ substitutōe facta vltra puber tatē in forma pupillaris ꝺz restitui hereditas substituto.fz cēte ī ō directa.fz de fideicō.hic dicit.qz.s.dixit rogauit z.j̄.dixit precarijs.

b Restituere.ticio fideicō.

c Egredit.nā z tūc cogit legitimis filio itestato decedente.

d Valuit.s.iure testi nec iure codicillorz.nisi hoc actū ē vt subijcit z.j̄.ō codicil.l.i.z.j̄.ō te.mi.l.si miles.Jtem hoc nisi inter filios. vt C.fa.her.l.fi. e Tenebunt.i.nō erūt astricti.i.aliqs nolle eoz nō tenebit.sic ergo no.istitutū de suis,ppzijs bonis non posse grauari.fz de bonis tm̄ testātis vt.j̄.ad tre.l.ex facto i pri.z.§. non tm̄ z hic subijcit i exheredato:vt z isti.de singn.re.ꝙ fideicō.re.§.bª solū z.j̄.de le.ij.l.iperator i pri.fz.§.i.z hoc fallit si tm̄ percepit de fructibus relictorz.ꝙtū alij dare est grauatus vt.j̄.de le.i.l.filiusfa. §.apud z.j̄.de le.iij.l.iij.§.i.z.j̄.de le.ij.l.cū pr̄.§.ticie.

f Et ideo.qz ē necesse vt z volūtas pzis sit iusta fm io.

g Nullū fideicōmissum.cum iuste sit sic testatus.vt cum onerarer quē non honorauit.C.de fideicō.l.pe.sed substitui pōt ei directo qz ī hoc non grauatur:vt.s.e.l.i.§.pe. b Debetur.at relictum a

substituto eius non debeꝫ: vt. C. de le. l. cum quidã que ẽ ꝑ. ⁊ no. circa falci. qõ legatarius singularis rogatus alijs restituere nõ dedu
cit falci. vt hic ⁊ plene no. C. cõia de le. l. i. §. fi. i Qui discretas.
tertiã duobus ⁊ aliã tertiã. alijs duobus ⁊ alijs duobus aliã tertiã
⁊ facit. C. de ca. tol. §. his ita. ⁊ de coniungen. cũ emãcipa. libe. l. i. §. si
quis ex nepotib⁹. az.
k Pãlẽ. facit. ĩ. de
ali. le. l. alimẽta. §. ba
silice. ⁊ de v̊ ob. l. do
li. ⁊. s. ex qbus cau.
ma. l. fz esi ꝓ prętorẽ
§. deinde. ⁊ . C. de do
lo. l. i. ⁊. ĩ. de le. iij. l. ꝑ
us verba. §. fin. ⁊ de
edil. edic. l. boues. §.
tumẽtoꝝ. ⁊. C. ỏ pac.
con. l. fi.
l Coheres. prẽsa. ha
bẽs. cc. i bonis filiũ i
puberẽ ⁊ ticiũ exneũ
equalr instituit. Itẽ
ticiũ filio substituit
⁊. c. legauit a substi
tuto tandẽ filio dece
dẽte tici⁹ totã heredi
tatẽ hz ꝓtim ex ꝑnis
ptiz ex pupillaribus
talib⁹ petunt legata
ex pupillaribus op.
falci. dicit hic q̃ non
põt opponi cũ hẽat
quartã ⁊ pluꝭ ꝯputa
ta ꝑte quã habuit ex
ꝑnis ta. que oz ꝯpu
tari ac si ptiz pure p
tiz sub. cõdit. eẽt ali
quis istitutus. aliud
erit huiꝰ fo casu. s. si
ꝑ dedit coheredẽ ti
ciũ. fz si substituit pu
pillarit seiũ ⁊ a sub
stitutione. c. legauit.
nã seius deducit fal
ci. lz ps ticij piguis
remaneat ticio sic. n.
piguedo ticij nõ no
cet seio ad petẽdam
fal. sed piguẽdo ticij
ĩ ꝑna nocet eidez in
pupillari ꝑte ⁊ vere
dicto fo casu cẽsent
coheredes vt sic qlibz
suã falci. deducat se
parati. s. ticius cohe
res ⁊ seius substitu
tus. nã ⁊ duo legata
rij eiusdẽ rei legate
vni in ꝑnis: alij ĩ pu
pillarib⁹ ta. cẽsẽt col
legatarij ⁊ cõcurrũt
vt ãbo hẽãt ac si ĩ ei⁹
dẽ ta. eẽt eis legata.
m Prestabit. nam
hec legata augent ꝑ
pter pinguẽ partem
huius heꝛdis ⁊ eadẽ
rõne relicta ab ipso
coherede in istitutiõe. i. i primis ta. dẽnt augeri ꝓp ptẽ pupillarẽ fz
secus ẽ in his que sũt relicta a pupillo i istitutiõe: vt. ĩ. ad. l. fal. q fũ
dũ. §. q filiũ ⁊. l. i rõe. §. q vlgo. ⁊. §. quesitũ az. appet ergo i hoc casu q̃
fit ꝺtributio relictoꝝ tã i principalibus q̃ i ꝑis ta. ⁊ sic si hẽat quar
tã saluã de portiõe sibi data. oia secũdis ta. relicta itegre dabit. sed
ar. ꝯ. s. q. mo. vsufru. a. l. sub cõdi. i fi. fz hic ꝑnũ ⁊ pupillar vnũ est.
n Nõ idẽ. no. q̃ vt exne⁹ deducit fal. sic. ĩ. ad. l. fal. l. cũ ẽpto. az. ⁊ ar
C. de dolo. l. i. o Alio substituto. q ñ ẽ istitutus. cũ filio.
p Plane. s. simplicit. q Datus. ⁊ nõ substitutus. azo.
r Quadrantẽ integrũ ẽt totius hereditat. vel forte itegrã suaz di
midiã p qõ videbat seiũ substitutũ nõ inducere falci. sed secus ẽ qz i
singulis hedib⁹ rõ. l. fal ẽ ꝑ onẽda: vt. ĩ. ad. l. fal. l. i singulis.
s Nã ⁊ si vere hic secus itelligit coheres ticij cũ pupillo istituti qz
si cui i testõ ꝑno legat: ⁊ eadẽ res alij i pupillari. collegatarij videtur: vt hic ⁊. ĩ. ỏ le. i. l. plane. §. si ꝺuẽcti fi. io. ⁊ fac. ĩ. ad. l. fal. l. qõ si al
teruter. t Cũ pr. duas filias pupillas hẽbat ⁊ ei que
ultio in pupillari etate decederet substituit. ⁊ facit. s. e. l. ꝑ vel singulis.
u Nõ videri. ptẽ ve. hoc facit dubiũ qz dicit ptẽ sed non nocet qz totũ cõ
prehẽdit: vt ꝓbat i fi. ⁊. s. ti. i. l. i. §. si ex fũdo. ⁊. ĩ. ad trebel. l. si qs pu. i pri.
⁊. s. ti. i. l. quoties. §. si duobus. ⁊ qñ dicit ꝺdi. s. aliã q̃ si decesserit. alij di
cũr dubiũ qz nõ fuit hic expressa istitutio sed qz dixi i locũ videor istitue
re acsi expresse instituissem
⁊ ꝺdi. adiecisse si heres ⁊c.
sic ⁊ alias admittit institu
tio ỏ ꝑte ⁊ valz vt subijcit
⁊ fac. s. ti. i. l. lucius.
x Qui duos. due herdi
tates. vterqz ergo ex
testõ succedit: vt. s. co. l. ex
duobus ⁊. ĩ. de rebus du. l.
qui duos. az.
y Inueniet. vt aliã q̃libz
rẽ acqsitã. vt. s. e. l. si plurs
§. ad substitutos sic ergo
hz nõ vt ꝑio substitutus
fz vt argumentũ bonoꝝ si
nã primus itestatus decesſ
sit ⁊ legitimũ heꝛdẽ fratrẽ
habuit. vt. ĩ. ad. l. fal. l. pẽ. §.
fi. ⁊. C. e. l. pe. sed secundus
testatus ꝑ testm̃ qõ pr facit
ꝑ eo. sed oppo. ergo pẽ. p p
te decessit testatus ꝑ pte i
tes. rñ. imo testatus i totuz
sed vnus pueroꝝ itestatus
alter testatus.
z Non venit qz: vj. vncias
prioris non ꝯputabit sibi
ĩ. fal. si ꝓueniat de legat ab
vltio relictis sm hyr. vt. ĩ.
ad. l. fal. l. pẽ. §. fi. az. ⁊ est ra
tio qz substitutus non est
n. ex testõ coheres: hec. n. ex
alia portiõe detrahet quis
fal. quã ex istitutus inuenit.
at istitutus ẽ i dimidia cu
ius quarta ẽ semiuncia sm
ro. i. vncia ⁊ dimidia: vt. s.
de inof. testa. l. papi. §. pro
inde.
a Desiderabit. principalit
ex sua ꝑsona. fz p obliquũ
ex ꝑsona eius cui succedit
hz vel. vj. sm io.
b Recidũt. hoc referri eui
dẽter põt ad primũ casum
vbi simul pissent: sed ⁊ op
time refert ad primũ vt si
ita legauit pẽ in pupillari
substitutione si filius meꝰ
vl aliqs filioꝝ meoꝝ decesſ
serit i pupillari etate. lego
tibi centũ. non ita dixit si
decesserit intestatus: licet:
hec lra videatur innuere.
cũ. n. ex filij testõ sit relictũ
ergo si decedat intestatus
nõ debeꝫ fz io. vt ergo ipa
istitutio recidit ad irrituz
ex quo prior decedit sic le
gata. Itẽ ꝓriũ huic legi. s.
de iniusto te. l. pe. sm io. vt
C. e. l. pe.
c Ex facto. liceret directo sicut i pupillo vl furioso habemus vt. ĩ. ibi
nã ⁊ si furioso. nã ꝑ fideicõmissũ hoc facere poterat iure cõi. vnde
nõ ẽ opus ipetrari per priuilegiũ: ⁊. C. de thesau. l. i. li. x. ⁊. ĩ. ad municipa.
l. i. in. f. ⁊. ĩ. de le. ij. l. si. q̃do. ⁊ facit. C. qui testa. fa. pos. l. discretis. ⁊. s. de te
sta. l. si mutus.
d Uxorem. qõ põt. vt. s. de iure. do. l. mutus: non loquatur.
e Interpretari. ĩ. de. re. iure. neratius. ⁊. ĩ. de. ver. ob. l. i cõuẽtiõalibus ⁊
s. de iudi. l. siquis: i ꝯtu secus: vt. s. de pac. l. veteribus.
f Inspiciẽtib⁹ nobis ⁊ no. q̃ nõ. rñ. nunc. fz. ĩ. ibi igit etiã agnatione ⁊ c.
fz ex his suã responsionẽ confirmabit. az.
g Testm̃. vt. C. e. l. humanitatis. ⁊ ideo dicit exẽplaria vt ibi dicit.
h Auferret. ergo recedit ab eo q̃diu equũ visum ẽ propter vtilitatẽ sup
uenientẽ: vt. s. de ꝺsti. prin. l. penul. az. ⁊ facit. ĩ. de le. iij. l. fideicõ §. si cui ⁊
de auro ⁊ ar. le. l. ij. in fi. ⁊. C. ỏ reuo. dõa. l. si vnq̃. ⁊ de ꝯben. emp. l. in. l. ⁊
ĩ. de condi. ⁊ de. l. si in idẽ in fi.
i Ipse filius liberatus sit. k Itẽ quero. si itra. xiiij. s. ãnũ.

l Decesserit. sub. heres esto.
m Pubertas est facit. ff. c. in pupillari. et. l. centurio. et. l. vbis. et. l. q plus et. l. cū ex filio. §. filio. et. j. de sec. ta. l. ij. §. si et primus et. ff. e. l. sed si ita quis sub odi. et. ff. de adop. l. si arrogator. §. fz an impu. et. C. e. l. ij.
n Tepus fuari. species ergo tpis detrahit generi: vt. ff. e. l. coheredi. §. q patrem.
o Lucius substituit. vulgariter.
p Nomēti. ff. de li. et pos. l. si posthumus. §. qō vulgo ō. so. ibi eō. in prio gradu filius istitutus fuit tōqz se quētes valēt: lz ab eis ptereant. hic a prio preteritus a sequēti substitutus quaz prio subducto sequēs valz et ceteri q sequunt fz io. az
q Rūsum est. vt. ff. de li. et pos. l. et si pepercerit. §. fi. et. ff. t. i. l. si filius.
r Interest. quo ad hoc vt gradus ille valeat.
s Julianus. heres cēt sub audi heres sit filio meo.
t Heres. esset filio.
u Accōmodauerit. s. testatoris.
x Non capiēti. puta filio naturali testatoris.
y Dartē instītutus erat i iiij. vncijs et ō vna restituē da rogatus.
z Accepat. iste istitutus.
a Impuberis. s. filius testatoris.
a Veniat. ad substitutionē. et ita p tertia q in quat tuor vncijs fuit scriptus que sunt tertia hereditat.
a Veniat. accipe vt ita augeat eius tē. et dic cepit. i. cū effectu retinuerit: vt. j. ō verbo. fig. l. aliud.
b Cepit prio tribus vncijs quas ante accepit prius deducta illa vncia quā restituit non capaci.
c Eius instituti rogati tacite.
d Accōmodat qō est cū p mittit de restituendo non capaci.
e Desinet. ad hoc. ff. ti. i. l. ei. q solidū in fi. et. ff. de mi. l. si et fine. §. sed q pa.
f Auferant. et fisco dant: vt. j. de his qbus vt indig. l. q ticij i fi. et. l. q tabl'as. i f.
g Scriptus. i. ex substitutiōe i quattuor vncijs admittet sicut i istitutione.
h Esset. sic. ff. de ac. em. l. iure. §. offerri. sed ō. j. de acqr. hf. l. si rotā so. vt ibi. Jq̄ar. ō. ff. de sena. l. q idign.
i Punitus. sic. ff. de offi. pre. l. diuus.
k Idē dicerē: vt i querela vt. ff. e. l. i substitutione. et i redacto in seruitutē: vt. j. pror.
l Portionem. ex substitutione delatam.
m Quantum amisit. i. prio rata quod debebat prius lz id admiserit. apparet ergo quod sufficit semel factum et si non duret et nota prio et eō. ff. ō in rem verso. l. si prio parte. §. versum.
n Ex pupillari. principale. forte si expugnatū sit p querelam az.
o Neqz i totū. fz pp principale valet accessoriū: vt. ff. de pecul. l. nā q.
p Scripserit. qz ps est et sequela. vt isti. e. §. liberis. et. ff. e. l. q plures. §. fi. p mū. n. testm̄ non capit vires a fo: sed fm a prio: vt. ff. l. patris.
q Lucius. legitimum impuberem. Patre sua.
r Naturalē. puberē vel ipuberē nō curo. qz cū non sit i ptāte non pōt ei pupillariter substitui: vt. ff. e. l. ij. circa prin.

si intra. xiiij. meui: filiusqz. viij. annoz decesserit vtrū tici solus ex substitutiōe ei heres erit: an et meui us: qz certū ē et ītra decimū ānū et ītra q̄ttuordecimū annū filiū decessisse. rndi oē quidē spaciū qō ē ītra pubertatē liberū eē patri ad substituendū filio: sed finis huius pubertatis m ē: magis autē ē i vtroqz eoruz tps suū separati seruari n: nisi ptraria volūtas testatoris apte oñdat.
Lucius ticius cuz haberet filios in ptāte vxorem heredem scripsit et ei substituit o filios: q̄sitū ē an istitutio vxoris nulli momēti p sit: eo q ab eo gradu filij nō eēnt exheredati. rndi eū gradū a quo filij preteriti sūt nulli eē momēti: et iō cū ijdē substituti, pponāt ex testō: eos heredes extitisse videri. s. qz nō i totū testm̄ infirmat filius: fz tm̄ cū gradū qui ab initio nō valuit sicut rndm̄ ē. Si a prio sit filius preteritus: a bo exheredatus: nihil aūt interest q ratōe se cūdi heredis institutio valeat: vtrū qz ab eo filius exheredatus est: an qz ipse filius substitutus ē. Julianus longinus pater eos quos sibi heredes instituerat filijs ita substituit quisquis sibi heres esset: vnus ex heredib istitutis qui tacitā fidem accōmodauerat: nt nō capienti ptē ex eo q accepat daret: ad substitutionē ipuberis admissus: vtrū p ea pte p qua script fuit veniat a: an vero p eo: quam accepat ita vt augeat ei cs i substitutiōe: rndi qui i fraudē legū fidē accōmodat adeūdo hers efficit: nec desinet heres eē lz: res q̄ ita relicte sūt auferant f: vnde et ex secūdis tabulis i tm̄ heres eē pōt: i quātum scriptus s eēt. satis enī punit i ē in eo i quo fecit ptra legē: quinimo et si desineret heres eē idē dicerem k: quēadmodū itelligendum est i eo qui cū scriptus esset heres: et post quā adisz hereditatē i seruitutē redactus ē: et postea libertate donat ē: cui pmissū ē ad substitutionē vēire q̄ ei i testō fuerat relicta lz enim hereditatē ex istitutiōe amisit: tm̄ ex substitutiōe istā portionē l quā amisit m pcepturū.
Ex pupillari n testō supi prici

f Primū casum. s. vulgarē. sed quomō cum vltra vnciam habere nō possit: vt. C. de na. li. l. ij. et autē. ibi posita: rn̄. huius iure sec erat.
t Non ad sequentem. s. pupillarem. s. si quis et cē.
u Postea q̄ fuisset heres.
x Duplex. i. quod ipse i duobus casib succedat legitimo. fz legitimus in vno tm̄ et hoc pp iniquitatē euitandā: vt. C. e. l. iij. et. l. q̄uis. et. ff. e. l. iā hoc iure. §. fz si aliter. et no. hic fm quosdaz tacitā pupillarē non admitti ptra matrē. fz hoc nō qz mater: vt. j. l. pr. sed pp equalitatem. nec. n. ē hic tacita. vt statim dices.
y Etatis. s. ipubes. nam et si vnus. xiij. an. alter vnuz tm̄ habeat non nocet hec equalitas dūmodo ambo sint impuberes
z Liberi. s. legitimi nā in hoc est vis.
a Non ad matrem. hanc dicimus breuio loquā qz breuib ver bis fit. s. vos iuicem substituo quattuor substitutiones contineñt. s. duc vulgares et pupillares et oēs expresse et sic mater reijcitur sicut incompendiosa dicimus: C. e. l. precibus in fi. forte ideo qz verisimile est p testator fi lios vxori pretulisse voluit: vt. C. e. l. pe. et hec eadē dicitur reciproca: vt. ff. e. l. nam hoc iure. §. i. Jtē no. hic qō tacita pupillaris excludit matrē qō al nō iuenitur vt qm̄ est instituta cū filio: vt. C. de isti. et sub sti. l. fi. sed nō placet: qz hec non est tacita.
b Repudiauit. alter ex heredibus.
c Paulus solū. vt et. ff. e. l. q plures heredes et. j. e. l. q hēbat secus in iur accrescēdi habeat. vt. j. ō legi. heredi. l. si ex plurib Jtē est ratio huius dicti qz tunc demuz admittit substitutus cū q̄ certū est istitutū habere non posse: est cū morit institut nō cū testator. Item et est rō qz conditiōa le relictum. non trāsmittit pendente conditiōe vt. C. de cadu. tol. §. sin autem.
Pater fami. vel filio. sic. s. heres mihi esto si filius me itra pubertatē tē. vel esto filio meo. si tē.
e Decessisset. posthumus.
f Caio. seio. fratri si heres si cēt. az.
g Heres mihi. ex hoc verbo mihi oriebat dubitatio videbat. n. ex substitutiōe pupillari nō sibi sed filio hers fuisse: vt instī. e. i pri. ti.
h Eoqz. filio.
i Testatoris. caius seius. Sibi. testatōi. pōt.
k In vtrūqz casuz. s. vl'garē et pupillarē vt. ff. e. l. hoc iure. circa pri.
l Sibi heres erit habet. n. p nō apposita hec conditio vt. j. ō se. ta. l. si ita. §. q filio. et ar. ff. de fuitu: vr. pre. l. antepe.
Extitisse. mediāte filio herde cū et ipe est directo hrs. nā hers heredis tē. vt. j. de acqr. here. l. si qs fuū. §. fi. et. C. de heredi. isti. l. fi.

Qui habebat.nuberet.i.nubilis esset.az.

Pubes.igitur iam nubilis erat facta.sed si habes impubes dicit quondam.nunc pubes.

Impubes iam heres vnde vulgaris iam locū non habet.nec ob stat.ff.e.l.coheredi in p̄in.vbi de vulgari dicit.

Pertineat.qō vi debaf q̄ habebat fi lie bona iure substi tutionis.

Non ptinef q̄ cō ditionale relictū nō transmittit:vt.C .de cadu.tol.§.sinautē.fz eadē iura dicūt ꝺ q̄ hec filia sibi hēbat substitutos . sed rn̄. hic deficit ꝺditō sub qua vxor & sorores esent substitute . & sic nō obstat.& facit.ff.e l.lucius.§.si.

Seruū. scriptꝰ est ab eīneo .

Alterius.non īmo repudiauit eius iussu.vl' ipse dñs quod pōt:vt.j.de successo. edic.l.i.§.p suū alio qn in pendēti eēt sua portio interiz vt . ff. si pars hef.pe.l.ij.& j.de acquir.here.l . ꝑ uus duoꝝ:& l.suus communis ab extra neo & l.se.

Substituto.locus erit in altera pte: vt j.de acquir.here. l . ꝑ uus cōmunis ab ex trāeo & l.se.& l.suus duoruz.erat.n. alter dñs cohefs qui vult ꝑferri iure accresce di. Itē alia rōe vult p̄ferri q̄ ꝑdiu isti tutus est nō admitti tur substitutus: vt.j. de acqr.hef.l.ꝑdiu . sed substitutus habz ꝓ se: vt. C .de cadu. tol.§.in p̄io.& §.p̄o ſo: vbi substitutus p̄ ferf cohef di. Itē lex ꝑdiu:nō obstat q̄ ñ in ptē adeūtis sed re pudiantis venit:cū suus vicē duoꝝ substiet:vt.j.de stipul.ꝑ.l.i.§.cō munis.& ita no.hic qdā substitutū p̄ferri istituto ꝺ regulam illius. vel & adducūt aliū casuz.j.de bo.libe.l.si libertus patrono fz nō est bona:vt ex premissis paret q̄ nō p̄ferf istituto.sed i locū repudian tis admittit. Itē opponit hic ex positiōe illoꝝ verboꝝ si hefs non erit cū istituit suus.que fit.ff.ti.i.l.si pater.& insti.e.§.fi. rn̄ . qn̄ hic bz locū ꝺditio substitutiōis repudiāte coherede cui substitut ē me uius p suū mediū.& hō iō q̄ suꝰ cōmunis psonā duoꝝ obtiet vt dixi.

Ticius ad euidētiā no.qō nemo sibi substituit:nisi cā mutata vl' nisi fiant duo gradus vt i hoc.§.&.ff.e . ti.l.sed plures.§.fi.

Stichus.heres esto.hec istitutio fit p suū querat legatario hef ditas cū sit sine libertate.

Non erit.i.si hereditatem meuio nō quesierit.az.sic. n.exponunt .hec verba.ff.ti.i.si pater .

Utr hec duo dubia solues iam ibi cū vnus gradus &c.

Et respondetur.vt.ff.e.ti.l.sed si plures.§.fi.

Nulliuf moēti.i.nullā ꝺmoditatē afferet aliqua tñ ē:vt.j.si qs omiſ.cau.te.l.i.§.sed si,pponatur.az.alij dicūt nullā eē simpliciter .

Rure aūt substitutus.f.sibi.& dicit pura q̄ nō fuit expressa ꝺria ꝺditio.f.si nauis nō venerit:vt.ff.si cer.pe.l.pecuniaz & j.de le.i.l.si post.mortē.§.pe.fz p hoc nō fac ꝺditionē:vt.j.de ꝺdi.& ꝺemō.l.ꝺdi tiones.fz cū in oēz euētū si futurꝰ hfs ñ vī expectādū:vt.ff.ti.i.l.si qf ita scripsit ꝺ.so.ibi oio erat pura i pte hic n:ō vt.j.qn̄ di.le.ce.huiuf modi.

Nihil facit substitutio:vt.ff.ti.i.l.si te so lum:& j.de se.ta.l.ita in p̄in.

Due pure.altera eaꝝ purificata vt.j.ti.i.l.añpe.& ar.j. ō fideiuf l.si a reo.

Manifesteſ.i.aperieſ.

Heres non erit.i.si aliū heredē non fecerit.

Qui habebat filiū & filiā īpube res instituto filio herede filiā exheredauit:& si filius intra puber tatem decessisset filiā eidē substitu it:fz filie si antequā nuberet[m] decef sisset vxorē suaz : item sororē suam substituit: quero cuz filia īpubes[n] decesserit prior deinde frater eius īpubes[o] :an filij hereditas ad vxo rem & sororem testatoris iure sub stitutionis pertineat[p]: respondi se cundum ea que proponerentur nō pertinere[q].

Idem.

Seruum cōmunem habemus: hic heres scriptus[r] est:& si he res non fit:meuius illi substitutus est alteri[9] iussu dominoꝝ adijt he reditatem alterius non[s]: queritur an substituto locus sit an non :& ve rius est substituto[t] locū esse.

Ticius[v] heres esto stichum meuio do lego:stich[9] heres esto[x] si stichus he res non erit[y] stichus liber heresqz esto.in hac questiōe in primis que rendum est: vtrum[z] vnus gradus si an duo:& an causa mutata sit sub stitutionis:an eadem permaneat: quidem in plerisqz casibus queri tur:an ipse sibi substitui possit:& red detur[a] causa īstitutiōis mutata sub stitui posse:igitur si tici[9] heres scri ptus sit:& si heres non sit:idem he res iussus sit substitutio nulli[9] mo menti[b] erit fz si sub conditiōe quis heres scriptus sit:pure autē substi tut[9c] est causa īmutatur qm̄ potest ex institutione deficere conditio & substitutio aliquid afferre:sed si ex titerit conditio due pure sunt : & iō nullius momēti erit substitutio. cō

Prevalere i dubio:vt.j.de manu.testa.l.si peculiū.§.i.& j.de fideicō.li ber.l.si suus.cū.n.est spes libertat̄ legatum nō valet:vt.j.de le.i.l.si post . mortē.§ .fi.sed si ponas defunctū exp̄essisse se nolle legatariuz p̄uari le gato n isi tūc demū cū iste suus eius iussu hereditatē querere nollet:tunc dic aut ticius adijt:& statim suus querit legatario:& si suus eius iussu a deat substitutiōis ꝺditio: expirat:si nō pareat.potest n.eo iubēte &c.vt.C.de bf.i sti.l.iij.& tūc pōt existeſ cō ditio substitutiōis.si antē ticius nō adijt legatarius nihil oio hēre pōt rōne im possibilitat̄ vt statiz dices in glo.que incipit rōne ipos sibilitat̄ &c.vbi ergo talem vt dixi volūtatē ñ exp̄ssit testatoꝝ legatū,p ñ scripto habeſ suus aūt liber dici poterat & heres ñ solū ex v̄ bis in substitutiōe positis: fz etiā ex his que ptinent i istitutiōe.f.cū dicit stichus heres esto.

Nō ꝺbēi legatū:nisi sub ꝺria ꝺditiōe:vt.j.de le.i.l. si post.§.fi.hodie tū vf esse in pendenti:vt.ff.e.sed. f.l.pe.§.fi.h.

Herēdē ñ eē.ad ꝺmodū legatarij & sic aliū heredē . nō facere.az.vel dic.nō esse exp̄essis verbis.h.

Libertatē. de hereditate ñ appet fz dic eā deberi. vt in fi.huius.§.statiz dices.

Unus gradus .i.remo ta p̄ia istitutiōe sui rema nēt suꝰ & ticius istituf eodē gradu quē ꝺstat remoueri vt.ff.ibi nos dicimus &c.& sic i,ppie substitutio cum nll'a que valeat p̄cesserit istitutio.vel dic vnus gra dus.f.substitutiōis . ideqz fs vī respectu istitutiōis fa ete ob alterius ꝺmoduz:& subaudi ēt cū vnus:& sic sa tis pōt dici ꝙ sit vnus gra dus q̄ eadē psona ē istitu ta & substituta & ad hoc vt sint duo gradus oz plures esse psonas.f.vnū istitutū & aliū substitutū:vt isti. de gradi.§.hactenus:& tñ bñ valz talis substitutio:lz sit vnus gradus.q̄ cā ē mutata cū p̄ia istitutio ad ꝺmodū legatarij :fa ad suū fuerit facta.& sm hoc ē vnus grad[9] & cā ē mutata.sicqz solute sūt que stiōes supdicte. Itē pōt dici ꝙ sint duo gradus:vt cū dicit si stichus nō erit hfs ꝺinde sit ac si dicat si meuius p stichū hefs ñ erit vt isti.ff. substi.§.fi.&.ff.ti.i.l.si p̄:& sic sūt due psōe istituf & substituf ēgo duo gra d[9]:vt.ff.e.l.i.i p̄i.az.q̄ ex his apparet qō hfs erit cū valeat substitutio.

Quid ergo.ff.adiuit coheres:qd ergo &c.& dic incipiet.f.idubitanter es se hefs & liber.ēt si testatoꝝ voluit p̄ferre legatariū libertati.& hoc rōe im possibilitat̄ vt subijcit.nā ticio ñ adeunte ñ trāsit suꝰ i dñio legatārij nisi adita hereditate a suo iussu legatarij fz ꝺ legatari[9] iubere ñ pōt nisi suꝰ sit.

Illū heredē.f.stichū ex primis verbis.fz ex sequentibus sic vt subijcit vel dic melius illū.f.legatariū per suum.

Nō esse.rōne īpossibilitat̄.oz.n.vt p̄io sit legatarij & postea eius iussu adeat & eꝺ.oportet ꝙ p̄ior adeat & sic fiat suus qō est īpossibile.az.quia non pōt vtrūqz p̄ius esse ꝙ alter. Jo .

Existet.tā hoc casu pp īpossibilitatē ꝙlibet vt ita gnālit hic ꝺcludat nec obstat ꝺ.ff.e.l.sed si plures.§.fi.vbi dicit ñ valere huiusmōi substitu tionē sui.q̄ ibi ēt p̄ima istitutio erat cū libertate & sic nihil ꝺmōi affert substitutio.hic p̄ia erat sine libertate.iōqz fa ꝺmodum affert.

Si pupillus.iste.seruus.

Uniuersuz.rñdi sic:vt si &c.& vt.ff.ti.f paterfa.

Si pupilli.q pupillus p̄i extitit hefs.& sic eo medio suꝰ necessāriꝰ q̄ hefs hereditis &c.vt.ff.e.l.p̄fa.i fi.& j.de acqr.hef.l.si q̄s filiū.§.fi.in fi .

Extitit.nunqd tunc abstinere poterit.rñ. Jo.ita & nihilominus erit heres sicut i suis abstinētibus est.& facit insti.de heredi.insti.§.suus &.ff e.l.sed si plures.§.quos:&.ff.t.i.l.suus alienus.§.qui fideicō.

De conditionibus institutionū. Q̄ in institutione heredū appōit conditio ideo de hoc dicit.& dic ꝙ alia īpossibilis:vt.j.l.i.alia possibilis

ꝛ tunc aut cãlis.aut ptãtiua:aut mixta:vt.C.de cadu.tol.§.finautẽ. ꝛ differt ab illo.ĩ.de ꝺi.ꝛ demon.qꝛ hic circa inſtitutiones.ꝛ illa circa ſingularia relicta.

a ¶ Ab ipoſſibili.de facto qꝛ nã reſiſtit.vt.ĩ.c.l.ſi quis ita iſti.

¶ Alio mõ.i.de iure ipoſſibili:vt.ĩ.c.l.ꝺitiones.vel dic alio.i. ꝟrio i poſſibili,vt tota die dicim⁹ niſi aliud ꝺuenit.ꝛ ibi que cũqꝫ aliud euãgelizauerit i.contrarium.

a ¶ Non viciari vt ꝛ inſti. ꝺ hr̃di.iſti.§.ipoſſibilis.ꝛ.ĩ e.l.ꝺi.ꝛ.l.ꝺitio.ſed ꝟ inſti.de le.§.ſi .ſo. hic appoſita fuit honorato:vt tibi relinquo ſi celũ tetigerꝭ digito:ibi onerato: vt det hr̃ſ ſi celũ digito tetigerit ꝟz aꝫ. ꝛ eſt rõ qꝛ nõ debet auferri bñficiũ honorato.cui ꝓuidere voluit ꝓ ſequentez voluntatem.ſicut ꝛ ſi lego vſufructũ ſine aditu nõ valet adiectio:vt.ſ. ſi vſufru. pe.l.i.§.i.q.d.tãge ſi potes vel ibi nõ fuit ipoſſibilitaſ in ꝺitione.ſed i ꝟrio relicto vt des illi ꝯimerã : ꝛ ſi nõ dederis. x.noie pene ꝛ ſic.x.nõ ſũt legata ſub cõditõe ſed noie pene relicta Jtẽ ꝟ.ĩ.e.l.filiuſ. So. fauore honorati habeť,ꝓ nõ apposita vt hic.ſed ſi expediat ſibi totã inſtitutionẽ dicere nullã:vt qꝛ ab inteſtato liberius eſt bituꝛus põt vt ibi vt ar.C .de le.ꝛ ꝟ. l. qõ fauoꝛe.ſz i filio ſpãle qꝛ nõ põt ſub ꝺitiõe niſi poteſtatiua inſtitui vt ibi. Jtẽ ꝟ.ĩ.e.l.ſi ticius.ſo.ibi ſpãle qñ ꝓꝓ ꝓplexitatẽ occurrit ipoſſibilitas. Jtẽ ꝟ vt iſti. de inutili.iſti.§.ipoſſibi.vbi viciať.ſed ibi i ꝟctu.ꝛ eſt rõ.qꝛ ibi vtriuſqꝫ cõſenſus exigitur vt.ſ.de pac.l.i.ibi duoꝝ cõſenſus ꝛc̃.ꝛ.ĩ.de ac.ꝛ ob.l.non ſolũ.at hic ex volũtate teſtãtis tñ.ſed in ꝟctibus ĩnoiať ſecus ꝙ in aliꝭ qꝛ ita ibi agitur ſi fuit ipoſſibil᷑ ſic̃ ꝛ ſi poſſibilis fuiſſet ꝺitio:nã ꝺitã cã ceſſante vt.C.de ꝺi.ob cau.l.ſi milite.vel ibi loquiť cũ re ꝟbiť obligatio ſecus ſi conſenſu ꝛ verbis.vel illa nõ eſt ipoſſibilis ꝺitio: vt.C.de ꝓ cur.l.ita demũ. Jtẽ qd ſi in pſonã tertij fuit apposita ꝺitio ipoſſibilis: tñ.ꝓ non apposita habeť:vt.ſ.ti.ij.l.ſi mcuia:ꝫ quidã ꝟ. Jtem qd ſi mri moniũ vel ſpõſalia fiant ſub ipoſſibili ꝺitione:quidã dñt valere: ꝛ fac̃ ad.l.iſtã.ſ.t.ij.l.ſi ꝟuum mcuꝫ.§.pe.ꝛ de iniuſto teſ.l.cuꝫ in ſecũdo in fi.ꝛ ĩ.ꝺ condi.ꝛ de.le.iij.

b ¶ Jſ teſtõ.qui meus:hec paria ſunt: vt.ĩ.de le.iij.nuper.in fi.

c ¶ Querit̃.an plenã vel nudã vel totã,ꝑprietatẽ ꝓtineat.vel ei⁹ptẽ aꝫ.

d ¶ Jpſius eſt quid ſi ꝟ fecerit:videť idem ar.ſ.de vſufr.l.iiij.ſed dic contra: vt.ĩ.ad ſill᷑.l.i.§.i.

e ¶ Non defeciſſe ꝺitionẽ.ſed quis erit heres.rñ.vt in ſuo cõmuni diximus:vt.ſ.de here inſti.l.ſed ꝛſi i cõditiõe.§.ſi ſuũ cõmunẽ.ar.ĩ.e.§. ſed ſi duo. Jtẽ nota hic ꝙ cõmune eſt meũ eſt ſic.ĩ.de ver.ſig.l.pupillus.§ .fi. ꝛ ſ.de ritu.nup.l.illud ſed ar.ꝟ.ſ.de,ꝓcur.l.põpi.§.ſed is ꝛ.ĩ.de le. i .l .ſui elec.§.labeo ꝛ.l.ſe.ꝛ.ſ.de rex di.l.in tñ.§.vniuerſitať.ꝛ de inter ac.l.ſi de fenſoꝛ.§.q interrogatus.ꝛ.ĩ.de auro ꝛ ar.le.l.qntus in ꝓin.ſed in dubio dicas non dici meũ niſi totũ ſit meum.

f ¶ Jnſeruiſſe.ad quod.ĩ.de condi.ꝛ demon.l.in conditionalibus ꝛ de le. iij.l.iul᷑.§.ſeruos.

g ¶ Sub hac ꝺitione.ſ.ſi meus erit.ꝛ nota ꝓ hoc põt reꝓbari illa ꝓpoſitio.duo ꝛ tria ſũt quinqꝫ.vel duo ꝛ duo ꝛ tria ſunt ſeptẽ aꝫo.ꝛ ſm ꝙ hic dicitur eſt vera.i.duo ſunt de numero ſeptẽ.ꝛ tria ſunt de numero ſeptẽ.h. Jtẽ nota verbũ plurale geminat ſuã ſignificationẽ ſingularis,ſic.ĩ. de le.iij. l.q cõcubinã.§.ſtichus.ꝛ ꝺ condi.ꝛ demõ.l.falſa in fi.ꝛ.l.cui fundus ꝛ.ſ.de here.inſti.l.hoc articulo ꝛ.l.ſi paterfami.teſtõ.ſed ar.ꝟ. C.de,i pu.ꝛ aliꝭ ſubſti.l.ij.ꝛ.l.ꝙis ꝛ.l.pe. Jtẽ facit.ſ.ti.ij.l.talẽ.§.i.ac.

h ¶ Jta.ſufficit.n.ſola oblatio:vt.ĩ. de ſtatib.l. ſtatuliberis.§ ſtichus. niſi abſit cui ꝺandũ eſt:qꝛ tũc ꝺebet ꝺeponi:vt.e.ti.l.cũ heres.i ꝓi. ſed an iſte cui eſt ꝺandũ loco legatãij ſit:Rñ.nõ vt.ĩ.ſi qs omiſ.cau.teſta. l.ſi quis ſub ꝺitione ar.ꝟ.ĩ.de le.iij.l.fideicõ.§.cũ eſſet.aꝫ . Jtẽ cum hic dicit haberi,ꝓ ipleta:verum eſt in inſtitutione:ꝓrro i legato ſecus ẽ naꝫ ſi ſtatiꝫ poſſit ipleri qõ eſt in dãdo hĕť,ꝓ ipleta ſi,phibeť legatarius ipleř ſed ſi non poterat ſtatim ipleri vt qꝛ.x.lego tibi ſi feceris domuꝫ binc ad c.dies lꝫ,phibeať facere tẽpus tñ ſpectať:vt.ĩ.de ver.ob.l.ĩ illa ſtip.ſi caľ. ſecus ſi ita relinquať libertas arethuſe:ſi tres pepit.ꝛ ꝓ heredez fiat quo minus poſſit parere.tunc.n.ꝓꝓ maliciã heredis ſtatiꝫ habeť,ꝓ ipleta:vt.ĩ.de ſtatulibe.l ſtatuliberos.§.i.ꝛ ſi.ꝛ.l.ſe.ꝛ.l.ſi peculiũ.§ .pe. ꝛ facit.ĩ.de condi.ꝛ demon.l.iure ciuili.ꝛ.ĩ.de reg.iur.l.in iure.b .

i ¶ Jꝙs ita ꝑmanſerit.erat.n.teſtatoꝛ ſocius oĩum bonoꝝ cũ aliquo.deĩnde ad.xv.annos.ac.

¶ Ulpianus.

Ab ipoſſibili[f] ꝺitõe:l alio mõ[3] fcãz iſtitutõez plz nõ viciari[a]. ¶ Dẽ. Jteſtõ ꝓzebẽſũ ſit:ille ſeru⁹ ſi meus erit aut qui meus[b] erit cũ moꝛiar heres eſto: q̃ten⁹ accipiať me⁹:q̃riť[c] . ꝛ ſi quidẽ aliena uerit i eo vſũfructũ nihilõm⁹ ipi⁹[d] ẽ:ſi vo partẽ i eo alienauit an deficiat ꝺitio iſtitutiõis q̃riť. ꝛ veri⁹ eſt nõ defeciſſe ꝺitionẽ[e] :niſi eundẽtiſ ſumꝰ ꝓbatiõib⁹ teſtatoꝛẽ voluiſſe appuerit ꝓ hac ꝺitiõe hec verba ĩbuiſſe[f] :ſi tot⁹ ſu⁹ i dñio ei⁹ remanſerit:tũc enĩ parte alienata cõditio deficit. Sz ſi duo ſui ita heredes inſtituti ꝓim⁹ ꝛ ſecõs ſi mei erũt cum moꝛiar libi ꝛ heredes ſũto : ꝛ alter ex bis ſit aliẽat⁹:celſus recte putat ſic accipiẽdũ:atꝫ ſi ſingulos ſepatim ſub eadẽ ꝺitiõe[g] bñdes inſtituiſſ z.

¶ Jta[h] heres inſtitut⁹ ꝓ Al'. ſim ſi decẽ dedero ꝛ accipe nolit cui dare iuſſus ſũ ,ꝓ ipleta cõditio habeť. u ¶ Ulpia.

¶ Jqui ita ſint inſtituti : ſi ſocij vniuerſoꝝ bonoꝝ meoꝝ ꝓmãſerit[i]:vſqꝫ ad ãnos.xvj. heredes ſũ to:iutilẽ eẽ iſtitutionẽ ſm vboꝝ ſignificationẽ[k] marcell⁹ ait. iulianus ãt qñ ꝛ añ aditã hereditatẽ iniri ſocietas põt:q̃ſi rei future[l] valere iſtitutionẽ:qõ verũ ẽ. ¶ Jdẽ iulian⁹[m] ſcribit eũ qui ita heres inſtitut⁹ ẽ ſi ſeruũ hereditarũ nõ alienauerit caũtẽ[n] coheredi iplere cõditionem. ¶ Ceterũ ſi ſol⁹ heres ſcriptus[o] ſit ſub ipoſſibili[p] ꝺitõe bñdẽ iſtitutũ videri q̃ ſnĩa vã ẽ. ꝓ ¶ Ulpius.

¶ Jheredi plures cõditiões cõiũcti[q] date ſint:oib⁹: pẽduꝫ ẽ qꝛ vnius loco habeť:ſi diſiũcti ſint cuilibet[r] . u ¶ Ulpia.

¶ Jquis ita inſtitut⁹ ſit. ſi monumẽtũ po⁹ moꝛtẽ teſtatoꝛis ĩ triduo ,ꝓzio moꝛtis ei⁹ feciſſet:cuꝫ monumẽtũ ĩ triduo pfici nõ poſſit:dicendũ erit ꝺitionẽ euaneſcere[s] quaſi ipoſſibilẽ. ꝓ ¶ Omponius.

¶ Jquis ſub ꝺitõe[t] heredes inſtituiſſet ſic:ſi iuicẽ cauiſſẽt ſe legata eo teſtõ relicta reddituros : plz remitti eis ꝺitionẽ qꝛ ad fraudẽ legũ reſpiceret q̃[v] vetarent quoſ dã cape legata:quãquã ꝛ ſi cautuꝫ eẽt ĩ ipſa exactiõe exceptiõe tuẽd⁹ eẽt ẽt ,ꝓmiſſoꝛ[x]. u ¶ Ulpia.

k ¶ Significationem hoc iõ qꝛ ex verbis colligiť q̃ teſtatoꝛ ꝓrius voluit eſſe hr̃des q̃ ſocios .ſic.n. dixit meoꝝ heredes Jtẽ ẽ ꝟ.q̃ ñ ꝓñt ꝓz⁹ eſſe hr̃des qꝛ oꝝ q̃ ſit ipleta conditio.vt.ĩ. e.l.ſi quis ita heredi rurſus ſocij i alienis bonis eſſe nõ ꝓñt añ q̃ eſſent dñi.i . heredes.ſed qꝛ põt iniri ſocietas añ aditã hereditatẽ:ꝛ ſic poſtea adiri põt valet inſtitutio ſm aꝫo.ſed an debeãt ſtare in ſocietate ꝓ.xv.ãnos añq̃ adeãt.aꝫ.vr̃ q̃ nõ qꝛ ꝺitiõe ipleta remanet ſolus dies q̃ habeť,ꝓ nõ adiecto . vt ſ.t.ij.l.hereditas . ſz certe imo nõ vr̃ ipleta ex ꝟctu ſed ex pſeuerãtia in dictũ tempus aliud ſi inſtituo te poſt.xvj. annos ſi cras feceris hoc qꝛ ibi ſolus dies remanet.ac.

l ¶ Future.ſit.n.ſocietas preſentiũ ꝛ futuroꝝ bonoꝝ.ꝛ qõ dicit añ.aditaꝫ hereditatẽ.poſt mõtẽ tñ qꝛ tunc nõ valeret niſi diñs ꝓſentiret vt.C.de pac.l.ſi.niſi fieret ſup hereditate icerti hois :vt.ſ.ꝓ ſocio.l.iij.§.i.ſed talis ſocietas hereditatis icerte nõ iplet iſtã ꝺitionẽ qꝛ ſpãliter teſtatoꝛ dixit meoꝝ.

m ¶ Jdẽ iulianus coheredi.de nõ alienãdo:vt.ĩ.de ꝺi.ꝛ ꝺ. l.mutiane.ſed an hec cautio mutiana eſt:Rñ.ſic ꝓ.l.iſtã qua gnãliť dicit qñ eſt in nõ faciendo ꝺitio.ſz opponiť. ipleri põt viuente eo cui eſt poſita.ſ.herede poſt moꝛtẽ ſui.ergo ipſa locũ nõ hꝫ ſi ꝺitiõis euẽtus expectandus ſit:vt.ĩ.de ꝺi.ꝛ demon.l.cũ tale. § .ticius.ꝛ.l. pẽ §.ſoc.ſed dic triſtis eſt talis expectatio.vt.ĩ.e.l.cũ tale in ꝓin.

n ¶ Cauentẽ.mõ rñdet. o ¶ Scriptus ſub dicta ꝺitione.

p ¶ Sub ipoſſibili.cũ nõ eſt cui caueat.ꝛ iõ,ꝓ nõ adiecta beť:vt ocã l.mutiane.in fi.ꝛ facit.ĩ.e.l.mulier.i ꝓin.ꝛ de ꝺi.ꝛ ꝺ.l.cũ ſub hac.

q ¶ Jheredi.ꝺiunctiꝫ.ſ.ſi illud ꝛ illud:diſiũctiꝫ ſi illud aut illud vt inſti.de here..inſti.§.ſi plures.ꝛ verbũ cuilibet ſunt due ꝓtes vel ſi vna ſubaudi obtẽperãi.ſatis eſt vt bẽs in dicto.§.ſi añt diſiunctiꝫ.i.ſepatiꝫ in diuerſis ꝓtibus teſti tunc ſecus:vt.ĩ.de ꝺi.ꝛ ꝺ.mon.l.ſub diuerſis.ꝛ.l.qꝰ traditũ.ꝛ.l.nã ad ea in ꝓi.ꝛ.l.ꝓ fideicõ. ꝛ facit ad hãc.l.ĩ.de ver.ob.l.ſi ita qs.ꝛ.l.ſi quis ita ꝛ.ĩ.iud. ſol.l.cũ querebať.ꝛ de ꝺi.ꝛ demon.l.cũ pupillus.ꝛ.ſ.t.ij.l.ſi.re.i fi.ꝛ.ĩ.de rebus du.l.ſi is q.§.vtꝫ.ſed qñq̃ diſiuncta,ꝓ copulatiua ponit vt ſ.t.ij.l.lucius.ꝛ.C.de ver.ſig.l.pe.ꝛ.ĩ.de inſti.ꝛ ſubſti.l.gnãliter.ꝛ.ĩ. de ver.ſig.l.ſepe.que ſunt ar.ꝟ.ſed ſpãlia ſunt

r ¶ Cuilibet.id eſt cui placet.

s ¶ Jquis ita euaneſcere.ſed nunquid facere debuit monumentum:Rñ.vtiqꝫ.R.ſic.ſ.de arb.l.celſus.§.idẽ ait duo enim fuerunt teſtatoꝛis ꝓcepta.aꝫ.ſic.ĩ.de cõdi.ꝛ de.l.hec ſcriptura in ꝓi. ꝛ facit.ĩ.de le.i.l.ſi mihi ꝛ tibi.§.ſi quis ſuos. Jtẽ facit.ſ.l.i.

t ¶ Jquis ſub conditione.ar.ꝟ.eos qui copulant aliquos in matrimoniũ ꝛ iurant ꝙ neuter iure conſanguinitať ſeparet mrĩ monium ꝓſumitur enim ꝙ ſcirent conſanguinitatem. ar.ꝟ.C.de euic.l.pe.aꝫ.quilibet enim ignoꝛare ꝓſumitur vt.ſ.de,ꝓba.l.veri⁹ ꝛ.C.qui manu.non poſ.l.ſuper ſeruis.

u ¶ Que leges.ac.

x ¶ Jpromiſſoꝛ.ſiue ꝓmiſerit non capaci:vt infra vt lega.no.ca.l. i.§.ſi quis ſub condi.ſiue heredi.nam ꝛ ſi heredi obijcitur exceptio non legatario nõ datur actio:vt.C.de pac.l.pacto ſucceſ.ſed quidã dñt dari qꝛ interẽ heredis:vt.ĩ.de ver.ob.l.ſtipulatio iſta.§.ſi ſtipuler.ꝛ ſm hoc etiã ei obijcitur exceptio.ſed certe ibi ſtipulanti non alij:vt.C.e.t.l.liber homo.in fi.ꝛ facit.ſ.de condi.ſine cau.l.i.ꝛ.ĩ.ꝺ ſuperficiebus.l.i.§.quod ait.ꝛ.ĩ.vt.in poſ.le.l.i.§.i.in fi.ꝛ ad.l. fal.

Q Ol.quod de bonis.ff.i.C.l.ſeius ⁊ augerius.ac.
q Ue ſub cõditione.prætor reputauit quandã ꝓditionẽ turpez ipõni que nõn vꝫ turpis.vt ecce inſtituo te vel tibi lego vel cã mortis dono ſi iuraueris aliqd te datuꝝ vel factuꝝ ⁊ eſt rõ quare ſit habenda turpis q⁊ quidã facile iurant ⁊ forte nõ ſuant alij potius relictũ dimitterent q̃ iurarent.

3 Reprobatur.quoad iuramẽtũ ſed conditio eſt implẽda niſi ſit turpis alꝫ.vt.ff.e.ff.quotiẽs ⁊.ff.pri. nouit cc.vt.ff. de cõdi.⁊ de.l.hec ſcriptura.

a Accepit deſtinatõne.az.
b Omittẽde pp religionem.
c Conditionẽ.iuramenti az.
c Accipiendo.ſ.relictũ cogeretur turpit iurare.
d Cõditionẽ.ſ.ſe implectuꝝ.ac.
d Cape.ſ.abſolute.
e Faciles .ad id q̃ dicit facilis eſt ſic.C. de indic.vi.l.ij .⁊ ad id q̃ dicit difficilis ẽ ſic.C.ad.l.iul.repe.l. fi.iuſtru.ff.fi.
f Perꝫ.i.valde.
f Timidi.ſpete ſũt ad iurandũ.
g Ad ſupſtitionẽ.i. putant eſſe ſupſtitioſum iurare. vel .i. dicere pp ſupſtitionez nolũt iurare q̃ nõ lz ſi ſit publice ꝑbata vt p iunonẽ apollinem ⁊ ſilia . ſecus i ſupſtitiõe nõ publice ꝓbata:vt p cre de mihi:q̃ eſt iuramẽtũ monachoꝝ.vt.ff. de iureiurã.l.nõ erit ff.diuus pius.⁊.ff .ſz ⁊ ſi quis.
b Di.faciles ad iurandum.
i Vel illi difficiles ad iurandum.
k Interuenit vt ſacramentũ prædictuꝝ remitteret .vt.ff.i ꝑn huius.l.ſed ꝓ.vt.ff.ꝺ iureiurã.l.ſi quis cũ ⁊.C.cõmuni. vtri iudi.l.ſi cũ ꝓcono .So ille i cõtractibus.hic in vltima voluntate . hec non placet:vt.ff.de penis.l'.pactũ ſed dic ibi de preterito hic de futuro erat iurandũ. Itẽ.ꝓ.ff.de manu.teſta. l.ſi quis liber. So.ibi ſpãle fauoꝛe eius q⁊ talis poſſit eſſe conditio quã ſuus iplere nõ poſſet:vt cũ ticia ꝓbere mrimoniũ q⁊ mrimonium nõ eſt cũ ſuo ſm leges:lz ſecus ſm canones.⁊ ſepe ſub iuramẽto cõtinet qõ ſuus facere nõ poſſet.vel dic qõ ibi de preterito . Itẽ ꝓ.ff.de cõdi.⁊ demõ.l.municipibus. So.ſpãle ibi vel dic ibi non dicit debeat remitti ꝓditio iuriſiurãdi vel nõ ſz ſit poſſibil'.vel non. equal'r ⁊ p quos poſſit ei pareri.vel dic ⁊ ibi de ꝑterito. Itẽ.ꝓ.ff .de acqr.here.l.antiſtius.ſo.vt ibi:vel dic ⁊ ibi ꝺ ꝑterito:⁊ ẽ rõ ad hãc gnãlẽ ſolutionẽ.de ꝑterito:q⁊ i ꝑterito ñ põt alꝫ ipleri ꝓditio q⁊ ñ pñt amõ non dare vel nõ facere:ſz ſi de futuro ſic dicimus de periurio an fiat infamis vt.C.de trãſac.l.ſi qs maior ⁊ facit ad hoc.ff. ad trebel'.l.aut facta.ff.ſi ſub ꝓditiõe ⁊.ff.de le.i.ſi qs inq.in fi.⁊.ff.de cõdi.⁊ de le.hec ſcriptura ⁊.l.nõ dubitamus ⁊ de le.ij.l.cũ pr.ff. filius ⁊.C.cõia de le.l.ij.⁊.ff.qñ dꝺi.le.ce.l.v.ff.de bo.li.l.libertus ſub ꝓditione ⁊.ff.de teſ.mi.l.ſi a milite.ff.edictũ ⁊.ff.de le.iij.l.nõ dubiũ.ff.i.⁊ .ff. e.l.ꝓditiones ꝓ edicta.
l Voluit.ſ.prætor.
m Faciendi ſimpliciter ſine iuramento .
m Si forte qs.ſ.dõatarius cũ accipiat a donãte ad qõ iſti.ꝺ do.ff.i

Q Ue ſub conditione[v] iuriſiurãdi relinquuntur a prætore reꝓbãtur[3].prouidit enim ne is qui ſub iuriſiurandi cõditione quid acceperit[a] : aut omittendo[b] conditionem[c] perderet hereditatez: legatũue:aut cogeretur turpiter accipiendo[c] conditionez[d] iurare . voluit ergo eum cui ſub iuriſiurandi conditiõe quid relictũ eſt ita capi[d] :vt capiunt bi quibus nulla talis iurãdi conditio inſeritur:⁊ recte.cum enim faciles[e] ſunt non nulli hominuz ad iuſiurandum contemptu religiõis: alij per quã timidi[f] metu diuinum nu minis vſqz ad ſuperſtitionẽ[g]ne vꝫ bi[h]vel illi[i] : aut perderent quod relictum eſt:prætor conſultiſſime iteruenit[k] .⁊ enim potuit is qui voluit[l] factum eſſe quod religionis conditione aſtringit ſub conditione faciẽdi[m] reliquere ita enim homines aut facientes admitterentur:aut nõ facientes deficerẽt cõditione. Hoc edictum etiam ad legata pertinet: non tantum ad beredum inſtitutionem. In fideicommiſſis quoqz oportebit eos qui de fideicommiſſo cognoſcunt ſubſequi prætoris edictuz ea propter quia vice legatoruz funguntur. Et in mortis cã donationibus dicenduz eſt edicto huic locum eẽ : ſi forte[m] quis caueritnifi iuraſſet ſe aliqd facturũ forte ſe ſtituturũ qõ accepit. oportebit itaqz remitti cautõez[n] Si qs ſub[o] iuriſiurãdi ꝓditiõe :⁊ ꝑterea ſub alia ſit inſtitutus:huic videndum eſt an remittatur ꝓditio[p] : ⁊ magis eſt vt remitti iuriſiurandi conditio debeat lz alij conditioni parendũ[q] habeat[q]. Sed ſi ſub iuriſiurandi conditione ſit inſtitus aut ſi .x. derit hoc eſt alternata conditiõe vt aut pareat conditioni[r] aut iuret:aliud quidem videnduz eſt nunquid

remitti ei conditio non debebat:qz poteſt alteri conditioni parendo eẽ ſecur[q] . ſed eſt verius remittendã conditionez[r] ne alia ratione[s] conditio alia euz[t] vrgeat ad iuſiurandũ.
Quotiens[v] beres iurare iubetur daturum ſe aliquid vel facturũ qõ non improbum eſt : actiones hereditarias non alias habebit quaz ſi dederit vel fecerit id quod erat iuſſus[r] iurare. Mortuo autem vꝫ manumiſſo ſticho vel viuo teſtatore qui[r] ita beres inſtitutus eſt:ſi iuraſſet ſe ſtichum manumiſſorũ nõ videbitur defectus conditione[3] beres:quamuis verum ſit compellẽdum euz manumittere ſi viueret[3] . idem eſt ⁊ ſi ita beres inſtitutus eẽt quis:ticius beres eſto:ita vt ſtichũ manumittat aut ticio certum ita lego ut ſtichuz manumittat nã mortuo ſticho nemo dicet ſũmouẽdum eum.non videt enim defectus conditione:ſi parere conditioni non poſſit. iplẽda ẽ enim volũtas[o] ſi poteſt[b]
De hoc iureiurando remittẽdo[c] nõ ẽ neceſſe adire ꝓtorẽ. Semel enim i ꝑpetuũ a prætore remiſſũ ẽ[d] : nec p ſingula remittẽdũ. Et iccirco ex quo dies legati ceſſerit[e] remiſſũ videt ẽt ignoãte ſcripto herede. iõqz i heredẽ legatarij recte ꝓbaꝫ ut poſt diẽ legati cedentẽ ſi deceſſerit legatari[g] debeat beres ei[g] actione legati vti q̃ſi pure legato relicto ei cui[g] beres extiterit. Au.
Onditiones que contra bonos mores inſeruntur remittende ſunt:veluti ſi ab hoſtibus patrem ſuum non redemerit[f] ⁊ ſi parẽtib[g] ſuis vel patronis alimenta nõ preſtiterit. u Alpia.
Inſtitutio talis:ſi codicillis ſeium beredem ſcripſero beres eſto : non eſt inutilis in quouis herede inſtituto preter filium[s]. eſt enim ꝓ ad idẽ.C.de ꝓdi.iſer.l. legatũ ⁊.ff.de ꝓdi.⁊ ꝺ.l.in teſtõ:ſed ibi erat ꝓditio que pendebat ex ſuo ex alterius facto.ſ.ſi illi nubatbic ex facto manumittentis tñ q⁊ iuitus manumittit vt.C.de manu.teſ .l.ſi .ff.lz .n.⁊ adde hic diſtinctionz quã hẽs.C.de iſti.ſub ꝓdi.fac.l.i. Itẽ facit ad.ff.de le.i.l.turpia.ff. i.⁊.l.ſed fundũ.ff.iul'.⁊.C.de cadu. tol.ff.ne autez ⁊.ff.ꝺ ver.ſig.l.queret aliqs i fi.⁊ de re.iu.l.iure ciuili ⁊ ar.ff.de cuz.bo.da.l.i.⁊.ff.e.l.ſigs teſtõ .

n Cautionẽ.ſ.iuramẽti.
o Sigs.ſub alia ſi.x.derit.
p Conditio.ſ.iuriſiurãdi.
q Parendũ hẽat.i.parere neceſſe hz:ſimilis expoſitio.ff.de rei vendi .l. in fũdo ⁊ facit.ff.de ver.ob.l.i illa ſtipulatiõe.ff.ſi cal'. Itẽ facit.ff.ſi qs om. ca.te.l.q aũt.ff.fi.⁊.ff.e.l.ſi qs ita beres. Itẽ ⁊ huic debet parere lz non iuret.vt.ff.in pri.huius.l.nõ. ſed cur ſecus.ff.de ꝓdi.⁊ ꝺ l.cum tale.ff.meuie vbi innuit q̃ nec alteri ſit parendum.ſo.vt ibi.
q Juriſiurandi.vt vadat romam.
r Cõditiõi.de dãdis. x.
r Cõditionem ſacramẽti tñ ñ facti vel dãdi qõ ſub ſacramẽto ꝓtinet: vt.ff. de cõdi.⁊ demõ.l .hec ſcriptura.ff.i.az.⁊ no.ff.in pri huius.l.vbi turpe ꝓtineꝫ ſub iuramẽto vt.ff.pr.ff.
s Nec alia.i.ſi ei nõ remitteremus alia rõne cc.i. qz alia alternata ei ꝓuigit cogeret ad id ad qõ nõ cogit i ſimplici : ⁊ ſic ꝓditio illa ſ.alternati iniũcta :vel dic conditio alia puta grauis cui ñ põt parere cõmode cogeꝫ ⁊ cc.⁊ ſt ſilia.ff.ꝺ trãſ. l.cũ hi.ff.ſed cũ lis ⁊ de re. eo.q.ſub.l.magꝫ.ff.ſi pupillus ⁊ de ſuſpe.tu.l.tutoꝛ ſz ſi pronũ ⁊ de iu.l.ij.ff.ſed ſi agãt ⁊.l.ſed ſi ſuſceperit .ff i.ſed ar.ꝓ.ff.q ⁊ a qui.l .ſi . ff.is qui ponas.
t Alia.alternatim iũcta.
u Quotiẽs ñ ꝓbãdũ ẽ tũc ſecus vt.ff.l.pr .
x Juſſus dare . ſolo iure iur.ei remiſſo vt.ff.de ꝓdi . ⁊ demon.l.hec ſcriptura ⁊ ff.de manu.teſta.l.ſi quis libertatem.
y Qui.ſ.heres.
z Defectus ꝓditiõe. imo videbaꝫ deficere ⁊ ſic. ꝓ .ff ad.l.acq.l.idẽ neratius. ff. idẽ iul'. So.ibi poſt mortẽ teſtatoris deceſſit hic co viuo:hoc nõ valet:qz ⁊ ibidẽ facit idẽ qũ añ : alij qõ hic non erat i moꝛa manumittẽdi ibi ſic: vel hic alꝫ erat relicturus:ibi nõ :tu dic q̃ ibi fuit ab alio occiſus hic ſua morte obijt:⁊ qõ dicit hic viuo:idẽ ſi poſt mortẽ dũmodo añ moꝛã vt. ꝓ .de ꝓdi.⁊ de.l.añpe.ff.i. Item ꝓ ad idẽ.C.de ꝓdi.iſer.l. legatũ ⁊.ff.de ꝓdi.⁊ ꝺ.l.in teſtõ:ſed ibi erat ꝓditio que

z Eũ heredẽ.
z Viueret teſtator .
a Voluntas.ſ.defuncti ab herede vel legatario.
b Si poſt.heres.vel legatarius.
c De hoc remittẽdo.ſic i autẽ.ꝺ hĩ.⁊ ſal.circa pri.⁊.C.ne liceat po.l.i .in pri.xxxiiij.q.i.c.i.
d Remiſſũ ẽ.per hanc legem.
e Ceſſit.i. dies mortis teſtatoris venerit a quo ſolent pura legata cedere:vt.C.ꝺ cadu.tol.l.i.ff.i.⁊ i.ff.i nouiſſimo.ſed vꝫ remanere ꝓditio:vt det vel faciat vt.ff.e.ff.quotiẽs:Rñ.ꝓditio expꝛſſa ⁊ hois.i.teſtãꝫ nõ fuit niſi iurãdi.ſed legis ⁊ tacite ẽ ꝺ dãdo vel faciendo qõ erat iurãdũ que tacita non faẽ rez ꝓditionalez vt.ff.ꝺ ꝓdi.⁊ ꝺ.l. ꝓditiones.ẽ ergo hic puꝛ q̃tũ ad trãſmittẽdũ qz ꝓditionale non trãſmittit.vt.C.ꝺ ca.tol.ff.ſinaũt.
f Onditiõeſ.nõ redemerit.ſ.eũ iſtituoꝛvl' ei lego ad qõ nãlit filius teneꝫ:alias põt exheredari vt.C.ꝺ epi.⁊ cle.autẽ.ſi captiui:⁊ ſaẽ iſti.de le.i fi.⁊.C.de his que pe.no.l.i.⁊.ff.e.l.ꝓditiões:⁊ qõ nõ.ff.e.l.i.
g Iſtitutio preter filium:vt ⁊.ff.de here.inſti.l.Fuus in prin. ſecus i

verbo preteriti.t.vt.infra pror.§.

b Quod interdictū est.vt.C.de codici.l.ij.t.j.eo.l.quidam nisi in milite vt.j.t.ij.l.querebatur.

c Cōditionalis īstitutio nec videt hereditas codicill' data:qđ iterdictū ē:vnde ꝓditiōalis ē hoc īstitutio q̄ testō data eēt, pide t si ita scripsit hoc nomē codicillis scripsero ille mihi hēs esto: pari rōe dicēdū erit īstitutionē valere nullo iure impediē te. d Si qđē ita īstitutū ponam illi seq̄ codicillis heredē scripsi heres esto:neq; īstitutio etiā i filio qui i prāte ē:cū nulla sit cōditio q̄ i preteritū ꝓferat:vel i pñs:veluti si rex p thezū viuit: si nauis in portu stat.

e Si quis i testō hoc mō scripserit filiū me si ticiū adoptauerit heres esto: Si nō adoptauerit exheres esto:t filio parato adoptare ticiū nolit se ad arrogāduz dare: erit filiꝰ heres:q̄si expleta conditone.

f Erba hec publi meui si volz heres esto i necessario cōditionē faciūt:ut si nolit heres non existat.naz i volūtaria heredis psona frustra addūt:cū t si fuerit addita iuit nō efficit heres.

g Si qs ita hereditatē vl' legatū accepit:si decē ōderit:neq; hereditas nz legatū aliter poterit acq

ri:quā si pleta ꝓditionē id egerit scriptus heres vl' legatari:per qđ hereditas aut legatū acquiri solet.

h Ar. Onditiōes contra edicta īpatoꝝ aut cōtra leges aut q̄ legis vicē obtinēt scripte : vl' q̄ ꝓtra bonos mores :l' derisorie sūt aut bomi q̄s pretor īprobauerit,p nō scriptis hñt.t pide acsi ꝓditio herēditati siue legato adiecta nō eēt : hereditas legatūue capiet.

i Ali qui fuit i prāte sub condtiōe script heres quā senat aut princeps īprobauit testiñ īfirmat pñs acsi cōditio nō eēt i eius potestate naz que facta ledunt pietatem estimationem verecundiam nostrā t ut generaliter dixeriz que contra bonos mores fiunt : nec facere nos posse credendum est.

k Ticius Arcian. heres erit : seius heres esto : iulianus inutilez esse institutionez scribit : cum conditio existere non possit.

l Lozētinus. Si plures institutiones ex eadem parte sub diuersis cōditionibus fuerint:conditio que prior extiterit occupabit institutionē.

vt.s.e.l.conditiones.

z Berisorie vt si ludibriū sui populo faciat vl' uocetur vespertilio vt.j.ad tre.l.sed sciēdū t.l.facta.§.si in danda i fi.§.vel vt.j.e.l.qđ.

a Pretor.vt si cogeris illū per metum tibi vendere instituo te heredē vel tibi lego.vel si iuraueris te.aliquid datuz vel factuz:vt.s. e.l.qui sub conditione in prin.t.i.§.quotiens.

b Capietur vt.s.e.l.i.nisi ei a quo relinquitur imposita vt i sti.de le.§.fi.t facit.j de le.i.l.si quis iquil. in prin.t.§.pe.t.§.fi.

c Filius iproba uerit.pone exē plū vt.s.l.pro.

d Infirmat.nō ita si patronus.naz non rumpit per cōtra ta. sed conditio habet pro non apposita : t ex testamento est heres vt.j.de bo.li.l.si libertus sub condi. Itē q̄ non habetur hec conditio ꝓ non adiecta etiā j.l.pri. t.l.conditiones que sunt contra: Rñ. vt s.e.l.no.

e Potestate.qđ est necesse vt valeat īstitutio vt.s.de here.insti.l.suus t.C.de īsti. t substi.l.si pater.

f Estimationem.i. famā vt.j.ō var.cog. l.pe.

g Non posse.licet ō facto fieri facile possit ad hoc.j.de ver. sig.l.nepos t ō auro ar.le.l.vestis.§.vestimenta t.j.de fur.l.pe.t.s.de vsur.l.iij.t.iiij.t s.qui ex cau.ma.l.in eandē t.xxij.q.ij.c.faciat homo qđ potest.

h Ticius.heres erit.hic ticius ergo debet esse primo heres vt s.de here.insti.l.suus alias.§.si quis:t alter primo eandē rationē qđ esse non potest vt in,phe dig.§.discipuli:az.ibi q̄ qđ primum t.t.s.ti.i.l.fi.§.ticius in fi.§.

i Inutilez.ratio est i euidēti:q̄ vt sit ticius oportet vt primo eius conditio impleat.i.qđ seius primo fit heres vt.d.l.de here insti.sed seius hoc facere non potest nisi t sua conditio impleatur.s.q̄ ticius primo heres sit inuicē ergo,ppter perplexitatem verboꝝ se impediunt.sic.j.ō ver.ob.l.si ticius t de re.iur.vbi repugnantia:sed vbi esset impossibilis de nā vel de iure valeret īstitutio ea habita ꝓ non scripta vt.s.e.l.i.t.l.cōditiones t.l.si quis ita īstitutus:t insti.de here.insti.§.impossibilis que sunt ꝓ. Itē vī superuacua hec conditō vt.s.e.l.verba.sz ibi iplere conditionē.s.volendo fieri hēs t adire ab eodē:t simul fiunt hic ab alio:vñ debet impleri cōditio priusq̄ alter possit adire vt.j.e.l.si ita scriptū:qđ euidēti apparet:si ponas cōditionē que eget longo tēporis tractu vt si domū fecerit. Itē an erit idē eō si dicā ticius heres esto si seius heres non erit: t seius heres esto si ticius heres non erit:sed pōt ibi dici q̄ extensio huius vbi exit dabit vtilē vel inutilē vt insti.t sic expectabit alterius repudiatio:vel dicas q̄ qui prio adierit ille sit heres:t si alius postea velit non pōt vt ar.j.de ver.ob.l.si ticius sic ergo aliud est in condi tione faciēdi:t aliud in non faciendi:sic alias in altera cauetur vt s.e.l.si q̄ ita t.j.de condi.t de.l.mutiane:altera impleri oz añ vt.s. de her.insti.l.iij.§.si quis:t.j.de ꝓdi.t demō.l.q.heredi.§.fi.

k Non possit.vtraq; vel altera:due enim sunt.

l Si plures institui ticiū ex triente si nauis ex asia venerit. Itē seiū ex eodē triente si nauis venerit ex aphrica.vel fm hoc ꝓ pte dicit plures institui.t nil est ꝓ:vel dic q̄ eūdē sic īstitui:sed tūc quomodo plures:Rñ.q̄ bis facta fuit tñ in eandē partem t in eundem heredem.

m Eadē pte.in spē.sed quid si ex alio triente prio t ex alio so īstituit eundez sub diuersis ꝓditionib.Rñ.existente ꝓditiōe vnus īstitut ex ea erit heres:t si in so habeat institutus.l.substitutum expectatur conditionis euentus illius īstitutiōis:alioquī idem q̄ hic vt solidū sit heres:vt.j.de acquir.here.l.cū heres.§.fi.t.l.se.t.s.de here.insti.l.si te solū:in prin.t.§.i

n Sub diuersis conditionibus:i diuersis testi ptibus appositē fm io.sed ꝓ.j.de ꝓdi.t dem.l.sub diuersis t.l.q̄ traditū t.l.nam ad ea

m Ar. Onditiōes contra edicta īpatoꝝ aut cōtra leges aut q̄ legis vicē obtinēt scripte : vl' q̄ ꝓtra bonos mores :l' derisorie sūt aut bomi q̄s pretor īprobauerit,p nō scriptis hñt.t pide acsi ꝓditio herēditati siue legato adiecta nō eēt : hereditas legatūue capiet.

n Ali qui fuit i prāte sub condtiōe script heres quā senat aut princeps īprobauit testiñ īfirmat pñs acsi cōditio nō eēt i eius potestate naz que facta ledunt pietatem estimationem verecundiam nostrā t ut generaliter dixeriz que contra bonos mores fiunt : nec facere nos posse credendum est.

o Ticius Arcian. heres erit : seius heres esto : iulianus inutilez esse institutionez scribit : cum conditio existere non possit.

p Lozētinus. Si plures institui ticiū ex triente si nauis ex asia venerit. Itē seiū ex eodē triente si nauis venerit ex aphrica.vel fm hoc ꝓ pte dicit plures institui.t nil est ꝓ:vel dic q̄ eūdē sic īstitui:sed tūc quomodo plures:Rñ.q̄ bis facta fuit tñ in eandē partem t in eundem heredem.

q Eadē pte.in spē.sed quid si ex alio triente prio t ex alio so īstituit eundez sub diuersis ꝓditionib.Rñ.existente ꝓditiōe vnus īstitut ex ea erit heres:t si in so habeat institutus.l.substitutum expectatur conditionis euentus illius īstitutiōis:alioquī idem q̄ hic vt solidū sit heres:vt.j.de acquir.here.l.cū heres.§.fi.t.l.se.t.s.de here.insti.l.si te solū:in prin.t.§.i

r Sub diuersis conditionibus:i diuersis testi ptibus appositē fm io.sed ꝓ.j.de ꝓdi.t dem.l.sub diuersis t.l.q̄ traditū t.l.nam ad ea

s Qs in testō. filius vel erat emācipatus vel qđ ē verius in defectū mixte cōditionis fuit exhēdat t sic tenet testiñ vt hic t.C.de insti.t substi.l.si pz.

t Heres erit.imo nō erit. vt.j.de le.iij.l.vxorē.§.hēs vbi dicit ualiduz esse relictū sub tali ꝓditiōe relictū so.ibi sterit p filiū:hic nō vt hic dicit pacto t.ad qđ.j.de ꝓ.t de.le.iur ciuili:t.l.multa t.j.de re.iu.l.iure ci.vel dic q̄ hec ꝓditio si adoptauerit ē ꝓtra bonos mores:t iō ualida ꝓditio seu rogatio ō adoptādo vt ibi dicit: iō pro non adiecta debet hēri t qđ hic dicit filio parato sub.matie nō aūt dicit qđ institutio vel legatū nō valeat sed ratio de adoptando.

u Erba hec in necessario qualis est filius t suus vt insti.de hēr. qua t dif.in prin.t.§.sui.

v Si nolit.rediculū tñ est fieri exheredationē i hunc casuz vt.s. de hēr. insti.l.iam dub.t facit.s.de here.insti.l.cornelius ar.ꝓ.j.de manu.testa.l. si quis locuples in fi.

w Fruſtra.sic.C.de fideicō.l.nō iure:t.s. mā.qui mutuā t.j.de ver.ob.l.si ita sti.fue.§.si ticius sed ar.ꝓ.s.de vsu.l. si stipulatus:t.j.de le.i.l.si q̄do.

x Ali qui ita.al' si quis ita alias ei qui ita.

y Implētā hic enim opus est adimpleri conditionem vt.j.de condi: t de.l.qui heredi.§.fi

z Acqri solet.i.adierit hereditatē vel legatū agnouerit:sed in hereditate potest hoc tolerari:sz i legato qualiter cū stati ipleta ꝓditione queraī do minium legatario:vt.s.quēad.f.amit.l.si partē.§.i t ifra de le.ij.l. si legatum.Rñ.loquitur hic de ea acquisitione que est irrepudiabilis t incommutabilis:quod contingit post agnitionē legati añ.n.quesitum est sz non sic vt repudiari non possit t forte non quesitū dicitur cuz ,ppter repudiationē perinde habeatur acsi legatū non esset vt.j.de leg.i.l.suum filij.§.si qs t.l.si tibi homo.§.cū suus t.s.ad.l.acquil.l.nā sicut:ergo acquiri solz incōmutabiliter sed añ queritur sed icommutabiliter. Itē ad hereditatē est ꝓ.j.de acquir.here.l.antistius vbi fit heres.iplendo conditionē.so. ibi iplenit conditionē vt hēs esset:hic vt esse posset:t purificaret cōditionē t haberet,p pure instituto:quē constat non esse heredē nisi adeat.ad qđ s.de condi.ob.e.l.i.§.i.t de condi.ide.l.in sūma.§.sed t agere t.j.e.l.si pupillus t hic inuit. Item ꝓ.s.de here.insti.l.iā dub.in fi. So.ibi iplenit conditionem vt esset heres:hic vt purificaret conditionē sed alij:banc distinctionem i eūco admittunt:sed suus semp sit ex tunc heres:vt.d. l.iā du. ar.,p eis.j.de ꝓdi.t de.l.ꝓditionibus pupillus:sed corrigit.j.de acquir. here.l.cū bonis:vbi idem in vtroq; dicit.

c Onditiones ipatoꝝ:vt instituo te heredē si eam ducas in vxorem quā de sacro fonte leuasti:vt.C.de nup.l.si quis alūnā.§.fi.idem magis si contra fidem iesu christi.

d Contra.ll.vt senatoꝝ.liberti nā ducat vt.s.de ritu nup.l.lege.

e Alicem obtinent.vt ꝓ.se.con.curatoꝝ adultā suā sibi coniungat vt.C. de interdic.ma.l.i.

f Bonos mores.vt ne patrē ab hostibus redimas vel ne patronū alias

Sed hic a primo recedere noluit: z hoc expressit aliqn ꝺ̄ presumitur: vel hic fuerunt alternatiue posite. az. z simul: ad q̄ est q̄ no. s̄. e. l. si heredi. vel hic in hereditatib⁹ in quibus nō fuit tm̄ expectāduz vt testm̄ valeat: illud ī legatis: z facit. s̄. de ꝓcur. l. pluribus.

c Uz suus. ꝓprius testatoris: alij de alieno: vel testatoris sz vi
Quo testatoꝝ alie
nato.

p Scriptus ꝓ pte. vt queniat. cū sequē. casu q̄ dicit de lega to q̄ nō valeret nisi ab intestato esset repe titū: si coheredē non hēret: vt. C. de fidei cō. l. eam.

q Sub ꝺdi. si tici⁹. fuerit consul.

q Extiterit. q̄ defe cit conditio.

r Conditione. s. q̄ ticius si consul z dic ēt libertatē vt hic z j. de ꝺdi. z de. l. auia alioqui iutile esset le gatū vt. C. de le. l. ser us z adde de liberta te vt dī z no. s̄. ti. iij. l. rebat⁹ z. l. se. Itē hoc nisi talis sit con ditio que legatū red dit iutile: vt. j. ō le. i. l. Suo alieno. ſ. si ab i pubere z. l. si qs a fi lio z. j. de fideicō. li. l. fi. z de v. ob. l. ticia. ſ. idē rndet que sunt ar. s̄. az.

s Hoc amplius ei le gauit. p̄dia illa sub. vt. j. de ꝺdi. z demō. l. auia. z no. de repeti tiōe sic vt. j. de cōdi. z de. l. cū suus i pri. z de le. ij. l. latinus in fi. z. j. de manu. te. l. diuus z de le. iij. l. in repetēdis z. j. de vsu fru. le. l. codicill' sed ar. s̄. s̄. t. iij. l. sub cō ditione. z. j. de an. le. l. seio. ſ. vxori z. s̄. de ac. emp. l. si venditor z no. insti. ad l. acqll'. ſ. ex hoc capite.

Quia seruꝰ pure Arcia. liber z heres scriptꝰ ꝑ sub ꝺdi tiōe⁹ fit: z si heres nō extiterit⁷ lega tū accepit: i legato repetitā videri cōditionē diu⁹ pius rescripsit. hac rōe z papinian⁹ scribit: cū auia ne potē sub ꝺditiōe⁷ emācipatiōis ꝓ parte heredē istituit: z postea codi cillis scriptis hoc āpli⁹ ei legauit: q̄ heredē eū istituit: repetitaz videri ꝺditionē emācipatiōis etiā i lega to quāuis i legato nullā ut i heredi tate substitutionē feciss̄z.

Si ita scriptū fuerit: tici⁹ heres esto: si tici⁹ heres erit meuius heres esto: si tici⁹ suspectā adierit⁷ hereditatē: pōt meui⁹ suo arbitrio adire z q̄rtā retinere.

Dem. Ulier q̄ viro suo ex dote ꝓ missā pecuniā debebat⁷ virū heredē ita instituerat⁸: si eā pecuniā quā doti ꝓmisisset: neq̄z petisset⁷ neq̄z exigisset: puto si vir denun ciasset ceteris heredib⁹ p se nō sta re quomi⁹ acceptū faceret id q̄ ex dote sibi debebat⁸ stati eū heredez futurū. q̄ si sol⁹ heres institut⁹ eēt i tali cōditiōe: nihilomin⁹ puto stari eū heredē futurū: q̄ impossibilis ad agnatos hec ꝺditio ꝓ nō scripta⁵ ac cipiēda ē. Si quis hereditariuz suū iussus ē manumittere z heres eē⁹ quāuis si manumisserit nihil a gat: tm̄ heres erit: verū ē eni eū ma numisisse⁵: sz p⁹ aditionē libertas suo data sz volūtatē testatoris cō ualescit⁸.

Si quis te heredē ita⁹ instituit⁸: si tu heredē eū instituisses: aut quid sibi legasses: nihil itereſt quo gradu is a te heres istitut⁹ sit q̄uid⁸ legatū sit dūmō aliquo gra du id feciſſe te ꝓbes. Celsus.

Seruꝰ alienus ita heres istitui pōt cū liber erit: ꝓpriꝰ āt ita i stitui nō pōt⁷. Gallus.

Quia⁵ rō⁹ suadet: eū qui liberta te⁹ dare pōt ipm̄ dēre aut pīti die aut i diē aut sub ꝺditiōe dare liber tatē: nec hēre facultatē i casū a quo libert⁸ obueniētis libertatis heredē instituere. Marcel.

Ter ex frib⁹ meis cōsobrinā⁴ nraz duxerit vxorē hēbit dodrātē⁵ qui nō duxerit ex q̄drāte hr̄s esto⁶ aut nubit alteri aut nō vult nubere. ꝓsobrinā qui ex his duxerit vxorē hēbit dodrātē: erit alteri⁹ q̄drās: si neuter eā duxit vxorē nō q̄ ipsi du cere noluerit sz q̄ illa nubere nolu erit: ābo i ptes equales⁹ admittūt⁸ plexq̄z⁹ eni hec ꝺditio si vxorē du xerit: si dederit: si fecerit: ita accipi oz q̄ si p eū nō stet quomin⁹ ducat det⁹: aut faciat. Papi.

Qui ex frib⁹ meis ticiā ꝓsobri naz vxorem duxerit ex besse heres esto qui nō duxerit ex triente heres esto: viuo testatoꝛ⁷ ꝓsobrina defū cta ābo ad hereditatē venientes: se misses hēbūt: q̄ verū⁸ ē eos here des institutos: sz emoluēto portio nū euētu nuptiarū discretos.

Ab cōditiōe⁹ be Ode. res seru⁹ istit⁹ sine iussu dñi ꝺditōi pura sz distributio ptiū sub ꝺdi. vt. j. l. ꝓpri fi. vñ viriles habēt portiōes deficiente ꝺditiōe z ſm hoc non est. ō. j. de ꝺdi. z de. l. i testō vbi aliter distinguit q̄ ibi sub ꝺditione fuit relictum.

Quia rō. si volo suuz meū heredē instituere debeo ei libertatē relinquere vel pure vel in diem vel sub ꝺdi. nec debeo fortune cōittere vt fiat liber ab aliquo dño futuro vt sic postea sit heres. az.

h Libertatē dare ex quo dat ei hereditatē: sz ō. s̄. ti. iij. l. hereditas. So. libertas z hereditas pōt differri vt post pascha sit liber z hēres: sz tm̄ heres nō. vex i ꝓdicto casu subducit tp̄us q̄tū in hereditate vt sic habeat cōem medij tpis ſm az. vl' dic ex die icerto vt. s̄. t. iij. l. i tp̄us. z. l. q̄ filio.

i Rō. ſ. vt ñ pēdeat ex alicō arbitrio vt. s̄. t. ij. l. illa. Itē z ille q̄ pōt stare certo non stet icerto vt dicit ꝓuerbi uz vt hic z. s̄. t. ij. l. quoties ſ. heredes.

k Aliquolibet. futuro dño quasi facto cōmittēdo ad qō. j. de ꝺdi. z de. l. iij. i fi. z ō le. iij. l. sed z si sic.

l Uter ꝓsob. que dr̄ cō sobrina habes isti. de gra. ſ. iiij. z licitū ē tale ma trimoniū ſm leges vt isti. ō nu. ſ. duoz āt z intellige hoc verū q̄n honeste ei nu bere poterat al' ꝺditio ꝓ ñ adiecta hētur: vt. C. ō insti. z substi. l. ij. z. j. ō ꝺdi. z de l. cū ita z. l. se. z. l. ticio. ſ. i. z sic tunc vterq̄z admitti tur i semisse: vt. j. ꝓri. sal' ꝓbat: sed ſm canōes ꝓstat talē ꝺditionē ꝓ nō adiecta debere hēri cū iterdictum sit tale mr̄imoniū azo.

m Bodrātē. i. ix. vncijs.

n Hers esto. hec istitutō ē nulla videbat cū deberet ꝓius māumittere suū hereditariū q̄ heres cēt: vt supra de hēr. instit. l. iij. ſ. si qs z. j. de ꝺdi. z demon. l. qui heredi i fi. z manumittere non poterat nisi hers esset vtpote nō dñs vt. C. de his qui a non domi. l. iij. valet tm̄ magz ꝓ volūtatem defuncti q̄ per manumissionem.

b Manumisisse. ſ. de facto z sic non sufficit de facto fieri: z si ō iur ñ teneat. vt. j. de sta. lib. l. pe. z. l. stichus si hēr. z. j. ō manu. te. l. suū te stō z. j. ō ꝺdi. z ō. l. meui⁹ z. j. ō v. ob. l. qdā i fi. sz. ar. ō. j. ō ꝺdi. z de mō. l. hec ꝺditō z. s̄. q̄ qsq̄z iur. l. i. i fi. z. C. si mā. ita. l. fu. ali. l. ea qdē c Cōualescit. ō. j. q̄ z a q. l. si suo vbi nō cōualescit. so. nō ipso iur vt ibi. sz tm̄ si veniat ō. factū suū obstabit exceptio vt. s̄. ō pi. ac. l. rē alie. z. l. i. z ō pi. l. si a ticio: z fac ad hoc. C. ō li. c. l. si ab eo: z q̄ ibi no.

d Si qs te istituit. i ꝑteritū nō in futuz vt. s̄. t. iij. l. hoc articlo z. j. ō his que. p ñ scripto. l. i. i fi.

e Uel qd sub. ēt modicū.

f Seruus nō pōt. ſ. vt institutio sit ꝺditionalis. R. sed erit pura con ditio bita. p non scripta: tu dic nulla ē oio ſm io. vt hic dicit sz ō. s̄. t. ij. l. talē in pri. So. ibi bis data fuit. libertas suo: primo pure z vti liter. Fo sub ꝺditionē z inutiliter: vt z hic. quare sz ex fa dationē nō teneat: tenet tm̄ ex pria pura z vtili. Itē facit insti. q̄ tu. da. pos. ſ. suus vbi eodez mō distinguit i suo tutore dato: sz illa distinctio videat tolli. p. l. s̄. de testa. tu. l. si hereditas. ſ. fi. vbi non refert iter suū suū z alienū tutorē datū sz dic q̄ vterq̄z liber ē: sed alter directo cū suus alt' p fideicō. cū alienus.

q Uia rō. si volo suuz meū heredē instituere debeo ei libertatē relinquere vel pure vel in diem vel sub ꝺdi. nec debeo fortune cōittere vt fiat liber ab aliquo dño futuro vt sic postea sit heres. az.

h Libertatē dare ex quo dat ei hereditatē: sz ō. s̄. ti. iij. l. hereditas. So. libertas z hereditas pōt differri vt post pascha sit liber z hēres: sz tm̄ heres nō. vex i ꝓdicto casu subducit tp̄us q̄tū in hereditate vt sic habeat cōem medij tpis ſm az. vl' dic ex die icerto vt. s̄. t. iij. l. i tp̄us. z. l. q̄ filio.

i Rō. ſ. vt ñ pēdeat ex alicō arbitrio vt. s̄. t. ij. l. illa. Itē z ille q̄ pōt stare certo non stet icerto vt dicit ꝓuerbi uz vt hic z. s̄. t. ij. l. quoties ſ. heredes.

k Aliquolibet. futuro dño quasi facto cōmittēdo ad qō. j. de ꝺdi. z de. l. iij. i fi. z ō le. iij. l. sed z si sic.

l Uter ꝓsob. que dr̄ cō sobrina habes isti. de gra. ſ. iiij. z licitū ē tale matrimoniū ſm leges vt isti. ō nu. ſ. duoz āt z intellige hoc verū q̄n honeste ei nubere poterat al' ꝺditio ꝓ ñ adiecta hētur: vt. C. ō insti. z substi. l. ij. z. j. ō ꝺdi. z de l. cū ita z. l. se. z. l. ticio. ſ. i. z sic tunc vterq̄z admittitur i semisse: vt. j. ꝓri. sal' ꝓbat: sed ſm canōes ꝓstat talē ꝺditionē ꝓ nō adiecta debere hēri cū iterdictum sit tale mr̄imoniū azo.

m Bodrātē. i. ix. vncijs.

n Hers esto. hec istitutō ē pura sz distributio ptiū sub ꝺdi. vt. j. l. ꝓpri fi. vñ viriles habēt portiōes deficiente ꝺditiōe z ſm hoc non est. ō. j. de ꝺdi. z de. l. i testō vbi aliter distinguit q̄ ibi sub ꝺditione fuit relictum.

o Equales admittunt. qd si alteri nupserit: z p altez non stetit quominus nupserit: Rñ. ſm io. alter. ix. alter. iij. hēbit sz finis huius. l. ei sit ꝓriū az. sed non ob. q̄ vtriq̄z nubere nō poterat. Itē pone q̄ neuter vult eā ducere iō viriliter admitteret q̄ duplex ē institutio. ſ. pura sine pte. Itē cū p tibus discreti sub ꝺdi. vt. j. l. ꝓpri. sic vt sūt duo arbitri p̄cepta: vt. s̄. ō arb. l. celsus. cum ergo ōficit ꝺditionalis remāet pura vt. s̄. t. iij. l. si qs ita scripserit z sic. iiij. casibus vterq̄z admittit i virilē portionez z equalē. i. vterq̄z i semissez: puta si illa moriat viuo testatoꝛe: vl' ēt postea dūmō añq̄ sit i mora ꝓbēdi vt. j. l. ꝓpri. z. j. ō ꝺdi. z de. l. pe. ſ. i. Itē si illa nō vult nubere. itē q̄do vterq̄z sine iusta cā nō vult. item q̄do honeste eā ducere non posset vt dictū est ō. i duobus inequalr. ſ. si alteri nupserit post mortez testatoris vel i vita post testm̄ vt hic: z. C. de isti. z substi. l. si qs heredē. item si alter noluit ducere volentem: vt hic i fi. colligitur.

p Plerūqz. nam quādoq̄z non sic est vt pōt colligi ex distinctione quam no. s̄. e. l. i. b.

q Bet. sic i autē. vt exac. istan. do. ſ. fi. z facit ad. l. j. de se. ta. l. ij. ſ. si quis ita z de an. le. l. meuia i pri. z. C. de ꝺdi. iser. l. iij. et. C. de isti. et sub. l. i. et. j. de le. i. l. turpia. ſ. ij. z de ꝑben. emp. l. hec. venditio z. s̄. de here. isti. l. quotiens. ſ. si qs z. j. de ꝺdi. et de. l. si ticius et. j. l. pr.

r Qui ex fratribus viuo tes. vel post mortem ante moram vt. s̄. l. pr. no. Itē dic q̄ z in vita testatoris pōt ipleri vt ibi no.

s Or verum est ratio quare hec et superior. l. non obstat distinctiōi que fit. j. de condi. et demon. l. in testamento: et facit ad hoc supra. l. prox. cum suis concor.

t Ab conditione. non potest: vt dominus fiat heres. paret tm̄ z facit purā: vt dūs possit iubere adire: vt. j. de cōdi. et de. l. conditioni bus. ſ. i. que est ō. vel dic q̄ nec mea purificat si domio nō placet q̄ facit: alioqui sic. vt ibi ita possit iubere adir̄ z facit. j. l. pr.

v Si pupillus sub conditione. si fuierit illi per mensez secus si in dando vt no. j. de ꝓdi. z demon. l. in cõditionibus in prin.

r Relictũ sit. q. d. nõ eo ipso queritꝫ hereditas vel legatũ: nam ne pure relicta statim queritꝫ vt. s. e. l. si qs ita z ibi no. z. s. de ꝓdi. ob. e. l. i. §. i.

x Quidã laudandus. est. n. deri soriũ: vt. s. e. l. conditiones sic z alias volũtati testatoris nõ paret vt. j. ad tre. l. debitor ibi nã z eum zẽ. z. C. de his q. vt indi. l. nõ oz: z. j. ó le. i. l. Fuo alieno. §. fi. z. s. ó religi. z sump. fu. l. at si qs §. at si qs z. §. hec actio z. C. de isti. z substi. l. reprehẽdenda. az. Itẽ facit. s. ó peri. z com. rei vẽ. l. i. § lz sed ar. ꝯ. j. de ꝓdi. z demõ. l. meuius. so. hic fauore religionis spãle ar. s. ó reli. z sũp. su. l. sunt persone.

z Ple. i. an.

a Dẽtis esset qõ est vex vt ꝑsumat nõ fuisse cõpos mentũ nisi probetur. ꝯ.

b Amoueri põt p scriptũ heredẽ ꝓbãtẽ eũ nõ fuisset sane mentũ ex ꝑmonib⁹ eni presumit nõ sane mentũ h⁹ est talis ꝑsumit cuius ẏba gerit vt hic z. s. de tu. z cu. da. ab. l. is q. §. i. z. § . diuus z. j. de le. i. l. ap. iul. §. fi. z. l. iij. §. i. sic z talis cui⁹ z gesta ducit: vt. j. de iniur. l. itẽ ap. §. si qs virginẽ quo non ꝓbato istitutio nulla est vt C. de testa. l. q in ptãte: z sic legitimus faciet ꝓtrouesiã hereditat̃: z facit. C. q te. fa. po. l. iij. z. C. de codicillis. l. nec codicillos. Itẽ no. ar. ꝙ si qs vt̃ re. vt dñs qõ ꝑsumit̃ nisi dñs. lz nõ sit qz possideat.

c Quem ascripsit. sub ei quem zẽ.

d Bari. directo. vt. s. e. l. istitutio z insti. de codi. §. si. z. C. de codi. l. ij. a milite vt. j. ti. ij. l. querebat̃ z. l. militis in pri.

e Intelligit̃. sed an cũ effectu est cogitatio. Rñ. qdaz sic vt confiscet̃ vt. C. de his q vt indi. l. hereditas: sed ibi expressiz dixit eos idignos. Itẽ ꝑ eis. j. de le. iij. l. cũ q decedens. §. seiũ in si. sed ibi alij assignauit z eodẽ mõ Rñ. ad. l. j. ad treb. l. secuola. Itẽ ꝑ eis. j. de his q vt indi. l. qdã. sed ibi pfectũ fuit ꝑz testñ hic co dicillis. sed. az. dicit ꝙ i vanũ cogitauit vt. j. de codi. l. diuus: z isti. de codicil. §. fi. ibi neqz ꝓditio zẽ: Itẽ ꝑ eo. C. de testa. l. hac ꝓsultissima. §. si qs aũt sed iterpretari põt vt. s. de testa. l. heredes. §. ij.

P Si filius. ad euidentiã. no. duas regulas. s. ꝙ q̃diu locus est successioni ex testõ: nõ bz locũ ab itestato. Itẽ q̃diu est locus istitutioni nõ est locus substitutioni z ꝓbãt̃ iste regule. j. de acquir. her̃. l. q̃diu z. C. eõia de suc. l. añ. b Itẽ no. ꝙ filius nõ põt sub ꝓditõe istitui nisi sit ptãtiua sub q̃ istitutus non facit pzez itestatũ. non parendo si habeant cohere dẽ vel substitutũ: al̃ sic vt. s. de here. isti. suus circa pri. Itẽ no. ꝙ ptãtiua alia est que põt ipleri vltimo vite spũ: vt dare. x. z tunc nec substitut⁹ nec ab itestato aliqs venit nisi post mortẽ filij: alia que nõ põt tunc ipleri vlti mo vite spũ vt si ascẽdat capitoliuz: z tunc substitutus admittat̃ ẽt filio viuo: vel si substitutus nõ est admittit̃ legitimus: z cũ ipse filius sit legitimus ipse idẽ succedit pri ab itestato i articulo mortis existens.

g Nepotes l: quilz exheres vt. s. ó here isti. l. suus. b. imo caute dicit nepotes qz vt substituti vel vt legitimi admitterent̃ vt. j. hac. l.

h Instituit. al̃ instituisse.

i Alexãdriã. cũ ipse. ppe sit tpe testi istitut⁹ vt si sit ptãtiua: sz alij dñt hic poni exẽplum de mixta. vt. C. ó isti. z substi. l. si pz. qõ non placet.

k Decẽ dederit. cum diues sit.

l Per aliũ: vt. s. de sta. ho. l. arethusa i si. sed supior non.

m Superior spes ꝓditionis si alexandriã ierit.

n Filio nepotes. substituros nã moriente istituto constat ꝙ ipse ñ põt iplere ꝓditionẽ ergo ea deficiente admittit̃ substitutus vel coheres: alias si nõ hẽret substitutũ vel coheredem idẽ filius succederet vt legitim⁹ pri ab itestato defecta ei conditione in articulo mortis posito vt hic subijcit z. s. de here. isti. l. suus. §. si. sed an cum nepotes admittunt̃ querent patri morienti: vt sic habeant postea vt hereditatem pris an nõ z ita habeant vt aui: ar. ꝙ non querant vt. C. ó bo. que li. l. i. j fi. ꝯ ꝙ sic ar. j. de acqui. herc. l. placet.

o Qui. s. filius.

p Norit. idẽ filius.

q Quẽdam extrancum.

r Morte obisse. z sic ꝓdi. eo viuente defecisse.

Parere nõ põt.

p Ompo.

P Si pupillus sub cõditione heres istitut⁹ fuerit: ꝓditõi etiã sine tutoris auctoritate parere põt idẽqz z si legatũ ei sub cõditõe⁽ᵛ⁾ relictũ fuerit⁽ʳ⁾ qz ꝓditõe expleta. ꝑ eo ẽ q̃si pure ei hereditas ul̃ legatũ relictũ sit.

m Odesti.

Q Uidam in suo testamento heredem scripserat tali conditione: si reliquias eius in mare proiciat: querebatur cuz heres istitutus conditiom nõ paruisset: an expellẽdus est ab hereditate. modestinus rñdit: laudandus est⁽ᵛ⁾ magis quam accusandus heres qui reliquias testatoris nõ i mare ꝑm ipsi⁹ voluntatẽ abiecerit: sz i memoriã humãe ꝓditionis sepulture tradidit. sed z hoc ipsũ pri⁹ ispiciẽdũ ẽ ne³ hõ qui ꝓditionẽ talez iposuit neqz cõpos mẽtis eẽt⁽ᵃ⁾. igit̃ si ꝑspicuis rõibus hec suspitio amoueri potest⁽ᵇ⁾: nll'o mõ legitim⁹ heres ó hereditate cõtrouersiam faciet scripto heredi.

Quẽ testõ pure istituit codicillis ascripsit⁽ᶜ⁾ cõditionẽ. q̃ro an ei pare re necesse bz modestinus rñdit bereditas codicillis neqz dari⁽ᵈ⁾ neqz adimi põt. porro i defectum conditionis de ademptione hereditatis cogitasse itelligit⁽ᵉ⁾.

p Api.

P Si fili⁹⁽ᶠ⁾ sub cõditõe heres erit z nepotes⁽ᵍ⁾ ex eo substituãtur eũ non sufficit sub qualibet ꝓditõe filiũ heredẽ istitui⁽ʰ⁾: sz ita demuz testamẽtũ ratũ ẽ si conditio fuit i filij ptãte: cõsiderem⁹ nũquid iterfit q conditio fuerit ascripta: vtrũ q̃ moriẽte filio ipleri nõ potuit: veluti si alexãdriã⁽ⁱ⁾ ierit fili⁹ heres esto. isqz rome ẽcesserit: an vero q̃ potuit ẽt extremo vite momẽto ipleri veluti si ticio decẽ dederit⁽ᵏ⁾: fili⁹ meus heres esto: q̃ ꝓditio noĩe filij ꝑ aliũ⁽ˡ⁾ ipleri põt. nã supior quidẽ spẽs cõditionis⁽ᵐ⁾ admittit viuo filio nepotes⁽ⁿ⁾ ad hr̃editatẽ: q° si neminẽ sr̃bsti tutũ haberet: dũ morit̃⁽ᵖ⁾ legitimus patri heres existeret: argumẽtoqz ẽ qõ apõ fuiũ quoqz relictũ ẽ quẽ dã⁹ eni refert ita heredẽ istitutũ si i capitoliũ ascẽderit: qõ si nõ ascendisset: legatũ ei datũ eũqz ãtequaz ascẽderet mortẽ obisse⁽ʳ⁾. de quo rñdit fui⁹ ꝓditionẽ⁽ˢ⁾ mortẽ⁽ᵗ⁾ defecisse. iõqz moriẽte eo legati diẽ cessisse⁽ᵛ⁾. altera vero spes cõditionis viuo filio nõ admittit⁽ˣ⁾ nepotes ad heredi tatẽ: qz si substituti nõ eẽnt ab intestato auo heredes existerent⁽ʸ⁾ neqz eni fili⁹⁽ᶻ⁾ videt obstitisse: post cui⁹ mortẽ patris testñ destituat̃: quẽ admodũ⁽ᵃ⁾ si exheredato eodez filio nepotes cuz fili⁹ moreret̃ heredes fuissent istituti.

De iure deliberãdi⁽ᵇ⁾

u Ulpianus.

P Seruus fuerit heres istitut⁹ vtiqz nõ ipi⁽ᶜ⁾ ꝑsti tuem⁹ tps ad deliberãdũ: sz ei cui⁹ seru⁹ ẽ. ꝑ nullo isti habẽt apõ prętorẽ⁽ᵈ⁾ idẽqz si plurium fu⁹ sit vtiqz oĩb⁹ dñis ꝑstituemus Ait prętor⁽ᵉ⁾ si tps ad deliberãdũ peter: dabo. cum dicit tempus: nec cet cum non sit eo viuo conditio impleta: z ita non fuit heres z habeat vt. s. de heredi. isti. l. suus: ꝙ nõ hoc statim probat. neqz ei zẽ.

z Neqz eim bene dico ꝙ nepos succedit auo ab intestato quoniã filius qui non successit: ille non impedit eos quin auo immediate succedant.

a Quẽadmodum innuit ꝙ valeret testamentum in quo filius exheredatus est etiam post mortem suam si demũ post mortez filij exheredati destituatur testm̃: z sic est ꝓtra. supra de lib. z pos. l. fi ita. §. fina. vbi ab initio non tenet. So. hic destituitur qb initio vt vbi z si militudo que sit per verbum quemadmodũ est vt deferatur vt hic: z. s. sed non in tempore. qz. s. post mortem filij hic eo viuo. Itẽ no. i hoc vt admittant̃ nepotes i vita: sed superiori sic: vl̃ hic habuit coheredẽ nepos: vbi: nõ: vt ibi no. sed tũc quomõ deferitur testñ post mortẽ filij: Rñ. vt ãmodo non possit rumpi ꝑ querelam z sic admittunt̃ nepotes instituti: vel dic ꝙ fuerit exheredatus sub conditõe: ptãtiua. s. si non dederit illi. x. z sic optime conuenit cum predictis sed tunc obstat. s. de lib. z po. l. iij. §. pure: sed ibi ꝓhibet sub causali vel mixta. z i institutione distinguit̃: vel dic destituitur rupto testamento per querelã qñ coheredẽ habeat nepotẽ pure istitutũ z facit j. vñ li. l. scripto.

b De iure deliberandi.

Herdes istituti de qbus dictũ est deliberãt de adeunda hereditate. ideo de hoc dicit.

f Suus non ipsi. qz nec ꝓditioni sine iussu dñi parere possit vt. s. t. i. l. sub conditione nec adire nisi precedat iussus vt. j. ó acqui. her. l. si qs mihi. §. iussum: sed nolle adire possunt: vt. C. de here. insti. l. iij. in fi. azo.

d Apud prętorem. nec q̃tũ ad ius ciuile vt. j. de reg. iur. l. qõ attiet z. l. Fuus z. s. de test. l. q testõ. §. Fuus: nec ꝓtoris edicto vt ibi. z hic: z. j. de opis no. nun. l. de pupillo. §. Fuo z. j. de vsuc. l. nunq̃. §. Fuus.

e Ait prętor. petet. heres nõ aũt vt legatarius cũ tm̃ lucrũ afferat

ſ Conditionem institutionis.

t Morte supueniẽte in vita tũ.

u Cessisse: z sic ad heredẽ transit ꝙ al̃ non fieret vt. C. ó catol. §. fin aũt sub condit: one.

x Non admittit. viuo q̃ ꝙdiu ipse viuit possibile ẽ conditionẽ ipleri. z cũ possit esse istitutõ cessat substitutio. Itẽ post mortẽ filij demũ icipit esse certuz conditionẽ ipleri non posse z sic admittuntur substituti vel si nulli sunt substituti: cum tunc certuz sit patrẽ sa. decessisse itestatuz soli nepotes iueniuntur prozimiores z succedunt auo vt legitimi vt hic subijcit z insti de here. ab intesta. §. cum autem: nec obstat. j in. c. tit. §. ita demũ: vbi tm̃ poze mortis zẽ. vbi tempus mortis morienti ispicitur: quis tunc est ꝓximior q: illud nullo condito testamento: que dilectio ꝓbatur ilti. ó leg. suc. §. primus.

y Heres existeret: vel sub auo non filio qui nunq̃ fuit hers ꝑm. R. dicit ipsi filio qui ab inte. patri successisset deficiente ꝓditione institu. cum nullum coheredem: vel substitutum placet eim bene dico ꝙ nepos succedit auo ab intestato quoniã filius qui non successit: ille non impedit eos quin auo immediate succedant.

legatum vt.ſ.man.l.ſi hereditatem ⁊ no.q̄ hic dicit de maiore quā
ſit pupillus.j.e.l.ait prætor:dicit de pupillo.
f Prāte.ſic.j.de bo.auc.iu.poſ.l.in venditione.§.de tpe ⁊.j.de le.i
l.ſi quis plures:⁊.j.de effrac.l.i.§.expilatores ⁊.j.de ver.ob.l.conti
nuus.§.cum ita.
g Biem.dūmodo
non vltra nouem mē
ſes a nobis ānus vt
C.e.l.ſi.§.ſed q̄ qdā.
h Prestituat.poſt
c.dies tñ vt.j.l.pri.
i Taq̄.p ⁊ vel
illatiue q̄ pre
tor diez non adiecit
traq̄ nos adijciam⁹
k Ecnon ſepiuſ
dūmodo vltra
c.dies ⁊ minus.ix.
menſibus a iudicib⁹
⁊ minus anno nobiſ
inter totum poſito:
vt.C.e.l.ſi.§.ſed q̄:
que eſt ō. alij q̄ illa
corrigit: ſed hodie
hoc tempus eſt ſup
uacuum ſi fiat inuen
tarium: vt.C.e.l.ſi.§.
i.⁊.inſti.de here.qua
⁊ dif.§.pe.⁊ facit.ſ.
ō eadē.l.ſi quis ⁊ ar.
§.ſi.⁊.l.ſe.⁊.C.de di..
l.ij.⁊.j.vt.le.no.ea.l.
i.§.ſi ei cui:⁊.j.de.le.
iij.l.xj.§.ſi quis.x.⁊
C.ſi ſepius i ite.ō.l.i.
⁊.j.de bo.au.iu.poſ.
l.ſi.§.ſi.⁊.ſ.de mino.
l Aristo.debere.
ſtatuendo diē
adeunde hereditat̄:
vt.j.de cur.bo.dā.l.i
⁊ de bo.au.iu.poſ.l.
ſi ſuus ⁊.ſ.de her.in
ſti.l.ſi qs inſtituat.§.i.
m Diſq̄ heredi ēt
creditoribus ad q̄.j
de acq.here.l.ariſto.
⁊ de bo.au.iu.poſ.l.
ſi.ſed poſt aditā cre
ditores nō petunt in
ſtrā rei.
n Instrumentorūq̄
hereditariorū: vt dcā
l.ariſto: vel fin quoſ
dam exiſtentium pe
nes creditores here
ditarios:⁊ faē q̄ no.
ſ.de eden.l.i.§.eden
da ⁊ dicta l.ō bo.au.
iu.poſ.l.ſi.
o Si maior. q̄ ſint
onera. vel.i.q̄ multe
res ſunt in ea.
p Venalitia.i. ſui
venales ⁊ facit. j. de
cura bo.dam.l.i.⁊ de
ven.in poſ.mit.l.i.§.
mulier:⁊.j.de acqui.
her.l.p herede.§.ſer
uos ⁊.ſ.de pe.here.
diuus i prin.⁊.l.ſi bo
neſi.poſ.⁊.ſ.de.pcur
l.pcurator tutorum
⁊.j.e.l.ait prætor ⁊.ſ.de fer.l.ſolent.
q Siſ.facit ad hoc.C.de.bo.que li.l.ſi.§.vt aūt ⁊.C.de admi.tu
l.ſi.⁊.l.ſe.
r Venire.i.vendi.

adiecit diē ſine dubio oſtēdit eē in
ius dicentis poteſtate quem diez
prestituat. p Paulus.
i Taq̄ pauciores cētū diez ñ
ſūt dandi. u Vlpia.
k Ecnō illud ſciēdū ē nōnūquā
ſemel:nōnūquā ſepi⁹ diē ad
deliberādū dādū eē:dūmō prætori
ſuadeat:tps q̄ primū adit⁹ pſtitue
rat nō ſuffeciſſe. i Idem.
l Sed hoc ipetrari nō dz niſi ex
magna cā. i Idem.
a Aristo ſcribit nō ſolū creditori
b⁹:ſz ēt heredi iſtitutio prorē
ſtuēire dēre: hiſq̄ copiā iſtrum
torū ispiciēdorū facere: ut pide i
ſtruere ſe poſſit: expediat nec ne a
gnoſcere hereditatē. Si maior
ſit hr̄ditas ⁊ deliberāt hr̄des:⁊ res
ſint i hereditate q̄ ex tractu tpis de
teriores fiunt:adito prætore pōt is
qui ō liberat ſine prēiudicio eas iu
ſtis precijs vēdere:qui poſſit ēt ea
q̄ nimiū ſūptuoſa ſunt: veluti ſumē
ta aut venalicia: Item ea q̄ mo
ra deteriora fiāt vēdere:quiq̄ pre
terea curatur⁹ ſit:ut es alienum: q̄
ſub pena uel preciosis pignorib⁹
debeat ſoluat. g Qui⁹.
i Biſ si quidez i hereditate ſit
vīnū ⁊ oleū frumētū numera
ta pecunia ide fieri dēbūt ipēdia.
ſi min⁹ a debitoribus hereditarijs
exigēda pecunia.q̄ ſi nulli ſint de
bitores aut iudicē,puocēt venire
debēt res ſupuacue. u Vlpia.
a Ait prætor:ſi pupilli pupilleue
noie poſtulabit⁹ tps ad ō libe
rādū an expediat eū hereditatē re
tinere:⁊ hoc datū ſit ei ſi iuſta cā eē
videbit:bona interea diminui niſi
cā cognita boni viri arbitratu vета
bo. Merito prōr ipedit iterī di
minutionē:quādiu noie pupilli pe
tit tps ad ō liberādū. Quid ſit āt
diminui vetabo videam⁹. Nis
ÿbis āt prōr nō tm̄ alienationē ipe
dit verū ēt actiōes exerceri ñ patit
ē enī abſurdū ei cui alienatio interdi
cit̄ pmitti actiōes exercere: ⁊ ita la
beo ſcribit. In cāe āt cognitiōe
hoc vertit an iuſta cā ſit ut diminue
re prōr pmittat. Ergo ⁊ funeris cā
diminui pmittet. Itē eorū q̄ ſine
pict'o nō pñt preteriri:veſcēdi grā:
eq̄ diminui pmittit.ſz vbi vrget:ex

quoq̄ cauſis pmittere oz:ut edifi
cia ſarciāt ne agri iculti ſint: ſi qua
pecunia ſub pena dēt ut reſtituat:
ne pignora diſtrahant ex alijs quo
q̄ iuſtis cāis prōr adit⁹ diminutio
nē pmittit.neq̄ enī ſine permiſſu
ei⁹ diminutio fieri. i Idem.
f Si quis ſu⁹ heres poſteaquā
ſe abſtinuerit tunc petat tem
pus ad deliberandum videamus:
an impetrari debeat: magiſq̄ ē ut
ex ea debeat impetrari:cum nōdū
bona venierint. p Pau.
f Filius dum deliberat alimen
ta habere debet ex heredita
te. m Marcellus.
f Si plures gradus ſunt here
dum inſtitutorum p ſingulos
obſeruaturum ſe ait prætor: id q̄
de prefiniendo tempore deliбera
tionis edicit: videlicet ut a primo
quoq̄ ad ſequentem tranſlata be
reditate: quam primum inueniat
ſucceſſorez qui poſſit defuncti cre
ditoribus rñdere. f Abo.
q Qui filiuz libertinuz habebat
heredem inſtituerat:deīde ita
ſcripſerat:ſi mihi filius nullus erit
qui in ſuam tutelam veniat: tunc
damas ſeruus liber eſto: is filius
pupillus ⁊ libertinus erat: quere
batur ſi damas liber eſſet. trebati
us negat quia filij appellatione li
bertinus quoq̄ continer⁹. la
beo contra quia eo loco verum ſi
liū accipi oz. trebatij ſniam,pbo:
ſi tm̄ teſtatorē de hoc locutum eſſe
apparet.

Explicit li.xxviij.dig.⁊ q̄rt⁹ bui⁹.
Incipit .xxix.⁊.v.bui⁹.
De militari teſtamento.

Vlpianus.
Militibus libe
rā teſti factio
nē prim⁹ qui
dē diu⁹ Juli
anus ceſar ꝑ
ceſſit:ſz ea ꝑ
tēporalis erat. poſtea vero prim⁹
diuus titus dedit. poſt hos domi
cianus:⁊ poſtea diu⁹ nerua pleniſ
ſimam indulgentiam in milites cō
tulit:eamq̄ ⁊ traianus ſecutus ē:
⁊ exide mandatis inſeri cepit capi
tulum tale. Cum in notitiam
meam prolatum ſit: ſubinde teſtā

vt i poſ.le l.ſi is cui.§.qui legato ⁊.l.pe.
u Permiſſu.ſed nonne alias vedit tutor ſine iudice res que ſuari non
poſſunt vt.C.de admi.tu.l.lex que i fi.Rñ.ibi erant pupilli:hic nōdū. Jq̄
quare de pupillo ſpāl'r dixit in pri.huius.l.cū.ſ.l.generali: dixerat.Rñ.q̄
ſibi pupillo plus pmittit q̄ etiā cā veſcendi qō ſ.non erat. Jtē ſiue erat
hereditas maior ſiue non
quod.ſ.in.l.ariſto.§.i. non
erat ſm̄bir.
r Jq̄s venierit.nō.ſu
ez repudiātē poſtea
adire idiſſicte ſi bona ſint
i ſuo ſtatu:vt hic ⁊.C.de re
pu.here.l.l.ſi.in pri. hodie
maior.j.triēnū niſi tres a
lieate ſūt.mior hēt triēniū
poſt vtilē ānū ēt rebus alie
nati p i ite.reſti.vt.C.e.l.ſi.
ſed ō huic ⁊ illi.C.de iur.⁊
fa.ig.l.iij.ſo.ibi i tacendo:
hic expreſſe:vel vertus ibi
erat ſubſtitutus. at legiti
mus ſuū non excludit niſi
poſt triēniū hodie.vt ar.ſ.
de mino.l.q̄ō ſi minor.§.
ſcevola:vel dic vt no. ple
ne.C.de iur.⁊ fac.ign.l.fa.
Jtē qd i emācipato. Item
qd in materna hereditate
repudiata.rñ.vt no.C. de
repu.here.l.ſi.⁊ facit. j. ad
tertu.l.filij mater.§.i.⁊.j.
de op.le.l.mancipiorū i fi.
itē exneus poſt repudiatio
nē non pōt adire:vt.C. de
repu.here.l.ſicut:niſi mior
in quo dic vt.ſ.de mino.l.
quod ſi minor.§. ſcevola.
s Jlius.aliud i exneo
niſi ſit pupillus.io.vt
ſ.e.l.ait prætor:⁊ facit.ſ.ō
inof.te.l.ſi inſtituta.§.de iof.
az.⁊.C.de ordi.co.l.ſi.⁊.ſ.
de pe.her.l.hers ſu.§. ſed ⁊
ſi quid ⁊.j.vt in poſ.leg.l.q̄
legatorum.
t Jplures.facit.j.t.ij.
q̄diu inſtitutus ⁊
qō notaui.C.de curato.bo.
dan.l.i.
q Qui filiū. libertinum
habuit.n. ex ancilla
ſua vel ex aliena:⁊ poſtea
fuit manumiſſus:⁊ ſic non
erit legitimus ſz nālis.
b Tutelā.i.adultā cratez
vt.j.de le.iij.l.cū filio.
c Negat.ſ.eū ſtatiz libez
eſſe:nā hic articulus tūc ex
tremum tpus ſignificat vt
j.de condi.⁊ de.l.iiij.§.fi.
d Contineret.no. appel
latiōe filij ēt nālis ptinet
ſic ⁊.j.de le.ij.l.lucius.§.fi.
⁊.l.cū pr̄.§.volo ⁊.j.ad tre.
l.heredibus.§.fi.
e Vez.i.iuſtū ⁊ legitimū
ſz hic ñ fuēat legitim⁹ ergo
null⁹ erat filius q̄ i ſuā tute
lā vēire poſſet vñ videbat
qō ſtati eſſet liber:ſz.ſ.ē vt
ſubijcit:⁊ no.ſm la. qō ap
pellatiōe filij legitimi tm̄
cōtinent ſic.C.ō iſti.⁊ ſub.
l.generaliter.§.fi.i eo quod

dicit iuſta ſobo le ⁊c.
f Apparet.i dubio ppenditur hoc ex dignitate ⁊ voluntate ⁊ conditiōe
eius qui fideicōmiſſum reliqt:vt.j.ad tre.l.ex facto.§.ſi qs ⁊ facit ad.l.
iſtam.ſ.de here.iſti.l.quotiens i pri.ſed ar.contra i dicta.l.generaliter.§.
ſi.C.de inſti.⁊ ſubſti.
Explicit l.xxviij.dig.⁊ quart⁹ bui⁹. Sequit liber.xxix.dig.⁊ qntus bui⁹.
s De militari teſtō: q̄ dixit i genere ō teſtis.nūc i ſpecie ſz.i. C.eō.
b Militibus mandat̄ principum.
c Cum i notitiaz.al' cū innocentiam alias cum in notitiam.

d Cōmilitones. no.q̄ appellat se militē sic.ī.ō ver.si.l.familie.az.z no. fidelissimos:aī secus sicut in clericis vt.C.de epi.z cle.l.generaliter z.ī.c. l.testā cozum in prin.z.§.i.

e Nuda.a solēnitate:z dic aut est domi:z tūc iure cōi vt.C. e.l.pe.aut in prelio z tūc etiā nullo vocato teste:vt.C.e.l.milites:dum tñ duob⁹ saltem testibus ꝓbetur:vt.ī.e.l. lucius aut in territorio: z tūc sunt duo vocandi vt.ī.e.l. diuus.

f Miles.alludit vocabulo sic.ī.ō acq.pos.l.i.i prin.

g Millesimū.q: de mille vnus strenuus eligebatur.

h De militis.ideo sic.ī. de iniur.l.itez apud. §. hoc edictum.

i Si miles dubitat an valeat iure militari vel non.

k Diuersum.q̄ in pagão in quo nō tenet vt .C.de testa.l.hac cōsul.§.si quis āt z.§.ex iperfecto.

l Genus test.iure cōmuni.

m Judicia.iuſ spāli z ad hoc q̄ eligēs vnū nō renūciat alteri.ī.t.i.l. claudius z.l.si qs.om.c.te.l.q: aūt.i. Rū.sed ar.ꝺ.C.de te.l.non codicillū z.s.de diuoz.l.fi. §.fina.

n Voluisse.testari.

o Valere.vt z .C .de codicillis.l.fi.z de vulg. sub .l. coherdi.§.cū filie :z ad idē C.de codicillis.l.i.

p Nec q̄ꝺ.aī nec q̄ꝺ aī deest nec z tūc subaudi nō dicet:nā cc.z aī ē quis z le ge interrogatiue.

q Iure militari. surdū ſ.cum q̄ est surdus z mut⁹ quid aūt sit in pagano plene dicitur.C.q te.fa.pos.l. discretꝫ z.s.de testa.l .qui i prāte.§.fi.z.l.sc.b.

r Dissionē.sz an post dic vt instī.e.§.qnnmo.

s Milites. substituere directo cū illi decesserit:aliogn nullū esset priuilegiū vt instī.de pu. substi. §.fī.z ꝓbaī hoc .ī.e.l.miles ita.§.exheredato z.C. e.l. i testō i fi.z.s.t.iij.l.cēturio.

t Miles.credit.imo ꝺ.vt.ī.e.l.si certarū : que est.ꝺ.so.credit hic. ſ. a iuſ si ꝓbaī hoc voluisse militē:nam ꝓesumo q̄ herdi oia daī voluerit vt ibi. Itē ꝺ.C.e.l.quāq̄ꝺ. Bo . vt mō dixi. vl ibi instituit ex vncia vel vncijs:vñ non pōt ibi ꝓbari ꝓriū hic re certa : z ē rō q: ibi i quotis:z iō fm eam ꝓportionitatēā ceterꝯ vī q̄ hic in singulis nō vī sic fieri:si aūt vnū ex paganicis instituat vel ex castrē sibus illa sola hz vt.C.e.l.i. z.ij.z ibi.no .distincte z facē s.de heī.instī.l.i.§.si ex fundo z de vulg.sub.l . coherc di.§.fi.z.ī.ad treb.l.cogi.§.sed z si z.ī.de re.iur.l.ius nostrū z.ī.de castrē. pec.l.de hereditate.§.i.z instī.de heī.instī §.nō aūt.

u Qui iure.facit.C.e.l.sicut z.l.si cū:z.ī.e.l.si filius z.s.de iniusto testō l.si qs filio.§.qua rōne z.ī.e.l.in fraudē.§.ij.z instī.e.§.sed z si quis.

x Rumpitur.ſ.agnatione postbumi .

y Bem ē.z si arrogauerit post testamentum.

z Nepos.i.natus ex filio arrogato.

a Filij.q: non rumpitur testamentum .

b Deq̄ eodē.ſ.testō q̄ ante fecerat.

b Valuit.de hoc die vt.ī.e.l.tribunus.§.i.

c Facere.s.de testamentis.l.cius in prin.

d Et militari.lz secus i pagano.vt.s.de testa.l.eius q.§.i.z.§.fi.

e Ut iure militari.aī naturali vt.s.de iniu.te.l.si quis ex.§.irritum z.ī.de le.iij.l.si quis in prin.§.miles z.ī.de vetera .mili.suc.l.i.

cē militonib⁹ relicta ꝓferri :q̄ possint i ꝓtrouersiā deduci si ad diligētiā legū reuocēt z obſuātiā secur⁹ anuni mei ītegritudinem erga optimos fidelissimo sed ꝓmilitones[d]: simplicitati eoꝝ cōsoluēdū existimaui ut quoquo mō testati fuissent rata eēt eozum volūtas. Faciant igit testā quoquo mō volēt. faciāt quoquo poterit:sufficiatqz ad bonoꝝ sinoꝝ diuisiōz faciēdā nudaᵉ volūtas testatoris. Milesᶠ aūt appellaī:uī a militia.i.duritia quā ꝓ nobis sustinet aut a multitudie: aut a malo:q̄ arcere milites solēt : aut a numero mille boium dictū a greco vbo tractū atagaiace.nā greci mille boiuz multitudie tagaia appellāt q̄i millesimū[a] quēqz dcm:vn ō ipsū ducez:riapason appellāt exercit⁹ āt nom̄ ab exercitatōe traxit.

De militis[b] testō ió Ar⁹. sepati ꝓcōsul edicit:qō optie nouit ex ꝓstitutiōib⁹ pricipalib⁹ ꝓ pria atqz singularia iura ī testō eorū obseruari. u Ulpia.

Si miles[i] qui destinauerat cōi iure testari āte decesserit quā testa ref:pōp.dubitat.sz cur nō i milite diuersū[k] ꝓbaī:nz enī qui voluit iure cōi testari:statiz bñficio militari renūciauit:nec credēd⁹ ē quisquaz gen⁹[l] testādi eligere ad ipugnāda sua iudicia[m]:sed magis vtroqz gñe voluisse⁹ pp fōtuitos casus[n]:quēad mōz pleriqz pagani solēt cū testm faciūt p'scriptura adicere velle hoc ēt vice codicillorū valere[o].nec quis quā[p] dixerit si ipfectū sit testm : codicillos nō eē.nā fm nrām sniaz z diu⁹ marc⁹ rescripsit. i Dē. i Iure militari surdū[q] z mutū testm facere posse añ causariā missionē[r] i numeris manētē plz. I Dē. m Milites ēt bis qui heredes eis extiterit pōt substituere[s] i bis dūtaxat q̄ sūt ex testō eorū ꝓsecuti.

Si miles vnū ex fū I. Dē. do hērdē scripserit creditᵗ quā tū ad residuū pmoniū ītestat⁹ decessisse.miles enī ꝓ pte testat⁹ pōt decedere:z ꝓ pte ītestat⁹. I Dē.

Qui iure[v] militari testaī si ignorauerit pregnatē vxorē vel nō fuit pregnās:hoc tñ aīo fuit vt vel let quisquis sibi nasceret exheredē eē:testm nō rūpit[x]. m Arcel.

I Dem est z si arrogauerit[y] filiū nepos ue[z] successerit in locum filij[a]. u Ulpia.

I Demqz erit dicenduz: z si nato filio viuo se maluit eodez[a] testamento durante decedere:nam videtur iure militari refecisse testamētū vt est rescriptū a diuo pio in eo qui cum eēt paganus:fecit testamentū:mox militare cepit.naz hoc quoqz iure militari incipiet valere si hoc maluit[b] miles. i Dez.

Facere[c] testamentum miles in hostiū ptāte positus nec iure militari pōt. i Dem.

Et militari delicto capite damnatis testamentum facere lz[d]: super bonis dūtaxat castrēsibus. sz vtrū iure militari an iure cōmuni queritur . magis autem est ut iure militari[e] ei testandum sit. nam cum ei quasi militi tribuatur ius testādi consequens erit dicere iure militari[e] eū testādū:quod ita ītelligi oporet si nō sacramēti fides[f] rupta sit.

Si miles[g] incertus an sui iuris sit testamentū fecerit : i ea conditione est testamentum eius ut valeat. nā z si[h] icertus an pater suus viuat:testamentum fecerit:testamentuz ei⁹ valebit. Si filiussa[i] .ignorās patrem suum decessisse de castrēsi peculio in militia testatus sit:nō pertinebunt[k] ad heredē ei⁹ patris bona sz sola castrensia . u Ulpi.

Milites enim duntaxat ea que habent[l] scriptis reliquunt.

I Dem est[m] u Ulpia.

z si de testamento mutādo cogitauerit nō quia adimere volebat castrensia bona heredi scripto: sed quia de paternis testari volebat z alium heredez scribere . sed si iam veteran⁹° decessit vniuersa[p] bona etiam paterna ad heredem pertinere castrensium. m Arcel.

Deqz enim[q] iam potuit de parte bonorum testari : z de parte[r] non.deportati[s] z fere[t] omnes bi qui testamenti factionem non habent a milite heredes instituī possunt sed si seruum pene[v] heredem scribat istitutio non valebit. si mortis tempore in ciuitate inueniatur : institutio incipit cōualescere[x] quasi

f Sacramēti fides i.si ñ fecit ꝺ aliquod capitulū quod iurauit vt ire ad hostes vendere arma.

g Si miles.an sui iuris.q: dubitat an fuerit competēs iudex videlicet ille coram quo fuit emancipat⁹ quod est opus vt.C. de emācipa.li.l.i.z.l. fi.vel an sint latrōes vel hostes qui eū ceperunt: vt i pagano dicit vt.ī.de le.iij.l.i. in prin.

h Nam z fi.secus i pagano vt.s.ō testa. l.de statu z.ī.ō le.ij. l.in prin.z.ī.de codicilis .l.aristo.z .ī .de acquir.he.l.heīs:que sunt contra:sed si heres ō statu suo dubitet non nocet aditioni:vt.ī.t.i.l.si ō sua z dic vt ib i.

i Si filiussa . ignorans .maxime secundum quosdam.

k Non pertinebūt. secus si paganus . i. veteranus est factus vt.ī.l.iij.in fi.z infra de castrē.pec .l. heredítatem.§.i.

l Milites . habēt z tenent.s.i castris fic.ī.de ver.ob. l.stip.ista.§.habereꝫ subau.s.si voluerit de paganicis remāet intestatus:vt. C.e.l.i z.iij.hic enim de paganis testari noluit.

n Dez est.vt heres castrensium non habet nisi ni si castrēsia.

o Veteranus . post ānū missionis:secus si añ vt instī.e.§.sz hactenus.

p Et vniuersa:vt.ī de castrē.pec.l .heīdi tate.§.i.

q Deqz.n .continuatur cū superiori.l.idē zc.

r Et de parte .cum aūt de iure cōi debeant testari:vt instī.e. §.sed hactenus.

s Deportati.hi ñ capiūt iure cōi vt.C.ō heī.instī.l.i.z.ī.ō bo.pos l.i edicto prez.sz ex testō militū sic vt hic z infra de le.iij.l.si milites:sic ergo hic passiue accipitur testamenti factio vt instī .de hereditate qua z dif.§.testamenti.

t Et fere cepit.sūt āt multi vt no.instī.de le.§.legati:fere āt dic ꝓpe illud qō ē.ī.prox.§.z.§.si seruū z de his que ꝓ nō scrip.ha.l.fi.z.ī.ō his qbus vt indi.l.mulierē z.ī.e.l.milites.§.mulier z.C. ō herc.l.fi. z sic facit.C.eo.l.ex testamento.

u Seruum pene.ad hoc.ī.de his que pro non scrip.l.iij.

V

x Conualescere.sic.ĵ.de rebus du.l.si cognatis.ar.cõtra de re.iur. l.quc ab initio.

y Mort̃ tpe.i.alijs tria tpa vt.s̃.d̃ her.ĩsti.l.si alienum.§.i.

z Si fuũ,ppriũ. valeat. vt.ĩsti.qui da.tu.pos.§.plane.sic z.ĵ.de fideicõ.li.l.generaliter.§.si qs tu.sed ĵ.C.d̃ her.ĩsti.l.cũ ,ponas:vbi tenet testm̃. So. nec ibi tenet institutio i prio casu:z iõ substitutus admittit. Itẽ in foro ibi tenet: qz erat communis vn de erat cui querere posset:hic proprius vñ non erat cui que rere posset nisi ipsi te stãti vel eius futuro legitimo heredi. qz erat eadẽ psõa secũ. itez facit.C.de necess. ser.l.ij.

a Cum miles.a primo.ſ.instituto.

b Secundo.ſ.substituto.

c Reliquerit.ſ.quis eorum esset heres re stitueret.

d Obierũt.viuo vł mortuo testatore:sz ĩ pagano distinguitur vt.ĵ.l.prori.

e Data esset.q.qui dẽ sic tam militi q̃ li bertati fauore cõtingit.Ro.z sic est.C.ad treb.l.pe.§.cũ aũt z ĵ.ad treb.l.facta ĩ fi.

f Ractabat an tale aliqd.quale est qd dictum ẽ de militis testõ.s̃.l.prori.in si.

g Nihil noui. i. nil valebit z sic nõ valz libertas eo testõ data potuit.n.mutar̃ z nõ fecit: iõ vł firmare vt.s̃.e.l.idẽ erit z ar.C.d̃ inof.te.l.iij.

h Subueniendũ ẽ testõ vt valeat z quõdam fauore libertat̃ sz hodie vł hoc ius cõmune ẽt sine fauore libertat̃ vł militie vt.C.ad treb.l.pe.§. cũ aũt:ibi mortuo instituto transeũt actões sine restitutione sed illud q̃do est in quẽ trãseũt: hic erat suus in quẽ transire nõ põt fideicõmissũ nisi sit liber z liber esse nõ põt:nisi adita hereditate vt. C. de cadu.tol.§.in nouissimo:sed dispensat̃ fauõe libertat̃ vt hic z ĵ.ad tre.l.facta.§. fi. z.s̃.l.,prior.§.fi.libertis:z militie z sic nouale valere testamẽtuz sine ĩstitutione.

nunc data hereditate.z generaliter i omnib⁹ id poterit dici: quos miles scribit heredes:ut institutio ĩcipiat vires habere: si mortis tẽpore[r] talis iueniatur:ut a milite ĩstitui poterit. Si seruuz proprium quẽ liberum esse credidisset miles heredem sine libertate instituit in ea cõdione est ut institutio nõ valeat[s].

Cum miles[a] in testamento seruo libertatẽ dederit:eidemqz z a primo z a fo[b] herede perfideicommissum hereditatez reliquerit[c] quãuis z primus heres z substitutus priusquam adierit hereditatez morte obierunt[d]: non deberi intestati exitum facere imperator noster cuz diuo seuero rescripsit.sed perĩde habendum est ac si eidem seruo libertas simul z hereditas directo data esset[e] que vtraqz ad euz peruenire testatorem voluisse negari non potest. m Arcia.

r Ractabatur an tale aliquid[f] et in paganorum testamentis indulgendum esset z placet non sine distinctione hoc fieri:sed si quidez viuo testatore z sciẽte decessisset[g]: nihil noui[g] statuenduz.si autẽ ignorante aut post mortem eius: omni modo subueniẽdũ[h]. u Alpia.

t In fraudem[k] plane creditorũ nec miles amplius quam vnũ necessariũ facere poterit. Sicut autem hereditatez miles uuda[l] voluntate dare potest ita z adimere potest.deniqz si cancelauerit testamẽtum suum vel inciderit: nulli⁹ erit momenti.si ita tamen testamentuz cãcellauerit z mox valere voluerit: valebit z suprema voluntate: z iõ cum miles induxisset testamentum suuz mox ãnulo suo signasset[m] qui super ea re cogniturus[n] erit: considerabit quo proposito id fecerit. nam si mutate voluntatis euz penituisse probabitur:renouatum testamentum intelligitur:quod si ideo[o] ne ea q̃ scripta fuerant legi possint causa irriti facti iudicij potior[p] existimabitur. Testamentuz[q] ante militiam[r] factum a milite si i militia decesserit iure militari[s] valere:si militis subiuncta voluntas contraria non sit diuus pius rescripsit. Si

k In fraudem.facit.s̃.de here.instit.qui soluendo z.l.soluendo: nec.n.in alterius dãnũ alteri debet dari priuilegium vt.C.de eman.l.nec auus. l Sicut.nuda .a solennitate verborũ verbis tñ opus est:vt.ĵ.e.l.lucius.

m Signasset.i .resigillasset z clausisset.ac.

n Cognicurus.i.iudex considerabit.

o Et ideo.scilicet clausit z sigillauit.

p Potior.quã cãz reformari.nã neqz firmat̃. Sz qd i dubio:Rñ. nõ cãcellatũ remaneat vt hic:z qz dixit,pbabit̃.s̃.,prime z facit ad

l.s̃.de testa.l.ad testiũ.§.si igit z.l.si testm̃ qõ rest.z.ĵ.si tabule testi.l.i.§. si heres:z.s̃.e.l.idẽ erit z.ĵ.e.l.tribunus.§.fi.z.l.ticius i fi.z ĩsti.e. §. sed z si quis. q Testm̃.non solenne.

r Ante militiã.sz.quomõ erat miles ante militiã.Rñ.miles non militãs z in eo hoc intellige secus si paganꝰ erat vt hic z.ĵ.e.l.tribunus.§.fi.z.s̃. e.l.idẽ.in que sũt contra.

s Jure ciuili. mutato psone statu plenius tenet pria voluntas vt.s̃.e.neqz.§.i. z ar.s̃.de ac.emp.l.si quis alii. z de rei vẽ .l.si a ticio.

t Si qs.senatusconsul. ſ. liboniãi.qõ fuit factum ad supplendã legez cornel .de fal.z qõ dicit penã dic falsi vt.ĵ.de fal.ĩ rubrica z .l. diuus sic ergo priuilegiuz testanti nõ tollit delictuz scribentis sed priuilegiuz scribentis:tollit vt .C. de his q sibi ascri.l.qõ ad hit⁹ z facit.ĵ.õ his q sibi ascri.l. fi.

u Miles.fa.ĵ.eo. l.miles ita.§.ij.z.l.querebat̃.§.fi.z C.e.l.certi:sz aliud i pagão vt.s̃.õ bẽ.ĩsti.l.si hr̃ditas z ĩsti.õ her̃.ĩsti.§.hr̃s pure.b.

x Soli filio:vt.ĵ.e.l.miles ita.§.fi.i pagano secus: vt s̃.de vul.sub.l.ij.§.qsqs ãt.

y Quod testm̃ soliuſ filij.

z Bonoꝝ.tẽpora. c. diez vel anni vt ĩsti.de bo.pos. ṕ.§.liberis.

a Generalis.scilicet vt ñ sit vlla exceptio.

b Dotalẽ.legẽ iuliã que inhibet alienationẽ fundi dotalis vt ĩsti. q.ali. lz in prin.z fa. ĵ .de le. ij.l. cũ pater.§.qui dotale z nota priuilegiũ non tollere priuilegiũ sic supra q ex causa.l.fi.sz an debeat̃ hoc casu estiatõ:Rñ.si cũ legatãius nõ habeat ei⁹ cõmertiũ vt.ĵ.õ le.ij.mõtuo.§.labeo.

c Jz certaꝝ distribuisset.sic z in pagão vt s̃.de her.ĩsti.l.ex facto .§. i.z facit supra.e.l.si miles z quod ibi nota.z.C.e.l.i.z ij.z que ibi nota.

d Jul'.duas.duas hereditates:ad hoc supra de compen.l.si cum militi z supra fami.her.l.hr̃des.§.i .z fac s̃.e.l.si miles z qõ ibi nota. z.C.e.l.i.z.ij.

e Soluere.i.tradeř.z hoc ne priuilegiũ noceat creditorib⁹ vt ifra.e.l.cũ filius z est ad hoc ifra t.i.l.cũ here ditatẽ z ifra de bo.pos.l.sz cũ patrono ĩ pri. Itẽ ꝑ.ĵ.e.l si duob⁹ so.ibi Itẽ ꝑ.s̃.qui mo.vsuf.a.l.si sub.cõdi .sz ibi sũt duo testãtes hic vn⁹ Itẽ ibi duo testã.hic vnũ . Itẽ quare ĩ pri.hui⁹.l.ñ comitat̃ es alienũ res:vt hic. Rñ.ibi nõ est vniuersitas hic sic.nã bõa castrẽsia vna vniuersitas est z sic est paganicia alia:z ita ibi totum patrimonium iuuet̃ es alienũ:vt.ĵ.ad treb. l.i.§.si hr̃s z supra de iu.l.fideicó.§.tractatũ.

f Si eodẽ,put habes in fi.§.nõ possit.pone casum i suo herede instituto z liberto.nã eodem testõ põt ei adimi hereditas sola sine libertate: z hoc a milite nõ a pagano vt z.s̃.de lib.z posth.l.si ita.§.regula z qõ dic exheredẽ. i.hereditatẽ adimẽdo.i.dicẽdo exheredo vel adimo. Itẽ põe i libro extraneo instituto z eodẽ testõ postea exheredato.nã hoc miles facere põt nõ paganus qz res ẽ i extraneo inepta,exheredatio:vt.ĵ.de ver.obl.qdã cũ filiũ:sed miles nuda voluntate auferret vt.s̃.e.l.i fraudẽ.§.i.z sz hoc ordina lram i fi.nisi sola exheredatione nõ possit z̃.si vero hẽas siue

non dic q̄ miles p̄ōt adimere hereditatē data eodē testō:cū hoc possit paganus:z forte fiet istud etiā per verbū exheredo:quod apte ponit iam eo instituto al' non vt dicta.l.quidā z fa.ꝫ.de te.l.heredes.§. si quis post. z.C.de tes.l.hac cōsul.§.si quis āt:z.l.sancimus.

g Si pater.legatoꝝ actio vt eum qui omissa cā testi ab itestato possidet hereditatez vt.j.si q̄s.o. cā testi.t.i.z itelligo p̄ez tenēri ad finē peculij z ppetuo lz al' deberet tenēi z soleat noie peculij vsqz ad ānum tm̄.s.cū ab itestato filiꝰ decessit.vt oia hec,pbātur lap te.j.de castrē.pecul.l. pr̄ q̄ h. Jtē dic qō nisi fuisset testatus p̄ iure peculij occupasset:vt.j.de castrē.pecul. l.ij.

h Sed si miles.ad cuidentiā dic qō falcidia cessat in testō militis vt.C.ad.l.fal. i testō z.C.c.i testō.

i Plerisqz.z bene.

k Regulā.i.solennitatē vt hēat locum falcidia.

l Cōfirmati sūt z tō videbat tp̄s testi tm̄ ispiciendū z pinde acsi i testō esset relicta legata i codicillis: vt j.ō codicil.l.ij.§.codicilloꝝ sed tm̄ secus:vt hic dic z .j. l.pr̄.z.j.ad.l.fal.l.si miles h.z no.argu.q̄ si legatꝰ reseruat sibi primā vacaturā i aliqua ecclesia z excomunicauit rebelles:z eo facto priuato cepit locus vacar qō nō teneat eius excōmunicatio vt tp̄us in quo prebenda debet ꝓferri ispiciatur:z nō quo ipse retinuit sic arbiter nō pōt statuere dic̄ i tp̄us in quo non ē futurus arbitrer:vt .ꝫ.de arbi.l.si cū dies.§.si itra z fac̄ j.de codicillis.l.cōficiunt. §.fi.miles z.C.de ma.testa. l.i.z ptiua.l. sequentem.

m J vero.ꝓposita.i.ꝓputata cū sint in q̄titate relicta:nā.ꝫ.locus est vbi sūt in specie relicta vt si vni fundū alij domuz legauit:z tūc euidens est de quo detrabit z qd debeat soluere heres:si vero in q̄titate sūt hec z alia relicta tunc merito querit q̄tū vl' quomō debeat soluere heres azo.

n Data sūt.i.relicta vī.

o Vltra dodrātem sit.ita qō totā substātiā cōsumāt vt diferat ab vltio casu.l.§ qō si post:z̄c.vel dic quod z hic aliqd remanebat hered̄i vt z ibi z sic sit idē casus z dic qō.cccc. debebat i bonis:z i testō tpe militie fcō legauit.ccc.i codicillis facti post militiā.j.ānū legauit. c.z decessit.j.cundē ānū ſz de primis.ccc.nō detrahet falci.heres cū cessat i testō milit:ſz ō relict̄ i codicillis sic q: tūc ñ erat miles ſo querit si i testō.cccc.codicillis.c.legauit:Rn̄.idē esset qō eēt hic alio casu.s.q̄do oia gngēta in testō legasset:nā tūc si ana decederet q̄ qō i bonis nō ē diminuendo cuilibz legatario gntā ei9 q̄ ei relictū ē:sic z nūc decidet de quolibz gntā tā de legat̄ testi q̄ codicilloꝝ z sic legatarij codicilloꝝ debēt hēre.lxxx.ex qb9 detrabit quarta.s.xx.at legatāijs testi nil ōtrahit:sed detracta gnta quadringētoꝝ.s.lxxx.qō nō erat in bonis solidum residuū hēnt.s.ccc.xx.sic ponit casus.j.ad.l.fal.l.si post missionē.

p Locū habet.vt sunt relicta in codicillis vt.ꝫ.l.pr̄.in fi.

q Dodrāte.vt dodrātem legatarij quadrātē heres ferat.

r Bonoꝝ.que sunt.cccc.

aliquid ex peculio possidebit:dolo ue malo fecerit quo mīꝰ possidere t:daī i eū legatorū actioˢ. Ꝺz si miles testamētū in militia fecerit codicillos post militiā z intra annū missionis moriat:plerisqz placet i codicillis iuris ciuilis regulaz specrari debere:quia non sunt a milite facti:nec ad rem pertinere qō testamento cōfirmati sunt ideoqz i bis legatis q̄ testamento data sunt legi falcidie locum non cē.at in bis que codicillis scripta sunt locū esse.

s J vero cōposi t Tiph. tav traqz legata tā ea q̄ testamento:q̄z que codicillis data sūt minuantur ea in quibus falcidia locum habet. cōmodissime āt id statuetur ut ex vniuersitate bonorū in solidū solutis legatis que testamēto miles ōderat id q̄ superit,p dodrante quadrante diuidatur iter heredes z eos quibus codicillis legata data sunt. quid ergo si consumant vniuersoruz bonorū quantitatē:legata que testamēto data sūt vtrū nihil ferent bi quibus codicillis legatū est:an aliquid quoniā si adhuc miles boc quoqz legasset: cōtribuebantur omnia z pro rata ex oib9 decedebat ea portio: quā āplius legauerat quā in bonis habuerat nunc quoqz idem fiet.dein de constituta quantitate legatorū que codicillis data sunt ex summa que efficiebatur debita:si equo iure omnia deberentur:quartam deducēt bis solis quibus codicillis legata sunt.quod si post vtraqz legata solida computata deprehēdetur quod mancat apud heredem non tamen sufficiens quarte eorū dem legatorum quod ei deest detrabatur bis solum quibus codicillis legata data sūt.

u Vlpianus.

Querebatur si miles qui habebat iam factum testamentum aliud fecisset: z in eo comprehēdisset fidei heredis committere:ut priores tabule valerent quid iuris esset.dicebam militi licet plura testamenta facere sed sine semel9 fecerit siue seperatim: vtiqz valebunt: si hoc specialiter exp̄esserit: nec superius per inferius rumpetur: cū z ex parte heredem instituere possit.hoc ē ex parte testato z ex parte intestato decedere:quinimmo z si codicillos ante fecerat poterit eos per testamentum sequens cauēdo in potestatē institutionis redigere: z efficere directam institutionem: que erat precaria secunduz hoc in propositū referebaz si hoc animo fuerit miles ut valeret prius factū testamentum: idque cauit valere oportere:ac per hoc efficit vt duo testamenta sint: sed in proposito cum fidei heredis committatur ut valeat prius testamentuz: apparet eum non ipso iure valere voluisse: sed magis per fideicommissum. ideſt in causam fideicommissi z codicillorum vim prioris testamenti conuertisse. vtrum autem totum testamentum in eam causam cōuersum sit:hoc est z heredis institutio an vero legata tantum z fideicommissa:z libertates queritur:sed mihi videtur non solum cetera preter institutionem heredis sed z ipsaz institutionem in causam fideicommissi vertisse:nisi aliud testatorem scripsisse probetur. Si quis a milite hēres ad tempus scriptus esset: z alius ex tempore:queritur an posterior heres a priore relicta legata debet:z arbitror hūc non debere nisi alia volūtas militis probetur.

t Alianus.

Tribunus militum si intra dies certos postquam successor eius in castra venerat manens in castris codicillos fecerit et ibi decesserit:q̄n ōsinit militi loco haberi:postquaz successor eius in castra venerit: ideo communi iure ciuium romanorum codicilli eius estimadi sunt. Cum aliquis facto testamento militare ceperit id quo que testamentum quod antequam militare ceperit fecerat aliquo casu intelligetur militie tempore factuz veluti si tabulas inciderit z legerit testametū ac rursus suo signo

f Quid ergo.si testō data sunt.q:.cccc.testō codicillis.c.legauit.

t Et q̄n nunc adducit simile per quod soluet.

u Adhuc miles.i.nondum missus de militia.

x Legasset in testō que dedit in codicillis.

y Amplius premitte legauerat āplius z̄c.hoc.n.fieri debz vt insti. ad.l.fal.i fi.z facit C c.l.i testō.§.sanc z.j. ad.l.fal.i rōe.§.vlgo

z Cōstituta.i.ꝓsolide rata que est.lxxx.

a Eo quo iure. nā si nulli detraheret fal. ita bis deberet totū qnta ōtracta que in bōis nūc erat:vt legatarijs testi sz i nr̄o casu ñ debeat equo iure cū bis detrahat fal. illis non.

b Ex bis solis.i.ab bis solis.

c Qō si post. redit ad primū casū legis.

d Quarte.que sūt. xx.de.lxxx.

e Legatoꝝ.s.i codicillis relictoꝝ:vt i p mo casu hui9.l.ñ aūt dicas qō hers retinet at sibi quartā totius hereditat̄ de legat̄ codicilloꝝ:qz sic nihil eis remaneret.

f Querebat.lz.i. licitū est.

g Semel.al' siml' al' seml'.i.icōtinēti vnū post aliō vt.ꝫ.si cer pe.l.lecta.§. diceba.

h Nec supi9.i priuato vo sp vnū p aliud rūpit:vt.ꝫ.de iiu.te. l.i.z.ij. vl' vtrūqz vice vni9 habet:vt.j.de se.ta.l.i.§.sz si i duo b9.azo.at codicillos plures priuat9 pōt facere vt insti.de codicil.§.codicillos.

i Decedere.vt z.ꝫ. c.t.l.si miles in fi.

k In ꝓposito.i.i primo casu legis.

l Vt valeret. s. pri9 testm̄. s.directo iure q̄uis ẏba ñ portet: qz fideicō.heredis.

m Cauit. exp̄esse.

n In ꝓposito.codē primo.l.

Dagī p fideicō. j.e.l.si militis.§.i. ꝫ. vbi vtrūqz directo valz so.hic miles vī exp̄sse vt poꝛes tabule iuī fideicō.valerēt sic.n.dixit fidei'here dū aliogn si fis ñ faceret mentionē poꝛuz vtrūqz valeret dire cto vt'ibi.nec obstat q̄ superiu9 dixit si h9 specialit z̄c. qz sub .ibi marie vl' exigit exp̄sse qñ ẏba nō portant.

o Cōuertisse.ergo istitut9 tm̄ i so casu tā hereditatē restituit istituto i prio casu q̄ relicta le.i prio soluet tā q̄ i so relicta z hic subiicit vtrūqz z̄c.

p Institutionē.heredis sed z ipsā institutionē.

q Si qs.a milite.ad tēpus.ꝫ.e.l.in fraudem.§.pe.

r Nō debere aliud i substituto pupillo vt.j.ad.l.fal.l.i rōe.§.quod vulgo:z vulgari:vt.j.de le.i.l.licet hic aūt nō est substituturus

s Ribun9 codicillos fecerit.sciēs successorē deuenisse: aliogn forte secus vt.ꝫ.de of.pre.l.si foꝛ te.

t Desinit haberi.sic z simplex miles tm̄ dum est in numeris vt.j. e.l.ex eo licet aña factū duret ibi postea p annū:quod hic non est vt

V

ſ.l.prox.itē facit.ſ.de bo.poſ.ex te.mi.l.i.ſed ar.ℨ.in autē.de admi.ℨ.
u pe.vbi per.x.dies ante deſinit preſes.
Incideritſ.incidendo filium vt aperiret ꝛ legeret.
x Signauerit.p qđ.pbare vł vt.ſ.ℭ iuſſu.l.i.ℨ.ſi fui ex.ꝛ.ſ. quib⁹
mo.pig.vel hy.ſol.l.ticius.ℨ.fi.ꝛ.ſ.de codicil. l. cōficiunt. ℨ .ſi milеſ
Itē facit.ſ.de iuſti.
ꝛ iur.l.ius ciuile ꝛ.ſ
e.l.idēqz in fi.ꝛ.ſ.co
munia predi.l.fi.
y Non ptinebit. vt
ꝛ.ſ.e.l.ticius:nec ob
ſtat.ſ.e.l.in fraudez
ℨ.teſtm̄:qz ibi miles
non militans hic pa
ganus fuit teſtat⁹
z Quod cōſtitu
tuz.vt iſti.e.ℨ.
ꝛ ℭ in caſtris:ꝛ.ſ.e.
l.qđ.dicitur ꝛ.C.e.l.
ex teſtamento.
a Poſt miſſionem.
cāriaz vel honeſtam
ſunt enim multa ge
nera vt.ſ. de re mili.
milites.ℨ.miſſionū .
b Eius conſtituti.
c Ditti. i .remitti
ſolent.
d Militare.i. mili
tie preeſſe:nō. n.erāt
milites: vt.ſ. de bo .
poſ.ex te.mi.l.i .ſunt
enim quidam ad pu
gnandū inepti ſz ad
diſponendū apti: vt
ſ.de cap.l.poſtlimini
um.ℨ.fi . ſecus ergo
ſi iſti eſſent cōmiſſo
res ꝛ facit.ſ. e. l. tri
bunus in prin.ꝛ ſuꝑ
quibus ex eodē ma .
e Vel.abeſſe.
f Iles.ſi capite.
minima ca.dimi .vt
ſubijcit:ſi aūt maxia
dic vt.ſ.de iniu.teſ.l
ſi quis exhere. ℨ .ſed
ꝛ ſi quis:ſi āt media
tunc vide glo.iſti .de
capi.di.ℨ.cū āt:qz ibi
dicit idē qđ in minia
ca .di . ꝛ hoc fauore
milit̄:ſecus i priuat̄.
g Vel.pro ideſt.
Voluntate. ſ. pri
ma quoquo mō reti
neat volūtatē:ruptū
enim fuerat minima
capi.di.vt iſti.q mo.
te.infir.ℨ.alio ꝛ .ℨ. ſi
tm̄ ꝛ facit inſti.e . ℨ.
ſed ꝛ ſi quis.
h Bez eſt .dūta
xat ſecus forte
de aliis.
i Diſſus. ideſt re
miſſus de militia. ꝛ
ſic iam paganus fa
ctus.
k Hoc fecerit . i .de
dit ſe ad arrogandū
qz rumpit poſtꝑ de
fuit militare.
l d Juus traian⁹.
de verbo ad v
bum habes inſti .e.ℨ.i.
n Conſtare.legitimis,pbationibus:vt.ſ.e.l.lucius.
o Conuocatis.ſic ergo debent eſſe rogati teſtes:cum non eſt moꝛ
tis angustia prepeditus.quod dic vt nō.C.e.l.miles.ꝛ facit infra ō
le.iij.l. pamphile.ac .
p Heredem non rogando teſtes nec angustia moꝛtis impeditus:
ꝛ eſt ſic.C.de teſ.l.ſi.
q Nō admitti ſic.C.de reſcin.ven.l.ratas.ꝛ inſti.ad.l.fal.i prin .

ſignauerit[r]:āplius ꝛ ſi aliquid iter
leuerit:perduxerit:adiecerit:emen
dauerit:quod ſi nihil hoꝛuz incide
rit teſtamentum eius ad priuilegia
militū nō ptinebit[s]. Frica.
Quod conſtitutum[t] eſt ut teſta
mentū militie tēpoꝛe factū eti
az intra annū poſt miſſionē[u] valeret
quantū ad verba eius[b] ad eos dun
taxat qui mitti[c] ſolēt:id beneficiū p
tinere exiſtimauit:ſm qđ neqz pre
fectos neqz tribunos aut̄ ceteros
qui ſucceſſoꝛib⁹ acceptis militare[d]
deſinunt hos priuilegium habitu
ros. m Artianus.
Iles filiuſſa.ſi capite[e] minut⁹
fuerit vel[f] emancipatus fuerit
vel in adoptationez datus a patre
ſuo teſtamētū ei⁹ valet quaſi ex no
ua voluntate[g]. t Crtul.
Bez[h] ꝛ ſi paterfa.miles de ca
ſtrenſibus rebus duntaxat te
ſtatus ad arrogandum ſe dederit .
Si vero miſſus[i] iaz hoc fecerit[k]:
nō valet teſtamētū. Loꝛēti.
Juus traian⁹[l] ſtatilio ſcuero
ita reſcripſit: id priuilegium
quod militantibus datū ē[m]:ut quo
quo modo facta ab his teſtamenta
rata ſint:ſic intelligi dz ut vtiqz pri
us conſtare[n] debeat teſtamentū fa
ctuz eſſe quod ꝛ ſine ſcriptura etiā
a nō militantibus fieri poteſt . ſi er
go miles de cuius bonis apud te q̄
ritur cōuocatis[o] ad hoc hoibus vt
voluntatē ſuam teſtaretur ita locu
tus eſt:vt declararet quem vellet ſi
bi heredem eſſe:ꝛ cui libertatez tri
bueret:pōt videri ſine ſcripto hoc
modo eſſe teſtatus:ꝛ voluntas ei⁹
rata habenda ē. Ceterū ſi ut ple
rumqz ſermonibus fieri ſolz dixit
alicui:ego te heredem[p] facio:aut ti
bi bona mea relinquo : nō oportet
hoc pro teſtamento obſeruari: nec
vllorum magis intereſt:quam ipſo
rū quibus id priuilegiū datū ē ei⁹
modi exempluz non admitti[q] .alio
quin non difficultas poſt mortem
alicuius militis teſtes exiſteret:qui
affirmarent ſe audiſſe dicentem ali
quez relinquere ſe bona ſua cui vi
ſum ſit:ꝛ per hoc iudicia vera ſub
uertuntur. m Arcel.
Jcius[r] priuſquā tribunus le
gionis factus eſſet teſtamētū
fecit ꝛ poſtea cict⁹ manēte eodē[s] ō

m Datū eſt:vt.ſ.e.l.i.

r t Jcius.paganus.nec obſtat.ſ.e.l.in fraudem.ℨ.teſtm̄ .
f Eodem teſtamento.id.eſt non facto alio.
t Teſtamenta ſcilicet.quelibet .
u A militibus.i.in actu militie exiſtentibus.ꝛ facit.ſ.e.l.idemqz in fine
ꝛ.l.tribunus i fi.ꝛ.ſ.de le.iij.l.i.ℨ.i.

functus ē. Quero an militis te
ſtamentuz videat ee:marcellus rñ
dit teſtamentū qđ ante tribunatuz
feciſſet niſi poſteaquā ab eo factuz
eſſet dictū ee probaret : qđ valere
vellet ad cōe ius pertinet. Cōſti
tutiomb⁹ eni principū non milituz
teſtamēta[t]: ſz q̄ a militibus[v] facta
ſunt confirmant̄.ſz plane feciſſe te
ſtamentū euz iterpretandū eſt: qui
ſe velle teſtm̄ qđ āte fecerat valere
aliquo mō ōclarauit. m Arcel.
Teſtamenta[r] eoꝛum[w] qui igno
minie cā miſſi ſunt ſtatim de
ſinunt militari iure valere: qđ anni
ſpatiū teſtamētis eoꝛū qui honeſtā
vel cāriā miſſionē meruerūt:tribui
tur. Jus teſtādi de caſtrēſi pecu
lio qđ filijſſamilias. militātib⁹ con
ceſſū ē ad eos qui ignominie cā ſūt
miſſi non ptinet:qđ⁵ hoc premij lo
co merētib⁹ tributū ē. Ip Apini.
Enturio ſo teſtamēto poſthu
mos herdes inſtituit:neqz ſub
ſtitutos dedit : quib⁹[x] non aditis
ad ſupius teſtamētū ſe redire teſta
t⁹ē[b] .cetera[c] q̄ ſo teſtamēto ſcripſe
rat eſſe irrita placuit: niſi nomīatiz
eo cōfirmaſſet ad prioꝛē volūtatez
reuerſus. u Alpian⁹.
Am filiuſſami[d] .miles deceſ
ſiſſet filio impubere herede in
ſtituto : eiqz ſubſtituiſſet in aui po
teſtate manenti tutoꝛeſqz dediſſet:
diui frēs reſcripſerunt ſubſtitutio
nē quidē valere:tutoꝛis aūtē datio
nē nō velere qz hereditati quidem
ſue miles q̄lē vellet[e] ſubſtitutōnē fa
cere pōt:verū tñ alienū ius[f] minue
re non pōt[g]. m Arcellus.
Ja milite ſcript⁹ heres ſua ſpō
te adierit hereditatē ꝛ rogatus
totam hereditatem reſtituerit : ex
trebelliano tranſeunt actiones[b] .
Miles[i] teſtamēto ſuo manumit
tēdo nihil efficit i eo cui⁹ libtas le
ge elieſcētia vł aliq̄[k] ipediat Edi
ctū[l] ptoꝛis quo iuriſiurādū bṕdib⁹
iſtitutis legatarijſqz remittit locū
bz ēt i militū teſtis ſicut ēt i fideicō
miſſis:idēqz ſi turpis[m] eēt cōditio.
Pñi[n] ei⁹ qui i emācipatione ipſe
manumiſſoꝛ extitiſſet ꝓtra tabulas
teſti dādā bonoꝝ poſ.ptis debite[o]
plz exceptis bis reb⁹ q̄s i caſtris
acqſiſtz:q̄x liberā teſti factōez hz.
m Am⁹ i bonis p Aulus.

x t Eſtamenta quod
ideſt qz.
y Eoꝛ.ſ.tm̄.nam vnde ō
bent puniri non debēt pri
uilegiū non reportare vt
ſ.de neg. geſ.l.ſiue heredi
taria.ꝛ facit.ſ.e.l.quod cō
ſtitutū ꝛ.ſ.e.l.quod dicitur
in pri.ꝛ.ℨ.i.
z Quod hic.ideſt qz hic.
a c Enturio.quibus. ſ.
ſubſtitutis.
b Teſtatus eſt.fecerat.n.
primū teſtm̄ poſtea ſm in
quo inſtituit poſthumos ꝛ
quedā reliquit ab eis in fi
ne teſtamēti adiecit: redeo
ad primū teſtm̄:vnde que
ritur an primo inſtituti de
beant relicta a poſthumis.
Rñ.nō.qz oia que i ſecūdo
teſtō ſcripta erant videtur
retractaſſe.ꝛ ſic non obſtat
ſ.l.militis.ℨ.i.vł.dic quod
dixi in fi.ſecundi teſtamēti
ſi poſthumi heredes nō eſ
ſent:redeo ad primū . nam
ꝛ tunc irritatur ſecundum
ſi poſthumi non ſint here
des:ꝛ ſic non debent peri
mi legata a poſthumis : lz
aliud ſit in ſubſtitutis:vt.ſ.
de le.i.l.licet.
c Ceterа.nunc : Rñ.ꝛ fa
cit.ſ.de vulg.ſubſti.l. ſi qs
eum.
d c Am filius.non vale
re vt ꝛ.ſ.e.l.miles.ℨ.
nec tutoꝛem:ꝛ ſupra de te
ſta.tu.l.ij. ꝛ de admi .tu .l .
impu.ac.
e Qualem. velet.etiaz ex
traneum nedū filium ꝛ di
recto vt.C.e.l.in teſtō.
f Jus.ſ.patrie poteſtatis
g Non poteſt.ad hoc .C.
e.l.ſi ruffinus.ꝛ de ſtatu . ꝛ
de imagi.l.ꝛ irritum.
b c Ja milite . tranſeūt
actiones. vt ꝛ. ſ. ad
trebel.l.i.ℨ. in filij : non tñ
quartam retinet vt.e.l.ℨ .ō
nique . nec ex militie ꝛ ſic
quo ad quedam habet lo
cuz trebel.ꝛ quo ad quedā
non.
i Miles .eliecētia:vt.C.
e.l.ſi ruffinus.
k Vel aliqua.ſ.lege puta
fauia:vt.ſ.de manu.l.lege.
ꝛ.ſ.qui ꝛ a qui.l.ij.
l Edictum.de quo ſit mē
tio.ſ.de ꝓdi.iſti.l. que ſub
condi.
m Si turpis:vt habeatur
pro non adiecta ꝛ vt in te
ſtamento pagani : vt. ſ. de
condi.inſti.l . conditiones
ꝛ.l.conditio.
n Patri .manumiſſoꝛ im

propꝛie.ſic.ſ.de of.procō.l.ij.
o Debite.que eſt tertia ſi eſt maioꝛ centenario.ꝛ liberos non habet . ſic
enim eſt in patrono vt inſti.de ſuc.lib.ℨ.cum.vero.idem vero in patre vt
infra ſi a pa.quis ſu.ma.l.i.in prin.ꝛ inſti.qui mo.ius pa.po . ſol. ℨ .prete
rea in fi.ℨ.
p m Am.non eſſe.vt infra ſi a pa.quis ſu.ma.l.i.ℨ.eſt ꝛ aliud ꝛ infra de
bo.lib.l.etiam.ℨ.patronus nec querela inof.teſ.vt .C.de inof.teſ.l.fi.ꝛ .ſ.
de inof.teſ.l.pap.ℨ.i.b.

a Si miles.isq3.s.seius.
b Liberandū.i.libez q2 retro accreuisse videtur ei dominium vt. ff. ad.l.acquil.q2.retro.
c Liber esset.vt t.j.ō ma.l.ij.t.j.ō opt.le.l.cum optio.t facit supra.si cer pe.l.proinde.accursius.
d Si secundū,pbabilez voluntatē. vt q2 sub conditiōe honesta cos in stituit.ac.
e Heredibus. s.scriptis. R.t facit.ff.de heredi.istī. l.iij.§.si quis.
f Si filiussa. post mo2 tem patris q est au9 quo ad posthumū secus si in vita vt.j.pro.§.
g Aliud factum.s.testm̄ so la voluntate nō q̄ hec vo luntas sit testm̄: sed pinde primū resuscitat ac si nunc fieret vt.ff.e.l.miles filius.
h Dilitaret. aliud si desi it militare vt.j.e.l.§. fz si q dē: t facit.j.e.l.militis.§.ij t.ff.e.l.idemq3.
i Quo.q̄tum ad nascentē.
k Antecederet. cū filius. vt istī.ō exhr̄.lib.§. posthu. t.C.de postu.l.i.t.iij.
l Exheredatum. tunc.n. secus.vt.ff.e.l.qui iur. t.C. eodem l.sicut.
m Omnimodo. rumpitur illius tes.an autē resurgat statim distinguit.
n Rumpetur testamentuz patris.
o Factuz.vt in pri.bui9.l.
p Quod.i.q2 ad hoc supā de lib.t posth.l.filius.§.i.t facit.j.de le.i.l.penul.
q Et nunq̄.nam si auus primo moriatur:rumpit te sta.patris:si pater premo riatur rūpit testm̄ aui p le gem vell.vt.ff.de iniusto te sta.l.posthumoz.si aūt am bo simul t tunc neuter cū neuter sit premoztuus: vt sic appareat secundi mozie tis ruptū.sed quidā dicūt vtrūq3 rumpi.ar.j.de reb9 dubijs.l.qui duos. sed ibi fauetur substituto:q2venit fm voluntatē. hic aūt pze ter voluntatez venit.
r Ius militis.rescrip sit.secus si cōscia cri minis.t ad hoc.ff. de iniu sto testa.l.si quis.exhere.§. pinde.t.C.q testa.fac. pos l.ij.t.j.de bo.eoz qui ante sen.l.ij.t.iij.
s Dilitia. fecerat enim duo testamenta.quoz vnū fecit in militia. aliud j. an num missionis.t istud fm non cōplcuit rumpitur pri mū per fm si primū fuit fa ctū iure militari.al' non.
t Tamen.circa militē.i. circa eū qui adhuc militat.
u Distinctio.que est facta circa eū qui desijt militare.
v Quocūq3 modo.siue cō muni.siue militari.t no.hac.l.facilius tolli priuilegium q̄ ius cōe:vt t i autē.de nō ali.§.q2 vero verisimile in si.
x Fecerit.adhuc militans.R.
y Nouissima.licet non fit solēnitate cōi suffulta. R.t facit instī.qui mo. test.infir.§.ex co.t.ff.de iniuf.te.l.ij.
z Si miles.iperfectū.i.iure cōi.sed pfectū iure spāli.
a Sola.vt t.j.e.lucius.
3 Quiq3.s.miles.
b Plura.s.testamenta.

castrēsib9 eē dandā contra tabulas filij militis bonoz̄ possessionez di u9 pi9 ātōn9 rescripsit. Arcel.
c Si miles9 ticio t scio seruuz le gauerit:t cum ticius manumi sisset:deliberante scio:moz̄q3 hi le gatū omisissēt liberādū2 fore dico: q2 t si beres seruū alicui legatū ite riz manumisisset:deide legatarius repudiasset liber eē2. Ode.
d Si fm probabilē voluntatez9 militis hereditas ci9 non adea tur:nec castrēses res heredibus9 cōpetunt. Tertul.
e Si filiussfamilias miles fecisset testamentum moze militie:de inde post mortē patris9 posthum9 ei nasceretur vtiq3 rūpit eius testa mentum:verum si perseuerasset in ea voluntate:ut vellet adhuc illud testamentum valere: valiturum il lud quasi rursum aliud factum3: si modo militaret9 adhuc eo tempoze quo nasceretur illi posthumus. fz si filiussfamilias miles fecisset testa mentum deide postea viuo eo t ad huc auo9 quoq3 superstite nascere tur ei posthumus:nō rumpitur ei9 testamentum: quia cuz id qō nasce retur in potestate eius non perue niret:non videtur suus beres agno sci:ac nec auo quidem suo hunc ne potem posthumum cum viuo filio nasceretur:suum beredez protin9 agnasci:t ideo nec aui testamentuz rumpi:quoniā licet i potestate aui protinus esse inciperet:tamen ante cederet8 cum filius: fm que si filiuf familias miles testamentū fecerit: t omiserit posthumū p errorē: qō non volebat exheredatū2: deinde posthumus post mortem aui viuo adhuc filio.i.patre suo nat9 fuerit: omnimodo4 rumpet illius testamē tum. sed si quidem pagano iaz illo facto natus sit: nec conualescet ru ptum. si vero militante adhuc na tus fuerit rūpet5: deide si voluerit ratū illō eē pī cōualescet: q̄si sit de nuo factū. Fz si viuo auo nasca tur posthumus:hic non rūpet con tinuo patris testamentuz. sed si su puixerit post aui mortem viuo ad huc patre rūpet qō6 nouus illi nūc primus beres agnascit:tm̄ ita vt nū quā7 possit duoz fit testamenta rū pere t aui t patris. Papini.
f Si filiussfamilias miles testamentū fecerit: t omiserit posthumū: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
g Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
h Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
i Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
k Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
l Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
m Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
n Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
o Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
p Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
q Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
r Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
s Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
t Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
u Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
v Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
x Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
y Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
z Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
a Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
b Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
c Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
d Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
e Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit: deinde moriatur: rumpit testamentum patris. Papinia.
f Si miles9 testamentū fecerit: deinde militare desierit

vt indigno ar.ſ.de his quibus vt indig.l.cū quidā.ac.

q Miles cōſtabat.alioquin ſecus:vt.ſ.e.l.querebaſ.

r Conſtitit.ſufficit ergo quod ex ſo teſtamēto heres eſſe potuit ſi ſ.anuz:deceſſiſſet:vt inſti.qui mo.teſ.infir.§.poſteriore.ꝛ.ſ. de iiuſ. teſ.l.iij.§.ſed ſi conſtante.

Si duobus.dic ticium inſtitu tuz in caſtrenſibus. ſeium in paganicis q ſeius repudiauit. nō accreſcet ticio ſz patrono ab iteſtato vt.ſ.de bo.lib.l.ſi filiu s.§.i.nec ob.ſ.e.l. ſi certaz.§.q ſi alte rutra.qz hoc fauore patroni qui repellit in caſtrenſibus a ꝑ. rab.vt.ſ.de bo.lib.l. iij.§.patronus.ꝛ iō etiā in ceteris admit titur:ꝛ eodē mō ſol uitur.C.ō caduc.tol. §.his ita vbi prefert coheres legitimo in iure accreſcendi: vel dic q indiſtincte hic iſtituit duoſ.nec ob. ſ.c.l.ſi certaz: qz ibi ē ideo qz nō erat ſol uendo hereditas. ꝛ per hoc nullus ab in teſtato volebat ar.ſ. de mino.ꝛ ſine.§.ſed q pap.ꝛ.C.de neceſ. ꝓ.l.ſi.ſed tunc ē ꝑ di ctam.l.C.de cad.tol. ſed erit ſpāle in inſti tutis a milite.ꝛ ē rō qz ꝛ prius potuit ꝓ parte teſtatus dece dere.q qz eſt ſecus i priuato ideo accre ſcit potius q ꝺetur legitimo vnde lega tarijs non accreſcit inuitis vt.C.de cad. tol.§.vbi autē.qz nō redditur ꝓ parte in teſtatus.ac.

t Defunctus.ſ.mi les.

u Bonoruz poſſeſ ſio.vnde legitimi vt ſ.vnde le.l.ij.§.i.ꝛ fa cit.C.e.l.i.ꝛ.ij.

v Quod dicitur. miſſus eſt. bo neſte vel cārie. alio qn ſecus:vt.ſ.e.l. te ſtā.ad hoc.C.e.l.ex teſtō.ꝛ.ſ.de inof.teſ. l.papinianus.§.ſi qſ in militia.ꝛ inſti.e.§ ſed hactenus.ꝛ.ſ.e. l.qō conſtitutū ꝛ.ſ. §.i.ꝛ.ar.C.ō teſt.ma. l.i.ꝛ qui po. in pig. ba.l.potior.azo.

x Miles.non igno minie.in lib.R.deeſt non ꝛ ſic legebat in miſſo ignominioſe.i alio indubitanter loquit.ſ.qui honeſte mittitur,non dico cārie.qz ille nō debet interi cingi.vt.C.de remi.l.vj.lib.xij.ꝛ eſt pro.R.exem plum pagani vt in fi.huius.l.

z Cinctus eſt.nō ſine auguſti affatibus vt.C.de diuer.offi.lege.ij. li.xij.

b Quando aſſumptus.i.quanto tempore currere poſtq ꝛc.

c Aſſūpt⁹.ad ſecūdā militiā.

e Valet.ſ.ſi ignominia miſſionis non obſtaret. ignominioſe quip pe miſſoꝝ militaria teſtā ſtatim ifirmant etiā non tranſgreſſo an no:vt.C.e.l.ex teſtamento.R.

poſſeſſoris. Miles iure cōi te ſtat⁹: poſtea teſtamēto iure militie ſuper bonis oīb⁹ facto poſt annū militie vita deceſſerat:prioris teſta mēti qō ruptū eē cōſtabat⁹ nō rein tegrari vires ꝓſtitit⁷. Au.

Si duob⁹ a milite liberto ſcri ptis heredibus alter ōmiſerit hereditatē pro ea parte inteſtat⁹ vi debitur⁷ defunctus deceſſiſſe:quia miles ꝛ ꝓ parte teſtari pōt: ꝛ cōpe tit patrono ab inteſtato bonoꝝ poſſeſſio⁹:niſi hec voluntas defun cti ꝓbata fuerit:ut ōmittēte altero ad alterum vellet totam redire be reditatem.

Quod dicitur⁷:ſi miles itra an num quem miſſus eſt⁸ deceſſe rit:valere eius teſtamentum:quod iure militari fecerat:verum eſt etiā ſi poſt annum conditio inſtitutiōis extiterit mortuo eo intra annum:ꝛ iō ſi heredi filio ſubſtituerit nihil in tereſt quando filius moriatur ſuffi cit enim intra annum patrē obijſſe. Miles teſtamētū fecerat: deide non ignominie cā miſſus rurſus ci ctus³ in alia eſt militia⁹ querebatur an teſtamentum eius quod in mili tia fecerat valeret.queſiui vtruz iu re militari an cōmuni iure teſtatus eſt:ꝛ ſi quidem iure communi teſta tus eſt nulla dubitatio eſt quin va leat.ſed ſi ut miles feciſſet teſtamē tum agitari cepit quādo⁵ aſſūpt⁹⁶ fuiſſet:poſtquaz deſijt ī numeris⁴ eſſe vtrum intra annum an poſt an num:cognoui intra annum eū aſſū ptum.ergo ſicut adhuc iure milita ri valet⁷ :rurſus eodem iure poſſe teſtari⁸. nunquid etam poſt annuz eo mortuo teſtamentum valeat me mouebat quod alia militia ē poſte rior.ſed humanius eſt dicere vale re teſtamentum quaſi coniuncto⁹ muneri militie⁵. non loquor de eo qui voluit⁷ valere teſtamentum etiā aſſumpt⁹ᵏ. hic enim quaſi ī militia ſequenti fecit teſtamentum exēplo eius qui paganus fecit: deinde mi litare cepit¹. i Idem.

Si filiuſſamilias miles capt⁹ apō hoſtes deceſſerit dicem⁹ legem corneliam etiam ad eius te ſtamentum pertinere⁷⁷. ſed q̄ram⁹ ſi pater eius prius⁷⁷ ē ciuitate deceſ ſerit relicto nepote⁹ ex filio an ſimi liter teſtamentum patris⁵ rumpaſ. ꝛ dicendum eſt non rumpi teſtamē tuz:qz ex eo tpe quo captus eſt vi detur deceſſiſſe⁹. i Idem.

Lucius ticiꝰ miles notario ſuo teſtamentum ſcribendum no tis dictauit.ꝛ antequam litteris ꝓ ſcriberetur vita defunctus eſt:que ro an hec dictatio valere poſſit. re ſpondi milit⁵ quoquo modo ve lint ꝛ quoquo modo poſſunt teſta mentum facere conceſſum eſſe⁷ ita tamen ut hoc ita ſubſecutum eē le gitimis probationibus⁸ oſtendaſ. Idem reſpondit ex teſtamento eius qui iure militari teſtatus eſſet ſeruum qui licet ſub conditione le gatum meruit: etiam libertatē poſ ſe ſibi vendicare⁷. Idē reſpon dit⁷ lucius ticius teſtamentum ita fecit. pāphila ſerua mea ex aſſe mi hi heres eſto:alio deide capite ſem pronio commilitoni ſuo eandem pamphilam reliquit. cuius fideicō miſit ut eam manumitteret: quero an heres eēt pamphila atqz ſi dire cto accepiſſet libertatem.reſpondi intelligendum militem qui ancillaz ſuam heredem inſtituerat ignoraſ ſe. poſſe ex ea inſtitutione etiam li bertatem ei competere:ꝛ ideo ſine cauſa poſtea⁷ a commilitōe petiſſe ut eandem manumitteret: cum ex priore ſcriptura libera ꝛ heres ef fecta ē: poſtea nullo preiudicio vo luntati fruſtra facto legata eſt.

t Riphonius.

Miles ita heredez⁷ ſcribere po teſt.quoad viuit ticius heres eſto:poſt mortem eius ſepticius. ſz ſi ita ſcripſerit tici⁹ vſqz ad ānos decē heres eſto nemine ſubſtituto inteſtati cauſa poſt.x.annos locuz habebit. ꝛ quia diximus ex certo tempore⁷ ꝛ vſqz ad certū tēpus mi lites poſſe inſtituere heredē:his cō ſequēs ē:ut antequam dies veniat quo admittatur inſtitutus: iteſtati hereditas³ deferatur. ꝛ qō in bono rum portione ei licet⁸ :hoc etiam in temporis ſpatio:licet non modicū ſit ex eodem priuilegio competat. Mulier ī q̄ tpis ſuſpitio cadere⁶ vt in autē.de heredi.ꝛ fal.§.his omnibus.

f Teſtari.ideſt teſtm̄ valere dico vt ar.ſ.ō .excu.tu.l.penul.in principio. ꝛ ar.ſ.de iure fiſci.l.ſi.

g Quaſi contūcto.vt ſic ab initio potius de militia ad aliā trāſlat⁹ ꝑ iter pretationē videaſ q̄ miſſus ignominioſe itez dictus cenſeaſ.R.ad q.ſ. de poſ.ex teſ.mi.l.i. b Milite.prime.ꝛ ſe.

i Voluit expreſſe.

k Aſſumptus ad ſecundā militiam.ac.

l Cepit.vt. ſup̄.e.l.idēqz erit in fi.ac

m Si filius pertinere: vt.ſ.de teſt.l.lex coꝛ.

n Priuſquam.filius.ſ.ſz tm̄ poſt captiuitatē filij.

o Nepote. nato poſt cap tiuitatē filij.i.ſui prīs azo. idē.ſ.ante captiuitatez ſed poſt reſtitutionē.vt.ſ.e.l.ſi filius.§.ſed ſi viuo.ſi vero tpe teſti natus:dic:vt.ſ. de lib.ꝛ poſt.lege filius.§.filiꝰ.

p An ſimil⁷ teſtm̄ prīs .i. huius captiui: q pz eſt ne poſ:ſicut rumpit teſtm̄ aut ꝑ nepotē q fingitur locuz filij tenuiſſe viuēte auo vt ſ.de lib.ꝛ poſt.l. ſi qs poſt bu.§.ſi filium ibi diuerſum qz ꝛc.

q Deceſſiſſe.ꝛ ita eo tpe quo filiū ſuū i ptāte nō ha bebat.i.viuente auo vnde nepos ei⁹ teſtm̄ nō irritat: vt.ſ.e.l.ſi filius.§.i.

r Lucius. cōceſſū cē.ꝑ. ī.ō bo.poſ.l.ſz cū pa. §.ſi. So.hoc eſt priuilegiū militis ac.

f Probationib⁹.nota cō munē,pbationē i teſtō mili tis foze neceſſariā.i.ad mi nus duoꝝ teſtiū. qz plura lis ꝛc.vt.ſup̄.de teſti.l.vbi ꝛc.dic vt no.C.e.l.milites. ꝛ facit ſ.e.l.diuus.

t Dēdicare.ꝑ.C. de neceſ ſarijs ſ.l.qdam.§.illo.ꝛ de fideicō.l.ex fideicom. So. hic ſpāle i milite qz magis preſumit liberalis.vt.C.e. l.ex his:ꝛ i autē.vt libi. de ce.§.ſi qs autem.

u Idē reſpondit ignoraſ ſe.non miz qz adhuc erat leī que hoc dic.C.de neceſ. ſ.l.qdā vr ergo legat⁹ vt ſic manumiſſa accipiat herdi tatē:ſed erat ſpāle vt dire cto ſit libera ꝛ heꝛs cū ꝛ ꝓ legatū ei relictū idē contin gat:vt.ſup̄.pr.reſpon. ac.

x Poſtea.dic fruſtra eſt poſtea legata libertas nul lo ꝛc.cū ꝛ idē bēat ꝓ ppriā voluntatē.

y Miles ita heres eſto ſ.ticius.

z Ex certo tpe. hoc nō di xit hic.ſz al' in ſuiſ liber.nā primū exēplū legis dic hz incertū vt.ſ.de condi. ꝛ de mon.l.i.vel dic ēt ꝑ illū eē certū qz certum eſt extitu

3 Inteſtati heꝛditas.in priuato ſecus qz die ſublato pure eſſent heꝛdes vt.ſup̄ de heredi.inſti.l.heꝛditas.ac.

a Ei lz.vt.ꝓ pte poſſit decedere teſtatus. ꝓ pte inteſtatus vt.ſ.e.l. miles vñ.§.i.hoc ī ſpatio tpis operat:lz ſit tēpus non modicū ex eo priuile gio pōt qō debz eē heres:ꝛ ē ſic q̄ tēpus ſicut ſūma ē pars rei.ſ.ō edē.l.i. §.diē autē.ꝛ in tpe ē plus ꝛ minus:vt i re ē:vt iſti.de act.§.plus autē. ꝛ hec erit rō quare priuatus non poſſit ex tpe heredem inſtituere.qz ſicut eſt in rebus ſic ſit in tempore.

b Mulier cadere pōt.qz eā cognouit:vt.ſ.de bis q:vt indi.l.mulierē. ꝛ

facit.C.de donat.iter vi.ꝛ vxo.l.ij.i alio secus:vt.j.de dona.l.affectionis. Itē hoc nisi tpe mortꝭ bone opinionis erat absqꝫ suspitiōe vt.s.e. l. neqꝫ §.ij.ꝛ no.suspitio sic.C.de codicillis.l.quis ꝛ. C.de iudi.l.aptissimi.

b Nec tutorē.ad hoc.s.c.l.cū filius cum suis concor.b.

c Si miles.sciens sic.C.e.l.sicut.ꝛ.l.si cum.

d Ei.s.exheredato vt. C. de.le.l.cum qdam. idem si ipsi substitutus ſm quosdā ꝛ dic vt ibi.

e Exheredato emancipato codē filio.al' si esset i potestate filius etiā paganus posset.ꝛ sic nō esset priuilegium militis.

f Substituere.directo .vt C.e.l.in testō in fi.

g Hoc ius.qō dixi in emancipato.ꝛ sic nō ob.insti. de pup.substi.§.non solum. ꝛ sup̄.de vulg.ꝛ pupi.l.sed ꝛ si pres.§. ad substitutos. vbi ēt res pupilli in restitutionē veniunt ꝛ facit.s.e.l. miles etiam ꝛ.C.de impu. ꝛ al' sub.l.precibus in fi. ꝛ j.de vulg.substi.l.centurio in fi.

h Si militis.pmittit militē:vt ꝛ.s.e.l.in fraudez.§. itē tā sibi in pagano sec⁹: vt supra de vulg.sub.l.ij.§. quisquis.

i Ex eo tpe.relatus est vel iussus cingi vt.j. l.prima.

k Electi.electio ergo non tribuit ius electo: sic nec electus successor facit defi nēr predecessorē:vt i autē. de admi.§.fi. Itē nec sola electiōe filij ad dignitatez fit sui iuris:vt in autē: vt constitutio.que de dig.§. nec ipator est nisi suscepta infula vt.C.de quadri.presl.i.i fi.nec tribunus nisi accepto cingulo:vt sup̄.e.l. tribunus.nec miles nisi sit in numero script⁹ vt hic .nec magist.vt.s.de excu.tu.l. si duas.§.minuere.nec pistō vt.s.de excu.tu.l.fi.sed ar. j.insti.quibus mo.ius pa. po.sol.§.filius.ꝛ in autē.de defen.ciui.§.ꝛ si eadē.ꝛ.C.de decur.l.fi.ꝛ.j.de bo.pos.ex testa.mi.l.vnica.§.fi. Do.ibi.

l Inter faciūt.ar.j.s.q ex cau.ma.l.qn mittunt.§. añpenultio.ꝛ penul.

m In numeros referri. Itē stigma.hoc est nota publica brachijs eorꝫ debz ifigi vt.C.de fabrice.l.stigmata.ꝛ alia que no.s.ex quib⁹ cau.ma.l.fi.

n Militissa.equestri. Nota militia equester.itē celestis vt clicor item legalis:vt aduocatorꝫ vt.C.de aduo.di.iudi.l.aduocati. Itez remiges ꝛ vigiles milites sunt vt.j.de bo.po.ex te.mili.l.i.ac.

o Confesti.bf.cinct⁹ qui statim est cingendus.habet pditum qꝫ statim ē pdendū.vt.j.ꝓ emp.l.si quis.cū habet datū:qō patū est vt det:vt.j.ō le.iij. l.itē legato.ꝛ i autē.vt ex ac.istā.do.§.fi.deficit pditio quā ꝓstat stati ōfecta vt prātiua que nō pōt ipleri vltio vite spiritu:vt.sup̄.de pdi.isti.l.fi.

p Escripta.non possunt.qꝛ nō sunt milites.

q Hostilico.al' hostili loco.ꝛ al' hostiloco.ac.

r Preses.q nō erat de numero militū:sed ob aliquā cām illic erat ꝛ sic de alijs vt hic ꝛ.s.e.l.qꝫ ꝓstituit:ꝛ.j.de bo.pos.ex.testa.mi.l.i.§ ō habet. C.e.l.scrimarios.so.vt ibi ac.

s De acquirenda hereditate. Post deliberationē adijt institutus vel repudiat.ꝛ iō de hoc dicit.ꝛ dic adire ꝛ repudiare extrancoꝫ imiscere ꝛ abstinere suoꝫ:vt isti.de here.qua.ꝛ dif.§.extraneis.

Qui totam.pone casum.vt.C.de impub.ꝛ alijs substi.l. testamento vt aliquid videatur addere.l.sequens.nā dicit.sed ꝛ si quis.cē. Itē pone i instituto ex asse qui se gerit heredem pro parte totam hereditatez videtur agnouisse.vt.j.e.l.si ex asse.ꝛ ſm hoc non potest pro parte adire ꝛ successiue ꝛ facit.j.e.l.si solus.§.idē puto.ꝛ.C.de oi agro des.l.iiij.li .xj.

u Acquirere pōt.alioqn secus esset.vt.j.e.l.si solus.§.idē puto i fi.§. Itē hoc si p se.si aūt p se ꝛ p aliū dic vt.j.e.l.si ego.ꝛ.l.si ex pte.ac.

r Non potest.idem in legato vnius rei licet in herede legatarij sit secus vt infra.de le.i.l. si legatari⁹.ꝛ de le.ij.l.neminē ꝛ.l.grege.secus si plura legata essent:nec onus.sit vni iniunctū:vt.j.de le.ij.l.si duobus.ac.

p Sed ꝛ si quis primo ex tertia.s.est institutus ticius.ꝛ idē ticius fo. ex alia tertia.tertio.ꝛ idē ticius ex alia tertia.ac.

q Agnoscere.imo agnoscendo aliquā ex eis ceteras acquirit. nec ē opus aliqua aditione etiam si non delate essent cetere partes cum adijt vnam.qꝛ sufficit semel adiisse.ꝛ hoc intelligas in eadez persona non tñ per aliū est acquirenda here ditas:vt infra.e.l.si solus per totam.l.qꝫ ergo dicit hic ꝛ supra l.prox.non potest.s. quin sit heres in totum.sed cum partez repudiat partē adit cur prevalet aditio: Rñ.qꝛ fauorabilioꝛ. arg.§.de lib.ꝛ pos.l. cum quidam. Item quid si partem repudiat:ꝛ aditionē aliarum diferat:Rñ. nō valet vt.j.e.l.si solus in prin.ꝛ est ratio qꝫ dixi:ꝛ facit .C.e.l.q dam.ꝛ ibi notatur.

q Quamdiu pōt qꝫ est vsqꝫ ad xxx.anos:vt.C.e.l.si curatoris.est enim ō iure ciuili.aditio.ergo perpetua:vt insti de ppe.ꝛ tēp.ac.i pri lz pe.dixēat vsqꝫ ad ānū.p.l.C.e.l.cū anti quioribus.sed ibi ō herede heredis qui non adit post annū: sed ipse viuens sic petuo:nisi statutum sibi tempus vt adeat fit elapsuz:vt.j.e.l.qꝫ diu institutus.vel nisi repudiet:vt.C.ō repu.here.lege sicut.ac

b Nō pōt:vt.j.i.d. l.quādiu in pri. boc tñ fallit i casib⁹:vt.s de vulg.sub.l.fi.§.ticius in fi.ꝛ.s.ō heredi.insti.l.si pater.ꝛ.j ō bo.lib.l.libert⁹ pro sed hec vltia pōt aliter itelligi.ꝛ facit .j. de fis tab.l.ij.§.deferre.ꝛ.§.i.gradu ꝛ.C.de edicto di.adri.toll'.l.i.

q Nolle.alias nollet.ꝛ ē sensus nō pōt repudiare:qꝛ nō pōt adire ad quod ē.j.e.l.is qui heres:ꝛ.l.is pōt.alij habent velle.q. dicat si aliqs gerat.p herede i bonis viuentis non pōt:vt.j .e.l. nemine.ꝛ.l.supstitis.ꝛ eius est priuatio cuius affirmatio ꝛ eꝫ.sic.j.de re iu.l.cius est.ꝛ.l.qui potest.§.qꝫ quisqs.ac.

d Utum.hereditati:qꝛ in aditione non desideratur nisi voluntas declarata.pfectum est enim opus qꝫ intelligat quid agat.vt.infra de bo.pos.fu.con.l.fi.ꝛ insti.de heredum qua.ꝛ dif.§.fi.item potest iussu domini adire.aut alium adire iubere.vt infra.e.l.pater.§.i.ꝛ.ij. ꝛ facit.s.de here.insti.l.i.§.mutus.

e Eum cui lege.i.a'iudice per.l.vt sup̄ de curr.fu.l.i.in prin. no.ꝛ dic qꝛ pdigus.secus propter delictum:vt si cōmisit crimen maiestatis.vel etiam hereticus fuit vt. C.ad.l.iull'.ma.l.pe.ꝛ de heretic.l. manicheos.

f Constat.cum auctoritate curatoris:vt.C.de admi.tu.l.cū quidā nec obstat.j.ō reg.iur.l.furiosi:qꝛ nulla ē volūtas.s.i alienando sec⁹ i acquirēdo ar.s.de rebus cer.l.certi.pditio.§.fed.si numerauero. ꝛ de ver.ob.l.is cui.ꝛ facit.s.ō test.l.filius ꝛ.l.is cui.

g Qui in aliena iuitum.idest eum cuius non precessit voluntas vt diferat a casu sequenti.sed in bonoꝫ tē.precedere enim ō bet iussus vt.j.e.l.si qs mihi.§.iussum.sed se bene obligat hodie vt C.de bonis que lib.l.fi.ac.

h Obligetur.s.inuitus.ac.

i Placuit.etiam si ab initio non consentiat.

k Sed in bo.ratam haberi.vt ꝛ.C.q admit.ad bo.pos̄.l.i.ꝛ infra rē ra.ba.l.bonoꝫ.sic ꝛ trebellianica testō pōt haberi rata vt. j.ad trebel.l.fuo in.§.i.sic ꝛ peti pōt p procuratorē:sed hereditas non adiri:vt infra.e.l.paulus.ac.

l Senatusconsultis.vt isti.ad officiū.se.cō.nam ꝛ ea legitima dicit

lꝫ non sit ex.l.xij.tab.vt.j.vnde le.l.ij §.fi.z.l.se.

m Idem erit,pbandū:vt.s.non possit adiri.

n Biu.i.longo.tpe vt.j.q z a quibus.l.sed si fideicō.§.aristo.

o Pater.filio sciēte z nō ꝺicente.idē z si postulasset filius vt.s. ꝺe pet.here.l.si filius.azo.z ar.s.ad mac.l.si filius.ex tpe ergo ꝑsu mitur solēnitas obꝭ uata.sic supꝰ de vsur. l.cū de in rem verso.

p Credendus est. vterqꝫ.i.pater z filꝰ azo.vel dic pater in quē transeūt obliga tiones ſm bas.ll. vt j.e.l.placet.

q Si is q putabat. tria dicit.pmū si is. ſm q̄ꝫ q̄ z.tertiū cū naz z.in primo adi uit viuo iubente. in secūdo eo mortuo.i tertio viuo vel mor tuo.dic ergo ſm Jo. q̄ facit differentiam iter errantē vt in pri mo casu:z ꝺubitantē vt tertio casu:vt pri mi aditio nō teneat alteriusſ.sic:vt.j.c.l.q putabat.§.q bona z §.fi.sed ar.ꝺ.C.ꝺe cō di.inde.l.fi.z exprēs se reprobaꝭ dicta di stinctio:vt. j ꝺe .con di.z ꝺe.l.mul.i fi.vbi ꝺe errāte z ꝺubitāte ꝺicit quēlibet posse adiſ z qs erat vl' ꝺu bitat:dicvt.s.ꝺ testa l.ꝺ statu distingue er go inter ꝺubitantem z errātez ꝺe facto vl' qr credit matrem su am fuisse vxorē:que fuit cōcubina: vt in primo.z cum qui in iure vt ibi naz eū z.z ſm hoc sciebat ibi p̄em mortuum.sed non cre ꝺebat per hoc filiū fieri sui iuris.vel melius in omni errante vel ꝺu bitante attendas:an eius erant,ppositi vt si liber vel paterfa. esset: vellet esse heres.an vero iubenti tñ queri nec ꝺe se aliquid cogita uit in primo casu querit sibi si absq; iussu alicuius aꝺiuit.vt ibi nā eū z.vt.s.t.i.l.qui iure.i fo nō sibi.qr non voluit.nec iubenti qr ñ potuit.sic.j.ꝺe rebus ꝺu.l.in ambiguo.Et bene sic ꝺistinguitur qr ppositū aꝺeuntis ꝺicit.l.ꝺistingui:vt querat possessori.cur ergo nō attꝛenditur vt queratur sibi scienti ꝺitionē suā vel ꝺubitāti vl' er ranti in ea vt.j.ꝺe acqui.re.ꝺo.l.homo.Et forte iō hoc sic ꝺistingui tur.aꝺeat cū iussu vel nō:qr nō creꝺit sibi velle acqrere cum aꝺiuit iussu.sed si sine iussu.ꝺ z hec oia cū is qui putabat se filiūfa.sit se nō esse necessariū heredē aliogn si putabat se necessariū q̄uis extrane us heres nec aꝺire nec repuꝺiare pōt:vt ifra.e.l.is qui z.l.se.ꝺic er go si is qui putat errando in facto vel in iure.sed j. ꝺubitando ſm primū.vel ꝺic qui putat.s.errādo in facto sed in iure sed.j. ꝺubitan ꝺo ſm aliū.vel ꝺic qui putat.s.errando vel ꝺubitando:nō tñ sibi sz iubenti acqrere volens.sed.j.sibi ſz tertiū. r Patrſ.putatiui.

s Sibi.qr non vult. t Qui iusserit.qr non potuit.ac.

u Quanq̄.ab initio iussus inutilis aꝺitionē viciat:vt.s.q̄ q̄ ille q ex postfcō sit inutilis nō viciat qui queret aꝺeunti.z est rō. qr suffi cit semel fuisse vtilē ar.j.ꝺe ꝺiuer.z te.in p̄e.l.ꝺe acces.in fi.Alij ꝺi cunt ideo obligari hereꝺitati filiū.qr succeꝺit patri qui tenebaꝭ he reꝺitati ratiōe iussus. x Pater.s.verus.

y Naz eū.valet aditio mōtuo iubēte.nā valz qñq; etiā eo viuo qñ auꝺiens ꝺubitat.sed si errat ſm primū.vel ꝺic qñ errat in iure ſm aliū.vel qñ sibi querere voluit aꝺiens ſm tertiū.ac.

z Si factus.igit ꝺe ꝺitione ꝺubitabat secus si testatore:vt. j.e.l. sed si ꝺe sua. Itē error vel ꝺubitatio facti esse pōt.si credebat viue re patrē cū esset mortuus.iꝺē iuris si sciebat mortuū sed nō crede bat p hoc q̄ filius fieret sui iuris z facit.j.e.l.si qs mihi bo.§.iussu z vsucapionibus.l.iustū.ac.

a Interdum.regulariter cū filius instituitur iussus p̄cedere pa tris z seq aditio ꝺebet vt patri querat vt.j.e.l.si quis mihi bo.§.iuſ sū.ſz hoc fallit.ac. b Institutꝰ ab auo q vtrūq; in p̄tāte hēbat.

c Facit heredē.z ita querit ei.cū.n.exheredatꝰ filius hēbaꝭ p mor tuo vt in autē.ꝺe here.z fal.§.exheredatos.nepos sit heres auo ipo iure z necessarius vt in fi.huius.l.z insti.ꝺe heꝛ.qua z ꝺif.§.sui que ritur patri in cuius est p̄tāte vt.j.e.l.placet.z necessariū facit vt hic

ciano matris:iꝺē erit probandū[m]. sed z si non aꝺierit filius diu[n] tamē possedit pater[o] hereditatem credē dus[p] est pater admisisse hereditatē ut diuus pius z imperator noster rescripserūt. Si is qui putabat[q] se filiumfamilias patris[r] iussu aꝺie rit:eum neq; sibi[s] neq; ei qui iusse rit[t]:quesisse hereditatem constat: quamquam[v] is quez pater[x] iusserit aꝺire z decessit si aꝺierit iam mor tuo patre obliget se hereditati ut iulianus.lib.xxx.ꝺigestorum scri psit.nam eum[y] qui ꝺubitat vtrū fili usfamilias an paterfamilias morte patris factus sit[z] posse aꝺire here ꝺitatem magis amittit. Interꝺum[a] filijfamilias z sine aꝺitiōe ac quirēt hereditatem bis in quorum sunt potestate : ut puta si nepos ex filio exheredato heres sit institu tus[b]:patrem enim suuz sine aditio ne faciet heredem[c] z quiꝺem necess sarium. Sed z si quis heres isti tut[ꝺ] aꝺoptetur a filio exheredato necessarium eum non facit: sz iube ri ꝺebet ut aꝺeat:quoniam mortis tempore i potestate[e] non fuerit. nā

per eum[f] quis existere necessarius non potest : qui ipse non esset exi turus[g]. Celsus[h] lib. decio quito ꝺigestorum scripsit:eum qui metu verborū vel aliquo timore coact[i] fallens[i] aꝺierit hereditatem siue li ber sit : heredem non fieri[k] placet. siue seruus sit:ꝺn̄m heredē non fa cere[l]. p Paulus.

Si quis filiumfamilias[m] here dez instituerit: z ita scripserit si mihi ticius iste filiusfamilias he res non erit sēp̄ronius heres esto: filio aꝺeunte iussu patris[n] substitu tus excluꝺitur. Si filius p̄iuſ quam sciret[o] se necessariū extitisse patri heredem decesserit: relicto fi lio necessario permittendum est ne poti abstinere[p] se ab aui hereditate quia z patri eius iꝺē tribueretur[q]. In omni successiōe qui ei[r] heres extitit qui[s] ticio heres fuit:ticio quo qꝫ heres videtur[t] eē : nec potest ti ci ōmittere[u] hereditatem.

u Ulpian[v].

Ore nostre ciuitatis[w] neq; pu pillus neq; pupilla sine tuto ris auctoritate obligari[x] possūt be

lebat esse.ad q̄.j.ꝺe le.ij.l.si qs in p̄in.

k Non fieri.imo fit.sed abstinet.vt.s.quod me.ca.l.si mulier.§.si metuz z.j.e.l.si metus:que fūt cōtra.So.hic fallens ibi non.alij ꝺicūt q̄ hic ꝺe eqtate ibi ꝺe rigore.alij econtra q̄ ibi ꝺe eqtate p̄etoria.hic ꝺe stricto iure.i.ciuili alij cū sit heres scilicet cū effectu qr abstinet.p̄ia placet.Itē oppōitur metꝰ verborū non fuit iustus ergo non impeꝺit fieri heredez: vt.s.q̄ me.cau.l.v.vj.z.vij.z q ex cau.ma.l.metꝰ.So.hic fallens vnde si etiam nullus fuisset metus non tenuisset aditio. Itē op.C.e.l.cū aliqs sz ibi p iudicē cogit adire.sic.j.ad se.cō.tre.l.nā q̄.§.q ꝓpulsus.

l Non facere.hoc potest intelligi cū seruus ab aliquo cōpellit:non a ꝺo mino aliogn contra:vt.j.si qs omis.cau.testa.l.i.§.i.azo.z facit ad.l.s.ꝺe neg.ge.l.at q natura.§.liber.z ꝺe tutel.l.q testō in fi.z ꝺe iuꝺi.l.ij. circa p̄i.z ꝺe auc.p̄es.l.i.in fi.z.j.ꝺe acq.rer ꝺo.l.homo liber in p̄in.ar.ꝺ.s. ꝺe ritu.nup.l.si a patre.

m Si qs. filiūfami.alterius.z sciebat eū filiūfa. eē aliogn ꝺistingue vt in fuo:vt.s.ꝺ heꝛꝺi.instī.l.si pater z.l.se.

n Patris.lz ergo pater nō filiꝰ viꝺeat eē heꝛs.vt.s.e.l.q in aliena.§.in terꝺū:non iō ꝺeficit conꝺitio:qr intellexit si heꝛs nō erit.i.si heꝛꝺitatē si bi vel patri non quesierit:vt.ꝺ.l.si pater.

o Si filius sciret.qd si ignorauerit:Rñ.iꝺē nisi se īmisceret.

p Abstinere.z habere paternā:sed si vellet abstinere a paterna z hꝛe aui tā posset:vt.C.vt ab heꝛ.se ab.l.prima z.l.ij.z.C.vñ.lib.l.que se.azo.

q Iꝺē tribueret.s.viueret:vt.j.e.l.ei qui z isti.z ꝺe heꝛꝺū qua.z ꝺif.§.sz bis p̄mittit.ergo iꝺē ius habebit eius heꝛs vt.C.ꝺe iure ōli.l.cū antiqui in fi.z ꝺe reg.iur.l.q̄ ius.itē contra.j.pr.§.

r In omni qui ei.puta seio.ac.

s Qui seius.accur.

t Videt.nota qr heꝛs heꝛꝺis z.vt z.C.ꝺ heꝛ.instī.l.fi.z.j.ꝺe v.sig.l.heꝛ ꝺis.z.s.ꝺe.pe.hꝛ.l.iij.§.sz si ticio.z ꝺic q̄ ibi no.z aꝺ iꝺē.C.ꝺ le.l.in ānali bus.z.j.ꝺ iuꝛ.imu.l.iiij.fallit in casibus:vt.j.ꝺe v.sig.l.sciēꝺū z.s.ꝺ vulg. substi.l.q liberis.s.fi.z.C.ꝺ vsufruc.l.antiqtas.z ꝺe vulg.substi.l.si filius z.j.ꝺe castrē.pecu.l.i.vno modo lra illa intellecta.ac.

u Pōt ōmittere.vt.s.p̄.§.z z.So.hic aꝺierat ticius.ibi non.

v Ore.ciuitatꝭ.romane p excellētiam:vt ūsti.ꝺe iuꝛ.na.§.ius aūt quē fuamus:vt.s.ꝺe le.z se.cō.l.ꝺe quibꝰ in p̄in.

w Obligari.p̄nt.s.heꝛꝺitari:vt subijcit.z.s.ꝺ auc.p̄es.l.obligari.§. here ꝺitatē.z est ratio:ne habeāt ꝺāna:vt ūsti.ꝺe auc.tu.§.neq;.z ne vexent: vt s.ꝺe mi.l.minoꝝ.xxv.Iꝺē ꝺe aꝺulto ꝺicas sine curatore vt.C.ꝺe admi.tu l.cū qꝺā.si āt ē infans solus tutor:vt.C.e.l.si infāti.§.i.vel ꝺic fō obligari alicui ex pacto vt similitudinarie ponaꝭ.s.q̄ sequaꝭ ꝺe hereditate.

x Quin.i.q̄.ac.

z Obliget nos ꝛ sic obligaret pupillos. vt hic ꝛ. j. ad tre. l. non enim ꝛ. j. qui ex cau. in pos. l. iiij. ac.

a Soluendo. vt ꝛ. C. e. l. si testa. nisi fiat inuentarium vt. C. de iure delī. l. fi. §. si autem.

b De ea aūt hereditate. vt pupilli eā non adeant sine tutore: ꝛ facit. j. de condi. ꝛ de. l. q̄ pupil. ꝛ de re. iur. l. pupillus.

c Necessarie. huic. n. ipso iure obligāt licet possit se abstinere iure prętorio: vt ſ. l. pr. §. i. ꝛ. j. de fideicō. l. cū quasi. §. sed ꝛ si. qs. Itē ꝛ necessarius heres tñ qñ qz abstinet quo ad qd: vt ſ. de hęr instī. l. iij. §. q fideicō. quod qualiter sit intelligendū: dicā. j. e. l. necessarijs. ꝛ ſ. de mi. l. ait prętor. §. nō solum. azo.

d Impubes. maior infante. alias solus pater: vt. C. e. l. si infanti in prī.

e Consilij. plenitudinem aliquid tñ habent: vt dixi ꝛ facit. j. e. l. pr̄.

f Pupillus si fari. i. maior infante: alias solus tutor: vt. C. de iur delī. l. si infāti. §. i. vel. infans tutore auctore vt. j. ad treb. l. Fuo inuito. §. si pupillo. subaudi ergo hic maxie sz in hoc differt qz si est maiō non potest solus tutor vt statim dices.

g Discernere pōt. sic. ſ. ō iurĩur. l. q̄ iurasse. ꝛ de iure ꝛ facti ig. l. regla. ꝛ. j. de fal' mo. l. i. ꝛ. j. rēpu. fal. fo. l. fi.

h Furiosus. sed i isto adit solus curator. vt. C. de cu. fu. l. fi. §. tal. ꝛ. j. e. l. q Fuum suū. sed an faciat furiosum beredē dic vt ibi. at hic oz ambos cōsentire: vt. C. e. l. potuit. ꝛ ad hoc ifra ō reg. iur. l. in nego.

i Cum tutoris. vt. ſ. l. pr. no. ꝛ curatoꝛ non sufficit pupillo: vt. j. de ap. l. cū in vna. §. tutor. sed adulto sic vt. C. de admi. ꝛ. l. cū quidā. Item in bo. pos. solus tutor: vt. j. de bo. pos. l tutor.

k Si ex asse pte. tñ. vel sciēs se insolidū beredē. vel credens tñ de pte q̄ vult adire ꝛ dic destinauerit. i. ꝓposuerit cū effectu. ſ. adeūdo vt ſ. e. l. i. ꝛ. ij. ꝛ. j. de le. ij. l. neminē ꝛ. l. si erit ꝛ. j. e. l. qui se. ꝛ de le. i. l. legatari⁹: sed. ō. j. e. l. ex semisse. Bo. ibi.

l Impuberib⁹. p hanc. l. dicit. p. nō esse necessariā i iteg. rest. impuberibus etiā cū tutore adeūtib⁹ alioquī idē esset in puberib⁹ q̄ puberibus. nā ꝛ puberes restituunt. vt. j. e. l. si minor. sed tu dic q̄ hic ipubes sine tutore: pubes sine curatore adiuerūt cū non baberent tutorē vel curatorē: cuius ipuberis aditio nō tenet ipso iure: vt. ſ. e. l. pupillus. ergo sine restitutiōe desierit: at puberis tenet cū curatorē non habet: vt. C. de in ite. resti. mi. l. si curatorē: ꝛ iō non sine restitutione iuuat si adiuit vt hic ꝛ. j. e. l. necessarijs. si aūt curatorē habet similis est pupillo ut dicta. l. si curatorem. uel secūdo intellige q̄ impuberes uocet minores. xxv. an. qui iuuantur ꝛ si adierint uel ipso iure uel restitutionē in inte. ut ex premissis patet. at puberes uocet maiores. xxv. an. qui nullo modo iuuātur: ut hic ꝛ. C. de repu. here. l. iiij. ꝛ ſm hoc nō facit hec. l. prō. p. in eo qō dixit pupillū soluē tem debitū naturale ꝓdicere: nō ꝓhibita restitutione: ut ꝛ. ſ. de ꝓdi. ide. l. interdū. qz hic nec ante aditionē tenebaſ: nec post cū sine tutore adiuit. at ibi naturaliter saltē tenebatur ꝛ ideo nō ꝓdicit solutā ꝛ consūptaz sine restitutione: ut ibi no. ꝛ facit. ſ. de mi. l. ait prętor. §. sz si heredi. ꝛ. j. l. prox.

m Si qui se nō immiscuit. erit ergo suus: ut in rubrica nō.

n Sive minor. sed minor etiā potest: ut. ſ. l. prox.

o Quorum. pupillorumz.

p Pater. cui succesſerāt pupilli.

q Hereditatem. aui. idest patris sui. idem si decessisset ignorans delatam ut. ſ. e. l. si quis. §. i.

r Amouerat. qz tūc beneficiuz abstinendi amisisset cuz sit suus: ut. j. e. l. si seruū. §. prętor ait: in extraneo secus ut. j. e. l. necessarijs.

s Gesserat in bonis aui. ꝛ facit. C. si se ab here. ab. l. i. ꝛ. ſ. l. pr. ꝛ. j. e. l. necessarijs. ac.

t Si q hoc ita. ſ. q̄ institutus repudiet. ꝛ sic ad primū nō primū dictū referr̄ vel sic hoc ita: vt. ſ. e. i esse delatā si adit nō sic hoc ita. ſ. delatā posse repudiare ꝛ si in ea cē. qz hec cōuertibilia sūt esse delatā ꝛ posse adiri. vt. j. de ver. sig. l. delata. ꝛ sic male loqueret.

u Nihil egit. nisi corā iudice creditorib⁹ instantib⁹ renunciet ꝛ se nō adituꝝ dicat ēt si ꝓditio extiterit: vt. j. de cur. bo. dā. l. i. ꝛ. j. e. l. i plurīū in fi. que sūt ō. ar. ſ. de orig. iur. l. ij. §. ꝛ cū placuisset. ꝛ de offi. l. ꝓtor. l. legatus. Itē ō. j. e. l. nec is. §. sz si quasi. Bo. p. l. j. e. illud. Item ō. C. de pac. l. i. Bo. vt ibi. Itē secus est in bonoꝝ possessiōe perēda q̄ in aditiōe hereditaſ: vt. j. de ſe ta. l. ij. §. si sub ꝓdi. ꝛ §. si quis ita cuz con cor. ꝛ. j. de reg. iur. l. q̄ pōt ꝛ. j. de suc. edic. l. i. §. decretalis. ꝛ de le. i. si ita scrip. §. i. ꝛ j. e. l. is pōt. ꝛ. l. si qs extra. §. sed ita.

x Qualis qualis. dūmodo nō ipossibilis de natura vel iurīs qz tunc habeſ ꝓ nō adiecta. vel nisi sit talis vt habeat ꝓ ipleta vt qz nō stat p̄ here. vt. ſ. ō condi. insti. l. i. ꝛ. l. conditiōes ꝛ ifra. qñ dies le. ce: l. quinta. ꝛ de condi. ꝛ demō. l. obtinuit. ꝛ l. aliquādo.

y Arbitriū. scilicet heredis. ꝛ sic est ptā tiua: ꝛ dic tacite vt si x. des esto heres. secꝰ expresse si voles: vt ſ. ō condi. insti. l. si. ꝛ l. verba. arbitri. ſ. ex nei tacite nō expreſ se: vt. j. de condi. ꝛ ō mon. l. nō nunq̄. hec aūt cōdi. si ille arbitreſ heres est o: vel ti bi lego videtur pura vt. j. de le. ij. l. i. Item quidā dicunt q̄ si ex

Dem. Si qui heres institutus est vel is cui legitima hereditas delata est repudiatione hereditatē amittit. hoc ita' verum est si in ea causa erat hereditas: ut ꝛ adiri possit. 'ceterum heres institutus sub conditione: si ante conditionem existentē repudiauit nihil egit': qualis qualis' fuit conditio: ꝛ si in arbitrium' collata est. Si quis dubitet' vi uat testatoꝛ nec ne: repudiando nihil agit'. substitutus quoq3 similiter si ante repudiet quam heres institutus decernat de hereditate': nihil valebit' repudiatio. Neq3 filiusfamilias' repudiando sine patre: neq3 pater sine filio alteri nocet: vtriq3 autem possunt repudiare.

Dem etiam est si legitima' hereditas filijs obuenit.

Si qui putat se necessarium': cū sit volūtarius: ō npoterit'

Dem. Si qui heres institutus est vel is cui legitima hereditas delata est repudiatione hereditatē amittit. hoc ita' verum est si in ea causa erat hereditas: ut ꝛ adiri possit. 'ceterum heres institutus sub conditione: si ante conditionem existentē repudiauit nihil egit': qualis qualis' fuit conditio: ꝛ si in arbitrium' collata est. Si quis dubitet' vi uat testatoꝛ nec ne: repudiando nihil agit'. substitutus quoq3 similiter si ante repudiet quam heres institutus decernat de hereditate': nihil valebit' repudiatio. Neq3 filiusfamilias' repudiando sine patre: neq3 pater sine filio alteri nocet: vtriq3 autem possunt repudiare.

Dem etiam est si legitima' hereditas filijs obuenit.

Si qui putat se necessarium': cū sit volūtarius: ō npoterit'

prēsſū si voles heres esto: nō sit ꝓ pura q̄q̄ statiz possint acquirer ꝛ sic tūc fallit regula. j. e. l. is pōt. sed primo debeo purificare: sz dic vt prędixi. ꝛ no. ſ. ō hęr. instī. l. iam dubitari.

z Si quis dubitet. quis dicitur dubitare dic vt ifra. e. l. cum quidā §. q̄ dicitur.

a Nihil agit. qz nec adire pōt: vt. j. e. l. hęr. s instītutus ꝛ. l. se. b.

b De hereditate. ſ. repudianda.

c Nihil valebit. qz nec adire pōt: vt. ſ. e. l. i prī. ꝛ. l. q̄diu. ꝛ. j. e. l. q̄diu. ꝛ facit. C. ō cap. l. necnō. ꝛ. j. e. l. q supstitis.

d Neq3 filius. institutus filius ab aliquo cōtēplatione pr̄is ꝛ sic ꝓfecticia. ſ. fit hereditas: vt: ſ. de vulg. substi. l. sz si pl'res. §. in arroga to. vel sui contēplatione. ꝛ sic aduentitia nō pōt repudiare vt patri noceat: sz iubebit adhuc eū adir̄ vt hic. ꝛ. C. ō pac. l. filius. ꝛ eō. pat ñ nocet filio: qz nec antea ꝓtinebat ad filiū: vt. j. e. l. plz. vl' non nocz qz post mortē patris adire poterit: sz an ipsi patri: forte nō ar. ō. ſ. so. ma. l. ij. §. deniq3. At sequēs lex qñ ab itestato. vt ꝓ officianū vt. ſ e. l. qui in aliena. §. sz si legitia. sz nouo iure ſm quod queritur, ꝓpter taſ filio in aduēticia idubitanter obtinet q̄ hic dicit: vt. C. ō bo. que lib. l. fi. alij dicunt hic a matre filium instītutū ꝛ in. l. sequēti ad eādē hereditatē delatam ab intestato: ꝛ dicūt ēt iure istō eam queri filio ꝓ l. ſ. e. l. qui in aliena §. sz ꝛ si q̄ non placet. qz primo ꝓ constantinuz hoc fuit inuentum. vt. C. de bo. ma. l. prima: ꝛ licet filio deferaſ stati patri queritur. itē op. instī. ꝓ quas p. §. i. vbi pater dat cui vult. Rñ. pōt acquisitū: nunc: qz iam non est spes filio. sed ante qz spes ē filio si fiat sui iuris non potest pater repudiare sicut in seruo vt instī. ō here. instī. §. alienus. tempore enim aditionis in hereditate considerat conditio instituti. secus ꝛ in legatis ꝛ in stipulationibus: vt ibi. no. Itē secus est in dño ꝛ seruo: vt. j. ō le. i. l. legatum suo ꝛ ō suc edic. l. i. §. ꝓ seruum. ꝛ facit. C. ō repud. bo. pos. l. filio. ꝛ. ſ. ō iuſ iur. l. quanto magis. ibi ipsi autem re. cē. ꝛ. C. e. l. remittente. ꝛ ō fideicō. l. ex repudiatione.

Dem etiam est legitima. ex officiano: vt. supꝰ eodem. l. qui in aliena. §. sed ꝛ si le.

Si qui necessarium. quis sit suus ꝛ necessarius vel necessari⁹ tantum hēs instī. ō here. qua. ꝛ dif. i prī.

Non poterit. i eodē errore consistēs: vt sic verba ad idē tēpus referātur: sicut arboꝛ mala non facit fructus bonos. ſ. existens mala

z est ratio q3 credens se necessariu credit se non posse repudiare z q2 de iure suo non est certus: cp oiuz heredū cōe est.

h Repudiare. vel adire: vt. j. l. pr.

i Plus est. q2 in animo consistit aditio: vt insti. de here. qua. z dif. §. fi. z nota generale dictum sic. j. de iniur .l. eum qui. §. fi. z l. item apud. §. interdum z §. qui. mo. vsufruct. amit. l. is qui. sed ar. contra. j. de cri. z ex pi. here. l. fi. z pro ēp. l. ij. §. si a pupillo. z i sti. de le. §. si quis rez z infra de ma. vin. l. iiij.

k Econtrario. sed in quo est contra cum idem videatur: Rñ. §. non repudiat. hic econtra non adit. sed vtrobi q3 erat voluntarius sed putabat cp esset necessarius sed nun quid econtra si in veritate erat necessarius tantum sed se voluntariū credidit: Rñ. si necessarius tā tum protinus est here. qua. z dif. in prin. ni si in casu quando fit de necessario voluntarius: vt. §. de here. insti. l. iij. §. qui fidei sed quidam dicunt cum non fieri proti nus heredem p hūc casum huius. l. z in hoc dicit econtrario si autez suus z necessarius est per pretorem voluntarius vt no. §. e. l. inof. z ideo adire non poterit vl repudiare cū in suo iure errat.

l Non pōt. s. adire hereditatem. etiam si velit in errore per manens.

m Decis. alias incipit is qui. z deest nec: tunc prim9 z secūdus casus idē sit. tu habeas nec. z erunt duo casus.

n Repudiare. vel adire: vt. j. l. prox.

o Pōt etiam si nolit q2 de iure suo est incertus.

p Sed si certū sit. puta cū ipse heres dicitur falsum cōmisisse tūc certus est de iure suo. z ideo adire vel repudiare pōt. secus si alius dicitur fecisse falsum vt hic. z. j. e. l. cū falsum z. l. cū quidā in fi.

q Heres legitimus q2 prim.

r Non admittit. pōt ergo vno iure repudiare z altero āpleti: sicut z ille qui iure ciuili z pretorio succedere pōt: vt no. C. e. l. puberem. z hoc verum si nulli sint legatarij. alias tenetur ad onera acsi ex testamento adijsset: vt. C. si omiſ. cau. tes. l. ij. in prin. Item potest hic ratio colligi quid operet substitutio duobus extraneis instituti. vos inuicem substitutio cum iure accrescendi sunt idem consecuturi. q2 vno iure repudiare altero amplecti poterunt.

s Utrūq3. i. hereditatem vtroq3 in iure obuenientem. z est sic. j. e. l. plurium. sed contra. §. e. l. is qui. ij. Rñ. in eo cp pōt hic repudiari legitima que non est legata. So. j. e. l. illud.

t Delata est. bona ratio vt. §. e. l. is qui. ij. Rñ. z. j. de suc. e. l. i. §. cuz furiosi habes ergo cp adhuc pōt adiri ex testamento q2 non tenuit repudiatio. cū ignorabat sibi delatam. sed si potest adire ex testō nō est locus ab intestato: q2 quandiu est locus testamentarie zc. vt. j. e. l. cp̄diu. z. j. de reg. iur. l. cp̄diu. z. C. cōia de suc. l. ante z. C. vnde li. l. ij. z facit. j. de excep. rei iudi. l. ex sextante in prin. z. j. de reg. iur. l. quotiens ex duplici.

u Is potest repudiare. z tunc quis aūt z quando possit acquire re, dic homo liber: paterfa. compos mentis maior. xxv. an. q scit testatorem mortuū z sibi delatam hereditatem seruꝰ ergo z filiusfa. adire non possunt. nisi precedat iussus: vt. j. e. l. si quis mihi bo. §. iussum. Item furiosus non vt. j. e. l. qui seruū. in minore dic: vt. §.

repudiareᵇ. naz plus estⁱ in opinione quam in ueritate. i Dem. Econtrarioᵏ qui se putat necessariū: voluntarius existere non potestˡ. i Dem. Decisᵐ qui nō valere testamētum aut falsum esse putat repudiareⁿ potestᵒ. Sed si certuz sitᵖ falsum non esse: quod falsuz dicitur: sicut adeundo acquirit ita et repudiando amittit hereditatem.

Heres institutus idemqz legitimusᵠ si quasi institutus repudiauerit: quasi legitimus non amittitʳ hereditatē. Sed si quasi legitimꝰ repudiauit: siquidez scit se heredē institutum credendū est vtrumqzˢ repudiasse. Si ignorat ad neutrā ei repudiatio nocebit: neqz ad testamentariam: quoniam banc non repudiauit: neqz ad legitimaz: quoniam nondum ei fuerat delataᵗ.

p Paulus.

i Is potest repudiare qui z acquirere potestᵛ. i Dem. Qui hereditatemʷ adire: vel bonorum possessionē petere vult: certus esse debet defunctum esse testatoremˣ.

u Ulpianus.

Quasi heresʸ sic. §. fami. herc. l. qui erat i fi. z. l. z puto. §. sed z si quis sic. §. de iurꝫ do. l. pfecticia. §. si pz.

b Quam animi. electiue ponitur. nam solus animꝰ sufficit: vt insti. de hez. qua. z dif. §. fi. az. z. j. e. l. gerit. z C. e. l. si auia per factum tñ probatur. voluntas: vt. C. de repu. herꝫ. l. i. ac.

c Custodie cā. sic. §. de iure deli. l. ait pretor z. l. aristo. ac.

d Testari. i. protestari coram pluribus. sic. §. de neg. ge. l. nesenius: sed an habeat necesse. s. protestari: Rñ. h. non. sed cā tollende dubitationis: z pro eis. §. de relig. l. at si qs §. pleriqz: sed illud funerando. non aliud gerēdo. vñ dic sm io. z az. necesse esse alias presumitur esse heres: vt. j. e. l. duo fratres z. C. de repu. herꝫ. l. i. z dicto. §. pleriqz. nam cum quis aliquid gerit cp suo iure facere potest magis suo iure facere presumitur cp̄ alieno: vt. j. e. l. iulianus. §. si seruū. z hoc in suis exneis dic vt. j. in pr. §. vel dic tertio vt statim ibi dices.

e Pro suo. q2 putat rem aliūde suā vel forte maternā: vel aliūde. az.

f Iusta. i. que pro sepeliendo iusta sūt fieri. alias iusta. alias busta: q2 oli comburebantur in rogo cadauera mortuorum. sic z ponit supra de in ius vocan. l. ij. in fi.

g Animo herdis. s. hoc fecit: z facit supra de inof. tes. l. si vt ꝓponis. §. pe.

b Seruos. quid. i. aliqud ad. quod. §. t. ij. l. ait pretor. z. l. aristo. sed quis hoc probabit. distinguitur suus ab extraneo siue emancipato: vt. j. e. l: iulianus. §. si seruū z. C. de repu. here. l. i. z. C. de iurꝫ deli. l. i. sed forte in emācipato est ratio q2 de iure ciuili est incognitus: vt insti. de here. que ab intes. §. emancipati: sed aditio hereditatis est de iure ciuili. sed in extraneo non videt quare aliud sit cp̄ in suo melius ergo videtur perpēdendum ex qualitate heredum personarum eorum z ex qualitate actuū z rerū quas attingerunt. vt sic qñq3 non habeant necesse probare se non fecisse aio adeundi: cp̄do ab aduersario probetur fecisse aio adeundi. az. aliquis tñ actus i suo presumit aditionē cp in emāciparo nō presumit vt manumiſso: vt. j. e. l. iulianꝰ. §. si fuū. z. C. de iure deli. l. i. i Si qd tñ petit. s. filiꝰ.

k Non poterat. vt q2 stipulatus est patronus sibi z liberis suis: vt. j. de ver. ob. l. quod cūq3. §. ij. vel melius erat stipulatus incertus: vt. j. de oper. li. l. si opaz. si aūt certas z si tantū peteret etiā extraneus heres. vt. j. ō op. li. l. fabriles. z. l. a. duobus z. l. cum patronus. §. i. non autem placet cp de obsequialibus in faciendo dicat que ad extraneum heredem non transe

e. l. more. z. l. pupillus no. Item scire debet testatorem mortuū: vt. j. l. pr. z sibi delatam scire debet q2 pure institutus vel purificata est institutio: z hoc scit: vt z. e. l. is qui heres. §. i. z. j. de se. ta. l. i. §. sciam. Item debet esse certus cp testatō potuerit testāi al' de viribus testamēti dubitat vt z. j. e. l. heres. §. si. Item cp nullus eū precedat scire debet. alias de viribus testamenti dubitare videtur: vt j. e. l. si is ad quem: sed regula huius. l. fallit. nam tutor quandoq3 solus adit vt infanti acqrat vt. C. e. l. si ifanti. §. i. z bonorum pos. semp vt. j. ō bo. pos. l. tutor z .l. si pupillus. sed repudiare nunqꝫ: vt dicta. l. tutor z. j. de suc. e. l. i. §. tutor. Item fuus repudiare non potest sed potest nolle adire vt. C de here. insti. l. iij. in fi. qd autem in filiosa. habuistis vt. §. e. l. is qui in fi. Itē de cretalis pos. bonorum acq rere quis potest: non tamē repudiare: z est ratio. vt. j. de suc. e. l. i. §. decretal'. z cō cor. sunt. §. e. l. iiij. cum suis concor. z. j. e. l. si quis extraneus. §. sed ita.

q Qui hereditatem defunctum. i. mortuuz.

r Testatorē. z alia quedā no. §. l. pror. z facit. j. e. l. nemine. z. l. qui superstitis.

3 p Pro herde. aliter accipitur hoc verbum pro herede: cum tractatur de pe. herꝫ. vt. §. de pet. herꝫ. l. pro herede. z per totum ti. az. z aliter cū tractatur ō usucapiōe p herde: vt. j. p herede. l. i. z per tottum ti. az.

a Quasi heres. sic. §. fami. herc. l. qui erat i fi. z. l. z puto. §. sed z si quis sic. §. de iurꝫ do. l. pfecticia. §. si pz.

b Quam animi. electiue ponitur. nam solus animꝰ sufficit: vt insti. de hez. qua. z dif. §. fi. az. z. j. e. l. gerit. z C. e. l. si auia per factum tñ probatur. voluntas: vt. C. ō repu. herꝫ. l. i. ac.

c Custodie cā. sic. §. de iure deli. l. ait pretor z. l. aristo. ac.

d Testari. i. protestari coram pluribus. sic. §. de neg. ge. l. nesenius: sed an habeat necesse. s. protestari: Rñ. h. non. sed cā tollende dubitationis: z pro eis. §. de relig. l. at si qs §. pleriqz: sed illud funerando. non aliud gerēdo. vñ dic sm io. z az. necesse esse alias presumitur esse heres: vt. j. e. l. duo fratres z. C. de repu. herꝫ. l. i. z dicto. §. pleriqz. nam cum quis aliquid gerit cp suo iure facere potest magis suo iure facere presumitur cp̄ alieno: vt. j. e. l. iulianus. §. si seruū. z hoc in suis exneis dic vt. j. in pr. §. vel dic tertio vt statim ibi dices.

e Pro suo. q2 putat rem aliūde suā vel forte maternā: vel aliūde. az.

f Iusta. i. que pro sepeliendo iusta sūt fieri. alias iusta. alias busta: q2 oli comburebantur in rogo cadauera mortuorum. sic z ponit supra de in ius vocan. l. ij. in fi.

g Animo herdis. s. hoc fecit: z facit supra de inof. tes. l. si vt ꝓponis. §. pe.

b Seruos. quid. i. aliqud ad. quod. §. t. ij. l. ait pretor. z. l. aristo. sed quis hoc probabit. distinguitur suus ab extraneo siue emancipato: vt. j. e. l: iulianus. §. si seruū z. C. de repu. here. l. i. z. C. de iurꝫ deli. l. i. sed forte in emācipato est ratio q2 de iure ciuili est incognitus: vt insti. de here. que ab intes. §. emancipati: sed aditio hereditatis est de iure ciuili. sed in extraneo non videt quare aliud sit cp̄ in suo melius ergo videtur perpēdendum ex qualitate heredum personarum eorum z ex qualitate actuū z rerū quas attingerunt. vt sic qñq3 non habeant necesse probare se non fecisse aio adeundi: cp̄do ab aduersario probetur fecisse aio adeundi. az. aliquis tñ actus i suo presumit aditionē cp in emāciparo nō presumit vt manumisso: vt. j. e. l. iulianꝰ. §. si fuū. z. C. de iure deli. l. i. i Si qd tñ petit. s. filiꝰ.

k Non poterat. vt q2 stipulatus est patronus sibi z liberis suis: vt. j. de ver. ob. l. quod cūq3. §. ij. vel melius erat stipulatus incertus: vt. j. de oper. li. l. si opaz. si aūt certas z si tantū peteret etiā extraneus heres. vt. j. ō op. li. l. fabriles. z. l. a. duobus z. l. cum patronus. §. i. non autem placet cp de obsequialibus in faciendo dicat que ad extraneum heredem non transe

unt:vt.C.de operi.li.l.liberti:qz creditoribus non datur earum petitio: cum nihil proficeret eis:z facit.ĵ.e.l.si quis non quasi z infra ad trebel.l. si patroni filius.

l Non gessisse.satis respõdet questioni cum hec duo sunt paria pro here de gerere.z hereditati obligari:vt supra e.l.more.z nota q̃ quidaz habẽt quasi gessisse sine non . pro quo est supra in prin . hui⁹ §.vbi dicit tamen quasi superiõibus aduersari.z vbi dicit quasi heres z.ĵ.e.l. gerit in fi.z infra.l.prox.§.i.z sm hoc q̃ subijcit earuz.s. incertarum.

m Creditoribus scilicet patris.

n Maxime futuraruz.s. post dictam additionez filij quasi sic faciẽdo approbat se teneri interim creditori bus illis anteq̃ adiret erat dubiuz an creditores erãt habituri aliquod ius in eis z no.plus dari creditorib⁹ q̃ extraneo heredi cui eaz incertarum petitio non da retur:sed hoc ideo est: qz ẽ qui aduersetur.s.filius.hic autem non potest resistere vtpote heres:alij habent ñ gessisse:sed tunc est contra dictam.l.gerit:z.ĵ.l.prori. §.i.z supra in pri.§.sed dic petijt.s.ipse quasi heres .i. non exheredatus qui pete re nõ posset:vt infra de opi. li.l.si operaz in fi . secus si vt heres petisset:licet non hereditariã vt in dicta.l. gerit.z sic vna positio non est alij contraria. Item sm hanc dic creditoribus .s. filij.z ita est bona ratio vt suo non hereditario iure habeat eas filius:z quod dicit maxime futura rum.i.eaz rerum quarum dies cessit postq̃ ipsi creditores filij missi sunt in pos.bonorum .filij non defensi.nam in eis potius ius habent credito res:q̃ in primis:vt ar.ĵ.qui in frau.cre.l.qui autem.§.sciendum.nam nisi dies earum cessisset.peti non possent.cedit autem cum indicte fuerint: z non ante.z hoc in incertis de quibus loquitur hic.sed operarum certaz cedit dies statim cum petite sunt.i.cum fuerit in mora.z probantur hec infra:de operi.li.l.si quis hac.§.iudicium z.l.cum patronus.in prin. z.l. quotiens certa.vel dic de creditoribus paternis hoc modo competit pe titio creditoribus paternis.nec per hoc fiunt heredes:multo fortius in filio.z sm hoc mutat casum.z dicat de certis que ad heredes transeunt: vel etiam de incertis quarum dies cessit viuo patre:z pecunia erat dedu cta in condemnationem.alias non transiret ad heredes extraneos: vt. ĵ. de op.li.l.si operarum z.l.qui libertinus.§.non solum z .l. a duobus z q̃ dicit futurarum.i.postq̃ creditores ceperint conuenire patrem viuentẽ Sed si hic de incerts dicit quomodo alijs dentur quam patro.vt.ar . s̃. de condi.inde.l.si non sortem.§.libertus.z de operi.li.l.ope in.§.i.z in. §. ij. Rñ hoc fit propter inopiam vel necessitatem:vt nõ.in distinctione opa rum que est sup dicto.§.libertus.

o Non est estimandus.qz exherẽdatus etiam infert:vt. s̃.de reli.l.vel q̃ azo.z dic q̃ inferre potest etiam si nollit esse heres vt in stipu.operarum: vt.s̃.pro.§.dicitur.

p Humanior.ergo tenenda:vt.C.de iudi.l.placuit.

q Papinianus.est hoc si filius solus est heres institutus z statuliber ro gatus est dare.x.heredi.non est dubium quin videatur pro herede gessisse accipiendo a statulibero conditione impleta. Idem esset z si non facta es sset mentio heredis:sed dictum est vt det filio.si autem habet filius instituus coheredem:tunc distinguitur quibus verbis vsus est testator nam si dixit heredibus:tunc filius accipiendo pro herde gerere videtur si ve ro dixit:vt filio daret.filius accipiendo non obligat se hereditati secun dum io.

r Vulgo putare sed male.immo bene qz licet abstinuit tñ z iterum adir potest vt.C.de repu.here.l.fi.sed ar.contra.infra.e.l.si seruum.alienum . §. fi.sed ibi surripiendo hic accipiendo:vt.ĵ.l.pro.in pri.item ar.p̃.s̃:de mi. l.iij.§.seio.

s A creditoribus:paternis:z no.q̃ quidam habent non conue.sed male enim:vt patet per sequentia.

t Nũmi peculiares.in hoc casu magis:qz pecunia est hereditaria vt. s̃. de pet.here.nec vllam .§ .plane.z nota qõ pmittitur statulibero dare cã i plende ꝯditionis q̃ iussus est dare vnicunqz etiam de peculio iuito be rede: vt.s̃.de cõ.cã.da.l.dedi.§.fi.z ibi no. Si queras an in falcidiam cõ putet datum cã implende conditionis:dic vt.C.ad.l.fal.l.pe.z.s̃.de dona.cau.mor.l.q̃ statuliber.z.l.q̃ conditionis.b.

u Abstinuit.multo magis.z facit.C.arbi.tu.l.cum.

x Ita demũ.non debet hic esse.§.qz continuatur cum superiori z ex eo pendet.

filio nominatim pecuniaz dare ius sus potuisset non hereditate donado ad libertatẽ peruenire itaqz tunc pro herede geri dicendum esse ait: quo tiens accepit quod citra nomen z ius heredis accipere non poterat.

Si sepulchri violati filius ageret: quãuis hereditarij: quia nihil ex bonis patris capit :non videbitur se bonis immiscere.hec enim actio penaz z vindictam potius quã rei persecutionem continet z

i Item.

Si quis extraneus rez hereditariam quasi surripiens vel ex pilans tenet : non pro herede gerit . nam admissum contrariam vo luntatem declarat. Interdum autem animus solus eum obstrin get hereditati : utputa si re nõ hereditaria quasi heres vsus sit sed ita demum pro herede gerẽdo acquiret hereditatem si iam sit ei delata. ceterum ex quibus causis repudiãtem nihil agere diximus:ex bisdez causis nec pro herede gerẽdo quicquam agere. Sciendum est si quis partem ex qua institutus est non nisi vt heres accipere potest:vt.ĵ.de sta.l.i.l.ita z.l.qui pecuniã: habeat vel non habeat coheredem.

y Gessisse.sub.eum.

z Si solus heres sit. tunc enim qz accipiẽdo pecuniam voluit vt haberet libertatẽ ergo z id voluisse videtur sine quo liber tas esse non potest sz cum solus sit si ipse heres non sit:nõ va let libertas. secus si coheredem habet: tunc enim z sine eo valere potest.azo.sic ergo nota q̃ cum aliquid volo id videor velle sine quo id pri mum velle non valz sic infra.rem ra.ha.l tij.§.fi.z.C.de relig. l.ij.

a Iure pretorio:nã pretor dedit ei beneficium abstinẽdi: vt ĵ.e.l.necessarijs z in fi.ó her.qua.z.dif.§. sed is.nõ tñ ió necesse habent adire pretorem viuum:vt.s̃. e.l.ei qui:z facit infra ad trebel.l.ita.§.qui suspectam.

b Quo facto . idest emãcipato repudiãte vel suo abstinẽte.

c Nominatiz. secus si simpliciter.tunc.n.

d Non heredi.emãcipato q̃ repudiauit vel suo qui abstinuit.b

e Citra nomẽ.i.effectũ heredis habet tñ ille cui restituit hereditas p̃ treb. Itẽ bonoz possessor. Itẽ is cui bona sunt adiecta causa libertatũ conseruandaz. Itẽ nomẽ solũ habet qui restituit:vt infra de fideicõ.here.§.restituta. Itẽ q̃ abstinuit:vt.ĵ.de fideicõ.li. l. cum quasi.§.sed z si quis. Itẽ.qui p̃ resti.ĩ inte.dimisit:vt.s̃.de mi. l.z fi fine.§.sed q̃ pap.z tũc constat q̃ q restituit hereditatẽ accipiet a statulibero q̃ datur cã implende cõditionis:lz qñqz debeat restituer fideicõmissario:qñqz nõ:vt.ĵ.de cõdi.z demõ.l.q heredi.§.cũ heredi tas.z.s̃.de peti.here.l.nec vllã.§.plane. Itẽ bonoz possessori dat cã implẽde cõditionis:vt.ĵ.de.le.pref.l.is q.§.fi.z de cõ.z demõ.l.iiij; in prin. Itẽ ei cui bona sũt adiecta cã libertatũ seruãdaz:vt.ĵ.de fideicõ.li.l.iiij.§.si sub ꝯditione. Itẽ ei q̃ õmisit ex testõ z adiuit ab intestato:vt ĵ.si qs õmiss.cau.testa.l.q aũt.§.fi. ius z nomen heredis bz q̃ directo ẽ hers iure ciuili ex testõ vel ab intestato.z no.q̃ cũ qs facit aliqd q̃ nõ põt facere:nisi sit hers.vñ id velle facer vt fit hers.

f Si sepulchri aget actione in factũ.que pecũiaria est z popularis z ex primo capite datur inquãtũ iudici equũ vñ ei ad quẽ ea res pti net.alij puta in.c.aur.ex so vero in.cc.aure.sine deletu psonaz z in familiam irrogat:vt.ĵ.de sepul.vi.l.ij.in pri.z.§.i.z.§.fi.z. l. de sep. hereditarij.qz liberoz z si hers ñ sint.sũt tñ iura sepulchroz. z ió dicit hereditarij:qz tũc videbat magis se nõ immiscer:q̃ si esset familiare.sz tñ idẽ ẽ in vtroque:vt.s̃.de rel.l.vel q̃.z.s̃.hac.l.§.si quid tñ in fi.

g Bonis hereditarijs.accur .

h Potius.electiue ponitur vt patet ex predictis:z.ĵ.de sepl.vi.l. de sepulcro in prin.z.l.pe.in fi.azo.

i Cõtiet .mala rõ.nã si furti actio itẽtaz que solã penã pꝛinet adir vñ:qz citra ius hers facere nõ põt:sz certe imo bona:qz hic ñ dat qz absit aliqd de nro primonio.sz actio furti sic:z lz hec actio pp hereditatẽ ꝓtingat:nihil tñ ex defuncti capit volũtate:vt.ĵ.de sepul. ui.l.pe. Itẽ signat p̃.s̃.de mi.l.iij.§.scio:sz nõ ẽ p̃.qz ibi adiuit. Itez accepit vt cohers fui sz restituit.qz ex sequẽtia priozis lapsus incidit i sm vt ibi no. Itẽ nec ẽ bona rõ qz nihil cẽ.vt.ĵ.l.pr.§.i.

k Cõtiet .mala rõ.nã si furti actio itẽtaz que solã penã pꝛinet adir vñ:qz citra ius hers facere nõ põt:sz certe imo bona:qz hic ñ dat qz absit aliqd de nro primonio.sz actio furti sic:z lz hec actio pp hereditatẽ ꝓtingat:nihil tñ ex defuncti capit volũtate:vt.ĵ.de sepul. ui.l.pe. Itẽ signat p̃.s̃.de mi.l.iij.§.scio:sz nõ ẽ p̃.qz ibi adiuit. Itez accepit vt cohers fui sz restituit.qz ex sequẽtia priozis lapsus incidit i sm vt ibi no. Itẽ nec ẽ bona rõ qz nihil cẽ.vt.ĵ.l.pr.§.i.

l Si qs exheres.scẽi suo:vt.ĵ.e.l.si sui qs.§.ait ptor.sui⁹.n.facili us amittit priuilegiũ abstinẽdi q̃ exheres ius cõe repudiãdi az. Itẽ sui⁹ accipit id q̃ ẽ quasi suũ:vt.s̃.de li.z posth.l. i suis.z sic ñ de liquere sz imiscere se credit.

m Expilãs.hereditatẽ.

n Admissũ.i.delictũ. Declarat.s.q̃ nolit cẽ hers.sic z.ĵ.e.l.

o Non hereditariã.quã putabat hereditariam: vt fuit

ĩ.e.l.gerit.magis ãt si erat hereditaria.ꝛ eꝫ si hereditaria fuit usus uti non hereditaria:nõ sit heres:vt. ĩ.e.l. cum bõis.ꝛ hoc ideo qꝛ animus inspicitur ꝛ opinio:vt ꝛ. C.e.l.si auia.ꝛ.ĩ.e.l.si ꝟuum.§.pe.

p Agere.alias ageret.ꝛ tunc est.§.sciendum. alias agere.ꝛ tunc ẽ. §.si quis partem.ꝛ facit.s̃.e.l.is qui heres. §.i.ꝛ.ĩ. de verb.sig.l. delata.

q Sciendum. ignorauit:qꝛ erat institutus ex maiori quam putaret.secus si putaret se institutum in maiori q̃ esset in ueritate:vt ar.ĩ.e.l.si qs mihi bona.§.fz ꝛ si mandatum.ꝛ.l.pr̃ in pr̃i.ꝛ.s̃.e.l. si ex asse: ꝛ.ĩ.e.l. qui putat in prin.sed hoc non ualet.p.l.ĩ.e.l. ex semisse.que est contra.dic ergo attendendum an eius ꝓpositi erat ꝛ uolũtatis ꝛ ex qua cunqz l̃ quantacum qꝫ portione eẽt instituтus uellet adire ut tunc sit heres ꝛ nihil noceat errꝛ:vt hic. an ñ.ꝛ tũc nihil agit ut dcã. l. ex semisse. ꝑ qua solutione est. s.ti.ij.l.qui iure.vex enim est institutus ex maiore q̃ putat.veri simile est tunc eũ vel le adire.vel pone institui quotcunqz mihi nati cẽnt ꝛ luciuꝫ. naz adhibit luciuꝰ q̃ suam partez ignoret:vt.s̃.si pars her̃. pe.l.illud in fi.

r Non ignorat. qñ qꝫ tamen ꝛ si ignorꝛet:vt.ĩ.e.l.qui putat in prin.sed non videtur ibi ignorare fz scire lz quantitatem ignorꝛet:

s Extiterit.alias secus:vt.s̃.e.l.is qui heres.§.i.

t Extitisse.que vere extitit u Puto posse.in casuali non habet locum:vt.ĩ.de condi.ꝛ demon.l. multum.p̃.nec ĩ ptãtiua: vt.ĩ de cõdi.ꝛ demõ.l.ij.i.fi.p̃. So.hec fm:illam multum:vt de cõditio. ne iuris intelligatur:non facti:uel secundum io.hec lex loquitur q̃ do quis ꝑ parte sub conditione:puta si coberes nõ erit:uel sub alia est institutus.nam licet alterius partis ignorꝛet cõdic.extitisse adiñ potest:ꝛ secundum hoc quod subicit quẽadmodum ꝛc̃.ponitur exẽ plificatiue non similitudinarie:sed secundum primũ casũ similitudinarie ponitur.vel dic duplex est ignorãtia:una que bz secum uemẽtem opinionem quod conditio extiterit:lz uerũ ignorꝛet:ꝛ hec non nocet ut hic.ꝛ alia que nõ bz ꝛ illa sic:vt ibi. Itẽ.p̃.ĩ.l.pr. So. ibi x Et.i.sibi.

u Is peculium.naz non põt ꝟuus hẽre heredem nisi in casibus:vt no.C.cõia de suc.l. seruus.

y Non obligari.qꝛ ignorꝛat cãm:ex qua possunt bona ad eum pertinere:vt.ĩ.e.l.pf.ꝛ.ĩ.i bac.l.

z Occupauit.iure pfoni cũ eẽt heres vt agnatus ꝛ sic errauit ĩ cã ꝛ occupauit ab intestato.fuit ẽt errꝛ ĩ cõditione testantis q nocz:vt. ĩ.e.l.heres.§.fi.accu.

a Ex qua cã.dñi vel heredis agnati vel vt patroni. Item ex testõ vel ab intestato vel institutionis vel substitutionis iure:vt hac.l. ꝛ ĩ.e.l.si quis mihi bona.§.alr atqꝫ ꝛ.l.pater:sed contra.s̃.l.pro.in fi. sed non obstat.qꝛ bene sciebat ibi ex qua cã ad eum ptinebat hereditas.qꝛ ex testõ lz ignorꝛet condi.extitisse:qua de cã nihil adicit ad conditionẽ ꝛ econtra.nec aliquid habet vnũ cõmune cum altero.

b Veluti.adit tertiũ exemplum ꝓut est hic.§. veluti.

c Proferantur .i.adducanť in propatulo.

d Pro dño.i.pro herede:vt insti.de heredi.qua.ꝛ dif.§.fi. ꝛ.s̃. de li.ꝛ posl.in suis.ac.

e Non erit.qꝛ ignorꝛat cãm:ꝛ qꝛ eius condi.faceret deteriorẽ:vt.ĩ. e.l.si quis mihi.§.aliter.ob hoc ergo adhibit ex testõ cum nõ videatur ob hoc repudiasse:vt.s̃.e.l.nec is.§.heres.ꝛ de inof.test.l.ma.ꝛ.ĩ l.illud ꝛ.l.ĩ plurium.

f Si nõ iusto.eꝫ ad superiorẽ.ꝛ est quartus casus legis.

g Non acqret.nec repudiare vr̃ ab intestato:vt in superiori casu dixit:ꝛ facit.ĩ.e.l.pater.ꝛ.s̃.de pac.l.si cũ test.ꝛ no.bac.l.q̃ adeundo ex cã putatiua non fit her̃s.lz.si ex vera adiɔsset esset heres.sic iudex si ferret sniam ex cã falsa non valet snia cũ effectu:lz motus veris ꝓbationibus posset eãdẽ ꝓtulisse ꝛ valeret:vt.C.si ex falsis instrumentis.l.iij.no.

pro dño administrauerit hereditatez ramen non acquiret[s].

p Pomponius.

i In repudianda[b] hereditate vl̃ legato: certus[i] esse dz de suo iure:is qui repudiat[k]. u Ulpia.

Fit questionis an pro herede gerere videatur qui precium hereditatis õmittende mortis causa cepit[l]:ꝛ obtinuit hunc pro herede quidez non gerere: qui ideo accepit ne heres sit[m]:in edictuz tamẽ pretoris incidere[n] siue igitur a substituto her̃s accepit siue a legitimo mortis causa accepisse videtur.

Idẽqz iuris erit ꝛ si ñ accepit sz ꝓmissa sit ei pecunia.nã ꝛ stipulando[o] mortis cã cepit. Idem.

Si quis mihi bona fide ꝟuiat seruus alienus iussu meo hereditatem adeundo nihil promouebit[p]:nec acquiret mihi: nec fructuarius[q] quidem. Seruus municipum[r] vel collegij vel curie heres ĩstitutus vel manumissus vel alienatus:adhibit hereditatẽ[a]. Si seruus fisci institutus sit:iussu procuratoris cesaris adhibit her̃ditatẽ:ut ẽ sepe rescriptũ. Si qs[t] plane seruus fuerit pene effectus ad gladiũ vel ad bestias vel in metallum damnas[t]:si fuerit heres institutus: pro

h In repudiãda .sic ẽt iadeũda:vt. s̃.l.pr. ad paria enim videantur repudiatio ꝛ aditio:vt. s̃. e.l.is põt.

i Certus.vehementi opinione:vt.ĩ.e.l.cũ quidã .§. i.fm Io.ꝛ sic accipe dictionem illã. l.superioris scire debet.

k Repudiat.cum ignorꝛat sibi delataz:si repudiat 'nihil agit:vt.s̃.e.l.is qui heres ꝑ toram :ꝛ sequẽtibus vsqz ad.l:qui hereditatem ꝛ ar.C.de dona.l .nec ignorans.ꝛ.s̃.de inof.test. l. mater decedẽs in fi.ꝛ .l.nihil'. §.si cũ.ꝛ de pactis.l.si cũ te.

l Fit.causa cepit.dicitur enim mortis causa capere quod occasiõe alicuius mortis ad eũ obuenit:siue ex voluntate eius scilicet defuncti siue non: vt infra de dona.causa mor. l.qui precio.ꝛ.l.mortis causa capitur in prin.ꝛ. §.fine do.accur.

m Ne heres sit: sic.s̃.e .l. si quis exneus in prin.

n Incidere .si õmissa causa testamenti.vt infra si qs õmiť.cau.test.l.i.§.i.ꝛ.l. ij. ꝛ.C.si quis õmiť.cau .test. l.i.ac.

o Stipulando:vt infra ð dona.cau.mor.l.mortis cã capitur.ꝛ.l.mor. causa donatio.ꝛ.l.senatus ĩ fi.ꝛ ar. C.ad.l.fal.l.fi.

p Si quis.promouebit.qꝛ mihi non querit.sed contra infra.e.l.aditio §.ꝛ quod a quibusdam.que est contra:So.ibi loquitur ĩ libero homine bona fide possesso qui suam conditionem sciens voluit mihi quere ꝛ sic adiuit me iubente ꝛ sic mea ꝛ sua ibi concurrit voluntas:ꝛ in alieno seruo eandem ratione non mea tantum sed veri domini exquirit voluntas.ꝛ sic non obstat ꝛ cogitur tunc dominus si mei contemplatione ẽ institutus iubere adire.vt.ĩ.l.aditio in fi.

q Nec fructuarius.seruus querit hereditatem fructuario iubenti:vt infra.e.l.aditio.§.preterea.ꝛ infra de acquir.rerum do.l.fructuario:sed contra ꝛ de vsufruc.l.si serui ꝛ.l.se.So ibi dominus iubet vt hic:sed mihi restituit per condi.fine causa:vt infra de stipu.ser.l.pe.ꝛ sic mihi querit : in contrarijs quasi ex re mea:vi infra.e.aditio in fi.ꝛ supra de vulg.sub.l. fz si plures.§.in arrog.ꝛ ad hoc potest agi vt ibi plene no.in.l.si seruus: sed legatum q̃ mihi queritur eriã sine iussu alicuius queritur:ꝛ est ratio qꝛ nulla opera est in eo vt.ĩ.de acq.rer̃ do.l.liber homo. Item fm hoc itelligẽdi.per quas per.no.ac.§.de his.

r Seruus municipij.adiuit hereditatem.primo casu suo arbitrio.secundo iussu domini noui:vt insti.de here.insti.§.seruus ꝛ infra.e. l.antistius §.i.at si in sua causa permanserit iussu curie municipum vel collegij adhibit ꝛ ei acquiret:nec obstat q̃ vniuersitas dicitur non posse consentiť: vt ar.supra de dolo.l.sed si ex dolo.§.i.ꝛ infra de lib.ꝛ vniuer.l.i .qꝛ sub. ibi facile vt probatur supra q̃ mẽtus causa.l.metum.§.i.ꝛ infra de acquirẽ. pos.l.i.§.fi.ꝛ.l.se.ꝛ supra de orig.iur.l.ij.§.omnium.vel.adhibit iussu eorum per quos vniuersitas regitur.arg.de condi.ꝛ demon.l.municipibus ꝛ hoc intellige cum collegium est licitum:quod est tunc demum cum aliqua.l.conceditur:vt infra de colle.ill'.l.ij.ꝛ supra q̃ cuiusqz vni.l.i. Si ergo est illicitum:non potest ei acquiri:vt.C.de heredi.insti.l.collegium . ꝛ ĩ.de rebus du.l.cum senatus ꝛ no.q̃ seruus vniuersitatis non ẽ singulorum:vt.s̃.de re.di.l.in tm̃.§.i.

s Si fisci hereditatem.opulentam:vt.s̃.de of.procu ce.l.i.in fi.ꝛ.l.ij.ꝛ.ĩ. de iure fi.l.i.§.an bona.ꝛ.l.aufertur.§.seruus.ꝛ dicitur opulenta que affert opes sine vexatione:sed locuplex que etiam vexationem habet. Itez in alio procur.secus.vt.ĩ.e.paulus.alias.incip̃.per procuratorem.nec tñ iste repudiat vt.s̃.de of.pcur.ce.l.i.§.i.

t Si quis.damnatus.sic enim statim fit seruus.vt hic ꝛ.ĩ.de pe.l.q vltio: ꝛ insti.qui.mo.ius.pa.po.sol.§.pene.no.sic in deportato:qui liber remanet:vt.C.de bo.proscrip.l.ij.contra:licet ciuitatem ꝛ ius capiẽdi ex testõ

perdat:vt.ĵ.de penis.l.quidam ꝛ.C.de heredi.instit.l.i. Item gladius dic non alio ferro:vt.ĵ.de pe.l. aut dam. Itē nemo hodie bene natus ꝛc̄. vt autē.de nup.§.q̄ in autē.coll'.iij. Itē ab bestias dānatus olim efficiebaꝫ suus:hodie vero nemo bene natus ꝛc̄.

u Pro non scripto.ꝛ sic remāet penes substitutū vel coniunctum vel venientes ab intestato vt olim ꝛ ita hodie:vt.C.ō ca du.tol.§.in primo: Itez bene dicit pro non scripto haberi:qz nō est suus fisci necessaris sed pene ꝛ hoc itel lige siue primo fuerit dam natus ꝛ post institutus siue eō. Idem in legato nisi ad alimenta:vt.ĵ.de iure fisci l.i metallū ꝛ.ĵ.de.p̄ scrip. l.si i metallū ꝛ.ĵ.ō alimen. le.l.is cui ꝛ de pecul'.le.l. q dam.ꝛ sic in priuati seruo tenet legatū ad alimenta: vt.ĵ.de ali.le.l.seruos.

x Jussum. alias iussum ꝛ in neutro.ꝛ alias iussus ꝛ dic loqui i profecticia hēdita.ſ.ſi contemplatiōe patris vel aduenticia.ſ.ſi contemplatione filij sit institutus:qz in vtraqz.ſ.heredi tate hoc iure oia quereban tur patri:vt instī.per quas p.no.acq.§.i.

y Perfecto negocio subaudi etiam nam ante constat q̄ pōt:vt.ĵ.de vsucap. l.nunq̄.sed hic innuit q̄ ēt post cōtractum ꝛ sic sunt ō s̄.de auct.tu.l. obligari. §. tutor.ꝛ.ĵ.de vsuca. l.nunq̄ in prin.ꝛ instī.de auc.tu.§. tutor. Sō. interponitur p fecto negocio sed perperaz quod nihil ē vl' pfecto.i. ad perficienduz negociū licet sub conditione ꝑbitur cui vt.s̄.de auc.tu.l. etiam si n̄ sed dic perfecto incontinē ti tri vt hic non ex interuallo.vt in contrarijs:vt no.i instī.dicto.§.ꝛ nota hic ar. q̄ cōsensus patris post sentētiam non valet:vt no.C.de bo.que lib.l.fi.§.i. Item nota q̄ py. dixit q̄ ēz statim post consensus iterueniens sufficit ꝛ sic.in mr̄imonio sit filij:vt instī.de nup.in prin.ꝛ nota q̄ in filio ꝛ seruo hic loquitur q̄ pōt non parere:vt.C.de here.instī.l.iij.in fi.licet sit ꝑium ar.ĵ.si quis ōmiſ.cau.ref.l.i. §.i.dic vt ibi.

z Precedere debet. ſ.usus sic alias mandatū:sed ꝛ fideiussor precedit ꝛ subsequeꝫ:vt.s̄.mā.l.si vero non re.§.si post. Oz in casib9 nō oportet iteruenire iussū si castrensis hereditas sit vt.ĵ.de castrē.pec.l.v. Itē in alio.s̄. e.l.q.in aliena.§.interdū. Itē in alio.ĵ.e.l.cū heres. Itē ꝛ alias.s̄.c.l.qui i aliena.§.sed ꝛ si nō adierit.ꝛ al' vt.C.de pe.her.l.si filius. Itē hodie in aduenticia filius sine patre ꝛ pater sine filio adit:vt.C.de bo.que lib.l.fi. Itq̄ no.hec spālia in iussu vt precedat alias tm̄ vz ratihabitio q̄tū preambulum mandatū:vt.C.ad maced.l.fi.ꝛ.ĵ.de aqua plu.arcen.l.fi.autem.

a Fieri posse.ſ.iussum.secus in auctoritate tu.vt instī.de auc.tu.§. tutor ō q̄ vex est q̄tū inter tutorē ꝛ pupillū:sed secus est quātū.ſ.inter tutorē ꝛ ꝑhentē cū pupillo:vt.s̄.de auc.tu.l.obligari.§.si.

b Tū spāliter.ſ.exigimus interuenire iussum.

c Specialiter debere.no.spāle mandatū.sic.s̄.de mi.l.illud.§.i.ꝛ de ritu nup.l.generaliter.ꝛ.ĵ.ad trebel.l.qui ita.§.etiam ꝛ.s̄.si quis. o.cau.l.sz ꝛ si.§.quesitū.ꝛ q̄ cuiusqz.vni.noic.l.itē.§.sz.si de.ꝛ.ĵ.de iniur.l.itē apud.§. hoc edictū ꝛ.s̄.de.pcur.l.pomp.i pri.ꝛ.l.nō solū in fi.ꝛ.l.q duos.sed regulariter ō.vt.s̄.q̄ iussu.l.i.§.i.ꝛ.s̄.man.l.i.ꝛ de admi.tu.l.si duo.ꝛ.ff.p̄ so.l. verum ꝛ.l.actione.§.renunciare.

d De viut.qz nō debz esse solicitus de hereditate viuentis:vt.s̄.ō vulg. sub.l.ij.§.iterdū.ꝛ facit.ĵ.e.neminē.ꝛ.l.qui superstiti.igitur hoc casu post mortem interim erit mandatū.

e Plane.si rumor.falsus qz viuebat sic.s̄.de.her.instī.l.fi.

f Eum.ſ.heredē ꝛ tenet iussus dūmodo tpe aditiōis decesserit ꝛ hoc sciat adiens:vt.ĵ.e.l.heres.in pri.ꝛ.s̄.e.is q heres.§.si qs du.ꝛ.l.q hereditatem.ꝛ.C.de cap.l.nec.nos.

g Et scriptus sit.subau.poterit mādari predicto modo dūmodo hoc tē pore aditionis sciat sibi delatam:licet tabule aperte non sint:alias adire non potest.nisi sciat sibi esse delata ꝛ qualiter.vt.s̄.e.l.is qui heres.i.R.ꝛ ĵ.e.l.heres.§.i.erit ergo incertum tempus mandati:sed non aditionis vt incertū patri non filio.ꝛ no.sm azo.quod insolidum institutus ét clausis tabulis adire potest pro parte eis apertis demū nisi sit suus heres :vt supra de iuris ꝛ facti.ig.l.i.i fi.ꝛ.C.de ca.tol.l.ij. hodie se cus vt in.§.in nouissimo.C.e.

b Detat bonorum.sed non decretam.ꝛ ideo poterat filius desistere alias non posset: vt.ĵ.de suc.e.l.i.§. de cretalis.sed op.nōne petendo gerit se pro herede ꝛ sic querit: quomodo ergo am plius adeūdo demuo querit:vt.C.e.l.pube rem. Rñ.ibi fuit de creta vel habita pro decreta per iura.C. sm que sufficit sola agnitio:vt.C.qui ad mit.ad bo.pos.l.pe. ꝛ.l.fi..hic ñ ꝛ sic ratihabitio nō operatur hic ad bon.pos. que posset operari si de creta esset ad trebel. l.suo inuito.§.fi.sed operatur iussum ad sequentē additionē.

i Adeat.solo verbo vel aio q̄ sufficit:vt instī.de hered.qua ꝛ dif.§.fi.vel mādauit vt adiret iure ciuili. ꝛ ipse petijt iure pretorio per bo.pos.vel econtra.

k Herere. de facto administrare J Introducendaz.si post hoc adeat.

l Pater. adisse. si adeat post hoc.ꝛ facē s̄.de tutelis.l.si filiꝰ ꝛ.ĵ.e.l.cum qui bo.§. i.ꝛ no.q̄ iussus non importat hic necessitatem.sed ar.ō.ĵ. de attil'.tu.§.pe.ꝛ in autē.vt null'.iudi.§. ꝛ hoc vo coll'.nona.

scripsit:scio fili q̄ pro tua prudentia inuigilabis hereditati delate tibi lucij ticij puro iussu patris adisse. quod si mandauit si expediat adire adito:si putas expedire adito: erit iussu aditum. Si cor̄ ticio iussit adire:si arbitrio lucij ticij:recte puto iussisse. Sed si mandauit quasi ex asse instituto ꝛ inuenia tur ex parte:nō puto ex iussu adisse.quod si ex parte iussit:potest ex asse adire aliter atqz si mandauit: quasi ab intestato:ꝛ ex testamēto adijt.nam non puto quicquā egisse.atsi ex testamento mandauit poterit ꝛ ab intestato quoniaz non fecit deteriorem conditionez patris. Jdēqz ē ꝛ si qsi istituto precepit: ꝛ iueniaꝫ substitutus vel contra. sed si mandauit ut patris adiret:sit aūt ꝛ impuberi substitut9 nō sufficit iussum. plane si sic mādauit: si qua ex testō lucij ticij deferaꝫ hereditas potest defendi iussi adisse: sed si postea quam iussit: penitentiā egit: priusquā adiret:nihil agit adeū do. Itē si se ad arrogandū dederit priusquā filiꝰ adiret nō ē acquisita hereditas. Paulus.

f Jego ꝛ seruꝰ meꝰ vel filiꝰ heres istitutꝰ sit: si iussero filio vel seruo meo adire statiz ꝛ ex mea istitutiōe me heredē eē pōponius scribit idem ꝛ marcellus probat:

m Mandauit.ſ.hoc modo si ex ꝛc̄.

n Ticio.i.filio iussit q̄ adeat ꝛ in tpe aditionis debeat ticius esse presens.vel quod adeat arbitrio lucij ticij.

o Recte puto.sed qd si adiuit sine eius consilio.Rñ.nulla est aditō vt ar.s̄.de instī.ꝛ sub.l.sed ꝛ si pu.§.cōditio.ꝛ de exer.l.i.§.si plures ꝛ.s̄.de ami.tu.l.si ticium in pri.ꝛ.s̄.man.l.idem.§.si qs.azo.

p Si ex parte.ſ.quasi institutum.

q Pōt ex asse.sed ō.s̄.e.l.si qs ex.§.sciendū.sed hic error fuit: ibi ignorantia:que nō nocet:vt.ĵ.e.l.ex semisse.dic ergo vt ibi no.ꝛ facē ĵ.e.l.qui.bo.§.fi.ꝛ.l.pater.

r Ex testamento.in quo legata erant plura:ꝛ sic deterior conditio patris fieret.

s Poterit.adire.accur.

t Substitutus.ꝛ ita adiuit ex substitutione.acquirit enim ex substitutione hereditatem.

u Vel.ō.precepit vt adiret ex substitutione ꝛ non erat substitutus sed institutus ꝛ ita adijt ex institutione.sed qd si ab instituto sūt relicta legata:a substituto nulla vel ō:forte sic iō dicit qz ad ea.ĵ.ꝛc̄. vt.s̄.de.lc.ꝛ sc.con.l.naz ad ea vel forte erit distinguendū: faciat melioꝛē conditionē p̄is vel non azo.ꝛ facit.s̄.man.l.diligenter in fi.ꝛ supra qui mo.pig.del hypo.sol.sicut.§.sed si permiserit ꝛ infra ad trebel.l.sed si ante.

x Nō sufficit iussū.qz pupilli hereditas pōt eē grauata legatis.

y Jussa adisse.etiā pupillarē qz testm̄ pupillare ps ē p̄ni vt isti .de pupil.subest.§.liberis.azo posset ꝛ plane legi q̄ nulla fuerit pupillaris:sed tunc nulla esset dubitatio.

z Penitētiā egit.ſ.pz idē si furere cepit.vt.ĵ.e.l.q fuū.ꝛ.l.se sed secus si obierit:vt.s̄.e.l.vi.§.q̄ō.ꝛ no.q̄.ĵ.oz certum fieri filiū huiusmodi penitētie.sic.ĵ.de ma.vi.l.iiij.ꝛ.s̄.ō diuor.l.si penituit ꝛ si cerpe.l.eius q.§.quas vero.sed ar.ō.ĵ.de acq.pos.l.fūdi.§.fi.ꝛ de solu. l.vo.§.sz ꝛ si ꝛ instī.§.recte ꝛ.§.de aqua.plu.ar.l.in diem.

a Agit filius. b Sederit.ſ.pater.

c Non est.acqsita.qz iussum eius expectari oportet cui est queren da:vt.ſ.e.l.antistius.§.i.ꝛ isti.si seruus cōia.

Ego heres .instituꝰ sim.subaudi pro parte .

Pomponius scribit.cur secus.eꝫ:vt.ĵ.e.l.f.ex parte sua: Rñ. qꝛ cum iussu.videoꝛ velle ꝛ meam partẽ hꝝ quã sola voluntate ex ꝓssa vel ꝓsumpta hꝝ possum:vt instiꝰ.de hereꝰ.qua.ꝛ dif.ꝧ.fi.igit eã habeo.sed si primo meã adiui:nõ videoꝛ velle hꝝ ptem fui:cum sine iussu queri non pot. sꝫ certe imo possum habere voluntatem ꝛ habere partez filio vel suo delatazꝫ dic ergo ꝙ hec est rõ qꝛ cũ iubeo volo hꝝ partem serui ergo totam quero qcqd velim de mea vt.s.e.l. si ex asse.at eꝫ si meã adeo non possũ aliã hꝝ cum iussus ꝓcedere ꝛ aditio sui vel filij debeat sequi qc quid velim:vt.s.e.ꝛ. si quis mihi bona iussuz.ꝛ facit ad hoc.ĵ. e.l.si solus.in fi. Itẽ bene facit.l.ista ad id ꝙ dicit paulus.ĵ.e.l. paulus Rñ.p.ꝓcur.

m Eminẽ. viuo eo.vere vl opinione heredis:vt.ĵ. e.l.heres.azo .

g Labeo ait.qꝛ vi ui hereditas nulla ẽ vt.s.ꝺ hes ve.l.i.ꝛ sacit.s.e.l.si quis mihi. ꝧ.iussum.ꝛ infra.l. q supstitis.ꝛ.e.l.s. qui hereditatem.ꝛ infra ꝓ herede.l.i.ꝛ.ĵ.ꝛ. i.l.ij.ꝧ.si dubiterur.ꝛ C.de cap.l.nec. nos:

h a Ristο aditum.quem adiuit heres.azo .

t Petere.i.petendi efficaciter.ꝛ dic vt per edictum quemadmodum testa.aperi.vel per edictum de ta.ex.vt.ĵ.t.i.l.ij.in fi . sed q dam adiciunt officio iudicis quasi videtur gerere ꝓ herede si dictis edictis ageret:sed non est verum vt.ĵ.l.ꝓxoꝛ.q heres. plus me mouet ꝙ non est heres:ꝛ sic instrumentum ad se non pertiuens petir:vt ꝛ supra de iure deli.l.aristo.dicam ergo dari in factum extraoꝛdi.quod in varijs figuris datur:vt.C.de sacrosan.ec. sancimus: vel officium iudicis ꝛ est mirum quod hic dicit:sed ꝓpter sauoꝛẽ vltime voluntatis.

k q Ui heres.vna.i.insimul.

l Non vꝝ . imo magis vt deliberet videtur hoc petere exhiberi.nõ autẽ ideo adit.sunt enim exhibenda sibi vt deliberet:vt.s . l. ꝓ.aristo ꝛ.s.de iure deli.l.quarta .

m c Um quidam.absens.s.pater alias est absentem filium ꝛc .

n Institutum.ab aliquo .

n Adire hereditatem .

n Subuenire.nam ita bene subuenitur in lucro vt in dãno :vt.s. ex qui.ca.ma.l.iul.ꝛ.l.non solum in prin.ꝛ.ꝧ.i.ꝛ.l.ꝛ sine ꝛ.l. si quis ticio.ꝛ.l.si quis sti.petet ergo restitutionem pr̃ ꝛ eo restituto adhibit:ꝙuis ipse non fuerit institutis.nam ꝛ alias adit pr̃.s. filio insã te instituto:vt:C.e.l.infanti.

o Aberat.pater.sed hic erat absens ꝓ sua ciuitate ergo non rei pu.cã vt.ĵ.de ỽ.sig.l.eũ.qui.nec ꝛ.s.qui ex au.ma.l.sed ꝛ si p ꝓcto . ꝧ.fi.Rñ . verꝫ non est vt ex clausula iuuet qua iuuant absentes cã reipu.sed iuuat per generalem vt.s.ex quibus cau.ma.l.i.in fi .ꝛ.l. ij.ꝛ.l.legatis.vel ĩmꝓꝓꝛie hic dicit cã reip.sic.ĵ.de publica. l.sꝫ ꝛ si.ꝧ.ꝓterea.vel reipu.cã absuit ad ꝓncipẽ puta ꝛ filium dñi in ꝓuincia dimiserat:vt.C ex quibus cau.ma.l.i.sed eꝫ.pone filiuꝫ fuisse absentẽ. Rñ.idem erit.ꝛ per hoc si habeas hic litteram absentẽ: ꝛ sm hoc pater iuuat per filium:ꝛ sic est ꝫ.s.de mi.l.iiij.ꝧ.sed an hoc auxilium. Bo.plus iuuat pat̃ ꝓ filiũ maioꝛẽ ꝙ per minoꝛem.naꝫ ꝓ sens ꝫ absentẽ restituit:vt eꝫ:vt.s.ex qui.cau.ma .l. i.ergo presens ꝓ absentẽ. Itẽ patet plus maioꝛi succuri:vt.s.de mino.l.auxiliuꝫ .ꝛ s.quibus cau.ma.l.ĩ qua mihi.sed habeas absens:dicta lex de mino.non obstat.

p Quod dicitur.tota hec lex ammodo ꝛ inferioꝛ tractant de vna materia ꝓter vltimũ.ꝧ huius.l.

q a filio posthumo.i.post filiũ posthumũ inter quẽ ꝛ istuꝫ nullus nulli est mediꝰ.lꝫ post illũ nulli alij sequantur:vt.ĵ.vñ.cogna.l. i. ꝧ.ꝓximũ.ꝛ.ĵ.de ver.sig.l.primus.azo.

r Putatur cõi opinione vel sua.i.herdis licet non sit.vt.infra. apparebit .

f Non põt.pendet ẽsqꝫ illuc non solum ꝛc .ꝛ ex eo quod dicit adire.no. quod in extraneo dicit vsqꝫ ad.ꝧ.suũ cum adire sit extraneoꝝ:vt instiꝰ ꝺ heredũ.qua.ꝛ dif.ꝧ.extraneis .

t Sed si scit.i.rõnabiliter putat. Itẽ ẽ opinio cõis. Itẽ veritas hec eniꝫ tria concurrere debẽt vt teneat aditõ vt.ĵ.e.ꝧ.quid ergo in suo nullũ fuit:vt. ĵ.e. ꝧ.suum ꝛ.ꝧ.si vnũ.

esse:adire hereditatez non potest[a]: sed si scit[t] non esse pregnantem:potest accipe proximus a ventre qui[v] suum[v] heredez pariturus[r] est. ꝛ nõ solum ad testatos hec verba: verũ ad intestatos[y] quoqꝫ pertinẽt: ꝛ in eo vẽtre idẽ accipias[3] qui legitimũ[3] vel consanguineum[a] pariturus[b] est quoniã mortis tempoꝛe qui in vteꝛo est : quantum ad moꝛam faciendam inferioꝛibus[c] :ꝛ sibi locum facienduꝫ si fuerit editus:ꝓ iaꝫ nato habetur. Idemque ꝛ per bonoꝝ[d] possessionem edictalẽ[e] . demqꝫ ꝓtoꝛ ventrem mittit ĩ possessionem.siue igit putẽ pregnãtẽ siue sit re vera pregnãs[f] :q̃ eum pariturasest : qui suus heres futurus est adire hereditatez non possũ[h] : quoniam ꝛ in eo est ut rumpat̃ testamẽ tũ:nisi proponas vẽtrẽ istitutũ[i] vl exheredatum . Quod dicitur si putet̃ eẽ pregnans sic accipienduꝫ est:si dicat se pregnantem. quid ergo si ipsa non dicat: sed neget : alij dicant pregnantez eam esse: adhuc adiri hereditas nõ potest. finge ob

tria concurrere debẽt vt teneat aditõ vt.ĵ.e.ꝧ.quid ergo in suo nullũ fuit:vt. ĵ.e. ꝧ.suum ꝛ.ꝧ.si vnũ.

t Sꝫ si scit.mltoꝝ opinione q̃ hoc scire possũt:ꝛ hec snia cũ veritate concoꝛdat vt.ĵ.qui ergo. in suo secus vt.ꝧ.suuꝫ .ꝛ hoc non facto testõ.alias idẽ in extraneo ꝙ in suo si fuit iustitutus cũ posthumo.vt.s .si pars here.l.illud.

u Qui.s.venter.

u Suum.defuncto.sed ꝓximus nõ est suus vt dixi .

r Pariturus.si quẽ pariturus est.ꝛ facit .ĵ. de suis ꝛ le.l.in testõ.ꝧ.vtiqꝫ ꝛ de contra tab.l.illud in fi. l. ꝛ l.s.ꝛ.ĵ.e.l.ventre.ꝛ.s.si mulier vẽ.no.l.i. ꝧ.sub pretextu .

y Ad itestatos .preterito posthumo vt hic ꝛ.ĵ.ꝧ .siue igit̃.si aũt institutus aut solus posthumus:tunc idem vt hic si cũ alio:tunc alius statim habet dimidiã qcũ qꝫ sit:vt.s.si pars here. pe. l.illud.ĵ.l.ꝓ. Itez si exheredatus statim admittitur institutus ꝓ eandẽ. l.illud . ꝛ tunc nõ hꝫ locum quod hic dicitur.

3 Idẽ accipias .vt sequentes differant. 3 Legitimum.i.agnatum .

a Consanguineũ.i.cognatuꝫ.s.defuncto:lꝫ tertio vel quarto gradu.nam sequẽtes deferũt qñ ꝛc.vt de sta.ho.l.qui i vtero ꝛ.l.fi.ꝛ.s.si pars hes . pe l.antiqui ꝛ.ĵ.de ventre in pos.mit.l.vbicũqꝫ.ꝛ vñ cognati.l.i.ꝧ.si qs ꝓ. ꝛ de suis ꝛ le.l.intestato.ꝧ.vtiqꝫ. Itẽ dicũt quidam legitimi ꝛ consanguinei ad diuersas psonas referri quasi non possit aliqs esse legitimus ꝛ cõsanguineus.sed certe imo põt cũ ois agnatus ꝛ cognatus sed non cõuertitur. Item dicunt quidam legitimũ tñ sequentibus:sed defuncto suum ꝓpter hoc quod postea dict de ventre in pos.mit.ꝛ ponunt quod decessit ticius relicta vxoꝛe pregnante ꝛ fratre ad quem ptus erat futurus legitimus:vel relicto filio vel nepote emancipato ad quẽ ptus erat futur[9] consanguineus.nã differũt donec ptus speratur: sed certe hic casus erat.s.in prin.ꝧ.nec obstat qõ dicit postea.s.de ven.in pos.mit.qꝛ ibi mutat̃ casu.

b Pariturus est.s.si quẽ pariturus est.

c Inferioꝛibus.pibus ergo.i.secũ institutis nõ obstat:vt dicta. l.illud . Item alijs suis:vt.ĵ.e.ꝧ.suũ. Itẽ in remotioꝛibus vt posthumus faciat ptem alijs in eodẽ gradu constitutis nõ.facit in totũ differre:vt.ĵ.de su. ꝛ le.l.intestõ.ꝧ.vbicũqꝫ:sed in quo differt a suo:Rñ.qꝛ suus ĩ totũ ẽ hes: si nullus ẽ in vtero.hic ꝓ quarta tñ vt.l.antiqui.ꝛ.ĵ.ꝧ.suũ.ꝛ.ĵ.de su.ꝛ le. l.intestato.ꝧ. ẽ autẽ. Item si vnus ẽ in vtero suus,ꝓ dimidia hꝫ pomp.hic ꝓ quarta ẽm omnes:vt.ꝧ.ꝙ si vnũ.

d Per bonoꝝ.q.d.sicut proximus a posthumo non põt iure ciuili adire:ita nec bo.possessionẽ accipere iure pretoꝛio:nisi qñ ẽ eodẽ gradu quo posthumus:vt no.ĵ.ꝧ.ꝙ si vnũ:ibi emãcipato do.ꝓtra tab .

e Edictalẽ.si hẽas edictalẽ incipit versus deniqꝫ ꝛc.si hẽas talẽ incipit versus talẽ ꝛc.ꝛ semp dic qõ reddit ad posthumũ suũ.nã alias non fieret missio ex edicto de vẽ.in pos.mit.vt.ĵ.de vẽ.in pos.l.i.ꝧ.i. Itẽ dic ꝙ bonoꝝ possessio alia ẽ edictalis que defert̃ edicto pretoꝛis mortui de qua dicitur:ĵ.de bo.pos.l.iij.ꝧ.,pinde.ꝛ hoc repudiari põt:cũ cõpetat alia decretalis:ꝛ alia non nec ante decretam nec post.ꝛ ẽ rõ vt.ĵ.de su.edic.l.i.ꝧ.decretalis. Itẽ ꝙ dicit ꝓ bo.possessionẽ edi.i.ꝓp.nam ꝓp edictalẽ partiẽ decretalis.vel dic decretalẽ que non tribuit ius sed ꝓ decretuꝫ dat̃ ipsa possessio:vt car.ꝛ vẽtris:ꝛ illa hic dat̃. Itẽ edictalis dicitur que tribuit ius vt vnde liberi:hic quidẽ non datur:ꝛ sic large etiam pro decretali ponitur hic edictalis. Sed quid si ticius est mihi gradu quarto:ꝛ vẽter scie simiter in quarto gradu an differt:nõ vꝝ vt hic .

f Putẽ.lꝫ non sit reuera pregnans.qcquid ego putẽ .

g Pariturа.ẽ semp dic si quẽ pariturа esset.

h Non possum.qui sum in gradu remoueri .

i Ventrẽ institutũ. tunc enim non rumpitur testñ.vt instiꝰ.de exhe.lib.ꝧ posthumi in prin. Sꝫ an interim alius adire possit:quidam dicunt quod non sed tu dic vt nõ.s.ꝧ.non solum:hic ergo.ꝧ.loquitur:cum intestatus

decesserit vel testatus:posthumo preterito.

k Obstretices dicere.eam esse pregnantē que ꝓbabilius debent scire ꝙ alie pſone vtpote familiares:sic.j.de car.edic.l.iij.§.due autē.ꝛ.C.ō repu. l.consensu.§.sup plag.ꝛ.s̄.de ventre inspi.l.i.

l Quod si ip se putet.s.non esse pregnantē:nec c e

m Si iusta.alias nō iusta ꝛ plana est.alias siue non. ꝛ tunc subaudi ꝓpria tñ ñ cōi vt differat a sequenti: alias dic si ꝓ q̄uis.

n Dōt.s.adire.ꝛ ad hoc j.de fun.in.l. cum de lanionis.§.asinā i fi.§.ꝛ.s̄.de of. pre.l.barbarius philippus ꝛ.C.de te.l.i.ꝛ insti.de te.§ sed cū aliquis.

o Cū putaret.cōi opinione vel non cū vere erat pregnans.

p Nihil egit.adeūdo.nec obstat insti.de exhere.li.§. posthumi.vbi ñ nocet aditioni partus abortiuus:vt j.de ver.sig.l.q mortui.vbi ꝓ non natis habētur qꝛ vex est quo ad hoc vt mō possint adire si velint post abortum.nō ante.nec ante obstabat sibi nisi cōis opinio que erat eā esse pregnātem:ꝛ in veritate erat.

q Proficit.sed nec tunc semp:sed ita si communis opinio sit:vt.supra.§.q̄ si ipse.ꝛ no.q̄ q̄tūcunq; se i uoluat hec est sūma q̄ tria cōcurrere debēt vt possit adire.s.,ꝓpria opinio. Item cōis ꝛ veritas.quoꝛ siqd defuerit:non tenet aditio vt hic:ꝛ.s̄.vt.j.dicitur.

r Heres istituta sit. preterito posthumo:vt.s̄.e.§.nō soluꝫ:qui sperabat nascitur:nullus tñ erat azo.

s Fingit.cum ꝺ putet cōi opinione azo. alioqui aliud esset.h.Cum non. cū ,p q̄ uis vel causatiue.h.

t Suū.predicta oia sunt in extraneo herede. vel instituto vel legitimo hoc casu.in suo.imo idem in extraneo videt:vt.s̄.de peti.here.l.illud. sed certe vex est vbi venter ē institutus vel exheredatus vt ibi dicit:sed secꝰ vbi est preteritus:vt.s̄.dixi.ꝛ dic suum natum.

u Si putat.si ꝓ q̄uis. Si heres.suus natus.

x Proponas.vna cum nato.

y Post certum tēpus.i.post.xl.dies. Jo.ꝛ hoc ex eo ꝓcipit:qꝛ qñ in.xl'. dies post partū primum denuo pepit:vt.s̄.si ps here.pet. l.antiqui. ergo tanto serius concipiet.cū certo tpe tñ portetur in vtero:vt in autē.ō resti. ꝛ ea que pa.§.vnū coll'.iiij.ꝛ pōt dici q̄ pōpo.tunc demū voluit hunc esse heredē ꝓ dimidia cū iam certū est in rex natura q̄ aliū concipere non pōt qꝛ clause sunt cellule que sunt septē vt infra de solu.l.si pater.

z Ex dimidia.sic supra si pars here.l.illud.sed ꝺ in eodē.ꝛ.l.antiqui i fi. ꝛ de iudi.sed ꝛ si resti.§.fi.vbi approbat sñia iul. Jo.hec est sententia pō po.que ibi reprobatur.vel dic vt.d.l.antiqui no.sed cum iul.fateat hunc i solidū cum nullus est in ventre:quare non habet partem pro dimidia:cū in ventre est vnus:Rñ.qꝛ facilius est scire an sit pregnans:quam ex quo est quot sint.vltimo distingue qꝛ vel decessit intestatus:qui ventrē reliqt: aut testatus.primo casu si habet suū natū ille habet statim totū:si nullus est in vtero alias virilē ꝑm pōpo.sed ꝑm iul'.quartā quod prevalet vt hic si aūt natus erat emancipatus habet statim quartā:vt.l.antiqui que vī i distincte loqui etiā in emancipato sed quidam dicunt eū non admitti in aliquo iure ciuili:sed per bo.pos.vnde liberi:ꝛ dicā in quarta.si aūt est remotioꝛ interim tacet dum posthumus speratur.vt.s̄.§.quod dicitur:ꝛ .j. vnde cog.l.i.§.antepe.vbi aūt testatus decessit:aut instituit suū aut non suū.si suū natū adit etiam preterito posthumo ꝛ etiā si est grauida vt hic nam.nā admittit ab intestato vt interim adeat multo magis institutus. si aūt posthumus est istitutus cū nato vel exheredatus nō ē dubiū vt no. s̄.e.non solū emācipatus aūt vel alius non suus pōt adire si venter ē institutus cū eo vel exheredatus.secus si preteritus:vt no.s̄.§.non solū.quod dixi emancipatū institutū non posse adire posthumo preterito vex ē iur ciui.sed hz cōtra ta.quasi aperta sibi via per posthumū preteritū etiā antex̄ nascat:vt.j.de cōtra ta.l.illud.§.fi.ꝛ.l.se.ꝛ de car.e.l.scriptus.ꝛ ad sill' l.si quis in graui.§.eleganter.ꝛ.j.e.l.ventre. Jtē hic dixi ventrē obstare i

seriorib⁹ non paribus.

a Instituti sunt preterito posthumo:vt.s̄.e.§.non solū.

b Certum esse.finge.hic finge precedētia determinat.ꝛ dic certe.s. non esse pregnantem cōi opi.nec est.

c Sed ꝺ.si filius putet pregnantē:pater non.in contrarijs alit distinguit:vt no.s̄.ō ꝺben.emp.in huius modi ꝛ de edi.edic. l.cui mā.ꝛ facit.j.,p emp.l.ij.§.si seruus. Jtē ar.contra.s̄. de iu.om.iudi.l. si quis id.§.pe.ꝛ.ō eo ꝓ quē fac.l.i.§.i.

d Si certus.dicat: eriaꝫ cōi opinione lz secus no.in alio casu s̄.e.l.§.qō si ipse putet.certus aūt posset eē vt qꝛ dicit qō ego id falsum esse fecerit vt ꝛ.j.e.l.cū falsum. ꝛ.s̄.e.l.nec.is.ij.Rñ. ꝛ.s̄.e.l.nec.is.ij.Rñ.

e Erdi.cū posthumo.qui speratur sed nō ē.

f Relique partes.i. reliquas ps. plurale ,p singulari.sic.s̄. de oꝛi.iu.l.ij.§.exactis. vel dic q̄ plures portiones erāt date post humo vna post alia. vel alia pur:alia sub cōdi.sic.j.e.l.si solus in pri.ꝛ.C.e.l. quidā

g Certuꝫ fit.i.in rē rū natura in qua oio certa sunt.vt.s̄.de iudi.l.sed ꝛ si.§.fi.ꝛ insti.de ver.ob.§. cōditiones.h.

h Ignoret.ignoranti ergo accrescit.naꝫ cum etiā inuito ergo ignorāti quod est.j. quasi in fi.glo.vt.C. ō cadu.tol.§.is ita.ꝛ j.e.si quis heres.ꝛ.l. si duo:nisi in milite:vt.s̄.t.i.l.si duobus.ꝛ nisi suā repudiet:vt.j.e. l. cū hereditate ergo ignorāti: vt.j.de reg.iur.l.qui pōt. Jtē ꝺ.j.de le.l.si duobus in prin.dic vt ibi.ꝛ faci.j.e.l.fi.§.fi.

i Heres.nō pōt.non.n.credit esse hereditatē cū nihil aliud sit. vt.j.ō v.fi.l.nihil.ꝛ viuentī nulla ē hereditas.vt.s̄.her.ve.l.i.h.

k Licet pure.inspecta potius sua dubitatione q̄ rei veritate:vt.s̄ e.l.si quis extra.§.sciendum.

l Sub cōditione.s.institutus vere.ꝛ subaudi cū putet se institutū pure adire non poterit:lz cē.qꝛ facto iplet q̄ nō sufficit:vl' noli subaudire q̄ putet se institutū pure:sed ignorabat pure vel sub condition̄e:vt.s̄.lz.esset vere pure:vel lz esset vere sub condi.ꝛ parueniret. nā,p certo scire debet cōditionē incertā.vt.s̄.e.l.si quis extra.§.sciē dū.ꝛ.j.de condi.ꝛ de.l.ij.vel putaret.vt.j.e.l.sed ꝛ si de sua.§. sed si cū.ꝛ sic.nō obstat.j.e.l.sed ꝛ si de sua.§.pe.ꝛ.vl.R.

m An filius.q testari nō potuisset:vt.s̄.de test.l.q in ptāte.

n Testari poterit.qꝛ vere erat sui iuris.sic ergo no.q̄ hic ꝛ supioribus casibus inspicit potius opinio.q̄ veritas.ꝛ sic ē ar.ꝺ j.,p ep. l.ij.§.si sub condi.sed aliud in acquisitione aliaꝝ rex q̄ hereditatē ite ad fi.huius.l.est.ꝺ.C.ō edic.di.adri.tollē.l.ij. Jo.ibi possessorio hic petitorio:vt ꝛ.C.de pe.here.l.liber.ul' vt ibi. Jtē facit.s̄.de testi. l.de statu.ꝛ si pars here.pe.l.illud.ꝛ.j.de test.l.i.§.scientiam.ꝛ.j.vñ. le.l.ij.§.pe.ꝛ ad te.tul. l.fi.in prin.

o Quod.s.dubitet.decesserit.cōstabat.tñ eū. decessisse al' ꝺ:vt.s̄. e.l.qui hereditatē.ꝛ.C.de cap.l.nec nos.

p Utroqꝫ casu.q̄ nō est in superioꝛi.l.in fi.cū qua hec cōtinuat.ꝛ hec prevalet altero casu per.l.coꝛ.

q In re.i.in veritate sic.j.pro em.l.ij.§.si a pupillo.ꝛ .supra de iur iu.quotiens.

r Sed ꝛ si de sua.cum filius.sub.vel non ad qō facit.j.de vsuca. l.iusto.§.filius ꝛ.j.de cōdi.ꝛ de.l.multū.in fi.idē si ante sit liber vt.j.e.l.q se pu.§.fi.ꝛ facit.j.e.q se pupillo sed non sic presumitur pꝛ viuere:ergo ꝛ hic filius:ergo adire nō pōt.Rñ.iustis presumptionibus mouebat patrē mortuū credere.

s Dictū est.vt.s̄.e.l.vj.§.nam eum.sed ꝺ.s̄.e.l.is qui nō putat.ꝛ.l.

se. so.refert vez in oẽm aduentum velit acquirere q̃ potest:vt hic. an non vt ibi.vt plene nõ.in dicto.§.nam cum.vel hic.in acquirẽdo sed contrario in repudiando.nam aliquis acquirit q̃ repudiat.sed non econtra:vt.s̃.e.l.is potest.

t Cur aũt dubitat.vnde non adit:vt.infra.e.l.cum falsum.z.supza eo.l.cum.quidam. §.finali.z.l.nec is in prin.quod est veruz cum dubitat decessit prfa.vel filiusfa.ser uus vel liber vel an fecerit testm̃ vel nõ: sed secus si dubitat decessit i ciuitate vel apud hostes:z ita ci uis vel fuus q̃ tũc bene põt esse certus õ testõ an valeat aut non valeat:z si cert9 est adire põt:vt.s̃.e. l.heres in fi.z.l.se.h.

u Qui de sua.s.cõ ditione dubitat. Certus est.i.esse po test.

x Sed z si.sub con ditione potestatiua si daret.x.vt differat a sequenti.

y Impleta.a se: vel ab alio pro se cuz sit potestatiua.

z Facilius.cur non dedit eodẽ mõ: Rñ. q̃ ptãtiua est a scien te adimplenda:vt.j. de condi.z de.l.ij .ca sualis etiã inscio he rede impleta ,pficit vt.s̃.e.l.si quis extra §.sciendũ.sed certe.i mo oportet quod co sciente:vt.j.de cõdi. z de.l.multũ.sed fo rat an valeat testamẽtũ dubitat[c] qui õ sua[v] quidẽ de testõ cert9 ẽ. Ex z si cum esset pure instituꝰ putauit sub cõditione[c]:z ipleta[v] conditiõe: quam iniectã putauit adijt: an pos sit acquirere hereditatẽ: cõsequẽs est.dicere hereditatez posse eũ adi re:mxime cum hec supsitio nihil ei obfuerit:nec periculum attulerit.

Facili9z quis admittit. Si qs pure istitutus putauit sub cõditio ne[a] se institutũ:cõditionemqz ipleta[b]:q̃z i euentũ[c] putabat: nã i nul lo hec suspitio obfuit[d]. De.

Si quis heres institutus ex parte mox ticio[e] substitut9 añ quã ex causa substitutionis ei defe ratur hereditas:pro herede gesse/ rit: erit heres ex causa quoqz[f] sub stitutionis:quoniam inuito quoqz ei accresit portio.idem dico z si fili usfamilias vel seruus iussu domini vel patris adierit hereditatez:mox emancipãtus vel manumissus ex cã substitutionis adeat: erunt nanqz heredes[g] sunt enim appenditie pre cedentis institutionis. Si exclu sus[b] per conditionem sibi datã pa ter filium iussit adire hereditatẽ di cendũ erit[i] eum[k] non quesisse suaz[l] portionẽ. Sed si ex duob9 filijs vnũ iusserit[m]:z aliũ[n] filiũ õbebit iu bere adire. pO Ompon9.

f Si ex sua pte dom9 vel pr̃ adie rit necessariũ[o] ẽ iusstũ ut fili9 vl̃ fu9 coheredes adeãt. i De.

b Heres in omne ius[p] mortui nõ tm̃ singularũ rerũ dnium suc cedit:cum z ea que i nominib9 sũt ad heredẽ trãseãt. u Alpian9.

f Si duo sũt heredes necessarij instituti.quorũ alter se abstinu it[r]:alter postea quã prior abstinuit immiscuit se dicendum est hunc nõ posse[s] recusare quomin9 tota one ra hereditaria subeat. Qui enim scit aut scire potuit[t] illo abstinẽte se oneribus fore iplicituz ea q̃ditõe adire videt[v]. i De.

Q Uamdiu potest ex testamẽto adiri hereditas:ab itestato nõ defertur[x]. i Dem.

Q Uesitũ ẽ an lz quis paterne hereditatis nihil attingat: ali/ quid tamen propter patris volũta tem habeat vel faciat:an creditori/ bus paternis cogatur respõdere: vtputa si ipuberi fuerit substitut9 in qua specie iulianus lib. xxij. di gestorum scripsit. incidere eum[z] in

z fuus non autẽ qui sequũtur ad subauditum referuntur hoc mõ dixerĩ vbi adierunt:secus vbi nõ adierũt tũc.n.dicimus idẽ q̃.s̃.l.q̃ habeat sub stitutionẽ qui habet institutionẽ erunt nãqz.zc̃.z q̃ dicit appenditic̃.q.d applicentur substitutiones eis q̃ habẽt institutiones.nõ aũt dicas quod pendeat substitutio ex institutione:vt vbi vna valeat z alia:z vbi ñ vna nec alia:qz qñqz valet vna z non alia:vt.s̃.õ li.z post l.iij.§.fi.

b Si excluſus.dic patrez z filium institutos:sed pr̃ sub condi.filius pure.

i Dicendũ erit. hoc ideo ne semp euitaret iplere cõ diti .q̃ faceret si sine ea iu re accrescẽdi alia prior por tio sibi daret.z tm̃ hoc in ptãtiua ponitur.sed melius est dicere q̃ pater iubẽdo filiũ adire non acqrat hoc ipso ex sua persona suã põ tionẽ qz deferatur q̃ditio alioqui secus esset:vt.s̃.l.si ego.sed bene sibi acqrit ex persona fui iure accrescen di quasi accreuerit ipsi fuo ne alioquin inueniatur p̃ parte testatus z p̃ parte in testatus:q̃ esse non debet nisi in milite:vt instituꝰ.de he re.insti.§.non autẽ. alij hic dicunt patrẽ institutũ sub cõditione ptãtiua:z filiuz substitutum.

k Eum.filium.vel dic pa trem.

l Suam s.patris.

m Unum iusserit .s.adire

n Alium vt per illum fiat heres qui tñ põt nolle adi re:vt.C.de here.instituꝰ.l.iij.z tunc hz iure accrescẽdi: vt C.qñ non pe.par.l.i.z facit j.l.pro.

o Si ex parte. necessari um.secus in ꝓtrario casu .z est ratio:vt.s̃.e.l.h ego ꝓ:z facit.s̃.l.pr.in fi.

p Heres in in omne ius.si est vnus alias non est:sed in vniuersum ius mortui:vt.infra.de verbo.sign .l.nihil z de re iu.l.nihil z.l. heredi . z dic in id ius q̃ põt ad heredẽ transire.non ergo vsuffr.vl̃ alia iura que cũ psona finiunt:z facit.j.de bo.pos.l.i.z.ij.z.iiij.in prin.z.§.i.z.ij.

r Abstinuit:q̃ potuit:vt.j.e.l.necessarij:sed necessarius tm̃ non vt instituꝰ de here.quem .z dif.§.i.

s Non posse.etiã si velit suã portionẽ recusare:qz est sibi iputandum:qõ adiuit sciens aliũ abstinuisse:secus si nondũ abstituisse. vel abstinuisset: sed hic ignorat qñ habet locũ:vt.j.e.l.cum hereditate.

t Scire potuit.consulendo peritiores:sic.j.de bo.pos.l.in bonoz z.s̃.de iu.z.f.ig.l.regula.§.sed iuris.z hoc cũ facile scire potuit vt dicto .§. sz iu ris.z ar.j.de ver.si.l.nepos pro. Itez no.q̃ iuris ignorantia nocet hic in dãnis:z sic est contra:s̃.de iu.z fa.ig.l.error in fi.z.l.iuris.z igno.z.l.regu la.so.hic fallit:vt z alias in.l.ill̃ no.vel dic fingit hic scire:tũm qz origine habet a lucro:tum qz agnoscebat in sua parte scienter fingat idem velle in accrescente vt hic subijcit.sed quidam reddũt rationem quasi potuerit consulere peritiores.

u Adire videtur.vt oĩbus satisfaciat:nec admittitur probatio in cõtra. qz ẽ fictio non presumptio:z facit ad hoc quod inuito accrescit.C.qui nõ pe.par.l.i.z.iij.z.l.si qs heres in prin.z.C.ipe.z ali.substi.l.testõ.

x Quam.non defertur fallit hec regula.s̃.de here.instituꝰ.l.si quis. Item non obstat.j.unde.lib.l.vl.sed ibi non poterat adiri ex testõ:vtpote deficiente condi.institutionis que erat si emancipare.j.x.dies. Itẽ quid est qõ alias dicit lex q̃ q̃diu põt dari contracta.non dabitur fm ta.vt. j. de secũ.tab.l.equissimũ in prin.z.§.i.z de ꝓtra ta.l.illud.§.si nam contra ta.datur ab intestato:vt.C.de col'.l.vt liberis:Rñ.non dari ab intestato: eam sed ex testamento:vt.C.de col'.l.filie dotem z instituꝰ.de bo.pos.§. sunt autẽ.z.j.de bo.pos.l.sed cuz.§.ij.nec est dicendum dari eam ab intestato: nisi cum nullus adit ex testamento.nam z tunc datur:vt infra de contra. ta.l.illud in prin. Item q̃ dixi.non dari fm ta.q̃diu habet locum contra ta.non dixi quod de iure ciuili adire non possit:vnde forte adhibit.sed ꝓ tra,hoc dicta.l.illud in fi.z facit ad hanc.l.infra.de reg.iur.l. quamdiu. z supza.e.l.nec is.§.fina.z infra.e.l.illud z.l.in plurium.z.l.quamdiu.z.C. communia de suc.l.antequam.z.infra.si ita test.nul.ex.l.i.§.i.z in autẽ.õ here.z fal.§.ad.hec.coll'.i.z supza de testamẽ.tuto.l.si quis sub condit .in principio.

y Quesitum.habet ex substitutione facta filio.

z Eum.substitutum.

a In edicto.forte illō si quis ōmiſ.cau.te.l.i.quam illud non videat prō ſpicere creditoribus ſed legatarijs ⁊ fideicōmiſſarijs.vel dic quod aliud edictum erat quod non habemus:quod creditoribus paternis ſubuenie ba t hoc caſu vbi paterna videatur adita.

b Hereditate.ſcripta paterna hereditate.

c Nam qui.q.d.ex quo ñ vult paternam dimittat ⁊ pupillarem.⁊ ſuaz vl' vtrā qz vel nullā.⁊ eſt ad hoc.j. ad treb.l.ita.§.qui ſuſpectā ⁊ de contra ta.ſub condi.§ fi.⁊ de his qui.vt idig.l.v. §.qui pri.⁊ de le.pref.l.qui filiū.§.omnibus.⁊.§. nō ⁊ s.§.non.ſolū ⁊ ſup.de vul. ſub.l.is qui.

d Oppugnauit.ſpernēdo hereditatem patris.

e Conſequi.ratione pu pilli.

f Amplecti.ſ.ex aſſe nō qz nullus adijt paternā ergo viciatur teſtm̄ primū ⁊ per conſequentiā pupillare: vt s.de vul.ſubſti.l.ij.§.adeo habebat igit hic cohercdē. qui adiuit.⁊ dic extraneuz non pupillū:qz tunc ſecus vt s.de vul.ſubſti.l.ſed ⁊.ſi §.filio que eſt contra:⁊ dic diſtincti.que eſt.C.e.l.qdā.

g Filius.abſtinuit.in qua erat inſtitutus.

h Fratris.cui fuit ſubſti tutus:vt i fi.l.⁊ hoc potuit fieri:vt inſti.de pu.ſub.§.ñ ſolum.

i Obtinere.imo cū ſit adi ta ex paterno non tenet pu pillare:vt.s.de vul.ſubſti. l.ij.§.adeo.⁊.s.l.prox.in fi. So.⁊ hic alius cum filio fuit inſtitutus qui adiuit vel dic ſpeciale in filio ab ſtinente:qz adhuc videtur eſſe heres:vt.j.de fideicō. li.l.cum.quaſi.§.ſed ⁊ ſi qs vel illud fauore libertatis ⁊ ſic tenebis primam: vel dic ſpeciale alia ratione qz ab inteſtato erat habiturus eam.non eſt ergo ei inuidendum ſi ex ſubſtitutione habeat quod ad inteſtato erat habitu rus:ſed in contrarijs extraneus erat ex aſſe inſtitutus:ad quod ſupra.de vul.ſub.l.ſi filius.

k Si pupillis.alias iul'.alias ſi pupillus.

l Abſtinuiſſet.per in integ.reſt.poſtq̄ ſe immiſcuerat.vel dic ab initio ſe immiſcuerat:vel ab initio ſe abſtinuit ſed habebat coheredem qui adiuit vel nullum habebat vt iam dicam.

m Eum.ſ.heredem pupilli.

n Pōis.i.pīs pupilli.

o Ei.i.pupillo.

p Incinat.ſ.iul'.per hoc q̄ dicit niſi ſubſtitutus.

q Vt putet.ſed male vt ſtatim ſubiungit.

r Subſtitutū.ſ.pupilli.

s Patris.pupilli.

t Subiturū.hoc ideo qz pīs voluntate ſuccedit.azo.

u Notata i.reprehenſa.

x Impugnat ſententia iul'.

y Qui.pupillus.

z Saltem.⁊ ſi patrem nō habebat.

a Succeſſorem.ſubſtitutum.ſ.q̄uis pater nō.habeat:⁊ hoc notat ſaltim ſed ſi non tenet p̄nū queſtio tenet pupillare:vt.s.de vul.ſub.l.ij.§. adeo: ⁊.s.l.quaeſitum in fi.R.pater non habuit hunc ſed alium vel pater nullū alium habuit:⁊ tenet eius teſtm̄:licet hic abſtinuit qz ſemel fuit heres: ſz reſtitutionem eſt abſtentus::vnde nihilominus heres permaneat: vt ſup̄ de mi.l.⁊ ſi ſine.§.ſed q̄ pap.vel dic quod ab initio abſtinuerit: ſed nihil ominus remanet heres:vt.j.de fideicō.lib.l.cū quaſi.§.ſed ⁊ ſi quis.

b Quis.ſubſtitutus impuberi.

b Impuberis.ſ.tantum.non patris.

c Alioquin.predicta in extraneo inſtituto alioquin.⁊c.

d Inquit iul.tēperando q̄ dixerat.vel dic marcellus.q.d.⁊ ſi vex dixiſ ſet iul.alia via occurreretur eius dictio.

e Frater.teſtatoris vt.j.apparet ibi ſi quid ⁊c.

f Poſſidebit.hereditatē.ſ.impuberis.⁊ hoc innuit cum poſtea dicit pu pilli heredi.implicaretur.

g Nec ei vī.no.non cōmittit dolum qui fraudem repellit.ſic.j.de le.ij.l. ſi pater.§.ticio.⁊.j.ſi quis ōmiſ.cau.te.l.qui aūt.§.non ſimpliciter.⁊.l.ma ter.§.i.⁊.s.de inof.te.l.pap.§.quarta in fi.§.

b Edictū.quod coercet eos q ōmiſ.cau.te.poſſident ab inteſtato: vt infra ſi quis ōmiſ.cau.te.l.i.

i Hereditas.quam adijt.

k Teſtatoris qui alias ab inteſtato erat habiturus bona impube ris.qz patruus.

tris pupilli hereditas[i] implicaret. ſz quod i fratres ſcripſit credo ita itelligendum:ſi non ipuberis fra ter fuerit:ſed teſtatoris[k]:ceterū[l] vti que ſi frater a patre fratri ſubſtitu tus ipuberi ſit ſine dubio neceſſa rius heres exiſtet[m]. Societatez quā viuo patre inchoauerat filius poſt mortez patris perſeuerauerit iulianus recte diſtinguit itereſſe v trum rem ceptam ſub patre perfe cit[n]:an nouam inchoauerit. nam ſi quid nouuz in ſocietate ichoauit[o]: non videri[p] ſe immiſcuiſſe heredita ti patris ſcripſit. Si ſeruum pa ternuz filius[q] manumiſerit:ſine du bio miſcuiſſe ſe paterne heredita ti videbitur. Proponebatur[r] filio a patre de caſtrenſi peculio ſer uos cōparaſſe:eoſque a patre ma numittere rogatus eſt: cum heres eſſet ab eo inſtitutus querebatur ſi ſe abſtinuiſſet paterna hereditate: eoſque manumiſiſet: an miſcuiſſe ſe paterne hereditati videatur.dice bamus niſi euidenter quaſi heres manumiſerit:non debere propter eam calumniam pati quaſi ſe mi ſcuerit hereditati.

i Vlianus.

b Heres per ſeruū hereditariuz eiuſdem hereditatis partem[s] vel id qō euſdē hereditatis ſit ac quirere nō pōt i Dez.

l Ceteꝝ.naz frater pupilli rñdebit cre ditoribus paternis. alioquī.non bene cō tinuaſ niſi ſic expo nas:ſed hic queritur vtꝝ ille fratrer ipu beris erat inſtitutus in parte ⁊ ſubſtitut[t] in alia parte:an ſub ſtitutus tm̄.primo ca ſu pōt pateꝛnam re pudiare:⁊ pupillare adire:vt.ſup̄.de vul. ſubſti.l.ſi filius.i fo. nec pupillare tenet: vt.s.de vul.ſubſti.l. ij.§.adō.Rñ.fuit hic inſtitutus pro parte ⁊ ſubſtitut[t] in alia.⁊ nō exponas vt dicaſ eum teneri creditori bus pīs:ſed ita fra ter teſtatoris exiſtat volūtarius ſed frat pupilli neceſſari[t] qz quos poſſū ⁊c.vt.s. de vul.ſubſti.l.ſed ſi plures.§.i.azo.⁊ erit hic neceſſari[t] patri vel etiaz fratri.vt.d. l.dicit.h. ſed ⁊ tunc poterat adire ex ſub ſtitutione:⁊ impetra re ſepatationem bo noꝝ ex equitate p̄ toria:vt.s.ō vul. ſub l.ſi filius.⁊ hoc dixi hic.Rñ. lz.abſtinere poſſit. R.vel aliter i tellige.l.illam vt ibi no.⁊ adde diſtinc.q̄ feci ad ſolutionem multaꝝ legū vt.C.e. l.quidam.s.e.l.i.⁊.ij.⁊.s.de vul.ſubſti.l.ſed ⁊ ſi.§.filio ⁊.l.ſi filius.⁊ s.e.l queſitum.

m Exiſtet.patri.nec non impuberi ſed poterit abſtinere a paterna ſi vult:vt.s.de vul.ſub.l.ſed ſi filius.

n Si in ſocietate perfecit ⁊ tunc adire videtur.

o Incohauit poſt mortem patris.

p Nō videri.hoc ideo qz ſui iuris factus volūtati puiſſe dici non poteſt qz huic rei non aſſenſit vbi vero ceptam patris iuſſu perficit patris iuſſui parendo adire videt.azo. ſic alias refert perficiat qs ceptū:an incobet nouū:vt.s.pro ſocio.l.ſi id quod.§.ſi filius.⁊.s.ō admi.tu.l.tutorem qui.⁊.s.ō tu.⁊ ra.diſtra.l.ſi poſt ea ⁊.s.de nego. ge.l.cū actum.⁊.l.procul[p].⁊.l.at.q ⁊.l.na.ſer.⁊ ō mi.l.iij.§.fi.⁊.§.ric.

q Si ſeruū.filius ſuus.ſecus in emancipato qz de iure ciuili ſola volūtate adire non poteſt.ſed quedam ſolennitas in bo.poſ peten da ibi deſiderat:vt.C.e.l.i.que eſt contra. Item ſecus in milite. vt i fra pror.§.

r Proponebatur.calumniam.ſpeciale in milite:vt.s.pror.§.vel ē hoc iō qz primo ſe abſtinuerat:vt ipſa littera dicit ⁊ hoc conſtabat vñ nō eſt in eo ſpeciale.imo idem eſt quolibet alio azo.vt. C. de re pudi.her.l.ſicut.⁊ facit q̄ no.s.e.l.p herede.§.pompo.

s Heres ptē quotā.⁊ ſic no.q̄ nec ptem nec rem ſingularē here ditati ratione,pprietatis vel poſſeſſionis vt hic:nec totā here ditatem nec aliqd aliud querit per eū:vt.j.de acq.re.do.l.p heredi tatē.⁊.l.hereditas.⁊ de acq.poſ.l.i.§.veteres nec obſtat. j.de acqr. poſ.l.i.§.itē acquirimus:qz ibi ipropꝛie dicit hereditarius.i.herdis q tā adiuit.ſed que eſt ratio.Rñ.qz añq̄ adeat non eſt ſuus igit p eum nō querit poſtea q̄ adijt nō querit p hereditatem .qz ſuus eſt factus:cū deſijt eſſe hereditarius:niſi ipropꝛie qñqz:vt mō dixi:alij dicunt rationem eſſe virginem diſputationem vt io. alij dicunt q: dedignatur per comparem queri.naz ⁊ aſinus aurib[9] intumeſceret p comparem ſi videret comprehendi. Itē ⁊ eſt alia bona ratio qz heredi hereditas in qua eſt inſtitutus non pōt per aliuz acquiri:vt j.e.l.paulus:lz factus ſit i ea in qua ſeruus eſt inſtiturus:nec obſtat q̄ dicit.in dicto.§.veteres.p.ſeruū legatuz vel donatū poſſe queri.

nam hec oia vel participia designant.t.vñ lz sit factus dñs legatari
us ad huc seruus legatus dicitur.z ita de ceteris.sed hoc nomẽ he
reditarius legatarius designat dominã hereditatẽ.s.vnde non dici
tur hereditarius si factus est heredis.

Quotiens.z abstinuit.per in integ.resti.

u Bona gessit.ipse vel eius tutor. secus si mala:vt.j. que in frau.credi. pupillus z de condi.inde.l .tu tor.eg.z.l.nõ ẽ nouũ.

x Fundũ.ex heredi tate.z facit ad hanc j.de bo.aut.iudi.posl.si non expe.§.i.z.s. de mino.l.in integ.z l.si mulier.

y a Bitio. ponit l.ista vnum ꝙ dicit in primis vbis z illud nititur ,pbaꝫ esse vez tribus rõni bus siue ar.siue exem plis.quarto inducit ar.in cõtrarium siue rationẽ:z ei rñdet.p mũ est illud iccirco zc.fm z cum quest9 zc.tertiũ pterea zc. quartum z quod a q busdam z ei quarto ar.in contrariũ:Rñ. cũ dicit põt vrz esse vt intelligit zc. azo.

z Adierit.ad.s so. ma.l.si do.z de pecu. l.hinc querit.§.põt .

a Ex operis.vel ex re mariti:vt.C.de rei vx.ac.§.cunqz z.s .ö iure dotiũ.l.legati.

b Acquirit.vt.z .s. ,p socio.l .coheredi . z.l.sequentibus .z.l. duo.§.fi.hoc aũt nisi sint socij omniũ bo/ noz:vt in.e.t.l.iti.§. i.vel ibi contẽplatio ne societat sit aliqs institutus:vt ar.j. in fi.huius.l.z no .s. ,p socio.l.sociũ qui.§.fi z.l.se.

c Hereditatem po terit:vt.s.e.l.si quis mihi in prin.z dic.vt ibi notatur.

d Rñditur.vt.j.de acqui.rez do.l.homo liber .

e Propter me.quod presumitur si dicat illum seruũ illius:vt. C. e.l.cum aliquis.

f Non opera.qz liber homo est.

g Sed ex re mea.sic.j.de acq.rez do.l.liber homo.z.s.de vul. sub . l.sed si plures.§.in arrogato.z facit insti.per quas:per.§ . Item no bis acquirit ꝙ serui z ꝙ ibi nõ.z dicta.l.homo liber. Itez facit.s. de vsu.z ha.l.per seruum.

h c Um falsum.accusaret si aũt heres accusaret falsum tũc ha/ beret locũ ꝙ dicit.C.de his qbus vt indi.l.alia.

i Debeat.de facto suo vt.s.ad vell.l.q̃q̃.z.s.de iuris z facti ign . plurimũ.qñqz tñ z suũ factũ dicit quis ignorare iuste.s.de cõdi in de.l.sed z si me.z de pac.do.l.inter.§.i .

k Eius.s.heredis.

l Non põt adire.i.qz iusta est ignorantia alterius facti.vt.j.p suo l.fi.z no.circa conscientiã vt si,pbabiliter in alieno põt scire.z tunc põt adire vt j.e.l.pãtoniꝰ.§.rei que est ar.ɔ.z hoc subijcit qz dubi. zc.ad qd.s.e.l.sed z si de sua.§.cũ autẽ z facit.s.e.l.cũ qdam in fi. z l.nec is.in prin.sed ɔ.C.de edic.di.adri.tol.l.ij. Do.ibi.iam adierat cum questio quasi falsi fuit mota.vel hic tractatur de aditione . que sit volũtate sola.z tribuit dominũ.ibi de sola possessione que datur a parente que scripto datur .

m q Ui seruũ.est factus qui iussit.i.dominus.

n Negauit.affricanus.de se.n.in tertia persona loquitur . sicut nõ.s.io.ma.l.diuortio.ac.

o Seruũ.alienum.j.e.l.cum heres.in prin .

p Nulla est,vt.j.de reg.iur.l.furiosi.sed aliquando tacita in eo di
citur volũtas esse.vt so.ma.l.ij.§.volũtatem.z de his qui sunt sui vel ali. iur.l.patre.z .j.l.,pri.z.l.si per epistolam.z.supẽ.e.l.si qs mihi bona.§.fi .

q Si quis alicui.filio vel seruo institutis.vt supra.e.l.si quis mihi bo na.§.iussum.vel dic procuratori:vt.j.de bo.pos.l.ij.§. acquirere.in aditione secus:vt.e.l.placet.

Quotiẽs pupillus patri heres extitit z abstinet se hereditate quamuis patris bona sub credito ribus fiant:tamen rata haberi de/ bent:quecũqz pupillus bona fide gesserit. z ideo ei qui fundum tu/ tore auctore a pupillo emerit suc/ currendum erit:nec interest pupil/ lus solvẽdo sit:nec ne. Dẽ.

Ditio hereditatis non est in opera seruili:iccirco si seruus dotalis adierit :actione de dote eã hereditatem mulier recuperabit : quamuis ea que ex operis dotali/ um acquiruntur ad virum pertine/ ant.z cum questus z cõpendij so/ cietas initur quicquid ex opis suis socius acquisierit:in mediũ cõfert: sibi autem quisqz hereditatẽ acqui rit. Preterea nec fructuarius quidẽ seruus iussu eius qui in vsũ fructum in eo habet adire hereditatez poterit. Et quod a quibus/ dam respondetur : si liber homo qui bona fide mihi seruiebat ,pter me heres institutus erit:posse euz iussu meo adire hereditatẽ : potest verum esse:vt itelligatur: non ope ra sua mihi acquirer:sz ex re mea stipulando z per traditionem acci piendo ex re mea mihi acquiret.

a Affrican.

Cum falsum testamentum di/ ceretur.si quidem ipse heres accusaretur:quoniam certus esse debeat se falsum non fuisse : recte adhibit hereditatem . sin autem ali us argueretur citra consciẽtiã ei non põt adire :quasi dubitet verũ esse testamẽtuz. Dem.

Si seruus suus heredẽ institu tũ adire iusserat:priusquã ille adiret furiosus ẽ factus:negauit recte seruus aditurũ : qñ non nisi volũtate domini acquiri hereditas potest furiosi autem voluntas nul/ la est. p Paulus.

Si quis alicui mandauerit vt si exstiauerit :peteret sibi bo/ norum possessionẽ:z postquaz ille petijt furere ceperit:nihilomin ac quisita est ei bonoruz possessio ꝙ si antequã ille petat quis mãdauit petendum furere ceperit: dicendũ ẽ non stati ei acquisitam bonorum possessionẽ.igitur bonoruz posses siõis petitio ratihabitiõe debet cõ/ firmari. g Affrican.

Pupillum etiam eo tutore au/ ctore qui tutellã non gerat be reditatem adeundo obligari ait.

Si per episto mOdesti. lam seruo pupilli tutor heredi tatem adire iusserit: si post subscri ptã epistolã tutor moriat: antequã ex epistola seruus adiret: nemo di cturus est obligari postea pupillũ hereditati. a Affri

Cum qui duob testis eiusdem testatoris heres scribit:cum dubitet an posteri falsũ sit : ex neu tro eorũ posse adire hereditatẽ pla cet. Filiussami.heres institutus patrem suum certiorem fecerat vi deri sibi soluẽdo esse hereditatẽ pater rescripserat sibi parum ido/ neam renunciari itaqz debere euz diligentius explorare: z ita adire

r Si existimauerit . bene enim potest sic mandari vt infra.e.l.cũ qui.§.i.z.supra e.l.si quis mihi bo. §.pater

s Sibi.mandanti.ac.

t Acquisita . retinet enim eam quartam que iuris est sicut eam que facit est:vt.j. de vsucapi.l.nunꝯ.§ .seruꝰ z supra de acqui.pos.l.si is nam z matrimonium:vt.s de his.qui sunt sui vel al. iur.l.patre.

u Ille.filius vl seruus vl similes.

x Non est acquisita . sicut ego morte reuocatur man datum petendi bonorum possessionis: vt infra rem ratas haberi.l.si is.z infra e.l.si per epistolam: z sicut per penitentiam:vt supra . e.l.si quis mihi bo.§ .fi. sic per fauorem vt hic:z supẽ l.prior.non ergo obstat. s . de condi.inde.l.indebitaz. qz ibi non fuit mandatum reuocatum expresse vel ta cite.

y Confirmari.per furio/ sum.factuz sane mentis vt C.de cu.fur.l.fi.§.tali:z in/ fra tempora petende bono rum pos.vt infra rem ra . ha.l.bonorum.in prin .que tamen tempora cũ sint vti lia furioso non cedunt : vt infra de bo.pos.fur. con.l . i.in prin.z facit ifra de bo. pos.l.fi.vel dic per procura torem:vt ar.j.e.l. antistius §.fi.

z p Upillum . obligari ait.contra supra de auc.tu.l.z si pluribus . sed ibi ñ fuit cõcessa.i.ônegata hic autem concessa fuerat . licet non gereret.vl nõ fue rat concessa non tamen de negata.az.z facit ad.l .istã infra de sol.l.quod si forte.§.i.z.C.de iure delib.l.potuit.z supra. e.l .mo/ re.z.l.pupillus .z insti.de auc.tu.§.neqz.z.supra de auc.pres.l.obligari. §. antepe.

a Si per epistolam.hereditati.qz voluntas que fuerat deficit.vt.s. e. l.qui seruum.z.l.si quis mihi bo.§.fi.z.j.rem.ra.ha.l.si is.ñ ergo ñ defecisset.teneret aditio vt hic dicit.z sic est.ɔ.supẽ de auc.pre . l .obligari §.turor.z insti.de auc.tu.§.tutor vbi dicit quod presens debet esse sed il/ lud cum pupillus contrahit eum alio hic qz si contrahit vel ibi auctoraꝫ pupillo hic iubet suo.z sic iussus inter absentes:vt.s.e.l.si qs.mihi bo . §. iussũ. Itẽ hic qñ pupillus ẽ infãs al z ipse deberet iubeꝛ:vt.C.e.l.potuit .

b c Um q duobus testamentis.diuersis tpibus factis.

c Ex neutro.ex vltimo non.qz dubitat an falsum sit ex primo nõ qz cum vubitatur an vltimum sit verum:ergo dubitat an primum sit irrituz ergo an valeat igitur adire ex eo non põt:nisi accusaretur de falso ipse:vt supẽ.e.l.cũ falsum.z.l.heres.z.l.sed z si de sua conditione.§.cur autẽ.z.l . cum quidam.§.fi.z.l.nec is in prin.z idem intellige si dubitet an vltimuz sit solenne.vel minus solenne.quando ex neutro adire pót.qz si est solẽ/ ne primum tollitur:vt insti.quibus mo.tes.infir.§.i.z.j.de fis ta.l.i.ĩ pri. alias non:vt dicto.§.ex eo nisi in duobus casibus:vt. C.de tes.l.hac con/ sul.§.pe.z.l.scimus.si autem vtrunqz sit solenne testñ.nec appareat ꝙ pus quod posterius .habebit locum questio mota a domino.R.azo.quam no.C.de edic.di.adri.tol.l.fi.

d Filiusfami.videri sibi filio.

d Hereditatẽ.sibi delatam .

e Renunciari.a quibusdam.

f Itaqz.que pro:z sic sunt verba remissiue epistole patris.z non hẽas ibi §.filius fm.R.ꝙ placet.vl dic itaqz illatiuũ z ẽ Rñ.z erit ibi.§.filius.

g Explorare.scripsit pater fm.R.

b Acceptis litteris.quibus pater scripserat hereditatem videri sibi parum idoneam.R.

i Ei.s.pri vel dic filio fm eundē casū.R.vt.s.e.l.si qs mihi bo.ff.pater.

k Obligasse hereditati.i.filius non obligauit patrem hereditati p verba epistole.vel per additionē:vel ergo non habeas.ff.R.vel pōt vterq;.

ff.legi per se.vt dicas q̄ illud itaq; sit illatiuū.z incipiat ibi Rñ.z verba que p̄cedunt videri sibi zč.sunt verba remissiue epistole patris.nā hoc ipso videtur ei mandare:z permittere adire si est idonea:vel forte ita subiunxit q̄ ipse filius deberet explorare z videre: an esset idonea vel non.z ita adire vel non adire: vt z.s.e.l.si quis mihi bona.ff.pater.sequens.ff.loquit.q̄do pater direxit epistolā q̄ filio vt adiret hereditatem cuiusdam que filio deferebatur si persuaderet sibi.i.filio idoneaz.z postea expone persuasum ei nō sit i.filio vel dixerat pater si persuaderetur sibi i.pri z postea expone ei.i.patri.z sic differt vnus ab alio.cū non fuerit hic nisi vna epistola s.patris.Item plenius scripsit quam supra.

l Est aditio.vt.j.de re.iu.l.actus.

m c Am heres potestate durat enim post fauorem patria potestas.vt.s.de his qui sūt.sui vel ali.iur l.patre.z tñ filius erit curator patris.vt.s.de cur fur.l.i.z.ij.

n Manumittere.zč.facere vt heres.z sic no.quedā facere filiū,ppter defectuz patris corpore vel mente.

o Qui ex parte.solus accipe ex asse.zč.

p Omnino.existat vel deficiat conditio alterius partis ne iueniatur decedere pro parte testatus:vt insti.de here.insti.ff.non aūt.ergo quod bonū,est expectet condi.cū in omni euentu sit etiā illam partem habiturus.vt ar.s.de here.insti.l.si quis ita scripserit ticius z.l.si quis ita scripserit heredem:z.s.ad velleanum.l.aliquando.ff.fi.z.j.e.l.si quis heres ita:z.s.de iniusto tes.l.nam z si in prin.z de li.z pos.l.posthuma z de condi inde.l.iul.ff.i.ij.Rñ.sed ar.ff.in.e.l.ff.i.z.s.si cer.pe.l.pecuniam.z.j.qui di.le.ce.l.huius:z de ver.ob.l.in illa sti.ff.liberis.

q In conditionalem.quo casu expectatur defectus condi.z sic est ,p opinionc to.z nostra in questione quā fecimus.s.si pars here.pe.l.ij.z facit s.e.l.i.z.ij.z.j.l.prox.in fi.

r q Ui ex duabus.dic fm.R.z az.q̄ in dimedia pure.in alia dimedia sub cōditione fuit institutus.z in eis defectū datus substitutus vt s.l.prox.in fi. vel dic fm cosdē q̄ in tertia pure in alia tertia sub condi.i alia fuit datus coheres:vt.s.de here insti.l.liber homo.ff.si ita.i.Rñ.si āt poneres eundē pure in parte z sub condi.z in aliā partem.z nullo dato coherede vel substituto tunc obtinet.s.l.prox.ff.fi.sed hoc hic quomodo trasmitteretur ad heredem cū conditio non extiterit viuēte instituto: vt s.de here.insti.l.liber homo.ff.si ita.ij.Rñ.z.j.de suis z le.here.l.si ex pluribus in fi.Rñ.non succedit hic heres heredis ratione condi.que extitit post mortē instituti:sed cū ipse iam sit heres pro parte adita z esse velit non potest testator decedere,p parte intestatus:ac si dicas magis iure ac crescendi quā iure succedendi per eandē.l.si ex pluribus.i.Rñ.sed.h.dixit hic q̄ nec coheredē nec substitutū habeat:vt non obstent dicta iura z q̄ dicit hic conditio extitit subaudi maxime ne obsit.s.e.l.pr.

s Ea quoq; pars.eiusdē hereditatis q̄ imitatur ius accrescēdi:vt.j.de suis z le.here.l.si ex pluribus.ff.fi.az0.secus in alia hereditate ex eodem testō.vt.s.de vul.substi.l.q ex pluribus.ff.fi.fm R.z az0.z fm hunc casū facit.s.e.l.si quis heres in prin.Itē facit.j.pr.ff.

r Qui semel inuito hic quādo repudiantes sunt extranei alias secus:vt.j.l.prox.fm quosdam.vel dic idem in omnibus:z facit.C.de impube.z al.sub.l.testō:z quando non pe.par.l.i.z infra de bo.pos.l.iij.ff.fina.z.l.se.z.sup̄ e.l.heredi cum:z.sup̄.e.l.i.z.ij.z.C.de cadu.tol.ff.his ita.z de iure deli.l.quidam.

u Heres quandocūq; dic vel propter mortem vel diu post.

x Intelligitur.i.fingitur.sed rei veritas est ex quo adit:vt.j.de stip.f.l.si ex re.ff.fi.z de le.i.si tibi homo..ff.cū seruus.sed hec fictio non semp locum habet z ideo j.de reg.iur.l.oia apposuit fere.nam fallit in multis:vt ifra.de sti.ser.l.si seruus hereditarius:z.l.vsufructuarius.z de acqui.re.do.l.in eo q̄ z.j.de furtis.l.a ticio z de acquir.re.do.l.hereditas:z infra ō vsuca.l.fi.z de iure iur.l.i.ff.labeo.z.s.ō pecul.l.lz in fi.i.Rñ.z infra de cri.ex.hef.l.ij.z facit infra.ad sill.l.si exheredatus.

y c Am hereditate nenecessarius idem intelligit io.in omni herede repudiante.az0.

z Cōditio.i.electō.

a Toram.s.hereditatem.

b Heres quandocunqz[v] hereditatē adeundo iam tunc a morte defuncti successisse defuncto ītelligit[x].

m Ar.

Cum hereditate patris necessarius[y] heres se abstineat:conditio[y] coheredi siue suo siue extraneo defertur: vt aut totā[z] agnoscat aut a toto recedat:z ita se abstinere potest propter alium:qui per suaz personam non poterat[a].si tamen creditores dicant se contentos eē ei[9] portiōe[b]:qz nō pōt exonerari[c] nisi deferat:cōditio[d]:z alteri[9][c] pte abstinere se creditores debēt:vt eius actiones[f] ei qui conuenit dent.

u Ulpianus.

Filis qui imiscuit se hereditati decessisset:deide alter se abstinet eadem conditio[g] deferenda est heredi ei[9] que z ipsi:quod marcellus ait.

c Aius.

Decessarijs[b] heredibus nō solum impuberibus sed etiā puberibus[i] abstinendi se ab hereditate procōsul[k] potestatē facit:vt quāuis creditoribus hereditarijs iure tium partes etiam inuitus accipit ideſt tacite ei deficientium partes etiam inuito[t] accrescunt.

f Lorētin[9].

Heres quandocunqz[v] hereditatē adeundo iam tunc a morte defuncti successisse defuncto ītelligit[x].

m Ar.

Cum hereditate patris necessarius[y] heres se abstineat:conditio[y] coheredi siue suo siue extraneo defertur: vt aut totā[z] agnoscat aut a toto recedat:z ita se abstinere potest propter alium:qui per suaz personam non poterat[a].si tamen creditores dicant se contentos eē ei[9] portiōe[b]:qz nō pōt exonerari[c] nisi deferat:cōditio[d]:z alteri[9][c] pte abstinere se creditores debēt:vt eius actiones[f] ei qui conuenit dent.

u Ulpianus.

Filis qui imiscuit se hereditati decessisset:deide alter se abstinet eadem conditio[g] deferenda est heredi ei[9] que z ipsi:quod marcellus ait.

c Aius.

Decessarijs[b] heredibus nō solum impuberibus sed etiā puberibus[i] abstinendi se ab hereditate procōsul[k] potestatē facit:vt quāuis creditoribus hereditarijs iure

a Non poterat:vt C.de repu.here.l.sicut.z no.hic q̄ non possum per me possum p alium:vt supra quemad.ser.a.l.si cōmunem.z infra de decu.l.decurio.z supra de li.z pos.l.fi.z de pig.ac.l.si pignore.ff.si predo z.j.ō accep.l.z per iusiurandum.ff.si fideiussori:z.j.de li.le.l.si is q̄ duos:ar.ff.j.de bo.li.l.qui in seruitutem:z.j.ad tre.l.antepe.z.s.t.i.l.si certarū ff.i.z hec no.s.qui res pi.ob pos.l.aristo.

b Eius portione.s.qui adiuit:z nunc vellet dimittere.s.vt pro dimedia duntaxat ptem cum conueniant creditores subaudi possūt hic facere.qz tunc non possunt vel subaudi dicendū est tunc nō possunt.vel subaudi dicendū est tunc qz non pōt zč.

c Exonerari.parte adita a se.

d Cōditio hic aūt cū creditores dicūt se contentos ei[9] portione ñ defertur ei conditio predicta z iō nō exheredat in totū az.

e Et altetius.qui se abstinuit.s.vt pro ea iste qui non adiuit non conueniatur.

f Alt eius actiones.s.qui se abstinuit.vel dic eius partis.s.nō adite actiones zč.quasi dicat pars non adita detur adeunti suam.vel dicetur.i.remittat:z ita emolumentū hēbit iste in totū.sed ,p parte a se adita tm̄ sentiat onus.posse tm̄ satis dici q̄ portio illius qui se abstinuit applicari debuit creditoribus:isto casu expones vt eius actiones zč.i.ei[9] portionis quam habet ex sua psona q̄ adiuit ei.i.cū qui conuenit nunc a creditoribus:dentur eius portionis di co dūtaxat.nec ob.j.ō re.iu.l.ius nostrū.qz dico hunc esse heredē insolidū sed portionē eius q̄ non adijt debet cedere creditoribus:cū creditores hoc velint:z velint esse contenti cōuenire cum,p sua portione tm̄:z facit.j.l.pr.z.C.e.l.quidam:sed contra.s.e.l.qui ex duabus.ff.qui semel.Do.hic in suo q̄ non abstinet nisi per priuilegium pretoris.vt.j.l.necessarius:q̄ non debet dari ī alterius iniuriaz.vt C.de eman.l.nec auus.at extraneus iure cōi repudiat.hoc non placet.dic ergo q̄ inuitus accepit:nisi.s.velit aliam partē:dimittet sic soluit.C.de ipu.z alijs substi.l.testō.z.C.ō ca.tol.l.vnica.ff.is ita.s.e.l.i.z.C.ō repu.her.l.iij.Item non obstat.s.e.l.si duo.

g Filis.oditio.i.electio.z ipsi.s.vt hers ei[9],ppter coheredē abstinentē se abstinere possit:vt.s.l.pr.vbi plene no.

h Necessarijs.z suis nā ō necessario tm̄ sec[9].vt.j.e.ff.fi.

i Puberibus.etiā necessarijs cū non immiscuerit.

k Proconsul.i.pretor.vt insti.de here.qua.z dif.ff.sed z his sic.s.q̄ cum eo.l.i.nec est opus pro hoc adiri pretor viuens:vt.s.e.l.ei.z

facit ĵ .de le.i.l.nam nec:ꝛ.s̄.c.l.si quis filium §.i.

l Teneantur.facit hoc valde,p sñia quorūdam qui dixerunt filiuꝫ existentē in prāte statī effici suū heredem ꝛ necessarium ꝛ statim te neri creditoribus:ar.pauli si filius ergo ꝛ heres nos fatemur suuꝫ ꝛ necessariū:vt insti.ō here.qua.ꝛ dif.§.sui:sed hoc q̄tum ad nomē non q̄tum ad cōmodum vel incōmodū: nisi se imisceat.ꝛ ita q̄ hic dicit intelligi pōt:vt q̄ dicit teneā tur.i.teneri videant prima facie.qñqꝫ tñ libertatis fauore habetur:acsi statim immiscuisset:vt. ĵ.de fideicō.li.l.cū quasi.§. sed ꝛ si quis:licet alter posset.l.illa exponi:vt ibi no.pro nostra.opinione est.C. si ab hered.sc absti.l. i.ꝛ ij.

m Si se imiscuerit. sine auctoritate tutorum .alioquī restitutio locuꝫ habet azo. lꝫ quidā etiā tunc sine restitutione:vt no. s̄.e.l.ipuberibus.

n Puberibus .curatores non habenti bus.alioqn idem est in pupillo.vt .s̄. de i integ.resti.mi.l.curatorem.

o Non imiscuerint alias non:vt.de her. insti.l.iā dubi.§. suis ꝛ.C.e.l.sicut:nisi i casu.vt.s̄.e.l .hereditate:ꝛ sup̄.l..pr.nisi sit minor:vt subiycit .

p Extranei . geniti uus vel nominatiuꝰ ꝛ facit.s̄.de mi.l.iij.§ scio ꝛ.l.ait prętor.§ . sed ꝛ si hereditatez .

q Edicti. quod est s̄.ō mi.l.i .cōtinebat n,edictū plura ꝛ inꝫ cetera de minoribꝰ dicebat.

r Permittit.§. s̄. de de mi.l.ait prętor.§.nō solū ĵ.so.nō restituit:qꝛ semp hers manet:sꝫ restituit vt bona que acqsiuit post aditā hereditatē sepent si mixta sint p in integ.rest.qꝛ minor ē si aūt nō sint mixta iuꝝ cōi separi petit sic minō vl maior:vt.ĵ.de sepa.l.i.§.fi.ꝛ isti.de here.qua ꝛ dif.§.i.

s Ex parte a semetipso.q.d.nō ab alio.quod dic vt.s̄.de here . i sti.l.sed si in conditione.§ fi.

t Cū quis mihi qñ oꝫ coheredē primo adire hereditatē qꝛ institutus est puus sub ꝯditione q̄ prio oꝫ impleri.vt.ĵ.de cōdi.ꝛ de.l . q §.i.ꝛ.ĵ.e.q sol.nā hec monosylaba cū facit condi.ꝛ tñ q̄tum si:vt.ĵ. de ver.ob.l.huius.ꝛ.l.cū.§.nō solū.ꝛ.s̄.de condi.inde.l.q ,pmisit : ꝛ uo nō potest itelligi cū de sua persona anteq̄ sit coheres ipossibile fit impleri illā condi.i.quod sit heres anteq̄ sit coheres:vt.s̄.de he re.insti.l.si ticius heres.

u Qui pri extitit cuꝫ filio impubere testatoris.ꝛ ita sicut institutus inuitus cōpellebat adire hereditatē pupilli:vt hic ita heres ei vt hic dicit alioqn ĵ si nō adisset pris hereditatē hic substitutus vel pupillus:vt.s̄.e.l.quesitū.§.fi.ꝛ.l.se.ꝛ.l.iul'.vel forte nihil refert adierit hereditatē pupillus vel nō azꝫ.

x Pretermittere.de rigore vt.C.e.l.qdā:ꝛ de equitate secus cū sit super impuberis:vt.s̄.de vul.sub.l.si filius:vel aliter itelligit illa .l. vt ibi no.ꝛ adde distinctione que est.C.e.l.quidā.

y Recipiendū.i.intelligendum procedendū.

z Extitit.s.substitutio. 3a Necessario.i.ō necessitate.

a Nam ꝛ si ipsum.s.substitutum.

a Obligat.hereditatis paterne aditio.

b Ea.s.hereditatē ipuberis coniūgi pne vt vna intelligat.

c Patris heredi.primo vel so.qꝛ heres hers ꝛē.vt hic ꝛ.s̄.e. l. si qs fi.§.fi.ꝛ etiā inuito vt predixit:vt.C.de ipu.ꝛ alijs subst.l.testō

ciuili teneatur[l]:tamen in eos actio non detur:si velint relinquere hereditatez. Sed impuberibus quidem etiam si se immiscuerunt[m] hereditati prestat abstinendi facultatem. Puberibus[n] quidem ita si se non immiscuerint[o]:sed tamē ꝛ puberibus minoribus.xxv.annis si temere damnosam hereditatem parentis apetierint:ex generali edicto quod est de minoribus.xxv.annis succurrit:cum ꝛ si extranei[p] dānosam hereditatem adierunt: etiam ex ea parte edicti[q] in integrum eos restituit. Seruus ār necessarijs heredib[9] siue puberes siue ipuberes sint eis hoc ñ pmittit[r] p Au.

e Ex parte heres institutus seruus nondum adita hereditate eius liber ꝛ heres sit necessari[9]. quia non a coherede sed a semetipso[s] accipit hereditatem:nisi ita institutus fuerit:cum mihi quis[t] heres erit sticbus liber ꝛ heres esto.

n Eratius.

Qui patri heres extitit[v] si idem filio impuberi substitutus est non potest hereditatez eius preterm ittere[x]:quod sic recipiendu[z] est etiam si viuo pupillo mortuus erit. deinde pupillus impubes decesserit. Naz bis qui heres extiterit[3] pupillo quoque heres necessari[93] erit nam si ipsum[9] inuitū obligat[a]: coniungi eū[b] paterne hereditati: ꝛ accrescendi iure acquiri cuicunqꝫ patris[c] heredi existimāduꝫ est.

l Labeno.

f Filium emancipatum pater solum heredem instituit: ꝛ si is heres non esset:seruum liberum ꝛ heredez esse iusserat filius: tāquā pater demens fuisset eius bonorū possessionem[d] ab intestato petijt:ꝛ ita hereditatez eius possedit:labeo ait[e]:si probatur[f] sana mente pater testamentum fecisse:filium ex testamēto patri heredē eē: hoc falsū puto[g].nam filius emancipatus cū hereditatem testamento datam ad se pertinere voluit:continuo eam ad substitutum heredem transmisit[h]. nec potest videri pro herede gessisse:qui vt hereditatem ōmitteret ex alia parte edicti possessionez bonorum petat: paulus ꝛ proculus labeonis sententiam improbant: ꝛ i Jaboleni sententia sunt.

m Marcellus.

s Si minor annis postea quam ex parte heres extitit in integruꝫ restitutus est: diuus seuerus cōstituit vt eius partis onus coheres suscipere non cogatur[i]:sed bonorum possessio[k] creditoribus detur. i Jabolen[9].

a Antistius labeo[l] ait: si ita institut[9] sit si iurauerit heres esto: quāuis iurauerit non tamen eū statim heredē futurū antequā pro herede aliquid gesserit. quia iurando volūtatem magis suaz[m] declarasse videatur. ego puto[n] satis eū pro herede gessisse: si vt heres iurauerit: proculus idez:eoque iure vtimur.

g Si seruus alienus heres institut[9] ꝛ.C.e.l.qui dā.sed in eo q̄ transit ad heredē pupillariter substituti est ĵ. s̄.de vulg.substi.l.q libertus.§.fi.ꝛ.l.sed si plures iu prin.so.fm. R.hic ,p prīū nomē substituti dixit:ibi p appellatiuū qsqs mihi hers erit:ap q̄ . ĵ. ō le.ij.l.si hers.ꝛ ad tre.l.nōnunq̄:q̄ ibi iure accrescendi:vt hic:nō aū iuꝝ substitutionis vt ibi ꝛ hoc puto verꝫ cum alij iure substitutionis admitti non possūt.vel qꝛ nullus alius erat vt hic.vel qꝛ mō tuus fuit.vel qꝛ voluit: tūc n.illi preferent: vt.d.l.§ ꝛ si plures in prī.qꝛ ius successionis vel substitutiōis ē potentius iure accrescendi:vt in autē.ō here.ꝛ fal'. §.si vero in fi.coll'.i.ꝛ.s̄ .de vul.sub.l.q babebat.alij dicūt q̄ hic pupillus adiuit. ꝛ sic transferat:ibi nō:ꝛ sic non transferat . Itē adhuc ĵ.ĵ.de suis.ꝛ le.l.si ex plurib us in fi.vbi hers substituti non auditur nisi existat conditio viuo substituto. so.ibi in vulgari hic in pupillarij:hic vel suus substitutus:ibi extraneus.vl' substitutus erat q̄ adiuit in p te qua erat institutus:sꝫ il le substitutus non erat isti tutus:ꝛ ideo ibi non defertur heredi hic sic:vt non ,p parte decedat testatus,p p te intestatus.sicqꝫ hic iure accrescēdi.q̄ potest:vt i. e. l.in prin.dicitur q̄ ius accrescendi ibi locū habeā ñ potest. Itē ĵ:ad idē.ĵ.e. l. quoties So.ibi.ꝛ facit isti. ad oz.§.fi.ꝛ.ĵ.ad treb. l. an tepe.ꝛ.s̄.l.i.ꝛ.l.ij.ꝛ.C. ō cadu.tol.§.bis.ita azo.

d Istiū bonoꝝ possessio.vnde libēi q̄ emācipatis est necessaria . suis voluntaria:vt insti.de her. ab intest.§.emancipati.sed eandē procedere possunt i constituto in prāte.nam sit ei substitutio si heres non erit:vt.s̄.de here.isti. l.iam dubitari.

e Labeo ait.ꝛ male.

f Si ,pbarctur. q̄ ,pbatur hoc ipso q̄ non,pbatur cōtrarium:vt.C.de codicillis.l.nec codicillos illud cōstat q̄ qñcūqꝫ presumitur quis demēs ex sermonibus quib[9] vtitur:vt.s̄.de condi.insti.l.qdā ꝛ de tu.ꝛ cu.da.ab his.l.is cui:ꝛ.ĵ.de questi.l.de minore.§.fi.

g Puto:ego iabolenus cuius est hec.l.ꝛ q̄ dicit in fi.loquitur de scipso in tertia persona.sic ꝛ alias.s̄.so.ma.l.diuortio.vel sic puto ego ueratius vt habeas in prī.idem ꝛ tunc dic in fi.iabole.sententia est.f.talis qualis : nostra.vel dic tertio quod neratiuꝰ refert hic verba iabole.ꝛ sic sub.ait iabole.vt concordet finis .

b Transmittit.hoc cum sciebat sibi delatam alioquin.ĵ.vt.s̄. de inoffi . test.l.mater:ar.s̄.e.l.nec is.§.heres:ꝛ.l.si is:ꝛ sic ibi adhuc adire potest.vl' potest hic loqui.cum ius ignorauit:vt.ĵ.si quid in frau.pa.l. si patronus in prin.ꝛ facit.C.de impu.ꝛ ali.substi.l.iij.ꝛ.ĵ.e.l.claudius:ꝛ.ĵ.si qs ōmisse cā.testa.l.si nō solus:ꝛ.l.si testō.in prin.

i Si minor.non cogat sed si velit nunqd potest .Rñ.potest:vt. ĵ. e.l. pe.ꝛ ad trebel.l.i.§.si quis adita ꝛ.l.ij.§.si bonoꝝ.sꝫ.ĵ.s̄.e.l.cum hereditate.ꝛ.l.qui ex duabus.§.qui semel.so.ibi non fuit heres repudians. hic fuit:vnde desinere non potest lꝫ nō petat resti.vt.s̄.ō mino.l.ait pror. §.sꝫ q̄ pa. ꝛ dic vt ibi no.C.ō ipu.ꝛ al' substi.l.post.aditā.

k Bonoꝝ possessio.factū non ius hoc signi ficat.nam quasi vacantium sit missio cā rei seruande.sed videtur insolidum coheredem teneri:vt.ĵ.ō fideicō.l.si ticius ꝛ seia.so.ibi ab initio insolidum tenebatur fideiussor:ꝛ sic insolidum remanet subducto fideiussore per in integ. resti.hic autem pro parte.nam ꝛ ibi idem esset quod hic:si,p parte teneretur:vt.C.de adl'.si paternam.

l Antistius labeo.si iurauerit.s.ascēdere capitolium vl' aliquid tale.

m Voluntatem suam.in iurando.non in adeundo azo . vt institutio pr o pura habeatur ideoqꝫ vt in pura sit necessaria pro herede gestio.

n Ego puto.non corrigendo:sed determinando.si ergo iurauit vt purificet institutionem.non fit heres:vt.s̄.de condi.isti.l.si pupillus:ꝛ.l.si qs ita hereditatem:ꝛ.ĵ.de condi.ꝛ de.l.in conditionibus:que sunt ĵ.si autez

vt sit herſ: tunc idē quod hic ⁊ plene nō. ſ. de here. inſti. l. iā dubitari. Itē ꝯ. ſ. de co ndi. inſti. l. que ſub cōditione. ſ. hoc edicto. ſo. ibi de preterito: vt. ſ. de iureiu. l. ſi quis cū: ibi de futuro. vel hic nō dicit q̄ ſit conditio im plenda: ſed exponit modū per quē videatur adire hereditatē adimplen/ do eū: ⁊ facit. j. de ſta. li. l. ſi quis ita. ſ. qui ita: fallit tñ in duobus caſibus. j. de condi. ⁊ de. l. municipi bus.

o Si ſeruus exigitur. vt i ſti. de here. inſti. ſ. qō ſi alij ⁊. ſ. e. l. ſi quis mihi bo. ſ. i. ⁊ ſ. fi.

p In libro notat. i. repre hendit pompo. fm quoſdā imo non reprehendit eum cuz ab eius dicto excipiat

q non poteſt. hic. pomp. ſed contra. C. ō cur. fu. l. fi. ſ. ſi vero ppetuus. ⁊ ſ. tali: vbi fit heres. Vo. hic reijci tur opinio pompo. vel hic corrigit: vt ibi plene no.

r Neceſſarius. hec marcel lus ⁊ bene: vt inſti de herſ. ab inteſta. ſ. poſthumi. ⁊. ſ. de cōdi. inſti. l. ij.

ſ Et pōt. hereditas lega/ tum diſiuz: poſſeſſio actio: vt ⁊. j. de vſuca. l. ſi ſeruo: ⁊ de act. ⁊ ob. l. ſi a furioſo.

t Ptātē. ſ. filium: vt. ſ. de bis q ſunt ſui vel ali. iuris l. patre. ⁊ hoc interueniēte iuſſu tutoris vel curatoris vt. ſ. e. l. ſi per epiſtolā. Itē videt ꝯ. C. de hered. inſti. l. neqz. vbi quis non pōt per ſe nec per aliū acquirere: ſz ibi, ppter delictū hic, ppter infelicitatē facti.

u Seruus duoꝝ. adire iuſſus. ab altero tñ.

u Domini. iuſſu tñ.

x Dimedia. ſed quare nō acquiſiuit hereditatē totaz ei cuius iuſſu adiuit ſicut ſi ſtipulatus cēt altero tñ iu bente: vt. j. de ſtip. ſer. l. i. ſ. cōis. ⁊. l. ſeruus cōis: ⁊ ſic: Rñ. qz nō pōt alicuius iuſ ſu amplius ci queri quā ꝓ qua parte dñs ē qz nō pōt in plus iuberc: ⁊ ei acquiri ſine iuſſu non poteſt: vt. j. e l. ſeruus cōis: ſed ſtipulatō ne bene poteſt acquirere lz iuſſus non interueniat.

poſt iuſſum domini ātequaz adiret alienat⁹ eēt: nouū iuſſū poſterioris domini nō iuſſum prioris exigit°.

In libro ſingul. regulaz pompo nij marcell⁹ notat[p] furioſus acqui rere ſibi cōmodum hereditatis ex teſtamento nō poteſt[q]: niſi neceſſa rius[r] patri aut domino heres exi/ ſtat: per alū autem acquiri ei pōt[s]: veluti per ſeruū: vel eum qui ī po teſtate[t] bz. l Abeo.

Seruus duoꝝ heres inſtitut⁹ et adire iuſſus[v] ſi alterius dñi iuſſu[x] adierit: deide māumiſsus fue rit poterit adeūdo ipſe ex parte di media[r] hereſ eſſe. p Au.

Et ſi ſubſtitutū[r] haberet idem ſeruus ita ſi heres nō erit ille heres eſto ſubſtitutus locū non ha bet. u Ulpian⁹.

Si ſeruus communis vel vni ex dominis vel pluribus[y] vel omnibus heres extiterit neceſſari us nullus eoꝝ[3] hereditate ſe pote/ rit abſtinere. i Idem.

Si ſeruus cōis ab extero he/ res inſtitut⁹ ſi iuſſu vni⁹ adie/ rit hereditatem: nō pro maiore par te: interim heredē eū facit quā pro dñica[a] deide ceteris ſocijs non iu/ bentibus[b] tacito iure partes ei ac/ creſcunt[c]. p Paulus.

Cum ſol⁹ ſeruus heres inſtitu tus ſit: ſicut lz[d] vno tpe omniū dñorum iuſſu adire hereditatē: ita ⁊ ſeperatis tpibus ſingulorū iuſſu recte adhibit. nā qz ſepius adit: nō ex teſtō ex iure dñorū venire[e] vtili/ tatis cā videt: ne alteri⁹ feſtinatiōe alteri⁹ ius ledat[f]. y Ulpia.

f Dedatur. ſ. qz nulla facta liberatione dānoſe applicaret hereditā ti qñqz[3] azo. ⁊ facit. ſ. de alie. iudi. l. i. in prī. ⁊. j. de re. iu. l. non debet: ⁊. ſ. de tranſ. l. ij. in fi. i. Rñ.

q Quādiu. non pōt: vt. ſ. e. l. iij. ⁊ de here. inſti. l. cū teſtō ⁊ de vul. ſub. l. ſi mr̄. ſ. fi. ſz ꝯ. ſ. de vul. ſub. l. fi. i. Rñ. Vo. ibi nō admit/ titur in eā ptem quā habebat iſtitutuſ: vt ibi no. Itē ꝯ. ſ. ō he re. inſti. l. ſi quis hīs ſed non eſt ꝯ: vt ibi patet. Item ꝯ. ſ. de mi. l. ait prētor. ſ. ſed q̄ papi. vbi minor i/ ſtitutus pōt admitti ⁊ tñ ſubſtitut⁹ admit tit ſo. ibi p reſtitutio nē non iure cōi non enim repudiauerat minor: ⁊ eodē modo Rñ. ad illam. q̄ ſi mi nor. ſ. ſcēuol. in. e. ti.

Quāmdiu iſtitutus admitti poteſt: ſubſtituto locus non eſt: nec ante ſuccedere poteſt[g]: quā ex cluſo herede inſtituto. euenet[h] igi/ tur vt neceſſarium ſit remediū pre toris: ⁊ iccirco denegandas primo actiones: ⁊ circa preſtituendū tps ſubſtituto[i]. qz intra diē primo pre/ ſtitutū neque adire hereditatē pōt neqz pro herde gerere[k]. Is ātem qui tertio gradu ſcriptus eſt: ſi pri mo deliberante ſecundus decedat ipſe poteſt ſuccedere: ergo expecta mus in ſingulis: vt prius eis defe/ ratur hereditas: tunc demū poſtea quā delata eſt: expectam⁹ diez pre ſtitutū itra[l] quē diem niſi aut adeat aut pro herede gerat: denagam⁹[m] ei actiōes. p Paul⁹.

In pluriū hereduz gradibus hoc ſeruandum eſt: vt ſi teſtīn proferatur prius a ſcriptis incipia tur[n]: deinde de tranſit⁹ fiat ad eos ad quos legitima[o] hereditas perti net: etiam ſi idem ſit ad quem vtro qz modo[p] pertineat nam hoc gra/ datim cōſequit vt prius teſtō dela tam: deinde legitimaz repudiet.

Idem iuris eſt in bonorū poſſeſ ſiōe: vt prius ſcriptus repellar[q] bo noruz poſſeſſionem deinde is qui ab inteſtato petere pōt. Si vero ei ad que legitima herditas poteſt pertinere conditio data ſit[r] nihil cō ſtituere[s] poteſt de legitima ātequā dies conditionis ad ſe tranſeat: et ideo dicendum eſt: ⁊ in eo caſu[t] ſi rſiderit neutrā[v] hereditatē ad ſe vl le ptinere: bona defūcti[x] a creditori b⁹ poſſidēda sūt. u Ulpia.

h Queniet igit ne lō ga mōa fiat ſubſtitu tio igit ⁊c.

i Subſtitutio. circa duo interponit ſe pre tor. ſ. vt ſtatuat tps prio iſtituto poſt q̄ non audiat agens, p hereditate: vel, p ali qua alia actione. Ji qō ſtatuat tēpus vt ex tūc admittat ſub ſtitutus ⁊ hoc dicat. vl̄ die ſtatuat tp̄ſ ſub ſtituto vſqz quo ad mittat q̄ erit poſt tē pus primi finituz ⁊ ad inſtantiā ſequentī ſubſtituti. hoc autez ſtatuit vt in inſtitu/ to vel ſubſtituto va/ rijs ex cauſis vt ecce ad inſtantiā ſubſtitu ti: vt hac. l. Item quia ſperat moueri. quere la inof. teſ. qñ certuz tps ē ſtatutū vt. C. ō inof. teſ. l. ſancimus. ſ. fi. qñqz qz heres i/ ſtitut⁹ dicit ſe repu/ diaturz quo caſu. iij. meſes ſtatuunt vt. C de iu. deli. l. fi. ſ. i. qui qz qz inſtant creditō res: ⁊ tunc ſtatuit tps arbitrio iudicis vt. j. de bo. au. iudi. poſ. l. iiij. ⁊ de cura. bo. da. l. i. ⁊. ſ. de beſ. iſti. l. ſi qs iſtituat: qñqz qz ipſemet he res petit ſine inſtātia alicuius: vt. ſ. de iure deli. l. i. ſ. i. alias ſi nō eſ ſet tps ſtatutū ppetuo poſſet adire tā ſu⁹ q̄m exneus: niſi repudiaſſet fm nos: lz. p. dixit ī exneo ad annū vſqz. vt nō. C. e. l. cū antiqorib⁹ ⁊ facit ad hoc vt vltra tps ſtatutū nō audiat. C. de inge. ma. l. diffama ri. ⁊. C. ve accu. ſi accuſatoribus: ⁊ q accu. non poſ. l. iij. ⁊. l. ſi ea. ⁊. j. ō re iudi. l. contumacia. i. Rñ. ⁊ ō re mili. l. iij. ſ. ſi ad diē: ⁊. ſ. q ex cau. ma. l. ſed ⁊ ſi p pretorē ſ. ait. pretor.

k Neqz gerere cum non ſit ei delata: vt in prin. huius. l. qō ē opus vt. ſ. e. l. is qui. ſ. i.

l Is aūt. ipſe pōt. ſ. q tertio loco ſcriptus ē. ſed prim⁹ repudiat vel non adijt. j. tps ei ſtatutū: ⁊ facit. ſ. de iure deli l. ſi plures.

m Denegamus. hodie oīo ē heſs: niſi repudiet: vt. C. l. fi. ſ. ſin aūt ⁊ hic. ſ. ſi qs nō temerario ſm azo. ⁊. h. que sūt. ꝯ. alij q̄ ibi ad iſtam tiam creditorum. hic ſubſtituti.

n Pluriū. incipiatur. adendū. vel repudiandum.

o Legitima. ab inteſtato: vt. ſ. p ſocio. l. iij. ſ. de illo: ⁊ facit. ſ. e. l. q̄diu pōt: ⁊. C. communia de ſuc. l. ante.

p Utroqz modo. primo ergo vt ex teſtō repudiet heres: vt. ſ. e. l. nec is. ſ. fi. ſed ꝯ. j. e. l. illud. Vo. ibi ſciēs: hic ignorās. Item facit. j. de ſuc. edicto. l. i. ſ. ſed videndum.

q Repellat. i. repudiat io. q Bonoz poſſeſſionē ſm tab.

r Bata ſit. i. ſub ꝓditiōe ē inſtitutus. ſ. ſi ticius fuerit conſul.

ſ Conſtituere. ſ. adeūdo. ſed an repudiando ſtatim dicet.

t In eo caſu qñ ꝓditio trāſijt ⁊ extitit ꝓditio. ⁊ ſic ꝓcorđat. j. e. l. illud.

u Neutrā. i. neutro modo ergo erat ſciens.

x Bona defuncti. ſed queſtio potuit ante condi. vt. ſ. e. l. is pōt. ⁊

in.l.is qui.i.R.i.manu iudi.vt ar.s.de ori.iu.l.ij.§.t cũ placuisset:t de of.pre.l.le.vel.dic.quod extitit ꝺditio vt modo dixi.

Si seruũ qs alienũ :necessariũ heredẽ:est enim eius factus ꝑ/ uus vt.j.in cap.l.in bello.§.si qs seruũ.itẽ hoc si nesciebat alie nũ aꝑ secus vt in.d.l.in bello.§.manumittendo in fi.§.

a Resoluit.quod vi culũ qualicũq; indi tio resoluitur:vt.C. de cap.l.liber.

b In hoc solũ iũge q̃ est.j.sed vt in pri/ stino dño tc̃.non vt fiat denuo ꝑuus ei⁹ aliter est si sine redẽ ptione redeat:qz do mio redditur:vt.C. de cap.l.sicut.

c Offerat.sic.s. de vl̃.sub.l.si ꝑuus cõis §.i.t isti.nota.§.si ãt t.j.si ige.esse di.l. iij. in prin.t.C.de pa.q fi.dif.l.ij.i prin. t .j. ad sille.l.dño a fami lia.t no. q̃ duob⁹ vi detur teneri redimẽ ti:vt.j.de le.i.l. sena/ tus.§.fi.t dño quon dam:vt hic q̃ est fal sum simul. sed dic si redimo bona fide ꝑ uum:nec manumisi oblato mihi precio a dño.j.trienniũ sol uit ius pignoris:nec mixt:si mihi tenetur: qz t liber redempt⁹. lz liber sit:vt teneat: vel ad preciũ vel ad opera.v.an vt.C.de cap.l.ab hostibus t l.fi.t.s.de testa.l.qui testõ.§.i.post triẽniũ aũt offerri mihi redi menti seruũ nil põt nisi mala fide rede/ merim:vt.j.de cap.l. in bello.§.si quis ser uũ.si aũt manumisi ius meuz videor re/ mittere:t sic ad pri/ mũ dñm redire vt̃: sed hoc est ipium fa/ uor libertatis vt hic t.j.de cap.l.in bello §.manumittendo.

d Si quis hac.l.i. pacto:vt.s.deposi.l. i.§.si conuenit.

e Debebat:vt.s.de here.insti.l.iij.§.qui fideicõmissariam:t dic vt ibi.t facit.C.de opi.li.l.mri.t.s.de here.insti.l.pr.

f Si qs.quinq; modis.dic prio dño futuro.t tunc succurit vt ma numittat:vt.s.de iudi.l.vir.§.sed t si.vel dic dederit.i.dare volue/ rit:cũ hoc per pactũ conuenerat.vt.s.de iudi.l.vir.in fi.t hoc etiaz casu succuritur vt.manumittat:sed qd ad titulũ:Rñ qz postea ma numittatur erit voluntarius redimenti si ab eo istituat. vel dic ter tio dederit dño presenti.sed tũc in quo succurrit:Rñ.vt si volunta rius post manumissionẽ sponte factã:t sic consonat cũ superiore.§. vel dic q̃ suadeat ad manumittendũ non dico cogatur:vt.C.de lib. cau.l.cum affirmes:t.C.de condi.ob cau si liber:vel dic quito vt co gatur manumittere.sed hoc non placet:vt.C.de transl.interpositas t.C.de li.causa.l.post certi.

g Pretor.si per cum.s.heredem.

h Quo.p vt. Quid.i.aliqd. Ex ea hereditate que ei defet.

i Qui mouet.subaudi abstinẽdi beneficiũ non habebit.

k Si qs suus.per hoc apparet. q̃ per id quod postea dicit abstinẽ di loquitur in suo herede secus in extraneo:vt supra.e.l.si quis ex in pri.t est ratio vt ibi no.

l Amouerit.s.ante:vt.j.e.l.§.fi.

m Curauerit.etiã si non amouerit.vel melius curauerit.s. ab alio t secuta fuerit amotio vt.s.de eo p quem fa.e.l.i.§.i.t.j.vt bo.rap. l.iiij.§.ij.t de iniu.l.non solũ i pri.t i.§.si mãdato alioqn ñ puniret. vt.j.ꝺ v.si.l.sepe.§.fi.t de iniurijs.l.itẽ apud.§.si curauerit t.s. qõ quisq; iur.l.i.in fi.t.s.de iure doti.l fi.§.illo.

n Siue vna res.habes q̃ sub appellatione sin gularis numeri t pluralis continet t econtra.si.s.de neg.gest.l.iij.§.i.t.j. vi.bo.ra.l.ij.§.q̃ ait pretor t.j.de iniur.l.item apud.§.si quis bona:t.s.ꝺ e test.tu.l.si qs ita.§.i.

o Pertineat.i. ad ei⁹ periculũ vt cõmodate pignorat:vt.s.de pe.here.l. non tñ.§.i.ac.

p Non videri.quod ma/ lo aio non fit nullã penam meret:sic.j .de fu. l. filius. §.si iactũ:t.l.si quis vxori. §.si quis de naui.t.l.q vas §.ij.t.s.de in rem ver.l. iij. §.nõ tñ:t.j.de iure fisci .l. ij.§.fi.t.l.senatus i pri. t ꝺ seruo corrupto.l.doli.t .s. e.l.pro herede.§.ꝑuus: sed ar.ꝑ.j de iniur.l.eũ qui. §. si iniuria.t.s.de vel.t se.cõ. l.i.

q Verba.hec que sũt supr̃ e.§.pretor.

Deinde.i.postea.

r Abstinet.i.abstinere vl̃t t abstinet de facto:nam de iure non potest:vt.s.e.§.ꝑ tor.nisi esset minor per in teg.res.vt.s.e.l.necessarijs. §.sed tñ t.l.si minor.

s Creditoribus.qbus fue runt tradite vl̃ speciali pa ctione obligate:vt.j.ꝺ fur/ tis.l.si is in pri.t.l.inter.§. hec actio:vel erant missi in possessione vacantiũ: aliaꝑ non:vt supr̃ de pres. ver.l.si rem.§.fi.non aũt herꝺi da tur actio furti:cũ iacet he/ ditas:vt.j.c.t.l .hereditarie t .j.si quis test.lib . esse ius sus.l.i.§.sceuola.

t Delicto.s.amouẽdo.

u Obligat.s .hereditari . certe nullo modo:imo nec aditione:vt.C.de repu .he re.l.sicut:nisi in casu:vt. e. t.l.fi. Itẽ no.hic qꝺ nõ tol. lit indultũ beneficiũ quod impedit indulgendũ:sic.s. de his qui sũt sui vel ali.iu l.patre.i.amotio non tollit beneficiũ abstinendi iã ha bitũ.est eni beneficiũ pre/ toris contra ius ciuile da tũ suis t necessarijs vt ab stinere possint:vt.s.e. l.ne cessarijs. Itẽ hoc nisi veni at alia via:vt.j.de suc.edic l.i.§.sed videdum.

x Si quis heres quin.i. quod t facit insti.de bo.pos.§.pe.t.C.qui admit.ad bo. pos.l.fi. t.j.de v. ob.l.hoc iure:t.l.cũ stipulatus t.C.e.l.creationũ:sed ar.contra. j.de ver. ob.l.in illa stipul.t.l.insulã.t supr̃ si quis cau.l.si cum.§.i. Itẽ.ꝑ.j.de cõdi t de.l.iiij.in fi.sed ibi est verbũ tunc hic non.imo t si esset hic non iõ su spenderet ex quo cessaret t primus:vt.s.de here.insti.l.hereditas ex die at ibi est legatũ:quod ex die dari potest.

y Si quis filius.s.patroni mortui.

z Non quasi egens.alias secus:vt.s.de lib.ag.l.si quis ali.§.alimen ta:t.§.de alimentis.

a Paterno.no.libertum paternũ nostrum libertũ dicimus:non ecõtra vt infra de ver.sig.l.licet.§.pater nos.t facit ad.l.s.e.l.pro herede.§.suos t.§.si quid. Item no.de quasi t tanq̃ sic infra ad treb.l.mulier.§.fi. t no tanꝺ supra de adop.l.si pater.§.qui duos .

b Qui putet fier heres:qz pars est in toto.vt infra de ver.ob.l.infra.§. si stipulanti:t supra de pactis.l.vnus.§.si cum t infra de excep . rei iud.l.si quis cum tot.in prin.b.

c Non implet conditionẽ etiam.p parte quantum ad hoc vt .p parte sit heres:vt infra de condi.t de.l.cui fundus in pri.t supra de condi inde. l. si non sortem.§.pe.t supr̃ de condi.insti.l.si quis hereditatem:sed contra. infra.d.l.cui fundus.§.i.sed aliud est cum est implenda conditio a pluri bus:vt ibi dicit. Item contra supra.e.l.si quis extra.§.sciendum:sed im/ mo alius est omnino casus:quia ibi qualitatem.hic quantitatem condi. ignoret.item non obstat infra de condi.t de.l.ij.in fi.qz ibi nõ facto sed i plere.volens.

d Qui bona seruit liber homo.
e Non obligatur .z si sui contemplatione est institutus:q3 nō libera voluntate adit. vt.s̄.e.l.eū qui metu.§.celsus.alias incipit q in aliena:z add de q no.j̄.de acq.re.do.l.liber.homo:z.l.homo liber:z facit.s̄.de here instl.liber homo:sed ō.j̄.e.§.de eo.
f De eo.ab aliq° nā dño
g Cōditionē.sub.qua dominus ei relīqt libertatē.
h Vel hereditatē.ſ. dñi z dicit q etiā si pure sit relicta ei non cōpetit nisi ab adita hereditate:vt.C.de cadu.tol.§.in nouissimo. Itē ō.s̄.e.l.§. qui bona fide .sz s̄.bene putabat se non esse libex:z sic errabat.hic dubitabat azo.sic.s̄ .e .l. si qs extra.§.sciendū.z .l.si quis mihi bona.§.sed si mandauit:vel dic vt no.s̄.e.l.qui i aliena.§.i.z.j.l.pr. Item ē ad istam.j̄.de condi.z de.l. multū.z.s̄.e.l.sed si de sua in prin.b.
i Heredē.si vult sibi acqrere.secus si iubenti cē.
k Ex semisse bonox sz ta.non sic in petenda vel danda bo.pos.
l Adijt.hereditatē de iure ciuili vt differat a prio sed videtur in totū:vt.s̄ e. l. si ex asse contra so. ibi sciuit se insolidū instituū. Item contra:s̄.e.si quis mihi bona.§.q.si ex parte.sed ibi i iubente fuit errox sed adiens erat certus cuius sīa prevalet:vt.l.cū quidā.§.fi Item cōtra.s̄.e.l.si qs extra §.sciendū:z.s̄.si pars her. pe.l.illud. so.hic errox vbi dubitatio:vt.s̄.l.pro.in fi. l.vel melius in oībus distīgue an erat eius,ppositi:vt si sciret maiorē partē adisse:vel non erat eius propositi:ar.s̄.de mi.tes.l.q iure: quod ē verisimile vbi erat maiox.non tū certū q3 pōt esse alia pars grauata alij ad oēs dicūt:q3 hic insolidū est hers:z q3 dicit nihil s.vt sit pro pte:sed tūc non est dīa inter scientē z errātem. Rn.sit vel etiā est: q3 errans poterit vtranq3 dimittere:qñ sciet de alia q3 sciens non poterit:vt.s̄. e .

Qui bona fide seruit[d] si quasi iuſsu domini adierit:nō obligabit[c].

Similis ē huic statuliber:qui iuſsus ab herede adire hereditatem: post ꝯditionē libertatis exīstētē cū hoc ignoraret adijt. De eo[f] qui heres institutus ab aliquo dubitat an libertas ei ex testō domini obtigerit:cum nesciat cōditionem[g] libertatis extitisse vel heredi[h] aditā: an adeundo heres fiat videndū est iulianus dicit hunc fieri heredē[i].

m Marcellus.

Ex semisse[k] tici° heres script° est quadrantis bonorum possessionem per errorez petit:quero an nihil actum sit:an vero perinde oīa seruanda sunt:acsi quadrās nominatus non sit. respondi nihil magis actū eē:quēadmōz cū ex semisse scriptus heres ex quadrāte p errorē adijt hr̄editatē[l]. Abo. Si tu ex parte[m] sexta sub conditiōe[n] institutus fuisses heres z ōmittēte[n] ptem suam tici cui substitutus eras ex substitutione adisses:deinde conditio iure sextantis extitisset:quero an adire necesse[o]. habueris:ne sextās tuus itereat[o]. respondi nihil interest vtrū ex substitutione prius adierit[p] an ex pria institutione:cuz ab vtraque[q] causa vna aditio sufficiat[r]. sextans itaq3 qui sub conditione datus mihi[s] est ad me solū ptinet. item si tu sextantis ex quo īstitut°[t] esses hers ōmisseris[v] aditionē:nunquid dubitas: quin ex substitutione adeundo[v] ticiane partis habitur° partē[x] esses: respondi nō dubito quin si prima institutione adeundo[y] heres eē possim[z] in potestate mea[a] sit: quā partē hereditatis aut ōmittere[b]. velim aut vendicare. p Ompo.

Illud dubitari potest:an si cuz testamento heres institut° essē ab eo qui etiā si intestatus decessisset legitima hereditas ei° ad me pertineret:an simul vtranque[c] hereditatem repudiare possim: quoniam antequam ex testamento[d] hereditatem repudiauerim:legitima non dum ad me pertinet:verum eodez momento intelligoz z ex testamento z legitimam repudiare sicut si legitimam velim ad me pertinere cū sciam[e] testamento mihi relictam vi deboz ante repudiare testamentū[f] z ita legitimam acquisisse[g].

i Idem.

Duo fratres[h] fuerāt z bona cōmunia habuerunt: eozum alter intestato mortuus suum heredem non reliquerat frater qui superarat :nollebat ei heres eē consulebat num ob eam rem q3 communibus cum sciret cum mortuuz eē vsus esset hereditati se alligasset. respondi nisi eo consilio vsus esset quod vellet se heredem esse non astringi. itaq3 cauere debet ne qua in re plus sua parte domingationez īponeret[i]. u Ulpia.

Placet[k] quotiens acquiritur per aliquē hereditas vl' quid aliud ei cuius est quis in potestate: confestim acquiri ei cuius est in potestate neq3 momento aliquo substiſtere in personam eius per quem acquiritur:z sic acquiri ei cui acquiritur. p Paulus.

Si solus[l] heres ex pluribus pticibus fuero institutus vnam partem ōmittere non possum : nec interest in quibusdam babeaz substitutum necne. Idem puto etiā

u Ommiseris.i.repudiaueris. u Adeundo.i.si adieris.
x Partē.qdā dicūt q3 z hic sunt duo instituti.z tñ dicunt partē ptis ticiane.i.ptem ticianā.i.in qua fuit institutus ticius.q3 nō plz: vt.j̄.de dam.īfec.l.plures.vel retendo eodē casu partē ticij.i. sextātē totuz.q3 fuit factus ps ticiane ptis te repudiante.tu dic q3 tres eramus īstituti z sic sextantē amisisti z accreuit.mihi caio z ticio cui ticio eras substi tutus: z partē sextantis que venit ad ticium habebis iuſ substitutiōis.nā in accipiendo partē ex qua ticius fuit institut° i uenies i ea mediera sextantis .at si tñ duo essent instituti in partem sextantis:sz totū habebis cū parte ticij:vt.s̄. e.l. ij. z s̄.de here. īsti.l.si qs ita scripserit .
y Adeundo oēs .i. vnā vnciam que ex tuo sextante ticio accreuerat.adeundo.i. ptem ticij cui fueras substitutus.
z Possiz.z hic ō sē cūda persona trāsit ad primam.
a In ptāte mea.i.re integra.
b Omittes .i.repudiare.sic ergo possū repudiare sextantez z adire.sextantē . z eō.sed in pte adita obueniet mihi pars repudiata iure accrescēdi z sic rīsum est questioni.z non ē ō. j̄.l.si solus.z.s̄.e.l.ij. z.C.e.l.quidā quib° dicitur nō posse vnā repudiari z aliā amplecti preterea in legibus illis oēs partes deferebant iure īstitutionis hic altera iure substitutionis vulgaris:sz tū z hic ē idē quo ad effectū vt dixi.si autez iure substitutionis pupillaris pars defertur dic vt.s̄.e.l.quesituz z.C.e.l.quidam .no.

d Vo fratres.ne qua.i.in aliqua re cōī.
i Interponeret.alias adire videtur:z facit supra .e.l.pro herde. §.i.az.contra supra pro socio merito.
k Placet qd aliud minus large loqt̄.est ergo ō.s̄.de cōdi.ide.l. si id q3 dñs.so.ibi i nāli obligatiōe hic i ciuili acqsitiōe vt ibi no. itē ō.j̄.de so.l.q hominez . §.qdā vbi filius est heres.z sic cōfundit: obligatio fideiussoz.so.ibi pater directo tenebatur:q3 iussu eius contractū fuerat:vel in rem eius versum:vnde fit confusio.vel illa loquitur fm noua iura fm que filij habens aduenticia:vel in peculio constrensi.sed z aliter vt ibi no.it ē ō.j̄.de le.i.l.cū filio.so.ibi.item ō.j̄. de condi.z de.l.q heredi.item contra.C.de vsufruc.l.fi.§.fi. vbi pre

Institut° z alij duo qlibet in.v.z tu vni ex his puta ticio substituto.

sciens non potest:vt.s̄. e .
si duo z.l.cū hereditatē:q3 non placet.q3 z hic quesierat an insolidū esset heres:z tū dicit nihil alij distinguūt.an vna est institutio z adiens p parte sciens vel ignoras erit insolidū:vt in cōtrarijs casibus oībus an vero plures institutiōes:z adiens ex vna.distinguit an sit sciens vel ignorans. vez ad hoc vt sit vel non sit heres ex alia vt hic.
m Si tu ex parte in prio casu fuerūt duo instituti . scius sub cōditiōe in duab° vncijs:z ticius pure in.x. Itē scius ticio substitutus . i so fuerunt tres instituti.scius in duabus vncijs.ticius in quinqz.z caius in quinqz.z scius ticio substitutus .
n Sub cōditiōe que adhuc pēdet . n Omittēte.i.repudiāte .
o An adire necesse itez pro sextante .
o Intereat.si eam non adeat.
p Adierit.de ea persona trāsit ad tertiā z .j̄.ō eodē logtur in prima.z sic est variatio personaz.sic.C.de in ius vo.l.fi.
q Cū ab vtraqz pte.i.pp.vel sub.precedēs.az o.
r Sufficiat.ꝯditiōe prius existēte ante vero adeā:que iā est delatā.vl' dicas q3 ppter aditionē primā habeat sequentē partē nō aditā:sed accrescēdi iure cū non erat tunc delata:z facit.j̄.e si solus in fi.
s Mihi.i.tibi.z ad me.i.ad te.solū etiā si alij q3 caius z scius essent hēdes sed quidam dicunt q3 hic fuerūt tres instituti.s.meū cū scio z ticio z p prie hec verba poni debent.z q3 dicit ad me solum.s.scio repudiante.nec enim ticio accrescet:cum z ipse suam portionem repudiauit:q3 non placet.sed.j̄.pr.Rn.erit ille casus.

capite minuto remãet filio vsufructus.so.ibi speciale q2 a persona discedere non põt:vt.s̃.fam.herci.l.si seruo.vel ibi pater erat mor tuus naturaliter vel ciuiliter.vnde dicitur redire i filiũ: nõ autem quod hactenus fuerit filij z facit.j.de ver.si.l.accepisse quis.

Si solus.nec interest videbaꝫ cõtra:vt ibi labeo substitutũ: q2 tũc ꝑ parte te status z ꝑ parte ite/ status decedere non põt: sed altero casu põt quod est õ ius: vt.j.de reg.iur.l. ius nostrum.

m Delate sint. ãte non vt.j.de se.tab.l. ij.ſ.de qua.z.l.i.ſ.sci entiã:z.s̃.e.l.is q be res.z.l.nec is.ſ.fi. lz videaꝫ ꝓrariũ.s̃.de bere.instl.l.liber ho mo.ſ.fi.io. itẽ videt õ.s̃.e.l.si cum.ſ.fi.in fi.so.ibi item õ.s̃.e. l.cuz hereditate.sed dic vt ibi.itẽ est sic.s̃ e.l.i.z.ij.z.l.si ex asse z.C.e.l.quidã.

n Itẽ si coherede. aꝫ non expectaretur cõditio vt.s̃.e.l.cum heres.ſ.i.

o Alterius. in qua fuerat sub cõditiõe instituꝫ.

p Comitãi.õ vide baꝫ.ex aditione eniz vnius partis quam fecerat iussu meo vi debaꝫ z tunc alias ꝑ mihi acquisita ad ueniente ꝯditione.

q Paria in suo sta tu.

r El.s.dño.

s Cui.fuus.

t Acquisita est hic. quod non fuit vnde alteri vna alij altera pars deferꝫ nec ob/ stat sup̃.e.l.si qs he/ res.ſ.i. vt ibi no.

u In eiusdẽ perso/ na dic quod siue.sit institutus in asse siue semel siue in pluribus vi cibus.siue ex pte aliqua adeundo:etiam modicum video2 adire in totũ in quo sum institutus z stati insolidũ sum heres:vt. s̃.e.l.si ex asse.z.l.si ego.itẽ si in parte pure z in pte sub conditione z in diem nullus datus coheres.nec substitutus in defectũ ꝯditionis :z tunc idem:vt.s̃ e.l.cũ heres.ſ.i.z his duobus casib9 habet locũ hec regu la:vt vna aditio sufficiat si aũt habeo in cõditionali parte substitu tum.vel habeo coheredẽ in aliqua parte tũc secus q2 est in penden ti ps illa vt in ea nũc nõ,possit fieri hẽs vt.s̃.de herc.ĩsti.l.liber ho mo,ſ.si ita.z.s̃.e.l.cũ heres.ſ.i.alij contra vt no.s̃.e.l.qui ex duab9 in ꝓin.itẽ habet locũ hec regula in casu sequentis.l.

x Nõ cũ ꝑ aliũ.puta filiũ vel suũ.secus sic per eum cui succedo vt heres:vt.s̃.de here.instl.l.liber homo.ſ.fi.sic ergo no.hic refert sim heres per me vel ꝑ aliũ:vt hic.sic z alias.vt.s̃.de vul.substi.l.qui li bertis.ſ.fi.z alias.j.de opi.li.l.cũ ꝓponus.ſ.i. Itẽ põt hic esse rõ q2 qñ ꝑ suum opus est facto.s.iussu at cũ per me sufficit nuda volun/ tas. Item.facit ad.l.istã.j.de õ.ta.l.si post mortẽ.ſ.si in adop.z.ifra de bo.pos.l.si cum patrono.z.j.e.l.antistius.ſ.i.

y Sciens. adisse.s.adeundo ex sua persona:q̃ sufficit: vt.s̃.l. pr.i fi.

b Mortuus esset.ante aditã hereditatẽ. Itẽ z post eo casu qñ sic substituiꝫ qsqs mihi hes erit filio meo hes esto.certũ si noiati vul gariter vel pupillariter sit substitutꝰ:tũc adita sua portione si decc/ dat:accresit eiꝰ heredi iure accrescẽdi sicut ipsi iuito si viueret:vt. s̃. e.l.q patri:z.l.q duabus.i ꝓin.z.l.heres.ſ.fi.z.l.si qs heres in ꝓi. z.C.ỗ cadu.tol.l.i.ſ.is ita z.s̃.de vul.sub qui liberis.ſ.fi.fin.r.

c Substitutione.i.eã partẽ hereditaꝫ que sibi obuenit ex substitu tione.sed vt huic.l.õ.s̃.e.l.q patri. So.ibi,ꝓpio noĩe heredis exꝑs so facta fuit substitutio.hic appellatio.qsqs heres zc.R.sed fm io. dic in vul.ibi i pupillari substitutione.rõ ea ẽ q2 pupillo adeũte sua paterne iuncta ẽ hereditas.vñ q habet paternã z pupillarẽ adiun/ ctam hẽre cogiꝫ.azo.sed nõ nego quin illa.l.sic intelligiꝫ:vt ibi no.

si alijs mixtis heredibus ex pluri/ bus partibus heres institutus sim: quod z hic adeundo vnam portio/ nem omnes acquiro:si tamen dela te sint[m]. Item si seruus meus ex parte heres institutꝰ sit pure ex par/ te sub conditione dato scilicet cohe rede[n] z iussu meo adierit:deide eo manumisso conditio alterius[o] por/ tionis extiterit:verius est mihi non esse acquisitam illam portionem:sz ipsum cõmitari[p] omnia enim parta[q] permanere debent in tempus quo alterius portionis conditio extet: vt acquiraꝫ ei[r] cui[s] ꝓior portio ac/ quisita est[t]. ego quidẽ puto z si ad huc in potestate sit uteruz adeundũ esse si conditio extiterit:z illud q̃ di citur semel adeundum: in eiusdez persona[v] locum habet:non cũ per aliũ[x] acgrẽda ẽ hẽditas. u Ulpia.

Quotiens heres videtur insti/ tutus etiam in causa substitu/ tiõis adisse[y] quotiẽs acquirere sibi possit[z] naz si mortuus esset[b]:ad he redem non transfert substitutio/ nem[c]. r Tertullia.

Si seruus[d] eius qui capere nõ potest heres instituatur z ãte/ quã iussum domini adeat hereditа tez manumissus alienatusue sit z ni hil i fraudẽ legis factũ eẽt:ipse ad/ mittet ad hereditatẽ sz z si ꝓtez ca/ pe nõ possit dñs ei[e]:eadẽ dicenda sũt de pte[e] quaz ille capere nõ põt. nihil enim interest vtrũ de vniuerso queratur qõ capere nõ possit: an õ portione. u Ulpian[o].

Si totã[f] hereditatẽ aut partez ex qua quis heres institutus ẽ tacite rogat[g] sit restituere[s] apparet nihil ei debere accrescere q2 rez nõ videt habere. p Papinia.

Entre[h] ꝓterito si filius qui fuit emãcipatus aut extranea us heres institutus sit quãdiu rum pi testm̃ põt nõ deferꝫ ex testamen to hereditas.sz si vacuo vẽtre muli er fuerit z incerto[i] eo filius in fami lia[k] retent[g] vita decessit: heres fuis se intelligitur[l]. emancipatus vero aut extraneus nõ aliter possunt he reditatem querere:quam si non eẽ p2egnãte sciant[m]:ergo si vẽtre ple no sit mulier:nõne iniquum erit di cere iterea defunctũ filium[n] heredi suo relinquere[o] nihil. Ioque de creto[p] filio succurrẽdũ ẽ q2 siue fra ter ei nascaꝫ siue nõ nascatur patri heres futurus ẽ eadẽq3 rõ facit:vt emãcipato quoq3 subueniri debe at[q] qui alterutro casu[r] rez oimodo habiturus ẽ. i Labole.

Si met[g] cã adeat aliquis here ditatẽ fiet vt q2 viu[g] heres exi stat õꝫ abstinẽdi sibi facꝰtas[s].

r Antoni[g] auit[g] cũ i ci[t] dẽ. cilia,pcuraret:hẽs ĩstitut[g] añ vita õ cesserat:q̃3 hẽdẽ se ĩstitutũ cogno/ sceret[r] q2 bonoꝝ possessionẽ[v] quã ꝓcurato2 ei[g] petierat: hẽs auiti ra tã habere non potuerat[x]:ex ꝑsona

Si seruus ad heredi tatẽ.õ.j.de reg.iur.l. q̃ initio.z.l.pe.So.hic ex benignitate illud dici non põt interesse ꝑ se an ꝑ aliũ capiat:q2 vtrobiq3. idẽ est vt.j.si quis aliquẽ.t. ꝓhi.l. i.ſ.i.que vꝫ huic õ. z eodẽ mõ.Rñ.ad.l.s̃.de here ĩsti. l.si alienũ.ſ.in ẽneis:sic er go põt hic notari illud ge nerale qõ non tenet cõfir/ maꝫ. Itẽ ad.l.istã ẽ. s̃.ỗ he rc.instl.l.non minus.z.sup̃ e.l.antisti.ſ.i.z.l.si solus.ſ. i.z.j.de le.ij.l.si debitoꝝ.ſ. fi.z.j.de se.le.l.v.ac.

e De pte.de toto ad ptẽ sic.s̃.de admi.tu.l.si duo in fi.z.j.ꝓo derelicto.l. an. partis.

f Totã.s. hereditatẽ. ñ non habes i.textu.

g Restituere.non capaci. nã verbũ tacite vicium no tat.z no.q̃ hic nõ capax z nõ daꝫ sed.j.l.,pr.i.iij.Rñ. z idignus z confiscaꝫ z dic vt.C.de his q.vt idig.l.he/ reditas:z.j.de iure fis.l.i.ſ ij.z.iij.z ar.j.de ver.si.l.ali ud:z dic q̃ secus est si iure substitutionis deferaꝫ he/ reditas huic tacite rogato vt.s̃.de vul.sub.l.ex facto ſ.fi.õ.hic ergo nihil accre scit rogato de parte coheꝛ dis repudiãtis:q2 nec ipse vꝫ institutus q fidem accõ modat z hic ꝓout dicit p tem sed ꝓout totam.

u Entre non defertur hereditas.tũ q2 insti tuti expectant ꝓteritos vt.j.de se.ta.l.ij.in ꝓi.tum q2 extrãei expectãt posthu mum i ptãte nascituꝛ.vt.s̃.e.l.cũ qdã.ſ.i.õ.ta.tñ petere põt emancipatꝰ q̃is institutus beneficio ꝓteri.vt.j.de õ.ta.l.illud.ſ.fi.

i Incerto adhuc.i.dũ esset icertũ hic vtꝛ venter esset vacuus vel non.

k In familia.i.i ptãte.z sic mutat casum.

l Intellige.vt.s̃.e.l.cum quidam.ſ.sine.

m Sciant.i.opinanꝫ.z sic vez q̃ opinaꝫ.z cõis est opinio.hic.n.tria sũt necesse:vt.s̃.e.l.cum qdam.ſ.q̃ ergo cum.l.ſ.

n Defunctũ filiũ emancipatũ imo suũ.vt discrepet a sequẽti casu.

o Reliquere mihi.certe sic relinqt ergo õ.ta.vel etiam fm ta.si venter ẽt erit vacuꝰ z nollet deferre:vt.j.ỗ õ.ta.l.illỗ.ſ.fi.z.l.se.sz õ.s̃.si mulier vẽ. no.l.i.ſ.sub ꝓtextu.so.vt ibi itẽ no.q̃ hic transmittiꝫ non adita heredi tas seu bonoꝛ pos.sic.j.de car.cdic.l.scriptus.itẽ.alius.j.ad sill.l.iij.ſ.ele ganter:z.l.q posthumos item.C.de his qui ante ap.ta.l.i.itẽ z.C.e.l.cum antiqoꝛibus.itẽ.C.de suis z le.l.apud hostes.itẽ.C.de isti.z.substi.l.fi.itẽ j.ỗ bo.li.l.si filius.ſ.fi.itẽ.C.de iu.deli.l.si ifanti.sed regulariter õ.vt.C.e. l.iij.z.l.qñ:z de ca.tol.l.i.ſ.in nouissimo.

p Decreto.dando õ tab.vt.d.l.illud:z.l.se.sz z si ñ petijt nihilominus: transmittit vt dixi.

q Debeat.dando contra ta.

r Alterutro casu.melius dixisset vtroqz.sed ideo hoc dixi:q2 si nasceꝛ tunc ab intestato:si non tunc ex testõ:ergo ex alterutro:z facit sup̃ ỗ vul. sub.l.si filius.

s Metus.facultas.per beneficium edicti quod metus causa:vt su/ ꝓra.q̃ me.causa.l.si mulier.ſ.si metu.z dic vt no.s̃.e.l.vij.ſ.fi.õ. h. Antoniusꝰ.cognosceret.cũ ergo tps sit vtile:vt.C.qui admit.ad bo. pos.l.ij.qualiter.ignoꝛanti incipit currere:vt.sup̃.de his qui no.ifa. l.gñõ.z de diuer.z emp.ꝓes.l.i.z sup̃ de calũ.l.annus:z de edil.edic.l.cũ sex.Rñ.vt no.C.de resti.mi.l.i.

u Bonoꝝ possessionem secundum ta.

x Non poterat.ideo q̃ cum rata habetur perinde est ac si nunc peteret: sed nunc:tunc per defunctum neq3 per heredez peti potest.q2 a defuncto non fuit rata habita:vt supꝛa rem ra.ba.l.bonoꝝ:z.l.si is cui.az.z.j.de

bo.pos.l.iij.§.accquire.

y Implorabat heres auiti.sic ergo officium iudicis non act.iure.sicut ꝛ mino2.s̄.de mino.l.quod si mino2.§.fi.

z Intra diem.s.anni si erat de liber.vel eodē diez si extraneus. vt insti.d̄ bo pos.§.liberis:ꝛ.j̄.de suc.edic.l.i.§.largius: impropzie ergo dicit aditio ni.i.petitionis bo.pos.

a Obijsset.ꝛ sic non habe bat in inte.restitutionē cuz adhuc ipso iure eā bo.pos. petere posse.igitur ad here dem ius petendi i ite .rest. non tranmisit:ꝛ sic stricto iure heres petere ex perso na aui in inte.rest.non põt hic petit de equitate qz ali ter ad bo.pos.petendā ve/ nire non põt nec enim po/ tuit auus ad heredem bo/ nozū pos.transmittere .az. vt.j̄.de bo.pos.l.iij.§.acqui rere.

b Constituisse. dedit er/ go restitutionem:ꝛ sic ē ꝺ. C.d̄ resti.mi.l.iij.so.vt ibi.

c Rome erat.ꝛ ibi decess/ sit vt superior.

d Possessionem bonoz sub.

d Sine respectu.scribi. n. sine ꝛc̄.

e Distinctionis.decesserit ante exactos dies.vl̄ post.

f Et hic.i.in casu panto/ nij proposito.

g Rei construe filius emā cipatus cui de patris inno centia loquere heredtatez sub patris sui ꝛ de hoc di co suspensa cognitione per duellionis.

h Perduellionis.i. accu sati:sic.C.de adul.l.v.ꝛ.l.q̄ uis:ꝛ.j̄.ad sill̄.l.pp ve.§.si.

i Perduelliõis.i.leg.iul̄. maiestatis.vt.j̄.de ver.si .l. quos nos.

k Suspēsa.i.pendente pri cipali cā vel appellationis

l Potest querere.non di cit q̄ possit alienare. Itez nec q̄ in accusatione non procedat.ꝛ sic non est ꝺ.C.ad.l.iul.ma.l.pe.ꝛ fi. erit ergo hic heres interim.sed desinet secuta condemnatione etiam post mortē:vt insti.de here.ab in.§.per contrariū:ꝛ.j̄.de le.ij.l.cū filius.§.fi. ſz contra.s̄.e.l.cū falsum:vbi dicit:qz de alieno facto non sumus certi . ꝛ sic non adire.so.hic est certus quo ad opinionē azo.sed.h. dicit debere relin quere quo ad veritatem qz dicebatur quod certa die ꝛ hoza delinquerat ꝛ cert o loco.ꝛ hic filius sciebat non esse verum.qz secum.i.cum patre ali bi tunc fuerat filius:ꝛ facit.j̄.de do.l.post contractum.ꝛ.l.dona.§. fi.ꝛ de so.l.q̄ si forte.§.qd ergo.ꝛ.l.reo.

m Pro herede.cōperto.sic.C.e.l.si auia:secus si ignorans:vt.C.e.l.q̄ñ: ꝛ de le.i.l.seruū filij.§.si quis.

n Patris quōdam.hec.n.citra ius ꝛ nomen heredis nō potest facere: ꝛ ideo est heres:vt hic ꝛ.s̄.e.l.pro herede.§.pe.ꝛ.l.iul̄.§.seruum.ꝛ.§. pro/ ponebatur.

o Codicillis.sui filij. Petit.s.filius. Sibi.s.filio. Sui.s.filij.

p Cum bonis demū ꝛ omnem.azo.

q Conuenit.cōueniens ē intelligi sic ꝛc̄.q.d.suus heres eo facto se īmi scuit quo eūneus,p herede gereret ꝛ no.dzam inter adire ꝛ īmiscer̄ vt hic ꝛ insti.ꝛ de here.qua ꝛ dif.§.extraneus q̄ñz tñ ponitur vnū,p alio:vt. j̄. ad tertul.l.ij.§.si bonoz:ꝛ.C.de leg.here.l.si defuncti.

r Remoto.i.si remotū esset. r Familie.i.patrie ptātis.

s Non videtur.qz nec extrāeus pro herede gereret vel adiret:vt.s̄.e.l.,p herede:ꝛ.l.si suum.§.pe.sic econtra infra.e.l.gerit in fi.ꝛ.s̄.e.l.si extrane9 §.interdū.in aliquo tñ videtur differre suus ab extraneo fm quosdaz: vt no.s̄.e l.pro herede.i.ꝛ.ij.casu legis.

t Pupillus liberādos.p in iteg.rest.qz adierat:vt.s̄.e.l.necessarijs.

u Confusas.quas hēt contra hereditatem.vel.ꝛc̄.

x Oportet maiozi aūt ex cā q q̄ñz desinit habere ,hereditatē actiones restituunt:nisi dolū adhibuit:vt.j̄.de his quibus vt indig.l. herede.ꝛ ad sill̄.l.,ppter.§.nepotis:ꝛ.s̄.de rei ven.l.p.§.pe.

y Scrit.datā defuncto aliquo suo debitore ꝛ sic cepit possidere ciuili/ ter ꝛ naturaliter:vt.j̄.de acqui.re.do.l.per seruum.

z Qualisqualis.sed nōne vera.vt.j̄.de ac.ꝛ obli.l.qz seruo:Rñ.io.nō ve

ra vt.j̄.si quis testa.lib.l.i.§.sceuo.ꝛ.no.j̄.de acq.pos.l.si de eo.§. i.

a Alienā.etiam ꝛ si in ea nullus ius habuit defunctus:vt ꝛ.s̄.e.l. si quis extra.§.interdū:solus.n.aius sufficit qualitercūq̄ declaratur: vt insti.de here.qua.ꝛ.dif.§.fi.ꝛ.C.vnde.leg.l.nō hoc: ꝛ.s̄.de rei vē. l.si ager:ꝛ.C.e.l.sozozis:ꝛ.l.si auia:ꝛ.s̄.e.l. ,p herede.in prin.ꝛ.§.i. sed.ꝺ.s̄.e.l.,p herede. §.si qd tñ so.vt ibi.

b Si pupill9 abstine at.p i ite.rsti . qz adiuerat cū tutore .

c Conueniat.ab he reditarijs creditoz/ bus qbus eos dedit sic.s̄.d̄ admi .tu .l.ij. ꝛ de procu.l.si minō sed ꝺ .C.de fideius. mi.l.i.ꝛ.ij.so.hic cre/ ditoribus datur i ali um regressus ibi nō: vt ibi nota.ꝛ eodem modo so.supza d̄ mi no.l.in cau.ꝛ d̄ arbi . l.si pupill9:vl̄ vt ibi.

d Per.procuratoꝛē hic alias icipit paulus.alias lex per ,procuratoꝛē.ꝛ dic ge/ neralem vel specialē sed hoc fallit in pro/ curatore generali ce saris vt.s̄.de of.pro cu.cc.l.i.§.fi.ꝛ.j̄.d̄ iu re fisci.l.auferē.§.pe. Itez secus i bo.pos. vt.j̄.d̄ bono pos.l.iij. §.acqrere ꝛ. C.man. l.si maritus:ꝛ est rō qz bon.pos.non con fistit i solo aio vt he reditatis aditione: vt insti.de here.qua. ꝛ dif.§.fi.statim enim quod mando d̄ ade/ undo iaz adeo.ꝛ ita nil remanet faciēdū p procuratoꝛē. Itez p meā voluntatem ꝛ aiuz debeo fieri he res.nō per alienam. Itē secus in inte.re

e Idē respondit.acqsisse pleno iure olim vt.s̄.e.l.placet hodie quo ad vsumfr.vt.C.de bo.lib.l.pe.ꝛ fi .

f Ei.scilicet auo.

g Desierunt.ꝛ facit.C.de inof.tes.l.si.in fi.

h Is mercatus:ante abstentionem. nam posterius delictum vel factum nō obligat hereditati: vt.s̄.e.l.si seruū.§.fi.

i A creditoribus.imo non:vt.C.de repu.here.l.ij. Bo.hec omnia i res certas vel verius hic fraudulenter.ibi nō.ꝛ sic soluitur aliud cō trarium infra.t.ij.l.fi.ꝛ facit ad.l.istā.s̄.qui.mo.pig.vel hypo.sol si/ cut.§.superuacuum:ꝛ.C.de dist.pig.ꝛ qui subtima:ꝛ supd̄ de aucto.iu l.pupillus:sed ꝛ si per interpositam:ꝛ.C.quod mc.cau.l.pe.ꝛ fi.C.d̄ na.li.l.iij.§.quam de subeunda .

k Filiusfamilias sublatis.idest suspectis:sic supza de pac.do.l. si liberis .

l Nihil actum esse.i.iure veteri.nouo autem secus videtur vt .C. de bo.que lib.l.fi.ꝛ.l.pe.vel vt in autē.de here.ab intest.azo .nam q illa iura non queritur iussus vt videtur:ꝛ facit supza ad ma. l.filiū Item ar.supza de neg.gest.l.qui aliena.§.quāquā:ꝛ.C.de here.l.ij.ſz

ar.5.j.de ma.vin.l.apud filium.

m Pater.quotiens existat. i. existere possit alicui sed videtur su pra.c.l.si quis mihi bo.§.sed si ma.z.l.si quis extra.§.sciendū contra: sed distingue per te an per alium queratur hereditas azo. vel dic vt ibi.

n Pater.vel domi nus.no.quod duo no mina disiunctiue po sita verbo singularis numeri plurali copu lantur.

o Nō careat. pater vel dominus. si autē pater careret. habet locū quod dicitur su pra.e.l.cum heres in prin.si autem domi nus tunc habet locū quod dicitur supra i e.ti.qui seruum: z.C. de cur.fu.l.fina.§.ta lis: z.arg. supra.e.l. siquis alicui. Item quidam reserunt ca reat ad filiuz vel ad seruum quod nō po test stare cum ō eis cepit plurariter lo qui. Item facit sup. e.l.antistius.§.fi.

p Ut ei: patri vl domino.

p Eius. scilicet he reditatis.

q Scientia. que ei i loquendo non est.

q Litterarum scri bendarum. z no. vbi voce nō est opus: nu tus interuenit: vt in fra.de re.iu.l.vbi z i fra.de acti. z ob.l.cō sensu. Item facit su pra.e.si per epistolā azo.

r Munus. facit in stitu.de heredi.qua. z dif.§.fi. z supra.e. l.mutum.

Pater quotiens filio mādatur adire certus esse debet: an ,p parte: an ex asse: z an ex institutione: an ex substitutione z an ex testato an ab itestato filius suus heres existat[m]. d Mutus pater vel dominus[n] filio vel seruo heredibus īstitutis magis est vt si intellectu nō careat[o] nutu iubere possit adire hereditatem vt ei[p] iure eius[p] commodum queri possit quod facile expli cari possit scientia[q] litterarum[q].

d Mutus[r] seruus iussu domini ,p herede gerendo obligat domini heredi tati. b Hercu.

q Si[s] superstitis[t] bona repudiat[v] post mortem eius adire hereditatem: item bonoruz possessionem petere non prohibetur.

p Paulus.

Recusari hereditas non tantū verbis[r] sed etiam re[r] potest: z alio quouis[3] iudicio voluntatis.

b Hercu.

q Si se pupillum[a] falso existimans cum esset pubes ,p herede gessit quomin[9] heres existat nihil error talis ei nocebit.

p Paulus.

Clodius clodianus facto primus[b] testamento: postea eundem heredem in alio testamēto vti liter facto heredem instituerat: scriptus heres cum posterius putaret valere: ex eo adire hereditatem voluit: sed postea noluit: hoc iutile repertum est: papinianus putabat[c] repudiasse eum ex priore heredi tatem ex posteriore autem non posse adire. dicebam[d] non posse repudiare eum qui putabat posteri[9] valere pronunciauit[c] clodianum intestatum[f] decessisse.

q Si. vt ecce si repudio hereditatem tici qui est vi uus. nam post mortem potero effici heres. vel de iure ciuili vel de iure pretorio.

t Superstitis. pro certo idem si dubitetur: vt supra. eodem .l. is q heres.§.si quis z.C. de cap.l.nec nos: sed contra.C. de bo. li.l.fina. solut. ibi tacite. nam expresse non posset: vt infra de bonis.lib.l. paulus.§.patroni. Item contra infra de do.l.quidam.§.fi. Solu. ibi delinquendo.

u Repudiat. idem si pactum faciat: vt. C. de inof. te.l.si quando z de pac.l.pactum: z.l.fi. z de collationibus.l.pactum. Idem si iuret: vt.C. de leg. z se.con.l.non dubium. z no. eundem venire contra vbi non tenet. quod fit: sic infra de op.le.l.homine z infra ad tertul.l.fi lij.§.i. Itē no. de pac. future successionis item no. nō posse repudiari que non possunt peti: sic infra de le.ij.l.si ita scriptum.§.si sub cōdi. z infra de suc.edic.l.i.§. decre.

x Recusari. verbis solu. cum quibus presumo talem voluntatē qualem verba declarant: vt infra de supell.leg.l.labeo.§.idem tubero.

y Re z verbis. rem ab se abdicando. sed etiam sine verbis talia potest ostendere: per que apparet eum velle: vt insti. de here.qua. z dif. §.finali. nam nihil refert re vel verbis: aliquid fiat: sic supra de le. z se.con. de quibus z infra rem ra.ba.l.paulus. Respo. Item facit .C. de condi. inde.l. indebitum. z infra ad tre.l.restituta. item facit sup pro socio.l.iiij.i.Rñ.

V

z Quo. alias aliquouis: alias alio.quouis.

a Qui se pupilluz nota qui putat se nihil agere tamē tenet quod agit facit supra.e.l.sed z si de sua.

b Rodius prius. testamento solenni z vtili.

c Putabat. sed male: vt supra de inof.testa.l.mater. sed pro eo erat sup. eodem.l.filium emancipa. sed ibi sciens testamentuz valere accipit ab intestato vt ibi no.

f Scevola.

Que neptis[g] sue nomine quam ex seia habebat sempro nio tot dotis nomie spoponderat[g]: z pro vsuris in exhibitionem[b] certam sūmam prestabat: decessit relictā seia[k] filia z alijs heredibus cum quibus sempronius[i] iudicio[k] egit condemnatiq pro portionibus hereditarijs singuli heredes iter quos z seia sempronio cauerunt[l]. summam quam quisq condemnatus erat vsuris isdem que ad exhibitionem. a testatrice prestabatur. postea accepta seia filia ceteri heredes abstinuerunt[m] se hereditate beneficio principis: z tota hereditas ad seiam pertinere cepit. quero an in seiam que sola heres remansit z omnia vt sola heres gesserat ,p eorum quoq portionibus qui beneficio principali hereditate abstinuerint vtilis actio dari debeat: respō di pro parte eoruz qui se abstinuerint actiones solere decerni in eam que adisset z maluisset[n] integra hereditaria onera subire.

p Pomponius.

a Aristo in decretis frontianis ita refert: cum due filie patri necessarie heredes extitissēt altera se paterna abstinuerat[o] hereditate altera bona paterna vendicaret tot tūque onus suscipere parata[a] erat secundum cassium pretorem causa cognita actiones hereditarias vtiles daturum recte pollicitum: ei q ad hereditatem patris accesserat: denegaturum ei que se abstinuerat non soluere.

Quemadmodum testamēta aperiantur vel inspiciantur: z describātur[s].

d Dicebam. z bene: vt dicta.l.mater z supra de pet. heredi.l.legitimam: z infra de lega.tertio.l.si iure testamento z.l.lucius.§.sempronie: z argu. supra. titu. primo,l. tertia argu. supra de donatio. inter virum z vxorem.l. quod autem.§.si vxor. z de lega. ij. l.qui fideicommissum: z l.lucius.§.quisquis z infra. de ap.l.scio.

e Pronūciauit. iudex huius cause.

f Intestatum. ergo videtur iudicasse secundum papil. vnde dic quod male ,p nunciauit: quia per inutile non infirmatur vtile. vt in stitu. qui. mo. tes. infir.§. ex eo.C. de testa. l.hac con.§. si quis: z dicta. l.qui fidei commis. que sunt contra: vel dic quod bene pronunciauit: sed non q non possit adiri: sed quod scriptus heres. in priori testamento priusquam ex primo adiret decesserit: secundum io: z sic non sunt dicte.ll.cōtrarie: z facit infra de his qui vt indi.l.quidam: z de verbo.ob.l.si dare.

g q Que neptis. seia scilicet filia.

g Spoponderat scilicet.

h Jn exhibitionem. i. propter exhibitionem quam faciebat vir sic infra de excep.do.l.fin. i. Rñ. z. supō de in rem ver.l.pe. z fi.

i Sempronius. maritus neptis.

k Judicio. sub in. z dic egit ex promissione dotis.

k Seia scilicet condemnata.

l Cauerunt. idest cautionem promisserunt summam. z cetera.

l Usuris scilicet. sub.

m Abstinere. beneficio in integrum re. q minores vel milites erant: vt i sti. de here.qua. z dif.§. extraneis. z.§. sciendum.

n Maluisset. nec enim compellebatur: vt supra.e.l.si minor. z facit infra de suc.edic.l.fi. z.§. de mi.l.ait pretor.§. sed q pap. z infra.l.prori. z infra ad treb.l.prima.

o a Risto abstinuerat. per in integ.re. cum iam adissent secundū azo. certe idem z si non adierat: sed abstinuit quod potest: vt supra eo.l. necessarijs.

a Parata. ad quod non cogebatur secundum primum casum: vt supra l.prori. no. vel ad quod cogebatur secundum alium: vt supra. eo.l.qui ex duabus.§. qui semel.

s Quemadmoduz testamenta apperiantur. Gratia deliberationis z additionis hereditatis de qua dictum est opus est tabulas aperiri: ideo de hoc dicit.

b OMnibus.tabulas testamenti.videtur ergo ꝙ ad solum testamentum in scriptis pertinet hoc edictuz:sicut ꝛ interdictum de tabulis exhibendis:vt.j.de ta.exhi.l.i. Item ad omnem scripturam que pertinet ad testamentum:vt infra.e.l.ij.§.ad causam:ꝛ.C.e.l.iij. sed quid prodest hec inscriptio ꝛ inspectio. Rñ.prodest qz sic est clausum ꝙ nullus scit etiam de testibus quod ibi sit scriptum:vt.C.de tes.l. hac con.in prin. Itē immutatur sola incisione.ar .C. de te.l.nostraz. Itē qd in nuncupatiuo scripto an potest agi vt fiat huius copia : videtur ꝙ sit vtile: sicut ꝛ interdictum de ta.exhi .nā ꝛ datur sm nuncupationē vt.C.de fis ta.l.ij:ꝛ edictū diui adriani vtile:vt.C. de edicto.di.adri.tol.l.fi.item ꝛ in alijs instrumentis hereditarijs hoc fit: vt infra ad.l.fal.l.pe.§.fi.ꝛ pe.sic.s̄. de eden.l.i.§.ij.ꝛ.iij:

c Describere ꝛ legere: vt j.e.l.ij.§.inspectio.

d Quod idest ꝙ fiat copia describendi ꝛ inspicēdi.

p Paulus.

OMnibus quicunqz dederāt tabulas testamenti[b] inspicere: vel etiam describere[c] :despiciendi : describendiqz potestatem facturum se prętor pollicetur.quod[d] vel suo vel alieno nomine[e] desideranti tribuere euz manifestum est.ratio autem huius edicti manifesta est neqz enim sine iudice transigi:neque apud iudicem exquiri veritas de his controuersijs que ex testamento proficiscuntur : aliter potest : quam inspectis cognitisqz verbis testamenti[f].

Si quis[g] neget[g] sigillum suum agnoscere non ideo quidem minus appericuntur tabule:se alias suspecte fient[h]. u Ulpianus.

tabularum testamenti facere instrumentum[i] non est vnius hominis[k] boc est heredis: sed vniuersorum quib9 quid illic ascriptū est[l] .quin potius publicū[m] est īstrumentum.testamentum[n] autem prie illud dicitur ꝙ iure perfectuz est:sed abusiue testamenta quoqz ea appellamus que falsa sunt:vel ī iusta:vel irrita:vel rupta. Itaqz imperfecta solemus testamenta dicere.ad causam[o] autem testamenti pertinere videt id quodcūqz quasi ad testm̄ factū sit:in quacunqz materia fuerit scriptum : quod contineat suprемam voluntatem:ꝛ tam principales quam fe tabule edicto continentur. Si plura[p] sint testamenta que quis exhiberi desideret vniuersorum ei facultas faciēda ē. Si dubiteť:vtrū viuat:an decesserit is cuius quis qō ad cām testaměti pertinet inspici describiqz postulat dicēdum est prętorē cā cognita statuere id debere:vt si licuerit[q] eū viuere nō permittat inspici tabulas[r] .vel etiā vt ipsam scripturā[r] quis inspiciat ꝛ sigillet[s] :ꝛ quod aliud[s] extabulis vellit expectare.

Inspectio[t] tabularum etiā lectionem earum indicat. Diem[v] autē ꝛ consulem tabularuz non patitur prętor describi vel inspici . iccirco ne quid etiam fiat falsi. nam inspectio materiam falso fabricando instruere potest. Utrum autem in continenti potestatem inspiciēdi vl̄ describēdi iubet:an desiderādi tps dabit ad exhibitiōez ꝛ magis ē vt dari debeat[x] fz locorū āgustias seu ,p lixitates[y] . Si quis ñ negās apō se tabulas eē nō patiať ispici ꝛ describi:omnimō ad hoc cōpelleť[z] .

o Ad causam.contiuebatur in edicto ꝙ non habemus ꝙ omnis scriptura pertinens ad eam testamenti posset peti. vt ꝛ.C.eodem.l.penul. ꝛ ꝙ hic expōitur etiam in illo autem de ta.exhi. constat hoc dici:vt infra de tab. exhib.l.i.in prin. sive ergo sit testamentum siue codicillus pertinēt:vt hic:ꝛ.C. e.l.fina.sic ergo accipitur causa testamēti ideſt testatio mentis.sic ergo large omnis talis scriptura ē testamentum .vt institu.de testa.in pri. ꝛ facit de verbo.sig. l. verbum pertinere ꝛ de ta.exhi.l.i.§.hic interdictum.ꝛ infra e.l.sicut.

p Si plura ideſt in pluribus chartis puta in vna ticius in alia seiuſ scripti sunt: ꝛ similis signata . ꝛ sic est vnum vt infra de fis tab.l.i.§.sed si in duobus.ꝛ infra ō ta.exhib.l.iij.§.i. vel dic plura integra ꝛ si mul signa:vt supra de testa.l.vnum.ꝛ infra e.l.si in duobus vel tertio ꝙ etiam prius vnum postea aliud.ꝛ sic primū ruptum tī pertinet ad hoc edictum:vt.s̄.prox.§.

q Si dubitetur.liquerit ideſt aliquādo apparuerit.sed nonne quilibet presumitur viuere etiam vsqz ad.c.annos nisi probetur mortuus:vt.C.de sacrosan.eccle.l.fina.sed hic probatur viuere sm. R. quia probatum erat eum mortuum:quod sufficit semiplene probari per vnum testē:vel aliam presumptionem vt habeat locum hoc edictum.

r Tabulas.in totum.

r Scriptum pro parte.

s Et sigillet.s.inspectam :

s Et quid:aliud.alias ꝛ ꝙ aliud ꝛ aliud ꝛ alias ꝛ quid. ꝛ expone pro quod.q.d.ꝛ sigillum ideſt sigillaturum se dicat id aliud ꝙ vult inspicere puta aliqua signa que consueuerunt apponi chartis:vt in auten.de fide instrumen.§.oportet.colla .vj. si ergo esset mortuus hic permitteretur:licet ibi nihil sit relictum:vt hic innuit.ꝛ no. sup in prin.huius.

t Inspectio.ꝛ.hoc verbū erat in edicto quod hic exponit.i.ex quo permittitur inspectio a remotis:ꝛ lectio de proximo permittitur. qz cum quid conceditur ꝛ id quod ex eo sequitur.ar.sup̄ de iu.omn.l.ij.ꝛ econtra:cum quid prohibetur:vt.C.de le.ꝛ secō. con. l.non dubiuz .

u Diem.etiā inspectio neduz descriptio ꝛ lectio.nam viso . eo die possit probari ꝙ testator eo die fuisset alibi:vt.s̄.de edē.l.i.§.editiones.§.diē ꝛ ideo non fit:vt hic ꝛ.C.e.l.iij.in fi.sed.p̄.s̄.de edendo.l. prętor vbi rationes cum die ꝛ consule edūtur que sunt cōmendate:hic non vt .e.l.si quis ex.§.ex hoc . Item hic maior timor falsitatis.vt.C.de fideicō.l.fi. Item no.ꝙ tollitur via malicijs sic.C.de iudic.vidu.tolli.l.ij.

x Debeat dari.sic.s̄.de eden.l.prętor.§.fi.ꝛ.l.se.ꝛ adde.l.fz si hereditas.§.i.ꝛ insti.de offi.iudi.§.ꝙ si neget.ꝛ.j.de ta.exhi.l.i.§.i.ꝛ ar. s̄.de interro.ac.l.qui interrogatur.

y Prolixitas. ad hoc.C.de dila.l.i.ꝛ.s̄.de feriis.l.oratione.

z Si quis compellitur.per hoc edictum.

b Omnibus.tabulas testamenti.videtur ergo ꝙ ad solum testamentum in scriptis pertinet hoc edictuz:sicut ꝛ interdictum de tabulis exhibendis:vt.j.de ta.exhi.l.i. Item ad omnem scripturam que pertinet ad testamentum:vt infra.e.l.ij.§.ad causam:ꝛ.C.e.l.iij. sed quid prodest hec inscriptio ꝛ inspectio. Rñ.prodest qz sic est clausum ꝙ nullus scit etiam de testibus quod ibi sit scriptum:vt.C.de tes.l. hac con.in prin. Itē immutatur sola incisione.ar .C. de te.l.nostraz. Itē qd in nuncupatiuo scripto an potest agi vt fiat huius copia : videtur ꝙ sit vtile: sicut ꝛ interdictum de ta.exhi .nā ꝛ datur sm nuncupationē vt.C.de fis ta.l.ij:ꝛ edictū diui adriani vtile:vt.C. de edicto.di.adri.tol.l.fi.item ꝛ in alijs instrumentis hereditarijs hoc fit: vt infra ad.l.fal.l.pe.§.fi.ꝛ pe.sic.s̄. de eden.l.i.§.ij.ꝛ.iij:

c Describere ꝛ legere: vt j.e.l.ij.§.inspectio.

d Quod idest ꝙ fiat copia describendi ꝛ inspicēdi.

e Alieno nomine.vt tamē de calumnia iuretur:vt. C. e.l.iij .ꝛ procurator debet iurare de cal'.vt ꝛ ifra ō dā infe.l.qui bona.§.qui ī alieno nec.n.hec omnimodam formam iudicium habet: vt edicto i bo.pos.vl̄ dicas ꝙ ipse dominus non procurator iurat:vt.C.ō iu .calum.l.ij.§.sin autem.

f Verbis testamenti.ꝛ iō equum fuit vt desiderium volentis aperiri testamentuz reciperetur.azo ad ꝙ supra de transac.l.de his. Item iuramentum hoc pretextu retractatur:vt.C.de rebus credi.l.fi.ꝛ sententia de equitate licet non de rigore.vt infra de excep.rei.iudi.l.si mater in prin. Item facit.s̄.de interrog.ac.l.de etate.§.si ex causa.

f Si quis ex testibus.

g Neget. cum aperitur testamentum ꝛ vocantur testes vt sua sigilla recognoscant:vt infra.e.cum ab initio:ꝛ.l.fe.ꝛ vnus negat . i.dicit ibi non ideſt dicit ibi non est suum:vel ideſt reprobat.alias aliter ponitur negat vt.C.de pe.here.l.si putas quid autem si dubitat:dicam idem:ꝛ hoc si nō est suum sigillum.alias presumitur pro sigillo:vt infra rem.ra.ba.l . ne satisdatio.ꝛ in autē.de fide instrumen.cul.vj.§.si vero moriatur.

h Suspecte sunt.ergo vox vnius inducit suspitionem: sic infra de dote prele.l .theop.sed io.dicit hoc speciale: qz maior solennitas exigitur hic quam alibi. Item argu.contra infra de questioni.l . maritus plenam autem probationem non inducit:vi. C . de testa.l.iusiurandi . Item quid si preter hec sint alia sufficientia sigilla:Respon.suffict. arg.C.si ex fal. instru.l.iij .

i Tabularum.instrumentum.no.testamentū vocari instrumentum ꝛ publicum vt statim dicet.bene qz generalis est appellatio instrumenti:vt supra de fide instru.l.i.

k Unius hominis.subaudi tantum.

l Ascriptum est.vt ꝛ infra de ta.exhi.l.iij.§.solent.ꝛ dic ꝙ est vniuersorum vtilitate non proprietate.sed heredis tantum psoprietate : vt infra l.proxi.

m Publicum.auctoritate vt ei credatur cum sint ibi.vij . sigilla etiam si non viuant testes.ꝙ non placet:nisi sit per manum publicam scriptum vel publicum ideſt ad publicam vtilitatem pertinens:vt infra l.vel negare.ꝛ facit supra de eden.l.prętor.§.huius.an autem ille cui est nihil legatum possit agere vt sic sciat an sit sibi relictum:videtur ꝙ non:vt in prin. huius.l.ꝛ infra de ta.exhi.l.iij.solent.sed dicas contra vt hic:ꝛ supra.l.i . in prin.ꝛ.§.ratio.ꝛ infra.e.§.si dubitetur.ꝛ no..C.de ta.exhi.l.i .

n Testamentum imperfecta.hic quo ad hoc vt hoc edictum habeat locū vt hic:ꝛ interdictum de ta.exhi.vt infra de ta . exhi.l.iij.§.hoc interdictū sed contra infra ad.l.coz.de fal.l.si quis lega.Solu.pro falso ꝛ non perfecto testamento:nec hoc edictum nec illud interdictum de ta .exhi. locum

z Si tñ neget.sed causam quarē non exhibeat pretendat.vel nō neget: vt infra. de ta.exhi.l.i.§.i.

a Ipsi tñ vendicatio tabularum.hoc post aditam hereditatē.

b Et ob.id.s.q2 datur vendicatio datur ad exhibendum.q̄ est speciale in chartis.vt ita demū detur ad exhibendum.si z mee sint charte vt hic z sup̄. ad exhi.l.iij.§.i.alias sufficit qualitercūqz interfit exhiberi vt supra ad exhi.l.i.z.l. iij.§.est autem cuz sequentibus.§.z infra e.l.§.si quis exhere/dem. An autem hoc edictum detur here/di.R.sicut supra. e. l.ij.in prin.z.C.e.l.ij z.iij.

c Am ab initio cogat. captis: pignoribus:vt arg. insti.de satisda.t.§. pe.vl penali iudicio vt supra si quis ius di.non ob.l.i. z no. testes cogi ad testifi candum:vt z ifra de ta.exhi.l.locū.§.exhi bere z.C.de testi. l.si qñ. Item dicas cos cogi si presentes sint alias non:vt infra.l. sed z si quis.

d Recognoscere. iu rādo dicet verū sint sua vel non. z an sit testñ illius:vt hic z infra.l.pro2.nec enī alter creditur testib9 vt.C.ō testibus.l.iusiurandi.

e Sed si maio2 non est attendendum de maiori parte q̄ idē esset z si nulli inuenirentur: vt.C.e.l.ij.z infra.l. pro2.vt.C.e.l.ij.z cō tra.l.

f Sed si quis ex signatoribus. abierit.i alterius terri2ium. alioquin i uiti venirent vt sup̄ e.l.cū ab initio.z.C. de test.l.si quando in prin.z de fide instru l.iudices.vel refert i ter hanc cognitionē z testimonia.az.q2 etiam in eodem territorio constituti non cogantur venire.cum z sue domui possit ostendi eis sed testificatio fit coram iudice cause in casu tñ vbicūqz sint cogantur venire.s. si cōsuetudo sit:vt.§.de test.l.iij.§.fi.

g Bonosum.sic infra de furtis.l.si seruus cōmunis.§.q̄ vero z infra de cur.bo.dā.l.ij.§.queritur.z.C.de testibus.l.si quādo.§.sed cū z.§.quibus ex cā.ma.l.videlicet z.C.de excu.tu.l. apparitores sed hec iniquitas qñqz tolleratur z statuitur: vt infra de his quibus vt indi.l.post.le.§.his vero.b.

h Aliqua causa.puta moziebat heres. vnde nisi adiret nō transmittebat ad heredes.sed nec adire poterat ante aperturaz ta.vt. C. de caduc.tol.§.cum igitur z infra.e.l.si in du.ij. Rñ.vel dabis exemplū infra.e.l.si mulier.

i Apperiantur.s.tabule Jubeat.alias iurgeat.

k Obsignentur.i.resigillent.i.iterum sigillent:vt.C.e.l.ij.sic sup̄ de pos.l.i.§.si pecuniā. Itē no.hac.l.testē.habere officium z quoddam publicum.q̄ sane intellige.

l Sua z ibi etiam domi sue iurent.iudex tñ mittet aliquem de suis ministris ad recipiendū iuramentum:vt.C.de epis.z cle.autē. sz iudex.vel cōmittet.iudici illius terre vt in autē.de test.§.z qm̄ coll'.vij quo facto vna cum testamento sigillato remittantur dicta testium scripta ad iudicez illum ordinarium coram quo petebatur aperiri z aperietur.z decreto iudicis autenticabitur z ex tunc habet vim publice scripture q̄ prius non erat:vt.C.de te.l.publicatis.

m Pupillares.cā cognita puta pupillo mortuo.ad q̄.C.e.l.iij.z insti. de pu.sub.§.sinautem.vel dic vt.j.e.l.pro2.in prin.

n Si mulier in possessione.missa per pretorem.q2 pregnās inuenitur post mortem viri.vt.j.de ven.in pos.mit.

o Curatio scilicet vētris nam curato2 non tuto2 datur ventri a magistratu:vt supra de tu.z cu.de his. l. venter nec tñ hic tenet datio a testato2e.sed debet p iudicē confirmari:vt sup̄ ō confir.tu.l.i.at pupillo qui est in ventre potest a testatoze tuto2 dari:vt insti. de tu.§.pe.

p Si in duobus exēplarijs.hoc fieri potest .z vtrūqz est autenticum vt insti.de test.§.pe.z infra de fis ta.l.i.§.si in duobus z supra de test.l.vnum sec9 si alterum est exempluz: vt j.e.l.fi.

q Alterutro.i.altero.sic infra.de leg.i.l.si ex toto.§.i. in fi.

r A quo aperiantur. vt z infra de se.ta.l.i.§. si rose2 z supra de iniusto testa.l.finali.z supra de his que in testa.de.l.i.§.sed consulto. z.C.e.l.nostram.z arguit. infra de verbo.obli. l.cum seruus.z de condi.z de.l.ij z de le.iij.l.fideius.§.si cui z de qua colla. l.i. §. quesitum.

s Debeat. vt agant. licet ignoretur quid continea tur in testamento.in processu tamen probabitur. vt sequatur condemnatio: vt argu.sup̄.de pos.l.i.§. si quis ar.

t Occultate. z hic videtur ac si non sint vel ac si aperte sint cum non apparent.

u Sicut codicilli.vt possunt peti apperiri: vt C.eo.l.finali.z facit infra. de codicillis.l.quidam.

x Secunde tabule: vt scilicet possint peti aperiri. nisi fuerit seo2sum posite vt supra.e.l. pupillares: z facit insti.de pu.sub.§.liberi.

y Si quis .exemplo.modo respondet. Apertum est.facit.infra de secundis tabu.l.i.§.sed si vnum.z infra de fide instrumen.l.ij.z in auten.vt spon.lar.§.ij.z.C.de eden. l. procurato2.z supra faml.her.l.papi.§.i.z.C.de verbo.ob.l. sancimus.

a Si quis omissa causa testamenti.

Quia instituti' ommittunt adire ex institutione propter euitanda onera legato2um.z accipiunt ab intestato.ideo de hoc dicit.z nota q̄ propter tria introducit hoc edictum primo propter eum qui ommittit ex testamēto z ipse idem tenet ab iuntestato:vt infra.l.i.in prin.fo vt legitimus habeat z similiter in fraudem:vt infra.l.i.§.fi. tertio vt vadat ad substitutum.vt infra.e.l.iij.

b Pretor tuetur.quas publice expedit habere exitum:vt supra tit..i.l. vel negare.

c Callidi tate.demum secus sine fraude:vt.j.e.l.qui autem.§. si patron' in fi.§.azo.z facit.s.t.ij.l.fuit.

d Possideret.omissa ad hoc z̄c.az.

e Tunc pollicetur.vtilem ex testamento.

f Et parui.quo ad hoc edictum nihil.sed alibi parui:vt supra tit.ij .l. fi ego.z.l.si ex patre sua z no.in.l.si solus in fi.z facit.j.e.l.si cui z supra de inof.test.l.nihil.

g Acquisiuit ex testamento.
h In edictum.hoc.s.vt videatur adijsse ex testamento.
i Permitttere videtur dñs seruo suo instituto.az.
k Hereditatem.ex testamento.
l Sed compellendus est.hec est respõsio.z est sic.C.de iure de.l.penul. sz contra de here.instit.l. cum proponas in fi. sed quod hic dicitur.ideo est.quia sẽ per posset fingi seruuz nolle adire:sic supra de trãs.l. cum hi.§.sed cum lis. Itẽ secus est q̃ hic dicitur cuz seruus adire non potuit: vt infra.e.l.excusatus.

m Ab intestato.repudiando successi ex testamento. aliter non esset locus ab intestato:vt supra .titu.ij .l. q̃diu.sed an solus dominus potest repudiare quidam non sicut nec adire.sz dic contra.vt infra.de suc. l.i.§.per seruum.
n A seruo.instituto q̃ ipse seruus sit institutus.hic tamen cum sicut debet ex testamento adire iubere.

o Possidet .dominus iã defecta conditione in testamento posita:vt ex testamẽto iam adire non possit.
p Si proponatur. subistitutus.coheredi. z tunc facit supra titu.ij. l. quesituz z.l.iul.circa prin.vel aliter vt supra de vul.sub.l. fi. §. i.z facit infra.e. l.qui autẽ §.plane.
q Hereditatem. testamentariam.
r Qui sunt statim. post mortem testatoris.

s Nec quicquaz facit.quo minus ipso iure sunt heredes.facer tamen potest abstinere quo minus teneantur creditoribus: vt supra titu.ij.l.necessarijs. Item vt hoc edicto teneatur: vt infra proxi. Item quod dicit statim verum est. nisi sub conditione potestatiua instituatur.vt supra de heredi.instit.l .suus z. l. iam dubitari.z de condit. insti.l.fi.
s Quod si postea.ex interuallo post mortem testatoris.ac.
u Videtur . ex tunc quo ad effectum.vt in hoc edictum non incidere nisi z cetera.
x Abstinuerit.ante quam se immiscant.nam postea abstinere se non possunt: vt supra.ti.ij.l.necessarijs.
y Utrum pro etiam.
z Hic idest hoc casu .
a Qui sub conditione haberi debet.quo ad hoc edictum . non alter . vt supra de acqui here.l.is qui heres.z ô cõdi.insti.l.hec verba.z ad hoc ifra e.l.mater.§.in summa.z.l.si quis sub condi.z infra de re iu.qui potest.
b Nunc querimus.ex aliena causa non lucratiua.sed alia subijci:statim z infra e.l.fi.
c Fideicommissi.a defuncto debiti.R. Respondeo fecerat enim quidaz tertius primo testamentum.in quo legauerat mihi decem prestanda ab isto defuncto.modo quem instituerat qui postea me instituit ego omitto ex testamento. mittor in pos.pro fideicommis.mihi debita a defuncto ex testamento cuiusdam primo testantis.vel eram creditor testatoris: z pro debito mittor in pos.omittendo hereditatem.nam non tenor creditoribus his duobus casibus z hoc dicit debiti.R.vt ar. C.de bo.auc.iudi.pos.l.i .
d Cautione scilicet prestabit.ad quod. C.de petenda. hereditate. l.fi.§.i .

deberi potuit:si nõ ab itestato possideretur hereditas z in eos actionem pollicetur. z parui refert vtrũ quis per semetipsum an per alium acquirere potuit hereditatez. nam quõcunqz potuit si nõ acquisierit[g] hereditatẽ in ea causa est vt incidat in edictũ[b] pretoris . Pretermittere autez causã testamẽti videtur[i] qui cum possit iubere noluit id facere quid ergo si seruus eius cũ iuberetur adire hereditatem[k] dicto audiens non fuit. sed compellẽd? est[l] seruus hoc facere.ideoqz dominus ab intestato[m] veniens in edictum incidit.si autem nec certiorat⁹ dominus est a seruo[n] z postea ipse ab intestato possedit[o] hereditatez:non debet incidere in edictum nisi fingit ignorantiam. Si proponatur idem z institutus z substitutus[p] z pretermisserit institutionẽ an incidat in edictuz queritur. z nõ puto incidere quasi testator hanc ei dederit facultatem qui eum substituit. Pretermittere est causam testamenti:si quis repudiauerit hereditatem[q]. Qui sunt in testamẽto statiz[r] heredes sunt seu ab itestato seu ex testamẽto nec quod se abstinere possunt quicquam[s] facit.
Quod si postea[t] miscuerint ex testamento videtur[v] heredes nisi abstinuerint[x] quidem se testamento: vtrum[y] ab intestato petierint bonorum possessionem:hic[z] enim incidẽt in edictum. Qui sub cõditiõe[a] institutus heres potuit parere conditioni nec paruit cum conditio talis sit vt in arbitrio sit heredis instituti: deinde ab intestato possideat hereditatem debebit edicto teneri quia eiusmodi conditio ,p pura debet haberi. Non querim⁹[b] qui pretermissa causa testamenti ab intestato hereditatem possideãt vtrũ iure legitimo possideant:an nõ:vel partem eius an nõ nam z quoquo iure possideant hereditatem vel ptem eius conueniri hoc edicto poterũt vndiqz si nõ ex alia causa possideant vtputa si quis õmisserit qui

dem hereditatez:sed ex causa fidei commissi[c] possidet missus i possessionem fideicommissorum seruandorum cã vel si proponas eum credin seruãdi causa venisse in possessionem.naz nec ex causa legatarijs respondere cogetur tociens igitur edictum pretoris locum hẽbit quotiẽs aut quasi heres legitimus possideat aut quasi bonoruz possessionem accepit ab intestato aut si forte quasi predo possideat : hereditatem fingens sibi aliquem titulũ ab intestato possessionis . quocunqz enim modo hereditatez lucri facturus quis sit legata prestabit , sane i terueniente cautione[d] cuicta hereditate legata reddi. sed z si nõ possideat quis hereditatem:dolo autẽ malo id fecerit quo minus possideat euenit vt perinde teneatur atque si hereditatez adijsset. Dolo autem malo feciss̃e videtur quo min⁹ possideat qui ad aliũ transtulit possessionem per fraudez legatarij: ceteriqz quicquid in testamento acceperint[e] carcant his que sibi relicta sunt. Sane questionis fuit : vt bis demum dolo malo facere videtur:quo minus possideat qui p dolum eam possessionẽ dimittat qua aliquãdo:an habuit:an vero is qui hoc ipsum malitiose fecit: ne ab initio possidere iceperit. labeo sibi videri ait non minus[f] delinquere eũ qui non incipiat possidere quã euz qui desinat.que sententia obtinet .
Si quis per fraudem ommiserit hereditatem vt ad legitimum perueniat:legatorum petitione tenebitur[g].

l Licet pro herede gerere nõ videat[h]:qui precio accepto pretermisit[i] hereditatem : tamen dandam in eum actionem exemplo eius qui ommissa causa testamẽti ab intestato possidet hereditatem[m] diuus adrianus rescripsit. proide legatarijs z fideicõmissarijs tenebitur. sed vtrum ab eo erit incipiẽdũ z sic ad heredẽ[k] veniendum: an conuertemus ordinem : mihi videtur

l.ei quoqz.
b Ad heredem.f.legitimum.azo.
c Maxime.abunde.sic infra.eodem.l.si quis pecuniam.ibi z maxime zc.alias enim iste non tenetur:vt infra.eodem.l.fi.que est contra.sed cum pecuniam dat quomodo habet gratis: Respon . alius pro eo dedit vel nihilominus dicitur habere gratis : nec enim dat bono modo.alij dicunt quod hic ordo seruatur quando nil accepit institutus z sic abundat maxime alias si accepit quilibet a principio potest conueniri pro quibus est infra.l.proxima.alij dicunt qõ prioz electiue ponitur:z ommittens nil accepit.z sic non conuenitur:vt infra eodem si quis pecuniam ibi.vbi vero gratis z cetera. Item videtur vtrunqz simul conueniri non seruato ordine.vt ifra

e Dolo.acceperint destinatione.
f Non minus delinquere . sic supra de verborum.obliga.l. in illa §.i.z supra de rei vendi.l.ij.§.non. z de peti.here.l: sed z si lega. §. perinde. sed arguitur contra supra pro socio.l .nemo.§.i.z que infra. cred.l .qui autem in princi.z infra si quid in frau.papi . l.i. §. vtrum.

g Si quis . tenebit scilicet ommittens. sed contra infra eo. l. si quis pecuniam ibi.vbi ergo gratis z cetera vbi possessorem tantum dicit conueniri . Solutio ibi gratis ommisit hic accepta pecunia . z sic conuenitur excusso prius tamen legitimo vt infra.l .proxima.sic z distingue in eo qui ommittit vt vadat substituturz infra eodem.l.si non solus pc.Respõdeo. z.C.eodem.l.i.alij dicunt quod hic. idem erat legitimus z ommittens quod non placet alij dicunt scilicet quod nebitur scilicet qui possidet.nec hoc placet.

h Licet non videatur : vt supra.titu.ij .l . fuit. z de pet .heredi. l. nec vllam.§ plane si accepta.
i Pretermisit hereditatem . secus si gratis tunc enim possessor tenetur : vt infra.codem. l.si quis pecuniam.§.vbi vero gratis.

a Possidet heredi tatem.in quam constat dari per rubricã z supra.l.i.in princi. z infra.vt le.no . ca.

e.l.si non solus contra. So.hic ab vtroqz idem legatum.ibi secus. vnde quilibet tenetur. Item videtur quemlibet insolidum teneri: vt eodem.l.ab instituto. Solu.ibi ambo possidebant:hic solus legi timus z eodem modo. Respon.ad.l.infra.eodem.l.si non solus in prin.z in.§.ij.z .l. fi.ibi nunc ac.zc. So.ibi. Item contra infra .eo. l.si non solus.§.fina. vbi z alias zc. So. ibi. Item contra in fra.l.pror. sed illam intellige sm istaz vt ibi dices z facit ad hoc qp prius possesor conuenitur.qp de bitore z fideiussore dicitur auten. ō fide iuss.§.i.coll.i.z de tu tore gerente z non gerente dicitur.C. di tu.l.ij.z arguitur. in fra de le.ij.l. cum ab vno.

d ¶ Sj pecuniam. preterm itteres adire. ex substitutio ne.z quoqz dic . qua si d.nō solum institu tus ommisit vel dic non solum si adiuit: vt dixit tenetur . sed z si ommisit.

e ¶ Quod.i.qz.

e ¶ Lege.idest ab in testato.

f ¶ In vtrūqz.idest i vtrunqz vt cum pri mus possesor .vt su pra.l.que videtur cō tra.alij qp hic vterqz ab intestato appre bendit.vt z infra .e. l.si ab intestato que est contra hanc litte ram.tertij qp in fi .l. nil accepit institutus hic sic.in primam ,p bo.

g ¶ Ab vtroqz .idem ergo legauit ab vtro qz potuit enim z ab alterutro legasse: vt infra de le.i.l.licet.sz tunc si tantum ab in stituto teneretur ,p pter hic qp pecuniaz acceperit: vt hac.l. z s.l.proxi.

h ¶ In alterutrum.i. in vtrunqz sm quod distinguitur infra eo dem.l. si non solus . §.si duo z.l. si ab in stituto.

i ¶ Actio .vtilis ex te stamento.

k ¶ Sj quis non ac cepit simplicit idest sine pecunia ñ sine fraude.

l ¶ Constitit.i.hereditatem prestari siue dari .

m ¶ Maxime.abundat:sic supra e.l.licet in fi.z probatur qp abun dat supra.e.l.i.in principio.z infra eodem.l.qui autem.§ . si patro nus in fi.§.z in dicta.l.§.q̄q̄. Item ad id qp dicit non alias faetur s.de al.iudi.l.qz redhibitoria.

n ¶ Judicium idest vltimam voluntatem:sic supra titulo.i.l. vel ne gare.h.

o ¶ Conueniendus.post non valet.i.possesore prius excusso:vt. s̄ . e.l.licet vel ibi loquitur qñ gratis habeat .

p ¶ Possesorem.tm̄ forte z nō repudiante. licet quidam contra in fra.e.l.sed non solus.i.Rñ.z.§.fi.z facit qp no.C.e.l.i.z supra.e.l. z. l.prori.

q ¶ Quāq̄ scripit.al' scripit:alias repsit:z ē sensus.i.trahitur sntia.

humanior esse hec sentētia aut possessor hereditatis prius excutiatur maxime si lucratiuam habet possessionem. pOmponius.

Sj pecuniam a substituto acceperis vt pretermitteres[d] isqz adierit:an dāda sit legatarijs actio dubitari potest:z puto si ipse quoqz pretermiserit z qp[e] lege[e] ad se redierit possidebit hereditatē ī vtrū[f] qz vestrum dandam:vt ei tamē cui ab vtroqz[g] legatum sit ī alterutrū[h] datur actio[i] u ¶ Ulpia.

Sj quis pecuniam non accepe rit[k]:simpliciter autem ommi sit causam testamenti:duz vult prestitum ei qui substitutus est vel legitimo:nunquid locus nō sit edicto plane indignandum ē circunuentā volūtatem defuncti.z ideo si loquēdo constiterit[l] in necem legatariorz hoc factum:quāuis de pecunia accepta:sed nimia gratia collata dicēdum erit locuz esse vtili actioni: aduersus eum qui possidet hereditatem z recte dicitur vbicunqz quisdum vult prestitum ei qui se repudiante vēturus est:non repudiaturus nisi prestitum vellet.z maxie[m] si ob euertēda iudicia id[n] fecit: vbi dicendum est aduersus possessorē competere actionē.sic tamen vt ibi quidem pecunia accepta repudiauit:ibi dicemus eum qui ōmisit cōueniendum[o] vbi vero gratis ī fraudem tantum eorum quib[9] quid relictum est possessorem[p] debere conueniri vtili actione. ¶ Quamquaz de heredibus istituendis videatur pretor loqui:attamen etiā ad alios quaz heredes hec res serpit[q]:vt si sit legatarius a quo fideicommissū relictum est:z hic idē egisset vt ommittatur hereditas doloqz id fecit: conueniri[r] debet. ¶ Si quis vēdiderit hereditatem vtiqz possidere[s] videtur nisi dolo feciset quo min[9] possideat[t]. m ¶ Marcell[9].

e Excusatus: videtur patronus qui institutionem pretermisit rit cum aliter esset a liberto script[9] heres quam eum istitui oportere[v] nam z si seruus eius[x] ex asse institutus fuerit z per quemcunqz casuz non potuerit[y] iussu domini adiri hereditatem impune:pretermittet ex testō hereditatē. ¶ Ulpia.

Qvia autem[3] is qui ab intestato possidet hereditatez conueniri potest si ommittat causam testamenti.q̄situm est si quasi ex volūtate videat̄ ptoris ōmisisse.an cogat̄ prestare vt puta fratrem suum scripsit heredem:z codicillos fecit ab intestato[a].petijtqz a fratre vt si legitima hereditas ad eum pertinuerit[b] fideicōmissa[c] prestaret quibusdam.si igit̄ ōmissa causa testamenti ab intestato possideat hereditatē videndum ē an legatarijs cogat respondere.z iulianus.li.xxxi. digestorum scripsit cogendum primuz legata prestare:mox dimissis[d] legatis siquid superfuerit ex dodrante tunc fideicommissa cogi prestare. ceterum si legata assumant dodrantem tunc nihil fideicōmissarijs prestandum .habere enim integrum q̄drantem[e] legitimum heredē oportet. ordo igitur a iulião adhibetur vt prius legata prestentur . deinde ex superfluo fideicommisso dummodo quadrās non tangatur ego puto iuliani sententiam ita accipiendam vt si ommissa causa testamenti ab intestato possideat hereditatem cogatur omnimodo[f] legata prestare.nec enim vtiqz ōmittere[g] ei hereditatem permisit qui fideicommissa ab eo relinquit ab intestato. plane si nominatim id ei permisit:dicemus non eum incidere in edictum. quia vsus est facultate ea quaz ei testator concessit[h].qp si non ei concessit specialiter testato ommittere: is ordo erit sequendus quem iulia. ostēdit[i] quid enim dicemus si ijsdē z ex testamento legata z fideicommissa ab intestato fuerit derelicta[k] z preterea alijs fideicommissa : an

r ¶ Conueniri.fraudis particeps conuenitur.licet lucra ad eum non peruenerūt:sic supra de neg.ge.l.ex facto sed videtur hūc legatariū nō teneri cum legationem non habeat:vt infra de le.i.l.fideicommissum. Respon. immo qz tenetur cedere actionem saltim q̄ cum sua culpa cedere non possit:qz procurauit vt testamentum non valeret.tenere tur:vt infra de le.iij. l.si legatarius.sed an heres in subsidium :arguitur . qp sic supra de eo per quem .f. c.l.fi.in prin.

s ¶ Si quis possidere.qz p cium loco rei est: vt supra de peten heredi.l.sed z rez z supra de vsufruc.l. qui p cio ¶ Item heres est . non ideo minus qp vendidit legatarius omnibus tenetur actione ex testamento. : vt C.de here.vendi.l.ij.

t ¶ Quo minus possideat . sed nonne qui dolo desijt possidere videtur possidere:vt infra de re.iu.l.ad ea §.semper. Respon . verum est sed tamen non omnis qui videtur possidere dolo desijt possidere.

u e Xcusatus oportēt . quia ei[9] portio erat onerata legatis:vt infra. l. proxima.§.si patronus.

x ¶ Eius.s.patroni.

y ¶ Non potuit vel noluerit secundum Ro.ad qp. C. de heredi.instit.u.l.iij .in fine.z sic speciale non patrono.vel dic secus si noluerit vt z idez sit in eo qp in alio vt supra eodem.l.i.§. quid ergo z facit.C.eodem.l .ij . §.i.

z q Uia autem testamēti:vt supra eodem. l. i.in prin.

a ¶ Ab intestato.idest si cōtigerit non adiri hereditatem ex testamento.

b ¶ Pertinuerit . qp volebat testatoz.vt infra hac.l. §.i.z ij.

c ¶ Fideicommissa .non dixit legata:qz sm hanc.l.ab intestato non prestabantur: vt insti.de fideicom . hereditа.§ . preterea azo: sed hodie non est differentia:vt.C .communia dele . ij.sed quo ad hoc que hic dicuntur:idem est etiaz hodie.

d ¶ Dox dimissis . non fuit dicendum . vt legata in testamento relicta prestaret quasi adierit ex testamento z simul fideicom.ab intestato relicta quasi ab intestato adiuerit.hoc enim esset iniquum.

e ¶ Quadrantem.contra omnes etiam legatarios.C.eodem.l.finali . z infra.ad.l.fal.l.i.§.i.ad eos.z.l.nesennius.§.i.z infra eodem.l.duo.§.fi.

f ¶ Omnimodo.deducta falcidia:vt dixi.

g ¶ Ommittere.vt.supra.de testamento.ml.l.iij.z.C.de conditio . inser.l . ij.qp enim ponitur in grauamen non releuat:sic z.C.si manci.ita.fu. alias l.fi.§.ij.

h ¶ Concessit.sic.s̄.e.l.i.§.si proponatur .

i ¶ Ostendit.superiori parte legis.

k ¶ Fuerint derelicta.q.d.quedam predia iure legati reliquit ticio in testamento : z eadem predia eidem ticio reliquit iure fideicom.ab intestato si contingerit heredem ab intestato succedere forte dicens si non valet iure codicillorum.qp potest:vt.C.de codici.l.fi. Item quedaz alia predia

iure fideicõ.z sic ab intestato reliquit alij.

l Demonstrat.vt preferatur ticius.veluti ex testamento.vt.ſ.ea .l.i. ibi. iul'.scribit.zc.

m Omnes fideicõmissarios.etiam ticium vtpote fideicõmissarium per repetitionem.

n Quedam.z sic ticius p̃ fertur. z dictum iul'.seruatur.

o Si vero non inciderit. quod potuit contingere qz zc.z supra.ſ.plane.z infra prox.ſ.z.ſ.l.i. ſ. si propo natur.

p Alia. quedam puta vt fraudem testatoris repelli tur:vt supra.l.prox.z ifra ſ.si patronus .z supra. de acqui.here.l.si pupillus .ſ. i.z supra de inof.test.l.pap. ſ.area.in fi.z infra.de leg. ij.l.cum pater.ſ.ticio in fi. ſ.z arguitur.infra de vsucapi.l.non solum.ſ. quod vulgo.

q Non simpliciter.quedã iusta causa.puta vt fraudẽ testatoris reppelleret:vt supra prox.ſ.no.

r Ad alium . pertinuerit'. puta qꝫ euicta sunt sine suspitione vel repudiatione vt vltra quadrantem nisi omnino possideret nec dolo fecisset quo minus possideret.alias contra supra.c. l.i.ſ.totiens.vsqꝫ ad fi.l.z j.prox.Rñ.

s Non dabit. quibusdaꝫ.

t Si vero nulla.idest si p̃tor non fuerit per suspitionem instructus per collusionem interceſſisse:vt supl.i.ſ.fi.

u Potest.scilicet scriptus per legitimum nec tamen aliquod preparamentum erat ad pe.heredi . alioqui different legatarij ſm hec tempora hodie secus:vt.C. de pe.here.l.fi.in prin.ſ.i. vel forte in odiuꝫ eius. etiam lite mota in petitione hereditatis.non differrent legatarij etiam hoc iure.

x Possidere. desierit postea sic.j.ad.l.fal.l.in ratione.ſ.qꝫ imperator.

y Desinat.conueniri.interim tñ dum possidere tenetur exacta causa cuicta hereditate.vt.ſ.l.i.ſ.non queramus.

z Litis.hec est responsio:sic.ſ.de ne.ge.l.litis.

a Quis possideret.instituꝰ ommittens ex testõ ab intestato tenẽs.nec vlla erat substitutio:vel legitimus:z sic vacabat.

b Quadriennium.a tempore denuntiationis.sed a tempore quo fuerit declata.xx.an.vt infra de iure fisci.l.i.ſ.diuus.z.ſ.prescriptio.z.C .de quadri.prescrip.l.i.z dic vt ibi nota. Item ante quadriennium poterit conueniri:vt supra proxi.dixi.ſ.sinautem z.ſ.qꝫ ergo.z supra . eadem.l .i. ſ. nunc querimus.

c Si patronus.portionem.scilicet tertiam:vt institu.de suc.lib.ſ.sed nostra .

d Coherede puta ticio:vt.j.dicit.

e Ommiserit.institutionem.sed nonne idem si solus coheres ommisisset.vt onus tantum subeat patronus:Rñ.idem:vt infra.de bo. liber. si libertus pa.z.l.si patronum in prin.sed tñ in vno casu patronus habet ab intestato totũ in altero in iure accrescendi habet totũ azo.est ergo idẽ qꝫ solus coheres z qñ ambo sed colludendo.at tertio casu cum non collusit non est idem cum nulla prestentur.vt in fi.huius.ſ.

f Exhausta.hodie tollitur onne grauamen.vt insti.de suc.lib.ſ.sed nostra in fi.ſ.azo.sed olim non sic:vt.j.de le.iij.cum patronus.z ibi dixim⁹ z.j.de condi.z de.l.si is le.h.

g Legatorum.a se relictorum.nam propter fraudem priuilegium periit ſm.hy.vel qz inter totuꝫ habet legitimam:vt subijcit . Item relictorum a coherede cuꝫ quo collusit:vt supra eadem.l.si qui pecuniam z qꝫ subijcit in ticiuꝫ.ſ.coheredẽ qui tenetur de relictis a patrõ omitteret:vt.j.de le.ij.l.cũ patronus.ſ.i .

h Sine fraude.vt z supra titulo.ij.l.si pupillus.ſ.i.z supra.l. prexima.z infra de.leg. ij.l.cuꝫ pater.ſ. titio z infra.eadem.l. prterea.z.l.si quis õmisa.z.C.e.l.

tronus ex debita sibi portione[c] heres scriptus dato sibi coher̃de[d] ex alia parte ommiserit institutionẽ[e] quia debita pars ei⁹ erat exhausta[f] ommiserit z coheredes deinde possideat patronus ab intestato legitimam hereditatem totam dandam ĩ eum legatorum[g] actiones celsus li. xxi.digestorum ait:que in ticiuꝫ cõpeterunt.sufficeruntqꝫ patrono ĩtegram debitam sibi portionẽ habeat.hec autẽ ita sunt :si coheres collusit cum patrono . aliter enim non esse patronum cogendum legata prestare:neqꝫ enim interdcm̃ est vt quis õmittat hereditatẽ si sine fraude[h] id fiat hoc edictum[i] etiam ad contra ta.bonorum possessiones pertinere magis dicendum est scilicet vt is qui accipiendo contra tabu.bonorum possessionem liberis parentibusqꝫ legata prestaret si ommiserit eam bonorũ possessionem z ab intestato possideat hereditatem: cogatur ea prestare que prestaret si contra ta.bonoruꝫ possessionẽ acceperit. Si libertus sub conditione fuerit data si decem dederit:z onumssa causa testamenti fuerit non aliter libertas cõpetet quam si conditioni paritum sit.

m Arcian⁹.

Quidam[l] ticium z meuium iſtituit heredes:z.c.ticio legauit vterqꝫ ommisso testamento legitimam adijt hereditatem non probe legatorum actiones ticius postulauit[a]:idem est si vtriqꝫ legasset.

n Ulpianus.

Si quis[b] sub conditione dandorum. x. vel qua alia que in

i Hoc edictum . pone casum ſm io.in fi lio in potestate constituto z preterito . qui habet si vult bonorum pos . contra tab.vt.C.de lib. prel.i.ſ .scimus qua petita prestabat legata quibusdam:vt infra de leg .pref.l.i.z .C. de bo . pos.l . contra.l.i. Item potest cere nullum ipso iure testamentũ si vult vt instituta de exheredi.li.in princi.qꝫ si faciat in fraudem earum quibus presta ret legata .si peteret contra tabu.non facturus. alias nihilominus tenetur eis: vt arguitur supra eodem . l . si quis pecuniam.in emancipato poni non potest . qz ipse citra bo.pos.cõtra ta.ta.adire non potest.qz aditio de iure ciuili est.sed nec vn de liberi habet bonorum pos . nec est locus bo.pos. contra ta.vt infra si ta.testa.nul.ex.l.i.in prin.sed in preterito suo videtur reprobari.vt infra de leg pf. l.is cui in princi.z.l. si suo.vbi nõ prestat legata suus preteritus etiam si per contra ta. venit nisi dicas quod fraus hic faciat eum prestare:z sic ratus beneficium excludit.vt.C.vbi se.vel cla.l.i.pone ergo secundum azo.in suo instituto qui habet contra tab.si alius preteritus commisit ei edictum:vt infra de bon.possef. contra tabu.l.iij.ſ.si quis ex liberis.z de leg.pref.l.is qui. ſ. vbi vero.z.ſ.sed si scriptus si ergo ommittat contra tab.z accipiat ab intesta.habet locum quod hic dicitur.sed tunc ad omnia teneri videtur:vt infra eadem.l.si filius.quare prima positio bona est. vel pone sicut no.j.de contra ta.l.illud.ſ.fi.in questione ibi facta. Item scit j.e.l.si filius.qui .z quod ibi no.

k Si libertas.paritũ sit patet ergo per oia idem esse.ac si ex testõ adita esset hereditas:vt.j.e.l.duo.ſ.fi.z.l.si dolo.ſ.fi.z.l.pe. z.C.e. l.fi.z infra de le.pref.l.is qui.ſ.fi.facit infra de condi.z de . l.qui heredi in fi.z supra de condi.insti.l.que sub condi.ſ.quoti.sed ar.contra.j.e.l.si quis sub condi.

l Quidam legauit.i.prelegauit.

a Postulabat.quia alter alteri quod ommisit causam testamenti obijcere non potest.qz vterqꝫ in ea causa ẽ ad quod facit.j.e. l.si non solus.ſ.i.vnde Juuenalis. Nil catelina certbego.vt no . C. de hereti.l.qñ.z.C.de inof.test.l.in arenam z facit.j.de leg.pref.l. bonorum.

b Si quis sub conditione.ommisa causa sed qualiter potuit ommittere idest repudiare ante impletam condi.cum nec fuerit delata ab intestato vel ex testamento:vt supra titulo.ij.l.is qui heres. Rñ.hic delata erat ab intestato defecta iam condi. que impleu

da erat infra certum tempus.l.vero sequens loquitur cum adhuc supererat de tempore.z ideo bene. Respon.etiam.l.sequenti eum non teneri hac parte edicti quasi dicat non habet locum hoc edictū eum nec teneri repudiare ex testamento:nec adire ab intestato po tuerit in superiori vero casu locum habet edictum:sed etiam in il/ lis in quorum perso na fuit adimplenda conditio: vt hic sed in persona conditio nalium legatorum: sic vt supra.l.qui sub conditione.

dando vel in faciendo fuerit heres institutus omissa causa testamen ti ab intestato possideat hereditatē videndum est an huic in cuius per sona conditio collata est:subueniri debeat. ¶ Et magis est ne subue/ niatur.neque enim legatarius[c] est.

p Paulus.

Sed si adhuc parendi[d] condi tioni tēpus habebat:hac par te edicti non tenetur.

u Ulpianus.

Si non solus[e] sed cum[e] aliquo possidet hereditatem[f]: is[f] qui omisit[g] causam testamēti rectissi me iulia.ait quod z marcellus pro bat dandam ipsam[h] quoqz legato/ rum actionem vtilem. ¶ Nec cuiz aspernari debet obesse sibi factum heredis scripti cui[i] etiam profuit[k]: hoc autem ita est nisi pecuniam ac/ ceperit:is qui omisit causam te/ stamenti tunc enim insolidum[l] tene bitur. ¶ Cum substitutis[m] ab insti tutis legata fuissent relicta:z taz in stituti quaz substituti omissa cau sa testi possideāt ab itestato heredi tatē diu[n] pius rescripsit: neqz ipso be neqz imprudenter institutos le gata rēcusare substitutis data. recte enim recusat in se dari legatozuz fi deiue commissozum petitionē sub stituto:cui libertuz fuit adeunti be reditatem.non fideicommissum pe tere: sed vniuersa bona obtinere. ¶ Si duo[n] sint heredes instituti z substitutus: z ambo ōmissa causa testamenti ab intestato possideant hereditatem questionis est.an am/ bo cogātur legata prestare: z vtrū vnusquisqz ea legata que a se reli/ cta sunt.an vero ambo vtraqz lega

ta cogantur prestare:ego puto iso lidum aduersus singulos legatoz petitionem dandaz. ¶ Sed vtrū[o] eoruz[p] que a se legata sunt.an vero etiam eozum que ab altero herede videamus[q] z alias[r] proponamus i stitutum solum possidere beredita/ tem:an eozum legatozum que sunt a se[s] relicta:an etiam eozum[t] que a substituto relicta sunt actionem pa tietur. ¶ Dicēdum est ita demum etiam eoruz si doli substituti perue niat ad institutos hereditas sine pe cunia[v]. ¶ Nam si pecuniam acce/ pit substitutus ipse[x] erit conuenien dus[y]. ¶ Item si solus substitutus possideret[z] si quidem pecunia acce pta institutus omisisset[a] dicem[b] institutum suis legatarijs[b] respon/ dere debere:substitutum suis. ¶ Si autem sine pecunia:aduersus substitutum[c] dabimus actionem: nunc[d] cum ambo possideant:meli/ us dicetur singulos suis legatarijs respondere debere.

i Labolenus.

Si ab instituto z substituto ea dem res mihi legata[d] sit:z om missa causa testamenti possideant hereditatem lege[e].etiam si ab vtro qz berede solidum mihi debetur. tamen ab vno legatum consecutus ab altero petere non potero:elige/ re itaqz reum potero.

u Ulpianus.

De libertatibus[f] quoqz i hoc casu quesitum est: an compe/ tāt tam be[g]que ab instituto quam be que substituto date sunt. ¶ Et magis est vt competant tam dire/ cte[h] quam fideicommissarie: ¶ He redem eius qui ōmissa causa testi

conuenitur qui gratis omisit causam testamenti. z hoc ideo qz possidebat z sic non obstabat.s.e.l.si quis pecuniaz.ibi vbi vero gratis zc. Item ad hoc.s.e.l.si pecunia.

m ¶ Cum substitutis.cui liberuz quasi dicat ideo cuz ipse omisi omnit tentez incusare non potest:sic supra eadem.l.quedam. Itez'est alia ratio qz potest habere totum vt hic z.C.de impub. z alijs. sub.l.iiij.vnde sibi impu/ tet:vt.C.de testa.ma.l.fina li.§.i.sed contra infra.eadē l.si in testamento. §. finali. so.ver.ibi.

n ¶ Si duo instituti. alias instituti z substituti. alias institutus z substitutus.

o ¶ Sed vtrum.reputit que stionem:quia non clare.R. qualiter intellixerit inso/ lidum.

p ¶ Eoz.legatoruz.

q ¶ Videamus. z certe qui libet pro relictis a se.vt in fra in fine.ibi nunc autem z cetera.sed contra supra. eadem.l.licet vbi seruatur ordo.So.ibi.

r ¶ Et alias z cetera. aliaz proponit z soluit scilicet si institutus dedit pecuniam substituto.z licet ipse insti tutus repudiet ex testamen to non tamen substitutus adiret ex substitutione: z sic institutus haberet ab i/ testato quia ab itestato ve niebat vt substitutus.

s ¶ A se.s.tantuz.

t ¶ Et eozum.que sunt reli cta a substituto.

u ¶ Sine pecunia.tunc eni substitutus conueniri non potest.vt supra eadem. l.si quis pe.ibi vero gratis z cetera.

x ¶ Ipso.scilicet substitut⁹.

y ¶ Conueniendus pro om nibus relictis etiam ab in stituto relictis.z est ratio: qz ab substituto repetita vi dentur:vt infra de leg.i.l. licet.h.sed secus in institu to vt statim ponet:z est ra tio:qz habet pecuniam: z sic habet hereditatem habere videtur.vt supra de pe.here.l.si z rem. sed contra supra eadem.l.licet.vbi dicit primo possessorem: q̄ eum qui om/ misit pecunia accepta. So.z hoc intellige fm eundem ordinē.z sic ergo prius conuenietur hic institutus quantū est in relictis a se.

z ¶ Item solus.possideret ab intestato data instituto pecunia:vt: vt repu diet ex testamento.vt sic substituto delata hereditate.eam repudiet ex te stamento.z ab intestato habet.azo.

a ¶ Omisisset.qui ab intestato succedere non poterat.

b ¶ Suis legatarijs.scilicet tantum z est ratio:quia relicta a substituto nō videtur repeti ab instituto.azo. sed certe immo videtur quilibet z pro quibuslibet:z prior possessor i.in quo toto est contra supra.e.l.licet. So. vt ibi qz ibi idē ab vtroqz.hic secus.

c ¶ Aduersus substitutum.pro omnibus.scilicet z pro relictis ab institu to.ita demum si participauit fraude cum instituto:z non aliter:vt. C.ea/ dem.l.i.sed an institutus subsidiuz i pro relictis a se instituto:quidam di cunt quod sic per.l.licet quod non placet:qz ibi pecunia accepta.dic er/ go hic q̄ etiam in subsidium non tenetur institutus:vt.s.e.l.si quis pec. ibi vero gratis zc.

d ¶ Nunc autem soluit questionem factam in princi.§.z facit infra eadez l.duo.

Si ab instituto.legari.expresse vel etiam tacite substituto:vt infra de le.i.l.licet.

Sed si adhuc

parendi. expone.vt supra proxi.notatur.

f ¶ Non solus.scriptus.

f ¶ Cum alio.puta ticio siue suo.

f ¶ Hereditatem.ab intestato.vt subijcit.

g ¶ Is.scilicet scriptus.

g ¶ Omisit causam.gratia alterius.s.ticij fratris. qui vna cum eo veniebat ab intestato.

h ¶ In ipsum .scilicet ticium cum quo possidet institutus z dic pro parte:vt statim patet.

i ¶ Cui.scilicet ticio veniente ab intestato cum scripto cum forte fra tres erant.

k ¶ Profuerit.factum.heredi.scripsit:sic infra.de re iu.l.ex qua per sona.z infra.eodem.l.mater.§.si actoris.tamen dolus nocet haben ti causam lucratiuam:vt infra de ex.do.l.ap.celsuz.ī.si quid aūt. itē z hic pticipauit fraudem presciuit enim.

l ¶ Insolidum .scilicet non pro parte tantum.azo z dic tenetur om mittens quasi hereditatem habens cum precium habeat partis. z alterutram habet partem vel dic etiam ticium teneri insolidum:cū sit deterius precio corrumpere q̄ precibus:sicut in sententia:vt.C. quando prouo.non est ne.l.venales.z infra ad treb. l.seruo. Item contra supra eadem.l.licet.nam hic non seruatur ordo conuentio/ nis ibi sic. So.hic vterqz possidebat.ibi alter tantum. Item z hic

e ¶ Neque enim lega tarius. immo vide/ tur q̄ sic:vt infra de lega.iij.l.xj.§.cum es set.sed ibi fuit pura institutio sub.modo facta: vt det heredi rogato certam sum mam .hic sub condi tione:vt infra de cō ditio.z de.l.qui here di in fine.z.l.meui⁹. alij quod hic fuit ex pressa conditio. ibi. non. Item contra su pra de condi.ob cau sam.l.dedi.§.fi. So. ibi habuit initium qz dare voluit quod debebat dare:hic nō vnde quasi in princi pio est actio nata in factum. arguitur in fra.de pollic.l.i.§.i. Item arguitur con trasupra de tran sac l.cum hi.§.hec ora/ tio.ibi sed rei si con/ ditio.z cetera: item cōtra supra. eodem l.qui autem.§.finali sed ibi heres recipe re hic dare debebat: item infra de leg.i. l.quidam testa.§.fi/ nali sed potest gra/ uari si habuit nō au tem dicit posse peti danduz causa implē de conditionis.

e Lege.i.ab intestato.ſ.licet.l.xij. tabu.vel alia ⁊ facit.ſ.e.l.iij.⁊ infra.e.l. duo.⁊.l.ſi eadem.ſed contra ſupra .e.l.licet.Jo.ibi.Item.facit.j.de lc.i.l. plane.ſi.§.eundem.

f De libertatis.vel continua superiori proxime.vel illi.ſi non solus in fine.

g Tam he.ſic az.H.al'.ſz altas ſic tam his que ab instituto quam que a substituto.

h Tam directe.directe sine dubio in fideicommissarijs distingue: vt supra vt quisq; teneatur suis: vt supra eadem.l.ſi non solus. §.item ſi solus. vel dic immo vtrunq; insolidum tenetur fauore libertatis: ⁊ facit.C.d.l.ij.

i Persecutionem. ſ. rei que peruenit ad heredem. azo.

k Solum.scilicet tantuz sub.q; non possedit ab intestato tunc enim heres tenetur insolidum:⁊ da hoc exemplum veluti eum in legatariozum necem dolose quis egit ne a se: sed vt ad alium hereditas deueniret vt supra eadem.l.i.§. penulti.sed nunquid secundum hoc locum habet hoc edictum etiam ſi defunctus sine dolo omiſit: Respō. certe non: vt infra de le.ij: l.cum pater.§.ticio.⁊ supra eadem.l.qui autem.§.ſi patronus.in fi.§.quid est ergo q; hic dicitur. Respon. ſi heres heredis qui ommisit dolo malo ex testamento conueniatur quaſi adierit ab intestato tenetur insolidum niſi conueniatur propter dolum defuncti admiſſum in hoc q; defunctus heres res quaſdā voluit adipiſci.licet enim defunctus pro omnibus teneretur: vt supra.l.i.§.ſan. heres tamen ſi quid ex rebus alias non adeptis a defuncto acquiſierit. in id q; ad ſe peruenit tenebitur azo.⁊ hic dicit.

l Et ſi non totam. tenetur hoc edicto:⁊ insolidum: vt supra eadem.l. i.§.non queramus.ſed excipitur minoz: vt infra eadē l.ſi dolo.

ab intestato possidet hereditatem insolidum legatozum actione teneri constat. Magis est enim rei persecutionem quam penam continere.⁊ ideo perpetuā esse hoc autem ita est niſi propter dolum de functi conueniatur heres.tūc enim in id quod ad eum peruenit conueniretur. c Ait.

Et ſi non totam hereditaez alicui quis patremue ei⁹ ex qua heres institutus est ab intestato possideat. Siz vel minimā portiuncu lam vel etiam vnam aliquam rem tenetur hoc edicto'.

i Dem.

Quamuis nō proprie pars hereditatis m in vna re intelligatur. i Dem.

Nec id iniquum est cum ex suo quiſq; vicio n hoc icommodo afficiatur. i Dem.

Cum hereditas enī ab eo quo q; peti possit qui vnam aliquam rem hereditario nomine possedeat o dubitari non oportet: quin verum sit quod diximus.

i Dem.

Si quis omissa p cā testamenti omnio eam hereditatem non possideat q excluduntur legatarij. Nam liberum cuiq; esse debet etiam lucrosam hereditatem omittere. Iz eo modo legata libertates que intercidant r: ſed in fideicomiſſarijs hereditatibus id prouiſum est s: vt ſi ſcriptus heres nollet adire hereditatez iuſſu pretoris adeat ⁊ restituat: quod beneficiū bis quibus ſingule res per fideicommiſſum relicte ſunt non magis t tributum est quam legatarijs.

i Dem

Duo heredes inſtituti ſi ambo omniſſa cauſa teſtamenti ab intestato poſſideant hereditatem tūc quia vterq; pretorio iure perinde habetur atq; ſi ex teſtamento hereditatez adijſſet pro partibus u ſingulos competit actio. Admonendi ſumus hunc in quem ex hac parte delicti legatozum actio datur beneficium legis falcidie x concedē dum. i Dem.

Preterea patrono quoq; qui ex aſſe heres inſtitutus eſt ſibi ab intestato poſſideat hereditatem commoduz partis debite y q; habitur⁹ foret ex teſtamento adijſſet heredi tatem ſaluum debet ei eſſe.

u Alpianus.

Si eadem res diuerſis perſonis ab iſtituto ⁊ ſubſtituto fuerit relicta: non vterq; ſed qui ab inſtituto accepit z ſolus vedicabit.

i Ulianus.

Si filius meus a matre ſua heres ſcriptus fuerit:⁊ ego teſtamenti cauſa omniſſa bonorū poſſeſſionem a eiuſdem filij nomine petiero actio legatozum in me dari debebit. nō ſecus ac ipſe b heres ſcriptus ōmiſſa cauſa teſtamēti bonorum poſſeſſionem ab intestato accepiſſet. i Dez.

Si in teſtamento ita ſcriptum fuerit. ticius heres eſto. ⁊ ſi ticius heres erit. meuius heres eſto ⁊ ticius omniſſa cauſa teſtamenti hereditatem legitimam poſſederit merito aduerſus eum petitio hereditatis dari non debet c. pro parte quam habiturus eſſet: ſi teſtamēti cā omniſſa nō fuiſſet. Cum enī ommiſſo teſtamēto hereditas poſſideatur. legatoruz quidem ⁊ libertatum ratio habenda ē: quia aliter quā ab herede dari non potuerūt hereditatis vero que ita data ē: rationem habere pretor non debet: ſua enim culpa d teſtatoz ſub hac cō ditione hereditatis partem dedit quam potuit pure dare. Quare ⁊ ſi ita ſcriptuz fuiſſet ticius heres eſto: ſeius heres eſto: quiſquis mibi ex ſupraſcriptis heres erit: ſtichus liber ⁊ heres eſto: ⁊ tici⁹ ommiſſo teſtamento hereditatem poſſideat hereditatez e pretor ſtichi tueri non debet f: nec hereditatis petitionez ei g dare. Si quis hoc modo teſtamentum ſcripſerit tici⁹ heres eſto. ſi ticius heres nō erit: meui⁹ heres eſto quiſquis mibi ex ſupraſcriptis heres erit meuio: ſi mibi heres non erit. c. dato. deinde ticius ommiſſo teſtamento legitimā hereditatez poſſideat: an meuio cuius in poteſtate h fuit vt ex ſubſtitutione adeundo toram hereditatem

de q; tunc ſecus: vt ſupra eadem.l.licet:⁊ l.ſi quis pecuniam.

q Non poſſideat. nec aliquis cam poſſidet. alioquin poſſeſſor conueniatur ſi fraudem adhibuiſſet. ſi autem fraudis ignarus erat nō conueniretur. licet inſtitutus in fraudem ommiſiſſet. azo. vt. C. eadem.l.i. accur

r Intercidant: vt ⁊ C. eadem.l.ij.⁊ ſup. eadem.l.qui autem. §.ſi patronus.⁊ facit infra de vi.⁊ vi. arguitur.l.iij.§.ſi quis autem. infra.e.l.ſi seruum.§.i.

s Prouiſum eſt. nihilominuſ ⁊ hoc edictum habet locum: vt infra eadem.l.ſi ſeruum.§.i.

t Non magis. nam nec iſtis nec illis: vt ⁊ infra ad treb.l.naz quod.§.ſi.⁊.l.mulier §.finali.⁊.l. ſi patroni §.ſed ⁊ ſi.

u Admonendi. falcidie. ad hoc.C.eadem.l.finali. ⁊ infra eadem.l.cui ſeruus. ⁊.l.penul.⁊ ſupra eadem.l.qui autem.§. ſi.⁊ infra ad.l.fal.l.i. §.ad eos ſed contra hanc.l.ad prin. ſup. de dolo.l. ſi duo vbi inſolidum tenentur duo doloſi.ſz ibi circa idez hic ſuam partem quilibet.

x Preterea. debite. que eſt tertia: vt inſti. de ſuc.li. §.ſed noſtra.⁊ facit. ſupra.e.l.qui autem §.ſi patronus.

y Si eadem. accepit. deſtinatione.⁊ dic quod ſolus inſtitutus adiuit ex teſtamento: vel ab intestato ommiſſa cauſa teſtamenti: vt. C. de fideicom.l. quot. le.ij.ſed ſupra.e.ſi ab inſtituto ſecus.

a Si filius bonorum poſſeſſionem. vnde legitimi vt infra vnde le.l.ij. §.ſi.⁊.l.ij.

b Ipſe ſcilicet ego ſed infra eadē.l. mater.§.ſi ſecus.

c Si in teſtamento. non debet ſed nonne extitit conditio. nam ticus heres eſt. Nō non q; intellexit ex teſtamento ad q; supra de vul.ſub.l.qui liberis.§.i.⁊ ſupra de bere.inſti.l. ſeruus aliquis.§.ſi quis ita.

d Culpa. non eſt bona ratio. q; ⁊ in legato eadem ratione poſſet obijci teſtatori. quod ea ab intestato non reliquit immo non poſſet

p Si quis ommiſſa. dolo vel non dolo gratis nullo precio accepto. in

q Vamuis. hereditatis. q; videbat opus vt in Rubrica videtur:⁊ facit inſtitu. de fideicom. heredi.§.ſi quis vna: ſic nec res ſingule ſunt pars domus: vt infra de acquiſ. poſ.l.qui vniuerſas. licet ſit: arguitur. contra quod area ſit pars: vt infra de ſolu.l.qui res.§.aream.

n Et iniquū vicio. ſic. j. de re.iu.l.q; quis ex ſua.

o Cum enim poſſideat. vt ſupra de peti.here.l.iiij.⁊.l.pe.⁊.l.regulariter.⁊.l.legitimam.

obijci quia ſecundum hanc legem ab inteſtato non valebat. vt in/ ſtitu. de fideicom. heredi. §. preterea. ſed in fideicom. bene obijci poteſt. azo.

e Libertatem. quoniam hanc ab herede non debuit accipere. ſed a ſeipſo: vt. ſ. de here. inſti. l. ſed ſi in condi. §. fi.

f Non debet. ſz quare nonne eam tuere tur ſi mentio heredi tatis habita nõ fuiſ ſet certe ſic: vt ſupra e. l. de libertatibus i prin. perdit ergo qz plus eſt ei datuz. R. imo perdit ideo qz teſtatoz eum voluit a ſeipſo conſequi li/ bertatem ſub condi. f. ſi ticius heres eſſet vt dicta. l. ſed ſi in cõ di. §. fi.

g Ei. ſcilicet ſeruo.

b Si quis in pote/ ſtate: vt z. C. de ipu. z alias ſub. l. iij. z ſu pra. titu. ij. l. filium.

i Dari. contra ſup. eadem. l. ſi nõ ſolus. §. i. So. vbi vterque poſſidebat. hic aliter tantum. ſed ſecundũ hoc illius. l. ratio ni hil valeret. quare dic q hic ommiſit iuſta cauſa vt arguitur in fra de le. i. l. filio pa ter. vel hic iuſta cau ſa adijcitur. vnde cõ trarium euitatur. az que ſit iuſta cauſa. dic vt ſupra eadem. l. qui excuſantur. z. l qui autem. §. plane.

a Si filius acce/ perit. filius z filia inſtituti. azo. z etiam emancipatus vna cum eis ſecun/ dum. hy.

b Omnibus nõ ob ſtat ſupra eadem. l. qui autem. §. penul. vt ibi nota. z nota hic breui ter ſuum inſtitutum preterito emancipato. z petentem contra tab. habere tria remedia. nam adire poteſt ab inteſtato. z qz tunc facit in fraudem omnibus preſtat legata vt hic. z hoc ſi coheredem non habet alioquin coheredi accreſceret. Item poteſt adire ex inſti tutione: z tenebitur tunc in partem aſcriptam. niſi maioz ſic virili z preſtat omnibus legata. Item bonoꝝ poſſ. contra tab. poteſt petere. z tunc tenebitur in virilem. z certis tantum perſonis pre/ ſtabit legata ſed forte de accreſcenti portione. ſed nunquid de aſcri pta preſtabit omnibus. azo. dubitari poteſt: z facit infra de preſ. l. is qui. §. vbi vero. ſed ille. §. ſi ſcriptus. j. e. de le. preſ. eſt ꝺ hec que di cta ſunt. ſed ibi ſolue. h.

c Confert. qz quaſi adijſſet preſtat legata ex teſtamento autem ſz banc. l. non fiebat collatio: vt. C. de col. l. i. hodie ſecus vt in auten ti. ibi poſita.

d Si dolo acquiſita eſt. dic ſm hy. aut delinquendo. z in nihil te netur pupillus. vt. C. vnde vi. l. meminerint. z de re. iu. l. neqz aut contrahendo. z tunc inſolidum etiam ſi non eſt ſoluendo: tu toz. vt. C. de euic. l. illud. z. C. de his quibus vt indi. l. polla. admi niſtrare enim tenetur. aut medium inter hoc. z obtinet q hic. z in/ fra ne vis fiat. e. l. i. hic edictum. hy. Item facit infra. de doli. excep. l. apud. §. illa z ſupra de tributoria. l. iij. §. in maioꝛe conſtat q tenet inſolidum vt ſupra. e. l. ſi non totam. z. l. i. §. pe.

e Vi ſcilicet inſtituto.

f Ipſius inſtituti.

f Legata a ſe relicta.

f Et quia heres eſt ſcilicet ex ſubſtitutione preſtat a ſubſtituto data. accurſius.

g Cauſa teſtamenti. in quo erat inſtitutus. z ideo tenetur ad relicta a ſe ac ſi ex teſtamento adijſſet.

b Salua falcidia ex legatis a ſeruo relictis. z ſic nõ ob. infra. l. prox. vel aliter. i. ſal'a falci. q̃ detrabit nomine ſerui. h. z facit ſupra eadem. l. duo. §. fi. z. C. e. l. fi.

haberet legatoꝝ actio dari debe at: queritur. z placz dari quia nihil prohibet meuium iuſtam cauſam habuiſſe propter quaz nollet nego cijs hereditarijs implicari.

u Ulpianus.

Si filius qui manſit i poteſta te patris. item filia heredes i ſtituti preterito patre emancipato: qui contracta. accipere bonoꝝ poſſeſſionem potuit: vt inteſtati pa tris bonoꝝ poſſeſſionez accipe rint[a]: legata omnibus[b] preſtabũt: nec dotem ſuam filia fratri cõfert[c]: cum vt ſcripta videatur hereditatẽ habere.

p Paulus.

Si dolo tutoris õmiſſerit pu/ pillus cauſam teſtamenti: z le gitimam hereditatẽ poſſideat. dan da eſt legatoꝝ actio in pupilluz. ſed eatenus quatenus hereditas ei acquiſita eſt[d] quid enim ſi cum alio poſſideat hereditatez: ſed hoc z in eo qui pubes eſt. pleriqz putãt ob ſeruandum prout qua parte poſſi/ deat teneatur: quamuis pretoꝛ per inde in eum det actionẽ atqz ſi adi/ iſſet hereditatem.

c Celſus.

Qui[e] ſeruus ipſius[f] ſubſtitu/ tus. eſt ſeruum ſuum heredẽ adiꝛ iuſſit: ſi iccirco fecit ne legata[g] preſtaret vtraqz preſtabit: z quia[h] heres eſt z: quia ommiſſa cã teſta/ menti[i] poſſidet ex ſubſtitione bere ditatem ſalua falcidia[b] ei ſeruata.

p Papinianus.

i Ulianus ſcribit patrem[k] qui filiam ſibi ſubſtitutam iuſſit[l] adire hereditatem: legataqz ab ip/ ſo data ſunt ex ſententia edicti pre/ ſtaturum. Quoniaz filia patris ſubſtituitur in caſu[m] non vt arbitriũ eligendi relinquatur. Sed ſi va ria legata ſupra dodrantem data[m] ſunt eoꝝ prius[n] rationem habẽ/ dam que a filia relicta ſunt. nõ eni caret dolo pater qui honoꝛe[p] pro/ prio ommiſſo propter compendi/ um[q] alienam inſtitutionez[r] maluit. deniqz[s] ſi filie pater ſubſtitutus a/ dijt[t] hereditatẽ nihil cum dolo face re iulianus exiſtimat. quia nemo fi/ lie patrem contra votum[u] parentũ ſubſtituere videtur. ſed vt arbitriũ eligendi relinquat.

i Dem.

Pater ſecundis tabulis impu/ beri filio ſubſtituta: locum edi cto facit: ſi ommiſſo teſtamento le/ gitimam[x] hereditatem filij poſſide at idem iuris erit z ſi filio heres da ta ſit ſubſtituta. In ſententiã[y] edi cti propter legatoꝝ cauſam fra ter incidiſſe non videbatur: qui fili um ſuum inſtitutum[z] ipuberi[a] testa mento fratris non emancipauit. ſz ab inteſtato[b] per eum bona poſſi/ dere cepit. In eum qui teſtamẽ/ to ſcriptus heres non fuit: ſi frau/ dis conſilio cum heredibus ſcrip/ tis pticipato legitimam hereditа/ tez ſolus[c] poſſideat: actio legatoꝝ ex ſententia pretoꝛis dabitur.

n Eratius.

i Ulianus. patrem in ſtitutum.

k Juſſit. in fraudem lega toꝝ a ſe patre relictoꝝ.

l In caſu. alias in teſtamẽ to z alias in caſu ſcilicet. p poſito quaſi ſubſtituta fuit vt ſi pater nollet vel non poſſet eſſe heres ipſa eſſet ſubſtituta. non autem vt ſi pater habeat electionem. an velit eſſe heres per ſe vl per filium. z per inſtitutio nem vel per ſubſtitutionẽ.

m Data. i. aliqua a patre z alia a filia. z ſi omnia ſol uantur excedant dodran/ tem.

n Prius. quantũ ad hoc vt ex eis falci. detrahatur ſed de relictis a patre non detrahitur. ſed quantũ ad ſolutionem faciendam pri us eſt habenda ratio reli/ ctoꝝ a patre. i. prius. ea debent ſolui. z hic eſt q̃ di citur infra ad. l. fal. l. neſen nius. §. pe. Item contra ſu pra. l. pro. ſo. ibi. b.

o Non enim. merito pa/ ter ex edicto tenetur. non enim caret zc.

p Honoꝛe. i. inſtitutione qua fuit honoꝛatus pater.

q Compendium ſcilicet non preſtandoꝝ legato rum a ſe patre.

r Inſtitutionem. i. ſubſti/ tutionem.

s Deniqz. bene infert de/ niqz zc. cum enim punia/ tur vt dixit. tunc demum. cum proprium ommittat honoꝛem. ergo vbi nõ om mittat non tenetur vbi aũt ommiſit inſtitutionez filij ſuum honoꝛem non dimiſit. ſed filio habitum vt infra de le. preſ. l. iij. §. hoc autem ſolum.

t Adijt ex ſubſtitutione. azo.

u Votum. natura enim ita oꝛdinauit q liberi parentibus ſm ſuum vo tum ſuccedant. z ideo teſtatoꝛ videtur partem ſubſtituiſſe. vt haberet ar bitrium adeundi ex quo vellet. ſi autẽ teſtatoꝛ intellexiſſet q tunc demuz pater admitteretur. ſi filia non eſſet heres. videtur ſentire q pater poſt fi liam remaneret q eſt contra votum parentum. vt infra vnde li. l. ſcripto in fi. z ſic no. q propter naturam. aliter hic ſtatuitur q̃ ſuperioꝛi caſu ſic infra de condi. z de. l. cum tale. z no. hac. l. honoꝛem lucro preferendum. Item de voto parentum.

x Pater legitimam. per tertullianum.

y In ſententiam frater teſtatoꝛis.

z Subſtitutum ſub condi. ſi eſſet emancipatus. j. x. dies.

a Impuberi. filio fratris.

b Sed ab inteſtato. defecta iam conditione. non interim dum pendet vt infra. de re. iu. l. quandiu.

b Per eum. filium ſed nonne ipſe pater precedit filium in gradu. z ſic in ſuccedendo. ſed dic z ipſum repudiaſſe. Item contra ſupra eadem. l. i. §. qui ſub conditio. Solu. patria poteſtas ineſtimabilis eſt. vt infra de le. i. l. filiuſſami. §. ſecundum vulgarem z eodem modo ſoluitur. ſupra code. l. ſi filius meus. Item contra. C. de inof. teſta. l. filius. Solu. ibi nolebat ac cipere ex teſtamento cum non impleta eſſet conditio hic ab inteſtato de fecta condi. z facit infra de condi. z de. l. ſi cui.

c In eum ſolus. ſecus ſi cum heredibus poſſidebat. vt ſupra eadem. l. ſi non ſolus in princi. an autem z ommittens in ſubſidium teneatur diſtin gue habeat precium vel non. vt ſupra eadem. l. licet.

Si seruum rogatus.sin autem seruus rogatus fuisset directo ab eo prore peti posset.hic autem non potest.qr seruus rogatus non fuit azo.r facit infra de leg.i.l.plane.§.i.r.l.cum filio.r de leg.ij .l. si alienus seruus.accur .

e Institutus.hereditatem quoqz videbatur quod hic quam hereditas restituenda erat cui agere ex hoc edicto non posset .r qr alia via est ei consultuz per treb.vt cogat heredem adire vt supra.ea.l. si quis omissa cum suis concor. r qr si fideicommissarius loco heredis est vt insti.de fideicom.here .§. restituta r infra de re.iu.l.in pari.§. i.r ad tre.l.i.in prin . heredi.autem hoc edictuz non proficit:vt supra.e.l.si in testamento.sed tamen secus est.qp non per omnia vt heres censetur.qr nec iura sepulchri habet vt infra ad trebçl.l.qr perinde.§.i.

f Fideicommissarias : vt supra eadem.l.de libertati.

g Debebit.r manumittere.

g Decessionez idest vt diminutionem propter predicta vel propter alia hereditaria onera.r fa.infra ad l.fal.l.filiussa.r.C.e.l.ij .

h Hereditas per trebellianum.

Qui omissa . ne eis scilicet seruus : vt supra.de al.iudi.l.i.in prin.r si quis cau.l.ij.§.post.r infra de sepera.l.i.§.ex cõtrario.r infra de re. iu. l .non debet.

Qui omissa pro donato.qr est illi ab alio quo denotat hereditas:seus autem si ex se lucratur etiam ab intestato.vt supꝫ . eadem.l.licet in fin.r facit supra eadem.l.§.non querimus.

Ad senatusconsultum silanianum.

Et hoc titulo punitur heres si adeat ante questionẽ habitam a familia.

Cum nulla domus tuta esse possit:nisi periculo capitis suis domis custodiam taz a domesticis quam ab extraneis prestare serui cogantur. Ideo senatusconsulta introducta sunt de publica questione a familia necatorum babenda. Domini appellatione continetur qui habet proprietatem: r si vsufructus alienus sit. Qui seruum bona fide possedit domini appellatione non cõtinebitur nec qui vsumfructum solum habuit .

Seruus pignori datus: quod attinet ad debitoris necẽ per omnia perinde habetur:atqz si pignori datus non esset . Serui appellatione etiam hi continentur:qui sub conditione legati sunt. nam medio tempore heredis sunt :nec quidez conditio existens,efficit : vt desinat esse heredis facit ne videantur iterim eius esse. Idemqz erit dicẽdum r in statulibero. sed in eo cui fideicommissaria libertas pure debeꝫ:extat rescriptũ diui pij ad iubẽtium sabinum:quo ostenditur non esse festinandum ad tormenta eius cui fideicõmissaria libertas debetur:r magis est ne puniat ob hoc: quod sub eodez tecto fuit.nisi particeps sceleris fuit. Domini appellatione etiã pro parte dominũ contineri dicendum est. Domini appellatiõe etiam filiusfamilias ceterique liberi qui i potestate sũt continentur. Senatus enim cõsultum sillanianum non solum . ad patresfamilias verum ad liberos quoqz pertinet: quid deinde dicemus si liberi non sunt in potestate. Marcellus libro digestoruz.x.dubitat r ego puto plenius accipiendum.vt etiam ad eos liberos pertineat qui in potestate nõ sũt in eo qui etiam i adoptatiõnẽ datus nõ putamus locũ habere senatusconsultuz:quamuis i adoptato locũ habeat:sed nec i alumno occisso locus est senatuscõsulto. De matris seruis filio filiaue occisis questio non babetur. Si pater ab hostibus captus sit questionem ꝺ seruis habendam:r supliciuz filio occiso eleganter scevola ait. quod etiaz post mortez patris probat: Si antequam suus heres existat occisus fuerit .idem scevola ait cõstantius defẽdẽdum heredẽ istituto filio de bis questionem habendam:r supplicium qui pure legati vel manumisi sunt ante aditaz hereditatem filio occiso.quamuis enim si viueret herede eo existẽte ipsius non essent futuri .attamen vbi decessit:quia extrictum legatuz r libertas est senatusconsulto fore locum dicit. Si pater necatus sit an de seruis filij questio babeat : si forte

Si seruum heredem institutuz dominus qui ipse rogatꝰ fuerat fideicõmissũ prestare priusquã adire inberet vẽdiderit pstare id debet:cum per precium serui hereditatis quoqz estimationem cõsequatur. Institutꝰ hr̃s r rogatꝰ restituere hereditatez ommissa causa testamenti legitimam hereditatẽ possideat :non dubie vt legata ceteraque fideicommissa ita hereditatem quoqz restituere compellẽdus ẽ: libertates quoqz taz directas quã fideicommissarias . sed si alienos seruo rogatus sit manumittere: vti qz redimere eos debebit eã autez decessionem patietur. is cui restituta fuerit hereditas :quam is qui ei restituit passurus fuit.

Ulpianus.

Qui õmissa causa testamẽti ab intestato possidet hereditatez seruos ad libertatez perducere debet:ne eis factum noceat eius qui ex testamento adire noluit sic tamẽ vt habeat libertos.

Hermoge.

Qui omnissa causa testamenti pro empore vel pro dato vel pro donato siue alio quolibet titulo.exceptis pro herede vl pro possessore possideat hereditatem a legatarijs r fideicommissarijs nõ cõuenietur.

De senatusconsul . sillaniano r claudiano:r quorum testamẽta nõ apperiantur .

Ulpianus.

Cum aliter nulla domus tuta esse possit:nisi periculo capitis suis domis custodiam taz a domesticis quam ab extraneis prestare serui cogantur. Ideo senatusconsulta introducta sunt de publica questione a familia necatorum babenda. Domini appellatione continetur qui habet proprietatem: r si vsufructus alienus sit. Qui seruum bona fide possedit domini appellatione non cõtinebitur nec qui vsumfructum solum habuit .

Seruus pignori datus: quod at

q Domini alienus sit ab hoc infra de lega.iij.l.si quis suus . r supꝫ de acquiren.heredi.l.si quis mihi bo.in principio.r infra de iureiurando.l.item apud.§.si vsufruc.r supra qui satis.co.l. sciendum .§. ij.r.iij.r supra de relig.l.ij.§.i.sed arguitur contra supra de rebus. eadem ne magis.§.i.r infra de adul.l.si postula.§.de eo . r infra de lega.iij.l.si quis suos r supra de nova. l. quoti.§.i.

r Datus non esset sic supra qui satis . co.l.sciendum.§.creditor.

s Heredis sũt. vt r supra fami.hercis.l. post litez.§.res que: sed arguitur contra infra ad.l.falci.l.i ratione.§.i.

t Ne puniatur scilicet capite r facit. C. de questioni.leg .nec mozs.r infra.l.iij. §. de his quoqz. r supra de hereditate instit.l.si seruo fideicom.

u Pro parte dominum sic supra de ritu.nupt .l. illud r infra ad.l.falcidi.statu lib .

x Continentur . in his deest sola administratio vt supra de libe.r posthu.l.in fis r facit infra cadẽ l.si pater.r.l. fi. exheredatus.

y In potestate naz enim repelli non potest vt insti.de here: ab intesta.§.eadem . r facit infra titulo.i. l.i.§.i.

z Eo . in eo occiso.

a Datus.a me alij.

b Senatusconsul / tum vt mei serui torquentur tanquam sui r puniantur.

c Adoptato .a. me occiso scilicet.

d Non habetur qr filius est patris : r non de matris familia:vt institu.de leg. an.tu.§.i.non autem est hic. quia filiuz in potestate esset oportet vt supra eadem §. quid deinde dicemus r facit.C.de ad ult.l.verba.

e Si pater probat . sceuol. mouebat hic questionem fm.R.illud quod patre capto filius pro certo nonduz erat heres.

f Statuimus.ergo quod dixi mouebat questionem secundum .R.

g Instituto filio.emancipato.suus enim statim esset heres . vt vnde enim serui vtpote liberi non torquentur vt supra eadem.l.§.in eo azo.accur.

h Existente.i.adita hereditate. animo.

m Cum nulla domus tuta esse possit:nisi periculo capitis suis domis custodiam taz a domesticis quam ab extraneis prestare serui cogantur. Ideo senatusconsulta introducta sunt de publica questione a familia necatorum babenda. Domini appellatione continetur qui habet proprietatem: r si vsufructus alienus sit. Qui seruum bona fide possedit domini appellatione non cõtinebitur nec qui vsumfructum solum habuit .

n Capitis .vt infra cadẽ §.potuisse .

o A domesticis.hi qui sũt de familia.nam vt ait Boecius. Nulla pestis efficatioz ad nocendum : quam familiaris inimicus.

p Necatorum scilicet nomine r dic torqueri familiam nomine necati a familia scilicet a quacunqz vt supra proxima vel dic fit questio.scilicet familie.r tormenta ad eruendam veritatem nomine necati a familia r subaudi vel ab alio necati : vt patet supra proxi . r in sequentibus vt dicas non alius qui non sit de familia torqueatur vt infra. §.in eo.r.§. de matris.

b Futurus infra de furtis.l.a tício.
i Licet non sit in potestate:idem ecõtra vt supra.eodem.§. domini ay.etiam filius.
k Sunt vxoris scilicet serui.
k Neque vxoris scilicet aui.
l Viri. serui dicantur.
m Una domus.no. ergo vnam domum esse viri ⁊ vxoris. ⁊ vnam familiam esse ⁊ sic est ar.quod.vn⁹ non possit esse testis pro alio:vt.C.de testi.l.etiam.⁊ sic est supra rerum ammo. l. i.C.de adul. l. verba ⁊ qui satisf. co. l .scindum.§.si fundus. ⁊ supra si quis cau l. sed ⁊ si quis.§. prete rea ⁊ de iudi.l. interdum ⁊.C.de cri. expill'heredi.l. aduersus. ⁊ supra de ritu nup.l.i.sed arguitur contra infra de questioni. l.i .§. seruum mariti.
n Occisorum. necatum.facit supra ad .l acquil.l.si seruus seruum.§.huius legis. ⁊.§.si is.⁊. §.si quis igitur ⁊ supra de li. ag.l.necare.
a Puniendi sunt capite:vt infra eadẽ l.§.potuisse.
b Potuerunt. hoc expone vt ifra.§.potuisse.⁊ facit supra. loca.l.item queritur §.exercitu.⁊.l.si quis fundum.§.fi.
c Necatus.non a familia ⁊ sic potest adiri hereditas ante vi dictam vt hic subijcit.⁊ infra eodem necessarios.§.finali . ⁊ l.propter veneni . in principio.⁊.C.eadẽ l.cum fratrem secus fi a familia vt infra l.iij.§.quod ad cassũ ⁊.§.finali.⁊.l. sequẽ. ⁊.l.necessarios i pri. que est.ꝯ.
d Conscij.nota. ex sua conscientia eos teneri.
e Si sibi.locus.non est.quo ad tormenta
f Pena.capitali.vt infra eodẽ.§.potuisse.a3o.⁊ facit adoptauerunt:vt supra. § ceterum. Item facit supra de pecu. sed si damnum.§.si ipse .
g Si quis . non tedio vite.facit.ꝯ.pro.

castrensis peculij seruos habuerit.⁊ magis est questionem de seruis filij habẽdam suppliciumq3 sumẽdum:licet non sit in potestate filius. Si vir aut vxor occisi eẽ proponant de seruis eorum questio habetur : quamquam neq3 viri serui propie vxoris dicant neque vxoris propie viri. sed quia commixta familia est ⁊ vna domus est ita vindicãdum atq3 in proprijs seruis senatus cẽsuit. Sz neq3 vxore occisa.neq3 marito de seruis soceri questionẽ habendam senatus cẽsuit. Marcellus ait li.xij .digestorum etiam soceris seruis idest q3 ĩ mariti recte dixit. Occisorum appellatio ne eos contineri labeo scribit qui per vim aut cedem sunt interfecti vtputa iugulatum : strangulatum:precipitatũ:vel saxo vel fuste vel lapide percussum vel aliquo telo necatum. Nõ si quis puta veneno vel etiaz alio aliquo q3 clã necare soleat iteremptus sit ad hoc senatusconsultuz vindictã mortis eius non pertinebit : hoc ideo:quia tociens puniendi sunt qui auxilium domino non tulerũt quotiens potuerunt ei aduersus vim opem ferre ⁊ non tulerunt ceteruz q3 potuerunt facere aduersus eos qui veneno vel quo alio more insidiãtur. Plane si venenum per vim infusum sit:senatusconsultum locuz habet .vbicũq3 igitur vis adhibita eque interimere solet:ibi dicendum locuz senatusconsulto fore. Quid ergo si dominus veneno nõ per viz necatus esse proponatur impunitũ erit factum nullo modo.licet enĩ cessat senatusconsultuz sillianũ nec questio suppliciumq3 de bis qui sub eodem tecto fuerunt habetur:tamen si qui cõscij vel fautores sceleris fuerunt bi demum supplicio afficiuntur ⁊ adiri hereditas apeririq3 tabule etiam ante questionem habitam possunt.
Si sibi manus quis intulit:senatusconsulto quidem sillaniano locus nõ est :sed mors eius vindicatur scilicet vt si in conspectu seruorum hoc fecit:potueruntq3 eũ in se seuientẽ prohibere pena afficiantur.si vero non potuerũt:liberẽtur . Si quis nõ metu criminis imminẽtis:sed tedijs vite vel impatientia doloris sibi manus itulit eius testamentum aperiri et recitari mortis casus non impedit. Item illud sciendum est: ni si constet aliquez esse occisum nõ baberi de familia questionem : liquere igitur debet scelere iterem ptum vt senatusconsulto locus sit Questiõem autem sic accipimus non tormenta tantum:sed omnez inquisitionez ⁊ dẽsionem mortis hoc autem senatusconsultuz eos quidem qui sub eodem tecto fuerũt omnimodo punit. Eas vero qui nõ sub eodem tecto fuerũt sed in eadem regione nõ aliter nisi conscij fuissent . Eodez autẽ tecto qualiter accipiat:videamus vtrum inter eosdem parietes : an ⁊ vltra ⁊ itra eadem dietam vel cubiculum vel eandem domum vel eosdem hortos vel totam villam ⁊ ait sextus sic esse sepe iudicatuz vt quicunq3 eo loci fuerũt. vnde vocem exaudire potuerunt bi puniatur quasi sub eodem tecto fuerint.licet alij validioris vocis sũt: alij exiguioris sunt:nec oẽs vndiq3 exaudire possunt:iusta hoc tamen videtur ⁊ diuus adrianus rescripsisse in hec verba . Serui quotiens dominis suis auxilium ferre possunt:nõ debent saluti eoruz suaz anteponere. Potuisse autem ancillam que in eodem cõclaui cum domĩa sua fuerat auxilium ei ferre si non corpore suo aut cete voce plorando vt bi qui ĩ domo fuerant:aut vicini audirẽt: hoc ipsuz manifestum est : quod dixit percusorez sibi mortem minatum si proclamasset vltimum itaq3 supliciũ pati debet:vl hoc ne ceteri serui credant in periculo dominorum sibique consulere debere.hoc rescriptum multa cõtinet. Nam ei nõ parcit qui eodem conclaui fuit ⁊ ei qui timuit mori nõ ignoscit ⁊ quod vl voce oporteat seruos dominus auxiliũ ferre ostendit. Si quis in villa agens occisus sit: plusquaz est si forte diffusa late predia habeat de omnibus qui in ea regione fuerunt seruis ⁊ questionem bẽri ⁊ suplicium sumi sufficiat ergo eos qui cum ipso qui occisus dicitur fuerunt ⁊ qui in suspitiõe cedis aut cõscientia attingi videbũtur de bis questionem baberi .
Cum dominus ĩ itinere esset occisus de bis qui vna cum eo fuerunt cum occideretur vel cuz vna fuissent prosurgerunt : supplicium sumendum est. Quod si cum domino nemo fuit cuz occideret

§.⁊.C.qui.tes.fa.pos.l.ij.
b Item illud.locus sit.sed ego quero ad quid fiat hec.questio. Respon. ad inquirendam mortem defuncti.vt infra.proxi .§. sed hic questio non sit nisi cum liquet eum scelere interfectum vt hic nunquid ergo fit questio semper quando liquet. Respon.liquere debet eum scelere defunctum ⁊ si persona ignoretur que fecerit ad personam ergo declarandam sit questio: que ignorari potest.etiaz si constet eum scelere occisuz a3o.sed ⁊ de communi seruo habetur quomodo: si vnus ex dominis non compareat vt infra eadem .l. ⁊ si percusor.§.si vnus. Itez nota.non viri ad questionem.nisi precedant indicia vt infra de questio .l. i .in prin.
i Questionem facit. infra de iniur.l. Item apud labeo.§.questionem.
k Hoc autem . scilicet senatus iudicatum loquitur secundum ius.C.eadem. l. fi.⁊ facit infra.eadem .l. cũ dominus.
l Saluti coruz.scilicet dominorum : sui enim iuris non sunt serui.nec solus corum ab eis est . sed dominis hoc iure vt institu . de bis qui sunt sui vel ali. iuris.§.i.⁊.nota argumentuz contra vasallos.
m Potuisse . hoc ipsum. q3 potuit oportet ferre an cilla.
n Qui dixit. subaudi nec prodest ancille quod dicit tc.ac.
o Vel hoc scilicet emancipium ⁊ vel pro saltim. vl pro etiam ⁊ nota q3 patitur suppliciuz in exemplũ sic.C.ad.l.iulli. repetunda. l.i.accur.
p Hoc rescriptum multa q3 ea alias duo dicuntur multa vt instituta de iure pa.§.fi .
q Vel voce. vel pro salti .
r Si quis in plusquaz ini quum.vt infra pror.§.⁊.C. de adulte.l.in adulterij sed contra infra qui ⁊ a quib⁹ l.prospexit leg. Solu . ibi de stricto iure . hic de equi rate que prevalet.vt. C. de iudi.l.placuit vel dic vt in dicta.l.in adulterij.ac.
s Cum dominus in ittinere.sic supra pror.§.
t Impubes.supplicio. i. ĩ pena capitis.ac.
u Etas enim.si sit minor vt ⁊.C.si aduersus delictũ l.i.⁊ etiam maior vt infra eadem.l.iij.§. ignoscitur. ⁊ C.qui.eta.lib.x.l.i . ⁊ adde quod est infra eadez.l. excipitur.
x Questione. pro eruẽda veritate.

y Et alias.cum de adulterio questio habetur ſm quoſdam.z facit .j.de queſti.l.ex libero.§.de mino.z.l.de minore.

z Ferula.ſic.C.decur.publico.l.i.

a Excuſantur.a dictis alias dictis gratias.

b Tulerit.ideſt dixit ſe dolere alias iudicis gratia tulit.i.diſſulit.faciendam vindictam per iudicem.ac.

b Atq; ideſt.ſicut.

c Parci eis.ſcilicet debilitati per vulnera nō iuuerunt poſtea dominum.

d Si dominus ſuperuixit ita quod ex eo vulnere nō deceſſit.arguitur ſupra .ad l.acquil.l.huic ſcripture. ſecundum.hy.vel dic etiam ſi deceſſit quaſi ſimulatiōe remiſerint.vt inſtitu.de iur̄.§.finali.z.C.de reuocā. dona.l.i.in fi.z.l.fi.i.fi.z de ioffici.teſta.l.omnio .z.s.ō probat.l.procul .z de curato.fur.l.ſi furioſo.§. ſed ſi his conſequeris ſed arguitur.contra ad hoc infra .l. iij.§.i.item facit infra.l. .p xi.accurſius.

e Duus. piſoni . preſidi prouincie .

f Pro ſeruis.torquendis

g Nec ſolicitudo que cogit heredem teſtatoris vindicare necem ac:z facit.C. fami.here.l.ipſius z ſupra l.pro.in fine.z quod ibi notaui ſed an occiſores poteſt dominus abſoluere . Reſpon.non cū ea actio cōpetat vnicuiq; de populo vt infra de pub.iudi.l.i . qui pe. in faciendo ac ſerui in ommittendo delinquerūt.

h Si quis i graui ideſt valde ſic ſupra . pro ſocio.l.cum duobus .§. damus.z l.gallus.§.ille caſus ſupra de lib.z poſthu.

i Si quis.credendum domino contra ſeruos .ſed .p ſeruis ſic vt ſupra.l .proxi. z.l.i.in fi.

k Si quis. ideſt . quamuis z facit infra de carbo. edil.l.i .§ . ſi quis.non ob . ſupra ad vel.l.ſeia .i . Reſpon.z de inoffi.teſta.l.non eſt enim conſentiendum . Car.tuto.l .i . z de proba. l.rationes . z. l.exemplo z de teſta.l.verba.z in autē. vt cum de appell'.cognoſ. §.ſiue igitur omnes colla. viij.arguitur contra. infra de boni.libe.l.qui cum maior.§.finali.z.l.paulus . §. i.z ſupra de curatore fur. l.ſi furioſo.§.i.z.C .de calū niato.l.mater.

l Si marits.ſic ſupra.l. i. §.ſi vir.

m Agnoſcitur.quantum ad penam legis cornelli.de ſicca. ſed non in totum vt infra de adulte.l.ſi adulterium.§.imperatoris z .l. nec in ea .§.ideo autem.z.l.marito.i.Reſpon.z ad .l.cornell'.de ſic.l.i. §.finali.ac.

n Non reſtiterunt no.non eſt culpa non reſiſtere.ſic ſupra de nox. alias.l.iij.§.ſi extraneus.z de act.empti z vend. l.emptorem ibi z ſi non defendat zc.

o Sic omnes contraxiſſe eſt.ergo gratificationi tunc locus:vt z ſupra de relig. l.finali. z ſupra locati.z condit.l.in naue ſaupheli . z infra.ad. l.fal.l .pater filium.

p Ignoſci.is debere .quidam interrogatiue legunt. z dicunt non debere ſeruo vxoris ignoſci. qui prætulit virum . z econtra ſi ſeruus viri prætulit vxorem ſed lego plane.z dico quod poſſit eligere quaſi ſit eorum cōmunis vt z ſupra eadem.iu.l.i.§.ſi vir. z ſupra.eadē.l.§.ſi maritus.

q Subuenitur. voluerint ſic ſupra de me.cauſa.l.ſi mulier in prin.z infra quod vt aut clam.l.i.§.ſed z ariſto.

r Ætate.ideſt ſenectute.vt no.ſupra .c. l.i.§.impubes.

s Si quiſquam.noxius quaſi dicat.no. debet quis recipere aliquem noxium de ſuis occiſis alias punitur.l.cornel . de ſicarijs.ſic infra de recep.l.i.item facit ſupra.de fugi.l.i.§.i.

t Qui ſeruus . z facit infra.l.lege i pri.

u Qui eius occiſi.

x Si ex ſtipulatu arguerit probando vt C . pro qui.cau.ſer. pre.ac.lib.i.ſed videtur.z infra prox.§ . ex poni .

y Nam bona ratio

z Non fuit.ergo nō iure eſt affectus ſupplicio.hec ergo iniuria creditori non obſtat.h.

a Creditori. cōtra heredem . ſed videt

Et ceſſant iſta ſenatuſcōſulta. Impubes[r] ſeruus vel ancilla nōdum viripotens non in eadem cā erūt. Ætas enim[r] excuſationem meretur. Impuberi autem vtrum i ſupplicio tantum parcium an vero eſſet etiam in queſtione[r] z magis eſt vt ō impubere nec queſtio habeatur z alias[r] ſolet hoc in vſu obſeruari vt impuberes non torqueantur terreni tantum ſolent z babena vel ferula[s] cedi. Excuſantur autem[a] ſerui qui auxiliuz tulerunt ſine dolo malo. Naz ſi finxerit qui auxiliū ferre vel dictis gratias tulit nihil hoc commentum ei proderit. Tuliſſe autem auxiliuz non tantum mihi videtur qui ſeruauit dominuz hoc eſt qui potuit ita opem ferre vt ſaluus cēt dominus.verū etiā is quoq; qui quic quid potuit fecit.tam z ſi domin[9] interfectus eſt veluti ſi quis exclamauit vt ad auxilium conuenirēt aut terruit aggreſores : atque[b] ſi quis turbam conuocauit aut ſi corpus ſuum obiecerit vel alias corpore ſuo auxilium tulit. Non tamen ſemper qui clamore vſus eſt auxiliuz tuliſſe videtur. Quid enim ſi cum poſſet manu depellere a domino periculum ille clamore inanem elegit plectēdus vtiq; erit // Quid ſi vulnerati ſint ſerui cum protegerent dominium dicēdum eſt parci eis[c] debere Niſi aut ipſi ſibi vulnera iſta fecerunt. data opera ne punirētur: aut alia vulnera iſti acceperunt vt poſſent nihilominus opem ferre ſi voluiſſent. Si dominus mortifere vulneratus ſuperuixerit[d] :nec de quoquam ſeruorum ſuorum conqueſtus ſit etiam ſi ſub eodem tecto fuerunt : tamen parcēdum illis erat.

c Alif.

d Duus marcus commod[9] piſoni[r] reſcripſit in hec verba. cum conſtiterit apud te piſo cariſſime iulium donatum poſtea quā conteritus eſt aduentu latronum qui profugerat in villam ſuā:vulneratum eſſe mox teſtamēto purgaſſe officium ſeruorum ſuorum nec pietas pro ſeruis[r] nec ſolicitudo[s] heredes obtiere debet :vt ad penam vocentur : quos abſoluit dominus ipſe.

u Alpianus.

Si quis i graui[b] valutudinem affectus opem fere domino nō potuerit ſubueniendum eſt ei. ſi quis moriēs dixiſſet a ſeruo vīz mortis ſibi illatam eſſe dicenduz eſt non eſſe credendum[t] domino ſi[k] moriens hoc dixit niſi potuerit etiaz comprobari . Si marit[9] vxorem noctu intra cubiculum ſe cum cubantez necauerit vel vxor maritum ſerui pena ſenatuſconſultu liberabuntur. Sed ſi exaudiſſent z opem non tuliſſent:plectendi erūt non tantum ſi proprij eſſent mulieris:ſed etiam ſi mariti . ſi tamen maritus in adulterio deprehenſam occidat quia ignoſcit[m] ei dicendum eſt non tantum mariti:ſed etiam vxoris ſeruos liberandos:ſi iuſtum dolorem exequenti domino non reſtiterunt[n] . Si cum omnes domini aggreſſuraz paterētur:vni ſeruus opez tulit:an ſit excuſādus an vero qz omnibus non tulit plectendus. z magis eſt vt ſi quidem omnibus ferre potuit: quamuis quibuſdā opem tulerit ſuplicio afficiend[9]. ſi vero ſimul omnibus nō potuit excuſandus quia quibuſdaz opē tulerit. Nam illud durum eſt dicere ſi cum duobus auxilium ferre non poſſet:eligit alteri eſſe auxilio electione crimen euz contraxiſſe[o] .quare z ſi ſeruus mulieris marito domine magis auxilio fuit:quam domine vel contra dicendum eſt ignoſci debere[p] Subuenitur eis qui eo tēpore quo dominus dominaue occiſa:eſt clauſi ita fuerūt ſine dolo malo vt erū pere ſuccurrendi cauſa aut cōprehendendi eos qui cedem fecerūt non pntuerint.nec intereſt a quo clauſi tenebuntur:ſic tamen ſi nō data opera voluerint[q] ſe icludi ne opem ferre poſſēt. Clauſos accipere debemus z ſi ſunt vincti:ſi tm ita vincti ſunt:vt omnino erum pere vincula z auxilio eſſe nō potuerunt. Ignoſcitur etiam his qui etati defecti ſūt[r] . Surdus quoq; inter imbecillos numerandus eſt aut iter eos qui ſub eodē tecto non ſunt.quia vt illi per ſpacium ita hic per morbum nihil audit cecus quoq; veniā mereri debet.mutuz ſimili modo excipim[9] ſed ibi vbi vocis tantum auxiliuz ſuperfuit. furioſos excipere nequaquam dubium . Si quiſquam[s] eorum ſeruum[t] ſeruāue ex ea familia qui eius[r] facinoris noxius erit reciperet vl celauerit. ſciens dolo malo i ea cauſa eſt. ac ſi lege q̄ ō ſiccarijs lata ē facinoris

dicere in primo dicto heredem teneri cum a fisco habeat precium. vt.C.pro qui.causa ser.l.ij.contra sed dic quod hic a fisco nō habet. vt ibi no.ꝛ infra ad.l.fal.l.eris vel aliter lege hunc.§.qꝛ in primo ca su erat sub eodem tecto ꝛ non prebuerit auxilium. sed post conui/ cit occisores.vnde euitabat penam.ꝛ consequitur premium in secū do secus qꝛ non con uicit. In tertio vero non erat sub eodem tecto.vnde consequi tur libertatem dato precio domino a fi/ sco quod i primo ca su non datur cum sic non conuicisset capi tur penam esset pas sus sic nihil hic ha beret heres ꝛ facit ad.§.infra de suis ꝛ lega.l.iij. §. quod si necem.ꝛ infra de ver bo.obliga.l.si seruus sti.l.qui seruum.ꝛ in fra eadem.l. si seruus ꝛ.l.domino.ꝛ infra. de bo.libe.l.si necꝛ.

noxius fuerit. Si ex stipulatu seruus debeatur ꝛ cedem domi/ ni arguerit[e] ꝛ ꝓ hoc primo liber esse iussus sit.ex stipulatu actio sti pulatori non datur nam[f] ꝛ si sup/ plicio affectus fuisset non dare[ť]. ꝙ si sub eodem tecto non fuit[3] ex stipulatu actio in estimatione ser/ ui vtilis erit creditori[a]. Utrum autem[b] his solus videatur vindi/ casse vel arguisse qui ad hoc prosi lit vltro.an etiam is qui euꝫ accu saretur ipse detorsit in alium cri/ mē ꝛ magis est vt ille hoc premio dignus sit.qui vltro ad accusatio nem prosiluit bi quoqꝫ qui nō po tuerunt alias ad libertatem per/ uenire.vtputa si hac.l.distractus erat quis ne manumitterētur.po tuerūt propter hoc ꝙ in commu/ ne vtile[c] est ad libertatem peruenī re. De his quoqꝫ suis qui te stamento manumisi sunt:perinde atqꝫ de seruis supplicium[d] sumē dum est. De his qui antequaꝫ testamentuꝫ occisi occisaue aperi retur profugisset posteaqꝫ aper/ to testamento liberi scripti inueni rētur :perinde ac si de seruis que stio habenda suppliciumqꝫ sumē dum est[a]. Nam est equissimū do minorum vltioni non obstare in/ dulgentiam[b] ipsorumꝫ[c] quaꝫ[d] quis qꝫ[c] pleniorem esset ex partus eo[f] grauiorem sceleri suo penam me rebitur. Quod ad causam testa/ menti pertinens[g] relictum erit ab eo qui occisus eē dicit id ne quid sciens dolo malo aperiendum re cirandum describēdumqꝫ curet. Edicto cauetur[h] prius quaꝫ de ea familia questio ex senatusco. ha bita suppliciū de noxijs[i] sumptū fuerit[k]. Aperire autem hoc ille vi deť qui naturaliter aperit siue sint signate siue non legate sed tantuꝫ naturaliter clause[l]:aperte accipeř debemus prohibitos nos vel pa lam vel publice vl̄ secreto.omnis enim apertura prohibita est.

Si quis ignorans occisuꝫ aper nerit:nō debet hoc edicto teneri. Et si sciens non tantum dolo apa ruerit:eque nō tenebitur. si forte per imperitiam vel rusticitatem[m] ignarus edicti pretoris vel sena/ tusco.aparuerit. Si quis tabu/ las quidem non aperuit naturali ter:linum autem inciderit excusa/ tus erit:quia dolo careret qui ta/ bulas non aperuit. Si autem to/ tum testamentū sed pars eius ap ta sit dicendum est in edictuꝫ inci disse quia aperuit. parui enim re/ fert vtrum totum an pars[n] aperi/ atur. Si quis codicillos[o] aperue rit testamentuꝫ vero non aperuit in edictum incidit. Nam ꝛ co/ dicilli ad causam testamenti perti nent. Item siue iure valeat id qō apertum est siue non valeat :atta/ men edicto locus est. Eadem ser uanda sunt etiā de his que ad cau sam substitutionis pertinent. sin pupillus pupillaue occisus occi/ saue esse dicetur. Si alius[p] aper/ uit. alius recitauit. alī[q] descripse/ rit[r]:omnes in edictum incident qui singula eorū fecerunt. Nō tantum ex testamento:sed etiā ab itestato hereditas ad hoc edictū[r] pertinet vt ne quis adeat bonorū ue possessionem petat antequam questio ō familia habeatur ne be res propter compēdium suum fa milie facinus occultet. Eleganter scevola ait vt quis ad heredem su um[s] vtilesꝫ actiones[t] transmittet si forte ante aditionem[v] decessit ex ploratum esse debet.iccirco eum non adire:ꝙ senatusco. edicto/ qꝫ[r] terreatur. Si conditionem intra diem[y] ex die mortis prestitū parere iussi[z] ignorantia non par/ uerunt:si iccirco ignoratuꝫ est qꝛ metus senatusco.aperiri tabule nō potuerūt:succurrit eis ad im/ plēdā[a] ꝓditionē ꝛ si aliud ipedim tū sit ō nō adeūda hr̄ditate vel a/ pīedarū tabularū sit senatusco[b].

cum igitur.ratio est vt facinus proprio comodo preferatur vt infra. §. non tantum ꝛ si fiat contra etiam in primis.eadem.l.lege.§.ex hoc edicto sed si adiuit here.confiscatur vt infra eadem.l.necessarios.§.i.ꝛ no. C. ea dem.l. si eadem . ꝛ.l.cum fratrem. sed quid si ideo vt sciret an sit heres quod ignorare potest vt.C.de testa.l.hac consul. Respon.non tenetur cuꝫ dolus eius cesset ad quod est quod notatur sup̄ quē/ ad test.aper.l.ij.in princi. Item contra supra eadem l.i.§.occisorum.ibi quid ergo si dominus vbi autem hic permittit aperiri. Go. ibi ab extraneo hic a fami lia fuerit interfectus.

i De noxijs .a familiari/ bus occisoribus ꝛ non suc currentibus.

k Sumptum fuerit. idest penam capitis imponi po stulauerit.

l Naturaliter clause. sine aliquo extrinseco adiun/ cto.

m Per rusticitatem. sic C.de testa.l.fi.in prin. ꝛ su pra de eden.l.i.§.finali.ꝛ ō iu.omni.iudi.l.si quis.§.do li.ꝛ supra de iu. ꝛ fac.igno l.regula sed argumen . con tra infra de fal.l.diuus .dic vt ibi nota.

n Utrum totum an pars. no.generale qui delinquit in parte in totum reus est sic.C.de veter.iure.enu.l. fi nali.§.penul.ꝛ infra de le/ ga.i.l.etiam.

o Si quis codicillos. ad hunc.§.facit supra quem/ admo.testa.aper.l.ij.§. i.ꝛ §.ij.ꝛ infra de tabu.exhi .l. is.§.ij.sed arguitur.contra infra de fal .l.si quis le. in prin.

p Si alius.sic supra ad. l. aquī.l.item mela.§.si alius

q Descripsit.idest exem/ plauit.

r Non tantum edictum. quod est supra. §.quod ad causam ꝛ adde quod ibi nota.

s Eleganter. suum quem cunqꝫ etiam extraneuꝫ.

t Actiones vtiles. pro he reditarijs iuribus.

u Non aditionem.non fa ctam.ideo qꝛ per se.condi. impediatur.hoc autem cō stare debet vt statim subijcit azo.ꝛ sunt similia vt hereditatem non addi tam transmittit nota.supra de acqui.here.l.ventre.sed regulariter cōtra vt.C.de cadu.tol.§.in nouissimo.

x Edictoqꝫ ꝛ solo.vt.j̄.proxi.§.probatur.

y Si conditioni.intra diem.puta centissimum.

z Jussi .heredes.ad hoc.C.de anna.ex.l.i.§.fi.ꝛ infra de condi.ꝛ de.l .in testamento.

a Implendam.etiam post diem .

b Si alio senatusco.ꝙ est supra.§.quod ad causam.

b Non potuit.vt supra de acqui.here.l.cum quidam.§.quod dicitur ꝛ.l. ventre.ꝛ.infra.l.proxi.ꝛ concor.infra de dam. infec.l .fluminum . §.idem ait si damni.ꝛ supra depositi.l.i.§.merito.item no.magis inspici ꝙ obest

b Utrum . exponit prox.§. superiorem . vel exponit.l. infra . ꝛ.l.legi.in princi . ꝛ no . differre sponta/ neum:sic infra de bo lib.l.qui cum maior §.si libertus.ꝛ.§.fin. ꝛ infra de leg.primo l.vnum ex fam.§.i.ꝛ C.ne tutor vel cu.nō con.l.i.

c Utile. vt ꝛ supra pro socio. l.actione . §.labeo. ꝛ in auten . de res .ꝛ ea que pa . §.ea vero colla . iiij . So.hic speciale . vt etiam contra pactuꝫ ad libertatem perue niat.ꝛ facit.ō.,prox . §.si ex stipula.

d De his supplici um. ꝛ questio vt in fra eadem.l.si ex he redi.§.finali.ꝛ intel lige vt dicitur supra eadem.in.l.i.§.sed in eo.

a De his . sumen/ dum est.ꝛ hoc dic . vt supra.l.i.§. sed in eo . vel hic aliud qꝛ profugerunt vt ar . infra.e.l.lege.

b Indulgentiam.i. dationem libertatis

c Ipsorum idest do minorum.

d Quam.indulgentiam .

e Quisque idest quicunque seruorum scilicet habet pleniorem vt qꝛ directam vel sine condi.vel die.

f Eo.idest ideo ꝛ cetera.ad quod.C.de episco.ꝛ cle. l.presbyteri .ꝛ C.de reuocan.dona.l.finali.ꝛ infra de re iudi.l.ne libertatis.ꝛ.C.de offi.preto.l.i.ꝛ facit supra proxi.§.ꝛ infra.eadem.l.si ex heredi . §.fi nali.accursius.

g Quod ad causam.pertinens.scilicet scriptum testamentum vel codicillus sit .

b Edicto cauetur.tria verat.ꝛ per consequens quartam scilicet a ditionem que ante aper.tab.fieri non poterat vt.C.de cadu.tol . §.

q̄p quod prodest.quia sine hoc impedimento ñ adire non potuisset vt arguitur supra man.l.antepenul.§.i.z infra de lega.pref.l.iij.§.finali.sed arguitur contra.de iu.fi.l.iij.§.si quis palam.z supra de senatuscon.l.emancipatum.§.finali.

c Qui posthumos.instituerat primo loco.

d Secundo loco.idest substituit si heredes non essent.

e Actiones.hereditarias.

f Constitutione.se.cōsul.

g Si cōstabat.i rerum natura:non apud homines. vel dic apud homines quoad opinionem communez vt no.supra de acquir.hereditra.l.cum quidam.§.q dicitur.

h Alioquin.idest si aliud fuit impedimentum quam senatuscon.puta quia pregnans erat nihil habebit heres eius.

i Pregnantem.id eoqz adire non potuit vt supra.l.prox.§.fi.

k Interuenisse.si heredi/tas eius non prestetur heredibus.vt.supra.l.proxi.§.finali.hoc est dicere nihil habebit heres mulieris qz hereditatem non aditam ad heredē mulier non trās mittit:vt.C.de iu.deli.l.qñ z facit supra.l.pr.§.quod ad causam.

l Necessarios. comprehendit. vt afferetur eis hereditas.

m Omnes bonorum possessiones.que sunt.vj.ordinarie.z.vij.pretorie.vt insti.de bo.pos.z no.suuz nō fieri heredem ipso iure nisi nomine vt no.supra de acquiren.here.l.necessarius.z facit quod supra.l.pxi.in fi.z infra.§.i.z.l.in cognitione.z.C.eadem.l.iij. sed contra supra.eadem.l.i.§.q si dominus.so.ibi ab extraneo.

n Non alias.adisse:vt z C.eadem.l.si ea.hoc autem fit primo in accusatis z cōuictis occidentibus vel homicidis. vt. C. vbi esse fiscal'.causa.l.i.non ergo punitur si putans mortuum adijt cum sit vnus.vt infra de furtis.l.inter.§.pe.

o Vbi in curia. alterius. q̄ heredis alias per hoc ipsum fieret indignus. vt infra de his qui vt indi.l.indignum.

p Potest.vt z supra.l.i.§.quod si dominus.z.C.e.l.cū fratrem.

q Defensio mortis. i.vindicatio z facit.C.e.l.i.

r Et si percussor.questio torquetur percussor vt indicet mandatorez vt infra eadem.l.prius z arguitur infra de iure fisci.l.ij.§.diuus sz arguitur contra.C.de accu.l.fina.sed hic est principal' criminosus. Itē facit.C.de accu.l.non ideo minus.z.C.e.l.minoribus.

s Ceteri.scilicet mandatores.

t Ipse percussor.

u Quamuis in caput domini.f.regulariter.sed hoc fallit hic z i alijs. vt C.de questi.l.i.accursius.

a Heredem vtriusqz.aliquis qui occiderit defunctuz ille heres.ad quod nihil prodesse impedimentum senatuscon.si z aliud hic fuerit veluti si pregnans vxor occisa fuit:vel etiam putabatur:z propterea adire hereditatem institutus non potuerit[b].

p Papinianus.

q Qui posthumos heredes instituerat[c] non natis vxorem suā secundo loco[d] scripsit non natis posthumis heredem cum a familia diceretur testamento necatus vxor diem suum obierat heredes mulieris actiones ex[e] cōstitutiōe[f] sibi dari postulabant: eos ita demū audiendos esse rñdi. Si mulier quam i vtero nihil gestare cōstabat[g] propter senatuscō. heredi tatem adire noluit. Alioquī[h] pregnante[i] ea defūcta nullam iniurie querelam interuenisse[k].

u Ulpianus.

n Necessarios heredes puto edicto comprehendi[l] si se misceant hereditati:nec bonorum possessionem peti pretor permittit: z ego puto ad omnes bonorū possessiones[m] hoc edictum pertinere Nō alias[n] bona publicātur:quā si constabit esse occisuz patremfamilias z heredem ante questionē de familia habitam supplicium sumptum adisse hereditatem vbi quis in curia[o] necatus est: vel me dici insidijs adiri quidem hereditas potest[p]. Sed heredi suo defūctio[q] mortis incumbit.

p Paulus.

e Et si certo[r] sit percusor: tamē habēda est questio[s] vt cedis mandator inueniatur: vtiqz autē ipse maxime q̄stioni dabitur quā uis z ceteri[s] puniātur: quamuis[t] alias in caput domini serui nō torqueantur:recte tamē fiet questio etiam si heredem[u] accuset siue extranus heres siue ex suis sit. Si vnus[x] ex dominis nō compareat querendum est de casu eius p seruos quos communes habuerūt.

C.eadem.l.sororem.est enim ibi publica accusatio:vt.infra de pu.iu.l.i.vel dic quod aliquis accusat occisorem alicuius de familia q videtur accusare heredem qui adiuit ante mortem vltā.nam finita accusatione ista coram preside auferentur bona heredis per procu.cesaris.vt.C.vbi cause fi.l.i.z in vtroqz casu serui torquentur. z contra heredem vel directo vel per obliquum torqueri videtur.vel dicas adiungi hunc casum cum precedēti.qz percussor nominat heredē mandatorem per qō videtur cum accusare vel inculpare.

x Si vnus.magis sit.ē.prox.§.

y Si appetitus sit.idest inuasus a seruis.ac.

z Animaduertere occidendo de cis vt dicetur infra de leg.i.l.quid ergo.§.si heres:vt ifra ō verbo. obliga.l.qui seruū:z no.supra de his qui sunt sui vel alie.iuris.l.i.

a Et in libertos qui patronum suum appetierunt. vt supra prox.§.z q hoc sit extraordinarium.dic vt.C.de li.z eorum li.l.ij.

b Senatuscon/sul. pene capitis.

c Obnoxius.qz sub eodem tecto constitutus domino occisso opem non tulit vt supra eadem.l.i.i pri.z.§.hoc autem se. con.si interim per heredem. vel per aliuz venditur debet dici hic vt supra de edil. edic.l.cum autem.§. excipitur.z.l.si quis sit.§.antepe.alias eo oblato emptor per pene inpositionem: venditor reddit precium vt hic.

d Prestaret.idest redderet.

e Senatusconsulto[y] . pisaniano cauetur: vt si pene obnoxi[z] seruus inuenisset quandocunqz animaduersum in eum esset vt vēditor precium pstaret[a] ne emptori iniuriam fecisse videatur senatum[b]. Si filiusfamilias[c]. qui i castrensi peculio testatus est occisus sit omnimodo id defendēduz est vt ex quibus casibus ad fiscū patrisfamilias bona pertinēt his casibus:z huius peculiuz potius quam[d] ad heredes qui delinquerunt in adeundo[e] z similibus vlti vlteue non sunt[f].

c Caius.

Cum fisco caduca bona defūcti addicantur propter iultā mortem in eum legatorū actio datur z libertates rate sunt eorum[g] scilicet qui senatusconsul. excipiuntur[h].

p Paulus.

Si exheredatus filius ātequā adiretur patris hereditas occisus sit:ex euentu inspicietur[i] vt si addita fuerit hēditas quasi alieni[k] fuisse videantur:si vero irrituz testamentum factum fit:quia ipsius essent si viueret omnia perideaguntur:ac si dominus[l] esset.

d Sub diuo[m] traiano constitutum est de his libertis quos viuus manumisserat questionem haberi[n].

t Riphonius.

Hemqz[o] erit z non bis libertis qui ius annulorum[p] petierant.

p Paulus.

fill'.nec a lege debet nasci iniuria.sic.C.vnde.vi.l.meminerint.

f Si filiusfami.patrisfami.alicuius occisi a familia q̄ est si heres audiuit hereditatem antequam habeatur questio familie: vt supra eadem.l.iij.§.q ad causam z.l.necessarios.§.i.

g Potius.scilicet ad fiscum pertineat.

h In adeundo.ante habitam questionem familie z supplicium sūptum.

i Non sunt defuncti necem.

k Cum fisco.eorum seruorum.

l Excipiuntur.vt qui non fuerunt sub eodem tecto nec conscij.vt supra.l.i.§.hoc senatus.item impuberes z alij vt infra eadē l.excipiuntur.z facit infra titu.i.l.ij.§.fi.z de le.i.l.si seruus pluriuz

96

§.si quis indig.l.cum tab.in fi.z infra ad trebel.l.marcellus.z C.ad l.fal.l.iij.z de fideicommiſ.l.eam quam.z infra de iure fiſ.l.iij.§.cuz

ex cauſa.z.l.dicitur.z.infra de verbo.ſig.l.princeps.bona.

f If exheredatus.inſpicietur torqueantur ſerui patris pro fi

lio an non.accurſius.

n Alieni ſerui.z ſic non torquendi.nec ſupplicium ſumẽdũ.

o Si dominus.ſ. fi lius ſeruorum cum fuit occiſus.z ſic torquentur vt z ſupra. eadem.l.i.§.domini appellatione etiaz fi lij.z fac ad hoc q re trahatur.z ſupra pe. acqui.here.l. heres: quandoqz.z infra ꝺ rebus du.l.quedam z infra de ſti.ſeruoz l.que ex re.§.finali.z de re.iu.l.omnes.z l.omnia.

p Sub diuo. quos ſimplex relatio.ſic in fra.de iniur.l. domi num.

q Haberi.maioreꝫ enim reuerentiam z cetera.vt ſupra.l.iij. §.de his.

r Demqz.quo ad hoc z que dam alia non habeꝫ igenuus.licet regula riter ſit vt.C.de iure aur.an.l.ij.

s Annulorum. ſcili cet aureorum.

t If ſeruus. occi ſo.oppoſito in adiecto vt homo mõ tuus.

u Gratueret.qz ne cem defuncti vindi cauit:vt. C.pro qui bus cã.l.i.

x Non impediri li bertatatem.propter legatum.ſed an beſſ dabit eſtimationem legatario q videtur vt.ſ.l.iij.z.§.ex ſti.z l.ſenatuſ z.j e.l.ꝺño.

y If cognitione dixit.ꝺ. q ob ſolam aperturam ſine aditione nõ perditur hereditas.z ſm eũ ſub audi aperti z hereditatis adite.ſic z ſubaudiť.C.e.l.ſi ea. non autez q actio in factum in.c.auť.quinquẽnio tollatur que pena ob ſolam aperturam imponitur:vt.j.c.ti.l.lege.§.fi.alij vt io.z azꝫ.dicũt q cti ſed quocũqz modo intelligis.que accuſatio ſit de herede.quidaz di cunt eum accuſandũ de his z puniri in confiſcatione bonoꝝ ſed nõ videtur nã non punitur niſi pecunialiter propter aperturam vel ꝓ pter aditionem.ſ.miſſionẽ hereditatis.ſed dico q occiſores debent ri quibus conuictis hec bona fiſco deferunť.vt.C.vbi cẽ. fiſ.l.i.z ſic intelligitur.§.e.l.neceſſarios.§.nõ al'.j. quinquẽnium. debent ergo dic expediri vt hic.dico.q accuſatio de homicidio quinquẽnio tol latur ꝯ.homicidas.vt.l.querela.C.de fal.ſz effect⁹ cõfiſcãdoꝝ bono rũ ꝯ heredẽ tollitur quinquẽnio ad q.j.de diuer.preſ.l.i oibus.dic ergo in cognitione.i.accuſatione ꝯ homicidas quinquẽnium eſt cõ ſtitutum cum illis.ſ.quo ad effectũ confiſcandoꝝ bonoꝝ vel dic in cognitione.i.dilatione videndũ habeat que ſit fiſco de bonis iã pu nitis homicidis.z hoc ſi eſt extraneus heres.ſed primus plus tene tur.ſ.qñcunqz homicide conueniantur vſqz ad.xx.an.j.de parici.l. fi.potuerunt bona poſtea a fiſco peti.vel.j.quadrienium ctiaz a die nunciationis vel al'.an.xx.a.die quo cep̃.fiſcus petere poſſe. vt ifra de iu.fiſ.l.i.§.pe.z.C.de quadri.preſ.l.i.

a Extraneos.heredes. b Eos.ſ.heredes.

b Teneri poſſunt.ſ.ſi cõmitteret id delictũ non dico q hic cõmiſit apertẽdo vel.adeũdo z ſunt iſte perſone.j.de picidiſ.l.i.ij.iij.z.iiij.

c Accuſare.p obliquũ vel dic.i.defectiue per directum huic.l.eſt.ꝯ.

ſ.e.l.caius.ſo.ibi item.C.de falſis.l.querela.ſo.hic ſpeciale.imo z hic du rat.xx.an.accuſatio de homicidio.ſed non quo ad effectum confiſcãdoꝝ bo noꝝ vt dixi.

d e Excipiunť.vt.ſ.e.l.i.§.impubes z.§.impuberi.z.l.cũ filio.in fi.

d Certuz erat:ad hoc de ſilentio.z facit.C.de ince ſ.nup.l.ij.in ſi.z.l. iij.in fi.l.iiij.i fi.z no.tria ꝯ hunc quoꝝ ſi q deficit. nõ habet locũ q hic dicitur.il la tria ſunt hec quod ꝓpe impupertatem q ad pedeſ diſſi.z q tacuit.

f Tm̃ ſub eodẽ.q.d.nõ ãt interuenerunt predicta.

g Particeps.vt i noſtro caſu vbi videtur eſſe parti ceps.ꝓpter tria.

h Alia cã.nam alias tenẽ tur impuberes ex delictis vt inſti.de ob.que ex delic. §.pe.niſi quatenus miſera tio eratis.zc.ſupra. de mi no.l.auxilium.§.fi.z niſi in crimine adulterij.vt.j.de a dulte.l.ſi minor.

i If ſequens gradus. ſubſtitutus.

k Vltus.accuſando occi ſores.

l Prior.i.primo delata i ſtitutio.

m Eſſe hoc.ſ.dicenduz.z eſt hoc expeditum cũ inſti tutus primo adiuit q vin dicaret.q pot aliq̃do vt.ſ. l.i.§.qd ergo ſi dñs. qd er go ſi nullo modo adiuit vl adierat cũ non debuerat. Rñ quidã non idẽ.ſed Jo. idẽ ar.ꝯ.in autẽ.de here.z fal.§.ſi vero inſtitutio z ſub. col'.i.z j.ad tre.l.ij.§.ſi.

n Illius inſtituti qui vin dicauit necẽ defuncti.z fa cit ad hoc.ſ.quod me.cã.l. ſi cũ excep.§.predius i fi.§. Itẽ fac ad.l.C.e.l.ſi ſororẽ

o Cũ ex parte.legatũ.j.ad treb.l.ita.§.qui ſuſpectam.

p Venit.i.venire vult.

q Admittantur.alias nõ aut hic.vt.j.ꝺ iurepa.l.pe. i.Rñ.ſed ar.ꝯ.ſ.de inoff.te ſta.l.papi.§.ſi quis ipubes z.l.pe.§.fi.z in autẽ.de he re.z fal.§.ſi qui aũt ñ i plu res coll'.i. Itẽ fac.ſ.pr.§.

r Domino.ſocium conſequi.ſed a quo.Rñ.de bonis defuncti quaſi non ſufficiunt de publico ar.j.c.l.lege.cornel'.in prin.non autez a fi ſco prima facit.vt no.ſ.e.l.iij.§.ſi ex ſtipul.z.C.pro qui.cau.ſer.lib pre.ac. l.i.z.ij.z de ſeruo cõmuni man.l.i.

s Prius de ſe.i.an qs de familia fecerit.z ſic videtur eſſe neceſſe vt p cedant iudicia.regulariter ſecus.vt.j.de queſtioni.l.in prin.

t Quo mandate.non aũt debet interrogari mandauit ticius aut ſeius. vt infra de queſtioni.l.i.§.q queſtionẽ.z facit.ſ.e.l.z ſi perculſor.z.j.ꝺ iu. fiſci.l.ij.§.diuus.ſed ar.ꝯ.ſ.de eden.l.i.§.rõneꝫ.ſed nil facit.ibi patet.al'.é in lra quo in ãno flagitium zc.z tunc eſt ar.q teſtis eſt interrogandus ꝺ die.ſic in autẽ.de teſtibus coll'.vij.§.z licet ibi z cã teſtamenti.zc.

u Idem.filius exheredatus.

x e Et inofficioſo.non.phibetur.imo tenetur vt ſucceſſor ab inteſtato. vt.ſ.e.l.i.quiſq̃.§.ſi.

y c Cum dñs.facit.ſ.e.l.i.§.eodemqz.z.§.pe.infra de iniur.l.ſed ſi vnuſ §.ſi iuſſu.in fi.

z b Heres.vrgẽtes.ſed cur nõ oẽs eũ adiuit.potuit.n.cuz non a familia ꝺicit venenatus.vt.ſ.e.l.i.§.quid ergo.z.C.e.l.cum fratre: Rñ.hic non adiuit:ſed deliberabit. ꝓſequebatur.tñ cãm veneni.vnde vrgentes tm̃ diſtrahit nec tm̃ per hoc adit.ſic.ſ.de iure delib.l.ariſto.§.i.vel dic qꝺ a familia ꝺicitur necatus.vt.j.l.proꝛ.z eſt ſic.ſ.de pe.here.l.diuus.z.l.ſi bone fi.poſ.heredi.z.ſ.de admi.tu.l.tutor qui re.§.i.

a Judicijs.qz torquendos non vendat ſeruos ar.C.de adul.l.iij.

b p Ropter veneni.ab eſſeneo illati z ſic intellige.C.e.l.cum fratrem.

c Poſſeſſoris.ſ.bonoꝝ. d Proferť.i.prorogatur.

e Crimen.i.accuſationem. f Recte petatur.ſ.bono poſſeſſio.

g Videlicet cã.durius enim torquentur ſerui q̃ liberi.ideo qz non pot

aditi hereditas ante vindicatam necem.azo.ꝛ facit.s̄.si ex nox.cau.aga. l.penul.ꝛ in.l.fi.

b Negligi.i.differtur aditio.ꝛ sic libertas negligitur.i.differt̄ que adita hereditate cōpeteret.vt.C.de caduc.tol.§.in nouissimo.ſz hec non videt̄ bona ratio.ꝛ qꝛ idē dici pōt si ab alio sit occisus.ꝛ qꝛ torquentur etiam si libertas diceretur competere vt.s̄.e.l.iij.§.de his ꝛ l.i.§.sed in eo ꝛ.l.si ex hereditate.§.fi. Item facit.s̄.e.l.i.§.quid ergo si dn̄s ꝛ.s̄. pr.heres.ꝛ.j̄.de leg.i.l.si p uus plurium.§.ij.

i Neptis in possessionez. sub.bonoꝛ.s.vn̄ cognati.

k Sciens.per hoc domus p̄sumitur.

l Non defendat.i.non vindicaverat.

m Dolus.dolus est cum sciat.ꝛ non vindicat vt hic sed si ignoꝛauit per culpaz tunc est culpa ꝛ perdit bona.non relictū vt subijcit vt.j̄.de his quibus vt indi. l.heredem.si vero nec dol9 nec culpa.tūc nullo modo punitur vt.C.e.ti.l.si vltio. ꝛ secundū p̄dictam diffinitionem accipe.s̄.de inoffi. testa.l.eum qui.§.fi.ꝛ. C.de inoffi.testa.l. si maritus in fi. Item q̄ est.s̄.qui tu.pe. l.fi.§.pe.que est ar.contra. Item videtur q̄ etiā si dolo fuit non perdat ius suū vt.s̄.t. pr.l.duo in fi. cōtra Solu.hic non fuit in dolo adeundo.vnde habetur p facto idest pro adita ex testamento.ꝛ sic remanet actio vt confusa. ibi non fuit dolus in adeundo. sed in omittendo ex testamento ꝛ idem habetur pro facto idest pro adita ex testamento.ꝛ sic retinet falcidiam.

u Emolumentum.bonorum.scilicet hereditariorū vel.idest bonoꝛum posſ.

o Interrogato.nota. actionem extinctam resuscitari.ad q̄ supra de hereditа.vendi.l.ij.§.penul.ꝛ dicta.l.heredē ꝛ.d.l. si mari r9. arguitur contra supra. eadem. l.si sequens.§.fin. Itē facit infra ad tre.l.pe.

p Presidis iniquitate. hic aliaſ iniuria dicitur.vt insti.de iniur.in prin.

q Reis idest occisoꝛibus.

r Illate.defuncto.

ſ Defunctoꝛie idest non malicioſe.ad q̄ infra de le. i.l.si seru9 pluriū.§.ij.i fi. §.

t Non prouocasset. non ergo appellare tenetur:vt hoc.ꝛ sic est contra.C.eadem.l.minoꝛibus in fi so.hic propter inopiam necessitas remittitur vt arguitur.supra man.l. si procuratoꝛem.§.si ignoꝛantes.secundum io.ꝛ azo.hic vel ibi alterius appellationi respondit.hic ipse non appellat.vel non tenetur appellare.vt hic si tamen appellet prosequi tenetur.vt ibi arguitur.de euic. l. berenni / us.§.caio in procura.dic vt supra de neg.ge.liberto.§.fi.ꝛ.C.de procu.l.i/ uitus.in emptoꝛe.vt in dicto.§.caio.

n Alius.questus est.sed non creditur.vt.s̄.e.l.iij.§.i.

x Decennium.sed non videtur licere vltra quinquennium.vt supra eadem.l.in cognitione.contra. So.ibi in alio casu loquitur scilicet cum dicitur heres amisisse qui tabulas aperuit.vel hereditatem adiuit ante habitam questionem ꝛ supplicium sumptum a familia.hic autem eo q̄ non vindicauit necem defuncti vel istud intellige secundum finem illius l.scilicet in eo herede qui patricidij pena teneri potest. vt hic. vel hoc q̄ dicit post.xj.qꝛ heres compleuerat.x.an.non dicit decennium lapsum a die adite hereditatis.ꝛ facit.C.ne.de sta.de.l.iij.infra de car.edic.l. licet.ꝛ infra de vsufruc.lega.l.vxoꝛi maritus in fine.ꝛ. C. vbi cause fis.l.ij.ꝛ.C.si pen.appel.l.iij.in si.

y Crimen.non accusati occisoꝛis.

z Anteq̄ occisum a familia.sed nonne idem si notum esset heredi. Respon.non qꝛ tunc applicatur hereditas fisco.ꝛ fiscus conueniretur. vt supra eadem.l.cum fisco.ꝛ infra ad trebel.l.marcellus.§.fina.sed hic ignoꝛantia eum excusat.vt supra eadez l.iij.§.si quis ignoꝛans.

a Cognita idest si talis erat persōa cui debebat restitui.azo.

b Adir.nec per hoc incidit in edictum: vt.j̄.l.pro.

c Si quis heredi tatem. occisi.

d Non tenetur..iusu iudicis excusat: sic supra de mino. l.

Salt pretoꝛ.§.i. c Lege cornelia. primo nota.premio incitari sic infra de vi ꝛ vi.arguitur.l.i. circa prin.ꝛ.s̄.e.l.iij. §.vtrum.

f Eedem admisiſſet.qꝛ magis delictū est in faciendo quaz in omittendo.

g Judicium.i.accusatur lege cornel.de sic.qꝛ dominium dicuntur occidisse.

b Ex vinculis.qꝛ fugerūt etiaz si sacrificarent. secus si non fugissent.vt infra de custo.reorū.l.ij.i pri.

i Si serui hoc generale:vt.j̄.de penis.l. i.in prin.

k Damnati. forte. ꝛ si non sufficiunt ex publico.vt.s̄.ꝛ.C.de seruis qui pro pmio ac li.l.ij.ꝛ facit.s̄.e.l. iij.§.de his.

l Edicto.aduersus edictum.q̄ est supra e.l.iij.§.quod ad cāz

m Palam est.aperire.recitare deseribere:vt dicta.l.§.domini.

n Popularem:vt j̄.de sepul.vio.l.iij.ij. Rñ.ꝛ.§.fi.

o Damnati.s. here

dis hac actione conuicti etiam postea si heres non adeat secundus io.qꝛ ob hoc solum q̄ aperuit non publicantur bona secundum. h. sed alij contra.vt nota .C.e.l.iij.ꝛ.s̄.e.l.in cognitione.ꝛ ſz eos ꝛ bona publicantur ꝛ.c.aurei prestantur de bonis heredis.

p f Fideicōmissū.patruelis.filij duoꝛ fratꝛ patrueles sūt.vt isti. de gradibus.§.iiij.ꝛ dic q̄ frater meus patruelis istituit caiū. ꝛ mihi ab eo fideicōmissū reliqt caio9 cessit occisus hrēdes ei9 soluerit mihi fideicōmissū accuso eos.qꝛ mōtē caij nō vindicarūt.possū ñ obstāte q̄ accipi ab eis fideicō.nā ꝛ fisc9 ōbet mihi soluer.vt.s̄.e.l.cū fisco.

q f De pluribus.portiones.videtur ergo q̄ ex sola apertura potatur hereditas q̄ est verum secundum quosdam.vel si vellis tueri alios dic ꝛ adita hic fuit hereditas a quibusdam.vt no.supra.e.l.in cognitione.ꝛ no.dolum vnius alteri non nocere.sic supra ō heredi.isti.l.paterfa.ꝛ.C.de dona.inter vi.ꝛ vx.l.res vxoꝛis nec.p dest vt.s̄.si quis cau.l.si duo.i.Rñ.

vt in singulos seruos quos cōuicerat quinq; aureos ex bonis occisi: aut si inde redigi ea quantitas non possit ex publico accipiat. Quod premiuz non in omnes seruos qui sub eodem tecto locoue fuerint: ſz in eos solos qui cedem admisissēt accusatoꝛi attribuit̄. preterea cauetur:vt de his qui ante questionē habitam fugerint si aperto testamēto liberi scripti inueniantur:lege ō sic cariis iudicium9 fiat:ita vt ex viculis9 causā dicant:ꝛ perinde ac si serui puniantur:ꝛ ei qui conuincerit. c.aurei premij nomine darentur ex bonis damnati9. Ex hoc edicto actio proficiscit̄ contra eum qui aduersus edictū pretoris tabulas testamenti aperuisse:vel si quod aliō fecisse videtur.nam ex supradictis apparet plura sunt propter que pena edicti constituta est palam9 ē autem popullarez" actionē esse cuius pena in cētum aureos ex bonis dānati9 extenditur:ꝛ perinde partem dimediam ei cuius opera conuict9 erit premij nomine se daturum pretoꝛ pollicetur:partem in publicum redacturum.

f Seuola.

f Fideicōmiſ.quod ex testamēto fratris patruelis9 caius seius ticio debebat ab hēdibus seij ticius accepit.quesitum est cum necem caij seij heredes eius non vindicauerint:an ticius nihilomin9 heredes vt indignos accusare possit ob id quod necez eius q̄ vindicauerint. nec ob hoc ei:q̄ ijsdem fideicommiſ.ex testamēto fratris patruelis consecutus sit.respondi nihil proponitur obstaret.

c Alistra.

ſ De pluribus heredib9 quibusdā inuitis aut ignoꝛantibus apertum erit testamentum nō amittunt portiones9 suas qui culpa carent.

Si quis aliquē testari prohibuerit

bereditatis.ꝛ hz locū qñ cogo te ut me instituas. Itē ꝛ qñ cogo te ut aliū instituas.lz hoc casu qdā secus vt.C.e.l.i.itē ꝛ quando impe dioꝛ testari vl' ō nouo.vl' qa vl' testm primū mutare ut.j.e.l.i.i pri.

q Qui dum extraneus institutus.vel agnatus non institutus.

t Vel ex testō.

dudum facto in quo stitutus erat.

eadmentariū idest notarium scriptū testamentū.

x Eo.cuius heredi tas captatur.

y Facere testamētū hoc ad legitimum.

z Mutare. hoc ad extraneum.

a Fisco.locum.imo ad ucniētes ab intesta to vtroqz casu vt j. e.§.fratris.ꝛ vbi frī nō aufertur ꝛ az.j.si tab. test.nul. ex.l.i.§. pe.so.hic iste.phibēs primioꝛ erat alijs. alias delictū ei⁹ prio ribus nocere nō dz. nec ēt paribus i suis paribus vt i az.ꝛ sz tm i parte delinquēti vt.j.l.ij.i.pri.ꝛ.C.de bis q. vt indig.l. be reditas.ꝛ.facit.j. ad treb.l.iij.§.f.ꝛ de bis quis.ut indig.l. eū q §.fi.ꝛ i autē.ut cū de ap.cog.§.si cōuictus cōtt. viij.ꝛ.C.e.l.ij. itē no.hēri pro facto quo ad preiuditiū.p bibētis.sic.j.de pdi. ꝛ ō.l.iure ciuili ꝛ.§. de rei uen.itē si.§.fi.

b Si dñs.actiōes ei i. dño si sōte quid ei a suo legatū erat qō potuit vt insti.de.le. §.ex diuerso.az.ꝛ.b. imo dic ipsi māumis so.vt.j.qbus non cō pe.bo.pos.l.i.ꝛ qō .p rime dicit de liberis.

c Et si non fuerint. eo tempoze quo ꝑpe tunt actiones fuerūt tm eo tpze quo pater vel dñs .phibuit mu tari testamentum alioqn ō sm io.alij etiam qꝑ si vtroqz tempoze fuerunt sui iuris ar.§ t.i.l.i.§.si.dñi ꝛ.j.qbus non cōpe.bo.pos.l.i.

d Et sit:qui prohibuit.j.que pro nō scriptis.l.f.que tm ar.cōtra.fz non est ratio quia heres distribuit hic indignus.

e Quod non.sub.iō quia non ꝛc.vt infra de le.ij.l.ei qui. ꝛ supra de excusa.tu.l.legatarius.ꝛ supra de inof.test.l.pap.§.meminisse .ꝛ infra ad trebel.l.cogi.§.hi qui.ꝛ facit infra de his quibus ut indig. l.post le.§.si pater.ꝛ.§.si seruū.ꝛ.§.si filius.ꝛ infra ad trebel.l.facta ioꝛ petitus.§.i.ꝛ de bis que in test.de.l.ij.sed ar.contra.j.de le.ij. l. debitoꝛ in fi.ꝛ.ō.de acqui.here.l.si seruus eius qui capere.

f Si plures.oēs dolo.alias tm istis dolosis denegantur. vt infra. l.proxi.§.i.ꝛ ar.supra.ti.i.l.fi.

g Si quis dolo.facultas.sic.ꝛ j.de itinere ac.qz.pri.l. ueteres ꝛ supra l.i.i.R°.

h Deneganda.est.n.in rez ex parte opponentis ex altera in psona vt infra.de do.ex.l.i.in prin.

i Factum.prohibitio.s.

k Non nocet.propie nō nocet qñ testatoꝛ phibuit.ipropie.i. p deest qñ solus scriptus super prohibuit mutari.sic.ō.de of.procōsul. l.ij.ꝛ dic ꝛ solue contra.vt.ō.l.in prin.alij hic referūt tm ad primū casum.ar.j.de re.iu.l.alteri.ꝛ facit qꝑ alterius factum alij non noce at vt.j.ti.ij.l.si heredi.§.fi.ꝛ.ō.de al'.iudi.l.i.item ad hoc qꝑ prodest ō.inof.testa.l.postbumus.§.si quis ex his.

l Si fidei.facit infra ad trebellia.l.iij.§.fi.ꝛ.ō.e.l.cum fisco.ꝛ.C.ad l.falcidiam.l.iij.

m Admisit.vt testamentum non muretur.

n Legis falcidie.s.trebellianica.

Si quis aliquē testari prohibuerit: vel coegerit.

Qui dum captat hereditatē legitimaz.vel ex testamēto phibuit testamētariū itro ire volete eo facere testm vl' muta re dīuus adrianus constituit,dene gari ei debere actiones. denegatis qz ei actionibus fisco locum fore

Si dñs dolo fecerit ne testm mu taretur in quo seruus ei⁹ scriptus erat:quamuis manumissus adierit hereditatem actiones ei denegant cum ꝛ liberis eius si quid fuerit da tū denegari debeat.ꝛ si nō fuerint in potestate.sz si legatū ei relictū sit utqz restituere alij sit rogat⁹:cō sequens erit dicere admitti euz ad legatū quod non ipe habitur⁹ eēt: sed ad alium sit translaturus.

Si plures beredes instituti sint.ꝛ om nes dolo fecerint quominus testa mentū mutaretur:dicēdum ē actio nes omnibus denegari. quia om nes dolo fecerūt.

Paulus.

Si quis dolo malo fecerit ut te stes non veniant:ꝛ per hoc de ficiat facultas testanti faciēdi:dene gande sunt actiones ei qui dolo fe cerit:siue legitimus heres sit: siue priore testō scriptus. Fratris aūt factum fratri non nocet. Si fidei eius qui dolum admisit cōmissū ē ut hereditatez restitueret ea here ditas caduca cum suis onerib⁹ fiet nt ꝓmodū legis falcidie fisc⁹ sētiat dodrātis āt fideicō.

Paulus.

Pīrū qui nō per vim nec dolū quominus vxoꝛ contra eum mutata voluntate codicillos face ret interceserat:sed ut fieri assolet offensaz egre mulieris maritali ser mone placauerat in crimine non in cidisse. Rñdi nec ei quod testamē to fuerat datum auferendum.

De iure codicillorum

Epissime rescriptū ꝛ Ul. pstitutū ē eū qui testm facere opuiat ēe:nec voluit' qsi codicillos id valere videri nec codicillos fecis se.iō que qō i illo testō scriptū ē:lz qsi i codicillis poterit valere:tamē nō debetur.

Ulianus.

Si ei qui post testm factū:ꝛ añ codicillos p fidei cōmissū aliquid daret utile ē' qō si ei qui p⁹ testm fcm ꝛ ātequā codicilli scriberētur mortu⁹ eēt datū eēt ,p nō scripto habeē.

Codicillorū ius singulare ē ut qcūqz i his scribēt : pinde ba berēt:ac si i testō scripta essēt. iō qz suo qui testi facti tpe testatoris fuisset codicilliorū tpe alien⁹ nō re cte libertas directa datur.ꝛ cōtra si cum testamentum fiebat alienus esset codicilliorūz tempoze testato ris intelligitur alieno seruo liberta tis data.ꝛ ideo licet directe liber tates deficiunt:attamen ad fideicō missarias eundum ē. Furiosus non intelligitur codicillos facere: quia nec aliud quicquam agere in telligitur. cum per omnia ꝛ in om nibus absēs uel quesientis loco habeatur. Hereditas testamento intelligitur data ,non potest codi cillis quasi hereditas confirmari. sed ex fideicommisso petit salua rō legis falcidie.

Idem.

Si quis cum testamentuz nul lum habebat : codicillis fidei cōmissa hoc modo dedit. quisquis

De iure codicillorum

post maiores voluntates ponit de minoꝛibus in quibus.v.testes.ad probationē non solēnitatem exiguntur.vt.C.e.l.f. ꝛ insti.e.in.fi.

Epissime rescriptū ē.i causis singularibus

Et constitutum.in cōe.

Nec voluit.expressiz ut. C.e.l.f.§.illud ꝛ.ō.de uul. sub.l coheredi.§. cum filie ꝛ no.hic generale qō si nō valet qō ago vt ago.nec ua let ut ualere potest sic.ō.de consti.pe.l i §.ij.ꝛ.C .de te sta.ma.l.si mater ꝛ.j.ti.iij. fideicō.§.i.ꝛ l.f.ꝛ supra de testa.l.antepe.sz ar.ꝛ insti. de adop §.f.ꝛ.ō. de serui. rus.prc.l.uia.i.R°. ꝛ ifra ō le.ij.codicil.ꝛ infra.l.prox. §.i.itē contra infra ad tre. l.sceuo.sz ibi de eqtate log tur immo hoc loquitur se cus.ideo quia uoluit face re testm.sz ibi codicillos.

Si ei.posthumo alieo factū primo loco scri tos secundo loco.

Utile est .i. scripto tēpo re codicillorum non testi quo ei q nondū natus erat s. posthumo ali eno legari non potuerat.azo. sm hec iura.hodie secus insti.ō le. §.posthumo.cum alieno.

u Testm factū ꝑmo loco.

x Scribentur.ꝛo loco.

y Datum esse. in codicil lis.azo.

Pro non scripto.tēpus ergo codicillorum inspicit vt ar.j .e.l.diuus .§. fi.ꝛ.l. quedam.ꝛ.l.quidaz ꝛ sic,p non scripto.vt.C. ō cadu. tol.§.ꝛ cum triplici.ꝛ.ō.de here.insti.l.quo loco in fi.

z Codicillorūz.singulare ex eo quod ibi fingāt que dam facta alter quam sint vt statim probat.

a Directa. in codicillis quia nec in testamento da retur seruo alieno.vt insti. de singul'.re.per fideicom. §.libertas ꝛ.C. de ma.tes. l.seruo sed eam libertatem ꝛ in codicillis directo dare posset.si tempoze codicilloruz essent eius ꝛ te stamento codicilli sint confirmati ut.j.de ma.tes.l.libertates.

b Si cum testamentuz.quo relicta est libertas directa subaudi.ꝛ sic non obstant iura que dicunt tempus codicillorum inspici vt.ō. de tes.ma.l. i. ꝛ.ō.de testa.mi.l.si certarum.§.fi.licet Jo.dubitauerit in positione huius casus.

c Licet directe.quia eo tēpoze quo dabatur dominum testatoris i seruo non erat.ꝛ dic quod refertur ad primum ꝛ ad secundum casum.

d Eundum est contra.ō.e.l.i.sed non obstat vt dixi ibi in solutiōe illius contra.sceuola.

e Furiosus facere.scilicet posse vt ꝛ.C.e.l.nec codicillos.

f Nec quicquam.vbi desideretur voluntas vel consensus de nouo ꝛ. secundum hoc non obstat.ō.solu.ma.l.ij.§.fi.ꝛ de bis qui sunt sui uel alie. iur.l.patre.que sunt contra.

g Absentis.contra.ō.de procura.l.ij.Jo.non habetur ibi absens vt possit habere ratum.ꝛ sic concordat.ꝛ facit.j.de re.iudi.l.furioso ꝛ.ō.ō arbi. l.diem.§.si quis litigatur ꝛ.j.quibus ex cau.in posse.e.l.fi pupillus.

h Hereditas.inutiliter.quia non.vij.testes.vel non rogati que sunt necē vt.C.de testa.l.hac con.

i Quando hereditas.idest iure directo.

k Petitur.a legitimis heredibus.nam per fideicom.hereditas codicillis potest relinqui vt ꝛ insti.e.§ .fi.ꝛ.C .e l.ij. ꝛ ad treb.l.ꝛ fi non ꝛ supra fi quis omis.causa.testa.l.qui autem circa prin.ꝛ.j.ad treb.l.sceuola.ꝛ.j.e. l.conficiuntur.§.i.ꝛ.j.ti.i.l.antepe.ꝛ.j.l.prox.

l Falcidie.id est trebellianice.

m Si quis.fidei commissio.vt debet illa ꝛ illa.

n Nullum.factum.
o Factionem hz.aliter enim codicilli nō valent.vt.ĩ.c.l.diui.§.p.t.l.con ficiuntur.§.codicilli.t.l.aristo.t.supra.e.l.ij.§.furiosus.
p Heredes.ex testō. q Essent.scripti.
r Peruentura.ab intestato.t no.q secus probaꝫ in substitutione pupil lari vt supra de vul.sub.l. qui liberis.§.hec uerba.t ĩ fi.de pupillari substi.§. li beris in fi.§.
s Non pinde.hic q2 dixit qsquis tč.secus si simplici ter reliqsset vt.C.e.l.i.con tra vel dic nec tunc rumpi codicillos cuz non est fām testamētum a quo dicatur pendere.vt.d.l.nō.
t Rupisset.q2.videtur ex voluntate testatoris succe dere.vt.ĩ e.l.conficiuntur §.i.sed cōtra.ĩ.de le.iij.l.i. §.f.lo.ibi t facit.ĩ.de le.iij. l.ix.t.ĩ.t.i.l.si fūdus per fi deicō.§.fi.t.l.antepe.t.s. l.prox.in fi.t insti.i.e.ti. in fi.t.s.de vulga.sub.l.i sub stitutione.
u Testō.codicilli facti p9 testamentum non ante fm has leges vt.ĩ.e.l.ante.t dic vt ibi.
x Ex eo.ex testō ergo na scit actio pp ea que codicil lis data sunt vt.ĩ.e.l.ab ite stato.azo.vl dic agi ex ipis codicill.i. vtili ex testō.q2 sit testatio mētis vl cōdic. ex.l.ut nō.C. communia d le.l.ij.§. fi.
y Nullius momētis. nō ē ergo per oia idez ac si non fuisset factū testm̄.sic.n. ua lerent codicilli.vt insti.d fi deicō.here.§.preterea az.t ē ratio.q2 facto testō. vide tur in codicillis rogaꝫ scri ptos qui cum non adeant. deficit fideicom.
z Vlm qui. soluēdo sit videbaꝫ codicillū tra hēdū ad tēpus testi.sed p. ē.vt.s.e.l.ij.in prin.t ĩ.di ui.§.f.t.C.de te.ma.l.i.t.s de testa.mi.l.si certaz.§.fi. t dic testm̄ factum ante co dicillos. sed certe idez t si post secunduz.y.
a Placuit.aꝫ nonvaleret fideicōmissaria.etiam solo euētu inspecto sz in directa ēt psiliū ut.C.qui ma. non pos.l.i.t fi.t hoc propter.l. cliascentiam.ut insti.quibus non est permissum sac.testa.in prin.
b a Hīte.iudicio.expresso.sed quid si post.R°.fm quosdam idem ut.ĩ. e.l.ab intestato.imo secus est etiā hoc iure vt.s.e.si quis eum.§.fi. que est contra.sed hodie siue ante siue post semper pfirmari videntur: ni si reprobentur.vt insti.e.§.nō tantum t.C.e.l.siue in initio t sic cōzigitur pompo.insti.dicto.§ per diuum fecuola.t ista lex.
c Judicauit.aliquod relictum codicillis postea ademit testō confirmās codicillis in alijs.
d o Juus adire:vt t insti.e.§.f.sed contra.s.de codi.insti.l.p. §.pe.so. hic forte in suo herede ibi in extraneo uel dic vt ibi.item contra. ĩ.e.ti.i.instituto.sed alius est oio casus.t facit ĩ.e.l.q per manus.
e Codicillos plures.secus in testis q2 per fm rumpitur primum nisi in milite vt.s.de iniusto.tes.l.i.t insti.qbus non est p.fa.tes.§.i.t.s.de testa. mili.l.querebatur f Scribi.secus ī testō in scriptis.vt.C.de testa.l. iubemus.t facit insti.e.l.in fi. g Signari.i.sigillari.
b Licet in confirmatione.que in testamento fiebat.
i Velit codicillos.futuros.
k Fuerit.immo ꝺ.vt.ĩ.de le.iij.l.si qs in prin.te.nisi expresse prioris vo luntatis penitcat.vt ibi dicit.so.t hic expresse penituit.t hic subijcit.naz ea tč.t similiter ibi in prin.l.dixerat valere ꝺo relicta.sed postea determi nat.vel so.vt ibi.item contra infra.e.l.conficiunt.§.fi.vel so.ibi nō expres se.itē contra.ĩ.ti.i.l.si mihi t tibi in.§.fi.t ibi non expressit itē cōtra.ĩ.ti. ij.l.fi.in prin.so.t ibi expressit.t sic conco2dat.t faciūr predicta an valeat priuilegium contra.l.indultuz non obst ante tali.l.q dic vt. C.si contra ius vel utilis pu.l.fi.
l Prioribus.derogant.ad hoc supra de ꝓcu.l.siquis autem.§.f. t de contraben.emp.l.pacta t.C.de pac.l.pacta.

mihi heres erit bonorū ne posses sor eius fideicōmissa pstari debēt. Quz paterfa.qui testamēti factiōz habet t codicillos faceret perinde haberi debet :ac si oēs heredes[p] ei us essent[q] ad quos legitima eius hereditas vel bonorū possessio p uentura[r] esset.sed t si post codicil los factos natus qui ēt proxim9 agnatus vel suus heres fideicōmis sū prestari debebit.intelligitur enī his quoqz heres scriptus t iō nō perinde[s] habēdus est ac si rupisset bos codicillos. Testamēto[v] facto etiā si codicilli i eo confirmati non esset vires tamē eo[x] capient. Deni qz si hereditas ex testamento adita nō fuisset fedeicom. ex huiusmodi codicill' nulli[9y] erit momēti.

Hqz qui codicillorū Dem. tēpore soluēdo sit[z] recte liber tatē dare placuit[a] quāuis testi facti tpe soluēdo nō fuit. Apini.

Hte[b] tabulas testi codicilli fa cti nō aliter valēt:quaz si testō qō postea factū ē uel codicilli con firmēt.aut volūtas eorū quocun qz iudicio retineaꝫ. sed non serua bunt ea de quibus aliter defūctus nouissime iudicauit[c]. Ar.

Juus[d] seuerus t ātoninus re scripserunt:nihil egisse matrē que cum pure liberos suos here des instituerit:conditionem eman cipatiōis codicillis adiecit:quia ne qz conditionē heredi istituto codi cillis adiecere. neqz substituere di recto pōt codicillos etiam plures[e] quis facere pōt t ipsi[9] manu neqz scribi[f] neqz signari[g] necesse ē. Qz i cōfirmatōe[h] codicillorū paterfa.ad iecerit:ut nō aliaſ valere vellit[i] quā sua manu signatos.t subscriptos tamē valent facti ab eo codicilli.qz neqz ab eo signati neqz manu ei9 scripta fuerint[k] nam que postea ge runt prioribus[l] derogant Codi cillos[m] is demū facere pōt qui t te stamētū facere pōt.si post[n] testamē tū factuz mortuo° codicillis qui le gauerit.sz testamento confirmatis ꝓ nō scripto legatū sit. Dez

Qedā[p] non referūtur ad cōfir mationē codicillorz veluti si an te captiuitatē quis codicillos cōfir mauerit:t in captiuitate codicillos scribat:naz nō valēt:idē ē si aliquo modo ius testi faciendi desierit ha bere[q]. preterea i illis que nō iuris[b] sz facti sūt ñ ē pinde habēdū qō co dicillis scribitur:atqz si ibi confir matio scripta fuisset: veluti si ita in codicillis scriptū erit vestez q̄ mea est codicillorz tēpus spectandū nō quo confirmaꝫ.itē si ticius viuus ē vel si tot ānis [c] ē:codicillis legauit seio tps codicillorū nō quo tēpore sit testm̄ spectādū. Au.

Onficiūt[d] codicilli. quattuor modis:aut enim in futurū[e] cō firmant.aut in preteritū[f].aut ꝓ fi deicōmissū testamto fcō[g] aut sine[b] testamēto.sz ideo fideicōmissa da ri possunt[i] intestato succedētibus: qm̄ credit[k] patrēfa. spōte sua bis reliquere legitimā hereditatē. Co dicilli[l] totiens valent quotiēs quis testamentum quoqz facere potest[i] nō tamē ita hoc intelligemus exiga gamus potuisse eum eo tempore quo scribit eos codicillos[m] testam tum facere.qui enim si sufficientiū testium facultatem non habuit:sed si[n] iure testamēti factionem habue rit. Si post factum testamentum° codicillos[p] quis confirmauerit: de inde ad arrogandū se prebuerit: t ibi codicillos fecerit:atqz ita eman

m Codicillos.testa mentū facere de iure ut t ĩ.c.l.conficiunt. §. codicilli t .s. e.l. si quef.cum in prin. sz de fcō secus q2 qui non pōt de facto.q2. vij.testes nō hz. pōt codicillari si hz.v.vt insti.eo.in prin.ité fa cillius ꝓfirmāt vt.ĩ. ō le.iij.l.i.§.i.t facit. ĩ.t.i.l.ij.
n Mortuo.s.iam.
o Di p9.pro nō scri pto.videbaꝫ codicil lū trahi ad tps testi vt t uidebaꝫ simil'r. s. e.l.cum. t sic vide baꝫ eē in causa cadu ci legatū sic.ĩ.e.l.que dam.sz trī non est in causa caduci sed pro non scriptū vt hic ꝙ s.e.l.ij. in prin. t ꝙ pro non scriptuz ꝙi causam cadu. dic vt. C.de cad.tol.§.ea.n. t facit.ĩ.prox.
p q Qedā.innuit qd ꝛgulariter respiciunt testm̄ q ē veruz.nā si non sz tē stametuz nec codicil lus vt.s.l.prox.§.pe. ité rupto testō rūpit codicillus vt.C.e.l.i t sic semp idez respi ciunt vi.ĩ.e.l.ab inte stato in fi.sed hoc fal lit vt hac.l si enim re ferunt vallēt codicil li facti in captiuitate uel cū al' defisit posse testa.i.inspecto tpre testi quo t confirma uit codicillos futu ros sz hoc non dz eē in exēplis huius.l. t ĩ.de capt.l.i bello.§. codicillis t.s.e.l.pr. §.f.t.l.eum t.l.ij. in prin.t.C.de tes.ma. l.i.t facit.ĩ.ō uer.ob. l.ticia.§.idem.R°.

a Desierit hīe.ꝙ multis modis ꝓtingit vt nō.s.de testa.t no.ꝙ ꝓfirmatio nō trahit in id tps quo facer uel ꝓfirmare nō pōt sic.ĩ.ō uer.ob.l.cū q ita.§.f.t ar.s.de ar.l.si cū dies in pn.sz ar.ꝺ.ĩ.de uer. ob.l.si filius t.s.de ꝓdi.insti.l.istituto t.s.de testa.mi.l.ꝙ dicitur. b Que nō iuris.superiora fuerūt iuris.nā iur.ē posse testari ul'nō vt t.s.de testa.l.iij.t.iiij. sed t in his que sunt facti idez vt non tra hantur ad tempus confirmationis vt subijcit exempla.
c Tot annis.i.tot annos.t facit.ĩ.de auf.t ar.le.l.si ita.
d c Onfitiuntur.i confecti confirmantur vt statim subijcit.
e In futurum vt codicillos quos faciam confirmo.ac.
f In preteritū.vt codicillos quos feci. g Testō.facto.nō iure corā testib9.vi.t dixit si ñ ualet iure testi ualeat iuꝛ codicillorz
b Aut sine testō.vt oio volēs intestatus ꝺcedere faē codicillos sal tē corā.v.testibuſ.vt.C.e.l.f.t ad hoc subijcit.sz ideo tč.t facit.C. de na.lib.l.qm̄. i Possunt.ꝓmitti.n.fidei heredis legitimi vt faciat que in codicillis continebatur.
k Qm̄ credit ita ꝙ nō pōt ꝓbari ꝺriū.q2 magis ē fictio vt hic.t s.e.l.si qs cū in pn.t.C.de adop.l.cū in adop.§.sz si qdem t insti. de vul.sub.§.vel singulis. l Codicilli.pōt de iuꝛ vt subijcit.
m Codicillos.de fcō.nā stipulatio viciaꝫ ipotētia iure.vt insti.de inutil'.sti.§.ipossibilis.nō de fcō vt.ĩ.de v.ob.l.cōtinuus.§.illud.
n Sz si.sub exigim9 tč.t sic loquit.s.e.l.diuus.§.pe.t insti.e.§.i.nec

obstat.ĩ.de cap.l.in bello.§.codicilli in fi.§.vt ibi patet.

o Si post testamentũ.ſ.completum post finem huius cõfirmauit codicillos futuros.

p Et ibi.i.in arrogatione constitutus.

q Codicillos.quos facturus sit.ac.

r Nam ꝛ testm̃.ſ.predictũ tenet iure pretorio nõ ciuili.vt instit. q. mo.tes.infir.§.nõ tm̃ ꝛ.ĩ.de fis tab.l. q ex li.§.fi.ꝛ sic videbant codicilli valere.

s Ꝫ eo tpe.al' ſꝫ eo tempore ꝛc. al' cũ eo tpe ꝛc.al'ſi eo tẽpore ꝛc.tunc si pro q̃uis.

t Non habuit.ꝛ iõ valere videbatur.vt ś.prox.§.

u Nec simul.alia rõ quare non videbant valere. qz iure ciuili testm̃ est irrituz lꝫ se cuſ in muto vbi non irritatur per sequentem mutitatem.

x Confirmauerit. anteq̃ fieret mutus ꝛ fcte dicit hic eo qz sine timore rũpende confirmationis per mutitatem.

y Ꝫs.i.mutus.

z Non possit.cũ est mutus nisi sciat lras vt.C.q.tes. fa.pos.l. discretis.

a Huius autem . ſ. arrogati

b Sublatã ẽ.iure ciuili ptorio.vt.ś.dixi

c Testaŧ.faciẽdo codicillos testatus:cuz sit testm̃ testatio mẽtis vt instit.de tes. in prin.ꝛ vere ỏ alienis ꝛ facit hic.nõ tm̃ pro prie dr̃ testm̃ ꝛ ideo dr̃ quodãmodo ꝛ sic determinaŧ verbũ testaŧ p hec verba quo dãmodo.ꝛ cũ statim dicat valere codicillos.no.quẽ testari ỏ alienis sic ꝛ.C. ỏ sanc.cc.autẽ.si qua.ꝛ instit.de pupil.sub.§. non solum.sed certe hic fuerunt sue tpre mortis ũde remanet no.in cõtrariũ. q̃ nemo in alienis testaŧ.

d Valeŧ codicillos.ꝓtra.C.e.l.i.so.ẽ ibi ruptũ testm̃ iur̃ ciuili post humi agnatione hic capitis di.ꝛ iure p̃to.vñ adhuc valet testm̃ ibi nullo mõ.

e Et decesserit.post ruptum.vt C.e.l.i. ẽt hoc vbi decessit adhuc viuo testatore si ãt eo mortuo.dico q̃ nõ tenet nec codicilli ex tunc sed nũc.si dixerat postea eo mortuo.tunc valere que in codicillis legauerat.vt.e.C.e.l.i.ꝛ.ĩ.de le.iij.l.i.§.i.

g Si miles testamentum.iure communi.

h In militia.coꝝ duobus testibus q̃ põt ẽr testm̃ vt.C.de testa. mi.l.milites.

i Querit.videtur quod non.quoniam ꝛc.

k Resignauit.quo casu etiã testamentum tenet iur.mili.vt.ś.ỏ tes. mili.l.tribunus.§.f.ꝛ.l.ticius.ꝛ facit.l.si certarum.§.fi.

l Si ei.utile legatum videbatur nõ valere quasi suo ꝓpio vt.C. de le.l.seruus q̃is:sed secus est qz simul videt hic dedisse cuz pendebat vsq; ad mortẽ vt.C.de necess.ser.l.qdam.§.si cum veteres. ꝛ de testa.tute.l.ꝛ si a patere.sed ar.ꝺ instit.de le.§.an seruo.ſꝫ ibi per fecerat voluntatem hic non cum adhuc facturus erat aliquid.

m Si qs cosisteret.in cõmutabiliter ad q̃.ĩ.de v̈.ob.l.gcqd.§.fi.

n Non valebũt.nã vltimos cõdendo priores reprobare voluntateq; testõ expressũ videt imutari. R. itẽ nota qõ approbãdo vltios ur̃ reprobare precedentes sic.ś.de procu.l.maritus ỏ pac.quẽ.l.fi. ꝛ fac.ś.e.l.diui.§.lꝫ.ꝛ.ĩ.ti.i.l.fi mihi.§.f.ꝛ.l.fc.ꝛ de le.iij.l.si qs i pri. le.i.in prin.nisi in casu vt subijcit.

p Ceteranus.uel miles vt.ś.de testa.mi.l.ex militari.§.i.ꝛ facit.ĩ.de le. i.le.filiusfa.in prin.

q Testamentum.quasi dicat non solum codicilli.

r Quod per manus ideſt vulgo.

s Non posse.ut ꝛ.C.e.l.si idem ꝛ supra.e.l.diuus.

V

Quidã referunt quãtũ repeto apud iulianum sabini ꝛ cassij et proculi expositã eẽ i questione huiusmodi cõtrouersiaz :an legata que postea quã istituti mortẽ obierint :codicillis ascripta vel adempta sũt a substitutis debeãtur.i.an peride datio et adẽptio ẽt hoc tẽpore codicillis facta valeat: ac si testõ facta esset qõ sabinuz et cassiuz rñdisse aũt proculo dissentiẽte. nimirũ ãt sabini et cassij collectio quã et ipi reddunt et illi ẽ. qõ codicilli,p pte testi babentur.obseruationẽqz et legẽ iuris inde traditã fuẽt:ego ãt ausus sũ siniaz ꝓculi vsissimã dicere. nulliꝰ.n.mõmti est legatũ qõ datum ẽ ei qui tempore codicillorũ i rebus humãis nõ ẽ. lꝫ testi tpe fuerit esse eni debet cui libertates dedit nata post mortem patris filia cum de ea nihil patrem fẽsisse cõstitisset. placuit libertates a solo filio pstari posse. i Dẽ.

R Edemptis a sorore partibus.

i Illud sine dubio dici Dẽ.

Nõ põt ẽt filiam manumittere cogendam:cũ ab ea nihil pater peterit:ꝛ iure suo heredes extiterit. Tractari solet de eo qui cum tabulas testi non fecisset : codicillis ita scripsit ticiũ heredez esse volo.sed multũ interest vtrũ fideicõmissariã hereditatẽ a legitimo per banc scripturã quã codicillorũ istar habere voluit reliquerit:an vero testamentuz facere se existimauerit.nã hoc casu nihil a legitio peti poterit. Volũtatis ãt quomodo ex eo scripto plerũqz declarabitur. nã si forte a ticio legata rliquit substitutũ ascripsit heres si non extitisset : sine dubio nõ codicillos:sed testm̃ facere voluisse itelligit.

Ceuo.

Hereditatẽ accipit.quod ẽ caput testi ut instit.de.le.§.ante.ꝛ ẽ tale quod hic dicit q̃ cũ testm̃ sit cãe. codicillorꝝ nõ debẽt codicilli ee cã sue cãe.sic.ś.ỏ acq.here.l.p seruum sic ꝛ qui instituere dz alium nõ dz ab alio istrui ut.ś.de eden.l.liquis ex.§. prohibet.

Q Ali graui.ad filiũ natũ ꝛ dic nõiatim ꝛ spealit.

x A solo filio . imo nec a filio qz rupti sunt codicilli ut.C.e.l.i.ſꝫ dicas nõ ruptos.utpote cũ nõ pendeãt ex testõ aliquo ut.ĩ.e.l.is q alij dicũt ruptos quasi ex testõ pedebat.ſꝫ filiũ tenere qz ꝛ ab intestato fuerat: rogat filia non qz rogata nõ fuerat.itẽ videt distingui an sit diuisibile relictum ꝛ tũc filius pro pte an idiui duũ.ꝛ tũc ut i nihiluz ut.ĩ. e.l.sed cũ ea ꝛ.l.is qui i tque sũt ptra.so. illa distinctio i alijs non i libertate ut.ĩ.de lc.ij.l.cũ pr̃.§.cum estimaret ꝛ.l.cũ filiꝰ i pri. uel dic ut.d.l.is q no.item imo videt filiã teneri pro pte oneris ut.C.ỏ caduc. tol.§.ne aũt ꝓ.so. ibi.item ar.contra.ĩ.de fideicõ.lib. l.ĩ . alieno.§.liber.so.ibi.ꝛ itẽ ar.ś.de.pac.l.tale.§.f.ꝛ ĩ.de uer.ob.l.cũ qui.§.i.ſꝫ ibi iter uiuos.sed hic non. itẽ hic nominati a filio . itẽ hic filiuſ prẽt volũtatẽ hic succesſit qõ ibi non erat.

y Illud.tractari uoluerit.qõ potuit ut.ĩ.ad treb. l. ex facto i pri.ꝛ.l.fceuola.

a Hoc casu.ſ.proximo.

b Intelligitur vt.C.de testa.l.non codicillum.

b q Quidaz.repe.i.recordor.

c Obierint.viuo testatore ante codicillos.

d Ascripta.i.rlicta ab instituris qui tamen iam erant mortui.

d Ademptio.legatorum.

e Respondisse.ꝛ male.

f Dissentiente.ꝛ bene.

g Collectio.i.argumentatio ex qua sequitur ergo vel igitur que est collectiua vel illatiua coniunctio sic enim inferebant vicem testi repꝛesentant. sed in testamento data valent.igitur ꝛ in codicillis vel dic collectio.i.illatiua coniunctio . ergo uel igitur quam ipsi inferunt ex sequentibus inferunt ꝛ concludunt.

b Pro parte.sic.ś.quemadmodum testa.a per.l.sicut.

i Obseruationem.obseruationem uocat non solemnitatem hoc enim falsum eẽt.sed ius quod statuitur ut is demum faciat codicillos qui ꝛ testamentum ꝛ ei demum legitur in codicillis cui ꝛ in testamento.

k Et legem.ut infirmetur testamentum.eodem iure quo codicilli ꝛ econtra.a.ꝛo.ꝛ facit.ś.de rei uen.l.que de tota in prin.

l Ego.sceuola.

m Non est.sed quid ad rumbum.R°.probat a simili ut sicut legatum relictum non ualeret relictum ei persone que non est in rebus humanis.ita ꝛ relictum ab ea persona que non est in rebus.

n Licet testamenti.ut ꝛ.ś.e.l.diui.§.fi.

o Persona querenda sit.tã eius cui reliquit ꝛ a quo ut hic.ꝛ statiz subijcit q̃ etiam relinquentis ut ś.de testa.l. si queratur.ꝛ est sic. ś . de transl.cum bi.§.sen.ꝛ personarum.ꝛ.ĩ.de uer.ob.l.si ita stip.§.grisogonus in.fi ubi in persona est speciale ut non subitelligatur.lꝫ in stipulatiõe sic rñqz.

p Igitur. a simili.

detur.deinde sic queri an datuz cõ
fistat ut non ante iuris ratio quam
persona° querendã sit[p] in proposi
to igitur quod post obitũ heredis
codicillus legatum uel ademptum
est:nullius momẽti est: quia heres
ad quem sermonez conferat[q] in re
bus humanis non est:eaqz adem
ptio et datio nunc vana efficietur[r]:
hec[s] i eo herede qui ex asse istitut[9c]
erit datio substituto ita vt ab istitu
to codicilli cõfirmarent qõ si duo i
stituti[v] sint substitutis[v] datis vnusqz
eorum decesserit vtilia videntur le
gata[r].sed circa coheredem[v] erit tra
ctatus nunquid totuz[v] legatum de
beat.si quisquis mihi heres erit.le
gatum erit:an vero quia nõ sit sub
stitutus heres qui partem faciat[t] li
cet ipse non debeat[a].idez etiaz po
test circa nomina expressa tractari[a]
multoqz magis solum coheredem
totum debere puto quia is[b] adiun
ct[9b] sit:qui[c] etiam tunc cum adiun
gebatur[d] in rebus humanis non
erat.

a Ffri.

a Hẽ intestato factis codicillis
relicta[c] etiã postea natus inte
stati successor debebit quicũ qz.n.
ab intestato successerit locũ habẽt
codicilli.nã vn[9] casus[f] ẽ nec i terest
qui succedat:dũ itestato succedat.
ad testamẽtũ autẽ[s] quod quoquo[b]
tempore perfecisset : pertinent[i] co
dicilli:z ut manifestius dicam inte
stato[k] patrefa.mortuo nihil desi de
rãt codicilli : sed vicem testamenti
exhibẽt testamẽto autẽ facto ius[l] se
quuntur eius.

p Paulus.

f Sed cum ea testatoris[m] volun
tas fuerit in vniuersa beredi
tate legata[n] rogarentur : dicenduz
est scriptis heredibus profuturaz
doli excep tionem si amplius quã
hereditari portio petatur.

i Idem.

Littere quibus hereditas pro
mittitur[p] uel aĩ affectus[q] ex
primitur codicillorum uim non ob
tinent.

c Gel.

o Petatur.per legatarios.secus in libertate :vt.ſ.e.l.qui grauí,
z facit.ĵ.ti.ij.l.mortuo.§.f.z.l.ſi titio.§. iu.z.l.cũ pr̃.§.cuz eſtiaret.

p Littere.premittitur dicẽdo ego faciã te heredem.vel dic dire
cto et vr̃ eũ istituere dicẽdo ego facio te heredẽ meũ.

q Affectu.dicẽdo diligo te i filiũ vel dic qp cuz instituit afferẽs eũ
diligeꝛ vt filiũ z ad
primũ itellectũ vtri
usqz verbi facit.ĵ.de
le.iij.l.fideicõ.§.i.z i
sti.de testa.mi.§.cere
rũ.z ad r̃m facit .C.
de. testa.l. non codi
cillũ.z de fideicõ.l.z
in epistola.

r p Lociana. ita
ſ.sicut relictuz
iueniret a' deest ita.

s Rati eẽ.dubitatio
esse poterat ex eo qõ
pa.dicebat quod ẽ i
sti.eo.§.sed cũ aũt.z
nõ.ſ.e.l.ante.

t Cõprehẽdere.no.
qp verbũ futuri tpis
et preterita cõprehẽ
dat sed qꝛ lz ante te
stamentũ facti erant
codicilli tñ postea
verũ ẽ euz reliquisse
codicillos azo.z fac
ĵ.ò v.sig.l.verbũ crit.

u Sq.herede co.
ſ. relicto.z co.
flicto herede quẽ ẽc.

x Euanuisse: vt.z
ſ.e.l.q grauí z.l.ab i
testato z.l.siquis cũ.
§.i.z hoc quãdo nõ
ẽ factũ testamẽtũ ali
as secus: vt.C.e.l.i.

y Bimidia .ſ.e.l.q
dã i fi.ꝯ so .hic corri
git.ut.ĵ.stati dicet.

z Dici põt.sed ma
le nã stati corrigitur
fm azo.

a Immo corrigit
qõ dixerat z sic corri
git qõ est .ſ.e.l. qui
quidam i fine.

b Nõ possũt.vt sũt
seruitutes p̃diales.
vt.ĵ.ò ver.ob.l.stipu
lationes nõ di.z liber
tates:vt .ĵ. de lib. cã
l.duobus.

c Nihil corũ.imo i
totũ:vt.ſ.e.l.qui gra
ui.z.l.se.sed speciale
i libertate vt ibi dixi
vel hic de rigore ibi
de eqrate. itẽ p̃.ĵ.de
le.ij.l.cũ pater filius
i prin.so.ibi per que
relã fuit testm̃.sz nec
codicilli rupti vt in
prin.hui[9].l. dic ergo
cũ: R .qui dixit nõ prestãdũ.ſ.rõe mera nõ de equitate sz quid nũc
tota vt.l.nõ partis estimatio p̃stat.vt i seruitute legata:vt.d.l. cum
filius i prin.vel refert voluit a filio i totũ prestari z sic nõ isoliduz
erit heres.vt i vtroqz ꝯrio.an vo si i totũ nõ sit hr̃s.vt hic subijcit.

d Illa.al' ille.ſ.pr̃.z al' illi.ſ.filio qp ẽ postea.z dic ablatur[9].ſ. pr̃.q.
d.nõ presumit qp pater filio cõtulisset p legata.item ꝯ.ĵ.ti.iij.l. post
emancipationez.ij.R[9].vbi isolidũ alter preceat se illud de equitate
velut ibi z.ĵ.de le.ij.l.cum pater.§.cum estimaret.

e f Ipalã.i.corã testib[9] nomẽ tamen hẽrdis i testamento scriptũ
nõ ẽ.z ideo nõ tenet vt testm̃ i scriptis.qꝛ ñ sic valere potuit vt
C.de test.l.iubemus z autẽ.z eo item nec ut nuncupatũ.quia noluit
cum dicit tabulas vt ar.ſ.ẽ.l.i. sed valebit vt codicillus.

f Nõ ẽ.vt z.ſ.de hẽr.isti.l.quotiẽs.ij.R[9].z isti.ò le.§.añ heredis.

g Testamentum.alias testm̃.al' tabule.sed quõ valẽt vt codicilli.
vt.ſ.e.l.i.que ẽ ꝯ so.hic rogauit ligitimos de his legatis.vel dic qp
si simpliciter reliquit creditur facere codicillos potius qp testm̃.qꝛ

---

q Conferat.faciendo codicillos.z facit.ĵ.ti.iij.l. cum qs decedẽs.§.seiã.
sed ar.contra.ĵ.ti.ij.l.cum pr̃.§ cum donationis in fi.

r Efficiet.adde qp codicilli ad tempus testi non referuntur.vt.ſ.e.l.diui.
§.fi.z.l.quidam.

s Dec.ſ.predicta vera sunt.

t Institutus.z postea ante codicillos mortuus. idem si plures si tamen
oẽs mortui sunt codicillos
vt in qõne.ſ.posuit . secus
si aliquis supereſt tpe codi
cillorum vt subijcit.

u Substitutus datꝰ.ita qp
cuilibet suo seperatim.

u Unusqz eoꝝ istitutoꝝ.

x Legata.qꝛ nĩ.ũ auxiliũ
a testatore reqrere.i.ab isti
tuto qui decessit cũ per se
valeant z teneãt.nec ex ac
cidenti rũpi possunt.nõ ta
men reducunt oĩa ad tem
pus testi.ut.ſ.e.l.diui.§.f.si
mul tamẽ cum testõ incipi
unt valere.i.post aditionẽ
hereditatis.

y Coheredẽ.superstitem.

y Totũ.qp vr̃ si ponas ta.
legatum quisquis z̃c.

z Parte faciat institutũ
habere z ipse ita ptem pro
me hz.azo.z est sic.ĵ.ti.ij.l.
buĩ[9].§.si titia.aliaſ si titio.

a Non debeat legatũ.sed
quare non.vt.ĵ.ti.i.l.lz.z.ĵ.
ti.ij.l.cum pr̃.§.cuz pater.
z.§.ab instituto z.l.cuz de
bitor.§.z.C.ad tre.l.nõ iu
stã.Rñ.qꝛ hic iutiliter fuit
datum.i.ab eo q mortuus
erat.hic tamẽ a coherede ò
betur vt subijcit.itẽ est con
tra infra.e.l .pe.so.illa hãc
corrigit.itez vr̃ in causa ca
duci illa istitutio.ergo trã
sit cum onere. Rñ. vez in
ea positio.sed non in codi
cillis posito.

a Tractari.qò in appella
tiuis ẽ dcñ quisquis.z̃c.

b Is.institutus.

b Adiunctus.a codicillan
te in onere legatorum.

c Qui adiunctus.

d Cum adiungebatur.i.
pre codicilloꝝ nã ab eo z
ab alio instituto relinque
bat legata i codicillis.z ita
vnuz alteri adiungebaꝫ in
onere legatoꝝ sz tñ vnus
erat mortuus si queritur.

e a Hẽ intestato relicta.
Quis non erat nat[9]
tempore codicillorum.

f Nã vnus casus.i.sine di
stinctione psonaꝝ nati vel
nasciturí vt z.ſ.e.l.si qs eũ
i pri.z.§.i.sz si testm̃ ẽ facm̃
tunc sũt plures casus.nã si ua
let testm̃ z valet codicillus
si non.nec isti ualent.

g Autem.pro sed.

h Quoquo.ergo siue ante siue post.quod dic vt nõ.ſ.e.l.ante.

i Pertinet.i.vires ex eo capiunt.vt in fi.huius.l.z.ſ.e.si quis cum.§.fi.
z.ſ.l.pro.quidam.

k Intestato.i.nullo oĩo facto
testõ.alioquin secus vt in fi.huius.l.pz.z dixímus.ſ.e.l.siquis cum. §.fi.
aliter vero ponit isti.de here.ab intes.l.prin.azo.

l Ius sequũtur.i.vires ex eo capiunt.z tunc desiderat vt teneat testamen
tũ.qꝛ z eo infirmato z illi infringuntur vt.ĵ.pro.z facit.ĵ.ti.i.l . filius.in
prin.z.§.ij.z.ĵ.t.iij.l.i.§.f.z.l.ix.

m f Sed cũ ea testatoris.q testm̃ solemne fecit.z codicillos i qbus lega
ta reliquit.z natus ẽ postea posthumus qui rũpit testm̃ pro pte qꝛ
aliter scriptus frater erat posthumi.ar.ſ.de inof.test.l .mater.azo.sed vr̃ i
totum rumpi:vt.ſ.de iniusto test.l.pe.sed ibi extranei erant istituti.vel po
ne hic posthumũ exheredatũ z fratrem eius cũ extraneo institu.vel pone
z relicta ab eis legata z omnia sunt plana:vt.ſ.de inof.test.l.certa.

n Legata.in codicillis.relicta.

---

p Locianaʳ celso suo salutem lu
cius ticius his verbis ita ca
uit.siquis tabul.alioue genere ad
hoc testamentũ pertinens.reliquo
ro ita valere volo:quero an codi
cilli qui ante hoc testamentum scri
pti sunt debeant rati esseˢ : iubenti
bus celsus plociane salutem : hec
verba.si quid ad hoc testamentuz
pertinẽs reliquero ualere volo eti
am ea que ante testamentũ scripta
sunt comprehendereᵗ.

Arcellus.

Sq[v] vnũ filiũ habebat cũ co
dicillos ad eũ scripsisset decesſ
sit itestat[9]:herde eo relicto et quẽ
postea ,preauit. agnationẽ sui he
redis nemo dixerit codicillos eua
nuisseˣ.igitur si nihil tunc de post
humis sperauit:et codicilli nõ eua
nescunt[x] et que relicta sunt pro par
te dimidia[y] filius ad quem codicil
lus factus est soluere compellitur.
non etiaz posthumus sed z si codi
cillos reliquisset duobus superſti
tibus filius decedens cuz putaret
alterũ ex his prius decessisse: simi
li modo dici[z] potest p oĩa perinde
debere filium ad quem scripti sunt
codicilli:atqz si solus heres extitiſ
set patri:immo[a] duntaxat partẽ de
bet eoruz tantũ que pro parte pre
stari non possunt[b] nihil[c] eorum pre
stande.quoniam illi[b] nõ fuerit filio
ablaturus: nisi solum putaret suc
cessorẽ sibi futurũ.

p Paulus.

Palam[c] heres nuncupatus
sit legata autem in tabu.colla
ta fuerit.iulianus ait tab. testamẽ
ti non intelligi quibus heres scri
ptus non est[f]. ei magis codicilli
quam testamentum[g] existimandi
sunt.et hoc puto rectius dici.

Explicit liber. xxix. digestorum
et quintus huius.

Incipit liberꝛ xxx. digestorum
et sextus huius.

De legatis et fideicõ.primo.

Ulpi.

in eo nō est istitutio vel exheredatio. vt. C. de test. l. non codicillū. ꝛ perear qō agitur vt. j. de re. du. l. quotiēs. ꝛ est ad hoc. C. de fideicō. l. eā quam. vbi heredes nō possūt adire. ꝛ sic tenent legitimi. vt ibi dicit. nec obstat. s. l. i. qz ibi scriptū erat nomē heredis. ꝛ si qua alia solēnia decrant. itē contra. C. de testis. l. errore. ℌo. vt ibi. Itez. C. e. l. f. § illud ō. sz magis est simile.

a De legat̄ primo. dixit de testis. nūc ō accessoris testi. i. legatis. sz quaꝺ in tres libros diuidit in tres tractatus de le. Rñ. pp. plixionē vitandā que cēt si sub vno titulo posuisset. vl' dic i primo agi principaliter de rbus legatis in ſo de personis legantium ꝛ legatoꝝ. In tertio ō significatiōe verboꝝ ꝛ tñ qp uni attribuit frequēter in alijs ponitur vt ꝛ nō. j. de le. iij. in rubrica.

b Per oia exequ/ta. imo i multis differūt nā fideicom. nō possūt peti efficaciꝰ hic iure. vt insti. de fidei cō. here. in prin. sz legata sic. itē legata in testō tantum relinquuntur vt insti. de fideicom. here. §. preterea. itē post mortem heredis non legari sed fideicommitti potest vt insti. de le. §. mortem. item a legatario non legatur sed fideicōmittitur ut insti. de sig. re. per fideicom. re. in prin. que sunt contra. so. hoc est de media iure prudentia hodie per iustinianū approbata vt. C. cōia de le. l. i. ꝛ ij. at illa secundum antiquum tempus vel hec erat vulpi. opinio sz alij omnes erant in contrarium vt legibus illis. sed iustiniamus approbat sententiā vulpi. ut. C. cōia de le. l. i. ꝛ ij. ꝛ insti. ō le. §. sed nō vsqz. vel dic qp aliquid est hic detractum a uerbis vulpi. a compillatoribus noui iuris. ꝛ illud detractum inducit nouitatem fraternizant ergo hodie vt cōes habeant actiones ꝛ effectum ꝛ nomen. ut. C. cōia de le. l. i. ꝛ ij. sed in casu quo ad usum. lz non de iure remaneat dña nominis ut fideicō. hereditas ꝛ libertas dicatur nō legataria. item hec cōio non est ad vniuersalia fideicom. cum ibi heres cogatur adire. hic non ut. s. si quis omiſ. cā. test. l. siquis omissa ꝛ insti. ad. l. fal. §. ex diuerso. ꝛ j. ad tre. l. mulier. §. fi.

c Tiendū. qui testandi ut. s. ti. i. l. diui. §. pe. ꝛ j. ti. ij. l. in prin. ꝛ C. de fideicom. l. ex testō. qui autez sunt iusti. dic oēs qui non prohibentur sunt aūt. xiij. pſone prohibite ut nō. s. de testa. l. si quis ramus. sed oppono de dona. causa mor. que relinquitur a filio q testari non potest. vt. j. de do. na. cā mor. l. tam his. sed illud non est legatum vel fideicō. immo in multis differt vt no. insti. de dona. §. i. i verbo fere. item econtra legatur capacibus qp dic ut insti. de le. §. legari. sed licet hic parificet testari ꝛ legari. tamen facilius legatum seu fideicom. qp testamentum confirmatur. vt. j. ti. ij. l. i. §. i.

d Hec verba erit. subaudi ticio. x. det cum plures instituisset.

e Seius. sub. det ticio. x. ꝛ dic solus. secus si duobus institutis lego ticio. x. si vnus de institutis puta seius sit heres ut. j. quando di. le. ce. si ticio in fine.

f Adierint. sub. de ticio. x.

g Faciunt. verba testamenti.

h Conditionale. i. vt ius legati conditionalis sortiaꝰ hec locutio. hoc est vt ad heredem non trāseat vt pendente conditione mortuo legatario ut. d. l. si titio. §. i. idem est ꝛ si sub eadem conditione legetur sub qua heres instituitur. vt infra. qñ di. le. ce. l. si dies. §. si sub p ditione. ꝛ est ratio in predictis qz idē esset ēt conditione non apposita vt ar. C. de fideius. l. non recte. q. d. heres prestat hoc illi qz non prestat nisi heres ꝛ magis suspenditur hereditas qp legatuz. ꝛ hoc j. de condi. ꝛ demon. l. aliquando. ꝛ l. in conditōibus. §. i. ꝛ s. de he re. insti. l. talem in prin.

i Si quis i vocabulo. i. noīe proprio ꝛ nō. erratur in proprio nomine ꝛ non nocet. item in corpore. rei seu substantia ꝛ hic error nocet. item ꝛ in appellatiuo ꝛ ille nocet ut. j.

k Nominauerit. adiecta aliqua demonstratiōe que fungatur vice proprij nominis vt dicendo confines vel quod sit ibi oliuetum for te vt. s. si cer. peta. l. certum.

l Sed si in corpore. vt si intendebat testator legare pratū qp iuxta ticium credebat esse. ꝛ dixit loco fundum quem habeo iuxta ticium. cum ibi erat vinea. ꝛ sic neutrum debeꝰ. no. ergo qp error proprij nominis non nocet sed corporis sic. C. de le. l. si forcidianum. ꝛ de test. l. si in nomine. ꝛ insti. e. §. si quis in nomine. ꝛ j. de uer. ob. l. si in nomine. ꝛ supra de here. insti. l. quotiēs in prin. ꝛ de rei ven. l. idem pomp. si fru. §. pe. ꝛ contraben. emp. l. in venditiōibus ꝛ j. ti. ij. l. patronus. §. libertis ꝛ j. ō au. ꝛ ar. le. l. pedicul'. §. argento. item facit. j. de rebª du. l. pe.

m Quod si quis. no. si i appellatione erretur nocet.

n Putat. sed male putat vt. j. de supel. le. l. i.

o Non deberi. qz vestem non scripsit nec supellectilem quia de ea nō sensit. vt j. de re. du. l. in ambiguo. ꝛ. j. de supel. le. l. labeo in f. sz contra. j. t. ij. l. liberoruz. §. quod tamen. ſo. vt ibi.

p Putat idem si sciat vt i. ō. l. in ambiguo ꝛ. l. labeo in fi.

q Electr. genus. metalli.

r Rerum. no. rerum vocabula immutabilia sunt. bo minum mutabilia.

s Vocabula. i. que habent hoc ipso qp sūt res sine in positione nominis qualia sunt appellatiua. vt si ego legez equum cum de mulo sentiaz. licet hoc constet qp ō mulo sentiam non ualet vt hic. ꝛ modo dixi ō ueste ꝛ j. de supel. le. l. labeo in f. nisi hoc actum erat ante inter testatorez ꝛ legatarium cum dicam equum de mulo sentiam nam ꝛ nutu posset legare. vt j. ti. ij. l. nutu vel nisi consuetudo cōis loci sic vteretur eo nomine vt. j. de supel. le. l. labeo. §. nec mirum. ꝛ §. verum.

t Hominū vero. i. impensa ab hominibus vt ꝛ s. in prin. huius. l. ꝛ facit. C. de nuta. nominis. l. i. alij dicunt inspici hic frequētiam. nam cetere res frequenter in appellatiuis nominibus stant. ꝛ raro imponitur proprium ꝛ secundum hoc non expones. i. impositā cē. sed dic hominum vocabula. vt stichus ꝛ ticius. econtra contingit in homine. quia vis stat in apellatiuo quin assumat proprium. ꝛ ideo illa non mutantur. hic sic. non ergo nocet si alio nomine vocem stichum in legendo. ꝛ est ratio secundum ℌo. qz probabilius dubitatur i tali nomine qp in appellatiuo sic. j. de triti. ꝛ ole. le. l. siquis vinum. sic ergo substantiua ꝛ appellatiua nō mutantur. sed qd de adiectiuis. Rñ. idem qp de proprijs cum sint accidentalia ut albus niger rursus vt. s. de rei ven. l. fi. in rem. ꝛ facit. s. si cer. pe. l. certum. ꝛ ō aqua quo. l. i. §. iij. ꝛ facit. j. ti. ij. l. liberorum. §. quod tamen cassius. ꝛ de ac. ꝛ ob. l. in omnibus nego.

u Si quis ab omnibus. ad quod est. j. ti'. i. l. si pluribus hr̄ in prin. ꝛ hoc nisi vni sint assignate. vt. s. de here. insti. l. ex facto.

x Erui. quia testator legat mihi vnum de seruis suis quez elegeriz.

y Possumus vt ꝛ. j. de op. le. l. apud offidium. ꝛ ar. s. de tribu. l. qp in heredem. §. eligere ꝛ hoc si tenuerit electio. ad qp plura sunt necessaria. f. quia de seruis testatorum. item qp tota familia sit exhibita. item qp hereditas erat adita. vt. j. de op. le. l. ij. ꝛ iiij. ꝛ l. optione ꝛ qp eram maior. vt. s. de mi. l. ꝛ si sine. §. pomp. alias incipit ait preto. ꝛ quia dixi eligo non volo eligere. ut. j. de uer. ob. l. si quis sti. ꝛ qp sit sui iuris optans. ut. j. e. l. iul'. sed ar. contra. j. de uer. ob. l. eum qui certarum. §. f.

z Ait. ꝛ male.

3 Persona. f. serui.

a Cōmunis. no. qp cōmune est meum dicere possum sic. s. de ser. ur. prc. l. in re cōmuni. ꝛ facit. j. de pe. le. l. dominus. §. dominus. ꝛ de uer. si. l. pupillus. §. fi. item facit. s. de condi. insti. l. ij. §. fi. ꝛ. j. de condi. ꝛ de. l. falsa. §. f. ꝛ insti. de le. §. si res aliena.

b Cum fundus constat. etiam si post testamentum incipiat esse suus totus vt. j. de au. ꝛ ar. le. l. si ita. sed cur pars alterius non debetur cum sit totus esset alienus totus deberetur si testatur hoc scieret ut insti. e. §. si res aliena. Rñ. quia dixit suum. vnde ius qp in eo habet iure legare vt. j. e. l. si domus. §. fi. secus ergo si dixisset cornelianum. item facit. j. de au. ꝛ ar. le. l. quintus. §. ij. ꝛ. j. t. ij. l. qui concubinam. §. qui fundum. ꝛ l. vxori. ꝛ. j. de fun. instruc. l. fundus. sed ar. contra. j. de no. op. nun. l. stipulatio. §. fi.

c Ticbum. qui meus. i. si meus erit vt statim probat.

d Magis. comparatiue non electiue. nam vtranqz continet. s. conditionem ꝛ demonstrationem vt. j. de au. ꝛ ar. le. l. scribit. §. f. ꝛ ad hoc. j. de condi. ꝛ de. nominatim. §. f. sed contra. s. de here. insti. l. ij. in prin. ubi. uerba ex partibus quas ascripserit non faciunt conditionem sed certe ꝛ ibi est conditio si ad diuersitatem partium fiat ascriptio alias quia totuz testamentum periret non est conditio. item ar. contra. s. de here. insti. l. talem. §. i. ꝛ infra de condi. ꝛ de. l. si in diem. §. f. sed ibi ratio diuersitatis ap

paret.

f Qui meus est.vel stichũ meuz non aũt diciſſet qui meus erit ꝛc̃.ſic.C. de cadu.tol.§.ſi aũt ad deficienti ibi ſed vt varietas ꝛc̃.

g Conditio talis.tacita.

h Extinguaꝫ.hic dic.vt.j̃.ti.ij.l.xi.§.ſi rem.ꝛ de adiũ.le.l.rẽ.lc.ꝛ facit.s. ꝺ condi.inſti.l.ij.§.f.ꝛ.s̃.l. ꝓd.ꝛ.j̃.de le.iij.l.nup in ſi. ꝛ infra.de ꝓdi.ꝛ de.l.filie. §. ticia ꝛ ifra.e.l.ſi gs lega uerit ꝛ ifra.t.ij.l.iul᷑.§. ſui ꝛ de admi.le.l.cũ ſeruus ꝛ l.legatũ.§. patcr.ſed ar.p̃ i fra de uer.ob.l.ſi decem.

i Legatũ põt.nõ tñ dño admi põt vt.j̃. de ad mi.le.l.legatuz.ꝛ ꝓcordat huic.j̃.e.l.ſi fundus.§ i ꝛ ꝺ op.le.l.ſi päphilio.ꝛ ꝺ ſuc. edic.l.i.§.p ſuũ.ſed ar.p̃.j̃. ti.i.l.ticia.§.lucia.ſo.vt ibi ité contra.s̃.de acq here.l. is qui.§.f.ſo.pluſ iuris hẽt filius quam ſeruus.

k Si ex toto.alienaſſet. ꝺño adimendi. q̃ dic vt infra ti.ij.l.xi.§.ſi rem.ꝛ de admi.le.l. rẽ le.ꝛ.s̃.e. ſti chum in fi.

l Buntaxat. quod teſta toꝛ non alienauit.

m Adieciſſet.ut.infra.e.l. q̃ in rez.§.ij.ꝛ.infra.t.i.l. cũ fundus ꝛ.l.peculiũ ꝛ fa cit ifra.e.l.grece ꝛ.l.f.ꝛ iſti e.§.ſi igiť ꝛ ifra de au.ꝛ ar. le.l.ſtatuam ꝛ.l.pediculꝰ in ꝓin.ꝛ ifra de adi.le.l. cum ſeruus.ꝛ.s̃.de ꝓben.emp. l.in modicis.ꝛ de do.inter ui.ꝛ vx.l.cum hic ſtatus.§. ꝓniam ꝛ.j̃.de fũdo inſtruc.l. ſi mancipia ꝛ.j̃.de condi.ꝛ de.l.filie.§.f.

n Si ita.cũ vtroq; velit ẽt iſoliduz vt ſubijcit ꝛ ſic eſt contra.j̃.de du.re.ſti.l.antepe.ſo.hic teſtaꝰ nolit eos teneri inſoliduz q̃ ꝓz quia alternando ſeperauit eos q̃ potuit vt.j̃.e.t.l.eadem.ibi conuicti ab oĩbus vt.C.de cadu.tol.§.ſin autez ad deficientis.uel ſo.vt ibi ꝛ facit infra.t.ij.l.ille aut ille.

o Ab alterutro.ergo ẽt ab eo quẽ iam exegerat ꝓ pte ꝛ ſic eſt ꝓtra.C.ꝺ pac.l.ſi creditoꝛes ꝛ de fideiuſ.l.liberum ibi ꝺr q̃ ad eundẽ non põt redi re.ſo.habeas hic altero ꝛ nihil eſt p̃ uel ſi habes alterutro pone ꝓ altero ſic.s̃.de lib.ꝛ poſth.l ſi ita ſcrip.ibi vtroq; nato ꝛc̃.ꝛ.s̃.de pac.l.reſcriptũ §.ſi pacto.vel dic q̃ ẽ hic fauoꝛ legati q̃ dcñ ſiue que rẽſio nõ valet quia idẽ in alijs vt.C.de fideiuſ.l.reos.dic ergo hic qꝺ vnum tñ ꝓ pte exege rit ꝛ ſic ad eundẽ ꝓ alia pte reddit ꝛ ſic in.ꝺ.l.reos.at in contrarijs oẽs conuenit ꝛ ab vno vel quibuſdã exegit vel dic vt in illa.d.l.ſi creditoꝛes nõ. item contra.C.de uer.ſig.l.pe.ſed ibi in bonoꝛato.hic in onerato.

p Si ita lecticarios.qui ſciebant facere lecticas.ꝛ facit uim in hoc q̃ ꝺi cit.viij.qz ſecuſ ſi ſingularit eos nomino vel ꝓ quolibz.x.quia tũc plura legata ſunt.ꝛ eſſet ſecus q̃ hic dicit.ꝛ ſic poteſt loqui infra de ver.ob.l.ſci re debemus.§.ſtipulationes.

q Numos petere.s̃.de ac.emp.l.ſi ſterilis.§.f.p̃ ſo.hoc in vltima uolũta te qz vnũ legatũ eſt vt ſubijcit.vñ diuidi nõ põt vt j̃.t.i.l.neminẽ.h.vl᷑ ibi quot ãnis viuit tot obligatiões habitationũ ꝛ pẽſionũ hic vna obligatio que ſemel tantũ cedit.

r In alterutra ſi dicas al terutra.i.utraq; ꝛ ſic vnũ legatum eſt ſic.j̃.t.i.l.ſi illud.ſz tũc p̃.j̃.t.i.l.viij. §.i.ꝛ.l.de uer.ob.l.ſcire debemus.§.ſtipulationes ꝛ.j̃.e.l.plane.§.f.ſi vero dicas ꝓpꝛie qz in qualibz cã ſit vnũ.i.vel ſeruum vel in.x.crit.p̃ dic.l.ſi il lud.qr̃ dic q̃ eſt vnũ pp vnã preſtationẽ.ſz duos ꝓpter duas res notatas in legando.

s Legato.ſupple aut.x.,put legatarius uolet.

t Concedatur.q̃ eſſe non ꝺz.vt.j̃.de uer.ob.l.ij.§.i.ꝛ.l.in executionibus §.pro parte ꝛ.s̃.de condi.inde.l.ſi non ſortẽ.§.pe.ꝛ.j̃.t.id.ſi qs duobus.ꝛ facit infra.e.l.huius.§.f.ꝛ.j̃.t.i.l.cum filius.§.varijs.

u Diuiſa.ſ.ꝓ ſingulis ſeruis lego.x.

x Coniuncta.vt ſubijcit certe ꝛc̃.

y Certa pecunia.puta.c.

z Debere.cum effectu vt ſoluat ꝛ no.varietetẽ reꝓbari ſic.s̃. de ꝓcu: l.in cẽ ſed ar.contra.j̃.de col.bo.l.nonnunquã in ꝓin.ſz ibi ſpeciale ut ibi nõ.item facit ad.§.de acqui.here.l.cum hereditatẽ.ꝛ infra de duobus reiſ l.iij.§.f.ꝛ infra ti.i.l.ſi ticio aut ſeio.ꝛ.l.ſi quando.§.f.

a Bꝫ conſiſtere.i.valere legatuz.nã ꝛ in fam.here.iudicio venit vt.s̃. fam.her.l.ité labeo.in f.et.l.f.ei in venditione et in ſtipulatiõe ut.s̃ de ac.emp.l.f.ſed hoc ſi fuit noſtra.alias ſecus ſi ſemper fuit hoſtium.vt in.

b Alianus optari.poſſe.i.filius non põt optare lz optio alicu ius rei ſit ei relicta.ꝛ ſic eſt p̃.j̃.ꝺ uer.ob.l.f.in ꝓin.ſo.ibi iter uiuos.vel ibi mera voluntas hic optio que cũ deliberatione fit vel ibi ſupple qꝺ ꝛ iuſſꝰ ſit neceſſe ꝓ iſtã.l.ibi per ſuã,puiſionez hz electionez qz ſic fuit ſtipulatus quã volã ꝛc̃.hic non.

c Nec ante aditam ẽt cum iuſſu.ſunt eni plura neceſſaria. ut poſſit optari vt nõ. s̃.e.l.ſerui.

d Cũ filioſa.ticius reliqt filio vel ſeruo ſeu hereditatẽ vel le gatũ vel pr̃i vel dño acqrenduz.põt roga ri pr̃ vel dñs vt reſti tuat ꝛ aut ipſi filio vel ſeruo ꝛ tũc tenet pr̃ vel dñs ex ſua vo luntate.ſ ſi manumi ſerit.ſed ex̃neo tenet ad volũtatẽ fideicõ miſſarij ꝺetracta ſal ci.q̃ non ꝺtrahit qñ filio reſtituit:eſt rõ qz heres retinere cõſue uit.vnde primo caſu qñ extraneo ex ꝓ na filij q eſt heres re tinet.i ſo nõ.qz nõ: qr̃ ſed filius ẽ heres. ꝛ qz non vt heres re ſtituit.ſed vt heredi non retinet ſed ſi ãte emancipationẽ dece dit filꝰ remanet pr̃: ex cuiꝰ voluntate pẽ debat fideicom.

e Pr̃is. alias pr̃is vel dñi:alias pr̃i vel dño.q.d.põt grauari pater dñs cũ ꝓmoduz ei querat.lz per obliquũ vt vſuſſ.ut.C.cõia de le.§.ꝛ hec diſponim᷒ ut j̃.t.i.l.ſi alienus in ꝓin.ꝛ.s̃.ſi qs omiſ.cã.teſta.l.ſi ſeruũ.ꝛ ifra ad.l. fal.neſennius.§.ſeruo ꝛ ar.l.ſi a ſeruo.ꝛ ad trc.l.qdã ita.§.ſi ſeruo.

f Ex perſona ipſoꝝ.i.patris vel domini.i.ex eoꝝ uoluntate.

g Capit uires.ideſt ualet.

h Cũ ipſis.ſ.filio uel ſeruo ꝛc̃.ſed ſi extraneo tũc habet neceſſe pr̃ reſtituere uelit nolit.uel dic ex ꝓna pr̃is uel dñi.i.nõ filij uel ſui, qz ipſi ſibi ipſis non debent.ſed ipſe pr̃ uel dñs ſi fiant ſui iuris.qꝺ eſt vius.ſed qũo filio uel ſeruo reſtituit cũ ſi una manu ꝺet alia que rat᷑ ei.ut ẽt per momentũ non ſtet apud filiũ uel ſeruũ ut.s̃.de acq here.l.plz Rñ.fuit rogatus ſub ꝺditione uel in ꝺiez reſtituere ante quã conditionẽ uel ꝺiẽ emãcipat uel manumittit ut ẽt fm nouaſ.ll. cũ pr̃ habeat uſumfr.niſi a teſtatoꝛe ſit uetitũ ut in auté.ut li.ma.ꝛ a.in ꝓin.non hẽret locum quod hic dicit fm.R.uel dic ſi pater ſibi retinere nõ uult nec filiũ emancipare .reſtituat filio res illas ꝛ de tur curatoꝛ illis bonis ut.C.de bo.que li.l.f.§.ſin autez pr̃e.in ſuo hoc non dico.itẽ cogit᷑ pater reſtituere ſi diſſipat ut .j̃. ad treb.l.ipe ratoꝛ.uel dic pure rogatuz tẽri qñ erit ſui iuris ut.j̃.ad trc.l.ubi pu re ineſt ergo tacita conditio ſi fiat ſui iuris.

i Beniq; nunc dicit qñ extraneo reſtituere rogatus eſt pater.

k Ex trebelliano.alias ex trebelliano.alias extero. alias ex teſta mento.alias extraneo.

l Falcidie.ſcilicet trebellianice.ac.

m Quoniaz ex perſona filij.ergo ut heres retinet hoc autez ea ra tione euenit.quoniam pater uel dominus ex perſona filioꝝ uel ſuoꝝ eadez ratione ꝛ modo tenetur qua teneretur filius uel ſer uus ſi mãumiſiſſent ſed ſi manumiſiſſent extraneo teneretur ex per ſona ſua.ꝛ quartam ꝺetraheret.ergo ꝛ dominus uel pater ex eoꝝ perſona tenerentur ut ꝺetrahant.item ſi manumiſſieſſent ſibi ipſis a ſeipſi legari non poſſet uel relinqui ut.j̃.e.l. ꝛ quidẽ. nec ergo hic ex perſona eoꝝ tenebit relictum a patre ꝛ hec ſubijcit ipſi uero ꝛc̃.item ad id q̃ dicit ex perſona filij quaſi filius teneatur eſt cõtra j̃.t.i.l.ſi alienus ibi nec ſeruus ꝛc̃.ſo.ut ibi.

n Non admiſſa.i.non retenta quarta.habent tamen locuz alia re media treb.ut infra ad tre.l.i.§.ſed filio.

o Non poſſet.ideoq; pater non ex perſona filij tenetur.ſed ex ſua az.ad quod eſt infra de euic.l.ſi ei cui.ij. Rñ. ꝛ ex ſua non ut heres

q2 sic filium faceret heredem utiliter restituēdo quod nō facit quia ipse filius directo ē heres.z ad hoc.j.ad trebel.l.mulier.§.f.

p Sed vt pf.i.vt homo qui integra oia ci reddit.z in hoc pōt gra uari z nihil detrahit.q2 hoc ꝓsueuerant facere heredes nō alij.alfi mulatur ergo magis legatario q̄ nil retinet ut nō.C.cōia de lc.l.i.§. i.sed vf p̄.C.ad tre.l iubemus.§.idē que i te.so.ibi pf fuit instī tutus z suo filio ro gatus restituere.sed quero qs est heres. Rñ. hic dī filius est heres.sed ob.s̄.de ac q.here.l. placet. vbi pf vel dñs vf heres. sed ibi nō dicit pfez heredez.sed ei queri hereditatē. z ꝓ hoc q̄ filius sit heres.est. j.de so.l.qui hoiez.§. quidā.vel si dicaf qō pater. dic qō. pōt ro gari ut heres.z tunc retinet quartā.vel ut pf ꝓmodum sentiēs z tunc nō z sic hic fu it z sic nō refert filio vel extraneo sit roga tus.prima plz z cau te tacet ō seruo ab il lo.§.ōniqz vsqz ad fi nē qualiter aūt resti tuatur supra dixi.

q Relictj.no.ad duo singularia dari adie ctiuū plurale.uel uer bū pluralis numeri. sic.C.de repu.l.cōsen su.j.hoc nisi in f.z.j. ad.l.iul'.de cadu.l.si post'lauerit.§.p.z.j. ō ca.l.ij.z.s̄.ō ca.l.ij.z.s̄.ō lib.z p9.l.gall9i p̄n.z.j.vt lc.no.c.l.filio z ad tre.l.i.§.si filio.z.s̄.ō of.pf.l.illicitas.§.nesem9.z.s̄.ō tu.z ra.dif. l.i.z.s̄.ō distracti. pig.l.cū suis.§.i.

falcidia:quia ex persona sua sibi fi lius obligari non posset: ac pater non ut heres:sed ut pater[p] rogari videtur.et ideo si filio rogatus sit pater post mortem suam quod ad se peruenit ex legato vel hereditate filio relictis[q] restituere: usque vi uo patre decedat omnimodo pa trem id retenturum[r]: quoniam fi deicommissum ex persona patris[o] sui uires recepit[r].

p Supi. Si mihi z tibi[v] eadem res lega ta fuerit: deinde die legati ce dente[t] heres tibi extitero: liberum mihi eē labeo ait.ex meo legato an ex eo quod tibi heres sim acquirā legatū:z si voluero eā rez ex meo[v] legato ad me ptinere ut tota[x] mea sit:ex hereditario legato petere eā me non posse[a] proculus ait.

b Si quis seruos quos gadibus[b] habe ret eo testamento quod rome mo riens fecerat:triduo quo mortuus fuerit heredem dare mihi damna uerit:ratum eē legatum.z angusti as[c] temporis nihil legato nocere.

c Regula iuris ciuilis ē que efficit ut quibus ipsis legare possimus[b].

b Si quis gadibus.noia quorundam locorū que sunt distantia a roma.

c Angustias.sed contra instī.de uer.ob.§.loca z.s̄.de eo q̄ cer.lo.l.ij.§.si quis ita.so.ibi inter uiuos.uel so.ut inferiora contra.itē contra instī.c.§.f. z.C.de his qui pc.no.l.i.ubi ipossibilitas uitiat legatum so.ibi ipossibile. nam testator poterat tantū uiuere.quod serui poterant romā duci ul' hic remouetur quod impossi bile.s.festinatio.sed nō tol litur legatum quasi sit unū ꝓceptum habēs duo mē bra.sic.s̄.de ar.l.celsus.§. idē ait.item no.angustiam temporis nō nocere sic.C. e.l.non tantum.z.j.de iure fis.l.edicto.§.i.est.z.s̄.ex q. ca.ma. l. nec non.z si quis cau.l.ij.§.quod autem dixi mus z.j.de dā.infec.l. hoc amplius.§.i.sed ar.p̄.s̄.de consti.pc.l.item illa.

d Regula possumus. sed fallit q2 aliud seruo potest legari quod non domino. vt si seruo lego rem dñi. ul' qō ei debeo valet.sz si dño non ualet vt.j.t.i.l.debitor §.f. z econtra aliquid dño quod non seruo vt seruitu tem ad prędium dñi vt.j.ō serui.le.l.z si maxime. z sic nec quidez omne nec id so lidum.sed dicaf id euenire mixta rōne psone z rei.hic rōe persone tūi.q2 sit nō ca pax vel capax vt.ō.l.debi tor in f.z facit.s̄.de here.in stī.l.non minus z.l. seruuz meuz in prin.z.C. de here. instī.l.neqz.

d In legatī apponēdo dic uel ꝓditionē i legatī puris ut.e.taī vel adimēdo i totū vt.C.e.l.datum.sed si ponas legatum pure ademptum z postea sub condi tione adimi quid adimitur.Rñ.adimendo sub conditione denuo legare videtur.ar.contra.in auten.qui.mo.na.ef.le.§.quoniaz.vbi faciendo repu dium videor confiteri matrimonium ut.s̄.de acqui.hf.l.illud.

e Nouissime.facit.j.de adimen.le.l.translatio in fin.z de condi.z de.l.ꝙ traditum.z.s̄.de test.tu.l.tutor datus.§.f.

f Interdum.non'valebit.nisi expresse priorīs voluntatis dicat se pentie re vt.j.t.ij.l.siquis in prin.testa.z.s̄.t.ij.l.diuus.§. licet.sed quid si primo dixit quod non liceret sibi penitere.Rñ.nihilominus potest penitere si ex primat qualitatem illius prime voluntatis in secunda vt.d.l.si quis.

g Nam z euz.videtur quod prior scriptura magis spectatur quia z hoc est qlibi.nam zč.az.z facit.j.prox.l.si ita.

h Presentia legata.vt si dixero que pura legauero tali die dentur.

i Postea quoque.ergo z hic non taz posterior scriptura q̄ prior specta tur vt z.j.l talis in f.nam tota velut vna scriptura videtur vt.s̄.t.i. l. con ficiuntur.§.si ei seruo.sed contra. j.t.ij.l. vxori.§.i. sed non est contra vt ibi patet.

k Ualeat. uel non ualeat az0. z facit infra de condi. z de.l.i. conditio ne.

l Cum in certis.i.in genere z dic quis eligat.ut no.s̄.fam.her.l. here des.§.si de incerto.

m Suo.scilicet.legatarij.

m Voluntate.alioquin non vt.j.c.l.seruus legatus.§.i.

n Liberatum.hoc ita si pleno iure stichus factus fuerit legatarij ut.j.e. si a substi.§.i.

o Esset stichus. ergo legatus non erat z secundum hoc soluitur aliud pro debito.vt.j.pro sol.l.i.z instī.quibus mo.tol.ob.in prin.sed est contra j.ti.l.meuius.§.duobus.ibi hominis enim zč.sed dices continet singulos. quo ad solutionem non quo ad obligationem ut singuli uideantur obli gati uel sint in obligatione.nec obstat.s̄.de condi.inde.l. cum his.§.f.ut ibi nō.

p Esset.scilicet tantum in specie.

p Sic ita ascriptum.scilicet testamento.

q Videri legatum.ut.s̄.e.l. si mihi.§.f.nisi expresse prioris uolunta tis se penituisse dicat ut ibi no.z facit.s̄.de condi.instī.l.institutio.

r Ademptum.eodem testamento ut statim dicet.

s Ipso iure.quasi nec datum.alioquin si post perfectum testamentum in alia uoluntate siquidem solemni ut testamento alio ipso iure admittitur si non solemni ut codicillis tunc per exceptionem ut.s̄.de his que in tes. delē.l.i.§.sed hoc ita z.§.sed si consulto.z.l.proprie.§.sed nonnullos. az. item z hoc quando expresse.nam si tacite tunc per excep.do.ut.j.de adi men.le.l.iij.§.fi.z.l.ex parte.

l Exiguum.no.exiguum esse prestandũ sic.j.ti.ij.l.qui concubinã.§.ij.z. l.nummis z.j.e.l.apud.§.scio.z de re.iure.semper i obscuris.z de uer. ob. l.si ita.sed ar.contra.j.de re.du.l.si fuerit.sed ibi est ãbiguitas in personis vbi vtrqz uř ademptũ.hic in rebus.itez ar.contra.j.de au.z ar.le.l.q tan cem.so.ibi.z.l.ticia.§.scia.ar.ꝯ so.ibi.ité ar.contra.j.pro emp.l.ẽptor fun di.so.ibi.item ar.contra.j. de au.z ar.le.l.scribit.§.ité so.ibi.item contra.j. de cõ di.z ö.l.idemqz ipsi so. ibi in libertate accipitur ꝙ est vtilis seruo.

t Prestandũ.no. in lega tis quod minimum est.

u Qui quartã debebũ tur.vt z.s.de here. instit.l.quotiẽs.§. sed si ma iorem.

x Valebit legatum.s.in mi nus vt ibi innuit. sed z si plus z ar.supra.l. pri.in f. z.j.de uer.ob.l.i.§. stipulã ti.sed ar.cõtra supra ö he re.instit.l.quotiens.§.sed si non in corpore.vbi nocet i eo quod plus uoluit.solu. ibi ꝓstabat de voluntate ꝙ verba licet non essent scri pta hic steterat in finibus voluntatis.vl'dic hic vale bit in eo quod ẽ plus z sic cõcordat.z facit supra ar. l.diẽ.§.si plures z.C. plus valc.ꝙ agi.l.i.

y Si quis sentiret.quod ẽ si de ea fecit mentionez ali cui in testamento.ut infra. ei.l.qui filiabus.

z Duobus deberi.im mo ꝓiunctio ds dari ut.C.de cadu.tol.§.i primo z.§.pro Fo.so.Fz.R.hic nõ erat in rerũ natura sed spe rabatur vt infra.e.l.§.f.ibi non sperabatur puta mor tuus unde hic habet partẽ s.interim.uel fm io.hic log tur in causam caduci.z qõ dicit non fuerit.s. tempore mortis testatoris.sed tem pore testamenti sic.z secun dum hoc corrigitur p illuz §.pro secundo.at in ꝙ non scripto etiam olim coniun cto debebatur ut supra de here.instit.l.quo loco.§.fi.z.d.§.in primo.item no. facit partem etiam qui non admittitur ad partez sic infra.e.l.plane.§.si coniunctim.z.l.huius.§. si ticio.

a Heres damnatus.vt ticium heredem meum z regem anglie damno.x.seio prestare.

b Totum debet.sic.s.ti.i.f.quidam in fi.z j.ad tre.l.si aliena res in fi.z. j.e.l.quidam.§.quot.z supra de pac.l.tale.in fi.z infra de uer.ob.l.cuz qui §.i.z infra ti.i.l.mortuo.§.f.sed contra infra ti.i.l.celsus.§.pe.vbi nihil de betur.solu.ibi repudiantem tantum damnauit.hic vtrunqz.vel ibi unus solus erat z ille omisit.

c Qui adisset.ut pote coniunctire z verbis.erant enim z alij disiuncti. vt supra vbi dixi ex heredibus ad quod facit.C.de cadu.tol.§.si vero qui dam.

d Si ticio.s.primo z posthumo postea.z sic sunt re tantum coniuncti. sz in sequenti re z verbis.in tertio verbis tantum z sic sunt tres casus.

e Dari scilicet tacite re etiam verbis cor coniungendo.

f Expressisset.vt haberent viriles.z ita coniuncti verbis tantũ z sic dař eis ius accrescendi vt.s.de here.instit.l.si quis ita heredes.sed.s.de usufr. accres.l.i.ij.Rñ.z.l.pe.que sunt contra.nullo modo erant coniuncti quin immo in .l.pe.a diuersis erat singulis legatum z sic etiam soluitur.j.i.l.z proculo.item no.quod non facit partem qui non admittitur ad partẽ no. j.e.l.huius.§.si ticio.

g Non nato.i.quando inconmutabiliter scietur eum non nasci sic infra de uerbo.obli.quicquid.§.fi.z facit infra de re.du.l.utrum in prin.z.j.t.ij. l.re coniuncti.

h Qui filiabus.fecit.non alias vt z.s.e.l.qui quartã.§.fi.sz ꝯ isti. qui da.tu.pos.§.fi.z.s.de tute.testamen.l.si qs filiabus.so.hic legatũ affectionis ibi tutor rõe filiatiõis datur z facit.j.de v.sig.l.nomen filiaz. Si quis ita legasse.hoc facit charitas vt.j.e.l.si seruus pluriũ.§.fi.alias secus ut.j.t.i.l.si quis ticio in fi.uel hic distributiua sunt uerba.item no. omnes cõprehendi sic.j.de re du.l.utrũ.ij.Rñ.z ar.C.de fideicom. lib.l.cum inter in fi.sed cõtra.s.de lib.z posthu.l.ij.so.ibi exheredatio odiosa nullum comprehendit.itez facit.s.de here.instit.l.clemẽs z de pe.here.l.illud in fi.

k Si uni.legatum.i. prelegatum.

l Manifestum vt z C.fam.her.i.si qua z s.fa.her.l.si tale z cõtinua.l.se.

m Equidem totum.legatuz. cum enim repudiat hereditatem pars ꝙ iure hereditario ha beat in legato accre scit coheredibus cuz certa parte heredita tis.sed cum suo one re z sic totum haber iure legati vt hic z.j. qui.ut indi.l.eum q. vt indi.l.eum qui.§. pro parte z.j.e.l.que situ.§.duobus.sz cõ tra.j.ti.i.l.miles.§.i. ubi pro parte cohere dis tantuz habet so. hic in suo ꝓpter uer buz obtinendi ꝙ est s.l.pror.in fi.ibi i ex tranco. vel aliud in eius hereo vt ibi ar. C. de cuic.l.f.uel dic vt ibi.item contra.j. de do.excep.l.apud. §.si ex ũcia.ij.Rñ.so. ibi.item in eodez ti. l.f.§.fi.contra.so.ibi. item ar.contra.j. ad tre.l.si patroni.§. qd ergo z facit.j.e.l.fi lio.z.l.nam nec z.l. quid ergo.i.Rñ. sed contra.j.e.l. sed non al'.z.l.qd ergo.§.i.sz ibi apparet testatorẽ noluisse contra que potest esse so.oium.

n A semetipso vt z j.e.l.legatũ.§.i. sz nõ ne heres instituꝰ hz libertatẽ a seipso. sz dic ut.s.de here.instit. l.sz si i cõditiõe.§.fi.

o Legata.testator in testõ minus solẽni reliqt legatũ fũdi ticio z sic inutiliꝫ uel fundus erat ticij.z sic nõ valet legatũ postea fecẽ codicillos.z eidẽ ticio sic legauit.ticio hoc ãplius lego.c.certe ꝙ hic ꝙ dicit hic ãplius uř legare itez fundum.z sic ꝓfirmauit si tpe codicillorz fundus inuenit alienus.Fo dicit esse secus i hoc alio cau testator inutiliter legauit fundũ ticio pure z postea eadẽ scriptura vel alia dixit que legata pure reliq uolo deberi post annũ. nã nõ in telligit ꝓfirmare tm̃.sed tm̃ prorogare solutionẽ. tertio adducit ca sũ simile primo si testator instituto filio impubere reliquit legatuz fundi inutiliter z dedit ei substitutum.s. si heres non esset z ab eo dem substituto reliquit bis uerbis hoc amplius ticio lego.c. videt repetere legatum fundi z confirmare.

p Inutiliter.pp defectuz solẽnitatiꝫ vel qz ꝙ inepta vba secus si pp sonaz legatarij qz non capax vel rei qz legari non possit.ut.j.e.l.a pud.§.fi.z facit.j.e.l.si qs a fi.in pri.z.l.seruo ali.§.pe.z.j.e.ti.ij.l.si pure z.l.si sic.z ar.s.de test.mi.l.tribunus.§.fi.

q Catho.s.x.

r Quas pecunias.qz plura legata reliqt z in uno.x.z i altero alia. x.z sic de singulis quoz legatorum quedam vtilia quedã inutilia.

s Idẽ impuberi.exheredato.fm.R.z fm hoc dic idez ꝙ in primo casu.s.vt nõ valeat repetitio.vel veriuſ instituto z sic idẽ ꝙ in primo su.l.z dic inutiliter eodẽ modo quo z.s.non ut.R.ꝙ sit exheredatꝰ ideo dico institutum.qz alias non põt relinqui etiã a substituto ut. C.e.l cum quidam z.j.ad.l.fal.l.qui fundum.§.qui filios.ibi nec cõ trarium zc.z.j.t.ij.l.f.i.Rñ.z.j.e.l.plane.ij.Rñ.

t Et decesserit.z pro vel.nã utroqz casu admittitur substitutus.s. siue non sit heres siue sit z decedat ipubes z tz repetitio z qñ inuti liter prius data fuerint al'si utiliter non tenet repetitio eo casu quo esset heres ipubes.sed debebit substitutus tunc vt heres ipuberis. no.aũt ex repetitione vt.j.e si fundum.§.si pr̃.z.l.seruo alieno.§.sed

frpater.z facit.ĩ.ti.ij.l.ij.z.ĩ.c.l.si fundum.§.fi.z.l.se.

u In legato.eque seruantur z simul sepius ut.e.l.cum qõ.§.f.si.itẽ hoc nisi aliud apareat ex voluntate testatoris expressa uel tacita. ut hic z.s̃.de here.instĩ.l.quotiens.§.heredes z.l.ticius z.l.interdũ z.ĩ.ad tre.l.quotiens.

Qui vnum ex his nõ noiãdo proprio nomine qz tũc heres eligeret ut.ĩ.e.l.si quis a fi.§. si qs plures z.l.apud §.seio que sunt ꝛ.

y Legatarij.a pncipio ẽt ꝑm.R. hoc berede differente eligere ut.ĩ.e.l.huius.§. si cui.sed ibi in genere z non erat aliqs seruus in familia q dic ut.ĩ.e.l. legato generaliter. item in seruitute legata qs eligat locũ dic vt nõ .s̃. de ser.ru.prę.l.si via itẽ contra.ĩ.e.cuz res.§. sed si stichus sed ibi alternatiue hic unuz de suis suis cũ duos tm̃ haberet.itẽ aliõ ẽ i venditione ut.s̃.de ac.emp.l.pe.§.fi.contra so.hic testator ne cessariũ legatario vr̃ ei legare. sed certe z emptor emere.sz dic fauore ultime uoluntatis.

z Rege legato. ptinet z mõa non intercedente.vt s̃.de vsuf. l.equis.R. quinimo etiã viuo testatore ut instĩ.e.§. si grex vt.s̃.e.si ex toto i prin.z facit.ĩ.l.pr.

a Grege cũdẽ gregez.ut.ĩ.de usuc.l.rez mixtura. §.fi.z.s̃.de iudi.l. proponebat.z facit.ĩ.t.i.l.peculium.z.s̃..l.pror.

b Posse.s̃.qui.mo.usufr.amit.l.si.contra so.ibi in legato usuf.hic prorietatis.z ille facilius extinguitur ut in domo combusta.ut.ĩ.

c Desisset.esse.imo non decẽ.ut.s̃.q cuius.uni.l.sicut.§.fi.so. noie durat ut ibi.nõ re ut hic vel ibi duo sunt vniuersitas z res eius.uñ lz ad vnum redeat remanet si vno pp res hic ãt solus numerus.

d Possit vendicare.forte qz area insule pars.z quidem maxima. vt infra.de so.l.qui res.§.aream.item contra.ĩ.e.l.si ita legatum.§. fi.sed alius casus est.

e Gs qs hodie fit.i.consuetũ est fieri.z sic no.partẽ bonoz posse legari.vt z.ĩ.ad trebel.l.mulier.§.fi.z.ĩ.e.l.non amplius.§.fi. z.ĩ.t.i.l.si qs seruum.§.si.z.l.se.z.s̃.de uulga.sub.cum ex filio.

f Restituitur.vt z.s̃.de usufr.l.paulus z.ĩ.de ali.le.l.cum vnus .§. verbis z.ĩ.ad tre.l.in fideicom.§.quotiẽs.hoc ãt ꝑz io.si non presumatur testatorẽ contrarium voluisse ex legatarij affectione.vel verborũ conceptione vt.s̃.de usufr.l.in fideicõ.§.nõnunq̃ z.§. cuz polidius.z eodem modo rñsum est ad.l.ĩ.ad trell.balista.z ỹ do.prel.cum quis vxor in fi.z.ĩ.t.i.l.si ita relictum.§.pegasus.

g Quod non sit. sed speratur per hoc quod dicit adhuc nec est conditionale legatum vt.ĩ.de con.z de.l.conditiones.

b Constitit vt instĩ.e.§.ea quoqz z.ĩ.ti.ij.l.etiã.z.ĩ.de condi.z de. l.i.in fi.z.ĩ.de an.le.l.legatum.§.vini.z.s̃.de ꝓtraben.emp.l.nec ẽp. tio.z de ver.ob.l.inter sti.§.pro quo z.l.interdum.

i Si vsumfructum.inutile vt z.C.e.l.vxor patrui.sed cur nõ tenet ut rei aliene cũ fuerit sciens ut.ĩ.ti.ij.l.qui cõcu.§.fi.z de usufr.le.l. sticho.Rñ.qz errabat credens posse legare alius non legaturus sz dic vt no.d.l.vxor.item si emit proprietatẽ tenet relictũ.vt hic vel op.de regula catoniana ut.ĩ.de regula.ca.l.i.sz.R.dies legati usuf. cedit ab adita hereditate ut.C.de ca.tol.§.in nouissimo z.s̃.quan. di.vsuf.le.ce.l.i.§.i.ergo catoniana regula cessat qz non habet locuz nisi in legatis quorũ dies cedit a morte testatoris vt z.ĩ.de re.ea .l. iij.z inlatijs casibus fallit.vt.C.e.l.i.z.ij.

k Si quis a legatario quasi heres ẽ in hoc vt.ĩ.de usuc.l. id temp§.i.z facit ad hoc z ad sequentia.s̃.de pig.ac.l.si conuenerit.§.si nu da z.s̃.de usuf.l.si ticio.§.fi.z ĩ.t.ij.l.si cui.z.l.sepe.z.l.sichorus.§.area z .ĩ.de au.z ar.le.l.pediculis.§.fi.z.s̃.e.l.si ex toto cũ suis concordan.

l Quod si.z domus pariete medio posito ẽt in domo z fundo p regiões vt.s̃.cõi.prę.l.si quis duas.§.si qs partẽ z.ĩ.e.l.plane.§.fi.z de ver.sig.l.locus z.s̃.cõidi.l.cõidiui.§.i.item no.q detractio est ademptionis loco.sic. ĩ.ti.ij.l.prędijs p totum z. l.item.§.

m Et si spãliter eam.si.n. simpliciter nauem legasset secus esse ut.ĩ.e.l.si domus in prin.in fũdo secus.z est rõ ut nõ.s̃.de iure do.l.cuz post.§.gener.

n Ascriptio.in testõ.

n Carina.i.uenter io.

o Manẽte.aliqn distinguo.quo aio dissoluitur ut infra ỹ v.ob.l.inter sti.§. z nauis.z de so.l .qui res.§. aream.z supra q.mo. usuf. amit.l.qd tñ.§.si nauis.

p a Filio.filiumfã.instituti eius patri pure legaui prestandũ a filio.ualet legatũ.nec curo tpe mõtis mee erat sui iuris f nõ. uerũ refert vtruz tempore quo adijt est sui iuris vt z tunc valeat vel non est sui iuris z sic iussu meo adijt z non valet legatum : z sic remanet in hereditate.z sũ mouet falcidiam aliorũz legatorum z sic no.q in uer. igitur z si patri zc. incipit loqui qñ non valet.z sic iure ueteri põt loqui.verũ iure nouo põt loqui in aduẽticio peculio z sic ẽ tota plana.z qõ in fi.dicit. imputabitur in falcidiaz.i. deducitur falcidia ỹ hº ut ỹ alijs.

q Potest vt.ĩ.e.l.quesitũ in prin.z instĩ.e.§.ex cõtrario.sz non econtra.f.filio a pre instituto ut instĩ.e.§.an seruo.z quere ibi rõem.

r Cedente.i.cuz moritur testator ut.C.ỹ cadu.tol.§.cum igitur.

s Patris sit.subau.uel non sit.qz utrobiqz tenet legatũ.illud ãt interest sit in pris potestate necne:cum eius iussu aditur hereditas.qz altero casu tenet legatum.s.cum non sit in prãte altero non ut.ĩ.quãdo di.le.ce.l.cum legato in fi.z instĩ.in.d.§.z adhuc subauditum casum.s.quando nõ tenet. quia est in potestate ut.ĩ.dicit.infert igitur zc.usqz in fi.

t Iussu.per hoc pz q non loquit in castrensi uel quasi vt infra de castrẽ. pe.l.v.per id q sequitur patrem retinere falcidiam.

u Imputabitur.ei in falcidiã.ut enim submoueat non ut eaz inducat vt z infra ad.l.fal.l.si a seruo z.l.ex asse in fi.sz videtur legata seu prelegata in fal.seu in quartã non imputari sed lucro heredis credere vt.ĩ.ad.l.fal. l.id aũt z.l.in quartam z.l.in rõe.ij.§.pe.que sũt ꝺ.sed illud qñ valet.hoc q̃do non ualet hoc casu quo hic dicit ut.d.l.ex asse in fi.alij dñt hanc log ſm iura noua in aduenticio peculio z dicunt iputari in fal.i.ꝓtribui secũ in fal.vt cã detrahat filius de hoc legato ut de ceteris quod non placet.

x n Non amplius.alicui legata est domus si.x.det heredi deductis.x.re siduum domus videt esse in legato z non tota domus.z hoc si queramus de eo onerando vt.ĩ.ti.i.l.ipar.z.ĩ.e.l.ciuitatib9.§.fiñ.z.ĩ.ad.l. fal. l.sed si non f.§.qd si alienus.sed quo ad alios legatarios tota domus itel ligit esse in legato.vt infra ad.l.fal.l.ad ueterani.§.i.que est ꝺ.nã illud datum lucri facit heres.z sic ceteris nõ prodest vt in.e.ti.l.in quartã in fi. z facit ifra de uerbo.sig.l.subsignatũ.§.bona.z supꝺ.so.ma.l.fructus .

y Si certum corpus.in certum enim perire non potest.vt.infra ad.l.fal. l.in ratione.ij.§.incerte.

z Legatarij.hic autem presumitur quod cesset dolus vel culpa vt infra. ti.i.l.cũ ita.§.species.z facit infra.e.cum res.§.item si res.z.l.cum seruius sed contra.e.l.si seruus.§.qui quinqz z.§.si seruus.sed i vtroqz fuit heres in culpa.itẽ no.damnum patitur q perdit lucrum sic infra ne quid in loco pu.l.ij.§.ne merito.sed ar.contra infra de damno infecto.l.proculus.

a Cum bonorum legata.quod fieri põt.vt.s̃.e.l.si quis bonorum.

b Rerum partes.non ergo compellitur adire ex trebel.vt.ĩ.ad trebelli . l.mulier.§.fi. Jo.

c Estimationẽ.secus ergo si hic treb.locum haberet nã tunc ipsorum rerum fieret restitutio ꝑz io.vt instĩ.de fideicom.here.§.si quis z.ĩ.ad.l.fal. l.linea in fi.sed nonne pro parte vterqz sentit onera vt instĩ.de fideicom.

here.§.post qꝫ se.con.Rñ.non:imo heres tñ ⁊ prestatur legatario pars eo rum que supsunt deducto ere alieno.⁊ ita ē intelligendū.lz aliter in quadā sui parte innuat qꝫ est.j.t.i.l.si qs ꝑ.§.fi.⁊.l.se.azo.⁊ pro hoc qō heres tñ est.s̄.de iu.do.l.mulier.itē qñ datur estimatio ⁊ aliud pro alio solutū.in uito legatario.Rñ.bonoꝝ dicitur in genere non reꝝ singularium. qz tūc secus ut.j.ō uer.sig.l.bono rum ⁊.s̄.de usufr.l.quotiēs §.fi.⁊ facit qꝫ estimatō pos sit prestari.j.de au. ⁊ ar.le. l.i.in fi.⁊.l.cum certū ⁊.l.ti cia.§.i.⁊ infra.t. i.l. cū filiꝰ i prin.⁊.l.mortuo.§.i.⁊. C. cōidi.l.i.⁊ infra ō usufr.le. l.generali.§.p.⁊.l.fūdi.⁊ p tinua legē sequentem.

d ꝑ Otest.i.dz si utriqz expediat vt.j.ō ali.le. l.solēt. ¶ Partē.s.legiti mā tertiā vl̄ quartā.⁊ hic ē ar.quod in vna possit ōtra bi fal.sic infra ad.l.fal.l.si ex pluribus.⁊.C.fam.ber.l. si liuz.⁊.C. q̄do ⁊ qui.quar. pars.de.l.ij.circa prin.⁊ su pra fam.her.l.plane.sz nos ꝑ ut.C.ad.l.fal.l.ij.⁊ ar.j.ō pecu.le. l. si peculium.§ .i.

f ¶ Estimauerit . q consideret qꝫ utriqz expedit sic.j . de so.l.i.⁊.ij.⁊.j.ō cap.post liminium.§.transfuge.

a ¶ J creditori.utile vt. .t.i.l.meuius . § . de bitor.⁊ insti.e.§.si quis.de. ⁊.j.de li.le.l.si debitor.§ i . ⁊.l.si creditor.⁊.l.se.⁊ .l. le gaui.§.contra ⁊.l.aurelius §.euz ⁊.j.t.ij.l.si deportati. §.fi.⁊.j.e.l.§.fi.⁊.se.⁊.j.ti.i. l.debitor.

b ¶ Jd qō honoraria.ui de peculio uel redibitoria.⁊ ē tunc rō qz ex testō ꝓpetua utlar.s̄.pror.Rñ.cū suis ꝓ cor.⁊ hoc dicit.qz ciuilis.s. ꝓpetua pro honoraria.s.tē porali.sed tunc est ar.contra.s̄.si quis cau.l.si eū.§.qui iniuriarum.sz dic qꝫ hic proponebat testator facere perpetuuz ius agentis.vel pōt in preto ria perpetua vt de consti.pe.qꝫ dicit qz tē.dic sm azo.qꝫ melior est rō . qz iure ciuili erat indebitum quod legatur.cū ergo ius ciuile in testis ⁊ lega tis uersetur.dī tenere legatum.qz pretoriuz per ciuile non distinguit.sed ciuile per pretoriū sic.qꝫ est posterius.vt.s̄.de insti.⁊ iure.l.ius aute enim §.i.itē qꝫ dicit pro honoraria non dicas qꝫ per testm̄ tolluntur pretoria.sz adijcitur ciuilis sic.s̄.de exer.l.si eum.§.p.sed respexit qꝫ legatarius amit teret pretoriā ⁊ ciuilem intētabit sic ⁊ ex sua datur actio lz.⁊ alia prima competeret.vt.j.de re iu.l.miles.§.x.

¶ Marcellus.debes non pure.alioquin non teneret legatum.vt.j.l.pror. azo.vel forte tenet propter dominuz quod statim habebit ⁊ propter sum ptum.vt.j.ti.ij.l.iij.§.si rem quis.

k ¶ Minuat imo minuit.vt.j.ad.l.fal.l.i.§.si qs creditori.contra.so.minu it incōmodo repesentatōis.vt ibi non in plus.vt hic.vel hic extitit dies vel conditio uiuo testatore nihilominus tñ tenet legatum vt.j.ad.l. fal.l. verbis.cessat tamen falci.qꝫ nullum ꝓmodum hz.vt.j.t.i.l.debitor i prin. sed in contra.extitit post mortem.

¶ J autem neqz mō.dic modo.vt.C. de his que sub mo.l.fi.vel dic qꝫ erat alternatiua.vt.j.de ac.⁊ ob.l.obligationum fere.§.modus ⁊ fa cit supra.l.pror.in prin.cum suis concor.

m ¶ Alis.corpora ⁊ pecunias testator legauit ⁊ pure ⁊ non pure.

n ¶ Non pertinet.contra.j.ti.ij.l.quisquis.so.ibi in summas hic in pe cunias.item ibi futuri temporis hic preteriti verbum posuit.

o ¶ Continentur.sic accipitur.s̄.si cer.pe.l.ij.§.item mutum alias largius alias strictius ponitur.vt ibi nō.sed quare non omnia que legauerat.Rñ. qz facile erat ei dare que legaui nisi ꝛstringere voluisset sic.C.de cadu.tol. §.sin autem ad de. p ¶ Pure.exprimendo pure uel simplr.

q ¶ Prorogabit.qz huic dies appositus non est.sed contra.j.de dote prc. l.cum vulgari.sed ibi dies erat appositus saltem a lege vel speciale i lega to solius representationis vt ibi.

r ¶ Presentia.hoc expresso.presentia ergo die apposita.

s ¶ Pertinet.vt vterqz stati possit exigi siue simplr.siue in pñti sit relictū.

t ¶ Presenti die.i.non pure considerato hoc extrinseco .s.prorogatione . sed vr̄ pure vt.j.de uer.ob.i.liber homo.§.i.contra.sed ibi effectum consi derauit ut nihil extrinsecus item contra.j.t.i.l.titio.so.ibi ⁊ facit.j.de re iu.l.in omnibus.

u ¶ Initium.certitudinem temporis in se continet ⁊ ideo nō habet locū repetitio ⁊ facit.s̄.de do.cā.mor.l.senatus.§.fi.

x ¶ Conditio.⁊ econtra vt infra de condi.⁊ de.l.dies.

y ¶ Spes accipit ergo pecunia vt spes qñqz.vt.j.e.l.plane.§.sz hoc.

z ¶ Hanc aūt scripturam quibus dies tē.ut in prin.huius.l.

a ¶ Aliis[m] scriptura qs pecunias legaui qbus dies appositꝰ nō ē eas heres meꝰ ānua bina trina die dato ad corpora legata nō pertinet[n]: sz ad ea q̄ pōdere numero vel men sura cōtinēt[o] ⁊ ad ea tm̄ legata pti nēt quibus dies nō ē appositus.p inde si forte pure[p] legatuz ē ex hac adiectione prorogabitur[q].quod si forte centū mihi legata sint presen tia[r].vtrum ānua bina trina die da buntur:an vero presentia.⁊ ait ser uius et labeo presēs deberi quam uis igitur superuacua sit hec adie ctio quātū ad viz et effectuz legati pertinet[s] tamē ad hoc ,p ficiet ut pre senti die[t] legatum debeant.sed si in ānos singulos:aut in singulos mē ses sit legatum relictuz:cessabit ea scriptura : quia hoc legatum et ini tium[v] et finem habet : sed et si sub conditiōe sit legatū relictū pōt dici cessare ānuaz adiectionē:qz dies i certus appellat cōditio[x] cui ꝓgruit qō trebatius existimat:si cui leget quando ānorum.xx.erit vulgarez banc clausulam cessare ¶ Item si legetur pecunia que in archa est vl̄ vinum quod in apothecis est dicē dum est cessare clausulam quoniā quoties species[y] legat cessare dici mus.hanc autem scripturaz[z] non

a ¶ Aniuersa.ēt que sequunt dummō sint in numero. pondere ⁊ mensura ut in pri . l.⁊ facit.j.de uer.si.l. sceuola.R°.⁊.j.l.pr. ⁊.j.de re.du.l.fi.sz ꝓ .j.t.ij.l.vxōi.§.vxori. so.secus in dōa. que fiunt iter viuos que varijs tpibus earuz dies cedit. vt valeāt uel nō.sed legata oia fil' cedunt.azo.ar.ad hoc.s̄.coīa pre.l.f.in fi.⁊.s̄.de do.cā.mor. l.senatus in fi.sz hoc nō placet cum ibi lo quatur de illis dona. qui morte confirmāt ões nec obstat .s̄. de dona.inter ui.⁊ vxo l.donationes . qz ue rū est trahi retro nō q̄tum ad dñium.sed tuz ad fructus.h.dic ergo qō ibi erant cō tra iuf futurf ad quaf lex suam fictionē nō extendit ar.C. ō con di.inser.h.itē ibi sub stantiam cōfirmauit hic solam adicit q̄ti tatem.item ar.cōtra huic fi.s̄. qui. ex cā . ma.l.sed etī ꝓ pre.§. deinde adicit . ⁊ de posthu.l.i.j.eū qui.

b ¶ Ed ⁊ postea verbū postea determinat vel cōfir matis:vel legata.q.d.facti sit siue postea vel āte ⁊ no.hic ⁊ superio ri.l.in fi.preteritum porrigi ad futurum ⁊ sic est.j.t.i.l.cuz pater.§. fidei.⁊.s̄.l.proxi.in fi.⁊.s̄.e.l.si manet tibi.§.fi.

c ¶ J quis a filio.in tutellam suam.i.impubertatem ut.j.ti.ij.l. cum filio ⁊ sic sub conditione ⁊ in diem.si aute pure ab utro qz distingueretur.adiret impubes.uel non ut.infra.e.l.seruo ali.§. si pater ⁊.l.si fundus.§.si pater.

d ¶ His diebus.i.sub eadem condi.si in suam tu.tē .i. ita dato sicut filius tenebatur dare non aliter.sed filius nō tenebatur dare quia decessit impubes ergo nec hic.⁊ est hic nugatio quedam sic.s̄.qui. mo.pig.uel hypo.sol.l.si debitor.§.i.azo.

e ¶ Buntaxat.de.q.d.non conditio repetita.non enim debet vidri conditio repetita que viciaret legatum sic.j.de uer.ob.l.ticia.§.i.in dubio non videtur repetita vt.j.e.l.seruo ali.§.si ab impubere ⁊.l. si cui.§.sed si a filio ⁊.l.lz ⁊.s̄.de here.insti.l.sub condi.⁊ facit.j.t.i. l.cum pater.§.ab instituto ⁊.s̄.e.l.legata inutiliter.

f ¶ Si quis plures.puta.x.⁊ no.secundum.R.quod hec ⁊ alia que legatarijs electionem dant sic sunt intelligenda vt nec ex pluribus nec heredi deteriorem nec legatario meliorem eligere cōcedant ut j.e.l.legato.R.

g ¶ Heres elegerit.s.quandocunqz etiam post suā moram.lz fm.R. aliud sit qñ in genere vel qñ non sensit de certo vt.j.e.l.legato.⁊.s̄. e.l.q duos.que sunt contra ⁊ reddebat rōem qz non sic uerbum sin gulare vt generale transiret electionem.tu dic ad.l.q duos.qꝫ hic fe cit testator de aliquo certo.qꝫ ex eo appet qz nomen stichi apposuit ꝑ qꝫ nomen qsqz dignoscitur vnde voluntatē ōfuncti heredi magis vt det quē velit qꝫ legatario iterpretari cōcedit.s̄.vero de nullo ce to sensit qz ꝑrium non nomen ,ppriū adiecit vñ legatarij ē electio sic ⁊ vbi in genere.vt.j.e.l.legata ⁊.l.si seruus lega.§.cum hō.⁊ no. s̄.fam.her.l.heredes.§.si incerto.itē ꝑ.s̄.de testa.tu.l.duo.sed ibi in certo iudicio debet in tutela cauere.vt insti.e.§.tutor.sz adhuc sub est qō sed dic ibi periculosum esse pupillo sic esset ille de quo nō se fit.hic autem qcquid habeat legatarius sibi cōmodum est. item sa cit.j.de trico legato.l.cum certum.sed ar.contra.s̄.de iure deli.l.j. in fi. Item quid si dixit unuz de stichis.Rñ.habet locum.l.q duos quia non sensit de certo.

h ¶ Si parti debebitur vt.j.titu.i.l.cum pater.§.fina.⁊ infra.le.si hc

res.§.primo.

a ¶ Si pluribus agat ut ff.ĵ.e.l.duobus ff facit ad sequentia .ĵ. de duobus re.l.reos.§.i.ff.C.si plures vna sñia.l.i.ff.ĵ.de ver.ob. l.cum qui.ij.Rñ.ff insti.e.§.si eadem ff.C.e.l.si forcidianum.

b ¶ Cõuolasse.sic.ĵ.de bis que,p no.l.i.ff.ĵ.t.ij.l.vxorẽ.§.felicissimo.

c ¶ Portiõe.nisi sint quidaz coniuncti re ẽt vbis.alij re tñ con iuncti.sed verbis di siuncti.tunc ꝑiuncti vtroqz modo,p vno reputantur:vt infra. l.prox.ij.Rñ.ff ita ip si soli habẽt vnaz me dietatem.alij diuisum cti viriles habẽt par tes alterius medie tatis azo.h.

d ¶ Preciũ.sic.ĵ.t.ij. l.res mihi.ff.ĵ.t.i.l. qui duos.§.fi.ff.ĵ.de ma.testa.l.iul'.

e ¶ Contestatus est. sic.s̃.de procu.l.plu ribus.quandoqz ta men expectatur sen tentia vt sit melior conditio vt.s̃.de no xa.l.si quis a nul.ff ỏ peculio.l.si vero ff no.quod hic dic̃ io. quod ante litem con test.nulli debetur.ff tunc demuz lite con test.icipit deberi.alio quin ff duo deberent actionem insolidum ff dominiũ insolidũ quod est impossibile sed ff dici potest pro parte cuiqz quesitũ. sed sub conditione i solidum si prius litẽ cõtestetur.quo casu alio contestante alte ri tantum quesitum videtur secundũ io. ff facit .ĵ. de iniur.l. iniuriarum actio ff de ver.ob.l.si titius de cadu.tol.§.vbi autem lega.ff.s̃.ỏ iu di.l.qui prior.ff no.i fi.de variatõe nõ ser uanda similiano. s̃. de procura.l.in cẽ.in prin.

f ¶ Plane non cõ stitit.vt.ĵ.ỏ ad mi.le.l.si transferaz.

g ¶ Si coniuncti. hic cõtinua.s̃.l.prox.ibi ꝑ virili cẽ. ff vt ibi dixi secundũ azo.ff.h.

h ¶ Potestate.l.vt id solum ambobus pre stet ꝙ nihil soli pre stetur.R.ff facit.ĵ.de dote prele.l.ij.ij.Rñ C.de impu.ff alias. sub.l.fi.ff.ĵ.e.l.huius §.si titio.ff.s̃.ỏ here. insti.l.si titius.ff.s̃.ỏ usufr.accre.l.si quis .h.

i ¶ Si eadem res in eodem testamento.i. eiusdem.nam siue eodem testõ.siue testõ ff codicillis.idem ẽ vt hic ff.ĵ.de le.ij.meuius.§. duo bus ff.§.cũ ff.C.de le.l.eum qõ.§.fi.ff.s̃.si quis omis.cã.test.l.si ab isti

k ¶ Duorum quorum alter alterius nõ sit heres vt infra.c.l. huius §.si sempronius que est contra.

l ¶ His petere hec vera sunt si prius habuit estimationem ex alte ro secus ecõtra vt insti.ỏ le.§.si res ali.ff.ĵ.de ac.ff ob.l.omnes.que sunt contra ff ar.supra de vsur.l.si alij.§.si reruz.item hoc si directo secus si per obliquum quod dicit vt.ĵ.e.l.si seruus lega.§.i.

m ¶ Ostendatur.legatarijs ergo probat.sed certe immo heres.vt.s̃.de ꝓbat.l.quinquaginta.que est contra so.hic secundum illaz vt dicatur hic legatarius probare eo ipso quod non probatur contra secundum io.tu dic secundum.R.ff azo.quod ibi in diuersis scripturis.hic in vna.ff secundũ hoc intellige infra de adi. le.l.cum certum ff facit .s̃. de iu.do .l.cum pater.item no.hic quidaz permitti va riare ff sic ponunt similia ĩ fra de col.bonorum .l. non nunquaz sed hic magis ad dit quam variauerit.item facit infra.t.ij.l.nutu.§.i.

n ¶ Comparandũ.no. etiã quantitatem accipi quãdo qz ut speciem vt hic ff ifra e.l.sed si certos ff.s̃.e.talis §.item si legetur ff infra.e. l.si seruus legatus .§. qui quinqz.

o ¶ Si pondus relictuz.puta marcha argenti.

p ¶ Non species. immo ꝙ titates qz consistit ponde re vt insti.qui.mo.re cõtra ob.in prin.

q ¶ Aliud.vt.x.pondo auri vel olei.

r ¶ Idem. ꝙ supra.§. sed ff si non corpus.

s ¶ Quod si rem emissez.ab alio non ab herede.aliogn actiõe ex empto. repeteret precium vt.ĵ.e.l.huius. §. qui seruum.ff supra de ac. emp.l.cui res.ff facit.ĵ. ad l.fal.l.iiij.

t ¶ Restituere: quo casu id non videtur mihi relictuz ꝙ mihi non remanet vt infra.ti.i.l.cuz ei ꝙ ff infra.e. l.non quocunqz.

u ¶ Prestaturus.vt ff supꝝ. e.l.non amplius in prin ff. ĵ.de cõdi.ff de.l.i.sed si hoc §.i.sed contra.ĵ.ad .l. fal.l. ad veterani.§.si cui.itez facit.s̃.de neg.ge.§.si qs mã.

x ¶ Si cõiunctim.ab initio fieri.idem si disiunctim.vt insti.de le.§.si eadem.

y ¶ Faciunt partẽ .i. ut partem non totuz legatum habeant.vt.ĵ.de re.du.l.utrũ.

z ¶ Proprio.testatoris nõ tici.vt.ĵ.t.i.si mihi pure. ff no.quod lz hoc legatuz actione deficiat.vt C.de le. l. seruus.ff.ĵ.ti.i.l.statu liber in prin.ff ỏ adi.le.l.ff si trãs feram.non tamen impij heredes debent esse ff c̃. vt.C. de necef.f.l.qdam.§. illud vñ fm.R.non est oio inuti le.itẽ ꝓ.ĵ.e.§.si duob9 ff plene dic.vt.ĵ.e.l.h9.§.si titio.

a ¶ Cõcursu.qz videtur repetitum a substituto.vt.ĵ. e.l.licet.

b ¶ Partem.i.suam pleno iure secunduz io.ff sic facit pro io.in qõne proposita.s̃ si pars here.pe.l.ij.sed azo.ff.h.dñt aliam ꝙ sorte alius est habiturus ff sic non facit pro io.nam de sua non est dubium ff pro hoc.s̃.qui.mo.vsuf. a.l.si sub conditione.ff facit.ĵ.t.i.l.si titio.

c ¶ Si duobus.inutiliter vt ff.ĵ.e.l.legato generaliter.§.i.ff.ĵ.t.i.l.titia.§.i. ff.l.fi.§.seio.sed contra.s̃.de vsufr.accref.l.si quis titio.so.ibi.itez a cohere de potest ei legari.ꝙ dic ponendo casum.ĵ.c.l.legato.§.i.item a legatario potest ei legari heredi vt.ĵ.statim subijcit fm vnam lecturam.ff facit.s̃.e. l.qui filiabus.§.fi.ff.l.se.

d ¶ Pertinebit.s̃.§.si coniunctim cõtra.sed dic ut.ĵ.e.l. huius.§.si titio.item continua hic vt infra.§.plane.

e ¶ Inde dicitur.quia inutiliter legatur heredi a semetipso.ergo quod nõ

a semetipso debet valere.

f Heredes alicuius. ꝛ dic casum sm io. ꝙ duo sūt instituti. alter ex xi. vncijs alter ex vna ꝛ a quodam legatario cui legata fuerūt .c. legatus est fūdus heredibus terre habebunt fundum pro hereditarijs portionibus .s. vnus pro vndecim partibus alius pro vna parte qz ꝛ pro eisdem partibus senserant onus de.c.ꝛ

fz hoc habeas in lra. xi. vncias heredē vel si hēas vncias heredem secunduz py. lram dic. casuz ut prius ꝙ duo sunt instituti alter ex. xi. uncijs alter ex vna. ꝛ adiecit testatō vobis lego fundū. nam tale est ac si dixisset a te instituto i. xi. vncijs lego coheredi funduz. ꝛ ab alio instituto i vna legauí alij fundū. quibus casibus videor grauare institutum in. xi. vt det .xi. partes fundi alij ꝛ aliū vt det huic vnam. secus si vnum tantum oneraſſet alteri restituere qz tunc ille suo coheredi tenetur insolidum. sed hec lra non placet. R. ꝛ sm neutram positionem legatur heredi a seipso. ꝛ sic non obstat supra prox. ꝟ. si duobus itē contra. j. e. l. seruus. ꝟ. si ex pluribus. so. vt ibi itē facit infra de sta. lib. l. ita. ꝟ. i. contra.

g Plane legatarijs .s. extraneis nam adiūgitur ad prin. ꝟ. si duobus.

h Si ita arbitrio. sic. j. t. i. l. lucio ꝛ. j. de usufruc. le. l. si fundus ticio sed contra. s. de iu. do. l. plerūqz in fi. so. ꝛ vltima voluntate specia le. item cōtra. j. t. i. l. si ita relic. ꝟ. fi. so. ibi ē dato hic habeto. vel so. ibi.

i Pro parte. ꝙ intelligit dimidia vt. j. de uer. sig. l. nomen filiaꝛ. ꝟ. portionis.

ex vncia: alter ex. xi. vncijs ꝛ eis fūdus legatꝰ sit: vnciarū heredē[r] .xi. partes in fundo habituruz cohere dem vnciam plane si alter ex legatarijs[s] heres extiterit heredi a quo legatū erat relictum nō ideo minus partem collegatario faciet: retinet enim pro parte legatū. Si ita ticio legetur fundū seianum[b] vel vsū fructū eius sibi habeto duo esse legata: et arbitrio eius esse an velit vsūfructuz vendicare. Sed et si qs leget ita ticio fundū do lego ut eū ꝙ parte[t] habeat: mihi vr posse dici partem habituruz videri enim fundi appellatione non totum fundū sed partē appellasse. nā et pars fūdi fūdꝰ recte appellat[k]. p Alienum hominē[l] heres dare damnatus sit: et hic a domino manumissus sit[m] nihil: ex hoc legato debetur. Pompo. Icie[n] textores meos oēs preterq̄z quos hoc testō alij legauí lego cuz essent quidā verne quidā et textores labeo ait: qm̄ nec quos ticie textores non legauerit aliter apparere possit quam si cognitū fuerit quos eorum plocie legauerit: nec quos plocie vernas non legauerit. intelligi pōt[o]. neutriusl legato exceptos eē eos de quibus queritur: ꝛ ideo cōes ambobus esse. hoc enī iuris ē: ꝛ si neutrius legati nomine quicquā eēt exceptum[p] quod si hoc mō esset legatum: textores oēs preter vernas: et rursus vernas oēs preter textores qui et verne textores sunt: neutri fuisse legatū. Nihil differt[q] vtꝛ ita leget ticio ꝛ meuio: an ita ticio cū meuio vtrobiqz enī cōiunctim legatū videtur. Si alteri sticbum heres dederit quem duobus dare damnatus fuerat: et añquā iterpellaret ab altero sticb[9] mōtuus ē heres nō teneť[a]: qz nihil p eū fcm̄ fuisse itelligit. Al. Legato[b] generaliter relicto veluti hominis caius cassi[9] scribit id esse obseruādū: ne optimus vl pessimus[c] accipiat: q̄ sīa rescripto iperatoris nostri ꝛ diui seueri iuuatur: qui rescripserūt homīe legato actorem non posse eligi. Si de certo fundo sensit testator[d]: nec appareat ō quo cogitauit[e]: electio heredis erit quem velit dare: aut si appareat ipse fundus vendicabitur. sed et si lancem legauerit: nec apparet quā eque electio est heredis quaz vellit dare[f]. p Om. Legatarius ꝙ parte acquirere ꝙ pte repudiare legatuz non pōt[f]: heredes[g] ātꝰ eius possūt: ut alterius vt hic ꝛ insti. de le. ꝟ. si generaliter. ꝛ. j. e. l. si seruus le. ꝟ. cum homo. ꝛ. j. de optione. le. l. ij. ꝛ. s. fami. her. l. fa. her. ꝟ. si incerto. aut non. ꝛ tunc heres eligit. vt. j. de tritico le. l. iij. in prin. ꝛ. l. iiij. vbi autem testator de certis seruis reliquit incertum aut sensit de certo. ꝛ hoc apparet per aliqua indicia ꝛ tunc heres eligit vt. s. e. l. si quis a filio. ꝟ. si quis ꝛ ar. j. prox. ꝟ. ꝛ ar. j. e. l. si domus. i. Rñ. aut non sensit de certo ꝛ tunc legatarij est electio vt. s. e. l. qui duos. in secundo dic. s. in fundo ꝙ non valet vt. s. de iu. do. l. cum post. ꝟ. gener. ꝛ est ratio quia dando palmam terre heres liberatur cum sola destinatione constituatur fundus. vt. d. l. ꝙ in rerum. ꝟ. fi. in tertio .s. domo dic. vt. j. e. l. si domus in prin.

d Si decreto testator. qz dixit ticianum cum tunc plures haberet fundos vt. j. e. l. si domus.

e Quo cogitauit. unde secundum cōmunem regulā inutile debet fieri legatum. vt de tutore dato cum essent duo ticij legitur .s. de testa. tu. l. duo. Rñ. ex benignitate ergo detur electio heredi potius ꝙ pereat omnino ꝛ no. ꝙ . R . inducit hoc pro se vt relicti in genere heres debeat electionem. ꝙ dic vt .s. prox. sed quid si non habeat fundum aliquem. sed sensit de ticiano. cum vicini sui plures haberent ticianos videtur legatarij electio vt in seruis dixi .s. prox. ut illum teneatur heres emere ꝛ dare.

e Quam uelit dare. j. de au. ꝛ ar. le. l. qui lancem contra so. ibi testator dixit minorem unde de media intelligitur. ut insti. de ca. dimi. ꝟ. fi.

f Legatarius. non potest. ut ꝛ. j. ti. i. l. iiij. ꝛ. v. ꝛ. vi. ꝛ. l. si cui res.

g Heredes possunt. j. de condi. ꝛ de. l. cui fundus contra in fi. so. illud intelligitur nisi det totum heredi ꝙ debet ei dari. sed illo dato poterit partem habere vnus heredum. item contra. j. de ver. ob. l. ij. ꝟ. i. so. ibi stipulatio non recipit diuisionem hic autez res legata sic. ꝛ facit. j. de ver. si. l. si alij.

b Si legatum. nec legatum vt ꝛ. j. e. l. seruuz si. ꝟ. i. ꝛ. l. si tibi homo ꝟ. cum seruus ꝛ. s. ad. l. aqui. l. nam sic ꝛ ar. s. de iureiu. l. nō erit. ꝟ. si neqz ꝛ. C. de cur. fur. l. fi. ꝟ. pe.

i Nec confusas ꝙ esset si idem predij vtriusqz dominus esse cepit ut. s. quemadmodum. ser. a. l. i.

a Si alienum. heres secus si suū vel testatoris vt. j. q ꝛ aq. l. heres suū.

m Nihil. nisi culpa vel mora possit ei obijci vt. j. de uer. ob. l. si seruum. ꝟ. ij. ꝛ. l. is qui ꝛ insti. e. ꝟ. si res le. cum ꝟ. se.

n Icie. cum quis testator haberet plures seruos textores quosdam empticios quosdam natos de ancillis. qui dicuntur verne dixit sic in testō oēs seruos textores lego ticio preter illos quos alij legauí hoc testamento ꝛ oēs vernas lego plocie preter illos quos alij legauí hoc testō. certe cum oēs sint textores nihil videtur primo legatū. quod in exceptione non videť secundū datum. vnde perinde est ac si diceret ticio ꝛ plocie oēs seruos meos textores lego. secus quando primo oēs legat. ꝛ excipiendo nulli legat. quia nulli aliquid debetur no. ergo ꝙ exceptio debet discerni ab eo a quo excipit vt valeat.

o Intelligi pōt. subaudi alit q̄ si apparuerit quot vernaꝛ titio legauit ꝙ si non habes in textu hoc quod subijcit aliter q̄ si cognitum ꝛc̄.

p Exceptum. sed sic simpliciter dictum ticie textores plocie vernas lego sed quidam illud habent in textu. sed tunc est contra. j. de le. iij. l. seruis urbanis. ꝟ. fi. so. ibi. item contra. j. de pecu. l. l. seruo manumisso. so. ibi. itē cōtra. j. de. l. iij. l. legatis seruis. ꝟ. si vnus. sed dissimilis casus est. itez dic vernam natuz esse ex ancillis nostris. vt insti. de le. ꝟ. huic proximo. itē adhuc contra. j. de le. iij. l. vxorem. ꝟ. codicillis. so. ibi iō ne diuidatur agnatio.

q Nihil distat. sic. s. cōmoda. l. ij. vt certo. ꝟ. si me. ꝛ. j. e. l. si quis inqui. ꝟ. si ita ꝛ. j. de re. du. l. si is. ꝟ. i. ꝛ. s. de usufr. accres. l. si quis titio. sed ar. contra. j. de fundo instruc. l. si cui ꝛ. s. depositi. l. i. ꝟ. que depositis. So. vt ibi.

a Si alteri non. tenetur sic. j. e. l. filiusf. ꝟ. fi. ꝛ. j. ō ac. ꝛ ob. l. is. ꝛ. s. e. l. si heres ꝛ dic utiqz insolidum legatum ut. s. e. l. si ex pluribus. ꝟ. pe.

b Legato accipiatur. per legatarium. est ergo eius electio licet. R. cōtra vt statim dices.

c Pessimus. idem in certis rebus. puta animalibus que sunt talis generis in quo reperiuntur nō nulla que non habere magis expediat q̄ habere. s. vt detur mediocris. in ceteris nempe secundum regulam ut multis exemplis ostenditur id quod minimum est prestatur vt. s. eo. ti. l. si ita in fi. ꝛ. j. e. l. apud. ꝟ. scio ꝛ. l. si domus ꝛ. j. t. i. l. si ita re. ꝟ. fi. ꝛ. j. t. ij. l. qui concubinam. ꝟ. ij. ꝛ. l. nummis secundū. R. itez ad hoc quod medio cris eligatur est. C. de dona. l. si quis ar. ꝟ. ij. ꝛ. C. cōia de le. l. fi. ꝟ. i. ꝛ. j. e. l. si heres generaliter. sed quis habet electionem rei relicte in genere quando non minima est danda. Rñ. aut est genus generalissimum vt lego rez vel substantiam ꝛ nō valet aut sub alternum vt animal ꝛ tunc idē quia dando muscam liberaretur. vnde est deri sozium his duobus casibus vt ō fundo iam dicam aut in genere inferiozi ꝛ tē aut res eius generis bz certos fines a natura designatos vt bos equus homo aut habet fines sola ōsti nationc hominis vt fundus vt. s. e. l. ꝙ in rerum. ꝟ. fi. aut facto hominis. vt domus. nā per factum hominis de vna fiunt duo vel ō duabus vna recto vl appositio pariete vt. s. cōia prec. l. si qs duas. ꝟ. i. in prin. circa electionem triplex est opi. nam. R. dat heredi electionē ab initō. sz si differat transit electio i legatarium vt ꝛ alias. s. de seruí. l. si cui. ꝛ. j. ō so. l. i. ꝛ ita solue nodum multarū. ll. quaruz alie dant heredi alie legatario sed. h. ō semper legatarius. tu secundū io. distingue. aut testatō relinquit seruos vel bouesi suo patrimonio ꝛ tunc eligit legatarius vt hic ꝛ insti. de le. ꝟ. si generaliter. ꝛ. j. e. l. si seruus le. ꝟ. cum homo. ꝛ. j. de optione. le. l. ij. ꝛ. s. fami. her. l. fa. her. ꝟ. si incerto. aut non. ꝛ tunc heres eligit. vt. j. de tritico le. l. iij. in prin. ꝛ. l. iiij. vbi autem testator de certis seruis reliquit incertum aut sensit de certo. ꝛ hoc apparet per aliqua indicia ꝛ tunc heres eligit vt. s. e. l. si quis a filio. ꝟ. si quis ꝛ ar. j. prox. ꝟ. ꝛ ar. j. e. l. si domus. i. Rñ. aut non sensit de certo ꝛ tunc legatarij est electio vt. s. e. l. qui duos. in secundo dic. s. in fundo ꝙ non valet vt. s. de iu. do. l. cum post. ꝟ. gener. ꝛ est ratio quia dando palmam terre heres liberatur cum sola destinatione constituatur fundus. vt. d. l. ꝙ in rerum. ꝟ. fi. in tertio .s. domo dic. vt. j. e. l. si domus in prin.

d Si decreto testator. qz dixit ticianum cum tunc plures haberet fundos vt. j. e. l. si domus.

e Quo cogitauit. unde secundum cōmunem regulā inutile debet fieri legatum. vt de tutore dato cum essent duo ticij legitur .s. de testa. tu. l. duo. Rñ. ex benignitate ergo detur electio heredi potius ꝙ pereat omnino ꝛ no. ꝙ . R . inducit hoc pro se vt relicti in genere heres debeat electionem. ꝙ dic vt .s. prox. sed quid si non habeat fundum aliquem. sed sensit de ticiano. cum vicini sui plures haberent ticianos videtur legatarij electio vt in seruis dixi .s. prox. ut illum teneatur heres emere ꝛ dare.

e Quam uelit dare. j. de au. ꝛ ar. le. l. qui lancem contra so. ibi testator dixit minorem unde de media intelligitur. ut insti. de ca. dimi. ꝟ. fi.

f Legatarius. non potest. ut ꝛ. j. ti. i. l. iiij. ꝛ. v. ꝛ. vi. ꝛ. l. si cui res.

g Heredes possunt. j. de condi. ꝛ de. l. cui fundus contra in fi. so. illud intelligitur nisi det totum heredi ꝙ debet ei dari. sed illo dato poterit partem habere vnus heredum. item contra. j. de ver. ob. l. ij. ꝟ. i. so. ibi stipulatio non recipit diuisionem hic autez res legata sic. ꝛ facit. j. de ver. si. l. si alij.

b Si legatum. nec legatum vt ꝛ. j. e. l. seruuz si. ꝟ. i. ꝛ. l. si tibi homo ꝟ. cum seruus ꝛ. s. ad. l. aqui. l. nam sic ꝛ ar. s. de iureiu. l. nō erit. ꝟ. si neqz ꝛ. C. de cur. fur. l. fi. ꝟ. pe.

i Nec confusas ꝙ esset si idem predij vtriusqz dominus esse cepit ut. s. quemadmodum. ser. a. l. i.

k Legatarius.que extingueretur si dominus esset factus vt infra de fur .l.a ticio.z facit infra de man.l.ij.

l C Um seruus in fuga esset. tempore testi uel dic secundo post

m mortem culpa heredis. Exigatur.s.per legatariū ab herede.destingue ergo quatuor tē pora.s.tēpus testi.z tunc suo sūptu heres recuperat vt hic.si ātdubitetur sit in rerū natura vel non.tunc cauet vt .j.e.l. seruo legato.§.fi.item post testiū ante mortem z tunc heres persequi tur sumptu z pericu lo legatarij z est rō debet dari vt erat tē pore testi:vt.j.e.l.ser uus legatus.i.Rū.si et post mortez z adi tam hereditatem z tunc aut culpa here dis z tūc tenetur ad estimationez aut nō z tunc cauebit de re stituendo si ad eum puenerit z si alienus sit vel heredis simili ter distinguitur sit i culpa fuge vel nō vt. j.e.l.cum res.§.itaqz si stichus z.§.se.z.j.t. i.l.si quis seruuz hoc et casū cum fuerit in culpa posset hic loq. si autem ante aditaz videtur idē cum etiā in aliēo potest culpa committi post aditā hereditatez vt.j.e.l. cum res.§.sed si alie nus z ar.j.de re.iu.l. oēs hereditates.

n a Apud iulia nū.continua tur precedenti.l.

o C Fructus deducū tur.rōe fuge z dic de ducunt.i.detrahunt. quod posset esse nez pm primam positio nē casus supioris le gis.sz non bene acce derēt sequentia z iō dicas fuisse p9 mortē z culpam heredis z deducunt.i.inducun tur in petitōe.z con cordant ad sequēcia j.ti.i.l.is qui.z.l.pa tronus.

p C In vsuraz. facit. s.de admi.tu.l.tutor q re.per.§.ex ceteris. z.s.de vsur.l.iij.§.fi. z.l.herennius.ij.

q C Interituz.vt z.j. e.l.cū res in fi.z .l. si seruus leg.§.si seruus.

r C Hereditas.j.e.l.si tibi homo.§. cū seruus in fi.

s C Si ticius.nō consistere.qz q meū est āplius meū fieri non pōt vt isti.e.§.sed si rē legatā.z.C.e.l.ppzias.sed tñ hic valet.qz potius qō ei debeā uf mihi legare.q̄ qō sit meum. vñ saltim ꝓsequor liberati onē.z facit ad hoc infra de li.le.l.si ei cui z.s.de usufr.l.quoties.§.si colono.z.s.loca.l.si in lege.§.fi.z infra.e.l.si tibi bō.§.valet.

t C Liberatus.per traditionem quam feci.

u Item iul'.ex empto quasi videatur legasse ius qō habebat. vt z supza pzor.§.

v C Si qs alicui cedere hec posset eē seruitus p̄dialis si ad vtilitatē predij qō haberet legatarius ei legareꝫ vt sup̄ de f.rus.pze.l.ergo.z l.veluti.z transire ad heredē.hic ergo non bēbat prediū ad cui9 vti litatē constitueret illa seruitus unde ius ē psonale.non dico fuitus

ter eoꝝ partem suā acquirat:alter repudiet. C Si legatuz nobis relictū ꝓstituerimus nolle ad nos pertinere ꝓ eo erit q̄si nec legatū gdē sit.et ideo dicemus nec ꝓfusas[i] seruitutes:si forte predium mihi legatū predio meo debuerit seruitutes et integra furti actio manebit.si seruus legat9 sit ei9 cui9 noie fūti agere ꝓterit legatari9[k]. p Au.

Quz seruus legatus i fuga eēt[l] vel longinquo absens exigat[m] operam prestare heres dz: ut eam rem acquiret et prestet z ita iul.scribit nā et sūptum in banc rez facere heres deberet. a Affrica.

a Adō iulianū[n] querit putatqz sūptū prestādū: quod et ego arbitro: sequendum fructus autē hi deducunt[o] in petitionē nō quos heres ꝓceperit:sed quos legatari9 ꝓcipere potuit et idē in operis seruoꝝ vel vecturis iumētoꝝ vel naulis nauiuz dicēdū ē. qō i fructibus dicit hoc et in pensionibus vrbanoz edificioz itelligenduz erit i vsuraruz[p] āt quātitate mos regionis erit sequendus. iudex igit vsuraz modū estimabit: et statuet ipsi usf quoqz rei iteritū[q] post morā dz sicut in stipulatione. C Si post morā res intererit:estimatio eius prestat C Itē ptus ācillaz et si seruus fuerit legatus: et hereditas[r] vel legatū vel quid ꝓ eū acquisituz sit heres dz prestare. C Si ticius rem a me emisset: et eādē nihil legasset ań quā ei traderē moz ei tradidero z ꝓ eū recipero:videt quidē is prima facie rē mihi meā legasse:et ideo legatuz nō cōsistere[s]. sz exempto actione liberatus[t] vtiqz ꝓ legatuz rē vendicare potero:quā tradidi.sed si nōdum erit solidum mihi p̄cium iulia.scripsit:ex vendito quidē me actuz: ut precium cōseq̄t:ex testō vero ut rem quā uendidi et tradidi recipiā.idē subiungit:si preciū quidē mihi erat solutū:rez aūt nondū tradideraꝫ.ex testō nichil agētē libera

y C Heres preteritus immo legatarius possessor vt.j.de pub.z vectig. l.imperatores z.C.si sine cen.uel re.l.fi.que sunt contra .so. dic cogitur legatario vt.j.de censibus.l.cum possessor.§.fi.z facit.j.t.ij.l.qui concubinam.§. qui hortos.

z Salarium.alias solarium pro solo.alias salariū z oia hec agnoscit fructuarius ꝓ futuro tempore vt.j.de vsufr.le.l.quero z.s.de vsufr.l.si pendentes § si quid do.z.l.hactenus.

a C Fatebatur .i. diccbatur a sapientibus.

b C Minorem.sed si vellet heres dare maiorem vtiqz poterit vt.j.ō ver.ob.l. qui ex pluribus.nā his minor itelligit vt insti.ō ac .§.preterea.z.j.de ꝓdi. z de.l.sub diuisis z.l.leuissimā z sic i telligc .j.t.i.l. si ita re .§.fi. z no.minimū viōri legatū ꝙ plene nō.s.e.l.legato. sz ar.p̄.j.t.i.l. caius.item contra.j.de au. z ar.le .l. g lancem.so.minor.ibi media dicitur.vt insti.de ca.di .§.i. item ar.contra supza ō test. tu.l.duo.

c C Constat difficilis.sz nō multum difficilis.alioquin contra ut in fi.huius.l.z infra de sta.lib.l.cum heres. §.non est.z infra.ti.ij.l. nō dubiuz.§.si.

d C Principalibus.vt ibi solacietur'. vel faciat basti ludium.

e C Marcium.ad usum publicum z̄c.

f C Nec estimatio.s.de contraben.emp.l.pacta.§.fi. ꝓ tra ubi dicit posse uendi. sed dic inter ignoxantes ut uenditor teneatur ut in eodem titu.l.z liberi. uel solue vt ibi.z fac sup̄ ō of. ꝓcu.ce.l.i.§.i.z de trās.l.nulli.z facit insti.e.§.non solū

g C Sed si res.nō habet. hoc est ad legatariuz non pertinet siue habere non potest vt quia est mutus z legata est ei milītia cantoris.vel debilis. z milītia cursoria vel seruus z milītia libēi.z hoc sciebat testator vt.j.ō le.iij.l. fidei com. §. si quis seruo. z di stingue aut nulli est cōmercium rei legate vt quia sacra vel religiosa vel liber homo.vel est cuz graui difficultate z tunc nec estimatio debetur nisi in casu vt. s.l prox.§.fi.z.j.e.l.senat9. §. fi. aut non est z tunc valet vt.j.t.ij.l. mortuo .§. labeo.aut ecōtra z tunc aut

b C Ei cui.quidam dicunt.i.ei cuius non sit illa res.ceterū sua res frustra ei legatur vel dic ci cui z̄c.s.ex predicta causa.

i C Etera.de quibus.dubitatur an possit legari.

k Jura.idest actiones.

l C Non possunt vt ea debeantur.sed debebitur estimatio vt.j.e. §.si. duobus.

m C Censuit hoc idem diuus vespesianus vt.C.de edifi.priv.l.ij.z facit .s. de contraben.emp.l.senatus.

n C Alienata.immo videtur valere.vt.j.de regu.cato.l.i.in fi.so.ibi in vita alienauit.hic post mortem.sed non placet hec so.vt insti.e.§.si res.z.facit C.e.l.propzias.

o C Stipulanti vt.j.de ver.obli.l.si.rem z.l.si duo z.l.nemo z de ꝓtraben.

emp.l.existimo.

p Dure.cū dies cedit a morte testatoris.non ān illa auoꝝ dies cedit ab adita hereditate vt ⁊.j.de regula ca.l.iij.que aūtē cedant ab adita hereditate habes C.de ca.tol.§.in nouissimo.hoc autem fallit in casu.vt.j.d̄ op. le.l.si optio.vbi legatum seruo cedit ab adita hereditate ⁊ tamē viciatur per regulam.si est heres necessarius.

q Ad ꝓditionalia. quorū conditio ēt si in continenti moreret testator non suspēderetur. aliogn quid dicemus si titio rē suā lego sub hac conditione si sua non erit cum moriar certe per regulam catonianā non viciatur secundū.R.vt.j.ti.i.l.heredem.⁊ facit.s̄.de condi.insti.l.mulier.§.pe.⁊ de condi.⁊ de.l meuius.

r Item queri potest.ex alteris.s.retentis.⁊ repete legauit ei cui rē.

s Licet.vt.C.e.l.ij.⁊.l.si quis post hanc.

t Futuris.vtrunqꝫ ediuꝫ vel.i.ille de quo cogitauit senatus.s.verus dominus ⁊ est hec ratio.qꝛ i traditione potest constitui seruitus vt.s̄.de ser.vr.prę.l.binaꝝ ⁊ facit.j.t.ij.l.fideicom.§. quis illi ⁊.j de dā.inf.l.fi.

a Si duobus.vtriusqꝫ alterius insolidum ⁊ alteri⁹ ꝓ parte per qꝫ vīdebatur valere.vt.s̄.prox.§. ⁊ no. dici dominuꝫ qui est dominus partis.sic.s̄.c.l. serui. §.fi.

b Non valere. s.iure ⁊ sic loquitur.s̄.e.l.§.i.que videtur contra.

c Sed ⁊ si quis.non commercij in quem casuꝫ vetatur vt.s̄.de cōtrahen.emp. l. senatus. sed si negociādi causa sit prohibitio cur ꝓ hibentur legari .Rn̄. quia ⁊ illud quodam modo ex negotiatiōe queritur legatario vt.s̄.pro socio .l. nec adiecit ⁊.l.⁊ ita ⁊ facit.j.d̄ dā.inf.l.fi.

d Constitutum.vt .C. de edifi.priua.l.si quis p⁹hac.

e Hoc senatusconsultum adiunge cuꝫ precedenti.§.

f Urbem.i.romam per excellentiaꝫ.vt insti.de iu.natu.§.sed quotiens.

g Ob debitum publicuꝫ. i.ob pecuniam quam debebant reipublice.

h Hoc senatusconsultum. de quo dicitur.s̄.e.l.§.i.

i Sine edibus. alias porticum sine edibus. ⁊ alias porticuꝫ in edibus scilicet applicaram.

k Ite bibliothecis.i.armariis.vt.j.t.iij.l.libroruꝫ.§. sed ⁊ si bibliothecam.

l Cancelli.i.hostia quib⁹ murus pretorij āte domuꝫ positi tecto non copertus clauditur secundum.h.

m Vela.que frigoris causa vel venti ponūtur vt .j. de fundo instruc.l.quesitum.§.si idem.

n Castelli.quid sit legitur.j.de aqua.quot.⁊ esti.l.i.§.hoc interdictum. ⁊ videtur in masculino genere hic poni alibi in nentro genere vt supra d̄ ac. emp.⁊ ven.l.fundi.§.castella.

o Cementaria.alias ornatoria puta tabulas pictas vt infra d̄ fundo in

struc.l.quesitum.§.si domus.

p Cantari.sub.sunt ⁊ hi vulgariter dicie.

q Sigilla.sigilla sunt quidam anuli de ferro qui ponuntur ad numerum.

r In aliam domum.sic supra de ac.emp.⁊ ven.l.granaria.

s Extinctum.si c.j. de au.⁊ ar.le.l.fei a in fi.sed ar.contra.j.ti. iij.l.fideicōmissaria. §.si rem.

t Que sciuit.sic. j. titu .i.l. si hec res rem.⁊.s̄.locat .l. sed addes.§. si ingli nus.sed argu.contra s̄.de condi.indebi.i. in summa.§. penulti mo.

u Senat⁹ estimationem hoc qꝫ ē affixa modo alias ipsam rem . nam esti mationem.vt.j.t.iij. l.mutu.§.fi.que est cōtra.

x Denis que sunt. s̄.de contrahē. emp. ⁊ ven.l. senatus ⁊.j. de dā.infec.l.fi.

y Que vsui eius.i. ad eius commodum secus si mihi est latrus nisi vt officiat vt s̄.de impen.l.pro vo lup.⁊ facit.s̄.de dōa. inter ui.⁊ vxo.l.mar cellus ⁊ qō ibi nō.

z Legatum in aliēa s.legatarij.vt ⁊ infra e.l.si ita.§.illi ⁊.j. de condi.⁊ de.l.si ita ex plessim que dicitur aliena respectu here dis sic.j.de saluia.in terdic.l.i.valet ergo si dicam lego tibi si voles.at in extranei uoluntate tacita pōt expressa non potest vt j.e.l.captatorie ⁊ j.de condi.⁊ de.l.nō nunq̄ ⁊.s̄.de here.in sti.l.si quis semproni uz.sed contra .j.t i.l. i.sed exponit ut ibi. item si res velit non valet vt hoc.qꝫ intel lige si libera sua nō luntate.puta si uolet secus si nō libera ut si iustum putaueris que ualet ut .j.e. l. si sic uel nisi uolueris uel cū uolueris ut.j. t.iij.l.fideicom.§.si fi deicommissū.que ui dentur ō ⁊ sic facit.j de re.du.l.utrum.§. cum quidam.

a Qui ab hostibus sibi poterit sic .C. de cōt.ser.ma.l.ij.

b Pignoris.tenet eni in pignore donec reddat preciuz redē ptionis uel etiaz hodie seruiat per quinquennium lz sit liber ut hic ⁊.s̄.de testa.l.q testestamēto circa prin .⁊.C.de capti.l.ij.⁊ l. fi.⁊ facit.j.de li.le.l.ij.§.i.⁊ de le.iij.l.iij.§.fi.⁊.j.e.l.si domus.§.fi.

c Seruum filij. constitit si autem premoriatur pater uel filius testetur.nō ualet quia ius quod habet legare uidetur ut.j.e. l.si domus.§.fi.⁊ facit.j.de castren.pecu.l.ij.

de Legatis & fideicommissis
104

d Jure suo.s.testando qõ potest ut instit.quib.non.est per.sa.t.§.i.
e Si quis ignorans.si vero scisset eo ipso videtur agnoscere vt.C. de iure delib.l.si auia.
f Adita est.hic veritatẽ intuetur sic.j.e.l.si tibi hõ.§.cum seruus t. s.si cer.pe.l.proinde.al' fictionẽ intuetur vt.j.t.i.l.legatũ t.j.ò fur. l.a titio t.s.de pecu. l.sed si damnuz.§.ij. que sũt cõtra t facit. j.eo.l.si fũdus.§. si tius t.s.ad.l.aqui.l. nã sicut t.s.e.l. legatarius.§.i.
g Si pocula cõsistere sic.j.ti.ij.l.quesitũ §.illud t.l.item.§.p. sed contra in e.t.l.lana.t.j.de au.t ar.le. l.scia i fi.so. ibi testator hic heres hoc fecẽ item secus in vsufr. qui rei mutatione exstiguitur ut.s.q.mo. vsufr.a.l.qd tamẽ. si masse.t de vsufr.l.q vsufr.circa prin.
b Si.area.imposita a testatore.
i Legatario. qz ea dẽ est area lz domus ipposita sit.vt.j.de so. l.q res.§.areaz.secus ecõtra si legauẽit domũ t eadẽ deciderit viuo testatore qz ois nit esse domus vt.j. e.l.si ita lc.§.simus.t infra de ver.ob.l. in ter.§.sacram in fi.§. azz.t cõcor.huic.j.ti. i.l.si aree.t supra.e.l si ex toto in prin.sed contra infra ti.ij.l. si chorus.§.areã.so.ibi matauit voluntatem itẽ contra supẽ q.mo. vsufr.a.l.repeti.§.si. ibi in vsufr.
k Eum qui legat.ò bitori vt differat a sequenti casu. vel hic chirographũ.ibi nomẽ.t facit infra.t.ij. l.qui chirographuz. t.l.nomen.t .C. que ref pi.ob.pos.l.ij.t ò remis.pi.l.creditricẽ
l Videtur.ar.C. de here.vel ac.vẽ.l.post quam t no.ar.q no. insti.de le.fusi.ca.tol.
m Cedat. alij non debitori at debitor haberet exceptionez vt.j.vt i pos.le.l.i. §. si debitori t.j.ò li.le. l.iij.item contra.j.t.i.l.caius.sed ibi nõ legauit chirographum specialiter.
n Si idem seruus.iussus sit directo .t ita sm istam regulaz prevalet legatum libertatis vt j.t.i.l.si idẽ seruus t.l.qui testamento sed hoc fallit bis tribus casibus.
o In fraudem creditoz quomodo ergo legatũ valet si creditores fraudentur. Rñ.fuit legatus si legatarius.det.x.heredi itẽ quia falcidia detrahitur de legato non de libertate vt.s.de inof.testa.l.pa. §.quoniam .t sic propter totum non propter partem fraudantur creditores.
p Venerit.quod fieri potest.vt.C.si man.ita fu.al'.l.ea quidem.sz videtur hoc casu etiam legatum non valere vt.j.de fundo.instru.l. iij.§.si.so.ibi tacite hic exp̃esse fuit legatus.item ad idem.ꝯ.j. ti.i. l.si quis.sed ibi non legauit sed vt ministrum eum eligit.item facit. j.de fideicom.li.l.si seruus.t de conditio.t de.l.si quis eum.
q Pignori.specialiter secus si gñaliter.vt C.de seruo.pig.dato.l. ab eo.nec ob.j.de fideicõ.lib.l.generaliter.§.si quis seruo.qz ibi generaliter vel ibi de equitate.item hoc nisi seruus luat se.vt.s.de here.insti.l.pignori.t facit.C.de necẽ.p̃.here.insti.l.i.

tũ.cũ enim iure suo[d] non vtiẽ filius retro creditur pater dñium in suo peculiarij habuisse. Sigs rẽ sibi legatã ignorans[e] adhuc legauerit: postea cognouerit t voluerit ad se ptinere.legatũ valebit.qz vbi legatarius non ꝛpudiauit:retro ipsius fuisse videtur res: ex quo heredi tas adita ẽ[f] si vero repudiauerit retro videt̃ res repudiata fuisse heredis. Si pocula gs legauit t massa facta est. uel contra. item si lana legetur: t vestimentum ex ea fiat: iulia.li.xxij.ffozum scribit legatuz i oibus consistere[a] supzascriptis t deberi qd extat: quam sniam puto veram:si modo nõ mutauerit testator voluntatem:sed si lancẽ legauit t massaz fecerit mox poculũ:debebit̃ ꝓculũ durãte voluntate. Si in area legata domus iposita[b] sit ò bere legatario[i] nisi testator mutauerit voluntatem. Eum qui chirographum legat[k] debitũ legare:non solũ tabulas argumẽto ẽ vẽditio. nam si chirochzapha veniũt:nomẽ siue corpus venisse videtur[l]: sed t si nomen legetur benigne id qd debebitur accipiendum ẽ: ut actiões aduersus debitorẽ cedant[m]. Si idem seruus t legatus t liber esse iussus sit[n] :iterdũ ꝓcedere soluz legatũ poterit:utputa si in fraudez[o] creditoris data erit libertas: vel si is sit seruus qui i ꝑpetuã seruitutẽ venerit[p] idẽ erit vl' si seruus sit forte pignori[q] dat[q]. Si statu liberũ heres legauerit expediet heredi ipsuz statu liberũ prestare magisquã estimationẽ:t enim estimationem verã prestabit[r] ipsum vero si dederit existente conditione nullum sentiet dãnũ.iam enim estimatio postea non petit̃ ab eo bois liberi[s]. Si duos[t] fundos habens testator alteri[q] mihi vsũfructuz alterũ ticio leget: adito m.bi legatari[q] [v] nõ debebit[x]. sz heres coget̃ redimere aditũ[y] t prestare.

r Si statu liberum prestabit.si legatarius volet recipere.nec enim cogit̃. nisi in casu.vt.j.e.l.si domus.§.qui confitetur.
s Liberi.qz non habet estimationem .vt.s.ad.l.rod.de iac.l.ij .§. cum in eadem.t.§.corporum.
t Si duos.plenius est.j.de vsufr.le.l.dãnas.§.i. u Legatarius.i.tici[q].
x Non debebit.obligatione psonali.sed qz non dando aditum videtur prohibere vtifrui habet confessoriã vtilem.vt.s.si vsuf.pe. l.i.§.i.t si seruitus ven.l.ij. §.recte secundũ.R. sed certe ibi debebat̃ seruitus fundo fructuario.hic non nisi constituat̃ qz ante esse non poterat cum ambo fuudierant eiusdẽ domini.vt.s. quemad.f.a.l.i.
y Redimere.aditum quez aut retentione aut condic. icerti.t sine causa nullo dato redimet ab ipso legatario.vt.s.de cõdi. ide.l. sz si me.t de condi.sine cã.l.i.t de ac.emp.l.si tibi.t.j.co.l. si fundum.§.qui funduz.t. s.si ser.ven.l.testatrix.idez est si fundum alienasset vt insti.e.secundũ.R.t facit. s.de ꝑ.ur.pre.l.si binas.it.l. olimpico t.l.si binaz.t.s. de reli.l.si quis sepul.

Si a substituto legasset.s.testator.
a Et anteq̃ maxime. naz siue sciat siue nesciat .siue alienet siue nõ tenet qn desinit esse suus ex causa emptionis t incipit esse ex cã legati.vt.j.co.ti.huius §.q seruuz t.j.ad.l.fal.l.iiij.az. t insti.e.§.si rem alie.
b Heres nõ debet.medio crem tamen dare debet vt. s.eo.l.legato.
c Licet.ergo ipsi[q] non eẽ fugitiuum debet promittere qz eũ here non lz vt.s. ò ac.emp.l.iu.§.i.t facit.j.e. si heres gñaliter t.j.de so. l.qui.x.§.qui hominez t.s. de euic.l.heres seruuz t .j. t.ij.qui concubinaz.§.si heres t.j.l.prox.
d Que ò legato.sub.in gencre relicto.t sm hoc diffinctio testator(erit que sequitur:sic.s.de cõdi. inde.l.cum is.§.fi.t.j.de v. ob.l.ij.vel dic qd de legato. s.in specie t tunc erit diffinctio legis illa que sequitur.
e Dare.i.tradere. alioqn ptra vt.j.de ver.obli.l. ubi autem in fi.

f Cum res legata est.in specie.
g Quia.scilicet mora.
g Usuras.si erat pecunia.alias contra nisi in casibus ut.s.de usur.l.in si deluf.§.si auro t.l.cum quidam.§.fi.t facit.s.e.l.cum seruus t.l.apud.
h Relicta est.i.vbi factum est testamentum sm quosdam tu dic .i. extitit vt no.C.vbi fideicom.peti.l.i.
i Verisimile.ex genere comparationis vel conditione personaruz.quod plene no.vbi soluatur t vbi petatur.s.de iudi.l.quod legatur t ar.s.ò arbi.l.si cum dies.§.quid ergo.
k Alienis legatis.scilicet rebus. l Relicta est.i.existit.
m Petitur de iure qm in tribus locis.vbi est maior pars hereditatis itẽ vbi heres habet domicilium.item vbi res est vt.s.de iudi .l. fideicom. in prin.t.§.fi.t.l.sed etsi sic.§.si ea.t nõ.in.d.l.quod legatur.
n Transtulit.nisi actor velit dari sua impensa vbi petitur vt.s.de rei vẽ. l.si res t ad exhi.l.si hereditas.§.i.t supra depos.l.si in asia.§.i.
o Ubi relictũ.est.i.extitit t no.quod quãtitas vt species relinquatur sic supra.e.l.plane.§.sed hoc ita.
p Ubi petitur ratione fori quod dic vt dixi[q] in.l.quod legatur.
q Itaqz infertur.ex illo.§.sed si alibi t.§.ceterum non ex proximo.

r De restitutione.si ipsum apprehenderit vt.ĵ.sequitur.sed ar.contra supra de rei ven.l.si a bonefi.z.l.si vero z.l.si culpa.

s Idem z in alijs.s.vt fiat talis distinctio qualis ē ab illo verbo itaqz si stichus vsqz huc.

t Alienus.quem legauit testator.

u Nam z bene dico sine culpa nā cē.ut qz saltez fuit i mora vt.ĵ.de ver. ob.l.si seruum.§.sin autē z. ĵ.t.i.l.si qs seruū z qz subij cit cauebit.s.qñ non fuit in culpa z facit.s̄.e.l. cum ser uus z quod ibi nō.

x Cauebit.s.heredes.

x Legetur alternatiue.

y Legatario.hic aūt face ret moraz.qz diceť heres se velle dare illuz q est ab ho stibus captus z facit.ĵ.t.i. l.statulibex.§.stichus z.s̄. de co qz certo lo.l.ij .§. qui stichum.

z Preciū.s.cū viuēte nō longe vtilior forte q ē mor tuus vt.ĵ.de sol.l.stichum aut pā.R. que ē ꝺ le.so. vt ibi itez ꝺ.s̄.de nox.l.si ad libertatem.§.si quis.so.hic vterqz est in obligatōe.ibi alter tiñ.s.seruus.vt ĵ.ꝺ re mi.l.miles.§.x.itez facit.s̄. ad.l.acqui.l.stichuz z.ĵ. de fideicō.li.l.si legatario.§. a duobus z vsufr.l.ticio.

a Item si.cauere cuz non comparet.

b Sed si culpa. multo ma gis si dolo vt.s̄.de rei ven. l.qz si dolo.

c Proxima.i.lata.

c Leuis ē in negligendo.

d Diligētia.i.vt faciat qz oz.nō aūt dicas de leuissima cuz teneri vt.ĵ.ad tre.l.mu lier.§.si heres.nec eniz gra heredis legatū reliquitur vt ar.s̄.cōmo.l.si ut certo. §.nunc videde. z ē bona si militudo vt.ĵ.e.l.si seruus leg.§.cū qd sed.h.hic dixit teneri de leuissima z facit. s̄.e.l.non amplius.§.i.z.ĵ. de uer.ob.l.si seruū sti .§.i. z.ĵ.ti.i.l.cuz ita.§.spes.z.ĵ. de au.z ar.le.i.imaginem.

e Quod verius est.qz dic exempla.ĵ.e.l.quid igitur. §.si heres.

f Item si fundus non ōberi vt ar.s̄.de iu.do.l.si is q.

g Vendere.z iō oio oz te neri.etiaz si interitura erat penes actorem.vt.s̄.so.ma.l.si filio.§.si post di.z.ĵ.de usufr.le.l.vi.z.s̄.e.l. apud.ipsius z.ĵ.de re iudi.l.si homo.z de uer.ob.l.nemo.§.i.sed contra.s̄. de rei ven.l.item si verber.z in fi.vbi distinguitur erat peritura vel nō.so. secundum mar.z hic non erat peritura qz erat venditurus.vel ibi iustam causam litigandi habebat hic non.item cōtra.s̄.depos.l.si plures.§.fi.so. ibi.item contra.s̄.ad.l.rbo.de tac.l.fi.§.i.so.vt ibi.item contra.s̄.qz me.cā. l.si cum.§.qz si homo.dic ut ibi.item no.inspici qz euenire potest sic.supra de iurisdic.o.iu.l.si idem.§.fi.z de au.z ar.le.l.argento in prin.z supra de arbi.l.sicut ar.contra supra qui.z a q.l.iul.itē ꝺ supra qz me.ca.l.si cum ex §.qz si homo.ibi sed z sine culpa.so.ibi tenebatur in triplo.

h Heredis.in factū.immo furti noxalis cū legata transierit in legatarium.vt.ĵ.de fur.l.a titio.z.ĵ.ti.i.l.legatuz ita.so.inspecta vniuersitate in qua continetur res legata hec sicut cetere ē heredis.vnde si ab heredis seruo furripiatur actione furti deficiente eum quasi sui domini rez subtraxerit hic seruus ne huiusmodi scelere damnuz patiatur legatarius aut ex maleficio quo res subtracta est in factū subsidiaria aut neg.ges.vtilis vel quia rei vendite ad legatarium pertinentis preciuz perceperit seruus.vel conditio subrogatur at ipsa re per se inspecta.non heredis sed legatarij sed condi.z furti actio noxalis competit si ab heredis seruo furripiatur vt in ꝺ̄ijs fm.R.vel vocat hic in factum actionem furti z condi. neg.ges.ois ei actio ex delicto vel quasi ex ꝓtractu vel quasi in factum potest.dici z fm hoc diuidit cum subijcit z noxe cē.vel dic in factum.i.pp factuz serui dať actio.s.furti cē.z sic non est nomē actionis vel dic fm az.qz heredis non testatoris erat res legata vel dic nō erat adita hereditas.vn de res nō est legatarij veritate inspecta.vt.ĵ.e.l.si ibi.§.cū seruus z sic non agit furti vt.s̄.de pesf.uer.l.si tibi re. §.fi.z qz oť.ĵ.de fur.l. diuium dic de furto fcō testatori dari legatario actionem furti.

i Flore. facit.s̄.de mino.l.qz si minor.§.si seruus.

k De peculio.vel cōdi.fur.vt.s̄.de pecu.l.iij.§.ex furtiua vel neg. gesf.re pempta vt supra de neg.gesf.l.fi. z vna aliā tollit vt.C. de fur.l.i.ac.

l Si vnꝰ natura sit sic supꝰ de dolo.l.arbi trio.§.fi.sed occidēs tenet cum distinctōe vt.ĵ.e.l.quid ergo §. si heres.

m Si cui ipleue rit.sic.C.qꝺo di.le.ce.l.ex his in fi. nō tñ inchoauerit vt ĵ.ꝺ qꝺi.z de.l.nō pu tabam secus si dixit quātodecimo āno vt ĵ.de ma.tes̄.l.si ita li bertas itez si dixerit cū puenerit ad.xiiij. an.vt.ĵ.ad tre.l.q filium.§.i.vel ibi speciale qꝺ est ue rius ne sit contra qꝺ statim seqtur.itē ar. contra.ĵ.de mu.z ho no.l.ad rez publicā.

n Trina die lego. xxx.sub condi. vt sic oi anno.x.soluantur.

o Inueniat legatarꝰ, p Dūs.i.puraz. oi um trium annorum.

q Post trienū.q.d. primi anni ē puz. ſz qz remanet oz solui pꝰ biēnū.s. cōpletuz ná z proximo se.āno fiet solutio.p eo āno:

r Si menses puta tres. s Annū.s. ad complendum.

t Residuis.s.elapsis soluit p tribus.q.d. p primis tribus spi buť hēť ut purū.z sic uť in fi.āni sit soluen dū flictū ānua bina trina die. secꝰ si sim pliciter ānū vt.C.qꝺo.di.le.ce.l.i.

x Hoc āt legatū.s.

n Si uero scit.s.euz esse maiorē.xiiij.an. relictū alicui minori .xiiij .an.cū erit.xiiij.anno.ānua bina tri.dic.

y Completus.ut.ĵ.de condi.z de.l.qb.dic.§.ij.z quādo di.le.ce.l.fi ticio sed contra.C.quando di.le.ce.l.ex his.so.ibi.

z Et postea.qz est in diē ut.ĵ.qñ di.le.ce.l.cum prefinitione.

a Si ticio ꝺbeo.sempronio. b Rogauero.ticium legatariū.

c Creditori.scilicet seio.

c Non ualet.imo saltem qz eius interē hēre duos debitores.vt.ĵ. de li.le.l.iiij.in fi.contra.so.ibi sub conditione erat debitum vel ibi alius non debitor legauit creditori vel hic non cōtemplatione creditoris .alias secus vt ibi vel dic interest.i.non per omnia interest. sed aliquo interest z ea rōe tñ.s.qz duos habet reos.itez quia habet actionez ex testamento que habet naturam bo.fi.cuz prius erat stricti iuris.

d Heres vero.cuius contemplatione relinquitur fideicom.ad qz. ĵ.e.l.seruo le.§.si testatō.z.s̄.fa.her.l.si filia.§.pap.z.ĵ.t.ij.l.fideico. §.interdum.z.ĵ.e.l.si tibi in prin.z no.hic heredi legari a legatario vt z nō.s̄.e.l.plane.§.si duobus.

e Legatum.idest fideicom.nam primum constat valere licet alij sit restituendum.si modo legatarius vult nec enim cogitur.cuz nec heres cogatur propter singulares legatarios vt insti.ad.l.fal.§.ex diuerso accepit ergo hic sponte.

f Debuit.z legauit alij vt mihi solueret.

g Intēdere.vt z.ĵ.de li.le.l.si debitor.z.s̄.de cōpen.l.iij.z.ĵ.pr.§.

Si fideiussor.alias.ff.iul.& alias lex si fideiussor.

Ex testō actionē.ō heredē fideiussoris vt soluat creditori. Non poterit.ac.man.fuit ergo legatū eo aio vt gratis liberaret de li.le.l.non solū in prin.item no.quod expressum est inualidum .f. reus sine ipse actionis man.& facit.s.prox.ff.& qō ibi no.itē facit .ī. creditori legatū & tñ valet tacitū sed ar.ō s.de ser.vt pre.l.itez sic.ff.si.

Si fideiussor creditori legasset qp ei deberet an legatū valeret & ait creditoris quidē nihil interesse verū debitorē hēre ex testō actōez interest enī ipsi liberari.quippe cō ueniri a fideiussoris herede nō poterit.qp si idē fideiussor ticio leget & fidei eius cōmisserit: ut creditori eius soluat & debitor & fideiussoris heres agere cū ticio ex cā fideicommissi poterūt:qz vtriusqz interest legatarū soluere. Deminisse ātoz eū qui dānat hoc solū fūdū vendere nō gratis dānari hoc facere sz hoc solū ut vēdat vero pcio.qō si certo precio sit dānat facere necesse hēbit tāti vēdeř quāti dānat ē. Si fu plurū sit p ī dē. dominij portiōe legatū ei relictū acquiret. Si hereditatis iudex cōtra heredē ,pnūciauerit non agētē cāz vl lusorie agētē nihil hoc nocebit legatarijs. quid ergo si p iniuriā fuerit ,pnūciatū nō tñ,puo cauerit:iniuria ei fcā nō nocebit legatarijs ut & sabin significat:si tñ fm substitutū ,pnūciet an ille legatarijs teneař videam. & cuz ius facit hec pronūciatio qp attinet ad ipsi psonā :nūquid legatarijs teneatur:nec enī tā iprobe cāri pōt fm se iudicatū p gratiā:rñdebit igiť & legatarijs & creditorib. Digs añ qōnē ō familia hītā adierit hereditatē vl necē testatoris nō defēderit legatoruz psecutio aduersus fiscū locū bz.quid tñ si fisc bōa nō agnoscat ex necessitate redūdabit on legatorū ad heřdē. sz si subiecit delatorē sibi ut ei hereditas ad iudiceř: & onerib careret vl min plene defendit cāz:nō se exonerat exēplo ei qui collusione de heredi tate litigauit Si numer nūmo rū lagat sit neqz apparet quales sunt legati āte oia ipsius patrissa. cōsuetudo deinde regionis i qua versus est exquirenda est sz & mēs patrissa. & legatarij dignitas & caritas & necessitudo itez earū que precedunt vl q sequūť sūmaz scripta sunt aspectanda. pOApi.

Sed & si certos nummos veluti quos in arcba bz aut certaz lācē legauerit nō nūerata pecunia. sed ipsa corpora nummorum rei legate continētur .neqz permutationem recipiūt:& exemplo cuiuslibz corporis estimāda sūt. pAu.

Si cui serui oēs cuz peculio legati sint ēt bi fui debēť q nullū peculiū bīnt Si a filio īpubere sub cōditiōe legatū sit & filius heres extitit deinde mortu ē pōt dici patrēfa.qz filio sub cōditione legatuit a substituto pure repetit:statiz voluisse a substituto dari si filius pē dente conditione decessisset.

Quid ergo si maio Ulpia. rē quātitatez a substituto reliquit qp excedit boc erit qō a substituto relictū est: qp vero cōcurrit cū sūma superiorib tab. inscripta ide debebitur . sed & si repetierit legatum cum alium forte fundum mihi legauerit ab impubere & repetit hūc ab impuberis herede mihi & scio:repetitio hec efficiet ut pars mihi debeat Si quis duos heredes scripserit & damnauerit vnū quemqz solidam rez legatario prestare idem est atqz si duobus testamentis legatum esset .nam & si mihi & filio vel seruo meo esse eodem testamento legatum sine dubio valeret legatum vtriusqz : ut & mar. apud iulia.adiecit. Si heres hominē legatuz occiderit ob facinus

strucl.cū certū.itē ar.ō.ī.de vsufr.le.l.dānas.ff.fi.& de ali.le .l.p. fo cōsuetudo regiōis: ad qp.ī.de fundo instruc.l.eū delgnionis.ff.fi.in fi.& s.ō le. & se.con.l.nā ad ea.sed ō.ī.de tritico le.l.cū certū. so. aliud in vino & similibus qp in nūmis fm.R.tertium mēs que colligiť ex premissis & sequētibus.vel ēt qz expressit & hoc ante oia ingreť.vt.C.de lib.prete.vel exhere. l.iij.&.ī.de regu.iu.l.super quartū dignitas legatarij vt & s.ō iu.sed etsi suscepe rit.ff. ,pponas & ī.de au. & ar.l.ticia.ff.fi.qnto caritas i.dilectio vt.ī.de re.du .l.si fuerit.& l.si is q.ff.i.& de li. le.l.p.sextū ne necessitudo. i.psāguinataf.vt.s .ō iusti. & iu.l.fi.&.ī.de li.le.l.aurelius.ff.si titius. septimū vicinitas scripture sicut.s.ō testa.l.heredes.ff.sz si notā.& s.e.l.q filiabus.i. Rñ. & supra de post.l.i.ff.deide adicit.&.ī.de au.& ar.le.l. plaucius.&.l.spēs.&.C.fa.her.l. quotiēs.sz si ex bis non appeat qd senserit exiguioreš debeť.vt.ī.ti.i.l.numis .

Sed & si cētos.ptineť ic.s.e.plane.ff.ij .&. ī. de do.prele.l.i.ff.sz si dotez &.ī.ad.l.fal.l.in rone.ff.dilīgēter.ī.e.l.si seruus.le.ff.qui quinqz & supra de pecu.l.si creditor .

Permutationē.vt aliqd p eis soluať sic in alijs spē bus ē &.C.de so.l.eū a quo.

Estimāda.i.bēnda.boc tñ fallit qñdoqz vt supē de in li.iu.l.nūmis &.ī.de fide iuss.l.si ita in fi.

Si cui nulluz.qz vba alla cū peculio cā augēdi nō minuēdi sūt dicta vt.ī. de tri.ui.& ole.le.l.cuz vinū in fi.&.ī.ō au.& ar. le. l.si qs.sed ar.cōtra.ī.de tritico.le.l.cū certus.

Si a filio.sub pditione. si quis ex asia venerit .

Legatū sit.& a substituto exprelle repetituz.vt statim colligitur.

Extitit.subau.maxia qp tum ad ea hac.l.dicūť.sz qp tū ad id qō.ī.l.,pr.diē non subaudio: qz ex vtriusque tabulis nō possēt deberi legata qp ibi concedit azo.vt ibi dices.

Pure.hic distigue qñ qs instituit aliquē heredez & ab eo legat deide substituit itelligunť a substituto repetita legata tacite nisi aliqua piectura appeat mens testatoris ōric vt.ī.e.l.lz.& sub.eadē die & condi.vt.ī.t.i.l.cū pr.ff.ab instituto.qp si expresse repetit legata nec repetit pditione vel diē pure prestanť a substituto.vt hic.&.s.e.l.si qs a fi.ff.sz si ita.si vero repetijt diē vel cōdi.expectabiť ea nisi erat talis que viciat legatuz.vt.s.e.l.si qs a fi.in prin.&.ī.de fideicō.le.l.fi.ff.i.&.ī.e.l. si fundus. ff.fi.& facit.s.de here.instī.l.sub conditione.

Quid ergo maiorem.foret ab instituto.x.a substituto.x.reliquit.

Quod excedit.nunc respondet .

Inde.i.ex primis tabulis.i.tanqp ab impubere relictū si a substituto & hoc qz impubes adiuit hereditatē alioqn tanqp a substituto relicta debētur.vt.ī.ad.l.fal.l.q fundū.ff.q filiū.b.&.hoc considerare necesse est pp fal. si querat de pte impuberis vel substituti sit grauamen vel non sic no.ī.ad l.fal.l.qp si alterutro.itē no.quod ptim ex vnius tabulis. partim ex alterius dentur.vt & s.l.prox.no.

Sed etsi.i.quamuis ergo.s.dixit vbi est repetitum a substituto cuz augumento hic cum diminutione.

Legatum.vnius fundi cum duos legasset & hoc si habeas cum aliuz si vero cum alio tunc plana est.

Ut parf mihi debeatur.ēt viuente impubere vt.s.e.l.plane.ff.si coniunctim & facit.s.de usufr.ac.l.si quis titio.&.s.e.l.titie.ff.nihil.

Si quis legatum esset.distinguitur ergo prius rem vel estimperat instī. de le.ff.si res.&.s.e.l.plane.ff.sed si duoruz sed ō.ī.t.l.meuius.ff.cum .so .

Si fideiussor.alias.ff.iul.& alias lex si fideiussor.

Ex testō actionē.ō heredē fideiussoris vt soluat creditori. Non poterit.ac.man.fuit ergo legatū eo aio vt gratis liberaret de li.le.l.non solū in prin.item no.quod expressum est inualidum .f. reus sine ipse actionis man.& facit.s.prox.ff.& qō ibi no.itē facit .ī. creditori legatū & tñ valet tacitū sed ar.ō s.de ser.vt pre.l.itez sic.ff.si.

Si fideiussor creditori legasset qp ei deberet an legatū valeret & ait creditoris quidē nihil interesse verū debitorē hēre ex testō actōez interest enī ipsi liberari.quippe cō ueniri a fideiussoris herede nō poterit.qp si idē fideiussor ticio leget & fidei eius cōmisserit: ut creditori eius soluat & debitor & fideiussoris heres agere cū ticio ex cā fideicommissi poterūt:qz vtriusqz interest legatarū soluere. Deminisse ātoz eū qui dānat hoc solū fūdū vendere nō gratis dānari hoc facere sz hoc solū ut vēdat vero pcio.qō si certo precio sit dānat facere necesse hēbit tāti vēdeř quāti dānat ē. Si fu plurū sit p ī dē. dominij portiōe legatū ei relictū acquiret. Si hereditatis iudex cōtra heredē ,pnūciauerit non agētē cāz vl lusorie agētē nihil hoc nocebit legatarijs. quid ergo si p iniuriā fuerit ,pnūciatū nō tñ,puo cauerit:iniuria ei fcā nō nocebit legatarijs & ut & sabin significat:si tñ fm substitutū ,pnūciet an ille legatarijs teneatur videam. & cuz ius facit hec pronūciatio qp attinet ad ipsi psonā :nūquid legatarijs teneatur:nec enī tā iprobe cāri pōt fm se iudicatū p gratiā:rñdebit igiť & legatarijs & creditorib. Digs añ qōnē ō familia hītā adierit hereditatē vl necē testatoris nō defēderit legatoruz psecutio aduersus fiscū locū bz.quid tñ si fisc bōa nō agnoscat ex necessitate redūdabit on legatorū ad heřdē. sz si subiecit delatorē sibi ut ei hereditas ad iudiceř: & onerib careret vl min plene defendit cāz:nō se exonerat exēplo ei qui collusione de heredi tate litigauit Si numer nūmo

Si numerus nummorum puta.c.solidos.

Consuetudo.no.ex septem colligiť de qbus senserit testator.pti mū cōsuetudo testatoris.f.loquēdi nō vtendi ne sit ō.ī.de fundo in

Ad ipsius personā.nā bz pro substituto cum effectū lz non repudiasset institutus.non tamē est de casibus illis in quibus sit ius interōes quos no.s.de inof.test.l.pap.ff.fi.ac.

Improbe.no.iprobum esse allegare propriam turpitudinem. si milia sunt.C.de transac.l.transactione fi.itē concor.sunt.ī.ō excep. rei iudi.l.i.sed ptra.s.de pig.l.si superatus.§.i.sed ibi nō fuit collusum ab herede.

Si qs aūt non defenderit accusando occi sores sic.C.de testi.l.i.& dic vt nō.C.de his qui vt indi.l.ij.& cū fratrem.

Fiscū.ad quē bona veniunt vt s.ad silť.l.cum fisco &.s.t.ij.l.ij.& ī.ad tre.l.marcel.ff.fi.&.C.ad.l.fal.l.etiam.

Onus lega.nā qp eius odio est inductuz.f.heredis nō dz cedere ad eius cōmodum vt &.ī.de interdic .& re.l.relegatorū.ff.si.& ē hic ar.ad qōnem vtz heres non iplens voluntatē defuncti oībus alijs deficientibus compellatur ipse accipere & legata dare.vt in auten. de here.& fal.ff.si qs autem non implens.

Ut ei f.fisco vel delatori nomine fisci vt.sic non subeat hereditaria onera & facit.C.e.l.si in fraude.

Litigauit vt.s.prox.ff.dixit.

Si numerus nummorum puta.c.solidos.

Consuetudo.no.ex septem colligiť de qbus senserit testator.pti mū cōsuetudo testatoris.f.loquēdi nō vtendi ne sit ō.ī.de fundo in

distingue vt no.R.j.t.i.l.si pluribus.t az.ibi suppleuit t facit.j.c.l. seruo ali.§.ij.ac.

u Si heres merentẽ.vt qz cũ filia vel vxore inuenit.t facit.j.de uer.ob.l. qui seruum.t.s.de pi.ac.l.eleganter.§.fi.t.C.de adulte.l.gracchus.

x Et puto teneri.imo vt qõ non qz t talis fuerat danduſ qualis erat vt s.e.l.si a substituto.§.fi. t. j.e.l.si legati.t.s.de rei vẽ. l.a quo in fi.que sunt ꝑ so. hic erat al' tñdẽ legatarijs ar.C.ō fideicō.l.prędia.vl' hic sciebat noxiuz testatoz ar.j.e.l.si res obli.vl' dic ꝙ hic magis expediebat reti nere eũ ꝙ noxaz darc ar.j. ō bo.auc.iu pos.l.prętoz.§. his verbis t.s.de pe.here. l.vtile.t.de procu .l. vel in opis.de rei ven.l.sin autez §.in repetita.

y Non vt carnem.imo ad carnẽ t cozium vt .s. de cō di.fur.l.si seruus.§.bone.t s.de rei vẽ.l.solũ que est.ꝑ so.rei venditione agit ibi non actõe ex testõ vt hic.t ſm hoc accidit post aditaz hereditatẽ. vl' dic ꝙ hic oc cidit ãte aditã hereditatẽ ibi post.vt.s.de dolo .l. ele gãter.§.itẽ si seruuz vel dic ꝙ hic erat alienũ aial lega tũ vt.j.t.i.l.mortuo.

z Itẽ si edes passus est.he res t dic ex ſo decreto . vt iã sit locus cautiõi vt.j. de dãno infec .l.si finita .§.po stea aũt aliaſ si ex primo tã tuz non possidet vt.j.de ac qui.pos.l.iij.§.fi.

a Repromittet.si hoc erat melius non alias vt.s.ō ꝓ cu.l.sed he.§.si.

b Non tenebit vt.§. de re li.l.sumptus.§.fi.

c Ex testamẽto non tenet sed ad precium.

d Debebit prestare vt .j. titu.i.l.meuius.§.in fundo t.s.de religio.l.fin.i.Rñ.

e Ad hoc ꝓcessit.s.seruus.

f Seruus legatus.dolo t culpa vt.s.e.l.cuz res.§.p.t.l.hoc amplius.§.i.

g T Turpia pro non scriptis.imo vt qõ valeãt vt.s.de hꝫ.instl.l.his ver bis.§.i.cõtra.so.refert an exprimat causã turpitudinis vt illi adul terio vel illi ex monachanato t tũc non valet.aut in genere vt illi impio vel maledicto t tũc tz legatũ vt ibi sic est in ꝓmendatione rei vẽ.vt.s. de dolo.l.qõ vẽditor. Itẽ cõtra.s.de lib.t post.l.t si pcpercerit §.i.sz ibi pri uando ab hereditate hic in dando legato t facit.s.de hꝫ.instl.s.quoriens. §.sed nomẽ item facit.C.quemadmodũ.testa.ap.l.iij.

h Si ticie deberi.vt t.j.de condi.t de.l.filie t est rõ quia t si esset suspen sa quia viueret ticius pro nihilo foret vt.j.de condi.t demon.l.cum tale . §.si arbitratu. i Sed t si legatum.scilicet aliquid.

k Et ꝙ te non stetit.sed per casuz decessit.ergo viuo testatoze vel postea ante morã vt.s.de condi.instl.l.que sub ꝓdi.§.quot secus si post morã vt j.de condi.t de.l.antep.§.i si aũt nõ casu sz si ab alio occideret viuo testa toze.t tunc agitur.l.aqui.cõtra occisozem in qua venit preciũ legati vt.s. ad.l.aqui.l.inde neratius §.idẽ ait in.fi.§.que est contra.qz non sterit no. haberi ꝙ facto qõ casu impedit vt t.C.de ꝓdi.inser.l.fi.t.j.t.ij.l.pater .§. tusculanus.est t alia ratio quia pro hoc legato magis potest grauari quã ꝙ alio vt supꝫ de mi.l.si minor.xxv.an.seruũ t facit.j.de ꝓdi.t de.l.cũ ita.

l Si pars.vt qz quattuor istituit t ex disparibus partibus t duos roga uit vt darent alij.vel extraneis.x.si nominibus expressis propias habet locum quod hic dicitur si appellatiuis ꝙ in fi.dicitur.

m Omnes.sed quando pars illi tenentur non alij t facit .j.l. si heredes noiati t de stipulat.ser.l.si cõis seruus t.j.de statu lib.l.ita.t ad tre.l.quot t.l.noununq̃ t infra.t.ij.l.si plures t de rebus du.l.vtrum.§.fi.

n Nemo ne leges.siue hoc dicat in genere.nã non valet in substantia libus testamenti siue specificet dicens nolo nocere.ꝙ.viij.testes nõ adsint vel non rogati vel non puberes:vel nõ masculi vel nõ liberi vel ali ud substantiale sed ar.contra.j.ti.i.l.codicillis §.fi.sed ibi erat voluntas solemnis iure codicillorum.

o Quia nec.accipe finiri ꝙ est infra t subaudi.licet testatoz uelit.naz qz sequentibus tribus casibus voluntas nõ operatur quicq̃ ergo nec i alijs similib9.t dic tẽpore sic quia testatoz dixit volo ꝙ si heres nõ petat vsqz ad.x.an.vel.v.non possit postea agere.non enim per hoc finitur a- tio ex testõ qua durat.xxx.an vt cetere psonales vt.C.de consti.de. l.ij.§.sed neqz sed tamen exceptõe potest repelli.ar.s.de.serui.l.iiij. t.j.de ac.t.ob.l.obligationum fere.§.placet.itez non finitur obliga tio loco forte quia dixit testatoz nolo conueniri heredez vbi habet domiciliuz.t ipse ali bi non inuenitur ar. s.de eo ꝙ certo loco l.i. vl' dic ꝙ heres mu tauit domicilium re t facto : vt infra ad munici.l.domiciliuz vel per dignitatem vt.j.e.t.l. municipes vel cum esset laicus factus est clericus.t sic ō dolo t foro epi: vel paganus t fact9 est miles.t sic locum fori mutauit qz sub magistro militũ am modo erit heres.cer te nõ per hoc libera tur licet testatõ dixit qõ dic de rigore sed de equitate potest di ci cõtra.vt in alio ar ticulo dixi. itẽ quod dicit condi . s. tacita que in primo vel fo anno deficit.nõ ideo tamen obligari deſi nit heres.vt.j.de con di.t de.l.i.§.fi.t.j.de ver.ob .l. inter stipu lantem.§.sacraz .pos set dici idẽ in expres sa si deficiat.tũc cniz non potest dici finiri obligatio heredis. quia nunquã fuit ob ligatio ꝓtracta.vt.j. de ver si.l.cedere.t ō condi.t ō.l.titio usu fr.vel pone in expres sa seruitute prędiali vt supra ō fui .l.iiij. itẽ ad id quod dicit de tempore est cõtra C.e.l.fi.vbi ad tẽpus legatur.so.ibi.item ad idem cõtra.j.de ver.ob.l.si stichuz.§. stipula tio huius.sed ibi non tñ tempus sed moz legatarij interuenit cui erat ānuũ legatum dum viueret.itẽ facit ad hoc.C.vt in pos.le.l.sci re dz.t.s.de admi.tu.l.qdã.t.j.de re.iu.l.nec ex prętorio.t.j.ō ope. li.l.cerdonem t.l.cum donatione.t.j.ad.l.fal.l.quod de bonis §.i. item ar.contra.C.vt in pos.le.l.ij.sed ibi suo fauoi tñ derogat.

p Si legati serui.in specie vt in fi.l.colligitur.

q Stipuletur.ab herede errante secus forte si scit se non teneri vt supra si quis cau.l.sed t si quis.§.fi.

r Talis vt.s.e.l.si a substituto.§.heres.ergo nec plus venit i stipu latiõe ar.s.de usur.l.si stipulatus.§.vez si emptor t.j. vt legatoruz noie caueatur.l.i.§.si quis sub condi.sed videt valere hec promissio vt.s.de euic.l.si ita t.C.ō edi.ac.l.si apud que sunt contra.so.ille in contractu venditionis qbus conuenit dicta promissio.

s Res obligata ab herede.vt.s.j. de dote pre.l. licet vbi ponitur noster casus.

t Si nesciat.ꝙ presumitur vt .s. de proba.l.verius.sed qũo suum factum ignorat.Rñ.concesserat seruo vel procu.aliquã rem obliga re nec dixerat quam.si autem probet obligasse satis videtur sufficere vt.s.ad vel.l.quãquam.nec ob.s.de condi.inde.l.sed t si me pu tem ubi etiam in facto suo tolleratur ignorãtia qz illud in damno vitando quod sustineret sine sua vel antecessoris voluntate.

u Si scisset obligatã.qz erat coniuncta persona vt.C.de fideicom. l.prędia.

x Vel nisi potest.repete si non ꝙ trahitur ex vbo nisi t sic diuisuz ponit in repetitione ſm io.t facit.j.e.l.ciuitatib9.§.fi.t.j.t.i.l.meui us circa pn.vbi debitor aũt tc.t sic no.tribus casib9 heredẽ lucre.

y Dolí exceptionem.t nunc hñt necesse probare illum animum.

a Exhiberentur.i.cederentur.

b Suo tempore.i.ante sniam in hypothecaria latam ad qõ est.j.ō fideius.l.si fideiussorẽ.§.idez.R.vel dic anteq̃ soluat lz post restitu tam hypothecam p sniam.nam adhuc viuit psonalis ꝺ debitorez. alias aũt si post solu.secus vt.j.de solutionibus.l.stichum.§.si man

dato ꝛ.l.modestinus.vel'dic ēt post solu.quā facit luēdo hypothecā magis enim sue rei liberande causa soluisse vī q̄ causa heredis vt. s.man.l.pap.ꝛ iō non tollitur actio vt dictis.ll.ꝛ.j.de fideiuſ.l.cuz is sed quo iure.Rñ.officio iudicis hoc cōsequitur legatarius vt e fiat cessio vt subijcit per iurisdictionem ꝛc̄. i

c Dm⁹ heredi.

d Exustas.ſ.casu vt j.colligitur.

e Existimaſ.al' esti matis.ꝛ alias exami natis.ſz cum sciens i rem alienā impedit: non vī posse deduce re vt.C.de rei ven.l. si qs sciens.que ē ꝺ. so.ibi in propria sua re ipendit ꝛ noīe suo lz alienam sciret.hic eo aio ipendit vt eū haberet obligatū ad quē sciebat rez puen turam.itē hic pſona liter erat obligatus ibi non lz rei ven.ibi teneret vt insti.ō ac. §.i.item.cōtra.j.t.l.si ita legatū.§.fi.so. ibi in vita testatoris.

J mō culpa.la ta vel leui ō le uissima non tenet vt no.e.l.cū res.§.p.itē caute dicit eius.ſ. be redis nā sine alicui⁹ culpa non fit facile impendium vt. ꝛ de peri.ꝛ cō.rei ven.l.si vendita. ꝛ facit supꝝ ō neg.geſ.l.sine here ditaria ꝛ.s̄.de mā.l. inter.§.ſz cū seruus.

Quod si nulla incerti.h⁹actō nis naturā hēs.s̄. de condi.inde.l. sed ꝛ si me putem.§.cū inter sed ꝺ supra de cōdi. inde.l.ſz in area vbi non condicet possef sio dño restituta pp i pensas.so.hic erat le gata sub condi. ꝛ ea pendēte extraxit eā heres.ibi pure debe bat restitui ſz.R. vt dic vt nō.s̄.ō condi. ide.l.q excep.§.si ps.

Amptus.lega tari⁹ cui legatū erat sub condi.ea pē dente refecit ꝺditōe existēte heres ult deducere bas īpensas quasi legatariuſ voluisset donare ea occasione q̄ fecerat pendente conditione.

i Necessarios.puta ex custodia ꝛ ex diligētia rei legate debita.R. ꝛ secundū eum reficit pticulatim puta circa sarta tecta vel ēt in to tum si id culpe rō non induxit vt supra.e.l.cū res.R.ꝛ ſz hoc facit supra de vsufr.le.l.vir .§. qm̄ ꝛ.l.se.vel dic necessarios quo ad rem. non quo ad personam legatarij ꝛ omnia sunt plana.

J ancilla debentur.ponitur ergo cum ꝑ ꝛ vt supra de vsufr. acre.l.si mulieri.ꝛ supra.e.l.si cui ꝛ.j.de pecu.le.l.iij.ꝛ .iiij.ꝛ. j.de manu.tes.l.si ita fuerit.§.fi.

J ancillas falsum.vt ꝛ.j.de pecu.le.l.iij.

Aptatorie.i.adulatorie.R.ꝛ sunt exempla supꝝ de here.insti. l.illa ꝛ.l.captatorias.ꝛ.C.de te.mi.captato.ſz in libertate tz. vt.j.de fideicom.lib.l.fideicom.item ꝺ.j.t.i.l.i.so.ibi.

J ita legatū ticio legaui.cui vere legauerat aliaſ per hec ver ba non videtur legare.vt.j.t.i.l.ticia in prin.

Eligit.eligit legatarius sic supra.e.l.qui duos secus in cōtracti bus vt supra de contraben.emp.l.comprehensum.

Quanti inueniantur.ad hoc supra de ac.emp.l.qui fundum.§.q agrum ꝛ.l.si debitor.§.i.

Illi ad heredē.legatarij.sed vī nō valere.vt.C.de ꝺben.emp. in vendendis.contra.so.hic ēt si non dicat tamen erit in eius arbitrio ibi se vt.C.de act.ꝛ ob.l.sicut.item vī non ꝺditionale vt supra.e.l.iij.que est ꝺ. so.ibi heredi hic legatario fuit apposita.

r Exprimat vt ꝛ.j.de condi.ꝛ de.l.si ita expreſſuz.ꝛ.l.nonnunq̄.ꝛ.l.si in diem.ꝛ de re.iu.l.actus.ꝛ.j.t.i.l.i.ꝛ.iij.ꝛ.j.de ver.ob.l.eum qui.§.fi.sed ar. contra.j.ō condi.ꝛ de.l.ali quando.

s Si domus interire.sic.j. de fun.instr.l.tabernam.ꝛ. j.de uer.ob.l.inter sti.§. sa craz.ꝛ.j.de.so.l.qui res.§. areaz ꝛ.j.t.ij.l.si chorus.§. areaz ꝛ.s̄.qui.mo.vsufr.a. l.quid tamē.§.i.ꝛ.s̄.c.l. cer ta.§.fi.sed ar.ꝺ.s̄.e.l.seruū filij.§.si arce.sed ibi est cō tra casus.itē est ꝺ.s̄.ō pig. l.si fundus.§.si res. sed ibi de dāno vitando agit hic de lucro captando.itez ar. cōtra.s̄.e.l.si grege in fi.ibi cōbusta ꝛ non refecta hic destructa ꝛ refecta.ꝛ sic fit nihil ibi a testatore per qō videtur mutari voluntas.

c Et si equo vēderet. i.vēdere vellet ꝛ dic necessitate re familiar(que necessitas non facit rescin di vendi.vt.C.de rescin.vē di.l.non idcirco.

u Emere. quia confines fund⁹ habet.vt.j.t.i.l.si cui fundus vel quia maiorem eius fuit.s̄. de mino.l.si in emp.ꝛ facit.j.t.ij.l.qui con cubinam.§.fi fundus.

x Seruus legatus. i. prelegatus.

y Rationes.vel per se con fectas.vt.j.e.l.seruo.§. ser uus vel alias vt.s̄.fa.her. l.bis consequēter in prin.

z Adiudicandus.vt in iu dicio fam.her.vt.C.fa.her. l.si que.

a Si ex pluribus tres fūt heredes vnus in sex alter in.iiij.vncijs tertius i dua bus vncijs institutus:ꝛ in sex institutus rem suaz da re duobus iussus est.vel a legatario cui.c. legauerat precepit dare fundum duo bus:ab his enī potest lega ri vt insti.de le.§.non solū si autez res erat testatoris ꝛ tūc i idē pte qua valet le gatum nam pro parte duo rum quibus legatur nō va let vt.j.e.t.l.legatum.§.i.

b Habere debet.cum pro prijs expressis nominibus eis fuisset relicta vt.j.ad tre.l.nonunquaz ꝛ.s̄. eo.l.turpia.§.fi.ꝛ.j. de stip.ser .l. si seruus cōmuniſ.si autem appellatiuis tunc pro hereditaria vt.s̄.e.l.plane.§.si duobus ꝛ.j.e.l.si heredes.que sūt contra alij dicunt q̄ hic plures erant instituti ex eisdem partibus ꝛ lega tum eis simpliciter relictū ideoq̄z in virilem admittuntur quod non pla cet.

c Si post mortem duraverit.seruus sub.ꝛ moriatur dominus.

d Jussus.non tamen institutus vt subijcit.

e Existat.ergo anteq̄ libertas huic seruo competat.q̄ cedit libertas a die adite hereditatis.ſz dies legati a die mortis testatoris vt.C.de cadu. tol.l.i.§.i.ꝛ.§.in nouissimo ꝛ ita acquiritur huic seruo legatum ꝛ per eum hereditati non adite ꝛ per hereditatem futuro heredi.ꝛ facit.s̄.si cer.pe'. l.eius qui i prouincia uer.quod si ibi.sed.b.

f Heres existat.domino aliquis.ergo libertas competit seruo flicta quia cum cedit dies legati liber est.a3o.necesse est ergo vt adita sit hereditas vt valeat legatum libertatis ꝛ pecuniarum ꝛ sic est contra.j.t.i.l.peculiū §.ticio.ij.Rñ.so.necesse est adiri hereditatem eius qui libertatem reliqt vt hic non eius post cuius mortem alij reliquit.vt ibi.a3o.ꝛ facit.j.de op. le.l.si optio ꝛ.j.ti.i.l.statuliberum.ꝛ.l.quod seruus.

g Si pure non pertinet.videtur ei legatum ita esse si conditio aduenerit Jo.vt.j.de cōdi.ꝛ de.ideo ea pendēte non transmittit vt hic ꝛ.C.ō cadu.

tol.§.fin.autem.

h Certum est alioquin legatum serui est in suspenso vt ff.C.de necess.ser. l.pe.§.fi.ff.§.prox.

i Inutile.libertas tamen tz sed videtur etiam primum valere vt.j.t.i.l. peculiū.§.fi.que est contra so.hic primo fuit legatus ⁊ postea liber iussus ibi vero econtra quod non placet ar.j.t.i.l.si idē dic ergo sm.h.hic directam fuisse libertatem relictam vel fideicom.ab herede prestā dā.ibi ō fide in cōmissaria ⁊ ab herede legatario prestanda.

k Seruo legato.adita. veritate inspecta vt ff.j.e.l.si tibi homo.§. cum seruus.

l Legatuz.i. res legata sequit seruum ⁊ sic ab adita hereditate cedit dies legati relicti a domio seruo legato.vt hic ⁊ .C. de ca.tol.l.i. §.in nouissimo si aūt ab extraneo relinquat tali seruo tunc inspicit tps quo cedit dies legati vt si ante addit tam hereditatē cederet tūc hereditati ⁊ p eam heredi futuro.si autez post tunc legatario.vt.j.t.i.l.q seruus ff.s.l. prox.circa prin.⁊ fac j.de op.le.l.si heres.

m Si seruū alienauerit.sz manumittere non pōt vt. j.qui ⁊ a quibus .l. generaliter.§.i.⁊ ar .C. si man.ita fu.alias.l.ea quidem.sz hodie nec alienare vt.C. cōia de le.auten.res que.

n Legatario.idest legatarius poterit vendicare vt. j.de condi.⁊ de.l.fundum. in medio āt.an teneat alienatio dic.vt.C.cōia de.le.l. fi.§.sin autem.

o Si testator. sed coheredes vt ff.s.fa. her. l.si filia §.si pr ⁊.§.idem pap.

p Non enī gener.sic.j.t.ij. l.fideicō.§.interdum ff.j.ō li.le.l.non soluz.§.i.in fi.la. ij.⁊.l.aurelius.§.pe.⁊ de iure do.l.cum pr.sed contra. C.de do.pro.l.si pro te. so. ibi stipulatio hic legatum. Itē p.s.de iure do.l.tali ⁊ j.de cō.⁊ de.l.ticio.§ fi.vbi ēt sponso cōpetit actio ex testō .So. vt in.l.ticio nō. Itē contra.j.de lib.le.l.iij. in fi.So.alius est ibi casus ⁊ adde q nō.s.e.l. si ita le. §.fi.

q Quarime. hoc iō qz vi ri interesset pp fructus. vt C.de iure do.l.pro onerib⁹ ⁊ reipu.vt.s.so.ma.l.i.

r Si fundus.qualis .ē. vt ff.j.t.i.l.meuius.§.p.⁊ ar.s. e.l.si a substituto.§.fi.

s Prestandus est.sic.s.de contraben.emp.l.cum venderes ⁊ de euic.l.p.

t Seruus.qui in negocio.i.qui domini negocium gesserat.

u Tradi debet.extra ius.vt differat a sequenti.Rñ.

x Explicet facit.C.de bo.pos.l.i.⁊.s.e.l.suus vni.⁊.j.fa.her .l. is.cū i pn.

y Si res.restituturum.j.e.l.si seruus legatus in prin.⁊.s.e l.cum seruus. ⁊.l.cum res.§.sed si nulla.

z Si seruus legauerit.sub ꝺditione vel in diē vt aliqua sit dubitatio.

a Is fecerit.s.mibi ad qō infra de fur.l.a ticio.⁊ si seruus cōmunis.

b Recipiam.vt ff.j.e.l.legatum.§.fi.⁊ supra de serui.l.pap.aliud in suitute personalis usufr.vt infra.t.i.l.is cui.⁊.l.cū filius.§.dns:que sunt cōtra supra est ratio.vt ibi in.§.dominus.

c Seruum emit.ut supra man.l.inter.causas.§.sed cum seruus.

d Redibet.s.de edill.edic.l.cum autem filius.§.iulia.⁊ facit.j. ad treb. l.cum hereditas.

e Quare.⁊ si redit ad primū casum.

f Legatario.nam ⁊ si esset manumissus actione in factum teneret ex illo edicto infra si quis.t.li esse iu.fu.l.i.

g Si domus simpliciter.sensit tamen de certa licet nesciamus ō qua vt.s.e.l.legato.§.i. h Habebat.sic ⁊ infra de au.⁊. ar.le .l.si vxori in fi.

i Reliquerit .i. non habuerit.

k Derisorium . qm̄ non nā.sz nra distinctione domus ⁊ sūndus ꝓstituunt.vt.s. e.l.q in rex.§.si quis p⁹:⁊ fac.s.de iu. do. l.cū post.§.gener.sed ar.p.j.de tritico .ui. ole.que le.l.iij.⁊.C.ō dona.l.si qs ar.§. sin aūt.sz ille in quantitatibus vel generib⁹ ⁊ nō.vt.s.e.l. legato in prin.

l De euictione.sine iuditio hec vba sine iudicio determinant illud vbū pstita non illud euincitur.azo.

m Ex testō.nec enī pōt iplorāi iudic[of ficiū vt caueat ō cui ctione qz non ē actio cui seruiat.est enī sine lutione sublata q ē vbi iudicio petitur.

n Petita.ab hde.

o Ex stipulatu ⁊ nihilominus ex testō. alioqn cōtra vt.j. de excep.rei iu.l.euidenter ⁊.j.de re.iu.l.non solet ⁊.l.nemo enī h. vel sic alioqn se cautū non sit nō ex stipulatu.sed ex testō agetur lz dicat otho contra azo.⁊ no.sz.R.legat aut genus.hic debet euictio magis ex qualitate q̄ titulo si ue obligatois spē vt s. e.l. si a substituto. §.heres ⁊.j.t.ij.l.qui ꝺcu.§.si heres ⁊.s. ō euic.l.heres seruum. aut legat speciē alienā.de ꝓpria enīz struna quereret nisi forte ipignorata vt.C.ō fideicō l.predia ⁊ insti.e.§.sed si rē. legat quidā res aliena aut a sciēte aut : ab igno rāte scu tacēte ꝓmo casu debet euictio vt C.e.l.cū alienā.⁊ ibi e.§ non solū ⁊.j.t.ij. l.q cōcu.§.fi.fo ⁊ tertio aut pūcte psone ⁊ hic ꝺbet euictio nisi al' nō legaturū pcedentis eē nullius vel ēt si vite error ad legandū induxisse psumitur quēpiam vt.C.e.l.cuz alienā ⁊.j.de au.⁊ ar.le.l.qntus ⁊.j.t.i.l.cū p §.euictis ⁊.j.de vsufr.le.l.sticho ⁊.s.e.l.q in rex in prin.§.i. aut ex tranee ⁊ hoc casu cessat euictio vt.j.ti.i l.nulli.§.si rē ⁊ insti.e.§. nō solum ⁊.C.e.l.cū alie.⁊.j.de au.⁊ ar.le.l.vxori.R.ō donatore dic vt nō.C.de euic.l.ij.

p In pecunia modicū tps.q intelligeret condēnatis vt.s.de iudi. l.si debitori.io.alij dicunt ad arbitriū iudicis vt.j.de iure delib.l.i.⁊ hic subijcit ⁊ facit.§.de iu.fisci.l.i fraudē.§.fiscalibus ⁊.j.de so.l.q dicim⁹ i fine ti.⁊.j.de re iudi.l.ij.⁊ de suc.edi.l.i.§.licet ⁊.j. ō col.bo noz.l.si qs filiū.§.fi.⁊ de procu.l.si reus. q Qui ꝓfitet affirmet.dabit ergo iusta estiatō vt hic ⁊.j.t.ij.l.q ꝺcu.§.fi.⁊.l.nō dubiū

r Prestare habet ergo rō affectionis rei ⁊ sic est contra.s.ō oper.

ser.l.fi.sed nō hētur ibi ad vtilitatē actoris sed rei sic ut hic.itē no. illud pro alio solui sed regulariter cōtra.que dic vt nō.C.si cēr.p .l. ij .§.i.z facit.j.pror.§.vt. C.cōis.vtriusqz iudi.l.possessorium.

f Cum alicui.non unpetrabit.quia erit in specie secus si in ponde re.vt.j.de au.z argen.le .l.ij.z.l.si cum certum z facit.C.de dona.l. si quis ar .

t Supra . sic supra pror.§.

u Si fundus muni cipiū.q municeps de derūt in ephiteosim.

x Legatus . ab em phiteota.

y Possit a mūicipi bus. z Muni cipundire.cto dūio.

a Aliqō ius.idest in utile dominium.

b Habemus.aut er go ē plene legantis . aut heredis vel ēnei prorsus z tē dic vt in sti.de le.§.non soluz: z.s.e.§ q cōsitet. aut aliena sed legans hz in ea aliqō ius z tūc id soluz videt legare s.ius quod hz vt hic z.j.e.l.si cui.§.fi.z .l. non quocunqz.§.i.z. j.de liberatione .le.l. i.in fi.z.s.e.l.senat⁹. §.fi.z ar.s.de ōben . emp.l.q tabernas z. s.e.l.serui.§.fi.

c Jqs legauerit cornelianuz. in cuius pte erāt vinee

d Erunt.s. futuruz facit ꝺditionē.s. hoc verbum erunt ꝑsens s.sunt demonstratio nē faceret vt.s.e.l.sti chum que meus:z fa cit.j.de au.z ar.le.l.si qs ita z.l.fi.in prin .

e Jheres.c.daf timo non qz re um locupletē offeren do liberabitur vt.s. si cer.pe.l.fi.§.fi.z .j. de ver.ob.l.illa stipu latio.§.cū.so.fm. R. in testis verba pleni us ꝙ in stipulationi bus exponunt. ibi si ꝺdez magis rigoris statur.

f Mitis legata. villa castellū dicitur vicus que nulla ciuitatis dignitate honorat.sed qz vice ciuitatis.regunt. vicus dicunt vel dic qz vijs non muris clauduntur secundū.b.

g Ciuitatibus.de qbus constat vt.j.e.l.ciuitatibus z.s.e.l.si qs a filio z.j.ad tre.l.omnibus z.C.de her.instl.l.hereditatis.

h Licet relinquerit .fideicō.tunc enī non vī repetitum.vt.j.ti. i.l.latinus facit in.e.t.fi.ticio.§.iul.z.l.cū patronus.z.l.cuz pa rer.§.ab instituto.z.C.ad tre.l.non iusta.z.s.t.i.l.quidam.z.j.e.l.ser uo alieno.§.pe.z.s.e.l.si qs affi.in prin.z.j.de alimē.z cib.le.l.caia.

i Jic debebitur.vt z.j.t.i.l.fideicommissum.§.sic fideicom.z. §.hoc autem z.§.ꝙꝙ.

k Collatum.hoc non valeret.vt.s.e.l.senatus.§.legatum que ē ꝺ. z facit.j.de ver.obli.l.stipulatio non valet.z.j.ti.i.l.i.z.s.de ōben . emp.l.hec venditio item facit hec lex ad id qō nō.s.de ar.l.penul.

l Si mihi.debet testatori.

m Fuerit legatū idē si dixerit certam ꝙtitatem vt.x.tibi lego que debet mihi titius vt ibi quod si adiderit zc.siue eidem siue alij legē quod titius debet.vt ibi si quod adiderit z proinde zc.

n Non perimit.legatum.refert ergo dicā in prima ꝑsona.z tunc si non debeo distinguit adijciam certam ꝙtitatem vel non vt in dote vt hic z.C.de fal.cā adiec.l.iij.z.l .fi.z.l.ij. aut in tertia vt quod de bet ticius enim lego vel alij z tunc non valet certum vel incertum vt.s.z.j.in hoc.§.z est ratio quia si verum esset debituz non tenere tur heres nisi ad cessionē actionis idem ergo in secūda vt ꝙ debes tibi lego qz z ibi si verū esset debitum non teneret heres nisi ad liberatio nem at cum in prima imponitur necessitas heredi dandi. si vere debetur ergo z vbi non debetur idem si certum adijciat vt in fi.huius.l.z.j.e.l.nō quocunqz.§.qui caium z.j.de li.le.l.legaui.

o Demonstrationem.falsa demōstratio non nocet legato vt instl.ō le.§ huic.itē falsa causa non no cet vt de ꝺdi.z de.l.cum ta le.§.falsā.sed conditio siue ō futuro que proprie dicit conditio nocet eiusdem de fectus.vt.j.de condi. z ō.l. qui heredi .§.fi. siue de pre terito vt ipropie nocet de fectus vt instl.de le.§. lōge i fi.§.quare ergo ponit hic causaz cū conditione.Rñ'. pro eodem poni conditio nē z causam.vel alias non erat legaturus vt.d.§.falsā vel conditionaliter fuit cā expressa vt .ō.§ . longe.sed quid ad predicta.Rñ.cum dicit in prima ꝑsona z cer tum est demonstratio. cum vo dicit in tertia vel secun da que z ꝙ faciunt condi. j.de au.le.l.quintus z. C.ō fal.causa.l.iij.z.l.fi.

p Et si viuus . postquam legauit ante mortez tantū.

q Extinguetur vt z. j.t.ij. l.si fideius.§.si rem.sed con tra.j.t.i.l.cum filius .§. be res z facit . j . de fundo in stru.z in.le.l.nepoti z.j.de condi.z de .l. nominatim. §.fi.z.l.quibus.§.dominus z.§.qui dotalem z.l. cuz ta le.§.fi.z. l.demonstratio z infra .ti .i .l.lucius .§. quis quis z.§.ciuibus.z .l. cum filius.§.heres z.j.e .l. lega tum .

r Si quis.si velim secus si verbum subiunctiui modi posuisset vt.§. de ver.ob.l. si stipulatus fueriz.sed cer te immo idem sed non pos set ibi mutare electionez z est ratio vt ibi nō .

s Habituro.scilicet legata rio .

t Proinde si stichum .s. loquitur vbi testator habe bat electi . hic quando pro misso vt in fi.huius .l. ap paret z ideo aliud quaz su pra statuit illa precipua ra tione.quia .s. quod sibi de betur rogauit ergo ceditur actor z transit ad legatarium electio:hic vero stichum qui sibi debetur le gauit.vnde non ceditur actio quia non est legata.sed ius ꝙ habet i sticho vnde non sticho.sed alio soluto apparet stichum non debitum fuisse z ita nihil videtur legatum quia in arbitrio est debitoris quid debeat.vt ar.s. de eo ꝙ certo lo.l.ij.§.sceuo.dic ergo proinde.i.ergo.q.ō.vbi non legat ita vt.s.aliud est.azo.

u Incerti actio.i.ex testamento vel proprium actionis nomen ibi factū est in obligatione citra stipulationem.vt nō.s.de condit.inde.l.sed si me . §.i.z facit.s.loca.l.cum in plures.§.messem.

x Si stichum.hoc adiecto ꝙ mihi debetur.vt ex superioribus patet. sz quare non cogitur heres stichum redimere z prestare.sciebat enim testa tor stichum suum non esse quando legabat vt instl.de le.§.nō solum.Rñ. illud quando ius nullum in eo vel pro eo habet.alias illud legare videt vt.s.e.l.si domos.§.fi.z.l.serui.§.i.cuentus ergo dubie persecutiōis stichi legatus videtur.vt z alias.C.de leg.autem.nunc si heres .

y Legatus.facit.j.t.i.l.si titius.

z Quod si quis.aut pamphilium.vtrum ipse stipulator vellet.z ideo quia heres habet electionem suo facto .s. eligendo unum videntur soluta fieri indebita vnde tenetur vt.j.t.i.l.qui duos.secus si non habeat electionem.tunc enim res soluta prestatur enim cui legata est z alteri ni hil idemque z si soluatur testatori sicut z cum stichum tantum legat vni . vt.s.pror.z hoc est ꝙ ex euentu z cetera.vt.j.t.i.l.si ticius z ar .l.cum tici us.§.heres.

a Actionem suam.i.actionis commodum.ideoq3 melius dixisset exactionem suam vt.ff.l.prox.dixit.non ergo ceditur actio quia nō fuit legatum quod in stipulatione continetur ꝛ facit.ff.de li.lc.l.si damnatus.

b Pecunia.eiusq3 depositarij.

c Debitori.i.depositario.

d Uti potest sic.ff. ō doli. ex.l.dolo.

e Debitore.ff.ff.t.i.l.cum pater.§.q dotale.so.si defūcti agnoscat iudicium tenetur vt predixit si non teneꝫ sed tū valet vt heres actiones cedat vt ibi ꝛ facit.ff.e.l.si seruus.§.q margaritaq3 ꝛ.ff.ti.ꝛ.ff.l. cum quis decedens.§.pf ꝛ.ff.l.prox.

f Fideicommissuq3 puenerit vt ꝛ.C. cōia de le.l.i.§.cum cni ꝛ.ff.t.i.l.imperator ꝛ.ff.t.ij.l.viij.ꝛ.l.cū quis de.in prin.

g Si quis testō.facit.ff. de ver obli.l. stipulatio ista.§.cum ꝛ.l. cum qui ꝛ.ff.t.i.l.si plurib9 ꝛ de duobus reis.§.reos.§.i.

h Apud ful.reliquerat in bonis dimisit.

i Consecuturos sic.ff. de lib.ꝛ posthu.l.si ita sit ꝛ de here.instl.interdum ꝛ.l. clemens ꝛ.l.si ita fuerit ꝛ. ff.e.t.l.mortuo in fi.

k Si fundum alij si aūt eidem.dic vt.ff.ti.i.l. vnum in prin.

l Post.si āt in primo dic vt.ff.ad.l.fal.l.iiij.b.ꝛ facit ff.de condi.ꝛ de.l.funduq3 ꝛ ff.e.l.ser.legato.§.i.

m Si seruo repellere.ff.ti. i.l.ꝛ pculo ꝛ.ff.e.legatari9.

n Sunt.sic ī stipula.vt.ff. de stip.ser.l.i.§.cōis suus.

o Stichuq3 pertinere. imo vī succedere cōstitutio ad auſidiū victorinum ꝛ facere eū libeꝛ vt.C. si manci. ita fu.al's.l.ij. ꝛ nemo pōt facer ꝛc.vt.ff.e.l.nemo.Rñ imo testator potuit hoc facer.nec ob.d.l.nemo.vt ibi no.vl'aliter refert precepit vt māumittat ꝛ tunc succedit constitutio an posuit ī eius voluntate ꝛ tunc non vt hic ar.ff.de cōdi.instl.l. verba.b.vel certo mō puta vindicta voluerit fieri manumissiōeq3.quo casu cessat pstitutio vt.ff.de ver.ob.l. qui rome.§.flauius.

p Qui fundū vendicabit. vnde supficies sequitur solū vt.ff.de ac.ꝛ ob.l.obligationū fere.§.placet ꝛ.ff. de pi.act.l.domo.

q Et actum.ꝛ iter i ea habet sine his enim habitare non posset.non tamen erit seruitus.vt.ff.de ser.vr.prediorum.l.ollmpico.

r Ipso iure.i. equissimo ī proprie enim ponitur sic ff.de.so.l.stichum.§.naturalis.R.sed certe immo ibi proprie ꝛ hic dic.i.que erat seruitus de iure q9 non est superiori casu. non dicas ipso iure.i.sine constitutione.immo constitui debebit.sic.ff. de ac.emp.l.si tibi liberum ꝛ ad hoc cogitur legatarius ex voluntate testatoris cum alias non valeret habitatio secus si talis voluntas non apparet vt.ff.de serui.ru.prc.l.via.§.fi.que est contra.vel ibi inter viuos vnde sibi imputet qui de seruitute non sibi cauit.ꝛ facit.ff.si vsufr.pe.l.i. ꝛ si seruus ven.l.testatrix ꝛ.ff.de seruitu.le.l.i.ꝛ.ff.l.seruum si.§.fi.

s Seruum q9 fieri potest vt.ff.cōmunia predi.l.iij.§.fi.

t Cogitasse.ff.de ser.ru.prc.l.qui duo.cōtra.so.ibi ex eo quod aque seruitus exceperat similiter in.x.pedibus seruitutem excepisse videtur. item est ar.pro eo qui legauit nucem vt ꝛ solum videatur legasse ꝛ viam.

t Si libertus ex ceteris.idest.v.vncijs.

u Ubi alius a patrono.ff.ꝛ ita liquet q9 patrono voluit consule re vt in seruis retinere portionem suaz. alij ergo portiones suas tantūmodo prestabūt quia nihil amplius habent nec habere possunt vt egāt a patrono cui p sperit testator. ſz alias in quantitate ꝛ.ff. ratio quia insolidus prestari potest de eorum parte quos onerauit testator az.vt. ff.e.l.ab omnibus. in prin que est cōtra ꝛ facit.ff.t.i.ſi tibi .§.i. ꝛ.ff.t.i.l.cum pater.§. pater qui filio ꝛ.l.ſi. §.i.

x Ticium legatarium.

y Quicunce.naz ſin tantum erant illi ſiſti tuti.

z Non mutat. videbatur pctra per id q9 modo dixi. aliud in quantitate.

a Oporteat.q3 non remanet eis quarta instītutionis.vt ſiſti. ad.l.fal.§.i.ꝛ facit.ff. ad.l.falci.l.precia.ꝛ. ff.ti.l.cum pf.§.pater qui filio.

b Ticio potest. ſūt enim paria dare ꝛ accepto ferre vt hic ꝛ ī fra de condi.ꝛ de.l. iul.ait ꝛ.ff.de cō. ob. cau.l.ſi mulier.ꝛ.ff.ō calum.l.ij.

c Si ticius pertinere.pertinebat tamen q3 cesserat dies eius vt.C.quādo dies legce.l.ſi ꝛ facit.ff.e.l. ſeruum.§.i.

d Non repudiauerit.ſed quomodo heredes ticij poterant repudiare iam in seruī legatarium trāſlatum vt.ff. quemad. ſer.amit.l.ſi partem. §.i.R.ante aditaz hereditatem ticij a ſe.ꝛ sic non est translatuz vt.ff e.l.ſi tibi.§. cum ſeruus ſed tūc nec ſi bi competit.vnde repudiare non potest. vt supza de acquī.here.l. is qui. dic ergo hic non dicit q9 teneret repudiare.

e Si pater filio instituto.

f Substituto.ſ.pupillariter licet tacite insit vulgar supza de vul. ſub.l.iam hoc iure.

g Non poterit vt pote cū hz vel repudiauit vñ pinde ē ac ſi hēret.

h Legata essent.ab instituto.ita vt non niſi semel debeātur vt.C. de le.l.cum pō.§.ſi.vel dic.relicta ab instituto impubere videl repetita a substituto q9 non valet vt debeantur expzeſſa repetitione sed ex tacita debentur vt.ff.e.l.seruo.§.ſi quis.a.Rñ.ꝛ supza.e.l.licet.

i Filio.ſ.instituto.

k Fuisset.ſi habuit vel repudiauit.vt.ff.vel etiam neutrum fuit.vt

infra.e.l.seruo.§.si quis.
l Sola.hoc ideo q2 non valet ab instituto relictū exp2sse.nec ergo tacita repetitio vt ar.supra de ser.ru.pre.l.itē.§.fi.refert ergo iterfit legatarij valere repetitionē exp2essam ꝛ tunc valet vt hic an non ꝛ tunc nō valet vt supra p2ox.Rū.inde est quia qñq3 tacita repetitio nō intelligit ꝛ valet exp2esse.vt infra.e.l. si seruo.§.si ab impubere.que est ꝓtra sed vt ꝙ aut ex interualo reliqd a substituto ꝛ valet fm legatū tm̄ aut in continenti ꝛ tūc vtrūq3 ex quo eligeret petere.vt.j. de condi.ꝛ de.l.nam adea que ē ꝺ .so. ibi nō erat tacita repetitio ꝓter.l.hic sic ꝛ facit ꝺ vul.subest.l.ex facto §.fi.

m Dis vbis .ve. ue pro vel.ꝛ facit .s. de heredi.inst̄i.l.titius ꝛ seius ꝛ.l.se.ꝛ se.

n Cui.i.alicui.

o Uterq3.habebat.

p Alter.si vixerit.

q Debebitur.ex o2dine lse hoc colligit. vt.j.e.t.l.cū pr̄.§.pe.

r Cum statu.ticius reliqd ticio libertatem si seius erat consul hes ticij legauit eundē stichū si nauis ex asia venerit.

s Liber q debebat esse liber si seiuf esset consul.

t Sub ꝺditiōe si nauis ex asia venerit.

u Legatus.ab here de defuncti.

x Deficit. q2 decessit seius.

y Fit.i.fieri pōt existente eius ꝺditiōe.

z Statuta. si ticius fuerit consul.

a Tunc.s.demuz si non habes in textu.

b Perimit.heredi relictum.

c Accepit. q2 ticius factus est consul.

d Legatum . ab herede.relictum.

e Ei9. statute liber tatis ꝛ facit.j.ꝺ opti. le.l.cum ita in fi.

f A filio impubere.instituto.

g Legatus.s.seruus.ꝛ dixit quidam sub.condi.ac.si ad pubertatez peruenerit.qō valet vt.j.c.l.seruo.le.§ pe.sed fm hoc idem videtur repetere cū dicit si idem seruus ꝛc̄.s.sub condi.fuit legatus vnō dic ꝙ pure fuit legatus in primo casu.sed cū postea relinquit libertas a substituto videt relinqui sub condi.ꝛ sic videtur ademptum esse legatum sub contraria condi.vt.j.de condi.ꝛ de.l.aliquādo in fi.in de est quod debetur nisi perueniat pupillus ad pubertatez.ꝛ facit. C.de necess ser.l.quidam.§.fi.

h Vendicabitur.i.legatarius vendicabit .

i Hoc seruari.vz vt seruus iste perueniat ad libertatem.

k Legatus.sub.ꝛ liber iussus est a substituto.

l m Non quocunq3 regulariter traditur duas lucratiuas causas in eadem re ꝛ persona concurrere nō posse vt.j.de act.ꝛ ob.l. oēs.hinc est qō si res mihi legata ab aliquo fiat mea ex cā lucratiua ꝙ aliuz desinit mihi deberi ex cā legati vt inst̄i.de le.§.si res.hoc. ār est vex.si ita fiat mea vt mihi auelli non possit al' secus de quo pōit duo exempla.primū ticius legauit mihi rē caij pure. deinde caius eius dñs legauit mihi sub ꝺdi.eandem rē scio.heres caij pēdēte cō ditione dñs existens mihi donauit certe.lz sit mea.tñ.quia euelli mihi pōt per scīū existente ꝺditione sui legati.adhuc petaz ab herede ticij aliud exēplū est.ticius ex cā donationis mihi promisit rez caij pure deinde eandem caius sub ꝺdi.legauit scio.heres caij pendente condi.dñs existens mihi donauit q2 pōt mihi auferri per scium iccirco ad hoc agam ex stipu.contra ticium.

m Die cedente.s.etiam.nam idē si ante.vt inst̄i.de.l.§.si res.

n Rem.scilicet caij .

o Legata sit.a ticio q eam rē sciebat alienā vel erā coniunctus ita ꝙ mihi legasset etiā si scisset al's non teneret heres de euic. vt.C.de le.l.cum alienam .

p Cedente.sub.etiā vt.s.

q Eo herede.s.caij cuius erat res.

r Legata . in testamento caij vt.s.l.prox.in prin .

s Agā.vel stati vel re mihi tā oblata ꝺdi.existente.R.

t Eius rei legate.

u Nam a simili.

x Ex stipulatione interposita ex causa lucratiua.

y Stichus.seruus.

z Debeatur a ticio non a dño cum esset caij.

a Legatus.a caio ei9dño.

b Fuerit.q2 heres caij mihi donauit pendente cōditione legati relicti lucratiui a caio.

c Potero.ꝺ ticium ꝛ facē j.de acqui.pos.l.non videt ꝛ.s.e.l.seruo.§.i.ꝛ.l.plane. §.i.ꝛ.j.e.l.si fus.§.stichuz.

d Si ex bonis.legata fuerit.sed vī qō non valeat legatum cuz res sit legatarij vt inst̄i.e.§.fz si rē le.ꝛ.s.e. l.apud iul.§.si tici9 fz.Rñ. non vī vsucepisse cū ab eo res auferri possit.vt.s.de i inte.re.l.nemo.

e Legata fuerit . ab alio cuius non erat ꝛ fuit sciēs vl' coniuncta ꝑsona legatarij.vt.C.de le.l.cum alienā ꝛ sic non obstat.j.ti.i.l. cuz pater.§.cuictus.ꝛ.j.de usu fru.le.l.sticho que sunt ꝺ.

f Fundus abierit.videbatur quod nihil possem consequi cū vsufructus vicem dñi obtineat vt . s . de vsu fru. l.iiij. ꝛ cum sum ꝑsecutus ex causa lucratiua vt . s.e.l.in prin.sed certe imo hoc casu vicem seruitutis obtinet vt iisti.e.§.si cui precium.ergo ꝓprietas tantuz prestabitur. ꝛ intellige quod testatoz sciuit alienū vl' erat coniuncta persona vt.C.e.l.cum alienam.

g Debebo.sic.s.de contrahen.emp.l.sue rei ꝛ.l.se.

h Iulianus.mercatus sum.ꝛ plus ꝓpter partem.ꝛ sic etiam eum videor emisse.igitur nihilo deducto petam vtranq3 estimationem.sed contra. j.ti.i.l.si quid ex pan.So.ibi.

i Ex empto.vt ꝛ.s.de euic.l.venditor.non autem ad culpam vt.j .e.t.l. pregnantis ꝛ.l.vace.que sunt contra.

k Qui caium prestare.vt ꝛ.d.t.i.l.qui duos. sed ar.contra in .e.ti.l.si ticius.

l Inutile.q2 videtur testatoz in vtroq3 voluntatez mutare.io.ꝛ facit.s. e.l.si sic.§.i.i si.ꝛ.j.de li.le.l.non soluz ꝛ.l.si damnatus.j.t.i.l.fideicommissum.§.si rem ꝛ de accept.l.ꝛ per iusiur.§.fi.

m Cum mihi stichus.ex testis.s.in quolibet stichus aut pamphilus.

n Ex altero.nunc respondet.

o Possum.hic potest colligi vtrunq3 est in oblig.alias non posset in eadem re due cē.lucratiue concurrere.sic.s.de consti.pe.l.illud.ꝛ semper dicas quod testatoz sciebat alienuz ꝙ legabat.vel erat legatario coniunctus vt.C.de le.l.cum alienam ꝛ facit .j.e.l.huius.§.si cui.ꝛ.§.stichum.

p Scius stichi.alienu vnde dic testatorem sciuisse alienum vl' coniunctum legatario fuisse.

q Consequeris dimidiam nam apel.partis dimidia intelligitur ꝛc̄.vt . j.de ver.sig.l.nomen.§.portionis ꝛ ita totum stichum vt.j.t.i.l.meuius.§. duobus.ibi sed si pars ꝛc̄ .

r b Huiusmodi legatum.quod ticiō relinquitur. sed videtur prius le

gatarius grauari.nam primo cauere debet.quã.c.accipere debet sed.Rñ. quod ꝛ prius petere potest.c.ticius vt.C.ad.l.fal.l.pe.ꝛ supra de condi.in sti.l.mulier.§.i.in fi.nec etiã grauatur si non vult.item non vꝫ valere cautio qꝛ valeri stipulari ꝛč.vt.j.de ver.ob.l.stipulatio ista.§.alteri.Rñ.Fz.h. quod ꝺbet soluere meuio vel ei cauere.qꝛ hec fuit testatoris voluntas ar. j.ad tre.l.cogi.circa prin.ꝛ ar.j.pri. Rñ.vel dic cauet heredi sic.s.vt valeat puta recipienti noie meuij ꝛ sic cedet meuio ꝛ ar. supra de neg.gest.l.pe.item quid si ticius non vult legatũ. Rñ. non cogetur cauere qꝛ nec heres adire posset cogi pro singulari ꝛlicto.vt.j.ad tre. l.cogi.§.generaliter.

f Eadem rõe.ꝛ hic oppone ꝛ responde vt prius.

t Si sẽpronius.psenti die s.cuius solꝰ rõe valet hoc sequẽs legatum.s.pp repre sentationem.alioqn nõ valet eo quod idez meuio ticius teneretur.vt insti.de le. §.econtrario.

u Repelli põt.quoniaz testator duplicaꝫ legatũ nec potuit nec voluit.sz solutõ nẽ dũtaxat accelerare.Rñ. non potuit dico.qꝛ debitũ eidẽ ꝛ qꝛ ius quod hz.s.re tentionez benni legare vi detur.vt.§.e.l.si domus. §. fi.sed cõtra insti.e.§.hac rõne ꝛ.§.e.l.plane.§.sz si duorũ. vbi distinguitur primo resꝫ vl estimatio habita fuerit.sed ibi ex testis prorsus diuersorum. hic heredis q est vnũ cum testatore vt in auten.vt iureiu.a mo.pre. v.col.in princi.ꝛ facit ifra. e.l.si mihi sempronius.ꝛ in fra.ti.i.l.vnũ ex fa.in prin. ꝛ.l.statuliberi.ꝛ.l.meuius. ꝛ.l.lucius.§.pe.ꝛ supra.e.l. si fundũ sub con.in prin. ꝛ ar.j.de v.ob.l.si stipulatio.

x Si cui homo.in genere. sed si in specie ipso iure interitu speciei liberaret vt. j.de sol.l.x.in prin.

y Stichũ.mediocrem.

ẏ Edes.dominantes.

z Volebat.heres ergo eliget qꝛ nõ erat in familia vt nõ.§.e.l.si quis a fi.§.pe.

a Imposita.nam oz quod imponaꝫ.nam confusa fuerit seruitus additione hereditatis.

b Non plenum.inspecta vniuersitate non ipsa re.ꝛ facit.j.de sol.l.etiaz. ꝛ.j.e.l.si legatum.§.fi.ꝛ.§.de serui.l.pap.

c Qui seruum legatũ.sub conditione vel in diem.alioqn cũ sua esset res nulla etiam emptio vel dic seruus erat heredis non defuncti.

d Emit.sed non accepit adhuc.nec precium fuit solutum.

e Ex vendito.proprie ꝛ dic legatarius si heres petat preciuz.alij ex vendito vel ex empto.ꝛ debet absolui heres cum precium non habeat ꝛ rem tradidit ex causa legati.

f Hoc iudiciũ.s.ex vendito vt insti.de ac.§.actionum ꝛ iõ omnia veniãt que rõabile est venire.lz non sit actum tã ex parte actoris quã rei vt isti.ꝺ ob.que ex cõ.in fi.ꝛ ber.subijcit ꝛ cõtinet ꝛč.ꝛ supra so.ma.l.sz si iõ i fine.

g Consequi debebit.actione ex testõ ꝛ sub.ac.ꝛč. ꝛ dic recuperabit qua si re sibi cuicta.cum ex alia causa habet vt supra de euic.l.si vendideris.

h Fuisset.ab extraneo.

i Actũ fuerit.ad rẽ ꝛ si res tradita ꝛ precium solutũ.aꝫ autẽ nõ admittitur ad agendũ.vt supꝝ de ac.emp.ꝛ ven.l.iul.§.offerri vel dic actũ sz nõ pactũ.

k Agat ex.alio iudicio ꝛ alia actione.s.testamento.sed certe imo videtur quod ac.ex empto debeat agere vt.§.de ac.emp.l.cui res.ꝛ quod incipiat rem habere ex causa legati.vt infra ad.l.fal.l.fundo que sunt cõtra so. hic emit ab extraneo ibi ab herede in.l.cui res ꝛ iõ cũ possit ibi agere ꝑ heredẽ actione ex empto.nõ agit ac.ex testõ.at hic secus ẽ sed obstare vꝫ.qꝛ dicit in ꝑn.§.qꝺ si habere emit.nisi puncte ibi post verbum ab herede. itez vꝫ obstare qꝺ in fi.dicit.qꝛ hoiem actoris facere cogiꝫ. qꝛ id conuenit qm heredi.sed sic qꝺ non aliter absolui ꝛč.s.ab ac.ex testõ.nisi redderet preciuz s.extraneo solutũ.q.d.estima.rei legate ꝛ hoiez facit actoris.i.legatarij qꝑ heredi meo cauerit.c. meuio se daturũ ꝛ heres meus ticio.c. dato vti le legatũ ẽ.quẽadmodũ qꝑ alicui legaꝫ:ut ex cã fideicõmissũ restituaꝫ. eadẽ rõneᵒ hoc quoqz legatũ vtile sit.si ticiusꝫ heredi meo cauerit se in municipio ex.c.aureis opᵍ factuꝝ tũc ei.c.aureos heres meᵍ dare dãnas esto. Si sempromᵍ ticiũ herẽ dẽ istituat:ꝛ ab eo pᵍ bieniũ fũduz dare iusserit meuio ticiᵍ:deinde ab herede suo eũdẽ fundũ meuio pse ti die legauerit:ꝛ meuiᵍ preciũ fundi ab herde ticij accepit. si ex testõ sempronij fundũ petere velit:exceptiõe repelliᵛ põt:si precio fũdi cõtentᵍ nõ erit. Si cui hõᵉ legatuꝫ fuisset:ꝛ ꝑ legatarium stetisset quominᵍ stichũ quẽ heresᵏ tradere volebatᵏ accipere mortuo stichо exceptio doli mali,ꝑderit. Edesᵍ quibus heredis edes seruiebãt legate sunt:ꝛ tradite legatario nõ imposita[a] seruitute dixi posse legatarium ex testamento agere: qꝛ nõ plenũ[b] legatum accepisset nã ꝛ euz qui debilitatum ab herede seruuz accepe rit:recte ex testõ agere. Qui seruũ ex testõ sibi legatũ[c] ignorãs eũ sibi legatũ ab herde emit[d]:si cognito legato ex testõ egerit ꝛ seruum acceperit actiõe ex vendito[e] absolui dz.qꝛ hoc iudiciũ[f] bonefidei ẽ et cõtinet in se doli mali exceptionem qꝺ si precio soluto ex testõ agere instituerit hominẽ cõsequi debebit[g]: ꝛ actione ex empto preciuz recuperabit:quẽadmoduz recuperaret si homo euictus fuisz[h].qꝺ si iudicio ex empto actum[i] fuerit[i] tunc actor cõperit legatũ sibi hominem esse: ꝛ agat ex[k] testõ non aliter heredem absolui oportebit quã si preciũ. restituerit ꝛ hominẽ actoris fecerit.

Cum pater[l] pro filia sua doris nomine centũ ꝓmisisset deinde cidẽ. c. eadẽ[m] legasset:doli mali exceptione heres tutus erit. si ꝛ gener ex ꝓmissione ꝛ puella ex testõ agere instituerint.cõueniri enĩ interim eos oz ut alterutra actione cõtenti sint[n].

Si ita legatũ cuiᵒ esset:si tabulas chirographi mei heredi meo reddiderit heres meus ei. ꝛ. dato huius modi conditio hanc vim habet: si heredem meum debito liberauerit quare ꝛ si tabule extabunt non intelligitur conditionem satisfeciſſe creditor nisi acceptum heredi fecerit.ꝛ si tabule in rerum natura non fuerint existimabitur impleſſe conditionem si heredem liberauerit[p]. nec ad rem pertinebit iam tunc cũ testamentum fiebat tabule intercederint:an postea uel mortuo testatore. Si ticioᵍ ꝛ meuio legatᵍ fuerit stichus qui ticij erat debebitur pars stichi[r] meuio nã ticius quamuis ad legatum nõ admittatur partem faciet. Stichũ aut pamphilum vtrum heres meus volet ticio dato.si dixerit heres stichũ se velle differentia:stichо mortuo liberabitur.cum autem semel dixerit heres vtrum dare velit mutare sententiã nõ poterit[s]. Legatũ ẽ ita:fundũ cornelianum:ꝛ mancipia que in eo fũdo dum moriar mea erũt heres meus ticio dato:ancilla que i eo fũdo esse consueuerat mortis tempo non erat feiũ per extraneũ vendentẽ.vt.§.ꝺ ac.emp.l.ex empto.§.i. sed in hoc est ꝓ.§.c.l.si a substituto.§.i.vbi heres nõ cogiꝫ facere accipientis.sed hic heredis erat lz ab alio esset emptus vel so dic qꝺ emit ab herede ꝛ qꝑ dicit ac.ex ẽpto ipr oꝛie pone.i.actiõe ex ẽpto occasione testi siue ẽt proprie ponas.ꝛ dic qꝑ non diꝫ qꝺ de iure poruerit.agi ꝛ qꝺ dicit absolui.s.ac.ex ẽpto. ꝛ qꝑ dicit.§. actũ fuerit ex ẽpto. dic sz nõ peractum ꝛ ita ẽt aliud venit in ꝓdẽnatõ nec qꝑ petitũ ẽ vel dic planius agi ex testõ ꝛ petere legatariũ qꝑ hz.qꝛ non vꝫ habere ex cã legati nisi rehabeat ꝑciuz ar.j.de solu.l.ẽt.ꝛ.§.ꝺ cui.l.fi seruꝰ vẽditus.ꝛ emit ab herede.ꝛ qꝺ dicit fecit actoris.i.factuz reliqt.nã qꝑdo tradidit ex venditiõe trãsit ꝺñium ex quo erat suũ.s.heredi vt j.ꝺ acqui.re.do.l.traditio.ac.

l Cuz pater. promisisset genero.

m Eadẽ. qꝑ semper presumiꝫ nisi aliud liquet .R.vt.j.t.i.l.ti cia.§.q in vita.ꝛ.l.cũ pꝛ.§.pater filie. ꝛ de do.pre.l.ij in prin.ꝛ. §.so.ma.l.si cuz dote §.si pater.

n Cõtenti.vt se nõ impediant vt ꝛ.j.e.l. in fi.si aũt seperatim veniãt dic vt.§.ꝺ iu. do.l.cũ pꝛ ꝛ facit .C. e.l.filia.item no.ex ꝑ dictis patrẽ legare filie profecticia dotez ꝛ dz esse ꝓcepta alterutro:secus i viro vt C.de rei vx.ac.§. primum.

o Si ita cui.i.alicui ꝛ facit.j.t.ij.l.qui chirographuz.ꝛ.j.de.legi.l.iij.ꝛ.§.ꝺ pac.l. laꝺ beo.sed ꝓ.j.e.l.ab oi buꝰ.§.in testõ.so.ibi. item facit.§.e.l.legatum ꝛ no.vtilem .§. pro instrumentis que non possunt reddi.sic.C.so.de.l.pecunie.

p Liberauerit.scilicet si tabule non sunt alias secus vt subijcit.

q Si ticio.scilicet domino.stichi.

r Pars.q.d.non totus qꝛ ticius facit partez vt subijcit.i.facit alium admitti ad partez tñ.ꝛ no.qbus casibus fit ps.ꝛ qbus non fit: vt ecce legaꝫ mihi ꝛ ei q non ẽ in rerꝫ natura tpe testi.item legaꝫ mihi ꝛ ei q estꝫ tunc sz decedit ante testatorẽ ꝛ nõ fit mihi pars.vt.C.ꝺ cadu.tol.l.i.§.i.ꝛ.§.pro fo.ꝛ.§.e.l.si duobus in prin.itez ecce legaꝫ mihi ꝛ posthumo q nasciꝫ aboꝛtiuus ꝛ tunc idẽ vt.§.e.l.plane.§. si duobus i fi.itẽ legatur mihi ꝛ heredi ꝛ tũc idẽ quod.§.e.l.plane.§. si duobus.itẽ legatur mihi ꝛ tibi ꝛ tu repudias ꝛ idẽ.vt insti.de le. §.si eadẽ.que oẽs sunt huic ꝓrie.itẽ legatur mihi ꝛ nõ capaci ꝛ tũc fit mihi pars vt.j.ti.i.l.si ticio.item legaꝫ mihi ꝛ tibi res tua ꝛ tunc idẽ vt hic.itẽ legatur mihi ꝛ seruo tuo ꝛ tunc idẽ.vt.§.e.l.plane.§.si ꝓiuncti.itẽ legaꝫ mihi ꝛ seruo meo.ꝛ tũc idẽ vt.j.t.i.l.si mihi pure. itẽ sunt ar.contra.§.de aucto.tu l.si seruus cõis.ꝛ.j de sti.ler.l.itez ꝛ.l.pinde.ꝛ infra.t.ij.l.cuz pꝛ.§.li liberis.ꝛ ꝓcoꝛ.j.de le.ꝑ.l.ij.§.ij.

s Stichũ non poterit.imo vꝫ qꝑ sic:qꝛ verbũ volo tractũ hz ꝛč.vt. j.de ver.ob.l.si qs sti.que est ꝓ.so.hic erat electio debentis.i.stipulatoris.vñ ne sit hic in eius ptãte an hebeatur nõ põt mutare.vt.§.ꝺ eo qꝺ cer.lo.l.ij.sed certe idẽ si legatarij esset electio.vt.j.de opt.le. l.apꝺ ausi.dic ergo aliud in stipulatiõe qꝑ in legato.qꝛ hic facta electione statim fit res legatarij.ꝛ iõ multa re non põt.vt.ꝺ.l. apꝺ au fi.ꝛ.j.t.i.l.statuliberꝛ.§ .stibum.ꝛ in stipula. secus.itẽ ar.cõtra.j. de sepul.ui.l.iij.§.pe.ꝛ infra depositi.l.i.§.pe.ꝛ.j.de ver.ob l.euz q certarum.§.i.item facit.j.de so.l.stichum in prin.j.t.i.l.si is cui.

t Legatum est.cum moriar sic.j.de fundo instru.ꝛ instru.le.l.fere.

§.pamphile ꝛ.ſ̃.de here.inſti.l.ex facto.§ fi.ꝛ.j̃.de au.ꝛ ar.le. q vxo
ri ꝛ.j̃.t.i.l.queſitum in prin.ꝛ.l.ſeruus ꝛ.l.ſi ita.
u Sequatur.acceſſorium ſequitur principale ſic.j̃.de peculi.le.l.ij.
x Si ticio malet.ex hoc notant qdaꝫ q alias legatarius non elige
ret niſi a teſtatore ei data eſſet electio.ſꝫ eſt falſũ.ꝛ hic ſub. maxime
ſi eniꝫ hoc caſu here
di dares electionem
poſito qõ teſtatõ nõ
dederit legatario iã
eligeret pamphilum
ꝛ ſic legatũ eẽt inuti
le.q eſſe non dꝫ imo
ſic interpretari debet
vt valeat vt.j̃.t.i.l.ti
cia.§.lucius ꝛ ar.j̃.e.
l.plane §.ſi cui ꝛ facẽ.
ſ̃.l.ſi tibi.§.fi.ꝛ.l.ſe.
ꝛ.l.nõ quocũq;.§.fi.
y Quibus ſic.ſ̃.de
vſufr.ac.l.fi.
z Si is vti vellet.cũ
pluresꝫ ei competant
vt.j̃.t.i.l.cum filius.
§.variꝫs.
a Simul.ſecus.ſi ſe
peratim vt.j̃.l.prox.
b In perſonam. ſci
licet ex teſtamento ꝛ
facẽ.ſ̃.de uſufr.l.quot
in prin.contra.ſo.ibi
ꝛ d ſerui.ru.pre.l. iti
nere cõtra .ſo.ibi.itẽ
facit.ſ̃.qui.mo. vſu.
a.l.ij.in prin.ꝛ.§.fi.
c d Vob⁹ coniun
cti re ꝛ verbis
vel re tantum vt .C.
de cadu.tol.l.i.§.vbi
autem ꝛ.§.ſin autez.
d Perſonalem ex
teſtamento.
e Vẽdicare.per rei
vendicationem.
f Voluit.pro virili
bus portionibuſ vt.
ſ̃.e.l.ſi mihi in prin.
ꝛ.l.ſi pluribuſ in pn.
g Si tibi homo.
ſ.ticius.
h Sederas.alij nõ
legãti. alioquin aliꝺ
eſſet vt .j̃.de li.le.l.i.
§.i.
i Luatur.pignoris
eni lucionem potius
legaſſe q̃ dominium
eius voluiſſe teſtato
rez eſt veriſimile.R.
ſed ar.ꝺ.j̃.t.i.l. mcui
us.§.pe.ꝛ no. hic qꝺ
valet legatũ rei mce
in qua alius hꝫ ius.
k Si teſtõ.ab oĩbuſ
heredib⁹. ſecus ſi ab
alio ſpecialiter eadẽ
res vt.ſ̃.e.l.qd ergo.
§.i.j̃.e.l.ſuo §.i.ꝛ facẽ
ad hoc.ſ̃.e.l.ſi fũduꝫ
§.ſi pater.
l Conſecutus. petẽ
do ſtichũ non eſtima
ri.ſed qꝛ nõ preſtitit
euꝫ inextimatũ dam
naꝫ ille heres a quo
fuit relictus.
m Non põt qꝛ nullum ꝓmoduꝫ eſſe põt.alias ꝺ.j̃.t.i.l.meuius.cir
ca prin.item contra.j̃.e.l.§.cum.ſo.ibi.ꝛ dic plene vt ibi nõ.
n Cum ſeruus in ſuſpenſo nec.ob.j̃.e.l.legatum.§.f.qꝛ refert ſuſpẽ
datur legatum expreſſim vt per cõdi.vt ibi an tacite vt qꝛ legatari
us deliberat vt hic.ibi ergo nõ ſuſpendiť.ſed ſtari extinguiť fuitus.
o Adite hereditatis.no.qñ dñium rei legate tranſit in legatariuꝫ.
ſic.j̃.t.i.l.mortuo in prin.ſed alij dicunt a morte teſtatoris vt .j̃. de
fur.l.a ticio.ꝛ.ſ̃.de noxa.l.ſi ſeruus le.ꝛ.ſ̃.de pecul.l.ſed ſi damnũ .§

re eum in fuga eſſet enixa eſt. que
ro an vel ipſa vel partus eius lega
to cedat. reſpõdi ancilla quamuis
in fuga ſit legata videtur ꝛ licet fu
gitiua erat perinde habetur: ac ſi i
eo fundo fuiſſet moriente patrefa-
huic conſequẽs eſt ut partus quo
que matrẽ ſequatur. ꝛ perinde le
gato cedat ac ſi in fundo editus fu
iſſet. Si ticio ſtichus aut pãphi
lus vtrum eoruꝫ malet legatus ẽ.
deinde pamphilũ teſtatoꝛ ticio do
nauerit:ſtichum in obligatione ma
net. Quibus ita legatum fuerit
ticio ꝛ meuio ſingulos ſeruos do
lego: conſtat eos non cõcurſuros
in eundem ſeruum. ſicuti non con
currunt cum ita legatur ticio ſer
uum do lego: meuio alterum ſeruũ
do lego. Si is cui legatum fue
rat antequaꝫ conſtitueret qua acti
one vti vellꝫ deceſſit duobus here
dibus relictis legatum accipere ſi
mul venientes niſi conſenſerit nõ
poterunt quare quandum alter rez
vendicare vult:alter in perſonam
agere non poteſt. ſed ſi conſenſerit
rem cõmuniter habebunt. cõſenti
re autẽ vel ſua ſponte debẽt: vel iu
dice imminente. p Paulus.
Quibus ꝓiuncti fundꝰ erat
legatus alter ex bis partis eſti
matiõeꝫ p actioneꝫ perſonaleꝫ ab
ſtulit:alter ſi totũ fundum vendica
re velit exceptionẽ doli mali repel
litur ꝓparte dimidia:qꝛ defũctus
ſemel ad eos legatum puenire vo
luit. i Ulianus.
Si tibi homo quẽ pignori de
deras legatus ab alio fuerit
actionem ex teſtõ hẽbis aduerſus
heredem ut pignus luatur. Si
teſtõ ſtichꝰ ab vno herede legatus
fuerit meuio ꝛ eidem. codicillis ei
dem ſtichus ab oĩbus heredibus
ꝛ antequã codicilli experirent me
uius litis eſtimationem conſecutꝰ
fuerit:ipſo iure vẽdicari ex codicil
lis non poteſt:quia teſtatoꝛ ſemel
legatum ad eum peruenire voluit.
Cum ſeruus legatus ꝛ ipſius ſer
ui ſtatus ꝛ oĩum que pſonam eius
attingunt in ſuſpenſo eſt nam ſi le
gatarius repulerit a ſe legatuꝫ nun
quã eiꝰ fuiſſe videbitur. ſi nõ repu
lerit ex die adite hereditatis eiꝰ in
telligitur ſecundũ hãc regulã:ꝛ de

iure eoruꝫ que per traditionem ſer
uus acceperit aut ſtipulatus fuerit
deque bis que legata vl donata ei
fuerint ſtatuet vt vel heredis vel le
gatarij ſeruus ſingula geſſiſſe eſti
met. Si fundus ab oĩbus here
dibus legatus fuerit qui vnius he
redis eſſet is quidem cuius fundꝰ
eẽt non amplius quã ptem ſuã pre
ſtabit ceteri i reliquas partes tene
buntur. Malet legatum ſi ſuper
ficies legata ſit ei cuius in ſolo fue
rit ſꝫ is dñs ſoli ſit. namqꝫ ꝓſeque
tur ut hac ſeruitute liberetur ꝛ ſup
ficiem ſcurifaciat. p Papinia.
Filio pater quem in ptãte reti
nuerit herede pro parte inſti
tuto legatum quoqꝫ reliquid duriſ
ſima ſententia eſt exiſtimantium de
negandum ei legati petitionem ſi
patris abſtinuerit hereditate: non
enim impugnatur iudicium ab eo
qui iuſtis rationibus voluit nego
cijs hereditarijs implicari.
m Marcellus.
Sed ſi non alias voluit euꝫ pa
ter hebere legatum niſi here
ditatem retineat tunc neqꝫ aduer
ſus coheredem dandaꝫ ei legati pe
tionem ſecundum ariſtonis ſenten
tiam conſtat:cum ipſi filio nõ vide
retur eſſe ſoluẽdo hereditas:ꝛ hoc
ita eſt: licet non conditionaliter ex
preſſit intellexiſſe tamen manifeſtiſ
ſime approbetur. Ulia.
Am nec emancipatus here
ditate omiſſa legatum ab he
rede petere prohibetur preto eni
permittendo bis qui i poteſtate fu
erint abſtinere ſe hereditate pater
na manifeſtum fecit ius ſe in perſo
na eoruꝫ tribuere q̃ futuruꝫ eſſet
ſi liberum arbitrium adeunde be
reditatis habuiſſent.
p Papinianus.
Quid ergo ſi ita legauerit:hoc
amplius filio meo non dubie
voluntatis quidem queſtio erat. ſꝫ
non abſimilis eſt prioris cauſa cir
ca filij prouidentiam niſi euidens
voluntas contraria patris probe
tur:plane ſi pluribus filijs inſtitu
tis ſunt eos verbis legatoꝝ bo
na diuiſſerit voluntatis ratiõe lega
toꝝ actio denegabitur ei qui nõ
agnouit hereditatẽ. Ulianus.
Queſitum eſt ſi filiuſſa. qui ſi

a Si fundus.plana eſt littera ꝛ facit.j̃.t.i.l.vnum ex fa.§.ſi rem.
b Malet.qꝛ ei vendicanti
de cetero nõ obſtabit exce
ptio que ꝓpetebat ſuperfica
rio vt.j̃.ꝺ ſuperfi.l.i.§.qõ ait.
c Lucrifaciat. ſed nomne
ſuperficies ſequebať ſoluꝫ
vt inſti.de rer di.§.cum in
ſuo. Rñ. ſic.ſed per hoc di
citur lucrari qꝛ petet rem
exceptione non obſtante ꝛ
facit.ſ̃.e.l.ſi domuſ.§.fi.
d Filio petitionẽ.quia
non negatur. vt.C.e.
l.cũ reſponſo.ꝛ infra de ex
cep.ꝺo.l.apud.§. ſi qs ꝛ ſu
pra.e.l.qui filiabus.§.fi.ꝛ.
l.ſe.ꝛ infra.e.l.queſitum.§.
duobus.ſed ꝺ.j̃.t.i.l.miles
§.fi.nã ibi decedẽs.ꝛ ſic re
pudians nõ habet nec trã
ſiuit legatuꝫ pro ſua parte
ꝛ ita nõ vꝫ.ſo.hic repudia
uit ibi deceſſit que non fũt
paria qꝛ cũ repudiat extat
conditio tacita ſub qua va
let pro ſua parte at cuꝫ mo
ritur ante aditaꝫ.hereditа
tẽ vt ibi non extitit ꝓditio
eo viuo.ꝛ ſic nõ trãſmittit
pro ſua parte. vt ibi ꝓ alia
eni ſemper valet.ꝛ iõ transſ
mittit vt ibi.itẽ contra.j̃.ꝺ
excep.ꝺo.l.ſi.§.fi.ſo.vt.C.e
l.cum reſponſo.
e Juſtis.vel nõ iuſtis. nã
eſt pro rõne volũtas .vt.j̃.
ad tre.l.qꝛ poterat ꝛ facit.
ſ̃.ſi qs om.cã teſ.l.ſi in teſtõ
in fi.ꝛ.j̃.t.i.l.ſertiliam.
f Am nec.abſtinere. p
mittit eni q̃ ius ciui
le non facit vt.ſ̃.de acqui.
here.l.neceſſarius ꝛ inſti.ꝺ
here.qua.ꝛ dif.§.ſed his.
g Quid ergo.plane. ſe
cit quidã teſtñ ſuuꝫ
filios ſuos heredes inſtitu
it:ꝛ diuiſit inter eos bona
vt vnus hẽret vltra rhenũ
ꝛ alter citra rhenum. nunc
iſte q̃ habebat citra rhenũ
hẽt in quolibet ceſpite me
dietatem iure ſuo:alteram
medietatẽ iure prelegatio
nis.ſi aũt velit habere id ẽ
habet iure prelegatõis ali
ud repudiare non põt. ſed
cõtra.ſ̃.e.l.qui filiabus.§.
fi.ſed ibi prelegatum eſt a
teſtatore.hic autem habet
illud prelegatum a lege.
h Si pluribuſ.hic intẽdit
q̃ qñ plures ſunt inſtituti.
vnuſqſqꝫ ſuã partẽ partiꝫ
habet iure coheredis ſic iu
re prelegati partim ſuo iu
re habet.ſed ſi id quod ſuo
iure habet noluit. non po
teſt habere aliquid iure co
heredis. ꝛ ſic iuꝝ prelegati
qꝛ hꝫ a lege.ꝛ ſic nõ ob.ſ̃.e.l.q filiabꝰ.§.fi.vbi habet a teſtatore prelegatũ.
i Bona diuiſerit.ſꝫ na.oĩa ſed maiorẽ ptẽ.alia bona indiuiſa reliquit.h.
k Voluntatis.preſumpte.cum eniꝫ pr inter eos diuiſerit oĩa vel ptẽ ma
iorẽ.veriſimile eſt nõ aliter vellet eos hẽre aſſignata niſi eſſent heredes.
l Ei qui.cui per diuiſionem maiorẽꝫ partem aſſignauerat quã ab inteſta
to habiturus erat ꝛ facit.ſ̃.fam.her.l.ſi cum pater.
m Queſitum.inſtitutus fuiſſet a patre ſecundum quoſdaꝫ immo ab
extraneo. vt ſtatim innuit cum dicit aliena.

n Patri legati.et ã pure quod dic vt.ſ.e.l.a filio ⁊ facit.ĵ.quando dies le.ce .l.cum legato.[i]

o Seruo imo vſ q̃ filio vel ſeruo heredis non iure legetur vt inſti.de.le. ſ.an ſeruo que eſt contra ſo.hic ſub ꝓditione.vt ⁊ ibi permittit vel dic ſz io.quod hic nõ erat filius vel ſeruus heredis ſed patris heredis. vel dic ſecundum quoſdam quod valeret ſecundũ noua iura ſecundũ que quĩtur ꝓ ꝓrietas legatario filio.ſed ſecunduz vetera iura valebat.ſiue ipſe hers ſiue legatarius fuit.ante aditam hereditatem emancipatus.

p Preſeti data.i. directe relicta a teſtatore.

q Legari.eidem ſeruo.

r Poterit.⁊ vtriuſque legati dies cedit ab adita hereditate vt.C.de cadu.tol. ſ.in nouiſſimo.

ſ Pure legabĩt.ſ.a domino.ab exheco vero in diſtincte etiã pure legaretur.

t Utile.ſ. de decem.nã de libertate legatũ ſẽp valet.

u Legatum eſt.immo qñ que non.vt infra de con. ⁊ de.l.cum ſeruis in ꝓin.ſo. ibi in mixta conditione:⁊ dic vt ibi no.

x Efficient.qz dies huius legati ab adita hereditate cedit.vt in .d .ſ. in nouiſſimo quod hic eſſe nõ poteſt ſed contra infra.ti.ij.l. qui concub.ſ.cum teſtõ.ſo.ibi. ⁊ facit.ſ.ď here.inſti.l. qui filio.ſ.ij.⁊.ſ.e.l. ſi poſt mõtem.⁊.ĵ. de op.le.l. ſi optio ⁊.ĵ.ti.i.l.ſi quis ſeruo.

y Scripto. ⁊ relicta libertate ſeruo ⁊ legato vt.ſ.

z Aditam alias inſtitutus eſt extrancus ſecũdum.R. nam ſuus vel neceſſarius nõ dicitur adire vel dic ante aditam hereditatez.i.ante immixtionez pretoꝛ enĩ permittit abſtinere vt.ſ.e. l.nam nec.

a Efficient.ſi nõ implete fuerint ſtati teſtatore mortuo.vel adhuc eo viuo ⁊ ẽ rõ ſecundum.R.qz in hoc caſu inter mortez ⁊ hereditatis acquiſitionem nulluz eſt medium.

b Duobus totũ ei ſticho vt ⁊.ĵ.quando di.le.ce.l.cũ legato.

c Poſſet.ĵ.t.i.l.miles.ſ. fi.contra.ſo.ibi.

d Seruo.pertinebit.ĵ.ſ. ij.⁊.ĵ.quando di.le.ce.l.cuz legato.

e Si quis ſtichum debebitur.ſ.ſ.ij.⁊.ĵ.quãdo di.le. ce.l.cum legato.

f Si ſeruus legatus. a teſtatore.

f Aliquis.extraneus.

g Ceſſerit.qz deceſſit qui legauit.

h Confeſtim.co legante mortuo.

i Hereditati.i.bonis que nunc ſunt ſpe future hereditatis ⁊ ſic nomẽ deſtinatum poſt mortem imponitur ante mortez.vt ⁊ poſthumus dr poſt teſtamentum natus etiam in vita ⁊ facit.ĵ.t.i.l.quod ſeruus.

k Cum homo petitus eſt.legatarium.

l Conteſtabitur.ex hoc dicunt quidam mortã fieri a tpe litis conteſtate. io.vero prius ẽt a die interpellationis vt.ĵ.t.i.l.ſi quis ſeruo q̃ plane dic vt.C.de vſur.⁊ fru.le.l.i.⁊ facit.ſ.ſi cer.petaĩ.l.cum fundus.⁊.ĵ. de acqui. re.do.l.queſitum ⁊.ſ.e.l.apud iul.⁊.ĵ.ad tre .l.in fideicom.in ꝓin.⁊ .ſ.de uſuf.l.equis.⁊ l.paulus ⁊.ĵ.de op.le.l.filium ⁊.ĵ.t.ij.l.patronus.ij.Rñ.

m Si fundum.ſm reddítum.no.precium rei ſecundũ redditũ vt in auten.de non ali.ſ.q̃ autẽ in fi.col.ij.⁊.C.de reſcin.ven.l.ſi quos.

n Mercatus ſit.a coheredibus ſuis quo caſu ẽt patrẽ ſuuz poteſt emere.vt.ſ.de in diez adiec.l.quod vno.ſ.fi.

o Propter eſalienum.qđ forte minuebat legatũ.R.ſed hoc non elegabatur hic.

p Reſtitui debere.imo mihi vſ deberi vt.ĵ.t.i.l.codic.ſ.i.cõtra.ſo. hoc ſecundũ illam.qz eo animo hic conſenſit.vt non perderet fidei commiſſum.⁊ eodez modo.Rñ.ad.l.ĵ.c.l. ni hic.ſ.i.que ẽ ꝓ vel dic vt ibi.item eodẽ modo.Rñ.ĵ.t.i.l.cuz pater.ſ. liberĩ.item no.hic preſentiaz nocere quo ad fundum ſic.ſ.de pig.l. fideiuſſor.ſ.i.ſed ar.contra ſup̃ de pig.ac.l.caiuſcia.ſed dic vt in quaſtiõz eaz nõ.itẽ ⁊ no. quod precium ſuccedit loco rei. ſic.ſ.de pe.here.l.⁊ ſi ⁊c.

q Marcell⁹ notat. corrigendo ſit vt ñ fundus debeatur.ſz quoſdam quod non placet.ſed eſt in ſolutione fundus ⁊ facit ſ.ſo.ma.l.ſi vero.ſ.f. item facit.ĵ.t.i.l.ſi.ſ. quattuor.ſ.ſed ibi a lij ignorauerunt.

r Iticio.als.ſ. tul.al'.l.ſi ticio.

s Velit.idez ſi velit ſz imenſo pcio.vt.ĵ. t.i.l.nõ dubium.ſ.ſi.

t Non ſubmoueret. vt ⁊ ar.ſ.e.l.turpia. ſ.i.⁊.ĵ.ď op.le.l.filiũ ⁊.C.de inſti.⁊ ſub.l. i.⁊.ĵ.de ali.le.l. pecunie.⁊.ſ.de ꝓdi.inſti. l.que ſub cõdi.ſ.quotiens.⁊.ĵ.t.i.l.ſi quis ticio.⁊.ĵ.ti.ij.l. pater ſ.tuſculanus.

u Sicuti dare.vt ⁊. ſ.ti.i.l.iij.⁊.C.ď fidei com.l.ex. teſtamẽto.

x Filij inſtituti nõ exheredati. vt.C.de le.l.cum quidã.⁊.ĵ.e. plane in ꝓin. cũ enĩ poſſet ꝓ eo teſtari. vt inſti.de pupi. ſub ſti.in ꝓin.ergo ſi nõ facit ipſe pr̃ relique re legitimis filijs.vt ſ.t.i.l.conficiunt cir ca ꝓin.vel dic q̃ pr̃ intеſtatuſ obijt ſz co dicillos facit.ꝓ filio ſecus in teſtõ.q̃ hic pr̃ tm̃ filio faceret.qz non valeret niſi ⁊ pr̃ ſibi faciat.vt.ſup̃ de vul.ſub.l.ij.ſ.prius.

q Quod ſi fideicõmiſſum.quatenus.i. q̃do euaneſcit.ſic ſubſtitutio pupillaris euaneſcit aduenie te pubertate vt inſti.de pu.ſubſti.ſ.i.

z Plane cogendus.vt ⁊.ĵ.i.ij.l.ſi.⁊.C.de le.l.eum quidam.⁊.ĵ. ad.l.fal.l.qui fundum.ſ.qui filius.

a Heres fuerit ſic.ĵ.ad.l.fal.l.in ratione.ſ.ſi.

b Qui rogatus vẽdidit.añ q̃ vellet adire hereditatẽ.⁊ ſic iuſſu emptoris adhibit. vt iſti.de here.inſti.ſ.alienus.al'.ſi tã adiſſet apũ vẽditoꝛẽ remaneret ſicuti aliud ei⁹ peculiũ.vt.ſ.ď ꝓben.ẽp.l.quoties.

c Habeat.p medium fiducia enĩ hereditatis querẽde carius emit. ⁊ no.precium ſuccedere loco rei vt.C.de pe.here.l.ſi ⁊ rem.

d Peruenerit.qz emptoꝛ ſerui iuſſit adire.

e Non erit.ſic.ſ.de eo per quez fa.e.l.ſi.in ꝓin.ſed quid in noſtro caſu ſi eũ manumiſit anteq̃ adeat iuſſu domini.Rñ. manumiſſum

teneri vt.ĩ.t.i.l.si alienus seruus.
f Si cui steterit.est ꝛ alia rō q; is videtur melior que elegerit.vt i sti.de act.§.huic autez .al's nisi essent iste rões eēt p.ĩ.t.i.l.iperator. g Qui testamento manumittitur.directo idē si per fideicōmissum vt statim innuit sed ar.contra.ĩ.de manu.testa.l.libertas.§.hec scriptura.ꝛ.l.meuiā. sed reddere rationes nō soluit de suo.ꝛ accendere candelas non ē pecuniariū. ꝛ sic nec per hoc potest grauari vt.s.prox.
b Manumittere. naz non est locupleti oz qui libertū habet vt.ĩ.de re.iu.l. nemo §.si ꝛ.ĩ.de assig.li.l. assignare.
b Dāumittere.nō ei cui perseuerauerit commoduz.vt ꝛ.ĩ.e. l.quidam.§.si tibi.
i u Idendum.ali quid.s.dare vl dic ad dationem pertinens.
k Exiguntur.vt.C. de ope.li. l. mater.si hoc dixit testatoz. vt ĩ.de ope.lib .l. cerdonem.ꝛ.l.campanus. nisi eēt filius testatoris. ꝛ pater hoc precepit vt.ĩ.de bo. lib. l.qui ex causa.ꝛ de fideicom .lib.si filius in prin.
l Quidaz actore i.castaldo.
l Quos:aureos.
m Iniecisse.sic infra. t.i.l.lucius.in prin.ꝛ infra.t.ij.l.paulo ca. §.fi.ꝛ infra ō ami.le. l.lucius.ꝛ infra.t.iij. l.prediis in prin.ꝛ.l. fideicom.§.si rem.
n Quotiens prestā tur.a fisco.vt supra ad sill'.l.cum fisco.ꝛ i fra de iure fisci qō dicitur.ꝛ infra ad tre. marcellus.§.fi.ꝛ sup si quis ali.te.pro.l. fi qs ꝛ.C.ad.l.fal.l. ēt.
o Si tibi decesserit non precedēte mora heredis anteq̄ legatum agnoscere. vel dic etiā postea ꝛ ido liberatur iteritu serui.qz cum dixit testatoz vsqz ad precium serui.vl ei electionez ōdisse.velit dare seruum vel eius precii ꝛ sic cū alterum tantū sit in obligatione ꝛ electio sit debitoris seruo mortuo debet liberari qz euz elige re potuit ar. ad hoc ĩ.e.l.filiussa.§. apud marcellū ꝛ infra de re iudi.l.miles.§.primo ꝛ dixi supra.e.l.cū res.h.sed vera alternatiua §.q stichum.ꝛ facit.C.cōmunia ꝛ de lc.l.i.ꝛ.ĩ.ti.ij.l.si legatarius.
p Si scriptus.percipere.ꝛ vt minister.ꝛ vt momentaneā curaz habeat.alias contra infra.t.i.l.si quis ticio.ꝛ de adimen.lc.l.pecunie.
q Legatum est.sub conditione supra fam.ber.l.ꝛ post.§.i.
r Interim.i.pendente conditione.
s Qui statuliber.iussus est in testamento.
t Extinguere.ꝛ sic directo aufert pecuniaz ei cui statuliber iussus

redis scripti soluendo non erit[c].
Si cui stichus aut dāma legatus esset electiōe legatario data ꝛ fideicommissum eēt ut stichuz alteri prestaret.si dāmaz vēdicare malue rit:nihilominus stichuz ex causa fideicōmissi pstare debebit:siue eni pluris est dāma ꝓpellendus est sti chum redimere siue minoris eque stichuz iuste dare cogitur cū p euz steterit[f] quominus ex testō hz qō fideicommissum fuerit. Qui testō manumittit[g] ꝛ nz legatū nz heredi tatem capit fideicō. prestare cogendus non est.at nec is quidē qui seruz legatū rogat[h] fuerat manumittere[b]:is enī demū pecuniā ex cā fideicōmissi prestare cogendus est: qui aliquid eiusdē generis vl' simile ex testō cōsequit. u Ulp.
u Ideū'est tm nūquid si vice operarū rogauerit eū aliquid debeat hoc fideicōmissū valere. q nequaquā dicēdū ē:q: nec ope im poni huiusmōi liberto possūt nec ĩposite exiguntur[k] quāuis testatoz id cauerit. i Ulianus.
q Uidā testō vel codicil. ita legauerat aureos q̄drigentos. pamphile dari volo.ita vt infra scriptū ē.a iullio actore[l] aureos tot:ꝛ ĩ castris quos[l] habeo tot: ꝛ ĩ nūera to quos habeo tot:post multos annos in eadem voluntate manēte decessit.cum omnes summe in alios vsus translate essent. quero an debeatur fideicom. rndi verisimile ē patremfa.demonstrare potu[g] here dib[g] voluisse vnde aureos.quadrīgentos sine incommodo rei familiaris contrahere possunt quam conditionem fideicommissio iniecisse[m] q; in initio pure datum esse:ꝛ ideo quadringenti pamphile debebūt.
Quotiens[n] lege iulia bona vacantia ad fiscum ptinent:ꝛ legata et fideicommissa prestātur: que presta re cogeret[e] heres a quo relicta erāt.
Si tibi[o] seru[g] legatus fuerit ꝛ petitū a te ut ticio aliquid prestares vsq; ad precū. deinde seru[g] decesserit nihil fideicōmissi noie prestare cogendus erit. Si scriptus[p] ex parte heres rogatus sit precipere pecuniā:ꝛ his quib[g] testō legatū[q]

erat dare quandoq; tamē per obliquum.siue per fideicommissuz vt hereditas in codicillis.vt.C.de codicillis.l.hereditatem ꝛ facit supra ō dona. causa moz.l.quod statuliber.
t J mihi.aut stichum mihi legatum.
u Eam ptem.non deducto aliquo sic infra de ānuis le.l.liberto.§.a liberto ꝛ infra.ti.i.l.cum pater.§.i.ꝛ.l.imper.sed cōtra ifra ad.l.fal.l.penales.§.fi. vbi legatarius ōducit si ei deductum est so.ibi in relicto q̄tita.hic in spez in diuisibili.sic ꝛ alias supra.e. l.si fundus sub cōdi.§.si libertus.ꝛ infra.e.l.ab oīb[g]. i.Rñ.ꝛ no.de hoc.C.cōmunia de le.l.i.
x Eruus facit. supra ō here.instī.l.illa.§.i. ꝛ infra co.l.si seruus.§.i.ꝛ. l.ab omnibus.§.ctiaz ꝛ supra.e.l.id qō.sed ar.cōtra. ĩ de vbo.ob.l.liber homo.
y J dño puta pāphili.
y Seruo ciusd.domini. s.pamphilo.
z Data.s.vt oportet vnū ex illis cum duo tm̄ essent alioquin generale legatuz optionis in vno seruo ō familia nō derogaret speciali.vt infra de pecu.le.seruo ma.de op.le.l.cum ita.§.i. ꝛ.l.si heres.que sunt cōtra. sed.R.itelligit quod hic dicit esse vez ex significatōe verboruz defuncti.sz secus ex interpretatione volūtatis eius vt in contrarijs.ꝛ hoc notauit hic per plura verba.ꝛ secundum hoc fuit legata emptio serui ō tota familia.sz pone me institutū ꝛ seruo meo relictam optionē serui vl' nō valere vt instī.de le.§.an seruo. sz dico ꝑ q; legatū optionis cōditionale.s.si optauerit vt instī.de le.§.optionis.sz regula cato.nō pertinet ad conditionalia relicta.vt.ĩ. de regula catoniana .l.i.ꝛ. ō.§.an seruo.in fi.
a Quod.i.quia.
b Optare de rigore verborum.vel dic quod erant duo tātum.vt dixi ꝛ secundum vtrunq; fiunt partes concursu.naz possunt eligere in sticho cum ꝛ ipse cōtinebat in optione hominis cui legatur ꝛc.vt.ĩ.ti .l. meuius .§ .i. sed huic.l. secundum quod .R. ponit sunt contraria iura que dicunt generi per speciem derogari non speciei per genus.vt infra.t.ij.l.seruis verba:vt ĩ.de re .iu.l. in toto. sed ex predictis apparet.so.
c J mihi facit infra.t. de le .ij.l. meuius .i. Rñ.ꝛ ĩ.ad.l.fal.l.fundo.sz contra sup̄.e.l.plane.§.i.so. vt dixi.s̄.e.l.huiusmōi.§.i.
d J seruo.possuz vt.ĩ.t.i.l.sed duob[g].ꝛ.l.si mihi pure.ꝛ supra de trās. l.cum acquil'.ꝛ.l.qui cū tu.in princi.ꝛ instī.de inof.tes.ĩ.mater ꝛ.§.cetez.
e Si ei qui momenti.habetur enim hoc legatum pro non scriptuz vt.C. de cadu.tol.§.in primo.ꝛ facit supra.e.l.seruus.
f J minor.alienatus ab illo testatore viuente postea.
g Sine libertate.nam non potest minor sine causa probata coram iudice dare libertatem.ꝛ in vltima voluntate.vt hic.ꝛ instī qui mā.nō pos. §.eadem.lz ibi ad.xvij.an.reducatur ꝛ hodie per autē.ad.xiiij.annum.vt C.qui ma.non pos.auten.sed hodie.ꝛ sic non ob.C.e.l. seruis.sed cuz tem

pore.mortis minoris sit liber videtur valere sed certe ideo nō valet quia sub condi.videtur legatum.s.hac si ex manumissione peruenerit ad libertatem vt supra de condi.inde.l.seruo.

b In tacitis.non potest.ad hoc infra de iu.fisci.l.iij.in prin.z.l.in fundo z supra de vsur.l.cum quidam.§.in tacita.

i Rogaret. expresse z eui deter lz dicat faciaſ qō scis vel da ei cui scis me velle.

k a Bomnib⁹. tota.c. supra.e.l. si fundum sub ꝓdi.§.si libertus ꝑ.so. ibi.ité ar.ꝓtra supra de admi.tu.l.si pupillus z.j.ō le. ij.l.cum ab vno sed ꝓ hoc. j.de duobus re.l.pe.z.j. de fideiuſ.l.si stipulatus.§.fi.

l In testō nullo fuerunt.z sic fuit conditio impossibilis legatario ipsita z sic viciatur z non viciat vt isti. de here.instī.§.ipossiblis.z hic subijcit z.j.de condi.z de.l.obtinuit.

m Cōditio.hic est grecū qꝫ significat ipossibilis.sed vī non bēri ꝓ nō adicta qz dz accepto ferre vt.s.e. l.huiusmodi.§.si ita.que ē ꝑ so.quo ad ipsas tabulas reddēdas dī impossibilis.

n Etiā si aliquo si.i. qz sz quosdā.z facit.s.de ac. ēp. l.si.sed contra.j.de ver.ob. l.liber hō.z dic vt ibi.item fac.s.e.l.id qꝫ.z.l.seruꝰ ab.

o Si ticio.alꝫs ticio. alias a ticio vt z hic.z.j.z dic testator instituit .v. heredes z a ticio q erat vnꝰ ex his legauit.i.prelegauit.x.v.ō ducta. z petit octo a coheredibus in sua cui pte non tz legatū.vt.s.e.l.z qdez z facit.j.de condi.z de.l. qui heredi.§.fi.

p Dare.x.deducta.s.ō.x. sibi enī metipse ticiuſ z sui coheredes .x. dare dānati vidēt secus si in specie cō sistat prelegatuz.qz nihil ō duceretur.vt.s.e.l.plane.i. §.si duobus ꝓtra.z infra.t. i.l.cū pī in prin.z infra ad tre.l.deducta.§.manumiſ. z.j ad.sl.fal.l.in quāta. alij dicunt deducta sua parte. scilicet hereditatis.

q Jussus fuisset.heres.s. ticius z dic.x.pure heredibus.s.omnibus z sic sibi ipsi z alijs vt in fi.huius.§.

r Habit.scilicet coheredibus z percipiet fundum.

s Heredi mor.impersonaliter.nō adiecto ꝓprio nomine vel dic psonaliter puta ticio.x.det sempronius. z sempronio.x.det ticiuſ.z sic admittīt compēsatio ab vtraque parte.b.z facit.s. fam.her.l.heredes.§.fi.z.l. se.sic ergo patet ex predictis quod aut relinquitur vni hereduz ab heredibus aut econtra ab vno herede heredibus aut heredibus ab heredibus.

t Delidetur.quasi vtpote illusoꝛium nullum est legatum.

u Cum quidam heredē puta ticium. u Eius.s.ticij.

x Heres secundus.i.so in testō scriptus z sic pure z impꝛopꝛie .j. vocat substituz vel dic qꝫ fuit substitutus sub condi.si primus heres nō esset.

y Sub condi.i.sub die incerta.scilicet quando mater eius morietur que pro conditione habetur.vt.j.de condi.z de.l.dies.

z Jsqz.scilicet ticij.

z Decessisset.sic ergo institutionis conditio deficit.

a Cesserit.qꝫ est a morte testatoris.

b Heredi eius.scilicet ticij qui primo fuit institutus.

testamēto nz codicillis rogaret. sz domestica cautiōe vl' chirographo obligaret se ad prestandū fideicō. ei qui cape nō pōt. i Dē.

a Boib⁹ heredib⁹ legatū ita erat quisquis mihi heres erit dānas esto ticio dare. c. deide ifra ꝓprehensum erat ne vnus ex heredibus ei daret.queritur reliqui heredes vtrū tota.c. deberent dare: an deducta vnius illius hereditatis portiōe: rndi verī⁹ eē reliquos heredes tota .c . dare debere cum z significatio verborum non repugnet huic sniē z volūtas testatoris ꝓgruat. In testō sic erat scriptū lucio ticio si is heredi meo tabulas quibus ei pecuniā exꝓmissam ō derit.c.dare.ticius deide ātequaz tabulas heredi rdderet decesserit: qsitū ē an heredi eius legatū deberet. cassius rndit si tabule fuissent nō deberi.qz ñ redditis his' dies legati nō cessit iulia.notat:si testī faciendi tpe tabule nulle fuerūt' vana rōe dici pōt legatū ticio deberi:qꝫ cōditio'' ,p nō scripta bēt. Etiā'' rem hostium posse legari sabi. ait si aliquo casu emi possit. Si ticio° ita legatū fuerit quisquis mihi heres erit dānas esto heredi ticio.x.dare deducta' sua pte tici⁹.x.petet. Jtē si iussus fuisz⁹ bres .x.dare: z fundū sibi bēre deducta sua pte. x. dabit' Denigz cōstat cū ita legatū fuisset quisquis mihi heres erit dānas esto heredi° meo . x. dare exeqri oīum hereduz ptes eo qꝫ vnus gsqz: z sibi z coheredi suo dari dānar⁹ videt'. Cū quidā' herdē i stituit qñcūqz mater ei⁹ decessissz: deinde ꝑs heres' scriptus fuisset: z ab eo legata ei qui sub conditione' heres scriptus fuisset relicta fuissēt isqz³ viua matre decessissz³ postqz dies legati cesserit'. quesitum ē an bēdi ei⁹ⁿ legata deberent. vnus ē legatū deberi heredi siue pure a substituto' legatū datū ē primo heredi siue sub hac cōditione si heres non fuerit qz morieēte eo cōditio iplet' Si socero a genero suo herede instituto:ps hereditatis alij legata fuisset deducta' rndit quoqz dote euz obiturū eē ptē hereditatis legata. sabi.quēadmodū si pecunia ex creditī causa socero debita fuisset ea deducta partem hereditatis daturus fuisset. i Dem.

l Legatū ita erat que lucius ticio mihi dz ea heres meus cornelio dānas dare esto nihil āplius ex hoc legato quam actiones suas heres prestare dz'. a Alphe.

s Si testō⁸ scriptū eēt heres meus aureos. c. licinio damnas esto:neqz ascripsisset dare deberi ei legatum constat. a Aphri.

s Si a pluribus^b heredibus legata sint ea que vnus ex his percipere iubeatur:z prestare i potestate eoꝝ quib⁹ sit legatū debere esse ait:vtrum ne a singulis heredibus petere velint an ab eo qui pcipere sit iussus itaque eum qui pcipere iussus est:cauere debere coheredibus idemnes eos prestari.

d Siquis seruum' cui aliquid sine libertate legauerit cum moriet ipse seruus leget minime dubitandū quin vtile legatum futurum sit ꝓpterea scilicet quod moriente seruo id quod ipsi legatum erit ad eū cui ipse legatus fuerit peruenturū est. i Dem.

s Si seruus legatus viuo testatore fugisse^k dicatur:z impēsa periculo eius cui legatus sit debet' reddi quoniam rem legatam eo loco prestare beres debeat in quo^m a testatore sit relicta. Si id quod ex testamēto mihi debes' quilibet alius ꝓuo donauerit māebit adhuc mihi ex testamento actio^n :z maxie si ignorem meam factam esse alio quin cōsequēs erit vt etiā si tu ipse ꝓuo meo donaueris eam iuito me liber eris qō nullo modo recipiendū est°. quoniā nec solutiōe quidē iuito me facta liber eris Cū bō^p ticio legat⁹ esset.qsitū est vtrū arbitriū heredis ē quē velit dari an poti⁹ legari rndi veri⁹ dici electionē ei⁹ esse:cui potestas sit qua actiōe vti velit idest legatarij^q. Huiusmōi legatum illi aut illi vter eoꝝ prior est quoniam z̄c.vt z nō.s.e.l.cum res.

c A substi.i.qui est secundo institutus vel dic proprie vt.s.

d Conditio implet.hic.s.si heres non erit.vtpote cum decedat antequā conditio extet.sub qua erat heres institutus.i.ātequā mater moriatur.item tunc videtur diez legati viua matre non debere cedere cū pendat ex institutione facta sub conditione cū mater decesserit. sed ob hoc non cedit tardius.j.quādo dile.cc.l.heredis.z facj.t.i.l.si pecuniam.§. i.contra.

e Si socero.ea ōducta.vt z ar.j.ad.l.fal l.pater filiaz.z.C. de iure deli.l.fi.§. in cō putatione z.j.de vsufr.le.l.si.

f Legatuz actio nes.sic supra.c. l.si sic.§.i.

f In testō.C.ō tes.l.errore.z ō fideicom.l.verbum. z.s.de here.instī.l.q neqz z.j.t.i.l.cum pater.§.cū imperfecta.

b Ja pluribus z prestat sic ergo bis legauit.i. semel ab oībus z semel ab vno nec per hoc multiplicauit vt.s.e. l.plane.§.ij.z.iij.z facit.s.fa.her.l.si filia. §.pomp.z.§.idez papī.z infra.t.i.l.cū ab vno z .C. de epis.z cle.i.nulli z supra.e. l.quidam.§.scriptus.

i Si quis seruum.s. leget.z quod est.j.z dic qō pure legauit seruum ticio z cidez seruo.x.cum morietur ipse seruꝰ valet ei vt z ar.j.de condi.z de l . heres meus secus ecōtra si seruū. legato ticio cū morietur seruus z ipsi seruo.x. quia sic inuenitur legare suo seruo sine libertate quod nō valet.vt.C.e.l.seruꝰ.nec enim potest z tūc cedēre dies legati.vt.s. e.t.quesituz.§.presenti.z facit infra ō opti.z facit infra ō opti. le.si optio in prin.z ifra.t.i.l.si legatarij⁹.

k Jseruus fugitive postqꝫ legatus uit. z ita heredi nō cōmisisse culpam certum est.secus si cū legabat erat in fuga. vt.s.e.l.cum seruus. z l.se.que sunt cōtra z ifra.t.i.l.si quis seruum z supra .e.l. seruo.le.§.fi.

l Debet.vbi relictū est quoniam z̄c.vt z nō.s.e.l.cum res.

m Jn quo.vt heres quidem sit inquisitionis labor.legatarij vero periculum sit z dispendium.R.z facit.s.ad exhi.l.sed si hereditas.

n Si id ex testō.debes ex eā legati z sic lucratiua actio.nam p seruum meum deterior mea ꝓditio fieri nō pōt.ité bocnīsi in rē meaz sit versū vel nisi habui ratū vt instī.e.§.res ali.z.§.e.l.cum seruus.

o Recipiendū ē.vt z.C.ō pac.l.seruus. p Cū bō.in genere.

q Legatarij.legatarius eligit act.vt hic z.j.t.i.l.cū filius.§.varijs ité rem legatā.sed hoc dicit.R.si heres differat eligere.sed tu dic fz io.ēt a prin.vt nō.s.fam.her.l.heredes.§.si incerto. vt tñ mediocrē eligat.s.e.t.l.legato z ar.j.de au.z arg.le.l.qui lancem z facit.e.§.l. qui duos.z instī.e.§.generaliter sed ar.contra.s.e.l.si quis a fi.§.ij.

VI

capitoliū ascēderit vtile esse[a] euidē ti argumento ꝓbari aut qō constet vsūfructuz libertus legatū: z ei qui eoz̄ superuixerit, ꝓprietatē vtiliter legari[b] idqz z de herede instituēdo dicēdum existimauit[c]. Stichū[d] quē de te stipular[9] erā ticius a te he rede mihi legauit. siquidē nō ex lu cratiua causa stipulato interceſſerit vtile legatū esse placebit. si vero ex duabus tunc magis placet inutile legatū eē. qz nec absit[e] quicquā nec bis eadē res prestari possit. Sz si cū mihi ex testō ticij stichuz debe res eundē a te herede semꝓnius mihi legauerit fideiqz mee cōmiſe rit vt eum alicui restituā legatū vti le erit qz nō sum bituruſ. idē iuris erit. z si pecuniam a me legauerit. Multo magis si in prioze testō fi deicōmissum sit itē si i prioze testō falcidie loc[9] sit: qō inde abscidit ra tione falcidie ex sequēti testō conse quar. Itē si dño[f] heres extitero qui nō esset soluendo cuius fundū tu mihi dare iussus esses manebit tua obligatio: sicut maneret si eum fūdū emissez. Si ita scriptū erit ampli[9] quā ticio legaui: heres me us scio. x. dato dubitandū nō erit quī z ticio suū legatuz maneat: z se io mihi vltra[g]. x. debeaī. nam z vsi tatū fere est sic legare lucio ticio tot z hoc amplius vxori z liberis eius tot. Si ei cui nihil legatuz est cū hac adiectione. s. cuz hoc ampli[9] ali quid leget minime dubitādū ē quī id ꝙ ita legauerit debeaī[h]. Multoqz min[9] dubitādū si ab eo qui nihil mihi debet ita stipulat[9] fuero āpli[9] quā mihi debes. x. dare spon des qui. x. debeāī. Si seru[9] ali en[9] liber eē iussus z legat[9] sit: peti eū ex legato posse ait[k]. naz cū liber tas nullius momenti[l] sit: absurduz eē ait per eā legatum infirmari[m] ꝙ alioquin valeret et si solum datum fuisset. Qui quinqz i arcba ba bebat ita legauit vel stipulanti pro missit decem: quc in arcba habeo. z legatū z stipulatio valebit[n]. ita ta men vt sola. v. vel ex stipulatiōe vl ex testō debeāī. vt vero quiqz que deerūt ex testamēto peti possūt vix[o] ratio patitur. nam quodammodo certum coꝛp[9] quod in rerum natu ra nō sit legatū videt qō si moztis tpe plena summa fuerit z postea ali quid ex ea deperierit sine dubio so li heredi deperit[p]. Si seru[9] lega tus sit z moram heres fecerit peri culo eius z viuet z deterioz fit vt si debilem forte tradat nihilominus teneatur[q]. Cum quid tibi lega tū fideiue tue cōmissum sit: ut mihi restituas: siquidem nihil ꝓter ea ex testō capias: dolum malum dun taxat i exigēdo eo legato: alioquī[r] ēt culpam te mihi prestare debere existimaui sicut in contractibus bo ne fidei seruaī: vt si quidē: vtriuſz cōtrahentis cōmodū versetur: etiam culpa si vnius solius dolus malus tantummodo[s] prestaretur. Qui margaritā[t] ticio pignoꝛi dederat fi lū heꝛdē istituit: z filiā exhꝛdauit. deinde ita cauit te tici rogo fideiqz tue cōmito vt margaritā quam tibi pignoꝛi ꝺdi vēdas z ꝺducto oi ꝺbi to tuo qō āpli[9] erit id z oē filie mee restituas ex scriptura filiā a fratre fideicōmissū petere posse vt is acti ones suas aduersus debitoꝛem ei prestaret hoc enim casu eū qui cre ditoꝛ fuisset debitoꝛē itelligēdū ei[9] s. ꝙ preciū pignoꝛis sūmaz debiti excedat. non ār mirādū: si cū alius rogatus sit ali[9] fideicommisso ob stringatur[v]. nā cum in testō ita scri bitur rogo te tici vt acceptis. c. illū seruuz manumittas. vl sempronio quidē prestes parū quidez aperte scribi verū eque intelligēdū est he redis fideicōmissū vt pecuniā ticio prestet. ioqz z ipsū ticiū cū herede acturum z libertatez seruo vel sem pronio quod rogat[9] sit prestare co gēdū. Auidi[9] filij sui fidei comis sit vt certaz pecuniā quattuoꝛ liber tis suis mutā darer: z vsuras leuio res taxauerat placuit hoc fideicō missū vtilie[x] totū esse.

De.

Si qī[y] quis vxori sue ea q̄ viu us donauerat vulgari mō. le get nō ꝺ alijs donatiōib[9] eum vide ri sensisse ait[3] quaz de bis q̄ iure va liture nō sint[3] alioquin z frustra[a] le gatur[9] sit: at si ita exprimat que vxo ri mee iure donauero[b] ca ei lego vl ita que vxori manumissiōis[c] causa donauero ea ei lego: naz inutile le gatū futuꝝ ē[d]. Heres[e] cui[9] fidei cōmissū erat ut mihi fūdū aut. c. da ret fundū ticio vendidit cuz electio eni relinquit vtrū malit dandi ut al terū tātum solidū prestet[f] prętoris

mentum. contra insti. qui. mo. tes. infir. §. primo in fi. etiam insti. qbus mo. tol. obli. §. preterea.

n Qui quinqz valebit. vt z infra de do. prele. l. i. §. p. z supra. e. l. si certos. z. j. de ver. ob. l. si ita.

o Aix. i. nullo modo cōtra sz. s. de ac. emp. l. si qs eum. sed ibi affirmauit tot dolia. vel ibi emptoꝛ q habet titulum oneroſum. hic legatarius habet ti. lu cratiuum. ité contra. s. fa. ber. l. heredes. §. fi. so. ibi.

p Deperierit. culpa here dis. nō alias. vt. j. ad. l. fal. l. in ratione in prin. z. s. e. l. cum res. z. j. ad tre. l. mu lier. §. si heres. z. j. prox. §.

q Si seruus. teneatur. vt z supra. e. l. cum res. §. fi. z. l. huiusmodi. §. edes. z s. prox. §.

r Cum quid. alioquin. i. si aliquid habuisti.

s Dolus malus tantūmo do vt infra de re. iu. l. con tractus. z supra commo. l. si vt certo. §. videndum z de pres. ver. l. si tibi rem in prin. quid autem si nō vult agere. Rū. non cogitur. ni si cedere actiones. vt. j. t. i. l. imperatoꝛ in prin.

t Qui margaritam. debi toꝛem. i. creditoꝛem. qui z debitoꝛ est. quo ad quid vt subijcit. sed z ticius potest conueniri. si vtatur excep tione contra heredem vt z s. e. l. si pecunia.

u Obstrigatur. sic. j. t. ij. l. fideicommissa. §. interdum z. s. e. l. seruo legate. §. si te statoꝛ z. j. t. ij. l. iiij. z l. pau lo ca. §. i. z l. cum quis z §. pater. z ali. le. l. alio sed ar. contra. C. de fideicom. l. eā quam.

x Quidem vtile sit. sic. e. s. e. l. z si equo z. j. t. ij. l. xi. §. si heres.

y Si quādo vulgari vt lego ea que ei dōaui.

z Ait aphricanus. de se lo quens. sic. s. de neg. ges. l. si ex duobus.

3 Non sunt. vt sunt regu lariter omnes inter viuos licet fallat in casibus. vt. s. de dona. inter ui. z vxo. l. si sponsus. §. concessa usque ad. §. fi.

a Frustra. sic no. intelligi scripturam vt aliquid ope retur z addat. sic. s. ō vsur. l. si stipulatus z. j. ad muni. l. i. in fi. sed ar. contra infra de verbo. obli. l. stipulatio ista. §. eum z. l. qui sic. item no. sic voluntatem intelli gi vt non pereat sic. j. de re. du. l. quotiens z. s. de li. z post. l. gallus. §. i.

b Iure donauero. quod ē in casibus. vt modo no.

c Manumissionis. vt. C. de dona. int ui. z vxo. l. ma ritus.

d Futurum est. quū nihil plus sit in legato ar. insti. e. §. econtrario.

e Heres relinquitur. etiā post alienationem. z boc ex generali regula vt. s. de iu. do. l. plerunqz: in fi.

f Prestet. non ergo partem vnius z partem alterius vt. s. e. l. si ex toto. §. fi. z. j. t. i. l. si quis duobus. z infra de so. l. qui hominem in prin. z de ver. obli. l. fi. §. penulc imo.

a Huiusmodi vtile esse. vt insti. e. §. sub certa z. j. de rebus du. l. si fuerit.

b Utiliter legari. vt. j. de re. du. l. quotiens

c Existimauit. vt z. s. de here. insti. l. quotiens. §. si qs ita. in prec. ctis autem erat causa dubitandi obscuritas vt. j. de iniur. l. prętor i §. quod autem prętor.

d Stichum. ex dua bos. s. causis lucrati uis. qz z stipulatio erat ex cā lucratiua. non solū legatum. z ē ad hoc. j. de uer. ob. l. inter sti. §. si rē. z de ac. z ob. l. si is qui z. l. t. ij. l. nutu. §. i. sz ar. z. s. e. l. plane. ij. §. ij.

e Nec absit qcquā. mihi legatario tunc enim eatenus valet vt. j. prox. Rū.

f Item si dño. ticius non soluēdo suis cre ditoꝛib[9] fecit me he redē. fundū eiusdē ti cij legauit mihi sem pronius. petaz lega tū. nam habeo ex cā lucratiua fiē si emis se vt isti. e. §. si res ali.

g Si ita scriptuz ni hil vltra cōtra. j. t. ij. l. si sic. z. l. si tibi pue. j. de do. prę. l. q ita le. in qb[9] dic admit ti cū ticio i primo le gato. so. verbum hoc tollit ꝓtra nec ob in fra prox. naz z vsita tum ē. qz ibi nō dic qō nihil vltra suū le gatū habeat. itē nec. j. pr. §. qz nec ibi di cit. qō nihil vltra vn de et i primo legato. ibi admittit. sed alij vt. R. dicunt qō boc est vex regulariter z in dubio nisi ex ꝟbis vel dignitate vl cari tate vel coniectura si mili aliter appareat. vt in legibus contra rijs. z infra. ti. ij. l. pa ter. §. fi. tertij dñt aut ex hac tacita repeti tione prejudicat alij legatario z tūc obti net qō hic aut soli heredi vt in ꝺrijs. z pro boc fac illa lex si tibi pure sz si placet vt predicta. l. si sic.

h Si ei debeaī. par ticipat. etiam primo vt nō. s. prox. §.

i Multoqz minus. ar. qō valet i vltima volūtate magꝭ valet inter viuos. sic sup ō pac. l. pactū. sic cōtra insti. de. l. fu. ca. tol. §. fi. z facit infra ō ver si. l. verbuz amplius.

k Si seruus ait. qz rem alienā potest qs legare vt insti. e. §. non solum.

l Domini. qz alienus vt. C. de manu. te. l. seruo z no. ut ibi.

m Infirmari. sic supra. e. l. si fundū sub ꝺdi. §. si statulib. z infra. t. i. l. si qs seruum. sed contra infra. titu. i. l. si quis quos. so. ibi. item cō tra infra ō fundo instruc. l. iij. §. fi. so. hic exprcsse fuit legatus. ibi ta cite qō non placet vt supra. e. l. seruum fi. §. si idez. so. ergo vt ibi. itē no. non viciatur vtile per inutile si supra de vsur. l. placuit. sed argu

g Ticius.possessor.
h Nõ prestaret.q̃ fieri poterat vt.s̃.ibi cũ electio ꝛc̃.ꝛ.no.q̃ videtur hic primo ꝓa snia de fundo prestando sed non est ita q̃ non ferẽ snia. sed quere ẽ ꝛ interrogaẽ an velit funduꝫ prestare si dicat nolo damnatur in.c.azo.
i Heres.de dolo malo .i. ex testõ noie doli ad solidum damnum vt ar.s̃.de pi. ac.si seruꝰ pig.vel dic ó dolo proprie ꝫ enim actio ex testõ silia aliqua haberet cũ bo.fi.vt. C.in qui ca.in inte.resti .l. in minorez. est tñ stricti iuris cũ non sit numerata in ter bo.fi.actiones vt insti. ó ac.ℸ.actionũ. ergo nemo ex eo ꝑcu.vel quasi.sed de dolo agit dolo ꝓmisso. vt. s̃.de dolo.l.eleganter.ℸ.nõ solum in fi.
k Non pessimũ.det.vt.j. ó ver.ob.l.quicqd.ꝛ.s̃.e.l. legato.ꝛ.C.ó do.l.si qs ar.
l Prestet. actiõe ex testamento conuentus.
m Reliquat.si voluerit legatarius q̃ insolidum agere pót.si velit vt dcm̃ est.ſz tu dices eadẽ rõe liberaret si quãlibet aliã speciez prestet pro nora legatario volenti.Rñ.verum est sed.nõ ipso iure. sed per exceptionẽ at cum illud prestat ad qõ prestandum qs tenetur ipso iure liberatur.vt infra de verbo.ob.l.fi.ℸ.fi.in ꝓn. vel qõ hic corrigit quod supra dixit dari de dolo insolidũ ꝛ aliud in ꝓtractibus vt infra ó pig.actio.l.si seruus cum silibus vt ibi no. hic igit liberatur dando.p nora.si non vult prestare litis estimationez ꝛ facit de edi.edic.l.cum autẽ.ℸ.iul.
n Etiam totũ. plus videt egredi pena quã delictum.ꝛ sic sunt arguñ. cõtra.vt infra de his qbus vt idig.l.rescripto.ꝛ supra de administratio.tuto .l. si duo.ꝛ facit ad.l.supra ó excusatio.tuto.l.tutor.pe .ℸ. primo.de testamẽ.tu.l. qui tutelã in prin.ꝛ.j.de his q bus vt indig.l.pꝰle.ℸ.amittere.ꝛ C.de le.l.pe.in fi.
o Si quis inquilinos.i. ascriptiones.
p Inutile.q̃ nec vẽdi posſut sine solo.vt.C.de agric. ꝛ cen.li.l. quemadmodum duodecimo.
q Ex voluntate. expressa vel etiã tacita.q̃ erat coniuncta psona.vel alio modo vt.C.e.l.cuꝫ alienã. ꝛ supra.e.l.si seruus plurium.ℸ.fi.vel q̃ sciebat eos adherere solo arg. supra.e.l.sed si res ꝛ infra ti.ij.l.non dubiũ.ℸ.fi.sed ꝓtra supra.e.l.apud iul. ℸ.fi.vbi nec estimatio debetur.sol.ibi erat legatũ inutile rõe rei cuius nõ erat cõmerciũ alicui:sed certe ꝛ hic non est cõmerciuꝫ:vnde dic quod ꝛ ibi debetur estimatio:si appareat testatorẽ voluisse ꝛ distingue hic vt no. supra.e.l.sed si res.
r Cum seruum.estimationẽ vt insti.de le.ℸ.si res le.ꝛ ar.j.ꝛ.i.l.si heres. ꝛ l.vnum.ℸ.si re.ꝛ de ver.ob.l.si seruum.ℸ.i.sed cõtra.j.de manu.l.seruum q̃ sub. con. vbi tamen tenet manumissio:sed hic tenet so.ibi testatoris erat seruus hic heredis.sic soluitur.j.q̃ ꝛ a quibus.l.heres vel dic vt ibi.
s Si ita lega.vt.j.de vsufr.le.l.illi ꝛ supra de vsufruc.l.si quis ticio.
t Si qs turpe.pone exempla vt.j.l.prox.ℸ.fin.ꝛ.l.filiussa.ℸ.edes ꝛ supra de condi.insti.l.quidam:ꝛ.C.de his que pe.no.l.i.ꝛ fa.infra ó verbo.obli. l.generaliter:ꝛ infra prox.ℸ.
u Diuus.iuris.vt ego eidem destruendã ꝛ volo heredẽ vel legatariuꝫ iurare vt infra.t.i.l.cũ filius.ℸ.filius matrẽ:vel dixit lego tibi.x.si iuraueris non ascendere capitolium qõ hodie non valet vt supra de ꝓdi.insti.l.que sub condi.nisi in duobus casibus vt infra de condi.ꝛ de.l.municipibus ꝛ infra de manu.test.l.si quis li.ꝛ ad hoc facit qõ iuramentum nõ firmat:qõ officio conuenire existimo:ut si pecuniã ticiusˢ offerat ibibeat fundi pſecutionẽ:ita ꝛ enĩ eadẽ cã pſtitueret:q̃ futura eẽt si alienatus fundꝰ nõ fuisset qñ etiã aduersus ipsũ beredem officium prętoris siue arbitri tale eẽ deberet vt si fundꝰ nõ prestaretᵇ neqꝫ pluris nꝫ minoris quã cẽtũ estimaret. i Idem.
Si generaliter heresᵗ seruum quẽ ipse voluerit dare iussus sciens furem dederit: isqꝫ furtum legatario fecerit: de dolo agi posse ait.sed quoniaꝫ illud verum est beredem in hoc teneri ut non pessimumᵏ det:ad hoc tenetur ut ꝛ aliũ hominẽ prestetˡ:ꝛ hũc,p nore dedi cnõe relinquatᵐ. m Arcia.
Etiam si partis bonorum se excusauerit tutor puta italicarum vel prouincialium rerum totum "quod testamento datum est auferẽt:ꝛ ita diuꝰ seuerꝰ ꝛ ãtoninꝰ rescripserũt. i Idem.
Si quis inquilinosᵒ sine prędiis quibꝰ adherẽt legauerit iuitileᵖ ẽ legatũ: ſz an estimatio debeatur:ex volũtateᵠ defuncti statuẽdũ esse diuus marcus ꝛ cõmodus rescripserũt. Cũ seruum suuꝫ heres dãnatꝰ eẽt dare euꝫ manumiſſerit: teneẽ ī eiꝰ estimationeʳ : nec itereſt sciret an ignorauerit legatũ . ſz ꝛ si donauerit seruũ heres: ꝛ eũ is cui donatꝰ est manumiſſerit : teneẽ heres quãuis ignorauerit a se eũ legatũ esse. s Si ita legatũᵗ fuerit ticio cũ seio do lego.vtriuſqꝫ legatũ ẽ si cut vtrũ legatũ est:fundus cum domo fõmiana legatꝰ ẽ:siquis scripserit testõ fieri q̃ cõtra ius est vel bonos mores:nõ valet:veluti siquis scripserit cõtra legẽ aliquid: vel cõtra edictũ prętoris vel ẽt turpeᵘ aliquid :ᵛ diuus seuerꝰ ꝛ ãtoni.rescripserũt.iusiurãdũ cõtra vim legũ ꝛ non valet vt. C.de le.ꝛ.con.l.non dubiuꝫ ꝛ supra de pac.l.iurisgen. ℸ.ꝛ generaliter.ꝛ ar.s̃.q̃ satis.cog.l.fi.ꝛ supra prox.ℸ.
x Ceruo alieno.seruiat vt ꝛ ar.j.de an.le.l.fi.ꝛ j.t.i.l.debitor:ℸ.fi.
y Ticij.ꝛ valet tũc cuꝫ erat factus ticij. reliquerit.

auctoritatẽ iuris ī testamẽto nulliꝰ eẽ momenti. i Idem.
Ceruo alieno ita legari potest: quoad seruiatᵡ: vl si forte seruꝰ ticijʸ erit vt marcellus ait. Si qs post tps libertatẽ ſuo suo dederitᵠ:ꝛ iterea rogauerit heredeꝫ do nec ad libertatẽ pũciat : cibaria eiᵇ dare:testatoris volũtati obtẽperandũ eẽ duus seuerꝰ ꝛ antoni.rescripserũt. Siquis a primoᵈ herede c.legauerit alicui:ꝛ eidem a ſo.cc. posteaqꝫ generaliter ꝛpetierit legata.ccc.videt repetisse : ſz si paterᶜ ī puberi filio substituerit : ꝛ a substituto legataᵍ repetierit : si pupillus beres extiterit ꝛ itra pubertatẽ decesserit:repetitio nõ valet: qꝛ defũcti volũtas hec ẽ: ut semel debeatᵇ
Si ab ipubereˡ legatũ fuerit sub cõditiõe :si ad pubertatẽ puenerit ꝛ a substituto repetitũᵏ fuerit legatuꝫ:debeẽ ꝛ a substituto nec videt repetitaˡ conditio q̃ iutile legatũ facit. Ineptas volũtates defũcto rũ circa sepulturã veluti vestes vel si qua alia supuacua ei : ut si funus ipendaẽ nõ valereᵐ papi.li.iij.scribit. ii Dẽ.
Iliussaⁿ.miles uel ueteranus licet sine testamento decedat potest fidei committere a patre :qꝛ etiam testamentum facere potestᵒ.
Si libertusᵖ ab intestato decesserit a patrono potest vsqꝫ ad partẽ debitam solam fideicom. relinquere quia si testamentum faceret licebat ei partem debitam solam relinquere. Qui intestatoᵠ decedit ꝛ scit bona sua ad fiscum peruẽtura vacantia fidei fisci committere potest. Apõ marcel.li.xij.dig.talis qõ agitaẽ . gdã ab eo cui fũdũ legauerat fideicõmissit:ut eũ fũduꝫ pʳ mortẽ suãʳ restitueret ſẽpronio eiusdẽ legatarij fideicommiſſerat: ꝛ ut

ad Si qui quis oderit.i.
b Ei seruo.
c Obtẽperandũ.est officiũ iu. fauore alimentoꝫ vt ꝛ iufra ó alimen.ꝛ ci.le.l.seruꝰ ꝛ.C.de necef.ſer.l.p. ℸ.illos:aliaſ ꝓ.C.e.l. fuus ꝛ ifra.t.ij.l.si legatarius.ℸ.i.ꝛ supra ſa.ber.l.ex pte ℸ.ſer uo que sunt contra.
d Si qs a prio. primus ꝛ ꝑs,ppria nota sunt.vl si dicas nota ri ordinẽ dic ambos institutos vnũ primus ꝛ alteruꝫ post:ꝛ non vnũ alterũ substitutũ tunc.cc.ab eo relictꝫ: ꝛ .c. que ab intestato fuerũt relicta : videt inesse in.cc.vt supra. e.l.si cui ꝛ.l.qd ergo ſm.R.cũ eni rursus a substituto idẽ eidẽ legatur ꝓinde est ac si eadẽ legata reperta eẽnt:vt.s̃.e.l.si fũdum sub.ℸ.si pater.ꝛ ſmil.i.Reſpon.
e Sed si pr supiori casu dixit :vbi a duobus coheredibꝰ ꝛ facit.j.t.i.l.li pluribus: ſeparatim legatũ: sit bac vero cuꝫ ab insti tuto ꝛ substituto.
f Substituerit. pupillar{. g Legata.ſ.ab ipubeꝛ ficta.
h Debeaẽ.cũ igr hic ex pmiſ debeat rabulis:ex.ſis vltra deberi nequeũ legata ꝫ mõ predictio reperta.debebit ergo substitutus vel gl bz alius beres heredis. si ãt nõ debeanẽ ex primis tabul vt qꝛ ꝓus decederet ipubes q̃ eẽt beres:valebũt ex ſis:siue ex expreſſa sine ẽt ex tacita reperiri tõe:idẽ si ꝏditionaliter a ꝓmiſ:ſz pure ex ſis rabu.eẽnt relicta vt.s̃.e.l.si fundũ sub condi.ℸ.si pater.ꝛ.ℸ. ſi.ꝛ.s̃.e.l.ſz ꝛ.j.ꝑ.ℸ. i Si ab ipubere.sub ꝏditione.ſ.hac si ad pubtatẽ ꝛc̃. k Repetitũ.ſ.idẽ legatũ ꝛ fa.s̃.ꝑ.Rñ.ꝛ qõ ibi no.
l Repetita.ideo qꝛ viciaret vt hic dixit ꝛ.s̃.e.l.si quis a filio nisi ex pręſſe repetatur:vt hic dicit:ꝛ ad re.quod no.insti.ad.l.acquil.ℸ.ceteruꝫ.ꝛ.j.de ver.ob.l.ticia.ℸ.idem.Rñ.
m Ineptas nõ valere.vt.C.ó bis q.ut idi.l.nõ oꝫ ꝛ.s̃.de ꝏdi.insti.l. qdã.ꝛ.s̃.l.ꝑ.ℸ.p.ꝛ.s̃.de pe.bere.l.hr̃ditas.ℸ.i.ꝛ.j.de au.ꝛ ar.le.l.si. ſed contra.vt.C.de redig.l.militis sed ibi non precepit illicite.Itẽ ar.contra.j.de condi.ꝛ de.l.meuius.ſed ibi ut precepit.
n Iliussa.fideicõmittere.i.codicillis.ut.j.ad.l.fal.l.filius q̃ fuit quasi testamentũ tum testamentũ nõ sit ut.s̃.t.i.l.si qs cum:ꝛ sic nõ ob.j.de castrẽ.pe.l.ij.nã q̃ pót testari de iure ꝛ codicillari pót vt.s̃.t.i.l.diuus.ℸ.pe.ꝛ hic subijcit.
o Pót.alr tñ miles.quia iure singulari. alr veteranus quia iure cõi:vt insti.de test.mi.ℸ.i.ꝛ fa.j.prox.ℸ.ꝛ.j.ti.proxi.l.i.ℸ.fi.
p Si libertus.vsqꝫ.excluſiue.nã in ea non pót onerari vt insti. de suc.lib.ℸ.nr̃a sed nõne eo decedente intestato vt hic fuit tota est debita certe sic vt.d.ℸ.nr̃a: sed Rñ.hic dicit debitã.ſ.alias ubi decederet testatus ꝛ pronũ vellet excludere que erat olim dimidia hodie tertia ut insti.de suc.lib.ℸ.i.ꝛ.ℸ.nostra ꝛ facit.j.ꝛ.s̃.ℸ.prox.

q Qui testō. s. proximis duobus Rū.
r Apud marcel. suam. s. legatarij.
s Dare. c. repete tunc. s. post mortem legatarij.
t Nō plus. fa. j. t. i. l. ipar. §. i. et. l. cū pr. §. ticio. et de an. le. l. ticia: et ō l. i. et. j. t. ij. l. si lega tarius.
u Ait mācell⁹ et male
x Quāto amplius. s. q̄ legatari⁹ ex fun di fructibus pcepit anteq̄ obcat. R.
y Sed vix est. actor l. corrigit marcellus.
z Percepisset. et iō non est vex q̄ dixit mācel. f. fideius. cōfe stim ticio dandum.
a Audiendus. sz nō cogendus vt sic. s. di cat corrigi. R. et fm hoc dic totum. s. lega tū et non hēas fundū si āt hēas totū: fūdū alius casus est q̄. s.
b Absurduz. adiun gere. pr. fm. R. si ba beas funduz: reddit ad aliud. R. s.
c Quo iure vtimur vt audiat legatarius volēs cautōe exacta de suo totum pstare. nō et vt ꝓpellat inui tus. R. vel si habeas fundū: dic vt volens fundū pstare audiat non cogatur.
d Siqd. s. corpōale et dic licite: qz testa tō legare et heres da re et ipsa res legari pōt. sed in legatario erat defectus.
e Aliciū. vt muto mi litia seu fundū causi dici: vel ei q̄ iure nō pōt militia cursoris et qō subijcit ō quali tate relicti: dic idē ex emplū: vl' dic exēplū vt. j. ō au. et ar. le. l. le gatū. §. vi. Itē qō su bijcit aliā cāz: vt scr uo militia libere et sē per dic testatorez sci uisse: alīs nō deberet estimatio vt. j. t. ij. l. fideicōmissa. §. si ser uo. §. cetera.
f Probabilē causam. que causa ad legatarij difficultatem potius q̄ impossibiltate pertineat. R.
g Non potuit facile non tñ legatario eius rei que legatui sit inter et legat mancipiū cristianuz. qz tunc nec estimatio vt. j. t. i. l. moztuo §. labeo et. j. de ver. ob. l. si multum.
h At qs hereditatē. rogantis vt. j. ad tre. l. ex facto in pr̄in. et fa. j. t. i. l. i. in pr̄in. et. l. ipr. §. pe.
k Sua. s. rogantis: et fa. j. t. i. l. cum pater. §. ticio.
l Scōm vulgarē. i. fm stricti iuris regulā: secus de equitate l' iure actionis sed coget of. iu. vt. j. de condi. et de. l. si cui que ꝓtra: et eodē mō. Rū. s. de cur. fur. l. i. que est ō: et fa. j. t. ij. l. vxorem. §. heres et. s. de condi. insti. l. si quis testō et. j. de reg. iur. l. non est. §. i.
m Edes. pone lego tibi. c. vt edes tuas ōstruas que forte mihi ob te edifices: et facit. j. de dam. infec. l. fi. et. l. ad curatores et. C. de edifi. pri. l. ij. et. s. e. l. cetera. §. i. et de contraben. emp. l. senatus.
n Si fideicō. peruenerit anteq̄ dies le. cedat vt. j. qū le. ce. l. v. §. fi.
o Posse. nisi dominus quondā repudiet vt. j. de op. le. l. si pater fi lio et fa. j. pror. §.
p Diuus. sub condi. emancipatus vt. C. ō inof. te. l. filius vl' dic in extraneo et tunc dic. s. sub condi. si nauis venerit ex asia.
q Cedentem. quod est existente ꝓdi. vt. C. de cadu. tol. §. sin autez

r Gentibus. sic ergo emācipēt sic. vt. C. de fideicō. l. post mortem est cō tra quasi presumat pfez destulisse fauore filioz vt et. j. t. i. l. si ita. §. pegasꝰ alij dicūt hic pluribus: sed in. l. ꝑ vni erat facienda restitutio; et dic vt ibi.
s Ex his decesserit. si possit debere restitui solis qui supererunt: et dic fz az. etiam si decesserit postquam cessit dies fideicommissi.
t Idez principes. mr restituit extraneū: et post tēpus precepit restitui filijs suis.
u Non esse. imo q̄doque non posse vt supra prox. §.
x Vulgarē cautionez. que prestatur noie singulariuz relictoz vt. j. vt le. no. ca. p totum et etiā noie hereditatis vt hic et. C. vt in pos. le. l. cum archimedoraz et dic ibi.
y Poterit. vel noluit.
z In possessionem. s. rerū hereditariarum statim sed heredes post. vi. mensez vt C. vt in pos. leg. l. certa.
a Per prem fructus. s. cu stodiendos vt res ꝑncipales: non vt lucret vt. j. vt in pos. le. l. is cui. §. queri et. §. qui legatoruz et fa. j. qui ex cau. in pos. ea. l. cū legati. et. j. que in frau. cre. l. prem. et. C. vt in pos. le. l. q legati.
b Cum qs liberis. q̄ dic. vt. j. ad treb. l. ex facto. §. si quis autem.
c Extiterint. ergo et exheredati ar. s. de relig. l. familiare. maxime nō mala mēte. vt. j. de bo. lib. l. si patronus. §. si qs: vl' dic secus si exheredent: qz filioz causa vt bēant appolita videret conditio: et q̄ dicit nō queri: an sint heredes subau. duz tñ esse possent ex testō vel ab intestato: sed ꝑ vtz qz. C. de condi. inser. l. i. vbi ul' quod debeant institui sed sub. ibi maxime.
d Diui. eos. caret rgimie hic accutiuus eos propter obliuionem iure con. sz dic eos. i. eorum scripturam: quod est. j. sic casus pro ca su. C. de fideicom. l. eā quaz et pone casum in legatario cui fundus est legatus ea lege vt nō alienet vel etiaz in herede vel heredibus ve tito: vel vetitus alienare fundū: neqz apparet causa vel quare nisi qz ipsi sūt ꝓ hibiti ut sibi remaneat: certe non valet vt hic dicit.
e Causam. vt qz velit i familia remanere vt. j. t. i. l. cum pater. §. libertis. et. l. peto. §. fratre et no. de cā sic supra ō transl. cum bi. §. in causa: et. §. vl. et. s. man. l. si procurator in prin. et. l. seu ob aliam et. j. de lib. cā. l. si pariter. et. C. de iudi. l. properandum. §. illo.
f Respectu. vt qz voluit certā personam habere: si contra fieret.
g Non possent dicere. sed nōne gratia heredis videt appolita si nihil aliud apparet vt. j. t. i. l. peto ij. Rū. cōtra respondeo non qz hic prima facie gratia legatarij vel heredis cui fit ꝓhibitio vl' appolita prohibitio sicut verba inuuunt: nā ita dixit testator ne alienaret: sz apud se sup hēret si ergo alienet et qs est admittēdus: at ipse non admittit qz alienando fauori suo renūtiauit q̄ potuit vt. j. ad. l. fal. l. pōt heres: at in ꝑrio nunq̄ gra heredis cui loquit ita testator statuit ꝓtentus esto. c. aure. imo in eius onus qz apparuit voluisse testatorē vt careat sua pte acceptis. c. at illa ad legitimū venire nō pōt qz pro parte testatus et pro parte intestatus deceret: q̄ esse non potest: deuenit ergo ad coheredem per fideicom. nisi gratia legitimi heredis id appareat dixisse testatorem ut ibidem dicitur secundū az. Item cōtra. j. de condi. et de. l. ticio in prin. sed ibi apparet so.
h Sed hoc. i. huius prohibitiones etiam cum causa.
i Fisco. si aliquid ei debeatur a defuncto causa tribunorum uel alia.
k Nā si heredes. i. si bona testatoris uendant pp creditores heredis fm quosdā: sed hoc fieri nō dz petita separatione vt. j. de separa. l. i. in ꝑn. vel eꝑ. i. si bona heredis vendant per creditores testatoris: sz nec hoc placet

quia iure isto nō tenet heres vltra vires hereditatis: lz secus iure nouo: si non fiat inuentarium vt in autē. de here. z fal. §. si vero: coll'. i. sed certe imo ēt oli tenebaī vltra vires hereditarias vt. C. de iure delī. l. fi. §. i. tu dic bona heredis. s. que fuerūt testatoris: vel sub. noīe. s. heredis bona defūcti vt insti. qui ma. non pos. §. i.

a Fideicōmissarij. s. insti. qbus relicte sūt res. si alie net. R. ab herede pbibito Jo. z dic cōem. s. legatario rū ceteroz qbus nihil denī qui ōsuperat es alienū vt. j. ad tre. l. i. §. p. z j. ad. l. l. fal. i rōc. §. qp vulgo z. l. eris. z. C. ad. l fal. l. in iponenda: sz vī qp mortuo herede reuocēt vt. j. t. i. l. peto. §. pdium ꝺ. so. ibi pp creditores heī dis scā fuit alienatio z hic defuncti. az. alij qp dic sz illa z est rō sz eos qz es alienū non segtur fundū vt. j. ad tre. l. i. §. si heres z facit ad. §. illum i autē. de resti. si dcicō. §. nos igiī coll'. ix. z. j. t. l. pī. §. iij. iiij. z. v. C. ō reali. non ali. l. fi. z. C. de pig. l. ōbitorē z. C. debi. ven. pi. ipe. nō pos. l. i. z ij. z. pr. §.

b Cum pater. filium z sic exheredatus reuocat vt z. j. prox.

c Exheredatos. istitutos non qz ex qua psona cē. vt. j. de re. iu. l. ex qua persona sed an in totū reuocēt. R. vt. j. t. ij. l. is qui.

d Emancipasset. vt hunc fundū possz ex fideicō. nūc ꝓseq non obstāte eo qō familia iure ca. di. videantur iam perdidisse.

e Ex disparibus ptibus. nec tamē fundus alienatus nec extraneo legatus.

f Vni reliqsset. s. totū: nec dū qp hic qlibet hz ptem lz non equalē z fa. C. de fidei cō. l. voluntas. z. ꝺ. prox. §. cum suis concor.

g Interdū. capiat. nam in primo casu redimere l'estimationē dare ōbebit vt. j. t. ij. l. nō dubiū. §. fi. si mō testator sciebat cā alienaz in so vni rē z alteri estimationē vt. ꝺ. e. l. si pluribus. §. si nāt a qbus liberaī nunc z hic. z. j. t. i. l. si qs. in prin. §. fi. z ar. ꝺ. de here. ven. l. venditor ex. z supra ad. l. acql. l. liber homo. §. fi.

h Tiā. hoc modo sa. j. t. i. l. vnum. §. fi. z j. t. ij. l. pamphilo: z. l. iij. §. hec verba. z. j. de vsufr. le. l. generaliter in prin. z de an. le. l. qui marito. z j. e. l. ex eo modo: sed contra. j. t. ij. l. pater filium. §. p. so. vt ibi.

i Legatum. delibatio. i. diminutio: vel dic propie. deliberat enim in legando: vt hic: sic in donando causa mor. vt. ꝺ. de donat. cā mor. l. senatus. §. i. diffinitur z alio modo. vt. j. t. i. l. legatum.

k Heredi. non pōt. qī est solus sed si hz coheredē: tunc sic pro parte heredis siue dicat prelego illi ab heredibus: siue etiā dicat a seipso vt partē habeat iure hereditario: aliā iure legati. vt. j. t. i. l. ticia. §. lucius que ē ꝓtra si autē cum duo sunt heredes fundus legeī vni heredū z duobus extraneis duo extranei petunt totū semissem fundi quem hz heres: legatarius. s. duas tertias iure suo alien ī iure accrescendi: nā cum nō valeat iure legati accrescit collegatarijs vt hic z. ꝺ. e. l. planc. §. si duobus: sed ī alio semisse fundi quem hz coheres non legatarius. qlibet. s. tam heres legatarius q̄ duo extranei petet tertiā z sic sextam tm̄ hz coheres legatarius vt hic subijcit: sed. R. dixit vereor nec huic interpretationi voluntas testatoris refragetur: nimiz iter oēs equalr rē legatā diuidi voluisse testatoī vī. R. z ita aliā sextam dabit ei iure hereditario.

l A coherede. puta caio.

l Sexta ps. totius fundi. quē hz a coherede: z quā vocat tertiaz sm. R. z aliā sextā iure cohēdario si vult vt. j. t. i. l. ticia. §. lucī qp nō plz vt. ꝺ. dixi.

m Quia a se. bñ dico sextā tm̄. qz aliā sextā q̄ vī hēe debere a seipso non

creditores testatoris bona venerīt fortunā cōem: fideicōmissarij[a] quo qz sequūtur. Cuz pater[b] filio here de instituto: ex quo tres habuerat nepotes fideicōmisit ne fūdū alienaret: z vt ī familia relinqueret: z fi lius decedēs duos heredes istituit tertiū exheredauit: eū fundū extraneo legauit: diui seuerus z antoni. rescripserūt verū eē nō paruisse voluntati defūcti filiuz sed si eū duos exheredauit: vnū heredē istituit fūdū extraneo legauit: putat marcellus posse exheredatos[c] petere fīdicō. qp euenit z si viuus filios emāci passet:[d] z postea fundū alienasset. sz si oēs filij heredes istituti sint ex disparibus partib⁹[e] nō pōt petere fideicō. ex minore parte scripti vt viriles nō hereditarias partes ī eo bēant: vex ē enī ī familia reliquisse lz vni reliquisset. Itē si vnū heredē istituisse nec quicquā legasset: ex heredati nihil iteriz quādiu familia res petere pōt. Interdū[g] ēt cū lucro heredis morīt seruꝰ legatꝰ: vt p fideicō. relictus veluti si alienus vel ꝓprius pluribꝰ trī sepatim est ita relictus: ut vnusquisqz isolidū capiat. s. si sine culpa heredis mor tuus sit. u Ulpia.

Etiam hoc mō[h] cupio ut des: opto ut des: credo ut daturū: fidei cōmissū ē. f Florentinus.

l Legatum ē delibatio heredita tis quā testator ex eo quā vniuersū heredis foret alicui: quid collatū velit. Heredi a semetipso legatū dari nō pōt[k]: a coheredē[l] pōt ita si fundꝰ legatꝰ sit ei qui ex pte dimidia heres istitutus ē: z duobus extraneis ad heredē eiꝰ cui legatū est sexta ps[l] fūdi ptinet: qz a se[m] vēdicare nō potest: a coherede vero semissario[n] duobꝰ extraneis cōcurrentibus nō āplius tertia pte[o]. ex tranei āt ab ipso herede cui legatū ē semisseꝝ[p]: z ab alio herede triēt[q] vēdicabunt. Alienꝰ seruꝰ heres institutus legari ipse a seī nec totus nec p. o parte pōt. Seruo heredit ario[s] recte legaī: lz hereditas ad ita nō sit qz hereditas psone defuncti qui eā reliquit vice fūgitī. Fūdus legatꝰ[r] talis dari dz: qualis relictus est: itaqz siue ipso fundo heredis seruitutē debuit: siue ei fundus heredis lz cōfusione dñij suus extīcta sit: pristinū ius restituēdū ē: z nisi legatarī ꝓ iponi suitutē patitur petenti ei legatū: exceptio doli mali opponet[t]. si vero fundo legato fuitꝰ nō restituat. actio ex testō[u] supererit. m Marcel.

Quid relictuz sit ciuitatibus oēs valet siue ī distributiōe reliqt siue ī opꝰ: siue ī alimēta: vel ī eruditione pueroz: siue inquid aliud[a].

Et eo mō relictū n Era. exigo: ōsiderio ut des fideicō. valet[b]: sz ita volo hereditatē meā ticij: eē. scio hereditatē meā restitutu rū te ticio. m Arcia.

Ius vetitus est a testatore rōes reddere nō hoc conicquit: ut nec qō apud eū sit reddat z lucrifaciat: sz ne scrupulosa īquisitio fiat[c] hoc est vt negligētie rō nō bēat: sz tm̄ fraudiū iōqz z manumissio nō videt peculiuz legati p hoc qō veritus ē rōes reddere. u Ulpia.

Nihil[d] proponit cur ꝓhibeat heres edificia distrahere quorū redditus spoztule sūt relicte: salua: tm̄ cā legati[e]. Oīb⁹ quib⁹ fideicō. relictū ē ad distrationē ꝓsentiēt⁹ nullā fideicō. petitiōz supfuturā[f]. Fructꝰ ex fūdo pure legato pꝰ aditā[g] hēditatē a legatario ꝓceptos ad ipm ptinere: colonū[h] āt

pōt vēdicare a se. i. dicere asserere se hēe vt a se iure legati: qz a seipso nō pōt ci legari. n Semissario. i. istituto ī alio semisse.

o In tertia parte. s. vendicabit coheres legatarius. s. hanc tertiam istius semissis vocauit sextam totius fundi.

p Semissem. i. totaz medietatē fundi quam hz coheres legatarī[q]. s. duos trientes iure sui legati tertium iure accrescē. vt. ꝺ. dixi.

q Trientē. i. quibz eēneozū tertiam reli quam tertiā coheres petet legatarius vt predixi z facē ad predicta infra quoz. le. l. i. §. si quis ex. z in fra ō his q. vt indig. l. coheredi. z. j. t. i. l. mi. lest. §. pe. z. ꝺ. e. l. ab oī bus. §. si a ticio z infra t. i. l. fi. §. iiij. z supra ō vsufr. ac. l. si mī ieri sz ar. ꝺ. j. t. i. l. si ticio. §. i.

r Alienus. ipse a se. videt ꝓ: qī cū ipse seruus aliqd dare rogatꝰ: ipse hīs rogare videt vt. ꝺ. e. l. cū filio: z cū ad dominiū pueniat here reditas: videt qō ip se tali modo posit a stringi: z facit. ꝺ. e. l. senatus. §. fi. h.

s Seruo hereditario i. qui est in aliqua ia cente hereditate.

t Fungit. vt. ꝺ. ō here. insti. l. nī min⁹. §. fi. z. j. de acqrē. rer. do. l. hēditas. z. j. ō noua l. noua. in. fi.

u Fundus legatus sub ꝓdi. aliogn rēta via trāsit ī legatariū z sic nō extinguet vt j. si fur. l. a ticio ꝺ. j. t. i. l. legatū z no. ꝺ. ō p uit. l. papinianus.

x Opponet. aliud i suitute vsuf. vt. j. t. i. l. is cuius que ē ꝺ z ē rō vt. j. t. i. l. cū filiꝰ. §. dñs z. l. meuius. §. p.

y Ex testō. ꝺ. e. l. bu iusmodi. §. edes.

Si ō oc. i. totuz valet. io. vt. C. de here. insti. l. hēditatis z. j. ad tre. l. oibꝰ. z. j. e. l. ciuitatibus.

a Siue inqd aliud. nā hoc totū est bonō ciuitatis. cetez si nō sit iusta causa non valet vt infra de dona. l. hoc iure nisi in casibus tribus quia cepit facere vel ab alio ea ꝓemptiōe est ceptum vel cepit soluere vt infra de poll'. l. i. §. i. z. l. totidem. §. i. fm quosdaz vel illud q̄ ꝺo inter viuos.

b Eo modo. valet. contra. infra. t. ij. l. pater. §. penul. Solu. vt ꝺ. e. l. etiam hoc modo.

c Si seruus. fiat. facit. ꝺ. de admi. tu. l. qui plures z. l. quidaz de re. z. j. de li. le. l. non solum la. ij. §. si here. z. l. si quis rationes z. l. aurelio. §. caius. z. l. aurelius. §. meuia. z. §. filiaſ. z. l. creditor.

d Nihil ꝓponit. p cepit testator hēdit⁹ cuiusdā domus dari ad portulas l' alīta decurionū l' officialiū vt. j. e. si gd. z. l. ciuitatib⁹ ī prin. nihilomin⁹ hers poterit domū vendere vt. ꝺ. de ōben. ēp. l. fi. §. si.

e Cā legati. pstandi ab hēde: aī possessor fūdi vt. j. ō vsufr. le. l. fūdi z. ꝺ. ō vsufr. l. hactenus z. j. ō an. le. l. li bros. i. Rū. sed ꝺ. ꝺ. e. l. si fundū p fideicō. ī prin. so. ibi tacuit hic exīsse ꝓsensit vel hic ī fundo ibi in ꝓcio l' ibi distinguit quo aio sit ꝓcessū vt. j. t. i. l. codicill'. §. i.

f Fructus. aditam. ante secus vt infra. t. i. l. qō seruus z fa. supra de usur. l. berennius.

g Colonum. q fuit expulsus a legatario qō potuerit fieri vt. ꝺ. locati. l. q fundum z. C. e. l. emptori z. ꝺ. de usufr. l. arbore. §. i. sz vī qō talis sit dandus qualis est vt infra. e. l. si domus. §. fi. z. l. si a substituto. §.

fi.z.l.legatū.§.fi.que ē ꝑ.so.ibi alius ius in re habeat:hic nō in re: sed in ꝑsona locatoris habet ius colonus.s.ꝑsonale.

a Jgs.cum meuio ergo coniunctim vt.s̄.e.l.ticie.§.pe.R. admittit.dubitatio erat z ex eo qō est.j.de condi.z de.l.p.in prin.z fa.s̄.ad.l.acquil.l.ticio z infra de ma.te.l.si ita.

c Juitatibus.legari.no.hac.l. que ad honorem vel ornat⁹ ciuitat⁹ ptinēt

m Ad munus.ō fruméto vel vino in die natalis ar.j.de v̄.si.l. iter.

n Venationes.vt si legat venatiōnē.vt si legat venatoribus l' decuriōibus.

o Ludos scēicos.vt cū relinquitur recitā tibus versus vel comedias in scena al' aūt ponit sup̄ de his qui no.infa.l.ij.§. ait prētor z fa.supra.e.l. si heres.§.vincit z.l. si quid z.j.ō ope.pu. l.pecuniā z.j.de au. z ar.le.l.luciꝰ z ifra de an.le.l.v.z vi.z.j. de vsufr.le.l.legatuz z.l.quidam.

p Lucius heres.ac crescit ergo coheredi cuz suo honore ēt in uito vt.C.de ca.tol.l. vnica.§.his ita z facē s̄.e.t.si duobus.§.heres z.j.t.i.l.si ticio z l.mōtuo.§.fi.z.s̄.t.i. l.quidā sed ꝑ.j.t.i.l. celsus.§.fi.so.ibi.

q Cuz tm̄ in precio z non plus.

r Prestare. vt oia ꝓtraria tollas:dic q̄ c.non sūt i legato vt hic z.s̄.si quis omis. cā.te.l.si qs sub ꝓdi. fz fundi legatū valet qr pōt interesse legatarij eū hēre lz nō valeat plus vt.j.t.i.l.si cui z.j.ad.l.fal.l.si fūdus in p̄n.z que sūt ꝑ z ar.s̄.e.l.z si equo que sūt ꝑ. si ār nō interesset ñ valet:vt qz c.sunt legata.si.c.de t heredi vt.d.l.si fundus in fi. Itē ꝑ.j.t.i. l.impr.§ i.fz ibi vtz qz est legatū z q̄ alicui relinqtur z q̄ ab eo z valet vtrūqz vt ibi dicit:fz non dicit q̄ p⁹ cogat accipe cū nullū ꝓmodū hē at.tm̄ ergo cogit ceō re actiones. vt.j.t.ij. l.si legatarius fz si accepit tenet alteri dare vt in contrario dicit.

s Lucius.fratribus.i.fratri duos enī tantum reliquerat.

t Hereditat⁹.totū ꝑ parte accepit.i.hereditatez pro semisse z vnā besse ꝑ triente accipe:Rñ.i.dicere besseꝫ sue dimidie:q̄ ē.iiij.vncie totius hereditat⁹.

b Testator.s.vnus de filijs sine liberis decedens.

c Pro ea parte.scilicet quadrante.

d Heres.qr ꝑ rata tm̄ institutōis extinguit debitū.vt.C.ad.l.fal. l.irritū z de bo.auc.iu.pos.l.si vxor z de neg.ge.l.si ab eo.

e Audiendus.vt z.C.de hē.insti.l.si compensandi z.j.t.i.l.si credi torem z fa.j.t.i.l.fi.§.p.z de ali.le.l.pe.

f In testō ei.non dicit cui:sed addit reddes ipse.s.tu: z ita ex his verbis presumitur in seij fidem cōmissum ee:aliqd secretum collatum quod palam dicere erubesceret testator ſm.R.

cuz herede ex conducto habere actionem.

m Ar. Quis legauerit ticio cuz meuio⁹ z siue altero alter ad legatū admittit⁹.nā z cū dicit prētor vē trē cū liberis i pos.eē iubeo:z si nō sit liberi vēter i pos.mittetur.

Juitatibus legari⁹ p Au. pōt ēt q̄ ad honorez ornatūq̄z ciuitatis ptinet ad ornatū puta qō ad īstruēdū forū theatrum stadiū legatum fuerit :ad honorē puta qō ad minus⁹ edendū venationez⁹ vel ludos scenicos ludos⁹ circenses:relictū fuerit.aut qō ad diuisionem singulorū ciui uel epulū relictū fuerit hoc āplius q̄ in alimenta etatis in firme puta senioribus vel pueris puellisq̄z relictū fuerit ad honorez cuitatis ptinere rñdeō.

Luci⁹ ticius z caius sei⁹ publio meuio.x. dare dānas sunto :cai⁹ sei⁹ heres⁹ nō extitit:sabi.ait:ticiū solū legatū debiturū.nā seiū ꝑ non scripto hñ dū eē hec sīa vera ē:hoc ē tici⁹ tota.x.dare debebit.

Eum cui fundus sub hac cōditiōe legatus ē si. c.heredi dedisset . si tm̄ si i precio fūdi:quātum heredi dare iussus ē nō ē cogēdus legatari⁹ fideicō.a se relictū prestare⁷ .qm̄ nihil ex testō videō capere:qui tantū erogat quā tuz accipit.

m Ar. Lucius ticius⁸ cū duos filios heredes relinq̄ret testō ita cauit quisquis mihi liberū meorū heres erit:ei⁹ fideicōmitto:ut si quis ex his sine liberis decedat : heredi tatis⁹ mee besseꝫ cum morieō: fratrib⁹ suis restituat:frater decedēs fratrē suū ex dodrāte fecit heredē⁸ qro an fidēicōmisso satisfecerit marcel. rñ.id qō ex testō lucij ticij fratri testator⁶ debuisset,p ea ꝑte⁶ qua alius heres⁴ extitisset peti posse: ni si diuersū sensisse eū ꝑbaret:nā parū iter hanc spēm interest:z cuz alias creditor debitori suo heres extiterit: s̄z plane audiēdus⁶ erit cohe res si probare possit ea mente testatorē instituisse fratrē suū ut contentus institutiōe fideicōmisso abstine

g Prodesse potest.ad euitandum penam.

h Estimandus est.dū mō de persona cui verbis talibus prospicere voluit testator ex testō illius capere sit legibus vetitum.

i Voluerit.s.acsi omnia tacuisset testator:aut ergo palā relinqtur capaci vel non capaci z nō patitur heres penā vt.j.de iure fis.l.non intelligit in prin.aut tacite:vt qr nihil testator dixit:sz al' in secreto vel ēt dixit:sed nō clare: z tunc si est nō capax patitur penā qr pdit nisi se deferat quo casu retinet ꝓtez vt.C. ad.l.fal.l.ēt z ibi no.si autē est capax nulla ē pena i dubio vī p̄sumere hec lex nō capacē sed magis videō ꝑ qr non pōt heres facere gn testator talia dicat:est tam̄ qualis qualis p̄sumptio vt hic dicit z fa.j.t.ij.l.cū qs. §.ticia.z.j.ō iure fis.l.si ita fideicom.

k Jbēdes viriles ꝑ.j. de duobus reis.l.si ue:vbi dic hereditarias.so. ibi. Itez facit.s̄.e.l.turpia. §.fi.z.j.t.i.l.si plurib⁹ z ad tre.l.nonnunquaz z supra e.l.iiij.in fi.z infra de stip. ser.l.si cōis fuus.

l Jheres.qdā extraneus liberto cuiusdā i stitut⁹ z hic pretēito p̄no.

m Restituet.puta meuio.

n Cōtra tabulas.z sic tertiam habet.

o Legata.p tertia pte vicianē legata z pro eadē pte minuanē.c.vt hic z.j.de cōdi.z ō.l.plautius z ē hic in ꝑ ta.p̄oni:sz in ꝑ ta. liber toz in totuz.cessanē vt no. C.de bo.pos.ꝑ ta.li.l.i.z facit.s̄.e.l.si mihi stichus.

p a B exhēdati.daē vt C .e.l .cū qdā:nec ab ipo exhēdato:vt ibidē nō.

q Qō .i. qr vt .j.t.ij.l.i.§. fi.ergo a ꝓrio a cuius substituto nō possū:nec ab ei⁹ legitimo vt hic dicitur .

r Sed si cōmittente.pone casum vt.j.t.ij.l.fi.§.fi.

s Pollicetur . libertis . scilicet.pretritis.

t Primonij.s.pro besse p sonis exceptat⁹:sed si ab ipso sunt repetita isolidū vt. s̄.de vul.sub.l.z si contra .

u Cū posthumo. hec conditio supfluo ponit.nam z non dicta intelligit sic.C.ō fideius.l.iij.in fi.

x Eos debere.quasi ab instituto pure relicta.ꝓditio eniz si heres erit quasi nulla conditionale legatuz nō facit vt.j.quando di.le.ce. l.si dies.§.si sub condi.z .l. si ticio.§.quedam z.j.de cō

di.z de.l.aliquando.

y b Heredi.alias heredi z alias fratri z dic relinqui a coherede vel ab aliquo legatario a quo potest legari vni heredum vt instituto.de sig.re.per fideicom.re.in prin.

z Voluntas.siue ex verborum proprietate siue ex eorum consueta interpretatione liqueret z facit.j.ad tre.l.heredes.§.i.z.C.de fideicom.l.cuz virū z.j.t.i.l.cum proponeretur z.j.t.ij.l.fideicom.§.item si quis .

a Legitimos.ergo iure veteri poterat instituī posthumus alicuius: naz ius galli dicitur vetus sed le.vell'.nouum vt.s̄.de lib.z posth.l.gallus : sz iure vetustissimo secus vt insti.e.§.posthumo que est contra .

b Jtutor suā.s.quondam.nam dum est pupilla iure habere aliqd nō potest.etiam extraneum vt insti.de nup.in prin.

c Non potest.fa .j . de his qui.vt indig.l.ij.z.s̄.de ritu nup.perfectus:z de do.inter ui.z ux.l.cum hic status.§.fi.z.C.de inter.ma.l.si pater.

d Accepta.sic.C.de rap.virgi.l.i.§.⁊ huic.

a IN arbitriū.lego.c.illi si ticius arbitratu fuerit valet sicut si dixisset si ticius ascenderit capitolium ⁊ secundū hoc veluti ponitur similitudinarie pro sicut.i.sicut.

b Cōditio.s.qualibz alia vel dic veluti.i in vi conditionis p si:⁊ q subiecit qd ei cc.interrogatiue lege.q.d.nō est dr si in capitoliuz ascenderit an si voluerit. s. arbitrari sm Jo. Sed.R. sic lego illi si ticius arbitratus fuerit valet qdē sic qō libet cōditionale ⁊ hoc qz tacita ē volūtas secus si expressa .s. si tici⁹ voluerit qz non valet:qd.n.cc.i.aliqd interest inter hanc si ticius ascēderit capitoliū:⁊ hanc si voluerit: qz prima valet fa nō vt.j.de pdi.⁊ de.l.nō nunq̄ ⁊ de re.iur .l. expssa ⁊ de hr.instī.l.si qs sempro nio:⁊ sm hoc qd enī cc.nō legit interrogatiue:in arbitriū ergo extranei pōt offerri: sed an cogat arbitrari. R.ñ memini me legisse: nihilominus tū valet:sz si nō arbitret deberi vl arbitret ⁊ male an recurratur ad aliuz.Rñ.sic vt.j.de reg.iu.l.i psona.§.generalr: sed in p̄ctibus nō sic sep qz non arbitrante eo nō decurrit ad alitū sed si male sic vt.C. de p̄hen.emp.l.fi.⁊ de ver.ob. l.si qs arbi.⁊.s.de p̄hē. ep. l.hec venditio:dz ergo hoc arbitrari si arbitret ,p viribus p̄monij testatoris vt ar.j.in fi.h⁹.l. ⁊ sm merita legatarij vel caritatē:nā sz hoc dicunt ōberi legata vt s.,p soc.l.nec adicit . Ultimo no.q̄ legatuz arbitrio legatarij relictū valet: siue dicat ad arbitriū siue si voluerit vt.j.de pdi.⁊ demō. l.si ita.si aūt heredis refert dicat ad arbitriuz:an si voluerit vt primo valeat:so nō:ut.s.e.t.l.senatus §.p.⁊.j.t.i.l.fideicōmissa.§.q̄p̄:sic enī esset in eius arbitrio an deberet:qō esse nō debet vt.j.de ac.⁊ ob.l.si sub hac ⁊.s.de p̄hen.emp.l.si in emptiōe §.p.si aūt exīet:aut si voluerit ⁊ nō valet:vt.j.de pdi.⁊ de .l. nōnunq̄ aut si arbitretur:⁊ sic in uim pditionis ⁊ obtinet qō hic dicit : vt non in vim pditionis:vt lego arbitrio ticij:⁊ tunc obtinet quod hic subiecit.

c Si voluerit.arbitrari sub.i.si voluntarie fuerit arbitrat⁹ vt.s.si cer.pe. l.qō si ab.⁊ de rerum di. l.fi. non enim voluntas sed arbitrio facit videri paratum conditioni:⁊ facit.s.t.i.l.si ita.§.i.

d Sed cum.s.inest pditio per si:hic:ñ:⁊ hoc dicit si cc. Itē supra fuit expressa q̄titas si arbitret ticius hic nō.alij continuāt ad casus subauditos qi dicat valet in arbitrio hr̄dis:sz certe ⁊ in arbitrio ticij qō sic ñ placet.

e Neq; mora.vt differat obligatio vel discessio q̄tū ad transmissiōem i est tamen q̄tum ad solutionem que differtur propter incertas vires primonij ⁊ est hoc tempus iudicis arbitrio.vt.j.eo.l.cum quidam fideicom.⁊.j. de solu.l.ratum ⁊.s.de here.instī.l.si quis institutus.

f Pro viribus.ergo hoc legatū tz ,p viribus p̄monij : sed an recurrat ad alitū. Rñ.vt.s.e.l.sed videt nō valere hoc casu vt.s.de iure do.l.cuz p⁹. §.gener ibi nec videri simile cc. So.hic incertitudo pmittit alicuius arbitrio:ibi nō q̄ in dote sī regrat:vt ibi dic. Itē p̄.j.de rebus du.l.vtruz.§.i. sed ibi heredis arbitrio.i.voluntate hic ticij:⁊ fa.C.de dot.promis.l.iij.

g q Toties.plura legata.⁊ ita vnum sperni:alterum peti potest vt.j. e.l.sed si duobus.

h Unū le.idē i stipulatiōibus.vt.j.de ver.ob.l.scire debemus in p̄n.⁊.§. stipulationū ⁊.l.quod dicitur ⁊.l.pluribus ⁊ fa.j.e.l.si illud ⁊.j.e.l.grege.

i ita legetur.non ascenderit.s.heres ⁊ ita tacite eius voluntati cō missum an debeat vel dic de extraneo:vel dic de legatario:⁊ ita hēt locum cautio mutiana vt.j.de condi.⁊ de.l.mutiane:⁊ sm hoc non est cō tra.s.t.i.l.senatus.§.pe.⁊ facit.s.e.l.i.⁊ quod ibi no.

k m Eminē.legate insolidū secus si sibi ⁊ alij:nam partem accrescentez pōt repudiare:lz suā agnouerit.vt.C.de cadu.to.§.vbi ⁊ facit supra .t.i.l.legatarius ⁊.j.e.l.si cui res ⁊ infra pro dereli.l.iij.⁊ infra.e.l.grege.

l Sed duobus.i.duabus rebus.

m Non idem.vt.j.de fideicom.liber.l.si legatario.

n Seruum.s.sticchum predictū. n Seruum.s.sticchum.

o Seducetur.sic.j.ad.l.fal.l.plane in p̄in.⁊.§.i.

p Seruo.quod fieri potest.vt in p̄in.legis.

q Sed legatarius.s. predictus.

q Ex pecunia .i. ex decem.

r Duas quartas. vnū pro decez ⁊ aliā pro sticho.

s Rege. facit supra.e.l.quoties ⁊.s.cōmo.l. in cōmodatū.§.fi.⁊.C.de le.l.q dā ⁊.s.de acquirendere.l.i.⁊.ij.

t Ticio.eōtra. C.de cadu.tol. l. vnica. §. i primo ⁊ §.pro so ⁊ infra ō ōta.l.si post mōtē.§. liberi sed spāle est hic vt.s.de le.i.l.plāe.§. si cōiunctiz ⁊.l.huius mo.§. si ticio ⁊.l. si duob⁹ in p̄n. sed illō hodie corrigit vt.C. de cadu.tol.l.vnica. §.in pro non scriptu. Itē ⁊ al' assignat spe cialis vt.j.de pdi.⁊ ō.l.mulieri sz ibi illa est ratio qz ridiculū é vt admittatur tan q̄ virgo ⁊ tanquā vi dua vt.C.e.t. ⁊ infra de cōdi.⁊ de.l.ticio si nō nupserit. Itē illi us.l.plane potest assignari ratio:vt .C. de necess.ser.l.pe. Item illius.l.hec est rō: qz in re ipsa est impedimentum non i perso na legatarij sicut.j.ō li.le.l.antepe.ergo illud solū est spāle sed sm.R.hic loquitur i casu qui ē .s.ti.i.l.si duobus in p̄n.⁊.§.fi.l.q̄do aliter non pōt capere nūc sz spes est q̄ poterit:qz sub pditiōe instituti l' cū sit posthumus nasciturus: alij assignat aliud spāle vt.j.e.l.fi.§.seio.h. Itē alius.s.de inof.test.l.papi.§.qm aūt quarta. Itē contra.s.t.i.l.q quartam.§.fi.⁊.l.plane.§.si duobus sed vt dixi hic spāle est ⁊ facit.j.de ver.ob.l.si mihi ⁊ ticio.

u Dantur.i.dari.debent.

u Quinq;.nunc respondet.ac.

x Si quis seruum alienum.multo magis si suum vt supra titu. i.l.cū seruus.⁊.l.cum res le.§.i.⁊.ij.secundum.h.

y Fuisset culpa heredis nā in aliena culpa potest esse vt.s.⁊.i.l. cū res.§.sed si alienus ⁊.l.apud ⁊.l.cū seruus vnde vel estimationem dat vel cauet de reducendo vt supra so.ma.l.si filio.§.si quis ⁊.s.⁊. i.l.cū res.§.itaq;:alioquin non tenetur reducere: sed cauet de restituendo si recipiat vt supra.t.i.l.cū res .§.si vero non fuit ⁊.§. culpa ⁊ supra de rei ven.l.si ambo fi.⁊.l.si vero.accursius.

z Cautiones.si hoc maluerit legatarius.nam ⁊ estimationem consequi potest si heredis culpa interuenerit vt supra.t.i.l.cum seruus ⁊.l.cum res de rei ven.l.si a bone.fide.⁊.l.seqñ.⁊.l.sequen.b.

a Reducit.cauet enim de restituendo si recuperauerit nō de psequēdo qz eo tpe non tenet de culpa: sed post mortem sic: ⁊ hoc ideo qz sic post mortē quasi in re aliena prestat culpā.ante.n.nec heres i culpa nec legatarius vī fuisse dominus. Itē q̄ dicit post mortē supplet ⁊ ante aditā hereditatē:al' cōtra.s.ad.l.acquil'.l.inde neratius.§.ij.

b Si ita duo le.ad nominationē pluriū rerum vt.s.e.l.ij.vnum aūt q̄tum ad vnā solu.vt.j.e.l.si illud.ij. Rñ.q̄ non plz vt.j.qui dies le. ce.l.cum illud:dic ergo iō qz in vnum tēpus non pñt concurrere:nā necesse est primo repudiari decem quā petat stichum sicut vsufructuarij diuersi separatim videntur propter diuisionem temporis vt s.qbus modis vsufru.amit.l.si duobus si supra.t.i.l.plane.§.fi.

c Si qs.tñmodo.qz quodāmodo certuz corpus q̄ in rez natura non sit legari videt.s.in.v.que desunt vt.s.⁊.i.l.si seruus le.§.q quin qz ⁊.l.sed si certos:secus sāt si vt quantitas:nā si decē que tibi debeo

valet: lz nil tibi debeã si.x.que ticius dz:non valet cuz nibil debeat vt.ã.t.i.l.si sic.ℊ.i.z.l.leg.z.j.de li.le.l.legaui z facit.ã.de contraben. emp.l.si debitozum.ℊ.i.z.j.ad.l.fal.l.in ratione.ℊ.diligenter.

d Si inter.dz.i.potest. sic.ã.de of.procon.l.obseruare in fi.non enī necesse bz:immo dicitur impedire legatum.vt.j.de rebus du.l.si fue

ter[d] duos dubitetur de eodez legato cui potius dari oporteat :utputa si ticio relictū est z duo eiusdē nominis amici testatoris veniant z legatuz petant:z heres soluere paratus. sit deinde ambo defendere beredem parati sint:eligere debet heres cui soluat:ut ab eo defēdatur.

C Certā pecuniā legataz si z legatarius[e] z substituti legatarij[s] peterēt z heres soluere parat[9] sit si ambo defendere beredem sunt parati elige debet heres cui soluat : ut ab eo defendatur z si neutrius[b] manifesta calūnia videatur ei potius soluendum:cui primum legatum est.

C Si cui certā partem[i] hereditatis legauero diu[9] hadrian[9] rescripsit ut neqz precia manumissoz nz fueris ipēsa deducer[k]. m Ode.

Quam aūt ps bonozū ita legat: bonozū meozū que sūt cū moriar[l] do:z manumissozū[m] precia de medio deducenda[n] sūt. ⊣ Ubi.

Quam fundus[o] nominatim legatus sit:si quid post testm̄ factū adiectū est id quoqz legato cedit: etiam si illa verba adiecta non sint: qui meus erit:si modo testator eaz ptē nō sepatī possedit : sz vniuersitati prioris fūdi adiūxit. p Au.

Statuliberum[p] ab herede nec tunc quidez:cū dubia eius sit ex testō libertas:legatuz sine libertate accipere posse labeo ait. quia seruus eius esset:sed si heres eādē conditionem legato inseruit:que libertate a testatore data proposita fuerit valet legatum. nam z si cum moreretur heres seru[9] liber iussus esset :recte sine libertate ei ab herede legari posse cōstitit. quia superuacuū[q] esset ei libertatē dare quaz ex testō heredis capturus non sit sed ex testatoris[r] bz. C Stichuz a

ut pamphilū vtrū[s] heres meus vo let ticio dato: dū vtrū velit dare eo die quo testm̄ recitatum erit dicat. si non dixerit[t] heres meus stichuz aut pamphilum dare maluit perinde obligatum euz esse puto ac si stichuz aut pamphilum dare damnatus esset:vtrum legatarius eligerit si dixerit se stichum dare velle : stichо mortuo liberari eum. si ante diem legati cedentem alter mortuus fuerit alter qui supererit:in obligatiōe manebit[v]. C Cum autem semel dixerit heres vtrū dare velit mutare sniam non poterit[x] z ita iuliano placuit. p Aulus.

Si pecunia legata in bonis legātis nō sit:soluēdo tm̄ heredi tas[y] sit:heres pecuniā legataz dare compellitur siue de suo siue ex venditione rerū hereditariū siue vnde voluerit. C Idem quod ita[z] legatum: est heres cum morietur lucio ticio dato decem:cum incerta die[a] legatum est ad heredes legatarij legatum non pertinet si viuo herede decesserit[b]. p Pompo.

Qui duos reos eiusdem pecunie habebat : ticium atqz meuium ita legauit : quod mihi ticius debet meuio[c] heres meus dato. quod mihi meu[9] debz: seio[d] dato. his verbis[e] onerat[f] heredem. nam cū actiones suas heres meuio prestiterit aduersus ticium videbitur meuius facto eius liberatus esse:z iccirco seio heres tenebitur. C Si is qui[g] vnum reum habebat quod sibi deberet duob[9] insolidū separatim legasset onerat beres duob[9] satisfacere. vni actionē cedēdo alteri pecuniā soluēdo. p Au.

Si idem seruus z legatus z liber esse iussus sit fauor libertatis prevalet[b]:sin autez z in poste

ℊ.fi. q Quod.p qz.

q Supuacuū.ita qō inutile:z no.ã.mā.l.ij.in prin.z. j.e.l.lucius.ℊ. fi.z.l.vnum in prin.

r Sed testatoris.sic.ã.t.i. l.si fundum sub cō.ℊ.si pr̄.

s Stichū.vtruz .q.d.dum mō eligat vsqz ad diē recitati testamēti:nā per hoc vr̄ ex tunc dare legatario electionē sic.ã.de neg ges.l.qui in aliena.ℊ.libertos z.ã.de ser.l.si cui:alis si semp esset electio heredis inutile ecr: vt.ã.t.i.l.senatus.ℊ.pe.

t Si non dixerit,tunc incipit respondere.

u Danebit sic supza ō p̄ ben.emp.l.si in empti.ℊ. p. z.j.de so.l.stichuz aut pamphilum in prin.

x Non poterit.p̄.j.ō ver. obli.l.si qs stip.fuerit enīz hoc verbū volet so. illa in p̄ctibus z est rō qz domini um hic transiuit qō sine facto meo pōt discedr̄ vt .j. de reg.iu.l. qō nostr̄z z no. supza.t.i.l.huius.ℊ.stichuz z infra.de op.leg.l. apō aufi.vel aliud est si dico cum volet:vel aliud cū reus bz electionē vt hic z aliud cū actor vt ibi:arg.ã.de eo qō certo loco.l.ij.ℊ.q stichum: z facit infra ti.i.l. fideicō.

ℊ.sic fideicom.

Si pecūia hereditas. aliter non tenet infra ad.l. fal.l.in rōe.ℊ.qr vulgo i fi. hodie secus si nō fiat inuētariū:vt in autē.de here. z fal.ℊ.si vero nō fecēit coll'. i.z facit.ã.famil'.ber.l.heredes.ℊ.fi.z.l.se.sed cōtra.ã. e.l.si qs seruum.ℊ.ij.so.ibi.

z Quod ita.cuz morier.s. ipse heres secus si dixit cū ticius vel legatarius morietur vt.j.q̄do dies leg.ce.l.si cū heres z.j.de condi.z demon.l.hres meus.

a Incerta die.z sic est conditio vt.j.de condi.z demon.l.dies z.ã.t.i.l.talis. Item contra.ã.t.i.l.ab oībus.ℊ.cum quidam sed alius est ibi casus.

b Decesserit.scilicet legatarius.

c q Qui duos.meuio conreo.

d Seio.cuidam extraneo.

e His verbis.scilicet proximis.

f Onerat.etiaz ad dandum seio de suo non solum ad cedendum sic.j.de lib.le.l.si damnatus sed contra supza.t.i.l.si sic.ℊ.i.vbi cedendo liberatur: sed hic reddit ratio quare sic:quia facto heredis liberatur meuius z ideo non liberatur heres cedendo actiones meuio contra ticium z idem in dicta.l.si sic.ℊ.fi.z.l.se.z facit.j.prox.ℊ.

g Si is qui soluendo.contra infra.t.i.l.vxorem.ℊ.i.so.ibi. Item contra. supza titu.i.si sit.ℊ.i.sed loquitur in alio casu. Item facit supza titu.i.si a pluribus z.l.plane in prin.z.l.non quocunqz.ℊ.qui caium z infra.ti.i.l.si res mihi:z de usufruc.le.l.si duos.

h Idem.prevalet.quodcunque precedat in dubio vt infra de fidei com.lib.l.si seruus z facit supza de dona.inter virum z vxo.l.vxori sue z infra de man.te.l.peculium in prin.z.C.de necess.ser.l.quidā in prin. z.ℊ.fi. i Prevalebit.idez si libertas valere non potest vt supza.t.i.l.seruum si ℊ.si idem z.j.e.l.qui testamento.

k Seruo alieno.z facit.ã.e.t.l.cum filio z insti.de sig.re.per.fideicom.re.

Cum fundus.facit.ã.t.i.l.si ex toto in prin.z.l.qō in reruz.ℊ. si quis post z.j.t.i.l.prediis z.j.de ver.si.l.locus z.ã.de vsufruc.l.item si fūdi.ℊ.huic z de peri.z commo.rei ven.l.id qr.

p Statuliberz.cius esset.s.heredis vt.j.de statuliber.l.statuliberum z sic non tenet legatum nec hic z.C.ō le.l.seruus z.j.t.i.l.viij.ℊ. seruo z.ã.t.i.l.plane.ℊ. si coniunctim fallit in casibus vt in autē.vt liberi de cetero.ℊ.: si qs coll'.vij.z.j.de ali.leg. l.seruos z.j.ad.l.fal.l.plautius z.ã.t.i.l.si a pluribus.

o Ni.

§.si libertas.

l Bari.i.relig a testatore.sed dandā ab eo cui per seruum instituꝰ que sita est hereditas.

m Jqs duobus.soluere.sic in stipulatiōibus vt.s.de condi. inde.l.si nō sortē.§.fi.ꝛ fa.s.t.i.l.si ex toto.§.fi.ꝛ.l.si quando.§.heres ꝛ.j.ō so. l.eum q hominem.§.fi.x.ꝛ. j.de verb.ob.l.in execu.§. pro parte.

n Jticio. liberat. imo vtriqꝫ vt aut ꝓ ꝛ ac cipitur vt.C.de ver.sig.l.cū qdam ꝛ.s.de condi.inde.l. si nō sortē.§.fi.solu. electio hic data tollit contrarium.

o Foret.fūt ergo duo rei debēdi vt hic ꝛ.j.de duob⁹ re.l.eandē ꝛ sic occupantis melior est ꝓditio vt.j.ō v. ob.l.si ticius:ꝛ infra de duo bus re.l.ex duobus ꝛ ar.j. l.prox.§.fi.sed ille q exigit tenet alteri neg.ges. vt no. C.de duobus re.l.i. Jtē fa. s.e.l.si quis.§.si inter ſz ar. ō.j.de statuli.l.q pecuniā.

p Jgs ticio. vt mini strū cū alicui sic reli quitur vt ministro: sic fit quotidie ꝓmissarijs: peter ñ pōt relictū vt.j.ō admi. le.l.filio.§.mri ꝛ.j.ad tre.l. lucius.§.i.nisi relictū sit ꝓ aīa: seu ad pias causas vt C.ō epis.ꝛ cle.l.nulli.ꝛ nisi in alienata:vt.j.de ali.le.l. alio herede: l'nisi aliqō cō modū sit ipse habiturus q debet sibi remanere: vl'alij restituere:vt infra.t.i.l.si le gatarius:sed tunc nō relin quit vt ministro. Jtē fa. s. t.i.l.si a pluribus in prin.ꝛ l.qdam.§.si scriptus ꝛ.j. si cui plus quā p.l.fal.l.diuus Jtē contra.j.e.l.codicillis ī prin.ſz refert an ab initio possit ꝓsistere fideicō.in p sona eius cui restitui oz:qz meuius viuit tēpore testō ꝛ tunc obtinet qō hic dr ꝛ in fra.t.i.l.pater.§.tusculanus aut nō ꝛ tunc non cedit cō mō legatāij vt.d.l.codicill'

a Legatū.ticio.sic vt ipse ticius rogatus sit meuio re stituere:rñ.vt infra de vsu fr.le.l.si qs vsumfr. Jtē faē infra de ali.le.l. pecunie ꝛ ī fra.e.l.iul.ꝛ infra de dona. cā mor.l.si filiofamilias

b Si heres cogēdus est.s. e.l.si quis ser.§.si inter .e.l. si ticio.ꝓra sed alijs casib⁹ loquitur. Jtē facit infra. e. ti.l.cum quidam.

q b Eredem meum. fac supra.eo.l.cetera.§.i. ꝛ infra de condi.ꝛ ō.l.i ea.

d f Jis cui legatus.a te statore.ꝛ sic in facto errabat.

e Dermissū.a iure.R.vel dic testatore qō melius ē dixit:vt sit hic casus filis ꝑmo casui. Jo.cui⁹ergo ē electio in alīnatiuo legato.R.vt.j.e.l.lucio

f Nihil repetere.imo repetet:ꝛ aliud soluet si vult vt supra de condi. in de l.cuꝫ his.§.fi. Jo.illa hanc corrigit:vtpote a iustiniano approbata.vt C.de condi.inde.l.penul.vel ibi in facto errauit:hic ī iure credens se tene. ri ad meliorem:tu dic vt ibi.

g Ed ꝛ ꝑculo.non accrescere.imo sic accrescit vt.s.de vsufr.accre.l.i. §.i.contra.so.hic sm rigorem verboꝝ illud sm interpretationem ꝛ mentē testatoris.Rñ.tu dic qō ibi in vsufructu hic ī proprietate:qui vsus fructus sicut facilius accrescit vt.j.e.l.§.fi.ita facilius ius conuentiōis re cipiat:alij alter vt ibi no. Jtem contra.j.e.l.si duobus.solutio vt ibi.

h c Am qdam.pretextu.i.colore verboꝝ.s.precio ei reddi dotē.xl.valz eni nō obstante falsa demonstratōe:qz q̄titas vel species est notata: alias secus vt.s.t.i.l.si sic.§.i.ꝛ.C.de falsa causa adiec.le.l.ij.ꝛ fi.

i Recipit.sic.j.de ver.fi.l.verbū red.ꝛ.j.t.i.l.lucⁱ⁹.§.i.ꝛ.l.hr̄s meus.

k l Ucius.militiam.talem scilicet que alienari posset vt subijcit: vt.C.de pig.acti.l.fi. l Eius militie.s.quecunqꝫ rēj.

m Commodis.sed hoc non dico nō debent prestari cōmoda que quamquam sciret dotem ei reddi tam.hoc tamen pretextu[b] vsus eēt quasi doris reddēde nomine eam summam legaret. existimo deberi quadraginta. ꝛ enim verbum red dendi quamquam significationem habeat retro dandi recipit[k] ꝛ tamē per se dandi significationem.

l Ucius ticius. i Dez. in testamento suo publio me uio militiam[k] suam reliquit siue pecuniam eius quecunque redigi ex venditione eius[l] potuerit cum suis commodis[m]. sed cum superui xerit testator lucius ticius militiam vendidit ꝛ precium exegit ꝛ hoc de dit ei cui militiam illam vel precium ei⁹ ex testamēto dari voluerit post mortem lucij ticij iterum[n] publius meuius vel militiam vel precium ei⁹ab heredib⁹ lucij ticij exigebat. celsus ait existimo precium militie prestari non oportere[o]: nisi legata rius ostenderit testatorem ꝛ post factam solutionem iteruꝫ eum pre cium militie noluisse[p]:quod si non totum precium militie sed partem eius testator legatario dederit re liqui[q] superere exactionem nisi be res et ab hoc recessisse testatorem ostenderit[r]. onus enim probandi mutatam esse voluntatem defuncti ad eum[s] pertinet qui fideicommis sum recusat. m Arcel.

l Ucio ticio fundum seianum vel vsumfructum fundi scia ni lego. potest legatarius uel fun dum vendicare[t] uel vsumfructuꝫ quod facere non potest: is cui tan tum fundus legatus est.

c Am quidaꝫ. i Dez. ita fideicōmissum reliquisset: rogo ut restituas libertis meis qui bus voles. marcellus putat bere dem posse ꝛ indignum[x] preferre:at si ita bis quos dignos putaueris: petere posse ait[y]:eos qui non ostē derint[z]. idem ait[a] si neminez[b] elege rit omnes ad petitionem fideicom missi admitti videri[c] quasi iam pre senti die datum cum sic[d] relinquit

medio tpe obtinuit sent vt i fructu vtdo vt.j.e.l.cuꝫ pr̄.§.filia ꝛ.l.lucius.

n Jtex..ppriē consi derata datione habi ta iter viuos sic sup de eden'.l. veluti.§. hec vor.

o Nō oportere.vt. C.e.l.filia.ꝛ.s.ō iure do.l.cum pr̄:ꝛ.s.so. ma.l.si cū dotem.§.si pr̄.ꝛ.j.e.l.ticia.§.q ī vita ꝛ.j.ō dote p.l.i. §.adeo ꝛ.j.de ma.re. l.iiij. p Voluit se.presumit ergo qō noluit plus dari:nisi cōtra liqueat.s.si illō preciū consumpsit re stator viuens adhuc vel al'in rōnes suas quertisset:vt.j.e.l. lu cius in pn.ꝛ.l cū pa ter.§.filia.

q Relig.s.precij pp illa vba siue pecunia ꝛc.al'res ipsa petere tur si ex necessitate esset alicata vt.j.t.l. si fideicō.§. si rē:aliō si ex voluntate vt.j. de adimen.leg.l.rem leg.azo.

r Uident.q.n. mu tatā voluntatē dic.p bet vt ꝛ.s.de ꝓba.l. eū q ꝛ.l.qnquagita.

s Ad eū.s.heredem.

t l Ucio. vēdica re. eligit ergo legatarius: vt hic ſz ō.s.de iu.do.l.plerū qz.§.fi.so.illud ī ōcti bus qō nō plz vt.j.e. l.si ita.§.fi. vel hic ex preſſe dedit electiōz legatario:tu dic si di cat testator vendica to vel precepito tibi rē istā in vēdicando vr dedisse electionez vt hic ꝛ.s.de leg.i.l. plane.§.fi. ſz si dicat heꝛs dato i dādo vr dedisse hr̄di.vt.j.e.l. si ita.§.fi.ſz si dicat le go i dubio iterpō.ꝓ legatāio.qz benigni⁹ ꝛ plenius vt hic ꝛ.s. e.l.si is cui ꝛ.j.de re. iu.l.in testis:hic in le gatis:sec⁹ ī ōtib⁹vt

ī ōtrarijs vt.s.de contraben.emp.l.si ita dis.ꝛ.l.in emptione.§.fi.

u Uel vsumfruc.non partem vnius ꝛ partem alterius:cum vnum legatum sit vt infra.e.l.si illud ꝛ supra.e.l.si nemineꝫ:sed quo ad nu merationem sunt plura vt supra.t.i.l.plane.§.fi.

x c Am quidam.ꝛ indignū:nec enim ꝛc.vt.j.de rebus du.l.vtꝓ §.cum ita. y Ait.marcellus.

z Qui ostenderit.s.si eligat indignos qz vt bono viro est ei ꝓmissū vt.j.t.i.l.si fideicō.§.q̄ q̄:secus autem si dignos qz alij repelluntur: vbi autem nullum eligit:habet locuꝫ qō sequit azo.quid si aliq sunt plus digni.Rñ.non est vis vt.j.e.l.eam pater.§.rogo. Jtem no.qō quilibet presumitur bonus ꝛc.sic.j.de ma.testa.l.seruos.

a Quod ait.s.marcellus.ꝛ male.nam reprehenditur a scevola.

b Neminē elegerit.eo tpe quo debuerit cū potuit ꝛ ita cepit esse ī mora vt i fi.azo. c Admitti vr.ꝓ dic vt.j.e.l.cuꝫ fili⁹.§.pr̄.

d Cum sic.q.d.hec sunt vera cum sic ẓc̃.nam si dixit quos dignos ẓc̃.tantũ digni admitterent hic vero oẽs:vel sub.etiam cum sic ẓc̃. q.d.multo magis idẽ erit vbi ita dixit quos dignos pu.ẓc̃.quia mi norem habet potestatem cum tanquam vir bonus sit electus.ac.

e Offerat.scilicet heres ẓ sic sit in mora.

f Heredi eius.s.sup stitis.q.d.non ceteris primo defuncto ẓ heredibus ẓ sub.dic̃ marcellus.

g Decesserit. idest superstes.

h Notat.s.qõ marcell⁹ dixit ẓ supstiti ẓ eius hẽdi tm̃:non aũt ceteroꝝ hẽdib⁹.

i Noluerit.t.ñ agnouerit legatuꝝ anteꝙ decederent nõ tamẽ spreuerunt.

k Offertur. scilicet ab herede.

l Ad heredẽ. trãsmittunt.s.potestatẽ hãc ferũt.s.potestatẽ petendi subau. ẓ certe trãsmittunt.ac.

m Utique.si vno.s. de superstitibus: vel de heredibus ꝓmoꝝ tuoꝝ ẓ no.primo cõmitti moraꝝ ẓ sic oẽs posse petere ẓ supstites ẓ hẽdes mortuorum: sed adhuc pót offerre heres ẓ eligere quasi si purget moram:vt ꝓbant hec ibi: sed oẽs petere ẓc̃ . ẓ ibi cũ nulli offertur: ceterũ si vnius ỏ predictis in iure petat: aufert heredi electionẽ:ẓ hic dicit vtique ẓc̃.q.d.trãsmittit ad hẽdes:ita qõ heres nõ purget moã vti qꝝ ẓc̃: sed an petens aufert ius alijs legatarijs .Ñ. quod sic quasi sint plures rei credendi:ar.ĩ. ỏ duobus re.l.ex duobus ẓ supra ỏ consti. pec.l. idẽ est nisi per integrũ resti.iuuetur vt infra. l.prox. vel qõ dicas nõ sed solũmodo heredi aufertur electio

n Videtur enim.merito marcellus no.qz hic etiam ex verbis eius apparet:videtur enim ẓc̃.

o Interuallo.s.maxime modico quod magis intellectu quam elocutione potest exprimi vt infra de so.l.ratum ẓ.ĩ.ad.l.fal.l.i.§.item si ita hoc aũt contingi cum est in mora eligendi vel eligit indignũ .

p Petitionem.at multo magis cum reliquitur his quos dignos esse putaueris cum minus sit in conditionali relicto.

q Notatus est.s.marcel.in eo q̃ dixit.s̃.§.plane ẓ statim repetit.

r Iustum.quod est modicum tempus post quod cedit dies legati ẓ vsqꝝ tunc videtur conditionale:ẓ ideo pendente conditione legatarius ad heredem non transmittit: vt.C.de cadu.tol .§. sin autem.

s Si tamen.presenti cum iam fuerit heres in mora eligendi: ẓ sic presenti die videtur relictum.

t Causa cognita.s.talis que idulgeat restitutionẽ in integꝝ l'non ꝙz.R.qõ est falsũ aperte qz lz iniusta cã sint absentes:nõ tñ petunt legatũ per restitutionẽ:sed suo iure.az.sed est intelligendũ q̃ explorabit iudex ẓ statuat tẽpus infra qõ veniant ẓ petant si voluerint ẓ si non venerint non admittent post.vt.ĩ.de bo.auc.iu.pos. l.iiij.

u Si cuius.legauit pure vl̃ sub ꝺditõe vt.ĩ.e.l.cũ fili⁹.§.dñs diuersũ tñ in fuitutib⁹ p̃dialib⁹: vt.s̃.de serui.l.pa.ẓ.s̃.t.l.si ser

fuitute prediali vt dicto.§.dñs.h.ẓ facit.ĩ.de verbo.obli.l.q vsũfr .

x Si illud.vñ le.mixt est hoc casu:ẓ magis ĩ inferiori qõ est vnũ vt.ĩ.q̃do dies le.cc.l.cũ illud ẓ sic est p̃.s̃.t.i.l.plane.§.fi.fol . vnũ est qz vni⁹ rei prestatiõe liberatio ꝓtingit ſz duo pp duas res

noiatas in legando sic dr̃ in duobus rei stipu.vel debendi vt infra de duobus reis.l.iij.§.si.ẓ.l.eadem.§.fi.ẓ insti.de duobus re.§.fi. Item cõtra supra.co.l.si quis ser.§.si ita.solu.vt ibi.

y Cum patronus.ex debita olim dimidia hodie tertia vt insti.de sucess. liber.in prin.ẓ.§.sed nostra.b.

relictũ ab eo prestare nõ cogit³: si omiserit institutionẽ:qui eã partez vẽdicãt : vtrũ eodẽ modo retinere eã an vero prestare debeat fideicõmissũ:ẓ magis ẽ liberi sibi fideicõ. qm̃ qõ illi⁹ pson̄e prestaret hoc ne quaquam ad aliuz pertinere deberet[a].

1 Idem.

Celsus pr̃ me⁹ referebat cum ceẽt i cõcilio ducẽtũ viri cõsulis iterlocutũ i sniaz suã[b] ut cuz centalici⁹ catull⁹ filia ex asse herede isti tuta liberto.cc.legasset : petissetqz ab eo vt ea cõcubine ipsi⁹ daret ẓ libertus viuo testatore[c] decessisset:ẓ qõ ei relictũ erat apud filiã remãsisset cogeẽ filia id fideicom.concubine reddere. Qõ alicui⁹ heredis noiatiz fideicõmittit̃ põt videri ita demũ dari voluisse:si ille extitissz[d]. heres. Si filio[a] heredi ps ei⁹ a quo noiatim legatũ ẽ accrescit : nõ prestabit legatum qõ iure[b] ãtiquo capit[c].

2 Idem.

Quidã in testamẽto ita scripsit reipublice gallicanorum lego in tutellam vie reficiende que est in colonia eorum vsqꝝ ad[d] viam aureliam.quesitum est an hoc legatum valeat iubentius celsus respondit propemodum quidez:imperfecta est hec scriptura in tutellam vie aurelie quia summa scripta nõ est:potest tamen videri tanta summa legata:quanta ei rei sufficeret[e] si modo nõ appareat aliã fuisse defuncti voluntatem:aut ex magnitudine eius pecunie aut ex mediocritate facultatũ quas testator reliquit : tũc enim pro officio iudicis secundũ estimationem patrimonij ẓ legati quantitas diffiniri pót.

3 Nõ cogit̃.nisi qõ relictũ ẽ liberis ẓ parẽtib⁹ vt.ĩ.de cõdi.ẓ de.l.si is ille: hodie hz debitã prẽsine oĩ grauamine:vt insti.de suc.li.§. fz nr̃a.b.

a Heberi sic. s̃.de admi.tu.l.ex plurib⁹ ẓ ĩ.de reiu.l.priuile.ẓ.s̃.si qs omiss.cau.te.l.qz aũt.§.si patron⁹ ẓ fa.ĩ.t.i.l.fi.§.fi.ẓ.s̃. de vul. sub.l. ẓ si p̃ ẓ .s̃. de his que te.ỏ le.l.ij.ẓ.ĩ.ỏ le. prest.p̃ ta.bono.pos.peti.l. filiũ ẓ supra.titu.i.l.si duobus.§.heres.

b Celsus.suã.i. psulis vel suã celli psulẽtis vel dic̃ iterlocutũ.idest iterlocutoriam datam.

c Aliuo testatore.sed post testm̃ ẓ sic ẽ in cã caduci ẓ ita remanet cũ onere : fz secus i ꝑ nõ scripto vt.C. de ca.tol.l.i.§.i prio ẓ.§. ꝑ so ẓ.ĩ.§.p.ẓ.§.fi.sed cũ hoc sit ius vet⁹ remanet cũ onere qi caduca qũo dic̃ iustinianus ibi se hoc nouũ iuenisse.Rñ.i.nullus alio⁹ iperatõ añ eũ fecit vt ẓ ibi no. Itẽ huic p̃.ĩ.de an.le.l.ticia.so. hic ñ r̃cipit vtile legatũ cẽ: ibi ccpit ỏberi l' ibi finit̃ cõmoduz sic ergo ẓ onus.hic aũt icipit cõmodũ hr̃dis ẓ ita onus. Itẽ fac̃.ĩ.e.l.cum pr̃.§.cũ estimaret vt.ĩ.e.ti. peculiũ.

d Qõ alit̃. extitisset.ex hoc ẓ sequenti §.no.ptẽ hr̃ditatis defectã accrescere alteri coher̃di sine onere:sed ꝓtra.s̃.de his que in testõ de.l.ij.ẓ.ĩ e.l.si ticio.§.iul.ẓ.ĩ.ad.l.fal.i fin gulis ẓ.l.se.ẓ.C.ỏ ca.tol.§. ꝑ so.ẓ.ĩ.de vsufr.le.l.si ab eo ẓ.C.ad tre.l.non iustã.ẓ sup̃ in prin.huius.l.so. hic loqtur in ꝑ nõ scriptz: alie in qi cadu.ẓ in caducis.vt C.de ca.tol.§. in prio ẓ sm hoc dic hic extitisset hr̃s.i. esset in rex nã tẽpore testi.

nam tunc demum ab eo vel ab alio cui accrescit prestatur:alij distinguunt an testator vtat̃ verbis appellatiuis puta heredes mei sic faciant vel dent ẓ tunc transibit onus ad alios heredes vno non existente herede an prio prio:puta ticius heres meus ita faciat:ẓ tunc non vt.s̃.t.i.l.si duobus. §. heres ẓ hoc ẓ sequenti.§.cum dicitur nominatiz.tertij vt Ro. distinguũt an onus sit tale quod possit ab alio adimpleri vel nõ vt .C. de cadu.tol.l. i.§.ne autem sed illa.distinctio habet locum quando in faciendo nõ in dãdo vt ibi dicit:sed hic dicit in dando:vnde non deberet distingui tu dic secundum az.quod hic loqtur secundum ius antiquuz quod hodie corrigitur vt ẓ infra.e.l.si ticio.§.iul̃.sic etiaz loquitur in caduco ẓ in causa caduci vt.C.de cadu.tol.§.ne autem in fi.§.

a Si filio.superior in genere hic in specie.idest in filio q̃ videbatur tenari quasi magis debeat adimplere votum patris sed tamen idem est .

b Quod.s.legatum vna cum alijs bonis accrescentibus.accur.

c Capit.i.caperet de iure antiquo.i.l.duodeci tab.si nemo esset institut⁹ vt insti.de here.ab intes.in prin.non aũt dico qõ suam habeat iure institutionis accrescentẽ ab intesta.qz sic prio pte testatus ẓ prio parte intestatus decedet quod non potest esse vt insti.de here.insti.§.non aũt vel dic capit ꝑ iure antiquo.i.l.xij.tab.que confirmat testamẽtarias successiones vt infra de verbo.sig.l.lege ẓ facit infra de re.iu.l.quoties duplici ẓ supra prox.§.ẓ quod ibi no.

d q Vidã.vsqꝝ ad.ĩclusiue vt ifra patet ibi in tutelã vie aurelie accur.

e Sufficeret.sic ergo valet fauore relicti:sic infra titu.i.l.stichus:ẓ ĩ. de auro ẓ argento.leg.l.si cui ẓ infra de alimen.leg.l.penul.sz regulariter contra vt.s̃.de iure do.l.cum post.§.gen̄.ẓ.ĩ.e.l.ticia.i.Rñ.nisi conferatur

in arbitrium alicuius vt.s.e.l.i.ac.

e Si quis quos manumittere.q; ad libertatē nō poterat peruenire se cus si in fraudē creditorum faciant: tunc enim interdum tenet legatum quandoq; non vt.s.t.i.l. seruum si.§.si idem seruus: sed videt etiam quod in primo valeat legatū: lz non libertas vt.j.de condi.z dc.l.si qs eū quem: que est contra so. hic vt in ministro legabat: ibi non: vel so. vt ibi. Item facit.j.e.l q testō: z.s.t.i.l.si ꝑ uus.§.si seruus z facit.j.e.l. codicillis in prin.z.j.t.i.l. vxorem in fi.ac.

Omnia. nisi talia. sūt que in se tacitaz ꝓditionē hīt vt.j.de cōdi.z de l.i.in fi.z de verboz ob.l.i terdum.b alias est noīa.

b Ex die. cū quodaz tpis tēperamto qō magis intellectu percipiť q̄ elocutiōe possit exprimi vt.j.de so.l. qō dicimus: z dixim⁹.s.e. l.cū quidam.b.z facit.j.de re.iu.l.in oibus.accursius.

i Fundū. ante ꝓdi. sed postea poterit hŕs petere p interdictū quoz legatorum vt.j.quoz le.l.i.z.C. quoz le.l.i.non aūt p rei ven.b.z facit.j.de ꝓdi.z ō.l.legata.

k Cū ita hoc ampliuſ. forte legauerat ei aliud vl' dic q̄ alij domum: z huic hoc amplius fundū vñ z in domo hz partē vt.j.t.i.l.si sic.

l Sancipia. que ppetuo ibi sunt vt.j.t.i.l.si ita legatū z.C.de ver.sig.l.ij.

m Cum ita erit. puta cum moriar.

n Nō vt esse sic.C.de trās. l.si de certa z .s. de transl. cū acquil'.z supra de pac.l. tres frēs z de ōben.emp.l. in le.z.j.t.i.l.ita le.z.l. si fūdū z.j.ō au.z ar.le.l.p.§.fi.

o Nō legatario. decedat. q sponte agnouerat legatū sibi relictū esse: nec.n. cogere nec heres ei⁹ tenet vt. j. ad tre.l.nā q̄.§.fi.sed hers legātis vt.s.e.l.celsus siue sit caducū siue in cā caduci vt.C.ō ca.tol.§.ne āt.i fi.§.

p Spēs. secus si in pecūia vt.s.e.l.si pecunia.

q Nec dolo. qui ergo dolū dicit probet vt sup ō ꝓba. l.quoti.§.q dolo sz ꝑ.s.lo. l.si qs do.§.impr. vbi caprarius, pbat se sine fraude amisisse caprās. so. ibi. Item contra. s. de edendo. l. si quis ex argenrarijs. §. probibet sed spāle in argentario vt probet casuz quia eius officiū est custodire z habere rōes sic z in custode carceris naz probare debet non suo dolo occisum illum qui custoditur vt infra de cust. reo. l. fi. §. fi. z facit. s.e.l.cum res. §. item.

r In fideicom. familie. accipe vt.C.de ver.sig.l.fi.

s Nominati sunt. quid est qō dicitur nominatos admitti cū vt.s. dictuz est familie relictum est. si enim familie est relictum oēs de familia prioris debent admitti. Item si quibusdam noīatis de familia reliquit alij non admittūtur vt.C.de ver.sig.l.fi. Rñ. ita reliqt familie mee. c. do. s. petro z Johanni az. vel sic vt prius vocetur petrus z Joannes. hi enī oibus alijs preferuntur post hos admittuntur q eodem gradu z eodē nomine sunt tempore mortis defuncti. puta noīati erant fratres consobrini inominati sūt similiter consobrini hi admittunť post noīatos z non patrueles qui sunt ex alio noīe. s. agnationis: sed predicti cognatōis z hoc innuit verbum ex eo noīe: quod ex eo qdam hīt cancellatum: deinde filij consobrinoz non patrueliū sed hodie hec dra agnationis sic z cognatiōis sublata est vt in anten. de bere. ab inte. coll'. ix. planius āt est si habeas cancellatū: eo z dic ex noīe. i. ex familia z sic post noīatos admittuntur oēs qui proximiores sunt in gradu siue agnationis siue cognationis: z secundū hoc non ē questio que fit an post noīatos admittanť precedētes vt fratres defūcti z patrui: z dīt q̄ non quasi p hanc lr̄am post eos zc. vocenť tantuz sequentes non precedentes sed dic post eos defunctos notare ordinem successionis non ordinem graduū. Item est eis ar. j. de suc. edic. l. i. §. quibus.

t Extinctos. s. noīatos.

u Qui sub. illi possunt admitti q zc.

r Dorerek. imo z tpe testi vt.j.de rebus du.l.si cognatus que e ꝑ so. ibi nō erat ordo in succedendo: z ideo etiā tunc tps testi inspicit oēs eni cognati ibi vocanť quocunq; gradu: at hic p ordinē admittuntur post noīatos vt .C.de ver.fi.l.fi.sic an sit capax tpe mortis inspicit vt.j.de iure fis.l.non intelligit §.quando.

y Et q. ex his. s. ꝓso brinis l' dic ex his .s. primis tpe mortis.

z Proximo. qiq; q sunt i gradu ipari equal' admittunť vt filij fratrū cuz fratri b⁹ vt.C.de leg.he/e. auten. cessante.

a Ad vlteriores. puta pfueles: vt debēt vel dic ad qntū l' ad sertū graduz. Item facit.j.de auro z ar. le.l.fi.in prin.

b Legatorum. alias. l. legatorum aliaſ. §. idē respōdit.

c Cōpetit. nisi noīauit hŕdes oēs l' quosdam proprijs nob⁹ z tūc tenet ad virilem vt.s.t.i.l.turpia. §. fi. z.j.t i.l.si plures z.j. ad tre.l. nónunquaz z.l. quotiens.

d Qui plures heredes scripsit. s. ꝓcipiēdes hŕdes suos indistincte legata pīstař. Ro. fa .C.fa.her .l.quoti. z ifra. de alimen. le.l. cato in prin. z ifra. c. l. meuius. §. cū ar. cō tra.j.ō ver.sig.l.si cū fundum.

f Jcia petit. in codicill' postea factis vt.j.dicit.

g Seruū suum. pro prīū meuij sed qd si hereditario: rñ. idez qz verba q subijciuntur exprimūt ꝓditōz.

h Tot capita. q.d. multa.

i Et mācipia. repete cautū sit man. z c.

k Suaz. s. meuij z sempronij.

l Legasse. i. legatuz esse: z sic tēpus pro tēpore vel facit similitudinem. q.d. sicut si dixit legaui non expressa quantitate vel specie cuz nihil legauerat nullū est relictū: sic si dixerit legauero non expressa q̄titate z nihil postea leget.

m Nec adiecit. testator. n Spēm. quid si dixerit. Rñ. nec tunc valz quasi conditionale z ſō sub. maxime. Inerat enī etiaz expressa specie vel q̄titate ꝓdirio vt supra de condi. inde. l. q promisit z supra. t. i. l. stichū non idē in preterito ideo re expressa vt infra de dona. l. ex hac ar. contra infra de con. z de. l. cum tale. §. falsam.

o Neq; legati. s. de capitibus seruorum sed contra .j. de dona. l. ex hac so. ibi donator est vsus verbis preteriti temporis hic futuri secundum quosdā vel hic non fuit expressa species vel quantitas ibi sic z ideo valet ar. C. de falsa causa adiec. le. l. fi. vel ibi equitas hic rigor. Item contra supra. e. l. qdam ubi incertitudo nō nocet so. ibi Item in eo qō subijcit non valere libertatē. videtur valere non obstante falsa demōstratiōe vt infra de ꝓdi. inde. l. demōstratio ꝑ so. ibi demōstratio fit i preterito vel presenti hic i futuro. dicit enim z legauero q̄ cōditiōz inducit vt.s.t.i.l.vi. Item contra .j. e. l. cū pater. §. fi. so. ibi nō inducit ꝓditionē licet sit futuri temporis z hoc ideo qz hic in pñtatione oneris ibi secus z fa. j. de vsufr. le. l. qui plures.

p Lucius uillam. i. vniuersitatem quandam prediorū z hominuz vel. i. domum. nam infra vocat predium.

q Dicatisim .nomen ville legate.
r Videaꝯ.hoc erat verum. ſ Contineat.hoc non erat verꝝ.
t Non sic.interpretãdam.innuit hanc scripturã lego vni hereduꝫ talem rem a seipso multas hꝫ significationes seu interpretatiões duas malas ⁊ tres bonas:prima vt capiat portionẽ hereditariam tñ ⁊ non vltra qꝫ ei a se legari nõ potest: ſa vt capiat totã sed non gratis qꝫ doꝫ pre ciũ soluere ꝓ pte co herdis qĩ a se.i.a sua bursia capiat alteraꝫ ptem ⁊ has reprehẽ dit modesti.sunt alij benigniores que nõ vitiat vt a se dicatur accipe.i.non ꝓ filiuꝫ vel seruuꝫ qõ posset qñqꝫ sibi ꝑdesse vt. j.de le.prest.l.iij.ſ. li bere:⁊.ſ.hoc solũ.q. d.ñ lego filio vel ser uo instituti: qꝫ tũc ñ videt legari a se vel nõ ab alio accepit ꝓ fideicom.qꝫ esset si te statoꝛ exneo legasset ⁊ eũ rogasset ſtitue re vni heredũ:ſꝫ a se i.ꝓ seꝛ directo qõ ẽ expeditꝰ: vel tertio a se.i.vt nõ petat ab alio ſꝫ sua auctoꝛita te ingrediat quasi ex pmissiõe defuncti sic ⁊ al'.C.de pig.l.credi tores. iste expositio nes ſi qdẽ sunt eligẽ de nõ vt percant vt infra de rebus du .l. quoti.⁊ ſm hoc ꝓtra supra.t.i.l.plãe.ſ. fi. duobus ⁊ infra.l.lega tuꝫ.ſ.heredi.que de bet heredi a scipso ñ legari.so.si vnꝰ heres tantum est ei a se nũ quam legatur ſi autẽ plures sunt heredes vni ab altero legat ⁊ ꝫ vt precipiat vt su pra.t.i.l.q filiabꝰ.ſ.f. ⁊.j.e.l.ſi.ſ. quattuoꝛ ⁊.l.miles.ſ.ꝓ pte ⁊. ſ.ſ here.instı.l.ex fa cto ⁊ sic hic itelligit. ſi autẽ legat vni here dũ ⁊ alij vel alijs ex trancis puta duobꝰ dic vt supꝝ .t.i .l. lega tum.ſ.heredi ⁊ no.i l.plane.ſ.ſi duobus.
u Lucia.reliquit.in codicillis.
x Affuit. solũmodo ⁊ sõte sui iurꝫ ignarꝰ
a Non esse tria no. volo eum a seipso accipere sincati siꝫ cum omnibus quas habet ipo sitionibꝰ. quero an huiusmodi scri ptura integrum predium singulis heredibus datum eẽ videaturr: an vero partem hereditariã duntaxat cõtineatˢ: cum inutiliter a semetip so quẽquam eoruꝫ quam habebat partem accipere voluerit modesti nus respondit non sic interpretan dãr scripturã de qua queritur ut fi deicom.inutile fiat. Jteꝫ quero si itegrũ prediũ relictũ cẽ videatur an preciũ portionis fratri ⁊ cohere di soluendũ sit hoc ipso qõ a semet ipso accipere precipit precio illato itegruꝫ eũ habere voluerit. Dẽ respondi ad solutioneꝫ precij fidei cõmissariũ minime compellẽdum. Lucia ticia intestata moriens a fi lijs suis per fideicom:alieno seruo demum reliquitᵛ post mortemꝫ eius filij eius deniqꝫ heredes cum diui serunt hereditatem matris: diuise runt etiam domum: ĩ qua diuisiõe domi seruꝰ fideicommissarij quasi testis affuitˣ: quero an fideicõmiſ si persecutionem acquisitam sibi p seruũ eo quod interfuit diuisioni a misisse videatur.modestinꝰ respon dit fideicom.ipso iure amissum nõ esseᵃ: quod nec repudiari quidem potest:sed nec per doli exceptionẽ submouetur nisi euidenter apparu erit omittendi fideicommissi causa hoc eum fecisse. Caius seius cũ domum suã haberet ⁊ in pretorio vxoris sue transtuliſſetᵇ quasdam res de domo sua in eodeꝫ pretorio trãstulit:ibiqꝫ post multos dies de cedẽs testamẽto vxoꝛẽ suã heredẽ ⁊ alios quãplures reliquit quo te stamẽto significauit ẏba q̃ ifrascri pta sunt : in primis sciant heredes mei nullaꝫ pecuniã esse penes vxo remᶜ meam sed nec aliud quicquã ideoqꝫ eaꝫ hoc nomie quietari no lo:quero an ea que viuo eo in pre torio vxoris eius translata sunt co muni hereditati vendicari possint : ⁊ an secundum verba testamenti prescribi coheredibus possit a pa tre vxoris defuncti:modesti.respõ dit si ea que in domum seu pretori um vxoris defunctus trãstulit pre cipua ad eaꝫ pertinere voluit mbil propoſi cur voluntati ipsius testa toris standum non sit. necesse igit habet mulier talem fuisse testato toris voluntatem ostendereᵈ: qõ nisi fecerit in hereditateꝫ mariti sui etiaꝫ hec remanere oportet. Si ea condicione liberto fideicom. re lictum est:ne a filijs eius recederet ⁊ per tutoꝛem factuꝫ est quo minꝰ conditionem impleret:iniquuꝫ est eum cum sit inculpatus emolumẽ to fideicommissi carereᵉ. Qui inuitaᶠ filia de dote egerat decessit eadeꝫ illa exheredata filio herede instituto ⁊ ab eo fideicom. filie do tis nomine reliquit:quero quantũ a fratre mulier cõsequi debeat mo destinꝰ respõdit qõ ĩ primisᵍ ẽ nõ eẽ consũptã de dote actionẽ mulie ri cũ patri suo nõ ꝓsẽserit ʰ sit vtiqꝫ non ignorãsⁱ. sic enimᵏ res explicat ut si quidẽ maioꝛˡ quantitas ĩ prio ri dote fuerit illiusᵐ portioneⁿ tan tũmodo mulier contenta:quod si ĩ summa dotis nomĩe legata ãplius est quã in dote principali compensa tioº vsqꝫ ad eandem sũmã que fiat concurrit ⁊ id tantũmodo qõ exce det ĩ sequẽtiᵖ sũma ex testamẽto cõ sequatur:non est enim verisimileᵠ patreꝫ duplici prestatione dotis fi lium eundemqꝫ heredem onerare voluisse:preterea computauerit se efficaciter ſꝫ non consentiente filia instituisse aduersus generum de do te actionẽʳ. Lucꝰ ticius relictis duobꝰ filijs suis heredibus diuersi sexus institutis adidit caputˢ gene rale ut legata ⁊ libertates ab his be redibus suis prestarentur: quadã tantum parteᵗ testamenti a filio pe tijt:ut omne onus legatoꝛum in se substineret in hunc modum . ea q̃cunqꝫ in legatis reliqui vel dare ⁊ dic quod impꝛopꝛie dicit cum non sit hinc inde debiti ꝓtributio nisi ꝓpꝛie dr̃ compensatio vt.ſ.de compẽ.l.i.sed cuꝫ tale.i.reputatio sic ſ.de rei vẽ.l.emptoꝛ ⁊ de ne.gest.l.nesennius.

d Videre.nõ ergo debent translata in ꝓtoꝛiũ sed ꝑ.j.de condi.⁊ de.l.cũ ita.ſ.falsaꝫ ſꝫ ibi certa q̃ptas vel spes fuit notata in legando hic nõ ⁊ eo dem mõ sol.aliud ꝑ.j.ꝺ au.⁊ ar.le.l.qui vxoꝛi:nã ⁊ ibi res in testõ notata ⁊ iussi sũt heredes reddere quasi ꝓpꝛiã vxoꝛis hic neu trũ fuit ⁊ fa.C. cõia vtriusꝫ iud.l.scripturã ⁊.j.ꝺ cõ di.⁊ ꝺ.l.si ita ⁊.C.ar.tu.l.i.
e Si ea ꝓditiõe carere . ⁊ fa.infra de an.le.l.meuia ⁊ l.ãnua ⁊ ifra de adi.le.l.iij. ſ.si qs ticio ⁊.C. de le.l.i.⁊ infra de ꝓdi.⁊ de.l.si quis ita ⁊.C.de condi.inser .l. si ea cõdi. f Qui inui ta.i.ꝺicente.⁊ cãꝫ contra dicẽdi habẽte vt supꝛa sol. mo.l.si cũ dotem.ſ.eo tpre alias patre recipiente libe ratur maritꝰ vt.ſ.so.mo.l. dotẽ qõ hic inferius negat.
g In primis est.scilicet re spondendum.
h Non ꝓsenserit.i.ꝑdixe rit.poterit ergo filia ista le gatũ spernere.ſꝫ an maritꝰ aget ad legatũ qui adhuc est debitoꝛ filie ⁊ ei soluit. rñ.nõ qꝫ eius ꝓemplatiõe non relinqt hic pr̃ vt in fi . huius.ſ.⁊.j.t.i.l.fideicom. ſ.interdum ſm aꝫ.
i Non ignorans.qd aũt si ignoꝛauit.Rñ.idẽ qõ vide tur ꝑdicere vt supꝝ.so. ma . l.iij.ĩ fi.sub.ergo hic maxie.
k Sic enim.mutat casum nã.ſ.nõ agnouit legatum: hic sic, l Maioꝛ q̃ titas.pura dos fuit.x.lega tũ.v. m Illius.ſ.do tis que excedit legatum.
n Portionẽ.ſ.v.dic ꝓten ta a fratre residuã dotꝭ quã titatẽ.ſ.alia.v.a marito cõ sequitur ac.ex stip.de dote nã cum agnoscit legatũ .ſ. ꝓ dote ⁊ onus ei iniunctũ agnoscere cogere:vt.ſ.a vi ro id nõ petat:vt.j.e.l.ipr . ſ.si centũ ⁊.j.ad.l.fal.l. ſꝫ si nõ seruus imo verius dic eꝫ sit ꝓtenta a viro.ſ.de.v. agendo ꝑ eum vix nec enĩ plus põt onerari q̃ fuerit oneratus vt dicit.l.seq.pri ma nõ placet qꝫ male dice ret ꝓtenta cũ in plus nullũ ius hꝫ vel habuit ꝑ fratrẽ sed qd si nolit legatum ad mittere:sed tantum dotem a viro recipere.Rñ.potest. hoc cnĩ innuit modestinus cũ dicit ac.de dote supesse.
o Compensatio dotis ⁊ legati.⁊ dic quod impꝛopꝛie dicit cum non sit hinc inde debiti ꝓtributio nisi ꝓpꝛie dr̃ compensatio vt.ſ.de compẽ.l.i.sed cuꝫ tale.i.reputatio sic ſ.de rei vẽ.l.emptoꝛ ⁊ de ne.gest.l.nesennius.
p In sequenti.siue legati nomine debita.
q Non est verisimile.imo certum est ꝙ non uoluit ex verbis:sic enim di xit nomine dotis eo autem non dico presumptionis iste maxime in filio suo qꝫ heredi prodesset vt.j.ꝺ dote pre.l.pe.l.ij.⁊ ar.C.de ĩpo.lu.ꝺ.l.i.ſꝫ ab extraneo vtrunqꝫ hodie consequentur licet aliud esset olim ꝓ interdictũ de alterutro vt.C.de rei vxo.ac.ſ.sciendum secundum.b.
r Actionem.per hic apparet qõ non voluit filiã vtrunqꝫ habere sicut vt opinabatur testatoꝛ nam sine filia se posse exigere credebat ⁊ est ad.l.istã j.de ali.le.l.caio.ſ.i.⁊.l.stichum.ſ.fi.⁊.ſ.so.ma.l.si cum dotẽ in.ſ. si pater ⁊.j.de dote pre.l.pe.⁊ de so.l.qui hominem.ſ.si gener.
s Lucius.caput.i.capitulum vt in.l.aquil.que hꝫ tria capita.i.capitula .
t Parte.inferioꝛi ex qua apparet immutatam prioꝛem voluntatem vt. ſ.de vul.sub.l.si quis eum azo.
b Caius transtulisset.s.se.
c Penes vxoꝛem quod veruꝫ erat qꝫ testatoꝛ penes se dicebatur here translata non vxoꝛ vt .j. de ver.sig.l.penes nisi vxoꝛ testi ꝓte ãmoucrat res:⁊ testatoꝛ sciebat nã tunc liberationeꝫ legasse vr̃ nisi ad primum.s.qõ non preiudicat presentia cõtra.ſ.de pig.l.fideius soꝛ.ſ.i.qui.mo.pi.vel hypo.so.l.lucius ticius.ſ.fi.so.super huiusmo di qõibus inter scientiam dñi ⁊ cãm quare interfuit diuisiõi distin guitur ſꝫ R.tu dic ſm Jo.an eo ꝑdicente poterat fieri ⁊ tũc pũtia vel scientia nõ nocet vt hic vel nõ ⁊ tunc nocet vt in ꝓꝛijs vt no.ſ. de pig.ac.l.caius. Jteꝫ ꝑ ad idẽ.j.in.e.t.l.codicillis.ſ.i.so.ibi ꝓsense runt. Jteꝫ ꝑ ad idẽ.ſ.t.i.l.ſi fundũ in pri.so.ibi plus fecit:qꝫ assigna uit ⁊ sic non in fundũ:sed in preciũ remanet fideicom. Jteꝫ ad id ꝙ subijcit nõ posse dñꝫ repudiare ẽ ꝑ.ſ.t.i.l.legatũ in prin.so.nõ pot taliter existendo testis:alio mõ sic vel sub.videri ꝙ in ideꝫ recidir: vel hic agnouerat iã vt.j.de suc.edi.l.i.ſ.ꝺcretalis ⁊ sa.ꝺ ꝓdi.⁊ de. l.qui heredi.⁊ de so.l.stichum.ſ.vsufr.⁊.l. si stipu.⁊ de doli excep .l. apud.ſ.quesitum.

u Uiuo.de tibi.comparaui pro te.
x Magna onera.certe quod qõnez inducebat:sed dicas qõ ex babũdanti hec verba ponuntur ꝛ sic nihil proficiunt vt ꝛ al'.ĵ.de au.ꝛ ar.le.le.l. pediculis.§.labeo.ꝛ.ĵ.de fun.instru.l.quesitum.§.si.sed ar.contra.s̄.de vsur. l.si stipulatus.

b Participationẽ. alias pceptionẽ alias portionez al' participationẽ: ꝛ dic castelli nucleorũ.ſ. cuiusdam castri nomen.

c Quã.ſ. participationez perueni ꝛẽ.i. vt olim dederim in dotem eandem pceptionem. d Que inferuntur.i.cum alijs que ŏ deram in dotem.

e Legauit que nõ erat in dote. f Relicta sunt. vt supra preterea ꝛẽ.

g Et earum.q.d.ꝛ de his que in dotem erant data ꝛ dicto mõ legata sil'r quero.

h Possit.non .n.rogauit virum vt filie restitueret qꝛ tunc esset expeditum vt.ĵ. de au.ꝛ ar.le.l.species.

i Voluntatẽ.qui enim reliqt donec viueret: vt nolle vt post mortẽ hẽret ꝛ sic filie restituat. Item qꝛ dixit erunt tua vt.C.de dõat. ante nup.l.si cum ante sed an in medio hũit vir proprietatẽ vl' vsũfr.ꝛ ar.vt vsum fr.qꝛ sic dixit ad vite vsum fr.ꝛ ar.s̄.de serui.rus.prę.l. q duobus ſz dic proprietatẽ qꝛ dixit dari.i.accipiẽtis fieri vt.C.de ver.ob.vbi ãt §.fi. Item quia dixit erunt tua post mortẽ ar.ĵ.de au. ꝛ ar.leg.l.species.

k Legatis.ꝛ fa. infra ŏ ver.ob.si.l.in le.cens. ꝛ.ĵ.ti.i.l.hoc legatum ꝛ de au.ꝛ ar.le.l.quintus.

l Legatum quedã. bene dicit quedaz.tres enim sunt ꝛ hec est vna alia cã mortẽ:ꝛ alia inter viuos ꝛ differt prima ab alijs: qꝛ in prima non obligatur donans donatario nisi forte incipiat a traditõe vt supra e.l.lucius ꝛ.C.de iu.do.l.i. in alijs sic:vt insti.de do.§. i.ꝛ.§.alie ꝛ.ĵ.e.l. vt heredibus no. Item aliter substituitur i donatiõe q̃ in legato vt.ĵ.e.l.vt heredib⁹.sunt ꝛ alie differentie vt no.insti. de dona.§.i.at aliã inter viuos constat in multis differe ab alijs az.ꝛ facit supra ti.i.l.legatum vltima charta ꝛ insti.e.in prin.

m Relicta.ꝛ ab herede prestanda.ꝛ in hoc differt a donatione cã mortis que qñq3 a defuncto qñq3 ab herede datur.sed ꝛ legatũ qñq3 a defuncto prestatur vt.s̄.e.l.lucius.

n Quia testõ.inutiliter.puta sit liber p⁹ mortẽ suã vt.ĵ.ŏ ma.te.l.libertas.

o Eodẽ testõ.põt.si enim primo legetur seruus:obstat doli exceptio: licz non valeat libertas vt.s̄.t.i.l.plane in prin.ꝛ.s̄.de his qui.vt indig.l. cum quidã.az.ꝛ.ĵ.de fun.instru.l.iij.§.minor. Item no.vtile per inutile nõ vitia:sic insti.quibus mo.te.infir.§.posteriori ꝛ.s̄.de rescin. ven.l.si id qꝛ ꝛ.s̄:de in diem adiec.l.si venditor.§.fi.ꝛ fa.s̄.t.i.l.seruum fi.§.si idem ꝛ .l. si post mortem.§.fi.ꝛ.ĵ.de ma.te.l.si peculium.§.i.

p Quod seruus.acquirit.sed postea oia debent restitui legatario si pure erat legatus seruus.vt.s̄.t.i.l.si tibi bõ.§.cũ seruus ꝛ.l.apud iul. in prin.l.nihil.§.fi.si ãt sub cõditione nõ restituet:vt.C.de fideicõ.li.l.iij. az. Item no.acqsiuit.nã quedã nõ querit vt hr̃ditatẽ ꝛ usumfr. qꝛ in primo iussus oz pcedere hr̃dis insti.fo regrit persona que possit vti frui vt.ĵ.de acquir.re.do.l.hereditas in multis ꝛ insti.de here.insti.§.seruus.

q Jaree.ꝛ superficies.facit ad istã.l.ĵ.de sol.l.qui res.§.aream:ꝛ .s̄. t.i.l.seruũ si.§.si aree ꝛ.l.si ex toto in prin.ꝛ.l.qꝛ in rerum ꝛ.ĵ.de au.ꝛ ar.le.l.si statuam sed est ar.ŏ.ĵ.t.i.l.si chorus.§.aream.so.vt.ibi.

r Duobus.volo quod possum.ſ.repudiare vt.s̄.de le.i.l.legatum.ij.colum.

s Pertinebit.ſ.per alterum per quem ad me pertinere volo.

t Serui.ſ.pudiata

u Per alterum seruum cuiꝰ noie eandẽ rẽ volo meam fieri.

x Legatum. si tunc dñs alterius legatũ repudiet.nã mihi accrescit sed contra.s̄. e.l.ꝛ proculo suo.so. ibi in seruo cõi duorũ:vnde non sunt cõiuncti re:cum non sint partes p concursum: sed dñicas hic duobus seruis diuersoꝛ ꝛ sic sunt diuncti re ꝛ verbis. Item ĵ.e.l.si mihi pur: ꝛ.ĵ. ŏ excep.rei iu.l.si mater.§.i.ꝛ.§. eãdẽ ꝛ.l. ꝛ an eadem.§.actoꝛ ꝛ.ĵ.de re.iu.l. quoti. duplici ꝛ sup de vsufru.ac.l.fi.

y Cuio.tribus modis põt loq. prio vt si sint verbis coniuncti sz re distincti hoc modo meuio ꝛ seio lego fũdũ prio eqs portionibus ꝛ ticio eundẽ fundũ paratim ꝛẽ. sed quo ad rez ꝛ non quo ad vba: alias si quo ad verba nullo mõ esset coniuncti: nec esset locus iuri accrescendi vt.s̄.e.l.ꝛ proculo:sz cum verbis tñ sic vt ĵ.t.i.l.re cõiuncti alij dñt primos duos cõiunctos re:qꝛ eandẽ dimidiã sz tertius sit iunctus verbis ꝛ. Sz hoc iunctꝰ re tñ admittit cũ iunctio verbis tñ: licz videat qꝛ iunctus re tñ percrat vt.ĵ.t.i.l.re iuncti qõ non ẽ verũ vt hic:tu dic qõ oẽs sint coniuncti re tantuz.

z Eundem fundũ. videlicet totum.

3 Et partes.i.pars plurale pro singulari secõm duos ultimos modos: vel dic ptes per cõcursum secõm eosdem:sed secundũ primum propriẽ.

a Accrescat.titio in duas alij in tertiam ſm duos vltimos modos vel cuilibet in virilẽ ſm primũ:ar.C.de le.l.cũ qõ:ꝛ fa.supra de vsufr.ac.l.i.in pn.ꝛ.C.de ca.tol.l.i.§.eis ita:ꝛ.s̄.de here.insti.l.si ita qs.

b A me herede.qui vocor seius.

c Uxori.que vocatur ticia.

d Ad seiũ.testatoꝛ in tertia psona loqtur ꝛ de herede ꝛ legatario.

e Fierent.Fz tenerẽ.l.C.de rei vx.ac.l.vnica.§.fz nec ob impensas.

f Uxori sue adiunge tota dos ꝛẽ.quod est.ĵ.

g Quod.i.qꝛ ita le.ꝛẽ.secus ergo si aliter vt in viro dicit statim.

h Dotẽ vxori.legauit.simplr.nõ.ita qcqd ad me puenit.tũc enim idez qꝛ i extraneo dico:ꝛ hoc dicit.s̄.qꝛ.i.qꝛ ita le.ꝛẽ.q.d.secus si aliter leget puta dotẽ siue extraneus siue vir:ꝛ.ĵ.de do.prę.l.i.in prin. ꝛ ita inter legata tñ non psonas fit dra.valet autem semp legatũ dotis saltim propter reputationẽ dotis vt.ĵ.de do.prę.l.i.§.uez ẽ.

i Hic enim.i.super dcõ primo casu.ſ.in testõ extranei.

k Quicquid ad te.ꝛ ita prin.donationis sed cum dico dotez.ꝛẽ.ꝛ parata sunt eos seruos ad eam nõ ptinere qui nõ ꝓprij ipsi⁹: ſz cõis vsus cã pata sũt.

l Item. Legatũ est quedaz' donatio testamẽto relicta[m].

m Ubi. Si testõ inutiliter[n] manumissus ẽ:legari eodez testõ[o] põt: qꝛ totiẽs efficatior ẽ libertas legato quotiẽs vtiliter data ẽ.

n Item. Quod fuus legat⁹ ãte aditam hereditatẽ acquisiuit hereditati acquirit[p].

o Item. Jaree legate post testm̃ factũ edificiũ ipositũ ẽ vtrũqz dẽbitur ꝛ solũ ꝛ supficies[q].

p Item. Si duobus seruis meis eadẽ res legata ẽ ꝛ alteri⁹ fui noie: ad me eã pertinere nolo totum ad me pertinebit[s]:quia partem alteri us serui[t] ꝓ alterũ seruuz[v] acquiro: perinde ac si meo ꝛ alterius seruo esset legatũ[x].

m Modesti. Cuio[y] fundi partẽ dimidiã seio partẽ dimidiã lego eundẽ[z] fundũ ticio lego:si seius decesserit pars ei⁹ vtriqz accrescit qꝛ cum se peratim ꝛ partes[3] fundi et totus legatus sit: necesse ẽ ut ea pars que cessit pro portione legati cuiqz eorum quibus fundus separatim legatus est accrescat[a].

d Item. A me herede[b] instituto vxori[c] mee ita legatũ est quicquid ꝓ ticiũ ad seiũ[d] dotis nomine peruenerit:tantam pecuniam seius heres meus det ticie:quero an deductiones impensarũ fieri possint que fierent[e] si de dote ageret.respondi non dubito quin vxori sue[f] quod[g] ita legatũ est:a te heredẽ peto quicquid ad te ꝓuenisset ut tantũ ei dares:tota dos sine ratione deductionis ipensarum mulieri debeatur nõ autem idem ius seruari dz ex testamento extranei qõ seruat i testamento viri:qui dotem vxori legauit[h] hic enim[i] taxatiõis loco habendũ ẽ quicquid ad te[k] ꝓuenit.illis autẽ vbi vir vxori relegat: id videt legare: qꝛ mulier iudicio

tunc ꝙ hodie:est videor legare ꝛ sic fit deductio:sed ℞.ſ.de do.prc. l.dotē prē.sed hanc fm illā. Item contra.ſ.e.l.cū filius.§.heres. ſo: hoc legatum dotis valet etiam facta relatione ad presens ꝙ ibi nō esset:etiam ideo ad prin.fit ibi relatio:vt non pereat.

c Um ei.ponc exemplum.C.de nā.li.l.ij.vbi naturali filio vna cū mr reliquitur vn cia:cū extāt legitimi

l Partem.tantuz.

m Legatū esset. vz vltra partem.

m Caper posse. im ppie dr capere: naz cum effectu dr vt.ſ.ō ver.ſi.l.aliud est ca.ꝛ facit.ſ.de iof.te.l. pa pi §. meminisse. ibi eo āt ſo.cč.cō vſuca. l.nonunq̄ §.ij.ꝛ.ſ. ſi qs ali.ſ.phi.l.i.§.sed ꝛ si ꝛ.l.ij.§.si fideicō. ꝛ.ſ.ad tre.l.co.§.hi q solidum ꝛ.ſ.t.i.l. si fi deicō.ꝛ.ſ.ad.l. fal.l. cum dotem.

Ita.q̄tuz qs al' quantuz qs heres ꝛ als quintus cč.ꝛ al' deest vtrūqz ꝛ est q̄tum heres cč.

o Des heredes.ꝛ ē rō si habeas quintus qz hoc nomen qntus habet significare de pluribus tantū ꝛ re spectu pluriū tantuz dr:ideoqz oium here duz vt vnius:qz qui libet potest dici qui tus portio vr legata nomē vero vnius de quo subijcit vt ipſuz nomē indicat. vni tā tum:nō respectu plu rium pōt attribui:iō qz vnius tñ ꝛ mini ma proprer icertitu dinez vr portio lega ta:vt.ſ.t.i.l.nummis ꝛ §.t.i.l. si ita sit a se ascriptum in fi. licet quilibet heredū vn⁹ posset dici.az.si vero habes quis:nomen est infinitum:ꝛ sic omnes comprehēdit secundū.b.fa.ſ.e.l.si pluribus in prin.ꝛ quod ibi no. ſ.t.i.l.si plures:ꝛ de re.iu.l.semper in obscu.ꝛ.ſ.e.l.sempronius ꝛ.ſ.

p Legasus.intelligenda .ſ. que dicta sūt in primo casu ꝛ facit ad boc.ſ.de vsur.l.in fideicom.§.cuz pollidius vt.ſ.t.i.l.quod bis ver bis ꝛ de op.le.l.filium ꝛ.ſ. ad tre.l.mulier.§.si heres:ꝛ.l.in fideicō. §.i.ꝛ.l.sed ꝛ si ante ꝛ.C.e.l.post mortem:ꝛ.ſ.de an.le.l.cum:ꝛ.l.liber to.§.filium.

q Si ita.pro eo est.non oio quia.xv.nō sunt indebita cum eligi possunt vt in fi.huius.l.non tamen est veri simile quod eligātur vt hic ꝛ.ſ.de ver.ob.l.si ita sti.fue.x.aut.v.ꝛ .l. inter stip.§.ij.ꝛ.ſ.t.i.l.si quis a fi.§.si quis ꝛ.l.apud iul'.§.seio:sz cō tra.ſ.e.l.lucio:vbi legatario datur electio.so.ibi ꝛ eodem mō.so.ſ. t.i.l.pane.§.fi.ꝛ supra.e.l.si is qui ꝛ facit.ſ.t.i.l.qui concubi .§. cum ita ꝛ.ſ.de re.iudi.l.inter partes.

r Pluribus.sed omnes.coniunctim ꝛ generaliter.nam si qui libet cēt damnatus quilibet insolidum teneret vt in sententia vt.C.si plures vna sen.l.i.ꝛ.ij.ꝛ no.ex hac.l.differentiā inter has ꝙ positiones oēs isti ferunt lapidem.ꝛ quilibet istorū fert lapidē.naz quilibet distributionē notat:sed oēs non sic sed magis collectionē. nam fm az.verbū quilibet rē ō qua agit insolidū cuilibet aproprīa re solet:secus in verbo oēs.nec enī semp attribuit insolidum vt hic nec est contra.ſ.de here.instī.l.hoc articulo:qr ibi quēlibet istituisse oportet:uel insoliduz uel pro parte vt impleat conditio. Itez no.ꝙ indifferitiua equipollet vniuersali sic.ſ.de pig.ac.l.si necessarias.§. si os.§.fi.ꝛ.ſ.t.i.l.turpia.§.fi.ꝛ.l.si heredes nominatim.

f Si ita.quinos.i.quinqz sic ergo duplicat legatū q̄titatis:ꝛ sic ē contra.ſ.t.i.l.plane.§.i.so.fm.R.ibi legata fuit binis vicib⁹ eadem q̄tas ab vno eodemqz herede instituto quo casu non nisi semel ō betur nisi contrariū probet legatarius:vt ibi:hic aūt a diuersis: ꝛ sic debeť bis:nisi pars hereduz probet contra vt hic que distinctio

dotis prosecutura fuit. Idem.

Um ei' qui partē' capiebat legatuz esset': ut alij restitueret placuit solidum capere posse'.

Si ita relictū pOmpo. fuerit quātū heres me⁹ habebit:tātū sticho dari volo: pro eo ē quasi ita sit scriptū quantum' heredes oēs⁹ habebunt.qō si ita fuerit quātū vn⁹ heres hēbit: tātū sticho herdes meos dare volo:minor ps accipienda erit:que venit in legato Pegasus ita solidus fuerat distī guere:si in diem fideicom. relictuz sit veluti post annos.x. interesse cu ius cā tēpus dilatum sit: vtrum ne heredes:quo casu fructus heredē retinere debere'an legatarij:veluti si in tēpus pubertatis ei qui impu bes sit fideicō.relictū sit: enī ꝛ fru ctus prestandos etiā antecedentis tēporis:ꝛ hec ita intelligēda⁹ sūt:si nō nominati adiectū ē:ut cum īcre mento heres fideicō: prestet Si ita sit scriptū.x.aut.xv.heres me⁹ dato pro eo est⁹ ac si. x. sola legata sunt:aut si ita sit post annū aut post biennīū quam ego decessero heres dato: post biennium videtur lega tum quia heredis esset potestas in eligendo. Idem.

Si pluribus heredibus istitu tis ita scriptū:sit:heres meus dānas esto dare aureos. v. nō qui libet heres: sed omnes' videbunť damnati ut una.v.dent. Si ita

legatū fuerit lucius tici⁹ heres me us.v. aureos sticho dare damnas esto.deinde alio loco ita publi⁹ me uiuz heres meus sticho.v. aureos dānas esto dare: nisi ticius ostēde rit id adimendi cā a publio meuio legatū esse relictū quinos⁸ aureos ab vtroqz accipiet. Idē.

Si ita scriptū filiabus meis. c. aureos do: an ꝛ masculini ge neriſ ꝛ femīnū liberis legatū videa tur nā si ita scriptū esset:filijs meis hos tutores do. rīsum est etiam fi liab⁹ tutores datos esse' :quod nō est econtrario accipiēdū:ut filiaruz nomīe ēt maculi cōtineant' : exem plo enī turpissimū ē femīnio voca bulo' etiā masculos ptineri. Si sub conditione uel ex die certa no bis legatū sit āte cōditionē vel diē certū repudiare nō possumus' :nā nec pertinent' ad nos ātequā dies veniat uel cōditio existat. Si pa ter filie sue testō aureos tot heredē dare iusserit vbi ea nupsisset :' si fi lia nupta sit cum testm̄ sit:sed absē te patre ꝛ ignorante' nihilominus legatum debeť.si enī hoc pater nō ignorabat.videtur ō alijs nuptijs sensisse. Seuola.

Si ita scripsisſz qui legabat qc quid mihi luciū ticiuz dare fa cere oz sēpronio lego:nec adiecit. pīs in diēue:nō dubitarē quātum ad verboruz significationē' attinet qui ea' pecunia ꝓprebēsa nō esset:

legatū fuerit lucius ticius heres meus.v. aureos sticho dare damnas esto.deinde alio loco ita publi⁹ me uiuz heres meus sticho.v. aureos dānas esto dare: nisi ticius ostēde rit id adimendi cā a publio meuio legatū esse relictū quinos⁸ aureos ab vtroqz accipiet. Idē.

Si ita scriptū filiabus meis. c. aureos do: an ꝛ masculini ge neriſ ꝛ femīnū liberis legatū videa tur nā si ita scriptū esset:filijs meis hos tutores do. rīsum est etiam fi liab⁹ tutores datos esse' :quod nō est econtrario accipiēdū:ut filiaruz nomīe ēt maculi cōtineant' : exem plo enī turpissimū ē femīnio voca bulo' etiā masculos ptineri. Si sub conditione uel ex die certa no bis legatū sit āte cōditionē vel diē certū repudiare nō possumus' :nā nec pertinent' ad nos ātequā dies veniat uel cōditio existat. Si pa ter filie sue testō aureos tot heredē dare iusserit vbi ea nupsisset :' si fi lia nupta sit cum testm̄ sit:sed absē te patre ꝛ ignorante' nihilominus legatum debeť.si enī hoc pater nō ignorabat.videtur ō alijs nuptijs sensisse. Seuola.

Si ita scripsisſz qui legabat qc quid mihi luciū ticiuz dare fa cere oz sēpronio lego:nec adiecit. pīs in diēue:nō dubitarē quātum ad verboruz significationē' attinet qui ea' pecunia ꝓprebēsa nō esset:

in corpore legato non habet locū quia ibi etiam si a diuersis non deberet nisi semel vt infra.e.l.lucius.§.impuberem in fine.§. nisi testator dicat ab vno quoqz rem prestari insolidum vt supra.ꝛ.i.l.quid ergo.§.si qs duos. Item hoc quando in vno testamento si autem in diuersis dic vt infra eo. l.sempronius:alij indifferenter dixerunt specie vel quantitatez deberi in solidū si a singulis legauit testator illā rem vel sūmā: secus si ab. vno nominatiz ꝛ postea alijs legat generaliter.vt.ſ.ꝛ.i.l.si sic tibi.§.i. ꝛ facit.ſ.ꝛ.i.l.si seruo alieno §.si quis a primo ꝛ.C.ō le. l.cum questio.accur.

Si ita.datos esse.vt. ſ.de tes.tu .l.si quis ita in prin.

u Contineatur .ar. cōtra infra de iure pa.l. adigere in prin.

x Vocabulo. quod qr mi nus dignum est digni⁹ non continet:vt.ſ.de ver.sig.l.i. ꝛ.l.pronuntiatio in prin.ꝛ ſ.de fena.l.i.ꝛ de cōsti.p̄n. l.i.§.qui ꝛ.ſ.de neg. ges.l. iij.ꝛ.ſ.t.i.l qui duos:sed in duobus casibus non conti net:vt infra ō ventre i pos sef.mit.l.i.§.sed si incertū : vbi exheredato filio nō vi detur exheredari femina: qr est odiosa exheredatio: vt supra de lib.ꝛ posthu.l. cum quidam alius infra ō iure immu.l.i.§.fi.vbi data īmunitas masculis descen dentibus nō videtur dari descendentibus ex feminis ꝛ illud ne īfringatur publi ca vtilitas. Item argu.con tra .ſ. de oper.liber.l. sicut in prin.ꝛ.§.fi.

y Si sub conditione non possum⁹ sic.ſ.de acquiren. here.l.his qui:ꝛ.l.is post ꝛ infra de suc.edic.l.i.§. ōcre talis:sed contra habetur. C.de pactis.l.i.solu . aliud est repudiare:vt hic quam pacto remittere:vt ibi:ꝛ su pra de pac.l.ꝛ heredi . §. fi lia.accur .

z Pertinet.proprie quo ad conditionale qr non cessit vt debeatur nec vt transmittatur:ꝛ improprie quo ad diem:quia cessit quo ad vtrum que vt.ſ.quando dies le.ce.l.si dies cč.ꝛ.C.de cadu.tol.l.i.§.cuz igitur:ꝛ.§.sin autem:non tamen transit in me dominiuz statim:vt no.ſ.e.l.antepul.§.fi. ꝛ est sic in verbo potero:vt.ſ.si certum peta.l.certi conditio Alij vt.R.di cunt diem conditionum certam ꝙ ad nominationem:non quo ad cuentū ꝛ sic dicit de incerta die que est pro conditione:vt infra de ꝓdi.ꝛ demon. l.dies.diuersis ergo respectibus dies dicitur certa ꝛ incerta:sic ꝛ transac tio dicitur fieri de re certa ꝛ incerta diuersis respectibus:vt .C. de transſ: l.si de certa:ꝛ.ſ.de transac.l.i.ꝛ facit infra de condi.ꝛ demon .l.i. ꝛ. infra de op.leg.l.homine.

a Si pater nupsisset.i.postquam vel cum vel si.

b Ignorante . quomodo hoc cum matrimonium non valuit:sine volun tate patris:vt instī.de nup.in principio ꝛ.supra de statu hōmi.l.paulus . Rñ.erat emancipata ꝛ bene:ꝛ facit infra de condit.ꝛ demon.l.si iam:ꝛ.l . solemus ꝛ.l.si ita legatum:ꝛ.C.de instī.et substitu.l.si quis.ac.

c Si ita significationem.cui statur nisi etiam contrarium ostendatur vt infra ti.i.l.non aliter .

d Quin ea.i.q̄.q.d.non debetur:sed quid si euenisset tempore mortis . non autem euenerat tempore testamenti.Rñ.non ōbebitur.vt infra titu. i.l.iul'.Rñ.§.fi.et de auro et arg.le.l.si ita az.sed argu.contra infra eo.si ita quis te.sed ibi propter largam significationem verbi potest. Item argu . contra.infra.e.l.cum filius.§.heres.solu.ibi ne pereat legatum. Item ha bet ibi principium veritatis:hic non . Item facit.ſ. de ver.ob.l.si stipula tus fuero.§.i.et.l.si a colono.

e Empronius.salutem et hanc questionem.

f Exemplarij.quia cum vellet ire vltra mare vel ad bellum fecit scri bi duo testamenta quorum vnum portauit secum:aliud dimisit in domo sua in quorum vno legata sunt.c.ticio:in alio eidem ticio quinquaginta : debebuntur tantum quinquaginta.

g Solet vt.infra de secundis ta.l.i.§.si quis vnū tamen est testamentum

vr inſti.de te.§.penul.

h Aurei immo videtur vtrūqꝫ vt.s.de proba.l.quinquaginta.ſo.ibi duarum voluntatū due ſcripture erant:que ſimul poſſunt eſſe vere at hic vnius tantū voluntatis due ſcripture:quaꝫ vna alteram non patitur:ſed ſeorſum cenſetur aut enim.c.aut quinquaginta tantum legata ſunt.Rū.ſed contra huic ſolutioni ſupra de alimen.leg.l. libertis in prin.ſꝫ dic vt.d.l.quinqua. z facit.s.ti.i.l.plane.§.i. z. s.e.l.ſi ita legatur in prin.

i Icinio locuſta. al'lucius fac.maritus idē qꝫ teſtatoꝛi.dixit eni lego tibi mācipia que ī dotez eſtimata.mihi ꝺdiſti:ſi magis volueris quā eſtimationē: eſt.enī ꝓditionale vt.s. t.i.l.ſi ita legatum.§.illi.

k Conditionē. ſi eligeret mācipia que ſi noluerit eligat pecuniam.

l Releganda.aliaſ legāda alias prelegāda z nihil ibi operatur pre.vt infra ō dote pre.per totum.

m Numeratam ideſt eſtimationem factam.

n Quam dotem. ideſt dotis.eſtimationem.

o Non etiā partus.ſic .s. de iure do.l.ſi mancipia z. s.ſo.ma.l.in hiſ.§.ſi mancipia z.j.t.i.l.vxorē.§. ſororī z.C.de rei vx.ac.§.cūqꝫ ibi eſtimatoꝛū enī cē.z eſt hec ro qꝛ cum mancipia debeā tur ea cā legati non debentur partus: niſi a tempoꝛe queſiti dominij ex cauſa legati:q ꝺic.vt.s.de vſuris. l.herennius:ſed quid ſi pure huiuſmodi mācipia vir legaſſet.Rū. idem ſed hoc plus eſt in pure legato qꝛ z eſtimationem dotis z mācipia haberet. Item z a puro ea que poſt aditam hereditatem naſcerētur legatarij eſſet in ꝺditiōali vt hic erat:ea tantum naſcuntur poſt exiſtentē conditionez i.declarationem volūtatis ſ.iſtius vxoris vt.s. t.i.l. ſi ita le.§. illi z.C.de fideicō. liber.l.cum libertatez. Item contra.j.de pecul'.le.l.fi.

p Bonoꝛuꝫ poſ.ſecundū ta.vel aliqua ab inteſtato.

q Data.accepit ergo bo. poſ.que ius tribuit:alioquin quomodo peterentur legata cum nec eſſet,p eis actio.R.vere non eſt acquiſita niſi reſipuerit:z tunc velit vt.C.de cur. fu.l.fi.§.tali:ſed pro queſita interim hꝫ anteq̄ furioſus factus ſane mētis agnoſcat vt z.C.de cura.fu.l.fi.§.i.vnde interim petuntur legata:ſed quia vere z incōmutabiliter non eſt queſita preſtaꝫ cautio lꝫ nulla queſtio moueatur.q̄uis.R.dicat contra caueri mota demum queſtione .aꝫ. z eſt hec cautio neceſſaria vt.s.qui ſatiſda.cog.de die.§.item legatarius.

r Defendit.nam ſi non defenderent non peteretur ab eo.cuꝫ ab adminiſtratione remoueatur vt.C.de procu.l.eum.

s Mortuo boue:anteq̄ ſit factus legatarij vt quia ſub condi.legatus z deceſſit ante conditionem vel non erat legantis:alioquin contra s.de rei ven.l.non ſolum.§.i.vbi enim in domo teſtatoꝛis legata z poſtea dirupta diſtinguitur:an poſt cedētem diem legati z maxime poſt aditam hereditatem ruat:vt tunc debeaꝫ area quaſi ps rei vt ſupra.e.l.ſi aree z.j. t.i.l.ſi chorus.§.aream:alias ſi ante ſecus:ſupra.t.i.l.ſi ita le.§. ſi domus: ſic in boue diſtinguitur vt z arg.j.e.l.peculium.§.quadrige.z .s. qui.mo. vſuſfr.a.l.quid tamen.§.ſi.z.l.ſe.z.j.de pecul'.le.l.tunc inutile.Alij vt .R. dicunt idem quod hic ꝺicit etiam ſi poſt aditam hereditatem:ſi heres nō ſit in culpa vel moꝛa quod admitto in perſonali in qua interitu ſpeciei liberatur vt.j.de ver.ob.l.ſi ex le.z.j.e.l.antepe.§.ſi.at in rei ven.ſecuſ vt in d.l.non ſolum.§.i.z in condi.fur.que z ipſa datur domino:vt.s.de condi. furti.l.ſi ſeruus.§.boue:z facit.s.qui.mo.uſuſfr.a.l.pe.z ſupra.t.i.l.quid ergo.§.ſi heres.

t Si ticio.frumētaria.theſſera.erat forte uas quo ſoli ciues romani:z eo ſolo menſurabāt:ar.s.de iu.l.ſed z ſi ſuſceperit.§.ſi libertis:iſte autem legauit prouinciali cuidam theſeraꝫ frui z ſic cum ea menſurare non poſſit vī legatum nullum:ſed tū valet z debetur eſtimatio:ſꝫ nunqd diſtingues vt in militia de qua ſubijcit:in qua diſtinguitur ſi legatur ei q capere non pōt:aut propter delictum ſuuꝫ: z tunc nec eſtimatio ꝺbetur: aut pp aliam cām:z tūc ſi teſtator ſcit: ꝺebeť eſtimatio al's non vt.j.t.i.l.ſi ſi ꝺcicom.§.ſi ſeruo z. s.titu.i.l.ſi filiuſ.§.ſi qd z certe vī idez:vt j.e.l. ticio in prin.z fa.s.ō iure do.l.ſi mulier.§.ex aſſe z ad.l. acquil'.l. heres.z.j. pror.§ z.s.t.i.l. non amplius.§.ſi.

u Labeo.hic diſtinguet:vt nō.s.t.i.l. ſi res. x Di teſtatoꝛ.munus cuꝫ cā ſed domuꝫ ſine eā vt j.de ver.ſi.l.inter domum z eſt hec diſtinctio legis nō teſtatoris ſꝫ z teſtatoris ꝺici poſſit.

y Pro portione.ſ. accreſcente que ē hereditaria vt.C.de caꝺu.tol.§.is ita accreſcit z onus z ſic logē in ca.vt in cā caꝺuci nō pro ī ſcrip.vt.C. ō ca.tol.l.vnica.§. neaūt in fi.z.§.in p nō ſcripto. Itez referas ad cetera legata non operis qꝛ illud inſoliduꝫ quēqꝫ obligat vt.j.ō ver.ob.l.ſtipulationes nō ꝺi.z.j.t. i.l.fideicō.§.pe.vl'ſit opus non pro parte ſed non ꝓtingit liberatio: niſi facta alia pte z fa .s.ti.i.l. duobus.§.heres z.l. ciui ratibus.§.p. z ſupra t.ij.l.ſed cā ea.

z Ut heredibus poteſt.directo z per fideicō.ita leg.vt illi tu.de fig.re.per fideicom.reli.§.i.

a Non poteſt.i. ſub hac cōditiōe vel ſub alia vt.j. de dona.cā mor.l.ſi cui ídē ſi ſine ꝺdi.z ſine ſti.vt.j. ō ꝺote pre.l.ſeia in fiñ.z no.C.de dona.cā mor.l.i.z no.ꝓmittit vt.n. in dona.obligaꝫ donaſ cā mō.fꝫ aꝫ.qi ob cāꝫ dās vel donās.ſ.vt ſi moꝛiatur vt coll'r.j.de donati.cā moꝛ.l.ſenatus.§.donatio z.§.ſi. z ita is cui ſubſtituiť ſubſtitutio.

b Confertur per obliquum. Si ticius.debeat.ex ſtipulatione.

c Mihi.ſ.teſtanti vl heredi meo ſi heres nō bꝫ electionē vt.s. t.i.l.ſi ſic.§.ſi.z.l.quod ſi quis z.l non quocunqꝫ.§.qui caium.

e Legatus fuerit.a me cui debebatur alterū eoꝝm z ꝺic ex ꝺiuerſo qꝛ.s.vni z vnum:hic duo z duobus legauit. Item.s.ſolum vni caſſauit tantum hic fecit vnum valere:alterum anihilauit.

f Ex euentu.ſi eni mihi ſticbus ſoluaꝫ:valet i eo legatū z nō in .x. idē econtra.ſic ergo rei ſolute dūtaxat tꝫ legatum niſi.proꝺceť qō teſtator penituit:alij dñt ecōtra vt rei exacte nō teneat legatū niſi ex pecturis ꝺ pateat:ſꝫ exactio z ſpōtanea ſolu.tollit hoc ꝺiuerſū.certij dñt ex euētu qꝛ ſi mihi ſoluaꝫ non debeť ſꝫ heredi meo ſic:prima plꝫ:z ſi ſolua.mihi nō diſtinguiť qs habeat electionē.ſi vero ſoluaꝫ heredi meo diſtingue vt.s.t.i.l.qō ſi quis. Itez eſt ꝓtra.j.t.i.l. fidei cō.§.ſi rem.ſo.hic ſpōte obtulit debitoꝛ vt ibi diſtinguit:z patet ex predictis vel ibi nomē fuit lagatum vñ exactū ꝺebeť quaſi olim ꝺebitā ſi ꝓſeruetur.hic vero res alternatiue ꝺebita fuit legata vñ alia ſoluta nec iſta vī fuit ꝺebita.ius ergo qō in ea habuit legaſſe vī vt ſupra.t.i.l.ſi domus.§.fi.z facit infra de libe.lega.l.non ſolum.§.i.

g Cum.ita.non pōt.vt.j.de condi.z demon.l.qui heredi.§.fi.

b Credit.ꝛ ita dicas puꝛ.ſed qd in duobio.Rñ.preſumo purũ vt hic dicit vt.ſ̃.e.l.oĩa ꝛ.j.de cõ.ꝛ de.l.i.in prin.ꝛ de re.iu.l.in oĩbus. ¶ Ita quis.quandoqꝫ.i.qñcunqꝫ:ꝛ no.qõ hec benignitas cõ tingit propter duo.primo ppter verbũ poteſt quod eſt extenſiuuꝫ ad futura:licet ſit preſentis temporis vt hic ꝛ ſupra de cõdi. causa da.l.qõ ſeruus in fi.ꝛ inſti.qui.mo. teſ.inſtr.§.i.ſecundo. vt res non pereat vt ar.ſ̃.e.l.ticia.§.i. al's preſens rẽpus teſtameti inſpiceret vt.ſ̃. de iniuſto teſta.l.cuꝫ in ſecundo §.quod ſi ad preſens:ꝛ.j.õ au. ꝛ ar.leg.l.ſi ita ꝛ ſupẽ e.l.ſi ita ſcripſiſſet ꝛ. j.de ver.ob.l.cõtinuus.§.cum qs ꝛ.ſ̃. de here.inſti.l.ſi alienũ §.i.ꝛ facit.j.de cõdi. ꝛ demon.l.eum qui.

k Poſſum. ıſpecta ſua capacitate legatarij. l Js cui conſeq.nõ ſufficit ci uliter fieri: ſic.j. de ɔdi.ꝛ demon.l.fidei cõ.ꝛ.j.de ver.ob.l.ex cauſa.§.inſulã ꝛ.C.õ his qui.ue.eta.l.fi. ſꝫ ar.contra.C.de inſti. ꝛ ſub.l.ſi mater.

m On oportet. i.nõ expedit.

n Pertineat.i. pertinere poſſit.l'ſit poſſibile: vt qꝛ teſtator deceſſit non añ vt.ſ̃. ad.l.acquil'.l.inde ne ratius.§.idẽ iul'.ſcri. ꝛ tunc ergo.i. tempore mõtis quereretur de eo tempore: ꝛ de pcedenti.i.inſtitutio niſi:ſed ꝛ tẽpore adiectionis debet eſſe capax:qõ dic vt no. in ſti.de hĩ.quali.ꝛ dif. §.in extraneis ꝛ.ſ̃. õ here.inſti.l.ſi in alienũ.§.i.ꝛ de reb' du. l.ſi cognatis: ꝛ facit ad hoc.j.õ iure fiſci. l.non intelligitur.§. quãdo ꝛ.j.ꝛ.i.l.i.§.i. ꝛ.l.ſi deportati ꝛ.j.de condi.ꝛ de.l.hereſ:ꝛ facit.ſ̃.ꝛ.ij.l. qdam vbi dicit eẽ eni debet cui detur: deinde queri an datum conſiſtat.

c Cum ab vno.compenſandi aio.alioquin vtrunqꝫ conſeq poſſet ſublato iterdcõ de alterutro vt.C.de rei vx.ac.l.i.§.ſciẽdũ

p De dote.que vocatur ex ſtipulatu vt inſti.de ac.§.fuerat.

q Putat.ex ſtipulatu.vt.ſ̃.ꝛ.j.bac.l.ſi mulier vult.non alias ſed hic quomodo cum oẽs heredes pro portiõibus hereditarijs teneã tur vt.ſ̃.ti.i.l.ſeruo leg.§.ſi teſtator:ꝛ.j.ti.i.l.nomen.§.vni: ꝛ ſupra famil.her.l.ſi filia:ꝛ.C.de pac.l.pacto.Rñ.ſpeciale in dote cauſa vi tandi circuitus vt ar.ſ̃.de condi.indebi.l.dominus:alij dicũt dari in eum actionem non directo:ſed per obliquum:quia conueniũtur heredes omnes.actione de dote:ꝛ ceteri conueniunt iſtũ actione familiæ her.vt.ſ̃.famil.herciſ.l.ſi filia.§.i.ꝛ§.papini.ꝛ§.fi.ꝛ.l.is cõſe. §.ſed ſi monumentum:vel dicas ac.ex teſtamento.

r Suo iure.ideſt dotis quo tenentur omnes heredes.

ſ Mariti.quia tenentur vnus ſolus.

t Onus eris.nota vnum heredem ſolum grauari ſic ecõtra exoneratur vnus tantum:vt.ſ̃.titu.i.l.ab omnibus.

u Ab heredibus.iſto ꝛ alijs ad quod eſt.j.titu.i.l.nomen.§.vni.

x Eadem dicen.ſcilicet vt ſit contenta iudicio defuncti vel ſuo iure:vt.C.de here.inſti.l.ſi compen.

y Inſtituta.vel ſola:vel cũ alia. z In ſubſtitutũ.ſ.ei mulieri.

ɔ Dotis actio.ſ.ex ſtipulatu:vel dic ex teſtõ noie dotis:vt.ſ̃.dixi.

a Ex perſona ſua puta duo ſunt heredes ticius ꝛ meuius vnuſqſqꝫ habet.xij.lib.boñ.pro ſua dimidia a ticio legata ſũt quadringinta ſolidi boñ.vnit.ꝛ.xl.ſolidi boñ.alij octo ſunt in dote in qbuſ ticius tantum eſt grauatus ſi meuius preſtaret partem ſuam õ dote ticius preſtaret ꝛ integra legata:ꝛ dimidiã dotis:que dimidia ſunt quattuor libere boñ.cũ fal.bẽat ꝛ plus cũ bẽat quattuor libras boñ.ergo hꝫ plꝰ fal.xx.ſol.boñ.cũ res libre ſint quarta de duodecim ſũt quattuor hic ergo vbi ticius ſoluit totum idem videbaĩ qꝛ noie meuij facit:ergo meuius videtur ſoluere:ſed nõ eſt ita.compurat enim totam dotem in ere alieno habito reſpectu ad mulierez: non ad coheredez cui vĩ legatum:ꝛ ita de legatis.ſ.õ quattuor libris boñ. detrahit fal.tantum nõ de alijs octo que ſunt dos: ꝛ debẽ tur vt es alienum ſm.azo.

b Videtur.vt cum ticius eſſet inſtitutꝰ in dimidia hereditaĩ: que dimidia valebat.xij.liberas boñ.ꝛ grauatus ad dotẽ que eſt octo ꝛ ad legata que valebant. iiij libras boñ.vni.xl.ſo.alteri alia.xl.ꝛ ſic ad totã dimidiã deductis.viij.libris boñ.,p dote dandis a ticio remanent.iiij.libre boñ.pene ticiũ:ꝛ õ his quattuor hꝫ ſoluere legata:ꝛ ſi ſolverit legata que ſũt quattuor nihil penes.eũ õ ſua parte ideſt duodecim remanent: ergo qꝛ deducet fal.de his quattuor legatꝫ nõ de octo que octo vt es alienũ deducuntur. Franciſcus ac.

c Ji cui.vberimũ.vt ꝛ j.ad.l.fal.l.ſi fundũ i principio.ſed õ ibi in.l.i.ꝛ ſupra tit.i.l.ciuitatibus.§. fi.vbi plene ſolui.

d Confines.i.rões cõſanguinitatis vt.ſ̃.de mino.l. ſi in emp.ꝛ de tutelis ꝛ rõibus diſtraben.l.i.§. ſed nõ vllos ꝛ.ſ̃.t.i.l.ſi equo ꝛ.j.õ bonis liber.l.libertuſ q ſoluendo ar.ſ̃.mã.l.cũ ſuus.

e Ji mihi ꝛ ticio.die cedente.idẽ ꝛ nõ cedẽte die qꝛ tunc ꝛ deficit ꝛ accreſcit vt hĩ. C. de cad.tol. §.pro ſo ſed de die iõ dicit qꝛ tunc demũ repudio qõ delatũ eſt ante non.vt.j. ſequitur ꝛ.ſ̃.e.l.ſi ita.§. ſi ſub. cõdi. f Magis elective ponit. g Placere.ſapientibus.

b Partez.repudiatã que cunqꝫ ſit illa.aut cuicunqꝫ.delata.ſed tñ accreſcit alteri parti non repudianti vt.ſ̃.t.i.l.ſi mihi ꝛ tibi que eſt õ vt.ſ̃.e.l.ſi duob' ſeruis.allj dñt quod erat ibi legatuꝫ vt vterqꝫ hñet inſolidũ:hic viriliter qꝫ eẽ poſſet vt.ſ̃.t.i.l. ſi pluribus:ſed non placet qꝛ tunc non accreſceret:qõ lex illa contradicit: ſed ex ſe haberet vt.d.l.ſi pluribus ꝛ.C.de cadu.tol.§.ſi vero nemo.

i Si eo.capere poteſt.qui multi ſunt vt no.inſti.e.§.legati.

k De capacitate.eſſe.n.debet pſona cui detur:deinde queri an datũ cõſtat vt.ſ̃.t.ij.l.quidam. l Heredis.qui non eſt capax.

m Defuncti.qui eſt capax.

n Hereditati.velut domino vt ꝛ.ſ̃.t.i.l.legatuꝫ.§.ſeruo legato:hic ſecus in hereditate ei relicta:ꝛ vſufr.vt.j.de acqui.re.do..l.hereditas lꝫ inſtitui poſſit vt.ſ̃.de here.inſti.l.non ſeruus. Item contra.j.e.l.debitor.§. ſeruo ſed ibi erat viuens dñs. Item contra.j.de noua.l.nouatio:vbi heredis pſonam obtinet hereditas ſo.ibi.

o Accipere poteſt.de hereditate in qua eſt ſeruus vel legatarius.

p Pars.illius legati. Ad.

q Vocantur.ſ.ad hereditatis partez quaz hic inſtitutus capere vetatur ꝛ ſunt iſti coheredes vel ſubſtituti vel vxor vel fiſcus ꝛ facit ſupra de here.inſtitu.l.non minus.§.i.

q Quod principi.cedat.loquitur de iure veteri ſm qꝫ cedebat dies legatorum ab apertura tabu.niſi in parentibus ꝛ liberis vt .C. de cad.tol.§.i.ꝛ niſi in principe vt hic ꝛ ſm hoc dic cedit.i.ante apertas tabulaſ. hodie vero cõmuniter a die mortis vt.d.l.C.de cadu.tol.§.cum igitur vel dic loqui etiam ſm noua iura:ꝛ ſm hoc dic cedit.ſ.antequã decedat teſtator:ſed poſt teſtm̃ quo caſu priuatus non tranſmittit princeps ſic vt.C. õ cadu.tol.§.pro ſo:ꝛ hoc ſecundum vtranqꝫ poſitionem eſt contra .C. qui teſ.fa.poſ.l.cum heredes:vbi dicit cõmuni iure eos iuuari.ſol'.ibi quo ad

testamenti solēnitatē:hic quo ad transmissionē.Item cōtra.ĵ. prox.l.solu. ibi. s Ab homibus.alias ab oibus ꝛ alias ab hominibus.

s Ĵ auguste.defierit.alias deficit contra.s̄.l.prox.nam cum eadez de beret habere priuilegia augusta que princeps vt.s̄.de le.ꝛ sc.con.l. princeps ꝛ.ĵ.de iure fis.l.si fiscus.§.fi.hic non habet.so.hic est pro nō scri ptum supiori lege in causa caduc:ꝛ ꝟz hoc dic anteq̄ testatoꝛ decederet:subaudi ꝛ anteq̄ faceret testamētū vel tu dic eadez priuilegia sed non omnia:nam nec le gis condende.

u Ĵ cui.facit.s̄.t.i.l. le gatarius ꝛ supra.e.l. ij.iiij.ꝛ.v.ꝛ.vi.ꝛ.s̄.de acq. here.l.si ex asse:ꝛ.C.de iure ōli.l.gdā vbi plene notaui.

x Ĵ mihi.legata est in ciusdez testō. Jo.als nō diceret.ĵ.partē deficere cū totum deficeret ex vno testō ꝛ totū peteret ex alio a Responsū est.ꝛ bene vt nec ad me pertineat nisi p ius accrescēdi ꝛ hoc est ni si zc.az.ꝛ no.supra.e.l.si ti cio ꝛ mihi.

b Viuat.scilicet apud me non alienatus existente cō ditione.vt.ĵ.quando di.le. ce.l.si usufr.§.fi.

c Deū.partim iure meo partim iure accrescendi:qz ps deficiētis alti accrescit.

d Voluerit.testatoꝛ.

e Duobus.facit.supra.e. l.si duobus.

f Ulian⁹ ait ei⁹.s.seij.

g Cōditiōe.s. aliqua.

h Deficiens.deficit enim vt s̄.e.l.si peccata.§. quod ita.ac.

i Deium. qui non vt minister tantū fuit elect⁹:vt.s̄ e.l.si quis ticio: ꝛ.ĵ.t.i.l.pater.§.tusculan⁹ꝛ s̄.e.si qs quos:ꝛ dic vt ibi notaui in.l.si quis ticio.

k Fides non vt minister m̄ vt dixi ꝛ fa.ĵ.de ali.le.l. pecunie ar.contra.ĵ.ō adi. le.l.filio.§.i.

l Ĵ ticio.fliquebat in hereditate.

m Tentū.s.present dixit testatoꝛ.in his ergo.c.meui us si adiret,p medietate te neretur:que medietas ipo nitur ticio,ppter accrescen tē partez:que ticius suo iu re in. ccl.teneretur: sed qd eō si ticius non adiuit: sed meuius Rñ.idem qz meuius in .ccc. teneretur:sz in .l.iure suo:in residuo propter partē ticij vt.ĵ.prox.§.ꝛ.C.ad treb.l.nam ꝛ iustam ꝛ vt dixi supꝛ. e.l.celsus.§.pe.ꝛ.§.fi.ꝛ facit.s̄.t.i.l.quidam ꝛ.s̄.t.i.l.si duobus.§.i.ꝛ.l.ciui tatibus.§.lucius.ꝛ.C.de cadu.tol.§.his.

n Jul'.ex legitimis.ab intestato venientibus.

o Portionē.obuenientez sibi ab intestato.puta dubiā quez sunt duo eo dem gradu. p Relictum.in codicillis.

q Si post rescriptum.cuius hētur mētio ut.s̄.t.i.l. imperatoꝛ.

r Cum suo onere .hic est ar.ĵ.t.i.l.i.§.fi.ubi sine onere uenit ad aliū.so. hic ambos grauauit in codicillis dicens.rogo venientes ab intestato ibi vnum tantum noiauit eum fm .R. sed certe nec hic nec ibi grauauit: nisi vnum:dic ergo qō hic erant ambo eodem gradu:vnde ambo succedūt ex tacita voluntate defuncti vt supra.ti.ij.conficiunt.§.i.ꝛ ex tacita voluntate defuncti accrescit :cum testatoꝛ sciebat eos pares:at in p̄rio erant in diuerso gradu nec hz sequens ex tacita volūtate.q cepit esse proximus post mortem sed suo iure:vnde non cum onere fm.az.sed huic.so.secūdū.h.videtur obstare.s̄.ti.ij.l.si quis eum ꝛ.l.pe.vnde prima placet. Item facit qp no.s̄.e.l.celsus.§.pe.ꝛ fi.ꝛ.ĵ.e.l.cum pater.§.cum pater.

s Ĵ alienus.potest.vt.s̄.ti.i.l.cum filio in prin.

Adeat.hereditatē.qp facere pōt vt instī.de here.instī.§.seruus aūt.

Non est.i.non potest lucrari.alias.i.non habet lucrum ergo nō potest bus° reiectus ꝛ ereptus est:consti stitutione diui antonini.successoꝛi ꝰ eius debetur. i Uba

Ĵ auguste legaueris ꝛ ea iter homines esse desierit' deficit quod ei relictum est:sicuti diuus a drianus i plotine ꝛ proxime impe ratoꝛ antoninus i faustine auguste persona constituit cum ea ante iter homines esse desijt:quam testatoꝛ decederet g Aius.

Ĵ cui' res legata fuerit ꝛ om nino aliqua ex parte voluerit: suam eē totā acquirit. n Era.

Ĵ mihi pure ꝛ seruo meo vel pure vel sub conditione cadē res' legata est:ego quoqz legatuz qp mihi datum est repudium : dein de conditiōe existente id quod ser uo meo legatum est vellem ad me pertinere:patez legati deficere res ponsum est[a] :nisi si quis dubitet an existente conditiōe si seru⁹ viuat[b] : omnino legatum meum[c] fiat quod semel ad me pertinere voluerit[d] : quod equius esse videtur Idez est ꝛ si duobus[c] seruis meis eadez res legetur. u Ulpianus.

i Ulianus ait:si a filio herede le gatum sit seio fideiqz eius' cō missum fuerit sub hac conditione[g] vt ticio daret ꝛ : tici⁹ pendente con ditione decesserit fideicommissum deficiens[h] apud seiū[i] remanet:non ad filium heredem pertinet quia in fideicommisso potiorem causaz ha bere eum cuius fides[k] electa sit se natus voluit. i Dem.

Ĵ ticio ꝛ meuio heredibus in stitutis qui.cccc.reliquebāt[l] a ticio. cc. legauerit ꝛ quisquis he res esset.c[m] .neque meuius heredi tatem adierit.ccc.ticius debebit. Julius quidem . ait si alter ex le gitimis[n] heredibus repudiasz poz tionem° cum esset ab eo fideicom missum relictum[p] coheredem eius cogendum non esse fideicommissū prestare.portionem enim ad cohe redem sine onere pertinere:sz post rescriptum[q] seueri quoque fideicō missa ab intestato relicta a substitu tis debēt.ꝛ boc q̄si cū suo onere' consequitur accrescere portionez.

Ĵ alienus L Acinius. seruus heres institutus fuerit a domino eius fideicommissum re liqui potest° :sed ita boc fideicom. dominus prestare dz:si per seruuz factus sit heres:qp si antequam ius su eius adiretur hereditas seruus manumissus fuerit ꝛ suo arbitrio adierit' hereditatem domin⁹ id nō dz qz heres factus nō est' : nec ser uus: quia rogatus nō est[r] . Ita qz' vtilis actio° hoc casu competit ut is ad quem emolumentum here ditatis deuenerit:ꝛ fideicō . presta re compellitur. p Paulus.

Ĵ heres rem legataz ignorās infimus cōsumpsit ad exhibē dum actione non tenebitur:qz nec possidet nec dolo[b] malo fecit quo minus possidet:sz per i factum ac tionem legatario consulitur[c] ut in demnitas ei ab herede prestetur.

Quam propone p Papi. batur[d] in scriptura[e] fideicom missi qp pluribus sub conditione fuerit relictum per errorez omissā mutuam substitutionem : quam te statoꝛ in secundis tabulis cum eos dem substituerit[f] expressit . diuus marcus ꝛ cōmodus imperatores responderunt voluntatem manife sta videri mutue facte substitutiōis ꝛ ,eniz[f] in causa fideicommissi vbi cunque[g] precaria voluntas[h] quere ret[i] :coniectura potuit admitti. Eculium legatū L Dem.

tionem° cum esset ab eo fideicom missum relictum[p] coheredem eius cogendum non esse fideicommissū prestare.portionem enim ad cohe redem sine onere pertinere:sz post rescriptum[q] seueri quoque fideicō missa ab intestato relicta a substitu tis debēt.ꝛ boc q̄si cū suo onere' consequitur accrescere portionez.

Ĵ alienus L Acinius. seruus heres institutus fuerit a domino eius fideicommissum re liqui potest° :sed ita boc fideicom. dominus prestare dz:si per seruuz factus sit heres:qp si antequam ius su eius adiretur hereditas seruus manumissus fuerit ꝛ suo arbitrio adierit' hereditatem domin⁹ id nō dz qz heres factus nō est' : nec ser uus: quia rogatus nō est[r] . Ita qz' vtilis actio° hoc casu competit ut is ad quem emolumentum here ditatis deuenerit:ꝛ fideicō . presta re compellitur. p Paulus.

Ĵ heres rem legataz ignorās infimus cōsumpsit ad exhibē dum actione non tenebitur:qz nec possidet nec dolo[b] malo fecit quo minus possidet:sz per i factum ac tionem legatario consulitur[c] ut in demnitas ei ab herede prestetur.

Quam propone p Papi. batur[d] in scriptura[e] fideicom missi qp pluribus sub conditione fuerit relictum per errorez omissā mutuam substitutionem : quam te statoꝛ in secundis tabulis cum eos dem substituerit[f] expressit . diuus marcus ꝛ cōmodus imperatores responderunt voluntatem manife sta videri mutue facte substitutiōis ꝛ ,eniz[f] in causa fideicommissi vbi cunque[g] precaria voluntas[h] quere ret[i] :coniectura potuit admitti. Eculium legatū L Dem.

onerari ꝛ est bona ratio vt infra.titu.i.l.sed si fic in fi.ac.

x Rogatus non est.sub.nec rogatus substitutus vel continct⁹ alio quin nulla esset rō:vt probatur.s̄.l.prox.i.Rñ.ꝛ.§.iul'.nec successoꝛ rogati tunc enī teneretur vt.ĵ.t.i.l.sed si sic.i.Rñ.Item videtur qō directo teneat seruus.si enī seruus vel filius de iussu domini vel pa tr[rogati adierint dns tenet ex psona seruī: ꝛ pater ex filij psona vt infra.ti.i.l. cū filio.§.deniqz:vn de patet seruū adeū tem naturaliter tene ri pro eo qō rogatus est dns. si ergo liber factus adeat tenetur ciuiliter ꝛ naturalit quasi liber adeundo ꝓtrabere videat: vt. ĵ.qbus ex cau.in pos. ca.l.apud iul'.§.fi.ꝛ. L.se.si rogatus esset ꝛ adiret i seruiture na turaliter teneret:sed cum dominus sit ro gatus seruus adiens vtili obligatōe nāli: vt ita dixerim tenet ꝛ ciuili vtili tenetur adiens liber.az.

y Ita.qz equum est aliquam actionez da ri cum seruus gaudet at testantis volunta te:iz non sit rogatus ꝛ ita soluitur contra rium qō est.ĵ.t.i.in.l. i.§.fi.ꝛ no.s̄.l. prox. §.fi. a Actio.

qz de rigore alia ac tio deficit.accurtius florentinus.

Ĵ hers. nec do lo nec cꝑa.allo qn ō.vt.C.ad exhi.l. exhibitionis.

c Consulitur.de eq tate. sic ergo non di stinguit fuerit sciens vel ignorans:vt isti. e.§. si heredis: ꝛ est ratio qz commodu habet a defuncto: al' secus vt in ar.cōtra. s̄.de condi.inde.l. in summa.§.p. Item con tra.s̄.de rele.l.si pu ra.§.fi.so.ibi. Item fa cit in.e.t.l. ꝛ si quis ꝛ l.fi.§.si heres ꝛ.§.fi.ꝛ s̄.t.i.l.si heredis ꝛ.l. cetera.§.fi.ꝛ.l.si qui

ꝛ.l.quid ergo.§.pe.ꝛ infra.e.l. meuius .§ .in fundo.

d Cum proponebat.casus ticius instituit duos filios pupillos heredes ꝛ fundū p fideicom. reliquit duobus extraneis sub condi.si nauis venerit ex asia:ꝛ cuz pupillariter substitueret predi ctos duos fideicommissarios:habuit mentionem qō eos duos ad inuicē grauauerat:vt qui eoꝛum decederet sine liberis alteri suam partem fundi redderet.quod tamen scriptum non fuerat.

e Scriptura.no.in scriptura.q.d.nō est omissū in voce vl' in verbo rum prolatione:sed in scriptura erroꝛe libꝛarij vt.ĵ.de re.iuris.l.si libꝛarius:vel testantis vt supra de here.instī.l.quotiens.§.i.

f Substituit.pupillo.

f Etenim.s.est verus enim.i.quia in cause fideicom.

g Ubicunqz.i.in cuiuscunqz testamento:ual vbicunque.i.qualiter cunqz.

h Voluntas.scilicet rogatiua.

i Quereretur.i.inueniretur.per ar.pōt coniectura admitti:ꝛ sic ē contra.C.de fideicom.l.fi.ibi cum enī zc.vbi per solennita tez testi um non coniecturis probat.so.per fm tab.ꝛ per .vij.testes in testa mento nūcupatiuo vel.v.in codicillis probatur ꝓiectura ꝛ nō alio modo:etiam per scripturā nuncupatiui testamenti:sed si erat i scri ptis sola scriptura probat substitutionem secundū.R. ꝛ az.alij vt

Jo.ꝛ.b.generaliter intelligum predictiſ.ſ.alijs modis:vel alijs vt in prin.huius.l.ꝛ.l.contraria intelligat:cuz vult probare per teſtes ꝛ non per coniecturas:aſ ꝛ pro bac.s.t.i.l.pe.ꝛ.j.t.i.l.natu.ꝛ.j.ō ſe
k Tali coniectura.i.probatione per legitimum numeruz.vij. teſti uz in teſtamento vel v.i codicilliſ:ſicut in ſi.huj⁹.l. dicitur ꝛ p bak de ſubſtitutione facta de fūdo legato vt ad ſupſtitē veniat ſi vnus decedat ſine liberis: lz ſm teſtiñ. i.tabule non proſerk quod tamen hic ,pſe rebatur ſm.R. ꝛ az. vel ſz Jo.ꝛ.b.poteſt eſſe ꝛ alia ꝓiectura: ſi teſtatoꝛ coꝛaz teſti b⁹.vij.dixit ſe ita vel le diſponere vt ſubſti tuat ꝛ poſtea voca uit tabellionē:ꝛ ōmi ſit ſubſtitutionem ꝛ poſtmoduz facto te ſtamento dixit coꝛaz eiſdem teſtibus p er roꝛē ſe ommiſiſſe vel obliuionem.tali eniz cōiecture ex bac.l.in ſi.vſ ſtandū vt .j. de do.pre.l.theopōpuſ.

augeri ꝛ minuiˡ pōt:ſi res peculij poſtea eſſe incipiant aut deſinantᵐ.

d Idez in familia erit ſiue vniuerſā familiam ſuā ſiue certam veluti vrbanāⁿ aut ruſticam legauerit:ac poſtea ſeruoꝛū officia° vel miniſteria mutauerit[p]:eadē ſunt i legatarijs: aut pediſequis legatiſ. d Quadrige legatum equo poſtea mortuo[q] pire quidam ita credunt. ſi equus ille deceſſerit qui demonſtrabat[r] q̄ drigam: ſed ſi medio tēpoꝛe dimi nuta ſupleantur ad legatariū perti nebit. d Ticie[s] ſticbus legat⁹ poſt mortem ticij libertatem[t] accepit: ꝛ legatū adita hereditate[v] ꝛ libertas mortē ticij ꝓpetit idēqz[x] ē ꝛ ſi mori ente ticio liber eſſe iuſſus ē:ſi tamē ticio ex parte herede inſtituto ſer uus legatus[y] ſit:ꝛ poſt mortē ei⁹ li ber eē iuſſus:ſit ſiue adierit heredi tatē ticius ſiue ñ adierit[z] poſt cui⁹[ꝛ] mortē libertas ei data eſt eo defun cto libertas cōpetit. i De.

p Eculium. mi nui ēt viuente teſtatoꝛe.ac.

m Desinant. diſtin guit:vt inſti.e.§.ſi pe culium.ꝛ.j.de pecul. le.l.deniqz.§.fi.ꝛ ſa. s.ō pecul.le.l. peculi uz. n Urbanā qō dic vt.j.de ver.ſi. l.vrbana:ꝛ infra titu .primo.l.ſeruus vrbanus.accurſius.

o Officia. differentiā inter hec no.vt.s.qbuſ mo.vſufr.amitta.l.ſi cui ꝛ ſac.j.dc adimē.lega .l. ſi filio.i.Reſpon.accurſius.

p Duraverit.in ppetuum nō ad tps vt.j. ti.i.l.ſi fundū ꝛ.l.ſi ita:. i.l.ſi ita.§.ſi domus ꝛ.l.ſi grege ꝛ.l.ſi ex toto ꝛ.l.ſi gregem ꝛ.l.q̄ in. rerum.§.ſi quis.accurſius.

r Demonſtrabat.qꝛ erat magiſter quadrige.imo ōmonſtrabat qꝛ erat de ſubſtātia quadrige facte a teſtatoꝛe:ſecus ſi legaſſet quadri gam conficiendā ex equis teſtatoꝛis non nominatis qꝛ genus non pōt perire vt.j.ad.l. falci.l.in ratione.§.ſi vero argenti:ſed cur aliō vt in peculio vt.s.in prin.buius.l.ꝛ area poſtea edificata vt .s.e.l. ſi aree. Rñ.qꝛ quadriga deſinit vno mortuo vt.s.quib⁹ mo. uſuſſ. amit.l.quid tamen.§.fi.ꝛ.l.niſi:ꝛ facit.j.ō condi.ꝛ demon.l.filie .§.

s Ticie ꝛ legatum.hiç incipit reſpondere ſic ꝛ le.ꝛc̄.ꝛ q̄ dicit ꝛ le gatuz ſticbi relicti ticio:ꝛ ita non eſt p̄ q̄ legitur.s.t.i.l.ſi poſt moꝛ tē.§.ſed ſi ſeruo ꝛ.§.vſq; adeo.ſi aūt diceres ꝛ libertatez ꝛ pecunia riū legatum relictuz ſeruo poſt mortē ticij nō valet pecuniariū vel aliter ibi ab alio legatum:ab alio libertas fuit relicta hic ab eodez ſi intelligas ſecundo modo:vt cum dedit multas ſolutiōes que nil valent:ſz qō iſte ticius fuit neceſſarius:vt ibi poſtquam ꝛc̄. vel hic ꝛ ſi.huius.§.s.t.i.l.ſi poſt mortem in fi.ſo.vt ibi.

t Libertate.hec ſunt verba teſtatoꝛis.ac.

u Hereditate.eius qui ſticbum legauit.Ro.

x Idēqz eſt.q̄ dixi poſt mortem ticij:hoc tamen hic pluſq̄.ſ. quia hic ēt viuo ticio moziendo tñ competit libertas vt.j.de ma.te.l.qui duos.§.i.

y Legatus.ideſt prelegatus.accur.

z Non adierit .alius tamen adiuit:vt.s.de teſta.tu.l.ſi nemo.

a Cuius.ac ticio.ac ,pēt.nō āt bēas a ticio.

b Pars eadem.i.vtraque pars eidem vt confuſe ponatur ꝛ coniunctiue.i.vna dimidia ex vno.ꝛ alia dimidia ex altero.

c Voluntatis. licet eam pro iure qōm poſuerit in facto tamen q̄ ignotum eſt conſiſtit iuris tamen eſt vt attendā q̄ magis preſuma tur:preſumam enim alterum magis nam ꝛc̄.ꝛ ſic bene dixit volūta tis eſſe qōm cum vtrunqz teſtatio poſſit velle.ꝛ q̄ cadez ex vtroqz vel ex vno vna.ex alio altera etiam magis videtur vltimum nam ꝛc̄.ꝛ ſecundum hoc ponitur nā cōtinuatiue.ſed.R.ponit.pro certe.

s Nam incredibile.poſſibile tamen eſt vt.j.de fideiuſ.l.heres ad. §.non eſt azo.lz ſit ar.contra ifra de ver.ob.l.qui bis: ſed expone vt ibi.

d Parte.cuius eſtimatio preſtabitur.

e Sane.patet denuo grauari heredem circa eandem rem.ꝛ ſic obſtat cō ſti. vt.s.de le.i.l.plane.§.i.ſed hic.Rñ.item ꝛ non circa idez hoc dicit.ſed circa aliam partem non prius legatam eidem.

f Corpus.ab vno q̄ ipſe qui legat facere poteſt non autem heres eius qui debitoꝛ legati.ꝛ dic ē debitoꝛ aut ꝛc̄.ne ergo ſit iutile facta relatione ad partem debitam reſeratur legatum. ad alteram non debitā ſic. s.t.i.l.ſi quando in prin.ꝛ. s.t.i.l.ticio.§.i.vel dic non obſtat huic.l.conſtitutio.ſz nec quod debitum alias legauerit ad hoc debitoꝛ aūt ꝛc̄.facit ſupra de inſti.l. in eum.§.taberne.

g Unum teſtamentum .i. vni⁹ hominis teſtamentū: nam ſi idez plura fecerit ꝛ in eis ſepe idem corpus legauerit idem erat vt infra. e.l.§.cum.

b Debitoꝛ autem. vt heres meuij erat.

i Pol⁹ ſit. quod quattuoꝛ modis attenditur vt inſti. de ac.§.pluſ.item ꝛ quinto modo:vt.s.ti.i.l.ſi creditori.§.idem quod ꝛ facit.s.t. i.l.huius.§.i.ꝛ infra de do. pre.l.i.ꝛ de li.le.l.ſi idem.ꝛ infra.tit.i.l. nutu.ꝛ inſti.e. §.contrario.

k Legatum futurum .q. d.nullum.

l Duorum teſtamentis.i. duoꝛum ſcilicet ticij ꝛ ſem pronij.

l Meuij eſt.hēbat ergo meuius fundum cōem cum alio pro indiuiſo.

m Obtingere propter regulam.j.de ac.ꝛ ob.l.oēs ꝛ inſti.e.§.ſi res.

n Poſtea.bene dicit poſtea ſecus forte ſi alienetur viuente teſtatore alteri ex cuius teſtamento non eſt ſoluta.quia tunc ex eius teſtamento ſolui poterit. o Parte.ſcilicet ſoluta.

p Semel ſolutione ab vno facta ſecundum quoſdam.

q Extictam.ſic infra de ſol.l.qui res.§.aream.ꝛ de verbo.obli.l.inter ſti. §.ſacram circa prin.

a Si pars dimidia.ſed ſi aliud non liqueat vt viceſimam vt:j. de ver.ſi. l.nomen.§.i.vel dic pro indiuiſo.

b Legetur.puta dixit vnus teſtatoꝛ lego ticio medietatem fundi coꝛneliani.ꝛ alter teſtatoꝛ eodem modo dixit.

c Non perimit.ꝛ eſt ratio quia ſoluta pars ab vno non erat ab altero debita.illa eadem pars ſoluta.quia ſi eſſet ab eodem debita illa pars iā eſſet ſublata ſolutione ab vno facta. quia non poſſunt due lucratiue eſſe in eadem perſona concurrere:vt.d.l.omnes ac.ꝛ.s.ſi pars here.pe.l.i.§.i.ſecundo ꝛ tertio.ꝛ.j.ſtatim ibi neqz plures.

d Hanc eandem.male dicit hanc:cum per hanc.i.per hanc dictionē hanc coꝛpus viſibiliter ꝛ pro diuiſo debeant oſtendere.dic ergo hanc.i. eadem iure intellectu ꝛ pro diuiſo.ꝛ hic quod ſubditur neqz pluresſ ꝛc̄.hic modo dixi ſolui poſt ſe eandem rem iure intellectu non facta demonſtratiōe ad coꝛpus quia non pōt dare aliquam partem dimidiam inſoliduz neqz eni plus ꝛc̄.i.legatarius cui pars ſoluta eſt.ꝛ alter heres qui nō ſoluit aliqd. ꝛ ſic eſt quaſi conſocius collegatario.ꝛ repete neqz obtinent dñium i vno fundo vel parte aliqua fundi vt poſſit hic vel ille dicere.hec pars tantuz mea ē.non tua.nō obtinēt qd de iure intellectu.ius enī intelligit quecūqz habere dimidiam indiuiſibiliter i qualibet pte qua poſſet oſtendi non fcā diuiſione ꝛ ſic non offendit regula.j.de ac.ꝛ ob.l.oēs cū non poſſit ōſignari ad occuluz pars in qua due cauſe lucratiue concurrant.alioqn facta diuiſione ego meū tu tuum dicere poſſumus:vt.j.ō ver.ſig.l.recte.§.qntus. ꝛ tunc offenditur regula.ſi eandē ptē diceremus ſolui poſſe.ꝛ ſm hoc ſubauditur ibi neqz eniz ꝛc̄.vel dic ſm.R.neqz ꝛc̄.ſ.ob hoc quod dixi eandē partem abſolui poſſe.naz intellexi de parte indiuiſa que ſenſu precipitur non occulo videtur: nec enim videri poteſt. ꝛ ita non ſubauditur eni ibi neqz plus ꝛc̄.ꝛ facit.s.commo.l.ſi vt certo.§. fi.ꝛ infra de caſtren.pecu .l. pe.§.pater.ꝛ ſupra.t.i.l.non quocunque in prin.

e Suam alterius heredis. e Non diuiſione.ſ.facta.

f Non idem.ſ.q̄ dixit quando ſimpliciter pars fuit legata.ſed certe imo idem quia ſicut ſupra ita nec hic vno ſoluente liberat alius.eſt tamen hic aliō qꝛ ſicut homo qui ab vno mihi ſoluitur.ſi deſinat eſſe meus nō ſolvetur ab alia quia oſtendi poteſt homo ad oculum in quez concurrit huius

causa lucratiua vnde ꝛ solutus videtur in obligatione solus fuisse ꝛ non alius ꝛ hoc est bois ẽ. sed pars fundi soluta non potest ostendi vnde nec fuisse videtur ex causa lucratiua debita vnde eadem solui potest. a30.

g Duobus. i. duobꝰ.
b Nam qui. puta stichus
i Stipulationis. puta sim stipulatus similiter a te hominũ in genere ꝛ ab alio si stipulatus sim sibi hominũ in genere. aliud autez si ab vno essem tantum stipulatus quia poterit solui quicunq; fuerat vt infra de sol. l. qui. x. §. stichum ꝛ l. si quis duos: que sunt cõtra. vel hic de rigore. ibi de equitate dicit ibi in ipsa. l. q. x.
k Oratõis. s. si homo legetur. hoc enim est ẽ.
l Continet hominem. q̃m ad solutionem. quoniam quilibet in solutione est. non aũt quantuz ad obligationez vt probat supra titu. i. l. cum incertus. cuz saciunt ibi similitudinem inter legatum hominis in genere. ꝛ legatum stichi. ꝛ sic non obstat supra de pac. l. si vnus. §. sed si generaliter secus dico cũ quis promittit stichum aut pamphilum sub alternatione. qꝛ vterqz est in obligatione lz quidã contra vt s̃. de mino. l. ꝛ si sine alias est. l. ait prꝛetor. ꝛ alias. §. pomp. ait. ꝛ si sine. ꝛ j. ō verbo. ob. l. si duo alij dicunt continet. i. cõtinuisse videtur. etiaz quo ad obligationem facta solutione eius qui solutus est.
m In fundo sepelierit. suo arbitrio non testatoris.
n Totum precium vt appareat quantum minus valeat propter sepulturam lic. s̃. fami. ber. l. meus. §. fi.
o Solutus. pro parte que supererat. vel dic totus licet inefficaciter quo ad religiosam partem.
p Ex testamento. imo in factum. vt. s̃. e. l. si heres rem. que est contra sol. hic alibi poterat cõmodum inferri. vnde quasi dolo defuit possidere alio quin mero iure liberatus est. sed si sit soluendo agitur in factum vt ibi ꝛ s̃. de reli. l. scriptus in fi. ꝛ l. at si quis. §. sed si res le.
q Locum. locus est pars fundi vt j. de ver. sig. l. locus. ꝛ no. q̃ caute dicit propter partez petitur totũ. so. tamen qõ deest contingit liberatio ꝛ ẽ idẽ vbicunq; in re soluta aliud deest vt hoc erat ꝛ j. de sol. l. etiam. vel cautio que rẽ solutam respicit vt j. de ver. ob. l. iul. §. i. secus si pars soluit integre qꝛ in ea parte contingit liberatio. siue species certa. siue q̃titas debeatur lz secus sit in genere vt infra de sol. l. si stipulatus ꝛ j. e. l. §. fundo ꝛ C. ō rea. li. nõ ali. l. finali.
r Alienatũ. dedicãdo vt. C. de re. ali. non alie. l. fi.
f Eum. rei legate. nunqd hic solus posset grauatus rẽ hereditariã insolidum prestare ꝛ si alij non essent grauati. quasi videatur sibi prelegata an habet sibi necesse dare estimationẽ partium aliorum. Rñ. satis est li. p portione sua tantum prestet vt supra. titu. i. l. si fundum. §. si libertus.
t Abstulit. i. accepit. sic. j. de fur. l. qui uas. i. Rñ.
u Codicillis. in quibus oẽs grauauit heredes.
x Ab oĩbus heredibus. tunc rñdet non queri dominiũ ab oĩbus. nec enĩ querit pro parte eius qui prestitit estimat. sed aliozꝛ vt pote cũ estimatione. cum diceret quasi indebitã pro partibus aliorũ possit qui soluit. vt. s̃. de pac. l. cum ex causa. a30. ꝛ sic isti alij vel dimitterent solutã. vel soluerẽt si non soluerunt sed vr̃ qõ nec pro partibus aliozꝛ possit peti vt. s̃. ti. i. l. si tibi. §. i. contra. so. hic sponte fuit solutũ. item vr̃ quod etiaz pro parte primi transeat dñium. cũ ait sciens se non debere soluit ꝛ non p̃dicit. aut errando credens se debere. ꝛ tunc transit. sed contradicit. vt indebitũ vel sine causa. Respondeo non transit irreuocabiliter. sed pars aliorum sic.
y Uteretur. quia fecit testamentum ꝛ codicillos.
z Eandem rem. ꝛ non presumitur quod hoc facere voluit. posse tamẽ si valet vt supra. ti. i. l. qd ergo. §. i. sed contra vr̃ vt supra de proba. l. quinquaginta. sed ibi q̃tas hic species. vt ar. supra. ti. i. l. plane. §. i. Itẽ vr̃ solum primum teneri vt. s̃. e. l. cum vno. ꝛ l. legatoruz. §. q plures. So. ibi verbũ omnes refertur ad resignatos in testõ hic non pot fieri. quia vnus solus erat in testamento grauatus. vnde cum plurale circa euz restringi nõ posset. merito applicatur ad omnes. vt hic ꝛ facit. C. de le. l. cum questio.
a Fundo legato. ab herede passiue. quia legatarius petit. s. usumfructuz i. vsufruc. estimationem.
b Non in parte. s. proprietas. vt insti. eo. §. sed si cui. vel dic in parte. i. in proprietate. que ẽ ps dominij quandoqz que dic. vt supr̃ de vsufru.

c Rei. scilicet proprietatis.
d Continet. s. vsufru. sed fundi legatum continet omne emolumẽtum. etiam vsufr. ergo vsufr. peti posset act. ex testõ. vt. j. de vsufru. leg. li ticio ꝛ l. si alij. sed in casu sequenti petitur ipse fundus. ꝛ est ratio qꝛ in primo casu ꝛ in parte contingit liberatio quasi i parte proprietatis in fo non vt infra de so. l. si stipulat9. §. i. ꝛ no. supra cõmo. l. iij. §. i.
e Fundo vo. s. testatoris. sed i alieno potest poni casus.
f Ob reliquas. ab vsufruc.
g Legatum. idest. rem legatam.
h Agetur. ad ipsum fundũ. vt modo no.
i Aliena possessio. i. alius possidet ꝛ hꝰ tenet dare possessionẽ legatario. alꝰ nec rem tradere vr̃ vt supra de act. ẽp. l. ij. §. i.
k Seruitutibus prediali9 vt ob eas te neatur heres extraneo debeant vbi vtiliores9 maximusque legatus est. tunc enĩ liber tradi dz. vt hic ꝛ supr̃. ti. primo. l. fi uo legato. §. si fũdus ꝛ argu. s̃. de serui. l. quod ad seruitutes.
l Res mea. supra ca go erat testatoris vt

idẽ legare: sz loqui sepius.
Fũdo legato[a] si vsusfructus alien9 sit nihilominus ab herede petendus est vsusfructus enim ꝛ si in iure: et nõ i parte[b] consistit emolumentuz tamen rei[c] cõtinet[d]. ei vero fundo[c] relicto ob reliquas[f] prestationes que legatum[g] sequũtur agetur[h] verbi gratia. si fundus mihi pignori datus vel aliena[i] possessio sit non idẽ placuit de ceteris seruitutib9[k] ꝛ si autem res mea[l] mihi legetur legatum propter istas causas[m] nõ valebit. A municipib9[n] heredibus scriptis detracto vsufructu legari proprietas potest quia non vtẽdo possunt vsumfructum amittere.

Idem.
Uluz[o] ex familia propter fidei commissum a se[p] relictum cũ moreretur heres eligere debz[p] ei ꝛ quẽ eligerit frustra[p] testamẽto suo legat: quod postea q̃z electus ẽ: ex alio testamento petere potest.
Utrum ergo non constitit qõ datur quasi creditori relictũ[q]: an quã diu põt mutari voluntas[r] nõ recte

aliena hic legatarij.
m Istas causas. quia testator i ea habuit usufru. vel aliam seruitutem personalez vtpote cum plenam etiã sine legato sim habiturus. siue proprietatem illo mortuo secundum. K. Idẽ dici potest in qua libz prediali seruitute que debetur legãti i prędio meo. quod mihi legauit vt hic inuit ꝛ ar. j. eo. l. cũ filius. §. dominus. a30. ꝛ secundũ hoc refertur hic ad primum ꝛ ad proximum sed quid de medio sed licet si habet ius pignoris. videtur idem quod non videatur essere missum. vt hic secundum a30. sed contra secundum. p. vt. j. de libe. le. l. prima ꝛ supra. t. primo. l. senatus. §. fi. sed potest dici hic de rigore illas de equitate loqui secundum a30. vel dic hic non referri ad pignus vel ad possessionem quam habet testator aut ergo testator habet ius in re vel pro re legatarij aut extra rem licet propter rem legatarij: si in re vel vt hypothece vel ius superficiei vel simile. vnde habet vtilem in rem ꝛ tunc valet legatuz rei legatarij. vt supra titulo primo. l. si domus. §. fina. ꝛ dicta. l. de lib. leg. ꝛ supra titu. primo. l. si tibi homo. in prin. Item si pro re vt quia legatarius debet eam testatori ex venditione vel alia causa. ꝛ tunc idẽ. vt. s̃. titulo primo l. apud. §. si ticius. ꝛ ar. C. de contraben. emp. l. cum res. In tertio q̃do extra rem puta seruitutem pro qua habeo confessoriã que extra rem datur. licet pro seruitute rei inherenti ꝛ tunc siue psonalis sit seruitus siue realis. siue testator: siue alius habet hec iura in re legatarij. non valet vt hic. nam hic non facit vim quis habeat hec iura. licet qdam dixerunt valere quando testator habebat argu. dicte. l. apud. §. ticius. Sed ibi erat ei debita. non autez dicitur habere ius in re. Item pro eis erat supra de ẽben. emp. l. qui tabernas. ꝛ facit supra de euic. l. sed ꝛ si quid. §. primo ꝛ supra eo. l. is cui. ꝛ infra de verbo. signi. l. recte in princ. ꝛ supra de do. l. ꝛ eleganter. §. non solũ. ꝛ infra de do. pre. l. licet. ꝛ supra titulo primo. l. si res.
n A municipib9. non vtendo vt. s̃. de vsufruc. l. v. Item ꝛ alijs modis vt per aratrum vt. s̃. quibus mo. vsufruc. a. l. si vsufr.
o Item. c. an vt. j. de vsufruc. le. l. qui vsufr.
p Uum. quandoqz dignum q̃ doqz indignum: vt. s̃. e. l. cũ quidam. i. ꝛ ij. rñ. ꝛ dic q̃ dixit testator heres cũ morieris. fundũ bodrianũ restituas vni de familia mea. ꝛ vocetur testator sempronius heres ticius.
p A se. herede.
p Debet. non enĩ in potestate heredis. an debet sed cui de familia debet: vt infra. §. si de fal.
p Frustra. nam etiam si non legaret nihilominus ex alio testamẽto agetur: vt. s̃. e. l. cum quidam. iij. rñ. ꝛ sic dicitur superuacuum. i. nullum: vt. s̃. e. l. statuliberum. iij. rñ.
q Relictum q̃ non valet vt. s̃. l. proxi. circa prin. ibi debitor ãt ꝛ.
r Voluntas. idest eligendo.

120

f Siue tamen.nunc respondeo quod non valet tale legatum.
t Creditor facit.ĵ.ad.l.fal.l.pater filium ꝛ.ĵ.e.§.si duos.
u Mutetur ꝛ alium eligat nã primo electus ex nullo testõ petet. alioquin si tm̃ mutet ꝛ neminem eligat huic cum ceteris cõpetit petitio:vt.s̃.e.l.cum quidam.iij.m̃.est ergo ante mortem heredis i suspenso fit creditõ an nõ:ꝛ est fic.ĵ.õ rebus dubiis.l.quidã.sed videtur nõ posse mutari vt.s̃.t.i.l.huiusmodi §.si stichum ꝑ.so.hic dixit cũ morier hr̃s. Item hic electio persone legatarij ibi rei legate.
r Si de fal. ꝓsequetur superiorẽ materiam per multas qões vsq; ad.§. rogo.ꝛ iõ non est hic.§.nisi gratia euidentioris itel lectus.
y Pri mo testõ.ideoq; primi testator(minime dubitarat.ꝛ eius bonis inspectis non ẽt heredis hoc legatuz minime valet.l. fal. Rñ.vt.ĵ.ad.l.fal.l.pẽ filiuz ꝛ.s̃.de here. in fi.l.asse.ꝛ.C. õ iudi. l. apertissimi in fi. ꝛ dic ar.quod ibi nõ.
l Necessarie.necesse hẽt heres eligere: vt hic ꝛ.s̃.in ꝓin.hui9. l.ꝛ ĵ. de rebus du.l. vtrum.§.cum qdam qꝛ si non eligat proximior est de familia venient:vt.s̃.e.l.cum q dam.iij.m̃.ꝛ.§.fi.ꝛ.l.cuz ita.§.in fideicõ.ꝛ facit.s̃.de here.instit.l.si seruo fideicõmisso.ꝛ ad sill'.l.iij.§.vtruz ꝛ.s̃.de usuf.ꝛ re.que.v. cõ
a Beneficiuz.hoc ẽ:nõ dr̃ hec liberalitas nõ ꝓuenire ab her̃de.qꝛ tunc nõ detrahet fal.sed mõ detrahit.qꝛ nõ ꝓuenit ex eo legatuz ꝛ hic subijcit qd ẽ.n.zc̃.lz eligere possit uni ẽt ulteriori qꝛ hic hẽbat electiõz:ut.s̃.e.l.cuz quidã si uero familie relictũ eẽt priores in gradu peterẽt ut.s̃.e.l.cuz ita.§.in fideicom.ꝛ no.C.de ver. sig.l.finali.
b Ceteri.de familia.
c Cuz condictiõe legati tacita.cuz.n.leget testator sit.uni de fãilia dato singulis.si alteri nõ dedit daꝛ iussꝰ uꝛ hr̃s:ut.s̃.e.l.cũ qdã. R.
d Instituto.a.ticio her̃de rogãtis.i.ipsi9 primi testatoris ꝛ dic in solidũ.at sequẽs.§.si duos in ptẽ her̃ditatis ꝛ ptez fũdi ponit casũ.
e Ille fundus.botrianus qui uni ex familia cum moreretur heres iussus est restituere.R.
f Ex illo testamento.scilicet primo puta sempronij.
g Petetur.i.petẽt alij de familia illa q non sunt instituti heredes ab instituto herede rogati.ꝛ hoc proposita acti. personali ex testõ cum possent agere in rẽ contra legatarium extraneum possidentez.
h Heres extitisset.hoc videtur falsum.nam instituendo heredem: videtur eum elegisse:vt.ĵ.e.sed ꝛ si fundom contra.so. hic recta via iuit ad extraneum vt nec momento apud heredẽ maneat: vt supra de pecul'.l.sed si damnum.§.i.ibi licet nullo zc̃.ꝛ ĵ. de fur.l.a ticio quod ibi est secus.vel dic vt ibi.
i Boli exceptio.que transit ad legatarium si conueniatur acti. in rem vt ar.s̃.de pac.l.si tibi.x.§.pactuz.heres aũt legantis pro vna parte instringere legatum non potest:vt.ĵ.e.l.§.si rem.azo.
k Partem.intelligitur.i.vt habeat partes tantũ viriles õducta parte instituti.ꝛ ad hoc facit quod nõ s̃.e.l.si ticio.
l Que rõ.est aũt hec ratio.qꝛ de familia sunt:ꝛ heres relinquit'eẽ vocat cõpensat ipropric.tamẽ instit̃utus.n.est obligatus sicut ꝛ testator erat acti.ex testõ his q sunt de familia.sed eõ illi nullo mõ in stituti sunt obligati.nec.n.plures legatarij sunt inuicẽ obligati.sed si1 unus totã rem possidet tenet alijs rei vẽ.non ergo potest dici cõpensatio.cũ non sit hic inde debitũ:vt.s̃.de compẽsa. l. ponit ergo pro compensatione.sic.s̃.e.l.ticio.§.qui in vita.quidam tamẽ dicũt contra notantes ꝛ dicentes hic cõpensari quod utriq; debetur i genere qõ satis concedi pót per.l.s̃.de here.instit.l.qui nõ militabat.i. rñ.ꝛ s̃.si pars here.pe.l.i.§.pe.lex tamen ista nõ probat hoc ſm.az.
m Portionibus.tribus. Jo.
n Si duos scripserit.ticius rogatus restituere fundũ botrianum.

o Hereditario.i.hoc ipso q̃ sunt hr̃des rogati nõ tm̃ ex eius testõ sed legantis.s.testamẽto:vt.s̃.e.l in ꝓin.azo.melius ergo dixisset legatario.h.
p Si alteri.qõ essent de familia.facit hic m̃ generalis collatio quantum specialis:vt.C.de fis nup.l.si quis prioris.§.incertuz.sed ar.contra autẽ. nunc autem ibi in.C.e posita.que est in auten.de nup.§.soluto.coll'.iiij.
q Pro altera.s.quarta.
r Petant.s.si simul veniant ad petitionem alioqn qñ sunt plures rei credẽdi qui in familia continentur graduũ dignitate.ꝛ absentiuz ex iusta cã rõe seruata occupantur erit actio cõditioque melior:vt.s̃.e.l.si ticio.ꝛ.l.si quis ticio.ꝛ.l.cuz qdam.ꝛ.l.si tamẽ.ꝛ.l.oia ꝛ ĵ.e.l.peto.§.fratre.R.
s Cõpensatione. hoc expone:vt.s̃.prox.§.nam ꝛ si conueniant heredes rogati acti.ex testõ.vel etiaz rei ven.cũ nõdũ tradiderit extero excipient vt retineant viriles in illa quarta. Jtez ꝛ si extero ẽ tradita. ꝛ ipse ꝓueniat rei ven.q̃ põt vt. ĵ.e.l.cuz pr̃.§.libenter. excipiet ex persona hereduz. ꝛ hoc nõ.s̃.prox.§.
t Ab extraneo.i.an extraneus petere possit.
u Dixi ita demuz.i.ita vr̃ heres satisfecisse voluntati legantis.si ꝓpea zc̃.q est verum si prior testator ita dixit cui voles dato.secus si ita ne predium exeat de familia.tunc.n.post mortem electi legatarij ceteri petũt vt.ĵ.in ver.petitur9 zc̃. az.
x Tantũ ei.secus si minus nam in eo q̃ vltra est onerari non potest qualitercunq; varies nisi in casibus duobus vt.ĵ.e.l.imperator.§.si centuz ꝛ.ĵ.ad.l.fal.l.sed si nõ seruus.
a Efficiat.cum determinatione quã subijcit.sed siquidẽ zc̃.s.qñ testator dixit funduz cui voles.aut qbus ex familia voles si autẽ dixit ne funduz alienaret extra familiã.tunc locũ habet.§.q̃ si talia.vt non petant illi de familia:nisi mortuo secundo herede.i.caio qui est unus de familia.
b In expeditoꝛe.qꝛ tunc erit verꝝ q̃ dictum ẽ ꝛ sic ẽ determinatio precedentꝫ:vt dixi sed cõtra.s̃.e.§.sed si uno.nam ibi ticius videt elegisse heredem suum ꝛ tantũ ei relictum ẽ q̃ facit precium fundi ꝛ plus ne tamen extraneus fundũ sibi relictum ab eo petere põt.ꝛ heres imo ꝛ ceteri de familia peterẽt.so.hic spãliter contulit ĩ vnũ de familia legãdo vt extero restituat.ibi gñaliter instituẽdo heredẽ ar.in autẽ.de nup.§.soluto coll'.iiij. vnde ibi nullo momẽto stetit apud heredẽ.hic sic apud legatariũ vt ꝛ ibi no.qñq; tm̃ facit gnãlis coll'o.q̃tum spãlis ꝛ ecõtra si ponas fundũ in hereditate mãsisset:vt.s̃.§.si duos.vel attẽde an propterea instituat aliquez heredẽ de familia vel ei legat preciũ fundi q̃ extraneo velit fundũ botria nũ dari an nõ in primo casu satisfactũ est testãti:in ẽo non:qꝛ alia mente vt qꝛ meruerat l'cognatus erat potuit eũ instituere.ꝛ hoc ẽ q̃ dicit ꝓpterea tm̃ zc̃.ꝛ ĩ hereditate presumã.nõ propterea relictũ q̃ legat extraneo aliqn non faceret partem alijs quod tamen facit vt.s̃.§.si duos. ar in legato semp presumam q̃ propterea leget vt eũ grauet de fideicõ.qꝛ aliter diceretur nullum cũ alia rõe eum grauare non possit vt.s̃.e.ticia.§.i.in fi. que est ratio in herede falsa est.alij dicunt si.ab instituto legeꝫ nullum est legatum vt.s̃.secus si per fideicom.ab instituto relinquatur vt hic qꝛ alio tẽpoꝛe fuit penes rogatum dominium q̃ displicet qꝛ non diferunt legata a fideicom.vt.s̃.ti.i.l.i.ꝛ.C.cõia de le.l.i.ꝛ.ij.
c Heredem.s.rogati ne de familia exeat qꝛ heres reliquit uni de familia puta caio.rogauit eum caium vt extero restituet.
d Onerat.in estimationem fundi quasi testatoꝛ scilicet ticius sciens reliquisse per fideicom.rem alienam:vt.C.e.l.rem alienam:ꝛ hoc tunc cum ceteri de familia petent quod quando sit subijciet.
e Ex secundo testamento scilicet sempronij.
f Cum eius.scilicet legatarij scilicet cai qui erat de familia ꝛ rogatꝰ erat extero prestare nam donec iste legatarius viuit cum sit de familia non debet:ꝛ quia habere videt cum alius habeat ab eo:sed eo mortuo cuz extraneum.i.fideicõmissarium relinquat successoꝛem in ea re ceteri admittunt posset tamen ꝛ aliter distingui vt no.ĵ.e.l.peto.§.precium in fi.
g Et ideo si.idest quamuis.q.d.multo magis fit hec cautio õ qua hic subijcit:vt in extraneum conferatur secundũ.R.vel lege secundum az.si conditionaliter:quia si rogauit heres ticius eum legatariuz qui erat de familia vt extero restitueret cessaret cautio.vtpote cuz in extraneum conferat ex heredis expꝛessa voluntate.

h Non ꝓferatur.i.non rogauit eum q erat de familia cui legauerat:vt ex tero daret. i Interpositis cau.i.cautõe ad q.j.ō au.ꝛ ar.le.l.si vxo ri.§.fi.ꝛ.l.ticia. Item facit.j.t.i.l.pater.§.ij.ꝛ de rebus du.l.vtrum.§.i.

k Restitui.ipsi danti.cum dans sit de familia: ꝛ alioquin caueret se restituturū familie vt.j.e.l.peto.§.fratre.

l Rogo quo ad verba. nō tamē minus quo ad sniam'.

m Preferri.q ẽ semper viuente rogato vt.s̄.e.l. in prin. n Datuz est.i. dari potuit per elec.vt.j.ō sta.li.l.labeo:vel ponit ꝓ dando.

o Unus.scilicet tantum.

p Si oēs petant.sed sit' veniant:q dic vt.s̄.e.l. cuz q dam ꝛ.l.si tamen.

q Quod sub.illud qō ꝛc.

r Datuz ẽ.ex primo testō voluit enī vnū eligi non oī bus dari precepit.sed quia nō est electus oēs petēt az. ꝛ facit.j.e.l.cum pr̄ .§. here ditate ꝛ.§.rogo ꝛ.j.t.i.l pr̄ §.filiā:ꝛ.j.de re.du.l.vtruz §.i.ꝛ.j.de bo.li.l.si filius.§. cum filius ꝛ.j.vñ cog.l.i.§. si quis:ꝛ.j.ō iu.fis.l.edicto. §.idem ꝛ §.cū autez.ꝛ.s̄.si pars here.p.l.ātiq ꝛ supra ti.i.l.si a pluribus.

s Si rē.non cogendū. naz ī aliena locum hz vt his su biscit.ꝛ.C.e.l.cum alie: ꝛ ō fideicom.l.predia ꝛ.s̄.t.i.l. si quis inquili.§.i.sed ar.ꝑ s̄.t.i.l.si domus.§.i.ꝛ.l. nō quocunqz.§.i.

t Redimere.qō erat eīnei hic autem ipsius heredis.

u Facilioꝛes.ꝛ iō qꝛ iure heredis est eadē facilitas. nā sicut proprią ita hēr̄dis legare possumus:vt insti.e. §.non solum ꝛ.j.de vsufru. le.l.sticho.

x Rei.scilicet legate.

y Si omissa.vba solennia que olim.exigebant.hodie non:vt insti.ō sig.re.per fi. reli.§.fi. vel pone.ꝛ hec est melioꝛ sic qō testatoꝛ semi plene relingt fideicō.ita.s. heres me9 ꝑ fideicō.fundū sempꝛonio lz enim verbuz dato vel egpollens non sit expꝛessum.tamē qꝛ scriptu ra congruit sensui testatoꝛis sicut ꝛ ea.que debuerūt scribi tenet fideicō. vt.C.de fideicom.l.i.sic enī est in institutione:vt.s̄.ō here.insti.l.i.§.qui ne qz ꝛ.§.sin aūt ꝛ.l.quotiens.§.i.ꝛ.C.de testa.l.erroꝛe ꝛ in legatis vt insti.e. §.nr̄a autem ꝛ.C.cōia de le.l.ij.ꝛ.s̄.t.i.l.si testō.vel dic tertio qꝛ testatoꝛ le gauit chartas suas intelligēs libꝛos.nā significatio verbi non ꝓgruit sen sui testatoris sed qꝛ aliquo mō pōt aptari tz:vt.j.t.i.l.libꝛorum.§.q tamē cassius. y Item marcus.vxoꝛ eius heres instituta.

z Bonoꝛ.habitus a viro vxoꝛi.

a Transacti.i.finiti per moꝛtem non mala gr̄a per diuoꝛtium.

b Qui melius.i.bene vel melius q̄ modo ipsa facere velit.

c Prouidentissimus.prouidentia in armis:religio in legibus vt insti.in prohe.in prin.ibi iuris relig.ꝛc.ꝛ ibi summa prouidentia.

d Verba.solēnia.vel etiā consecuta hodie nam noia cessabant ꝛ tunc va let vt hic ꝛ.j.ti.i.l.pamphilo:ꝛ de adi.le.l.alumne:sed ō.j.e.l.cuz pater .§. mando.so.ibi dando.consiliū. Item ō.j.t.iij.l.generali.So.ibi. Item contra.s̄.t.i.l.pater filium.§.e.so.ibi . Item facit.s̄.t.i.l.ꝛ hoc ꝛ.l.eo modo ꝛ j.l.peto.ij.ꝛ.iij. Rū.ꝛ.s̄.ti.i.l.filius fa.§.si quis.

e Sequens.eī causam bonoꝛū immo ō cum rerum donatarum a viro in vxorem datur viro rei vt.C.de rei vx.ac.§.taceat ꝛ.s̄.de dona.in ter vi.ꝛ vxo.l.vtilem ergo sunt in bonis defuncti vt.j.de ver.sig.l.bonoꝛ §.in bonis.so.quidā dicunt hic loqui de his dona.que non sunt prohibite inter coniuges.q non vī ex eo q sequit̄.plane si noiatim ꝛc nā nec in his pōt noiatim rogare:nisi tm̄dez eidē relinquat vt.s̄.e.l.proꝛ.§.sed si fundū dic ergo eī causam bonorū.i.qꝛ separata sunt ab alia subā:ꝛ lz sunt in bo nis non tn̄ sūt ex bonis ꝛ sic intellige extra bona.hec nēpe inter se diferūt vt insti.vi.bo.rap.§.fi.in prelegationib9 aūt distingue vt no.C.de fideicō.

l.cum virū:vel dic extra causaz bonoꝛū quia trahitur retro reuoca tione nō secuta:vt.C.de do.inter virum ꝛ vxoꝛem.l.donationes.

f Et o luci.primo casu loquitur fideicō.secūdo ibi. quid ergo ꝛc.heredi ex parte.ꝛ sic honorato. In tertio ibi.idē dicemus ꝛc.heredi ex asse.

g Placuit.s.c.aure oꝛum ꝛ sic heres pre stabit lucio ticio.c. aureos per fideicō. quasi tacite relictuz: vt hic ꝛ.j.ti.i.l. fidei cō.§.si quis ita.

h Instituisset.s.luci um ticium.

i Eo.s.lucio ticio.

i Quo.sub.illo.ꝛc.

k Hoc ꝓbare.q di ctum est in so casu.

l Illud.q dictum ē in primo casu.

l Ibi. s.i prio cāu.

m Ab his .s. heredi bus.vt ipsi heredes prestent cū qbus ꝛc. i.ad quos nō direxit fermonē.in secundo casu secus ꝛ ita facili us prestat ꝛ ponitur hoc verbum facilius cōparatiue. nā vtrū qz valet:ꝛ sic probat non esse necessarium vt testatoꝛ loquatur cū eo quem oneret.si tn̄ appōat verba pre ceptiua vt hic. secus si deprecatiua.tūc.n. si dirigat ad legatari um nō valet.secus si ad cū quē grauat vt. §.e.l.vnuz.§.fi.ꝛ.j.ō vsufr.le.l.generali.i. rn̄. Item butc.rn̄.ō. j.e.l.cum pater qui fi lio.so.ibi. Item cōtra. s̄.ti.i.l.filiꝰ.§.diuus. sz hic tacite vī dixit se causaz prohibitio nis qꝛ vī voluisse re stituēdū per fidei com.coheredibus.nā veniens ab intestato hr̄e non posset.quia sic ꝓ parte decede ret testat9:ꝛ ꝓ par te intestatus:q esse non debet vt insti.de here.insti.§.non autem.videtur enim voluisse q esse potest. Item facit.s̄.ti.i.l.pe.

n Idez dicemus.scilicet vt in fideicom.tacite contineatur quicqd sit vltra.c.ad quod supra.e.l.vnum.§.fi .

o Gratia.secus si nullus gr̄a sic fuisset locutus vt.s̄.t.i.l.si filiusfa. §.pe. p Deueniret.si intestatus decederet.

q Predium.testatoꝛ instituit aliquem heredem de familia sua.ꝛ rogauit eum ne fundum botrianum alienaret extra familiam nam distinguitur inter voluntariam alienationem ꝛ necessariam.

r Voluntaria.tunc enim statiz fieret reuocatio:vt.j.e.l.cum pater §.libert̄.sz hic difert̄ post moꝛtē debitoꝛis.s.heredis:qꝛ fuit necessa ria alienatio vt.s̄.e.l.vnū ex fa.§.q si talia sic.s̄.de fundo do.l. i.

s Bona.heredis.i.testatoꝛis noie hr̄dis:vt nō.s̄.t.i.l.filiꝰ.§.diuus in fi.az. t Debitoꝛ.q̄diu viuit debitoꝛ manebit res ꝓpria.

u Post moꝛtem eius.scilicet vel.i.debitoꝛis.

x Non habiturus.scilicet emptoꝛ extraneus.

y Extraneus hr̄s.institutꝰ a primo herede q fuerat ō familia cogi tur p̄stare familie rez nō alienatā vt.j.§.fratre ꝛ sic mutat casū. vel dic q dixi si fuit institutus aliquis.de familia vt distinguatur neces sario vl̄ volūtarie alienet.hic idē cogit̄ prestare.i.fuare.ꝛ si eīneus sit institutus ꝛ predicto mō rogatus ne exeat de familia:vel dic ter tio aliquem de familia institutum ꝛ rogatū:qui necessario vēdidit ꝛ certe nō hēbat emptoꝛ eīneus pꝰ moꝛtē rogati q est vez q̄ ipse extraneus instituit.ꝛ hoc dicit q extraneꝰ ꝛc.ꝛ fm hoc innuit fideicō.non posse peti aliquem de familia non extraneū habeat heredē. qꝛ eiusdez iuris doz censeri cuius ꝛ defunctus qui erat de familia ꝛ

facit.j.q solidum.§.pe.z.s.t.i.l.filius.§.cum pater.

z Pater.instituto.in testō solēni. z Eiusqz.s.tutoris

a Non potuit.immo pōt qui instituit euz heredē vt hic fec vt sup de test.tu.l.pater.ij.rū.z.C.de test.tu.l.mater que sunt ptra solutio nem.so.dic non potest alias cū non instituit eum: vel non potest vt datio teneat p se con firmantur tñ siue in quisitōe: sed vbi non instituitur tunc cū i quisitione vt supra ō te.tu.l.pater.iij.rū.

b Eque prestabit. sz quo hic ex iperfec to testō vt.C.de test.l. ex impfecto tes.z fa. her.l.fi. Rū. iussit re stitui vni ex liberis vt.C.ō te.l.hac pful. §.ex iperfecto.z fm hoc loqt fm noua iu ra codicis: vl fm. R. cauit hic vt valeat p codicillis: l dic testū nō solēne ꝙtū ad da tionē tutoris: qz fili erat emācipatus vel ōdit quē dare nō po terat sed quantū ad alia solenne erat.

c Arbitrabatur.sic. C.de rebus cre.l. cuz etiā.z.C.ō fideicō.l. etiam. Item facit su pra de confir.tu.l.i.

d Debet probari. vt z.j.de vsufru.le.l. codicillis.§.fi.

e Datus.vt qz ma ior.xiiij. an.vt .s. de tu.z cu.da.ab his .l. seie. f Dare vī. si ergo hoc valeret p stare ō rebus pupil li z rebus pupilli ap plicaret: l ipse pupil lus fibiipsi eet obliga tus q eē non pōt vt supra.t.i.l.cum filio.

g Accepit.a testato re pupillo prestādū.

h Fratre.petit alē sup testatoris.

i Vel extero.ex hac l.z.C.de fis nup.l. si qs primo.§.certū z.§.i.z.j.de ver.ob.l.si qs ita promiserat.§.ea le. colligit q bi q alienare prohibent in testō: et instituendo exēcū he redē videntur facere ꝺ prohibitionē: vnde queniri possunt. domū dici nō transire dñium ad eēneuz institutū. vnde et dicit rei ven.cō ter.§.fundus vez est. iō qz testator dixit ne viuus alienaret z q eā te alienare qō est verius. Itez ꝺ.j.t.i.l.pater.§.qndecim.so.ibi por no.sed qd si in ꝺctu alienare prohibeā: nunqd impune extra meuz heredē instituet.rū. potest. sed pōt agi ad interesse vt.C.de cōdi.ob ca.l.ea.le.z dicta.l.de verbo.ob.l.si quis ita ꝓmiserint.§.ea le. Itez ad.l.qdam dic loq cū decedit ab intestato: secus si testō facto. Itez ꝺ supra de al iu.l.ex hoc edicto.§.sed hoc heredem: sed illud vt cess set illud edictum. Item ar.contra.s.de fundo do.l.i.

k Proximus quisqz.sic.s.t.i.l.cum ita.§.in fideicō.z.s.t.i.l.filius §.diui z.§.cum pater z.l.nihil.§.i.z.j.i.e.t.l.cum pater.§.libertis z. §.hereditatez z.j.t.i.l.bis q plures: z.l.pater.§.i.ij.iij.iiij.z.v.z pe. l Cauere.publico suo.vt familia vtilē habeat actionē vt.s.ō ado. l.non eni z.l.bis verbis: sed. R. dixit q inuicē inter se caueant.azo.

m Restituturū.sibi post suā mortē aut forte alienationem.azo.

n Conditio.incerti vel alia p quā petet caueri.sed cōtra supra de vsufr.eaz re.que.v.l.hoc senatus.§.i.sz hic alio mō psulit actiōe ex testō q rei ven.vt hic subiecit: z supra.l.vnū.§. sed si vno: ibi secus hic. Itē hic nō interest qz nunqꝺ forte sit habiturus. sz ibi sic.accur.

o Cautionem illam. s.de re restituēda. si non relinquat in familia vt.s.e.l.vnū.§.qō si talia. alia vero de restituēdo familie prestat iu.

ditatē sēpronio. nō iō minꝰ fideicō. ēcte datū itelligi dz: qz tutorē dare mr nō potuitᵃ. nā z si pr nō iure fa cto testō tutoris fideicōmisserit eq pstabitᵇ quēadmōz si iure testm fa ctū fuisset: sufficit. n. ut ab ipubere datū fideicō. videat ab eo dari quē is qui dabat tutorē ōderat vl ēt tu torē forte arbitrabatᶜ. Idem i curatōe ipuberis vl minoris ānis dz. pbariᵈ nec itereſt tutor recte da tᵉ viuo pre moriat. aliquo priuile gio excuset l tutor eē nō possit pp etatē eiꝰ cui tutor fuerat datꝰ quibꝰ certe casibꝰ fideicō. nō itercidit qō a pupillo datuz videtᶠ. hac demqz rōe placuit a tutore q nihil acceptᵍ fideicōmissū reliqui pupillo ñ pos se: qm qꝺ ab eo reliquit extero nō ipsiꝰ ꝓpio sz pupilli iure dēt da re. Fre ʰ berede instituto petit ne domꝰ alienaret: sz ut i fāilia relinq ret si nō puerit bers volūtati sz do mū aliēauerit l extero hrō istituto ōcesserit oēs fideicō. petēt. qd ergo si ñ st eiusdē gradꝰ ita res tēpari dz ut ꝓximꝰ quisqzᵏ prio loco videat iuitatꝰ. nec tñ iō seqntiū eā pp supi ores i posterū ledi dz sz ita ꝓximꝰ quisqz admittēdꝰ ē: si patꝰ sit caue re l se fāilie domū restituturūᵐ. qꝺ si cautio ñ fuerit ab eo qui prio loco admissus ē ōsiderata: nlla quidem eo noie nascet cōditioⁿ. sz si domꝰ ad extex qsqz puenerit fideicō. peti tio fāilie ꝓpetit cautōz ° āt rōe doli mali exceptiōis puto iuste ōsidera riᵖ quānis nēo aliꝰ vlterior ex fāilia illa supsitᵠ: si quidē sint postea emā

cipati tractari pōt. an bi quoqz fidi cō. recte petāt: z puto recte petitu ros qm fāilieʳ appella. pse quoqz be ōmōstrate itelligūt. Dē.

i Adrator ātoninꝰ rescripsit le gatariuz si nihil ex legato acci pit ei cui dz fideicō. actionibꝰ suis posse cedereˢ: id cogendum solue re: quid ergo si nō totū sz pte lega ti relicti restituere rogatꝰ abstineatᵗ eo vtz actōibꝰ suis i totū cogetᵘ ce dere. an vo ñ nisi ad eā quātitatē q fideicō. ptiet: qꝰ rō suadet. sz z si le gatū pcepit ñ āpliꝰˣ ex eā fideicō. co gēdꝰ erit soluere: quā pcepit. Si cētū legatis duplūʸ restituere roga rꝰ sit: ad sūmā legati videbit pstitus se. si āt pꝰtps fideicō. relictū ᶻ ut vsu rarū dūtaxat additamētūᵃ admitte tur. nec mutāda snīa erit qō forte legato pcepto ᵇ magnū emoluntū ᶜ ex aliquo negocio ꝓsecutꝰ ē: aut pe nā stipulatōis iminētē euasit: boc ita quātitas cū quātitate ᵈ conferat eni vo si pecunia accepta rogatꝰ sit rē, ppriā ᵉ qzqz maiōis pcij estiarf restituere ñ ē audiēdꝰ legatariꝰ lega to pcepto si velit ꝓputare: ñ ei equi tas hoc, pbare patit si qō legatoꝝ noie pcepit legatariꝰ offerat ᶠ. Cū qdā filio suo ex pte istituto hrō pa truū ᵍ filij eiꝰ ʰ cohrdē ei ōdisz: z ab eo petisz ut filiū suū, p virili pōtōe filijs suis ⁱ cohrdē faceret ᵏ siquidē minꝰ eēt i virili portiōe quā fratris hrditas bēret nihil āpliꝰ ˡ peti posse quod si plus eēt fructuūᵐ quos pa truus pcepit: vl quos pcipe potue rit dolo nō pcepit habēdāⁿ eē rōez

of. z hoc etiam ratione excep. doli. sed propter nullam datur ꝓditio. Itē de fa videtur tantū loqui hic vt dixi supra .e.l.vnum.§.quod si talia.

p Desiderari. propter primam vel propter fam cautionem. az.

q Ex familia supersit. nec superesse speratur: z sic superflua exponit cau tio. z ex qua non aget: vt ar. supra de euic.l.emptori.§.fi. fm quosdā. sz io. ꝺ vt nunqꝺ superuacua in terponat no. supra de ꝓcu. l.non cogendus z.§.fi. z.j.vt le.no.ca.l.hec stipulatio.§. diuus dic ergo q nullus supest. sed supesse speratur vel etiā dic si nullus spera tur vlteriorē tñ vel eē spe ratur alius in eodē gradu al si nec eodez vel alio gra du cū vel esse speratur non interponit cautio vt .j.e.l. cum pater.§.libertis z.l.q solidum.§.pe.

r Qm familie. naz tēpore testi cuz sic de domo sua di sponebat erant de familia vt.j.de rebus du.l.si cogna tis: vl sz desinit esse agnatꝰ de familia tñ est maxime p aut.ō bere. z fal. coll.i.z. j. de ver.sig.l., pnunciatio.§. communis.

s Adperator. posse ce dere. i. cedēdo libera ri sed an cogat. Rū. si agno uit sic non alit: vt.j.ad tre. l.mulier.§.fi.z.l.nā q.§. fi. z fic itellige .j.t.i .l.si lega tarius. t Abstineat. i. diferat agere nō repudiat sic.s.t.i.l.cum qdā.§. secu. ac. sed pone q repudiat. dīt qdam q nullū est vez ꝙtum ad legatariū: sed he res tenet ad quē redit cum onere: vt.C.de cadu.tol.§. ij.z.s.e.l.si ticio.§.iul.

u Quod. i. vltimum.

x Non amplius. nisi in ca sibus vt.j.proxi.§.ibi habi ta cc.no. z faciunt commu niter ad hoc z ad inferiorē proximū.§.z.infra de ver. sig.l.si aliud z.C. cōmunia de le .l.i .§. fi. z de his que sub modo re.l.ij.z.s.ti.i.l. filius z.j.ti.i.l.cuz quis in prin.z.l.fi.in prin.z.l.i.§. sciendum z.j.de ali.le.l.stichus z.s.ti.i.l.si seruus.§.cum aliquit z insti. ō sing.re.p fideicō.re.in prin.z.j.ad.l.fal.l.si fūdus in fi.z.s.ti.i.l.ciuitatibꝰ

y Si centum le. duplum. puta. cc. z facit supra proxi. Rū.

z Relictum. s. duplum vt post quinquennium prestet duplum.

a Additamentū. q si interim colligat vsuras quod possit soluere duplū quod teneatur. b Percepto. a primo le.

c Emolumentum. sic.s.de ac.emp.l.si sterilis.§.cum per ven.ar.contra .s.de in litē iur.l.nummis z de eo quod cer.lo.l.ij.§.fi.

d Cum quantitate. idem si hereditas cum hereditate: vt.infra prox.§. z l.cum pater.§.ticio.

e Propriam. s. legatarij secus si alienam quā prestare non potest nisi re dimat: vt.s.e.l.vnum ex.§.si rem.

f Offerat. sic ergo no. casum vbi in plus grauetur q̄ oneretur: est z alius infra ad.l.fal.l.sed si non seruus z supra de mino.l.si minor: z alius .j. e.l.cuz pater.§.mense z alius supra.ti.i.l.plane.§.si cui.regulariter contra vt supra in prin.huius.§.z supra prox.§.in fi.cum suis concor.z.s.man.l. si hereditatem z insti.de fin.re.per fideicom.re.in prin. Itē no.de vsuris medij temporis: sic.s.t.i.l.filius.§.apud z.j.de an.le.l.ticia z de ali.le.l.sti chus.§.ticia. Itē facit.j.e.l.cum pater.qui dotale z.j.t.i.l.iij.§.iul'.

g Cum quidam. patruum. scilicet fratrem testantis.

h Eius. scilicet filij.

i Qui patrui.

k Faceret. q valet iure fideicō. non directo: vt.s.t.i.l.filius.§.vt quis z. j.ad tre.l.ex facto.§.non tm: z facit.j.e.l.cum pater.§.ticio.

l Amplius. s. quam virilem.

m Fructuū. scilicet hereditatis secunde percipere potuit.

n Habendam esse. virilis ergo ad virilem fit compensatio vel computa ratio: sicut in pecunia. s. prox.§. dixi q est debitum in genere sicut dixi. s. si pars here.pe.l.i.§.pe.az. z facit.j.de do.pre.l.iij.z.s.de rei ven .l. vendi

tor ex.ibi quemadmodū ꝛc̄ ꝛ.j̄.t.i.l.sed si sic:ꝛ.s̄.si cer.pe.l.rogasti.§.si.ꝛ.

o Cum autem venditaꝝ.i.quas vendidit.

p Non vī.est ergo in fideicō.qꝫ comparatum est vt.j̄.l.prox.sic.s̄.de iure do.l.itaqꝫ ꝛ.s̄ so.ma.l.si cum dotē.§.fi.ꝛ supra de pe.here.l.si ꝛ rez in fi.sꝫ contra.j̄.c.t.sed ꝛ si le.§.i.so.hic emit noie hereditatis ibi noie suo:ar.j̄.e.t.l.itēue.§.i.ij.iij. Itē qd si alio modo alienauit quaꝫ vendendo vt qz dissipauit vel donauit.nī. distinguit an fecerit cā interuertendi fideicō.an nō vt.j̄.ad treb. l.ticius.ꝛ supra ō pe.here. l.sed ꝛ si.§.qō autez:ꝛ hoc iure veteri.hodie autē oio quartam seruare cogit nisi in casibus:vt.C.ad tre.aūt contra ro. Itē ō.j̄.e.l.cum pater.§.dulcissimus.so.ibi ꝛ facit.s̄.de dona.inter ui. ꝛ vxo.l.vxō mea ꝛ.j̄.ō adi. le.l.pater in.§.i.ꝛ supra qō me.cā.l.si ipsa ꝛ dolo.l. ita qꝫ:ꝛ de pecul'.l.sed ꝛ si qs ꝛ.j̄.e.l.codicillis.§.isulam.

q Item seruandū sac. j̄.de solu.l.in pupillo ꝛ.s̄.ti.i.l.meuius.§. in fundo ar.ō.j̄.t.i.l.i p̄dijs.i.R.

r Absumitur.i. consumitur.

s Retinetur. fictione iure per aliā rem emptam vt in primo vel p hoc quod iste soluit pecuniā hereditariā creditori.ppio: ꝛ sic ipse effectꝰ ē debitor hereditaꝝ.

t § Si quod pamphilaꝫ. grauidam. Jo.licet. R.dixerit forte.azo.

u Lucratiua.ergo video: emisse partū ꝛ sic est ō.s̄.ō cui.l.uace ꝛ.l.pregnans.so. non emi sed mrem carioē emi ꝓpter hoc quod erat grauida ꝛ hic subijcit tanqꝫ ꝛ est eo ergo euicto non agit ex stipulatu vt in contrarijs. sꝫ exempto vt supra de euic.l.venditor ꝛ supra t.i.l.nam quocunqꝫ.§.iul'.ꝛ ꝛ est ar.ad hoc no.vt in distinctione que bētur .C. de fur.l.ācille:vbi dico quod in partu non est titulus ꝛ ideo supueniens scia nocet.si autē hic apō me fuisset conceptus eēt secus qꝫ hic dicat vt.s̄.ti .i. l. non quocunqꝫ.§.fundus .

a Constituisse.scilicet tunc cum mater venderetur .

b Licio.c.legatorū.oium.s.dum habentiuꝫ ꝛ non habentiū secus si ꝓ tulisset tantuꝫ legata sine die relicta:vt.s̄.t.i.l.talis.contra.R.

c Quia.ratio contra alphenum:ꝛ secundū hoc dic diem.s.prolatum vel ratio pro alpheno quasi prolungatio dici pertineat ad legata sine die nō ad hoc quod habet diem vt de.l.talis:sed ar.contra.j̄.de ver.obli .l. liber homo.§.x.so.vt in.d.l.talis.

d Iles epistolam.in pñtiam.v.testium factam alias nō valet:vt. C. de codicillis.l.fi §.fi.ꝛ de fideicom.l.ꝛ in epistola.

e Mortē.per hoc probatur fideicom.

f Donare me.ex hoc putabatur donatio inter viuos.

g Nec aliō.qꝫ dixi in milite.aꝫ. h Cuiuslibet.etiam pagani.

i Fideicom.lꝫ etiā per fideicō.non loquaī testator qz absens erat.azo.

k Cum eo.scilicet fideicom.

l Quem precario.quia rogat heredem de prestando fideicom.

m Remunerat.non ob precedēs meritum vī dari vt.s̄.pro socio.l.ne adiecit:ꝛ facit.j̄.e.l.cum pī.§.donatiōibus ꝛ no.hac.l.fideicom.fieri per verbuꝫ dona.nā donatio est que i quo diferat a legato dic vt.s̄.t.i.l.legatum.

n Pro parte relicte.puta duo fundi ante partem.

o Cedentem.quod est a morte testatoris:vt.C.de cadu.tol.§.i.

p Substitutos.vulgariter.

q Placuit.qz hereditas non nisi adita ad heredes transmittitur:vt. C. de cadu.tol.§.in nouissimo.

r Constitute erūt.i.valuerūt iure legati ad hr̄des ꝛc̄.ꝛ est ad hoc C.ō cadu.to.§.in nouissimo.pro alia autē parte qua ipse fuerit heres non valuerūt quia heredi a seipso nō potuit legari vt supra.t.i.l.legatuꝫ.§.heredi. sed contra supra.t.i.l.qui filiabus .§. fi.ꝛ.l.se.vbi dicit altero repudiante totū alteri deberi.so.hic coheres fuerat.ibi substitutus i omne qꝫ iure hereditario capiebat.q decessit vnde portionem perceptionis quam noie heredis vel iure hereditario habebat substitutus capit.ibi nō fuerat substitutus:sꝫ iure accrescendi ei offerebatur:vel aliter sub conditione videtur ei legari pro sua parte .s. si heres non erit qui hic deficit eo demum mortuo.ꝛ sic moritur precedente condi.vnde

I Item.

responsum est non secus quam si centum milibus legatis rogetur post tempus maiorem quantitatem restituere. Cum autem rogatus sit quicquid ex hereditate supererit post mortem suaꝫ restituere de precio rerum venditarū° alias cōperat diminuisse quas vē didit non videturᵖ.

I Item.

Sed qꝫ ide comparatum est vice permutati dominij restituetur.

I Item.

Item seruanduꝫ[q] erit. ꝛ si ꝓ prios creditores ex ea pecūia dimiserit nō eni absumiturʳ .quod in corpore patrimonij retineaturˢ.

I Item.

Si quodᵗ ex pamphila nascet legatum mihi fuerit: ꝛ ego pāphilam emaꝫ:eaqꝫ apud me sit eni xa:ratione summa responsum est: non ex causa lucratiuaᵘ: partum intelligi meum factum.ideoqꝫ petendum ex testamento totum tamquā istum emissem:ut scilicet precij cō tributione facta:consequar tantuꝫ quanti pueruꝫ deducta matris estimatione constitisseˣ mihi iudex in causa legati datus extimauerit.

I Item.

Icio centum aureos heres presenti die dato:deinde pro tulit diem legatorumʸ non est verū qꝫ alphenus rettulit centum presēti die deberi:quiaᶻ diem proprius habuerit

I Item.

Iles ad sororem epistolamᵃ quam post mortemᶜ suaꝫ aperiri mandauit talez scripsit. scire te volo donareᶠ tibi aureos octigētos fideicommissuꝫ deberi sorori cōstitit nec aliudᵍ probanduꝫ in cuiuslibetʰ suprema voluntate. placet eni consistere fideicommisⁱ. ac si defūctus cum eoᵏ loquatur: quē precarioˡ remuneratur[m]. Pro parte heres istitutus cui p̄ceptiōes erāt relicteⁿ post diem legatoruꝫ cedentez° ante aditam hereditatem vita decessit partē hereditatis ad coheredes substitutosᵖ pertinere placuit[q]. preceptionū autē portiōes q̄ pro parte coheredū cōstitute erūt ad heredē eiᵍ transmitti. I Dē.

Am filiusˢ diuersis tribunalibusᵗ actionemᵘ inofficiosi testamenti matris pertulisset: atqꝫ ita varie sententie iudicium extitisset : heredem qui filium vicerat pro partibus quas alijs coheredibus abstulit filiusʳ non habituruꝫ preceptiones sibiᵛ datas nō magis quam ceteros legatarios actiones cōstitit[a]. sed libertatem ex testamēto competere placuitᵇ. cūᶜ pro parte filius de testamēto matris litigasset[d] :quodᵉ non erit trahendum ad seruitutes que parteᶠ minui nō possunt. plane petetur integre seruitᵍ ab eoʰ qui filium vicit : partisᵇ autē estimatio prestabitur. aut si paratᵍ querelam anichilantur legata vt.s̄.de inoffi.te.l.papi.§.fi.

habuerit i Item.

b Placuit.s.in totum ꝛ pro parte que est recisa consulitur tamen filio pro pte of.iu.vt.j̄.de ex.rei iu.l.iudicate:vel dic aliter secūduꝫ R.ꝛ vt nō.C.de inof.te.cum duobus:hodie non cum valeat per se vt.C.de li.pre.autē.ex causa.

c Cum.i.quamuis:vel dic cum pro parte.s.tantum.

d Litigasset.ꝛ obtinuisset.b .

e Quod.s.qō dixi in legatis vt legata minuanī. Jo.ꝛ ē plana: vel dic qꝫ.s̄.dixi in libertatibus est cni interca hec dra qz seruuſ pōt ot cere se totū liberū ac seruitutē in toto p̄dio legatarius vēdicare nō pōt qz prediū ꝓ parte libez est vt i ꝓfusione dr̄.est eni p ꝓsequētia vel tacite ꝓ parte facta ꝓdemnatio:sꝫ expressiꝫ non potest:vt.s̄. de serui .l.pomum.§.fi.ꝛ.l.pro parte.§.fi.licet autem seruitus pro parte extinguaī.obligatio tamē ꝛ actio ex testamento,p eo competens contra institutū qui vicit insolidū durat.qz obligatus remanet vt in vrraqꝫ pte constituat.licet vtrunqꝫ non habebat. qz tñ aliena pōt qs promittere seruitutem.hꝫ tamen excep.nisi partis offerat existimatio vt hic ꝛ.s̄.fa.her.l.heredes.§.aurea.s.prestita āt estimationis parte necesse hꝫ cum filio cōuenire vt patiatur seruituteˢ imponi.alioquin damnatur ad interesse secundum.azo. Item ad hoc quod de libertate dicī est contra supra de codicillis.l.p.so.ibi agnatione postbumi hic per querelam rumpitur vel vt ibi.

f Pro parte.scilicet vna.i.ea que apud institutū qui vicit residet nā pro illa durat ,p alia qꝫ hꝫ filius extinguitur seruitus aꝫ. vel dic nō minuitur quo ad actionē vt insolidū duret vt mō no.cū oēs sint indiuidue preter vsufr.vt.j̄.ad.l.fal.l.i.§.si vsufru.ꝛ hic subijcit plane ꝛc̄.ꝛ dic petetur actione ex testamento que insolidum durat.

g Ab eo.s.herede ꝛ lege passiue.alius eni inuitus ꝓueniri pōt .aꝫ.

h Partis estimatio.i.pars estimatōis sic.s̄.de iure do.l.cū in fundo.§.si fundus nec eni potest proprie poni:qz seruitus partem non recipit preter vsumfr.vt modo dixi. Idem in his que diuiduntᵉ vt

q Item seruandū sac. j̄.de solu.l.in pupillo ꝛ.s̄.ti.i.l.meuius.§. in fundo ar.ō.j̄.t.i.l.i p̄dijs.i.R.

r Absumitur.i. consumitur.

s Retinetur. fictione iure per aliā rem emptam vt in primo vel p hoc quod iste soluit pecuniā hereditariā creditori.ppio: ꝛ sic ipse effectꝰ ē debitor hereditaꝝ.

t § Si quod pamphilaꝫ. grauidam. Jo.licet. R.dixerit forte.azo.

u Lucratiua.ergo video: emisse partū ꝛ sic est ō.s̄.ō cui.l.uace ꝛ.l.pregnans.so. non emi sed mrem carioē emi ꝓpter hoc quod erat grauida ꝛ hic subijcit tanqꝫ ꝛ est eo ergo euicto non agit ex stipulatu vt in contrarijs. sꝫ exempto vt supra de euic.l.venditor ꝛ supra t.i.l.nam quocunqꝫ.§.iul'.ꝛ ꝛ est ar.ad hoc no.vt in distinctione que bētur .C. de fur.l.ācille:vbi dico quod in partu non est titulus ꝛ ideo supueniens scia nocet.si autē hic apō me fuisset conceptus eēt secus qꝫ hic dicat vt.s̄.ti .i. l. non quocunqꝫ.§.fundus .

a Constituisse.scilicet tunc cum mater venderetur .

b Licio.c.legatorū.oium.s.dum habentiuꝫ ꝛ non habentiū secus si ꝓ tulisset tantuꝫ legata sine die relicta:vt.s̄.t.i.l.talis.contra.R.

c Quia.ratio contra alphenum:ꝛ secundū hoc dic diem.s.prolatum vel ratio pro alpheno quasi prolungatio dici pertineat ad legata sine die nō ad hoc quod habet diem vt de.l.talis:sed ar.contra.j̄.de ver.obli .l. liber homo.§.x.so.vt in.d.l.talis.

d Iles epistolam.in pñtiam.v.testium factam alias nō valet:vt. C. de codicillis.l.fi §.fi.ꝛ de fideicom.l.ꝛ in epistola.

e Mortē.per hoc probatur fideicom.

f Donare me.ex hoc putabatur donatio inter viuos.

g Nec aliō.qꝫ dixi in milite.aꝫ. h Cuiuslibet.etiam pagani.

i Fideicom.lꝫ etiā per fideicō.non loquaī testator qz absens erat.azo.

k Cum eo.scilicet fideicom.

l Quem precario.quia rogat heredem de prestando fideicom.

m Remunerat.non ob precedēs meritum vī dari vt.s̄.pro socio.l.ne adiecit:ꝛ facit.j̄.e.l.cum pī.§.donatiōibus ꝛ no.hac.l.fideicom.fieri per verbuꝫ dona.nā donatio est que i quo diferat a legato dic vt.s̄.t.i.l.legatum.

n Pro parte relicte.puta duo fundi ante partem.

o Cedentem.quod est a morte testatoris:vt.C.de cadu.tol.§.i.

p Substitutos.vulgariter.

q Placuit.qz hereditas non nisi adita ad heredes transmittitur:vt. C. de cadu.tol.§.in nouissimo.

r Constitute erūt.i.valuerūt iure legati ad hr̄des ꝛc̄.ꝛ est ad hoc C.ō cadu.to.§.in nouissimo.pro alia autē parte qua ipse fuerit heres non valuerūt quia heredi a seipso nō potuit legari vt supra.t.i.l.legatuꝫ.§.heredi. sed contra supra.t.i.l.qui filiabus .§. fi.ꝛ.l.se.vbi dicit altero repudiante totū alteri deberi.so.hic coheres fuerat.ibi substitutus i omne qꝫ iure hereditario capiebat.q decessit vnde portionem perceptionis quam noie heredis vel iure hereditario habebat substitutus capit.ibi nō fuerat substitutus:sꝫ iure accrescendi ei offerebatur:vel aliter sub conditione videtur ei legari pro sua parte .s. si heres non erit qui hic deficit eo demum mortuo.ꝛ sic moritur precedente condi.vnde

I Item.

responsum est non secus quam si centum milibus legatis rogetur post tempus maiorem quantitatem restituere. Cum autem rogatus sit quicquid ex hereditate supererit post mortem suaꝫ restituere de precio rerum venditarū° alias cōperat diminuisse quas vē didit non videturᵖ.

I Item.

Sed qꝫ ide comparatum est vice permutati dominij restituetur.

I Item.

Item seruanduꝫ[q] erit. ꝛ si ꝓ prios creditores ex ea pecūia dimiserit nō eni absumiturʳ .quod in corpore patrimonij retineaturˢ.

I Item.

Si quodᵗ ex pamphila nascet legatum mihi fuerit: ꝛ ego pāphilam emaꝫ:eaqꝫ apud me sit eni xa:ratione summa responsum est: non ex causa lucratiuaᵘ: partum intelligi meum factum.ideoqꝫ petendum ex testamento totum tamquā istum emissem:ut scilicet precij cō tributione facta:consequar tantuꝫ quanti pueruꝫ deducta matris estimatione constitisseˣ mihi iudex in causa legati datus extimauerit.

I Item.

Icio centum aureos heres presenti die dato:deinde pro tulit diem legatorumʸ non est verū qꝫ alphenus rettulit centum presēti die deberi:quiaᶻ diem proprius

I Item.

Iles ad sororem epistolamᵃ quam post mortemᶜ suaꝫ aperiri mandauit talez scripsit. scire te volo donareᶠ tibi aureos octigētos fideicommissuꝫ deberi sorori cōstitit nec aliudᵍ probanduꝫ in cuiuslibetʰ suprema voluntate. placet eni consistere fideicommisⁱ. ac si defūctus cum eoᵏ loquatur: quē precarioˡ remuneratur[m]. Pro parte heres istitutus cui p̄ceptiōes erāt relicteⁿ post diem legatoruꝫ cedentez° ante aditam hereditatem vita decessit partē hereditatis ad coheredes substitutosᵖ pertinere placuit[q]. preceptionū autē portiōes q̄ pro parte coheredū cōstitute erūt ad heredē eiᵍ transmitti. I Dē.

Am filiusˢ diuersis tribunalibusᵗ actionemᵘ inofficiosi testamenti matris pertulisset: atqꝫ ita varie sententie iudicium extitisset : heredem qui filium vicerat pro partibus quas alijs coheredibus abstulit filiusʳ non habituruꝫ preceptiones sibiᵛ datas nō magis quam ceteros legatarios actiones cōstitit[a]. sed libertatem ex testamēto competere placuitᵇ. cūᶜ pro parte filius de testamēto matris litigasset[d] :quodᵉ non erit trahendum ad seruitutes que parteᶠ minui nō possunt. plane petetur integre seruitᵍ ab eoʰ qui filium vicit : partisᵇ autē estimatio prestabitur. aut si paratᵍ querelam anichilantur legata vt.s̄.de inoffi.te.l.papi.§.fi.

habuerit i Item.

b Placuit.s.in totum ꝛ pro parte que est recisa consulitur tamen filio pro pte of.iu.vt.j̄.de ex.rei iu.l.iudicate:vel dic aliter secūduꝫ R.ꝛ vt nō.C.de inof.te.cum duobus:hodie non cum valeat per se vt.C.de li.pre.autē.ex causa.

c Cum.i.quamuis:vel dic cum pro parte.s.tantum.

d Litigasset.ꝛ obtinuisset.b .

e Quod.s.qō dixi in legatis vt legata minuanī. Jo.ꝛ ē plana: vel dic qꝫ.s̄.dixi in libertatibus est cni interca hec dra qz seruuſ pōt ot cere se totū liberū ac seruitutē in toto p̄dio legatarius vēdicare nō pōt qz prediū ꝓ parte libez est vt i ꝓfusione dr̄.est eni p ꝓsequētia vel tacite ꝓ parte facta ꝓdemnatio:sꝫ expressiꝫ non potest:vt.s̄. de serui .l.pomum.§.fi.ꝛ.l.pro parte.§.fi.licet autem seruitus pro parte extinguaī.obligatio tamē ꝛ actio ex testamento,p eo competens contra institutū qui vicit insolidū durat.qz obligatus remanet vt in vrraqꝫ pte constituat.licet vtrunqꝫ non habebat. qz tñ aliena pōt qs promittere seruitutem.hꝫ tamen excep.nisi partis offerat existimatio vt hic ꝛ.s̄.fa.her.l.heredes.§.aurea.s.prestita āt estimationis parte necesse hꝫ cum filio cōuenire vt patiatur seruituteˢ imponi.alioquin damnatur ad interesse secundum.azo. Item ad hoc quod de libertate dicī est contra supra de codicillis.l.p.so.ibi agnatione postbumi hic per querelam rumpitur vel vt ibi.

f Pro parte.scilicet vna.i.ea que apud institutū qui vicit residet nā pro illa durat ,p alia qꝫ hꝫ filius extinguitur seruitus aꝫ. vel dic nō minuitur quo ad actionē vt insolidū duret vt mō no.cū oēs sint indiuidue preter vsufr.vt.j̄.ad.l.fal.l.i.§.si vsufru.ꝛ hic subijcit plane ꝛc̄.ꝛ dic petetur actione ex testamento que insolidum durat.

g Ab eo.s.herede ꝛ lege passiue.alius eni inuitus ꝓueniri pōt .aꝫ.

h Partis estimatio.i.pars estimatōis sic.s̄.de iure do.l.cū in fundo.§.si fundus nec eni potest proprie poni:qz seruitus partem non recipit preter vsumfr.vt modo dixi. Idem in his que diuiduntᵉ vt

q Item seruandū sac. j̄.de solu.l.in pupillo ꝛ.s̄.ti.i.l.meuius.§. in fundo ar.ō.j̄.t.i.l.i p̄dijs.i.R.

r Absumitur.i. consumitur.

s Retinetur. fictione iure per aliā rem emptam vt in primo vel p hoc quod iste soluit pecuniā hereditariā creditori.ppio: ꝛ sic ipse effectꝰ ē debitor hereditaꝝ.

t § Si quod pamphilaꝫ. grauidam. Jo.licet. R.dixerit forte.azo.

u Lucratiua.ergo video: emisse partū ꝛ sic est ō.s̄.ō cui.l.uace ꝛ.l.pregnans.so. non emi sed mrem carioē emi ꝓpter hoc quod erat grauida ꝛ hic subijcit tanqꝫ ꝛ est eo ergo euicto non agit ex stipulatu vt in contrarijs. sꝫ exempto vt supra de euic.l.venditor ꝛ supra t.i.l.nam quocunqꝫ.§.iul'.ꝛ ꝛ est ar.ad hoc no.vt in distinctione que bētur .C. de fur.l.ācille:vbi dico quod in partu non est titulus ꝛ ideo supueniens scia nocet.si autē hic apō me fuisset conceptus eēt secus qꝫ hic dicat vt.s̄.ti .i. l. non quocunqꝫ.§.fundus .

a Constituisse.scilicet tunc cum mater venderetur .

b Licio.c.legatorū.oium.s.dum habentiuꝫ ꝛ non habentiū secus si ꝓ tulisset tantuꝫ legata sine die relicta:vt.s̄.t.i.l.talis.contra.R.

c Quia.ratio contra alphenum:ꝛ secundū hoc dic diem.s.prolatum vel ratio pro alpheno quasi prolungatio dici pertineat ad legata sine die nō ad hoc quod habet diem vt de.l.talis:sed ar.contra.j̄.de ver.obli .l. liber homo.§.x.so.vt in.d.l.talis.

d Iles epistolam.in pñtiam.v.testium factam alias nō valet:vt. C. de codicillis.l.fi §.fi.ꝛ de fideicom.l.ꝛ in epistola.

e Mortē.per hoc probatur fideicom.

f Donare me.ex hoc putabatur donatio inter viuos.

g Nec aliō.qꝫ dixi in milite.aꝫ. h Cuiuslibet.etiam pagani.

i Fideicom.lꝫ etiā per fideicō.non loquaī testator qz absens erat.azo.

k Cum eo.scilicet fideicom.

l Quem precario.quia rogat heredem de prestando fideicom.

m Remunerat.non ob precedēs meritum vī dari vt.s̄.pro socio.l.ne adiecit:ꝛ facit.j̄.e.l.cum pī.§.donatiōibus ꝛ no.hac.l.fideicom.fieri per verbuꝫ dona.nā donatio est que i quo diferat a legato dic vt.s̄.t.i.l.legatum.

n Pro parte relicte.puta duo fundi ante partem.

o Cedentem.quod est a morte testatoris:vt.C.de cadu.tol.§.i.

p Substitutos.vulgariter.

q Placuit.qz hereditas non nisi adita ad heredes transmittitur:vt. C. de cadu.tol.§.in nouissimo.

r Constitute erūt.i.valuerūt iure legati ad hr̄des ꝛc̄.ꝛ est ad hoc C.ō cadu.to.§.in nouissimo.pro alia autē parte qua ipse fuerit heres non valuerūt quia heredi a seipso nō potuit legari vt supra.t.i.l.legatuꝫ.§.heredi. sed contra supra.t.i.l.qui filiabus .§. fi.ꝛ.l.se.vbi dicit altero repudiante totū alteri deberi.so.hic coheres fuerat.ibi substitutus i omne qꝫ iure hereditario capiebat.q decessit vnde portionem perceptionis quam noie heredis vel iure hereditario habebat substitutus capit.ibi nō fuerat substitutus:sꝫ iure accrescendi ei offerebatur:vel aliter sub conditione videtur ei legari pro sua parte .s. si heres non erit qui hic deficit eo demum mortuo.ꝛ sic moritur precedente condi.vnde

I Item.

responsum est non secus quam si centum milibus legatis rogetur post tempus maiorem quantitatem restituere. Cum autem rogatus sit quicquid ex hereditate supererit post mortem suaꝫ restituere de precio rerum venditarū° alias cōperat diminuisse quas vē didit non videturᵖ.

I Item.

Sed qꝫ ide comparatum est vice permutati dominij restituetur.

I Item.

Item seruanduꝫ[q] erit. ꝛ si ꝓ prios creditores ex ea pecūia dimiserit nō eni absumiturʳ .quod in corpore patrimonij retineaturˢ.

I Item.

Si quodᵗ ex pamphila nascet legatum mihi fuerit: ꝛ ego pāphilam emaꝫ:eaqꝫ apud me sit eni xa:ratione summa responsum est: non ex causa lucratiuaᵘ: partum intelligi meum factum.ideoqꝫ petendum ex testamento totum tamquā istum emissem:ut scilicet precij cō tributione facta:consequar tantuꝫ quanti pueruꝫ deducta matris estimatione constitisseˣ mihi iudex in causa legati datus extimauerit.

I Item.

Icio centum aureos heres presenti die dato:deinde pro tulit diem legatorumʸ non est verū qꝫ alphenus rettulit centum presēti die deberi:quiaᶻ diem proprius

I Item.

Iles ad sororem epistolamᵃ quam post mortemᶜ suaꝫ aperiri mandauit talez scripsit. scire te volo donareᶠ tibi aureos octigētos fideicommissuꝫ deberi sorori cōstitit nec aliudᵍ probanduꝫ in cuiuslibetʰ suprema voluntate. placet eni consistere fideicommisⁱ. ac si defūctus cum eoᵏ loquatur: quē precarioˡ remuneratur[m]. Pro parte heres istitutus cui p̄ceptiōes erāt relicteⁿ post diem legatoruꝫ cedentez° ante aditam hereditatem vita decessit partē hereditatis ad coheredes substitutosᵖ pertinere placuit[q]. preceptionū autē portiōes q̄ pro parte coheredū cōstitute erūt ad heredē eiᵍ transmitti. I Dē.

Am filiusˢ diuersis tribunalibusᵗ actionemᵘ inofficiosi testamenti matris pertulisset: atqꝫ ita varie sententie iudicium extitisset : heredem qui filium vicerat pro partibus quas alijs coheredibus abstulit filiusʳ non habituruꝫ preceptiones sibiᵛ datas nō magis quam ceteros legatarios actiones cōstitit[a]. sed libertatem ex testamēto competere placuitᵇ. cūᶜ pro parte filius de testamēto matris litigasset[d] :quodᵉ non erit trahendum ad seruitutes que parteᶠ minui nō possunt. plane petetur integre seruitᵍ ab eoʰ qui filium vicit : partisᵇ autē estimatio prestabitur. aut si paratᵍ querelam anichilantur legata vt.s̄.de inoffi.te.l.papi.§.fi.

habuerit i Item.

b Placuit.s.in totum ꝛ pro parte que est recisa consulitur tamen filio pro pte of.iu.vt.j̄.de ex.rei iu.l.iudicate:vel dic aliter secūduꝫ R.ꝛ vt nō.C.de inof.te.cum duobus:hodie non cum valeat per se vt.C.de li.pre.autē.ex causa.

c Cum.i.quamuis:vel dic cum pro parte.s.tantum.

d Litigasset.ꝛ obtinuisset.b .

e Quod.s.qō dixi in legatis vt legata minuanī. Jo.ꝛ ē plana: vel dic qꝫ.s̄.dixi in libertatibus est cni interca hec dra qz seruuſ pōt ot cere se totū liberū ac seruitutē in toto p̄dio legatarius vēdicare nō pōt qz prediū ꝓ parte libez est vt i ꝓfusione dr̄.est eni p ꝓsequētia vel tacite ꝓ parte facta ꝓdemnatio:sꝫ expressiꝫ non potest:vt.s̄. de serui .l.pomum.§.fi.ꝛ.l.pro parte.§.fi.licet autem seruitus pro parte extinguaī.obligatio tamē ꝛ actio ex testamento,p eo competens contra institutū qui vicit insolidū durat.qz obligatus remanet vt in vrraqꝫ pte constituat.licet vtrunqꝫ non habebat. qz tñ aliena pōt qs promittere seruitutem.hꝫ tamen excep.nisi partis offerat existimatio vt hic ꝛ.s̄.fa.her.l.heredes.§.aurea.s.prestita āt estimationis parte necesse hꝫ cum filio cōuenire vt patiatur seruituteˢ imponi.alioquin damnatur ad interesse secundum.azo. Item ad hoc quod de libertate dicī est contra supra de codicillis.l.p.so.ibi agnatione postbumi hic per querelam rumpitur vel vt ibi.

f Pro parte.scilicet vna.i.ea que apud institutū qui vicit residet nā pro illa durat ,p alia qꝫ hꝫ filius extinguitur seruitus aꝫ. vel dic nō minuitur quo ad actionē vt insolidū duret vt mō no.cū oēs sint indiuidue preter vsufr.vt.j̄.ad.l.fal.l.i.§.si vsufru.ꝛ hic subijcit plane ꝛc̄.ꝛ dic petetur actione ex testamento que insolidum durat.

g Ab eo.s.herede ꝛ lege passiue.alius eni inuitus ꝓueniri pōt .aꝫ.

h Partis estimatio.i.pars estimatōis sic.s̄.de iure do.l.cū in fundo.§.si fundus nec eni potest proprie poni:qz seruitus partem non recipit preter vsumfr.vt modo dixi. Idem in his que diuiduntᵉ vt

insolidū estimentur qz maioz ex vniuerso fit estimatio vt.ſ.e.l. me uius.§.in fundo z.j.ad.l.fal.l.i.§.ſi vſufru.ſic z ponit in eo.ti.l.ſi is q quadri.§.fi. i Illius.vltro respondēs,p instituto aio nouan di vel dic institutū conuentū hꝫ excep.ex facto filij ſi insolidū con ueniatur:ſi z filius dare velit ſeruitutez accepta parte estimatois.

k Falcidie.nā lega tarius seruitutis of ferre dz estimationē fal.heredi ſi vult ite gram seruitutē vt .j. ad.l.fal.l.lege fal. in ter .z.j. de doli ex .l. pure.§.i.z facit.j. de ſerui.le.l.fi.z.ſ.de co dicill.l.q grauī. Itē no.in quo imutētur predicta per autē.ex cā que ē.C.de li.pre.

l Lucio.publij me uij .cui meuio testa toz hꝫs fuerat vt hic ſubijcit:z facit.C. de here.inſti.l.fi.

m Onera. pmitten do creditoib⁹ aio no uandi l'ipso iure no. ſ.e.l.ſi qs seruū.§.fi. az.z inſti.de fideicō. here .§. post qꝑ z.§. ſed quia.

n Ei⁹.lucij sempro nij. o Preſta bunt per cessionez ſz z ſine.ea hz vtilez vt C.e.l.ex legato: z facit .ad tre.l.cogi.§.ſz z ſine z.ſ.t.i.l.non am plius a pdictis.§. fi. z.j.co .l.lucius.§.ij.

p Dominus būit. in pdio testatoris q predium seruiēs sub condi.legauit.

q Portiois.i.sicut ſi testatoz partez hz i predio legato: z par tē eius teneret heres dare totum:ar.ſ.e.l. vnū.§.ſi rē ita z usu fr.qz instar dñi conti net:vt.ſ.de vſufru.l. iiij.z.ſ.e.l.meuius.§. fundo:z no.qꝑ distin ctio hui⁹ .§. tollit cō tra quarundā leguz ſ.ſ.e.l.is cuius z.ſ.t.i.l.seruus ticij que de vſufr.dñt.ſ.t.i.l. legatū. §.fūdus z.ſ.de ſerui.l.pa.que de ceteris ſuitutib⁹ dñt:z fa.ſ. ō rei ven.l.fructus. r Heres ex testō.ſ.ac.denī tñ ex acquil'.stipula tione aio nouandi fcā.secus ſi eēt p acceptil'.extincta vel alio mō vt ſ.e.l.ſi ita scripſisset z.l.ſi ita qs:z.j. de do.p.l.i.§.adeo z.ſ.t.i.l.ſi ſic §.i.in,pī.que sūt ō.hic āt nunc deficit debitū vt.C.ſi cer.pe.l. ſi ex precio. s Veritatis.no.qꝑ origo obligationis non titulus ac tionis considerandus est:ſic z.j. de fideicom.l.tutoz z de dōna .l. q id z.C.ad mac.l.ſi filius:z.j. de li.le.l.fi.z.ſ.de consti.pe.l.item.§.qꝑ dicitur ar.contra supra de condi.ſine ca.l.i.§.ſi is z.j. de cap.l.i bel lo.§.codicil.z.ſ.de here.ven.l.i. Itē fac.j. de au.z ar.le.l.qntus i ſi.

t Seruus.manumiſſus.i.iuſſus esse liber a domino z ei legatuz re lictum qō pōt esse vt.C.e.l.seruus:niſi aliud impediret vt hic fuit.

u Quod.idest quia.

x Questionē adulterij.cū dña a seruo cōmiſſi vnde accuſat vt.ſ. de here.inſti.l.his verbis.§.interdū:alij dñt vt.R.cum dña ab alio cōmiſſi:z ſic interim difert libertas vt de seruo possit bēri qō vt .j. qui z a qbus.l.prospexit qō nō placet:qz tunc speraret legatū post purgationem cris vt ar.C.ad ſil.l.pe. Item ſi al' ex delicto seruī nō cōpetit libertas:vt.C.qui nō pos.ad li.per.l.i.z qbus ad li.procla. non lz.l.ij.qd dices. Rñ.idem qō hic ar.ſ.cōia pre.l.fi.in fi.nec ob. C.qui nō pos.ad li.l.i.in fi.qz dicit ibi eo tēpore.ſ.finito tempore pe ne. Sed.R.dixit hic z alibi percipi primo legata finito impedimē to:secus ſi ex ſe.con.ſill'.is impediretur vt.C.ad ſill'.l.pe.

y Sperare.audi.R.ſed ipſe dicit ante innocentiā ab eo purgataz z ſic no.hꝫ primū actum morientis nō ſuſpēdi ſic.ſ.cōi pre.l.fi.i ſi.

z Pater.nepoti meo nato ex eadē filia.

a Plois.qz vocat vt testatoz:z no.per hec verba duo voluiſſe testa

erit:illius[i] accepto pcio ſuitutē pre bere doli ſubmouebit exceptione legatari⁹ ſi nō offerat partis estima tionē exemplo.ſ.legis falcidie.[k]

Lucio sēpronio lego oēm heredi tatē publij meuij[l] sēpronius ea de mū onera[m] ſuſcipiet:q meuiane he ditatis fuerūt:z in diē mortis ei⁹[n] qui heres meuij extitit pſeueraue rūt.ſicut vice mutua prestabūtur[o] actiōes que ei prestari potuerunt.

Dūs herede fructuario ſcripto fūdū ſub qditōe legauit volūtatis rō nō patit:ut heres ex cā fructus emolumētū retineat.diuersum ī ce teris prediorū seruitutib⁹ quas he reſ habuit[p]. rūſū ē qm fruct⁹ pōtō nis[q] ſtar obtinet. Heres me⁹ ti cio dato qō ex testō[r] sēpronij debe tur mihi.cuz iure nouatiōis quā le gatarius ideōq testatoz āte fecerat legatū ex testō[r] nō debeat: placuit falſā demonstrationē legatario nō obesse nec ī totū falſū videri:quod veritatis[s] primordio adiuraretur.

Seruus pure manumiſſus[t] cui li bertas pp iuris ipedimētū p⁹ adi tā hereditē nō qpetit qꝑ[v] ſtat⁹ ei⁹ ex trinſecus ſuſpēdit forte pp adulte rij qōem[x] ex eodez testō:neqz lega ta neqz fideicōmiſſa pure data ſpe rare[y] potest qz dies iutiliter cedit.

Pr̄[z] cū filia,p ſemiſſe herede iſti tuta ſic testō locut⁹ fuerat,peto cuz morieris lz alios quoqz filios ſu ſceperis sēpronio nepoti meo pl⁹ tribuas ī bonoz nominis[a] mei ne ceſſitas quidē restituēdi nepotib⁹ viriles ptes precedere videbat. ſz moderāde portionis quā maioz ī vni⁹ nepotis pſonā conferri voluit arbitriū filie dat. Nō iur tutoz dato[b] mr̄ legauit ſi pſētiat[c] ut decre to ptoz ſ firmet z ptoz nō idoneū existimet:actio legati ñ denegabit.

Qui mutianam[d] cautionē alicui⁹ nō faciendi cā iterposuit: ſi postea fecerit fructus[e] quoqz legatozum quos ī principio promitti neceſſe ē restituere dz. Varijs actiōib⁹ le gatoz[f] ſimul legatarius vti nō pōt qui legatū datū in ptes diuidi non pōt[g]. nō enī ea mēte datū[h] ē legata rijs plurib⁹ actiōibus vti[i] ſz ut laxi oz eius agēdi facultas ſit ex vna in terim q fuerit electa[i] legatū petere.

Repetēdozū legatozū facl'tas ex eo teſtamento ſolutozū danda est[k]: qꝑ irritum esse potest. defuncti me moriam damnatam apperuit[l] mo do ſi iam[m] legatis ſolutis crimen p dueillionis[n] illatum est.

i Dem.

Quam pater[o] filios eozūqz ma trem heredem instituisset ita ſcripſit. peto a te filia: ut acceptis ex hereditate mea in portionem tu am centum aureis z predio tuſcu lano partem[p] hereditatis restituas matri tue.responſum prediuz[q] qui dem hereditarium iudicio diuiſio nis de communi filiaz habiturā[r] pecuniaz[s]:autem de parte ſua retē turam. Eorum quibus mortis cauſa donatum ē fideicōmitti quo quo[t] tempore potest:quod fideicō miſ.heredes[v] ſalua falcidie ratione quam in bis quoqz donationibus

roz.ſ.nepotib⁹ restituī:z vni plus primū neceſſitatis ſm ad arbitriū:z ſi hoc ſm nō fuiſſe viriles nō deberēt restituī nepotib⁹ vt hic z.ſ.e.l. cum q dam.ij.R.ſi aūt arbitret qꝑti plus hēat ille ſtabitur.dūmodo paz:qz hoc indicat dictio plus vt.j.de ver.ſi.l.hec adiectio z ar.j.de re.iur.l.in pſonā §.i.z de oper.li.l.ſi libertus:z ſi nō arbitret morte preuenta iudicis ſtabi tur arbitrio:vl nil plus hē bit ar.ſ.e.l.cum qdam z.j. de ver.ob.l.triticū z fac.j. e.l.cū pater.§.hereditatez.

b Nō iure dato.a mre qz eū non iſtituit heredem:vt nō.ſ.e.l.peto.§.mater.

c Cōſentiat.nō ergo ſtat p eum vt hic z.C.e.l.ab ad miniſtratōc:al' ſecus vt.C. e.l.pe. q ē ꝺ:alij diſtinguūt an dixit lego ideo vt ſis tu toz z tūc obtinet ꝺriū: aut nō z tunc qō hic:z fac.ſ.de excu.tu.l.tutoz.§.i.z.l.neſē niuſ z de teſti.tu.l.qui tute lam z fac.ſ.de pfir.tu.l.i.z de his qb⁹ vt indig.l.v .§. ei q tu.z.ſ.vbi pu.edu .l.i. z supra.t.i.l.etiam.

d Qui mutianam.non fa ciendi vt.j.de condi.z ō.l. mutiane. e Fructus. nā z fructus z rē,pmittere dz z reddere ſi ꝺſaciat vt hic z.j.de cōdi.z de.l.heꝛs meus.§.q poſt.z.C.de idi: ui.l.ij.autē.cum relictum.

f Varijs.legatoꝝ.ſ.noīe.

g Nō pōt.qꝑ fieret ſi lega tari⁹ ptē rei peteret rei vē. z ſic hꝫet rem z partē ac.ex testō.z ſic hꝫet eſtimatiōez h. Itē ſi vno legatāio duo ſunt heredes vt.ſ.ti.i.l.hu ius.§.fi.ſz qd eꝰ ſi duo sūt heredes videtur secus.

h Datū ē.i.ꝓcessū a lege.

i Vti. vt eos . ſimul exer ceat.

i Electa. hic electio fit tē poze dati libelli: vt .C. de edē.l.edita:z eligit legata rius vt hic z.ſ.t.i.l.ſi ſeruꝰ le.§.cum hō:ſed ꝰ.j. quoꝝ le.l.i.qꝑ aūt: vbi non eligit actoz.ſo.ibi'in odiū rei qui nō certificat actorez de mō poſſidēdi.cetera dic vt nō. supra de tribu .l. qꝑ in here dem.§.ſi.z facit.C.cōmunia de le.l.i.z.j.de ac.z ob.l.plura.

k Repetendozum dāda ē.ſ.fiſco q obtinuit ſi de hereditate ſint ſoluta z hoc de cō.inde.licet aliꝰ ſoluat vt.ſ.de cō.inde.l.i.§.i.z.l.ij.iij.z.iiij.z.v.ſi vero de pecunia hꝫdis ipſe repetit vt supra de pe.here.l.qui poſſeſſoz.

l Apparuit.licet ō̄functo,viuo:mota non fuit qō qꝑ est in hoc crimine ma gis ſpeciale z quibuſdam alijs vt.j.de accu.l.ex iudiciozum:alias regula riter cōtra:vt.C.vbi cauſe fiſ.l.i.z.C.ſi reus vel accu.l.i.

m Si iam ſo.nā ſi poſtea ſint ſoluta aliud esset:qz nō repetit ſoluens ſed magis fiſco tenetur vt.j.ad.l.fal.l.dolo.

n Perduellionis.i.hoſtilis.nam perduelliones dicuntur hoſtes:vt.j.ō ver.ſig.l.quos nos:alij dicunt ideo quia hic ſolo caſu permittitur duellū quod non placet vt vllo caſu admittatur ſecōm.l.ro.vt no.ſ.ad.l.acquil. ,l.qua ac.§.ſi quis in colluctatiōe.

o c Um pater.ex hereditate per hoc videbatur ex vniuerſa hereditate z.esse deducenda quod remouet.R. p Partem.tuam filie.

q Predium.tuſculanum. r Habituram.imovr̄ quod veniant in reſtitutionez qō hꝫ filia in predio iure hereditario.vt.j.ad treb.l.in fidei cō.§.fi.ſed hoc ē qñ vult detrahere quartā tre.z tunc reſtituit in quartam iputando az.quod hoc etiam faceret ſi esset neceſſe detrahi quartam.

s Pecuniam quare ſecus qꝑ pecuniam quā de pte ſua tñ retinet hic vt. j.ad treb.l.deducta.§.nūmis z ar.j.de.ſo.l.ſi is cui:z ſi cer.pe.l.nam z ſi i fi.z.C.depoſi.l.fi.z no.quod mater vr̄ rogari de ſua parte predij:z. c.vt fi lie,det vt.j.t.i.l.poſt emancipationem.§.fi.ſed qūo de parte.c.cum ad euz non peruenīret:vt.ſ.t.i.l.fideicom.ꝰ.ſed ſatis vr̄ peruenire cum accepit eo minus ar.inſti.de rerum di.§.interdum. Itē in eo qꝑ dicit totum predium relinqui filie:est ꝰ.ſ.t.i.l.fundum ſi ſub conditione.§.ſi libertus ibi apper ſo.z facit.j.de ali.le.l.alio:z.ſ.fa.her.l.heredes.§.fi.z.l.ſe.

t Eozum.quoquo.vel eadem volūtate vel poſtea alia:z facit.C. de fidei

com.l.ab eo.

u Heredes.immo donatarius detrahere debet eu3 ꝛ ipse patitur fal. vt hic subijcit:ꝛ est.C.ad.l.fal.l.si mortis ꝛ.l.pe.Rñ.fideicom.i.donatio que postea cadit in fideicō. vel dic ꝙ heredes prestant apō quos cū onere remansit donatio:vt cadu.vel in causam caduci:vt.C.de cadu.tol.l.vnica.§. ꝙ Fo:ꝛ.§.pe.i nouissimo.

x Si ps.donaui ticio cā mortis quantitatē vel speciem:ꝛ eandem caio refert onere itrinseco: vt ex cadē donatione vel extrinseco ꝛ prio de vno postea de alio dicit:vt ecce donauit quis tibi.xx.cā mortē ꝛ ex his.x. scio rogauit te restituere:si tibi auferet quarta p.l.fal. ab hrde:tu quoq3 quarta3 silr detrahes de fideicō. ex voluntate ōfuncti:que presumitur nō esse talis vt vltra dimidiā eius qō ex donatione hēs:nil scio dares R.ꝛ f3 hoc non ē fal.sz magis oneris ptitio:ꝛ sic con cor.j.ad.l.fal.penales.§.fi. vel fic patit diminutionez fideicōmissari9 vt solent legata pati quaten9 falcidie min9penes hrdē māeat.h.

y Prestare voluit.re aliqua mortj cā donata.h.idē in quolibet alio legato vt eniz cetera legata:ita ꝛ alimentoz diminuunt per .l. fal.vt.j.ad.l.fal.l. hrditatē sed hic ea est rō qz non ps donationis sz extrinsecum onus cōtinet fideicō.vt ꝛ. ss.t.j.l.si mihi stichus.az.

z Onus.vt alimēta pstēt.

a Non dubie.i.sine dubio ꝛ dic maior ꝙ eēt onus alimentoz.q.d.ꝛ si plus esset onus ꝙ fuit emolumentū. necesse hz subire sz ꝛ si maius esset ꝙ donatio qnque tenet donatarius:vt.ss.t.j. l.si mihi stichus:nō est igit ita exponendū.i.de pecūia donata.lex falcidia nil reseruasset.nec enī ē ar.necessarium si de pecunia maiori te onerauī ꝛ de minori:qz fallit vbi ps donationis ē in fideicō.az.

b Integra alimenta.ꝛ facit.j.ad.l.fal.l.penales .§. si ticio ℔.so.ibi plene dices:ꝛ facit.j.de an.le.l.liberto.§.i.ꝛ.j.ad treb.l.facta.§.si ticius: ꝛ.ss. de vul.sub.l.coheredi.§.cuz filie:ꝛ.ss.e.l.si ticio.§.i.ꝛ infra si cui pl9 ꝙ p.l.fal. l.videamus:ꝛ.ss.e.l.celsus.ꝛ.j.de condi.ꝛ de.l.plautius.§.fi.ꝛ.j.prox.§.

c Pater pmisit.a viro ꝙ fieri potest nisi ex damnato coitu sint nati vt insti.ad orfi.§.nouissime:ꝛ in autē. qui.mo.na.ef.sui.§.si coll'.vi.

d Detisset.donationis ergo i filios collate penituisse videtur.

e Deberi.f.viro a filijs donatarijs qui grauari possūt vt supra ,px.§.

f Ratio falcide.quia non est extinanita hereditas.

g Placuit.scilicet in totum.

h Aliogn.i.si fal.rō interuenit az.vel.i.si in donatiōe perseuerauerit.

i Falcidie partē.i.falcidiam que erat pars donatiōis:l'dic falcidie ptem que fal.debeť ex oibus legatis ꝛ accipe ex dote esse ꝛ p in factuz ac.tē.sed qī tenenť filij heredibus si volunt hre donationes.rñ.qz stipulādo semel incōmutabiliter agnouisse videntur:sed aliud in legatis:vt no.j.de do.cā moz.l.ei:ꝛ fa.j.ad tre.l.mulier ꝛ.l.facta in prin.

k Surdo.qī cōmutabiliter nā adhuc pōt repudiare ergo nō obstat.ss.de ℘di.insti.l.si qs ita heres:que est ℔ ꝛ fa.ss.quē ad.ser.a.l.si partez.§.i.ꝛ.C. qñ di.le.ce.l.fi.ꝛ.ss.de iudi.l.cū furiosus.i.rñ.in fi.ꝛ.ss.de rebus.e.qui sunt sub tu.l.magis.§.fundū aūt legatum:ꝛ.j.de ac.ꝛ ob.l.si a furioso.

l Hereditatem.a filijs suis:sic.C.ad treb.l.iubemus.

m Deportato.ꝛ sic ciuitatez tantum amisit:secus in damnato in metalluz vt.j.ad treb.l.ex facto.§.si quis rogatus:ꝛ.C.de dona.inter vi.ꝛ vx.l. res vxoris ꝛ.ss.de dona.inter vi.ꝛ vx.l.sed si moris ꝛ.j.ō ver.ob.l.ex ea .§. in insulam. m Pena deportatiōis.

n Conditione.qō bona restituant filijs. o Mortem naturalem.

p Existere. incōmutabiliter vt dixi vt.j.e.l.p.§.a filia.i.ut inuitus alicui restituere teneatur.volens enī ꝛ ante restituere pōt vt.C.de fideicō.l.post mortem dum tamen duret voluntas vt supra.e.l.vnum.h.

q Vtriles.puta si neminem elegerit alioquin contra vt.ss.e.l.cum quidā. l.cum filius.§.pater ꝛ.l.vnum.§.rogo.

r Nō fuerit.vt qz sit mortuꝰ q eligere debuerat vt.ss.e.l.vnū.§.rogo cū.n. conditionale fuerit fideicom.pendente condi.non potuerunt transmittere vt.C.de cadu.tol.§.sin autē:licet quidā contra p.l.C.de his qui ante aper.ta.ꝛ facit.j.t.i.l.vxorem.§.scia:ꝛ.j.ca.l.§.penul.ꝛ.j.ō rebus.du.l.vtrum.§.cum quidam.

f Qui dotale.iul'.insti.quibus alie ne.licet in prin.

t Vedit.i quo erat et minus quā in fundi prtio:vt.ss.e.l.ipe rato2.§.si centum.

u Emptoris.istud fuit istud fideicom.

x Ampli9.℘ legatū relictū ab heredib9.

y Precium.iustuz.

a Cōstabat.immo pōt ab oī debitore fideicō.relinq:vt.ss.ti. i.l.si pecunia i fi.ꝛ.l. si fuus.§.q margari tā que sunt ℔ so.non valet ab ēptore:siue a debitore vt hic nisi ōbitor vtať exceptione doli ℔ hrdē:ficꝛ agnoscat tacituz sibi legatū:vt.d.l.si pecunia.ij.Rñ.sz heres tenet cedere actiones vt dicto.§.q margari tā alij dñt qō hic constabat qbusdā ipertiꝫ ꝛ male. tertij dñt ꝙ totū preciū fuerat solutū defūcto sz aliqd plus valuerat fūdus ꝙ vendit9 fuerat:ꝛ illud plus ꝑcepit testator solui vxori ꝙ nō potuit cū nō erat vltra dimidiā iusti precij:ꝛ sm hoc qō dicit postea ꝑcio.s.iusto ꝛ fac.ss.de fun.do.l. do tale.§.si.ꝛ.ss.so.ma.l. si cū dotē.§. cū p2ꝛ. ss.mā.l.si diligēt.§.i.

b Precium.f.iustū.

b Legato.Flicto ab heredibus.

c Eam.vxorem. c Precio.ab emptore.

d Dentio donabat ,pmittēdo p stipulationē reus stipulādi ticio oli l'hodie sine stipulatiōe sm.az.aliogn nō video qī i sequēti casu totū renocaret.cū mādatū mortuo mādate sit finitū:ꝛ p ꝙsequens donatio.h. Itē nō audeo dicere ꝙ solutio p mādatū ɔz fieri p9 mortē qz tunc nō finiret mortē:vt.ss.mā.l.si nō remu.§.fi.hic ergo inter viuos fuit ꝙceptum:sz q̄tum ad effectū post mortem cōcipitur qz tunc demum cōfirmatur donatio:vnde quadā media via in finiendo mandato eligit scia ab ignorantia separata vt hic subijcit.

e Decessisse.ergo sciebat vel scire debebat mandatū renocarū: vt C.man.l.mandatū.ꝛ insti.ma.§.recte:ꝛ.ss.mā.l.iter cansas in prin.

f Bandā esse.heredibus instituris.f.℘di.sine cā que ꝙsueuit dari pro renocandis huius donatiōibus infirmaꝛ insolidum:vel si fint ꝙfirmate quo ad fal.vt hic ꝛ.ss.de do.cā mor.l.senatus.§.i.ꝛ.C.ad. l.fal.l.si mortis:ꝛ reddit hic bona rō:sz an si q̄ solui possit repetere Rñ.non vī ꝙ possit:qz sciens soluit indebitū:nisi ponas ꝙ errore iure soluerit id indebitū ꝛ fic no.ꝙ stultitia soluētis lucrať donatarius:vt.j.ad.l.fal.l.iij.i prin. g Renocareť.p heredes dñi:ꝛ no. mirabile quod ignorantia alterius.f.meuij facit non finiri donationem a creditore in ticium collatū ꝛ sic est contra supra de iu.ꝛ fac. igno.l.iniquissimum.vel dic quod meuius ,pmisit.c.mor.ticio iussu creditoris ꝛ eidem iussit soluere:sic ergo ignorabat meuius cū ille percepit debitū repeti nō possit sz az.o. Itē no.qō hic finis corrigit per.l.C.de dona.l.si qs ar.§.fi.quasi in nihilū hodie renocet sm.R. qō hic scripsit respicit antiqua tēpora ꝛc. qō.b. non placet qz dixit mandatū finiri morte ꝛ p consequentiam vī renocata donatio:nisi quando sciuit meuius:ꝛ facit supra de iudi.l.de'qua re.§.fina.ꝛ.j.ō solu.l.fi.ꝛ.C.de ac.ꝛ ob.l.si quidem.ꝛ.j.de dona.l.hoc iure.§.si qs.

h Cum pater.ab vxore instituꝰ ꝛ rogatus vt quedam prędia filie daret per fideicom. i Eandem.scilicet filiam.

k Cōpensaret.ꝙ potuit vt.ss.ti.i.l.cū ab vno:sz hoc nō dico fideicōmissū deduceret ꝛ hereditatē hret vt.C.ad.l.fal.l.i. imponenda.

l Accepit.destinatione.

m Redierat.vel iure accrescēdi: ꝛ sic cum onere:vt.C.de cadu.tol.

l.i.§.is ita:vel q2 erant substituti vt statim subijcit.
n Cum.substitutuz: vt t.j.e.§.ab instituto t.s.e.l.si ticio.§.i.t.C. ad tre.l.nō iustā t.s.t.i.l.si duobus.§.i.t.s.t.ij.l.qdam. Itez no.sm
o Cuictis.refert an vni tm filioz rem certā prelegauit: quo casu nō agitur noie euicti onis: an oīb9 quo ca su agitur: sed in pri mo vī agi cum sit cō iūcta persona: vt .C. e.l. cum alienam. so. hic spāle ne crescat i uidia inter fratres: C.de bo.q3 li.cum oz §.i.vel vt ibi. Itē ad idem contra.C.de in of.tes.l.scīm9 .§.i. so. ibi. Item contra ad idez.s.t.i.l.non quo cunq3.§.i.so.ibi. Itē contra.j .t.i.l. qui cō cubinam .§. si heres so.hic in genere ibi i specie fuit legatum. Itē facit .C. de euic. l.ij.t supra de dona. l.aristo.t.j .dc vsufr. le.l.si a sticho.§.fi.
p Fecit.s.pater.
q Cū.cui prelegata sunt euicta t sic ope exceptionis s3 t po test dici qō babebat act.quasi fuerit diui sio inter cos facta ab eis vt.C. cōia vtriusq3 iu.l.si fratres l're fert diuidat testator vt hic.an partes vel iudex vt ibi: quod ē verius:t facit supra t.i.l. si domus .§.i. t quod ibi no.
r Pater stipulāte hoc totum voluit pa ter.s.filium etiam sti pulari dotem.
s Dedisset.p quod videbatur satisfactū voluntati patris.
t Voluisse.sub.pro pterea quo ,p vt tē. sed t si noluisset non valeret tū fauore do tis:vt.s.dc pac.do.l. ij.tum quia falcidiā iure nature debet habere vt.s.de inof.l.quoniam in prin.
u Non oportere.sic.j.de ver.si.l.bouef.§.hoc fīnōe t.s.dc iure do. l.doris t facit in.e.t.l.stipulatio:quc.C.de rei vx.ac.ār.sed t q̄uis.
x Filia.suis.scilicet filijs.
y Non esse electionē.accipe videbaī qō est.j.sed p.s.e.l.vnū i prī. vbi ē electio nisi reuocet so.dic nō esse electionē.s.incōmutabiliter. factam:q2 adhuc potest mutare t alium eligere vt.s.e.l.§. hereditatem:s3 propter cōmodum medij temporis valet vt ibi.alij vt.R.di cunt nullo modo eligi propter incognoscibilē personaz fideicōmissarij:t secundū hoc etiam cōmodum medij temporis repetit:vt.s. de condi.inde.l.sufficit. Item contra.C.de fideicom.l.post mortez . vbi etiam ante restituit.so.aliud esset si certe persone post mortem suā qs hereditatē restituere fuerat iussus:tunc.n.qñcunq3 vellet re stituere voluntas defūcti nō aduersaī.at hic secus ,ppter ignoscibi lez fideicōmissarij personā vt.j.e.t.l.vxorem.§.secuo.vel.so.vt ibi.
a Nam in eū.bene dico electionē non tenere q2 adhuc pōt eligere vna cū alijs filijs:demū ergo morte isecuta firma ē electio vltima.
b Patris.ciusdēq3 filie:t facit.j.de ma.te.l.libertas in prī.t.l. q duos.§.fi.t.s.titu.i.l.filius.§.diui..
c Fidei.secundum voluntatem istius testatoris.
d Inuitatos.ad reuocandū si alienent.
e Heredes.istius testatricis iudicio non heredis:nec enim sunt li berti heredis sed defuncti vt.j.tit.i.l.pater.§.i.t.j.de ali.le.l.ij. que sunt contra t facit.C.de ver.si.l.fi.t.s.t.i.l.filiussa.§.diui.
f Fidei tue cōtinebunt.qd mix cum verbum puenerint sit futuri tpis sed forte hic in preterito posuit:sic t alis.s.t.i.l.talis scriptura §.fi.t.l.se.az. Itē p.j.t.i.l.vxori.§.vxori.so.ibi in donatione inter viuos que statiz cum sit cedit.hic autem tam relicta codicillis q̄ testamento eo dem tēpore cedunt.s.post mortem vt.s.t.ij.l.ab intestato in fi.
g Ordo scripture.sic.j.de sol.l.nec enim:sed ar.contra.j.e.§.pe.
b Retinebitur.ab ista vxore q2 vxor retinebit dotem.

diderāt:fidei tue[f] :committo vxor: ut des:ut restituas filie mee cū mo rieris quicquid ad te quoquo no mīe de bonis meis puenerit:etiam ea q̄ postea codicillis vxori[f] dedit fideicōmisso continebuntur.nā or do scripture[g] non īpedit cām iuris ac voluntatis.sed dos plegata reti nebitur[b]: qm̄ reddi[i] pōi9 videtur quā dari[k]. Volo p̄dicta dari li bertis meis:qō si quis eorum sine liberis vita decesserit. partē ei9 ad reliquos ptinere volo[l]. collibertū patris eundēq3 filium ex volūtate substitutionez excludere placuit[l].
Curatoris[m] sui frustra fideicom misse videbatur ut heredi fratri ne got.ge.rationē redderet. quāquā igit[n] testō cautū esset ut cum ad sta tum° suū puenissent frater ei demū solueret:tamē sub curatore alio fra tre agentem recte placuit actionē i ferre.cuz illis verbis fratri potius psultū videret quaz solutio q̄ iuste fieri potuit esse dilata. Ab istitu to[p] extraneo p̄dia libertis cū mora ret verbis fideicōmissi reliquerat t petierat ne ex noie familie aliena ret substitutuz ea p̄dia debere[q] ex defūcti volūtate rndit. sed vtrū cō festim an sub eadez cōditione volū tatis qōem esse: sed pjectura ex vo lūtate testatoris capienda moris in stituti[r] expectanda ē. Desse[s] ne gotiū ex cā fideicō.cum indemnita te heredū p cautionē susceptū em ptiōi simile videt.t iō non erit que rēdū āplius i cre alieno sit quam i q̄stu[r].
Pater filie mācipia[v] que nubenti dedit:verbis fideicō.plta

i Redit.isti priori.
k Quā dari.sic.s. deposi. l.i.§.eleganter:t facit ad §. j.de au.t ar.le.l.vxori. §.i. t.j.de dote pre.l.iij.in prī. t.§.fi.t.j.ad tre.l.cum hēs t.l.lucius .§. maritus.t .j. ad. l. fal. l.sed vsufruc .§. dos:t.C .ad.l.fal.l.i īponē da:t.l.irritūz.
l Volo.placuit.ē filius t de libertis: q2 hic filius si mul cū patre fuerat manu missus:q pater decedit nō flicto alio filio hic ergo na turalis pro legitimo succe dit hodie:vt isti.de gradi. §.illud.az.o.t est sic.j.e.l. lu cius.§.fi.t.j.ad tre.l. ex fa cto.§.si quis rogatus: sed contra.C.ō insti.t sub.l. ge neraliter.§.fi.t dic vt ibi. Item facit.infra.de ali.le. l. iij.
m Curatoris. rōem t q2 non ē oneratus in aliquo vt.C.de fideicom.l.ab eo t quia sine hoc tenebatur cu rator t ita nec ratione gra uari nec onerari valet.
n Quamquam igitur.idē infert fideicō.nullum.ergo dilatio data ad idez .soluē dum nulla sit:t alias.j. de ver .ob.l.cū q ita.§.te. t ti cum est t alia quia fauore fratris erat data dilatio:vt supra.e.l.si ita.§. pegasus. az.t.j.de an.le.l.cum:t sm hoc non ob.C.quando di. le.ce.l.ex bis.
o Ad statum.i.maiorē eta tem quod dic vt.j.t.pxor.l. cum filiosa.
p Ab instituto debere.fa cit.s.e.l.§.cuz pater t.s.e. l.si ticio.§.iul.
q Substitutuz.s.vulgarit.
r Instituti .i. substituti . nam omnis substitutus est institutus vt.j.ad.l.fal.l.in
s Sense.inde mensularius qui preest mense in qua sūt debita t credita. t ponit hic mensam pro vniuersitate debitorum t creditorum in eadem statione:vt.j.de priui.cre.l. libenter.§.in bonis:t supra de pig.l.cuz tabernam:relinquit ergo hic testator mensam per fideicom.heredes autē timē tes ne creditores mense conuenirent eos petierunt t habucrūt caut.indē nitatis a fideicom.tenet quidem cautio:licz fideicō.decipiatur quia plus est in re aliena q̄ in questu quia hoc videtur simile venditioni in qua si al ter decipitur ipsa re nihilominus statur venditioni vt supra de mino. l.i cause.§.pe.t facit.s.t.i.l.imperator §.si centum:sed an hic fideicōmissarius teneatur creditoribus:dic vt no.supra.e.l.si quis ser.§.fi. Item propter tas loci vbi sita est mensa:non curo cuius sit legantis:vel ab alio pducta q2 ipsa nō fuit legata.
t Questus.s.pro socio.l.coiri:t.l.questus t.s.quando ac.de pecul.ē an . l.i.§.pe.ibi pegasus autem tē.
u Dō.mancipia l'ex caritate estimate vel inestimata t ita debeī vtroq3 casu filie estimatio:quia rem alienam filie potuit legare: debeatur filie a marito an non.quia non concurrunt due cause lucrative.maritus eni nō donauit vxori:vt.j.de ac.t ob.l.si is qui t.j.de li.le.l.iij.§.fi.secus si pater primo legasset t postea in dotem dedisset ac.quod dic vt.C.e.l.filia:t.s. tit.i.l.huiusmodi.§.cum pater.

r Prestandos.contra.ĵ.t.i.l.vxori.§.sororem.ſo.hoc ideo contingit: ꝙ hi partus dotales sunt. Ideoqz si appellatione datorũ in dotem continentur:non est mirum vt.C.de rei vx.ac.l.i.§.itaqz:z.s̃.de iur.do.l. cũ post §.fi.Rñ.z eodem modo non obstat.s̃.ō vsuris.l.paulus respondit mora. in prin.z.§.i.nam ibi non ꝓcesserant a legante matres:vt hic fuit:lz ergo non sint in dotem dati:sed potius nati quasi per medium in dotem dati z ipsi videntur occasione matrũ si ue inestimate secunduz.R. siue etiam estimate ſm azo.

a Nec aliud.imo idẽ multomagis qz trabitur retro vt.C.de dona.inter virum z vxo.l.antepe.

b Donationibus. a viro viuẽte collatis.R.z dic tacite vel expresse.azo.

c Hereditatem.duo instituti z ō restituendo pmortem rogati non tenentur ō periculo nominum vel corporalium rerum.licet diuiserunt hoc inter se z hoc nisi lata culpa intercedat vt. ĵ.ad tre.l.mulier.§.si enĩ z. l.deducta.§.cum aũt z.ti.i. l.si seruus legatus.§.cũ qd.

d Perditorũ. piculo.azo.

e Cum.i.quando.

f Communionem.per diuisionem.azo.

g Filia.pater loquitur.

h Rem.que olim in totuz hodie ad vsufr.pti querit.

i Medio.ante mortem z post testamentum.

k Nec separato.tunc enizesse contra vt.ĵ.ti.i.l.xi.§. si rem z.ĵ.de adimẽ.le.l.pe. §.fi. Item contra.ĵ.de pe. le.l.fi.ſo.ibi.

l Conuertit.s̃.e.l.lucius.

m Dulcissimis.mater est que filio loquit fratribꝰ relinquẽs bona que communia cum eis habebat ex successione matris eorũ cõis.

n Quecunqz. boc facit p auunculis.

o Nequaquaz.hic obijcebat ab auunculis:z sic no. ꝙ hic restrigit prima generalia verba.nam cum s̃.dixerit generaliter de oibus bonis communibus z non cõmunibus cuz fratribus matris:restringitur ad cõmunia:z boc nequaquam cum bis zz.sic.ĵ.de acquirẽ.pos.l.si is qui.

p In eadem cã.sicut per maternam successionem pro indiuiso ad hũc testatorem peruenerunt z sic cõia cum fratribus z facit.ĵ.t.i.l.predijs i pri.

q Pecunia ab ista matre. q Proprij.non communis nominibus.

r Uniuersa.maxime.nam idem dicam z si habuit eam separatam vt statim subijcit de rebus diuisis:z tunc ratio sequens idem probat sed ar.contra supra.e.l.idem seruandum.

s Discordijs.no.inspici causam legandi:sic.ĵ.de con.z de.l.illis libertis.

t Excitare.sic.C.quando z q.quar.pars l.ij.z.s̃.delser.vr.pre.l.in cõi z. C.de do.l.sancimus.§.sin autem.item ad hoc.ĵ.e.l.lucius in prin.z.l.caius z supra.e.l.i.§.curatore. u Pater pluribus.custodie cã.ꝙ sp ꝓsumit.

x Qui.libertus. y Intelligitur.al' intelligebatur.

z Arbitrium.i.iudicem fa.ber.ordinarium vel delegatum.

z Fore.refert ergo quid dator clauium agat.R.

a Cum iperfec.duobus modis dr imperfcã primo .i. semiplena puta dixerit sempronio.x.superiori aũt parte vel inferiori dixit ticio noiato sundum lego:z sic verbum lego est cõe:sic.s̃.de eden.l.si quis ex.§.si initium: secus si non congruit puta ticio.x.lego sempronio rome.ſo imperfecta qz non proprie significat quid testator sensit:qz dixit transfero in illũ .x. vel muto.nam quia aliquo modo adaptari potest significatio positorum his que debuerunt poni tamen.secus si esset oino extranea vt.ĵ.t.i.l. liborum §.quod tamen cassius:vt supra.ti.i.l.iiij.z facit supra.t.i.l.si in testõ.

b Scriptuz.i.id quod non fuit scriptuz:si fuisset scriptum bene ꝙuenire cum dictis secundum primum:vel scriptum.s.impropprie congruit dicto. i.ei qui dicere voluit secundum alium.

c Filius.iureiur.a se testatore prestiti ar.ĵ.t.i.l.cum quis de.§. codicil. z in auten .de iureiu.a morien.pre.§.i.col.v.vel ab herede prestandi voluit

nẽ assũmit::si dicto scriptũ cõgruat. Filiꝰ mrez heredẽ scripserat z fidicõ.ta. data iurciurãdi rligiõe pstari rogauerat:cũ testm nullo iure fcm eẽt nihilominꝰ mrem legitimã cogẽdã hrdẽ fidicõ.pstare.rñ. nã enixe volũtatis pcedes ad oez successiõis spez porrecte vidãt.

e Mãdo filie mee,p salute solicitꝰ ipiꝰ ut quo ad liberos tollat:testm nõ faciat.idẽ enĩ poterit sine piclo viuere fidicõ. hrditatẽ coheredi sorori nõ videri rlictã appuit: ꝙ nõ ō pecunia sua testari fz obtẽtũ ꝓsi lij derogare iuri : testm fieri ꝓhibendo voluit.rogo filia ut bona tua qñqz distribuas liberis tuis: ut quisqz de te meruerit : videt oi bꝰ libis z si non qliter meruerit fideicõ.relictũ : quib mris electiõe cessãte sufficiet si ñ offẽderit eos ãt quos mr elegerit forte potiores: si soli,pmeruissẽt estimiaui qõ si neminẽ elegerit eos solos ñ admittir qui offẽderit. Donatiõis pdio rũ epistolã ignorãte filio mr in ede sacra vbis fideicõ . nõ subnixã de posuit z lras tales ad editũ misit. instrũm volũtatis mee pmortẽ meã filio meo tradi volo.cuz pluribꝰ hrdibꝰ itestato diẽ suũ obisset: i telligi fideicõ.filio suo rlictũ rñ. nõ eir qri oz cũ quo ō supmis qs loqt: fz i qué volũtatis itẽtio dirigat. Li bris pdiũ rligr ac petit ne id aliẽa rẽt ut q i fãlia libertoꝝ rtineret.si excepto vno ceteri ptes suas vẽdiderit q ñ vẽdidit ceterũ ptes quibus nõ dedit alienãdi volũtate ite gras petet.eos enĩ ad fideicõ.vide

f Successoré.et ab i testato:z sic est cõtra C.de fideicom.l.si veritas z.l.ex testamento.s.hic speciale pp dictuz iramentũ. g Dando.ipsius.f.filie.

h Apparuit. lz antequam liberos hẽat retsterur.azo.sed ĵ.t.l. p.§.pe.ſo.ibi. Item contra.ĵ.ad tre.l.qui filium.ſo.ibi alia euidenter volũtas testatoris apparet.

i Testari.s.,phibuit sequẽs enim verbuz ,phibendo hic concipitur.azo.

k Consilij. no. vba preceptiua esse consilium vt hic z supra. e.l.in.§.curatoris z cõtra suaforia inducunt necessitatem:vt diximus supra.e.l.petito.i.rñ.z.l.vnuz.§.fi.

l Juri.s. cõi ad ꝙs consulendo ne faciat testm:z quia est filie fauor potest ei renũciare: vt.C.de pac.l. pe.z hic dicitur.

m Rogo.tua.que habitura a me:vl' habes a te:cũ z mihi sit hrs vt.ĵ. e.l.§.ticio.

n Vt.idest sicut.

o Cessante. no. cessante.i.matre nolente eligente.si enĩ nullus eligat vel eligat indignum omnes admittuntur.tã illi qui seruierãt:quã illi q offerint:vt hic z in fi. huius.§.z supra.e.l. cuz quidã.si vero eligat eos q seruierant alij q non seruierunt lz non offenderint:repellunt.si vero sunt q seruierunt quos trí cum alijs non elegit.ipsi admittuntur z hoc iudicat verbũ soli.ĵ.positũ.

p Non offenderint.nam z alias presumit qd legitime factum vt i sti.de fideiusso.§.fi.z.ĵ.de iniur.l.iniur.§.i.z facit .ĵ. de ma.ref.l. uos:z.ĵ.de sta.libe.l.labeo in fi.z supra.e.l.§.hereditatem z .l. quidam z.l.vnum.§.rogo z.ĵ.ti.i.l.xi.§.quenõ z.C.de fideicom.li. l.si cum §.ex iusta. q Promeruissẽt.quo casu non sufficit liberis alijs non offendisse. r Non admitti.i.repelli.

s Donationis.non subnixã. scilicet ita.s.dono.c.filio meo hec enĩ verba non fideicom.sed donationem innuunt.

t Deposuit.apud edictum.

r Ad edictũ.i.ad eũ qui edes tuetur vt insti de tu.§.i.azo.i. aliquẽ magistratum. u Post mortem.ex hoc vr fidicõmissã.

x Non enĩ queri.no.bonum verbũ sic.s̃.e.l.miles in prin.z.l. vtrũ in fi.z.l.peto in prin.z.s̃.t.ij.l.quidam.z.ĵ.t.i.l.cum quis.§.scia.

y Relinquit.s.patronus.

z Libertis.ne alienaret forte aliud est cum pr duobus filijs instituit vicissim eos per fideicom.substituit nec expressuz prohibuit alienationem nam ibi licet vnus alienet.nihilominus alterius partem reuocabit:qz non fecit expresse contra voluntatem . Item hic nullo modo tenet alienatio:qz testatori prohibuit eaz sed ibi tenet statim licet reuocetur ex post facto.secundum azo.

z Vendiderunt.vnus post alium.

a Voluntate . sed si consensit nunqd statim precium petet vr qz sic vt.s̃.t.i.l.si fundum per fideicõ.in pri.fz ꝰ.ĵ.e.l.codicil.§.insula azo.

b Paruerunt.i.non alienauerunt vel non consenserunt.

c Alioquin.i.si alienauerunt vel consenserunt ſm .R. z male qz z is qui aliẽauit inuitatur in partibus alienatis priusquam ipse alie

nauerit:vt ſequitur. Itē ſi ꝺſenſit qbuſdaz tñ in alijs nō paratur ei preiudiciuz:vt hic inuit. Intelliges ergo hic in ptibus alienatis poſtꝫ alienauit is qui vult reuocare alienatū ab altero: ſecus ſi cō ſentiant alienati qz fauoꝛi ſuo videtur renunciare:vnde parteſ alie
d natas poſtea ſine ſe reuocat quia in nullo peccauit.ſm az. Perdi ꝺrit.ſ.ius petendi in alienati poſt.ſecus ſi ante.az.
e Procedeſ.poteſt ſ.vt iure alienet l' vt nemo repetat aliena tū qz abſurduz ſit:vt dictū eſt vice mutua induci petitionē.az.
f Prioꝛ.pone tici⁹ z meuius z ſeius z caius ſūt liberti:alie nauit ticius primo. meuius ſo.ſeius ter tio.caiuſ quarto. In alienatis a primo oēs tres ſequētes admit tuntur. In alienatis a ſo admittit tertiuſ z quartuſ. In aliena tis a tertio ſolus ad mittit quartus. In alienat' a quarto nul lus:z ita regula vt ꝺ alienato poſtꝫ aliēa ui nihil petā i aliena tis prius petam pꝛo parte.az.
g Nō facit .i. nō.fa cier:vt alij q forte nō dum alienauerunt.ſ. tertiuſ z quartus uē dicēt tm̄ pro parte p tem ſi alienatam.im mo totam petent.nō obſtante primo qui ſuā antea alienauit. at lz huic ſo alienan ti ammodo actio nō naſcatur nata tamē primo in parte primi perſeuerat.

tur iuitaſſe qui iudicio paruerint[b] alioquiⁱ[c] p abſurdū erit vice mutua petionē iudici.ſ.ut ab altero partē alienatā qs petat cū ptē ſuā alienā do pꝺiꝛit[d].ſz hoc ita,pceꝺre[e] pōt ſi piter aliēauerit: ceterū ,put qſqz prioꝛ[f] aliēauerit: ptē posterioꝛis ñ faciet[g] qui vo tardi⁹[h] vēdidit ei qui nō vēdidit[h] i ſupioꝛū ptib⁹[i] feciſſe ptē itelligiť:at ſi nemo vēdiderit. z nouiſſim⁹ ſiue liberis vita ꝺceſſerit fideicō.petitio nō [k] ſuperit. Cū iter[l] libertos ad pꝺij legatū liberta quoqz fuiſſz admiſſa :q⁹[m] patron⁹ petit ut noīe fāilie[n] ñ exiret:hr̄ꝺē li berte filiū[o] ptē pꝺij quā mr̄ accepit retinere viſſū ē. Cuz extumaret[p] ad ſolā ꝓſobrinā ſuā bona puentu ra codicill' ad eā fcis pl'ib⁹ fiꝺicō. reliq̄rat. Jure ſucceſſiōis ad duꝛ os[q] eiuſꝺē grad⁹ poſſeſſiōe[r] ꝺuolu ta rōib⁹[s] equitatis:z ppetui [t] edicti exēplo ,p pte dimidia mulierē rele uandam reſpon. ſed libertates ad ea preſtandas[v]. quas intercedere damni cauſa[x] durum videbatur. Pater[y] qui filio ſemiſſem dede rat:z ſoꝛoꝛibus eius impuberis re lictis quadrantes:quibus fratrem tutoꝛem dedit .ita fuerat locutus ſi li:contentus eris pꝛo tuo ſemiſſe. cc. aureis z vos filie pꝛo veſtris quadrantibus centenis aureis. vi ce mutua liberis fideicō. heredita tis[z] reliquiſſe non videbať:ſed eſti mationē ut a parētibus frugi[a] fieri ſolet patrimonij ſui feciſſe.nec iccir co fratrē iudicio tutele bone fidei rōes quādoqz pꝛeſcriptiōe quāti tatis ꝺemonſtrate excluſurum[b].

Ticio[c] fratri ſuo[d] meuius heredi tatē ſei a quo[d] heres iſtitutus erat[e] poſt moꝛtē ſuā reſtituere rogatus[f] eodez ticio herede ſcripto[g] petit vt moꝛiēs ticius tā[b] ſuā quā ſeij here ditatē ſempꝛonio reſtitueret cuz ex fructibus[i] medio tempoꝛe pceptis fideicom.ꝺebitā quantitatē[k] ticius percepiſſet:ēris alieni loco non eē ꝺeducēdum fideicō.reſpondi quo niam ratione compenſationis[l] per cepiſſe debituz videbatur.plane ſi ea lege meuius ticium heredē inſti tuat ne fideicom. ex teſtameto ſeij retineat[m] falcidiam[n] compeſationi[o] ſufficere ſed iniquitatem[p] occurre re.pꝛudentius autez fecerit ſi ex te ſtamento fratres hereditatez repu ꝺiauerit z inteſtati poſſeſſionem ac ceperit nec videbitur ꝺolo feciſſe

z Hereditatis.nec etiam aureoꝛum : nam quantum ꝺat filius in aureis tantum recipit:z ſic filie ꝺat:z eodem modo in partib⁹ hereditatis: vnde videtur ridiculum:vt.ſ.ad.l.fal.l.ſi fundus in fi.ſecus ſi appareat vtilitaſ eius cui relinquitur:vt.ſ.e.l.peto in prin.que eſt contra.
a Frugi.fruges ſuas eſtimātibus.q.d.bene ſufficit quod ꝺimitto vobis quia videlicet tantum.
b Excluſurum.i. ſup idē qz tutoꝛ non excludet rōeſ quin inſolidū ſubſtātia te neatur: lz teſtatō videatur ea taxaſſe:z hic ꝺicē pꝛeſcri ptio taxaſſe quā.ſ.a teſtato re:vt hic z .C. ar.tu.l.i.niſi iuraſſet vt i autē.ꝺe iureiu. a mo.pꝛe.col.v.§.i.z facit. ſ.t.i.l.ſi fundum ſub cōꝺi. §.ſi libertus.
c Ticio.ſeius inſtituit me uium z rogauit reſtituere ticio fratri meuij.poſt moꝛ tem ipſius meuij:hic meui us poſtea fratrem ticium i ſtituit.tam in ſuis quaz in ſeianis bonis: z rogauit vtrūqz reſtituere ſēpꝛonio poſt moꝛtē ticij : hic ticius rogatus vult retinere here ditatez ſeianam:vt es alie nū:z nō reſtituere ſempꝛo nio. Itē ꝺe meuianis vult retinere quartam.quod vī poſſe vt.C.ad.l.fal.l.irritū. ſz tñ ꝺiſtinguitur percepit tot fructus de hereditate meuiana.qui valeant ſeia nam z non poteſt al' ſic: nō ꝺico de fructibus ſeiane.qz ſuo iure eos perceperit tici us vt a ſe.ſo pone qō meui us pꝛedictus ticium inſti tuit ea lege:ne accipiat fi deicom.ſeiane hereditatis certe nō adhibit meuianā niſi renūciet fideicom.quo facto adeat z computet ſibi in damnū amiſſi fideicō.fal.here.meuiane:qō eſt graue maxime qñ non equiualet illa fal.fideicom.z ideo ꝑ iniquitatē ꝺat conſilium ꝙ hz locum re integra.
d Suo.ſ.meuij. d A quo.ſeio. e Erat meuius.
f Rogatus.a ſeio. g Scripto.in hereditate meuiane.
h Fratre ſuo.ſ.meuij. h Tam ſuam.ſ.meuianam. quid z ſi ti cianam rogaſſet.rñ.vt.ſ.t.i.l.filius.§.vt quis.
i Ex fructibus.ſ.meuiane heredi.
k Debitam quanti.i.fructus quoꝝ eſtimatio continet tantaz p̄tītatem quantam continet ꝺodrans ſeiane here.vel etiam totum ſi meuius ex fru ctibus habuit quartā ar.ꝑ videtur.ſ.e.r.l.imperatoꝛ.§.i.ibi enim vero z̄c.
l Compenſationis.i.computationis:ſic impꝛopꝛie ponit.ſ.e.l.ticia.§. q in vita que fit ad concurrentem eſtima.fructuum z here.ſeiane:vt.ſ .e.l. i per.§.cum quidam imo z ſi non concurrat idem videtur : vt.ſ.ad.l.fal .l. ſi debitoꝛ.ſed rñ.hoc non ꝺixerat ne computaret ſz ſi ꝺixiſſet idem tamen eſſet vt.ſ.e.l.imperatoꝛ.§.cum ita.az.
m Retineat.quo caſu ex teſtō here.non alr adire cōceditur.al' q̄ ſi illi cu ius intereſt vt coheredi ſui ticij vel ēt ſeruus pub.pp legatarios caueat ſe non ꝺeductuꝝ fideicom.vt es alienum:vt.ſ.ꝺe con.z ꝺe.l.mutatione:quo facto ſeianā here.non iure pꝛopꝛij fideicō.ſed meuiane here.noīe velut ce tera bona ticij accipiet cū coherede vel ſolus:vt.ſ.e.l.ſi mihi pure. R.ſed q̄ ꝺixit ꝺe cautione mutiana non hz locū qz loquiť qñ ſub condi.nō faciē ꝺi aliquid relinquiť vt.ꝺ.l.mutianc:ꝺic ergo q̄ aut ſub con.i.ꝺando vl fa ciendo aliqd relinquiť:z tunc pꝛius ꝺz impleri q̄ accipiatur relictum vt. infra de condi.z ꝺe.l.qui heredis in fi.aut non faciendi:etiā tunc hz locum cautio mutiana: aut ſub mō:z tunc cauetur de implēdo modum z poſtea percipitur vt hic z.ī.t.i.l.ſi tibi:z.ī.ꝺe fideicom.li.l. cum in teſtō.eſt enim hic modus ne retineant.i.vt non retineant.
n Falcidiam.que ex bonis meuij.ꝺetrahitur.lz enim ex meuianis z ſcia nis poſſit ꝺetrahi fal.qz oīa ꝺicunt ꝺici meuiana:tamē cōpenſationi obij citur:illa tantū fal.que ex meuianis ꝺetrahitur: que valeret pone. l. non illa que ex ſcianis qui forte valuerunt.c.tantū:ſic ergo meuiana poſſūt eē adeo ampla:vt eoꝝ fal.ſufficiat z equiualeat fideicō.alia enim.ſ. ſeiana . quo ad hoc non vī capere a meuio.R.tamen hac ſcripſit fal.meuianoꝛuz ſemp eſſe minoꝛem fideicom. ꝙ aperte quilibet ꝓpendere eſſe falſum.az.
o Cōpenſationi.i.ꝓputationi vt p̄ꝺixi. Itē ꝙ ꝺicit ſufficere.ſ.poſſe.pōt enim eſſe ſic ampla hereditas meuiana ꝙ eius fal.tanta eſt q̄ta fideicō.z poteſt eſſe ꝙ non: vtroqz enim caſu iniquitas ſed alter maioꝛ .
p Iniquitatem.qz z fal.meuiane ſine onere z fideicom.ſeiane ꝺz habere

secundum.R.ar.C.de iure do.l.cum patre:sed ꝯ.j.ad tre.l.lucius.§. maritus:vbi sufficit si habet tantū hereditate testantis ꝙtuz erat dos debita. dic ergo iniquitatem esse quia iure cōmuni sic solet contingere vt fal.hēat z debituz deducat:vt.C.ad.l.fal.l.i imponendam z.l.irritum.sed hoc nō facit:sic ergo iniquum:sed tamen quia ipse sciens voluntatē defuncti ade undo z cauendo consensit cogit parere:vt.j.ad.l.fal. l.si debitor.az.si modo tm̄ est in fal.meuiane ꝙtuz est seiane vt.d.§.maritus.

q Exclusit.no.sic.j.ad tre. l.recusare.§.p.z.s.de inof. te.l.pap.§.cuz igitur z.l.ni hil.§.si cum filius z ō neg. ge.l.acquiri.§.cuz me. z de aqua plu.ar.l.i.§.deniqz:z. s.si quis.o.c.t.l.qui aūt.§. quid deinde dicemus: z in sti.ad.l.acquil.§.iniuria z. j.de exce.do.l.i.§.i. Itez fa cit ad.§.de bo.au.iu.pos.l. z.j.de.do.pre.iij.z de au.z ar.le.l.si quis vxori.

r A te or.no.ō ordine.sic s.de usuf.l.quot.i pr̄.ar.ꝯ. s.e.l.§. fidei tue. Itē vī ꝙ sil' admittat: z ita l' p z ac cipiatur:vt.C.de ver.fig.l. cū quidā z.s.ō insti.z sub. l.generaliter in prin.so.fz. R.ex sermonis conceptio ne z personarum affectiōe hec z illa verba z aliter in telligēda proculdubio pz.

f Licos.expone vt.s.ti.i. l.si heres.§.i.

t Fideicom.in testamēto perfecto relicti.

u Formam.quam formaz voluit seruari in illo p̄dio puta volebat fōte vt ibi fie ret ludus graticōz.z hanc formam dixit se dicturum in alia voluntate.

u Peruentus.prima scri ptura per omnes suas par tes iā perfecta z sic nō ob. j.de vsufr.le.l.qui eum plu res. Item ꝯ.s.e.l.ticia in prin.so.ibi. Item ꝯ.s.ō he re.insti.l.quot.§.tantūdem.so.ibi z.C de insti.z substi.l.pe.

q Uli solidum:frustra propter.fal.qui resecat:z dic quod cōmode po terat diuidi.

r Partem.qui.s.deberi poterat ad minus puta tres partes z dic ꝙ nō offerebat satisd.alias totum petere potest vt.C.de vsu.z fruc.le.l.ij.

z Accepit.qz heres non dat. z In ea.s.parte.

a Passus.z sic ad vsuras z accesi'. tenent' heres vt.C.de vsur.z fru.le.l. i.z.j.§.ctiā z.l.si quis seruo: Item hic si heres credebat se teneri vt.s.si.c. p.l.ꝙ te.z de usur.l.sciendum:z facit.s.de rei ven.l.que dc tota.

b Cum post.resp.vendidit post.ticio in qua erant pl'a predia:quoz vn⁹ ticius alij legauit.tādē resp.restituta in inte.recupauit predia z preciū re stituit heredib⁹ticij.de hoc p̄cio dic satisfieri legatario ꝑz valentiā predij legati. c Jussit.per in inte.re.vr.C.ex qui.c.ma.l.respu.

d Pos.eius per predia diuisa:vel a repu.vel a ticio quod potest fieri,vt supra.t.i.l.quod in rerum.§.si quis.

e Voluntatis.s.ticij nā qua ratione voluit hāc prediū eadē z eius p̄ciū.

f Exstimationis.que subtiliter ppendit:q̄tū pro eo precio datū fuit: vt s.de edil'.edi.l.p.z.s.de euic.l.i.z.s.e.l.si qd. Itē vī huic.l.ꝯ.s.e.l.cum pr̄. §.cuic.sed ibi rez alienā legauit:hic suā:z quodam speciali iure euictaz z iō e.i.legatario quoddā spāli iure fuit prouidendū:sic.s.ve cuic.l.mi.

g Soluendam.ab heredibus quibus resp.restituit vtili forte actione ex testamento vel of.iu.

h Etiam.resp.instituta z grauata.

a Usuras.vt.j.e.l.si quis seruo z.j.ad.l.fal.l.diuus.§.i.z ad treb.l.dedu cta in prin.z.j.c.l.ticia.§.i.z.s.e.l.in prin.

b Ex ea re.in mora.vt in vsur. vel alijs accessionibus.

c Ab his.s.rempu.administrantibus. d Sartiendū.i.re stituendum reip.sic.s.si cer.pe.l.ciuitas z.C.vt in pos.le.l.fi.

e Sedcrunt.vel etiā ante si prius mora fuit vt.C.de vsur.z fru.le.l.i.no.

f In litis.sumptibus.quos dederūt administrātes tunc rēp.victori ō pe cunia reipu.qz redderet reipu.z no.si rō tē.qz iusta ignorantia excusat a litis sumptib⁹ ēt oli ꝙ dic vt.C.de iudi.l.properanduz.§.sin āt alterutra.

g Ignauiam.i.stultitiam sic.s.de iur.z fac.ig.l.regula.§.ꝙ imperitia.

b In tuto.vt damnū ex eorum mora vel malitia in littigando re fundant pupill' sic.C.de iu.l.properāduz.§.fi.z ar.s.de ad.l.quot.§. sic:z.C.de ad.tu.l.nō ē. i Prediū.dr̄ potuit.alijs alienantib⁹.

k Actionē.per quā reuocat alienationē factā ab eis.sic ergo extra neus hic heres hēbit actionē pro partib⁹ alioz alienatā reuocabit.

l Heredem extrane um.nam qz nullus ē qui petere posset etiā ēmeuz instituit vt z. s.e.l.cū pater.§.liber tis in fi.nec ob.s.e.l. peto.§.fratre in fi.vt ibi dixi.az.z facit.C. quando dī le.ce.l.fi. z.j.t.i.l.pater filiū.§. fundus z.l.iul'.z.l.lu cius.z.s.t.i.l.filius. §.diui. m Si cre ditor.ptra ēp.z ē rō qz debitor non potu it impedire vēditio nem vt.C.creditor.ic. ven.pig.ipe.nō pos. l.i.al's est in rer.ꝯ he re. z tunc est eadem rō vt heres non tene atur:hoc tamen casu iputatur hērdi si sol uere potuit z nō fec.

n Fecit testamentū. z ea demum p fidei com.reliquit.

o Jure pig. ex pcō vel ex.l.si autem ven dita, non esset qs de beat luere. dic vt.s. t.i.l.si res obli.

p Ue fideicō.ō q buit ex testam to mariti sui.ea mo riens eorum ē.

q Suis quoqz.q.d. non solū libertis ma riti.

r Jur.ig.quia puta bant ꝙ vxor testamē tum mariti sui posz immutare.

s Peremptaz.z sic nocet hic iure error.

diū' pr̄ de fa. liberoz alienauerit v bis fidicō. ꝓhibuit.supm⁹ ex libe ris q fidicō.petere potuit ñ iccirco min⁹actionē' i bonis suis relicsse visus ē q hērdē extraneū sine libis ꝺcedēs hūit. Si creditor'' ab eo q testm̄ fecit'' domū acceptaz iure° pignoris vēdidit ptra ēptorē: fidi cō.cā:tā z si volūtatē ōfūcti ñ igno rauerit:nihil decerneē il Dē.

q Ue fidicō'. moriēs libtis viri debuit eoz dē pdioz suis quo qz⁹ libtis fructū.flicgt iuris ignorā tia' lapsi q petere p̄dia ex maritu te stō ꝺbuerūt ꝑz fidicō. iter ceteros lōgo rpe pcepūt: ñ iō pēptā⁹ vidri petitoez fideicō.prioris ꝓstitit.

t Legatū' ita dīniuz rei Dē. legatarij' facit ut hērditas' hr̄ dis res singlas: q eo ptinz ut si pu re' res flicta sit z rē legatari⁹ nō re pudiauerit.ōfūcti volūtate r̄cta via dīniuz q hr̄ditaris fuit ad legatariū trāseat nūqz fcm̄ hr̄dis. p Au.

u Jqs testō fcō a filijs suis quos hr̄des instituisz fidicō.fliqs sz ñ vt a legitis' hr̄dib⁹.sz ut a scriptis filijs:z testm̄ aliquo⁵ casu irritū fa ctū sit.filij ab itestato vēiētes fidei cō.ex testō pstari ꝓpelli ñ pnt.

d Debitor.x.legauit cr̄dī Dē. tori q ei p⁹ānū sub pignore dēbat ñ ut qdā putāt medij tpis tm̄ ꝓmo dū ex testō dēē. sz tota.x. pen pnt nec tollit petitio si iteri⁹ān⁹ supue nit.nā sufficit q vtiliter' dies cessit.

sed contra.j.si in fra.pa.l.patronus heres so.quarta que debetur pa trono dicitur quasi debita vt arrogato.vt supra de inof.te.l.pap.§. si quis impubes hoc autem per testamentum videtur debituz sic z filij hereditas dicitur quasi debita matri vt.C.de condi.l.fi.§.i.z iō erroze iure perdet vt.C.qui pe.tu.l.fi. Item ptra.s.de acqui. hērē. l.clodius in prin.z in fi.vbi per factum erroneum iure perdit debi tam hereditatem.so. vt ibi:z non vitiari vtile per inutile sic.s. de do.inter vi.z vx.l.q autez.§.si vxor z supra de inof.te.l.mater z.C. de iur.z fa.ig.l.si post di.z.s.fa.her.l.cum putarem.

r l Egatum.i.legatario seu ipsum legare.

u Legatarij.vt z infra de fur.l a ticio z supra de pe.l.sed si dā. §.i.z.infra si in fra.pa.l.i.§.aduersus z supra.t.i.l.seruum si.§.i.z.l. seruus ticij z.supra.c.l.cum pater.§.surdo.sed contra supra. c.l. legatum est deliberatio zc.§.fi.so.vt ibi. Item contra.supra.de ser. l.pomp.so.ibi. Item contra.s.de con.insti.l.si quis ita.so.ibi item contra supra.t.i.l.si tibi homo.§.cum seruum.so.ibi.

u Ut hereditas habeatur ibi tamen est necessaria aditio vt infra de acqui.pos.l.cum heredes sed legatum etiā ignoranti vt supra.e. cum pater.§. surdo.z facit supra de re.cre.l.magis.§. fundum z de dolo.l.z eleganter.§.item si.

x Pure.nec tacite insint conditio.

y f Jquis non.vt a legitimis.idest non repetij ab insterato qō posset nisi in casu vt.s.de inof.te.l.ticia.

z Aliquo casu.vno excepto secundum hec iura vt supra de iniu.re. l.posthumus que est contra:hodie rupto preteritione vel exhereda tione relicta valent vt.C.de lib.pre.autem ex causa:vel in.l. posthu mus iure ci.non pretorio fuit ruptum hic vtroque. vt maxima uel media cap.di.testatoris z facit.C.de fideicom.l.eam quam et.l.ex te stamento z supra.e.l.cum pater.§.filius z infra.e.l.luci.§.filiam z. l.condi.§.fi.

a d Ebitor.interim.idest lite pendente post testatoris mortem.

b Quod vtiliter.quia post mortem testatoris.

c Inutile.i.sine commodo valet tamen legatuz vt actione ex testa

mento peti possit:vt instī.e.§.ēsrio que est cōtra ad qō est.ī.de ver. ob.l.q his:z de fideius.l.heres §.rō est:vel illud nouū hoc vet⁹ ius.

d Nec pe.i.vsurā:z sic ergo in primo casu huius.l.sunt.x. in leg.z non vsura vel cōmodum medij temporis.sed tm̄ quo ad.l.fal.vt de trahi posset cōmode vi detur leg.esse.vt.ī.ad.l.fal.l.i.§.si credi.z fa cit.s.t.i.l. si credi.z. l.fi.z.ī.de li.le.l.si cre dito⁹ z. ī.ad .l.fal.l. verbis z.s.tit.i.l.me ui.§.debito⁹ autem .

e Si primo.ab vtro qz.hic rñ.vni sed nō alteri qōi:sed dic cui libet suum z fa.s.e.l. cū pr̄.§.ab instit .z.l. si tic.§.i.

f Seruo ali.rez.hoc ē qp extraneus seruo meo rem meam lega re potuit.

g Scribit.ñ dño .s. potuit legari:vt isti. e.§.sed si rē z supza . t.i.l.cetera.§.i.

b Debetur.nec hoc dño.vt isti.e.§. ex cō trario.

Debeť. a testatore sub. lega ri potest.

i Testi factio.nō vt sciaz dñs capere pos fit vel non rez seruo legatam:qz potest eē quod potest capere. als non hz rem:z est ad hoc supza.ti.i.l. si mihi z tibi.§.re.z.ī . de here.instī.l.nō mi nus z.C.de here.instī. l.negz per se.

k Ceterꝝ.pro certe.

l Constitit.vt liber factus eo tpe:quo ce. di. le.capiat. nullum aūt sit le.serua in ea dez cā manente:vt.ī. qñ.d.le.ce.l.si vsuf.§. fi.az.sz vr̄ non obsta re reg.ca.vt.ī.de reg. ca.l.i.so.ibi.

m Et iō. qz ex pso na serui non domini valet ideo z̄c.

n Id demum.sz nō ne oē z non semp vt. ī.t.i.l.fideicō.§.sed si ser.ali.z.d.l.si vsufr. in fi.cristianuz ergo mancipiū seruo hr̄i co legari non pōt qz etiā liber nō caperet nec illa quoz comer tiū non ē vt.C.de ep. z.c.l.fi.§.fi.z.s.t.i.l.aꝑ iul.§.fi.z.l.cetera.itē est bonū exē.ī.de seruī .

o Talum.i.mala.q.d.dixisti posse legari seruo qō libero facto z e ō:sed seruo possum legare q̄diu seruiat puta.x.ānua.z valet quasi domino relictum vt hic z.ī.de condi.z de.l.filie. ergo z libero quā diu seruiat.rñ.non videlicet qz infert de quid ad quale vel qualita tem relinquendi:sic infra de re.iur.l.ea est natura.

p Annotatio.i.reprehensio.

q Accepit.que res talis est legata q̄ caperet liber.non dico qp pos sit sic libero reliquit:vt dixi:item non videlicet hic ad utilitatez ser ui sed domini vt.d.l.filie.

r Alioquin.s.si predicta ānotatio siue reprehensio recipietur .

s Annota.i.reprehenderemus sub.q dicitur esse quosdā z̄c. quod facere non debemus.

u Domino.nā hic vr̄ vitiari re.predictā qz seruo relinqtur quod libero nō pōt cū liber eē non pos.sed hic videlicet ex persona serui licet ad vtilitatem domini vt superiori casu dixit.

x Posse.z queritur hereditati stati non ispecto sit capax hr̄s vel non:sz post inspiciať vt.s.e.l.si mihi z ticio.§.fi.

y Ita.q.d.pz ex predictis esse verum rē domini z̄c.

z Pōt.vt in prin.§.no.hoc verum nisi rōne iuris qp aliqs alius vt.s.e.l. meuius.§.pe.dixi. Item contra supza.t.i.l.si mihi.§.regula.so.ibi.

a Latinus.attulit talem questionem.

b Semisse.sub condi.que sequitur .

c Resti.sed an possit cogere institutum adire z restituere dic vt.ī.ad tre`. l.cogi.§.sed si seruo.z.l.mu lier.§.non est.

d Filia.ecce substitutio.

e Patroni.s.testatoris.i. adierūt ancille iussu domi ni.q est prōnus testatoris.

f Fideicom.s.ācillis resti tuendis sed videtur repe titum vt supza.e.l. cum pa ter.§.ab insti.z supza.t.i. l. licet iperato⁹.so.hic eadez sunt substitute z fideicom. vt.d.l. licet in fi. vel hic re petitio esset iutilis qz lega retur ācillis a domino:vt ī sti.e.§.an seruo:z.ī.de ver. o.l.ticia.§.antep.als secus vt ibi dicitur:sz lz fideicō. non sit repetituz. conditio tm̄ libertatis fit vt. ī.pr.§.

g Autē.quod ō vel melⁱ⁹ quam alterum dictum lz z illud bñ sit z nō reprobat predicta sm̄.R.

h Casum.s.si erūt libere.

i Ad substi.si sint libere tē pore quo ce.di.substi.z do mino queritur:vt.ī.pror.

k Pure.quo ad verba lz nō repetita ḋdi.libertatis.

l Vī.vt.s.de condi.inde . l.cū seruus vt.ī.de ḋdi.z ō .l.auia.al' qz.sic ergo; berdi tas dño querit:qz non erat delata:vt.ī.de re.iur .l.que legata .

m Si fideicō.indirecta non dubiū.qz sīl' ce. di.le.z li.sed hic suspendit dies le.pp libertatē:vt.s.t. i.l.quesitū.§.i.z ō ca.tol.§. in nouis. n Manumit ti.ergo dño.i.ab isto br̄de.

o Cessit.s.de equitate:licz de rigore aliud.

p Acquisiuit.pz qp seruus est adhuc lz mora sit ei fā: qz vt dño querit:vt hic:nec pōt hic dici bo. pos. vt ex hac quezat cū interpellat⁹ sit se debere:vt.ī.de acq.re. do.l.qsituz. Iré lex no.pas sam morā vt.ī.ad tre .l. nō est cogē.z.ī.de suis z le.br̄. l.i.§.queri.tm̄ ex sua: vt ibi dr̄ nascitur ingenuus cōpe tit libertas morā passo cuz iudiciuz ē libertatē deberi vi.ī.de fid.li.l.cum vero.§.sub.z.C.de fid.li.l.ancillaz.azo.z facit.supra.e. l.que solidum ī prin.z.§.etiam z.ī.e.l.ticia.§.vsuras z.supza.ti.i.l.aꝑ.§.ip sius z de fid.li.l.cuz vero.§.i.z.C.ad sill'.l.p.z.ī.ti.i.l.si lega .z .§.seruo z.l. patronus in prin.z.l.qui commune.§.cum te.z.ī.ad.l.fal.l.impub.§.i.z ḋ ali.le.l.cum vnus.§.i.

q Creditorem.phiberi.licet agnouerit lega.si non agnouerit certe pe tit pecuniam licet testator compensare voluerit de rei estimatione non est querendum vt supza.e.l.imperato⁹.§.si.c.az.z fa.C.e.l.credito⁹ z. s.e.t.i.l.lucius z.ī.e.l.fi.§.pe.

r Caius tibi pnepoti Noia.nec ceteras res augēt:vt.ī.t.i.l.vxorez.§. lega.nec minuunt vt.s.de iu.l.fideicō.§.tractum z.d.§.leg.z.l.si fun dus z.l.quesitum in prin.z.§.i.z.l.si mihi meuia in prin.z.l.bis verbis z l.q filium io.z ō.s.t.i.l.ser.fi.§.cum.So.ibi.

a Vero.qui ibi non sunt ad tempus vt.ī.ti.i.l.si fundus z fa.ī.de vsufr. le.l.generali.§.vxori.z de fun.in.l.predia.

b Licius quidē.secus si duo fundi essent eodē noie tunc minor ḋbeť nisi ostendat legatarius testatorē de maiori sensisse.s.t.i.l.aꝑ iul.§.scio. ō sed hic vnus erat fundus:sed diuisit vt ꝯgruentius locaretur sīle. secundum vnum intellec.C.de fa.san.l.iubemus.§.i.z fa.ī.t.i.l.predijs.§.fi.z.s.t.i .l. plane la.i.§.fi.z.ī.de rebus du.l.i.

c Appellaret.vz partē ſuperiorem appellabat fundum ſeianum ſuperiorem.inferiorem aūt partem vocabat fundum ſci non inferiorem.

d t Ucia teſ.i.vas ad mſurā.ſic̄ ſi pcepiſſet emi corbē.l'.i.mēſurā frumē. ſicut nō.ſ.de iudi.l.ſz ꝛ ſi ſu.§.i.ꝛ dic in gīe. ꝛ no.non legauit teſſe rā naz nō in q̄ti.ſz in ſpē lz in genere:ſz iuſſit cōpari teſſerā.vnde res vel pꝛecium daē.vt.j̄.t.i.l. non dub.§.fi.ꝛ de au.ꝛ ar.le.l.ticie ꝛ hic in fi.al' teſſera tm̄ eſſet in obligatione.

e Ipſius.ſ.ticie.

f Lucratiua.idez ſi nō ex lucratiua cauſa ſit nactus.

g Deteſ.i.teſti gīe q̄ hz in ſpē nec impedit qz hz vt no.ſ.e.l.meui⁹.§.duo:ſz qz hr̄ſ non pōt l' modico pcio redimere vt.j̄.t.i.ñ du.§.fi.

h Vadagis.cōparatiue.qz poſſit vl' non poſſit redimere tenet ad pciū:ſz ad rem ita eſt ſi poſſit reſtituer az. ꝛ fa.ſ.ti.i.l.mōtuo.§.i.ꝛ.ſ. t.i.l.plane.§.i.ꝛ.ij.

i Uſuras.caſus ē qō fidei cō.ōbē minoꝛi ex ſolo tpe tarde ſolutionis currit vſura vt in bo.fi.vt hic ꝛ.C.in q.ca.l.i mino.ſz eo fcō maioꝛe deſinunt currere iure ſpāli: ꝛ ſic ſolo curſu tpis purgat moꝛa hic ſpālis: qz finita etate pꝛo qua pꝛiuilegiat: finit ꝛ pꝛiuil'.ꝛ de nouo incipiunt currere fcā de nouo interpellatione iure cōi p⁹.xxv.an.vt hic ꝛ nō. ſ.de vſuris.l.moꝛa.

k Moꝛa.cōis ꝛ poſt minoꝛez etatē. l Moꝛa. ſ.etatis pꝛiuilegio.

m Interueniſſe.ſ. per iterpellationē.

n Perpetuo.vt.ſ.ō uſur. l.cuz pr̄ facit.ſ.e.l.q ſolidū §.fi.ꝛ ō admi.tu.l.maxime qz:ꝛ.j̄.de adim.le l.iij.§.i .i fi.§. o Seia liberis ſuis.ſi berillo.ꝛ ſapido.

p Legauit.i.plegauit vt. j̄.dicit cū eſſet de inſtitutiſ. vel dic pꝛopꝛie qz alius inſtitutus erat.vt.j̄.dicit.

q Mendatis.ex hoc patet vnū altero vēdere l' alienā te voluit ſubſtitui nō āt ex inferioꝛi vbo vltimus ōceſſerit.ꝛ ſic non eſt contra.ſ. de vl'.ſub.l.vel ſingulis.

r Succeſſoꝛi.nā cū ſcripſerat hr̄dē vel ſolū l'cū aliiſ.

ſ Berillo ꝛ ſapido.hic de alio ſapido q̄ .ſ. logē alio qn ſibiipſi ſubſtitui ñ poſſet vel ali⁹ ſapido moꝛtuo reſtituere rogari nō pōt vt ei ſapido iā moꝛtuo reſtituat.vt.ſ.ō vul.ſb.l.fi.§ i.az.

t Manumiſi .i.manumiſtam.ꝛ hoc iudicat.j̄.aduerbium quod eſt in ter. Itez quod dicit in fi.§.poſtea numerauit quidā tamen vtrobiqz habēt verbuz ſiue aduerbium pꝛeteriti tēpoꝛis.nā.j̄.habent antea numerauit.

u Pꝛelegauit.vel pꝛopꝛie.i.vel legauit.ſic.j̄.de dote pꝛe.per totum.

x Ultimus.ex hoc tamē verbo qui vltimus deceſſerit cē.non inducitur ſubſtitutio ac.ſed alias ſubſtitutio erit ex verbis teſtamentis.vt in fi.§.vt modo nō.ſ.pꝛox.§.in glo.ex hoc pater.

y Impr.pro dimidia dicas quod auia duos habebat nepoteſ ex filio vel filia premoꝛtuis.ꝛ vni donauit oia alter reuocat ꝑ dimidia ſz nō apet cuius tocius ſit dimidia.ſed hic ſecūdum.h.ꝛ.m.eius q̄ exceſſit dodrantez. ſ.medietatem trium vnciarum cum tres vncie deberent inter ambos pro debito bonoꝛum ſubſidio ꝛ ſic non obſtat .C. de inof.do.l.ſi totas ꝛ.l.ſi li quet.ꝛ alie que dicunt hanc querelam ad inſtar querele inof.teſ.inductā in qua non fit reuocatio in plus vt.ſ.de inof.te.l.i.ꝛ.ij.ꝛ.iij.ꝛ.l.cum donationibus ꝛ ſecūdū hoc intelligitur.l.ſi mater in.e.t.alij dicūt hic dimidiam partem omnium donataruz.ꝛ ſic totum q̄ erat habituruz ab inteſtato pro quibus eſt.C de reuo.do.l.ſi vn q̄ ꝛ dicta cōtraria ſoluunt qō hic fuit inof.te.ꝛ conſilio vt hic dicit ibi re tamē vel ibi donauit alio filio hic eꝛneo:ꝛ ſic hic reuocat totum vt no.hoc.ſ. de inof.do.l.i.in glo.magna i quinta queſtione. Itez an ipſo iure ſit nulla. ꝛ ſic per ipſum patrem reuocet ar.j̄.pr.§.an aliqua ſit eo demuz moꝛtuo dic vt no.C.de inof. do.l.ſi totas. Itez ſi diuerſis temporibus donauit.ꝛ tantū pro pter vltimā apparet inofficioſitas an pꝛima ſuocetur.nā.vltima tātū qz pꝛime ſtatum valuerūt irreuocabiliter.ꝛ aliud in fal.ꝛ legat qz ēt pꝛia ad vltima trabūtur vt.j̄.ad.l fal.l.in q̄ritate.§.ſz ꝛ ſi legata. vel dic vt nō.C.de inof.do.l.i.

z Lucius.ſ.ſcriptū eſt.vt ꝛ.ſ.pꝛox.§.

a Secunduz voluntatez.patris fideicō. relinquentis.

b Subueniendum. iure replicationis.

c Subuenerit inſt iure actionis.l.querele.

d Voluntas. venit pater ꝑ factum ſuuz q̄ iure non tenet.ſic. C.ō agri ꝛ cen.l. quē admodū.ar.pꝛa.ſ. de adop .l. poſt moꝛtem.ꝛ no.C.de inof. do.l.ſi totas.ꝛ de inof. te.aute.vnde ſi.

e Modicaruz. hoc eſt modice donationes ſunt magne faciunt fal.in fideicō.tē.

f Lucius fecerat. ſcilicet pater.

g Sententia dicta. iudicio fami. her. ꝛ placuit. ſcilicet iudicanti per ſententiaz. ꝛ bene id qō.tē.vt. ſ.t.l.quidam in teſta mēto ꝛ.j̄.de pecul.le. l.ſi.ꝛ.j̄.t.i.l.pꝛedijs.

h Ante teſtm̄. vnde in calendario pmanſiſſe negabatur.

i Conuertiſſet.fidem nullo tpe a calendario ſeperari videbat. i.ante teſtm̄ exigit a debitoꝛe calēdarij ꝛ poſt teſtm̄ ex illa pecunia exacta.aliū cō ſtituit debitoꝛem in calendario.

k Ex.eadem.ſ.in qua redigitur poſtea.

l In eadē.adeo vt non videatur exiſſe.vt.ſ.de pig.l.pe.ꝛ.j̄.de admen.le.l.pe.§.fi.ꝛ.j̄.t.i.l.fideicom.§.ſi rem ꝛ facit.ſ.e.lucius.

m Ate vti.pro vt.

n Corporis mei.i.me ſepeliendi.

o Proficere.fuit enim electus vt miniſter.vnde nihil apud eū debet remanere:vt.ſ.e.t.l.ticio ꝛ ſic non obſtat.ſ.man.l.antepe.§.ſi inter.qz ꝛ ibi ōfecerit vſura tenebitur de ſuo ſupplere maritus hic ſecus ꝛ facit ſupra man.l.ex mandato ꝛ.ſ.de condi.ob.cauſam.l.ſi heres ꝛ facit.j̄.de au.ꝛ ar.le.l.fi.§.fi.ꝛ.j̄.de an.le.l.libertos.§.lucius.§. ꝛ.j̄.t.i.l.ticius:ꝛ.j̄.de verb.ſi.l.cum teſtō.ꝛ ſupra de neg.geſ.l.q alie na.§.libertos ꝛ de reli.ꝛ ſump.fu.l.ſi at ſi quis §.equum.ꝛ de cōdi.

z de.l.quibus.§.fi.
q ¶ Bonis.i.facultatibus.
s ¶ Ad me.vxorem.
t ¶ Iam in preteritum.i.pure a defuncto debitum.
u ¶ In futuꝝ.ꝙ ipse debuit sub condi.que adhuc pẽdet.z dicꝙ hic mẽ filios z quosdaꝝ alios instituerat hẽ des. x ¶ Nec nõ. ,p.i.ſz.R. vel dic ter tiũ esse mẽbꝝ.s.olim debitũ:sed p hanc sa tisfactũ.ũde volebat ꝙ filij refunderent alijs heredibus.
y ¶ Dedisset. ad one ra hr̃ditaria.z hoc si hẽs i textu. si tamen hic est zc̃.
a ¶ Ad onus.hoc ẽ in qbusdã libris cancel latum sz bene possit poni.az.z facit.s̃.e.l. cũ filius.§.i.z de rei ven.emptor.z l. sum ptus.h. b ¶ Quis qs eũ heredẽ.vñ nõ videbaꝫ esse necessa riũ ꝙ iterim restitue ret:ꝙ fit p hec verba hoc ãplius zc̃.vt.j. ô an.le.l.scio §. vxori: sed tñ testator qz fo te offense inter eos i teruenerũt hoc fecit ꝙ prodest hr̃di.vt.j. de admẽ.le.l.iij.§.fi. z.l.se.z.l.ex pte. nec tamẽ vt hẽat maiorẽ partẽ.vt.C.de.le.l.cũ qõ.§.fi.lz sit ar.õ.j.ô stip.ser.l .iiij.sic z in diuia scriptura. dici te discipulis ei⁹ z pe tro.vt.C. de seruit.z aqua:in rubrica.
c ¶ Ita vt. ergo sub. mõ quod fit p vt.j.ô condi.z de.l. demon stratio.§.fi. d ¶ Ad mitti.s̃.qz p pamphi lũ non remanet quo mĩ⁹ peat mõ l'exer ceat tabẽnã cũ lucio vt.C.de le.l.i. sed ad q uã partẽ admittaꝫ ad suã dimidiam cõ stat eum admitti:sed dic ſm az.ad dimidi am alterius dimidie que fuit lucij:nã suã dimidiaz habiturus erat luciũ parti iure hereditario . in qua nõ valebit legatuz:z hic vadit ad cohere dẽ aliam quartã iure legati:z hoc ad pãphilũ collegatariũ vt.s̃.e.l. miles.§.si.z.C.de ca.tol.§.is ita.z.§.pro fo.alij dñt totam dimidiã lucij hr̃e cohered̃ quasi ꝓiunctũ re z verbis z sic.pãphilus suaz di midiã tm̃ habet.z faĉ.j.de cõdi.z de.l.cui.z.j.t.i.l.vxorẽ.z.j.ô vsur. le.l.illi z.s̃.e .l.cum filius.§.non iure.
e ¶ Sempronia monit.dicta sempronia.
f ¶ Actionẽ de dolo.vel in scm̃ ad itereſſe.vt ar.s̃.ô dolo.l.si qs affir mauerit z de prescri.ver.l.quot.hodie conditione ex.l.ad duplum z in autẽ.vt nulli iudi.§.col'.viij.z hic peruenit.nam hic confiscaꝫ vt.s̃.si quis aliquem.t.prohi.l.i.§.primo.
g ¶ Testatrix.s.testm̃.mutaret ꝙ ẽ.j.qõ volebat testator sz istitutus prohibuit. b ¶ Saluã hr̃e,imo perdit.vt.C.de his qb⁹vt indi.l. aliã.z.j.de his qbus vt indig.l.p⁹ legatũ.§.i.in fi.que sunt õ.so.hic nõ egit õ testm̃.sz de dolo ꝓuenit heredẽ.ibi vero õ testm̃ dicẽs fal sum.idẽ ꝙ hic si dixit non iure factum vt dicta.l.post vel.§.i.in pri. z.l.pe.z facit z supra.t.i.l.ab omnibus.§.cum quidam z in autẽ.vt cum de ap.cog.§.causas.coll'.viij.
i ¶ Testator.casus sic ponitur ſm.R.testator relinqt plura legata ti

p ¶ Que marito.domino ticio.
r ¶ Domini.qui fuerat maritus .

¶ Que maritop heres extiterat. ita testõ cauit:meuij z sẽpronij dilectis simi filij pcipitote oẽ quicquid ex hereditate bonisuẽq ticij dñi meis patris vestri ad meẽ puenit mortis ei⁹ tpe:ita tm̃ ut oẽ onus eiusdẽ here ditatis:tã ĩ preteritũ q̃z ĩ futurũ: nec nõr ẽt si quid p⁹ mortẽ ticij dñi mei solui agnoscatis . q̃ro an si qd soluisset post mortẽ mariti: cũ ipsa fructus cepisset: dedisset ad on⁹ eorũ pineret rñdeo. ſm ea q̃ ,ppo nerent ea dũtaxat onere legatarijs ĩposuisse q̃ supessent:quisquisb mi bi heres heredesue erũt hoc ampli us lucius eutici⁹ quãquã euz here dẽ istitui:ex media hereditate sumi to:sibiqz habeto vna cuz pãphilo quẽ liberũ esse iubeo istrumẽtũ ta berne ferrarie ita utc negotiũ exer ceatis. ¶ Luci⁹ eutici⁹ viua testatrix decessit ps hr̃ditans ei⁹ ad cohr̃ dẽ ptinuit:q̃ro an pãphil⁹ eodẽ te stmẽto mãumisus ad petitionẽ p/ tis istrumẽti admitti possit lz taber na ut voluit testatrix exerceri ñ pos sit.rñ.admittid . ¶ Sẽproniae sub stituta herdi istituto legata accepit si heres nõ eẽt mouit ꝓtra istitutũ actionẽf ꝙ dolo ei⁹ fcm̃ cẽ dicebat: quo mĩ⁹ testatrixg volẽs prio loco scribere eaz heredẽ testm̃ mutaret: nec obtinuit:q̃ro an legati psecuti onẽ saluãb hr̃et.rñ. ſm ea q̃ ,ppone rẽt saluã hẽre. ¶ Testatorh legata ãte quiquẽniũ vetuit peti p̃stariqz sz heres q̃dã sua spõte ãte quiquẽ niũ soluit.q̃sitũ ẽ an ei⁹ ꝙ ãte diez existẽtẽ solutũ ẽ repr̃sẽtationẽk in reliq̃ solutiõe legati repudiari pos sitl.rñ.nõ ,pterea mĩ⁹ relictũ de beri ꝙ aliquid ãte diẽ sit solutum. ¶ Luci⁹n ti.testõ ita cauit: prediolũ meũ dari volo libertis libtabusqz meis:z quos hoc testõ mãumisi : z seie alũne mee ita ne ô noĩc familie mee exeat donec ad vnũ ,ppr̃etas pueniat:q̃ro an seia ĩ cõione cuz li bertis habeat portionẽo an vo sibi ptẽ dimidiã ei⁹ pdioli vẽdicare pos sit.rñ.pspicuã eẽ testatoris volũta tẽ oẽs ad virilesp ptes vocãtis. Im puberẽq filiũ hr̃dẽ istituit vxori do tẽ prelegauit.itẽ ornaměta z ſuos z aureos.x. z si ipubes decessisset substituit:ar quib⁹ita legauit q̃cun qz primis ta. dedi:eadẽ oia ab hr̃ dib⁹ quoqz hr̃dis mei ĩ dupluz da ri volo : q̃rit an ex substitutiõe ipu bere mortuo dos quoqz uteruz de beat.rñ.nõ videri de dotis legato duplicãdo testatorẽ sẽsisse . ¶ Itẽ q̃ro cũ corpora legata:ẽt nũc ex lu cratiua cã possideant.an a substitu tis peti possũt.rñ . non posse . cui b⁹v meis do lego chirographũr caij seij postea codicill' vetuit a seio exi gi:z ab hẽrde petijt ut ex alteri⁹ de bitoris debito quẽ codicillis noia uit:eãdẽ sũmã reip.daret:q̃sitũ ẽ si posterior idone⁹ nõ eẽt:an ĩtegraz quãtitatẽ hr̃s p̃stare deat . rñ. her dẽ reip.aduersus eũ dũtaxat debi torẽ qui nouissimis codicill' ut pro ponit õsignat⁹ ẽ actõez p̃staz⁵ õbe re.filiã ex asse istituit⁶ hr̃dẽ eiqz sb stituit nepotẽ suum.z ita cauit si ꝙ abboior neqz filia mea⁸ nz nepos⁶ me⁹ hr̃des mei erũt:tũc portionez meã ptis didie fũdi illi⁹ ad libros meos ptinere volo ¶ Querit cũ añ testatorẽ z filia⁵ z nepos ôcesserũt: z itestati bõa ptinuerũt ad ,pnepo tẽ ei⁹ an fideicõc .ad libertos prine at. rñ. ſm que ,pponerẽtur: si nul lus alius heres institutus substitu tusqz esset:q̃z filia:z nepos:videri legitimorũ fideicõ.eẽ ut prestareť. quisquisd mihi heres erit sciat me debere demetrio patruo meo de/ naria tria deposita apud me z seleu cho patruo meo denaria tria q̃ etiã ,ptinus reddi z solui ei iubeo : que sitũ ẽ an z si nõ deberẽt actio esset. rñ. si nõ deberent:nullam quasi ex debito eẽ actionẽ: sz ex fideicomc.

minus subaudi vel pl⁹.vel ẽt min⁹ ,p magis.q̃ in idẽ recidit.z sic ẽ ar.õ.C.ad .l. fal.autẽ sed cũ testator.scd ibi re:hic tpe plus soluit . Itez õ.C.de fideicõ.l.i.so. ibi re:z ẽ fauõ alimentoꝝ.
k ¶ Repr̃sentationẽ.i. com pensationẽ repr̃sentatõis ſm primum casum.
l ¶ Possit.s.legatari⁹ ſz pri mum.vel.i.hr̃s ſm.alium .
m ¶ Deberi.sua die:z facit j.ad.l.fal.l.iij.z.l.penales. §.annua. n ¶ Lucius.p uenerit.q.d.etiã si vnus so lus supererit de familia.
o ¶ Portionem.virilem.
p ¶ Ad viriles.immo sciam quantũ oẽs alij.vt. C.õ im pu.z al'.sub.l.fi.z.§.alia ap plicata.z.§.in scõa z.s̃. de vul.sub.l.si pr̃ z.s̃.ô vsufr. ac.l.si quis ticio z.s̃.de he re.insti. l.interdũ.ij.rñ.so. omnes libertos z libertas viriles partes habebant.i. vnã dimidiaz.aliã hz seia. vel dic ex verbo qõ metuit alienari extra familiaz pre sumit voluisse. cuiqz dari virilẽ qz magis voluit,pui dere familie q̃ seie.que nõ erat de familia vel hic fuit appositũ verbum eque.vel aliud eqpollens . qõ deno tat equas portiões esse fa ciendas.sic.s̃.de here.insti. l.interdũ.i.rñ.vel dic vt no. d.l.C.de impu.z alijs sub. l.fi.z facit que .de vsufruc. le.l .codicillis.§.fi.ex ea.l. C.de ipu.z al' sub.in prin.
q ¶ Impuberem instituit.s. aliquis.
r ¶ Substituit.aliqs eẽneos.
s ¶ Sensisse forte.ideo qz in spẽ dos ꝓsistebat alias õ. s̃.t.i.l.plane.§.sz si non cor pus.z.l.si seru⁹ z.s̃.e.l. cuz qdam vl' qz ad dotẽ inuita tur mulier tanquam ad es alienũ.vt.j.ad.l.fal.si sed z si usufr .§.i.z .infra ad tre . l.cum heres.h.
t ¶ Non posse. aliud ĩ q̃pti tate.vt.s̃.t.i.l plane.lar .§. i.z.s̃.c.si pluribus.§.i.z est ad hoc insti.e.§.si res z.j.t. i.l.nutu.§.i.z.j.ô ac.z obli. l.omnes z de ver.ob.l.inter stip.§.i.z.j.t.i.l.lucius.§.sempronie.
u ¶ Ciuibus.per hoc videt ciuitati reliquere.vt.j.de re.du.l.ij.
x ¶ Chirographum.per hoc videtur legare debitum chirographi:vt.j.ti . i.l.qui chirographum.
y ¶ Debebant.quod videbatur fauore reipu.quod reuocet.
z ¶ Prestare.sic.s̃.t.i.l.si sic.§.i.sed ar.contra:j.t.i.l.paulo ca.§.fi.so.ibi he res exigerat pecuniam a fisco.z fiscus a debitore:vnde cũ ad heredez per uenerat pecunia restituit eam de suo z facit.j.de vino tri.ole.le.l.cũ certus z.s̃.l.seruum filij.§.cum.item ar.õ.s̃.t.i.l .quidam in prin.
a ¶ Instituit.pater. a ¶ Dea.instituta. b ¶ Nepos.substituit.
b ¶ Filiã pris.dimidie.i.que ẽ dimidia pars.hẽbat ergo cõionem cũ alio .
c ¶ Fideicom.z est rõ qz id vr̃ dixisse.cum enim ita dixit.si neqz filia neqz nepos.nec alios instituerat pinde est ac si dixisset si decedam intestatus. z sic nõ est õ sed concordat.C.de fideicom.l.enim z.l.ex testõ.sic.s̃.e.l.cuz pater.§.filius.z.j.l.prox.§.fi.
d ¶ Quisquis ex debito.vt z.C.de proba.l.z rões.nisi iurauerit.vt.j .t.i.l. cum quis.§.codicillis.item õ.C.de non nu.pe.l.generaliter.
e ¶ Si ex fideicom.vt.j.de dona.l.ex hac z.C.de dona.l.si donatio.sed õ.s.

de proba.l.qui testm̃.so.ibi vero capax. Item hoc nisi probetur testatorez per errorẽ scripsisse.vt.j.de au.z ar.le.l.qui vxori.z.C.de fal.cã adiec. le.l. i.z facit.s̃.t.i.l.si sic.ℊ.i.z.j.de li.le.l.legaui.z.j.t.i.l.lucius.ℊ.primo.

f Lucius.dimisit.i.licentiauit non alens eos postea.

g Besijt.offensus a seruis quondam qui modo sunt liberti.

b Bocerent.sequentibus eoz meritis ispectis: vt qz offesus fuerat pronus alio quin si non fuit offensus.se cus puto cuz gñalibus verbis includant quibus standuz est:vt.j.t.i.l.non aliter az.z ad hoc.j.ff. ali.z ciba. le.l.iij.i si.z.l.iiij.z.C.fami. ber.l.in ipsius.

i Damme.naz miserat .s. testatrix directo.

k Fundum.dedit.idest legauit pure.

l Suã.damme z pãphili. vel suam.s.testatricis.

m Filijs suis.i.damme z pãphili. z ex hoc ozit dubitatio.qz dicit filijs in plurali.z non fuit nisi vna ex pãphilo.itẽ z qz non fuit legitima sed nãlis tantum.sed primum non nocet vt.j. de condi.z de.l. pater se.ℊ.ita nec ꝑm nocet vt i si.hui⁹.l.

n Pãphila.nã p fideicõ.

n Damphili.predicti.

o Cedentẽ.qz ẽ post aditã hereditatem.C.de cad.tol. ℊ.in nouissimo.sz certe imo qz purum erat.non solũ cessit sed etiã venit dies eius: vt.j.de ver.si.l.cedere diez. sed dic z venientẽ. secus si ex die.j.ad.l.fal.l.cum quo. ℊ.is q:z.s̃.vsufr.queadmodũ.ca.l.si vsufructus nomine.ℊ.plane.

p Suã solam.nã aliaz dimidiã habeat damma.

q Cui primũ libera.pamphilus eni directaz eius filia fideicõmissaria meruit libertatẽ.vnde tardius ad libertatem peruenit.az.

r Superiore.construe patrone patris sui.

s Legis fal.qõ cessit si ex primo accepit vt es alienũ vt.C.de bo.au.iudi.pos.l.i. z ad hec qui sequunt.fa.s̃. c.l.statuliberũ i pri.z s̃.t.i. l.i.si fundũ sub con.ℊ.si pater.z.l.huius.ℊ.i.

t Petere posse.huic subijcit rationem az.

u Creditur.a sapientibus propter similitudinem talium personarum.z ad idem supra de iure deli.l.fi.

x Filiorum.cauit eni testator vt post mortẽ restituat filijs suis.az.

y Idest.in seruitutem ideo glosauit sic claudius qz secus ex his qui sunt ex concu.nisi in casibus:vt.j.ad tre.l.ex facto.ℊ.si quis quilibet tamen nãlis grauatus si decedat vt restituat ita demũ si naturales z legitimos non habet restitui.C.de insti.z sub.l.generaliter.ℊ.fi.z fa.s̃.c.l.cum pater.ℊ.volo.z.j.ad tre.l.ex facto.ℊ.si quis z.l.heredibus.ℊ.i.

z c Odicillis.non esse.sic.C.e.l.seruus.

ʒ Compellat.iam ei solutum:z sic no.potiorẽ conditionẽ possidentis.

z Petere posse.hanc regulam serua qꝫ potior sit hrdis vel legatarij possidentis conditio.vbicunqꝫ fideicom.est ab initio nullum mixta consideratione testantis.z eius cui dandum est habita. Idez si z legatum sit nullum propter rem que legat.nam z ibi neutrũ tenet.ideo dico z si qualiter cunqꝫ deficiat a prin.fideicom.z ita expone quod est.s̃.e.l.si quis quos z. j.de con.z de.l.si quis eum.s.vt non teneat legatum vt possit peti.tenet tamen vt habeat excepr.nisi eligatur vt minister.si vero solũmodo fideicõ. deficiat ex post facto secus est.qz valet legatum.vt.s̃.e.l.si quis ticio.z ibi no.z.j.t.i.l.pater.ℊ.tusculanus z.s̃.t.i.l.si fundum per fideicom.ℊ.iul.que sunt ꝓtra.nisi eligatur vt minister vt dictum est.si autẽ solum legatum sit nullum.aut a prin.vt pro non scriptum.z tunc nec fideicõ.tenet si autẽ ex post facto z sic in cã caduci.z tunc sic.vt.C.de cadu.tol.ℊ.in primo.z.ℊ. ꝑ

Lucio⁹ f ti.dãmã z pamphilũ libertos suos ãte biẽnũ mortis sue de domo dimisit:z cibaria q̃ dabat p/ stare ỏsijt⁸ mox fcõ testõ ita legauit quisquis mihi hr̃s erit:oĩb⁹ libertis meis quos hoc testõ manumisi z quos ali habuit quosqꝫ vt mãu mittãt petij aliñtoz̃ noie i mẽses singlos certã pecuniã dato:q̃situ ẽ an dãme z pãphilo fideicõ.denat. rñ.ꝫ ea q̃.ꝓponerẽt ita dẽri si hi q peterẽt manifeste docerẽt[h]. eo aio circa se prõnũ cũ testm̃ faceret esse cepisse vt hi⁹ quoqꝫ legatũ dari vel let:alioquĩ nihil ipsis ꝑsteꝛ. Dãme[i] z pãphilo quos testõ mãumiserat fũdũ[k] dedit ita vt p⁹ mortẽ suã[l] filijs suis[m] restituerẽt eodẽ testõ petijt ab hr̃dib⁹ suis vt pãphila mãu mitteret:q̃ pãphila[n] filia naturalis erat pãphili[n]. Idẽ pãphil⁹ p⁹ diẽ legati sui cedẽtẽ[o] testõ hr̃dẽ instituit meuiã:eiusqꝫ fideicõ.vt hr̃ditatez suã.i.fũdi ꝑscripti ptẽ didiã quaz solã[p] in bonis ex testõ patrone sue bẽat pãphile filie sue:cũ primuz[q] libera fuisset r̃stituereꝛ :q̃ro pãphila mãumisa vtrũ ex testõ supioze[r] patris sui prõne eã ptẽ petere possit: an vo ex testõ pris naturalis ex cã fideicõ.bita rõe legis falcidie[s]. rñ. ex his q̃.ꝓponerẽt,pbari pãphilaz dũtaxat ex testõ supioze fideicõ.petere posse[t]. Claudi⁹ qz cr̃dit[v] appellatiõe filiorũ[r] z naturales libos/ i.[r] i huiusmodi suisceptos ptineri.

Odicillis[3] caio Leuo. seio.c.legauit eiusqꝫ fideicõ. vt ancille testatoris ea daret:q̃ro an vtile fideicõ.si qõ legatari⁹ ãcille testatoris dare iussus ẽ.rñ.nõ eẽ. Itẽ si vtile ñ ẽ an legatari⁹ hr̃di cui⁹ ãcilla ẽ[3] restituere cõpellat.rñ. non cõpelli.sz nec ipz legatariũ legatũ petere posse[x]. Insulã[a] libertis vtriusqꝫ sex⁹ legauit ita vt ex redditu ei⁹ masculi duplũ:feine simplũ pcipiãt eãqꝫ aliẽare vetuit.ex cõsensu oium ab hr̃de venũdata ẽ[b] q̃ro an ex precio ĩsule duplum mares:simplũ cape feie.rñ.ob preciũ nullã fideicõ. psecutionẽ eẽ nisi ea mente[c] vẽditõi ꝓsẽserũt:vt similiter ex precio mares quidẽ duplũ feie ãt simplum ꝓsequãtur[d]. Instituto[c] filio berede ex eo nepotib⁹ emãcipatis[f] ita testator cauit: nolo ãt meas domos nõ vẽdi ab hr̃dib⁹ meis nz fenerari[g] sup eas.sz manere eas firmas[h] simplices[i] meis filijs z nepotib⁹ p vniuersũ tpr:si ãt aliquos eorũ voluerit vẽdere ptẽ suã:vel fenerari sup eã ptãtẽ habeat vẽdere coheredi suo:z fenerari ab eo.si ãt aliquis preter hoc fecerit:erit q̃ obligat iutile atqꝫ ifirmũ queriꝫ cũ filijs[k] defuncti mutuã pecuniã a flauia diõysia accepit z locatis edib⁹ ꝑ pte sua pẽsiões sibi debitas creditrici delegauerit:an cõditio testi extitisse videaꝫ:vt filijs suis fideicõ.noie teneaꝫ.rñ.ℊm ea q̃ ꝓponerẽt nõ extitisse[l]. Patre[m] z vxore heredibus istitutis ita cauit.a te vxor carissima peto ne quid p⁹ mõtẽ tuã fratrib⁹ tuis relinq̃s.hẽs filios sororũ tuarr quib⁹ relinq̃s scis vnũ fratrẽ tuũ filiũ nostrũ occidisse dũ ei rapinã faceret:sz z alia mihi deteriora fecit q̃ro cũ vxor interstata decessisset[n] z legitima ei⁹ hr̃ditas ad fratrẽ ptineat an sororis filij fideicõ.ab eo petere possũt. rñ. fideicõ. posse defendi dẽri. Luci⁹[o] ti.hoc meũ testm̃ scripsi sine vllo iurisꝑito rõnẽ animi mei potius secur⁹ quã miseriã z inimiã diligentiã z si minus aliquid legitime minusue perite fecero. ꝑ iure legitimo haberi[p] debet hois sana voluntas.

secundo ex predictis no.ꝙ aut est vtrunqꝫ nulluz propter rem vel aliam causam.aut alterũ z tunc fideicõ.solũ refert vel ab initio vel ex post facto. Itẽ ex predictis patet non esse ℊ.C.de ca.tol.ℊ.in primo:vbi legatũ inutile non remanet apud legatariũ hic sic.qz hic est inutile propter fideicõ.non ꝓ se.ibi ꝓ seipsum. Itez ex predictis vt qõ male scripsit. h.rñ .sic.si. tibi legeꝫ vt tertio restituaꝫ vt valeat l'deficiat fidei com.illiusꝫ tñ inspiciatur persona cui fideicom.relinquit.vt.s̃. ỏ inof.te.l.pap.ℊ.me miniſſe.ibi eo ãt solo zẽ.z.s̃.si quis ali .te. ꝓ.l.i.ℊ.i.z ỏ excu.tu. l.legatarius z.j.ỏ le. pze.bo.pos.contra.t. pe.z.j.de bo.li.l.i ser uitute.rñ.gnimmo z hec legatarij tantuz inspiciť persona quo ad aliquid.s.vt habe at restitutionem vt hic dicit.

a Insulã.quo ad eẽ prop̃rietatẽ.naz z.j. vctat aliẽari.sz z red ditus ei⁹ posset legare.vt.j. de au.le.l.liberto.i.rñ.

b Venundata.ẽ qõ esse põt vt.C. ỏ fideicom.l.quoticns.z.s̃. t.i.l.nihil.ℊ.i.

c Ea mente.i.eo pacto eoz ei mens tanmodo nõ sufficeret vt ar.supra de cõdi.inde.l.quod quis. d Consequanť. tũc ergo vt aliqua si exceptio z psecutõ erit fideicõ. ad preciũ sz hoc quo non eũ non fit legatuz.sz insula vt dicta.l .liberto.qui i hoc ẽ.ỹ .R. sub hoc nulli si per.l.ex alia cã. nisi zẽ.sz hic agerur ex pacto vl' mãdato vel ex stipulatione. Jo.vel dic sz az.agi ex actõe testõ ad prociũ.cuz loco rei succedat vt.s̃.tit.i.l.impu. ℊ.fi.z ꝑm hoc itelligẽ s̃.t.i.l.si per fideicõ.i pri .que ẽ ỹ.z in.d.l. liberto nõ ꝑsentiri⁹ legatarius venditioi.

c Instituto.ex.eo.filio.

f Emancipatis.institutis.repete.

g Fenerari.i.obligari feneraticio creditori . sed nec non fenaticio qz per hoc venirẽtur ad alienandũ. Item statim simplices.

h Firmas.i.non alienatas.

i Simplices.i.non obligatas.

k Filijs fratris.s.defuncti nepotib⁹ nam verando alienari vl' obligari videtur per fideicõ.vicissim reliquere.vt.s̃.e.t.cũ pr̃.ℊ.liberti.

l Non extetisse.nõ obstat.C.de rebus ali.l.fi.qz pensionẽ vel iusionis obligauit hic.ibi vero rẽ.z ẽ ar.hic qõ si qs alienare ꝓhibit locet in.c.an vel mille.qõ non alienet.sic supra locati.l.non solet.

m Patre.quibus relinquas.hic potest subaudiri precipio:z si inspectio sed sceuol' precipio subaudit ne res pereat.sic supra.e.l.tricia ℊ.lucius tuz amore filiorũ predictorum tum odio fratrum.z sic nõ est contra.s̃.e.l.cum pater.ℊ.mandato.vbi est consilium.

n Decedisse.hoc odio ẽt ante legatũ reuocat.j.de a di.le.l.iij.in fi.

o Lucius.diligentiam.s.solẽnitatem z audi stultũ testatorez. non tñ eni ꝓdest stultitia:vt valeat iure directo.z ẽ ỹ.s̃.t.i.l.nẽo.so.ibi.

p Haberi ỏberet.in plurali.alias personaliter loquitur de seipso. z dic sana mente licet non corpore:vt.C.qui tes.fa.po.l.senium. z ẽ tale.ac si diceret si non valet iure testamenti.valeat iure codicillor z sic non obstat.C.de fideicom.l.eam.z.l.ex testamento que sunt.ỹ.

z facit.supra.e.l.prox.in.§.filia.z.l.cum pater.§.filius z.l.si quis ex testamento.z.j.ad treb.l.scevola.

q Testator.obsignatum.i.sigillatum sic.C. quemadmodum te.

r Recepisset.al' recepisti.s.tu filius.in hoc testamēto signato. quasi diceret qō hoc testamento tibi relinq vo lo ualere etiā iure codicillorum que scripta non prodigit ad epistolam que tūc sacra non erat:propter verbuz preteriti tempozis:recepisti alias recepisse.s. filio ex dicto testamento signato.vel dic secundum banc litteram loquitur etiā de futuro.q.d. si quid tibi legauero i scriptura obsignata valeat iure codicillorum.nam per hoc voluit valere nō signatū.z secundū hoc nō est contra.j.t.i.l. si qs in prin.immo z si hoc expresse.dixisset peniteret posset:vt supra. tit.i.l.diuus.§.licet z

s Qui.indiuisaz rē. i.res plures vt subij cit j.vl'.i.hereditatē.

t Cōmunes sūt. ex hoc verbo sunt q̄ est presentis temporis. patet q̄ hic volūtas nō prodigatur ad ea que postea ceperunt esse cōia.vt in si. bu/ius.§.dicit:z ar.s.e.l. in prin.z j.de au.z ar. le.l.si ita spectat tempus testamēti ac verbum constituere qō statim sequitur. quo ad estimationem re/ruz est futuri tempo ris z sic ad tempus mortis refertur p vt tunc valeant res quō dam cōes tpre testamenti.

u Quas vniuersas q.d.eas estimo quod poterit valere tēpore mortis tūi vt non pl⁹.subaudi ergo dū taxat.iusto emi pcio volebat dari res tales patruo vt hec verba denotāt.quas estimationes zc.vnde q dam non concedunt hanc propositionez. tu habes vnū oculū qz subaudiunt tātū. sed tūc lz iusto precio debuit dari.valet legatum pp vicinitatē vt.supp.e.l.si cui.sic ergo si plures incipiūt esse.non debebit augmentum nisi augmēti prestetur precium.

v Patrimoniuz .s. auctum. Itē videtur contra.j.t.i.l.xi.§.iij.

w Lucretij.mortui post mortē fratris.aliaſ esset pro nō scripto vel caduco vel causa caduci fm.R.

x Ut vniuersa.qz nunq̄ ceperunt post testm̄ esse communia.

y Oblationem.al' obligationem.z alias oblationē.sed qd si statiz decessisset nunqd stabit illi estimationi.vī ar.qō non nisi iurasset:vt.t. i.l. si fundus sub pdi.§.si libertus.z.C.cōia vtri.iudi.l.scriptura z in auten. de iureiuran.§.i.sed in casu huius.§.vī secus.

d Vniuersa.quesita post testm̄.vel que sunt vltra q̄titatem duoz milli um aureoz̄ az.siue ex transcursu tpris.siue ex augmento patrimonij.

deide heredes istituit. quesitum ē itestati eius bonorum possessione petita an portiones ascripte ex causa fideicom.peti possunt.rn̄:fm ea q̄ ppone rēt poste. i. Dem.

e Testator filium suū z vxorem suā herēdes istituit:postea epistolam scripsisse dicit que z quicquid i peculio habuit filius ei donauit:z adiecit precipua hic eū sui/qz iuris:z post mortē suam habere velle:quero cū testamento signi ficauerit si quid obsignatū[q] recepisset[r] id vice codicillorum valere epistola aūt non sit obsignata : an que epistola pertinent ad filiū ptineāt: respōdeo.si fides epistole relicte cōstaret:deberiqz i eā dare se velle significauit. Qui idiuisā[s] cum fratre suo rez bēbat. filias suas heredes istituit:z ita cauit propter res vniuersas q̄ mihi cū fratre meo patruo vestro cōes sūt[t] q̄s estimationes pstiterit eē vniuersas[v] duoruz miliū aureoz̄ fidei vestre p̄mitto: vt i p portiōe vestra mille aureos a lucretio pacato patruo vestro accipiatis huic testam̄to quiquēnio supuixit: z abūde p̄monij[w] fliquit. q̄situ ē an heres lucretij[w] pacati fm v̄ba sup̄scripta offerētes mille aureos fiōicō. p̄sequāt.rn̄.fm ea q̄ p ponerēt n̄ facere [x] volūtatē vt vniuersa[b] datis mille aureis restitueretur:sz estimatiōis q̄ mortis tpe i rebus fuerant obligationem[c] debere fieri. Scio[d] quem heredi substituerat ita legaui.scio si mihi heres nō erit z vxori eius marcelle argēti li.xv. dari volo:quero cum ei[9] heres extitit an marcelle legati dimidia portio debeatur.rn̄.fm ea que proponerētur deberi. Lucius[d] ticius itestato moriturus cum haberet vxorem z ex ea filiam emancipatam codicillis hec verba iseruit:pertinent[e] autem hi codicilli ad vxorem.z filiam:primum autē rogo vt sic iter vos agat vt me viuo egistis. Itaqz rogo vt quicquid aut ego relinquero aut q̄ vos ipsi habetis cōmune vobis sit:filia itestati patris bonorum possessionez accepit queritur an aliqua pars hereditatis lucij ticij ex causa fideicō. a filia mater deberet z quota. rn̄. fz ea que proponerētur. dimidiā[f] partem deberi.si modo vxor para ta sit in commune bona sua conferre. Quattuor[g] filios suos equis partibus istituit:z fundum p preceptionez singulis legauit: filij cuz vniuersa bona pris obligata eēnt: mutuam acceptam pecuniam heredi tario creditori soluerunt:z posteriori qui cum ei debitum non solueret predia vniuersa lege pignoris vni ex heredibus vendidit queritur.an cum iste filius ex causa emptiōis ea possideat:fratribus z coheredibus fideicō. petitio esset an vero ea perempta esset cum cōmuniter vniuersa sequēti creditori obligauerit.rn̄.actionem quidē fideicom.in personam competentem[h] omnibus inuicem manere: nō aūt id fideicom.restituendum est: nisi[i] post debitum ab eis emptori eidēqz coheredi persolueret. Fidei cō.filie[k] in hec verba peto a te filia mea vt dotalem cautionē post mortem meam mutes z ita renoues vt fratres tui dotē stipulentur hoc casu:vt si sic liberis vno pluribusue i matrimonio morieris dos ad eos pertineat post mortez patris decessit maritus antequā renouaret cautio dotalis:z post ea nupta alij decessit nullo liberorum relicto:viuo adhuc ticio vno ex fratribus: quesitum est an ticius petitionē haberet rerum que in dote fuerant. rn̄. posse fideicō.ab heredibus sororis peti si per eam stetit quominus dotem frater stipularetur. Filium[l] z filiaz heredes istituit z libertis legata dedit: eorumqz fideicō. in hec verba a vobis peto:vt quicquid vobis legaui contenti sitis viuentes vt post vos filijs meis restituatis:defuncta testatricis filia meuia libertus decessit herede instituto p̄fono filio ex debita[m] ex altera[n] extraneo. quesitum est an adita hereditate[o] patrone filio a coherede suo partem eoruū ex testamento matris ad meuium libertum peruenerunt petere potest.rn̄.ei[9] quod ei[p] debetur si hereditatem non adisset parte[q] a coherede petere posse. Maritus[r] vxorem ex asse heredem instituit cuius post mortem codicillos aperiri testator precepit:prediū hereditarium vxor infructuosum rationis sue existimans vendidit hec emptor querit an retractari hec vēditio possit post mortem mulieris: ab his quib[9] codicillis p fideicō. hereditas data deprehenderet an vero solū quantitas precij ab hrde

d Deio.marcelle.putabat cōditio adiecta legato maritiꝫ esse repetita in legato vxoris.sed ō ē vt subiecit. qz sic redditꝫ legatū inutile vt.s.ti.i.l.fuo alieno.§.si ab impubere.sz ō.j.de cōdi.z de.l. mulieri.vbi apposita mulieri mulier repetita intelligit in ticio.z tn̄ p hoc fit legatū ticij iutile.so. ibi testator voluit repetere.vt ibi in textu pz z sic tacite non.exp̄sse.l'hic z ibi trahitur p̄ditio ad vnā p̄sonam ad aliaz non.sz an ps collegatarij ei accrescit .rn̄.sic:vt s.t.i.l.plane la.i.§.si duob[9] x.z.l.legatū.§.heredi q̄ sūt ō.hz ergo dimidiaz.s. iure suo:vt hic z aliā:iure collegatarij:z de hoc dic vt no. s.e.l.si ticio z facit.j.ō condi.z de.l.iul'.paul'.

d Lucius ticius. emancipatam.idē si esset in prāte.

e Pertinet.hec sunt v̄ba testatoris vel iurisconsulti.

f Dimidiā.no.sic.s.ō hr. instī.l.quotiens.§.si hrdes z pro socio.l.si non fuerit i prin.z ē sic.j.ad tre.l.luci[9].

g Quattuor.fundū vl' singulis singulos fundos.vel vnū inter oēs tn̄ valet legatū:qz z si repudiet hereditatem habebit.vt supra.t.i.l. qui filiabus.§.fi.z.l.z qdā.

h Cōpetentez.sed que est hec actio.rn̄.fam.her.z.s. fa.here.l.si ita l'.z.C.fa.her. l.si qua z dat vt p̄cipiat p tem coheredis in qua sola p̄sistit p̄ceptio.i.legatū. aliam.n.partē dz hre vt heres sz vt libertate tradat.vt.s. fa.her.l.rē.itē no.qō pp vi culum frnitatis z cōionis nō debere vnū emere sz luere sic fideiussor:vt.s. man. l.si mādato.§.paul[9] z.C.de dolo.l.i.z sic ar.de tanq̄ vt no.s.de adop.l.si p̄.§. qui duos. Itē non obstat.s.fa. her.l.hrdes.§.qō p empto re z cōi diui.q coheredes. vt no. Itē ar.ō.s.ti.i.l.si fūdus per fi.in prin.so.ibi.

i Nisi prius.sic .s. de rei ven.l.eptor.z .C.si ātiq creditores.l.i.in fi.fa.ad .§.s. de in diē adiec.l .qō si vno in fi.z.C.de repu.he. l.ij.z. s.de distra.pig.l.cum fos.

k Filie.stetit.qz inēpellata nō fecit.vt.s.si cer.pe.l. qō te.sz qd si nō stetit p eā.rn̄. cuz ipsa l'rē doralē.l' actōz bēat.sola oblatōe ñ potuit liberari.nisi sequeret interitus vt.j.de so.l.z.x.z. s.de ar.l.celsus.§.idem ait.

l Filium instī.puta ticia.

m Debitam.s.tertiam.vt instī.de suc.lib.§.nostra.

n Ex altera.puta desse.

o Hereditate.s.liberti.

p Nō ei debeat.s.totū si zc.az.hec.n.p̄ditio ōterminat verbū debēdi nō illā petere posse libertus de.qui vocabatur meuius.

q Partem.pro desse.s.hereditatis.az.z facit .C. de her.act.l.si adulta.z

de neg.gef.l.si ab eo.z ad.l.fal.l.quãquam.z l.licet.z ſ.t.i.l.meuius.

r Baritus.ignorantie facit.ſ.de tranſac.l.fi.z ſ.depoſ.i.l.i.in fi.z l.ſe. idem ſi fuit ſciens in libertate.vt.j.ad treb.l.quidam.§.ſi quis. Itẽ cõcor dat.j.de vſufru.le.l.ſticho.z ſ.de pet.her.l.ſi rem.

a De legatis.iij. Dic queritur quare in tres libros poſuit de le.rũ.in titulo de legatis primo dixit qd z quantum. Item in titulo de le.ſo dixit quis z a quo z qb⁹ verbis. In iſto de ſignificatione verborum tã circa res quaz circa perſonas poſitorum vt in ſumma.C.de ver.ſign.l. vtrũqz frequẽter qõ vni eſſet attri buenduz in alio ponit alij dixerũt pp prolixitatẽ cui tandam:qõ non plz cũ enĩ ſũt libri ergo diſtinctos debent habere tractatuſ.licet liber quandoqz ponit p totto volumĩe vt.j.e.l.liborz.

b Incertus.vel errans.vt.ſ.de te.l.de ſtatu.

c Captiu⁹.ſ.ab hoſtibus quod dic vt.j.de cap.z poſtul.reuer.ſ.l.hoſtes.primus teſtari non põt.ſus ſic vt.ſ.de teſ.l.qz latrũculis.e.t.l.ei⁹.

d Obſeſſus.ſ.detentus.

e Facere non põt.niſi ſit miles.vt.ſ.de teſ.mili.l.ex militari.§.i.vel veteranus vt.ſ.de codicillis.l.ariſto.

f Sui iuris.ſ.facti hic iuris errorem ponit.

g Vel relegatus.ſit aliqs repete forte in inſulam.vel apud ſaracenos vl' hoſtes.

h Putat. magna iuris ignorantia.qz relegatus retinet ciuitatẽ z libertatem vt inſti.quibus mo.ius patro.§. relegati z ideo teſtari poſſunt.vt.j.de interdic. l.relegatorum.§.hec eſt differentia.In capitis ſecus. vt iſti.de iure perſonarũ.§.i.

i Quia nec teſtari.a ſimili.z bonum argu.vt.ſupra de leg.ij.l.ij.ſecus in.addi tione hereditatis. vbi non nocet error conditionis heredis.vt.ſ.de acqui.hr̃.l.ſz de ſua.§.cur aũt.az.z facit. j.de vſuca.l.ſi fur.§.primo.

k Sed ſi filius.reliquerit. in teſtamẽto vel codicillis. vt inſti quando poſ.fa.teſ. in prin.

l Fideicom.relictũ.in alia voluntate q̃ teſtõ.vt.j.dic.

m Quaſi nunc datum.ergo retrofacta trahũtur ad pñs ſic.ſ.ó ſeruꝰ. ruſ pre.l.per fundum no.

n Burauerit voluntas.qõ debet apparere per aliqõ iudicium.vt.j.de ſecundis ta.l.qui ex li.§.teſtõ. z inſti.qui.mo.te.infir.§.non tamen z eſt ſic.j.e.l.§.ſi quis plane.

o Danumiſſionẽ.hic proprie in ſeruo:iproprie in filio:vt.ſ.q̃do ac.de pe.eſt an.l.i.§.annus ſic verbũ ſemel poſitum zc.ſ.t.i.l.ſi ita ſcriptum.§.ſi ſub condi.

p In teſtamentis factis a filiaſſa.

p Nos.ſ.filioſſa.

q Quotiens ipſũ.qnqz tamen qõ in medio tempore deficit conualeſcit iure pretorio ex poſtfacto ſi i initio valuit.vt.ſ.de iniuſto.t.l.poſthumus. z inſti.qui.mo.t.infir.§.non tamen. Item fallit hec regula in pluribus caſibus.vt no.C.de fideicom.l.eam quam.

r Si alias.puta in codicillis.vel epiſtola coram.v.teſtibus facta vt.C.de codicillis.l.fi.§.in oi ſed videtur quod q nõ poteſt teſtari. nec codicillari vt.ſ.de iure codicil.l.diui.§.codicillos.ſo.facillius codicilli cõfirmantur q̃ teſtñ:vt.j.de reg.iur.l.omnia que in fi.z ſ.de teſta.l.ſi filius z.j.ó ſecũdis ta.l.i.§.exigitur. Item ꝺ ad id quod de codicillis hic dicit.ſ.de ſta.b. l.paulus.ſed ibi non prohibet confirmari matrimonium.

s Di quibus.i.deportati.bene exponit.vt.j.ad.l.iul'.pecul'.l. iij. immo z ante factum rumpitur vt.ſ.de teſta.l.eius.§.i. ſecus autem eſt in relegatis vt.j.de interdic.z rele.l.relegatorum in prin.

vxoris fideicõ.deberet.rñ. ꝓpter iſtã ignorãtiam tã mulieris quã emptoris heredẽ mulieris vt fundus apud emptorẽ remeneat fideicommiſſario preciũ dare debere.

Incipit li.xxxij.di.z.viij.huiꝰ. De legatis z fideicõmiſ.iij[a].

Ulpia.

Incertus[b] qs captiuus[c] ſit: an a latrunculus obſeſſus[d]: teſtamẽtũ facere[e] no põt:ſz z ſi ſui iuris[f] ſit gnarus:putetqz ſe p errorez:quia a latrombus captus ẽ:ſeruũ cẽ velut hoſtium vel legatus[g]: qui nihil ſe a captiuo diferre putat[h]:nõ poſſe fideicõmittere certũ ẽ: qz nec teſtari[i] poteſt:qui an liceat ſibi teſtari dubitat. Sz ſi filiuſſa. vel ſeruꝰ fideicõmiſſũ reli querat[k]:non valet ſi tñ manumiſi deceſſiſſe ꝓponant ꝓſtanter dicemus: fideicommiſſũ[l] relictum videri: quaſi nunc datũ[m]: cum mors ei contigerit:videlicet ſi duraverit voluntas[n] poſt manumiſſionem[o]:hoc vti nemo credit in teſtamẽtis[p] nos[p] eſſe ꝓbaturos:qz nihil i teſtamẽto valet quotiẽs ipſũ teſtñ nõ valet:ſz valet ſi alias[r] fidei cõmiſſũ quis relinqrit. Dic qui bꝰ aqua z ignis interdictũ eſt. i.deportari fideicommiſſum reliquere non poſſunt:qz nec teſtamẽti faciẽdi ius habent:cum ſint apollides[t].

Deportatos autez eos accipere debemus quibus principes inſulas annotauit[u]:vel de quibus deportãdis ſcripſit[x]:ceteruz priuſquam factũ preſidis comprobet[y]:nondum amiſiſſe quis ciuitatẽ videat:proide ſi ante deceſſiſſet ciuis deceſſiſſe videtur z fideicõmiſſuz qõ ante reliquerat.quam ſniam patereꝰ valebit:ſz z ſi poſt ſniam antequaz imperator noſter ꝓprobet valebit qõ factum[z] eſt:qz certũ ſtatuz vſqz ad huc habuit. A pfecto vero pretorio.vl' eo qui vice prefecti[a] ex mãdatis principis cognoſcet. Itẽ a pfecto vrbis deportatos: quia ei[b] quoqz epiſtola diui ſeueri z imperatoris noſtri ius deportãdi datum eſt ſtatim amittere ciuitatem:z ideo nec teſtamenti ius faciẽdi: nec ius fideicõmittendi cõſtat habere.

Si quis plane inſulaz deportatꝰ codicillos[c] ibi fecerit z indulgentia imperatoris rediturus ſit: biſdem codicillis durantibus deceſſerit: poteſt defendi fideicommiſſum valere ſi modo in eadem volũtate duranuit[d]. Sciendum eſt autẽ eorũ fideicõmittere quẽ poſſe:ad quos quid peruenturuz[e] eſt morte eius: vel dum eis datur vel dum eis non adimititur[f]: nec tamẽ ꝓprii bonorum poſſeſſoris verum inferioris[g] quoqz fideicommittere poſſumus ſed z eius qui nondum natus eſt fideicommitti poſſe: ſi modo natus ſibi ſucceſſurus ſit. Illud certe i dubitate dicitur: ſi quis inteſtatus decedens:ab eo qui primo gradu ei ſuccedere potuit: fideicommiſſũ reliquerit:ſi illo repudiante ad ſequentem gradum deuoluta ſit ſucceſſio eum fideicommiſ.non debere[b]:z ita iperator noſter reſcripſit: ſed z ſi a patrono[i] ſit relictum:z aliquis ex liberis eius mortuo eo[k] admiſſus[l] ſit ad bonorum[m] poſſeſſionem:idẽ erit dicendũ. Aius.

Ex filio preterito[n] licet ſuus heres erit fideicommiſ. relinqui non poteſt. Ulpia.

Si mulier dotem ſtipulata fuerit z accepto tulerit marito in

r Apollides .i. ſine ciuitate.ab a quod eſt ſine z polis ciuitas .vt. j.de penis.l.quidam.

u Annorauit.i.deſignauit.z hoc lata ſentẽtia a preſide vel ab alio. vt prefec.pre.vel verbis.vel qui cognoſcit vicem principis.vt.j. ſu bijcit.z.j.de interdic.z rele.l.relegatorum in prin.

x Scripſit. appro bãdo ſniam preſidis z aſſignando inſulã vt.d.l.relegatorum i prin.z.l.inter penaſ. z.j.quãdo ap.ſit.l.i. in pn.z ſ.de iniuſto. l.ſi quis ex.§.eius.

y Comprobet prin ceps ſi ñ bẽs i textu.

z Quod factum.l.ſi decedat ante cõparationem principis al' ſecus.vt ſupra de te. l.eius.

a Iure prefec.vt ſi i locum prefecti dfun cti.donec alius eligatur ſubſtituat vt ſup de offi.eius cui man. eſt.l.ij.z.C.ó ioſ.ciui qui vicem al.iu.l.ij.z adde quod no.ſupra de pre.l.illicitas.§.q vniuerſas z facit.j.ó interdic.z rele. inter pre.z. ſ.de offi.pre. ur.l.i.§.relegandi.

b Ei.i.pfecto urbis.

c Codicillos.ſecus ſi teſtamentum.vt.ſ. e.l.§.i.in fi.

d Burauit. aliquo voluntatis indicio. vt nõ.§.e.l.§.i.

e Sciendũ. peruenturum.ſ.demuz non tñ ſemper nã niſi pupillus vel alius qui non poteſt teſtari.

f Non adimitur.datur heredi inſtituto vel legatario l' fideicommiſſario donata rio cã mortis a ghui põt relinqui.vt hic z C.de fideicõmiſ.l.ab eo. Itẽ z ille q capit cauſa mortis.vt.ſ.t. ij.l.qui teſtamẽto.§. fi. Itẽ non adimitur vt venientibus ab inteſtato a quibuſ ſimiliter poteſt relinq vt hic z.ſ.de codicill.l. cõficiunt in prin.z. §.primo. Item facit. j.e.l. ſed ſi ſic.in fi.z. l.ſi fuerit in fi.

g Inferioris.aguati.

b Non debere.imo videtur q̃ ſic.vt ſupra de codicill'.l.ſi quis ẽt. ij.rñ.ſo.hic nominatim z ſpãliter ab eo qui erat primo gradu.z ita a certa perſona.vt.j.e.l.qui gradui.z.l.is qui in prin.z.l.cum pater §.cuz eſtimaret z.l.celſus.§.penul.z.§.fi.ibi ab omni qui ab inteſto ſuccedere relinquitur.z codem modo.ſo.ſ.t.i.l.ſi ticio.§.iul. que eſt cõtra.vel dic vt ibi.

i A patrono.libertus in teſtamẽto decedens relinquit legata a patrono ſucceſſuro ab inteſtato. qõ põt vltra legitimam.vt ſupra.t.ij. filius.§.i.

k Eo.ſ.patrono ante aditam hereditatem.

l Admiſſus.ex ſua perſona.ſecus ſi ex perſona patroni quam aliqñ do ſit.vt.j.de contra ta.l.illud.§.fi.z.l.ſe.

m Ad bonorum poſſeſſionez.ſ.olim vnde liberi patroni.hodie vero vnde legitimi:vt inſti.de bo.poſ.§.ſexta.z.§.cunqz.z infra vnde legitimi.l.ij.§.i.z facit.ſ.de le.i.l.ſi fundum per.§.fi.

n Ex filio.alias ex filio.z alias a filio.z pone in matre vel auo materno quoz preterito pro exheredatiõe haberur.vt inſti. de exhere.li.§.fi.dic ergo mater extraneum inſtituit.filiũ preterijt. a quo reliquit legatum ſi filius agit querela.z rumpit teſtamentuz z habeat bona non tamen valet fideicom.vt ſupra de inoffi.teſta.l.

ticia vel pone in emancipato preterito a patre: qui grauari non po
test. vt. C. de fideicom. l. pe. ⁊ secundū hoc ēt si generaliter ab intesta
to repetisset non valet vt. d. l. ticia. ⁊ infra. e. l. patronus in fi. vel ter
tio pone qz pater instituit nepotem filiū preterijt. ⁊ legatum reliqt
a nepote non valet cum nec valet testamentū propter preteritionē
filij: ⁊ secundum hoc
cōstrue licet suus he
res erit subaudi na/
tus ex filio ⁊c. ⁊ secū
dum hos tres casus
non ponitur verbuz
suus. vt ponitur isti.
ō here. qua ⁊ dif. §. i.
vel quarto pater fili
uz in potestate prete
rijt alium instituit a
filio preterito relin/
quit legatū filius di
xit nulluz. vel per ō.
ta. rumpit qō pōt. vt
C. de li. pre. l. fi. §. fi.
⁊ nec bona non tz fi
deicum. sed nōne est
suus hoc casu ab ite
stato filius. ⁊ hic reli
quit a succedente ab
intestato vel etiā qō
si dixit vt etiam ab ī
testato generaliter ō
beantur. videtur qō
valet hic ⁊ superiori
casu proximo. vt su/
pra. l. prior. §. sciendū
⁊ hic qdam dicunt ⁊
subaudiunt hic non
potest .s. vt valeat a
testamento sed ab in
testato sic. si hoc vo/
luit testator. sed con
tra vī quia cōtra vo
luntatem patris fili
us habet bona: tunc
aut ab intestato va/
lent quando testator
nō ademit bona suc
cessoris ab intestato
per quod vidētur eis
relinquer vt dicto. §.
sciendum ⁊. ō. de codi
cill'. l. conficiuntur.

Si mulier det. ff. maritus ex te
stamento vxoris vel
deest ideſt relinquat
mulier a viro.

p Percepisse. quia nihil interest ⁊c. vt supra de condi. ob causam. l. si mulier. hoc enim est necesse: vt. C. de fideicom. ab eo.

q Si mortis causa. qd si inter viuos. si qdem teneat statim certuz est qz non ex testamento. sed vi pacti astringi pōt secus si nō teneat vt a viro vxori secundū quosdaz. ergo contra. qz tunc p̄firmaī lege p mortem. non tñ habet ex iudicio vltimo: sed iter viuos habito qō

r Auxerit. simul cū pacto de lucranda dote. ⁊ sic auxit paciscendo.

s Redierit. culpa viri solutū erat matrimoniū. ⁊ amiserat donatio
nē pp nup. vt. C. de repu. l. p̄sensu. §. hic si vir. hic reddit ad vir ⁊ re
mittit penā donando eā viro cā mortis ⁊ no. quod alias redierit ⁊
alias redigerit.

t Jul'. scribit. impersonale verbū scribit. ꝯz ro.

u Non posse. vt ⁊ dixit supra. ti. ij. l. plane. §. fi. ⁊ infra de manu. te.
l. iul'. ait ⁊ supra de pref. uet. naturalis. §. fi. ⁊ infra de regu. iur. l. ne
mo. predo. in. §. fi.

x Roger. manumittere.

y Dedij tpis. sic ⁊. s. t. i. l. imper. ⁊ infra de dote pre. l. iiij. §. fi.

z Si rem eidēqz. s. creditori. ⁊ facit. s. t. ij. l. si creditori. §. fi.

a Commodum. duplex vt sequitur.

b Statim. adita hereditate. vt. s. t. ij. l. si tibi bō. §. cum seruus.

c Fortasis. tēperamentū philosophicū valet. n. legatū sūptus. sed non pp hoc possit grauari vt subijcit: certuz eni est qō ī proprietate que tūc legata ē stipulator nullū hz ius: lz hret psonalē actionē ūde ⁊ rei ven. l' ex testō psumptum q sit in lite ista petit acti. ex testō le
gatarius quā sumptū si ageret ex stipulatu de suo faciet. vt hic dicit
ceterꝫ si res erat creditoris vñ non valet legatū in re. certe nec ī sū
ptū valet legatū vt. j. de li. le. l. petitor. sed qd ꝑdest legatario cū vi
ctus victori ꝑdemnet in expensis. vt. C. de iudi. l. properandū. §. sin
ā. tñ. quod rōe litigandi potuit hre heres vnde non prestaret p iu

dicis officiū. vt. s. t. l. q solidū. §. etiā. sed p acti. ex testō sic. Itē per of. iudi. dz sniare cum re. vel eadē die. vt. j. de iudi. l. paulus. sed p acti. ex testō qñ qz ⁊ facit supra. t. ij. si creditori. d De. mutat personas.

c Cogitemus. si aūt cōmodum. post suā mortē fructuarius proprietario leget. non valet vt hic innuit. ⁊. s. t. i. l. meuius. §. pe. in fi.

non queritur[b] ab emancipato filio[i] vl' seruo manumiso vtilibus[k] actio
nibus postulatur: penes eos[l] eniz quesite[m] hereditatis emolumētum
remanet.

u Ulpia.

Si fuerit municipio legatuz re
lictum[a] ab his[b] qui rempubli/
cam gerunt fideicommissum dari[c]
potest. Si quis[d] non ab herede
vel legatario: sed ab heredis vel le
gari herede fideicommissum reli/
querit: hoc valere benignum est.

p Paulus.

Sed ⁊ si sic[e] fideicommissuz de
dero ab heredemeo: te rogo
luci tici vt ab herede tuo petas da/
ri meuio decem aureos: vtile erit fi
deicommissum scilicet vt mortuo ti
cio ab hedere[f] eius peti possit: id/
que iulianus respondit. Sic au
tem[g] fideicommissum dari poterit:
si stichus seij heres factus iussu ei/
us hereditatē adierit rogo det: quo
niam qui fortuitu non iudicio testa
toris consequitur hereditatem: vel
legatum non debet onerari: nec re/
cipienduz est vt cui nihil[h] dederis:
eum rogando obliges.

i Idem.

Si deportari[i] seruo fideicom/
missum fuerit ascriptum ad fi
scum pertinere dicendum est: nisi
eum deportatus viuo testatore alie
nauerit vel fuerit restitutus: tūc eni
ad ipsum pertinere debebit.

Si miles deportato fideicom/
missum reliquerit: verius est quod
marcellus probat capere eum pos

non queritur[b] ab emancipato filio[i] vl' seruo manumiso vtilibus[k] actio
nibus postulatur: penes eos[l] eniz quesite[m] hereditatis emolumētum
remanet.

u Ulpia.

Si fuerit municipio legatuz re
lictum[a] ab his[b] qui rempubli/
cam gerunt fideicommissum dari[c]
potest. Si quis[d] non ab herede
vel legatario: sed ab heredis vel le
gari herede fideicommissum reli/
querit: hoc valere benignum est.

p Paulus.

Sed ⁊ si sic[e] fideicommissuz de
dero ab heredemeo: te rogo
luci tici vt ab herede tuo petas da/
ri meuio decem aureos: vtile erit fi
deicommissum scilicet vt mortuo ti
cio ab hedere[f] eius peti possit: id/
que iulianus respondit. Sic au
tem[g] fideicommissum dari poterit:
si stichus seij heres factus iussu ei/
us hereditatē adierit rogo det: quo
niam qui fortuitu non iudicio testa
toris consequitur hereditatem: vel
legatum non debet onerari: nec re/
cipienduz est vt cui nihil[h] dederis:
eum rogando obliges.

i Idem.

Si deportari[i] seruo fideicom/
missum fuerit ascriptum ad fi
scum pertinere dicendum est: nisi
eum deportatus viuo testatore alie
nauerit vel fuerit restitutus: tūc eni
ad ipsum pertinere debebit.

Si miles deportato fideicom/
missum reliquerit: verius est quod
marcellus probat capere eum pos

Patre[s] vel domino relictū fi
deicommissuz: si hereditas ei

f Non poterat valer' qua si illi debitori nihil sit lega
tum. qz remissio pignoris non ē donatio. vt. j. que in frau. cre. l. si pign[o] ergo nec legatum. vt. s. t. i. l. legatuz ⁊ facit. j. de li. le. l. i. in fi. ⁊. C. ad vell'. l. etiam ⁊. l. iubemus. ⁊. s. qui. mo. pig. vel hypo. so. l. i. §. i. sed ar. ptra supra de pac. l. postquam.

g a Patre. pone casuz vt supra. ti. i. l. si alienus seruus.

b Non querat. per filium ⁊ seruū heredes institutos qz non sunt iussi adire. vel iussi non paruerūt vt. C. de here. insti. l. cū proponas ī fi. sed si adisset pater tenetur. vt. s. t. i. l. cum filio.

i Filio. post dictuz testm̄.

k Utilibus. ex testamēto. vel in factuz. ⁊ sic no. quod alius soluit ⁊ ab alio relinquitur. vt. s. t. ij. l. si seruus. §. qui margaritam.

l Eos. filiū vel seruum.

m Quesite. s. filio ⁊ seruo per additionē post māumissionem factā vt insti. de le. §. ex diuerso: l' dic quesite ꝑuo ante manumissionez destinationē testatoris. re vera tamē ei queri non poterat etiā si adiret. qz nec momento p[o] additionem penes eū vel filiuz remaneret. vt. s. de acq. hr̄. l. placet. sz hic dominus vel pater non adquocat eā hereditatem. vt ī sti. de here. insti. §. alienus ⁊ facit. s. t. ij. l. plane sic. §. i.

q Si fuerit relictum. ⁊ ideo onus fideicom.

b Ab his. incipit respōsio tacite intellecta questione.

c Dari. i. relinqui velut ī stituto pupillo. pōt relinq a tutore: vt supra. t. i. l. peto. §. mater cum concordan.

d Si quis. benignum est quasi de eqtate potiusq̄ de rigore iuris ⁊ fa. s. t. ij. l. si filt[o]. §. apud. sz hoc fallit in casu vbi a legatarij hr̄de nō possū legare. vt. C. de le. l. antepe. Item hic verum nisi prius reliquerit ab herede heredi q̄ heredi. tunc enim nō valet sm. ro. idez si relinquat a ticio. q postea extitit heres hr̄dis. qz ab initio nullū est: vt ar. s. de pu. sub. l. ij. §. prius. sic ergo q̄ hic dicit intellige si prius honorauit secus si econtra sm. ro. sz az. ⁊. b. idem in vtroq casu vī ⁊ pro eis est eadem. l. §. fi. ⁊ illud ar. contra. so. vt ibi no. Item contra. j. l. prior. in. §. i. so. vt ibi.

c Sed ⁊ si sit. vtile. quasi de equitate potiusq̄ de rigore.

f Ab herede. lz lutius ticius ab herede suo nihil petierit. az.

g Sic ā. seij heres factus. istituī seium heredē ⁊ addidi si stichus seruus seij fuerit heres institut[o] a seio dño. ⁊ iussus adire hereditatē ⁊ adierit. tē det stichus. x. sed ō. s. l. prior. §. fi. so. hic proprio noie expresso. ibi apellatiuo: vt. j. de stip. ser. l. fuus hereditas. ⁊. l. si re. §. fi. ⁊ est rō. qz stichū esse here dē. est de fortuna cū multos alios habere pōt. vel aliquē habere in gñe ex testō. vel ab intestato ē necesse vel si deest hr̄s in lra dic me instituisse stichū seruum alienū ⁊ grauasse seium. si stichus fuerit factus suus ⁊ eius iussu adeat hr̄ditatem. ad q̄. s. t. i. l. si alienus ⁊ sic non est ō. s. l. prior. in fi.

h Cū nihil. ꝑsequtur. vt. C. de fideicom. l. ab eo ⁊ supra. e. l. i. §. sciendum.

i Si deportati. ad ipsum restitutū vel ad nouuz dñm. qz tempore mortis quo cedit dies legati. dñs seruī capere potest ex testō. alias non queret ei. vt hic ⁊. s. de acq. hr̄. l. si seruus eius. ⁊. s. t. ij. l. si mihi ⁊ tibi. §. regula. ⁊. j. de re. du. l. si cognatis. §. certe. non ergo sufficit certe tp̄e testi dñz seruī esse capacē. vt dictis. ll. nec obst. l. si cognatis in prin. qz sub. ibi ⁊ mōtis. sed cū bona deportatorum ꝑfiscent: vt. C. de pe. l. deportatum qūo potest alienare q̄ hic dic. rñ. hoc sententiatū erat a preside non tñ princeps cōprobat. vt. s. e. l. i. §. hi sm. ro. sed certe tunc legatū. sibi non fisco querit vt dicto. §. vnde dic qō hunc seruuz post deportationē quesierat ex aliquo

contractu ꝛ forte ſit ſuus non fiſci vt.C.de bo.prę.l.iij.ꝛ facit ad hanc.l. in ſti.de hꝫ.qua.ꝛ dif.§.in extraneis:ꝛ.C.de hęre.inſti.l.v.

k Si miles poſſe.iure ſingulari.vt.ſ̄.de teſta.mili.l.iij.§.i.

l Si qs.excep.ſunc ergo eatenus p̄̄ grauari.quatenus ẽ emolumentuꝫ. vt hic ꝛ.ſ̄.t.ij.l.ſi creditori in pr̄i.ꝛ.ſ̄.t.i.l.debitor in pr̄in.ꝛ.j.de do.prę.l. iij.§.ſi.ꝛ falcidia detrahit.

vt.j.ad.l.fal.l.i.§.ſi qs creditori.ſed aliq̄do ẽt ſi non ſit pecuniariũ cõmodũ valet.cõtinebat iure preterio tiñ.vt.ſ̄.t.ij.l.ſi creditori.§.i.ſed non puto quod p hoc poſſit grauari.

m Si legatarius petierit.i.agnouerit.ſ.petẽdo.al' nec agere nec cedere cogeretur.vt no.ſ̄.t.i.l.i perator in pr̄in. Itẽ nec fuit hic miniſter tiñ.qꝛ tũc ñ ageret.niſi in caſib⁹.vt no.ſ̄.tit.i.l.ſi quis ticio.voluit enĩ teſtator in hũc tranſire dñium de eo in fideicõmiſſarium.vt.C.cõia de le.l.i.§.p.ꝛ.ſ̄.ſi uſuffr.p.q uſũfr.

n Id tiñ niſi.poſt tp̄us ſit rogatus reſtituere.vt.ſ̄.ti'.i.l.imperator.§.i.

o Si vo culpa.ſub.maxie.nã de culpa non teneꝫ. ſꝫ ꝺ dolo tiñ.qñ nil cõmodi remanet.vt.ſ̄.ſi quis omiſ.cãte.l.ſi pecunia.§.quãquaꝫ.ꝛ.ſ̄.t.ij.l.ſi ſeruus.§.cũ qd.vel ſi aliq̄ cõmodum ſibi remanet.nil ſubaudies.vt.d.§.cum quid.

p Seruo.niſi fac̃.C.de.le.l.ſeruus ꝛ.ſ̄.de.inſti.l.ante pe.ꝛ inſti.e.§.an ſeruo.ꝛ.ſ̄.t.i.l.ſtatulibex.in pr̄in.ꝛ.l.ſi q ſeruo.l.i.ſꝫ ꝑ.j.ad tre.l.cogi.§.ſed ꝛ ſi ꝯuo.ſo.ibi. Item facit.ſ̄.tit.ij.l.ſeruo alieno.§.primo.

q Eius.ſcilicet.ꝺbitoris.

r Ad'partẽ.ſ.q̄dã factum eñeũ quẽ heredẽ faciebat.

ſ Cum ita ſue.ſ.heredis.

t Habitura illa filia.i. meaꝫ hereditatẽ in qua pater filius filie eſt heres:hꝫ filia illa ante partem.

u Poſt mortez ſic.j.e.l.fideicõ.§.ſi filio.ꝛ.j.ad treb.l.vbi pure.ꝛ.l.epiſtola.§.fi.ꝛ.j.de au.ꝛ ar.le.i.filiaꝫ.ꝛ.C.de fideicõ.l.q̄uis ita tacita mora interuenit ex voluntate defuncti.

x Si quis ita.fami.per adop.§.i.

y Quoq;.ſ. mulier(extranee.que fuit nupta huic teſtatori q poſtea ab iteſtato deceſſit ꝛ hec ei ſucceſſit per edictum vnde vir ꝛ vxor ꝛ hoc ſubijcit.

z Ex edicto.vnde vir ꝛ vxor.vt.C.vnde vir.ꝛ vxõ.l.i.ꝛ facit.ſ̄.ꝺ codicillis.l.ſi quis cum.ꝛ.l.ab iteſtato.

a Si ibi.quamuis vel proprie.

b Non minuet̃ habebis ergo.l.ſic.C.de condi.in ſer.l.pe.ꝛ.ſ̄.t.i.l.lucius.§.quiſqs.ꝛ.§.p.ꝛ.l.fi.§.ſcio.ꝛ.ſ̄.de teſ.tu.l.qui tutelã.in pr̄i.alij dñt te habere integra.c.que tibi non minui debent.quod eſſe ſi diſiunctum eſſet nobis legatũ at hic coniunctim fuit legatum vt.C.de ca.tol.l.vnica.§.vbi autem ꝛ.§.ſi vero non omnis.

c Fideicõmiſſa.punico.i.africano ꝛ eſt.j.de ver.ob.l.i.§.fi.imo etiam nutu.vt.j.e.l.nutu.ꝛ facit.j.de ſupel.le.l.labeo.

d Quotiens no.caſũ mirabilẽ:qꝺ ſi aliquis tabellio fecit imbreuiaturaꝫ teſti nec legauit eam corã teſtibus nec in charta publica ſcripſit qꝺ nꝺ valet iur̃ teſtamenti.nec iure codicillorũ.etiã ſi a fideicom.ſit ibi relictum.

e Exemplum.quod dicitur ceda.vt.C.de fide inſtru.l.contractus ꝛ etiã breuiatura in vulgari.

f Non valet.vt.C.de codicill'.l.i.ꝛ de teſta.l.ex ea ſcriptura.ꝛ.j.de fis ta.l.i.§.ſi quis in duobus in fi.§.

g Si ita quis ſuã.i.ſui eſt.ergo cõmendare.i.laudare.ſic.C.de fidei com.li.ex illa.ꝛ.ſ̄.man.l.ſi vero non remu.§.cũ qdam.ꝛ hic q̄doq; pro deponente.vt.j.de ver.ſi.l. cõmendare.ꝛ.ſ̄.depoſi.l.lucius.

h Cum eſſet.teſtator inſtituit tres heredes vnum rogauit reſtituere ſuam partem ticio acceptis.c.a coheredibus.

i Fideicõ.q̄ritatis.

k Ab heredib⁹. vna cũ eo inſtitutis.

k Precipiet.q̄ritatem. l Portionem hereditatis.

m Sanc.modo reſpondet repetendo queſtionem.

n Accepta certa.vel a coheredibus.vt.ſ̄.vl' a fideicõmiſſario.

o Preſtare.q̄ritatez hic fideicõmiſſuꝫ q̄ritatiſ vz ſi fideicõmiſſarius hoc velit: nõ ãt cogit inuitus. niſi iam qd aliud ex teſtõ pcepit.ꝛ ſic p̄t ſolui ꝓriuꝫ.j.ad tre.l.fcã.§.rupto.ꝛ aliudꝫ.j.ad.l.fal.l.in rõe.§.taꝫ ꝛ ſi.ibi quo loco tẽ.vel dic vt ibi. Itẽ ar.ꝑ.ſ̄.t.i.l.fi.§.i.ſed ibi vt eẽt p̄ciũ fuit tarata q̄titas.ꝛ iõ nõ ſtatur ci ſi plus valeat tp̄e mortis.

p Si qs.funduſ.certe ꝛ certuſ alias non valeret:vt.ſ̄.de iure do.l.cũ p⁹.§.genet.ꝛ ſa.ſ̄.t.i.l.pero in pñ.ſed ar.contra.ſ̄.ꝺ oſ.pręſ.l.ſepe.

q Si fideicõmiſſuꝫ. noluerit.i.ſi noluerit

r Exigit.i.qꝺ ſemel velit non ſufficiet ſemel velle.

ſ Noluiſſe.nota.ſufficit ſemel.voluiſſe ſic.j.de aqua plu.ar.l.i diẽ ꝛ.j.quoꝝ.le.l.§.pdeſt ſed ꝑ.j.de ver.ob.l.ſi qs ſtipu.ſo.vt no.ſup.t.i.l.ſa tuliberum.§.fi.ꝛ ſacit.j.pꝛox.§.

t Hoc autẽ.idẽ in legato libertat̃ vt.j.de ma.teſ.l.ſeruus.ꝛ ſic habet dilationem.

u Tractum habet.i.conditionale eſt.

x Debẽrit.i.dare voluerit.ꝛ ſic eſt contra j.de ver.ob.l.centeſi mus.§.ſi ita vbi hꝫ

bi cõmendo.diuꝰ pius reſcripſit fideicommiſſum non deberi. aliud ẽ eniꝫ perſonã cõmendare aliud voluntatẽ ſuã fideicõmittentis heredibus inſinuare. Cũ eſſet quis rogatus reſtituere portionem acceptа certa quantitate:reſponſum eſt vltra petere ipſum fideicõmiſſum ab herede poſſe:ſed vtruꝫ ſi volet percipiet reſtituetqꝫ portionem: an vero ꝛ ſi noluerit cogatur acceptа quantitate portionem reſtituere propꝛie ẽ deliberatiõis: ꝛ ſane cũ quis rogat⁹ acceptа certa quãtitate portionem reſtituere duplex eſt fideicõmiſſũ vnuꝫ ſcilicet poſſit petere quantitatẽ paratus portionẽ cedere: aliud vt ꝛ ſi non petat tamen cogatur fideicõmiſſario reſtituere parato prestare quantiatẽ.

Si quis ita ſcripſerit ſufficiant tibi vince:vel fundus fideicõmiſſuꝫ eſt:quoniã ꝛ illud fideicõmiſſuꝫ eẽ arbitramur contentus eſto illa re: ſic fideicommiſſum relictum: niſi heres meus noluerit illi decem dari nolo:quaſi conditionale fideicõmiſſũ eſt ꝛ primã volũtatẽ exegit ideoqꝫ poſt primã voluntatez non erit arbitriũ heredis dicendi ſe noluiſſe:hoc autẽ legatũ cũ voluerit tractũ habꝫ quãdiu viuat is a quo fideicõmiſſum relictum eſt:verũ ſi ãtequaꝫ decerit ꝛ deceſſerit heres ipſius prestat: ſed ꝛ ſi fideicommiſſarius antequam heres conſtituatur deceſſerit ad heredum ſuuꝫ nihil tranſtuliſſe videtur conditionale enim eſſe legatum nemini dubium eſt: ꝛ pendente conditione legati videri deceſſiſſe fideicommiſſarium. Quamquam autem fideicommiſſum ita relictuꝫ ſi voleris non debeatur: tamẽ ſi ita aſcriptum fuerit ſi fueris arbitratus ſi putaueris ſi eſtimaueris ſi vtile tibi fuerit viſum vel videbitur vl' debebit nõ enĩ ad plenuꝫ arbitriũ non dat ſed ibi in ſtipulatione.vl' expõe hic dederit dare tamen voluit qꝛ dixit hoc vel aliter pstat de eius volũtate.ꝛ ſic pcordat.l. illa.

y Ipſius.heres.

z Prestat.ꝛ ſtatim.dubium no.diem incertum eſſe conditionem.

a Deceſſiſſe.alias deſeciſſe vñ legatũ eſt factũ caducũ.vt.C.de catol.§.ſin aũt dies.n.inſertus ẽ pditioni:vt.ſ̄.de condi.ꝛ de.l.dies ꝛ ſupra.t.ij.l.labeo.a3o. Item huic.§.precedenti ꝛ eſt contra ſupra.t.ij.ſenatus.§.legatum.ſo.vt ibi.

b Quãꝯ.no.ex iſto.§.expreſſa nocere. Itẽ nota dram iter ſi ꝛ cuꝫ.

c Voluerís.tu heres.i.ſi tu non vis non debetur vt ꝛ ſupra.t.i.l.ſi natus.§.legatum.

d Ad plenum.alias deeſt ad.

d Si equum arbit.ſed que eſt dra inter primũ ꝛ fin caſum.rñ qꝛ i tñ heredi permittit ex cauſa libera voluntate interpretari equum iniquum ꝛ iniquum qꝺ eſt abſurdum.at in ſecũdo caſu ſolũ permittitur.qꝺ equum videtur an ſit equum.qꝺ ſi eſt non pmittitur heredi aliter interpretari ſm. Ro.vt hic ꝛ ſic no.expreſſa nocere vt.j.de cõdi.ꝛ de.l.nõnunq̄. Item no.dram iter ſi ꝛ cum.ꝛ ſic eſt ꝑ.ſ̄.de pdi.

inde.l.qui promissit.ſo.ibi. Itez ꝺ.ſ.t.ij.l.ſenatus.§.legatum. Solue.vt ibi.

z de iniurijs.l.ſed ſi vn⁹.§.ait.pretor.z de fideicō.li.l.fideicōmiſſa.

Vero.nota arbitriū z eſtimationē alicuius electi reduci ad arbitrium boni viri.

Eque debebitur. nam equipollent hec duo z ſupra.t.i.l.quidam.z.l.cum pater. §.rogo.

Hec verba cōtinere.ſ.inſpecta potius mente teſtatoris quā ipſi⁹ verbis z ſic non ob.j.e.l.pater.§.pe.z eſt.ſ.t.l.vnū.§.fi. z ſupra.e.§.ſi qs ita.z. j.e.l.cum pamphiol in prin.

Si filio pat fuit iſtitutus ab exneo z filio inſtituti legatū relictum.

Ita non ſit ſcilicz expreſſum.

Intelligi poſſint ſ.ex mente.

Efficiet.ex morte teſtatoris.z facit.ſ.e. l.ſi legatari⁹.§.fi.cuz concor.

Si cui non videri ꝺ videbat iaz p̄ morte p̄is qz nō poterat fieri ſui iuris.ſed ꝺ eſt imo ſtatim extitit quoad effectū: vt j.ad treb.l.mulier in pri.z j.qñ di. le.ce.l. ſi ita z C. de inſti.z ſub.l.iij.cuz concor. vbi no.nil referri qd ꝺ equipollentibus fiat.z p̄ hoc.ſ.quē admo.teſ.ape.l.antepe. ij.rñ.ar.contra.C.de bis q̄ ve.e.im.l.fi.

Admittetur.ſ.pro culdubio.nam z ãte extitit.vt dixi z per hoc optime.ſ de do. inter ui.z vxo.l.ſz ſi mori.§.i.z ar.contra j.ꝺ cap.l.in bello.§. ſi quis ſeruum.

Si rem. neceſſitate.rei familiaris.vt. C.de reſcin.ven.l.nō iccirco.vl qz erat pe ritura.vt.ſ.ꝺ rei vē. l.item ſi.verberatum §.ſi quis aliud.ſi ex voluntate:vt.j.de adimen.lc.l.rem legatā z ar. j.de fideicom.li.l.cum fideicom.

Probationem.no.probationez mutate volūtatiſ hēdi incūbere.

Exigendam.ſ.nunc ſed contra tunc oportet probari a legatario cum ſponte res fuiſſet alienata:vt.j.de ali.le.l.cum ſeruus z facit in ſti.e.§.ſi rem ſuam:z ſupra de probati.l.iij.z.l.cum.

Forte.philoſophicum temperamentum eſt nam vere enim non intereſt vt ſubijcit vt hic dic intereſt.i.inter hec ſm lſam piſanam.

Subſtantiam debiti.ex hac differentia oz hic legatarium,pbare vt hic z.ſ.t.ij.l.nō quocūqz.§.qui caium.z.l.ſi ſic.§.i.in fi.z.l.luciuſ i.rñ.z.l.cuz pater.§.filia.z.j.de auro z ar.le.l.ſeia in fi.z.j.de li.le.l. non ſolū.§.libcrario.q̄ ſecus eſt in ſuperiori caſu vbi heres ,pbat.

Exegiſſet.a ſponte ſoluente.z ſic impropꝛie vt ſequitur.

Pro depoſito.aliud ſi ,p depoſito non hūiſſet vt modo no. per plures.ll.z no hic qualiter probetur ai perſeuerantia.no.ergo zc.

Exegerit.no.ergo exigere.i.ab inuito extōquere.ſic.j.q̄ in frau. cre.l.pupillus. Item contra ſupra.t.i.l.ſi ticius.ſo.ibi.

Non accipere.ſ.rationabiliter cū videatur velle durare domus debitoris.nam qui accipit mutuum ſeruus eſt fenerantis.z ad hoc j.ꝺe ſol.l.ſi debitor.

Admittemus.ſ.valere fideicom.

Non hoc animo.z hoc probatur per hoc quod habuit eam in depoſitū vel alio modo.z no.quod quidam habent cancellatum hunc verſum z ſi ex hac zc.z facit.j.de adimen.le.l.pater.

Si quis illicite.iubeant:vt in loco publico:vt.j.ne quid in lo.pu.l.ij.in prin.z.l.fi.vel contra hanc legem.ſ.finium regun.l.ſi.

fideicōmiſſū poterit dici deberi niſi forte itereſt hic eni exſtiguit ipſa ſubſtantia debiti:ibi res durat taz z ſi alienata ſit cum tñ quidā nomē debitoris exigiſſet z p̄ depoſito pecuniā habuiſſet putaui fideicommiſſi petitionez ſupereſſe:maxim.e qz nō ipſe exigerat:ſed debitor vltro pecuniam obtulerat quā offerēte ipſo nō potuit nō accipe:pau lati igit admittem:z ſi ex hac parte pecunie rem cōparauit: quā non bz hoc aio exegit vt fideicōmiſſari uz priuaret fideicō. poſſe adhuc fideicō. petionē ſupeē. Si quis illicite edificaſſet.i.hoc qꝺ diui ꝓſti tutiōes iubēt:an fideicō. reliquere ex eo quis poſſit videamus:z puto poſſe cū eni dirui neceſſe ſit nulla dubitatio ē qui ſenatuſcōſultuz īpedimēto nō ſit. Si heres rogat ſit certā ſūmaz vſuris certis fenori dare:vtile ē fideicō. ſz metianus putat nō alias cogēdū credere quā ſi idonee ei caueat: ſed ego ,pluior ſū vt putē cautionē nō eē exigēdā. Si ſeruo aliēo militia reliquat:an dño q̄rat legatū q̄rit: z aut ſcit ſeruū cē z dico eſtimationē deberi aut ignorauit: z denegari fideicom. p̄ſecutio debeat: qz ſi ſciſſet ſeruum nō reliquiſſet ex bis apparet cū p̄ fideicōmiſſuz aliquid reliquit p̄ſtādū ipſū qꝺ relictū ē cū vero ipſū p̄ſtari nō poteſt eſtimationē eē p̄ſtādaz. Si quis. x.p fideco. alicui relinq̄rit:z ſi pdidiſſz id qꝺ ex teſtō relictū ē rurſus ei reliquerit. querebat an ſequens fideicō. valeat vel an exigere heres debeat cautionē ſaluam fore.x. ne cogat ad p̄ſtationē z an ſi ſe pius pdidiſſet ſepius ei ſarciat fideicōmiſſū. diu⁹ pius reſcripſit: nz cautionē exigēdā z ñ ãpli⁹ quā ſemel

Vel alio modo.z no.quod quidam habent cancellatum hunc verſum z ſi ex hac zc.z facit.j.de adimen.le.l.pater.

Si quis illicite.iubeant:vt in loco publico:vt.j.ne quid in lo.pu.l.ij.in prin.z.l.fi.vel contra hanc legem.ſ.finium regun.l.ſi.

Ex eo. edificio illicito puta vnā columnam ſecus in licito:vt.ſ.c.t.l.cetera.z l.filius.§. edes.z facit. j.e. l.nutu.§.ij.

Impedimēto.huic legato columne.

Si heres vtile.vt.ſ.t.ij. l.ſi ſeruus legatur.§.fi.

Idonee.ſ.cum fideiuſſoribus vel pignoribus.vt. ſ.man.l.ſi man.§.fi.

Cautionem.ſ.talē vt dixi.ſed nuda ſic:vt.ſ. de iudi.l.in oībus.

Si ſeruo militia. quam ſeruus hre fuerat viſitatū non tamen iuſ aut natura vetitum penitus ſm.R.vl forte de iure eſt vetituz: vt C.qui mili.non poſ.l.ſuper ſeruis.z per totum.

Deberi.huic enim relicto talis ineſt natura.vt.ſ. t.i.l.mortuo.§.i.ro.

Denegari.ſed hic militia poſſet legari eo libero: ergo ei ſeruo:vt:ſ.t.i.l.debitor.§.ſeruo que eſt ptra: ſed dic non oē. ſz nec id q̄ ratiōe rei legate vel perſone legatarij impeditur poteſt legari libero z ſeruo.z q̄ impeditur nec vni nec alteri.hoc autem non rei p ſone vel rōe impeditur ōi no legatuz:ſed ex coniectura mentis ōfuncti preſumitur qm̄ non conſueuerunt ſerui militiaz habere ſi ſciſſet ſeruum nil ei relicturuſ eſſet teſtator nam z alias. ex legatarij vſu z ſcientia teſtatoris voluntas colligitur: vt ſup̄ de vſu z ha.plenum.§. ſed ſi pecoris z.§. equitij.z ſupra de le.i.l.ſeruus pluriuz. §.fi.z.ſ.de iudi.l.ſed z ſi ſuſceperit.§.i. z.§.ij.

Non relinquiſſet.hoc.n. hic p̄ſumit.ſic i re aliena legata z in ſubſtitutōe ſeruo inſtituto hēdi vulgariter facta aliō voluiſſe cum p̄ſumitur.vt.C.e.l.cum alienam.z ſupra de here.inſti.paterfamilias.

Prestari. non poteſt huic verbo minime eſt in heredum difficultate enim z non impoſſibilitatis reſpectu hoc non poſſe dicitur :vt in re aliēa legata quam dominus non vult vendere.ceteruz iure naturaue relicto reſiſtente nihil omnino dabit vt in mancipio orthodoxo hereticō:vt in fundo marito z homine libero relictis dicitur:vt.ſ.ti.ij.l.apud iul.§.fi.z.l.cetera:z diſtingue vt ibi no.in.l.ſed ſi res:z facit.j.de auro z ar.le.l.ticia.§. i.z.ſ.t.ij.l.filiuſſa.§.iiij.z.j.de ver.ob.l.multum.

Cautionem.a legatario.

Fideicommiſſum.ſ.legatario.

Exigendam.i.non exigat heres cautionem.

Si quis.x.quam ſemel.contra ſupra qui.mo.vſuſſ.a.l.ſicut.ſed ibi dixit quotiens ſed hic dixit rurſus.item no.ſufficit.ſemel.z quandoqz non: vt no.C.de iudi.deli.l.fi.§.ſed quia.item no.contra infinitatem.ſic.infra ꝺ dam.infec.l.qui bo.§.fi.z ſupra de ar.l.non diſtinguemus.§.quesituz z infra de re iudi.l.a diuo.§.ſed ſi emptor.z.C.de ſa.ſan.ec.l.fi.§. ſed ne z ſupra pro ſocio.l.ſi ſocius pro filia.§.ſed z ſi falſa.z.infra vt le.no.ca.l.i.§. ſi cui:ſed ar.contra.infra de fideiuſ.l.ſi ita ſtipulatus a ſeio: z ſupra de in litem iuran.l.videamus.§.iurare z in auten.de non ali.§.ſancimus aut permu.re.col.ij.ibi in quo optima menſura zc.z ſupra de eden.l.veluti.§.hec vox.az.

l Infinitum no. infinitatem uitandam.
m Cui. i. alicui. n Posse. no. facilius cõpensamus q̃ soluamus.
o Item si quis caij. quia caius instituit fideicommissariuz. qui caius fuerat debitor testatoris secundi.
p Voluntatẽ. tacitã quasi sub hac condi. legauerat. si ille eaio seio fuerit heres ⁊ ꝓpensauerit facilius enī nimirũ remittimus que speramus q̃ debemus que possidemus: sic supra de le. ij. l. vnum ex. §. si rem. ⁊ facit. j. t. i. l. i.
q Fideicõmissum. no. ī fideicommisso precipue spectanda seruandaq; testatoris voluntas.
r Volũtas. vt ⁊ s̃. t. ij. l. p. Item no. vt. j. de supel. le. l. labeo ⁊ j. de auro ⁊ ar. le. l. quintus.
s Plerunq; not. ex prin. huius. §. illi soli debere fiõi commissum quez testator voluit honorare.
t Habituz. pone exemplũ si plures sunt rei debẽdi: ⁊ vni legatur liberatio vel si lego tibi quod ticius tibi dẽbet qui est forte non soluẽdo. naz refert gratia vnius vel plurium: vt. j. de li. le. l. iij. §. fi. ⁊ j. e. l. §. interdum.
u Verissima. vt ei tantuz debeatur quez testator voluit honorare.
x Si pluribus. creditoribus ticij.
y Vni. ergo soli fideicom. tale competit actio.
z Eius. s. legati.
a Eiusdem. s. hominis.
b Rei. non testatoris.
c Stipulandi. testatoris.
d Rogatus est. ab eo qui erat non debitor.
e Qium. s. creditorum.
f De oibus. s. honorãdis. alioquin aget debitor tm̃: vt. j. prox. §. ⁊ facit supra. t. i. l. si fideiussor.
g Agant. i. quilibet ꝓ parte debiti sui.
h Defensurum iri. j. de li. le. l. quid ergo.
i Cum. s. heredem.
k Soluit. legatum.
l Interdum. non publicanus. cũ nulla eius gratia sit relictũ. imo vt minister eligat: vt. s̃. t. i. l. si quis ticio. ⁊ al' secus. vt. j. de condi. ⁊ dẽ. l. ticio gño. ⁊ s̃. e. l. pr. §. ⁊ s̃. de vsufr. e. re. l. tribus i fi. que sunt ꝑ ⁊ facit. s̃. ti. ij. l. si fideiussor ⁊. l. seruo legato. §. si testator. ⁊. l. si seruus le. §. penul.
m Voluerit. testator.
n Querat. prima facie.
o Si in opere ꝓcule. ipsi procule supplicanti que sola pulsabat. p Coheredi. procule genitiui casu ad quod ẽ. s̃. de vsur. l. cum quidam. §. fi. ⁊. j. de oper. pu. l. si legatum. §. primo.
q Addirat. ille coheres. r Solã. proculam in iudicio conuentam.
s Sumptũ. in iudicio fam. her. vt. s̃. fami. her. l. heredes. §. non tantũ.
t Non admittunt. nam que diuisionez non admittunt tunc insoliduz ab heredibus ⁊ hẽrdibus dent vt. s̃. fam. her. l. heredes. §. an ea. ⁊. j. de seruit. le. l. fi. ⁊ facit. j. t. i. l. quintus. §. ad contrarietatem.
u Si quis non audierit. vt. j. de poll'. l. pe.
x Vicibus. ait ⁊ male. §.
y Voluntate. C. de fideicom. l. voluntatis.
z Ingenio. nota ex ingenio nã ⁊ etate ⁊ ꝓditione alicui⁹ eius nõ ꝓsideraꝝ officium. a Artificiũ. vz ergo relictum licet incertum propter fauorem alimentorũ. vt no. s̃. t. i. l. quidam ⁊ fa. j. de so. l. artifices.

Si sic. fundo dato. s. adiecto fundi noie: alioquin inutile est relictũ vt. s̃. de iure do. l. cũ p⁹ §. gener. b Decem. s. dato.
c Debeat vt. j. e. l. si pure ⁊. s̃. si cer. pe. l. recta circa prin. sz ꝑ, s̃. t. ij. l. si seruus legatur. §. si enī. sed hoc pronomẽ hic. soluit ꝓrietatem. li. l. si seruus legatur. §. si ei. ⁊. infra cet. R. aliter soluat vt ibi az. Item facit. j. e. l. si seruus. §. si ei. ⁊. infra de vsufr. le. l. si alij. vt s̃. de vsufr. ac. l. inde neratius. §. non solũ.
d Non dubium. põe casũ trib⁹ modis primis q̃ loquatur sz iura noua que permittunt talẽ casuz ponit nupte: ad quas ea nuptias. vt i autẽ. do. nup. §. q̃ vero col. iiij. ⁊ est. C. ꝺ indi. vi. dui. autẽ cui: sz iure veteri ꝑ. vt. j. de pdi. ⁊ de. l. quotiens ⁊. l. cũ ita legatum in fi. ⁊ sm hoc bec dictio gn. simplr ponit ꝓ qꝺ ⁊ sm hoc valet fideicom. in quẽ casum vel i quocũq; si hoc voluit. s. viduitatẽ voluit. s. viduitatẽ vt si nupserit. Secꝺo dic si nupserit. ⁊ lege qn ꝓ qꝺ: vt. s̃. vl' dic tertio qꝺ nõ valet fideicom. ⁊ dic relictũ in penam si nupserit vt. d. l. q⁹ ponit ꝓ qꝺ. ⁊ hec dictio non ponit iuxta verbũ ẽ. ⁊ qꝺ dicit si nupserit sub. tũc etiã hec ⁊ illud quotiens que dñt idẽ. cozigũt per dictaz auten.
e Heres ꝓditio. erat enī institutus si iuuaret se datu ꝓ ticio. x. nã lz iuramtũ remittitur. x. tñ dare dz vt hic ⁊. s̃. de ꝓdi. instit. l. que sub ꝓditiõe in ꝑn. ⁊. §. quot. ⁊. j. de ꝓdi. ⁊ de. l. hec scriptura: vt. s̃. t. ij. si quis inquil. §. si.
f Daz si tibi. modico. i. magno. ⁊ no. ii vendere. vl' imoderato ꝓcio vẽdere eqpollet.
g Inferat. no. de re aliena pstãda grauatur si eã hãe non possit vel difficulter reperit ad estimationem vt ⁊ isti. c. §. nõ soluz. nõ valet fideicom. ⁊ j. e. l. q ꝓcu. §. fi. ⁊ dic vt ibi: ⁊. j. de au. ⁊ ar. le. l. ticia. §. i. ⁊ ar. s̃. ꝓpos. l. iij. ⁊. s̃. t. i. l. mortuo. §. i. ⁊. ij. ⁊. j. ad. l. fal. l. alienus ⁊. j. de fideicom. li. l. alieno. §. si quis.
h Heres. in pro fundo maris. h Qñcũq; i. qñcũq;
i Pene. i. frequenter. i Pleni⁹. i. pinguis.
k Actus sic. s̃. ti. ij. quod in rerum. §. si quis. ⁊. j. ꝺ acquir. re. do. l. ergo ⁊. s̃. de pig. l. grege.
l Etiam. in flumine. qꝺ frequnter accidit: sz in mari raro: vt. j. de acq. re. do. l. adeo. §. insula ⁊ cũ de futuris dicat dic nata. i. nascitura sic. C. de le. ⁊ fe. con. l. i. ⁊. s̃. pro socio. l. oẽ: ⁊. j. de ver. si. l. verbũ erit.
m Seruitus prediũ. al' deest seruo: ⁊ est plana ⁊ cõcor. C. cõia pre. l. i. ⁊ alias est seruo habenti peculi'. ⁊ tunc dic in peculio non dominico vt. j. de serui. le. l. ⁊ si maxime: ⁊. s̃. t. i. l. si debitor. §. si.

n Ex iure.noli ratum.qđ semp presumit nisi ꝯrium sit liquz .h.
q Quia.z videbatur ꝙ sic.
p Fideicomissa nō.nuda voluntate fideicommissa infirmantur.
q Nuda.a sermone.az.z ad hoc.C.de fidcicom.l.fideicomissū.z.j.
de adimen.le.l.ex parte.z.l.iiij.z de his qui.vt indig.l. cū qdam z.
j.ad tre.l.si quis prio
rez.z de supel.le.l. la
beo.z insti.q.mo.te.
infir.§.i.z fac ad hoc
ꝫ.ō testa.mili.l.milex
in.§.si testamentum.
r Fortasis.abūdat.
s Celi.no.ita demū
a priori testō recedi
si posterius valeat.

Si tibi lc. faci/
as.qđ testamē
tū incpтuz non sit:vt
ꝫ.t.ij.l.Fuo legato.§.
fi. Itē ꝙ fieri nō. cui
solius interfit:vt.j.ō
condi.z de .l.ticio .i.
rii.z facit.ꝫ.de arbi.
l.cum pena.
u Caueas no. oīno
cauendum vt nō .C.
de his que sub mo. l.
i.sed ꝯ.j.t.i.l.liberto
§.largius.ibi non ca
uetur.so.ibi meuius
nō legatarius.sed le
gatarij minister erat
z facit.ꝫ.locati. l.si i
sulaz.§.fi.

Si res isolidū.
boc expresso a testa/
tore vt.ꝫ.t.ij.l.si plu
ribus z.ꝫ.ti.i.l.q du
os.§.si bis:z.j.ti.ij.l.
duos:z.C. de ca.tol.
§.sin aūt disiunctuz.
t In Natu.no.ꝙ nu
tu legari vel fi
deicōmitti. pōt. nisi
sit mutus a nā.
z Loqui potest.alio
quin nullo modo fi
deicōmissum pōt re
linquere mutus nisi
superueniet morbus
zc.q.d.si a natura .i.
a natiuitate sit mut9
z surdus non pōt si
accidenti lr̄arū peri/
tus pōt non tamē mu
tu.si aūt discretus sit
morib9 dic.vt.C.qui
test.fa.pos.l.discretis.
z facit.C.de fideicō.
l.z in epistola.z.j.de
supel.le.l.labeo.
a Potest.i.loq pos
set nisi esset impedi/
mento morbus.
b Fideicō. facit.ꝫ.
tit.i.l.meuius.§. duo
bus z.l.antepe.§.ipuberē.z.j.de ac.z obli.l.omnes z insti.c.§.si res.
c Placuit.no.non posse concurrere duas cās lucratiuas in eūdē.
d Columnis possunt.ꝫ.t.ij.l.senatus in prin.ꝓtra.so.ibi itez facit
in.e.t.l.cetera.z.l.filius.§.edes.ꝫ.e.l.fideicōmissa.§.si quis illicite.
e Auferri.no.non posse de domo aliqd legari pp ꝙ domus ōstruat.
f Si quis.potior si modo hoc exprimat:vt hic subijcit.alias eēt
contra supra de le.i.si mihi z subi.§.fi.
g Nemo.no.neminem sibi posse legem imponere: vt ab ea recedi
non possit. Item no.quod quātuncunqz dicat testator nolo me pos
se reuocare hoc meum testamentuz.nihilominus potest reuocare si
modo hoc exprimat in vltimo testamento.
h Accipiat.altas prima voluntas quasi vltima valet vt hic z.d.l.
si mihi.§.fi.z.l.si ita.sed ꝓtra.ꝫ.t.i.l.fi.in prin.solu.ibi. Itez contra
ꝫ.de codicillis.l.diuus.§.lz.so.valet quidem.vt ibi dicitur sed si agi
tur obstat exceptio.vel distingue.an in eodē testamento fiat hec ter
minatio.q̄ qi ademptio est in quo postea legat.sicut z.ꝫ.de le.i.l.si
ita scrip.dixit.illud non multum placet vt dicam.hic determinauit

Si iure testō facto fideicō. tibi
reliq̄ro:deide aliō postea fece
ro nō iure i quo fideicō. reliquā ti/
bi:vl̄ aliud quā qđ prioze testō vel
oīno nō sit fluctū vidēdū ē an mēs
mea hec fuerit.faciētis postea testa
mētū vt nolī ratū eē qđ tibi sit prio
re testō relictū" qz° fideicō". volun
tate nuda" ifirmarēt:ſz vix id opti/
nere pōt fortassis" iō qđ ita demuz
a prioze testō recedere velim" si po
steri9 valturū sit:z nūc ex posterio
re testō fideicō. ei nō debēt:etiaz si
idē beres vtroqz testō instituti qui
ex prioze extiterit. u Alē.

Si tibi legatū ē vl̄ fideicō. fluctū
vti quid facias" ēt si nō interest
beredis id fieri negādā tibi actionē
si nō caueas" beīdi futurū ꝙ defū
ct9 voluit nerua z attillicinus recte
putarūt. u Ulpianus.

Si res mibi per fideicō. relicta
sit eadē tibi legata vel p fidei/
cō. relicta sit nō cōicandi aīo ſz vti/
qz isolidū" dādā ābigēdū nō ē si al
teri sit soluta:alterū nullū quidem
ius ī ipsa re bēre:ſz actionē de pcio
itegrā eū habere. p Au.

Natu" etiā reliquit fideicō. dū
mō reliquit is nutu reliquat
qui z loqui" potest" nisi superueni/
ens morbus impedimendo ei sit.
Fideicōmissum" relictuz z apud
eum cui relictum est ex causa lucra
tiua inuentum extingui placuit" ni/
si defunctus estimationē quoqz ei
us prestari voluit. Colūnis edi
uz" vl̄ignis p fideicōmissū relictis
ea tantūmodo amplius ordo pre/
stari voluit nulla estimationis facta
mentiōe que sine domus iuria au/
ferri possunt". b Ermo.

Si quis ī principio testi ascri/
pserit cui bis legauero semel
deberi volo.postea eodē testō vel
codicillis sciēs sepe eidē legauerit
suprema volūtas potior" habetur.
nemo" enī eā sibi pōt legē dicere vt
a prioze ei recedere nō liceat: ſz hoc
ita locuz habebit si specialiter dixe
rit prioris volūtatis sibi penituisse
z voluisse vt legatari9 plura legata
accipiat". Miles i eū ex militā/
ri delicto capitali dicta sententia p/
mittētte eo ī ipsa snia: qui dānauit
sicut testi faciendi ita fideicō. relin
quēdi ptātē ꝓseq̄t". Mortis dā
nū p fideicō. serui relicti ātequam
mora fiat fideicōmissarius sol9 pa/
tit" ſz alien9 reliquat". p Au.

Et iperfecto testō legata vel fi
deicōmissa iperatorē vēdica/
re verecundū" ē decet" z enī tāte ma
iestatis eas seruare leges quibus
ipse solut9 eē videt". Erē.

Creditoz" ita pōt legari ne in
debitum ab eo repeteretur.
i Ille aut ille beres p Au.
seio cētum dato:pōt seius ab
vtroqz" si velit petere". Cum in
verbis" nulla ē ābiguitas.nō debz
admitti volūtatis q̄stio. Idē.
i Is qui fideicommissuz debet
post morā" non tantū fructus
sed etiam omne damnum quo affe
ctus est fideicommissarius" presta
re cogitur. i Idem.

Paulo" calimacho ex parte he
rede istituto filie eiusdē iubēti
ante decem cum ī familia nupsisset
testamento legauit:deinde post tē/
pus codicillis factis centum eidez
calimacho reliquerat" nō adiecto"
hoc amplius pronunciauit" vtrāqz
summam deberi:maxime cum ī co
dicillis filie calimachi nihil legatuz
fuisset. Pōponius berinippus
filium berinippū ex dodrante filiā
ticianā ex quadrāte berēdes istitue
rit:z predia certa singulis prelega/
uerat ēterea si sine liberis berinip/
pus moreretur aliā possessionez si
lie dari iusserat post testamentū fa/
ctis codicillis certa filie predia de/
derat eā bis contentā esse volut p
omni hereditate eius:z bis que in
testamēto reliquerat" berinippi bo
na ad fiscum peruenerant : ticiana
ante quam legaret.vnde facilius impedīt legatum an postq̄ legauit.nam
z ibi.facta videtur ante.qz dicit naz ea que postea zē.vel sol'.ibi. Itez qd
si dicat nolo valere.si quod testamentū fecero.rī.hec lex locum habet.itez
quid si dicat nolo valere.si quod fecero.nisi fiat illo vel illo modo.vel nisi
tales sint testes.vel nisi expressim hec verba repetantur.rī.semper videt
ꝙ habet locū hec lex.ꝙ va
leat primuz.nisi specialiter
reuocet primū per ꝑm. tūc
enī primum viciat ar.C.de
test.auten.hoc ita.sup.l.hac
consul.z ar.j.de ver.ob.l.q
ratione.§.flauius. Itē no.
hic ar.pro rescriptꝫ vel pri
uil'.ꝯ.l. ꝙ valeant si dicat
princeps:nō obstāte zē.vt.
C.de test.autē.hoc ita super
l.hac consul.C.si ꝯ ius sup
l.fi.no. Itez facit.ꝫ.de vul
gari sub.l.fi qs eū z de le.z
se.con.l.non est.z.ꝫ.fa.her.
l.ex parte.§.fi.z.ꝫ.ō dona.
cā mor.l.si alienā rez:ſz ar.
cōtra in eo.t.l.vbi ita.z ibi
vires dona.inter viuos dē
tur.item no.ex sola scia nō
presumi voluntatē sed ar.
ꝯ.ꝫ.de vsu z ha.l.plenum.
§.equitij.z.C.de te.mi.l.sīc.
i Miles.consequit: facit
ꝫ.de mi.test.l.ex militari. z
ꝯ.de dona.inter vi.z vx.l.
cum hic status.§.si miles.z
supra de iniusto.tc.l.si quis
exheredato.§.irrituz z no.
C.de test.mi.l.z militibus.
k Patit mortē.vt nec esti
matio debeat secus si post
morā decedat.ſi.z.ꝫ.t.ij.l.
cū res.§.fi.z supra.ti.i.l.si
qs seruo:z.j.de ver.ob.l. si
ex legati.item facit supra.
t.ij.si filiussa.in fi.
l Ex imperfecto. vere/
cundū.i.valde.sic.ꝫ.de li.z
pos.l.gallus.§.ille z fa.C.ō
te.l.iij.z qui test.fa.pos.l.cū
heres.z instī.q.mo.test.ifir.
§.fi.z.C.de le.z cō.l.digna.
z supra de iudi.l.nō qcqd.
l Decet.no.decet.tāte ma
iestati eas.ll.seuare qb9 ipe
solutus esse videtur.
m Creditori.dic puta/
tiuo cui iam est solu
tum indebituz.z sic factus
est debitor.vel dic creditō
ri vero contra quem debi/
tor habet except. fauorabi
lem.vt mulier velleani.nā
siue iam soluerit mulier vi
delicet legatum. vt hic ne
condicat heres conditione
indebiti siue non soluerit
tenetur heres soluere: z so
lutum non repetere quod
repeteret alias vt supra ō
condi.inde.l.qui excep.
n Ille.ab vtroqz.i a quo vult.
o Petere vt.z.ꝫ.t.ij.l.si ex toto.§.i.z facit supra.t.i.l.si ticio aut seio:
z sic aut pro z.vt.C.de ver.si.l.p.
p Cū in verbis qō.vt.j.e.l.non aliter.z facit.C.de fideicō.l.voluntaſ z.
ꝫ.de test.l.heres.§.pe.z.j.de supel.le.l.labeo.z.j.de au.z ar.le.l. pediculis.
p Si qui post.morā facit.ꝫ.e.l.si qs in pri.testi in.§.fi.z supra de vsur.
l.eqs z de vsufr.l.vsuf.z.l.quesitū z.ꝫ.ti.ij.l.apō.§.item z.j.de al'.le.
l.cum vnus.§.verbis.z.j.de an.le.l.ij.z.C.de vsufr.l.si pater.
q Fideicom.vt qz res perijt:secus si ī rebus suis proprijs patiat dānuz.
r p Aulo.eiusdem.scilicet pauli.
Reliquerat.per preceptionem.
s Non adiecto.nam preter hec.c.nihil in codicillis fuerat relictum. quia
secundum R.idem est aliud quid non tamen animo mutande prime vo/
luntatis.vt.ꝫ.e.l.si in re.
t Pronunciauit.s.paulus auctor huius.l.
u Pōponius in testamento reliquerat.hinc oritur dubitatio.

x Summam.i.perceptionem.z filie legatum.
y Pro hereditate.tantū sub.z pro legato in vita fratris.
z Vbi.paulo auctori huius.l.
a Videbatur.quo ad verbum augustias.vel prima facie.
a Non etiā.sed certe imo z futura videnť adimi.vt.ī.de ver.ob.l.q rome §.fi.que est ō.vbi duo fres hereditatem cōez diuidentes z prouidentes nō venire ō:z rōe fideicom.futuri nó possunt venire ō.so.ibi rigor hic egtas.vel hic benignius inter filios q̄ ibi inter fratres:nā vt ait.R.enixo immo ardēti desiderio peremptū inspecto z voto z charitate transmittēdaz ad liberos facultatū sic prīceps interpretať.vt hic z ar.C.de instī.z sub.l. gñali §.cū autē vel aliud i ꝓcto vt ibi quā in vltima voluntate vt hic.
b Pronūciauit.s.ipator.q int fiscū z dcām vel eius procurator filiā cognoscit. illa agēte actione ex testō.
b Julio.cuz hereditate.s. serui. c Eius.s.coloni.alias alumni.
d Ab hīde mauri.i.alūni.
d Vnde accipere.i.siñ incōmodo rei familiar(.z vt ē.t.ij.l.quidā in prin.z fač ad hoc.ī.de condi.z de.l.in ꝺditionibus sed contra.ē.ti.i.l.antepe.§.ciuibus.so.i. Item quare nō tenet vt legatarij quedam enim alia erant in auro legata.ix.ga non vt legatario sz vt a debitore fuit ab eo relictū vt perat ex verbis sed certe ēt a debitore potest legari:vt supra.t.ij.l.si pecuniaz z.l. si seruus legatus.§.pe. sed rñ.coactus fuit per iudicez soluere alij vel nō agnouit legatum liberatiōis tacite et relicte opponēdo excep. vt no.in.d.l.si pecuniam.
e f Si fidicommittatur. dic casū z concordātibus.vt.ē.t.i.l.cum ei.
f Qui concubinam.qz alia.q.d. iam video aliud i vxore secūda cui sic legatur z.ī.e.l.si quis eorū sed diferunt fm istos.
g Non probauit.s.distinctione inter vxorem z concubinam.nam idem erit in vtraqz vt hic.z.ī.e.l. Item le.§.prauī.
b Non ius vxorium.q.d. non ōbet vxori qz sit vxor sed qz verba portant. sunt enim eius causa parata lz fuerit causa prime parata.
i Minor.no.minori sume ineſt minor.
k Cum ita essent.vt z.ī.ō excep.rei iudi.l.si qs cū eo. z.ī.de ver.ob.l.i.§.ex ōrio.
l Baret.consonat.ē.t.ij.l.si ita scriptuz in fi.z.l.apud.§.seio.z.ē.tit.i.l.si ita relictum in prī.z.§.fi.sed contra.ī.de au.z ar.le.l.qui lancem.so.vt ibi.
m Cū ad me.sempronī fecit testiñ quo legauit seio qcqd hūerat a ticio.
n In tabulis.i.q̄ in libro rationuz scripsit.sempronius habuisse a ticio.
o Damnatus.i.si uelit heres sibi caueri a legatario hoc mō caueas mihi de redendo si testator cui extiti heres fuit grauatus a suo testatore aliqd dare propter illud legatum ei relictum.
p Prestaturus.sic.ī.ad trebel.l.cogi.§.sed z si quis circa prī.z.ī.de ver. ñ.l.aliud z.ē.de her.vendi.l.ij.§.illud.
q Si heres.non construe.si heres tibi stichum tradiderit z hoc,dico seruo ꝛē.z sic sunt ablatiui absoluti.
r Legato.vel etiam promitto.vt.ē.t ij.l.que legata.
s Ex testamento.hoc magis ex obligationis qualitate q̄ genere q titulo precedi quasi plene tradita:sed postea euicta ex quacunqz.n. causa genus sit debitum non aliter contingit liberatio q̄ si res accipientis fcā fuerit secunduz.R. vt z.ī.de so.l.qui res in prin.z l.cū quis.§.qui homines z hoc subijcit qz zē.secus si speciale legatum sit quia talis qualis est datur vt.ē. t.ij.l.si a substituto.
t Heres ōdisse.s. rali qñ in genere. Itez contra.ē.tit. i.l. cum pater.§.euict9 so.ibi. Item contra ifra de vsuf.le.l.si stichus.so. ibi z facit sup̄ de euicti.l.heres z de ꝓdi. inde.l.eleganter.§.p.
u Possis no.nō videtur dari quod ita dať.vt nō possit reneri ab eo cui tradiť.
x Judicium.i.sentētia, dūmodo non minus proprie:z sic nō est contra.ē. de euic. l.si rem quaz.§.fi.vel dic vt ibi.z facit.C.ō euic.l. emptor.
y Si stichus.neutz fieri libez.s.ex testō.
z Et legatum habiturum.s.maxime nā z manumissus habet legatum.cum nō est verisimile testatorem voluisse adimere legatū ei cui libertatem donare festinauit.z sic non est ꝓtra supra de here.insti.l. talem.§.si quis.qz ex eo quod é ibi supple quod hic defficit.vel so.vt ibi.itē facit supra de le.i.l.vi.z.ī.de auro z ar.le.l.scribit §.item z supra de codi.insti.l.ij.item no. hic quod pluralis locutio geminat singularem significationē sic infra de cōdi.z de l.falsa.§.fi.sed ar.cō tra.C.de impu.z als sub.l.quamuis.
a Conuenire.ergo prevalet vt.d.l.falsa.
b Qui quattuor.al'. l.al'.§.
c Vleagina.i. plēa oleo vel apta ad oleum reponendum vel tenendum.b.
d Paria duo.i.duo pocula.
d Paria.i.equalia
e Quod nō.s.ita legatum.
e Bina paria.in quattuor.
f Qui hortos.i.conductos.mercede in pecūia cōstitutа.z propzie est locatio vt supra depo.l.i.§.si quis se.
g Conductionem.al'.conductionem.alias condictionem.
h Damnauerat.i.permittas ei sic frui ac si conduxisset.
i Prestaturum.imo cōductor:vt.ē.de vsufr.l.hactenus z.l.si pendentes.§.si quis colocarij:z.ī.de vsufr.le.l.quero so.si cōductor hic refert pro fructibus hic an fructibus pensio prestetur at ibi z fa.ī.e. l.his verbis.§.fi.ē.t.ij.l.apud iul'.§.heres z argu.sup̄ de ser.ru.prę.

Summam perceptionem filie legatum. Pro hereditate tantū sub pro legato in vita fratris. Vbi paulo auctori huius. Videbatur quo ad verbum augustias vel prima facie. Non etiā sed certe imo futura videnť adimi vt ī de ver ob l q rome §. fi que est ō vbi duo fres hereditatem cōez diuidentes z prouidentes nō venire ō: z rōe fideicom futuri nó possunt venire ō so ibi rigor hic egtas vel hic benignius inter filios q̄ ibi inter fratres: nā vt ait R enixo immo ardēti desiderio peremptū inspecto z voto z charitate transmittēdaz ad liberos facultatū sic prīceps interpretať vt hic z ar C de instī z sub l. gñali §. cū autē vel aliud i ꝓcto vt ibi quā in vltima voluntate vt hic.

Pronūciauit s ipator q int fiscū z dcām vel eius procurator filiā cognoscit illa agēte actione ex testō.

Julio cuz hereditate s serui. Eius s colonī alias alumni.

Ab hīde mauri i alūni.

Vnde accipere i siñ incōmodo rei familiar(. z vt ē t ij l quidā in prin z fač ad hoc ī de condi z de l in ꝺditionibus sed contra ē ti i l antepe §. ciuibus so i. Item quare nō tenet vt legatarij quedam enim alia erant in auro legata ix ga non vt legatario sz vt a debitore fuit ab eo relictū vt perat ex verbis sed certe ēt a debitore potest legari: vt supra t ij l si pecuniaz z. l. si seruus legatus §. pe. sed rñ. coactus fuit per iudicez soluere alij vel nō agnouit legatum liberatiōis tacite et relicte opponēdo excep. vt no in d l si pecuniam.

Si fidicommittatur. dic casū z concordātibus vt ē t i l cum ei.

Qui concubinam. qz alia. q.d. iam video aliud i vxore secūda cui sic legatur z ī e l si quis eorū sed diferunt fm istos.

Non probauit s distinctione inter vxorem z concubinam nam idem erit in vtraqz vt hic z ī e l. Item le. §. prauī.

Non ius vxorium q.d. non ōbet vxori qz sit vxor sed qz verba portant. sunt enim eius causa parata lz fuerit causa prime parata.

Minor no minori sume ineſt minor.

Cum ita essent vt z ī ō excep rei iudi l si qs cū eo. z ī de ver ob l i §. ex ōrio.

Baret consonat ē t ij l si ita scriptuz in fi z l apud §. seio z ē tit i l si ita relictum in prī z §. fi. sed contra ī de au z ar le l qui lancem so vt ibi.

Cū ad me sempronī fecit testiñ quo legauit seio qcqd hūerat a ticio.

In tabulis i q̄ in libro rationuz scripsit sempronius habuisse a ticio.

Damnatus i si uelit heres sibi caueri a legatario hoc mō caueas mihi de redendo si testator cui extiti heres fuit grauatus a suo testatore aliqd dare propter illud legatum ei relictum.

Prestaturus sic ī ad trebel l cogi §. sed z si quis circa prī z ī de ver. ñ l aliud z ē de her vendi l ij §. illud.

Si heres non construe si heres tibi stichum tradiderit z hoc,dico seruo ꝛē z sic sunt ablatiui absoluti.

Legato vel etiam promitto vt ē t ij l que legata.

Ex testamento hoc magis ex obligationis qualitate q̄ genere q titulo precedi quasi plene tradita: sed postea euicta ex quacunqz n causa genus sit debitum non aliter contingit liberatio q̄ si res accipientis fcā fuerit secunduz R vt z ī de so l qui res in prin z l cū quis §. qui homines z hoc subijcit qz zē secus si speciale legatum sit quia talis qualis est datur vt ē t ij l si a substituto.

Heres ōdisse s ratali qñ in genere. Itez contra ē tit i l cum pater §. euict9 so ibi. Item contra ifra de vsuf le l si stichus so ibi z facit sup̄ de euicti l heres z de ꝓdi inde l eleganter §. p.

Possis no nō videtur dari quod ita dať vt nō possit reneri ab eo cui tradiť.

Judicium i sentētia, dūmodo non minus proprie: z sic nō est contra ē de euic l si rem quaz §. fi vel dic vt ibi z facit C ō euic l emptor.

Si stichus neutz fieri libez s ex testō.

Et legatum habiturum s maxime nā z manumissus habet legatum cum nō est verisimile testatorem voluisse adimere legatū ei cui libertatem donare festinauit z sic non est ꝓtra supra de here insti l talem §. si quis qz ex eo quod é ibi supple quod hic defficit vel so vt ibi itē facit supra de le i l vi z ī de auro z ar le l scribit §. item z supra de codi insti l ij item no hic quod pluralis locutio geminat singularem significationē sic infra de cōdi z de l falsa §. fi sed ar cō tra C de impu z als sub l quamuis.

Conuenire ergo prevalet vt d l falsa.

Qui quattuor al' l al' §.

Vleagina i plēa oleo vel apta ad oleum reponendum vel tenendum b.

Paria duo i duo pocula.

Paria i equalia

Quod nō s ita legatum.

Bina paria in quattuor.

Qui hortos i conductos mercede in pecūia cōstitutа z ꝓpzie est locatio vt supra depo l i §. si quis se.

Conductionem al' conductionem alias condictionem.

Damnauerat i permittas ei sic frui ac si conduxisset.

Prestaturum imo cōductor: vt ē de vsufr l hactenus z l si pendentes §. si quis colocarij: z ī de vsufr le l quero so si cōductor hic refert pro fructibus hic an fructibus pensio prestetur at ibi z fa ī e l his verbis §. fi ē t ij l apud iul' §. heres z argu sup̄ de ser ru prę.

l.binas ⁊ supra si vsufru.pe.l.i.

k Cuz testō.existimo.imo videtur non valere vt legatū vt. s̄.t.ij l.quesitū.§.i.so.illud verū nisi contrariū liqueat ⁊ nisi semp ꝓriuz liqueat conditio apposita libertati vł apposita legato: vt.j.de ꝓdi. ⁊ de.l.iul'.⁊.l.cuz seruus ⁊.l.auia:alias.l.quia ⁊ supra de here.instit. l.iij.⁊ facit.s̄.ti.i.l.si quis seruo.

l Si fundū. liberuz erat.me inuito.

m Ad totā causā .s. tam ad funduz q̄ ad fructus.⁊ facit.s̄. fa. ber.l.heres eius.⁊.j. ad.l.fal.l.in rōe.§.i.⁊ s̄.de rei ven.l. fructꝰ pendētes ⁊ de ac.em pti.l.iul'.§. si fructibꝰ ⁊.l.si heres in prin.

n Qui fundo dāna retur.vt ⁊ ar.j.ō vsu fru.le.l.sticho.in fi.⁊ s̄.t.ij.l.v.§ .labeo.⁊ . §.ij.⁊ facit.s̄..p socio l.si societatem ⁊.j.de do.p̄.l.p.⁊.j.ō pe.le . l.dominus.§. testō ⁊ j.c.l.si qs seruos .

o Vxori.cc.s .singulis annis.

o Migrauit .i. recessit.

p Non habitasset . quia sterit per filiuz.

q Quantolibet tē/poze.q̄to tpe habita re sufficit.puto boni viri arbitratuꝰ commitꝰ. vel dic q̄ ēt si in minima pte habitauerit debere hr̄e ꝓ toto vt.j.de adimē . le.l.a nobis ⁊.l.in singulos.⁊ fa.j.ō ali.le . l.caio.§.impator ⁊.l. sticbus.§.fi.⁊.C.ō le. l.i.⁊.j.ti.i.l.menia.§. pe.⁊ fi.⁊.l.ānua.⁊ .j. ō auro ⁊ ar.le.l.ticia ⁊.j.de condi. ⁊ de. l. si quis ita.

r Si edes illa ꝓdi tione q̄ dns non vē dat vł p̄cio in modico:vt.s̄.e.l.non dubi um.§.fi .

s Potuisset emere. precio imodico ñ iusto.sed q si iusto po/tuisset prꝰ emere prꝰcio nūc aūt dns nullo mō vendere vult. dico te non liberari de pstando iustā estimationē: vt probaē . j.ad.l.fal.l.cū pater. §.fi.⁊.l.se.⁊.s̄.de i li/tem iuran.l.i. ⁊ facit ad hoc quod detur estimatio supra.⁊ .ij. l.sz si res ⁊.l.filiuſ.§. si quidē.⁊.l.apud .§. fi.⁊.l.se.⁊.C.de fidei cō.l.predia.⁊.s̄.t.i.l.mortuo.§.primo.⁊.l.codicillis.§.insulaz .

t Si cui edium erit.nā quicqd ē edificatū solo cedit.vt isti de re/rum di.§.cū in suo.⁊ nulla coberet solo supficies.vt ⁊.j.de ac. ob.l.obligationum ferre.§.plz.

u Alteraꝝ.legatarum .

x Accedit.qbuſ legatis conclaue debeē ex vsu testatoris:nempe ex vsu testatoris eius voluntas qñdoqz colligitur.vt.j. de vsufr.le.l. damnas.§.fi.⁊.j.e.l.seruus lega.⁊.s̄.si fm.ven.l.testatrix. Item qō hic dicit est vez non solū si ꝓtinuatio qua conclaue subsstinet orie/tur ex parte illa ⁊ edium in quarum vsum conuersum erit. sed ⁊ si continuatio tota in aliarū edium pariete sedebit.vt.j.de dā.infec.

D l.pe.in prin.⁊ §.i.⁊ facit.j.e.l.prediis.§.balnea.⁊.§.si.

p Extiliam substituit.s.vulgariter.

z Martio.per pre.s.soli ceterum si iure diuisionis idest si singulis prelegasset res certas secus contingeret.vt.supra.ti.ij.l.quid ergo si ita.R.h.⁊ az.⁊ facit.supra.t.ij.qui filiabus.§.fi.⁊.l.sequen. ⁊.l.si filie.⁊. infra de his quibus vt indig.l. eum.§. pe.⁊ supra.e.l.si ticiuſ ⁊.C. de le.l.cuz rīso .

a Non esse. hoc in substitutione vulgari.in fideicō missaria aūt dic.vt .C.de fideicom.l.cū iuſ.⁊.j. ad trebel.l.marcellus.§.pe .

b u Xori.legatum sit .s. alij.

b Ea concubina . quod est infra.

c Morari.i.habitare .

c Cum familia non ergo horrea aut penus continebuntur tali relicto.sz tota alia domus continebitur si totam cum familia habitatione occupabat:nec enī de vna parte magis posset dici q̄ ō alia:⁊ ita propter incertitudinem nomīe partis continebitur totam si/cut in figura sinecdochen . secundū.R.dicitur ⁊ facit. C.de here.instit.l.ij.

a Vxori . proponerentur a quibus non receditur. ni si appareat testatorem contrarium sensisse vt.infra.e . l.iul'.§.fi.⁊.l.non aliter:sed contra.t.i.l.cum.pater.§.fi deicom.⁊ facit supra ō vsu ⁊ ha.l.si ita.§ .licet.so. ibi . Item contra supra.tit.ij.l. si mihi .§.fi.⁊. l.talis in fi . so.vt dicta.l.talis in fi. Itē contra infra de ali.le.l.mela in.§.primo.so.hic in preterituz loquitur vt euidenter appareat. ⁊ facit infra de li.le.l.aurelius.§.ticius.

b Cum seius.positam ab vxore.

c Ad eum.scilicet creditorem vxoris.R.

d In stipulatum.talis est littera pi. ⁊ ponitur vel ꝓ etiam:⁊ dic in stipulatum. idest in eius stipulationez vel obligationem soluendam.

e Concesserit ꝓ sua vxore.R.

f Si.i.quamuis.

g Creditori.s.vxoris.

h Soluisse.s.vir.

i Fideicommissi.nulla .n. fuit donatio sz specialiter potuit ꝓfirmari:vt.C.ō dona.inter vi.⁊ vx.l. antepe . si vo tenuisset donatio nulla esset cōfirmatio vt.s̄.tit. ij.l.si quando ⁊.j.de liber . le.l.petitor.az.

k Quod pre.s.vt sit donatio. Ideo qz sic dixit qcqd concessi ꝓ vxore ad eius obligationē soluendā do lego.nisi.n.vellet iueni quod donasset non potuisset illud verbum concessi quia ibi soluisset pro ea vt eam obligaret.est enīz contra.C.de dona.l.donatio:sic ergo pro alio statur.verbo eius:vt ⁊ supra ad silleianum l.i.in fi.rñ.azo.ideo presumitur donatio:quia erat vir nobilis ⁊ diues.vt.supra.de dona.inter virum ⁊ vxo.l.vir alij aliter dixerunt:vt no.C.de dona.inter virum ⁊ vxorem.l. si filij tui.h.⁊ facit supra de iur.do.l.cum post.i.rñ.

l In Omen delegauit.quedam mulier.

m Tantum.quasi diceret non vsuras.

n Paterfamilias.que legauerat ticio.x.vt dictum est.

o Pertinere.facit.s̄.ti.ij.l.seruum fi.§.eum qui chirographuz ⁊.j.de li.

le.l.aurelius.§.i.ꝛ.ij.ꝛ.l.creditor.§.pe.ꝛ.s.qui potio. i pignoribus ba.l lucius.

p Filio datiui casus.

p Dedit.testator.

q Ex calendario.quid sit hic dic vt.j.e.l. qui filium.

r Elegerit.s.tẽpore filius ꝛ hoc verbum futuri tẽporis facit pro eo filio ar.s.t. i.l.cum pater.§.fidei tue.sz alia hic repugnant.

f Ex.noma.ideſt.xx. personales actiones contra debitores.

t Sũto.s.vos omnes mei heredes.quo casu deducta sua pte coheredes dare debent:vt.s.t.i.l.ab omnibus §.si ticio.

u Sine dolo.hec oratio ꝛ cuz superioribus ꝛ inferioribus melius legi potest.

x Annuos.subaudi personales actiones.

y Consuetudinez. ergo ꝛ contra voluntatem nisi cõtrarium sit liquidum nimiruz ex consuetudine viuentium:ꝛ eorum morientiuz voluntates presumũtur vt s.tit.ij.l.si seruus plurium §.fi.ꝛ.infra.e.l.nummis.ꝛ. infra d auro ꝛ ar.le.l. interuestem.

z Prope omnes. subau. ex hoc ꝛ fere omnes subau. in calendario dolus presumitur.vt infra que in fraudem creditorum.l.omnes. §.lucius.

a Qui testamenti tempore sic infra de au.ꝛ ar .le.l. medico sed contrarium .j. de op.le.l.fi.so.hic preter rigorem verborum quibus i legando sit pater vsus recte ꝛ obijciebatur ꝛ cã trãscursus temporis: ꝛ dolus suus ꝛ patris consuetudo contra quaz filius nomina ampliauerat ꝛ sic etiam soluitur contra infra d ali .le. l.mella.§.i.que est contra ꝛ infra d liber.le.l.si in fi.sed dicas ibi tunc ideſt tempore mortis sed si dicas tunc i.tempore testamenti concordat.

b Ani relinquat. scilicet testatrix.

c A reto.proprium nomẽ viri.

d Non de proprio.ipsius testatoris alias multo minus de.pprio ipsius hẽdis.

e Pater prelegasset.ideſt per diuisionem assignasset.

f Ex quacunqz.scilicet ẽt extra mutuum.

g Reuelaret.pro filia erat quia dixit eris alieni. Itez quod dixit debuero. Ideo in integrũ ad eam.sed contra eam quia specificauit mutuum.dic ergo reuelare tur .s. ab omni re alieno ꝛ non a mutuo tantum licet ipsum soluz fuerit nominatim.ꝛ facit supra fami.her. l.si filiam.§.papi.ꝛ.§.idem papi.ꝛ supra.t.ij.l.seruo legato.§.ij.ꝛ sic alius nomi/

actores in prouincia adiectis sorti vsuris decez stipulati sunt:an ex cã fideicõmissi supascripti ẽt icremẽtũ huius debiti ad ticiũ ptineat: rñdi ptinere. Filio ex pte herede scripto pceptionẽ dederit iter ceteras his vbis ticio filio meo nomina ex calendario que elegerit filius meus sibi.xx. dare dãnas sunto sine dolo malo:eidem filio viuus oium rez suarũ administrationem pmisit:qui post testñ fcm ãte mortẽ patris:ãnis.x. qb, ꝓcurabat patri cõtra veterẽ ꝓuetudinẽ patris qua calendariũ exercebat multos nouos debitores ãplaruz pecuniaruz fecit ꝛ i priores quos pater exiguarũ fortunaruz habebat maius creditum contulit ad hoc vt.xx. nominibus prope ois substãtia calẽ darij esset quesituz est an hunc filio eorũ nominũ q ipse fecit pceptio pmittenda ẽ.rñdi ex his electionem bere q in testi tpe testator in calendario habuerit. Am ex heredib, p preceptionẽ testatrix reliquit ea q ex patrimonio sui viri aretonis ei superãt eiusqz fideicõmissit: hoc eidẽ restituere ,pnepoti cũ erit annis:xvj.in quibus hec verba adiecit. Item rogo vti reliquuz es alienum quod ex bonis aretonis debeẽt omnibus creditoribꝰ ex redditibus eorum bonorũ soluas reddas satisqz facias.quesitum ẽ an si probauerit beres nõ sufficere redditum bonoruz ad totius debiti solutionem:nihilominus tamen ipse debet agnoscere onus eris alieni. rñdi manifeste ,pponi ex redditibꝰ bonorũ eoꝝ iussũ esse alienũ es soluere non de proprio. Pater ꝛ filio ꝛ filia heredibus institutis cũ singulis certa predia ꝛ calendaria prelegasset ita cauit: a te autem filii carissime peto quecũqz legaui prestari volo ꝛ si quis cuenit eris alieni si quod i tempus pro mutuo acceperam ꝛ debũero a te solui volo vt quod sorori tue reliqui integum ad eam pertineat : quesitum est an quod ex quacũqz causa debuit pater a filio sit prestanduz rñdi posse filiã ex fideicom.id consequi vt releuaret quo magis integrũ quod testator dedisset ad eam peruenisset.

Dem.

Patronus liberto statiz tribũ emi petierat libertus diu moraz ab herede patroni passus est: decedens heredem reliquit clarissimum virum. Quesituz est an tribus estimatio herdi ei debeat rñdi deberi. Itẽ quesijt an ꝛ cõmoda ꝛ principales libertates quas libertus ex eadem tribu vsqz in diẽ mortis sue cõsecuturus fuisset si ei ea tribus scõm voluntatez patroni sui tũc ꝓparata esset.an vero vsure estimationem heredi eius,debeantur:rñdi quicquid ipse consecutus eẽt id ad heredẽ suũ trãsmittere. Sẽpronio ita legauit:sempronius sumito predia mea omnia q fũt vsqz ad prediũ qꝰ vocat galasfinibus galatie sub cura villici primi ita vt hec oia ĩstructa sunt:quesitũ ẽ cum eodẽ cõsimio prediorum vnũ sit pdiorum nõ gallacie:sz capadocie finibus sub cura tñ eiusdez villici an ẽt id prediũ cũ ceteris ad semproniũ ptiner:rñdi ꝛ hoc deberi. Liberris quos nomiauerat ita legauit fundum trebatianũ qui est in regione athelacia. Itẽ fundum sateranũ qui est in regione nisana cũ taberna dari volo : quesitũ est cuz inter fundos quos supra legauit sit quidam fundus vocabulo satrianus:in regione tamen nisana non sit an ex causa fideicommissi liberris debeatur. respondi si nullꝰ esset satrianus in regiõe nisana de eo sensisse testatorem certuz sit qui alibi esset non minus deberi quia ĩ regione designanda lapsus esset.

Codicillis confirmatis ita cauit tiburtibus municipibus meis amantissimis que satis balneum iulianum iunctum domui mee ita vt publice ex sumptu heredum meorum ꝛ diligentia.x.mensibus totius anni prebeatur gratis . quesitum est an ꝛ sumptus refectionibꝰ necessarios heredes prestare debeant.respondi secundum ea que ,proponerentur videri testatorem ꝛ super calefactionis ꝛ prebitionis onus ꝺ his quoqz sensisse q ad quotidianam tutelam pertineant quibus balnea aut instruantur aut deniqz inter soluas cessationez vices parari purgariqz vt abiles ad lauãdum fierẽt sunt solite. Apud sceuolam lib.ix.digestorum claudius notat.nec fideicommissa ab intestato data debẽtur ab eo cuꝰ de inofficioso testamento constitisset quia crederetur quasi furiosus testamẽtum facere nõ potuisse:ideoqz nec aliud ptinẽs ad suprema eius iudicia valet.

Seuola.

Quam quis decedens scie matri fundum qui prius matris erat legauerat ab ea petierat vt eũdem cum moreretur flauia albine coniugi sue restitueret post mortez testatoris mater apud magistratuz professa est nihil se aduersus volũtatẽ sui facturam.paratãqz esse fũdum flaue albine tradere si sibi annua bina prestarentur reddituum nomine:sed neqz possessionez tradidit neqz ãnuaꝰ buna accepit . quesitum est an fundum de iure alij vẽdere possit.respondi si de iure legati fideiqz commissi quereretur secundum ea que proponerent nec valuisse quod matri suuz legabatꝰ neqz onus fideicõmissi pcepisseꝰ si modo nihil ꝓterea mater cepisset.

narur:ꝛ alij legatur. ꝛ.s. e.l. fideicommissa.§.interdum.

h Patronus tribuum.i.progenien seruorum.sicut dicimus ex.tribu ne pralim.

i Petierat.ab hrẽ.

k Doram.quia potuit heres stati tribum.emere.ꝛ nõ fecit.

l Deberi.sed quare non ipsa tribus : rñ. quia cẽte persone vt a liberto voluit emi sed propter moram debetur estimatio ꝛ facit.supra.t.i.l.ticio a scio in prin .

m Consecuturus.ꝛ hoc ,ppter moraz heredis vt.s.tit.i.l.qui solidum.§.etiaz.ꝛ.l. si quis seruo.ꝛ supra ti.ij.l.apud iul.§.ipsius ꝛ.l.quesitum §.fi.

n Sempronio.vsqz inclusiue.

o Finibus.imposito ĩ eodem eꝝ prediũ quod uocatur gaza.

p Capadocie. que ipsa sit citra galatiã.

q Et hoc deberi. quasi nõ noccat falsa ẽmostratio vel quia in finibus sit erratũ: vt.j.§.i.ꝛ.e.l.prediis §.ticio ꝛ.§. fi.ꝛ.j. de rebus du.l.p.ꝛ.C.de le.l.si forcidianum ꝛ de testa.l.in nomine.

r Libertis.lapsꝰ ẽt sic.s.priori.§.cũ suis concordantijs.ꝛ supra.t.ij.l.iiij.

s Codicillis confirmatis.restõ, qõ erat olim opus si fierent post testamentuz. hodie vero non vt isti . de codicil.§.i .

t Ita scz lego vt ẽt. ꝛ sic nota vsu balnei legato ꝛ ad id necessaria legari videtur.

u Publice.i.publice sumptu herdũ ẽt.

x Apud data.i.relicta ꝛ facit.s.de inoffi. test.l.ricia ꝛ.l.papinianus.§.fi.ꝛ qõ no.s. eo.l.ij.ꝛ facit.C.de fideicom.l.quidã ꝛ supra.ti.ij.l.antepe.

y Cam quis matri.aliaſ glosa: alias sue matri.

z Professa.at hinc qõ oriebatur ꝛ pro hoc supra de testa.tutel.l.ex sententia ꝛ.j. de fal.l.vxori.§.i.que sunt contra.

a Annua.i. duobꝰ ãnis duo pondo auri vel argenti.

b Legabatur.vt.s. C.e.l. ,pprios.tu dic vt.ibi no.

c Precessisse.s. cuz effectu.cũ non posset

onerari qui honoraturus non est vt.ꝛ.C.de fideicom.li.ab. eo.ꝛ .ſ. t.ij.l.plane.§.fi.ꝛ.ſ.titu.i.l.imperator.

d Qui.teſtõ claudie pedie.i.ticie.ꝛ ſcie ſecundum.R.earum enim nomina.poſuit in greco.

e Quinquaginta.alias viginti.

f Litteraſ.q his ad berebãr fideicõmiſſa rie quaſi ex propria cautione meuium legatarium ſibi teneri oſtendentes.

g Teſtatoris.pmit tendo ſe ꝛc.

h Fecit codicillos. i.quibus legauit prẽ dium meuio pro .cc. vt in fine patet ꝛ prẽ cepit ꝛc. codicillis q

b meuio.p.cc. p̃diuꝫ meuio legabat .R.

i Aliud.vel i epiſto la ad eos miſſa.azo. vel in teſtamento.

k Ac.accipiet in te ſtamento.

l Pro his . accipit in teſtamento vel co dicillis.

m Seiaꝫ. ſubſtituit ſ.vulgariter.

n Pupillum ſuum eundunqꝫ patronuꝫ cui erat tutor ꝛ iõ .ſ. dominũ hic vero pu pillum vocat ſuum .

o Codicillos. ideſt futuros.

p Confirmauit.ita ſ.cõmitto fidei here/ dum meorum ea fieri que dicam in codicil lis.azo.

q Lucius ticius. te ſtator.

r Accipere.i.capere volebat eniꝫ reſtitui ſẽproniõ.nã directo non poteſt adimi he reditas in codicilliſ.

ſ Dominũ. i.patro num.ſic enĩ cauſa ho norꝭ vocat.

a Elogio .i. ſermo/ ne qui ſequitur.

b Lagenas.quaſdã menſuras.

c Que fideicom.põ tionis hereditatiſ re licte meuio.

d Ad certam perſo/ nam puta ſeiã. quod tamen ñ nocet fidei commiſſo.vt.ſ.ti.i.l. peto in prin.ꝛ.l.vnũ §.fi.ꝛ.l.cum pater. §. donationis.

e A meuio non tam a ſeia quia ipſa non habebat eam partem nec eam poterat da/ re.licet ad eam codi cilli ſunt facti ꝛ no. q duo obijciebãtur ſempronio codicill'. ſo.per verba directa nec dari nec adimi poſſe directe hr̃dita/ tez.ita nec adimi me uio nec dari ſemproniꝭ.vt inſti.de codicillis.§.pe. Item ad ſeiũ nõ ad meuium qui erat honorandus codicillos ſore directos.ſz ad pri mum dic q in codicillis ẏba directa trahunt ad fideicõmiſſũ vt ꝛ. j.ad tre.l.ſceuola.q eſt notandũ:ꝛ ſic non de rigore verborũ.ſed ex benignitate tñ:ꝛ facit.j.de his qui vt indig.l.iij.ſed ar.p̃.ſ.de p̃di.

Qui teſtamento[d] heredez ſcripſe rat ducẽta meuio legauit ꝛ fidei ei[9] commiſſit vt cẽtum daret laudie al pidie autem.l.[c] poſtea meuius vo lẽte teſtatore litteras[f] emiſit ad eas ſecundum volũtatem teſtatoris[g] re ſtituturũ poſtea teſtator fecit codi/ cillos[h] quibus ꝛ hoc precepit vt p̃/ ter hos codicillos ſi quid aliud[i],p latũ eſſet nõ valeat.q̃ſitũ ẽ an meui us qui.cc.accepit[k] quia mutauit vo lũtatẽ de ea epiſtola teſtatoꝛ a muli eribus cõueniri ex cã fideicommiſ ſi poſſit reſpondi ſecũdum ea que proponerẽtur fruſtra meuiuꝫ cã fi deicommiſſum cõueniri ſiue.cc. ſi/ ue prediuꝫ pro bis accepit[l]. Se iam ꝛ meuiuꝫ libertos ſuos equis partibus heredib[9] ſcripſit: meuio ſubſtituit[m] ſẽproniũ pupillũ ſuuꝫ[n] deide codicillos[o] per fideicõ. cõfir mauit[p] quib[9] ita cauit luci[9] ticius[q] ſeie heredi ſue nã ꝓ parte dimedia heredẽ inſtituit ſalm meuium liber/ tum meũ quẽ i teſtamẽto pro par/ te dimedia heredẽ inſtitui eã partez hereditatis veto accipe[r]. cuius i lo cũ ptẽ ve eius publium ſẽproniũ dñm[s] meũ heredẽ eẽ volo ꝛ meuio ad quẽ hereditatis portionẽ nolui peuenire cũ hoc elogio[a] fideicõ. reli quit meuio liberto meo nihil ỏ me merito dari volo lagenas[b] vini ve/ tuſti cẽtum quinquagĩta queſitum eſt cum volũtas teſtatoris hec fue/ rit vt oĩmodo peueniat portio here ditatis ad ſempronium pupillum an fideicõ[c]. ex v̇bis ſupraſcriptis valere itelligaſ:ꝛ a quo ſemproniꝰ petere poſſit cum ad certã pſo nam[d] codicillos ſcripſerit.reſpõdi fideicõmiſſũ a meuio[e] peti. Dr̃ emãcipato filio bona ſua vniuerſa exceptis duobus ſeruis nõ mortis cã donauit[f] ꝛ ſtipulat[9] eſt a filio in hec verba.que tibi mancipata que q3 p̃dia donatiõis cã tradidit ceſſi p te nõ fieri doloue malo:neqꝫ per eũ ad quẽ ea res pertinebit quomi n[9] ea mãcipia queque ex bis agna ta erũt:eaqꝫ p̃dia cũ iſtrumẽto cuꝫ ego volã vl' cũ morieris:queqꝫ co ruꝫ[s] extabũt:neqꝫ dolo malo aut: fraude:factoue tuo:ciuſqꝫ ad quẽ ea res ptinebit:ita i rerum natura aut in poteſtate eſſe deſiſſet.ſi viuã mihi aut cui ego volã reddant reſti tuãt.ſtipulatus ẽ lucius tici[9] pater ſpopõdit lucius ticius fili[9]. Idẽ

inſti.l.p.in fi.ſo.ibi. Item facit.j.de exceptione do.l.apud celſum.§.preterea.ꝛ.ſ.de teſ.mi.l.militis.

f Pater.donauit ſi iter viuos ſub. mõ ꝛ alias nulla eſſet qõ.nam taz ꝛ legatario quam donatario cauſa mortis poteſt legari:vt ſupra e.l.i.§.pe.ꝛ.l.iij.in prin.ꝛ.l.v.vt §.i.

g Eorum nulla ſub.eſſe deſiſſet.aut in ptãte eſſe deſiſſet ꝛc.

pater decedẽs fideicõmiſſariũ epi ſtolã ad filiũ ſuum ſcripſit i hec ver ba:lucius ticius filio ſuo ſalutẽ:cer tus de tua pietate fidei tue cõmitto vt des preſtes illi ꝛ illi certaz pecu niam ꝛ lucrionem ſeruũ meũ libez eſſe volo:queſitũ eſt cũ fili[9] patris nec bonorũ poſſeſſionez acceperit nec herẽs ei extiterit: an ex epiſtola fideicõmiſſa ꝛ libertatẽ preſtare de beat rñdi ꝛ ſi neqꝫ hereditatẽ adijſ ſet neqꝫ bonorũ poſſeſſionem pe/ tiſſet:ꝛ nihil ex hereditate poſſide/ ret : tñ nihilominus ꝛ ex ſtipulatu ab heredibus patris[b] ꝛ ex fideicõ/ miſſo ab bis quorum intereſt qua ſi debitorem[i] conueniri poſſe maxi me poſt conſtitutionẽ diui pij que hoc induxit. Nuptura duobus filijs ſuis quos ex prior marito ha buerat mandauit[k] vt.xx.q̃ doti da bar[l] ſtipularentur in omnem caſuꝫ quo ſolui poſſet matrimonium vt etiam alterutri ex bis tota dos ſol/ uatur cõſtante matrimonio vno ex filijs mortuo: vxor p epiſtolaz[m] pe tijt a ſuperſtite filio:vti q̃qꝫ ptem dimediaz dũtaxat dotis exigeret:ꝛ ea cõtentus eſſet:alterã autẽ partẽ apud maritũ ei[9] remanere cõcedat queſituꝫ eſt poſtea in matrimonio muliere defuncta:an maritus ſi de tota dote cõueniatur a filio doli ma li exceptione ſe tueri poſſit: ꝛ an vl tro ex cauſa fideicommiſſi actio ei competat:vt de parte obligationis accepto ei ferat̃.reſpondi exceptio nem vtilez fore ꝛ vltro ex fideicõ. peti poſſe[n]. Idẽ queritur an de reliqua[o] dimedia pte mandati actio vtilis ſit heredib[9] mulieris aduer/ ſus filium eius:rñdi ſecundum ea que proponerentur maxime[p] poſt litteras ad filium ſcriptas non fore vtilem claudi[9][q]: quoniam i bis ex preſſit vt ptentus eſſet partis dime die[r] quibus verbis ſatis fideicom miſſuꝫ filio reliqui placuit[s]. Lo dicillis[r] ita ſcripſit. Grecum. volo omnia que infra ordinata ſũt firma eſſe maxime[t] domio meo de na decẽ milia quinquies mille que accepi in depoſito patruo eius iul lio maximo:vt ei viro[r] facto vel ad ulto reddam cuꝫ vſuris que fuerit triginta milia ei dari volo : ita enim patri ſuo iurauit[v]. queſitum ẽ an ꝛ ad depoſitam pecuniam petendaz ſufficiant verba codicillorum:cum

h Ab heredibus patris.ſ. tantũ veteri iure.hodie ve ro iſtiſ fideicõmiſſis.datur ex ſtipulatu.vt.C.ve dona. que ſub mo.l.quoties .

i Quaſi.debitorez.a debi tore poteſt.legari vt.ſ .ti.i. l.ſi pecuniã.ꝛ.l.ſi ſeruus te. §.qui margaritã ꝛ facit .ſ. de do.l.hereditatẽ ꝛ ſupra. ti.ij.l.filio ꝛ ſupra.e.l. ſextilia.ꝛ.j.ad trebel.l.ſi cui.

k Nuptura mandauit.vo lens illis quicq̃ dare ſed i ſtipulatione iſtiuſ negocio illorꝫ filiorꝫ volens vti mi niſterio.R.

l Dare ſecundo marito.

m Per epiſtolam .ſ.vlti me voluntatiſ:vt ꝛ.C.de fi deicõ.l.ꝛ in epiſtola.ꝛ etiã ỏclarat reſponſio que fit.j.

n Peti poſſe.qi a debito re fideicommiſſo relicto q̃ pot:vt.ſ.proxi.§.fi.vt libe retur vt.j.de liber.le.l.iij.§. nunc ſed cõtra.C.de iu.do. l.ij.ſo.ibi voluit filio dona re.hic non.ꝛ eodem modo. rñ.ſupra de pac.do .l. cum maritus.§.fi.ꝛ ſo. matri .l. que do.ꝛ.j.de do.pre.l.ſeia que ſunt contra.

o De reliqua.que non re manent in viro.

p Maxime . abundat vt ſtatim ſubijcit.ſic.C.ỏ ma . teſ.l.fi.§.i.preterea nullum eſſet fideicom.ſi filiuſ ante litteras teneretur manda/ ti quia ei donatuꝫ eſſet.azo.

q Claudius. confirmans predicta.

r Dimedie pmittit dime die. ſ Reliqui placuit.non ergo preſumi/ tur ab initio donatuꝫ filio alioqui.quomodo valeret fideicommiſſuꝫ eius quod ei donaſſet ꝛ ſic facit hec.l. ad id quod no.ſupra ỏ ne. geſ.neſennius .

t Codicillis.videtur. hic in medio eſt grecum:eius autem interpretatio volo omnia ꝛc.

u Maxime propriuꝫ no men eſt.

x Ut ei.ſ. nepoti ac viro . nota demum viruꝫ demuꝫ eſſe adultuꝫ.ſicut ꝛ mulier corrupta.vt ſupra de cõtra hen.emptio.l.alioquin .

y Juraui . vſque huic eſt greci interpretatio . quam interpretationem .R. non habebat qui vaticinabaſ hic dicens quod hec pecu/ nia fuit ab aliquo depoſita apud teſtatorem vel a ſe a pud vnum de heredibus ſuis.ꝛ ſic fuit in greco con feſſus ꝛ quod iurauit ve/ rum.hic confeſſio ꝛ iuramentum parum prodeſt.ar.C.ỏ proba.l.rationes ꝛ.l.exempla ꝛ.ſ.de iureran.l.iij.§.i.fm.R.ſed certe imo prodeſt vt hic ex preſſe dicit quia contra ſe ꝛ confeſſus.ꝛ dicte.ll.loquunt̃ quãdo pro ſe ꝛc. ꝛ eſt ad hoc ſupra de intero.ac.l.de etate.§.i.ꝛ ſupra depo.l .publia.§.fi.ꝛ. C.de falſa cauſa adiec.l.i.ꝛ ſupra de le.ij.l.antepe.§.quiſquis ꝛ infra de do.

l.ex hac scriptura.

a Credenda.ab heredi.tantum vt in auten.de iureiuran.a mo.§.i.col.v. z.C.cõmunia vtri.iu.l.scriptura ar.contra infra prox.§.sed z si non credetur vnde haberet fideicõ.vt dicto.§.quisquis.

b Ticia.qui.calimachus.

c Sic.ergo fuit ĩ scriptis.

d Ita cauit.hãc dispositi z volui dari.x.milia nomine mercedis.

e Exigi possit.qi sit idonea probatio qõ mercedeatur ticie pfessione ar.superioris.rñ.sed tamen hic contra est vt subijcit hic.z s de test.l.qui testiñ.z est ratio q ibi iurauit z fuit capar legatarius.hic in vtroq secus.z facit.s.t.ij.l.i tacitis.z l.lucius.§ in testõ.

f In fraudem. qõ semper presumitur.nisi õtrariũ probetur.secũdum.R.vt dicta l.qui testamentum.

g Ex his istituerat. alias deest instituerat.z dic oportet.s.heredes vel si habeas instituerat.sub.quas.z dic prestare oportet.s.eorũ filios z filias.z facit . j. de al' le.l.a filio.§.fi.

i Pater heredem. institutum a se.

Recte cõtrariũ. quasi secundus loco sit primi sic.C.de his q in prin.l.i.z ij.z s. de dona.inter vi.z vxo.l.si donantem.§.i.

l Ignorauerit maxime nã idem si scisset.

m Exoluẽit.i.solui posse prohibita ergo alienatiõe voluntaria videt prohiberi non necessaria sic.s.ti.ij.l.filiussa.§.diui.z.§.cuz pater.z.s.t.i.l.peto.§. prediũ l.qui solidus.§.fi.z.s.fam . ber.l.alienationes.z .s. de admi.tu.l.quidam .§.pe. z ꝺ rebus.c.qui.sub.tu.l.cu . si pupil.

n Suobus.no. contineri aretbusaz istã nomine meorũ.z ideo stichi pars ad berotẽ z ceteros collibertos pertinet.s. si deficiant ceteri qui familie appellatione continentur q sunt preferẽdi.vt.C.de ver.si.l.fi.z.s.t. i.l.peto.§.fratre z facit.j. ꝺ ver.si.l.modestinus.sed cõtra supra.t.i.l.cuz pater.§. fideicom.lo.so.ibi.

o Filia.meo.nomie.huic. verbo ceteri liberti.qui nõ erant verne ꝓsiderãt ppea

p Sed ad vernas.i.domesticos ex ancillis suis.s. natos vt institu.c.§. huic autem prori.

q Noiaui:manumittẽdo.

r Defuncta here.z relicto herede alio qui non sit de familia.R.

s Et legatarijs.alias est ad legatarios vernas z tunc dic at vnum libertum scilicet alium non vernam. Item secunduz hoc dic ad eum.i.ad eos omnes vulgari enim z simplici ſmone hic sceuol.vtitur.nam ad eũ p eos

c Sua.ticie.

hãc solã nec aliã vllam ꝓbationez habeãt.rñdi ex his que ꝓponerẽt scilz cum iusiurãdum dedisse sup hoc testator affirmauit credẽda[a] est scriptura. Ticia honestissima femina cum ĩ negocijs suis opera calimachi semp verteret qui[b] ex testamẽto facto manu sua[c] ita cauit[d] Gre/cum ticia die vna disposui z volui dari calimacho mercedis gratia denaria decem milia:quero an hec pecunia ex cã mercedis ab heredibus ticie exigi possit[e]. rñ. ñ iccirco q scriptũ exigi possit[f] ĩ fraudem legis relictũ. Ex his[g] verbis testamẽti oĩbus quos que sue manu miserã siue his tabulis siue quibus cunqz alijs filios filiasue suas oẽs cõcedi volo:quesitũ ẽ an his quos vinus manumisum debeãtur filij. rñdi his quoqz quos quasue ante testamẽtum factum manumisum filios filiasue ex cã fideicõmissi prestare oportere. i Idem.

p Pater filiũ heredem[l] istituerat et predia alienare seu pignori ponere prohibuerat: sed conserua re liberis ex iustis nuptijs z ceteris cognatis fideicommisserat filius predia que pater obligata reliquerat:dimisso hereditario creditore nummis noui creditoris a priore in sequẽtez creditorẽ pignoris hipotheceue nomine trãstulit quesitũ ẽ an pignus recte ꝓtractuz eẽt rñdi scõm ea que proponerẽtur recte cõtractũ[k]:idem quesijt cum filius predia hereditaria vt dimitteret hereditarios creditores distraxisset:an emptores qui fideicõ. ignorauerũt[l]:bene emerit . respondi secũdũ ea que proponerent recte cõtractum si nõ erit aliud i hereditate vnde debituz exoluisset[m]. Duob[n] libertis stichо z berote heredibus istitutis ita cauit fũdum cornelianum de nomine meorũ exire veto:vnus ex heredibus stichus ãcillam sarethusam testamẽto liberam esse iussit eidẽqz partem suam fũdi legauit. quero an heres z ceteri colliberti stichi ex causa fideicommissi eius fundi partẽ ab herede stichi petere possint. rñdi non cõtineri.

Filiam suam heredem scripserat z ita cauerat.veto autem a te edificium de meo[o] nomie exire:sz ad vernas[p] meos quos boc testõ nominatim[q] pertinere volo quesitum est defuncta herede[r] z legatarijs[s] vernis

omnes ponit.sic.s.t.i.l.cum quidam.z.l.si pluribus in prin.z ꝓprie ponit virilem:vt.C.de ca.tol.§.vbi autem alias est in littera z legatarijs vernis.s.defunctis omnibus preter vnũ z q dicit ad vnum. scilicet vernam z proprie ponit eum fm q dicit virilem cõtinet totuz ex quo vnus tãtum verna supersit.nam pro toto pars sicut pluraꝛi singularis numerus ponitur:vt.j. ꝺ verbo.si.l.viriliter z.l.in vsu.z.j.e.l.lucius.§.collegium sic z vniuersitas remanet in vno.vt.s.qõ cuiusqz vni.no.l.sicut.§.

t Filium. nomie vestro.loquitur familie z ex hoc oritur dubitatio. u Herdef scrip.s.extraneos.

x Quoad viueret. solummodo.

y In extraneos. vn de apparet qõ superflua sint illa vba ita enim tẽ.z facit.C.de fideicõ.l.volũtas z . s.t.ij.l.filius.§.diui . z.§.cuz pz z.l. qui solidũ.§.predium.z in fra .pr.§. Item ꝓtra supra.t.i.l.peto.§.fre solutio vt ibi .

z Jul'.reliquas putamonumentuz q vna cum predio i quo est ranti.nisi esset aliẽari. l' igno tio.vt.s.de ac.ẽp.l.si mercede.§.i.z.s.ꝺ ꝺ ben.emp.l.z liberi.

a Maiorẽ.frez aui paterni z insti.ꝺ gradibus.§.quarto.

b Factuz.imo ẽme um instituendo facit ꝺ voluntatez vt.s.t. i.l.peto.§.fratre. que est contra.so. tranſt ad heredẽ et extraneum vt hic:sed agitur ad interesse.vt ad legitimũ institutũ trã firet sine pena fm. Jo.sed ꝺ.s.t.l.codicillis.§.mse ibi exclu dunt legitimos ojo. sed certe vbi fuit spã liter prohibitus legitimus.vl' hic fuit preceptum nuduz in.le. illa.peto z in illa co/dicillis.non fuit nuꝺũ ad qõ z.s.t.ij.l. filius.§. diui. Item ad hoc.j.c.l.riciuſ.in prin.z.supra.t.i.l. pater.§.liber.tit.z.l. qui solidum.pdiũ.§. z supra prori.§.

a Quindecim.partem suam no. partez suam.

b Ex libertis.quod permisit tacite desunctus:vt C.ꝺ fideicõ. l.voluntas z .l. quotiẽs.R.z in fi.huiꝰ.§.

d Ad caium seium. ad collibertos enim non pertinet.qa si alienaret.non ipse sed reipublice testator eas voluit restitui.R.

d Non pertinere.ipsorum partes quas ex testamento habuerunt non quasi a colibertis emerunt rei publice debebuntur ẽmco here

de instituto.vt supra.t.i.l.peto.§.fratre que est ꝺ quilibet enim de familia de parte sua tantū at non ꝺ parte coꝝ q sunt de familia rogatus est ex quacunq3 cā eam partē que erat.sed partez suam quilibet necesse hꝫ seruare vt dixi. e Conditio extitit.s.quia fuerant partes vendite cū libertis.sed extitit q2 extraneum īstituit.vt. §.ti.i.l.peto.§. fratre que ē ꝺ ſm.b.vel dic nec tē nisi in partib⁹ suis quas ex testamē to habent vt dixit ſꝫ R.z facit.§.e.§. fundum ticianū.z.§.tit. i.l.cum pater.§.liber tis z.l.q solidum.§. prediū.z.l.vnū ex familia.§.i.

f Tusculanus .non stetit ſꝫ per casū foꝝtuitū sed ꝺ.§.ti.i.l. si qs ticio so.hic alias erat legatur⁹ ibi non sed vt ministro. Itē cōtra.§.t.i.l.codicillis in prin.so.vt ibi. Item ꝺ.j.de adimē. le.l.filio.§.i.so.z ibi vt ministro. Itē facē. §.t.i.l.si quis quos z l.iul'.z.§.t.ij.l.si fundum per.§.i.

g Pater nihil proponi.quo ad verba. secus ex mente que ꝑualet.vt.§.e.l. fidei com.§. hec verba.§. ti.ij.l.z hoc modo.z. l.eo mō z.§.t.i.l.vnū ex fa.§.fi.z facit. j.e. l.iul'.§.primo.

b Ex parte deberi lꝫ nomine fideicommissarij.sed cohere/dis sit vocatus.z facit. j.e.l. lucius.§.fi. sed cōtra.j.e.l.iul'.§. ex his.sed illud de rigore:vt.j.proxi. no. vl alia verba sūt ibi.

i p Amphilo per fectam habeo. q.d.z ideo nominati expressū te ñ grauo.

k Cum sententia. tacita.

l Defuncti.qui plurimum confidens de liberto nō grauauit eum expressim.

m In simili spem.s. inter vi.z vxo.vt.§. ti.i.l vnum ex.§.fi.z facit infra de adi.le. l.alumne in prin.z facit supra.l.proxi. §.pe.cum suis cordan.

n Propositum nō habentem. quendaꝫ militem.

o Accersitis.i. vocatis.

p Contubernali.ex hoc verbo liquet testatorem non fuisse militem.R.cum contubernales proprie dicuntur in exercitu in eodem puta tentorio duo milites l tres vt.§.commoda.l.rem mihi.§.in exercitu.

q Dixisse propositum est quod est supra in prin.§.

r Redegisse.i.vocauit de hoc testes.non aūt fuit scriptum.

s Inserto.s.q dixit se dixisse nam ad interrogatum in latino videtur responsum in greco.vt īnsti.de inutili.stip.§.preterea.est enī hic grecū z facit.§.de tes.mili.l.diuus.

t Duas.puta ticiam z seiam.

u Alteri.s.ticie.

x Et ab ea.s.ticia.

y Petierat.s.gratia huius prelegati.

z Et ab eadem.s.ticia.z sic prelegatum est nullum.

quia non possidentis persona qui nunc extraneus est respicienda est: sed emptorum qui secundum volūtatem defuncte ex illis fuerunt quibus permiserat testatrix venūdari nec cōditio extitit dati fideicōmissū rei publice tusculanorum. d Tusculanus fideicōmisit eius cui duo milia solidorum legauit in hec verba a te ptreoni pero vti ea duo milia solidorum reddas collegio cuiusdā templi.q̄sitū ē cū id collegiū postea dissolutū sit: vtrū legatū ad petronium pertineat: an vero apō heredem remācre debeat. rñdi petronium iure petere vtiq3 si p eum nō stetit parere defuncti volūtati.

d Pater filius heredes scripserat z adiecit p̄dia que ad eos ex bonis mei puentura sunt:nulla ex cā alienent:sed cōseruent successioni sue: deq3 ea re inuicem sibi cauerēt: ex his verbis quesitum est an p̄dia p fideicō. videāt relicta. rñdeo nihil de fideicommisso,pponi. e Ex p te dimedia heredi i īstituto p pceptionem fundū legauit z ab eo ita petit:peto vt velis coheredem tibi recipe in fundo iuliano meo quem hoc āplius pcipere te iussi claudiū verum nepotem meum cognatum tuum.quesituꝫ.est an pars fūdi ex causa fideicōmissi nepoti debeat. rñdi deberi. i Dem.

p Amphilo liberto hoc āplius quā codicillis reliqui dari volo.c. d Seio oīa que tibi pāphile reliquo ad filios meos puētura cū affectionem tuā circa eos bene perspectā habeo. quero an verbis suprascriptis pamphilo fideicōmissit post mortem filijs defuncti.c.restituat.respondi secundum ea que proponerētur non videri quidem quantum ad verba testatoris pertinet fideicom.pamphili vt cētum restitueret:sꝫ cum sentētia defuncti a liberto decipi satis inhumanuꝫ ē cētum ei relictos filijs testatoris ō bere restitui:quia in simili specie z Impator noster diu⁹ marcus hoc constituit. d Propositū est non habentem liberos neq3 cognatos in discrimine vite cōstitutum per infirmitatē accersitis amicis caio seio contubernali dixisse quod velit ei relinquere predia que nominasset ea que dicta in testatione caium seium redegisse etiam ipso testatore interrogato an ea dixisset z: rūsio eius tali inserto quesitum est an predia que destinata eēnt ex cā fideicommissi ad caium seium pertinerent:rñdi super hoc nō dubitādum esse qui fideicommissum valeat. d Duas filias equis ex partibus heredes fecerat alteri funduꝫ plegauerat:z ab ea petierat vt sororī sue.xx.daret ab eadeꝫ filia petit vt partē dimediā fūdi eidē sororī restitueret.quesitū est an.xx.prestari non deberent.respondi nō eē prestanda. i Dem.

p Post emācipatōeꝫ pris suscepta filia a patruo vt legitimo herede petierat vt partē hereditatis auunculo suo daret et agros duos ad vtrūqz aūt vt ,primuꝫ cognatū successio ei⁹ ptinuit bonor posſessionē:q̄sitū ē cū i ptē heredi tatis fideicom.non constiterit quā suo iure p bonorū possessionē auūculus habiturus est an nihilomin⁹ i partes agrorū ꝓsistat:vt tici⁹ partes agrorū duas.i.vnā quam suo iure per bonorem possessionē habeat:alterā vero partez ex cā fidei cōmissi petere debeat: rñdi petere posse. d Itē quesijt si ab eodē patruo fideicom.alijs quoq3 dederit vtrum i solidum:an vero pro parte ab eo pstandū sit rñdi i solidū pstari. d Seiam ex dodrante meuiam ex quadrāte īstituit heredes fidei scie cōmisit:in hec verba:a te peto tueq3 fideicōmitto:vt quicqd ex hereditate mea ad te peruenerit restituas filio tuo retentis tibi hortis meis:quesitum est cum generali capite fideicōmisset quisquis heres erit de oībus vt pstaret quodcunq3 legasset pstari z fieri iussisſ3 an cū dodrantē hereditatis restituere hortos in assē vēdicare seia debeat respon. ēt cohēdis fideicō. videri vt quadrātē quē i his hortis hēret scie redderet. i Dē.

u Uxorē z filiū cōem hēdes instituit z vxoris fideicō. i hec verba.peto a te dña vxor mea ne ex fūdo ticiano ptē tibi vēdices cū scias me vniuersā ēptionē ei⁹ fūdi feciſſe ſꝫ bñficio affectiōis z pietatis quā tibi debui:eā ēptiōeꝫ cū nūmis meis ꝓpassē tecū cōicassē.q̄situm ē an eū fūdū i solidū filij eē voluerit.rñ. eū ō quo q̄rit pīde rōnē i fūdo hēri voluisse ac si vniuersus hēdit̄arius eēt:vt ,p pte dimedia z vxor z filij agr hēditariū hēant. In testō

a Prestanda.vt enim certum sit testatorem penituisse de prelegato ergo z de onere ,pter id impositō. vē penituisse scōm .R. q si vni ex heredibus aliquid prelegatur. z partē eius z aliqd aliud rogēt restituere ,p eo quod supra est non valet relictum.

b p Post emancipationez .suspectum.z cōcepta.vt īnsti .quibus mo. ius.pa.po.sol.§.fi.

c Legitimo.ergo in codicillis rogauit in qb⁹ pos sint grauari legitimi.vt.§. t.iij.l.ꝓficiuntur in prin.z no.q hic ignorabat ius agnationis esse finitum per emancipationē sui patris. hodie tñ non tollitur inter patrem z filium.z sic nec inter hanc neptem z patruū. vt īnsti.de le.ag.suc.§.fi.

d Auunculo.z sic p fideicō.auūculū heredē fieri voluit simul cū patruo.s. quē sperabat ei successurum.

e Per bonorum possessionē vñ cognati qua vocant ēt cognati capite minuti: vt īnsti.de succes.cog.i prin. z sic deuētū ē eo quo desū cta voluit lꝫ alio tramite.

f Duas.no.dicit duas respectu tertie: sed.i.ambas eis diuisis in duas partes.

g Posse.q2 erunt hoc .n. voluit testatrix vt p̄dia in solidū haberet auunculus.

h Prestari.non aperit a quo vñ si dicas ab vtroq3 obstat.§.tit.i.l.celsus.§.pe. vbi neuter pstare nec bis q sperabat z nō est nec alius q ē preter spem.so.illud est cuꝫ fit testm.z vnus substituit tunc enī si ille nō ē hꝫ non valet testm z iō nec legatū.hic āt fecit codicillos ſꝫ dicas a patrono solo sic enī hic querit ad qō vē esse responsum.sed tūc est ꝺ supra.t.i.l. cū pater.§.cū esti maret.z de codicill'.l.is q. so.ibi de eqtate hic de rigore.vel ibi vnū tm credebat successurū vnde nō miruꝫ si legatū minuitur. hic aūt de ambobus crediderit z ambo fūt licet alio tramite q̄ sperabat.z sit patronus solidum prestat.

i Sciam retentus.hic oritur quod.vt.j.dicam.

k Fideicōmissum videri. lꝫ sit retinere coruꝫ tm quē iam hēmus z fa.§.t.i.l. cuꝫ pf in pri.z.§.t.ij.l.si seruus le.§.fi.z de ali.le.l.a filio.

l u Uxorem vēdices.i.dimediam aut ptē alio qn si hoc non dixisset vxor hꝫet dimediā.z aliā dimediā diuideret cū filio per mediū.z sic filius hꝫet quartam.z reliquā vxor.vt.j.de pecu.le.l.dominus.§.dominus.z facit.C. si quis alteri.vel sibi.l.militum.z.§.t.ij.l.serui elec.§.

m In testamento.aplicito eidem domui.

q Dixisse propositum est quod est supra in prin.§.

r Redegisse.i.vocauit de hoc testes.non aūt fuit scriptum.

s Inserto.s.q dixit se dixisse nam ad interrogatum in latino vide

n Et alio capite.s.ita scriptum sit.b.

o Oneratus .s. omnibus libertis generaliter ꝛ insti.specialiter. vel isti. estimationem dicte.ꝛ celarij ex hac clausula ex superiori vero sibi ꝛ alijs totum legatū quod in eidem recidit ꝛ hoc verum nisi aliud appareat voluisse testatorem.vt.C.de cadu.tol.l.i.§.pe.ꝛ supra.titu.i.l.si pluribus.§.i. Item non obstat supra.ti. i.l.qui duobus .§.i. sed ibi in quantitate.hic in specie legata bis eidem persone. vt.C.e.l. cum questio.§.i. ꝛ supra.titu.i.l.plane.§.i.dic ergo secundus.az.primum legatus minui tantū quantum secundo datur ꝛ secundum cōtentum esse suo speciali quia sic videtur testator voluisse.vt supra ti.i.l. si pluribus.ꝛ.C.e.l.cuz questio in prin.

p Codicillis.aut damme. dari casus damme.

q Pietatis.ituitu. cuius intuitu nōnunquam a iure cōmuni receditur neduz a proprietate verborum. est ergo hec pietas: vt non ſe parētur.vt.ꝛ.s.tit.ij.l.si domus.§.qui confitetur.ꝛ est C.cōmunia utri.iudi. possessionuz ꝛ.j.e.l.§. concubine est alia ratio qz species derogat generi.ꝛ non econtra vt.j.proxi.§.ꝛ infra de reg.iur.l.in toto.ꝛ.j.e. l.seruus urbanus.§.fi.est ꝛ alia hic quia nō reliquit nominatim uxori ꝛ facit supra. titu.ij.l.ticie textores.

r Felicissimo.ōderat quedam mulier.

s An tribus .i. felicissimo ꝛ felicissime ꝛ ticio.

t Generali sermone.nota ex generali cōcessione videri detrahi quod alij conceditur specialiter qz species generali derogat vt ꝛ.C.de secundi.nup.autē. nunc ät ꝛ supra quibus ex cau.ma. l.sed ꝛ si per pretorez.§. deinde.ꝛ supra si quis cau.l. sed ꝛ si.§.quesitum.

a Testamento intra ānos septem.i.qui sunt.minores.vij.annis.ꝛ.facit infra de ver.si.l.pueri in fi.

b Cum a testatore.i. ūmo mortis tempus.vt.j.ō ali. ꝛ cib.le.l.mela.§.i.so. Item ar.contra infra de condi.ꝛ de.l.filie.§.fi.ꝛ infra de fundo instru.ꝛ instru.le.l.pe.ꝛ facit.s.c.l.nomen.§. filio ꝛ quod ibi no.ꝛ.j.de auro.ꝛ ar.le.l.si ita.

c Concubine.ī appia.nomen regionis sed 'al' mancipia.

d Cur non deberentur. nam appellatione filij continentur nepotes ex causa pietatis.dum de dura separatione tractatur.vt hic ꝛ. infra de verbo.lig.l. liberorum.§.i.ꝛ sic potest itelligi infra.e.tit.l.filij.ꝛ.l.iusta.ꝛ sic soluitur cōtra insti. quida.tu.pos.§.fi.vel aliter vt ibi no.ꝛ facit supra.c.l.codicillis.

e Legauerat meuio.al'meuius.s.testator sed est falsa vt.j.patet.

f Gradibus.sic enim vocatur illa patria de qua fit mentio.s.ꝛ.ij.l. si mihi.§.i.ꝛ subest Venetis ꝛ est sedes al' secundus eoruz patriarchalis alias autem est hic gradibus.ꝛ similiter est nomen loci.

g Suburbanū.i.sub urbio ciuitatis sed qñqz ponitur pro rustico. vt.C.de predi.mino.l.si predium.b.

ita scriptum fuit:demum meam cū bonis aplicito libertis meis procedi volo:ꝛ alio[n] capite testamenti scriptum erat:fortunio liberto meo ex domo mea quam libertis meis dedi dictam in qua habitant. Item cellarium iunctum eidem diete abberede meo ei concedi volo: quesitum est an heres testatoris oneratus[o] videatur in prestando legato fortunio quāquam domus vniuersa libertis sit prelegata. respōdi nō esse oneratum codicillis[p] confirmatis ita cauit omnibus autem libertis meis ꝛ quos viuus:ꝛ quos bis codicillis manumisi vel postea manumisero conturbernales suas.

Item filios filias lego nisi quos q̄s ue ad uxorem meam in testamento pertinere volui: vel ei nominatim legauero idem postea ī epistola petijt ab beredibus suis vt regionez vmbrie tuscie in piceno coberedes uxori sue restituerent cum omnib[9] que ibi erunt:ꝛ mancipijs rusticis vel urbanis ꝛ actorib[9] exceptis manumissis.quesitū est cum heros et stichus serui in diem vite testatoris in vmbria in piceno actum administrauerant.sin autem damme quā testator viuus manumiserat. filij naturalis vtrum eidem damme ex verbis codicillis ab beredibus prestandi sunt:an vero ad seiam uxorem ex verbis epistole pertineant.respōdi ex codicillis ad patrem naturalem eos pietatis intuitu[q] pertinere. Felicissimo[r] ꝛ felicissime quibus testatrix libertatē dederat fundum gargulianuz legauit cum casa ꝛ alio capite ticio filio quam ex quarta parte beredē scripserat prelegauerat: ī hec verba tici fili hoc amplius de medio sumito legata mea que mihi tā pater tuus presēs quam clodius iustus frater patris relinquerunt.quesituz ē cum fundus gargulianus testatrici a marito eius ideſt a patre ticij filij legatus sit cui fūdus ex causa fidei commissi debeatur vtruz filio ticio tantum:an felicissimo ꝛ felicissime: an tribus[s]:respondi non esse verisimile eam que nihil aliud felicissimo ꝛ felicissime nisi hec que specialiter legauit ad filium cui ad bereditatis sue partem reliquit legatū generali' sermone transfere voluisse. Testamēto ita pueros legauerat publio meuio domino meo ab beredib[9] meis dari volo pueros quicque ex meis duntaxat ītra ānos septē[a] post annos complures quam facit testamentuz moritur. quesitū ē cui[9] eratis meuio mācipia debeā

tur.vtrum ne que testamēti facti tē pore intra septē annos fuerūt an q̄ mortis tpe ītra eā etatez iueniant. respōdi eam videri etatem designatam que esset cū a testatore[b] relinq̄rentur. Concubine[c] inter cetera bis verbis legauerat fundum ī appia cum villico suo:ꝛ contabernali eius ꝛ filijs dari volo.quesitum est an nepotes quoqz villici ꝛ prubernalis eius testator ad concubinā pertinere voluerit respon.nihil propone cur non deberētur[d]. legauerat[e] per fideicom.meuio ita quicquid ī patria a gradibus[f] possideo quesitum est. an si quam suburbanam[g] adiacentē possessionē testatō habere:hec quoqz ex causa fideicōmissi meuio debeatur.respō.posse ad banc quoqz verborum significationem extendi[h]. Item quesitum ē an si calendarij[i] q̄ in patria sua vel ītra[k] fines eius defunctus exercuit instrumenta in domo quam[l] in patria[m] sua bēbat relinquit" an id quoqz calendarium propter verba supascripta meuio ex causa fideicōmissi deberētur. respondi non deberi. Item quesituz est an pecuniam que in archa domi gradibus inuenta esset:vel ex diuersis nominib[9] exacta ꝛ ibi depositā. ex fidei commisso debeatur. respon supra responsum esse[o] ꝛ. Testamento quo filium ꝛ uxorem beredem instituerat filie per fideicommiss.centuz cum in familia nuberet legauit ꝛ adiecit ita fidei tue cōmitto filia ut cū in familia nubes ꝛ quotienscunqz nubes[p] patieris ex dote tua quā dabis partem dimediam stipulari fratrem suum ꝛ seiam matrem tuaz,p partibus dimedie dari sibi: si ī matrimonio eius cui nubes siue diuortio facto.priusquaz dos tua reddatur eoue nomine satisfactū erit morieris nullo filio filiaue relicto ex eo. Pater filiā virginem nuptui collocauit:eiusqz nomine dotem dedit:ꝛ p[9] diuortiū eādē recipit:ꝛ alij ī mrimoniū cuz dote dedit[q] ꝛ stipulat[9] ē eaz sibi aut filie sue reddi: manēre filia ī mrimōio so: mortu[9] ē eodē testō relicto.eiqz hrdes extiterāt filij[9] ꝛ uxor:postea marito defuncto puella dote[r] recepta nupsit alij pūcip[9] ꝛ psentiētib[9] mre ꝛ fratre q̄ ēt dotē ei[9] auxit.ꝛ neuter eorū stipulat[9] ē dotē:mox matri ꝛ filius ꝛ filia hrdes extiterūt: deiō ī matrimonio[e] decessit filia marito herede relicto:q̄situ ē cū puella nō ex cā legati pecuniā ī dotē ab beredib[9] prīs accepit:sed mōtuo so marito mrfa. fcā, recupauerat[r]: an heres[s]

h Extendi sic.infra e.cuiqz ꝛ infra de ver. si.l.ij.ꝛ.l.vt alienus. ꝛ.l.edificia ꝛ .l.qui i continentibus.

i An calendarij. hic expone:vt .j .e.l. qui filium.

k Intra.i.iuxta sic. C.de postbu.here.l.fi.

l Quandaz .domū.

m Patria sua.scilicet gradibus predicta.az.

n Reliquit.ideſt dimisit instrumenta calendarij in domo nō dicas quod ea legauerit.ꝛ sic non continetur dictis verbis hic ꝛ quicquid ꝛc.vt hic ꝛ supra.ꝛ.ij.caiusꝛ sic sunt verba iurisconsulti.nō testatoris: als recte contradicere.j.e.l .q chirographum ꝛ.s.tit.ij.l.ser uum fi.§.cuz.ꝛ certe si sint iurisconsulti quare non ptinet instrumēta .rñ. qz non vt perpetuo ibi sint erant ibi.vt.s.de hr. instī.l.ex facto.§.rex ꝛ.j.proxi.rñ.no.

o Supra respōsum est.s.nō deberi p hoc qō nec calendarium nec instrumēta debētur.ꝛ hoc si ad tēpus sit ibi .s. vt fenoretur non perpetuo vt thesaurus.vt.j.e.l.si chorus.§.i.ꝛ.l.fi funduz ꝛ.j.de auro ꝛ ar.le.l. si uxori.§.si ita.ꝛ.j.ꝛ. ij.l.generali.§.uxori. ꝛ infra de fundo instruc.ꝛ in le.l.cum de lanionis.§.fabinus.ꝛ l.predia.§.i.ꝛ ar.e.l. predia .§.i .ꝛ ar .e.l. predijs.§.ticio.

p Testamento. cui nubes.accipe mortis quod ponit infra.

q Vedit.scilicet ētum.vt supra dixit ꝛ qp supra.e.§. legauerat.vnde legatum vi ōtur ademisse.vt .C. e.l.filia.

r Cum dote eadez. quod hodie facere tenetur:vt.C.ō rei ux. ac. auten.sed q̄uis.

s Primonio suo. al' suo al' secōdo.ꝛ dic mortuus est.s.pr.

t Recuperauerat.qō facere potuit l'ex stipulatione pūis.vt.s. so .ma.l.cat[9].ꝛ.j.ō v. ob.l.qōcunqz.§.i.vel ex stipulatiōe legali. vt.C.de rei ux.act.§. videamus ꝛ.§.hoc.

u Heres eius.s. ma-

ritus eius scilicet puelle.
r Non teneri.tribus rõibus.s.tum qz pater dotem dando sibique vel filie reddi dotẽ stipulando voluntatem testõ expressã creditur mutasse.tum qz mr̃ z frater fideicommissum repudiasse videnť cuz sozori danti consentientes stipulationem ommiserunt preterea nec ad filiã legatum pue nire possit. sz pro ea in dotẽ viuus pater dedit.qp testando an tea relinq̃rat:vt.C.ð le.l.filia.rñ.z facit.j. ad trebel.l.filia.
s Heres.non cẽ ad hoc.s.vt ille qui ado ptatus non est pete re possit hereditatez vel legatum qi ex ta cito fideicõmisso se cus tamen q̃tum ad illum q iussus ẽ ado ptare qz habet si pa ratus ẽ hic facere vt. ð.de condi. instit .l. si quis testõ vel dic qð vocat hic fideicom missum.i. arogamen de adoptando quod non valz nec hic nec ibi.qz ꝺ bonos mo res.vel contra ius.sz libere remanet apud rogantem.z illam ex pone.vt ibi no.aliud ãt si rogatur ð eman cipando.vt.j.de con di.z de .l. si cui lz sit ar.contra.s.titu.ij.l. filiussa .§. secundum vulgarem.
3 Agri plagaz.idest partem .
a Illa.septẽtrionali vel australi.b.
a At caio.qui ꝑ par te fuerant bñdes scri pti z alij pluresꝯ cum eis vt paret ex sequẽ tibus.
b Transcribi.i.ven di.quod vellet etiam iusto precio. vt hic z s.t.ij.l.z si equo.
c Ex promissa.me uio z caio ac ceteris heredibus.
d Promittant.me uius z caius.
e Ratione quanꝯ . alʾ quaquaz.alʾ qua z semper dic.i.aliqua .z sunt ver.testatoris.vsqz illic quẽritum ẽ zc̃. vel si habes qua posset ibi icipere questio . qua ratione.quesitum est zc̃.
f Petere.nil mirum qz ẽt totum si velit põt. vt.C.de ca.tol.C.vbi autez.z.R.facit.s.t.ij.l.si quis le.in fi .titu.z.s.tit.i.l.antepe.§.iij .
g Cautio ne ad seiam aliqua rõe perueniat. Jo.z sub pena.c.
b Cuiqz.i.cuilibet ex illis quibus est prestanda.
i Prestanda sit.a publio meuio qui solus vult.
k Prestatur.s.pro dimedia z sic sub pena .l. vel si totum accipiat qp potest vt dixi sub pena integra.c.promittet.
l Sozori.hoies.i.ãcillas vt pz.j.qz dicit de partu.ẽ eni cõis gñis.
m Filijs.s.testatoris:z dic non institutis .sed exheredatis. vel cũ alijs extraneis institutis.
o Heredibus dicunt quidam.s.filiozum z sic opponitur cis qð sit conditionale z sic interim non transmittť.vt.j.qñ di le.cc.l.iij.z di cunt hic extitisse ꝺditionem viuis filijs vel dñt fuisse diẽ non cõdi tionem.vel esse heredes filios filiozuz qui ꝓprehendantur sub ver bo libere.que somnia fũt.nã hic dicit an vñ z filij z heredes.s.testa torꝭ erant viui.z heredes legatarie.dices ergo heredibus.s .testa torꝭ.siue filius nullo modo sit heres.siue sit cum alijs.
p Non contineri.s.qz nec sunt relicta nec accessionis iure debẽtur s.cum post mortem testatoris z añ mortem sozoris z sic ante morã nata sunt alias secus esset.vt.s.de le.i.l.apud iul̃.§. Item partus.j. de fideicom.liber.l.cum vero.§.cum qdam z.C.de fideicom.liber.l. iij.z j.de op.le.l.pe.z supra de vsur.l.paulus.rñ.z.s.t.i.l.licinius.sz

eius ex causa fideicõmissi fratri defuncte teneatur i eam pecuniã quã percipere posset:si dotem stipulatus esset.respon.secundum ea que proponerẽtur non teneri[r]. Heres[s] vel legatarius rogat[o] ẽ vt quẽdam adoptaret his verbis adiectis:si alias fecerit exheres esto vel perdat legatum . Quesitum est si non adoptauerit: an nõ est actio quedam ex fideicommisso competat respon.fideicom.quo quis rogatur:vt adoptet ratum nõ esse.
Agri[5] plagam que est in regione illa[a] meuio publio z caio[a] transcribi[b] volo precio facto viri boni arbitratu z hereditati illato duple euiction expromissa[c]: ita vt reliquis heredibus sub pena.c.promittãt[d] eaz agri plagam partemue eius ad seiam posteroue eius nõ peruẽturam quamquaz ratione[c] quesitum est an legatum valeat cum publius emere velit cauus nolit.respõ. eum qui fideicom.prestari sibi velit posse partem dimediam eius agri qui legatus est petere[f] quãuis alter ꝑ sequi nolit. Item quesitum est: cautio[g] que interponi debeat secundum voluntatem pro quota parte cuiqz[b] heredũ prestãda[i] sit. respõ. pro ea portione que ex fideicõmisso prestat[k]. Sozori[l] legauit homines quos nominauit testamẽto eiusqz fideicommissit vt eadẽ mancipia filijs suis cum obiret restituere ret. quesituz est agnata ex bis an ð functi filijs[m] heredibus[o] restituẽda sint:post mortez legatarij:an remaneant apud heredem eius. respõ. que postea agnata[n] essent verbis fideicommissi nõ cõtineri[p]. Pater[q] naturalis[r] filie sue ex testamento mariti eius fideicommissum[e] debebat.cũ ea mulier nuberet alij nõ mãdato mulieris dotẽ marito eius dedit z sibi reddi eam stipulatus ẽ. si sine liberis filia mozeretur filiam mulier suscepit.quesitum est an fideicommissum a patre exigere possit. respon. si nec ratam[t] habuisset dotem datam supereſſe fideicommissi petitionem. Item quesitũ est an si pater accepto facere stipulationem velit mulieri persecutio fideicommissoruz deneganda sit. respon.supra responsum[v]: eũqz[x] patrem de quo quereretur si ita dedisset vt mulier[y] ratum haberet:posse condicere[z]. Seia maritum scripsit[a] heredẽ eiqz substituit[b] appiaz alũnaz fideiqz heredis cõmisit[c] vt post mortẽ suã hereditatẽ eidẽ alũne restitueret:aut si qð ante cõtigisset[c] alũne tũc valeriano fratris filio restitueret[d] eandem hereditatẽ.q̃si tũ ẽ si seius viu[9] quicquid ad eũ ex hereditate pueniſſet alũne restituisset an ſm volũtatẽ defuncte id fecisse videť presertiz cũ bec eidẽ eque substituta eẽt.rñ.si viuo seio appia ðcessisset[e] nõ eẽ liberatũ[g] a fideicõ. valeriano relicto. Sceuola rñdit[b] cũ heres script[9] rogat[9] eẽt cuz volet alij restituere hereditatem ite rũ nõ ẽ ꝓpelẽd[9][k] ad fideicõ Claudius post mortem[l] vtiqz credit datũ. Heredis scripti fideicom. vt seie vxoꝛi vniuersã restitueret hereditatẽ z vxoris fideicõmissit in hec ẏba a te seia peto vt quicquid a te ex bñditate mea puenerit exceptis bis si qua tibi sup̃ legaui reliquuz oẽ reddas z restituas .meuie ifanti dulcissime a qua seia[m] exigi veto cũ sciã eã[a] potius rẽ acturam[b] quã

contra supra.t.i.l.cum pater.§.pater filie.lo.ij.vbi partus debetur.so. ibi ex testatoris scientia speciale presumitur.vel ideo est illud qz dotalis ãcille partus nec minus q̃ ipsa mr̃ dotalis intelligitur vt.C.de rei vx.ac.§.ita qz:at ancille legate partus nunquam legatus matris rõe dicitur.
q Pater.institutus.a marito filie naturalis.
r Naturalis.s. tñ nam legitimus vť de suo dedisse. nec a fideicõ.videtur libe ratus vt .C. de dot.promissione.l.fi.
s Fideicõ.alias fideicommissi debitor.alʾ fideicõ. debebat vt qz maritus filie instituerat patrem.z eum fideicom.grauauerat.
t Si nec ratã.ratam ãt dotez habere tunc cogitur pater si vult:z remittat stipulationẽ viro.alias nullus ẽ effectus rati habitionis cũ sibi stipulatus est pater cũ in eius datione vtiliter negocium ipsius pater gessisset.vt.s.de ne.gest.l que vtiliter.in prin.z §. fi.z j. de doli ex.l.fi.opera.R.
u Responsuz.vt non sit ð neganda nisi rataz habuit dotem datam.
x Euzqz .tertiũ annectit casum.
y Vt mulier ratum .i. vt tunc demum apud virum remaneret.az.
z Condicere.s. conditiõe ob causam ea ratũ non habente.vt z.s.ð condi.ob.c. l.si donaturus.§.i.z facit.j. de col.do.l.i.§.pe.
a Seia scripsit.s.liberta.z hoc si habeas seium alias est seia.
b Substituit vulgariter. si heres non est maritus.
c Cõmisit.s.si heres esset.
d Restitueret. sic alumna vulgariter.z fideicommissi. iure seio fuit substituta.R.
e Cõtigisset.alias accidisset quia decederet alumna z infra de ver.si.l.in vulgari.§ .i. sic ergo apparet dupliciter suspensum alumne relictum. idest diem mortis heredis. Item z si tunc vixerit ipsa alumna. nullo ergo modo testatricis volũtate appie restitutam hereditatez dici potest in casu proposito at ea simpliciter relicta post mortem heredis secus diceretur.vt.C.de fideicom.l.post mortem.§.s.ti.i.l.cũ pater.§.hereditatem z.§.a filia.R.z.s.de lc.i.l.si filiaſſa.§.diuus.
f Decessisset.vnde deficit appie relictuz z conditio alterius.s. valeriani extiterit.licet vtriusqz dies.mortis viri.tunc quoqz pendet.R.
g Liberatum.non ergo secundum testatricis voluntatem alumne restituisse est dicendum.sed esset liberatus si illa superuixisset.vt.C.de condi. inde.l.sub con .
b Sceuola.alʾ.§.z tunc dic quod fuit rogatus restituere post mortem vnde tacita quando vellet prius videtur rogatus:vt .C. de fideicom.l. post mortem vel dic q̃ exprese dixit.cum voles vel velles secundum diuersas litteras.secus si velles:vt no.s.e.l.fideicommissa.§.si sic:z.j.de ver.ob.l.cẽtesimus.§.i.alias deest.§.z tunc secũdum.R.pone.vt.s.qz fuit rogatus restituere alumne quando vellet tacite.sed si ipsa precederet tũc valeriano nam non suspenditur post mortem.
i Interim:dum viuit.
k Compellendus.sed sponte potest.
l Post mortẽ.heredis tantum z non quandoqz vellet ipse heres.rñ.secundum tertium casum .
m Heredes.a qua seia.f.in secunda persona dixit seia.nunc in tertia dic de ea.z dic satis.i.satisdare.de restituendo fideicommisso vniuersali infãti:quam alias prestaret nisi testator remisisset:vt.C.vt in pos.le.cũ archimedorum:an autem retineat quartaz hic secundo rogata.dic vt .C.ad trebel.l.sancimus.fi .
a Eam.seiam vxorem .
b Rem acturam.i.restitutionem facturam q̃ detrimentum zc̃.cui detri-

mento adesse seia si restitutionem differret. ⁊ alias est actura.

c Possit. s. statim dubiuꝫ autem erat qꝛ per hoc quod satis remisit videbatur fideicom. detulisse. quod est falsum nam ex pro puro prestatur satisdatio. cum multas moras habeat iudicium: vt. j. vt in po. le. l. etiam in pn. ⁊ facit supra. t. i. l. omnia. ⁊. j. de condi. ⁊ de. l. i. in prin. sed contra. j. ad tre. l. epistola. §. fi. sed ibi alia voluntas fuit vt ex verbis ibi appareret.

d Icius instituit. his verbis seiam.

e Extruendum alias iferenduꝫ. ⁊ hoc cogitur pontificali vel presidis auctoritate. ⁊ pretoris officio. vt s. de peti. heredi. l. hereditas ⁊ de relig. l. si quis. §. si cui ⁊ iudicio fami. her. vt. s. fami. her. l. is cum. §. i. sola ergo operis faciendi sollicito seorsum vxori iuncta ex verbis testatoris ⁊ hoc tã gratia ergo oneris quod erat iniunctuꝫ magnitudine q̃ huius emolumenti precio vna cũ persona que diceba tur sola grauata affectione pensatis verbis sic dubijs talis merito adhibenda fuit distinctio secundum. R.

f Si filie. legatũ sit hoc enim generale est: vt. j. de ver. si. l. illa verba. ⁊. s. pro socio. l. societatem ⁊. s. ti. i. l. i. ⁊ infra. ti. i. l. si cui. ⁊. s. c. l. fideicom. §. si sic ⁊. s. ẽ iure do. l. quero. ⁊ l. cũ post j. gener. ⁊ C. de nup. l. si furiosi. ⁊ C. de admi. tu. l. si curatoris sed contra. C. ẽ do. promis. l. i. so. ibi.

g Ex numero liberoruꝫ. propter quos minor constituitur dos. ar. j. de bonis dam. i. si. §. si.

h Si fũdus. que modo respondet.

i Fenerandi causa. vel alteri ad tps. ⁊ facit infra. e. l. si ita le. ⁊ supra. e. l. si vxoꝛi §. legauerat ⁊ infra. tit. ij. l. generali. §. vxori. ⁊. j. de auro ⁊ ar. le. l. si vxori. §. i. sup tit. i. l. caius in prin. ⁊ C. de verbo. si. l. i. ⁊ supra de pig. l. debitor.

k Hoc legatuꝫ comparatum. s. do lego.

l Eẽ in vsu. hec sunt verba sabini vsqꝫ illuc neque. ⁊ c. quibus concor. s. tit. i. l. legatum vxori. ⁊ infra de auro ⁊ ar. le. l. quintus in prin. ⁊ infra. e. l. ideꝫ. §. proinde. ⁊ infra de verb. si. l. in lege. i. §. quid. ⁊ infra de fũ. instruc. ⁊ in. le. l quesitum. §. quod ⁊ supra. e. l. vxori. §. i.

detrimento futuram quesitũ est an statim meuia fideicommissum a sera petere possit respondi nihil proponi cur non possit[c].

i Idem. Icius heres instituit[d] seiã vxorem ex parte duodecima: meuiam ex reliquis partibus: ⁊ ẽ monumento quod sibi extrui volebat ita cauit corpus meũ vxoꝛi mee volo tradi sepeliendum in fundo illo: ⁊ monumẽtum extrui vsqꝫ ad quadringentos aureos: quero cum in duodecima parte non amplꝰ quã c. quinquaginta aurei ex bonis mariti ad vxoꝛẽ peruemãt: an hac scriptura ab ea sola monumentum sibi testatoꝛ extrui voluerit respondi abutroqꝫ herede monumẽtum ꝓ hereditarijs partibus extruẽdũ[e].

u Celleius. Si filie[f] pater dotem arbitratu tutoris dari iussisset: tubero ꝓinde hoc habẽdum ait: ac si viri boni arbitratu legatuꝫ sit: labeo querit: quemadmodum apparet quantam dotez cuiusqꝫ filie viri boni arbitratu construi oportet: ⁊ ait non esse difficile ex dignitate ex facultatibus ex numero[g] liberoꝝ testamentum facientis estimare.

p Pomponius. Si fundus[h] legatus sit cuꝫ his qui ibi erunt que ad tempus ibi sunt non videtur legata: ⁊ ideo pecunie que fenerãdi causa[i] ibi fuerunt. non sunt legate.

u Ulpianus. b Hoc legatum vxoris causa cõparatum[k] generale est ⁊ continet tam vestem quam argentuꝫ aurum ornamenta cetera que vxoꝛis gratia comparantur. sed qui videãtur vxoꝛis gratia comparari sabinis libris ad vitelliũ ita scripsit qõ in vsu[l] frequentissime versatur: vt i legis vxoꝛis adijciatur que eiꝰ causa parata sint banc interpretationẽ obtinuit quod magis vxoꝛis causa quaꝫ cõmunis promiscuiqꝫ[m] vsus

causa foꝛet paratuꝫ: neqꝫ itereſſe[n] visum est: an ductam vxoꝛem id paterfamilias pauisset an postea an etiaꝫ ex bis rebus quibus ipse vti soleret vxoꝛi aliquid assignauisset: dum id mulieris vsibus proprie attributum esse. p Paulus. e Si tamen adiectio[o] legatuꝫ alias plenius effecit: alias exiguum augetur[p] cum sic scriptum ẽ quequẽ eius causa parata sunt id enim significatur[q]: ⁊ si quid. preterea que dicta[r] sunt eius causa paratuꝫ est minuitur[s]. detracta[t] coniunctiõe quia ex omnibus supra comprebensis[v] ea sola difiniuntur[r] que eius causa parata sunt.

u Ulpianus. Si quid[v] earuꝫ rerũ ãte ꝓpauit quã vxoꝛẽ duxit si id ei vt vteret tradiderit. ꝓinde ẽ quasi postea ꝓpuisset[x] ex eo aũt legato ea ptinẽt ad vxoꝛẽ que eiꝰ cã empta cõpata[a] queqꝫ retẽta sit[b]. In quibꝰ ẽt q̃ prioris vxoꝛis[c] ãqꝫ filie neptis vel nurus ꝓtinent. Inter emptũ[d] ⁊ patũ itereſt q̃rit ⁊ rñsũ est i empto paratũ ineſſe i parato nõ cõtinuo[e] emptũ cõtineri veluti si quis q̃ prioris vxoꝛis causa emisset posterioꝛi vxoꝛi tradisset: ⁊ eas res euꝫ[f] posterioris vxoꝛis cã paruisset: nõ in esse constat. Ideoqꝫ quãuis maritus posterioris cã nihil emerit tñ tradẽdo que prioꝛ habuerit eiꝰ cã paruisse videt q̃ enĩ prioris vxoꝛis cã parata sunt: ⁊ si ei[g] assignata non sunt legato[h] cedunt atqꝫ prioris vxoꝛis causa parata sũt ita posterioꝛi debentur si ei assignata sũt quia non est ita de posterioꝛe[i] vxoꝛe cogitatum[k] cum comparentur.

p Paulus. m Am nec[l] id quidem qõ traditũ est si postea ademptũ sit legato cedit.

u Ulpianꝰ. i Tẽ legato[m] ꝓtinent mancipia puta lecticarij[n] qui solã matrẽ familias portabãt. Itẽ iumẽta[o] vel lectica vel sella vel burdones.

n Promiscui. j. e. l. cum quereretur. §. lana in fi. contra. so. ibi.

n Interesse. infra. e. l. si quis

o e Al tamen adiectio. scilicet eius cause parata sunt do lego. R.

p Augetur. s. legatum ea adiectione.

q Significatur. scilicet tali adiectione.

r Que dicta sunt. scilicet nominatim puta sic dixit vir. aurum ⁊ ar. ⁊ vestem quecunque eius causa sunt parata: vxoꝛi do lego. R. naꝫ ⁊ si qua alia sunt preter predicta eius vsus sunt legata: sed. Io. dixit in hoc augeri. vt etiam que communis vsus causa sunt parata videãtur relicta primuꝫ placet. sic in copula seu. vt infra de au. ⁊ ar. le. l. si ita quis le.

s Minuitur. s. legatum adiectione tali.

t Detracta coniunctione. s. copulaqꝫ: sic puta au. ⁊ ar. vestẽ que eius gratia vel causa parata sunt vxoꝛi mee do lego.

u Comprehensis. scilicet nominatim puta aurum ⁊ argentum vestem.

x Difiniuntur. idest determinatur. ⁊ sic per inferioꝛa restringuntur supe

rioꝛa. vt. j. de supel. le. l. legata. ij. rñ. ⁊. j. de fundo instruc. ⁊ instru. le. l. cum delanionis. §. cum fundum.

y Quid. adiunge cum lege precedenti.

z Comparauisse. relicto sic legato que causa vxoꝛis mee sic parauí ei do lego. vt hic ⁊. s. e. l. hoc legatum. §. neqꝫ interest.

a Empta. empta p cio comparata alio modo que. ita: vt per mutatione vt supra de contraben. emp. l. prima. §. i.

b Retenta. nam alie nasset nisi pro ea retinuisset ⁊ hoc siue sit ibi copula siue non.

c Vxoꝛis. hoc si fuerunt ei assignata. alias non vt infra. e. §. que enim. facit supra e. l. qui concubinam in prin.

d Inter emptuꝫ. vt in specie ineſſe paratũ. vt genus ineſt speciei nã si est emptum est paratum sed non conuertit. sic in agnatis vt in specie continetur cognati. vt genus: vt. j. vnde legi. l. inter agnatos. i prin. per positionez siue p ꝓsequentiã q; posita spẽ ponitur genus ad speciem sequitur genus. vt. homo e. ergo aial est. ⁊ spẽs ineſt genẽri per continentiã qꝛ in genere species continetur. naꝫ legato familia ⁊ dispẽsatoꝛ debetur. nisi fuerit exceptus: vt. j. de auro ⁊ ar. le. l. prima in prin. Itẽ paratis legatis quecunqꝫ empta continẽtur legato. sed non conuertitur. nam generalibus specialia insunt. vt i fra de reg. iur. l. semp ⁊ sic no. hic q̃ totum est in parte q̃ est verum secunduꝫ qd vt ex premissis apꝑet.

e Non continuo cõ ti. i. semper. q. d. non quicquid est paratũ statiꝫ ⁊ continuo est emptum.

f Eum virum.

g Et si ei. fe vxoꝛi.

b Legato. relicto primo vxoꝛi. hic vel bis que eius cã parata sunt do lego.

i Posteriori ẽben

p Puelle.que deferunt in camera quas puellas mulieres .i.domi ne comatas.q2 comas habent.vl' comotas.i.ornatas exornãt sibi. vt decenti⁹ sint in domo.alias que sc3 puelle exornant comatas mu lieres.i.dominas iuuando eas ꝛ exornare caput sibi. s. dominis.

q Donauerit.i.dio eis usibus concesserit ꝛ ad hoc.j.de auro ꝛ ar. le.l.inter ue. ꝛ infra de verb.ob .l. si mihi §.i.

r Solit⁹ silicet vir vt infra ð fun.istruc. Quesitum.§. si quis eodem.

s Ea sola.silicet cõ tinetur.ad que facit supl.si quid §.inter.

t Alia ratõne silicet sine emptione. b.

u Utroq3 casu.i. si ue empta sine para ta legentur. vel idest vtroq3 modo legato relicto R.vt que em pta parataq3 ꝛc.

x Assignaturus tam empta fuerunt vtro q3 viuẽte viro ꝛ vxo re ꝛ ante diuortium factũ: vt infra de au.ꝛ ar.le.l.ij.ꝛ.iij.ꝛ quar ta.ꝛ facit infra.e.l.cuꝫ vxori.ꝛ supl .e.l. hoc legatum ꝛ.l.ea.ꝛ. l.si quid ꝛ supra t.i..l. le gatis.

y Parui refert. quantum ad empto rem paratorem ue si gnificationem.vt su pra.e.l. qui concubi nam.

a In dignitate.quã viri tribuũt.vt infra de senato. l. semine. non concubinarij vl' dic idest nisi q3 digni us ꝛ fauorabiliuꝰ est relictum vxori quaꝫ concubine.

b Si vxori confla tum: voluntate non mutata alias secus: vt infra ð au.ꝛ ar.le. l.scia. ꝛ j.e .l.lana. ꝛ supra de le.i.l.seruuꝫ fi.§.si pocla.ꝛ. supra qui.mo.vsufruc .a.l . quid tamen.§.si in as se.b.que est contra.

c Daneat. quia in massam liqdata est .

d Ea.materia.

e Debetur.s.boc fa ciẽde materie ipsius potestate .R .s. quia remanet non specifi cata alias secuꝰ vt in sti.de rerum di.§.cuꝫ quis.

f Separatio. nõ bo na gratia facta: vt in fra de au.ꝛ ar.le.l.iij. ꝛ.l.ij.ꝛ supra ð dona inter vi.ꝛ vx.l.cũ hic statuꝰ.§.si diuortium sicut alias vt inimicitia.vt.j.de adimen .le.l. iij.§.fi.nota ergo tempore mortis esse vxorem.sic infra vnde vir ꝛ vx.l.i.§.i.ꝛ infra de le.presl.sed ꝛ si.§.i.ꝛ supra de dona.inter vir.ꝛ vx.l.sed ꝛ interim.§.fi.sed contra.j.de ventre in pos.mit.l.i.§.rectiꝰ se.so.ibi.

g Hoc legatum.s.que eius cã ꝛc.quod est.j.

h Seruo.cum libertate alias.vt.C.de le.l.seruus vel dic seruo quõ dam ꝛ sic liberto ꝛ liberte quanquã non sint in libera potestate le gantis nam nec vxor concubine:ꝛ facit.ã.e.l.q concobinã in prin.

i Ipse.filio ꝛ filie.seruo ꝛ serue.

k Attributa.i.tradita.

k Destinata.assignata sine traditione:vt.ã.e.l.si quid circa finem.ꝛ.ã.e. §.vtroque.

l Cum filio.s.impuberi sed vt pubes.sic ĩsti.de pupill'.substi.ĩ prin.

m Impubere leget.sic cum in suam tutelam venerit.R.ꝛ facit infra ad trebel.l.mulier circa prin.

puberi minori tamẽ.xxv. annis legauit proculdubio anni .xx.ꝛ.v. erunt prestituti. Item si furioso vl' prodigo vel ei cui prętor ex causa curatorem[q] dedit ita sit legatus[a] puto ꝛ de eo sensisse casu:quo cure ꝛ tutele[b] liberentur. Ex his apparet huiusmodi voluntatis questionem sabinum interpretatum ꝛ vtique nõ dubitaret si puberi[c] ꝛ multo magis maiori.xxv.ãnis ita sit legatum[d] de sua potestate testatorem sẽ sisse[e] si autẽ scriptura hec[f] varia est ꝛ voluntatis habet questionẽ vt[g] ꝛ illa quoq3 si quis ita scripserit cuꝫ sui iuris fuerit factus[h] nam aliter alias accipitur : ꝛ plerũq3 potestas liberationẽ ptinet plerũq3[i] pubertatem[k] vel.xxv[l]. annum ego quidem ꝛ si quis iam puberi[m] minori tamẽ. xxv.annis sic legauerit cum ad pubertatez peruenerit:puta de ea etate[n] euꝫ sensisse que caret in integrũ restitutione. Idẽq3 est ꝛ si quis cuꝫ sue etatis vtrum de pubertate an de.xxv.annis sensisset:disputari de voluntate[o] potest:non min⁹ quam si ita scripserit cum iuste etatis sit factus:vel cuꝫ mature etatis sit:vel cum adoleuerit.

p Paulus.

Si filiofami[p]. ita legatum sit cum in tutelam suam peruenerit tunc debebitur cum viripotẽs[q] facta fuerit. u Ulpian⁹.

Librorum[r] appellatione continentur omnia volumina siue in charta siue in membrana[s] sint:sive in quauis alia materia. sed ꝛ si i filiria:aut vitilicia[t] vt nõnulli conficiunt aut in quo alio corio : idẽ erit dicẽdum quod si in codicibus[u] sint membraneis[x] : vel cabartaneis vel etiam eboreis vel alterius materie vel in ceratis codicillis an debeantur videamus:ꝛ caius cassius scribit deberi ꝛ membranas libris legatis:ꝓsequẽter igitur cetera quoq3 debebuntur si non aduersetur voluntas testatoris. Si cui[y] .c. libri sint legati.c. volumina ei dabimus:non vt cẽtũ que quis ingenio suo metitus est que ad libri scripturam sufficerent:vtputa cum haberet omerum totum in vno volumie

n De eo.solo.

n Pubes fuerit.cui prędicto modo legetur.R.

o Multo magis. qa hoc nõ cogitauit ð pubertate .

p Annis legauit.illis verbis cum in suam tutelã venerit expressis.

q Curatorez dedit.vt mẽte capte aut luxuriose viuẽti mulieri.vt supra de cur . fur.l.antepe.

a Ita legatuꝫ sit.illis verbis cum in suam tutelam venerit.

b Tutele.si furiosus est impubes datur ei tutor.vt.ã. ð tutelis.l.qui b3 sed adulto eo facto datur curator . oꝫ ergo ab vtroq3 liberatũ vt capiat relictum sic.s.cuꝫ in suam tutelã peruenerit . qð erit ctiã post.xxv. ãnos vt insti.de cur.§. furiosi .videlicet q̃do furiosus sanã mentem vel sanos mores recuperat prodigus vt .ã. de cur.fur.l.i.

c Si puberi.s.filiofa.

d Ita sit legatũ .s. cum in suam tutelam venerit.

e Sensisse.ad hoc.ã.e.l.in prin.ꝛ no.ex hac.l.ꝛ iferiore pror.fꝫ.R.q3 vox hec .i. hec propositio cum in suaꝫ tutelam puenerit quis nõ pubertatem.ꝛ hic plerũq3 sc3 quoties testatorẽ secus sensisse non liqueat.nunc ꝓ priam prătez vt cũ filiofa. puberi.vel maiori.xxv. annis sic legatur nunc vtrunq3:vt cum mꝰ patrem odiens ipuberi filiofa.sic legauerit.qð ꝛ in similibus dici põt nũc.xxv.an.clauditur. vt in adulto patrefa. nunc etiã vltra extendit.vt in furioso ꝛ filiofa.ꝛ similibus.

f Hec scriptura .i. cum in suam tutelaꝫ venerit.

g Ut.i.sicut.

h Factus.i.ticio do lego .

i Plerũq3 ptătẽ.s. quotiens seruo vel filiofa. sic legatur.

k Pubertatẽ. s.cum patrifa.impuberi sic fuit legatum.

l Xxv.an.s.cuꝫ puberi patrifa.sic est relictum.

m Jam puberi minori .s. patrifami.

n De etate.s.sola sc3 xxv. an.non autez hic sufficeret etatis venia.vt.C.de his q ve.eta.impe.l.fi.

o De voluntate potest. i dubio de.xxv.an.intelligit vt.C.de his q ve.eta.impe.l.fi.ꝛ q̃do di.le.ce.l.ex his.ꝛ.j.de ꝓdi.ꝛ de.l.fi.

p Filie.impuberi.

q Viripotens.i.cum.xij.an.habebit.vt.ã.e.l.pror.in prin.nam tunc pati potest virum vt insti.de nup.in prin.ꝛ.j.qñ di.le.ce.l.quod pupille .

r Librorum charta de bombice.

s Membranas de membris animalium.

t Vitilicia.coria sunt quorundam animaliuꝫ vt statim patet.cum dicit i quolibet ꝛc.ꝛ semper duo si pro libris paterfa.vtebatur.

u Quod si in codicibus.repetit vt addat. .

x Membraneis.i.libros scriptos in membranis .q.d. non inceratos ꝛ

eboreos.sed statiz corrigit consequenter ꝛc̄.vt omnes contineantur in dubio si pro liberis eis vtebatur testator.nisi ꝺ probetur voluntas.vt hic ꝛ. j.pror.§.forte enim paterfa.pauper tabulis cereis vtebatur pro libro.

y Si cui.xlviij.nota quod libros fecit.Omerus.

z Legatum.i.libri.ab eo facti.

a Quantecunqz.sic.s̄. tit. ij.l.si seruus.§.qui quinqz.

b Hodie.tempore mortis in bonis defuncti.

c Bibliotechas.armariū vbi libri reponunt vt.s̄.de ꝺhen.emp.l.labeo.

d Cōtineri.s.libris legatis.nota pro materiato materiam ponit.

e Puris scripsit.s. tacite vbi nō debeant libris legatis.cuz enim dixit scriptis deberi innuit quod nō scripte non debebuntur.

f Vtputa si quis.s. studiosus studioso quod est.j.

g Libros ꝺberi. immutatur ergo appellatiuuz ꝛ sic est ꝺ.s̄.t.ij.l.iiij.fo.si id qō sensit testator ,prius extraneuz est ab eo quod exprest sit nil debet vt ibi.vbi no. coaptari potest ratiōe consuetudinis alicuius loci.seus est ſm Jo.vt hic ꝛ ifra e.§.fi.ꝛ eodem modo soluitur infra de rebus du.l.in ambiguo.

b Qui igitur.alias qd ergo.alias ideo si quis.

i Non continebuntur. qz appellatione chartaruz cōtinentur que de bombice sunt vt hic.sed hanc.interpretationem non admittit R.in nris eloquijs.i membranas nostro vsu tantum chartas dicimus.qui vsus omni regule omniqz cōstitutioni in exaudiendis sermonibus derogat solus q qm̄ sit magis facti nulla iuris constitutiōe mutari potest tā ceteris quam Mꝛisciano ꝛ Oratio nostri eloquij auctoribus in hac re i uocatis testibus.Ro.

k Materie. vt eboree ꝛ ceree.

l Scribi.s.ptinetur appellatio chartarum.

m Et non puto.sic ergo libri cepit nec appellatione chartarum nec appellatōe librorum ptinentur.secus si legetur argentum factuz vt j.de auro ꝛ ar.le.l.ꝛ si non sunt.§.quid ergo.

n Detexta.que sit hec dic vt infra ve auro ꝛ ar.le.l.vestimentum.

o Prescripti.idest in totum scripti.

p Ualeati.idest asseribus inclusi.

q Ornati.idest cinapriati vel capitulati.

r Conglutinati.idest ligati scripti tamen.

s Sed ꝛ membrane.scripte vel dic etiaz non scripte si talis appareat de funeti voluntas:vt infra de au.ꝛ ar.le.l.argento.§.pe.in fi.§.

t Chartas continebuntur.vt ꝛ.s̄.§.prox.in fi.nisi alia fuerit volūtas vt. infra de au.ꝛ ar.le.l.arg.§.pe. Item secus in argento:vt ifra de auro ꝛ ar. le.l.ꝛ si non sit.§.quid ergo.

u Sed ꝛ si.bibliothecam solum.si sine libris.

x Bibliothecam.ꝛ sub.per.

y In bibliotheca.i.sacrastia.

z Emisse.sic ponitur.s̄.de contraben.emp.l.labeo.

a Non sequi.idest vt legando libros non videatur legasse bibliothecaz. quod sabinus dixit supra.e.l.§.cum libris autem ꝛ secundum hoc planuz est quod sequitur alij dicunt sabinum alias dixisse ꝛ intellexisse.vt legando bibliothecam non videatur legasse libros ꝛ ita est fallacia amphibologie:vt verum est panem comedere canem.nam licet benediceret sabinus. tamen hec littera non portat hunc sensum propter verbum quoqz q̄ est

nō quadragintaocto libros computamus:sed vnum omeri volumē ,p libro accipiendum est. Si omeri corpus sit legatum[3] ꝛ non sit plenū:quātecūqz[a] a partes hodie[b] inueniantur debentur: Libris autem legatis bibliothecas[c] nō contineri[d] sabinus scripsit.idem ꝛ cassius.ait enim membranas que scripte sunt contineri legatis deinde. adiecit neqz scrinia neqz armaria neqz cetera in quibus libri condūtur deberi. Quod tamē cassius de membranis puris scripsit[e] verū est:nam nec charte pure debentur libri legatis: nec chartis legatis libri debebūtur.nisi forte ꝛ hoc nos vrserit voluntas vtputa[f] si quis forte chartas sic ſliquerit:chartas meas vniuersas qui nihil aliud quam libros bēbat studiosus studioso. nemo enim dubitabit libros deberi[g]: natura ꝛ in vsu pleriqz libros chartas appellantur quid igitur[h] si quis chartas legauerit puras mēbrane nō continebuntur[i] :neqz cetere ad scribēdum materie[k] :sz nec cepti libri scribi[l] :vnde non male q̄ritur si libri legati sint:an contineā tur nondum prescripti:ꝛ nō puto[m] contineri non magisquaz vestis appellatione nondum detexta[n] continetur:sed prescripti[o] libri nondum malleati[p] vel ornati[q] continebūtur proinde ꝛ nondum cōglutinati[r] vel emendati continebuntur sed ꝛ mēbrane[s] nonduz consute continebūtur. Chartis[t] legatis neqz papirum ad chartas paratū:neqz charte nondum perfecte continebūtur sz ꝛ si[u] bibliothecam legauerit vtrū armarium solum vel armaria continebuntur:an vero libri quoqz contineantur queritur:ꝛ leganter nerua ait interesse id quod testator sentserit naz ꝛ locum significari biblio

statim.

b Verum est.scilicet cum mens testatoris sit in contrarium.vt appellatione librorum contineatur armarium secundum primuz: vel dic vt appellatione bibliothece contineātur libri.secūdū hy.nec obstat supra de le.i.l.iiij.quia.so.supra eadem.l.§.libris.

c Que.s.armaria.

c Plane.pro sed.

d Adherentia. solo vel edificio dom[o] vel affixa:vt subijcit.

e Sine dubio. quānis i supradictis posit dubitari.

f Non debebunt.s. cum legantur libri.

g Tractauimus.vt libri legati videātur bibliotheca legata si hoc testator voluit. vt supra.§.sed ꝛ si bibliothecam.

h Dactiliotheca. vas vbi ānuli reponuntur vt subijcit legatis ergo ānulis,ꝛ vas videtur legari si hoc voluit testator.

i Thecaz.i.dactiliotheca vt dixit.quod est vas.vt infra de ꝺpen.le.l.iij.in fi.

k Cōiectatur.idest cōiecturamur vl pre sumim[o] q̄ pars in toto contineatur.h.

l Extimasse.licet pomp. alias nō dicturus.nisi in casu proposito cum addit ꝺrit ꝛ ānulos ꝛc. nec enim regulariter id dixit pompo. ꝛ facit infra.l.prori.

m Sunt tamen omnino.licet non sit certa mens testantis.sz in superioribus alij ud est.

n Ut lectum.hic ponitur in neutro genere alias i masculino vt supra de periculo ꝛ commo. rei ven.l. lectus.

o Fulcra.idest ornamenta lecti secundū Virgi. ꝛ facit infra de acquir.re.do.l.sed si de meis.§.i.

p Armarijs.scilicet legatis.

q Et vinculis.ꝛ legatis fm hoc dicit de vinculis quibus homines vinciuntur:que clauaturis ꝛ clauibus firmantur.vt in cippis videm[o] sz alias dicit. ꝛ est vincula ꝛ clā. ꝛ cetera hoc secundum hoc dic vincula quibus firmantur armaria.i.sere ꝛ clauature ꝛ quibus clauduntur holtia al est loculus.i.vasis qui clauibus firmatur.

r Cedunt.accessionibus potius iuris quam ex significatione verbi natura secundum.R.

s Argento.archulas. paruula archa. vbi ponitur argentum vt infra de penu.le.l.iij.in fi.

t Non pertinere.nisi mens testantis fit contraria ar.supra.l.pror. §.sed ꝛ si bibliothecam.

u Tibi pure.repeti.ꝛ etiam conditio vt in contrario casu. vt infra de condi.ꝛ de.l.auia. al' quia secundum.h.sed.R.dicit hic non intelligi repetitam conditionē nisi aliquibus appareat contrarium.vt infra.e.l.non aliter.ac.

x Huius.idest propter illud verbum hoc.az.

y Ticius.ecce tertium exemplum.

a Intelligimus.i.intelligere possum[o] si ea mens loquentis appareat ceteꝛ non est talis ppetuus intellectus fm.R.pro quo est.j.e.l.non aliter.ꝛ sic soluit contrarium ut.s̄.de le.i.l.si seruus le.§.si ita.sed ꝛ ꝺic aliter vt ibi nō.ꝛ facit.s̄.e.l.si sit ꝛ.infra de dote prel. qui ita.ꝛ

thecā[x] sicuti dicimus bibliothecaz etiam alias armarium:sicut dicim[o] eboream bibliothecaz[y] emit:alias libros:sicuti dicimus bibliothecaz emisse[z]. quod igitur scribit sabin[o]: libros bibliothecā non sequi[a]. nō per omnia verum est[b] : nam interdum armaria quoqz debentur. q̄[c] pleriqz bibliothecas appellār : plane[c] si mihi proponas adherentia[d] quoqz eē membranaruz armaria : vel ei affixa: sine dubio[e] non debebuntur[f] cuz edificij portio sint: qō in bibliothecam tractauimus[g].

Idez pōponius libro.iij. ad sabinū in dactiliotheca[h] legata tractat ꝛ ait ānulos quoqz contineri:non solum thecam[i] que ānulorū causa parata sit: hoc autez ex eo cōiectatur[k] q̄ ita si ꝓponitur quis legasset dactiliotbecam meam ꝛ si quos preterea ānulos habeo et ita labeonem quoque estimasse air[l]. Sunt tamen[m] quedam que omnino legatū sequuntur vt legatuz lectum[n] continet ꝛ fulcra[o] ꝛ armarijs[p] ꝛ viculis[q] clausira ꝛ claues cedunt[r].

p Paulus.

Argento[s] legato constat archulas ad legatarium nō pertinere[t]. Item annulis legatis dactiliotbece non cedunt.

p Paulus.

Tibi[u] pure legauero : deide postea scripsero : ita hoc amplius si nauis ex asia venerit heres meus ei fundum dato: verius ē eo verbo hoc amplius superiora repeti:secuti dicimus lucius titius plebi quinamilia ꝺdit:hoc amplius seius huiuscemodi[x] ratōe quina quoque seium dedisse intelligimus:si titius[y] acceperit quinque seius hoc amplius fundum seium. v. quoqz accepisse intelligimus[a].

u Ulpianus

supra.t.ij.l.legata inutili.

b Lligni.separatur.a sapientibus propter diuersos vsus.

c Aliquod lignum.nomen generis ponitur speciei.sic supra de adop.l.ij.§.i.

d Cõburendi causa.principaliter vt combustio prima t sola parandi causa fuerit. R.

e Si non alias est si ne.t tũc dic si pro qz vl proprie t qz subij cit ad euz scilicet he redez.alias sine non t dic tunc ad euz sci licet legatarium sed haberur .p dicto vt subiecit.ac.

f Offilius.alio no / mie.scilicet specialia qualia sunt virge ꝛc. nam habẽt speciale nomen.t iõ non con tinetur appellatione ligni.licet ad nil ali/ ud valeãt nisi ad cõ/ burendum.sed cõtra infra.e.§.offiliuſ.vbi virge t similia conti nentur sed ibi specia le ratione prouincie vnd erat testator ar. infra.e.§.lignorum. sed.R. distinguebat an erant ad aliũ vsũ apte.vt ad faces vel ad plantandum sali cium.vt infra ar.fur. cesarum.l.iij.t tunc non continentur. vt hic.an non.t tunc sic vt ibi. cui obstat qõ hic dicit quibus ꝛc. sed ipse refert ad li/ gna t non proxime dicta quibus scilicet lignis ꝛc.t facit ad totam hãc.l. infra de ver.si.carbonum.

a Balãi .nuclei fru ctuz illius arboris sicut nuclei oliuarũ.

b Nuclei.scilicz nõ continentur.cuz pro prium habeant no/ men.vt .j. de verbo . sig.l. carbonum. nisi alias sit voluntas te statoris.vt infra e.§. offilius.licet.R.dixe rit qz continentur ap pellatione lignorum fm distinctionez per missam.

c Idem.scilicet offi lius sed alia ẽ lex. ne gat alias.§. idem li . ij.negat ꝛc.

d Nondum conci/ sas terras incisas t subaudi vel etiaz in cisas a terra.sed po/ stea minutatim non incisas sic ergo tria exigebat offili9 vt arbor ligni appellatione cõti neatur.s.qz sit a terra separata. Itẽ facto hominis. Item qz postea

e Ego.scilicet Sulpia.

f Concisum.fuerat tamen a terra separatum t sic vlp.primum cu rat tertium non curat dummodo hoc testator facere dstinabat. sed nec medium curat scilicet facto hominis.vt sequitur.

g Proinde.idest ergo ꝛc.

h Huic rei incidendam t etiam minutatim incidendam etiaz ma gnas arbores.

i Silua.si habes silua.s.non inci so.non cedet legataria.quia non sunt ligna dum terra aluntur.si ve ro habeas siluam.dic non cedet legatario eadem ratione quã dixi.

k Deiecte vero licet non sint cõcise facto bois.sed vi ventorũ. vel

---

Lignũ appellatio nomen gene rale est sed sic separatur[b] vt sit aliquid materia aliquid lignũ[c]. ma teria est que ad edificandum fulciẽ dumque necessaria est.lignũ quic/ quid comburendi[d] causa paratum est:sed vtrum ita demum si conci/ sum sit an t si non[e] sit:t quitus mu tius li.ij.refert.si cui ligna legata es sent que i fundo erãt:arbores qui dem materie causa succisas non de beri nec adiecit si non comburẽdi gratia succise sunt ad eum pertine/ re:sed sic intelligi consequens est.

Offilius quoque lib.v.iuris par titi ita rescripsit. Cui ligna lega/ ta sunt ad eum ligna omnia pertine re que alio nomine[f] nõ appellãtur veluti virge carbones:nuclei oliua rum:quibus ad nullam aliam rem nisi ad conburendum possit vti. sz bolani[a] vel si qui alij nuclei[b]. Idem[c] li.iij.negat arbores nõdum[d] concisas nisi que minutatiz cõcidũ tur videri ei legatas cui ligna lega/ ta sũt ego[e] autem arbitror hoc quo qz ligni appellatione contineri qõ nondum minutatim sit concisuz[f] si iam ad concidenduz fuerit destina tum:proinde[g] si siluam huic rei[h] ba bebat destinatam silua[i] quidem nõ cedet deiecte[k] autez arbores ligno rum appellatione continebũtur ni si aliud testator sensit.lignis autem legatis quod comburẽdi[l] causa pa ratum est continetur siue ad balnei calefactionem : siue dietarum[m] hy/ porthaustrarum[n] :siue ad calcem si ue ad aliam rem coquendam sole/ bat vti. Offilius[o] li.v. iuris par titi scripsit:nec sarmẽta ligni appel latione contineri[p] : sed si voluntas nõ refragatur[q] :etiã virgule[r] t ger mina[s] t sarmẽta t supramenta ma teriarum[t] t vitium stirpes[v] atqz ra dices continebuntur[x]. Lignorũ appellatione[y] in quibusdam regiõi bus vt in egypto vbi arũdine pro ligno vtuntur t arundines t papi/ rum[z] conburunt t herbule quedã vel spine vel vepres continebũtur: quid mirum[a] cum greci lignuz hoc est naues lignorum ducrices appel lant que hec[b] de paludib9 deducũt in quibusdaz prouincijs[c] t editu[d] bonũ ad hanc rem vtuntur. Si lignuz sit paratum ad carbones co quendos[e] atqz cõficiendos. ait of filius.l.v.iuris partiti carbonũ ap pellatione huiusmodi materiaz nõ contineri:sed an lignorum t fortas sis quis dicet nec lignorum:nec enĩ lignoꝝ gratia hec testator habuit[f]: sed t ticiones t alia ligna cocta[g] ne fumum faciant vtrum ligno an car boni an suo generi ãnumerabim9: t magis est vt proprium genus ha beant. sulphurata[h] quoqz de ligno eque eandem habebunt diffinitio/ nẽ ad faces quoqz parata nõ erũt[i] lignorum appellatione compre/ hensa nisi hec fuerit volũtas:de pi/ nu autem integri stroboli[k] ligni ap pellatione continebuntur.

Paulus.

Ali[l] t pertice in numero ma/ terie redigendi sunt:t ideo li/ gnorum appellatione non contine buntur.

Pomponi9.

Seruius[m] respõdit cui omnis materia legata sit ei nec archã nec armarium legatum esse.

Ulpianus.

Cum vxori[n] sue quis ea que ei us causa parata sunt legasset: deide quereretur cũ is[o] purpuras comparasset in prouincia:nec dum tamen aduexisset[p] rescriptuz est ad mulierem purpuras pertinere.

Ulianus.

Ali chirographum[q] legat non tãtum de tabulis cogitat sz etiam de actionibus quantum proba tio tabulis continetur. appellatio/ ne enim chirographi vti nos qp ip/ sis actionibus palam est cum vẽdi tis[r] chirographis itelligim9 nomẽ venisse quin etiam si nomẽ quis le gauerit id qp in actionibus est lega

---

alio modo deiecte in quo secus putabat Offilius vt predixi.t dic qp.t hic minutati incideri ꝓponebat.vt t superiori casu qũ ab hoie sũt ꝓcise.

l Lignis comburendi.scilicet principaliter.non etiam per mediuz. Jo. puta faces.vt.j.§.pe.

m Victarum.in aulis.vbi stant domini ad ignem.

n Hipothaustrarum. vbi stant egroti qui quandoqz indigent igne vt ar.supra. man.l.si quis mihi.

o Offilius.vel sarmenta. vel gare tuscoꝝ.qꝫ iciditur de vitibus qñdo putant.

p Contineri. si ad alium vsum sit qñ comburendum secundũ.R.quod reproba uit.vt supra.§.offilius.

q Non refragatur. vel qz non sunt ad alium vsuz se cundum.R.vel quia sit cõ suetudo illius terre vt eis vtantur pro lignis secun/ dum nos vt.j.§.prori.

r Virge alias virge.alias virgule.

s Germina.i pedamñta iu xta alias arbores.vt.ff.so. ma.l.diuortio.§.si funduz.

t Materiarum. quas vo cant bono.amanueles.

v Stirpes.s.veteres.t fa/ cit.j.ar.fur.ce.l.iij.

x Continebuntur.supra. §.offilius.contra.so.ibi.

y Lignoꝝ appellatione. Continebũt.herbule que dam ꝛc.in quibusdam ꝛc.

z Papirum.idest iuncũ. vnde fit papirus ad lam/ pades.

a Quid mirum.ẽ hoc gre cum qꝫ lignum interpretat t sic greci naues appellant lignum.

b Que hec .s. ligna.t ha/ bent hic aliud grecum cu/ ius sensus est in textu.

c Prouincijs. vt i vnga ria t quibusdam partibus hispanie.

d Editu.i.id quod bouef cõmedunt t postea sterco rant.t eo vtunt ad ligna.

e Coquendos.puta ad fa bricam vbi prius minuta/ tim inciduntur ligna.

f Testatoz.habuit.siẽ nec appellatiõe librorum char te continentur vel alterius materiati alia materia.vt supra.e.l.librorum.§. sicut t j.e.l.seruus.

g Coacta.forte in furno.

h Sulphura.sic fit quãdo i castro proijcitur ignis id est ticiones sulphurati.

i Non erunt. licet per me dium ad comburendum sunt parata.t hec sunt ma xime in alpibus.

k Stroboli.alias troboli qui vulgariter pigne vocantur.sz hoc accipe qñ do nuclei sunt extracti.t facit infra de ver.si.l.carbonum.§.si.

l Pali.facit infra de ver.si.l.pali.t supra de act.emp.l.fundum.§.si.

m Seruius.facit supra.e.l.librorum.§.qꝫ tamen ibi.nec chartis ꝛc.

n Cum vxori.quereretur.s.quid iuris sit.

o Is.alias cum is.t al' cum vnus t dic comparasset causa vxoris.

p Aduexisset.s.pubertas ad mulierem.t sic nec assignauit. assignaturus tamen si viueret.vt supra.e.l.si quid t.l.si quid t.l.item le.§.i.al'.§.vtroqz t facit.j.de au.t ar.le.l.cum quidam.

q Si chirographum.de act.vt supra.titu.ij.l.seruum fi.§.eum.t.l.bu ius.§.si ita.

r Venditis.vt.C.de do.l.i.t.C.que res pig.ob.pof.l.ij.t ifra de liberatio ne le.l.iij.in prin.

s c Am querere. viderentur. s. legati.
t Essent nisi aliud. ex consuetudine regionis liqueat. vt infra .e. l. legatis. §. fi.
u Seruis. agasonem. qui agit. idest ducit equos. vt supra si quadru. pau. l. i. sed mulio qui mulos. z dic ad opera rustica. alias secus. vt. j. e. l. seruus h. §. muliones zc. z infra ō verbo. si. l. vrbana.
x Circuz se. ergo z mulio si ad vrbanaz familiam fuerit deputatus.
y Lana reliquisset. idest in domū dimisisset ad vsū vxoris specialiter.
z Commixta. in communem vsum.
a Deliberationem. scilicz huic que sequitur cum penus zc.
b Reliquisset. idest remansisset in bonis.
c Vendere solitus hoc autem in penu legato non cederet: vt infra de penu le. l. nam qp. §. i.
d Diffudisset. idest infudisset. vel miscuisset in penu ita quod totum erat in penu.
e Tamen omne licz videtur excedere modum. nam nil erat venale.
f Penus vendere. si habes vendere dic z partem vsui tenere. si vero habeas pendere dic idest in penu ponere z subaudi partem vendere erat ergo commixta venalis z vsualis z sic eligitur hec via vt infra de penu le. l. nam quod. §. itez si quis. z facit infra. titu. i. l. si cui. z infra. tit. ij. l. generali. §. vxori. z infra de auro z ar. le. l. pediculis. §. idē conquereretur.
g In lana. que est in con. vsu: vt in questione propositum. z est speciale in lana z in lino que appetūt mulieres sed aliud in seruis z alijs speciebus que sunt in promiscuo usu. vt supra. e. l. hoc legatum. §. penū. z. l. inter. §. proinde.
h Predijs essent. repete legatis.
i Topiarium. seruum.
k Saltuarium. seruum.
l Ornandi purgat enim agrum spinis z cum planatur z circuit sepibus z fossis.
m Tucdi. vt supra de vsu z ha. l. si ita.
n Machinarium. qui portat necessaria machine que i fundo fiebat forte propehostes posito.
o Pararentur. secus. si ad fructus. vt infra de fun. instruc. z in. le. l. grege.
p Pararentur. scilicet legata videri.
q Opilionem. idest custodem ouium sic dictus. quia oues fuerūt opes. vel quia earuz vellere coperimur. z facit. C. de ver. si. l. ij. z infra e. l. aubus. z. l. se. z ifra de fun. instru. z in. le. l. ita.
r Generis. vt dixit. scilicet causa stercorandi.
s t Extoribus. alias. l. alias. §.
u Omnibus. secus si non addidisset omnibus quia tunc hec verba q erant sui facerent conditionez vt supra. titu. ij. l. vi. sed certe z hec faciunt conditionem ad verbum sui. non ad verbum textoribus.

tum intelligitur.

a Phebrica.

Quam quererētur agni legati q̄ tinus viderentur quidam aiebant agnum dūtaxat sex mensium esse. sed verius est eos legatos esse qui minores anniculis essent.

Seruis z ancilis vrbanis legatis agasonem mulionem legato nō cōtineri respondi. eos enim solos in eo numero haberi quos paterfamilias circum se ipse sui cultus causa haberz. Lana lino purpura vxori legatis que eius causa parata essent: cum multam lanam z omnis generis reliquisset querebatur an omnis debeatur. respondi si nihil ex ea destinasset ad vsuz vxoris: sz omnis commixta esset: nō dissimilem esse deliberationem cum penus legata esset z multas res que penus esset reliquisset ex quibus paterfamilias vēdere solitus eēt: naz si vina diffudisset: habiturus vsui ipse heres eius: tam̄ in penum omne existimari: sed cum probare tur cum qui testamentum fecisset patrem penus vendere solitam esse constitutum esse vt ex eo qp annuum op9 esset heredes legatario darent: sic mihi placet z in lana fieri: vt ex ea que ad vsum ānuum mulieris satis esset: ea sumeret: nō enī deducto eo qp ad viri vsum opus esset reliquum videri vxori legatuz esse: sed qp vxoris causa paratum esset. Predijs legatis z que eorum prediorum colendorum causa empta parataq essent: neq3 topiarum: neq3 saltuarium legatuz videri ait. topiarium enim ornādi: saltuarium autem tuendi custodiē di fundiq3 magis quā colendi causa paratum esse asinum machinarium legatum videri. Item omnes que stercorandi fūdi causa parerentur: item opilionem si eius generis oues curet.

i Idem.

Extoribus omnib9q qui sui essent cuz moreretur legatis. quesitum est an z is quez postea ex his bostiarium fecisset legato contineretur. respondi contineri: nō enī ad aliud artificium sed ad aliud vsum transductus esset.

i Ulianus.

Qui duos mulos habebat ita legauit mulos duos qui mei erunt cum morar scio heres dato: idem nullos mulos sed duas mulas relinquerat. respondit seruius deberi legatum: quia mulorum appellatione etiam mule continētur: quemadmodum appellatione seruorum: z serue plerumqz continētur. Id autem eo veniet quod semper sexus masculinus: femininū sexum continet.

i Idem.

In repetēdis legatis hec verba que adijci solent: item dare damnas esto: z ad conditiones z ad dies legatorum easdem repetendas referri sabinus ait.

a Phebrianus.

Qui filium z nepotem heredes instituerat: certa predia queque in his mortis tempora sua essent nepoti per fideicommis. dederat: excepto calendario mortis tempore in ea archa in qua instrumenta z cautiones debitoruz erāt: pecunia numerata inuenta est plerisqz videbatur vix verisimile esse vt testator de pecunia numerata sē sisset ego autem illud dignum animaduersiōe existimabam: cū quis calendarium prestari alicui voluerit vtrum ne nomina duntaxat debitorum prestare voluisse intelligendus est: an vero etiam pecuniam si qua ab his exacta eidem tantum calendario destinata fuerit: et magis puto quemadmodum si ex acte pecunie z rursus tollate esset permutatio nominum non pertineret vel minuerit fideicommissum: ita ipe queque pecunie si ab hoc calendario ideſt nominibus faciēdis destinate essent eidem fideicommisso cedere debeant. quin etiam illud quoqz defendi posse: z nō modo a debitoribus exacte pecūie sz quacunqz de causa redacte eidem tamē rationi fuerint destinate fidei commisso cedant.

m Marcellus.

r Artificium. tunc enim secus: vt infra e. l. legatis. §. i. z. §. quibus mo. vsufr. a. l. si. cui bal.
s q Ui duos. duas multas forte post testamentum quesitas.
t Seruē plerunqz. vt infra de ver. si. l. detestatio. §. i. z. l. inter. stip. §. fi.
u Eo. deest ideo.
x Sertum. nisi in casibus vt no. supra. titu. i. l. si ita sit scriptū in prin. z facit infra de ver. si. l. i.
y In repetendis. lego ticio. x. sub conditione vel in diem. Item eidem alij eo amplius fundum videro in seruo legare. x. z erit reperitio nis tā ad. x. qp̄ ad fundum. vt. §. e. ti. l. si sic. pure. z. j. de condi. z de. l. auia. alias quia z. l. libertis omnibus z supra de condi. in. si. l. cum seruus. z infra de fundo instru. le. l. grege.
z Qui filiū. excepto calēdario a legato nepoti. z sit qd altet legauit z sit pris vel dic fm. R. qp preter calendariū de legauit z hoc simili ter legauit.
a Videbatur. ei recte. scilicet qp nō debetur nepoti secundū casuz. vel dic z male secundum alium. z ideo statim corrigitur cum dicit ego autem zc.
b Voluerit. alij qp nepoti secunduz primum vel nepoti secundum alium.
c Cedere debeant. duplici ergo rōne pecunia de qua queritur nepoti debet: tum quia calendarium qp fuerat nepoti legatum cedit si ibi fuit destinata pecunia nominibus faciendis. z hoc secundum secundam lecturam. secundum aliam duplici ratione a legato nepotis excep tum videtur. z dicitur calendarium liber rationum seu nommum eo qp calende terminorum sunt ibi z facit infra de admen. le. l. filio §. fi. z supra. e. l. vxorem. §. legauerat. z. infra. ti. ij. l. generali. §. vxori z. infra de fundo instru. z instru. le. l. nepoti. z. supra de here. instit. l. ex facto. §. rerum. z. supra. ti. i. l. caius z. C. de. ver. si. l. ij.

b LEgatis.obsonatores.qui custodiunt dominũ in lecto.vel ob
senatores qui resonant ꝛ cantant domino in mensa.
c Si ex officio.qđ est generale nomen ad omne ministerium sit ar/
tificiũ vel non sm Jo. Jtẽ sm R. in officio habẽtur qđ alias vt pu
to ministeriũ appellaꝛ.multo agaso.saltuarius armiger.capifer.cocꝰ.
pastor.bestiarius.pi
stor.ꝛ alij q sine vlla
ãte mĩsteria sua dñis
exhibeãt de qbusdã
quor habeꝛ mẽtio.
ff.e.l.cũ quereꝛ.
d Trãsierit.volũta
te testatoris .a30. vt
qꝛ cũ legasset mulio
nes aut opiliones su
os ꝛ de vno istorum
mechanicũ vel artifi
cẽ fecerit vel lectica/
riũ. Jtẽ hoc si expres
so officio.secꝰ. si expſ
so ꝓprio noĩe: vt.ff.
de cap. di.l. tutelas
circa prin.
d Trãsierit legatis
seruis officialibus.
e Extingui. in suo
mutato.
f Officiũ.q non est
artificiũ ꝛ idẽ est vt
mutẽ artificiũ p ar/
tificiũ eadẽ rõe vt.ff.
e.l.textoribus.ꝛ qua
rõe mutaꝛ officiũ ea
dem rõe ꝛ testatoris
voluntas non ita eꝝ
de artificio ad offici
um vt subijcit:ꝛ ẽ rõ
sm Jo. qꝛ officiũ in
quo prius erat suus
non põt dici artifici
um:ꝛ sic nouũ statuꝫ
incipit hẽre si ãt pri/
us erat i artificio et
postea trãsiuit ad of
ficiũ secꝰ est.qꝛ artifi
ciũ põt dici officium
hec aũt ratio cessare
videt vbi ex ãtificio
trãsit ad aliud artifi
ciũ.iõqꝫ Ro. reddit
aliã rõnẽ que nõ ces/
sat.qꝛ officiũ in arti/
ficio ideo mutaꝛ. nõ
aũt artificiũ p offici
um.qꝛ artificia potẽ
tioꝛa sunt:cũ quadã animi ꝓpetuitate discuntur eo qđ inde vberior
ꝛ honestior questus ꝓcipitur.officia vero ad tempus ꝓpter necessi
tatem vel inopias insurgentes subeunt sm.R.
u Non idẽ eꝝrio.si de artifice fiat officialis legatis artificibus qꝛ
non extinguunt legatũ suo mutato.ꝛ grecum est istud.
h Legatarius.qui facit lecticas ꝛ sic ẽ artifex.
i Locus.nomen officij cum erat vsitatoꝝ ciboꝝ cocꝰ.secus si sub/
tilia ꝓparat cibaria:vt.ff.de edil'.edic.l.si quid.§.fi.que ẽ ꝓtra. Jtẽ
ꝓ.j.pr.§. Jtẽ contra.ff.qui.mo.vsufruc.a.l.si cui balneũ sed ibi mi
nisterium,p artificio ponit.est enim ministeriuꝫ genꝰ vt modo dixi.
k Factus est.nã non p hoc definit lecticarius esse.sed quid si ꝺ offi
cio ad officium.rñ. videtur extinctũ.
l Si vnꝰ artificia.improprie quo ad cocos. ꝓprie quo ad alios ar
tificia dicit.nã cocus nomẽ officij est:vt.ff. ꝓ.§.vel dic de subtili co
co hic loqui.ibi de communi.vel vt ibi not.
m Alij.legatario.
n Alij lecticarij.s.legati fuerunt.ꝛ fa.j.ꝺ au.ꝛ ar.le.l.pediculis.§.ar
gento ꝛ de supel.le.l.labeo ꝛ ff.t.ij.l.ticie textores.
o Versabaꝛ.is qui plura habebat artificia.
p Ornatricibus.ancillis que ornant dñas. Jtẽ comate que caput
vt.ff.e.l.item le.vel ornant panuso.quod debent vel dic frixate.
q Non cedere.qꝛ nesciunt ornare sed adiscunt:sꝫ ꝺ est vt subijcit.
r Alij.sapientes.
t Incrementũ.sic.C.de re mi.l.milites li.xij.
u Humane nature.que affectat adiscere :vt.j.ꝺ fideicõ.li.apꝺ iuli.
x Pecoribꝰ pascunt sic insti.ad.l.acq.in prin.ꝛ.ff.ad.l. acquil.l.ij.
y In odissea.nomen libri homeri ꝛ sequit grecuꝫ nullius vtilitaꝫ.
ʒ Jumentis.non continetur:vt.ff.de edi.edic.l.ediles.§. iumento/
rum ꝛ.j.de ver.si.l.boues.

a Eque:vt.ff.e.l.q duos.ꝛ.j.ꝺ ver.si.l. ꝓnunciatio i prĩ.ꝛ.l.i.ꝛ.j.e.l. fuis.
b Quibus.sumendũ hoc vsu deficiente lex dicit ãniculũ: vt.ff.e.l.cũ que
reꝛet in prĩ.vnde. Oratius qđ penes.s.vsum arbitrium ẽ ꝛ ius ꝛ norma
loquendi.R.ꝛ est ad hoc.j.e.l.fuis.§.si.ꝛ.ff.e.l.libroꝝ.§.i. ꝛ de supel.le.l.
labeo:ꝛ.j.ꝺ au.ꝛ ar. le l.pe
diculis.§. argẽto. ꝛ.ff.ti.ij.
l.si suꝰ pluriũ.§.fin.
a Libus le.galline sil
uestres.puta fasiane femie
ꝛ patet ꝓ sequẽtia . diuer/
sum ei ius i his ꝛ domesti/
cis obseruaꝛ:vt insti.de re/
rum di.§.gallinarum.
d Auiaria. id ẽ gabie.vbi
stãt auef.ꝛ hoc ideo quia si
ne his leuiꝰ fugerẽt aues.
Jtẽ hoc est verũ si testatoꝝ
talia habebat alias secus:
vt.ff.ti.ij.l.si domꝰ in prin.
e Fasianarij.i.fui qui sci/
unt artificia capiendi auef
vel dic esse falcones ꝛ acci
pitres ꝛ astores qui alias
aues capiũt.h.ꝓia verioꝝ
vt ꝓ qꝛ subijcit ꝺ pastore
astõe ꝛ ꝓ hoc astões auiũ
noĩe continẽtur.
f Q Uli saltũ.i hybẽnis.s.
saltibꝰ.ſt.n.estiui. ꝛ hybẽni
vt.j.de acq.re.do.l.pegre.
§.fi.ꝛ.l.iij.§.saltꝰ.itẽ nõ.nõ
dicit esse i fundo qꝝ ad tẽpꝰ
ẽ ibi.sic.ff.e.l.vxoꝛe.§. lega
uerat.ꝛ de pig.l.debitoꝛ ꝛ.
e.l.q filiũ.ꝛ.j.ti.ij.l.genera
li.§.vxoꝛi.ꝛ.j.ꝺ auro ꝛ ar.
le.l.f.vxoꝛi.§.cum ita.
g Ulianus. oĩ secus si
simpliciter fũdũ seia
nũ legasset.qꝛ tunc eã tãtũ
ptẽ que sua est legasse vide
tur:vt.ff.ti.ij.l.v.ꝛ.vj.§.i.ꝛ
in.§.ij.sic.ff.e.l.textoribus.
h Debitoris.al' deliberã
tibus vt.s.debitoꝛ possit lue
re.eã enim partez respectu
sui iure tm̃ legasse videt.sic
ff de le.i.si domũ.§.fi.ꝛ.l.se
natus.§.fi.
i Ex his verbis.attẽdere
al' attendere.al'. vendere.
k Cõdonet.vobis libetis
quoꝝ filij remanserunt ser
ui ꝛ erat futuri sui filioꝝ
domini.ꝛ dic ꝓdonet:vt vos manumittatis.vel ipsi manumittant: vt ita
vobiscum possint manere.
l Non posse.de rigore verboꝝ.secus de equitate:vt.ff.e.l.pater filium.§.
pe.vel vt ibi.vel dic vt nõ.supra.ti.i.l.vnum.§.fi.
m Seruos.hoc sensit.ꝛ hoc ꝓbetur.nam alia ps que erat testatoris de/
bet:vt.ff.ti.ij.l.v.§.fi.ꝛ.l.vj.in fi.ꝛ de ꝓdi.insti.l.ij.in prin.ꝛ.ff.e.l.qui con
cubinam.§.stichus.
n Predijs.cum his hoc est grecum.ideſt insertis.
o Tempore.sic.j.de auro ꝛ ar.le.i.l.si ita.ꝛ.j.de liber.le.l.fi.in fi.ꝛ not.ff.
e.l.nomen.§.i.
p Accesserunt:vt.j.de fun.instruc.l.si mancipia que videtur ꝑ . ꝛ hoc nisi
legatarius accedere fecit:vt.ff.ti.i.l.cum ita.
q Non aliter.significatione.magis vsitata.h.ad quod est.j. de supel.
le.l.labeo.
r Alij.quam sonare verba videntur.
s Testatoꝛem .tunc enim recceditur a significatione verboꝝ:vt ꝺ au.ꝛ
ar.le.l.pediculis.§.labeo.ꝛ de condi.ꝛ de .l.publius.§.i. ꝛ in alio quando
est talis regionis consuetudo:vt.j. de fun. instruc. ꝛ in le.l.cum de lanio/
nis.§.asinam in fi.§.ꝛ in alio:vt.ff.ti.ij.l.iiij. Jtem contra.j.ti.ij.l. si alij sꝫ
potest dici qꝝ ibi erat dubium.quid testatoꝛ senserit. Jtem facit supra de
exercito.l.i.§.si his:ibi iure igitur ꝛc̃.ꝛ.j.qui ꝛ a quibus.l.prosperit. item
op.vt no.C.de fideicommiss.l.voluntatis ꝛ facit.C.de fideicommiss.l. cum
virum.ꝛ.not.supra de le.ꝛ se.con.l.non possunt.item op.j. de rebus du.l.
in ambiguo sed dic vt ibi.
t Ticius iuuenes.seruos.
u A qua.scilicet vnde incipiat dici iuuenis ꝛ vsquequo.
x Ad notionem.sic.C.de fideicom.l.voluntatis:ꝛ.l.stichus.
y Ad diffinitionez.ideſt ad strictaz ver.signi.R.

z Posset.considerato vero sesu vbi autē excessit: considerato vero sesu.
a Etatem.idest compleuit.xxv.an.vt.ſ.de mino.l.i.in fi.
b Seniores.i.senex.q ē a.lxx.an.ſ.vt.j.ō iure imu.l.maiōes ꝛ isti.ō excu.tu.ℊ.itē maior.itē maior qñqz lx.an.vt.ſ.de adop.l.si pater.ℊ.fi. qñqz.lv. an.vt.C.q eta.li.x.l.fi.hoc ꝯz leges ſz ſm vulgare,puiciaꝝ mores ꝛ ipſorū varietates vboꝝ significa tiones sepe mutāt ꝯz. R.j. de fun.istruc.ꝛ i.le.l.cuz de lanionis.ℊ.fi.i fi. ꝛ fa.ſ. in prin.huius.l.

c Cui.ñ ē.no.appella tione lane ñ ꝓtineri tinctā vt ꝛ.j.ℊ.i.ꝛ.ℊ.lino ſz ō.j.de au.ꝛ ar.le.l.pedicu/lis.ℊ.labeo.vbi dic ꝓtineri so.ispecta generali signifi/catione ꝓtinet.vt ibi ꝛ.j.ō acq.re.do.l.ſz si ex meis ℊ. fi.vbi dicit ñ desinere cē la nā:lz tincta sit. ſz ꝓsiderata volūtate iterpretatōe ñ vt hic que prevalet ſm.R.

d Facta.tūc ē fcā qñ ē ca uinata ꝛ pectinata ꝛ batu ta:ꝛ i manell' pata ad ponē dum in tela.

e Neta.i.filata naz neo.i. subtilit filū a colo trabo secūdum.h.licet aliter alij hoc exponāt.

f Putputa.hec exēpla ō ne ta.ꝛ non neta possit intelli gi ꝛ ñ ē ius qz clare soluet.

g Stamē.stamē dr lana q̄ trahit a stma.nā stma rema nz i dētib⁹ pectinū ꝛ sic ē bo na lana. ꝛ purgata ex qua ozit postea tela appellatur stamē.trama que remanet appellat subtegmē ex qua postea texit tela ōdita hoc stam alig vocāt barbā lan.

h Neta.ñ tamē tinctā: vt supra in prin.

i Lane.,pueniſſet.i. ita est pata:vt solū restet texere: ñdū tñ ē i tela posita q̄ tūc lane appellatōe ñ ꝓtinet.lz sec⁹ sit i lino:vt.j.ℊ.lino.

i Succidā.q̄ tonsa ē de ſe riori pte ouis.i.ō corpe sic dicta qz plena ē succo.i.su/doze.ꝛ pinguedine ouis ꝛ affert sanitatē.vel dr succi/da.i.ñ lota:vt stati colligit nā beccarij malicioſi nō la uāt:vt plus pōderet.ꝛ pro hoc facit qō subijcit ō lota.

k Non sic.dic:vt.ſ.in prī.

l Tomentū.gen⁹ vestis ō lana: ñ ār dicas q̄ lana ha beat aliud tomētū quā trama que bene ꝓtinet lane vocabulo:vt.ſ.e.l.i.ℊ. quesitū ē vel dic tomentū ē coopertoriū qdā de lana factū. vt est lana vel fragana qua vtuntur rustici pro culcitris.

m Valitudis.h⁹ ꝛ sequēs nescio quale erat.

n Fomentationis calefaciebat vt foueret stomachum.

o Lanate.vnde lana non ē tonsa ad hoc ñ ār dicit ō pellib⁹ qb⁹ opimur.

p Et hoc.idest pelles lanatas.

p Lepozinam.scilicet vt lanam haberet.

q Anserinā.vt pluma ꝛ semp dic.si vt lana ad pānū vtebatur.

r Et de ligno.ſ.lana vt.de canis.vt dicunt forte id quod in vallibus.pro ductū canelle.

ſ Factū qñ non re stat nisi vt ponatur in tela.lz quidā aliter dicant vt nō.ſ.e.l.in prin.

t Netū.i.filiatū.vt i prī.hui⁹.l.

u In tela ē.qz lana q̄ ē i tela ñ ꝓtinet:vt.ſ.ℊ.i. ꝛ.j.,pr.ℊ.itē differt i tincto lino ꝛ lana:vt subijcit ꝛ ē ratio vtriusqz diuersitatis.qz plus p̄ciositatis accipit lana p tinctaz ꝛ per telam quam per linum secūdū y.sed.R.non curauit reddere rationē.

a De versicoloribus.i.deuersis i aliū colorē q̄ nāle.ꝛ dic qōnē eē an ap/pellatione lane ꝓtineat versicolozia.ꝛ ſm hoc q̄ dicit.ſz ea q̄ tincta sunt,ſ. nāliter.ꝛ sic facit.ſ.e.l.i prī.ꝛ q̄ ibi nō.alij dñt qōnē eē q̄ legatis versicolo rib⁹ videant legari.ꝛ q̄ subijcit ꝛ cōstat no. R.ſz ibi.ſz ea videri legata.ſ. legando versicolozia q̄ tincta sūt.ſ.accidentalit scz cū color nālis ē mutat⁹.

b Texta.no.diferētiā iter texta ꝛ ꝓtexta:vt.j.ō au.ꝛ ar.le.l.vestimenta.

c Ego arbitroꝝ.non rñ.questioni adhuc.ſi.j.purpuram autem ꝛc.

d Non sunt.scilicet accidentaliter.

e Cōtinebi.ſ.legat vsicolozib⁹.

f Arbitroꝝ. nomine versicolozum non.

g Continebitur.purpure appellatione.

f Coccū.stati h⁹ expone.

h Fucinū gen⁹ colo ris. sic ꝛ seqns.ꝛ ē al' iachinū.ꝛ al' iachine tū.ꝛ de cocco bis tin cto.ꝛ ō iachinetio dr ī veteri testō i ꝓstruc tione tabernaculi: et dr coccus bis tinct⁹ pān⁹ qdē sirie⁹ q. cū duoꝝ coloꝝ ꝛ ex vr viridis ꝛ int⁹ rube⁹ qualitercūqz voluat fic apparet ꝛ fa.j.e.l quesitū.ℊ. coctum.h. facti vt ꝛ ibi.

i Iachinuz.dic: vt. ſ.e.l.circa prin.ꝛ dic

k Non continebit. purpure:ar.ſ.ō acti, emp.l.fundi.ℊ.fi al'i.

l Cum sue ancil e.scribitur vt legati.

m Eruos.pleno .ſ.saltī quo ad opinionem vt bo.fi. pos. vt subijcit. l'dic pleno iur sz ñ solus.

n Nō ꝓtinebit.qz nec quo ad opinionē sūt ci⁹ q hz vsūfruc. ꝛ hoc si fructuarius leget suos seruos. sec⁹ si ꝓprietarius. vt. j.l.prī.

o Voluit cōtineri. scilicet expressū.vt.j. de au.ꝛ ar.le.l. qui⁹, ℊ.argento. vel aliud ē cū dicit suos:vt hic aliud cū dicit qui sui sunt vt ibi.siquidem in testamētis ꝛc:vt.j. de re.iur.l.in testamē tis.ſz ar. ō supra ad fileianū .l.i.ℊ.i. ꝛ fac. .j.e.l. nuper. ꝛ.ſ.e.l. cum sue.

p Debitō sic supra de pig.act.l.pignus.

q Nequaq̄.nisi vo lēte debitoze erāt in vsu creditoris: vt.j. ō supel.le.l.legata.ℊ. si.ꝛ fa.ſ. q sat̄da .co. l.sciēdū.ℊ.si creditō.

r Locabat:vt tñ p dies neceſſarios sibi vtatur.al's mercis nomine magis continent:vt.j.de au.ꝛ ar.le.l.cum testamento.

s Eū.testatoꝛē.

t Exercebat.emēdo ꝛ vēdēdo suos.

u Dācipia.venalia.

x Dercis.ſ.ex interpretatione non seruata significatione vocabu li:vt.ſ.de tribu.l.i.ℊ.i.ꝛ.j.de ver.signi.l.mercis.

y Vicarios non contineri.i lib.Ro.ē non.ſz in libro Jo.ē cancella tū ꝛ p.R.ē.j.de pecul.le.l.suo ma.ꝛ.ſ.e.l.cū sue.ꝛ.j.de fūdo istruc. ꝛ instru.le.l.quesitū.ℊ.celsus.ꝛ.j.de libe.le.l.cum ita in fi. Item pro

s Eo quia magis officijs alterius idest ordinarijs sunt parati.

t Qs ꝓtinent: vt ꝛ.ſ.t.i.l.v.ℊ.i.ꝛ.j.de ver.si.l.pupillus.ℊ.fi.ꝛ ſ.de ꝓdi.insti.l.ij.i fi.nisi ꝑ ,pbet sensisse:vt.ſ.e.l.iuli.ℊ.seruos in fi.

u Dmmis.exiguiōes:vt.ſ.t.i.l.fi ita sit scri.i fi.cū suis ꝑoz.ſz ō.j.de au.ꝛ ar.le.l.q lancē.ſo.vt nō.ſ.ti.ij.l.apud iulia.ℊ.scio.

c Cōsuetudine. locutionis:vt.ſ.ti.i.l.fi seruus pluriū.ℊ.fi.ñ vsus. vt.j.de vino tri.ole.qz le.l.cum certum.que est contra et ar.contra. j.ti.i.l.fi.cui.j.de ali.ꝛ cib.le.l.alimenta.

d Regione.al' neqz ex regione.ꝛ tunc expone idest consuetudie re gionis.ꝛ facit.j.de reg.iuris.l.semper.

e Ex ꝓtextu.fic.ſ.ō testa.l.beredes.ℊ.i.ꝛ.j.ō ṙ.ob.l.ticia.ℊ.idē.R.

f Apparere.quales legati sunt:ex alijs quas apparere potest:vt.ſ. de le.i.l.ſi Puus pluriū.ℊ.fi.ꝛ.j. de vino tri.ole.le.l.cuz certū.q̄ sūt ꝓ

fm Jo.⁊ sa.j.de ō.obli.l.iter sti.§.si stipulāte ⁊.j.de supel.l.l.labeo.

g Quartis.nemo dicit.nisi:vt.s.e.l.librorum.§.libris.

h Quam i substitutōe.ptinent.appellatōe ergo legatorū.libertates ptinēt.sz ō.s.de transactio.l.i.§.imperatores sed dic vt ibi.

i Quesitum fundum.mala videtur esse grammatica. sed dic fundū lego tali. cū ūsfro ⁊ cū bis q̄ i eo erunt cū moriar:vt.j.de fū do instru.⁊ in le.l.sed.§.pamphile.

k Dei conténtus. p qō videtur legasse: vt.s.ti.i.l.peto i pri.

l Et nūmis.s.an cō tineant legato: ⁊ hec est prima questio.

m Eadē.s.mater testatrix.al' eidē.s.filio.

n Omne.hic oritur dubitatio. ex eo qō subijcit qōcūqz ⁊c. o Qōcunqz.s.argē tū vel quācunqz supellectilem.

p Ad meum pti nēret.secunda questio.

q Alij legauit.s.con tineatur legato.⁊ est tertia questio.

r Respōsū ē. respon sio prime.

s Nūmos. quos ha bebat testatrix i alijs suis predijs sz quos dā. imo qs hēbat in pdio sempronião.sz ad tepus: vt.j.e.l.si chorus.§.i.⁊.l. si ita ⁊.s.t.i.l. Caius:⁊ ō here.instī.l.ex facto. §.rex ⁊.j.de fundo instruc.⁊ i le.l.quesitū. §.papinianus.

t Seruos.responsio tertie questionis.

u Datos.i.fictos.

x Diminuisse. nā p shāle derogat gene rali:vt ⁊.s.c.l.vxorē. §.felicissimo.⁊.j.ō vi no tri.⁊ oleo le.l.ij.⁊ de au.⁊ ar.le.l.i.⁊ de pecul.le.l. fuo.⁊.j. ō supel.le.l. lega. i pri.

y De argēto. solu tio fēde questionis.

z Probabit. sz qd in dubio.rñ iō tñ q̄ i pdio sepronio hēt videt relictū.nā ⁊ il la demōstratio:⁊ qc qd i predio sepronia no cē.superiora pōt restringere:vt.j.ō pe tu.le.l.nā q̄.§.fi. sed ō.j.de fūdo instruc. ⁊ in le.l.quesitū. §.fi. ⁊ j.de alimen.le.l.a fi lio.sz ibi q̄ talis ap parebat voluntas te statoris.vl' dic vt in eis dixi.

a Predia fuerunt. non ad.tēpus sz ppe tuo destinata.⁊ sa.j.de fun.instruc.l.scie.§.fi.⁊.l.predia.§.primo.

b Peto ducentoz.i.p.cc.aureis vos heredes detis fundū alūne mee quod legatum valet:vt.s.t.i.l.⁊ si equo vel dic talem agrum: q valet tantum quia forte tantum emerat defunctus.

c Nō legata.sē nec cetera q̄ fuerūt ibi ad tēp⁹ ⁊ sa.j.ō fū.instruc. ⁊ i le.l.scie.§.fi.⁊.l.pdia.

d Jūcta.oia ei metalla supant sua specificata potētia. ⁊ q̄ nll'o mō extinguūt specificatōe.lana āt ⁊ cypssus siue marmor vicīt a suis specificat.cū ad sua vltra ñ reddāt initia.⁊ plerūqz vt lana ⁊ cypssus ⁊ similia.vt farina nomē ēt pdūt l'amittūt.mettala āt ⁊ si sint specificata sic ad rudē massā reddcūdi ius ita ē vt nec nom̄ suū pdūt.nā si ānulus ē non min⁹ aur⁹ vocat.sz vestis nū q̄ lana sic nauis cypssia ñ cypssus dī ⁊ sa.j.c. l.lana ⁊.l.heres.§.i.⁊ de auro ⁊ ar.le.l.quintus.ij.⁊.j.de acquir.re.do.l.in omnibus:⁊.l.sc.item sa.j.de au.⁊ ar.le.l.cum aur̄ circa pri.⁊.l.si ñ sūt.§.i.

f Coccus dubitauit: vt ⁊ s.e.l.si cui.§.penul.

g Qui minus.i.non.

b Porro.p certe.ēt sunt isti colores pānor̄ ō quibus dixi.s.e.l.si cui.§.fi.

i Cū vir.ego paul⁹ aduocat⁹ mulieris.

k Hec obtinui.al' obtiuit. .s.mea opio.cū ergo acquiescat snie pauli ⁊ i corpe iuris pōit ēt lex gnālis.⁊ sa. s.e.l.b⁹ legatū.⁊ ō au.⁊ ar. le.l.qnt⁹ ⁊ statī hic subijcit.

l Reb⁹.sa.j.e.l.fu⁹ q̄ i fun. cū suis pcor.s.e.l.q saltū q̄ ⁊.j.de vsufruc.le.l. generali.§.i.⁊.j.l.prox.§.i.

m Si chor⁹.suor̄ cātā tiū.cū instro quodā musico q̄ dī chorus. hz et al' significationes:s. ō edi. edic.l.eiusdem.

n Familia.seruor̄ sic ponitur.j.si fami.fur.fe.di.

o Singuli.quo ad hoc vt ocs peti possūt ⁊ legato cedūt quo ad qd tū aliō ē:vt s.t.i.l.ij.⁊.iij.⁊.v.⁊.vj. Jtē quo ad act.ō cuic.vt.s.t.ij. l.si dom⁹.§.i.s.de cuic.l.serui venditor.

p Dis vbis factitassēt. al' factitassz.i.facere psueuissz testator al' factitassent.s. testatores alias accidisset.

q Fragilē.i.ō facili pōt pdi.sic. C.de admi.tu.l. lex. que tu.§.fi.

a Repōeret.hēt ⁊ al'significatōes:vt no.s.ō peculio i rubrica ⁊ sa. ad.§.fi.j.e.l. si ita cum suis concor.

b Area.ñ poterat. p̄ vr.s. t.i.l.si aree.⁊.s.t.ij.l.suū fi. §.si aree.so.hic fuit mutata volūtas:vt ⁊ ibi.⁊ i.l. suū fi.§.si aree.pieñ no. Jtē sa. j.de so.l.q res.§.areā ⁊.j.ō v.ob.iter stip.§. sacrā ⁊.s. ō vsufi u.l. q vsufruc.i pri. ibi si ñ i aree sz p̄.s. q.mo. vsufr. amit.l. repeti.§.fi.sz aliō i vsufruc.fin.b.

c Seru⁹ peti pōt.al' peti ñ pōt ⁊ tūc nullū ē p̄ al' ē peti pōt ⁊ tūc est p̄.j.de sol. q res.§.areā ⁊.j.de adi.le.l.si su⁹ i fi.⁊.l.cū su⁹.so.vt no. i dicto.§.areā.vel hic viuente testatore redijt i seruitutē.⁊ postea ex volūtate noua voluit puenire ad legatariū vt dixi.s. pr.§. ⁊ est ar.hui⁹ solutionis.j.ō adimen.le.l.iiij. ⁊ facit.s.qui. mo.vsufruc.a.l.repeti.§.fi. ⁊.l. quid tamē.§.i.⁊.s.t.ij. l.filiussa.§.fi.⁊.s., pr.§.cuz

Ptextu testi possit apparere[e].

Quartis legatis ne Dē. mo dicit[s] scripturas ⁊ libros ia factos legato cedere hoc idē ⁊ in tabulis est. Ppez.

Quz i substitutōe[b] legata repetant libertatis etiā ptinent.

Quesitū ē sticho pAul. seruū ex eo fūdo ante annū mortis testatoris adductū: ⁊ discipline tradduū: ⁊ postea in eum fundū non reuersū an deberetur:responsum est si studendi causa missus set:non q̄ de fundo cum aliorsum transferret deberi. Dei filij q̄ iam tibi maximā partem facultatū dederim contentus[k] esse debes fūdo sempronano cum suis inhabitantibus.i.familia ⁊ que ibi erunt quesitum est de nominibus debitorum ⁊ nūmis[l]:eadē[m] epistolam talem misit argentum omne[n]:⁊ supellectilē qōcunqz[o] habeo tibi do ⁊ quicquid in predio semproniano habeo an suppellex que in alijs p̄dijs vel domibus esset ad meum[p] pertinere:⁊ an serui quos ex eo fūdo alijs legauit[q] responsum est[r] nomina ⁊ nū mos[s] non videri deberi nisi manifeste de bis quoq3 legandis voluntas defuncte approbaretur:seruos[t] ex bisdem fundis alijs datos[v] diminuisse[x] filij legatum de argēto[y] suppellectili que alibi esset cum cuius notio est estimatuz: vt id obtineat qō testatōi placuisse a legatario,pbabitur[z] Predia quidez reliquit adiectis bis verbis vti a me possessa sunt: ⁊ quecunqz ibi erunt cum moriar quesitū est ō mācipijs q̄ in bis predijs mozata fuerunt[a] vel operis rustici cā vel alieni us officij: ceterisqz rebus que ibi fuerunt in die mortis:an ad legatarium pertineret. rñdi ea omnia de quibus quereretur legata videri. Peto vt fundū meū cāpanianū genasie alūne mee ascribatis ducētorum[b] aureor̄:ita vti est. queritur an fundus ⁊ reliq̄ colonor̄ mancipia si qua mortis tēpore in euz fuerit debeant.rñdi reliqua q̄dē colonor̄ nō legata[c] cetera vō videri bis verbis ita vti ē data Illō[d] fortasis quesiturus ē aliquis cur argēti appellatiōe ēt factū argēteū cōpreben dere[e]:cū si marmor legatū esset nihil pter rudē materiā demōstratuz videri posset cuius hec rō tradit: q̄ppe ea que talis nature sunt vt sepius in sua possint redigi initia ea materie potentia iuncta[c] nūquā vires eius efugiāt. Coccū q̄ pro pzio nomine appellaret quin versi coloribus cedert nemo dubitauit[f] quin minus[g] porro[b] corarinū aut insignū aut mellinū suo nomine quā coccū purpuraue designat. Cū vir[i] ita legasset q̄ vxoris cā parata sunt ei do lego:ego apud pretores fideicō.petebam etiā res estimatas quar̄ precū in dotē erant:nec obtinui[k] quasi testator nō sensisset de bis rebus[l]:at quin si in vsu eius date sint: nihil interest ab ipso an ab alio comparate sunt. Postea apud brunum valentem inueni ita relatum:mulier res estimatas i dotem dederat:ac deinde dotem maritus ei legauerat bis vbis que ei⁹ causa parata sunt:empta que cēnt: dixit emptorum paratorūq3 appellatione non contineri ea que in dotem data essent:nisi si maritus eas res posteaquam ipsius facte essent in vxoris vsum conuertisset. Rebus que in fundo sunt legatis accedunt etiam ea que tunc non sunt:si eē solent neq3 que casu ibi fuerunt legata existimantur. c Elsus.

Chorus[m] aut familia[n] legatur perinde ē quasi singuli[o] homines legati sint. Dis verbis[p] q̄ mobilia mea erūt do lego nūmos ibi repositos vt mutui darent ñ eē legatos:,pculus ait at eos quos p̄ fidij cā repositos bz vt gbusdā bellis ciuilibus factitassēt:eos legato cōtineri: ⁊ sepe audisse rusticos senes ita dicētes pecuniā sine peculio fragilē[q] eē peculiū appellātes. q̄ p̄ fidi causa repelleretur[a]. Area legata si iedificata medio tpe fuerit: ac rursus area sit facta quāquā tūc peti nō poterat[b] nūc tñ ōbet. Seru⁹ quoq3 legatus si iteri manumittat ⁊ postea fact⁹ sit seruus peti pōt[c].

Coniūctim here Dē. des istituti aut cōiuncti legari b⁰ ē torā hr̄ditatē ⁊ tota legata eē singūs data ptes aūt p̄cursu fieri[d].

Seruis[e] legatis nō Ode.

f Coccus dubitauit: vt ⁊ s.e.l.si cui.§.penul.

g Qui minus.i.non.

b Porro.p certe.ēt sunt isti colores pānor̄ ō quibus dixi.s.e.l.si cui.§.fi.

i Cū vir.ego paul⁹ aduocat⁹ mulieris.

k Hec obtinui.al' obtiuit. .s.mea opio.cū ergo acquiescat snie pauli ⁊ i corpe iuris pōit ēt lex gnālis.⁊ sa. s.e.l.b⁹ legatū.⁊ ō au.⁊ ar. le.l.qnt⁹ ⁊ statī hic subijcit.

l Reb⁹.sa.j.e.l.fu⁹ q̄ i fun. cū suis pcor.s.e.l.q saltū q̄ ⁊.j.de vsufruc.le.l. generali.§.i.⁊.j.l.prox.§.i.

m Si chor⁹.suor̄ cātā tiū.cū instro quodā musico q̄ dī chorus. hz et al' significationes:s. ō edi. edic.l.eiusdem.

n Familia.seruor̄ sic ponitur.j.si fami.fur.fe.di.

o Singuli.quo ad hoc vt ocs peti possūt ⁊ legato cedūt quo ad qd tū aliō ē:vt s.t.i.l.ij.⁊.iij.⁊.v.⁊.vj. Jtē quo ad act.ō cuic.vt.s.t.ij. l.si dom⁹.§.i.s.de cuic.l.serui venditor.

p Dis vbis factitassēt. al' factitassz.i.facere psueuissz testator al' factitassent.s. testatores alias accidisset.

q Fragilē.i.ō facili pōt pdi.sic. C.de admi.tu.l. lex. que tu.§.fi.

a Repōeret.hēt ⁊ al'significatōes:vt no.s.ō peculio i rubrica ⁊ sa. ad.§.fi.j.e.l. si ita cum suis concor.

b Area.ñ poterat. p̄ vr.s. t.i.l.si aree.⁊.s.t.ij.l.suū fi. §.si aree.so.hic fuit mutata volūtas:vt ⁊ ibi.⁊ i.l. suū fi.§.si aree.pieñ no. Jtē sa. j.de so.l.q res.§.areā ⁊.j.ō v.ob.iter stip.§. sacrā ⁊.s. ō vsufi u.l. q vsufruc.i pri. ibi si ñ i aree sz p̄.s. q.mo. vsufr. amit.l. repeti.§.fi.sz aliō i vsufruc.fin.b.

c Seru⁹ peti pōt.al' peti ñ pōt ⁊ tūc nullū ē p̄ al' ē peti pōt ⁊ tūc est p̄.j.de sol. q res.§.areā ⁊.j.de adi.le.l.si su⁹ i fi.⁊.l.cū su⁹.so.vt no. i dicto.§.areā.vel hic viuente testatore redijt i seruitutē.⁊ postea ex volūtate noua voluit puenire ad legatariū vt dixi.s. pr.§. ⁊ est ar.hui⁹ solutionis.j.ō adimen.le.l.iiij. ⁊ facit.s.qui. mo.vsufruc.a.l.repeti.§.fi. ⁊.l. quid tamē.§.i.⁊.s.t.ij. l.filiussa.§.fi.⁊.s., pr.§.cuz suis concor.

d Coniunctim concursu fieri.hoc āt contingit siue re ⁊ verbis siue re tñ.siue verbis tantū sit coniunctio:vt.s.de vsufruc.l.i.§. interdum sed al' duo vltimi dicunt disiuncti:vt.C.ō ca.tol.§.is ita sa.s.e.l. q̄ duos ⁊ sa.j.e.l.re coniuncti.⁊.j.de verbo.signi.l.triplici.

e Seruus.cōe nomen imo ē masculini seruus.sed hic dicit.quasi ⁊ sit ex legis interpretatione cuius masculinū concipit femininū sz non conuertit.nisi in casibus:vt no.s.t.i.l.si ita sit scriptum.⁊ facit.s.e.l.q̄ duos.⁊.j.ō v.si.l.ōtestatio.§.i.⁊.l.illa vba op.§.pueri.⁊.s.ō adop.l.b⁹ āt.§.i.

f Mulieribus.virgines.ꝛ.j.de v̄.si.l.mulieris ī pr̄i.ꝛ hoc large accepto vocabulo.aĺ ꝓ corrupta tantū:vt.C.de edi.edic.l.queri.§.mulierem ꝛ de act.emp.l.ex empto.§.si quis virginem.

g Pecudibus.pecus pecudis vel pecoris generale nomen est ad ea que gregatim pascunt:vt.s̄.e.l.legatis.§.pecoribus.

h Armento facit.j.de ver. si.l.boues in prin.

i Quibus.agnos.q sunt minores āno.nisi consuetudo patrie aliter se habeat: vt.s̄.e.l. cuz quereret ī pr̄i.

k Erus cedit. qz non intelligitur ibi morari vbi ē in fuga: vt.s̄.de fuis expor.l.si ticius: ꝛ fa.j.e.l. si ita cum suis concor.

l Quod his viu⁹ aliud si in hereditate eos ī ueniisset. ꝛ additionis tpe a defūcto forte l'et ab ipa hereditate dudū p̄ceptos.R.

m Alice q̄ sunt vice fructuū hēs.s̄.de vsur.l. vsure. l.pdioz ꝛ.l.ī pecudū ꝛ.s̄.de pet.here.l.merces.

n Proponi si testatoris mēte benigne ꝛaudias lz verboz rigor ꝺ forte suadeat:vt.j.ad treb.l.balista. ꝛ.s̄.de vsur.l. in fideicō.§. non nūq̄ vl'.l.illa balista ñ obstat.qz ibi dixit testator quātacūqz pecunia ex hereditate siue ex bonis meis ad eū puenerit at hic nō dixit nomē pecunie. Itē lex illa ó vsuris non obstat qz ibi aliud appebat ex volūtate defuncti.ꝛ ex vbis ei⁹ ꝛ fa.j.ti.ij.q fru.ꝛ.j.ad'tre. l.heredes ī pr̄i. Itē ꝺ.j. de dote prel.iij.§.fi.ī.fi.§. so. ibi.

o Idē testatō.vt si qs nollet alij haberēt. Itē vt altero deficiēte ad alios. Itez post mortē vltimi ad posteros.nā liberi ñ liberti cōtinent ī appellatione posteriorū.sic.j.de gradib⁹.l. iu reconsult⁹.§.parētes.ꝛ.C.ó fideicō.l.cū acutissimi.

p Quiqz debent.s.sicuti.j.vrbē: qz nec hec nec illa debent si sunt cā custodie.aĺ sec⁹ si ꝓpetuo hoc eni solū querebat.s. quatenus extēderet rōe appellatio. secūdū.R.ꝛ sic fa j.de aur.ꝛ ar.le.l.si vxori.§ i.ꝛ. s̄.e.l.si chor⁹.§.i.ꝛ.l. quesitū.§.fi.ꝛ.j.l.si ita cum suis concor.q oia essēt ꝺria nisi sic exponeret.ꝛ fa.j.de penu.le.l.nā ꝙ.§.si ita:ꝛ.j. de ver.si.l.ij.ꝛ.l.vt alphenus. ꝛ.l.edificia.ꝛ.l.qui in continentibus.ꝛ.l. collegarum. §.primo.

q Non hoc verbū ꝙ non fuit appositū.vt ideo dicat qs legatū deberi.licet res non fuit testatoris qz non debetur.vt magis inspiciamus mentem defuncti qui voluit ita valere.si suum esset non aliter.

r Et ideo quia demum probata voluntate defuncti non valet in alieno. ideo ꝛ cetera.

t Cōditionez.tenet ergo legatum:licet res aliena sit dummodo testator sciat.aĺs non.nisi in casibus:vt.C.e.l.cum alienam.

u Illi⁹ sūt:sz tpe testamenti:vt.j.de au.ꝛ ar.le.l.si ita et l medio in prin.

x Quod.scilicet ꝙ non intelligitur nisi sit suum.quādo incertū corpus.

y Habuerit:vt ꝛ.s̄.e.l.suos.

z Rēsū ē.vt.j.ó vino tri.ꝛ ole.le.l.i.

a Sermonē.certi.vel incerti corporis non est vis quando est de futuro.

b Conditione.vt non debeatur si non est suum.

e Pro ōmōstra.q̄ ñ viciat legatū.lz sit fal.vt.j.ó ꝺdi.ꝛ ó.l.demōstratōe ēt ancillas deberi:quidā deberi recte putā:q̄si cōe nomē vtrūqz sexū cōtineat ancillis vo legatis masculos nō deberi nēo dubitat: sz pueris legatis etiā puelle debent. Idē nō eque ī puellis pueros ꝓtineri dicēdū ē. Mulieribus vo legatis etiā virgines debētur: sicuti viris legatis ēt pueros deberi rndet:pecudibus aūt legatis ꝛ boues ꝛ cetera iumēta ꝓtinēt:armēto ātt legato ēt boues ꝓtineri ꝓuenit: nō etiā greges ouiū ꝛ caprax. Ouibus legatis nz agnos:nz arietes ꝓtineri qdā recte estimāt. Ouiū vo grege legato ꝛ arietes agnos deberi nemo dubitat.

d Dem. Seruus q in fūdo morari solitus erat si fugerit lz post mortē testatoris apprehēdat fūdo legato vt istruct⁹ ē ēt ipse legato cedit.

e Quod his vbis reli. Dē. Actū ē qcqd ex hereditate bonisue meis ad te peruenerit:cū morieris restituas fructus quos hēs viuus ꝓcepit.itē queqz fructuū ui ce fūt nō venire placuisse:nec enim qcquā ꝓponi ex quo de bis quoqz restituēdis testatrice rogasse ꝓbari pōt. Idē testator qui libertis fideicō.reliquerat substitutiōe ī ter eos facta expressit:vt p⁹ mortē extremi ad posteros eoz ptineret quero cū nemo alius sit nisi libtus eius qui extremo mortuus ē:an is ad fideicōmissū admitti debeat: tñ posteroz appellatione liberos tm̄ nō etiam libertos eoz quibus fidei cōmissū relictū ē:fideicōmisso cōtineri nequaq̄z icertū ē. Labo. Si q̄ rome eēnt legata sūt etiam eni q̄ custodie cā ī horreis extra vrbē reposita sūt debent.

f Uper⁹ ꝓstitutū ē a Om. principe ñ adiecto hoc meū si qs corpus alicui leget:ꝛ ita sentiat vt ita demū p̄stet si suū sit ita valet legatū vt appareat magis sniaz legātis nō hoc vbū⁹ meū respiciēdū eē:ꝛ iō elegās ē illa distinctō vt quoties certū corpus legatur ad p̄sens tps adiectū:hoc vbum meū nō fa cit ꝺditionem⁹:si vo incertum corpus legetur veluti ita vinum meum ꝛ vestem meam videatur pro conditione hoc verbum esse meum vt ea demum que illius sunt videantur legata:quod non puto fortiter posse defendi:sed potius ꝛ hic vestem vel vinum qō suorum numero non habuerit hoc legatum esse sic enim responsum est etiam si coacurit vinum legato cedere: si id vini numero testatoz habuisset:plane in mortis tempore collatuz hūc sermonem vestem que mea erit sine dubio,p cōditione accipiendū puto:sed ꝛ stichum qui meus erit nec interesse vtrū ita qui meus erit an ita si meus erit vtrobiqz condi tionem eam esse:labeo tamen scripsit etiam in futurum tempus collatum hunc sermonem qui meus erit pro demonstratione accipiendum:sed alio iure vtimur.

g Rocu. Ita legatum est domum queque mea ibi erunt cum moriar:nummos ad diem exactos a debitoribus vt alijs nominibus collocarentur non puto legatos eē ꝛ labeonis distinctione valde probo qui scripsit nec ꝙ casu habuisse minus esse legatum : nec ꝙ casu sibi sit magis esse legatum.

h Aulus. Et fideicōmissum ꝛ mortis causa donatio appellatione legati continetur.

i Aulus. Lana legata vestem que ex ea facta sit deberi non placet sz ꝛ materia legata:nauis ar mariū ue ex ea fcm̄:nā vēdicent:naue ātt legata dissoluta: nz materia nz nauis debet massa aūt legata cyphi ex ea facti exigi p̄nt. Idem. Rē ptūcti vident nō etiā vbis cū duobus separatz eadē res leget.itē vbis nō etiā re ticio ꝛ seio fundus equis ptibus do lego:qm̄ sp ptes habet legatarij p̄ferunt igit omnino ceteris qui ꝛ re ꝛ verbis ꝓiunctus est :quod si re tantū fūdū talē sēproīo eūdē fūdū do lego ꝛ sic ī solidū. sz ꝓcursu faciūt ptes:vt ꝛ.s̄.ó vsufruc.ac.l.iij.ꝛ.l.i.§.iterdū.ꝛ.s̄.e.l.ꝓiuncti.ꝛ.C.ó caꝺu.tol.§.si vo ñ oēs.

k Debet.qz ee desinit.sec⁹ si effecta sit ea vt.s̄.t.i.l.qđ ī re.§.fi. aurū cē minime desinit.vt no.s̄.e.l.qfrūctū. §.illud sz ꝺ hoc videtur.s̄. de vsufruc.l.q vsufruc ī pr̄i.ꝛ.s̄.qui dic aliud ī vsufruc.le gato quā ī ꝓpietate legata.itē facit.s̄.e.l. itē.§.pe.ꝛ.j. de au.ꝛ ar.le.l.vj.ꝛ.j.ó v.bo. l.inter.stipu.§.sacrā. ꝛ.s̄.e.l.si cui lana.

l Exigi possunt.qz nit.vt no.s̄.e.l.qđ ī re.§.fi. §.illud sz ꝺ hoc videtur.s̄. de vsufruc.l.q vsufruc ī pr̄i.ꝛ.s̄.qui bo mo:vsufruc.amittit.l.qđ tñ §.fi ī asse sed dic aliud ī vsufruc.legato quā ī ꝓpietate legata.itē facit.s̄.e.l. itē.§.pe.ꝛ.j. de au.ꝛ ar.le.l.vj.ꝛ.j.ó v.bo. l.inter.stipu.§.sacrā. ꝛ.s̄.e.l.si cui lana.

m Pati puta ticio fūdū talē sēproīo eūdē fūdū do lego ꝛ sic ī solidū. sz ꝓcursu faciūt ptes:vt ꝛ.s̄.ó vsufruc.ac.l.iij.ꝛ.l.i.§.iterdū.ꝛ.s̄.e.l.ꝓiuncti.ꝛ.C.ó caꝺu.tol.§.si vo ñ oēs.

n Cm̄ sep.i.quoties vbis ñ re st ꝓiuncti. Habet.s.ab initio.l'dic sep.i.nō demuz p ꝓcursū qz ē supioī casu alij dicūt sep.i.hoc casu ꝛ ī supioī sz hic ab initio: ibi p concursum quod non placet quia dictio quoniam non potest bene contineri.

p Prefert.ī pte deficiēte q̄ debet legatarijs accrescer:ꝛ dictio ponit inceptiue.vl'dic ēt illatiue.q.d.qz sup ñ ad plenū sūt ꝓiuncti igitur cum vtroqz modo coniuncto ad plenum coniūgitur igit cē.

q Ceteris.i.coniuncto vbis tm̄ vel re tm̄ ñ obstat.s̄.t.i.l. meuio in pr̄i.q̄ ē ꝺ vt ibi no.

r Nō si re tm̄.duos casus ponit vsqz ad fi.prius an ꝓiūctus re tm̄ potior sit.ꝓiuncto re ꝛ vbis l'vbis tm̄ ꝛ ꝺr q̄ nō:secūdus ē an ꝺiūct⁹ re ꝛ vbis p̄ferat coniūcto re tm̄ ꝛ ꝺr q̄ fic.tertiꝰ casus an q coniunct⁹ ē re tm̄ p̄ferat coniuncto vbis tm̄.

non ẽ in lra hic fz Jo. ⁊ az. sed. R. dixit q̃ pr̃io querit an ꝓiunctus re tm̃ ꝓferat coniuncto re ⁊ v̀bis: dicit q̃ nõ secundus an ꝓiunct⁹ re tm̃ ꝓferat coniũcto verbis tm̃. ⁊ dr̃ q̃ sic tertij vltimo hoc dñt eꝫ. ſ. vt verbis tm̃ coniũctus p̃ferat re tm̃ coniuncto. q̃ magis sonat hec littera fz neutra placet. imo ãbo simul admittunt. ſ. coniunct⁹ verbis tm̃ ⁊ re tantũ: vt. s. ó ber. instl. si ita qs. ⁊ ar. s. de le. ij. l. meuio in prin.

f Coniũctus semp dic ei cui⁹ portio de/ficit:

t Potior ẽ. coniuncto re ⁊ v̀bis. vel ver bis tm̃ fm Jo. vl' fm R. ꝓiũcto re ⁊ v̀bis. nã cõiuncto v̀bis tm̃ ꝑfert secundum euz.

u Re ãt non: fz ali⁹ sit re ⁊ verbis coniũ ctus cidẽ fm Jo. vl' fm. R. est ali⁹ q̃ re tã tũ coniunctus est.

x Cõiũct⁹. re ⁊ v̀bis fz Jo. l're tm̃ fm. R.

y Potiõ. coniũcto v̀bis tm̃ fm omnes.

z Ut ipse. q̃ re ⁊ ver bis coniũct⁹ est fm Jo. vl' fm. R. re tãtũ ⁊ fa. j. de v. fi. l. tripli ci. ⁊ instl. de le. ſ. si ea dẽ. ⁊ s. de le. i. l. si plu ribus. ⁊ s. de bere. in stl. l. interdũ in prin. ⁊ adde distinctiones que ẽ. s. de vsur. ac. l. i. in fi.

a Nominatim. a quo oĩrato. no men onerati. vt a pri mo herede vel ab he rede legatarij: vt. s. e. l. fz si sic. ſ. i. vel ab heredibus simplicit: vt. j. e. l. si plures sic e ꝯ i ꝑsona legatarij. vt. j. de condi. ⁊ de. l. noiatim ⁊ fa. s. si cer. pe. l. certũ. ⁊ instl. de exhere. li. ſ. i.

b Predijs. actor. q̃ fuerũt ⁊ ipsi filio ꝑ legati. l' et eidẽ filie: vt. j. dicitur.

c Predior. restri/git nomẽ reliquoruz ꝓpter adiũcta: vt. s. ti. i. l. cũ pater. ſ. dul/cissimis: ⁊. s. de serui tuti. rus. pre. l. q̃ duo.

a Causa mãserunt. sed videt vsq̃ in diẽ testatoris. R.

b Exactã. per testa torem.

c In calendariũ. sic euenerat q̃ i calen/dariũ fuerat ꝺacta alioqn sufficer̃t sola exactio ad hui⁹ legati diminutõnẽ: sic i quolibz debito legato: vt. s. ti. i. l. sed si fic. ſ. mihi. ⁊. j. e. l. offili⁹. ⁊ dic versam non noie filij. al' sec⁹: vt. j. de pecul. le. l. fi. ⁊. s. t. i. l. antepenul. in prin.

d Ad filiã. quare eor reliqua ad se poti⁹ ꝓtinere allegat fili⁹. fz ꝓpe rã alias filiã per qõ volebat filia etiam pecuniã calendarij.

e Ex his instructior. sic ẽt instructior instrumentũ patrisfa. sic. j. o fũdo ĩstruc. l. scie. ſ. fi. ⁊. l. p̃dia. ſ. liberto. ⁊. s. e. l. quesitum. ſ. predia.

f Debẽt. vt ⁊. s. e. l. q̃sitũ. ſ. peto.

b Còdita. i. taberna. cũ erãt iã exacta. ⁊ dic purpure vẽdite. alias est credita sed tũc superfluit propter hoc q̃ dicit debita.

i Debita. ſ. p̃cia nõdũ exacta. ⁊ fa. j. de au. ⁊ ar. le. l. vxori. ſ. i. ⁊. j. ti. i. l. gnãli. ſ. vxori ⁊. s. e. l. vxorẽ. ſ. legauerat. ⁊. s. t. i. l. cai⁹ i pri. ⁊. j. de fũ. ĩstruc. ⁊ in le. l. scie. ſ. p̃dia i prin. ⁊. ſ. i. ⁊. ij. ⁊. s. pr. ſ.

k Ticio. compata sunt. hic oritur questio. R.

cõiunctus[a] sit ꝓstat nõ eẽ potiorez si vo verbis qdem ꝓiunctus[t] sit re aũt[v] nõ q̃stionis ẽ an ꝓiunctus[x] poti or sit[y]: ⁊ magis ẽ: vt ipse[z] ꝑferat.

n Nominatiz[a] legatũ p Aul. accipiẽdũ est qõ a quo legatũ sit intelligit: fz nomẽ, pnunciatũ nõ sit. p Aul.

p Redijs per preceptionẽ filie dotis cũ reliquis actorum[b] ⁊ colonor ea reliqua videntur lega/ta que de redditu predior[c] in eadẽ cã mãserũt[a]: alioquin pecuniã a co lonis exactam[b]: ⁊ in calendariũ[c] in eadẽ regione versã reliquis nõ ꝓti neri: neq̃ colonor neq̃ actorum facile cõstabit: tã ⁊ si nominatiz ac/tores ad filiã[d] ꝓtinere voluit. Ex his verbis lucio ticio ꝑdia mea illa cũ pretorio: sicut a me i die mortis mee possessa sunt: do instrumetum rusticuz ⁊ oĩa que ibi fuerunt quo dñs fuisset instructior[e] õberi ꝓuenit colonor reliqua non debentur[f].

q Pater[g] filie tabernã purpurari am cum seruis institoribus ⁊ pur/puris que in die mortis eius ibi fu erunt: neq̃ precia purpure ꝓdita[b] neq̃ debita[i]: neq̃ reliqua legato contineri placuit. Ticio seiana pre dia sicuti comparata sunt[k]: do lego cum essent gabiniana quoq̃ simul cũ seianis vno ꝑcio cõparata ñ suf ficere solũ argumentum ẽptionis[l] rñdi: fz inspiciẽdũ an litteris ⁊ rati onibus[m] appellatõe seianor gabi niana quoq̃ ꝓtinent[n]: ⁊ vtriusque possessionis ꝓfusi redditus[o] titulo seianor acceptolati[p] essent. Balne as[q] legate domus eẽ portiones cõ stat: qõ si eas publice ꝑbuit ita de/mũ domus esse portionẽ balneas[r] si ꝑ domũ quoq̃ iteriz secus adi/rent[s]: ⁊ in vsu patris fa. vel vxoris nõnunq̃ fuerũt ⁊ mercedes[t] eius inter ceteras[v] meritor domus rati onibus accepto ferebant: ⁊ vno p cio[x] cõparate vel instructe cõi iure ꝓiuncte fuissent. Qui domũ[y] pos sidebat hortũ vicinũ edibus cõpa rauit vt amenior domũ ac salubri or ẽ possideret aditũq̃ in eũ ꝑ do/mũ habuit: ⁊ edium hortus addita mẽtum fuit domus legato ꝓtineba tur. Appellatõe[z] domus insulaz quoq̃ iũctã domui videri legaram si vno precio fuisset cõparata cum domo ⁊ vtriusq̃ pẽsione similiter acceptolatas rõnibus ostenderet.

s Mihi meuia ⁊ p Aul. negidia filie mee bñdes erũt[a] tũc meuia e medio sumito: precipi/to sibiq̃ bẽto fũdos meos illũ ⁊ il lũ cũ casulis[b] ⁊ custodibus omniũ hor fũdor: ⁊ cũ bis oĩbus agris que ad cõũctionẽ cuiusq̃ eor fũ/dor emptione[c] vl' quolibet alio ca su ꝓtigerit. Itẽ cũ oĩbus mãcipijs pecoribus iumentis ceterisq̃ vni/uersis spẽbus q̃ i eisdẽ fũdis: quo ue eor cuz moriar erũt: vti optimi maximiq̃ sũt vtiq̃ eos in diẽ mor tis mee possedi: ⁊ vt plenius dicaz ita vti claudunt: in fundo aũt vno extra bis q̃ ꝑlegati sũt: tabulariũ[d] ẽ in quo sunt ⁊ cõpluriũ mancipio rũ emptiones: fz ⁊ fũdor ⁊ vario/rũ ꝓtractuũ instra: ꝓterea ⁊ nomia debitor: q̃ro an instra communia[e] sint: rñdi fm ea que ꝓponerent in strumẽta emptionũ. item debitorũ que in fundo prelegato remãserũt non videri legato[f] contineri. His verbis[g] omnibus legatis fidei be redum meoruz committo: vti sinãt eum habere domus meas in qui/bus habito nullo omnino excepto cum omni instrumento ⁊ repositis omnibus non videri testatorem de pecunia[h] numerata aut instrumen/tis debitorum sensisse.

l Lucius ticius testamẽto suo ita cauit ne nullo modo pre dia suburbana[i] aut domuz heres alienaret: filia eius heres scri pta heredem reliquit filiam suam: q̃ easdẽ res diu possedit ⁊ decedẽs extraneos heredes instituit: quesi tum est an predia pertinerent ad iu lium[k] qui lucium ticium testatorem patruum maiorem habuit. respon di nibil proponi contra voluntatez defuncti factum: quo minus ad he

Ceuola.

l Emptionis. no. q̃ instrumenta ẽptionis ñ ꝓbãt fines plebat⁹. vel ple/biũ. l' curiarũ. sic. C. de iure deli. l. cũ aliqs fz ar. ꝯ. C. de ꝯhẽ. stip. l. optimã.

m Et rõnib⁹. al' traditionibus. al' rõnib⁹. i. instrumẽto ẽptõis ⁊ traditõis ꝓtinẽt sciani vocabulũ tm̃ ⁊ de gabiniano cũ eo fuit itellectũ. vel dic instru mẽtis locationũ ⁊ traditionibus factis colonis. ⁊ a patrefa.

n Continẽt. i. significarẽ/tur. ⁊ fa. j. de reb⁹ du. l. i. ⁊. iij. ⁊ s. titu. i. l. caius. ſ. fi. ⁊. j. de fũ. instru. ⁊ i le. l. scie. ſ. tyranne.

o Redditus. ⁊ forte sunt sub eiusõ villici cura: vt. s. e. l. patron⁹. ſ. sempronio.

p Acceptolati. al' accepto lati. ⁊ tũc plana. al' accepto legato. ⁊ tunc dic. i. noie ac cepto. i. electo ⁊ exꝑsso i le gãdo ⁊ legati essent. Idez legati intelligerent. nimiz quo magis sciano predio quasi toti ps cedat: vt ga/bianũ dñi sat crit destia/tio: vt. j. de v. fi. l. loc⁹. ⁊. s. t. ij. q̃ in rerum. ſ. i.

q Balneas. constat. vnde legata domo ꝓtict balneũ vel balnea. ⁊ hoc si non pu blice ꝑbui ⁊ al's distingue vt subijcit.

r Balneas. ſ. dicẽdum ẽ.

s Adirent. ſ. balnee.

t Et mẽcedes. ſ. balneor.

u Int ceteras. ſ. mẽcedes.

x Et vno p̃cio. ſ. cõi q̃ ẽ. j. ⁊ facit. j. pr. ſ. ⁊. ſ. fi. ⁊. s. pr. ſ. cũ suis concor. ⁊ no. hũc. ſ. ⁊ sequẽtes. q̃ faciũt ad qõnẽ facti. Itez fa. s. de ac. empt. l. si mercede. ſ. i. ⁊ alias. ſ. hac.

y Qui domum. continebi tur hortus. sic. j. de dam. in fec. l. q̃ conclaue. ⁊. s. de ser ui. vr. pre. l. fi. ⁊. s. de serui. rus. pre. l. si partem. Itez fa ciunt. s. pr. duo. ſ. cuz suis ꝓcõ. ⁊. j. pr. ſ. cũ suis ꝓcõ. ⁊. s. de act. ẽp. l. fũdi. ſ. fi.

z Appellatione vno p̃cio. maxime ad hoc enim vt ce dat sufficit domini destina tio: vt supra de le. i. l. q̃ i re rum. ſ. i. ⁊ no. s. e. l. si ticio. ⁊ faciũt ad hoc superiores tres. ij. cum suis concor.

a Si mihi hẽrdes erũt. quo instituerat.

b Cum casulis. i. paruis domib⁹ que in fundis crãt al' casulis. t. locum siue are am paratam ad edificãdũ.

c Emptione. quia vno p̃/cio cum bis sunt empti: vt. s. l. prox. ſ. ticio.

d Tabularium idest liber imbreuiaturarum a tabul' instrumentis dictum vel. i. scriniũ de tabulis vbi erãt instrumẽta.

e Communia. vtriusq̃ heredis.

f Legato. scilicet meuie ⁊ sic remanent communia. ⁊ facit infra de fun. in struc. l. quesitum. ſ. papi. ⁊ supra e. l. vxore. ſ. legauerat. ⁊ infra de vsufruc. le. l. generaliter. ſ. vxori. ⁊. s. ti. i. l. caius. ⁊. j. pr. ſ. pater.

g Pis verbis. excepto. ⁊ hoc verbo questio procedebat que erat supe/riori similis.

h De pecunie. que fenerandi vel cuius vis presidis errogationis causa ibi foret. respondeo secus si vt thesaurus: vt supra. e. l. si chor⁹. ſ. i. ⁊. l. que situm. ⁊. l. si ita cum suis concor. vt supra prox. ſ.

i Lucius. suburbana. horti in ciuitate: vt. C. de predi. mino. l. si predi um. Instituit. ⁊ sic facta est alienatio quã testator vetuit fieri. az. vt. s. ti. i. l. peto. ſ. fratre sed ar. contra supra de alie. iu. l. ex hoc. ſ. alienare.

k Julium. alias iuliam. alias iulium cui testator erat agnatus. ⁊ sic qua si de familia volebat remanere extra familiam alienatum.

l Ad heredem.etiam extraneum.
m Nondũ.sic.ſ.ō le.i.l.filius.ℊ.diuus.e.l.pater.ℊ.illi.agrippa.ꝛ ꝯ ibi positũ ꝛ hic potes ponẽ ꝛ soluere ꝛ fa.ĩ.de ꝓdi.ꝛ de.l.ticio in prin.
n Sẽpronie.petẽs adiecta cã ex mutuo ꝛ secundo agere ex testamento.
o Victa.q̃ esse debuit nisi iurasset:vt.ſ.ti.i.l.lucius.ℊ.quisquis le.ij.ꝛ.ſ. e.l.cũ qs.ℊ.codicillis.
p Fideicō.peti.nisi ꝑbeꝫ errore ductũ ꝛ credentẽ debitũ legasse:vt.C.ō falsa cã l.i.ꝛ.ĩ.ō ꝓdi.ꝛ dc.l. cum tale.ℊ.cum falsa.
q Quidã fa.ſ.e.l.quesitũ. ℊ.ꝑdia.ꝛ infra dc au. ꝛ ar. le.l.si vxori.ℊ.i.
r Quesitũ ẽ ptinẽ no. appellatione fratris ꝛ sororẽ ꝓtineri:vt.ſ.de pact.l.tres fratres.q̃ masculinũ concipit femininũ:vt.ſ.e.l.qui duos ꝛ.l.seruus.
s Collegio.qō ẽ licitũ collegiũ:vt.ĩ.de iure ĩmu.l.fi.
t Optimus.quo verbo liberꝰ tñ legat. vt.ſ.ti.ij.l. seruo legato.ℊ.si fundus.
u Defixa.i.que ñ fixa sũt q̃ sic desierunt ſm.h.sic.ſ. de ysufruc.l.sed si qd ĩ prĩ.
x Non cẽ obscure. rñ sed dic qō supra notata non vident a legata . q̃ fundi nihil ẽ nisi qō.ĩ.se affixuꝫ sit. vt.ſ.ō ac cmp.l. fũdi ĩ prĩ. ꝛ.ĩ.de supl'.le.l.fi. sed si dixisset instrumẽtũ l'cũ ĩstro continerent instra fundi ꝑ dicta ꝛ patrissa:vt.ĩ.de fũ. instruc.ꝛ ĩ le.l. quesitũ.ℊ.i. ꝛ.ℊ.ſz si fũdus:ſz simplr̃ legato nequaq̃ vt dixi: vt.ĩ. de fun. ĩstruc. ꝛ.ĩ le.l.ij.ℊ.i.
y Ex pte.sic ꝑ oia.ſ.e.l.pr̃ ℊ.fi.sed cõtra supra.e.l.iul'. ℊ.ex.his.so.in.l.pater in fi.

3 Si qui complures.puta quattuor.

a Noie suo.i. familia sua vel dic libertorum.
b Alij collibẽto.ñ notato.
c Factuꝫ.s. volũtate test.
c Alij.s.non nominato.
d Omnibꝰ.non occupati ꝛ non notatis tñ.nã ñ sunt coniuncti ex quo semel habuerunt.sec̃ ĩ vsufruc. q̃ ẽt postea accrescit.vt.ſ.ō vsufruc.ac.l.i.ℊ.fi. Item ꝛ hoc verũ si oẽs volunt .oẽs enĩ sunt pariter ꝓmi patrono.ꝛ iō alter alteri non est preferendus: vt.ſ.ti.i.l.peto.ℊ.fratre.
e q Aliquis.dictauero. s.in futuro: vt.ĩ.ĩ fi. l.ſectus si primō dedit.ꝛ postea hãc additionẽ ponat:vt ſ.ti.ij.l.ali. in prin.ꝛ in fi. huius.l.innuit.
f Corpales.relictas post dictam prefactionem.
g Et dotis.puta dixit uir vxori mee tãtã sũmã q̃taꝫ ĩ dotẽ accepi ab ea ei do lego.nam non solum pecunia numerata.sed etiam alie res continentur: ꝛ ẽ ad hoc.ĩ.de dote prele.l.vxori mee.
h Empte hereditatis.de qua dic:vt.ĩ.de ver.signi.l.cum' stipulamur: ꝛ. ſ.de pecu.l.ſi creditor in prin.ꝛ supra de here.ven.l.venditor.
i Accipit.ĩ plata ꝓpositione.s.vt ptineat ẽt ad alias res. ꝓter pecuniam numeratam.
l Argumẽtis.de dote ꝛ de hereditate.

redem[l] pertineret:cũ hoc nondũ[m] ꝓceptum est. Sempronie[n] mulieri mee reddi iubeo ab heredibus meis .c. aureos quos mutuo acceperam.quesitum est si eam pecuniam vt debitam semproniam petens victa[o] sit an fideicõ. peti possit respondi ſm ea qne proponerent posse ex causa fideicõ.[p] peti qō apparet non fuisse ex alia causa debitum. Quidam[q] predia legauit libertis adiectis his verbis vti a me possessa sunt: ꝛ quecunq̃ ibi erũt cum moriar:quesitum est an mancipia que in his predijs morata in diem mortis patrissa. fuerunt operis rustici causa vel alterius officij cetereq̃ res que ibi fuerunt ad legatarios pertineant: respondi pertinere. Quesituꝫ ẽ[r] an qō heredes fratribus rogati eẽnt restituere ẽt ad sororẽ ꝓtineret:rñdi ꝓtiere nisi aliud sensisse testatorẽ ꝑbetur : collegio[s] fabrorum fundum cuꝫ siluis que ei cedeꝛ solent vti optim[9t] maximusque est legauit : quero an ea quoq̃ que in die mortis ibi fuissẽt ideſt fenum pabulum palea . item machina vasa vinaria.i. cupe ꝛ dolia que in cella defixa[v] sunt.itez granaria essent legata:respondi nõ recte peti q̃ legatum non esset[r]. Ex parte[r] dimedia heredi instituto per preceptionem fundum legauit abeo ita petijt. peto vti velis cohere/dem tibi recipere in fundo iuliano meo quem amplius recipere iussi claudium vex nepotem meum cognatum tuum:quero an partes fũdi ex causa fideicõmissi nepoti deberent.rñ.deberi.

v Alpia.

i Si qui cõplures[3] libertos relinquebat tribus ex his fundum legauerat ꝛ petierat : vt curarent ne de nomine suo[a] exiret querebatur ex tribus qui primus moriebatur.vtruꝫ vtriq̃ vel alteri ex his qui in legato sibi cõiuncti eẽnt relinquere partem suam deberẽt: an possit vel alij colliberto[b] suo eã relinquere placuit : ꝛ si voluntatis questio esset satis illũ facturuꝫ[c] ꝛ si alij[c] reliquisset:qō si nulli dedisset occupantis an omnium colliberto

rum ꝛ numerorum tantũ quibus pariter legatum esset fideicõmissi petitio esset dubitabatur:ꝛ iulian[9] recte omnib[9] deberi[d] : putauit.

m Etia.

q Quisquis mihi heres erit dãnas esto dare fideiq̃ eius committo vti det quantas summas dictauero dedero[e] . Aristo[f] resq̃ quoque corporales[f] contineri ait vt predia mancipia vestem argentum : quia hoc verbum quantas non ad numeratam dũtaxat pecuniam referri ex dotis[g] prelegatione ꝛ stipulationibus empte hereditatis[h] appaꝛt ꝛ sũme appellatio similiter accipi[i] debet : vt[k] in his argumentis[l] que relata essent ostenditur voluntateꝫ preterea defuncti que maxime ĩ fideicõ. valet ei sententie[m] suffragari neq̃ enim post eam prefationem adiecturum[n] testatorem res corporales si dũtaxat pecuniam numerata ꝑstari voluisset.

c Alius.

s Titicius ex parte[o] heres rogatus sit meuio hereditatẽ[p] restituere :ꝛ rursus ticio coheres[q] eius rogatus sit suam partem aut partis partem[r] restituere[e] an hanc quoq̃ partem quaꝫ a coherede ex fideicõ. recipit ticius restituere meuio debeat diuus antoninus cõsultus[r] rescripsit non debere restituere quia appellatione hereditatis[s]: neq̃ legata neq̃ fideicõmissa cõtinebuntur.

p Paulus.

o Offidius quidam instituta filia valeriana herede actori[a] suo antbioco data libertate predia certa ꝛ peculium ꝛ reliqua[b] legauerat tam sua quam collonorũ[c] legatarius[d] ꝓferebatur[e] manu[f] patrissa.reliquarum[g] ꝛ tam suo quaꝫ colonorum nomine. Item ĩ eadem scriptura[b] adiectum in hunc modum.item eorum quorum rationem reddere debeat .s. quaĩ credito.' habuerat paterfa. frumenti vini ꝛ ceterarum[k] que[k] ab ipsa' libtus petebat:ꝛ ex reliquis esse dicebat ꝛ apud presidez obtinuerat ex diuerso[l] contradicebatur[m] reliqua colonorum ab eo ñ peti[n] nec ꝓpria

p Hereditatẽ.ita vbis vbis rogo te ticiũ.vt meuio hereditatẽ restituas.q̃ meus non erat heres in aliquo.
q Coheres.puta caius qui in alia dimedia erat heres.
r Partis ptẽ.de dimedia sue ptis itelligit:nisi dixerat aliud: vt.ĩ. de ỽ.sig.l.nom̃ fi. ℊ.i.
s Restituẽ. ꝑ fidei.
t Non debere. imo videt qō sic: vt.C. de fideicõ.l.cũ virũ que est ꝓ ſz distinguẽt ibi no.per.l.ĩ. ad treb.l. marcellus ꝛ ad.l.fal. l.ticia ꝛ fa.ſ.e.l.fertilia ꝛ.ſ.t.i.l.milel.ℊ.fi.
a Offidius acto ri.i. villico suo q̃ vocabat̃ ãtiochus.
b Reliqua. quo nomine tã ĩ horreis pecunia depsita.an q̃ fieret testamenti quã p[9] ex reliqs ibi exacta a sc.ꝛ sic desierũt cẽ reliqua ad se ꝓtinere dicit iste liber tin[9]. ſz ꝓperã rñdit.
c Colonorũ . quos hẽbat suus hic ĩ peculiũ.R. vel domin[9].et que sint dic: vt.ſ.e.l. ꝓdijs ĩ prĩ.ꝛ.ſ.ti.i.l. luci[9] in prin.
d Legatari[9].s.liberꝰ ꝛ siue hẽas manu siue manũ.q̃ testatõ sua manu scrip . Ire siue hẽs reliquarum siue reliquoꝝ.s.legatorum bene est.
e Proferebat .i. dicebat ĩ li. ꝙctionali.
f Manu. al' manu.
g Reliquaꝝ.al' manũ reliquoruꝫ al' reliqua eum.
b Eadẽ scriptura.s. libelli ꝙctionis dati a libẽto hoc mõ.q. Ire petebat q̃ ẽ.ĩ.reliqua eoꝝ quoꝝ rõne reddere dꝫ.s. vini ꝛ ceteraꝝ reꝝ ꝛc. q̃ ẽ.ĩ. dicebat enĩ debeo rõnẽ reddere ar sub redditõe rõnis b[9] ẽt.fdditio reliquorũ ꝓtineꝛ:vt.ĩ.ō ꝓdi. ꝛ dc.l.cũ fu[9] reliqua ãt ei ãthioco legauit offidius l'dic scriptura testamẽti.nã hec ỽba fũt testatoris. Ire ba:ſz libertis petẽtis.ꝛ ſz hãc dictionẽ q̃.ĩ.posita repetit quasi oblit[9] de primo q̃:ſz lectura plano ẽ.ꝛ ꝓiũge.s.vni ꝛc.alij vt.R.hos genitiuos ꝓ accusatis ponit.
i In credito.i.ĩ depsito apō ãthiochũ ꝓ sua villicatõe.s. ꝛ penu ꝛ horꝝ ad suã admĩstratiõꝫ ptinẽtib[9] l'.i.ĩ penu vsui suo hũit.s.offidi[9]
k Reꝝ.q̃ ex reliqs exierãt vita dñi ꝛ vsu dñi cẽ cepãt.ea ei sola relinquoꝝ noie vr̃.q̃ dñs ĩ suũ vsũ ñ retinuit.ſz apō colonos remanẽt. ꝛ ꝑbaꝛ hoc ẽt.ĩ.ibi pone inqt ꝛc. k Que.s.oia petebat liberꝰ. Ab ipsa.s.valeriana. Obtinuerat.ꝛ appellatũ fuerat. Ex diuerso.s.a pte filie. m Cũ radicebaꝛ.liberto.Ab eo. actiue ꝛ dic a liberto.
n Non peti.s.posse ꝛ sic si bẽt duo.non iuste petit multo ĩ iustus

n Adiecturũ. ex posteriore ergo scriptura itelligiꝫ prĩa.sic.ſ.e.l.nũmis ĩ fi.ꝛ ad hoc qō propter voluntatem ỽba ꝑtrahanꝫ fa.ĩ.de supel.le.l.labeo.

que sunt in credito sz falsa ẽ positio vel verius petendo:que sunt in credito non petis reliqua tua vel colonoꝝ q̃ i istis non resistere.

o Diuersã ãt.,p qz.vel aũt ponit,p certe:ꝛ fiebat hec allegatio ĩ cã appellationis.

p In credito.alĩ condito . ꝛ bene.i. in deposito.alĩs redito ꝛ ,p eodẽ sm bu.nã qui deponit credit ꝛ confidit ꝺ depositario ꝛ erat ꝺditũ apud anthiocum.

q Impr.de appellatione cognoscens.

q Aureoꝝ.s. sũmaz.

r Suo.id ẽ offidij.ꝛ no.hic qꝺ iudex pȯt opponere ptibus.vt hic ꝛ.ꝫ. de his que ĩ testamento dele.l.,pxi.¶ antoninꝰ.ibi cesar dixit.ꝛ scilentiuz dicit imponeꝛ: vt ibi subijcit in.l.,pr. ꝛ de iure supplere ꝛ ꝺ facto qñqz:ut.C. ut que desunt aduo.ptiuz.l.

s In archam. apud anthiochũ.

t Deberi.s.ei libero.quasi diceret nõ.

u Placuit.impatori.qm̃ obiectioni legatariꝰ rõnabiliť nõ valuit respondere.

x Appellasse . hereꝺ ꝛ sic recisa fuit snia p fidis.no.iudicez appellationis sufficere si dicat,pnuncio rece appellaꝭ. lz fȯte secus si prima snia fuit absolutoria v. no. C.ꝺ appel.l.cosi pri.

y Suggestum est.pꝰ cassata priorẽ sniaz.

z Exacta p heredẽ.

a Legatario.qz hoc in reliqs mãsit nec a patrefa.nec a principis iudicio fuit adẽ ptũ.secꝰ ãt si ipse patrefa. viuꝰ exigisset. ut.ꝫ.hac.l.colligitur ꝛꝺ.c.l.in pdijs i pri. ꝛ.ꝫ.t.i.l.lucꝰ in pri. ꝛ.ꝫ'e. pdijs in prin. ꝛ de le.i.fi sic.ꝟ.i.ĩ fi. ꝛ ar.ĩ ꝺ lib .le.l.ij.i f.

b Si plures gradus.instituti ꝛ substituti.

c Bet.ꝛ tenet illi ꝛ nõ alij:ut .ꝫ.t.ij.l.cel tis.ꝟ. pe. ꝛ fi.ꝛ fa.ꝫ. t.ij.turpia.ꝟ.fi.ꝛ l.si heredes.ꝛ.ꝫ.e.l.nominatim.

d Seruis in loco sic .C.de predijs mi.si pdiuz.ꝛ.ĩ.de supel.le.l. quẽadmodũ. Itẽ fa ĩ.de fun.instruc.l.quesitũ.ꝟ.alphenus.

e Ex libellis.i.panibus albis quo pane nõ utunť rustici.sed grosso.sic C.de epi.audi.iudices.

f Cibarijs.s.alijs nam non vtitur familia rustica pullis vel alijs delicatis cibarijs.sed caseo ccpis ꝛ fabis.

g Aucupes. auiuz:

h Sulliones.ministerio sunt.ꝫ.e.l.cum quereretur contra. so.ibi.

i Cũ putãt.ꝛ male.ut subijcit.ꝛ fa.ĩ.ꝺ v.si.l.urbana ꝛ.l.qui uarijs.

k Seruis legato.ꝫ.e.l.legatis seruis.ꝟ.i.ꝛ quod ibi no.

l Si alij.verne.verna dicit domesticus ex ancilla natus in domo. ut in.de.le.ꝟ.huic proxima.

m Cursores sũt.nulli vȯ cursores tñ:ũno ois cursor erat uerna.ꝛ non ecꝭ omnis verna erat cursor.

n Cedẽt.i.legato cursorũ ꝛ continebũť illi q sũt verne ꝛ cursores.

o Spes . spes uocat contentũ ut cursores qui sub vernis continẽt

p Derogat.ut.ĩ.ꝺ re.iur.l.i toto:ꝛ.ꝫ.e.l.vx.ꝟ.felicissime ꝛ.ĩ.de manu.test.si peculiũ i prin.ꝛ.ĩ.de tri.le.l.ij.in prin.ꝛ de pecu.le.a.seruo.

q Utriqz.i.ꝛ isti ꝛ illi habẽt suã speciẽ.vel suũ genus qz isti ñ continent sub vernis.nec illi sub cursoribus. immo qdã sunt cursores tantum.ꝛ non verne.alij verne tantum ꝛ non cursores ꝛ alij cursores sũt ꝛ verne:ꝛ sm hoc cõicabunť.s.seruí qui sunt verne ꝛ cursores inter eum cui sunt legati verne.ꝛ illum cui sunt legati cursores:l'dic si in specie.s.eꝺẽ.uel in genere eodẽ modo utriqz sunt qz oĩs cursor fit verna oĩsqz vna fit cursor ꝛ sm hoc cõicabuntur.s.oẽs seruí inter cum cui cursores. ꝛ euz cui vne sũt legati. plerũqz aũt ideo dicit qz si cursore aliquo inter vnas testatoꝛ utebať cederet legato vernarũ.ꝛ ꝺ si aliquo verna inter cursores cederet legato cursoꝝ:ut.ꝫ.e.legatꝰ fuis. ꝟ.i.vel ideo quia si testatoꝛ expresserit quos vernaruz numero.ꝛ quos cursorum nũero intelligebat.sic erit. ꝫ.e.non aliter. aliquo autẽ non appente erũt coẽs. vt hic.ꝛ.ꝫ.de le.l.ticie i prin.

r Heres. iubetur . nisi aliud appeat ex vsu testatoris. uel eius uerbis uel aliquo mõ:ut no.ꝫ.ri.i. cum qdã ꝛ.ĩ.de fun.instru. cũ dlanionis .ꝟ.asinã. ꝛ sic non obstat.ꝫ.t.i.cũ pr.ꝟ.fideicõ.ꝛ.ꝫ.depositi.l.i.ꝟ. elegãter. ꝛ fa de v.fi. uerbum reddendi.ꝛ.ĩ.ꝺ au. ꝛ ar.le. l.qui vxori.

s Duc.legatũ.s.eidem.

t Preter . duo. lz plures sint statue:sz tamen omne aliud marmor debetur.

u Putabat.ꝛ benc:ut.ꝫ. e.quesitum.ꝟ.illud. ucl dic ꝙ non est ratio que ibi redditur.quia hic dixit omne sed illa que statim sequitur quia duas ꝛc.

x Putasse.scilicet testatorem.sic ergo in certis videtur prohibere. sic supra de iudi.cum pretoꝛ.ꝛ infra de supel.le.l.legata.ꝛ infra de fun.instruc.quesitum .ꝟ.fi. ꝛ.ĩ.de au.ꝛ arg.le.i.in pri. ꝛ.l.quintus.

y Aurum.i.nudum.

z Putat. nudam ꝛ purã superficiem secutus.R. nã ad proximum dictum tantum refertur.de quo dic:ut ꝫ.ti.ij.l.talis.

a Verum est. ꝛ sic sequentia minuuntur omnium pcedentium significationẽ. ꝛ facit infra de supel.le. cũ quidam ꝛ de aur.ꝛ arg. le. cum in testamento. ꝛ infra de penu.le.l.nam ꝙ in fi.ꝛ infra de alimen.le.a filio.ꝟ.fi.

b Cui corinthia uetera forsan.a loco sic dicta.

c Et baces. idest casulas.quasdam in quibus collocabantur ut subijcit ꝛ incipit.respondeo ibi baces ꝛc̃.alias est in littera ꝛ baces.ut ꝛ secundũ hec uerba ista non sunt de responsione.sed testatoris prima uerior.

d Trebatius.idest minus bene.

e Labeo.determinans ꝙ dixerat trebatius.

f Proculus.adiuuans sententiam labeonis.ꝛ determinans.

g Enee.scilicet ille baces.ꝛ sunt preciose.unde non debentur. si uero corinthie.idest de vili materia.ut de palea vel herba palustri quales venduntur bono.cũ vitris cũ modiol'.sic.ĩ.ꝺ vi.tri.le.si cui.ꝟ.i.ꝛ l.vinũ ꝛ.l.vino.

h Cui testudinea.lectos quosdaz.uel a loco sic dictos.uel quia facti erãt admodum testitudinis.idest uolute lapide ꝛ est animal testudo quod habet duram uestem ut lapidem ꝛ concauaz si remoueretur a carnibus:erat ergo forte ita latum ut intus quis posset iacere.licet ergo pedes argenti sint positi debentur sic infra de aur.ꝛ arg.le.pediculis in prin.

i Qui babebat.scripsit.hic sequitur grecum cuius interpretatio incipit patrie mee dulci.ꝛ finitur ibi quesituz ꝛc̃.ut not.cuilibet patriam dulcissimam.sic supra de of.pre.ur.l.i.ꝟ.pe.

k Non videri relicta.no.ꝙ testatoꝛ dicit predia mea'dari uolo.non autẽ addidit vniuersitatis signum.s.omnia sm.R.sed certe immo addidit. ut appet in trãslatõe greci hic facta.ꝛ fa.ꝫ.e.l.suos ꝛ.ĩ. de supel.le.l.legata.

§.fi.ꝛ.j.de aur.ꝛ ar.le.l.quintus.§.argento.ꝛ supra.c.l.iulia.in principio.

l Cessante.ꝛ forte desperante deliberatione.

m Fere sit.i.vix fit.debitor.cessante.nã tunc postulabat creditor a prici/ pe possidere iure dñij.ut.C.de iure de.ipe.l.fi.ꝛ.§.de pig.ac.l.eleganter in prin.ꝛ facit ad hoc q hic dicit.j.de iure fisci.sed si accepto.

n Redacta.quasi.s.consen su debitoris presũptio.tuꝫ ex penuria debitoris tum ppter cumulũ usurarũ ha bita que oẽm debitõis spẽ abstulerant sm.R. uel dic q hoc.s.i patrimonio redi gaꝫ creditoris.

o Peto.data fa.j.de fun. instruc.predia.§.affi.ꝛ.§.e. quesitũ.§.peto.ꝛ.§.predia. ꝛ.§.e.predijs.§.i.

p Ils.lateralia.i. uasi/ cula de terra facta.

q Viatoria.uasa sõte qui bus in itinere utebãtur.

r Conditũ.al's conditus ideſt repositum ꝛ al's cre/ ditum.ꝛ tunc idem est sen/ sus ꝛ no.q in hoc uase con dita erat q̃dã priuata scri ptura scripta manu patris fa.i qua erant nomina debi torũ.de quibus erant euic tiones publice extra uasa.

s In rõnes. qꝛ destinaret paterfa.hoc nomẽ destino tali sũptui.ꝛ sic de alijs.

t Actorem.i. castaldionẽ.

u Chirographa.icipiunt verba iurisco.hucusq fue/ runt testatoris.

x Et chirographis.exigit ergo noia ꝛ pecuniaꝫ exac tã posuit in vase.

y Exactis.s.istis.

z Erogata.i.in uase depo sita sed.R. dicit hic esse fal sam litteram.

a Non deberi.ãterioꝛa er go pecunia ñ debeꝫ. qꝛ fuit exacta nec scõa. qꝛ nõ erat tempore testamenti q esse debet:cuꝫ dicitur lateralia mea. ꝛ qꝛ dixit manu mea scriptis:vt infra de au. ꝛ ar. le.si ita legatum.l'ideo hec secunda non debetur:quia quod ad tempus fuit ꝓpo sita:quasi itura in vrbẽ:vt. ꝛ.e.si chorus.§.i.ꝛ.l.si ita.

b Condiderat. ante testa mentuꝫ ita qñ tẽpore testa menti erant ibi alias secus ut no.supra ,pri.§.

c Paterfa. de sigillarib9 nomen forte generis vl' ge nus venditoruꝫ.

d Emptas.a sigillaribus puta graues.

e Nullas.s.leues.

f Nec legauerit.scilicꝫ .al' nisi leues.

g Emisset.alias si.aliud dicas nullum esse legatũ quia de nullo coꝛpoꝛe certo consistit legatum: falsa enim demonstratio non nocet: ut infra de cõ di.ꝛ de.demonstratio.ꝛ insti.e.§.huic ꝛ.j.de au.ꝛ ar.le.quintus.

h Alũno.militiã.s.dãi.

i Eũ itroitũ.i.cũ expẽsa q̃ fit i igres.militie.

k Integra.scilicet comparari uolo.

l Posse.etiam consequi expꝛessam introitus:quedam enim expendunt ꝓ introitu militie.vt ar.in auten.vt iu.si.quo.suf.§.hec autez omnia coll'. vij.ꝛ fa.ꝛ.de neg.ge.l.que utiliter.

m Banda.s.ꝛ.j.ti.ij.l.qro.vbi hu iusmõi sũpt9 nõ ꝓstat heres.so.refert.i ter sumptũ q fit ut hẽatur legatũ ꝛ id ꝓstat heres etiã usufruc.legato .ut ꝛ.si usufruc.pe.l i.§.i.ꝛ hic an eo iã habito ꝛ tunc non. ut ibi ꝛ de his hic dic.ut ꝛ.ti.ij.apud.§.heres.ꝛ facit supra de impen.lc.l.neqꝫ.

n Si pater.testatoꝛ ticiũ extraneũ instituit heredẽ filiũ pupillũ exhe/ redatũ ꝛ ei pupillariter ticiũ institutũ ꝛ sempronium non institutũ substituit a quibus substitutis reliquit legatum tandẽ ticius decessit insti nium q fere[m] cessante debitore fit si sint r̃data[n]. Peto[o] fũdũ meũ ita uti est alumne mee dari: quesitũ est an fundus ꝛ reliqua colonoꝝ ꝛ mancipia si qua mortis tempoꝛe in eo fundo fuerint debeantur respõ di reliqua colonoꝝ non esse lega ta cetera vero videri his verbis ita uti est data.

1 Dem.

b Is verbis legaui uxoꝛi mee lateralia[p] mea viatoria[q] mea ꝛ quicquid in his cõdituꝫ[r] erit que membranulis mea manu scriptis continebuntur :nec ea sunt exacta cum moꝛiar licꝫ in rationes[s] meas translata sint:ꝛ cautiones ad aucto rẽ[t] meũ transtulerim.hic chiꝛogra pha[v] debitoꝝ ꝛ pecuniã cuꝫ eẽt ,pfecturus in vrbem in lateralibus condidit ꝛ chirographis[x] exactis[y] qua pecunia erogata[z] reuersus in patriã post biẽnium alia chiꝛogra pha p̃dioꝝ que postea cõperaue/ rat ꝛ pecuniam in lateralia cõdidit quesitũ ẽ an ea tantum videãtur no mine ei legasse qui postea reuersus in eisdem lateralibus condidit re/ spondi sm ea que ,pponerent[a] nõ deberi[a] que mortis tempoꝛe in his lateralibus essent ꝛ membranulis manu eius scriptis cõtinẽtur. Itẽ quesijt an cum emptiones p̃dioꝝ̃ in bisdem lateralibus condiderat[b] predia quoqꝫ legato cedant.respõ di non quidez manifeste apparere quid de precijs sensisset.verum si ea mente emptiones ibi haberet ut his legatarie datis ,pprietas predi oꝝ prestaretur posse defendi p̃/ dia quoqꝫ deberi. Paterfa.[c] ita legauit lances numero duas leues quas de sigillaribus emidari volo is de sigillaribus leues quidẽ non emerat:lances autem emptas[d] ha/ bebat:ꝛ dictauerat testamentuꝫ an te triduum quã moꝛeretur : quesi/ tum est an be lances quas emptas de sigillaribus habuerat legato ce derent cum nullas[e] alias de sigilla ribus emerit nec legauerit[f] respon di sm ea que proponerentur debe ri eas quas de sigillaribus emisꝫ[g] d Alumno precipit militiã[h] bis ver bis sempronio alumno meo illud ꝛ illud ꝛ cum per etatem licebit mi litiam illa in euꝫ introitum[i] compa ri volo:huic quoqꝫ omnia itegra[k] quesitum est si sempronius eam si bi comparauit militiam an preciuꝫ eius sed ꝛ si qõ ꝓ introitu erogari solet ex causa fideicõmissi ab here/ dibus consequi possit:respõdi ſꝫ ea que proponerentur posse[l]. Idẽ testatoꝝ liberto militnam bis verbis legauit seio liberto meo militiã do lego:illam quam militiam testatoꝝ habuit.quesitum est an onera om/ nia ꝛ itroitus militie ab herede sint danda[m]. rñdi danda.

i 1 Dem.

e Si pater[n] exheredato filio sb stituit heredem extraneuꝫ de ide ille extraneus hunc filium here dem instituit: ꝛ heres factus intra pubertatẽ decedat puto a substitu to ei filio omnino legata prestare ñ debere quia nõ directo sꝫ per suc cessionem ad filium hereditas pa/ tris peruenit:plus[o] ego ĩ fratre q cum heres extitisset patri exhereda tum fratrem heredem instituit ac/ cepi substitutum eius[p] legatum nõ debere:ac nec quidem si intestato fratre successerit : quia non princi paliter: sed per successionem bo/ na fratris[q] ad eum peruenerunt.

Si filius[r] ex vncia heres istitur? sit ꝛ ab eo legata data sint habeat ꝛ substitutum[s] deinde cõmisso edi to per aliũ filiũ accepit ptis dimi die bonoꝝ possessionẽ substitutus eius vtꝫ ex vncia legata prestet an vo ex semisse ꝛ vius ẽ ex semisse[t] sꝫ ꝛ ex vncia oĩbus ex religs[v] liberis ꝛ parentibus[x]:contra quoqꝫ si ex dodrante institutus[y] debebit com misso edito semissem acceperit bo noꝝ possessiones ex semisse tm̃ legata substitur[z] debebit .quomo do enim augeretur vbi amplius ẽ in bonoꝝ possessione[a] sit vbi mi nus est deducetur.

§.sed nec impuberi. u Ex reliquis.s.v.vncijs.

x Ex parentib9.ꝛ quibusdã alijs ꝓiunctis:vt de le.pref.l.i.ij.ꝛ.iij.

y Institutus.scilicet impubes a patre cui est pupilliariter substitutus datus.accursius.

z Bonoꝝ possessionem.ut in primo casu.

a Beducetur.ut in secundo ꝛ caue tibi.quia hic.§. nil facit cũ pri. huius.l.itẽ no .q augmentũ ẽ ad numerum vnciaruꝫ hereditas ti totalis nec sit maioꝝ nec minoꝝ. Itẽ non obstat.§.ad.l.fal.l.in quan titate.vbi non prodest augmentum nec nocet diminutio legata; rijs. quia de alio augmento.ibi dicit ꝛ facit ad hunc.§. infra de cõ tra ta.l.iij.§.si quis ꝛ.l.non putauit.§.fi.ꝛ.l.ex duab9.ꝛ infra de col. bo.l.i.ꝛ infra de le.pre.filium.§.erat.ꝛ.§.legatus.ꝛ supra eadem cũ patronus.ꝛ supra.ti.primo cum pater.§.cum extra.ꝛ supra.c. post emancipationem in prin.ꝛ infra ad.l.fal.ĩ ratione.§.ij.ꝛ supra vbi pu.edu.de be.l.iiij.in fi.ꝛ supra de adop.per adop.

tuto pupillo predicto.ꝛ pupillus decessit ĩ pupillari etate:vnde bo na patris habuit filius.ꝛ tandem substitutus. ꝛ tñ dicit qõ non va let legatum.ꝛ reddit ratio idẽ dicit si dictus pater alium filiũ maio rem instituit.q postea fratrẽ exheredatũ instituit:uel ab itestato ha buit cũ pupillũ heredẽ sicqꝫ bona patris ad pupillum : ꝛ p cum ad substitutũ puenerũt. ꝛ tñ nõ ualet relictũ. ut hic ꝛ.C.e.cũ qdã. sed quid erit de relic tis a ticio dãdis.dñt qdaꝫ aliud.s.ut vale ant ꝛ presentẽ a sub stituto alij dixerunt idem.qõ hic.ꝛ sic fal lit qõ dicitur .§.c.l.fi fuerit. qꝛ ab herede heredis põt legari.

o Plus.l.nõ tñ in extraneo.sed ꝛ in fra tre.q.d.hoc plus nibi dico ꝛ in fratre ꝛi.vt dic plus.i.pupitius.

p Ei9.s. exheredati.

q Si bona fratris. scilicet facta. q ergo nõ valet a principio ꝛ confirmat ex post fa cto.vt.j.de re.iur.qõ ab initõ.ꝛ facit ad.l. ꝛ.t.ij.l.antepe.ꝛ.j.ad l.fal.q fundũ.§.qui fi lio.ꝛ.§.e.l.ij.

r Si filio9.s. impubes. ꝛ dic qõ pater filiũ i puberem i vnã vnci am instituit aliuꝫ cũ cipatũ pterijt pupil lo substituit pupilla rit ꝛ a pupillo lega tã fliqt.sꝫ cmãcipat9 rũpit p ꝛ ta.tel. ꝛ sic aperuit viã succeden di ab intestato.et pu pillo istituto sic que pupill9 ab intestato succedit queritꝫ quali ter ipse uel ei9 substi tutus dabit legata.

s Et substitutum.a quo saltim tacite reli ctũ intelligitur repe titum.vt.ꝛ.ti.ij.l.licꝫ imperator.

t Et semisse. nã nõ eo minus succedit ex pupillarib9 ta.substi tut9 qõ testamentum patris non fit ruptũ qꝛ sic hic filius ex re stamẽto succedere va lens maluit ab itesta to succedere nec pro ei9 pte.sꝫ fratris tm̃ fuit ruptũ testamẽtũ ut.ꝛ.de vulg.sub.l.ij. §.plane.ꝛ.l.ex duob9 §.fi.ꝛ.l.sequen.ꝛ.ꝛ.d inofficio.test.l.papinia.

De annuis legatis ⁊ fideicommissis

Explicit liber .xxxij. digestoꝝ seu pandectarum. Incipit .xxxiij. ⁊ nonus huius. De ānuis legatis ⁊ fideicommissis[a].

VLpianus.

OAm in annos singulos ꝙd legatū sit neqz ascriptum quo detur quocunqz loco petet dari dz sicuti ex stipulatu: aut nōie facto petetur[b].

Idem.

IN annos singulos beres dā nat[g] sinere me fūdo[c] vti fruis: in initio[d] anni quo colere debeā mozā fecerit: lz postea patiat: qz a cultura sum exclusus: tñ socius anni nōie tenebit mihi quēadmoduz si diurnas operas stichi dare dānatus nō a mane sed a sexta diei hora det[e] totius diei nōie tenebitur.

Idem.

SI legatū sit relictū annua bina trina die trigita forte[f]: dena p singulos debent annos: lz nō fuerit adiectū equis pensionibus: pinde si adiectū fuerit pensionib[9] lz nō sit insertū equis. Itē ⁊ si scripū fuerit equis lz nō sit adiectum pensionibus: dicendū erit equas fieri. Sed si adiectū sit pēsionibus in equis ⁊ iequales debebunt. Que ergo[g] debeantur videamus ⁊ puto eas deberi nisi specialiter testator electionē heredi dederit: quas vir bonus fuerit arbitratus vt p facultatibus defūcti ⁊ de portione patrimonij debeant. Dz ⁊ si fuerit adiectū boni viri arbitratu hoc seqmur vt p portione patrimonij sine vexatione[h] ⁊ incōmodo[i] heredis fiat: qđ si ita pensionibus quas putauerit legatarius an totū petere possit videamus: ⁊ puto totū nō petenduz simul: sicut ⁊ i heredis electionē[k]. fieri enī pensiones debere testator voluit: quātitates dūtaxat pēsionū in arbitrio heredis aut legatarij cōtulit. Dz si ita sit legatuz beres meus ticio decē trina die dato vtr pēsionibus an vo post triennium debeātur: ⁊ puto sic accipiendū quasi paterfa. de annua bina trina die sēsisse, pponatur. Si cui certa quātitas legetur ⁊ quoad prestet in singulos annos certū aliqd veluti vsuras iusserit testator pstari[m]: legatū ualet. Sed in vsuris hactenus debet valere: quatenus modū, pbabilē[n] vsuraꝝ non excedit.

PAul.

SI in singulos annos aliquid alicui legatū sit. Sabi. cuius sententia vera est: plura legata esse ⁊ primi anni puꝝ sequētiū conditionale: videri enim hanc inesse cōditionem si viuat: ⁊ ideo mortuo eo ad heredem legatum non trāsire[o].

MOdesti.

AVobis quoqz ceteri heredes peto vt vxori mee pstetis quo ad viuet annuos decē aureos vxor supuixit marito quiquēnio ⁊ quatuor mensibus. Quero an de heredibus eius sexti anni legatū itegꝝ debeat: modestinus rndit integri sexti anni legatum deberi.[p]

Idem.

ANnuam pecuniaz ad ludos[q] ciuitatis reliquit: quibus psidere heredes voluit: successores heredū negāt se ōbere quasi testator tādiu pstari voluisset quādiu presiderēt heredes. quero igitur: an cū psidendi mentionē fecerit ad tēpus fideicōmissum an ꝑpetuo prestari voluerit. modestinus rndit fideicōmissuz ꝙ annis iperpetuū[r] reipu. prestandum esse.

POmpo.

QVintus mutius ait: si quis in testamento ita scripsit filij filieqz mee ibi sunto vbi eos mater sua esse volet: eisqz[a] heres meus i annos singulos inqz pueros puellasqz singulas dānas esto dare cibarij nomine aureos .x. si tutores eam pecuniam dare volunt ei apō quem pueri atqz puelle sunt: nihil est qđ ex testamento agere possit[r] nam ea res eo pertinet: vt tutores sciant que voluntas testatoris fuit vti possint[s] eam pecuniam sine periculo dare.

POpo[t]. in testamētis quedam scribuntur que ad auctoritatem scribentis dūtaxat referuntur: nec obligationē pariāt: hec autem talia sunt si te heredē instituam ⁊ scribam vti monumentū mihi certa pecunia facias: nullā enim obligationē ea scriptura recipit: sz ad auctoritatē meam cōseruandaz poteris si velis facere[s] aliter atqz si coheredē tibi dato idem scripsero nam si te soluz damnauero vti monumētuz facias coheres tuus agere tecū poterit familie herciscē. vti facias: quoniam interest illius[3] ꝙn etiam si vtriqz iussīs estis hoc facere inuicem actionem habebitis[a].

Ad auctoritatem scribētis hoc quoqz pertinet cum quis iussit in municipio imagines poni. nam si nō honoris mūicipij grā id fecisset sz sua actio eo nōie nulli cōpet[b].

fuerit legatū p annos diuisim: ut .j. qñ dies le.ce.l. nec semel circa prī. ⁊ l. si cū pfinitōe i prin. ⁊ l. firmio. §. fi. q sunt ꝺ. uel ibi cū non cā alimētoꝝ fuit relictū: hic sic vel i. l. si cū pfinitione. certū tēpus fuit adiectū: prima vera. Itē sec[9] i stipulatōe quā hic dicit i legato: qz facta stipulatio ēt i singulos annos vna ē nec finit morte stipulatoris: idē in donatione cā mort: ut .j. ō ver. ob. si stichū. §. i. ⁊ ō do. cā mort. senat[9]. §. fi. ⁊ sic ꝙ tū ad pscriptiōz tēporalez facim[9] driaz iter legatū relictū i singulos ānos: ⁊ stipulationē lz. m. ⁊. b. iter se dissētiētes al'r dicāt ut no. de pscrip. xxx. an. cū notissimi. §. pe. Itez fa. j. qñ dies le. ce. cū in ⁊ .j. e. i singulos. ⁊ l. cū. i ānos: ⁊ .j. ti. i. l. cuz vsufruc. ⁊ .j. ad fal. l. i. §. si i annos.

AVobis ōberi. cedit cī dies huius legati initio cuiuslz āni: ut .j. e. i singulos. sz non videt dēri nisi ꝑ rata āni: sexti: ut. s. ō vsufru. si opas ⁊ l. sz ⁊ si qs §. si opas. So. ibi ōlicto fuit amissus vsufruc. f. capi. di. hic morte: ut ar. j. e. i singulos ⁊ s. q. mo. usuf. amit. l. i. §. si ñ mozes: l' sol. ut ibi. Itē fa. j. de stipu. huu. fuus cōis. §. cū su[9]: ⁊ C. ō aduo. di. iud. p[9] duos. §. his ⁊ .j. e. filie arg. ꝺ. e. t. petitionem. §. quandoqz.

AHnuā. ad ludos sacros. qbus honestas verecūdia moribus castis fuata pscueāt: ut. C. ō spec. l. i. ⁊ de ma. vel ma. l. i. li. x. azo. aliō si ad ipudicos. nā tūc ñ i ꝑpetuū pstaret: sed nullo mō l'i aliō op[9] reip. expēderet: ut .j. ō admi. re. ab ei p. l. legatū. §. fi. ac.

In ꝑpetuū. pl[9] ergo est i hoc legato: quā i vsufru. legato: qz tpe finit: ut .j. t. i. l. si vsufruc. municipib[9] sm. R. ⁊ fa. s. ti. iij. l. ciuitatib[9] ⁊ .j. e. l. p. ⁊ .j. de ver. ob. l. si stichū. §. i. accur.

QVint[9]. eisqz hoc est duplex. nā l' filijs vel illis apō quos dñt ali pōt attribui: ut .j. i fi. l. Itē pōt eē qō soli filij vl' ꝙ soli alij: vel ēt trio ꝙ filij cū alijs st heredes. Itē ⁊ no. duo pcepta vnū ubi morari: aliud de alimentis.

Agēr possit. ille apō quē erūt. s. aliqua actiōe. s. iudi. of. ut .j. in fi. dicc's.

Elti possint. s. si uelit: sz ñ ꝺpellunt nisi ut i fi. dicet.

Ꝺpmponi[9]. circa pdicta clari[9] respondēs ⁊ pinitēs duo similia: primū. de monumēto sm ō imagine.

Si uelis facer. imo ⁊ pō tificali auctoritate: l' iudi. off. est cogēd[9]: ut. s. ō pe. hr. hrditas. §. fi. ⁊. s. fam. her. bis cō. se. §. sz ⁊ si ⁊ .j. e. l. in fi. accur.

Interē illi[9]. qz ibi sepeliret: ut. s. ō rei. l. fami. ⁊ l. se.

Debitis. s. si alterut vz pere nolucrit. alioqn cōis cl'pa poterit opponi agēti: ut. s. de le. i. l. nihil. §. i. ⁊. s. de le. ij. cū pater. §. liberi[9].

Nulli competit. etiaz si

Alpi. in singulos non trāsire. secus in aduocatis fisci: ut. C. de aduoc. di. iu post diuos: sed dic immo consonat huic. Itē quod dicit hic uerū est nisi exonerandi heredis gra

Probabilē. quis ē probabilis. Rñ. ut. C. ō vsur. eos ⁊ sic ēt ꝙ testamentum ñ de bet vsura vltra legitimū modū: ⁊ fa. s. de vsur. placuit.

ad ei⁹ ꝺmõꝺuꝫ aliqꝫ ſibi preferat: ꝛ ſa.ĵ. de priui. cre. auſidius.

c Itaqꝫ. redit ad primũ caſũ hui⁹. l.

d Nec tñ iuſſerit. ſa. s̃. de admi. tu. qdã dc. ℈. vſqꝫ ꝛ. s̃. de ꝓfir. tu. vtilitatẽ: ꝛ ubi pu. e. du. l. i. ac.

e Hoc ſermone. ciſqꝫ. heres meus i ãnos ꝛc̃: ut. s̃. i prin. huius. l.

f Bebeaĉ. qꝫ põt pſumi ſi ſũt alij hr̃des l'ẽt cohr̃des: bis pueris ꝛ ex annuis cibarijs. x. ꝓ magna p te ſupabũdabit: ꝛ ſic hꝫ locũ actõ ex teſtõ: ſi ãt ſoli ſilij tũc of. iudi. tñ l'actio ex teſtõ ſi gr̃a eorũ apõ quos morari debẽt eſt relictum.

g Vtile. ſ. viſuꝫ.

g Videaĉ. niſi aliõ liq̃at.

h In ſingl'os finiaĉ: ut ꝛ iſti. õ vſufru. ℈. s̃. e. ſi i ſingulos ſec⁹ i fui tutib⁹ ꝑdialib⁹: ut. s̃. quem ad. ſer. amit. l. iij.

i Nõ finiĉ. ſ. legatũ i ſingulos ãnos relictũ: qꝛ legatũ ſeq̃ntis ãni ẽ aliõ legarũ: ꝛ ſic iſtõ hẽbit legatari⁹. plura enĩ ſũt legata: ꝛ ſic ĩ capite cuiuſlꝫ ãni iſpiciẽ: ã ſit capax l'ñ: ut. s̃. e. ſi i ſingl'oſ ꝛ. ĵ. c. cũ i ãnos: ſꝫ ſec⁹ ẽ. i vſu. cũ legatũ ẽ ſimplex nõ i ſingulos ãnos ꝛ ſꝫ hoc expone ſ capi. di. ſ. maximã ꝛ mediã ñ minimã: ꝛ ſic ẽ ℈. C. õ vſufruc. l. corruptõnẽ. l'dic ẽt mimã ſi ẽ relict⁹ vſufru. i ſingl'os ãnos: ſecⁿ ſi ſimpl'r qꝛ tũc ñ mima ut ibi vl' hic ſꝫ iura uetera ut quocũqꝫ mõ relict⁹. ſ. vl' ſimpl'r vel i ſingl'os ãnos peat capi. di. ẽt mima: hodie sec⁹: ut. d. l. corruptionem.

k Ei do. ut ꝛ. s̃. q. mo. vſufruc. amit. ſi cũ ꝛ. l. repeti i pri. ꝛ fm. R. hoc caſu vr̃ ꝑpetuo relictũ ſi ciuitati vel tẽplo ſic reliq̃t niſi aratruꝫ patiaĉ: ut. s̃. q. mo. vſufru. amit. ſi vſufru. ſꝫ certe imo et alio mõ põt finiri ut ibi notatur.

l Nõ reliq̃t. ut ꝛ iſti. õ. di. ℈. is vo ꝛ no. i prin. b⁹. l. vnã ꝙueniẽtiã qꝛ vtrunqꝫ morte nãli finiĉ: poſtea treſ dr̃ias: pria cũ dicit ſane tc̃. ſa cũ dicit vſufruc. tc̃. ẽtia cũ dicit illõ certũ ẽ tc̃. ꝛ ſa. ad. l. iſtã. s̃. q. mo. vſufruc. amit. ſi vſufruc. me⁹ ꝛ. s̃. de vſufruc. ſi qs ita ꝛ. l. deſũc. ꝛ. ĵ. ti. i. pr̃imonij ꝛ. ĵ. ad. l. falci. penaleſ i pri. ꝛ õ capi. di. legatũ. ꝛ. C. qñ di. le. ce. l. i. ꝛ. s̃. de cuic. ſi rẽ quã. ℈. fi. ꝛ. s̃. ſi vſufru. pe. l. uti frui. ℈. fi. ꝛ. s̃. e. a. vobis. ĵ. c. codici. ꝛ. ĵ. ti. i. habitationis ꝛ. l. licet ꝛ. l. generali.

m Fundus peteĉ. ut ꝛ. s̃. de tranſac. cũ hi. ℈. ſi vni naꝫ teſtõ poteſt conſtitui pignus. ut ꝛ. s̃. de pig. act. l. non ẽ ꝛ. C. cõia de le. l. i. accurſius.

n Paul⁹ no. ſ. eſſe verũ qꝫ dictũ ẽ: l'dic not. ſ. ĵ. ſcripta. i. notabiliter dic̃.

o Dittaĉ. ſi non ſatiſdeĉ. qnimmo ẽt in res heredis p⁹. vi. menſes: ut. C. ut in poſ. le. l. circa. cũ enĩ ſit conditionale huiuſmodi leagtũ quo ad ſequẽtes annos debet ſatiſdari ut. ĵ. ad. l. falc. l. i. ℈. ſi annos.

p Eio meis. ſ. ticie teſta. ꝛ ſic appet qꝫ filioꝝ gr̃a fuit condi. appoſita.

q Aliuẽtis. ñ ẽt morientiũ: qꝛ ĩ eoꝝ vtilitatẽ fuit ꝓditio appoſita ut i pri. l. pꝫ: ꝛ qꝛ ẽt i eoꝝ pſona ꝓditio caſu ſolũmõ fortuito deficebat: ut. ĵ. de ꝓdi. ꝛ de. l. in teſtõ ꝛ. l. cũ ita daĉ: ꝛ ſic nõ obſtat ꝓriũ. C. de iſti. ꝛ ſubſti. l. i. ꝛ. ĵ. e. meuia: vbi ñ ꝑ caſũ. Itẽ nec. C. de. le. l. i. ubi ñ ꝓtẽplatõe hr̃dũ. vl' dic refert an hic ſec⁹ adhuc ñ cepat gerere: ꝛ tũc idiſtincte deficit cuiuſcũqꝫ cã ſit cõditio iſerta. an vo cepat: ꝛ tũc diſtinguaĉ an ipediaĉ caſu: ut ꝛ tũc deficiat al's sec⁹ ſi ñ caſu: ut. ĵ. de cõdi. ꝛ de. l. illis libertis: ꝛ ſꝫ hoc. in. l. C. de. le. l. i. cepãt iã morari: pria placet. Itẽ no. qꝫ hic caſus i aliquo nocet ſeio: i aliq⁹ ꝑdeſt: nocet i ptib⁹ dcſũctoꝝ: nã lꝫ ñ ſtet ꝑ eũ ꝛ ſic hr̃e dꝫ: ut. ĵ. e. meuſa: nocet ei caſus: at ꝑdeſt: ut nõ toto legato'careat: lꝫ nõ totã ꝓditionez ipleat qꝫ al' noceret: ut. ĵ. de ꝓdi. ꝛ de. q duob⁹. ſ. qꝛ ſtaret ꝑ eũ. Itẽ ℈. s̃. õ ꝓdi. iſer. l. legatũ: itẽ ℈. ĵ. de ali. le. l. caio. ℈. i. ꝛ. ſtichus. ℈. fi. ſꝫ ex. s̃. dict̃ appet ſo. ꝛ fa. ad. l. illã. C. de lega. l. i. Itẽ fa. ĵ. de ꝓdi. ꝛ de. l. pe. ℈. i. ꝛ. ℈. j. ꝛ. ĵ. t. i. cui ꝛ. ĵ. e.

Itaqꝫ hec quinti mutij ſcriptura liberi mei ſunto vbi eos mater ſua eẽ volet nullã obligationẽ parit: ſꝫ ad auctoritatẽ defũcti cõſeruandã id pertinebit vt vbi iuſſerit ibi ſint nec tñ ſemꝑ voluntas eius aut iuſſuꝫ ꝓſeruari dꝫ veluti ſi pretor doctus ſcit nõ expedire pupillum eo morari vbi mater iuſſerit, ꝓpter vicinũ qꝫ pater forte ignorauit in eis ꝑſonis eẽ apud quas morari iuſſit. Si aũt ꝑ cibarijs eoꝝ in ãnos ſingulos aurei. x. relicti ſint ſiue hoc ſ mone ſignificaĉ apud quos morari mr̃ pupillos voluerit: ſiue ita acceperimus hũc ſermonẽ vt ipſis filijſ id legatũ õbeaĉ vtile⁸ erit ꝛ magis enĩ eſt vt, puidẽtia filioꝝ ſuoꝝ hoc feciſſe videaĉ⁸ ꝛ i oĩbus auctoritas ſola teſtatoris neqꝫ oĩmodo ſpernẽda neqꝫ oĩmodo obſeruanda ẽ ſꝫ interuẽtu iudicis hec omnia debẽt ſi nõ ad turpẽ cauſã ferũt ad effectũ ꝓduci. C Aius.

i In ſingulos annos relictũ legatũ ſiĩ vſufructui cũ morte finiaĉ ᵇ: ſane capitis dimuutione ñ finiĉ ⁱ: cũ vſufruct⁹ finiaĉ: ꝛ vſufructus ita legari põt: ticio vſufructuꝫ fũdi lego ꝛ quotiẽſcũqꝫ capite minutus erit eũdez vſufructũ ei doᵏ. illud certe amplius eſt in hoc legato qꝫ in ingreſſu cuiuſlibꝫ ãni ſi deceſſerit legatarius eius anni legatũ heredi ſuo relinquit: qꝫ i vſufructu nõ ita cum vſufructuario etiaꝫ ſi maritus fructibus nõdũ tñ ꝓceptis deceſſerit heredi ſuo in eos fructus actionẽ nõ relinq̃t. ℈ Om.

f Fundus quez paterfamilias libertis legatoꝝ noie que in annos ſingulos reliquit pignus eẽ voluit ex cã fideicõmiſſi rei ſuãde gratia recte peteĉ ᵐ paulus notat ⁿ hoc admittendum eſſe ꝛ in alijs rebus hereditarijs. ut ꝛ in eaſ legatarias mittaĉ ᵒ. ℈ Dem.

f Eio amico fideliſſimo ſi voluerit ſicut meis ᵖ negocijſ interueniebat eodẽ mõ filioꝝ meoꝝ interuenire ãnos ſenos aureos ꝛ habitationẽ qua vtiĉ ꝑſtari volo non iõ minus ãnua ſeio, ꝓ pte hr̃ditaria viuẽtis ᵍ filie õberi placuit: qꝫ ex tribus filijs ticie teſtatricis duo alijs heredibus inſtitutus vita deceſſerit cũ tã laboꝝ quã pecunia diuiſionẽ reciperet. C Medico ſẽpronio q̃ viuus ꝑſtabã dari volo: ea videntur relicta que certã formã erogationis annue nõ incertã liberalitatiſ volũtatẽ habuerũt ʳ. C Aroni ꝑter id qꝫ a meuio ˢ ãnni noie accipiebat aureos. c. dari volo ãnuum ᵗ videĉ ᵛ ꝛ ſemel ʳ. c. aure. reliquiſſe. C Libertis ᵛ dari volo q̃ viuus ˢ ꝑſtabã ꝛ habitatio ꝑſtabiĉ ſũptꝫ iumẽtoꝝ nõ debẽtur: quos actori ᵃ dña ꝑſtare ſolita fuit vtilitatis ſue cã: iõ nec ſũptũ medicamẽtoꝝ medic⁹ libr⁹ recte, petet: quẽ vt prõnã eiuſqꝫ familiã curaret acceptabat ᵇ. ℈ Au.

Cum in annos ſingulos legatur plura legata eſſe placet ᶜ ꝛ per ſingula legata ius capiendi inſpicietur. idem in ſeruo inſpiciẽdũ eſt ex perſona dñoꝝ ᵈ. ℈ Dem.

q Aiꝰ ſeius ꝑdicta diuerſis pagis ᵉ poſita meuie ꝛ ſeie ᵉ legauit: ꝛ ita cauit. ꝑſtari aũt volo ex ꝑdijs pontianis: ex ꝑdijs luciãis annua arũdinis milia trecẽta: ꝛ ſalicis mũde ãnua librarũ ſingꝛa milia ᵍ. q ro an id legatũ ʰ õfficta legataria extictũ ſit: rñdit paul⁹ ſuitutẽ iure cõſtitutã ñ viõri: nꝫ i pſonã nꝫ i rẽ ᵏ. ſꝫ fideicom ˡ. petionẽ ꝓpetiſſe ei qui ꝑdia luciana ſũt legata: ꝛ iõ cũ annua legate fuerint: mortua legataria ᵐ finitũ legatũ videri. ℈ Le.

r Medio habueĉ. ut vna comeſtio l' pat galinaꝝ ꝛ ſilia. hec enĩ ñ debẽt: ut ar. ĵ. ti. i. ſẽpronio ꝛ. s̃. t. i. qui ſaltum ꝛ. ĵ. c. ℈. fi.

f Aroni a meuio. al'a me viuo.

t Annuũ. ſ. ꝑſtabiĉ a meuio.

u Videtur. tamen nihil deberi cum debetur ꝓ tertia.

x Et ſemel. c. fa. s̃. õ ac. ẽp. ſi vẽditor hois ꝛ. ĵ. õ dote. ꝑ. ſeia: nec ẽ ꝙ. C. de le. l. i. qꝛ ibi appet eſſe aliõ ex uoluntate defũcti.

y Libertis ꝑſtabiĉ: ut ꝛ. ĵ. t. i. ſẽpronio ꝛ. s̃. e. l. ℈. medico.

z Aliu⁹ alias viua.

a Actori. i. caſtaldio ni quondã ſuo: ſic ergo ex ſpuenieti digni tate. i. libr̃ate aliqd i murar̃: ſic. s̃. de ꝓcu. filiuſſa. ℈. fi. ꝛ. l. aut ꝛ l. ſe. ꝛ. l. uel hereditaſ ꝛ. s̃. de adop. i omni. ti. l. firmio. ℈. i.

b Alius pagis aplagiſ al'pagiſ .i. octis vel villis. ac.

c Et ſeie. ſ. vnũ vni altez alteri: pura põtiana meuie luciana ſeie fm. R. ꝛ ſic ſunt oĩa plana: ſꝫ Jo. dicere luciana his ſeis relicta: ꝛ ticio cuidã põtiana: ex qb⁹ pontianiſ voluit fieri huiuſmodi ꝑſtationes.

g Dingla milia. i. oãno milia. i. mille. li. .i. libꝛaraꝝ. i. cẽte me ſure. xij. pedũ: cũ ꝛ libꝛa. xij. vncia ꝝ dicit.

h An id legatũ. ſ. annue ꝑſtationis ꝛ. R. uel dic ꝑdioꝝ ticio relictoꝝ: ut ſoluere t annuã ꝙritatẽ. nã cum ãnua ſolutio ſit extincta: ꝛ legatũ ticio extictũ videbat: qꝫ remouet fm Jo. i Neqꝫ i ꝑſonam. ſeie dñantis quã. ĵ. vocat legataria: l'dic i pſonã meuie ſuietis: vl' dic ñ i pſonã. ſ. vt ſit vſufruc. tũ qꝛ ꝑdia ꝑdijs dari dic̃: tũ qꝛ ſeia cui ãnuũ ſoluebaĉ ñ poterat ꝑ ſe ꝓcipe: ut. ĵ. t. i. fũdi ꝛ. l. pr̃imonij ꝛ. s̃. de vſufruc. defũcta. ℈. fi. ꝛ ſic ñ ob. s̃. de ſer. ru. ꝑ. l. itẽ ꝛ. l. veluti q eſt õ: ꝛ hoc ẽt appet ex eo qꝫ dicit ꝑſtari uolo ex quo vbo ñ cõſtitui ſuitutẽ liquet: qꝛ ſi ſit ſuit⁹: ꝓcipe poti⁹ põt qꝫ ꝑſtationẽ ab alio expectare ꝑſonalẽ actiõz: ut ꝑdictis. ll. dr̃.

k Neqꝫ i rẽ. ſ. ꝓpter illã ãnuã cõmemoratõz ꝛ qñ cũ quadã ꝑpetuitate ãnui huiuſmodi ſeruitutes reales ꝓſtituunt: ut. s̃. de ſer. l. iiij. nũerus enĩ. iſte. xxx. milia ꝛc̃. oñdit qꝫ poti⁹ obligatio ꝑſonalis q̃ fuit⁹ ꝓſtituaĉ: qꝛ fuit⁹ vera nullã certã q̃titatẽ ſꝫ magis ſufficientiã ſeu integritatẽ expoſcit. illõ quero an ꝑdia põtiana ſint obligata ob talẽ ꝑſtationẽ qꝫ hic ñ dicit videĉ tñ qꝫ nõ vt. s̃. ti. i. qdã teſtõ in pri. niſi forte ꝙ alimẽtis ut. ĵ. de alimen. le. l. lucius ꝛ. l. ij. ꝛ. s̃. de vſufruc. hacten⁹.

l Fideicom. ſ. annue ꝑſtationis: ꝛ dic ei. ſ. ſeie ꝑ actionẽ. ſ. ꝑſonalem ex teſtõ donec viuit non vltra: ut in fi. ſꝫ Jo. dicit fideicom. ꝑdioꝝ ticio relictoꝝ: ꝛ dic ei ticio etiã poſt mortẽ ſeie ꝛ meuie: ſꝫ õ cuꝫ eſt: qꝛ dicit ꝑdia luciana. nã debet dr̃e pontiana: vl' ſi diceret. fideicom. annue ꝑſtationis deberet fm eum dicere eis quibus in numero plurali: dic ergo fm Ro. ut prius dixi.

m Legataria. annue prestationis ꝛ non prediorum: ut. s̃. titu. i. pater. ℈. tuſculanus ꝛ. s̃. de. le. i. l. ſi fundus. ℈. iulia.

n Euia impuberem.al' puberem:alias impuberem z uocatur
o meuius vt ibi patet:ibi quero zč.z hic in pzin.
p Meuij negocia.ſ.nepotis:idē ſi nunq̄:ſz non ſtetit p eū: ut ſubi
icit:z.C.de cōdi.inſer.ſi ea z.j.de cōdic.z demō.l.i iure z.l. ſi qs ita
z.s.de le.iij.q concu.
ſ.vxori z.j.qñ di.le.
ce.l.v.ſ.itē ſi qua z.
j.de ali.le.l.caio.ſ.i.
z.l.ſtichū.ſ.ſi. z.j.de
pdi.z dmon.l.i teſtō
z.C. de inſti.z ſub.l.
i.z.ij. z.s.de le.ij. ti
cia.ſ.ſi ea z.s.cōmo.
ſi ut certo.ſ. abeſſe.
q Nollet eū admi
niſtraſſ.ſcꝰſi ſtaret p
caſū fortuitū:ut.s.e.
feio i pzī z.j.e.ānua.
r Uxore.non receſ
ſerint ex hoc oritur
queſtio.
s Difficile.i.raro et
ſic cogitabat factura
vxore:ut allegant.li
berti.
t Ité nihil ăpliꝰ.alſ
ampliꝰ.ſ. ppter hoc
q eos ſecū duceret:
daſ voluit:z al' nihil
magis z al' nihilomi
nus z tunc dic.i. ma
gis:ſic.C.ō iur.z fac.
igno.l.non iccirco.
u Ex longingꝫ.ſic.
s.s.ō iudi.ſi lōgiꝰ i pzī.
ſ.i.z.l. ſed z ſi ſuſce
perit.ſ.i.z.j.de op.li.
l.q niſi.ſ.i. Ité eſt at
tendendū cuiꝰ cōtē
platione eſt dictū ut
ab ea non recedāt ut
j.de cō.z ō.illis z fa.
x.t.i.q.ꝓcubinā.ſ. p.
x Dō.i.q̄ritate ſic
s.de tranſa.l.cū bi.ſ.
modus.
y Si cui ſolitꝰ fu
it.ꝓſuetudo pſſa.at
tendiť ſic.s.de le.i.ſi
fuꝰ plurīū.ſ.ſi. z de
pi.ac.l.l' vniuerſoꝝ
z.s.t.i. cū quereret.
ſ.lana z.l.mīmis et
s.c.ſcio.ſ.i.z ſi. Itez
z dignitas legatarij
ut ſbijcit:z.s.ō indi.
ſz z ſi ſuſcepit.ſ.i.z ō
le.i.ſi ſeruꝰ pluriū.ſ.
ſi.z caritaſ ut.j.ō ali.
le.cū alimenta.z no.
q hoc locū hz ī alīm
tis legatis indubitā
ter:ut lz incertū uale
at tñ.ut.d.l.cū alimē
ta z in ſili pia cā ut z
s.de le.iij.qdā z.s.t.
i.ſtichꝰ z ſic.l iſta pōt
loq. alij dñt ī oī an
nuo flicto q̄tūcūqz
icerto ut ualeat ſauo
re vltime uolūtatis
ut hic z ar.s.ti.ij.l.i.
nec ob.s.ō iur.do.cū
poſt.ſ.gener: qz poſ
ſunꝰ dicere q ibi nō
erat annuū: ī octibꝰ
autem iter vinos cō
ſtat non ualere:ut.d.ſ.gener z.j.de v.ob.l.triticū z.l.ita ſti. in pzin.

a Am q.al's incipit cuz z al' iabolenus.
Et perdituro.ſic.j.p emp.l.ſi qs cuz z de mio.qō ſi minoz.ſ.
teſtamento z de in rem ver.l.iij.ſ.nec non.ac.
b Nullo modo.niſi ille bēat pecuniā ſaluā:ut ar.inſti.q.ali.lz uel ñ

.ſ.nunc videndum z.C.pzo emp.l.ſi.z.s.ō admi.tu.l.ſi minoris z facit ad
hāc diſtinctionē.s.ō vſur.l.iij.ſ.cū pollidiꝰ z.s.ti.ij.ſi ita relictū.ſ.pegaſus
z.l.cū pater .ſ.curatore z.C.de fideicō.l.poſt morte:vbi nota p̄ria z ſolu
tiones de legibus ut.s.de le.ij.cum pater.ſ.herede z.ſ.a filia z.j.ad treb.
.l.ſed ſi ante:z ibi plene ſolui. c Heredis cā.q p̄ſumiť ī dubio:
ut.j.de re.iu.cū ī tēpꝰ z ar.
j.de v.ob.cū q calen.in fi.z
l.continuus.ſ.cum ita ī fi.
ſ.z.j.de act.z ob.q quis z
j.de ſol.qō ī diē z.j.e. liber
o.ſ.filium.
d Seruus debeť.ac ex
eſtō:ut.s.ti.ij.ſi quia ſeruo.
t Cōpelliť.offitō iudicis
e qz nāl'r non ciuiliter debeť
ut z.j. de ali.le.l.ſuos ad
cu.z.s.famil.herci.ex pte.
ſ.ſuo z.s.de le.i.l.ſuo ali.
ſ.i.z.C.de neceſ.ſer.hť.iſti.
l.pe.ſ.illo z.s.de le.iij. ſuꝰ
poſſet ēt hec lex itelligi ſm
q dicit.j.de ver.ob.hꝰ z.s.
ſi cer.pcta.lecta in fi.
f Egatū putat.z male
g Singulos.ſ.quouſqz
nubet z oī anno habebit.l.
ſūt igiť paria q̄diu nubes
ſicut ſi lego tibi vſūfru. q̄
diu viues:vel vſqz ad decē
niū:tale eſt quo ad repeti
tionē:acſi legaſſem ſingl'is
annis:ut.s.q.mo. vſufruc.
ait.l.ſicut in ānos in pzī.z.
ſ.vnde tractatū ē:z marie
qz ī teſtamentis plenius fa
cienda eſt int̄ptatio: ut
j.de re.iur.l.in teſtis: l' dic
vt ī ānos ſingulos.i. ſingu
lis annis:oz aliqd ſolui de
bis.l.ut.s.e.l.iij .z ad hoc
j.qñ dies le.ce.ſi cum pzeſi
nitione z.j.e.annua.ſ.ſi.
b Aini falerni . a loco ſic
dicti:vel.i.optimi.ſic enim
ōberi vl'gari vinū falernū.
i Culcos.uaſa de corco: l'
alia materia qbus menſu
rabaſ vinum:z etiā ānona
quādoqz:ut.s.ō pig.acti.l.
fina.ſ.fina.
k Dari.antecedentiuz et
ſequentiū ad q.j.qñ di.le.
ce.l.firmio in pzī.z.j. de v.
ob.inter ſtipulantē.ſ.ſacrā
z.s.de le.i. q ī rez natura
ī pzī z.s.de ōben.cmp .ſi ō
bitoz.ſ.i.z.s.locati ſi vno
z.C.locati lz z. j. de triti
co vi.z ole.lē.cum certꝰ z.l.
ex co z.j.de ali.le.lucius.
c Odicillis confirma
tis . q hodie opus ñ
eſt ut inſti.de codicil.ſ.i.
m Heredi. nondum anni
culo ut ſtatim innuit.
n Herediſ ad queſi pſona
liter.n.alimēta cōſtituēdo.
nec ei ē facile credēdū q te
ſtatoz voluerit dare alimē
ta a legatario rei ſingl'aris.
heredi oīum bonoz domi
no:z iō ñ ,p alimētis vī le
gaſſe:ſz ī plures pēiōes di
uiſiſſe legatū exoñrādi gra
grauati:z iō oiz ānoz vnū
ē legatū:ut.j. qñ di.le.ce.ſi
cū pfini.z.l.firmio.ſ.ſi.
o Sticho alumniſ.i.alum
no.ſ.ſticho.vel dic q z alijs alumnis ſimiliter reliquerat.accur.
p Cōmēdatos.i.hāc uolueris.l'dixit qō vſz ad.xxv.an.hēret ꝓmēdatos
ut ſtatī innuit. q Alūnis.i.alūno:l'dic ut dixi.s.z.fa.s.t.ij.cū pz.ſ.cu
ratōis z.j.qñ dies le.ce.firmio.ſ.i.z.ij.
r Cia pacatiani.cui vſūf.legauerat. s Redierit.p cōſolida

tionē:ut instī.de vsufr.§.si. vnde sicut emolumentū morte finit:ita ⁊ onus
lz testator largius sit locut⁹.
u Si modo.tūc cēſ pstabit si modo cē. ⁊ tunc illud si non ponit:ut not.
ē.si qs ca.si cū.§.fi.⁊.C.ō trās.l.acti.
eius rei. Ité p.j.ti.i.l.si ab eo:qz in eo q̄ hic dicit ab heredib⁹ ñ prestādū
fideicō.so.hic finitū erat le
gatuz ⁊ iō eius on⁹ at ibi
caducū aut i causā caduci
factū remanet apō heredē
⁊ iō cū suo onere. ⁊ sic etiā
solvit p.ē.de le.ij.celsus in
pn̄ī.⁊ fa.⁊.ti.ij.ipator i pn̄ī.
⁊.§.i.⁊.j.de ali.le.l.stichus
§.ticia ⁊.ē.de le.ij. filiussa.
§.apud ⁊.j.ō do.prele.l.iij.
i pn̄ī.⁊.ē.ō p̄bē.ēp.l.fi.§.fi.
y Qui māco.alias lex .a/
lias.§.
z Prestabat.puta.x.decē
aureorum.
a Ona scissima.logt vxo/
ri quā instituerat heredez.
b Octingēta.s. volo sub.
ut.C.de fideicō.l. uolo l'eq
pollens ut scio te pstaturā:
vel credo ut hic ⁊.ē. ō le.i.
l.⁊ hoc mō ⁊.ē.de le.ij.vnū
ex fami.§.fi.⁊.⁊.de le.iij fi/
deicō.§.quāquam.
c Debeant. psumenda ex
viuētis vsu eiusdē morien
tis voluntate:ut.j.ti.i. sem
pronio.§. fi.sz videt p.j.de
ali.le.l. alimēta.§. basilice.
⁊.l.pe.§.i.⁊.l.stichus i pn̄ī.
sz ibi aliud appet dicendū
ex voluntate exp̄ssa ōfūctl.
d Lucio quoad viueret.s.
testatrix.
e Quadragīta.s. aureos.
e Sūmā puta viginti au/
reoruz.
f Argenti.s.vnciā uel pciū
q̄ sit.x.hoc qdē pstabat te/
statrix dū vixit.non autem
tria pondo auri:vnde qz ñ
ad numerū pstabat sz lega
uit ad pondus: videbatur
non valere sz tñ vz: ut iste
tres pstatōes sint loco tri
um pondo auri:sic falsa de
mōstratio non viciat lega/
tū:ut.j.de condi.⁊ demon.
demonstratio.
g Una.puta.c. libt.
h Legauit.s. aliqs pu
ta duobus.
h Deberi.veruz ob.exce/
ptio si ,ppter vtilitatē ma/
tris ꝺditio talis fuisset ap
posita vt.j.de cōdi. ⁊ de.l.
illis libertis.alij distīguūt an ceperunt morari:vel p eos stetit ⁊ tunc disti
gue:ut dixi mō:aut non:⁊ tunc indistincte nō hnt ut no.ē.c.seia: ⁊ dic ple
ne ut ibi ⁊ facit.ē.de le.i.turpia.§.i.⁊ de ꝓ.⁊ de l.i testō ⁊.l.cū ita ⁊.l.si qs
ita ⁊.l.iure ciuili.
i Attīcia.gerosilaco.nomen ē capelle vl'lo
ci vbi est capella:ut sacerdos ricardine delectabilis nostre ville.
k Nominatoz.ut sic p istos prebentes ministeriū ipsi tēplo potius relic
tum quā eoz legatū pſonis videatur:non enī sui cā ipsis:sed potius tēpli
cui ipsi deseruiebant legatū soze est verisimile:q̄ eo maxime appet qñ le/
gando mētionē tēpli fecit testator:⁊ ita de eo dicit q̄ i relinquendo seruo l'
filio alieno dñi patrisue mentionem fecerit:ut.j.de condi.⁊ de.l.filio ⁊.C.
de iure deli.l.pe.⁊ facit.j.de re.dub.l.ciuib⁹ ⁊.ē.de pac.l.tale.§.fi.et.de tri.
pc.§.si plures ⁊.C.de epis.⁊ cle.aut.sniam ⁊.j.de op.no.nunt. de pupillo.
§.ij.⁊.l.operis ⁊ i decre.xij.q.iij.c.pontifices.
l Item q̄ro i ppetuū.s.deberi.s.si tēplū ppetuo duret:al's secus:ut.ē.t.i.pf.
§.tusculanus.item ,p hoc q̄ in ppetuū est.ē.e.l.legatū in prin.⁊.ē. de vsufr.
l.defuncta.§.fi.⁊ de condi.id e.l.eleganter.§.pe.in fi.
m Iberto redditus q.s.redditus ⁊ secunduz hoc debet esse infra pre
starentur al's que.s.quīquagesima ⁊ tunc habeas prestaret: ⁊ quod
subijcit predijs sub.al's ex.alias est ,p predijs:vel dic predijs.i.ad predio
rum aliquā vtilitatē.s.semi nandi uel colendi ut.l.expense videat legata.
n Vendiderunt.iuste quidē non obstant tali legato:ut.j.ti.i.fundi.
o Redditus.al's redditus.al's redditum.

volnisse ēt vsufructu finito pstari si
mō[v] id qō ex vsufru.receptū eēt ei
rei[r] pstande sufficeret.q marco[v] hōi
docto certo ānua pstabat[s] testō ca/
nit. dña scissima[a] scio te de amicis
meis curaturā ne qd his desijt ve/
rūtñ ⁊ marco dari octigēta[b]. q̄situ
est an marc⁹ pstitis sibi ex cā legati
octigēris ānua quoqz ꝓseq ōbeat
rndi nihil,ppōi cur ñ ꝶz ea q̄ i ꝓsul
tatōe collata eēnt ōbeāt[c] Lucio ti
cio auripōdo tria q° ad viuat q̄ via
pstabā do lego:q̄ro cū testatrix.xl.
ticio quoad viueret[d] ⁊ salarij noie
certā sūmā[e]:⁊ ampli⁹ festoz dierū
noie certū pōdus argēti[f] aut ,p eo
pciū pstiterit:an eadē ex cā legati ℓ
fideicōmissi ab heredib⁹ eius ticio
pstari debeāt .rndi nihil ,ppōi cur
pstāda nō sint.
A Dem.
a Nnua[g] bis vbis legauit[h] si mo
rareť cū mre quā heredē ex pte in/
stituit.q̄situ ē an mortua mre cōdi
tio apposita defecisse videat:⁊ per
hoc nz vestiaria nz cibaria bis ōbe
ant.rndi ꝶz ea q̄ ,ppōerēt ōberi[b].
A Tricia[i] fideicōmissū bis vbis reli
ct quisqs mihi heres erit fidei ei⁹
cōmitto.vt det ex redditu cena culi
mei ⁊ bozrei post obitū sacerdocij
⁊ gerofilaco ⁊ libertis q̄ i illo tēplo
erūt denaria:x.die nūdinarū quas
ibi posui:q̄ro vtz bis dūtaxat q̄ eo
tēpore quo legabať i rebus huma
nis:⁊ i eo officio fuerit debituz sit:
an ēt bis q̄ i loco eoz succesſert:rñ
di ꝶz ea q̄ ,pponerēt misteriū qdez
noiatoz[l] ōsignatū ceteꝛ datū tēp/
lo.ité q̄ro vtz vno dūtaxat āno.x.
fideicōmissi noie debeāt:an ēt i p/
petuū.x.ānua pstāda sint .rndi i p
petuum[l]:
I Dem.
I Tberto suo ita legau it pstari
volo phīlōi vsqz dū viuit qn/
quagesimā ois redditus[m] q̄ ex pre

dijs a colonis vel ēptoribus fructus
ex ꝓsuetudine domus mee pstant
bndes pdia vēdiderūt[n] exquoz red
ditu qnquagesima relicta ē. q̄situ ē
ā pcij vsuf q̄ ex ꝓsuetudie i,puitia
pstarēt qnquagesima ōbeat .rndi
reddit⁹[o] dūtaxat[p] qnq̄gesimas le
gatas:lz pdia vēdita[q] sint. A libro
cui fūdū legauerat[r] ferēte ānua.lx.
p fideicōmissū dederat pāpbile an
nua dena.q̄situ ē si lex falcidia lib/
to legatū minuat an pāpbile quo/
qz annuū fideicōmissū minutū[s] vi
deat:cū ex redditu legata sint qui
largit:ēt si falcidia pte demediā fū
di abstulerit ānuā pāpbile pstatio
nē.rndi ꝶz ea q̄,pponerent ñ vtōri
minutū:nisi alia mēs testatoris ,p/
bareť Filiū ex dodrāte vxoꝛē ex
q̄drāte istituit bndes ⁊ filij fideicō
misit vt nouerce restitueret beredi
tatē ab ea āt petijt vt ifirmitaiē filij
cōmēdatā[t] haberet:eiqz mēstruos
aureos denos pstaret:donec ad.x/
xv.an.eta.puenerit:cū aūt ipleſſet
eā etatē pte dimediā bnditatis[v] ei
restitueret:filius deducta dodrātis
pte q̄rta[x] ex q̄ istitutus erat nouer/
ce bnditatē restituit[y]: ⁊ postea adi/
pleuit vigesimū quintū annuz eta
tis.quesitum est cum nouerca vni/
uerse hereditatis habeat dodrantē
semiuncia[z] ⁊ siliquaz[a] an eius[b] par
tem dimediam p̄tuigno suo resti/
turet .respondi secūdum ea que,p
ponerentur tantum restituendum
quantum cuz eo[c] quod falcidie no
mine filius deduxisset semissem fa
ceret. Idem quesiuit an qō in/
firmitati filij pater consulere volue
rit[d].fructus quoqz medij tempo/
ris nouerca enim restituere debe/
retur[e] respondi secunduz ea que,p
ponerentur debere[f]. Lucius ti
cius testamento patrie sue ciuitati

p Buntaxat.que tñ per suā estimationem satiſ prestari absqz istis
redditibus potest:ut.j.ti.i.fundi ⁊ ē.de le.ij.l.codicil.§.i.
q Vendita sunt.ab emptoribus autem constat nil deberi: ut .ē.de
contraben.empti.l.fi.§.fi.
r Aliberto legata sint.scilicet dena que.s.redditus sufficeret ad an
nuam prestationē.x.
etiaz si medietate fū
di fal.auferret: q̄ ta/
mē facere non potest
nisi ad plus quartaz
cum in singulis reb⁹
fal.imponat:ut.C.ad
.l.falci. in imponen/
da:licet quidam con
tra ut ibi no.p̄o qui
bus erat hec lex. Ité
male dixit.x.ex red/
ditu legata.sed dic.i.
occasione fundi aut⁹
redditus habet liber
tus nā alias non pos
set onerari.
s Minutā.nota le
gatarium non detra
here falcidiam sed ꝺ
ifra ad.l.fal.penales.
§.fi.so. ibi rei legate
pars fideicō.contine
tur.ideoqz p̄o rata
diminutionis dānū
iuste sentit fideicom.
at hic secus:ut appa
ret per id q̄ dicit an
nua decem ⁊ē. codē/
modo so.j.si cui plus
quaz per.l.fal. vides
mus ⁊.j.ad trebel.lu
ci⁹.§.heres ⁊.l.facta.
§.si ticius ⁊.j.ō ꝺdi.
⁊ de . plautius: ⁊ in
qualem earum no. et
fic etiā non ob.ē.ti.i.
l.fi.§.i.⁊ de le.i.l. an/
tepe.i pn̄ī.item iacit.
ē.ti.ij.cum pater.§.i.
quod no.C. commu/
nia de le.l.i.
t Filium commen/
datum hic oritur vl
tima questio.
u Hereditatis.not.
hereditatis.s. totius
non hereditariaz: q̄
tres tñ vncie quas
iure institutionis ha
bet veniunt in resti/
tutione non autez q̄
per treb. filiꝰ nouer/
ce restituit. sed licet
dixisset tamen veni/
rent:quia videtur cē
defuncti voluntas alias autem dic:ut.C.de fideicom.cum virum.
x Quarta pte.que est due vncie:⁊ quarta alterius.
y Restituit.q̄ sit.vi.vncie.⁊ tres partes alterius vncie.
z Semiunciam.idest mediunciam.accur.
a Et siliquam.idest quartam vnius vncie:quod sic collige. habet
enim.tres vncias iure institutionis. Item habet .vi. ⁊ tres partes
alterius iure restitutionis:⁊ sic habet nouem ⁊ dimediam ⁊ quartā
vncie.⁊ not.q̄ in lib.az.est silicum alias siliquam al's silicem: ⁊ sem
per est idest sensus.s.vt quartam vncie siue.xlviij.partem assis con
tineat vel cuiuslibet rei:⁊ facit q̄ de hoc no.C.de epis.⁊ cle.aut .sed
hodie. Item ad hanc cōputationē fac̄ instī.ō here.istī.§. hereditas,
b An eius.s.totius q̄ hz q̄ ē fere dextās ñ nisi quarta vncie.sic ergo quatruor
vncias restituet de eo q̄ hz deducta quarta vni⁹ ⁊ filiꝰ habet duas
⁊ quartam alterius ⁊ sic semissem habebit.
c Idem voluerit.in predicti temporis dilatione.
d Debere.s.omnes qui mēstruam superabant dationem.
e Debere.s.ex tacita voluntate patris:presumitur enim pater idu
cias medij tēporis ,p vtilitate filij posuisse:ut ⁊.ē.c.quint⁹ i fi. ⁊.ē.
de le.ij.si ita.§.pegasus:alias i fructibus aliter distinguitur: vtrum
veniant in restitutione:ut no.C.ad trebel.iubemus: ⁊ fa.ē.de vsur.
l.in fideicom.§.cum pollidius ⁊.ē.e.cuz qui ⁊.j.de re.iu.cū i cēpus.

ℨ.ti.i.generali.§.duas ℨ.j.ad trebe.l.facta.§.si heres.

g Lucius certamina.i.festiuitates que sub ludibrijs non fiũt. sed sub memoratione aliquor honestor mor: vel rer bonar preterita rum boni exẽpli gratia ex eis capienda.Ro.ut dixi.s̃.l.annua.

h Adiudicauit:ficz res iudicata p̃iudicare videt heredibus.

i Solũtati.licite tñ ut j.ti.i.l.legatum.

k Utili repetitõe.i. efficaci.s.conditione sine cã uel ob causã: ut de con.ob causã.l. si heres. ℨ.j.ti.i.l.q/dã.ℨ.s̃.de le.ij.l.ante pe.§.a te ℨ b° nisi iu su p̃sidis fuerit ero/gata in murof ciuita tis:ut.j.de expen.lu. dor.l.i.ℨ.j.de admi. re.ad ciui.p.l.i.ℨ.iiij. ℨ.j.ti.i.legatũ secun dũ.R.ℨ.b.sed hic ex p̃sse dicit testator re manere apd heredes si ciuitas nollet festũ facere.

l Non ꝓhibendos. qñ hoc casu nihil p̃ ses iudicauerit:ℨ.fa. C.s̃ dona.q̃ sub mõ. l.ij. Itẽ no.ex hoc.§. relictũ sub modo de bere solui añ comple tũ modũ:cautõne ex acta:ut no.C.de dis que sub mõ.l.i.ac.

m Largi⁹ cõsulu it. .s.me secuolã diceus alũno ℨc.accur.

m Eius liberti.

n Computari.i. rei pu.volo ut ita singu lis ãnis publi⁹ libro tales vsuras p̃stet.

o Debeas qr es sor re socru eis: ut.s̃.so. ma.l.qr pa.ac.

p Satis.accipe.raz d vsur.p tẽpora quã d orte post.xxv.an. liberti ei restituẽdis.

q Habuisse.i. dbuis se:vl.i. satisfacere. si numerauerũt lz cau tionẽ non exigerit.

r Liberatos.hoc ãt contingit triplici ra tione: vna qr testatõ nil dixit d satisdatio ne.ut:hic alia qr pat nũ testimoniũ euz ex cusat:ut ℨ alias in sa tisda.rempu.sal.so.q̃ remittit tutori testa mẽtario:ut instl. d sa tisda.tu.§.i.tertia qr est public⁹ minister: ℨ nullũ in boc bz cõ/ modũ:alias secus ut in contrario: ut.s̃.ti. i.sicui ℨ ad exhi.iul. §.si tibi ℨ.j.de condi.ℨ de.ticio in prin.

s Viuente.post factum testamentum.vel etiam ante cum hoc igno rabat testator:ut ar.j.ut in pos.le.si is a quo.§.fi.ℨ.l.se.ℨ.s̃.qui satis. co.ab arbitrio.§.i.ℨ idem multo magis si post eius mortem:qr non est verisimile patrem habuisse ei fidem lapso facultatibus ℨ opulen le.l.iij.§.fi.

t Pater maiorem.scilicet seium accur.

u Impubes.ℨ ita maior fr ẽ fiduciari⁹ ei⁹ tutõ ut isti.d fid.tu.i prin.

x Reliquit.ante partem.vel etiam in suam partem.seu pro sua par te:soluenda ei cum erit.xiiij.an.ut infra patet.

y Fideicõ ut.d.c.daret.

z Pro censu predioruz.

a Bona.s.predia p̃dicta.accur.

b Redditus.hec verba prosunt fratri maiori.aliter enim d fructib⁹ istis nihil lucraretur:ut.s̃.e.cum.ℨ de le.ij.si ita.§.pegasus.R.

c Alio relicto.s.extranco.

d Anniuersaria.idest singulis annis.

d Prestentur.idest reliuquentur heredi fratris.

e Transierit. cum onere eiusdem prestationis.

f Et tutores datos de no uo post mortem fiduciarij.

g Locutus.scilicet cuz fu it locutus cum fratre ma/ iore.

b Restituenda. est. a tuto re fiduciario q̃ est ea fini ta:non prius ut institu. de attil.tu.§.fi.que finitur mõ te tutoris et alijs modis: ut instl.qui.mo.tu.fi.per to tum.

i Et tutores ei⁹.s.postea datos.

k Fratres. si enim maior frater fratris ꝑuberis fu/ it tutor: semp illis verbis quibus testator iussit resti tuere eum res pupilli post pubertatem intelligitur re stit.uelle fieri quoquo tem pore tutella finitur ut pu/ bertatis uel.xiiij.an.appel latione omnis tutele signi ficetur terminus. si vero ñ est.scilicet frater maior mi noris fratris tutor: sed ali us minoris fratris fuit tu tor iubendo pater predia pecuniamqz filio prelega tam in tempore pubertatis eius minoris apud maio rem fratrem remanere tu/ tele iudicio fratreꝫ sangui nis necessitate fideicom.re medio pretulisse creditur testator potius q̃ maiori voluisse consultum.cum er go fratris heres pupillo ñ sit ea necessitudine coniun ctus sicut defunctus predi oruz redditus q̃uis frater eos fuisset lucraturus:mi/ nime perciperet: cum non eadem que fratri habeatur fides:ut.s̃.de le.ij. cum pa ter.§.curatoris ℨ de vsuris l.iij.§.cum pollidius.R.lu craturus dico fuisse:si hoc voluisset testator expresse cum.al's ut.d.ll.

l Si lie. quotienscunqz .i.quot annis ac.

m Binus anni. forte an te ãnũ a mõte pris nupsit.

n Expletus ℨ i viduitate.

o Tñ deberi.tota.c.v.s̃.e. a vobis ℨ fa.C.d indi. uid. l.fi.§.fz qr ℨ.j.quando.d.l. ce.nec scl'.

p Cum qdã. diuisiões .i.aliqd int eos diui dendũ:sic.s̃.d le.i.ciuitatib⁹ q Natalis.i. a talidie qua linat⁹ fuit.sic.C. de feriis omnes.vel dic quasi decessit:quasi nũc nascuntur ad gl'az:ut fit de natiuitate sanctorum.

Perpetuo.sic.s̃.e.legatum in prin.ℨ.l.annua.ℨ.fi.in fi.ℨ.j.l.pr.

c Cum erat.i.hoc verbum.i.ponitur exemplificatiue ꝑ sicut non expo sitiue sicut ponitur.s̃.de vul.sub.l.qui liberis.§.i.

r Per quadriennium.i.ut semel fiat prestatio in quadriennium.

u Perpetuã.aliud in vsufruc.reipu.relicto:ut.j.ti.i.si vsufruc. ubi finit .e.annis ℨ no.s̃.e.annua:uel forte idem erit hic q̃ ibi dicitur in vsufruc.

x Pristinum quadriennium.s.tantum ℨ fa.s̃.l.pr.cum suis concor.

y Filiofa.dena vel ꝑpie.i.x.ℨ.x.vel i ꝑpie.tñ fa.s̃.de le.i.si qs testõ.

z Bari.i.relinq ut debet que pater petit quasi sibi relicta: ut.j.de condi. ℨ de.l.filio ℨ no.s̃.e.ãnua.§.i.ℨ.dr valere ex ꝑsona filij sicut i fili ex ꝑsona serui:ut.s̃.de le.ij.debitor.§.fi.ℨ fa.s̃.de le.i.seruo alieno i prin.

De vsu ⁊ vsufructu ⁊c.

a De vsu ⁊ vsufructu ⁊c. sed quid differt hic.ti.ab illo de vsufru.s.i quo de his tractaf. Rñ.hic in vltima voluntate tantum' ꝓsequitur plene ⁊ pleniꝰ:ibi etiam inter viuos.accur.

b n Ec vsus itineris.qd sit iter ⁊ actus: ⁊ via ⁊ aque ductus hēs. s.de serui.ru.pred.l.i.

huiusmodi fuitutes p̄fate: qz fuitꝰ ⁊c. ⁊ argumentaf a toto.p se.n.fuitus itellecta sine re q̄ fuit nullius fructus ē:ut.s.de vsufruc.viōa mus. Itē nec de loco seruienti p̄ot legari ab eo.f. cui debeā fuitus:qz dñium est alterius:ut.s.si ser. vendi. loci coꝛ.vnde ñ p̄ot constituere fuitutē ille cui debeā ut.s.cōia p.l.i.ſ. ito ab eo aūt q debet fuitutes predictas bñ potest constitui seruitus alia q nō noceat prime:ut.s.ō seruit. rus.prę.l. ij.ſ.i.⁊.ſ.ij.⁊ pe.⁊.l.p quā ⁊.s.cōia p̄di.l.q p certum.

d Utile.f.legatum.accur.

e Legari:ut.s.de vsufru. eaz reꝛ que vsu con.l.i.

f Quia id.i.seruitus.ac.

g Ex bonis.imo i alienis bonis ē semp:qz sua res nemini seruit:ut.s.de vsufru. pe.vti frui . sed dic in prōprietate aliena.ſz qd ergo dicit non cē i bonis:qz p se sine fundo dñante ñ potest alienari:cū ille non hēat fō te p̄diū cui alienaref: ut.s. de cur.fur.l.iuli. ⁊ insti. de ser.ſ.ideo aūt. Itē nec vsufru.pōt alienari ut insti. de vsufruc.ſ.finit. Itē prediales ñ sūt in bonis alia rōne qz videnf non cē vl extinere cē.nā ⁊ manica videf extincta cū accedit vestimento:ut insti.ō re.di.ſ.fi.tñ et tignū ñ videf possideri: cū accedit edificio:ut.j. ō vsuca.l.cū ⁊.l.rerum. Itē nec i pet.hf.veniunt:ut.s.ō pet. hf.l.⁊ non tñ.ſ.fi.ſz ñ simplicit sunt fuitutes extra bona:cū possidentes exceptionē ⁊ ñ possidentes hēamus actionē:ut.j.de acgrē. re.do.l.rē i bonis:⁊ p̄ot obligari rustice: lz non vrbane:ut.s.ō pig.ſi is.ſ.fi. ⁊.l. sc.⁊ fa.s.de seruitu:ru.prę. cū esset in fine.accur.

b Incerti actio.s.actio ex testō que daf ad factū:ut.C.de re p.rebus

i Constituaf de facto.

l Restituaf heredi.⁊ sic non trāsit ad heredē legatarij:sic ⁊.s. de usu ⁊ hi. .l.vsu aque ⁊ de ser.ru.prę.l.pecoꝛis ⁊.s.de le.i.apud.ſ.si quis.

m Dominꝰ diminutiōe.s.mima: sz p̄ isti.ō acqsi.p ar.i p̄i. sz ibi i opa liberti q ñ tribuit ius i psonā:qz ē liber hic fui:⁊ no.in duobꝰ hoc distare legatū ope ab vsufruc.ut isti.e.ſ.finit.itē fa.s de ope.ser.l.ij.

n Dercipere.iponendo eas ipsi seruo:ut.s.de vsufruc.⁊ ha.l. sed si ipsi non dico locando:ut.s.de vsufruc.adhuc.ſ.si seruo.accur.

o Deterit.s.alij.

p Idem est:quia legatarius cui.s.ope sunt legate:nō est ⁊c.immo differt. in multis:ut hac.l.⁊.s.de op.ser.l.ij.no.sed p̄.e.ti.l.v.vbi dicit vsum videri legatū:sed dic vsum ⁊ etiam plus:ut ibi.

q Transmittit nisi al'r testatoꝛ dixit:ut.s.vsufru.quemadmodū ca.l. idē est ⁊.l.p.uel illud ad ānuū legatum opere ad legatum opere.

r Usucapto.ab cīneo:secꝰ i usufruc ⁊ vsu.

De vsu ⁊ vsufru. ⁊ redditu ⁊ habitatione ⁊ opere p legatū vel fideicōmissis relictis[a].

b Ec vsus nec vsufructus itineris[b] actui vie aqueductꝰ legari p̄ot[c]:qz seruitus seruitutis eē nō potest nec erit vtile[d] ex senatusconsulto quo caueā vt oiuz que in bonis sint vsufructꝰ legari[e] possit:qz[f] id neqz ex bonis[g] neqz extra bona sit:ſz icerti actio[h] erit cuz herede vt legatario quādiu vixerit eūdi agēdi ducēdi facultatez[i] p̄stet: ⁊ aut ea seruitus ꝓstituaf[l] sub hac cautione vt si decesserit legatariusꝰ vel capite diminutus ex magna[k] cā fuit restituaf[l].

p Api.

o Dominus opere legate capitis diminutione[m] vel nō vtēdo ñ amittunt:⁊ quoniā ex operis mercedē legatariusꝰ percipere[m] p̄ot etiā operas eius locare poterit[n]: quas si phibeat heres capi tenebit[o].

Idē ē[p] ⁊ si seruꝰ se locauerit ⁊ qz legatarius fructuarius nō ē ad heredē suū operaz legatū trāsmittit[q] sed seruo vsucapto[r] legatū perit[s].

p Aulus.

h Dominis[t] quoqz liberi opere legari p̄nt:sicut ⁊ locari:⁊ i stipulatione deduci.

v Ulpi.

f Si pure,ꝑprietaſ legata erit ea ad legatariū pueniet[v] quāuis fructuarius hēs sit istitutus.

p Au.

U Sufructuz cū moꝛiar inutiliter stipuloꝛ idē ē i legato[x]: qz ⁊ ꝓstitutus vsufructus morte iteꝛcidere solet.

p Ompo.

f Si vsufructus mihi in biēniū cōtinuū a morte testatoꝛis legatꝰ sit[y] ⁊ p heredē steterit quo minus eū mihi dēret p̄terito biēnio nihilominus teneā: quēadmoduz teneā si res legata in reꝛ natura esse

desijsset quā quis moꝛatusqz esset in ea dādaꝫ vt peti quidē iā vsufructus qui legatus sit nō possit :quia alius futurus sit[a] quā qui legatꝰ fuerit:sed estimatio eius bimaꝫ dūtaxat faciēda ē.

v Ulpia.

o Opere testō relicte qñ cedere debeāt:vtz exquo petit[c] eas legatariꝰ:an ex quo adita hereditas est ⁊ cui pereāt dies qbus eger fuerit puus:⁊ puto ex die petitionis[d] eas cedere:quare si post petitaſ eger eē seruus ceperit legatario peribūt[e].

f Si vsufructus muni Aius cipibus legatus fuerit:queriſ quousqz i eo vsufru.tuēdi[f] sūt :nā si quis perpetuo eos tueā nulla vtilitas erit nude,ꝑprietatis semp ascendēte vsufruct. vñ.c.ānos[g] ob seruādos cē placuit q finis vite lōgissimus est.

v Ulpi.

f Si ab eo cui legatus eēt vsufr. fideicōmissū[h] fuerit relictū : lz vsufructus ad legatariū nō puenerit:heres tñ penes quē vsufruc. remanet[i] fideicōmissū p̄stat[i]. qō ⁊ in militis testō erit dicēdū:si legatarius a quo fideicōmissū relictū est repudiauerit[k] legatū viuo testatoꝛ decesserit.

I Alia.

f Si ticio fūdus ⁊ eiusdē fundi vsufructꝰ[l] legatus fuerit erit in potestate eius fundum an vsufructum vēdicare malit: ⁊ si fundū elegerit necessario plenam,ꝑprietatem habebit.lz vsufructum a se repulerit:si vero vsufructum habere maluerit :⁊,ꝑprietatem fundi repulerit solum vsufructum habebit.

h Abitationis[m] I Dem. quoqz legatum in singulos annos ab initio[n] anni deberi ꝓstat.

E Res in fundo al Lphe.

h Cuiꝰ vsufr. legatus est villā[o] ⁊ ē de vsufru.l.an vsufruc. Itē ñ vtēdo:ut.s.ō le.ij.meuꝰ.ſ.fi. Itē aratro:ut.s.q.mo.vsufruc.a si vsufru.ſz ad id qō dixit tolli.c.an est ꝑ.j.ad.l.fal.hereditatū:so.ibi. Itē an.idē i annuo legato relicto ciui tati:ut.c.an.tollaf. Rñ.q ñ ſm.R.ut.s.⁊.i.l.ānuā ⁊.l.ānua i fi.⁊.l.añ pe.⁊ penul. vel ſm.h.idēqz.hic.nā ⁊ finiſ ānuū legatū:sicut vsufru. ut.s.ti.i.i singlos. Itē an.si eccl'ie relinq̄t. Rñ.sic ut dicta.l.an.vsufr.

g Si ab eo fidcicō.puta.x.

h Remanet caducꝰ.vel i causam caduci factus.

I Drestat:qz cū onere apō cū remaz:ut.C.ō cadu.toll.ſ.p ſo ⁊.ſ. in oibus.

k Repudiauerit.pꝰ morte testatoꝛis:⁊ sic ē caducū factū legatū ſz si viuo testatoꝛe deficit qz decedit legatariꝰ tūc i cā caduci ut subijcit:ut.C.ō cadu.tol.ſ.⁊ cū triplici:ſz vbi añ testm̄ tē.p ñ scriptñ ⁊ nō remanet cū honef ut.d.ſ.⁊ cū triplici ⁊.ſ.i prio. Itē.s.ti.i.ticia i p̄i.ꝑ.so.ibi ⁊ eodē mō.Rñ.j.de ali.le.l.cato i prin. ⁊.l.ſtichus.ſ.i.⁊.fa.s.de le.ij.si quis ticio ⁊.l.celsus in prin.

l Si ticio.vsufru.formalē repulit:ſz hz cālē: ⁊ fa.s.de le.i. plane ſ.fi.⁊.l.legatariꝰ i p̄i.⁊.ſ.i.⁊ de le.ij.cū filius.ſ.varijs.

m Habitationis siue hītatio ipsa i singulos an.siue p ea certa q̄titas i singlos an.legef.

n Ab initio.fūt ei plura legata hoc casu cū dixit singulos ānos ⁊ pluries cedit dies ⁊ i initio āni ut hic ⁊.s.⁊.i.l.in singulos ⁊.j.qñ di.le.ce.l.nec semel ⁊.C.qñ di. le.ce.l.i.aſ si ñ cēt dictū i singulos annos:secꝰ cēt:ut.j.c. dānas i p̄i.

o Deres villā,domūculam fructuū gratia in villa:ut.j.ō v.si.fūdi.

144

p Non potest.s.heres.sic eō nec vsufructuarius a se iposita:ut.s.ō vsufruc.sed ꝛ siqd ꝛ sa.j.e.ti.equissimum.§.i.ꝛ.s.si vsufruc.pe. si ab herede.

q Posuisset.scilicet heres.

r Impune.no.non omne illicitum punirī:sic ō reli.l.at siquis.§.labeo in fi.

s Cum legata est. q ex tēpore et ad tempus constitui potest:ut.s.de vsufr. l.iiij.ꝛ famili. bēcisc. ꝛ puto.§.vsufruc.

t Aque ꝛ vie.ꝛ sic recte alternis annis: q nec ex tēpore: nec ad tempus neq sub conditione constituuntur: ut.s.ō serui.l. iiij.iz habeant quandoq intermissionez sua natura ut via: ut s.de ser.l.seruitutes: ꝛ quādoq ex pacto: vel voluntate hominum de eqtate: ut.d. l.iiij.ꝛ de ser.ꝛ quez ad serui.l.si sic ꝛ facit j.ō isi.act.prī.l.i.§.i.

u Intermissionē.i. intervalla.

x Quos separatim. si separatio fit in vtrēdo:puta vn⁹ vno anno alius alio plenum est per.l.s. qui. mo. vsufruc. an.l.iij.i prin.ꝛ.§.fi.sed lfa in prior hoc sensum nō importat:sed est separatio in relinquēdo ut primo vni ꝙ alij in eodem fundo eo dicto:ut vterq in solidū ꝛ sic alter rem: alter estimationem habet: ut hic ꝛ.s.ō.le.ij. qui duos.§.si is:al's si hoc non diceret ꝓ virili. bus haberet:ut.s.de le.i.si pluribus ꝛ de le.ij.si pluribus ꝛ de le.iiij.si res ꝛ.C.de ca. tol.§.vbi.

y Voluerit .ꝛ hoc expressit.ut dixi.

z Non sinere . vsus vnius impedit alterius vsum:quo ad solidū: ꝛ est ad hoc ꝙ no.j.de ui. ꝛ ui.ar.l. vim facit.

a Quamvis vnuz videt esse: ꝛ iō semel dies eius cedit al's secus:ut.s.e.l.habitationis.

b Qui duos.debeatur ab alio fundo 'legato.

c Secundum voluntatem.s.tacitam ꝛ ex eius viuētis consuetudine presumptaz.

d Præstet legatari us.siz certe immo heres oz redimere a legatario non legatari us gratis prestare: ut.s.de le.i. seruū.§fi. §.fi.que videtur contra.so.hic aliunde viam non habebat:ut.s.hac l.ibi sic licet cum incommodo . nam aliquid statuitur vbi prorsus vsufruc. perimeretur : ꝙ non ficret:alias:ut.C.de pre.imper.of.l.ij. ꝛ.l.rescripta:vel verius hanc expone secundum illam.s. ut legatari us prestet coactus ab herede per retentionem vel conditionem in certi.si oblitus tradidit nullo dato precio:ut in contra.not. In via ad sepulchrum dic:ut.s.de reli.si quis sepulchra ꝛ facit si serui.ven.l.testatrix: ꝛ de le.i.si fundus.§.qui fun.ꝛ supra de ser.ur pre.binas ꝛ si vsufruc.pe.l. i.ꝛ supra ti.i.l.i.ꝛ de le.iij.si cui hedes ꝛ infra de fundo instructo.l.pr dia §.fi.ꝛ supra de seruit.ur.pre.l.olympico.

e Legatum.s.fundi.ac.

f Ex redditibus.scilicet dicti legati.

g Quotannis. idest singulis annis.

h Cedet.nullo igitur privilegio vtetur hic respub. quoniam omnibus quib⁹ illicite conditiōes aut modi apponuntur hoc i commune conceditur ut multis exemplis ostenditur.R.ut s.de condi.insti. conditiones contra edicta:ꝛ insti.ō hr.isti.§.impossibilis:ꝛ sa. infra de condi.ꝛ de i testō quidam ꝛ ō admi.re. ad ci ni.p.l.legatum in princi.ꝛ §.fi.ꝛ j.l.pri.ꝛ j.de le.i.ciuitatibus.

i Quidam ludos.s. nō illicitos.al's secus ut s.l.proxi.

k Testamento.reipublice relict.accur.

l Restituendos.etiā si sint erogati:ut.C.de le. non dubium. Item sm volūtatē ap phēsa ꝓpēsant:ut subijcit: ꝛ sa.s.ti.i.liberto.§.luci⁹ ꝛ C.de expensis ludoꝝ ꝛ.j.e. vxori ꝛ.s.l.pr.ꝛ.s. de le.i. de ciuitatibus ꝛ j.ō admi. re.ad ci.perti.l.i.

m Quidam plures.ñ vī sec⁹ si dixerit vni ex libertis meis dato:ut.s. de le. ij.si qs ticio.§.si heres. ac.

n Intelligi possit.nā ices te psone nō pōt legari: ut isti.de le.§.in certis ꝛ.j.de reb⁹ du.l.iiij.ꝛ.v.ꝛ.s.de here.insti.quot.§. tantūdem. siz ō.s.de le.ij.cū pf.§.fi.so. ut ibi ꝛ eodē mō so.C.de isti.ꝛ sub.si tesm̄ ꝛ sa.j.ō.v. ob.triticum.

o Si alij. sticho l' ticio.

p Cōicabit.imo ñ : ut s.sa.ber.ꝛ puto.§.iul.q ē ō sol.ibi.siz ꝓ hoc.s. ō vsufr. acc.inde neraci⁹.§. nō solū ꝛ de vsufruc.e.rex.l.si tibi.

q Actū sit.i.actū dī ñ tñ ē certū sm.R.siz Jo.ꝛ az. ꝛ h.dñt ēt si,pbet hoc sensisse tñ stabimus scripture.vt ꝛ C.de fideicō.l.cuz iure:i eo ꝙ dicit ibi plerunqz ,ꝛ sm istos ē ō.C.plus valere ꝙ agit.l.i.ꝛ.C. de.li.pre.si qs fi.so.hic spāle:ut ꝛ alia que notāt.C.plꝰva.ꝙ a.l.i.ꝛ sa. j.de supel.le.l.labeo ꝛ ō le. iij.non aliter.

r Si suū legatū iterī. ꝛ sa.C.de.ne ser.be.isti. l.pe.§.fi.ꝛ quod ibi not.

s Scio vsufru. licet pure legatum.

t Deficiat.sa.j. qñ dī.leg. vel fideicō.cedit: si vsufru. i prī.ꝛ l.cū ita ꝛ l.cū illud ꝛ.s.de le.i.cum res.§.si stichus restitutus de.l.si quando quis.§.i.accur.

u Patrimonij.simile ꝛ sic morte finit:ut insti.de vsufruc.§.finitur.

x In ānos singulos siz non apit an sit vsufruc.siz dic ꝙ nō:ut no.s.de vsufru:si quis ita:ꝛ sa.j.e.fundi ꝛ.s.vsufruc.quem ad.ca.l.idem est.

y Licet.idest licitum est.

poſuit eaz inuito fructuario demoliri non poteſt[p] nihilomagis quam ſi quam arborē poſuiſſet[q] ex fūdo ꝛ ipſe euellere velit:ſed ſi antequaz vſufructuarius,pbibuerit demoliri impune[r] factuꝝ. p Paul.

Cum vſufructus alternis annus legatur non vnū ſed plura legata[s] ſunt aliud eſt in ſeruitute aque ꝛ vie[t]:vie cuiz ſeruitus vna ē que natura ſui hz intermiſſionez[u].

Duos ſeparatim[x] Elſ. Vti frui ſinere damnatus hr̄s communiter vtifrui paſſus ē. que/rebatur an vtriqz ex teſtamento teneretur.dixi teneri ſi teſtator vtrunqz ſolidum habere voluerit[y].nā ipſius onus eſt vt ſolidum ſingulis annis preſtaret.qua parte igitur alterum vti frui ſineret heres ea parte eū non ſinere[z] alterū vti frui: iōqz per eſtimationē vnicuiqz ꝙ deeſt replere dz. m Arcel.

Damnas eſto heres meus ticium ſinere in illa domo habitare quoad viuet:vnum videtur eē legatuz[a]. Qui duos fundos habebat vnum legauit alteriuſ fundi vſufructū lij legauit.quero ſi vſufructuarius ad fundum aliunde viam non habeat quam per illum fūdū qui legatus ē an vſufructuario ſeruitus debeatur.[b] rñdi quemadmodum ſi in hereditate eſſet fūdus per quem fructuario poteſt preſtari via ſm voluntatem[c] defuncti. videtur id exigere ab herede:ita ꝛ in hac ſpecie non aliter cōcedendum eſt legatario funduz vendicare : niſi prius trāſeūdi ius vſufru. p̄ſter[d] vt hec forma in agris ſeruetur que viuo teſtatore obtinuerit: ſiue donec vſufructus permanet ſiue duz ad ſuam ,ppꝛietatem redierit.

Legatum[e] ci m Odeſti. Quirati relictū eſt vt ex reddi/tibus[f] quotannis[g] in ea ciuitate memorie cōſeruande defuncti gratia ſpectaculum celebꝛetur:ꝙ illis celebꝛare non licet.quero quid de legato exiſtimes. Modeſtinus reſpondit cum teſtatoꝛ ſpectaculum edi voluerit i ciuitate ſed tale ꝙ ibi celebrare non licet iniquum eſſe hanc quantitatem quam in ſpectaculum defunctus deſtinauerit: lucro heredum cedere[h]. igitur adhibitis heredibus ꝛ,p moꝛibus ciuitatis diſpiciendum eſt in quam rē conuerti debeat fideicōmiſſum :vt memoꝛia teſtatoꝛis alio ꝛ licito genere celebꝛetur. Le.

Quidam rei pub. predia legauit de quoꝝ reddit quotannis ludos[i] edi voluit ꝛ adiecit q̄ legata peto decuriones ꝛ rogo ne in aliam ſpeciē aut alios vſus[k] conuertere velitis.reſpu.per quadriēnium continuum ludos non edidit quero an redditus quos quadriēnio reſpu.percepit reſtituere debeat heredibus vel compēſare in aliam ſpeciem legati ex eodem teſtamento[l].reſpondi ꝛ inuitis heredibus poſſeſſione appꝛehenſa perceptos fructus reſtituendos[l] eſſe:ꝛ non errogatos ſm defuncti voluntatem in alia que debeꝛentur compenſari. n Odeſti.

Qui plures[m] habebat libertos teſtamento ſuo dixit ſe habitationez relinquere his quos codicillis deſignaſſet cū nullos poſtea deſignauerit:quero an omnes admitti debeāt:rñdi ſi patronus qui ſe deſignaturum perſonas liberto rum pollicitus eſt nullaz poſtea deſignauit:legatum habitationis perfectū eſſe non videtur cui datuz intelligi[n] poſſit ñ exiſtēte. Idē.

Si alij[o] fundum:alij vſufructum eiuſdem fundi teſtatoꝛ legauerit ſi eo,ppoſito fecit vt aliuſ vſufruc.haberet:alius nudā habeꝛet,ppꝛietatem erroꝛe labitur.nam detracto vſufructu ,ppꝛietatem eum legare oporꝛet eo modo: ticio fundum detracto vſufructu lego: ſeio eiuſdem fundi vſufructum beres dato ꝙ niſi fecerit vſufructus inter eos cōmunicabitur[p] :quia interdum plus valet ſcriptura quam qō actum ſit[q]: p Pompo.

Si ſeruum ſub conditione liberū eē iubeā ꝛ vſufructum ei⁹ tibi legauero valet legatū[r]. p Paulus.

Scio vſufructus[s] ſticho aut ſi nauis ex aſia venerit.ꝛ.legata ſunt:non petet vſufructum anteqz conditio decem exiſtat vl' deficiat[t] ne poteſtas heredi vtrum velit dā di auferatur[v]. v Ulpianus.

Patrimonij mei reddituz omnibus annis vxoꝝ mee dari volo.ariſto reſpondit ad heredem vxoꝝ nō tranſire:quia aut vſufructui ſimile eſſet : aut huic legato in annos ſingulos[x]. l Alia.

Licet[y] teſtatoꝝ ꝛpetere legatū ꝛ.s.de le.i.cum res.§.ſi ſtichus reſtitutus de.l.ſi quando quis.§.i.accur.

Patrimonij.ſimile ꝛ ſic morte finit:ut inſti.de vſufruc.§.finitur.

In ānos ſingulos siz non apit an ſit vſufruc.siz dic ꝙ nō:ut no.s.de vſufru:ſi quis ita:ꝛ ſa.j.e.fundi ꝛ.s.vſufruc.quem ad.ca.l.idem eſt.

Licet.idest licitum est.

z Legatū.etiã tacite:ut.j.explificat. a Capitis di.legatarij.
b Locū.ut tacita fiat repetitio cum ꝛc.q.d.non qũ simplr legat:sed certe ꝛ expsse potest ꝛpeti:ut.s.ti.i.i singl'os ꝛ.s.q.mo.vsufru.ami.l.iii).ĩ pri.
c Uxori.sortiũ.i.pecuniaꝝ. d Collocauit.i.sub vsur.mutuauit:
e Ex senatusco.qº psti.i pecunia quasi vsufr.ut isti.ꝺ vsuf.ℊ.pstituit.
f Cautóz.ꝺ fddēda pecunia finito vsufru.ut.j.e.no.
g Prestabitur. ab hereꝺ vxori legatarie: qꝫ fenus pstabitur velut fructꝰ pecunie non velut sors:nec ꝺ restituendo eo fenore cauet vxor.
h Ante cautionem.nã posteriores iure fructuum lucratur.
i In cautionem.de reddē do finito vsufruc.ꝛ not.ar. quod fructuarius nõ facit fructus suos ante cautõez prestitam fm al.az. contra si bona fide percipiat.i.si ñ credebat se teneri satisdaꝛ.
k Pũtaxat.non aũt vsuf. quos lucrifecit heres ex pecunia hereditaria:quia ex sua negoc.est ea consecutº: ut ar.s.de hꝛ.ven.l.vẽditõ. ꝛ.j.ad.l.falci.l.iij. Itē nec fuerunt defũcti ly sors fuerit hereditaria.de sua enim intelligi non potest: cuz dicat sortē danda legatario. Itez fenerabat suo periculo:ut ar.s.manda. idemqz ℊ.si mãdauero ꝛ pro socio si vnº.ℊ.si vnus.
l Aut qꝫ.potest dici qꝫ sit vnus casus abinde non idē ꝛc.usqz ad fi. huius.ℊ. ꝛ sic est sensus qꝫ heres det sortem. Item vsuras quas percepit ex mora debitorũ vel ex stipulatiõe:ꝛ hoc qñ erat iã in mora dandi vxori cui mutuauit:ꝛ ſz hoc ñ cauebit uxor:uel secunduz aliazlecturam non cauebit ab vxore heredi:qz eas lucratur propter moram heredis.sed fm hoc quare dixit dũtaxat sortes.Rñ.corrigit se cuz dixit aut quod ꝛc.q.d.aut pro ꝛ.ſ.ꝛ illud quod placuit heredi stipulanti vsuras propter moraꝫ debitoꝝ reddi postea sub. ꝛ super his vsur.ꝛc.ſz hec lectura ñ placet:quia cũ ex sua mora hẽs teneaꝫ legatarie ad vsuras iã nõ curo mutuauerit ãte moram vel post.dic ergo duos cẽ casus abinde non idē ꝛc.vsqz in fi.ꝛ primº deducit vsuram quem heres percepit a debitoribus non dãdã legatarie sed eam lucratur rõnibus quas ꝑdixi in superiori glos.s.ꝛ iõ non cauet legataria qz non hz vsuras:ſs si hꝛs fuit in mora dabit vsuras legatarie ut lucreꝫ:ꝛ non caueat ut ibi aut qꝫ ꝛc.ꝛ dic aut pro ꝛ moras.ſ.heredis:ꝛ placuit.ſ.iure consul.vt.s.de le.iij.ticia.ℊ.vsuras ꝛ facit ad.ℊ.C.e.l.i.
m Moram.ſ.heredis. n Placuit.ſ.iurí.az.
o Scropiũ vsufr.ubi hº testator ĩtellexerit:ut.s.ꝺ statuli.tũ hꝛs.ℊ.stichº.
p Qui fructus prediorum.aliquorum'certorum.accur.
q Eius.ſ.vxoris. r Imperitia.iuris quia nesciebat morte finiri vsufru.cũ lex dicat ꝯriũ:ut ĩsti.de vsufru.ℊ.finit.
t Neqz ꝓprietatis.quoniam habet eam iure hereditario.
u Neqz fructus ſ.preteriti temporis quos vxor percepit: ꝛ quia fuerũt sui iure legati:ꝛ sic bene sequitur.ꝛ enim ꝛc. ad qꝫ est.s.de le.iij.l.qꝫ his: sed ar.contra.j.ad trebel.in fideicom.vel dic fructus futuri temporis nõ redeunt ad eos.idest ad heredes.ſ.iure fideicom.ſz iure consolidationis: quia ergo de futuris sensit:nullum ẽ fideicom.ĩ eis ꝛ hoc subijcit ꝛ eĩ ꝛc. ꝛ Videbantur.sic ergo adiectio illa post mortem ꝛc.superflua est. ꝛ hoc ideo quia ignorantia lapsus sic dixit:alꝫ secus forte:ut.j.de au.ꝛ ar.le.spẽs ꝛ s.de vsufruc.e.re.que vsu.cum.l.fi.
x Emronius cũ medio.ſ.anteꝯ possit extingui vsufruc.q non ẽ a ꝓprietate sepatus. z Cesserit.qz cũ ĩ diẽ certũ reliqꝰ cedit a morte testatoris:ut.j.dixit.accursius.

a Extinctus.aliquã.n.sepationẽ hẽbat a ꝓprietate:iã qz erat debita legatario:ſz nõ erat plena sepatio:qz dñiuz erat apud heredem.
b Cũ post.i.qñ:ꝛ dic cedit ut sit debitum:ut.j.de v.si.cedere. Itez
c Sed vsufruc.ſ.formalis:sed causalem habet.
d Non potest ratione.mera ſz de equita te secus: ut.j.dicit.ꝛ no.qꝫ non pit qꝫ non est:ut hic ꝛ.j.de ꝓdi. ꝛ de.ticio vsufruc.ꝛ no.ꝓ ꝛ ℊ.s. vsufruc. quẽ.qdmo.ca.l.ij.ℊ.i.
e Incipit vsufruc.ſ. stricto iure:vel dicas hoc voluit testator: ut ꝛ.j.ꝺ v.obli.stipulatio ista.ℊ. si quis.ꝛ l.si ita stipulatus.ℊ. grisogonus in si.
f Desit.i.sensisse.vi detur:ut.s.de vsufr. l.si ticio in ꝓin.ꝛ.l.q vsufruc.ℊ.i.nisi cont trarium liqueat cuz voluisse:ut.j.de ver. ob.dicta.l.stipulatio ꝛ.d ℊ.grisogonus.
g Cepisset.sicut enim res sic nunc species perijt:ꝛ fa.j.de ꝓdi. ꝛ de le.l.i.ℊ.i.accur.
h Duobº.ſ.fil.si ãt sepati vbis fierẽt tri entes:ut ar.s.ꝺ vsufac.si tibi ꝛ itelligitur plena ꝓprietas:ut s.e.si alij.accur.
i Usufruc.sepatim.
k Cõstituitur.i.ut vnũ semisse hẽant legatarij fũdi aliũ ille cui legatº ẽ vsufruc.
l Duo sint.siue re ꝑ iũcti siũ sepati ſz.R. tu dic ꝓiũcti:ut hẽat locũ qꝺ subijcit:alꝫ accrescet ei cui fũdº relictus ẽ hẽ alteri fructuario:ut.s.ꝺ vsufac.l.si tibi.
m Sint eoſ nñ.ſ.qꝺ ẽ ꝓiũcti vsufructº qꝫ est ꝓiũcti re ꝛ vbis:ſz legatario fũdi re nñ: ut.s.ꝺ le.iij.re ꝓiũcti sic ꝛ i supiori casu ꝓ ferẽt collegatarij fũdi utpote re ꝛ vbis ꝓiũ ctº:tñ ill' duobº pcũtibº accrescit ei ab eis ꝛ eꝝ:ut.s.de vsufr.ac.ide nerati.ℊ.fi.ꝛ.ll.seqñ. Itē qꝫ dic fieri duos semisses hic ꝛo ẽt cãu ẽ ꝑ s.de vsufr.ac.l.si tibi:ſz ibi nuda ꝓprietas vni. Itē vsuf.ciꝺ ꝛ alijs duobº:vñ oẽs sunt pit.ꝓiũcti:sic gº fiũt ibi triẽtes ꝛ fa.s.ꝺ vsufac.si ꝓprietas ꝛ.l.si ticio i ꝓri.ꝛ.s.de here.ĩsti.ticiº ꝛ.l.liber hꝺ.ℊ.ticius. ꝛ.l.si ticio i ꝓri.ꝛ.s.de here.ĩsti.ticiº ꝛ.l.liber hꝺ.ℊ.gibº ꝛ.l.qui contra ꝛ facit.j.vnde vir ꝛ vxor.l.i.ℊ.i.accur.
n Uxori.repeti posse.si hẽs repeti posse ꝓcorꝺat.s.e.qꝺã ꝛ.s.ti. i.liberto.ℊ.lucº:ſz ꝑ.s.de ri.nupt.ꝑfectº:vbi vz relictũ illicite ꝓiũgi a ꝑfecto:ſz ibi ipsa fuit ignorãs illicitũ:hic vterqz sciuerat.vl saltí vxor:alꝫ ẽ nõ posse.ꝛ tũc dicas eã ignorasse:ut ibi plene no.ꝛ eo dẽ mõ.Rñ.ad illã.j.de his qbº ut idig.l.ij.ℊ.i.ꝛ fa.C.de incest.nup. l.qui contra ꝛ facit.j.vnde vir ꝛ vxor.l.i.ℊ.i.accur.
o Uero idictionesſ.i.onº ĩpositũ tpe fertilitatis ꝛ sic tẽporaliũ.
p Postea.no.postea secº si añ:ut.s.de le.i.apud iul.ℊ.si heres.
q Iudicant.alꝫ indicũt. r Electigalibus.ſ.pc tuis ut differat a precedenti ꝛ dic ꝓ tpe futuro:ut modo dixi.
f Pertinet.sicut ꝛ lucrũ:ut.s.ꝺ vsufr.l.vi.ꝛ.l.itẽ si fundi. Itẽ alia ratõe qz fructuũ sunt onera qꝫ pz qz plus uel minº fm quãtitatẽ fructuũ pcipitur:ut.C.de cen.l.oẽ ꝛ j.de vino.ꝛ trit.l.i.ꝛ.ij.ꝛ.j.de cẽ.l. forma ꝛ.C.de alluuoni.ꝛ pal.l.ij. Itẽ ꝑ.s.de le.iij.q cõcubinã.ℊ.qui hortos so.ibi. Itẽ ẽ ꝑ i.e.ti.l.pe.ℊ.f.so.ibi ꝛ ut ait.Rñ illis l.gibº an teriorꝭ tẽporis expensã facit heres:qz cũ rẽ debeat dare sic ꝺz facere:ut eã dare possit:atqz fit postea iã liberato herede defijt: ꝛ ꝓ diminuendo sui.legato quomodo faci legatarius. Itẽ fa.s.de vsufr. l.hactenus ꝛ.l.pe.ꝛ j.de impz.in re.do.l.neqz ꝛ.j.e.generali.ℊ.si.

vsufruz. vt ẽt post capitis diminutionẽ deberet. ꝛ hoc nup ĩperatõ anto.ad liberiũ ſscripsit: tũc tñ eẽ huic pstitutioni locũ cuz in annos singulos res legant. Papi. Uxori vsufructu bonoꝝ legato fenº quoqz sortiũ quas defunctus collocauit post ĩpletaz ex senatusco sulto cautionẽ pstabit igitur vsuras noium in hereditate relictoꝝ añ cautionẽ interpositaz debitas velut sortes ĩ cautionẽ deduci necesse ẽ:nõ idẽ seruabit ĩ nominibus ab herede factis:tũc enim sortes dũtaxat legatario dabunt: aut qꝫ ꝓpter moraꝫ vsuras quoqz reddi placuit super his non cauebit. Scropiũ seruũ meũ semronie ꝙcubine mee seruire volo. nõ vr ꝓprietas serui legata:ſz vsufructus. Idem. Qui fructus pdioꝝ vxori legauit post mortez eius pdia cũ redditibus ad heredes suos redire voluit ĩperitiã lapsus: nulluz fideicõmissiũ dicimus:neqz ꝓprietatis:neqz fructus ad eos reuerti debere:eteni redditus futuri nõ ꝓteriti tpis demõstrati videbant. Emronius atta Au. lus ab herede suo fundũ ĩ italia caio seio post decẽniuz deducto vsufructu dari iussit.quero cũ medio hoc decennij spacio heres vita functus sit:an post tps decẽnij plenus fũdº ad legatariũ ptineat: mouet eni me qꝫ dies legati huiº sine fideicõmissi cesserit ac per hoc ad hr̃dem legatarij ptinere potuerit: ꝛ iõ quasi circa debitũ taz legatum mortuo herede vsufructus extinctº ẽ:nec ad heredẽ hr̃dis ptinere possit.respõdi dies quidẽ fideicõmissi vel legati cedere stati cũ postb certũ tps heres dare rogatur:siue iubeꝫ sed vsufructº nõdũ est heredis nisi cũ dñium deducto vsufructu prestiterit: ꝛ ideo capitis diminutione vel morte perire non potest qꝫ nõ dum habuit. Idem euenit si ꝓprietas deducto sub conditione legata sit:ꝛ pendente cõditione heres decesserit.tunc enim ab herede heredis incipit vsufructusc qui ex persona eius finietur. sed his casibus de sententia testatoris querendum est qui vtiqz de eo. vsufructu detrahendo sensit qui coniunctus esset heredis persone:quo extincto soli dam ꝓprietatẽ ad legatariũ volunt pertinere: nec plus trãsmittit ad successorem suum qui nondum habere cepit vsufructum:quam si iaz habere cepisset. Si fundus duobus alij vsufruc. legatus sit non trientes in vsufruc. sed semisses ꝙstituuntur idemqz ẽ ex contrario si duo sint fructuarij ꝛ alij ꝓprietas legata est inter eos tantuz ac crescendi ius est.

Leuola. Uxori maritus ꝑ fideicõ. vsufructũ ꝛ alia ꝛ dotem prelegauit heredes vsufructũ ei ꝙcesserũt ꝓ biẽniũ illicitũ matrimoniũ fuisse,pnũciatũ est. quesitũ ẽ an id qꝫ ꝑterito tpe possedit ab ea repeti possit.rñdi id qꝺ fructus noie pcepisset repeti posse. Paul. Quero si vsufructus fũdi legatus ẽ: ꝛ eidẽ fũdo idictiones tparie idicte sint qd iuris sit. paulus rñdit idẽ iuris eẽ ꝛ ĩ his spẽbº q̃ posteaꝑ idicant:qꝺ in vectigalibus depẽdentis rñsũ ẽ: iõqz hoc onus ad fructuariũ ptinet.

Si quis rogatus per fideicom.
Qui.al's quid.
Acquisitus.ſ.ab initio non tamē per oīa ut.ſ.de le.ij.ſi qs ticio in prin.ꝛ facit.ſ.qui.mo.vſufru.a.l.i.in prin.ꝛ l.ſi legatū ꝛ l.añpe.ꝛ.ſ.
ſi vſufru.pe.l.qui vſufru. Itē facit.ſ.de noua.l.ſi vſufru.

Qui.ſ.vxori.
Satisfieret.i. ſatisdaret q̄ ſatisdatio ualz:ut.ſ.ſo.ma. ſi oſtante.§.quo.non autē ualet oſtāte matrimonio: ut.C.ne fideiuſ.uel.man.do.dē tur l.i.
a Heres.vn⁹de pluribus.
b Ait labeo.de eqta te ſecus de rigore ut in ꝓtrario.ſ.fa.her.i ter coheredes.§. vſufru.le.ſo.ut ibi. Itez facit.j.de cōdi.ꝛ de. talef.§.i.ꝛ.ij.ꝛ l.ſi qs §.i.ꝛ l.ſi iſ cui fūdus ꝛ.ſ.ti.i.ſeio:in prin.
c Colono aget. acti one ex teſtō ꝛ idē ē ſi dānauerit heredez liberare ꝙductorez:ut ſ.loc.ſi i lege.§.fi. ꝛ.j de libera.l.caſſius.ſz actio ex ꝙducto cōſequit utrūq3: ut neq3 mercedem ꝓpter ꝛ impēſaz quā in culturā fecerat recipiat:ut.ſ de vſur.l. quotiēs.§. ſi colono. accur.
d Si q̄ fundū.fūdi.ꝑ parte ſua.
e Receptū eſt .cōi ꝛ reg.iure.ad qō ē.ſ.q. mo.pig.vl' hypothe. ſo.ſi ꝓfenſit.§.fi. ꝛ q̄ po.i pi.ba.l.iij.§.fi. ꝛ C.cōi.diui.l.iij.
f Generali.te ſe licē.de tertia p ſona trāſit ad ſcām ꝛ ex his ꝓbis oritur dubitatio:ſz ſz. R.ſt ꝓba adulationis.
g Expedit.ꝑ hoc ēt apparet ꝓſilū eē.ac.
h Nihil ꝓponi .imo videt q̄ ſic: ut.ſ. de le.i.l.ꝛ hoc modo ꝛ l.ꝛ eo modo. ſz hic dirigit ſermonez ad oneratū ꝛ ſic ſūt blā ditie ibi ad heredē:ꝛ ſic ꝓbabilis fiducia non dz ipſuz fallere: ut ꝛ.ſ.de le.ij. vnum ex ſa.§.fi.
i Filios inſtituit.ſ. mater.
k Et matri.ſue.ſ. te ſtatricis.
l Bonoꝝ meoꝝ.ſ. oīuz:niſi excedat do drantē:ut.ſ.de vſur. l.oīuz lz ſi.ar. cōtra.j e.vxori mee.
m Ex his viuet. hic oritur queſtio.
n Proprietas eēt. hec rōſio eſt uera ꝓſi derata ſola nā vſufr.
o Claudius.ſ.cōtra gens predictā ſiſcam ꝛ iſpicies ipſā ſubſtitutionē factā i vſufr.

Si quis' vſufru ctū legatū ſibi alij reſtituere rogat⁹ ſit eūq3 i fūdū iduxerit fruendi cā lz iure ciuili morte ꝛ capitis diminutiōe ex ꝑſona legatarij pereat vſufruct⁹ qui' huic ipſo iure acq ſitus' ē:tū ꝓtor ex iuriſditiōe ſua id agere dz:vt idē ſeruet q̄ futuꝝ eēt ſi ei cui ex fideicōmiſſo reſtitut⁹ eēt legati iur' acq̄ſiti fuiſſz. Labol
Qui' vſufruct⁹ legatus eēt donec ei totius doris ſatisfieret⁹ cū ei here[a] ,p ſua ꝑte ſatisdediſſet quāuis reliqui ſatis nō darēt tū,p ea ꝑte vſufru. fūdi dſincre habere mulierē. labeo ait[b] idē fieri :ꝛ ſi p mulierē mora fieret quo min⁹ ſatis acciperet. Colono ſuo diſis vſufructū fūdi quē is colebat legauerat:ageret' colonus cū herede. ita vt iudex cogat heredē ex locatiōis actione eū liberare. Labin⁹.
Si q̄ fūdū tecū cōez bēbat vſufructū fundi vxori legauerat:p⁹ mortē eius heres tecū arbitrū cōi diuidūdo petierat. Blesus ait trebatiuz rñdiſſe: ſi arbiter regionibus certis fundū diuiſiſſet eius ꝑtis q̄ tibi obtigerit:vſufructū mulieri nulla ex ꝑte deberi:ſz eius q̄ heredi obtigiſſet totius vſufructū eā bitura.ego b⁹ falſū puto. nā cū añ arbitriū cōi diuidūdo ꝓiūct⁹ ,p idiuiſo ex ꝑte dimidia totius fūdi vſufru. mulieri fuiſſet:nō potuiſſe arbitrū iter alios iudicādo alterius ius mutare q̄ etiā receptū ē[c].
Generali capite Le. Oppoſito quidā i teſtō ſuo ita adiecit:felici quē libex eſſe iuſſi vſufructū fūdi veſtiani lego:cuius ,pprietatē puto te felicē[e] ꝓſecutuꝝ ſi nō ꝓtēderis cū herede meo: ſed poti⁹ ꝓcordaueris ſz tu heres oīa facito vt amici ſuris.b⁹.n.uobis expedit⁵ q̄ſitū ē an vuēte berede exigere poſſit felix fūdi ,pprietatē. rñdi nihil,pponi[b] cur felici ,pprietas fūdi legata videt. Filios ex ſeio ꝛ filiā ex alio marito heredes inſtituit[i] mater equis portiōib⁹ ꝛ mīk ita legauerat ehe dorcadi mīi mee dari volo quoad viuat vſufructuz bonoꝝ meoꝝ[l] :ita vt p⁹ obitū eius ad liberos meos aut qui ex his viuet[m] ꝓtineat:filij poſt aditā heredi tatē deceſſerūt.q̄ſitū ē mortua matre ſuꝑſtite filia teſtatricis vſufru. vſq̄ ad ſolā filiā:an vo ,p portione hereditatis ꝓtineat rñdi ad eos redire apud quos ,pprietas eſſet[n].
Claudius[o] nō credidit ipſuz fructū iuicē portionē hereditariaꝝ p⁹ mortez auie inter eos[p] datū eo magis[q] q̄ equis ꝓtibus heredes ſcripti' erāt Vxori vſufructū domū ꝛ oīuz rex⁹ q̄ i his domib⁹ erāt excepto argēto legauerat. Item vſufructū fūdoꝝ ꝛ ſalinaꝝ q̄ſitū ē an lane cuiuſq3 coloris mercis cā[t] parate.itē purpure q̄ i domibus erāt vſufructus ei ꝺbeat. rñdi excepto argēto ꝛ his q̄ mercis cā cōputata ſūt:ceteroꝝ oīuz vſufru. legatariā hīe. Idē q̄ſijt cū i ſalinis quaꝝ vſufru. legat⁹ eēt ſalis iuctus ſit ñ minimus modus an ad vxorē ex cā fideicō. ꝓtineat vſufruc. rñdi de his legādis q̄ venalia[v] ibi eēnt nō ſēſiſſe teſtatorē. Idē q̄ſijt cū eodē teſtō ita cauerit:a te peto vxor vti ex vſufru. quē tibi ꝑſtari volo i annū. xv. ꝓtēta ſis ānuis q̄drigētis :q̄ amplius[r] fuerit rōibus heredis heredū ue meoꝝ iferat:an receſſuz videat a ſupiore capite:iōq3 vxor nō amplius habeat ex vſufruc. quā annuos q̄drigētos rñdi:ſatis id q̄reret apte ꝗba q̄ ꝓponerent ꝺclarare[r].
Lucius titius[o] teſtō ſuo publio meuio fūdū ruſculanū reliquit eiuſ q3 fidei cōmiſit : vt eiuſdē fūdi ꝓtē dimidiā vſufru. titie ꝑſtaret:publius meuiuſ vetuſtate villā corruptā cogendis ꝛ ꝓſeruandis fructibus neceſſariaz edificauit. quero an ſū ptius partez,p portione vſufruc. tītia agnoſcere debeat:reſpōdi ſi prius quā vſufruc. ꝓſtaret neceſſario edificauit nō alias cogenduz reſtituere quā ſi eius ſumptus ratio habeatur[b]. Duas filias[c] ꝛ filiū mentecaptuz heredes ſcripſit:filie portionis mentecapto date vſum fru. legauit[d] i hec verba hoc amplius publia clementiana ꝓpiet ſibi vſufructuz quarte partis hereditatis mee ex qua iuliū iuſtuz filiū meum heredē iſtitui:petoq3 a te publia clementiana vti fratrez tuum iuliū iuſtū alas:tuearis : depēdaſq3 ,p eo,p quo tibi portiōis eius vſufruc. reliqui donec mentis cōpos fiat ꝛ cōualeſcat:queſitum eſt cum filius in eodē furore in die mortis perſeueraſ deceſſerit an vſufru. intercederit. reſpondi verbis que ,pponerentur perſeuerare legatuz iuſi manifeſtiſſime[e] ,pbetur aliud teſtatorem ſenſiſſe. Heredis[f] inſtituti fidei commiſit filio ſuo ānua x. ꝓſtare:aut ea prędia emere ꝛ aſſignare vt vſufruc. haberet[g] redditum efficiētia annua decē filius fundos ſibi ab herede ſim mīs volūtatē traditos locauit:q̄ſitū ē eo ōfūcto reliq̄ colonoꝝ virū ne ad heredē ſeie teſtatricis ꝓtineant[h]. rñdi nihil ,pponi cur ad heredē ſeie ꝓtineāt.

p Inter eos.filios ꝛ filioꝝ heredes ſz tñ ſm numerū liberoꝝ ſuꝑſtitum ꝛ hoc ex illis ꝗbis.ſ.ita ut obitū eius ꝛc̄.
q Eo magis.non credit hoc claudius.
r Scripti.vñ a me facta ſubſtitutio i vſufr.ſupflua foret:ſi equaliter. i.cōſolidatiōis modo ad heredē filiū ꝛ ceteroꝝ filioꝝ hēdes vſufr. ꝓuenirent.
ſ Vxori oīuz rex.hic oritur prima queſtio.
t Ad ercis cauſa. ſi habes non bñ:uel ſi deeſt non idē eſt:qz rñſio ſic certa ē ut uenalia ñ ueniāt i legato: vl' q̄ ad tēp⁹ ibi ſunt ut hic ꝛ.j. ꝓri.rñ.ꝛ.ſ.ō le.ij.cai⁹ ꝛ de le.iij.vxorez.§.legauerat.ꝛ l.ſi fūdū ꝛ.l.q̄ſitū ꝛ.l.ſi chorus.§.i.ꝛ l.ſi ita ꝛ l.ꝑdiſſ ꝓ totā ꝛ l.cū quēritur §.lana ꝛ j.de au.ꝛ arg.le. ſi vxori. §.i.ꝛ j.de ſun.inſtru.l.ꝑdita §.i.ꝛ ij.
u Venalia.ſ.mercis loco: ut.ſ.,pri.rñ.cuz ſuis ꝓcor.
x Amplius fuerit.i. ſi amplius collegit ex fructibus q̄ ſunt quadrigēti aurei rōnibus heredū inferatur. acc.
y Declarare.ꝛ ſic vī receſſum a capite ꝓtioni . accur.
a Lucius titius. de ꝗbo ad ꝗbuz.ſ.de vſufr.titi⁹ teſtō.
b Rō habeat.,p rata vſuf. ſz ſi poſtea expēdat:vl' pri⁹ ſz oblit⁹ non retinuit: agit ne.geſ.ut.ſ.de vſufr.ſi abſente:ſz hic exceptione doli ꝛ de offi.iudi. ꝓſulitur.accu.
c Duas ꝛ filiū in quartā inſtituit:ut.j.dicit.
d Legauit.i.preleganit.
d Alti.pro ut.
e Dātiſſimē . q̄ forte non difficiliter ,pbabit:ſi legādi cauſā diligēter iſpiciās.ut.ſ.ti.i.liberto.§.filiū. R. ,pbat ergo ſm.b.eoipſo q̄ ꝓluz nō ,pbat. Itē facit C.ō vſufr.ambiguitatē. ac.
f Heredis . fideicō.ſcia teſtatrix ſi non habes in tex.
g Haberet . ꝑdita dico effi ciētia redditū ꝛc̄.accur.
b Pertinent . dicta reliqua.ꝛ pōt dici q̄ hic filius habuit vſufr.ꝛ ſm hoc dic relique.i.fruct⁹ ꝓcepti: aut pēſiones que iā cucurrerūt pendētes autē ſuo iure ꝓpiet ꝛ nullā penſionē,p his exegit a colonis : qui cū eis ꝓrit:ut.ſ. ti.i.in ſingulos i fi.ꝛ.ſ.ſi vſufr.pe.uti frui.§ ſi poſt li.ꝛ de vſufru.lc l.de functa.ꝛ.ſ.qui.mo. vſuf.a. l.ſi vſufr.ꝛ ſz hoc nihil ē ꝓ pōt dici ꝛ aliū q̄ ,p toto anno quo deceſſit habeat: lz i primo meſe anni deceſſit filius:ꝛ ſic ē ꝓ.ſ.de vſufru.ſi opas ꝛ.l.adhuc.§. ſi opas. vēl dices ſm.R.q̄ hoc fuit annuz legatū cui⁹ legati dies ceſſit i initio cuiuſq3 anni:ꝛ debeꝫ inſolidū annuz. lz deceſſerit anno nō cōpletoꝝ.ſ.ti.i.in ſingulos ꝛ.l. a uob:ꝛ qō hic dicit ut vſufru.haberet.i.fruct⁹ vl' redditus.at in ꝓijs ē vſufru. uel etiā ſi eſt hic vſufr. pōt dici q̄ habeat i ītegꝝ annū ſz diſtinctionē quā no.ſ.ō vſufru.l.adhuc.§. ſi opas i fi.§.ꝛ.ſ.ti.i.a uobis.

i Usufructum legauerat.i.prelegauerat.
k An pecunie.ſ tertia que tertia pecunie ẽ.effecta ẽ.i.effici uel redigi põt reb⁹ diuiſis.debẽt.n.fieri tres ptes de tota heredi.ꝛ eſtimatio ttie dꝫ dari
l Rerũ.commodã diuiſionẽ recipiẽtiuꝫ:ceterũ partim legatarij:ꝛ partiꝫ iudicis arbitrio committit:ut.ſ.de le.i.l.non amplius.ſ.fi.ꝛ.l. ſequen.
m Eſtimationis . in pecunia aut etiã in certa re,p oĩbus:ſi hoc noluit heres utſ.ō le.i.põt.ꝛ.l.pe. ꝛ ſic no. q̃ hic liberat ſoluẽdo eſtiationẽ etiã eius qõ legatum eſt:ſic ſ.de le.i.ſi domus.ſ. qui pfitet.ꝛ.ſ.ſc.ꝛ.j.ō au.ꝛ ar.le.l.i.ſ.fi.ꝛ.l.cuꝫ certuꝫ.
n Item queſitũ. continua precedẽtibus:ꝛ non habẽt quidaꝫ.ſ.
o Douẽtibus.ſ.reb⁹ aliõſi ,p capite tributũ debeaſ.
p Preſtãdaꝫ,q̃qꝫ tributa que ,p re dãtur de fructibus preſtãtur:ut. C. de an. ꝛ tri.l.i.ꝛ.ij.R.ꝛ nõ. ſ.e. q̃ro.eſtimabitur ergo quãto min⁹ ualet ,ppter onus tributi:nã fiſcus non petet niſi ab herede qui poſſidet: ut.C.ſine cẽſu.vl' rcli.l. oẽs ꝛ ſic fructuarius ſoluet tanto minus accipiẽdo: ut.C. col.do.l.dotis ꝛ. j̃ e.l.fi.
q Empronio.is etiã. is.ſ.sempronius.
r Domo.ſortitã ſpatioſa.
ſ Non debeatur.ſ.sempronio habitatio: ꝛ ſimilit heredi cui ẽ domuſ prelegata ideo qꝛ ,pcurſuſ fit iter eos ſicut ſolet fieri cum alii fundus:ꝛ alii vſufru. legaſ: utſ.e.ſi alii:ꝛ cum alii vſus ꝛ alii fructus legatur: qñ concurrũt in vſuꝫ:ut.ſ. de vſufru.l.ſi alii . ꝛ facit.j.ſ.i.ꝛ.ſ. fi.ꝛ.ſ.tit.i.l.ſcio. ſ.medico ꝛ.ſ.fi.ꝛ quod ibi nõ.
t Ex hiſ.facit p̃n.hui⁹.l. ꝛ ſ.ti.j.ſcio.ſ. medico ꝛ.ſ.fi.
v Codicillis . ita ſcripſit.ſ. teſtatrix ſi nõ ẽ i textu. acc.
x Patiamini. o uos heredes.accurſius.
y Fructus . q̃ forte ex parte domus poterat pcipi: vl' horto ſeu alio loco quo utebatur in domo liberti. acc.
z Patiebatur . facit.ſ.in prin.huius.l.ꝛ.ſ.i. ꝛ.ſ.ti.i. ſcio.ſ.medico ꝛ.ſ.fi.ꝛ.ſ.ti. i.ſi tibi.ꝛ.l.q marco.ſ.lucio
a Codicillis . manumi ſi.al's manumiſſurus ꝛ al's manumiſero al's manumiſ.ſum.
b Ab his.i. prio q̃ alij deceſſerint:ꝛ ex hoc pria qõ.
c Hoc amplius.p hec uerba:ꝛ i fũdo videt repetere legatuꝫ: ut.ſ.de le.iij.ſi ſic.
d In domo.dari uolo.
e Facie.nomina duoꝝ libertoꝝ vl' libertaꝝ qb⁹ ſolaꝫ habitationẽ reliqt.accꝛ
f Quiſqꝫ.al's quiſqꝫ al' de eſt ꝛ tunc ſub.quiſqꝫ.ſ.eoꝝ duoꝝm uel earuꝫ:ꝛ dic cõ ſueuit.ſ.teſtatoꝛ:uel conſueui ego teſtatoꝛ.
g Quibuſdaꝫ.ſic loqtur quaſi fuerint plures q̃ duo:ſꝫ dic.i.quodaꝫ.
h Nõ deberi.,pditio.n.prio legato appoſita.ſ.i fundo primo legato ꝛ inhabitationis legato repetita creditur ut.j̃.de condi.ꝛ de.auia. in prin. ꝛ l.libertis.ꝛ.ſ.de le.iij.in repetendis.ꝛ.ſ.de condi. inſti.cum ſeruus. Itez ad.l.iſtam bene ẽ.ſ.de le.ij.ticia ſcio.ſ.ſcio ꝛ.l.fi.ſ.filium.

Qui ſemproniam.putaret.cũ facere non poſſit:qꝛ non eſt in eius pote

ſtate:ut inſti.de tutel.ſ.pmiſſũ. Itẽ qꝛ curatoꝛ teſtamẽto non datur etiã ab eo qui habet in ptãte:ut inſti.de cura.ſ. dantur.
k Fruentur. al's fructur.ſ. alũnis ꝛ al's fruerentur.ſ. alũnus ꝛ curatoꝛ.accur.
l Ei.ſ.alumno.
m Receptus.i.datus fuerit.ſ.talis q̃ non põt dari: vñ nec videbat ab eo poſſe relinq: ſꝫ tñ alũno põt relique re:ut hic ꝛ.ſ.de le.i. peto.ſ.mater . ꝛ.C.ō fideicõ.etiã ꝛ.ſ.ō le. i.legata inutiliter.
n Uterent.ſ. ,p viribus partib⁹:ut.ſ.ō le.i.legata inutiliter ſ.fi.ꝛ hoc faĉ enumeratio pſonaꝝ facta ,p prijs noibus exprſis:ut.j̃.de ſta.li.i.ita ſ.i.ꝛ.ſ.de le.i.ſi here des.ſ.fi.ꝛ facit.ſ. de le.iij.luci⁹.ſ. lucius ꝛ ſ.de vſufruc.accr.ſi gs ticio.ꝛ.ſ. de le.i. ſeruus ricij.ſ.fi.
o Uoꝝ fũdi.ſ.i quo erat villaꝫ ꝛ ,p ſpiciens villaꝫ,
p Cõpetat petitio,
q Cõpletũ.ſ. demũ ſic.j̃.qñ di. uel ced. l. ſi dies:ꝛ.ſ.qñ dt.vſufru.le.ce.l.i.in fi.ꝛ.j. de v.ob.in illa ſtipu. ſi calẽ. ſed ar.ō.ſ.ad uelle.aliqñ.ſ.fi. ꝛ.ſ. ſi vſufr.pe.l.ſi fũdus
r Licho legaſ. ab eodem q̃ libertate relinquit.
ſ Dꝫ ſtichus.lapſus erroꝛe.ſ.qꝛ neſciebat ius ſuũ moꝛte ſtitui: idem erroꝛ i inſti. de vſuca.ſ.item ſi is.
t Legatarijs . ſcilz ſtichi.accurſius.
v Statuto. ſ. decennio iter pñtes.ꝛ. inter abſentes:ut.C.de pſcrip.lon.tẽp.l. fi.ꝛ inſti.de vſuca.i prin.
x Adqſuerint . iure quaſi dñij p pſcrip. lõ. tẽ. ti. pro legato.
y Auferri potuiſſet. qꝛ nondũ pſcripſerãt uel ſciuerãt cõditionẽ primi teſtamẽti:ꝛ ſic fuerunt male fidei.
z Poſſint.quaſi de euictione agẽtes:uel quaſi debeãt redimere ꝛ pſtare:uel ſaltẽ eſtimationem ut i re aliena legata: ut.ſ.ō le.iij.non dubiũ.ſ.i.
a Poſt moꝛtem eorũ.i.eius.ſ.lucij ticij cui fuerat legatuſ:ſic pluralis ſnia,p ſingulari ponit:ut.C.ō ſer ui.recip.via.l.fi. Itez ideo dic poſt moꝛtẽ, qꝛ hoc ſibi remaſit ſe credebat:qõ non ẽ uerũ.nam lꝫ deficiat legatũ ticij:qꝛ pendẽte die incerto decedit.i.vẽte ſticho:ut.j̃.de pdi.ꝛ de.l.i.ſ.i.remanet tñ apud heredes primi teſtatoꝛis ut cetera caduca:ut.C.de cadu.tol.ſ.ſin autẽ aliqd: ibi q̃ ſi in medio cẽ.ꝛ iſti ſũt qui cuincũt.
b Quod.al's quam.
c Crederet.ex cauſa precedẽti:qꝛ ignoꝛabat finitũ:ꝛ ideo al's non legaturus preſumit:quaſi ad eũ legãdũ ſolus hic erroꝛ iduxerit. ſ. aliogn ſecus eẽt:puta ſi ſciẽs pſatã pditionẽ legaſſet:uel al' legatur⁹

De seruitute legata.

ēet:si scisset:ut.ff.de pdi.& de.cū tale.§.falsā & C.de le.cū alienā: & sic nō obstat ꝓia signata:ut.ē.de le.i.si domus.§.i.& l.nō quocūqz.§.si ibi nō.fz bis objcit:qz & hic ꝓiunctis psonis legauit. i. neportibus: & sic videt qꝫ fuisset relicturus etiā si scisset:ut.d.l.cū alienā. fz certe ut hic dicit. R.solus erroꝛ eū īdurit ad le ganduz; qz antea ha buerat:& qz legatarī us ꝓprietatis decef serat:& ideo alꝫ non legatarius ꝑsumit ut dixi:& facit de le. ij. vnū ex.§.si rē.& l. cū pater. §. euictis & l. fi.§.fi.& ff.de au. & ar gē.le.l.oꝛnamētoꝛ & l.ticia. Itē facit.C. d le.vꝛoꝛi.& ē.de le. i. qō in reruz.§.i.

d Uoꝛi ptinere. nisi excedat'do drātis estimationē: ut.ē.de vsufr. oīuz.& facit.ff.de ỿ.sig.bono rū & C.de vsufr.l.i.& ff.ad tre.l. nāqz. §.fi. & l.ff.& l.ff.fz ē. C.d iof.te.autē. nouissia. so.ibi qñ solaz legiti mam uolūt filij q pu rā debēt habere. hic añt oīuz ꝓprietatez bñt & sic cōpensēt cū vsufructu quē nō ha bēt:& sic ad aliquod supplemētuz nō pñt agere:vl' hic corrigit ut i.e.l. sancimus. §. dū autē ut i ꝓio no.

e Andi dari.nō. dari quasi de manu heredis singu lis annis.

f Legatario. i. vxo ri testatoꝛis.

g Posse .ad qd ē.ē de ꝺbē.em.l.fi. & no. aliud,p alio solui: sic ē.e.generali.§.pen.& §.fi.& ff.d au.& ar. le. l.i.§.fi.& l.cū certū & ē.de le.i.nō amplius §.fi. b Habitare. f. in domo q ē in fūdo. i Prediū .i. domū predij. k Fa cto.i.culpa:ut.ē. d le ga.i.cū res & l. qd er go si maioꝛez. §.si he res & l.non quocūqz in prin.accursius.

l Itez quero differētiam.qz vsufru.non de manu hered.annis fin gulis:fz ipsemet pcipit omne cōmodū nec pōt ab herede uēdi in sui ꝓiudiciū. Itē nō pōt ,phiberi habitare:cū oīs fructus rei ad eum ptineat:ut.ē.de vsufr.l.vi. & l.itē & l.fz & siqdē & l.arboꝛes & de vsu. & habi.si habitatio.§.fi.& l.se.fz videt huic fini ꝺ.ī.e.cū ita.& ē.de vsu. si qs ita:fz dic ut in eis no. Itē facit.ē.si vsufru.pe.l.ij.

m Filios reuerti.per hoc apparet ,ꝓprietatem legatam: qz al' re uerti nō posset. n Ad filias.post mortē vxoꝛis:& fa.ī.ō au.& ar.le.l.spes & ē.de vsufr.,pculus & ē.de vsufr.c.re.q.u. cō.l.fi.

o Uli p idē.si dixit illā.idē cū illa re lego:ut.ē.de le.i.ticio.§.ni hil & l.si qs iql.§.si ita:idē si dixit illi:aut illi ut.C.de ỿ.si.l.pe. p Legasset.posset & aliter ītelligi:ut.ē.depositi.l.i.§.que deposit. q est ꝺ so.ut ibi. Itē ꝺ.ī.de fi.instru.l.si cui.so.ibi & facit.ē. de vsufru. accref.si quis ticio.& ē.cōmo.si ut certo.§.si me & ī.de uentre. i pos. mit.l.ubicūqz.§. quāuis.

q Am ita similiter.i.in singlos annos aliogn obuiaret.ē. qñ di es vsufru.le.ce.l.i.in ꝓmo rñ.ubi dicit eē differētia i dici cessio ne leget simpliciter vsufr.an in annos singulos:vl' dic qꝫ pinde ē & ē. scilz qz utrūqz legatū finit morte legatarij:ut.ē.vsufr.quēadmo.ca. l.huic.§.fi.& l.idē:uel dic ut dixi.ē.de vsufru.si qs ita & sic nō obstat ē.e.fundi. Itē facit.ē.e.l.patrimonij & ē.ti.i.in singulos.

r In fructu.colono.q nūmis colit q ,ꝓprie colonus dicit non aūt par tiarius:ut.ē.lo.l.si merces.§.vis maioꝛ.partiarius ergo teneret si ñ suo tpe colligit:ut in eo.l.si merces.§.ꝓductoꝛ.sed qd si ille q nūmis colit in vltimo mēse locationis colligit imatutos ut dñs non habeat maturos Rñ.tenetur ut.ē.loca.& hec distinctio.§.cū fundus.accur.

s Solus habeat reddit.ꝰ.i. plus humoꝛis:nō tū ita sa ni & boni vīi teneret.l. aql. que taliter alieno dānum daret:ut.ē.ad.l.aql.si fuus seruū.§.si oliuaz & fa.ē. de vsufr.si absente §.fi. accur.

t Legata. alꝫ lecta.

u Multū interest.al's ē ī fa.ut pi.multū intes se:& tūc dic an rerū.ſ. certa rū & ē plana:uel ſm eandē ſraz dic bonoꝛ:an rerū ter tie partis sub uocabulo he reditatis nō bonoꝛ.nā ꝓi mo deducit es alienū:ſcdo diuidit:ut no.ē. de leg.ij.ſi qs ſed.§.fi.& l.ſe.& ſm hoc qō dicit:at si certaꝛ mutat casū: vl' certaꝛ.i.certe quo te.i.tertie hēditatis: & erit aliud:qz diuidūtur onera: ut dixi.alij bñt nihil interest & tunc.i.nihil itereſſe vꝫ bo noꝛ an rerū.ſ.certaꝛ: ſz tñ itereſt.nā ſi.i.qz ſi bonoꝛuz & cē uel ſm eandē nihil inte reſt tertie partiſ bonoꝛ:an tertie partis rerū mearum ſimpliciter.nā utrobiqz es alienū deducit: ſec'ſi certa rū reꝛ:ut in ſi.& facit ad.l. ī.ad trebe.nā q.§.ſi.& l. ſe. & etiā ſe.& de ỿ.ſig.bo.& ē. de le.i.nō amplius.§.ſi.& l. ſe.& ē.gnāli.§.ſi.& §.pe.& ē.de vſufr.quotiēs.§.ſi.ubi etiā alia ꝺria eſt: legeꝫ oīuz bonoꝛ an certarū rerum.

x De seruitute legata. urbana & rustica: & qre ī his ut ī vſufru.queſtui.ē.ti.i.in Rubri. accurſius.

y Uli duas ædificatū. ideſt ſup edificatū cēt. acc.

z Cōtineret.q.d.an inferi oꝛ videat cē pars ſupioꝛis i eo q ferret ei'on'ꝰ: ac ſi di cat an debeat hāc ſeruitutē.

a Videri.tacite.

b Notat cē uer. qō dcñ ē ñ corrigēdo: ſz determinādo

c Ne boc.q.d. an iō ueruz ſit. d Si.i. quia.

e Impoſita.i vltima uolū tate:ſecus ſi iter vnoſ: ſiue remanet domus utriuſqz: qz ſua res ſibi nō ſeruit:ut.ē.ſi vſufr.pe.l.uti frui.uel etiā ſi alijs tradat ſil' ſi aūt ſucceſſiue diuerſis tpibus pōt tūc:ut.ē.cōia.pre.l.ſi qs duas. & l.ſe. & l.ſi cū duas. f Datū.i.relictū:qō ſemp preſumit:niſi ꝓriuz ſit liq dū.ut.ē.ī prin.huius.l.& facit.ē.ti.i.l.dānas.§.i.& ē.ſi fui.uen. teſtatrix.

g Andū legari.ſ.duobus. b Pōt.ſz ecōtra ſi duo dñi leget di ſtinguit:an adeat hereditas utriuſqz ſil' & ualet al' nō:ſz ſi duo ,pmi ſerūt.etiā diuerſis tpibus ut poſt vltimā ꝓceſſionē:ut.ē.cōia pre. l. ſi.ī ſi. i Stipulareť.ꝓcoꝛdat ad ſcōz & tertiū caſū.ē.de ſer.ur.pre.ſi vinus ex ſo. §.i.& §.fi. k Nō corrūpit.lz ,p parte ab initio ꝓſtitui nō pōt:tñ per partes retinet:ut & ī.de v.ob.pluribus.§.i.& ē.de ſui.l.ut pomū. §.fi.& l. ,p pte & l.vie.& ſic nō viciat lz uenerit i eū caſū a quo icipe nō pōt:ut.d.ll.

l Fundū.ad eum.ſ.fundum.

m Fundū.retētuz. m Et eundē:quē meuio legauerat.

n Ticio.& ſic ,p virili ſūt legatarij:ut.ē.de le.i.pluribus.§. ſi aute.

o Neqz acgri.ſ.ſic:nedū aliter.R.& dic ,p parte.ſ.incerta:ut.ē.de ſerui.l. ,p parte.& ē.cōia pre.ſi qs duas.§.i.ſz ad certā pōt:ut.ē.de ſerui.ad certā & de ſer.ru.pre.l.certo. p Altero.ticio.

q An ſi poſtea.ſ.poſt mortē añ bere.R.qñ ce.di.le.ſeruitutes:ut iā dicaz.

r Ommiſiſſet.i.repudiaſſet legatū. n Videbatur.ſ. ut vie legatū ſit ſaluum. ſ Uiā pure.per fundū retentuz.

t Pendēte.ſ.ꝺditione ſub qua fundus totus uel ,p parte fuit legatus.

u Legati dies.ſ.vie qō eſt adita hereditate.
x Et reſpōſuz eſt.ſ.interire ſimile legatū ut ſubijcit.
y Deceſſiſſet.ſ.teſtatoꝛ ex quo videt᷑ qꝫ vie legatuz cedit a moꝛte teſtatoꝛis:eſt tñ ar.ℒ.ſ.cōia p̄.l.fi.ꝛ.ſ.quēad.ſer.amitta.ſi parte.ℒ.fi.ꝛ.j.e.l.fi.ſz i ſeruitutibus ꝓſonalibus certū eſt eas cedere ab adita hereditate:ut.j.qñ di.le.ce.l.ij.az.ꝛ.C.de cad. tol.ℒ.in nouiſſi.

z Solidus.i. ſolido fūdo
via uendicaꝛ.ponit.n. caſū
ꝓ caſu:ut al's ille libertati
donaꝛ uel ille libertati uen
dicaꝛ.i.libertas illi daꝛ aut
uendicaꝛ:ſic ꝛ ille ſe i liber
tate uēdicat.i.ſibi libertatē
defēdit.R.ſic ꝛ dicēdū ut i
quertēdo dñs ꝛc. i.dñm. ꝛ
C.de fideicō.l.eā q̄. ꝛ facit
ℒ.l.pri. ꝛ qō ibi nō. accur.

a Si is qui. eo iure. ſci
licet legati.acc.
b Eum.ſ.parietē. ac.
c Tantū.i.ſine domibus:
ſecus ē i tigno ꝓtenſo: ut
ℒ.de ſer.ur.prędi.binas.
d Poſſe.iure fuit.
e Immiſſū habere.ſub. vl' habere.ſ.iure ſeruitutis.
f Nā q.bene dico nō poſ ſe agi:quaſi nō ſic iure ſit i miſſuz qꝛ iure habetur qō iure cōmuni habetur.ar.ℒ. ꝓ ſocio.l.merito.

g Sumēdus ē. ſi iter uos ſit diſcoꝛdia.nā qꝛ cōi iure hoc habeꝛ:ideo actione de cōmunione de ea agi pōt.ſ. actione cōi di.ut. ℒ.de fui. ur.prę.l.in re cōi.ꝛ facit.j. de dam.vſuc. inter quos.

h Et ſi maxime.i.q̄ ma
xime videbaꝛ facere
ut hoc legatum ualeret.
i Dñoꝝ.ſ.q capere poſſit ꝛ ſic no. duo neceſſaria ut legatū ſuo ualeat.ſ. q̄ dñs ſit capax. Item q̄ talis ſit res legata: q̄ poſſit legari ei liberto: ut hic ꝛ.ℒ.de le. ij.debitoꝛ.ℒ.ſi. ꝛ de leg.i.ſi mihi.ℒ.regula.quoꝝ vnuz qꝛ hic ōficit.ſ.qꝛ ei liberto ad fundū nō ſuum nō poſ ſet ei ſeruitus legari:ut.ℒ.cōi prę.l.i.nō ualet legatū ut hic dicit.

k Dñi.ſecus forte ad fundū peculij:ut.ℒ.de le.iij.l.etiā.ℒ ſi.
l Legaꝛ.ſz ſtipulari pōt ſeruus ſeruitutē ad fundū dñi:ut.ℒ.de ſerui.ru. prę.ſi vnus ex ſocijs.ꝛ.j.de ſtipu.ſer.l.ꝓinde.ℒ.ſi.ꝛ.l.ſi cōis que ſūt ꝑ.nā ꝛ al's i multis differt ſtipulatio a legato:ut nō.ℒ. ꝓ ſo.l.ueꝝ.ℒ.ſi ſeruo.

m Pater.al's pater al's mater. n Eiqz.ſ.filie nō etiā domui.
o Prędiari uoluit.cū tamē ꝛ aliunde aditus erat:ut.j. dicaz.
p Domū ſuam.ſ.ſibi legatā. q Non videbitur.ſ.ſi ei uetabiꝫ cū quo in ꝓmiſcuo vſu habitat:ut.ℒ.de vſu.ꝛ bi ceteꝝ.ℒ.i.ꝛ.j.de v. ob. ſi ſtipulatus fuero ꝑ te non fieri:ꝛ.j.de au.ꝛ ar.le.l.vxoꝛi qs legauit in fi.
r Plenū.i.in re ꝛ dicetur urbana:eo q̄ domui debebitur:ſz ſit via.
s Ad heredē.ſi ad eū tranſiret fundus dominas:al's ſequitur funduz: ut ℒ.de ſerui.ru.prędi.via.ℒ.ſi fundus.ꝛ.ℒ.quecunqz.
t Admittēduz eſt.ut ſit ſeruitus rei ſz eſt quoddā ius ꝓſonale:nō dico ſer uitus ꝓſonalis: ſz hoc quidā dicant:ut no.ℒ.de ſer.ru.prędi.pecoꝝ.ꝛ.j. de alimen.le.l.mela.ℒ.ſi.ꝛ ℒ.de vſufru.ſi quis binas.
v Datū eſt.i.datū preſumitur:quoniā aliūde domui legate ꝓpatebat adi tus al's ſeruitus domui etiā realis tacite videtur ꝓcedi. ut.ℒ.t.i.dānas.ℒ i.ꝛ.ℒ.de le.i.ſi fundū.ℒ.que fundū.ꝛ.ℒ.de ſer.ur.prę.qui binas. Item facit ℒ.de le.i.apud iul.ℒ.ſi quis.h.ꝛ de admi.tu.ex pluribus.

x Cum a pluribus.ꝓcniūtur.ut.ℒ.de ſer.l.vie.ꝛ.ℒ.ſa.her.l.heredes. ℒ.an ca.ꝛ de le.iij.fideicō.ℒ.pe.ꝛ de le.q.l.cū filius.ℒ.uarijs.
y Uno.no.hic.ℒ.de te.tu.ſi nemo.ꝛ.j.de bo.li.l.etiā.ℒ.ut patroꝝ. Item no. hic cedere dicit legate ſeruit.ab adita hereditate:ut no.ℒ.c.ſi fūdus in fi.

z De dote ꝑlegata Iſtud prę.nihil opatur hic:uel hoc toto ti.ſicut ꝛ cū dī ꝑlectio:ut.C.de emē.ubi.co.l.i.ꝛ ē figura epileſis ꝛ tātologia ſz az. vl' dic ſm.R.dotis relictū:qñ añ ſue dotis ipſe capiꝫ prelegatū uocaꝛ: ſicuti coheredi relictū:q̄ añ uel extra ſuā partē habeat ꝑlegatū ſic appellatur.

a Cum dos prelegatur.i.legatur.
b Id dotis.ſ.ꝛ nihil ē plus niſi in tpe:ut.j.e.l.ℒ.i.ꝛ hoc uerū ſi quan titate uel ęqpollens nō adiecit:ſz ſimpliciter dotem legauit:al's ꝓtinet et ea legati dies cęſſiſſet interituꝫ fo re vie legatū: vt rñſum ē: cū alteri ex vicinis qui fundū cōez habebāt viā ſub ꝯditione: alteri pure legaſ ſet ꝛ pēdente ꝯditione deceſſiſſet qꝛ alteri legataꝛij ꝓſona ipedimē to eēt:quo minus ſolidus fūdus cū via vēdicareꝫ. I. Abol.

c Dis qui duas edes habebat vnā mihi alterā tibi legauit:ꝛ medius paries q vtraſqz edes diſtinguebat iteruenit eo iure eum cōez nobis eē exiſtimo: q̄ſi paries tm nobis duobus cōiter eēt lega tus:iōqz nz me nz te agere poſſe ius non eē alteri ita imiſſū habere nā q̄ cōiter ſocius bz: ꝛ id iure eū bre ꝯſtitit.itaqz ō ea re arbiter cōi diuidūdo fūmēdus ē. p Ulp.

e Et ſi maxime teſti factio cuz ſeruis alienis ex ꝓſona dñoꝝ ē:ea tñ que ſeruis relinquuꝫ:ita valēt ſi factis liberis relicta poſſent valere ſic ad fundū dñi via ſeruo fruſtra legaꝫ. I. Dez

p Pater filie domū legauit eiqz q̄ domū hereditariā ius trāſe undi ꝓſtari voluit:ſi filia domuz ſuā habiteꝛ viro quoqz ei trāſeun di ius ꝓſtabiꝫ:alioqn filie ꝑſtari nō videbiꝫ.q̄ ſi qs nō vſū trāſeundi ꝓſone datū: ſz legatū ſeruitutis eē plenū itelligat:tātūdē iuris ad be redē quoqz tranſmitteꝫ: q̄ hic ne quaq̄z admittēdū ē: ne q̄ affectu filie datū ē:hoc ꝛ ad exteros eius beꝛdes trāſire videaꝫ. p Paul.

c Dam a pluribus heredibus īſtitutis via legata ē:qꝛ ptē nō recepit ſinguli heredes iſolidū cō ueniunt qꝛ ꝛ vno ex heredibuſ ad eūte vēdicari pōt. v Ulpi.

c De dote ꝑlegata. Dam dos ꝑlegaꝫ vex ē id dotis ꝑlegatōi eſſe q̄ ac riōi de dote ierat ꝛ iō ſi in ter vir ꝛ vxoꝝ ꝯueniaꝫ :vt moꝛte viri ſoluto matrimonio filio cōi in teruenięte dos apud mariti heredē ꝑmanet:ꝛ maritus decedēs dotez prelegauerat ſtari pacto nō dz ob hoc q̄ dos ꝑlegata ē. Uex ꝛ cir ca ꝑlegationē hoc ꝓbari deberet. nā q̄ ē admiſſū poſſe deterioꝝ cō ditōez dotis fieri iteruenięntibuſ liberis totiens locū habet quotiens ipſa in matrimonio decedit vel di uoꝛtio iteruenit.vex eſt cōmoduz in dote prelegata eſſe repꝛeſentati onis quāuis annua die doſ ꝑſtare tur. Eſt ꝛ illō q̄ō ob res dona tas hodie poſt ſenatuſcōſultū nul la ſit exactio:ſi mō voluntatem nō mutauit teſtatoꝛ ipenſe añ minu unt dotē ipſo iure:ſz q̄ dixim ipo iure dotē ipēſiſ minui ñ ad ſingula coꝛpoꝛa :ſz ad vniuerſitatē erit re ferēdū. Adeo añ dotis exactio ne cōtinet dotis pure prelegatō vt ſi viuus eā vxoꝛi.ſ. quibus caſi buſ ſz ſoluerit ceſſet legatū.ſz ꝛ ſi mācipia fuerit i dotē ñ eſtimata :ꝛ hec de moꝛtua ſint:legatum dotis in his euaneſcit:ſz ꝛ ſi dotem ꝓmi

nō datam dotē:ut inſti.de le.ℒ.ſz ꝛ ſi vxoꝝ.ꝛ fa.j.e.l.ℒ.adeo añ.
c Inerat.ſ.oꝛiginaliter:ꝛ ſic bene ſubijcit ꝛ ideo ꝛc.
d Conueniāt.tpe matrimonij. d Stari.pacto ꝓtimo.
e Prelegata.i.ſi non eſt dos prelegata.
f Alterum.hoc ꝓbari deberet.ſ.pacto ſtandū non eſſe.
g Inuenit.nō autē ſi vir p̄cedat ut hic ꝛ ℒ.de pac.do.l.ij. Item qō de diuoꝛtio dicit: locū hz ſi ꝓſenſu uel cōi culpa: vl' captiui tate mulieris vel cul pa fiat.ceterum ſi tm culpa viri iniquū eſt ſtari pacto:qꝛ ſic per hoc pactū qō eſſe nō dz iuitaret ad delin quēduz:ut.ℒ.de pac. do.ꝯuenire. ſic ergo nihil opatur pactuz hoc caſu ſicut ꝛ cū ſo la lege poſſet lucrari dotē ꝛ oībus etiā de ficiētibus liberis:qꝛ ſolius vxoꝝis culpa diuoꝛtiuz fieret:quo caſu tale pactum ſup fluū efficeret illō añ palā ē etiā ab ipſo iu ſtiniano quodaz tpe nedū ab āteꝛioꝛibus pꝛincipibus mſimo nij ſolutionez fieri ꝑ dictis modis ꝓcſſā ut.C.de epi.ꝛ cleri.l. ſi.ℒ.i.ꝛ de repu.ſi cō ſtate.ꝛ.l.ꝓſenſu.ꝛ.ℒ. de repu.vxoꝝ.ꝛ.ℒ. ſo.ma.l.viro. ꝛ in au tē.de nup.ℒ.diſtrahū tur.ꝛ.ℒ.ſz ꝛ captiui tatis. ꝛ in autē. ut li ceat ma.ꝛ.a.ℒ.qꝛ vo. ex cōſenſu. R.hodie añ nō ꝓmittiē ex tot cauſis:ut nō.ℒ.ō ne. geſt.l.diuoꝛtio. ſic er go ſm.R.ſi de retēto ne dotis ſi liberi ſor te ſupeēnt ſoluto ma trimonio:factuz fuit pactū: ꝓfecto ſtabiꝫ etiā nūc:ut hic ꝛ in auꝫ.de nup.ℒ.diſtrahūtur.al's autez.i.ſine pacto ſpāli maxime facto diuoꝛtio ꝓpter liberos dotiſ ꝯditio nequaq̄ fie ret deterioꝝ:ut ſupioꝛes.ll.oſtendūt:ꝛ facit.ℒ.de pac.do. iter ſocc.ꝑ totā.l.ꝛ.l.ſi pater.ℒ.i.ꝛ.C.de pac.cō.l.ij.ꝛ.l.ſi ꝯueneꝛit.
b Repñtationis.ꝛ iō ualet legatū:quaſi hac ꝓſpecta rōne ſingſari.
i Quāuis.i.qꝛ vl' ꝓprie. i Preſtareꝫ.i.al's ſi ñ foꝛet legata. R.
k Eſt ꝛ illud.ſ.cōmodū vxoꝝis ex legato vir:qꝛ ſi donauit vir vxo rī ꝓfirmaꝫ moꝛte tacite:ac ſi legaret:ꝛ hoc ꝑ ſe.cō.ēt ut heres non re uocet:niſi vir penituerit:ut.ℒ.de do.iter vi.ꝛ vxo.cu hic ſtatus: mul to magis ergo expreſſe relictū vxoꝝi ualet:uel dic eſt ꝛ illud ar.ſ. qō ualeat relictum dotis expreſſum. l Qō.i.qꝛ ꝛc.ꝛ dic ut ꝑ dixi ſm hoc dic exactio.i.repetitio donationis uel dic exactio do. ꝑ retentionē dotis:ut.C.de rei vx.ac.l.i.ℒ.taceat ſi modo nō mu.ꝛc.qꝛ tūc reuocat ſed nō per retētionez dotis:ut.d.ℒ.dicitur.
m Impēſe añ.hoc aduerſaꝫ ei:q̄ dixerat uerū eſt cōmoduz ꝛc.
n Autē.ꝓ ſed ꝛc.uel dic aduerſari ad ꝓximū dictū:ꝓut dixi p.l.C. de rei vxo.ac.l.i.ℒ.taceat.q.d.nō retineꝫ dos ob res donatas ſed ſi cus ē ꝓpter impenſas ꝛ ſm utrāqz expoſitionez diminuetur hoc le gatū dotis ꝓpter impenſas ſm.R.accur.
o Coꝛpoꝛa.de hoc dic ut nō.ℒ.de impe.in re.do.fac.l. qō dicimus. ꝛ.ℒ.de iure do.ſi is.ℒ.qō dicitur.ꝛ.C.de rei vxo.ac.l.i.ℒ.ſed: nec ob.ī penſas.ꝛ facit.j.e.cum quis in pꝛin.ꝛ.l.dote.
p Sed ad vniuerſitatē.ſic.ℒ.de iudi.ſi fideicō.ℒ. tractatū.
q Adeo autē actionē.i.ſūmam dotis:ut.ℒ.e.in pꝛin.
r Pure.i.ſimpliciter nō adiecta certa re:uel ſūma al's ſecus: ut in ſti.e.ℒ.ſed ſi vir. f Prelegatio. al's pure legatio.
t Caſibus.lz.qui ſunt.ℒ.de iu.do.l.mutus.ℒ.manēte.ꝛ facit.ℒ.de le ga.ij.meuius.ℒ.duobus.fz ar.ℒ. in.e.ti.l.cū filius.ℒ. heres.
u Soluerit.ſ.vir q ante uel poſt etiā eadē eidē legauit.
x Eſtimata.mancipia dico:accur.
y Dotis legatū.ſimpliciter relictū:ut lego tibi dotē tuam: ſecus ſi

centum ꝑ mācipijs:ut.j.e.l.vir vxori. z Liberationem.qz de ea senſiſſe tñ videtur. a Nam ꝛ ſi quis.q.d: ſi non ualet ubi magis videt ualere qz quātitas exprimit:multo minus ualet in caſibus ſupiorib⁹:ubi quātitas nullo modo exprimitur. b Deberi ꝓſtat.imo ꝺ.ut.C.de fal.cā adiec.leg.ſi non deſignata.ſo. diſtingue :an quanti tas exprimaꝫ: ut coꝛ pus:ut hic ꝛ.ſ.de le. i.plane.§. fz hoc ita. ꝛ tūc non debeꝫ quā titas ut hic ſicut nec coꝛpus ignotū debe tur:ut.ſ.de le. ij.l. lu cius.§.ꝙ qs . nā ſiue dixi que i arcba hēo ſiue que apud me de poſita ſūt.e.tibi lego qōdāmō videoꝛ du/ bitare ſit penes me an nō: ꝛ ſic ē coꝛpus ignotū in ea demon ſtratione:aut ut quā titas i genere certa: ꝛ tūc falſa demōſtra tio non nocet ſiē nec in coꝛpoꝛe certo: ut ībi ꝛ.j.de li.le.l. lega ui.ꝛ.ſ.ō le.i. ſi ſuus le.§.qnqz.ꝛ.l.ſed ꝛ ſi certoſ.ꝛ.l.ſi ſic.ꝛ.j.e. cū ſcriptū.que ſūt ſi militer ꝺ.lz enī dicā c.q in dotē habui vl' que ad me puenerūt ꝑ ſtanti pono ſic eē ꝛ ita ualet ut dictū ē alij ut.R. dicunt hic eū erraſſe:ꝛ hoc pro bari dz:al'i dubio ꝑ ſūebat ꝙ magis aīo deſignādi quātitatē ꝙ ad certoꝛ nūmoꝛ coꝛpꝰ ſe rettulit ꝛ ſic ualere legatū: nō ob ſtāte falſa demōſtra tione:lz nulla deposi ta ſūt: ut.d.l.lucius. §.ꝙ qs in prīn.ꝛ.j.ō ꝓdi.ꝛ de. demonſtra tio.ꝛ.l.cuz tale.§. fal ſa.ꝛ.C.de fal.cau.l.i. Item fa.ſ.de ꝺhē.em. l.hec uēditio.§.pe.

ſerit mulier neqz dederit ꝛ ꝺcedēs maritus vxori dotē ꝑlegauerit mu lier amplius quā liberatōez[3] hēbit nā ꝛ ſi quis[a] ita legauerit.c. q̄ in ar cba habeo:aut q̄ ille apꝺ me depo/ ſuit:ſi nulla ſint nihil deberi[b] cōſtat qz nulla coꝛpoꝛa ſunt. Si qs[c] vxo ri fundū ticianū legauerit bis ꝺbis is enī fūdus,ꝓpter illā ad me pue/ nit oīodo fūdus[d] debebit.nā gcgd demōſtrate rei[c] adijcit:ſatis demō ſtrare fruſtra ē. Ælf.li.xx.ff. ſcribit.

Si socer[f] nurui ſue dotē ꝑlega/ uerit: ſi gdē ius actōis[g] de do/ te ꝺoluit ꝑlegare nullius nomen te eē legatū gppe nupta ē[h]:ſz ſi volu/ erit eā recipere dotalē pecuniaz in/ quit vtile erit legatū[i] ſi trī hec[k] dotē receperit nihilominus maritus do tis ꝓſecutionē hēbit:ſiue heres in/ ſtitutus eēt:familie herciſcōde iudi cio[l]: ſiue nō vtili actōe[m]. ego puto qm̄ nō hoc voluit ſocer:vt bis[n] do tē heres ꝓeſtet mulierē agentē ex teſtō cauere ꝺbere defēſū[o] iri here dē aduerſus mulierē defenſū iri ſi ꝓior agat. Ꝑder ꝓtrariū[p] apud iu li.li.xxxvij.q̄rit ſi ſocer filio ſuo ex heredato dotē nurus legaſſet:ꝛ ait agi gdez cū marito exheredato de dote nō poſſe[q]:verūtamē ipſū do/ tē ꝓſecutuz ex cā legati:ſz nō alias eū[r] legatū ꝓſecutuz quā ſi cauerit heredes aduerſus mulierē defēſū iri:ꝛ differētiā facit iter eū cui dos ꝑlegata eſt:ꝛ oꝛdinū[s] libex cui pecu

liū legatū ē.nāqz eū ꝺ peculio poſ ſe cōueniri[t] ait heredē nō poſſe :qz peculiū deſijt penes ſe habere:[v] ar dotis actō nihiomin⁹ ꝓpetit:ꝛ ſi do tē deſierit hīe. Idē iuli.q̄rit ſi do tem marito ꝑlegauerit ſocer an do te ſoluta mulieri[x] legatū mariti[y].ex tinguaꝫ ꝛ dicit extingui:qz nihil eēt iā ꝙ marito poſſit ꝑſtari[z]. Idez q̄ rit[a]:ſi duos alij legata eēt: eāqz ro gat⁹ ſit mulieri reſtituere: an lex fal cidia in legato locū haberet:ꝛ dicit habere :ſz ꝙ minuſ ē i fideicō. mu lierez dotis actione cōſecuturam[b] ego quero[c] an cōmoda repꝛeſenta tionis in hoc legato ſic obſeruenꝺ[d] atque ſi dos ipſi mulieri fuiſſet ꝑle gata.ꝛ puto habere. Idem iuli. querit:ſi mulieri dos ſit ꝑlegata ea qz ſit rogata dotē reſtituere an fal/ cidia locū habeat[e]:ꝛ negat habere quoniaz fideicō. quoqz negat vale re[f] ꝙ ſi ꝓeterea quid vxori legatū ſit pure[g] purat ex reſiduo fideicō. ꝑ ſtari ꝙ[b] reſiduuz vtiqz habita rati one falcidie mulieri ꝓeſtabit:ſz ꝛ marito ex ꝑte herede iſtituto a ſo/ cero[i] dote ꝑlegata[k]:legatū doris fal cidiā paſſuꝫ videliez:qz ad hoc cō ſtāte mr̄imonio ideꝺita[l] dos vz ꝑle gata:vez ꝙ falcidia recidit i fami/ lie herciſcūde iudiciū maritū perce ptuꝫ[m] quēadmodū dotē datā per/ ciperet:ſi nō eſſet ꝑlegata. Ide la ſcripſit ſi fundus in dotē[n] ſit da/ tus ꝛ ſpecialiter ſit legatus: moꝛ generaliter dos ꝓelegata non bis

exitu ꝓuenitur oꝛcinus ꝛ nō heres ut hic.nā heres ꝓuētus de peculio cō uictuſ ꝛ exactus recupata liberto:ꝛ ſic ꝑ mediū libertus ꝓuenitur:ut al's C.de vſu.re.iudi.l.ſi in fi.nec in plus teneꝫ q̄ ꝑ liberto recupare pōt.vnde liberaꝫ cedēdo ac.ut.ſ.de pecu.qō ꝺebeꝫ in fi.ꝛ ad hanc mētez applicabat hāc lr̄am.alij ꝺicūt teneri libertū in ſubſidiū qz heres non ē ſoluendo : tu ꝺic ꝙ hic ē ꝺirecta libertas relicta ibi ꝑ fideicō. qdem pz:qz ꝺicit oꝛcinus: ut iſti. de ſingu.re.ꝑ.fideicō.§. lib tas.ſz que ē ꝺiuerſitatis rō no.in.l.ꝓia . ꝛ eodē modo rñ.ad.l.j.de pecu.le.l. ſi ſer uo ma.ꝛ.ſ.qñ ac. de pe. eſt an.l.i.§.itē heres.ꝛ.ſ. ꝺ tri bu.ꝙ i heredē.§.ſi ſuo.naz in ꝑdictis legib⁹ ꝑ fideicō. fuit relicta libertas.prima eniz ſo.nō plz:qz ſic nō eēt aliud i oꝛcino liberto q̄ ꝑ in eo cui ē dos ꝑlegata: qa et ibi ꝓuenit heres ab initio ſz recupat a filio: ut hic vl't eē ꝺriam:ꝛ facit.ſ.de pecu. le.l.at cum heres.

u De habere.ſine dolo.

x Idem iulia.mulieri. ſo. ma.quā ſolutiōez cogit maritus habere ratā quaſi ſuo creditoꝛi datā : ut.ſ.de ne. ge.ſi liber.ꝛ.ſ.de iu. do.cū/ pz i ſi.ꝛ.j.de exce.do.ſi opa ꝛ.j.de bo.li.libert⁹ q̄ ſub.§. i.uel ſi hoc nō plz: ꝺic noie mulieris hāc dotez marito legatā:ad qō.ſ.de le.i.ſuo leg.§.i.ꝛ.C.de do. ꝑ.l. ſi ꝑ te ꝛ cadez modo rñ.j.e. pa ter.ij.reſpon.

y Pariti.i.marito ꝼlictū

z Prestari . vltra cōmo/ dū repñtatiōis:ut.j.l.pri. hoc.n.cōmodū erat vir ha bitur⁹ ꝓpter legatū ſi ſocer nurui dotē nō reſtituiſſet.

a Idē q̄rit.ꝛ ꝺic hēe.j.ad l.fal.cū dotē ꝺ.ſo. illa f nez hic medios reſpicit circui tus q tandē parū aut nihil ꝓſunt . ro.uel hic fuit dos eſtimata:ibi nō uel ut ibi.

b Consecutura . cū in me ꝺij tēpus cōmō.fal. nocere non ꝺebeat ſm.R.imo nocet:ut.j.ad.l.fal.l.i.§.ſi quis.ꝛ.l.cū dotem.ꝛ.l.ſi vſufru.§.i.ꝺic ergo conſecuturam ab heredibus:ꝛ ſic fal.reſpecto exitu nō ꝓdeſt in cōmodo repꝛeſentationis ut ꝺixi.accurſius.

c Ego quero.qm̄ in ſupiorib⁹ parū aut nihil falci.ꝓfeciſſe videtur.b.

d Sic obſeruētur.quātū ad falc.repñtationē.R.qd ergo tūc ſeruaꝫ.Rñ. ſm quoſdā non ꝺz locū fal.ſz totā dotē ſoluet ſtatim:ut.j.ad.l.fal.ſi vſufr. §.i.ſic ergo.ꝛ hoc qō retinuit heres a legatario inſolidū ꝺabit mulieri an nua bima trima ꝺic.tu ꝺic fal.habere locū i cōmodo repñtatiōis: ut.j.ad l.fal.l.i.§.ſi qs ut ecce dos ē.lx.legat vir eā mulieri.certe ſtatim ꝺz habē q̄ al's nō haberet niſi annua bima trima ꝺic:cōmodū ergo medij tpis pone ualere.xx.certe de his.xx.detrahiꝫ quarta.ſ.v.q̄ retinet heres libere.ſic ꝛ i nfo caſu ꝺabit mulieri qō detraxit legatario:ut.v.tñ libere retineat vir: ut hic ꝛ.j.ad.l.fal.cū dotē in fi.nec ob.ꝺ.l.ſi vſuf.qz de dote legata non de trahiꝫ:ſz tñ de cōmodo repñtationis.

e Idē iul. locū habeat.ſ.ad dānuz fideicōmiſſarij.

f Negat ualere.ꝛ ſi nō poteſt ei nocere fal.ꝛ hoc ē uerū:niſi i cōmodo repñtationis:in quo tz legatū ꝛ fideic.ut.j.l.ꝑ/ xi.ꝛ ſic ēt fal.ꝺetrahiꝫ vxori ꝛ ꝑ conſequēs fideic.de hoc cōmodo repñtatio nis:ut no.ſ.ꝑr.§.ꝛ fa.ad hoc ꝙ nō ualeat fideic.ſ.de le.ij.l.cū qs i prīn. ꝛ.l.iij.in prīn.§.ſi rē.ꝛ.ſ.de le.ij.cum pater.§.ticio.

g Si pure.al's ē pure.i.libere.az.ꝛ ſm hoc ꝺicūt ꝙ nō fuerit grauata re/ ſtituere illud:ꝛ qō ſubijcit fideicō.ab vxore ꝑlari ꝺicūt ex uolūtate: qz ñ illud ſz dotē ſolā rogata fuit reſtituere ſm.R.ſm hoc quō ꝺzet fideic. ꝺic ergo ꝙ ꝛ de hoc fuit rogata:ꝛ ſic ex neceſſitate ꝑſtet ꝛ nō habeas pure:vl' ſi habeas pure exꝑone.i.nō in ꝺiē uel ſub ꝺditione.

h Ad.ſ. reſidu um.i.legatū extra dotez.

i A ſocero mulieris.q ꝛ pater erat marīti.

k Prelegata.eidē marito.

l Indebita.ſ.nurui vīro.n.ꝺebita ē.cū penes ipſū maneat onus matrimonij:ut.ſ.fa.her.ſi filia.§.i.ꝛ.l. ſi marit⁹. ꝛ.j.de le.ꝑf.ſz ꝛ ſi.§.ſi nurui.ꝛ.§.ſz cū.

m Perceptuꝫ.ſ.ſtatim:ꝛ oī no cū hic de ꝓmo.repñtatiōis nil ſit:ut.j.e.l.pz.q.l.bñ fac ad id qō hic ꝺz.

n Dela.i ꝺotē.ēt ineſtimat⁹ ꝛ ualebat ēt legatū ꝓpter cōmodū repñta tionis:ſz hodie ſtatim reddi ꝺz.vñ nō ualet legatū ſm quoſdā.tu ꝺic etiā

c Si quis.nullo errore lapſus. ad plus ꝺemōſtrāduz.q.ꝺ.ſatis apparet eū uoluiſſe ꝺberi ꝑ hec ꝺba is.n.cē.ꝛ nō oz ꝙ adijciat plus.ꝛ no.ꝙ manifeſta nō indigēt ꝺemō ſtratione uel ꝓbatione:ſic.ſ.q ſatiſ.co.ſi ꝺo.§.q ꝓ rei.ꝛ fa.j. de ꝓdi. ꝛ ꝺe.qbus ꝺieb⁹.§.q dotale.ꝛ.l.cū tale.§.falſa.ꝛ nō.ſ.ꝑr.§. accurſi.

d Omnimodo.etiā ſi aliunde obuenit.ac.

e Demōſtrare.ſ.

f Si socer.al's lex:al's.§.celſus.ac.

g Actionis.ſ. ut actio nem ex ſtipulatu ꝓ dote intenderet contra maritu⁊.

h Nupta eſt.bona ratio:ut.C.ſi dos con.ma.l.i.

i Legatū. ꝛ ideo ꝺ maritū non aget tūc.ſz ꝺ ſoceri heredes:ut.ſ.ſo.ma.l. ſi ꝓſtā te.§.i.ꝛ.l.ſi marito.§.cū patri.az.ſz ꝺonatio cā mortis ꝓſtāte matri monio nō ualet:ut.ſ.ꝺe ꝺona.iter vi.ꝛ vx.l.mortis i prīn.q̄ eſt ꝺ:ſed illa magis accedit ꝺonationi iter viuos q̄ nō ualet:q̄ legato ad qō ē to ꝙ ꝺonationi accidit.

k Si tamē hec.ſ.nurus.accurſi. ta:nūquid nurus poteſt intēdere hypothecariā etiā conſtāte matri monio:ꝺe perſonali cōſtat ut ꝺiximus.j.e.pater.ꝛ.l.antepe. ſz forte

l Judicio.ſed ſi non habuit coheredes.nec eſt ſoceri hereditas adi

m Utili actione.i utili iudicio fa.her.uel actione in factū:ut nō.ſ. fa.her.ſi filia.ꝛ.l.ſi marit⁹.

n Ut bis.ad qō ē.ſ.de le.i. hui⁹.§. cū pẽ.ꝛ ꝺe iu.ꝺo.l.cū pẽ.ꝛ.C.de rei.vx.ac.§.ſciēdū. Item vz ꝺ huic.l.j. de le.ꝑf.ſz ſi.§.ſi nurus.ſz nō ob.ut ꝺicit ſc.§.illius.l.§.ſz ꝛ tñ.

o Defensum iri.facit.ſ.fa.her.ſi filia in prīn.ꝛ.§.i.ꝛ.§.pe.ꝛ.ſ.ꝺ cō. inde.frater a fratre.ꝛ j.e.pater.ac. hic filio legat:ꝛ fa.j.e.pẽ in prīn.

p Per ꝺiuz.nā.ſ. nurui fidē:ut.j.e.pater in fi.

q Nō posse.ſ.vxorē niſi i ſub

r Cum filiuz. exheredatum.

ſ Ocinū.cui ꝺirecto libertas a teſtatore relinqtur:ut iſti.de ſingu lis re.per fideicō.re.§.libertas.

t Posse inueniri.imo vz eꝫ ipſū nō poſſe:ſz heredē poſſe:ut.C.an ſeruus ex ſuo facto.l.ij.ſo. ſm Ro.ꝓuenitur oꝛcinus libertus ſz heres ab initio ut ibi : ſz inſpecto

olim nō ualere in re ūmobili:ut.C.de rei vxo.ac.l.vnica.§.cū autē.¶.§. exactio.¶ insti.e.§.si quis debitozi.hic enim fuerat estimatus.accur.

o Sed semel.sic.s̄.de le.ij.meuius in pr̄in.¶.s̄.de le.i.plane.§.i.¶. j̄. de v̄. ob.qui bis.¶.s̄.de iu.do.cū pater. p Ibidē psequi.imo videt qp poterit eū deijcere:ut.s̄.de le.i.l.nihil.§.fi.¶.s̄.de vsufru.arborez.§.i.¶.s̄.loca.¶ cō.l.q fundū.que sunt p̄ so.spāle in dotē ut hic et s̄.so.ma.si filio.§.fi.uel qp¶ hic cū deiceret.¶ iō cauet heredi.ut hic ¶.d.l. si filio. deiectus ergo colonus agit p̄ heredez: ¶ heres aget ex cautione:¶ sic fa.s̄.qñ ac. d̄ pe.ē an.l.i.§.itē si heres . et s̄.loca.si merces.§.i.

q Quam qs. estimabit ut tantū eē possit nō vltra:ut.s̄.de leg.ij. impator. §.i.¶.s̄.de le.i.plane. §. fi.¶ j̄.e.l.§.fi.

r Nō si minuūt. qz fūdus ¶ pecunia ē in dote ¶ ī fundo impēsa facta:ut.s̄.de impen.l.quod dicitur.

s Amplius.facias punctū minuūt:¶ dic amplius quā s̄.dixit.n.fideicō.esse in cō modo tātū : nūc dicit plus si tota ¶c̄.

t Si tanta.al's si tota.

u Prelegata.hoc adiecto sz sine diminutione expensarū:uel fuit nomiatiz ipsa quātitas dotis prelegata: al's aliud eēt:ut nō. s̄.e. l.i. §.impense.

x Legatariā. s. puram ¶ ī duobus.s.ī cōmodo repētationis ¶ impēsarū remissione:¶ ideo pōt fidei eius cōmitti:¶ fa.de le.i.l. debitor in pr̄in.¶.§.i.

y Sz ¶ si accipitur.s.ut cō modū representationis sit in legato.

z Hoc tamē animo. qō olī presumebaī per edictuz de alterutro:hodie secus:nisi hoc ,pbetur qō uoluerit altero eē ptentū : ut.C.de rei vxo.ac.l.i.§.primuz itaqz.

a Cōditionis.s. ut possit grauari in eo solo : qp plus sit in legato q̄p in actiōe dotis.accursius.

b Sibi.s.vxori.

b Ascriptuz.s.a viro.

c Diximus.s.qp plus ē in legato q̄p in actione dotis.

d Idqz.q.d.¶ id restituit s.p fideicō.qō hz ex cōmodo representationis.

e Lucratus . uel ex pacto uel vxoris iudicio.

f Percepit.s.fa.her.forsā iudicio quasi pceptiōis iure magis q̄p eius ti. ispecto ut ¶ al's.j̄.de fideius.tutor.

Ro.¶ ad idē.C.ad mace.l.iij.¶.j̄.de dona.que id qō:¶ psonat predictis.j̄. ad trebel.l.cū heres.¶.l.deductis.¶.j̄.ad.l.fal.sz si dos.¶.j̄.de le.prestā. virilis.§.pe.¶ si.¶.j̄.de au.¶ ar.le.que vxori:in pr̄in.

g Mulier in ducēta.s.estimatas:ut.j̄.dicit nomine ducentorz.

h Recepisse.sūt.n.diuersā accipere ¶ recipe:¶ sic.s̄.depositi.l.i.§.elegāter ī fi.sz ar.p̄.s̄.de le.ij.cū quedā. i Dotuit.ut ¶.s̄.e. l.i pr̄in.

k Cogeī.nō lucraī ergo legataria fructus medij tpis:¶ sic ē p̄.s̄.de le.iij. qp his v̄bis.so.hic spāle piectura uolūtatis.ex eo.n.qō legabat ,p debito dotis:quasi quedā taxatio ē ut qcqd vltra habeat reddat:sic ¶.s̄.de vsuf. l.in fideicō.§.cū polidius.nā ¶ ibi fundus retinēdus quandā taxationez facit ut residua cū fructibus reddat:ut ibi dz. Jtē ¶ si legaī minus ¶ rogetur restituere plus post tēpus distinguiī quātitas ,p quātitate:¶ sic fructꝰ medij tpis cōputantur:ut ualeat fideicō.secus si plures ut.s̄.de le.ij. iperatoz.§.i.¶.l.cū pater.§.ticio.ac. l Dotē cū suis.i.quātuz dos facit cū suis fructibus:¶ facit.j̄.de au.¶ ar.le.q vxori.¶.s̄.l.pxi. cū suis cōcoz.

sz semel deberi° fūdū. Idē me la piunxit:si fūdus ī dotē fuerit locatus a marito ad certū tēpus vxo rē nō alis fūdū ex plegatiōe pseq̄p quā si cauerit se passuraz colonum frui:dūmō ipsa pēsiones pcipiat.

Quam qs vxori sue vel Al. dotē prelegauit fideiqz commissū ab ea reliquit hoc fideicō. ex cōmodo qp ex plegatōe mulier sen sit estimabiī[q] :¶ ita celsus quoqz li. xx. ff. scripsit qp si necessarie fuerūt impēse:q ipso iure dotē minuunt[r] amplius[s] dici pōt si tanta[t] quātitas dotis quātā maritus accepit ei plegata[v] eēt oportere dici etiā eā quātitatē posse fideicō.erogare q̄ ipo iure dotē minuit:eē enī mulierē legatariā[x] nemo ē q dubitet:sz ¶ si nondos sz,p dote aliqd vxori fuerit legatū adhuc q̄si dos prelegata accipiī[y] Hoc amplius iuli.scripsit ¶ si nō fuerit adiectuz,p dote eē legatū:hoc tñ aio[3] relictū adhuc eius eē pditionis[a] :vxor igiī si erogeī:vel dotē vel qp,p dote legatū ē:vel inuicē qp dotis sibi[b] ascriptū[b] ē restituere nō coget:nisi eatenus q̄tenus diximus[c] restituere :¶ iō heres īstituta rogataqz hereditatis quātitatez restituere:id demū ī̄stituet qō quātitatē dotis excedit:idqz[d] qp re ex p̄sentationis cōmodo sentit:naz ¶ si qs cū a nuru sua dotē accepisset filiū suū heredē īstituerit:eūqz rogauerit qcqd ad eū ex hereditate puenisset restituere:mox morte vxoris dotē fuerit lucratus[e] :id nō restituet qō ex dote pcepit[f] : qz matrimonij causa id lucratus est nō ex p̄is iudicio. Mulier dotē,pmisit q̄drigētoz:¶ dedit fūdos duos ī ducenta[5] :preterea nomina debitoz ī residua ducenta:mox maritus eius decedēs,p dote fundos ei nō eos duos quos in dotem acceperat reliquit:¶ pterea illos duos dorales quos estimatos acceperat reliquit fideiqz eius cōmisit : vt quicquid ad se ex hereditate eius peruenisſz id restitueret scio cū morereī: querebaī quātuz eēt ī fideicō. muliere defuncta:dicebā hanc vxorē q̄ rogata ē qcquid ad se puenerit ex testamēto restituere ī ea eē cōditiōe: vti id demū restituere cogereī qō ōdu cta dotis quātitate ad eā puenit:dotē.n.recepisse[h] eā magis q̄z accepisse saluo,eo qp ex cōmodo repētationis ab ea fideicōmitti potuit[i] ,pinde id qō,p dote maritus ei reliquit nō coget[k] restituere:nisi plus fuerit in eo q̄z ī quātitate dotis: residuū ōo qp pterea illi flictū ē:cū fructib9 coget restituere .hēbit igiī pcipuā dotē cū fructibus suis[l] id ōo qō ex trisecus ei relictū ē cū fructib9 qui ad puenerit restituet. ī Alia.

Quia ita legat vxori sue ticie amplius q̄z dotē aureos tot[m] heres me9 dānas esto dare: mānifestū ē dotē quoqz legasse. n Africa

Quam vulgari[n] mō dies legatorū,p ferūt:nihil eā rē ad dotis plegationē ptinere ait° qz idē suū[p] habeat. m Marcel.

Dote plegata[q] nō ē heres audiendus:si velit ob donationes ī mulierē factas: solutionē[r] differre vel ob ipensas alias[s] quā q̄ ipso iure dotē minuūt[t] .aliud ē.n.minorē eē factā dotē qp p necessarias impēsas accidit:aliud pignoris[v] noīe retineri dotē[x] :ob ea q̄ muicē mulierē equū pstare ē. l Labeo.

Quam scriptum[y] eēt que pecunia,pter vxorē meam ad me peruenerit qnquaginta tantūdez[3] ,p ea dote heres meus dato:q̄zuis xl. dotis fuissent tñ.l.deberi alphenus varus seruium respondisse ait quia prepositā[a] summa.l.adiecta[a] sit. Jtē ei que dotē nullā[b] habebat vir sic legauerat quāta pecunia dotis noīe ¶ reliqua[c] ,p ea.l.heres dato:deberi ei legatum offilius casselius.itē[c] ¶ serui auditores[d] retulerī perinde habendum esse ac si suus moriuus alicui:aut ,p eo .c. legata essent:qō vez est qz bis verbis nō dos ipsa:sed,p dotē[d] pecunia legata videī. p Paulus.

sic dixi cuicunqz aliqua legaui post.x.annos dari uolo: vl'ita quibus legatis dies appositus nō ē post x.annos dari uolo:¶ facit ad hoc.s̄.de le.i talis scriptura.accu.

o Pertinere.ait.p sūpta tali cōiectura uolūtatis:tñ ne relictū euanescat:ut s̄.d̄ le.i.si qñ in pr̄in.¶.s̄. de le.ij.ticia.§. luci9. tum etiam ex legata ria charitate:ut s̄.de vsufr.le.l.q fructus. ¶.C.de le.cū alienam ¶.s̄. de le.i. si seruus . pluriū.§.fi.h.non ergo differt mulier petere si ei dos est legata.accursius.

p Suum diem.scilz dos annua bima trima.s.dic:qō non placet : qz sic nihil plus eēt in legato q̄p in debito:¶ sic nonum:ut īnsti.ō le.§.si quis debitori.qō esse non debetz:ut.s̄.de le.i.si quā do.dic ergo dos habet diem suum.i.pro existentia sui.nec enī est aliud esse: uel esse tia huius legati q̄p cō modum representationis:ut. s̄.e.l.iij.in pr̄in.uel subau.m.et dic suum esse.s.in diem.s.tantū ¶ idez est sensus.

q Dote plegata.i.legata: de hoc dic ut nota. ī rubrica.

r Solutionem.scilicet dotis.

s Alias.s.utilef.i.res dotales factas vl'etiam in alia re vxoris pro quibus agiī mādati uel ne.gef. ut.C. de rei vxo.l.vnica.§. sed nec ob.in pen.

t Minuūt . quod ē in necessarijs sed tamen quādoqz etiam iste dotem non minuunt nec legatum : ut s̄.e.l. cū quis in pr̄. ¶ in alio casu qui potest.

nitur.s̄.de le.ij.meuia.§.i.que videntur contra.

u Pignoris.quod hic nullum est.

x Dotem.s.uelle.qō fieri nō debet:ut.C.de rei vxo.act.§. taceat.¶ C.cōm.l.fi.¶ s̄.hac.l.¶ facit.s̄.e.l.i.in pr̄in.e.§.i.¶.l.cum quis.

y Cum scriptū.que pecunia.i.quecūqz pecunia.accur.

z Tantūdem.al's tm̄:al's tantūdem:¶ tunc puncta post quinquaginta.

a Adiecta sit.scilicet in testamento.

b Nullam.in superiori casu aliqua erat lz minor.

c Et reliqua.s.peruenit ad me.accursius.

c Jtem.al's idem.

d Auditores.i. discipuli.

d Sed,p dote.i.sub dotis simulatione.R.¶ fa.C.de fal.cā adiec.le.l.ij.¶.iij.¶ fi.¶.s̄.de le.i.si sic.§.i.¶.j̄.de libe.le.l.legaui.¶.s̄.de le.ij.cū quidā.¶.l.lucius.§.quis.¶ isti.de le.§.ecōtrario.sed p̄.s̄.e.l.i.§.adcō ī fi.§.so.ut plene no.ibi. Jtē facit.j̄.e.ti.l.vir vxori.

LX

p Pater.legauit.forte ut onus dotis solus subeat:ut.ſ.fami.her. si filia.ſ.pe.t.ſ.de le.ij.cū ab vno.t sic pōt intelligi.ſ. e.l. ij.ſ. per cōtrariuz.t.ſ.fa.her.si filia.ſ.i.que bene concor.huic rñ.

f Soluto matri.i.quā posset peti muliere agēte soluto matrimonio an ei agere nō posset:ut.ſ.e.l.ij.in prin.t statim dicam.

g Recupauerit agē/ do actōne ex stipula tu ꝓ dote:qō est solu to mrimonio vl' viro ad inopiā vgente:ut C.de iu.dot.l.ubi ſm R.uel dic ſz az. ostā te mrimonio:t recu/ perauit ab herede so ceri:ſz qualit':nunqd eniz ē nata iteri actō de dote.Rñ.ſm azo. nō:ſz ō facto recupa uit.t ꝓ eo q̄ ac. non habeat:facit t pōt ei nurui dos legari: ut ſ.e.l.ij.ij.t.iij. rñ. q̄ non posset si actio ei petteret:ut ilſti. ō le. ſ.ex ſrio. Itē ꝓ eo. C. de pscrip.xxx. an. cū notissimi.ſ.illō.ſz Jo.dicit natā: t hoc ac.ex stipſatu . t pro eo.ſ.so.ma.ſi ostāte. ſ.i.ſz ibi uel soluturz erat mrimonium: ut ibi no.hic agebat ex testō:cū eēt ei nurui dos legata: nō ac. ex stipulatu. Itē ꝓ Jo. j.de bo.dā.l.iij. i fi.ſz expone:ut ibi:ſz si ue lis tueri Jo:dicas q̄ ſz habeat ac.ex stipu latu ut ipse dic' tñ po test ei legari: q̄ ieffi/ cacē ꝑz:t hac eadem rōne nō currit pscri/ ptio añ sol. mſi. Itē q̄ alij soluendo libe rat'.Rñ.ut.ſ.e.l. ij.ſ. idē iul'.qrit si dotez .

h Exheredatuz ha buerit. erat ergo so/ lutū matrimoniū: ce rtū q̄ añ al's sibi ōbi tū recipet filius .ſ.iu dicio fa.her.ut. ſ.fa. her.ſi filia.ſ.i.cessat falci.ut.ſ.e.l.ij.ſ.idez iuli. querit si mulieri.t.j. ad.l.fal.l.i.ſ.ſi qs creditori.t.ſ.de le.i.ſi creditori ſm.R.sed certe t sic tūc peteret ac.ex testamēto patit' fal.ſz ac.fa.her.ꝓsequet' q̄ ō est de tractatū:ut.ſ.e.l.ij.ſ.idē iulia.qrit si mulieri in ſi.ſm.h. t facit.j.e.ſ idē iuli.querit si do.t q̄ ibi no.

i Ratam fecerit. uenerat igitur casus quo ille petere poterat.R.

k Propter eam.i.ad eā retentā quātitatē petendā az.non autē ad redditā quantitatem.

l Ei.ſ.mulieri.ut eā exigat.accur.

m Defensurum.t ita ab herede repeteret totā dotem nihil habendo ratum.

n Q̄ō ſi.al's t ſi.

o Subierit.ſ.heredis mādato defendē do heredē ꝓcuratorio noīe ꝓtra mulierē repetētem dotē ut ita bēat locū q̄ō de ac.iudicati dicit:ut.j. de re iudi.l.iiij.t.ſ.de ꝓcur. plauci us.t.l.ſi ꝓcurator.

p Si cautū.ſ.iudicatā solui cū defen/ dit heredē.ſi.n.cautū eēt t ex illa cautōne agat:totā pecuniā a mari to petet:ſz aliter si agat ac.in factū utili:ſz ſm.R.ideo dicit si cautū nō erit:q̄ tūc ex stipulatu etiā i heredē forsā dareť:si in iudicio pns firmasset psonā sui ꝓcuratoris satisdādo ꝓ eo:ut ilſti.de sat.ſ.ſz ho/ die.t.j.iu.fol.l.ſi qd defendēdū.ſz hoc ñ plz:ut.ſ.de ꝓcu.l.ſi ꝓcur.i fi.

q Heredē defensū.ſz quare nō in totū.Rñ.respicit finē: q̄ cū mari tus factus ē ꝓcurator in rē suā:q̄ ꝓmiserat heredi se seruaturz indē nem cū ipse mulieri redder:si ad inopiā uergat vl' retinebit loco do tis:t mulier nō ōz uelle plus:si aūt uelit in totū agere ꝯ heredez de fensū pōt:ut.ſ.de ꝓcur.l.ſi actor.t.l.ſi ꝓcurator.t tūc heres ageret ex cautione ꝯ virū:q̄ mulier ratū nō habet:ut.ſ. pri.rñ.

r Dotem possit.ſ.annua bima trima die ſm hec iura:hodie post an num:ut.C.de rei vxo.l.vnica.ſ.exactio. accursi.

s Actio.ex testamēto.nam nec filia differt si esset ei legata:ut.ſ.e.l.i. in prin.

t Quia tunc. ſ.tantum.accursius.

Eisdem diebus.quibus t mulieri solui deberet.

r Extitit.repete t diuortiū factū sit ut premisit.si eniz constat matrimo nium statim precipiet:ut.ſ.e.l.ij.ſ.idem iul'.querit si dotē.t.ſ.fami. herc. l.si filiam.ſ.i.t.l.si maritus:ubi de hoc dixi.

y Ad preceptionē.per iudicium fami.hercīſ.non ac.ex testamento ut hic erat.

z Dotatur.re integra.

res ꝑ errorē.

v Ulpianus v Ir vxori q̄ dotē in mācipijs[c] bēbat pecūiā[f] ꝓ dote legaue rat viuo viro mancipijs mortuis[g] vxor post viz vita decessit ad here dē eius actō legati recte trāsmittit': qm̄ mariti volūtas[b] seruanda est.

v Uxori mee fūdū i. Dez. cornelianuz[i] t que nuptura obtulit[k] estimata i speciebus resti/ tui volo.rñdi nō estimatū[l] ꝑdiū in dotē datū exceptuz nō videri[m]:sed vniuersa[n] dote plegata rez estima/ taz preciū ñ relictū:vez ipsas res quales inuenirent[o].

Seuo. Seie[p] ꝓ dote.c.fundus lega tus sit.idēq̄z meuio[q] q̄ me/ uio falcidia aufert:ꝓ eo quasi con cursus nō fuerit[r]:mulier plus ven dicet:q̄ amplius[s] sit in dote mulie ris.

Paulus. Seia cū nuberet lucio ticio de/ dit'noie dotis.c.aureos: t ad bibuit qntū mutiū qui nihil nūera/ uit:ſz dotem stipulatus[t] ē:si morte mulieris solutū fuerit matrimoniū seia moriēs testō suo cauit ita:lucio ticio marito meo cui maxias grās ago dari volo sup̄ dotē[v] quā ei ōdi tot aureos.q̄ro cū istituerit[x] luciuz ticiū q̄uenire qntus muti[y] ex stipu latu actōe:an ꝛpelleť eū marit[y] pos sit ex vbis testi.rñdi si qntus muti us ex mādato seie ñ dōatiōis[y] cā sti pulat[z] ē heť dib[y] mulieris eū teneri[z] t iō qntū mutū exceptōe[a] repellē dū eē q̄ si dōatōis cā seia stipulari ꝓmisiſſz viōri cū i eū casū q̄ morte mulieris extitit mortis cā stipl'atū[b]

a Subueniri.ꝓdic.incerti ad exponēdum cautionem ut.ſ.de vsufr.e.re.l.hoc se. ſ.i.t.ſ.de cōdi.inde.l.ſi qs cuz.t.j.sicui plusq̄ ꝑ.l.fal. l.nisi.ſ.fi.alij dicūt sine cā. ar.ſ.de condi.sine cau. l.ij. t.iij.q̄ nō placet: ut nō.ſ. de cōdi.inde.sed t si me.ſ. cum inter.

b Cui.mulieri.

c Non debz.t certe dabi tur quasi eā ꝓcepit vxoris nomine:t quasi sine causa sit apud eum.accur.

d Cautionē.naz si iterpo suisset:nō essz hic timor cū habēs hoc nomē heres nō eēt nō soluēdo.Itez no.q̄ ex inopia alterius in aliuz q̄ñq̄z datur actio. ut.C.q̄ñ fiscus uel pri.l.p.t fa.ſ.ad exhi.l.iul.ſ.sicui.t. ſ.de eo per quē factū erit.l. fi. t de le.i.plane.ij.ſ.i accur.

e Vir in mācipijs. ieſti matis:al's nulla esset huius.l.dubitatio.

f Pecuniā.ſ.certā. R.

g Mortuis. ſ. sine culpa viri: t sic in dote nil dein/ ceps sit:vñ t i legato nihil forsan diceret ꝓperam q̄ñ nō sit hic dos pure legata ſz ꝓ dote aliud:ut.ſ. de iu. do.plerūq̄z.t.l.in reb[9].t.ſ e.l.i.in prin.t.ſ.i.R. t etiā facit.ſ.de pactis do. cū ma ritus in princi.t.ſ.e.l.cum scriptum in fi.

h Voluntas . qui dotē pu re legare uoluit sed aliō ꝓ dote:ut.ſ.dixi.

i Uxori.cornelianum. hūc dederat ieſtima tum ut.j.patet.

k Obtulit.i.dedit. t facit punctū estimata.q.d.ineſti matū q̄ estimatuz uolo in speciebus ipsis cū extēt nō in pecunia restitui q̄ō pōt eē utile in rebus esti matis:si meliores facte sūt apud virū:ut.ſ.de iu.do.plerūq̄z.t.ſ. de pac. do.l.cū maritus in prin.

l Non estimatū.t ieſtimatū prediū. ſ. cor pus inficiatur enim ineſtimatū:ut t ibi non homo currit.accur.

m Nō videri.de legato ꝑdicto.

n Uniuersa.ergo oīa ꝑdia esti.t i esti.t ēt mobilia.

o Quales inuenirētur.ſ.eē relictas sub. apparet ergo ex tali legato oīa relicta eē in spēbus cum dixit vxori mee t.

p Seie cētū.i.fundus ualebat.c.ſz dos erat tm̄dē vl' plus vl' ēt min[9]

q Meuio.t ita ambobus insolidū.ſicq̄z cōcursu faciūt sibi partes: ut.C.de cadu.tol.l.vnica.ſ.ubi.

r Nō fuerit.q̄ mulier sit sola t sic nō ꝓcurrit cū meuio quasi id plus nō sit meuio legatū:at mulieri non de trahit' fal.sicut nec dote detraheret':cuius vice hoc legatū cedit:nisi aliqd plus eēt i legato uel nisi in cōmodo repētationis:ut.ſ.e.l.ij.ſ.idē iul'.qrit

s Amplius.q̄ in fūdi pte:q̄ ēt quadratez poterit excedere cū etiā hoc po stulet es alienū.R.t fa.j.ad.l.fal.l.i.ſ.ſi quis cre.t.l.ſi vſuf.ſ.i.

t Seia stipulatus.nō apit an gerēdo negociū mulieris:uel ut donata rius cā mortis:uel ut iter viuos stipulare':t ideo.j.distinguit.

u Supra dotē.per hec vba t dotē ei videť.legare:ut.ſ.e.l.qui ita.t. ſ.de annu.le.l.seia.ſ.vxori.

x Instituerit.i. ꝓposuerit.

y Non donationis.q̄ō presumit' q̄ non donationis causa:ut.ſ.de le. iij. cum quis de.ſ.nuptura.t ar.ſ.de neg.ge.l. nescnius.

z Eū teneri.ac.mā.ut pecuniā si iā exegit reddat:al's ac.cedat:ut. ſ.mā. idēq̄z.ſ.ſi cui.t de le.iij.cū quis de.ſ.nuptura.t.ſ.de iu.do.mulier.ſ. fi.t ar.ſ.de ne.ge.l.pe.vnde etiā fidei eius cōmitti potuit ut cuiuslibet debi/ toris ne quicq̄ peteret:t sic hic fecisse rōnabiliter presumit':ut.ſ.de le.i.ſi pecunia.t nō.in.d.ſ.nuptura.

a Exceptio.ſ.doli mali.

b Stipulatum.nisi liqueat contra.ſ.q̄ō inter viuos donare uoluit:t hoc ideo:q̄ in stipulatione habita est mortis mētio:al's esset donatio inter vi uos:ut.ſ.de dona.can.mor.l.seia.ſ.ſi.que est contra.

e Inter eũ casũ. cũ est donatio cã mor. ut. ſ. de le. ij. l. cũ pater. ſ. i. sic ergo no. tres casus. primus cũ stipulaf: ut ꝓcurator nel gestor qõ sp ꝓia facie ꝓesumit: ut. ſ. dixi. scõs qñ stipulaf mor. cã qõ ꝓesumit: si modo ꝓstet cũ stipulari cã mortis donationis. ut. ſ. pxi. ꝛ i utroqꝫ põt fideicõmitti: ꝛ hi sũt hac. l. ẽ ꝛ tertius casus qñ stipulaf ex cã donationis iter viuos: ꝛ hoc cõstat: ꝛ hoc casu nõ potest grauari vl' reuocari nisi eũ instituat: uel aliud ei relinquat: ut. ſ. de pre. do. l. cum marit⁹. ſ. fi. ꝛ. C. de iu. do. l. ij. ꝛ. l. cũ patrẽ. ꝛ. ſ. so. ma. l. q do. q sũt ꝑ. Itez no. hic sine stipulatione posse substitui i dona. cã mor. l. i.

d q Si dotẽ sũmã. ſ. pdi/cta i pecunia ꝛ i rebꝰ estimatis consistentẽ. accu.

e Cõditiõe. legatario apposita: qõ si ꝓcdaf nihilominus relictũ ualet: ut. C. de his que pene. n. l. i. ꝛ insti. de here. insti. ſ. impossibilis. ꝛ de le. ſ. fi.

f Darituz. utpote impossibili.

g Superat. et quidẽ de his tñ testatorez cogitasse credẽdũ est: qñ ꝛ vicio caret: ideoqꝫ non minus tutior ꝙ benignior est talis interpretatio: ut. ſ. de le. ꝛ se. cõ. benignior. ꝛ. l. in ambigua.

h Si filiꝰ accepat. vñ de ea reddẽda aduersus eũ soluto mrimonio cũ cõpetere dꝫ ac. inquãtũ facere põt sicut de ceteris suis negociis: sꝫ heredi ei non daf hoc beneficiũ: ut. ſ. qõ cũ eo sꝫ ꝛ si. ſ. soli.

i Solet. i. solitum est.

k Debebit. ĩsolidũ: qz ꝛ õ dote actio insoliduz datur ut modo dixi.

l Theopompus. canit. hic ẽ grecũ cuius interpretatio ẽ filiã meaz ẽẽ. pi. sꝫ alij id nõ hñt: ꝛ iõ dicũt esse sensum: filias meas pares esse uolo.

m Pollianus. testatoris forte filius: ꝛ nõ ꝙ puisio filij est ĩ dote: sꝫ amicoꝝ est in eligendo maritum.

n Juratus. i. iurauit: ꝛ dixit sic enim scribũt tabelliones: tcstẽ talis iuratus dixit: uel iuratus. i. adiurat⁹: maritauerat ergo de consilio amicorum.

o Quãtitas. no. hic ergo stari dicto vnius: ꝛ sic est ꝑ C. de test. l. iurisiu. so. hic uoluit testator qõ potuit fiẽ ꝛ si ipse iurasset: ut. ſ. de le. iij l. cũ quis. ſ. codicillis. Itẽ ẽ ar. ꝙ vnus testis ĩducat presũptionẽ vl' semiplenã ꝓbationẽ: sic. ſ. quẽad. te. api. l. i. in fi. nec ob. ĩ. de qõnibus. l. marit: qz ibi non: qz deficiat iudicium ꝓhibetur questio: sed qz contra dominũ. ut hoc no. C. de rebus cre. l. in bonefi.

p Betur. no. ex hac. l. theopõpus stari dicto vnius testis. Itẽ no. ꝙ vnꝰ testis inducit presũptionẽ uel semiplenam ꝓbationem.

q Licet placeat. ex ordinẽ. R. ut insti. de le. ſ. nõ solum. ꝛ. ſ. de leg. i. si res. ꝛ. C. de fideicõ. predia. ꝛ. ſ. de le. ij. meuius. ſ. pe.

r Jussus est. a testatore sciente eas obligatas: alꝫ secus ut dictis. ll.

s Tales. iam obligatas. Ro. accur.

t Prelegauerit. vxori pure ꝛ simpliciter.

u Cogeť. qm̃ in hoc legato sola dos uenit: sicut ueniret in dotis ac. ut solũ representationis cõmodũ hic sit ĩ legato. R. ut. ſ. e. l. i. in prin. ꝛ. ſ. adeo hac.

x q Si dotẽ. necesse. igit nõ dabiť vxori actio ex testõ ꝑ heredẽ: nisi caueat eũ defensurũ ꝑ matrẽ: ut. ſ. e. l. ij. in prin. ꝛ. ſ. pater. ꝛ. ſ. de iu. do. l cũ pater. ꝛ. ſ. so. ma. l. si cũ do. ſ. si pater.

y Als sic. R. i. idem sceuol. ꝛ als tractans de hac materia rñ. non deberi. ſ. dari.

z Duplici. nõ. ex hac. l. nõ esse quẽ onerãduz duplici onere: uel addi afflictionẽ afflicto: ſ. de le. ij. l. cum pater. ſ. i. sic. ſ. de le. ij. tricia. ſ. q in vita. ꝛ. ſ. ad. l. rho. de iu. l. nauis. ſ. cũ autẽ. ꝛ ſ. qd ergo. ꝛ. ſ. de of. ꝓſi. diuus. ꝛ. C. de ipo. luc. de le. i. Itẽ fa. ſ. de le. iij. si res. ꝛ. l. ꝓcubinã. ſ. q fundũ. ꝛ. ĵ. de fun. instruc. ꝛ instr. le. l. ꝑdia.

u Si liberto. ꝛ. ſ. de leg. ij. meuius in prin.

a Xori. loq. lz simplr dixit dedit ꝛ nõ adiecit pro dote.

b Licie ue dot. ue. p ꝛ fm. h. al's deest uel est exac. acc.

c Utranqꝫ. sũmã. i. utriusqꝫ instri quãtatẽ: uel dic ꝙ aliud deductũ erat i stipulatione tñ ꝛ fꝫ utrũ qꝫ. ſ. datũ ꝛ ꝓmissuz lz nõ datum: ut instit. e. t. ſ. sed ꝛ si vxori.

d De optio. vl' ele.

e Julius. ponens casũ ꝙ aliqs legauit mihi optionẽ suoꝝ suoꝝ ĩ plurali numero loquẽs: eligam tres ut ꝓtineat tres: lz al' dicat: ut. ſ. de test. l. ubi ꝛ hoc fauore vltime uolũtatis: ut. ĵ. de re. iur. l. i testamẽtis. sicus si i singulari: quia tũc vnũ tñ: ut. ĵ. ꝓ to tũ hũc ti. ul' dic ꝙ testator legauit mihi electionẽ seruoꝝ qui debẽt optare vnũ seruum uel equũ vl' aliud mihi dandũ. nam eligã tres de familia testatoris ꝙ eligent. ideo aũt tres: qz diffcordãt iuenieť pars maior: ut ar. ſ. de ar. l. itẽ si vnus. ſ. fi.

f Quoties. daf. a testatore. acc.

g Que utlit. ẽt optimũ: sꝫ Ro. nos ꝑ ut statim dicam.

h Ad legatariũ. idẽ qõ hic habes ĩsti c. ſ gnãliter. ꝛ. ſ. de le. i. si seruus. ſ. cũ homo ꝛ oẽs pdictas leges ĩtelligit Ro. hẽde fruẽtur: ꝛ ꝑ co. ſ. de le. i. cũ res. ſ. toties. ꝛ. l. huius. ſ. sicui. ꝛ ar. C de so. l. i. i. ar. bu. ẽt ab initio dat legatario: ut hic: ꝛ dictis ꝓcordat: ut nõ. ſ. de le. i. si qs a filio. ſ. pe. q vz ꝑ. ꝛ fa. ſ. fa. her. heredes. ſ. si incerto. Itẽ ñ eligit optimũ fm oẽs: ut. ſ. de le. i. l. legato gnãliter. sꝫ in iferiori casu eligit optimũ fm. R. sꝫ dic ꝙ nec ibi eligit optimũ: ꝛ ꝓ hoc ẽ hec copula: sꝫ ꝛ hoc ẽẽ. ꝛ. C. cõia de le. l. fi. ſ. i. ꝛ ar. ſ. de le. i. l. si heres generaliter.

i Vel hoiem liberũ. uel ante aditã hereditatẽ: ut. ĵ. e. l. optione.

k Cũ amphoraz. subaudi vini.

l Data. a testatore uel a lege: ut. ſ. ꝓri. duobus rñ: fm. R. dixit. i. translata quando a lege.

m Cõsumẽ. qz nõ tenuit ipso iure: ut. ĵ. ꝓ. ſ. al' secꝰ: ut. ĵ. e. ti. apud aufidiũ. ꝛ. ſ. de le. i. l. v. in prin. ꝛ no. nil refert: nõ fiat aliqd vel id nõ iure fiat: sic. ſ. q satisf. co. l. quoties. ꝛ de iureiur. q ꝑ salutẽ. ꝛ de ꝓdi. i. de. cũ idebitũ ĩ fi. ꝛ. ĵ. de adul. si maritꝰ. ſ. fi. sꝫ ar. ꝑ. ĵ. de re iu. l. iuder.

n Si id. al's si nõ id ꝛ abũdat negatio: sic. C. de ser. fu. l. i. al's deest. l. nõ: ꝛ sic ẽ plana: ꝛ facit. ĵ. ti. i. l. i. ꝛ. l. iij. ꝛ. l. si qs vinum.

o Licet. degustationẽ. si aũt post sibi ĩputet: ꝛ facit. ſ. de peri. ꝛ cõ. rei uẽdi. l. i. ſ. i. ꝛ. l. si qs vina. ſ. fi i aduersiõe. ꝛ. l. si vina q ĩ dolijs.

p Cibi. data. i. legata. ac.

q Integra. qz nõ tenuit prima al's secꝰ: ut. ĵ. e. apud aufidiũ i fi. ꝛ nõ. ſ. l. ij. ſ. i. ꝛ poterit ad exhibẽdũ agere legatarius: ut. ſ. ad exhi. l. iij. ſ. itẽ si quis optare. accur.

r Cũ sciret. nã tũc videť de oĩbus satisfactũ: maxime si legatarius

cognoscebat illos absentes: ut ar. s. de ac. emp. ti. l. i. §. fi.

f Nec solum. s. tunc integra manet electio. accur.

t Causa. quo minus oēs exhibiti sint nisi fraude tertij: qr tūc agit de dolo cōtra eū: ut. s. de dolo. l. si quis affi. cōtra so. ut ibi.

u Incipior. uēditio eor. s. Non cōpetere.

x Mūqz. i. quandocūqz.

n Nec solū si fraude heredis: sz etiam si alia q̄libet causa id euenerit.

m Incipior ele ptio legata ē nec vēditō qñz eligente legatario itcrpellaretur. decernere dz ptor nisi itra certū tēpus ab ipso pfinitū elegisset electionē legator ei ñ ppetere: gd ergo si die pterito: sz z añqz vēderet heres vēdicare legatari velit audiet. qr nō ē dānuz subiturus heres pp qō decernere id ptor solet: z gd si die pterito quē diffinierit ptor heres aliquos ex seruis: vel oēs manūiserit: nōne ptor eor tuebit libtatē ergo toties actio denegāda nō ē si oia itegra sint: idē ē z si pignori aliquos ex his seruis heres dederit p die vl vēderit. Paul.

i Idem. si tibi electio seruī z mihi reliqui legati sint decernēduz est a ptore nisi itra certū tps optaueris petitionē tibi nō dari. Si ex quattuor viriolis due quas eligisse mihi legate sunt: siue due sint relicte siue ab initio due sole fuerint videlicet legatū. Unius hominis mihi z tibi optio data ē cuz ego optasse: si nō mutasse volūtatē: demū tu eundē optauerit vtruscz nostr seruū futur: qd si añ decessisse vel furiosus factus essem nō futurū cōez: qr nō video sentire q pfētire nō possū humanus autez erit vt z i hoc casu qsi semel electōe facta fiat cōis. Si rex depositarū electio mihi relicta sit: z ad exhibēdū cū eo apud quē dēposite sūt agere potero. vt is depositi agēdo faculatem mihi eligendi pstet.

Quam ita legat ticio Idez. stichū do lego si pāphilū ñ elegerit: z eidē ticio pāphilū si stichuz elegerit: simle est ac si ita legatum fuisset: ticio stichū aut pamphilum vtrū eor volet do lego: quesituz ē si stichus sub cōditione liber eē iussus sit: z mihi optio serui data esset vel seruus generaliter legat essz: quid iuris esset. Dixi pmodius cō stitui eū qui sub pditiōe libertatez sticho det: ex optione seruor non cogitare de sticho: sicuti pstat si cogitare eū de eo cui pñte dederit libertatē pm q si stichū optauero vl elegero nihil agā: z ex ceteris nihil ominus optabo. In eodē casu qsitū ē si optiōe seruor data añqz optarē: pditio statute libertatis de fecisset an stichū optare possū puto mutiane sñie assētiendū: q placet ipsa libertate legatū perimi ñ datione statute libertatis: qre siue vno testatore: siue post mortē eius dē z añ aditā hereditatē pditio statute libertatis defecerit legatū erit vtile. nā sicut pura libertas ita statuta libertas adite hereditatis tempore vires accipit: ideoqz stichum optare possū. Idem.

s Si pamphilo seruo ticij lucij seruus generaliter legatus sit: deinde dominus pamphili postquam dies legati cesserit euz manumisisset: siquidem ticius seruum vendicauerit extinguitur pāphili legatum: quia non esset in hereditate qui possit optari. si vero ticius legatum a se repudiasset: pāphilum optare posse pstat legatuz licet enim manumissione pamphili due persone constituerentur ticij z pamphili vnius tamē rei legatum inter eas vertitur. z ticio vendicāte optio extinguitur: repudiāte pāphilus optare pōt. Idē

s Si heros seio legatus sit: z heroi fūdus: deide optio serui meuj data fuerit: isque erorem optauerit fundus solus ad vxorem. §. felicissimo. z sic est ptra. s. de le. i. si domino. ubi nō derogat species legati generali legato optionis. so. ibi nō fuit libertas relicta sticho pure uel sub pdi. sed fuit alteri legatus: ad qō est. j. e. si heres. z quare hic aliud q̄ ibi. est ratio ppter id qō dicit q prevalet legatū libertatis: ut. s. de le. ij. si idē. z. C. de necess. her. inst. l. quidā. z. s. de ma. te. si peculiū. §. i. uel sol. ut ibi.

x Optabo. s. si voluero ad qō est. s. e. l. i. in fi. i. rñ. z qō ibi nō.

a In eodē casu. s. quando vni seruor optio z sticho libertas sub condi.

b Optare. al's optarem. s. ego legatarius al's optaret scilz legatarius similiter.

c Possit. al's possiz z al's possit. accursius.

d Duciane. muciuſ. n. fuit in sñia que sequitur:

e Ipsa libertate. s. contin/gente. accur.

f Perimi. s. optōnis quo ad eū seruū cui pingit libtas. Nō datione: scilicet sola. accursius.

h Ante aditā here. z sic an teq̄ possit optari iure: ut. j. e. l. optione. accursius.

i Erit utile. etiā sticho rōne ut sic optari possit.

k Pura libertas. ut. C. de ca. to. l. vnica. §. i nouissimo z. j. de leg. pre. l. virilis. §. si adierit. z. j: qñ di. le. ce: naz cū libertas. l Statuta. i. data sub pditiōe si tūc sez pditio extiterit añ aditam hereditatē: al's demuz existēte pditiōe cedit dies eius: ut. C. de ca. to. l. i. §. sin autem sub condi.

m Possum. qñ pure seruus est. R. s. cū defecerit cōditio date libertatis ante aditā hereditatē: z est bene ad. l. iſtam. s. de leg. i. si fundus. §. pe. z. s. de ma. te. l. iiij

n Si pāphilo. generaliter. hicqz hz elec. ut. s. e. l. i

o Cesserit. qō ē a morte testatoris cū erat purū: ut. C de cadu. tol. l. vnica. §. i nouissimo. accursius.

p Ticius. s. dominus quē supra uocauit lucū ticiuz.

q Vēdicauerit. qō pōt: qr quesitas actiones per suū nō perdit per manumissionē. ut. j. de ac. z ob. quecunqz. z. j. de iureiur. si seruum cuius nomie. in hereditate secus qr ante aditā hereditatē nulla est actio: z iō ibi inspicit tēpus additionis: ut insti. de here. inst. §. alienus sz hic dies cessionis.

r Possit optari. i. de iure. vno. n. petito consumitur electionis facultas: ut. j. e. apud. z. s. de ꝓcur. si is qui sti.

s Repudiasset. s. expresse. alij dicūt manumittēdo eo animo: ut legatū eū sequatur: ut. s. de le. in seruo. le. §. i. z insti. de here. inst. seruus.

t Due psone. i. duo legatarij: cū antea vna pſona fingebat: ut insti. de inuti. stipu. §. ei qui. z nō hic legatū optionis: uel in genere cē conditionale quo ad optionē sed purū quo ad seruuz: ut. j. que z a qui. l. ij. si enim esset purū: sup dño quereret si fiat manumissio: postq̄ ce. di. le. z cōtra pāphilo si ante cēt manumissus: sed certe etiā quo ad hoc nō videtur pditionale: quia si cēt pditionale: uel dūo tñ uel pāphilo tantū deberet: ut. j. de re. iure. que legata. z. j. qñ di. le. ce. si post. §. fi. sed dicas illud qñ res certa sub condi. legatur. hic incerta: z ideo ambulat electio: ut hic dicit. Item olim nō trāsmittebatur si decedat anteq̄ optet: hodie per iustinianū secus: ut isti. e. §. optionis. z. C. cōia de le. l: ti. §. fi. z facit. j. de so. si stipulatus. z. s. de le. i. filius. §. fideicō. z. l. quesitū. §. duobus.

u Heros. optauerit. qō facere potuit: qr testator hoc pmisit: nec ob. s. e. cū ita. §. i. qr ibi ꝓpter libertatis fauorē: z sic ille heros erit cōis seij z meuij. alij dicūt q̄ optauit de facto: sz de iure nō potuit quasi tacite ex mē

Quam ita legat. quo casu habeo electionē p. l. ut. s. e. l. ij.

Presentē. i. purā. nam speciale derogat generali: ut. s. de le. iij. l.

f Ec solum. s. tunc integra manet electio. accur.

t Causa. quo minus oēs exhibiti sint nisi fraude tertij: qr tūc agit de dolo cōtra eū: ut. s. de dolo. l. si quis affi. cōtra so. ut ibi.

u Incipior. uēditio eor. s. Non cōpetere.

x Mūqz. i. quandocūqz.

n Nec solū si fraude heredis: sz etiam si alia q̄libet causa id euenerit.

m Incipior ele ptio legata ē nec vēditō qñz eligente legatario itcrpellaretur. decernere dz ptor nisi itra certū tēpus ab ipso pfinitū elegisset electionē legator ei ñ ppetere: gd ergo si die pterito: sz z añqz vēderet heres vēdicare legatari velit audiet. qr nō ē dānuz subiturus heres pp qō decernere id ptor solet: z gd si die pterito quē diffinierit ptor heres aliquos ex seruis: vel oēs manūiserit: nōne ptor eor tuebit libtatē ergo toties actio denegāda nō ē si oia itegra sint: idē ē z si pignori aliquos ex his seruis heres dederit p die vl vēderit. Paul.

i Idem. si tibi electio seruī z mihi reliqui legati sint decernēduz est a ptore nisi itra certū tps optaueris petitionē tibi nō dari. Si ex quattuor viriolis due quas eligisse mihi legate sunt: siue due sint relicte siue ab initio due sole fuerint videlicet legatū. Unius hominis mihi z tibi optio data ē cuz ego optasse: si nō mutasse volūtatē: demū tu eundē optauerit vtruscz nostr seruū futur: qd si añ decessisse vel furiosus factus essem nō futurū cōez: qr nō video sentire q pfētire nō possū humanus autez erit vt z i hoc casu qsi semel electōe facta fiat cōis. Si rex depositarū electio mihi relicta sit: z ad exhibēdū cū eo apud quē dēposite sūt agere potero. vt is depositi agēdo faculatem mihi eligendi pstet.

Quam ita legat ticio Idez. stichū do lego si pāphilū ñ elegerit: z eidē ticio pāphilū si stichuz elegerit: simle est ac si ita legatum fuisset: ticio stichū aut pamphilum vtrū eor volet do lego: quesituz ē si stichus sub cōditione liber eē iussus sit: z mihi optio serui data esset vel seruus generaliter legat essz: quid iuris esset. Dixi pmodius cō stitui eū qui sub pditiōe libertatez sticho det: ex optione seruor non cogitare de sticho: sicuti pstat si cogitare eū de eo cui pñte dederit libertatē pm q si stichū optauero vl elegero nihil agā: z ex ceteris nihil ominus optabo. In eodē casu qsitū ē si optiōe seruor data añqz optarē: pditio statute libertatis de fecisset an stichū optare possū puto mutiane sñie assētiendū: q placet ipsa libertate legatū perimi ñ datione statute libertatis: qre siue vno testatore: siue post mortē eius dē z añ aditā hereditatē pditio statute libertatis defecerit legatū erit vtile. nā sicut pura libertas ita statuta libertas adite hereditatis tempore vires accipit: ideoqz stichum optare possū. Idem.

s Si pamphilo seruo ticij lucij seruus generaliter legatus sit: deinde dominus pamphili postquam dies legati cesserit euz manumisisset: siquidem ticius seruum vendicauerit extinguitur pāphili legatum: quia non esset in hereditate qui possit optari. si vero ticius legatum a se repudiasset: pāphilum optare posse pstat legatuz licet enim manumissione pamphili due persone constituerentur ticij z pamphili vnius tamē rei legatum inter eas vertitur. z ticio vendicāte optio extinguitur: repudiāte pāphilus optare pōt. Idē

s Si heros seio legatus sit: z heroi fūdus: deide optio serui meuj data fuerit: isque erorem optauerit fundus solus ad

f Ec solum. s. tunc integra manet electio. accur.

t Causa. quo minus oēs exhibiti sint nisi fraude tertij: qr tūc agit de dolo cōtra eū: ut. s. de dolo. l. si quis affi. cōtra so. ut ibi.

u Incipior. uēditio eor. s. Non cōpetere.

x Mūqz. i. quandocūqz.

n Nec solū si fraude heredis: sz etiam si alia q̄libet causa id euenerit.

m Incipior ele ptio legata ē nec vēditō qñz eligente legatario itcrpellaretur. decernere dz ptor nisi itra certū tēpus ab ipso pfinitū elegisset electionē legator ei ñ ppetere: gd ergo si die pterito: sz z añqz vēderet heres vēdicare legatari velit audiet. qr nō ē dānuz subiturus heres pp qō decernere id ptor solet: z gd si die pterito quē diffinierit ptor heres aliquos ex seruis: vel oēs manūiserit: nōne ptor eor tuebit libtatē ergo toties actio denegāda nō ē si oia itegra sint: idē ē z si pignori aliquos ex his seruis heres dederit p die vl vēderit. Paul.

i Idem. si tibi electio seruī z mihi reliqui legati sint decernēduz est a ptore nisi itra certū tps optaueris petitionē tibi nō dari. Si ex quattuor viriolis due quas eligisse mihi legate sunt: siue due sint relicte siue ab initio due sole fuerint videlicet legatū. Unius hominis mihi z tibi optio data ē cuz ego optasse: si nō mutasse volūtatē: demū tu eundē optauerit vtruscz nostr seruū futur: qd si añ decessisse vel furiosus factus essem nō futurū cōez: qr nō video sentire q pfētire nō possū humanus autez erit vt z i hoc casu qsi semel electōe facta fiat cōis. Si rex depositarū electio mihi relicta sit: z ad exhibēdū cū eo apud quē dēposite sūt agere potero. vt is depositi agēdo faculatem mihi eligendi pstet.

Quam ita legat ticio Idez. stichū do lego si pāphilū ñ elegerit: z eidē ticio pāphilū si stichuz elegerit: simle est ac si ita legatum fuisset: ticio stichū aut pamphilum vtrū eor volet do lego: quesituz ē si stichus sub cōditione liber eē iussus sit: z mihi optio serui data esset vel seruus generaliter legat essz: quid iuris esset. Dixi pmodius cō stitui eū qui sub pditiōe libertatez sticho det: ex optione seruor non cogitare de sticho: sicuti pstat si cogitare eū de eo cui pñte dederit libertatē pm q si stichū optauero vl elegero nihil agā: z ex ceteris nihil ominus optabo. In eodē casu qsitū ē si optiōe seruor data añqz optarē: pditio statute libertatis de fecisset an stichū optare possū puto mutiane sñie assētiendū: q placet ipsa libertate legatū perimi ñ datione statute libertatis: qre siue vno testatore: siue post mortē eius dē z añ aditā hereditatē pditio statute libertatis defecerit legatū erit vtile. nā sicut pura libertas ita statuta libertas adite hereditatis tempore vires accipit: ideoqz stichum optare possū. Idem.

s Si pamphilo seruo ticij lucij seruus generaliter legatus sit: deinde dominus pamphili postquam dies legati cesserit euz manumisisset: siquidem ticius seruum vendicauerit extinguitur pāphili legatum: quia non esset in hereditate qui possit optari. si vero ticius legatum a se repudiasset: pāphilum optare posse pstat legatuz licet enim manumissione pamphili due persone constituerentur ticij z pamphili vnius tamē rei legatum inter eas vertitur. z ticio vendicāte optio extinguitur: repudiāte pāphilus optare pōt. Idē

s Si heros seio legatus sit: z heroi fūdus: deide optio serui meuj data fuerit: isque erorem optauerit fundus solus ad

vxorem. §. felicissimo. z sic est ptra. s. de le. i. si domino. ubi nō derogat species legati generali legato optionis. so. ibi nō fuit libertas relicta sticho pure uel sub pdi. sed fuit alteri legatus: ad qō est. j. e. si heres. z quare hic aliud q̄ ibi. est ratio ppter id qō dicit q prevalet legatū libertatis: ut. s. de le. ij. si idē. z. C. de necess. her. inst. l. quidā. z. s. de ma. te. si peculiū. §. i. uel sol. ut ibi.

x Optabo. s. si voluero ad qō est. s. e. l. i. in fi. i. rñ. z qō ibi nō.

a In eodē casu. s. quando vni seruor optio z sticho libertas sub condi.

b Optare. al's optarem. s. ego legatarius al's optaret scilz legatarius similiter.

c Possit. al's possiz z al's possit. accursius.

d Duciane. muciuſ. n. fuit in sñia que sequitur:

e Ipsa libertate. s. contin/gente. accur.

f Perimi. s. optōnis quo ad eū seruū cui pingit libtas. Nō datione: scilicet sola. accursius.

h Ante aditā here. z sic an teq̄ possit optari iure: ut. j. e. l. optione. accursius.

i Erit utile. etiā sticho rōne ut sic optari possit.

k Pura libertas. ut. C. de ca. to. l. vnica. §. i nouissimo z. j. de leg. pre. l. virilis. §. si adierit. z. j: qñ di. le. ce: naz cū libertas. l Statuta. i. data sub pditiōe si tūc sez pditio extiterit añ aditam hereditatē: al's demuz existēte pditiōe cedit dies eius: ut. C. de ca. to. l. i. §. sin autem sub condi.

m Possum. qñ pure seruus est. R. s. cū defecerit cōditio date libertatis ante aditā hereditatē: z est bene ad. l. iſtam. s. de leg. i. si fundus. §. pe. z. s. de ma. te. l. iiij

n Si pāphilo. generaliter. hicqz hz elec. ut. s. e. l. i

o Cesserit. qō ē a morte testatoris cū erat purū: ut. C de cadu. tol. l. vnica. §. i nouissimo. accursius.

p Ticius. s. dominus quē supra uocauit lucū ticiuz.

q Vēdicauerit. qō pōt: qr quesitas actiones per suū nō perdit per manumissionē. ut. j. de ac. z ob. quecunqz. z. j. de iureiur. si seruum cuius nomie. in hereditate secus qr ante aditā hereditatē nulla est actio: z iō ibi inspicit tēpus additionis: ut insti. de here. inst. §. alienus sz hic dies cessionis.

r Possit optari. i. de iure. vno. n. petito consumitur electionis facultas: ut. j. e. apud. z. s. de ꝓcur. si is qui sti.

s Repudiasset. s. expresse. alij dicūt manumittēdo eo animo: ut legatū eū sequatur: ut. s. de le. in seruo. le. §. i. z insti. de here. inst. seruus.

t Due pſone. i. duo legatarij: cū antea vna pſona fingebat: ut insti. de inuti. stipu. §. ei qui. z nō hic legatū optionis: uel in genere cē conditionale quo ad optionē sed purū quo ad seruuz: ut. j. que z a qui. l. ij. si enim esset purū: sup dño quereret si fiat manumissio: postq̄ ce. di. le. z cōtra pāphilo si ante cēt manumissus: sed certe etiā quo ad hoc nō videtur pditionale: quia si cēt pditionale: uel dūo tñ uel pāphilo tantū deberet: ut. j. de re. iure. que legata. z. j. qñ di. le. ce. si post. §. fi. sed dicas illud qñ res certa sub condi. legatur. hic incerta: z ideo ambulat electio: ut hic dicit. Item olim nō trāsmittebatur si decedat anteq̄ optet: hodie per iustinianū secus: ut isti. e. §. optionis. z. C. cōia de le. l: ti. §. fi. z facit. j. de so. si stipulatus. z. s. de le. i. filius. §. fideicō. z. l. quesitū. §. duobus.

u Heros. optauerit. qō facere potuit: qr testator hoc pmisit: nec ob. s. e. cū ita. §. i. qr ibi pper libertatis fauorē: z sic ille heros erit cōis scij z meuij. alij dicūt q̄ optauit de facto: sz de iure nō potuit quasi tacite ex mē

te testatoris ex generali optione sit exceptus heres: ut ar. cõtra. ff. e. cũ ita §. i. ℣. j. ti. i. l. ij. in prin. ℣. j. de au. ℣ ar. le. l. i. in prin. ℣. ff. de le. iij. l. vltimo. §. felicissimo. ℣. l. seruis vir. §. fi. ℣. l. quesitũ. §. i. ℣ sic heres erit solius seij nõ cõis: sz certe simile qõ iducit de seruo cõi magis suader: qõ prio dixi: ℣ qõ dic. ff. e. de le. i. l. si dño sz. H.

y Adite hereditatis. hoc enim tpe ce. di. le. relicti seruo legato: ut. C. de ca. tol. l. vnica. §. in nouissimo.

z Legatum. s. fundi.

a Pertinere. i. acquirere p errorẽ serui. nam meuio sub ꝺditione videt legat⁹ filius. s. si optauerit: vñ cum ante aditã hereditatẽ optare nõ potuit: ut. j. e. optiõe. apparet seiũ solũ dñm. ac.

b Seruo cõmuni. iaz nũc ℣ nõ sola destinatione ℣ argumẽtatur a minore.

c Cedẽte. qõ ẽ tpe mortis ut. C. de ca. tol. l. vna. §. nouissimo. sz huic rñ. est ℈. j. ꝺ acqui. re. do. p seruũ. §. i. ℣ j de sti. ser. pinde. §. i. sed so. ut no. ff. p socio ucrum. §. si seruo. q̃ sonat huic. ℣. j. ad. l falci. plautius. ℣ facit. j. e. si optio. ℣. l. seruo.

d Seruo. si eis heredibus. ℣ dic data. s. nominatim a testatore: alʒ legatarij est electio: ut. ff. e. l. ij. scꝺo respon.

e Eundẽ. facit. j. de ṽ. ob. l ij. circa prin. ℣. l. in executõnibus §. p parte. ℣ de so. si stipulatus. §. i. ℣. l. q hoiem §. i. ℣. ff. de ꝺi. ide. si ñ sor. §. fi. ℣. ff. de le. i. l. si ex toto. §. fi. ℣ de le. ij. l. si qs duob⁹.

f Teneri. cogẽtur ergo cõ sentire iudicẽ iminẽte: ut. ff de le. i. huius. §. fi. uel sorte ut. C. cõia de le. l. fi. in prin.

g Si optio sine libertate. ℈. C. de le. seruus. so. hic seruus apparet alij legatus qõ ibi non fuit.

h Sequens legatũ. seruo relictum. R.

i Reciderit. añ aditã hereditatẽ. i. anteq̃ optare possit. R. ut. j. e. optione. ℣ dic reciderit. s. alijs motuis.

k Pure. quasi legato. s. sticho. ac.

l Catoniana. de qua tractat. j. de regula ca. l. i. nam legatuz seruo legato relictũ nõ cedit: nisi addita hereditate: ut hic ps apte. ℣. C. de ca. tol. §. i no uissimo. nã si statim post mortẽ cederet ergo quo ʒ instituto eẽt nullũ: qz inutiliter cedẽt cũ sit possibile aliũ de familia optari: ℣ catonis regula ad talia legata nõ ptinet: ut dicit. l. catoniana. ut. j. de reg. ca. l. catoniana. ℣ ff de le. i. l. cetera. §. ij.

m Si uolũtarius. i. si hoc uolũtarius ẽ qui hereditatis additionẽ differre potest: ℣ sic differtur optio. R. accur.

n Ante aditam. post factũ testamẽtũ.

o Decesserit. s. testator.

p Qõ si necessarius. q hereditatis additionẽ differre nõ põt: ℣ sic p cũ optio nequit suspendi. ci. n. mortis tpe ipso iure fingit⁹ quesita hereditas: ut sic nihil iter mortis tẽpus hereditatis additionẽ cuenire ficriue possit nullũ equidẽ ibi mediũ inuenit i põt.

q Sequẽs legatũ. sticho relictuz ℣ sa. ff. de le. i. seruo le. §. i. ℣. l. si a pluribus. §. i. ℣. l. quesituz. §. pñti. l. si post mortẽ in prin. ℣. ff. e. l. si heres. ℣. j. de condi. ℣ de. inl. ℣. j. e. seruo.

r Pompo. heredi. qñ emptoris nõ minus q̃ heredis: si nõ uẽdidisset i teresse emptionẽ nõ semp impedire dispositionẽ seruoz: ut. ff. e. l. immo.

s Id emptor. aʒ id tẽpus ℣ aʒ id emptor. s. agẽdo ex empto: ut cogat uẽdi toz legatariũ optare: qz i bñfi. iudicijs oia ueniũt: que equũ ẽ uenire etiam si nõ sint dicta: ut instit. de ob. que ex consensu in fil.

t Non possit. s. cum suo iure: ut optet cogere. R.

u Si cũ optio nõ ꝓducit sic ℣. j. qui ℣ a qbus. l. ij. nisi de certo dato tẽpore ℣ finito: ut. ff. e. l. mãcipioz. ℣ facit. j. de ma. vin. l. iij. ℣. j. ti. ij. fũdus. §. minor. ℣. j. de pec. le. cũ dns. §. fi. ℣. ff. de le. i. l. ser. §. i. ℣. ff. e. si optio i prin. ℣ C. de ser. pi. da. ma. l. si creditoribus. ℣. ff. de te. mi. l. si miles.

x Seruo. s. meo.

y Dine liber. ℣ sic inutiliter: ut. C. de le. seruus

z Legaui. fundũ quendam.

a Is. s. meuius.

b Seruũ optauit. s. cũ plures cẽt serui sm Ro. alʒ secus: ut. ff. e. si optio

c Ei. i. s. seruo. s. cui fundus debetur optari. accur.

d Serui nomine. qui heredis erat adite hereditatis tempore.

e Ad dominũ. hunc nouũ ℣ post aditam hereditatẽ factũ dominuz sed ad heredẽ: quoniã hic seruo relicto ab extraneo querere posset. R. ut. ff. de le. i. si post mor. in prin. ℣ facit ad. l. ff. de le. i. l. quesitum. §. i. ℣. ff. e. si heres. sz ar. cõtra. ff. de le. i. si a pluribus. §. fi.

o Optione. hereditatẽ. vnde hoc legatũ olim non cedebat a dic mor. quo ad trãsmissionẽ: utpote ꝺitionale: hodie secus: ut instituto. e. §. optionis. R. ℣ fac. ff. de le. i. iul.

c Cum optio. pri mo. sz ticio: ℣ dic cessante. i. repudiante uel tpe a pretore statuto excluso: ut ff. e. l. mãcipioz. ℣ fac C. de here. infir. l. ij. ℣. j de ṽ. sig. ceteroz.

b Omine. legato scilz in genere.

i Saphilo. s. i spe.

k Eligi posse. imo aliud agit: ℣ tõ ñ põt eligi: ut. ff. de pac. l. si vo credi tor ex pacto expresso: ℣ sm hoc eligit cũdẽ heres nõ obstante repudiatiõe legatarij: alij ut Ro. q̃ hic non erat translata electõ i legatarium ab here de: cuius heredis dicebat ab initio sore electionẽ: ℣ tõ hẽdz eligere cũdẽ: sz hoc non placet: qz legatarius hz electionẽ: ut. ff. e. l. ij. scꝺo rñ. tertij dñt utrobiqz creditores habere electionẽ: sed ibi ex pacto: ℣ tõ pactũ determinat remissio sz hic p. l. hz legatarius electionẽ: ℣ tõ p. l. determinetur remissio: ut nil ualeãt uel quarto ibi pactũ hic repudiatio: vnde hoc nõ ualet de futuris: ut. ff. de leg. i. l. si ita sit ptum. §. ij. sed pactũ sic: ut. ff. de pac. l. ℣ heredi. §. filia. ℣ est ratio q̃ pactum duoz cõsensu: repudiatio vnius uallatur arbitrio: ut nõ. C. de pac. l. i. uere autem hoc legatum generis de futuro pender: qz e simile legato optionis: ut. ff. e. l. ij. §. ij. sed illud est conditionale si eligat: ut. j. qui ℣ a qui. si optio. ℣. ff. e. l. si optio. ℣. ff. e. l. si pamphilo i si. ergo ℣ istud. plana est ergo glo. eundem eligi posse. s. ut p̃o cuiuslibet eligendi facultas videatur concessa expressim aut tacite. Item contra. j. de admen. le. l. qui hominem. ℣ l. se. so. ibi ademptio per testatorem que ualuit hic repudiauit legatarius cum non petijt: ℣ facit. j de re. iur. qui potest. §. q̃ quis.

i Illud. decedente. post mortem testatoris.

l Eo. scilicet legatario.

m Ad heredem. s. legatarij.

n Placuit. hodie forsan a compositoribus est hoc additum. nam olim secus: ut insti. e. §. optionis. uel illud quãdo ex omni familia legatur optio: hic ex ceteris duobus.

o Aud uestimenta. duo forte paria uel tria: uel sic dixit cũ plura haberet testator.

p Triclinaria. i. quibus utebatur in camera: uel aliqua parte domus: que triclinium diceretur: qz in ea tres lecti sternuntur: sic ponitur. ff. cõmoda. si ut certo. §. si de me.

q Dixisset. s. congruo tẽpore. i. post aditam hereditatẽ: ℣ omnibus suis uestimentis exhibitis: ut. ff. e. optione ℣. l. scaphi. ℣. l. homine.

r Non posse. nisi esset minor. xxv. an. ut. ff. de mi. ℣ si sine in prin. vel nisi quando optio non tenet: ut. ff. e. ti. l. ij notatum est.

s Consumpsit. ut. ff. de ꝓcu. si is qui. sed videtur q̃ possit uoluntatẽ mutare: ut. j. de ṽ. obli. si quis sti. in prin. ℣. l. cum qui. §. i. so. ut no. ff. de le. ij. statuliberum. §. fi ℣. l. huiusmodi. §. sticho: ℣. l. v. in prin.

t Illum. insuper. subaudi legauerit.

u Conf. stim. hoc facit ꝓ filia ʒ non multum. accur.

De tritico vino z oleo legato

XX

r Volo.ego testator.z sic transit de tertia ad primam personaz.
y Assignata.al's agnata.i.nata:z al's assignata.s.p elec.matris.
z Supra numerum.al's datum.i.expressum.accur.
a Ad filiã.al's fine nô:z tũc dic qz tñ ut ministra fuit electa mater: al's est nô:z bene colligit cũ dicit.j.Rñ.cuz mancipioz zc.z sic ante omnẽ morã:z sac tũc j.de re.iur.l.cũ i tẽp.
b Fructus.ptus.n. de quo predixit nô ẽ in fructu:ut.s.ô vsu. l.in pecudum.
c Proponi.al's nô ad matrẽ:z tũc ẽ rô: que ẽ.s.qz ante oẽm morã pcepti sunt:ad qô ẽ.j.ad trebe.muli er.ff.si heres.al's sine nô.q.ô.ptinet ad fili am:z tũc dic matrez electã ut ministram: ad qô.s.de le.ij.si qs ticio.z facit ad põdcã s.de le.ij.l.si ita reli. §.pegasus.z.s.ô an. le.l.cũ q.z de lega.i. apud iul.in prin.z.§ i.z.l.cũ res.z.l.quesi tũ.§.fi.z.j.ad treb.l. mulier.§.si heres z.j ti.iij.l.iij.in prin.z.s de le.iij.si vxorem.§. sozoi.
d Aritus.mortis tpe.lz tpe testamenti pdẽdi nô fuerũt: sed videt p.s.de leg.iij. nomen.§.i.so. ut ibi. accursius.
e De tritico vino l' oleo legato. Rubr.
f Vno.numero habuit. supra quolũtatis cô iectura ex ipsius de/ functi viuctis côsue tudine:ut.j.e.si qs vi nũ.§.itẽ acetũ. z.s.t. i.l.ij.§.fi.z ar.s.ô le. iij.nomẽ.§.i.z. l.nup z.l.seruis urbanis.z l.quesitũ in prin. z.§ pe.z.l.vxori in prin. §.p.e.ti.l.sicui i pri ci.so.ibi.accur.
g Am alij.penũ. qd sit penũ:ba bes.j.de pe.lega.l.iij z no.q hac.l. pôtur penu i neutro gene/ re:§.j.de pe.le.in fe/ mínino:§ quidã bñt hic penus.z. j.omnẽ penũ. Itẽ no.q dicit vinũ.f.simpliciter:secus si dixisset q esset rône ut.j.de penu le.nam q.§.fi.
h Scuti.numero fuit.f.in bonis uendẽtis vinũ:nô enim hic ea que.s. §.itez acetũ.
i Si cui.nullum.aut quanto p vino uteretur.
l.potest capi pjectura:z facit.s.de le.iij l.nuper.z.j.e.si quis vinũ.
k Degustare.ut possis approbare uel improbare:nã ad hoc fit de/ gustatio:ut.s.de peri.z cô.l.i.in prin.z.l.si quis via.§.i.z.l.si vina.
l Quanti.i.quatuz interest mea.nam in ac.ad exhibẽduz ad itereẽ fit condẽnatio:z oportet interesse utroqz tẽpore uel saltim tpe snie: ur.s.ad exhi.l.tigni.§.fi.z sa.j.ti.i.l.si tibi.§.fi.z.s.ad exhi.l. iij. §.ij.
m Cui.nullum.aut quanto p vino uteretur.
l.potest capi pjectura:z facit.s.de le.iij l.nuper.z.j.e.si quis vinũ.
n Numero fuit.f.in bonis uendẽtis vinũ:nô enim hic ea que.s. §.itez acetũ.
o Si vinũ.legata si sunt parua uelut amphoras z cados que cũ vino uendi psueuerunt.vnde ex regionis psuetudi/ ne hoc potius presumitur:ut.j.e.l.vino.z.l.vinum.§. fi.
p Sciphoz.hec eniz sũt pars sciphoz si sũt adiuncta uel infixa:ut s.ad exhi.tigni.§.i.uel dic eõ nô sũt pars qñ adhuc non sũt pars qñ adhuc nô sunt adiũcta:ut.j.de au.z ar.le.l.argumẽto.§. pe.

post aditã hereditatẽ meã a sẽpro/ nia vxore mea eligi volo[r] q̃ mãcipia cũ in familia nupserit dari volo: z si añ q̃z nupserit aliqô ex mãcipijs decesserit:tũc i locũ eius arbitratu sẽpronie mris ei[q] volo dari duz ad eã plenus numerus puẽiat:q si sẽ pronia mr̃ eius nô eligerit: tũc ipa sibi quẽ volet eligat.q̃situm est cuz mr̃ elegerit an ea q̃ ex his mãcipijs añ nuptias assignata[x] sũt: ad puel/ lã supra numez[3].x.mãcipioz per tineat.rñdi cũ mãcipioz legatũ in tps nuptiaz testator trãstulit id qô medio tpe ancille emere sũt ad filiã[a] non ptinere. Idẽ q̃sijt añ nuptias eozũdẽ mãcipioz fructus[b] z vsus an ad sẽproniã matrẽ ptineãt.rñdi nihil,pponi[c] cur ad mrez p solido ptineãt. l. Dem.

m Daritus[d] vxori sue codicillis p fideicô.dedit pdia. Itẽ lãces q̃s elegerat q̃tuor:q̃situ ẽ an ex bis lãci bus q̃ mortis tpe sit eligere possit rñdi posse.

De tritico vino z oleo legato R[e].

Jno legato vl Ulpi. acetũ quoqz ptinet: q pa terfa.vini numero habuit[e]

Am alij penũ [g]alij vinũ lega tũ eet:excepto vino oẽ penuz ad legatariũ[b] ptinebit. Si cetũ an/ p[i]. re[c] q̃s velles tibi legate sunt ex testõ agẽdo pse q potes:vt degusta re[k] tibi liceat aut[l] quãti interfuerit licere tibi degustare: ad exhibẽdũ agere potes. vl Ulpianus

f Jcui vinũ sit legatũ.c.anpho raz cũ nullũ[m] vinũ reliquisset vinũ heredẽ emptuz z pstatuz nõ acetũ q vini nũero fuit[n]

Si vinũ legatũ sit:videamus an cũ vase de/ beat:z celsus i gt vino legato et si ñ sit legatũ cũ vasis:vasa quoqz le gata[o] vidi:non qz ps vini vasa sũt quemadmodũ emblemata argenti sciphoz[p] forte cã vl speculi:sed qz cred[i]bile ẽ mẽtẽ testãtis eã eẽ ut vo luerit[q] accessioi vino eẽ ãphoras:z sic inquit loquimur nos hze ãpho/ ras mille ad mẽsurã vini referẽtes i dolijs ñ puto vex vt vino legato debeãt[r]:maxie si depssa i cella via ria fuerit:aut ea q̃ p magnitudinez difficile mouẽt. In cupis[s] ãt siue i cupul puto admittẽdũ eẽ eadẽ de/ beri nisi pari mõ imobiles in agro velut istrm̃ agri erat. Vino[t] legato vt res ñ õbebunt: nec culeos qdẽ deberi dico. p Paulus.

Qz certũ põdus olei ñ adie cta q̃litate legat: nõ solet q̃ri cuius generis oleo vti solitus[v] fuerit testa tor:aut cuius generis oleũ istius re gionis boies in vsu habeãt:z iõ li/ bex[x] ẽ heredi cuius vellet generis oleũ legatario soluere. Ulia.

Qz certus numerus ampho raz vini legatus eẽt:ex eo q̃ in fundo sempronio natum eẽt: z minus natum esset[y] non ampli/ us[3] deberi placuit z q̃si taxatiõis[a] vicẽ obtineẽ hec vba q̃ natũ erit[b].

Uz vinũ heres da p Rocu. re dãnatus ẽ q̃ in ãphoris[c] seu cadis diffusũ ẽ dari dz:etiã si vaso rũ mẽtio facta ñ ẽ. Itẽ quãuis cuz vas z cadis legatũ ẽ: tñ id quoqz qô i dolijs[d] ẽ legatũ eẽ videt[e]: sicu ti si seruos oñes cũ peculio cuius qz eoz legasset:ẽt eos qb[9] peculij nihil eẽt legasse vi. l. Labo.

Quidã heredẽ damnauerat dare vxori sue vinũ oleum frumetũ acetũ mella salsamẽta[f] tre bati[9] aiebat ex singlis reb[9] ñ ãpli[9] õberi q̃z quãtũ bñs dare voluisset mulieri:qm̃ ñ adiectũ eẽt q̃ztũ ex q̃ cũqz re daret. offili[9] casselius tube ro oẽ q̃ztũ paterfa. rliquisset legatuz putant labeo id probat:atque ve/ rum est[g].

Lucio ticio tritici mo/ dium uel eo anno quo decessit testator.

Qtũc uel eo anno quo decessit testator.

q Voluerit.tum ex regionis psuetudine: tum ex uasoz utilitate z qz ad vsum perpetuũ non parantur:ut.j.e.vino.z.l.vnũ.§.fi. Ro.
r In dolijs.debeantur.ergo s.de interpreta.multũ facit uasoz utilitas.
s In cupis.genera uasoz dolijs viliora.ut ex predictis z hic apparet.
t Vino.utres.uasa de corco capre cũ pilo quibus utũtur tuscani:sed cu/ lei forte sine pilo:ut z.s.de pig.ac.l.fi.§.fi.z ẽ ratio qz i his nõ seruatur vinũ: sz de loco ad locũ portatur:ut.j ti.i.l.quesitũ in fi.i.rñ.z fa/ cit ad.l.s.de le.iij.heres. §. cui.z.j.de penu le.l.iij. i fi. z.l.iiij.in prin.
u Am certũ.solitus in dubijs nõ semper sta tur defuncti psuetudini:ut j.de ali.le.a filio.§.fi. sz re/ gulariter ptra:ut.s.de leg. iij.l.nũmis.z.s.ti.i.l.ij.i fi. z.s.de te.l.heredes.§.sed z si notam in fi.§.z.j.de ali.l cũ alimẽta.z.s.de le.i.si ser uus pluriũ.que sũt ꝺ so.de functus hic dixit ô disse ex presse electioné heredi: sed hoc est diuinare: uel sz ro. hic spãle sed quare aliô q̃ i nũmis:ut.d.l.nummis. rñ. hec.f.psue.defũcti z regio/ nis z alia quedã in nũmis psiderantur:ut.d.l.nũmis. quoniã eoz dubietas quã to in pluribus psistit.s. ma teria põdere forma z vsu. z quãto in singulis vniuer sisqz legatis uariatur utili tas:tanto eoz inquiri ma/ gis q̃ in oleo interest psue tudo pa.fa.defuncti: vl dic vsus loquẽdi ñ utẽdi:ut ibi no.lz sit ar.ꝺ.j.e.l.ex vsu.
x Liberũ.f.arbitriũ.dum modo mediocre:ut.s.ô le.i l.legato.z de edic.e.l.si qd. sz ar.ꝺ.s.mãdati.l.fideiusso/ rẽ.z.s.de le.iij. l.nũmis. sed dic ut nõ.in.d.l.legato. Itẽ qô dicit heredẽ eligere est cõtra insti.de le.§.si gnã liter.z.s.ti.i.l.ij §.i.sol. hic testator expresse uoluit sed ibi uoluit:vl dic q̃ testator reliquit i bonis suis oleuz vnde est idẽ q̃ esset: ubi de certis reliquisset incertum ut.s.de le.i.si quis a filio.§ p.al's legatarij esset electio z facit.s.de ꝺben.emp.l.cõ prehensum.
y Am certus. natũ eẽt tũc uel eo anno quo decessit testator.

z Non amplius.f.natum esset. a Tarationis.i.determinatio nis:ut ita decẽ petat tantũ:si tantũ natum erit:ut.s.de cõtraben.emp. si debitor.§.uerisimile.secus si dictũ esset decẽ pondo ex illo fundo.tũc eniz expectatur:ut.j.de v.ob.inter stipulãtez.§.sacram.azo. Itẽ secus cũ i sin/ gulis annis ad alimẽta:uel simpliciter singulis an.aliquid relinquitur ex illo fundo:ut.j.e.ex eo.z.j.de ali.le.lucius.z.j.qñ di.le.ce.l. firmio in pri. z.s.de annu.le.l.legatũ.§.i.z facit ad.l.s.de le.ij.l.antepe.§. ciuibus.z.s. de iudi.fideicô.§.quid tamen.accur. b Natũ erit.f.in eo fundo.R.
c Am vinũ.qô in amphoris.nunc respondet.
d Quod in dolijs.que dolia nô dicuntur uasa cũ sint magna at uasa parua:ut.s.e.si cui.§.i. e Ui.talis enim adiectio nihil nisi augmen tum significare potest.R.sic.s.de le.i.l.si cui in prin.z.l.si ancilla.z.j. ô au ro z ar.le.si quis.z.j.e.l.vinum in prin. Itẽ contra.s.de le.iij.heres.§.pe. sed nô est contra. Item fa.j.e.vnum.
f Ualdam salsamẽta.i.materias vnde consueuerunt facere salsamen/ ta:que sunt. saluia serpillum piper allea sal petrosilluz:ex his fit sal sa si non est sententia falsa. g Uerũ est.qz vbum generale vniuersa liter est intelligẽdum:sic.j.de au.z ar.le.l.fi.§.vxor.z.s.de le.j. si ita le. in prin.z.C.que res pig.ob.pos.l.fi.z.s.de ser.ur.predi.si seruitus. Itez ali ud in stip.q̃ hic in legato:ut.j.de v.ob.triticum.z.l.si ita stipulatus fuero in prin.z.s.de iure do.l.cũ post.§.gener. Item z in vsaris:ut.s.de vsufr.

l.q; in stipulatione. h Lucio modios.al's modia in neutro genere & postea qui singuli cc.in masculino:ut.j.de v.sig.paulus.al's modios.& sic totū in masculino. i Non esset.s.nec esse potest: ut instit.de inutili stipu.§.i.&.s.de le.i.apud iul.§.fi.

k Jbēs.i dolijs.& sic nō cedūt vino:ut.s.c.l.si cui.§.i.

l Facturū.qō non foret si uēdidisset:ut.s.de pi. & cōmo.rei uē.l.i.§.licet. & §.si dolia re.& ē rō qz ēptor emēdo vī ꝓuenire de accipiēdo:que ꝙuētio nō ē i legatario:ut ar.s.de ac.emp. l.si is qui lapides.

m Jqs vinū.s.solū.R.

n Dulsum. i. nectar.

o Hidromeli. quod fit de aqua & melle:& ē hidromeli genitiui casus:& abūdat vnum nec.

p Et passū.idē matuz.ac.

q Befrutū.forsā iō sic dictū:qō ō vsu sit sublatū: ut q̄diu possit seruer:& est potio:ut.j.l.fi.§.i.

r Accinaticiū.i.ad vsū cōparatū:& ꝓferr pe.cōtecta.

s Cidroneū.qō fit ex pomis cotonijs.

t Nō ꝓtinebit.al's nō & al' sine nō ꝓtinebit: & utrūqz pōt legi sm ꝓsuetudinē testantis:ut.j.ꝓxi.§.& facit j.l.fi.§.si cui.

u Nec oīa.que dixim⁹ vim numero non contineri.

x Habebūtur.sub vini appellatione continentur.

x Totū vinū.s.nedū pars

y Si acetū. qō vini numero.i.vsu simili cuius vsu vi uentis uolūtatē deficiētis: al's dubiā declarat:ut dixi s.e.l.i.& e.de suppel.le. l.labeo. z Demōstratū est.no.inspici tēpus testamēti:sic.j.de li.le.aureli⁹.§.testamēto.& §.ticius.& j.de au.& ar.le.l.si ita.& s.de le. iij.vxorē.§.testamēto. sz ꝑ s.ti.i.l.fi.sz dic ut dixi.s.de le.iij.l.vxori.§.i.

a Aduersetur.quam certe aduersari credo nisi aliō li queat sm quosdam.

b Vini numero habuit.s. de illo vino paterno.

c Itē sui habuerūt. s. vsū vini etiā si est acetum:& ita nō testatoris sz seruorum vsus ispicitur:sz in supiori testatoris non patris.

d Diuerse.s.hoc dicunt & subaudi. R. q.i.qz cc.acc.

e Testatoris.i.cepit uti,p vino q̄ pater ,p aceto utebat:uel eō:& desijt eē i vsu patris:qō secus est in peculio:ut subijcit.accur.

f Item si vinū.hic.§.cū.ll. se conjungitur.

g Ex vsu estimabit. qō al's sepe contingit:ut j de pecu.le.l.dominus sticho.§.testamento.& j.de suppel.le.l.legata.§.fi.

h Am aliter.quis finis.sic.j.de v.obli.cum qui calēdis.ubi de primis calendis intelligitur ne al's non inueniatur finis.

i Ex eo quot annis.sub.& idē sic q̄ sequetur est expositio precedentis alij hñt in textu. Itē no.in singulis an.al's secus:ut no.s.e.cū cert⁹

k Existimat.fa.j.de alimen.le.l.lucius.& s.de annuis le.l.legatum.§.i.& s.locati.l.si vno.& C.locati.l.licet.

l Jno perpetuum.sed quo magis cum ipso vino uendantur.R.ut.j. l.proxi.§.illud.

m Et cadi.hec enim cedunt:ut.s.e.si cui.§.i.

n Vinum cum uasis.qō est ac si vinū & uasa:ut.s.de le.i.tricie terī trozes.§.nihil.& l.i.si quis inquili.§.si ita.

o Negat trebatius.& male ut.j.patet.

p Esse aliū.i.latiorē forsitan cū de oī vino cogitauerit.R.

q Uerboz.alium.s.strictiorem:ut de eo solo qō sit in uasis & sic sen sui uerba desunt. R.

r Certez.,p sed: al's pro certe:al's est certe rozuz.s.uerborū que est falsa.

s Non essent. vnde vino legato simplici ter uasa cedunt non dolia:ut.s.e. si cui.§. i. vnde videbatur de vino in dolijs posito non contineri: nec ō dolijs & pro trebatio quo ad dolia:lz contra cuz quo ad vinū in eis positum ē.s.e. l.cū vinum.§.itē quā uis. Itez & p eo quo ad dolia.j.c.,pri. §.i fi.sed cōtra cuz quo ad dolia.j.de v.sig.l. vinaria. dicas ergo cū expressit cū uasis q̄ etiā dolia debeantur: ut.d. l. vinaria. Itē & p hoc ē qō sibij cit nō eēt.q.d.q̄ non ꝓcedo.ac.iō q̄ dolia re vinū nō ꝓtineri le gato putat treb.lz p, perā. Ro.sz meli⁹ eēt i lfa ego.s. proculus.

t In dolijs eēt. al's in eēt:& tūc dic nō cōcē derē.i.nō affectirez: & assume nō ꝓcedētem dico vinū & c.al' deest & ē plana: & sz h⁹ dic i uasis nō eē,put ipe accipiebat uasa:& fa. j.ō au.& ar.le.l.fi qs. ō dolijs:dic ut. s. p.

u Illō legatos. qd

x Cum his ambo ris.iō qz cū eisdē legatū presumit apud nos romanos: nō ergo talis presumptio meo hētur iudicio a pud cos q cū uasis nō ꝓsueuerūt vina uendere:ut.j.ti.i.l. cū de lanionis.§.asinā. R. & facit ad hūc.§.l.p, xi.& l.si cui.§.i.

q Ui vinū surrētinū in vrnalibus hz diffusū is tibi legauerat:vinū in amphoris:omne illud quoq; vinū qō i vrnalibus fuisset legatum eē labeo & trebatius rīderūt. r Cui dulcia legata eēnt si nihil aliud testō significet oīa hec eē legata nulsum passū defrutū & si miles potiones. Item uuas ficus palmas caricas:qō si ita eēt lega-

tinū.a loco sic dictū.

z Urnalibus. uasa de terra forte.

a In amphoris.puta dixit testator lego vinum qō ē i amphoris:& habebat vinuz i amphoris & urnalibus uel urnalib⁹ tantū:& nullas habebat amphoras: & p hoc & s.e.l.cū vinum.& s. de le.i.si cui seruī in prin.& j.de ali.lega.a filio.§.fi.secus autez si dixisset vinū qō est in amphoris:cū plures haberet amphoras & plures urnas:& in amphoris nihil:in urnalibus vinū erat.tunc.n.nihil videtur legatū:ut.s.de le.i.sed si certos.& l.si seruus.§. qui.v.

b Cui dulcia.s.simpliciter non facta mentione vini.

c Dulsum.de vino & melle.

d Passum.i.vua vltramarina passa & dulcis.uel dic hoc & sequēs: ut.s.e.l.si quis vinum. e Palmas.i.dactilos ab arboze de qua nascuntur que uocatur palma. f Caricas.genus rei. dulcis non dicas de ficubus caricis boñ.qz iam dixit ficus.accur.

De fundo instructo vel instrumento legato

g Amphorium.a loco uel uase sic dictū. h Omnia.sub. lego. nam sūt vba testātis:ꝛ caue qꝛ nō repetit vinuz:qꝛ nulluz tunc esset dubiū.
k Ex collatione.i.coniūctione:ꝛ sic nō.hic qꝫ precedētia minuūt si gnificatū sequētiuz uel generalitatē:ꝛ ecōtra sequēs restringit prece dētia:ut.j.de pe.le.l. naz qꝫ.§.fi.ꝛ facit ad §.s.e.si qs.ꝛ.j.de au. ꝛ ar.le.l. pediculis.§ idem.accursius.

De fundo instructo uel instrumento legato. rub.

tra ctat hic.ꝛ.ō instro fū di:ꝛ domus ꝛ patris sami.ꝛ horti.ꝛ taber ne ꝛ caupone ꝛ bal/ nei ꝛ ville ꝛ urne et pictoris ꝛ piscatoris ꝛ delationis ꝛ pisto ris ꝛ medici.

m Iue itelligū tur.sed in pri mo casu alte/ rū ē accessoriū: i secū do utrūqꝫ principa/ le: ut.j.e.l si cui.ꝛ.j. pri.sz ꝛ fūdo simpli cit legato aliqua ce/ dūt:ut.j.e.l.cui fūd⁹

n Fūdo alienato.ꝛ sic reuocato legato. o Nō nēdicabit.fac̄ j.de pe.le.l.i.ꝛ.ij.ꝛ ō pe.le.l.ij.ꝛ j.e. quesi tū.§.si fundus .sz cō tra insti.de le.§.si qs ancillas.ꝛ.j.ti.i.l.iij ꝛ.iiij.so.ut.j.l. si cui.

c Cum pater. scri ptis portiōib⁹ in equalibus.

q Auie.scz paterne cui successerat testa/ tor.

r Preter partes.i. preter eas quas erāt habituri iure heredi tario in qbus nil di/ rit:ꝛ si dixisset prele gādo nō ualeret a se ipsis:ut.ō.de leg. i.le gato.§.i.accur.

s Coheredū.in qui bus tenuit plegatuz ut.ō.l.legato.

t Utriles.i.ꝓ numero personarū:ut.C.de cadu.tol.l.vna.§.ubi aut ꝛ sic nō hereditarias ꝛ hoc ideo:qꝛ ꝓpria nomina fuerunt expressa uel forte aliquā pecuniā viriliter iussi sūt dare coheredibus: ꝓ hoc legato:ut.j.ad trebel.l.nō nunq̄.ꝛ.l.pe.ꝛ.ō.de le.i.l.seruus viri.§.fi. ꝛ.l.heredes nominatim.accur.

x Negantur.legatario nō cum instrumento:sed simpliciter.

y Non prestātur.s.instrumēta qꝛ fundi nihil ē:nisi qō terra se tenet paucis exceptis:ut.ō.de ac.em.l.fundi.ꝛ.ō.de le.iij.lucius.§.pe. ꝛ.j. e.l.cū fundus. Item no.hic dotē predij instrumētuz uocari: ut.j. de fi deius l.amissi.§.pe.ꝛ.C.ad.l fal.si prediox.ꝛ facit.ō.de ꝓtraben.em pti.l.quoties.ar.cōtra.j.e.l.seie.§.tyrānide.ꝛ hoc si habes nō instru cta.uel deest nō:ꝛ tūc dic dotes prediox nō uocari īstrumēta: sz fo/ te quo est in supe.le.ornatu.ad qō est.j.e.quesitū.§.suppellex.§.fi.

z Fundum legauit.uel cū instrumento.uel simpliciter.

a Fuerat legatus.s.īstructus:ar.ō.mā.si vo nō re.§ idē pap.

b Cotineri.sz quō augmētuz fetuū animaliuz que fuerāt instrumē ta fundi ad sterco/rāduz forte dz restitui:cū defuncti iudicio sunt ha biti:ut.j.ad trebel.in fideicōmissis.Rñ.ad instar peculij legati : ubi est accessio ꝛ diminutio:ut.ō.de leg.ij.l.peculiū in prin.ꝛ.j.de pe. le. l.deniqz.§.fi.ꝛ idē in equitio ꝛ oi vniuersitate sub noie collectiuo le. equitio.ꝛ aliud i relicto iure institutiōis:ut.ō.l.in fideicō.uel hic cō ut etiā moza nō cōmissa ueniāt augmenta:ut.ō.de vsufru.l.equis.§. tinetur nō tanq̄ vniuersitatis augmētuz:sz tanq̄ instrumēti augmē tum:ut.j.e.l.pe.uel dic fetuū ꝛ ptuum ꝓ codē poni.s. ancillaruz qui nō sunt fructus:ut.j.ad treb.mulier.§.si heres.ibi preterea tē. sz do minus. Dixit timeo ne hic desit nō tūc.n.littera eēt plana : ꝛ qō diceres ptuū:dices qꝫ nō sint instrumēta hi partus . Item qō dicit de danis fataliū ꝓtineri:uel sm. Nō ꝓtineri:dic ꝓut fuit i culpa:vl'

Sm quidā Labol. nō utrūqꝫ possit eē:ut.j.ad tre.mulier.§.si heres.ꝛ fa.j. ad tre.l. deducta. §.hereditatē. c Minor manumisit.de facto non de iure propter.l. elicscentiā.ut isti.qui ma.non pos.§.eadem.

d Prestabuntur.certū est enim mutatā uoluntatē esse in his lz nō tene at manumissio:ut ꝛ.j.de adi.l.l.ꝛ ideo.ꝛ.l.si legatum in prin.ꝛ.l.legatum. §.fi.ꝛ.ō.de leg.i.l. plane in prin.sed cōtra.ō.de le.i.ser uum fi.§.si idem.ꝛ.l. si ser/ uus le.§.si seruus.ꝛ.ō.ō le. ij.qui testamento.so. ibi ex presse legauerat.vnde ualz cū non ualeat libertas : at hic nō expresse legauerat : sed sub illo uerbo istructa uel hic loquitur:cuz viuus manumisit secus si eodem testamēto : facit.j.de pe.le. cum dominus. §. fi.ꝛ.l.se/ quenti.

e Cum quidaz.pbo.ꝓ isto.j.de pe.le.l.naz qꝫ.§.ꝓ. ꝛ.l.fi.ꝛ.ō.de le.iij.l.si ita cū concor.

f Cui. nihil interest. scilz quantū ad hoc: qꝛ semper utrūqꝫ videt eē relictū ꝛ fundus ꝛ instrumē tum:sed tamē primo extin cto differētia erit ut.j. dicit ꝛ sic nō ob.ō.de vsufru. ac. l.si qs ticio.ꝛ.ō.de le.i.l. ti/ cie.§.nihil.ꝛ.l.si quis inqui li.§.si ita.

g Cuz instrumēto. huius enīz sermonis tenere adeo scōz legatū primo adhere/ re designatur:ut eius fultu ra subducta nō pōt esse:qn illico ruat:cum se sustinere nequeat vltra.R.

h Ex ceteris.s. fundum ꝛ instrumētuz. Item funduz instructū : sed ad hoc scōm est contra insti.de le.§.si qs ancillas.ibi idē erit si fun/ dus ꝛc.so.qꝫ ibi simpliciter hic dissicte idicitur:ꝛ quid miri:cum ibi leui ac simpli ci via quoniā rudibus an/ nis . hic uero diligētissima ꝛ exactissima quoniaz pro uectis singula iura tradun tur sm.R.sed non placz qꝫ ꝓpter rudes ibi maledicat dic ergo qꝫ ibi dicit idem ē ut fundus īstructus referatur ad primos duos casus.s.de ancilla ꝛ de ser uis ordi.ꝛ vicarijs:ꝛ qō subijcit:uel cū instrumento referatur ad ꝓmū scilicet de seruo cū peculio.hoc Jo.nō placet.alij qꝫ illa hanc corrigat in hoc articulo qō satisdici potest.uel sm az.ut fundo instructo legato ꝛ po stea alienato extinguitur legatū instrumenti:ut ibi:ꝛ nō extinguatur : ut hic extinguitur dico instrumentū fundi ut ibi:nō instrumentū patrissa.qꝫ legato continetur:ubi fundus instructus est legatus:ut.j.e.quesituz. §. sz si fundus.ꝛ.§.instructo.ꝛ hoc etiā in cōtrario no.ꝛ.C.de vbo.sig.l.ij. Item facit.j.ti.i.l.ij.ꝛ.ō.ti.ij.l.ij.ꝛ.ō.e.l.ij.§.i.ꝛ.ō.de le.i.l.vij.ꝛ.viij.

i Epoti legauerat.s.auia.

k Calendario.hoc expone:ut.ō.de le.iij.qui filium.

l Uiua testatrice.ꝛ in eadē uoluntate durante erga nepotē:qō presumi/ tur ꝓpter coniunctionē:alꝫ secus ut.ō.de le.iij.l.fideicō.§.si rez.ꝛ.ō. de le ga.i.§i sic.§.i.in fi.sm.R.sed certe ibi plus erat:qꝛ exegerat.

m Satis non fecit.sufficienter.

n Cur non.s.tam coniuncte persone nō igitur fit nouatio per sentētiam solā:sed demū exactione facta:ar.cōtra.C.de vsufru.rei iudi.l.fi.

o Tabernam.i.domuz ad habitandū utilem:ut.j.de vbo.sig.taberne. nam ꝛ hic.j.uocat eam insulam.

p Cenaculo.locus ubi cenat paterfami.uel ubi fit cena:ex quo loco fre/ quenter aqua proijcitur:ut.ō.deiec.si uero.

q Dardule.proprium nomen ancille quā manumisit inter viuos uel in testamento:ꝛ ideo qō dicit testamento potest determinare precedens ma numisisse:uel sequens legauerat.

r Item horreum.in quo vinum est repositum:uel dic in quo triticum: et ordeum vnde sit vinum est repositum:ut.ō.ti.i.l.si queus vinum.§.i.

s Insula.idest taberna.

s Noua.scilicet fuerit.

t Non deberi.sic ergo taberna.i.insula exusta & postea a testatore noua facta nõ debetur:ut.ſ.de le.ij.peculiũ.§.i.&.ſ.de vsufru.l.qui vsufructum in prin.&.ſ.qui.mo.vsufr.amit.l.quid tamẽ.§.i.&.§.antepe.& fi. &.ſ. de le. i.ſi ita.§.fi. Itẽ nec horreũ debetur cũ testator illud uẽdiderit: ut.ſ.e. l.ſi cui.&.ſ.de le.i.l.vi.& in.l.ſi ex toto in prin.ſ.de le.iij.l.fideicõ.§.ſi rem. & ſi. de le.§.ſi rem fuã. vinuz autẽ cũ uasis debebitur.nihil enim ꝓbibet in quibuſdam.tenere uolũtatem: in quibuſdã mutatã cẽ:ut.d.l ſi ex toto in prin.& facit ad hãc.l.j.de au.& ar.le.l.ſeia.

u Instrumenta. homines.i.ſeruos.

x Villici.q occaſione fructum inſiſtũt:ut.ſ.de inſti. l.cum villico.

y Et mõitores.i q agros monẽt.i.munĩũt foſſatis & ſepibus:uel qui monent laboratores.

z Utilia:in quibus portãtur blada ad ſeminandum uel vinum laborantibus.

a Ligones.i.ſape.

b Sarculi.ſũt cultri qbus terra ſcinditur:vl parue ſape ad arandũ fabas & meligas. Item bidẽtes.i.uomeres uel gomeres:que vndiqz ſcindũt terrã uel furcel raſtelli:que plures habent dentes:& facit ad.l.ſ. ꝺ peberedi.ſi a pre.§.fi. &.C. de verbo.ſig.l.ij.

c Cogẽdi.ſ.ſunt inſtra.

d Deſſorie.i. ſegule.

e Fenarie.i.ſece.

f Cali.i.caniſtri ad vindemiandũ in eis.

g Exceptorij.i. corbes et caſtellate: ſz torcularia ſũt canales & tinacij.

h Deſoſſa nõ ſunt . igitur & ſi ſint deſoſſa inſtrumẽto fundi ꝓtinentur: ſecus autẽ dicẽduz de inſtrumẽto domus:qz id qꝺ deſoſſum eſt: pars domus ẽ ergo nõ poterit dici domus inſtrumẽtum:ut .ſ.de ac.emp.l.grauaria.&.j.c.queſitũ. §.papinianus ait.ſz certe & in fundo idẽ erit dicẽduz: ut.j.e. queſituz.§.ea vo . ſed certe erit diſtinguẽduz:ut.j.e. cũ fundus.accur.

i Cuppe.uaſa quedaz ſũt lapidea de terra facta.h.et hic puncta:& qꝺ ſubijcit qbuſdaz cẽ.incipit alia ozo.

k Attiriẽſes. qui purgãt l custodiũt atriuz:ut.ſ.nau. cau.l.i.§.i.

l Scoparij.i.q ſcopis domũ purgant: vñ i euãgelio ſcopis mundatam.

m Aliridaria.ſ.ſunt inſtra fũdi artificialiter facta: al pars fundi ſunt:ut.j. e.que ſitum.§.ea uo.

n Topiarij:qui ornant et ordinant ſaltus fundi:ut.ſ.de le.iij.l.cum quereretur.§.fi.

o Greges.hoc dic ut.j.l.,pri.

p Saltuarij.qui cuſtodiunt funduz & tuẽtur magis qꝫ fructibs colligẽdis ,ꝓſint:ut.ſ.de lega.iij. cum quereretur.§.fi.ſ.j.e.l.queſitum.§.ſaltuarium.

q d De grege comparatus.ſ.principaliter.

r Debeatur.inſtrumẽto fundi legato:& eſt ad hoc.C.de vbo.ſig.l.ij.&.ſ.de le.iij.cum quereretur §.pe.ſin autẽ pro utroqz dic:ut.j.e.l.queſitum.§.ſi quis eodem.

s Redditus.ſ.fundi:ut qz locus aptus erat ad mel ,ꝓpter flores: et aquã & alia que apes deſiderãt:& nõ ad aliũ fructũ.& facit.j.e.l.queſitum.

t §.& ſi ab aucupio. Continẽtur.fundi inſtrumento legato.

e Adẽ ratio in inſulis.ut pauonibus uel faſianis ſicut & cuniculis:ut in lacu perusino:& facit.j.e.queſitũ.§.ſi in agro.&.§.& ſi ab aucupio.

r q Queſitũ.inſtm principale ro.& ẽ hic diffinitio inſtri:ſic &.j.e.§

y Accedit.ſ.ſnie illoꝝ qui dicũt nõ eſſe inſtrumẽtuz.R.& ſa.C. de v. ſig.l.i.&.ij.&.ſ.de vſufru.l.item fundi.§.ſeminatorios.

z Cõtineri. ꝓmedium accesſionis iure.

a Cõſeruãdi fructꝰ ꝓtineri dicimus.

b Granaria.de hoc dic:ut.ſ.e. inſtra i fi.

c Arceollos. de terra.accur.flozen.

d Bz & ea.& culeis, uaſa de corio. ut.ſ.ꝺ an.lc.l.legatũ. §.i.

e Ceteros. naz fundus & inſtrumentuz vni & alij ceteros ſeruos eius fundi.

f Queritꝰ. quaſi colonus.ſ.quaſi extraneus: puta mercede certa ꝓſtituta:ut.j.e. ſeie.§.liberto.&.l.cũ declarationis.§.i.&.ij.

g Pro inſtrumento.ipſi enim inſtrumentum parant.

h Saltuarium.cuz non al's deeſt non: & interrogatiue tũc legitur:& poſtea determinat: ſed neracius cẽ.ad qꝺ eſt.ſ. de le. iij.l.cum quereretur §.pe.&.ſ. c.l. inſtrumẽta in fi.

i Trebatius. fabrũ tignariũ uel quadratium.

k Focariam. queſacit focum.

k Et villicam.cõtubernalez villici.

l Lanificas. a lana ſic dictas: in qua operantur:ut.ſ.de vſu & habi. plenum .§. fi. nec ob.j e.ville in fi. ut ibi dices.h.

m Pulmentaria, idẽſt faria de ordeo accur.

n Sed an inſtrumẽti.reuocat in dubiuz qꝺ tamen iam ſoluerat:lz non ita aperte

o Ruſticorum:idẽſt operantium uel.i. inſtrumentorum.

o Inſtrumenti.ut.j e.ville.§.fi.

p Uxores, impro prie.i.cõtubernales: ut.C.de incc.nu.cum ancill.

q Buram ſeparationem.ſic.C. communi utriuſqz iudi.l. poſſeſſionuz.& leg.iij.itẽ §.penul.&.l.vxorem.

§.codicillis.&.j.e.§.ſi fundus in fi.§. & ſi etiaz exprimatur ſuccurrit ut.ſ.de le.i.ſi domus.§.qui confitetur.accur.

r Continentur.dũmodo illi agro ſint perpetuo attributi: ut.ſ. de le.iij.qui ſaltum.

ſ Clarium.ſaluc ſint ut ſunt maſſarij.

ſ Boſtiarium.qui cuſtodit boſtium.

t Bulionem.qui ducit malum ad molendinum.

t Molas.de lapide.

u Et machinas.i.ipſum edificium molendini:uel priſtini ſm.h.oẽ artificioſe factum dicitur machina.

x Fenum.de prato.

y Stipulas.que ſecantur cum herba remotis primo ſpicis.

chinam.i.archā ad frumētuz tenēduz uel aliud artificiuz artificiose factū. a Rapa.i.quoddā q̄ fit ad portandū dicta quasi parū saporis habēs ſm.h.t defrutū eodē modo:ut t.ſ.ti.i.l. ſi qs vinum. b Euehat.in quo ſerua diſtinctionē trebatij:ut.ſ. de ac.emp.fundi.§.fi.t facit.e.l.§.labeo.t de le.iij.ſeruis urbanis ī prī.

c Ea vo q̄tinentur ſecus ī dolijs ī fūdo affixis:ut.ſ.e.l.iſtfa. §.fi.vl diſtingue: poſſint remoueri uel nō ut.j.e.cum fundus.

d Eſſe nō pōt.talia enim q̄diu nō ſūt ea pars fundi ſūt :ut ſ.de rei uē.l. fructus pen.t facit.j.e.papinianus aut ſigilla.et ſ.de vſufr.itē ſi.§. fi. t de ac.emp. fundi.§ ſi ruta.t.§.pe. t fi. t l.granaria in prīn. t j.e.l.fi.accur. flo.

e Sed ſi ceſa ſūt. fūdi gratia.

f Contineri.ſ.poſſe

g Si ī agro.t ueſtigatores.q̄ odozes narīū uel oculoz ſolicita indagatione vl cū canibus.

b Redditū. qz ī hoc caſu pōt locari: t facē ſ.de le.iij.ſeruis ur. §.i.t de vſur.l.uenatione.t.ſ. de vſufru. itez ſi.§.aucupioz.t j.prī.§.

i Et ſi ab.redditus fundi.

k Plage.i.pali quibus retinentur retia recta.

l Cōtinebit.ut.ſ.,p ri.rñ.cū ſuis cōcoz.

m Putauerūt.ut t ſ.e.ſi reddit⁹. t.l.ſe.

n Si qs.eē inſtrm: ſic.ſ.de heredi.inſti. ex facto.§.fi.ac.

o Nullius.no.rōne incertitudinis neutrū ualere: t ſic t.ſ. de inſt.l.in tēpus.§.i t.ſ.de vſuf.ſz t ſi qs §.qd ergo ſi amiſſo ī fi.§.t.ſ.cōia prędi.ī tradēdis:ubi de boc notatur.

p Diuidimus.ſic.ſ de ne.ge.neſennius ī fi.t ibi dixi.

q Suppellex. qd ſit dic:ut.j.de ſuppel. lega.l.i.t.iij.acc.

r Paterfa. non etiam fundus.

ſ Fūdi.ſz inſtro pzinſa.ſic t iō fūdo iſtructo legato cedit legato:ut.j.e.§.ſz ſi fūd⁹.

t Si dom⁹. dixit de inſtro fundi:nūc domus vſq̄z ad.§.ſed ſi fundus.v.

u Incēdij.ſ.arcēdi.

x Specularia.nō affixa:al's ſūt pars domꝰ:ut.j.e.§.papi. ī fi.

y Deberi.ut inſtrm ut.j.e.§. papinianus nec ut pars rei:ut.ſ. de acti.emp.fundi.§. que taberne.

chinā[3] frumētariā vas eneū ī quo rapa[a] coq̄reť t defrutū fiat:t aqua q̄ ad bibēdū lauādāq̄z familiā parať inſtri eſſe:t cribra t plauſtra q bus ſterchuſ euebať[b] :ea vo q̄ ſolo q̄tinenť[c] inſtri fundi nō eē. caſſius ſcribit :veluti arundineta t ſalicta autequā ceſa ſint:qz fundus fundi inſtrm eē nō pōt[d] :ſz ſi ceſa ſunt[e] id puto q̄tineri[f] :qz querendo fructui deſeruiūt.idē t ī palis erit dicēduz ſi ī agro venatiōes ſint:puto venatores quoque t veſtigatores[g] t canes t cetera q̄ ad vēationes ſūt neceſſaria iſtro q̄tineri:maxie ſi ager ex hoc redditū[h] būt. Et ſi ab aucupio redditus fuit aucupeſ t plage[k] t huius rei inſtrm agri inſtro q̄tinebiť[l] :nec mixt cū t auef exēplo iſtro apiū q̄tineri:ſabi. t caſſeli[m] putaueruntm. Si qs eodē iſtro ī plurimis agris vtať:cuius agri inſtrm ſit q̄ritur:t ego arbitroz ſiquidē apparet volūtas patrifa.cui potiuſ agro deſtinauerať[n] eo[p] eē inſtrm[n] .ceteri.n. agri mutanť veluti ab hoc agro: ſi nō appareat nullius[o] inſtro cedet: neqz.n.,p parte agri diuidimus[p] ī ſtrz. Suppellex[q] cetera quoqz ſiq̄ in agro fuerūt[r] quo inſtructioz eſſet paterfa.[r] inſtro fūdi[s] q̄tinenť. Si domus ſit inſtrm legatū videdum qd q̄tineať t pegaſſus ait inſtrz domus[t] id eē q̄ tēpeſtatis arcēde:aut incendij[v] cā parať non q̄ voluptatis grā:itaq̄z nz ſpecularia[x] nz vela q̄ frigoris cā vel vmbre ī domo ſūt ōberi[y] q̄ ſnia caſſij fuit:qui dicebat iter inſtrm[z] t ornamētū multū intereſſe.inſtra[a] .n.ea eē q̄ ad tutelā domuſ q̄tinēt:ornaméta q̄ ad voluptatē[b] ſicuti tabulas pictas. Aela aūt cicilia inſtra eē caſſius ait: q̄ iō paratur ne edificia vento vel pluuia labozēt[c] . Acetū[d] quoqz q̄ ī cēdij extiguēdi cā parať. Itē cētones[e] funes[f] q̄tice[g] quoqz t ſchale[h] t formiones t ſpongias[i] t amas t ſcopas[k] q̄tineri pleriqz t pegaſſuſ aiūt. Tegulaz[l] aūt t tignū eius rei cā paratū inſtro q̄tineri:ſi ad huiuſ modi cāz babeat tigna parata t ad alios vſus nō deſeruiēntia ,pinde t fulcimenta ſi qua babeat[l] huic rei neceſſaria ēt ea inſtro domus cōtinebunť. De velis quoqz q̄ ī apothecis[m] extēdunť.itē de bis q̄ ſunt circa colūnas:celſus ſcribit magis ſuppellectili[n] ad numerādā. t ita ſabinus t caſſius putant. Canales autē t arpagones t bamos inſtro q̄tineri q̄ſtat.itē ptice q̄bus aranee deterganť.itē ſpōgie q̄bus colūne pauimēta podia exterganť. ſcale q̄ ad lacumaria amouenť inſtri ſunt:

z Inſtrumentū.ſ.domus.

b Ad uoluptatē.que pūt dici inſtra pſone:cū ex bis domus nō pficiať:ut j.de v.ſig.l.pe.

c Inſtra.laboret ſecus ſi ad uoluptatē:ut.ſ.,pri.§.

d Acetū parať.ut t.j.de pe.le.l.iij.§.pecori.

a Inſtrumenta.ſ.domus.

ria opus factū ad modū plumarū ſm vg.

q: mūdioze domū reddūt. Papinianuſ li.vij.rñſoz ait ſigilla t ſtatue affixe inſtro domuſ nō q̄tineť[o] ſz domus portio ſūt: q̄ vere nō ſūt affixa inſtro[p] nō q̄tinenť[q] inquit.n. ſupellectili ea ānumeranť excepto borologio ereo q̄ nō c affixū. naz t boc inſtio domus putat q̄tineri. ſicut,ptbirū[r] domus ſi velamē eſt ī quit inſtro domus q̄tineť. Fiſtule magis domus ſūt affixa inſtro[s] nō q̄tinenť[t] inquit.n. ſupellectili ea ānumeranť excepto borologio ereo q̄ nō c affixū. naz t boc inſtio domus putat q̄tineri. ſicut,ptbirū domus ſi velamē eſt ī quit inſtro domus q̄tineť. Fiſtule magis domus ſūt affixa inſtro nō q̄tinenť

ter eos qui rure.i. villa non tamē in fundo legato: uel dic non repeti. z fm hoc nō ad proximum sed ibi in eo fundo cē. z sic z cedunt legato.

g Si instructū. presto cēnt ad tenendū stripediū z calcaria z eū sequēdū z de his loquitur insti. qui ma. nō pos. ff. codē z facit. C. de v. sig. l. i. z. ij.

h Cōturbernales. uerū est: sic. s. e. l. ff. saltuariū in fi. ff. z. C. cōia utriusq; iudi. l. possessionum. z. s. de le. i. si domus. ff. qui pfitet. sed ar. cōtra. j. e. l. fi. in fi.

i Instructo. bibliothecaz. uas librorz: ut. s. de le. iij. l. librorz. ff. fi. accursius.

k Meniſſet. paterfamilias in fundo. accursius.

l Meraciuſ. cedere. sic. s. e: ff. sed si fundus.

m Imagines sole. q. d. nō ille que nec fundi nec pris/ sa. instrumēta eēnt. Item cō tra. j. e. si ita. ff. domo. so. ibi

n Papinianus. nō ptine ri. sic. s. de le. iij. si fundus. z l. quesitū. ff. fi. z. l. si ita cū fu is prorz. al's est ptineri sine nō: sz est falsa littera. accur.

o Transtulit. i fundū. ac.

p Redierit. sic. s. de here. i sti. ex facto. ff. rerū. z. s. pro xi. ff. cum concor.

q Idem respōdit. vina. C de v. sig. l. i. z. ij. sed cōtra. j. e. l. si ita. ff. domo. so. ibi.

r Idem respondit. mēsas incipit respondere.

s Suppellectilem. i domo esse solitam.

t In hortis. al' mortis. et sub tēpore al's i hortis cuz forte eēt extra urbem: z qō subijt ptulerat. s. in domuz fm primā: uel i ort' sz aliā.

u Idē respondit. secessus. ut ad tēpus secederet a cu/ ris ciuitatis.

x Idē respōdit. exhibean tur. secūdario z sic bñ corri gatur. j. Item dic que sit ur bana fam. s. de le. iij. l. cum quereret. z. l. seruis urbā is

y Bñi. q. d. nō afferebant aquā in domū: sed illatā in domū ministrabant. accur.

z Cōmodabantur. sic. s. ō le. iij. l. ite. ff. pinde. z. s. e. l. ff. si quis instrumētum. z. j. e. si ita. ff. domo. accur.

a Idem rīdit. nō ptineri habeas nō: z sic bene corri git statim: al's deest nō z sz hoc qō subijcit. falsuz est. s. sine distinctione. nam disti guitur ut. s. ff. sz si fundus. z. ff. instrumēto. z sic tollit ptra qp tunc signatur. j. e. si ita. ff. domo.

b Instrumentū cē. ut z. j. de supell. le. l. i. z. l. labeo in prin.

Peniqz. lega uerat. s. domū instructā.

videri. z tūc dic sensisse. s. in legādo. nam sine dubio cedūt: al' est potest vi/ deri. s. sine nō: z tūc sensisse. s. excipiēdo: z sic no. qp qui in vno excipit: in ce teris videtur regulā firmare: ut in aut. de nō ali. ff. ubi autē. z. j. e. l. cuz de/ lanionis. ff. cū fundus. z facit. j de au. z ar. le. l. i. z. C. de pcur. maritus. z. s. de iudi. cū pretor in princ. z de minori. z si sine. ff. sed qp papi. z. l. patri in prin. z. s. de le. iij. vxorē. ff. felicissimo. z. l. seruis urba. z. j. de ma. te. si pecu liū in prin. sed ar. cōtra. s. de pe. here. item ue. ff. senatusco. z. ff. in priuato rum.

c Estimatis. ut si sint pauce ista nō cedant: ar. s. de le. i. l. si res in dubio tñ nō cedūt cū tpis causa ibi sint: ut. s. ff. papinianus. z. j. ff. papi nia. quoqz. z. ff. sz si fūdus. z. ff. instro. z. s. de le. i. si chorus cū eoz concor.

f Celsus. vicarios qui forte extra fundū morabātur: alioquin ō videt: ut j. ti. i l. vi. ff. vicario. ubi videt legato seruo accedere peculiū: sed tamē con tra est: ut. j. ti. i. l. antepe. ubi autē quis tibi legat seruos suos qui contine/ antur: dic ut. s de le. iij. l. cū sue. cū tribus. ll. sequentibus.

g Papinianus. emptionesqz. sz cauere oz de exhibēdo: ut. C. de fideicō.

legasset ea pedagogia. q ibi bēbat vt cū ibi veniſſet psto eēnt' ī tricli/ nio legato ptinent'. Cōtubernales quoqz seruoz. i. vxores z natos ī structo fūdo ptineri vex ē

b Jn/ structo āt fūdo z bibliothecā' : z li bros q illic extāt ut quotiēs veniſ/ set' vtereť ptineri pstat: sz si quasi apotheca librorz vtebať cōtra erit dicēdū. Merati' quoqz li. iiij. epi/ stolaz rufino rīdit instructo fūdo z suppellectilē: z vina z mācipia ñ solū ad cultū custodiāue ville sz ēt q vt ipsi patrisa. ī ministerio ibi es/ sent legato cedere.

l Imagines quoqz be sole' legate videnť : q in aliquo ornatu ville fuerūt. Pa pinianus quoqz pdijs īstructis le gatis mācipia nō ptineri' q tpis cā illic fuerit ac nō eo aīo trāstulit' pa terfa. vt aut fūdū aut suū instrumē tū faceret.

d Idē rīdi pdijs īstru/ ctis legatis actorē ex bis ī,puiciaz missū: vt bis ordinatis negocijs ad pristinū actū rediret: legato pdioz cedere quāuis nōdū redierit'

e Idē rīdit' īstructis horreis legatis etiā vina q ibi fuerūt quo dñs eēt īstru ctior ptineri aliud esse si horrea ibi būit: vñ instruebať vel ī vrbe vel in alijs predijs.

f Idē rīdit domo p fideicō: relicta cū suppellectili clau dio hermōiano clarissimo viro ab/ umbrio prio z mēsas' z ceterā sup pellectilē' quā ī hortis' pfa. i. ,p/ cōsulatu,pfecturus ptulerat: vt tu tior loco eēnt ptineri

g Idē rīdit tiriachā quoqz z cetera medicamē ta q successus' cā dñs ibi būisset z vestē pp secessū ibi depositā instru cto fūdo legato ineē.

h Idē rīdit domo ita vt īstructa ē cū oi iurē suo legata vrbanā familiā: itē artifices quoz ope ceteris quoqz pdijs ex bibebāť legato ñ ptineri. Hostiarij āt ingt vel topiarij dietarij aquarij domuí' tñ ōseruiētes ptinebūť: sz qp de artificib' ait falsū ē si ei' do/ mi cā parati sūt: sz alijs quoqz pre dijs cōmodabātur'.

i Idē rīdit do mo īstructa legata mēsas eboreas z libros nō ptineri' : sz hoc falsū ē nā oē qcqd ī domo fuerit: vt īstru ctior ibi eēt paterfa. ptiebiť. Sup pellectilē autē patris a instro' esse nō dubitat. deniqz neratius l. iiij. epistolaz marcello fratri suo rīdit etiā vestez domus instructe legato ptineri: maxime inquit in ,pposita specie. ,pponebatur enim qui lega uerat' argētū z rationes excepisse nā qui hec inquit excepit: nō pōt vi deri' de ceteris rebus que ī ea eēnt sensisse: sed z ipse papinianus lib. eo. rīso. ait patrē mercatorez ac fe neratorē qui duos filios totidēqz filias heredes īstituerat: ita legasse filijs maribus domum meā instru ctam do lego: dariqz iubeo merces z pignora an cōtineatur queri pos/ set: sed facilem iudici voluntatis cō iecturam fore ceteris patris facul/ tatibus estimatis

k Celsus scribit seruis qui in fundo morarentur le gatis vicarios' eorum non contine ri: nisi appareat z de vicarijs eum sensisse. Papinianus quoque li/ bro septimo responsorū vxori cui vir omnia que ī domo erant ab he rede filio prestari voluit: cautiones debitorum emptionesqz' seruorū non videri legatas respondit: nisi ī quit ex alia parte: z de seruis' eū cogitasse apparuerit. s. vt eorum ser uorum ei legasse videatur emptio/ nes quos z ipsos voluit ad eā per tinere.

l Si quis fundum ita vt in structus legauerit z adiecerit cum suppellectilij vel mācipijs vel vna aliqua re que nominati expressa fi erat: vtrum minuit legatum adjci/ endo speciem: an vero non querit z papinianus rīdit non videri mi/ nutum' : sed potius ex abundantia adiectum'.

m Idē papinianus' li. vij: rīsorū ait īstructis hortis filio legatis mater argētū muliebre filie legauerat. rīdit etiā id argētū muli ebre qp ī hortis habuit: vt ibi eēt ī/ structior ad filiā' ptinere.

ut z. s. de le. iij. l. vxorē. ff. felicissimo. z. l. seruis ur. ff. fi. z. j. de re. iu. l. toto. z. j. de ma. te. l. si peculiū in prin. z. s. de le. iij. heres meus. ff. i. et l. quesitū. ff. i. si aūt vniuersitas z pars legať: ut ricardina paganella ,p ea parte que ,pprio nomine caret: videť positū totū: ut. j. de re. du l. i. azo. Item facit. j de ali. le. vba. z. l. alimēta. ff. basilice. z. l. stich'. acc. C. de testa. l. testamentum. accursius.

k Adiectum. idest appositū. s. qñqz videri ut patet ex predictis: sic

l Idē papinianus. al's. ff. idē papinianus. z al's lex instructus: al's nec lex nec. ff. vsqz in fi. z dic qp prediū erat instructum seruis z alijs rebus que erant instrumēta horto' uel matrisfa. inter que erat argē ti muliebris quedā species: z ita filio videtur legasse illam speciē nō expressum sed tacite. R.

m Ad filiā. sumpta presumptione in hoc tali dubio: tam ex rei legate qp ex legatarioz ipsoz qualitate vl' queniētia: nō ergo hoc derogatur generi per speciē hoc pcipue efficiendo: qm in legādo hic spēs nō sit expressa: z sic nō ob. huic. l. s. de le ga. iij. seruis. ff. fi. z. l. heres me'. ff. i. z. l. qsitū. ff. i. z qō dixi supiori. ff.

per speciem derogat ut. l. i. liqueat: z sic generi

De fundo instructo et instrumento legato

Taberne.caupo.ī.ubi est vinū:z similia parata ad uendēdum sz non uendūtur adhuc:ut differat a caupona in qua iaz exercetur negociatio vini:z ut differat taberna in genere:que est ubicumqz negociatio exercet:ut.j.e.l.cū queratur. o Neracius existimat.z male.ac. p Sed videduz.corrigendo neraciuz.

q Loci.ī. que semp ibi stant: sz istitores finito negocio recedunt:z sm hoc itelligi pót.j.de v.sig.si instructuz in ff.ī.fm.h. r Etiā institores.ff. ptineri qui tñ negociationi caupone vl taberne operā pstār. ipsi enim potius iferri putantur qp ipsi taberne inferat: ut.j.e. cū delationis.ff.ī.et s colono dicit.s.c.qfitū.ff.alphen9.z.j.e. ff.ī.z.j.l. pri.ī prin. r Instrumēto contineri.f.qñqz ut si pafa.per se balneū exercebat:ut z.j.e. cū delationis.ff.ī.z.s.pro ris.ff.ī. c Continetur.et fornicator qui facit ignē ad calefactionē balnei:sed certe ille dicitur fornicarius:ut.s.ad.l.acquili.si seruus seruuz.ff. si fornicarius. vl fornicatur qui meretricez ducit:ut cochij uel ipse est meretricator.

f Sita.z cabalos.causa ducē di pristinum. z Et pistores. hos pistores z institores dicas ptineri qñ dñs exercet per se z istis utit ut instrumentis ceterū si ipsi exercēt instrm eis parat non ipsi sūt instrm'ut de colono:ut.s.l. quesituz ff.alphenus in fi. ff.z j.e.ti.cū dela.ff.ī.z.s e.l.pri.in prin. z.ff.ī z.ff.fi.z hic dixit. R. sedos nō primos cō tineri.

y Domo nō.etiā vina.cōtra.C.de v.sig.l ī.z.s.e.l.quesitū.ff. sz si fundus.z.ff.neraci us.z.ff.idē.rñ. instructis horreis quibus dicit ptineri vina.solu.aliud in fundo ut ibi qp in domo:ut hic z est ratio qz ex fundo plerūqz nascitur:uel ibi gratia vsus patrissa. hic causa custodie:z sm hoc nō refert iter fundū z domum. accur. z Intelligi nō pōt.nisi sm qp dixi quando est gratia vsus. a Mulier.ppetua.ad hoc.s.de pig.l.debitor cuz concor. b Saltuarius.ad qō est.s.l.instrumēta.ff.fi.z.l.quesitū.ff.saltuariū. z de le.iij.cum quereretur.ff.fi.z.j.e.l.idem.ff.fi. c Par enim.ergo idem est ius:ut z.s.ad.l.aquil.l.illud.accu. d Pars fundi.facit.j.de v.sig.fundi.z.s.qui.mo.vsufr.a.l.fundi. u Ille.i.rustici edificij:ut.j.de v.sig.fūdi ap.z.s.l.pri.ff.fi.h. Legato.secus si villa instructa leget:ubi distinguitur leget fūdus instructus uel cū instrumēto:ut.s.l.quesitū.ff.suppellex.z.ff.sed si fundus ibi ,pinde zc.ac. g Nō ptineri.p.j.e.seia.ff.p.so.ibi. b Vinea.qui eū.seruū. b Dolos.fic.s.de vsufr. Ztē si.ff. fi. tū.ff.sed si fūdus. k Instrumēti fundi.sz patrissa.si modo ut cet instructior:ibi habebat als si.ut extra fundū locaret :non ptinet legato:ut.s.e.quesitū.ff.sed si fundus.z.ff.papi.z.j.e.l.z si mācipia ī prin. in casu tñ sūt etiā instrumēta fundi:ut si erāt lanifice ad uestiendā familiā

p Rusticā:ut.s.e.l.quesitū.ff. saltuari.

p Jctoris.cauteria.plūbea cū qb9 fiūt designatiões añq fiat pictura in d Et pcbe.uascula ī qbus stāt colores que dicunt ee de auriculis pisciū n Instrumento. z piscatores z seruos:z hoc cuz ipse testator piscator erat: z seruos piscatores habebat in eo ministerio:ut z.j.l.pr.ff ī.z dixi.s.e si ita in prin. o Instrumēto . balneato. zc.seruū:ut.s.e. taberne in fi.cū ipse dñs pfit balneo: ut.no.s.pri.rñ. p Saltuarīū. ſ. saltus custodē:sz topiarius ordinator salt9:ut.s.de le.iij.l.cuz quereret.ff.fi.z facit.s.c. instrumēta.ff.fi.z.l. quesitū.ff saltuariū.z.l.si ita.ff.fi. q Institore.s.co. taberne ff.pe. r Non possunt.facit. s.de iur.omni.iudi.l.ij.cum suis concor.

m Arcel: p Jctoris istrō legato cere. colores siliaqz boz legato cedit. itez pēiculi z cātherie z pcbe. Instrō piscatorio legato ptineri aristo ait: nauicellas que piscū capiēdoz cā sz z piscatores ptineri veri9 ē. Instrō balneatōio legato dēz ē balneatorē sic istrō ptineri balneatorio quomodo instrō fundi saltuariuz topiarum: z instrumento cauponio istitore cū balnee sine balneatoribus vsū suū pbere nō pñt .

Qz delationis in p Aul. strō qrtur semota carne mēsas pondera ferramēta z alia quo que q laniāde carnis cā parata sūt ité trucinas cātros dolabras istrō relinquimus. Instrumento legato aliquando z personas legantiū ne cesse est inspici: vt ecce pistorio instrumēto legato ita ipsi pistores ī esse videri pñt:si hic paterfa. pistrinū exercuerit :ná plurimū interest instrumentū pistoribus an pistrinū paratū sit. Asinā molēdinariā z molam negat neracius instrumento fundi ptineri. itez cacabos z patinas in instrumento fnudi eē dicimus:quia sine his pulmentarium coqui non potest:nec multuz refert inter cacabos z eneum qō supra fundū pendet:hic aqua ad potandum calefit in illis pulmentarium coquitur. Quod si eneum instrumento continetur vrcei quoqz quibus aqua in eneuz infūditur in idem genus rediguntur ac deinceps in infinitum : quibusque primis,prima copulata procedūt optimum ergo esse pedius ait:non propriam verborum significationē scrutari:sed ī primis quid testator demonstrare voluerit dictuz ī qua presumptione sint in quaque regione cōmorantur. Cum de villico quereretur:z an instrumeto inesset dubitaretur . sceuola consultus respondit : si nō pensionis certa quantitate sz fide dominica co/ macellarij siue beccarij a laniādo sic dicti:qz dilaniāt.ī.p frustra incidunt carnes z uendūt.vl.ī. qz la nā separāt z diuidūt a cozijs bestiarū:z exuūt siue ex coziāt bestias: z sic dicit lanio a lanicio:ut ar.s. ō vsu z habi.l.plenū.ff.fi.h. t Semota carne .hoc enim non cedit legato. u Adēsas.sup quibus uēditur caro uel etiam lana. x Pōdera.qbus pōderā tur carnes cuz uenduntur. y Laniande.ī.occidende: uel diuidende uel separande a cozijs z lana. z Trucinas.ī.stateras siue balancias. a Dolabra.ī. bipēnis cuz qua dolantur ligna: uel qō habet duo labra sm virg. accursius. b Instrumento. pistores. scilicet serui. c Exercuerint.per se. d Instrumentū.ī.seruī de quibus queritur. e Pistoribus.ī. dominis per se exercentibus. f Pristinum paratum.scilicet seruis quasi ipsi precipiant in pristino: ut primo casu cedant legato: secūdo non z sic instrumento agri ut.s.e.quesitum.ff.alphen9 z dicit hic pristinū.ī.furn9 als ,p molendino ponitur sm virg.

g Asinam.redit ad instrumēta fundi:dic ergo asinam que ducit molē. h Negat.nisi sit rustica operi deputata:ut.j.e.ff.idē consultus . i Cacabos.ī.lebetes.accur. Patinas.ſ.patellas. k Pulmentarium.suauis cibus sm virg. l Et eneum.ī.caldarium uel patolum a materia sic dictum. m Dic.ī.in eneo. n Continetur . qō apparet ex premissis cum non differat a cacabo z hoc secūdario.directo autē instrumento cocinario continetur:ut.j.de au.z ar.le.si nō sint.ff.si cui. o Copulata.j.e.fundi.ff.fi.z ad idem.s.de iur.om.iudi.l.ij. cū concor. p Presumptione.ī.consuetudine ex qua uoluntas testatoris presumit: sic.s.de edil.edi.sciendū.ff.illud.z de le.ī.si seruus plurium.ff.fi.z de lega. iij.nūmis.z.l.non aliter.ff.ī.z de re.iur.l.semper in sti.z.j.de flu.z ne quid in lo.publi.l.ij.ff.ī. q Cum de villico.ad hoc.s. e.instrumenta in prin. r Quantitate.ut extraneus colonus. f Sed si dominica.ī.domino debita z facit.s.e.quesitum.ff.alphenus in fi.z.j.e.seie.ff.ī.h.

r Idem ꝓsultus.inferior.i.pauimẽtuꝫ molendini: uel forte inferior mola siue machina sꝫ cacillus superior:qr paulatim de eo cadit frumentũ in molam. u Deberi.s.legatario ut fundi instrumentum.
x De putatoribus.vitiũ uel arboꝝ:ad qõ.s.ad.l.aquil.si putator.
y Inesse.instrumẽto fundi. z Pastores.ouiũ.ut.s.e. instrumenta in fi.
a Et fossores. qr faciunt fossata:ut aqua nõ stet i fũdo:z no.qꝫ ab illo.ff. de bubulco vsqꝫ huc dicit de instrumẽtis causa querẽdoꝝ fructuũ:ut.s.e.l.instrumenta in prin.accur.
b Idẽ scia.fac.s.de vsufr. item si.ff.seminarios.
c Instrumẽto.collyria. expone ut insti.de re.di. ff. cũ ex aliena.ac.
d Cui fundum.mancipia scilicet rustica.
e Eos.solos.sic ergo genꝰ precedẽs restringit ꝑ species expressas sꝫ ℞.j. de sup/le.le.l.legata.i.rñ.so. hic sciebat defũctus qd ꝓtinebat appellatõne instrumẽti ibi nõ:uel hic ꝓpria nomia expressit:ut stichũ pamphilũ z herotẽ:ibi speciẽ generis ut mãcipia:sed huic solutõni ob.j.de ali.z ci.le. l.vba. uel hic certũ numerum expressit:ut z ibi i.ij.z.iij.rñ. eiusdem legis ℞ie dicitur uel hic non intellexit suos contineri in primis uerbis scilicet instrumento:ibi sic: uel dic plene ut nõ.s.c.que situm.ff.pe.z fi.z facit.s.de le.iij.quesitũ.ff.i.z.l.heres. ff.i.z.j.e. qdaꝫ.z.j.de ali.lega.l.stichus.
f Nõ.idest quia.
f Intellexisse.cũ dixit fundum instructum.acc.
g Seruos.s.nomiatos vl alios.
h Sabinus.manendi perpetuo.
i Consulto. legatarij dolo z machinatione: ut.s.de le.ij.cum ita legatur.
k Non videtur.nisi testatorem id uoluisse euidẽter appareat:ut.s.de le.iij.iuſ. ff.fi.z facit.j.de pen.leg. nã qꝫ.ff.i.z j.de aur.z arg.le.si vxori.ff.i.z.s.de le.ij.in fũdo.z.l.quesitum.ff.ij. z fi.l. pe.in prin.z.ff.i.z.l.si ita. z l.si chorus.ff.i.z.s.de vsuf. le.l.generali.ff.i.z de leg.ij. caius.
l Quidã villam.s. domuꝫ
m Supellectili.hoc est generale nomen:sequẽtia speialia sunt que restringunt genus: ut.j.subijcit.accur.
n Cederẽt.non autẽ ceteras:ut z.s.e.l.ff cui fundus. z qõ nõ.s.c.quesituꝫ. ff.pe. Item ad hoc qꝫ species derogat generi:ut.s.de le.iij.l.vxorẽ.ff.felicissimo.z.l.heres.ff.i.z.l.ea tamẽ. z.j.de supel.le.l.legata.ij.z.iij.rñ.z.j.de ali.le.l.alimenta.ff.basilice.z.l. stichus in prin. o Domũ. non posse:sic.s.de le.ij caius i prin.z.s. de le.iij.vxorem.ff.legauerat.z.l.si mihi in prin.ff.i.z.j.e.l.cum fundus.
p Si mancipia.testator legauit fundũ cũ instrumẽto z cũ mãcipijs qꝫ ibi erãt:decide in codẽ fundo induxit postea mãcipia:ut ꝑpetuo ibi sint.z queritur an cedãt legato:z videt qꝫ nõ.nam ex uocabulo mãcipijs nõ:qr dixit que ibi erãt at hic nõ erant tũc. Itẽ ex ẏbo cũ instrumẽto nõ: qr eo ẏbo nõ ꝓtinetur serui:cũ postea de his dicit:ut.s.l.ꝓxi.ff.cui fũdũ. sꝫ tñ dicit ea ꝓtineri ex primo ẏbo.s.cũ instrumẽto.nam adiectio cũ mãcipijs causa ampliãdi nõ minuẽdi legatuꝫ fuit facta:vñ non oꝫ retorqueri in lesionẽ legatarie:sicut ergo ex primis ẏbis.s.cũ instrũ ꝓtinent̃ postea ducta mãcipia:si nihil eẽt adiectũ:ut.j.e.l.pe.ita z nũc. nec obstat predictus.ff.cui fundũ.qr ibi ꝑpijs nominibus expressit:hic i genere adiecit cũ mãcipijs. q Fuerint.s.tũc cũ testatoꝝ mortis:ut.s. sic liqueat hac uolũtate ibi dimisisse. r Ceterũ instrũmẽto. z si nil eẽt adiectũ: ut.j.l.p. Inducta.ut ibi sint ꝑpetuo:ut.s.de acti. emp.fũdi.ff.labeo.ex sic apparet testatorẽ bocvoluisse:z sic no. est ℞.s.de le.iij. iul.ff fi.z facit qꝫ huiusmodi legata posint augeri.s.ꝺ vsur. l.eqs.ff.i.z de le.ij.pe culiũ in prin.z de le. i.si ea toto in prin.et l.gre.in prin.z.ff.i.et l.qꝫ in rerũ.s. si quis z instr.de le.ff. si gret z.j.ꝺ ali.le.l.filio.ff.
t Paulus rñdit cedere.℞.s. e.l ville in prin.fol.hic quidam habẽt litterã supelle ctili.s.legata:z dicũt cedere.s.ꝑdicta oĩa; ſz seruos nõ ut subij cit:qr animalia in supellectili nõ sunt: ut j.de supel.le.l.ij.z sic nõ hñt.ff.seruũ uero zẽ.ſz nõ placet:qr nõ dicit.j. ap. supellectilis nõ ꝓtineri seruuꝫ ſz seruũ nõ ꝓtineri instrumẽto.alij hñt supellectilẽ z ẽ ℞.l.vil. le.vnde dicũt cãcellã duꝫ hũc vſi. ſz tu dic si legat instrumẽtum ville hoc modo villã cũ instrumẽto: tũc nõ cedit:ut in ℞io. si ãt villã instructã tũc sic: ut.s.e.l.quesitũ. ff. ſz z si nõ fund⁹.z qꝺ de seruo subijcit iõ c:qꝫ nec fũdi nec ꝑtissa.ẽ instrm.ut.s.l.qsitũ.ff papini.quoqꝫ.z.ff.l. ꝓx ff.i. phen⁹.z.j.l. ꝓx ff.i.
u Ꝓbabat.s. dño z laborabat cui uolebat:nõ autẽ dicas qꝫ dñs locet ei opas: ut s.de vsu.z ha.l.sed z ipſi.z.s.ꝺ vsuf.le.l.si ser.℞ so.ut in prin.
x Scie. instructos. ꝓbꝰ vbũ instructos ꝓtinebunt istra pa.fa.ut.s.e. qsitũ.ff. ſz z si fũdus.nisi ſz restricta ꝑ sequentes codicillos.
y Postea. determinẽt vbũ ꝓcedẽs scripſit:l vbũ seqns vẽit
z Scie.construe fundos quos relig scie
a Quotidiani.ut frumẽtuꝫ vinũ z alia instra ꝑissa. z hoc videbat ex ẏbis testamẽti. b Insuper.i.vltra institutionem.
c Manifeste.sic ergo precedẽtia ꝑ sequẽtia restringũt:sic.s.e.cũ de la.ff.cui fũdus.z.j.de supel.le.l.legata.ij.z.iij.rñ.ſz in primo c ℞.j.ꝺ ali.le.l.vba.ſz oĩa dic ut nõ.s.e.l.quesitũ.ff.pe.que ẽ similiter ℞.z ta.j. de ali.le.cũ certũ.z.j.de li.le.l.aurelius. d Liberto.instructi sũt:ergo cũ instrumẽto.z facit.s.e.l.quesitũ.ff.sed si fundus.
e Fidei do.hoc expone:ut.s.e.cũ dela.ff.cũ de villico, z facit.s.e.l. quesitũ.ff.alphenus. f Caio.z domũ.copula z plenariã indu cit repetitionẽ:ad qõ.j.de ꝓdi.z demõ.auia z.j.subijcit.

g Ita videri.i.etiã pſone inſtrumẽtuz:qz dixit inſtructos.alij dixerũt de inſtrumẽto fundi tñ:uel domus qõ nõ placet.
b Inſtrumẽtuz.i.domũ.z inſtrumẽtuz uel cũ inſtrumẽto: z facit.s. c.queſitũ ℈.ſz z ſi fũdus. i Paratos.qui.ſ.nõ ſũt inſtrumẽta
k Predia cuz dotibus.expone ut.s.e.l. ij.℈.i.z facit. s. de le. iij.p̃dijs in prin. z.j. de au.z ar.le.l.q vxori.℈.i.h.
l Idẽ queſijt. cedãt ſz nõne ẽ õ.s.e.l. que ſitũ.℈.ſaltuariũ in fi. ℈.z.℈.ſz ſi fũdus i fi. ℈.ſz certe ibi actor in fũdo morabaf z erat inſtrumẽtuz ſũdi hic nõ:z facit.j.c.predia ℈.i.in fi.
m Auctoritate. aliõ ſi uolũtate teſtatoriſ ut.s.e.mãcipia.z.j.õ ali.le.filio.z.s. de le. iij.iulianus in fi.
n Paphile. reuerſus.idẽ habeſ.s. õ le. iij.queſitũ in prin. et facit.j.e.l.in fi.z.l.ſi ita.z.s.e.queſituz. ℈. idez rñdit predijs.z j.e.predia.℈.i.z .j.de au.z ar.le.l.q vxori. ℈.i.z.s.de le.ij.cuius
o Tyranne. que ad eũ teſtatorẽ:z facit.s õ le.iij.p̃dijs.℈. quarto.z.℈.pe.z fi.z fac.j e.p̃dia.℈.i.z.s. de le. ij.caj.℈.fi.z.s. ſi ſer. uen. l.pe. ℈.i.ar.ℓ.s. de ſer.ru.prẽ.ſi parte z.s.e.l.ij.℈.fi. z .j. de re.du.l.i.accurſius.
p Inſtructũ.graba/tus.i.lectus:vnde in euãgelio: Tolle grabatũ tuũ z ambula.
q Soleret.p inſtrõ pſone aut rei.R.ut.p baf. s. e.queſitũ.℈.ſz ſi fũdus.z ad hoc.j. de au.z ar.le.ſi vxori ℈.i.z.j.de pe.le. l.naz q.℈.i.z.s.de le.iij.q/ſitũ.℈.fi.z.j.e.predia ℈.i.accur.
r Qõ adiecit poſſe di.ut lego fundũ uti ego poſſedi.
ſ Nõ de iure.ſz õ facto.niſi tñ aliõ liq̃at oẽ inſtrm debeſ illis vbis. R. ad qõ.s.de le.iij.prędijs.℈.i.z.ij z.iij.z.l.q̃ſitũ.℈.peto z.l.lucijtici. z.j.e.l. predia.℈.pe.z.l.pe.
c Cum fũdus.ſine inſtro.i.nihil dictũ ẽ de inſtrumẽto
u Oliuarie.quibus premiſ z machiatur olea:at prelũ qñ poſtea p̃miſ i torcular.
x Infixa.l.ſic ut fũdi pars ſint.
y Cõtinetur . nõ.n. ſũt fũdi inſtrm:ut.s. e.queſitũ.℈.ea.z.℈.pz quoqz. z iõ cedet legato : ut pars rei nõ ut inſtrz pſone vl rei

videri[s] dediſſe niſi is a quo peteret aliud teſtatorẽ ſẽſiſſe monſtre docet:at ſi hitationis idcſt edificij inſtrm[n] legaſſet:nõ cederẽ ſeruos ope alijue rei paratos[i]. Predia vt inſtructa ſũt cũ dotibus[k] z reliqs colonoz z villicoz:z mãcipijs z pecore cõi legauit:z peculijs: z cũ actore:queſitũ ẽ an reliqua colonoz q finita ꝓductione iterpoſita cautione de colonia deceſſerant ex vbis ſuꝑſcriptis legato cedãt. rñdi non videri de his reliquis eẽ cogitatũ. Idẽ q̃ſijt i actore legato an vxor z filia legato cedãt[l] cũ actor nõ i prędijs:ſed i ciuitate morat. rñdi nihil ꝓponi cur cedãt. Idẽ q̃ſijt cuz teſtator facto teſtõ i,puincia ſit,pfectus an ea mancipia que poſt ,pfectionẽ eius aut mortẽ ſine cuiuſq̃z auctoritate[m] ſponte ſua ad parentes z notos ſibi boies in fundoſ legatos trãſierit:legato cedant. rñdi nõ legatos eos qui forte veluti cõmeantes trãſiſſent. Pamphile liberte mee dari volo fũdũ ticianum cũ inſtrumento z his qui in eodem erũt cũ moriar. q̃ſituz eſt ſi ſtichus ſeruus ex eodẽ fũdo ante annuz teſtatoris mortis abductus eſſet: z i diſciplinã traditus poſtea in eũ fũdum nõ reuerſus[n] ſit:an õbeat. reſpõdi ſi ſtudẽdi cã miſiſſet nõ quo a fundo eũ alioꝛſum tranſferat deberi. Tyrãne[o] ſoꝛoꝛi mee fũdum meũ grecianũ cum ſtabulo z inſtrumẽto ruſtico omni reliquo. q̃ritur an fundi appellatione ẽt paſcua q̃ ad eum ſimul cũ fundo ꝓuenerint: z que ſuper in vſibus huiuſ poſſeſſionis habuerat legato cederẽt:reſpõdi ſi prata fũdo greciano ita cõiũxiſſet:vt ſub vna fũdi appellatione baberenf:ea quoque deberi inſtructis domibus legatis grabat[p] argẽto z auro textuſ mortiſ ticie ipſe i domibus nõ ẽ reptus:ſz i horreo tãti ſuper recõditus. quero an bis quoqz prẽſtandus ſit. rñdi ſi i domo eẽ ſoleꝛt[q]:z quo tutioꝛ loco baberetur interim in horreo ỏlatuſ eẽt nihilominus ꝓſtanduz. Quod adiecit teſtatoꝛ vti poſſedi[r]:an hoc ſignificet:ſicuti ſtructa in die mortis habuit.i.cum mancipijs pecoribus inſtrumẽto ruſtico. reſpõdi n õ de iure[s] q̃rit. Cum.

Qz fũdus inſtro[t] legatus ſit dolia mole oluari[v] z preluz z quecũqz infixa[x] inedificataqz ſunt fũdo legato ꝓtinent[y] nulle autez ex bis rebus[z] q̃ mouer: ꝓſũt paucis exceptis fũdi appellatõe ꝓtinent. de molis aũt q̃ri ſolet[a] cũ ita affixe itaue iedificate ſunt vt ꝓtes edificioz

z ſic nõ obſtat.j. de ſuppel.lega.l.ſi.ac. z Ex bis rebus.ergo nec dolia z mole:ſi tamẽ nõ poſſint moueri.z facit.s. de acti.emp. fundi.
a Queri ſolet an ꝓtineatur.appellatione fundi:etiã rñ.ſic cũ z̃c.uel in fi.
b Fundo inſtrumẽto.que ſũt iſta habes.s.c.queſitũ.℈.ſi i agro. z.℈.ſe.
c Inſtra.q.d.nõ ſolũ ſi dixit uti optimus:ſz etiam ſi dixit cũ inſtrumẽto nã ſunt fundi inſtrumẽta hoc caſu. z facit.s.e.l.ſi redditus.
d Fũdo ꝓtinere. lz etiam aliõ cẽt:ſi principaliter ſeruus cũ peculio legatus eẽt R.ut.j.ti.i.l.i.z.ij.
e Cum querat.negocia tionis lz magis loci q̃ negociationis ſit nomen taberne:ut.s.e.l. taberne.z facit.j.de v.ſig.inſtructã autem taber.ac.
f Fundus. dicẽduz ẽ.ſ. id qõ teſtatoris fuit: tantũ deberi:ſic.s.de le.i.l. v.℈ ſi.
g Nõi fuerit. tũc.n.aliud nõ poſſet videri cedere legato:niſi z qõ colonus habuerat:ad qõ.s.õ le.i. ſi qñ in principio.
h Fundi potuiſſet.ſcilz iſte fundus.accurſi.
i Paratũ eẽt.no.nõ q̃ fieri debuit:ſz q̃ factũ fuit:ſic s.de le.iij.l.cũ quereretur. ℈.lana.ſed ar.cõtra.s.de offi.pre.ſed lz.
k Quidã figlinas.i.fornaces:ut.s.de ſer. ru.predi.l. ueluti.
l Figulor.i.ſeruorum:qui exercebãt fornacẽ:z dic ruſticum.ſ.alterius fundi: et ideo nõ videntur legati: lz fundus in quo ſunt figline ſit cũ inſtrumento legatus z ſi tã figule ut pars q̃ uaſa ad ruſticuz opus parata cedũt:ad qõ.s.e.queſitum. ℈.alphenus. z ſz hoc habeas.j.figulas inſtrumẽto z̃c fm.b.vel dic q̃ opa.i.uaſis z dic legatũ tñ inſtrumentum fundi:vnde nec fũdus nec etiã fornax ẽ legata .nã lz inſtrumẽtuz fabricc legetur:nõ ideo domus ubi fit fabrica:z ita habeas figlinas inſtrumento.
m Itẽ cũ pecore. q̃ z ipſũ eſt inſtrumentũ fundi: ſi ut fructus õ fũdo p̃ciperet ſit paratũ:ut.s.e.l. de grege.
n Paſtores ouium.vnde illud angelus ad paſtores ait z̃c.nã vbũ pecus cõprehẽdit ẽt magnas beſtias:ut s.de edil.edic.l.ediles.ij.℈. iumẽtoz. o Ouiliones.qui cuſtodiunt oues.
p Ouilia quoqz.ubi oues claudũtur:z ſic no.remoto principali z accelſorio:ut.j. ti.i.z.ij.accurſius.
q Olia perpetuo.ſic.s e.cu fundus.z õ actio.empti.l.fũdi.℈. labeo.
r Molas manuarias.i.q̃ manu ducũtur z molant.
ſ Jumentarias. que a uento ducũtur:ut.s.e. cũ decla/rationis.℈.aſinam.
t Predia maritima.prope mare poſita.

u Fungebãtur.qõ maxime ex libellis familie. Itẽ cibarijs pôt deprehẽdi:ut.ſ.de le.iij.ſeruis urbanis. x Non eẽ legatos.ptra videbaſ ꝓpter eoꝝ artẽ ꝛ predij ſitũ cõprehendi:ubi cõmodius pñt eam exercere:ꝛ facit.ĩ.de au.ꝛ ar.le.l.vxori.ℊ.i.ꝛ.ſ.de here.inſti.ex facto.ℊ.fi.ꝛ.ſ.de le.iij. ſi ita queſitũ.ℊ.fi.ꝛ.ĩ.de pe.le.nam q.ℊ.i.ꝛ.ſ.de vſuf.legato.l.gnãli.ℊ.i.ac.

y Affini.legauit mlier quedam.

z Opera legaret.i. mitteret operã.ſ.effectu:operam dico eundi. nam lego te in ruſciã.i.ômitto ſm vg. Itẽ per hoc pz q nõ ppetuo a fundo uoluit remouere.

a Ex his.que ĩ fũdo erãt.

b Ruſticis.ſub.i.

c Ad tẽpus.ergo non ppetuo alſ ẽ ĩ littera elegerãt.

d Ex ſilijs.ſ.relictis: per quos etiã ipſi vidẽtur eſſe ibi:ut ꝛ.C.de agri.ꝛ eẽ.l.cũ ſcimus.ℊ.fi.li.xj.

e Et q̃dã.ſ.adducta ſũt.

f Partibus.ſ.relictis.

g Deberi. ꝓpter p̃dictaꝝ ſeparationẽ:ut.ſ. e.queſitũ ℊ.ſaltuariũ in fi.ꝛ facit.ſ.õ le.iij.ſi ita.

h Idẽ queſijt.dari uoluiſſe.hãc queſtionẽ iducit mẽtio mãcipioꝝ ꝛ reliquoꝝ colonoꝝ ſpecialiter facta: nõ ergo debetur niſi cõtra ꝓbetur ſic:ꝛ.ĩ.de aliñ.le.l. alimẽta.ℊ pe.ꝛ.l.ſtichus in prin.ꝛ.ſ.de vſufr.le.l.generali.ℊ.iij.ꝛ.ĩ.proxi.ℊ.

i Liberto.i.libte.ut ſubij cit. k Et agellum.i. paruum agrum.

l Uendiderit.uel ante teſtamentum uel poſt.

m Precij.i.preciũ tertie partis ꝓ qõ ſaltiꝝ due vini partes videntur remanere in legato.accur.

n Uerbis.ſ.que in eodem erunt cum moriar.

o Contineri.ſ. legato ſm rigorem uerborum.

p Contrariã.que ſane liquet maxime ſi poſt teſtamẽtũ nulla urgẽte neceſſitate vinũ ſit vẽditũ:ut.ſ.de le.i ſi ex toto.ꝛ.ſ.de le.iij.fidei cõ.ℊ.ſi rem ſuã.R.ꝛ no. ſm eundẽ.R.q ſi qs leget que in fũdo ſũt aut mortis tpe erũt legãtis: quecũq tunc ibi reperiũtur legato cedere:vboꝝ tenor angustiaq facit:ſed liquido ꝓbaꝝ uoluntatẽ ſepe demonſtrante aut rei poſite in inſtrumento quoniã legatario nil ꝓfit eiº qualitaſ:aut patriſſa. ꝓſuetudo deſtinatio ſciaue ſi qd ergo caſu uel ex ipſo uiſo incõſultoue uel vẽdendi merciſue cauſa:ſeu ad tẽpus ſit ibi delatũ: ꝛ nõ lõge poſt:tñ alio portãduꝝ aut nũmi fenerãdi alioue cito erogãdi:ide ue mutãdi eo repiant tali legato cedere uolũtatis intuitu iuſte puto derogatũ:q ẽt eo magis iure pñti ne fidẽ fregiſſe duplici.i.tam legati q̃ vẽditi preſtatione grauaſſe coheredes crederẽtur:ex eo ipo q vinũ vẽdidit teſtatoris facto.ſatis cuidẽter ꝓbaſ.cetera vo ibi inuẽta.i.in penu ꝓſeruanda:uel ad rei pſoneue inſtra ptinẽtia:uel cuſtodie pennis noie theſauri depoſiti:ſeu aliter ppetuitatis actio deſtinata:lz abſit caſu forſan huic cedũt legato:ut.ſ.e.cũ delanionis.ℊ.cui fũdus.ꝛ.l.ſeie.ℊ.päphile.ꝛ.ſ.de here.inſti.ex facto.ℊ.fi.ꝛ.ſ.de le.iij.q ꝓcubinã.ℊ.q fundũ.ꝛ.l.vxorẽ.ℊ. legauerat. ꝛ.l.queſitũ.ꝛ.l.ſi fũdus.ꝛ.l.q filiã.ꝛ.l.ſi chorus.ℊ.i.ꝛ.l.ſi ita.ꝛ.l.ſi mihi in prin.ꝛ.ℊ.fi.ꝛ.ĩ.de au.ꝛ ar.le.ſi vxori.ℊ.i.ꝛ.ſ.de do.prele.l.qui dotẽ.ꝛ.ſ. de vſufr.le.l.generali.ℊ.vxori.R.ꝛ de le.ij.caius.ꝛ de le.iij.predijs. ℊ.fi.

q Ut ſupra.ſ.ut ſm uerboꝝ rigorem cedant legato: niſi contraria ſit uoluntas qõ ex multis preſumitur:ut dictum eſt.

r Ita legatũ.partem.ergo dimidiã:ut.ĩ.de v.ſig.nomẽſi.ℊ.portionis.

tionibus fũgebanſ:nec mortis teſtatoris tpe in pdijs legatis deprehẽſi fuerit legati eſſe videanſ. rñdi ſm ea q̃.pponerenſ nõ eẽ legatos. Affini ſuo inter cetera ita legauit fũdũ cornelianũ ticio:ita vt ẽ inſtructus cũ oĩbus rebus ꝛ mancipijs ꝛ reliquis colonoꝝ dari volo: hec teſtatrix rome litis cã ex affrica veniẽs:mancipia quedã ex fundo ſu prafcripto quo ticius ꝓ hyeme operã legaret:ſecũ adduxit.q̃ſitũ ẽ an mancipia fideicõ.cedãt cũ quidam ex his rusticis officijs ad tẽpus peregrinationis abducta ſũt relictis cum ſeruabus ꝛ filijs ſuis :ꝛ q̃dam matribus ꝛ patribus relictis.rñdi mãcipia de quibus quereꝛ ſm ea que.pponerenſ ex cauſis fideicõmiſſi deberi. Idẽ q̃ſijt an fructus eiuſdẽ fũdi q ibi in die mortis coacti mãſerint fideicõ.cedant:cũ pleniſſima teſtatoris erga aſſinẽ volũtas ab eo quoq manifeſtetur:q reliqua colonoꝝ eiuſdẽ poſſeſſionis ad eũ ptinere voluerit rñdi in huiuſmodi ſcriptura poſſe rñderi:hoc ſolũ querẽdũ an manifeſte appareat defũctam id de quo quereꝛ dari voluiſſe. Liberto quẽ beredẽ ex parte ſcripſit : fũdũ ꝓ ꝑceptionẽ dedit in hec vba pamphile liberte mee pcipito:tibiq habeto fũdum meũ ticianũ ꝛ agellũ ſẽmpronianũ cũ inſtro:ꝛ his que ĩ eodẽ fundo erunt cũ moriar :familiam quoq que in eo fundo morantur exceptis quos manumiſero: q̃ ſitũ ẽ cũ teſtator in eo fũdo aliquãtulũ vini habuerit in dolijs: q vinus teſtator totũ vẽdiderit : ꝛ partem terciaꝝ precij ꝓ eo acceperit: an vinũ in dolijs remanẽs ad libertũ ex cã ꝑceptionis pertineat . rñdi verbis q̃ ꝓponerenſ ꝓtinerio q̃ niſi manifeſte ꝓtrariã volũtatẽ coheredes approbẽt in eo fundo inſtrumẽta calẽdaria ꝛ nũmos reliqt rñdi de nũmis quoq vt ſupra reſpõſum eſt. Ita legatũ ẽ ſepticie ſoroꝛi mee fũdi paterni mei ſciani partẽ dari volo.ſicut ẽ ꝛ alterã partem:ita vt in die mortis fuerit que ſitũ eſt an ex verbis ſuprafcriptis aggeris ꝛ ꝑla iã ĩpoſita:parataq ita ĩmitterenſ edificio:itẽ inſtrumẽtũ vrbanũ ꝛ ruſticuz cũ mãcipijs q̃ fũdi cã erunt ad legatariam pertineant: rñdi poſſũt hec verba ſicut eſt ad inſtructum referri: Fũdũ legauit ĩ hec verba ſẽpronio fratri meo hoc amplius fũdos meos ita vt inſtructi ſũt caſſianũ nomanuz cũ ſuis ſalictis ꝛ ſiluis. q̃ſitum eſt cum ſilue ꝛ ſalicta nõ in fundis ſuprafcriptis ſint:ſed ĩ adiectis agellis ꝛ quos ſimul teſtator comparauit:nec ſine his fundi coli poſſit: legato cederẽt.rñdi id tñ cedere legato q vbis cõprehẽdiſſet.

l Lucius ticius fũ il. Dez. dũ vti erat inſtructus legauerat .q̃ſitũ eſt fundus inſtructus quẽ admodũ dari debeat:vtrũ ſicut fũdus inſtructus fuerit patriſſa. tpe vt que ĩ medio tpe agnata aut ĩ fũdũ illata ſunt:beredis eius ſint: an vero inſtructus fundus eo tempore inſpici debeat:quo factũ ẽ teſtm an vo eo tempore quo fundus peti ceperit : vt qcqd eo tpe inſtri deprehendaſ:legatario,pficiat : rñdi ea quibus inſtructus ſit fũdus ſm verba legati que ſunt in eadem cauſa cũ dies legati cedat inſtrumẽto contineri. il. Abo.

s Si nauẽ cũ inſtro emiſti ꝑſtari tibi debebit ſcapha nauis paulus imo ꝓtra:eteniz ſcapha nauis nõ ẽ inſtm nauis: etenĩ ĩ mediocritate nõ genere ab ea differt ĩ inſtm aũt cuiuſq rei : neceſſe ẽ alterius generiſ eẽ:atq ea queq ſit q põ.li.vij.epiſtolaꝝ placuit.

De peculio legato.

p Paulus.

Seruo legato cuz peculio ꝛ alienato vel manumiſſo vl mortuo:legatum etiam peculij extinguitur.

Aius.

q Si nauem.nauis hoc dixit labeo.

r Mediocritate.qõ non mutat:ut.C.de inceſ.nup.humilẽ.

i Ab ea.ſcilicet naue. k Differt.ſ.ſcapha.

l Atq ea.ſ.res cuius inſtrumẽtuz debz eſſe queq ſit.ſ.res illa principalis:cuius debet eẽ inſtrumẽtuz ſiue fundus ſiue domus ſiue taberna uel aliud:ut.ſ.in rubri.nõ.ſz videtur q homo ſit inſtrumẽtuz hominis:ut.ſ.e.queſitũ.ℊ.ſed ſi fundus in fi.ℊ.ꝛ.l.cũ delanionis.ℊ.q̃ ſũt ℊ.ſo.ſpãle ibi ĩ hoĩe:ar.ſ.de edi.edi.l.iuſtiſſime.ꝛ codez modo ſolue.ſ.l.queſitũ.ℊ.ſaltuariũ in fi.ℊ.uel ibi de inſtro inſtri:hic ꝺ iſtro principali. Itẽ facit.ſ.ꝺ rei uẽ.l.iij.ℊ.armamẽta.ꝛ.ſ.de eui.l.ſcapha.

m De peculio legato.

n Seruo manumiſſo.viuo teſtatore non etiam ſi poſt: ut.ĩ.e. l.tunc inutile.accur. o Extinguitur.etiaz ſi in peculio ſunt vicarij ſerui ſm Jo.ꝛ facit.ĩ.cũ hac.ꝛ.ſc.ĩ.ri. l.l.ij.ꝛ.ſ.ſa.her.ex parte.ℊ.duos.ꝛ inſtit.de le.ℊ.ſi quis.ꝛ.ſ.ti.l.l.ꝛ v.ſed contra in eo ti.l.fundo.ℊ.fundo.ſo.ibi.accur.

u Ruſticũ.ſ.qõliber aliud. x Adi ſtructũ.ut ſi erãt pteſtamẽti debeanſ ex vbis ſicut eſt:ꝛ ſa.ſ. e.ſeie.ℊ.fi.ꝛ de le.iij. queſitũ.ℊ.ij.ꝛ.l. prec diſs.ℊ.i.ꝛ.ij.ꝛ.l.q habebat in prin.ℊ.i.

y Fundũ legauit.ſt legauit ꝛ alſ legauit.

z Caſſianũ. nomiãſũt fundoꝝ legatoꝝ.

a Cum ſuis.hic oritur dubitatio.accur.

b Agellis.ideſt pauis agris.accur.

c Cõprehendiſſet. non ergo agelli legato cedũt: niſi voluntate ꝛ deſtinatione domini fundũ nominãtis.ꝛ legantis ita ſũt vniti : ut vno nomine cẽſeretur cozũq rationes fructuz vno ti.accepto ferãtur:ut ſ.de le.i.q in rerum. ℊ.fi.ꝛ de le.ij.cũ fundus.ꝛ de le.iij. ſi cui edes. ꝛ.l. predijs. ℊ. iiij.ꝛ.ℊ pe.ꝛ.ℊ.fi.ꝛ.ſ. e.ſeic ℊ.tyranne.ꝛ.ſ. de le.iij.caius. ℊ.fi.et ĩ.de vſufr.legatam.dam nas.ℊ.fi.ꝛ.ſ.de vſuf. l.item ſi.ℊ.fi.

d Lucius medio tempore. ſ.inter teſtamẽtuz ꝛ mortem:ꝛ dic illata: nontamẽ pſeuerauerunt vſqz in mortem : vel dic medio peſt mortem:ꝛ ante aditã hereditatem.

e Deti ceperit. qõ erit forte dudũ poſt aditam hereditatez.

f Cedat. qõ eſt tempore mortis: ut.C.ꝺ cadu.tol.l.vna.ℊ.cuz igitur.ꝛ ſm. R. hoc cõmune in omni vniuerſali legato:ut.ſ.ꝺ le.i.gregẽ.ꝛ de leg.ij peculiũ.ꝛ.ſ.de vſur. l.equis . ꝛ ſic non eſt cõtra.ſ.de le.iij. vxorem.ℊ.teſtamento.et l.nomen.ℊ.i .ꝛ facit.ĩ de adimen.le.l. filio.

Am que accessionũ.nec p accessoriũ ꝓfirmaꝫ ꝓncipale: ut.ſ. de vul.ſubſti.l.ex pupillari.R.ꝛ facit.j.de re.iur.l.cũ principa lis.ꝛ.C.de vſur.l.eos in prin.ꝛ.ſ.de rei ucn.ſi aũt.ſ. ſi homo.ꝛ.ſ. de arbi.nõ diſtinguimus.ſ.itẽ non eſt cogẽdus.ꝛ.ſ.l.pri. Item ſic.ſ.ſi quis cau.l.ij.in prin. tur:ut.ſ.ſi cer.pe.l.le cta azo. Itẽ hoc niſi acceſſiõeſ ꝑciosiores ſint:uel plus reddit⁹ habeãt ꝙ ꝓncipale tũc.n.non extinguit: ut.ſ.q mo.vſufr.am. l.qd tñ in prin.ꝛ.j. õ aur.ꝛ arg.le.l.ꝛ ſi nõ ſint.ſ. peruenìamus

Am que acceſſionũ⁹ locũ ob tinẽt extinguuntur[q]: cũ ꝓnci pales res pẽpte fuerint. Paul.

Et ſi ancilla[r] cũ ſuis natis le gata ſit etiã mortua ea vel alie nata vel manumiſſa:nati ad legata riũ ꝓtinebunt:qz duo legata ſũt ſe parata. Ulpius.

Sed ꝛ ſi cũ vicarijs[s] ſuis lega tus ſit ſeruus:ꝛ durat vicari orum legatum etiã mortuo eo[t]:aut alienato aut manumiſſo. Paul.

Peculio legato cõſtat beredez noia peculiariter ꝑſeq poſſe[v] ꝛ inſup ipſũ ſi quid debeat[x] ſeruo reddere legatario debere. Ulp.

Si peculiũ[y] legetur:ꝛ ſit i cor poribꝫ[z]:puta fũd⁹ vl'edeſ[a]:ſi quidem nihil ſit ꝙ ſeruus dño vel cum ſeruis liberisue[b] domini õbe at:integra corpora vendicabunt[c] ſi vero ſit ꝙ domino vel ſuprascri ptis perſonis debeaꝫ:diminui ſin gula corpora[d] ꝑ rata debebunt: ꝛ ita ꝛ iulia.ꝛ celſus putant ꝛ ſi fuerit legatũ peculiũ non deducto ere ali eno[e]:verẽdũ ẽ ne inutile legatũ ſit: quia qõ adijcitur ꝓtra naturã lega ti[f] ſit:ſed putauerunt[g] hanc adiecti onem non vitiare legatuz:ſed nihil ei adijcere[h]:nec enĩ põt creſcere vẽ dicatio peculij per hãc adiectionez plane ſi ꝓponas legatariũ nactum poſſeſſionem rei exceptione doli aduerſus beredẽ vẽdicãtẽ[k] vti põt bz eniz ĩ ſolidis rebus volũtatem[l] eris aliẽi nõ deducẽdi:ſz ꝛ ſi dñs[m] remittere ſe ſeruo qõ debet:vel ni hil ſibi ſeruũ debere ſignificauit[m]: valet hec adiectio[n] qz nuda volũta te[o] põt dñs ſeruo inuittere:ꝙ ei de bet. Ulpiano[p] aũt meo mihi legato an etiã vicarij mei peculiũ ad me ꝓ tineat:queritꝫ ꝛ putamus ꝓtineri le gato eiuſ vicarij peculiũ:niſi aduer ſetur volũtas teſtatoris. Si ſer uus[q] ꝛ vicari[r] eius liberi eſſe iuſſi ſunt:eiſqz peculia ſua legata ſunt: ꝝ ba ꝓm volũtatem[s] teſtatoris exau diẽda ſũt tanquã de duobus ſepa ratiſqz peculijs teſtatore locuto: ꝛ ꝓm hec vicarius vicarij nõ cõicabi bit[t]:niſi hec mens fuerit teſtantis. Sicut ãt es alienũ hoc ẽ qõ debeꝫ dño,minuit legatũ peculiũ: ita ꝑ cõ trariuz id qõ dñs dz ſeruo augere dz:ſed huic ſentẽtie aduerſatur re ſcriptũ ipatoris noſtri[v]:ꝛ patris eius ꝙ ita eſt. Cũ peculiũ[x] ꝝuo legatur nõ etiam id ꝓceditur:vt pe titionem habeat pecunie quam ſe ĩ rationeſ domini ꝑpendiſſe dicit ꝙd tamen ſi hec voluntas[y] fuit teſtato ris cur non poſſit ſequi[z]. certe cõ penſari[a] debet hoc ꝙ impendit cũ eo qõ domino debetur[b]. An ꝛ qõ dominus ſcripſiſſet ſe ſeruo debe re:peculio legato cederet:pegaſus negat. Idem nerua ꝛ cum gneus domicius filie ſue peculiũ qõ eius eſſet legaſſet:ꝛ annuum ꝙ ei ſoli tus erat dare biennio nõ dediſſet: ſed i rõnibus ſuis reſtituiſſet[c]. Fi lie debere attilicinus exiſtimat le gato non cedere.qõ verum eſt: qa conſonat reſcripto[d]. Non ſolũ autem ꝙ domino debetur peculio legato deducitur[e].ſed ꝛ ſi quid be redibus[f] debitũ fuerit. Idem.

Si quis creditori ſuo ad ar rogandũ ſe dederit:ꝛ agetur de peculio[f] cum arrogatore[g]. Idez puto dicendum ꝙ de herede dicit[f]. Ulpianus.

Deniqz pegaſius rñdit ſi ſtatuli bero cui peculiuz legatũ ſit: be res iteri crediderit:id ipſo iure de trahi:ꝛ corpora ſingula[h] ẽt ꝑ boc eſ

m Sed ſi dñs ſignificauit.i.ſignificare uoluerit:qõ ꝓculdubio illa adiectione facere uoluerit:ut.C.de fal.cauſa adiec.le.l i.ꝛ.iiij.

n Hec adiectio.que remittat uel que dicat eum non deberi.

o Nuda uolũtate.nõ expectata ſolutione:ut ꝛ.ſ.de pe.le.peculio ĩ prin. Itẽ ꝛ alio modo ſi leget ei res ſingulas que ſunt in peculio ſpecialiter ex

ꝓmẽdo ꝙz Jo.ut.j.e.ſi pe culiũ ſeruo. ꝛ ſm hoc facit ad queſtionẽ monaſterij an tencaꝫ ſoluere creditoribꝫ ꝙerſi:ut ſi bona oia cõtu lit:alꝫ ſi ſingulas res nõ te neatur.

p Vicario. teſtatoꝛ mihi ordinario legauit libertatẽ ꝛ vicariũ meũ pamphilum cũ ſuo peculio:querebatur an ualeret peculij legatũ ꝛ allegabaꝫ ꝙ ñ ualeret qua ſi nõ habeat peculiũ: ſz ma gis pars peculij ordinarij dici põt:ut ex ſequẽtib⁹ col ligi põt: ſz hec nõ eſt bona allegatio:qz ꝛ vicarij pecu liũ habẽt:ut.ſ. de peculio.l diffinitio. Itẽ alia ratione qz ſeruo legato nõ videtur eius peculiũ legari:ut.j.e.l antepe.ſz nec hec bona: qa hic expreſſũ eſt cũ peculio: ibi nõ:ut ergo ut ordinario ſuũ poteſt adiungi peculi um ſic vicario ſuũ. uel po ne ſcõo caſu ꝙ mihi ordina rio fuit vicarius legatus: nec fuit adiectũ cum pecu lio ꝛ qõ ſubijcit i fi. niſi ad uerſet cẽ.i.niſi õſijt qõ ſem per eſt ut deũjt niſi nomi tim peculiũ quoqz legatuz ſit:ut.j.e.ti.l.antepen.ꝛ ſm hoc nõ eſt cõtra.ſ.ti. i. que ſitũ.ſ.celſus.uel ſol.ut ibi ꝛ facit.ſ.ti.i.fũdo. ſ.i. acc.

q Si ſeruus.ſ.ordinarius puta ſtichus.accur.

r Vicarius.puta pamphi lus.

ſ Secundũ uoluntatem.ꝛ non ſz uerboꝝ rigorẽ quo niam forſan vnuz tñ:ꝛ ſo lius ordinarij peculium ſit dicendum.

t Non cõmunicabitur. ſz ſoli pamphilo vicario õbe bitur.nã ꝑ ſpeciẽ generi de rogaꝫ:ut ꝛ.ſ.de tritico le.l. ij.ꝛ.ſ.de le.iij.ſeruis urba nis.ſ.fi.ꝛ.j.de au.ꝛ ar. leg. l.i.ꝛ de ma.te.l.ſi peculiuz.

u Sicut autem. imperato ris noſtri diui ſeueri ꝛ anto.ut inſti.de le.ſ.peculium in fi.

x Cũ peculiũ.ꝓceditur eo ſolo qõ ſuũ legauit peculiũ:niſi aliud liqueat ut ſtatim dicet. y Voluntas.manifeſta,uel ex uer bis uel ex conſuetudine:ut.j.e.dominus.ſ.teſtamento in fi.

z Cõſequi.ſ.ꝙ nulla ratione impedit:ꝛ certe poterit illud cõſequi.

a Cõpenſari.cõpenſationi quidẽ nõ uelle:petitioni vo palã demũ uelle ſufficit.R.ut ꝛ.ſ.e.l.in prin.ij.rñ.ſic ꝛ alꝫ admittit cõpenſatio: nec tñ daꝫ petitio:ut.ſ.de ne.ge.ait ꝓtor.ſ.pupillus.ꝛ.ſ.de cõpen.ſi cũ filio. ꝛ.l.etiã ꝙ na. b Debetur.ueluti debitũ naturale:ut ꝛ.ſ.de cõpen.l. etiã ꝙ ꝛ de peculio.l.nec ſeruus.ꝛ.l.nõ ſolũ.ſ.i.ꝛ.ij.ꝛ facit.ſ.de peculio.l.quã tu beronis.ſ.ſz ꝛ id.ac. c An.ꝛ qõ retuliſſet.etiã nuda ratione ꝛ uo luntate:ꝛ ꝙ nec illa demõſtratio:nec eius filie nomine depoſitio:nec feno rũ ꝑ ea datio:ut.j.e.l.i.ꝛ.ſ.de le.iij.qui filiũ.R.nec vlla cauſa debiti ꝑceſ ſit:ut.ſ.de pec.l.nõ ſolũ.ſ.fi.ſic in libris nuda ratio nõ facit aliquẽ debito rem:ut.j.de dona.nuda. d Reſcripto.de quo meminit.ſ.pri.ſ.

e Non ſolũ deducitur.ut inſti.ꝙ cũ eo.ſ.cũ aũt. f Heredib⁹:ut qz creditor ſerui heres extitit dño:ut.ſ.de decur.l.ſz ſi dãnum.ſ.ſz ꝛ ſi credi tor.vl' qõ hẽs ſtatulibero mutuauit cui peculiũ erat legatũ:ut.j.e.l.õniqz

f Si quis.de peculio.ex ꝓtractibus poſt arrogationẽ factis non ante ut.ſ.de pecu.l.in arrogatorez.ſz nõne per arrogationẽ fuit actio ex tincta.videtur ꝙ ſic:ut.ſ.de ca.di.l.ij.ſ.penul.ſed dic ꝙ obligatio natura lis non eſt extincta:ut.ſ.l.pri.in fi.ꝛ.j.l.pri.

g Deniqz.ꝛ corpora ſingula ſtatulibero danda.Ro.ut.j e. ſi ſticho.

Eo.ſ.ordinario.R. nec enim ut res pecu liares ordinariũ: ita ꝛ vicarij prerogati ua humane nature ſe quũtur ſm Jo.ut.ſ. de edil.edi.l. iuſtiſſi me.i.,ppter hominis dignitatẽ:ꝛ facit iſti.

de le.ſ.ſi quis.

Eculio. poſſe ꝛ celãdo actiones le gatario liberatur:ut ſ.de pec.qõ debetur: ꝛ adde qõ nõ.in.l.ſti cho in.e.ti.

Debeat. hẽs ſuo nomine:ꝛ dic redde re.i.dare:ſic ꝛ.ſ.õ le. ij.cũ qdã. hoc tñ ſm determinationẽ q̃ fit j.l. pri.ſ.ſicut.

Si peculium ſit Scilz peculium In corporibus.ſ. tñ.

Edes.ſ.ſint in pe culio nõ etiam quan titas ceterum dotis exemplum ſequere mur:ut.ſ.de iu. do.ſi is qui.ſ.ꝙ dicitur. b Liberis.uel his quoꝝ negocia geſſerit dominus uel etiã heredi:ut.ſ.de pecu.ſz ſi dam.ſ.preterea.ꝛ.j.e.l.ſ. ſi,ſecus ſi debeatur ſeruo vicario:ut.j.e.id qõ in prin.

c Vendicabũtur per legatariũ.i legatarius uendicabit:ꝛ ſic incer tam partem:ut.ſ.cõmu.diui.l.ꝛ ſi non omnes.ſ.i.

d Si vo ſingula corpora.que ſunt in peculio maſura:alꝫ non:ut.j. e.ſi ſticho.ꝛ hoc ſi nõ ſoluerit heredi qõ domino debuit ſeruus:ut.j. e.l.dominus ſeruo. ꝛ no.ꝙ ꝑ rata: ꝛ ſic non poteſt eligere heres ſi bi debitũ in vna re in domino ſecus qui de peculio ꝓuenitur:ut.ſ.õ peculio ſi noxali.ſ.idem recte ait.ꝛ facit ad id qõ nõ.C. ad.l.fal. l.ij. Item facit.ſ.de don.inter vi.ꝛ vxor.l.ſi vir.ſ.ſi duo man.

e Ere alieno.dñico ꝛ ſic ſub impoſſibili quaſi modo:qõ cẽ dẽ uerũ eſt quantũ ad ſtrictam rationẽ.ſ.inſpecta peculij proprietate.

f Legatis.ſ.peculij.eſt enĩz eius natura ꝛ diffinitio:ut intelligatur deducto ere alieno.i.dominico:ut.ſ.de pe.l.depoſiti.ſ. ſi.

g Sed putauerunt.alꝫ puto:alꝫ putauerũt.ſ.ſapientes.

h Adijcere.ut ſit plenus.ac. i Vendicatio.i.petitio per ac.ex teſtamẽto:uel rerũ ſingularium quin deducatur de ſingulis pro ra ta rerũ ſingularium:ut.ſ.,pri.rñ. k Plane uendicã tem.corpoꝝ partẽ ,p debita rata:ꝛ ſic no.ꝙ habet legatarius excep. nõ ac.ut hic ꝛ j.e.ſ.ſicut ſm.b.ſz.R.etiã ac.ꝛ hic de rigore dicat:ꝛ ,p eo qõ.j.dicit ꝙ põt remittere expreſſe uel tacite. Itẽ ar.ꝑ huic rñ.j. quoꝝ le.l.i.

l Voluntatem.ſ.defuncti.accur.

i Alienũ.si nõ fuerit pſolutũ:ut.j.e.dñs.§.ſeruꝰ.ꝛ ſa.s̃.e.ſi peculiũ. ij. rñ.
k Nunq̃ fuerit.nam non ẽ dominus heres:niſi adita hereditate ꝛ ea adita ſtatim eſt liber:ut.C.de cadu.tol.l.vnica.§.in nouiſſimo.ꝛ ſic nullo momento eſt dominus:ut.s̃.de pe.ſed ſi damnũ.§.ſed ꝛ ſi creditoꝛ.
l Qui ſtichũ.accedere.ut.s̃.de pecu.q̃ tuberonis.§.ſi.ꝛ.l.fz ſi damnũ.ij. rñ.ꝛ j.e.id quod.§.i.
m Item queritur. dediſſet ideſt dare debuiſſet.
n Hoc minus.qꝛ de eo pmiſſuꝫ eſt ſtatulibero dare cauſa implẽde ꝓditionis: ut.s̃.de cõdi.cauſa da.l.iij. §.penult.
o Plus ait ſeruum.queꝫ in peculio habebat.
p Dis ꝓſequẽter.qꝛ ſupra dñi facto minuit peculium hic q̃ ſerui facto minuitur
q Pecunie.parate pro libertate.
r Cũ peculio.ꝛ ſic libertate gratis danda.
ſ Impurandũ. ꝛ ſic manumiſſo dandum.
t Decedere.ꝛ ſic apud heredem remanere.
u Plane eẽ.placuit. ꝛ ſic prestandũ cũ reliquis rebꝰ peculiaribus.R.ſed nonne hoc domino debeꝫ:ergo dꝫ diminuere peculiũ legatuꝫ ut.s̃.e.ſi peculiũ.ij. rñ. ꝛ.§. ſicut. Rñ.aliud ẽ forte cum debetur ob libertatez:ut.j. de manu.l. vi.qꝛ tunc forte alio modo ſuccurri poteſt domino.i.per ac.in factum contra libertũ factũ : ut.C. an ſeruus ꝓ ſuo facto.l. ꝓmiſſe.ꝛ aliõ quãdo ex alia cauſa naturaliter tñ:qõ nõ poteſt peti ꝛ ideo deducit: ad qõ.s̃.de peculio.l. ſi noxali.§.idẽ.ꝛ in filio uel bene dicit id ĩ peculio eẽ placuit : qꝛ ſola deſtinatione ñ re ipa erat detractũ:ꝛ ideo remanet in peculio adhuc: dñs uel eius heres poterit deducere:ad qõ.s̃.de pecu. ſi noxali.§.eſt autẽ queſtionis.ꝛ.§.ſe.uel hic nõ preſtitit libertatẽ ex ꝓiunctione ſed gratis poſtmodũ in teſtamẽto:ꝛ ſic iã nõ ẽ debitũ q̃ debebatur ob libertatez ꝛ ideo id non detrahitur õ pecul.ſecus in iaz detracto uel ſoluto.qꝛ illud iam defierat eẽ in pecu. ꝛ ideo nõ eſt amplius petendum.
x Itẽ. hoc minus eſſe.ſcilicet debitum remiſſum.
y Debitoꝛi.ſcilicet peculiari remittẽdo:ad quod.j e.§.ſticho.
z Interdũ.nõ ſit legatũ.ſ. ex ordine:ut.j.e.l.antepe.
a Interpretamur.ſ.in hoc caſu:ꝛ eſt ar.ad hoc.s̃.de iudi.cum pretor in prin. ꝛ.s̃. de fundo inſtruc.l.queſituꝫ §.idẽ rñ.domo. Item facit s̃.e.ſi peculiũ.§.i. Item no.

alienũ diminui[i] Proide ſi pure libertatẽ acceperit. ꝛ hꝰ vel viuo dño vel añ aditã hereditateꝫ ſeruo crediꝫrit legatũ peculij minuet ꝼz iuliani ſnĩam:lz dñs ſui nũqnã fuerit[k]. Qui ſtichũ[l] ꝛ pãphilũ ſuoſ hẽbat :teſtõ eos manumiſit: ꝛ vnicuiq; peculiũ ſuũ legauit:placet q̃ alter alteri dꝫ de peculio eius decedere:ꝛ alterus legato accedere.itẽ q̃rit ſi ſeruo libertaſ legata ſit.x.de diſſer[m] heredi peculiũqꝫ eius legatũ ſit:an.x. que dediſſet heredi debeãt de peculio decedere:ꝛ ẽ veriꝰ q̃ ſabino placuit:hoc minus[n] eẽ in peculio legato plus ait ſabinꝰ ſi ſtatuliber ſeruũ[o] heredi vẽdiderit perinde deſinere eũ ĩ peculio eẽ : atq; ſi extraneo vẽdidiſſet. Dis cõſequenter[p] q̃rit ſi ſeruus cũ dño de libertate pactus fuerit:ꝛ partẽ pecunie[q] dederit: ꝛ añquã reſiduũ dederit dñs deceſſerit liberũqꝫ eẽ teſtamẽto iuſſerit cũ peculio[r] legato an qõ dño dederit ĩ peculio ſit ĩputãdũ[s] :ꝛ ait labeo de peculio õcedere[t]. Plane ſi nõduꝫ dederat ſꝫ donec totũ traderet ꝓ depoſito apud eũ fuerit id in peculio eẽ placuit[v]. Itẽ ſi ſeruo peculiũ ſit legatũ:ꝛ a debitoꝛe eius peculiari beres vetitus ſit petere:vex ẽ hoc minus eẽ[x] in legato peculij hoc ẽ õtra hẽdũ.i.qõ debitoꝛi[y] legatũ ẽ Interdũ ꝛ ſi nõ ſit lega.[3] peculium ſic velut legatũ accipiẽ.i. in huiuſmõi ſpe qdã ſeruo ſuo libertatẽ ſi rões reddidiſſet dederat : ꝛ ſi heredib⁹ .c. intuliſſet. Imperatoꝛ igiẽ nr̃ cũ pze reſcripſit peculiũ quidẽ nõ niſi legatũ deberi: vex inquit ſi ꝏditionibus ꝑſcriptis paruerit ſuus teſtatoꝛ,voluiſſe eũ retinere peculiũ iterpretamur[a] videlicet ex eo q̃ de peculio eũ iuſſerat.c.inferre. Utꝛ aũt id demũ peculiũ accepimuſ:q̃ mortiſ tpe fuerit:an vo ꝛ q̃ poſtea acceſſerit applicamus:vel q̃ deceſſit detrahemus:iuli. alꝫ accipiẽdũ legatũ peculij ait ſi[b] ipſi ſeruo legeꝫ alꝫ ſi alij[c]. nã ſi ipſi id tẽpuſ in legato ſpectãdũ[c] quo dies legati cedit[d] ſi vo extraneo mortis tps: ſic tñ vt ĩcremẽta[e] ex rebus peculiarib⁹ ad eũ pueniãt:vtputa partuſ ancillaꝫ vel fetus pecoꝫ:qõ aũt ex opis ſuis vel ex alia cauſa accedit : id ſi alij ipſi[f] legeꝫ peculiũ nõ debebiꝫ: hoc vtrũq; iulia.ſm volũtatẽ teſtatoꝛis ſcribit:cũ eni ipſi ſuũ peculiũ legatur: veriſimile ẽ eũ oẽ augmẽtũ ad ipſũ ꝑtinere voluiſſe[g] cum patrimoniũ manumiſſo futuꝫ ẽ[h] cũ alij non ſic tñ vt ꝛ ſi in alterius' pſona hoc eũ[k] ſenſiſſe appareat idẽ dicas[l].

i Dqõ ſeruo[m] q̃ p Paul. in ipſius peculio ẽ debeꝫ nõ deducit ex legato peculio quãuis cõſeruus eius ſit. Si ꝑſeruũ ſuum vulnerauerit ſeruus ꝛ vilioꝛez fecerit:marcellus ait nõ eẽ dubitãdũ deduci de peculio q̃ dñi itereſt nã quid itereſt ꝑſeruũ vulneret:an ſcindat aliqd vel frãgat aut ſurripiat:quo caſu ſine dubio minuit[n] peculiũ:ſed nõ vltra ſimplũ. Sꝫ ſi ſe vulnerauerit:vl'etiã occiderit nihil ẽ deducẽdũ hoc nomine:alioqn dicem[o] :ꝛ ſi fugerit deducẽdũ id quãto vilioꝛ ſit factus,ꝑpter fugam.

p Omponius

Si peculium ſeruo vel filio p legare veliſ:ne deducatur id qõ tibi debebitur:ſpecialiter[o] ea q̃ in peculio erunt leganda ſunt.

e Si quoq; qui nihil v Ul. peculio bꝫ põt peculiũ legari nõ.n.tñ p̃ſens:ſz ẽt futuꝫ peculiũ legari põt[p]. i Alia.

Tunc inutile legatũ peculij ſit cũ ſeruus viuo teſtatoꝛe decedit[q]:ceterũ ſi mortis tẽpoꝛe[r] ſeruus vixerit peculium legato cedet:

d Elſus.

Aliter atqꝫ ſi ſeruus veſtiꝰ legatus foꝛet. a Alphe.

Quidam teſtamento ita ſcripſit pamphilus ſeruus meus peculium ſuum cuꝫ moriar ſibi habeto liberq; eſto ꝓſulebaꝫ recte[s] ne pamphilo peculium legatum videretur[v] q̃ priuſquam liber eſſet: peculium ſibi habere iuſſiſſet.rñdi in coniunctionibus[x] nullu; oꝛdinẽ eſſe. Nec quicquã intereſſe vtꝛ eoꝛum primum diceretur vel ſcriberetur:quare peculium recte legatum videri ac ſi prius liber eſſe deinde peculium ſibi habere iuſſus eſt. i Idem.

de le.§.ſi peculium.ꝛ s̃.de pec.l.pe. ꝛ ar.s̃. de vſur.l.equis in fi. ꝛ de le.i.peculiũ.ꝛ.s̃ ti.i.l.pe.ſꝫ ꝑ.j .e cum dñs.§.fi.ſo.ibi itẽ ad hoc.s̃.de ſtatuli.ſi hereditas.§.i.h.

m Dqõ ſeruo. ſ. vicario . nã ſticho oꝛ diario relinqui libertatẽ ꝛ ſuũ peculium nõ deducitur:qõ debet vicario:qꝛ deducẽtũ adhuc in peculio oꝛ diarij remanet: ꝛ.s̃.ò pecu.§.illud vo.ꝛ inſti.qõ cũ eo.§.aliquãdo.ſecus ſi utergz libertatẽ ꝛ ſuum peculiũ:qꝛ tunc quaſi duo peculia ſũt:ut.s̃.e. ſi peculiũ.§.ſi ſeruus . ꝛ fit liuz.§.ſi ſeruus. ꝛ ſi ipſe.

Si peculiũ. ſpecialiter.ut nulla ambiguitas:nulla qz ſub alicuius regionis velamine ſit dubietaſ:põt ꝛ alio modo fieri:ut.s̃.e.l.ſi peculiũ.§.i.ꝛ facit.s̃.de vſuf.quot.§.fi.ꝛ qui. mo.vſufr.ami. qd tñ §.quadrige.ꝛ inſti.ò fideic.here.§. ſi quis

e na.accur.

e Si quoq; põt. ſic.s̃.de le.iij.l.etiã.ꝛ de peculio le.l.q̃ſituꝫ in prin.ꝛ.s̃.de leg.ij. pecul.in prin. accur.

q Tunc inutile. de cedit. ſ. anteq̃ teſtametuꝫ relictaue ꝓfirmẽtur. R. ad qõ s̃.c.l.i.ꝛ.j.ti.i.l.ij.

r Mortis tẽpoꝛe. ſcilicet teſtatoꝛis.

Vixerit.ꝛ ſic legatum ſit iaz re aut ſpe debitum.

s Aliter veſtiꝰ. tũc enim uelimenta legata nõ cederẽt lz ſeruus vixerit tempoꝛe mortis. boc enim.i. ueſtimenta adherẽtie occaſione.ꝛ fere quaſi continue acceſſionis: imo

ſequele nomine ꝛ nõ ſuo iure petũtur:uelut appẽditia quedã nunq̃ p ſe õbita eſtimãtur ſic nimirũ armaria loculos lectos ꝛ libꝛos auferq; legatas clauſtra fultra claues ꝛ armaria ꝓinẽtur:ut.s̃.de leg.iij. libꝛoꝝ.§.fi.ꝛ.j.e.ti.l.auibus.ꝛ.l.heres.§.pe.ſm.R.ꝛ.d.

t Quidam recte.adiunge.s̃.q.d.dubitabilis erat queſtio.i. an recte ſit legatũ ꝛ videtur q̃ nõ. u Dõ.i.quia rẽ.

x Coniunctionibus.ſ.dictionũ uel oꝛationũ uel locutionum . ꝛ ſic no.q̃ vba tranſpoſita idẽ ſignificant:ſic.C.de teſt.l.prepoſteri.ꝛ.s̃.õ le.ij.cũ pater.§.fideicomiſſa tue.ꝛ.j.de ſolu.l.nec enim.ꝛ inſti.de leg.§. antebere.ꝛ.j.de dam.infec.ſi finita.§.ſi plures.arg.cõtra.s̃.de vſuf.quot.

a Alienũ.ſi nõ fuerit ꝓſolutũ:ut.j.e.dñs.§.ſeruꝰ.ꝛ ſa.s̃.e.ſi peculiũ. ij. rñ.
k Nunq̃ fuerit.nam non ẽ dominus heres:niſi adita hereditate ꝛ ea adita ſtatim eſt liber:ut.C.de cadu.tol.l.vnica.§.in nouiſſimo.ꝛ ſic nullo momento eſt dominus:ut.s̃.de pe.ſed ſi damnũ.§.ſed ꝛ ſi creditoꝛ.
l Qui ſtichũ.accedere.ut.s̃.de pecu.q̃ tuberonis.§.ſi.ꝛ.l.fz ſi damnũ.ij. rñ.ꝛ j.e.id quod.§.i.
m Item queritur. dediſſet ideſt dare debuiſſet.
n Hoc minus.qꝛ de eo pmiſſuꝫ eſt ſtatulibero dare cauſa implẽde ꝓditionis: ut.s̃.de cõdi.cauſa da.l.iij. §.penult.
o Plus ait ſeruum.quez in peculio habebat.
p Dis ꝓſequẽter.qꝛ ſupra dñi facto minuit peculium hic q̃ ſerui facto minuitur
q Pecunie.parate pro libertate.
r Cũ peculio.ꝛ ſic libertate gratis danda.
ſ Impurandũ. ꝛ ſic manumiſſo dandum.
t Decedere.ꝛ ſic apud heredem remanere.
u Plane eẽ.placuit. ꝛ ſic prestandũ cũ reliquis rebꝰ peculiaribus.R.ſed nonne hoc domino debeꝫ:ergo dꝫ diminuere peculiũ legatuꝫ ut.s̃.e.ſi peculiũ.ij. rñ. ꝛ.§. ſicut. Rñ.aliud ẽ forte cum debetur ob libertatez:ut.j. de manu.l. vi.qꝛ tunc forte alio modo ſuccurri poteſt domino.i.per ac.in factnm contra libertũ factũ : ut.C. an ſeruus ꝓ ſuo facto.l. ꝓmiſſe.ꝛ aliõ quãdo ex alia cauſa naturaliter tñ:qõ nõ poteſt peti ꝛ ideo deducit: ad qõ.s̃.de peculio.l. ſi noxali.§.idẽ.ꝛ in filio uel bene dicit id ĩ peculio eẽ placuit : qꝛ ſola deſtinatione ñ re ipa erat detractũ:ꝛ ideo remanet in peculio adhuc: dñs uel eius heres poterit deducere:ad qõ.s̃.de pecu. ſi noxali.§.eſt autẽ queſtionis.ꝛ.§.ſe.uel hic nõ preſtitit libertatẽ ex ꝓiunctione ſed gratis poſtmodũ in teſtamẽto:ꝛ ſic iã nõ ẽ debitũ q̃ debebatur ob libertatez ꝛ ideo id non detrahitur õ pecul.ſecus in iaz detracto uel ſoluto.qꝛ illud iam defierat eẽ in pecu. ꝛ ideo nõ eſt amplius petendum.
x Itẽ. hoc minus eſſe.ſcilicet debitum remiſſum.
y Debitoꝛi.ſcilicet peculiari remittẽdo:ad quod.j e.§.ſticho.
z Interdũ.nõ ſit legatũ.ſ. ex ordine:ut.j.e.l.antepe.
a Interpretamur.ſ.in hoc caſu:ꝛ eſt ar.ad hoc.s̃.de iudi.cum pretor in prin. ꝛ.s̃. de fundo inſtruc.l.queſituꝫ §.idẽ rñ.domo. Item facit s̃.e.ſi peculiũ.§.i. Item no. de tacito legato peculij.
b Utrũ ſeruo libertatẽ ꝛ peculium lego.
b Si ipſi.ſ.quia largius.
c Si alij.qꝛ ſtrictius:ut ſtatim patet.
c Spectandum.ſ.iul. ait.
d Legati cedit.j.tẽpus adite hereditatis quo cedit dies legati relicti ſeruo manumiſſo:ut.C.de cadu tol.l.vnica.§.in nouiſſimo in fi.§.
e Incremẽta.ſ.naturalia.ꝛ no.q̃ aliter dicitur intrinſecus ꝛ extrinſecus q̃ hic:ꝛ.s̃.de pe.here.itẽ ueniunt.§.fz ea.
f Quã ipſi.ſ.ſeruo.
f Ad ipſũ.etiã extraneũ poſtq̃ ceſſit dies.
g Voluiſſe.dominum.
h Futurum eſt.ideoq; apud eum ſuper mãſurum totũ teſtatoꝛis uoluntate ꝛ deſtinatione.Ro.ſicut enim dominus perpetuo vult eſſe peculium apud manumiſſum ſic ꝛ eius augmẽta:at extraneo illud legans poſtmoꝛtẽ ſuam deſtinat a ſeruo peculiũ ſeparare:q̃ eadẽ ratione augeri nõ vult p eũ : ꝛ hoc ſubijcit cũ alijs ꝛc̃.
i Alterius.i.extranei.
k Hoc eũ.ſ.q̃ omne emolumentum detur legatario.
l Itẽ dicas.qõ diceres ſi ſeruo legareꝫ ſuũ peculiũ. R.ꝛ facit inſtit.

De peculio legato

i.rñ.cum suis ꝓcor.t.s.de vul.sub.l.ij.§.si quis.

SEruo serui eam.imo videtur neutrius:ut.s.de le.i.l.ticie texto.in prin.que est cõtra sol. hic species derogat generi uel ps ine:uel qz hic dicẽdo suas vicarias nõ comprehẽdit:ut.s.de leg. iij. seruos.§.fi.fm lectu ram ynam.

z Uti prius.sic.s.l.

SEruo manumisso peculium legatũ erat alio capite oẽs ancillas suas vxori legauerat i peculio serui ancilla fuit. seruꝰ eã cẽ rñdi:neqz referre vti prius legatũ eẽt. a §fri.

DTichus habet in peculio pãphilũ dñs bũc noxali iudicio dedit:t dãnatus litis estimationẽ soluí deide stichũ testõ manumisit:eiqz peculiũ legauit. quesitũ est an id qõ pãphili nomine ꝑstituz sit:ex peculio vel ipsius pãphili vel stichi deducendũ sit. rñdi pãphili quidẽ vel stichi de peculio vtiqz deducẽduz quãtacũqz ea sũma essz. Idẽ est etiã si euz noxe dedere expedisset:quicquid enĩ ꝑ capite serui ꝑstitũ sit in eo debitorẽ eũ domini cõstituí. Nõ si pãphili peculiũ nõ sufficiat tũc ex peculio stichi nõ vltra ꝑciũ pãphili deduci debere. Quesitũ est si ex alia cã pamphilus pecuniã dño debuisset:nec ex peculio eius seruari possit. an vsque ad precium eius ex peculio stichi possit deducere negauit neqz enim simile id superiori esset ibi.n. ꝓpterea precium vicarij deducendum:qꝛ eo noĩe ipse stichus ob defensionẽ vicarij sui dño debitorꝛ ꝓstituat an in proposito:qz stichus nihil debeat ex eius peculio nihil eẽ ẽducẽdũ:sz ex pãphili dũtaxat q certe ipse in suo peculio eẽ itelligi nõ põt. I Abo.

QUi peculiũ serui legauerat: iudiciũ eo nomine acceperat deinde decesserat:placuit nõ aliter peculiũ ex cã legati ꝑstare beredez quã si de accepto iudicio heredi caueretur. m Arcel.

I seruo manumisso peculi um legatum fuerit ĩ eum sine dubio creditoribus peculiaribus actiones ñ ꝓpetũt:sz nõ alꝰ heres peculiũ ꝑstare dz:nisi ei caueat de fensũ iri aduersus creditores peculiares. p Api.

QUm dñs seruũ vellet manumittere ꝑfessionem edi sibi peculij iussit:atqz ita seruus libertatez accepit:res peculij ꝑfessioni substractas non videri manumisso tacite ꝓcessas apparuit. d Testamento data libertate peculiũ legauerat:eũdẽqz postea manumiserat libertus vt nominatim peculij actiones ei ꝑstarent ex testõ ꝓseqꝛ Filiusfa.cui pr peculium legauit seruũ peculij viuo pre manumisit suus cõis oiuz heredũ ẽ excepto peculio,ꝓpter filij destinationẽ: qz id peculiũ ad legatariũ ptinet qꝛ in ea cã moriẽte pte inueniat.

n Jhilqz itereſt an le Argat deide iuriliter manumissus sit an ꝓtra. Leuo.

I sticho mãumisso peculiũ legatũ sit:vt ticio seruꝰ peculiaris quãtũ peculio detractũ erit ob id qõ dño debeẽ tm ei accedeẽ cui vicarius legatꝰ ẽ:iuli.ait.

DOminus seruũ Abo. testõ manumiserat: t ei peculiũ legauerat is suus mille nũmos dño ẽbuerat:t eos brdi soluit. rñdi oẽs eas res ẽberi orcio si pecuniã orcinus quaz ẽbuerat soluissz Dominus suũ qui cũ eo vicariũ cõez habebat testõ manumiserat t peculiuz ei legauerat dinde ipsum vicarium qui cõis erat nominatim ipsi t libertate sua legauerat. rñdi quartã liberte sue reliquam partẽ quartã liberti futurã t qꝛ treba.ait ut.C.de pecu.eius qui liber.me.l.i.sz quid si in vltima uolũtate peculium legauit t excipit:ut hic fecit.rñ.idẽ quo ad exceptas:ut t.s.de fun.instru. quesitũ.§.idẽ.Rñ.domo instructa i fi.§.uel forte etiã reliqua legare videt ꝓpter exceptionẽ:ar.§.idẽ rñ.t.s.e.deniqz.§.interdum.accur.

z Testameto manumiserat.inter viuos:t sic tacite videt ei ꝓcessisse peculiũ:ut.C.de pec. eius qui liber.me.l.i.bene ergo subijcit actiones cedẽdas: ut et s.de pecu.si sticho. sed op, quomodo agitur ex testamẽto cũ extincto principali t accessoriũ videtur extigui: ut.s.ti.i.l.i.t.ij.que sũt cõtra.so.hic utrũqz principale libertas t hereditas:ibi nõ fuit legatus alij t sic peculiũ est accessoriũ:ut ar.s. de here.iſti.l.talem.§.i.

a Filiussa.manumisit, nõ iure.qz sine uolũtate pris: ut.j.de iure pa.filius.

b Exemptus:ut.j. de peculio exceptus.

c Jnueniatur. cũ suis tñ i cremẽtis.nec enim ad sequẽtis tpis exclusionẽ hoc dicitur:sz ꝓteriti tñ alꝰ eẽt ꝓ. s.e.deniqz.§.fi.hoc ergo sonat.q.d.nõ qꝛ desijt:ut.s.ti. i.l.iiij.§.i.

d Jhil itereſt. imo videt itereſſe.ut.s.de ma. te.l duo filij.q ẽ ꝓ so.ibi uolente patre manumiserũt filij hic non.

e Jsticho.peculiare repete sit legatus.

f Tm.nam es dñicuz insolidũ de peculio legato ẽdu citur: ubicũqz ꝑ eo legatũ serui ticio relictũ minuitur t hoc dicit fm Ro. uel inquãtuz est detractũ.i.detrahendũ:alꝰ de seruo peculiari si nõ eẽt specialiter legatus.s.ꝑ rata debiti: ut.s.e. si peculiũ i prin.t.l.deniqz in prin.hic non tñ detrahit mõ: sz ticio accedit cui peculiaris seruus ẽ legatꝰ: hz ergo peculiũ istar hereditatis:ut eiꝰ creditores succedẽtes i vniuersũ nõ i rẽ singularẽ queniãt:ut.C. de here.ac.l.fi.t si cer.pe.l.i. t facit.s.de do.prel.si scie.

g Dominus.oẽs cas res i.integras t nõ detractas,ꝑ rata qõ fieret alꝰ:ut s.e.si peculiũ i prin.t.l.deniqz.t dic orcinꝰ.i.directo manumissus: ut illi. de sing.re.ꝑ fi.cõ.re.§.libertas.

h Dñs.ticius habebat sticũ ordinariũ t pãphilũ vicariũ:q pãphilus erat cõis ticij t ordinarij:uel qz cõiter emerãt:uel qz medietatẽ pãphili dñs ei tantũ dederat i peculio: sic ergo medietas pãphili erat dñica t alia medietas peculiaris:cũ ergo sticho libertatẽ t peculiũ legat:medietatẽ peculiarẽ videt ei legare:cũ vo tantũ eundẽ pãphilũ legat eidẽ sticho t alij dñicam legat:t ita ex hoc scõo legato qlibet partẽ quartã hz pãphili:uerũ ex primo legato peculij stichus hz medietatẽ peculiarẽ:t sic hz tres ptes sz ꝓ.C.de le.cũ qõ.§.fi.ubi dz qꝛ nõ ideo maiorẽ partẽ hz legatari in re ꝙꝙ,pluries fuerit noiatus.so.hic nõ fuit pluries nominat circa idẽ sz circa diuersa.nã primo sup peculiari parte scõo sup dñica:at ibi sup eodẽ.sz nõne t hic secũdo dixit vicariũ t sic totũ:t sic vz repetere circa idẽ:sz certe lz dicat vicariũ t sic totũ tñ ꝑ parte accipit totũ:t tota que fiũt testatoris.i.dñica:ut.s.de leg. i.l. v.§.i.t. §.ij. t.l.vi.t de le.iij.q ꝓcu.§.si sticbus.alij dicũt qꝛ illa hãc corrigit tertij destiguũt:an secũdo leget appellatiuo noĩe expresso an ꝑ prio:ut si appellatiuo tũc si cõis t equaliter secus si ꝑ prio:ar.j.de stip.ser.l.cõis.quarti dñt qꝛ hic vicarius erat cõis cũ extraneo:t fm hoc dicũt qꝛ est legata tñ pars peculiaris:tam primo ꝙ secũdo legatario:t nõ extranei pars t cõiter eã habeãt:t sic mutat casũ t ꝓcor.d.l.cũ qõ.qõ nõ placz:qꝛ hic dicit cũ eo.s. ordinario:nõ dixit cũ extraneo prima ergo ueritas. Jtẽ facit.j.de stip.ser uo.l.iiij. i Legauerat.t sic dimediam peculiarem.

k Jpsũ vica.q cũ nõ eẽt nisi,ꝑ dimedia suus.i.dñicaẽ tñ partẽ vz legare. l Reliquã partẽ.si habes reliquã quartã plana ẽ:si vo reliquã partẽ sim-

pliciter ꝛ nō quartā:tūc.i.tres ptes:ut tñ due ex pⁿo le.ītia ex scō ōbeat.

m Dominus.stichō.eius scilicet domini. accursius.

n Cui.liberto. o Extiterat.dominus.

o Reliquatus.i.in qui.bo.debitor erat.accursius.

p Ex vicarijs causis.al's ex vicarij causis: al's ex vicarijs.i.ex alijs negocijs vicissiz ab eo gestis

q Pro quibus. melius diceret ꝓpter quos.nō enim illoꝝ gratia soluit nec eoꝝ nomine ut eos liberet: sed ideo ut libertatis sibi relicte impleret cōdit. R. alio quin cedi nō posset ei actiones:cum sublate ꝛ extincte eēnt per solutionez:ut.ī.de sol.modestinus.ꝛ.l.stichū. §.si mādato.ꝛ.ī.de fideius. l.cū is.ꝛ de le.i.si res in fi.l ꝛ.s.man.pap.ꝛ. C. de contra.iu.tu.l.ij.

r Pro quibus stichus.i. propter quos ut modo notaui.accur.

f Testamento loculoꝝ.i. bursarū dñi.nā forte tenebat bursam dñi: vñ dī loculex.i.loculos hñs plenos

t Dari.i.ꝛ reddi. ꝛ dic de alijs dominicis negocijs: ꝛ non loculoꝝ:cum id sero legauerit.

u Concedi uolo. hic orītur dubitatio ex consuetudine que sequitur.

x Consuetudine. testatoris viuentis ex qua sepissime uolūtas etiā vltima ex primitur:ut.s.de fun.instru. ꝛ instrumēto le.l.cū delanionis.§.ij.ꝛ.s.de triti.le.l.i. ꝛ.l.si qs vi.ꝛ.l.ex vsu. ꝛ.s. de leg.iij.nūmis.ꝛ.l.cū quereretur.§.i.ꝛ de le.i.si fundus pluriū.§.fi.ꝛ.s.de annu.le. si cui.ꝛ.ī.de supelle.le.l. labeo.ꝛ.ī.de ali.le.cū alimenta in prin.ſz arg.ō.s. de tritico le.cū certū. Itez no. ꝙ secus eēt si hec ꝙsuetudo nō eēt:ut.s.e.l.si peculiū.§.sic. ꝛ insti.de le.§.peculiū.ꝛ.s. ō le.iij.qui ꝓcu.§.q fundū.

p Seruus. ita scripserat: grecū ꝙ py. exponit quotquot dereliqui liberos tē. al's hic nō est:ſz exponit.i. ut rationes non reddat.

q Itē rationū. dñicarum.

r Pēsionis.s.apud se habeat.accursius.

f Supra.rñsuz ē.i. neqz re qua neqz dñicas res neqz possessionez videri legatas ut.ī.de li.le.l.nō solū.§.pe. ꝛ.l.si quis rationes.ꝛ.l.aurelio.§.i.ꝛ.l.ꝓcuratoꝝ.ꝛ.l. aurelius.ꝛ.l.creditoꝝ. R.ꝛ s.de leg.i.si seruus uctitus. Itez ad hoc.s. de admini. tu.l.quidā dece.ꝛ.s.e.l.deniqz.§.interdum.

Si legatus.non sequitur.s.nec domum nec fundū supellex instrumentumue sequitur:ut.s.de fun.instruc.l.ij.§.i.ꝛ.ī.de supelle.le.l.si.R.ꝛ s.ti.i.quesitum.§.supellex.hoc tamen fallit.s.e.deniqz.§.interdum.ſz certe ibi videtur legatum:ꝛ facit.s.de contraben.emp.quotiens.ꝛ.C. de pe. eius qui liber.me.l.i. Item contra.s.e.si peculiū.§.vicarij.sol.ibi.

t Si seruus vicarij.hi enim omnes vicarij legato peculio continētur: ut.s.de pe.si seruus meus.§.i.ro.ꝛ.s.e.si peculium.§.vicario.

u Dcij.peculia.ita ꝙ quilibz suum.accursius.

y Centum aureos.dati postea feno zi a testatore.R.

z Debeantur.ticio filio.accursius.

a Inter ceteros.melius diceret debitores.sed dic.i.sicut creditores ceteri facere videntur.accursius.

b Complexus.scilicet pater:ꝛ non aperit nomine filij uel suo: sed sceuola caute respondet.accursius.

c Nomine filij.s.ticij.

d Exercuisset.uolens ꝛ tibi ꝛ ei legatum augere peculium.

e Ascripsisset.vnde destinatione fenus hoc iam factum peculiuz peculiarium foret:ut.s.de le.iij. Item in legato.§.i.ꝛ.l.qui filium in fi. Ro.accur.

f Deberi.contra.s. pri.le.ij.cum pater.§ filia.ꝛ.l. licinius.i.re spon.sol.ibi uolūtas sola ꝛ nuda: ideoqz minus ualida.hic autem ad factum prō cessit: ꝛ sic efficatior erat.Ro. magis enīz ex secundo facto ꝙ ex primo legato centum aur.debentur: ꝛ facit ad.l.s. de leg.ij. lucius in princi.ꝛ.s. de lega.iij. fideicom. §.si rem.

§ De penu legata.

Quid sit penus: dic ut.ī.l.iij.ī principio. accursius.

b Uxori. cui talia frequēter legātur. accursius.

i Aliquid. puta decem coꝛbes vini.

k Nummos. puta decem aureos: sunt ergo duo legata.primum penoris ꝛ purum:sequens conditionale ꝛ forsan penale: ut.ī.quādo dicef.si penum ī prin. le.ce.si penum ī prin. nec obstat in eo.tit.l. cuz fine prefi.ī prin. ci.quia vnuz est quo vnam exactionem.si autem dicam si penū non dederis decē dato tunc vnum est: ut d.l.si penum in fi.ꝛ.ī de vbo. sig.l. si ita stipulatus.ꝛ.ī.de act.ꝛ ob.obligationum se re in fi.sed ar.contra ī.ad.l.falci.l.i.§.item in fi.§.ubi dicit idez videtur utrobiqz:ſz dic ad hoc ut vna fiat exactio.

l Derat. ex sequenti legato.nam in primo sola penus erat legata.accur.

m Non per singulos . sed certe ꝛ tunc idem:ut.ī.dicit: ꝛ sic facti est.uarietas:nō iuris diuersitas.acc. petitione.est tamen i naturali ꝛ ciuili obligatione:donec in mora non est heres:ut.ī.q.di.le.ce.l.si penum . sed ideo nō petitur:qz testator qui penā apposuit:penum peti noluerit Item eniz qō hic dicitur:nā obstat ad.l.fal.l.i.§.itē.ut ibi plene no.

n Būtaxat.i. nō in

o Contestetur.sic.ī.de ver.obli.ita sti.ꝛ.l.si insulam.

p Donec.ut quia uoluit dari de fructibus futuri anni:vnde tantum uoluit differri:ut.ī.de vbo.ob.interdum uel expresse dixit in calendis ianuarij uolo penum dari.accursius.

q Quod si in annos.factum diuersum sed ius idem.

r Legata sit.i.si non prestetur penus per singulos annos.x.

s Si minus.i.si non perstetur penus .

t Quid ergo.si vna.i.vnica sūma: puta.c.aur.si in singulis annis nō prestetur penus per singulos annos relicta;ꝛ ita. c. non per singulos annos ſz semel tantū sunt legata.

u Coercenda.ablatiui absoluti.

De penu legata

Penu certa cū vasis certis legata ⁊ cōsumpta[k] nec vasa q̄ de cedūt legato exēplo peculij.

Si penū[v] legat quid vtill. legato cōplectat testator: videamus: ⁊ quintus mutius scripsit li.ij.iur.ciuilis penu legata ꝓtineri que esui potuiq3 sunt[3] Idē sabi. li.xx.digestor ad vitelliū scribit[a] q̄ baꝛ[b] iquit patrissa. vxoris liberorumq3 eius vel familie q̄ circa eos eē solet. Itē iumētor que dominici vsus cā parata sunt. Hz aristo notat[c] etiā q̄ esui potuiq3 nō sunt ꝓtineri legato: vtputa ea i quibus[d] eē[e] solemus oleū forte gaꝛ[f] amurca mel ceteraq3 bis similia. Nam ne inquit si penus esculēta legetur labeo li.viij.posterior cōtineri scribit nihil eorum cedere: quia nō hec esse[g]: sed per ea solemus trebatius in melle cōtra scribit[h] merito: quia mel eē solemus. Hz pculus[i] oīa hec cōtineri[k] recte scribit nisi cōtra mens testatoris appareat. Esculenta[l] vtrum ea q̄ eē an ⁊ ea[m] p que esse[n] solemus legauerit[o]: ⁊ ea quoque legato ꝓtineri credēdū est: nisi ꝓtraria mens patrissami. doceatur. Della certe semp esculāte penui cedere lacertas[q] quoq3 cuꝫ muria sua contineri[r] nec labeo negauit.

Poculenta penu legata ea q̄ vini loco paterfami. habuit cōtinebūtur: suprascripta vero[s] nō ꝓtinebūtur. Penori acetū quoq3 accedere nemo dubitat: nisi extinguēdi ignis cā fuerit paratū: tunc enī esui potuiq3 nō fuit[t] ⁊ ita offilius li.ix. actionum scribit. Sed qđ diximus[v] vsus sui causa paratuꝫ sic accipiendum erit ⁊ amicorum eius ⁊ clientum ⁊ vniuersorum quos circa se habet[x] non etiam eius familie: quaꝫ neq3 circa se: neq3 circa suos habet: puta si qui sunt in villis ꝏputati quos quintus mutius sic diffiniebat: vt eoꝝ[y] cibaria cōtineri[3] putet qui opus non faceret[a] sed materiam prebuit[b]: seruio norandi ut ⁊ textorum ⁊ testatricum cibaria diceret[c] ꝓtineri[d]. Sed mutius eos voluit significare[e] qui circa patrem familias sunt[f]. Simili modo ⁊ iumentoꝝ cibaria penu continētur sed eorum iumentorum que[g] vsib9 suis ⁊ amicorum deseruiunt: ceteꝝ si qua iumenta agris deseruiebant vel locabantur legato nō cedere cibariarum. Siue autem frumentum siue quid leguminis in cella peculiaria habuit: penore legato continebitur. Sed ⁊ an ordeuꝫ siue familie siue iumentorum gratia paratum contineatur: queritꝫ ⁊ offili9 scribit contineri li.xvj. actionum. Ligna ⁊ carbones ⁊ cetera per q̄ penus ꝓficeretur an penore legato cōtineantur. queritur ⁊ quint9 mutius ⁊ offilius negauerunt nō magis quā mole inquiūt continentur

Idem ⁊ thus ⁊ ceras contineri negauerunt. Sed rutilius ⁊ ligna ⁊ carbones que non vendendi causa parata sunt ꝓtineri[h] ait. Sextus autez cecilius ⁊ thus ⁊ cereos i domesticum vsum paratos contineri legato scribit. Seruius apō melam ⁊ vnguētum[i]: ⁊ chartas epistolares penoris esse scribit: ⁊ est verius: hec omnia odores quoq3 contineri. Sed ⁊ chartas ad ratiunculas ⁊ ad logarium paratas contineri[k]. Vasa quoq3 penuaria[l] qn contineantur nulla dubitatio ē: aristo autem scribit dolia non contineri: ⁊ est verum ꝑm illam distinctionem quam supra fecimus in vino[m] nec frumenti nec leguminum thece vel arcule forte: vl sportule lagule vel siqua alia sunt que horrei penuarij vel celle penuarie instruendi[n] gratia habētur nō cōtinebūtur sed ea sola cōtinentur: siue quibus penus haberi non recte potest.

Paulus.

Nam qꝝ liquide materie sit quia per se esse ñ potest: rapit[o] secuꝫ in accessionis locum id sine quo esse ñ potest: vasa autem accessio legate penus ñ legata sunt.

Veniq3 penu cōsumpta vasa ñ debētur[p]: sed ⁊ si penus cum vasis specialiter sit legata vasa non debebuntur vel cōsumpta penu vel adēpta[q]. Si cui que i prōptuario[r] sunt legata fuerint nō omnis penus legata est. Item si quis solutus fructus suos vēdere precium legauit omnia que ⁊ ꝑ cōmercij causa baburit legasse videtur: sed ea sola q̄ i penu sibi sepabat[r]: qꝝ si ꝑmiscue vti solebat: tūc quātum ad ānuum vsuꝫ ei sufficeret familieq3 ciꝰ: ceterorumq3 que circa eum sūt legato ceder: qꝝ fere inquit sabinus euenit in personis mercatorū: aut quotiens cella est olei ⁊ vini que venire solebant in hereditate relicta. Nomen autē penus mihi tradutum est oībus[s] generibus dictū. Si ita legetur penus que rome sit vtruꝫ penus que est intra continentia[t] legata videatur an vero sola que intra murum ⁊ quidem vrbes fere omnes muro tenus finiri romam continētibus: ⁊ vrbem romam eque ꝓtinētibus: quod si vrbana penus sit legata omne quod ubiq3 ē legatū videri labeo ait: etiā si in villa sit vrbico vsui destinata: sicut vrbica mysteria dicimus: que extra vrbez nobis ministrare ꝓsueuerūt: si aūt extra vrbē rome tm̄ sit. Hz ⁊ si i hortis sit vrbi iunctis idem erit dicenduꝫ. Si cui penus legata sit preter vinum omnis penus legata videtur excepto vino: sed si ita sit scriptū oēm penū ꝑter vinū qō rome erit sola penus[u] q̄ rome ē legata vr ⁊ ita pōpo.li.vj.dige.ad sabinū scribit.

Paul.

villis uel agris.

b Prebuit.quintusmu.

c Diceret.seruius.

d Cōtineri.s.penu legata

e Significare.cuꝫ dixit q opus in villis nō facerent.

f Patrēfa.sunt.quo i numero ꝓtinētur: ⁊ qui in villis nō tm̄ opis causa sūt: ut ff.de le.iij.seruis urbanis.

g Per que penus.s.seruāda sed melius dixisset ꝓpter que aut ꝑ quibus.

h Siue autē.contineri.nā ⁊ per hoc per medium esui potuiq3 parantur.

i Seruius vnguentū. vulgare ē nomē medicine: nec causa utendi parata: ut.ff.l.pr.§.si cui. ⁊.ff. l.nō omne.

k Et ad logarium.i.ratiocinarium a logos qō est sermo: ut.ff.de admi.tu.quidē decedens.

l Vasa quoq3 penuaria: sine quibus penus nō potest stare: ut in fi.huius.l.⁊.ff.pri.

m Aristo.supꝝ fecimus i vino: ubi parua ⁊ villa uasa diximus ꝓtineri vino legato.s.amphore ⁊ cadi: ut.ff. de vino le.l.iij.§.i.⁊.l.vinū ⁊.l.vio.⁊ idē hic i penu ligda: sz in arida etiā vilia nō debentur ut subijcit.

n Instruēde.in his enī uasis seruātur fructus: ad qō ff.de fun.instruc.l.instrumēta.§. conseruandi.

o Nam.rap.sic.ff. ō aqua plu.ar. sed interduz.

p Veniq3.non debentur: ut.ff.⁊.l.ij.cuz concor.

q Vel adempta. sic.ff.⁊.l.ij.⁊ de fun.instruc.l.si cui ⁊ ff.ti.i.l.i.⁊.ij.

r Sicut que in promptuario.i.in promptu. ut quotidie utatur: ⁊ sic alia non videntur legata: uel dic in promptu.i.celario: ⁊ sic illa que est extra cellariū nō videtur legata.

s Item separabat.facit.ff. de le.iij.cum quereretur.§. lana.⁊ de vsufr.le.l.generali.§. vxori.

t Nomen omnibus generibus.naz hic penus ⁊ hec penus ⁊ hoc penus huius penoris teste Pōtio. l'dic omnis generis res continetur in penu: si modo apta sint esui ⁊ potui.

u Si ita ꝓtinētibus.edificijs: ut.ff.de v̄ sig.l.ij. ⁊ facit ff.ti.i.quēadmodū.⁊.ff.ō le. i.huius.§.legatū.⁊.ff.de le. iij.seruis urbanis. ⁊. l.cuiqz.⁊.l.quero.⁊.ff. de fundo instruc.cum quid i.⁊. l.quesitū.§.si quis.⁊.l.cū delationis.§.sabinus.⁊. l. scie.§. pamphile.⁊.l.predia i pri.

u Quod si ubiq3.idem ergo dico ⁊ si legaui eam que rome sit.s.ut videatur legare omnem.

x Si cui sola penus.i ambiguis enim qō minus est videtur legare: ut.ff.de reg. iur.l.super in obscuris: ar.

a Non facerent. in

b Prebuit

c Ceraret

d Contineri

e Significare

f Patrēfa

g Per que

h Siue

i Vnguentū

k Et ad logarium

l Vasa

m Aristo

n Instruēde

o Nam

p Veniq3

q Vel adempta

r Sicut

s Item separabat

t Nomen

u Si ita

x Quod si ubiq3

a Si cui sola

b Non facerent

c Esculenta

d Ea.mut.rñ.

e Esse.i.comedere.

f Legauerit. sub.q

g Ritur ⁊ rñ.⁊ ea ⁊.s.p

h Que solemus edere.

i Penui. ut dixit trebatius.

k Lacertas.brisceas mellis.accursi.

l Contineri.s.esculenta penu legata.

m Poculēta. ō.scripta vo.s.que solemus esse uel per que eē solemus que ꝓnumerata sūt superiori.§.b.

n Penori.non fuit hz instrumētū dom9 ē ut.ff.ō fun.instr.quesitum.§.si domus.

o Sed qō diximus. ff.e.circa ꝓinci.

p Circa se hz. ut in ff.ō vsu.⁊ hi.§.si cui

q Ut eoꝝ.i. etiaz in villis positorum.

r Cōtineri.in penu legata.accursi.

contra in.e.ti.l.in testamētis.nam relatiuū qō pōt referri ad vinū ꝛ ad penum cū sit neutri generis:ut.s.§.nomen. Item no.p̄cedētia restringi p sequētia:ut.s.de le.iij.l.quesitū.§.i.ꝛ.ij.ibi cadē est cē.ꝛ est sic ecōtra.s.ō tritico le.l fi.§.fi.ꝛ de le.iij.l.heres §.i.ꝛ facit.j.de au.ꝛ ar.le.plautius.

p On omne antidotū.qōdaꝫ medicamētuꝫ est:ut.s.de ōben.emp.qō sepe.§.uenieni.

q Improbatum. qꝛ hoc et per hoc edimus:igitur i penu contineri videtur: ut.s. e.l.iij circa prin.

a Instrumētum. ꝓcinatoria. i. deputata ad quēduꝫ.ut.j.de au.ꝛ ar. le. l.ꝛ si non sint.§.si cui.ꝛ de alijs uasis dic ut.s.e.l.iij.§ uasa.

b p Enuꝫ pupilli. filij testatoris.

c Amphore.i.uasa de quibus dic:ut.s.e.l.iij.§. uasa.

d Habuisset.s.testatoꝛ.

e Lpellex patrissa.ñ fundi:ut.s.de fun.i struc.l.quesitum.§. supellex.ꝛ.§.sed si fundus.

g Auro.auri numero cōtinetur ꝙ patersa.hꝫ ꝛ reponit iter aurea:uelut thesaurum ꝛ sic de alijs.non ergo qō in iūcturis uel zonis ē: auri numero ꝓtinet:vide.j de au.ꝛ ar.le.ꝛ si nō sunt in prin.ꝛ.§.i.ꝛ.l.scribit.ꝛ.j.e. l.iij.§.vitrea.

h Annumeret a patresa.et sub.nec qō penū uel oꝛnamētis uel instrumētis nec alij etiā usui vl spēi alteri: ut.j e.l.labeo.sꝫ tūc est ꝑ huic.l C.de admi.tut. l.lex q.§.añoia:sꝫ ibi ipꝛopꝛie dicit cetera supellectilia.uel ibi nō erāt in thesauro sed usui:ꝛ continua.l.se.cum ista.

i Lpellectili. vitrea uasa.facit.s.de aur. ꝛ ar.le.l.cū aurū.§.fi.ꝛ. l.et si non sint.

k De murrinis eximiuꝫ. qꝛ magnates tm̄ utuntur.

l Et preciū.s.magnū.acc.

m Non eē i supellectili.ꝑ. s.e.l.§.vitrea. so. distingue tpa ꝛ cōcoꝛ.scrip. qꝛ hic de tpe ante hāc.l.ibi ō futuro ut ꝛ.j.l.pꝛoxi.

n Severitatē.i.vsum q est severus ꝛ rigidus ꝛ cōtra fauoꝛem legatoꝝ:qꝛ legata supellectili non cederet argentea.accursius.

o Usuꝫ imperatoꝝ.utebāt iperatoꝛes ut si uas argenteū relatū.i. annumeratum tūc numero argēti nō supellectilis continetur. ut s.e.l.i.ꝛ hic ergo si numero nō est argenti ꝓtinetur appellatione supellectilis . et sic erroꝛ principis facit ius ut supellectilis appellatione ꝓtineatur argentum qō tm̄ est uerū sm̄ q dicitur. j. e.l.labeo.ut sic legata supellectili candelabrum argenteū cedat:sed quomodo solius principis erroꝛ facit ius.rñ.qꝛ ꝛ alij debēt sequi qō ipse facit:ar.C.de ep̄a.au.l.iij.ꝛ sic cōmunis erroꝛ hoc facit ius:sic ꝛ.s.de of.pꝛef.l.barbarius.itē quomodo p̄ceps errat in iure:cū omnia sint in eius pectoꝛe:ut.C.de te.l.omniū.ꝛ ab eo nascūtur:ut.C.vnde vi.l.meminerint. Rñ non est ueriſimile cuꝫ errare potest tm̄ ꝛ facit.j.ad trebel.l.seruo inuito.§.cum pꝛetoꝛ.sed ar.ꝓtra.s.de le.ꝛ se.cō.l.ꝙ nō ratione.ꝛ.j.de usuc.l.ubi lex.ꝛ.s.de iur.om.iudi.l.si p erroꝛem.ꝛ.j.de au.ꝛ ar.le.l.ornamentoꝝ.

p Nstri.rede.i.rote plaustri fortc:ut insti.de re.di.§.fi.

q De trapetis queri pōt.hic accipe quibus. s. trapetis subscllis cē.ꝛ sic nota trapeta esse in supellectilibus quibus in domo utimur nō in via ut subijcit de trapetis cē.

n Non oē qō bibit in penu bē aliogn necesse est vt oīa medicamēta q̄ biberēt ꝓtineant. Itaqꝫ ea demū pēoꝛis eē q̄ alēdi cā bibūt quo i numero antidotoꝝ ñ ē ꝛ sane vere cassius sēsit sꝫ ꝙ qdā negant rūt pip ꝛ liguſticbū ꝛ carreū ꝛ clasſer ꝛ cetera buusmōi i penu nō eē ip̄robatū ē.

i Nstrm pistrini:item vniuersa vasa ꝓcinatoriaꝝ i penu nō ꝓtinentur.

p Enū meā oēm ad mrez libeꝛosqꝫ meos .q cū mre sūt ꝓtinere volo.qꝛo si utoꝛes pupilli cā solūmō penū deberi q̄ in cenaculo eē diceret:sin aūt ꝛ in hoꝛreis amphoꝛe:an he quoqꝫ deberent.rñ di qcquid penoꝛis usus cā vbicunqꝫ habuisset deberi.

s Lpellex ē do mestici patrissa. instrm ꝙ nꝫ argento auroue facto vl vesti annumeret.

i Dest res mobiles non aialia

s Lpellectili legata ꝙ Aul. hec ꝓtinet mēse trapezephoꝛa ꝛ delphica subsellia scāna lecti etiā inargērati culcitra iperalia vasa ꝛ oꝛalia impānaliosa:vasa aēria peluis aqminaria cādelabꝛa lucerna ꝛ trulla.item vasa enea vulgaria idest q̄ nō,ꝓpꝛio eēnt loco attributa ꝓterea capse ꝛ armaria:sꝫ sunt q putant recte capsas ꝛ armaria si libꝛoꝝ aut vestiū aut armoꝝ gra parata sint ñ eē i supellectili :qꝛ nec q dē ipse res ꝙb attribute essent:supellectili istro cederent. Vitrea escaria ꝛ potaria in supellectili sūt sicut fictilia:nec solū vulgaria sꝫ ēt q̄ i ꝑcio magno sūt . nam ꝛ pelues argēteas ꝛ aqminarias argēteas ꝛ mēsas ꝛ lectos iargētatos vl iaureatos atque gēmatos in supellectili eē ñ dubitaſ vsqꝫ adeo vt idē iuris sit ꝛ si tota argētea vel aurea sint.

De murrinis ꝛ christallinis dubitari pōt:an debeāt ānumerari supellectili,ꝓpter eximiuꝫ usū ꝛ ꝑciū sꝫ ꝛ de his idē dicēdū ē nec interest cuius materie sūt res q̄ sūt in supellectili sed chꝛaterē argēteum hodie ꝓp usū nō eē in supellectili:nec vllum vas argēteū secundū seculi seueritatē nōdū admittēs supellectilē argenteā:hodie ,ꝓpter usū iperatoꝝ si i argēto relatū cā dellabꝛū sit argēteū argenti eē vr ꝛ erroꝛ ius facit.

i Dem.

i Nstri significatione rede ꝛ sedularia in suppellectili annumerari solent. i Dem.

d De trapetis queri pōt subsellia ꝛ cathedrariq quibus ister̄i solent:vtruꝫ in veste sint sicut stragula an in supellectili sicut thoꝛalia q̄,ꝓpꝛie stragulaꝝ non sunt: ꝛ hoc magis placuit ea supellectili contineri:de trapetis aūt vel linteis q bus isternāt vehicula dubitari ꝓt an sint in supellectili:sꝫ dicēdū est potius instri viatoꝛij ea eē sicut pelles ꝙbus inuoluunt vestimēta: loꝛa quoqꝫ ꝙbus be pelles ꝓstring solēt.

Lpbei

s Lpellectilis eas esse res puto que ad usū cōꝛ patrissa: parate eēnt q̄ nomē sui generis sꝑarati ñ haberet q̄re queqꝫ ad artificij genus aliqō ptinerēt:nꝫ ad cōmunem usū patrissa. accomodate eēnt supellectilis non eē :sꝫ nec pugillares ꝛ codices in suppellectili sunt.

Eel.

l Labeo ait oꝛiginem fuisse supellectilis q ol iis q i legationem ꝓficiscerent locari solēt que i supellectili usui foret.

Tubero hoc mō demonstrare supellectilē rētat instrꝫ quoddā p̄tissa rem ad quotidianū usū parataꝝ q i aliā speciem nō caderet vt verbi gratia : penuꝫ argēteū vestē oꝛnamēta instra agri aut domus:nec mixa ē moꝛibus ciuitatis ꝛ usu reꝝ appellationē eius mutatā eē nā fictilia aut lignea aut vitria aut erea: demque supellectili vtebāt:nūc ex eboꝛe aut testudine atqꝫ argēto iam ex auro ēt atqꝫ gēmis supellectili vtuntur : quare speciem potius reꝝ quā materiā itueri oꝛ. Sꝫ de his qdē ō ꝙbus dubtari pōt supellectilis potius an argēti an vetus sint.

Seruꝰ fatet suiam eius q legauerat aspici oportere i quā rōnem eā solitus sit referre:vez si ea de quib nō dubitaretur qn in alio genere eēnt:vtputa escarium aut penulas ꝛ rogas supellectili ꝙs ascribere solitus sit non iccirco estiare oppoꝛtere supellectili legata quoqꝫ ꝓtineri:nō eni ex opinionibus singuloꝝ sed ex cōi usu nomina inquit exaudiri

r Vehicula.qbꝰ uebitur paterfami.

s Sicut pelles. s.nō sūt i supellectili: ꝛ facit .j.de aur.ꝛ ar.le.l. argumento in princ.

t Supellectilis. Ubicuqꝫ.ꝛ.j.l. ꝑ.§.i.dicitur ō quotidianis.

u Ad vsum.s. quotidianum.accur.

x Sui generis, hic dicit:ut.j.l.ꝑi.§.i.

y Pugilares.de cera in quibus scribebantur nomina debitoꝝ:ut.s.cōm.l.in cō modato.§.igit.

z Labeo ait.tubero.x bi gratia penuꝫ q.d.penus.ꝛ que sequūtur cadūt i spem certā:ꝛ sic non sunt i supellectili lꝫ sit i usu quotidiano cuꝫ ergo omnia esculēta ꝛ poculenta sint in penu: ut.s.ti.i.l.iij.in prin. similiter ꝛ ea que cōtinētur nomine coꝝ que hic sequūtur : ut ꝛ.s.e.l.i.ꝛ.s.l.ꝑi.

a Nec miruꝫ.tacite obiectioni.rñ.

b Durata si cōstat ab eo qō initio fuit: vñ usus: Dulta recte nascent que iam ceciderē cadētqꝫ:q̄ nunc sūt i honoꝛe uocabula si uolet usus: qñ penes arbitrū ius ē ꝛ noꝛma loq̄ndi:ꝛ sa cit.s.de le.ꝛ sena.cō. de quibus in fi.

c Nūc.ex seq̄nti tpe

d Utimur.ut ꝛ.§.e. l.iij.§.vitrea.ꝛ.§.fi.

e Sꝫ ꝛ his dubitari tali dubitatione ñ ex generis qualitate tm̄:de qua queritꝫ:sꝫ ex eius usu pēdente Ro.puta de escario: ut.j.de au.ꝛ ar.le.l.ꝛ si ñ.§.si cui escariū.ꝛ.

f An argēti.que argēti numero sūt dicū aurū.ꝛ.l. qntus.§ pe.ꝛ.§.fi.ꝛ.l.ꝛ si non sunt i ꝑi.ꝛ.§.i.ꝛ.§.ij.

g Utputa escariū.ō hoc dubitari pōt an argēti numero sit uel nō:ut.j.de au.ꝛ ar.lega.l.ꝛ si nō sint.§.ley ctū.ꝛ.§.si cui escariū fupellectilis ero nu mero ꝓstat nō ꝓtinere

b Penulas.vilis uestis.sed roga longa ꝛ preciosa.

i Ea quoqꝫ.s.omnia:sed argēteuꝫ escariū contineri poterit:si id testatoꝛē sensisse constiterit:ut.j.l.ꝑi.ꝛ.s.dixi.b.

k Opinionibus.no.sic.s.de acq.hē.cū qdā.§.ꝙ dz in medio.l.b.

l Ex cōi usu.s.,ꝓpꝛio aut figurato.nā ꝛ figuratiua significatio cōmunis si fit usitata pōt appellari. Item no.hic ꝙ si per appellationem

De supellectili legata
& alimentis & cibaria legatis

nomen testatoꝛ aliud significare uoluit. siquidē diminuere uoluit significationē vbi testatoꝛ: ut si plura significabat: ꝛ pauciora uoluit significari: stabitur testatoꝛis uolūtati: ut. ſ. de fun. instruc. ꝛ istr. le. l cum delanionis. §. asinā. ꝛ. §. quidā. ꝛ. j. de au. ꝛ ar. le. quintus. §. itez le. l. si alij. lz. R. aliter ibi dixerit: ut ibi nō. si vo uoluerit augere significationē sentio eū seruio reprobata sententia tuberonis: ut siquidē uoluit augere per ea de qbus dubitari pōt: an sit ī alio genere vl' que eis dē vbis prima facie contineri videtur: ꝛ tūc stabitur eius vo luntati. si vo certum est ea in alio genere eē: non ideo augebit legatū: ut hic ꝛ supe/ rioꝛi rñ. ꝛ. j. de aur. ꝛ ar. le. pedicul. §. ij. sz qñ nō diminuere uel augere sicut dicuz ē significationez testa toꝛ uoluit: sed appel latiuū nomen incon gruēs ei de quo sciꝛ expressit: sz ꝓgruens alij siquidez omnino est extranea ꝛ remo/ ta significatio appo/ sita ab eo qō uoluit: ut si sensit de auro et dixit de lapide: nihil omnino debeā: ut. ſ. de le. i. l. iiij. ī fi. i. rñ. si vo sententia pōt ap tari: quoquo mō qō sepe per ꝓsuetudinē apparet uel p vnicaz ēntiam ꝛ materiam secus est qō dic ut. ſ. de le. iij. nō aliter. sic ergo ad ea que super hac. l. dicuntur: facit j. de au. ꝛ arg. le. l. pe diculis. §. i. ꝛ. §. ij. ꝛ. l quintus mutius per totū. ꝛ. ſ. de leg. ꝛ se. con. de quibus. §. iue terata. ꝛ. ſ. de leg. iij. nūmis ꝛ. l. ille. §. i. ꝛ. j de re. iu. l. in stipulati onibus. sz ar. ꝓ. ſ. de le. i. l. iiij. ꝛ ꝓ. ſ. de tri ti. vi. ꝛ oleo le. l. si qs in prin. Itē ꝓ. j. ti. ij. l. inter uestē. sol. ibi. m Idē. vsqz huc ser uius: nūc tubero ici/ pit. dic tubero ait nō sibi liquere. i. manife stū eē: ꝛ sic nec place/ re idē. ſ. qō seruio. nā quoꝛsū. i. quare sunt noia inuēta: ꝛ sunt v̄ ba tuberonis per celsum hic relata.

debere. d Idē tubero paꝛ sibi li quere ait: nā quoꝛsū sūt noia i quit nisi ut demōstrarēt volūtatē dicen tis: ꝛ quidē nō arbitroꝛ quēqz di/ cere ꝙ nō sentit vbi maxime noīe vsus sit: quo id appellare solet: nā ꝛ vocis mīsterio vtimur. Cetez ne mo estimād' est dixisse: ꝙ nō mēte agitauerit. sz ēt magno ope me tu bero. ꝛ rō ꝛ auctoꝛitas mouet ñ tñ a seruio dissētio ñ videri quēqz di/ xisse cui' ñ suo noīe vsus sit: naz ꝛ si prioꝛ atqz potētioꝛ ē mēs quam vox dicētis: tñ nēo sine voce dixis se estimat: nisi forte ꝛ cos ꝙ log ñ pōit conatu ipso ꝛ sono quodā ꝛ in articulata voce Brecaij dicere exi stimam. i l. Idem.

c Az quidā vxoi sue ita lega/ uerat domū cū iure suo: ꝛ oi ūstro ꝛ supellectili querebat an videret argētū escale ꝛ potoriū legato ꝓti neri. respondi siquidem in supelle ctili argentum est deberi escale au tem vel potoriū argētū nō deber: nisi hoc quoqz testatoꝛē sēsisse le/ gatarius doceat. p Aul.

l Egata supellectili cā spēs ex abūdāti ꝓ īperitiā enumerē tur: generali legato nō derogat: si tñ spēs certi numeri demonstrate fuerit modus generi datus in bis spebus ītelligit idē seruabit ūstruc to ꝑdio legato: si q̄dā spēs numeꝛ certū acceperint. l Supellectilis mensas eē cuiusdā qz materie. ſ. ar gēteas vel argēto īclusas placz: nā ꝛ argēteos lectos. Itē argētea cā delabra supellectili cedet posterioꝛ etas recepit: cū vlixes ex auro ꝛ ar gēto lectū viuētis arboris truncas edificatū ornasqz: quem penolope recognoscendi viri signum accepit vt voluit d Homerus supellectili sua omni legata acceptum argen/ tum pignoꝛi nō ꝓtinebat: qꝛ supel/ lectilē suā legauit vtiqz si nō in vsu creditoꝛis id argētū volūtate debi toꝛis fuit: sz ꝓpositū, ꝓpter ꝓtract fidē ac fūtituēde rei viculū. Lab.

q Ui vestē cōmunē oēm ꝛ res pluriū genez supellectilis ex

pēso ferre solit erat. Is vxoi su/ pellectilē legauerat recte negabant vestē legato censurā. Labeo offili ꝛ cassellius: qꝛ nō posset videri ve/ stis appellatione supellectilē ꝓtine ri. i l. Idem.

v Asa enea saliētis ꝙque posi ta. d Itē si quid aliud magis deli/ ciaz quā vsus cā paratū eēt nō eē supellectilis labeo ꝛ trebatius pu/ tāt: murrea autē vasa ꝛ vitrea q̄ ad vsū edēdi ꝛ bibēdi cā parata essent i supellectili dicūt eē. t Ab.

Ceadmōz vrban fu ꝛ rusti cus distinguit non loco: sz genere vsus: ita vrbana pen ꝛ supellex ad vsū vrbanū nō ad locū vrbanū aut peregrinū dirigēda c: multūqz in/ teresse: vtz penus ꝛ supellex ea q̄ ī vrbe sit: au vrbana legeꝛ vel ꝓmit taꝛ. m Ode.

n Unqz ex eo ꝙ supelletilez le gauit mulieri maritus testō bitatōez ī q̄ supellex fuit legasse vī q̄re ꝓtra defūcti volūtatē habitati/ onē sibi mulierē vēdicare ꝓculdu bio est. o Alistra.

f Undo legato ūstrm eius nō aliter legato cedit nisi spāliter id ex pressit: nā ēt domo legata nz instrz eiusdē nz supellex alr legato cedit: q̄z si idipsū noiatim erpssū a testatoꝛe fuerit

Explicit liber. xxxiij. digestoꝛ.
Incipit. xxxiiij. ꝛ decimus huius
De alimētis ꝛ ciba. legatis.

v Alpi. Ja alimenta fuerit legata dici pōt ēt aquaz le gato ineſſe si ī ea regio ne fuerit le gata: vbi vēnūdari solet. m Arci.

s I quis libertis suis alimen ta reliqrit: ꝛ si legati fuerit ꝑ ui ꝛ rogati legatarij manumittere ad fideicōmissū admittūt vt diu? ij. lucius. §. collegio. ꝛ. ſ. de fun. instruc. cum fundus. sed contra. ſ. de vsu/ fruc. l. sed ꝛ si quis. §. ꝓpꝛietas. sol. aliud si vsufru. legetur. qꝛ tunc instru mentum fundi uel domus continetur ut ibi: aliud si fundus: ut hic ꝛ ē ra/ tio ut ibi notatur. accursius.

a De alimentis ꝛ cibarijs legatis. Rub.

a l Ja alimenta. si in ea. ut aphrica uel egypto: ut. j. e. l. mela. §. qdaz.
b Si quis libertis. scilicet suis.
c Et si: idest quāuis.
c Serui. istius testatoris.
d Ad fideicōmiss. alimentoꝛum.
e Admittuntur. isti liberti quasi per medium ipsius testatoris fuerint li berti cum defunctus rogauerit eos manumitti: ut dicit littera: alꝫ secus foꝛte: ut. ſ. de leg. iij. pater. §. duobus. ꝛ. j. de vbo. sig. modestinus. ꝛ. j. e. l. alimenta. §. i. ꝛ no. ſ. de le. ij. l. cum pater. §. fidei heredum.

y Escale. de quo potest dubitari: an alio genere ꝺtineatur: ut. j. de auro ꝛ ar. le. pediculis. §. i. sed in supellectili ꝓstat non ꝺtineri: ut hic ꝛ. ſ. labeo. § uerum si ea. nisi hoc testatoꝛ senserit: ut. j. statim subijcit.

z Non deberi. qꝛ prius generali nomine posito. s. instrumēto: deinde sup posuit speciale nomen. i. supellectili: ꝛ ideo restringit precedētia omnia: ut ſ. de le. iij. heres. §. vxoi. sz ar. contra. j. ti. i. a filio. §. fi.

a l Egata. enumerētur a testatoꝛe. accursius

b l Fuerūt. ex certa sciētia nō per imperitiaz: ꝛ dic ut no. ſ. de fun. instruc. l. quesi tum. §. pe. ꝛ. §. fi. ꝛ facit. j. e. ti. l. cū delanionis. §. cui eti am quidā. ꝛ l. scie in prin. ꝛ j. ti. i. uerba. ꝛ. l. aliméta. §. basilice. ꝛ. l. stichus in prin ci. ꝛ ar. ff. de iudi. l. cum pre toꝛ.

c Nam ꝛ argētos. etas. sic ſ. e. labeo circa prin. ꝛ. l. iij. §. fi.

d Cum vlixes. hic vlixes cū diu fuisset absens ꝛ p lit teras ab vxoꝛe sua. s. peno/ lope redargueretur: fecit le ctum in trūcis ligni qō nec cōburi nec putrefieri pote rat: ꝛ ornauit auro ꝛ argen to: ꝛ misit vxoi ut esset si/ gnū viri viuētis: ꝛ facit. ſ. de contraben. emp. l. cū ab eo. §. mensam.

e Supellectili uoluntate. qꝛ presumebatur nolle lu crū: ut. ſ. de leg. iij. l. ānpe. ī princ. Item nota ꝙ ex vsu testatoris uoluntas colligi tur: sic. ſ. de vino triti ꝛ ol. lega. l. ex vsu. ꝛ. j. ti. i. l. cum alimenta in prin. sed ar. cō/ tra. j. l. pri.

f q Ui uestem. expēso. i. cum expenderet su/ pellectilem nominabat hec omnia: ꝛ utebatur in supel lectili. accursius.

g Contineri. quoniaz cer tum genus habet uestis: ut ſ. l. i. ꝛ. l. labeo. §. ueruz si ea ꝛ dic. ut ibi plene notaui.

b u Asa. vsus. necessarij: ꝛ facit. ſ. ō serui. l. ut pomum.

i q Eadmodum. non loco. ut. ſ. de leg. iij. l ut seruis urbanis in princ. ꝛ. l. cuz quereretur in prin. ꝛ. j. de uerbo. sig. l. urbana. ꝛ. C. de pre. mi. l. si prediuz.

k In urbe. sic. ſ. tit. i. nam ꝛ si. §. si ita.

l Undo. fuerit. s. nec le gato seruo peculium ut. ſ. ti. iij. l. antepenult. nec uendito: ut. ſ. de contrabē. empt. l. quotiens. Item fa/ cit. ſ. de act. empti. l. iulia. § fi. ꝛ. l. se. ꝛ. l. fundi. ꝛ. ſ. de le

m Idē. vsqz huc ser uius: nūc tubero ici/ pit. dic tubero ait nō sibi liquere. i. manife stū eē: ꝛ sic nec place/ re idē. ſ. qō seruio. nā quoꝛsū. i. quare sunt noia inuēta: ꝛ sunt v̄ ba tuberonis per celsum hic relata.

n At maxime. idem ergo si nomine nō congruo ꝛm tuberonē.

o Agitauerit. ex omnib uellet.

p Sed ꝛ si me celsum. auctoꝛem huius. l.

q Suo nomine. ꝓpꝛio uel qō vicē. ꝓpꝛij nominis fungit: ut. ſ. si cer. pe. l. certū. ꝛ facit. j. de re. du. l. iij. ꝛ de manu. testa. l. qui habebat. ꝛ. l. stichus. imo ꝛ. ſ. de here. inst. quotiēs.

r Dicentis. sic. ſ. de le. iij. l. nō aliter. ꝛ l. xi. §. eū. ꝛ. l. quisquis mihi. ar. ꝺ. ſ. de vsufr. le. si ali.

s Estimamus. facit. C. de fideicō. li. l. ꝛ in epistola. ꝛ. ſ. de leg. ij. l. cū

t Ponderetur. ꝛ. ſ. de lega. iij. l. nutu. accursius.

u Escale.

x Argentū. sine omni dubio. R.

e Ex quibus ꝛc̄.bona dico quibus ꝛc̄.
f Prestanda sūt.lz ipse priuilegiatus siue successor vltimus fuit:ut. C.ō ca.tol.l.vna.§.fi.tamē in hac parte utitur iure priuati:ut ꝛ al's.C. si aduersus fi.l.i.ꝛ.ij.itē non obstat.ō.de ꝓtraben.emp.l.fi.qz hic loquitur de vniuersali successore ibi de singulari.lz ꝛ aliter dici posset:ut no.ō.de vsufr.hactenus.ꝛ.j̄.e.lucius.
g Transisset.bona. ex quibus alimēta debebant. Itē facit ad.l.istam.j̄.de condi. ꝛ demon.l.illis.ꝛ.j̄.e.l.alimenta in princi.
h Volent diuidere. nō tamen libertorꝫ iura separādo:sed tm̄ alimentorum prestationes diuidendo ipsis cōmunibus remanētibus.ut.j̄.de iure pat.l.fi.ꝛ.ō.fami.her.l. quedam.
i Distinguantur. ad qō.ō fami.her.plane. ꝛ de trāsa. l.cum hij.§.in causa.ꝛ.ō.de exerci.l.ij.ꝛ.j̄.iudica. sol. l. iam tamen §.pe.
k Diuisisset. equiparatur iudex ꝛ testator: sic habet. C.de di.tu.l.ij.
l Volent.s.iudices.
m Exemplū. petierunt liberti quibus alimēta erant relicta ut ab vno ex hēdib⁹ alerentur data pecunia ei a coheredibus ut ex vsuris eius alat eos:ꝙ imperator ꝓcessit ꝛ supplicationem ꝛ responsionē mittit qbusdā iudicibus:ut hec fieri faciant:ꝛ tamē heres cui pecunia datur caueat coheredibus ō reddēdo cū erit reddenda.
n Cui.heredi.
n Ceteris.coheredibus.
o Prestentur.libertis.
o Accipiet.a coheredibus
o Eis.coheredibus.
p Qui dabūt.hāc pecuniā
p Decesserit. naturaliter uel ciuiliter uel seruus pene factus.
q Desierint.ut p deportationem que cause ciuitatis amissionis nō extinguūt legatū alimentorꝫ:ut.j̄.e.l. is cui.ꝛ.ō.de ca.di.l. causas.ꝛ l.pe.sz sunt occasiones quare apō heredē qui ab alijs accepit pecuniā remaneāt alimēta ꝓpter absentiā alimentarij qui aquā vinū vl' similia secū portare multis ex causis pōt ꝑdiri: ꝛ iō coheres cauet coheredi: vl' dic ꝙ fuerūt relicta ut bēat interi dū erit in ciuitate: ꝛ ita perierūt per ōportationem. Itē no.ꝙ hic heres q ministrat:ut minister eligitur:ꝛ iō cauet ꝛ nil lucrat: ut ꝛ.ō.de le.iij. si qs ticio.
r Diuus:aliud rescriptum.
t Exemplū.predictorꝫ rescriptorꝫ.
v Quoqz seuer⁹ ꝛ antoninus rescripserūt:ꝛ lz ad fiscū bona fuerit ꝺuoluta ex qbus alimēta[c] ōbeant ꝑstāda sūt[f] sicuti si ad quēlibz successorē trāsissent[s]. v Alpia. Solēt iudices ex cā alimētorū libertos diuidere[b] quotiens plures sunt hēdes ne a singulis heredibus minutatī alimēta petētes distrīguāt[i]:quā diuisionē ꝑcipere haberi oz atqz si paterfa. ipsos libertos diuisisset[k]. Solēt[l] ꝛ vnū eligere ꝙ quē alimēta ꝑstēt:aut ex voluntate ōfūcti:aut ex arbitrio suo vt rescripta subiecta ostēdūt exēplū[m] libelli dati mihi a libertis fauille misi vobis sciēs ad exēplū istā rē ptinere:qz multi testamētis suis libertis ꝑstare iubent necessaria que ga minimi eris sunt ad nihilū ꝓducūt cum plures heredes ceperūt ꝙ successionē existet:qua de causa puto vos recte facturos:si ꝙuocatis fauille hēdibus,ꝓcuratoribusue eorꝫ ꝙstitueritis:cui[n] a ceteris dari[n] ōbeat pecunia ex cuius vsuris alimēta ꝑstentē[o]. ōbebit āt is q accipiet[o] cauere eis[o] q dabūt[p] se reditur vt ꝙs quis ex libertis decesserit[p] alioue quō i ciuitate esse desierit[q] tantū ex sorte quatū efficiet ꝙ portiōe ꝓputatio. Diuus[r] pius rubrio cuidā telesforo rescripsit. ꝙsules vocatis bis a qbus vobis alimenta deberi ex cā fideicōmissi ꝙstiterit vel oēs ab vno vel facta ꝙ rapta distriburi one qs ꝛ a qb⁹ ꝓcipiatis decernēt[s] fiscus.n.si eo noīe qd ab eo vobis deberet exēplū[t] sequeret.iā nunc[v] sciatis ptes eorꝫ q soluēdo eē desierit ñ ptinere[x] ad on⁹ reliquorꝫ heredū.
m Ode.
l Libertis libertabusqz meis[y] quos viuos i testō ꝛ i codicillis manumisi vl' manumittā dari volo mea ꝓdia ad hoc vt q̄cunqz viuēte me acceperūt. ꝙstituant eis cibari ꝛ vestiarij noīe[z]: q̄ro[a] quā habeat significationē vtrꝫ ex ꝑdijs alimēta ipi capiāt:an vo vt ꝓp ꝑdia ꝛ cibaria ꝛ vestiaria ab hēde ꝓcipiāt ꝛ vtrꝫ ꝓprietas[b] an vsufruct⁹ ꝛlict⁹ sit ꝛ ꝛ si ꝓprietas relicta sit aliqd tñ supfluū iueniat i redditibus quā ē in quātitate cibariorꝫ ꝛ vestiariorꝫ an ad heredes patrone[c] ptinet:ꝛ si mortui aliq ex libertis sint[d] an pars eorꝫ ad fideicōmissarios[e] supstites pertineat[f]:ꝛ an die cedēte[g] fideicō missi mortuōrū libertorꝫ portiones ad heredes[h] eorꝫ:aut testatoris[h] de currāt. modestinus rndit vr̄ mihi ipsa ꝑdia eē libertis relicta vt plēo dñio hec heāt ꝛ nō solū vsufructus ꝛ iō siquid supfluū tā i redditibus quā i cibarijs erit hoc ad libertos[i] ptinet:sz ꝛ si decesserit fideicōmissarius[k] añ die fideicōmissi[l] cedēte pars eius ad cetetos fideicōmissarios ptinet:post die añt cedēte sig mortui sint ad suos heredes[m] hec transmittēr. Lucius titius testō suo libertis[n] libertabusqz suis cibaria ꝛ vestiaria a libis suis eisdēqz heredib⁹ ꝑstari iussit nulla ꝓditione addita:q̄ro an si sine patroni liberis idē liberti agūt[o] cibaria ꝛ vestiaria accipere possint: modestin⁹ rndit nihil,ꝓponi[p],ꝓpter ꝙ petitō eorꝫ q̄ testō pure legata sūt non cōpetat. Idem.
v Verba testi[q] oībus libtis nr̄is cibaria ꝑstabitis ꝓ arbitrio vestro nō ignorantes:quos ex bis caros hūeriz. Itē alio loco ,pthimiū pōlichromū hipuciū ꝓmēdo[r] ꝛ vt vobiscuz sint ꝛ cibaria ꝑstetis peto.q̄ro an oībus cibaria debeāt dari:an bis tm̄ quos cōmēdauit ꝛ cū heredibus eē iussit:modestinus rndit oībus libertis cibaria relicta ꝓponi:quorꝫ[e] modū viri boni[s] arbitrio statnēdū eē. Labo.
l Legatis alimētis cibaria[v] ꝛ vestitus ꝛ habitatio debebit:qz sine bis ali corpus nō pōt:cetera q̄ ad disciplinā ptinēt legato non cōtinētur. p Aul.
p Si aliud testatorē sensisse ,ꝓbetur. p Api.
p Decunie sortē alimētis libtorꝫ destinatā vnū ex hēdib⁹[r] ꝼm vōlūtatē defūcti ꝓcipientē[y] cauere

a Ex quibus ꝛc̄.bona dico quibus ꝛc̄.
b Et utrum ꝓprietas.qō uerum erit. d Ad heredem patrone.hoc non erit:sed ad ipsas libertas.accursius.
d Ex libertis.sint ante fideicom.cedentem.
e Fideicōmissari.i.alios colibtos.
g Cedēte.hoc ē adita hereditate.s.q̄n legat seruo manumisso:ut heredi.C.de ca.tol.§.i nouissimo.
h Testatoris.s.testatrix.
f Pertineāt.qō uerū erit.
h Ad heredes.qō uerū erit.
i Ad libertos.ꝙ hoc apparet ꝙ non fuerūt alimēta relicta sz ꝓprietas al's colliberti nō haberēt hoc relquum:ut.ō.de vsufr. l.dominus.§.fi.
k Fideicō.vnus.s. de libertis.
l Fideicōmissi.s. cōiunctos: ut.C.de catol.l.vnica.§.i.ꝛ.§.ij ꝛ.iij.ꝛ.§. i nouissimo ꝛ no.ꝙ etiā ꝙ hoc apparet nō fore alimenta relicta:ut.ō.l.oīs. §.fi.
m Ad suos heredes iō nō fuerūt alimēta relicta.nā illa morte finiūtur:ut.ō.de trā/ sac.l.cū hi.§. ꝓstat ēt ꝛc̄. Itē nec vsufr.ut i sti.de vsufr.§.finiē.ꝛ fac.ad hoc.ō.l. cū hi. §.si pluribus.ꝛ habetur.C.de fideicō. l.in ꝑsona.ꝛ.ō.de le.ij.mi les.§.ꝓ parte.ꝛ.j̄.qñ di.le.ce.l.v.in princi.
n Lucius. a libertis. per hoc videbat personale.
o Agāt.i.petant alimenta:ꝛ dic sine liberis.i.non cōtra liberos patroni:qz liberi instituti noluerūt esse heredes:ꝛ sic cōiunctis coheredibus extraneis accrescit.si sunt ex tacita uolūtate defūcti:uel ad substituros quos pater dederat:ꝛ cōtra hos agūt liberi cū heredibus eorum onerc:ut.ō.de le.ij.si ticio.§.i.ꝛ.C.de cad. tol.l.vnica.§.bis ita. Itē no.hic appellationē heredū etiam extraneos cōtineri:ar. ō.j.ad treb.l.ex fcō. §.si quis ita.
p Proponi.s.ualidū:.ꝓponit.n.ꝙ filij fuerint rogati ꝛ non sūt heredes: sz hoc ē ualidū coniunctis uel substitutis.accur.
o Verba testamēti.sub.talia sūt que pater filijs futuris heredib⁹ loqtur: ꝛ iō dicit nr̄is: qz eti azyino patre filij sūt quasi dñi: ut.ō.de li. ꝛ posthu.l.i suis.ꝛ fac.ad hoc.ō.l. cū hi. §.fi.
q Quorꝫ.s.alimētorꝫ.
r Cōmendo.i.precipue:ꝛ ꝙ eis rogo: sic.ō.man.l.si vo nō re.§.cū quidā.
s Decernēt.dicti consules.
t Viri boni.cui viro bono ꝙueniet dari plus a testatore dilecti sibi cōmēdatis:ut.j̄.l.pe.i princ. Itē no.nō derogari generi ꝙ spēm noiatim:sic.ō.de supel.le.l.legata i princ.sz ꝺ.ō.de fun.istr.l.cū ōlanionis §.cui fūdus.ꝛ.§.quidā.sz plene dic ut no.ō.l.quefitū.§.pe.
u Legatis.cibaria.ergo ꝛ pot⁹:ut.j̄.ti.i.ꝛ si nō sint.§.si cui escarium.ꝛ.l.fi.ꝛ j̄.de v̄.sig.l.vbo victus.ꝛ.l.se.ꝛ.l.quos nos.§.vbuz vinere.sz aliud i vbo diarijs:ut.j̄.e.l.diarijs. Itē facit.ō.fa.her. ex parte. §.ij.sed'cōtra.ō.de transac.l.cū hi.§.qui transigit.sol.ut ibi.
v Decunie.vnum ex here.non huius prestationis ministrum solūmodo electū:sed quo magis etiam ipsi consulerent testamēto ab eo mutatum ad hoc prelegatum.
y Precipientem.ut legatarium non ut ministrum.

De alimentis rebus legatis

z Nec utilis dabit.onere enim finito quasi preceptionis cā cessante in posterū ⁊ ipsius prelegatū ad cōiones reuocādas allegabat:sed p perā.Rñ. a Sandat:a coheredibus uel testatore qr tunc ut minister ꝓstitutus nullūqz lucrū habiturus cauebit ꝑ parte decedē tiū libertoꝝ coheredibus restituere:ut.s.e.solēt.ff.fi.⁊ ō le.ij.si ticio

b Nam ea res.i.mā datum.accursius.

c Iniungit.electo a dāno lucroqz uacuā sicut ⁊ alis in mandatis regl'iter est tradītū:ut.C.manda.l. ex mandato.

d Prebendoꝝ. nō distribuendoruz dū taxat.

e Necessitas. ut legatario nō ut mīstro imposita.

f Pulsantibus.dic duobus modis prio pulsātibus.s. alimentarijs.q.d.necessitas ꝓposita electo:ut soluat alimēta astrīgit nō tñ patrimonium electi.s.ut soluat sed etiā uerecūdia.naz ⁊ damnū.s.ut soluat et uerecūdiaz habebit: si non soluat: merito ergo apud euz remaneat lucruz. scōo dic pulsantibus.s.cohe/redibus q post mortez alimentoꝝ uolūt repetere prelegatum q.d.necessitas quam patit electus astrīgit quasi frenū.i. objicit etiā uerecūdiā nō solū excep. circa actus iudi.planius ff. hoc dixisset uerecundia astringi pulsātes coheredes.i.repulit:et sic casus,ꝑ casu ponitur.sic ergo de fidei/com.potes notare qꝫ nullū lucꝝ dñt habere:⁊ facit ad ꝓdicta. ff.de le.i.quidam.ff.si scriptus.⁊ l.seruū si lij.ff.si idē.⁊.ff.fa.ber.l.ex parte.ff.ij.⁊ de vsufr.dñs.ff.fi.⁊ de leg. iij. pater.ff.tusculanus.⁊ de le.ij.si qs quos.⁊.j.de ꝓdi.⁊ de.l.si quis eū l.filio.ff.pater.sed plene dic ut no.ff.de le.ij.l.ticio.

g Ratio hēde.testatrix dū viueret sticho liberto alūnoqz suo ānuos.xxiiij.aur.⁊ frumētuz ⁊ vinū mēstruū prestabat:q̄ cū decederet libertis suis q̄ viua prestabat legauit:qꝫ legatū ualere certū ē: deide a caio cui nihil reliquerat petijt sticho ⁊ ꝑphilo.x.aureos singulis annis daret:quos apud eūdē ee ⁊ ex eode fenore nutriri legatarios a caio uoluit ac numerio restitui reliquū:vñ cū ex vbis testatricis caio nihil relictū videat:qō ab eo dari ꝓceperat testatrix iuste dicebat:qꝫ nō fore uerū hac.l.dz sm. R.alij dicūt ēt caiū īstitutum hoc modo alio scripto herede ⁊ isto caio sīr subaudiūt ⁊ sz utrāqz positionē accipiūtur hec vba testatricis q̄ sequūtur pinde ac si dixisset testatrix uolo.cai sci ut de hēditate mea denos aureos accipiat:ō quoꝝ usuris ill' alūnis meis alimēta des:ut.ff.ō le.i.si seruꝰ.ff.q mar garitā. h Ro. Rñ.qr caius ⁊ alis hēs.i.cohēs fuerūt liberti.

i Nō possit.quid si hoc ipsū cēt pmissū.R.rñ.tūc posset:ar.C.ō epi. ⁊ de.si quis ad declinandā.⁊ qō dicit nō posset in aliquo qñ nō ē heres caius:uel nō potest in totū quādo cū alio est heres caius.

k Decuniā.s.denos aureos. l Intra falci.i. citra.

m Petiturū.qr ad fauorabilē causā:ut ⁊.C.de epis.⁊ cle. nulli.ff.i. als secus ut.j.ad treb.l.lucius.ff.meuia.⁊ no.ff.de le.ij.si ticio. ⁊ no. vnū ꝑ cōmissarijs:qr petūt ⁊ alij cōtra eos:qr nō pñt distrahere de bonis defuncti. n De superfluo.i.vltra dodrantez.

o Probari.i.probabiliter dici. p Acceptauit.i.pluribus annis accepit:⁊ facit.ff.de le.iij.post emancipationem.ff.fi.

c Quia vnus.de cuius sorte.i.de ipsa sorte:uel dic de vsur.sortij.

q Ad preceptionē.⁊ per ꝓsequens ad onus ut subijcit.

r Refragari.s.videtur eo qꝫ per vnū heredem alimenta prestari uoluit testator:nunc non apparet per quē potius sint prestanda: cum ille sit mortuus per quē testator uoluit fieri. t Non oportere.quā ut heredes prestant:q̄ꝑ sint plures:ad qō.j.e.l.alimenta in prin.⁊.ff.e.l.ij.ī fi.

u Euitauit.ut infideles. x Bonum.i.familiā.⁊ sic nō personam tñ certā.Ro.qꝫ in dubio hoc presumitur.nam quidā presumūtur boni:qr de bono genere sūt ecōtra quidā mali quia de genere reprobato:ut.ff.de edi.edi:l.qꝫ si nolit.ff.qui mancipia

y Heredi.s.electi in prestatione alimentoruz.

z Verbis fideicō.testatoꝝ rogauit pure heredē manumittere sticbum ⁊ ei sticho annua uel mēstrua alimēta reliqt:heres nō fuit ī mora cōi:qr nō fuit iterpellatus: ut.ff.de.vsur.mora.sz in reꝝ fit mora:ut.j.de fidei li.cū vo.ff.apparet.si heres post triēniū manumīsit habebit sticbus alimēta ꝓrxata q̄ꝫ uis tūc erat seruus: sic.j.e. seruos.⁊.j.l.ꝓi.⁊.ff. famiber.ex parte.ff.ij.accursius

a Cū de vsuris.ad hoc.ff. de leg.ij.si qs seruo.⁊.C.de vsur.l.i.⁊.ff.de le.iij. is qui ⁊.C.ad sill'.l.fi.

b Alimēta relictis.ex.e.puta que dari uoluit cū nuberet.R.uel sm.h.dic simpliciter relicta alimenta arbitrio boni viri:sz tūc quare dicit ꝑ modo legate dotis Rñ.ex ꝓiectura uolūtatis: qr taliter videt dilexisse in alimētis sicut in dote: ar.C de īpub.⁊ ali.sub.l.i. Itē qꝫ subijcit q̄ꝫ solū ⁊c.sub. ꝓter alimēta:⁊ facit.ff.de here.i fi.qui uolebat.

c Etatis.nō.quantū plus crescit puella tāto plus in eam impendendum.accur.

d Si cui precedētium.i mo videt indulta pena nō restitui bona: ut habetur.C.de senten.pas. l.in insulam.que est contra. so. hic fuit restitutus:ut.j.e. t. l.i.ibi vo sola indulgentia pene:vl' dic hoc speciale in alimentis.nā ⁊ manenti in pena relinqui possunt:ut.j.de his que pro non scrip.ba.l.si in metallū.⁊ est ratio qr parū ꝑdesset indulgētia sine alimentis cū sine his viuere nō possit:ergo sic sequūtur:ut ar.ff.de pe.le.l. nā qd in princi.sic nec trāsigitur de eis:sic facille ut in ceteris:ut.ff.de transac. l. cū hi ⁊ eo modo soluit.C.de leg.l.seruus.⁊.C.de necess.seruis.l.quidam.ff. i.que dicūt nō ualere relictū seruo.⁊ hic est seruus pene:ut insti.q.mo.ius pa.po.so.ff.serui aūt. Itē eo.modo soluit.j.de iu.fis.l.in metallū. Item eo. modo soluit.C.de bonis prescrip.l.ij.ubi dicit ꝓfiscari:uel ibi ī deportato ut ibi no.etiā est sic in liberto:vl' patrono ubicūqz restituto ut iura patronatus sequātur:ut.j.de iu.pa.l.siue.⁊.ff.de inius uo.sz ⁊ si per penā.⁊.j.de sniam pas.l.fi. Itē in iure cognitionis:ut.j.de sniam pas.l.fi. Itē ꝓtra.ff. e.solent.ff.debebit.sz dic ut ibi.⁊ facit.j.e.seruos ad custo. Itez ꝓtra.C.de re mi.in.l.cū allegatis.ubi indulta pena desertoꝝ militie non videtur restituta stipēdia preterita:sed speciale hic in alimentis.

e Lucius.obligatos.hoc enim facere pōt:ut ⁊.ff.de pig.ac.nō est.

f Ex redditu.hic motus ꝑ condi.videbatur:ut habetur.C.de his q̄ sub modo.l.i.sz ꝓtra ut hic subijcit.magis.n.ꝑ securitate alimētarij videtur hec vba posuisse testator quā ut conditionē faciat sic ⁊ als ꝑspiciēdo cōmodo rei familiaris.ut de lega.i.quidam.sed quid si testator non dixit de hypotheca aliquid sed solūmodo ex his fundus prestari.Rñ.esse obligata:ar.ff.e.l.ij.in fi.⁊ de vsufruc.l.hactenus.alij contra.ut non sint obligata ⁊ tunc expectari sequētem annum:ut.j.de vbo.obli.inter sti.§ sacrā. ibi ꝑquo ⁊ illud ⁊c.⁊.j.qñ di.le.ce.l.firmio.⁊.ff.de annu.lega.l.legatuz. § vini. Itē ꝑ utraqz opi.ff.de transac.l.cū hi.§.si vini.⁊.§.si pluribus .⁊.§. idē ⁊ si ager.sz prima opi.uerior ē ꝓbazo.ut ⁊ no.ff.de annu.le.caius.⁊. d. l.cū hi.⁊ facit ff.de contraben.emp.l.fi.in.§.fi.erant ergo obligata.⁊ integra debētur:ac si expressisset alimentoruz fauore.

g Integra deberi.contra.ff.de vino triti.⁊ oleo le.l.certus.ubi non plus q̄ꝫ natum:sed hic fauore alimentoꝝ. Item aliud est dicere:ut inde percipiant:aliud qō ibi natum erit.

b c Caio seio. transferebatur. sic ergo fit trãslatio cũ suo onere: ut ꝛ habe
tur. C. de ca. tol. l. vnica. §. p scõo. ꝛ §. his itaqꝫ. ꝛ. s̃. de le. i. lꝫ. ꝛ. s̃. de
vsufr. le. l. si ab eo. ꝛ ar. s̃. de ꝓdi. instit. l. que sub ꝓdi. ꝛ facit. j̃. de admi. le. l.
sicut. ꝛ. l. se. ꝛ. l. nihil. ꝓhibet. sꝫ ar. p̃. j̃. de admi. le. l. si tibi certum.

i Imperator. subscripsit ea que sequũtur. k Perpetuo. nisi gra
eius cũ quo morari debeãt
hoc fuerit scriptũ: ut. j̃. ꝺ cõ
di. ꝛ de. l. illis libertis in fi.
ꝛ dic ꝓtra ut no. C. de le. l. i
l Cõsultus. mutat qõnem
super idem thema.
m Grauior̃. qꝛ nimiꝭ gra
uabat heres eos ĩ seruitijs
n Legauit. heres.
o Seruitutis. i. nisi fuiũt.
p Deberi. nec. n. isto vl su
periori casu videt stare p li
bertos: ad qõ ẽ. s̃. de ꝓdi. in
sti. l. que sub ꝓditione. §. p.
ꝛ de le. iij. q ꝓcu. §. vxori. et
de re. iu. l. in iure ciuili. ꝛ. s̃.
de an. le. scie in ꝓin. ꝛ. l. me
uia in ꝓin. ꝛ. l. annua. alꝫ qꝛ
ĩ ꝓin. ꝛ. j̃. ꝺ ꝓdi. ꝛ de. l. viij.
ꝛ. s̃. de le. ij. ticia. v. si ea. ꝛ. j̃
eo. libertis. §. fi. accur.
q Nella ait. ad puberta
tem. si sensit de. xij. et
xiiij. an. pessime dixit: si sen
sit de. xviiij. an. male dixit.
qꝛ vsqꝫ ad mortẽ ut statim
corrigit.
r Elite sue. nã cũ vita fini
tur: ut. s̃. de transac. l. cũ hi.
§. ꝓstat. ꝛ. j̃. ad. l. fal. heredi
tatũ. ꝛ sic large fit interpre
tatio: ut. j̃. ꝺ re. iur. l. i testis
s Certe dudũ. i. ante banc
l. nã p hãc. l. vsqꝫ ad mortẽ.
t Cõstituisse. ꝓdicto. casu
quando vsqꝫ ad pubertatẽ
fuit relictum.
u Nõ sic. ad. xviij. an. sꝫ ad
xij. uel. xiiij. ut instit. q. mo.
tute. fi. §. ij. ꝛ. iij. hic ergo est
spãle fauore alimentoꝝ: sic
alia. s̃. de adop. arrogato.
§. nõ tantũ. qñqꝫ. ꝓ. xvij. ut
s̃. de postu. l. i. §. puertiam.
x In sola. ꝛ alio casu ut
modo no. ꝛ facit. j̃. de verb.
sig. pueri.
y Prestationẽ. sic ꝛ uolũ
tate alterare videt: sꝫ cũ de
bitoꝝ liberationeꝫ legat ꝛ
de nouo aliud debere icipi
at separatiꝫ est qõ additur
ꝛ sic ẽ ĩ silibus: uel dic q in
qualibet earuꝫ apparet rõ
qꝛ tẽpus testamẽti inspicit
Itẽ p̃. s̃. de le. iij. nome. §. fi
lio. sol. ut ibi. Itẽ facit. s̃. ꝺ
an. le. scio §. i. ꝛ §. fi. ꝛ. s̃. de
le. i. si mihi ꝛ tibi. §. in legat
ꝛ. j̃. de re iudi. l. i iudica. ꝛ ꝺ
ali. le. l. trãslatio. ꝛ. l. se. ꝛ. j̃.
de se. ta. l. i. §. nõ autẽ.
3 Nouissima. sic habet. C.
ne de sta. defun. si. mr. ꝛ no.
tps mortis inspici: sic. s̃. de
fun. instr. ꝛ instru le. l. si mã
cipia in ꝓin. sꝫ vꝫ tẽpus te
stamẽti. ut. j̃. de li. le. aurelꝰ
§. testamẽto. ꝛ. l. fi. §. fi. ꝛ. j̃. t.
i. si ita. ꝛ. l. medico. ꝛ de leg.
iij. vxori in ꝓin. ꝛ §. i. ꝛ. l.
vxorẽ. §. testamento. so. fm
Ro. ĩ alimentis ꝓut minu
it uel auget.
a Quidã. p fideic. s. aque.
b Res. i. hec questio.
c Agi. i. tractari.
personalis seruitus esse fm. R.

perẽt minuisse euꝫ vel auxisse ea q̃
relinquerat videri. Le.
Caio seio. ccc. aureos legauit
vt ex vsuris eius sũme liber
tatis cibaria ꝛ vestiaria ꝓstaret que
statueret codicillis aũt eãdẽ sũmaꝫ
vetuit dari caio seio sꝫ dari publio
meuio voluit: quero an libertis fi
deicõmissũ debeat meuius. respõ
di meuiũ: nisi aliud de quo nõ du
bitaretur doceat sibi a testatore in
iũctũ videri fm volũtatẽ testatoris
recepisse ea onera q̃ ascripta erant
ei sũme q̃ in eũ codicillis trãsfere
bat. Imperator antoninus pi
us libertis sextilie baxilie: quãuis
vba testi ita se bẽant: vt quo ad euꝫ
claudio iusto morari esletis: vobis
alimẽta ꝛ vestiaria legata sint: tamẽ
hãc fuisse defuncti volũtatẽ ꝛ cogi
tationẽ interpretor. vt post mortẽ
iusti eadẽ vobis ꝓstari voluerit: rñ
di eiusmodi scripturã ita accipi: vt
necessitas alimẽtis prestãdis ppe
tuo maneat. Itẽ ꝓsultus de tali
scriptura: vt ꝛ tecũ sint semꝑ volo:
q̃ro cũ manumissi ab herede cum
quo morati diu sint: sꝫ ob grauio
rẽ seruitutes ab eo discesserit: an
alimẽta iis debeant q̃ negauit se ꝓ
stare nisi vice seruitutis. bis vteret
rñdi fꝫ ea q̃ ꝓponerent deberi.
m Nella ait si puero vel de.
vel puelle alimẽta relinquan
tur vsqꝫ ad pubertatẽ deberi: sed
hoc vex nõ ẽ tãdiu eni debent do
nec testator voluerit: aut si non ap
pareat qd sentiat p totum tps vite
sue debebunt. Certe si vsqꝫ ad
pubertatẽ alimenta reliquãt: si qs
ad exẽplũ alimẽtoꝝ que dudũ puer
is ꝛ puellis dabant velit sequi sci
at hadrianum constituisse vt pueri
vsqꝫ ad. x. ꝛ octauũ puelle vsqꝫ ad
xiiij. annũ alant: ꝛ hãc formã ab ha
driano datã obseruãdã cẽ iperator
nr rescripsit: sꝫ ꝛ si generaliter pub
tas nõ sic diffimt tñ pietatis intui
tu ĩ sola spẽ alimẽtoꝝ hoc tps eta
tis cẽ obseruãdũ nõ ẽ ĩ cunle Sꝫ
ꝛ si alimẽta q̃ vuus pstabat reliqueꝝ
rit: ea demũ pstabunt q̃ mortis tpe
prestare solit erat quare si forte va
rie pstiterit: eius tñ tpis pstatio spe
ctabit qꝝ ꝓximũ eius mortis fuit:
qd ergo si cũ testaret minus pstaꝝ
bat mortis tẽpore vel ꝓtra. ad hoc
erit dicendũ eã pstationẽ sequẽdã
que nouissima fuit. Quidã libꝝ
tis suis vt alimẽta ita aquã quoqꝫ
p fideicõmissũ reliq̃rat consulebar
de fideicõmisso cũ ĩ ea regiõe affri

d Cisternam. hoc posset saltiꝫ

e Predij. prediali. f Nõ possessori. i. dño: ut. s̃. cõia. ꝓc. l. i.
g Relicta. hic accipe qõ ẽ in fi. hoc eniꝫ tẽ. si aũt dicere ꝛ predii ser
uitute nõ ualeret: cũ nõ hñti vicinũ prediũ nõ possꝫ legari ꝛ merito
nam tẽ. h Persone tñ. s. aliqñ ut cũ nõ relinqtur hñti ꝑdiuꝫ
sꝫ hoc acto ut ad heredẽ nõ trãseat quo casu ẽ seruitus psonalis fm
R. ut hic qõ Jo. non
placet: ĩmo realis sꝫ
heres legatarij exce.
repellit: qõ pꝫ: qꝛ uẽ
dicat. s. p ꝓfessoriaꝫ:
ut. s̃. ꝺ ser. ru. p. peco
ris. ꝛ. l. se. ꝛ hic expo
ne seruitute psone. i.
predialẽ q̃ finit euꝫ p
sona qñ hoc actũ ẽt.
ut dixi ꝛ sic nõ ẽ p̃. l.
illã pecoris. Itẽꝫ qõ
dicit ius hauriẽdi ẽ
psonale ĩmo reale: ut
s̃. de ser. ru. p. l. si mi
hi. §. fi. sed dic ut mõ
no. qñ. s. ita fuit dañ
at cũ nõ hñti ꝑdium
relinqtur nõ ẽ realis
ut subijcit: sꝫ psonal:
si hoc velit relinquẽs
ucl ꝓstituẽs sꝫ. R. ut
s̃. de ser. ru. p. luci. et
fm hoc p ꝓfessionem
peteret: sꝫ Joã. dicit
nec psonale ẽ: ut. s̃.
de serui. l. ut pomum
sꝫ qõdaꝫ ius qõ acrõ
ni psonali ex testõ vl
pacto debet: sicut si. ꝛ
mihi stipuler: ut no.
ꝺ. l. pecoris. ꝛ fa. s̃. de
vsu ꝛ ha. l. vsus aque
ꝛ. s̃. e. l. i.
i Inutiliter. ut fui
tus realis sꝫ psonal
fm. R. ru dic ut sit ꝛ
uit realis uel psonal
nã ncuꝝ ẽ ut. s̃. dixi
k Erũt. s. seruitutes
vel iura. s. ur sint pso
nales: fuituteꝫ sꝫ. R.
uel ut nõ sint reales
uel psonales: sꝫ qõdã
ius: ut. ꝺ. l. ut pomũ.
l a Filio. cõpellẽ
da. ad hoc ẽ. s̃.
de le. ij. l. v. ꝛ no. nõ li
cere ĩ ꝓtẽ uelle: ĩ pres
nolle defũcti parere
iudicio: sic. j̃. ꝺ opi. li.
si ita stipulatio ĩ fi. ꝛ
de bõis li. l. nã abstur
dũ. ꝛ. s̃. de acq. hẽ. l. i.
ꝛ. ij. ꝛ. s̃. de le. i. l. qui
dam. accursius.
m Debere. sic. s̃. e. l.
cũ vnus ĩ ꝓin.
n Testator. ꝺlegata
qꝛ testator accõmo
dabat aliqb q̃ iteriꝫ
cos alebat: uel ibãt ĩ
area: ut uadunt rusti
ci huius ciuitatis ad
medicinã: ꝛ sic ĩ ale
bãtur ex bursa dñi.
o Claudius. s. dixit
idẽ adijcidẽ ꝛ dissi
gnẽdo: ut subijcit.
p Ab bis. i. ab hac ꝓ
cubina: ꝛ ita sing̃lari
trãsit ad pluralẽ mic
rũ: vel dic ab his mi
stris. s. rusticis. ꝛ ab
ipso testatore. nã nic
hec uariatio nõ nocꝫ
quo minus debeãtur uerũ ut urbana familia aleꝝ ispecto tpe mortis
ut. s̃. e. l. mella. §. sꝫ ꝛ si alimẽta. q Licia. ab oibus. s. heres po

terit quenirī qñ omnibus quantū quibusdā dabat legare videt.si forte uariaſ:ꝛ alibi collectiuū nomē ponitur ſicut hoc nomē libertis ut.ſ.de tri.le.l.cū vinū.ꝛ.l.ſi.in prin.ſic ergo hic iſta ẏba que viua p ſtabā nō reſtringūt precedētia:ſic.ſ.e.ẏba.ꝛ.ſ.t.i.l.legata in prin.ꝛ ꝯ.ſ.de pe.le.l.nā qꝫ ſi.ꝛ de le.iij.queſituꝫ §.i.ꝛ.l.hereſ.§.vroꝛi ꝛ.ſ.t.i.cū quidā.ꝛ.ſ de le.i.l.nō ſolū.§.ſi. ꝛ facit.j.e.t.teſtō.ac.

a Alimēta.a mo derato.ꝑpriū nomen.

Generi.qñ nō ꝓſo ne ē onus indicēduꝫ cū p aliū poſſit iple ri:ut habeť.C.de ca. tol.l.vna.§.ne aūt.ꝛ ſ.l.pri.in princ.ꝛ.l. cū vnus in prin.

r Libtiſ.cōmoda.ꝑ priū nomē teſtatricis

u Sūdos.certos al' nō ualerer:ut.ſ.ō iu. do.l.cū p⁹.§.gener.

r Ita grecū . hic eſt grecū cui⁹ſēſus ē ru fino liberto meo ſa lutem.

Qō medicus . qō ideſt quia.

z Viua. ſ. teſtatrix.

a Ea.ſ.alimēta . ac.

b Aliter ẏo nō.ut ꝛ ſ.de le.iij.l.pē.§.i.ꝛ.ꝯ de ẏ.ſig.modeſtinus ꝛ facit.ſ.e.l.ij.accur.

c Baſilice . reſtitue runt dicta.x.

d Ampliauerit.i. p ut creſceret maioꝛa preſtetur alimēta vſ qꝫ ad dictū tēpuſ:ad qō ē.ſ.e.l'cū vn⁹.§.ſi.

e Capite.ſ.teſtamti

e Deberētur.ſ.ciba ria ꝛ veſtiaria ꝛ ba bitatio.

f Claudius.ſ. dixit idē addēdo rationeꝫ que ſequitur.

g Qꝛ deſtinauerat. teſtatoꝛ.ꝛ facit. ſ. de le.iij.heres.§.i.de fū. inſtru.le.l.queſitū.§. ſi.ꝛ.l.cū delanionis. §.cui fūdus.ꝛ. §.qui dā.ꝛ.l.p̄dia.§.ideꝫ q̄ fiſt.ꝛ.ſ.ti.i. legata in princ.ꝛ de ẏbo.obli. doli clauſula.

b Qui ſocietatē. cū vxoꝛe:no.virū ſociū vxoris:ſic.ſ.de do.i. ter vi.ꝛ vxo.l.cū hec ſtatus.§.antepe.

i Preſtabā.ſ.do le

k Ab utriſqꝫ.i. utro qꝫ viro.ſ.ꝛ vxoꝛe.

l Aliuēte.viro q ſo lidauimuſ pſtabat ꝑ parte ſua ꝛ vxoris.

m Ꝛo parte ſua. facit.ſ.de le.i.l.v.§.ſi.ꝛ de leg.iij.qui ꝓcubinā.§.cui fundus.

Seruos.omnes.uel quos hz in tali loco:ꝛ ſic ꝓtinētur etiā an ille pediſſeqꝫ:ut.j.ſubijcit ꝛ.ſ.de le.iij.l.ſeruis urbanis . acc.

p Reliquerat.aliquis pediſſeqs ꝓtentis ſub ſuoꝝ uocabulo.

q Certa.puta centū.accur.

r Extructū.ꝛ ſic ſerui nō ſūt tē pli interim:ſed nec ſūt heredis:ut.ſ.de libe.cau.l. ſeruos.

Officio iudi.nō iure actionis.ſ.qꝛ deſit pſona que agere poſſit:ut ꝛ.ſ.de le.i.l.ſeruo ali.§.ſi quis poſt.ꝛ.ſ.fa.herc.ex parte.§.ſeruo. nec

ob.id qō habetur.C.de neceſſa.ſer.l.quidā.§.illo.ꝛ facit.ſ.e.is cui.ꝛ ō his q̄ ꝑ nō ſcrip.ha.l.iij.ꝛ.ſ.de annu.le.ſi quis poſt.ꝛ de le.ij.ſi quis ticio ꝛ ō lega.iij.ſi quis.

s Libertis.libertis teſtamento manumiſſis.

Ꝛ Ꝛeceſſū ē. preſū ptione iuris.niſi legatarij ꝑbēt ꝯ:ut.ſ.de le.i.plane.§.ſz ſi nō corpus.

u Relicta ſūt.ab eodeꝫ he rede ſecus ſi a diuerſis : qa tūc ab utroqꝫ dareť:ut.ſ.ō le.i.ſi a pluribus.§.i. vl' dic ut ibi no.ꝛ.ſ.de ꝑba.l. qn/ quaginta . ꝛ facit. j de adi. le.cū certū.ꝛ de li.le.aurelius.§.teſtamento.ꝛ.§.teſtatoꝛ.ꝛ.ſ.de fundo inſtruc.l. ſeie in prin.

x Manumiſſis.ſi cū mſe teſtatoꝛis cui fuit heres fi lius ꝛ filio mater ꝛ matri vltimo filia ut.j.patet.

y Sz ꝛ ſi filia. ſi ꝓditio:ut qꝛ ſteterūt cū matre ul' per eos nō ſtetit:ut.C.de le.l.i. nota interpellationē nō ē neceſſariā.ſic.C.de ꝓtrabē. ſti.l.magnā.ꝛ.C.de iuſ.em. l.ij.ꝛ.j.de v.ob.l.ad diez. ꝛ ꝯ.de nau.ſe.l.ſi.ꝛ de vſur.l. pecunie.§.i.ꝛ.ſ.de annu. le ga.annua in prin. Item ꝓtra de ꝑba.l.,pcula.ſo.ibi ꝛ fra ternitas inter eos erat:ꝛ ſe pe ꝛ ſcpius rationes ꝛ ſo lutiones inter ſe feccrunt. hic nulla ratio uel ſolutio fuit inter eos.

z Ab heredibus.ſi cū ſcio. qui erat vnus de heredib⁹.

a Deruenerūt. ut ad he rede ſi auť titulo ſingulari ꝛ tūc hypothece,ſūt: ut. C. cōmunia de le.l.i.

b Comparādā. imo vide tur qꝫ nō ſit cōparanda : ut ſ.d manu.te.ſi ita ſcrip. ſo. ut no.C.qñ di.le.ce. ex bis. ꝛ.ſ.de leg.i. ſi cui.ꝛ facit.j. quando di.le.ce.l.firmio.§. ij.ꝛ.C.de vſufr.l.i ambigua

c Poſthumus.ticius iſti tuit patrē ꝛ matrē poſthu moſqꝫ ſuos heredes. Item ſeruos quoſdā ipuberes a matre patreqꝫ manumitti ꝓcepit:ꝛ eiſdē cibaria et veſtiaria annua aliaqꝫ pe cuniaria legata ſinglis pu ta.x.au.legauit. Item aliis li bertis. Item extrancis quoꝝ qꝫ quedā reliqt.deinde i ſe cūdis ta.pupillariť poſthu mis ſubſtituit.ꝛ ab hēdib⁹ ſubſtitutis liberis ipu.reli cta exceptis ānuis duplica uit.ſ.,p.x.p̄cipiēs.xx.dari p fectoqꝫ ſic teſtō nata ē ei fi lia cui⁹gra factis codicillis teſtō relictoꝝ ꝓtꝫ tertiā fi lie reddi iuſſit.aliis ēt codi cillis biſdē legauit patriſqꝫ effecta filia hēs adhuc ipu bes ꝺecedēs ſubſtitutos ha buit hēdes.q̄rebať ergo an i hoc fideic.relicto filie ali mētoꝝ relictoꝝ ꝛ ali⁹ in co dicillis relictoꝝ forſitan q teſtō fuerāt ꝓfirmati. Item i ta.pupillaribus relictoꝝ ps tertia ꝓtinēať ꝙ remouet.de ceteris aūt relictis ptē tertiā filie debitā fuiſſe ac p hoc ad he redes ei ſubſtitutos ptinere certū erat.

d Subſtitutione.pupilla.q̄ pōt fieri poſthumis:ut.ſ.de vul.ſub.l.ij.§.i.

e Actoꝛes.i.calſtadio nes ſeruos.

f Manumiſit.i.manumitti iuſſit a pāe ꝛ mſe:ut.j.pꝛ.l. ſi cui.

g Legauit.ſ.directo.

h Cui.i.alicui.

h Annua. ꝛ ſic alimēta:ut.ſ.de an.le.l.ſi cui.

i Dare uolui.ſ.fideic.q.d. qbus aliqd reliq peto ꝛc.

k Partē pecunie.,ppriū nomē filie eſt.

l Impuberibus.i hoc non est vis:nam idē si puberes.sz sic de facto erat
m Eo amplius.p qō videtur repetere z primū:ut.s.de le.iij.si tibi.
n Tantū.accipe dari uolo quantū in singulis.primo dederat i numerate al's.n.est i numerato al's i numero.sic ergo ,p.x.in primis ta.reliqt.xx.i se cūdis z hoc preter cibaria que nō duplicauit.
o Aperto.al's.n. adi re nō poterat cū nō erat in solidū ifstituta.hodie secus ut.C.de ca.tol.l.vnica.§.i.z caue qz hec filia cū ceteris posthumis inuenit ifstituta
p Et codicillis.s.apertis.
q Restituēda.ipsi filie.
r Transmiserat.qō fiebat olim ab aptura tabularum hodie a die mortis: ut.d.l. C.ō ca.tol.l.vnica.§.cū igr.
s Nō videri.fauore alimē toz.q.d.de his diminuendis nō senserit testa.
t Nō deberi.hoc iō qz dicē si qd i testō zc.ut.s.proxi.
u Itē quesijt. alterū tm̄.i. scōa.x.addita i scōis tabu.
x A substitutione.i.a substitutis.
y Deducta.hāc pstat deduci.z filie dari.z ō pmis.x
z Due partes.s.ifti alteri us quātitat.s.scōoz.x.
a Debeātur.s.libertis tertia filie reseruata.z sub.qō videt ,pter codicill'.zc.
b Deberi.s.libert:.z sic nil videt filie de scōis.x. dari . sūt ergo tres qōnes.prima circa relicta i primis ta. secūda circa relicta i codicill' ctia circa relicta i scōis ta.
c Cibaria dederat.i.reliq rat libertis ut subijcit.
d Filiarum.quas forte nu pserat alibi.
e Celebrent . aliquas: sz exeqas.z dic sarcophagū i.sepulchz:z fa.j.de con.et de.ticio.§.ij.z.C.de le.l.i.et de pdi.inser.l.i.z.ij. s. z de annu.le.l.eū.z.s.e.caio.§.i perator.z.s.de le.iij. q pcubinam.§.vxori.
f Accesserit.ad excusandū se forte.
g Estamēto.sui gratia uel patroni liberti.
h Cur nō.q.d. debētur sic j.de v.ob.l.i.§.si qs ita.z facit.s.e.a filio.§.fi.z de fun. instru.predia.§.i.
i Scichus.dari uolo ,p alimentis.Ro.
k Nominibus.designauit enim circa noia ex quibus fieri debebat sol.
l Prestabat.s.cidē sticho
m Non posse.qn illi.x.aurei annui sticho videtur alimētis destinati:ut z.s.e.libertis in prin.z sic nō est ō s.de an.le.l.q marco . z facē s.de le.iij.l.heres meus.§.i z de fun.instruc.l.quesitū.§ fi.z.l.cū delationis.§.cui. z.l.predia.§.ij.
n Benigna.cū al's a legatario legari nō poterit iure isto:ut insti.de singu.rebus per fideicō.re.§.i.
o Ticia.testatrix, heres ticie.
p Ab herede ticie.imo videtur teneri:ut.s.de usufr.le.l.si ab eo.que ē cōtra so.hic adiungitur qō est.j.in fi.si modo ezc.uel dic ut no.s.de ann.le.ricia in prin.z facit.s.de an.le.scio in prin.z.l.annua in prin.z de le.iij. qui concubinam.§.vxori.z.C.de condi.inser.l. ij.
q Sufficerēt.facit.s.de le.ij.iperator.
r Pater si.post mortē nisi gra filij fuisset aliud dictū:ut.j.de pdi.z de.l.illis i prin.z facit.s de le.iij.l.q pcubinā.§.vxori.z.j.de pdi.z de.si qs ita.z.s.e.caio.§.i. z.C.de le.l.i.z de con.inser.l.iij.z.s.de annu.lega.l.meuia in princ. z l.an.in prin.z.l.scio in prin.
s Paries.al'i diarijs.z ē bona lf.z dz diariuz qō alicui singulis diebus ,p cibo relinqtur:utputa nūmis:ad qō ē.s.de trā sac.l.cū hi.§.si cui. al' est uestiarijs:sz male qz infra dicit uestiariū nō deberi al's est viarijs:sz nec hoc placet qz infra dicit calciariū nō deberi.al's est viuarijs.i.que sūt necessaria ad vitā sz nō placet qz tūc cōtinerent ea que sequūtur:ut.j.e.fi. Itē illa dictio alis significat ut.s.ō usufru. l. usufructuariū. §. i. z fac s.de transac.l. cū hi.§.transigit.z.s.fami. herc. l.ex parte.§.i.z s.l.legatus.
t Cum alimenta quantitate uel saltim re ex qua sunt pstāda:ut.s.e.cū vn9 i prin.z.§.fi.z fac.s. de annu.leg.si cui . z de le.ij.l.ante.i prin. z de leg.l.i. si seruus plurib.§.fi.z de le.iij nūmis.z.j.ti.ij.l.au relius.§.si ticius.z.s de testa.heredes.§.i. z.C.de le.cū alienaz. sed ar.ō.s.de vino z oleo z tri.le.cū certū
u Deinde.si nō apparet primum.
x Qui fratres.utputa ticij.
y Debebat.ex testamēto ticij qui fratrē habuit heredem.
z Testamēti.s. prioris.s.ticij quo fuerāt alimenta relicta.
a Non minus.facit s.e.sticbus.§.i. in fi.
b Causam prelegādi.facit.s. de transac. l.cum hi.§.si vni.z q ibi no.z.C.de iu. do. l.ij.z.j.ti.i.l.species. z.s.de usufruc.ea re. q usu.l.fi.z.C.de his que sub modo.l.ij.et s.de annu.leg.l.i an nos.z.s.de usu z habi.l.si habitatio.§.sz si sic.
c Rogat9. ad victuz.s.mīi al' nil paulus corrigeret.
d Cui . si ita stricte accipis uerbum educes.
e Cōtineri.ut.s.e.l legatis.sz cōtra.s.de transac.l.cū hi.§.qui transigit.so.ibi.
f Ambo.s.legatum alimentoz.z legatum ut eum educes.idem si victum.ut.j.de vbo.sig.l.vbo victus.z.l.se.z.l.quos nos.§.i.ut non solum cibus sed etiā uestiarium z habitatio debeatur . aliud est cōtra uerbo cibi uel diarij:ut.s.e.l. diarijs.

cundis aūt tabulis facta pupillari substitutione ipuberibus[l] libertis qbus a parētibus libertates dedit eo amplius[m] altez tant ū[n] quantū i singulis i numero pter cibaria z vestiaria dari voluit[r] qsitū ē eū supuixisset filia testō[o] apto z codicill' p9 ea aūt decesserit z fideic. datū eidē de restituenda[q] tertia pte ad hīdes suos trāsmisit[r] :an etiā cibariozū z vestiariox tertia ps ei p fideicō. data eē videat. rīdi nō videri[s] .
Idē qsijt an eoz q codicillis p fideicō. relicta ps ad filiā ptinere deberet. rīdi nō deberi[t] .
Itē[v] qsijt an altez tm̄ a substitutiōe[x] legatū deducta[y] tertia pte quātitas legatozuz testamēto datoz ,putari debeat :vt due ptes[z] . quantitatis debeantur[a] ,pter codicillos quibus tertiā ptē codicillis legatoz ad filiaz ptinere voluit. rīdi integz ex tabulis substitutioni deberi[b] .
Cibaria z vestiaria per fideicō. dederat[c] :z ita adiecerat quos libertos meos vbi corpus meū,posituz fuerit:ibi eos mozari iubeo:vt p absentiā filiaz[d] meaz ad sacrophagū meū memoriā meā quotānis celebzēt[e] :qsitū ē vni ex libertis qui a die mortis nz ad heredes accesserit[f] neqz ad sepulchzū mozari voluerit an alimenta prestāda sunt. rīdi nō pstanda.
Testō ita cautū fuit De libertis meis cibaria queqz alia pstabā ab heredibus meis prestari volo:vnus ex libertis ex volūtate patroni negocij sui gratia[g] quadriēnio a ñ diem mortis abfuit : ex hac causa cibaria que añ acceperat mortis tēpoze nō accipit: cui tamē liberto eodē testō patronus. sic z alijs quos viuus manumiserat: legatū quiqz dederat. quesitū est an isti quoqz cibaria z reliqua que ceteris libertis legata sūt debeantur rīdi cur nō[h] .
Idem.
Scichus nutricis mee nepos liber esto:cui.x. aureos annuos dari volo[i] q deinde interpositis noibus[k] eidē sticho pcubernalē eius z liberos legauit :bis quoqz q̄ viuus pstabat[l] deinde alio capite libertis oibus q̄ viuus pstabat dari iussit:quero an sticbus preter suuz legatū. z alimēta pcipere possit : respōdi ſm ea que ,ponerent[m] non posse .itē cū alimenta libertis vtriusqz sexus reliqrat a repub.z ex p dijs q̄ ei legauit dari voluisset:qro sticbi cōtubernali:z liberis vtrum ab,herede istituto an a republica cibaria z vestiaria que viuus dabat pstari deberēt. respondi posse benigna[n] volūtatis interptatione dici bis quoqz a repu. pstāda.
Ticia vsufruc. fūdi legauit meuio eiusqz fideicōmisit:vt ex redditu fundi pstaret pamphile z sticho annuos cē tenos nummos quoad viueret. q̄ro an mortuo meuio:heres[o] alimēta debeat. respōdi nihil ,pponi cur debeant prestari ab herede ticie[p] . sz neqz ab herede legatarij: nisi id testatrix manifeste,pbetur voluisse etiā funito vsufructu pstari si modo id qō ex vsufructu receptū esset ei rei prestāde sufficeret[q] .
Pater[r] filio hīde instituto p fideicō. libertatē pāphilo suo suo dedit eidez cibariox noie legauit quinos aureos:z vestiarij nomie i singulos annos quingentos si cū filio ei9 moraret:quero filio eius defuncto an alimēta deberent. rñ. si conditioni paruisset: deberi etiā post mortez.
Paries[s] vel cibarijs vel relictis neqz habitationē :nz vestiariū neqz calciariū deberi palam ē:qm̄ de cibo tm̄ testator sēsit.
Quaz alimēta per Alē. fideicō. relicta sunt:nō adiecta quātitate[t] añ oia inspiciēdū ē q defunctus solutus fuerat ei prestare:deide[v] quid ceteris eiusdē ordinis reliqrit:si neutrum apparuerit tunc ex facultatibus defūcti :z charitate eius cui fideicicō. datū erit. modus statui debebit Qui frīs[x] sui libertis alimēta debebat[y] is testamento vineas cum hac adiectione reliquerat:vt habeant vñ se pascant si,p alimentis vineas reliquisset:non alr eis ex fideicōmissi causa eas pstari debere quam si testamēti[z] obligatione heredes liberas set:aut si id ōmissū fuisset:z postea ex testō ageret doli mali exceptiōe tutū hīdē futuz .s. si non minus[a] valerēt vinee quā alimēioz estiatō illā autem adiectionē vt habeāt vñ se pascāt magis ad causā plegādi[b] quā ad vsufructū pstituēdū pertinere.
Paulus.
Rogat9 es vt quēdā educes ad victū[c] necessaria ei pestare cogēdus es: paulus cui[d] plenū ē ergo alimētoz legatū vbi dictū ē z vestiariū z habitatiōez ptineri[e] :imo ambo[f] exequēda sūt.

p Ab herede ticie.imo videtur teneri:ut.s.de vsufr.le.l.si ab eo.que ē cōtra so.hic adiungitur qō est.j.in fi.si modo ezc.uel dic ut no.s.de ann.le.ricia in prin.z facit.s.de an.le.scio in prin.z.l.annua in prin.z de le.iij. qui concubinam.§.vxori.z.C.de condi.inser.l. ij.

f Ambo.s.legatum alimentoz.z legatum ut eum educes.idem si victum.ut.j.de vbo.sig.l.vbo victus.z.l.se.z.l.quos nos.§.i.ut non solum cibus sed etiā uestiarium z habitatio debeatur . aliud est cōtra uerbo cibi uel diarij:ut.s.e.l. diarijs.

De auro et argento mũdo: ornamentis: vngucntis: vestibus: vel vestimentis: et statuis legatis[g].

SI alij vestimẽtā[b] ꝙ Omp. alij uestis muliebris[h] sepatī legata sit: detractis muliebribus[i]: z ei assignatis cui spāl'r legata sũt: reliquũ alteri debeť idem est[k] cũ alteri mũdus muliebris[l] alteri argentũ oẽ legatũ est: de argẽto ꝙ i mũdo eẽt. itẽ si due statue marmoree tibi: z deide oñe marmor[m] legatũ eẽt preter duas: nulla statua marmorea legata est tibi: idẽ de vrbanis seruis tibi legatis si mihi despensator legatus sit[n]. Cui certũ põdus[o] argenti dare heres iussus sit ei pecuniã dando numeratã[p] ipso iure liberatur: si ĩ ea pecunia eadem estimatio fuerit: qõ ita verũ ẽ si nõ certũ genꝰ[q] argẽti legatũ sit.

QUi tibi mãdauerat ... Afri. Ut ornamẽta ĩ vsuz vxoris sue emeres eidẽ vxori ut assolz legauit q̃ eius causa parata erunt: tu deide post mortẽ mandatoris ignorans eum decessisse emisti: nõ ỏbebũtur mulieri: qñ ea ỏba ad mortis tẽpꝰ referunť: at si viuẽte testatore: mlr emãt mortua emeris: nõ ĩelegãter dicet inefficax[r] hoc legatũ eẽ: qñ nõ possit vere dici eius cã paratũ videri q̃ prius ỏcesserit eadẽ dicẽda[s] erũt z si viuat quidẽ mlr sz diuerterit: z queraf an post empta ei debeãtur quasi nõ videanť vxoris cã parta.

VXori legauit q̃ eius cã parata sũt: z añ mortez diuertit: nõ ỏberi[t]: qz adempta videanť: pculus[v] ait: nimiz facti qõ est. nã põt[r] nec repudiate adimeť voluisse.

QUm quidã libertũ ꝙ Paul. suuz in asiaz misissz ad purpuras emẽdas z testõ vxori sue lanaz purpureã legassz ptinere ad eam: si quã purpurã[v] viuo eo libt[9] emerit seruus respõdit. Afrca. Apud supbũ li. ij. qõnum ita scriptũ est. si mulier mandauerit tibi: vt sibi uniones usus sui causa emeres: si tu pꝰ mortẽ eiꝰ cũ putares eam uiuere emeris: atticinꝰ negat esse legatos ei cui mulier ita legauerat ornamẽta que mei cã parata sũt eruntue: nõ. n. eiꝰ cã uideri pata eẽ q̃ iã mortua[3] ea empta sũt.

SEia ab hŕde pu ... Marcellꝰ Oblio meuo itã legauit: antonie tertulle do lego auri pondo tot: z vnionẽ[o] cũ hyacintis: postea vnionẽ soluit[b]: nz vllũ mortis tpe inter ornamẽta sua vnionẽ reliquit: q̃ro an hŕs ex ea cã fideicõmissi estimatõem rei que in hereditate nõ est[c] pstare debeat: marcellus respõdit non ỏbere. Itẽ q̃ro si pbari possit seiam vniones z hyacitos quosdam ĩ aliam spẽm ornamẽti: ꝙ post ea pciosius fecit additis alijs gemmis z margaritis ꝙuertisse: an hos uniões z hyacintos petere possit[d] z heres compellaf ornamẽta posteriori[e] eximere z prestaf. marcellus respondit petere nõ posse: nz. n. [f]fieri põt ut legatũ ul' fideicõ. durare existimetur: cũ id qõ testõ daretur in sua specie nõ pmanserit: nã quo dãmodo extinctũ sit: ut iteri omittat[g]: ꝙ etiã dissolutõe ac pmutatõe tali uolũtas quoqz uideaf mutata.

LAcius tici[9] testõ ita ... Dẽ. scripsit beredẽ meum uolo fideiqz ei[9] cõmitto: ut ĩ priã meã faciat porticũ nouã publicã: ĩ q̃ poni uolo imagies argẽteas itẽ marmoreas: q̃ro an legatũ ualeat. marcel. rñdit ualeť[b]: z opis ceteroz qz que ibi testator põi uoluerit legatuz ad priã ptineť. itelligi. n. potuit aliqỏ citatu accedeť ornamẽtũ. ꝙ Aul.

SIta legatũ eẽt uestẽ meaz argẽtũ meũ[k] dãnas esto dare: id legatũ vŕ ꝙ testi tpe fuissz: qz pñs tps sp itelligereť: si aliỏ cõprebẽsũ ñ eẽt: nã cũ dicit uestẽ meã: argẽtũ meũ: hac ỏmŕatõe meũ pñs ñ futurũ[l] tps oñdit: idẽ est z si qs ita legauerit suos meos. Idem.

DLauci[9m] ml'ri ita legauit: qsqs mihi hŕs erit: ticie uestẽ[n] meã mundũ ornamẽtaqz muliebria damnas esto daf: cassi[9] ait si ñ appeat qd sẽ sisset oẽz uestẽ hz ỏba testi legatã uideri: paul[9] rñdit idẽ: iabolenus[p]

a Apud. mortua al's mortue al's mortua ea: z facit. s. e. qui tibi: cum suis concordantijs.

b Soluit. legatarie: vt z. C. de le. l. filia.

c Non ẽ. s. nunc. sed fuit tẽpore testamenti.

d Posset possit. legataria.

e Posteriori. ornamẽto. vl' dic posteriori legatario si põas alij legatũ ornamẽtum preciosius.

f Neqz. n. al's neqz. n. nunqd. n. zc. z sub. tunc distinguitur. q. d. non durat.

g Interiz omittat. siue habeas omittat. s. aliqs siue omittã ego marcell'. est sensus qꝫ rõ predicta sufficit. qz. s. extinctũ: vt aliã omittam[9]. que ẽt bona est. s. qꝫ. i. qz ẽt dissolutione zc. z faciunt ad. l. istam. s. de. l'. iij. l. itẽ legato. §. pe. z. l. lana. z. l. legatis. §. i. z isti. de reruz di. §. si tamen. z. s. de le. i. cetera in fi. z de pig. ac. l. si cõ uenerit. §. si quis ea. ar. p. s. ỏ le. i. seruũ fi. §. ij. Itẽ facit s. ad exhi. iul. §. si. quis. z ỏ ỏben. ẽp. l. i venditionibus §. iñ q̃ritur. z de le. i. si ex toto fund. in pri. z. l. ꝙ ĩ rez §. si quis. z. s. de instito. l. tabernam. z. j. de admin. le. l. legatũ. §. i. Itẽ ar. p. s. de le. iij. fideicõ. §. si rem.

b Lucius. valere. ꝙ dic vt. j. de acquir. re. do. statuas. z de priui. cre. furius. z. s. ỏ vsu. l. cũ qdã. §. fi.

i Pertinere lz nondum erat in rez natura qꝫ legabaf: vt. s. ỏ. le. i. quod ĩ rez ĩ prin. z. l. ciuitatib[9] ĩ prin. z. l. suo ali. §. fi. z. s. ỏ vsu. le. l. quidam.

k Sita meũ. suũ z meuz large ỏz quo ad res. vt. s. de le. iij. l. cũ sue cũ sequentib[9] vsqz ad. l. nũmis non quo ad tps vt hic.

l Non futuz. vt. n. futurũ non ptinet pñs: vt. s. de le. iij. l. vi. et de arbi. l. de reb[9] et de lega. iij. iull. §. pen. ita presens futurum: vt hic et infra de verbo. obliga. l. si stipulatus fuero. §. i. sed cõtra huic. l. C. que res pign. l. fin. solu. ibi Itez contra infra eodem vel filiam ibi apparet solu. Item contra argumen. supra de leg. iij. vxorem. §. testamento sol. ibi. et. l. his verbis. Item argumen. contra. infra. de lib. le. aurelius supra testamento. z argumen. contra s. pro sol. l. i. in. fi. et. l. si qs socie. Item argu. contra. s. de vsufruc. quoti. §. fi. Itẽ contra. s. de le. ij. cũ pater. §. fidei tue. so. ibi. Itẽ. ar. p. s. ỏ al. iu. mu. cã. facta. l. ex hoc. §. i. sed illud quo ad illỏ edictũ. Itẽ p. s. ỏ lib. et posthu. placet. sed illud ne pereat testm̃. et eo. modo soluitur aliud p̃rium. s. de pe nule. l. ei quoqz. s. ne legatum sit nullum. Item. p. s. ti i. mela. §. sed etli alimenta. sol. ibi. Item arg. p. s. de tes. tutel. l. tutoꝛib[9]. Item contra. s. de. le. ij. si ita quis in prin. so. ibi.

m Plautius. s. testatoꝛ. z sic ita mutat sensuz. cũ dicit testatricem. vel dic plautius. s. dixit ea que sequuntur. et dic legauit. s. testatrix.

n Testem. hec tria diuersa sunt: vt. j. e. argumẽto. §. mulieb̃ri. et. §. ornamenta. et. §. mundus.

o Secundum uerba rigide accepta secundum. Ro.

p Jabol'. videtur ascribi per princi. l. pauli. vel dic paulus dixit idem qꝫ cassius.

b Alij vestimenta. z sic genus.

i Muliebris. z sic species.

k Idẽ est. l. de argẽto qꝫ i mundo esset. qꝫ ẽ. j. e. l. iij. §. cũ alteri zc. h[o] est debeat detrahi argentũ mundi z dari cũ mundo z totũ aliud argentum alteri.

l Muliebris. i. i q[o] quedam argenta species. continebantur.

m Omne mãmoꝛ. s. legatũ sit tibi sil'r: vt s. ỏ. le. iij. l. heres meus. §. fin.

n Legatus sit. vt sp species generi derogetur: vt. s. de le. iij. seruis urba. §. fi. z. s. de pecul'. le. l. fuo ma. z l. vi. §. si seruus z. j. de re. iuŕ. l. i toto z. s. fi. reg. l. de meo. z. s. z. si peculium in pri. z de le. iij. vxorem. §. felicissimo. z. l. que situm. §. i. z. s. de vio z oleo z triti. le. l. iij. in prin. z de appel'. l. precipimus i fi. z. s. de le. iij. l. ea tñ. z. j. e. pediculis. §. item cũ in agres.

o Pondus. ergo quãtitatẽ ĩ qua loc[9] ẽ vicissitudini soluti onis: vt. s. si cer. pe. l. ij. §. i

p Numeratã: sic. j. e. cũ certuz. z. l: cũ aurũ. §. proinde. z. C. ỏ dona. si quis ar. sz p̃ j. de sol. l. paulus. rñ creditorẽ. z. C. de so. eũ a quo. sol. dic non cõtaminatam al' sec[9] ut i p̃riis. vl' hic fauore vltime volũtatis vt nõ pereat: si alias argen. habere nõ põt vt nõ. in. o. l. si qs ar. z facit. s. si certũ pe. l. ij. §. mutui ibi aliud pro alio. z ꝙ ibi nõ. z s. de le. i. l. non amplius. §. fi. z de so. q̃ res §. i rõe in fi. z de verbo. ob. que extrinsecus z. s. de vsufruc. le. l. generali. §. pe. z §. fi. z. l. fundi.

q Genus. i. species vt sciph[9] certus i specieb[9]. n. non est locus functiõi. i. vt alia res vice alterius fungaf vt. s. si cer. pe. l. ij. §. mutui.

r Qui tibi. inefficax. est eni i cã caduci: vt. C. de ca. tol. l. vnica. §. pro secundo.

s Cadẽ dicenda. s. legatũ cuanuisse: lz z alia rõe videatur reuocatũ s. pp. diuoꝛtiũ p ꝙ vz mariti voluntas mutata: vt. j. l. proꝛ. z. s. ỏ donatione. inter virz z vxo. l. sed iteri. §. fi. z. s. de le. iij. l. i[t] legato. §. pe. z sa. de le. ij. cũ vxori. z. j. de sol. cũ quis i prin.

t Roꝛl. nõ debeꝛi. quañ mutata volũtate p diuoꝛtiũ. vt. s. l. pr. cũ suis cõcoꝛdan.

u Proculus. p̃dicẽs predictis.

x Nã põt. hec bene dico qõ facti. nã quãdoqz repudiante vr adimi si non bona gra fiat diuoꝛtiũ: vt. s. l. pr. z hic z fm hoc habeas lfaz nã põt nec repudiãte. zc. sin autẽ bona gra. tunc non vz adimere. ad qõ. s. de dona. iter vi. et vxo. l. et. iõ. z tũc habeas hic nec repu. zc. et ita cum nec z sine nec potest legi.

c Quum quidã. purpurã. ꝙ eius cã parasset. vt de le. iij. cum vxo.

q Tñ.i.tantūmō quibus ꝛc.ſz certe ímo dictio muliebria vī reſtringer veſtē ꝛ mundū: vt ꝓ muliebrib⁹ tñ itelligaſ.ſed ſm.ro.hic de rigore.l' ſm verba teſti.ſed aliud ſm ſniam vel equitatē.ꝛ ſic nō ob.ſ.de penu.le.nam qꝫ i fi.ꝛ.de le.iij.heres.§.ij.ꝛ.l.queſitū.§.ij.ꝛ.j.de ver.ſig.ſi cū fūd⁹. vel dic qꝫ nō nocet hec derogatio primis legatis.qꝫ expreſſa ſit. Jtē nota mulie bria referri ad proximum tñ.ſ.ornamenta.ſic.ſ.de iu riſ.om.iu.l.ſi idē in fi.ſz ar. cōtra.ſ.de le.i.talis in fi.

r Accidit eo.q.d. ꝓtingūt ꝑdicta eo.i.ideo.qꝫ illa.ꝛc.

s Recti ſermonis.ſm vez ſenſū verboꝝ.ꝛ ſniam ſec⁹ vt ꝑdixi vel alī vt mō nō.

c Alz certū.puta duas marchas.

u Nō mā.vt maſſa.ꝛ ſub. ex neceſſitate. ſed precium debet.ſ.ex voluntate.mate ria.eſt.n.in obligatiōe.ſed preciū ēt ere contaminatū eſt i ſolutione. ſicqz ſoluī aliud pro alio creditore in uito:vt .j.de ac. ꝛ ob.l.obli gationū i fi.ꝛ.ſ.mā.l.ſi qs pro eo.vel dic ere nō conta minatā vt nota .ſ.e.l.i.i fi. ꝛ dic vt ibi.

x Ꝑditis.ſ.lit̄: vt.ſ.de vi no.ꝛ tri.le.l.fi.vel more vt j.e.ti.l.pe.

q Quintus.ueſtimētuz ſi certuz demōſtrauit male ſēſit quintus mutius alias bene vt.j.ſtatim.

z Magis illius ellectiue vt.ſ.de le.iij.l.legatum.§.i.

a Sed hoc.ſ.vt nō debeaſ ꝙ non ſolius uxoris cā eſt paratum.ꝛ dic qꝫ ſit in uſu vt.j.de ver.ſig.l.i lege.ꝛ.j. e. cū in teſtō.ꝛ.ſ.de le.iij.l. hoc legatū ꝛ i.l.cū ſue.ꝛ fa cit.ſ.de le.iij.itē legato.

b Sz qꝫ quint⁹ aliō certū demonſtrando.

c Que ſubiecimus p mu tiū.ꝛ per pōpo.vel vt uſui ſolius uxoriſ parata cedāt legato.

d An ſpecialiter. preualet ſpecialiē dictū: vt.ꝛ.j.de iu reiuran.itē apō labeonē.§. huius edicto.

e Diſinitio ſnia. ſ.vt non debeātur niſi que ſoli⁹ uxo ris cā ſunt parata.

f Purpuream.ſed qd ſi dixi veſtez oēm eius cā pa tā nō demōſtrādo certā: rñ idē qꝫ i genere. ꝛ ſic pōt in telligi dixiſſe quint⁹ muti⁹ nec enim ē certum corpus demonſtratum.

g Neqz empta.difert em pta ꝛ parata vt.ſ.de.le.iij. l.ſi quid.§.i.

h Veluti.i.ſicuti. vl' exem plificatiue.

i Nihilomi.i⁹.ſed nō vēditio: vt.ſ.de ꝓben.ēp.ſi qs fūdū. ꝛ facit.j.de cō ꝛ de.l.demonſtratio.ſed ar.ꝓ.ſ.de dote pre.l.i.§.ſed ꝛſi.

k Plane.q̄ uxoris.aut hic ponīt pro ꝛ.vt ꝛ.j.e.ſi quis ita legauit.

l Sentētia.in pri.huiuſ.l.poſita.ꝛ hoc cū generaliter legauit vaſa aut ve ſtimēta nō certa demōſtrando.vel dic certa demōſtrando.ſz aut,ꝑ ꝛ ponī tur.vt dixi. m Suas eſſe.ꝛ vſibus uxoris conceſſerat.

n Eas det.quia cōiūcta erat pſona uxor cui tantūdē legaſſet.ſi ſciret: vt C.de le.cū alienaz.ꝛ.ſ.de le.i.ſi res ꝛ.l.ñ quocūqz.§.i.ꝛ fa.ſ.de le.ij.cū filiꝰ us.§.heres.ſed ar.ꝓ.ſ.de le.i.l.legatū ꝛ.l.ſtichū.ꝛ.j.ti.i.legaui.

o Jquis. i eo auro.ſ.legato. p Etiam id.nunc rñdet. Legaſſe.illud ergo verbum que in eo nō reſtrigit legatum auri ſed margaritaz: vt.ſ.l.,pr.ibi ſi vero ita ſcriptū ꝛc̄.ꝛ de le.i.l.ſi ſic.§.i.ꝛ.ſ.de le.iij.l.ea tñ adiecto.az.ꝛ facit.ſ.ti.i.a filio.§.ſi.ꝛ.ſ.de vino ꝛ tri.le.l.vi.ꝛ l.ſi.i pri.ꝛ ō le.i.ſi cui.ꝛ.l.ſi ācilla cū liberī.ſz ar.ꝓ.ſ.ō penule.l.nā ꝙ.§.fi.

r Jmaginē.differt ſtatua ab imagine: vt.no.§.de ſtatuis ꝛ iam in rubrica .ꝛ ad hoc.ſ.de vſufru.l.ſtatue.

s Durare.facit.ſ.de.le.i.l.cum res.§.pe.ꝛ.qui. mo.u.a repeti.§.fi.

t Non tabule.rudis.ad qꝫ inſti.de re.di.§.ſi quis in ali.

u Uxori.cū mulis q muli trabūt eā.ꝛ facit.ſ.de le.iij.l.itē le.

r Preſtādā. quaſi p meditū uxoris cā pa rata: vt ꝛ ar.j.ō ver. ob.l.ſi ſtipl'at⁹ fuero.

s Jſtatuaz. ei ad quē legatario.i.lega tari⁹ pōt vēdi.e.ꝛ fa. ſ.de le.ij.ſ.arec.ꝛ de rei ven.i rē.§.ij.ꝛ.iij. ꝛ de acquire. do ſed ſi ex toto i pri.ꝛ.ſ.de le.i.ſi ex toto in pri. ꝛ.ſ.de vſu.l.ſtatue.

t Species auri. ergo ꝓprietatē. natis ex ancillis me is.vt iſti.ō.le.§.huic.

c Proprietatem. fa.ſ.de vſufruc.pro culus.ſed contra.ſ. de ſerui.ruſ.ꝑ.q duo ſz dic vt nō.ſ.de vſu. e.re.que vſu conſu.l. fi.ꝛ facit.ſ.de vſufr. l. nummiſmatum ꝛ de tranſac.l.cū hi.§. ſi vni.hic ergo accipi tur fruct⁹.i. vtilitas vt ꝛ.ſ.de vſuris.l.ſi. ꝛ de vſufru.ꝛ ha.l.ſi habitatio.§.ſed ſi ſic ꝛ.j.de dona.l. dona tiones.§.i.

d Jliaz.pz.ſi ha bes pz filia re cuſauit ꝛ pat̄ ex ſub ſtitutione fuit heres ꝛ bñ. al' patre ꝛ tunc filia fuit heres ex ſub ſtitutione.i. ex iſtitu tiōe pater recuſauit ꝛ i.ꝓprie dz recuſare qꝫ nō fuit ei ōlata ad eunte filia.vt.ſ.ō ac. q.ber. q̄diu.ꝛ qꝫ ꝙ.ber. peti nō pōt nec repu diari pōt vt.ſ.ō ac quomō valet legatū ber.ſs qui. ſz ſz hoc a.ſcīpa ſibi ut.ſ.ō le. i.legatū.§.i.rñ.ſm iu ra uetera qritur pri ri vz.vt filie ſ ſtituat: vt.ſ.de le.i.cū filio.ꝛ j.ad treb.l. vbi i pri. ꝛ.l.epl'am.§.fi.ꝛ.ſ.ō le.iij.l. ſi legatari⁹.§. fin.ꝛ.l.xi.§.ſi filio. ꝛ. C.ō fideico.l.quāuiſ.

e Deceſſiſſet.ſ.pz.

f Bonis ei⁹.ſ. pāis

g Claudius ſcilicet idem dixit reddita ratione qm̄ ꝛc̄. ꝛ nota ꝙ verba claudij ſunt in maſculino genere ſz vba ſcen. ſūt i ſemínino.

h Fructus. nota in preſenti intell' futurum alias contra.ſ.e.ſi ita eſſet. Item contra in futuro vel in preſenti intelligitur preteritum vt.j.de verbo.ſig.l.verbum oportebit ꝛ.l.verbum erit.ꝛ infra. e.l.ſi uxori.§.cum ita in fin.

i Jgēma.materie iuncte.ſ.gēme.ꝛ ſic alie materie ſ dariui ca ſus: quia antiq dicebāt alio ꝛ alie i datiuo caſu. vel alie mate rie.quia alie res ſunt iuncte per applumbaturam. ſecus ſi per ferru mínationem vt.ſ.de rei.ven.in rem.§.item ſi quicūqz.ſed fallit i ti gno domui iuncto: vt.ſ.ad exhiben.gemma.ac.

k Emblemata.ornamēta ſūt vaſoꝝ: vt.ſ.de vino tri.lega.l.iij.§.fi.

l Separantur.actione ad exhibendū propoſita: vt.d.l.gēma.

m Qui uxori. reddi hoc ſignificat ꝛ dare: vt hic ſubijcit. ꝛ.j.de

ver.sig.l.verbum reddendi.
n Videri .vz.n.emisse vt ꝛ.s.de vsufruc.le.l.sticho.sz p.s.de le.ij.ti
cia.§.caius.sol.hic preceptiua ibi enunciatiua fuerunt verba.vel vt
ibi.ꝛ facit.s .de le.ij.lucius.§.quisquis.ꝛ.j.de condi.ꝛ de.l. quibus
§.pe.ꝛ.l.cum tale.§. falsam ꝛ.l.vxori.
o Idē testa.si lega
to.i.fi.ex legato.ꝛ fa.
C.de fideius.l.cuz vi
rum ꝛ.s.ti.i. sticbus
§.i.ꝛ de.le.ij. impera
tor.i pri.ꝛ.l.cū pr. §.
i.ꝛ.l.pater.
p Mulier.speciali
ter.demōstrando sin
gulos aureos aut ō
signationib9 fungen
tibus vice ppij no
minis aureoꝝ:secus
si generaliter:ut. j.e.
ticia.§.i.i pri.ꝛ. s.de
le.i.si domus.§.i.
q Inuente eēt.i.ō
inuēiēdis cauenduz
si repte fuerint al.n.
derisoriū cēt legatuz
vt.j.e.ticia i pri.ꝛ.s.
ō le.i.si domus i pri.

Quam auruz reli
tū sit.i hēditate.
f Continetur . si
auri argentiqz men
tio habeatur a testa
tore.ro.ꝛ no. pro ge
neralitate. vt. C.ō fi
deicō.l. cuz viz.ꝛ.j.
eadē.e.ꝛ.l.in argento
i prin.ꝛ.§.fi.
t Pecuniam.nō cō
tineri:vt.j.e.quintus
mutius.§.i.
u Proide.si certū
pōd9:vt.ꝛ.marchas.
x Magis quātitas
i.pecuiū q̄ in massa.
ꝛ tūc expone:vt.s.e.
cū certū l magis quā
titas q̄ i spē. vt subi
icit.nec ex uaſ.ꝛc.
y Tangit ex necessi
tate.sed spōte.sic: vt
C.ō do.si qs ar.i pri.
z Quesitū ex eo qō
dictū ē.i.§. proinde.
a Vascula.vl aliqō
argentum.
b Possit.s. legata
rius.
c Separaꝛ.i.diuide
re ab alio argento ꝛ
repudiare vel illō pe
tere ꝛ aliō repudiaꝛ.
d Separatuꝛ .qz mā
superat hoc materia
tū ad q̄.s de le.iij. q̄
situm.§.illud.
e Et.s.legatario.
f Optio. de quo ar
gento vellz. nā lz tali
legato vtrunqz cōti
neaꝛ.s.spēs ꝛ quanti
tas siue mā ꝛ mate
riatū: tamen speciei prcualet q̄titas.ꝛ ē rō:vt.d.l.quesitū ꝛ nō est
hic optioni locus:quasi paꝛ expediat eligeꝛ tali casu.
g Replūbari.i.remoueri plūbum de ciphis.
b Appēdi.sic ergo q̄tras nō spēs fcā legatario debeꝛ:lz vtrūqz sit
legatum.s.q̄titas ꝛ.species. i Emptorib9 argenti pondus.
k Replūbate.i.remoto plūbo vel i pondere non computato.
l In rones ar.vt cum scribis in libro rationum tot pondo argen
ti habeo vel debeo intelligitur sine plumbo.
m Quadrate.s.certe.ꝛ dsignate. n Eum.i.legatariū.
o Sequāt.s.plūbū.ꝛ sic nota q̄ sequit lancē argēteam legatā lega
rio.q̄is.ꝛ isti.per quas p no.ac.i fi.ꝛ. s.de supell.le.l.iij.§.sed sūt

ꝛ.j.de fideiu.si vt ꝓponis.ꝛ.j.pr. rū.ꝛ .s.de fundo ilstru.cū fūdus. sz ar.
p in .c.ti.l.ij.§.dote.ꝛ. s.depositi.l.i.§.q̄ depositis.ꝛ de furtis.cū qui.§.ñ
solum. p Simili mō.argentum.s. factum vt statim patet.
q Claui expone.vt.j.l.proꝝ.que huic continuatur.
r Estimentoꝝ.fa.s.pr.rū:ꝛ.s.de ac.empt.iul. in fi.ꝛ de acqui.re.do.sz
ꝛ si p totū.ꝛ.l. gcqd p totū
ꝛ de le.ij.heres me9 .§.pe.ꝛ
j.l.pr.in pri.ꝛ.§.pueniam9
ꝛ.l.uestis i prin.ꝛ.ar.p.j.p
emptore q fūdū.§.i.
e Et si non st̄ claui.i. fi
bule que fixa sup tu
nicula puellaꝝ anterius te
net causa.
t Cōsuti.s. al' applicati .l'
dic remoti vt reponcrēt vt
s.ō ac.emp.fūdi.§.fi. ꝛ hoc
nisi fit factū ornamētū alte
rius rei vt.s.ō fūdo ilstruc.
l.quesitū.§.si qs eo ilstro. ꝛ
fa.j.e.l.ꝛ.fi.
u Ītē celsus. i assidib9:vt
testātur euāgelia.
x Lectū. babita.nō ē al' p
vt.s. de suppell'. lega .l.iij.
in fi.
y In iunctura. qz cā argē
to iungebatur auruz auro
vel alij materie.
z Quod.i.qz.
a Sed nec speculū.argētū
inclusum.
b Argēto trullas.al's tril
las.ꝛ est genus vasis.
c Suppellectilis st̄ argēto
vt.ꝛ.s.e.l.i pri.ꝛ.s.ō supel
le.l.i.ꝛ.j.e.qnt9.§.fi.hoc tñ
vz p sz ibi dices.
d Aliquid.liquidum.
e Sustinent. nō liqdū.
f Scutellas.ad vtrunqz ē
exemplum.
g Promulsidaria i qbus
continetur mulsum.
h Repositoria. ad qō ē.s.
de.le.iij.heres.§.pe.
i Et naualia.que i nauib9
feruntur . ꝛ ibi panis vel
aliquid reponitur.
k Magis facti.nimis ge
neraliter dicit sm quosdā
ꝛ ió stari corrigit certe ꝛē.
vel restringit sm ro.ꝛ,p eis
qz id vz factū quo ꝓmode
vti possum9: vt.j.c. quint9
mu.§.cui ꝛ.j.de ver.sign.v.
§.ope.ꝛ.l.edificia.§. pfecis
se.ꝛ.C.qñ di. le.ce.l.ex bis.
j.de operis no.mun. stipu
latio.§. apud. vel dic vt lit
tera sonat.ꝛ sic ceptuz pro
impleto habeꝛ.sic.j.de vsu.
l.in vsucapionibus.ꝛ de te
sta.l.qua etate.ꝛ.j. de ver.
sign.l.anniculus.et infra ō
pollic.l.i.§.cepisse et.j.§ .p
xi.fi cui et. s.de le.iij.legaꝫ
§.ornatricibus.et de mio.
l.iij.§.minorem. vbi ō hoc
no.sed ar.p sunt leges ꝓr.
iducte.et.s.de acqui.emp.

dib9 argenteis eēt.an ār auri ap
pellatōe ānuli aurei cōtineant q̄rit
ꝛ qnt9 saturnin9 li.x.ad edictū scri
bit cōtineri. Lectū plane argēteū
uel si qua alia supellex argentea fu
erit:argenti appellatōe nō cōtineꝫ
si numero argenti bita non est ut in
iunctura argentea scio me dixisse:
qō nō i argētario paterfa. repōe
bat: sz nec candelabra nec lucerne
argentee uel sigilla argentea q̄ i do
mo reposita sūt:vel imagines argē
tee argenti appellatōe ꝓtinebunt:
nec speculū parieti affixū: vel etiā
que mūdi cā mulier būit: si mō nō
argenti numero bita sūt Argēto
facto legato qnt9 muti9 ait vasa ar
gentea ꝓtineri : ueluti papsides ta
bulas trullas pelues ꝛ bis silia:nō
tñ q̄ supellectilis sunt Sz si cui
uasa sunt legata:nō solū ea ꝓtinent
q̄ aliquid in se recipiūt edendi bi
bēdiqz cā patum:sed ēt q̄ aliquid i
se sustineāt :ꝛ ideo scutellas ul' ꝓ
mulsidaria contineri:repositoria
quoqz cōtinebūt.nā uasoꝝ appel
latio generalis est:dicim9 vasa vine
aria ꝛ naualia Infecti aūt argēti
appellatio rudē materiā cōtinet .i.
non factā Quid ergo si ceptū sit
argentū fabricari nōdū tñ pfectū :
vtrū facti an ifecti appellatōe conti
neaꝫ dubitari pōt: sed puto magis
facti. certe si iam erat factū: sed ce
labaꝫ :facti appellatōe ꝓtinebitur
An ꝛ celati appellatōe cōtinebiꝫ
qō celari cepit:ꝛ puto ꝓtineri si cui
forte celatum sit argētum legatum
Si cui forte escariū argentū lega
tum sit:id solum debeꝫ:qō ad epu
landū in ministerio habuit.i.ad esū
ꝛ potū:vnde ꝛ de aquiminario du
bitatū est:ꝛ puto ꝓtineri . nā ꝛ boc
ꝓpter escā paraꝫ:certe si cacabos
argenteos bēbat uel miliariū argē
teū ul' sartaginē ul' aliud uas ad co
quēdū:dubitari poterit an escario
ꝓtineaꝫ:ꝛ bec magis coquinatorij
istrumēti sunt Peruenia9 ad
gēmas inclusas argēto auroqz : ꝛ
ait sabinus auro argētoue cedere :
ei.n.cedit cui9 maioꝝ ē spēs quod
recte expressit:semp.n.cum q̄rum9
quid cui cedat illud spectam9 quid

rūdi legandi aīo ōdisse ea uideri:
nisi ꝓtrariū ab berede ꝓbeꝫ.idē te
statoꝝ fideicōmisit vxoris ut quic
quid ad eā ex testō eius pueniſſet
alūno cōi restitueret.q̄situ est an ēt
eas res quas ꝓprias uxoris sue fu
isse testatoꝝ sciat eiqz reddi p̄cepit
alūno p̄stare debeat rūdi. si ꝓprie
fuissent nō ōbere si legato acquire
renꝫ ōbere Mulier testō ꝛ post
ea codicill'm'tas spēs uestis argen
ti quas ul' ipsa se cōfeciſſe:uel bēre
significauit spāl'r p fideicō. relict
q̄situz est an nō alie legatarijs cede
rēt:q̄z q̄ in bereditate eēnt inuente
rūdi eas cedere:que in bereditate
inuēte eēnt. u Alpi.
Am aurū argētū legatū est qc
quid auri argētiqz relictū sit legā
to cōtineꝫ siū factum siue ifectum
sit:pecuniā aūt signatā placet eo le
gato nō cōtineri :ꝓnde si certum
pōdus auri sit legatū ul'argēti ma
gis q̄ztitas legata uideꝫ:nec ex ua
sis tāgit :sed si argēti facti pondo
c. sint legata ex facto argento debe
biꝫ legatū:vñ est q̄situ apud celsū
an ꝛ vascula possit separare :ꝛ
scripsit uascula nō separaturū : lz
ei optio fuerit rlicta. idē celsus li.
xxj.qōnū:q̄rit si.c.pondo argenti
fuerit relicta:an replūbari ōbeant
ut sic appendanꝫ:ꝛ ꝓcul9 ꝛ celsus
aiūt exēpto plūbo appendi ōbere
nā ꝛ emptorib9 rplūbate assignā
tur.ꝛ in rones argēti pond9 sic de
ferꝫ:q̄ snia bz rōem:plāe si cui uas
cula argētea utputa lāces q̄drate
sint legate ꝛ plūbū quo ꝓtineꝫ eū
seq̄tur:silī mō q̄rtur si cui argētuz
legeꝫ:an emblemata aurea que in
eo sūt eū sequanꝫ :ꝛ pōpo.li.ij.ex
sab.distinguit itereſſe certū pōdus
ei argēti facti legeꝫ:an vero argētū
factū.si pondus argēto nō cōtineri
si argētū factū cōtineri:qm̄ argēto
cedit qō ad spēm argēti iunctū est:
quēadmodū clauis aurei ꝛ purpur
ꝓs sūt uestimētoꝝ . Dom.
Et si nō sunt clauꝫ vestimētis
cōsuti :m̄ veſte legata ꝓtineri
idē celsus li.xviij. digestoꝝ scribit
auro legato ea q̄ iaurata sūt non de
beri:nec aurea emblemata q̄ in assi

l.fundi.§.itē. l Celabaꝫ.i.ornabaꝫ auro cū esset argentum.
m Facti appell'.nisi esset collisum postea:vt.j.e.quint9.§.cui.
n Et celati.s.nomine.et facit.s.proꝝ.§.quid ergo.ꝛē.
o Si cui de.aquiminario.hoc expone vt.j.e.l. argento.in fine.
p Miliarium.vbi panicium de milio coquitur.
q Coquinatorij.i.quibus vtitur i quoquina.vnde dī cocciatum ſz vul
garc.ꝛ facit.j.e.pediculis.§.argento.et.§.quidam.et.s.de fun.instru.cum
de lanionis.§.asinam et.s.de vsufru.arboribus.§.nauis et quibus ex cau
sis ma.l.miles.§.qui ꝛ.l.rei.p.
r Peruenia9.argēto puta ānulo vel cipho aurco vel argento.
s Species nō precio vel quātitate.sed ornandi vel specificādi causa pos
sita:vt.j.hac.e.l.§.fi.ꝛ sic fictione iuris dicitur gemma extingui ꝛ nō pos

fidetur si ãt neutr̃ alteri⁹ cã apponaẽ neutruz alteri cedit ꝛ vtrũqz possi
det:vt.s.ó vsuc.l.rerũ mixtura que est ꝑ.ꝛ nõ.s.ó rei vẽ.l.i rer̃.§.i.ꝛ.§.iij.
t Fialis gña vasor̃.ꝛ erãt de auro l'argẽto ad q̃.s.ad exhi.l. tigni i pri.
u Auro.scilicet legato.
x Sed ꝛ si coronis quedã erãt corone gẽmis iclusis plene que mẽsis sup
ponebãt gra ornãdi mẽsas
gemme ergo coronis ꝛ co
rone mẽsis cedũt.ꝛ habeas
litterã.sed ꝛ i coronis men
sar̃ gẽme corõis.ꝛc. si ꝑ.i.
si aur̃ gratia ornandi mar
garitam ponitur.
y Idẽ ꝛ i gẽmis.ẽ ergo ali
ud margarita aliud gẽma
vt.j.statiz ꝛ facit.j.de acq.
re.do.sed ꝛ si iure ꝛ.l .quic
quid ex ta.
z Gemme.velut.exẽpluz.
a Datis constitisse medio
cres.n.huiusmodi sunt.
a Sabinus.ait.s. idem vt
margarita differat a gẽmis
ꝛ lapillis.
b Quia cõcha.i.q̃dã spes
margaritar̃ crescit ꝛc. q̃ i
lapillis cũ gẽmis nõ c.sed
semper sic facti iueniũt i lit
tore maris vt isti.de re. di.
§.item lapilli.
c Muria.preciosa muria
ex qua fiũt vasa:vt.s.de su
pel'.le.l.iij.§. de murinis. ꝛ
legat̃ gẽmis vasa hec ñ cõ
tinentur: vt hic.h.j.statim.
d Auro.aurea.i.de auro.ꝛ
ꝛ pro auro facta sm ro.
e Continẽtur.velut acces
sio queuis alia.vt.s.e. cum
aur̃ i fi.ꝛ.l.se. i prin. §.per
ueniamus.
f Gẽmea. ñ q̃ ó gẽmis sz
gẽmar̃ cã facta:vt nõ obsit
precedentib⁹ ꝛ non obstat
s.de le.iij.quesitum.§.illud
que est contra.
g Auro.ꝛ ar.s. vbi hec va
sa sunt ornata gemmis.
b Preciosior.vt insti.de
re.di.§.si tamẽ aliena.ꝛ. s.
de ꝓtraben.ẽp.l.i modicis
s.j.e.l.si quãdo in fi.sz ar.
ꝑ.isti.de re.di.§.si quis i ali
en.ta.ꝛ.s.de testa.ho.queri
tur.ꝛ facit.s.ad exhibe. gẽ
ma.ꝛ ó rei vẽ.l.in rem.§.iij.
ꝛ de vsuc.l. rer̃ mixtura.ꝛ
infra.l.pror.
c Vt abilr. cedere.s.
l.pror.in fi.
k Argento. colũna
riũ.i.anglesteria. q̃ ad mo
dũ colũne habẽt collũ.
l Insint per hoc.n.venit
ad bibẽdũ sic.s.de procur.
ad rẽ.ꝛ.l.ad legatũ. Itẽ no.
sm.h.ispici q̃ fieri pot. sic
ꝛ.s.de le.i.cũ res i fi.ꝛ.j.de
ver.si.edificia.§.perfecisse.
m Unguentis.ad illã par
tem.ru.de vnguentis.
n Ualitu.i.necessitatis.
o Hoc.i.vnguento quo ẽt
pedes domini sũt vncti.
p Sed aquiminario. qua
si aqua mãuariũ. vel quasi
aquam ministrans. ad q̃
s.e.ꝛ si non sint. §. si cui ꝛ
j.e.l.pediculis. §. quidam.
q Cedere. sic.s.de le.iij.
seruis vr.§.fi.
r u Estimẽtũ.detextũ.i.a textura remotũ sm hoc.ꝛ ẽ sensus q̃ appel
latione vestimẽtor̃ ꝓtinentur pannus remotus a texendo siue a globo i
cisũ siue non sic ꝛ.s.de le.iij.libror̃.§.vnde nõ male ꝛ hoc dicit simile.j.e.
l.quamuis.ꝛc. s Desertũ.i.ab illo globo siue instrumẽto icisuz.
t Pretextum.hec duo sonant quasi esset globo incisum.
u Contextum.i.pro eo habetur:acsi esset a tela incisum.
x Continebit. vt.s.de le.iij.si cui lana.ꝛ.l.libror̃um.§.si cui in fi.ꝛ
facit.j.de verbo.si.l.stratum.ꝛ.l.vestis.

di:amiciendi[a]:insternendi[b]:inicien
di:accubandiue[c] cã ꝓpta sunt:ꝛ q̃
bis accessionis uice cedũt:que sũt[d]
insite picture:clauiqz qui uestibus
insuuntur. Uestimẽta omnia aut ui
rilia sũt:aut puerilia:aut muliebria
aut cõmunia:aut familiaria. Viri
lia sunt que ipsius patrissa.cã ꝓpta
sunt:ueluti toge ꝛ tunice : palliola
uestimenta:stragula:ansitaria:ꝛ sa
ga[e]:ꝛ reliqua similia. Puerilia
sunt que ad nullum alium usuz per
tinent nisi ad puerilem:ueluti toge
ꝓtexte:alicule:clamydes : pallia q̃
filijs nostris comparam⁹. Muli
ebria sunt que matrissamilias cau
sa parata sunt:quibus uir[f] non faci
le uti potest sine vituperatõe veluti
stole:pallia:tunice : capicia: zone :
mitre:que magis capitis tegẽdi q̃z
ornandi[g] causa sunt comparata pla
gule penule[b] Cõmunia sunt qui
bus ꝓmiscue vtitur mulier cuz vi
ro:ueluti si eiusmodi penula palli
umue:ꝛ reliqua huiusmodi que sin̄
reprehensione uel uir ul' uxor utar̃
Familiaria sunt que ad familiam
uestiendã parata sunt:sicuti saga tu
nice penule:linthea uestimẽta : stra
gule:ꝛ cetera similia:uestis ex pelli
bus constabit.item pelles caprine[i]
ꝛ agnelline vestis erunt. Ꝓ Aul.
Am ꝛ tunicam ꝛ stragulam: ꝛ
pelliceam nõ nulli bẽant.
Argumento sunt etiaz Ul.
nationes quedã ueluti sarma
tarum que pellibus teguntur : ari
sto etiam coactilia[k] uesti[l] cedere ait:
ꝛ tegmenta[m] subselliorum huic le
gato cedere uice margaritarum.itẽ
fibule[n] ornamentorum magis q̃z
uestis sunt. Tapeta uesti cedũt:
que aut sterni aut inici solent : sed
stragulas ꝛ bubulonicas que equis
insterni solent:non puto uestis esse
fascie crinales[o] peduleszq ꝛ ipilia[p]
uestis loco sũt: qr ptẽ corpis uesti
unt:alia cã ẽ odonũ[q] : qr usũ calcia
mẽtor̃ pstãt: cerucalia[r] quoqz no
mie uestis ꝓtinẽt Si qs addide
rit uestẽ suã[s] appet ó ea eũ sensisse :
quã ipe i us⁹ suos bũerit[t] : culcitre
ẽt uestis erũt[v]. itẽ pelles caprine ꝛ
agnine uestis erũt Muliebri ue
ste legata:ꝛ ifãtilẽ ꝓtineri ꝛ puellar̃
ꝛ vginũ põpo.li.xxij.ad sabinũ re
cte scribit:mres.n.oẽs dici q̃cũqz
sex⁹ feminini[x] sunt'. Ornamenta
muliebria sunt quib⁹ mulier orna
tur[y]: ueluti in aures[z] armille vrio

Estis.facit.j.
e.iter vestem.
Bõbicina, que fiũt
de bõbicino.
z Induendi. vt ca
misse.
z Precingendi. vt
cingendi.
a Amiciendi. vt cla
mis a tegendo.vnde
amictus.
b Insternẽdi. ut ta
pete copertoria.
c Accubandi. vt cul
citre. Incubandi. vt
diploides.
d Que sunt.i.qua
les sũt ꝛc.ꝛ facit.s.c.
l.cũ aur̃.§.fi.ꝛ.l.se.ꝛ
j.e.si q̃ do ꝛ.j.ó ver :
si.l.in stratũ.ꝛ.l.vesti
tus.l.in stratu.ꝛ.l.vestis
vestem.
e Vestimenta saga.
vil'ꝛ rasa vestis sz.h.
f Muliebria.gbus
vir.id ãt fieri nõ pot
qó turpiter fit:vt.s.
de ꝑdi. isti.l.filiussa.
ꝛ.j.de ver.si.l.nepos.
g Ornandi.al'orna
mẽtor̃ magis appel
latiõe continebunt.
h Penule.quasi pe
ne nulla.i.vil'. vestis
alij dicũt patens ve
stis siue ampla.
i Caprine.ꝛ fa.j. c.
l.argento.§. i.ꝛ.l. inf
vestem.
Argumẽto.coa
ctilia. vestis q̃
cogũt ꝑ stricturam
vt in hispania.
l Vesti. legate.
m Tegmenta . i. co
optur̃ sellar̃ equor̃.
n Fibule.mãtelos.
sed ꝑ. s.ꝛ.l.cũ aur̃ i
fi.ꝛ.l.fi. vnde dic q̃
erãt monilia ꝑ se ad
ornandũ collũ vl' pe
ctꝰ ꝛ ad hoc.j.ó v.ii.
statue.ꝛ.s.de supell.
le.l.de tapetꝛ.j .c.l.
i. §. ornamẽta.ꝛ.s.ó
fũdo istruc. l.quesitũ
§. fi domus.
o Crinales.pãnus
ad caput cũ lauar̃.vl'
crinales.vl' caligela
nee vl' linee. vt pedu
les.i.calcitra.
p Impilia.ad tegẽ
dũ caput vñ pilleari
q Odonuzqz idest
causelorum.
r Cerucalia.qb⁹ co
opim⁹ ceruicez vl' ca
put sm. h.vel dic q̃ó
sub capite in lecto re
nemus.
s Si qs suã .s.mñ.vt
apper.j.e.l. cũ i testõ
ꝛ.l.pediculis.§.item
cũ quereretur.
t Habuit.tempore testamẽti.vt.s.e.si ita le.ꝛ de .le.ij.imperator.
u Vestis erunt.vt ꝛ.s.vestis in fi.ꝛ.l.se.ꝛ.l.fi.
x Muliebri fere.i larga significatiõe q̃ñqz sec⁹ vt no.s.ó le.iij.fuis.
y Ornamẽta.ornatur ꝓter vestem:vt.j.e.i.§.ornamẽta.

z In aures.q̄ i aurib⁹ pertusis suspēdi solēt:vt.s̄.de testa.ad testiuz
a Auriole vt bucōcelli.z canolete.
b Signatorios.i quo sūt caracteres:ut.s̄.ō testa.ad testiū.§.signū
z facit.j.de verbo.sign.signatorius.
c Unguenta.ō.j.e.l.§.fi.solutio multiplex est vnguētū:vt.s̄.c.l.i ar
gento.§.i.z fa.j.e.pe
diculis.§.fi.
d Vasa.s̄.de tri.le.
iij.z de penule.l.naz
q in prin.
e Lapides:inuit q
margarita sit lapis.
qō falsū ē: vt.s̄.c.l.z
si non sunt.§.fi. sz dic
q vbū alij nō iplicat
vt z no.s̄.de.pcu.nō
solū.§.q̄ritur.
f Exceptiles. i.apti
remoueri.ab eo cui
sunt adiuncti.
g Ut ꝓponātur.sic
s̄.de ac.emp. fūdi.§.
fi.z j.de ver .ob. iter
lli.§.facz.i fi.§. Jſſ fa
cit.s̄.de.le.iij.l. libro
rū.§.i.z§.fi.z.l.ligni
§.fi.sz ō in.d.l. libro
rū.§.chartis. sol.ibi.
h Valitudinis.sec⁹
i eo quo sūt mundi
ores femine. vt.s̄.e.i
argēto.§.i.z supra.e.
l.§. mundus.
i Quāuis.ex ve
ste.l.ex nūero vestis.
k Magis ornatus
qz z vil' ita tegeret.
l Eo nomie.s.vt cō
pus tegat.h. vel nu
mero vestis sit.
m Arti principalit
n Eoz ornamētoz
o Legant per con
sequentiam.
p Quintus.vide
tur facit.s̄.de le. iij.
librorū.§.qō trā cassi
us.z.s̄.c.z finoz.§.ar
gēto facto z.j.e.l.§.sz
cui z§.sed si factum.
q Nō ꝓtineri: vt z
s̄.e.l.cū auz i pri.
r Probat.per qō
vi ꝓtineri.z nō cōti
net.ergo nec hic con
tineri al' dest non sed
cū non melioz est lit
tera:vt.j.§.fin.
s Argento.i.credito
i.id q testatoz habe
at penes se ex causa
crēditi puta sibi com
modatuz vel deposi
tum vel pignoz obli
gatum.ad qō est.s̄.ō
le.iij qui habebat vl'
dic ecōtra q̄ ē ōbitū
testatoz.q nō ē suuz
sz sibi debitū. ad qō
j.e.l scribit in prin.
t Non potest audi
martine ergo mulier
nō est dōa fundi dotalis.vt.C.de rei ven.l.dote.z facit.s̄.de rei ven.
solum.§.i.z j.§.cui aurum. le.
u Cum auz fractū.oio collisuz.z sic viciatū vt eo tē.
x Cōmode vti non possum⁹.facit.j.de ver.sig.l.nepos proculo.
y Eius.s.legatarij.
z Fiet.recta via vt.j.de furtis.a ticio z sic petet.
a Suū esse facit.s̄.de argento.
b Distributio duob⁹ modis exponit primo distributio eius rei.i.
auri facta ē.s. in alios legatarios ō eodē auro.nā refert hoc vltimo
loco aīo adimēdi l'ñ.ad qō.s̄.ō le.i.si ita scripsero.Scōo distributō
i.alienatio iter viuos ō eodē auro.nā tūc refert dixerit q meū erit.

le[a] ānuli preter signatorios[b]: z oīa que ad aliā rem nullā parātur: nisi corpis ornādi cā: quo ex numero z iā hec sūt:aurū gēme lapilli q aliā nullā in se utilitatē bēnt. Mūd⁹ mlris est:quo mlr mūdior sit ꝓtinē tur z eo specula:matule: vnguēta[c] vasa[d] vnguētaria:z si qua silia dici pñt:ueluti labacioris[t⁹] ornamento rū hec vitte:mitre:z semimitre:lau tica:acusue cū margarita quā muli eres bēre solēt: rebticula: crocufu scia: sicut z mlri pōt eē munda: nō tñ ornata:ut solet cōtingere i bis q̄ se e mūdauerit lote in balneo:nz se ornauerint z cōtra est aliqua ex sū mo statim ornata:nō tamē emūda ta margarita si nō soluta sūt:ul' qui alij lapides[e] siquidē exēptiles[f] sint dicēdū ē ornamētoz loco bēri.sz z si i hoc sint soluti ut recōponāt[g]:or namtoz loco sūt:q̄ si adhuc rudes sint lapilli ul' margarite: ul' gēme: ornamētorū loco nō erūt: nisi alia mēs fuerit testātis:qui hec quoq̄z q̄ ad ornamta pauerat ornamētoz loco z appellatōe ꝓpbēdi uoluerit.

Unguēta qb⁹ualitudis[h] cā vngi mur mūdo ñ ꝓtinēt. Quāuis q̄dā ex uelte magis or nat[i] grā q̄z ut corp⁹ tegat egparā tur:tñ q̄ eo noie[l] sint reppta:port⁹ habēda eē vestis nūero q̄z ornañ torū. Sil'r ornamētorū eē cōstat quibus uti[m] mlres uenustatis z or natus cā ccperūt:neq̄z referre si q̄ dam eoz[n]:aliū quoq̄z usum ꝓbeāt sicuti mitre z anademata:q̄zuis.n. corp⁹ tegāt[o]:tamē ornañtorū non uestis esse. ud Alpianus. Quint⁹ mutius li.ij.iuris ciuilis ita diffinit argentū factū uas argen teū videri[p] esse. An cui argētum oē legatū est ei nūmi quoq̄z legati eē uideantur q̄ritur:z ego puto nō contineri[q]:nō facile.n.quisq̄z argē ti nūero nūmos cōputat[r]:nā argē to facto legato puto nisi euidenter cōtra sensisse testatorē appareat nū mos non ꝓtineri. Argēto[s] oī le gato qō suū esset sine dubio nō de betur id quod i credito est hoc iō: quia nō uidetur suū esse qō uendi cari non pōt. Cui aurū ul' argen tū factū legatur si fractū[v] uel collisū sit:nō ꝓtinetur. seruius.n.ita existi mat aurū uel argentū factū id vide ri:quo cōmode uti possumus[x]: ar gentū āfractū vel collisū nō incide re in eā diffinitōez:sed ifecto ꝓtine ri. Cui legatū est auruz omne qō suū eēt cū moreret:eius[y] oē auruz fiet[z]:qō tunc paterfa.cū moreret:: vendicare potuit suū eē[a]:sed si qua distributio[b] eius rei facta est: tunc interest quomodo sit legatū. Si factū aurū legatū est:oē ad eū perti net cui legatū ē: ex quo auro aliqd est effectū[c]:siue id sua siue alterius iussionis[d] cā paratū esset:veluti va sa aurea emblemata signa:auz mu liebre:z cetera que his rebus sunt similia.sed si infectū legatū est: qō eius ita factū est vt eo ad rē ad quā cōparatū est non possit uti sine refe ctōe:qōq̄z ab eo patrefa. ifecti nu mero[e] fuerat id videtur legatū eē. Si aūt aurū uel argētū signatū le gatum est id paterfamilias uidetur testamēto legasse: q̄ eius[f] aliq̄ for ma est expressuz:ueluti que philip pi sūt:itēq̄z nūmismata z silia. Ar gento legato nō puto vētris cā[g] ba bita scaphia[h] cōtineri:quia argenti nūero nō bēntur. Argētū factuz fcte quis ita diffinierit:q̄ nz i mas sa[i]:neq̄z i lamina[k]:neq̄z in signato nz i supellectili[l]:nz i mūdo[m]:nz in ornamentis sit. Labe. Qz i testō alicui argētū qō us⁹ sui[n] eā patū eēt legaret.itēq̄z uestis aut supellex:q̄situ ē quid cuiusque usus cā uideret patū eē:vtrū ne id argētū:qō uict⁹ sui cā patuz pfa. ad quotidianū usum parasset:an z si eas mēsas argenteas z ei⁹ gene ris argentū bēret quo ipe nō teme re[o] uteret:sed cōmodare ad ludos z ad ceteras appitōes soleret: ma gis placet qō uict⁹ sui cā cōparatū ē tm cōtineri. Lorē. Si qñ alteri⁹ generis materia[p] auro argentoue inuecta sit:si factuz aurū uel argētū legeī:z id qō inue ctū ē ōbeī:utra aūt utri⁹ materie sit accessio uisu atqz usu rei ꝓsuetudi nis pñsa.estimādū ē[q]. p Au. Si qs ita[r] legauerit uxori mee an qō meū ē.primo casu debeī solū q̄ suū ē tpe mortis:vt.s̄.ō le.i.l.vi.z ō le.iij.nup.i secūdo subdistiguitur fecerit spōte an necessitate z primo casu nō debeāt secundo sic vt ar.s̄.de le.iij.fideicom.§.si rem.

c Si factū effectū.al's effectū al's ifectū.i.validū factū nō ꝓuatiue.
d Jussionis.i.vsus sic.s̄.ō le.iij.cū quereretur.§.lana.
e Infecti numero.i. pater fa.ꝓ ifecto habebat. az. ad hoc.s̄.e.z si nō sint.§.argen to.z.s̄.e.l.i prin. z.§.cū au rū z.j.e.§.fi.
f Si aūt. q̄ eius.s. testato toris exist̄s z q̄ dicit exp̄s sū.z q̄ dic philippi .i.ipsū dic nomē iperatoris z sic i se quēti nūmismate erat ima go cesaris:vt in euangelio.
g Uentris cā.qz corrigia ē ꝓ ventre sustentando.
h Scaphia.hoc scaphiuz huius scaphij genus cin guli q̄ non continet appel latione argēti:cuz nō argē ti numero tenebaī:vt hic z ar.s̄.e.z si non sint.§.lectuz circa principi.legis.
i Argentuz i massa. aurea que dicitur placida.
k Lamina.s.longa quasi fustis.
l Jn supellectili.i. qz non sūt vasa aurea pp seculi se ueritatē.lz.sint auri lecti z similia:v.s̄.de supelle. lega ta .l.iij.in pri.z.§. fi. hodie aūt secus:vt.s̄.de supell'. le ga.l.labeo i prin. z sic non obstat.s̄.e.z si nō sint.§.ar gento.
m Jn mūdo qd mundus sit z quid ornamentū dicit s̄.e.l.argumēto.§.ornamen ta z.§.mūdus z.l. quāuis. Itē quid supellex.dicitur s̄.de supell'.leg.l.labeo z fa cit ad.§.s̄.e.cum aurum in prin. z.s̄.i huius.l. prin.z §.i.z.§.si factum.
n Cum in testamento. sui.s.testatoris.
o Non temere.i. idisticte vel idcst nō ipse solus.z fa cit.s̄.de legatis.iij.l.seruis vrbanis z.l.ea tamē z.s̄.e. quintus z.l. argumento.§. si quis z.j.ō ver.si.l.i lege.
p Jn qñ.materia.vt si gilluz eneū cādela bro aureo:vt.j.c.pdiculis i prin.z facit. j.e.l.§.fi.z.s̄. e.uestis in prin.z.l.z si non sint.§.fi.z.s̄.de contraben. emp.quid.tamen.
q Existimandum est.vt eo legato cui cedit totum legari videatur: vt.s̄.eo.z si non sint.§. perueniamus z.l.sequen.
r Jn quis ita. omnia ei deberi. idest omnia sunt in oblig.nō i solutiōe tm̄.z sic disiuncta pro con iuncta accipitur.vt z.s̄.e. l.quintus.in fi.z.j.de verbo.signi.l.sepe sed contra.C.de verborum signi. l.cum quidam.in fi.z.s̄.de iur dot.plerunqz.in fi.z.j.quando dies legati ceda.cum illud.z.s̄.de contraben.emp.l.si ita.quibus dicitur alterum de beri ad electionē debitoris.sol.hoc in verbo . seu ibi in verbo auten. vel fm.ro.cum precedit signum vniuersale disiuncta pro coniuncta ponitur vt hic:vt z ibi omnis homo seu asinus currit.oportet enim omnē asinum currere:vt vera sit z facit.j.de noua.a te z.s̄.de legatis.iij.ea tamen.
a Qui lancem.medie.sic.s̄.de le.i.l.legato generaliter.sz certe imo mi nimā:vt.s̄.de leg.i.si ita scriptū i fi.z.l.qui duos z.l apud.§.seio.z de le.iij.numinis z.j.de re. iu.semper i dubijs.que sunt cōtra.sol.hic fuit vsus his verbis.ego qui relinquo i bonis meis lancē maiorē minorem z

minimaz lego minorē.z hoc inuit cū dic̄ qui lāc̄ maxi.xc̄.z hec tria nomi nando: vel hec erat sua ɔ suetudo loquendi: vt. §. de leg.i. si seruus plurīū §.fi. alias minima deberec̄. vel nō est hic dubiū verbū. naz sic lex exponit

Minorem. vt insti. de liberti. §. libertinorum.

b Pediculis. pediculi dicuntur quedā argentea sustentacula qbus vasa vel res quelibet velut pedib⁹ sustētatur.

c Figilla enea. s. signa de ere dicuntur figilla a signo olim eniz pp varietatē que rem pulchriorē facit i argēto faciebat quosdam ptractus de ere. azo. z fa. §. c. l. si quādo z §. de le. iij. heres §. pe. z §. fi. z ɔ acqui. re do. sed si ɔ meis. z. l. quicquid.

d Auro. testō. legauit auz factū testator.

e Facto quasi gfa annuli sunt iclusē. vt. §. e. zsi nō sit §. perueniam⁹. z §. fi.

f Cymbia. gen⁹ ornamēti.

g In his. margaritis.

h Emblemata. superficies vt. nō. §. e. si gēma. accurrepluūbari. i. plūbuz qō coniungit remoueri. ad qꝫ ē. §. e. cū aurū. §. idē celsus. magis aūt si nō posſūt separari: sed de hoc plus dubitabatur.

k Gallus ait. s. pperam.

l Tubero. qꝫ labeo dixit ɔ terminantur.

m Ait. s. tubero. z. hoc cāu bene dixit gallus.

n Habenda z hoc casu intellige labeonez dixisse. vt hic. z. §. e. z si nō sint. i. rñ. z fa. j. de acq. re. do. si ɔ meis z. l. quicquid p totum.

o Argento potorio. qd sic dic vt. §. e. i argento i prin.

p Escario. z qd sit hoc. §. e. z si ñ sint. §. si cui escariū.

q Cuius generis. vt qz talia sū gbus fm cōem ꝓsuetudinē. z i esca z i potando quis vti pōt. vt. j. pr. §.

r Cōsuetudinē. no. i dubiis locū esse plecturis ex cō suetudine vt hic. z. §. ɔ. le. i. si seruus pluriū. §. fi. nō aūt i ceteris: vt hic z. §. ɔ. le. iij. ille. §. i. de le. i. l. iiij. z. j. ɔ v. ob. l. ꝓtinuus. §. cuz ita i fi. §. z. §. de supel. le. l. labeo §. sed de his. z. l. qui vestez.

s Quidā. l' primus administrās i rebus publicis vl' primipilū deferens vt no. C. de epis. z cle. quisquis.

t Cōtineri. i dubio valet q̄. §. de le. i. si cui. §. z de le. iij. seruis. vr. §. pe. z §. fi. z de tri. le. l. fi. i prin. sed ar. ɔ §. de fun. instru. quesituz. §. si' qs eodē istrō. z fa. §. px. §.

u Idem. s. rñdet qꝫ ē. j.

x Cum apperuerint. accipe quererē. dico cū te zc̄.

y Basilica. balios grece latine domus regis vbi stabant uenalia.

a Non videri. nā vī restrigere p hoc qꝫ dixit meum vt z. §. e. l. argumēto §. si qs addi. z. §. de le. iij. cū quererē. §. lana. sed quid si non habebat: rñ. oia vī legasse z ēt qō debeē: vt. j. e. seie. z. l. ticia. §. i. z. §. de tri. le. l. fi. i pri. z §. de le. i. l. si cui seruī. z facit. §. de penule. nā qꝫ z de vsufru. leg. l. generali §. i. z de le. iij. quesitū. §. i. z. l. seruos. §. fi. z. §. e. cū i testō. z. l. quintus.

b Merati⁹. electrinis preciosa materia que iungit argēto ad faciēdū uas.

c Ex aspectu. i. qō sit preciosus fm. R. sed ar. ɔ. §. e. l. z si non sint. §. fi. sz ibi erat certum quo numero habuit.

d In vtroqz numero. s. argenti vel electri. z facit. §. e. l. §. i. in fi. z. l. si quādo z. j. in fi. huius. l.

e Labeo. nomē testatoris.

f Uersicolaria. i. ea quoꝝ color ē mutatus vt. §. de. le. iij. l. si cui lana. §. proinde queritur.

g Sed nō mutat: videbatur restrigi lana ad tinctā nñ ꝑ quo erat §. de fun. instruc. i. l. cū ɔ lanionis. §. cui fundus. z. §. qda. que sū ɔ. §z tū secus ē ut hic. z plene no. §. de fun. ustru. l. quesitū. §. i. z ꝓcor. huic

petit, pbet. Neratius, pculū refert ita respōdisse: uasis electrinis[b] legatis nihil interec̄ quātū ea uasa de quibus querit argēti aut electri bēant: sz utrū argentum electro an electrū argēto cedat: id ex aspectu[c] uasorū facili⁹ intelligi posse: qō si i obscuro sit: inspiciēdū est i utroqz nūero[d] ea uasa is qui testm̄ fecit habuerit. Labeo[e] testō suo neratie uxori sue noiatim ita legauit: vestē mundū muliebrē oēm: ornamētaqz muliebria oia lanā linū: purpuraz: uersicolaria[f] facta ifectaqz oia z cetera: sed non mutat[g] subam rex nō necessaria uerboꝝ multiplicatio: quia labeo testō lanā ac deinde vsi colaria scripsit: quasi desijt lana tincta lana eē: detractoqz vbo vsicolaria nihilomin⁹ ēt vsicolaria ōbebū tur[h]: si nō appareat aliā defūcti uoluntatē fuisse. Licia mūdū muliebrem lepticie legauit: ea putabat si bi legata z ornamēta z mōilia i qb⁹ gēme z margarite insunt: z ānulos z uestē tā coloriā q̄z vsicoloriā. q̄si tum est an hec oia mundo cōtinerē tur. scevola rñdit ex bis que ꝑpōe rēt dūtaxat argentū balneare[k] mū do muliebri contineri. itez cū in aures[l] in quibus due[m] margarite[n] elēchi z smaragdi[o] duo legassz: z post ea elenchos eisdem detraxisset: z q rerec̄ an nihilomin⁹ detractis elenchis in aures ōberētur: rñdi ōberi si maneāt in aures: q̄zuis margarite bis ōtracte sunt ɔ alio[p]: idē rñdit cum quedā ornamēta mamillarū[q] ex chilindris. xxxiij. z timpanis[r] z margaritis ōtraxisset: z. xxxiij. legassz; z postea. iiij. ex chilindris: z

Vj. ɔ margaritis ōtraxissz.

Inter uestē uirilē p Omp. z uestimēta uirilia nihil itereste[s]: sed difficultatē facit mens legātis: si et ipe solit⁹ fuerit uti q̄dā ueste: q̄ etiā mlrib⁹ cōueniēs ē. itaqz aī oia di cēdū ē eā legatā eē de qua senserit testator: non que re uera aut muliebris aut uirilis sit[t]: nā z gntus mucius ait scire se quendā senatorem muliebribus senatoris uti solitum q si legaret muliebrē uestem: nō uideretur de ea[u] sensisse: quaipse q̄ si

gata in prin. Itē no. hic qꝫ abūdās caueat la non operaf aliqd: vt addat vel minuat vl' vicier. sic. C. ɔ test. l. testā. z. j. de re iur. q̄ dubitationis. z. §. mā. l. q mutuā. z. C. ɔ fideico l. non recte. z ecit. sz ar. ɔ §. ɔ vsur. si stipulatus.

h Debebūt. lane ergo nomē ēt tinctā cō tinet: vt hic sz ɔ. §. ɔ le. iij. l. si cui. §. sane circa prin. so. hoc hic voluit testarō. z ē certū z hoc pp signum vniuersale qō propo sucrat cui simile. no. §. e. si quis ita leget. ēt ij: vt ro. dicunt hoc uerum nāli ispecta significatiōe videlicet nulla adhibita volū tatis interpretatione cui ob. l. ɔria illō cō stat verā ptineri lap pellatione lane: vt. ɔ. l. si cui. §. i. z facit i au tē. de referen.

i Licia colorā. q̄ē naturalis coloris vl' alba. vel nigra. sz ver ficolaria que ē ficta: vt. §. de le. iij. si cui. §. proinde.

k Balneare. quo ídiget cum lauatur' balneatur. vī. z. §. c. argumento. §. mūd⁹

l In aures. i. annulos quos ōferūt mulieres i aurib⁹ q ꝺti nēt appellatione ornamenti vt. §. e. argumento. §. ornamēto.

m In quibus essent subaudi.

n Margarite. appellat ergo hic gemmas margaritas in larga significatione nā i stricta z ꝓpria aliud est vt. §. e. z si ñ sq̄. §. fi. sic. §. e. ar. §. fi.

o Smaragdi. q̄ maxe numero sūt vt §. e. z si ñ sq̄. §. gēme.

p De alio. s. casu q seqt cū quedā zc̄.

q Mamillaꝝ. nominatiue. al's mamilla rū. z ɔz a māllis nā circa pect⁹ portabaf.

r Timpanis. secus si prinꝺipale extractū esset azo. z facit. §. de le. i. si ex toto in prin. z. l. quod i rerum. §. fi.

s Inter nihil. sic. §. e. vestis i prin.

t Aut virilis. s. ab initio naz ꝓstitutione. s. animi z vsu. sit de muliebri virilis. z econtra: vt hic z ar. §. e. vestis. §. fi. z. j. de dona. inter ui. z vxo. sed si vir. in prin.

u De ea imo ɔ: vt. j. de ver. sig. in. l. si mihi. §. si stipulatus. sol. nō sic i promissis solius promittentis. sicut i bis solis solius legātis mēs ispicitur. Itē ɔ. §. de supell. le. l. labeo. §. verum si ea. sed certe viri

r Timpanis. secus si prinꝺipale extractū esset azo. z facit. §. de le. i. si ex toto in prin. z. l. quod i rerum. §. fi.

s Inter nihil. sic. §. e. vestis i prin.

t Aut virilis. s. ab initio naz ꝓstitutione. s. animi z vsu. sit de muliebri virilis. z econtra: vt hic z ar. §. e. vestis. §. fi. z. j. de dona. inter ui. z vxo. sed si vir. in prin.

u De ea imo ɔ: vt. j. de ver. sig. in. l. si mihi. §. si stipulatus. sol. nō sic i promissis solius promittentis. sicut i bis solis solius legātis mēs ispicitur. Itē ɔ. §. de supell. le. l. labeo. §. verum si ea. sed certe viri

y Basilica. balios grece latine domus regis vbi stabant uenalia.

z Muliebri. s. ornamēto. z. §. de le. i. si qs addi. z. §. de le. iij. cū quererē. §. lana. sed quid si non habebat: rñ. oia vī legasse z ēt qō debeē: vt. j. e. seie. z. l. ticia. §. i. z. §. de tri. le. l. fi. i pri. z §. de le. i. l. si cui seruī. z facit. §. de penule. nā qꝫ z de vsufru. leg. l. generali §. i. z de le. iij. quesitū. §. i. z. l. seruos. §. fi. z. §. e. cū i testō. z. l. quintus.

x. aurū z argentū mundū ẽt

x

ẽ i domo.vt.ſ.cõia p̃e.ſi quis duas.z facit ad.l.ſ.de le.iij.itẽ le.z.ſ.
e.quint⁹.circa p̃in.

a ¶ Cribit.repenſum.i.reſtitutum ad pondus:vt.ſ.dc contrahẽ
emp.quod ſepe.ſ.in his.

¶ Suum hoc exp̃one:vt dc.lega.iij.cum ancille.

z ¶ Quanuis.i.qr.z
facit.ſ.loca.l.i naue.
ō le.iij.qui habebat
i p̃in.z.ſ.e.quintus
argẽto.z ar.ſ.ō ꝑ
ben.emp.ſi qs rem.

a ¶ Pondo.parata
cã vxoris. Itẽ no.q̃
hic põdo libr̃ã notat
z ſic pondo z libra
idem ſunt.

b ¶ Inde veniſſet.i.
ex illis.v.libris vẽdi
diſſet vnã libram.

c ¶ Deprehẽdũt.i bo
nis defuncti.

d ¶ Articulus.z facit
ſ.e.ſi ita.

e ¶ Submoueat. imo
ipſo iure vz liberat⁹
vt.ſ.ō le.i.ſi ita ſcri.
ſo.ibi ponit ipſo iur̃
i equo z naturali: q̃
ſi diceret euidentiſſi
mo.z hic,p mezo ſtri
cto iure ponit.hec ãt
ſignificatio frequent
illa ãt raro iuenit:vt
ī.de ſo.ſtich.ſ. nãlis
fm.ro.ſed certe in.ſ.
nãlis ponit ius nãle
,p naturali obligari
one:dic ergo q̃ ibi i
l.ꝰ.admit exp̃ſe hic
tacite.z ō illa exp̃ſa
dic vt no. ſ.de bis q̃
i teſta. de.l.i.in p̃in.

f ¶ Detẽtẽ.ſ.mulierẽ
z ſa.ſ.de le.iij.l.fidei
con.ſ.ſi rẽ z.l. q̃ ꝓcu
binã.ſ.ſtich⁹ z.l.vxo
rez ſ.teſtō.z.l.iul'.ſ.
pe.z.ſ.ſi.z:l.nup.z.l.
uerbis i p̃in.z.ī.e.l.
medico.z.ſ.de le.i.l.
i.z.v.z vi.z.ī. de ex
cep.do.Lapud celſum
ſ.ꝑterea.z.ī. de adi.
le.ſeruum. z.l.rẽ le.z
ō cõ.z.ō.l.filie.ſ.ſed
ſi ita.

g ¶ Demõſtrationẽ.
futuri tp̃is nõ p̃eſe
tis que magis dr̃ cõ
ditio:vt.ſ.ō le.i.l.vi.
z q̃ ſubijcit.ar.i. cõ
ditionẽ que arguit.z
reſtringit legatũ.alij
dicũt.i. ,pbationẽ ,p
eo petendo.

h ¶ In obligatiõe.qr
deficit conditio ī ea
libra.

i ¶ Ex cã .i. neceſſita
te vel volũtate q̃ fit
ſ.z ſa.ī. de ex do.ex
cep.apud.ſ.ꝑterea
ō cõ.z de.l. filie.ſ.ſi.
z.l.ſi iã z.ī. de admi.
le.cũ ſeru⁹.ſi ãt nõ di
rit ẽ vel erit: ſed ſim
pliciter dixit ſeruos
meos:tũc ſerua quod dicitur.ſ.ſi ita.

k ¶ Icie.põt.ad hoc.ſ.e.l.i.ſ.ſi.z.l.cũ certũ z.l.cũ auꝫ ī p̃i.z.C.ō
do.ſi qs ar.i p̃i.ſz ar.ꝰ.ī.ō ſo.paulus rñ.ſz hic ñ hz creditor dãnũ.

a ¶ Pupillũ.heredẽ ticie:eius.ſ.p̃otis.

b ¶ Recte.z tñ adhuc iuſta eſtimatio poſſet ſolui:vt.ſ.ō le.i. nõ ãpli
us.ſ.cũ bonoꝫ.z ō vſufru.le.l.gnãli .ſ.ſi.z.l.fãdi.z ō le.ij.ticia.ſcio

Sin.i p̃in.z de le.i.ſi domus.ſ.q ꝓfitet.ſz ar.ꝰ.ī.e.q alicui.

f ¶ Icie eligere. licet nõ ſint aurea nõ ergo verbũ aureũ a teſtatoꝛ exp̃ſ
ſum reſtringit generalitatẽ poculi.ſic.ſ, ō vino.le.l.ſi.in p̃in.z.ſ.de le.i.l.
ſi cui ſerui.z.ſ.e.pediculis.ſ.quidem.

d ¶ Ornamentoꝛ heredis qui ſoluit vel fuit ꝓfeſſus extra ius mulibrẽ
veſtẽ:vt z.C.de iur.z facti
igno.l.cũ teſtm̃. ſec⁹ſi in iu
re vt.ī.de cõſeſ.l.nõ fa. Itẽ
nec teſtatoꝛis erroꝛ facit t⁹
vt.ſ.de ſupel'. le.l. labeo.ſz
vniuerſitatis ſic.vel p̃inci
pis: vt.ſ.ō of.p̃e .l.fi. z.ſ.
de ſupell'.leg.l.iij. ſ.ſi item
fac̃.ſ .de vſur̃.le.l. ſticho.z
ſ.e.ar.ſ. ornamenta.z ō le.
ij.vnũ.ſ.ſi rẽ.de le.i.l. ſi do
mus.ſ.i.

e ¶ Icia ſpecialit̃. ,ppri
is nominib⁹ exp̃ſis
vl' ad oculum l' ad itellectũ
ōmõſtrãdo.ad qõ.ſ.ſi cer.
pe.l.certũ z aut credidit ſu
as..z tũc expones hoc.ī. in
uente.i.rehabite. al'.n. non
valet:vt.ſ.de le.i.ſi domus
ī p̃i.nec ob.ī.p̃oꝛ.ſ.vt ibi
dicer.ſi autez ſciebat quaſ
dã al's tũc dic inuente.ſ.ve
nales.nam vel ipſe vel eſti
matio debet:vt.ſ. de le.iij.
nõ dubiũ z facit.ſ.e.ſeie.z
de le.ij.vnũ.ſ.ſi rem.

f ¶ Tibiana a loco ſic dicta.

g ¶ Eligerit.ſ.ſempꝛonia.

h ¶ Bari.ſ.gnãlit̃.qr ex hiſ
ẽt.que teſtatoꝛis ñ erãt cõ
petere ſibi electionez puta
bat legataria.

t ¶ Sinthęſis.loco ſic dicto.

k ¶ Singulas.ſ.res.

l ¶ Si eſſent . in teſtatoꝛis
bonis.

l ¶ Ex bis.no.ſtrigi larga
verba teſtatoꝛis pp ei⁹ mẽ
tẽ q̃ talis p̃ſumit.ar.ſ.ō le.
ij.vnum.ſ.ſi rẽ z.ſ.e.ſeie.

m ¶ Non eẽnt.in teſtatoꝛis
bonis.

n ¶ Deſtaturũ. non ergo
ẽ nullũ.z ſic eſt nullũ. z ſic
eſt contra.ſ.in p̃in.huius
l.z de le.i.ſi dom⁹.ſed i illis
ō certis rebus ſenſit.hic ñ.

o ¶ Eſtimationẽ.no. aliud
ſ.eſtimationẽ. alio ſolui.ſic
ſ.e.ticie cũ ſuis cõcoꝛ. ſz q̃
erit hec eſtimatio cũ i gene
re ſit relictũ:rñ quod ipſa
eliget illud q̃ eſtimabitur.

p ¶ Cõtigerit. i.ſi vixero.

q ¶ Sin ãt.ñ.i.ſi ñ vixero.ſi
ue habeas non ſiue deſit.

r ¶ Dei.vt crucẽ. ſm.h.ſed
certe hoc tpe chriſt⁹ ñ vene
rat ī v̊gine. vñ dic quandã
maieſtatem.

ſ ¶ Patria.ſ.ſua.

t ¶ Statui.i.erigi ex ſubſcri
ptione qua ꝓtinebat q̃ ip
ſe fecerat fieri.

u ¶ Argẽtũ imo vz qõ min⁹
ẽ vt eneũ:vt.ſ.ō le.i. ſi ita ī
ſi.z ō le.iij.nũmiſ.ſo.ſz.ro.
fauoꝛ ẽ religiõis.ar.ſ. ō.re
ligi.ſi ꝑſone. Item.legata
rij dignitas q ẽ de⁹ l' tẽplũ
ar.ō le.i.ſi ſeru⁹pluriũ.ſ.ſi.

r ¶ Bona.i.hui⁹ſigna dei ō gbus dr̃ iſti.ō rex.di.ſ.nullius.

p ¶ Vxori.qd ſit mũdus dic:vt.ſ.e.ar.ſ.mũdus.

z Ex bis.mũdo cõtentis.

a Tradita.idẽ ſi oſtiata:vt.ſ.ō le.iij.l.itẽ le.ſ.itẽ itereſt.ſi ãt nil datũ
l'deſtiatũ ẽ teneꝛ quãtũ ad ei⁹vſũ ſuffic̃:vt.ſ.ō le.iij.cũ q̃reꝛ.ſ.lana i ſi.

b ¶ Captionẽ.q̃ euitari dz:vt.ſ.de vſuc.l.ſi rẽ z vt.ſ.qõ metus cã.l.ſi cum

ex.ſ.aliquãdo ꝛ de trãſac.cũ aquil.ꝛ de ꝓben.emp.l.in le.

c Vaſcularius.q facit vaſa i qb⁹ ptinẽt ptinẽtia ad mũdũ ꝛ vẽdit is dz faber cũ ſit largum verbũ vt.j.de ver.ſi.l.ferri.ſ.i.

d Depoſitũ.qdã dicũt ab alio depoſitũ vel cõmodatũ apud ſe teſtatorẽ ꝓ qbus ẽ.j.l.,pr.in pri.ꝛ.ſ.i.ꝛ qõ dicit a ſe.ſ.legatũ.ſed melius dicas a ſe depoſitũ apud aliũ.vel cõ
modatũ alij.

e Idẽ caſelli⁹.ſ.nõ deberi.

f Cuſtodie quaſi poſſit haberi teſtator qñ vult ſed in cõmodato ſecus niſi vſũ p ficiat ꝓmodotari⁹: vt.ſ.cõmo.l.i cõmodato. ſ.ſicut.

g Theſaurus.ipropꝛie dz theſaurus hic: vt ꝛ al'.ſ.de rei vẽ.a tutorꝛ:ꝛ no.q ꝙ p petuitatis cã vel quaſi ide amouent nõ vidẽt eſſe.al's ſicut.ſ.de le.i.l. huius.ſ.legatum ꝛ õ le.iij.ſi ita cũ ſuis concor.

h Dolebat.ſic ergo futurũ ponitur ꝓ preterito.ſic.j.õ ver.ſig.verbũ erit.

i Habuiſſet.teſtatorꝛ.

ii Urbe.ſ.roma.

k In iuſſu.i.ñ iuſſu.ad q ſ.õ le.ij.cum ita le.i pꝛin.

l Tranſlatum. vt ibi perpetuo ſit.

m Edico.ꝓtubernali. qui ſecũ i ceſtris cohabitabat vt.ſ.de cõmo. l.rẽ.ſ.in exercitu.

n Teſtamẽtũ. nota iſpici preſens ſeu teſtameti tps: vt.ſ.õ le.iij.l.nomẽ.ſ.i.ꝛ.l. vxorẽ.ſ.teſtameto.ꝛ.l.nup ſ.bis verbis i pꝛin.ꝛ.j.ti.i. l.aurel'.ſ.ij.ꝛ.iij .ꝛ.l.fi.ſ.fi. ꝛ.ſ.de ꝓſti.pe.l.itez illa.ſ. qõ adicit'.ꝛ.ſ.õ teſt.l. ad teſtiũ.ſ.i.ꝛ.ſ.c.l.ſi ita ar.ꝑ.ſ. t.i.l.mella.ſ.i.ꝛ.C. que res pig.l.ſi.ꝛ.ſ.õ vino le.l.qdã in pri.ꝛ.C.ne de ſta.de.l. ſi mater.ꝛ de leg.ij.ſi ita ꝑgs.

o Oẽ legatũ.ẽ nẽpe hũani us vbo gñali oẽ argentũ ſignificari vt.ſ.õ ſ'.ur.ꝑ.l.ſi. Fuitus ro.ꝛ dic oẽ ſ. balneare.ꝛ fa.ſ.de tri.le. qdam i pri.ꝛ.j.ti.i.l.aureliuſ.ſ.ij.ꝛ ſ.õ le.iij.ſi tibi pure.

p Inferri mihi.i. ſepeliri mecum.

q Ornamẽtis. ſubaudi.ſ. ꝛ ſic reſtringit precedẽs q cunqꝫ.

r Uiriolas gen⁹ornamẽti vt.butuncelli vel canelete. ꝛ ſmaragdi ſunt intus in botuncellis.vt.ſ.e.ar.ſ.ornamẽta.in quo.vi. ſmaragdi.i.gẽme iſunt: vt.ſ.e.l. ꝛ non ſint.ſ.gẽme.

s Adici.i.adicere.

t Pertinere.vl' qꝛ iepta fuit volũtas. vt.ſ.õ le.i. l.ſeruo alieno.ſ.fi.vl' qꝛ ſub ꝺditiõe vẽ ademiſſe ab vniuerſali legato.ſ.ſi ſecũ ſepeliat'.vt.ſ.õ leg.ij.l.antepe.ſ.a te.ꝛ de excep.do.pure i pꝛin.ꝛ.ſ.de ꝺdi.ob. cã.l.ſi heres.ꝛ.j.de ꝺdi.ꝛ de.l.ſi eũ.ꝛ.l.quibus.ſ.fi.

u De liberatione legata.

x Omib⁹.legãtur.vt iſti.õ le.ſ.ſi quis debitori.

y Omini vñ cõi rõne videbat non valere:vt in iſti.de le.ſ.ſi rẽ legatã.ꝛ.ſ.de le.ij.l.meui⁹.ſ.pe.in fine.

z Valeſ.valet ergo i ꝓpꝛia re legatarij.ꝛ ſic ẽ ꝑ.C.de le.l.,ꝓpꝛias ꝛ alie plures.ſo.valet rõne iuris q hz teſtator .vt.ſ.de le.i.l.ſi dom⁹ .ſ.fi.ꝛ.l. ſenat⁹.ſ.fi.

a Pꝛiuſq̃.qõ al's nõ cẽt.vt.ſ.de pig. ac.i.ſi rem.ſ. omnis.

b Lucrari.ſ.legatarius.eo qõ ſit legatũ ei pignus.

c Fuit.ita.ſ.qõ ois obligatio remittat.q preſumit ꝑz.R. q nõ plz.ꝛ aliud ẽ i cautione.ꝛ ẽ rõ dꝛe.vt.nõ.ſ.de pac.l.labeo.ꝛ.l. poſtquam.

d Luitiõis.ſ.ſicut liberat pign⁹ſolutione debiti ita p legatũ ſi hoc exꝑſſe voluit teſtator.ꝛ fa.ſ.de le.iij.l.iij.ſ.finali.

e Heredem.heredis perſone.nec enim coheret perſone huius pꝛobitio niſi exprimat contra vt.ar.j.e.l.non ſolum noſtrum.ſ.i.ꝛ.ij.ꝛ. ſ.de le.i.ſuo ali.ſ.teſtõ.ꝛ fa.ad banc.l.j.de fideiuſ.l.ſi teſtõ. in pri. ꝛ de pac.l.ꝛ heredi.ſ.fi.ꝛ ſequẽtib⁹ vſqꝫ ad.l.ſi vnus ꝛ de ꝓba. ſi pactũ.ꝛ.C.de here.inſti.l.i.ꝛ de vſufru .antiqtas ꝛ.j.õ ver.ſi.heredis ſ.de teſta.t.ſi quis ita.ſ.i.ꝛ de le.iij.ſi plures in fi.ꝛ.j.de uer.ſi.l.ſed

endum in pꝛin.

f Liberationez certũ ẽ vt.ſ.e.l.i.

g Bederit ipſemet licet. hoc nõ ſit õ natura legati:ſed donationis cã mortis.vl' dic.i. dandum reliq rit.ꝛ facit.C.de do.l. i.ꝛ.ſ.de le.iij.l. q chirographum ꝛ de vet. i.ſeruũ filij.ſ.cũ qui ꝛ de pac. labeo.ꝛ.C. de remiſ. pig.l.credi tricem.

h Jul'.al's.ſ.iul'.al's lex.ſi quis de.ꝛ cõtinuat' ꝑcedẽti mẽ.

i Deij.i.i quo ſcius erat debitorꝛ.ꝛ fa.ſ.õ dona . cauſa mortis l.mortis cã.ſ.ticia ꝛ j.õ doli excep. l.apõ ſ.preterea.ꝛ. C.de ſi deiuſ.ſi creditoris.

k Per. acceptilationẽ.fa. j.e. q mihi.ꝛ j.vt i poſ.le.l.i.§.ſi õ bitori.ꝛ.C.õ fideiuſ. ſi creditorꝛ ꝛ inſt. de le.ſ.ſi quis.debitori.

l Mihi. ſoli.q ſẽp ꝑſumimus.nã pactũ vni factũ.alteri nõ.p derit.cũ illius cui fit pactũ nõ iterfit pꝛincipaliter alium non ſoluere:vt.ſ. de pac. l.ꝛ bꝛdi.ſ.fi. naz ꝛ ſi ſoluerit mãdati ac. non hz.q. videãt ad iuicẽ fideiuſſiſſe alij ꝛ.q dic vt no. C.de du.re.l.i.

m Liberaboꝛ.ſz nũquid habeo excep.ſi ne pacto:vt.ſ. ꝓpꝛ.ergo ſuperuacua ſit ſz hoc nõ dz fieri: vt.j. vt.vel no.ca.l.hec.ſi pulatio.ſ.diuus: rñ. hoc fit gꝛa tol. dubitatiõis ar.C.de iter. ma.l.iij.alij dñt q vt no.ſ.de pe. hz.l. fi.q nõ plz qꝛ ibi de eau tiõe.hic de pacto dicẽ ꝛ.q ẽ rõ diuerſi tatis iter pactũ ꝛ acceptilationem:rñ.q acceptilatio ẽ ſoluto

vt iſti.q mo.tol.obli.ſ.i.q facta ab vno,pficit vtriqꝫ:vt.j.de duo.re. l.iij.ſ.fi.ꝛ ſic ẽ i rẽ.ad qõ ẽ.ſ.de iof.teſta.nihil.ſ.fi.at pactũ.non cgr ditur perſonã:vt.ſ.de pac.ſi vnus.ſ.ante omnia.

a Ingetor.q.p obliquum qõ eſſe non debet:vt.C.de vſuf.rei iud. l.fi.ſ.fi.ꝛ.j.in.l.ſi quis rem.ſ.i.

b Si ſocij.oiuꝫ bonoꝝ l'i illo debito:qꝛ acceperam⁹ mutuũ i cãm alicui⁹ ſocietat' ꝙctiõal'.qõ ei fa.totũ quo ad totũ:hoc ꝑs quo ad ptẽ vt nõ.ſ.de vſuris.l.q ſit.ſz pone nõ ſum⁹ ſocij:nunquid cozzeuſ remanebit i iſolidũ obligat⁹ me liberato p pactũ: vẽ qõ ſic:vt.j.de fideiuſ.l.vrani⁹.ſ.cũ altera.qõ ſi ẽ quõ ꝓſulek ci.nã p ceſſionẽ actionis ñ vt poté me liberato pacto. Jtẽ actiõe p ſocio qꝛñ ẽ ſocietas. negotioꝝ geſ.nõ qꝛ cũ ſim iã liberat⁹ nõ geſſit meũ negociũ.rurſuſ ſi tenerer nõ,pficeret mihi pactũ.ad hoc dic q de rigore iuris tenetur iſolidũ:vt.d.l.vrani⁹ de eqtate nõ ꝑꝑ rões ꝑdictas.ꝛ p.l.ſ.de ne.g.ſi ex duob⁹. Jtẽ hodie cõſtat nõ teneri iſolidũ niſi ſim fosmaz ãt õ duob⁹ re.ĩ pri.ꝛ fa. ad hãc diſtic.ſint socij l'ñ.ſ.õ.arbi.l.ſi duo b⁹ ꝛ ſi qs ea.l.ſi duo ꝛ de duo .re.ſi duo.

c Si ſocij.ſi.i.qꝛ.

d Scriptus.ſ.hereſ. e Contẽplatione.ſecus in contemplati one vnius tantum:quia licet ꝯmodum ad vtrunqꝫ veniat ꝓpter ſocietatem:tñ ſolus dicitur legatarius ⁊ ſolus agit ex teſtamento. f Nominatus. vtriqꝫ tñ ſi ꝯueniatur habet excep. niſi repudiaue rit legatum nominatus ⁊ ꝓbantur hec per.l.iſtã ⁊ j.de ꝓdi.⁊ demõ. ticio.§.fi.⁊.s̃. de leg. iij.l.fi.§.interdũ.⁊.l. nomẽ.§.fi.⁊ de leg.i. ſeruo ali.§.ſi teſtator ſz vi.s̃.de le.i.ſi cui §.fi.ſo.ibi.

g In hoc caſu ſ.qui ſequitur.nam ⁊c̃. h Creditoris. ſi ei⁹ gratia ſit relictum. i Duos fos.ſz hoc nõ ſufficit niſi ⁊ cre ditoris contemplati one ſit relictũ. ⁊ con tinua.l. ſequentem.

k Q Vid ergo de fendat. qõ ſi ñ faciat ad intereſſe te neꝯ .i. quaten⁹ credi tori eſt preſtaturus vt s̃.e.poſt emã.⁊.s̃. man.ſi mãdato i pri. §.i.ij.⁊ facit.s̃.l. pror.cum ſuis ꝯcor. ⁊.s̃.de iure do.cũ pr̃ ⁊.j.e.l.non ſolũ vr̃z: in pncipi.

l Q qs.ibidez.ſ. vbi ſcripſit de duob⁹ reis ⁊.s̃.l.iij.§. nũc de effectu ibi. ſz ſi cum ab alio ⁊c̃. m Ꝯperit. ſ. heres. n Ꝯuenitur.qõ eſ ſe ſi dz:vt.s̃.e.l. iij.§. nunc de effectu ibi. alioquin ⁊c̃.

o Pecũia.ſ.mutua q̃ qñqꝫ fit:vt ſupꝰ ad mac.l.lz iul'. in pnin. p Pacto.ꝑſonali ⁊ ſic perſone coherens exceptio nõ proficit alijs:vt.j.de excep.l. exceptionis i pnin.ſz arg.ꝫ.s̃ .ad vell'.l.ſi mulier.§.ſi ab eo ⁊ fa cit ad predicta.s̃.ad mac.l.ſi pr̃.§.nõ ſolũ. ⁊ ꝺ pacti.l.qõ dictũ. ⁊.l.ſed ſi fideiuſſor ⁊ j.de fideiuſ.l. marcel lus ⁊.l.ſi teſtõ.i pri. q Dicere. ſ. regula riter.idez i qualiber rei coherente qõ hic dicit pacti:vt.j.de ex cep.l.omnes ſic ergo iutile eſt huius.l.conſilium.ſ.de pacto. r Sed cũ ſit ꝓſtrue.ſz nequaquã hoc dicẽdũ ẽ.ſ.liberatione legata reo ꝙ proſit fideiuſſori:vel pactũ factuꝫ reo ꝙ ꝓficiat fideiuſſori. Cũ.i.qñ alia ẽ mens legantis vel paciſcentis.ꝙ i duob⁹ premiſſis caſib⁹ ꝓſumit̃ ſic ergo ñ ſit dẽa iter legãtẽ ⁊ paciſcẽtẽ:ſz iter iſtos ex vna pte ⁊ ꝓdictam regulam alioqn.⁊c̃. s Reus ipſe.ſi fideiuſſor uere fuit reus.i.veritate ſpecta. lz nomie fit fideiuſſor:vt ꝓ ſuo defenſor iudicatũ ſoluí:vt.s̃. q ſatiſda.co.l.ꝺ die.§.q mulierẽ.vl' ipſe mutuũ accepturus fecit aliũ accipere.⁊ ipe. fideiuſſit.vt.s̃.ad maced.ſz iul'.in pnin.⁊.s̃.de pac.ſed ſi fideiuſſor. t Soci⁹ reus.vt ſi duo accipiãt mutuũ i ſocietate aliqua nã quilibz vr̃ hoc cãu fideiubere ꝓ alio ẽt ſm Jo.vt nõ.s̃.ad vell'.l.vir vr.i fi. ẽ ergo fideiuſſor vn⁹ ꝓ alio. Itẽ corrari itẽ ſocij ẽt legata liberatiõe vni dz acceptilatiõe liberari:vt.s̃.l.iij.§.ſz qd ſi ſocij. ⁊ vno ſic liba to libaꝫ ⁊ alẽ.vt.j.de duo.reif.l.iij.§.i.ſz ſi creditor ſuccedat vni eor ꝓ pte tm̃ tollit obligatio:vt.j.de fideiuſ.vrani⁹ ⁊.§.fi.qõ ẽ notãdũ. u Si filiuſſa.pacto:vt fideiuſſor.s̃.§.quod ſi fideiuſſor cui ſimil' eſt vt.j.de ver.obli.cum alias:in pnin. x Liberet.nã ſi acceptilatio fieret fideiuſſori ẽt reus liberaretur: vt.j.ꝺ acceptil'.l.⁊ ꝓ iuſiurãdũ.§.⁊ fideiuſſori.⁊ hic inuit.ſz quõ pri

põt accepto ferri cũ ꝓtorio iure teneaꝫ:vt.j.de acceptil'.l.an inutilis.§. fi. rũ:deducit in ſtipulatione acquil'.vt in.qui.mo.tol.ob.§ i. y Parui refert.quo ad hoc quia vtrobiqꝫ pater cõuen⁹ habeat excep. pacti .refert tamen ſi velit repetere:vt:j.nõ.poteſt ⁊ quantum ad alium: vt infra.e.l.videamus.

eum quoqꝫ qui non eſt ſcriptus[d]: ſi ⁊ eius cõtẽplatõe[e] liberatio ſlicta eẽt:vtriqꝫ[f] aũt legatarij habẽtur:⁊ in hoc caſu[g]:nã ⁊ſi qõ ego õbeo ti cio:ſit ei legatũ mei gr̃a ut ego libe berer:nemo me negabit legatariuꝫ vt ⁊ iulian⁹ li.eodez ſcripſit:⁊ mar cellus notat vtriuſqꝫ legatũ eẽ tam meũ q̃ creditoris mei:ẽt ſi ſoluen do fuero. intereẽ.n. creditoris[h] du os reos[i] bẽre. ꝓ Ompo. Quid ergo eſt:cum agere poſſit creditor ex teſtõ nõ alr̃ heres cõdẽ nari õbebit:q̃ꝫ ſi caueaꝫ ei aduerſ⁹ õbitorem deffenſuꝫ iri.itez agente õbitore nihil ampli⁹ heres p̃ſtare õbet:q̃ꝫ ut eũ aduerſus creditorẽ deffendat[k]. u Alpianus. Si quis[l] reuꝫ habeat ⁊ fideiuſſorẽ ⁊ reo liberationẽ legat:iulian⁹ idẽ ſcripſit ⁊ reũ per acceptilatõem liberãdũ:alioqn ſi fideiuſſorẽ cepe rit[l] ꝯuenire:alia rõe reus ꝯueniẽ[m] quid tñ ſi donatõis cã fideiuſſor in teruenerit:nec habeat aduerſus re uꝫ regreſſũ: vl' qd ſi ad fideiuſſorẽ pecunia[n] peruenerit:⁊ ipſe reũ õde rit uice ſua:ipſeqꝫ fideiuſſerit: pa cto[o] eſt re⁹ liberãdus: alioqn ſole mus dicere[p] pacti exceptõem fide iuſſori dandã:que reo cõperit: ſed cũ alia mẽs ſit[q] legãtis:alia paciſcẽ tis:nequaq̃ꝫ hoc dicimus ꝙ ſi fide iuſſori ſit liberatio legata ſin dubio ut iulian⁹ ſcribit pacto erit fideiuſ ſor liberãdus:ſed ⁊ hic[r] interdum puto acceptilatõe liberãdũ:ſiue re us ipſe[s] vere fuerit:aut i eam rem ſoci⁹[t] ſcripſit. i ꝺẽ iulia. Si filiuſſa.debitor fuerit ⁊ pri eius fuerit liberatio relicta patrem pacto[v] liberãdũ eẽ:ne etiã filio⁹ libe retur[x]:⁊ parui inquit refert[y] ſi ſit ali quid in peculio die legati cedente: nec ne ſecuritatẽ .n. pater per hoc legatum conſequitur: maxime i q̃t cum rei iudicãde tẽpus circa pecu lium ſpectetur[z]:huic patri ſil'em fa cit iulian⁹ maritũ[a] cui vxor[a] poſt di uortiũ[b] liberatõꝫ dotis legauit: nã ⁊ hunc licꝫ die legati cedente ſoluẽ do non ſit legatariũ[c] eſſe: ⁊ utrũqꝫ ait ſolutum repetere non poſſe[d]:ſz eſt veri⁹ ꝙ marcellus notat pr̃eꝫ re petere poſſe[e]:nondum.n.erat õbi tor[f] cum ſolueret maritũ non poſſe q̃ debituꝫ ſoluit:patrẽ.n.⁊ſi quis õbitorẽ exiſtimauerit[g]:attamen lo co eẽ conditõalis debitoris:quẽ ſo lutũ repetere poſſe nõ ambigit[h]:ſz ſi dãnat⁹ ſit heres filiũ liberare nõ adiecit iulia.utrũ acceptilatõe fili⁹: an pacto ſit liberãdus:ſed vr̃ hic ſẽ tire quaſi acceptilatõe õbeat libera ri:que res patri quoqꝫ ꝓderit qõ obtinẽdũ eſt:niſi euidenter appa rebetur cõtrariũ ſenſiſſe teſtatorẽ .i. ne filius i quieteꝫ nõ pater[i].tũc .n. acceptilatõe euꝫ nõ liberãdũ ſz pa cto[k] Idẽ iulia.ſcribit ſi ꝓ filio pr̃ fideiuſſerit:eiqꝫ liberatio ſit legata eũ pacto[k] liberãdũ quaſi fideiuſſo rem non q̃ſi pr̃em.⁊ tõ de peculio poſſe cõueniri:hoc ita demũ putat: ſi dũtaxat q̃ſi fideiuſſorẽ[l]:nõ quaſi pr̃em:eũ uoluerit teſtator liberari[m] ceteꝝ ſi ⁊ q̃ſi pr̃em ⁊ õ peculio erit liberandus. l Labe. Poſt emancipatõem vero filj[n] eaten⁹ pater actõem[o] bẽbit quate nus aliquid ex peculio:aut i rẽ ver ſo p̃ſtaturus[p] eſſet.id.n. legatoruꝫ noie ad pr̃em ꝓtinebit:ꝙ ei⁹ intere rit[q].illõ q̃rí põt: an ea quoqꝫ noie pr̃ ex teſtõ ager̃ poſſit:ut ẽt filius[r] actõe libereꝫ:gbuſdã eo uſqꝫ exẽ dẽdã actõem placebat:qr pr̃is iter eſſe uidebaꝫ:ſi peculiũ filio p⁹emã cipatõem cõceſſiſſz:ius ei⁹[s] itegrũ permanere:ego contra ſentio[t] nihil

z Spectet. ut. s̃.de peculꝰ l.q̃ſitũ.i pr̃i.⁊.j.qb⁹ ex cau. i poſ.e.fulcini⁹.§.ſiquis vñ ſi nũc nõ egeat pacto. quia nihil ſit i peculio: tũc pote rit egere:

a Maritum quondam.

a Vxor.quandoqꝫ.

b Poſt diuortiũ bõa gr̃a factũ qõ pleriqꝫ faciunt ut s̃.de dona.iter vi.⁊ vx.l.cũ hic ſtat⁹.§ .ſi diuortiũ.

c Legatarium. qr ſibi di ues eſt:vt.j.ad.l. fal. quere batur.§. ſed cum debitori. ſed in patre ſecus.qr nõ eſt legatarius ſi nihil eſt in pe culio:vt.j.e.l.videamus in quo ẽ ergo hec ſimilitudo: rñ.ſi ſunt vel erant ſoluen do. Itẽ in opponẽdo pacti beneficio.

d Non poſſe.ſz cuꝫ libera tio marito ſit legata.⁊ pa ctum factum.⁊ ſic perpetu am habet excepti. ergo po ſtea ſolutum repetit: vt.s̃. de condi.inde.ſi non ſor.§. adeo que eſt contra ſo.hic ad tẽpus fuit liberatio reli cta.quid potuit:vt.j.e.non ſolũ.§.i.⁊ ſic ẽ i diẽ debitor vñ repetit:vt.s̃.de condi.i ſti.l.in diem : ſecus i patre q̃ nihil iteri oꝫ qñ nihil eſt in peculio.vel hic fuit lega ta liberatio ppetuo. ſed nõ ob cãm q̃ locũ nõ habuit l' ceſſauit ſm. az.⁊.b. vel hic quod hic non erat adhuc pactum factũ:nec forte ali quid legatum ei .tunc con cor.s̃.de condi. inſti.l. qui nomine ⁊.l.ſe.

e Repetet̃ poſſe.immo vr̃ q̃ non:vt.s̃.de condi.inſti. l.ſi is cum quo.que eſt con tra.ſo.ibi nomine filij.hic ſuo ar.s̃.de conſti.pe.l.i.in fi.⁊.l.ij.

f Debitor no.patreꝫ non debere niſi quatenus ẽ i pe culio:vt.j.e.videam⁹ ⁊.s̃.ꝺ peculꝰ.quotiẽs.§. ſi ſemel ⁊ C.de filijs pro pa.l.i.

g Eſtimauerit falſo tamẽ ut modo nõ.

h Non ambigit:vt.s̃.de cõdi.inſti.l.ſub ꝺi.

i Pater.i.vt filius non conueniatur:pater ſic.

k Sed pacto perſonali ⁊ ita ſi filius fuerit emancipatus pater vel.j.an. de peculio vel de i rem verſo ꝑpetuo tenetur: vt nõ.s̃.quando ac.de pe.ẽ annalis.l.i.i pnin.⁊ de i rẽ ver.l.i.in pnin.ſed iteri cũ eſt filius i ptãte ꝺ pe culio pater etiam teneri puto.

l Fideiuſſerit qõ poteſt vt.s̃.qõ iuſſu.l.i.§.⁊ econtra filius ꝓ patre.vt.j. de fideiuſ.dubitetur.§.filius.

m Liberari.ſed quid in dubio preſumitur:rñ:quod etiam quaſi patreꝫ noluerit liberare:qa proniores ⁊c̃. vt j.de ac.⁊ ob.l. arianus ⁊ quia in te ſtamentis plenius ⁊c̃.vt.j.de reg.iur.i teſtamentis.⁊ ſic eſt.s̃.de iure do. dotem.⁊ facit.s̃.e.l.in pnin.

n Poſt emancipa.filij.cuius patri legata eſt liberatio: vt fideiuſſori ⁊ vt patri:vt.s̃.l.pror.in fi.⁊ dic idem ⁊ ante emanci.

o Actionez ex teſtamento contra heredem vt liberetur pacto:vt.s̃.l.pr. §.idẽ iul'. p Preſtaturus.heredi ⁊ hoc ſi heres nõ liberat.

q Interierit.ſ.aliqñ ꝓ iure emancipatiõis ro.vl' dic plane dicit actione ex teſtamento.

r Filius.non ſolum pater.

ſ Jus eius ſcilicet patris quod eſt in ſuccedẽdo filio:vt patronus liber to:vt inſti.qui mo.ius pa.p.f.§.preterea.

t Sentio accipe.j.putans ⁊c̃.

un Non solū pars .ad hoc.ff.de le.i.non amplꝰ.§.cuꝫ bonorum ꝛ.j. ti. i.l.ij.in fi.ꝛ.j.de accept.l.si pars.

r Aut.x.alternatiue.ꝛ sic electio sit ꝺbitoris:vt.ff.ꝺ iuſ ꝺo.l.plerūqꝫ.§. f.

y Liberet.a petitione stichi .ideoqꝫ ꝛ a decē aꝫ.subjecit: nisi testatoꝛ ex preſſe voluerit p̄:vt.ff.de pac.si vnus.§.si cū.ꝛ facit.j.de excep.l.ꝛ per iuſ iuran.§.si is qui bo.h.

a Cōparet.vt isti.q mo. tol.ob.§. itē per acceptil'.nō tamē p ꝺia fil'is remissio tra ditioi.nā qñqꝫ valet remiſ sio nō traditio:vt.ff.de do natio.iter uir.ꝛ vxo.si ſpō sus.§.si maritus.ꝛ econtra qñque:vt.j.e.l.fi.§.fi.

a/ Debitorē.i eū q dēbat.x.

b Liberabit.sic.j.de excep ti.l.si is qui isti.de ꝟ.ob.l. i.§.si stipulanti.ꝛ.l.iter sti. §.si stipulante ꝛ.j. ti.i.l.iij. §.si qs plus ꝛ.ff.de ꝓsti.pe. l.hacten⁹.§.si qs.c.sed ar.p̄ j.ti.i.l.q hominez.ſz dic vt nō.ff.ꝺ pac. l.ſi vn⁹.§.si cū.

c Eumqꝫ.ſ. coheredē cui liberationē legaſſe vꝫ. r̄ſpe ctu āt creditoris non valꝫ qꝛ id qđ ꝺbet legauit: vt.j. l.si debitoꝛ.ꝛ facit.ff.famil'. bſcis.l.si filia.§. paꝑ.ꝛ.ff.ꝺ le.i.ſeruo le.§.si teſtatoꝛ ꝛ ff.e.l.si quis. §.fi.

d Exactū.idez ē si alia ra tione ꝺbitū sit extinctū:vt j.e.l.si qđ mihi.b. Itē dic ex actū eo animo.vt legatum adimeretur:alioquin p̄ est idem ē.ſ.q̄ nō extinguat: si ꝺbitō pecuniā obtulit: vt ff.de le.iij.l. fideicōmiſſum §.si rē. Itē q̄ nō extinguat si heres exigit:vt.j.eo.si qđ mihi aꝫ.ꝛ in fi.huius legis ꝛ fa.j.e.creditoꝛ.i.reſpō. ꝛ ff.de le.ij.l.si ticius.ꝛ isti.ꝺ lega.§.tam autem.

a Sub ꝓditiōe. quē here dē cōditionaliť grauatum ꝓstat posse iteri exigere ob lata cautiōe:vt.j.de excep. ꝺu.pure.in prin.sed illa ex actio legatario ñ nocet:vt j.in fi.l.ergo ꝛ hoc posset exigere pupillus ſz hec ex actio legatario non nocet ſ.vt hic ꝺicitur.

b Teneri cum .ſ.ſubſtitu tum. Io.vel ꝺic pupillum secūdū aꝫo.ꝛ.h. quod non placet cum possit exigere: vt modo nō.

c Actionē.i.instantiā petē di.que fit proposita actio ne.actio enim nondum re mittenda est si cōditio nō extiterit.vel melius immo actionem remittit quia cum ante tēpus petierit:a causa cadebat fm has leges vt.j.e.l.proꝛ. §.tale.ꝛ insti.de perpe.ꝛ tē.ac.§.temporales.aꝫo .sed hoc non placet quia non petit ante tempus cum possit petere oblata cautione:vt.j.de do.ex.l. pure.in prin.h.

d Exactum.alias exactam.ſ.pecuniam alias exactū.ſ.ꝺebitoꝛem q̄ fieri p̄ot vt ꝺicta.l.pure.nec obstat.ff.si certum pe.pecuniā: vt ibi nō. Itez nec ob.j.vt i pos.le.l.i.§.si ꝺebitoꝛi.quia ibi pure fuit legata liberatio:vt hic subjecit.ꝛ.l.si quod mihi.

e Non solum ꝺebitoꝛem.ex qualibet cā:vt.j.e.l.§.fi.aꝫo.

f Heredis.j.e.cum heres.

g Alterius.siue leget creditoꝛi ꝺebitum:vt. ff.si quis de. §.fi.siue ipse de bitoꝛi q̄ ꝺebet.ꝛ semper agit debitoꝛ contra heredem act.ex testamento: vt liberetur:vt.ff.de le.i.si fideiussoꝛ in prin.ꝛ.l.seruo.§. si testatoꝛ.

h Ad certum.vt insti.de le.§.potest.ꝛ.j.e.aurelius.§.certum.

i Debet per accept.sed forte per pactum vt.ff.e.l.si qs reū.§.idem aꝫo.

i Non poterit.quia in rem videtur liberatio relicta.vt.j.§.si liberatiōis ꝛ.ff.e.l.ij.ꝛ de proba.si pactum.ꝛ.j.e.si quis in testamento.

k Aduersus testamentum.hoc forte dicet quis locum habere in vsuris que sola mora iudicis officio petuntur.si vero stipulatione debeantur:ni hilominus currunt: quia ꝛ hoc est cum fit pactum de non petendo vt.ff.de pactis.l.item quia conuen.in fi.ꝛ ad idem.ff.si cer.pe.lecta sed hoc non placet quia hec loquitur de pena que debetur per sti pul'.non per moram.nec miruꝫ si beneficium testatoris cursum usu rarum quocunqꝫ modo debitaruꝫ vel pene differat:quia hoc legis beneficium aliās in ꝺulget:vt.C.ꝺ vsur. rei iud.l.fi.ꝛ ꝺ usur. eos in princi. aꝫo.ꝛ facit supra si quis ca.l.i.in prin.

l Commissum.alio quin si ab initio pe tisset ab actiōe cade ret.quia ante temp⁹ petit:vt hic innuit.ꝛ instituta. de exceptio. §.temporales. quod est no.ꝛ dixit.ff.l.pro xi.in fi.

m Seruitus scilicet vsufructus.vel vsus vt supra de ser.l.i. q̄. duo morte percunt vt.ff. de vsu.ꝛ ha.l. vsus aque.ꝛ supra q mo. vsufructu. amit. l.sicut.§.fi.ꝛ secus in prediali serui. vt.ff. q̄.ad ser.a.l. iij. aꝫo. licet sit argumentuꝫ contra.ff. de ser.rus. prc.l.pecoris.ꝛ facit j.de reg. iur.l.in om nibus ꝛ supra ꝺ pac. idem.§.i.

n Collata. vt quia dixit quod mihi de tur a ticio peti nolo aꝫo.

o Ut adiectio .fa cta alias. in casu eni proposito facta non fuit.

p Nō valeat nomi ne debitoris exprel so.aꝫo.vt in casu hu ius.§.

q Debitoris. vt si dixisset non a me ne qꝫ ab herede meo pe ti uolo.quod mihi ꝺ betur ex venditione talis rei. ꝛ sic no. qđ in pacto exigitur cō sensus duoꝝ et ex pressio nominum:vt ff.si absit ꝺbitoꝛ non pacti.sed doli queriť excep. vt.j.C.de pac. postquam sed in vlti ma voluntate non ē p̄.

r Non editis.i.non facta cōputatione nam hec duo ꝓtinet:vt.j.de con.ꝛ de.cum seruus.ꝛ l.qui sub condi.ꝛ.C.de test.ma.l.iiij. sed con tra j.ꝺ con.ꝛ de.quamuis.vbi primum sufficit.so.ibi.

s Procuratoꝛ.i.procurans:vt ꝛ nō.ff.de procur.plautius.cum.n. ꝺicat de ac.ne.g.ergo non fuit mandatum.vt inst.de ob.ex quasi cō. §.i.idem esset tamen in procur.vt.ff.man.l.creditoꝛ.§.lucius.

t Incerti.ſ.condi.ut liberetur sine causa. vel etiam ex testamento que potest ꝺici conditio vt insti.de ac.§.appellamus ꝛ ꝺicitur icer ti.quia ad incertum.i.factum vel interesse datur.

u Excludi.i.repelli.ꝛ no.ex.hoc.§.gñali remissiōe nō ꝓtineri dolo se facta.sed tm̄ scrupulosa inquisitio:vt.ff.de le.i.si seruus vetitus.ꝛ de admi.tu.l.qdam dece.ꝛ.j.e.aure.§.caius.vbi plene nō .ꝛ.l. lucius ꝛ.j.de condi.ꝛ de.cum tale.§.i.ꝛ.ff.de neg.g.pomp.ꝛ.j.l.proꝛ.i pri. sed p̄ ibi in fi.sed ibi alijs verbis fuit vsus testatoꝛ.

x Si quis reliquerit.i.ex malefacta administratione retinuit.ꝛ facit.ff.l.proꝛ.§.si heres.ꝛ quod ibi nō.

y Ita ꝺz sed his verbis non facit.ff.l.proꝛ.§.penul.ꝛ sic nō ē p̄.

a Si dānatus.paciſci.psonaliter.ꝛ fa.ff.e.l.ij.ꝛ.l.si qs reū in prin.

De liberanoꝝ legatis

b Sufferꝛ.i.dicere si erit onerat⁹ heres:vt. ⁊. de le.ij. qui duos. ⁊ d
le.i.qꝫ si qs.⁊.l.nō quocūqꝫ .ℌ.i.sed vꝛ nō ualere:cū fideiussoꝛ non e
debeat vt.⁊.de le.i.si sic.ℌ.i.ibi ꝓide ⁊ sic ticio ꝛc.que est ꝑ. so.hic si
deiussoꝛ in veritate debebat.ibi non.

f ℌ debitoꝛ teneꝛet.postꝙ soluit nisi i casibus:vt.⁊ .mā.lucius.
Quod.inutile
legata est.

e Nihil itereſſet.no
ta sic.⁊.ō le.i.si credi
toꝛi.ℌ.i.⁊ .l.se.⁊. l.sic
ℌ.fi.⁊ de le.ij.meuius
ℌ.debitoꝛ ät ꝛc.⁊.j.e.
l.si creditoꝛ ⁊.l. lega
ui.ℌ.fi.⁊ istitu . de le.
ℌ.ex ꝛio ⁊ ō le.l. iij.
i ℌ.si rem.

f Pādauerit : iter
uiuos.

g Quantū.i.quod.
b Intſit in teſtō.
i Potius. intereſt
ni nostra nō soluer
potiusquā solutū re
petere.⁊. de cōpen.l.
ideoqꝫ.

k Agere.⁊ ideo va
let legatum.

l Lucius actoꝛē.
i.castaldionē.

m Subscriptionez.
quā factū i ratiōib⁹
eius appꝛobando.i.
nā pluries subscribe
bat.⁊ subscripturus
erat.

n Subscripſit.ſ.dñs
nunc patronus.

o Adhuc.i .dum ad
huc esset i seruitute.

p Libertū.i.postea
dū esset iā liber fact⁹
⁊ facit ad.l.⁊. de pa
ctis.l.tres fratres ⁊
⁊.e.si qs rationes.

q ℌ creditoꝛ de
beret.i. libera
tionē eius quod ꝛc.

r Idem.i. qui scili
cet exceptione se tue
ri poterat.

s Voluisse.⁊ sic est
vtile legatū: vt.⁊.de
le.i.si creditoꝛi i pri.
⁊.l.se.⁊ de le.ij. debi
toꝛi i prin.⁊.⁊ .e.si de
bitoꝛ ℌ.i.⁊ inſt.ō le.
ℌ.si qs debi.⁊.ℌ.econ
trario.

t ℌ qs exigat .se
si dicat quā
diu viuat debitoꝛ:vt
j.e.aurelio i pri.⁊ sa.
⁊.⁊.e.l.non solum.ℌ.i.
u Dot.dānū:vt.⁊.
ō le.iij.l.si fuerit.ℌ.i.

v ℌ cui.alꝫs.si ei
cui.alꝫs si cui.⁊
si due ptes.ſ.si ⁊ cui.

w Legaui.accipe.j.
vt sciret heres ꝛc.

x Ex conducto.ſ.fo
re obligatum.

a Retineꝛt heres.ſ.
vt qꝛ iclusit inuecta
ob pēsionem.⁊ perce
pit mercedē quoquo
modo. b Obligatū.ſ.heredē. c Peteret scilicet heꝛs.

d Aut retineret.ſ.heres.vtrobiqꝫ.n.testatoꝛis munificētia est lega
tarius onerat⁹ azo.ſ.vt gratis sini dimittat nō illud quo min⁹ rem
⁊.⁊.e.l.nō solū.ℌ.fi.⁊.⁊.loca.l.si i le.ℌ.fi.⁊ de usufr.quotiēs.ℌ.si colo
no.⁊.⁊.de usufruc.le.l.cui usufruc.ℌ.si.

X

Reliqua.queqꝫ.alꝫs queqꝫ.alꝫs quoqꝫ.

f Venire sic alꝫs venierit:alꝫs venire.⁊ facit.⁊.loca.l.si tibi.⁊ ꝓtinuat
cuꝫ sequenti ⁊ precedenti lege.

g c Assius .adiungit precedentibus duabus.

b Cōductiōe.i.pensione.⁊ facit.⁊.co.ti.l.si ei cui cū cōcoꝛ.

rit ul'sub ꝙditōe. Idez.

f ℌ quis i testō dānat⁹ ē ne a ti
cio debitoꝛe exigat' :nꝫ ipꝫ nꝫ
heredez eius potest' conuenire:nā
neqꝫ heredis heres agere:neqꝫ ab
heredis herede peti potest. Me
redis autem heres potest damnari
ne exigat debitoꝛem. ꝓ Paul⁹.

f ℌ ei cui' fundum in quinquen
nium locaueraꝫ :legauit' quic
quid eum mihi dare facere opoꝛte
ret opoꝛtebitue : vt sinerem heres
sibi habere.nerua ⁊ attilicin⁹ si he
res,phibuerit euꝫ frui ex cōducto⁵
si iure locationis quid retineret[a]:
ex testamento foꝛe obligatuꝫ[b] :aiūt
quia nihil interesset peteret[c] : an re
tineret[d] :totam enim locatōez lega
tam videri. Labeo.

Eliqua quoqꝫ[e] in iudicio lo
catōis uenire[f]. ꝓ Paul⁹.

Assius[g] etiam si habitatio eo
modo legata esset:ut gratuitam ha
bitationem heres prestare deberet
⁊ preterea placuit agere posse colo
num cum herede ex testamento: vt
liberetur conductōe[h]: quod rectiſ
sime dicitur. m Modestinus.

Cum ita testamur. heres[i] me⁹
damnas esto liberare euꝫ qui
negocia mea gessit : ⁊ si quid eū mi
bi dare facere oꝫ ab eo non exigere
dānatus[k] heres nec creditas ab eo
quoqꝫ pecunias exiget. ī simili[l] ät
legato vir ē vt de eo quoqꝫ legādo
paterfa.senserit qō seruis eius pe
culij noie debet'. ī l. Idem.

Arelio[a] sēpꝛonio fratri meo
neminez molestari uolo nomi
ne ōbiti:nec exigere aliquid ab eo[b]
qꝫdiu viuet[c] neqꝫ de sorte neqꝫ de
usura nomine debiti[d] : ⁊ absoluo
eum ⁊ libero ex pignoꝛibus ei⁹ do
mum ⁊ possessionē causa perlata[e] :
modestinus respondit ipsum debi
toꝛem si conueniatur: exceptiōe tu
tum esse diuersum in persona bere
dis eius esse[f]. Caius seius cum
adoleuisset accepit curatoꝛes:⁊ pu
blium meuū:⁊ lucium sempꝛonū
idem caius seius intra legitimam[g]
etatem constitut⁹ cum in factum cū
cederet:testō suo de curatoꝛib⁹ su
is ita cauit:qōnez curatoꝛib⁹ meis
nemo faciebat:rem enīꝫ ipse tracta
ui:qꝛo an ratōez cure heredes adl'
ti a curatoꝛibus petere possūt: cuꝫ
defunct⁹ ex uerbis testamēti appet

Olim ita.heres. gdaꝫ
dicūt hoc ēē ō vbis
defūcti.q̄ deberēt ēē i secū
da psona:vt. ℌ.⁊ respōsio i
cipiat.nec creditoꝛes ꝛc.sꝫ
dic ꝙ sint verba iurisconsul
ti.⁊ responsio icipit heres
dānatus ⁊ dic creditas ab
herede vel defūcto ipsi ge
stoꝛi vel a gestoꝛe alijs gb⁹
mutauit de pecunia domi
ni tunc est.sed ar.ꝑ.j.e pro
curatoꝛ.sed hic plen⁹ lega
uit quā ibi.

k Damnat⁹.modo respō
det:vt ⁊ supꝛadictū ē i pri
ma glosa huius legis .

l In simili. dic qō legaui
seruo peculium cū liberta
te.⁊ qcquid mihi daꝛ debu
it nō videoꝛ remittere qō
vicari⁹ ei⁹.i. sui legetarij ō
ber:ad quod ē.⁊.de le.iij.l.
suos.ℌ.fi.⁊ hoc vix est idest
nō ē sic.⁊.ad vell'. tutoꝛ:vl'
dic casuꝫ vt in.i.l.ponit:vt
videar legare q̄ mihi debꝫ
testatoꝛ ⁊ q̄ seruis meis. ⁊
qō dicit vix ē. idest est:ut ⁊
⁊.de iudi.l.uix.alij fabulas
hic referunt.

a Arelio.i.ab aurelio
sempꝛonio fratre meo ut ⁊
alias mihi.i.a me . hunc.n.
fratrē istituebat heredez ⁊
liberationē ticio debitoꝛi
legauit per hec verba.

b Ab eo puta ,debitoꝛe
meo ticio.

c Viuet.ſ.debitoꝛ me⁹ ⁊ p
hoc patet hoc legatum per
sonale fuisse:vt.⁊.de pac.l.
epla.ℌ.fi.⁊ sic non est cōtra
⁊.de pꝛoba.l.si pactum.

d Noie ōbiti.i.usura foꝛt⁊.

e Causa perlata.nomine
possessionis l'loci ibi est.

f Heredis ei⁹ .ſ.debitoꝛis
⁊ facit.⁊.c. si quis vt testō
⁊.l.nō solum.ℌ.i.⁊ ij.

g Intra le.no. ergo ꝙ ad
ultus curatoꝛem habēs po
test testari.sic.⁊.de le.ij. cuꝫ
pꝛ.ℌ.curatoꝛis. secus i con
ctactu:vt.C.de i inte.resti.
mi.si curatoꝛem.

h Eos posse.imo vꝛ totū
remissū:vt.j.e. aureli⁹.ℌ. ti
tius testō q̄ ē ꝑ.so.speciale
ibi i patre. Item ꝑ.⁊.de pac.
si vnus.ℌ.illud ⁊ isti.de le.
ℌ.si qs debitoꝛi.nam ibi vꝛ
qō liberatiōe legata nec ō
dolo possit pueniri.sed dic
refert.an aliqs est debitoꝛ
pecunie tm̄ an ⁊ doli ⁊ cul
pe.an ⁊ doli tm̄: vt i deposi
to.in.i.logtur isti.i secūdo
hic.i tertio iste.ℌ.illud. Ite
no.quod liberatio tribus
mōis legaꝛ primo qō tici⁹
debet peti nolo.vel qō oꝫ
ei relinquo.vel act.ei remitto.⁊ hic est liberādus legatari⁹:ut.⁊.e.l.i.⁊ l.si
damnat⁹ ⁊.l.qō mihi ⁊.l.legaui.circa pꝛin.⁊ i plurib⁹ alijs .⁊.l.hui⁹.t. De
cūdo si negociū testatoꝛis gessisset:⁊ testatoꝛ dixerit rōnes reddere nolo
⁊ hic quoqꝫ debitoꝛ liberādus est.nisi ab eo qō dolo gesserit vel qō penes
eum sit:vt hic ⁊.⁊.e.non solum.ℌ.si heres.⁊.j.c.pꝛocuratoꝛ ⁊ si.ℌ.ticia.⁊.l.
aurel'.ℌ.meuia.⁊.⁊ de le.i.si seruus uetitus.⁊.⁊.de admi.tu.quidaꝫ de.⁊

ĩ.de con,ꝛ de.cũ tale.§.i.nisi cuꝫ dixit dãnas esto heres meus qcquid tẽ. vt.s̃.c.l.si quis rõcs i fi.l.tertio:ita si reus vl' actor damnet heredẽ ne acti onem exerceat:quo casu loquitur.ĩ.e.petitor.

f ¶ Id quod.alias si quod alias si id quod.

k ¶ Solueris.coactus.ſ.alioqui in p̃:vt.s̃.de le.iij.fideicom.§.in rem.ꝛ nõ. s̃.c.l.non solũ.§.fi.

l ¶ Solutiõe vt.ĩ.ò fideiuſ. si debitori.cre.ꝛ de ſol. ſti chũ.§.aditio.

m ¶ Legato preditto.ſ.

n ¶ Debitũ.hoc i debitore teſtatoris ſine diſtictione. recipiť.aliud i debitore he redis quẽ liberare ipſe dã nat: vt.s̃.e.l.cum heres.

o ¶ Non debẽt.ad quod.ĩ. de.le.i.ſeruo le.i..§.i.

o ¶ Neqꝫ idest non.

p ¶ Ei.repete nec debet eẽ in arbitrio heredis: vt ne qꝫ preſtet ei ad quez cõmo dũ puenerit relictũ alij ſ̃ hac conditione ſi legatari⁹ capere nõ poſſit.vel dic for ſan cõtũcto.vel ſubſtituto vt.C.de ca.tol.§.i.ꝛ.iij.ꝛ facit.s̃.ò le.i.ſi ſic.§.i.ꝛ.ĩ. de fidciuſ. vranius.ꝛ.ĩ.ad tre.deducta i prin.ꝛ.l.debi tor ꝛ.l.p.ꝛ.C.de pac.ꝰbito ri ꝛ.s̃.e.non ſolum.§. libe rationis.

q ¶ Quod mihi. reſpon ſũ facit iſti.de le.§.ſi quis debitori ꝛ. C.de fide iuſ.ſi cr̃ditoris.ꝛ.ĩ.vt i poſ. le.l.i.§.ſi debitori.ſed ar.p̃ s̃.de eo per quem fa.l.i.§.ſi reus. Itẽ no.aliquid fieri ab excep.qꝰ valet ẽt ad ac. qꝰ eſt p̃ pla.vt nõ s̃.de iure iu.l.ſed ꝛ ſi poſſeſſori i pri.

r p ¶ Procurator. alias ꝓcurator.al' curatõ.

ſ ¶ Preſtare hoc ideo quia fraudis rationẽ reddere ò bet,ꝓcur.nõ negligẽtie hoc caſu:vt.s̃.e.l.aure.§.i.ꝛ.s̃. de admi.tu q pluresꝛ ò le. i.ſi ſeruus vertiť. hic ãt do lũ facit eo ipſo qꝰ ea q̃ hꝫ nõ reddit vel ac. nõ cedit: vt.s̃.man.ſi procuratorem §.dolo.

c ¶ Cum heres, ſuum ſe cus ſi teſtatoris. vt s̃.ſi id qꝫ.§.ſi ſub condi.

u ¶ Manſerit. vſqꝫ i diem adite hereditatis, nam an te non eſt heres.

x ¶ Ante apertas, ꝛ ob hoc ante aditam hereditatem: nã olim ãte apertas ta,adi re non poterat niſi eſſet in ſolidũ inſtitutuſ.vel niſi eſſet de liberis :vt.C.de cadu.tol.§.i.ꝛ.§.in nouiſ ſimo ꝛ.s̃.de iuris ꝛ facti igno.l.i.§.fi.ꝛ.C.de iure deli.ſi fratris.

y ¶ Poſt aper.idẽ ſi ante apertas fuerit exactuꝫ ab eo qui ſciuit voluntа tem defuncti nã tũc dolo proxim⁹ eſt.ſed potius ideo dicit:qr tunc ſepe contingit:vt ſciat. azo.ſubaudi ergo hic maxime.

z ¶ Repeti poteſt.vt idebitũ.nã debitũ idẽ legatarius repeteret ab herde quod ei ſoluit ꝛ facit.s̃. de condi.inde.in ſũma.§.penul'.vbi diſti guit ſci ens ab ignorante.ſꝫ p̃ iſti.de le.§.ſi vero heredis .ꝛ.s̃.de le.i.l.cetera.§.fi. ꝛ.l.ſe.vbi diſtinguiť ſciẽs heres ab ignorante.ſed ibi poſt aditã hereditа tem.vnde videť ſcirc qꝰ ſciuit defũctus cum ſit vna ꝑſona: vt i auten.de iureiuran.a mor.preſti.§.i,ꝛ qr ſuccedit i ſcientia:vt.ĩ.de diuer.ꝛ tẽ.pre. cum heres hic ante aditã hereditatem.

a ¶ Legaui debetur.ab eo vel ab alio.azo.

b ¶ Ex p̃rio.nã.s̃.creditor legauit.hic debitor.ꝛ primum,ꝑſequiť uſqꝫ ad.§.p̃ aũt.zẽ.ꝛ.ex.inde aliud.

c ¶ Cũ diſtinc.ſ.illa.an ſit adiecta ſpecies vel quãtitas.azo.

d ¶ Quotidiana.ꝛ iõ tractãda ꝛ fauorabili⁹ admittẽda:vt.ĩ.ò vſucap. in ſto.in prin. e ¶ Si is.ſ.creditor. f ¶ Modo.i.caſu.

g ¶ Actio ex teſtamento:vt.s̃.e.ꝛ.l.quod mihi.

h ¶ Dici hoc vex ſi dixi lego.x.que mihi debet.ſi vero ſic volo illuz liberare in decẽ.vel ab eo nõ peti ſecus vt.ĩ.prox. ſed poterit tẽ vl' dic fm. ro.qꝰ non refert hic illo vel illo modo legauerit.ſed tñ cogi gitur ſtatim in prox.rñ.ſed poterit tẽ.

i ¶ Hoc dici.in li.Jo.eſt hic dici ꝛ.l.interrogatiue ꝛ.rñ.nõ azo.

k ¶ Nequaquã placz ergo mlto ma.i ſupe rior proxi. cãu non põt peti.cũ dixit dã nas eſto nõ petere.

l ¶ Cõtra ãt.hic dz ef ſe.§.ꝛ ꝓſequiť ſecun dã quelibetem circa prin.le factam.

l ¶ Emolumẽtũ .repꝛ ſentationi s ꝛ no.qꝰ hic dixit lego qꝰ dẽo.

m ¶ Certa.i genere ꝛ quãtitate nõ i ſpecie certa nũmor: vt di ferat a ſequeti ò ſuo

n ¶ Demõſtrauit ſti chum quem debeo ti bi lego.

o ¶ Legata.ad qõ.s̃. de do.prc.cũ ſcriptũ ꝛ ò le.ij.l.cũ qdã ꝛ i ſti.de le.§. ſed ſi vxo ri ꝛ.ĩ.ò cõdi.ꝛ ò.gb⁹ diebus.§.q dotale ꝛ. C.ò fal. cã adicc. vel l.ij.ꝛ fi . Itẽ fa.ad.l. iſtã.s̃.ti.i.l.qnt⁹ꝛ.l.q tibi ꝛ.ĩ. de ꝓdi.ꝛ de. falſa ꝛ.C.de fideicõ. l.ſi creditoris:ꝛ ò le. ij.lucius.§.i. ꝛ de le. i.ſi creditori ꝛ inſt.ò lega.§.huic ꝛ.s̃. ò le. ij.l.lucius.§. quisqs. ꝛ.ĩ.e.ti aureli⁹.§.fi.ꝛ no.plene ſi lego tibi x.q̃ tibi debeo: tener legatũ ꝛ ſi nihil ò be ať ſed ſi debeť puť ꝛ efficaciter nullũ ẽ le gatũ ſi ſine effectu vl' nõ pure tenet vt hic ꝛ.s̃.e.ſi creditor.ꝛ ò le.i.ſin ãt.ꝛ hoc i pri ma ꝑſona. nunc de tertia ꝛ ſecũda q̃ vi cẽ tertie obtinet:vt ſi x.q̃ mihi debes lego illi.vel.x.que ille mi hi debet tibi lego.ſi ò bent i vtroqꝫ caſu actionẽ cedere tenet heres:vt.s̃.e.ſi dãna tus.ꝛ. s̃.de le. i. non quocũqꝫ.§.q caiuz.ꝛ l.ſi ſic.§.i.i fi.ſi vero nõ debetur nihil ẽ in legato. ꝛ ẽ rõ differe legato. ꝛ ẽ rõ differẽ tie iter primũ ꝛ duos vltimos:qr primo cãu itellgẽdũ ẽ teſtator ad dãdũ obligare heredẽ:apponẽdo verbũ id.ſ.debeo qꝰ ſi vex ẽ herẽ di dãdi neceſſitas icũbit. Itẽ alijs vo duob⁹ nõ ẽ itelligẽdus heredi iungere vt det:qꝰ ſi vex ſit qꝰ debeť nõ ad dãdã ſed ad faciẽdũ te neť heres.i.ad cedẽdã actionẽ quã hꝫ ſi ergo hꝫ actionẽ ea: cedit ſi nõ nullã cedit.quia nõ põt.eſt ꝛ alius caſus qui licet a gloſatorib⁹ ſit relict⁹:a paulo tñ nõ eſt õmiſſus q eſt dificilior alijs vt ſi dicã le go tibi.x.q̃ mihi debes.dicit.n.paulus quod ſi debetur liberari ò bi tor ò bet.ſi nõ debetur.x.ſunt in legato.qꝰ falſam ẽ:vt.ĩ.ipſe paulus poſtea dicit:vt hac.l.§.qꝰ ſi etiã.c.ꝛ.§. qꝰ ſi nihil ꝛ.§.ſed poterit.ſꝫ qr aliꝰ hic dr̃ quã i duob⁹ ſuperioribꝰ caſib⁹:qr ꝛ in hoc caſu ſi debe tur:non tenetur heres ad dãdũ ſed ad liberandũ ſed certe hec libe ratio ſiue remiſſio datio ẽ:vt.s̃.de condi.ob.c.l.ſi mulier. Itẽ iduẽ ꝓpẽſationẽ:vt.s̃.ò ꝓpen.p totũ. Itẽ fa.videri totũ remiſſum ẽt iopi nata:vt.ĩ.ad.l.fal.l.querebať.ſed ceſſio actionis nõ ẽ datio pecunie nec ꝓ ſolutiõe hꝫ cũ euẽt⁹ iudici poſſit eẽ incert⁹:niſi i caſu:vt.s̃.de pec.qꝰ debeť.vbi vo quãtitas ñ exprimiť i oi caſu qꝰ vel q̃.p condi. ſeruať.vt. s̃.ti.i.qnt⁹ muti⁹.niſi vba p̃riti tẽporis nõ p̃ſcris ponã tur in legato:vt ſi dicã quod debuiſti.vel quod debuit.ꝛ tunc diſti

t ¶ Tor⁹ vcdẽs aliſ brdib⁹ ſcri ptis ꝛ pupillo ſuo cui⁹ tutelã geſſit

Liberalitas legata

X

p Tgues.vt.ĵ.e.creditor.ro.az.h.
q Ator.alijs quã pupillo.
r Tertiam.quod legatum valet:vt.s̃.de le.i.non amplius.§.i.
s Si heredib⁹.ſ.ſub hac conditione.
t Ex diſtractione.rerum pupillarium.
Pareſt.i.tutoris heredes liberaſſet ab actione tutele.azo.
u Indulgẽdũ ẽ:vt z s̃.de mino.ait prẽ.in fi.z.l.ſi ſine ĩ pri.z.l. ſi minor.xxv. an. ſer uum.z.C.ō fideic. li. l.debitori:z.ĵ.de do. ex.l.ſi.ĩ fi.z.s̃.de acq. hẽ.neceſſarijs:z.ĵ.de his quibus vt idig. l.v.§.amittere.ac.
u Judeam⁹ legata ſit.creditor.
y Solent.mortis teſtatoris hodie:vt.C. de cadu.tol.§.cũ igit
a Quod magis ẽ.z facit.s̃.e.ſi quis reus §.idem iul.
b Arelius.fide iuſſerat.apud pupillos:ſ.apō alios.
c Quodã rẽ pu.ſal. ſo.ꝓfieri debet:vt in ſti.ō ſatiſ.tu.§.i.ac.
d Eiuſdẽ.ſ.tutoris.
e Quina.i.decez:vt s̃.de le.i.l.ſi qs teſtō. z ſub.leg.
f Ad qō.ideſt vſqz ad quod tempus.
g Debitis.trãſit ō tertia pſona ad faz.
b Affligerit.impenderat enim aurelius multa in res illorũz pupillorum.
i Ab his.ſ.pupillis ea que impendi:
k Velitis.q.d.non exigatis impẽſas a pupillis nec legata eis retineantur.pro pter dictas impẽſas.
l Filiorum eius.ſcilicet tutoris.
m Ab aurelijs.ideſt a pupillis.vterqz.n. ſic vocabaſ.q.d.non ꝓhibeẽ agere mãdati ĵ tutorẽ vel ei⁹ heredẽ vt hic.ſed neg. ge.ĵ pupillum pro ĩ penſis vt.s̃.ꝓr.
n Teſtō lino.i.corrodula.ō lino quo erat ligatum ꝑ qō rūpit teſtm̃:vt.C.de teſta.l. noſtram.
o Repetijt.per hãc repetitionez petetur liberatio eoꝝ q̃ obtinebantur tẽpore primi teſtamẽti:nõ vt ex illo:ſz vt ex ſo vt iſti. qui.mo.te.ifir.§.poſteriori.nõ ãt coꝝ q̃ poſt ceperũt deberi: vt hic dr̃ z fa.ad iſtũ §.ĵ.§.pr.z.s̃.ō tri.le. l.ſi qs.§.itẽ ſi de au.z ar.le.l.ſi ita.z.l.medico ĩ prin.z.s̃.ō le.iij. vxori.§.i.z.l.vxorẽ.§.teſtamẽto.z.ĵ.e.l.fi.§.fi.ar.ĵ.s̃.de aĺ.le.mela.§.ſi alie na.item.ĵ.e.l.§.legatum.

p Ticius.credendũ.debitum ſub.z facit.s̃.prox.§.cũ cõcor.z de leg.iij. l.his verbis.
q Ticius teſtamẽto.facto ex.l.xij.ta.vt inſtitu .de leg.patrono.tu.
r Preſũptio.ſ.legatarij caritas z neceſſitudo facit intelligi contra conſuetũ mũdũ:vt z.s̃.de le.i.ſi ſeruus pluriũ.§.fi.z.ĵ.de con.z de. cum tale ĩ prin.z.l.cum auus z. C. de inſti.z ſub.l. generaliter.§. fi.z.C.de cu.fu.l.fi.ĩ prin.z s̃.de ritu nup.non ſoluz.§. denuo.z ſic nõ eſt ꝺ.s̃.e.aurelio.§.caius z.ĵ.prox.§ qz hic ẽ ſpeciale fauore paterne pietatis.z ẽ ſic.ĵ.de ex. do.l.pater.§.primo.
s Deuia ex tutoribus.aĺ ex tutorib⁹.z.ĵ.ẽ liberare z aĺs executoribus.z.ĵ.eſt liberari.z hec verba.
t Pupille.quõdã ſecus ſi ſibi ꝺbita hic ergo nõ vt tutor ſed vt qlibet poſſeſſor ꝓuenit rei ven.z fa.ĵ.l. fi.§.ticia.z.C.de trãſac.ſub prętextu.§.error ſed prin. l.illius ẽ ar.contra.
u Teſtator.alias teſtamẽto:z alias teſtatoꝝ.
x Hoc amplius.quo ad uerba.ſed quo ad veritatẽ minus z no.qō per hec verba etiã repetit primũ legatum.vt.s̃.de lega .i.ſi tibi pure.
y Viuet.tici⁹ legatarius.
z Viuet.ſ.ticius.q.ꝺ. non exigatur z ſi fuerit exactũ reſtituatur.
a Voluntatez.pp illa verba hoc amplí⁹ tẽ.
b Fideicõmiſſi.pp illud verbum teſtamenti prioriſ q̃ erat vt omne debitũ ſibi z per ꝓſequens ſuis heredibus remitteret.nam licz nominauerit ticio tamen ĩ rem erat legatum vt.s̃. de pac.iuris gẽ.§.pre.
c Minutũ pp illõ verbũ quo ad uiuet perſonale eſt enim hoc legatum vt hic.z s̃.e.aurelio in prin.Jtẽ vltima volũtas derogat prime:vt z.C. de codicill.l.ꝺi ui.§.codicillos.z.ĵ. ti.i.l. ſi tibi certaz.z.l.legato ĩ pri. z.l.ticius.z.l.ticio.z.l. trãſlatio z.s̃.ō ali. z ci.le.libertis in prin.z.ĵ.t. i. cum certum z.s̃.de fundo inſtruc. l.ſeie in prin.argu. contra s̃.de fundo inſtru.l. queſi tum.§.fin. ſed ibi ſolui.b. Jtem argu.contra.ĵ.de re. ꝺu.quot.
d Legatum uoluiſſe.z iõ in poſterum vſure nõ currũt principali ſublata: vt.ĵ. e.l.fi.§.caio.z ar .C.de poſiti.l.iiij.z facit.s̃.qui po.in pig.ha.lucius.ſed ar.cõtra ĵ.e.l.fi.in fi.
e Sticho.ticius ſticho peculium aſſignauerat. z caſtaldũ. in ratione dominica habuerat:qui de rõe dominica quedã male expendit in quendam fũdũ.nũc dominus ſticho libertatez z dictũ fũdũ inſtructum z quedã alia legauit z rationem reddere vetuit appoſita hac ratione:ſi uia ipſe ſtichus eſt habiturus fundum queritur an ꝺbeat reddere rationem tam de male impenſis in fundum quã alibi.z ꝺic

tertiaz⁹ partẽ bonoꝝ dari uoluit: ſi heredib⁹ ſuis tutele cã ꝓtrouerſiã nõ fecerit:ſed eo noie oẽs liba uerit:pupillus ſibi legatũ ptulit: z poſtea nihilomin⁹ petijt quicquid ex diſtractõe aliaue cã ad tutorem ſuũ puenit ex tutela:q̃ro an ꝺbis teſtamẽti ab his exactõib⁹ excludaf rñdi ſi prius q̃z ꝺditõi pareſt: fideicõmiſſuz ꝓcepiſſet z ꝑgeret petere id in quo cõtradictõem faceret: do li mali exceptõez obſtaturã:niſi patus eẽt q ex cã fideicõmiſſi ꝓcepiſſet reddere q ei etatis bñficio idulgendũ eſt. Ripho.
Judeam⁹ ſi ei cũ quo ꝺ peculio actiõ erat:liberatio teſtõ legata ſit: an ſi die quo legata cedere ſolẽt: nihil ĩ peculio ſit:legatarij loco hẽret atqui nõdũ debitor fuit:nec ꝓcedit ut emoluñtũ aliqꝺ ex legato ad eũ pueniat:niſi ꝓpter ſpẽ futuri peculij:nũc quid ergo ĩ pẽdenti ſit an legatari⁹ fuerit:pinde atqz ſiqua alia cã ſpem legati dubiã faceret: quod magis eſt. Ceuola.
Areli⁹ ſimphorinus fideiuſſerat ꝑ tutore quodã:z decedens eiuſdẽ pupillis legauit ĩ hec ꝛba. aurelio latino z aurelio felici ſingulis gna:cũ qs eoꝝ.xiiij.annoꝝ fuerit:ad qō ꝛps ꝓſtari ei volo ſinguli alimẽtoꝝ noie mẽſtruos ꝺnarios ſenos:z veſtiarij noie ãnuos denarios .xxv. quo legato cõtẽti eẽ debetis:qm̃ tutela vra nõ mimo dãno rõem meã afflixerit.a vobis ãt heredes mei peto:ne quid ex rõne tutele ab his exigere: uel ob hoc legatum eoꝝ retinere uelitis. Queſitũ ẽ ſi heres ei⁹ ex eã fideiuſſionis aliquid pſtiterit:an ab herede filiorũ ei⁹ ꝑ quo fideiuſſerat ꝛpetere poſſit.rñdi verbis q̃ ꝓponerẽt id ſolum uideri heredẽ.z fideicõmiſſuz ne exigerẽt qō ex rõne tutele: quaz ipſe ſimphorin⁹ adminiſtrauerat:ab aurelijs ſibi deberet. Teſtõ fcõ debitorib⁹ liberatõem reliquerat: poſt inciſo lino:z recognito teſtõ: aliꝺ teſtm̃ fecit ĩ quo repetijt legatũ bis:ꝺbis quibuſcũqz legata in eo teſtõ qō ĩciderã ꝺedi:ꝺia rata eſſe:z q̃cũqz ſcripta ſũt uolo: q̃ſitũ ẽ ex ſeq̃nti teſtõ adita hereditate: an ꝺbitores quib⁹ prioze teſtõ liberatio relicta erat cõſequi poſſint:vt ẽt ei⁹ q̃ztitatis noie:quã p⁹ pri⁹ teſtm̃ ꝺbere ceperũt liberarẽt:z ſi ab his heredes petere ceperit:an ꝺoli mali exceptõe ſubmouerent. rñdi nõ liberari. Ticius ſeio ꝺbitori ſuo ita legauit:ꝺo lego ſeio ꝺnarios .x. Jtẽ ꝺo illi quicquid ſortis z vſurarũ noie mihi ꝺbeat. ꝓterea generaliter dãnauit beredes fideiqz eorũ cõmiſit:vti darẽt reſtituerẽt vnicuiqz quicqd ei legaſſet: poſtea ſeius aliã ꝓterea pecuniã a ticio mutuat⁹ eſt:q̃ro an hec quoqz pecunia q̃ p⁹ teſtm̃ fcm̃ data ſeio legata ĩtelligat rñdi cũ ĩ preteritũ tps ꝛba collata ꝓponerent nõ eẽ poſteri⁹ credendũ legatũ. Ticius teſtõ facto⁹ z filijs heredibus inſtitutis de prẽ tutore ſuo quõdã fcõ ita locut⁹ ẽ.ſeiũ prẽm meũ liberatũ eẽ uolo ab actõne tutele.q̃ro hec ꝛba q̃ten⁹ accipi debeãt:ideſt an pecunias q̃s uel ex ꝺitõib⁹ rerũ factis:aut ex noib⁹ ex actis ĩ ſuos uſus ꝓuertit:ul nomĩe ſuo fenerauit filijs z heredib⁹ teſtatoris z nepotib⁹ ſuis ꝺbeat rẽddere reſpõdi eum cuius notio eſt eſtimaturũ. preſumptio⁹.n. ꝓpter naturalem affectuz facit omnia patri videri conceſſa:niſi aliꝺ ſenſiſſe teſtatorem ab heredibus approbaret.
Deuia teſtamẽto ſuo alteruz ex tutoribus⁹ ſuis actione tutele uoluit liberari his uerbis.rõnem tutele quã egit iulius paulus cuz antiſtio cicerone poſci ab eo nolo:eoqz nomine ab ea cauſa oĩ liberatum eſſe volo.quero an ſi qua pecunia ex tutela apud eum remanſit peti ab eo poſſit.reſpondi nihil ꝓponi cur pecunia que pupille eſt:z apud tutorem poſita maneret legata videtur.
Teſtator ita ſcripſerat ticio affini meo:quicquid mihi ex quacunque cauſa debeat:ei remitti uolo: eoqz amplius dicẽdo codicill.ita ſcripſit ticio hoc amplius⁹ affini meo z ꝺebitori uſurã pecunie quã mihi ꝺz: ab herede meo donec uiuet⁹ exigere veto:quod ſi exigere cõtra volũtatem meã putauerit:ei⁹ ſortis uſuras eidẽ ticio ab heredib⁹ meis ꝺo nec uiuet⁹ pſtari uolo.queſitum eſt cũ augendi potius q̃z minuendi teſtatoꝝ uoluntatẽ⁹ habuerit:an heredes ex fideicõmiſſi⁹ cauſa ticio teneantur ut eũ oĩ ꝺbito liberẽt: reſpõdi fm̃ ea que ꝓponerent uideri minutũ⁹ legatum:q̃ ꝓmo ꝺederat.
Legatũ eſt teſtõ hoc mõ.ſeio ꝓcedi uolo:quicquid ab eo debituz ẽ: ul fidẽ meã ꝑ eo obligaui. q̃ro vtr id ſolũ q̃ teſti fcĩ tpe ꝺebeaf legatũ ſit:an ẽt ſi qd ex ea ſũma uſuraꝝ noie poſtea acceſſit: legato cedat: rñdi uideri oẽz obligatoz ei⁹ ꝺbiti ꝑ fideicõ.ſolui uoluiſſe. Sticho⁶

q̄ de nullis.retineri tamē possūt reliqua cetera p̄ter male expēsa i fundū.
e Quem.stichū. f Instrumētū.hec rō apposita restrīgit generale p̄cedēs legatū rationū .s.nō reddēdaꝝ:vt de male ipensis i fūdū tātū itelligatur.sic.ff.de calum:hec actio.sz ar.contra.ff.de iuris ꝛ facti igno.l.fīgula.§.ꝛ licet. g Teneť.nisi i casib⁹ quos nō.ff.ō ne.g.l.eū actum.
b Cōsultatio. ꝓsultus.n. fuit scecuola an debitū peti posset ex p̄incipali obligatione remissa .h. vel dic nō q̄ro defectu exactiōis sz ō iure.nā effect⁹ cert⁹ ē q̄ nō teneť:vt. C.an seru⁹ ex suo facto.l.i.nō ergo ēt de iure teneť.liber fact⁹.s. ciuili.sz nāli⁊ obligatio durat.sicut ĩter patrē ꝛ filiuꝝ post emācipationē:vt. ff.de condi.ĩ de.frater a fratre.§.q̄situꝝ.
i Retineri ab heredibus.
i Retineri. bene ifert.q̄ i strumenti tūn vī vel rōnis reddende necessitatē legaſ se ergo ceteroꝝ reliqua retineri p̄ñt cū peculio.s.non legato.naꝝ nō vī legari.vt C.de pecul.e. qui lib. me.l. i.ē ergo peculiū q̄ō sup ē ō ducto dñi debito:vt.ff.ō peculi.l.peculiū.§.si here.retineť ergo ꝛ debitū ꝛ peculium.ꝛ q̄ subijcit aut ex eo. s.peculio q̄ō peculiū. vl' q̄ i.q̄.peculium.cē.ꝛ sic erat hic legatum.ꝛ similiter ītelligitur deducto here domini legatū esse.
k Peculio.nō legato.
k Aut ex eo peculio. scilicet legato.
l Deduci.de reliquo.
l Cētum fili⁹.q est heres.
m Exegi uero.per hoc vī velle vti.i.q̄ aꝛonian⁹ vtatur ēt si figilata erat. ꝛ sic valet:vt ꝛ.ff.de le.i.si seru⁹ §.fi.ꝛ fa.ff.e.nō solū.§.pōt ꝛ.§.fi.sed ro.vī intellexisse de fidei cō. tacito relicto filio a depositario. q̄ō nō videbať valeť.cū non esset onerat⁹:vt.C.de fideicō.ab. eo.sed ꝺ ē q̄ p̄ p̄dicta verba testantis poterit vti de posito ꝛ gratis.
n Consequi possit.p' exceptionē:vt.j.vt i pos. leg.l.i. §.si debitori.nō p acti.vt liberet:vt.ff.nō soluꝝ.§.pōt. nisi forte vt si tantū impona heredi:vt ĩ negatoria.
o Filias.mēsā.hec mensa testatoris erat.
p Disceptatiōis.idest ꝑz ea que legatarius cuidēter probauerat testatoreꝝ sēsisse.in dubio āt serua q̄ dī ff.e.aurelio.§.caius:ꝛ ō leiij.si seruus vetitus.
q Eū.ꝛ fratrē suū.s.pupilli testantis.
r Ipsius.s.pupilli.
s Debeať.tutori.actiōe tutele contraria.
t Non posse.s.iure fideicōmissi:vt.ff.e.legaui in fi.ꝛ de le.i.si creditori.ꝛ l.sequen.ꝛ n o.q̄ caute rñ.scecuola in genere in cāu tñ nostro licet non valet in quiqꝫ ipensis in portionem legantis valet tamē in alijs quinqꝫ impensis i portionē fratris:vt.ff.e.si qs decedens.§.fi.ꝛ.j.stati.ibi ō q̄sit ꝛc.
u Inutile esset.quod tamen falsum est in.v .impensis in portionem fratris:vt modo notatur.
x Administrasset.idē tutor.ꝛ facit.ff.e.si quis de.§.fi.ꝛ de le.i.si fideius sor.ꝛ.l.seruo le.§.ij.
y Fideicōmis.ergo valet q̄ accipe ĩ quinqꝫ ipensis ĩ portionē fratris.
z Verbis in testamenti puta ac quinqꝫ agit ex testō.ꝛ cū viginti impendisset vult agere ad residuū actione tutele.ꝛ est argumen.contra. ff.ō procurato.in cause.

testō manumisso fundū instructū ꝛ alia legaut: ꝛ ōnuo hec verba adiecit:quez[c] rōem reddere ueto:qz instrumētū[f] penes se hz . q̄sitū est an stich⁹ rliqua q̄ ex administratōe act⁹ debuerat reddere ōbuerit. rñdi sticho eo noie nō teneri: Claudi⁹ nēo .n. ex fuitutis actu p⁹ libratē teneť[s] ꝛ ꝓsultato[h] ad ius ōbiti rlata fuerit retineri[i] ergo reliq̄ p̄ñt cū peculio[k] aut ex eo[k] ōduci[l] qō sibi legatū est.
Centū q̄ apud aꝛonianū deposita habeo apud ipm eē uolo: donec fili⁹[l] meus ad annos.xx. puenerit: eiusqꝫ pecunie usuras exigi veto[m]. q̄situm ē an ex cā fideicōmissi aꝛonian⁹ ꝓsequi possit:ne ante tps a testatore p̄scriptū:ea summa ab eo exigať. rñdi ꝑm ea que ꝓponerenť cōsequi posse[n].
Filias heredes scripserat:quaꝝ fideicōmisit ĩ hec uerba:ne a caio seio rōnem act⁹ rei mee:q̄ p mēsaꝫ siue extra mensā:in die mortis mee gesta ē:exigatis eo qꝫ noie eū libetis:q̄sitū cuꝫ uniuersas rōes ĩ die mortis iste administrauerit:ꝛ p mēsā° suā:ꝛ q̄ extra mēsā administrabanť: an ad rōes reddendas heredib⁹ teneať.rñdi liberationē ꝙdē ꝑz ea q̄ ꝓponeréť eē legatā sed q̄ten⁹ p̄stāda sit ex q̄litate discepatōis[p] iudicē estimatuꝝ.
Eū q tutelā ipsi⁹[q] administrauerit ꝛ fratrē suū ꝛ alios scripserat[r]: heredes et tutori legauit q̄ ipenderat ĩ se ꝛ fratrē ipsius[r] .x. q̄sitū est an utile eēt ĩ ꝑsona eius fideicōmissū. rñ.si id ō dit p fideicōmissū q̄ō ōbeať[s] peti ñ posse[r]:idē q̄sijt si ĩ tutoris ꝑsona in utile eēt[v]:an ĩ ꝑsona fratris utile videať:qñ illi ꝓficeret:cui⁹ ꝛ ipsi⁹ tutelā administrassꝫ[r].rñdi fratri utiliꝛ eē legatū cū suo debito libeť. idē q̄ sijt si tutor amplecteret fideicōmissū[y] ita ut ĩ gbusdā stari vellet ꝓbis testi[z]:in gbusdā aūt recedat:q̄ō minorē q̄titatē sūptū dicat fideicommissio ꝓtineri quā ipse erogauerat an audiri deberet:rñdi non ipediri eū scriptura testi:quo min⁹ oē[a] q̄ō

q Ipsius.s.testantis.
r Scripserat.s.aliquis.
s Ei⁹.s.pupilli.

a Omne reliquū.hoc vez nisi testator reliquit decē tantū p̄o suo parte animo ꝓpensādi vt.C.de heredi.institu.si ꝓpensandi.
a Petere.actione tutele. b Quidā.nullū esse.vt ꝛ.ff.ō prox.
b Peterit.conditione certi ex mutuo.
c Debitum. cū.n.alia sit cā nō ob.ex. rei iud.vt.j.de ex rei iu.cum quereť.ꝛ.C.de exhi.l. neq; azo . ꝛ ex plurib⁹ causis eadē res deberi pōt:vt.j.ō ex. rei iud.ꝛ an cadez §. actiōes.ꝛ.facit. C.de falsa cā adiecta leg. l.i.ꝛ.iij.ꝛ. ff.de le iij. lucius.§.sempronie. ꝛ de le.ij.lucius.§.qs quis.ꝛ.j.ō ex.rei iu. si mater.§.fi. ꝛ.j.ō cō di.ꝛ de.cuꝝ tale.§.fal sum.ꝛ institu.de leg. ꝛ.§.longe.ꝛ. ff.de ūt. l.habebat.
Dis.q nō posfit:vt hereticꝰ. ꝛ alij. quos dic insti. de le. §.legari.
d Competit lege.i. capaci.vel dic legari i.ac.cedi capaci contra non capacem.sz ad quid:rñ. quidam vt cum liberet interviuos qui p vltimaz voluntatem liberari non potest.sed dic tu vt sibi habeat ut stim subijcit:sed videtur non deberi ccdit vt ꝛ de le.ij.l.si ticio ꝛ ei:que est cōtra so. ideo hoc fit hic:quia nihil apud heredem restator voluit remanere ar ff.si vsufruc. pe.l.fun.vsufruc.
e Cuius capacis:
f Utrūq;. i. dupler cōmodū accedit pro mū :vt hoc ꝓmodu; i.delegatio vel cessio ꝛ pecunia a corneo.ꝛ vt liberet ab obligatiōe.sz an isolidū fiet cessio:rñ nō; vt no.j. de sol'.l.modestinus.
g Et ille.s. ñ capaz ꝛ sic no.qō bz p aliū q̄ p se habeť nō pōt. vt.ꝛ.ff.de trāsac.ꝛ pē rē.§.i.ꝛ.ff.q̄ res pig. oblig. pos.l.aristo.
h Capacē . sec⁹ si ñ capacē.tūc.n. venter liberať vt.ff.ō do.int viz ꝛ vxo.l.si spōsus ꝛ vxo.l.si duob⁹ i pri.ꝛ ō sta.ho.l.iperator adrianus.ꝛ.j. si vn⁹ ex plurib⁹ ap.l.i.ꝛ.ff.ō iof.te.l.nihil.§.fi.ꝛ.j.qñ di.le.ce.l.i.§.fi.ꝛ.ff.ō edi li.edic. cum auten.§.fi.
i Petitor.hereditať.vt stati subijcit.
k Centū virale.i.pe.heť.sic dicta.q; a senatorib⁹ q cētū erāt numero iducta fuit:vt.C.ō pe.heť.l.fi.i pri. l Debuerit.s.aduersari⁹ siue actor.siue re⁹ erat. m Etiā sūpt⁹.p⁹ legatū relictū facti.sz.k' dic qicunq. n Existimauerūt.ꝛ bñ fōte ea rōe q; vt victor ōbeť dānari i expēsis:vt.C.ō iudic.ꝓpandū.§.sive ár alteratra.ꝛ sic vī ōbitō legať crēditori suo q̄ dz.ꝛ tō nullū ē legatū vt.ff.e. legaui.§.fi.ꝛ fa.ad id q̄ no. C.de euic.l.i.an sumptus facti in causa euictionis accipientur.si obtineat emptor.
o c Reditor legauit.testō vl' codicillis.
p Recepit.post testamentum.vel codicillos exigendo vñ lega

qs ĩ pri.ꝛ.l.si duo.ꝛ.ff.e.si qs ō.§.nūc ō lege.ꝛ ō re.iu.miles.§.si is q ꝛ.ff.so.ma.l.ij.§.itē.si nemo ꝛ.ff.si qs cau.si duo.i. rñ.ꝛ ō iurisur.l.si duo ĩ pri.ꝛ.l.duob⁹ i pri.ꝛ ō sta.ho.l.iperator adrianus.ꝛ.j. si vn⁹ ex plurib⁹ ap.l.i.ꝛ.ff.ō iof.te.l.nihil.§.fi.ꝛ.j.qñ di.le.ce.l.i.§.fi.ꝛ.ff.ō edi

Item contra.ſ.de op.le.l.fi.ſolu.vt ibi ⁊ facit.ſ.de ali.vel medico in pri. ⁊ de lega.iij.iul'.§.fi.

k De adimendis legatis.⁊ fideicommiſſis.Rubrica.

l Qui actu itinere.idest commoditate. perſone.

m Esse potest.sed nonne due sunt seruitutes ⁊ nulla est alia:vt .ſ.de ſer.ruſ. prę.l.i.§. inter ⁊.§. actus:⁊ ſi ſer.nen.l.loci.§.i. ergo una adimi potest: vt ſ.de ſer.vr.prę.l.fi edes.sic vſufruc.⁊ vſus. vt supra.ꝺ vſu ⁊ ha.per ſeruum.ibi ſz ſi ꝺ fructu :reſpꝺi duplex est inter vnum ꝙ est per se seruitus .aliud quod non est seruitus. sed commoditas que ineſt i actu ꝺ quo hic dicitur. aut ergo ꝺ hoc adimendo sensit: ⁊ non potest separari:sicut nec supficies a solo vt.ſ.de ac.⁊ ob. l.obligationum fere .§.plane.aut de eo ꝙ est seruitus ⁊ non potest:quia illud nō legauit: vt infra ea.l.iij. §. si loci.

n Quando. ⁊ fructus. quia est pars rei: vt supra de vſufructu . lega.l iij.⁊ sic bene consonat cuz. sequenti casu.

p Adimi potest.sicut legari:vt.ſ.ti.i.non soluz i pri. ⁊ facit supra de vſu.⁊ ha.p seruum ibi:sed si de fructu ⁊c.

q Si quis decesserit.antequam accipiat. qꝺ dic ut supra in prori.§. ⁊ §.si quis ita.

r Mortuo.tempore testamenti.

s Sempronio. ideſt seio qui erat biomius.

t Si quis accipiat ideſt quod per eum stet.quo minus accipiat. vt supra de conditio. institutio.l. vter ex fratribus azo.naz si per euz stat.quod est eo ipso ꝙ heres in mora non est non transmittit ad heredes ticius hoc casu.si autem hec verba testator non adiecisset .aut si ticius ⁊c.cum sit purum a die mortis transmitteſt :vt.j.quando dies leg.ce.l.i.vl' dic plenius accipiat.i.accipere possit qꝺ est ãte cessionē dici legati.

u Ticij cum ticius deceſſerit post diem legati cedẽtem azo.alias secus:vt.j.e. ibi:sed ⁊ ante.diem ⁊c.

x Sed siquidem. licet sic sit de rigore tamẽ siquidẽ mora ⁊c.⁊ dic quod hic ex igitur modicum tempus an ticius uideatur perdere legatum si moritur:⁊ an heres sit in mora. vel dic moram heredis eo ipso ꝙ cessit dies legati.

p Repellendo.sic.ſ.de in rem uer.l.iij.in fi.⁊ l.ſe.

z Inter cessit mora.ſ.heredis.

a Et non ticij.nam perinde est fere ac si dixisset sic velit vel noluerit: vt j.de condi.⁊ de.si ita expressum apparet ergo iniquum esse eiusdem rei nomine heredem vtriqz damnari:vt.j.§.si duobus.

b Debetur legatum.j.e.si legatum.§.ꝙ ita.

c Re ipsa.scilicet in re singulari:vt.C.in quibus causis in inte. re.non est ne.l.in minorum.ſ.de le.iij.ticia.§.i.

d Sed ⁊ cum quis.si non dederit.ideſt si dare non tenebitur:vt ex inferioribus patet.sic.j.de uer.ob.si ticius. secundum azo.tenetur autem ticio dare cũ ticius decedit cedente die legati.⁊ facit.j.prox.§.

e Si quis.oneratus. ꝙ fieri poterit:vt ⁊.ſ.in prin.§.

f Eius.scilicet testatoris.

---

num ademisse vꝺ:vt.ſ.e.nō solum.§.liberatio.azo.

g Repetijt scuola.ſ.⁊ dic ꝙ.ſ.exegit post testm̃. hic aũt ⁊ vtrobi

h Et ait.subaudi pone se testatorẽ accepisse ante factos ⁊c. alij ba bent testator.⁊ habent recepit.

i Legauit. idẽ testa tor caio qcqd mihi ꝺ buit.az ⁊ hic pũcta.

k Quesijt.sceuola.

l An ei. legatario.

m Verba.sic.n.dixit lego caio qcquid mi hi debuit.Rñ.q.d.si aut dixi i primo casu burꝰ l.qñ exegit post testm̃:sic ⁊ i isto ſo ca su qñ añ testm̃:vt.ſ.le gatarius nō petat seu repetat.

n Posteri⁹.i. poste riori casu.

o Adderẽt.ſ.ꝺ solu ta pecunia añquã le garet caio quicquid mihi debuit.az.

p Quondã. cũ eniz sciret nihil deberi.ñ vt reliquisse liberati onẽ ꝙ nulla esset:sed pecuniã quꝺã debi tã pp verbuz preteri ti temporis debuit.

q Inter cetera.itez reliqua .ſ.sũt scripta vl' dic.i.teneaꝰ ad ea ꝙ apꝺ eũ remãserũt.

r Ea.i.chartas ⁊ re liqua ꝙ apud eũ sũt: vt ⁊.ſ.de le.i. si seruꝰ vetitus.⁊ ſ.e.aureli us.§.mevia. sic ergo no.qꝺ reddere charꝛ tas rationũ tm̃ nō ẽ reddere rones:cũ is reddat chartas ꝙ est uetitus rones redde re.nec reddere debi ta tm̃ est reddere rō nes sz dominũ istrue re ⁊ reddeꝛ reliqua. vt.j.de cõdi.⁊ de.cũ seruus.

s Cur nõ. si habes cur:nõ habundat. vt ⁊.j.de da.ifec.l.flumi num i pri.alias deest nõ ⁊ est plana.⁊ con cor.ſ.ti.i.aurelius.§. mevia ⁊.l.aurelio. §. caius.

t Cõtutor.qꝺ vide batur iõ qꝛ dixisse vi debatur nolo reposci ab eo ꝙ gessit cum ticio.quasi cum pro ⁊ accipi atur:vt ⁊.ſ.de vſufruc le.l.illi.

u Solui. ideſt dissolui.ad ꝙ est.ſ.e.aurelius.§.i.⁊.ij.⁊.§.legatum ⁊le.iij.nomen:in prin.sed ar.contra.j.§.prox.

b Conueniri.ſ.ab herede.ſ.si totum soluat.

i Tunc.ſ.tpe testamẽti ⁊ sic nõ ẽ ꝑ sed ꝓsonat.ſ.de le.iij. nomẽ.§.si lia.⁊ hoc sit vel nõ sit facta nouatio:vt ⁊.ſ.de le.ij.l.cum filius.§.he res meus.sed nõne vꝛ exegisse testator cũ accepto tulerit ⁊ nouauit sed in ficta solutione:vt hic ꝙ vera:ibi videtur mutasse voluntatez vt ⁊.ſ.e.non solũ.§.liberatio ⁊.ſ.e.l.in prin.sed certe immo quocunqz modo extinguitur videtur fieri nullũ:vt.ſ.e.si id quod.sz ibi re maebat nulla petitio.hic sic noua que originẽ habet ex ueteri:vt.ſ.ꝺ le.ij.cum filius.§.heres. Item cõtra. ſ.de alim̃.le.mela.§.i.ſo.ibi Item contra.ſ.prox.rñ:quia ⁊.ibi tempore mortis:sed ibi accessoriũ prie

non posse.idem repetijt q : ⁊ ait r te statorẽ ãte factos codicillos quib⁹ legauit s :pene oẽz pecuniã sortis ⁊ uſaz ꝛcepisse: ita ut modicũ sortis seu vsuraz ꝺbeaꝰ:⁊ q̃sijt an eiv ꝛpetitio cõpeteret ꝓpter ꝺbam ad ꝓteritũ relata quicqd mihi debuit. rñdi pri⁹ quidẽ �› m ea q̃ ꝓponereꝰ recte rñsuz ẽ:vez posteri⁹ pp ea q̃ i ipe adderẽt :ita a iudice estimandũ ut ispiceret oblitione pecunie solute: aut ꝙ eo inscio numerata eẽt id fecisz :an ꝛsulto ꝙ q̃zitatẽ quꝺã ꝺbitã nõ ius liberatois dari voluisset u Inter cetera liberto ita legauit:⁊ si quid me uiuo gessit : rones ab eo exigi veto:q̃riꝰ an chartas in quib⁹ rones cõscripte sũt.itẽ reliq̃ ꝛm accepta ⁊ expẽsa heredib⁹ reddere debeat.rñdi eax de quib⁹ q̃re reꝰ posse heredẽ vẽdicare:id ãt qꝺ cõseruus q rmanẽt i hereditate crediderit:⁊ i rẽ dñi vsuz essz: ꝺsijsse i reliquis eẽ y Ticia q̃ duos tutores hũerat ita cauit rõz tutele mee quã egit publi⁹ meui⁹ cũ lucio ticio ab eo rposci nolo:q̃riꝰ an si qua pecunia apud eũ ex tutela remansit pe ti ab eo possit . rñdi nihil ꝓponi curr nõ d pecunia q̃ pupille eẽt.⁊ apꝺ tutorẽ remaneret legata uidereꝰ. Itẽ q̃riꝰ an ꝓtutor e liberat⁹ uidereꝰ.rñdi cõtutorẽ nõ liberari f Caio seio optime merito hoc ampli⁹ lego cõcediqz uolo:nz ab eo peti:nz ab heredib⁹ ei⁹: qcqd mihi: an ex chirographis aut ex rõnib⁹ debitor ẽ: vl' quicqd a me mutuũ accepit:vl' fidẽ meã ꝓ eo obligaui.q̃ro vtruz id solũ qꝺ eo tpe quo testm̃ fiebat debebat:legatũ sit:an etsi quid ex ea sũma vsurarũ noie postea g accessit: legato cedat:rñdi ꝛm ea q̃ ꝓponerentur videri oẽm obligatoem seio ei⁹ ꝺbiti ꝓ fideicõmissũ solui⁸ voluisse. h Itẽ q̃ritur si postea nouatiõe fcã ⁊ ampliata summa cepit ꝺbere : an id qꝺ ex veteri cõtractu debeaꝰ ni hilomin⁹ i cã legati duret : an vero nouatõe facta quasi debitor nouus ãpliate sũme possit cõueniri i .rñ.id

---

o Quia est pars rei: vt supra de vſufructu . lega.l iij.⁊ sic bene consonat cuz. sequenti casu.

p Adimi potest.sicut legari:vt.ſ.ti.i.non soluz i pri. ⁊ facit supra de vſu.⁊ ha.p seruum ibi:sed si de fructu ⁊c.

q Si quis decesserit.antequam accipiat. qꝺ dic ut supra in prori.§. ⁊ §.si quis ita.

r Mortuo.tempore testamenti.

s Sempronio. ideſt seio qui erat biomius.

t Si quis accipiat ideſt quod per eum stet.quo minus accipiat. vt supra de conditio. institutio.l. vter ex fratribus azo.naz si per euz stat.quod est eo ipso ꝙ heres in mora non est non transmittit ad heredes ticius hoc casu.si autem hec verba testator non adiecisset .aut si ticius ⁊c.cum sit purum a die mortis transmitteſt :vt.j.quando dies leg.ce.l.i.vl' dic plenius accipiat.i.accipere possit qꝺ est ãte cessionē dici legati.

u Ticij cum ticius deceſſerit post diem legati cedẽtem azo.alias secus:vt.j.e. ibi:sed ⁊ ante.diem ⁊c.

x Sed siquidem. licet sic sit de rigore tamẽ siquidẽ mora ⁊c.⁊ dic quod hic ex igitur modicum tempus an ticius uideatur perdere legatum si moritur:⁊ an heres sit in mora. vel dic moram heredis eo ipso ꝙ cessit dies legati.

p Repellendo.sic.ſ.de in rem uer.l.iij.in fi.⁊ l.ſe.

z Inter cessit mora.ſ.heredis.

a Et non ticij.nam perinde est fere ac si dixisset sic velit vel noluerit: vt j.de condi.⁊ de.si ita expressum apparet ergo iniquum esse eiusdem rei nomine heredem vtriqz damnari:vt.j.§.si duobus.

b Debetur legatum.j.e.si legatum.§.ꝙ ita.

c Re ipsa.scilicet in re singulari:vt.C.in quibus causis in inte. re.non est ne.l.in minorum.ſ.de le.iij.ticia.§.i.

d Sed ⁊ cum quis.si non dederit.ideſt si dare non tenebitur:vt ex inferioribus patet.sic.j.de uer.ob.si ticius. secundum azo.tenetur autem ticio dare cũ ticius decedit cedente die legati.⁊ facit.j.prox.§.

e Si quis.oneratus. ꝙ fieri poterit:vt ⁊.ſ.in prin.§.

f Eius.scilicet testatoris.

g Cautione.mutiana:vt.ĵ.de ꝓdi.ꝛ de.l mutiane.
b Si quis plus.ꝛ facit.s̄.ti.i.nō solum.§.sed si debitorē.ꝛ de ver. ob.l.i. §.penultimo.
i Si loci adimat .q̄ iter sequitur vsumfruc:vt.s̄.si vsufr.pe.l.i.§.i.
a Adimēdo.sed nūquid q fūc ū legat vī legare iter ad cū fundū per aliū testatoris fūdū vel alteri⁹ redimēdū :quidam qō sic vt hic.ꝛ sic ē bona similitudo:vel dic qō nō sicut nec fūdo vēdito:vt.s̄.de cōtra hen.emp. l.in vendendo.ꝛ nō.s̄.de ser. ur.prę. binas. ꝛ quod hic dicit non minuit : quia aliud adimit q̄ legatū est:vt ꝛ nō.s̄.e .l.i.ꝛ facit.s̄.de lc.i.seruū fi. §.fi. ꝛ.l.si fūduꝫ.§.q fūdū. ꝛ de vsu.ꝛ ha.p seruū.§. si vsuf.
b Si duob⁹.separati vt ticio albo fundū:ticio nigro domum.
d Appareat. qꝛ dixit q̄ ticio ōdi adimo.nec adiecit albo vel nigro.
vtrīqꝫ quidā hñt neutri:ꝛ tūc sit directa similitudo p dictionē quēadmodū. qb⁹ n. ex cā ꝛč.vt.ĵ.e.legata. §. fi.alij habēt vtrīqꝫ.ꝛ tunc est similitudo p ꝯrariū:vt ꝛ ibi lazar⁹ silr mala: ꝛ ad primā cōcor.ad ꝑam ē ꝑ.ĵ. de re.du. si fuerit.vbi dicit nō valere.sed distinguitur vtrum vnū fuerit legatum vt .l.ticio fundum ꝛ tunc non valet:vt ibi.an plura: vtputa ticio fundum: postea ticio domum quia plura sunt legata vtrunqꝫ valebit ꝛ vtrīqꝫ rei medietas prō indiuiso debebitur:vt hic. Itē ꝑ.s̄.de le.ij.si quis seruū.§.si inter.vbi dicitur q̄ heres debet eligere cui soluat.ꝛ sic valet:ꝛ ita ē ꝑ prout est hic neutri.sed ibi exponit debet.i.pōt.nā nō tenetur ꝛ secūdū hoc est ꝑ si habes hic vtrīqꝫ. qꝛ dic qō ibi tō hic diuersa fuerit legata alij dicunt qō ibi ñ voluit testator facere duos reos credendo quod pōt fieri ctiā p testm̄ vt.ĵ.de duobus reis.l.eandē. ꝛ adde q̄ sunt i questione sabbatina dñi.azo.que incipit.duo fuerunt fratres ꝛč.ꝛ facit ꝓ vt habes neutri.s̄.§.si quis ticio.ibi sin autez nulli ꝛč. ꝛ.s̄.de lībe.ꝛ po.l.ij.ꝛ.s̄.de here.instī.in tempus. §.i.ꝛ ĵ.de manu.t.l.cum ex plurib⁹ ꝛ.s̄.de testa.tu.duo:sꝫ prō vt debes vtrīqꝫ.ꝛ ad primū rn̄.est ar.ꝑ.s̄.de i rē ver.l.sed dicendum.
d Bebeť.ꝛ ita adētio nlīa sꝫ ꝑ.ĵ.ō re.du.si fuerit.ibi adēptio ār ꝛč.so.ibi.
e Cōditio magis q̄ verba.no.sensū ꝛč.sic.C.de liberis prę.le.iij.ꝛ.ĵ. ō cōdi.ꝛ ō .l.i ꝓditiōib⁹.ꝛ.s̄.de iureiu.l.sꝫ ꝛ si possessori.§ . sed ꝛ si rex.ꝛ.C.de consti.pe.l.ij.§.sed vt sub.ꝛ.ĵ.de re iudi.l.in sūma.ꝛ.s̄.de iure do.l.promittendo in prin.ꝛ.ĵ.de ver.sign.l.in conuentionibus.sed ar. ꝑ.s̄.de vsufruc. le.si alij.ꝛ.s̄.e.l.i. Item facit.s̄.de eden.l.i.§.diem.in fi.§.
f Non solum nuda.i.tacita.ꝛ sic nuda a verbis:vt.s̄.de auro ꝛ ar.le.l.iij. i fi.ꝛ.l.iiij.no.nimiꝫ etiā relictū q̄qꝫ presumit:vt.s̄.ō pecl'.le.l.deniqꝫ.§. iterdū.vel dic nuda.s.a solēnitate .voluntas enī fuit expressa.secus tn̄ vī hēredis īstitutione:vt.C.de testamē.l.hac ꝓsul.§.si qs ār ꝛ.s̄.de iiusto te. l.ij.ꝛ īsti.qb⁹ mo.te infir.§.ex eo ꝛ.ĵ.e. l.ex parte.sꝫ contra vī ēt i hēredis īstitutiōe:vt.ĵ.de his qb⁹ vt idig.l.cū qdā ꝛ.C.de testa.l.nostrā.ꝛ de his q bus vt indig.hereditas.ꝛ.s̄.de acqui.here.clodius.q̄ vix.possunt ad cor.diā reuocari sed dic legata reuocantur tacita voluntate p̄sūpta prīori volūtati ꝑria hēdis vero īstitutio nō .vt.ĵ.e.ex parte Itē legata ꝑria

ceptiōe opposita ,pspicere sibi cautione⁸ a ticio de fundo non alienando. Si quis plusquaꝫ⁵ dederit ademerit:adēptio valet:veluti si qs xx.legauerit:ꝛ.xl.ademerit. Si loci vsufructum leget testator ꝛ iter adimat': ñ valet adēptio:nec uiciat legatū:sicuti qui,pprietatē fundi legat:iter adimēdo legatū⁸ ñ minuit.
Si duob⁹ ticijs sepatim⁵ legauerit ꝛ vni adimerit : nec appeat⁶ cui ademptū sit:vtrīqꝫ legatū debet⁴ : quēadmodū ꝛ i dādo si nō appeat cui datū sit:dicim⁹ neutri legatū.
Si ticio fundus pure eidēqꝫ sub cōditōe legat⁹ sit:deinde postea ad empt⁹ sit sic.ticio fundū quem sub conditione legaui:heres me⁹ ne dato:ex nulla rōne debetur nisi spāliter dixerit:pure eū uelle legatū accipe
Cōditio legati an adimi possit: ul' hereditatis uel statuliberi uidendū ꝛ iulian⁹ scribit in statulibero: ōtra cā conditōem nō repūtare libertatē:papinian⁹ quoqꝫ li.xviij. digest. scribit generaliter cōditōe adimi non posse:nō.n.datur conditio inquit: sꝫ ascribitur:qō aūt ascribit nō potest adimi:sed qō dat:sed melio⁹ est sensū magis q̄ ꝫ vba⁶ amplecti:ꝛ cōditōeꝫ sicut ascribi ita adimi posse.
Cū ticio.c.testō legasset: ꝛ eidem codicillis ita legasset.ticio.l. dunta xat:nec amplio⁹ heres me⁹ dato: nō amplius q̄ꝫ.l.legatariū petituruꝫ.
Nō solū aūt legata:sꝫ ꝛ fideicommissa adimi possūt : ꝛ quidē nuda⁶ uoluntate:unde q̄rit an ēt inimicitijs ītерpositis fideicōmissū nō ōbeatur.ꝛ siquidē capitales: ul' grauissime inimicitie intercesserint:ademptū⁸ uideri qō rīctū ē. sin āt leuis⁵ offensa est:manet fideicō. ꝯ hoc ꝛ i legato⁴ tractamus: doli mali exceptōe opposita⁶.
Quod si itex⁴ i amicitiā redierit ꝛ penituerit testatorē prioris offense legatū ul' fideicōmissū relictū reintegrabit.ambulatoria⁷ .n.est uoluntas defuncti usqꝫ ad uite supre

Dēz.

volūtate ꝛ expressa ēt nō solēni reuocāt heredis vo īstitutio. qꝛ magis quā legata solēnis ē:nō sic reuocat sola volūtate ꝓria ꝛ expīsa. imo factum defūcti iteruenire oꝛ linū pcidēdo vel testm̄ diſrumpendo:ꝛ tūc ipso iure rūpit vel solēnitate vel plena:ꝛ tūc ipso iure rumpit.vel semip lena:ꝛ tunc nō rūpit ipso iure.sed hereditas quasi ab indigno auferť.

Dēnū exitum. Quius.
Sicut adimi legatum pōt:ita ꝛ ad alū transferri⁸ uelut hoc modo qō ticio legaui id seio do lego:q̄ rei i psonā ticij tacitā adēptōeꝫ ꝓtiet.
Trāslatio⁹ legati⁵ p Paul⁹.
Fit q̄ttuor modis:aut.n.a psona i psonā trāsferť:aut ab eo q dar iussus ē trāsfertur: ut alijs det: aut cū res,p re datur ut,p fūdo.x.aurei : aut qō pure datū est transferť sub cōditōe:sed si id qō ticio dedi a me uio deꝫ:q̄ꝫ uis soleāt eē duo eiusdē rei ōbitores:tamē uerio⁹ ē hoc casu ademptū eē legatū.nā cū⁹ dico qō ticiū dare dānaui:seius dānas esto dare uideor dicere ne tio⁹ det. iteꝫ si,p fundo.x.legenť:quidā putant non eē legatū adēptū ꝓius: sed uerio⁹ ē ademptū eē:nouissima⁷ .n.uolūtas seruatur. Ulpian⁹
Quod si alij legeť sub ꝓditione qō alij pure datū est⁸ : ñ plene⁷ ŕcessum uideť a primo:sꝫ ita demum si ꝓditio sequentis exiterit: ceterum si hoc animo fuerit testator ut omni mō recessū a primo putauerit:dicēdū erit a primo adēptū legatū.
Ideo si uiuo testa⁴ Uli. tore mortu⁹ fuerit is in quem trāslatū legatū fuerit: nihilominus ad eū a quo trāslatū fuerit ptiebit.
Quꝫ.c.⁹ que quis u Ulpia. pure reliquit:cōditōe adiecta ite⁹ eidē legauit:sigdem q̄si aliam banc summam esse uoluit : ꝛ quod pure relictum est:statiꝫ debebitur⁵ ꝛ quod sub conditione ascriptum est:si conditio exiterit: q⁹ si eandē summam mutata uoluntate sub cōditione reliquid: pura datio conditiōalis effecta videbitur⁵. quare si in eo testamento in quo centū ascripserat:postea quinquaginta relīqt siquidem alia uoluit esse hec .l. centum quinquaginta debebuntur . si uero quinquaginta tantum ōberi⁷ uoluerit: quinquaginta tantum debebuntur.idem est ꝛ si in codicillis id fuerit factū. Talia.

tū primo est adēptū.vt.ĵ.e.ꝛ si transferam ꝛ.s̄.de le.i.plane i prin.
q Nam cum.bene dico ademptum.nam ꝛč.
r Nouissima.sic.C.de pac.le.pacta nouissima.ꝛ.ĵ.e.nihil prō.ꝛ.s̄.ō le.i.l.si mihi.§.in legatis ꝛ.s̄.de alimen.le.l.mela.§.sed ꝛsi.
Quod si legatū ē.s.prius si aūt primo sub ꝓditione pure trāsfertur,itelligitur conditio repetita nisi conditio cohereat prime persone vt.ĵ.e.legatum sub.ꝛ facit.C.de le.datum.
t Non plene.q̄ enim sub ꝓditione adimitur tale est acti sub cōtra ria ꝓditione legatum sit:vt.ĵ.quādo dies le.ce.q̄ pure.ꝛ.s̄.si cer.pe. pecuniam.aꝫ.ꝛ facit.ĵ.e.si legatum pure.ꝛ.l.rem le.
u Cum.c.am.q̄ pōt eē simplex.relatio ꝛ non simplex.
x Quedebatur.sed quid in dubio:rn̄.sm aꝫ.distinguitur eadem scriptura vel alia.vt.ĵ.prox.§.nō.
y Tantum.deberi voluerit q̄ presumitur si in eodem testamēto vel codicillis eisdem hec legata reliquit vt.s̄.de supell'.le.l.legata i pri. ꝛ.s̄.de le.i.l.plane.§.sed si non.secus si in alijs:vt.s̄. ō proba.l.quin

quaginta ⁊ de ali.⁊ ci.le.libertis.⁊.s̄.de ist̄r.vel.l.scie ⁊ s̄.t.i. aure
li⁹ §. testō ita.vel dic vt dixi.in.l.illa plane.de le.i.

Si legatū.ad heredē ticij.i.oio a primo legato recessum ē da
tps vt.s̄.de condi.insti.iul'.§.vbi autem.⁊.s̄.de consti.pe.l. il
lud.ij.rñ.azo.⁊ facit.s̄.de le.ij.si post mor. §. fi.

a Adimit̄.hec adem
ptio ꝓtinet in se taci
tam dationē sub con
traria ꝺditōe vt hic
⁊.s̄.si cer.pe.pecuniā
⁊.j.qñ di. le. ce.l. qō
pure.q.n.tacite agi
tur pro cauto. i.exp̄s
so habendū est:vt.s̄.
si cer.pe.cū quidam.
⁊ fa.s̄.e.q si alij .⁊ ō
in diē adiec. l. ij.sed
ar.ꝺ.s̄.ꝑ cmp.l.ij.§.
si in diem.

b Quod si ita lega
tum.diem.s.ced ente
⁊ facit.s̄.l. iij.§.i.sed
⁊ cū gs.⁊ pror.rñ.

Si hominem
non p̄imit ꝺ
s̄.ti.l.nō solū.§.i.sz
ibi alternatiue. hic i
genere.

c Stichum al'
ex alias nō est
lex:possit ergo a con
trario alias legatari
us generis hz electi
onem:vt ⁊ no.isti.de
le.§. si generaliter ⁊
s̄.de pac.l.si vnus.§.
sz si generaliter ⁊.s̄.
de op.l.hominem.

Qui.qua rōne
i.aliqua.

e Et.s. liberto:vt.j.
e.l. libertus.⁊ .C. de
bis quibus vt idig.
l.hereditas sed ar.ꝺ
s̄.ad sill'.l.iij.§.i.

f Legata.si suo
instituti ticium
⁊ ab eo seruo eius le
gati .non valet reli
cū vt isti. de le.§ .an
seruo ⁊.§.ecōtrario.

g Nam pure meri
to hoc ita dixi : qz q
busdam videbatur
secus tali rōe nā ⁊c.

h Batuz.i.non adē
ptum.ro.

Si legatum pure datum ticio:
adimat̄ sub cōditiōe: ⁊ pendē
te cōditōe tici⁹ decesserit: q̄zuis cō
ditio defecerit:ad heredē ticij⁵ lega
tū nō ꝓtinebit. nā legatū cū sub cō
ditōe adimit̄[a]:perīde ē ac si sub cō
traria ꝺditōe datū fuisset. Qō si
ita legatū est ticio. ⁊. heres me⁹ da
to: si ticio ñ ōderit eadē.⁊. sēp̄ōio
dato:si moriat̄ tici⁹ añ diē[b] legati:sē
p̄oni⁹ legatū utiliter petet:trāslatū
.n. legatū itelligi debebit. Idē.

Si boiez legat ⁊ stichū adimit
nō p̄imit[c] legatū sed extenuat.

Et stichū legatari⁹ u Alp.
eligere ñ possit[d]. m Arcia.

Qui seuerus ⁊ antonin⁹ rescri
pserūt:cum testator postrema
scriptura quāq̄z rōne[e] mot⁹ pessi
mū libtū eē adiecisz:ea q̄ ꝓze scri
ptura ei[f] flicta fuerāt adēpta uideri

Legata inutiliter ⁊ Lozen.
data adēptōe nō ꝓfirmantur
ueluti si seruo[g] a dño herede institu
to pure legatū sub ꝺditōe adimat̄.
nā pure[h] legatū si sub cōditiōe adi
matur:sub contraria ꝺditōe datū[i]
intelligitur:⁊ iō ꝓfirmat̄[k] .adēptio[l]
aūt quo minus nō quo magis lega
tū debeatur iteruenit. m Quib⁹[m]
ex cāis datio legati inutilis est : ex
bisdem causis ēt adēptio inefficax
bētur:veluti si uiā ꝑ pte adimas[n]:
aut ꝑ pte libex eē ver⁹[o] ꝑ Aul'.

Cām fu⁹ legat⁹ a testatōe ⁊ ali
enat⁹[p] rursus adempt⁹ sit a te
statore:nō debeb̄ legatario:oppōsi
ta exceptōe doli mali : sane si ꝑbet
legatari⁹ nouā uolūtatē testatoris
nō sūmouebit̄[q]. Idem.

Nihil interest inducat̄ qō[r] scri
ptum est.an adimatur. ꝑ Aul'.

prima quando corrigit vltimam vel determinat: vt. s̄. de le.i.si mihi ⁊ ti
bi.§.fi.⁊ de le.iij.l.si quis i prin.sz ꝺ.j. de re.iur.l.vbi repu.so.ibi nescitur
qō prius: ⁊ quod posterius sit factū.vel ibi est repugnant ia propter per
plexitatem verboꝝ vt.s̄.de condi.inst.l.si ticius.

r Rem legatam.extinguit̄ ꝑ excep.nō ipso iure vt.s̄.e.l.cū.seruus.

Nihil ꝓhibz priorē scripturam
posteriorē corrigere[a] cōmuta
re rescindere. m Modestinus.

Rem legatā testator viuus alij
donauit oī modo extinguitur[a]
legatū:hec distinguim⁹ utrū ꝓpter
necessitatē rei familiaris[b] an mera
uolūtate donauerit:ut si necessitate
donauerit legatum debeat̄.si nuda
uolūtate nō debeat̄:hec.n. distictō
in donātis munificētia nō cadit: cū
nēo i necessitatib⁹ liberalis[c] existat

Si adimendo[d] Idem.
legatum quod meuio relictuz
sit:fideicōmissum ab eo datum de
functus reuocare noluit : heredes
ex causa fideicōmissi conuenīri pos
se recte probari. ꝑ Omp.

Et si transferam legatum[e] i eū
cum quo nobis testamenti fa
ctio non est siue in seruum propri
um cui sine libertate[f] legauero:licz
ei non debeatur:nec ali⁸: tamen de
bebitur cui fuit ademptum.

Legatum nulli Lucini⁹.
ali[b] adimi potest q̄z cui datū
est:quapropter si filio aut seruo ali
eno legatum fuerit:domino aut pa
tri legatum adimi non potest.

Ex parte heres ꝑ Ompo.
institutus etiam legatum[i] acce
perat: eum testator inimicitijs gra
uissimis persecutus cum testamen
tum aliud facere instituisset[k]: nec ꝑ
ficere potuisset preterijt[l]: heredita
rie quidez actiones ei non denega
buntur[m]:sed legatum si petat exce
ptione doli mali summouebitur.

Pater in Idem.
ter filios facultatibus diuisis
filiam ex ratione primipilli[n] cōmo
dozum trecentum aureos accipere

b Rei familiaris. ⁊ nō fa
cit rescindi venditionez ta
lis necessitas:vt .C.ō resci.
uen.l.non iccirco.

c Liberalis. q ꝺ. qui dat
aliquid ex necessitate non
ꝺz id donare:vt ⁊.s̄.de do.
iter vi.⁊ vr.si quis ꝑ.⁊.C.
de dona.nec ignorans ⁊.s̄.
de do.l.donari. qñq; tñ dī
liberalitas vel donatio:ēt
que necessario fit: sed ipso
prīe:vt.C.de hz.l.cogno .⁊
s̄.de ad.tu.l.cuz plures. §.
in primis. ⁊.s̄. ⁊ ra. di.l.i.
§.i.⁊.i. ad.l.aquil'.si seruus
seruum.§.si oliuam vel dic
nemo ⁊c.i.nemo idigēs do
nat.sz tunc ē ar.ꝺ.s̄.si cer.
pe.si ego. Itē tertio nemo
est liberalis ei q idiget. vñ
versus. Cum fueris felix
ml'tos.numerabis amicos
Tēpora dum fuerint nubi
la solus eris.sed prima ve
ra.⁊ facit.s̄.de au.⁊ ar.leg.
scribit .§.itē ⁊.j.e.l.legatuz
§.fi.sed quid si alienauit.⁊.
nō lucratio:ex volūtate tñ
pura vt ueneret :rñdēt qdā
sēp videri fieri ex necessita
te ar.s̄.de ꝑcur.seruū quo
qz sed dicas tūc habere lo
cum hāc distictionē quam
hic dicit cessare i donatio
ne.q.d.alias hz locuz :⁊ sic
intellige .s̄.de le.iij.l. fidei
cōmi.§.si rē ⁊ colligit̄.j.e.si
seruo.⁊ fa.isti.de le.§.si rē.

d Si adimēdo.pōt qua
si cū onere redeat.sic
C.de cadu.tol.§.i.⁊.s̄.ō al'.
leg.caio in prin.sed ar.ꝺ.j.
e.l.si tibi.

e Et si transferaz .lega
tum idem i hereditа
te : vt.j.de bis quibus vt
indig.l.cum quidam. azo.

f Sine libertate. ⁊ ideo ñ
valet vt.C.ō le.seruis ⁊.j.ō
bis que ꝑ nō scrip.si i me
tallum in.fi.sed ꝺ.s̄.de le.
ij.l.si seruus.§. si seruꝰ.sed
alio casu loquitur. Item ⁊ hic dicunt quidam ualere offi.iu.vt.C.de nec.
ser.here.insti.l.quidam.§.illo. sed dic vt ibi.

g Nec alij.sic.s̄.de leg.i .plane in prin. ⁊ de iniusto te.l.cum in secundo
§.pe.⁊.j.e.legatum.in fi.⁊.s̄.de test.mi.l.mi.§.fi.

h Legatum. nulli alij.sic.s̄.ō vul.sub.qui liberis.§.fi.⁊.j.de acceptil'.
l.an inutilis.§.fi.⁊.j.de verboꝝ obliga.l. fi.in princi. ⁊.j.de con
di.⁊ dē .l.qui heredi.in prin.⁊ institu.de stip.ser.§.sed cuz factum sed ar.
contra.s̄.de le.i.legatum.⁊.j.de succes.edic.l.i.§. per seruum.

i Ex parte legatum.idest prelegatum.

k Instituisset.in animo non tamen fecit.

l Preterijt.alias preterijt.i.ōmisit:alias preterea.

m Benegabuntur.ꝺ.C.de bis quibus ut indig.hereditas .⁊.j.de his q
bus vt indign.l. cum quidam solu.hic non ipso iure: sed ibi sic per sen
tentiam.vel ibi expressa.hic tacita est reuocatio .vel dic vt dixi in dicta
l.cum quidam.Item nota in legato secus:vt ⁊.s̄.l.iij.§.fi. Item quare se
cus:respondeo quia hereditas semel data adimi non potest in legato se
cus:vt.s̄.de bis que in te.dele .l.i.§.fi.⁊ de te.mi.l.milites.§. veteranus.
sed quia secus:respōdeo quia cum institutio heredis sit caput testamen
ti non potest infirmari nisi certis modis solennibus . vt institu. quibus mo. te.infir.§.ex eo ⁊.C.de test.hac consul
§.penul.⁊.l.sancimus.⁊.l.nostram.⁊.j.si tab.test.nul.ex.l.i.§.si heres.⁊ de
hoc nō.s̄.l.iij.in fi.⁊ facit.j.e.l.penul.

n Pater primipilli.i.cuiusdam administrationis in qua fuerunt mul
ta commoda vel lucra.q.d.ex tali negociatione.

o Voluerit.s.per preceptionem.

c Quamuis si leges libertatem ⁊ pro parte adimas:non valet.ad q̄.
§. de exce.rei iud.iudicate in prin.⁊ de libera.cā duobus.

q Non sūmouebitur aliud esset si liber eē iussus sit:vt.j.de ma.te.
l.verum ē.que est ꝺ. Item facit ꝺ.j.de condi.⁊ de.filie.§.fi.⁊. C .de
remis.pig.l.si.⁊.s̄.de auro ⁊ argento le.l.scribit.§.item.

r Nihil interest.inducatur.quod dic vt no.C.de test.l. nostram
⁊.s̄.de le.i.si ita scriptum ⁊ de bis que in test.de .l.i.§.⁊ ideo.
⁊.l.ij.i prin. Item facit.s̄.de peti.hz.l. si quis liber. circa prin.⁊ de
iu.l.⁊ post.§.i.

s Nihil corrigere.corrigit vltima primam.cum addit vel minu
it cōmutat quādo transfert.vt.s̄.e.translatio. rescidit cum ex
eo toto tollit:vt.s̄.l.pror.⁊ facit.s̄.de ali.le.caio.⁊ de le.⁊ sc.consul.
non est ⁊ de codicill'.diui.§.lz ⁊.C.de pac.l.pacta.vel dic econtra:q

p Cõparauit.plurisq̃.ccc.aureos:vt statim patet.accur.
q Videt.sic.s̃.de le.ij.imperator.§.fi.z.l.se.z.l.se.z de pe.hereditatis.fz zsi le.§.i. r Indiuisas qdam eni idiuise remãserãt.
f Voluisset.s.pater.azo.
r Aut in ea.i.in ea possessione percipiat filia nubẽs aureos.ccc.z de supfluo portionẽ accipiat her ditariam.ad qõ ẽ.s̃. famil'. ber.l.que pr̃.sed p̃.C.fa.he. l.i cognitione: vbi dic̃ viri lit'.sed dic vt ibi.
u Pecunia rlicta. vt.ccc. habeat añ ptem i reliquis her̃ditariã:vt.s̃.famili.her cis'.heredes.§.fi.z.l.se.z fa. s̃.de le.ij.xi.§.si rem.
x Legatũ. sublatis.i.si habuerit filios.
y Necessaria.ad legatum habẽdũ.z dic vt.j̃. de con. z de.l.legatũ sub ꝓdi. z sic non ẽ cõtra.s̃.de here.instit. l.sub condi.z sic fa.C.de ca du.tol.§.ne.autẽ.z.j̃. de cõ di.z de.le.legatũ z.l.q̃ con ditio.z.j̃.de ver.ob.ticia.§. idem rñ.
z Pater voluntas colla ta in vxorem.
a Filie.aliaſ filij.i.filie.nã masculinum ꝓcipit femini nũ:vt.s̃.de le.iij.qui duos. z.j̃.e.alumne.i fi. i.rñ.z fac̃ s̃.de le.i.stichus.z.l.si ex to in prin.z de vel.iij.l.xi: §.si rem z.s̃.de auro le.scri bit.§.item.z ꝺ fundo instruc. quesitum.§.fi. z.s̃.e. transl latio.z.l. nihil pro.z.l. z si transferaz.
b Alteri dedit.scilicet testatoꝛ.
c Cõparatũ. cõparatum n.fuerat forte pro decem z tantum voluit pcipere ali um coheredem a quodam nomine.
d Distracto.a defũcto ex volũtate. z sic reuocato le gato.z dic citra offẽsã:qz ñ offendit legatarius testato rem:qz tũc nõ pderet alter vel dic a defũcto legatario ꝓsentire:z sic non offendit testatoꝛ legatarium sz tũc idẽ esset zsi eo inuito.
e Redisset.sic supra eo.pr̃.
f Actiones.admissa cõpẽ satione tali qz alter nõ hz

voluit[o]: ac postea ꝺ pecunia cõmo dorum possessionem parauit[p]: ni hilomin[9] fratres z coheredes soꝛo ri fideicõmissũ p̃stabũt::non .n.ab sumptũ videt[q]:qꝺ in coꝛp[9] pr̃imo nij uersũ ẽ:cũ aũt iter filios diuiso patrimonio res indiuisas[r] ad oẽs coheredes pertinere voluisset[a]: ita possessionem ex cõmodis cõpara tã diuidi placuit:ut i eam[t] supflui p tij filia portiõem hereditariã accipi at:hoc.n.cueniret i bonis pecunia relicta[v].

l Legatũ sub ꝓditõe datũ cum transfert sub eadẽ cõditõe transfer ri videt:si nõ cõditio prioꝛi psone cohereat.nã si quis vxoꝛi sublatis[x] liberis legauerit:repetita cõditio ñ dr̃:que fuit i pson̄a mulieris necessaria[y] Pater hoꝛtos instructos filie legauit:postea quedã ex manci pijs hoꝛtoꝝ vxoꝛi donauit siue do natões testõ cõfirmauerit siue nõ: posteriꝛ volũtas[3] filie[a] legato po tiꝛ erit:sed etsi non valet donatio: tñ minuisse filie legatũ pr̃ itelligit.

a Alteri ex heredib[9] i l. Dez. ꝓceptionẽ predij dedit[b]:mor alteri prestari aduersus debitoꝛem actões ad eum finẽ mandauit: quo prediũ fuerat cõparatũ[c]:cũ postea distracto[d] predio citra vllam offen sam eius qui preceptõem accepat: pciuz in coꝛp[9] patrimonij redijssz[e] non eẽ prestãdas actões[f] coheredi respondi. p Aulus.

Si seruo[s] cuz libertate dato[b] le gato[i] z alienato[k] adimat' libertas: qzuis alieno inutil'r adimat'[l]: tamẽ legatũ ad ẽptoꝛẽ ñ puentuꝝ[m] z me rito.cõstitit[n].n.adẽptõ:qz possit rẽ demi:sicut datio[o]:cũ in eũ cõfertur

q faciendi testamenti tempoꝛe fuit testatoꝛis:deinde alienato codicill' libertas dat':quid ergo si eũ quem liberũ esse quis iusserat[p]: manumi serit[q] viu[9]:deide,codicillis liberta tem ei adimerit:videam[9] an ꝓdide rit legatuz vana adẽptõe libertatis quod qdã putant[r]: sz superuacua scriptura nõ nocet legato. l Dẽ.

Si seruus legatus[s] est: z ei ali quid[t] si alienato eo adimat'[v]:i qõ ipsi[x] legatũ est:valet ademptõ[v]: quia z legatum[a] potest,pcedere[b] si reddiderit[c]. Seruo legato[d] z in ter uiuos manumisso[e]: si legatum[f] adimatur:nulli[9] mõnti ademptõ[g] ẽ.igitur legatũ[b] qõ ipsi datũ est ca piet.nam zsi'rursus i seruitutẽ reci derit:nõ tamẽ legatũ[k] eius[l] resuscꝰ tabitur:nouus.n.homo videt esse.

Si tibi certam p Aulus. rem legauero z rogauero te ut eam ticio restituere:deinde ean dem reꝛ tibi fideicommisero[m]:nec rogauero te:ut ali eã prestares: q̃ri tur an i tua ptãte sit ex cã fideicom missi eligere:ut fideicõmissũ ñ pre stes[n]:z magis posteriorẽ scripturã testi placuit spectari. p Aulus.

Si libertus[o] qui in prioꝛe pte testi legatũ accepat: z ingrat[9] postea eadẽ scriptura a testatõe ap pellat[9] ẽ cõmutata volũtate actõez ex testõ bẽre nõ pot. Leuola.

Alumnie sue sempronie pla le gauerat qdã ut prestarent ab herede suo petijt:in quib[9] z.xx.da re uoluit his uerbis:hoc ampli[9] do lego:dariqz uolo.xx.auri[a] libraſ: z adiecit:fideiqz tue attici[b] cõmitto: ut i primis sempꝛoniam soꝛoꝛẽ tuã ,p tua pietate z regere z tueri uelis

tari[9] testatoꝛis nouã ,pferat volũtatẽ vt.s̃.e.cũ seruus. al' redimat f.seruus.z tũc dic vt.s̃.qz z datus sit ticio sponte:tã seru[9] q̃ fudus vel si ,pferatur secunda noua voluntas.
d Seruo legato.puta ticio.z sunt isti ablatiui absoluti.
e Manumiso.scilicet postea.
f Legatũ.i.ipse seruus expressim adimatur.legatario.
g Ademptio.i.supuacua:qm̃ ademptio per manumissionem iam fa cta erat. h Legatũ.suo. i Capiet.vt z.s̃.l.pr.in fi.
i Nam zsi rursus.bene dixi superuacuã ademptionem p manumi sionem.nam zc. k Legatum.seruo.
l Eius.s.serui idest legatum qꝺ est ipse seruus:z facit.j̃.de ver.ob. l.inter isti.§.sacrã.z de solu.qui res.§.aream.z ꝺ.s̃.de le.iij.si chorus §.fi si deest ibi non.So.hic post mortem testatoꝛis recidit i seruitu tem nec post habuit nouã volũtatẽ ibi ante mortem.z post habuit nouam voluntatẽ.ad quod est.s̃.e.cum seruus in fine.
m Si tibi cõmissero.i.tibi per fideicõ.reliquero.azo.
n Non prestes alias deest non.z alias adest.z bene z concoꝛ.j̃. si cui plusq̃ per.l.fal.l.nisi §.itẽ si ipse.z.C.de vsur.l.per retentionẽ sed contra.s̃.de proba.l.iij.so.ibi.Itẽ ar.ꝺ.s̃.de con.instit.cum seru[9] z.j̃.de con.z de.l.auia z.s̃.de al'.le.caio i prin.z.facit.j̃.e.alumne.i fi. i.rñ.z §.ab heredibus.§.z qui filias z de pecul'. lega.l.si peculium z.s̃.e.titu.l.aurelius.§.testamento.
o Libertus fa.s̃.e.diui.z.C.de his quibus vt indig. hereditas.
a Alumne.xx.auri.nõ pure.sed post mortem vt subijcit.
b Attici.proprium nomen est heredis .i.fratris alumne.azo.vt

apparet.ĩ.vel nõ erat frater.sed fraterna charitate cuz deligebat:vt
ſ.de here.inſti.nemo.§.qui frater.
c Ad meuiũ.al'ẽ ad meuiã legatariã.ſed falſa eſt littera.nã i multis lo
cis oportoret dici meuius.i.meuia.al's eſt meuiũ ꝛ hec vera.
d Denarios.quinqz.ſ.pro victu.
e Centenos.dic cẽ
tenos ꝛ vicenos.
f Qui nos.i.quinq
ens.xx.poni ꝑ eode
ꝛ dic menſtruos.
g Certa ſuz ꝑ hoc
vz relinquer fideicõ
vt.ꝛ.ſ.t.i.l. vnũ.§.fi.
ꝛ ſ de le.i.filiuſſa.§. vt
quis.ꝛ de.le. iij.pam
philo.
h Attici⁹.qꝑ videbaꝫ
ꝑ verba ſupiora cer
ta ſum ꝛc.
i Sz alia.ſ.meſtrua
ꝛ ſit poſterior ſcrip/
ta minimus grauas
ſic.ſ.l.ſi tibi certam.
k Et ab herede. q̃
ſi hers legatarij ſi ro
gat⁹ qꝑ valeret.vt.ſ.
de.le.iij.ſi fuerit.§.fi.
l Ticia libertaz. qz
eã manumiſerat pa
ter ticie.
m Suithesiz grece.
ſuithesim dicitur oẽ
poſſeſſorium.
n In qbuſdã. ideſt
iter q̃ verba epl'e.
o Salutẽ. hec ẽ epi
ſtola in greco qꝑ qdẽ
libri habẽt translatã
i latinũ:ꝑ hec verba
volo ꝛc.alij ñ habẽt
ꝛ ponũr grecum qꝑ ſi
gnificet ꝑdia que re
lig pamphilo ſcie do
no:ꝛ ſm iſtos petet
ſeia quaſi ex donati
one inter viuos ſm
nos per fideicom.
p Liberta. hic hñt
quidã i ſeiã libertã.
ꝛ icipit.§.ab heredi
bus alij non habẽt.ꝛ
ſubaudiũt i ſeiam li/
bertam:ꝛ icipit.§.ſe
ia liberta ꝛc.
q Humanit⁹.expõe
vt iſti.de dona.§.i.
r Reportaſ.ſcilicet
curetis.
s Ademptuz videri
ꝓ.j.ð cõdi.ꝛ de.ſi qs
ſeruum ſo. ibi ſauor
libertaſ.vl' ibi onus
ſeruo iiũctũ fuit ad
emptum hic ãt onus
ipoſitũ.lucio fuit im
poſitũ heredib⁹:ꝛ ad
emptũ lucio:ꝛ facit.
ſ.e.l.ſi tibi certam.ꝛ
de fun.inſtru.l.queſi
tũ in fi.ar.ð.j.de con
di.ꝛ de.l.ſi qs eũ. Itẽ
ar.ð.ſ.de teſta.l.her
des ꝛ.§.ſi quiſ ſo.ibi
Itẽ no.qꝑ onuſ comi
taſ emolumẽtũ.ꝛ eð
ſic.ſ.de al'.le.l.caio.
t Qui filias.inſtitu
erat ꝛ quoſdã alios:
vt j.pater.
u Solũ duaꝝ.q.d.
nõ coheredum ꝛ ſic
duo dixit indiuiſa pertinere ad filias:ꝛ ipſas ſubire onera eris ali

eni. x De ſole.ꝛ nõ alij coheredes.
y Non a tota ſic ꝛ.C.de teſta.tu.ꝛ ſi a patre:ꝛ de rei vx.ac.l.i.§.ſciendum
ſed ð .ſ.c.l ſi tibi certã.ſo.hic prius teſtm̃ nõ rũpit̃ per codicillos ſed ibi
vtrunqz erat teſtm̃.ro.vel vtrunqz relictũ in codẽ teſtõ. Itẽ ð.ſ.de teſta.
heres.§.ſi quid ſo.fm.az.ſ.de ſolẽnitate teſti.hic de mutatione diuiſiõis.

gita lucio ticio tacite ademerit .rñ.
ademptuz videri⁹. Qui filias ex
diſparibus portionibus teſtamen
to heredes inſtituerat⁽ᵏ⁾ pene omni
um bonorum ſuorum eodem teſta
mento diuiſionem fecit:deinde hec
verba adiecit:reliqua autem exiſtẽ
tia omnia mihi ſimiliter :ꝛ hereditа
ria onera erunt ſolum duaruz⁽ʸ⁾ filia
rum mearum.ſ. prime ꝛ ſecunde:
vel que ex his ſubſiſtent. Cum.
poſtea codicillis longe aliã
diuiſionem fecit bonorum ſuorum
inter eaſdem:ꝛ teſtamẽto diuiſerat
quedam tamẽ nulli nominatim de
dit:queſituz eſt an prima ꝛ ſecũda
filia ex verbis teſtamenti conſequi
poſſint:vt ſole habeant⁽ᵏ⁾ ea que no/
minatim nulli relicta fuerint in diui
ſione que nouiſſime a patre facta ẽ
reſpon.non a tota⁽ʸ⁾ voluntate receſ
ſiſſe videri:ſed ab his tantum reb⁹
quas reformaſſet. Cum poſt ap
tas tabulas teſtamenti[3] priſtilian⁹
vixerit:de cuius[a] legato portionem
hereditatis mater epiſtola ita caue
rat:quoniam cognoui priſtilianum
filium meum in extremis eſſe:iuſtiſ
ſimuz ꝛ pijſſimum duxi portionez
eius hereditatis quam ei teſtamen
to dederam legare mariano fratri
meo:ꝛ ianuario marito meo equis
portionibus:ꝛ ſi quid eo amplius
ei legaueraz[b] :vt ſi quid humanit⁹[c]
ei contigerit do lego:dariqz eis vo
lo:poſtea ex eadez infirmitate[d] pri
ſtilianus deceſſit.queſitum eſt an le
gata quoqz eius ad ianuariũ ꝛ ma/
rianum ex cauſa fideicõmiſ. pertie
ant.reſpondi poſſe videri ſi deceſ/
ſiſſet ex ea infirmitate omnino ꝛ le
gatum ad eos de quibus quererẽ
tranſtuliſſe. Item.
f Filio ex pte herede iſtituto du
os fũdos cũ mãcipijs ꝛ inſtro oi le
gauit⁽ᵗ⁾ :idẽ vxori pl'a legata ꝛ ſuos
ſtichũ ꝛ dãna legauit.ſz cũ i altero
ex fũdis filio ꝑlegatis cognouiſſet
vilicũ ñ cẽ ſtichũ miſit:ꝛ tã rei ruſti
ce q̃z rõib⁹ fũdi ꝑfecit. q̃ſitum ẽ ſti
ch⁹ vtrũ ad vxorẽ an ad filiũ ptine
ret rñdi:cũ memor erat eoꝝ q̃ teſtõ
cauiſſz ſtichũ bis ꝑdijs i q̃ trãſlat⁹
ẽ a teſtatore nõ poſſe recedere: nec
vxorẽ[f] poſſe ſtichũ ex fideicõmiſſi
cã petere. Mori ſue ex pte heredi
ſtitute q̃ttuor ꝑdia legaut[g] ꝛ fidei
ei⁹ cõmiſit vt ex his duo ſocero reſti
tuerz :deide codicillis[b] ſocero ade
mit fideicõmiſſũ. q̃ſitũ ẽ an nihilo/
min⁹ ex ꝑlegatõe ad mrez ptinerẽt
reſpõdi nihil,ꝑponi cur ad matrez[i]

retur.qꝑ hic negat ſm ro.ꝛ az⁰.

z Cum poſt teſtamẽti.qõ
fecerat mater priſtiliani in
quo ei portionem heredi
tatis ꝛ quedam predia le
gauit.
a Quius.i. priſtil'.l.quaz
habet i hereditate.
b Legaueraz.ſub duri le
gare: ꝛ adde adiectis his
verbis vt ſi quid ꝛc.
c Humanit⁹.per hoc vide
baꝫ qñcunqz decederet ex
quacunqz infirmitate pri
ſtilianus quod ei relictũ fu
erat etiam ad ianuariam ꝛ
marianum translatum fuiſ
ſe :quod remouet.
d Infirmitate.ſecus ergo
ſi ex alia .ro. ꝛ facit .ð.qb⁹
ex cau.ma.l.ab.hoſtibus.§.
ſed qꝑ ſimpliciter.ꝛ de vul.
ſub.l. in ſubſtitutione. ꝛ.l.
filio :ſed ar.cõtra.ð.ð libe.
ꝛ poſt.l.placet.
e Filio legauit.i. prele
gauit predicto filio.
f Nec vxorem.iſpicit̃ enim
tẽpus quo cedit dies lega/
ti .vt ꝛ.ð.de fun.inſtru.l.p.
ꝛ ar.ð.de le.i.qð in reꝝ.§.
ſi quis poſt ꝛ de le.ij.l.pecu
lium in prin.ꝛ.j.c.l.ſi.
g Patri legauit. ideſt ꝑ
legauit.
h Codicillis. ſic ergo qð
teſtamentis reliquitur i co
dicillis adimitur ut inſt.e.
in prin.ꝛ nõ .ð.de teſt.here
des.§.i.
i Cur ad matrem. immo
videtur apud matrem re
manere:vt.ð.de al's. leg. l.
pecunie:que eſt contra.ſol.
ibi fideicõ.fuit iutile mor
te fideicõmiſſarij:hic peni
tentia teſtatoris:que patet
in adimẽdo legato.hic gra
uando matrem vꝫ penituiſ
ſe de eo qꝑ quattuor ei lega
uerat ar.ð.c.l.qꝑ ſi.ꝛ.l.ꝛ iõ
vel hic ab initio nil pl⁹ niſi
duo matri erat relicturus.
tu dicas qꝑ hic quo ad illa
duo mater vt miniſtra fuit
electa:vt ꝛ.ð.de leg.ij.ſi qs
ticio:ꝛ.l.ſi quis quos.ꝛ.j.ð
do.cauſa mor.l.ſi filio.ſed i
contrario vt legatarius.ꝛ
eodem modo ſolue.C.ð ca
tol.§.pro ſecundo ꝛ.ð.ð le.
ij.ſi fundũ ꝑ fideicõ. §.iul'.
ꝛ de le.iij.pater.§. tuſcula/
nus.ꝛ.j.de condi.ꝛ de.ſi qſ
eum.que ſunt contra ꝛ dic
vt dicta.l.ſi quis ticio . ap
paret ex predictis quod id
quod dicitur ademptum ñ
videtur datum vt de his
que in te.de.l.i.§.penul.qð
verum eſt quantum ad illã
locum cui eſt ademptum ñ
quantum ad illum de quo
eſt ademptum : alioquin
adempto legato illi ad quẽ
translatum eſt primus ſta
tim viam agendi conſeque

k Seia.ticio. priuigno .vt.ĩ.patet.
l Accusauit incidẽter cũ heres scie dotẽ repetereret vt eã priuignus lucre
tur:vt.C.de repu.l consensu.z.s̃.ma.l.si ab hostibus.vel dic q̃ directo.cri
minaliter accusabat .l.cor .de sic.vt.C.de sic.l.is qui.
m Acta causa.post mortem scie.z hoc si ciuiliter excipiendo.vel dic etiã
criminaliter quo ad bona
tantũ:q̃ dic vt no.C.si re⁹.
vel accu.mor.l.fi.
n Non ademerit quia ta
cite videt adẽptũ. vt.s̃.ea.
ex parte.z.l.iij.ℊ.fi. z.l.se.z
z facit. ĩ.de his q̃bus vt i
dig.l.i.z.l.indignum.
o Filia.,pbetur.presumit enim adẽptũ.vt.s̃.e.i prin.
z de le.ij.cum pater.ℊ.filia
z.l.añpe.in prin.az.z de le.
iij.l.fideicõ.ℊ.si rez z.l.qui
filium.
p Detraher. pecuniã.
Cum sola pecunia le
gat expedite fieri potest vl̃
tocius vl̃ partis ademptõ
vel quote vel non quote: z
tã minime quantitas quã
maxime:veluti vniusnum
mi.re vero corporali alia
legata vni⁹ nũmi ademp.
puta in fũdo obscurũ z dif
ficile est describere taz bre
uem ptem fũdi: ideo q̃ ad
id propria nomia sicut pe
cuniam in promptu nõ ha
bemus.ro.nam pecunia p
solidos vel per libras per
nũmũ vnũ vel plures:z p
quotas ĩ partib⁹ designat:
sed fundus tñ p quotaz z
dimidiam tertiam:z sic de
singulis.
q Cum libertas.seruis,p
prijs testatoris.quia.eis le
gatum sine libertate nullũ
est.vt.s̃.e. z sic transferan.
z facit.s̃.e.si seruo.

pertinerent. Seia testõ suo legauit
ticio[k] auri pondo.v. ticius accusa/
bat[l] eã:q̃ prẽm suũ mãdassz inter
ficiendum:seia post instituitaz accu
sationez codicillos confecit:nec ad
emit ticio priuigno legatum: z ante
finez accusationis decessit:acta cã[m]
,pnunciatum est pratrẽ ticie scelere
seio nõ iteremptũ.q̃ro cũ codicillus
legatũ quod testõ ticie dederat nõ
ademerit[n]:an ab heredib⁹ seie ticio
debeatur.rñdi ꝑz ea q̃.pponerent:
non deberi. Filie quam potesta
tẽ habebat iter cetera legauit pecu
lium:idem post factum testamentũ
pecuniam a debitore filie exegit:z ĩ
suam rationez conuertit.quero an
filia eo nomine cum heredibus pa
tris agere possit: respondi si ,pbe/
tur[o] non adimendi animo factũ age
re posse. Enul.
Detrahere legatis vl̃ adijcere si
nihil preter numeratam pecuniaz[p]
legatum sit ,pmptum est.cum vero
res corporales iteruenirent z scri/
ptura difficilior sit:z obscura por/
tio. Cum libertas adimit legata
seruis[q] relicta nihil attinet adimi.

De rebus dubijs.

f Andum me
uianũ aut seianũ[r] ticio lega
uerat:cũ vniuersa possessio

pluriuz[s] predioꝝ sub appellatõ
ne fundi meuiani rationibus demõ
straretur:respondi non videri cete
ra predia legato voluisse defunctũ
cedere si[b] fundi seiani precium a fũ
di meuiani precio nõ magna[c] pecu
nia distingueretur. ĩ l. Dẽ.
Duibus[d] ciuitatis legatum vl̃
fideicõmissum datum ciuitati[e] reli/
ctum videtur[f]. Paulus
In ãbiguo[g] ꝑmõe nõ vtrũqz
diximus : sed id duntaxat quod vo
lumus : itaque[h] qui aliud dicit q̃z
vult : neqz id dicit quod vox signi/
ficat:quia non vult:neqz id qõ vult
quia id nõ loquit. ĩ l. Dẽ.
Paulus respõdit[i] : id quod cõ
ditionis implende causa dandum ẽ
sine dubio certis z incertis[k] perso/
nis dari debere:vt fideicõmissũ pe/
titio possit cõpetere. ĩ l. Dẽ.
Paulus respondit: cum nomẽ
fideicõmissarij testamẽto ascriptuz
nõ sit[l] nulli[m] psõe nec certe nec ĩcer
te datũ fideicõ. videri ĩdubitatũ ẽ.
Quidam relega Alius.
tus facto testamento[n] post he
redis institutionẽ z post legata qui
busdam data ita subiecit. Si qs
ex heredib⁹ ceteriszꝫ amicis[o] quo
rum hoc testamento mentionez ha
bui : siue quis alius restitutionem

De rebus dubijs.

f Andum.seianũ.alternatiue quo casu heredis est electio nisi testatõ
contradixit vt no.C.de ver.sig.l.pe.in fi.z dic casum ſm azo. q̃ me
ui⁹ amplum fũdũ reliquit ticio:q ticius vt melius coleret:vt.s̃.ỏ le.ij.ca
ius.ℊ.ticius ĩ plures partes diuisit .cũ totale oĩum partium vocabat me
uianũ:q̃ a meuio peruenerat.vni portioni imposuit nomẽ meuianũ z to
tale valere poterat.c.sed hic paruulũ valet.xx. Itẽ hic ticius habebat al̃
quoddã aliõ prediũ q̃ dicebatur seianũ:nũc iste ticius legauit meuianũ
aut seianum alternatiue:z forte quem eligeret legatarius: querit ergo ỏ
quo meuiano videtur sensisse totali vel particulari z distinguitur an scia
nus equiualet meuiano minori vel quasi equiualeat:z videtur quod sen
sit de minori alias si seianus magis equiualeat totali: sec⁹ quia cetera cõ
tinentur vt hic colligitur ar.insti.de vul.sub.ℊ.sed zsi ex disparibus. z.ĩ.
e.vtrũ.ℊ.si.nã tũc testator electionẽ dat:quare merito põt dubitari qõ de
beat eligere:at cũ cẽt certus testator quod cẽt si de totali intelligeret po
tius toraliter ei legaret precise.sicut si vellẽ legare tibi.c.aut.xx. nã certũ
est quod.c.potius eligeres z tõ simpliciter.c.tibi pot⁹ legabo.al's min⁹ ĩ
telligitur:vt.s̃.ỏ.le.ij.fi.ita.ℊ.fi. Itẽ nisi habeas vt magna.zc̃.zsi ponit cõ
ditionaliter .al's ẽ sine nõ z tũc dic si.i.quãuis. Itez qd si dubiũ ẽ cui ma
gis equiualeat:rñ.ỏ miori sensit:vt.s̃.de le.i.apud iul'.ℊ.scio z.l. si ita ĩ ti.
vel dic secundo casu ſm.ro.quod ticius q̃ habebat fundũ meuianum am
plum qõ diuisit ĩ partes z ĩposuit nomen seianũ:z sic continet scian⁹ sub
appellatione meuiani tãdẽ legauit meuianũ aut seianũ alternatiue.q. d.
totũ aut partem certe nomine meuiani continent tñ partes nõ nomiate
i.cetere a sciano .z ſm hoc q̃ dicit non videri cetera.s.seianũ cedere cum
ipso meuiano.
a Pluriũ.iter q̃ nõ erat seianus ſm primũ casum vel erat ſm alium.
b Si.i.quanuis zc̃.z in fi.habeas non z distingue circa hoc quia cũ vni
genus alteri species legat generi p speciẽ derogatur.vt.s̃.de le.iij .l. fuis
vrbanis.ℊ.fi.cũ vero eidẽ genus z species alternatine:z tunc nomine ge
neris sole partes:vel species innominate itelligũtur vt hic aut copulati
ue.z tunc aut causa determinationis nominauit partes:z tunc sole ille
cõtinẽtur in legato.idem si a testatore sciente hoc fiat. aut cã tallende du
bitationis siue ad maiorẽ certitudinem.nam tunc generali legato nõ de/
rogatur .Idem si testatore ignorante hoc actum ẽ.vt.s̃.de fundo instruc
to.cum de lanionis. ℊ.qui fũdũ.z.ℊ.qdam.z.l.scie.ℊ.tyranne.z de supell'.
le.l.legata in prin.z de manu.te.si peculium z de leg.iij.predijs .ℊ.ticio.z
ℊ.fi.z nõ.h.s̃.de fundo instruc.quesitũ .ℊ.pe.z.ℊ.fi.

c Non magna.al's deest non.sed tu habeas. accursius.
d Duibus.forte administratoribus ciuitatis.az.
e Ciuitati.non singulis nisi aliud ostendatur testatorem uolu
isse vt.ĩ.e.l.cum senat.
f Videtur.vnde capiẽt administratores nomine ciuitatis.sic z sa
cerdoti relictum ca/
pit ecclesia.vt.s̃.ỏ an
nuis leg.l. annua .ℊ.
a ticia z.ĩ.de condi.
z de.l.filio in prin.z
ℊ.idem.z. C.de iure.
de.l.cum aliquis.z.ĩ.
g Si ambiguo.in
prima parte pone le
gauit ſtichum cuz ba
berez duos ſtichos:
vt.s̃.de le.i. si quis a
filio .ℊ. si qs plures.
in secunda legauit ho
minem z sentiebam
de equo:vt.s̃.de le.i.
l.iiij.si autez lego ſti
chum z sentiaz ỏ pã
philo : valet de quo
ſcſi vt dicta.l.iij.ỏ le.
i.z ita prima pars i
propꝛio nomie:secũ
da i appellatiuo po
nitur . sed est prima
posset loqui in appel
latiuo.ibi non vtrun
qz. sed non in eo q̃
dicit: sed id dum zc̃.
alij vt. Rñ. dicunt
ambiguum quod cõ
tinet amphibologiã.
vt animo te eacidem
romanos vincer⁹ pos
se.z similia de quib⁹
nõ.s̃.de pactis.l. ve
teribus . Item in in
finitis alijs põt põi
exemplum vt studio
sus indagator pote
rit inuenire.

h Itaqz vere in ambiguo ita.est nam aliud i eo q̃ dubiũ nõ est ꝑ
lator tamen quod dixit nõ sensit.R.vel cõtinua lic dixi i ambiguo
nõ valere vtrunqz:ergo multo magis vbi non est ambiguus nõ va
let vtrunqz:quinnimo neutrũ.nam si aliquid valeret :valeret q̃ di
cit.sed hoc non vult.vel valet q̃ vult sed illud non dicit ẽ ergo va/
lida illatio itaqz zc̃.sed obijcitur primo dicto.l.s̃.de vsufruc.lega.si
alij.vbi verbum fundi q̃ est ãbiguum:quia q̃ñqz proprietatẽ nudã
vt.s̃.famil'.herc.l.z.puto.ℊ.i.quandoqz plenã cõtinet:vt.s̃.de vsu/
fruc.accre.l.si tibi tamen non accipitur.pro vt voluit testator: vt di
cta .l.si alij.sed dic ibi fuit ambiguitas rei hic verbi vel orationis:l̃
ibi speciale.vel vt.R.ibi dixit:vel verius nomen fundi non est ãbi
guum:quia semper plenam proprietatem continet. z sic concordat
cum fin̄ huius.l.nec obstat illa.l.z puto vt ibi.no. Item obijcit secũ
do dicto huius.l.s̃.de leg.iij.l.non aliter:vbi receditur a vbis si te/
stator uult.sed illud locum habet vbi vocabulũ plures habet signi
ficationes.sed alteram ꝓsuetã:vt lego.x.so.bonoñ. inspicitur ergo
consueta nisi testator aliud velit:vt de paruis bononiensibus itelli
gatur:z fa.ĩ.de re.iur.l.in ãbiguis orationib⁹ z de verbo.sig.nepos
proculo.z.s̃.de supel.leg.l.legata.z.l.labeo circa fi.sed ar.ỏ.ĩ.de ap
pella.l.i.z.si quis.
i Paulus rñ.al's icipit id̃ z qdã dicũt q̃ hec lex ñ ẽ in pãdecta.
k Et incertis.vt lego tibi fundũ si dederis decẽ ducẽti in vxorem
filiã ticij.vel ei q̃ primo capitoliũ ascenderit.ad q̃.ĩ.e.si fuerit.ar le
gatum valeat an incerte persone relictũ:dic vt inst.de leg. ℊ.icertis
z.ℊ.sed nec.z.ĩ.eo.quidem.
l Paulus.respõdit nõ sit.expresso nomine vel quasi: vt.s̃.si cer
pe.l.certum z de here.instit.quotiens.ℊ.si quis.
m Nulli.facit.s̃.de vsufruc.lega.l.q plures z.s̃.de here.instit.l.quo
tiens .ℊ.heredes z instit.de le.Ş.legari . z de ver.obl.si ita.ℊ.grisogo
nus sed in casu ℊ:vt infra de sta.li.l.pecuniam vbi simpliciter dare
iussus seruus z liber esse heredi videtur iussus.
n Quidam testamẽto q̃ potuit vt.s̃.de test.l.ci⁹.ℊ.ſz relegati.
o Amicis.hoc valet etiaz hodie.vt inst.de le.ℊ.sub certa ſz ad
id q̃ subijcit siue quis zc̃.videtur ℊ.inst.de le.ℊ.incertis so.hic im/
plicat dictio alius.s.ex amicis licet in testamẽto non nominatis.an
autez ille.ℊ.incertis hodie corrigatur:quidam q̃ sic.per.ℊ.sequẽtez
sed nec:z ibi loquitur ſm nouũ ius.alij.q̃ nõ:z id referunt ad poll

humũ ꝛ ad ſoluta ĩdebita.pijs relictis ꝓſtat valere:licet ĩcerte ꝓſõe relictũ.vt.C.de epiſcopis ꝛ clericis id quod ꝛ.l.nulli.

p Antequaꝫ .ad hoc eſt.j.de condi.ꝛ de.l.hec ꝓditio.ſ.fi.ꝛ.l.ſi iam.

q Preſtari.debere dicendum.eſt accurſius.

r Si tibi alieno hic ꝛ in duabꝰ.ll. ſequen tibus habes fideicõ. hereditatẽ. Itẽ here ditatẽ directo. Item legatũ vel fideicom. ſingulare poſſe relin q poſthumo alieno: ꝛ ſic eſt ꝯ inſti. de.le. i.poſthumo ꝛ de bo. poſ.in prin.ſol illud de.le.xij.ta. at hic cõ ſiderauit ius pretorium vel iperatoꝛuꝫ vt.e.ti.de leg.ſ.poſthumus ꝛ ſ.ſed nec ꝛ de bo.poſ. circa prĩ. alij hic cõiungunt ſi gs tibi vel alieno. i. alicui alij.ꝛ poſthũo ſuo ẽ.vt nihil hic ꝺ alieno dicatur.

s Vel ex parte.ꝺ aliſꝫ.tibi ꝛ poſthumo.

t Tres ptem.i. te.nõ admitti niſi ad partẽ.vt ꝛ.ſ. de le.i. huiuſmodi.ſ.ſi ticio ꝛ dic vt ibi.

u Minime. cũ nec ipſe capere poſſit ſic j.de ꝯ.ta.ſi poſt mor tẽ.ſ.liberi. Itẽ ꝯ.ſ.ꝺ le.i.plane.ſ.ſi ꝓĩctũ vbi ſeruus qui nõ ca pit facit partẽ tĩ ſed ibi ideo :quꝰ poterat conualeſcere ſeruo li bertate donato.

x Quarta debeaꝯ. hic ꝟa qñ apparebit quo edanꝯ ei iteri at q rta ꝺbeꝯ:vt.ſ.ſi ps hĩ.pe.l.antiq.ꝛ facit j.de ſol.ſi pater. ꝛ.ſ. de hĩ.inſti.l.ſi qs ita ſcrip. ꝛ de le.i.ſi duo bus.ſ.fi.ꝛ.l.q filiabꝰ ſ.i.ſꝫ.ꝯ.j.c.ſi fuerit.ꝛ ſ.de hĩ.iſti.ticiꝰ fũdi.

y Portentuoſuꝫ.ñ tñ ẽ vt dicta.l.antiq.

z Cũ qdã vtile eſſe cuius petitionẽ nul lo etiã electo aut oĉs ſupſtites ſi ẽt vnius tñ ſupẽ hẽbit:vt.ſ.ꝺ le.ij.ſi ticia.ꝛ.l.ſi qs ticio.ſ.fi.ꝛ.l cũ qdã ꝛ.l.vnũ ex in prin.ꝛ ſ.i.ꝛ.ſ.ſed ſi qdẽ ille ꝛ.ſ.rogo.ꝛ.l. cũ paĉ ſ.hereditatem

a Nec in arbitrio.ſꝫ nec i alio caſu ſemper ſte in eius arbitrio. vel omnia.vt.ſ.ꝺ lega.i .fideicom.ſ.ſic fidei.ꝛ.ſ.q̃q̃ ꝛ ar.ſ.de eo q cer to loco.l. ij.ſ.ſceuola.ꝛ nota expreſſa nocẽt.ſic.l.de re.in.expſſa ꝛ ꝺ ver.ob.cẽteſim.ſ.ij.ꝛ.j.de ac.ꝛ ob.l.ſub hac ꝛ.ſ.de ꝯben.emp.l.hec ſ.legatum vt ibi no.

b Queſitũ ſcripti ſũt.vnus ex. vi.alius ex quattuor.aliꝰ ex duabꝰ vncijs ꝛ ſub.ꝛ vnus ceteris portionẽ ſuã reſtituere ſit rogatus qñ deceſſerit. c

d Diſpares.ſ.partes pecunie.

e Videatur:al.n.ẽ.vt videaĉ.ſ.pecũie diſtributio.al' videãt.ſ. ptes ẽ reſtituere dic.ergo regulariter ꝓ hereditarijs niſi pecũie iequali-

mihi impetrauerit ab ipetratore:ꝛ añ deceſſero q̃ꝫ ei gratias agerem: volo dari ei qui id egerit a ceteris heredibus aureos tot:vnus ex his quos heredes ſcripſerat: impetrauit ei reſtitutõem:ꝛ anteq̃ꝫᵖ id ſciret deceſſit:cum de fideicõmiſſo q̃reretur an deberetur:conſultus iulianus reſpõdit deberi. ſed etſi nõ beres vel legatarius ſed aliꝰ ex amicis curauit eum reſtitui:ꝛ ei fideicõmiſſũ prestariᵍ

d Si tibi ꝛ poſthumo ſuo vel alienoʳ hereditatẽ reſtituere quis rogauerit.

v Etia. el ex pte te:vel ex pte poſthumũ heredẽ inſtituiſſet: legatũ ue ſimilʳ vl fideicõmiſſuꝫ ꝺdiſſꝫˢ.

Erũ ita poſthumꝰ ꝙ Aliꝰ. partẽᵗ faciat ſi natus ſit: an ꝛſi natꝰ nõ ſit queritur. ego cõmodiꝰ dici puto:ſiquidẽ natꝰ nõ ẽ: mĩmeᵛ cũ partẽ facere ſed totum ad te ptinere:q̃ſi abʷ initio tibi ſolido ſlicto ſinautem natus fuerit vtroſqꝫ accipere quãtũ cuiqꝫ relictũ eſt:vt vno nato pars tibi dimidia debeatur: duobꝰ natis tertia tibi debeatur: tribꝰ natis:qꝛ tres gemini quoque naſcũtur quarta debeaĉ:ꝛ noſtra q dem etate ſerapia alexandrina mlʳ ad diuum adrianũ ꝓducta eſt cum quinqꝫ liberis quos vno fetũ enixa eſt. ſed tamẽ ꝙ vltra tres naſcantur fere portentuoſumʸ

x Cum quidã plibꝰ heredibꝰ inſtitutis viuꝰ fideicõmiſiſſet:vt cuꝫ moꝛereĉ vni ex coheredibꝰ cui ipſe vellet reſtituere eaꝫ partez hereditatis q̃ ad eũ pueniſſet:veriſſimũ eſt vtile eſſeᶻ ſi deicõmiſſuꝫ.nec.n.in arbitrioᵃ eiꝰ qui rogatꝰ eſt poſitum eſt: an oĩno velit reſtituere: ſed cui potius reſtituat.plimũ.n.intereſt vtrũ in potestate eius quẽ teſtatoꝛ obligari cogitat:faciat ſi velit dare: an ipoſita neceſſitate dandi ſoli ci diſtribuẽdi liberũ arbitriũ concedat

q Queſitum eſt ſi coheredes ex diſparibus partibus ſcripti ſintᵇ: vtrũ partes ſuas in viriles partes reſtituere ſingulis debeant:an ꝓ poꝛtõibꝰ here

ditarijs ex quibus heredes ſcripti ſunt:ꝛ placuit ſi teſtatoꝛ ita reſtitui iuſſiſſetᶜ partem ſi aliquã pecuniaꝫ dediſſent:ſiquidem equas ptes iuſſi fuerint dare:conueniẽs videri eẽ etiã ex fideicõmiſſo equas ptes ei reſtitui oportere. ſi vero diſparesᵈ i ea pecũia diſtribuẽda ſignificauerit teſtatoꝛ ut videaturᶜ hereditarijs portõibꝰ ꝙgruere: ꝓſentaneũ eẽ ẽt fideicõmiſſũ ꝓ hereditarijs ptibꝰ eis reſtituiᶠ ꝺbere. p Aul.

Inter virũ ꝛ vxoꝛez donatio facta fuerit prioꝛe defuncto cui donatum eſt ad eũ res redit qui donauerat:quod ſi ſimul tam is cui donatum eſt q̃ꝫ is qui donauerit: queſtionis decidẽde gratia magis placuit valere donatõem: eo maxime q donatoꝛ nõ ſupuiuatᵇ qui reꝫ cõcedere poſſit.

Rip.

q Qui duos ipuberesᵍ filios habebat:ei qui ſupꝛemʰᵏ moꝛitur ticium ſubſtituit:duo ipuberes ſimlʳ in naue perierũt:q̃ſitum eſt an ſubſtituto:ꝛ cuiꝰ hereditas deferaĉ: diꝛi ſi ex ordine vita deceſſiſſent: priꝛe moꝛtuo:frater ab inteſtato heres erit poſterioꝛi ſubſtitutus. i ea tamen hereditateˡ etiam ante defuncti filij habebit hereditatemᵐ: in propoſita autem queſtione: vbi ſimul perierunt: quia cum neuter frater ſupſtes fuerit: quaſi vtriqꝫⁿ vltimi deceſſiſſe ſibi videantur°:an vero neutriᵖ:quia comparatio poſterioꝛis decedentis ex facto prioris moꝛtui ſumitur queritur:ſed ſuperioꝛ ſententia magis admittenda eſt:vt vtriqueᵃ beres ſit: nam ꝛ qui vnicum filium habet ſi ſupꝛemuꝫᵇ moꝛienti ſubſtituit:non videtur inutiliter ſubſtituiſſe: et proximus agnatus intelligitur etiaꝫ qui ſolus eſt: quique neminem antecedit°:ꝛ hic vtrique: quia neutri eoꝛum alter ſuperſtes fuitᵈ vltimi: primiqꝫ obierunt.

Cuꝫ in bello pater cũ filio perijſſet:materqꝫ filij q̃ſi poſt ea moꝛtui bona vendicaretᵉ:agnatiᶠ vero patris quaſi filius añ pijſſꝫ

h Nõ ſupuiuat.i. ſupuiriſſe nõ ꝓbaĉ.ſic ꝛ.ſ.de dona. iter vi.ꝛ vx.l.cũ hic ſtatus ſ.ſi ambo ꝛ ar.j.l.pr.i pri ꝛ.ſ.fi idẽ i donatiõe cauſa moꝛ.vt.j.de dona.cã moꝛ. l.ſꝫ hi .ſed ꝯ.j.l.pr.ſ.ſi maritus:vbi mulier ꝑſumit ꝑ moꝛtua.ſo.aliud ẽ i ſtip.dotis.vt ibi.ꝛ aliõ i donatione:vt hic.nam hec donatio eis viuẽtibꝰ ratiõe mutui amoꝛis ꝓhibeĉ nõ rõe mutui odij:vt.ſ.ꝺ dona. inter viꝛ.ꝛ vx.l. ij.ĩ prĩ.ꝛ.l.ſi id q̃.ſ.ſi id q̃ ꝛ.ſ.ſi quis:ꝛ.l. ſed ſi vir.ſ. q legatarius. ergo.cadẽ rõe eis moꝛiẽtibus fauorabiliꝰ ꝓfirmẽtur vt hic ꝛ ar.ſ.ꝺ au.ꝛ ar.leg. qntᵍ ĩ fi.ꝛ.C.de le.cũ alienã vel in.l.ꝯria ambo .i matrimonio decederũt ꝛ ſic verba ſtipulatiõis ꝓueniũt.q̃ erãt ſi mulier i matrimõio decederet.ꝛ eodem modo reſpõ.ad.l.ſ. de religio.l.ſi poſſeſſoꝛ.ſ.i. Itẽ quõ q ab initio nõ valuit ẽ.vt.j.de re.iu.l. qꝺ ab initio:q̃.ẽ ꝯ. ſed hic ꝓfirmaĉ non quaſi donatuꝫ.ſꝫ qi relictũ vñ ꝛ falcidiã patiĉ vt.C.ad falcidi.l.i donationibꝰ. vl ideo ꝓualeſcit qꝛ ceſſãt cauſe q̃ ifringebãt donationẽ q̃ ſũt ſ.de dõatiõibꝰ iter virũ ꝛ

Qvxo.l.i.ꝛ.ij.ꝛ.iij.acc.

r Qui duos ipuberes. ſecus ſi vnus eſſet pubes: ꝛ alter ipub.vt.j.e.l.ſ.f.aꝫ.

k Supꝛemᵍ.i.ultimus.ac.

l In ea tñ hereditate.ſcilicet poſterioꝛis..

m Habebit. ſubſtitutus. vt etiã primus dicaĉ heꝛs: qꝛ hꝛs heredis.ẽ.vt.C.de here.inſtitu.l.ſi.

n Quaſi vterqꝫ ꝛpete an.

o Videãtur ꝛ ſic ſubſtitutio locum habeat.

p Neutri.ſ. videaĉ vltio deceſſiſſe.

q Cõpatio. q̃ diceꝛt ñ doꝛ poſteriꝰ niſi ꝛſpectu priꝰ ẽ.

a Utriqꝫ hꝛs ſi.ſ.ſubſtitutus. ſecꝰ ẽ vbi ſubſtitutꝰ ꝛ ille cui ſubſtitutꝰ ẽ datꝰ pariĉ decedũ:tũc enim neuter alteri ſupuiriſſe dici poteſt vt.j.c.l.ſed ꝛ in illo azo.

b .Supmũ.i. vltio. aduerbialiter enim ponitur.

c Antecedit.ad hoc.j vnde cognati.l.i.ſ.pr.ꝛ.j.de ver.ſig.proximus ꝛ.l. in vſu vul.ꝛ inſti.de le.ag.ſuc.ſ.proꝛ.

d Supſtes fuit.i.ſupuiriſſe dici põt.vterqꝫ gᵍ directo ẽ hꝛs ex teſtõ qi i duabꝰ herditatibꝰ vt ſ.ꝺ vl.ſub.q duos. ſꝫ ꝯ.ſ.ꝺ teſt.tu.l.duo.ꝛ de her. inſtitu.l.i tps.ſ.i. ꝛ.j.e.ſi fuerit.ſo.regula ẽ vt nꝫ ad herditatẽ nꝫ ad legatũ nꝫ ad fideicõmiſſũ vel tutelã aliqs admittaĉ: niſi doceat caſu exiſtẽte ſe i uitatũ vt i ꝯrijs.vt.j.ad trebel.l.cũ ſꝫ hic fallit fortẽ iõ qꝛ hic ſubſtitutꝰ vtriuſqꝫ hereditatẽ vẽdicaret:ꝛ ſi nõ ſimul decederẽt vltimi.ſ.hereditatẽ vẽdicabit ex teſtõ:ſꝫ primi ab inteſtato ex perſona vltimi:vt.j.ad.l.fal.pr ſ.fi.ꝛ.ſ.de vul.ſub.q duos.vñ qꝛ aliꝰ tali iterpratiõe ñ ledĩt:ad vtriuſqꝫ ſucceſſionẽ iuitaĉ ex teſtõ:qi vtriqꝫ vltimi deceſſerit.ſꝫ qd ſi mr eẽt in medio nũqd primi ſucceſſionem ex parte vendicet.reſpondit tũc fortẽ aliõ eſt:vt predicta.l.ad treb.l.euꝫ ſm aꝫ.ꝛ facit.ſ.de vul.ſub ex.duobus.ꝛ.ſ. de pac.do. iter ſo.ꝛ.j.de ſecun.ta.q ex li.i prĩ.

e Cum in bello vendicaret.per tertul.ut inſti.ad tertul.in prin.

f Agnati.q̃ pꝛcueniunt

alios preter suos ⁊ quasi suos per.l.xij.tabula .vt institutione. de lega. agn.suc.in prin.

g Patris idē i matre.nisi filius vt ipubes i vtroq; casu.vt.j.c.cū pube re.⁊.l.si mulier ⁊.j.§.fi.sed ꝯ i patre:vt.j.ad treb.l.ex facto.§.si quis autē vbi filius ꝑsumit ante decessisse.sed ibi ali⁹ casus.⁊ ē ibi rō ecce pereat vltia voluntas.hic ät ē rō eqtat i.matna pietas q̄ ad luctu osā dz vocari hereditatez: vt.C.ō isti.⁊ sub.l.fi.⁊ ō im pub.⁊ ali.sub.p̄cib⁹ ⁊ j.ad trebel'.l.cū. Item ar.ꝯ.j.§. prox.sed ⁊ ibi ē ali⁹ casus. ⁊ ē pp patroni reuerentiaz vt ibi dicitur.

h Si cuz filio.fili⁹q2 tunc fili⁹ succedit excluso patro no:vt insti.de suc.libe.§.sz nīa ⁊ igenui iura hz vt.j.ō obsequis li.l.hers sic ergo ꝑ sumit filius prius decessi sse ⁊ sic est ꝯ.s.pr.§.vbi dic patrem prius.sed ali⁹ ē ca sus.sed equitas eadē ē hic ⁊ ibi.hic.s.patrōal'.ibi ma terna.nam ⁊ vtriq; viuēti parit prouidet in onere ⁊ alimētis:vt.j.de re.iu.l.sēp in du.⁊.j.ō obsequis li.l. pa rēs ⁊ libro.⁊ ō libis agno. si qs a li.i pri. §. solēni.

k Si maritus de dote red dēda.s.mulieri vel.i.de do te lucrāda a uiro.vel.i. red denda exīnco q̄ dederat ꝑ muliere.⁊ per hoc q̄ dicit ex capitulo tē.vī. ceteros casus remouisse i quos ma trimoniū solueret:vt.s.so. ma.l.si cū dote i pri.

l Locū habebit.qñ vter qz i matrimonio decessit.⁊ sic non obstat.s.l.pr.q̄ est ꝯ.vel solue vt ibi. Item aliō ect q̄ hic dicit si qs stipule tur dotē sibi reddi si supui xisset marituſ vt j.e.l.q̄ de pariter que est contra. Itē no.hic q̄ mulier p̄mozi fin git vel saltē nō post quasi ōbilioz ar.j.e.si fuerit.§.fi. sed argu.ꝯ.j.de adult.l.nec in ea. Item fa.s.de do. inter vir ⁊ vxo.cū hic status.§. si ambo.⁊ de religi. si pos sessoz.§.i.

m Si luci⁹.aprobet.disti ctio huius.§.cū pubere. vl' ipubere ⁊ i matre seruatur vt.j.e.cum pubere ⁊.l.se.⁊ facit.s.§.cum in bello ⁊.s.de pac.do.l.iter socerum.⁊.j.ad trebell'.ex facto §.si quis autem.

n Si fuerit.vel ei repete ex cognatis.al's nō valet: vt pote icerte psone relictum:vt institu.de lega.§.in certis.

o Vel ei.repete ex cognatis:vt modo dixi.

p Sed ⁊si legatum.p vt refertur ad casum illum.sed ⁊ si sēpronio:sic est s.de adimen.le.l.iij.§.si duobus in fi.§.prout est ibi neutri. sed est ꝯ.s.de lega.ij.l.si quis ser.§.si inter.so.ibi sponte soluere vult heres.non autem cogitur vt hic.vel dic vt ibi. Itē op.quia videtur vtriq; deberi propter equā charitatē:⁊ in superioꝛib⁹ videtur q̄ auctoꝛitas ⁊ necessitudo ispi ciatur ar.s.de lega.i.si seruus pluriuz.§.fi.⁊.s. de al'.le.l.cuz alimenta in prin.sed hic speciale pp icertitudinē. Itē hoc vex q̄ nō valeat nisi aliter probauerit de sc sensisse:vt.j.vt lega.no.ca.l.si duo.⁊.s.de here.insti.l.i tē pus.§.i.⁊.§.ij.⁊.j.de condi.⁊.de.l.falsa .§.i.⁊.s.de test.tu.duo. que in hoc sunt argumenta contraria.⁊ facit.s.de usufruc.lega.l.sed ⁊si quis.§.quid ergo.accursius.

q Libertates.sic.j.e.l.si quis de sed op.s.l.prox.vbi in multis ꝑfert beni gnitas rigoꝛi ergo i libertate multomagis:vt.j.in fi.ne pereat vt.j.c.quo tiens.sed dictis generalitatibus derogatur: vbi specialiter lex statuit ꝯ: vt hic.⁊ est ratio:quia cum difficilius reuocetur difficilius detur.alij.vt R.dicunt.refert:fiat interpretatio circa eum cui legatur aut circa eum a quo .q̄ non potest stare:vt hic ⁊.j.eo.si quis de accur.

r Ademptionem.immo i nullo.vt.C.de adimen.lega.l.iij.§.si duobus in prin.que est contra.fol.aut incertitudo est in adimendo rerum ⁊ perso narum tantum aut rerum tm̄:primo vt lego ticio albo decē:⁊ ticio nigro fundum.tandem dico quod ticio dedi adimo:⁊ tūc i ncutro valet adēptio:vt ibi.⁊ hoc pp icertitudinē personaz ⁊ rerum.in se cundo quando incertitudo ē tm̄ in personis:vt ecce ticio albo ⁊ ni gro lego domū:postea adimo ticio domū :valet ademptio i vtroq; v.hic i tertio vbi res tantum sūt icerte vt lego ticio duos fun dos ⁊ tādem adimo fundum valet adem ptio i maiori: ⁊ ima net legatum i mino ri:vt.s.de le.ij.l. apō iul'.§. seio .⁊.l.si ita scrip.in fi.

r Edita.s.filia.

s Plane.humanio rē.sic.C.de fideicō.li. cū inter ⁊.s.de his q̄ i te.de.l.prox.§.sed i re.du.⁊.j.ō reg.iuris l.ea q̄.§.⁊.j.ad treb. l.n̄ ē ⁊.j.c.quoti.i act̄ Uloties oib⁹.

q Quoties.i ac tionib⁹.ō actio nibus pōe exemplū s.de iudic.solēnibus ⁊.l.si qs.⁊.j.ō v.ob. iter sti.§.i. Item de ex cep.pone p̄ pdictam ⁊.l.si qs idē i scrib⁹ vt.j.e.l.vbi.⁊.j. de v. ob.quot. Item hec ve ra:vt.C.ō vsuf.l.iter circa finē. Idē i vlti mis volūtarib⁹:vt.j. ad treb. ex facto.§.si qs ät hec aūt va nisi statuat lex ꝯ.l' pp pi etatē vel rcuerētia l' aliā cām:vt.j.c. qō ō pariter.⁊.l.fi.⁊.s.ca. l.si fuerit.⁊ fac.s.c.l. si iter.⁊.l.q̄ duos.⁊.j. ō re.iu.l.quor.idē ser mo. ⁊.l.i obscuris.⁊ C.ō do.facim⁹.§.si qs ät. Item fm az.huic.l. ē ꝯ illō gñale res du bia tē. sz distingue.§. ō pac.l. veteribus in

ceperit:si ancilla primuz marez pe perit liba esto:⁊ hec vno vtero ma rem ⁊ fem inam pepisset: siquidem certuz est:quod prius edidisset:nō debet de ipsius statu ambigi:vtruz liba esset necne:sed nec filie. nam si postea edita' est erit i genua:sin aūt hoc incertum est:nec potest p subti litatem iudicialem manifestari:i am biguis rebus humaniozem' sequi sententiam oportet:vt tam ipsam li bertatez consequat q̄z filia eius in genuitatem quasi p̄ presumptōem prioze masculo edito. ¶ Alia.

Quoties libertis vsufruct⁹ le gat ⁊ ei qui nouissim⁹ supuixe rit propꝛietas:vtile est legatuz: exi stimo.n. oibus libtis' propꝛietatē sub hac conditione si nouissim⁹ su puixerit dari. ¶ Dez.

Quotiens i actōibus' aut in ex ceptionib⁹ ābigua oīo ē:cōmodis simū ē id accipi quo res ō q̄ agitur magis valeat q̄z pereat. ¶ Dez.

Pis qui ducenta ōposuit ita leget seio:cum.cc.q̄ apud eū deposui.ccc.lego:singule sūme' se perate' quidem certam habent de monstrationē:cōiunctōe' vo tali in cidunt i ambiguitatem:sed dicēdū est non.ccc. sz' .cccc. ōberi:q2 due summe iungant'. d Si quis leget fundum seianum heres me⁹ a ticio cum dione meuij suo dato' .dubi tat quidem an dioni quoq; fund⁹ legatus sit:an dio cum fūdo legat⁹ sit:sed magis dicendum est:non so lum fundum:sz etiā suū dionē esse legatum:maxime' si nullas iustas cās habuerit dioni legandi. e Cū ita stipulatōem concipim⁹ si homi nem aut fundum nō ōderis' cētuz dare spondes:vtrūq; est faciēdū'

Si.glose.q̄ icipit.sz pactū tē.

f Pis summe.scilicet.cc.⁊.ccc.

t Sepate.i.si sepati eēnt legate vtraq; ꝯtitas idubitāt debet'.ac.

v Cōiūctiōe:q̄ fit p cū. z Nō.ccc.tm̄.sz qngēta tē.sz vz ex quo ē ābiguū q̄ sequamur minimū:vt.s.ō le.ij.l.meuius .⁊.j.de re.iu.l.i obscuris.que st ꝯ.sol.illud verum:nisi lex statuat ꝯ q̄ fa.hic:q2 hec dictio cuz accipit' ꝑ.⁊.vt.s.de le.i.si quis inquili.§.fi ita.⁊.l.ticie.§. nihil.⁊ ō usufruc.le.l.illi. a Si qs dato.hec ꝓpositio ē duplex, ⁊ fit iterpretatio lati⁹ ꝑ augendo relicto:⁊ pūcta ibi seruo vt sic di ctio cū ꝓiungat res legatas nō vo plures faciat legatarios.

b Maxime.q2 ex legatarij charitate alia ⁊ alia ꝑsumitur testato ris voluntas:vt.s.de le.i.si seruus plurium.§.fi.⁊ de alimen.le.cum alimenta in prin.⁊.C.de.le.l.cum.alienam.

c Cū ita.aut fūdū n̄ dederis.i.remanet ad dādū cum iter ꝯbēres hoc actū fuerat:veluti si primo fūdū ⁊ hoiez stipulat⁹ fuero.nā si ab initio fūdū vl' hoiem vl' fūdū simpl'r:deide.c.si hoiem.vel fūdū n̄ de deris:sufficit ad penā euitādā altez dari fm.R.sed qd si nulla sti pulatio p̄cesserat vel pactio ex qua hoc appareat:Rn.ō vt vtrūq; fiat vt cōmittat' stipulatio.vt.j.de verbo.ob.l.si qs ita stipulat⁹ fuerit.x.i fi.⁊.l.si ita qs ⁊.j.§.vtz.⁊ sic pōt log.⁊ sic aut ꝑ ⁊ accipitur.

d Cū ita faciēdū.n̄ ex stipulatiōe p̄dicta:vt.s.ō act.⁊ ob.l obliga tionū fere.§.si ita.sz metu pene vtrūq;.ē faciēdū sz qd ad ti.Rn.q2 de dubijs ēt circa stipulationē hic tractatur:lz principali⁹.circa vlt mas volūtates.⁊ q2 esset idē si testato2 hisdē verbis esset locutus

e Stipulatio .s.penalis.
f Euidenter.s.enim plus poterat dubitari.accursius.
g Sistendos.nc incidat in penã.z dic vt nõ.ꝫ.si qs cau.si seruꝰ.§.i.
h Utrũ ita.istius.§.fũma ponit i glo.prima:si qs aptius velit põe re sic dicat. ꝓmisisti mihi me nõ ipedire ire agere.z rem meam non aduocare .zsi illud aut illud factũ ñ erit ꝓmisisti.c.mõ nõ impediuisti me re ageꝛ sed rẽ aduocasti. peto a te igit penaz: qz ꝙueni sti vniuersalit illud aut illud nõ facere ita ꝙ vtrũqz. si igit in aliquo ẽ factũ ꝺ tota ozo ẽ va:vt pena ꝓmittat:qz vtrunqz nõ ẽ factuz tu vo philosophista me vo les decipere tãꝙ illa duo z tria sint.v.ergo duo.v. z tria. v. vnuz trahis ad duo z dicas ꝙueni illud aut illud non facere sed illud vl illud obseruatũ ẽ:ergo pena nõ ẽ ꝓmissa .ego vo rñ sicut ẽ vera ista ꝓpositio .qz aut illud ẽ obseruatũ quia alterꝛ tñ:qz non ipediuisti:nã i alternatiuis sufficit vnã ptez verã esse:ita ꝙ nõ tñ scgt:qz illud aut illõ nõ feceris sm ꝙ rez non aduocaueris:qz vtraqz va.qz nõ ipediuisti ageꝛ :z qz rez aduocasti . qz igitur vtrunqz ꝙueni sti .z nõ ẽ factum. ergo tota ofo ẽ vera:vt stipulatio pene ꝓmittatur ac si i vtraqz eẽt ꝺ factũ z ꝙ due sub. ꝓrie possũt esse vere quando nõ sumitur intellectus ex vniuerso probat a contrario qz ambe possunt esse false.ispicias ergo quõ fuit ꝙcepta stipulatio.nã si ꝙueni sti penã:si illud aut illud nõ feceris:oz neutrũ fieri vt nõ ꝓmittat stipulatio sil vtrũqz faceres.s.scribere libzũ z fodere foueã ꝙueni sti.zsi nõ facere pena vtrũqz ẽ faciẽdũ vt pena ñ ꝓmitat.qz si ex vtraqz stipulatione te ꝙuenirẽ z dicerẽ feci sti nec ne qõ promisisti .z tu simpl r negares.itelligeres vtrũqz negasse:licet aliqõ feceris:ꝫ dic mihi quo mõ poterit ꝙcipi stipulatio qñ plura deducũt i stipulationẽ.z vnũ fieri volũt ꝓbentes:ita ꝙprehendere ꝺz zc.z boc i ꝺctib. Idẽ vꝛ i vltimis volũratib.nã si dico sic.si mihi filius vel filia genitus fuerit heres est.filiꝰ mihi aut filia heres nõ erit :seius heres esto.certe vꝛ sei ex substitutiõe sp admitti.siue vnꝰ siue neuter sit heres:qz i alt natiuis sufficit vnã eẽ verã.sed tñ secꝰ ẽ quã i ꝺctib pp votũ.pentũ nisi testatoꝛ specialiter ꝺ vellet.psulit igit qõ si vult substituere in casu quando filiꝰ vel filia heres nõ erit:dicat sic.si neqz filius neqz filia mihi heres erit talem substituo.
b Utrum ita.cõis lra ẽ.si illõ aut illud factũ nõ erit sed i libro. R. z pi.deest ñ.z sm.R.dic cãuz ꝓmisisti mihi duo nõ facere: puta nõ ipedire me hẽre licere:z nõ ipedire me ire p agꝛ tuũ z adicci penã hoc mõ.si illud aut illud factũ nõ erit dabis.c. Itẽ ab alio sũ stipulaꝰ duo fieri puta libz scribi z fossã fodi:z adicci penaz hoc mõ sigd hoz factũ nõ erit dabis.c.qrit an differat pẽa vna ab alia i cõmittẽ ꝓmittat.i.neqz ipedire me hẽre licere:neqz ipedire me ire p agrũ tum ꝙ altero facto vl vtroqz ꝓmittit.ẽ ergo sensus si illud aut illud zc.i.cũ vere poterit dici altez factũ nõ eẽ.nã altero facto vez ẽ:hoc aut illõ factũ:nõ eẽ.i secũdo oz qõ fiat vtrũqz vt nõ ꝓmittat q causus colligitur ex principio.z id animaduertẽdũ zc.ꝫ op.i primo.nã pone z neutrũ factũ ẽ:qz nõ ipediuit eũtẽ.nec rẽ aduocauit. ergo alt vt tũc nõ ꝓmittat:qõ ispicit:vt.j.de re iu.sp i stip.x.sic ponitur aut p z:vt z.j.de v.si.l.sepe.pterea qñ neutrũ fecit vtrũqz de ꝓmissis bas ꝓmittit stipulatio.altero nõ facto qõ facere nõ debuit:nõ ꝓmit

tit.si ãt habeat siue nõ:plana ẽ.z pone eadẽ exẽpla nõ ipedire z rẽ nõ.aduocare.z differt a sequẽti:qz i ista oz neutrũ fieri ẽt i sequenti. zsi qd hoz zc.vtrũqz vt non ꝓmitatur stipulatio penalis.
a Cõprehẽsa sunt.i secũda stipulatiõe puta libz scribi.z fossã fodi. zsi qd eoz factũ nõ erit pena centum.sed i prima eõ neutrum fieri.
b Altrero facto.i.obsuato:vt qz nõ ipedisti ire:licz rem aduoces.
c Factũ.i obseruatum.
d Nõ iõ.imo altero fcõ z alto ñ vtraqz ẽ va.s.altez fcm eẽ z altez fcm ñ esse vt stari subijcit. nã sil zc.q vꝛ huic litter ꝓria. ꝫ dic ꝙ ñ iõ ẽ fa va qz pria sit va.nec eõ pria va qz fa va sit: sed pria ẽ vera qz altez ẽ:z sic affirmatiue.fa é va qz altez ñ ẽ:z sic negatiue. sꝺ ergo vere ãbe vt subijcit.sed ñ vna pp alterã: vt hic:vel dic ꝫ sit pria va nõ tñ fa ẽ va sm itellectũ stipulãtiuz q neutez fieri voluerũt.cũ ergo alterũ tm ẽ obseruatũ ñ ẽ va i neutro factũ eẽ ꝺ.z iõ pẽa ꝓmittit z ꝫ hoc ꝙ subijcit.nã simul zc.mutat qm ñ eẽt actũ nentez fieri.
e Cõtraria sint.i.eẽ videt l.i.diuersa.l dic ꝺria.i. sub ꝺria pp affirmationẽ q ẽ i vna.s.illõ fcm eẽ:z negatiõnẽ q ẽ i altera.s.hoc aut illud factum non esse.
f Nz cũ ve alto ñ fcõ.i.nõ obsuato qõ faciẽdum erat vez est hoc aut illud factũ non esse quia zc.
g Ꝫz ex aliquo.cũ.n.dixi si illõ aut illõ ñ erit assũpsi significationẽ ex aliqꝰ.i. si i aliquo fieret ꝺ ꝓmittet stipulatio.ñ ãt ex vniuso vt ꝓmittet tẽ demũ cũ i vtroqz fiet ꝺ erit ergo tota va s.vt stipulatõ pene ꝓmitat acsi i vtroqz ꝺ eẽt factum.
h Dic:vere due ꝺrie possũt eẽ verꝛ.cũ significatio nõ sumit ex vniuerso:ꝫ ex aliquo:vt.ꝫ.sic eõ sꝫ ãbe false qñ sumit ex vniuerso.z qõ dic veluti nõ ẽ exẽplificatiuũ oratiõnũ repugnãtia ꝓtinẽtium.ꝫ veritat negocij idicatiuũ:oones vo repugnãtes.i.ꝺrie postea supõit ibi nã z boc fal.zc.z fac.ꝫ.ó ꝺdi.isti.l. si hꝛdi.
i Ꝺũt.qñ sumit ex diuerso significato.
k Aiaduertẽdũ.resumit pricipiũ.
l Fcm ñ sit.ꝺ ꝙ ꝓmisit.al.n.ñ ꝓmittit stipulatio pẽalis.l dic ñ sit.s.qõ si erĩ debuit.s. neutrez vt stipulatio ñ ꝓmittat pẽalis:vt subijcit illius zc.
m Illi.s.si illõ aut illõ fcm nõ erit:quoz vtrũqz fieri pri ꝙuenerat.i.ñ fieri qz nõ facere factũ ẽ:vt non ipedire euntem:nec rẽ aduocare.
n Dui.s.si ꝙ eorum factũ nõ erit cũ plura fieri ꝙuenerãt.in alijs libris istud totum deest huius autem vt vtrunqz fiat.z dic ꝓsequor:vt vtrũqz vel neutrum fieri.s.metu pene.nam alias committur pena.
o In illo.s.prio.z dic nõ ꝓdest.s ó iur mero ꝫ az.ꝫ ó eqtate sec:vt.ꝫ. si qs casu.si seruꝰ.§.i.ꝫ dic illa.i iudicijs speciale.al sec:vt ibi nõ. Itẽ no.ꝙ qdã faciũt dam iter hoc:si aliqõ hoz zc.z illã.si illõ aut illõ. fcm nõ erit. qz pria cõmittit etiam si vnũ nõ sit factum.i alia exigit neutrum factum z hoc colligitur.ꝫ.in prin.§.ibi ꝙ quis altero facto zc.z ibi non ideo tñ zc. z sic ẽ ꝺ.ꝫ.cũ ita.so.hec corrigit illam vel ꝓsidera ꝺbentiũ volũtatẽ sm.R.ut pz p positionẽ casus:z fa.ad.§.j.ó ver.ob. l.si qs ita sti.fu.x.z.l. si ita qs stipulet z.j.iudi.so.l.cũ qrebat.z.ꝫ.ó ꝺdi.isti.l.si herdi.alij dicũt ꝺ ꝙ ẽ dra.qz illa stipulatio:si hoc aut illõ fcm nõ erit ꝓmittit i duobꝰ casibꝰ.s.si altez tm fiat.vel neutrũ fiat. secus i alia.s.si ꝙ hoz fcm nõ erit:qz i vno casu tm ꝓmittit.s.si neutez fcm erit.secus si altez fiat:altez ñ ergo ponũt qõ dr hic illiꝰ.s.si qõ hoz factũ nõ erit. Itẽ effectꝰ.s.ad hoc vt ꝓmittat.z sm primos z fos ẽ ꝺ.ꝫ.e.l.§.cũ ita.vbi nõ fit ulla de ꝑdictis dñntijs equiparantur quo ad ꝑdicta:sed soluũt ꝙ corrigit. vel ex volũtate ꝺbentiũ apparet fuit actor ꝓtẽtus altero vel nõ.tu dicas iõ i vtroqz casu quo ad has dras.ꝫ i alio assignat draz iter vtrãqz stipulationẽ vt pz i positione casus.
p Exprimat.i.exprimere vl in hac respõsione.
q Ꝺi quis cõprehendere debet:vt sine dubio ꝓcedat actor.
r Itẽ si declarauit.hoc iõ qz si ẽt filia sit heres vꝛ aditi substituꝰ.qz filia aut filiꝰ nõ ẽ hers.nã ois disiũctiua e va:cuiꝰ altera ps ẽ vera:vt.ꝫ.§.vtez: ꝫ i fi.huius.l.ꝺrium statuit.
s Volet.z hoc faciet.

t Immiscere.i.adire.quod est extrancorum: vt inst.de here.quali.& dif. §.extranei.

u Nō admittat.lz secus i stipulatione vbi sufficit alterā ptē disiunctiue verā vt.ſ.vt&.ibi q3 ꝓsignatio &c.que ē ꝺ.ſo.ſpeciale hic pp votū parētū vt ar.C.de fideicō.cū acutissimi.& de isti.& sub.gñaliter.§.fi.&.ſ.de here.i/ sti.ticius.

Si quis ita. signauerit.id ē sigillauerit.& no.testibus idē dicrātibus posse legari: vt hic.& C. de testi.l.dictātib⁹.nō āt scribentibus.vt.C. de his qui sibi aſcri.l.senat⁹: sed vide bat hoc legatū non valere tū pp icertitudinē:vt isti.ꝺ le.§.legari.tū q3 i re sua est testis.sed rñ.nō principaliter i re sua:sed testameti st testes lz secūdario i re sua vt isti.de te.§.legari. Item rōe icertitudinis corrigitur vt ibidē no. inst. de le. §.legari.

y Quia ipsū. non ē bona rō:vt p3 ex pdictis nisi dicas quia meruit seruiendo testatoꝛi in hoc:vt.ſ. ꝓ socio.l.& quia.&. l.eadē rō sit in scribēte:tñ ibi est alia rō i ꝓtrariū.ſ.falsitatis timoꝛ quia per eum facilius posset committi.

z Quedā.si ꝛs.i.ſpeciesvt erat a sequenti rñ. sed quomodo est dubia:immo recta via transit ad legatarium ignorantem:vr.ſ. de le.ij.cum p3.§.surdo: Item& legatus esse certū est: sed rñ.dubia est respectu.finis vel effectus:quia fingit retro nō valuisse si postea repudiet:vt.ſ.de le.i.legatarius.§.i. & faciunt.ſ.si cer. pe. proinde. &.j. de manu. uin.l.iiij.& ad mac.l. sed iulianus.§.q̄q̄ ibi sed ab initio &c.de ne.ge.cum p3. & ſol.q res circa prin.& de le. i.si mihi & tibi in prin. &.l. seruum si.§.i.&.l. si tibi hō §.cū seruus.&.ſ.de vsuf. lz & si quis sti.§.interdū.& de test.mi.l.si miles.& ad sill.sed exheredatus.

a Nēdez alienā.& ita non ꝓstitit mutuū vt.ſ.si cer.p.l.ij.§.in mutui.

b Credidit.idest mutuauerit.

c Utiq3 tō:q3 aut suā aut alienā pecuniā credidisse dicēdū erit.az.mutuū tñ reconcialiatur cōsumptione:vt. j. de fideiuſ. si quis p eo.§.si nummos.

d Quod de pariter.tractamus.melius dixisset tractauimus.ſ.e.l.si in cer.&.l.q duos p totam .l.& maxime illo.§.si maritus az.

e Stipulata ē.sub condi.si filia in matrimonio decesserit viuēte matre l' dic vt dixi in contrario.ſ.e.qui duos.§.pe.

f Reddi.si supereſſet.ſ.mater ſm.R.

g Et simul.& sic non superuixit mater.

h Non esse comissam .forte hodie eꝫ:q3 ab heredibus pñt hodie icipere act.vt.C.vt ac.ab hꝛ.& cōtra hꝛ.l.i.imo nec hodie:q3 non pōt dici decessisse existēte nō ꝓditiōe imo ꝺcessisse quia filia nō decessit i matrimōio uiua matre:alias ꝓ: vt instī.de verb.ob.§.ex ꝓditionali .& facit.ſ.de do.iter vi. & vx.cum hic status. §.si ābo.

i Stipulatus est.sub cōdi.simili superiori.ſ.si mulier i matrimonio decesserit viuente stipulante vel dic vt.ſ.e.l. qui duos.§.pe.

k Cū marito.hoc casu sine dubio non trāsmittit ad heredē.cū conditio defecerit stipulationis:q3 nō decessit i matrimonio mulier immo marit⁹.

l Transmittat.Rñ.non vt & in superiori casu.nā & mater de qua ibi dꝛ est extranea.vt instī.de here.qua. & dif.§.extranei.

m Item est. vxoꝛi.a marito herede istitute cum alijs.nā cū non supvixerit istituta:nec institutio nec prelegatū valet.vt.C.de cad.tol. l.vnica.§.pro secundo.&.j.l.proꝛ.& sic conuenit cum predictis.

n Sed & in illo.pupillus non necessari⁹:quia emancipat⁹ erat vt differat a sequenti casu.& ſm hoc dic substitutus.ſ. vulgariter.vel per fideicom.vel dic q̄ hic fuit & ipse in ptāte & substitutio fuit pupillaris.& dꝛt a secundo:quia hic alter tñ alteri ibi uicissim ambo fuerunt pupillariter substituti.& p hic facit q̄ dicit frater fratri q̄ est in pupillari tñ nō ue alter futurus heres sit extraneū immiscere :siue neuter extraneum substituere.sed proclniuꝛ est sentētia testatoꝛis sic esse interpretanda: vt siue filius siue filia nati fuerit extrane⁹ nō admittatur : nisi spāliter hoc testatoꝛ expressit. n Arc⁹.

Si quis ita scripserit. illis qui testm̄ meū signauerint heres me⁹.x.dato:trebati⁹ vtile legatū esse putat:qꝺ pompo.veri⁹ eē existimat: q3 ipz testm̄ cōfirmat testib⁹ adhibitis:qꝺ vex esse existimo.

Quedā sūt in quib⁹ .i. ꝺē. res dubia ē:lz ex post facto reꝺducit:& apꝑet quid actū ē:vt ecce si res legata fuerit:& deliberante legatario eā rē heres ali tradiderit:naz si qdē legatari⁹ habere legatū:traditio nulla est: si vero repudiauerit valet. Item dez est & si pecuniā hereditariā legatā crediderit heres.nā siquidē non repudiauerit legatari⁹:aliena pecuniā credidit . si vꝺ repudiauerit suā pecuniā crediꝺisse videt:quid ergo si consumpta fuerit pecūia.vtiqz idē erit ex euentu dicendū. Item.

Quod ꝺ pariter mortuis tractamus & in ali agitatū est : vt ecce si mater stipl'ata est dotem a marito mortua filia i mrimōio sibi reddi : & siml' cū filia perit an ad heredes mris actio ex stipulatu cōpeteret : & diu⁹ pi⁹ rescripsit:nō eē cōmissā stipl'atōez:q3 mater filie nō superuixit. Item q̄rit si extrane⁹ qui doté stipl'at⁹ est :siml' cū marito ꝺcessit:

in vulgari.vt inst.de vul.sub.in prin.

o An contra.idest non.

p Si duo.cū ambo eēnt i ptāte.lz in superiori alt' tñ.vel dic vt ibi.

q Videantur.testatoꝛi rñ.vulgari quasi qlibet videatur superuenire.& q̄ subijcit alter alteri.ſ.ex pupillari. Item q̄ subijcit hoc est sub.simile quereduz si iuicem &c.vel dic q̄ fit expositio illius vel alter alteri. nam q3 fideicommissari⁹ habet de manu heredis iura sua:videtur ergo quodāmodo esse ei heres.

r An quib⁹ ſ.omnib⁹ ſupradictis.

s Non videt. vnde videntur viciari substitutiones:& ꝺoriuz lucra & substitutiōes & stipulatiōes:vt hic & ſ.l.q̄ de pariter & l.idem est.

t Sed & circa plānum est.

u Si cognati.pone casum.R.in cognatione naturali & ꝺsierūt.ſ. p ōpoꝛtanē.& q̄ dic in ciuitate maneant dic tpe mortis quia sunt restituti. Item q̄ dicit. cognati.n.fuerūt.tē/poꝛ testamēti: subaudi & tpe mortis. alꝫ si non essent restituti ñ caperēt:vt.j. de his que pro non scrip.l. iij.ſo rñ.sed huic positioni multa obstāt primo.C.de here.in/ sti.l.i.sed ibi nō erat restitutus hic sic. Item obstat instī. de capi. ꝺi.§.quod autez vbi etiam reuersus i pri/ stinum statum nō recuperat ius cognati onis.sed solue speciale in legato de quo hic dicitur: q3 naturalem cām habet vt

ſ.de ca.di.l.legatum:vel ibi fuit manumissus qui ſus fuerat factus hic autem in ite.restitutus qui fuerat deportatus. ar.C.de sen. paſ. l.i.item obstat huic positioni quia.j.dicit facilius quod ē absurdum quod ille facilius capiat qui tempoꝛe mortꝭ tantum est cognatꝰ quā qui vtroqz casu.ſ.testamēti & mortis. Item obstat quod dic cognati enim &c.q.d.licet non tempoꝛe mortis.filꝫis lectura & subauditio ſ.si qs cau.sed & si quis.ibi damnato &c. vel pone secundo casu i cognatione naturali:sed non in facto.nō capaci hoc modo. legauī fratri ticij.& ticius me viuo decessit:nā lz ꝺsinat ticij frater eē quia tñ omni tēpoꝛe capax fuit admittitur:& ſm hoc in prima parte tempore testamēti tñ fuit cognatus & non mortis. In secunda tempoꝛe mortꝭ tñ qñ ꝓfirmātur relicta:vt iā nō mutetur arbitrium:vt.C.de sacroſan.eccl.l.i.& iō dicit facilius.idem i nō capace vt sufficiat si sit capax.tpe mortis tñ:vel tempoꝛe existētis ꝓditionis relicti:vt.ſ.ꝺ le.iij.l.si deꝑortati in prin.&.j.de.condi.& de cum que post &.j.de fideicō.li.l.generaliter.§.fi.homini libero.&.j.de le.pre.l.interuenit.& ſ.de dona.causa moꝛ.l.in mortis.&.j.de iure fi.l.iij.§.i.ibi quādo āt &c.secus si esset tempoꝛe testamēti tñ vt.e.§.ꝺ iure fisci vel pone in cognatiōe ciuili que fit in adoptione:vt in secūda parte.l.& ꝺsinit per emancipationē:vt in prima.ꝺ qua cognatiōe habes.ſ.de adop. l.qui in adoptione. &.j.de gradibus.nō facile in.§.i.& secundū hāc nil obstat:sed pꝛout dixi capacē tpe mortis capere:licet non tempoꝛe testamēti ē contra regulā catōis:vt.j.ti.ij.l.i.ſo.illa intelligit cum legatum deficit ex persona relinquentis:vel pp rem relictā:aliud si ex persona legatarij.vt dictum est:sed.R.aliter dicat. Item nō obstat quod dicitur instī.de le.§.an seruo:quia ibi pp personā legātis & legatarij mixta consideratione habita dicitur nullū & eodē mō tñ.C. de le.seruis i fi.vel vt ibi. Item non obstat hic instī.de here.quali.& dif.§.eis &.ſ.de here.instī.si alienam.§.i.ut ibi dixi. Item nec obſ. de le.ij.peto.§.fi.ut ibi dixi.& facit.C.ꝺ testi.l.neq3.&.j.de condi.& ꝺ.

le.falsa demõstratio ꝛ.s̃.de le.ij.si ita qs ĩ testamento.ℊ.fi.sed quidã hũt ꝓ̃o le.sed non oꝓꝛet.

l Cognatis facit.s̃.e.l.ij.ꝛ.j̃.l.ꝓꝛox.

c Cũ senatus.ꝛ facit.s̃.l.ꝓꝛ.in fi.ꝛ.s̃.c..l.ij.ꝛ. C.de hered. ĩsti. l.collegiũ.ꝛ.C.de sacrosac.ec.l.i.ꝛ de episcopis ꝛ cle.id quod j.de coll'.illi.l.i. ꝛ.ij. ꝛ.s̃.qõ cuiusqꝫ vni/ uer.l.i.ꝛ. C.de iude/ is.l.i.

u Ubi ẽ .stipler. scilicet dari.

Stichi quoꝫ vn⁹ est ꝓmissoꝛis de quo vrisimile est eos sen/ sisse:vt.s̃.de leg.ij .l. vnũ ex fa.ℊ. si rem.

Chartagies. vnã ãt frequẽtare consue uerunt pacisc̃tis: ꝛ fa.ad.l.j̃.de reg.iu. l. ſp in sti.ꝛ. s̃.e. quoſ. ꝛ.j̃.e.cũ i testamento ꝛ.j̃.de ob.l.eũ q cal. ℊ.i.ꝛ.l. triticum. ꝛ.l. quoſ.ꝛ.ĩsti.l.quotiẽs quis ita.ℊ. si ꝓcura/ toꝛ.ꝛ.l.si quis ita .ℊ. grisogonus i fine .ℊ. sed contra.s̃.de pactℊ l. veteribus. sed dic vt ibi dixi.

c Cum pubere ꝓiutius: vt sic seruet oꝛdo mortali tat̃.ad qõ.s̃. de inof. test.nã si pa.ꝛ.s̃.e.q duos.ℊ.cũ i bello.ꝛ.ℊ fi. Item hoc accipe. nisi rõ singularis su adeat ℞ium vt ꝓ patrono:vt.s̃.e.q du as.ℊ.fi.cuz filio ꝛ qꝛ fit ipubes:vt.j̃.l.ꝓri. ꝛ.s̃.de pa.do.l. inter in ꝓin.

I mulier itelli gitur ꝓp debi tam etatem:vt ꝛ.s̃.ꝺ pac .do.l.inter.aꝫ eẽt secus:vt.s̃.l.ꝓꝛox.ad que est.s̃.eo. qui du/ os.ℊ.fin.

c Cum ĩ testamẽ to.facit. s̃.e.l. vbi.ꝛ.j̃.de re.iu.l. sẽ/ per idubi. ꝛ.j̃. ad tre bell'.l.cogi circa ꝓi.

q Quem heredi. facit.s̃.l. ꝓꝛox. Item.s̃ de here.ĩsti. l.asse.ꝛ.C.de insti.ꝛ sub.l.si testamentum .

c Cum queritur.pone exemplum.vt.j̃.de verbo.ob.l. stipulatõ ista.ℊ.in stipulationibus.ꝛ.l.quicquid sed ℈ ĩ eo.ti.l.si mihi.ℊ. i.fo.ibi. Item ℈ in eo.ti.l.inter ĩti.ℊ.si stichum.sed dic vt distixi.s̃.de pac.l.veteribus accur .

f Aliquis de pluribus natis.ne sit ℈.C.de fideicom.li.cum inter i fi.ꝛ.l.si quis i testõ.ꝛ facit.j̃.de ma.t.l.cũ ex plurib⁹ ꝛ test.tu.l.duo ꝛ.s̃.eo.si fuerit.ꝛ.j̃.de bis que ꝓo non scrip.l.ij.ꝛ ĩst.ꝺ le.ℊ.incert.

q Cui habebat. debebatur.subaudi querebatur.

Nota.no.ꝓsũptionẽ volũtatis sumi ex sciẽtia testatoꝛis. sic s̃.de vlu.ꝛ ba.l.plenum.ℊ.equitij. Itẽ ꝛ no. qõ testatoꝛ ꝓsumitur decipi in eo qꝺ ignorat ſm.R.ꝛ facit ad.l.C.de testa.l. si in nomine. ꝛ de le.l.si foꝛcidianũ.ꝛ.s̃.de le.iij.patronus.ℊ.libertis.ꝛ de here.in ſtitu.l.his verbis.ℊ.fi.ꝛ.j̃.de ver.ob.l.si in nomine.ꝛ.s̃.l.ꝓꝛox.ꝛ. in/ sti.de le.ℊ.si quis inquit.

b In artificio.quia dixit pistoꝛem.

i p Lures.manumiserat.i.libertatem directã liquerat.

k In quibus.idest inter quos.

l Cympꝛogeniam.ſ.manumiserat.i.libertatẽ reliquerat habendã tũc cũ gsqꝫ eoꝝ.ſ.tã aliozũ qꝺ dictarum duarũ feminaꝝ ad.xxx.ꝛc̃.

m Cũ certã summã.puta quinqꝫ.

n Et hoc amplius.ꝛ tunc re coniungit omnes:vt in fi.patet.ꝛ fac̃ vim qꝺ dicit iuncta.i.in continenti:secus si ex interuallo:vt. ar.j̃.de

ver.ob.ℊ.ticia.idẽ rñ.plerũqꝫ.ꝛ.s̃.si cer.pe.lecta.ℊ.dicebã.ꝛ facit ad.l.istã s̃.de aꝫ .le.a filio.ℊ.fi.ꝛ de le.i.talis scriptura.ℊ.fi.

o De his que pene nomĩe relinquuntur.

p Iliofa.filiumfa.istituí ꝛ sic hereditaſ patrí queritur:vt nec mo memto apud filium remaneat.vt.s̃.de acqui.here placet a patre leganti.x.ticio qꝺ possum: vt.s̃.de le.l.cũ filio.ꝛ ꝺ le. le.ij.si alienus ꝛsi non dart ꝓcepi ut daret cẽtum no mine pene sempꝛonio .hec centũ dicũtur hic illicite vl' ꝓbꝛo se reliqui eo ipo qꝺ noie pene ſlinquũtur .ꝛ sic ſm has leges non valet:vt hic ꝛ.j̃.de cõdi.ꝛ de.multa ꝛ instí.ꝺ le.ℊ.pene in ꝓin. bodie ℈.nisi ꝓimũ ꝓceptũ vel relictũ de.x. sit ꝓbꝛo sum vel impossibile: quia tunc non valet ꝓimũ nec ſm qꝺ nomine pene relictũ est vt instí. de le. ℊ. fi.in fi. ꝛ.C.de his que pene nomi ne.l.i in fi.

q Legatum ẽ.ſ.ſm nomie pene ꝓimum enim vale/ bat etiam olim.

r Heredes.ſ.scripti.alias in heredes scriptos.idest ĩ eorum penam.ſ.est relictũ non valet.

s Sed omẽs:accipe nulli⁹ momẽti.habẽdũ ẽ in cuiuſ cunqꝫ lucrum aliqd ĩ testa mento scriptum ſit. cuiuſ/ cunqꝫ dico sencientis talẽ pena ex vltima voluntate.

t p Enam. ꝛ an. veluti si ipe testatoꝛ dixerit heꝛs meus si capuam ierit ticio dato.x.nã si hoc ideo dixerit quia capuã heredẽ ire nolebat pena est quaſi heredis cã si ad vcritum locum iret apposita .si vo ob aliam cãz dixit puta qꝛ sciebat heredẽ si capuã iſt aliquid acceptuꝝ qꝺ forte habiturus alias non foꝛet quo habito legatoꝛum ꝓe ſtatione grauaretur:vl' me lius illa conditio si capuaz ierit est ſimplex conditio. ro.hec gl.R.planioꝛ ẽ quã illa que incipit foꝛte dice/ bat ꝛc̃.

u Pena.forte dicebat cã pene ita ꝛ ita ſtatuo :vel si testatoꝛ dixerit heres meꝰ si capuam ierit:quod nolo ticio dato.x. si vero heredẽ iturũ capuã ꝓo suo magno lucro ꝓceꝑat x.dare si capuam ierit:quaſi tunc parum ei noceat:si grauetur tunc est cõ ditio ,si autem non apparet dicam esse cõditionẽ ꝓ ſi:vt ĩsti. ꝺ le.ℊ. lóge.

x Translatio.vt si qꝺ legaui vni:postea lego alij animo adimendi ꝓio: vt instí.de adimen.le.ℊ.translatio aꝫ ĩ dubio non ꝓesumitur adimere ꝓi mo :sed vterqꝫ addmittitur ad partem.nisi ꝓobetur quod testatoꝛ alte/ rum ꝛé altez estimationẽ habere voluerit:vt.s̃.de le.i.si pluribus.

y De regula catoniana.

z c Atoniana.legatuz.i.id genus legati:ꝛ pone exẽplũ quia legaui ſuo heredis:vt instí.de le.ℊ.an seruo.ꝛ facit.j̃.de reg.iur quod initio.ꝛ l.pe.hec autem regula ĩ multis fallit vt ſtatim dicam.

a Non valere.quia iutile foret legatum si ſtatim poſt factum testamẽtuz decessisset testatoꝛ:ꝛ hic non debet ideo valere:quia diutius testatoꝛ vi/ xerit:vt instí.de le.ℊ.an seruo.

b Falsa ẽ. i.locũ ñ hz ĩ nll'o.n.falsa ẽ.ſz sic dr̃ fal.qꝛ ad q̃dã aptari ñ põt. sic ar.s̃.ꝺ pac.ſz hoc ĩ ẽptoꝛe.dic gº casui ĩ quib⁹ ẽ falsa.ſ.in qbus nõ habz locum ꝓimus est in conditionali legato de quo ponũtur ĩ hac. l.duo ex empla .lz.R.aliter intellegerit ſm. Item.in.l. sequenti ponitur tertium exemplũ de conditionali.ꝛ idem dicitur.s̃.de le.i.cetera.ℊ i.ꝛ sic in puriſ tantum habet locum vt ibi dicitur.sed in hoc exemplo videtur contra.su ꝓa de op.le. si optio.ij.respon.ibi qꝺ si necessarius ꝛc̃:vbi fuit legata op/ tio serui:ꝛ stícho seruo testatoꝛis fuit legatus fundus sine libertate. naz ꝓimum.optionis est conditionale tacita cõditionc:vt.s̃.qui ꝛ a quibus

l.si optio.ꝛ per consequens secundum ꝛ tamen habet ibi locum regula catoniana.solu.hic de expꝛessa ibi de tacita condi.dicit secundo fallit hec regula supꝛa de lega.ii j.l.si deportati in principio:ꝛ infra de le.pꝛe.l.iter uenit .ꝛ.s̄.de rebus du.si cognatis.ꝛ.j.de iure fisci.l.iij.§ quando autem facta fraus.que sūt ꝯ quibus dicitur sufficere quem capacem tēpoꝛe moꝛtis licet non fuerit tempoꝛe testamenti:sed dicas ꝙ locum habet regula in tribus casibus : cum deficit legatum ex persona relinquentis tantum:vt si testetur seruus ꝛ decidat liber factus: vt. s̄.de.le.iij .l.i.§. i.ibi quod nemo ꝛc̄.Jt̄ qñ deficit pp rem legatā vt in eis que sunt iniuncta edibus vt .s̄.de le.i. cetera circa .pn̄i.Jtem ꝛ quando deficit pp psonam relinquentis ꝛ vt legatarij mixtā: vt si lego seruo heredis a me instituti: vt inst.de leg.§.an seruo.ꝛ.C.de le. seruis .nō autem habet locum qñ deficit pꝛoprer personam legatarij tantuz.vt dictis.ll. contrarijs sed op.quia.si ō ficit ex persona relinquentis tm̄ videtur valere fidei cō.a seruo vel filio relictū si decedat liber:vt.s̄.de le. iij.l.i.§.i.sed dicas non ex tunc :sed ex nunc: quando factus ē sui iuris quasi hodie reliquat vt ibi dicitur Jtem no.ꝙ vbi est mixta causa impedimenti.s.legātis ꝛ legatarij sola non ōberet nocere.at ex pson̄a legātis sic vñ magis ispicitur quod nocet: vt.ō op. le.l.si optio .ij.respon . ibi ꝙ si necessarius ꝛc̄.qz magis ibi tempus moꝛtis ꝙ nocet quā adite hereditatis ꝙ ꝓdest:ispicit sic.s̄ ex quibus.e.i posea fulcinius.§.quid si latitare ibi quid ergo ꝛc̄ .Jtem fallit.j. de fideicō. li .l.generaliter.§.si homini libero:sed certe ibi ōficit ratiōe legatarij. Jt̄ fallit.s̄.de le.ij.debitoꝛ.§.seruo.sed ꝛ ibi ratione legatarij deficiebat. Jt̄ fallit in illis relictis: quorum dies cedit ab adita hereditate:vt.j̄.c.l.catoniana. Jtem fallit in nouis legibus quod dic:vt.j̄.l.fi. Jtez fallit.s̄. de le. i.quod in rerum.§. i.sed ibi est legatus vsufructus cuius dies cedit non a moꝛte :sed ab adita hereditate vt.C.de cadu.tol.§.in nouissimo: ꝛ ideo cessat cato.vt.j̄.e.l.catoniana. q Post calēdas.de pꝛimis itelligitur ex quo non dicit quas:vt.j̄.de uer.ob.eum qui calendis.

r In cauillamur.i.scienter falsum dicemus s̄m bug. s.habere hic locum regulam.certe nō.nā ꝛc̄.nā hz locū tm̄ ī puro iutili nō ī ꝓditionali ꝙ est interim nullū.sed s̄m leges aliter dicitur cauillatio:vt.j̄.de re.iu.l.ea est nā s.argumētatio ab euidenter veris ab euidenter falsa ꝛ etiaz ita porcīt hic poni s̄m Jo.q dixit.i.argnmentamur ꝯ regulā s̄m quid ꝛ quale.

s Jtē si tibi:pone exemplum s̄m.R.ꝙ rem tuā tibi lego.valet legatum si me viuo alienes.ꝛ s̄m hoc icipit rn̄ ibi.si eum viuo ꝛc̄.ꝛ erit casus nouus vbi fallit regula sed tunc ē ꝯ insti.de le.§.sed si rem le.so.ibi post moꝛtem testatoꝛis alienauit.hic eo viuo.ꝯ ꝙ videtur.s̄.de le.i.cetera circa pn̄i .ibi quemadmodum ꝛc̄.sed Jo.hic posuit casū qō legaui tibi rem tuam sub hac condi.si alienes me uiuo:ꝛ sic incipit responsio legatum tibi ꝛc̄.ꝛ dicit debetur.s.si alienaueris me uiuo:sed Jo.ob quia iam posuerat aliō ex ēpluz de conditionali:vt.s̄.nam hoc modo ꝛc̄.sed certe nil pꝛobibet pluꝛa exempla poni vt ostendet se uelle in talibus cessare regulam:ꝛ fac ad banc.l.s̄.de here.instī.in tpe.ꝛ.l.potest quis.ꝛ.s̄.de manu .t. libertas ꝛ. j̄. de ꝓdi.ꝛ de .l.iul'. t Si eū subaudi sub hac condi.si ꝛc̄.

u Sed ꝛsi sic nupta erit.subaudi me viuo:vt bene conueniat rn̄ si mō tis ꝛc̄.ꝛ secūdū hoc fallit regula catoni.vt.s̄.l.pꝛox. si autem simpliciter dixerit si nupserit ticio:tunc ꝛ in vita post moꝛtem nubens iplēs ꝓditionē habet legatū:vt.C.de instītu.ꝛ sub l si quis heredē.ꝛ.j̄.de condi ꝛ demō.l.si ita legatū esset nec esset casus ꝯ regulam catonis:qz ꝛ si statiz decessisset testatoꝛ valere potest legatum:ꝛ facit.j̄.de manu.t.l.qui duos §.hic ꝛ de con.ꝛ de.hec ꝓditio ꝛ.l.conditionū .ꝛ.l.iul'.

c Catoniana.ad hereditates.s.conditionales.j̄.l.pꝛox .vel dic fideicōmissaria quaꝛ dies ñ cedit nisi ab adita hereditate; vt.j̄.ad treb.l.q dam ita in pn̄i.sed quid erit de pure relicta. Jo.ꝛ az.dicunt habere locū regulam quo ad mētē:vt instī.de here.qua.ꝛ dif.§.in extraneis.nam tria tpa exigūtur vt possit capere:vnū est testamēti:ergo si tūc nō ē capax ñ ꝙ dest ꝙ postea tempoꝛe moꝛtis ꝛ additionis sit capax:ꝛ sic hz locū mēs regule nō verba vt.s̄.i.l.i.circa pn̄i.nā dicit ꝙ si legatuz ꝛc̄.ꝛ id legatū ꝛc̄. nō āt dicit que hereditas.ꝛ s̄m hoc fallit i casu:vt.s̄.de acqui.here.l.si seruus eius qui.vel ibi qñ ꝙ aliū vel ibi ī medijs tēpoꝛib⁹ fuit nō capax.sed tribus.s.,testi moꝛtis ꝛ additionis fuit dominus capax . sed alij dicunt ēt quo ad mētē nō habere locum regulā i hereditate vt hic.ꝛ qz in legato ē iuēta:vt.s̄.l.i.i pn̄i.ꝛ ē ꝙ bis.s̄.de acqui.here.l.si suus q.ꝛ.j. l.,pr.nā ꝓditiōalē tm̄ excipit.ꝛ qō dꝛ isti.de here.q̄ .ꝛ dif.§.in extraneis dicunt esse vez:si a pncipio poterat capere ꝛ postea desinat posse capere tpe moꝛtī vel aditiōis.si āt pnmo nō pōt.tēpoꝛe testi. non nocet s̄m eos:si mō postea pōt vt dicta .l.si seruus.

y Cedit que ista sī dꝛ. C. de cadu. tol.§. i nouissimo. sed ꝯ.s̄. de op.le.l.si optio.i. rn̄.vbi relictū suo legatū ptinet ad catoniana.ꝛ tm̄ nō cedit dies eius nisi ab adita hereditate:vt dcō. §.i nouissimo.ſz dic vt ibi i.l.si optio.

z p Lacet istituti ones.i.ad relicta ī eo testō qō institutionē ptinet ꝓditonalē.ꝛ hoc iō:qz legata videtur suspendi sub eadē cōditiōe vt.j̄.ō ꝓdi.ꝛ ō.l.auia: de ipa āt institutiōe nō dubiū:qz nec ad pnā institutionē ptinet regla.ꝛ hoc s̄m quosdā :sed s̄m nos ptinet ad mētē:vt.s̄.l.pꝛox. no.ꝛ sic intellige hoc vt sonat.ꝛ facit.s̄.l. i.§.que diffinitio.

a Regula pōe exemplū ſz. b.si habeo filiū legitimū ꝛ naturalē cui vnciā tm̄ possuz dare:vt.C.ō nāli.li.l.ij.ꝛ eos.equaliter instituā.postea offero naturalē curie.ocurret cum legitimo equalit̄:vt. C.de nāli.li.l.iij.licet si ista decederē ñ haberet.nisi vnciā:vocat ergo nouā legē ꝓdictā tertiā q ē Theodosij vel pone s̄m Jo.qō cū habere legitimū ꝛ naturalē:si nālē insolidū pōt instituī:ꝛ me uiuo decedat legitim⁹:totū hēbit nālis.nā isolidū pōt istituī si ñ sī legitimi:vt.C.ō nāli.li.b.aut̄.lz.ſz certe nec Ulp.nec cato cogitauerūt ō theodosio vl' Justiniano.tertio pōe.habeo filiuz ꝛ ex eo nepotē.hūc nepotē istituo filio p̄terito.si ista decederē.nō valet testm̄:sed si me viuo ōcedat filiꝰ ꝓfirmat testm̄ vt testm̄:vt. s̄.de teſt.tu.si hereditas.§.q filiū.ꝛ illud ē p Gallū ꝛ Uelleiū.ꝛ fuit primo Gallus ꝙ Uellei⁹.vñ lex Galli appellat ver⁹.Uelleia noua.l' quarto dic ꝙ vacat nouas leges senatusco.tertul'.ꝛ ozfi.vñ si tpe q⁹ filiꝰ ōcedat nō ē capax.mat:si postea efficiat capax accipiet eā hereditatē:ꝛ ꝙ uocēt noue leges habes.s̄.ō ca.di.l.tutelas.ꝛ isti.ad ozfi §.sciēdū l' quinto nouas.ll.i.nouas volūtates defūctoꝝ q̄ leges sī vt ī aut̄.ō nup.§.si disponat:vt si pꝛio fec̄ iutile testm̄:tc̄.n.si stati decederet ñ valz:ſz si alio solēni postea ꝓfirmet debēt oīa:vt. s̄.ō ꝓdi. ist.l.institutio tal' vel sexto ad iperatoꝝ leges.i.rescripta se retulit.vt si forte nō capax sit istitut⁹ ꝛ ipatoꝛ cū postea restituit: vt sit capax pōt eqdē:nec ꝓdicit regula catōis:nec forte alia.vl' septimo pōe in eo q ē capax tribꝰ tēpoꝛib⁹ .s.testi moꝛtī ꝛ aditiōis.nā ſz i medijs tēpoꝛibꝰ ñ sit capax ñ nocet regla catōis:vt.s̄.ō her̄.ist.li.b hō.§. si hīs. ist.l.fuū meū.ꝛ.l.si alienū.§.i.ſz huic vltio ꝛ alijs oīb⁹ ꝓter pen̄.quo mō dicis regl'am nō obstare:cū i hereditatib⁹ non beat locū:vt.s̄.l. iij.rn̄.imo hz locū quo ad mētē vt ibi no.vel ēt si no haberet locū vt alij dicunt :dices ꝙ nō sequitur:si nō ptinet ad nouas:ergo ptinet ad veteres.veteri āt lege dico deferri hereditates q̄ p.l.xij.ta defeꝛrūt:vt.s̄.ō ca.di.l.tuteles.ꝛ ēt testamētarias:vt.j̄.ō v.si.l.lege.

b Hic bis que pro non scriptis habentur.

c f Jis qs ptinet.C. ō cadu.to.§.i pꝛe.non ergo ad fiscum.

d Cornelie.f.de falsis q̄ qñqz remittit:vt.C.e.l.ij.ꝛ.iij.in fi.

e Code.mō.s.,p nō scripti.nō āt auferat vt idigno:qz tenet fiscō vt de iof.te papinian⁹.§.meminisse. f Jlle.s.institutiones.

g Suis quas faciet.ꝛ sic vbū recitauerit ē futuri tpis:secus si pꝛeteriti eēt:vt qua ex pte recitauerit.i.fecit.qz tūc valet istitutio quaz feci .si ille mc i aliquo heredē fecerat:vt. s̄.ō here.ist.l .hoc articulo ꝛ.l.ille āt ꝛ de ꝓdi.ist.mulier.§.fi.q̄ sūt ꝯ.pꝛio.n.casu pono i alteri⁹ arbitrio testm̄ meū.ꝛ iō ē captatoꝛia:ꝛ nō valet:vt.s̄.de here.inst.illa ꝛ.l.captatoꝛias. b Habeātur.tales institutiones. ꝛ facit j̄.de fal.filius ꝛ.l.diuus.ꝛ.l.si quis legatum in pn̄in.

i q Ule in testō facit.s̄.de bis q̄ ite.l.i.ꝛ ō isti.l.ſz si pupill⁹.§. pro scribere.ꝛ ar.s̄.de ic.du.si qs ex pluribus.

k f Jn metallū alimentoꝝ.in cā eni cām relictum valet;vt.s̄.ō ali.le.l.is.cui.ꝛ facit in .c.ī.l.fuos. l q Pro ñ scripto.

nã tẽpore testamenti impeditur:vt.C.ō ca.tol. §.ca.n.t.§.i primo.
m Dat⁹.t sic i causa caduci deuẽit:vt.C.ō ca.tol'.§.ea .n.t.§.,p ho.
n Non pertinet :ut t.j.ō iure fi.l.in metallũ.t.ō bo.,p scrip.i.i me
tallũ.t.s.de test.mi.l.neqz.§.i.in deportato.an sit capax l'nō. dic vt
nō.s.man.si mādauero.§.is cuius.t.s.de here.inst.l.i.Itē facit.s.ō
acq.here.si seru⁹ ei⁹.
o Item in eam cāz
nō.ic.s.de ser.l .pro
parte.sed ar.ō ist.de
le.§.ex ptrario. So.
hic casus legatarij i
pedit. ibi inutilitas
rei legate t eodē mō
rñ.j.de re .iu.l.in am
biguis §.nō ẽ nouũ
que est contra. Item
ar.ō.s.de consti. pe.
Item illa verba .§.
f qō adicitur.
Jeo.non erat
is cui legabatur.t fa
cit.C.ō ca.to.§.eo. n.
p Erat.s.eo tẽpore
quo tẽ.
q Redijt.i.ibi decef
sit.t facit. s.de le.i.si
seruo meo stich⁹.§.i.
r Quod quis.fa
cit .j.de fal.filiu
us.§.fin.t.l.impube
rem.§.itez si quis id
t.C.de ca tol.§.ij.
s Dilitis. vt. C.e.
l.penul'.
t De his quib⁹ vt i
dignis legata iferũt.
u Jui.que.i.le/
gatis t fideicom.
x Post mortem cũ
eni merces sint facte
fisci:vt.C.que fs vẽ.
non pos.per totuz.t.
t heredi t alij cuili
bet auferuntur: vt.j.
de publica. contem.
ferro.§.illicitarum.t
§.cõmissa: t quoliqz
nunciante.vt.j.de iu
re fisci.l.i.
y Et premium.s.il/
lud quod habent q
aliquid deferunt fis
co.quod est vt dices
j.eo.post.le.in fi.
z Peruit a fisco.
cui detulit. t sic no.
qō ex eoō fcō penā t
premiuz cõsequitur
sed ar.ō.s.ex qui cau.ma.l.si cui t.s.si quis aliquẽ te.,p.l.i.§ i. t. s.
de neg.g.siue hereditaria.t erit hoc speciale vt indignus aliqd lu/
cretur.regulariter:ō:vt.j.e.l.post le.§.fi.que est contra.vel hic super
alio est indignus.s.legato t super alio lucratur.s.sup mercib⁹:t facẽ
ad.l.s.de adimen .le.l.pe.§.seia.
a a Asfertur preteritus.impugnans.s.testamentum.
b Impuberis.s.in secundis tab.in qbus pupillariter substitu
tus fuerat t facit.s.de vul.sub.l.is qui.t.l.ex duobus.§.fi.t.j.de le.
pre.l.filium.§.non solum.t.§.si fratri.t.j.ad treb.si patroni.§. sed il
lud t.s.de inof.test.papi.§.meminisse.
c Item si quis pupillum.s.quondam.
d Duxisset.eo quia illi aliquid in testamento.reliquisset.
e Etsi ex asse.q.d.nō solum si aliquid reliquit vt ꝓposuit.
f Aufertur.sic.s.de ritu.nup.l.prefectus.t de le.i.l.fi.sed contra de
usufru.le.l.vxori.so.vt in.l.prefectus. Itẽ contra de dona.inter vi.t
vxo.cum.hic status.§.fi.sed ibi in donationibus inter viuos. Itez
facit.C.de incest.nup.l.qui contra.l. Item no.hic ratione dissimilez
vxoris t mariti.sic dzunt i festinatione matrimonij altero mortuo.
g Idem erit.facit.C.de pac.l.fi.t.j.de dona.l.quidã.§.fi.t.l. se. sz
contra.C.de cap.l.nec nos .vbi non confiscantur.so.ibi erat dubiuz
an viueret. Itẽ cõtra.s.de ac.emp.l.si quis seruus so.ibi.
b H Adignuz.culpã nō adhibẽdo medicũ vel malũ:vt.s.de edil.
edi.quod si nolit.§.si mancipium.t facit.s.de lib.agn.l. neca/
re.t.s.ad sill' necessarii.§.fi.t. C.de epi.au.aut.liberi.t.s.solu. ma
si ab hostibus.§.i.t.C.e.sororem.

a p Apinianus ait. tres erant scripti. sed primus accusauit ꝑm quasi
falso se fecisset scribi. non ideo perdit legatum a tertio sibi relictũ
t sic quatenus non deligt non punitur sic.j.e. rescriptum.t.s.de peti.he
re.si quis testamentum.
b p Post legatum acceptum cum ignoraret falsũ:secus forte vbi scie/
bat tũc falsum:vt.C.ō fal.
l.iij.t.l. qui falsam.t.j.de
fal.l.qui ignorãs sed certe
iã sequetur idem esse ioffi/
cioso.vt.s.de inof.te.l.ma
ter.q lex ista vetat.
c Si nō iuſ.quod dicitur
nō iure factum habes.j.de
fal.l. si quis le. t instī. qui
mo. testa.infir.§.ij.
d Contendere.t est ratio
quia de eius voluntate
non pendet valeat testamẽ
tum vel non quando ẽ fal/
sum vel non iure factum.
nam.si millesies velles id
valere non tamen valeret
sed secus in eo qui dicit in
officiosum.
e Non remittitur. post le
gatum acceptum: vt.s.de i
offi.te.si pars.§.fin.t.l.fi.t
facit . de peti.here.post le/
gatum.t.C.de inoffi.test.pa
rentibus. t.C. e.polla. t.l.
alium.t de iur.t fac.igno.
ran.l.iiij.
f Ille prosequitur prece/
dentem materiam: sed
in hoc differt quia .s. prio
accepit legatum: t postea
tractat de viribus testamẽ
ti hic econtra. Item supra
est ex vna parte falsum t ñ
iure factum ex altera inof
ficiosum:at hic ex vna par
re non iure factum t alia
falsum t inofficiosum.
g Nec obtinuit:puta q: ō
stitit alioquin cõtra vt.C.
e.aliam.vel aliud est si dica
tur minus solenne. vt hic
aliud si diceretur falsuz vt
ibi. Itez ideo dicit non ob
tinuit :quia si obtinuisset
nihil habiturus esset: quia
cum legata nō nisi ex testa
mento solenni valeant : t
per sententiam constet nō
esse iure factum :ergo lega
ta non debentur vt.C.ō fi/
deicom.l.si veritas non ob
stat.C.de fideicom.l.fi.t in
stitu.de fideicom here.§.fi.vbi videtur ex nō solenni testamento deberi
legata:quia ibi legata:quia ibi erat questio :an esset factum testamentum
vel non.hic autem constabat factum:sed dicebatur non iure factum secũ
dum.R.vel ibi in odium mentientis qui negauit relictum.postea delato
iuramento dicebat nō iure relictum:hic ab initio fuit confessus relictum.
sed non iure si autem prius quam legatum consequeretur:dicat testamen
tum inofficiosum vel falsum siue pro testamento siue contra testamentuz
legatario a lite non desistente feratur sententia:nihil ex testamento con/
sequitur: vt.C.e.l. aliam.t supra de inof.test .papinianus.§.meminisse:
maxime cum contra testamentum fertur: quo casu non ualent legata: vt
dixi vbi autem in falso fuit victus t postea petitionẽ hereditatis ex alia
eam propono t non dico pro legato non nocet prima sententia:t sic. s.
de peti here.luci⁹.t ad hoc.j.de ex rei iu.l.fi.t.C.de iur.t fac t igno.l. iiij.
b Falsum dixit.t persceuerauit vsqz ad sententiam:vt.C.e.aliam.sed cō
tra.s.de le.ij.lucius.§. sempronia.sed ibi non dixit falsum testamentum.
sed contra tm̃ instituti qui fecerat se scribi.
i Factum est testamentum.hic redit ad primum casum legis t facit .s.ō
pe.hr̃.l.postquam.
k Acceperat.per traditionem.
l Usus. scilicet scriptus.
m Possit agendo peti.here ab intestato zsi excipiatur quod sit script⁹
replicabitur de nullitate.
n Prohibendi hoc referas ad proxima. t dic q̃ cognati supradicti a
petenda hereditate vel legatis que meruerunt que expositiones necessa
rie videntur propter exponendam litteram sequentem.

o Ex cuiusq; persona.alias ex pſona ꝑdi.ꝛc̄ al's ex pſona: ꝛ tūc dic tā ō functi quā cuiuslibet cognati:puta sit capax.cognat⁹ vel nō ī defuncti persona potuit habere heredē vel non.h. Itē q̄ subijcit conditione. ſ.sit cognatus sui iuris vel non.vt ita sibi vl'alij querat.ī defūcti pſona sit sui iuris vel non.vt ita potuerit testari vel non. Itē q̄ subijcit etate .ſ. defūcti: vt si pubes.nā al'nō posset. testari. ī cognato simlit sit pubes vel non: vt pubes p se petat vel per tutorem.sz quod de etate dicit melius posset referri ad accusatione de falso q̄ ꝑdit nisi iuuetur per etate:vt.j.e.§.etati.

p Amittere a tutela.tota l'cius parte:vt.s̄.de le.i.etiam.ꝛ facit .s̄. de excu. tu.l. tutor pe.§.i.nec obstat.C.ō leg.ab administratione:qz ibi speciale in milite. Itez nec obstat.s̄.de le.ij.cū filio §.non iure:qz ibi nō remāsit per tutorē. Itē nec ob.j. de iure patronatus.l. iiij. qz ibi speciale ī eo ꝓmodo.

q Ad excusationē.quasi ei renunciauerit approbādo volūtatē defuncti. ad qō ē s̄. de confir.tu.l.fi. ꝛ.s̄.ō liber.lega.l.tutor.

q Volūtatē.fa.s̄.ō exc.tu to. l.neseni⁹.§.fi.ꝛ.l.se.ꝛ se.

r Non ad fiscum .fi.C .de le.l.sed regulariter qō idigno aufertur fisco applicatur:vt.s̄.de ioffi.testa.l.papinī.§.meminisse.ꝛ facit.j. ꝓxi.§.

s Si pater illorum .ſ.filiorum vel seruorum.quo casu domino nō querit: vt si sub cōditione legatū est ei si fuerit si emācipat⁹:vt. s̄. de minoribus. deniq;.§. si quid idez ī suo vt.ꝛ.j. ꝓxi. ꝛ facit.j.de bo.pos.ꝺ tab.l. sub ꝑdi.§.fi.ꝛ de bonis liber.l.q ī seruitutem. ꝛ.l.in seruitute.§.preterea.ꝛ.s̄. ō testa.tu.qui tutelam. §.i. ꝛ s̄.de inoffi.testa.papi.§.cui autem.solo.

t Si seruū suū.ſ.legatarij.

u Legatum fundi pone.

x Utrūq;.i.libertas ꝛ legatum ꝛ nihil domino.

y Seruo alieno.

z Factum domini.accusantis testm̄ de falso.ꝛ per hoc debet perdere qō ei vel seruo suo est relictum:vt.s̄.e.l.§.i.sed ar.ꝺ.s̄.si quis ali. test. pro.l.i. sed expone vt ibi nō.

a Sed a fisco.i.fiscus redimit seruum a domino serui si vult cū vendere vt subijcit:ad quem fiscum transiuit legatum fundi cum onere manumittendi vt.s̄.de le.i.quidam.§.quotiens.

b Sprecuit.alioquin.ſ.si accepisset relictum sibi vt manumitteret cogeretur vendere:nisi esset minor.vt.C.de fideicōmiss.li.i .deberi.ꝛ.s̄. de minor l.si minor.xxv.an.seruum .suū ꝛ facit institutione.de singulis re.per fideicommiss.re.§. libertas.accursius.

c Si filiusfami. patri.ꝑ legato petendo ipsi patri relicto ṽel etiam ipsi filio secundus iura vetera:ſm que patri acquirebatur.hodie secus. vt.C. de bo..que liber.l.penul. Item facit.j.de bo.pos.contra tab.sub cōdi.§.fi.

d Si is dixerit.ꝛ vsq; ad sententiam perseuerauit:vt.C.eo. aliam.

d Qui accusauit.dicendum est.ſ.quod prius dixit falsum.

e Similis est.predictus accusator.

f Dicit. scilicet si postea instituto vel legatario successit:vt.s̄.de ioffi.testa.filius.§.multomagis.ꝛ.l.fi.§.fi.que videtur contra sed expone vt ibi ꝛ cum concor. Item facit.C.de peti.here.l.hereditas.

g Etati ignoscitur.singulari in ite.restitutionis iure ꝛ principe indulgēte:vt.j.e.tutorem in fi.sed iure cōmuni perdit:vt.C.e.l.polla.que est cōtra vel solue vt ibi.ꝛ facit.j.de bonis liber.quicunq;.ij.rn̄:

h Vbis vero.adiuuauerunt sponte.secus si coacte.ar.j.e.aduocatum ꝛ.s̄. quemadmod.te.aper.l.si quis ex.ꝛ facit .j.e.l.§.an libertas.ꝛ.j.de bon.liber.qui cum.§.sed si non.

i Affuerit.vt aduocatus vel procurator:vt argu.s̄.de inoffi.testa.l.fi. in prin.sed contra infra de bonorum liber.qui cum ma.§. si patroni.vbi qui aduocat non accusat nec perdit contra ta.sed ibi erant quasi debita patrono bona liberti ad que venit per contra ta.hic vero lucrus est legarum q̄ perdit ꝛ non par ratio lucri ad damnum vt.C.de codicill'.l.fi.ꝛ de iure delī.l.fi.§.licentia.nec ob.huic solutioni.d.l.ō inoffi.test.quia ibi est alia ratio.ſ.quia querela odiosa est.

k Ei fideiussor. de exequenda accusatione: vt.C. ad turpill' l.prima.

l Putant forte male. cum necesse habeant ius dicere ꝛ hoc iurant: vt in auten. iusiurā .quod pre.§. ꝛ equus. ꝛ argu.j.§. pror. vel verius sertias littere.cū a principio sponte recepe/rit presidatum: ꝛ sic se posuit in necessitatem.vl' est ideo quia apparet ꝙ appellationis sententiam cuz male iudicasset licet sit argu. contra.j.de ap.l.i.in principio.

m Aduocatum.in omnibus.vel cum ꝙ cedenti vel se.littera legi potest.ꝛ facit.C. de admi.tu.l.cuz quidam.

n Qui principale. repellēdus est .sic. s̄. de vul.sub.l.if. qui ꝛ j.de cōtra tab. l.sub. condi.§.fi .ꝛ de bo.lib. in seruitute.§.si quis ꝛ.j. de le. pre.l. v.§.si fratri. ꝛ.s̄.e.l. ij.in prin.sed ar.contra.j.e.qui ticij.

o Ad testamētū.id/ est ab eo qui fecit testamentum

p Non confirmat⁹ q̄ nō erat op⁹.si post testm̄ fiebāt secus si ante vt instī. de codicil'.§. non tantum.

q An libertas data i.relicta directe.

r Fideicō.scilicz pecuniarium: vt.s̄.e.l. his vero.

s Prīuanduz. imo §. vt.j.de fal.l.athletus in fi.eius.so.ibi.

t Si qui.non prodest.nam vnde oz pati penam: vt.subijcit:nō oz habere premium quod dic vt.s̄.de ne.ge.siue hereditaria.

u Remouet.qz accusauit:vt.s̄.e.l.i.§.i.non qz se excusare voluit cū effectum non habuit:vt.s̄. q̄ cuiusq; vniuer.l.i.in fi.

x Qui mortis.legatario.sic in querela.sic.s̄.de inoffī.te.l.etiam.sz aliud in cōtra ta.vt.j.de do.pos.ꝺ ta.sub ꝑdi.§.fi.ꝛ.j.de bo.liber.l. in seruitute.§.sed ꝛ si quid.que sunt contra.sed quare secus. Item ꝺ isti.de do.§.i.sed ibi ē fere pp hāc differētiā ꝛ alʼ vt ibi no.ꝛ sic ēt nō ob.C.ad.l.fal.l.si mortis.ꝛ ē rō quare secus in donati. q̄ legato qz donatio morte confirmatur non per testamentum.

y Causa ē eius.quā eius cui ē mortis cā donatū ꝛ facit ad hoc.s̄. de inoff.te. pap.§.si conditiōi. z Hic.n.si testm̄. velit arguere. a Scripto.qui testm̄ voluit arguere.ꝛ est ad hoc rnsum.j.ad treb. l.marcellus.§.fi.ꝛ.C.ad.l.fal.ēt.ꝛ.s̄.si quis ali.te.ꝑbi.l.ij.§.fi.ꝛ.s̄.ō inof.test.papi.§.eo autem sol. Item facit.j.l.prox.ꝛ.l.heres qui ꝛ.j. ad trebel.l.paulus rn̄.si certam.

b Omnes.vt indigni: vt quia falsum vel inofficī. accusauerunt:vl quia alias sunt indigni:vt.j.de iure fis.l.edicto.§.eos.

c A premio.ſ.dimedie partis eius q̄ perdit:vt.C.de his qui se de. l.i.vel tertie vt ibi dicit ꝛ.j.de iure fis.l.edicto in prin.ꝛ.§.extat:sz isti se deferant innoxij:ergo deferētes habēt damnū.

d Qui se.i.eā rē quā capere eis nō licet .sed fallit quod hic dicit s̄.e.l.i.contra.vel vt ibi.

e Rescriptum heredem facit.j.ad treb.l.paulus respon. si certā ꝛ istit. ꝙ soc.§.manet.ꝛ.j.e.heres qui.§.sed si maior.ꝛ.s̄.l.pr. §.pe.ibi. ꝛ falci.ꝛc̄.ꝛ.s̄.de vulga.sub.ex facto.§.fi.C.de le.l. non est.

a Qui ticij.facit.C.de peti.here.l.hereditatis.ꝛ.s.c. post lc.§.q accusauit ꝛ.§.qui principale.

b Nec obtinuit.i.succubuit:vt.C.e.aliam.

c Indigno actiones. que heredi ꝺ defunctum.competebant q̃ modo sunt confuse.vt.s.de cuic.sed ci cui.§.fi.

d Nõ oz sic. j. eo.eũ qui.§.q hõis.ꝛ de iure fis.l.eius qui. §.fi. nisi i casu: vt. j.e.hẽ dem. Itẽ ꝺ.C.de iof. te.l.si maritus.sed ꝛ ibi ignorauit ĩstitu/ tam querelam posse moueri:vt.d.l.j.e.he redem.

e Si inimicitie.nõ possit. sic.s.de adimen.le.l.iij.in fi. ꝛ.l.ex parte.ꝛ. C.de fideicom. . fideicom.

f Voces.s.vocando eum cucurbitam seu cogosam.

g Si fraudẽ. fac j.de iure fis.l. iij.in prin.ꝛ.§.i. ꝛ.iij. ꝛ.iij.ꝛ.s.de lega.i.in tacitis.accur.

h Si qs.vẽ.ꝺ vẽ.j.ꝺ iure fis.l.iij.§.quãdo autẽ.sed hic bonum cessit initiũ.ꝛ iõ fi/ sco nõ applicatur: sz vt caducuz remanet apꝺ eũ a quo relictũ e:vt .C. de cadu. tol. §.p secũdo ibi ãt ma lum initiũ habuit:ꝛ iõ fisco applicaꝝ: ꝛ plene dic vt no. d.§. quando autem.

i Recte.pater inter posuit fidem filij cõ sentiẽtis patri vt da ret non capaci. par/ citur ei vt hic.ꝛ.j.ad l.fal §.si tacitũ.ꝛ ar. j.ad.l.coz.de fal.l.fi/ lius emanci . circa prin.ꝛ.j.de bo.liber l.q cũ maior.§.fi.

k Heres. nõ vti tur nisi talis p sõa fuerit que pare/ re necesse habuit:vt j.ad.l.falci.si tacituz l Fuerit .qz fuit in solidũ institutus: sz i dimedia cõtrã legẽ si acõmodauit. ꝛ fa/ cit supra eo.rscriptũ ꝛ.C.ad.l.falci.etiã fi. ꝺ.j.titu.ij. l. bñficio.

m Cum quidam scripsisset i se cuꝺo testamento.

n Nõ valet quãuz ad istitut.cõmoduz. mero tamen iure est heres:ꝛ adiꝝ pót be reditatẽ.vnde ꝛ pfũ dũꝫ actiones. sibi cõ perẽtes: qz solennia testamenti sunt in eo cõpleta.sed tamen quia ipse non ẽ capax here ditatis aufertur ab eoe creditas:vt.s.e.l.indignũ.ꝛ.j.e.hered̃.ꝛ.s. de vul.sub.ex facto.§.iul'.ꝛ.j.de iure fisci.l.eius qui.§.cũ qui.ꝛ.§.ob ligationes.ꝛ.j.de dona.quidã.§.donari ꝛ de uer.sign.l.aliud est ca/ pere.ꝛ idẽ dico i eo cui⁹ nomẽ cãcellaꝝ vt subijcit.nã ꝛ ille mero iuꝝ est heres vt nõ.s.de his que in te.de .l.i.§.fz consulto in prin.ꝛ.C.ꝺ testa.l.nostrã.q ãt subjcit non esse superius testm̃ ruptum: verum ẽ cõsiderato eo q secũdi heres efficaciter nõ hz hereditatez:ꝛ qz eo iure quo fm ẽ ivalidũ:primũ vꝝ validuz.sed tamen cõsiderata alia rõe qz fm mero iure tenet.ꝛ qz primi heredes non bñt supremã voluntatem:potioꝛ ẽ fisci cã in bonis auferendis.

o Heredibus tñ i primo testõ istitutis ut apparet per sequentia . sed vꝝ ꝺ his que hic dicuntur insti.qui mo.testa.infir.§.posteriore.ꝛ.§. ex eo:sed ex his que dixit ꝛ ibi not.apparet quod non obstat. Item ꝺ.C.e.hereditas.sed dic vt ibi dixi ad hoc est.s.de here.inst.l.pater filio Itez ar.ꝺ.ad id q hic dꝛ.C. de rei vxo. ac.in prin. Item ar.ꝺ.s.de in diem adiec.l.si venditoꝛ §.fz si neuter ꝛ.§.sed si paꝛ.

p Judicauit .ad hoc videtur ꝺ.j.si tab.te nul.ex.l.i.§ si heres.sed solue vt ibi no. ꝛ.j.e.l.cum ab. in fi.ꝛ.s.de his que in te. d.l iij.ꝛ fi.b.

q Ab eo legata.cuius nomẽ.testatoꝛ induxit.

r Deseruanserunt:vt.s.ꝺ his que i te.de. l.iij.ꝛ.j.de iure fisci.l.iij.§.cũ.ex causa nec ob.s.de le.iij.si iure:vt.s. dixi.b.

s Claudius damnat⁹. Olim erat alia pena adulterij quã hodie.nã hodie.gladio feritur:vt habetur.C.ve adul. quãuis i fi. unde hodie hec lex non habet locum.

u Ad fiscũ.no.regulam q̃ aufertur.indigno applicaꝝ fisco:vt ꝛ.s.ꝺ inof.te.papi. §.meminisse: q̃ fallit.s. e.l. post.le.§.amitteꝝ:ꝛ.j.e.l. fi. §.fi.ꝛ facit ad.l.istã.insti.ꝺ heꝝ isti.§.seruũ.ꝛ.s.ꝺ vsuf. le.l.vxori marit⁹.ꝛ.C.de incest.nup.l.qui ꝺ le.ꝛ.s. de rit.nup.prefectus.

x Mulierem.ꝛ si. idest quamuis scilicet decesserit infra annum: quia perinde est ac si in militia decessisset:vt supra de test. mi.l.quod constitutum. et facit infra ca.ti.l.miles ita heredem.§.mulier.

y Heredi . non auferur cum eam ex codicillis non habeat. ad q̃ est supra.e.post.l.§ qui pricipale ꝛ.l. rescriptum. ꝛ.l. heres.ꝛ supra de vul. sub. ex facto.§.fin.ꝛ infra .e.eũ qui.§.qui pro parte.

z Accepit.destinatione vt prelegatum.

a Inter heredes. nam instituit ticium ꝛ seiuz equaliter. ꝛ in codicillis dixit ticium citra ꝛ seium vltra rhenũ habere debere:quoꝝ codicillos ticius falsos accusauit ꝛ succubuit . ꝛ sic amisit dimediam eius q̃ est citra rhenum: quam vi debatur habere iure prelegationis.vt supra de here.institu. ex facto .ꝛ confiscatur sed aliam dimediam retinet iure hereditario cum contra testamentum non deliquit:non vero iure legati vt ex codicillis:quia ei a seipso legari non potest:vt supra de leg.i.l. ꝛ quidem seius vero habebit totum vltra rhenum scilicet dimediam.iure hereditario.aliam iure prelegati : de quo prelegato ticius fal.non deducit si tantum est in parte confiscata quantum est in falci.q̃ vult retinere ad que ẽ j.ti.ij.l.nesennius.

b Non vtetur in partibus quas habet seius iure legati.

c In amissis.i.ablatis vt indigno ꝛ fisco.applicatis.

d c Am tabulis fratris scilicet sui testatoris.

e Patris scilicet alijs in substitutione pupillari.
f Filij.i.filij fratris qui sunt substituti.
g Pueri.cui erat.substituti.
h Postulasset.z p hoc testū ipugnabāt patris vt.C.ō here.isti.si pr tu⁹. z per ꝓs pupilli:vt.s̄.e.l.ij.i pri.z.l.post lega.§.qui principale.
i Patrui a quo substitu/ti.erant filio suo.
k Parte habebāt enī co/heredes in substitutione q nō accusauerūt . z sic nihil perdūt.ad quod ē.s̄.l.,pri. in prin.cum suis concor.
l In ea.i.cum ea.
l Nō placuit.lz alij sit cō cubina.
m Eius.s.patroni.
n Qui cōcubinā. s.aliam.
n Relictū est a patrono.
o Nō denegabit.s.liberte excusabit ergo liberta si patrono suo nō ꝓsentiat cū ille cōcubinam aliaz habeat nec.n.plures pōt haber:vt vt i autē.qbus mo.na.effi. sui.§.si quis āt defūct⁹coll' vij.si āt nō habeat ille aliā forte nō excusat:vt. s̄.ō cō cubi.l.i. in prin. z.§.pc.
p Pleno honore.vt ꝓcubinā:tū vxor habetur plenioꝛi cū dignitatem p viꝝ habet:vt.s̄.de le.iij.l. itē legato.§.pe.
q Judicauerūt.s.vt valeat relictū.z dic qō cassian⁹ habuit ruffinā i ꝓcubinā z tādē istituit heredē neptez suā testatoꝛi z ei dedit co/heredē filiā rufine:q̄ filiaz appellauerat vt eēt sibi cō cubina:z ita ponit appellare.j.de iuiur.l.iij apud labe §.appellare. z.§.si qs virgines .sed ipsa nō ꝓsenserat qz cognouerat matrē z benefecit.vt.s̄.de ꝓcubi.l.i.§. pe.z iō q̄rebat an amitteret suā partē hereditat̄ z construe cuius filiā vulgo quesitā nepti coheredē datam testatoꝛ cassian⁹appellauit q̄ alumnā apparuit.s. esse i domo casij nutritā.sz hoc nō impediret:vt.C.de nup.si qs alūnā.Itē no.qō qdam faciūt.§.vulgo.z c. qō non placet.
r Vulgo iduxisset cultello incidendo. vel prius induxit penā postea incidit.
s Fuisset imo venietes ab inte.debēt habere:vt.j.si rabu.te nul.ex.l.i. §. si heres so.hic vt soli heredi noceret nō vt itestatus decederet. poterit ergo adiri hereditas sed heredi aufertur per fiscū.ibi āt voluit,prsus itestat⁹ decedere si soli herdi nocere.vel dic vt ibi
t Nō obesse.vt z.s̄.de his q̄ ite.delc.l.iij.§.fi.z.s̄.z.e.l.cū qdā in fi.
u Suo onere:vt.s̄.ad sill'.eū fisco.j.ad trebel.l.marcellus.§.fi.z.j.de iur. fis.l.dz sed qd de ere alieno. Rn̄.vt.j.de iure fisci.l.nō possūt.
x Heredē:restituere ad quod ē.C.e.l.i.z.l.prox.z.C.de agricol'.z cen.quemadmodū.
y Nec,ppe.hoc ē sm dictū.ad qō ē.s̄.e.l.indignū.z.j.l.prox.§.i.z.j.ō iur. fisci.l.eius qui.§.pe.z fi.
z Facti.secus igit si iuris.ar.ō.s̄.de peti.hz.sed z si le.§.scire.
a Defensionē.qui lucratur pro cultura z cura:vt insti.de rer diui.§.si quis a nō dño.ita z hic lucret. b Subducat .i.subduci petat.
c Postulatuꝛ:no.rsuscitat actio.sic.C.ad.l.fal.l.i iponēda z.s̄.ad sill'.ppue.§.neptis.z.l.iij.§.si ignorans.z. s̄.de acqui. here.cū bonis.§.fi.z.j.ad trebel.l.pe.sed regulariter ō.j.de sol'.qui res.§.ream.
d Cum qui tacitū nō videtur.immo.predo:vt.s̄.de peti.here.l.predonis.z facit.C.e.l.i.z.s̄.l.prox.

pater īpuberi filio fratris filios coheredib⁹ datis[c] substituisset: ac substituti fratris filij[f] p⁹ morte pueri[s] matrē eius part⁹ subiecti ream postulasset[h]:vt hereditatē patrui[i] legitimā obtinerēt:victis auferēdā esse partem[k] hereditatis ex causa substitutionis respondi:qz ex testō secūdum se dictam sententiam non haberent. Quoniā stupzū in ea[l] cōtrabi non placuit[l] que se non patroni concubinam esse patitur eius[m] q concubinaz[n] habuit:quod testō relictum est[n]:actio non denegabitur[o] idqz in testō ticij cassiani clarissimi viri qui ruffinā ingenuam honore pleno[p] dilexerat optimi maximiqz principes nostri iudicauerunt[q]: cuius filiam quam alumnam testamēto cassianus nepti coheredem datā appellauerat:vulgo[r] quesitam apparuit. Cum heredis nomē mutata volūtate paterfamilias incisis oībus tabulis iduxisset:atqz ideo fisco portionis emolumētū adiudicatum fuisset[s]: eam rem legatarijs nō obesse[t]: qui retinuerāt voluntatem:diuo marco placuit:z ideo cū suo onere[u] fiscū succedere.

b Heredē qui sciens defuncti vindictam ōmisit:insuper habuit fructus omnes restituere[x] cogēdū existimauit:nec ꝓbe[y] desideraturū actōem confusam restitui: deceptū aūt ignorantia facti[z] bonefidei possessoꝛis deffensionē[a] habiturū ante motam.s. ꝓtrouersiā si rō fructuz subducat[b]:nec iprobe ꝓfusā actionē reddi postulatuꝛ[c].

Dez. Eum qui tacitū fideicōmissū i fraudem legis suscepit: eos quoqz fructus quos ante litē motā pcepit restituere cogendū respōdi q bonefidei possessoꝛ fuisse nō videt[d]:exemplo bonoꝝ a fisco vendicatoꝝ[e] p⁹ motaz[a] de tacito fideicōmisso cōtrouersiam ante precia[b] fructuū pcepta cuz vsuris esse restituenda respondi.sed z oīuz fructuum quoꝝ pcia pcepta fuerant:q⁹ si fructus in vsu habuit eoꝝz precia tūn restitui satis erit. sed diu⁹[c] seuerus bonoꝝ tacite relictoꝝ citra distinctōem tēporis fruct⁹ duntaxat deberi non etiā vsuras eoꝝm benigne ōcreuit quo iure vtimur. Bonis vniuersis ex cā taciti fideicom. fisco restitutis:heredez[d] onus eris alieni non spectare ꝓuenit: nec aliō seruatur morte non deffensa[e]:si qd tamē ob aditā hereditatē actōibus aut seruitutib⁹ confusis amiserit[f] auxiliū restitutōis non merebitur.

Pzo parte heres institutus p̄dij legatuz[g] acceperat:z hereditatē nō capienti restituendi tacitū misteriū susceperat:quāqz legatum ,p ipsius parte nō cōstitisset[h]:ideoqz poꝛtionē istā ,p herede possideret[i]: tñ ei p̄dium integrū[k] esse relinq̄ndum rñdi:nō.n.rōne iuris[l] ac possessionis varietatē[m] inducere diuisionez voluntatis. Paul⁹ rñdit[n] Scriptis heredibus ideo hereditas ablata est:q⁹ testatoꝛ aliud testō mutata voluntate facere voluerit.z impeditus ab ipsis est ab vniuerso iudicio ꝓroge cessisse eū videri[o]. Ermoge. Qui morte vxoris non defēdit:vt indigno dos auferetur[p].

Oztōes quoqz p Aulus. eoꝝ[q] fisco vēdicant qui morte libertoꝝ[r] suspecto[s] decedētiū nō defenderūt[t] .oēs.n. coheredes vel eos q loco bīdis[u] sūt officiose[x] agere circa ōfūcti vindictā ꝓuenit.

Utorē q sui pu[y] Ripbo. pilli noie[v] falsū vel iofficiosū testm̄ dixit non perdere sua legata:si non obtinuerit[3] optima rōne defendit: z si libertū patris[a] pupilli sui noie capitis accusauit nō repelli a bonoꝝ possessione ꝓtra tabias : qz officij necessitas z tutoris fides excusata eē debet:nec quisq̄z iudiciū calūnia notabit tutoꝛem qui non suis similitatib⁹[b] accusatōz sub nomie[b] pupilli instituit:sz cogēte forte matre pupilli vl'libertis patris[c] istan/

p Oztiones.corū patronoꝝ.

e Vendicatoꝛū.cū quibus veniūt fructus ante litem z post litem: z post litem percepti a malefidei possessoꝛe:vt.s̄.p̄oxi. veniunt z vsure preteritoꝛum fructuū :sed cum distinctione temporis.s.post moram litem non ante:sed postea corrigitur quod de vsuris dicit.
a Post moram.hoc lege cum.sequentibus.
b Precia fructuuz scilicet estimationez fructuuz.
c Sed diuus.corrigens quod prorime de vsuris dicit.z facit.s̄.de vsur.l. cum quidam. §.in tacito z.C.de peti.here.l.i.
d Bonis.heredem subaudi ad.si nō habes.
e Non defensa.i.nō vendicata per accusationem.
f Si amiserit.hoc distingue:vt.s̄.l. prox. z facit supra e.l.indignū.z de vul.sub.ex facto.§.fi.
g Ex parte legatuz i.prelegatum.
h Non constitisse. vt supra de leg.i.l. legatum §.i.
i Possideꝛ. z ideo videbatur sibi ante renda vt ab indigno vt cetera que capit iure hereditario.
k Integrum.quoniam in eo fraudem nō cōmisit ad q̄ est.s̄.e. l.heredi .i.rñ.z .l. hec res.z.l.rescriptū.sed contra videtur q⁹ tum perdat:vt.l.heredi.ij.rñ.sed ibi ꝓgnauit voluntatem totam.
l Ratione iurisd.que est vt non valeat pro ea parte legatum.
m Varietatem.que est vt eam partem,p herede aliam pro legato possideat.
n Paul⁹.al'.§. z iō gitur precedētib⁹:al' l.incipit scriptis.
o Videri. nil ergo pcipiūt istituti. vt z s̄.si qs ali.te.pro.l.ij. z.C.si qs ali.te. p.l. ij.in prin.
p Si q auferē. z fisco applicat: vt.j.de iure fis.l.cum morte z facit.s̄.solu. ma.si ab hostib⁹ .§.i.
r Libertorum.suoꝛum.
s Suspectos.quia suspicio erat eos ab aliquo occisos.ac.
t Defenderūt.i.nō vēdicauerūt.
u Heredis vt bonoꝝ possessoꝛes:vt ūl.ō bo.pos.§.quos autem.
x Officiose.i.cuz officio siue pietate siue affectu.magno z ceteris. z sic est contra.s̄.e.l.i.
y Utorē sui nomie aliō si suo.tē.n. ꝓpria pdit legata.vt.j.e.l.i fi.ibi z cū ñ sue psone tē.z.s̄.e.l.p⁹ le.§.ei.z.§.amittere.Itē q⁹ dic nomine pu.dic.i.,p vtilitate pupilli suo tñ noie:vt.C.ō his q.vt idig.l. iofficiosi.te.§.si tutoꝛ z.s̄.ō iofficiosi.te.aduersus.§.i.z.C.ō admi.tu cū qdā.
a Patris.scilicet tutoris.
b Nomine.secus si suo vt.j.de iure patro.eum.
b Simultatibus . alioquin aliud esset:vt.C.de admi.tuto.l.nō est. C.qui accus.non pos.l.ij.accursius.
c Patris.s.pupilli.

d Incidisse.sic ꝛ.ĵ.ad turpill'.diuus.
e Discreta ratio.ad oĩa predicta.ſ.
f Pupilli.ſ.nomine ideſt ad eius vtilitatem:vt.C.de his qui.vt i/
l.polla.ꝛ qui accu.non poſ.l.ij.
g Pereunt.vt.ꝛ.C.de his q.vt indig.l.polla.ꝛ.ſ.e.l.p⁹ le.ſ.etati.

tibus:ꝛ ſi tutor reum aliquẽ poſtu
lauerit pupilli nomine: ꝛ iõ non ſit
execut⁹:qꝫ interim ad pubertatem
pupillus peruenerit: nõ oportet di
ci in turpillianum eum fideicõ. inci
diſſe[d].diſcreta[c] ſũt enĩz iura q̃zuis
plura in eandẽ perſonaz deuenerit
aliud tutoris:aliud legatarij:ꝛ cum
non ſue perſone iure:ſz pupilli[f] ac
cuſauerit,pp̃riam penaz mereri nõ
debet:deniqz pupillo relicta in eo
teſtamẽto niſi a p̃rincipe conſerua
ta ſint pereunt[g]:adeo ille[h] eſt accu/
ſatoris defenſor ꝛ quaſi patronus.
idem ꝛ ſabinus ſcripſit ad vitelliũ.
Si quilibz[i] heres Aius.
ex cuiuſcunqz teſtõ tacite ro/
gatus fuerit vt quadrantẽ quem le
gis falcidie beneficio retinuit[k] non
capiẽti reſtituat:eque locus erit ſe/
natuſcõ.[l]neqz enĩz multũ intererit
inter tale fideicom.ꝛ cũ quis id qõ
ad ſe ex hereditate peruenerit reſti/
tuere rogatus ſit. p Apinian⁹.
Si teſtamentum patris iure fa
ctum filius negauerit[m] quoni/
am de iure diſputauit non iudiciuz
defuncti impugnauit[n]: aut accuſa/
uit:retinet defuncti volũtatem.
Si gener socerũ he[illegible] dẽ.
redẽ reliquerit taciti fideicõ.
ſuſpitionẽ ſola rõ paterne[o] affectio
nis nõ admittit. Apud ſceuolã[p]
claudius notat ſi viuo teſtatore de/
ceſſerit is cui illicite legatũ relictũ
erat:non a fiſco hoc vendicatur: ſz
apud eũ a quo relictũ ẽ remanet[q].

Explicit liber.xxxiiij.digeſtoz.
Incipit liber .xxxv. digeſtorum ꝛ
vndecimus huius.
De conditionibus[a] ꝛ demonſtra/
tionibus ꝛ cauſis ꝛ modis eorum
qui in teſtamentis ſcribuntur.

a De conditionibus ꝛ demonſtrationibus.
ſ.dictũ ẽ de legatis:ĩ quib⁹ quia qñqz ponit condicio ꝺmonſtratio
modus ꝛ cã:iõ de his dicit. Est ãt ꝺdicio quedã legati ſuſpẽſio cu/
ius de futuro ꝺfectus ſeu ꝺfirmatio pẽdet. Demõſtratio ẽ quedaz
i eristẽtibus ſeu p̃teritis accidẽtib⁹ noticia quo magis legatum
ſit liqdũ adhibita. Cã ꝺ quedã de p̃teritis p̃cedẽs ſuaſio quo te
ſtamẽto noſtro magis quẽ honoram⁹:ſiue aĩ ꝺpulſio a nobis exp̃ſ/
io petite exhortatio:quo non ꝺpleto ita relicto p̃iuaſ:ſicut defici
ente ꝺditione ab inicio non capit.videdũ ergo de natura p̃dicto
rũ.nã ꝺditionis ẽ vt ſi ſit poteſtatiua ei obtemperet ne p eũ q obtẽ
perare ꝺz nõ fiat quo minus adimpleaſ.quo caſu ꝑpleta.habetur
ꝛ relictũ capiet:vt.C.ꝺ ꝺdi.inſer.l.ſi.ꝛ.ſ. de condi.inſer.l.ſi.ꝛ.ſ. de
condi.inſti.l.que ſub cõdi:ꝛ de le.i.turpia.ſi vero turpis vel inho/
neſta ſi quidẽ ex parte legatarij ꝑ nõ adiecta habeat. idẽ de ipoſſibi
li.aliter ſi ex parte heredis ponaſ.tũc.n.legatũ viciaſ:vt iſti.de leg.
ſ.fi.ſi vero caſualis vel mixta fuerit euẽtus ſpectatur:vt.C.ꝺ ca.tol'
ſ.ſin ãt aliquid.i mixta vero legatari⁹ adiuuaſ:ſi p eum nõ ſtetit ſz
per eum i cuius fortuitum caſũ ſteterit:vt.C.ꝺ ꝺdi.inſer.l.legatum
Natura vero cauſe vel demõſtrationis ẽ vt quamuis falſa demon
ſtratio vel cã dicatur legatum tñ nõ viciatur:vt inſti.de le.ſ.ſi quis
in nomine ꝛ.C.de falſa.cã adiec.l.l.ij.ꝛſi. Natura vero modi hec ẽ
vt modus adimpleaſ:vel p legatarium nõ ſteterit quo minus adim

pleaſ:ꝛ ſic legatũ nõ reuocaſ:vt.C.de his que ſub mo.l.i.ꝛ.ij.

b Legatis cõditio.que apponit ꝑ ſi ꝛ cũ:vt.ĵ.de ver.ob.l. quodcunqz
ſ.pe.ꝛ.l huius.ꝛ adde hic tertiũ mẽbrũ.ſ.aut dies incertus: vt.ĵ.c.
l.in.ſ.dies.ſed dices cum ꝓtineri ſub mẽbro de cõditiõe:vt. ĵ.e.l.dies. at
dicto hoc nõ eſſe verum ſemper vt habeaſ ꝓ ꝺditio ne dies incertus:
vt.ĵ.qñ dies le.ce.l.ſi cum
heres in fi.l.ꝛ.ĵ e.l.cõditio
nes.

Vlpianus.
Legatis que re
linquũtur aut
dies cert⁹ aut
conditio[b] aſcri
bitur:aut ſi ni/
hil horũ factuz
ſit:p̃ſẽtia[c] ſũt
niſi ipſa conditio[d] inſit. Cum dies
certus aſcriptus eſt q̃zuis dies nõ
dũ venerit:ſolui tamẽ poſſunt[e]: qꝛ
certum eſt ea debitum iri. Dies
autem incertus eſt cũ ita ſcribitur.
heres meus cum morietur decẽ da
to. Naz diem ĩcertum mors habet
eius:ꝛ ideo ſi legatarius ante deceſ
ſerit ad heredem eius legatuz non
transit:quia nõ ceſſit[f] dies viuo eo:
q̃zuis certum fuerit moriturus he/
redem. Ineſt autem conditio le
gatis[g]:veluti cuz ita legamus. Qõ
ex arethuſa natum fuerit heres da/
to:aut fructus[b] qui ex eo fũdo per
cepti fuerint heres dato:aut ſeruũ
quem alij non legauero[i] ſcio dato.
Condition v Vlpianus.
um[k] quedam ſunt que quan/
doque impleri poſſunt etiam viuo
teſtatore: vtputa ſi nauis ex aſia ve
nerit.nam quandocunque venerit
nauis conditioni paritum videtur:
quedaz ſunt que non niſi poſt mor
tem teſtatoris:veluti ſi decem dede
rit[l]:ſi capitolium aſcenderit. Nam
vt[m] paruiſſe quis conditioni videa/
tur etiam ſcire debet hanc conditio
nem inſertam. Nam ſi fato[m] fece/
rit non videtur obtemperaſſe vo/
luntati. Idem.
Otinuit[n] impoſſibiles con/
ditiones teſtamento aſcri/
ptas p̃ro nullis habendas.
Gaius[o] le Pomponius
gatum eſt quibus patronus

a Presentia.i.pure debẽ
tur.ſic ꝛ.ſ.ꝺ le.ij.l. oĩa.ꝛ.ĵ.
qñ di le.ce.l.ſi dies i prin.
ꝛ.ĵ.de re.iu.l. in omnib⁹.ſz
fallit.ĵ.ad trebel.l.epiſtolã
ſ.fi.ꝛ.l.vbi.ꝛ.ſ.de au.ꝛ ar.
le.l.filia.que ſunt ꝺ.vel dic
in illis tacitam ineſſe cõdi
tionem.
d Conditio iuſſit.quod ẽ
qñqz ex natura vel quali/
tate rei legate :vt in partu
arethuſe ꝛ fructibus qñqz
ex qualitate legandi.vt ſer
uum quez alij nõ legauero
ſcio dato:vt.ĵ.ſ.fi.
e Poſſũt.cuz gratia one
rati dies ẽ appoſitus:al' ſe
cus:vt.ſ.de an.le.l.eum. ꝛ
de le.ij.l.ſi ita ſ.pegaſus.ꝛ
eſt aliud i ꝺditionali lega
to relicto in diem ĩcertum
q̃ hic dicat.vt.ĵ.de ver.ob.
l.ſtipulatio iſta. ſ.inter cer
tã ꝛ.ſ.de condi inde.l.q ꝑ
miſit.ꝛ.ĵ.qñ di.le.ce.l.ſi di/
es. Item in dici ceſſiõe diff
fert puz ꝛ cõditionale:vt
C.de cadu.tol.ſ.ſi autẽ ſub
condi.
f Nõ ceſſit. facit.ĵ.quãdo
dies le.ce.l.ſi cũ heres ꝛ.ĵ.
e.l.heres meus.ꝛ.l. in teſta
mento.ꝛ.ſ.de le.ij.ſi pecu/
niam.ſ.fi.
g Cõditio legat[illegible].nõ tamẽ
per oĩa ẽ ꝺditiõale:vt. ĵ.e.
t.l.ꝺditiones.ꝛ dic vt dixi
ſ.e.l.
b Fructus ſic.ĵ.ꝺ ver. ob.
l.interdũ.ꝛ.l.iter ſtipulatẽ
ſ.ſacram ꝛ.ſ.de tri.ꝛ oleo
le.l.cuz certus. ꝛ de ꝺben.
empt.l.ſi debitor.ſ.fi.
i Non legauero ideꝛ ſi di
cam qui meus erit cuz mo
riar:vt.ſ.ꝺ.l.i.l.v.ſ.i.ꝛ. vi.
k Onditionũ.p⁹[illegible] mor
tem ꝛ harum quedã
etiam ante aditam heredi
tatem quedã tñ poſt:vt.ſ.
de le.i.l queſitum ꝛ.ĵ.l.iuli
us paulus. l Vederit.ticio extraneo ꝛ ſic etiã ante aditã heredi
tatem.ſi ãt heredi tũc tñ poſt:vt.ꝺ.l.queſitũ.ſ.i.ꝛ no.q ꝺditio aut ẽ caſu
alis.ꝛ hec etiã viuo teſtatore põt adimpleri:ꝛ etiã ignoraẽte eo cui p̃ſti
cit cã adimpleri:aut poteſtatiua:ꝛ tunc ſi in dãdo :mortuo demũ teſtato
re ꝛ a ſciente.ſi autem i facto vt q̃ facile põt fieri vt exire ſcholas: ꝛ tunc
idem q̃ i dãdo ſi vero non facile vt ſi nupſerit illi vel iſti vel ſimili q̃ ra/
ro contingit ꝛ tunc etiam inuito teſtatore vt hac.l.ꝛ.ĵ.e.l.multuz.ꝛ.l.hec
conditio.ꝛ.l.ſi iam.ꝛ.l.publius.ꝛ.l.ꝺditionum.ꝛ.de herc.inſti.l.ſi quis ita
ꝛ.C.de inſtitu.ꝛ ſubſti.l.ſi quis.
m Nam vt. nam p̃ro certe vel p̃ro ſed.
m Facto.no.non ꝑficit fieri facto.ſic ꝛ.ĵ.de bo.poſ.ſm tab. l.i.ſ. ſufficit
in fi.ibi ſcientiam ꝛc.ꝛ.ſ.de acqui.he.l heres inſtitutus.ꝛ.ſ.de arbi.l.die
in p̃in.ſed arg.contra.ĵ.de ver.ob.l.cũ ſeruus.ꝛ.ſ.quẽad.teſt. aper.l.ſi in
duobus.ꝛ.C.de preſcrip.lon.tem.l.fi.ꝛ.ĵ.e.l.multum.
n Otinuit.aſcriptas in perſona honorati: vt lego tibi vel inſtituo
te ſi celum digito tetigeris:vt hic ꝛ.ſ.de condi.inſti.l.i.ꝛ inſti.ꝺ hꝛ.
inſti.ſ.fi.ſecus ſi in perſona onerati:vt p̃cipio heredi vt faciat impoſſi
bile:puta vt celum digito tangat: alias. dct.x.ticio.nam non valet reli
ctum de.x.vt inſti.de le.ſ.fi.ſed quandoqz etiam in perſona heredis idẽ
vt habeatur p̃ro non appoſita.ſed non ad commodum fideicõmiſſarij vt
ĵ.ad trcb.l.facta.ſ.ſi ſub conditione.
Si bis libertis inſtituto extraneo ꝛ patrono p̃terito reliquit lega
ta coniunctis perſonis ſi.x.debet heredi:ſi patronus poſtea petat

tertiã partẽ p ꝯ.ta.soluet tertiã de legatis:ꝛ habebit tertiam de.x. dãdis cã implende conditiõis:sed ceteris nõ soluit:vt.s̃.de le.ij.l. cũ patronus ꝛ.j.de dona.l.si patronus.ꝛ.j.si a parẽ.quis so.ma.l.iij.§.si filius.sed cum hodie habeat tertiã:nec soluat legata ẽt cõiũctis personis:vt ĩsti.de fuc.liber.§.si vero testiñ:vr̃ q̃ non de.x.dandis cã implẽde ꝓdi.aliquid habere debeat.

p Prestare. vt liberis ꝛ parentib⁹ liberti ad quod ẽ.C.de bo .pos.ꝯ.t.l.i. ꝛ dic paternus petens cõtra ta. ꝓ tertia cõtra scriptos heredes.

q Tẽpare. vt nõ tota.x.d̃ bẽtur scripto: sed ꝓduceẽ tertia etiã ad.personã patroni qui nõ fuit institutus vt.j.de le.pref.l.is qui.§.fi.

r Benẽ.s. dari iussa cautio implẽde condi.ꝛ fa .j.de dona.causa mor.l.ei qui.

s Si ita mor.ꝛ sic certũ ẽ tã ticio filiũ j.quiquẽnium nasci nõ posse.

t Tunc.tũ ꝛ tũc idẽ signi gnificãt:ꝛ fa.s̃.de vul.sub. l.i subs̃titutiõe ꝛ.s̃.si quis caut.l.si eum.§.i.ꝛ.j.ꝺ ver. ob.l.i illa stipul.ꝛ.s̃.de vsu fruc.le.l.vxori vsuf. ville.ꝛ j.e.l.hoc genus.

u Onditionib⁹ i faciẽdo existentib⁹ puta si ascenderit capitolium.sec⁹ ãt credo si in dando.vt.j.ꝺ sol'.quo si forte.§.si idez di co econtra si aliquis sit iussus dare pupillo vel facere aliqd ei nã fieri sine tutoꝛ põt sed dari nõ põt:ut.j. ꝺ sol'.l.si seruus.x.h. Item ꝛ ipedire põt pupillus:vt .j. e.l.cũ pupilli.

x Aliqñ .puta si sit i potestate testatoris ꝓstitutus.

y Nõ ꝓditiõis.ar. q̃ non stati ipleta ꝓditione sit qs heres:vt ꝛ.s̃.ꝺ ꝓdi.ob cãz l.i.§.si parendi.ꝛ de acquirere .l.ãtistius ꝛ ꝺ ꝓdi.ist. l.antepe.sed ꝯ.s̃.de here.insti.l.iã dubitari.§.quia sed dic: vt.s̃.de ꝓdi.ob. cãm.l. i.§.si parendi.

z Cõditionẽ que sit i faciẽdo . secus forte si in dãdo vl' refert instituẽ⁹ sit sub cõditione filius vel seru⁹ dñs an pater.in primo nõ põt. vt.s̃.de cõdi. insti.l.sub.cõ di.que est ꝯ.i so põt:vt hic vel sm alios põt vt habeãt ꝓ pure institutis dominus ꝛ pater.

a Mulcta.alias dicitur extraordinaria pena pro arbitrio iudicis: vt j.de ver.sig.l.aliud.§ iter. Sed hic a testatore.ꝛ dic q̃ testator iussit fieri monumẽtũ ab herede vel al' onerato arbitrio ticij quo nõ facto precepit dari decẽ cuidã nomie pene.duplici rõe nõ cõmittit prima q̃ nõ arbitrat ticius:vt hic.ad qꝺ.s̃.de vsuf.l.cũ quidã.§.si a pupillo.ꝛ ꝺ arbi.l. arbiter ꝛ.j.l.si tici⁹ statuas.ꝛ.l.i testõ. Item q̃ olim nil poterat rõe pene poni: lz hodie ꝯ:vt.s̃.de his que pene no.l.i.ꝛ insti.de le.§.penul.ꝛ.§.si.

b Ab herede.s.prestanda. c Vel eo.puta fideicõmissario.

d Jussus sit.ẽ si non fecerit det decem ticio.

e Molit.ideoq̃ q̃ iussus est legatarius non impletur nec recurritur ad arbitriũ alterius:vt hic innuit.ꝛ.C.de contraben.emp.l.fi. ꝛ.j.de ver.ob. l.si quis arbitratu.

f Si seruos.testator instituit ticiũ heredẽ si manumitterit stichũ.pãphilũ ꝛ herotẽ: cũ duo añ testiñ decesserũt:nerati⁹ dicit deficere ꝓdicionẽ institutionis pp mortuos:nec estimabat.s.referre.parere posset ꝓditõi i viuis l'ñ.

g Vel nec estimabat.i.nihil cogitabat super hoc quia ꝓ eo habetur acsi parere non posset ac.

h Viueret.puta in calendis ꝛ sub.dato.illi decem.

i Mortua ante testamentum.

k Non defici.si habes nõ defici cõcordat cum sequẽtib⁹ iurisc̃sultis. ꝛ ꝯ dicit neratius.vel si deest non ꝓcordat cũ neratio ꝛ labeone:sed sabin⁹ ꝛ cassius ꝓdicũt q̃ seruabit.ꝛ sm primã.s.nõ defici.dic sm azo .ꝛ.b.si tñ altera que erat viua tpe testamẽti viuat in calendis:cũ enim sit casualis ꝓditio ea deficiente nullũ est legatũ:ꝛ idẽ i superiori potestiua .hic secus quia ibi in superstitib⁹ si manumissio. per casum ẽ impedita pro impleta habetur conditio:vt.s̃.de condi.insti.l.qui sub. conditione.§.quot.

l Oro nõ scriptis hoc intellige i seruis mortuis. sed supstites dico cũ manumittere debere. sz qd si decesserit post testiñ Rñ nõ deficit ꝓditõ focus i alio casu qñ altera mulier decesisset post testiñ qz ille la ꝓditio ẽ casualis: sed alia potestatiua: vnde habeẽ ꝓ ipleta cũ nõ stet p eũ sed p fortuitũ casũ: ꝛ facit s̃.de le.i.l.ab oĩbus §.in testõ.ꝛ de cõdi. ĩsti.l.institutio.

m Necessitas. ne cessitas al'ẽ necessitas .s. causari ua si vult ꝓsequi reli ctũ:al'ẽ vtilitas que ẽ qz testi legatum cõ sequit remedio cautionis ꝛ fauore vltie voluntatꝫ nisi alia ꝺ ditio suspẽdat: vt.s̃. e.l.auia.§. muciana. nã i stipulationibus sec⁹:ꝛ al's iter viuos vt.j.de ver.ob.l.si ita stip.fuero te sisti certo loco i fi.i.rñ.ꝛ.s̃.ꝺ cõdi.cã.da.l.ij.i pri. ꝛ fuit a mutio inicta: vt publiciana a publicio:vt ĩsti.de act. §.alie.s.de re cũ fructib⁹ restituẽda si verit ꝯ cautionẽ: vt j.e.l.herẽ. §.qui post: ꝛ.s̃.de le.ij.l.cum filius qui post mutianã

n Que i nõ faciẽdo ꝓcepte fiũt.sec⁹ si i faciẽdo:tũc.n. non nisi extante cõditiõe: vt j.e.l.g herẽdi in fi.az.

o Et in similibus. que ñ possunt imple ri viuo legatario: al' secus:si possunt ipleri co uiuo vt si ticio equum nõ dederis lego tibi decem:nã tc viuo põt ꝓditio existere si equus vel ticius moriatur.i casu tñ interponit cautio etiã si põt ipleri viuo legatario:vt decẽ vxori lego si a liberis nõ discesserit.nã duorum ẽ euitari cautionẽ illo ptextu q̃ liberi ꝑmoriãt matri: vt j.c.l. cum tale.in prin.ꝛ.§.ticius.ꝛ hac ratione fit cautio cum dixi:si stichus non manumisseris:lz posset premori stichus qa cogitari hoc durum ẽ.pozzo quedã est conditio i nõ faciendo:que oio remittitur quasi ꝯ pu.vtilitatem:vt berte si nõ nupserit:vel equipollens:vt.j. e.l.com.tale.§.meuie.ꝛ facit.j.e.l.cum sub hac. ꝛ.l.hoc genus.ꝛ.l. pater.§.socrus.ꝛ.j.de manu.te.l.fi.ꝛ j.e.l.auia.§.ticio.

p Nec solum in legat̃ .i.no solum cũ onus legatario est ꝓpositũ.sz etiam cũ heredi:vt.s̃.de adim.le.l.iij.§.si quis ita.

q Videt ꝓpleta ꝓditio ꝓ facto habeẽ q̃ nõ põt fieri sic.s̃.de ꝓdi.i. ĩsti.l.mulier i pri.ꝛ.s̃.c.l.mulcta circa pri.ꝛ ar.s̃.ꝺ vsuris.l. pecunie.

r Si qs ita le.cũ filio ex hoc pz legatũ cẽ ãnuũ.ꝛ perit ꝓ quolibz ãno quo fuit cũ filio quãtolibet tpe:vt.ꝛ.s̃.de le.iij.l. q ꝓcubi nã §. vxori.

s Patronũ.subaudi. ꝓpter.

t De medio.ne cũ filio vl' patrono moraret qui ad eos veniebat.

u Per eã.stet sic.s̃.ꝺ an.le.l. meuia.ꝛ ꝺ l'.ij.l.ticia.§.scia. ꝛ.C.ꝺ l.i.

x Solem⁹.liberoꝝ.i.cũ liboꝝ habuerit:vt.s̃.ꝺ le.ij.l.si ita.§.is cui.

y Maritus.hoc si maritus sciebat.vt.j.e.l.si iã facta.h.ꝛ facit. j.e.l.cum vir.ꝛ.l.si vir.

z Hec conditio.cum nupserit sub.decem lego.

a Non satis.i.non multum.

b Post testiñ. facit. ſ. e. l. ij. ꝛ. C. de ꝓdi. inſti. l. ſi qs ita heredes. Sz quid ſi tpe: teſti erat nupta: Rñ. diſtigue: ſciat teſtator vel nō: vt. ſ. de le. i. l. ſi ita. ſ. pater. ꝛ. j. e. l. ſi iam.

c Debeat. ar. ꝛ. ſ. de lib. ꝛ poſt. l. placet.

d Cōiūctiones. ꝛ ſic nō ē matrimoniū ꝛ ſic no. nō ſufficit fieri niſi iuris effectū ſortiat. ſic. j. de fideiuſ. l. iij. ꝛ. C. ſi manci. ita fu. ali. vt ma. l. ea. quidē ꝛ. j. de ſol'. l. ſi ſeruus decē. ſed ar. contra. j. e. l. meuius. ꝛ. ſ. ō cō di. inſti. l. mulier. ſ. ſi quis here.

e Nubilis. nec enim vi nupta q̄ viz. pati non pōt vt. j. quādo di. le. ce. l. penul.

f Benigna. ſpreta. illa diſtinctione ſēſe rit de primo iugo: vl' non ꝛ q̄ ſubijcit nō/ dū ēē. ꝛ ſic copula di cendum ē conditio/ nē impletam ſcilicet de facto nōdum defe ctaz. ꝛ ſic adhuc iple ri pōt ꝑm al. vel dic conditionem defe/ ctam nonduz imple tam de iure. ꝛ ita ad huc poteſt implerī i alterius perſonam. ſed contra. ſ. de iure do. l. dotis pro. ꝛ. j. ō ver. ſi. l. boues. ſ. hoc ſermōe Bo. i octāb' ꝛ teſtamētis ſi legat vel promittatur cuz nupſerit prime nu/ ptie ſignificantur. vt ibi. ꝛ. ſ. de le. ij. l. cum pater. ſ. pater. ſi tamē prime fuerunt vtiles ſi inutiles deficit cō ditio de iure ſtricto ſed de equitate pmit tuntur iterum imple ri teſtamentis. ſed ſō forte in contractib' ſm azo. alij qō hec in vltima voluntate ille iter viuos quod nō placet.

g Si ſic facti teſta/ menti. ꝛ facit. ſ. ō le. ij. l. ſi ita. ſ. pater: ꝛ. j. pro. ꝛ. ſ. de rebus du. l. quidam rele.

h Si iam. facit. ſ. de le. ij. l. ſi ita ſ. ſi pater.

i Item pmiſcuas i. quas facile ꝛ ffquē ter adimpleri conti gerit. Jo. vel ſm ali os i. quas iterari ſe pe contingit vt ſi ca pitolium aſcenderit vt ſubijcit ꝛ pender ō ptāte legatarij l' he redis cū ē ipoſita ꝑz R. ꝛ facit. ſ. ea. l. ij. ꝛ quod ibi notaui. ꝛ fa cit ad. l. ſ. de lib. ꝛ p' l. tici'. ſ. fi. ꝛ. j. e. l. pu blius. ꝛ. ſ. de le. i. l. queſitum. ſ. i. ꝛ. j. e. l. iul. noſter. ꝛ l. ſi in diem. ꝛ in fra. ē. l. ſi vir.

k Pareatur. nam ſcire debet: vt. ſ. e. l. ij.

l Si ita le. cauſa ē. ꝛ ideo licet cā ñ ſubſit. i. quia maior filius nō ſubſtulit tamē. ꝛ legatū debetur: vt. j. e. l. demōſtratio. ſ. q̄ āt.

m In preteritum. vt. ſ. de condi. inde. l. damus.

n Pena. i. legatum nomine pene relictum: vt inſti. de le. ſ. pe. ꝛ iō in ſtipulatione penali: iudiciū āt ꝓfertur i preteritum i nō futuruz:

qñ. Et iō ſi viuo teſtatore nupſerit poſt[b] teſtiñ factū ipleta conditio videt: preſertiz cū cōditio hec talis ē vt ſemel ipleri ōbeatur[c]. ¶ Sed ꝛ eniz nō oēs cōiūctōes[d] implent cō ditiōem: puta eniz nondū nubilis[e] etatis i domū mariti deducta nō pa ruit cōditōi. Sed etſi ei coniuncta ſit cuius nuptijs ei iterdictum ſit: idē dicem⁹. An tñ nubēdo poſtea parere ꝓditōi poſſit q̄i nō nupſerit adhuc dubitari pōt. ¶ Et ſi teſtator de primo nuptiali iugo ſenſerit: pu to defectā cōditōem. Benigne[f] ta/ men dicēdū eſt: nondū impletū cō/ ditōem defectā. ¶ Si ſic legatū ſit: ſi nauis ex aſia venerit ꝛ ignorante teſtatore nauis venerit ex aſia teſta menti facti[g] tempore dicēduz ē pro ipleta bēri. Et ſi cui legatū ē ſic cuz pubes erit ſil'i mō hoc erit dicēdū.

Jtaz facta ſint ꝑ Paulus. q̄ ꝓditōis loco ponunt: ꝛ ſciat teſtator: q̄ itez fieri ꝑñt expectent vt fiant. Si vo neſciat ꝑñti die ōbe ant. ¶ Itē ſciēdū eſt. pmiſcuas[i] cō ditōes poſt mortē ipleri oportere: ſi i hoc fiat vt teſtō pareat[k]: veluti ſi in capitoliū aſcēderit ꝛ ſil'ia: nō ꝑ miſcuas etiā viuo teſtatore exiſtere poſſe: veluti ſi tici⁹ ꝓſul fact⁹ fuerit.

Jta legatuz[l] ſit: v Paulus. q̄ñ filiꝰ maior ex arca mea. ꝛ. ſuſtulit: heres miꝰ filiꝰ. ꝛ. e medio ſumito: debeat legatū: q̄ iccirco re/ lictum eſt: vt ꝓditio filioz exeq̄tur: ꝛ ſane hec cā eſt. nanqz cauſa i pre teritū[m] pena[n] in futurū confertur.

Jſi fūdus alicui le ꝑ Paul. gatus fuerit ſi pupillo vl' furi oſo pecuniā dediſſet: videt expleſ/ ſe ꝓditōz curatori vl' tutori dādo[o].

Jci[p] ſi ſtatuas i ꝑ Pomp. mūicipio poſuerit hr̄s eſto: ſi pat⁹ ē ponere: ſz loc⁹ a municipib⁹ ei nō dat. Sabin⁹ ꝛ ꝓcul⁹ heredez eū fore: ꝛ i legato idē iuris eē dicūt.

Qui[q] fuerit ſub v Ulpian⁹. hac cōditōe legatū: ſi in fami/ lia nupſiſſet videt impleta conditō ſtatim atqz ducta ē vxor: q̄zuis nō dum i cubiculū mariti venerit: nu/ ptias. n. nō cōcubitus ſed conſen/ ſus facit. Ulius.

i In his[r] q̄ extra teſtamentū in currerent ꝑñt res ex bono ꝛ equo iterꝓtatōz cape. Ea vo q̄ ex ipo te

vt: ſ. de iudi. l. nō quēadmodū. ꝛ facit. j. e. l. nominati. ꝛ. ſ. ō her. iſt. ille āt.

o Si fundū dādo ita tñ ſi q̄ datū ē verſū ſit i vtilitatē pupilli vl' adul ti: vt. j. ō ſolu. l. ſtichū aut pamphilū. ſ. vſufructu. ſed an pupillo pōt dari: Rñ. ſic. j. e. l. cū pupillus. ſz ibi i faciēdo: hic i dando. ſed in dando vi detur idem: vt. j. de ſol'. l. ſi ſtipulatus fuero. ſed ibi in rē pupilli fuit vſa.

p Jci⁹ ſi dicūt. ſi ñ ſtat per eū. ad qō ē. ſ. ō cō trahē. ep. l. labeo ꝛ. j. de re. iu. l. qui pōt facere. ꝛ. j. ea. l. datur. ſ. fi. ꝛ. ſ. e. l. mulcta i prin.

q Qui fuerit. ducta. hic eſt ar. q̄ opus ē du/ ctione ad matrimoniū. ꝛ ar. C. de do. ante nup. l. cuz in te. ꝛ. ſ. de ritu nup. l. mu lierem. ſed dic cōtra. vt i fi. huius. l. ꝛ. j. de re. iu. l. nup tias ꝛ hic loquitur q̄ñ non conſtabat fore ante ꝛctum matrimonium.

r In his incurrere. vt mentis ꝛ verboz eius interpretatio: vt. ſ. e. l. ſolemus. ꝛ. j. e. l. ſi vir vxo ri. R. ꝛ. j. de an. le. meuia. ſ. vxore. Jo. ꝛ. C. de le. l. volū tatis. h. ꝛ. ſ. de te. tu. l. duo ꝛ de rebus dub. l. cum fue rit. ꝛ. l. cū in teſtamento.

s Ex teſtamē. vt legatoz vel fideicōmiſſoziū relicto rū ꝓbatio: vt. ſ. ō le. iij. l. ñ ali. ꝛ ar. ſ. de trāſac. l. ō bis ꝛ facit. C. de teſt. l. non co/ dicillum.

t Demōſtratio emerit hoc ita ſi rē expreſſe deſigno. alioquin ſecus eēt vt. ſ. de au. ꝛ ar. le. l. q̄ntus ſ. i. ſic ꝛ determino ſequen tem. ſ. q̄ āt. h.

u Cōſtat valere. vt inſti. de le. ſ. ſi quis in nomine.

x Sumplit. illō no. q̄ ois demonſtratio ꝛ cauſa ꝓti/ net ꝓditionē non expreſſa ſpecie in demonſtratione l' pſona i cā: vt. ſ. de au. ꝛ ar. le. quitus. ꝛ. ſ. ō dote pret. i. ſ. ſz. ꝛſi dotē. az. ꝛ fa. ſ. de libe. le. l. legaui. ꝛ. j. de ſecū dis tab. l. ſi ita. ſ. ſz omnia.

y Utile. niſi alias relictu rus non erat vt. j. ea. l. cum tale. ſ. falſam.

z Sub modo. ꝛ ſtatim ca pitur preſtita cautione de faciendo: vt. ſ. de le. iij. l. ſi tibi legatū. az. aliud i. cōdi tiōe. vt. j. e. l. legata ſub con ditione.

a Si cui nō faciendo. a ſe ſolo. vt. j. e. l. auia ſ. ticia.

b Pōt ad heꝛditatē ꝛ le. gatum cautio ptinet: vt. ſ. e. l. mutianc. ſ. nec ſolum.

c Pditionib⁹. licit. ſ.

d Primū locū. vt ꝑ lata conditio nō habeatur pro conditione ſi illō volu it teſtator vl' vt habeat' ſi id appareat: vt. j. pr. ſ. az. ꝛ fa. ſ. e. l. i. ſ. fi.

e Regit vt ipleat cum teſtatō id voluit vt ſubijcit.

f Nupta erit. ſubaudi ſit heres.

g Dotē. ſ. pīs q̄ tē ſit nupta. ad q̄. ſ. ō reg. cato. l. ij. ꝛ. j. e. l. ſi ita legatuz.

h Hec ſcriptura primus. proprium nomen.

i Heres erit. i. hereditatē adierit.

k Pare. i. o prime.

l Accipiēda. q̄ ſi mortuo teſtatoz decedat legatari⁹ añ aditā hereditatē trāſmittit: vt hic ꝛ. j. q̄ñ di. le. ce. l. ſi ticio. ſ. q̄dam. ꝛ. ſ. ō le. i. l. iij.

m Oportet. imo videtur q̄ ñ quia ſi nihil debeatur nullū ē legatū: vt. ſ.

de le.i.l.si sic.§.i.que est ℈.So.non est cõditio.s.vera.quia ẽ de ꝑsenti. ar: si cer.pe.l.cum ad pñs.z.l.itaqz.vel dic ꝙ nõ ẽ ꝓditio quo ad trãsmissionẽ:vt.j.c.l.ꝓditiones.ẽ tñ quo ad verba.sed qd si incipiat post testm̃ deberi vel i vita vel post morte:Rñ.nullũ est legatum:vt.s.ꝺ le.ij.l.si ita scripsisset.z de lib.le.l.si.§.si.z ar.j.ꝺ ver.ob.l.si a colono.

n Hoc aio.no.animum facere ꝓditionẽ: vt.s.in pri.

o Extiterit.s. sol⁹ z facit ad.§.s.de tute.l. muto.§.i.

p Si patronus.debet nec patron⁹:vt isti.ꝺ suc. liber. §.sed nostra.

q Si a primo.fa. j.de ver. ob.l.si ita stipu.fuero.x.i si.

r Non dubitamus. remittẽdũ:vt.s.de condi.insti.l.ꝓditiones.§.filio⁹.

f Plerũqz adicit qz qñqz nõ remittit:vt.j.e.l.municipib⁹.z.j.ꝺ manu.te.l.si qs liber.z ar.s.ꝺ iure iur. l.iusiurandum.

t Jurisiurãdi.vt.s.ꝺ ꝓdi. insti.l.que sub conditione.

u Vltũ facti.facti cõditionẽ vocat quãlibet conditionẽ a testatore institutione insertã siue iubendo siue i faciendo.iurisãt vocat quoddã iuris statutũ tacite intellectuz quo nõ existẽte nõ pót adir: vt si paterfa.ẽ nam filiusfa. ñ pót adire:sine iussu patris vt.s.de acqui. here .l.si qs mihi bo.§.iussum.Jtẽ si tabule sint apte.qñ ex parte ẽ heres:vt.j.hac:z no. hac.l. fieri vnã distinctionẽ iter tacitã z expressã ꝓditionẽ sit z alia.vt.j.e.l.ꝓditiões.

x Ignoraret.℈.s de acq. here.l.si quis extra.§. fi.

y Adgrere. i.adire: vt.s.ꝺ acqui.here.l.vi. §.i.in fi.z s.si pars heredi.pe.l. illud

z Ex parte.j.de iuris z facti igno.l.i.§.fi.z.C.de iure deli.l.iij.hodie etiã clausis:vt.C.ꝺ cad. tol.§.i.z fac ad.l.s.de acquiren.hered. l.heres.z.l.qui putat.

a Quotiens si nubat. secus si eiusdem fideicomittat restituere si ñ nubat:vt.s.de le. iij.l. non dubium.

b Posse.quia conditio spnenda est que viduitatẽ inducit mulieribus:vt.z j. e.l.cũ ita.hoc corrigit vt in auten.de nup.§.que vero i virgine dic vt.C. de iudi. vidui.tol .autẽ.cui.

c Cogendam.quia i pena nubẽtis fuit relictũ:z facit j.ad treb.l.seruo iuito.§.i.

d Ali duobus habere siue erat apud legatarium siue ab herede dãd⁹.

e Vendicabit. z sic nõ ꝓdest ad actionẽ.sz ad exceptionẽ apponẽdã quãdoqz prodest: vt.s.si quis caut. l.si seruus.§.si pluriũ.z dic vt ibi .Jtẽ fallit quod hic dicit quando pars fundi ẽ vsucapta.tunc enim condi

boc do lego⁸. Sed si sic leget si primus mihi heres nõ erit:dãnas esto secũdus dare : z prim⁹ heres extiterit⁹ legatũ non debere. Si prim⁹ adierit cuz secũdo non extitisse cõditõem nequaqz ambigendũ est.

Si pr̃on⁹ cõtra tabulas bonorũ possessione accepta ꝺbitã portiõem occuper:legata que sic data sunt : si patronus heres non erit:nõ ꝺbet[p] coheres patroni prestare. Si a primo⁹ ita legatuz est:si secũdus heres nõ erit.xx.ticio dato:simili modo a secũdo eidẽ ticio ita legatũ est: si prim⁹ heres nõ erit:z ambo heredes extiterit:legati cõditio deficiet ℈z si alter heres extiterit:alter heres non extiterit:legatũ debebit.

n Non dubitam⁹ n Marcell⁹ an turpes ꝓditões r̃mittẽde[r] sint quo i numero plerunqz[e] sunt etiã iurisiurãdi[r].

Vlianus.

Vltum interest conditio facti[v] an iuris eẽt:nam huiusmõi cõditões si nauis ex asia venerit: si ticius ꝓsul fact⁹ fuerit q̃zuis implete essent:impedient heredem circa ad eundam hereditatẽ q̃ꝺiu ignorar[et] eas ipletas eẽ:Que vero ex iure venient ex his nihil ampli⁹ exigẽ dũ est q̃z vt implete sint:veluti si qs se filiumfa. existimat:cũ sit paterfa. poterit acquirere[v] hereditatẽ:q̃re z ex pte[3] script⁹ heres q ignorat an tabule testamenti aperte sint: adire hereditatẽ poterit.

Quotiens sub ꝓditõe mulieri legat[a]:si nõ nupserit:z ei fideicõmissũ sit vt ticio restituat : si nubat[a] cõmode statuit:etiã si nupserit legatũ eã petere posse[b] z nõ eẽ cogẽdã[c] ꝺfideicõmissũ pstare.

Qui duobus heredibus decem dare iussus est:z funduz sibi hẽre[d] verius est vt cõditõem scindere nõ possit:ne etiam legatum scindatur: igitur q̃zuis alteri.v.dederit nulla3 partem fundi vẽdicabit[e]: nisi alteri quoqz adeunti hereditatem : reliq̃ qnqz numerauit:aut illo õmittente hereditatem ei qui solus adierit hereditatem:tota decem dederit.

i Ire ciuili receptũ i ℈ez. est:quotiẽs per eũ cui⁹ interest conditõez nõ impleri[f] fit quo min⁹ ipleat:vt perinde hẽatur ac si ipleta non fuisset:quod pleriqz z ad legata z ad heredẽ institutões perduxerunt.Quibus exẽplis stipulatões

quoqz cõmitti quidã recte putauerunt.cum per ꝓmissorẽ factũ esset quo min⁹ stipulator[s] conditõi peret.

Cum vir vxori qñ i ℈ez. cũqz liberos hẽbit fundum legauit:si mulier diuortio facto liberos ex alio ꝓcurauerit: deide soluto scõo matrimonio ad priorẽ maritum redierit:nõ intelligitur expleta ꝓditio:q⁹[b] testatorem verisile est ꝺ his libris sensisse:qui se viuo ex alio suscepti fuissent[i].

i ℈ez.

Hec scriptura si.xx.dederit aut iurauerit se aliquid facturũ[k]:vnaz[l] conditõem exprimit hẽntẽ duas partes[m]:q̃re si quicũqz hr̃s script⁹ erit sub ꝓditõe si iurauerit se.x.datuz[n] aut monumẽtũ factuz: q̃zuis ꝺbis edicti ad hr̃ditatẽ vl legatũ admittãtur[o]: tamẽ cõpellit facere id qꝺ facturum se iurare iussus est: solo iureiurãdo remisso. Cũ eadẽ[p] res alteri pure:alteri sub cõditione legatur:aut cum alter pure: alter sub conditõe heres script⁹ est: pars legati vel hereditatis deficiente conditione accrescit etiam heredi eius cui pure legatum est:vel hereditas data est:si tamẽ hereditaz eius adita fuerit.

Aphenus

Jn testõ ita quidã scripserat : vt sibi monumẽtũ ad exẽplũ ci⁹ qꝺ i via salaria eẽt publij septimi ꝺmetrij fieret:z nisi factũ esset:heredes magna pecunia mulctarentur:z cũ id monumentum publij septimi demetrij nullum reperiebatur:sed publij septimi dãne erat:ad quod exemplum suspicabatur[q] eum qui testamentum fecerat monumentum sibi fieri voluisse: querebant heredes cuiusmodi monumentum se facere oporteret:z si ob eam rem nullum monumentum fecissent : quia non repperiretur ad quod exẽpluz facerent: num[r] pena tenerentur .

Respondi si intelligeretur quod monumentum demonstrare voluisset is qui testamentum fecisset: tametsi in scriptura[e] ita nondum esset : tamen ad id quod ille se demonstrare animo sensisset fieri debere : sin autem voluntas eius ignoraretur penam quem nullaz[t] vim habere : quoniam ad quod exemplum fieri iussisset id nusq̃z extaret monumentum:tamen omnimodo ℈m substãtiam z dignitatem defuncti extruere ꝺbere[v].

Paulus.

l.statuliberos in prin.z.l.seruus.§.iperator.alias deest non:z intelligitur de eo in cuius persona est implenda ꝓditio ꝓsistẽs i dãdo l faciendo.eius enim itereſt eã ipleri q ꝓmodũ inde scrit z non bonus. si ergo fiat per eũ ne impleatur pro ipleta habetur:vt z.s.de cõdi.ist. l.iij.sed hec regula non habet locum i eo qui debet iplere conditionẽ vt capiat relictuz quia si stat p eũ nihil cõsequitur: vt.s.c.l. si ticius statuas. z.j. e.l.cuz pupillus. z.l. ticio.e.§.fin.ibi q si nolit z̃c.

g Stipulator.putas si stipulatus sim.x.a te dari si capitolium ascendero z tu prohibeam.si ego prohibitus sim ascendere pro implera batur ꝓditio ℈z Jo. z facit.C.de pig.ac.l. si.z de an.excep.l. perfectius ℈z ar.s.C. de condi.insert.l.legatum.

h Vlz vir quod i desit quia. Fuisset.facit.j.e.l. si vir.z.l.fe.z fa.j.q z a quib⁹.l.matrimonij.z.s.de au. z arg. le.l.iij.s.ꝺ pac.dotal.inter virum.

k Hec scriptura facturuz puta monumtũ.z sub fide lego.z no.q; iuramentu remittit:℈z ñ factũ .vt.j.e.i fi:

l Vnã.quãtum ad hoc quia satis ẽ vnã impleri due tamẽ vere sũt ꝓditiões:vt.s. de ꝺdi. insti.l.v. sic et duoz reoz obligatio vna ẽ pp vni⁹ rei solutionẽ:vere tñ si due:vt.j.de duobus reis.l.iij.§.fi. z.l.eandem.§. fi.z.j.de ver. ob.l.si duo.

m Partes. q; duobus modis pót adimpleri.z fa.isti.de pu. sub.§.igit.z.s.ꝺ ar.l. qd tñ.z.l.celsus.§.ꝺ ait:℈z ibi vtraqz ipleꝺa ẽ.s.in.l.celsus.

n Patuz.s.iurauit.

o Admittãt.ẽt si nõ iurẽt.z fa.s.ꝺ ꝺdi.in ti.l.q sub ꝺdi.i pri.z ꝺ le.iij.l.si dubiũ.§.i.

p Cũ caꝺ accrescit i.nõ decrescit: vt.C. de cadu.tol.§.vbi ãt §.sin vo nemo .z fãe. j.de suis z leg.hr̃.l.si ex plurib⁹.z.s.ꝺ vsu fruc.ac.l.idez ℈si.§.si mihi.z. s.si pars.he. p.l.ij.z.j.e.l.si.separati.

q Jn testõ. suspicabat.i.suspicõ erat in vi passiui.

r Num.i.an.

s Jn scriptura.s.testamẽti nõ expressit illud vl ꝺic i scriptura ra.i.subscriptiõe mõumẽti qꝺ erat ibi.si erat ita vt testatõ ꝺixerat.

t Nullã.inuit ergo al habere locũ penã.sed ℈.s.ꝺ his q no.pe. re. l.i.z isti.de le.§.fi.sed forte speciale i hoc casu vel ibi erat ius antiquum secundum quod non valebat pena.

u Debere ꝓpelluntur ãt põtificali auctoritate: vt.s.de pe.here.l.

hereditas.ꝛ de an.l.l.gntᵒ.nō tū ꝓmittīt pena:vt.s.dixit.ꝛ facit.j. e.l.q ꝓditio.ꝛ.l.gbus.§.fi.ꝛ.s.de vsuf.le.l.legatū ciuitati.ꝛ.s.ad sillᵉ. Liij.si ꝓditionē.ꝛ.s.de iureiu.l.nō pōt videri ꝛ.s. de vsu.l.pecunie §.fi.sed ar.ō.j.de ꝓsti.pecu.l.i.§.eum.

Hlie.deberi.fa.j.e.l.cū tale.§.rescriptū.ꝛ.s.de le.i.l.turpia.

y Ticia. videri. sic s.de do.iter vi.ꝛ vx. l.si dona.§. si spōsus ꝛ.s.de exerci.l.i. §.fz ꝛ si ꝓpo.ꝛ.s. de li. ꝛ po.l. ideoqz. ꝛ.s. de le.i.l.stichū ex te.ꝛ ō le.iij.l.vxorē.§.testō. sed ar.ō.s. de test.l. heredes.§.si qd post ꝛ.s.de admi.le.l. cuz seruus.ꝛ.s.de pig.l. si fideiussor.§.luciuſ.

5 b Hec conditio. cū primū post mortem testatoris: vt.s.e.l.ij.

a Ascēderit.aliter si sit stipulatio ꝓcepta in nō faciēdo:qū tūc qū desijt posse fieri nisi i casibus .iiij. vt j.de ver.ob. ita sti.§. sabinus. Itē ꝛ in legato secus.l.si in nō faciēdo est ꝓditio:qz statim daſ pstita'cautiōe muciana:vt.s.e. l.muciane:ꝛ hoc vbi iponīt legatario. sed i herede idē idistincte fm az.vt ꝓbaſ.j.ti.i. l.i.§.itē si ita le.

b Si separati de fecerit. te viuē te.

c Accrescit.i.nō diminuīt. vt. C.de cal.§.vbi ät sic.s.e.l. hec scriptura. §.fi.vl' dic accīscit vt auferri nō possit: quod idē recidit:ꝛ facit.s. ō here.istī.l.si sub cō ditione.

d Hn testō.ꝓditiōe videri imo vſ qz non:vt.s.ō an. le.l. ānua.i.rñ.ar. ō. so.speciale ē ibi i alimentis.sed ꝛ i alimētis.sed ꝛ i eis distinguīt:vt.j.e.l.illis. Itē ad idē ē ō.s. de ꝓdi. istī.l.qui sub ꝓditiōe §.quotiēs ibi mōtuo ät ꝛc. Ho.cū sub conditione qd mihi relinquīt:refert vtz pendet ex facto meo tñ vt si manumisero seruū:si ascēdero capitoliū:aut ex fcō meo t alieno vt si ꝓbā cū illa:vel si moꝛer cum illa:vel si dē ei decē i primo casu si casu i pedioꝛ totū ꝓsequar vt ibi nisi sim i mora manumittēdi: vt.j.e.l.pe.§.i.si ipedioꝛ p aliū nil cōsequor:sz ipedīēs libertatē tenet fm qualitatē delicti: vl'.l.aglie. vel furti vl' actiōe in factū: vt.s.ad.l.agl.l.idē nerati.§.iō iul.ꝛ de ꝓdi.fur.l.iij. ꝛ ō ꝓdi. ob cām da.l.iij.§.fi.ꝛ.j.e.l.qb' dicb'.i.rñ.sz illo nō existēte soluendo fortē equū erit me ad relictū admitti:vt.s.ō co per quē factū ē.l.fi. i fo cāu si ipedioꝛ casu meo nihil ꝓsequoꝛ:nisi i casib' vt hic ꝛ.j.e.l. cū ita daſ.ꝛ.l.ticio §.ät.ꝛ.s.de ꝓdi.cā da.l.iij.§. fi.ꝛ.s.de an.le.l.seio.i.rñ.ꝛ.j.e.l.illis. Itē qñqz ptē ꝓsequoꝛ si ꝓ parte ipleat conditio q i duos erat collata:vt.j.e.l.pe.§.itē. Itē si ipedioꝛ p alium i cui' p sona ē cōditio totū ꝓsequoꝛ.vt hic. Illud no.q nollo casu ꝛ nulla ꝓditione qd ꝓsequoꝛ:si stet p me:vt hic ꝛ.s.de ꝓdi.istī.l.fi. In causali ät conditiōe si casu deficiat certū ē me nō admitti.in mixta dico idē siue p casum siue p aliū deficiat: qz ñ pēdet ex facto meo tñ vt.C.de instī.ꝛ sub.l.si pater §fm Io.ꝛ facit.C. de ꝓdi.inser.l.legatum.

Hlie sue ita quis legauit: si ticia filia mea arbitratu lucij ticij nupserit ei tot heres meᵒ dato:ticio añ testatorē mortuo ticia nupserat:q̄rebaſ an legatū ei deberet:respōdi deberi[k]. Ticia vxor mea optato flagitū puerꝛ ꝛ agathaz ancillaz qui mei erūt cū moriar is qui testm̄ fecit agathaē quā testamenti tempore habuit vendidit: ꝛ postea ancillas emit:ꝛ ex his vnā agathen nomē imposuit: quesitū est an hec legata videret:rñdi legata videri[l].

Hec cōditio[3] si in capitoliū ascenderit[a]:sic recipiēda ē cū primū potuerit capitoliū ascēdere.

Hem. Si separatim[b] mihi totᵒ fūdus pure tibi sub ꝓditōe legatᵒ fuerit:ꝛ tu decesseris anteqz cōditio extiterit:nō hēbo necessitatē implere cōditōem:vtpote cū etiā si cōditio defecerit:ps quā vēdicaturᵒ eras mihi accrescat[c]. Hfric.

Hn testō ita erat scriptū:stichᵒ ꝛ pāphila liberi sunto:ꝛ si i mrimonium coierint:heres meᵒ bis cētuz dare dānas esto:stichᵒ añ aptas tabulas decessit. Rñdi ptem stichi ō fectā eē:sed ꝛ pamphilā defectā cōditōe videri[d]. Ideoqz ptē eiᵒ apō heredē remāsurā:sed ꝛ si vterqz viueret:ꝛ stichᵒ nollet eam vxorē ducere:cū mulier parata esset nubere illi quidē legatū deberet: stichi aūt portio inutilis fiebat:naz cū vni ita legatū sit:ticio si seiā vxorē duxerit heres meus.c.dato: siquidem seia moriaſ defecta conditio itelligitur. Ar si ipse decedat nihil ad heredez suum eū transmittere qz morte eiᵒ ꝓditio defecisse itelligiſ. Utroque aūt viuēte siquidē ipse nolit vxorez ducere. Quia ipsiᵒ facto ꝓditio deficit:nihil ex legato ꝓsequiſ:mulier,aūt nolēte nubere cū ipse patus esset:legatū ei debet[e]. Idez.

Quāuis rōnes reddere nihil aliud sit q̄z reliq̄ soluere:[f] tamē ꝛ si statuliberi ꝛ hēdis culpa sin̄ fraude tñ fm minᵒ solutū sit ꝛ bōa fide redditas esse rōnes existimatuz fuerit liberū fore. Et nisi ita obseruetur neminē qui sub cōditōe ita manumissus estz vnq̄z ad libertatē puenturū:si per imprudētiā minᵒ sō lutū estz:hec ita accipiēda eē ait: si bñ is qui rōnes reddere iussus sit p aliquē errorē sin̄ dolo malo ita rōnes reddiderit:vt dñs quoqz circa cōputatōem erraret[g]. Paul[h]

Alsa demōstratio neqz legatario neqz fideicōmissario nocet[k]:neqz heredi instituto: veluti si fratrē dixerit vl' sororē vl' nepotē vl' qlibet tale:ꝛ hoc ita iuris ciuil' rōne ꝛ pstitutōib' diuoꝛ seueri ꝛ antonini cautū est. Sz ꝛ si ꝓtroversia sit de noīe iter pl'es qui ꝓbauerit sensisse de se defunctū:ille admittet[k]. Sed ꝛ si cui quasi liberto ideſt inter libertos legatum fuerit: nō iccirco legatum āmittit: qz post ea annulos ab iperatoꝛe acceperit[l] Naz bonoꝛ eius auctus[m] est nō cōditio mutata:ꝛ ita diui seuerus ꝛ antoni.rescripserunt. Si quis ita legauerit rem si mortis tpe eius erit: nec tunc eius inuenit:nec estimatio eius legati ōbere. Quid ergo si qs ita scripserit:stichū ꝛ pamphilū ticio do lego:si mei erunt cum moriar:ꝛ vnū ex his alienauerit:an vl' alter possit a legatario vēdicari:ꝛ placet vendicari:nā hunc sermonē licz pluralis sit,p eo oportz accipi atqz si separatiz dixisset[n] stichū si meus erit cū moriar: pāphilū si meᵒ erit cum moriar. Horenti.

Noiatiz alicui legeſ ita:lucio ticio an p demonstratōem corpis vel artificij:vel officij:vel necessitudinis:vel affinitatis nihil interest. Nā demonstratō plerūqz vice nominis fungitur. Nec interest an falsa an ỽa sit:si certū sit quez testatoꝛ demonstrauerit. Inter demonstratōem[p] cōditionem hoc interest: q̄ demonstratio plerunqz factam rem ostendit:conditio futuram.

Luissima[q] pōi libertatis conditio ea intelligenda est que ad libertatem perducit:q̄zuis natura grauioꝛ ꝛ durioꝛ sit. Marcellus.

Oblius meuius testamēto suo ita cauit:quisquis mihi heres here desue erunt do:lego:fideiqz eoruz committo:vt dent caio seio sororis mee filio in honorem consulatus quadringenta viuo meuio seius cōsul designatus est ꝛ minus edidit[r]. Debeſ.sic.C.ō istī.ꝛ sub l.i.ꝛ.j.quādo di.le.ce.l.v.§. itē si qua ꝛ.s.de an. le.l.meuia.i.rñ. Itē fa.j. de statu. li.l.seruus.§.iperatoꝛ ꝛ.j.ō manu.re.l.q filium.

Quāuis soluere ispecta verbi ꝓpria significationetvt ꝛ tñ ꝓputet ꝛ sic ē mixta ex faciēdo ꝛ dādo:vt.j.e.l.cū seruus.

Erraret.idē credo si nō erret sed bene sciat minus solui.dū tamen seruus bo. fide faciat:ꝛ facit. C.de trā sac.l.preses .ꝛ.s.de iureiuran.l. cū q. §.i popularib' ꝛ.j.de fideicō.l.si pure.

Alsa ō.nocet vt ꝛ.s. e.l.demonstratio.

Si fratrē.nō errādo. sz ex certa sciētia:vt ꝛ.s.ō here.instī.l.nemo.§.i.alias nil valeret:vt.C.de fal.cā adiectione.l.i.ꝛ.C.ō here. istī.l. si pater.ꝛ.C. de test.l. neqz pfessio.que sñ ō. sed ar .ō. huic solutiōi.s.de cōdi.istī. l i sūma.§.id quoqz. Item ō.s:ō here.instī.l.fi.sed ibi fuit falsa cā.hic demostratio ad quod ē.j.e l.cuz tale §.falsa . Itez ō.s.de le.ij.l. ticia i pri.Ho. ibi. Itē fac. s.de an.le.l.ticia.§. fi.

Admittet.facit. s.de here.instī.i tēpus. §.fi.ꝛ ō testa.tu.l.duo ꝛ.s.de le. ij.l. viij.§.si iter ꝛ qō ibi notaſ.

Acceperit non enim desit libertus esse quo ad plura: vt hic ꝛ.s.de iu.hic ꝛ.s. de iu.auſ. an.l.i.ꝛ.j. de bo. li.l.etiā in prin.

Auctᵒ.facit.C. ō adop. l.cum in adop.ꝛ facit.s.de adop.l.qui p adoptionem.

Si qs le.dixisſz.no.pluralē numerꝛ geminaſ significationē singularis.sic.s.si quis cau.l.si plurium.§.i.ꝛ C.fami.her.l. quotiēs ꝛ de ꝓdi.inser.l.si plures.ꝛ.s.ō here.istī.l.hoc art.ꝛ.l. paterfa.ꝛ de neg.g.l.ij. §.si negocium.ar.ō.s. de pi.actī.l. si necesſ.§.si annua.ꝛ.C.de impu.ꝛ ali.sub .l.quāuis ꝛ.l. cū qdā.ꝛ facit ad.§.s.de cō di.istī.l.ij.ꝛ de le.ij.l.stichū ꝛ de le.iij.l.qui ꝓcubinā.§. stichus.ꝛ de hered.instī.l. talez.§.fi.ꝛ de rebus du.l. quotiens libertus.

Sj nominatim.plerꝛqz.fallit enim quandoqz vt.j.ad trebel.l.quotiens.ꝛ.l.nōnunq̄ .facit.s.si cer.pcta.l.certum.ꝛ.s.ō here.instī.l.quotiens.§.si quis nomen ꝛ.l.bis verbis.§.fi.

Inter condi.plerunqz naz quādoqz falit .vt.s.de.le.i.l.vi.ꝛ.l.si sic.sed tunc non demonstrationis vice:sed conditionis ponitur vt ibidem dicitur

Euissima.testatoꝛ reliquit libertatem sub pluribus conditionibus separatim positis:vt.j.de manu.test.l.quod vulgo.nā accipiſ q̄ ad libertatem perducit:vt hic que facilioꝛ ꝛ melioꝛ est seruo:vt.j.de ma.test. l.in libertatibus.ꝛ.e.l.quod traditum.

Ublius.edidit ideſt processus est se susceptorum.

f Januarijs.hoc idē vī posse ꝓbari ī autē de cōsuli.§.hoc autez a nobis. Item ad hoc qō primo fiat designatio postea susceptio.c.C. de ma muni. l.decuriones.sed ar.ō.C.de aduoca.diuerso.iudice.l.per hanc.§.sexcenti vbi inuit qō kl'.aprīl'.sed forte sm diuersa tēpa:z fa.instī.de le.§.illud.

t Beberi:quia ēt viuo testatore potuit ipleri.vt.C de instī.z sub.l.si qs.

u Ticia.agēs idest habēs.

x Representet.i. debeat dari statī ante.xvi.annos cōpletos.

y Repzesētaī.prima facie qz vez ē filiū non ipleuisse xvi.an.nec āplius annos puenire posse.

z Transferre.fa.j.ō verb. ob.l.in illa sti.z.ō.e.l.filie sue §.i.sed ar.ō.j.de iure fi.l.fi scus.

a Si quis nō repellitur.i mo vz repelli:vt.ō.de le.ij. l.si.qs quos.q ē ō Bo. hic ñ:qz poterat i fraudē crēdi. fieret: vt.ō.ō le i.l.seruū fi. §. si iō ibi oino l'ꝫ bul. ibi mauumissio z actus manumissionis. hic manumissio tm ē ꝓhibita vel ibi ꝓpter serui delictum hic propter manumittētem:vl' ibi erat vt minister vt z supza ō le. ij.l.si quis ticio.hic vt legatarius.

b Habere.plus ei z tpe accipitur.azo z facit instī.de do.§.i.z.ō.de auro z ar.le. l. fi.§.fi.accur.

c Ita scrip.ticio sub. heres dato qō ē in fi.

d Si ita detraxero .i.a.ō bitoze exegero.z fa.ad.l.ō. de hz.inst.l.alle.z de condi. inst.l.institutio talis.z.C.ō codicill'.l.i.

e Qe ꝑditio.ad gen9 i.generaliter ad omnes personas istituras:vt si facta institutōie z substitutione ita dicat cuicunqz hereditas mea deferet ita sit heres si ticio decem ōderit .azo.

f Institutos.z substitutos non aūt ad uenientes ab i testato:vt ar.ō.de uul.sub. l.qui liberis.§. hoc autem.

g Ad certas personas.s. omnes eiusdem gradus.

h Gradum z oēs psones eiusdez gradus forsan.z si deficiētis sit portio ꝓ non scripta:vt.C. ō cadu.tol.§. bis ita z.ō.de le.i.l.ciuitatibus.§.luci9 az.lz aliud sit i legato:vt.C.de cadu.tol.§. in primo.z distingue si conditio ē apposita i oibus psonis heredū trāsit cū onere siue ꝓ nō scripta siue in causa caduci siue caduca sit pars deficiens.si autem omnib9 z tunc aut in omnibus eiusdē gradus z tunc idē vt alij eiusdē gradus ipleāt.si āt nō oib9:sed qbus dā de eo gradu sit adiecta ꝑditio siquidē ē ꝓ ñ scripta:differt hereditas que vadit cuz onere:vt z dixi a legato qꝑ nō trā sit sm h.sed qdā dicūt ēt i hereditatē nō trāsire cū onere:vt.d.§. i primo sed ē arg.ō.d.l. ciuitatib9 sed dicūt quod z ibi fuit appositū i psonis oiuz onus.si āt alio mō deficiat relictuz hereditatis vel legati.vt in cā caduci vel quasi caducum vadit cū onere:vt.C.de cadu .tol.§.ꝓ secundo.z.§.sin āt.in eo qꝑ dicit simili modo z c.siue re z verbis:siue verbis tm coniuncti si āt re tm non vadit cū onere:nec dz accrescere sed nec decrescer.vt. C.de cadu.tol.ō.si vero.z facit.ō.ō hz.instī.l.sub ꝑditione.z.ō.e.l.si separatim.

i Cum ita scriptum.secus i stipulatione que non valet si certus locus ñ est vt.j.de ver.ob.l.qui insulam.

k Domicilium habuerit.sic.C.de epis.z cleri.l.nulli.z.l.si quis ad declinandum.

l Quibus diebus ad parendum:erat enim tibi relictum si hinc ad.x. dies ascenderes capitolium secundum. R. z dic qꝑ vicinus .i.heres cuius intererat conditio nem non impleri secundum quosdā sed certe imo cuius non intererat:naz si eius interesset statim haberetur pro impleta:z caperet legatum: vt ō.e.l.iure.sed hic nō habetur ꝓ impleta imo postea necesse habet implere.

m Ab agēdo.qꝑ tuserat testatoz vel agēdo contra ipedientē iniur.vel negatoria.

n Calumniam.a vicino illatam.

o Submoueas.id est repellas.

p Conditioni.i.dilationi. conditionis vel idest ōfectui siue effectui conditionis z sic sm vtrāqz significationē necesse habet postea adimplere cōditionem. z hoc ō conditione que dependet de potestate tua alias nisi impleas nil cōsequeris cū per alium ipediaris ut.ō.ad.l.aqui. l.idem ratius.§.idem ius ſz tenet ipediē si nullo modo implere potuisti actione i factū vt.ō.de condi.cā.da. l.iij.§.fi .z.d.§. idem iul'.secus si per casuz impedior in tali potestatiua:vt. ō.de cō di.instī.l.que sub cō ditiōc.§.quoſ. z no. ō.e.l. in testamento ſz si ꝑditio ē casualis vel mixta quocunqz modo deficiat nil cō sequeris:vt.C.de ist. z sub.l.si pater.

q Quidā. puto qz ea videtur fuisse voluntas testatoris esse nō obstat qꝑ alias dz ō.de pet.he.l.si a domino .§.pe. Item facit .ō.ō le.ij.l. lucius §.q marito.ꝑ.ſz aliō ē cū dicit nolo qꝑ sit beat onera hereditaria qñ ea tm ꝓtinentur q fūt soluēda creditorib9 nō q fūt iā soluta.ſz appellatiōe expensaz z qō soluendū est tū z qō soluendū est ratione expensarum continetur secundum.h.

r Quidam adiecta facit.C.quando di.le.ce.ex his.

s Dozit.i.mozier.ſz qñqz ꝑ ꝓterito ponit:vt.ō.de ne.ge.l.iij.ī pri. z.§.hec verba.

t Ne dato.cū primo reliquerat. nā per hec verba nō vī legatū:vt.j.ō ma.te.l.antepe.§.fi.z sic ē ꝑ.j.ō ac.z ob.l. obligationū fere.§.ꝑditio.ſz ibi i ꝓctib9 Jtē fa.ō.ō.i diem adiec.l.ij. z ō le.ij.si cui.

u Domin9.seruo.iussi.z vere iusserat.al' ꝓ hoc nō videtur legare.vt.ō.de le.ij.l.ticia in prin.

x Debeo eo seruo.

y Naturale.sed certe z si non fuit hec mens testantis.z nullum sit

nāle debitū tñ vī ꝙ valeat legatū:q2 falsa demōstratio nō ꝓmit le/
gatū:vt.ſ.e.l.falsa.z.l.demōstratio.z.j.e.pr.ſ.Rñ.ea fuit testatoris
voluntas vt ita tamen deberetur si sit in rerum natura hoc debituz
vt j.proximo.ſ. z Magis electione ponitur.
a Debitū ꝓpꝛie tñ dicitur ꝺebitum: vt.j.de fideiuſ.l.fideiuſſor
ob.ſ.i.z.ſ. de pecul.
nec seruus. z.l.nō so
lum.z.l.sed si dam.ſ.
peculiū.z facit.j.quā
do di le.ce.l. cū illud
ſ.heres.z.ſ.de le.i.l.
ſi sic.
b Qui dotalē.i rez
nā z facit.j. quando
dies le.ce.l.cuz illud
ſ.heres.z.ſ.de le.i.ſi
sic.z.l. seruus. leg.ſ.
quinquz.
c Termelius .ꝓpri
um ē nomē testātis.
d Satisdediſſēt sic
ſ.de le.iij.l.ſi ita lega
to.ſz ar.ꝺ.j.eo. l.ſi ti
cio.i.rñ.aliud ātī ꝺ/
ctibus vbi non satiſ
datur.vt.ſ. de cōdi.
ob causam. l.dcdi.z
l.ſi heres z facit.ſ.lo
cati.l.insulā.§. qdaz
z ꝺ le.ij.l.anꝑe.ſ.i.z
de neg.g.l.q aliena
ſ.libertos z.ſ.de au
ro z ar. le.l.ſi.ſ.ſi.
e Legata icipiūt
vt z.j.qñ di.le.
ce.l.v.ſ.ſz ſi sub ꝺdi.
f Legari.al' legari.
vt res ꝓꝛias sed vt
alienas pōt hic lega
tarius eas legare ite
rim.vt.ſ.de vſufruc.
le.ſticho testō i fi.al'.
d elegari. z tunc dic
vt stati delegatio. z
per eam nouatio soꝛ
tiaī effectū:soꝛtietur
tamen ipleta ꝺditio
ne:vt.j.de noua.l. ſi
ſtichum.ſ.i.
g Filiosa.magis cō
paratiue ponit.R.q2
tā filio ꝙ patri lega/
rī.vī ar.ſ.de le.ij.l.ꝺ
bitoꝛ.ſ.fi.ſ3. R.ſz ſz
ąz. z.h. dic electiue.
nā aut ē emācipatus
cū petit:z nō pōt q2
deficit ꝺditio si i ptā
te cī.z q2 patri nolu
it testatoꝛ queri tot
vt ar.i fi.huius.l.aut
i ptāte z tunc nō pe
tit:vtpote patri que
situm. nec obstat .l.
debitoꝛ:quia hoc est
vez ibi qꝺ no.quia id habet vires ex persona seruí.q2 si esset liber
id ei legari posset. b Proculdubio.vt.z.C. de iure ꝺcli.l.pe.
Pauti⁹.ſ.scripsit qꝺem talē rogat⁹ cī. l' plauti⁹ istitut⁹ hēs
rogat⁹ cī. k Percepī.ꝺ bursa fideicōmissarij:vt.j.inuit.
l Redderet.al' redderet.z al' reuenderet.i.vēderet dicto fideicōmiſ
sario pro.z.quod ualet:vt.ſ.de le.i.z si equo.
m Partē .oli dimediā.hodie tertiā:vt isti.de suc.li.ſ.ſz nostra.
n Debebaī.ipsi patrono. n Pro rata.ſ.ꝑ tertia.
o Soluit.ſ.heredi. o Repetere.ꝺditione ob cām si heres
redderet:vt.ſ.de ꝺdi.ob cām.l.ij.ſ.i. secundum aliam actionem ex
empto:vt.ſ.de act.emp.l.ſi heres.
p Nā quēadmodū ꝑ ptoꝛē.qui dat ꝺ ta.patrono ꝑ tertia z sic he/
res ꝑ ea rata nō tenet alicui nisi cōiūctis personis:vt.C.de bo.poſ.
ꝺ ta.l.i.ac. q Ipſe.ſ.heres.
r Partē.ſ.tñ ꝺ eo qꝺ ei ē dādū a fideicōmissario vel si iā ꝓsecut⁹ē
totum reddit pro rata vt dixit.
s Pis casibus.qñ falcidia.minuit legata.
t Repetet.ſ. de dato cā adiplēde ꝺditiōis/aliud si fideicōmissari⁹
esset iussus dare .z sic cēt debitū:vt.j.ad trebel'.l.facta.ſ.tici⁹. Sz nōne ꝑ
falcidiā sicut ꝑ ꝺ ta.exonerat hers a legat:quaī ergo sec⁹ ꝙ i supioꝛi cāu
Rñ nō ꝺz heres exonerari ꝑ falcidiā imo totū ꝺī deberi:lz falcidia detra
haī:vt.j.t.i.l.ad ueterani.ſ.i.z.l.si dignū.nā nō rūpit testm:sed ꝑ ꝺ tabu.
sic. Item.ſ.qi p̄ciū repetit:qi ꝑ parte euicta re vendita: quodā boc casu
nullum fuit.
u Quod.i.quia.
x Jūs dādi.causa implen
de conditionis.
y Legatū.i.relictū. vl' ps
hereditat:vt subijcit.vl' to
ta vl' res certa'sub ꝺditiōe
si decē det heredi.
z Capere qz ē filiuſ nālis
tñ cui nō pōt reliqui itra
duas vncias existētib⁹ legi
timis:vt.C.de na.lib.l.ij.vl'
erat res ꝓhibita a testatoī
antiquioꝛi alienari iter re
licta.
a Partē illos.ſ.substitu/
tos.vl' ꝓiūctos:vt nō.ſ.e.
l.q conditio.z fa.j.ꝺ do.cā
moꝛ.l.ei qui.z.j.l.proꝛ.§.si
duoꝝ.
b Tāto .minꝰimo si minꝰ
vt.ſ.ꝺ an.le.l.liberto.§.i.ꝺ
So.cū qd relinquit mihi z
onꝰ iponit z relictū ex post
facto minuit:aut i vī modi
aut i vī ꝺditiōis:si i vī mo
di .si qdē iponit i eadē re l'
eius pte alij pstāda mīuto
relicto z onꝰ ꝑ rata mīuit
vt.j.ti.i.l. penales. §.si vo.
onꝰē i alio iplēdo:si qdē re
ctū minutū remaneat maiꝰ
onere.vel tñ nō mīuit onꝰ
vt i.l.ꝺ.z.ſ.ꝺ le.ij.l. cū paī
§.i.z ꝺ le.i.l. si mihi sticho.
si vo firmanet minꝰ onerī qua
tenꝰē minꝰ catenꝰ minuitur
onꝰ:vt hic.z fi.i vī ꝺditiōis
z diminuit relictū qz totū
ñ capio minuit onꝰ:vt.ſ.e.
§.itē scidit. Jtī z si is q ꝺz
relictū ꝑ prē ꝺsinit eē hers
vt.ſ.c.l.i prī. Idem vī z si
alio mō mīuaī:vt.j.ꝑ.§.fi
ps.secꝰ si minuaī p fal.vt.ſ.
§.diuersū.z ē rō vt ibi. no.
si vo onꝰa prī.fit maiꝰ reli/
cto.dic vt.ſ.de le.i.l. īpera
toꝛ p totaz.l.z fa.ſ.de vul.
sub.l.ſz si ꝺ .z. j.e.l. sed si
hac.§.i.
q Qui heredi.ſ. scripto
ſz qd si dixit simplr
herī qdā dicūt dño dādū
tu dic.ꝺ ar.ſ.ꝺ vul.sub.l.q
liberis.§.hec vba z.j. ꝑi.
ibi sed cū heredi.cē.
d Nō dño.ſz hoc quomō
cū nullo momento seruꝰ sit
hēs:vt.ſ.ꝺ acq.he.l.plz:sed
pōt dici.q2 datio z receptio ē facti.ſ.ꝺ cura.fu.l.ꝓsilio i fi.z sic i psōa seruí
fieri possūt:vt ar.isti.ꝺ sti.ſ.§.ſz cū fac.z.j.ꝺ v.ob.l.stipl'atio.§.z hi.z j. su
biē ea q̄ ſt iuris nec momēto penes cū rideāt vt hēditas:vt.d.l.placet.
e Jussus ē.pura legatari⁹ cui fūd⁹ ē legat⁹ si.x.ꝺderit heredi al' nō posset
onerari:vt.C.ꝺ fideicō.l.ab eo. f Ad dñz.cū factū seru.nō si dñi l' eꝰ.
g Seruo ei⁹.vt.j.ꝺ sol'.l.stipulat⁹ sū. h Et hoc.i.i dicta spē.ſ.ſz sīne i
prī.dixerat id:Rñ.sic ita vel ibi dixit scripto vl' istituto:hic hēdi simplr.
i Certe statuliber cui ē relicta libertas si decē ꝺderit seruo hēdi istituto.
k Debeat.i.pōt daī dño si vult ꝓseq libtatē.z hoc nō tā ꝺmōstratiōe p
sōe quā dominij rōe attēto:vt.e.ꝺ statuliber.l. statuliber pe.§.si filius z.l.
seruꝰ si hēdi. l Cōsēserit.i.vel nisi i ei⁹ vtilitatē vsū fuerit:vt.j.ꝺ sol.
l.sticho aut pam.§.vsufruc. m De.domino.
n Cum hereditas.heredi nam licet restituatur nihilominus remanet
heres:vt insti.de fideicom.here.§.restituta.
o Bādū ē.a legatario cui q̄dā res singularis ē relicta si.x.ꝺderit. hēdi.
p Restituēdū.i.dādū fideicommissario vniuersali:q2 capit hoc quasi qli
bet extraneus nō aūt capit iure testamenti:vt.j.e.l.meuius.sicut in quar
ta trebell'.bene computatur:vt.j.z.i.l.in quarta.§. sed z quod.z hec erat.

eã dubitãdi. Item occasione hereditatis habet:

q Am ei auferendũ. imo vẽ auferri: vt. s. de condi. ꝛ demo. l. is cui que est contra so. hic a legatario singulari ibi a fideicom. vniuersali accep. vel hic de equitate. R. dixit benignius. ibi de rigore. vel dic quod hic a fideicõmissario accepit. sed solue ut ibi.

r Quod dederit. causa ad implende conditionis.

s Non restituam ꝛ hoc ẽ ɔ dictã. l. de ɔdi. ꝛ demon. l. is cui. So. huic. hic spõte adijt. ibi coact⁹. vel ibi gratia fundi tñ erãt dãda x. hic ꝑ tota hereditate.

t Si duoꝝ ɔ puto qꝛ seruus communis vicez duorũ sustinet: vt. j. de sti. seruo li. ſ. cõmunis. sed si duob⁹ esset legatũ ꝑ partes possz pareri ɔditioni: vt. j. e. l. si quis le. ſ. si. ꝛ. l. cui fundus ꝛ facit. s. e. l. plauti⁹. ſ. item sciuitur.

u Si pars vsuca. sit. viuo testatoꝛe ꝛ sit alienata ad quod est. s. de le. i. l. si ex toto in ꝓin. atsi eo mortuo i putaf legatario sua negligentia.

x Pro pte. acsi. partem alienasset. ꝛ distiguit: vt. s. eo. l. plautius in fi.

y Plautius legauit. i. ꝑ legauit.

z Hereditariã. s. de. c.

a Tota. x. ɔ sua bursa. naz añ nõ est heres: vt subijcit s. de cõdi. insti. l. si quis ita hereditatẽ. aliud aũt si sub mõ: vt. s. e. l. quibus. ſ. fi. ꝛ de le. iij. l. si tibi legato. ꝛ fa. s. fami. her. l. heredes. ſ. fi. ꝛ de le. i. l. ab omnib⁹. ſ. si titio: ꝛ. j. de sti. l. seruo. l. ꝓinde. ſ. si seruus. ꝛ. C. de his que sub mo. l. fi.

b Vlianus steterit. sic s. eo. l. iure ciuili. ẽ ꝛ alia ratio. quia nõ interest numeratiõe an ꝑ acceptilationẽ ad eũ puenerit: supra de cõdi. ob causam. l. si mulier. ꝛ facit. s. e. l. muciane i fi. ꝛ de sta. li. l. si peculium ꝛ de le. i. l. si fũdũ. ſ. ticio. ꝛ C. de cõdi. insti. l. si mater.

c Si in diez. dare: ꝛ dic vt. s. e. l. ij. igit si i omnibus ergo in isto.

d Seruo ɔditione. no. nõ intelligi ɔditionẽ repetitã ꝛ sic ẽ ar. ɔ. j. e. l. auia. ꝛ. l. liberti. ꝛ. l. cũ seruus. sed hoc ideo quia testatoꝛ dixit cõtra vt. j. ibi nã expressit ꝛc. vel quia ifringitur in expsso pp alienationẽ. ergo i tacito.

e Alienauit. inter uiuos. secus si legauit. vt. C. de nec. ser. l. p. i ꝓin.

f Poterit. hic legit alias interrogatiue quasi non possit iubere adire. sed certe immo põt: vt insti. de here. insti. ſ. seruus autem. ꝛ ideo plane legas.

g Quo idest cuius contrario. scilicet si meus non sit ꝛc. sic. s. de dona. inter virum ꝛ vxo. l. mortis.

h Non esset. apparet ergo quod nil operetur expressio si meus erit quãdoqz tamen contrarium patet: vt subijcit. ꝛ patet. j. e. l. nonnunq̃ in fi. ꝛ facit. j e. l. iul. noster. ꝛ. s. de le. i. l. quesitum.

i In On putabam ad. xvi. idem est si dixerit cum erit. xiiij. an. vt. s. de le. i. l. si cui. secus in libertate relicta in anno. xij. ut. j. de manu. test. l. si ita fuerit li. re. Item facit. j. quãdo dies le. ce. l. si ticio. C. quando dies le. ce. l. pe. ꝛ. j. l. prox. sed cõtra. j. ad trebel. l. qui filium. ſ. sabinus So. ibi dum est reddi quod dederit: sed si iussus sis mihi dare decez ꝛ accipe hereditatẽ ex senatusconsulto decẽ tibi ex causa fideicõmissi non restituaz

k Si duoꝝ seruo legatũ sit sub conditiõe dandi non posse per ptes cõditõi parere quidã aiunt. Sed semel dandam pecuniam: sz ego cõtra puto. l Si pars rei legate vsucapta sit: an insolidũ parendũ sit dubito: ꝛ põt dici, ꝑ pte parẽdum ex sentẽtia testatoris. l Plautius vni ex heredib⁹ fundũ legauit si centũ heredibus dedisset ɔducet suam partẽ hereditariã: ꝛ reliquã summã heredibus ꝑ portiõe eoꝝ dabit. At si heres ex pte ita institut⁹ esset: si heredib⁹ decem ɔdisset: nõ alr esz heres q̃z si tota decẽ coheredibus ɔdisz: quia nõ ante ad hereditatem admitteretur q̃z si omnẽ summam dedisset. Nam ꝛ cum seruus testamento liber ꝛ ex parte heres ita scriptus esset si heredib⁹ decem dedisset: constat nõ aliter eũ liberum heredemqz futurum: q̃z si tota decem [a] coheredibus dedisset paulus. hoc iure vtimur. i Dẽ.

l Vlianus ait: si heredi legatarius cui sub conditione legatuz erat: si heredi decem dederit in qõ ei debet: heres accepto tulisset: nõ quidem videri conditõi paruisse q̃i dederit: sed quasi per heredem stet quo minus pareat posse petere legatum quasi extiterit [b] conditio.

m In diem exempli i Dẽ. gratia centesimũ ita impetratum est statulibero vt pecuniaz solueret: neqz initium temporis eius quod futurum esset ascriptum est: adita hereditate cedere dies incipit quia absurdum esse visum est ante diem preterire q̃z is existeret quez oportet accipere: ꝛ hoc in omnib⁹ qui heredib⁹ dare [c] iussi sunt. dicendum est igitur ꝛ legatario ex adita hereditate ad parendum conditioni tẽpus imputabitur. Seruo [d] libertatem ita ɔdit: ille si meus erit liber esto: legatum vel hereditatem sine conditione ei dedit: deinde euz alienauit [e]: ɔbebitur domino eius legatum vel hereditas ꝛ iussu eius adiri poterit [f]. Nã id expressit si meus erit in libertate danda: quos futuꝝ erat vt impediretur libertas etiã si expressum non esset [b]. Sepe numero tamẽ mutatur rei effectus quanq̃z id expresserit testatoꝛ: qõ etsi non fecisset inessz tñ. i Dẽ.

n On putabaz diez [i] fideicõmissi venisse cum. xvj. annũ ingressus fuisset is cui erat relictum: cum ad. xvj. annũ peruenisset: ꝛ ita etiaz aurelius iperatoꝛ antonin⁹ ad appellatõez ex germiniana iudicauit.

o In annos [k]. x. Celsus. Heres dare damnat⁹ aut quis liber esse iussus est: nouissimo eius tẽporis die legatũ debebitur: ꝛ libertas [l] obtingit. v Vlpianus.

p Si cui libtas [m] data sit directo sub hac cõditõe: si ratiões reddidisset arbitrum a consulibus dari diuus pius permisit bis verbis. Adici a nobis amplissimi consules arbitrũ [n] dabunt: qui excussis [o] ratõnibus nõ tñ que reliqua [p] sunt epa phroditi constituerũt [q]: verũ etiam quas rões quoqz instrumẽta tradere: aut exhibere dominis suis ɔbeat [r]: cuius sentẽtie cum fuerit satisfactum nõ impeditur epaphrodiri libertas. m Odestin⁹.

q Ab diuersis [s] ɔditõibus disiũctiz positis liber esse iussus eã cõditionez eligere potest qui sibi leuior esse videbitur. Legato ɔo eo mõ relicto legatariũ nouissime' conditiõi parere oportet. Heredi decẽ dare iussus ꝛ liber esse ꝛ heredis heredi [t] dando perueniet ad libertatez. Quod non similiter i legatarij persona custodiri publicius scripsit.

r Nonnunq̃z cõtin i Dem. git [u] vt quedaz noiatim expressa officiant: q̃zuis õmissa tacite itelligi potuissent: nec essent offutura. Quod euenit si alicui ita legatur: ticio decem do lego si meuius capitolium ascẽderit: nam q̃zuis in arbitrio meuij sit: an capitolium ascendat: ꝛ velit efficere vt ticio legatum ɔbeatur: non tamẽ potuit alijs verbis vtiliter legari. Si meuius voluerit ticio. x. do: nã in alienã volũtatem cõferri legatũ non põt. idez dictum est [v] expressa nocẽt: nõ expressa non nocẽt. i Dem.

s Ab diuersis [w] ɔditõibus disiũctiz positis liber esse iussus eã cõditionez eligere potest qui sibi leuior esse videbitur. Legato ɔo eo mõ relicto legatariũ nouissime' conditiõi parere oportet. Heredi decẽ dare iussus ꝛ liber esse ꝛ heredis heredi [x] dando perueniet ad libertatez. Quod non similiter i legatarij persona custodiri publicius scripsit.

t Nonnunq̃z cõtin i Dem. git [y] vt quedaz noiatim expressa officiant: q̃zuis õmissa tacite itelligi potuissent: nec essent offutura. Quod euenit si alicui ita legatur: ticio decem do lego si meuius capitolium ascẽderit: nam q̃zuis in arbitrio meuij sit: an capitolium ascendat: ꝛ velit efficere vt ticio legatum ɔbeatur: non tamẽ potuit alijs verbis vtiliter legari. Si meuius voluerit ticio. x. do: nã in alienã volũtatem cõferri legatũ non põt. idez dictum est [z] expressa nocẽt: nõ expressa non nocẽt. i Dem.

u Dictum in multis legibus: vt. j. de regu. iur. l. expressa ꝛ. l. act⁹ ꝛ s. de heredi. insti. l. si quis sempronium. ꝛ. l. captatoꝛias. Item hoc i voluntate extranei heredis autem vel legatarij secus: vt. s. de le. i. l. si senatus. ſ. pe. ꝛ. s. de le. iij. l. xi. ꝛ. ſ. sic fidei. sed in aliena videtur cõtra. s. de le. ij. l. i. So. ibi. Item econtra. quandoqz expressa prosunt vt. s. de vsufruc. le. l. uetus. ꝛ in pupillari substitutione tacita. que ɔ

speciale. Item contra. j. de muũ. ꝛ ho. l. ad rem. so. ibi quo ad honores speciales.

k f In annos. x. completos.

l Libertas. secus si dixit anno decimo sit liber: vt. j. ɔ manu. testamen. l. si ita su. li. re. ar. contra. Item idẽ qõ hic si aliqd reliquatur vel promittatur anno. x. ar. j. de ver. ob. l. qui hoc ãno. secꝰ si dicitur annua. vt. C. quando. di. le. ce. l. i. ꝛ facit. s. l. prox.

m Si cui libras alias non retinetur reddere: vt. s. de neg. ge. l. que utiliter. ſ. qui pure.

n Arbitrium. i. iudicem delegatum. f. vt ꝛ. C. de fideicom. li. ber. l. si pure. ꝛ. s. de iudi. l. vir. ſ. liber ẽt ꝛ facit. j. l. cum pretõ ſ. iudicem.

o Excussis. idem si stabit per heredes quominus excutiantur: vt. s. de contrahen. cmp. l. hec venditio.

p Reliqua idest reliquata.

q Constituerunt. idest declarabunt. ꝛ reddi facient.

r Debeat. repete' ꝛ consistunt sic in fõ consistit ꝛ an. ratio: vt. j. e. l: cum seruus.

s Ab diuersis puta si. x. de. deueris. Item si equũ deueris. ꝛ ꝙ subiẽ difiunctim. l. i diuersis testamenti parti bꝰ ad quod. j. ɔ ma nu te. l. v. ꝛ. l. qõ vul go. ꝛ. j. e. l. quod traditum ꝛ. s. de tutel. l. tutoꝛ datus in fi.

t Nouissime. imõ cuilibet: vt insti. de here. insti. ſ. si pluresꝛ. s. de condi. insti. l. si heredi, que sunt ɔ sed ibi separatim per coniunctionem distinctiuam hic le ge separatim in diuersis partibꝰ testamenti. ꝛ facit. s. ɔ le. i. l. si mihi. ſ. penul.

u Heredi quod nõ similiter. idest legatario iussum est dari eius heredi dari nõ potest secundũ Jo. alij sic si legatarius iussus est dare non põt dare heredi heredis ꝛ speciale est in libertate qõ. negat. Jo. uel dic ex parte heredis datur ei ꝛ eius heredi. sed ex diuerso in legatarij persona non placet sicut heres legatarij dare possit: quia semel deficit ꝛ datio ꝛ hoc placet Jo. argu. j. e. l. si ita expressum.

x In On nunquam alienam. f. expressam. vel simplicem vel nudã.

y Dictum in multis legibus: vt. j. de regu. iur. l. expressa ꝛ. l. actꝰ ꝛ s. de heredi. insti. l. si quis sempronium. ꝛ. l. captatoꝛias. Item hoc i voluntate extranei heredis autem vel legatarij secus: vt. s. de le. i. l. senatus. ſ. pe. ꝛ. s. de le. iij. l. xi. ꝛ. ſ. sic fidei. sed in aliena videtur cõtra. s. de le. ij. l. i. So. ibi. Item econtra. quandoqz expressa prosunt vt. s. de vsufruc. le. l. uetus. ꝛ in pupillari substitutione tacita. que ɔ

matrem non admittitur sed in expressa sic: vt.C.de insti.et sub.l.fi.et de impu.et ali sub.l.precibus. Item in casibus vbi exigitur speciale mãdatum. vt.s.de procur.l.pom.in prin.et in nouatione: vt.C.de do nati.l.fi.quandoq; nec prosunt nec nocent: vt.s.e.l.si in diem .ſ. fi.et facit.s.de rebus du .l.vtrum.ſ. cum quidam.et de leg.ij.l.iij.et de fi deicom. liber .l. de statuli. cum heres.ſ. fin.

3 Si quis ser/ uum compe tit .contra supra de adimẽ.le .alumne.ſ. seia.vbi adẽpto oneꝛ videtur adimi emo/ numentum ſol.ibi propter onus iniun ctum erat legatus re licturꝰ: vnde oneri alij deputato videt adẽ ptum legatus.sz hic non in vis modi sed conditionis videli/ cet. si rationes red diderit legauit liber tatem. vnde licet cõ/ ditionem adimat te net tamen libertas. et facit.s.de adi.le.l. iij.ſ conditio legati.

a Si quis legata. quia fere idco dicit: quia quãdoq; purum non proroga tur per hec verba vt illud possunt in die lego: vt.s.de le.i.l.ta lis.

b Demonstrationẽ vt nihilominus con ditionem. vt.j.quan do di.le. ce.l.si dies: que est contra.

c Duob9 ꝓsequtur.i mo ex toto debet im plere vt solidum cõ sequatur. vt.C.de cõ di.inser.l.si plures.q̃ est contra. So.ibi ꝓ ditio indiuidua fuit hic diuidua.

d Accrescit.immo sine onere. vt.s.e.l.si separatim.sz ibi suo iure habet solidum et facit.j.e.l.cui fũd9. et.C.de cadu.tol.ſ.ne autem.

e Cuius non habebat. q2 capax non erat: vt in sti.de hered.qua.et dif. quia testamenti.

f In mare.facit.s.de condi.isti.l.si mulier et.l.si quis heres.sed contra.s.de cõdi.insti. l.quidam.sed ibi fa/ uore humane condi tionis: vt ibi dic. Ita .j.de so.l.si scius.x. So.ibi fauore.pupil li et furiosi: ne pdant qui sunt capaces. Ita contra. s.de condi.isti.l.conditiones.vbi deriso/iaz ꝓditionẽ non oporꝛet impleri: Item contra.s.de.leg.i.l.seruo ali.ſ.fi.

g Testi noie.sic.n.legatũ esset nõ haberet quid aliud necesse dare sed hic habet sed auferꝛ per fiscum: vt.j.de iure fis.l.lucius. et fac j.de dona.cã moꝛ.l.in oib9.

h Si fũdus sub ꝓditiõe.s.dãdi.x.

i Ani sui ꝓditiõe.s.dandi decem.

l Ex accidẽti. s.ex noua voluntate legatarij: vt.s.in pri.vel q2 mo ritur legatarius ex persona eni heredis zc. vt.j. de ver.ob.l.ij. ſ.j.sz fallit.s.de le.i.l.legatarius.et facit ad.l.s.de acqui. here.l.qui putat s.e.l.falsa.ſ.fi.et.s.de cõtraben.emp.l.fistulas.ſ.q fũdũ.et.j.e.l.pe.et.s.ꝺ le. iij.l.vxoꝛe.ſ.agri.et.s.e.l.si quis lega.ſ.fi.

m Quesitũ. vt liber sit. nõ ẽ modus sed ꝓditio si operas det.

n Sapienter. i. callide. sic eronice dicit .non enim põt dari sapientia cũ ob id ipsum teneat ac. in. factum: vt.s.de cõdi ob causam.l.tertia.ſ. fi. et.j.e.l.si inuitis et de statu li.l.cum heres.ſ. stichus.

o Si ancille sed si liber si ita legatus: et post fiat serua interdicit legatũ vt.j.e.l.proxi.

p Nubere. et de eo statu videtur cogitatum quo nu bere potest az.et facit .j.e.l. cũ ita.ſ.i.

q Interdicit.ꝺcesserit. pẽ dente conditione quod.C. de cadu.tol.vnica.ſ.fin ãt.

r Arbitroꝛ.non ergo habe tur oꝛo mortuo deportat9: nec soluit matrimoniũ: vt j.de bo.dam.l.v.et.C.de do na.inter vi.et vxo.l.res.sed ꝑ.j.de bo.li.l.si necesse.ſ.si deportatus: vbi perdit pa tronus ꝑ ta.si deportetur. ſo.nec ibi perdit ius succedẽdi: q2 admittit sequẽs et etiam idem si restituatur et eodẽ mõ rñ.j. de ꝑ ta.l.i. §.filium sz quid in nostro causa si sit ab hostibus ca ptus: rñ.in pendenti est le gatum. vt.j.de bo.lib.l. si ꝺ cem.ſ.si deportatus. Item quid si fiat conuersus vide tur quod pro mortuo ha/ betur: vt.C. de epis.et cle.l. fi.i.rñ.põt.rñ dici ꝑ quia, p mortuo habet quo ad ma trimonium soluenduz et lu cra ex eo petenda: vt non possit ei legari. et facit .j. de ver.ob.l.ex ea. §.in insulã.

s Seruitus morti: sic.j.de reg.iu.l.seruitutem et.j. de so.l.qui res.ſ.aream.

t In facto. hic nomine facti complectit da/ ta: vt.C.de cura. furi.l.con silio.ſ.fi.et.j.subijcit. sz stri cte accepto verbo et prope sunt species opposite dari et fieri. vt.j. de ver.ob.l.ij.

u Quasi hic quasi deno/ tat ipfectionẽ.nã et alie mꝰ te sũt diuisiones. s.an psistãt in fcõ meo tm̃ an in meo et alterius: vt nõ.s.e.l.in te stamento. et in summa. sed et hic supponit sex exẽpla tria et affirmatiua et tria in negatiua. et forte de his tm̃ ponit quia frequentius cõ tingunt.

x Vt quid detur. semper pone vt qõ hic et in sequen tibus.

y Detur .lego tibi fundũ si dederis. x. heredi l' sic fe ceris ei domuz vel si nauis ex asia venerit: et ecõtra le go tibi fundum. si non de deris heredi .x. vel si non feceris ei domum vel si nauis ex alia non uene rit: et hec superioꝛ. s. si ñ venerit est tertia species que infra dicit eẽ i euẽtu.

z Ipsorum. s. legatarioꝝ. si legatarius dederit vel fecerit. et econtra ñ dederit et non fecerit.

aa Aut alioꝝ. puta lego tibi fundum si ticius dederit. x. heredi vel fece rit domum. vel econtra non dederit et non fecerit.

bb Tertia prima species fuit in dando vel non dando. secũda in facien/ do. vel non faciendo. tertia in euentu. scilicet si nauis venerit ex asia vel non venerit.

cc Fiscus. peruenit. ad fiscum. vt si legatus est fundus non capaci si. x. der

cidenti conditio non debet: et om/ nis numerus eoꝝ qui in locum eius substituꝝ pro singulari per sona est habendus.

o Quesitum Pomponius. est an si iussus fuerit seruꝰ. v. operas extraneo dare vt liber sit si ꝓditio talis sit recipienda: vt quẽ admodum circa pecunie dationem dicitur ita et circa prestationem ope rarum dicamus: sed hoc iure vti/ mur: vt quemadmodum dictuz est si pecunia ex peculio suo det extra/ neo admitti eum ad libertatem.

Ita et si opera prestiterit necesse sit eum admitti ad libertatez. itaq; et in proposito sapienter faciet he/ res si impedierit eũ quo minus pre stet operas: hac enim ratione seruꝰ perueniet quidem ad libertatez: sz operis eius extraneus non utetur.

p Si ancille aliene Idem. cum ea nupsisset legatum sit: proculus ait vtile legatuz esse: quia possit manumissa nubere.

q Interdicit Ulpianus. legatum si ea persona decesse/ rit cui legatum est sub conditione. Quid ergo si non decesserit sed in ciuitate esse desierit: puta alicui le/ gatum esse si consul fuerit: et is in in sulam deportatus est: nunquid nõ interim extinguitur legatum: quia restitui in ciuitatem potest. Sꝺ probabilius esse arbitroꝝ non idẽ erit dicendum: si ea pena in euz sta tuta fuerit que irrogat seruitutem: quia seruitus morti assimulatur.

r Paulus. In facto consistentes condi/ tiones varietatem habent: et quasi tripartitam recipiunt diuisio nem: vt quid detur: vt quid fiat: vt quid obtingat: vel retro ne detur: ne fiat: ne obtingat ex his dandi fa/ ciendiq; conditiones in personas collocantur: aut ipsoꝝ quibus quid relinquitur: aut alioꝝñ. Ter/ tia species in euentu ponetur Si fiscus sicut bisdem conditionibus parere debet quibus psona a qua id ipsum quod relictum est perue/ nit: sic etiam cum suo onere hoc ip sum vendicat. Ulpi.

s Si vir vxoꝛi ad tempus libero

heredi habebit fiscus legatum si.x.dederit.sic enim z si per legatum predicta.x. sunt relicta: vt z.s.ad sill' cum fisco predicta autē.x. cā iplende cōditionis danda non sunt legatum: vt.s. siquis.om.causa.te.l. si qs sub condi.

f Si vir viuo p⁹ testamentum tamen: vt.s.prox. nec ob.s.e.l.solemus:

e Nascatur.facit. s.e.l.cū fuit.z.l.si iam.§.i.ac.

f Ed si hoc etiam continuatur precedenti.

g Cuidaz.capiēti vt filio naturali tres vncie que nō capit nisi vnam vnciaz cuz matr̄: vt.C.de natura. libe. l.i.z.ij.

h Aliquid.puta q̄ valet vnam vnciam.

i Possit.z ita tres vncias integras quod uidetur quasi zē.

k Extra fit.f.de suo.z dedit causa implende condi tionis.

l Subsideret.i.remaneret z facit.s.e.l.plautius.§.itē rescinditur.z.j.ad.l.falcidi l.ad veterani in fi.z.l. quotiens.

m Cum vir cura. vt corrigat: z castiget: z facit.j.e.l. ticio si non z.C.de indi. vidui.l.ij.z auten. ibi posita. z.arg. s.de condi. l.in hoc iudicio.§.si cōuenerit. z.j. e.l.por.

n c Am ita legatum sit mulieri vel alij.

o Plures persone singulariter. si autem omnibus ō ciuitate sub.dic vt.j.l.pr

p Si nupserit.sed nunqd habet locum cautio muciana. Rñ.non quia ipleri potest ea viua puta si alij nubat: vt no.s.e.l. muciane.

q Quale si generaliter sic s.de fundo instruc. l.quesitum.§.idem rñ.domo istructa z de condi.insti.l.filius z.C.de insti.z sub.l.i.z.l.re prehendenda.

r b Dicit modo legi .que dicit haberi legatuz etiam conditione non ipleta quia viduitatem iducat quia hec non inducit vt.s. e.l.prox.in prin.

f Aricie.ciuitas est ap.romam.

t Fraudande. ad.hoc.j. ō iurepa.l.adire.§.si patron⁹

u Adiuuandam. no.fauorem extendi.sic.s.de libe.z post.l.cum quidam.

x l Egato heredem suum.si non decedat legatarius pendente conditione.az.C. de ca.tol.§.sin autē. z facit.s.ō verb.ob.l. si quis.§.ticius.

y b Heres per eum vt.s. e.l.iure ciuili. z no. sic.s.si pars here.pe.l. permittendum. sed ar.ō.C.de bis que a non do.l.fi.z.j.e. l.duos .vbi i vno negligēs uel agnoscens in alio vide

rum legauerit: potest dubitari an ō bis duntaxat filijs sensisset testatoz qui post mortem eius nati fuissent: an de his qui uiuo[d] eo ab eo susceptι fuissent post testamētum factum: cum manente patrimomo. decessisset verum equū est proficeī siue uiuo marito siue post mortem nascatur[e].

t Erentius.

Sed si hoc specialiter expressit testatoz: etiam[f] si ex alio post mortem suaz liberos, procreauerit: nihilominus eam ad legatum admitti.

Cuidam non solidum capienti[g] ampli⁹ legi cōcesse portionis relictuz est: si heredi aliquid dedisset[h].

Queritur an id quod cōditionis implende causa ei dederit cōsequi ex cā lagati possit[i]: quasi ñ capiet id quod eroget: an vero id extra sit[k]: nec ideo magis ex bonis testatoris amplius capiat quaz capturus esset: si sine condītione legatum esset: z iulianus rectissime scribit tanto amplius eum capturum quantum conditionis implende cā dare eum oportet. nec interest heredi an extraneo dar̄ iussus sit: Quia computatione facta que semper in persōa eius introduceretur nō amplι⁹ lege pceſſe portiōis ad eū sub sideret[l].

Cū vir vxori si a libtis ne nupserit in ānos singulos aliqd legauerit quid iuris sit: Julian⁹ respondit posse mulierem nubere: z legatum capere.

Nō si ita scriptuz esset si a liberis impuberibus ne nupserit legem locum non habere: quia magis cura[m] liberoz q̄z viduitas iniungeretur.

Gaius.

Cum ita legatum sit[n]: si ticio non nupserit: vel ita: si nec ticio neque seio neque meuio nupserit: z deniqz si plures persone[o] comprehense fuerint: magis placuit cuilibet eoz si nupserit[p] āmissuram legatum: nec videri tali conditione viduitatem iniunctam: cuz alicuilibet satis commode possit nubere: videamus z si ita legatum sit si ticio nupserit: z quidem si honeste ticio possit nubere: dubium non erit: quin nisi paruerit cōditioni excludatur a legato: si vero indignus sit nuptijs eius iste ticius: dicendū est posse eam beneficio legis cuilibet nubere: que enim ticio nubere iubetur: ceteris omnibus nubere ,phibetur.

Itaque si ticius indignus sit tale ē quale si generaliter[q] scriptum esset: si non nupserit. Immo si verum amam⁹ durior hec cōditio est q̄z illa: si nō nupserit. Nā z ceteris omnibus nubere probibetur: z ticio cui inhoneste nuptura sit nubere iubet[r].

Eraci⁹.

b Dc modo legato dato si lucio ticio non nupserit non esse legi[r] locum iulia. aiebat: quod si ita scriptum esset si aricie[s] non nupserit interesse: an fraus legi facta essz

nam si ea esset que alibi nuptias nō facile possit inuenire: interpretandum ipso iure rescindi: quod fraudande[t] legis gratia esset ascriptuz. legem enim vtilem reipub. sobolis scilicet procreande causa latam adiuuandam[v] interpretatione.

p Aulus.

Legato sub cōditione relicto heres a quo sub conditiōe sine legatum est pendente conditione moriatur: heredez suuz[x] obligatum relinquit.

m Odesti.

Heres statuliberū cui in euētuz conditionis fidelcommissum restituere rogatus esset manumisit Quero an fideicommissiuz ei prestare debeat Herenni⁹ modestin⁹ respō. quanq̄z ante omnia statuliberum heres manumiserit: tamen si fideicommissiuz quod sub hisdē conditionibus relictuz ei debet ita prestare cogitur: si conditiones impletas esse pretendit: aut per[y] eum steterit quo minus impleantur.

Cum sub hac[5] con Labeo. ditōe fund⁹ alicui legat⁹ esset: si seruuz non manumiserit: z si manumiserit legatū fundi ad meuium translatuz esset: Legatarius de nō liberādo satisdedit: z legatuz accepit z postea liberauit: quero an aliquid meuio detur. Respōdi si cui ita legatuz esset: si seruuz non manumiserit satisdatōe interposita accipere ab herede legatum poterit. Et si postea seruū manumiserit cō missa stipulatōe heredi vel fundus vel quāti ea res est restituet: eoque casu heres ei cui ex sequēti cōditione legatuz debuerit restituet.

Si ita legatū[a] esset Idem. cū nupserit: si nupta fuerit: z hoc testatoz scisset: alterū matrimoniū erit expectāduz: nihilqz itererit vtrū viuo testatoze: an post motez ea iteriz nupserit.

Gaius.

Si ita expressiuz[b] erit ticio si voluerit do lego apud labeonez proculus notat: tamē aliter ad heredez legatarij pertinere quaz ipse legatarius voluerit ad se pertinere: quia conditio persone iniuncta videtur.

p Papinianus.

Quos mater filios sub conditione emancipationis[c] ex partibus heredes instituit: eisque pluriū rerum preceptionem pure[d] dedit: hereditatem adierunt[e]: patrez a legatozum commodo illa quoqz ratio debz submouere[f]: quod emācipando filios obsecutus[g] voluntati supremum iudicium vxoris sue custodiri voluerit.

Idem.

Legata sunt non esse cogendū ticium caueret.

Sextus cecilius existimat: quoniaz ad ipsuz duntaxat emolumentum legati rediret[h].

Sed si filio fratris[i] alumno minus industrio proscriptū ē voluit interesse heredis[k] credendum est:

tur agnoscere.

Cum sub hac quanti ea res est.no.ō cautiōe muciana.sic supra.ea.l. mutiane.z.l.if.cui.z j.e.l.ticio.z.l.heres §.qui post.z.l.cuz ta le.z.s.de cōdi. insti. l.iiij in fi.

Ita legatum expectandum vt supra. de le.ij.l.si ita sit.§.si parer.z argumen.j.de ver obl. l.eum qui calendis. z facit.s e.l. hec condi.z.l.si iam in fin.z C.de insti. z sub.l.si quis heredem.

Ita expressū pertinere. est enim conditionale: vt. s.de leg.i.l. si ita §.i.sed nonne si simpliciter relinquitur est in suo arbitrio z non transmittit: vt C.de cad. tol.§. cum igitur sed hic expressa nocent: vt supra ea.l. nunq̄. perinde enim est acsi diceret si acceperit: vt supra de adi. lega.l.iij.§. si quis ticio secus in venditiōe vt.C. ō cō traben.emp.l.in vendentis. z facit.s.locati.l.locatio.

Quos emancipationis sic facit .C.de inoffi .testamen.l.filius matrez. Pure.ideſt simpliciter non apposita conditione emancipationis.

Adierunt. igitur extitit cōditio quia fuerunt emancipati.

Submouer.immo videtur non submoueri.vt infra quādo di.leg.ce.l. si post diē §.fin. vbi inspicitur dies quo cedit legatum.sed hic non cedit nisi post emanci. quia conditio intelligitur repetita: vt. j. ea.l.quia.

Obsecutus. arg. contra supra ea.l.heres statu. z facit.s.ō mino.l. si filius.

Ticio. reddiret.sic infra.ō donari.l.ij.§. fin.z.l. iiij.sed contra.supra de le.iij.l.si tibi legatum.

Fratris.scilicet testatoris vl̄ legatarij cui voluit fundum emi z non alienari.

Heredis. ratione affectionis quam habuit testatoz i alumnum.alias cum esset nudum preceptū nō valeret vt. s.de le.i. l.filiusfam.§. diui z

de le.iij.l.pater.§.iulianus.
l Non alienaretur.alioquin aget heres ex cautione.si enim ex cautione non ageretur non interponeretur:vt.j.vt leg.no.ca.l.hec stipulatio.§.diuus.
m Ticio.vxorem.quam honeste ducere potest:vt.s.e.l.cum ita.
n Conditio.i. modꝰ z facit.C. de insti. z sub l.ij.
o Cautio.s.deducē da z sic etiaz post accepit legatum cū sit modus non cōditio vt.s. de le. iij.l.si tibi leg.
p Denegat:vt.j.de ver.ob .l.ticia in pri. z.C.de sponsa.l.fin. in fin.
q Inuitari.sic. j.de dam. infec.l.procul9 z.C.de codicill.l.fi.z de iniur.l. iniur. §.si quis de honoribus. sed ar.ō.j.ne quid in loco pu.l.ij.§.merito
r Ticio.c.libertatiſ sic.j.ō liber. ho.exhi. l.nihil. z .argu.s. de vſufr.l.iij.§. ne tamē
s Vltimur. cōtra.C. de ope.li.l.pe.in fi.§z hoc tempore manumissionis hanc.l. imposuit ibi ex iterum lo.vſ hic quo ad hoc quia non dabitur ei legatuz:vt z.s.ō ali. le.l.libertis.§.fi. non autem vt precise cogātur ibi morari: vt ibi l fauor religiōis.
t Ticio genero.ōbe at immo mulier tantum:vt. s.de le.iij.l. fideicom.§.interduz z de le.i.l.seruo legato.§. si testator. que sunt contra.so.ibi reliquit contemplatio ne filie tātū:hic vtri usqz fm quosdam:sz certe hic z ibi loquitur cum dubiū erat cuiuſ contemplatiōe reliquit.sic enim dicē hic consultum videt dicit ergo quod ō in restricto filia tm̄ habeat vt ibi .sed de eq tate vteraz .vt hic.z j.e.§. constante.z. q si maritus.
u Heres ignorans diuortium.z dic solum scilicet volens. nam cogi non potest sicut z vbi non vult contrahē matrimonium ticius:vt.j.e.§. q si nolit.z hoc idū/ cat proximus versi/ culus constante zc.
x Nam zsi quis.bene dico inuito eo solui viro.
y Ipsam.s.mulierem.
z Fieri velit.vnde apparet etiam mariti contemplatione relictuz legatum z sic ipse petet.
a Apud heredem.hoc fm illā distinctionē quaz nō.s.e.l.i testō az.
b Causa le.alias causa legati.i.propter legatum: alias cause.
c Intelligitur.z sic ipsa petet.
d Peti potest.immo videtur inesse conditio si matrimonium fiat vt z in stipulatione.vt.s.de iure do.l.mulier.i.Resp.sed forte aliud in legato vel dic inesse conditionem muliere promittente non autē alio promittente vel legante.

atqz ideo cautōem interponendaz vt z fundus comparetur z postea non alienaretur[l]. Ticio centū relicta sunt:ita vt meuiam vxorem[m] q̄ vidua est ducat:conditio[n] nō remittetur. Et ideo nec cautio[o] remittenda est:huic sententie non refragaf: Quod siquis pecuniam promittat si meuiam vxorez non ducat pretor actionem denegat[p]: aliud est enim eligendi matrimonij pene metu libertatez auferri:aliud ad matrimonuz certa lege inuitari[q]. Ticio[r] centū relicta sunt:ita vt a monumēto meo non recedat:vel vt in illa ciuitate domicilium habeat: Potest dici non esse locum cautōi:per quā ius libertatis infringitur. Sed in defūcti libertatis alio iure vtimur[s]
Ticio genero meo heres meus dotis filie mee nomine centum dato. Legati quidem emolumentum ad seiam que dotem habere incipit pertinebit. Sed quia non tantum mulieri:sed ticio quoqz cui pecuniam legauit consultum videtur: prope est vt ipe legatarius intelligatur z legatum petere debeat[t]. Si post diuortiuz genero pecuniaz heres[v] soluerit:eque liberabitur: quoniaz in dotem solutio conuertitur. Constante autez matrimonio etiam prohibente muliere ticio recte soluetur hoc enim z mulieris iutereſt vt incipiat esse dotata:nā z si quis[x] ipsaz[y] quoqz portionem habere respondit:eāqz pecuniam petat: neqz dotis fieri[z] velit:non dubie doli sūmouebitur exceptione: ante nuptias vero ticio vel muliere defunctis legatum apud heredez[a] manet. Qd̄ si nolit eam vxorē ducere causa legati[b] quod ad mulieris personam attinet satiffactuz intelligitur[c]. Sz ticio legatum petenti nocebit exceptio doli mali. Sabinus autem existiabat nupta muliere ticio sine cautione legatum deberi quoniaz pecunia dotis efficeretur:sed cum ante nuptias quia purum legatum est peti potest[d]:cautio mulieri pecuniā reddi necessaria est:quod si maritꝰ ticio suo[e] causa ceciderit: neqz soluendo sit:nunquid aduersus heredem ticio suo.i .culpa:quia non probauit legatum.
f Actionē.fa.s.de eo per quē factum est.l.fi.z de iure do.l.si extraneus.
g c Um tale.cauere.s.cautione mutiana.R.
h Liberis.viua matre.est z bona ratio in extraneo:vt.j.§.ticius z.j. e.l.pater.§.socrus.non in matre vt hic z est ratio vt subijcit:nec in patrono vt.j.prxi.
i Sententia.i.dictuz z rō z sic mulier cauet:vt legatum habeat sed alia ratio eam excusaf videtur: quia viduitatem inducit: vt .s. ea.l.sed si hoc con.§.fi. z secundum hoc dic sententia i.ratio non dictum vel ibi expressit ne nuberet. quod hic non fecit.
k Voto matris.q̄ est vt si lij.viuant post eam:vt.s.ō inoffi.test.l.nam zsi parentibus.
l Velut.nam proprie mutiana locum non habet cū possit impleri viuo liberto vt.s.prox.no.
m Coniunctum.secus in non coniuncto vt.j.proxi. §.notatur.
n Ticius heredem. sub hac conditione si fidei zc.
o Suam.s.heredis.
p Exemplum. idest ista cautio mutiana:sz ideo dicē ō exēplo quia olim cum solēnitate interponebatur: que hodie cessat:
q Ante. consti.sub. etiam ante constitutionem illam que dicit restatorem posse remittere satisdationē: vt C.ut in pos.leg.l.scire sic ergo nec ante.l.illam interponebatur:quoniam viuo zc. vt.s.in prin.l.nō. Itez nec post:tum quia remitti pōt: vnde non est necesse cauere .tum quia viuo zc.z dic potuit s.mortuo herede viuente legatario.
r Non interponende. satisdat ergo heres de hereditate restituēda:nisi testator remiserit:vt hic z.C.vt in pos. leg.l.cum archimeram:sed z iure nouo cauet in casu vt quando rogatur restituere quod z supererit vt.C.ad tre.autē.contra rogatus. alias non inuenio iure nouo. Item z rationē reddere debet nisi vetuit testator vt hic z.j. ad trebel.l.mulier.§.sed enim.
s Adhibitus. sub. videtur zc.ad q̄ est.s.de li.le.l.non solum vestium.§.si heres.l. aurelio.§.meuia z.s.de admi.tu.l.quidam decedens z.s.manda.l.pe.§.fi.
t Remissa.quia non videf dolus remitti:vt. s.proxi. rñ.sed.alias ratione redde re debet:vt.s.de ne.ge.l.ij.
u Rescriptum.alias est hic.§.alias lex si arbitratu.
x Inferatur.ideoqz z hec conditio remittitur quasi viduitatem aut deterius inducat.vt.s.e.l.cum ita in fi.z.l.hoc modo.az.z. facit.s.e.l. filie.z de le.i.l.turpia.§.i.sed ar.contra.s.de admi.tu.l.ticium in prin.sed quid si pure legauit.z sub conditione rogaui eam de restituendo ei cuius arbitrio mulier nubere debeat.rñ forte valet fm.az.
y Deuie.eam confestim.sed cur non expectatur dies mortis in solutione legati.lz alij conditioni.s.si non nupserit non sit necesse parere:vt.s.ō condi.insti.l.que sub conditione.§.si quis.nam z si mors tantum esset apposita seuaretur dies eius Item plus habere non debet si non paruit illicite conditioni quam si paruerit licite:vt.j.e.l.mulieri.i.ñ ideo tollitur di-

latio quia testator in cuentum cõditiõis explere voluit eam habere legatum .tunc enim est certum eam non nubere cum iam est mortua vnde tũc tantum voluit prestari legatum sed cum conditio spernatur eius diem vel dilationem in solutione expectari superfluum est.videbantur enim testatori hec duo paria.lego.tibi cum morieris.si non nupseris.sed cõtra est vt infra.e.l.heres in prin ℣.§.quamuis az. vel fm.b.

non spectatur dies mortis ad solutionem propter pu. vtilitatem.que ẽ vt statim consecuta legatum possit nubere ℣ filios procreare: vt.s̃.e.l.hoc modo in fi. Itẽ hoc in muliere que virum non habuit. In vidua vero cui a viro vel ab alio legatur ne nubat secus est vt C.de indicti. vi.tol. autez. cui re.

5 Certus puta calendis ianuarijs.vel ad annum.

a Incertus.vt cum ticius erit consul. tunc ergo dies legati expectabitur. ad ꝙ s̃.e.l.si hoc ita.§.fi.

b Falsam.vt quia negocia mea curasti tibi lego:vt s̃.e.l.demonstratio.§.quãuis.

c Non coberes.s.vt ea cessante cesset legatum. secus autem est in ratione legis nam ea coberet in tantum vt ea cessante cesset lex: vt j̃.de iurepa.l.adigere.§. q̃uis ℣ nõ.s̃.de le.℣ se.con.l. non omnium.℣ facit. s̃. de condi.inde.l.damus ℣.s̃.ꝺ here.instl.l.fi.

d Non fuisse.facit.C.de fal.causa.l.i.

e Falsam conditionem. dixerant nunquid ergo habetur pro nõ adiecta.℣ sic valet relictum vel viciet. ℣ certe aut est de presenti.vl̃ de preterito. vel si ticius ẽ consul vel fuit.℣ tunc si est falsa:quia nec ẽ nec fuit cõsul. ℣ non valet relictum.aut de futuro est conditio impossibilis vt si celũ digito tetigeris.℣ tunc habetur pro non adiecta ℣ valet relictũ :vt.s̃. de iniusto te.l.cum in so.℣ institu.de here.instl.§.ipossibilis in presenti ãt casu si solueris quod ticio debeo lego tibi libertatẽ an sit de presenti ℣ sic ñ valeat relictum.R.dixit.℣ pro eo est verbum debeo an de futuro propter verbum soluerit quod est de futuro quod est verius.℣ sic valet fauore libertatis.℣ vltime voluntatis ℣ pro hoc est qꝺ j̃.dicit ꝺfecisse ꝓditionem.

f Defecisse.ex post | acto.sed.s̃.ab initio fuit impossibilis.℣ facit supra de leg.i.l.si sic.§.i.

g Falsam .non facere.licet ei non noceat si de legato constaret: vt.s̃.e.l. falsa.℣.j̃.in fi.huius legis.

b Bato.nil ergo per hoc legat ticio:vt hic sed est derisorium vt in eo q nullam habet domum ℣ legat domum :vt.s̃.ꝺ l.i. si domus. ℣ ar.de.le.ij. l.ticia in prin.sed scio sic:vt.j̃.in fi.legis.

i Sumpsit.Sabinus.

k Diminuendi.ad hoc.s̃.de adimẽ.le.l.legata inutiliter.℣.j̃.de manu.testa.l.ticia.§.fi.

l Assequetur.habebit ergo scius. ℣.in ea quia falsa demonstratio nõ nocet:vt hic ℣.s̃.e.l.falsa.licet non prosit ticio:vt.s̃.dixit.

m t Icio fundus.puta tusculanus.

n Non venerit.scilicet ticius.

o Idem.s.fundus. o Si peruenerit.s.ticius in asiam.

p In omnibus non faciendi.℣.no.duo necessaria.vt cautio muciana locuz habeat.quod sit conditio in non faciendo. Item quod. morte finiat vt hic ℣.s̃.e.l.muciane.℣.j̃.e.l.pater.§.socrus.℣.j̃.ad trebel.l.seruo in.§.i.ĩ casuali cessat vt.j̃.de ma.te.l.libertas.§.i.ꝑ ied est ibi fauor libertatis.

q Peruenerit.s.ticius ℣ sic transfertur legatum in sempronium.

r Utili actione.i.efficaci.s.ex testamento. Item habet ℣ rei ven.secundus legatarius.contra primum.

s Medio.t.inter traditionem fundi factam ticio.℣ anteq̃ ipse venit in asiam.

t Exacta.i.petita.non tamen prestitit eam.ticius.

u Obijci quia sollicite petijt.

x Actiones.s.indebiti.s.condi.quia indebitum ẽ ticio cautione non prestita. vel quia sciẽs soluit indebitum cessat conditio indebiti.sed habet condi.sine causa quia licet ab initio fuit causa rediit ad nõ cauz cum ticius venerit in aliam:vt.s̃.de condi.sine causa.l.i.§.fi.vel dic quod ticius promisit se cautionem prestaturum.℣ ex hac promissio ne cedit actionẽ ſz certe ñ ad hoc agit vt tici[a] caueat nisi dicas i ea

gatariorum finiuntur receptum est vt muciana cautio interponatur heres cautionem a ticio accepit:℣ fundum ei dedit. Si postea in asiaz peruenerit[a] sempronio heres qõ ex stipulatione cautionis interposite cõsequi potest:vtili[r] actione prestare cogitur.sed si cautio medio tempore[s] defecerit que sollicite fuerat exacta[t] nõ de suo prestabit heres. Sz quia nihil potest ei obijci[v] satis erit actiones[x] prestari si tamen ticius cũ in asiam venisset sempronius priusq̃z legatum accipiat decesserit heredi eius[y] debetur quod defunctus petere potuit.

i Idem.

m Ulieri[3] ℣ ticio vsufructus si nõ nupserit[a] mulier relictus est si mulier nupserit[b] q̃zdiu ticius ℣ viuet ℣ i eodẽ statu[c] erit partẽ[d] vsufructus habebit:tantum enim beneficio legis[e] ex legato concessum esse mulieri intelligendum est: quantuz haberet si conditioni paruisset: nec si ticius qui conditione defectus ẽ: legatum repudiet ea res mulieri ꝑderit[f].

i Idem.

q Jes[g] incertus conditionem i testamento facit.

i Idem.

r Ideicommissum[h] a filijs relictum si quis ex his sine liberis diem suum obierit: adoptionis

interuenire interesse quia nõ cauit quod interesse est fũdi estitionis prestatio. Itẽ si heres non exegit cautionem cum posset videtur esse in dolo: vt.j̃.tit.i.l.dolo.℣ ideo tenetur ad exhibendum quia dolo fecit quominus possit exhibere.vt.supra ad exhi.l.iul.§.si tibi ℣.quomodo non semper est in dolo cum non debuit tradere nisi prestita cautiõe: quid ergo est quod supra dixit sollicite exegit.Respon pro/misit se cauturum.℣ erat homo cui videbatur credendum vl̃ forte habuit sine traditione heredis:vt i fra pro.le.l.pe. Itez an deficiente actiõe ad exhibendum habeat in factum sempronius cõtra ticiũ vt.d.§.si tibi.℣. Ref. non cum detur in defectum.vt ibi.sed hic restat rei vẽ.vt dixi.

y Heredi eius.vtpote cedente cum ticius venerit in asiaz ℣ facẽ s̃.de vsuf.le.l.sticho.

3 Ulieri . ticio extraneo. alis si est sic ꝓiunctus mulieri vt nõ sit verisile eã nubere sine eius cõsensu etiã in persona eius talis conditio sperneretur:vt infra.e. l.heres.§.fina.

a Si non nupserit.hec conditio in persona vtriusq̃z apponitur.℣ in persona ticij valet:vt.C.de indic.vi.l.i.℣ in persona mulieris nõ ut dicitur hac.l.

b Nupserit.℣ sic ticio relictum deficit vtpote conditione defecta vt dicta.l.C.de indic.vidui.l.i.

c Statu hoc sine dubio.§z si mutet statum an accrescat mulieri videt quod sic.vt hic a contrario sumit.§z dic ꝑ vt in fi.l. dices.

d Partem.vsuf.s. duntaxat quaz a principio habuit.§z ꝑ.s̃.ꝺ le. ij.l.fi.§.scio.sed ibi alteri tm̃ fuit apposita conditio hic vtriqz.

e Legis que admittit eam ad legatum sprета cõditione viduitat̃; etiam si vellet habere non posset propter conditionis defectum :vt s̃.de le.ij.l.si ita relictum.§.si sub conditione. Item dicas si capite fuerit diminutus vel mortuus:quia non potest videri amittere qõ non habuit.vt.s̃.quibus mod.vsufruc.amit.l.i.§.sed nonne ita demum.℣.j̃.e.l.ticio.℣.j̃.de re.iu.l.nõ videtur rem.sed nonne fuerunt cõiũcti ergo ius accrescendi inter eos locũ hz:vt.s̃.de vsufru.ac.l.i. in princip.que est ꝑ. Sol.ibi alter tm̃ amisit.hic vterque.cum communis conditio defecerit . licet mulier ex quadam dispensatione reassũpserit sine iure accrescendi quasi suam partem magis per legem quã per testatorem habeat. Item est argumen.s̃. de do.prele. l.si scie. Item not.ex premissis quod aut apponitur conditio si nõ nupserit mulieri tantum.aut alij tantũ aut mulieri ℣ alteri. primo casu remittit̃:vt.s̃.e.l.si hoc ita.§.fi. secundo non vt.j̃.e.l.auia.alias q℣.§.ticio.vt.C.de indic.vidui.l.i.in tertio:habet locũ hec lex:i qua dic aut mulier paret conditioni quia fit monacha vel conuersa.vt de iam non potest nubere.℣ tunc quilibet habet dimediam.si vero non paret ℣ nubit socius perdit .ipsa non per legem tantum suam partẽ habet.℣ ea sit contenta.si autem in persona ticij tantum esset apposita conditio mulier totum habet pendente vel deficiente con

ditione ticij:vt.s̃. de vsufruc.ac.l.idem.℣ si apud.§.fi.

g d Jes.puta heres dato cum morietur legatarius:vt.j̃.e.l.hĩs

ſt.nñ.ſecus in ſtipulatione vbi ſpes ſemper tranſit ad hꝛdes.ꝛ facit ſ.de condi.inſti.l.quod ſi ſub ea.ꝛ.C.de cadu.tol.§.ſin autem.ſz ar. contra,ſ.e.l.cum tale.§.meuie.vbi nō differt dies certus ab incerto ſed ibi quo ad aliud.hic quo ad traſmiſſionē.

b Fideicōmiſſum.non ergo per omnia naturali computatur ſic ſ.de le.i.l.ſi ita quis.§.ſi.ꝛ.i autē.qb⁹mo.na.ef.ſui.§. adopt̄.

i Quia inſtituerat ei.qꝛ ſi nō emā eiparet alium ſubſti tuit:vt.j.patet.

k Hoc amplius per hoc etiam ſuperiora videntur repeti: vt ſ.ō le.iij.l.ſi tibi puꝛ

l Repetitam. no.de repetitione.ſic infra e.l.legatum ſub con/ di.ꝛ.l.libertis.ꝛ.ſ.ō condi.inſti.l.cuz ſer uus.ꝛ ō le.ij.l. latin⁹ in ſi.ꝛ de le.iij.l.in re petendis. ſed ꝺ ifra e.l.iulius paulus in ſi.ſo.ibi poteſt dici non fieri repetitionē quia alia rō .ſcilicet neceſſitudinis i per ſonis poteſt aſſigna ri quia fuit exacta cō iunctio.ſed cum alia ratio non poteſt aſſi gnari quia duo iun/ gantur tantum tunc copulatiua coniun/ ctio.ꝛ vel cum indu cit repetitionem con ditionis vt hic.

m Repetitam.alias non valeret vt hic.ꝛ C.de le.l.ſeruus.ꝛ fa cit.j.de manu. teſt.l. diuus.

n Muciana.aliam conditionē.que poſ/ ſit impleri viuo lega tario:vt lego tibi fun dum ſi ticio.x.dede/ ris.ꝛſi mulier nō nu pſerit.alias ſi ambe ſunt in non faciendo pro vtraqz exponit cautio.

o Ticio rogatuſ eſt repetita vl̄ non repe tita conditione.

p Cedente hoc le/ gitur cum preceden tibus.ꝛ dic legati ti cio relicti.quia teſta toꝛ deceſſit:vt.C.de cadu.tol.§.cum igitur. vel ab adita hereditate quod eſt quo ad hoc vt dominium non tranſeat:vt.ſ.de le i.l.ſi tibi homo.§.cum ſeruus.

q Petat. ſcilicet mulier.ſz a quo petet poteſt dici qꝺ directo muli er petat ab herede.non autem ticius.vt pote conditione defecta vl̄ verius mulier a ticio ꝛ ticius ab herede.licet enim ipſe non poſſet petere ſi ab eo non eſſet relictum mulieri.ꝛ mulier nuberet non pro ſe.pro alio tamen petet heres:ſic.ſ.de le.iij.l.ſi fidei.ꝛ.j.ad trebel.l. cogi.§.hi qui ſolidum ꝛ de bo.liber.l. in ſeruitute.§.non nunquam ꝛ.ſ.ſi quis ali.te.pro.l.i.§.i.ꝛ de excu.tu.l.legatarius ꝛ ō le.ij.l.ei q.

r Remoto. ideſt poſito.quantum ticio legauit ſi mulier non nube te proponitur ad exemplum antique ſolennis.ꝛ hoc ideo quia vi/ uo ticio poteſt eſſe certum eam deficere .ſ.ea nubente.ꝛ ſupra. ea.l. cum ita.§.ticius.ꝛ.j.e.l.hoc genus.

s Pater filia.ſ.eadem.

t Decies.v.i.quinga.nam dixit ſic cum grauauerim vxoꝛem meā ſtrare.ꝛ ſic videbatur ſub conditione dare.ſi mater decederet.ſed ta men aliud eſt quia hec conditio non videtur oppoſita niſi admini ſtratori fideicommiſſi a matre reſtituendi.ꝛ per hoc videtur remiſ ſa cautio fideicom.quia noluit tutoꝛes aliquo modo intromittere ſe de fideicom.

u Non ſub condi.bon.ſoluit.ꝛ facit.ſ.de tuto.l.muto.§.i.

x Remiſſa.ſ.videtur ſub omni eo iudicio quocunqz poteſt remitti.ſ.ali as vel alterius teſtamento.

y Preſcribatur.filia petijt cautionem ſed obtinere non potuit.quia re/ miſſa erat.vt dixi nunc ma tre mortua petit fideicom miſſum.

z Preſcribatur.i. excipi tur quod non poteſt quia cautionem petijt. ſed non poteſt quia nō fuit relictū ſub conditione ſi non pete ret cautionem. Item nec fuit preſtita.ꝛ ſi non habu erit heres onus preſtandi petet itaqz filia legatuz cū effectu:vt ꝛ. j.ut.le.no. ca/ ueā.licet.

a Eam cautionem ſibi p ſtari in quibus non facien di conditionibus muciana cautio locum habet.

b Non ſecuto.ideſt quia non fuit preſtita cautio. ſz fuit petita.

c Sequi. ideſt locum ha bere.

d Placuit vt.C. vt j poſ. le.l.ſcire.

e Cum pupillus colla tam.puta legatum ē eſt ticio ſi per.x.annos ſer uierit pupillo.ꝛ conditio ita conſiſtit in facto. alias pupillo non nocet ſuuz im pedimentum quia nec da tio ei facta danti prodeſſet vt.j.de ſol.l.ſi ſeruus.

f Diſiunctiuo.ſecus ſi ſe paratim ſunt poſite: v t.j. ea.l.quod traditum.ꝛ.l.ſe/ quenti. ꝛ facit ſupra de cō diti.inſtitu.l.v.ꝛ.j.ō ver.ob. l.ſi ita.

g Heres purum. quo ad tranſmiſſionem. non vt ſtatim poſſet peti.

h Non exiſtere.ꝛ ideo li/ cet conditionale ſit.habe/ tur tamen pro puro: vt ar gumentum .j.de nouat.l.ſi pupillus.§.i.

i Ipſe.ſ.heres.

k Sub conditione: quia ſi conditio extaret viuente herede.non etiam demum poſt mortem extitiſſe vide tur.vt infra de coll. bo.l.i. §.ſi emancipato ꝛ facit in fra quando dies lega.ce. l.huius.ꝛ.l.ſi cum heres.ꝛ.C.quando' dies lega.ce.l.ſi pontianilla.

l Qui poſt mucianam.in exordio.licet non caueat. tamen tenetur:vt. ſu pra de lega.ij.l.cum filius.§.qui muciana.ꝛ.ſ.e.l.quum ſub.ꝛ.ſ.de vſuf. l.videamus.§.infamia.

m Quamuis.alicuius .puta lego tibi vſufructum ſi non aſcenderis ca pitolium .videbatur enim non valere quaſi hec ſunt paria cum mori/ ris ꝛſi capitolium non aſcenderis nam hanc poſt mortem demum cer/ tum eſt exiſtere.ſed tamen contra eſt quia expreſſa nocent:vt ſupra. ea.l. nonnunquam.

n Quod in fraudem heres dato.nam quia filia ſine patris conſenſu. Item pater ſine voluntate filij vir capit vxoꝛem .perinde habetur ac ſi filie non nupſerit.ꝛ patri ſi vxoꝛem non duxerit lego.ꝛ ideo quaſi pu re capitur:vt.ſ.e.l.ſed ſi hoc.§.ſi.ſecus vero in alijs.vt ſupra.e.l.mulieri vel ſorte ideo quia patri legatum queritur:vt.ſ.e.l.filiuſſa.ſecus ſi extra neo:vt.ſ.ea.l.mulieri.

o Eas.legata alias pura et ſtatim agitur ſine repulſa.alia non pura. ꝛ ſic habent repulſam.

p Protinus.ideſt ſtatim a principio cum agitur ꝛ iſta non ſunt ſem/ per conditionalia.ſed aliqua ſunt conditionalia que patiuntur repulſaz niſi exiſtat conditio:vt.ſ.e.l.quia heredi.§.ſi.ꝛ alia ſub modo.ꝛ tunc pa tiuntur repulſam niſi caueant.ꝛ ita inſpecto exitu ſunt conditionalia qꝺ dic vt.C.de his que ſub mo.re.l.i.que eſt contra.

cōmento nō excludit. I Dem. Quia que nepotem ſub conditi one emancipationis pro par/ te heredem inſtituerat: ita poſtea codicillis ſcripſit hoc amplius ne/ poti meo:q̄z qꝺ eum heredem inſti tui:lego predia illa. Conditionem emancipationis repetitam videri placet:q̄zuis auia nullam in legatis vt in hereditate ſubſtitutionem fe/ ciſſet:nam ꝛ cum ſeruus pure qui/ dem liber:heres autem ſub condi/ tione ſcriptus eſt:ꝛ ſi heres non ex titerit legatum accipere iuſſus eſt ī legato repetitam videri libertatez diuus pius reſcripſit Mutiana cautio locum non habz ſi per aliam conditionem actio legati differri potuerit. Ticio ſi mulier nō nu pſerit:heres centum dato quaz pe cuniam eidem mulieri ticius reſtitu et rogatus eſt. Si nupſerit mulier die legati cedente:fideicommiſſuz petet. Remoto autem fideicom/ miſſo legatarius exemplum mucia ne cautionis non habebit. Pa/ ter exheredate filie tutoꝛes dedit: eoſqz ſi mater eius impubere filia conſtituta vita deceſſiſſet ad reꝛ ge rendam accedere iuſſit. Cum vxo/ ri mandatum eſſet vt moriens filie communi decies reſtituere nō ſub conditione tutoꝛes videbūtur da rī: nec ſi quid aliud interea puella queſyſſet eius adminiſtrationem,p biberi:cautio vero fideicōmiſſi ma trī remiſſa videtur. Quocunqz enim iudicio voluntatis cautio le/ gatoꝛum vel fideicommiſſoꝛum re mitti poteſt. Itaqz ſi cautionis nō petende conditio legato vel fideicō miſſo preſcribatur conditionez ea res non faciet: non enim deficiet ſi quis eaz deſiderauit onere cautio nis non ſecuto:quod aduerſus in

unitum hodie iure pu.ſequi non po teſt:poſteaq̄z remitti poſſe cautio/ nem placuit. I Dem. Cum pupillus aut tutoꝛ eiꝰ cō ditionem in perſona pupilli collatam impedit iam legati q̄z lib tatis iure communi conditio imple ta eſſe videbitur. Diſiunctiuo modo conditionibus aſcriptis alte ram defeciſſe non oberit altera: vel poſtea impleta nec intereſt in pote/ ſtate fuerint accipientis conditionē an in euentum collate. I Dem. Heres meus cum moꝛietur tici us centum ei dato:purum le/ gatum eſt:quia non conditione: ſz moꝛa ſuſpenditur. non poteſt eniz conditio non exiſtere. Heres meus cum ipſe moꝛietur centuz ti cio dato:legatum ſub conditione relictum eſt. q̄zuis enim heredem eſſe moꝛiturum certum ſit: tamen incertum eſt an legatario viuo dies legati non cedat: ꝛ non eſt certum legatum ad eū peruenturū. Qui poſt mucianam cautionem interpo ſitam legatum accepit. Si contra cautionem aliquid fecerit ſtipulatio ne commiſſa etiam fructus filio he redi reſtituet: hoc enim legatarius ꝛ in exordio cauere cogitur. Quā uis vſufructus cum moꝛietur lega tarius inutiliter legetur: tamen cau tionis muciane remedium vſufru/ ctu quoqz ſub conditone alicui non faciendi legato locum habet. Quod in fraude legis ad impedi endas nuptias ſcriptum eſt:nullaz vim habet:veluti ticio patri centuz ſi filia quam habet in poteſtate: nō nupſerit heres dato:vel filiofa. ſi pater eius vxoꝛem non duxerit he/ res dato. I Dem. Eas cauſas que protinus agentem repellunt ī fideicommiſſis

q Non pro condi. habeas non: sed alias deest non.
r Oportet. scilicet semper.
s Eas vero. pro enim. nam quelibet coniūctio pro ut est necessaria potest poni pro alia vel sub conditione. conditionalia enim tunc demum impleta conditione petuntur secundum .h. sed sub modo relicta prestita cautione. & hoc est eas vero cē. & hoc prout supra habes nō si ār deest prima pars ō cōditionalibus enim tantum dicet. & non proprie ponit.
t Cōsumptā. relictū sub modo est purum inspecto initio. & sic heres in mora videtur. & modo apposito est conditionale. & sic consumitur dicta mora nisi caueat. tunc enim resuscitat sed cōditionale ab ipso principio suspenditur nec ichoatur nisi existat conditio.
u Fecerit. hoc est conditionale.
x Non faciat. hoc est sub modo & statim capit prestita cautione: vt .s. co. l. quibus diebus. §. fi.
y Ilius paulus. cum contubernali. ex hac coniunctione cum oritur dubitatio accur.
z Vel paria. alias pazia alias par esse: quasi dicat l' nil debeat. vel debeat iam vtrunq; soluit. accur.
a Conditionem. hic incipit respondere. & dic cōditionem hanc. cē. sub. sic intelligenda.
b Si qua habet scilicet reliqua.
c Cum fide. ideſt cum fidei pputatione: vt sic duo computare & reddere vt .j. l. proxi. & supra de euic. l. q libertatis. §. seru⁹: sed vbi nulla sunt non differetur libertas vt hic subijcit: vt. C. de manu. testa. l. cum testamento.
d Competente. quia nulla erat reliqua vel omnia reddidit.
e Defecta. ō rigore iuris vt infra de statuli. l. si seruo.
f Dicetur de equitate.
g Coniunctionem. s. cum que est coniunctio.
h Necessitudinem ideſt affinitatem. vel quasi sic supra de institu. & iur. l. fin. & no. quod non intelligitur conditio repeti. sed contra supra. e. l. auia alias quia i prin. Solu. illud in vna eademq; persona. hic in diuersis. vel hic de equitate ibi de rigore vel hic fauor libertatis. vel dic vt ibi. vl' eo modo sol. supra de condi. institu. l. cum seruus. & j. l. proxi. in fi. i. rñ. ibi cum quidam cē. & j. c. l. iul'. no. ster in prin.
i Habetur conditio. in p̄sona stichi mortui ante redditas rationes vel dic quo ad mulierem secundum rigorem.
k Cum per eum. s. heredem ad quod supra. e. l. iure ciuili sed secundum equitatem quam habet cum libera. nunquid & legatum habebit Resp. sic partem & aliam iure accrescendi cum sit caduca: ut. C. de cadu. tol. §. fin. autem aliquid.
l Debiturus. aliquid sub condi.
m C Um seruus. prepositā sit. s. tantum.
n Inutile. alias inutile fit: & tunc nil est contra: alias inutile non fit.

non pro conditionalibus⁹ obseruari oportet⁷. Eas⁸ vero que habent moram consumptam⁷ admittemus cautione oblata. Nec enim parem dicemus eum cui ita datum sit: si monumentum fecerit⁷: & eum cui datum ita est vt monumentum non faciat⁷.

Paulus.

Ilius paulus vel aupbidio quesisti si ita in testamēto cautum esset stichus si rationes reddiderit cum contubernali⁷ suo liber esto: eisque heres decem dato: an sticho mortuo antequam rationes redderet: vel paria³ vel reliqua habente libera esset mulier: etiam de legato idem accipiemus: libertate data si rationes reddiderit hanc cōditionem⁸ rationum reddendarum vt iussus videatur reliqua reddere si qua habet⁵ cum fide⁶ actus sui: que si nulla sunt pure accepisse libertatem videbuntur: & si post aditam hereditatem decesserit competēte⁴ libertate etiam legatum eos consecutum est: quod si cum adhuc reliqua habet decessit sub eadem conditione: & contubernalis eius libertatem accepisse videbitur & ōfecta⁶ videbitur conditione: sed non inelegāter illud dicetur⁷: stichum quidem sub conditione manumissum contubernalem autem eius pure & illam coniunctionem⁸ non ad coniungendam conditionem sed ad necessitudinem⁵ demonstrandam pertinere: tunc demum pro impleta habetur conditio¹ cum per eum⁴ stat: que si impleta esset debiturus¹ erat.

Alistratus.

Cum seruus ita liber esse iussus sit si rationes reddiderit: eique fundum heres dare damnatus sit: videamus vtrum conditio libertati prepositā sit[m]: an vero & legato & quidez si libertati soli accipiamus prepositaz nullus tractatus amplius supereſt. nam legatus purum inuenitur: & ideo non inutile[n] fit: quod si conditio etiam legato inſita sit: quod quidem recte putant° simul cum libertate dies quoq; legari vtiliter cedit: quid ergo cōtinetur bis verbis: si rationes reddiderit quidam hoc aiūt: si reliqua⁹ reddiderit: quasi mihi interſit vtz sub hac conditione si reliq̄: vel sub hac:

si rationes reddiderit⁹. Sed nos neque conditionem meram putamus esse que i datione existit: neq; meram conditionem que i facto cōsistit: sed eam conditionem que ex quoddā mixtum consistit: nam nō vtiq; si ille in folle⁷ reliqua obtulit liber erit: non enim testator hoc sensit: sed illud vt rationes reddat quo modo seruus reddere solet: ideſt legandas offerre rationes primus deinde computandas vt explorari possit computationes probe an im probe referantur accepta relata recte: an non recte⁸. Ita enim incipit quidem res a facto⁷: peruenit autem ad pecuniaz⁷: ineſt & his verbis heredes noticia instrui rationū vt sciant quid in quacunq; ratione scriptum sit. Nam quod ipse viu⁹ facturus sit ab heredibus suis fieri iussisse intelligitur⁷: ille aūt vtiq; assolebat non sic seruo suo ostendēti reliquas rationes subscribere: sz ita vt legeret: examinaret: exciperz⁷: itaque cum seruo sub hac conditione testamento libertas datur si rationes reddiderit: non hanc solam habet significationem si cautiones instrumentaque omnia actus sui exhibuerit heredi: sed & si reliqua soluerit⁷.

Paulus.

Lucius³ ticius ita testamentuz fecit: aurelius claudius nat⁹ ex illa muliere si filium meuz esse se iudici probauerit: heres mihi esto. paulus respondit filium de quo q̄reretur non sub ea conditione institutum videri que in potestate eius esset: & ideo testamentuz nullius⁸ esse momenti.

Idem.

Ilis libertis alimentorum nomine si cum filio meo morati fuerint: menstruos denarios centenos & vestiaria dari volo. liberti in obsequio fuerunt quandiu adolescens ad militiam proueberetur[b]. Qua causa effectum est: vt quibusdam rome relictis proficisceretur: & apud castra defunctus est. Quesitum est ab heredibus eius alimenta debeantur. Paulus respondit: conditionem quidem in persona libertorum qui cum filio defuncti morati sunt: aut per eos non steterit quo minus morarētur mortuo filio testatoris: decessisse non

rationibus reddendis.

Lucius in potestate filius enim qui est in potestate patris nō potest instituī sub condi. nisi sit potestatiua: vt supra de bere. instituti. l. suus nisi in eius defectū sit exheredatus: vt. C. de ilit. & sub. l. iij. & j. de bo. liber. l. libertus. §. libertus in fi. si autem ē emancipat⁹ valet testm̄ in quo est institutus sub condi. hz tñ ō ta. quasi non sit institutus vt isti. de exhere liber. §. emancipatos sm̄ az.
a Nullius. videtur ergo non posse probari filiatio. quod est vez

sic contra. s. de le. i. l. quesitum. §. i. sed ibi fuit conditio in dando tā tum vel in faciendo tantum hic autem mixta: vt subijcit quid ergo & cē. vel secundum. R. dic non sit inutile. scilicet ab initio. sed tamen postea viciatur adita hereditate: vt .j. e. l. iul'. noster.
o Recte putant. nota intelligi conditionem repetitā vt .s. e. l. auia. alias quia: & .j. e. l. legatum. sed argumē. contra. s. l. proxi. & supra de adi. leg. l. si tibi. & facit. s. de hēr instit. l. iij. & l. qui filio
p Reliqua. reliqua sunt que ex administratione debentur que sic dicūtur. quia ratio accidit quod omnia mala consumpsit. sic ergo reliqua ōbita ex administratione dicuntur: vt. s. de admi. tuto. l. luci⁹ i. rñ. & reliquatio ipa retentio reliquorum vt. e. l. q nominib⁹.
q Reddiderit. & sic tantum dario contranetur.
r In folle. i. in bursa. sed pla. posuit p vna pte. & expositi. malicioſe siue obscure. vel ideſt stulte.
s Non recte. scilicet referatur. sed certe ñ videtur exigi hec cō putatio: vt. C. de manu. rest. l. cum testamento. §. fi. que est ō solu. vbi nil est in relīquis statiz est liber nulla facta cōputationē vt ibi. & .s. l. pro xi. sed vbi est tūc hec duo exigūtur vt hic: & sunt similia vt in ō rio notatur.
t De facto. ideſt a ratione.
u Ad pecuniam. id est dationem.
u Intelligitur sic supra de pig. act. vel vniuersorum & l. si seruos. & C. de epis. audi. l. iij.
x Exciperet. geminatio sermonis, vel dic exciperet. scilicet seruus dicens nō es se ita.
y Soluerit. in quibuscunq; culpe reus saltim leuis fuerit: vt .j. e. l. antepe. & fāc .j. de fideicom. liber l. si pure in fin. & de verbo. signi. l. boues §. fin. & ō statuli. l. statuliber. §. si quis non dare & de manu. l. si ita sit. & l. si ita fuerit & .s. de li. le. l. non solum. §. is qui ratiōes: quibus legibus dicitur duo continuari in

facile.nisi per coniecturas vt.ſ.de his qui ſ̄t ſui vel ali. iur.l.filiū.

b Lis proueheretur.ſ.filijs.
Non videri.hac.l.diſtinguit cuius cauſa debeant morari cuz liberis.z ſm hoc non eſt contra prime parti.ſ.de an.le.l.ſcio. quia ibi gratia filiorum.z ideo aliquo mortuo preſtantur alimenta pro ea parte. Item non ob.ſecunde parti.ſ. de ali.le.l.caio.§.im/ perator.qz ibi gra/ tia alimentorum. Iſ nec obſtat ſecunde parti ſupra de an. le. ſcio.quia hic per ca/ ſum ibi per filiū ſta/ bat. Item contra ad primam partez infra de manu.teſt.l. ſi ita ſcriptum in ſi. Sol. ibi loquitur in caſua li conditione. hic au tem in poteſtatiua.z licet ita deficiant ꝓ pter caſum nihilomi nus legatum conſeq tur legatarius.ſecun dum. R.z.a. vt dixi ſupra ea.l. in teſtō.

d Utilitatem.non autem libertorum tunc enim non re/ pelluntur liberti ab alimentis quod eſt in eis ſpeciale: vt no ta ſupra.c.l.i teſtō.

e Non oportere.do li exceptiōe obſtāte.

C Icia.ticia inſti tuit filiū.z fidei filij hēdis inſtituti ha bentis liberos com/ miſit.vt dictis ſuis liberis.ſcilicet nepo tibus ticie.z libero/ rum liberis. nam in infinitum ſic dicunt: vt.j.de verborum ſi. liberorum.

g Reſtitueret.cū pe tierint.vel dic quod ticia inſtituit extra neum z rogauit vt ſuis liberte liberis reſtitueret. ſed tunc quare dicit liberos habētis z filij ſuper ſueret.

b Cauillatione. ex pone:vt infra de ver bo ſigni.l.natura.

i Non videri.ſz ma gis quedaz admoni tio:vt.j.de verbo.ſi. l.ſi decem.z argu.ſ. de tutel.l.mutio.§. banc conditionem.

I Aſtianus no/ ſter dare. cui dam extraneo.

k Et ita per hoc ita colligē ꝙ eſt ꝙditio.

l Juſſus.ſub.z fundum ſeianum hr̄.

m A uiuente teſtatore.

n Conditioni quaſi in legato tacite repetita: vt.ſ̄.de le.iij.l.qui cō cubi.§.cum teſtamento.z ſupra ea.l.auia.ſed contra ſupra ea.l. iul̄. paulus in ſi.ſed dic vt ibi.

o Paruiſſet.ſ.ſeruus iſte.

p In emptore.ſ.dicendum eſt.i.vt ita demum legatum huic ſeruo petat ſi conditioni paruit.

q Non fit.ſ.expreſſum.ſemper tamen repetita videtur:vt ſupra.e. l.cum ſeruus.

r Et enim.z certe poteſt tenere legatum non obſtante regula cato niana etenim ꝛc̄.que eſt.ſ̄.de reg.cato.l.in prin.

ſ Omnimodo.i.in omni caſu.

videri[c] Sed ſi teſtator propter filij vtilitatem[d] his qui cum eo morati fuiſſent alimenta preſtari voluit cō tra voluntatem defuncti petentes audiri nō oportere[e]. f Leuola.

C Icia[f] heredis inſtituti liberos habentis filij fideicommiſit: vt re eius vniuerſam reſtitueret[g] ſi liijs eius libertiſue eorum cum ipſi petiiſſent ſine vlla iuris cauillatione[h]. Quero an his verbis:cum illi a te petierint conditio fideicommiſſo aſcripta videatur:reſpondi non videri[i]. m Marcianus.

I Alianus noſter eum qui decem dare[j]:z ita[k] liber eſſe iuſſus[l] eſſet: ſi a viuente[m] manumiſſus eſſet non aliter legatuz quod ei cum libertate datum eſſet habiturum quam ſi conditionem[n] libertatis paruiſſet[o]. Idem in emptore[p] ſi alienatus eſſet. Sed id tunc locuz habet cum omnimodo ſimul cum libertate legatum acquiri potuit:licz legato impoſito non ſit[q]: vel vti cū in tempus libertatis collatum eſſet legatum. Cuz vero libertas ſub cōditione:legatuz autem preſenti die datum eſt in hoc queſtio eſt:an conſtiterit legatum. Et enim[r] nec catoniane ſententie locum in propoſito eſſe:quia z ſi ſtatim teſtator deceſſiſſet:non tamen omnimodo[s] inutile eſſe legatum cum poſſet conditio libertatis ante aditaz hereditatez impleri[t]:z legatum manumiſſo[u] deberi:niſi forte neceſſarius[x] heres extitiſſet:tunc enim omnimodo inutile erit legatum ipſo iure:quia ſub conditione ceperit libertatem.

v Alerianus.

Quod traditum eſt in legatis nouiſſima[y] in libertatibus[z] leuiſſimam conditionem ſpectandaz eſſe. c Aius.

I Deſt[a] que ipſi ſerno commodior ſit. v Alerian[9].

In ad eam[b] legata duntaxat pertinet: que ſepius ſub diuerſis cōditionibus:ſed etiam que prio pure deide ſub ꝙditiōe dant̄. Itaqz qō hr̄s pure dare iuſſ[9] ē:qō ue pure legatū ē:cū id ex iteruallo[c] ſub conditione legatum eſt: poſterius valet. ſi prius ſub conditione deinde pure legatuz eſt:preſens debetur:quod ſi pure legatum eſt:z i continēti heres ſub conditione dānatus eſt:aut rogatus eſt dare: perīde eſt:ac ſi iūcta ſubiecta[d] ſcripturа idez legatum eſſz:vl̄ vt preſens[e] vēdicari ſi hoc voluerit legatarius vel cum conditio extiterit ab herede peti poſſit. niſi commemoratione ſuperioris legati poſterius ſcriptum fuerit:veluti ſtichum quem illi legaui[f] heres meus ei[g] ſi illud factum erit dato. Tunc enim in reuocandi animo preſens legatuz z ſub conditione dandi ita ſcripſiſſe,videbitur: z ſi ante conditionē rez vendicet: doli exceptio[h] locuz habere poterit. c Aius.

Er fideicommiſſum varie[i] data libertate non leuiſſima ſpectanda eſt: ſed nouiſſima: quia ſuperior volūtas potior haberi debet. Cui conſonat z reſcriptum diui adriani z antonini.

m Marcianus.

Conditionum que in futurū[k] conferuntur triplex natura eſt: vt quedam ad id tempus quo teſtator viuat: quedam ad id tempus quod poſt mortem eius futurum ſit: quedam ad alterutruz pertineant:tempus autem vel certum vel infinitum comprehendat̄: que omnia non minus in fideicommiſſis quam in inſtitutionibus ac legatis incidere ſolent:vt hec conditio[l] ticie ſi mihi nupſerit: non dubie niſi viuente teſtatore. Illa autez ſi ad exequias funeris mei venerit: niſi poſt mortez impleri non poſſit. Illa vero ſi filio meo nupſerit vel viuente vel mortuo teſtatore impleri poſſit. Et primo quidem ac tertia ex relatis conditionibus infinitū[m] tempus habet. Quandocunque enim nupſerit impletur conditio ſecunda: ad certum[n] tempus aſcripta eſt. v Ulpianus.

Si cui legatum fuerit relictuz iſque rogatus fuerit liberos ſuos emācipare:an cogi ꝺbeat marrigat qō in ꝓtinenti fecerat.z facit ſupra de contraben.emp.l.pacta.z.ſ. de rei uen.l.ſi quam. f Legaui.ſ.pure.

r Impleri.etiam poſt mortem teſtatoris.quia eſt in dando.vt.ſ.de le.i. l.queſitum.§.i.

u Manumiſſo.nam licet dent decem ante adiram hereditatem.non tamen eſt liber.nec legatum ei relictuz valet.licet alias valeat a morte teſtatoris.vt.C.de cad.to.l.i nouiſſimo.§.i.

x Neceſſarius. ſcilicet aliquis alius ſeruus quia tē inter mortem teſtatoris z aditam hereditatem nihil eſt in medio cum protinus eſt heres z liber:vt inſti.ō here.qua et diffe.in prin.z ſic tempore adite hereditatis.ideſt mortis inuenitur ſeruus heredis.z ideo purum legatum regula catonis impedit.at in ſuo.z neceſſario dico idem quod in extraneo.cum habeat per pretorem beneficium abſtinendi:vt inſti.de here qua z diffi.§.ſed ſi is.z.ſ̄.de acqui.here.l.neceſſariuſ.z. C. ſi vt ab here. abſti. l.i.z fac̄ ſ̄.de le.i.l.queſituz.§. neceſſarius.

y q Quod tradituz. nouiſſimā:vt.ſ̄.de teſt. milī.l.tutor.datuſ z.ſ̄.ō le. i.l.tibi.§.in legatis.

z In libertatib[9].directis. ſed i fideicommiſſarijs nouiſſima:vt hic z.ſ̄.e. l. nouiſſima.z.j.l.iij.z.j.de ma. te.l.v.z habent hec locum quando diuerſe conditiones in diuerſis partib[9] teſtamenti poſite ſunt ſapar̄ ſi autem ſimul aut diſiūct̄ z ſufficit parere vni.aut cō iunctim z vterqz.vt.ſ̄. de cōdi.inſti.l.ſi heredi.

a Beſt.facit iſti.ō actionibus.§.huic.

b On ad ea.hoc refertur tantum ad nouiſſimam.

c Ex interuallo.quia aliō ſi in continenti:vt.j.e.§. q ſi pure.z expone vt alias. quando ad alia diuerteret licet circa idem teſtamētuz z facit.infra ti.i.l.fundo le. ō.ſed ibi diuerſi teſtatores.

d Subiecta.ablatiui.abſoluti.

e Preſens.ſed quid prodeſt hic electio vt ſemper eligam ut pure. Rñ.poteſt itereſſe peti vt etiam ex cōditionali.ſi tunc ero capax nunc nō ſum vel ſi oia mea preſentia ,donaui vel ſi publicata ſunt nam poſtea q̄ ſita non caderēt in eas cauſas.vel nunc ſeruus tunc liber ero:vt .ſ̄.e.iul̄. noſter. Item que eſt ratio in continenti vl̄ ex iteruallo.Rñ. quia non veriſimile vt corrigat qō in ꝓtinenti fecerat.z facit ſupra de contraben.emp.l.pacta.z.ſ̄. de rei uen.l.ſi quam.

g Ei.i.cidē legatario.alij dicūt alij.z ſic bene cōcordāt.ſ̄.e.l.ſi ſeparati.

h Exceptio.ſ.in totum quando ei vel quando diuerſis in partem:vt.ſ̄. de le.i.l.plane.§.ſi coniunctim.

i p Er fideicommiſſum varie.i.ſub varijs ꝙditionibus z no.per fideicommiſſum.quia aliud eſt in directis:vt.ſ̄.e.l.quod traditum.

k c Onditionem in futurum.que pure conditiones dicuntur:vt.ſ̄.de iniuſto.te.l.cum in ſecundo.

l Ut hec conditio reddit ſingula ſingulis.

m Infinitum .quia prima quandocunqz me viuente.tertia quandocunqz ante mortem vel poſt mortem.

n Ad certum.immo eſt icertus dies mortis: vt.ſ̄.e.l.i.ſed dic reſpectu

precedentium.q2 non quandocunq3 post mo2tem.sed cum funus implet 2 facit supza de le.ij.l.si ita sit scriptum.§ fi.

o Ei cui manumittere.i.emancipare.

p Eos liberos.fideicommis.ram emancipationis quam patri relicti.2 hoc mero iure:vt.s̄.de le.i.l.filius.§.secundum vulgarem.sed de eq tate secus in vtroq3:vt. j̄. subijcit.2.§.cui.

q Fideicōmissa.quia ǒ fideicomissis ius dicit:vt insti.de fideicom.heredi.§.i.

r Libertatem.idest emancipationem.

s Vt seruos. quia seruos tuetur:vt insti.de sign.rebus per fideicō.re.§. libertas.

t Ex ordinē.i.officio iudicis sic.s̄.si cer.pe.l.cū filio.

u Cogēdū emācipar. no. casum vbi p2 cogit emācipare filiū:sunt 2 alij quidā sed regulariter ꝺ vt.no .insti.quibus mo.ius pa.po. so.§.fi.secus si rogaret quē adoptaz: vt.s̄.ǒ le.iij.l.vxorem.§.heres.

x Emanciparet.nam sem per cogitur vt hic.2. C. de fideicom.l.quāuis 2 ar.s̄. de condi.causa.l.i.2.C.de i offi.testa.l.filijs.2.C.de ist. 2 sub.l.si mater.

y Nepotes suos.s.ex filio quem coheredē eis dedit.

z Filium patrem nepotū.

a Filijs suis.scilicet nepotibus testatricis.

b Substituisset.scilz vulgarit.alij dicunt p fideicō. si quis decederit sine libertis.sed tūc non esset necessaria huius legis presumptio que presumit 2 bona restitui emancipantis.

c Disq3 resti.hec presumptio ex testatricis volūtate que eos heredes instituit cum patre suo 2 inuicem substituit. vnde de portione nepotum videtur pater rogatus.sed nunquid ecō tra si rogatur pater instituus restituere suis filijs an emancipare cogit.cū alias iure isto non posset restituere .quia omnia patri per filium querebantur.sed hodie forte secus est lex enim videtur uelle vt videatur rogatus restituere cum fuerit sui iuris vt.j̄.ad trbel'.

d Pateretur:vt.s̄.l.prox.in fi. ac.

e Substitutioni s.s.vulgaris.2 dic quod filie repudiauerunt ab initio 2 sic ex vulgari habuit pater.sed non tenuit repudiatio cum nec habere poterat nisi emanciparentur:ut.s̄.de acqui.here.l.is qui vel dic quesisset.id est querere potuisset 2 facit supra de le.i.l.cum filio:2.j̄.ad trebel.l.vbi.2 infra de reg.iuris.l.qui potest.

f c Cum ita tñ.non autem heredis eius vt statim dicet.

g Cesserit dies.s.libertatis.qp ē ab adita hereditate. licet in ceteris a die mortis:vt.C.de cadu.tol.§.in nouissimo.

h Statuliber habuerit.secus si non habuerit.vt hic a contrario sensu. 2 inspicitur quod magis nocet libertati.s.quia pecuniam non habet:quā quod prodest.quia ticius decessit sic.s̄.ad sill'.l.iij.§ fi.2 magis quia difficultate vel negligentia quam casu:vt.de condi.in ser.l.fi.2 de ne cess.p.l.fi

i Constituto.s.singulari.s.fauore libertatis:vt.s̄.de le.i.l.turpia .§.i.naz. secus in alijs.vt statim dicit.2.s̄.de statuli.l.si peculium.§.is cui.

k Nulli dando.quia non est ticius viuus cui soli fuit dandum:vt.s̄.proxi.2.j̄.prox.diuersa zč.vel si est non vult: vt. C.de condi.inser.l.fi. 2 facit

numittere[o]. Et retineo dixisse defici eos[p] petitione fideicommissi[q]. Neque enim pretor fideicommissarius eos ad libertatem[r] tuetur: vt seruos[s]. Papinianum quoque scribere referebam non esse cogendum emancipare filios suos. Arbitror tamen extra ordinem[t] debere constitui eum qui agnouit id qǒ sibi relictum est hac contemplatione: vt liberos suos emāciparz: cogendū[u] eos filios emancipare. Neque enim debet circumueniri testātium voluntas. Sic deinde hoc accipiendum est: quemadmodum si sub conditione liberorum emancipandorum ei fuisset legatuz relictū vel ita relictum vt eos emāciparz[x].

Cui rei consequēs est quod diu9 seuerus rescripsit. Nam cum quedaz mulier nepotes[y] suos heredes instituisset: 2 ipsum filiuz[z] coheredem filijs[a] suis dedisset: eosque inuicem substituisset[b]: rogasset que filium vt filios emanciparet: non autem rogasset: vt hereditatem eis restitueret: ex auctoritate diui seueri emācipare eos cōpulsus ē: bisq3[c] restituere hereditatē: 2 adiectum ē vt si id tardius faceret quasi ex mora vsuras prestaturum: videri eniz qui moram faceret emancipatiōis: moram restitutionis fideicommissi facere.

Papinianus

Pater filio[d] suo coheredes sine vlla conditione filias ipsius ǒdit: ac petijt vt filias suas emāciparz ita vt curatores a pretore acciperēt[d]: filij videri fideicommisisse placuit vt eas sui iuris constitutas ad hereditatem auie peruenire paretur[d]: nec ad rem ptinere si portionez filiaruz iure substitutionis[e] quesisset. Hermogenes.

Cum ita datur libertas si ticio qui non est heres decem dederit certa persona demonstratur: ac propterea in persona eius tam

s̄.e.l.in testamento.

l Legatarij.cui fundus est legatus si.x.ticio dederit.

m Legatarius destinatione. nam deficit vt dicit sed contra.s̄.de an.le.l annua in prin.fol.ibi.

n Ex his verbis.heredi ticio.secus forte si ticio simpliciter iussus est dare:vt.s̄.e.l.§.diuersa 2.j̄.de fol.l.stipulatus suz.i.rñ.2.l. stichuz.2.§.vsufruc. Item quid econtra si ticio herēdi dar iussus est.Rñ.precedēs verbuz considero sit proprium appellatiuum:vt.j̄.de sti.ser.l. si seruus cōmunis.

o Constituto.i. specialē. fauore libertatis.vt dixi.ac.

p Dando. hoc priuilegium libertatis secus in pecuniario relicto:vt.2.s̄.e.l.sic diuersis.§.i.

q Legatum sub conditiōe.p.o ne.vtputā si .tal'.vxorem duxerit vl' studij se imbuerit. que per alium non fuerit. vt C.de cad.tol.§.ne autem vel pone:vt supra de adi. le.l. legatum sub condi.

r Videtur.s. tacite. vt 2 dicta.l. legatum. secus in hereditate: vt.s̄.de heredi.instit. l.sub cōditione. 2 sa cit.s̄.e.l.quia alias.l. quia 2.l.que condi.

s Scio.non videtur.immo contra: vt.s̄.vsufru. quē ad.ca.l.iij.§. definet Po.hic rigor ibi eq tas.vel vt ibi.

t Serui vsufruct9. iussus 2 sic sunt.quo legata sub diuersis ímmo contrarijs cōditionibus. vnde si cesserit ex vna non videbat amodo accedere ex alia.

u Si mulier s.i.quānis.

x Libertas.idem est multo magis si libertas est data si nō nupserit 2 vsufructus in alio casu datus est. azo. scilicet nupserit.

y Municipibus itaq3 dixi nō esse impossibile. itaque zč.vel infert ad id quod quesiuit paulus.

z Seruntur 2 sic videntur omnes iurare: vt infra ad municip.l.municeps 2 infra de regulis iur .l. aliud .§. refertur. sed contra supra de conditio.institutio.l.que sua conditio.2 supra .e.hec scripture. Solu.hic dubitabatur an eēt impossibilis de natura 2 qualiter potest pareri propter infantes 2 similes de vniuersitate. qui alias iurare non possunt est igitur impossibilis de natura.sed non de iure vt in contrarijs secundum.R.2.b.vel dic speciale vt 2 in liberate:vt infra de ma.l.2 si quis liber tercij dicunt quod hic de presenti vel de preterito est iurandum.ibi de futuro.2 sic remittitur 2 facit supra quod cuiusq3 vniuer.l.item.§.si decuriones. 2.C.de aduo. diuer.iud.l.restituendum.

a Ea res oportet vt 2 supra de le.i.l.cetera circa prin.2 de cōtraben.emp.l.existimo 2 infra quando dī.le.ce.l.v.§.2 supra de reg.cato.l.ij.

b c Conditiones tacite.veluti si a legatario primo tibi legetur vel a substituto herede ineſt eniz semper hec conditio. si ille

Legatarij.cui fundus est legatus si.x.ticio dederit.

m Legatarius destinatione. nam deficit vt dicit sed contra.s̄.de an.le.l annua in prin.fol.ibi.

n Ex his verbis.heredi ticio.secus forte si ticio simpliciter iussus est dare:vt.s̄.e.l.§.diuersa 2.j̄.de fol.l.stipulatus suz.i.rñ.2.l. stichuz.2.§.vsufruc. Item quid econtra si ticio herēdi dar iussus est.Rñ.precedēs verbuz considero sit proprium appellatiuum:vt.j̄.de sti.ser.l. si seruus cōmunis.

o Constituto.i. specialē. fauore libertatis.vt dixi.ac.

p Dando. hoc priuilegium libertatis secus in pecuniario relicto:vt.2.s̄.e.l.sic diuersis.§.i.

q Legatum sub conditiōe.p.o ne.vtputā si .tal'.vxorem duxerit vl' studij se imbuerit. que per alium non fuerit. vt C.de cad.tol.§.ne autem vel pone:vt supra de adi. le.l. legatum sub condi.

r Videtur.s. tacite. vt 2 dicta.l. legatum. secus in hereditate: vt.s̄.de heredi.instit. l.sub cōditione. 2 sacit.s̄.e.l.quia alias.l. quia 2.l.que condi.

s Scio.non videtur.immo contra: vt.s̄.vsufru. quē ad.ca.l.iij.§. definet Po.hic rigor ibi eq tas.vel vt ibi.

t Serui vsufruct9. iussus 2 sic sunt.quo legata sub diuersis ímmo contrarijs cōditionibus. vnde si cesserit ex vna non videbat amodo accedere ex alia.

u Si mulier s.i.quānis.

x Libertas.idem est multo magis si libertas est data si nō nupserit 2 vsufructus in alio casu datus est. azo. scilicet nupserit.

y Municipibus itaq3 dixi nō esse impossibile. itaque zč.vel infert ad id quod quesiuit paulus.

z Seruntur 2 sic videntur omnes iurare: vt infra ad municip.l.municeps 2 infra de regulis iur .l. aliud .§. refertur. sed contra supra de conditio.institutio.l.que sua conditio.2 supra .e.hec scripture. Solu.hic dubitabatur an eēt impossibilis de natura 2 qualiter potest pareri propter infantes 2 similes de vniuersitate. qui alias iurare non possunt est igitur impossibilis de natura.sed non de iure vt in contrarijs secundum.R.2.b.vel dic speciale vt 2 in liberate:vt infra de ma.l.2 si quis liber tercij dicunt quod hic de presenti vel de preterito est iurandum.ibi de futuro.2 sic remittitur 2 facit supra quod cuiusq3 vniuer.l.item.§.si decuriones. 2.C.de aduo. diuer.iud.l.restituendum.

a Ea res oportet vt 2 supra de le.i.l.cetera circa prin.2 de cōtraben.emp.l.existimo 2 infra quando dī.le.ce.l.v.§.2 supra de reg.cato.l.ij.

b c Conditiones tacite.veluti si a legatario primo tibi legetur vel a substituto herede ineſt eniz semper hec conditio. si ille

suum legatum agnouerit.aut substitutioni locus.fuerit.azo. vel po
ne exemplum.supra ea.l.i.in fi.ɀ.j.de ver.ob.l. interdū ɀ.l.continu
us.§.quum ita.

c Conditionalia quo ad impediendam transmissionem:vt ɀ.j.qui
di.le.ce.l.cum illud in fi.etiam si testator eam tacitam conditionem
expressisset: vt.j. c.l.
aliquando.

d Jcie admitti que tacite inesse videtur nō faciūt legata cōditionalia[a]. I. Dem.
volebat enim Jcie si nupserit.cc. si non nu
habeꝛ ducenta. quia pserit.c.legaut.si nupbit mu
etiam spreta tali con lier ducentum non etiam cētum re
ditione debet conse sidua petat :ridiculum est enim ea
qui legatum peride dem ɀ vt viduam ɀ vt nuptam ad
ac si nō nupsisset. Jt mitti[d]. I. Dem.
quia nupsit volebat
alia.c. quia impleue
rat condi.sub qua fu
erāt legata.quia pri
ma cōditio pro non
adiecta habenda est.
ɀ certe non potest tā
cōtrarijs modis ad
mitti.quia rediculū
esse:ɀ ad hoc ꝙ mi/
nime audiatur cōtra
ria petens.C.de fur.
l.i.infra quando ap.
fit.l.ij.§.sed si alius.

p Pater seueria/ Pater seuerianam proculam
nam.non nup elio philippo cognato nupti
serit ideſt nubere vo is testamento designauit. eidem fi
luerit.sic ifra de ver lie predium si elio philippo nupsis
borum obligatione. set verbis fideicommissi reliquit.
l.stipulatus. Quod si non nupserit[c] idem predi
um philippo dari voluit : nondum
viripotens puella diem suum obijt
Respondi cum in conditionib[9] te/
statorum voluntatez potius q̄z ver
ba cōsiderari oporteat[f] Elio phi
lippo fideicommissum ita datum vi
deri:si ei procula defuncti filia nu/
bere noluisset. Quare cum ea pri/
usq̄z viripotens fieret vita decesse/
rit[g]:conditionem extitisse non vide
ri. Jta fideicommisso dato:volo
restituas si sine liberis decedas cō/
ditio deficit ex voluntate vel vno[h] fi
lio relicto superstite. Conditio/
num[i] verba que testamento prescri
buntur pro voluntate considerant
ɀ ideo cum testamēto tutores dati[k]
quoniam interea puer adoleuerat
id egerunt[l] vt curatores ipsi consti
tuerentur cōditio fideicommissi ta
lis prescripta si tutelam in annum
xviij. gesserit defecisse non videbi/
tur[m]. Socrus nurui fideicōmis
sum ita reliquerat si cum filio meo
in matrimonio pseuerauerit. Di
uortio[n] sine culpa viri post mortem
socrus facto defecisse conditionem
respondi:nec ante diem fideicōmis
si cedere q̄z morti ceperit[o] nupta vl̄
maritus:ɀ ideo nec mucianam cau
tionem locum habere:quia morte[p]
viri conditio possit existere. Fi/

deicommissa mēstrua ɀ annua sub
eadem conditione libto relicta q̄z/
diu res patroni filio gessit etsi pre/
stare necesse est:filia prohibēte[q] res
suas administrari : tamen volunta/
tem filia mutante conditionem re/
sumunt[r] :quoniam plura sunt[e].

q Cum auus filium I. Dem.
ac nepotem ex altero filio be
redes instituisset a nepote petijt: vt
si intra annum trigesimum mozere
tur hereditatem patruo suo restitu
erz.nepos liberis relictis intra eta
tem suprascriptam vita decessit fi/
deicommissi conditionem coniectu
ra pietatis:respōdi ōfeciſſe[t] quod
minus scriptum est q̄z dictum fue/
rat inueniretur.

p Paulus.
Jta legatum sit ticio post de
cez annos dato: si satis ab he
rede non exegerit:ɀ ticius intra de
cem ānos decesserit[v] ad heredē suū
transmittat legatum[x]: quia mozien
te eo conditio existit[y].

i I. Dem.
Cum qui post apertum[3] testa
mentum deportatus ɀ resti/
tutus est fideicōmissum petere pos
se:cuius conditio[a] postea extitit q̄z
ciuitatem romanam recipiat.

p Pomponius.
Jfundum[b] testatore sub con
ditione legatum heres ali pē/
dente conditiōe legauit: postea exi
stente conditione que priori testa/
mento prepositа fuerat:neque pro
prietas a priore legatario recedat :
nec locum religiosum in eo fundo
heres facere:nec seruitutem impo
nere poterit[c] : sed etiā imposita ser
uitus finietur[d] existente conditio/
ne. I. Alianus.

Hoc genus legati : si ticio nō
nupserit:perinde habendus
est ac si post mortem[e] ticij legatum

deicommissi conditionem coniectu
ra pietatis:respōdi ōfeciſſe[t] quod
minus scriptum est q̄z dictum fue/
rat inueniretur.

p Paulus.
Jta legatum sit ticio post de
cez annos dato: si satis ab he
rede non exegerit:ɀ ticius intra de
cem ānos decesserit[v] ad heredē suū
transmittat legatum[x]: quia mozien
te eo conditio existit[y].

i I. Dem.
Cum qui post apertum[3] testa
mentum deportatus ɀ resti/
tutus est fideicōmissum petere pos
se:cuius conditio[a] postea extitit q̄z
ciuitatem romanam recipiat.

p Pomponius.
Jfundum[b] testatore sub con
ditione legatum heres ali pē/
dente conditiōe legauit: postea exi
stente conditione que priori testa/
mento prepositа fuerat:neque pro
prietas a priore legatario recedat :
nec locum religiosum in eo fundo
heres facere:nec seruitutem impo
nere poterit[c] : sed etiā imposita ser
uitus finietur[d] existente conditio/
ne. I. Alianus.

Hoc genus legati : si ticio nō
nupserit:perinde habendus
est ac si post mortem[e] ticij legatum

ueniente.

q Fideicom.prohibente nisi propter fraudem prohibeatur:vt.ſ. de an
le.l.meuia in prin.

r Resumunt.relicta sed contra.C.de condi.inser.l.fi.Sol.ibi fauor liber
tatis vel ibi non reintegrantur quia prorsus pro remisso est quod semel
erat danduz.sed nec hic re
integratur quod preteritū
est.sed ꝙ futurum est qua/
si plures sint cōditiones ɀ
plures administrationes
vnde licet ad aliqua vel ali
que sunt remisse.non tamē
per hoc cetere sūt remisse.
Jtem nota permitti incon
stantiam.sic.j.de col. bono
rum.l.non nunquam .ɀ.ſ.
de ac.emp.l.si sterilis.§.fi.
ɀ depositi.l.i.§.pen.

s Plura sunt.ſ.legata: vt
ɀ.j.de verbo.obliga.l.plu/
ribus.§.i ɀ de dona.causa
mortis.l.senatus.§.fi.

t c Cum auus. defecisse
no.tacitum defectuz
conditionis.ad ꝙ est.C.de
instī.ɀ sub.l. generaliter.§.
fi.ɀ de fideicom.l.cum acu
tissimi.ɀ ar.ſ.de here.instī.
l.quot.

u Jta decesserit. sa
tisdatione non pre
stita.

x Legatum.sed an statiz
poterit peti cum.x.an.non
transierint.R.dixit non ɀ
pro eo.ſ.e.l.iiij.in fi.ɀ.j.de
verbo.obli.in illa.secundū
b.quod statim nec ob. d.l.
i illa.quia dies fuit ibi ap/
positus ab solutionez faci
endam. hic ad faciendum
conditionale legatum. sed
certe tunc debet dicere si
satis non exigerit hinc ad
x.ann.non autem post de/
cem ann.unde prima pla/
cet.

y Extitit. cum enim fuit
in non faciendo morte im
pletur:vt hic:ɀ supra.e.l.ti
cio fundus.

z c Cum qui apertum.
multo magis si ante
sed hic dixit quia secundū
has leges non cedebat di
es nisi ab apertura tabula
rum.vel si ante decederat
legatarius fiebat caducuz
vt.C.de cadu.tol.§.i.b.

a Conditio.in conditio
nali enim lego inspicitur
solummodo tempus con/

ditionis existentis.capax sit vel non legatarius:vt infra de lega.prest bo
norum possess.contra tab.pen.l.interuenit in puro vel in relicto .in diem
certum inspicitur tempus conditi testamenti: vt infra de iure fin.l.iij. §.
queri autem .in hereditate autem inspiciuntur tria tempora:vt supra de
heredi.instī.l.si alia ɀ instī.ɀ de here.quali.ɀ dif.§.in extraneis.ɀ facit ad
l.ſ.de le.iij.l.oporet ɀ de le.iij.l.si deportati.

b Jfundum recedit ideſt ad eum nullo modo venit : vt supra qui.
mo.usufruc.amit.l.si sub conditione.

c Potuit scilicet cum effectu vt perseueret.

d Finietur.interim ergo tenuit impositio seruitutis ɀ alienatio.vt.C.
communia de lega.l.fi.§.si autem ɀ.supra quemadmo.serui.amit.l.is.cui
§.fin.nisi in libertate.vt.ſ.qui ɀ a quibus.l.generaliter.§.i.sed hodie con
tra.seruatur etiam in alijs predictis :vt in auten.de resti.ɀ ea que pa. §.
i.coll'.iiij.ɀ facit.j.ti.i.l.fundo ɀ.ſ.de le.i.l.si fundum.ɀ.j.de fideicom.li.l.
generaliter.§.fi.

e b Hoc genus.ac si post mortem quo ad quid.quia sicuti tunc cum le
gatum est post mortem ticij:ticio demum mortuo potest peti lega
tum.sicut ɀ cum dicit si ticio non nupserit sed quantum ad aliquid est
differentia. quia cuz dixit post mortem ticij nō transmittitur ad heredes
nisi primo ticius.ɀ postea mulier moriatur.non autem ccontra si primo
decedat mulier.

suum legatum agnouerit.aut substitutioni locus.fuerit.azo. vel po
ne exemplum.supra ea.l.i.in fi.ɀ.j.de ver.ob.l. interdū ɀ.l.continu
us.§.quum ita.

c Conditionalia quo ad impediendam transmissionem:vt ɀ.j.qui
di.le.ce.l.cum illud in fi.etiam si testator eam tacitam conditionem
expressisset: vt.j. c.l.
aliquando.

d Jcie admitti que tacite inesse videtur nō faciūt legata cōditionalia[a]. I. Dem.
volebat enim Jcie si nupserit.cc. si non nu
habeꝛ ducenta. quia pserit.c.legaut.si nupbit mu
etiam spreta tali con lier ducentum non etiam cētum re
ditione debet conse sidua petat :ridiculum est enim ea
qui legatum peride dem ɀ vt viduam ɀ vt nuptam ad
ac si nō nupsisset. Jt mitti[d]. I. Dem.
quia nupsit volebat
alia.c. quia impleue
rat condi.sub qua fu
erāt legata.quia pri
ma cōditio pro non
adiecta habenda est.
ɀ certe non potest tā
cōtrarijs modis ad
mitti.quia rediculū
esse:ɀ ad hoc ꝙ mi/
nime audiatur cōtra
ria petens.C.de fur.
l.i.infra quando ap.
fit.l.ij.§.sed si alius.

p Pater seueria/ Pater seuerianam proculam
nam.non nup elio philippo cognato nupti
serit ideſt nubere vo is testamento designauit. eidem fi
luerit.sic ifra de ver lie predium si elio philippo nupsis
borum obligatione. set verbis fideicommissi reliquit.
l.stipulatus. Quod si non nupserit[c] idem predi
um philippo dari voluit : nondum
viripotens puella diem suum obijt
Respondi cum in conditionib[9] te/
statorum voluntatez potius q̄z ver
ba cōsiderari oporteat[f] Elio phi
lippo fideicommissum ita datum vi
deri:si ei procula defuncti filia nu/
bere noluisset. Quare cum ea pri/
usq̄z viripotens fieret vita decesse/
rit[g]:conditionem extitisse non vide
ri. Jta fideicommisso dato:volo
restituas si sine liberis decedas cō/
ditio deficit ex voluntate vel vno[h] fi
lio relicto superstite. Conditio/
num[i] verba que testamento prescri
buntur pro voluntate considerant
ɀ ideo cum testamēto tutores dati[k]
quoniam interea puer adoleuerat
id egerunt[l] vt curatores ipsi consti
tuerentur cōditio fideicommissi ta
lis prescripta si tutelam in annum
xviij. gesserit defecisse non videbi/
tur[m]. Socrus nurui fideicōmis
sum ita reliquerat si cum filio meo
in matrimonio pseuerauerit. Di
uortio[n] sine culpa viri post mortem
socrus facto defecisse conditionem
respondi:nec ante diem fideicōmis
si cedere q̄z morti ceperit[o] nupta vl̄
maritus:ɀ ideo nec mucianam cau
tionem locum habere:quia morte[p]
viri conditio possit existere. Fi/

Non videbitur.qm̄ certum est testatorem etiam procuratorem
tutelam intellexisse.sic ergo no.quod hoc verbum tutela ad tempus
retinet propriam significationem.ɀ post assumit aliam ɀ impropri
am.sic.ſ.de uul.sub.l.centurio.sed arg.contra in.e.t.l.verbum ɀ.l.in
pupillari.nec enī vere tutor potest dari adulto: vt.supra de tu. ɀ cu.
da.ab his.l.scie.ɀ fm hoc dic constituerentur .ſ.per confirmatiōem
vt.instit.de cu.§.dantur sic. C. de cu.furi.l.fi.§. sed cum antiquitas.
Jtem no.hic.ꝙ sufficit fieri equippollens sic ɀ supra ō le.iij.l. fidei
com.§.si cui.sed ar.ō.ſ.man.l.fi.§.fi.

n Socrus.diuortio.ɀ sic perseuerationе sublata.

o Ceperit.quia tunc demum perseueratio certa est.an iteruenerit
vel non.

p Quia morte.bona ratio:vt.ſ.e.l.cum ita.§.ticius.ɀ.l. auia alias
quia.§.ticio.sed certe immo hoc casu non est bona ratio.quia cum
malo mulieris omine id ex fortuna proponitur ɀ sic cautio locum
habere debet:vt.ſ.e.l.cum ita in prin.ɀ.§.i.que est contra sed certe
immo multe gaudent de morte maritorum .argu.tamen contra.C.
de iure.do.l.fi.i fi.i.respon.vbi tristantur. Jtem potest ɀ alio modo
quam morte viri deficere perseueratio vt diuortio culpa viri inter

f Nec muciana que ideo hic non habet locum quia viuente legatario hec valeat condi.existere:vt.ſ.e.l.cum ita vel ticius.⁊.l.ſi ticio fund⁹.R. g Nubendo.cederet quis q̄ ſi alteri nuberet.ſed nullo tempore ticio q̄ non debeat ſtatim conſequi legatum q̄ remouet.nam conſequitur legatū ticio mortuo.⁊ ſic conditione proculdubio impleta ſed nonne in hac prohibitione videtur cogitatum de primis nuptijs vt in promiſſione:vt lego tibi decem ſi nupſeris ticio: vt ſupra ea.l.hec cōditio.hoc eſt ſi hodie contrahit cum alio videbatur impleta conditio de non nubendo ticio.Reſpō non q̄ prohibitio indiſtincte facta generaliter eſt accipienda.vt.ſ. q̄ metus cā.l. ſi mulier .§. i.aut permiſſio ex defuncti tacita voluntate ad primū aptatur.⁊ facit.C.de indic vidui.tol.l.i.

h a Aliquando purum quo ad tranſmiſſionem.nam ſi legatarius decedat ante condi.bene trāſmittit:vt infra quando dies.lega.ce.l.ſi dies.§.fin.⁊ l.ſi ticio.§.i.⁊ dic rationem vt.ibi accur.

i d Adierit.ſed quare ſecus ſi ſic dicam.ſi volueris tibi lego nam etiam eo non dicto erit in voluntate tua.⁊ tamen eſt conditionale: vt ſ.e.l.ſi expreſſim. Rñ hoc tacite ineſt hic ibi non. immo acquiritur ignorāti. ⁊ anteq̄ velit:vt.ſ.de le.ij.l. cū pater.§.ſurdo.lz poſtea repudiare poſſit.⁊ facit.ſ. de le.ij.l.iij.⁊ de here.inſti. l.trebatius.⁊.ſ.e.in condi. i.rñ.§.i.

k d Intelligitur:vt.⁊.ſ.de le.i.l.ſi poſt mortem.§.fi.⁊ de adi.le.l.ſi legatū pure ⁊ no. ex hac.l.q̄ pur relictū ē conditionale ⁊ econtra.

l Libertis ⁊ eo.i.preter domum:vt ſupra de le.iij.l.ſi pure ⁊ ſic per iſta verba cum fiat repetitio prioris legati .⁊ intellige eandem conditionem repetitam in ſequenti legato ſic ſupra eo.l.auia. alias quia ⁊.l.legatum ſub condi.

m a Teſtatore.acceptiſ a ticia coherede. vt ſ.patet.

n d Deceſſit . heres rogat⁹ accurſius.

o d Et ticia.ſ.deceſſit.

p d Apert⁹.ſcilicet idem addendo rationem cum poteſt dubitari.⁊c.

q d Conditio eſſet.quaſi dicat claudius verba illa vt ceptis centum in vi modi poſſunt intelligi ⁊ ſic parebit heres.⁊ poſſunt intelligi in vi conditionis. ⁊ ita parebit heres:in dubio autem ideſt cum eſt incertum qualiter ea verba intellexerit teſtator claudius pro condi.intelligit ea.R.⁊ ſm hoc hec dictio vt ponitur pro ſi:ſed videtur contra huic.l.ſupra.de contraben.emp.l.cum ab eo.vbi in dubio ñ preſumit condi.ſed certe immo ibi conſiderandum dicit quod actum eſt non autem attendit verba licz ſolemus dicere q̄ vt denotet modum ſi vero denotet conditionem.Item videtur contra.ſ.de iuſ.do.l.ſi mulier.§. ex aſſe in fi.§.vbi dicit non poſſe alij reſtitui hereditatem q̄ cui iuſtū eſt. ſic ergo non heredi fideicom.Item ſicut heres non tranſmittit non adi tam.C.de cad.tol.§.in nouiſſimo ſic nec ticia ius q̄ habuit.ſed hec lex innuit contra ſi in ui modi ponantur verba.ſed certe poſitio q̄ non expedit .vel non oportet.ſequitur q̄ non oportet.vt.C.de reſcin. ven.l. ratas .illud autem econtra conſtat quod mortuo rogato antequaz reſtituatur heres eius tenetur:vt infra ad trebel.l.ſi eius.§. ſi quis rogatus. Item no.ius offerendi ad heredem non tranſire.ſic.infra ea.l.tales.§.i.⁊.argumen.infra de fideiuſſo.

f Inuitis. poſſint.contra ſupra de ſtatuli.l.ſi peculium .§.de illo.vbi dat iuris heredibus.⁊ ibi erat ei prelegatum: vt in prin. illius legis . Item quomō aduocat heredes cū teneantur ac in factum .Rñ. hoc de rigore.de equitate vero remouetur excep. in factum:vt.ſ.de cō di.cauſa da.l.iij.§.ſi. que eſt contra.⁊ fac ſupra de ſtatuli.l.iij.

q in prin. Vli ſub condi. tione . preſcripſerit ideſt in preiudiciuz vertatis ſcripſerit ſic.C.de tranſac.l.cū ea.

r d Fuerat.ideſt contingebat.⁊ facit.ſup ea l.cum ſeruus.⁊.j. de ma. te.l.ſi .ita ⁊.l. qui filium.

s Tales. omnib⁹ ſunt enim indi prodeſt.niſi teſtator non habuerit ſatis p vnum pareri.vn⁹ autem ſi partem faciat non prodeſt:vt hic ⁊ infra.de manu.teſta. l.ſi ita fuerit ſeruus. ⁊ ſupra de here.inſt. l.pater facit.⁊. C.de condi.inſer.l. penul.

x d Item ſi i foro. vi ueret.ad quod eſt ſupra.c.l.a teſtatore.

y d Dantez.⁊ ſic pro dimedia conditione implentem. ſed ñ.ſ. c.l.q̄ duob⁹. So. hic alter deceſſerat qui alterius coheres nō fuerat q̄ ibi fuit.⁊ facit.ſ.de an le.l. ſcio amico.⁊.ſ.e.l.cui fūdus.

z d Cōſequūt.ergo deficit legatuz pro parte propter defectum condi.vt nō.ſ.e.l. in teſtamento.

a d De illo nō.pōt.ō verboz.rigore.

b d Dediſſet.i predictā cām vel aliā.

c d Alteri.cōſtrue alteri.legatū debeat dando ⁊c.⁊ dic debeat.p ſua parte:vt ⁊.ſ.e.l.cui funduz non.⁊ fa.ſ.de relig.l.at ſi qs.§. funeris

d d Legatum pro ſua parte. e d Priſcus. Rñ.lz.non bene.

f d Eſtimādū.arbitrio iudicis q̄ dicit ſtatuli. venire patronum ſi ē nobilis ⁊ magna pſona patroni.vl'es a remotis licet ñ abſit cā rei pu.vt dixit priſcus. vel an tute.poſſit ire ad eū.ar.C.ō qdi.i ſcr.l. fi.

g c Am filius.poſſet.i.etatis legitime foret ad q̄ ē.ſ.ō mi.l.i.i fi. h d Deceſſiſſet.non tamen habebat.xxv.an. ſed forte impetrauit u etiam etatis quod hic non prodeſt vt. C.de his qui ue.eta.impe. l.fi.ſecundum.azo.

Tales cōditiones ſi monumē tum puta fecerit pluribus p poſite:nō poſſunt niſi i omnibus ſimul pſonis exiſtere. Item ſi ſum phoro ⁊ genuario centum ticius p ſtiterit funduz ei legato ſumphoro mortuo an legatum perijſſz:ſz hoc quoq̄z ſic puto interpretandum:vt ſi dum quiſq̄ eorum viueret pſtitiſſz ſed benigna interptatione eſſe dicēdum ſi non poſt moram ticij ſumphorus deceſſerit debere prem dimediam genuario dante ⁊ iptez fū di dimediam legatarium eſſe conſecuturum. d De illo quoq̄ queritur fundus quibuſdam legatus eſt ſi pecuniam certam in funus impēſaſq̄ pferendi corpis in aliam regionem dediſſet.nam niſi vtriq̄ derit neutri eſt legatum : quoniam conditio niſi p vtrumq̄ expleri nō poteſt:ſed hoc humanius interpretari ſolemus:vt cum duobus fundus legatus ſit ſi decem dediſſet : ⁊ alteri dando ptē:legatū quoq̄ debeatur d Priſcus reſpndit ſtatuliberum non vtiq̄ ibi vbi paterfa. creſcit: aut vbi ipe relictus ſit: aut vbi velit ratione reddere debere. Sed interim ,pficiſci ad euz cui reddere debeat:vtiq̄ ſi is reipublice cauſa aberit:veriſſimum eſt autē vt alias aliud ex pſona locoq̄ ſit extimandum. p Paulus.

Cum filius rogatus fuiſſet a patre:ſi anteq̄ res ſuas adminiſtrare poſſet deceſſiſſet hereditatem ticio reſtituere: ⁊ egreſſus viginti annos deceſſiſſet reſcriptū eſt fideicommiſſum deberi.

p Paulus.

Ad.l.falcidiam. Superioribus libris ⁊ titulis dixit de legatis q̄ defalcantur p.l.falcidiam ideo.de ea dicit..

Lex falcidia. falcidio consule:q eā rogauit a populo.vt.j.sub se sine ppio feciſſ;.vt insti.de iur.na.§.lex non āt a pretore.qr ipse p se totam substantiā legare nō potuisset ꝓr ipso iure resecare ꝙ facit fal. vt.C.e l.p.naz vnū ius ciui le ab alio tolli pōt: vt insti.de leg.ag.tu. §.fi.si āt a ꝓre pōt tolli ciuile ipso iure ꝙ pz in ō tab.j.ō.bono.po.ō ta.l.filiū. §. sed queadmodū alij dñt eāde dici a falce qr resecat ut falx.

l Dedit.i.datā ꝓfir mauit:vt ar.j.de vē. ob.l.lege:ab initō.n. per.l.xij.ta. data fuit hec facultas.vt insti.e. in prin.⁊ in autē. de nup.§.disponat.

m Ad drodantem. hic ex fo capite.vt. j.§.ij.naz yba primi sūt generalia q̄ inci piūt q ciues cē.nam mō loqtur paulus.

n Qui eoz.i.if qui eoz.i.de eoz noīe.q ſi ciues romani post hāc cē.silis ē lectura ff.de adop.l.nec ei.§. coz ſ; certe imo non ois.qr nō itestabilis vt.ff.de testa.l.si qra mus ⁊.l.is cui.⁊.l.cū lege.

o Bare legare.daꝛ ⁊ legare ꝓr eodem ponit.l.dare ꝙ dōaꝛ cā mor.legare.p legata ⁊ fideicō.ſ; certe imo nō oibus qr excipiūt non capaces quos habes insti.de leg.§.legari. Itē nec oīmodo.vt insti de here.insti.§.impossibilis.

p Jus potestasq;.i.ius ⁊ ptās ꝓr eodē ⁊ facit.j.ō ver.sig.l.verba vel ius vt psonalis actio locū hēat.⁊ ptās transeat dñium.⁊ detur rei vendicatio tales.n.actōes ꝙetūt,p relict.ut insti.de le.§.nra.āt.

q Hac lege.i.huius legis capite sequenti.nam hoc primū genera erat sed restringitur per sequens.⁊ sic ponitur ut ꝓr sicut.

r Secundo.hec sunt verba pauli vsq; illuc.quicūq; cē.vbi incipiunt ỳba secūdi capit.

s Rogatā.interrogatā a populo.vt.ff.dixi.

t Facier.qui modo fit testabilis.vt.ff.dixi.

u In reipu.i.iuſ cōi.i.q̄ spectat ad publicā vtilitatē.l.i.q̄ spectat ad solēnitatē testōrū.vt.C.de testa.l.testandi.⁊.ff.de test.l.iij.

x Jus potestas.hec verba expone.vt.ff.dixi.

y Quarta.hic dr quarta iure institutionis.⁊ iō iure hēditario hre dz.vt.j.e.l.q̄ āt.ē alia trebel.q̄ ex vniuersitate detrahat ut.j. ad trebel. Itē ē dbita iure nāe q̄ hodie augeť:ut i aut.ō tri.⁊ se.§.i.col.iij.

z Fraude.nam si fraus legatarij iteruenerit non debetur legatum vt.j.ad trebel.l.paulus rñdit si certa fuerit.⁊.C.de leg.l.non dubiū ⁊.ff.de bis qui.vt indig.l.rescriptum.

a Debeto imperatiui modi ⁊ tertie persone.

b Lex falcidia ad eos.i.ad eorum testamenta. Ea lex.ſ.cornelia.

c Testamenta.ante captiuitatem non i captiuitate facta.ff.de test. Leius:⁊ lex.l.cornelia in pri.⁊.ff.de uul.sub.l.lex cornelia.

d Decessissent.fingunt añ captiuitatē decessisse vt dictis.ll.

e Fictionem legis cornelie. f Et omnes.ſ.leges.

f Testamentarie.i. que loquunt de viribus testi.inspecta persona testamentis ⁊ instituti ⁊ ipsa solemnitate quam testatoꝛ adhibuit.

g Locū hre.hoc ideo qr quedam ſt q̄ non pnt hre locū vt illa que dicit seruū nō posse here heredē.vt.C.cōia de succes.l. seruus. Itez illa que dicit irritari testm per capitis diminutionē maximā ⁊ media ⁊ per minimā.ut inſt.q mo.test.infir.§.alio ⁊.ff.de iniusto.te.l.si quis exheredato filio.§.irritū. Item illa que dicit hereditatē mori entis apud hostes cē nullā vt.j.de ver.sig.l.iij.§.fi.que omnes sunt ō ſ; illa sunt vera inspecta veritate.hic factione vt valeant ⁊ ideo. d.ll.non habent locū.⁊ facit. j.e.l.filius nec huic.

h Ad eos.pretoꝛis.qui.n.pretoꝛ dicit legata solui.licz ab intestato succedatur. Item ⁊ fal.inducit:vt.ff.si.q.o.cā te.l.si duo ⁊.l. qr autē circa prin.⁊.C.si qs.o.cā te.l.fi.⁊.j.e.l.filiꝰ.§.⁊ heres.⁊.j.ut.lega.no.ea.l.ei quoque. Item ñ prorsus nullū fuit testm ſ; codicillis qr locū hz fal.vt. C.qī di.le.ce.l.fi. i Legis.vt hēat locū.vt.ff.si qs.o.cā.l.duo.§.fi.⁊.l.qr āt §.i. k Remissa fit.a pretore.vt.ff.de ꝓdi.inſti.l.que sub conditione in

ris inducitur ptās legis[i] : idēq; ē si iusiurādi cōditio remissa sit[k] :ſ; ⁊ si seruo suo testatio data libertate legauit:quia defertur in id tempus quo liber futurus est[l] Item ei q apud hostes est[m] :aut ei qui nondū natus est[n] datuz sit aliqd hec lex locū habebit Ad municipiū[o] quoq; legata uel etiā ad ea q̄ deo[p] relinquuntur lex fal.pertinet Non solum aūt ad res ꝓprias[q] testatoris legatas:sed ad alienas lex pertinet ⁊ omne[r] qđ ex bonis defuncti erogatur refertur ad hanc legem siue ī corpore cōstet certo[s] incertoue: si ue pōdere numero mēsura : aut ēt si ius[t] legatū sit:ut usufructus:aut quod in omnibus[u] est Itez si ita legatum sit heres meus ſcio penuz dato[x] si nō dederit.x.dato quidam putant[y] oīmodo in legatum.x. esse penuz autē mortis causa capi [z] nec in falcidiā imputare id heredē posse:ego aūt dico si in cōtinēti heres penum soluerit videri hoc legatum esse:⁊ in legem falcidiā ꝑputari posse[a] :⁊ quod dixi ī cōtinēti ita accipiendum est cum aliquo spacio[b] : qđ si iam mora facta soluerit habes penum tunc legatum eum accepisse: nec in falcidiaz imputari[c] posse. iā enim transfusum[d] legatum esse : ⁊

prin .iure enim ciuili neqz hereditas nec legatum sub conditione relictum ualet nisi impleta conditione.vt ff.t.i.l.qui heredi.§.fi cum ergo pretoꝛ remissa conditione iusiurandi cōfirmet legatum ideo iducit ⁊ fal. vt hic.

l Futurus est.ſ.adite hereditatis.vt.C.de cadu. tol. §.nouissimo ⁊ est bona hec ratio si enim statim cederet hic dies le.a mōte testatoꝛibus inutile esset.quasi seruo sine libertate datur. ut.C.de leg.l.seruis.

m Hostes est.cui relictum valet etiaz si redeat postq̄ cessit dies relicti . vt.ff. de here.insti.l.illa.§.i.⁊ .C.de cap.l.captum.⁊.l.ius postli.lz quidam exigant eū reuersū tp̄re quo cedit dies.

n Natus est.qui ꝓ nato habetur.vt.ff.de statu.ho . l.qui in vtero. ⁊ dic etiam si est posthumus alienus iure nouo.lz olim secus.vt insti de le.§ . libertos.⁊ .§. posthumus.

o Ad municipiū.qbus potest legari vt.ff.de .l.i.l.si heres.§.vices.l. ciuitatibꝰ ⁊.j ad trebel.l.oībus.⁊.ff.t. i.l.municipibus.

p Deo celesti.idē in terreno.vt. C.e.l.iij.sed i celesti contra in autē.de eccl'ti.§. si autē heres soluēdo coll'.

ix.Sol.hic deo ibi ad pias cās.vt pōtes ⁊ itinera. vt.C.de sac.sanc.ec.l. ad instructionem:sed hoc non valet per.l.C.de epi.⁊ cle.l.si quis declinā dam.§.pe.que est similiter huic contra nisi dicas illam legē si quis corrigi per.d.autē.vel secundo refert deo vt hic.an ecclesie vl' pie rei vt in contrarijs:vel verius hoc corrigitur per autē.ſ; in quarta debita iure nature ē secus.ut.C.de inof.te.l.quoniam in prioratibus.

q Non solum.proprias facit infra.e.l.alienus.

r Et oē pter libertatē que p falcidiam non minuitur:vt.ff.de inoffi.test. l.paꝑ.§.qm̄. s Certo vt in specie.in certo. vt in genere : vt ar.j.de v. ob.l.in executione.§.pro parte.vel pone de incerto.ff.de le.i.l. qui duos ⁊.l.si quis a filio.§.de.⁊.ff.de rebus du.l.si fuerit.

t Jus.non quolibet.⁊ sic restringitur per sequētia.nam ceteꝛ seruitutes vt pote indiuidue non defalcantur:vt infra.§.si usufr.

u In nominibus.vt lego tibi quc.mihi debes vel quod ticius dz.

x Item si ita.penum.quid sit penis dicitur supra ō penu.le.l.iij.

y Disputant.⁊ male. z Capi.ergo non ē legatū:vt.j.ō dona.cā mor.l. mortis causa capitur. a Imputare posse.i.in ꝓputatione que fit ſm l.falc.ſ.vt de hoc ponere sicut ab alia relegata quartam detrahat hers.ite ut quasi non hēat heres aliquid de hereditate lz penum habeat.q̄ prestaturus sit ab oībus legatarijs falc.ō trahat ſm.azo. Itē quia dicit hec.l.penum legatum ē contra.ff.ō penu.le.l.i.ubi ē in ꝓstatione tm̄. So.ibi incepit a conditione.vt hic distinguitur.licz lra contradicat.ff.h.vel dic non esse oppositā non posse peti vt ibi ⁊ deberi vt hic ⁊ statim dices.

b Spacio.quod magis itellectu pcipi cē.vt.j.rē ra.ha.l.quo.n.⁊ de sol.l. ratum.⁊.l.quod dicimus.⁊ facit.j.de v.ob.l.continuus in prin.⁊.ff.de testa.l.heredes.§.fi.⁊.j.ō adul.l. q̄ ait.⁊ ō col.bo.l.si quis filium.§.i.imo usqz ad lite.contest.sup.x.vt.j.quando di.le.ce.l.cum sine.vel interpellatur super penu.ut infra.e.t.i.l.si penum.

c Nec in fal.i.non detrabetur ō eo fal.utpote non legato.ſ; falc. minuet a ceteris detrabendam:ſ; q̄ritur an detrahatur falc.ō mortis cā capione quidam non vt hic.ſ; hoc ē propter moram heredis que ei nocz.ut arg. j.e.l.iij.⁊.l.alienus.⁊.l.cum pr̄. Item pro eis infra.e.l.acceptis . ſ; certe ibi heres non dat ſ; accipit.uel alius dat tu dic detrahi.vt.C.e.l.pe.

d Transfusum.ab initio ergo duo sunt legata.ſ.penus.⁊.x . ſ; dr unum pp unam exactionem.⁊ ex post facto apparet qō eorum ē in legato per effectum.item dicas quod penus non ē in petitione.vt.ff.de penu.le.l.i.est tamen in obligatione ciuili ⁊ naturali donec in mora non est.heres . sed ideo non petitur:qr testator qui penam apposuit.ſ.x.ſi penū non ōderit

penum peti voluit ſz ſola.x.z probantur hec.ſ. qñ di.le.ce.cũ ſine.z.l.ſi penũ.alij dicũt ſola.x.eſſe in obligatione ſiue incipit a ꝺditione ſiue a legato.ar.ſ.de act.z ob.l.obligationũ fere.§.i.z qꝫ dicit hic tranſfuſũ legatũ.i. legati preſtationem.nõ obli.que nulla eſt ſm eos ſed omnino eſt ꝺ.l.ſi penum. e Idemqz ſi rañ mora iã ſit facta.z ſic eſt idẽ.vt penus non ſit in legato.ſed quo ad falci.
ſecus qꝫ non detrahit hẽs
ꝓp morã ſuã.hic detrahit.
vt.C.e.l.ſi quis quadrī.ſed
alij dicunt idem z quo ad
falci.ut nõ detrahaſ.ut ibi
nõ. f Si uſufructus.ĩ
diuidue.vt.ſ.de ver.obl.l.
ſtipulationes non di.ſed
certe z de uſufructu uſ ibi
dici qꝫ ſit indiuidui qꝫ dic
ceteraꝝ ſeruitutũ ſed uſu
fructus eſt ſeruitus ſz ſub.
ibi preter uſũfructuz.
g Quãtũ ſit in le.vt ſic de
eſtimatiõe falci.detrahaſ.
b Retinere. ita.ſ.ĩ quarta
parte fundi in quo fuit iſo
lidũ legatus uſufructuſ ni
hil fructuariuſ ſi hẽs ꝓcipi
at.ut hic.z.ſ.de uſuf.ĩ.l.v.
i Idqz .ideſt vt quarta
pars poſſit retineri ex uſu
fructu ac.
k Neqz uſus.quo ad uſũ
eſt hic mala rõ:qꝫ uſus idi
uiduus ẽ.ut.ſ.de uſu z ha.
l.uſus ps q ẽ ꝺ. ſed dic qõ
uſufructꝰ cã differentie. ſz
vſus gña diſſimilitudis po
nit.ſimilis lectio.ſ. famil.
hſ.l.ij.§.ſi quãta.itẽ ꝺ.ſ.ò
op.ſeruo.l p.ubi uſus itel
ligitur datus.ſo.quo ad q
daz ſimilia ſũt.ñ ut ſit idẽ.
itꝫ ĩ habitatione qꝫ in uſu: vt
ſit idiuidui.z ſic ſolus uſu
fructus excipiť inter rea
les z ꝓſonales ſeruitutes.
l Veterum ſnĩa.i.vt eſſicť
opera legata q̃tum valere
poſſit.
m In leg.nã fiet eſtimatio
z ex ea detrahet quarta.ut
infra lege.l.fal.

decem deberi. Idemqz[c] erit ẽt ſi ab initio ita legatũ datum ſit ſi penũ non ꝺderit.x.dato.qꝫ hic penꝰ nõ eſt legata:z penus ſi datur mortis cã capitur:qꝫ deficit legati cõditio Si uſufructꝰ legatus ſit: qui z diuidi poteſt:non ſicut cetere ſeruitutes induidue[c] ſunt ueteres: ꝙdam extimãdum totum uſufructũ putabant:z ita conſtituẽduz quan tũ ſit ĩ legato[s]. Sed ariſto a ueterũ opinione receſſit:ait enĩz poſſe q̃r tam partem ex eo:ſicut ex corꝓoribus retinere[h]. Idqz iulianus ſ̃cte ,pbat:ſed operis ſerui legatis: cuz neqz[k] uſus neqz uſufructus in eo legato eſſe uidetur:neceſſaria ẽ ueterum ſentẽtia[l]:ut ſciamus quãtuz eſt in legato[m]:quia neceſſario ex oĩbus que ſint[n] facti:pars decedere debet[o]:nec pars opere ĩtelligi põt Immo z ĩ uſufructu ſi q̃ratur quã tum[p] hic capiat cui uſufructus datus eſt quantum ad ceteroꝝ legatorum eſtimatõem aut etiaz huius ipſius[q]:ne ꝺdrãtem excedat legatum neceſſario ad ueterũ ſententiã vertendum eſt. Si quis[r] creditori ſuo qõ debet legauit:aut iutile legatum erit ſi nullum cõmodum in eo uerſabitur:aut ſi,ꝓpter repreſẽtationis puta cõmodum utile erit. lex quoqz falcidia ĩ eo cõmodo locum habebit[s] Si legatarius poſſeſſionem nactus eſt: z poteſt quo

cari ei res[t]:qꝫ uolũtate heredis erãtis[v] nactus eſt poſſeſſionem: dabitur actio[x] heredi: ut id quod ſuꝑa ꝺdrãtem eſt offeratur[y] Interdum omnimodo neceſſariuz eſt ſolidum ſolui legatario interpoſita ſtipulatione[5]: quãto ãplius eſt q̃z per legem falcidiã ceperit reddi.ue lut ſi ea que a pupillo legata[a] ſint: non excedãt modum legis falcidie Verẽtur aũt ne impubere eo mortuo alia legata inueniãtur que contributõe facta excedat ꝺdrãtẽ.idẽ diceť ſi principali teſtõ q̃dã ſub ꝺditõe[b] legata ſũt:q̃ an ꝺbeãtur ĩcertũ eſt. Et nõ ſi hẽs ſine iudice ſolvere patus[c] ſit: ꝓſpiciet ibi ꝓ banc ſtipulatõem.
i Dqꝫ ex ſtipl'atiõe[d] cohere dis ad coheredẽ puenit,pficit[e] legatari[9c]. is[f]. n. ſilis ẽ heres ex pte pure:ex pte ſub ꝺdit õe hſdi inſtituto[g] Sed ea q̃ ab eo[h] legata ſũt ſi õmiſerit aditõez nõ augebũť.ſ.ſi ab eo noiatim 'data ſunt: nõ q̃ſq̃s[k] mihi heres erit Si cohẽdis mei portõ exhauſta ſit me ĩtegra z illã uẽdicauero[l] caſſius confundẽdas eẽ ptes exiſtimat:,pculus contra[m] in q̃ ſpecie z iulius ,pculo aſſenſit:quã ſententiã,pbabiliorẽ eẽ putõ Sed z diuꝰ anto.iudicaſſe[n] dr[o] ꝓmiſcẽdas eẽ vtraſqz p rtes in cõputõe legis falcidie. Si coheredẽ meum pꝰ aditam[p] hereditatem arrogauero:

r Si quis creditori.inutile verſabitur.vt.ſ.e.l.verbis.z.ſ.de le.i.
l.ſi creditor in prin.z .l.ſe.
s Habebit.vt.ſ.de dote ꝓlegata.l.ij.§.idẽ querit .ſz vltra ꝓmodũ non vt z.ſ.e.l.cũ dotẽ.z rõe dicti ꝓmodi põt grauari.vt.ſ.de le.iij. ſi deportati.§.f.niſi ĩ caſu.vt argu.ꝺ in.eo.t.l.iij.§.ſi rẽ z facit iſti.de le.§.ex contrario .z. ſ.ò.l.ij.l.obitõ i pri.
t Si legatarꝰ.ref.i. rei poſſeſſio pura p iterdi crũ quoꝝ.l.qꝫ eſt vex conſenſit he res legatario pꝰ adi tã hereditatẽ. ſecꝰ ſi aut.vt.ſ.quoꝝ le.l.i. §.quod ait pretor.
u Errantis. qꝫ pu rabat plura eẽ in he reditate q̃ erant: ſz in legato ſoluẽdo bñ cõſentiebant.z nil,p rorem.z.C.de iure.z fact.igno.l. cũ teſtõ.
x Actio.i.ꝺditio in debiti vt.ſ.de ꝓdi.i de.l.ij.z.l. q excep. §.ſi pars.z.C.eo.l.er ror.z.ſ.ad trebell'.l. heres cum.
y Offerať.ſub. hẽdi.
z Interduz. ſtipulatione interpoſita his verbis q̃to ẽ.
a Legata. a ſubſtituto ꝓpilio relicta i pupillari teſtõ clauſo legiſ ꝓſilio.vt iſti. ò pu .ſub.§.ſin auteꝫ quis. b Sub cõditione. ſubaudi pure quedam.
c Paratus.ſub.pure relic.z.facit.ſ.ti.i. l.i.in prin.z.ſ.e.l. in rõe.§ .quod uulgo.z l.in quantitate.§.ſed z legatum.

n Sint facti.i.que conſiſtunt in faciendo.z ſic indiuidua ſunt . quod dic vt infra de ver.obli.l.ſtipulationes.§.idem.
o Decedere dz.eſtimationis.ſ.videre opam poſſe diuidi.vt.ſ.de op.li.l. ſi qñ.ꝺ ſo.dic ibi ptẽ peti.i.ptis eſtimationẽ ar.ſ.ſi ſerui.uen.l.loci.§.ſi fũdũ.z eoꝺ mõ rñdeo ad aliud ꝺ.ſ.de v.ob.i ſtipulationibus.§.oparũ.niſi de voluntate partiũ preciũ preſtet pro pte.ut i fi.d.l.ĩ ſtipulationibus.
p Si querať q̃tũ.hic ẽ ſenſus.qꝫ ĩ duobus caſib[9] recurrit ad ueterẽ opinionẽ ẽt in uſufructu primus ſi dubiũ eſt qñ hẽbat locũ lex falc.pp cetera legata q̃ ſunt relicta.z pp uſũfructũ q ẽ relictus ſecũdus cũ ẽ dubiuz an hẽat locũ lex fal.pp uſũfructũ q tm̃ relictus ẽ.z nulla alia legata i his .n. duob[9] caſibus eſtimatur uſufructus.vt appareat ſi legatũ ẽ ultra ꝺdrãtem.ſz tñ falc.non retinebiť ẽt his caſibus de eſtimatione . ſed de ipſo legato uſufructu.ſz q̃tũ eſtimabiť.Rñde q̃nque paz.nã ſi turris ẽ legatus uſufructꝰ multũ,ppꝛietas paz uſufructus. Itẽ ſi uſufructus equi vel etiã ſerui ſenis relinqtur puero ,ppꝛietas paz uſufructus plus eſtimať ẽ . cꝫ ſi uſufructus ſerui pueri ſeni relinquať.multũ ꝓpꝛietas.qꝫ cito ſperať redire z diu utilis futura.z ſic ex qualitate reꝝ z perſonarũ varia fit eſtimatio.facit ad hoc.ĩ.e.l.hereditatũ. Itꝫ dic ſm.R.q̃ in his caſib[9] ubi mꝫto plus valz ꝓpꝛietas q̃ vſũfructũ non detrahet heres,falc . qꝫ in ꝓprietate nuda q̃tã z pluſquam quartam hz.non obſtat.ĩ.e.l.q̃rebatur.§. ſi vero.c.tñ qꝫ ibi ideo ex eo q ĩ preſenti reſicitur quarta ſeruatur.nec ipſa actio i quartã iputať qꝫ ex eo qõ aliq̃ exigẽdũ foret.legatari[9] quadrãtem p̃ciperet qꝫ teſtatoꝛ oĩa in legatarios diſtribuerat.cetez ſi non diſtribuiſſet.heredi tm̃ in quartam iputareť quãti. nominũ perſecutio vendi poſſet.vt.ĩ.e.l.ſi i quãtitate§.magna hic ãt cũ in p̃ñti nuda ,ppꝛietas tm̃ vel plus eſtimeť q̃ uſufructus.nulla merito de hoc legato uſufruc . quarta detrahitur.imo ſi forte multa alia reliqd teſtatoꝛ in quibus nihil apõ heredẽ reſedit tãto minus noĩe quarte de ceteris legatis detrahit heres q̃to plus quarta i nuda ,ppꝛietate hz.z hoc ẽ qõ dicit q̃tũ zc̃.ſi ergo fit eſtimatio.vt ſciamus q̃tũ fit minus quarta detrahendũ de ceteris relictis nõ vt quartã eſtimationis vſufructus hẽat heres qꝫ in legat quarta i nuda,ppꝛietate a defuncto ſibi ẽ ſeruata.
q Ipſius. qui tantum eſt relicti s.

d Id quod . ex ſubſtitutione.ſ.vulgari.
e Legatarius.quibus eſt relictum ab eo cui accreſcit.
f Is.ſcilicet heres.vt ſubijcit.
g Inſtituto.habenti coheredem.al'.ſtatim inſolidũ eſſet heres.vt ſ.de acqui.here.l.cũ heres.§.q ex pte.z.l.ſe.z ſic non eẽt ſimilis ſuperiori vel dic qõ ẽ ſimilis quo ad hoc de quo agiť.z ad hoc.ĩ.e.l.i. rõe in fi. h Ab eo.cui facta fuit ſubſtitutio vulgaris.z.ĩ.e.l.qõ ſi alteruter idẽ in pupillari.vt.ĩ.e.l.in ratione.§.queſitum.
i Nominatim.ut ipſe tm̃ preſtet.vt dictum eſt a teſtatore nam ſi ñ expreſſit tm̃ vel equipolens videntur cẽ repetita a ſubſtituto.vt.ſ. de le.i.l.ſz z de le.ij.l.cum pater.§.ab inſtituto.
k Non quiſquis.i.non ſic data ſunt quiſquis zc̃.idem ſi ſimpliciť: vt dixi.z.ĩ.e.l.qui fundum.§.qui filium.z.§.ſi.
l Si coheredis.vendicauero.iure ſubſtitutionis.vt.ſ .ꝓxi.§.vt dic iuſ accreſcendi:vt differrat a precedenti.§.
m Proculus ꝺ.z bene ſecundum Jo z alia.vt hic z.ĩ.e.l.quod ſi alteruter. n Judicaſſe.z ita aſſentit caſſio.ſed non ſeruatur.qꝫ forte non fuit diffinitiua.alias ſeruaretur niſi qꝫ iuſtinianus dixit ꝺ nam lex iſta z ea que eſt.ĩ.quod alteruter uſ iuſtiniani.vt .C. de ueteri iure.e.l.i.§.merito.enim zc̃.uel iudicauit ſpeciali beneficio aliquibus concedendo.z ad intelligentiam predictorum diſtingue qñ pars non grauata accedit grauate augẽtur legata.qñ uero grauata non grauate.ſecus ẽ:ut.ĩ.eodem.l.quod ſi alteruter.z hoc ĩco heredibus:ut in ſubſtituto z inſtituto vĩ idem dicendũ hoc ſaluo vel quod inſtitutus adijt z tunc ſubſtitutus puta pupillaris pſtat legata ab inſtituto eo iure z modo quo z ipſe inſtitutus preſtaret aut non adijt z tunc diſtinctio precedens ſeruanda ẽ z probantur hec per iſtos.§.z infra.e.l.ratione.§.quod uulgo.z.§.ſe.ct.l.q fũdi §.qui filiũ.et.§.fi.et.s.de uul.ſub.l.coheredi.§.coheres ipuberi.
o Dicitur.ſed male ẽ enim iuliani et proculi ſicut et iuſtiniani ſeruanda ſententia.ut.C.de ueteri iure cnu.l.i.uel dic quod nõ cogniționaliter iudicauit alias lex eſſet.ut.C.de le.et conſti.l.ſi.
p Si coheredem .poſt aditã.quid ſi ante.Rñ.idem vt.s.iuſ accre

scendi ita hic iure potestatis queritur hereditas. ut.ſ.de acqui.her
dita.l.qui in alienam.ℊ.ſed ꝛ ſi quis.heres azo.
q Extitisse.est enim quedã species successionisarrogatio instī.p
quas per.no.ac.ℊ.fi.hodie contra vt instī.de acqui.per ar.
r Si in annos. conditionalia nam primi anni purum sequentium
conditionalia sunt
ſ.ſi viuat legatarius
ut ꝛ.ſ.de an.leg.l.iij.
aꝛ stipulatio ẽ vna
vt ꝛ.j.de do.cã mor.
Lſenatus.ℊ.fi.
ſ Cautioni.ꝛ pote
rit estimari ut dī.j.e.
l.hereditatuz ſz alit
vt.j.eo.l.ticio ꝛ ibi
dices.b.
t Edicto.vt.j.t.i.l.
i.in'prin.
u Idẽ ℙ nã ut pac
to nudo: vt.ſ.de pa.
l.i.e.l. iurisgẽtiũ.ℊ.
ſd cum nulla.
v Solutum. errore
iuris secus si facti ℙ
dic vt.C.de iuris. ꝛ
facti igno.l.cũ quis.
p Computandum.
ſ.torum.ſz tñ ℙtum
vendi põt.aut cautõ
nibus explicaſ ꝛ euẽ
tus expectaſ.ut hic
ꝛ.j.e. l.i quantitate.
ℊ.magna.ꝛ.j.e.l. que
rebatur.
z Sed iuſ non cori
gendo.ſed addẽdo.
a Ex euentu. si fue
rit qſcũqz solutum
ẽt pⁿ mortẽ.ꝛ.ō hoc
cauebit vt dixi.ſz ō.
j.e.l. in quantitate i
prin.ꝛ instī.e.ℊ. ℙti
tatis vbi tps mortis
ispicitur. ℙo hic uī
fuisse in bonis tpre
mortis si fuerit post
ea solutum ꝛ hoc ex
vi naturalis obliga
tionis ibi vo in fruc
tibus ꝛ ptu ꝛ simili
bus nulla erit omnino obligatio.
b Euentuz.vt.ꝛ.j.ad trebel.l.ℙquis in prin.ꝛ.l.si heredi eius.
c Si debitor liberetur idẽ est econuerso.vt.ſ.de cuic.l.si ei.ℊ.si is.
C.de pac.l.si debitori:sed quidam hoc ℙo casu dñt solutione libera
li non confusione.qī ante alia sibi soluat creditor : vt.j.de fideiu.l.
si debitori creditor ꝛ dc so.l.stichum.ℊ.aditio.
d Computetur.capit .n .iure heredis.l.quia heres ẽ liberatus ut
computat.j.e.l.ℙ autem etiam si non est soluendo . vt.j.eo.l .quere
batur. Idem ꝛ quod dz naturaliter tñ vt dicto.ℊ.aditio.ꝛ.ſ.de pe
ti here.l . si quid post.§.i. nã talis debiti datio magis est solutio ℙ
donatio. vt.j. de dona.l.hoc iure.ℊ.pe.
e De impensa deduci.ſ.es alienum.
f Eo nomine.nota dīam inter fũeris impensã ꝛ monumẽti ut pri
ma deducatur: vt hic.ꝛ.ſ.de inof.testa.l.papi.ℊ.qñ autem quarta.ꝛ
instī.eo.ℊ.cum autẽ.ꝛ lz dicat hic quarta:est facta dic tñ quod non
vltra voluntatem defuncti.sed minus quãdoqz inspecta dignitate
ꝛ facultatibus que dic vt.ſ.de relig.l.at si quis.ℊ.equuz sed.quidã
dicunt ẽt plus si paꝛ taxauit ar.j.de ver.signi.l.cum in testõ. In fa
ſ.monumenti dixit sabinus deducendũ marcellus ℙ non deducī
vt es alienum vel expensa vel ad hoc legata vt hic.ꝛ si queras quã
ta sunt facienda dic aut testator taxauit ꝛ tunc minus non plⁿ pot
expendere heres.vel in legato dare in preiudicium legatariorum
minus autem sic vel dixi:ꝛ vt in funere.ut.ſ.de petitio.heredi.l.he
res.ℊ.i.ꝛ de negotijs gestis.l.qui alienam.ℊ.libertos ꝛ de religio.l.
at si quis.ℊ.equñ.sed ℙ in utroqz infra de verborum significatione
l.cum in testõ.vbi plus potest nõ minus. Solutio vt ibi aut non ꝛ
tunc minus ℙ potest dz expendi.vt.j.l.proxima ꝛ semper deduci ẽ
falcidia.sed non ne est expensa monumenti ꝛ funeris. Rñ deo si nõ
bz sepulchꝛ ubi humetur.ꝛ tunc est vt es alienũ si autẽ bz tunc non
ꝛ sic intelligitur.vt.j.l.proxima ꝛ fm hoc corrigitur sabinus ꝑ mar
cellum in monumento.sed alij distinguũt sit necessaria expensa mo
numenti.vt tunc bene dixerit:sabinus an non.ꝛ tunc marcellus. ℙ
potest esse verum si adeo fuit necessaria ut si in ea humari non po

tuerit.ꝛ sic non potest dici etiam funeris impensa.
g Consumptum iussit expendi.x.sed.v. tñ impendit.vel parcitate . vel
quia modũ testatoꝛ excesserat ꝛ ita in preiudiciũ legatariorꝫ non plⁿ de
ducitur.nec ob.j.de verbo.signi.l.cũ in testõ.vt ibi dixi. Item nec obstat
ſ.de per.here.l.hereditas ubi ẽt si excesserat testatoꝛ probabile modum
quod repetet.qꝛ hic minⁿ
ibi plus vel dic vt ibi.
h Passurum.in totũ vel
secũdum alios in eo quod
non est necessariũ . vel fm
istos non detrahitur in.l.
sequẽ. cũ ibi modicũ.ꝛ sic
necessarium: sed certe mo
dicã põt esse non necessari
um si aliasꝫ hẽat sepulchrũ.
i Nec amplius ad spe
ciem.tunc ergo nõ hz
locũ falci.qꝛ necessario est
factum:sed ℙ.ſ.l.prori.i fi
Rñ.imo potest cẽ qõ sī ne
cessario fiat hec modica
species monumẽti si sepul
chrũ aliud erat testatoꝛis
in quo potuit inferri vel
sepeliri.
k Heres vir.i. nullo
modo sic.ſ. ad vell.
l.tutor in prin.vel vir.i.cũ
difficultate.sic.ſ.de iudi.l.
vir ꝛ est sic qꝛ nec heredez
inuenit hereditas nõ soluẽ
do ut.j.de bo. libe.l . liber
tus q soluendo sic.ſ.de.le.
iij.l.cum pr.ℊ mevio ac.
l Stultitia.sic ifra ad tre
bel.l.debitor in fi.
m Cõmodũ sic.C.ō allu.
l.fi.ꝛ.C.de posi.l.fi.ꝛ.j.e.l.
in quantitate circa prin.
n Decideriti.trãsigerit.
o Decisione.i.transactio
ne.ꝛ sic de sua negociatio
ne magis vel alterius stul
titia.sic.C.ar.tutele.l.iij.
ꝛ dicta.l.debitor ꝛ.j.ad tre
bel.ꝛ.ſ.de her. uel.i.vendi
tor ex . i medio.l.ꝛ.ſ.ō trã
sac.l.imperator in fi.secun
dum vnũ intellectuz est tñ
melioꝛ rõ ℙ hic reddit qꝛ
tpe mortis inspicit pmonij ℙtitas.vt.j.eo.l.in quantitate.
p Item.si reipublice ticius.x.anua reipu.reliquit vel i perpetuũ vel sim
pliciter qõ intelligitur i perpetuuz.vt.ſ.de an.l.annua.in fi.queritur qua
liter falcidia detrahitur.ꝛ tñ tñ videri legatũ quantũ sufficit sorti eius
summe que legata est.si colligamus trientes vsuras cuiusdã ℙtitatis ma
ioris.in triplum ℙ .ea que legata est:vtputa legata sunt.x. perinde habeī
ac si triginta essent relicta que triginta ad usuras trientes facerent in an
no.x.ꝛ sunt sic hec paria quo ad fal.xxx.ꝛ.x.annua.sed uī fieri aliter ꝓpu
tatio.vt.j.e.l.hereditatum in fi.rñ.sed hic ℙtitas singulis annis ibi usu
fructus vel aliter potest fieri cõputatio.vt ibi dī.ꝛ potest fieri vt hic dici
põt ꝛ ℙo hic poni casus:puta legata fuerũt reipu.x.singulis annis vsque
ad triẽnium.ꝛ queritur de falcidia.ꝛ tñ ℙtum si triginta esset legata naz
ex triginta annis singulis recolliguntur.x.ad trientes usuras.
q Sufficiat ut triginta.
r Sorti.i.cuidã quantitati puto.xxx.sufficienti ad colligendas singulis
annis usuras trientes eius summe que legata est.i.esse uī.vel ad colligen
das usuras trientes eius sũme.i.ante ℙtitatis que legata est. Item nun
quid ex legato primi anni detrahetur totum.
s Colligendas.i.colligãus trientes usuras eius summe pure flicte que
ritur tñ contineat quam illa que in annos singulos relicta est.
t Vando ratione per me ōtrahendam.
x Intelligitur.se quare non ex vtraqz cã est metus. Rñ.qꝛ non pos
sum cẽ dñs ex pluribus causis.vt.j.de reg iu.l.non vt ex pluribus lz pos
sidere sic.vt.j.de acq.pos.l.iij.ℊ.ex pluribus.detrahã ergo hunc fundum
ut es alienum.ut. C.ō bo.auc.iudi.pos.l.i.ꝛ.j.e.l.in ratiõe.ℊ.quod vulgo.
Item no.mutari i cãm dominij:qꝛ primo erat dominus ex pura institu
tiõe postea ex legato purificato.sic.ſ.de here.instī.l.iij.ℊ.fideicō.ꝛ fit hic
extrinseca cã superueniente alias non possem sicut nec in dominio.vt.j.ō
acqui.pos.l.iij.ℊ.illud. Sed ℙ huic legi.ſ.de act.emp.l.cui res vbi ñ hẽo
ex cã legati cum est mihi legatum in cuentu conditionis si medio tempo
re emi:sed dic ibi non habeo.i.videoꝛ non hẽ nisi repetam precium.ve
rumtamen habeo ex causa legati ꝛ ideo non ago actione ex testõ a qua ẽ
libetatus heres . sed actione exempto.quasi non tradiderit.ꝛ quasi ego

met mihi euicerim: sed huic rñsione obstat.ſ.de.le.i.l.plane.§. quod si rē dicit quo ad precium cōpetit actio ex testamento sed ibi nō ab hēde emi. sed ab extraneo cuius erat ꝛ ideo peto precium ab herede q non est liberatus vt insti.de le.§.si res ali.ꝛ facit.ſ.de le.i.l.huius.§. qui seruū i prī. sed in fi.contradicit ibi quod si iudicio cē.ubi agitur ex testō ad preciū sed ꝛ ibi dicas quod emi ab extraneo.licet superior ps.§. loquat cum emi ab herede.ꝛ facit.ſ.ti.i.l.si fūdus ꝛ de le.i.l.si fundū.§.i prin.ꝛ.l.si mihi sempronius ꝛ infra.e.l.si a me tibi.ꝛ.l. eum dotem ꝛ l. sed si usufru.§.i.

x u Erbis.non necessarie .i. non vtiliter.

y Necesse est.quod est.qñ eū eā puto ob honorem uel etiaz sine causa sed incepit vt.j.de pull.l.i.in princi.

z Superfluum duntaxat. vt.no.ſ.e.l.i.§.si creditori.

a Poterit.in eo q̄ erat ō bitum in eo q̄ est vltra sic vt dixi.ſ.e.l.i.§.si creditōi.

b Fecerit. vtile sub. quia debitū erat in diem vl̄ sub cōditi.vt.ſ de leg.i.l.si creditori ꝛ l.se.

c Datum est.i.relictum ꝛ petetur ex causa legati.

d Irritum.imo fiet iutile vt.ſ.de.l.ij.debitor.ij.rñ sz expone vt ibi.i.sine cōmodo valet tamen ꝛ actione ex testō peti poterit.vt hic ꝛ insti.de le.§.potest vel illud est ius vetus.sed hoc ꝛ insti. e.est ius nouum vel ibi recitat quorundam opiniones que hic ꝛ insti. reprobantur. Item no. qō non' vitiatur beneficium ex superuenienti casu: sed ar.cōtra.ſ.de his que pro non scrip.ha.l.iij.ꝛ ad.l. ac quil.l.quia in eum.

F Vir.berta dedit.c. in dotem sub pacto quod vir lucretur dimidiam hec decessit ꝛ.xx.in funus eius impendit. vir certe.x.de suo.ꝛ sic non de hereditate.alia.x.uſ de hereditate impensa.vt.ſ.de relig.l.celsus ꝛ.l.se. cum ergo contra legatarios deducit falci.secunda.x.que ipendit vt hereditatem deducit vt es alienum vt.ſ.e.l.i.in fi.vbi de primis non est qō qz non sunt de hereditate mulieris.sed cum vir impendit x.pro se.ꝛ.x.ō hēditate in q̄ cām uſ primo impendisse uſ in utrāqz pro rata. cū nulla sit antiquior: vt.j.de solut.l.cum illud. vel verius primo in eo quod suo nomine.ut.e.ti.l.ꝛ magis ꝛ.C.de dote prelc.l.fi.ꝛ no.qō q ipendit in funerādo ñ ob hoc ipsū uſ gerere ꝓ hēde: vt.ſ.de reli.l.at si quis.§.pleriqz.ꝛ.ſ. de acqui.here.l.ꝓ here.nisi forte qualitas personaꝝ aliud inducat.ut ibi no.nec obstat quod hic dicit qō videtur impendere quasi heres id tm̄ q̄ tum de hereditate impendendum erat qm̄ hic constabat eū cē heredem: ꝛ iam gessisse pro herede.sed dubitabatur an totam impensam fecisset ut dehereditate.an partem ex dote q̄ lucri fecerat.ꝛ sic sūt ex suo proprio.

f Conferre.i.impendere quod erat.x.

g L Ege falcidia.seruitus realis vel psonalis excepto usufructu solo. vt supra eodem.l.i.§.si usufructus.

h Restituetur.i.prestabitur legatario.ꝛ hoc opposita exceptione doli. vt infra de excep. doli.l.pure.§.i.

i Nisi partis.i.pars estimationis.ꝛ sic.C.cōi.di.l.i.ꝛ.ſ.de le.i.l.cū filius in prī.ps.n.seruitutis nulla ē.sed secus ē in libertate que falcidiā non patiatur: ut.ſ.de inoffi.test.l.pap.§.qm̄ aut.quarta.ꝛ dicta.l.cum filius.

k I N lege falcidia.quod.scilicet totum.

l Ipse solus heres.i.ipse solus tenetur creditoribus. quod falsum ē ut.C.si cer.pe.l.i.ꝛ insti.de fideicō.here.§.sed illud interest vel dic i.solus deducet totum ꝛ de tota hereditate non tm̄ de sua parte immo tertia fz. h.de sua parte tm̄.quia testator damnauit eum in hoc vnde cum in singulis heredibus ratio legis falci.imponitur.vt.j.e.l.i singulis ꝛ insti.e §.ꝛ. cum quesitum.ꝛ.§.cum autem in se solus detrahet: quia ipe soluere debet non coheres .lz.n. ambo possunt conueniri.tamen agit alter actione ex testamēto contra hunc soluentem.ut.ſ.de.le.i.l.seruo legato.§.si testator ꝛ de le.ij.l.cum ab vno.lz lex illa videatur aliquantulum obstare: sed expone.vt ibi no.ꝛ facit supra famil.hercis.bis.§. sed cum monumentum ꝛ.l.si filia.§.papi.ꝛ.§.idem pap.sed an de hoc quod legatur cohere di fiet illa detractio quod uſ ut dicto §.pap.

m I N lege falci.mortis tempore subaudi maxime. sed contra. j.e.l.in rōne.ij.rñ.vbi dicit fructus nō augere hereditatem. Sō.hic erant sati tempore mortis .ꝛ sic pars rei ꝛ sic auxilio terre

n Distinctiōe erat

o Potest peruenire.i.possibile ē ad hoc tm̄ ōlata ñ ē.vt dixi alij sō po

p Nō onerat.q detrabat fal.

q Quod.i.qz l̄.p

r Non onerat.q detrabat fal.

s In.exheredato pupillo.

t Extitit.nā idē fuit pī iſtitutus ꝛ pupillo exheredato substitutus.

u I N rōne retētionis.i.qz nō fuit legatū ꝛ sic remāsit vel inutiliter.vel si vtiliter postea aliq̄ rōe sit iutile.ut.j.eodē.l.non est ꝛ.l.nec itereſt.ꝛ.l.ex asse.ꝛ.l. in rōe.§.pe.ꝛ.fi.ꝛ.l.i q̄titate in fi.

x Si seruus.trabit.ut videatur heredi perisse.

y Videbitur.sed eo casu quo deficit conditio.ꝛ sic seruaꝫ dicta distinctio alij reprobant eā p hec verba i prīū cē.qō non plz ꝛ no.ex p⁹ facto apparere qō i preteritū fuerit.vt.ꝛ.ſ.de rebus du.l.qdā.§z ar.p̄.ſ.ō nota.l.i.al' si hēs.dolo. Item p̄ huic.j.e.l.§.si.Fu⁹. So.vt ibi.

z Imperator alias ē.§.alias nō ꝛ intelligunt correctā primā distinctionē.nā nō distinguitur ōfecerit pditio l' ñ. ul' melius dic qō refert ad casum tm̄ qñ deficit pditio l' facias hic.§.ꝛ oia hec cessāt.

a Hēdes relicta ē.i.remansit penes eos ꝛ facit.C.si pē.ap.l.iij.ꝛ.ſ. ti.i.l.plautius.ꝛ de.l.iij.l.fi.§.fi.ꝛ de vul.sub.l.ꝛ fi p̄.ꝛ.j.proxi.§.

b Cum qdam adēpta.expresse.nā si tacite ꝛ mortuo reo pe.ap.ut crimen extinguitur.sic ꝛ qō bonoꝝ.ut.C.si pen.ap.mors interue.l. iij.ꝛ.C.si reus vel.ac.mor.fu.l.fi.ꝛ no.qō relegato nō debēt auferri bona in totum vel i partem sine cā ut.j.ō interdic.ꝛ rele.l.relegatorum .§ ad tempus.

c Testamento.postea facto.pen.ap.quod fieri potuit.vt.ſ.ō iniu te.l.si quis ex here.§.hi autem.ꝛ.j.ō pe.l.ij.in fi

nec immerito quia partus nonduz edictus homo non recte fuisse dicitur.

i Dem.

Quod" supra quadrantez apud heredem potest peruenire° supra dodrantez i pecuniaz^p legatū^q non onerat^r heredem ueluti heredi tas pupilli.si forte substitutus sit exheredato^s qui patri pupilli heres extitit^t.

i Dem.

I N ratione legis falcidie retētiones^v omnis tēporis heredi i quadrantem imputantur. Si seruus sub cōditione libertate data uita decesserit: siquidem impleta conditō fuerit quādoqz hērdi nō uidebitur perijsse: quod si ōfecerit i cōtrariū ratio trahit^x. Sz quanti statuliber moriēs fuisse uidebit^y. Impator^z marcus antonin⁹ ōcreuit heredes quibus pars bonorum ablata ē: non in ampliorē partē q̄z ꝓ ea p te q̄ flicta ē legatorum noie teneri. Cū qdā pte dimidia bonoꝝ adēpta^b fuissz flegatus: idēqz ꝓuocatione interposita testamēto postea facto^c obijsſz: atqz post mortē ei⁹ non iuste appellatum eēt pronūciatum. Quesituz ē utrum eris alieni loco pars dimidia ascenderet^d: ut residua sola uideretur fuisse in bonis. An vo^e succurri hērdi necessarium eē uidebit. Sed uidet succurri debere: cū animus litigantis obtinendi uotū: hanc opinionē admit

quē pupillo substitui.ꝛ prīs tabulis īstitutū ultra dodrantē grauaui certe ñ pp hoc minus detrahit falci.qō hz speciez substitutionis.

d Irritum.imo fiet iutile vt.ſ.de.l.ij.debitor.ij.rñ sz expone vt ibi.i.sine cōmodo valet tamen ꝛ actione ex testō peti poterit.vt hic ꝛ insti.de le.§.potest vel illud est ius vetus.sed hoc ꝛ insti. e.est ius nouum vel ibi recitat quorundam opiniones que hic ꝛ insti. reprobantur. Item no. qō non' vitiatur beneficium ex superuenienti casu: sed ar.cōtra.ſ.de his que pro non scrip.ha.l.iij.ꝛ ad.l. ac quil.l.quia in eum.

e Dem.

I N ratione legis falcidie retētiones^v omnis tēporis heredi i quadrantem imputantur. Si seruus sub cōditione libertate data uita decesserit: siquidem impleta conditō fuerit quādoqz hērdi nō uidebitur perijsse: quod si ōfecerit i cōtrariū ratio trahit^x. Sz quanti statuliber moriēs fuisse uidebit^y. Impator^z marcus antonin⁹ ōcreuit heredes quibus pars bonorum ablata ē: non in ampliorē partē q̄z ꝓ ea p te q̄ flicta ē legatorum noie teneri. Cū qdā pte dimidia bonoꝝ adēpta^b fuissz flegatus: idēqz ꝓuocatione interposita testamēto postea facto^c obijsſz: atqz post mortē ei⁹ non iuste appellatum eēt pronūciatum. Quesituz ē utrum eris alieni loco pars dimidia ascenderet^d: ut residua sola uideretur fuisse in bonis. An vo^e succurri hērdi necessarium eē uidebit. Sed uidet succurri debere: cū animus litigantis obtinendi uotū: hanc opinionē admit

f In.exheredato pupillo.

g Dem.

I N lege falcidia.seruitus realis vel psonalis excepto usufructu solo. vt supra eodem.l.i.§.si usufructus.

h Restituetur.i.prestabitur legatario.ꝛ hoc opposita exceptione doli. vt infra de excep. doli.l.pure.§.i.

i Nisi partis.i.pars estimationis.ꝛ sic.C.cōi.di.l.i.ꝛ.ſ.de le.i.l.cū filius in prī.ps.n.seruitutis nulla ē.sed secus ē in libertate que falcidiā non patiatur: ut.ſ.de inoffi.test.l.pap.§.qm̄ aut.quarta.ꝛ dicta.l.cum filius.

k I N lege falcidia.quod.scilicet totum.

l Ipse solus heres.i.ipse solus tenetur creditoribus. quod falsum ē ut.C.si cer.pe.l.i.ꝛ insti.de fideicō.here.§.sed illud interest vel dic i.solus deducet totum ꝛ de tota hereditate non tm̄ de sua parte immo tertia fz. h.de sua parte tm̄.quia testator damnauit eum in hoc vnde cum in singulis heredibus ratio legis falci.imponitur.vt.j.e.l.i singulis ꝛ insti.e §.ꝛ. cum quesitum.ꝛ.§.cum autem in se solus detrahet: quia ipe soluere debet non coheres .lz.n. ambo possunt conueniri.tamen agit alter actione ex testamēto contra hunc soluentem.ut.ſ.de.le.i.l.seruo legato.§.si testator ꝛ de le.ij.l.cum ab vno.lz lex illa videatur aliquantulum obstare: sed expone.vt ibi no.ꝛ facit supra famil.hercis.bis.§. sed cum monumentum

d Adscēderet.ipso iure.
e An vo.i. an uideatur.z verū est quod fuerunt in bonis tēpoꝛ mortis.z sic iste vꝝ solueꝛe solida legata mero iure.quia ap. facta extinctum fuit iudicatuꝫ vt.ĵ. ad turpil.l.i.in fi. sed ō equitate debet ei succurri ut non teneatur prestare nisi pro parte que penes eū remanet.q verum ē ut.s.proxi.ℊ.z arg. s.de his q no.infa.l. furti.ℊ. sed z si furti.h.
f Si seruus manu missus .i. liber esse iussus.
g Sed cuius.i.q̄ti.
h Uiueret cuꝫ additur hēditas nā tunc esset liber.vt. C.ō cadu.tol.ℊ.i.uouissimo z sic non posset extimari .ut.s. de his q ciec.uel effu.l.fi. z le interrogatiue. z.rñ. q tāti estimabit q̄ti statuliber fuisse viō bitur.ut.s.e.l.ℊ.i.
i Postea.i.post mō tem testatoꝛis ante aditam hereditatē.
k Perijsse.i. hēdi z estimabit. vt pri rñ. dixi. nec aliud subest.
l Fuerunt. nam z hi si pereant heredi perijsse intelligūtur z tñ erant sūmo supplicio afficiendi. ut. s.ad sill.l.i.in prin.z estimabuntur vt in superioꝛi casu nō. z no.quod olim distinguebatur sub eodez tecto erant uel nō.ſz hodie distinguit̄ poterunt dominum iuuare vel non.vt.C.de his qui vt indig.l.ij.
m Quod vulgo.pz filiū ipuberem instituit. vt ei pupillariter substituit z tam ab instituto q̄ a substituto legata vltra dodrantē relinquit.nunc decedente pupillo vult substitutus ex psona pupilli vnū quadrantem ex toto asse detrahere. Itē ex residuo dodrante ex pso na sua vult falcidiā z pro eo facit qꝛ due sunt hēditates.at legatarij vnam detrahi tñ posse fatent.qꝛ vnū ē testm̄ pp vnum testatoꝛē.ite rum pp vnā solēnitatē.vij.n.z non.xiiij. testes sunt necessarij. vt.s. de vul.sub.l.patris z filij.z pro utriſqz instī.de pupil.sub.ℊ.igr̄.vel ēt pone q ab instituto semisse a substituto aliū semisse legauit.z dubitabatur.vt.s.an due falcidie detrahantur.q̄ dubitationem soluit uulgaris regula.s.q in ta.patris zc. cuius prima ptās hec est vt si cui i vno testō fit oium legatoꝛ ꝓtributio vel cumulatio vt si pateat excedant dodrantē vel non.ita z hec duplici testō fit oium legatorum cumulatio vel contributio vt si pateat accedere assez fiet detractio.al si retinet quarta pars hereditatis vel forte longe plus solutis oibus legatis tunc non detrahat.sed ut ꝯs alienū soluant a pupillo relicta.z hoc dicit sm que.i.ex quo sit contributio. ē z alia potās regule.vt in hoc duplici testō ꝓsidereꝫ unicū tēpus an hēat locum fal.z in q̄tum.s.tēpus mortis patris vt si tunc ꝓsideratis legatis z bonis non hz locū fal.lz postea viuente pupillo minuat. vt quarta non remanet nō tñ detrahit substitutus sed de suo quadrā te.i.de eo quod tēpore mortis videbatur bituꝛus soluet legatarijs nec obstat quod soluat vltra iuris vltra dodrantē.qꝛ hoc duplex testamentū hēt̄ur loco vnius.s.primi.vnde.sicut posterioꝛ diminutio bonoꝝ tūc ñ noceret legatarijs.ut.ĵ.e.l.i q̄titate in prin. z ita nec nūc z eō.nā augmentū nō pficeret.ut.ĵ.e.l.in duplicibus.z non qō dicta regula fac̄ vt filius ñ hēat duas quartas.q dic ut hic.z.C.e.l.
n Quamuis bene dixit unam quamuis enim. zc.
o Substitutus.pupillariter.
p A pupillo instituto.
q At es alienū z sic ñ est detrahenda fal.q non dicebat substitut9 q̄ posset.
r Debeat.sed vꝛ hec lza sibi ꝓria si.n.vt es alienū detrahitur quomō aliud erat testatoꝛis in quo potuit postea dici per fal.minui.Rñ. ñ sp est vt alienū.sed tunc qñ oia legata pñt solui ñ deducta fal.alij dicunt q fit contributio vt nō defalcent relicta pupillo.imo vt es alienū soluat.ut.C.de bonis:auc.iudi.posſ.l.i.z ideo ante omnia relicta simul iuncta excedant vires patrimonij patris ar.s.de mili.testa.l.si vero.sed hoc esset ꝯ hanc regulam.

tit. Si seruus testamento manumissus[r] ante aditam hereditatē decedat:heredi quidem perijsse intelligitur. Sed[s] cui[9] precij erit quinsi uiueret[b] non estimaretur. Nam z eos qui moriente domino ea ualitudine affecti fuerant: ut eos non posse uiuere certum esset. Tamē si postea[t] moriātur hereditati perijsse[x] responsum est. Nec aliud i his qui sub codē tecto fuerunt[l] cum domin[9] a familia necaretur. Quod uulgo[m] dicitur in tabulis patris z filij unam falcidiam seruari: quam potestatem habeat uidendū est: q̄z uis[n] .n. substitutus[o] que a pupillo[p] relicta sunt cum filius heres extiterit ut ex alienuꝫ[q] quodlibet ōbeat[r] tamē ꝓpter ea que data sunt tabul' secūdis:cōtributioni[a] locus est:ſz quod[t] potest euenire ne substitut[9] quicq̄z retineat uel ut lōge plus habeat quarta paterne hereditatis.
Quid ergo[w] si non sufficiat pupilli hereditas[x] legatis:cū patris suffi cisset. De suo quadrante nimiruz[y] dabit substitut[9] que pater legauit de suo: nec rem pertinet: quod ex nullo testamento prestatur ultra uires patrimonij. Cum in hac parte iuris legata que tabulis secūdis relinquuntur quasi in primis sub conditione[z] relicta intelliguntur.
Si filio[a] suo duos substituerit[a]:et alterius portionem onerauerit tractari solet an ex persona sua falcidiam possit inducere substitutus[b]: quam pupillus non haberet[c]: uel unus[d] pupillus substitutus. Et facile quis dixerit consequēter prioribus que de patrimonij[e] ratione dicta sunt non esse falcidie locum: z ultra uires[f] portionis conuenientem alterum substitutum. Sed uerioꝛ est diuersa sentētia perinde huic[g] quartam relinquendam existimantium: atque si ita patris heres extitisset[h]: ut enim opes patris[i] et contributio legatoꝝ uim capiūt z formam z originem: ita plures substituti subducta[k] persona pupilli reuocandi sunt ad intellectuꝫ substitutionis[l]. Quid tamen dicemus de altero substituto qui non est oneratus[m] si forte nonduꝫ legata pupillus[n] a se relicta[o] soluerit: z aliquid ultra dodrantem sit[p] in omnibus[q] z ipsam falcidiam habituꝫ At quin[r] quartam habeat: neque idem[s] patitur instituti comparatio rursus si negemus[t] aliquid aperte q̄z quod uulgo probatuꝫ ē rñdeꝫ.

f Contributioni ad hoc vt appareat an omnia legata simul iuncta excedant vires patrimonij. vt.s.de mili.testa.l.si vero.
t Se cūdum q.dñt quidam.i.qꝛ vt es alienū detrahūtur relicta a pupillo.euenit qñq̄z vt pupillus nil hēat de bonis.vt. qꝛ dimisit pupillo insti tuto quartā in fundo zc: oia legauit.z hic fundus casimate perijt .nā cuꝫ semel habita ē quarta nō detrahit plus.ſz dic tu sm q̄.i.qꝛ fit contributio pōt euenire vt non retineat .s. de legatis a substituto relictis in his.ra.noie.s.fal. vt si patris hēditas locupleterat ex qua quarta z longe pl9 poterat retineri vt subijcit. pupilli āt ē ōpaupata q̄ fieri pōt vt subijcit .qd ergo zc.sed alij exponunt vel longe plus z ē vt si patris hēditas .iops filj āt a quo legata sūt relicta locupleta.nec.n. ppea i plus tenetur substitut9. siē nec minuuntur si bona essent minuta apud pupilluꝫ .vt ĵ.e.l.in duplicibus.
u Quid ergo. ici dit ꝯs effectus regule.z qō dicit si non sufficiāt.qꝛ diminuta est zc.expone vt in pri. di xi.ſz alias dixit non sufficit hereditas pu.legat̄.s. a substituto relictis cum patris sufficit.s.relictis a pupillo.z q̄ subijcit ō suo q̄drante.s.pupilli.l.i. substituti quē.s.hz in bōis pupilli.s.vltra dodrantē pupillariū bonoꝝ ēt si assumatur tota.qn ēt vltra.ita tñ si de bonis habeat quartā vtroque bonoꝝ.
x Hereditas. quia diminuta est hereditas.
y Nimiꝝ.bñ dixi substitutum soluere de suo quadrā te qñ bona sunt diminuta.z sic ex his tab.p̄stat vltra uires.i.vltra dodrā tem ut.s.l.i.ℊ.i.sed nihil ad rē ptinet cū in hac zc.vt i pri.dixi ſz vltra primoniū non valent ēt i testō militis.vt.ĵ.ad trebel.l.i.ℊ.his qui creditoꝛi bus vero ēt vltra p̄imoniū tñtur creditoꝛib9.ut.C.de iure deli.l.si te.sic hodie ēt in legatis si ñ fiat iuentariū ut in aut.de hr̄.z fal.col.i.ℊ.si vero. Itē in eo quod hic fit ꝓtributio eō.ĵ.e.l.ℊ.quesitū ibi ſz legata q̄ zc. So. vt ibi z facit ad hūc.ℊ.s.e.l.i.ℊ.interdū.z.ĵ.pr.ℊ.z.ĵ.t.i.l.i.in prin.
z Sub odi.q si non est diminutio postea facta nocet substitutio.
a Si filio.z alterius.s.tñ. a Substituerit pupillariter. Substitutus.cuius portio est exausta. b Quam.s.falcidiam.
c Non hēret vel.qꝛ ab eo nil fuit relictum vel si eadē oia que ab hoc substituto nō tñ minuebant dodrantē totius assis.lz minuāt dodrātē medietatis. d Vel un9.i.si vn9 tñ ēt. substitutus lz didia ēt onerata ñ tñ hēret falcidiā. e De p̄imonij.qꝛ locus ē cōtributioni. vel quia legata in his tab.intelligunt legata in primis sub ꝓditione.ut.s.ℊ.proxi.i fi.
f Ultra uires.i.vltra dodrantē medietatis.
g Huic.cuius quarta est exausta. h Extitisset.i.principaliter ēt institutus cū alio z sua exausta esset. i Opus patris.i.testm̄ pris qō ō opibus suis facit istituendo filiū pupillū.z sub.z opes pupillares pp se quētia.vt.n.ista capiant vim nā primū nō hz vim nisi sit solēne.z sm non hēat vim nisi valeat primū. Itē capiāt formā vt prio sibi postea filio faciat. Itē originē.qꝛ ita demū uz pupillare si z sibi fecerit.z ꝓbant hec.s.de nul.sub.l.iij.ℊ.qsqs.z.ℊ.prius.z.ℊ.fi.z.l.q plures.p̄is.ℊ.fi.z.l.ſz.z. si plures.ℊ.si ex asse.z.ĵ.ad trebel.l.apud iul'.ℊ.idem iul'.ubi.z de hoc dixi. Itē sicut contributio capit uim qñ essz unus substitutus.ut.s proxi.ℊ. ita z qñ duo ut nꝛo casu.nā relicta ab isto cuius ps est exausta ꝓtribuent cū relictis a pupillo i testō p̄no.non tñ oibus ſz pro dimidia. z sic nō ꝓdicit. s.proxi.ℊ.qꝛ ibi iō oia contribuunt. qꝛ unus solus erat substitutus.hic āt erāt duo. k Subdita .i. decedente in pupillari etate.
l Substitutionis si hēas institutionis plana ē.sicut si ēnt duo istituti.z z unius ps exausta detraheret fal.ut.ĵ.e.l.in singulis.al' est substitutionis z tunc dic.s.vn9.ut sicut un9 substitut9 oia ꝓtribuit sic iste ꝓ dimidia.sed pro alia dimidia non sed fal.detrahit. m Oneratus.in secūdis tab.
n Pupillus.q decessit. o Relicta i primis tab.q̄ tacite repetita intelligunt a substituto.ut s.de l.i.l.licet.
p Sit.s.legatum si soluantur que sunt a pupillo relicta.
q In omnibus.potest legi.z interrogatiue.
r At quin opponit.z dic habet si a se tantū relictū soluit nō.si a pupillo

relicta soluit. s Neque idem deducat patitur . iō q̄ istitutus
hz quartā non deducitur falc. rursus ergo nec iste cum ei comparetur
ut.s. ibi sed uerior.z̄c̄. t Si negemus.s.cū retinere quartā dicamus
ꝺ ea qui uulgo dicūt.s.s. proxi.ubi dicit contributionē faciēdā relictoꝝ
in primis z secūdis rabulis.z vnā falc.detrabendā z dr.j.e.l. in duplici
bus . sed alia dixit proba
tū est in substituto qui est
oneratus i pupillari substi
tutone.z aliud in eo q̄ nō
est oneratus: vt inferiora
innuunt.z sm hoc ē proba
tum.vt.s.eo.s.
u Existet nunc soluit . z
ē i stabilitate ñ i utilitate
hec diuersitas.z est sic . q̄ō
variatio admittat.vt.s.de
inof.test.l.papi.s. sed nec.i
pu.ar.ꝺ.s.t.i.l.ticie si vo.
x Desideret.q̄ ꝑ institu
to hēri.vt.s.dixi . z sic de
trahit quartam ex sua per
sona ꝺ legatis ut a se relic
tis. y Largiat.i.si suf
ficit isp̄ctis legatis a se re
lictis.sic.z.s. de minor.l.z
si minor. alij dicūt largiat
i.exauriatur inspect̄ legat̄
a pupillo z a se relictis . z
sm primū puncta post dic
tionē substitutus secundū
alium post dictionez eius.
z Non isolidū. ꝓuenit er
go cū alio i effectu.q̄ vtro
biq̄ detrahit falc . sz prio
ex sua persōa so ex psona
pupilli nihilominus ex sua
z de vtriusq̄ detrahet.
a Si pupillo . qui soluit
legata insolidum.
b Cautū.ꝙ fieri debuit .
vt.j.e.l.is cui . z.j.t.l.i.ij.
respō.z.s.e.l.i.s.interdū.
c Fuerit si āplius saluat
ꝙ lex falcidia patit̄ reddi .
d Duob⁹ substitutis.taz
onerato ex psona sua tm̄ ꝙ
onerato ex psona pupilli z sua. e Quesitum coheredē.ipsius pupilli.
f Substituisset.pupillariter a filio i primis.ta.z fa.a substituto i secundis.
g Contributionē.vt.s.eo.s.q̄ō vulgo.z.s.si filio.z.j.e.l.ī duplicibus.s.q̄
fili ū z.s.coheres.z.s.si ita.z.s.de vul.sub.l.heredi.s.coheres.
h A substituto extero.i.extraneo.nā alt̄ erat filij.z sic ē cas⁹ablatiu⁹.
i Non oportere hoc ē.ꝺ.s.e.s.quod vulgo.vbi fit ꝓtributio.Do.dic hic
ceteris.s.a pupillo datis.z in primis ta.nā i his nulla st̄ legata relicta.ibi
sic sm.h.vel.sm. Jo.et ibi substitut⁹ ñ erat istitutus.hic erat.z ita fit ibi
contributio bonoꝝ pupilli.z pris z legatoꝝ hic āt nō fit cōtributio por
tionū.sed huic solutioni uī obstare.s.de vel.sub.l.coheredi.s.coheis.ubi
fit contributio z tñ erat istitutus.z substitutus z eodē mō obstaret huic
s.in pri.vbi nō.tria.sm az. Primū q̄ legatorum.i.relictoꝝ a pupillo z
ab eius substituto i pupillari substitutione fit ꝓtributio.siue substitutus
erat ei coheres siue non:vt i prin.huius.s.z in contrario.z.j.e.l.s.fi.z di
cta.l.s.ō uul.sub.l.cohe . s.coheres in prin.Secundum q̄ relictorū a co
herede impuberis z relictorum ab impubere.vt in institutione non fit ꝓ
tributio.vt hic ꝙ accipe cū portio ipuberis sit grauata:que aduenit sub
stituto.vt hic subijcit.secus si succedentis portio sit grauata ut.j.e.l. q̄ō
si ab alteruter.z dr.j.e.l.q fundū.s.q̄ filium . z distinxi.s.e.l.i.s.si cohere
dis.Tertiū q̄ relictoꝝ a coherede ipuberis i institutione z relictoꝝ in
pupillari substitutione fit contributio ab herede substituto.z sic cōfusio
bonoꝝ ut augeant̄ alterutra legata ꝑ altera bona non cui coheres ōtra
hit fal.de pupilla.bo.sed in suis hz fal.lz eam detraheret extranens.z est
rō q̄ extraneus nullo mō hz fal.nec aliqd nisi ei ꝙ detractionē ex lege fal.
consulatur.vt.s.de vl̄.sub.l.coheredi.s.coheres.
k Substitutum.eundēq̄ coheredem.
l Suā hēat.hic ergo accrescit grauata non grauate.ut mō no.
m Partibus.vt ticium instituo ex.vi.vncijs z .c.lego . Itē instituo eū
dē in alijs.vi.z.cc.lego.nā fit contributio ac si ex asse simul instituisset . z
ccc.legasset. n Si quis exhere.substituit pupillariter ꝙ pōt vt insti.ō
pu.sub.s.non solum. o Secundis.alitet si primis.q̄ illa legata non
confunduntur nec fieret eorum contributio.nec augerentur propter eta
tem pupillarem.vt.s.pror.s.z.l.q.s.
p Necessario.rō.relictum in primis tab.s.ab instituto z relictorum i pu
pillari sub.ut.s.de uul.sub.l.coheredi.s.coheres.
q Extiterit.alias non valeret relictum a substituto exheredati.lz aliqd
exheredato fuit relictum.vt.j.e.l.qui fundū.s.qui filios.z.C.de le.l.cum
quidā.z de fideicō.l.pe.z facit.s.de.l.i.l.plane in prin.
r Si debitor reputaret.i.ante acciperet.sed hoc non dicto bene
detraheret.vt.C.ad.l.fal.l.in imponenda.
s Arbitrum.qui in talibus datur.vt.j.ti.i.l.i.s.cum dicitur.
t Voluntas.speciale est hoc ēt iure veteri ut cesset fal.ex volūtate
defuncti.sic z.al'i ca
sib⁹ multis.vt nō .j.
ad trebel.l. marcel⁹
s.q̄ō ār.est regulariter
ꝺ.vt.j.e.l.q̄ de bo.s.
fi.z.le.ticia. Itē huic
l.ꝺ.s.de.l.ij.l. cū pr.
s.ticio ibi plane z̄c̄ .
ubi dicit iniquitate
occurrere: sed dicit.
R . q̄ō equitas ibi p
fertur z sic remanet
huic ꝺ:sed contra cū
j.ad trebel.l.lucius.
s.marit⁹.z ideo dic
ibi esse iiquū ispecto
iure cōi.sed hic ispe
cta voluntate defun
cti ē equū non vt hē
at vtranq̄ fal.f.seia
ne z meuiane heredi
tatis que ꝑualet . vt
hic dr z fa.C.ō hz.in
sti.l.si compensādi.
u Si tacitum.q̄ō
hic sit dic. vt.
s.de iure fis.l.iij . in
princi.
x Inuīgēte.i. neces
sitatem ponēte. sec⁹
si ret sponte ar.s.si qs
aliquē .te .pro.l.i.s.
nam non ꝓputatur
istud iter atrociora
z ita non putat suo
uus . z.s.de noxa.l.
ij.s.is qui.z ad.l. ac
quil.l.liber homo in prin.
y Habiturum.z̄c̄.secus in libero hoīe:ut.s.de his qui.vt in.l.hēs.
z Patris potātes secus i emancipato.vt.j.ad.l.co2.de fal.l.diu⁹.
z.s.de his qui vt i.l.ō fraudem.s.fi.z.l.post.l.s.si seruum.
a Pater diuerterat.sine culpa.al.dotem amisisset.ut.C.de repu.
l.consensu hic.s.hec nisi vir.
b Si pr̄.nunc rñ.z dic non repe . z ea ꝓsentiente.sed ea ignorante
petijsset fal.quidē.z̄c̄.z est rō q̄ mulier patre mortuo tāq̄ ꝓpriū
incipit hēre dotē z petet a viro.z vir cū non sit libertus repetet a
patre vel eius coherede conditione inde.vl' ob cām vl' sine eā .j. de
sol.l.qui hominē.s.si gener.z ar.j.l.pror.s.ex.dona.sic q̄dam . sz nō
vz posse procedere q̄ cum ipsa heres extiterit patri vz ꝙ in heredi
taria portione debeat ei obstare exceptio si velit pr̄ a viro. cum iaz
ea solucrit pr̄.vt.s.so.ma.l.si cum dotem.s.si pater z ō pig.ac.l.solu
tum.s.solutam.z.j.de re iur.l.ex qua persona.z.s de le.ij.l.cum pr̄.
s.qui dotale.z.s.fi.tu ergo dic ꝙ non petijt nec exegit cū iudice ut
sine iudice quid autē si petijt sed non exegit.Rñ.aut fuit lis cōtest.
aut nō primo cāu transmittit ad heredes.sm naturā actionis ex sti
pulatu ꝙ olim habebat non ꝙ hodie hz ab actione rei vxo.vt.C.ō
rei vxo.ac.s.z hoc ex rei z sic ꝓputat in fal.in so hētur pro non pe
tita vt.j.rem ra.ba.l.amplius. Item qd si ea consentiente.Rñ.ꝓpu
tatur in falci.vt.C.cōia utrius.in.l.fi.secundum azo.
c Proprio impropie loquitur hic de quarta iure institutionis.i
qua computatur solum.q̄ō capitur iure hereditario.ut.j.e.l.q̄ autē
z.l.id autē.z.l.in quarta in prin.secus autē in debito iure nature in
qua iputatur.z quod capitur iure legati vl' alio modo relicti . z sic
dos.vt.C.de inof.te.l.qm̄.z no.C.cōia utriusi.iudi.l.fi.que sunt ꝺ.
d Non inueniretur:sed extra.z quasi proprium matrimonū mu
lieris vnde queritur an mulier sit dna rei dotalis.h.si ar.huius.l.iē
an possit institui in dote sua vī quod nō ut hic:sed plene dic ō vtro
que ut.s.de minor.l.denique.s.sed utrum in fi.z facit.j.de coll'.bo.
l.i.in fi.z.l.sequen.z infra ad trebel.l.mulier.s.cum proponeretur.z
.l.a filio.z.de rei uxo.ac.s.z hoc. Item cōtra huic.l.s.e.l.si debitor
speciale est in filia.ne oneretur in falcidia iure institutionis ōbitū
hoc est ut eam cum debito dotis teneatur compensare. sicut z alio
casu.ut.j.l.pror.s.cum fideicō. vel est etiaz hoc ideo quia hic vole
bat pater compensare quod auus debebat non quod ipse ut ibi.

e Auia competebat.ſ.auie.fuerat.n heres inſtituta hec auia ⁊ lega
to puta relicto ticio ⁊ ſcio erat grauata.et ſic detractura erat falci
dia q̄ uoluit retinere ſuos heredes . ⁊ ſic eſt eis onus.⁊ ticio ⁊ fe
io vtilitas quod onus vna cū ceteris oneribus defalcabunt ne /
potes heredes auie.vel dic quod hi nepotes ab alio fuerant inſtituti
⁊ grauati. ſicq3 fal.
erant detracturi .ſz
auia eos inſtituen
do eos prohibuerat
⁊ dic vt prius.

f Solida.relicta in
primo teſtō. Idez ſi
dixiſſet auia de relic
tis a ſe nihiloius de
falcarentur.vt.j.l.p
ri.§.fi.ſed p̄.ſ.c.ſi ō
bitō vbi ceſſat falci.
l.volunate defuncti
ſed ibi ſpeciale. alij
q̄ hic ex alio teſtō ñ
ex teſtamentio auie
opetebat his nepo
tibus hoc debitū.ſ.
quarte deductio ſe
cus autez ſi ex teſtō
eodē opeteret ōbitū
vt ibi.ſed tunc ſpāle
ibi ut dixi.

g Datum. de ōmiſ
ſione falci.

b Quoq3.ſ.non de
ducta quarta in con
tributione q2 de eis
hic tamq̄ de vno le
gato detraberet fal .

i Duobus.a quib⁹
legata reliquit . nec
ob.ſ.e.l.in rōe.§.ſi fi
lio in pri.ſed ibi duo
vni eō duobus vn⁹
ſubſtituit p̄terea ⁊
ibi dicit poſtea fieri
contributionē.ſz ma
gis vſ p̄ in eadem.i.
§.queſitum ibi ſed le
gatariam hic portio
nes miſetur ſed ibi .
idem erat ſubſtitut⁹
⁊ in parte inſtitutus
hic tm̄ ſubſtitutus.

potibus heredibus inſtitutis fidei cōmiſit ut ōmiſſa retētiōe que per legem falcidiā ex alio teſtō cōpete bat[c] ſolida[f] legata fratribus ſolue ret:recte datum[g] fideicōmiſſum re ſpondi:ſed huius quoq3 [b]onus in contributione uenire. Duobus[i] impuberib⁹ ſubſtitutū [k] vtriq3 be redem exiſtentem in alterius here ditatem falcidia non vti conuenit:ſi ō bonis alterius[l] impuberis quar tam partem hereditatis patris que ad filios peruenerit retineat. Qō ſi frater fratri legitimus[m] heres exti terit:⁊ impuberi ſuprемo ſubſtitu tus[n]:portio quidem paternorū bo norum quam inteſtatus puer acce pit rationi falcidie nō confundet[o]: ſed quartam eius tantum portiōez ſubſtitutus retinebit : quam impu bes[p] acceperit[q]:q ſubſtitutū būit.

Quod de bonis[r] Idem. Iure falcidie contribuēdum ē a debitore cui mortis cauſa pacto[a] debitum remiſſum[t] eſt in factuz cō cepta replicatiōe retinebitur. Fra ter cum heredem ſororem ſcriberz ⁊ alium ab ea cui donatum[v] eſſe vo lebat ſtipulari curauit : ne falcidia uteretur:⁊ ut certam pecuniaz ſi cō tra feciſſet preſtaret priuatorū cau tione legibus non eſſe refragrāda[x] conſtitit:⁊ ideo ſororem iure publi co retentionem habituram ⁊ actio nem ex ſtipulatu denegandā[y]:non iccirco[z] minus falcidie rationem in certis annuis legatis admitti viſuz eſt:quod primo ac ſecundo anno ſi ne vlla detractione fuiſſet legatario ſoluta[a] Quod auus ex cauſa tu tele nepoti ōbuit cuz auo nepos ſo lus[b] heres extitiſſet ratio falcidie ſi poneretur in ere[c] alieno bonis ōdu cendum . Reſpō.nec ad rem perti nere qō heredem auus idemq3 tu tor rogauerat:ut ſi ſine liberis ante certam etatem[d] decederet taz here ditaria bona q̄z pp̄ria reſtitueret : non.n.ex hoc hereditatem debito compenſaram uideri[e] : cuz ul' ideo maxime declaret[f] nō eē compenſa tionē factam:qm̄ heredē ſuuz here dē p̄opria[f] bona defunctus oſten dit[g] Plane ſi cōditio fidei cōmiſ ſi fuerit impleta[h] fructus heredita tis[h] poſt mortē aui percepti pari pe cunia ōbito tutele cōpenſabūtur[i] ſed quartaz[k] heres nepoti de bōis duntarat que moriēs auus reliq̄t[l] retinebit. Cum fideicōmiſſum[m] ex uolūtate matris patre moriente ōbitum filio p̄ hereditate ſua quā in filio cōferebat cōpenſari voluit : quod filio debetur ſit ratio falcidie poni ceperit fini quadrantis quaz ex bonis patris cum effectu p̄cedit cōpenſabitur atqz illa ſuperfluum eris alieni dodrātē tantū detrabet.

k Subſtitutū .ſi ponas ſeparim ſubſtituiſ
ſe planum eſt vt ſi primis heres deceſſerit in pupillari etate ſubſti
tuo talē vt ſemproniū. Item ſi ſecundus deceſſerit in pupillari
etate eidem ſubſtituo.nam ſiue ſimul ſiue diuerſ.temporibus dece
dant vtriq3 eſt heres ſubſtitutus.vt hic in prin. dixi.ſi aūt dixit ſi
ambo deceſſerint in pupillari etate.tunc diſtinguitur an ſimul mo
riantur.⁊ tunc idē eſt q̄ in primo.q̄ vtroq3 ex teſtō ſuccedat:ut hic
in prin.§.aut diuerſis temporibus moriantur.⁊ tunc vltimo tm̄:vt
hic . q̄ ſi frater tē.⁊.ſ.de uul.ſub.l.qui duos.⁊.C.de ip̄u.⁊ ali.ſub.
l.pe.nec obſtat.ſ.de iniuſto teſta.l.pe.vbi vno decedente vocat ſub
ſtitutus.ſed ibi ſeparatim ſubſtituerat.vel dic vt.d.l.C.de impu . ⁊
ali.ſub.l.p.nō. Item ad idem eſt p̄.j.ad trebel.l.heredes.§.cū ita.ſz
ibi in fideicō.⁊ facit.j.de bo.poſ.ſm ta.l.pe.in prin.⁊.ſ.de uul.ſub.
l.ex duobus in prin.ſed ar.contra.j.ad trebel.l.eum.

l Alterius.ex ſubſtitutione.

m Legitimas.q̄ eſt in eo caſu qñ non ſeparim ſingulis ſed ꝓiūct
eis ſubſtituit puta dixi.ſi ambo deceſſerint in pupillari etate ſubſti
tuo eis ſemproniū.qñ inuicē eis ſuccedunt.⁊ vltimo decedenti ſuc
cedit ſubſtitutus.vt.ſ.de ul'.ſub.l.qui duos.

n Subſtitutus.ſ.heres extiterit.

o Non confundent.q2 in ea ñ bz locum ſubſtitutio . ſed in teſtō fu
it delata fratri. p Impubes.vltimo ōcedens.

q Acceperit.vltimo decedens.nā primus non habuit ſubſtitutum
ſed legitimum fratrem heredem. r Qui impubes.

Quod de bo.cui.fuit liberatio relicta.⁊ cū poſſet falci . retine
re in totum liberauit heres.

ſ Pacto.maxime.nā idem ē ſi acceptilatione.ut.j.e.l.querebatur.

t Remiſſū eſt.a teſtatore.vel ab herede errore facti non interueni
ente.nā ſic dz in legato.vt.C.ad.l.fal.l.error ⁊ donatio cā mor .ſimi
lis eſt legato.vt.C.de dona.cā mor.l.fi.⁊ ſic non ob.j.eo.l.qui id qō
⁊.C.ad.l. fal.l.fi.quia ibi ſciens ſoluit vel promiſit ⁊ facil ad.l.ſ.de
le.ij.l.cum pater .§.meuio debitori.

u Frater donatum.cauſa mor.vt penam de qua ſubijcit.

x Refragrāda no.ſic.ſ.de le.i.l.nemo pōt ⁊.j.de ſuis ⁊ leg.l.fi.⁊.ſ.
de pac.l.iuſ.pu.ar.contra.ſ.de.l.ij.l.codicil'.§.fi.⁊ de hoc no .in aut.ut ſiue
prohi.ma.de cc.col.vij.§.i.

y Deneganda.ſ.ipſo iure vel exceptione repellenda. ſic.ſ.de cōdi.iſti.l.q
ſub.odi.⁊ no.quia aut.eſt p̄.l.ſtipulatio vel pactū.⁊ tunc nec principale .
nec pena ualz.ut hic aut fm.⁊.l.tunc utrunqz.aut preter.⁊.l.tunc nō prin
cipale : ſed pena.q̄ dic ut
no.C.de pac.l.pacta. Item
no.qō hic.§.vl' hodie cor
rigi.vt i aut.de here. ⁊ fal.
§ ſi vero ex coll'.i.

z Non iccirco.detractiōe
vel cautione vel legatis re
ſtituendis ſi falcidia appa
reat. a Soluta.ſ.rō q
poterat retineri.⁊ hoc ſi p
errorē facti.ut. C.e.l.error
ſed quid ſi ex certa ſcientia.
Rñ.hoc iure non nocet in
alijs.vt.C.e.l. i imponēda
in fi.hodie eō ut in aut.de
hſ.⁊ fal.§.non āt col.i. Itē
p̄.C.de fideicō.l.i.ubi triē
nio preiudicat.ſed hic fuit
minus tēpore ⁊ ſic itelligi
tur.C.de pac.l.ſi certis an.
vel ibi in p̄rio erat duplex
fauor alimentorum ⁊ vlti
me voluntatis . vel refert
ſit iutile pp minus ſolēnē
voluntatē vbi an pp fal.ut
hic ⁊ facit.C.ne vxo.p m⁹.
l.fi.⁊.C.de vſur.l . creditor
⁊.j.de oper. lib.l.opis ſed
ar.p̄.C.de non nume.pecu.
l.cum fide.⁊.ſ.de iudi.l . ſi
fideicō.in fi. Quod au⁹
puta.c.

b Dolus ideo dicit ſolus
vt melius conueniat ſeq̄n
tia.nam cū alio non dedu
ceretur.totum debituz ex
cā tutele. Item nec p̄ſūdit
nec compenſatur fructib⁹.
niſi pro hereditaria portiō
ne pro alio ageretur p̄ her
de.vt.C.de ne.gc.l.ab eo.

c In ere.i. inter ceterum
es alienuz.vt.C.e.l.i.impo
nenda.⁊.l.irritum.

d Etatem puta.xxv.an.

e Uideri.i.q2 tanto tempore voluit eum teneri vtraqz bona nō ideo vſ
velle remitti es alienum.niſi hoc expreſſe diciſſet.vt.ſ.c.l.ſi debitor.

f Propria.p q̄ apparet q̄ ſicut per propria non tollit es alienū ſic per
hereditariā.ar.C.de diuer.re.l.ſi libellū:vel aliter q2 voluit eū hēre. pro
pria.⁊ proprium eſt qō ab auo debetur.ergo ⁊ illud voluit detrahi auus
quod ex cauſa tutele debuit.

g Oñdit.cū ſi decederz.j.certā etatē ōberz reſtitui tā.pp̄iā q̄ hēditariā.

h Impleta.quia deceſſit ante completum.xxv.an.ſine liberis.

h Hereditatis auite.

i Compenſabuntur.reliq fructus quadranti imputātur.vt.j.eo.§. fruc
tus.⁊.j.ad trebel.l.in fideicō.⁊.l.mulier.⁊.j.e.filius ſecus eēt ſi in liberis
primi gradus q debent hēre quartā in rebus principalibus.non p iputa
tionē fructuū.vt.C.ad trebel.l.iubemus.que ē p̄ ⁊ no.hic quod nō lucrāt
fructus ſi excedant quartā cū ꝓputet in debito lz eos pcipiet ex iudicio
defuncti q̄ eſt p̄ illud q̄ diſtinxi.j.ad trebel.l.in fideicō.in prin.ſed ē hic
vt dixi.j.ad trebel.l.mulier.§.pe. k Sed quartam.hereditatis auite.

l Reliquit.i.que fuerunt morientis aui non āt de bonis propriis nepo
tis. Sed nunqd hēs nepotiſ tñtur propria reſtituere.rñ.ita ſi p̄ter quātā
tñ hēat ex bonis aut cōputatis ēt fructibus q̄tum in bōis nepotis erat
C.de iure do.l.cum patre ⁊.ſ.de le.ij.l.imperator.§.ſi.⁊ ſi bona nepotiſ ñ
defalcabit :q2 de auitis detrahēdo quaſi proprioz quartā detraxiſſe uī
⁊ ē.rō q2 de bonis defuncti prout erant tempore mortis debet fal. detra
hi.ut inſti.ad.l.fal.§.cum autem.

m Cum fideicō. maritus ab vxore inſtitutus fuerit rogatus hereditā
tem filio cōi reſtituere ⁊ p̄ poſtea filiū inſtituit dicendo quod paterna
hēditas compēſaret cū eo q̄ p̄ debebat ex teſtō matris . dic ergo qō iſte
filius dz hēre quadrantē hereditatis paterne.i.omniū eoz que inuenit i
bonis patris tēpore mortis de dodrante vero qui manet dz detrahere
fideicō.ſibi relictum vt es alienū.i.dodrantē hereditatis materne.nā nō
plus cuenit i fideicō.q2 p̄ potuit detrahere quartā trebel.reſiduo ſoluet
legata ⁊ fideicō.⁊ ſm hoc dic filio deberi.ſcilz ex teſtamēto patris ⁊ ma
tris ⁊ q̄ dicit poni ceperit.ſ. a filio p̄ legatarios eo teſtamēto cōpenſabit
ſ.dictum debitū fini quadrantis.i.in quadrante toto cum illū a p̄te hēat

cū affectu. Itē qđ subijcit eris alieni .i.fideicō.a matre relicti ꝛ ſz hoc ꝑ putabit in fal.debitū a pre.lz pz hoc dixerit ꝛ sic est ꝑ.s.ca.l.si debitor:ſz dic aliud i filijs ut hic.ꝛ.s.e.l.pr in pri.q̄ i debitore cr̄neo ex toto ist̄ituto hr̄de qñ magis ꝓmittit.l .ꝛ fauet volūtati testatoris vt ꝓpensē debitū. ꝛ ꝓputetur i fal.que cū instituit filiū creditorē pr̄ vt hic l'ro pōt itelligi q̄ hic dr̄ q̄ filius iste fideicō.

q̄ sibi debeb.i. dodrantem hereditat̄ materne dz sibi ꝓpēsare in quadrāte q̄ hz i bonis patris ꝑ ꝓcurren te q̄titate si āt plus ē.in fi deicom.q̄ i illo quadrante id q̄ superfluū ē detrabet filius ex dodrante bonoꝝ paternoꝝ.i.q̄ iueniūt i bo nis patris tēpore mortis de eo āt q̄ remanet soluet legata ꝛ fideicō.ꝛ sic ñ ob. s.c.l.si debitor ꝛ facit ad hoc.s.de.l.ij.l.cū pz.§.tício ſz ob.s.e.l.pz ſz illud fauo re dotis. Itē ad hoc ob.s. e.l.pz.§.i.sed dic vt in fi.ei⁹ dem.§. tertij dicunt quod pater quartam poterat re tinere ꝟ hereditate matris ꝛ filio dodrantem restitue re dēbat.dz igr vnū compē sare de tribus quadrātib⁹ sibi debitus cū eo q̄ pater dat quasi de suo ꝛ sic habz si filius tres quadrātes.s. duos qui remanēt vt a pre debitos.ꝛ tertium quē ha bent p compensationē. ex alio vero q̄ ur̄ pr̄ pro com pensatiōe dedisse. ꝛ soluet legata ꝛ fideicō.vt de cete ris rebus paternis ꝛ.ōtra bet fal.vt de ceteris bonis al' tres quadrantes vt es alienū habebit filius nec minuuntur per hoc q̄ pat̄ voluit totū debitum extin gui p compensationē. ꝛ sic est.ꝑ.s.e.l.debitor. sed sol ue:vt dixi ſm p rimam po sitionem casus.

n Ex donatione reddere quod ē in quo fuit locuple tior dōatario:vt.s.ō dōa. inter virū ꝛ vxorē.l.si spō sus.§.fi.ex quo ipse prede cessit.vt . C.de dona. inter virum ꝛ vxo.l.a marito.

o Locupletior.s.vir.

p Videatur mulier vl' ei⁹ heres.vel ꝓ ita fit locuple tior mulier vt tanto videatur pauperior:qz tm̄ habet necesse restituer.it̄ respexit hec quod quasi absit abfuturum est .vt.s.de ne.ge.l.ij.ꝛ.l.si quis man.ꝛ econtra adesse q̄ est abfuturum .vt.j. de reg.iur.qui act.

q Minuit . dolo vel culpa.

r Non perit.s.ip si heredi mulieris ar.j.ad trebel.l.mulier.§.sed.n.

s Fructus.qui satis erant tempore mortis alioquin non computantur in falci.vt insti.e.§.q̄titas.ꝛ.j.e.l.in quantitate.que sunt contra azo.

t Relictos non expresse sed per consequentiam ut subijcit in rōe.ꝛē.ga cum predium legat.sub.condi.sub eadem videtur legare ꝛ fructus ubi er go ante conditionē percipit heres sui sunt ꝛ cōputantur in fal.vt dr̄ hic. si autem expresse ēent relicti venirent i restitutione . vt.j.ad trebel.l.in fi deicom.in princi.ꝛ.§.i.

u Accepto.i.computare.ꝛ hoc est in quarta iure institutionis idem in trebel.vt computentur fructus.nisi in liberis primi gradus.vt.C.ad tre. l.iubemus.secus in quarta iure nature in qua non cōputantur.vt.C. de i offi.te.l.scimus nisi in casu.ut.s.de inoff.test.paꝑ.§.si conditioni.

x Et quarte fructus hoc est generale in omni quarta.vt.j.ad trebel.l.in fideicom.h.

y Nec ad rem.i.ad impediendum quarte fructus.

z Ceperit.lex falcidia. a Fructus integros. ad hoc.s.ad trebel.l. mulier.§.si heres. b Fideicō.filius instituit matrem cū alio . ꝛ vt au geret portionē matris ꝑlegauit ei fundū. Dic ergo supplēdū.i.augendū nam si velis dicere quod velet ei supplere portionē.i fal.aut debitam iur̄ nature aut iure institutionis.de prima nō.qz tā esset falsum qō in fi.§.dr̄ qz in ea bene computant̄ que relinquūtur iure legati vel fideicō. in scōa non quia illa nō posset suppleri per legatū vel fideicō. sed tm̄ iure hereditario.vt.j.e.l.in quarta dic.ergo quod volebat augere por tionem hereditatis quam sibi reliquerat.vt haberet eā maiorem.

c Ratione fal.detrahit enim coheres fal.vt hic.ꝛ.ꝑ.e.l.a coherede nisi ꝛ ipse a matre coherede fideicom.sibi relictuz similiter peteret vt.j.e.l.nefennius.

d Percipiet.nisi iō legatū datū ē vt ite gra legata a se rlicta pset.vt.j.e.l.q̄ ät i f.

e Quarta religd te statoꝛ i legatis vltra dodrantem . ſz dixit q̄ res que remācbāt hr̄di valebūt pluſq̄ valerent l'eꝫ q̄ res legate valerēt min⁹ q̄ ualerēt q̄ si verus esset cessaret fal.ꝛ di cit q̄ ēt hoc modo ñ potest fal.minui q̄ ē iure veteri.vt hic ꝛ. s.e.l.§.i.hodie ꝑ.vt i autē.de here.ꝛ fal.§. si vero exp̄ſſz.col'.i. ꝛ no.huiusmodi enū ciationibus nō stari sic.C.de test.l. verba ꝛ de ꝓba.l.ratiōcf ꝛ autem quod obti net ꝛ cōmunia vtr⁹, iu.l.scriptura.ꝛ.s. ō l.i.l.si fundus. §.lib tus.ꝛ.j.e.l.in fal.

f Ex pluribus legatis.s. vni p sone alias non posſz retinere fal.vnus ex legato alterius.ſz re pereſt solutū si erro rore facti soluiſſz.vt C.e.l.error.ſz ꝑ huic l.i autē.de hz.ꝛ fal.§. nō āt coll'.i.ſz ibi ite gre soluit hic ñ:ꝛ fac C.e.i ꝓponenda in fi.

g Ex post.ex codi cillis p testm confirmatis.vt.s.de mili. te.l.si ceterarū.

h Dicit.idē eꝫ . vt j.e.l.fi.ꝛ.l. si miles ꝛ facit.C.ō testa. mili. l.in testamento.ꝛ.C. e.l.in testamento.

i Quinta pte.s.qua drigentoꝝ quoꝝ qn tā legasse i codicillis uſ cū.c.q̄ vltra p̄monium sunt ñ ꝓputanꝺ.vt.j.e.l.in q̄titate.§.fi.

k Que.s.quinta. l Deveniret ergo quinta pars ex vno quo qz legato decedit quia catenus cuiqz plus legauit quam haberet azo.vt infra.e.l.in quantitate.

m Non pateretur.s.legatarius.ꝛ facit.s.ō inof.testa.l.pa.§.si qs i.

n Iliussa.qui militauerat.quondā sed tp̄re codicillorum est ve teranus accursi. o Quartam. trebel.

p Legē fal.i.senatusco.trebel.vt.j.ad trebel.l.i.§.hoc autē.ꝛ.l.recu sare.§.i.ꝛ de alio iure institutionis ꝓstat q̄ hz locū ab itestato.vt.C. quādo di.le.ce..l.fi.sed hic de ea potest loqui.ꝛ inducatur vt simile.

q Hereditatē.cēt.vt.j.de castrē.pe.l.ij. r Placeret mihi.ꝛ bñ vt.j.de stipu.ser.l.si.seruus cōis i p̄in.ꝛ.j.de acqui.re.do.l.qō meo.

s Exerceretur fal.vt.j.e.l.i.§.i.ꝛ non est ibi hereditas quia inmo ē per fictionem vt subijcit vt hic. t Sed nemo.tunc soluit.

u Bona.lz non vt hereditatem.ad quod ē.s.de mino.l.iij.§.pōp.

x Heres scriptus.pr̄ a filio.vt.j.de castrē.pecul.l.pr̄ q castrēse.§.i. vel dic heres scriptus.s.quilibet ēt a nō milite.vt.ꝛ.s.e.l.i.§.ad cos ꝛ indicitur lz non valeat testamentū tm̄ habeat locū fal.ergo idē in nostro casu.ꝛ facit.s.si quis.o.c.te.l.si seruum.§.i.ꝛ.j.ad tre.l.i.§.i f. l.ij.ꝛ.j.de castren.pecu.l.si.filliussa.ꝛ.l.proponebatur accursius.

y Inducamus.quia omnia vult restitui nullo detracto. vt insti.ō fideicom.here.§.restituta.

z Si dignum imputanda. que fuerunt precium . quia ea habet iure herditario reliqua.vo.intelliguntur esse legata.ꝛ facit.j.e.l.ad ueterani.§.i.ꝛ.l.qui fundū i p̄i.ꝛ.l.i.rōe.§.i.ꝛ.s.de.le.i.l.ꝛ si equo.

Si seruo legetur qđ legatum tenet a principio. sed si iussu domini adeat hereditatem seruus sit nullius. vt insti de .l.§. an seruo in fi.

b In fal. non cõputat in fal. vt eã iducat. sed vt eaz submoueat. s. de le. i. l. cũ filio. z. l. a filio. z. facit. j. c. l. nõ dubiũ. z. l. is autem in fi. ac.

c Si pupill9. pubertati proximus. vt ob. s. ỏ con. inde. l. qđ pupillus. z nõ sit locupletior. al' et ciuiliter teneretur vt insti. quibus alie. licet. §. i. ac.

d Heredi. scilz creditoris.

d Numeratione. facta tutoris auctorita te. e Et liberatur. vt z. j. de solu. l. z in numerationib9 §. i. z. l. stichuz. §. adiţ. z. j. quãdo di. leg. ce. l. cũ illud. §. heres. Soleã uł vt ỏbitũ. Fuissent: vt. j. e. l. id autem.

g Repetere possit. qđ alias posset nisi esset debitũ. vt. s. de ỏdi. ob eãm. l. i. §. i. Item hoc iure cõi natura li debito impediẽte repetitionem. vt. s. de ỏdi. inde. l naturaliter. z. l. frater. z. j. de fideiusl. heres ad. §. qđ si hic seruus. sz p in integrum restitutionem iuuatur ut. s. de ỏdi. inde. l. iterdum. z. j. de actio. z ob. l. pupillus.

h Si ego. ex diuẽsis vel equalib9 ñ curo.

i Dodrãs: s. sue põtionis quia dodrãs z aliquid vltra sibi remanet pura duo.

k Legatum ẽ. vltra dodrantem mee portionis.

k Eius secundum predicta duo.

l Ex contrario. qa hic. z. s. ego z seruus meus fuimus instituti. sed. s. sua portio ñ fuit grauata vltra dodrantem mea sic. hic econtra sua portio grauata fuit vltra dodrantem mea vero in paz vel in nihilum grauata fuit superiori ergo casu sua pars mihi accrescens ꝓficit meis legatarijs hic non prodest mea non grauata suis legatarijs. sicut ob seruatur cum accrescit mihi deficiens coheredis portio. vt. j. e. l. qđ si alterutro dic. ergo si seruo. i. si a seruo meo instituto mecũ legetur extraneo seruus z exceditur dodrans sue portionis mihi ãt. i. a me legentur. x. cuidam. alij. q. s. meum dodrantem nõ excedũt fal serui. s. legati nõ retinebitur ex decem aue legatis qn integre denẽ. z hoc exemplo codẽ. i. loquẽte simili modo i fal. qđ subijcit. s. qñ a me nihil esset legatũ. z sic ar. de nihilo ad paz: alij ponunt qđ cũ ego z seruus meus essemus instituti a me sibi fuit prelegatus seruus. z a se mihi. z. nam lz sibi detrahaz ipse tñ non detrahet mihi de. x. z ꝑm hoc ꝑ uo meo est datiui casus. z mihi bis positũ proprie ponitur. sed ꝑm primam. seruo est ablatiui casus z mihi ponitur pro a me. sed huic positioni repugnat. ꝑm. b. ut. s. e. si a seruo meo.

m Mihi. x. i. a me.

n Et. x. mihi. i. a me.

o Exemplo. expone vt prius. z dic non retinebit exemplo fal. sup tioris qz si hic seruus eẽt libera ps bñ posset retineri fal. sui legati sic ergo z dñs ex persona serui sz superiori cãu nulla falcidia potest retineri ex persona serui cũ nõ erat grauatus vltra dodrãtem.

p Essennius equis. vel non equis.

q Falcidie detrahẽde.

r Accepit. destinationem.

s Et si non possit. s. ipso iure. vel doli exceptione. i. replicatione. s. satim quemadmodum. z. c.

t Submouenda si velit vti falcidia.

u Respondi. quo ad secundam.

x A coherede. hoc si percipit pecuniã heredis vel corpus ñ hereditariũ nec. n. imputat nisi a defuncto sit dictum. vt. j. c. l. qđ ãt si vero percipiat hẽditariam nec. n. imputat nisi a defuncto sic dictum vt. j. e. l. qđ ãt. si vero percipiat hereditariam pecuniã totam iputat. vt. j. ad trebel. l. deducta. §. nũmis. z. s. de le. ij. l. cum pr̃ in prin. si autem corpus hereditarium imputat hereditariam partem si detrahit fal. ỏ voluntatez defuncti. alio qui iputat quã tam hereditarie ꝑtis. vt. j. e. le. ticia. z. l. i quarta. z ad tre. l. ỏducta. §. nimirũ. z. C. fami. hercis. l. filiuz hec vã in quarta trebel. sz in quarta iure nature. vel institutionis uł quod nihil computet. p. l. infra. e. l. i quarta z. l. quod autem. sed certe z ibi potest idẽ dici quatenus capit iure hẽditario.

y Perficere. s. alijs. sed coheredi a quo percipitur prodest. vt subijcit. sed cuz is cẽ. sed certe. in alijs i aliquo. vt i fi. huius. §.

z Sed cum. nunc ad primaz questionem. z dic his coheres magis grauatus.

z Qui legatũ. s. magnum.

z Prestaturus. s. coheredi.

a Aliquid. s. modicũ. igitur si. xl. legata sũt ab eo cohẽrede. z ex eis velit deducere quartam puta. x. non poterit si tantum dicit. j. x. vł plus est a coherede illo relictum.

a Non vniuersum. scilicz in tota. xl.

b Baturus. s. triginta.

b Ab eo. s. coherede z fac. j. i. e. ti. l. antepe. z. s. e. l. qđ de bonis. §. pe. z. s. de his qui vt indig. l. heredi i fi.

c Seruo. fideicom. s. rõ. habenda est.

d Legatorum. a seruo relictorum.

e Teneat. a fideicommissa.

f Exercit. in legatis z fideicom. nisi in casu. vt. s. ỏ lega. i. lege cũ filio. a3o. ac.

g Domino data sunt. immo prius eorum que a seruo. vt. s. si qs. o. c. te. l. iul'. ij. rñ. que ẽ ꝑ so. ibi recitat iuliani opinionem. vel ibi in patre hic in dño l' melẽ relictuꝝ restitutione ỏmissa primo fit prestatio vt hic. z. d. iul'. i. rñ: sed i relictis in substitutione secus qz prius soluuntur que sunt a suo vł filio relicta ꝑ que a patre vel dño vt ibi. Rñ. ij. vel dic. vt ibi. Item nunquid detrahitur fal. de relictis institutione ỏmissa vł quod sic. vt. s. si. quis. o. c. t. l. duo. §. admonendi. z. l. cui i fi. z hoc ibi si patitur zc. si referas ad omnia ad quod igitur consideratur hic ordo. sed rñdet imo poterit esse qđ prius soluantur qz hic patitur dodrans z es alienum ꝑa quia pp eaz es alienũ minuitur. vt. s. si quis. o. c. te. l. quia ãt in prin. z est hic notandum qđ non tribuuntur omnia legata. sic. s. e. l. z si post. est z tertius in dicta. l. quia ãt in prin. alias ꝑ vt. s. e. l. in ratione. §. qđ vulgo. z. j. e. in quantitate in fi. z infra. prox. §.

b Si debitori ex euentu. s. si ampliare fuerit facultates. vt. j. co. l. cuz quo de peculio.

i Igitur. audi qualiter computatur.

k Per alia. z ideo legata dicuntur cõtribui z fideicõmissa. vt hic. sz fallit in tribus casibus vt no. s. proxi. §. item no. quod inutilia non contribuuntur cum utilibus. vt. j. eadem. l. in ratione. §. fi. z. §. pe.

l Nullum legatum. s. interim nisi vendantur alicui dubius euentus. qđ fieri conceditur. vt. j. eadem. l. querebatur. §. fi. vel nisi ex euentu conualescat. vt. j. qñ di. le. ce. l. cum istud. §. fi.

m Contribuetur. s. interim vt dixi ibi.

n Si fundus mihi. z uia ad eundem fundum. per aliũ fundum testatoris z fundo. xxx. z via. x. vz hereditas est exausta. z sic emergit fal. dic ergo aut precium vie equualet fal. vtriusqz perit via z fundus z integer datur vt in themate premisso idem si es alienum exsuperet qz extinguitur vie legatum in cetera legata aut via vz plus z tũc petitur tot9

fundus ⁊ tota via.sed obijcitur exceptio nisi ꝺferaꝫ in pecunia quãtum ẽ fal.vtriusqꝫ ãt via vꝫ ⁊ minus qꝫ fal.tunc via perit. sed quare tam extraneus modus inuenitur.Rñ.non poterat statui quod via prestetur insolidum.⁊ fal.resecetur de fundo.qꝫ sic legatarius haberet duas partes fundi pro indiuiso heres tertiam ⁊ ita inciperet seruitus deberi legatario,p parte indiuisa. quod non potest esse vt.s̃.de seruitu. l.vt ponum.§.i.⁊.l. pro parte:⁊.j̃.e.l.plautius.§.fi. Jt̃ de vtroque resecari nõ potest quia via est indiuidua vt.s̃.e.l.i.§.si vsufructus ⁊ hanc rationem vocat lex coactã exigit ergo lex ista ⁊ via potius pereat in primo ⁊ vltimo casu.l.

o In via.i.vie precio.

p Amplius.qꝫtum ad plꝰ qꝫ nec plus nec minus.

q Non ꝺbebitur.s.iure ꝓ munì.quia nec alia legata ꝺẽntur.vt.j̃.ad trebel.l.i.§. is qui.

r Desideret.s.rõ fal.

s Fundũ.i.funduꝫ ⁊ viã.

t Sartiat.s.heredi.

u Habeat.legatarius. vt s̃.de.l.ij.l.cum pater ĩ prĩ. Item no.qꝫ de vna re trahitur fal.etiaꝫ ex altera. vt j̃.e.l.plane.

x Precium vel tantum. vt in prin.legis.

y p Aulus rñdit.nõ fuissent in preiudicium heredis vt fal.nõ ꝺducat. vt.s̃.de his quibus. vt in dig.l.rescriptum.⁊.C.de le. l.non dubium.

z Ancillam .s. hereditatẽ.

a Et quarte fructus. sic ergo pactus est fructus. sꝫ contra istit. de reꝝ ꝺi.§.in pecudum.So.fm quid nõ est fructus vt ad fructuarium. sed ad bone fidei possessoꝛeꝫ sic: vt no.s̃.de usur̃ .l.in pecudum . Item no. ante diem secus si post ꝺiẽ qꝫ tunc distinguitur. vl̃ suam vel alienaꝫ rem legauit testator . vt no.s̃. de usur̃. l.equis.⁊ fa.s̃.e.l. quod debeo.§.fructus.

b Fideicommissarius. vt ⁊.s̃.de usuris.l.equis.

c Nõ solere.hic ꝺic.vt.C. ad trebel.l.iubẽus in gl. q̃ incipit quarta.cc. circa fi.

d n Marium . instituit mulier.

e Filij.non grauati.⁊ fac̃. s̃.e.l.in rõe.de. qꝫ vulgo.⁊. l.si pupillus.§.fi.⁊ sic no.qꝫ fit contributio a liberto.

f Largiatur.s.fundi libero legati.

g Non videri.j̃.e.l. pena le.§. fi.ꝯ. So.spãle hic fauore alimentoꝛ vel veriꝰ ibi ex ipso legato liberto fiebat prestatio.hic aliũde vnde vbi minuitur legatũ fm.hic no.vt.s̃.de.l.ij.l. cũ pater.§.i.⁊ de le.i.l.si mihi stichum.⁊ de condi.⁊ de.l. plautius.§.fi. Jtez non obstat.j̃.e.l.plautius in fi.qꝫ ibi speciale propter indiuiduitatem.

b l Jneam.xxxv.qꝫ tot erant ad q̃.s̃. ad.l.acquil.l.si seruus seruum. §.cum marius.accur.

i Mortis.scilicet testatoris.

k Restituatur.interdum quorum legatorum.C.quorum.le.l.i. Si malit legataria. immo heres.

m Remanere ipso iure.vt.C.e.l.pe.⁊.j̃.quorũ le.l.i.§.si quis.⁊ facit j̃.e.l.i.§.si legatarius.⁊.j̃.ad trebel.l.heres.

n Positum.precium estimatur ergo statua sicut seruitus.⁊ de estimatione trahitur fal.vt.⁊.C.e.l.in imponenda .§.i.non de ipsa statua cum sit indiuidua.vt.s̃.eodem.l.i.§.si vsufructus.

o Eius.:filij testatoꝛis quod patet quia de exheꝛ datiõe ꝺicit inepra in extraneos.vt.j̃.ꝺ uer.ob.l.quidam.

p Heredes .sub .⁊ alios instituo sub ea conditione.

q Fraudis cã.i. cã vitande falcidie.qꝺ fieri ũ põt . vt hic.⁊. s̃.e.l.qꝺ de bonis.§. i.⁊.§.fi.nisi in casib⁹ vt.s̃.e.l.si debitor.⁊. j̃.e.l.quod aureꝫ ibi sub modo . hic vero sub ꝓditiõe. Jt̃ no. ꝺ fraude vel ꝯ legẽ. vt.⁊.s̃.t.i.l hꝰmó ⁊ ꝺ cõ.isti.l.ꝓditiones.

r p Ater . filius emãcipatus.

s Sedit.i.reliquit,

t Alio herede cum patre vel sine patre:

u Datit ẽ ergo vt qꝫ sic.s̃.qꝫ cuꝰ vniuẽ.

x Jtẽ coꝛ i pri.

y Ja me .i falci ꝺiã vt ob hoc minus ꝺtrahat nomie falci die.q.ꝺicerẽt falcidi am submouẽda filis expositio é.lꝫ sic casꝰ diuẽsꝰ.s̃.e.l.si a suo.

z Quia rõ ĩmotiua ꝺic rõ recta sꝫ tunc subaudi i fi.ñ vt hẽs ⁊ ẽ bóa rõ.vt.j̃.e.l.qꝫ ãt ⁊ fac̃.s̃.ad uell.qꝫ uis.§.si mulier.

a Nõe fructus cõtra.s̃.e.l.i falcidia. So.vt ibi. Jtẽ ñ obstat.j̃.e.l.qꝫ quadrigẽta.§.f.lꝫ . So.aliter i tellexerit eam ut ibi no. a Ut furti qꝺ ꝓtingit in calibꝰ vt iacente hereditate fiat furtũ.vt.j̃.de furt.l.hereditarie.vl qꝺ ibi ꝺꝛ itellige qñ post aditã hẽditatẽ furtũ factũ ẽ. Jtez ñ obstat.j̃.e.l.cuꝫ quoꝫ ibi ñ soluit sꝫ fm istã solues. Jtẽ facit insti.e.§.ꝑtitas.⁊.§. ex diuerso.

b Quãto plꝰ.cũ iust ẽ uẽdẽ.p.x.aioso ẽp tozi qꝫ valebat.x.ac.

c Minoriꝰ cũ iustꝰ est emere ꝓ.xx.a vẽditore volente abij cere rẽ qꝺ valebat.x.

d Ut.al ẽ vt al ꝺeꝛ ⁊ melius.⁊ ꝺic ei põ tiõi lega.i.ab ea portione c Legatis.i.ex legatis. f Faciẽda.i.colligenda.

g Amplius.⁊ sic fa fiet ꝺductio pria.n.ꝺuctio.i.sepatio parationẽ legati a iusto precio fa ẽ in detractiõe legiꝭ fal.ex legato.

h Quippe.bene ꝺico apte sepata a iusto precio fieri ꝺeductionem. ex nõ a iusto precio qppe ⁊c. i Non vestri .s.legatarij causa.

k Preciũ.s.iustũ sꝫ eo ⁊c. l Diligent . alias.§.diligẽ.al prozsus.

m Dicitur.supra.e.in prin.

n Distinctione. nam distinguitur sit legatum in pondere numero.vel mensura.aut in genere ꝛ optinent.vt.ĵ.ibi verum est ꝛc̃. aut in specie ꝛ tunc ãt certa .ꝛ tunc ẽ legatarij periculũ vt.ĵ.e.ibi certis vero ꝛc̃.aut incerta:ꝛ tc̃ autẽ certa ex certis:aut incerta ex incertis. vt infra.ibi incerte autem ꝛc̃.ac.

o Remota.i.si falcidia locum nõ hz . qa heres hz quartã.ꝛc̃.

p In totuz .ſ.vt sit damnũ heredis si est relictum in genere. si non adeat .ac.

q Constitueretur.ſ. legatarius vt herdi pareat etiam legatarij portio.

r Attinet.ſ.dicere.

s Non deduci . per heredem.

t Ne amota .i. per dicta.

u Detrahatur. hoc ẽt fieri nõ dz . vt in pr̃ĩ.l.ꝛ hic subijcit.

v Verum est.ſ.q̃ dictum est.

x Corporibus .ſ. rectis.

n Ex his ipsis.ſ. vino.ꝛ oleo ꝛ similib⁹.

z Nihil.qñ totũ perijt.ꝛ facit.s̃.de ỹhẽ. ẽpt.l.q̃ sepe.§.ĩ bis. ꝛ de.l.i.plane.§.ij. ꝛ hoc mõ itellige.s̃.de le.i.l.ñ ãplius.§.i.ac.

y Elegerit.puta vnũ ex ipsis ciphis suis quem elegerit.

z Nihil debebit sic. s̃.de ỹhen.emp.si in emptione.§.pe.

a Relictũ eẽt . puta marchã vel vnum ciphum duaz marcharum cũ vel vz hẽret.

b Proficient.q̃ ergo i generẽ dẽt ñ põt pire.sic.C.si cer.pe.l. incendium.

c Res.tñ in spẽ relicte vel verius qñ in certa ex certis. vt.s̃. e.§.ex certis vero ꝛ .§.incerte.

d Lametsi. rõnez . subaudi.per.

e Non cõputabũt . vt.ĵ.e.l.id autem .ꝛ. l.in quarta.

f Figura. sed in vi modi.

g Restituer .p. vẽditionem. nã si itellige res per fideicõ.iã hẽret locũ quarta trebel.ꝛ iputaret hec q̃ in vi conditionis acciperet . vt.ĵ.e.t.l. in q̃rti. ꝛ facit.s̃.ỏ perti. heredi .l. nec vlla.§. quod si quis:ꝛ facit. s̃.e.l.si dignum.

h Et ipsius fideicõ. q.d.ỏ hoc precio dãdo sit ipse rogatus.

i Non est imo vt p̃.vt.s̃.ỏ.l.iij.l.xi.§.cũ esset. Sed .ibi gratia vtriusq̃ fuit relictuz.sic.s̃.de li.le.l.si is qui duos ꝛ de fideicõ.liber.l.sed si alienare.vel dic q̃ ibi vterq̃ talis erat q̃ onerari a testatore poterat vterq̃ erat institutus heres.at hic q̃ iussus erat dare pecuniam non erat istitutus nec aliqd ei relictũ vnõ ñ poterat onerari.ꝛ facẽ. C.de.le.ꝛ consti.l.q̃ fauore.ꝛ.s̃.si quis.o.c.t.l.si qs sub ỏditione.

k Cum lex.a semetipso.hoc.n. non.valz.vt.s̃. de.l.i.l.legatum.§.i.

vsqueq̃z:ꝛ sine ulla distinctõe recipiat. Quod .n. remota lege falcidia i totũ iuris foret:ꝛ hoc idẽ foret i ea pte q̃ lege falcidia cõstitueret hoc.n.attinet dãna postea fcã non ỏduci :ne ãmota portio legatis fideiue cõmissis detrahat. Verũ ẽt aũt bis solis q̃ põdere numero mẽsuraue ꝓstãt:nec dãno postea icidẽte ex portõe q̃ue fieri solet ad estiatiõem eoz bonorũ q̃ mortis tẽpore fuerũt quicq̃z ỏtrahi. Certis vero corporibus' ꝛ his ipsis ita flictis pecuniã quã in illa arca:vinũ qđ in illis dolijs : põd argẽti qđ in illis horreis bẽo si sine culpa heredis ỏ perierũt vl deterioza sunt facta: ꝓ cuidubio aut nihil debebit: aut eoruz q̃ extabũt qualia erũt ea portio debebitur que per legem falcidiaz efficiat estimatõe bonoz q̃ mortis testatoris tẽpore fuerint. Incerte aũt res relicte distinctõez recipiũt. Nã etsi ex suis rebus icertã rez testator reliquisset : ueluti argentum quod elegerit :ꝛ oẽ argentuz testatoris interijsset:sine culpa heredis nihil ỏbebit . Si vo argẽti põdus pure relictũ eẽt :q̃zuis oẽ argẽtuz testatoris deperijsset admissa lege falcidia portio eius q̃ztitatis sumere ert :q̃ fuit in bonis eo tpe quo testator decessit. Nec ad diminuẽdã eã quicq̃z dãna postea incidẽtia ꝓficient :res tamẽ q̃ interierit ꝓ nulla pte:ac nec estiatio qdem debeatur nõ magis q̃z si oẽs res per spẽm enumerate relicte cẽnt. Tãetsi añ legis falcidie rõnem que conditiõis implende causa heredi sũt data in quartã non computabunt :ta mẽ id quod nõ figura ꝓditiõis accipere iussus est:ab eo cui hereditas tem restituere rogat est:celso ꝛ iuliano nro placuit cõputari : quẽad modũ si ea summa heres vendere eas res iussus esset:qz non cõditionis implende cã : sed quodãmõ ꝓ pcio iferre iussi sũt:quo loco amplius quesitũ ẽ an fideicõmissari quoqz inuit cogatur dare eam summam ꝛ recipere hereditatẽ quasi ꝛ ipi fideicõmissum esset. Sed id verisimile non est :cum talis oro magis ipsius causa q̃z contra ipm posita uideatur. Cuz lex falcidia interuenit non veniũt in cõtributõem q ipi

l Eius seruo a se dño instituto.ſ.data sũt eius seruo. nã nec hoc valz relictum pure.sz si in diẽ incertum vel sub conditione poterit deberi si tũc erit liber.vt insti.de lega.§.an seruo ꝛ h ic subijcit.

m Certam.i.expressam.certa est tamen vt si nauis ex asia venerit. vel si imperator venerit.alias si certa tunc cederet a die mortis sicut si esset purum . vt.C.de cadu.tol.§.i.

heredi a semetipso vel suo eius le gata : fideiue eius commissa sunt . alia causa est eorum que in diez certaz dantur. Nã si libertatis dies ceperit cedere ei debebũtur ꝛ i cõtributõez veniunt:at nec ea quidẽ que quis seruis suis iutili sine libertate legauit fideiue eius commisit i computationez eius legis cedunt.

Res quas neque per fideicõmissum relinqui posse certum est in legis falcidle computationez non veniunt. Omponius.

i Si cui fideicommissum soluitur:sicut is cui legatum ẽ satisdare debet q̃ amplius ceperit q̃z per legem falcidiam ei licuerit reddi : veluti cum ꝓpter conditionem aliorũ fideicommissorum uel legatoruz legis falcidie causa pendebit . Sz ꝛ secundum cassij ꝛ ueteruz opinionem:si a pupillo fideicommissa capiatur ꝓpter ea que a substituto erũt relicta cauere debebitis is cui soluatur. Nam quãuis repetitõ sit borum que fideicommissi nomine non debita soluantur : tamen satisdato cautuz debet esse ei a qua pecunia proficisceretur ne damnum sentiat deficiẽte ei cui solutuz erit .

Enales acti nes Decia. ones sive legitime sive onerarie exceptis popularibus in bonis actoris nõ ideo minus computande sunt : quia morte reorum intercidere possunt. Econtrario autem eedem actiones nihil in bonis rei defuncto eo detrabuntur Sz nec in actoris quidem bonis defuncto eo : iniuriarum actio poterit cõputari qz ꝛ ipsa simul cũ eo intercidit ut vsufructus ꝛ id quod i dies: mẽses:ãnosue singulos alicui quo ad viuat debebatur Et inde ea demũ obligatio rei i bonis dimmi nutionem prestat . que in heredem transit : nec contrarium est quod viuente reo eo minus i bonis eius intelligebatur : Nam etsi ita stipulatus esset : vt cum moretur debere ei inciperet : tamen augerentur bona eius quemadmodum si ipse sub eadem conditione promisisset: defuncto eo minuerentur .onerarie quoque actiones que intra certum tempus a pretore permittuntur : cum bonis actoris defuncto eo au

n Libertatis.fuit relicta libertas ꝛ legatũ est sub ỏditione vl in diẽ . incertũ.

o Ei.scilicet.seruo.

o Debebũt legata ei relicta. p Et in contributionẽ.ſ.l.ꝛ non libartas qz non minuitur p fal. vt.s̃.ỏ inoffi.te.l.paꝑ.§. qñ autẽ.

q Suis.nec hic valent. vt C.de.le.l.seruus.ꝛ facit .s̃. de le.i.l. quesitum.§.i.ꝛ infra p̃ori.§.

r Res certum est vt fũdũ albanum.ꝛ similia.vt.s̃.de le.i.l.apud iul'.§.fi.ꝛ.l.se.ꝛ facit.ĵ.e.l.non est.ꝛ.le.se.ꝛ. s̃.e.l.in rõne.i.rñ.in pr̃in.

s Si cui.legatum . nam exequata sunt per omnia.vt.s̃.de le.i.l.i.

t Licuerit.ſ.accipere.

u Pendebit.q̃ cõtingit. vt.ĵ.e.l. in q̃titate.§.sed ꝛ legata.sed ꝛ vñ non totuz solui purum.vt.ĵ.e.l.si propter contra.So.ibi.

x Si a pupillo . instituto ꝛ similiter grauato legatis ꝛ ei dato substituto ꝛ grauato similiter legati.

y Fideicom .i. pupillus soluit.

z Repetitõ.per condit. in debi.vt.C.e.l.cror.

a Deficiente.pp defectuz facultatũ.ad.q̃.ĵ.ti.i.§.hec stipulatio. ꝛ fa .ĵ.e.l.si is q circa p̃in.ꝛ.s̃.c.l.i.§. interdũ ꝛ.l.in ratione.§.q̃situm

b p Enales legitime. vt furti non manifesti.vt insti.de noxal'.

c Onerarie. vt furti mãifesti.vt insti.de perpe.ꝛ tẽp. ac.§.furti.

d In pupillaribus.iste ñ sunt in bonis nostris nisi lite contesta.vt.ĵ .de popu. ac.l.popularis.vt.ĵ.de ver. signi.l.si cui.

e Reorum.alias reorum. ꝛ alias eoz.ſ.reorum.ꝛ nota q̃ actio ex delicto datur heredibus. sed non in heredes regulariter.vt hic ꝛ.ĵ. p̃ox.rñ.ꝛ institu. ỏ perpe. ꝛ tẽ.ac.§.i.

f Detrabunt .ſ.q̃ lis nõ est contestata ꝛ qui nil ad hẽdes puẽit.vt.ĵ ibi.n. ꝛc̃.

g Porerit cõputari . ãte litem contestatam vt.ĵ.de iniu.l.iniuriarum ꝛ est in hoc speciale.vt non transeat ad heredem vt insti . de ppe.ꝛ tẽp.ac.§.excepta.

h Debeat.vt.ꝛ.s̃.ỏ usuf. leg.patrimonij . ꝛ de capi. di.l.relegatum.

i In bonis.rei.ſ.defũcti nã viuentis boni sine dubio minuit vt subijcit.

k Transit. vt sunt ex contractu.vel quasi. Itez ex maleficio.vel quasi li. constet.vel si aliquid peruenit ad heredem.vt.C.ne.ex delic.defuncti.l.i.

l Minueretur.scilicet bona eius.nam licet actio ab herede ꝛ contra heredem incipere non possit tamen ex contractu defuncti huius fit.ꝛ ideo bonis eius adijcit ꝛ diminuitur.

m Certum tẽpus.vt.ĵ.annũ quales sunt oẽs penales.sed rei pſecutorie

sunt perpetue.vt.ĩ.de act.z oblig.l.in onerarijs.

n Rei.dic vt pro et.z repete onerarie actiones.cc.z deceſſionẽ.i.diminutionem.cp ſubijcit ſi talis.cc.vt qz ſit conteſtata vel aliquid puenit.ad heredem.z no.ex p̃miſſis cp plus fingitur in bonis eẽ z minus q̃ ſit vel plꝰ dici in bonis q̃ i hereditate.z eꝯ. Itẽ facit.ti.i.l.plautius.ſ.i.

o Julianus ſcribit preto riam. de qua dr.ĩ.ti.i.l.i.

p Pro modo .i. pro pte ſua non pro alterius cũ ſingulariter iponatur rõ legis falcidie. vt.ĩ.e.l.i ſingulis.

q Ex ſtipulatu.l.ex ſtipulatione certi cõditione.ſic. C.ó pac.l.ſi pacto.z dic ſtatim agi.ſi locum hz ab initio falcidia alioqn pꝰ ageꝝ cum ceperit habere locum vt.ĩ.e.l.falcidi.

r Interpretationis.vt diuidantur earum cmoda z icommoda ſi mõ ſint diuidue alꝫ ſecus.ĩ.de ver.ob.l.ij.z.l.iiij.ſ. caio.nec obſtat qñ vbi pena adiecta eſt in ſtipulatione lz ſtipulatõ cꝰ tineat diuiduũ puta pecunie dationez aduerſus oẽs cmittitur z inſolidum pp vnũ ñ dãtẽ.qz diſtinctio diuidui z indiuidui ad ſcñ non ad dationez pertinet. vt.ĩ.de ver.ob.l.v.ſ.fi.z facit.ſ.fam.her.l.inter cohẽdes.ſ.cp.ex facto.z.ſ.ſi qs z.l.heres ſ. an ea.z.ĩ. rem ra.ha.l.ſi procurator.

s Judicatũ ſolui.que tria continet.vt.ĩ.iudic.ſol.l.iudicatum ſolui.

t Extitiſſent ſtipulatiõe. z lite pendente.

u Uiciſſent.p hoc apparet cp dicit de clauſula cp ſoat verbũ.item q̃ ſubijcit ódẽ ſa nõ eſſet dicit ó alia clauſula in defendendo recipiunt z in diuiſionẽ ex vtra qz parte.

x Annua .bi.trina.i. ĩ diebus tertij anni.vt.ſ.ó pac. do.l.aliud azo.

y Ex oibus cũ certũ ẽ ſtatim hẽre locũ fal.aꝫ. ſoluẽt prima integre exacta cautione.vt.ĩ.e.l.exꝫ fal.z.ĩ.t.i. l.niſi in fine.ſ.ſi plures.z. ſ.quotiens.

z Si ticio dñs azo. dic̃ cp lfa dz eſſe.xxx.z ponit ſic caſũ.cp ticio.xxx.fuerunt legata z rogatus fuit ex illa.xxx.reſtituere.xv.ſcio: z ita medietatẽ deinde pp fal.diminutũ ẽ legatum in.vi.z ſic remanẽt.xxiiij.in legato nũquid ſolida .xxv. reſtituent fideicõmiſſario.certe non ſed de his que ſuperſunt preſtabit.medietatez ſ.xij.z hoc ex coniectura voluntatis noluit.n. cp vna medietas reſideret penes legatarium cũ ipſũ de.xv tm̃.preſtandis rogaret vnde de his que ſuperſunt preſtabit medietatẽ fideicõmiſſario.alij.vt.h. colligunt hic qó legatarius vnius rei retrahit fal.de legato ſpãli z mutant hic lfam vt habeant.xx.z ita caſuz ponit.legauit quidã.xx.z rogauit eũ vt ſcio.xv.reſtitueret diminutũ ẽ legatũ.xx.per fal.in.v.z ſic remanet.xv.nunqd ergo ſola.xv.reſtituere legatarius fideicõmiſſario.certe non.imo qz heres detrahit de legato quartã z legatarius de.xv.que ſupſũt quartã detrahet:z reliquũ fideicom.preſtabit.pria verioꝛ vt non iur̃ fal.ſed pp preſumptã voluntatem detrabet legatarius.vt dixi.ſed z ſm iſtã lfaz.xx.poſſet poni vt prius quaſi quartã voluerit remanere apud legatariũ. z pro hic cp legatarius ſpãlis nõ detrabet fal.ĩ.e.l.lex fal.z.l.ſz inter.ſ. nunq̃.z.ĩ.t.ij.l. ex aſſe.z no.C.cõia de le.l.i. Itẽ no.cp alia lfa hz ibi qnqz cũ ipſe quoqz cc. z eſt lfa z bñ ſtabit in prin.xx.z erit caſus legauit qs ticio.xx. z rogauit eũ vt.v.preſtaret ſcio.z ſic quartã legati.deinde minutũ ẽ legatũ de .xx.ĩ v.per fal.nũqd enim ſolida.v.preſtabit legatarius de.xv .R.non immo quartam eius quod ſupereſt.i.quarta xv.

a Uiginti alias.xxx.ſm azo. b Magis.electiue. q̃ dic z ꝯrium.

c Exemplo.gaudet bul.ſz cp non ẽ p oia idem qz eſt idem quo ad detrahendam.ſz non quo ad ius per quod detrabitur.cum alter iure fal. alter ex coniectura voluntatis.

gmẽtũ reiⁿ deceſſionemue ſi tales erunt ut in heredes quoqz trãſeãt preſtabunt. Julianus ſcribit ſi utriuſqz heredis pars exhauſta eſt legatis z alter ex heredibus cautionem pretoriam° accepit a legatario non equaliter:ſed p ſuo modoᵖ legis falcidie rationem z actionez ex ſtipulatuᑫ habiturũ. Oẽs.n. ptoꝛi as ſtipulatões eiuſdẽ interpretationisʳ eſſe. Nã cõſtat ex iudicatũ ſolui ſtipulatiõe ſiue a parte actoꝛis: ſiue a parte rei plures heredes extiſſentᵗ nõ omnibus nec aduerſus oẽs actiones contingere. Sed dũ taxat bis qui uiciſſentᵛ z aduerſus victos:biſque aduerſus quos res defenſa non eſſet aduerſus eos q rem nõ deffendiſſent. Annua bina trinaᵡ die aureis centenis legatis ex omnibusʸ ſummis: nõ tãtũ ex poſterioꝛibᵍ portionẽ legis falcidie detrabi placuit. Si ticioᶻ xx.ª legatis portio per legẽ falcidiã detracta eẽt cum ipſe quoqz.xv.ſeio rogatᵍ eẽt reſtituere.vidiᵍ noſter tm̃,p portõe ex.xv.detrahendũ ait q̃ztũ ticio ex.xx.detractũ eſſet:que ſentẽtia z equitatez z rõez magisᵇ hz: qz exemplocᶜ heredis legatariᵍ ad fideicõmiſſa preſtãda obligabitur:nec quia exᵈ ſua perſona legatarius inducere legem falcidiam non poſſit:iccirco cp paſſus eſſet nõ imputaturum niſi forte teſtatoꝛ ita fidei eius cõmiſiſſet:ut totũ quicqd ex teſtõ cepiſſet reſtitueretᵉ: ſi autẽ manumittere vel ſeruum ſuũ vl' alienũ rogatᵍ ſit oimodoᶠ preſtare debebit libertatẽ: nec hoc contrariuz eſt ſuperioꝛi: quia fauoꝛ libertatis ſepe z alias benigniozes ſnias ex

d Nec qz ex.iraſcitur bul.ſed dicit ex ſua perſona qñ nõ eſt grauatus.ſed tu dic qó nullo modo iure fal.ſed pp equitatem z no .cp hz per alium cp p ſe non poteſt.vt.ſ.que res pig.ob.poſ.l.ariſto. ſic ergo minui fidcicõmiſſũ p hoc cp minuitur legatum.ſed.ꝯ.ſ.c.l.marito minui fidcicõmiſſũ p hoc cp minuitur legatum.ſ.i.z.ſ.de an.le.l.libero.ſ.i.vbi minuitur fideicõ. lz minuatur legatuz per fal. Sꝺ. refert.an ex codez legato relinquaẽ fideicõ.vt hic an extrinſecus ibi z probatur. ſ.de le.ij.l.cũ pater. ſ.i.que vſ ꝯ z eodez modo ſoluitur.ſ.r.i. l.plautius .z facit.ĩ. ti.i.videamus.z.ſ.ó le.i.l.ſi mihi ſtichus.

e Reſtituere.nõ pte cepit nó ótrahit fal. ſed illud cp ex tacita volũtate poterat retinere pp fal.ſibi ſubtractam z ſic nõ ẽ ꝯ. ſ.e.l.cp de bo.ſ.i.

f Omnimõ.qñ ſuũ conſtat etiam ſi fal. patiatur.vt.ĩ.de fidei com.li.l.generaliter. ſ.ſi qs alij.in alieno ãt ita demuz remãet vnde poſſet emi. vt. ĩ.e.l.ſed ſi nõ ẽ ſuus ſed certe immo potius fal.inde non ótrahitur . vt .ĩ. de fidei com.li.l.x.in fi.

g Exprimit.vt.ĩ.ó re iudi.l. iter pares.

h Si ſeruus capias aliqd aliõ.

i Retinetur.i.cp retinere vult heres ó p uo legato.

k Recipere.z dic recipere.i.accipez z da re hẽdi.nã nihil aliõ eſt tibi legatum pter ſeruũ ad cp.ĩ.e.l. plane.z.l.ſe.ſ.ſi ſolus.z ſunt hec fauoꝛe libertatis . ad.cp.ĩ.l.prin. z.ſ.l.prioꝛi.in fi.

l Ulian⁹ notat. approbádo qó ſupioꝛi.l.dictum eſt.

m Seruo.legato vt manumittatur.

n At alienũ.lz hos duos caſus cõiũgat tm̃.ĩ.l.ſed ſi non eſt ſeruus ſeparantur qz in ſuo ſeruo agnito legato indiſtincte patitur fal.in alieno idẽ ſi poſſit redimi deducta fal.alioquin ꝯ qz fal.non detrabitur.vt.ĩ.l.ſed ſi non ſeruus.ſ.cp ſi alienuſ.

o Erit.falcidie.

p Plane.ipſi ſeruo.teſtatoꝛis legato vt manumittatur.puta.z. z hic caſus colligitur.ĩ.l.prioꝛi.in prin.z dic idem ipſi legatario vt infra.l.prioꝛi.ſ.ſi ſolus.

q At inde.i.ex.x.ex quibus falcidia.detrahatur.

r Sumatur.no.cp pro duobᵍ legatis detrahit ex vno vtriuſqz fal. vt.ſ.e.l.ſi mihi fundus legatus.z.ĩ.l.prioꝛi.ſ.ſi ſolus.

s Sed ſi non ſeruus.tanti.ſic ſ.de le.ij.l.imperatoꝛ.ſ.ſi centum. z.ſ.de fideicom.li.l.generaliter.ſ.ſi quis ali.

t Nõ plus.ſi ergo deducta falcidia poteſt redimi cogitur alias fal. non deducitur.vt.no.ſupra.e.l.iul'.

u Seruum manu.alienũ z tunc ẽ ſenſus qó nõ deducitur fal. ſi alꝫ nõ poteſt redimi.vt.ĩ.de fideicom.li.l.x.nam in ſeruo heredis cogitur ſi deducto ere alieno aliquid ad euz peruenit.vt.ĩ.de fideicom. li.l.generaliter.ſ.ſi quis alij ibi proide marcellus.ſed z ibi teſtatoꝛ in ſeruo heredis precium ſtatuit quid precium es alienum forte deducitur.z in eo caſu hoc forte loquitur ſm azo.

x Si ſolus ſeruus peti.i.legatarius totum petere poteſt.

y Ne impediatur libertas que non minuitur q fal. vt.ſ.de inoffi. teſta.l.papi.ſ.quarta z facit.ſ.l.prin.de.l.ij.l.v.accurſius.

z Para ſi.ſeruus vero pure legatus ſit azo.

a Admittenda ẽ.in legato ſerui vt incipiat cõis eẽ heredis z lega

tarij.vt.ĵ.e.l.plautius hoc tamen reprobari videtur.vt.s̄.e.l.in rōne
b Reciprect ipso iure translato in eum dominio ab herede az.
c Fuerit heres.ſ.pro quarta portione ſui q̄ habuit occaſione fal.
q̄ pēdēte ꝺditione libertatis lex pmiſit detrahi.vt ſupius dix̄ azo.
d In id.i.in fal. vt tanto minuſ ōtrahit ab alijs legatarijs. nam ob hoc certum ē q̄ non detrahit.vt s̄.e.l.iul'.ꝛ facit.ĵ.e.l. cum quo.ℊ.is qui .ꝛ. ĵ.ti.i.l.ij.ℊ.quotiens. ꝛ.s̄.e.l.quod de bo. ℊ.fructus.
e Eius ſui.lega ti pure.ꝛ ſub ꝺditio ne manumiſſi.vt.s̄. l.pr.ℊ.fi.dixi.ac.
f Statuliberi .q nō auget familiā hēdis vt.ĵ.l.prori.
g Debeat deduci. ſic.ĵ.e.l.eris.ꝛ ĵ.ti.i. l.i.ℊ.in qbuſdā .ꝛ in ſti.e.ℊ.cum autez ac.
h Statuliber fa. miliā.i. ſubſtā tiā ſic.C.de ỽ.ſig.l.fi ꝛ hoc verū quo ad fal.vere tñ i dñio hē dis ſunt pendente ꝺ ditiōe.vt.ĵ.ō ſtatuli. l.ſtatuliberi:ꝺpēdiū tñ medij tp̄is ꝺputa tur in fal.ꝛ ſic ꝓficit ceteris legatarijs. lz nō ei cui legatus fue rit vt manumitteret q2 nec fal . patiebaf. vt.s̄.e.l. ſed ſi nō ſu⁹ ℊ.fi.ſed ꝛ ei ſi ponas aliā ei rē ſub ꝺditio ne legatā ꝺpendiuz tēporis proficit . vt. ĵ.e.l.in quātitate.ℊ. magna.
i In debitoribꝰ.faē ad ꝑdicta .s̄. ad fill'. l.i.ℊ.i.ꝛ.ℊ.ij.ꝛ qui ſa tiſda.co. l.fm.ℊ.i.ꝛ.ℊ.ij.
k Venditoris. imo in lege ꝺmiſſaria eſt ēptoris. ſed nō ſolu ta pecunia redit i do minio vēditoribꝰ.C. de pac .iter ēp.ꝛ vē . l.ꝺmiſſorie ℊ.ſed dic fuit tradita poſſeſſio p̄caria. vt.ĵ.e.r.l. qui ca.l.vl' hoc accipe qñ iam ceſſauerat in ſoluendo vel pone q̄ fuit facta ſub conditione nō
l Ris eorum.ſeruoruz alienorum.vt.s̄.e.l.ſed ꝛ ſi non.ℊ.ſi ve ro.ꝛ.l.eius.
m Affecti quia non iuuerunt dominum cum eſſent ſub eodem tec to.vt.s̄.ad ſil'.l.ij.in principio.
n Bonauit hoc tñ caſu ſoluit fiſcus prediū dño.vt ar.C pro qbus ca.ſer.li.l.antepe .vl' ibi eſt ſpāle eo caſu vel ſoluit de propria burſa fiſcus ſed poſtea detrahit de hereditate . vt hic innuit.ꝛ facit.s̄.ad ſil'.l.iij.ℊ.ſi ex ſtipulatiōe.ꝛ.l.dño occiſo.ꝛ.ĵ.de bo.li.l.ſi necem.
o a Ducterani.i.eius qui iuſſus ē de militia teſtatus q2 ō iure cōi cū teſtari oportet.ſecus ſi i militia teſtat⁹ ſit ꝛ.ĵ.annum decedat.vt.ĵ.e.l.ſimiles.ꝛ.l.fi.ꝛ.s̄.e.l.ſi poſt.
p Legatarius.hēbitur.ꝺ.s̄.de le.i.l.non amplius in prin.Bo . ibi vt non poſſit i plus grauari.vt.s̄.de lega.i.l.ciuitatibus.ℊ.fi.hic vt totū defalcet:ſic.s̄.e.l.ſi a me.Item ꝺ.s̄.e.l.ſi dignū.ꝛ.l.in rōne.ℊ. ven dere ſz hic daf cā iplende ꝺditionis ibi p̄ciū ē ad.q̄.ĵ.e.l.i quarta i
q fi.ꝛ.s̄.ꝛ.i.l.plauti⁹i pri.ꝛ.ℊ.diuēſū.ꝛ.ĵ.e.l.ſi fūd⁹.ꝛ.l qui fūdū. d Dolo cautionibus.ſ.euicta hēditate legata reddi.vt.C.ō leg.
l.ſi in fraudē. Item no.hic de dolo p̄ſumpto ſic.s̄.mā.l.ſi procuratorē.ℊ.do lo ꝛ.l.dolus ſcd ar.ꝺ.C.ō do.l.dolū. Item facit.ĵ.t.i.l.hoc aūt.ℊ.ſi.ꝛ.s̄.ō pe ti.hēd.l.q̄ ſi poſſeſſor.ꝛ.s̄.ad exhi.l.iul'.ℊ.ſi tibi.ꝛ.s̄.de pe here.l.ſi.ℊ.i.

P Erui hereditatē.q2 finguntur nō fore captos.vt.ĵ.de cap.ꝛ poſtli. re.l.poſtliminiū.ℊ.tranſſuge.al' ꝺ vt.s̄.e.l.in ratione.ℊ.i.
rerum ex vitate facienda eſt.
i In lege fal'.ñ hr̄ p pAul'. puro q̄ ō i diē relictū ē.medij .n.tp̄is cōmodū cōputaf in his le gatis q̄ ſub ꝺditōe flicta ſūt:.pcul'. putabat cū q̄rit ō lege falc. tātū eē i legato q̄ztū uenire pñt:q̄ ſi ē ꝛ ō ductio ſic pōt fieri:ut tātū uideatur ide deberi quāti nomē venire pōt ſed hec ſnia nō.pbaf cautōib⁹: er go meli⁹ res tēperabit. u Alp.
Qui q̄ p legē falcidiaz retinere poterat uolūtatē teſtatoris ſe cutus ſpopondit ſe daturū : cogen dus ē ſoluere. i Dē.
l Ex falcidia ſi interueniat i oī bus penſionib⁹ locū habz:ſz hoc ex poſt facto apparebit :utputa in annos ſingulos legatū relictum eſt q̄zdiu falcidia nōduz locū hz : inte gre pēſiones annue dabūtur. ſed .n.ſi annus venerit:quo fit ut ꝓtra legē falcidiā vltra dodrātē aliquid debeaf eueniet ut retro oīa legata ſinguloꝝ annoꝝ minuanf m Mun q̄z legatari⁹ l'fideicōmiſſari⁹ lz ex trebel. ſenatuſcōſulto f̄ſtituit ei he reditatis:utitur legatis falcidie be neficio. p Aulus.
Cum emptor vēditori vl' ꝓtra heres extiterit:euicto boe utrū du plū i es alienū ꝺducere ul' cōputaf ō beat an ſimplum:duplū.n. eēt ſi ali⁹ heres extitiſſz: ꝛ benigni⁹ ē eo dē hr̄ de exñte ſimplū ei iputari.
p Lauti⁹ ſuo quē tibi i Dē. legauerā fūdū legauit . Attili cin⁹ nerua:ſabin⁹ primū i ſuo rōz legis falcidie hñdā : ꝛ quota ꝑs ex eo ꝺcederet eā ptē i fūdo legato in utilē futurā: deide ex reliqs ptib⁹ fūdi legis falcidie portōem deceſſu rā:ſicut ex oīb⁹ legatis. Caſſius ait : q̄ ſi ſuo ꝑs lege falcidia dece dat:incipe ſuū fieri cōem heredis ꝛ legatarij. cōi aūt ſeruo cū legatū
Falcidia.non pōt ꝛ ñ iputaf heredi.i fal.ꝛ no.de alieno ſecus.ſi ō ſuo pecul.vt.ĵ.e.l.id āt. ꝛ itelli gitur ō ſuo.vt.ĵ.ō dona.l. ſtatu.
t Impleuit . credens ſe ſ uuz ipleuit ꝺditionē ſub.q̄ erat relicta libertas ꝛ ōdit de peculio q̄ nō erat here dis vnde poteſt repeti.vt. s̄.de condi.ob.C.l.ōdi.ℊ.ſi ſi qs . nā q2 repetit ꝑz q̄ p fal.non retinet . allj dicunt q̄ alius liber hō dedit de ſuo pro ſeruo cui erat relic ta libertas ſi.x.daret hēdi.
u In falcidia.facit.s̄. é.l.i.l.fal.ℊ.corpora. ꝛ.l.precia.
x In lege fal. ꝺputaf . vt.ꝛ.s̄.ſz ſi ñ ſu⁹.ℊ.f. ꝛ facit hic verſū i is ꝛc̄.ſm alios ñ ibi proculus ꝛc̄.vt dicebat azo.ꝛ.fa.ĵ.e.l.circa ꝛ.l.in ēptrate.ℊ.i diē: ꝛ.l.q quadrigenta.ℊ.f.ꝛ.s̄.mā.l. ſi mandauero tibi in prin.
y Venire.ſic.s̄.ō ꝺdi.fur. l.ſi ſeru⁹.ℊ.quod ſi pēdēte :
z Cautionib⁹. vt reddat quanto plus accepit.vt.s̄. l.i.ℊ.ſi in annos.ꝛ.ĵ.e.l.lex fal.ſed contra.ĵ.e.cū ticio. Bo.ibi.
a Qui q̄ ſoluere.ſic.C. e.l.ſi.ꝛ.s̄.de condi . inde.l. fideicō.ꝛ.ĵ.ō dona.l.ſi pō nus.ℊ.i.ſed ar . contra.s̄.e. l.quod de bonis.ℊ.i.
b Ex fal.penſionibus i.petitionibus.
c Apparebit .ſ. quādoqz.
d Integre accepta cautio ne quanto plus .ꝛc̄. vt.s̄.l. i.ℊ.ſi in annos.ꝛ.ĵ.e.l.legiſ fal.ſed contra.ĵ.e.l. heredi tatum vbi ab initio ſit cō putatio . Bo.ibi ſit ꝺputa tio pp ceteros legatarios hoc cuz eo cui eſt relictum. hic annum ꝛ eodem modo ſol.ℊ.ĵ.e.l.cum ticio. ꝛ ſic i tellige.s̄.e.l.penales .ℊ. an nua.
e Munc̄p fideicommiſſari us.ſpālis vl' gnālis vt ſub ijcit:ſed fallit gnāli in duobus caſibus .ſ. qñ heres ſponte adijt ꝛ ſpōte fal.non detraxit volens libertatem exercere in fideicommiſſariuz ꝛ hoc ſi ab herede relicta ſunt legata ceterum a fideicommiſſario nunquam de trahet.fal.Item in alio ſi coactus heres adijt tunc enim fideicommiſſa rius detrahit fal.quia abſurdum eſt legatarius plus preſtari q̄ preſtare tur ſi heres ſponte adijſſet.vt.ĵ.ti.ij.l.i.ℊ.inde marius.ꝛ.l.marcell⁹. ℊ.q̄ō ſi ſuſpectam.ꝛ.l.fcā.ℊ.ſed ꝛ ſi ſuſpectam facit ergo hic .ℊ. pro opinione. azo.qui dixit legatarium non detrahere fal.ſed alij contra ſi eis detraha tur pro quibus eſt ſupra.e.l.penales .ℊ.fi.ꝛ.C.cōmunia de lc .l.i.ℊ .i. que ſunt contra . ſed dic vt in qualibet earum nō.hanc autem intelligebant quando eis non detrahebatur.
f c Cum emptor ſimplum immo duplum.vt ſupra de here.vel ac.vē. l.ij.ℊ.ſi ticius.Bo.ibi.Item no.quod non admittitur vt qualibet ſic ſupra de euic.l.non tamen.ſed ar.contra.s̄.e.l.ſi a me. Item facit.C.e. l.in imponenda.
g p Lautius.ſ.ego ꝛ hēas ĵ.legaueram ꝛ legaui:vel habeaf legauerat ꝛ legauit.ꝛ ſic in tertia perſona.ꝛ ſecundum primam teſtator for mat queſtionem ꝛ.fa.s̄.de.le.i.l.ſeruo lega.
h Caſſius.reprehendēs predictos.
i Et legatarij.ſic ergo ipſo iure fal.reſecat.vt.s̄.e.l.linea.ꝛ.ĵ.e.l.in quan titate.ℊ.in diem in fi.ℊ.

k In eam queritur ei totum legatum . sed in legato ei relicto locū hēret fal. ergo vt hic: vt subijcit azo.

l Qua rōne. qz totū legatum queritur socio: ergo in eo toto locū hz fal.

m Ex fūdo. s. dota. n Cassij. reprobata sinia nerue z sabini z attil.

o Diuus pius. non solū cassius. ad qō c. s. pro socio. l. vex. §. si seruo . sed ꝑ. j. de acq. re. do. l. per seruū. §. i. So. qꝫ ibi dicit fieri sociorum qꝫ donat vn⁹ dño rum suo cōi . verum ē cete rorum nō aūt donanti ali qd remanet. z sic ꝓcordat.

Item ꝑ. j. de stip. ꝑ. l. proinde. §. si seruus cōis. sed aliō ibi in stipulatione qñ stipulat seru⁹ cōis ab vno dño rum vt pro parte remāeat penes promittētē: qz stipulatio nō ibi ex cā lucratiua hic autem in legato⁹ vel in donatione est lucratiua.

p Interdū. z in hereditate noie fal. ita vt equiualeat estimationi vie: vel plus vat secus si minus vz quod dic vt. s. e. l. si fundus mihi.

q Fundi. legari.

r Remanserit pp fal.

s Nō pōt. facit. j. ō ver. ob. l. si sub vna. §. i.

t Non est. petitorē . qz nō sit capax. ad qō. s. e. l. in ratione in pri. z. l. i rōne. §. penul . z. §. f. z. l. si a seruo: z infra. e. l. id autem qꝫ z. l. ex asse.

u Nec iterest . qñqz tñ iterest. vt insti. de le. §. ex contrario. z. j. de ver. ob. l. pluribus. §. fi.

x Ex asse filio. sui testatoris cetez filio hēz diſ frustra legat. vt a seruo z insti. ō le. §. an seruo. z qꝫ sequit sic ordina. qz filio. c. xx. z extraneo reliquit. s. reliqua. ita qō locus ē fal. vel dic . c. filio z extraneo. x. z subaudi z alia alijs. si autē diceret. c. filio z. xx. extrāeo legata z nihil plus nō posset heres vti. fal. cū habeat plus quarta . Itē qō subij cit diminutio legati extraneo relicti dic p. l. fal. ꝑdest. n. filio. qz si non posset ōfalcari legatū extranei detrahe ret ex legato filij qꝫ essz de falcandū de vtroqz sm. h. ar. s. e. l. plane. vel dic qꝫ diminutio fit extraneo. qz est filius naturalis. vnde non potest capere nisi ptē. vt. C. de na. li. l. ij. cum. n. iure hē ditario remaneat penes hē dem ꝓputanꝫ ei in quartā: z eo minus detrahit alijs. vt. j. l. l. proxi. z qō subijcit ad cōsequenda lega ta solida. s. magis qꝫ ꝓsequeretur si de legato extranei nil diminueretur . non tamen forte solidum consequeretur filius.

y Extraneo. sm vltimam casus positionē dic extraneo filio naturali. duos enim hēbat filios: vnū legitimum alium naturalē q vocat extraneus.

z Ppea vendicabuntur. cautione non prestita sed ea prestita sic. s. e. l. i. §. iterdū. z. §. si i ānos. z. l. is cui. z. l. in lege fal. z. j. e. l. hēditatū. z. l. in qꝫtitate. §. sed z legata. z. j. t. l. l. i. §. si legata que sunt contra: sed. h. dicit refert an puꝛ l' ꝺditiōale sit relictum z sic hic loquitur. vt sit in electione heredis an purum uni. z conditionale alij. z sic contraria vt puruz petat prestita cautione: vt in contrarijs.

a Pater. creditoris nam videntur creditores patris in eo fundo.

b Aliquid. aliud preter fundum.

c Quia in potestate. videtur qꝫ non quia zc̄.

d Sua. cum hēat fundum. e Hac ratione. s. mala.

f Deducet. cū aliqua pr disponat. g Filiꝰ . vl' saltē vni. vt. s. ō le. ij. l. vnum ex i prin. z. §. si duos. z. §. rogo z. l. cū qdā. z facit. s. ō. le. i. l. filiusfa. §. penul. b Relinquendum. ergo hic fundus non ꝓputat eis i quartā sit totum pertinere ad socium: quia in eam[k] personam legatuz consiste re potest qua ratione[l] semel ex fun do[m] partez legis falcidie decessurā paulus cassij[n] sententia utitur: nam z diuus pius[o] rescripsit: seruo cō muni fideicommissum datum totū ad socium pertinere. Interdū[p] euenit ut propter rationez legis fal cidie sequens legatuz extinguatur veluti si fundus[q] z ad eum uia lega ta sit per alium fundum: nam si ps fundi remanserit[r] in hereditatē nō potest[s] p̄cedere uie legatuz: quia p partem seruitus acquiri nō potest.

Non est dubium quin ea legata a quibus sūmo uere heres exceptione petitorem potest[t]: in quartam ei imputentur: ne ceterorum legata minuantur.

Nec interest[v] Iulianus. Utrum ab initio quasi inutile fuerit: an ex accidenti postea in euz casum peruenisset legatum ut actio eidez denegaretur. m Marcell⁹.

Ex asse patronum heredem in stituit libertus cuz ducentos aureos in bonis haberet z legauit filio[x]. c. xx. extraneo[y] reliqua dimi nutio legati quod extraneo presta tur proficit filio consequenda soli da que ei legata sunt. Quacūqz ex causa legata non prestantur im putantur heredi in quartam partē que ꝓpter legem falcidiaz remane re apud eum debet. Celsus.

Preterea que sub conditiōe legata sunt pendet legis falci die ratio presenti die data non tota uendicabuntur[z]. m Marcell⁹.

Pater filium ex quo tres habe bat nepotes heredes instituit fideique eius commisit ne funduz alienaret: z ut in familia eum relinq ret . filius decedens tres filios scri psit heredes: querendum est an oī modo qsi creditores[a] vnusquisqz i ratione legis falcidie aliquid[b] pos sit deducere: quia ī potestate[c] sua[d] habuit pater: cui ex his[e] potius reli queret: sed hac ratione[e] nemo ī fal cidie ratione quicqz deducet[f]: qō uidendum est ne pure constituatur vtiqz enim ī alieno ere habuit fun dum necessitate quippe obstrictus fuisset filius[g] eum relinquendi[h].

Quam ticio ī annos singulos pena legata sunt: z iudex legis falcidie rationem inter heredem z alios legatarios hēat uiuo quidem ticio tanti litē estimare debeat quā ti uenire id legatum potest: in incer to posito qꝺiu victurus sit[k] ticius: mortuo autem ticio non aliud spe crari debeat qz heres qꝫ ex ea cau sa ōbuerit[l]. m Idem.

Quam quo[m] de peculio agi pote rat heres creditori extitit. queritur cuius tēporis peculiuz computari oporteat i falcidia lege pleriqz pu tant quod tunc ī peculio fuerit cuz adiret[n] hereditas ispiciēdū. Ego dubito[o] quoniā mortis tēpus ī rō ne legis falcidie iecunda placuit ob seruari: quid eniz itereſt peculiuz serui post mortē creditoris dimiu tum sit: an debitor paupior fact⁹ sit[p]: aliquis dicet quid ex cōtrario si ante aditā hereditatē acquisierit: z ego querā quid si debitoris qui tunc non erant soluendo ampliate facultates fuerit. z cum ī isto[q] pla cuerit ex post facto uberiorez uide ri fuisse hereditatez sicuti conditō[r] crediti extitit[s] post mortē: ita etiaz peculij incremētum[t] pleniorē face ret hereditatē. Scevola notat[v] qd ergo si idē filius[x] defuncto z ali de na[y] debuerit. z una. x. babeat auge tur. s. ex bis hereditas. x.[z] que ōfū cto naturaliter debebantur in here ditate manentibus. Is qui ī bo nis duntaxat unum seruum hēbat legauit eum ticio: z fidei eius com misit ut post triennium manumitte ret: debet ex eo qꝫ interim operib⁹ ꝓmiserat qs aliqd ōfūcto. Extitit. ō hui⁹ ꝓstat. vt. j. e. l. qꝫtitate. §. magna sz ad pēcē dēs ē ꝑ. s. e. l. ī rōc i pri. vbi tps mortis ispicit. Sol. dicūt qdā qꝫ rōci nādo hec dicūt. hic nō soluēdo. sz dic sm. h. z az. qꝫ i hēditarijs reb⁹ estimādis tps mortis ispicit vt ibi i ōbitoz hēditario libero q ñ est soluēdo cuēt⁹ posterior qicūqz cōsiderat: vt hic . z. s. e. l. nesemi⁹. §. si creditor. sec⁹ si ē soluēdo vt ī ꝓrio i hr̄de ōbitoz aut ex sua pſōa z to ta ōbiti qꝫtitas cōputat. vt. j. e. l. qrebat. z. s. e. l. i. §. si ōbitor aut ex p sona sui l' filij z tē ñ euētus posterior l' qꝫti pure sibi peculio l' repor tis mortis l' adite hēditatis l' postea cōputat i fal. vt hic z. j. e. l. si creditor qz dñs idēqz hēs sibi potuit z ōbuit soluere. sz ī obitore ñ ita qz ñ statim cū hz pōt hēs pecuniā extorqre. Incremētū. qꝫ est vsqz ad aditā hēditatē nō potuit. j. e. l. si creditor. z. s. i pri. hui⁹. l. sz ī de bitore ēt vltra: vt hic l' hic dic ēt ī peculio idē qꝫ i obitoz. vt hic apte dic sz ex vtrāqz expositionē ē ꝑ. s. ō peculio. l. co. tpre. §. si. creditor. vbi tps mortis ispicit sz dic. vt. j. e. l. si creditor. bat qō seqt. x Seru⁹ hēdis scripti. y Bena. i. xxiij. z totidē alij sic. s. de. l. i. l. si qs testō. l' melius. i. xviij. z. x. alij. vt stati pz ibi. x. q dño zc̄. sic. j. de so. l. vbi. z Ex bis. x. si tota. x. augent. sic ergo

i Quam ticio. alias incipit ticio. z alias cum ticio.

Victurus sit. naz eo mortuo finit. vt. s. de an. le. l. quarta . sed ꝑ. s. el. in lege fal. ij. qdam dicunt qꝫ hic ē electio legatarij z hēat totz prestita cautiōe vt ibi. an si estimationē . vt hic qi sit fauor legatarij satisfdari qꝫ est falsū immo heredis. vt. j. t. i. l. i. alij qꝫ hic ñ poterat satisfdare ibi sic alij qꝫ hic ō cō ditionali: ibi de an nuo. vel ibi cū eodē hic cū ceteris legata rijs ꝓputat: vel hic fuit sinia proculi. que ibi reprobat. Itē ē ꝑ. s. e. l. iij. §. fi. So. ibi speciale i republica. Item ꝑ. j. e. l. heredi tatum. ibi fit p ānos so. ibi vt sciat p quot ānos fiat estimatio z ex eo sciet qꝫtuz vz vt hic vel ibi in lega to usufruc. z alimen torum: hoc i alio an no vel ad omnia di cas sm. h. qꝫ i his tri bus casibus. s. alimē torum vsufructus z i alio annuo fit ꝓpu tatio tribus modis .s. vel vt hic dicit. vt. vt. s. c. l. si heres. §. fi. vel vt. j. e. l. hēditatū vel ēt quarto. s. cōpu tatio pōt fieri: vt sol uat totū cautione ex acta. vt. s. e. l. i. §. si in annos. z. l. in. l. fal. in fi. z. j. e. l. i qꝫtitate. §. sz z si legata. z facit. s. de dona. cā mor. l. mortis causa. §. fi. z. s. e. l. lex fal.

Debuerit. i ꝑtēt tū añ mortē ꝑ triēni uz: forte nō solucrat heres ad qꝫ. s. ō usuz l. quesitum.

Quam quo po terat. vt dūs seruī.

Debito: hac rōe qñ zc̄. z hac alia qd .n. zc̄.

Debitor. s. aliqs hereditarius.

Dit . quo casu dā nū heredi s est. vt. s. e. l. in ratione in pri.

In isto. debitore facto inuite.

Cōditio sub. qua ꝓmiserat qs aliqd

Extitit. ō hui⁹ ꝓstat. vt. j. e. l. qꝫtitate. §. magna sz ad pēcē dēs ē ꝑ. s. e. l. ī rōc i pri. vbi tps mortis ispicit. Sol. dicūt qdā qꝫ rōci nādo hec dicūt. hic nō soluēdo. sz dic sm. h. z az. qꝫ i hēditarijs reb⁹ estimādis tps mortis ispicit vt ibi i ōbitoz hēditario libero q ñ est soluēdo cuēt⁹ posterior qicūqz cōsiderat: vt hic . z. s. e. l. nesemi⁹. §. si creditor. sec⁹ si ē soluēdo vt ī ꝓrio i hr̄de ōbitoz aut ex sua pſōa z to ta ōbiti qꝫtitas cōputat. vt. j. e. l. qrebat. z. s. e. l. i. §. si ōbitor aut ex p sona sui l' filij z tē ñ euētus posterior l' qꝫti pure sibi peculio l' repor tis mortis l' adite hēditatis l' postea cōputat i fal. vt hic z. j. e. l. si creditor qz dñs idēqz hēs sibi potuit z ōbuit soluere. sz ī obitore ñ ita qz ñ statim cū hz pōt hēs pecuniā extorqre. Incremētū. qꝫ est vsqz ad aditā hēditatē nō potuit. j. e. l. si creditor. z. s. i pri. hui⁹. l. sz ī de bitore ēt vltra: vt hic l' hic dic ēt ī peculio idē qꝫ i obitoz. vt hic apte dic sz ex vtrāqz expositionē ē ꝑ. s. ō peculio. l. co. tpre. §. si. creditor. vbi tps mortis ispicit sz dic. vt. j. e. l. si creditor. bat qō seqt. x Seru⁹ hēdis scripti. y Bena. i. xxiij. z totidē alij sic. s. de. l. i. l. si qs testō. l' melius. i. xviij. z. x. alij. vt stati pz ibi. x. q dño zc̄. sic. j. de so. l. vbi. z Ex bis. x. si tota. x. augent. sic ergo

nil alij creditori soluetur ꝙ est ideo.q; hoc dominus hz ptātē pro
ducendi. vt.s̄.de pecu.l.sed si damnū.§.i.ꝛ fa.s̄.e.l.serui.
a Is qui.quarta.facit.s̄.e.l.sed si non seruus.§ vltimo.
b Eius.serui. c Et.scilicet ticio.
d Proprietatem plenam ante triennium.
d Stichum eius.ſ. serui tui:vel etiā tue fidei.
e Partem quartā. q̄ de suo eēt resecāda si libertas nō eēt ei data. az.ꝛ hoc pp le gatū.ꝛ.al' fal.non de trabetur.vt.s̄.eo.l.si seruus.
f Sepius ꝑsequat' l' pp qualitatē legati. vt.s̄.proxi.§.vel pp traditaz a defuncto quartā.vt hic.az. Itē in alijs vt no.C.e.l.i testamento.
g Viginti quinque. ergo quartam.
b Dedisset inter vi uos.vt i fine subijcit ꝛ hac mente ne vtat fal. ꝛita repellit ex ceptiōe l' replicatio ne.sic ergo ꝙ capit nō hēditario iure iputa tur i fal.vt ꝛ.j.e.l. ꝙ ād in fi.si ād i vltima voluntate instituen do nō esset dubiū.q; non hz locum fal.
i Nihil aliud.q; re tinebit dicta .xxv. ꝛ facit .C.de le.l.filia. ꝛ.j.si a parē. qs ma. fi.l.i.§.ñ parēs.sz ar. ꝑ.C.pe. inoffi.te.l. si quando.§.i.
k Cum dotē. di cendū ē imo. vt s̄. de dote p.l.ij. idē qrit. So.ñ hz lo cum vt hic inspecto exitu q; ꝙ detrahit ꝑ fal. petit ꝑ actionē de dote. vt ibi dixi sz i ꝺmodo repsetatio nis hz locum cum ef fectu. vt in ꝺrio in fi. §.ꝛ s̄.e.l.i.§.si qs cre ditori:ꝛ facit.j.e.l. si usufructus.§.i.
l Interpositi.ſ. ꝑso na cē.ad ꝙ.s̄.ō.le.ij. l.ei:q ꝛ de inoffi.te.l. papī.§.eo ād: ꝛ.s̄.ti.i. l.quia al' q; §. ticio. ꝛ s̄.si qs al'.te pro.l. i.§.sed si legatum.
m Legis.longū tp̄us facit.s̄.e.l.lex falcidia si iter.ꝛ.l.qō de bo nis.§.non iccirco.ꝛ.§.fructus.
n b Beneficio.egerit eam cellando tesm̄ ad quod.s̄.de his qbus te§.l.i.§.si vero alius:ꝛ.s̄.si quis al'.te.pro.ij.
o Retinet cū effectu q; fiscus hz vt hoc.ꝛ.j.p.iur fisci.l.cū tacitum.
p c Cum pater.quod ei id est impuberi. Legatorꝝ.i.plegatorꝝ i prīs tabulis cū hēret coheredē. ꝛ dic ptinet ex substitutione pupillari nō venit i ꝺputationē.q; substitu tus nō ꝺputat sibi i quartā ꝙ ipuberi fuerit prelegatū.sz hz p̄ncipi uz.sicut nec ipse ipubes ꝺputaret.vt.j.e.l.qō aūt alij dicūt ei in sub stituto ꝛ legatorꝝ i his tabu.ꝛ nō venit i ꝺputationē.ſ.fal.q; nō valz vtpote a se sibi relictū.vt.s̄.de le.i.l.legatū.§.i.sed totū ꝺputatur i quarta vt.s̄.e.l.nō ē.sed prima placet q; dixit ei a prē. Item ꝙ dicit pertinet exponunt qdā ex vulgari.ꝛ sic non ꝺputat substitutus q; non hz sed hz impubes.vt.s̄.de le.i.l.qui filiabus in fi.ꝛ.l.se.
q Legato petito.ꝑ actionē i rē i qua iurat'.vt.s̄.ō i lit̄.iur.l.in actio ne si āt act̄.ex testō nō iurat'.vt.s̄.de i lit̄.iur.l.alias nisi dicas qñ res ñ extaret.vt.e.ti.l.i actionib⁹.§.plane.ꝛ facit.s̄.de in lit̄.iur.l.i. ꝛ de

seruī ad ticiuz peruenire pōt q̄rta apud heredē remanere: quēadmo dū si directo p⁹ triēniū huo libtatē dedisset:eiusqz vsufructū ei legas set:aut ei ꝑpetatē ꝑ fideicōmissuz relinquit. Stichū tibi huo tuo .x. legaut.vel cōtra tibi.x.huo tuo sti chū libertatēqz stichi fidei ei⁹ cō misit lex falcidia minuit legata redi mere ab herede ptez oberes: quē admodū si tibi utrumqz legasset. Sepius euenit ne emolumētum eius legis heres cōsequatur: nā si .c. aureoz dñs.xxv. alicui ōdissz ꝛ eū istitueret heredē:ꝛ dodrātē le gauerit:nihil aliud sub occasiōe le gis falcidie iteruenire pōt q viu⁹ vi det hēdi futuro,puidere. Dē. Quam dotē marit⁹ alicui legaue rit ut vxori rstituat nō hēre le gē falcidiam locū dicēdū est: ꝛ sa ne in plerisqz ita obhuat: vt omnis sa interpositi capiētis persona spe ctetur. Odestin⁹. Legis falcidie bñficiuz heres etiā post longū tp̄s mortis testato ris iplorare,phibet. Dem. Beneficio legis fal.indignus eē videt qui id egerit: ut fidei cōmissum intercidat:ꝓterea qui nō capiēti rogat⁹ est restituere heredi tatē senatusc̄ōsulto plautiano nō cō cedit q̄rtā retinere:sz ea q̄rta quā nō retinuit ad fiscū ptinet ex rescri pto diui pij. Labolen⁹. Cum pater ipuberi filie here dem substituit id quod ei legatorꝝ noie a prē obuenit cū hereditas ad substitutos ptinet i cōputatōem le gis fal.nō vēit Legato petito⁹ cū i litē iuratū ē rō legis falc.nō ei⁹ sū me i quā legatari⁹ iurauit bri dz:sz eius quāti reuera fuit qō petitū ē. nam id qō pene cā accreuit i legem falcidiā nō incidit. Dez. Lienus fundus tibi legatus ē cū heres hūc emere nisi infini to pcio nō posset emit mlto pluris

q̄z q̄zti erat q̄ emptōe effectū est ut legatarij ad legē fal. reuocarent. q̄ ro cū si ꝛ fūdus tāti re va emptus eēt legata ñ fuerāt excessura ius le gis falcidie:an hoc ipo heres insti tut⁹ ptē reuocandi a legatarijs ius habeat qō ex uolūtate defūcti plu ris emerit fundū:q̄z q̄zti erat. rñdi q; ampli⁹ heres q̄z pciū fundi lega tario soluit:id lege fal. iputari non pōt:q; negligentia ei⁹ nocere lega tarijs nō dz: vtpote cū is ꝓficiēdo veram estimatōez p̄stare poterat.
i In lege fal.hoc u Ulpia. eē huādū iulian⁹ ait: vt si duo rei ꝓmittēdi fuerit: l' duo rei stipu lādi:siquidē socij sint i ea re diuidi iter eos debere obligatōez atqz si singuli ptē pecunie stipulati eēnt:ul' ꝓmisissent:qō si societas iter eos nulla fuisset i pendēti eē i vtriusqz bonis cōputari oporteat id qō de beat:vl' ex cui⁹ bōis detrahi Cor pora si qua sūt i bonis defuncti:hz rī vitatē estimāda erūt:hoc ē hz p̄s pciū:nec quicq̄z eoz formali pcio estimādū eē sciēdū ē. p Aul⁹. Precia rerū ñ ex affectu nec vti litate singulorū sz cōiter fun guntur. nec.n. qui filiū naturalē pos sidet tāto locupletior ē:ꝙ cū si alī⁹ possideret plurimo redēptur⁹ fuis set:sz nec ille qui filiū alienū possi det tātū hz quāti eum patri vende re pōt:nec spectādū ē dū vēdat sz i p̄tia ñ q̄ filī⁹ alic⁹: sz q̄ bō estima tur. eadē cā ē ei⁹ huī:g noxā nocu it:nec.n. ōliquēdo gsqz pciosior sit. sz nec heredē p⁹ mortez testato ris istitutū seruū tāto pluris esse: quāto pluris venire pōt pedi⁹ scri bit:est.n. absurdū ipsū heredē isti tutum nō eē locupletiorez mātēqz adeat. si aūt seru⁹ heres institut⁹ sit statim me locupletiorē effectū cum mltis causis accidet possit:ne iussu nro adeat:acquirit ꝛ nobis certe cū adiret:eē aūt prepositum ante

fideius.l.fi.ꝛ s̄.de.le.i.l.legatum.§.fundus.ꝛ.s̄.e.l.in fal.ꝛ.j.l.proxi.ꝛ.l.i le ge.§.fi.ꝛ ar.s̄.de procur.l.qui proprio.§.vt in ceteris:ibi penā autem cē. ꝛ.j.de re iur.l.quod quis ex culpa.
r a Lienus.cū si.al' sit sed melius si ꝛ dic quīto cum legata cē. ꝛ quod dicit quanti re vera.ſ.valeret iusto precio.
s Re vera.ſ.valeret.
t Uolūtate.q̄ fuit i emēdo vt tam earum emeret.
u Prestare.vt.ꝛ.s̄.de le. iij.l. non dubiū.§.fi. ꝛ facit s̄.e.l.i.§.fi.ꝛ ō.le.i.l.si fideius sor.§.fi.ꝛ.s̄.l.prox.§.fi.ꝛ.s̄. man.l.si fideiussor. Item no.alterius.sic.s̄.de noxal'. l.electio.§.fi. ꝛ.supra ō trā sac.l.iiij.
x In lege fal.fuerit. quo rum vnus alium sibi fecit heredem.
y Cōputari qñ.sunt duo rei stipulandi. vt si fiat so lutio i obligationē hēdita riā tūc i bonis defuncti. sz si hēdis tūc in bonis here dis.vtraqz.n.durat.vt.j. ō fideius.l.si re⁹.ꝛ.l.gñl'r.§.i.
z Ex cuius bonis.cū sint duo rei promittēdi ꝛ facit j.de fideius.l.vrani⁹.ꝛ.s̄.e. l.statuli.ꝛ ō li.lel..iiij.§.nē.
a Corpora.formali.i. for mato a ōbentib⁹ qñ defun ctus emit vltra ꝙ valeret l'minus.ꝛ ita ex ꝓterita ēp tione.vt.ꝛ.j.ō iure fis.l.iij: §.diui.vl' formali.i.singula ri ꝙ al'.qñqz inspicit vl' rō ne sanguinis vl' vtilitatis vt.j.e.l.precia.vl' quia fuit maior.vt.s̄.de mino.l.si in emptione l'rōe ꝓfiniū.vt. s̄.de.le.ij.l.si cui fundus.ꝛ. fa.s̄.e.l.cū pater.§.i.
b Precia. vtilitate de affectu. ꝛ vtilitate statim ponet exemplū:ꝛ vt plēi⁹ no.s̄.l.pro.in fi.
c Fungūt.i.cōi precio esti mant res ꝙ ergo dz res tūc vz ꝙtum vendi.pōt.ſ. cōit vt hic ꝛ.s̄.e.l.prox.i fi.ꝛ.s̄. e.l.prox. in fi ꝛ supra ad. l.acquil.l.si seruū. vel dic cōiter funguntur.ſ. precia i.statuuntur:ꝛ cōiter expo ne vt prius.vel tertio fun guntur cōiter.i.tale preciū iponit ꝙ equialeat rei vt cōmune ꝛ equale si habere rem vel precium.
d Qui filiū.nālē.ſ.suū su um.alias non possideret.ꝛ est exemplum de affectu. sz nec exemplū ō vtilitate.
e Qua alias quo.ſ.precio alias qua.scilicet precia.
f Homo seruus.aliquis non habito respectu ad patrem.
g Eadem causa.vt estimetur quantum cōmuniter valet.
b Nocuit.defuncto cuius erat.p ꝙ videbat difficilius ꝙ vēderet ne pu niendi adimatur facultas:ꝛ de socijs inquirendis ar.s̄.fam.her.l.pōp.cir ca prin.vel dic nocuit exīnco in vita defuncti.ꝛ tunc non fit precios̄or.i. fit deterior.ꝛ sic prout vz. i Sed nec seruum hereditarium.
k Venire pōt.q; iussu emptoris adiret.vt insti. de heredi.inst. §.si āt ali.
l Ipsum.i.me.q.d.istud dicere institutum non esse locupletem anteq̄ ade am ꝙ qdem verꝝ ē ꝛ si seruus hereditarius instituatur me fieri locupletē. neutro ergo casu fuit locupletior.b.alij legunt interrogatiue vsqz illuc cer te.cē.q.d.nō ē absurdū me non eē locupletiorē.alij dicūt ꝙ si ego instituar sum locupletior.ante q̄ adeā.cum ꝛ ius deliberandi ꝛ adeundi trāsmit to. vt.ꝛ.C.de iure.deli.l.cū antiquioribus si hu⁹ine⁹:ñ quos sensus lra nō bene posterior. m Locupletior ē.ꝙ quidē verum ē añq̄ adeam cē.
m Quam. pro quamuis cē.
n Adeat.facias punctum loco copule.ꝛ repete ꝛ ne nobis acquiri certe ēt si adiret puta si nr esse desinat:ꝙ multis modis pōt contingere ꝛ: hoc quo ad fal. ar.cōtra.s̄.ad.l.acquil.l.inde neracius.ꝛ.s̄.ō cōdi fur.l.iij.§.

i.z.j.de fur.l.si qs vxorē §.pe.sed illa odio furis occisoris z raptoris.
o Cuius habeat creditor z facit.j.c.l.querebatur.
p Nonnullā.loca:primo ponet de loco vo de tempore.z facit ad locū.s.e. quod certo loco.l.ideoqz. q Nec enim.de loco dicit.
r Nec continuus exemplum de tempore.
s Secundus.i.vberrimus f.existentibus. vñ exēpluz dz hec nauis vadat a ba qñ vadit.i.alter igit estiaī tps caristie ꝙ vbrtatis si diu durauerit.secus si paz vt infra subijcitur.
t Fructibus.i.vberrimis fuit.n.vij.an valde eaz tē pus.z.vij.sequentibus ma xima vbertas.
u Cum hic.i.in computa tione fal.vel hic.i.ē estimā disfructibus.
x Charitate.i.ēt si tpe pñ ti obtineat qz ad ea q plez qz ꝓtingunt iura aptātur vt.s.ō le.z se.cōi.l.naz ad.
y f.In testō capeī pōt f.heres.i. detrahere ab hoc ticio.
z Esto.ō legatis ceteroz.
a Standū est .imo nō stā dū.vt hēs nō hēat fal.vt.j. e.l.ticia ō. Vol. spāle hoc casu.vt z al.s.e.l.si debitō hoc tñ non nocz heredi.qz alij legatarij.z hoc onus z suū fal.subeūt.vt.j.c.l.qui. quadringenta.§.sed qd er go l' potest dici fal.hic non dicit detrahi fal. fz dicit ꝙ cū duo z dimidiū pñt ōtra hi ō.x.noie fal.tñ .n.i. duo z dimidiū vī ei iteriz lega re.z sic erunt.xij. z dimidi um ex qbus fal.detrahīt.z hoc mō statur snie testato ris.z fal.retinet .pdicta āt duo z dimidium detrabit heres de legatis ceteroruz vt dixi.
b f.Si fundus vtile toto fundo nā totus lega tus.vī.vt.s.e.l.ad ueterā.i. §.i.z dic ꝓria plene ut ibi nō. z facit.s.de.l.ij.l.si cui fūdus z.j.e.l.q fundum.
c Circa.extiterit .z sic medio tpe.v. precepit heres de interusurio e.
d Dinus.x.f.v.
e Quantitate .z sm hoc fal.detrahitur.vt.j.e.l.q q̄ dringenta.§.fi.z.l.i q̄rita te.§.in diē.z facit.s.e.l.fal. z no.insti.de act.§.plus.
f Sicuti superfit.vt.C.e.l.successores.
g In modicum.i.magnum adeo quod non possunt solui donationes.
h Aliud.nisi ꝙ supereſt deducto ere alieno.z facit.C.de te.mi.l.in testō.
i q Uoticns.lz vt naturali vltra vnicā.vt.C.de na.li.l.ij.
k Excedat.sed si excedat ille excessus retinet ad huc ꝓter falcidiam.
a Debetur.hec lex facit vt filius de restituendo rogatus possit ōtrahe re duas quartas.ꝙ dic.vt.C.e.l.q̄ꝙ facta.s.ti.i.l.sed z si.§.i.
b Hereditatum.casus testatoz instituto reliqd legata inter q̄ legauit se io aliēta nūc heres cū fal.non hēat vult ōtrahere ō ceteris legatis hoc planū ē sed cū ōlegato aliñtoz ꝙ forte singulis ānis.vz.x.z poterat du rare.x.an vel ēt.xx.vel.l.ānis prout viueret alimentarius querit sm quā titatem detrahere posset.z dicit vl'pi.ꝙ si alimētarius ē a pria etate vsqz ad.xx.an puta qz hz.xv.an.tunc estimat q̄tū capit p.xxx.an.z sic estimat ccc.tñ ergo z alijs detrahit ac si huic.ccc.fuissent legata danda huic ad. xxx.an.s.p singulos an.vl' si viuat plus ei dabit plus.z cō si minus ōtra hetur tñdē.z ō his ōtrahet p singulos an.coō mō z in seqntibus tpibus dicas fz an sit idē in vsufru.si dictus testatoz legauit scio vsufruc.fūdi. fz vl'pi.dicit idē.sed male qz solitū ē aliter dici a sapientibus i usufruc.s. vt a pria etate vsqz ad.xxx.an.extimetur q̄tū vz p.xxx.ānos.z sm eam exti mationem quarta ōtrahetur de ceteris legatis.
c b Hereditatum.i aliñtis.si querat q̄tū noie aliñtoz sit relictum ali cui q̄ viuat de q̄to nomine fal.detrahatur nil' ualeret.vel ex eo vel propter illud ab alijs.
d A prima etate.q̄ est vsqz ad.xij.vel.xiiij.vt.C.de impu.z ali.sub.l.pe.z de iure deli.l.qdā z dz impubes.fa vsqz ad.xxv. z dī adolef cētia.vt.s.x.le.iij.l.nō alter in fi.exide dī tertia vsqz.ad.lxx.z dī iu in fi.ab inde senex l' senium.vt.j.de iure imu.l.maiores.sz q̄ tum ad hanc compu rationem prime eta ti hoc adijcit. vsque xx.an.
e Trigita an.cōpu. pūmitur ꝙ tñ viue re possit. z ita finiāt alimenta.vt.s.ō tra fac.l.cuz hi.§.modis in fi.qd si minus vel vltra viuat.Rñ.l' re peti legatario ꝙ ha buit vltra vitā z.psi cit alijs legatarijs z dabitur legatario ꝙ vt vixit vltra sic ōi co in usufructu reip. relicto.j.ibi sic deni qz rē.
f Vigintiocto .s. q̄ titas alimētoz ꝓpu tanī.z eius quātitas fal.pūtet sēp repete.
g Quod cīus etati. vt si hz.xlij.an presu mitur viuere .xviij. vno minus.
h Remisso.i. detrac to.azo.
i Etatis sit. scilicet in anteā.
k Vulpianus ait.z male.z iō statim coz rigit solitū ē rē. z sic no.ꝙ aliud est i usu fruc.q̄ in aliñtis.vt. s.dictū ē z fauoī alt mentarij hoc dictuz est.nā qz fructuariuſ fm hāc ꝓputatione estimetur diutius vi uere q̄ aliñtarijs iō maioze noie fal. pati tur detractione sic z vsufructus mozte. z ca.di.l.tollitur aliñ ta morte tñ.vt.s. de ca.di.l.legatū.az.sed an pro oibus an de benī statim aliēta Rñ. estimabūtur q̄ tum valerent per tñ tps dādū p singulos dālcatur. ānos.z id soluitur.vt.s.e.l.cū ticio z fm hoc sibi z alijs ōfalcatur. vel aliter vt ibi no. Item no.obstat pdictis vt.s.e.l.in le.fal .qz ibi in simplici ꝓditionali vel solue.vt ibi. Item nec.ob.s.e.l.si heres.§.fi. qz ibi speciale. Item no.in alimentis presumi cicius mozi senem q̄ iuuenem.j.de fideicom.liber.l.is cui.sed ar . contra supza de inofficio te.l.nam z si.
l Computationē.s.vsqz ad.xl.z.xl.s.vsqz ad.xv.vt.s.dictum est.
m Computatio.qz presumit in hoc tps capite minui ciuitas.sz ñ dicit finiri hoc tpe sed estimari q̄tū valent fructus.i.in tm tempus sed si iterim non finiatur usufruct⁹ fiet iteꝝ estimatio in alios.xxx. z sic deinceps vsqz ad.c.vt in ꝓtrario. Item ꝓ.C.de donat.l.si qs ar. §.si autez donatoz.nisi in.xv.sed in donatoz qui donauit re dditum non habebat predium.
n Si quis proprīam.suam heredis non defuncti vt ita repellat le gatarium rei uendi potest tamen peti.ac ex testamento.vt.s.ō.le.ij. l.unum ex fa.§.si rem.
o An hereditariam.i.ō hereditate.z facit.s.e.l.beneficio in prin.z l.paulus.z.infra ad trebel.l.paulus.Rñ.spō.si certa.z.s.ō his qui. ut indig.l.rescriptum.
p u Usufructu.in usufructū.quasi ēt que usu ꝓsumit.ut.s.de usu

fruc.earum re.l.i.t.l.f.t facit.s.de usufru.lega.l.i.t.l.fi.t infra de v. sig.l.subsignatum.§.bona.t.s.de iur do.l.mulier.

q Alcidie stipulatio.a legatario prestita vt quãto amplius qp p legem fal.licuerit reddat.t.facit.s.c.l.legis fal.bene.

r Conditio.legati quod relictum erat sub conditione. Debiti extiterit. eris alieni.

p Otest heres secus i testa tore.vt.s.e.l.qp ō bonis.§.fi.accur.

s Prestẽtur.ab ẽp tore:vel sibi que remanet obligatus.vt. t.C.ō here.ven.l.ij.

t Lata .alias data. t ita i libro dñi mei.

u Diminuat .sic.s. de pac.l.pactus.t.C. loca.l.si emptorem.

q Uantitas vẽditionus que fiunt pro debitis explicandis.t facit.C. de iure deli.l.fi.§.i putatione.

x In quantitate mortis tpus sic.s.e.l.in rõe: i pri. t insti.e.§.pen.qñq; tpus adite hereditatis.vt.s.e.l.cuj quo. t.j.e.l.si creditor qñ q; etiam post vt statim dicam.

y Si ante aditã. qñ q; pdest ẽt post aditam:vt si fructus p uenerunt ex legato relicto sub ꝓditione ante ꝓditionẽ. vt.s. e.l.quod de bo.§.fructus.t.s.ad trebel.mulier.§.si heres. Itẽ ꝓ tingit.s.e.l.i.in rõne la.i.§.i.t.s.e.l.i.§. id quod. Itez t eꝯ.s.e. l.in lege fal. pla. sed dic vt ibi.

z Pecorum. nec ẽ contra qp dicit.j.e.l. qui quadrigenta.§. fi.l;.l. Jo eã itellexerit aliter vt ibi dixi.

a Si ex.c.i.ex patrimonio quod est.c.legauit.lxxv.t ãte tc.

b Solida.i.non deducta fal.vt.t.s.e.l.i rõe le.ij.§.diligenter sic.s.de instl.l.hẽbat. in fi.non.aũt de suo nisi hodie si non fiat inuentariu;.vt i au. debere.t fal.§.si vero:col.i.

c Non adire sic.s. si quis .o.c. testa.l.si quis ommissa.

d Necesse.cãtiua necessitas non precisa. sic isti.de exhꝫ. liber §.ne ergo.

e Magna. videat facit.s.de mino.l.iij. §.si quid t.j.e.l.que rebat.t.s.e.l.cum ticio.t.s.e.l.i lege fal. non habere.

f Pure.ꝺebatur. scilicet id quod valet species.

g Reddat .i. det vt .j.de ver.signi.l.verbum reddendi.

h Redduntur.i.dantur.

i Intelligendum est statim enim peti possunt pura legata t hoc idem ẽ in conditionalibus existente conditione eorum ergo secundum hoc interim ꝺz purum legatum t conditionale vel in diem excedere in eo quod nomine fal. prestandum ẽ in quantum excedat emolumentum.vt.j.e.l. q quadrigenta azo.

k Usuris non enim usure vel fructꝰ computatur in fal.heredi lz hoc quidã dixerunt male intelligẽtes hanc legem:que est contra infra.e.l.qui quadringenta.§.fi.t.ibiꝺ nõ.

l Detrabitur.i tribus casibus non sic cõtribuũtur legata t duo notantur .s. e.l.nesennius.§.i.tertius. supra si quis.o.c.t.l.q; autem azo.t facit instl.e.i fi. t.s.e.l.plautius t.l. penales.§.annua.

m Quod autem legatorum.i.prelegatorum.t facit.s.c.l.nesenniꝰ. t.j.ad trebel.l.deducta.§. nummis.

n Legatum.i.prelegatus est a coherede: t continua legẽ sequentem cum ista.

o Legati.i.prelegati.

p Is autem. non imputatur immo videtur imputari.s.de ioffi.tele.papi.§.si conditioni contra. Jo.secundum azo.hic in quarta iure institutiõis ibi iure naturale vel dic vt ibi. Item ar.contra.s.e.l. si pupillus sed ibi vt debitum magis accipit heres. t facit.C.famil'her .l.filiũ.

q Capitur.non hereditario iure.ad quod.supra'ad l.prori.

r Pro sua parte.i. p eo qp accipit t totum qp accipit videtur accipere.s.iure hereditario.licet in specie contra.vt.s.de.l.ij.l.cuj pr in prin.secundum.hy.

s Remanserit.s.e.l.ex asse t.l.non est.t.l.sequenti.

t Ii. singulis semis. ps ticij ẽ exhausta.

u Relictis.i.remãsit.i.tres uncie:t sic suus semis non est exhaustus.

x Competit vt institu.e. §.fi.t.s.e.l.in ratione.la.i. §.si filio.sz ꝺ.j.ti.i.l.i.§.mãcellus. Jo.vt ibi.

y Quod si alterutro institutus esset. t sic in casu nostro.s.superioris legis ñ esset locus fal.cum quartã haberet.

z Onerata. ps ꝺficiẽtis:

a Detrabatur.vt.s.e.l.id autem i fi.ergo a simili portio coheredis defecta debet facere vt.l.ab eo relicta qui solus heres extitit in totum petatur fm. Jo.

b Exhausta. hoc idem si ex pupillari substitutione cohẽs pupilli pupillo heres extiterit.nam que relicta sunt a pupillo non augẽtur:pp partẽ coheredis succedentis.vt.s.e.l. in ratiõe

Alcidie stipulatõ[q] u Ulp. statiz cõmittit:vbi cõditio[q] legati vl' ꝺbit[r] extitit. p Aul.

r Otest heres[r] i vendenda hereditate cauere:vt t lege falcidia iter ueniẽte solida legata pstent[e]: qz ea lex hereditatis cã lata[s] ẽ:nec fraus ei fit si ius suũ diminuat[t] heres.

q Uãtitas patrimo d Aius. nij deducto etiã eo quicquid explicãdarũ venditionũ[v] causa ipe dit estimatur. i Dez.

i In quãtitate primonij exquirenda visuz ẽ mortis tps[x] spectari: qua de cã si quis.c.i bonis habuerit:t tota ea legauerit:nihil legatarijs,pdest si añ aditã[y] hereditatẽ p suos hereditarios:aut ex ptu ancillarũ hereditariarũ:aut ex fetu pecorũ[z] tantũ accesserit hereditati:vt.c. legatorũ noie erogatis bitur[a] sit heres q̃rtã ptẽ:sed necesse est vt nihil omin[a] q̃rta ps de legatis detrahatur.t ex diuerso si ex.c.[a] lxxv. legauerit:t añ aditã hereditatẽ in tm̃ decreuerit bõa icẽdijs forte:aut naufragijs:aut morte suoz: vt nõ pl[a] q̃z.lxxv.uel ẽt min[a] relinquat: soli da[b] legata debent:nec ea res damnosa est heredi cui liberũ est nõ adire[c] hereditatẽ:q̃ res efficit vt necesse[d] sit legatarijs:ne ꝺstituto testõ nihil cõsequant cũ herede i portõe legatoz paciscI. Magna dubitatõ fuit ꝺ his quoz cõditio mortis tpe pẽdit.i.an id qꝺ sub cõditõe debeat in stipulatoris bonis ãnumerare[e]:t ,pmissoris bonis detrahat: sz hoc iure vtimur:vt quanti ea res i obligatõe venire possit i tãtũ stipulatoris quidẽ bõis accedere uideatur[e] ,pmissoris ꝺo decedere:aut cautõibus res explicari pót ut duoz alterũ fiat:ut ita rõ bẽatur tanq̃z pure ꝺbeat[f]:aut ita tanq̃z nihil debeat: deide heres t legatarij iter se cauant:ut exñte ꝓditõe aut heres reddat[g]:quãto min[a] soluerit aut legatarij restituãt quãto plus cõsecuti sint. Sed etsi legata q̃dam pure q̃dã sub ꝓditõe relicta efficiant: vt existente ꝓditõe lex fal.locuz bẽat: pure legata cũ cautõe fꝺdũt[h]: quo casu magis in vsu est solui quidem pure legata pide ac si nulla alia sub ꝓditõe legata fuissent:cauere aũt legatarios:debere ex euẽtu ꝓditõis: qꝺ amplius accepissent redditu; iri: cuius generis cautio necessaria cẽ videt:t si quibusdã suis eodem testamẽto sub cõditõe libertas data sit:quorũ precia cõditiõe exñte bonis detrabunt i diẽ relicta legata alterius cẽ iuris palã est:cũ ea oĩmodo tã ipsi legatario q̃z heredib[a] ei[a] deberi certũ ẽ:sz tanto minus erogari ex bonis intelligẽdũ est[i]: quã tũ interea donec dies obtigerit: heres lucratur[a] est ex fructib[a] vl' usuris[k]:ergo optimũ quidẽ est statim ab initio ita testatorẽ distribuere legata:ne vltra dodrãtẽ reliquat:qꝺ si excesserit quis dodrãtem ,p rata portione p legẽ ipso iure minuunt vbi gra:si is qui q̃dringẽta in bõis habuit tota ea q̃dringẽta erogauit: q̃rta ps legatarijs detrabit[l]: qꝺ si cccl.legauerit:octaua ꝺz ꝺtrahi: qp si quingẽta legauerit habẽs.cccc. i initio quinta deinde: q̃rta pars detrahi debet:ante.n.detrahenduz ẽ quod extra bonorũ quantitatẽ:deinde qꝺ ex bonis apud heredẽ remanere oportet. Dem. Quod aũt dicitur si ex iudicio ꝺfucti q̃rtã bẽat heres solida p,standa eẽ legata:ita accipere debemus si hereditario iure bẽat: itaq; qp quisq; legatoz[m] noie a cohꝫ de accepit i q̃drãte ei nõ iputat:sed si ideo legatuz[n] ei datũ est:vt integra legata vel fideicõmissa prestet: õne gãda erit actio legati[o]: si lege falci. vti mallet. Aius.

i Ꝺ aũt[p] qꝺ ꝓditõis iplẽde cã vl' a coherede:vel a legatario: vel a statulibero dat:i falcidiã nõ iputatur[q]:qz mortis causa capit. sane si a statulibero peculiares nũmos accipiat,p sua pte[r] q̃drãti eos iputari ꝺz:qz ,p ea parte nõ mortis cã capere:sed hereditario iure eos habere itelligit:qua rõne placuit legata q̃ legatarij nõ capiũt cũ apud heredes subsederint hereditario iure apud eos remanere itelligi: t ideo quadrãti iputãda:nec quicq̃z interesse vtrũ statim ab initio legatũ nõ sit:an qꝺ legatũ est remanserit[o].

i In singlis heredib[a] Ꝺẽ. rõe legis fal.cõponẽda cẽ nõ dubitat:t iõ si ticio t seio heredib[a] istitutis semis[t] hꝫditatis ticij exhaustus ẽ:seio tã q̃drãs totoz bonorũ flict[a] sit[v]:ꝓpetit[x] ticio bñficiũ legis falcidie. Dem.

Quod si alterutro eorũ ꝺficiẽte t alter heres solus extiterit: vtrũ p ide rõ legis fal. bẽnda sit:ac si stari ab inicio is sol[a] heres istitut[a] eẽt[y]: an singularũ portionũ sepatim cãe spectãde sunt:t placet si eius pars legatis exhausta sit qui heres extiterit adiuuari legatarios per deficiẽtẽ partẽ:qz ea nõ est legatis onerata[z]:qz t legata q̃ apꝺ heredẽ remanẽt efficiũt:vt ceteris legatarijs aut nihil:aut min[a] detrabat[a]:si vero defecta pars fuerit exhausta[b]:peride i ea ponẽdam rõem legis fal. atq;

la.i.§.quesitum:sed relicta in institutione ab herede succedente augẽtur. vt.j.e.l.qui fundum.§.fi.z.§.q filium si ãt ex vulgari substitutione qs sui coheredis partem vendicat idistincte augetur legatũ.siue ps defecta fuerit onerosa z augentur per non defectã.siue nõ defectã augetur p defectã z sic fiet omniũ legatorũ contributio.vt.j.e.l.qui fundũ.§.q filium.i. rñ. nisi testator ab vno reliq/rit nominatim legata vt ñ prestarẽtur ab alio vt probatur.ss.e.l.i.§.interdũ i fi. §.z.de.le.i.l.licet.z no.q lz legata relicta a pupillo isti tuto herede non augeãtur pp partem succedentis pupillariter vt dixi tñ augẽt ea q̃ a substituto in pupillari substitutione sunt relicta:in hui⁹.n.differt.cohẽs ab extraneo.vt.ss.de vul. sub. .l.coheredi.§ coheres.z.ss. e.l.in ratione.§.fi.azo.

c Defecta fuerit i trebel/liana quarta esse vr vt.C. ad trebel.l.non istã in fi.vl' ibi nõ poterat retinere sic nec iustituta q; fuerat coacta z facit.ss.co.l.i.§.si coheredis.z.l.in ratione.§.pe. z.l.si pupillus.§.fi.

d In duplicibus hoc ẽ i quo institutio z pupillaris substitutõ. q̃ uidẽ tur duo testamẽta.vt.ss.ö in offi.te.l.paꝑ.§.sed nec ipuberis.vel quod verius ẽ vnũ est testamentũ duaꝝ hereditatum vt instu.ö pu.substi.§.igitur.z.ss.de vul.sub. l.patris z filij.

g De patrimonio.s.pp es alienũ soluendũ immo pp legata q̃ nõ soluũt nisi prius detracto here alieno ex bonis que heres habuit tẽpore mortis testatoris. si vero ad legata non habeẽt respectu.sed ad es alienuz tñ illud ex bonis vndecũq; z qñcũq; soluit a filio hereõ existente suo patri fm.Jo.sed ad primam positionẽ potest induci instit. de here.quali.z dif.§.i.

h Acqsierit.sic.ss.e.l.pr̃.§.fi.

i Queramus bẽat.locum fal.vel nõ ẽt tunc tps mortis inspicitur ꝓsiderata q̃titate bonoꝝ que erat tpe mortis patris z considera tis legatis paterni z pupillaris testi non aũt q̃ post ea i vita pupilli sunt aucta vel minuta tollit vel induc it fal.vt hic.z.ss.e.l.in rõe §.q̃ vulgo.z facit.j.l. pri. z.q̃ nõ.ss.l.proxi.

k Legasset.quo casu fit ꝓtributio.vt.ss.e.l.in ratiõe. §.quesitum in fi.§.

l Si is qui utriq; . sub stituti .

m Solus icipit respõdeꝛ.

n Cum enim . probat qõ dixit.

si ad eũ ipsũ ptineret a quo defecta fuerit[c].

Dez.

In duplicib⁹[d] testis siue ö pri monio[s] q̃ram⁹ ea sola suba spectat: quã pater cuz mozeret bũerit: nec ad rem ptinet si p⁹ mortẽ pris fili⁹ vel acquisierit[h] aliquid vel diminuerit:siue de legatis q̃ram⁹[i] taz ea q̃ i primis:q̃z ea q̃ in scõis tab. flicta sunt i vnũ cõtribuunt tanq̃z si z ea q̃ a filij herede reliquisset testator a suo hr̃de sub alia ꝓditõe legasset[k].

Si is qui q̃drigenta i primoniũ hẽbat filio ipubere here de instituto.cc.legauerit:eiq; ticiũ z seiũ heredes substituerit:z a ticio .c.legauerit:videam⁹ quid iuris sit si nõdũ solutis legatis pupill⁹ ocesserit:z ob id ea legata vtriq;[l] deberet solus[m] heres tici⁹ uteꝛ lege falc. cũ.n.[n] cc.ex hr̃ditate pupilli ad eũ ptineãt.cc.legatoꝝ noie dz°.c. ex .cc.q̃ pupill⁹ debebat:z.c.q̃ ipe dare iussus ẽ:itaq; ex vtraq; quãtitate q̃rta deducta hẽbit.l.i psona vo seij lex fal.nõ interuenit:cũ ad euz ex hereditate pupilli.cc. ptineãt: z debeat legatoꝝ noie.c.ex.cc.que a pupillo relicta sunt:q; si pupill⁹ soluat legata debẽt curare tutoꝛes pupilli:vt caueãt legatarij[p]

Quedã legata diuisionẽ nõ respiciũt:vt ecce legatũ vie itineris actusue:ad nl' lum.n.ea res ,p pte põt ptinere:sz etsi op⁹ municipib⁹ hr̃s facere iussus ẽ:idiuiduũ[q] vr̃ legatũ.neq; .n. aut vllum balneũ:aut vllũ theatrũ: aut stadiũ[r] fecisse itelligit:qui.n.,p priã formã[o] q̃ ex psũmatõe ꝓtigerit non delerit quoꝝ oĩum legatoꝛum noie z si pl'es hr̃des sint singli isolidũ tenẽtur[s].hec itaq; legata q̃ diuiduitatẽ nõ recipiũt:tota ad legatariũ ptinẽt:sz põt hr̃di hoc remedio succurri:vt estimatõe fcã legati denuntiet[v] legatario:vt ptẽ estimationis iferat:si nõ iferat vtaꝛ aduersꝰ eũ exceptõe doli mali.

Dez.

Si usufruct⁹[r] legat⁹ venit i cõputationẽ legis fal.nã diuisionẽ r̃cipit adeo: vt si duob⁹ legatis fuerit ipso iure ad singulos ptes ptineãt. Dos legata extra rõez legis fal.ẽ[v].s.qz suã rẽ mulier recipe vr̃ sed z de bis quoq; rebus que mulieris cã empte parate essẽt[3]: vt haberet quoq; extra modũ legis essetnoiati ipa falci. lege exp̃ssũ ẽ[a].

Querebat[b] cũ is q̃ solũ ei. i nomie quadrigenta i bonis habebat ipsi debitoꝛi liberatõem: seio autẽ.cccc.legauerit: si debitoꝛ vel soluendo non sit: vel .c. facere possit quãtum quisq; bẽat iteruentu legis fal.dicebã lege fal.ex eo q̃ refici[c] ex hereditate potest q̃rtaz beredi tribuere.residuũ dodrãtẽ iter legatarios distribuere: quare cuz nomẽ munus soluẽdo est in heredi tate eius qõ exigi potest:,p rata sit distributio residui venditio[d] facienda est:vt id demũ in hereditate cõputentur quanti noie distrahi põt.

Sed cum debitoꝛi[e] liberatio relĩ quit ipse sibi soluendo videtur: et quod ad se attinet diues est[f]: quip pe si ei mortis[g] causa accepto ferat id quod debet quadringẽta susceꝑisse videbitur:licz nihil facere possit:sensisse[b].n. liberatõem plenam videt: q̃zuis nihil facere possit si soli[i] ei liberatio relicta est:z ideo falcidia interueniẽte .ccc. accepto illi fieri[k] debent:residua.c. durabunt in obligatõe:z siquidẽ facere posse ceperit exigentur ab eo duntaxat vsq; ad.c. idemq; erit[l] dicẽdum z si mortis causa accepto ei[m] quadringenta ferant: vnde eleganter dicit acceptilationem in pendenn" foꝛe: vt siquidem mortis tempoꝛe quadringenta tota inueniant[o] in trecentis valet acceptilatio.si vero preter ea[p] aliquid inueniatur:quod q̃drãtem suppleat heredi in quadringẽta acceptilatio ,pficiet:qõ si õbitoꝛ iste quadringentoꝝ duntaxat.c. facere potest:quia si soluendo ẽ necesse habebit.c.refundere[q]:cuz igitur[r] debitoꝛ sibi soluendo sit eueniet:vt si herede aliquo instituto ipsi debitoꝛi liberatio z ali quadrigenta legata sint.siquidez soluendo sit debitoꝛ[s].cl. ex trecentis retineat: alia.cl.legatario prestetur.heres.c. habeat:sin vero .c.tãtũ facere possit heredi ex refecto[t] quarta seruãda est:sic fiet vt.c.que prestari põt

f Forma .sic.j.de no.op. nun.l.stipulatio.§.opus.z j.de ver.sig.l edificia.§.pfecisse.sed ar.õ.ss.de au.z ar.le.l.z si non sint.§.qd ergo..

t Tenentur.vt.ss.fa.her.l.heredes.§.an ea.

u Denunciet.z sic soluit totũ protestando de estimatione.z facit ss.e.l.i.§.si usufructus z.§.sed operis.z.ss.e.l.lineã in fi.z de le.ij.l.q filius in prin.imo et qñq; indiuiduũ pp indiuiduũ estimat. vt.ss.co.l.si mihi fundus.

x Si usufruct⁹ cõtinuatur superiõi.z facit .ss.e.l.i.si usufruct⁹.z.ss.de usufruc.l.v.

y Dos fal. est hoc dic vt.ss.e.l.cũ dotez sed ar.õ.ss.de le.i. si creditoꝛi i fi.sed dic vt ibi.

z Parate cẽt.hoc expõe vt.ss.de le.iij. l.hoc legatũ.z.l.se.

a Expressum ẽ.hoc ideo qz in eis tenuit donatio vsq; ad res dotis ad sustentãdũ mulierẽ tenuit dico ne possit reuocari vt non possit peti ö dote inter virum:z vxo.l. ex annuo.z.l.si id q̃. §.fi.z.l.si stipulata.secus in alijs donationibus que ipso iure nulle sunt .vt.C.e.l.i donationibus.

b Querebat duos casus ꝓncipaliter ponit.lz riisa sint pl'a.s.q̃ debitoꝛi liberatio z idez debitũ alij.sꝛo q̃ si soli debitoꝛi liberatio relinquit.

c Refici.i.colligi.vl' hẽri ex nomine hereditarij cuz nihil aliõ sit in hereditate.

d Venditõ.z facit. ss.e.l.i quantitate.§. magna.

e Debitoꝛi . soli.vt infra pz.

f Diues ẽ.sic.ss.e.l. nesennius.§.fi.z.l.i. §.si creditoꝛ.z j õ li. lega.l.si quis reuz.§. huic.sed ar.õ.ss.ö re li.z sump fu.l.si ꝓbata.§.fi.

g Si moꝛs.s.ti.legati hoc donationis cã mortis.

h Sensisse redit ad legata.

i Soli.quia secus si vtrique reo debendi liberatio est relicta. azo.z alter est.solue/do z alter non . vt.j. e.l.colligitur.

k Fieri.alias.z ita i libro domini.accursius.

l Idq; erit.redit ad donationem z dic idem quod dixi in legato.

m Ei debitoꝛi a testatoꝛe.s.nam in hoc differt a legato quo ab herede detur.vt insti.de le.§.i.

n In pendenti.sic.ss.de do.inter.ui.z vx.l.cum hic status.§.sin aũt. z dic acceptilationem.s.mortis cã factam.

o Inueniat.z nihil ãplius.

p Preterea.s.vltra quadrigẽta.

q Refundere . occasione fal.

r Cum igitur.redire vult ad primum casum legis.

s Debitoꝛ.scilicet insolidum.

t Et refecto.i.ex eo q̃ põt hr̃e ex noie q̃ statim aperit sic fiet z̃c.

ut Res partes. nec caput libri nec lex nec §. est hic. sed est pars legis superioris sed ideo sic fuit resecata q2 per partes sic fuit liber inuentus. dic ergo tres partes deductis. c. f. lxxv. z dic legatarij. i. legatarius. vt supra posuit z statim hz.

x Cōpenset. z si hz totū suū legatum z alius non: sed hoc hēre est quasi non hēre. nec ē nociuum alij.

y Ex bois. i. ex dicta venditione nois.

z Representat. i. accipiat. z diuidatur inter hēdē z inī dictū alium legatariū z ō hoc nihil dabitur.

a Si creditor adite hereditatis imo mortis. vt. §. de pecul. l. e. tēpore. §. fi. creditor: q ē ō. Bo. ibi tpe mortis z adite hereditatis idē ē. q2 filius erat heres q ptinus mortuo testatore est heres. vt isti. de here. quali. z dif. §. sui hic est extraneus heres. sm bul. vl' sz. Jo. ibi eadez q̄stas fuit tēpore mortis l' additionis: vel tertio idem tempus ispicit quod plus proficit legatarijs. i. qō plus ē in peculio vel moris vel additionis tēpore. vt. §. e. l. cū quo.

b Petit cāus specialis. sic z §. de cuic. l. si per imp. ru. §. non mirum sz regulariter ō. vt. j. ō reg. iur. l. heredem.

c Testatoz. i. predecessor.

d Stipulationem: hanc. s. quanto.

d Acuerit. legatario. azo.

e Non aget. cuz eo viuo fal. non habeat locum alioqui z ipse agit. vt. j. tit. i. l. i. §. i. sed non ne mortis tēpore fal. detrahitur. Rñ. sic regulariter: sed q̄nq̄z fallit. vt. q2 conditionalis debiti ab hereditate extitit conditio. vt. §. e. l. in q̄titate. s. magna. z. §. sed z legata.

f Si dos ꝓcipiat li. n. filius a coherede dotis partez ꝓcepisset ipse iure liberat⁹ cēt cohēs. azo. z facit. C. fa. her. l. ij. z. §. famil. hercisc. l. si filia. §. g Si maritus. z de iure dot. l. si is. §. i. z de do. ꝓlegata. l. iij. §. i. i fi.

b Tercia. i. quattuor vncijs z de residuo alios. alias ticius hēret totum. vt. §. de here. instit. l. i. §. si ex fundo totum.

i Quarta parte. que est duodecima totius.

k Pro ea parte. s. pro tribus partibus sue institutionis.

l Integra non. dubitabatur q quartam partem prelegatoz retinere possit. sed q̄rit vtrū integra possit retine. prelegata azo.

l Hebere. hoc ideo q2 i rogando habuit mentionē hereditatis. secus aūt si dixisset portionē tuam. ñ habita mētione hereditatis q2 ēt tunc prelegata restituerentur. vt. j. ad trebel. l. marcellus. §. qdam si modo prelegauit ante z postea rogauit que dic. vt. C. de fideicom. l. cū vinū. sed opponitur ēt si habuit mentionē hereditatis vt i nro casu non retinet totam. sed hereditaria cadit i. fideicō. vt. j. ad trebel. l. in fidicōmissaria. §. fi. que est. ō. Sol. satis cadit i fideicom. si ꝓputat in quartā quod facit in totū qñ ꝓ voluntatem testatoris retinet quartam vt hic subijcit.

m Duodecimam. i. quartam eius partis in que institutus ē vt di

ximus in casu. C. fa. her. l. filium.

n Trientem. i. quattuor vncias quas habet iure hereditario. vt infra. e. l. in quarta. i. rñ.

o Falci. i. quarta trebel. de ea. n. loquatur secundum Jo. accursius.

p Contra sententiam q̄ est eo ipso quod nihil dicit inde testatrix. vt. C. e. l. i.

q Inducerētur. i. quarta retinetur.

r Qui fundū locū nō habet. immo totus videt in legato. z sic fal. locum hz. vt. j. e. l. in quarta i fi. l. que est contra. So. subtiliter inter emptionem z conditionem distingue vt in uenditione dicas non fundum venditum esse relictum ideoq3 nec fundus venit in computatione. sz id solum q̄ minus iusto vendiderit at in secundo casu totum fundum vēdicat. alias computat. q2 totus legatus est nec enim q̄ ꝓ ꝓ conditione datur fit computatio. q2 non accipitur iure hereditario. vl' ei a quo accipit computat. sed non alij. vt. §. e. l. nesennius. vel omnibus computat. cum iccirco hoc testatoz heredi prestari voluit vt omnibus solida legta p̄ staret. vt. §. e. l. q̄ ante. Jo. z secundū hoc concordat §. eo. l. in ratione. §. vendef z §. iam z si z. l. si fundus. le. z. l. si dignum.

s Item si is centum. s. singulos tanti precij.

t Quinquaginta. tantum valebat in ea hereditaria sua ergo dimedia iure hereditario remanet sibi in eodem fundo. vt. j. dicet.

u Unius non apet cuius sed statim dicit.

x Hereditatis. s. ptis sue. vel ita i qua pars dimedia hereditatis est. i. quarta.

y Seiani fundi quē emit.

z Hereditario. al' est hereditario. z al' est hereditariam. subaudi z aliam partē iure emptionis.

a Retinet. z aliam iure ēptionis consequitur.

b Si quis facit. C. e. l. in ponenda i pri. z. l. irritum.

c Si tu fueritis. s. pure. ac dimedia que superat. z sic in dodrante.

d Date sūt. s. simpliciter non exprimendo a puris institutionis vel conditionali nec quantum a quolibet herede.

e Pendente. scilicet conditione secunde institutionis.

f Prestabuntur ō libertatibus planū est. sz ō legatis quero q̄tū cuilibz soluet. Rñ. an species hereditaria est relicta. z tunc augent rei vendicatō ne ad totā ꝓ vtrunque cū ambo heres tencantur adijciendo vt quilibet soluat q̄tum est competat soluere. z sic ad incertam partē ꝓ quēlibez. vt. §. de rei ven. l. que de tota. §. i. z idem si agatur actione personali ex testō ad dictam speciem. si autem est quantitas tunc quilibet in eo q̄ est pure institutus conuenitur nec eo plus tenetur aliquis quia conditione existē te vel deficiente possit recuperari ab alio z. j. de regulis iuris. l. nemo iō plus dico institutum sub conditione posse conuenīri in medietatem resi dui cum etiam deficiente conditione medietatem residui est habiturus.

g Eritis. pro uirili portione medietate conditionali vtrique accedente z sic similiter vtraq3 valet.

b Duas partes. vt sic dodrans videatur tibi relictus. z facit. §. de acq. here. l. si tu. z §. e. l. rationc. §. pe. in fi. illius. §.

i Qui filium legauerat. i. per legata emanauerat.

k Substituerat vulgariter z pupillariter.

a Mortuo antequam esset heres. vt. ſ. subiecit.
a Ex substitutione. l. vulgari. vt. ſ. patet.
b Totius assis. fuit enim heres soli testatori: et ideo solida prestat legata: etiam si non habeat nisi tres vncias de tota hereditate. azo.
c Solida. non potest ei deducere fal. eius nomine q nunq̃ fuit heres: et facit. ſ. c. §. fi. sed contra .ſ. e. l. quod si alterutro in fi. nam hic fit contributo ibi non sed illa ſm istam distinguitur. quia si fuit pupilli pars defecta distinguitur an veniat substitutus ex vulgari. et fit contributio an ex pupillari et tunc nō. vt infra proxi. si vero cē.
d Quam patri. et ita p̃z quod fuit heres ex vulgari substi.
e Heres fuerit. decessit in pupillari etate. et sic succesſit pupillo ex substitutiõe pupillari substitutus.
f Quibus. ſ. legatis.
g Substitutione. vulgari vel pupillari.
h Cuilibet. cē maiori.
i Reliquerit. al's reliq̃rat ponere dz. et tunc sequitur versus eaꝺ dicenda sũt cē. al' est reliquit deducet pene eaꝺ di. cē. et erit v. pene cē. et est philosophicũ tementuz vt al' forsan. ſ. de ar. l. si duo.
k Habenda. sit distinguitur. n. vtrum ps ōfecta fuerit grauata an pars que ñ fuerit defecta et idē distinguitur in iuſ accrescendi. vt. ſ. e. l. q si alterutro. az. et facit. ſ. e. l. in ratione. sed dic vt plene no. in. d. l. qꝺ si alterutro.
l Qui filios. ab eo meuio
m Extitit. ex substitutione pupillari.
n Impubes. exheꝛdatus.
o Ad cum. ſ. meuium.
a Ab eo. ſ. meuio.
b Portis. sic. ſ. e. l. in duplicibus.
c Vederit. ei et substituit in legato. et aliis.
d Nihil magis. i. nō magis.
e Legato. a se substituto relicto. vel dic legato. i. pp legatũ filio relictũ non tenetur substitutus pro relicto a se.
f Ad cũ. ſ. exheredatum.
g Legata debero. lege interrogatiue. et. nī. mime. vi debatur. n. teneri in eo qꝺ hereditario iure puenit: sz ō est vt dicit: et est hoc spāle ō regulam. ſ. de. l. iij. l. si fuerit. §. fi. sicut. ſ. possũ relinquere ab herede sic heꝛdis herede. ſm az. l' ſm alios refert dicā lego ab heꝛde heredis. et vz vt ibi. antitio nominando aliquem q lz postea sit heres heꝛdis non tenetur ar. supra de pac. l. si vnus. §. f.

tícia ex ĩstitutõe adijsſz: et ĩpubere filio mortuo[a] ex substitutiõe[a] heres extitisset quantũ legatorũ noĩe prestare deberet: et placuit solida legata eũ pstare debere: nã ꝓfusi duo semisses efficiẽt vt circa legẽ falcidiã toti[9] assis[b] ratõ bẽret: et solida[c] legata prestarent. sed hoc ita vex est si filius anteq̃z pri[d] heres extitisſz decessisset. si vo pri[9] heres pri fuerit[c] non amplioza legata dz substitut[9] q̃z quib[9f] pupillus obligat[9] fuerat quia nō suo nomine obligat': sz defuncti pupilli qui nihil ampli[9] q̃z semisses dodrãtem pstare necesse habuit: q si extranei hꝛdis semis toti legat[9] fuerat: isq̃z pupillo a quo nihil legatũ erat ex ĩstitutõe[g] heres extiterit: poterit dici augeri legata: et pide augẽdũ ac si cuilibz[h] cohꝛdi substitut[9] fuisset: eoq̃z ōmittẽte hereditatẽ ex asse hꝛs extitisset: q sp substitut[9] rõez legis falc. ex quãtitate bonoꝝ q̃ pr reliquerit[i] ꝺducet pene eadẽ dicẽda sũt: et si pr duos ĩpuberes hꝛdes ĩstituerit: et eosdez ũicẽ substituerit: deide iure substitutõis ad altez hꝛditas reciderit: et legis fal. rõ hĩda sit[k] Qui filios[l] duos ĩpuberes hẽbat alterũ hꝛdẽ ĩstituit alterũ exheredauit: deinde exhꝛdatũ ĩstituto substituit: ac post ea exheredato meuiũ: et ab eo[l] legauit: et exheredat[9] ĩpuberi fratri extitit[m] heres deide ĩpubes[n] decessit cũ iudicio pris facultates prne per cãm hereditariã ex substitutiõe ad eũ[o] puenirãt: põt dici legata ab eo[a] relicta pstanda esse: hĩta rõne legis falcidie ĩ his bonis q̃ pr mortis[b] tẽpoze reliq̃rit: nec huic cõtrarũ ẽ vt qõcũq̃z pr legatũ dederit[c] exhꝛdato: nihilo magis[d] substitut[9] legatis[c] obligabit': qꝛ eo casu non hereditatis prne portio: sz legatũ ad eũ[f] peruenerit. diceret aliqs: quid ergo si exheredat[9] filio nō ex substitutiõe fratri suo hꝛs extiterit: sed aut legeaut per iterpositã pſonam: atq̃z ita ĩpubes decesserit: sic quoq̃z exhꝛdatus erit substitut[9] legata mime debere[g]: nã q̃ztũ interſit exhꝛdat[9] filius ex substitutõe fratri suo hꝛs existat an alio mō: vel ex eo[g] appet q̃ ab eo al's legare pr potuit: al's ñ potuit[b]: ẽ igit rõni cõgruẽs ne pl[9] iuris circa pſonã substituti testatoꝛ hẽat q̃z hũerat ĩ eo cui eũ substituebat Coheres pupillo dat[9] si pro parte sua legata hĩta legis fal. rõe[k] pstiterit[l]: deide ĩpubere mõtuo ex substitutõe heres extiterit: et semis pupilli legatis exhaust[9m] est ex integro legis fal. rõ ponẽda erit: vt ꝓtributis legatis q̃ ab ipso et q̃ a pupillo data fuerãt pars q̃rta bonorum apud eũ remaneat. lz. n. pupillo heres existat: tñ circa legẽ fal. pide rõ hꝛ: ac si pri hꝛs extitisſz: nec alr[n] augebit legata q̃ ab ipso vltra dodrãtẽ data fuerãt q̃z augerent cũ ex patre heres institutus et coheredi suo substitut[9] deliberante coherede legata hĩta rõe legis falcidie soluit[o] ō ide ex substitutõe alterã quoq̃z portem hereditatis acqrat. Fric.

Qui. cccc. hẽbat trecẽta legauit: deide fundũ tibi dignũ cẽtum aureis sub hac conditiõe legauit si legi falcidie in testamento suo loc[9] non essz[p]: queritur quid iuris est[q]. dixi hanc questionem eam qui[r] tractatus apud dialecticos dicitur grecum. et enim quicquid constituerimus verum esse: falsum reppeꝛietur. nanque[a] si legatum tibi datum valere dicamus legi falcidie locus erit: ideoq̃z deficiente conditione non debebitur. rursus si qua conditio deficiat[t] legatum valiturum non sit: legi falcidie non locus erit pozzo si legi[u] locus non sit existente conditione legatum tibi debebitur: cum autem[v] voluntatem testatoris eam fuisse appareat[x]: vt propter tuum legatum ceterozum[y] legata minui nollet magis est vt statuere debeamus tui legati conditionem defecisse. quid ergo dicemus si ducenta legauit: et tibi similiter sub eadem conditione[z] ducenta legata esse proponantur: nam aut extitisse: aut defecisse legati tui conditõem: vt aut totũ aut nihil tibi ꝺbeat: et iniquũ et cõtra volũtatez testatoris estimabit rursus ptez ōberi rõni nō cõgruit[r]: qm[a] necesse ẽ totius legati cõditõem vel extitisse vel defecisse: ergo per exceptionẽ[b] doli mali tota ea res[c] temperanda

coheredem nil de quarta remanserat: et ob id eam integraz ō legatis a se relictis ꝺctraxerit: et ideo qꝛ non sic erat grauata ps pupilli legata relicta a coherede in aliquo augentur. et pro rata oium legatorũ fit vna ꝓtributio. et no. q̃ dicit exhausta ps pupilli lz aliqd remaneat: vel minus quarta vel qnarta. sic. C. ō inof. ꝺo. l. cũ ꝺonationib[9] ſm az. sed q̃. ſ. e. l. in ratione. §. quesitum. sed dic. vt. ſ. e. l. q si alterutro. vel. ſm. h. q̃ dicit ĩpubere moztuo. ſ. ãte q̃ adeat hereditatẽ. et q̃ diẽ postea ꝓtributis legatis sub. oibus et ꝓcozdat si alterutro. vl' dic qꝺ mortuus est postq̃ adiuit hereditatẽ. et quod dicit contributis legat' sub. his que relicta sunt ab ipso i pupillarib[9] tabulis. i. in substitutione nō his que relicta erant ab eo i principalib[9] tabulis. et hoc est qꝺ dicit. ſ. e. l. in rõe. §. q̃ situm ſm. h.

n Nec aliter augetur. ſ. p pupillare hereditatez q̃ ñ aꝺo erat grauata vt mea vt statiz dixi si. n. nil ō herꝺtate mea apō me vel pupillũ remãsisset qualiter mea relicta vel per parte ſuam vel econuerſo ꝺi ceret augeri l' q̃ſ fuerit contributio.

o Soluit. hic ergo pupillare substituto nem assimilat vulgari azo. et facit. ſ. e. l. §. qui filiuz. ibi q̃ si extranei. cē.

p Qui non esset. et sic nihil herꝺi remanet si hoc legatum valeret.

q Quid iuris sit. i. an valeat legatũ cõditionale.

r Qui si habeas. q̃ dic eius tractatus q cē. si habeas que plana est. et semp dic ꝺf i. nominat ꝺz ei apō dialecticos tractat[9] illa qō de qua semp concluꝺitur rcspõꝺeti. sed apud ꝟgilioz ꝺz tractatus vnius rei multiplex expositio.

s Nāq̃z. nunc exemplificat.

t Condītio ꝺefiei. at. quia locus sit legi falcidie.

u Legi. q? prestatur legatii non ꝺetracta fal. cum. c. habeat no

mine falcidie. sed si leg. fal. locus non est ergo extitit ꝺditio ergo legatum ꝺebetur et hoc subijcit.

x Appareat. presumtiue.

y Ceterorum. quibus relicta sunt.

z Sub eadem conditione. ſ. si. l. fal. in testõ locus non erit.

a Quoniã. pro q?. b Ergo per ex. i. ꝺe equitate.

c Tota ea res. in so casu non vt in primo: vt ita repellatur si petat vltra q̃ prestandum sit ꝺetracta fal. sui legati et ceterorum ex suo legato. sed quare i superiori in totum nō vz. ſ. in fundo et hic vz. Rñ.

g Vel ex eo. i. saltē. h Potuit. ſ. ex substitutiõe pris hẽs pri extitit.

i Nec plus. imo non tñ. q? exheredatum cui legauit legato onerare potuit: sed a substituto legatum relinquere non potuit relictũ tñ ab eo exheredato etiam a substituto prestandum puto. vt. C. de le. l. cum qdam. et ſ. de vul. substi. l. coheredi. §. cũ filie. azo. et facit. §. de le. i. l. plane. i. Rñ. et de le. iij. l. fi. in principio. et. j. ti. i. l. i.

k Coheres. rationem. cum nil ei remanserat tot erãt legata.

l Prestiterit. erat ergo grauata vltra ꝺodrantem: ita quod nihil remanebit ei. m Exhaustus. non adeo vt semis coheredis: quia apud

superius presumitur testator ceterorum legata nolle minui per fal. ⁊ presumitur postea voluisse: vt ex legato conditionali per se. ⁊ pro omnibus legatis ceteris fiat detractio q̄ quia tibi fieri non potest. ideo deficit legatum conditionale. hic autem presumitur idem per omnia voluisse testator. q̄ quidem bene procedere potest. nam ex legato conditionali bene potest deduci quarta pro ipso legato ⁊ p̄ ceteris. ⁊ hec ē ratio quare vz hic legatum.

d Cum quis. testator.

e Consequi. i. fieri. s. quod vnus legatarius patiat fal. sui legati. ⁊ alterius. vt in nostro casu videtur voluisse.

f Opz. vel non est hic punctum. sed. j. di. vel melius sit. hic ⁊ q̄ subijcit ex eo ꝛc. determinent sequentia ⁊ non precedentia. ⁊ secundum hoc dic deduci oz. s. ex legatis ceterorum. ⁊ adde q̄ no. s̄. e. l. si in tes̄tō. que vz contra.

g Qui. cc. ita tm̄. i. in tm̄ dilatatus est q̄ditionis euent⁹. vt. ꝛc.

h Reciperet. i. perciperet heres institut⁹ iter̄. i. pēdē q̄ditiōe.

i Habenda erit. s̄m quosdā. sed corrigit vt subijcit. azo.

k Viginti quinq;. s. ego. xxv. tu. xxv. ⁊ sic equal'r q̄ statim corrigitur. s̄m. azo.

l Sedij. q̄ fuit. cc. q̄ dz habere heres.

m Efficiet. v. in cuius que legatarij pso nam s̄m Jo. vl' dicī ter vtrunq; ex alios dic ergo q̄ pria opinio est s̄m quosdam q̄ heres q dz habere. l. ⁊. v. pro fructibus pro quolibet habeat ea equal'r ab vtroq; ⁊ iterum hēat āpliusꝰ illa. xxv. que lucratus est pendente q̄di. q; fructus post mortē proueniēs nō minuit fal. vt. s̄. e. l. in q̄titate. i. Rñ. ⁊ s̄m hoc q̄ subijcit. xxx. sūt q̄. se. s. a quoq; computato fructu. Jt̄ q̄ subijcit q̄dā putant q̄na dena. i. bis. x. ⁊ bis. v. hoc est. xxx. q̄libet det. sed in hoc corrigitur: q; non equaliter. quilz nsum grauatur: cū nō equaliter oneret. vel s̄m Jo. prima opinio fuit q̄ illa. xxv. q̄ habuit hēs conditione pēdēte acce pisse videatur a legatario conditionali noie fal. ac si ō bursa sua numerasset legatarius conditionalis ⁊ suppleat ad vna. v. que desūt. i. fructū quarte. ⁊ alter legatarius prestet. xxv. ⁊ fructus quarte. i. v. hoc tamen corrigitur ⁊ statuitur vt illa. xxv. q̄ lucratus ē heres tā quā hereditaria computet̄ in quartā. ⁊ vtriq; legatario proficiant ad minuendā fal. vsq; in diem i quā fit computatio vt. s̄. e. l. i q̄titate. ℔. fi. illa forte rōe: q; legatū conditiōale vī esse minus altero puto et̄ ab initio i tātū in q̄tum lucratus est heres. hoc ē in hac qōe i quarta sui parte ⁊ ita purū legatū excedit conditionale in lucro. s. i quarta ergo ⁊ in onere prestationis ex eo q̄ de quarta restat debet excedere in quarta. restant āt. xxv. ⁊ fructib⁹ vtrorūq; xxv. i. x. ergo. xxv. ⁊ hec diuidenť in. vij. ptes ego quattuor tu tres conferamus. ⁊ s̄m hoc q̄ dicit conferre debeamus. i. debemus. ⁊ q̄ dicit. v. s. ,p parte mea. Jt̄ q̄ subijcit. xxx. confe. nō dico a quoq; q̄na. prima. i. xxv. a quoq; ⁊ s̄m hoc melius dices fructū quarte esse. v. inter vtrunq;.

n Quod minime. ꝛc̄. s. q̄ ego solus conferā: vel equaliter conferam ⁊ pp̄ predictas ineptias dicit Jo. hanc. l. errare. Sed qd si nihil p cepit heres. Rñ. non iputať ei estimať tm̄ meū legatū maius tuo i q̄ tū lucrari potui ego legatarius conditione pēdente: ⁊ ideo mea pre statio q̄ facio pro fal in tm̄ dz excedere tuā. verū est tm̄ te capere. c. ⁊ me. c. Jtem no. aliud in fructib⁹ conditione pēdēte perceptis. vt. s̄. e. l. in q̄titate: q̄ in alio commodo pecunie vt hac. l. Jt̄ non pōt dici. vt hec. l. dicat de quarta trebe. q; hic erāt singularia relicta. ⁊ hoc s̄m Jo. tu dic s̄m az. q̄ prima opinio ē quod. xxv. ⁊ eoꝝ fruct⁹ daret quilibz legatarius pur⁹ ⁊ conditionalis ⁊. xxv. que percipit heres computet in fal. integrā. ⁊ sic desunt. xxx. que q̄libz pro equali portione solueret: q̄ falsū ē. imo omne q̄ noie fal. dz p̄ari diuidit̄ in. vij. ptes. quattuor purus ⁊ tres conditionalis prestat: q; suū legatū a puro excedit in quarta vt dictū est: ⁊ preterea q̄ lucratus ē hēbit sic ne computet fal. sicut nec ceteros prouentus. vt. s̄. c. l. in ratione. i. Rñ. ⁊. l. in quantitate. i. Rñ. ⁊ s̄m hoc vna. v. tantū erant in fructibus.

q Quinque. pro parte cuiusq;.

r Tanto minus facit. s̄. e. l. in quantitate. ℔. in diem.

s Partibus Jo. dicit q̄ in duobus corrigitur supra sn̄ia. primo q; dixit legatarios equaliter conferre debere ꝓ. q; non debēt cōferre nisi. xxx. sed hoc vltimum falsū est. vt. s̄. patet.

t Quarta pars s̄m Jo. dicit q̄ cū. xxx. fuerit conferenda s̄m eū: ex his ego xvi. tu. xij. conferes: ⁊ sic remanent duo q̄ valēt. xxiiij. sed quibus ego. xviij. p̄stabo tu. vi. ⁊ merito. q; meū legatum tanto est maius q̄ tuū pp̄ interusuriū medij temporis. sed azo. dicit q̄ quaginta ⁊ eius fructus q̄ ferri predicto modo. ⁊ q̄ heres perceperit in medio sibi non cōputari in fal. ⁊ facit. s̄. e. l. q̄ ō bonis. ℔. fructus. ⁊. j. ad trebel. l. mulier. ℔. si hēs. ⁊. s̄. e. l. circa. le.

u Qui pp̄ fauorē vīō batur ꝓ. vt ar. C. ad. l. fal. autem si mulier.

x Nomibus ad vsuras ut inde alantur. ad quod. s̄. ō ali. le. l. iij. ℔. i. sed hodie ꝓ. vt no. C. de admi. tu auten. nouissime.

y Jmplorauit. facit. C. de usur. i. ⁊. s̄. de. le. ij. l. quis seruo.

z Heres accepta. a fidecommissario.

a Discedat. non accipiēdo illud quod est dandum causa implende conditionis. Jtem ⁊ in alio vt subijcit. quia vult quartā retinere.

b Et si non detur. quia non accepit: dari tamen debet etiam si coactus adeat. vt. s̄. de condi. ⁊ de le. qui heredi. ℔. i. ⁊ dic vt ibi.

c Fidecommissum. i. fidecommissariam libertatem.

d Prestat. sic ergo ꝓputať datū cā iplende ꝓditionis i quartā trebel. q̄ secus est i quarta iure institutionis. vt. j. l. pr̄or. ℔. sed ⁊ quod ⁊. ℔. sequē.

e In quartam. debet ex singularibus relictis.

f Legati. vt ⁊ supra. e. l. quod autem: nisi in casu vt ibi.

g Conditionis. vt ⁊. s̄. e. id autem. nisi in casu vt ibi.

h Jd imputabitur. cum recipit ab extraneo corpus vel pecuniam secū a coherede corpus. vt statim dicam ⁊ est ratio inter hunc ⁊ superiorē casum q;. s. sustinet onera hereditaria in totum hic pro quarta.

i A coherede. hic distingue. quia aut heres vult detrahere de singularibus relictis aut de vniuersitate. q; de ea restituenda sic grauatus. primo casu q̄ cepit iure hereditario computantur in fal. que vero alio modo p̄cipua habet: nisi in casu. vt supra. e. l. quod autē. ℔o casu quicquid quocūque iure acceperit in quartam imputatur: verumtamen refert largiter utrū a legatario an vero a coherede percepit aliquid: quod a legatarijs capit in quartam computatur. que vero a coherede distinguitur vtrum fuit pecunia an species vt equus. nam si pecuniam acceperit totam sibi computat in quartam. vt. C. fami. hercis. l. filium. ⁊ infra ad trebel. l. deducta. ℔. nummis: si vero speciem acceperit pro parte coheredis non imputat. q; iure hereditario capit. sed i fal. institutionis iure etiam i pecunia a coherede habita non computat nisi quod habet hereditario iure. vt. s̄. e. l. id autem. sed quare secus in corpore prelegato quam in pecunia. vel quam in corpore habito ab extraneo. Rñ. quia absurdum esset quod in eadem re ⁊ quasi iure legati ⁊ quasi iure cohereditario computet in quartaz. vt ar. infra de usuc. l. eum qui.

k Accepta a fideicommissario: vel dic etiam a coherede.

l Datur. a fideicommissario vniuersali.

m Jn eadem. causa vt non computentur in quartaz. s. trebel. quod vero subijcit. si quid vero ꝛc̄. de fal. iure institutionis dicit.

n Legatarijs.ceteris.nã ei qui dat prodest ne fal.patiatur si tñ dat q̃/ tum.cẽt ei detrahendum.vt j.e.l.filia.z s.c.l.nesennius.ij.rñ.sed ar.p.s. c.l.fi fundus.sed potest dici quod ibi alij heredi dare iussus esset.

o Untum legauit.q.d.c.videntur esse legata:z sm hoc fieri computatõ nem cuem legatarijs non consideratis.c. datis heredi.vt subijcit.z s.e.l. ad veterani. §.fi.sed p̃. s.e. l.q fundum in prin . sz ibi iussit vendi:vt ibi dixi.z fa cit ad.l.s.de le.i.l.non ãpli us.§.i.z j.ad trebel.l.in fi/ deicõ.§.fi.z no.hac.l. fieri dria inter quartã iure isti tutionis z treb . ẽ z tertia que debetur iure nature. i qua que iputẽtur no.i aut. vt cũ d ap.cog.§.aliud.ẽ z alia que debetur arrogato vt insti.de adop.§.cũ autẽ. Item alia que dbetur uxo ri superstiti pauperi.vt.C. vnde vir z vx.ali.autem.p terea. Item alia que debeẽ curie qñ curialis fit cleric9 vt.C.de episco.z cle.ãt.sed neqz cu. Itẽ alia vt .C.quã do z a qui.quãta pars.l.iij. Item alia vt.C.ad tre.aũt contra rogatus . item alia vt.C.de rep.l.fi.itez alia vt in autẽ.de triente z se.§.cõ sideraumus.

p Si miles. facit .s.e.l. si post missionem. z j.e.l.fi.

p Acceptis.quartã .s.tre/ bel.in qua talia imputant vt.s.e.l.in quarta.

q Remaneat.nõ ergo vr̃ p uenisse qd nõ durat.vt hic z.s.de condi.inde.l.elegan ter.§.si quis ibi sed hic nõ videtur zc.sed ar . contra. s.de pig.ac.l. nec enim. z no.s.de in rem verso.l.fi,p parte.§.versum.

r Relicta est.i.meuius: sz quis alius vellet detrabe/ re.Rñ.meuius de.c. quod non potest.vt hic. Itez he res de.c.ticio.relictis qd ñ potest.vt hic:z est ratio:qz heres vt legatarius videẽ habere hic.c.z sic no . pro nobis q legatarius ñ dtra hit quartam licet bul.di/ xerit p̃ q dic.vt nota.s.c. l.penales.§.si.ticio.

s Trebellianũ.vt.s. totuz aliõ restituat ex quo hoc.c. sufficiunt ad quartam.

t Filio hẽdib9 equalit̃.

u In ea domo .i. pro ea domo obligata p̃stãdũ .

x Utrisqz.filio z libto. R.

y Utiqz volet.de prelega/ tis fratri suo.

z Ere alieno.q ipse z fra ter suus prestare dñt equa liter.vt.s.de here . isti.l. ex facto.§.i. non autem quod prestat libertus.

a Consequi.retinendo.

b Si modo ea.nã si min9 est in prelegatis filio quaz in quarta filie dducet filia eatenus quatenus est mi/ nus:ad quod.s.e.l.nesenni us.§.i.

c Soluendo.vt legata co heredi.z ita licz cõi iure d trabat fal.filia tñ nisi totũ soluat non consequitur p̃/ legata:vt dicta.l.nesenius.

d Maritus.ex administratione.vt vsuras:nam de tota sorte lo/ cutus:ẽ posuit enim.de:xij.vncijs vel loquitur d sorte: q aliam habuerat preter banc.z ita non ẽ contra .C.d pac.conuẽ.l.fi. vbi talia videtur vir lucrari.

e Filie fal. treb.

f Desiderat.patru9.

g Testatricis.q dic ta alimẽta reliqrat.

h Prestitit. donec vixit:z adhuc prestã da.

i Defunctoz.i.si d functi essent aliqui d alimentarijs.

k Pro mõ. vr.si sũ tres z moriatur vn9 pro tertia restituat. vt.s. de ali.le.l.iij.§. debebit.illud ãt con stat ẽt alimentorum legatum pati fal.vt . s.e.l.diuus.

l Post aditã.i frau dem.i. per fraudem.

m Ad officiuz iudi cis .fa.C.de edẽ.l.i.z supra quẽad.tc.ap.l. ij.z de bo.au.iu. pos. l.fi.z s. de edẽ.l.i.§. rationes.

n Iles.facit.s. e.l.si miles.

o Si cui plus q̃ p.l. fal.licuerit legetur.

o Si cui iu ste alio quando cõtra vt.j.e.l.hoc au tem azo.

p Habitura sit. vel propter es alienum quod est incertum. vel propter conditõ nem alioz legatorũ. vt . s.ti.i.l. is cui in principio.

q Satisder.ergo cũ fideiussore . vt.j.e.n. si.§.i.

r Det.i. reddat sic eq̃.j.de ver .si.l. ver/ borum red .

s Affuturus.non rẽ destruct.vt.j.e.l.nisi.

t Hoc fiat.i. relicta sunt legata pro qbus etiam reddendis sa tisdatur.

u Duplex.i.patris z filij sic.s.t.i.l.in du plicibus.z.s.de vul. sub.l.patris.

x Conuenit . inter sapientes.vt.s.ti.i.l. i.§.interdum.z.§. id dicitur z.l.in ratio/ ne.§. quod vulgo.z. §. quesitum .z.l. qui fundum .§. coheres.

y Heredi pupilli.

z Ipsi . scilicet pu/ pillo.

z Heredi.alias nõ. vt supra ti.i.l.reperi tur.

a Stipulatio.d red dendis legatis.

b Idem scribit. qd dixit de actione ex stipulatu quia z he/ redi impuberis illa tutele actõ competit z impuberi viuenti: si eo viuo finiat tute

d Maritus.ex administratione.vt vsuras:nam de tota sorte lo/ cutus:ẽ posuit enim.de:xij.vncijs vel loquitur d sorte: q aliam habuerat preter banc.z ita non ẽ contra .C.d pac.conuẽ.l.fi. vbi talia videtur vir lucrari.

e Filie fal. treb.

est. Si quid vo implẽde pditõis cã heres accipiat legatarijs" i falcidie cõputatõe non pdesse:z iõ si cẽtuz pdium legauerit° defũct9:si qnqua gita heredi legatari9 dederit:cẽtuz legatis cõputatõez fieri z quiqua ginta extra hereditatẽ hẽri:i q̃rtam ei cõputent. m Acer. f miles° testõ facto ptez dimi diaz hereditatis sue tibi restitui ius serit:deide post missionẽ factis co/ dicillis alterã ptem ticio restitui ro gauerit:siquidẽ post annũ missiõis sue decesserit:tibi z ticio heres q̃r/ tam ptẽ retinebit:qz eo tpe testator decessit:quo testm̃ eius ad bñficiũ principale ptinere desierat: si vo in tra annũ missionis decesserit sol9 ti/ ci9 deductõem quarte ptis patiet : qz eo tpe fideicũmissuz ei relictũ ẽ: quo testator iure militari testari nõ potuit. p Apinianus r Eceptis a meuio.c. heredita/ tẽ meuio restituere pecuniam q̃ p9 mortẽ suã ticio dare rogat9 ẽ: quã/ q̃z hec centũ bonoz q̃rtã[p] efficiant tamẽ pp fideicõmissũ seq̃ns q̃rte re tentioni loc9 erit:tũc.n.ex pstitutõ ne diui adria. falc. satisfacit ea quã/ titas:cũ apud heredẽ remaneat[q]: sz fal.patiet sol9 cui hereditas reli cta est[r] .nã in.c.q̃ mortis cã capiun tur admitti falcidie rõ non potest.

Plane si qs ita scribat. acceptis .c.peto restituas hereditatez neqz psonam dãtis demõstrauerit:qua/ si retentã z pceptã pecuniã: si quar te sufficiat iducere trebellianum[s]. f Filio z filia scri s Ceuola. ptis heredib9[t] singlis certa p/ legauit:sz longe min9 filie:cui etiaz domũ obligatã prelegauit cũ istru mentis:z quicquid ibi fuerit:z ad/ iecit hec verba:sz ea pditõe lego : vt quicquid cris alieni i ea domo[v] erat:tici9 libertus filij mei soluat: z sit eis vtrisqz[x] dom9 cõis: q̃sitũ est si filia legis fal. bñficio vti volet[y] ad q̃rtam retinenda : an ex hereditate que ei relicta est deducto ere aliẽo[3] ei9 qd supfuerit quartã psequi[a] de beat.rñ. quidem iure id postulatu/ ram:verũ nõ al's ea q̃ ei data fũt ac cepturã:si modo ea[b] quartã supple ant:quã volũtati dfuncti soluẽdo[c] prestanda pararet. t Dẽ. Arit9 vxoris res extra dotez pstitutas administrauit:eaqz dcedẽs añ rõem sibi redditã administratõis ex asse eundẽ maritũ heredẽ reliqt: eiusqz fidei cõmisit vt decẽ vncias filio cõi cum moreretur restitueret: duas ãt vncias nepoti. q̃sitũ est an id quoqz qd ex admistratõe[d] rerũ apud maritũ residisse pstiterit cum ceteris p rata.x. unciaz filio resti tui debeat.rñ.id quod debuissz he reditati i rõem venire debere. Si lie quam mater rogauerat: si impu bes decessisset:restituere heredita/ tem ticio:patruus legitimus heres extitit:in rõne legis falcidie[c] ponen da desiderat[f] :deduci sortes ex qua rum usuris alimẽta ipubes defun/ cta ex persona testatricis[g] sue pluri bus debita prestitit[h]. quesitum est an si eas deduxerit cauere debeat defunctoruz[i] alimentariorũ portio nes p modo[k] sortium se restitutu/ rum .rñ. debere cauere . Post aditam[l] heraditatem triennio exa/ cto legatarijs heres legem falcidiã opponit : iccirco q̃ administrauit tutelas testator:quarum ratio non dum reddita sit:z q̃ neget tantum redigi ex nominibus posse quantũ in cautione deductum est.quesituz est an rationis defuncti z omnium instrumentorum hereditariorum z pupillarum rationuz legatarijs de siderantibus heres describendi fa cultatem facere debeat:ne in pote/ state eius sit pferre quod velit:z p hoc i fraudem legatarij iducantur. respon.ad iudicis officiuz[m] pertine re explorare ea per que probetur : quantum sit in bonis. Dez. m Iles" si dũ paganus erat fece rit testamẽtũ:militie tempore codicillos lex falcidia i codicillis lo cum non habet: in testamento locũ habebit.

Si cui plus q̃z per legem falci/ diaz licuerit legetur°. u Alp. Si cui plus q̃z licuerit lege/ tur z dubitari iuste° possit: vtrum lex falcidia locuz ba bitura[p] est nec ne : subuenit pretor heredi vt ei legatarius satisdet[q] : vt si apparuerit eum amplius legato/ rum nomine cepisse:q̃z ex lege fal/ cidia capere licebit : quanti ea res erit tantam pecuniã det[r] : doluszq malus ab eo affuturus sit[s] : neque interest:vtrum i primis tablis boc fiat[t] :an i pupillaribus an i vtrisqz z.n.legẽ falcidiam semel esse admit tendã etiã si duplex[v] sit testamẽtuz iam cõuenit[x] ptributis legatis:tam bis que ab ipso pupillo q̃z bis que a substituto ipubere relicta sunt: z si non fuisset interposita stipulatio ex psona pupilli tutele actio heredi pupilli[y] aduersus tutorẽ competit. Sed vt pomp. ait:z ipsi[3] pupillo z heredi[z] eius potent cõmitti stipula tio[a] ipsi quo casu viuo ea falcidia in cipit locũ habere : de tutele quoqz actione idem scribit[b] . Marcellus ait:qui quadringenta i bõis bẽbat

f Desiderat.patru9.

g Testatricis.q dic ta alimẽta reliqrat.

h Prestitit. donec vixit:z adhuc prestã da.

i Defunctoz.i.si d functi essent aliqui d alimentarijs.

k Pro mõ. vr.si sũ tres z moriatur vn9 pro tertia restituat. vt.s. de ali.le.l.iij.§. debebit.illud ãt con stat ẽt alimentorum legatum pati fal.vt . s.e.l.diuus.

l Post aditã.i frau dem.i. per fraudem.

m Ad officiuz iudi cis .fa.C.de edẽ.l.i.z supra quẽad.tc.ap.l. ij.z de bo.au.iu. pos. l.fi.z s. de edẽ.l.i.§. rationes.

n Iles.facit.s. e.l.si miles.

o Si cui plus q̃ p.l. fal.licuerit legetur.

o Si cui iu ste alio quando cõtra vt.j.e.l.hoc au tem azo.

p Habitura sit. vel propter es alienum quod est incertum. vel propter conditõ nem alioz legatorũ. vt . s.ti.i.l. is cui in principio.

q Satisder.ergo cũ fideiussore . vt.j.e.n. si.§.i.

r Det.i. reddat sic eq̃.j.de ver .si.l. ver/ borum red .

s Affuturus.non rẽ destruct.vt.j.e.l.nisi.

t Hoc fiat.i. relicta sunt legata pro qbus etiam reddendis sa tisdatur.

u Duplex.i.patris z filij sic.s.t.i.l.in du plicibus.z.s.de vul. sub.l.patris.

x Conuenit . inter sapientes.vt.s.ti.i.l. i.§.interdum.z.§. id dicitur z.l.in ratio/ ne.§. quod vulgo.z. §. quesitum .z.l. qui fundum .§. coheres.

y Heredi pupilli.

z Ipsi . scilicet pu/ pillo.

z Heredi.alias nõ. vt supra ti.i.l.reperi tur.

a Stipulatio.d red dendis legatis.

b Idem scribit. qd dixit de actione ex stipulatu quia z he/ redi impuberis illa tutele actõ competit z impuberi viuenti: si eo viuo finiat tute

la alioquin contra.vt ſ̄.de tu.⁊ ra.dif.l ſi tutor.§.fi.⁊.l.niſi in prin.
⁊ facit ad predicta.C.de pe.here.l.fi.§.i.⁊.C.de le.l.ſi in fraudem.⁊.
ſ̄ de trib.l.procurator.§.fi.⁊.ſ̄.ti.i.l.is cui in fine.
c Barcellus.ſubſtituit equaliter.
d Trecenta. ⁊ ſic vltra habeat quam ſit ſua pars ſubſtitutionis.
item a ſcio nil lega/
uit.
e Nullo mō.vt iſti.
ad.l.fal.in fi.
f Binus .ſ. per .l.
xij.ta. ſed pe.l.fal.ſic
que prevalet vt iſti.
ad .l. fal.in prin. vel
dic quod hic dic̄ cor
rigi per illud quod
ſubijcit ſed cauſa co
gnita ⁊c̄. q̄ in diem
recidit quod autē in
terponitur ƒz q̄ ⁊c̄.
mutet caſum quādo
omnes heredes eēnt
grauati q̄.ſ̄.non fu/
it.item qñ dubium ē
de fal.vt.ſ̄. in pri.l.⁊
j.ſtatiz.ſed cauſa ⁊c̄.
qō.ſ̄.non fuit ī ticio
immo certū erat qō
habebat locum qō
ergo dicit non ſoli.ſ.
ticio ſi eſſet granat⁹
⁊ alij:⁊ dubiū eſſet ō
fal.q̄etat vel non.
g Committatur.i.ī
terponatur.
h Interponenda ē
ſ.ſi dubium ē compe
tat fal.vel non ſed ſi
certum non qō ſpici
tur:⁊ hoc ſubijcit: ſz
cauſa ⁊c̄.⁊.j.l. niſi.§.
ſi plures.
i Sed cā cognita.
ergo cognigitur. q̄.
ſ̄.dixit.azo.
k Incertum.ſubau
di locum hz ſatiſda
tio.
l Sub ſimile.i. ſimi
le.q.d.idem in fidei
com.vt.j.e.l.§.ſz ⁊ le
gatario.⁊.l.videāuſ.
nam per omnia ⁊c̄.
vt.ſ̄.de.le.i.l.i.⁊.ſ̄.t.
i.l.is cui.
m Cum dr .i.l.fal.
vt ſit latinum bonū.
n Ad ineundam.i.
eſtimandam: ad qō.
C.de vſur.l.ij.
o Dodicum.ſic.j. ō
dā.infec.l.ſi proprie
tarius in fi.i.rñ.
p Ceteris ſic.C.reſ
inter alios acta ⁊c̄.
niſi citēt vt ſubijcit.
p Probent.ſi ergo
non venerint preiu/
dicatur eis.alias ad
quid vocarentur.ſic
in aut.vt ſpon.lar.§.
ad hec.⁊.C.ō epiſco.
au.autē.liberi furioſi.⁊.C.de remiſ.pig.l.ſi eo.
q Offerat.ſ.heres ſponte ſine cognitione arbitri.
r Si legata.i.propter eorum timorem.
ſ Soluantur cautione exacta .vt.j.§.proxi.⁊.ſ̄. ti.i.l. ī quantitate.
§.ſed ⁊ legata.⁊.l.ſi propter. t Julia facit.ſ̄.proxi.§.
a Idem iuli.quadrans.alicuius rei ſingularis. alioquin ſi totius
hereditatis quadrans legatus ſit:cum certum eſſet eum quadran/
tem retinendum cur preſtaretur.
x Hec ſtipulatio.repeti.ſi per facti errorem eſt ſolutum non iuſ.vt
ad.l.fal.l.error.
y Pereat.niſi aliquis fideiuſſor detur a quo petatur .vt.j.e.l.niſi.
§.i.⁊.ſ̄.ti.i.l.is cui.

impuberē filiū heredē inſtituit:eiqz
ſubſtituit[c] ticiū ⁊ ſeū ſi nihil a pu/
pillo teſtator legauit:ſed a ticio tre/
centa:vtrū ducenta inquit preſta/
bunt:an centū quinquaginta:nam
trecēta[d] nullo mō [e] eū preſtare:mi/
hi videt verius:nō amplio eū parte
ſua rogare cōpelli: certe nec mīo[e]
ƒz qō eueniret vt nō ſoli cōmittat[g]
ſtipulatio:ſed oībus heredib⁹ iter
ponēda eſt[h]: ſz cā cognita[i] falcidiā
locū habere:⁊ legatē cū modus fa/
cit:⁊ eris alieni on⁹: ⁊ ſiquidez eui
dens es alienū eſt:vel certū:facilis
eſt computatio.ſi aūt adhuc incer/
tum[k] eſt:qz forte vel cōditio ei⁹ pē
det:vel creditor litē cōteſtat⁹ eſt: ⁊
necdū lis finita eſt: dubitabit q̄ztū
legatarijs ōbeat ,ppter ī certū ho/
die tamen ſubſimile[l] aliquid fit in fi
deicommiſſis. [m] Cū dicit lex falci
dia locum habere arbiter dari ſolet
ad ineundā[n] quātitatē bonor: taz
etſi vnus aliquid modicū[o] fideicō/
miſſuz perſeq̄tur:que cōputatio p
iudicare nō dz ceteris[p] qui ad arbi
triū īmiſſi nō ſunt. [q] Volet tñ ab
here de etiā denūciare fideicōmiſſa
rijs vt veniant ad arbitrium ibiqz
cām ſuā agāt plerūqz ēt creditori/
bus:vt de ere alieno ,pbent[p]:hz tñ
rōem in legatarijs:itē ī fideicōmiſ/
ſarijs:vt ſi offerat[q] id ītegrū q⁹ reli
ctum eſt heres deſiderās cauere ſi/
bi hac ſtipulatōe audiatur. [r] Si le
gata[r] quedam pñti die relicta ſunt:
q̄dā ſub ꝯditōe: interponenda erit
iſta ſtipulatio ,ppter legata cōditio
nalia:dūmō ea legata q̄ in pñti die
ſint integra ſoluāt[s]. [a] Jul. deniqz
ſcribit ſi pure ⁊ ſub cōditiōe legata
fuerūt:ne exiſtente conditōe lex fal
cidia locum bēat: non alr legatorū
que pure data ſunt actōem dari de
bere q̄z ſi cautū fuerit heredi q̄zto
amplius q̄z per legē falcidiā licue/
rit ceperit reddi. [x] Idez iul. ſcribit
cū cui quadrās[y] ſub ꝯditiōe ⁊ do/
drans pure legat⁹ eſt:cauere debe
re quāto amplio q̄z p legē falcidiā
liceat:ceperit reddi. Hec ſtipula/
tio ideo locuz habz: qz etſi repeti[x]
pōt id qō ſolutum eſt:tamē fieri po

z In mortis. qz.⁊.i.ea locum habet ſal.vt.C.ad.l.fal.l.ſi mortis.
a Hec verba.ineantur.vt.C.ad.l.fal.in imponenda.
b Rō.vt inſti.ad.l.fal.i ſi.⁊.C.e.l.ſi ea.⁊.ſ̄.de inof.te.l.pāp.§. qñ autem
quarta.item no.q̄ amplius ēt totū capit.vt.j.de verbo.ſi.l. verbū amplio
ſic etiam eō minus q̄ nihil.ē.vt.ſ̄.de trib. illud.§.ſi tamen.⁊.facit. C.de
here.inſti.l.ij.ac.
c In quibuſdam. non hz
vt militis ⁊ alijs notatis.
C.ad.l.fal.l.in teſtō tñ hz
locū hec ſtipulatō:vt ſubij
cit.⁊.ſ̄.prox.§. hec verba:
quia de falci. vult detrahi
es alienum.
d Sufficiunt.nec ei vltra
vires hereditatis tenetur
hēs ad legata.vt hic ⁊.j.t.
i.l.i.§.deniqz ⁊.ſ̄.ti.l.in ra
tiōe.§.q̄ vulgo.ibi nec ad
rem pertinet ⁊c̄.hodie cō/
tra niſi fecerit inuentariū.
vt in aut̄.de here.⁊ fal.§.
ſi vero non fecerit colla.i.
at creditoribus olim inſo
lidum ⁊ hodie idem niſi
faciat inuentarium.vt .C.
de iure ōli.l.fi.§.ſin autem
hic aliquis.
e Sed ⁊ legatario .cauen
dum.quia ⁊ ipſe falc. reti/
net ſecundum bul. quod ñ
placet ſecundū. Jo.vt no.
C.communia de le.l.i.§. ⁊
hoc di.dic cāuetur ei. quia
⁊ ipſe cauet heredi.vt quā
tum ipſe redderet heredi:
ſibi tñ reddatur a fideicō
miſſario.item ⁊ aliqñ reti
net legatarius partem ex
voluntate defuncti:⁊ tunc
cauetur vt.j.e.l.videamus
⁊ fa cit.ſ̄.uſufru. quemad.
caue.l.ſi uſuf.mihi.
f Interdum . quincunx .
i.quinqz vncie:vt inſti . de
here.inſti.§.hereditas.
g Partem.que olim per
pretorem erat dimedia: p
legem iuſtiniani tertia . in
ſti.de ſuc.li.§.i.⁊.§.ſed no/
ſtra.excedebat ergo inter
vtrunqz legatum debituz
patrono ſi conditio legati
extiterit ⁊.qz dubiū erat
propter conditionez ideo
interponitur cautio vt.ſ̄.
e.§.ſi legata.
h Illius legis . pretorie.
l ēt iuſtiniani vl ēt pap . q̄
⁊ ipſa de hoc loquebat .vt
inſti.de ſuc.lib.vſqz ad.§.
multis idē ergo erit ī filio
inſtituto : ⁊ ſic grauato vl/
tra quartā ōbitā iure nāe.
i Si res . que promiſit.ſ.
reddere quāto amplio ⁊c̄.
k Etiam q̄ti ea p̄. vi/
debatur:qz in gene
re vr ſeneri quod nō pōt
perire.vt.ſ̄.t.i.l.in rōe.§.ī
certe .ſed nī liberat qs.⁊ ē
ſic ſupra ſi quis caut .l. ij.

teſt vt nō ſit ſoluēdo is cui ſolutuz
eſt:ac p hoc peat[r] qō datū eſt. [f] In
mortis[3] cā quoqz donatōibus pōt
dici hāc ſtipulatōem eē interponē/
dam. [g] Hec vba ſtipulationū q⁹ am
pli⁹ legator noīe ceperit q̄z ex le/
ge falcidia capere licebit:nō tñ com/
phendūt eū qui amplio accepit q̄z
ei falcidia pmiſit:vt reddat ptē hāc
⁊ hēat partē:verūetiā ei qui totum
dz reſtituere.⁊ eiz ſciēduz eſt legē
falcidiam iterdū partē ei⁹ qō datū
eſt iterdū totum revocare: cum eiz
hīta rōne eris alieni falcidia iceat[a]:
plerūqz euenit vt emergēte debito
vel cōditōe eris alieni exiſtente effi
ciet legatum oīno non deberi quip
pe cum hīta rōne libertatū ⁊ dedu
ctis precijs eorū:tūc demū legato/
rum ineatur ratio[b]. [h] In quibuſdā
autem teſtamētis falcidia quidē lo
cum non habet[c]:verūtamē ita obſ
uatur:vt hz q̄drantē heres nō retie
at:tamen eaten⁹ legata ōbeant q̄te
nus patrimōij vires ſufficiūt[d]:vti/
que deducto ere alieno. item dedu
ctis precijs eorū qui libertatem in
teſtamento vel directam vel fidei/
cōmiſſariam acceperunt. [i] Sed ⁊
legatario cauēdū [e] eſt a quo fideicō
miſſum relinquit. [k] Interdum nō
legis fal.ſz ēt alteri⁹ legis ī hac ſti/
pulatōe rō faciēda ē:vtputa ſi prō/
n⁹ ex aſſe hr̄s inſtitut⁹ ſit:⁊ pure gn
cunx[f] legat⁹ ſit:⁊ ſub ꝯditōe aliqd
ſupra ōbitā prono ptē[s]: nā ī hunc
caſū rō faciēda ē illi⁹ legis[h] q̄ patro
nos vocat nō legis fal. [l] Si res q̄
legata ſit apō legatariū iterierit: ,p
bandū ē exceptōe ſuccurri ei q⁹ pro
miſit[i]. Paulus.
Etiā ſi q̄zti ea[k] res ſit ,pmiſit.
Ulp. Dſi dol⁹ ipi⁹ aliqd[l] fa
ctū ſit: tūc.n.ēt ex doli cā que
ī iſta ſtipl̄atōe ꝓtinet[m] tenebit: ⁊ re
plicatōe[n] repelli poterit. [m] Hec cau
tio q̄ pp legē fal. iterpōit:fideiuſſo
rū hz pſtatoz. [n] Si ī plres dies[p] pe
cunia legata ē cū certū ſit[q] legē falc.
locū hēre nō ſtipl̄atōi ſz cōputatōi
locū eē pedi⁹ ait:vt eſtimet q̄zti ſit
qō in diem legatum eſt:⁊ tātum cre
datur legatum eſſe quantum efficit

Din princi.ac.
In Jſi aliquid vt quia ſciens legatū idebitū accepit.idē multo magis
ſi dolo ſuo res interierit.azo. m Continetur.vt.ſ̄.e.l.i.in fine.i.Rñ.
n Replicatione.ſ.doli contra excep. quam opponeret de rei interitu.
o Hec cautio.preſtationē facit.ſ̄.e.l.in prin.vbi dicit ſatisdet.⁊.§.hec ſti
pulatio.⁊.j.de preto.ſti.l.pretorie. p Si i plures dieſ.vt.x.annua vel
ſingulis ānis vſqz ad ōcē ānos.vel ānua bima trima die vt.ſ̄.ti.i.l. pena
les.§.annua:ſecus ſi ſimpl̄r ānua l ſingulis ānis:qz tunc conditiōalia ſt.
⁊ locum habet hec ſtipulatio vt.ſ̄.ti.i.l.i.§.ſi in ſingulos annos.
q Cum certum .i.non eſt certū pp diem q nondū uenit eam locū hr̄e eq
peratur.n.puro legato id q⁹ in diem certū relinqtur: ⁊ vtrūqz trāſmittit
ad heredē vt.C.de cadu.tol.l.vnica.§.cū igit in fi.§.ſic ⁊ legitur p abne/

⁊ ¶

gationem.ſ̄.de dolo.l.non debet.

r Estimatio.eſtimatur autem legatum in diem tanto minus q̄to quis i diem illum lucrari p̄ot.vt.ſ̄.ti.i.l.in q̄titate.§.in diē.idem i conditionali deficiente demū conditione.vt.j.proxi.§.t.ſ̄.ti.i.l.qui quadrigenta .§.fi.

s Quotiens . continuatur cum superiori.

t Computatio.t iō habz locum hec ſtipulatio q̄ hz locū qñ dubium eſt vt.j.e.l.i.i.pri.t.§.marcelius. ac.

u In mora eſt inconditō nale eſt legatum.

x Expectabim⁹.ad faciē dam ꝓputationē non dico ſtipulationem imo ſtatim interponitur ſtipulatio:

y Dies supereſt in diem certū legatū ē relictū.t hz hoc q̄ dicit in fi. committi ſtipulatio t̄c.mutet caſum qñ fuiſſet conditionale. vl̄ dic planius supereſt dies. i.conditio:vel dies cōditō nalis:aduenit : vt colligit ex eo.quod modo.no.ſ̄. ꝓ xi.§.t fa.ſ̄.ti.i.l.cū ticio t. l.i.le.fal.ñ hēre.t.l.lex. fal.

z Quāuis cauere.ſ. ſatiſ/dare.vt.ſ̄.e.l.i.§.i.accur.

a Minuta . dñt minuta vſq̄z ad decem aureos. vt hic ſubijcit vel aliter.vt.ſ̄. de dolo.l.ſi oleū.§.fi.t.l.ſe. alias t al'r.vt no.C.de ſen. ex peri.reci.autē.niſi.

b Non eādē.verba reſcri pti t hēas in littera ſic alij dñt ſi non eadē t̄c.t dñt q̄ abundat dictio ſi: alij dñt q̄ hec dictio ſi:refertur ad verba p̄miſſa t reſcripta q̄ non habemus.

c Libertis.certis.ac.

d Quibus.i.in quibuſ.t. aur.nec.n.refert ad verbū libertis.nam ipſi dñt neceſ ſe ſatiſdare ſm mar.vl' pōt dici vt liberti aliñtarij nō ſatiſdent fauore alimento rum ar.ſ̄.de tranſac.l.cum hi.§.ſi in annos. t ſm hoc ſūt minuta ad arbitriū iu dicis:ſed q̄ eſt rō q̄ non ſa tiſdatur pro minutis lega tis.Rñ.q̄ pauperibus cō ſueuerunt talia reliqui qui ſatiſdare nō p̄ñt facile . vt j.e.l.cum non facile:vel q̄ non eſt veriſimile quo fiāt nō ſoluendo i tam modico pp q̄ ſtipulatio fit .vt.ſ̄.e. l.i.§.hec ſtipulatio:vel ſi ponas in alimentis vt dixi: eſt rō alimentorum fauo:ſed lz non ſatiſdetur an hēat locū repetito ſi fal.emergat.Rñ.ſi ſci ens ſoluerit nō:niſi hoc dicat.vt.ſ̄.de condi.inde.l.ij.i prin.t.j.proxi.§.ſi aūt ignorans diſtingue inter facti.t iuris erroē.vt.C.ad.l.fal.erro.Itē unquid ſaltim cauebūt ſine fideiuſſore.Rñ.forte:ſic ar.ſ̄.de iudi.l.ij.§.fz ſi dubitetur.t forte ēt ſub pena cū illud non fit ei difficile.Item eſt ar.ꝑ. j.de dā.infec.l.ſi proprietarius in fi.Rñ.accurſius.

e Item ſcien.non pati ſic.j.vt.l.no.ca.l.i.§.ſi. ad fiſcū.

f Conueniri.vel condi.idē.vel vtili ex ſtipulatu:q̄ ſepe lex tribuit licet interpoſita non fuerit.vt.ſ̄.de adop.l.his verbis azo.

g Compelli.ſic in ſatiſda.iudi.ſol.vt.ſ̄.de procu.l.ſi minor.§.fi.ſecus in cautione de iudi.ſiſti.vt.ſ̄.ſatiſ.co.l.ſciendum.

h Voluerit.reſcriptum.ad q̄ eſt.j.e.l.§.fi.

i Si legatarius.ſperat.ſ.pati nec erant eluſorie.mine.vt.j.l.proxi.

k Caueri . hec cautio cuicta hereditate legata reddi affinis ē illi que in hoc ti.eſt poſita.t fit de hac mentio.C.de.le.l.ſi i fraudē t ō peti.here.l.fi. §.i.t.ſ̄.qui ſatiſ.co.l.de die.§.item cuicta.

l Non committi.ſic.ſ̄.ō le.i.l.ſi ſeruus plurium.§.i.t facit.C.de re.p.l.fi. t ſupra de euic.l.ſi rem quam.§.i.

m Sibi euicerit.i.ipſemet ſibi euicerit nam cum ceperit ſcire ſe in ſo te/ſtamento inſtitutum ceperit tenere ex ſecundo t ſic videtur cuicta ex pri mo.vt.ſ̄.de euic.l.ſi vendideris.non autem dicas q̄ euicerit ei qui ab eo prius euiciſſet:q̄ ille haberet excep.rei.iud.lz poſtea inuenerit ſecūdum teſtamentum.vt.C.de re.iudica.l.ſub ſpecie.

n Scriptus qui t fuerat i primo teſtamento inſtitutus.t ſic no.ſe cundum azo. per hanc .l.bene probari reuocata eſſe legata per ſm teſtm̄ lz in eo non fiat mentio primi:ſic.ſ̄.de adimen.leg.l.ſi tibi cer tam t ar.ſ̄.de procu.l.ſi quis cum procu.§.ſi.ſecus i tacito fideicō. vt.ſ̄.de proba.l.cum tacitum.

o Hereditatem.to/tam vel partē ō qua erat mo:talis t ſic.p ceditur in cauſa lz re ſtituerit fideicom.

p Vel emolumen/tum.vt ſpeciem.ac:

q Sepius commit/ti.idem in omnibus pretorijs ſtipulatio nib⁹. vt i ra.bi.t dā. infec.vt infra rez ra. ha.l.ſi procurator.ité ſi purum factum eſt in ſtipulatione .vt.j. de verbo .ob.l.ſi.ſic: ſecus in penali ſtipu latione que non cō/mittitur niſi ſemel. vt.ſ̄.de arbi.l.ſi duo §.fi.

r Si legatuz preſti tum ab herede here ditario.

ſ Stipulationem. poteſ dicer ō ea ō q̄ dicit.ſ̄.e.l.§.pror.vl' de illa.ſ̄.e.§.cetero.ſ.

t Conditionem.in certi vel ſine cauſa. vt.ſ̄.de uſufru.ea. re que vſu hoc ſenatuſ. §.i.t uſufruc.quēad. ca.l.ſi uſufru . noine t ſupra.de dote pl.l. pater do.§. ſi forte p errorem.

u Gratia.ſ.proba/uit.azo.

x Hec autem ſa tiſdatio.ſ.eui cta hereditate lega/ta reddi:ō qua dicit ſupra.l.pror.§. ſi le/gatarius.

y Iniquum.no. q̄ ſuperuacua cautio ñ p̄batur : ſic ſupra.de proc.non cogendū.

z Litis . ſcilicet de hereditate ac.

a Hinc.que curā/de non ſunt vt.ſupra

---

res ſcriptus" in quo legatum iſte le gatarius non acceperat:dicem⁹ cō mitti ſtipulationem ꝓpter viri bo/ni arbitriū. Et generaliter vbicū q̄z hereditatem° vel quantitatē vl' emo lumētū[p] p̄ſtitit is qui hac ſtipulatō ne ſibi.p̄ſpexerat dicendū eſt ibi cō mitti eam:ſi modo cīpa abeſt ab eo qui ſtipulatus eſt. Queſitū eſt an ſepius cōmittat:t placet etiā ſepi⁹ eam cōmitti[q] ſi per ptes ablata ē he reditas. Si legatū fuerit preſti/tū[r] ante iterpoſitā hāc ſtipulatōez[a] an condici poſſit:vt cautio iſta iter ponatur:mouet qōem q̄ ea q̄ p er rorez ommiſſa vel ſoluta ſūt: ꝓdici p̄ñt:t hic ergo quaſi plus ſolutū vi deē ex eo q̄ cautio intermiſſa eſt: t ait pomp. cōditōem[t] interponēde ſatiſdatōis gratia cōpetere: t puto hoc ꝓbandū quod pomp.vtilitatiſ gratia ait.[v]

b Hec autem ſatiſdatio[x] locuz ha bet ſi iuſta cauſa eſſe videbitur:naz iniquū[y] erat omnimodo caueri nō dum illata controuerſia litis[z]: cum poſſint eluſorie mine[a] fieri: ideoq̄z eam rem pretor ad cognitionem ſu am reuocat. Si duo[b] ex teſtamē to hereditatē inſolidū ſibi vēdicēt: forte q̄ eiuſdem nominis ſint: tam in poſſeſſorem q̄z in petitorē cōpe runt actiones t creditorib⁹ t lega/tarijs . Nec cautio[c] vtiq̄z neceſ/ſaria eſt:ſi quis pecuniam ſuam ſol uat: vel ſuam rem tradat[d]: ſi vero pecuniam ſoluat hereditariam: vel rem tradat: quidam non putant ca uendum : quia nec teneri poteſt eo nomine victus cum non poſſideat: vel dolo fecerit quo minus poſſi/deat . hoc ſi ante notam controuer ſiam ſoluat:quod ſi poſtea[e] tenebi tur culpe nomine[f] . Sed cum

quod me.c.l.metum autem non naui ſecus ſi non cluſorie: quia ca/uetur vt ſupra pror.§.ſi legatarius.

b Si duo.i.ſe eſſe heredes aſſerunt quod tamen eſſe non poteſt:vt infra.de reg.iur.l.quod contra.§.vni t facit.ſ̄.de.le.ij.l.ſi quis ſer/uum.§.ſi inter duos.t.C.ō pe.here.l.fi.§.ſin autem ex.contractibus ſed contra.j.de excep.rei iud.l.qui cum heredi vbi a neutro peritur interim.So.ibi certum erat vnum eſſe ſcriptum heredem : dubita/batur de filio legitimo herede ab inteſtato:an ſibi daretur bonoruz poſ.contra tab.hic autem non erat certum de aliquo illorum:certū tamen erat de vno: lex tamen illa corrigitur per .l.C.ſi.§.i.ſecun/dum azo.

c Hec cautio.ſcilicet cuicta hereditate legata reddi .de qua loquī/tur prin.legis.

d Tradat.ſcilicet hereditariam.

e Poſtea.i.poſt controuerſiaz motam.licet non ſit lis conteſtata. vt ſupra.l.pror.§.ſi legatarius.azo.

f Culpe nomine.vt ſupra ti.i.l.dolo . Item ſi hoc ſoluat ſpōte nō per ſententiam:alioquin liberatus eſt ipſo iure : ſed tamen t tunc petit ſibi caueri vt defendatur.vt ſupra de rei ven.l.is a quo.t.l. a quo.t.C.de poſi.l.pe.in li.licet illa corrigatur per aut.ibi poſitam. Item ar.contra.ſ̄.de le.ij.l.ſi quis ticio.§.fi.ſed ibi vterque nititur ex voluntate:t ideo datur vtriq̄z hic alter tantum nititur ex volun tate.ſcilicet legatarius.

g Sed cum de.ſ.ergo loquitur vbi vnus ex teſtõ defendebat hereditatem:ꝛ iõ nõ eſt certum oĩno deberi legatum:qz ſe legitimus obtinet non liberaꝛ:qz nec tenetur:ſed hic vterqz ex teſtamento:ꝛ ſic ẽ
b certum deberi quicũqz eorum obtineat.vt.ſ.ſ.duo.
b Queſtio.vt fuit.ſ.c.ſ.ſi duo.
i Tradat.legatario ſ.ſine auctoritate ꝛ ẽt poſt litem motam ꝛ.Rñ.nõ cauendum nec imputatur ei ſi ñ petat caueri qz ꝛc.
k Si es alienũ.quo caſu ẽt legitimuſ libe ratur.ꝛ ideo nec hoc caſu cũ qõ eſt de nomine: nec ſuperiozi cũ inter ſcriptum ꝛ legitimũ ẽ queſtio i/ putatur ſi non facit ſibi caueri.accur.
l Petitoz.ſed quid ſi poſſeſſoz.Rñ.diſtinguc.vt.ſ.ſoluit ſuaz an hereditariã.ĩ pzimo caſu cauetur ei: vt in pzin.ſ.in ſcõo ſubdiſtiguiꝛ: fiat qõ de nomine ꝛ tunc ñ cauetur ei: qñcunqz ſoluat vt ibi.ſed cuz de nomine ſoluat ꝛc ſi aũt alias: vt qz legitimꝰ facit queſtio/ nem ſcripto vel ccõ tra: ſubdiſtinguitur ſit lis mota vel non vt ibi.ſi vero pecunia.ꝛc.
m u Videamuſ.q ſ. cauetur. vt legatarius reſtituat ꝙ ampliꝰ ceperit ꝙ ei licuerit dare.ac.
n Nõ ſufficiat.q.d. et ſi interponatur ñ vꝺ committi:qz cum ꝓmittit ꝙ capit vltra ꝙ liceat ꝛ ipſe nihil capit:cũ alij reſtituat.vt.ĵ. de ver.ſig. l.aliud:ergo non cõmittitur. ſed contra eſt quia cauet ac ſi ñ grauatus vt alij reſtituat:ꝛ hic ſubijcit ſufficit.ꝛc. nam reſpon.ibi.
o Eſſe.q.d. caueat ac ſi nil ſit eiꝰ fidicõ.
p Acceperit. a legatario
q Caueri.per illum cui rogatus eſt legatarius dare fideicõ. ꝛ no. de circuitu tollendo.vt.ꝛ.ſ.de condi.indebi.l.oñs teſta.ꝛ.ſ.uſufru. quẽad.ca.l.ſi uſufructꝰ mihi:placet ergo per hanc.l. ꝙ legatariꝰ heredi ꝛ fideicommiſſarius legatario cauet.quãdoqz ſoluſ fideicom. heredi.cã.vitandi circuitus:vt hic.qñqz cauet fideicommiſſariꝰ hr̃di ꝛ legatario veluti qñ heres debet deirahere fal.ꝛ legatarius ſimiliter puta vbi teſtatoz hoc dixit.vt no.ſ.ti.i.l.penales.ſ.fi.ꝛ.ſ.eodem.l.i.ſ.ſed ꝛ legatario.ꝛ ita conſtruere cauendum eſt:ſed ꝛ cõcedendum eſt ei reti.ex fi.pzo rata vt plerunqz equũ teſtator dixit ꝙ uis ꝛc.vt qz mihi legauit.xx.ꝛ rogauit dc.xv.reſtituendis:ꝛ de illis.xv.detrahit falcidia ſi ei detrahatur:ꝛ facit.ſ.de.le.ij. cũ pr̃.ſ.i. licet contra.ſ.de au.le.l.liberto.ſ.i.So.refert:vtrũ onus legatario iniungatur extrinſecus.vt tunc fideicom.ei non teneatur cauere:vt ibi.an in partẽ eius ꝙ legatur ei qui cogitur reſtituer tũc ſic vt hic.
c Cum non facile.ꝛ ſic videtur non poſſe fieri.vt.ĵ.ꝺ verbo.ſig. l.nepos proculo.hoc ergo arbitrio iudicis relinquitur ibi.
ſ Ideo cautionem.ſecus ſi non ideo ſed bona fide poſtulatur:quia perſona ſuſpecta eſt argumentum.ſ.de iudi.l.in omnibus ꝛ qui ſatiſda.cogan.l.ſi fideiuſſoz.ſ.fi.ꝛ.C.de epiſco.ꝛ cleri.auten. generaliter.h.ſed certe ſit ſuſpecta vel non:ex quo non poteſt ſatiſdare ſtatim inquiritur de fal.vt.C.de uſur.l.ij.ꝛ ſecundum hoc verbum iõ ſiue cauſatiue ſiue conſecutiue ponatur non eſt vis.Itẽ no.hac.l.re

de[s] noĩe ĩter duos qõ[r] eſt: nũquid non ſit cauendũ ei qui hereditariã rem tradat[t]:qz omnimodo vnus liberaꝛ:quẽadmodũ ſi es alienũ[k] hereditariũ ſoluatur:ſed ſi petitoz[l] ſuam pecuniam ſoluat aut tradat rez ſuam:non habet vñ retineat: iõ neceſſaria eſt ei cautio. m Arc.
v Videamus[m] an ſtipulatio qõ amplius q̃z per legẽ falcidiaz ceperis licuerit dari:aduerſus euz non ſufficiat[n]:qui legatũ ali reſtituere ex fideicommiſſi cã dz. ſufficiet autẽ dici nihil ei fideicõmiſſum eẽ[o] cauebit ſoli legatario[p]: ꝛ is q fideicõmiſſuz accipiet: niſi forte mallet legatariꝰ circuitu ſublato heredi caueri[q]:ſed ꝛ legatario ꝑterea cauendum eſt:ſi vt plerũqz equum eſt ꝓrata ex fideicõmiſſo retinere ei concedendum eſt: q̃zuis tñ ex legato apud eum erit remanſurũ:vt ſuffi/ cere poſſit ad ꝑſtãdũ fideicõmiſſũ.
Cum non facile[r] ſa Aliſt. tisfactionẽ offerre legatariꝰ vl̃ fideicõmiſſarius poſſit:ꝛ futuꝛ ſit vt ꝓpter hoc a petitione liberalitatis ex teſtõ ſũmoueaꝛ:nũquid onꝰ ſatiſdatiõis remittendũ ei erit: qõ videꝛ adiuuari reſcripto diui cõmodi in hec verba. Is cuius de ea re notio ẽ[o] ſt aditus ſi cõpeterit:iõ cautionez a te exigi vt a fideicõmiſſi petitõe auertaris:onꝰ ſatiſdatõis tibi remitti curabit. Paulus.
D Iuus piꝰ ab eo qui ãnua legata pcipe ad diſtribuẽdũ iuſſ[u] erat vetuit cautõem exigi:ceſſãtiũ[v] ptes reddi:niſi apte cauere iuſſus[x] eſſz.
Heres parte bo Er. noꝝ vel ẽt vniuerſa bona delata ad fiſcũ diceret[y]: ꝓſtaret ãt de fideicõmiſſo[z]:decretuz ẽ vt petitori cauenti[a] euicta hereditate reſtitui ſoluerꝛ. Idem.

mitti ſatiſdare pauperi:ꝛ ſic prodeſt paupertas ſic.C.de epiſco.ꝛ cleri.l. ſi quis ad delic.ſ.pe.ſed argumentum contra.C.de epi.audien.l.ꝺ creatõnibus.ſ.ſinautẽ vbi a paupere nõ a diuite exigiꝛ ſatiſdatio.itẽ facit.ſ.de offi.pre.l.illicitas ꝛ de pig.ac.l.ſi ſeruos.itez in alijs remittitur.vt ſupza eodem.l.iij.ſ.quamuis accurſius florentinus legum doctoz.

Cũ ĩ ꝓtroueꝛſia[a] ſit,ꝓprietas: ſz vſufructꝰ:põt.n.[b] rei cꝰ,põ etas ticio legata ẽ:vſufructꝰ alicui legari:tũc de eo reſtituẽdo nõ heredi ſz ticio caueri debeat. Interduz[c] etſi ab hr̃de legeꝛ vſufructꝰ ticio cauẽdũ ẽ:veluti ſi detracto vſufructu ,ꝓ prietas ei[d] legeꝛ:vſufructꝰ ſeio. qd .n.attiebit hoc caſu hr̃di caueri ad quẽ emolumẽtũ ĩtercedẽtis uſufuctꝰ nõ ſit ſpectãdũ[e]:verũ ſi vſufructu ſeio legato:,ꝓprietas ticio legetur:cũ ad ſeiuz pertinere õſierit[f]: hẽat,ꝓprietatẽ tũc hr̃di caueri opõtebit a fructuario:qz ñ ſit certũ vſufructu ĩtercepto ad ticiũ,ꝓprietatẽ reuerſuram[g].

Explicit li.xxxv. Incipit.xxxvj. ꝙ.xij.huiꝰ. Ad ſenatuſcõſultũ trebellianũ[a] ꝛ pegaſianum.

Ulpianus. Explicito tractatu[b] qui ad fideicõmiſſa ſingularuz ꝑtinet rez:tranſeamus nunc ad interꝑtatõem ſenatuſconſulti trebelliani. factum ẽ .n. ſenatuſconſultum tpibus neronis viij.calen.ſeptẽbzis anneo ſeneca ꝛ trebellio maximo conſulibus[c] cuius verba bec ſunt. Cum autez eſſet equiſſimum in omnibus fideicõmiſſarijs hereditatibus ſi qua õ bis bonis iudicia[d] pẽderẽt ex bis[e] eos ſubire[f]:ĩ quos vſufructuſqz[g] trãſferretur potius q̃z cuiqz[h] periculoſam[i] eſſe[k] fidem[l] ſuam: placuit vt actiones que in heredem heredi buſqz[m] dari ſolẽt:eas neqz in eos neqz bis dari qui fidei ſue cõmiſſũ ſicuti rogati[n] eſſẽt reſtituiſſẽt. Sz idem eſt etſi ipſi filio[o] pater rogatꝰ

d Ju[s] iuſſus hũc executorem teſtĩ vocãt bonoñ.commiſſarium.
u Ceſſantium verba cautioniſ:ꝛ dic ceſſantiũ.i.morientiũ:qz ſic extinguiꝛ tale legatuz.vt.ſ.de an.lega. l.in ſingulos.ſed ar.ꝺ.ſ.ꝺ ali.le.l.iij.ſ.debebit: ibi caret ſed ibi a coheredibus hic a teſtatoze fuit electus. Item queritur an hic habeat aliquam actionem ꝺ coheredem. Item ſi quiſ legatariorum nolit: an redꝺatur heredi. Reſpon. ad vtrũqz.ſ.de.le.ij.l. ſi quis ticio. Item quid ſi dubiũ eſt an bene diſtribuat.Rñ. iurat vt.C.de don.l.pe.ꝛ facit.ĵ.de verbo.ſig.l.aliud ẽ capere.
x Juſſus.ſtatur precepto defuncti de cauendo ſic.C. ad trebel.l.iubemus.ſ.ĩ ſupradictis.ſ.de uſufru.caꝛre le.tribus in pzin accur.
y Heres diceret.non tñ ad huc erat lis ꝙ teſtata noie fiſci alioqn nõ ſolueretur ẽt cautione ꝓſtita.vt.ĵ.de iure fiſci.l.apud iul.que eſt ꝺ ꝛ facit.C.ꝺ le. l.ſi in fraudem.ꝛ.ſ.l.iij.ſ.ſi legatarius ꝛ.C.de pe.here re.l.ſi.ſ.i.
z De fideicõ:relicto putaticio.
a Cauenti.ticio.
a Si non in controuerſia.ſz vſufructus .i. cautio pro uſufr. preſtanda ꝛ ſic gratia ſimilitudis tractat hec lex de caut. illa que eſt ꝛ.uſufruc.quemad.ca.ꝛ ſic concordat in eodem ti.l.ſi tibi uſufructus. alij dñt ꝙ quidam tertius mouet qdionem de uſufructu: ꝛ ſic loquitur de illa cautione õ qua eſt.ſ.e.l.hoc aũt ĩ pzi.ꝛ ſic proſequũtur vſqz ad fi.
b Dotest enĩ.intepoſitio eſt vſqz illuc:tunc õ eo ꝛc. ꝛ fac.infra prox.ſ.
c Interdũ ticio cui legata

Explicito tractatu.q tractatus fuit a titulo de le.i.vſqz huc.
Conſulibus.ſic inſti.c.ſ.reſtituta.
Judicia.i.conotroueꝛſie vel lites.
Exbis.ſ.bonis. f Subire.dicta iudicia.
Fructuſqz.i.vtilitaſ ꝛ ꝓmodũ eoꝝ bonoꝝ.i.illiꝰ fidicõ.vniuerſalis.h.
Cuiqz.heredi inſtituto.
Periculoſa.ſi conueniretur ãmodo.ac. k Eſſe.alias ſim.
Fidem.quia reſtituit. m Heredibus.ſi non reſtituiſſent.
Sicuti legati.i.non retenta quarta. alias ſubijt pro rata quod dic.vt infra.e.l.ſ.fi.
Si ipſi filio.obijcitur:qz tunc non vt heres.ſed vt pater rogatus intelligitur.vt.ſ.de leg.i.l.cum filio.ſ.ipſi quoqz:non eſt ergo locus trebel.vt ĵ.e.l.mulier.ſ.fi.ſed.Rñ.illud itelligendũ quo ad quarte deductionẽ. vt

eſt ꝓprietas vt ſupza proxi.Reſpenſo.
d Ei.ſ.ticio. e Spectandum.q.d.nihil.
e Deſierit.ſ.uſufructus.ꝛ ſic ſub die incerta ꝛ facit.ſ.uſuf.quemad.ca.ſi tibi vſuf.pe.l.fundus detracto.
g Reuerſuram.ticio interim moziente ꝛ ad heredem nõ tranſmittẽtẽ ꝓp diem incertum.vt.C.de cadu.tol.ſ.ſinautem aliquid.
Ad ſena.con.treb.ꝛc. duo ſenatuſconſulta.ſ.pegaſianũ ꝛ tre.tractauerũ de hac materia. Sed iuſtinianus totum attribuit trebel.ꝛ que ſũt ,ꝓpzia cuiuſqz hẽs iſti.de fideiuſ.hr̃.ſ.in primis.x.ſ.reſtituta.ꝛ.ſ.ſed: qz accur.
b Explicito tractatu.q tractatus fuit a titulo de le.i.vſqz huc.
c Conſulibus.ſic inſti.c.ſ.reſtituta.
d Judicia.i.conotroueꝛſie vel lites.
e Exbis.ſ.bonis. f Subire.dicta iudicia.
g Fructuſqz.i.vtilitaſ ꝛ ꝓmodũ eoꝝ bonoꝝ.i.illiꝰ fidicõ.vniuerſalis.h.
h Cuiqz.heredi inſtituto.
i Periculoſa.ſi conueniretur ãmodo.ac. k Eſſe.alias ſim.
l Fidem.quia reſtituit. m Heredibus.ſi non reſtituiſſent.
n Sicuti legati.i.non retenta quarta. alias ſubijt pro rata quod dic.vt infra.e.l.ſ.fi.
o Si ipſi filio.obijcitur:qz tunc non vt heres.ſed vt pater rogatus intelligitur.vt.ſ.de leg.i.l.cum filio.ſ.ipſi quoqz:non eſt ergo locus trebel.vt ĵ.e.l.mulier.ſ.fi.ſed.Rñ.illud itelligendũ quo ad quarte deductionẽ. vt

dixit illa lex cū filio sed hz locū quo ad hoc. vt ei ꝛ in eū transeant actiones. vt hic. nam interdū locus ē tre. nec tamen quarta deducitur. vt j. e. l. si patroni. §. q si deicōmissariū. azo. vel fm hoc dic qꝫ lex cū filio logtur cū filius instituitur ꝛ pr̄ rogatur restituere: ꝛ sic non: vt heres: sed vt pr̄ itel ligitur rogatus. hic aūt pr̄ instituitur ꝛ rogaꝫ restituere filio: ꝛ sic vt hr̄s intelligitur rogati: ꝛ hz locū tre. quo ad vtrūqz commodū: vt. hoc ꝛ j. e. l. īperator ꝛ l. cogi. §. si pr̄. ꝛ j. e. l. §. si filio: sed qñ ut pr̄. s. restituit ꝓcor. C. de inof. te. l. filius ma. ꝛ j. e. l. ml'ier i prin.

p Restituere. s. hereditatē ex tre. mea restitutione.

q Et in eos. s. dari actiones est equissimum.

r Quibus est testamento sub. vel. ab intestato. vt j. e. §. hoc aūt ꝛ facit. §. si quis ōmiss. cā. te. l. ātepe. vt in fi.

s Volun tates: qz per hoc habetur fideicom. vt hr̄s.

t Sublata. consul. trebel. ideo: qz ñ tenetur. vt. §. pr.

u Litium. immo ꝛ si sine cā satis ē. n. si putat sibi expedire. vt j. eodem. l. qz poterat. ꝛ. l. sed si alio. §. quod si suspectam.

x Detus. alicuius alteri us: q multi dicuntur in dictis. ll.

y Quamꝯ. heredib⁹ prin cipaliter. vt. §. proximo.

z Fideicō. secundario.

a Conueniatur. a creditoribus hereditarijs: ꝛ fac̄ ad. §. j. eo. l. ita tamē. §. que ex trebel. accursius flo.

b Quodqz. ꝛ pro. ac.

c Nec aūt hereditatez. fa. j. e. l. recusare. §. meminisse ꝛ instl. e. §. preterea secus i singulari relicto iure veteri: sed hodie idem. d. §. ꝛ. C. communia de le. l. p.

d In filij. testari. potest. ō hoc ꝓstat: vt instl: q. nō ē p fa. te. in prin. sed qd ō illis aduenticijs in quibus pr̄ non hz usufr. qꝫ ē in casib⁹ no. C. de bo. que. li. l. cū oz ꝛ aute. Itē hereditas. Rñ. qdam qꝫ possunt testari qō non placet. vt. j. de do. cā. mor. l. tam his. §. i.

e Locū hz. quo ad alia remedia se. con. nō vt quarta posset detrahi. vt. j. e. §. deniqz. ꝛ. l. marcellus. §. quod aūt.

f Bonorum. facit. j. e. l. recusare. §. i. accursius floren.

g De illo. queritur. actionem. s. nō tñ quartam retinet. vt. j. e. l. ex asse. ꝛ. l. si patroni. §. q fideiuss. sed vr̄. ꝑ. C. e. l. pe. in fi. Sol. qdā dñt aut ē i mora hic. Fo rogatus vt ibi aut nō. vt hic qꝫ non placet: qz in primo rogato fit hec dr̄ia: vt ibi dr̄ ꝛ tñ ibi ponunt vt duo casus diuersi. dic ergo fm Jo. aut Fo rogat⁹ pure ē rogat⁹ ꝛ tūc qꝫ ibi: aut in diē: vel sub ꝓditiōe ꝛ tūc qꝫ hic nō. n. hz transire ante diem nisi sponte restituat qꝫ pōt. vt. C. de fideicom. l. post mortem ꝛ no. infra. e. l. si ante diem

h Sed ꝛ quotiens. actiōes nō p restitutionē. nec. n. pōt restituere hic fideicommissarius: vt pote cū nō fuerit rogat⁹. sed solā possessionem rerū. q̄ sūt in fideicōmiss̄o dabit fideicō. vt. j. e. l. cogi. §. metianus. sz an condicionali fideicōmissarius coget pure instituta adire. Rñ. sic sz nō restituere nūc. vt. j. e. l. ille in prin. Itē no. casū vbi ipso iure fit restitutio: sunt ꝛ alij. vt. C. e. l. pe. no.

i Suspectam. s. hereditatem.

k Uniuersā. quarta. vt. j. e. l. cogi. §. idem metianus: ꝛ dic aut vterqz. s. coactus ꝛ cogens adire vult totū restitui: ꝛ obtinet qꝫ hic: aut coactus tm̄: ꝛ tunc idē ne remaneat in dāno pp partem q̄ remanet. vt hic ꝛ. j. e. l. cogi j. si qs ꝛ. §. sed si quis. aut cō cogens vult tm̄ restitui totū: sed rogat⁹ vult retinere partem alterius ꝛ tūc retinet: sed nō vtatur fal. vt. j. e. l. ita tñ. §. q suspectam: aut cogens adire nō curat sibi restitui nisi suā partē: ꝛ tunc coactus retinebit fal. ꝑ. aliū. vt. j. e. l. cogi. §. idem metianus. itē vt pro parte adeat tm̄ cogi non pōt. itē aliud ē i directis institutionibus vt tūc pēdente ꝓditione hēat partē tm̄ pure institutus fm b. r. ar. ꝑ. s. si pars here. pe. l. ij. ꝛ facit infra. e. l. ex asse. ac.

l Si filio. rogati sūt. s. pater ꝛ dñs herede instituto filio vel seruo.

m Ipsi filio hic dic vt. §. c. §. i. ꝛ facit. §. de le. i. l. cū filio.

n Sed si tutor. hereditatem instituto pupillo hēde: ꝛ fa. C. e. l. ꝛ. §. ō. le. ij. l. peto. §. mr̄. ꝛ. j. e. l. cū heres. ꝛ. l. restituta. §. pupillus ꝛ. C. e. l. pe. Itez qua liter fiat respon. vt. j. e. l. restituta. §. i. accur:.

o Fuit quesitum. pupillus. s. institutus.

p Non posse. s. principaliter. hz per quasdam ꝓtias quādoqz poss sit. vt. §. de auc. tu. l. i. in fi. ꝛ. l. quod dñis in prin.

q Necessaria non est. adolescenti subaudi sz pupillo sic. vt. j. e. l. restituta. §. pupil. ꝛ §. se: sed nonne similes sunt. vt. C. de i ite. resti. mi. l. si curatorem ꝛ. §. fi. cer. pe. l. certi ꝓditio. §. idem erit: sed certe similes sūt cum agitur ō eis obbaligandis. secus ſ deliberandis vt hic ꝛ ar. j. rem pu. fal. fo. l. non qi. §. hoc antē: Itē pupillo non currit pscriptio. xxx. an. l. adulto sic vt. C. ō pscrip. xxx. an. l. sicut sic. ꝛ. C. de fa. mo. l. i. i fi. Item pupillus sui creditoris non fiat pecuniam. vt infra ō sol. l. quod si forte. §. fi. sed hoc non reperitur in adulto. item pupillus non potest facere testamentum adultus sic. vt supra de testa. l. si filius ꝛ ō. li. le. l. aurelius. §. caius ꝛ instl quibus ñ est per. fa. te. §. preterea. item adultus potest accusare curatorem suspectum sed pupillus non tutorem. vt instltu. de sus. pec. tu. si impubes: ꝛ est i casu huiusmodi. l. ratio: qz cū adultus curatorem non hz obligari potest: vt dicta. l. si curatorē secus in pupillo etiam si non habet tutorem. sed adultus qꝫ tum ad hanc rem nō videtur habere curatorem cum eius officium ꝛ auctoritas in hanc restitutionem sit inhabilis vnde: quia non habeat restitui si procedat ergo cum curatore suo semper contraheret. respon. sequitur: quia hic fit ex necessitate sicut solutio ꝛ etiam nec restituo. Sol'. dici potest respectu restituentis: sed non eius cui fit restitutio. vt infra. e. l. restituta in fi. ꝛ. l. sed azo. vel. secundum Jo. aliter expone: quod hic dicit. s. cuz ipse adultus a pretore coactus fuit adire. nam tunc fuit quia nullum emolumentum debet ad eum spectare. vt infra eodem. l. quia poterat restituit ei sine curatoris aucto. alias secus erit: sed nunquid adultus cum curatorem non habet potest adire suo arbitrio hereditatem: in pupillo enim certum est non posse vt instl. de aucto. tu. §. neqz. ꝛ. C. de iu. delib. l. potuit nisi in casu. vt. C. qui admit. ad bo. pos. l. bonorum. ꝛ. C. de iu. delib. l. si infanti in fi. ꝛ est ar. quod possit infra de ap. l. cum in vna. §. fi. ar. contra. C. de ad tu. l. cum quidam: ꝛ dic ratione diuersitatis vt ibi no. in. l. cum in vna. b.

r Si autem collegium hereditatem. al' deest.

r Forte alicui. qui preest collegio cum multi presunt azo. ar. supra proxi. §. vel dic alicui de collegio non autem ipsi collegio: vt in fi. huius. §.

s Vel corpore. accipe. i. valere restitutionem in singulis causis. s. in quibus est restitutio facienda inspecta persona eorum. s. quibus fit restitutio. scilicet possit capere vel non. nec enim. ꝛc. quasi dicat illecui sit restitutio: licet sit de presidentibus: nec n ipse sibi restituit: sed collegium sibi restituit vt priuato. sic ꝛ alias quod est vniuersitatis non est singulorum vt. §. de re. di. l. in tantum. §. i. licet sic ar. contra infra de coll. illi. l. iij. in principio.

t Eorum quibus facienda est restitutio.

u Si heres fundo. que sufficit ad quartam.

x Hereditatem. retento fundo.

y Nec multum per hoc quod plus detrahat heres.

z Sequitur. nec diminuit. vt. j. e. l. cogi. §. iñ. ꝛ fa. ad hoc idem. C. si cer. pe. l. non aduersus. ꝛ. §. de edendo. l. quedam. §. is aūt ꝛ de dote

ple.l.i.§.i.ꝛ.de iudi.l.si fideiuſ.§.i.,p.de hꝰ.inſti.l.quotiens. Itē cau te dicit perſonalis: qꝛ realis ſequitur poſſeſſorez: ꝛ ſic loquitur ꝺ vt.C.quo quis or.con.li.ſi.li.xi.qꝛ ibi hypothecaria conueniuntur poſſeſſores cum omnia bona contrabentis cū fiſco erant obligata vt.C.qui.ex cā.pi.ta ꝓtra.l.ij.ꝛ facit ad.§.inſti.e.t.§.ſi qſ vna.ꝛ.j.e.l. ſi legatus .§.multū .

a Euicꝰ.per.hypothecariam.

b Sine hac cautiõe que non interponit ſecundum euz.ꝛ no. ꝙ res tñ vz quantū vendi poteſt: ſic.s.ꝺ condi.fur.l.ſi ſeruus

c Retento eo.ab hꝰ de ꝺ hꝰditate ſz hoc fallit in principe ſm quoſdam . vt.j.e.l. ſi legatus .§.ſi. ſed ibi dicit quod non con/ ſucuit retinere prin cepſ:põt tñ ſi vult ſz an hoc caſu teneatur hic bẽs cr̃ditoꝛb⁹:ꝺ legatarijs cõſtat ꝙ non vt.j.prox.ꝛ no. C.e.l.ij.at in credito ribuſ dic ꝙ pro eo ꝙ ei ſuppletur teneaꝝ pro eo vero ꝙ neqz fundum.cum nõ ha beat vt legatum vt i ſti.e.§.ſed illum. alij ꝺñt aut ſuppletur ex voluntate defuncti: vt tunc teneatur . al' non:ſed magis vide tur econtra.vt.s.ad l.fal.ticia.

d Multas qõnes que pñt oriri occaſio ne cautionis iter he redem ꝛ fideicom .

e Si is per.cccc.caſū ponit quem probat per.iiij.caſ⁹ vſqz i fi.

f Deductis.i. reten tis ab heꝛde ꝛ ſic ha bet.cc.

g Reſtituere hereditatem.ſcilicet alia.cc.

h Fideicommiſſarius.ſcilicet ſeius.

i Ad eum.ſ.ſeium fideicommiſſa.

k Peruenit.ſ.pro.cc.ac.

l Petitionem.ꝺ rigore q eſt ſolus fideicom.vt teneatur ad lega/ ta vel.quia eſt deducta certa ſumma rogatus non quota ac.

m In quem.i.cc.quia non plus habet.

n Saturum.de equitate que prevalet.vt.C.de iudi.l.placuit: ꝛ eſt hoc ideo:qꝛ bẽs bz plus quarta:ſed vꝝ ꝙ nec i tota.cc. vt.j.e.l. mar cellus.§.idem papi.vbi dicit heredē detrahere ꝺ legatis ꝛ fideicom miſ.ſi ergo detraxit de his.cc.heres quartā:ergo fideicommiſſariꝰ non ſoluet integra.cc.cū non amplius q̃ ad eū pueniꝛ ꝺbeat vt hic ſed.rñ.hic non detrahit heres de.cc.cum al'hebeat.cc.vt hic ac.

o In heredem autem.c.ꝺ inſti.e.§.ſi quis vna.ſo.vt.j.e.§.fi.

p Ex hereditate peruenit.ſecus in erc alieno vbi tenetur fideicõ. vltra ꝛ deliberet ſi vult.vt inſti.e.§.ſi quis vna in fi.§.

q Ceſſet.vt in hoc caſu ceſſet quo ad.cc.

r Nec.alias neqz.accurſius.flo.

s Hereditatis . vt.C.ad.l.fal. l.ſucceſſores.ꝛ.s.de teſta.mi.l.ſi vero.§.quid ergo.ꝛ.C.de teſta.mi.l. in teſtamento in.fi.ꝛ.s.ad.l.fal.l.in ratione.§.quod vulgo.ꝛ.s.ti.i.l. i.§.in quibuſdam.

t Permittitur.no.fideicõ.non ꝺducere quartā . vt.e.l.ex aſſe.ꝛ.l. cogi.§.metianus.idē i legatario.vt non detrahat. vt.j.e.l.mulier.§. fi.ꝛ.s.ti.ij.l.ij.§.f.ꝛ de vul.ſub.l.cohr̃di.§.cū filie.niſi i caſibus.no.j. prox.§.ſed bul.ꝓ.ar.C.cõia de le.l.i.ꝛ.s.ti.i.l.pēales i fi.ꝛ fa.ad būc. §.C.e.l.i.ꝛ.ij.ꝛ.l.fi.ꝛ.fa.j.l.prox.vſqz in fi.

u Inde neratius.deducta ꝙ preceptū ñ vz.vt.s.ad.l.fal.l.ꝙ ꝺ bo/ nis.§.i.

x Falcidia.i.trebellia.

y Secundo.quartā no.fideicõ.primū ñ detrabere lz ei heres non detraxerit niſi i duobus caſibus primis qñ heres q poterat retineꝛ ꝙ eſt pro ēt ſi prohibitus a teſtatore.vt.s.ti.ij.l.ticia.volens facere gratiā primo fideicõ.de ſua quarta reſtituit ei totū: vt hic ſubijcit i fi.ẽ.quod az.itelligit ēt fieri i dubio gr̃am ex quo totū reſtituit.vt. j.e.l.cogi.§.ſi pr̃ ſm az.ꝓs qñ coactus adijt.vt.j.e.l.ſi marcellus.§.q ſuſpectā lz in boc ꝓ ſit ar.ꝓ.j.e.l.ex aſſe in fi.ꝛ.l.ſi pronus.§.ij.ſz ibi

reſpondebis:ſingularis vero nūq̃ detrabit niſi ei detrahatur : ꝛ tunc nõ iure falcidie:ſed ex preſumpta voluntate teſtatoꝛis.vt:s.ti.i.l.penales.§.ſi ꝛ no.C.cõia de le.l.i. Itē no.ꝙ vniuerſalis ñ detrabit de le.a ſe relictis : ſz ab herede vel ſimpliciter ſm.h.vt.j.e.l.facta.§.ſz cū ſuſpecta.accurſius.

z Libertatem . alias libertatē:ꝛ alias libertaté.i.facultatē retinẽdi quar tam.accurſius floretinus.

a Sed ſi quadrigenta.c.i tegra fa.s.e.§.ſi iſ q .ꝛ.§.ſe.

b Idem iul.legatorū.ſ.to toꝛ.vi.C.e.l.fi.ſed ꝓ.C.e.l. ij.vbi dicit pro rata:ſz dic illud referri ad creditoꝛes ñ ad legatarios.vel ibi di/ media remanebat hẽdi dic ergo breuiter aut heres ro gatus eſt reſtituere heꝛdi/ tatem deducta certa l' ſum ma:ꝛ tunc nil ſoluit credi/ toꝛibus vel legatarijs ēt ſi multū valeat illa res vt in ſti.e.§. ſi qs vna niſi i caſu qñ ps fideicommiſſarij nõ ſufficit ad legata:qꝛ tũc da bit heres ꝙ bz vltra quar tam:vt.s.e.l.§.ſi is.naz ibi .cc. vt ſũma nõ vt quarta ſunt retẽta:aut retinet quã tam:vel ſm voluntatē vel ꝺ preter: ꝛ tunc creditoꝛi/ bus teneaꝝ pro rata vt in ꝺ rio:ꝛ hoc ea reſtituta ãtea vꝺ ſolus heꝛs teneaꝝ:ꝛ tãto minus reſtituit q̃to retinu it.vt.j.e.l.ita tñ.§.ex treb. ſed legatarius teneaꝝ ſolus fideicom . ſiue heres hẽat quartā tñ ſiue minus . vel ſm voluntatē vel ꝺ vel p̃t vt.C.e.l.fi.ꝛ hoc ea reſtitu ta:antea vero tenetur bẽs vt.j.e.l.proxi.Sed an inſo liduz dabit legata fideicõ. ſi excedant dodrantē. Rñ. ñ vt.s.e.§.ſi is.ibi neminē .n.ꝛē.ſi aũt heres habens plus quarta:,p eo ꝙ ē pluſ tenetur.ꝛ ita ſcinduñt lega ta.vt.s.prox.§.ꝛ.§.ſi is qui ꝛ ſic ēt põt intelligi.C.e.l. ij.item ꝛ in alijs caſibus tenetur heres vt.no.C.e.l.fi.

q Si quadrigenta.pone caſū qdam habebat.cccc.in bonis q inſti/ ſtituit heredē:ꝛ ab herede ticio legauit.ccc. Idē rogauit heredem vt hereditatē reſtitueret ſepronio:ꝛ cū heres ſuſpectā diceret coactus fu it totā hereditatē reſtituere ſepronio:nunc ticius a ſempronio petit.ccc. ſibi legata petit ēt partē de.c.que amiſit heres:qꝛ ſuſpectā dixit qi ceſſe/ rit lucro ſui legatarij ꝛ ſempronij fideicommiſſarij cꝺ dicit fideicõ.ſe nõ teneri nec ad partem de.c.nec ēt ad.ccc. vtpote a ſe nõ relicta ſz ab heꝛẽ querit qd debeat dare fideicõ.ꝛ. Rñ.celſus mutãdo pſonã: nã trãſit ꝺ ter tia ad ſ'am ꝙ.ccc.debes ꝛ ñ ptē de.c.ꝛ hoc iõ.ccc.reſtitues : qa preſumũt ſapictes ꝙ fideicõ.ad te tranſeat cũ ſuo onere:ꝛ iõ non.c.reſtitues:quia cũ tu ſis loco heredis.ſ.cũ reſtituto preuenit legatoꝛ petitionē:ꝛ ſic bẽs ſi non eſſet rogatus tibi reſtituere hereditatē retineret.c.ꝺ legatarios:ita de illis.c.tñ vꝝ eſſe rogatus tibi reſtituere : cũ legatoꝛ petitio preuenit reſtitutionē hereditatis.reliqua.ccc.ticio reſtituere vꝝ ēe rogatus: cũ er/ go hoc caſu qñ legatoꝛ petitio preuenit hereditatis reſtitutionē vꝝ hꝰs cogatus ticio.ccc.tibi.c.i.ꝙ ſupereſt reſtituere apparet ꝙ ab vtroqz ꝺtra bet quartam ſicut ſi ſimpliciter ēet rogatus tibi.c.ꝛ ticio .ccc. noie legati dare quo caſu heres ſponte adiens quartā retinet de vtroqz verū lz nõ dicaꝝ in lfa:tñ ſupplendū ē ꝙ i hoc caſu illa.lxxxv.q̃ heres daturus ē fiꝺi cõ.ſ.detracta heres quarta de.c.ticius legatarius cui quarta.ccc.i.lxxv. ablata ſtꝫ p fal.auferat ipſi fideicõ.ſicut tota.ccc.auferet ei:ſi tota.cccc.ve nirent ad fideicõ.ꝛ hoc vſqz illuc non ergo plus ꝛē. Ultimo ꝓcludit ad primū caſū vbi coactus adijt ꝛ reſtitutio preuenit legatoꝛ preſtationez hoc modo.ſi ticius nõ bz niſi.ccc.vbi heres ſponte adijt:ꝛ nihil de .c. ſic ꝛ vbi coactus heres adijt ſola.ccc.habebit ticius:ꝛ nihil.de.c.cũ dicta p̃ ſumpta voluntas non poſſit aptari ad.c.ꝙ aũt dixi qñ reſtitutio preuēit legatorum preſtationē:ꝙ preſumitur cũ onere tranſire quaſi fideicõ.lo/ co heredis:eſt verum qñ ſimpliciter legauit ticio. Quid aũt ſi expreſſim dixit ꝙ eſſent oneri heredis.ccc.ticio legata. Rñ.marcellus ꝙ pinꝺ hēt ac ſi ticio ccc.ꝛ fideiuſ.cccc.det vt ita heres retineat.c.ꝛ ꝺ.ccc.facit .vij.p tes:ꝛ quattuoꝛ fideicõ.ꝛ tres ticio det:ꝛ hoc ſi ſponte adeat: alias ſi co/ actus.c.que amittit:heres:pp coactionē bz fideicõ.reliqua.ccc.diuiduñt predicto mõ. Et ſm hoc alio caſu loquit marcellus:qñ dixit ꝙ eſſent ad

onus heredis ꝛ alia superiorꝛ.l.q quadrigenta.s.qñ non dixit:nec corrigi gitur ẽt marcellus a.l.precedente. Vel dic fo casu fz az.qꝫ ambe iste legef loquant in codẽ casu.s.qñ ab herede legauit:ꝛ sic ad eius onus ꝛ tũc que dã ex bis q̃ dñr i.l.q quadrigenta:erunt vera maxime rões ibi reddite:ꝛ q̃dã falsa maxime rões q̃ corrigũtur a marcello i.l.se.ꝛ fz hunc casũ lege totam litteram.lz planiꝛ esset prima.

e Reliquit.in bonis.

f Legauit.ab herede prestanda.

g Tibi sempronio.

a Hisq.heres.

b Restituit.s.totam.

c Debẽs.s. tu sempronio qꝛ prima ratio.

d Quia presũptum . iste rões.qꝛ pſũptũ ꝛc̃.ꝛ ibi nã bone sũt:heres ꝛc̃.sed qꝫ dicit tota.ccc. restitui falsum ẽ ꝛ corrigit.j.l. proꝛ.§.qꝫ si suspectam:secundum.fam positionem casus.

e De dare.s. sempronium.

f Debere . hec.Rñ.celsi nꝛ:sed prima rõ qꝛ pſũptũ ꝛc̃.ꝛ sequens.nã heres ꝛc̃. bone sunt.

g Nam heres . fa ratio.

h Et.te.sempronium.

i Perfunctis.i.solut ac.

k Id tibi.restituat.s.eodẽ casu cũ sponte adit : ꝛ hoc nisi velit retinere fal.quod põt vt i fi.huius.l.vl dic id restituat cũ coactus adijt. vt.§.proxi.nã fa.ar.a simili. Item non sola.c.vt statim dicam.

k Nempe.tertia rõ.ae.

l Rogatus est.non sola.fz cũ vniuersitate quadrigen toꝛ q̃ restituit cũ onꝛ suo vt dañ est sola.c.sic tñ restituit vt remaneat penes fideicom.nã cũ tpre testi. tota.cccc.erãt i bonis ꝛ hereditatẽ voluit restitui ergo tota quadrigẽta.vt.j.l.pr.

m Itaq.hoc vꝫ vez esse si sequamur primã rõnem superiorẽ vbi dixit nã heres hic rogatus ꝛc̃.ꝛ ita vꝫ celsus seipsum corrigere:qꝛ in pri.dixit tota.ccc.restituenda:tu dic qꝫ dubitando ponit tã p̃ri as sententias nesciens quam eligat azo.

n Titio primo casu quando coactus a pretore.

n Dare.heres.

p Quo euenit.vbi dicas tota.ccc.legatario dãda:cũ coactus adiuit euenit absurdũ:qꝛ qñ sponte adijt hꝫ legatarius minus:qꝛ pri deꝫ detrahit heres quartã ab vtroqꝫ:ꝛ sic legatarius ex.ccc.hꝫ.ccxxv.tñ ne ergo absurditas emergat non hꝫ plus qñ coactus adijt vt superiori casu q̃ qñ in iussu.i.qñ sine coactione adijt q̃tum ergo i vtroqꝫ sit hiturus legatari solvit marcellus statim i.l.marcellus.ac.

r Marcellus hec.l.corrigit superiorem non in rationibus : sed in his que per eas probantnr secundum azo.ꝛ.h.

s In specie hac.que in superiori lege fuit proposita

t Scribit.scilicet questionem.accursius.

u Ad heredis onus:qꝫ semper presummitur põt tñ aliud eẽ si testatoꝛ nominatim reliquat fideicom.vt ar.§.de le.ij.l.cũ ita.§.fi.ꝛ tunc non detrahitur fal.per fideicõ.vt.j.e.l.fcã.§.si cũ suspecta.ꝛ no.qꝫ lz creditoꝛ onera diuidãtur inter heredẽ ꝛ fideicõ.legata tñ petunt ꝛ prestantur a solo fideicõmiss.ꝛ ñ ab herede ẽt ante restitutã hereditatẽ .vt.C.e.l.fi.nisi cum testatoꝛ nominatim reliquit ab herede:vt hic ꝛ nisi deductis legatis precepit restitui quibus casibus datur heredi electio retinere ꝛ soluere vel fideicommissario restituere totã cautione exacta.vt hic.ꝛ.j.e.l.cogi.§.inde queritur ꝛ nisi heres hẽat plus quarta nec pars fideicom.sufficit ad legata.vt.§.e.l.i.§.is qui quadrigenta.ꝛ.§.fi.

u Dixerit.vt.§.l.proxi. x Iniri.similis computatio.§.de lib.ꝛ posthu.l.si ita ꝛ de hꝫ.instit.l.si ita.§.quidam.ꝛ.l.clemens ꝛ de le.i.l.si quis testamento.§.apud hugo. y Diuidantur.c.retentis ab hꝛde p fal.ac.

z Fideicommissarius.s.sempronius a Legatarius.s.titius.

b Non sponte.sed coactus a pretore.vt in nostro casu.

c Fideicommiss.scilicet sempronium.

d Legatarius.s.titius. e Plus ferre.secꝰ in fo fideicõ.vniuersali:cũ ei fit restitutio a primo:qꝛ ille plus fert.vt.j.e.l.ex asse in fi.ꝛ facit.C. e.l.non iustam.ꝛ infra.e.§.si is:sed argu.contra.§.de au.ꝛ argen . le: l.si.in fi.

f Legatarium.s.titium:

g Dictum est.s.legatarius non plus ferat a fidei.q lucratus ẽ quã tam cũ suspecta ab herede dicta est hereditas q̃ cũ sponte adita.

b Militis.§.e.l.i.§.in filij contra.Jo.ibi.

i Alij.in quoꝛ testif cessat fal.quos dic vt no.C.ad.l.fal.i testõ. ꝛ.§.ti.i.l.i.§.in qbus dam.ꝛ.§.de his qui bus vt indi.l.rescript tum.ꝛ.j.e.l.penul.ꝛ fina.accursius flo.

k Idez pompo.scribit.alias idem pompo.ꝛ alias pompo.

l Ex omnibus. hic constat qꝫ ex omni bus detrahit: fz hoc est in sua electione ducat legata ꝛ ea soluat de sua manu . an omnia sil restituat. vt .j.e.l. cogi.§. inde qritur.fz ar.cõtra .j. e.l.cum heredes õdu ctis acti.

m Ref q̃.hoc accipe si preciũ ad eũ puẽit ita qꝫ euelli nõ possit puta qꝛ sponte alienauit:secus si necessitate cogente vt pro legatarijs vl credito ribus.vt.j.e.l.cuz he reditas.ꝛ.l.ita tamẽ §.actiones. Itẽ ꝛ qñ alienauit res steriles vel q̃ non poterant seruari:quo casu eẽt in culpa si ñ alienasset.vt.j.e.l. mulier.§. fz.n.ꝛ ar.§.ó pe.hꝛ.l. diuus. Itẽ pone ex cã dotis ꝛ de do. pp nuptias ꝛ similes causas spales.vt.cõia õ l.aut.res q̃ in fi.ꝛ ad trebel.aut.p̃ rogatꝰ:i qbus fz alienatio ẽt bodie.bis aũt casibus:qꝛ ex necessitate fit nõ putãtur ei in quãtã. nã ꝛ alias est dria iter volũtariã ꝛ necessariã alienatõnẽ.vt.§. famiber.l.alienationes.ꝛ de ali.iu.mu.c.l.si qꝛ redibito.ꝛ.l.se.ꝛ.C . õ lib. ꝛ.e.li.l.i.item nunqd tenet huiusmodi alienatio vt dominiũ trãseat vꝫ qõ sic vt hic nã non transit ius hereditariũ in fideicõ. nisi restituta hereditate.vt.j.e.l.facta.itẽ expressũ vꝫ.j.e.l.si heres instit.§.i.ꝛ ſm hoc ẽt restituta hereditate non vendicant res alienate.sed p̃.C. cõia de le.l.fi.§.sed qꝛ satis ibi quia absurdũ ꝛc̃.ꝛ.§.finãt auaritie: vbi hẽt,p ñ facta. Jo.in pure hꝛde rogato illa corrigit: vbi dicit satꝭ absurdum ꝛc̃. at in rogato sub conditione etiam per illam tenet alienatio:vt ibi melius qdem ꝛc̃.sed in eo quod ibidem dicit hẽri pro non facta aduenient conditione ꝛ posse vendicari erit ius nouum: sed per autẽ.ibi positam etiã alienatio inhibetur:ꝛ sic quicqd sequitur inde non vz.vt.C.de le.ꝛ con.l.non dubiũ.fic ergo per illã l.alienata vendicantur non expectata restitutione cum i eis nõ possit fieri restitutio : sed non alienata non nisi facta restitutione. alij dñt qꝫ nec hic sed nisi de facto.ꝛ quod dicit computari in quartam verum est fideicõ.volente in odiũ heredis:alij dñt qꝫ tenet in eo qꝫ est.j.quartam.vt hic at in eo qꝫ ẽ vltra:non vt ibi.pri.pla.item ẽ hic ar.quod in vna re potest retineri fal.sicut in quota parte bonoꝛ legata.vt.§.de le.i.l.non amplius.§.fi.ꝛ.l.se.ꝛ ar.§.ad.l.fal.l.si ex pluribus.ꝛ.C.fami.hercis.l.filiũ quem sed p̃rium regulariter solemus dicere.vt.not.C.ad.l.fal.l.ij.ꝛ qꝫ hic dicit speciale iure ueteri : vel si hoc vult fideicom.non alias cum possit vendicare:vt dictum est.

n Quidam.ex disparibus idem si ex paribus.

o Hereditarium distingue aut primo rogauit . ꝛ postea prelegauit.ꝛ non continetur prelegata in fideicommissa.vt supra ad.l.fal. titia:aut ccontra ꝛ tunc aut dixit hereditariam.scilicet portionem ꝛ non veniunt : aut simpliciter portionem vel hereditatis portionem ꝛ tunc veniunt.vt hic.ꝛ infra.c.l.in fideicommis.§.fi.aut quicquid ad te preuenerit ꝛ tunc veniunt.vt C.de fideicom.l.cum virũ vbi de hoc dixi ꝛ fa.supra de.le.iij.l.si titius.

p Decidisse.vt restiaurur.

q Si is qui habitam. ante aditionem qō de familia debet haberi: vt.ō.ad sill.l.iij.§.quod ad causam.h.

r Aperuerit. in totum vel partem. vt.ō.ad sill.l.si quis in graui.§.si quis.ꝛ no.ꝙ ob solam apturam non perdit hereditatē heres: lꝫ pena.c.aur. sit statuta vt.ō.ad sill.l.iij.§.non tm̄.ꝛ.l.necessarios.§.non alias alij contra ꝛ ꝙ eis est hic.ꝛ. C.ō bis qui.vt indig.l. si ea: sed hic expone vl' ꝙ sic.ꝛ .C. de ver.si.le / ge pe.

s Adierit. s.ꝛ tm̄ qō potuit fieri .s. adire clausis tab. si erat ō liberis vel insolidū institutus alias non hodie indistincte potest: vt.C.de ca.tol.§. i.lꝫ hoc casu auferat ei postea vt indigno vt hic dicitur.

t Senatuscō. s. sille. vt qꝛ non vēdicauit necē defuncti. vt.j̄.ꝙ ri.§.ꝛ.ō.ad sil.l.cum fisco ꝛ.C.de bis qui vt indig.l.i.

u Quarc cōmodū: bona ratō qꝛ ad quē spectat vnus ꝛ commodum. vt.j̄.l.proxi ꝛ.C.ō fur.l.si.§.pe.h.

x Transeunt nō hē as plus in textu vs/ qꝫ ibi ꝙ si prohibue rit ꝛc.ꝛ dic transeūt a fisco restituente in fideicommissariuꝫ.ꝙ dodrante. vt.j̄.e.l.re cusare.§. si fisco alij bñt transeunt ad fis cū ꝛ dic pro quarta .s.sicut transeunt ad fideicō. s. pro dodrā te si publicata nō eēt hereditas: ꝛ bñt hoc in textu: sꝫ nō dꝫ eē.

y Testa .i. tabellio/ nē. sic.ō.si qs ali te.ꝙ.

z Non defenderit. super quo pōt distin gui an dicatur occi / sus a familia: ꝛ tunc priusquam adeat dꝫ vendicare si ab alio ꝛ palam idem: si aūt dā statim potest adi re ꝛ postea vendica/ re/sed nō lōga mora ꝛ hec probantur .C. de bis q. vt indig.l. cum fratrem .ꝛ.ō.ad fill.l.iij.§. non tamē ꝛ.l.necessarios.§.i.q

cōmemorauit: sed simplr portōez: in portōem aūt ꝛ p̄ceptiōes videri cecidisse[p]

a Si is qui rogat[q] fuerat hereditatē restituere an qōez ō familia bitaz[q] vel tabulas apuerit[r] vel hereditatē adierit[s]: vel quid eorum q̄ senatuscōsulto[t] ꝙ phibēt fecerit: ac p hoc publicata fuerit hereditas: fiscus cū suis onerib[9] hereditatem acquirit: q̄re cōmodu3[v] q̄rte qō erat bīturus heres institut[9] id ad fiscū ptinet: ꝛ ex trebelliano actiones trāseūt[x]: sꝫ etsi ꝙ phibuerit testamētariū[y] introducere: vel testes q̄uenire: vel mortē testatoris nō defenderit[z]: vel ex alia cā[a] hereditas fisco vendicata est eq̄ q̄rte quidem cōmodū ad fiscū ptinebit: dodrās vero fideicō. restituereť.

b Dē. Quia poterat fieri vt heres istitut[9] noluit adire hereditatem verit[9b] ne dāno afficereť: ꝙ spectū est vt si fideicōmissarius dicerꝫ suo piculo adire ꝛ restitui sibi velle: cogatur[c] heres institut[9] a pretore adire ꝛ restituere hereditatē: qō si fuerit factuꝫ trāseūt actōes ex trebel. nec quarte cōmodo heres ī restitutione vtetur. nam cuꝫ alieno pic'o[d] adierit hereditatē. merito oī cōmodo arcebitur: nec itereſt soluēdo sit hereditas: nec ne. sufficit. n. recusari ab herede istituto: nec illud[e] iquiritur soluēdo sit hereditas: an non sit: opīo. n. vl' met[9] vl' color ei[9] q̄ noluit adire hr̄ditatē ispicitur nō substātia hereditatis: nec īmerito: nō eīꝫ p̄scribi istituto dꝫ cur metuat hereditatē adire: vel cur noluit cuꝫ varie sint hoiuꝫ volūtates: quorūdā negocia timētiū[f]: quorūdā vexationeꝫ[g]: quorūdā eris alieni cumulū: tāetsi ea locuplex videať hereditas: quorūdā offensas vel iuidiaꝫ: quorūdā gratificari volētiū bis q/ bus hereditas relicta ē: sine onere tamē suo.

c Ecia. Sed ꝛ qui[b] magna p̄ditus ē dignitate vel auctoritate arenarij vel[i] eius mulieris que corpore quesitū fecerit[k]: hereditatē restituere cogeť.

d Recusare[l] aūt u Vlpian[9]. nō tantuꝫ p̄tes sed etiaꝫ absentes: vel per epistolaꝫ[m] possunt: nam etiam aduersus absentes postulatur[n] decretum: siue certior sit quorūdam voluntas recusantium adire ꝛ restituere hereditatem siue incerta: ad quod[p] presentia eorum non est necessaria. e Meminisse autem oportebit de herede instituto senatum loqui[q]: ideoqꝫ tractatū est apud Juli. an ad itestatos locū habeat. Sꝫ ē verius eoqꝫ iure vtimur: vt hoc senatuscōsultum ad itestatos quoqꝫ pertineat[r] siue legitimi: siue honorarij sint successiones sed ꝛ ad filium[s] qui in patre est hoc senatusconsultum locum habet: ꝛ ī ceteris quoqꝫ necessarijs: vt a pretore compellantur imiscere se hereditati. sic deinde[t] restituere: quod si fecerit transtulisse videbunť actōnes[v]. f Si fisco[x] vacantia bona ō/ ferantur: nec velit bona agnoscere ꝛ fideicommissario restituere: equiſ sumum erit quasi vindicauerit[y] sic fiscum restitutōem facere. Item si municipes hereditatem suspectam dicant heredes instituti: dicendum erit cogi eos agnoscere hereditatē ꝛ restituere[z]: idem quoque erit ꝛ in collegio[a] dicēdum. g Licio[9] heres institutus sempronio substituto rogatus est ipsi sempronio hereditatem restituere: institutus suspectaꝫ dicebat hereditatem: queritur an cogendus est[b] adire ꝛ restituere hereditatem: ꝛ deliberari potest: sed verius est cogendum eum: quia interesse sempronij potest ex restitutione magis q̄ꝫ ex substitutione habere hereditatem vel legatis vel libertatibus onerata[c] substitutione. nā etsi legitim[9] heres fuerit is: cui fideicō. hereditas relicta ē idē dr̄[d].

k Questum fecerat. expone. vt.ō.de ritu. nu.l.palam ꝛ de his qui no. infa.l. athletas .§. ait prē. ascribebat enim sibi ad dedecus heredem esse talis persone hu/ mil'. nam nec contrahere p̄t matrimonium cum talibus. vt.C.de icest.nu.l. humilem.

l Recusare. s. adire hereditatem.

m Vel per epistolam. vel p̄o etiam p̄o saltem: l' subaudi vel per nuncium. ꝛ fa.ō.p̄o socio.l.actione .§. renunciare.

n Postulatur: postulat enim fideicommiſ. vt iudex decernat: ꝛ cogat habentē adire. ꝛ restituere. h. sed ℈. infra ō re iudi.l.de vnoquoqꝫ: sed hic non est forma talis: de qua ibi dicit: sꝫ qdā iussus que fit extra solēnitatem ar. j̄.e.l.ille a quo .§. si.ꝛ.l.se.

p Ad quod. s. vt certioraretur non est. ꝛc.

q Meminisse. loq. vt.ō. e.l.i. in p̄in.

r Pertineat. facit. C.e.l. iij.ꝛ insti.e.§. preterea. ꝛ.ō. e.l.i.§. hoc aūt cum concor dan. ibi positis. accursius.

s Sed ad filium. s. institutum vel succedentem ab itestato: ꝛ repete hoc sena. consul. pertinet ꝛ sic est littera capitalis hoc sena.cō. ꝛ dic necessarijs. s. seruis a dominis institutis ꝛ restituere rogatus. nā filij. sunt sui necessarij isti necessarij tantum. vt insti. ō here. q̄. ꝛ dif. circa p̄in.

t Deinde. alias. deide: alias demum. accursius.

u Actiones. facit. ō. e.l.i.§. bonorum. accursius.

x Si fisco. co ꝙ heredi instituto auferuntur: vt ab indigno: qꝛ non vendicauit necem defuncti vel dic qō institututs noluit adire nec vendicare ꝛ sic vere possūt dici bona vacantia. h.

y Quasi vendicauerit. s. fiscus necem defuncti sic fiscus adire ꝛc. videbatur. n. fiscum adire non posse: ꝛ sic nec restituere: nisi ꝛ ipse vendicet: sed certe non tenetur cum in pena heredis habeatur. ō. ꝙ quisqꝫ iur. l. fi. ꝛ facit. ō. e.l. marcellus. §. fi.

z Et restituere. sic econtra cis fit restitutio. vt.j̄.e.l. in omnibus. lꝫ enim non p̄t consentire. vt.j̄. de li. vniuer. l.i. verum est facile. vt ꝛ.ō. ori. iur. l. ij.§. deinde. vel facient per eos per quos regitur vniuersitas l' municipiū vt.ō. de condi. ꝛ de. l. municipibus. h.

a Collegio. licito. non al'. vt. C. de hes'. insti. l. collegium: sed singulis de collegio potest legari. vt supra de re. du. l. cum senatus. ꝛ facit. supra. e.l.i. §. si autem collegium.

b Licius. cogendum eum contra videbatur: quia alio iure hr̄e poterat: scilicet per se ex substitutione.

c Oneraria: sed cum omittit ex substitutione in fraudem legatariorum: ꝛ accipit alio modo: nunqd tenetur legatarius ex edicto si quis omiſ. cā. tes. vt C. si quis omiſ. cā te. l.i. Rñ. non quia facit ex voluntate defuncti. vt.ō. si quis omiſ. cā. te. l.i.§ si proponatur.

d Idez dr̄. nam ꝛ hic alio iure per se vt legitimus habere poterat habꝫ ergo directam electionem vel obliquam siue vtilem viam eligat. vt. C. de codicillis. l. si.

e Si quis alio loco q̄ vbi domiciliū hz instituṫ.
f Eum adſſe. adire illuc. z reſtituere. ac.
g Similemqz ei. ſ. dicit iul. cogitur ergo vnus iſtoꝝ ſicut alter adiſ. z reſtituere. Item ſicut vni datur tēpus ſic z alij quo commode poſſit adire locum ar. j. de verbo. ob. l. continuus. §. cum ita. z §. item qui inſulam. z j. c. l. ſe. non tamen per oia ſt̄ ſimiles. naz iuſſus reſtituere certo loco: ſi reſtituat añ q̄ perueniat ad locum deſignatum a teſtatore: tenet reſtitutio. vt j. e. l. ſed z ſi alio in prin. ſed non ita ſi. ante diem. vt. j. l. ſed z ſi ante: ſed promiſſor i diez z promiſſor ad certum locū pares ſunt i hoc. vt. j. de ver. ob. l. continuus. §. cum ita: ibi eoqz tranſacto zc. l' dic q̄ hec. l. ſed ſi antedicit de die incerta: z ſm hoc nō ſt̄ contrarie iter ſe leges: ſed z ſi alio i prī. z. l. fz z ſi añ.

h Sed ſciendū debere vt miniſtrentur a fideicom. vt. l. proxi. z ſic in teſtibus. vt. C. ō teſti. l. quoniam li.

i Sediſſet. ſ. heres.

k Offeratur. a fideicommiſſario ipſi heredi: vti ticio det vt. z. j. e. l. facta. §. ſi ſub conditione z. §. ſi i dāda.

l Adire pſonaliter: ſic. C. ō cadu. tol. §. ne autem. q. d. ñ cogitur illuc ire. ſed hic facit reſtitutionem. vel dabitur tēpus quo ire poſſit. vt. j. l. prox. z. l. ſe. z ō ver. ob. l. continuus. §. cū ita cum ſequentibus. §. z. j. de oper. li. l. quotiens. z. d. §. ſi ſub conditione. ac.

m Veſpilionis. turpe nomen ē. i. latro. q. ſpoliās ui: vel ille qui portat feretrū regium ad ſepeliendū: dr veſpilio vel qui non videt mane l' ſero: vt. ſ. ediſ. edi. l. idē of. §. pe. ſed ibi ē. veſpilio: ſi ergo inſtituam te heredem ſi hoc nomen tibi aſſumas. z rogo vt heredi tatez reſtituras remittitur nominis impoſitio ſz nō onuſ reſtituēdi: vt hic. z. j. e. l. facta. §. q̄ ſi ſub conditione z fa. ad hoc. j. de don. l. hoc iure. §. ſi. azo.

n d Ætate. quia nimis ſenex eſt: vel nimis puer.

o Licēat. quia non ſit inde relegatus: z eſt ar. contra eos qui impetrant litteras in loco non tuto: ſic. ff. ex qui. c. ma. l. iij.

p f Ed z ſi alio. adire. ſ. hereditatem. puta boñ.

q Abſit. puta mutine.

r Abeſt. i. mutine z hoc cum nolebat deliberare: ſed ſtatiz ſpernere vt ſuſpectam: alias cogitur adire vbi abeſt ſed non reſtituere. vt. j. e. l. ſi legat⁹ in prin. que eſt contra z fa. ſ. de iudi. l. ſed z ſi reſtituatur. ij. Rñ.

s Impetrauit. q̄ poteſt etiam iure nouo. vt. C. de iur. deli. l. fi. §. ſed quia quidam. t Putat. ſ. e. l. quia poterat. z. j. e. l. omnes.

u Hereditatem. z tunc adhibit.

x Si quis ſub conditione. nihil agit diſtingue aut ē ſub conditione inſtitutus z rogatus per pñs ſub eadē conditione reſtituere: z tunc nec adiſ nec reſtituere poteſt ante conditionez: z ſi fecerit non tranſeunt actiones niſi exiſtente cōditione heres ratum hz q̄ fecit vt hic z. j. l. prox. quo caſu retrofacta trahuntur ad pñs: ſic. ſ. cōia p. l. fi. in prin. aut fuit pure inſtitutus z ſub conditione rogatus. z tunc ſi ē caſualis cogitur adire ſed non reſtituere niſi in caſu quē hēs. ſ. e. l. i. §. ſed z quotiens: z ſi fiat reſtitutio ante conditionem ſi vz. vt. j. e. l. ſed cū ab herede. z. l. ſe. z. l. ſe. z. ſ. dc. l. iij. l. vxorem. §. ſeium. ſi autem ē oīno exitura: poteſt fieri ante reſtitutionē. vt C. de fideicom. l. poſt mortē nec ob. ſ. de lega. ij. cū pf. §. hereditatem. z. §. a filia: vt no. in. d. l. poſt mortē nec ob. ſ. dē le. iij. cum pater. §. hereditatem. §. a filia. vt no. in. d. l. poſt mortem.

y Æd z ſi ante diem. ſ. inſtitutionis: vt conueniat precedentibus: ſz hic quō cum non poſſit fieri inſtitutio ad certum tempus vl' ex certo tempore vt inſti. de here. inſti. §. heres. Rñ. dies fuit incertus z ſic idē q̄ conditio. vt. ſ. de condi. z de. l. i. vel dic q̄ erat miles teſtatoꝝ. vt. ſ. ō teſtimi. l. in fraudem. §. miles z ſecundum hoc non ob. ſ. e. l. recuſare. §. fi. z. l. ſed ſi alio. z. j. l. prox. §. antiſtia. z. l. imperatoꝝ que ſunt contra.

z Quia non ita. ſic. ſ. de iureiuran. l. iij. §. fi. z hic z de contrahē. ēp. l. cum ſeruo. z. ſ. man. l. diligenter. Item q̄ de die dicit hz locū niſi gfa fideicō. ſit dies appoſitus. vt i ſingulario no. in. d. l. p⁹ mortē.

a a Aud. iulianū. legatū. i. plegatū cū duo eſſent. vt ſtatim dicit. alias a ſeipſo nō poſſet ei legari. vt. ſ. de le. i. l. legatum eſt de. §. i.

b Adijt. n. licz coacte z fuit heres q̄ coacta volūtas. ē. vt. ſ. q̄ me. cā. l. ſi mulier. §. ſi metu: ſed an hoc caſu retineat quartā vſ q̄ ſic: q̄ non fuit forte coactus niſi cā tiue: ſed dic ſm. h. q̄ non retinet. q̄ alieno ſuo periculo adiit. vt. ſ. e. l. q̄ poſſat.

c Ā fideicommiſ. q̄ a coherede.

d Onus. ſibi impoſitum: z fa. j. e. l. ita tamen. §. ſi preceptis z l. ōbitor in fi. i. Rñ.

e Si duo. extranei. z q̄ dicit a patre reſpectu impuberis dicit qui erat filius.

f Subſtituti. vulgariter vel melius pupillariter: cum dicit. j. de. fil. tab. non tñ. fuit adita pupillariſ vnde ſubſtituti admitturtur ex tacita vulgari que in eſt in exp̄ſſa pupillari. vt: ſupra de vulg. ſub. l. iam hoc iure.

g Accepti. puta qui dam al' cui hereditatem rogati ſunt reſtituere ſubſtituti.

h Vnum. ex heredibus. ſic. j. de bo. libe. l. cūaz. §. vt. patron⁹ z hoc dōmū poſt mortem impuberis. vt. j. co. l. ita tñ. §. a pre z. ſ. ō vulga. ſub. l. ij.

i Adire. ſ. ex inſtitutione. ac.

k Tabulis. vt. j. e. l. mā. q̄. §. ſi qs cōpulſus. z. l. ita tam. §. q̄ ſi duo. z inſti. ō pupil. ſubſt. §. liberis. z. ſ. de vul. ſub. l. ij. §. ad co. h.

l Ex ſubſtitutione. dicta vulgari tacita icluſa in pupillari exp̄ſſa.

m Adire. ēt ille qui repudiauit pñam. lz enim q̄ repudiet hereditatem paternam nihilominus poteſt adire pupillarem dum tamen pro parte fuerit inſtitutus in pñno non i aſſe. vt. ſ. ō acquir. hēr. l. q̄i tum in fi. z. j. e. l. ita tamen. §. qui ſuſpectam. caue tam tibi quod hic. §. loquitur qñ pupillus ñ adiuit ex inſtitutione: alioquin non foret cogendus aliquis ex coheredibus ſuis adire ex inſtitutione ut ō paternū teſtm̄ valeret z ſic per pñs pupillare: q̄ iam valeret p aditionē pupilli. nā ſufficit vnū ex heredibus adire: vt hic dicit. b.

n Hereditatē. nā non eſt aliqua hereditas impuberis. q̄ iſti ſubſtituti pñt adire z reſtituere: q̄ impubes non adiuit vt dictū ē: z ita iſti admittuntur ex ſubſtitutione vulgari facta filio expreſſa vel tacita q̄ intelligit i pupillari expreſſa ſi ponas pupillare factā q̄ magis videtur cum dicat Fas tab. aſſe factas: alioquin. ſi eſſet vulgaris exp̄ſſa: non iure poſſent dici Fe tabule. vt inſti. de pu. ſub in prin. z §. igf nec exigeretur aliquem adire ex inſtitutione: cuz poſſit adiri ex ſubſtitutione vulgari ōmiſſa inſtitutione: z iciperet teneret teſtm̄ a gradu ſubſtitutionū q̄ fieri pōt. vt. ſ. de lib. z poſth. l. iij. §. fi. z. j. ō. l. ſi. tab. l. i. §. ōferī. h. ſz nōne adeūti ſuā ptē accreſcit alia repudiantē cohēs adire. Itē aduenire noīe ipſo iure accreſcit dimedia pris pupilli: cū dicas ex vulgari tacita cū admitti. p dictā. l. i teſtō. Rñ. vez ē niſi cogeret go cogīt. Rñ. cogīt vt ſit hēs ex volūtate q̄ fictiōe iuriſ hēs erat. itē ō qua inſtituēda fuerī rogati. ſ. ō ſua inſtitutiōe l' ſubſtitutiōe l' ō utra qz. Rñ. ō quacūqz vis cū z ō aliēa poſſēt rogari z nedū ō ſua tota l' pte. vt. j. e. l. cogi. §. fz z ſi quis.

o Procuratoꝝ. fideicom. abſentis.

p Utrum. abſenti fideicom.

q Et reſtituere. vt. j. e. l.

restituta.§.sed ꝛ si voluntate.sic ecõtra heres potest per nunciũ vel per epistolã recusare vt.s̃.e.l.recusare sed ꝓ.s̃.de iure do.l.si mulier §.ex asse.So.non potest procuratori in rem suam quasi ipse sit fideicommiss.vt ibi sed simplici sic vt hic.

p Succurri.vt non teneatur creditoribus hereditatis vt.j̃.pri.§.

q Cautum. sit.s.de rato a procuratoꝛ dũ tamen verus sit procuratoꝛ.vt.infra.e. tutu.l.quidam.§.etiaꝫ.

r Decesserit.vꝛ ergo extingui fideicõ. si decedat fideicom. ante restitutionẽ sibi factam:vt hic ꝛ .j̃.§. proxi.ꝛ de le.i.l.cum filio in fi. sed contra est qꝛ vadit ad heredem .vt.j̃.e.l. cogi.§. idem metianus .ꝛ.l. postulante ꝛ hic ꝛ.j̃. proxi.§.non bꝫ here dem ꝛ in illa cuꝫ in filio retinet. vt pecu liuꝫ ex sua non filij p sona.

Antistia.eiqꝫ.s.al/ bine.ac.

t Filiã.s.suã albine.

u Rogauit . scilicet albinam.ac.

x Sed ꝛ ticium. scꝫ coheredem.

y Hereditatem. cũ. nubilem cõplessꝫ etatem.vt.j̃.e.l.patrem.

z Cõpellendũ per filiam albine.vt.j̃.e. l.cogi.§.fi.sꝫ quõ cũ ad huc non fit libera vt.j̃.e.l.non ẽ cogendus. So.hic erat an cilla hereditaria alio quin secus . vt.j̃.l. si patroni.§.imperatõ vel hic de facto sic accidit.

a Libertatem.s.directam que demum post aditionem competit. vt.C.de ca.tol.§.si nouissimo.

b Quo auc.non alias.vt.j̃.e.l.restituta in fi.

c Statim.sed quõ ante diem nuptiarũ incertũ .vt.s̃.l. proxi.ꝛ.j̃.e. l.ita tñ.§.a patre.ꝛ.l.si patroni.§.i.que sunt ꝑ.Rñ.si sponte adijt nõ cogitur restituꝛe.vt in ꝑijs sed alias cogitur ꝛ adire ꝛ restituer ꝛ stati:vt nullũ cõmodũ vel incommodũ penes eũ remancat.vt.s̃.e. l.qꝛ poterat:sed tñ per talẽ restitutionẽ non transeunt actiones. vt in cõtrarijs ꝛ si ỏcedat fideicõ.ante diẽ aut coherede relicto nõ fiet venditio per creditoꝛes vt no.s̃.proꝛ.in ver.nec veteri.aliogn sic ꝛ interim differetur venditio cũ fideicõ.paratus sit defendere ꝛ hoc dicit hic.ꝛ.s̃.§.vtrũ.ꝛ.j̃.e.l.ille a quo in prin.vel distingue: an fuit i stitutio pura ꝛ restitutio condicionaꝫ vel ipsa institutio ꝓditionaꝫ vt no.s̃.e.l.sed ꝛ si alio ꝛ hec vera sũt:qñ rogatus solus ẽ heres institutus si aũt hẽat coheredem:q partem suã agnouit:non est locus ꝓ stitutioni diui seueri de qua hic dicit:vt pp metũ creditoꝛ cogatur rogatus adire ꝛ restituere ante diem incertũ:cũ sua pars accrescat coheredi cũ onere fideicõ.adeunti : q ꝛ defendet a creditoribus : ꝛ hoc dicit.l.proxi.vsqꝫ vbi nec pupillũ ꝛc̃.sed opponitur tũc hic pone duos institutos.ꝛ vnũ pure rogatũ restituere: poterit hic pure institutus cogi adire ꝛ restituere:non ꝙ attento alteri põt accrescere cũ onere fideicõ.sed.Rñ.hoc fit sm voluntatem defuncti sed altero casu cum est rogatus sub ꝓditione ẽ ꝑ voluntatem defuncti ꝙ ante restituat.vnde fieri non potest:si alij cõi remedio potest consuli.sed si non põt ẽt tunc cogitur restituere añ conditionẽ. vt qñ vn⁹ solus est institutus ꝛ rogatus sub conditione:vt hic ꝛ.j̃.l.proxi. vſ qꝫ illuc nec pupillum ꝛc̃.sed abinde vsqꝫ ad.§.si ex testõ qui est i.l. sequen.ibi dices.

d Antistie.s.quondam .nam mors omnia soluit:vt in aut.de nup.§.deinceps.

e Non extitisset.s.aliquis predicte antistie quo casu constituto curatoꝛe bonis fieret venditio.vt s̃.de cura.bo.dan.l.ij.

f Adijt.ꝛ ante conditionem vel diem restituit:ꝛ post fideicom.ỏcessit ante conditionem sine herede vt in casu antistie.

g Vbicubi restituatur.i.restitui postuletur:imo proprie ꝛ dic restituram ante conditionem fideicõ.deinde ante conditionẽ mortuo. vt.s̃.§.vtrum ꝛ idem vbicunqꝫ vnus solus ẽ institutus pure ꝛ sub conditione vel in diem restituere rogatus ꝛ restituit ante diem:vt fideicommissario mortuo ante diem.vt conseruetur heres indẽnis . item no . exemplum principis sequendum:sic.s̃.ꝙ.me.cã.l.metum.§.sed ꝙ ꝑtoꝛ aĺ. contra.vt.C.de sen.ꝛ inter.l.nemo iuder.

b Sed cũ ab herede.hanc expone.vt proxi.l.dixi cũ qua ꝓtinuaĺ.ac. exemplũ hoc sequẽdũ: si cubi euenerit:vt restituatur⁸ fideicõmissaria hereditas ei qui cõpulit adire ꝛ restituere hereditatem sibi.

Sed cũ ab herede[b] ꝑ Aul⁹ ꝙ parte istituto fideicõmissaria hereditas sub cõditõe relicta eẽt ipatoꝛ titus antonin⁹ rescripsit nõ esse locum cõstitutõi sue:neqꝫ pupillũ extra ordinẽ[k] iuuandũ:psertiꝫ si no uuꝫ bñficiũ cum alteri⁹[l] iniuria postularetur. vt Vlpian⁹.

i Ille a quo[m] sub ꝙditõe fideicõmissũ[n] relictũ est:ꝛ causari quidem non poterit ne conditio deficiat: et hereat actionibus cuꝫ nullum damnum sit futurũ sm ea que ostendimus:iam igit nõ desideraĺ heredis pñtia. Si de testõ[o] aliquid q̃raĺ heres non dꝫ audiri:si suspectaꝫ si bi hereditatẽ dicat:nam etsi maxie dicaĺ[p] :vel⁹ ius testandi non habuisse cuꝫ qui testat⁹ est:ꝛ de viribꝰ[r] testamẽti:vel de sua[s] cõditõe:nõ erit audiendus. quid ergo si de viribꝰ fideicõmissi[t] tractetur:hec qõ a ꝑtore prętermittẽda non erit[v] : sꝫ quid si fideicommiss.dicat adeat prius: ꝛ sic[x] de hoc q̃ratur:credo interdum audiendum fideicõmissariuꝫ:si cognitio ꝓplioꝛẽ tractatũ hẽat: finge .n. vba fideicõmissi[y] de longinquo

i Neqꝫ pupillum. tribus modis pone casum primo pupillus fuit solus pure istitutus. ꝛ sub conditione rogatus ꝛ petebatur vt cogeretur adire ꝛ restituere ante conditionẽ ꝛ ipse petit extra ordinem iuuari.s. per in integrum restitutio vt nõ cogatur ad predicta asserens quod si restituat ꝛ fideicommissarius decedat ante conditionẽ:ipe remanet obligatus creditoribus sed non timeat ob qꝛ non remanet obligatus ꝙ constitutionem diui pij:vt hic ꝛ.j̃.l.vroꝛ.que ꝓtinuaĺ cuꝫ ista:ꝛ secũdũ hoc redit hic ad casum.l.precedentis alij continuant cũ proxio in eadẽ.l.se.ꝙ vnus ex hẽ dibus pure institutus rogatus fuit de restituendo cuidam pupillo sub conditione qui institutus spõte adijt.certe non habꝫ locuꝫ constitutio diui pij.vbi est rogatus restituere pupillo ante conditionem : nec in hoc pupillus potest iuuari per restitutionem cũ in ꝑ iudicuꝫ rogari fieret: ꝛ lex .s.ille a quo non continuaĺ cũ ista l'dic ꝙ pupillus fuit coheres pure institutus ꝛ rogatus ꝛ restituendo ꝙ ditione ꝛ sponte adijt:ꝛ fideicom.ante conditionem ỏcessit sine herede certe locus nõ ẽ constitutioni diui pij i hoc:vt pupillus hẽs si teneatur:imo teneĺ creditoribus ꝛ ꝙ dicit extra ordinẽ nõ iuuandũ.i. ꝑ constitutionẽ diui pij qꝛ esset cũ iuria creditoꝛ:secus si coactus adijsset vt.j̃.l.proxi.sed in casu vbi non iuuaĺ ꝑ constitutionẽ diui pij põt tañ iuuari ꝑ prętorẽ:si dãosã hereditatem adiuit.vt.C.si vt ab hẽ.se ab sti. per totum ꝛ secundum hoc continua.l.sequentem.

k Extra ordinẽ.i.per restitutionẽ in itegrũ ꝙ ẽ extra ordinariũ auxiliũ vt.s̃.de mino.l.in cause:secundum primum ꝛ secundum casum.at sm tertium proꝛ beneficio restitutionis.ponit ac.

l Alterius s.fideicõ.sm primũ casũ vel heredis:sm alium:vel creditorũ sm tertium ꝛ no.non peti in preiudiciũ alterius:sic.C.ỏ eman.l.nec auus ꝛ dic iniuria s.magna secus si parua.vt.s̃.nequid in lo. publi.l.ij.§.si qs cum similibus.

m Ille a quo.siue continues cum precedenti siue non dic.s hereꝫ puꝛ ꝛ solus institutus.ꝛ de restituendo sub conditione rogatus fideicom.s. vniuersale non põt cãri.i. cõqueri si cogatur adire ꝛ restituere:qꝛ timeat fideicom.ỏcedente añ conditionẽ ne ipse inhereat actionibus.i.sit obligatus q̃ ante ẽ.cũ ergo nõ timeat ẽt se absẽte cogi poterit adire ꝛ restituere ꝛ sic iſert ex eo ꝙ ostendimus.§.vtrum.ꝛ.§.antistia.ꝛ.s̃.l.apud iu. ꝛ sa. ad hoc ꝙ absente cogatur.s̃.e.l.sed ꝛ si alio.

n Fideicom.i.fideicom.hereditas.

o Si de testõ dicat .ꝛ per hoc adire recusat.

p Dicatur.per heredem. q Vel.proꝛ saltem:vt qꝛ dicat fuisse minorem quatuordecim an.vt.s̃.de te.l.qua etate vel dic ꝙ hoc vel respicit aliud vel quod statim sequitur.

r De viribus.ꝙ dicit hẽs non valere qꝛ continet exheredationeꝫ l' ꝑtitionẽ:secus si hoc dicat filius exheredatus vel preteritus vt.j̃.e.l.ita tamen.§.quotiens filius s De sua.s.defuncti.q.d.heres se.icertũ fuerit paterfami.vel filiuſſ.defunctus non ideo se excusat vt hic:at si per se adiret hoc noceret:lꝫ non noceat si vti de sua heredis conditione dubitet vt.s̃.de acqui.here.l.heres insti.§.fi.et.l.sed ꝛsi de sua.

t Fideicõ.non ãt de viribus istitutionis. u Non erit: sed terminabitur antcꝙ heres adire cogatur:ꝛ hoc de facili põt finiri alias differtur post aditionem.ꝛ hoc subijcit.sed quid ꝛc̃.

x Est sic.s.post aditionem querebaĺ.valeat fideicom.vel non.

y Verba fideicõ.ex qbus apparebit valeat fideicõ.vel non vt si sunt apta verba menti testatoꝛis valeat.aĺ nõ vt.s̃.ỏ.le.i.l.iiij.ꝛ de.leg.ij.l.vnum

ex ſa.§.fi.ꝛ.de le.iij.l.librorum.§.idē caſſius.ꝛ.C.ō fideicom.l.cum virum
Jt ē ex precedentibus ꝛ ſe.intelliguntur media ꝛ ex conſuetudine loquē
di ꝛ charitate.vt.s̄.ō lega.i.ſi ſeruus plurīū §.fi.ꝛ.ō tc.l.hēdes.§.i.ꝛ . dic
vt no.C.de fidei.l.voluntatis. Jtē no.quod iuſta eſt cā dilationis pp ſcri
ptūrā ſic.s̄.de eden.l.p̄tor i fi.ꝛ.l.ſi quis ex ar.in p̄in.ꝛ.l.veluti. Jtem ad
hanc diſtinctionē eligat ꝑ
lixiorem inquiſitionem vl̄
non fa.s̄.ad exhi.l.iij.§.ibi
dem.ꝛ.C.de compe.l.f.ꝛ.j.
vt in poſ.le.l.is ā quo i p̄ri.
l.ꝛ de car .edic.l.iij.§.cē.ꝛ.
§.due ꝛ faciūt ad id quod
decimus:dolo facis: ſi pet̄
tc.nam vera ē regula ēt in
poſſeſſoris ſi contineti cō/
uentus poſſeſſore p̄obare
de ſuo iure.vt.C.de edi.di
adri.tol.ij.

3 Petendam.ſ. cognitio
nem.

a Decedens non ergo he
res heredis cogitur adire:
vt hic ar.contra.C.e.l.pe.i
fi.ſed dic vt no.C. de fidei.
l.eam q̄ in gloſa.hic idubi
tabiliter.tc.ſed illud p̄ſtat
q̄ ſi heres poſt aditionem
decedat quod eius hēs co
gitur reſtituere.vt.j.e.l.ſi p̄
uus.§.ſi quis ꝛ.l.q̄uis.§.i.
ꝛ.C.de fideicom l.ſi in per
ſona ꝛ.j.e.l.quidam i p̄in
q̄nimmo ꝛ ſi decedat poſt.
actionem uel iuſſum ātēq̄
adeat:vt.C.e.l.ñ iuſtam ac

b Tempeſtiuum.i. tēpus
ē ſic.s̄.in probe.dige.§.ſed
ordinem.

c Imperium.no . par ipa
rē non haber imperium ſic
.s̄.de ar.l.iij.§.fi.ꝛ.l.ſe.ꝛ de
ma.vin.l.apud.§.apud nec
in maiorē.vt.s̄.de mino.l.
minor autez.arg.contra.s̄.
de offi.procon.l.i.

d Dubijciant. vnus p̄tor
ſub alio vel cōſul.ſub ꝓſu/
le:q̄nimo ꝛ maior ſub mio
ri.vt.s̄.de iu.om.iu.l.eſt re
ceptum.§.ſed ꝛ ſi.

e Triplici.imo duplici.nā
dicens ſuſpectā ꝛ coactus
idē eſt officium heredis.vt
s̄.e.l.qa poterat:ſed p̄ima
facie tria videntur. Jtē no.
q̄ nemo ſe cogit ſic.s̄.ō ar.
le.pe.ꝛ ō dōa.iter ui.ꝛ vx.
l.q̄ ūt.§.vxori.it̄ no.q̄ dif
ficile ē q̄ vnus vicē duorū
l'pluriuz ſuſtineat : q̄ dic.
vt.s̄.de pac.l.ſi plures .ac.

f Et coacti.ꝛ p̄to.i.vt di/
ctum eſt.ac.

g Impetrandū.fic.j.de fi
deicō.lib.l.itaqz . accurſi⁹.

h Si qs filiuſſa . patrem
ſuum inſtitutū ab aliquo.

D ꝛ rogatum reſtituere. hereditatem bugulinus.

In Am q̄ ius poteſtatis.non vī eſſe in p̄tāte.vt.s̄.de bis que ſūt ſui l'
al'.iu.l.filiuſſa.ꝛ de ca.di.l.nā tc facit.n.hoc tanq̄ magiſtratus non tanq̄
filius.ſic.ꝛ.s̄.q̄ cuiuſqz vniuer.l.item eoz in p̄in.ꝛ.ar.s̄.ō adoptiuo.l.ſi
pater.§.qui duos:vnde ꝛ arbiter ꝛ ēt iudex qñqz pōt ee. in rem patris.
vt no.s̄.de arbi.l.quin etiam.

k Sed ꝛ qui repudiauit.iuſta cā ē ſi fideicommiſſarius vult eā adiri ſuo
periculo.vt.s̄.e.l.qz poterat ſed ꝑ ſe nullus repudians pōt poſt ea adire
vt.C.de repu.here.ſicut niſi in caſu.vt.C.e.l.fi.item hoc ſi bona ſunt i eo/
dem ſtatu.alias ſecus vt ſubijcit.

l Pupillum.qui erat fideicō.i.non oz p̄etorem dare ei reſtitutionem i
integrum vt poſſit heres inſtitutus cogi adire ꝛ reſtituere poſt repudia
tionem niſi ex cauſa vt ſubijcit:vt quia pupillus erat de ſuis. vt.C.de re
pu.here.l.fi.ꝛ non habeat heres ſubſtitutum:vel non erant omnes res vē
dite vt non obſtet.s̄.de mino.l.quod ſi minor.§.ſceuola.vel ē cauſa ſi ſe le
ſum ſui facilitate vel aduerſarij dolo oñdat.ſ.ſubſtituti:vel alterius qui

petendaz³ :ꝛ iuſtaz deliberatōez ō
quātitate fideicōmiſſi icidere:dicē
dum erit compellēdū euz adire: ne
p̄ius heres decedēs[a] fideicōmiſſa
rium decipiat . Tēpeſtiuuz[b] eſt
requirere p quē quis cogaī adire
ꝛ rēſtituere hereditatē: veluti ſi p̄tor
aut conſul fuerit heres inſtitut⁹: ſu
ſpectamqz hereditatē dicat:an co/
gi poſſit adire ꝛ reſtituere: ꝛ eſt di/
cendū quidē p̄torem in p̄torē:vl' cō
ſulē i conſulē nulluz imperiū[c] hēre
ſed ſi iuriſdictioni ſue ſe ſubijciūt[d] :
ſolet p̄tor in eos ius dicere . ſed ꝛ ſi
ipſe p̄etor heres inſtitut⁹ ſuſpectaz
dicat ipſe ſe cogere non poterit: qz
triplici officio[e] fungi nō pōt ſuſpe
ctā dicentis ꝛ coacti[f] ꝛ cogētis: ſed
in his oīb⁹ caſibus atqz ſimilibus
p̄incipale auxiliū ipetrandum eſt[g].
Si quis filiuſſamilias ſit ꝛ magi/
ſtratū gerat:patrē ſuū[h] in cui⁹ ē po
teſtate cogere poterit ſuſpectam di
centē hr̄editatē adire ꝛ reſtituere.

Am qō ad ius[i] Ver
mo. publicū attinet nō ſequit̄ ius
ptātis. Sed ꝛ qui reputauit[k] he
reditatē cogetur adire ꝛ reſtituere
ipſam hereditatem ſi iuſte cāe alle/
genī. plane ſi bona venierit non oz
p̄torem:nec quidē pupillū[l] reſtitue
re niſi ex cauſa: vt diuus pi⁹ reſcri
pſit Si quis compulſus adierit
hereditatē ex teſtō qō ſeōas tabu.
bēbat.q̄ſitum eſt an p aditōem ꝛ ta
bule ſecūde firmarent : q̄ videbā/
tur euanuiſſe non adita patris here
ditate. Julian⁹ lib.xv. ſcribit ꝛ ſe/
quētes tabulas cōfirmari[m]: q̄ ſnia
veriſſima eſt:nemo.n. dubitat etiā
legata p̄eſtari ꝛ libertates compe/
tere:ꝛ cetera quecunqz ſint i teſtō[n]
perinde valere:ac ſi ſua ſponte he/
res hereditatē adijſſet. Qui cō/
pulſus[o] hereditatem adijt ſicuti ce/
teris cōmodis careat: ita hoc quo/
que caſu careat[p] ne poſſit penitēdo
quartam retinere[q] :ꝛ ita inuenio ab
imperatore nostro ꝛ diuo patre ei⁹
reſcriptum. Non omnis autez[r]

ſuſpectam hereditatem repudiatio
ne amiſſam cogere poteſt adiri ꝛ ſi
bi reſtitui:ſed is demum ad quem
actōes tranſire p̄ſit:neqz.n.equuz
eſt ad hoc quē cōpelli adire heredi
tatē vt emolumentum quidē here/
ditatis refūdat[s] :ipe vo onerib⁹ he
reditatis obſtrict⁹ relinq̄tur. quare
ſi fideicōmiſſuz[t] pecuniariuz alicui
fuerit relictū ceſſat cōpulſio:nāetſi[v]
idēnitatis cautio offerat:,pide qui
hereditatē[r] rogat reſtituere : is de/
mum cōpellit reſtituere. Sed ꝛ
ſi quis bona[v] rogatus ſit vel famili
am³ :vel pecuniā[a] rogeī:vel vniuer
ſam rem meā. Paulus.
El oia ſua. Ulpia.
Dogi poterit hoc idē:etſi patri
moniū fuerit rogat⁹ :ꝛ ſi facul
tates:ꝛ ſi quicquid hēo: ꝛ ſi cēſum
meū:ꝛ ſi fortunas meas: ꝛ ſi ſubaz
meā:ꝛ ſi peculiū[b] meū teſtator dixe
rit:qz pleriqz p̄imoniū ſuū peculi
um dicūt:cogend⁹ erit.de ſucceſſio
ne.n.ſua ēt hic rogauit[c] : nec igno/
ro i qbuſdā ex bis metianū dubita
re:ꝛ volūtatis eē dicere qōem:vtz
de pecunia tm̄[d] :an ꝛ de ſucceſſione
teſtator ſenſit. In ābiguo tñ ma
gis ō ſucceſſione ſenſuz dico:ne in
tercidat fideicōmiſſū[e] . Sed ꝛ ſi
quis ita rogauerit qcqd ad te ex he
reditate boniſue meis p̄uenit[f] : ro/
go reſtituas cogi poterit adire ꝛ re
ſtituere hereditatem ex trebelliano
ſenatuſcōſulto:quāqz p̄uenire p̄to
p̄ie[g] dicaī q̄ deductis onerib⁹ ad
aliquem peruenit . Et generaliꝛ
autem poteſt dici:ita demum quem
non poſſe cogi adire ꝛ reſtituere he
reditatem ſi de re vel de quantitate
fuerit rogatus[h] : ceterum ſi de vni/
uerſitate[i] ſenſiſſe teſtatorem appa/
reat nulla queſtio eſt: q̄n ſiue ſuſpe
ctam dicat cogi poſſit : ſiue ſponte
adit:ex trebelliano tranſeant actio/
nes. Inde queritur ſi quis here
ditatem rogatus ſit reſtituere[k] : de
ducto ere alieno vel deductis lega/
tis an ſuſpectam dicens cogi poſſit

ab inteſtato poſſe ſuccedere.vel dic cauſa:quia fuit ſuorum maioz
vt ſupra de mino.l.ſi in emptione.ꝛ.j.de bo.libe.l.libertus qui ſol.
vel ratione vicinitatis.vt.s̄.de.le.ij.l.ſi is cui fundum ſed ar.cōtra
.j.ſi quid in frau.pa.l.i.§.alias.ac.

m Si quis compulſus confirmari.vt.ꝛ.s̄.de vulga. ſubſti.le.ij.§.
adeo ꝛ.l.qui plures.
§.fi.ꝛ facit ifra. eo.l.
ſi.patroni.§.fideicō/
miſſam.ꝛ. C.e.l. non
iuſtam.

n Teſtamento.pa/
trono que ſequūtur
ſecūde tabule ꝛ facit
.s̄.e.l.apud.§.iul.

o Qui compulſus.
commodis que occa
ſione hereditatis ei
deferebantur.

p Caret.que cōmo
da habere non potu
iſſet ſi nō adijſſet. vt
vt.j.e.ita tamē.§.q ſu
ſpectā : ſeeus ſi here
potuiſſet.vt.ſup̄.e.l.
apud iu.in p̄in.

q Retinere.hoc fal/
lit in p̄ono.vt.j.e.l.
ita tm̄.§.ſi patronus.
vl' dic vt ibi.it̄ fallit
j.e.l.ſi patroni . §. q̄
fortis. Jtē no.non
admitti p̄tiam ſic.s̄.
de edil.edi.l.quis ſit
cū concr.ō.C. ō ſum
tri.l.fi.§.ſed quia.

r Non ois .ſ. fidei.
qz nō ſingularis pōt
cogere.ſ.heredē alij
dñt ñ ois.ſ.heres . ꝛ
bñt ifra cogi.tc.p̄i/
ma placet.

s Refūdat.p ſingu/
laria fideicom.

t Fideicō.ſ.ſingula
re ꝛ fac̄.j.e.l.mulier i
fi.ꝛ.l.cogi.§.ꝛ gnāliꝛ
ꝛ.s̄.ſi qs ōmiſ.cā te/
ſta.l.ſi quis ōmiſ.i.f.

u Et ſi.i.quāuis.

x Hereditatē.bis v
bis rogo reſtituas
hr̄editatē totā vl' pte
quotā.vt.j.e.l.co.§.ſi
quis heres ꝛ.l.ita ta
men.§.trebel.

y Bona.ſ. reſtituer
ꝛ ſic no.q̄ largi⁹ hic
accipit nom̄ bonorū
q̄ alias vbi accipit
deducto ere alieno.
vt.s̄.de iure do.l.mu
lier.ꝛ.j.ō v.ſig.l.ſub
ſignatū.§.bona . ꝛ.l.
,ppie:ſz hic ñ ſic vt
hic accipitur .j.e.l.ſi
legatuz.§.i.ꝛ.j.ō bo.
poſ.l.iij.in p̄in.

Familiam.i.ſubſtantiam ſic.C.de verbo.ſig.l.fi.

a Pecuniā.appellatio pecunie ꝑ tota ſubſtantia ponit.vt.j.ō v.
ſig.l.prope.modū non ergo verba ſena.cō.in hoc ꝛ inferioribus exē
plis:ſed ſententia inſpicitur.vt.j.e.l.vbi.§.i.

b Dogi.peculiū p̄o patrimonio liberi hoīs hic ponitur peculi
um alias munitis modis accipit̄.vt no.s̄.ō pecu.ſub. Ru.

c Rogati.i.rogaſſe.vī quo ad mentē:q̄ ſufficit.vt.j.e.l.vbi.§.i.

d De pecunia.ſ.mñ numerata maxime cū dicit pecuniā vel cenſū.

e Ne.itercidat.no.ſic.s̄.de re du.l.quotiens cū ſuis concor.

f Peruenerit.quo caſu veniunt p̄elegata.vt no.s̄.e.l.mar.§.qdā.

g Proprie.no.ſic.s̄.de hf.vendi.l.ij.§.illud ꝛ de le.ij.l.q ꝺcubinā.
§.ij.ꝛ.s̄.de vul.ſub.l.ex facto.§.iu.ꝛ de peti.hr̄.l.vtrū.ꝛ.j.de ver.ſig.
l.nomen ſi.§.fina.ſed ſic.vt hic accipit̄.s̄.ſi quis aliquē ti.p̄o.l.ij.

h Rogatus.vt ꝛ.s̄.e.l.nam quod.§.non omnes.

i De vniuerſitate.tota vel parte quota.vt.§.ſi quis heres.

k Reſtituere.hereditatem ſubaudi:ꝛ videtur quod non:qz ui.tc.

l Putāt.ꝛ male. deductione legatorum ꝛ eris alieni.
m Unum ex iure.i.ex hereditate que est ius succedendi ff̄.vt.ſ.de re.iur.l.hereditas.vt.ī.de bo.poſ.l.iij.§.ij.siue ergo sensit metianus ꝙ ex incorporali re non potest trahi corporale male dixit: vt subij cit ꝛ insti.de rebus cor.ꝛ incor.siue sensit vt non possit es alienū se parari ab hereditate videtur bene dicere. vt.C.de heredi.ac.l. fi.sed tamen hoc cāu ꝛ qui restituit heres remanet vt insti.ō si deicom.here.§.resti/ tuta ideo tenet ōdu ctio: vt subijcit qñqz ni ōz hereditas vel bonas.
n Hic rogatus.ꝛ sic non hereditatem cū onere hic vī rogari qñqz tamē sed impro prie ōz subā vel hēſ/ ditaſ ōducto ere alie no.vt.C.de bo.q lib. l.fi.§.vbi ut tē.inf.
o Diminutionez no. fundum non respice re es alienū: vt hic ꝛ ſ.de iure.do.l.ſi is q §.ꝙ ōz: ꝛ no.ſ.e.l.i. §.ſi heres.sed totum patrimoniū .vt.ſ. ō iudi.l.fideicō.§. tractatum.
p Refert. metianꝰ.
q Cum cōuenit.ſ.fi deicom.pꝰ restitutio nem
r Deductionem. le gatorū ꝛ eris alieni.
s Defensum iri.sed primum verius vt nō fiat deductio.vt.C.e. l.fi.ꝛ no.ſ.e.l. mācel lus.§.pomponius vl' dic aut restitutio prę cedit:ꝛ nō fit deduc tio:aut precedit lega torū ꝛ eris alieni pe titio:ꝛ tunc cauet:vt non dicto.§.pōpo.ſz dato ꝙ heres soluit nōne ipso iure libe / ratur fideicō.ad qd ergo cauetur vt i dic to.§.pōp.Rñ quidā ex abundanti ꝙ non placet.vt.ſ.de procu ra.l.non cogendū.§. pōp.in fi.sed dic pp sumptis litis posse committi uel etiā pp sortes que nō posset probari solute p hēſ/ ditatem:vel ēt qz lit' contesta.ℨ heredez a creditoribus restitu it hereditatem vnde vtiliter iterponit.ac.
t Si quis.dicit institutum.
u Totam.scilicet hereditatem.
x Cogit.facit.ſ.e.l.§.sed ꝛ quo.ꝛ.ī.prox.§.ꝛ.§.metianus ꝛ.§.idez metianus ꝛ.ſ.de te.mili.l.ſi certaz.§.i.in fi.ꝛ ō acgrē.hēſ.l.ſi hēſdi tatem ꝛ de oper.li.l.ſi ita stipulatio i fi.ꝛ.ſ.de admi.tu.l.cum queri tur ꝛ.ſ.de procu.l.in cē.in prin.h.
y Sed ꝛ si quis ad eum.rogantem.ꝛ sic hz locū trebel.ī vtraqz vt subijcit:si autem dicas ꝙ peruenit ad rogatū non valeret.vt ex tre bel.§z iure fideicō.vt.ī.e.l.ex facto.§.i.ꝛ.l.ita tñ.§.trc. ꝛ.§. respōdit. Item ꝙ subijcit ex tre.transire actionē:eℨ.ī.prox.§.sed solu.vt ibi.
z Totāqz.sic.ſ.prox.§.ꝛ est rō quam dixi.ſ.e.l.i.§.§z ꝛ quoti.ac.
a Sed ꝛ si miles.ſ.quem heredem vniuersaliter instituerit.
b Italicas.scilicet tantum.
c Vel pronunciales.scilicet tantum.
d Dicentem. heredem predictum militis.

adire ꝛ restituere hereditatez:qz vi ipsa magis id quod supest ex here ditate q̄z ipaz hereditatē restituere sit rogat⁹ ꝛ sūt qui putāt : vt meti anus inutilē esse hāc deductōez: nec .n. posse ex iure[m] deduci quātitatez nō magis q̄z si fundū quis ōducto ere alieno vel deductis legatis resti tuere sit rogat⁹[n] .neqz.n.recipit fū d⁹ eris alieni vel legati minutōez[o]: sz iulia. existiare refert[p] trebelli.cō sulto locū esse:ꝛ ne dupl'r fideicom missari⁹ onereť cum heres es alie nū vel legatū ōducit:ꝛ cū cōuenit[q] a creditorib⁹ ꝛ legatarijs restituta sibi ex trebelliano hereditate debe re aut deductōem[r] euz non pati ab herede:aut cauere illi heredē defen sū iri[s] euz aduersus legatarios ce / terosqz. Si quis[t] heres istitut⁹[u] rogat⁹ fuerit hereditatē non totaz sed partē[v] restituere:vel si duobus ſstituere sit rogat⁹:ꝛ alter ex his ve lit sibi restituere hereditatē:alter re cuset:senat⁹ cēsuit vtroqz casu exo nerari eū qui suspectā hereditatem dicit:totāqz hereditatē transire ad eū qui adire cogit[x]. Sz ꝛ si quis nō hereditatis sue partē duntaxat rogauit heredē suū restituere:sed ꝛ hereditatē seie que ad eū[y] puenerat vt totam vel partē eius:hereſqz in stitutus suspectā dicat: cuz placeat illud quod papinian⁹ ait:ex trebel liano trāsire actōes dici poterit : si suspecta dicatur hereditas cogen dū heredē istitutū adire ꝛ ſstituere totāqz[z] hereditatem ad eū cui resti tuit ꝓtinere. Sz ꝛ si miles[a] roga uerit quē res italicas[b] restituere: vl' res,puiciales[c] :dicendū ē suspectā dicētez[d] cogi adire ꝛ restituere[e] :nā vt elegāter marcian⁹ li.vj.fideicō/ missoꝝ aut q̄ rōne ex certa re miles heredē istituere pōt[f] :actioneſqz ei dabūtur:pari rōe etiā ex trebellião trāsibunt actōes[g]: ꝛ q̄zuis placeat cū quis hēat hereditatē[b] :bonaque q̄ sibi ab aliquo obuenerūt: vel q̄ ī aliq̄ regione hz[i] restituere rogatus: ex trebelliano nō trāseāt[k] actōes:ta

mē hoc cōtrariū rñderi ōbere ī mi litis testō ait:naz sicuti ī milītia con cessuz est inquit militib⁹ circa istitu tionē separe spēs bonoꝝ[l] :ita ꝛ si p fideicōmissū ab istitutis heredib⁹ id fecerit[m] ī id admittet trebellianū senatusc̄sultū. Cū quidā duos heredes istituerit:eoſqz iuicez sub stituerit:ꝛ ab his peticrit: siue vter qz:siue alter heres eēt:vt hereditaſ sua ex pte dimedia ſstituereť alicui post quīquenniū:ꝛ si scripti suspe/ctā sibi hēditatē dicāt: fideicōmissa rius aūt ōsideret suo piculo adire hēditatē:cēsuit senat⁹ ābos hēdes alterūue[n] cogi adire hēditatē fidei/cōmissario eā[o] ſstituere:ita vt fidei cōmissario ꝛ aduers⁹ eū actōes cō/petāt q̄si ex trebelliano restituta be reditate. Detian⁹ scribit cū qs ex fideicōmissarijs abesſz ꝛ pñtes ōsideret suo piculo adire hēditatē: trāslatisqz isolidū[p] actōib⁹ suis ī eū qui coegit abñtes si velit fideicōmis ſū suscipe a pñte petant[q] :ꝓseq̄nter ait:nec q̄rtā eū retēturū aduersus fideicōmissarios[r] suos:qz nec hēs[s] potuit. Dē metian⁹[t] q̄rit an is qui duob⁹ vl' plib⁹ rogat⁹ ē restitue re hēditatē cogēte aliquo adire pos sit:ꝛ ī hoc qui id ñ desideraverint portōib⁹ falcidie bñficio uti:siue ip psi quoqz desiderāt sibi restitui:si/ue alij ī locū eoꝝ succesſerit[u] :ꝛ cū hodie hoc iure utimur:vt totū trā/seat ad eū q coegit[x] :ꝓs erit dicere q̄rte retētōem amisisse eū q coact⁹ est:qz isolidū actōes trāsierit ī euz qui coegit.plāe si,ppōas fideicō. ñ ita coegisse:vt tota hēditas ī se trās farať cū ceperit ceteri ōsiderare si/ bi restitui hēditatē:dicēdū est[y] falci dia eū uti posse : recte igit⁹ metian⁹ ait multū itereſſe vtr̄ totā[z] restitui hereditatē sibi fideicō.[a] ōsiderauit an suā tm̄modo ptē : naz si sola ps trāfferť: ī residuo falcidie loc⁹ erit si tota hereditas translata sit :cessat hui⁹ legis bñficiū. Si duo duo/rū rogat⁹ quis sit restituere hēdita/tē: ꝛ alter[a] cogere velit[b] suspectam

tudo non transit ad paga/num.item in milite contra quia quo ad certa videtur intestatus. vt.ſ. de testa'. mi.l.ſi miles vnum ex fun/do.ſo.ibi.
g Transibunt. actiones facta restitutione ꝛ totius hereditatiſ.vt dixi non an te.vt.ī.e.l.siue in.
h Hereditatē. sibi delatā
i Habet. separata a cete ris bonis.
k Non transeant. immo transeunt. vt.ſ.prox.§. q̄ est contra. Do.hic corrigi tur:vel ibi hereditas iam etiam quo ad rem peruene rat ad rogantem hic puēit q̄tum ad spem vnde hic ñ transmittit non aditaz.vt. C.ō cadu.tol.§.i nouissimo sed hoc non placet: qz hoc ipo qd alij fliquit videtur adiť. vt.C.ō iu.ōli.l.ſi auia vel ſm hoc dic.ꝙ.ſ.heredi tas delata faciebat quartā portionem,bonorum:hic ñ vnde erit speciale ī milite: lz institutō valeat iure cōi ēt in pagano vt dixi.
l Species bonoruz. puta alium in paganicis ꝛ aliū in castrensibus istituere.h.
m Id fecerit puta vnū ro gauit restituere castrēſi ali um paganica.
n Cum quidam.alterum ue prio vel.
o Eā.ſ.totā ꝛ ēt añ qñqñ niū pp coactionē alī ñ.ante vt.ſ.e.l.apud.§.ātistia. alij dñt ēt hic aduenīēte qnqñ nio restitui : nō añ vt ar.ī. e.l.ſi patroni.§.imperator.
p Detianus.insolidū.q̄ sit rō dic.vt.ꝛ.ſ.e.l.i.§. sed a quo tī.ꝛ.§.fi.h.
q Petant.possessionē rez non ius qz ipso iure hz.vt. e.l.i.§.ꝛ quot in fine.
r Ad fideicōmissarios de hoc dic vt.ſ.e.l.i.§.fi.ibi in de neratius ff̄.ꝛ.d.§.§z ꝛ quotiens ne sit ℨ.
s Quia nec hēs. bona rō nā nō plus iuris hz[1] succes sor q̄ auctor sed si sponte adijsset potuisset retinere vt.ī.e.l.ex asse in fi.ꝛ facit. C.e.l.non iusta in fi.ꝛ ifra. prioxi.§.h.
t Ité metianus. bonoruz .ſ.saltem
u Successerunt.non ergo perit fideicommiſ.morte fidei commissarij.vt dixi.ſ.e.l.apud.§.vtrum:sed an morte rogati.dic. vt.ſ.e. l.ille a quo.§.i.in fi.§.secundum.b.
x Qui cogit:sed qualiter potuit cogere cum pars tantum sibi debeatur. Respon.azo.quia ab initio negauit heres fideicom.ꝛ sic in penam men/dacij ar.insti.eo.§.fi.sed certe idem si non neget.vt.ſ.prioxi.§.ꝛ.ī.e.l.ex aſ se.ꝛ.ſ.e.l.i.§.sed ꝛ quotiens:dic ergo esse in electione heredis si velit to/tam restituere vt in dāno non remaneat:an partem petentis tm̄:vt no.ſ. e.l.i.§.sed ꝛ quoti.petit ergo pñs nec retardabitur propter absentem.vt. infra de reg.iuř.non debet alteri.
y Dicendum:quia reliquam partem sponte adijt.
z Utrum totam.consentiente herede: vt dixi.
a Fideicommissarius.cogens.azo.
a Si seruo.ꝛ alter.scilicet dominorum.
b Velit.scilicet rogatum.ꝛ hoc dico suspectam.ff̄.

Quod i duob⁹. ſ. q̄ tota reſtituat̄ vtrūq; vt. ſ̄. e. l. ſ. ſi quis hēsnā ſu⁹ cōis duorum perſonarum ⁊ vicem ſuſtinet. vt infra ō ſti. ſer. l. i. ſ. cōis ſuus.

d Si pater. p̄ inſtitutus rogatus eſt reſtituere filio. ſi autem filius eſſet iſtitutus ⁊ p̄ de reſtituēdo ei filio grauatus nō vt heres: ſed vt p̄ vī roga tus: ⁊ nō hz locum tre. l. ſi hz quo ad hoc quod hic dicit non hz locū quo ad fal. deductionem. vt. ſ̄. e. l. i. ſ. i.

e A filio. ſ. per prætorē ītē/rim emancipato. naz in id tempus vī delata petitio. vt. j. e. vbi pure in prin. nec repudiare pōt p̄ hereditā tem ad dānū filij ēt iuſ ve teri vt. ſ̄. de acqui. hēr. l. iſ q. ſ. ſi. nedum nouo. vt. C. de bo q̄. li. l. fi. ſ. i. ⁊ ſ. ſin autē a patre. alij dīt q̄ hic dicit de filio in prāte poſito nec ob. l. vbi pure q̄z hic pure rogauit nō apponēdo ver ba que ibi ſūt ⁊ hz eos da bitur curato⁹ vt ei fiat re ſtitutio ar. in aut. vt li ma. ⁊ a in prin. col. viij. ſed hoc quomō hz has. l. cū oia pa tri. querūtur. Rn. fiet reſti tutio in pculiū tm̄ hz cos. vel dicit teſtato⁹. vt emāci pet expreſſe vel ſaltim taci te. nā dicendo vt ei reſtitu at vī hoc rogari. vt id faci at p q̄ peruenitur ad illō ſed certe nō cogeretur emā cipare. vt. ſ̄. de. le. i. l. filiuſ/fa. ſ. ſm vulgare niſi aliqd patri fuit relictū vt ſibi re maneat q̄ accepiſſet. vt. ſ̄. de con. ⁊ de. l. ſi cui prima ergo placet vt emancipat⁹ cogat non ille qui ē i prāte niſi in caſu cum pater dila pidat. vt. j. e. l. imperato⁹.

f Cogi poſſe. ſ. adire ⁊ re ſtituere.

g Spectat. q̄z a noto in caſtris vel al' ñ relicturo fuit relictū fideicom. vt. j. de caſtrē. pe. l. fi. forte ⁊. l. caſtrē.

h Contra obſequiū. quia lis nulla dz eſſe iter eos. vt. ſ̄. de iudi. l. lis nulla: ſed hoc fit ex⁹. vt in bo. poſ. dicimus. vt no. j. ō bo. poſ. l. iij. ſ. ſi cā. petet tm̄ hic vēi am. vt. ſ̄. de in iuſ. vocan. l. adoptiuū in prin. ⁊ facit. j. de caſ. pe. l. miles. ⁊. l. filiuſ/fa. ⁊ l. a commilitone.

i Sed ſi ſeruo ſuo hēdis.

k Directa. ſed nō poteſt dari directa libertas ēt ſeruo heredis. vt. C. de teſ. manu. l. ſeruo tuo. ſed dic q̄ trahitur ad fideicōmiſſariā: ⁊ eſt ſpāle vt non pereat hereditatis reſtitutio: ſic ē ſpeciale pp ius q̄ hz creditor in ſuo pignorato. vt. ff. de fi deicō. li. l. generaliter. ſ. ſi ſeruo al' regulariter nō vz libertas directa ſuo alieno: nec trahitur ad fideicōmiſſariā. vt. ſ̄. de le. i. l. ſi ⁹ legatus. ſ. ſi ⁹ uus Item p̄. ſ̄. de. le. iij. l. ſi legatarius i prī. ſz nec hic valet niſi ſpōte ma numittat. l Suo. ſecus ē in ſeruo hereditario. vt. j. e. l. mulier. ſ. ñ ē ⁊. j. e. ſ. ſi ego ⁊. l. ſi res. ſ. i. ⁊. ſ̄. e. l. apud. ſ. antiſtia.

m Hereditatē. detracto prēcio ſerui. vt. j. eo. ita tamen. ſ. fi.

n Idez querit. loquitur in caſu ſuperiori.

o Cautionis. nō dz qs ſe p̄mittere īcertis ſi pōt certis vt hic ⁊. j. e. l. qui ita. ſ. ēt ⁊ de car. e. l. iij. ſ. due i fi. ſ. ⁊. ſ̄. q̄ fal. tu. au. l. pupilli. ⁊. ar. ſ̄. de pe. l. q̄ debetur: ſed ar. p̄. ſ̄. ſo. ma. l. ij. ſ. fi. in fi. ⁊ de iuſ uo. l. qq̄z. ſ. fi. ⁊. l. ſe. ⁊ i ſti. de here. iſti. ſ. ſeruus alienus. ⁊. j. de acq. re. do. l. nālez. ſ. illō. ⁊. ſ̄. ō iur. o. ju. l. ſi id q̄. ſ. fi. ⁊. ſ̄. e. l. apud. ſ. vtrum

p Vbi q ſolidū. ſed aliquid vt filij naturales vnciā extantibus legitimis vt i aut. q mo. na. ef. le. col. vi. ſ. diſcretis. item ē exemplū. C. de fīs nu. l. ij. ſ. i. ⁊. ſic loquitur. ſ̄. de le. ij. l. ei q ſed quid dices i eo q nil pōt capere. rñ. vt no. C. de fideicom. l. eam quam i glo. ibi hoc indubitabiliter.

q Honoris. i. emolumenti. vt. ſ̄. e. l. q̄ poterat: ⁊. l. nā q̄. ſ. q compulſus.

r Si ego. ſtichum ſeruum hereditarium ⁊c̄.

ſ Legatarius. ſ. rogatus ſit ſtichum ſibi legatum manumittere.

t Et ſticho. ſ. predicto.

u Rem. i. hereditatem.

Cogere me poteſt. vt ſibi ſticho directa via reſtituam vt. j. e. l. ſi pa troni. ſ. ſi quod prior. itē p̄. ſ̄. e. ſ. ſed ⁊ ſi ſeruo. ſo. hic hereditarius ibi heredis ſeruus erat. item occurrit in eo q̄ a legatario libertas: ab herede hereditas relinquitur. vnde nō dz cogi. vt. j. e. l. nō cogen dum. ⁊ hic dicit cogi. So. hic eſt vnus ſolus heres. vnde non aliter legatū ſui: nec liber tatis valeret: niſi co gatur: ſed ibi pōt: ſi ponas alium inſtitu tū q non eſt grauat⁹ fideicō. q ſpōte adijt ⁊ ſic itelligitur. ſ̄. e. l. apud. ſ. antiſtia. ſi āt ponaſ duos heredes ⁊ ab vno libertas ⁊ ab alio fideicommiſ ſaria hereditas: tūc non cogitur aliquis eorum adire niſi alī repudiat: ⁊ ſic repu diat ad vnum. vt. j. e. l. ſi res. ſ. ſeruus. ſi tamen ſponte adeat alter a quo libertas ē flicta alter poterit cogi adire: vt hic ſub ijcit.

x Legato. i. prelegato.

y Ab eo. ſ. herede.

a Data. i. legata ſeruo.

b Hermia. propriū nomē ſerui p̄legati.

c Legatus. i. prelegatus.

d Euareſtus. qui ē coheres theodoti.

e Periculuz. alias periculo ⁊ ita eſt in li. nōti. azo.

f Eius. hermie.

g Ex facto. non poſſe. cum effectu nāz non poteſt ei auferre liberam teſtamenti factionē. arg. C. de ſacro ſanc. ec. le. i. ⁊. ſ̄. pro ſocio. l. ſi fratres. ſ. idem re ſpondit. ⁊. C. de pac. l. pacta.

h Et per hoc. ⁊ ſic verba directa trahū tur ad fideicommiſ ſaria. vt. j. e. l. ſeruo la. ⁊. l. qui filium in prin. ⁊. ſ̄. de codicil. l. illum. ſ. tractari: ⁊ de le. i. l. filiuſſa. ſ. vt

ab altero hereditas: diuus. n. pius reſcripſit caſſio extero i hec verba: hermia⁵ ſiſſimos theodoto ex par/te herede inſtituto a pāphilo teſta/tore legatus⁶ ē: eum que theodot⁹ poſtq̄z adierat hēditatē ⁊ p̄inſq̄z a coherede eiuſdē pamphili adiret hereditas ad iuſtam libertatē pdu xit: ⁊ ob hoc in eum caſū res perdu cta eſt: vt is qui legauit inteſtat⁹ eſ/ſe non poſſit: hermia poſtulante ti/cius euareſtus⁷ compellendus eſt periculo⁸ ei⁹ adire: ⁊ ex cauſa fidei cōmiſſi hereditatē ei reſtituere.

Ex facto tractatum .l. j. dē. eſt an per fideicōmiſſum roga ri quis poſſit: vt aliquē heredē faci at: ⁊ ſenatus cēſuit rogari quidem: quāq̄z vt aliquem heredē faciat nō poſſe⁹: verum videri p̄ hoc¹⁰ rogaſ/ſe vt hēditatem ſuam ei reſtituat. i. quicquid ex hereditate ſua¹ conſe/cutus eſt: vt ei reſtitueret. Juli. quoq; lib. xl. digeſto. fideicommiſ ſum tale valere ait. Fidei tue com/mitto: vt hereditatē ticij reſtituas: cum eſſz is qui rogatus ē a ticio be res inſtitutus²: nō tantum³ autem ſi heredem quem ſcripſero potero rogare vt heredē faciat aliquem: ve rum etiam ſi legatuz illi: vl' quid ali ud reliquero: nam hactenus erunt obligati quatenus quid ad eos p/uenerit. Si quis cauerit peto⁴ vt illi des aut illi fideicōmiſſū relin quas: aut illi libertatem aſcribas: admittenda ſunt⁵: nam cum in he/redum inſtitutione ſenatus cenſuit vtile⁶: de ceteris quoq; idē erit⁷ ac cipiēdū⁸

Si quis rogat⁹ fuerit: vt ſi ſine libis ōceſſerit reſtituat he/reditatē papi. li. viij. rñſoz ſcribit ēt naturalē filiū efficere: vt ōficiat p̄di tio: ⁊ i libtino eodemq; colliberto⁹ heredem: ⁊ de. le. ij. l. imperia. ſ. pe. h.

i Sua. ſ. rogantis: non vltra: immo ēt quartā retinet: lz ſit prohibi tus: vt dicto. ſ. heredem: ⁊ dicta. l. impera. ſ. pe. nā non poteſt plus grauari q̄ ſit oneratus vt iſti. de fin. re. per fideicom. re. ſ. ij. ⁊ dicta. l. imperator in prin. ⁊. j. prori. ſ. non tm̄. h.

k Jul. iuſtitutus. nō tam̄ cogitur adire ⁊ reſtituere per treb. vt in/fra. eo. l. ira. ſ. trebe. ſecus ſi rogatus erat a ticio inſtitutus: q: hz locum trebel. vt. ſ̄. e. l. cogi. ſ. ſed ⁊ ſi quis.

l Non tantum. aliquem iure fideicommiſſi: vt in prī. huius. l. ⁊ dic vt ibi actenus erunt obligati quatenus peruenerit. ac.

m Si quis pcto hec. ⁊ ſimilia verba ſunt apta fideicommiſſo: vt i ſtitu. ō ſing. re. per fideicom. re. ſ. fi.

n Admittenda ſunt. i. bene valet fideicommiſſum.

o Vtile. ſ. fideicommiſſum. vt. ſ̄. e. l. in prin.

p Idem erit. ⁊ emolumenti. vt ſupra. e. l. quia poterat. ⁊. l. nam q̄. ſ. qui compulſus.

q Accipiendum. i. vt valeat. fideicommiſ. niſi locuz habeat trebel. de hereditate vel quota parte rogatis rogatus ſit aliquis. vt. ſ̄. e. l. nam q̄. ſ. pe. ⁊. l. cogi. ſ. ⁊ generaliter.

r Si quis rogatus. deficiat conditio. hoc idem dicitur. j. e. l. here/dibus. ſ. ⁊. ſ̄. de. l. ij. cum pater. ſ. uolo. ⁊. l. lucius. ſ. fi.

ſ Colliberto. dñs manumiſſit ſtichū ⁊ pamphilū filiū ſtichi: ⁊ ſti cho inſtituto liberto rogauit reſtituere ticio ſi deceſſerit ſine liberis

nam pamphilus excludit ticiũ:constant.n.pamphilũ eẽ naturalem stichi:vt hic.ꝛ.s̃.de.le.ij.l.lucius in fi.ꝛ isti.ō serui.cog.in prin.

p Ex voluntate.que primo ispicitur ꝛ regit conditionẽ:vt.s̃.de ꝯ di.ꝛ de le.in conditionibus ſo dignitas ꝛ conditio sit nobilis l' nõ nam in magna naturalis forte non excludit substitutũ alij e contra ꝯ tũc nãlis excludit pro qbus ẽ.s̃.de reli. l.ad ſi quis.ſ. equus sed hoc vſ corrigi ꝯ dicit pap̃.ſ.proxi.ꝛ ꝯ dr.s̃.ō.le.ij.l. lucius fi.ꝛ.l.cũ pr.ſ.volo: ꝛ dic ꝯ ñ qr ibi hoc patitur voluntas defuncti ꝛ conditio ci ꝛ ẽt rogati. Item sufficit vnum lz plura liter dixerit liberis. vt.s̃.ō condi.ꝛ de le. pater scium.ſ.dũmõ viuat post mortez testatõis.vt.j̃.c.ſ.ſi qſ aũt nec curo sit herſ vl' ñ.vt.s̃.de le.i.l.fi. lius.ſ.cum quis. Jt ꝛ si hec conditio nõ exprimaſ a testatore subintelligitur tamẽ si instituatur aliquis de descendentib9. seus si exheres: ꝛ sec9 si decedens pure rogatus non facta dilatione. vt. C. de isti.ꝛ substi.l.geñaliter .ſ.f. ꝛ de fideicõ.l.acutiſ. simi:sed tunc queriſ an nãlis excl'dit substitutũ:ꝛ dicunt qdã ꝯ ñ vt dicta.l.generaliter i fi.sine iusta sobole ẽ.ꝛ ita est aliõ qñ a testatore exprimitur ꝛ aliud qñ a lege intelligitur l' dic vt no.dicta.l. generaliter in fi. Item nunquid legitima tm̃ excludit substitutũ. Rñ.non vt.s̃.de condi. ꝛ ō.l. fideicõ.ꝛ de le.ij.l.ſi ita quis.ſ.is cui.sed fũr ar.p̃ q̃ dicũt nil referre qd fiat ex equipollentibus.vt.C.de insti.ꝛ substi.l.ſi mater.

q Ex facto.suũ emancipatũ:al' latí patri queritur hec sm iura:vl' dic ẽ sicut in ptãte:vt.C.de inof.te.l.filius matrem:ꝛ.j̃.e.l.iperator: hodie non interest vt.C.ō bo.q̃ li.l.cũ oportet ꝛ.j̃.e.l.fi.b.

r Jis.ſ.filius.

s Defecisset.sed cur hoc cum de eox commodo non tractetur:sed fisci: vt.supra de sta .bo.l.qui in vtro: sed dic vt habetur pro nato vt alij.l.fisco prosit sic.j̃.de penis.l.pregnantis:et.s̃.de sta .bo.l.i per.ꝛ ita nec ipsi hẽnt nec patrẽ hẽre permittunt sic.C.de natura.li. l.lz.ꝛ.s̃.de iniusto.te.l.i.ꝛ.j̃.ad tertul'.le.ij..ſ.obijcitur ꝛ.l.equissimũ ſ.i.ꝛ no.ꝯ qdã notant hic ꝯ deportatus nõ hẽtur pro mortuo. qa statim pr admitteretur:lz certe ĩmo habeẽ pro mortuo .vt.j̃. de bo. posſ.p̃ ta.l.i.ſ.pe.sed hoc ideo. contingit qr filij ante ꝯcepti. hẽntur pro natis:ꝛ sm hoc sunt ar.p̃ s̃.de.le.ij.cũ pater.ſ. hereditatez.ꝛ.j̃. de ver.ob.l.ex ea.ſ.in insulam vbi non habetur pro mortuo.

t Ab alio.est.n.alteratus:ar.j̃.de sol.l.q res.ſ.aream.

u Cum sua causa.i.cũ onere fideicommissi.ſ.ſi post deportationẽ concipiatur.vt.s̃.ad.filia.l.cum fisco.ꝛ.s̃.e.l.marcellus.ſ.ſi.

x Si quis rog.filijs suis.ſ.rogati.vt.j̃.proxi.ibi:sed ẽt si seruus.

y Voluerit.q indignum digno poterit preferre.secus si dixisset testator quẽ dignũ putaueris:ꝛ no.ꝯ si fuerit in mora eligendi oĩ9 defertur petitio fideicõ. ar.s̃.de le.ij.l.cũ quidam.ꝛ.l.vnuz .ſ.rogo.

z Liber factus.melius dixisset liber existens.nã deportatus ciuitatez solã amittit:non libertatem:ꝛ sic ea que sunt iuris ciuil' amittit non naturalis.vt.j̃.de penis.l.quidã.ꝛ.j̃.de ca.di.l.eas.ꝛ.l.legatum ꝛ.s̃.de pac.l.ſi unus.ſ.pactus ne peteret.hec aũt electio que datur consistit in facto vt hic ꝛ.s̃.de le.ij.l.cum pater.ſ.hereditatem.

a Seruus pene.vt damnatus in metallum vt instí.qui.mo.ius patro.sol.ſ.serui autem.

b Nullo aũt.sub.maxime.nã ꝛ ĩ antea conceptis vel natis ãmittit electionẽ.j̃.proxi.sed cũ decedit ꝛẽ.lz p se admittatur:vt ar.j̃.prox. ſ.nisi.n.subaudias maxie: p̃diceret.j̃.prox.ꝛ non esset differentia ĩter seruum pene factum ꝛ deportatũ:ꝯ hic facere vult.

c Sed cũ decedit.i.decedere dr:ꝯ est cum seruus pene sit.

d Decedit.in antea natis vl' conceptis:sed postea conceptis nec ꝺportaꝫ nec seruus pene factus potest el igere.

e Si quis.istitutus rogatusq3 restituere:si sine liberis decessit.

f Decessisse.qr non durauit.vt.s̃.de in rem ver.l.ſi pro pr̃e.ſ.versuz:sic ꝛ j̃.e.l.heredibus ĩ prin.ꝛ.C.de.li.p̃.l.iij.ꝛ.s̃. de iniuſ.te.l.posthumus ar.p̃ ĩ sti.de exhe.li.in prin.ꝛ.C.ō insti.ꝛ substi.l.antepe.

h Filium eius.ſ.impubere.sed secus si filio pubere:q vt fortior presumitur superuixisse.vt.s̃.de rebus du.l.qui duos.ſ.ſi.ꝛ.l.cum pubere.ꝛ.l.se.ꝛ sic ñ obstat illa.l.q duos.ſ.cũ in bello ꝛ facit.s̃.de pac.do.l. inter socerum in prin.nã ibi de ĩfante dicit: sic ꝛ masculus fortior ꝯ femina itelligiẽ. vt dicta.l.q duos.ſ.ſi maritus:ꝛ primo natus itelligitur masculus.vt.s̃.ō re.du. l.ſi fuerit.ſ.ſi . ꝛ facit.j̃.e.l. cum qui.

i Fideicõ.ne peant sic.s̃. e.l.cogi .ſ. nec ignor.ar.p̃. s̃.de le.ij.l.ticia.ſ.lucius ꝑ bari tam̃ pōt hic p̃. vt dicta.l.qui duos in fi.

k Si quis sine herede.al' ẽ sine herede ꝛ al' si sine alieno herede.ſ.existente cẽ.i. extraneo.sic.C.de li.p̃.l.iij. qualis ẽ qlz p̃ter liberos: sed prima verior: ꝛ hic est rõ presũptiõis:qr raro occurrat ꝯ qs ōcedit sine hr̃ de cũ saltz fiscus sit heres vt.C.vnde vir ꝛ vx.l.i.ꝛ ẽ fz hoc ar.ꝯ siꝓcedo feudũ l' precariũ tibi ꝛ tuis herdibus ꝯ de filijs videaſ itel lectũ al' duraret sine fine,ꝑ hoc ꝯ heredes ponanſ ꝑ liberis:facit de usuf .ac.l.si qs ticio sm vnã lecturã.sz qd si reliqt liberos: sed nõ sunt heredes l':qr volũt vl' qr nõ pñt:puta iuste exheredati. Rñ.ōficit ꝓditio sic vt si expresse dixissz si decedas sine liberis:vt.s̃.de le.ij.l.filiusfa.ſ.cum quis erit.

l In fideicom.hereditatis.dic qō fructus qñqz ꝓcipiuntur a rogato restituere hereditatẽ iudicio testatoris:vt qñ sub condi.l' ex dic rogatus ẽ vt.j̃.e.l.mulier.ſ.alia cã.ꝛ.l.ex asse:ꝛ hoc casu cõputat sibi in quartã:ꝛ nihil restituit:vt dictis.ll.ꝛ hic.i.Rñ.ꝛ.ſ.plane:sed fallit hoc quo ad qd.j̃.e.l.mulier.§.pe.qñqz negligentia fideicõ.ꝛ tunc nec ĩputatur ĩ quã tam:nec restituit quidẽ aliqd:vt.j̃.eo.l.mulier.ſ.ſi heres.i. Rñ.qñqz mora non soluentis:ꝛ tũc sibi ꝓputat ĩ quartã ꝛ superfluos restituit: vt hec l.ij.rñ.ꝛ.s̃.ad.l.fal.l.paulus.rñ.ſ.f.ꝛ.l.ꝯ de bo.ſ.quod auus.Jdẽ si exp̃sse precepit eos restitui:vt hec.l.iij.R.vel ẽt tacite vt qñ gratia fideicõmiſ. distulit:vt.s̃.de le.ij.l.ſi ita.ſ.pegasus.Item quod dixi primo ꝛ.iij. casu fructus ꝓputari in quartã:fallit in liberis primi gradus:vt.C.e.l.iubeus nec ob.s̃.ō inof. te.le.l.pap̃.§.ſi condit.nã dicas vt.no.d.l.iubemus.itẽ vz ꝯ ẽt alij liberi non ꝓputent vt nepos.vt.s̃.ad.l.fal.l.ꝯ ō bõis.ſ.ꝯ auus: sed dic ĩō ibi non cõputat:qr eos cõpensat cũ debito ꝯ ei debuerat auus ſi.aũt aliqd.ſ.id hẽret computaret:ꝛ ō tre.quarta.in quarta vero iure nature non computanſ fructus:vt.C.ō inof.te.l.scimus.§. repletionem nec ob.d.l.pap̃.ſ.ſi conditioni:vt ibi no.ꝛ.d.l.scimus in quarta ōbita iure institutionis ꝓputat heres fructus q erant i satione tp̃e mortis testatoris: vt.s̃.ad.l.fal.l.in le.fal.placuit postea sati non vt.l.i.rõc in prin.ꝛ.l.in ꝯ titate in prin.ꝛ isti.ad.l.fal.ſ.ꝯtitaſ. vbi aũt ꝓcepit heres fructus p̃dij legati ẽt post aditã hereditatẽ qñqz ꝓputat sibi i fal.iure institutionis:vt. s̃.ad.l.fal.ꝯ ō bo.ſ.fructus:ꝛ tunc forte poterit adhiberi eadẽ distinctio que facta est in trebel.ſ.sit i mora aut vnus l' alter l' vnus ut dicto.ſ.fructus:ꝛ in e.ti.l.paulus.Rñ.ſ.i.ꝛ.ij.ꝛ no.gnãle ō qualz quarta:ꝯ vbi hers dr habere quartã hz etiã quarte fructus ex die mortis testatoris:ꝛ primo de hac.j̃.e.l.mulier.ſ.ſi quis ō debita iure institutionis hẽtur .s̃. ad.l.fal. l.quod de bonis.ſ.fuctus:ō alia iure nature hẽs.s̃.de inof.te.l.pap̃.ſ.ſi ꝓditioni:ꝛ facit.s̃.ō usur.l.equis.ꝛ.j̃.eo.l.postulante.ſ.sed in huiusmodi. ꝛ.s̃.de.l.i.l.ſi quis bonorum.

m Accepto fuerunt. ꝛ sic fructus non veniunt in restitutionem:nisi heres fuerit in mora l' nisi expresse l' tacite fuit rogatus ō eis restituendis: vt in prin.hoc.l.no. Item in alio casu.vt.j̃.e.l.ita tamen.ſ.ex asse.ꝛ.s̃. de usur.l.iij.ſ.cũ pollidius.ꝛ.j̃.e.l.balista. vel nisi percepti fuerint añ aditã hereditatem.vt.j̃.e.l.postulantem.ſ.sed in his.ꝛ.l. deducta.ſ.pe.ꝛ.l.ita.

§.si seruũ.ꝛ fa.s̄.de con.ꝛ de.l.q heredi.§.i.ꝛ j.e..l.heredes mei in pr̄i.h.

n Si legatum.i.prelegatum.

o Heredi.f.vni ex duobus vt subijcit

p Hereditas.idē si dixerit hēditaria.vt nō.s̄.e.l.marcellus.§.qdam:h.

o In fideicō.cadit.vtpote cū iure hereditario capiat.vt.s̄.ō le.i.l.legatū §.i.ꝛ fa.j̄.e.l.deducat.s̄.nummis ꝛ.s̄.ō le.ij.l.cū pr̄ in prin.ꝛ ad.l.fal.l.id autē q̄.ꝛ.l.in quarta.ſz ꝯ vr̄.C.fa.her.l.filium vbi retinet:ꝛ hic restituit portionē hereditatis q̄ hz iur̄ hereditario.ſz satis vr̄ restituere si sibi in quarrā cōputat. Itē vr̄ ꝯ.s̄.ō usur.l. in fidicō.§.cū pollidi⁹: vbi retinet fundū quē iure hereditario hēbat sed ibi expresse voluit eū retinēr:vl' ibi magis vt custos q̄ hēs ꝛ ideo cetera oia restituit cum fructibus:ēt non retē ta aliqua quarta.

q Ubi pure.datuz ē.i. relictum vt detur a pr̄e instituto filio ipsius.

r Fiat.quoquo mō.vt.j̄.ꝛ. i.l.si ita esset: nec cogit pr̄ emancipare.sed quid si ex presse dicit hoc testatō.rñ. nec tūc cogitur .vt.no.s̄.e. l.cogi.§.si pater.item ꝯ.j̄.e. l.imper.Bo. ibi dilapidat pr̄:vel speciale ibi:qz filius erat miles:ꝛ forte testatoꝛ ꝛ facit.C.de fideicō.l.q̄uis ꝛ.j̄.e.l.epistola.§.fi.ꝛ.s̄. de aur.ꝛ ar.lc.l.filiam.

s Te rogo.ptiaris.i.diui/ das dando ei dimediā: qa appellatione ptis continetur dimedia.vt.j̄.ō ver.sig. l.nom̄ filiaz.§.portionis:l' dic ptiaris.i.cōices ēt pro idiuiso dando ptem:vt.j̄. de ver.sig.l.recte.§.fi.

t Accipiendū est.q.d. hoc duo paria sūt ptiaris. vel rogo vt restituas ei dimediam.

u Sed snia.sic.C.de fidei com.l.cū viz.ꝛ.s̄.ō adiñ. le.l.iiij.§.conditio.ꝛ.C. de lib.p̄.l.iij.sed ar.ꝯ.s̄.ō le.i. l.iiij.ꝛ.j̄.q ꝛ aq.l. ꝓsperit ꝛ.s̄.de vsuf.l.si alij:sed dic vt no.s̄.e.l.ille a quo.§.i.

x Qui in distrabēdis. factus est: ab herede rogato restituere.

y Heredi.i.eidem q fecit: sed ꝯ vr̄.j̄.e.l.mulier.§.sz ꝛ ipse:vbi a fidicommissario recuperabit.so.hic ad tem poralem vtilitatē ꝛ lucra/ batur heres fruct⁹:qz iudi cio testatoris erat dilata restitutio:sz j̄.ad perpetuā rei vtilitatē:ar.s̄.de impe. in rebus do.fac.iij.§.nec generaliter vel dic hanc sm illam: ꝛ dic heredi fideicommissario q in effectu heres est:vt instī.de fideicō.heres.§.restituta alij dñt q̄ quidā terti⁹ possidens fecit sūptus quos ab herede agente petitione hereditatis recuperat.vt.s̄.de pe.hr̄.l.si qd possessor.§.sicut:sed tunc non facit ad istuz ti.ac.

z Sed ꝛ si .male stare vr̄ hec lex: tum qz de singulari relicto dicit de quo nihil ad tī.item qz vr̄ continuari precedentibus q̄ nō fac̄:sed dic ex vigore copule ēt continuari ad cassū subauditū.q.d. non solū si sic volui hereditatē restitui cum liberos habuerit:sed ꝛ ſi legatum ꝛc̄.

a Is.s.legatarius.ꝛ dic vxore legatarij.

b Legatū.qz extitit conditio:ꝛ cessit dies legati: qa pro nato habetur heres vt ꝛ.s̄.ti.i.l.is cui:ꝛ.s̄.ō sta.ho.l.qui ī vtero:ꝛ.j̄.de ver.sig.l.intelligendum q autem iuris sit cū quis vxori suc legat in temp⁹ liberoz hēs s̄.de condi.ꝛ de le.solemus:ꝛ.l.cū vir :ꝛ.l.si vir.b.

c b Eres.proposita.quanto plus q̄ per.l.fal.ꝛc̄.

d Aristo.ait.ꝛ male.

e Amittunt.ō quibus est exemplum.s̄.de condi.inde.l.si in area in fi.ꝛ.j̄. de excep.do.l.paulus.

f Sed posse.subaudi puto corrigens aristonem.

g Repetere.si voluit errore facti non iuris vt .C. ad.l.fal.l.error.ꝛ s̄.de iur.ꝛ fac.ig.l.regula.§.fi.ꝛ facit.s̄.si cui plus quod per.l.fal.l.i. §.hec stipulatio ꝛ.s̄.de condi.inde.l.si quis cum a fi.ꝛ.l.qui excep. §.si pars ꝛ instī.de fideicommiss.here.§.sz quia stipulationes: ꝛ.j̄.e.l.cuz hereditas ꝛ.s̄.ō mino.l.in cau/ se la.ij.§.pompo.ꝛ ō le.i.l.domus.ꝛ.l.se.

h Ulier.patris quo diuertitur.

i Premarure. oriebatur enim q̄ ex v/ bis testatricis.s. vel ei qui eorum ꝛc̄.

k Si morte patris. ecce cōditio fideicō.

l Emancipauerat. brasidias pater.

m Derebāt.s. filij.

n Refert.s.reum.

o Voluntate. sic.j̄. e.l.quidam ita in fi. primi casus.

o Speraſſet.sic.sup e.l.apō iul'.§.fi.ꝛ no. non referre qd ex eq polentib⁹ fiat vt no. C.de instī.ꝛ sub.l.iij. ꝛ.j̄.ti.i.l.si ita esset.

p Non est dubium seruis hereditarijs: sec⁹ i hēdis suo vt.s̄. e.l.cogi.§.si pr̄ i fi.§. q Fuisset.ita q̄ eo/ dez herede libertas: ꝛ hereditas secus si ab vno hereditas ꝛ ab alio libertas sit re licta.vt.j̄.e.l.si res.§. seruus nisi aliud di cat i duobus casibus s̄.e.l.apud iul'.§.fi.ꝛ. l.cogi.§.f.ꝛ facit.s̄.ō iudi.l.vir.ac.

r Si hēs.dic.i.pur̄: s Commissum sit.s. pure relictum.

t Deducta quarta. s.i oibus rebus i quā ta non cōputant fru ctus vt sequitur.

u Videt.ꝛ ió non i putant in quartam: nec restituuntur.

x Esse vz.merito ergo i quartā iputant vt.s̄.e.l.i fideicō.iiij. Rñ.ꝛ ad hoc q̄ iudi cio defuncti pcipi vi deant facit.C.ō fidi. li.l.iij.si āt heres est i mora cōi iur̄ ꝓpurat i quartā superfluum

y Et vt serui hēditarij. Reddere.repete placet.

z Res.hereditarie. ꝛ

ꝓ Proxima est.s.late illa.n.ē dolo proxia vt ꝛ.s̄.si mensor fal.mo. dix.l.i.§.id aūt.ꝛ.j̄.prox.Rñ.sed cū vertat ꝓmodum vtriusq̄z.s.hēr dis quartā retinētis ꝛ fideicō.dodrantē recipientis:vr̄ ēt q̄.ō leui teneatur.vt.s̄.ō le.i.l.seruus le.§. cū qd que est ꝯ.fo.hic coact⁹ adijt ꝛ sic nullū cōmodum hz.vt.s̄.e.l.qz poterat:l' dic ibi de culpa i non exigendo ab herede que venit:hic in male ꝓseruando q̄ non venit. Item ꝯ.s̄.ō le.ij.l.cū pr̄.§.hereditatē.ij.vbi ñ iuenit piculū ēt administrationis sed subaudi ibi nisi sit lata culpa:ꝛ sic sm illam.

a Culpa.s.lata.al's culpe.s.late.nā de leui ñ tenetur vt dictū ē ꝛ fa. s̄.de le.i.l.domos cum tribus sequentibus.

b Cōsueta negligentia.s.magna negligētia:ꝛ sic lata culpa q̄ i suis toleratur i alienis ponitur:sic.s̄.fo.ma.l.si constante.§.si maritus.

c Partum.ptus sub.ꝛ eorum reddit rationem.

d Non bēntur .ꝛ ideo veniunt in restitutione qz non sūt fructus.

vt insti.de rerum di.§. ptus.nã sunt nati ante diẽ fideicom. cedentẽ vt.s̃.ad.l.fal.l.paul.rñ.§.i. Item no.q̃ vz hic innuere q̃ si essent fructus non venirent in restitutione:sed distinguitur.vt.no.s̃.e.l. in fideicom in prin.

e Detrahet.s̃.e.l. vbi pure.§.fi.contra.so.ibi.

f Edes . hereditarie.

g Acquisite sunt .s. prescribenti.

h Careat . secus si posset ei culpa iputari q̃ non interrũpit prescrip.lit.contes.q̃ potuit de iure cum erat heres : alias eẽt secus vt.s̃.de pe.hr̃. l.si quid possẽ.§. pe. hic ergo de facto fuit impeditus. Itẽ facit .s̃. de iure delib. l.ait.pre.

i Cum proponeret q̃titatis repete ppo neretur:z dic dedisse ꝺ dicta hereditate restituenda.secus autẽ si viuus pz̃ pro ea dotem dedisset quo casu vt es alienũ deduceretur:nec ꝺpensaretur cum fructibus nec veniret in fidiq. vt.j̃.e.l.a filia:z ar.j̃. e.l.lucius.§. maritꝰ.

k Suum .s. propo/neretur.

l Congruebat.cuiꝰ est officium filias dotare.vt.C.ꝺ dona.pp nup.l.fi.§.vtrãq̃.

m Decedere.i.ꝺtrahi de hereditate restituenda z subaudi peride ac si superfuisset.s.a dote vel dic q̃ superfuisset de dota. hereditate tpe mortis nã z tunc totã dotẽ detraheret de hẽditate.vt.C.e.aut.ꝺ rogatus. Itẽ ẽ si simpliciter fuit rogatus restituere.vt.C.cõmunia de le.autẽ.res.

n Hoc .s. q̃ in dotẽ datũ ẽ ergo totũ fidicõ.prestabit ꝺducta quãta:z dos videbatur data ꝺ fructibus sic.s̃.de le.ij.l.cũ pz. §.ticio z ad.l.fal.l.q̃ de bo.§.q̃ auus.z sic lz hos percipiat inditio testatoris si lucrifacit superfluos a quarta:sed ꝺputat sibi i quartã z quarte fructus:vt z alias.s̃.e.l.§.alia z q̃ superfluit al' lucratur.vt dixi.s̃.e.l.in fideicõ. in prin.sed hic lucratur:sed ꝺputat in debitũ dotis vel qi.nã quasi ẽ a patre debitũ filie dos:vt dixi z est sic q̃ solet dici q̃ bo.fi.pos.fructus lucratur nisi cũ cõputat in expensis.vt.s̃.de rei ven.l.emptor.z l.sumptus.

o Ut trebelliano.qi assertiuus veritatis non simi litudinariuꝫ p

p Placet nobis.vt.s̃.de le.i.l.non amplius .§.fi.

q Fuerit.s.legatarius.

r Consulto.trebel.

f Retinetur.s.ille legatarius:non poterit quartã retinere. vt.s̃.e.l. §.is qui quadrin.z §.inde neratius.z.s̃.ad.l.fal.l.lex fal.§.nũq̃:ar. ꝺ in.e.ti.l.penal'.§.fi.z.facit bene.j̃.e.l.lucius.§.heres . Sed nunqd heres a quo est legata ps bonoꝝ sub his verbis ps bonoꝝ poterit cogi p treb.adire z restituere.Rñ.ñ vt ꝓbari põt.s̃.de le.i.l.ñ amplius.§.fi.z.l.se.nã legatarius talis nõ vz subnixus oneribꝰ hẽditarijs q̃ bona dicunt deducto ere alieno.vt.j̃.de col.bo.l.cũ emancipati i prin.z.s̃.de iure do.l.mulier. Item põt heres liberare se dando bonorum estimationẽ z nõ dãdo ptem reũ:vt dicta.l.nõ ap̃. z sm hoc facit.s̃.e.l.nã q̃.§.non ois z.l.cogi.§.generaliter ar.ꝺ.instit.de fidei. here.§.postq̃ se.con.sed illud iure vetustissimo. Item ar.ꝺ.s̃.e.l. nã q̃.§.perinde vbi dicit si ẽt bona rẽ. Item qd si ab herede sit legata ps hereditatis sub his verbis ps hereditatis:vt hic dicit nunquid detrahet[c] :qꝺ si sine facto eius:plus rite aũt tẽporis edes[f] vsu acquisite sunt[g]:equissimũ erit nihil prestare eũ cũ culpa careat[h]. Cũ ppo neretur[i] quãdã filiã suã heredẽ instituisse z rogasse eã:vt si sine liberis ꝺcessisset hereditatẽ ticio restitueret eãq̃ dotẽ marito ꝺdisse certe q̃stitatis mox ꝺcedẽs sine liberis heredẽ instituisse maritũ suum[k] :z q̃reret an dos ꝺtrahi possit:dixi nõ posse dici i euersionem fideicõmissi fcm qꝺ z mulieris pudicicie z pris voto cõgruebat[l]. Quare dicẽdum est dotẽ ꝺcedere[m] :ac si q̃ supfuisset rogata cẽt restituere:q̃ si tãtos fructus ex hereditate mulier ꝓcepit:vt ide poterit doti satisfieri: dicenduꝫ ẽ poti[o] fructib[o] hoc [n]exp̃sum ferẽdũ q̃ fideicõmisso. At trebellia no[o] loc[o] essꝫ: non sufficiet:ꝺ hereditate heredẽ rogatũ esse:sꝫ q̃si heredẽ rogari oꝫ

[p] Deniq̃ si qua portio hereditatis fuit legata:legari.n. posse ẽt portiõm hereditatis placꝫ nobis[p] :rogatusq̃ fuerit[q] hãc ptez restituere,pculdubio nõ fiet restitutio ex senatusconsulto[r] ideoq̃ nec quarta retinetur[s]. Alpi. Totiẽs paterfa.vnũ vel duos heredes cõheredibus suis restituere hereditatẽ iubet:intelligit easdẽ ptes i fideicõmissis facere quas i hereditate distribuẽda fecit[s] sꝫ si iubeant hi quib[o] fideicõmissum dat pecuniã numerare:atq̃ ita fidicõ. recipe ex quãtitate pecũie quã dar̃ iubẽt : volũtas colligẽda ẽ p̃issa. nã etsi ex disparib[o] ptibus heredes scripti equas ptes[t] dare iubent: ꝓ prius est vt viriles[v] recipe ꝺbeãt. si vero sũma pecunie dãde congruit portiõibus[x] hereditarias portiões accipe ꝺbebũt. Opinia.

[n] Onnunq̃z aũt ex volũtate[y] vaheres compellitur adire z restituere p trebel.nã nulla hodie ꝺz eẽ deferẽtia:dicat qs lego l' fideicommitto.vt.C.cõia.de le.ij.sed vr̃ ꝺ q̃ non est rogatus vt heres z de hereditate:sed vt ab herede legatũ relictũ puto aũt satis hẽre locũ treb.cũ a fideicõmissario sint trãsitura onera hereditaria q̃ dixit portionẽ hereditariã:z bñ vz rogatus vt heres:sed in casu huius l.est questio ꝺ legatario an sit cogendus: z dic q̃ non

[q] Quotiens fecerit.sic. C.de ipu.z ali. sub. l.i.z.s.ꝺ vul.sub .l.in testõ z.l.q liberis .§.fi.z.l.se . in prin.z.l.coheredi.§.i.z insti.de vul.sub.§. sed z si ex disparibus:sed ꝺ.C.ꝺ ipu. z ali.sub.l.fi . So.ĩmo concorda.nã z duo sepati z impuberes fuerunt instituti z sub.z ita bñt viriles istitutiões:silr z i substitutione.

[t] Partes.ꝺ pecunia.

[u] Viriles .i. pro numero personarũ.vt. C.de ca .tol. §.sin autem.l.

[x] Portionibus:sed hereditarijs:z facit.s̃.de re du. l.vtrum.§.fi.

[y] Onnunq̃.ex voluntate.s.presumpta.

[z] Hominibus z tunc pro viribus.vt.s̃.ꝺ statu.l.ita §.fi.idez z si proprijs z appellatiuis:sed precedentibus proprijs.vt.j̃.ꝺ instip.§. l.si cõis seruus z facit. C. de cadu.tol.§. sed vt manifestetur.z.s̃.de le.i. turpia §.fi.z.l.seruus.§. si.ex pluribus .z.l. si heres sed ꝺ.j̃. de duobus reis.l.siue . sed ibi distingue noienturbr̃des noibus ꝓprijs.vt a.ticio z seio:an appellatiuis vt a prio z so herede lego.

[a] Quidã: peruenerit per qꝺ veniunt et p̃ legata qñq̃:vt no.C.de fideicom.l.cum . virum.

[b] Prima quaq̃ die.s.apposita vt cum erit.xiiij.an. le.ad talem etatem peruenerit vel dic prima quaq̃ i.cpcito poteris l'dies cesserit:z facit.s̃.ꝺ adi le.l.iij. §.i.ibi idem dicendum z̃c.

[c] Acciderit.i.decesserit.vt j̃.de ver.sig.l.in vulgari i f.

[d] Adeatur.z sic constat ñ cessisse diem.

[e] Cedat.vel q̃ est aduẽiente cõditione:l'die icerto si sic fuit relictũ:vt dixi cũ erit.xiiij.an.vt.j̃.ti.i.l.si ticio. si autem pure vel in diez certũ tunc pendet. Rñ.sic ex eo q̃ est.s̃.e.l. apud.§.antistia:z.l.ille.§.i.in fi.z ibi non singulare aũt fideicom.pure cedit a morte testatoris.vt.C.de cadu.tol.§. i nouissimo:z no.quod dictio prius posita in verbis testatoris facit dubiũ:nam põt itelligi priusq̃ cesserit dies fideicõ. in psona filij l' priusq̃ restituas.

[f] Pertinere.ista rñsio temperatur statim : sed postea ex toto emendatur:vt ibi dicit marcellus z̃c.

[g] Pueri.sic.s̃.e.l.ex facto.§.si quis ro.

[h] Voluntate.sic.s̃.e.l.mulier.§.brasidas.nam similis est ibi interpretatio voluntatis in ꝺbio.z hoc nisi ꝺ probetur q̃ põt.vt.s̃.e.l.vbi pure.§. i.z.s̃. de condi.z de.l.in conditionibus.z.C.de liber.p̃.vel exhe.l.iij.

[i] Acceperit.s.bona q̃ tunc transmittentur pure ad heredem.

[k] Si seruo herede.dominus cui per eum quesita est hereditas.

[l] Fideicõ.est non tñ locum hz treb.quo ad quartã deducendã q̃ non:vt heres:sed vt ꝺñs ẽ rogatus:vt.s̃.ꝺ le.i.l.cũ filio:z dixi.s̃.e.l.i.§.i.z.l.mulier.§.fi.sed quo alia remedia locum hz trebel.s.vt eo libero facto cogatur restituere:z transeunt actiones:non tñ dico q̃ cogatur manumittere sicẽ nec pater filium emancipare.vt.s̃.de le.i.l.filius.§.fin vulgarem.

[m] Si quis filium.iussit.ne sozor insidiaretur filio: vt insti.de pu.sub .§. igitur.

[n] Fideicõ.q̃ fieri potest:vt.C.de condi.l.ij.

[o] Defuncti.s.predicti filij.

[p] Fauore , sed quis est fauor:cũ idẽ sit in fundo vendito .vt.s̃.de le.ij.l.

i.§.fi.⁊.l.si.heres rem:que fūt ꝺ̄ so.qñ ignoret hēs non ē fauor:ſz si sciuit sic:vt hic:sic ⁊ alʾ distingu itur sciens ab ignorante.vt.s̄.de transf.l.fi. lʾ sub. hic maxime ⁊ facit bene ad.§.j. de ver.ob.l.si seruum.§.de illo.⁊.j. de do. l.ij.sed ꝺ̄.j.q ⁊ a qui.l.heres:vt hēs non pōt manumittere:sed ibi erat pu re legatus:⁊ sic factus legatarij.hic sub ꝺditione relictus:⁊ sic iterim hr̄ dis:⁊ pōt ab eo manumit/ ti.ad q̄ facit.s̄.de le.i. siqs inquil.§.i.⁊ insti.de le.§. si hers:sed hoc nō placz Jo. quia ⁊ illa.l.heres dicit in prop̄rio heredis q̄ dic ibi nil agit.ſ. quominus ōtur estimatio:sed libertas tenz vel ibi inter vivos:hic ī te stamento hr̄s ōdit liberta tem.itē adhuc ꝺ̄.j.q ⁊ a q. l.generaliter.§.fi.so.vt mō dixi de alia ꝺ̄rio. Jtem ad huc ꝺ̄.s̄. de condi.ide.l. in summa.§.p.vbi distinguit sciens ab ignorante.so.hic heres est q intelligitur ea/ dem ꝑsona cū defuncto:vt i aut.de iureiu.a mor.p̄e. §.i.col.v.vnde ñ pmittitur ei ignorare quod defunct⁹ sciuit ibi.n. est extraneus sed obijcitur huic sol.j. de dona.cā.mor.l.si is cui:vbi etiam extraneus ignoranſ donatarius tenetur:sed ibi erat i culpa lata donatari⁹ q̄ ñ cogitauit posse remo/ ueri per conualescentiā:⁊ alijs modis. Jtē adhuc ꝺ̄. C.cōia de le.l.fi.§..sed quia vbi ēt hēs ñ manumittit:/ sed ibi pure lʾ dic certa: hic sub conditione vlʾ in die in certa q̄ p̄o conditione hē tur vt.s̄.de cōdi.⁊ꝺ̄.l.dies incertus:sed tunc obstat ea dē.l.§. sin autē sub condi. sed ibi non dicit de manu missione:sed ō ceteris alie nationibus q̄ fieri ñ debēt pendente conditione:⁊ sic ē spāle i libertate.nā ⁊ ser/ uus alio mō alienatus con ditione pendēte ea existēte revocaretur alij dñt q̄ hic corrigitur ꝑ illum.§.sin āt. vt non possit manumitti: sicut nec alio mō alienari.

q Seruī.i.libertatis.

r Preciū.ſ.fui p̄dicti.

s Afferat.vt.s̄.de ali.iu.mu.ca. fal.l.i.in p̄in.⁊ de nox.e.lectio.§.fi.ar.cō tra infra separa.l.i.in fi.i.Rñ.h.

t A sempronio.ſ.quodā extraneo.

u Hereditatis.ſ.fideicommissarie.

x Quoq; non solum.serui.sed vz posse penitere qñ ignorauit.vt.s̄.de in ter.ac.l.de etate.§.ex cā:sed ibi actori consulebatur in alium hic vero da tur huic sorori in alium recursus ad hanc hereditatē. Jtem adhuc non vz nocere tantus error.vt insti.ō ac.§.si qs agens.sed ibi ignorantia se excu sat aʾ dāno q̄ hēret ꝓp plʾs petitionē hic non excusat a dāno hereditatis.

y Non deducetur.vt ipsa eius estimatio prestetur sorori vt infra.e.l.ita tamen.§.i.⁊.s̄.e.l.in fideicom.in p̄in.

z O Omnibus ciuitatibus.vel patri ciuitatis vt.s̄.de le.i.l.si qs a filio §.fi.⁊ ēt uicis.vt.s̄.ō le.i.l.si heres.§.i. Jtem eō instituti ⁊ ō resti/ tuendo grauari pñt.vt.s̄.e.l.recusare.§.item si municipes ⁊ facit.j.ō lib. vni.l.i.⁊.C.ō here insti.l.hereditatis.⁊.C.c.l.iij.⁊.s̄.de le.i.le.ciuitatibus.

3 Romani. sed ciuitates hostium sic non sunt capaces.

3 In cas.ciuitates ⁊ eō cis dantur:vt subijcit sed ⁊c̄.vt ⁊.s̄.e.l.in p̄in. ⁊ continua cum.l.se

a Admittuntur.ſ.ad agenduz.

b Ita tam̄.actorē vel sindicum:vt.s̄.q̄ cuiusqz vniuer.l.i.§.qbus.⁊. l.itē eoz.§.sed si ita decreverit:⁊ dñt eligere oēs ō municipio vel ciuitate vel maior ps vel ordo ōcurionum lʾ maior ps cū due partes af/ fuerunt: vel nullum elegerint.sed si aliquis cui de consuetudine hoc face re lz.vt.s̄.q̄ cuiusq̄ vni no.l.plāe:⁊.l.pretor:⁊ ipi ēt administratores mu nicipiū poterūt hoc facere.vt.s̄.ō ꝺdi.⁊ de.l.mūicipib⁹ ⁊ q̄ cuiusqz vni. no.l.fi.

c Si seruum.hereditariū.q coactus per iudicē:qz eā suſ/ pectā dicebat.

d Alio.qz qdā istituit heredē ⁊ rogavit vel iussit eū restituere huic seruo.

e Seruo.aʾ hēdē:⁊ aʾ hēdi qz fuit ab alio suus istitut⁹

f Et tūc.i.post acqsitionē hēditatis p suū factam

g Acquisita eē.qz iussit eā adire.vt.s̄.dixit:⁊ sic eā erat ei acqsita:⁊ sic non obstat.s̄.l.qdā.§.fi.i.Rñ.

h Hereditatem ab herede.

i Si nulla mora:nec rogatus ē:vt cū incremēto restituat.vt.j.e.l.fcā. §.si heres ante ⁊.s̄.e.l.i fideicō.§.quo ⁊ q̄ no.in p̄in.eiusdē nec ob/ stat.j.,p̄.§.in f.vt ibi dicā.

k Eldtrā.p eū q dicebat eā suspectā.

l Qui suspectaz.cō modū.vt.s̄.e.l.q; po terat sic.s̄.ad sil.l.si sequens.§.i.⁊.j.e.l.si patroni.§.adeo:nisi sint fructus lʾ q̄ vice fructuū censēt: vt.s̄. §.prox. Jtē cō nec ēt ꝺmodū:vt.j.e.l.§.si p̄ceptis.⁊.s̄.e.l. apō iulʾ.in p̄in.

m Si pupillo.so:te erheredato.

n Quisqs mihi.⁊ p q̄ verba qſ admittat hēs.s̄.de vul.sub.l.q liberis.§.f.⁊ no.qō hec verba inducūt ꝑ ditionē hāc.ſ. si eris mihi hēs:sis ⁊ filio meo q̄ ꝺditio nō itel ligit.lʾ.p̄ox.casu.

o Ad eum.institutū ⁊ rogatuz.

p Tū.i.tūc. aʾ acci pit ꝑ aliqñ:lʾ accipit ꝑ vna parte vt tum petr⁹ martin⁹ currit.

q Pupilli.i.restitu ere.⁊ ē rō.qz hanc nō hēret si ñ adisset pr̄ nā vtpote p̄incipalī testō irritato:cuz ex eo nō fuiſſz adita hr̄ ditas.vt.j.ō ꝺ̄ ta.l.fi liū.§.q̄ si hi:⁊.§. sed ꝺ̄ ⁊ sic p̄ sequntiā ⁊ pupillare euanescat vt no.s̄.e.l.apō.§.iō iulʾ.h.

r Si vero coheredē. aliū a pupillo.⁊ sic ñ ob.s̄.de vlʾ.sub.l.fz si plures.§. filio i fi.§. vbi dicit q̄ si cohēdē hēo pupillū tñ ⁊ re/ pudiauero p̄nā nō possū postea hēre pu pillare nisi esse frāt i puberis.vt.j.ti.i.l. si filius q pa.sed certe q̄tum ad hoc q̄ hic dicit iō dico:⁊ si pupillū tñ hēo coheredē: qa possum hēre pupillarē ex substitutione lz repudiauerim paternam puta si pupillus adeat aliogn pupillare nullū esset cū nemo adisset diauerit paternā:cū tñ pupillus adijt non ꝺz venire in restitutione vt in p̄i.hui⁹.§.illud tñ bene dico:q̄ hoc casu nō possū hēre ex sub stitutione pupilli gn hēam paternā:qz eā non iuenio immixtā: vt dic dictus.§.filio in fi.vlʾ posset illud intelligi cū pupillus non adiuit ego repudiauī:sequtur ergo q̄ pupillare non valeat ⁊ ita nihil ex eo habere possū.

s Coherede adeunte.sufficit.n. vnū ex heredib⁹ adire p̄nam ad hoc vt valeant fe rabule:vt hoc.⁊.s̄.e.l.ap̄.§.iul.⁊ distingue hic vt no.C.ō iure ꝺli.l.qdā

t Ipse patris substitutus.

u Si p̄z.restituī caue tibi: qz nil ꝺz: an cogaſ adire.⁊ vz q̄ nō cū.n. suus ē ⁊ necessarius:nō ꝺz q̄ pl⁹ ade at:sed dic vt adire cogaſ.vt.s̄.e.l.recusare.§.meminisse:⁊ pōt eē rō: qz debitor hereditarius negaret forte suū fuisse ⁊ probaret falso eē emancipatū: vnde restitutio inuenīt nulla. Jtē ē heres nomie vt re non teneaſ creditoribꝰ vt.C.si ab hr̄.se.ab.l.i.ergo eō nec agere pos sit:nec hēat ergo qd restituat dicit tamen.h.q̄ si non currit fideicō. cogere adireq̄z satis est ei q̄ est hēs:lz se abstineat.vt.j.ō fideicom. li.l.cū qi.§.sed ⁊ si qs.⁊.s̄.ō mino.l.si ⁊ fine.§.sed q̄ pa.⁊ exp̄sse hic subijcitur ſz nonne restituendo vī adire:sicut q̄ soluit creditoribꝰ. vt.C.de iure ꝺli.l.ij.fit.n.nuda volūtate:vt isti.ō hz.q̄ .⁊.dif.rñ.ti qz nō fit eo aio.ſz magis aio ꝺ̄rio.vt nō sit heres:cū coactꝰ hoc faciat.

x A patre.ſ.filij exheredati:non dico patre instituti heredis.

y Substitutus.pupillariter q̄ potest:vt insti ō pu.sub.§.nō soluz.

z Sub condi.hec rō non ē sufficiens.vt.s̄.e.l.apud.§.antistia.⁊.l.

ille a quo in p̄z̄n. sed p̄o ea facit. j̄. c. l. facta. §. si sub condi. ꝛ. §. si in danda: sed dic: vt no. d. antistia. ꝛ. l. ille a quo: ꝛ. l. sed si ante ꝛ. l. pe.

a Agit. s. vt sic cogeꝫ adire: ꝛ restituere: vt hic. ꝛ. s̄. de vul. sub. l. ij. §. plane: sic. ꝛ. j̄. de col. bo. l. i. §. si impuberi: sed in alijs modū agitur qñ qz de viuentis hereditate. vt. C. vt id pos. le. l. cū archimedoꝛ. ꝛ. C. ad tre. autē. ꝯ rogat⁹ ꝛ. s̄. de here. ven. l. ij. §. illud.

b Patri adire. ꝛ ēt pure ꝛ restituere. vt. infra p̄ori. dicitur vel colligitur.

c A patre. s. exhĕda/ti: ꝛ dic exhĕdatopu ̄ pliciter substituti.

d Restituerent. s. ti cio.

e Vel vnū vel. p̄o falti: ꝛ facit. s̄. eo. l. apud iul'. §. idem iul'. ꝛ. l. nā q̄. §. q compul sus. ꝛ. s̄. e. l. qui suspectam: ꝛ q̄ in eis no.

f Quotiens accipit multomagis si q̄rel. j̄ iof. te. ꝓponat exhĕz datus: cum ꝛ tunc re scindāt relicta. vt. s̄. ō iof. te. l. pa. §. fi. nec ob. s̄. eo. l. ille a quo. §. i. qz ibi solus hers contendebat de viri bus testi: nec appare bat filius q̄ ꝯ ta. pe teret: hic aūt apparz

g Heredis. alius q̄ filius.

h Cogitur. heres scriptus: nec filius p̄ terq̄ liberis parenti bus: ꝛ qbusdā alijs vt. j̄. de le. pref. l. i.

i Cōpelli oz. nisi fi deicommissarius es set ō liberis: vel simi libus nā tunc a filio esset dandū fideicō. p̄ portione virili. vt j̄. ō le. p̄. l. i. ꝛ. l. qui fi liū in fi. ꝛ. l. se. ꝛ. l. vi ril'. ꝛ. l. si pōtio: ꝛ hec sunt ſm iura vetera sed quid hodie cū ex cā p̄teritionis l' ex heredatonis ñ irrite tur nisi istitutō. Rñ. ſm. m. nec hodie cogitur cū ipso iure nulla sit instituto. sed irrita: sz ſm nos q̄ dicimus irritandam: pōt dici. vt interim possit cogi adir ꝛ restituere si filius differat agere secus si iam aget vt hic.

k Marcel'. s. rñ. ꝛ pone. p̄z filium emancipatum p̄teriꝛt extrane/um instituit: ꝛ ō restituenda hereditate ticio post mortem suam ro gari grauauit. dicit ergo filiū non cogendū petere ꝯ ta. q: iā interci deret fideicōmissū p̄standū mortuo herede: seu post morte hĕdis ꝛ filio ōmittente bo pos. ꝛ sic stam⁹ ꝓ fideicō. vt valeat: vt ꝛ. s̄. co. l. ex facto. §. sed si naufragio si aūt filius sponte vellet petere beñ pos ſer: vt. s̄. p̄oꝛ. vel pone vt. j̄. e. §. qui rogatus.

l Fideicom. s. prestandum.

m Qui ex tre. pōt. vt insti. ō fiōi. hĕ. §. restituta. ꝛ. s̄. e. l. i. §. q̄ ꝯ. ac.

n Actiones. ciuiles ꝛ p̄toꝛie: vt. j̄. e. l. quamuis: nisi de nouo heres acquisisset. vt. j̄. e. l. si heres.

o Adiuuandus. non est ꝯ legatarios ꝛ creditoꝛes: ꝛ sic qñq; p̄cedit petitio relictorum restitutionem qñq; sequitur. vt. s̄. e. l. q quadringen. ꝛ. l. marcellus. §. idem pomp. ꝛ. l. cogi. §. inde queritur.

p Restituturus sit. vel si non sic vnde retineat cauebitur heredi a fideicommissario. vt. j̄. e. l. cum hereditas ex fi.

q Trebellianū. in libꝛo. Jo. incipit. §. q̄ treb. ꝛc̄. s. ō quo facta ē mētio. s̄. vel incipit. §. Rñ. s. se. con. treb. ꝛc̄. tu dic q̄ incipit. § trebel. ꝛc̄. ꝛ si habes. Rñ. lege cum p̄cedentibus: ꝛ adiunge dictionem marcellus que non hĕbat verbum.

r Ꝺꝛo parte. s. quota. secus si reꝛ aliq̄ vt. s̄. e. l. cogi. §. generaliter. Item secus si p̄tem legauit. vt. s̄. e. l. mulier. §. fi. itē caute dicit suam non ergo si alienam tantum: ꝛ hoc subijcit. quarte ꝛc̄.

s Ticij. a quo eras institutus vt apparet ex inferioꝛibus: secus si

hereditate viuētis pueri agiť: moꝛ tuo aūt pupillo cōpelli debet here ditatē patris adire. Ꝺō si duo he redes a pře istituti fuerint ꝛ vtriuſ qz fideicōmissū sit: vt exheredati filij hereditatē restituerēt: satis erit vl' vnū cogi adire. hoc. n. facto ēt is qui patris hĕditatē nō adit: filij hĕditatē adire ꝛ restituere cogeť.

Quotiēs filiꝰ emācipatꝰ bonoꝝ possessionē ꝓtra tabulas accipit nl' la rō ē cōpellēdi hĕdis ad restituē dā hĕditatē: ꝛ sicut neqz legata: nz fideicōmissū cetera p̄stare cogiť: ita nec ad restitutōez quidē hĕdita tē cōpelli' oz. Marcellꝰ nō ē cō pellēdus adire si nā filiꝰ bonoꝝ pos sessionē accepit: ne itercidat fideicō missū mortuo hĕde istituto ꝛ ōmis sa a filio bonoꝝ possessiōe. Qui ex trebe. senatusc. hĕditatē restitu it: siue petat a debitoꝛib⁹ hĕditari/is: siue ab eo petať: exceptōe ſstitu te hereditatis adiuuari: vel summo ueri pōt: actōes ātⁿ fideicōmissario cōpetūt: q̄s hūit hĕs eo tpe quo fi/deicōmissario ſstituebat. Marcel lus. sz eas quoq; actōes q̄ sub cō/ditōe erāt: ꝛ quaꝝ dies eo tpe non cesserat fideicōmissario competere placet: sz āteq̄z restitueret hĕditas exceptōe aliq̄ heres adiuuād⁹ ñ ē cū hoc min⁹ ex cā fideicōmis. ſstitu tur⁹ᵖ sit. Trebellianū⁹ sēatusc. lo cū hz quotiēs qs suā hĕditatē vl' ro tā vl', ꝓ pte fidei hĕdis cōmisit. q̄re si meui⁹ te hĕdē istituerit ꝛ rogaue rit: vt hĕditatē ticij adeas ꝛ restitu as: tuq; hĕditatē meuij adieris: ꝓ/ide a te fideicōmissū peteť: ac si fū/dū q tibi a ticio legat⁹ ēet: restituere rogat⁹ fuisses iōqz ꝛ si suspectā me uij hĕditatē dixeris cogi te nō oz eā adire: q̄ si meui⁹ te rogauerit ꝛ su az hĕditatē: ꝛ ticianā ſstituer: tuqz spōte adieris hĕditatē: vteris legis falcidie cōmō: ꝛ ptē q̄rtaz meuiane hĕditatē retinebis: dimediā ꝛ q̄rtā ex fideicōmiss. restitues. Nec iter erit eidē vtrāqz hĕditatē: an alij me uianā: alij ticianaz rogatus fueris restituere: sed si suspectam meuia/nam hereditatem dixeris: cogeris eam adire ꝛ restituere ei cui rogat⁹ fueris: is autem cui ticianam here/ditatem restituere rogatus fueris: non poterit te compellere ad adeū dum. Si ex trebelliano heredi/tatem restituit heres: ꝛ fructus cuz p̄dio retinet: vel ipsa p̄dia: si/ue etiam debitoꝝ eius qui testamē tum fecit fuerit: necessarium est a/ctiones aduersus eum fideicom/missario dari. Marcellus. hoc idē necessario faciendum est: cuz par te hereditatis restituta fam. hercis. iudicium inter eum qui restituit hereditatem: ꝛ qui receperit accipi etur. Qui rogatus est emanci/pato filio restituere hereditatem: cogi debet adire ꝛ restituere: q̄zuis filiussa. cōtra tabu. bonoꝝz possessionem accipere possit. Si pa tronus ex parte debita heres īsti/tutus ꝛ rogat⁹ restituere hereditā/tem suspectam sibi esse dicat: puto rectius facturum p̄toꝛez si coege rit euz adire hereditatē ꝛ restituere q̄zuis possit mutata voluntate eaz partem hereditatis retinere. Si ipse meuius eēt a ticio institutus. qz tunc locū hĕt tre. vt. s̄. e. l. cogi. §. sed si quis.

t Adieris. scilicet sponte.

u Fuisses. a meuio qui te heredem fecit: quo casu bene vz. vt. s̄. e. l. ex fcō. §. iul'. ꝛ. §. non tantum ꝛ. §. si quis cauerit.

x Adire. qz de ea restituenda non fuisti rogatus.

x Hereditatē meuianam.

z Quartā. i. vi. ꝛ tres vn/cias q̄ sunt dodrans meuia ne. sed nunqd ticia. nā resti tuet similit'. R. sic si tot fru ctus percepit ex meuiana: q̄ faciunt tñ q̄tuz vz ticia na vt. s̄. ō. le. ij. l. cum p̄. §. ticio: imo plus dico: ēt si nō tot percepit qz potuit ei te statoꝝ dare quartā sue hĕ/ditatis cū onere. s. vt hĕat ī ꝓpensatione cum ticiana hereditate: si tantum facit quarta meuiane q̄tum he reditas ticiana tota: quia non in plus potuit onera/ri vt. j̄. e. l. lucius. §. mulier. ꝛ. s̄. ad. l. fal. l. si debitoꝝ: ꝛ ibi no. sed ar. ꝯ. j̄. e. ꝛ. l. q̄ de bo. §. cum fideicom.

a Ꝺi ex treb. p̄dia. sz qf retinet dicūt qdam ꝓ na/turalia debita que sibi a ō functo ōbebantur: sz certe nāle debitū pōt deducere non solū ciuile: sz nāle nec tenetur iō aliqua actiōe fi deicom. vt. s̄. e. l debitoꝝ. ꝛ. s̄. de peti here. l. si qſ possef soꝝ. §. fe. ꝛ ipsi: nam nāle de biti deductio solutio ē nō donatio. vt. j̄. ō dona. l. hoc iure. §. pe. dic ergo q̄ retie bit sine aliqua iusta cā. b.

b Debitoꝝ eius. s. ciuilit. ꝛ nāliter: secus puto si nāli ter tñ lz gestoꝝ ne ēt. nāle debitū a se debeat exigere vel deducere. vt. s̄. ō ne. ge. l. at q nā in p̄in. b.

c Actiones. s. vtiles: q̄ di/recte ꝓpetebant defūcto si cut eꝯ si defūctus aliqd de buisset hĕdi scripto. vt. j̄. e. l. debitoꝝ: sic ꝛ. C. de iure ō li. l. fi. §. in ꝓputatiōe. sz. b. dicit oīno extinctas ēt vti les: ꝛ i perpetuū ñ suscitari vt. j̄. de solu. l. qui res. §. are az: sed dat hĕdi ꝓdi. ide. q̄ plus debito soluerit. vt. j̄. e. l. deducta in p̄in. ꝛ. l. ōbitoꝝ. ꝛ. l. pe. sic ꝛ. s̄. ō ꝓ dī. inde. l. si is q: ꝛ ō hĕ. uē. l. ij. §. pe. sz eꝯ fideicō. q̄ actio dabitur. si nō dať vtilis. Rñ. actio ex testō q̄ datur ad fideicō. generale: qi ñ plene restitue/rit: vt inuit. d. l. debitoꝝ: vbi dicit nz fideicō. qi minus restituit recte peteť ꝛc̄. sed an pōt ꝓpetere ei petitio hereditatis fideicommissario. vī non vt s̄. de fideicō. hĕ. pe. l. fi. §. si: sed dic ꝯ vt ibi. Itē pōt dari ꝓditio sine cā tā tim rōe possessionis: qz sine cā est apud heredem. vel vtilis rei ven. s. post restitutionem hereditatis.

d Faciendum est. vt si fideicommiss. dēbur actiones ꝯ heredem.

e Iudiciū. vtile hinc ide. vt. s̄. fa. her. l. si ex asse. nec ob. e. ti. l. ij. in p̄i. vbi datur directum eis q̄ sunt heredes ꝓ se. con. qz dic tertul. ꝛ oꝝ. s. per q̄ quis sit heres: vt insti. ō bo pos. §. quos aūt ñ per treb. sed loco hēdis vt insti. ō fideicom. here. §. restituta alij dicunt heredi directum sed fideicommissa rio vtile ꝛ facit. s̄. fa her. l. si eius. §. i.

a Qui rogatus ē. emancipato filio. s. p̄terito: idē si extraneo. vt. s̄. e. §. quotiens ibi marcellus ꝛc̄. vel pone ibi vt hic.

b Possit. si velit nondū tñ acceꝯ. al' non posset cogere hĕdē ad treb. vt. s̄. e. §. quot. q. n. oppugnat voluntati nō oz ex ea conseq commodū. vt. s̄. ō acqui. here. l. q̄situ. itē no. non refert qualiter consequatur dummodo con sequatur: sic. C. de insti. ꝛ substi. l. si mater.

c Si patronus. ex debita olim dimedia: hodie tertia sine onere vt insti ō suc. li. §. sz nostra sed olim i dimedia poterat grauari liberis ꝛ pentibus liberti alijs. vt. s̄. ō cōdi. ꝛ ō. l. si is ꝛ de le. ij. l. cū patronus: ꝛ si minus gra uabatur poterat ommittere ex testō: ꝛ capere ab itestato citra fraudē edi cti. vt. s̄. si quis om. c. te. l. q: aūt. §. si patronus. sed ꝯ ta. non petit patron⁹ institutus: siue adeat siue non. vt. j̄. de bo. li. l. si patronus ex minoꝛe. §. i.

d Putata. sed quō penitet. vt. s̄. e. l. nā q̄. §. q cōpulsus. vt. j̄. e. l. si ciuſ. §

ſi.reſpon.penitet anteq̄ non poſſ cogat vt hoc non poſſ vt ibi:ſed ſi ſpōte adiret:z per errorē pluſq̄ dz reſtituet condicet:vt.j.e.l.patronus: alij q̄ hic:penitet ēt poſtq̄ coactus adijt z ſit ſpecialc:qz quaſi es alienū eſt.vt. ſ.de inof.te.l.pomp.§.ſi quis:q̄ non placet:vt dicta:l.ſi eius i fi.z.j. ō bo. li..p.

f Commodo. al' ꝯmodo. alias icommō:z vtraqz bona:nā neqz.ꝯmodū nz icōmodū dz habere q̄ ñ hēret ſi non adijſſet. vt.ſ.e.l.§.q poterat z.l.nā q̄.§.q compulſus:z.ſ.e.l.§.q ſuſpectā z.j.e.l.ſi patroni.§.adeo.

g Reſtituant.i. preſtētur

b Nō dz.vt.ſ.e.l.ap̄.i pri.

b Heres ex aſſe.pōe caſū.. berta conſobrina mea fuit inſtituta in hereditate valente .cccc.z rogata fuit vt meuio partem dimediā pure reſtitueret z aliā dimediam cū berta decederet.itez grauata fuit legatis ſingularibus i quinquaginta:heres hec reſtituit medietatē hereditatis ſtatim.z ſoluit integra legata qz tñ relicta excedebant dodrantē qnimo z totā hereditatē: z qa neſciebat ō viribuſ hēditatis exegit cautionē: tam a meuio q̄ a legatarijs reſtituere retro q̄tum haberēt vltra q̄ eis habere liceat p l.fal.tādem berta deceſſit. z ego ſum eius hēs nūc meuius petit aliā medietatez hereditatis cuz fructibus ex hoc thēate primo queritur q̄tuz ei debeo reſtituēz .ſ.vtrum.l.que tñ remanſerunt berte ſolutis legatis: z fcā prima reſtitutione z retenta quarta q̄ ē.c. ſeruo an debeaz agere ex ſtipulatione p̄ legatarios i eo qō habent vltra q̄ deberēt:vt illud detur meuio.tertio ſi ago queritur i quātū agā. quarto ſi dicta qnquaginta cū eo q̄ recuperarem a legatarijſ nō ſufficit ad me dietatez hereditatis q̄ meuius petit ſibi reſtitui: an debeā ſupplere de fructib⁹ de.l.ita quod ſiquid ſuperit mihi remaneat vl'ep̄ totū ſibi quod ſupereſt dare debeam q̄ meuius vult Rñ.qnquagīta que ſupſūt idubitanter reſtituto ō fructibus autem quinquaginta dic q̄ aut adiuncti ad qnquaginta. ꝯplent medietatē hereditatis que petitur reſtitui z non excedūt: z tunc debent oēs reſtitui:aut excedunt:z q̄ excedit retineo:aut non ſufficiunt: z tunc agam p̄ legatarios:z ſic vt breuiter dicā retinebo de excedit:z ita oibus q̄ibus rñdetur p̄eter quā tertie.ſ.i quantū debeat agi ex ſtipulatio contra legatarios.

i Conſobrina in hereditate valente .cccc.

k Dimediam.cc.

l Et alteram .cc.

m Data.quinquaginta.

n Et ceteri legata.non ſolū hic meuius.

o Si quod. ſubaudi.ſ.ſi illud q̄ zc.

p Non efficiet.partem.ſa.cc.

q Remanſit.c.l.

r Partem.ſ.cc.

ſ Deſiderat.petit.n.meuius.cc.vt in prin.§.dixit qz tñ quinquaginta cū fructibus faciunt.cc.z ēt excedunt:deſiderat:ēt hoc quod excedunt.

t Adiectis.hic ſuba.z ſi adiectis zc.z dic fructibus.ſ.de.l.

u Fructibus.nam quartam z quarte fructus debet heres habere.vt.ſ. e.l.mulier.§.ſi heres.

x Non minuet.ſ.q̄ ē.ſ.quadrantē:hoc eſt quinquaginta:z ſub.nec excedat alias ſecus eſſet vt.j.prox.Rñ.

y Acceder.nec hic agetur ex ſtipulatione.

z Agi poterit.ſ.p̄ legatarios:ſed quero in quantū que fuit tertia qō.rñ. ſa medietas hereditatis relicta meuio ſub cōditione q̄ vz.cc.tanto min⁹ vz meuio q̄ alia medietas pure relicta eidē i q̄tum ex eius fructibus heres habuerit medio tp̄e pōe q̄ valuit.l.eſt ergo tale:ac ſi meuio .cc. Item

c Si perceptis.i.retentis.

pceptis[c] quibuſdā reb⁹ heres rogat⁹ ſit reſtituere hr̄ditatē: z coact⁹ eā adierit:an pcipere ōbeat. R. eū q̄ iuſſu p̄toris adijt hr̄ditatē oī cōmō[f] ,phiberi debere. Sz etſi eidez legatū ē ſub hac conditōe ſi hr̄s nō eēt:z ſuſpectā ſibi hr̄ditatē dicat ñ alr cogēd⁹ ē adire q̄z vt legata que ſub ꝯditōe ſi hr̄s nō eſſet data erāt reſtituāt[s]:nō q̄dē a coheredib⁹ ne onerent:ſz ab eo cui r̄ſtituta fuerit hr̄ditas:nā ſicut explende fidei gr̄a cogēd⁹ ē adire hr̄ditatē:ita ob id ipſum dāno affici nō dz[h]. Hr̄s ex aſſe[h] erat iſtituta ꝯſobrīa[i] mea z ei⁹ fideicōmiſſū vt p̄tē dimediā[k] hereditatis ſtatim publio meuio reſtitueret:alterā[l] p̄tē cuz ipa morereť: eidem publio meuio p̄ſtaret. p̄terea alia legata alijs data[m]:ſibi meui⁹ dimediā p̄tē hereditatis ſtatiz p̄cepit z cauit:qō āpli⁹ q̄z p legē fal.licerz cepiſſet redditū iri: ſz z ceteri legata[n] ſolida acceperāt:z filr ō reſtituēdo qō ampli⁹ p̄cepiſſent cauerunt: mortua ꝯſobrina mea publi⁹ meuius ōſiderat ſibi alterā p̄tē hereditatis cū fructib⁹ reſtitui. quero itaq̄z quātū ei reſtituere debeā: vtrū qō ſup̄ dodrantē bonor̄ penes ꝯſobrinā meā r̄mānſerat:nec āpli⁹ q̄q̄z an z ab alijs quib⁹ legata ſoluta ſunt repetere qđ ōbeā z quātū. Itē q̄ro ſi qō[o] ab his ex ſtipulatōe p̄cepo:z qō apō ꝯſobrinā meā ſupra q̄drantē remānſerat:nō effici[p] z p̄tē dimediam hereditatis:an ex īcremēto z fructib⁹ ei⁹ ſūme q̄ ſupra q̄drātem bonor̄ penes ꝯſobrinā meā remāſit[q] ſupplere ei debeā dūtaxat ne p̄tez[r] dimediā hereditatis quātitas que reſtitueretur excedat:an vero ſicut publius meui⁹ deſiderat[s]: q̄quid depoſito quadrante bonor̄ ei⁹ q̄drantis fructib⁹ p̄ceptū eſt reſtitui ei dz.rñ.q̄ ſupra q̄drantem penes ꝯſobrinā tuam remāſit ſi adiectis[t] fructib⁹[u] quātitatē partis dimedie hereditatis que mortis tēpore fuit nō minuet[x] totū publio meuio reſtituendu:nec ex ſtipulatōe ab his q̄ bus legata ſoluta ſūt repeti quicq̄z pōt:ſi vero fructus quātitatez ptis dimedie exuberāt:q̄drāti tuo z fructib⁹ ei⁹ accederet[y]. ſi vero fruct⁹ ei⁹ partis que ſupra quadrātem apud conſobrinā tuam remanſerant non implerent quātitatem partis dimedie bonor̄ ex ſtipl'atōe agi poterit[z] ī ſumma rō ita ponenda eſt:vt ſi oī modo q̄drātē excedit fruct⁹:z in tātū excreuit vt quantitatē partis dimedie bonor̄ excedat[a] ēt id quod excesſerit retineas. Qui ſuos[b] ſuos rogatus eſt manumittere:z hīdem hereditatē reſtituere:detracto p̄cio ſuorum hereditatē reſtituere debebit. African⁹.

c Ex aſſe heres inſtitut⁹ p̄tē[c] hereditatis mihi pure:partē tibi ſub conditione reſtituere rogat⁹:cū ſuſpectā diceret hereditatē:poſtulāte me adijt:z mihi totā ex ſenatuſconſulto reſtituit[d]:quādoqz[e] conditio extiterit:an fruct⁹ partis ſue[f] reſtituere tibi debeam:non īmerito dubitabatur:z pleriſqz placet non eē eos p̄eſtādos:quia nec ab herede p̄eſtarentur ſi ſua ſponte adijſſet[g]. ſufficit autē ius tuum tibi integruz obſeruari:non etiam meliorem cōditionem tuam fieri[h]. Itez tamē eſtimabam ſi ex aſſe heres inſtitut⁹ mihi quadrātē pure:tibi eque quadrātē ſub ꝯditōe reſtituere rogat⁹ ſit:z cū ſuſpectā hereditatē diceret cogēte me adijt: quandoqz ꝯditio extiterit:ſemiſſem[i] tibi eſſe reſtituēdum:ſed nec lege falcidia ī ꝯpoſita ſpecie vſurum me puto[k]: q̄uis

e.l.idem itē legatario alia.l.ſint relicta: ſumma quor̄ ē.cccc. ō q̄bus vt pz octaua contingit legatarios. vt.ſ.ad.l.fal.l. qui quadringen. §.fi.z.l.circa.detrahantur ergo.c.p̄o quarta trebel.z ſic ex reſiduis ccc.octauā legatarij:z.vij.ptes meuius hz q̄ octaua vz ēē.xxxviij. z dimediū q̄ ergo plus p̄t reſtituent ex ſtipulatiōe z dabit meuio. nec lugeāt legatarij q̄ ab eis reuocat: qz ſi fructus ō quinquaginta q̄ penes hēdes remanſerit ſuppleat medietatē faz.ipi relevatur ar.ſ. de iure iu.l.eum.q. Itez no. q̄.l.lega.fuerūt onēr̄ heredis:z ſic hēs repetit:al' fieret legata. rijſ iniuria.ſ.ſi a ſibi com.eſſent relicta:cū z ſi ſoluta nō eſſent agerēt ꝯ fidei. vt.ſ. e.l.qui quadrigenta. Itē opponit cū his hic p̄cepit iudicio testatoris fructuſ ō ducentis ſub conditiōe relictis vz q̄ ñ ōcat reſtituere vt. no.ſ.e. l.i fideicō. i prin.rñ. ibi non diminuit hīſ fideicō.detrahēdo ō rebus principalib⁹: hic ſic: z iō deducto q̄ ante:z eius fructi buſ equū ē:vt ceteriſ fructib⁹ ſuppleat id ī quo diminuebat fideicom.

a Excedat. nec hic agitur ex ſtipulatu.

a Qui ſeruos.in li. R.deeſt ſuos:z ſic⁹ ponit caſum in alienis: vt ecce bōa valent.c. p̄ciū ſuor̄ ē .xx. hoc qđē ōtrahitur: vt ces alienū:z de octogin ta retinet quartaz: ſic ñ hz integrā quartam ō.c.q quarta diminuitur p̄ liberatres:hoc i treb.vt hic z.C.ad.l.fa.l.ſi eadē: Idem ō quarta iure nē vt diminuat p̄ libertates.vt.ſ.ō iof. te.l.pōp.§. q̄ñ autez quarta.item in quarta iure inſtitutionis vt.ſ.ad.l.fal.l.pena: les.§.fi.cū tribus ſequentibus:alij habēt ſuos:z ſic in ſuis hēdis loq̄t ō quarta:z dic idem q̄.ſ.vt deducto p̄ cio deducat quarta:z ſic ē ar.p̄.ſ.ad.l.fal.l.ſz ſi ñ ſeruus i pri. z ō le.ij.l.impr.§.ſi legatis ī fi.vbi hz dānū rogatus ſz hic hr̄s coactus adijt vnde nullū dānū ſentire dz.vt.ſ.co.l.qz poterat:ſed nūqd poteſt heres cogi adire p huiuſmodi ſeruos.rñ.ſi eſt hēdis non. ſi hereditarius ſic.vt no.ſ.e.l.cogi.§.ſed ſi ſeruo. ſi autem alienus vt hic ſz primā poſitōnē poterit fōte cogi.ſz.az.ar.C.ō fidei.li.l.ōberi.

d Ex aſſe. partem.ſcilicet dimediam.azo.

d Reſtituit.q̄ fieri debuit.vt.ſ.e.l.§.ſed z quotiens.

e Quandoqz.i.quandocunqz.

f Patris ſue quarta.ſ.hēdis: ſi ſponte adijſſet.azo.alij dīt ſue.i. tue.ſ.fideicommiſ.z ita ſtatim ſi hr̄t tibi exponitur.i.ſibi.

g Adijſſet.qz iudicio ōfuncti p̄cepiſſet.vt.ſ.e.l.mulier.§.ſi heres.

h Tuam fieri.ſic.ſ.e.l.marcellus.§.i.

i Demiſſē.cuiqz.n.noſtrum accreſcit ps vacans ꝑ prata vt ī cōſtitutione dicitur:inſti.de here.inſti.§.videamus.

k Ade puto.ſed p̄ vz q̄ñqz.vt.ſ.e.l.i.§.iō neracius.z.l. marcellus. §.i.vbi q̄ñqz primus fideicō.detrahit fal.a fo:ſed hic nō eſt ſuꝰ:ſed ſocius codē gradu. Itē de le.ſingularibus ab hēde relictis detrahit fideicō.q̄ñqz:ſz de relictis a ſe.ñ.vt.j.eo.l.fcā.§.cū ſuſpecta.z.j.co.l. marcellus.§.i. Itē an ipſo iure vel p reſtitutionē hoc fiat: dic ipſo iure.vt.ſ.e.l.i.§.ſed z quot. Itē ſi primuſ fideicō.reſtituat fo:an pri

nus dſinat hẽs eſſe fideicõ:qꝑ vẽ qz ñ hz niſi vtiles ⁊ illas trãſſert vt.ſ̃.e.l.i.§.ꝺ illo ergo nulle remanent. Itẽ ſenatus fecit cũ heredẽ non teſtatoris volũtas ergo idẽ ſenatus qꝫ vult tranſire i ſm põt facere primũ deſinere:ſed apꝺ heredẽ remanent directe quaſ hz ꝺ iuſ ciuili:⁊ ſic potãte ſe.con.nõ põt perdere ptem:qz nihil ẽ tam nãle qꝫ tẽ.vt.ĩ.ꝺ regu.iuris.

l.nihil tã alij vt.h.di

cũt primũ remanere

hẽdẽ fideicõ.lz reſti/

tuat: ar ſenatus ñ di

xit qual'ẽ heres roga

tus ſit fideicõ.vt.ſ̃.e.

l.§.de illo.⁊.l.recuſa

re.§.i.⁊ ſic ſi ſoluit ſe

cundo ꝺbitor heredi

tarius eiꝰ ab illo ſo

liberaſ ipſo iure qui

hz vtiles ab hede ⁊

a fidicõ. prio ope.ex

cep.vt.C.de excep.l.

i. Item an bo.poſ.ro

gatus de reſtituẽdo

remanet hẽs. Rñ.ſic

vt heres de iure ciui

li cũ ſenatus ñ diſtin

guat in herede roga

to.vt.ſ̃:e.l. recuſare.

§.i.⁊.l.i.§. bonoꝝ:⁊

ſic q̃dam iura penes

eũ remanent ſiĉ apꝺ

heredem.vt.ſ̃.e.l.ga

perinde in fi.ad hoc

iſti.ꝺ bo.poſ.§.quos

autem:⁊ de fideicõ.

here.§.reſtituta.

a Si quis prioꝛe. poſterius ſolen

ne alias ſecus. vt.C.

ꝺ te.l.ac.ꝑſul.§. p.

m Ex certis. q̃ vz.

vt ⁊.ſ̃.de here.inſti.

l.i.§.ſi ex fundo: niſi

ſit alius inſtitutus ex

quota: l'ẽt ſimpliciť

qz tũc loco legatarij

eſt vt. C.de hẽ. inſti.

l. quot. niſi quo ad

excludendã querelã

inof.te. vt in aut.vt

cũ de ap.co §. aliud

coll'. viij. nec diſtin/

guo prꝺprio noie rei

vt tunc legatari⁹ an

appellatiuo: ⁊ tẽ be

res ſit:qz nihil inte/

reſt tẽ.vt.ſ̃.ſi cer. p.

l.certũ ad exheredatio a certa re ñ vz.vt.ſ̃.de lib.⁊ po.l.cũ quidam.

n Seue.⁊ anto.hec ſunt verba oratonis vſqꝫ in fi.l.

o Sed teneri.actione ex teſtõ.ſ.ex teſtõ ſo non primo:qz nemo põt decedere duobus teſtis niſi miles.vt ſ̃.de te.mi.l.querebať:ſic.C.ꝺ codicil.l.i.⁊.ſ̃.de le.iij.l.ij.§.i.ſic dicimus:qꝫ ex ſnia appellationis q̃ confirmať pꝰ ea datur actio in fcñ ex prima vt no.ſ̃.ꝺ eis qui no. i/ fa.l.furti.§.i.

p Inſerta. i ſo teſtõ p que gnãliter ꝓfirmauit relicta in primo vel ipſũ primũ teſtñ q Specialiter.i.niſi a generali ꝓfirmatione excep aliq̃ rẽ ꝓtẽptã l'relictã in primo teſtõ: l'ſi q̃d relictũ i primo ademit:⁊ poſtea generaliť ꝓfirmauit primũ.nã nõ ptinet gnãliter ꝓ firmatõ ad ſpãliter adeptũ:vt ar.ĩ.de ver.ob.l.doli.⁊ facit.ſ̃.ꝺ iuſ. teſtõ.l.poſthumus.§.fi.⁊ inſti.q.mo.te.ifir.§.ſed ⁊ ſi qs.⁊.ſ̃.ꝺ lib.le. aurelius.§.teſtamento.⁊.ſ̃.de here. inſti.l.fi.

r Si legatus.reipu.romanorum:vel etiam municipij vt.ſ̃. ex q cau.ma.l.ſed ⁊ ſi per preto.§.fi.

ſ Suſpectam.⁊ ſtatim repudiat.

t Judicium.quo caſu cogitur offĩ iudicis adire ⁊ reſtituere vt.⁊. e.l.ſed ſi alio in prin.⁊.ſ̃.de iudi.ſed ⁊ ſi.§.i.

a Hic.i.dum adit.⁊ reſtituit. a Officio .ſ. legationis.

b Reſtituat.hoc cũ dixit ſe velle deliberatur al'ẽt ſtatiz cogitur re ſtituere vt.ſ̃.prori.⁊.ſ̃.e.ſed ⁊ ſi alio in prin.

c Falcidie.hoc cũ dixit ſe velle deliberare:vt hic:⁊.ſ̃.e. ſz ⁊ ſi alio §. plane ſed i primo caſu huius.l.cũ ſuſpectã dixit nec dixit ſe velle deliberare ſtatim:ẽt cogitur reſtituere:⁊ non vtitur fal.vt.ſ̃.eo.l.ita tamen.§.qui ſuſpectam.

d Onera hẽditaria:⁊ facit.ĩ.e.l.q ita.§.ſi.⁊.ſ̃.ꝺ iudi.l.ſz ⁊ ſi re.§.i.

e Si quis contineri.vt.ĩ.de ver.ſig.l.meoꝝ.⁊ facit.ſ̃.e.l.nam qꝫ in ſi.

f Si filio.l'ſeruo qdã hñt l'ſeruo reſtituatur hereditas poſtea tẽ. al'ſic l' ſeruo alieno rogatus qꝫ fuerit hẽditatẽ reſtituere pẽe dñoue iuito igno/ rante non recte eis hereditas reſtituitur:ſed ſi poſtea tẽ.⁊ facit.ĩ.e.ſeruo in prin.⁊.l.reſtituta.§.i.

g Vultum i pecunia. qꝺ fieri poteſt ,put dixit teſta tor:vt hic ⁊ inſti.e.§.ſed il/ lud:aliaſ ſi nihil dixit ꝺtra hetur quarta ꝺ ſingulis re bus . vt.C.ad.l.fal.l.ij. nec obſtat.ſ̃.de le.i.l.ñ ampliꝰ. §.fi.⁊.l.ſe.vt no.ſ̃.e.l.mar/ cellus.§.res in fi.glo. fient ergo quattuor portiones: ⁊ forte eligentur portiões vt ar.C.qñ ⁊ quibuſ quar. pars.l.ij.in prin.

h Actiones. hẽditarie cre ditoribus ꝓpetentes . ſecꝰ in legatarijs.vt.C.e.le.ij.⁊ no.ſ̃.e.l.§.i.⁊ faĉ.C.ꝺ ſniaz paſ.l.iij.ſed ar.ĩ.ſ̃.qñ ac.ꝺ pec.eſt an.l.i.§.ſi preceptor ſed ibi retinet ſeruũ cuz pe culio:q ẽ iuris vniuerſitas ⁊ ſic tenetur creditoribus peculiaribus.ſecus ſi eſſet res ſingularis vel etiã facti vniuerſitas: vt gregis: qa tunc non tenetur heres.

i Si princeps vendicatu rum.cõpatum eſt .lz poſſit ſi velit.

k Plerũqz ergo non ſem per.ſed qñ nõ volũt.nã iuſ cõe cũ ceteris hñt ĩ ralibꝰ. vt.C.q te.fa.po.l.cũ heres. ſed quidã dñt p hanc.l. qꝺ nunq̃ debent retinere p.l. iſtam ſed certe hic dicit cõ trarium.

l Cui adire.ſic ꝓpel/ litur adire pẽdente ꝓ ditione ⁊ reſtituere: vt hic ⁊.ſ̃.e.l. apud.§.fi.⁊.l. ille a quo in prin.ſed ĩ.ſ̃.e.l. ita tamen.§.a patre.⁊.l.i.§.ſed ⁊ quot.⁊.l.ſed ſi ante diem ſed dic: vt dicta.l.apud i f.

m Non põt. que cõpetũt adita hereditate non ante vt.ĩ.ti.i.l.nã cũ libertas.ſz deficiente conditione hic quid fiet de hereditate.rñ. venditionẽ faciendã ⁊ ſol uendũ creditoribus.vt.ſ̃.e.l.apud.§.antiſtia.⁊.ĩ.e.l.poſtulante. Itez qd econtra ſi hereditas pure ⁊ libertas ſub conditione relinquiť.Rñ.vtrun qz differť i euentu ꝓditionis.vt.ſ̃.de hẽ.iſti.l.trebatius.§.ſuo ⁊ ar.ĩ.,pri

n Si autem ei.alias ſi a me ei:alias ſi autem ei.

o In diem.certam.vel incertam vel etiam ſub conditione.vt.ſ̃.de here. inſti.l.trebatianus.

p Relicta.ſ.pure.

q Contra voluntatẽ.ſi pendẽte conditione libertas deť ab herede fiet ĩ voluntatẽ defuncti:ergo ñ vz libertas.vt.C.manu.te.l. ĩ volũtatem : ſed ar.ĩ.ẽ qz vz.vt.⁊.ꝺ dolo.l.ſi filius.⁊.ſ̃.de here iſti.l.ſeruus.§.q fideicom. ⁊.C.de oper.li.mater:⁊ delati.lib.tol.§.ſed ⁊ ſi quiſ q̃ ſunt ĩ.ſo.hic accipe ꝓtra prꝺpter ſic.ſ̃.de pac.l.paciſci:⁊ ita hic vz ſi ſponte daretur:vt in con trarijs:ſic ⁊ illud q non ẽ mecũ ĩ me ẽ.vt C.ꝺ iuꝺiſ.l.celicolaꝝ:vel dic cõ tra volũtatẽ cẽt:ſi cogereť hẽs an manumittere :⁊ facit ad.§.ĩ.e.l.ſi patro ni.§.i. r Si ſub.conditione ſi facti vt ſi aſcenderit capitolium.

r Offerrente.ſi cui eſt dandum ad quod.ſ̃.e.l.aꝑ.in pri.p aliũ.n.hoc põt ipleri:vt.ſ̃.de ſta.ho.arethuſa:⁊ ſub hoc debebit hẽs adire ⁊ reſtituere.

ſ Secundũ mutationem.al'eſt imutationẽ.i.ſicut iplz fideicõ.cũ ẽ in dã/ do:⁊ ita.⁊ cũ in faciendo:⁊ hoc ſi nolit heredem preciſe cogere ad factuz qꝫ poteſt:vt dixit ⁊ ſi eſt conditio facti talis q̃ poſſit p alium ipleri. vt.C. de ca.tol.§.ne autem.

u In ptãte. vẽ.vt cauſales vel ficte.vt q̃ continent turpitudinem.vt.ĩ.e. l.facta.§.ſi ſub conditio.⁊ ſequentibus.§.

x Non pertinent.vt cogat impleri:ſed expectabitur cauſalis ⁊ facit ſuꝑ e.l.ſed ſciendum.§.fi.⁊.l.ſe.

y Baliſta.appellatiuum:ſed tre.prꝺprium nomẽ teſtatoris dictus ba liſta:forte quia baliſtarius erat.

z Trebellianus.ſ.heres eſto. z Morietur.filiuſſami.

a Etiam fructus.no.venire fructus:sed ꝺ.j.e.l.heredes mei i prin.ꝛ.ſ. de.le.iij.l.q̃ his sed hic est nomen pecunie:q̃ largissime oia ꝓprehendit: lz q̃lꝫ strictius accipiaꝫ.vt.C.ꝺ cõsti.pe.le.ij.itẽ in ꝺrijs ẽ simplex vbum gcqd hoc duplicatum q̃tumcũqz.itꝫ ꝺ.j.e.l.ꝑ.vbi est nom̃ pecunie.ꝛ tm̃ non veniunt fructus:lz ibi est q̃ta hoc geminaꝫ q̃tacũqz. vl̃ dic hoc fructibus pceptis ante aditam hereditatẽ i ꝺrijs post aditam.vt.ſ.e.l.ita tm̃ .ſ.i.i fi. itꝫ no.q̃ q̃tãcũqz ꝓprehẽdit ẽt species.vt.ſ.ꝺ le.iij. le quisqs:sed quid ꝺ vsura pecunie hereditarie.vz idẽ q̃ de fructib⁹.vt.ſ. ꝺ usur. l.in fideicom.ſ. nõnunquã ꝛ.l.vsurc.ꝛ.j.de ver.signif. .l.usura.

b Specialiter.quo casu ꝓ stat eos restitui . vt supra. e.l.in fideicom.

c Scribit quadringenta:l̃ bẽas i tota.l.quadrigẽta: vl̃ bẽas quadringenta.

d Debituꝫ integra: qa hz quartã ꝛ quarte fructus in fructib⁹ quos pcepit i medio tempore iudicio testatoris q̃ submouet fal.vt.ſ. e.l.mulier.ſ.nõ heres . sed nũqd fructus q̃ excedunt quartã ꝛ quarte fructus restituit hẽs é.Rñ.ñ vt hac.l. ꝛ.j.e.l.hẽdes mei .ꝛ.ſ.e.l. ita tamen.ſ.ex asse hẽs:sed ꝺ.ſ.e.l.prox.so.ibi.

e Tractauerit.ſ.celsus.

f Sẽsit in eo q̃ nõ reddit supfluos q̃ sunt vltra quãtam ꝛ quarte fructus.

g Et periculũ.i.si res aliqua hereditaria peat vl̃ in obligationibus hẽditarijs,

h Per contrariũ.ſ.dicendum ẽ: vt nõ sustineat piculum:lz hẽat emoluñtuz: ꝛ facit hic punctum ꝛ sequitur lẽa capitalis nouissime ẽ.ꝛ dic ait.ſ.celsus.

i Pertinere.ſ.totum.

k Augmentũ.dictoꝝ fructũ q̃ supersint vltra quartam ꝛ quarte fructus.

l An ad supplẽdum.ſa q̃ quaz celsus ñ soluit.sed auctor.l. soluit.

m Inquit.celsus.

n Ex quadringentis qui fuerunt defuncti.

o Ad eum . fideicommissarium.

p Quadringẽtorum.q; tm̃ pcepit ex fructibus ꝛ ita q̃tum deest de quadringẽtis que fuerunt defuncti ẽ supplẽdũ de illis residuis fructibus similis computatio est.ſ.e.l.ita tamen.ſ.ex asse heres.

q Quod verius.esse verba marci.qui fecit hanc.l.non celsi.

r Cum q.constat.j.de fis ta.l.q ex liberis i prin.ꝺ.so.ibi totum erat hiturus substitutus hic partẽ nouissimi:l̃ ibi pupillaris hic fideicom.substitutio:l̃ ibi nõ erat agnatus:vl̃ cognatus:vel si erat extraneus est hic ꝛ quidẽ mꝫ ꝛ eodẽ modo.rñ.ꝺ.ſ.de vul.sub.l.ex duobus.ꝛ.l.q duos i prin. ꝛ ad.l.fal.in.pri.ſ.fi.ꝛ de rebus du.l.duos:que sũt ꝺ vnde ꝛ hic si null⁹ resisteret fideicõmissarius hẽret totũ:vt i dictis.ll.ꝛ no.i dubio non valere sic.ſ.de here.instit.l.i tẽpore.ſ.i.ꝛ de testa.tu.l.duo.sed ar.ꝺ.ſ.e.ex facto.ſ. si quis aũt:sed alius est casus.Itẽ facit.C.ꝺ impu.ꝛ alijs sub.l. pe.

s Cum heres bo.po.sed an fuit bonoꝝ possessor iuris furiose quidã dicũt q̃ nõ.pro quibus ẽ.C.de fur.cur.li.fi.ſ.sin aũt in furore:ꝛ.j.de suc.edic.l.i.ſ.furiosi:ꝛ sic transfert actionẽ q̃ nõ hz:ꝛ sic creditor dñi vz pignoris vt instit.q̃ ali.lz.ſ.i.ꝛ hic fuit accepta de facto quo ad administrationẽ ꝛ fructũ perceptionẽ:ꝛ sic intelligitur.ſ.ꝺ auc.ꝑſ.l.si ad pupillũ:ꝛ ꝺ le.ij. l.lucius.ſ.fi . alij dicunt q̃ tali casu alij debet restitui sit heres furiosus: lz non:aĺ ar.ſ.e.l.cogi.ſ.hi qui isolidũ sed azo.dicit q̃ fieri põt heres: ꝛ bo.pos.p curatorẽ semp.vt.C.de cu.fu.l.fi.ſ.sin aũt ppetuus.ꝛ.C.e.l.p.circa pri.ꝛ.ſ.e.l.i.ſ.sed si tutor ꝛ.j.e.l.i.ſ.si tutor ꝛ.j.e.l.restituta.ſ.pupill⁹.

t Cum hereditas restituta.ſ.vbo.

u Compromissũ.i.compromissum factũ inter heredẽ ꝛ aliquẽ creditorẽ vel debitorẽ hereditarium:ꝛ timet hẽs ne ei cõdẽnatus teneatur

x Heredi ꝛ q̃ eum conseruabit indemnem.

y Administrauit .in quo fecit sumptus quos a fideicõ.recipere ꝺz.vt.ſ. e.l.mulier.ſ.sed.n.sed ar.contra.ſ.e.l.vbi pure.ſ.fi.

z Perpetuum.i.generale:sic ponitur instit.de satis tu.vel cu.i pri. ponitur ꝛ alter vt no.ſ.pro socio.l.i.

a Quid noibus.q̃ ñ possident.vt.j.ꝺ acq.ꝺo.l.seru⁹.ſ.ico.ꝓpter.

b Non possideat hẽs l̃ pp iundationẽ l̃ latronũ potentiã l̃ ga alq̃ possidet.vt.ſ.ꝺ bo.au.iu.pos.l.cũ vn⁹.ſ.fi.ꝛ q.ex ma.l.ait ꝓpter.ſ.fi.

c Prosequt.ſ.p hẽ.fideicommissaria.vt.ſ.de fideicom. here.pet.l.i.

d Conuentus est.a creditoribus hereditarijs.

e Promittet.vt iudicio sisti ꝛ iudicatũ solui:l̃ fideiussõre cautio.creditorib⁹ q̃ molestebant cũ.vt.C.de ꝑſ.xxx.a.l. cũ notissimi.ſ.sed ꝛ si quis.

f Cauetur.fac.ſ.ꝺ pe.here.l.q̃ si posset sor.ꝛ.C.de pe.hẽ.l.fi. ſ.i.ꝛ. C.e.l.i.sed ꝺ.j. vt.le.no .ca.l.i.ſ. quiminorẽ so.vt ibi.

g Restituta . ipsa . aut vbo subau.re ipsa si forte et cetera.

h Passus. hec patientia ꝓ traditione hẽtur vt instit.de rer di.ſ. interdũ multo fortiꝰ si ipsas res herես apõ se ꝓstituas restituat vt.j.e.l. fac ta principio.

i Earum.sed nũqd ad rẽ singulare restituendã põt pueniri hẽs a fideicõ.rñ.Jo. sic actiõe ex testõ ar. ſ.e.l.balista ꝛ q: sic ẽ i p.hẽ.vt.ſ.ꝺ pet.hẽ. l.regulariter:ꝛ.l.se.ꝛ l.ẽt.ſ.idẽ in eo ꝛ idẽ i ẽptore hereditatis q̃ agi ẽt ad res certas vt.ſ.de here ven.l.q̃ filij.ſ.i.sed ꝺ viõbat q: de vniuersitate ꝛ sic de iure quodaz restituẽdo ẽ rogat⁹ nõ de reb⁹ corporalib⁹: sed tm̃ ꝺ est.nã ꝓdemnato i pet.hẽ. aliquo fit executio i res singulares: ꝛ bñ ad hoc.d.l.quod filij.ſ.i.sed rel ven.non hz nisi fcã restitutione.vt.j.e.l.facta:ꝛ sm̃ hoc intelligit.C.de.le.l.fi.ſ.fed q:: sed nunqd restitutione in vna re vl̃ facta in oĩbus vt iam non sit opus alia restitutione.dicit hoc q̃ sic.sicut ꝛ res totius hẽ.se obligat ẽt si i vna re se gerat pro herede.vt.ſ.de acqrẽ.hẽ.l.pro herede in pri.nã ꝛ cum vnũ ius sit vniuersale per vnã rem sufficit fieri restitutionez sicut fundi totalis possessio queritꝫ etiã si in angulo itret.vt.ſ.ꝺ acq. pos.l.possideri in prin.ꝛ q̃ tangit auriculam bois totuz tangere vz vt.j.de furt.l.vulgaris in prin.

k Hac mente.no.mente.sic instit . de here.qua. ꝛ dif.ſ.fi.ꝛ.j.de act. ꝛ ob.l.in omnibus.

l Et si verbo.facit.j.e.l.postulante.ſ.i.ꝛ in.l.facta in prin.sicut etiam hereditas re ꝛ verbo quia dicat adeo vel simile adeundi animo adiscitur vt.instit de here.qua ꝛ dif.ſ.fi.

m Sed ꝛ tua.i.tui fideicommissarij procuratori simplici:non in rẽ suam.vt infra.e.l.qui ita.ſ.i.

n Item si meo.qui sum heres

o Habuerit dic.ſ.fideicommissarius.vt.j.e.l.mulier: ꝛ iungantur non proximo sed alij superiori.dicto ibi sed zsi voluntate zc̃.vt differat ab eo q̃.ſ.diſ:sz zsi postea zc̃ l̃ dic hic hũeri.ſ.heres ꝛ adiungitur proxi.ibi. Item si alius zc̃:ꝛ tunc differt a superiori.sz si ea zc̃.quia ibi precessit erronea restitutio qui habetur rata hic non erronea sed per alium cuius factum habeo ratum:ꝛ semper dic q̃ ẽt hic mutatio personarum cum hoc verbum habuerit sit tertie persone:sed si in prima vel secũda persona locutus est de eadem.

p Sine pupillo sic in aditione hẽditatis.vt.C.de iure ẽli.l.potuit.

q Infans.vel absens vt.C.e.l.pe.ꝛ de verbo.signi.l.cuz.item si ẽ furiosus vt.ſ.e.l.cum heres:

r Põt ẽt faciẽdo procuratorẽ ſiplicẽ nisi a se.li.ꝓ.vt.C.de ꝓcur.l.nz:

s Nec se.hic dicit quod pupillus rogatus restituere suo tutori: nõ facit eodem tutore auctore.vt.ſ.e.l.i.ſ.fuit quesitum vel dic quod pupillus sua auctoritate non restituit alicui. sine tutore: sed tunc nihil adderet predictis.

r Cõstat.secus qñqz ĩ hẽditate.z bo.pos.vt.C.qui adimit.ad bo. pos.l.bonoꝝ ꝑz.hu.vel ẽt hic idem dici põt.

u In On.n.solutio tñ sub.nã respectu restitutionis.so.ẽ. Jo.sed hic patet quod ei soli potest solui a debitore ꝙ verus est: sed ñ ꝙ ꝺbitor liberet nisi hẽat pecuniã saluã:vt instĩ qbus alie.lz.§ .p.

x Obligetur.is cui fit restitutio .s. credi toribus z legatarijs z facit.ſ.de auc.ꝓſ.l. obligari.§.hẽditatẽ.

y Sed nec ipi tutori.recipien te ꝓo pupillo.

z Indistincte.nã di dinguitur sit infans vel abſes an non.vt. ſ.e.l.restituta.§. pupillus in hereditate dic idẽ. vt.C. ꝺ iure deli.l.ponit.z.l.si ifã ti in prin.ĩ bo.pos.di cũt soli tutori.vt.in/ fra de bo.pos.l.tutor z.l.si pupillo:ſz forte idẽ ꝙ in hereditate: ĩt pos. solus infans z solus tutor querit. vt.C.ꝺ acq .pos.l. do natarum.

a Quamuis .se partio quo ad hoc.

b Naturaliũ .i. na/ turales obligatiões. vt.j.e.l.si heredi ei⁹z l.si eius z facit.ſ.co. l.ita tamen.§.actio / nes.

c Persona. hẽdis istituti z rogati resti tuere hereditatẽ.

d Possessor.vt.j.e. l.si eius.§.si quis: ſz ar.ſ.ſ.e.l. ille a quo §.i.in fi.ſo.vt ibi z fa cit.j.e.l.si patroni.§. cum ticiana.

e Dñs facit.ſ.e.l.i. §.si filio: z de le.ij.l. peto.§ mater.

f Js.s.rogatus resti tuere.

g Nihil.nro nomie. procuratori meo sim plici non i rẽ suã.vt. j.e.l.qui ita.§.i.

h Mulier.seruo. ad hoc facit. j.e.l.seruo in prin.z. §.i.z.ſ.e.l.si legatus .§.si filio sic.ſ.de ex/ b Qerci.l.i.§.cui⁹. q Quia . peride. facit.ſ.co.l.restituta.§.sed si voluntate.

i Restitura.in hoc ergo.fideicom.non est loco heredis ar.ſ.ꝺ reli. l.si quis hs fuerit nec distinguitur sit familiare vel hereditariũ: lz alr distinguatur.vt.ſ.ꝺ reli.l.familiaria.z.l.l'q. Jtẽ ne beneficio qõ ꝙperit ex illo ti.si quis.o.c.t.nã heredi non dat.vt.ſ.si qs.o.c.te.l.si in testõ:sed fideicom.sic.vt.j.e.l.añpe.§.institutus. Jtem nec i eo ꝙ ꝺi.ſ.de iudi.l.sed z si resti.§.ꝑ. Jtẽ nec in eo ꝙ ẽ.ſ.ꝺ condi.z.ꝺ .l. q heredi.§.cũ hereditas. Jtẽ nec in iure libertoꝝ:siue operaꝝ petitio ne.vt.j.e.l.si patroni filius in pri.z ar.j.de car.e.l.cũ sine z.ſ.ꝺ acq. hẽ.l.pro herede.§.si qd tñ z.j.de oper.li.l.si operaꝝ.iu.z.l.cũ patro nus.§.i.z.C.de op.lib.l.liberti isti.de acqui.per.ar.in prin.

k Papi.scripto post restitutionẽ partis accreuit heredi ps alia.

l Actione.ad ꝙplendum adire hereditatis partẽ accrescentẽ.

m Eum.s.heredez.nã semel sufficit adisse.vt.ꝺ acqui .hr̃.l.si solus. §.fi.in.fi.

n Accreuit.z.Rñ.ꝙ non ad ꝙ.ſ.de le.i.l.si ex toto i prin.z.l.grege.z.l.ꝙ in reꝝ.§.ij.z.l.seruũ filij.§.si arce.ꝺ au.z ar .le. l.si statuam.z de le.ij.l.cũ tũdo:accrescit ergo magis pti alteri q̃ p/ sone heredis.ſz i usufruc.est.ꝑ.vt.ſ.ꝺ usuf.ac.l.interdũ.z.j.ꝺ excep. rei iu.l.z an eadem.§.qui cũ partem quc sunt ar.ꝑ. Jtem pro vtra/ qz parte induci põt vt.ſ.de usuf.l.si ticio.§.si usuf.z de acq.here.l.si solus in fi.z.j.de bonorum pos.l.sed cum patrono.z.ſ.cõia per.l.fi.

o Postulante sticho.seruo hereditario.

p Fecerit.sub.maxime.

q Qm̃ fere.hẽas fere.q.d.raro cõtingit:q̃ tñ retardetur restitutio a co acto adire ꝙ decedat fideicommissarius z ideo non fuit dictum in se.cõ.

Mox stich⁹ ãteqz morã ĩ capiẽda hr̃ditate faceret[p] decessit relicto he/ rede ticio. Quero an in ticiũ si no/ lit recipe fideicõmissariã hr̃ditatez actões ex senatusc̃sulto ꝓpetãt rñ dí. Qm̃ fere[q] is qui cõpulsus ẽ adi re hr̃ditatẽ cõfestiz ei restitueret de manumisso[r] dũtaxat senatusc̃sul/ cõprehẽsum:nec heredis[s] ẽ fcã mẽ tio:põt tñ euenire vt restitutõez di/ stulerit heres:veluti si pecuniã ei ꝺ buerit defũctus quã retinere malu it qz petere[t]. Ceterũ existimo[v] idẽ in heredem eius cõstituẽdũ quod ĩ illo cõstitutũ est. Cur eiz recusaret quaz recusare[x] nõ potuit is cui⁹ he r̃ditatẽ suscepit. Quod si[y] forte añ hereditatis restitutõem sine herede decesserit libert⁹ peride bõa eius creditoribus hereditarijs vendere permittẽdũ est:ac si restituta here/ ditate ꝺcesserit. Sed z i huiusmõi[3] qõne rogo.respõdeas:an recte sen serim rogata est filia[a] ex asse heres restituere hereditatis partem dime diam deductis legatis[b] minimis z ere alieno nõ magno[c] vt legi falci/ die[d] locus nõ sit: moza facta nõ est restitutõi fideicõmissi desidero ver boten⁹[e] mihi restitui hereditatem vt ex treb. senatusconsulto agenti[f] z ea eo[g] competẽtib⁹ actõib⁹[h] etiaz vsuras ꝺbitas[i] ex mortis tempore ĩ temp⁹ r̃stitutõis persequar. Jtẽ q̃ro[k] z de pensionib⁹ qz locationuz obligatio ĩ hereditate fuit ab here/ de[l] nullos fruct⁹ peto:sed illa[m] desĩ derat refũdere[n] me:aut cõcedere ei actões vsurarũ[o] nõ possũ[p] psuade re[q] hereditatis appellatiõe quã ro gata erat mihi restituere etiaz banc stipulatõem vsurarũ ad me ptinere rñdi oĩa[r] hec hr̃ditatis appellatio ne ptinenr̃:q̃ztum ei qõ ad hoc re/ fert[s] inter hec ceteraqz[t] q̃ sub cõdi tõe sunt,pmissa:aut ĩ ãnos singlos vel mẽses nihil iteresset. sane[v] ꝓ fru/

an heres fideicom. cogaꝛ accipere:sed de fideicõmi. tantum:alij hñt ferre .q.d. qui compulsus est ferre ad iri.i.sustinere vt adeat.

r De manumisso. vt co/ gatur recipere ex quo coe git adire.

s Heredis .s. ticij qui est heres liberti.s.vt ipse com pellatur.

t Petere.q̃ potuit.vt.ſ. e.l.cũ hereditas.z.here.C. ad.l.fal.l.in imponenda.z. j.e.l.debitor.

u Ceterum.in heredez.s. liberti.

x Recusaret.certe non est ratio.vt.j.de re. iur.l. here dem.z.l.in his.§.si debeo: sed an ipso iure transeant in heredez.rñ.nõ quia cer/ ti sũt casus ipso iure tran seunt actiones sine restitu tione.vt no.C.e.l.pe.§.fi.vl' si iste connumerentur illis non est absurdum.item ꝑ. ſ.e.l.apud.§. vtrum. So. ibi z facit.C. de fideicom. l.si in personam.

y Quod si.decesserit. qua si dicat nullum dãnum hz heres:vt.ſ.e.l.apud.§.an/ tistia in fi.z.l.ille a quo in principio.

z Si in huiusmodi que/ stione.que sequitur.

a Senserim.facit.ſ.de mi no.l.fina.

b Legatis.que ipsa iussa est prestare.

c Magno. q̃ ipsa iussa. soluere z adeo sunt boc mi nima vt falcidie non sit lo cus. Sed quid miri cum z habeat illam dimediaz he rediratis.sed dic quod illa erat exhausta legatis vt in sti.ad.l.fal.§.i.

d Falcidie.q̃ fideicõ. vel let detrahere.

e Verborenus. nã verbo solo z re põt fieri restitu/ tio.vt.ſ.e.l.restituta.

f Agenti mihi fideicõmis. subaudi:z restituta est.

g Ex eo.sena.con.tre.

b Actionibus.hẽditarijs.

i Debitas.s.ex stipulatione testatoris z hẽas lzam pi.ex die mortis.alij habent ex die morte.s.debitorum hereditariorum:z dic in diem restitutõ nis facte vel verbo vl' re:z q̃ dicit prosequar.i.prosequi volo:nã non sol uit:sed soluet.j.ibi.Rñ.omnia hec cc.z dic prosequi volo a debitore here ditario qui non soluit heredi ex stipulatione hereditaria:al' nõ teneretur vt.j.e.l.deducta.§.qui post:heres ãt nullo modo tenetur etiam si percipi at eas vt.d.§.qui post.z.j.proxi.herede cc.ibi sed cum heres cc.lz quidã dicant hic prosequar.s.ab herede si eas perceperit.

k Jtem quero.fuit.z ideo vr̃ quod eas possum prosequi. vt.ſ.de vsu.l. dixit.

l Ab herede.s.a filia defuncti.

m Sed illa.s.heres filia defuncti non existẽs contenta q̃ ab ea nõ peto.

n Refundere me.s.vsuf.si tñ pcepi ab inquilinis qui fuerunt in moza.az. z etiam a debitoribus alijs.

o Usurarum.s.currentium vsqz ad tps quo heres non fuit in moza.

p Non possum.ego fideicommissarius. q Persuadere.s.heredi.

r Omnia.s.pensiones z omnes vsuras supradictas tam a debitoribus q̃ ab inquilinis debitas z sic nunc soluit predicta:licet z.j. reuocet in.du bium tamen ita est vt hic dicit.

s Refert.i.pertinet.

t Ceteraa.scilicet.de vsuris.

u Interest.z sic omnia debent venire in restitutione.

x Sane allegat pro herede contra fideicommissarium.
y Hec cedunt.sic.ſ.de vſu.l.vſure.
z Sed q̃ non.rñdet all'oni facte pro herede & allegat ꝑ fideicō .& ē dicere sed q̃ fideicōmissarius ñ postulat:vt hȝs suppleat fideicōmissū : vt si dixerim hoc dicit q̃ ipse prie logtur.nā tota medietas c adit i cām fideicom.fideicōmissarius q̃dē non desiderat vt heres restituat medietatē oiuȝ rerū q̃ erant i hr̃ditate tpe mortis deductis legatis & ere alieno & sic postea hūit totali fideicō.cedant vsure:& sic suppleat sed vult vt medietas hȝdi presentis ei restituatur.vt.j.l.deducta.ſ. qui post.
a Loco heredis.vt isti.e. ſ.restituturȝ .
b Hereditarios.nunc ecō tra allegat.
a Funerauerit.ſ. defūctꝰ fuit stipulatus hoc heres
b Non interceſſit.vt.ſ.c. l.in fideicom.
c Periculo.facit .ſ. ó rei ven.l.si nauis.
d Colēdo.subaudi.maxie.
e Cum.i.quando.
f Quesitū.ſ.ó vsura stipulata a ófuncto.l' óbita,p locatione defūcti:sic ergo cū hȝs ñ laborauerit ñ recusȝ restituere : q̃ & ótrimentū sine sua culpa ꝓtingēs nō dȝ restituere.vt.ſ.e.l. muli er.ſ.sed enim.
f Augmētū.ſ.vsuraꝝ q̃ hered obuenerūt ex pēsionibꝰ.
g Recep.ex eo q̃ actiones ei competunt ante restitutionē non .n. exegit ne ódicat p̃dictis.
h Si totā . desiderat sic.ſ.ó do.inter. virū & vx.l.si sponsus.ſ.si qs & .C.ad.l.fal.l.i.& ar.C.ó fideicō.l.post'mortem.ac.
i Suspectā.sub.l'si suspectā cē.& no.q̃.hec lex.ꝓsulit heredi:vt magis coactus. adeat vt si sponte:q̃ spōte forte fideicōmissariꝰ nollet & sic tenetur heres iplicitꝰ creditoribus:q̃ nō pōt recusare ex quo coegit .vt.ſ. e.l.postulāte:& sm hoc si dicat suspectā: nō mentit q̃ō gdā concedunt hic mētiri ꝓterea non dȝ q̃ dicat suspectā:sed sufficit q̃ ñ vult adire & ad hoc quod cogatur vt.ſ.e.l.quia poterat.
k Ex proposito i libro.R.ē expositio hereditario metu.i. eꝝ procl' posito & deest que:sed in lib.b.& al.exposito.i.allegato vel declarato.
l Jus fiduciarum.quia de eo multum confidebat testatoꝛ.
m Suo.ſ.testatoris. n Annos.scilicet predictos .xvi.
n Vendicat.scilicet retinendo:sic.C.de carbo.edic.l.i.
o Fiducia.in quarta erat institutus contracta fiducia.
p Queri.i.fideicommissarij & sic ad senecam auunculum.
q Eum.ſ.malīū. q Peruenerunt ab intestato q̃ ꝓmioꝛ erat.
r Diem.i.conditionē:& sic icertū vna dictio ē:sic ergo trasmittit filiꝰ ad heredē:sic.j.t.i.l.i.& l.firmio.ſ.i.& l.si ticio in prin.& l.fi.C.q̃n dies.leg.ce.l. ex his & .j.ó ver.obli.l.si.x.cū petiero:sed ō.ſ.de le.i.l.si cui.ſ. hoc aūt i fi. & .j.de ma.te.l.si.ita & C.de fideicō.li.l.fideicō.so.refert 'legeꝫ pure : & petitio an differaꝫ in tēpus certū: & sic hētur pro pura:vt hic cū pcordantijs .nisi dies est incertus:q̃ tūc est pro ꝓditione.vt.ſ.de ꝓdi.& de.l.qbus di. ſ.ij.an ab initō ipsū legatū nō solū petitio differatur:& tūc ꝓditiōale ē:& ñ cedit añ diē:vt in ōnibus:& no.hic q̃ auunculus nō petit nisi cū filius habuisset.xvi.an.si vixisset integros.vt.C.quando dies le.ce.l.ex his in fi.
s Si heredi.eius.ſ.ticij.
t Soluerit.puncta post dictionē soluerit. u Cui.ſ.ticio.
x Reddendū.dicit póp.auctoꝛ.l.alij habent i textu paul'.Rñ.vel sub.ē:& ē rō q̃ hic hēs reddat:q̃ nālia debita veniūt i restitutione.vt.ſ.e.l.q̃uis & .j.e.l.si eins in prin.& ſ.i.& ij.& facit.ſ.ad.l.fal.l.i.ſ.id q̃ nam.

y Paulus.alias incipit paulus respondis & alias si certa.
z In his rebus.& ñ i alijs:sic.C.de penis.l.sancim⁹:& quoꝝ le. l.i.ſ.si duē ref acq.post.l.q̃ meo i fi.itē q̃ hic dicit q̃ñ ꝓ fideicō. idē si directo quis instituat.vt.ſ.de his q̃ indig.l.rescriptū & .l.fal.l.paul'. respondit.sz ōriū huic.l.j.quoꝝ le.l.i.ſ.redigūtur.& .C. quoꝝ le.l.i. sed so.vt.no.C.de.le. l.non dubium.
a Subtraxit.retinēdo:sic.C.de car.edic. li.i.
b Cum hēditas restituit'.i. restituēda ē:nā ēt ante restitutionē heres hȝ excep.tre.nisi cū fidei cō.absit : & actio pit: fim quosdā: & sic itel ligit'.ſ.e.le.i.ſ.i.& .ſ. q̃q̃ & .ſ.e.l.ita rñ.ſ. q̃ ex tre.tu.dic.i.restituta ē:nā añ pōt ꝓ uenīri hēs tm̄ & cria post cū ē timō vt hic nā directe actiões in hēditate remanēt:vl' dic tertio q̃ logt hic q̃ñ coacte adijt:vt ēt añ restitutionē ꝓpetat hēdi exceptio . & fim hoc restituitur.i. restituēda ē:vl' dic restituendi q̃ iā actu restituēdi q̃ iā agit fidecommissarius ō hēdē ar.ſ.ó pe. ti.here.l.si bo.& .j. de excep.l.si post.
c Per absentiā.hodie vȝ ꝓsuli p.l.C.de anna.excep.l.vt pfecti & sic cesser hec lex nisi ponaſ fideicom. eē sine domicilio q̃ō eē pōt.vt.j.ad municipia.l.eius qui.ſ.i. secundum.h.
d Suscipe vsq̃ ad litē ꝓte.ut.ſ.ó of.p.l. se.cō.& sic ppetuat actio ō fideicō.absēte: sic.C.vbi i rē ac.l.ij. & dic vsq̃ ad sniam & satisfactionē:& sic poterit hēre locū q̃ō dixit. Jo.hic possit hȝ dānū sentire. Jo. ſz certe nō sentiet:q̃ ꝓ uenit fideicō. actiōe ne.ge.q̃ fecit ei⁹ negociū ipso gestu.vt. ſ.ó ne.g.l.q̃ mulier.ſ.fi.& .C.ó pet.hē.l.fi.ſ.sin aūt.& ar.C.ó hē.uē.l.ij.
e Conuenīt.i.ꝓueniri poterit.f.si actio ē pitura.tpe.vt.ſ. nā dicit similiȝ & cē.nā alias hēs hȝ excep.ne fiat p̃iudiciū petitioi hēdi a filio mouēde petita bono.po.ō.ta.vt.j.ó excep.rei.iu.l.ij.& .ſ.ó p.he. l.si qs li.vez hoc corrigitur p.l.C.de p.hē.l.fi.ſz cū institutus nō sit heres:q̃ dū spaꝫ ō ta.cessat.ſaz ta.vt.ſ.de fis ta.l.equissimū i pri.& ó car.edic.l.scriptꝰ:quō potest ꝓueniri.Rñ.lz nō possit petere ſz tamen pōt tñ adire ó iure.ciuili.vt.j.ó ō.tab.l.illō i pri.lz videt ō.j.e.l.ſ.f.
f Operator.accipe iussit heres & cē.quod est.j.
g Si in potestate.ecce conditio si in potestate & cē.
h In fraudem.vt q̃ fingebat se emancipare cuȝ aliud ageret: & sic restituebat lz non posset:putabat autem commodo se non teneri & dic quod consumebat multa de hereditate hic pater rogatus.
i Filio in ptāte manenti:nō.n.cogit emācipare vt no.ſ.e.l.vbi pu re i pri.& dabit curatoꝛ hereditati si filiꝰ ē minoꝛ.xxv.ā.vt.C.ó bo. q̃ li.i fi.ſ.sin aūt i se.& ſ.vbi aūt puerilis:nō si maioꝛ.vt.j.e.l ſ.i.sed quō fit resti.ante ꝓdi.vt.ſ.e.l.vbi pure i prin.q̃ ē ō so.ibi & eoō mō solue.ſ.e.l.sed & si ante:vel vt ibi & facit.C.de inof.te.l.filijs. Jte vī hic filius scrutari patrē in administra.& sic sūt ar.ō.C.de bo.q̃ i.l.f. ſ.hoc ꝓculdubio & in autē.de nup.ſ.& ita coll'.iij.& .C.ó fis nup. l.si quis pu.in fi.sed hic fraus:ibi culpa.
k Pecunia.i.hēditate.vt.ſ.e.l.nā qō i fi. l Péret.ſ.pater.
m Non poterant.vt isti.de iuri.sti.ſ.itē inutilis al' eliet preitanda

de restituenda hereditate: cū extiterit conditio. vt. C. vt i pos. le. l. cū archi. sed si esset emancipatus posset stipulari vt. j. vt leg. no. ca. l. si lio sed hodie non satisdat pater filio etiam emancipato: nisi in duo bus casibus. vt. j. e. l. iubemus. §. in supradictis.

n Damnum. propter fraudem primi constat conditionem ei non seruari.

o Conditioni. que fuit si desineret esse i potestate in qua ipa tor inflixit damnum heredi habendo pro ipleta propter fraudem patris.

p Filio militi. habē ti castrē. pe. nā z hic forte erat miles. sed hec hereditas si erat castrensis pe. i dicto āt peculio z agit filius. z ēt administrat etiam patre inuito vt. j. de ca. pe. l. iiij. §. i. z. l. vi. sz iste faciet cū curatore si idiget eo alias per se.

q Comparari. i. assimilari.

r Debuit. hic filius quo loquitur vt posset agere z conueniri sicut filiussa. milles i castrē. pe.

s Emolumentum. quo ad aliēta. nā dicit egēti: ēt ar. i autē. de nup. §. i. vl' si velis dicere ad totum vsū fruc ē ar. C. de fis nu. l. hac edic. §. mobiliū z facit ad hoc. s. que infra scri. l. pē.

c Cum heres ō ductis legatis relictis a rogato restitue re hereditatem alijs legatarijs singularibus: z fm hoc distingue petitio precedit restitutionem: an restitutio petitionem legatorum: vt dixi. s. e. l. mar. z. l. q quadringen. z. l. cogi. §. proinde queritur l' dic legata. i. prelegatis sibi a coherede: ad q̄ facit. C. de fidei cō. l. cum virum z ad hoc bene facit qō sequitur sed cum vxori zc. h.

u Non poterant in totum vel partem q2 nō proscriptis l' caducis habentur. vt. C. de cad. tol. §. in primo z §. sequentibus.

x Pro parte. puta dimedia. y Si quarta. i. quamuis.

z Pro sua portione. s. hereditatis.

z Deducit. nō iure legati q2 inutile est pro sua portione hereditatis: quasi a se sibi relictis: z sic inutile. vt. s. de le. i. l. legatum. §. i. sed vt es alienum. vt ex fine. l. euidenter ostenditur pro parte autem coheredis non deducit q2 non est soluendum de sua portione sed a coherede petēdū iudicio fa. her. vt. C. fami. her. l. heredes. §. fi. z. l. se. h.

p Consequitur. s. quartam z dotē olim aliud seruabatur q2 alter utro dz esse ꝓtenta. vt. C. de rei vxo. ac. §. sciendū. z fa. s. ad. l. fal. l. pē in prin. Item hoc est vez nisi fuerit instituta animo ꝓpensandi dotē cū portione hereditatis qñ nō dz habere vtrūqz. vt. s. ad. l. fal. l. si debitor. z. C. de here. insti. l. si compensandi. b.

a Creditorem. q deduceret sibi debitū. vt. s. e. l. postulante i prin. z C. ad. l. fal. in imponenda. b.

b Ab ea. nā dz semper ꝑdeducere es alienū: z quidē totū si ex asse heres est si pro ea pte pro qua heres ē aut distinctio alio ꝓpensandi legatū vel non.

c Si res aliena puta sempronij. d Isqz. s. ticius legatari⁹. e Heredi instituto. a se ticio.

f Decreuerit. s. ticius a sempronio herede.

g Legatum. i. rez legatam ꝑdicto ticio: videbat. n. cū inuenta sit in hereditate ticij: q̄ veniat in restitutionē cuz alijs maxime si testator legauit sciens rem alienā vnde debebitur estimatio. vt inst. de le. §. non solū cū tñ non venit q2 ñ sēpronius ē hēs legatarij tale est: ac si esset legata sibi sempronio q̄ non vz q2 sua res alicui legari ñ pōt vt insti. de le. §. z si rem: z sic peruenit in eū casum a quo incipere nō potest: z sic vitiatur. vt. s. ad. l. acquil. q2.

h Seruus compellitur adire. s. a quo sola libertas est relicta. vt. j. l. pretori. h.

i Data non est: sed sola hereditas z ps: z fa. s. e. l. si cui pure. §. i. z. j. e. l. patroni. §. imperator.

k Consulto trebel. l Ab omnibus. i. ab aliquo omnium.

m Ab eo herede. sic. s. de tu. z cu. da. ab his. l. si impuberi: sed cum hereditate z libertas tacite datur. vt. C. de necess. ser. l. i. §. i. vē cogi ille a quo hereditas est relicta. Rñ. ibi directo libertas datur hic fideicō. ar. s. ō te. tu. l. qui tutelā. §. i. Item nunqd etiā hereditas seruo potest relinq: sic̄ legatum. vt. C. de necess. ser. l. q/dam. §. illo. Rñ. ibi ꝓfortat hēs nā nō cogit̄ ad dandū z facit. s. e. l. sicui. §. i.

n Conditione. sub qua fuit institutus z sic alteri accrescit. vt. hic. z. C. de cadu. tol. §. sin autem.

o Alterum. a quo fideicō. erat relictum.

p Quo iure. s. ex persona sua vel altectius certe nihil sufficit ei q̄ vtrunqz ōbeatur ab eod̄: sic. j. de ver. ob. l. cum seruus z. s. ō condi. le. quidam in fi. z de le. i. l. si duobus §. i. z. j. de car. e/dic. l. iij. §. si is ar. s. j. e. l. si patroni. §. qui fideicō. z. j. de so. l. z magis. z. s. ō inof. te. l. nihil. §. fi. Item hec lex loquitur in seruo hereditario z. s. e. l. mulier. §. nō est non heredis vel extranei. vt. s. eo. l. cogi. §. sz si a suo.

q An ē heres. suus l' extraneus.

r A legatario. cui seruus erat legatus z rogatus de manumit.

s Dominis. circa libertatem ar. s. de ca. di. l. fi.

t Pdēdcat potest. n. esse q̄ ante decedat q̄ manumittantur: z ita icommodum sētiret hēs si adijsz coact⁹ nam tenetur creditoribus nec posset dici hic subuēiē dū. vt. s. e. l. postulante i fi. Rñ. nam ibi distrahuntur bona a creditorib⁹ fratris eius cui hēditas erat restituenda. nam seruus ille fideicommiss. liber iam factus decessit: hic autem seruus decessit nullos ergo hz creditores: sed quid si sua sponte adijt hēs sicq3 legatarius factus dominus serui cum manumissit nunquid hic coget hēdē vt restituat respō. sic nam hoc status non pēdet idem credo: z si nondum sit manumissus: sed ipse stulte agit si petit sibi restitui adhuc az. quia per eum domino suo z legatario per eum queritur.

u Cogatur. a seruo idem est si a legatario dicatur cogi.

x Propter legatum. libertatis solum: vel hēditatis solum seruo relictū vt. s. e. l. prox. §. h. y Legatario. q2 forte nō proderat nondū adita hereditate vel post aditam decessit añq̄ manumitteretur.

z Decesserit. z sic heres remanet in damno: vt dictum est.

a Aliuo testatore. z ita vē quod legatum serui sit pro non scriptum vel i causa caduci: quomodo ergo locum habent sequentia. Rñ. Io. quod testator manumisit: cum forte aliquid erat ei relictum vt manumitteret: z quod subijcit expone in potestate eius. s. heredis.

b Manumisso. s. ante in vita testatoris.

c Restituere hereditatem. etiam si ipse nolit recipere cum coegit adire: vt. s. e. postulante in fi. i. Rñ. sed. in superiori casu cum legatarius viuit: nec seruus ē manumissus non ē i ptāte hēdis restituere: cum libertas iam pendeat ab alio. i. a legatario: ēt si seruus fuerit hereditarius: hic autem non pendet: sed hodie ēt si non fuit manumissus in vita testatoris cogit̄ heres manumittere: nam. siue pro nō scriptum ē relictum libertatis: siue in cā caduci vt q2 legatarius decessit ante testm̄: vel post ante testatorem remanet apud heredem cū onere. vt. C. de ca. tol. §. in primo ibi: nisi per raro zc. z. §. pro ꝓo. z. j. de fideicō. lib. l. cū vero z. §. si pro non scripto idē dico. i eo q̄ est aperta voce caducū: nā legatū libertatis vl' legatum relictū seruo legato non cedit nisi ab adita hereditate. vt. C. de cadu. tol. §. i nouissimo: z sic mortuo legatario ante aditā hereditatem post mortem testatoris remanet apud heredem similiter cū onere. vt. C. de cadu. tol. §. ne aūt: sic ergo cogitur manumittere. z restituere cum ab eodē icipit deberi hēditas z libertas. vt. s. e. l. ꝓx. §. fi. Item ō huic. l. vī. s. e. l. aꝑ. §. antistia z. l. cogi. §. fi, sz dic vt ibi. Itē quo iure cogit̄ qs adire dic of. iu. ar. s. l. prox. ibi nulle ptes pre. zc. z eō iure actionis ar. s. e. l. papi. primuz verius.

d Ticius rogatus. superfuisset tpe mortis hēdis z no. hoc casu nō veniunt fructus i restitutione. vt. j. e. l. deducta. §. pe. secus si esset dictum qc qd supesset de bonis meis. vt. j. de vsur. l. i fideicom. §. nonnunquā. Itez

no.q̄ vbi est rogatus restituere qcqd de hr̄ditate supereſſet: vel de bonis meis si aliqua alienauerit ⁊ ex pretio al' res emit vel creditorib⁹ suis solu it: l' permutauit non vr̄ ꝓsumpsisse: imo vice permutat dñij venit restituendū. vt.s̄. de le.ij.l.iperator.§.fi.⁊.l.se.⁊.s̄.de pe.hr̄.l.fz ⁊ si.§.q̄ autez ibi dī cā ⁊ nō nocz fideicōmiſ. an nō ⁊ tūc ꝓ rata patrimonij vt hic ⁊.s̄.de pe.hr̄. l.fz ⁊ si leg.§.q̄ autem ⁊ de vsur.l.i fideicom.§.nōnunq̄ sed iure nouo quartam cogit reseruar̄ vt.C.ad trebel.autē.q̄ rogati at ibi simpliciter esset rogatus restituere hz locum.C.cōia ō le.l.fi.§.sed qr: ⁊ autē. res que ibi posita est.

e Quandoqz.i. qñcūqz.

f Vbis vbis.flicta subaudi.

g Egrotationes.nō cā interuertendi fideicōmissuz facte alias: ex toto reuocātur.vt.s̄.prox.

h Patrimōij eligit ergo media via: sic isti.de re.di. §.cum ex aliena ar.q̄.s̄. de ne.ge.l.nesennius in fi.⁊.s̄. e.l. scribit celsus. item facit j.e.l. deducta. §.fi. ⁊.s̄.e.l. mulier.§.cum proponeret.

a Exemplo. principis vt subijcit: alias contra.C.de sen.l nemo.

b Fratribus. qui manserunt in potestate.

c Militi emancipato: nā castrense. vel quasi nō ꝓfertur. vt.j.ō col.bo.l.i.§. nec ca.

d Patrimonio. aliunde acquisito quod nō erat castrense: vel quasi.

e Propt̄ huiusmodi tractatum. quia poterat esse q̄ cā interuertendi fideicom. alienabat: vel si nō ꝓ rata tñ erit detrahendum: ⁊ q̄ supest restituendū aduenīte die: ⁊ ideo caueat. vt.C.ut in pos.le.l.cum archi. ⁊ sic ē satisdatio de restituēdo aduenīente die: ⁊ facit.j.ti. ij.l.i.§.si quis sub condīōe ⁊.§.qui minorem: alij dñt ō non diminuendo qr per sōa sit suspecta ar.j.ti.ij.l. postq̄.§.fi.⁊.s̄.qui satisda co.l.si fideiusſor.§.fi. hodie aliter qr satisdatur.f.fm formaz legis.C.e.au tē.contra rogatus.

f Si patroni apud heredē.f.filiū patroni institutū a patre. ⁊ loquitur indubitanter de opis obsequialibus: que consistunt in faciendo. vt.C.de op.lib.l.liberti. qd autem in fabrilibus. i. incertis vt.x.operas dicas idē nā cū transeat ad heredē extraneū. vt.j.de op.lib.l.operarium iudicio. ergo nec ad fideicō.q ē loco heredis: sed de artificialibus.f.certis. vt.x.opas pictorias vr̄ fecus: qr trāseunt ad hēdem extraneū vt.j.de op. lib.l.a duobus l' pōt dici q̄ nūq̄ trāseat aliqua opa ad fideicō. sicut nec ad fm hēdem. vt.j.de ver.sig.l.sciendū.§.itē operarum sed an id qō non venit i restitutione cōputet hēdi in quarta. rñ. forte non: qr hz non vt heres ⁊ sic quasi es alienū. vt ar.s̄.ad.l.fal.l.pater in prin.

g Non.n.f.filio heredi nocebit q̄ libertos testatoris: nec contra fideicōmissariū si ipse de libertis est.

h Exceptio.f.treb.de qua dicitur.s̄.e.l.i.§.q̄q̄.

i Ei q.si ipse de libertis ē. sed vr̄ opas nō potuisse iponi ei q manumitti tur p fideicō. vt.j.ō op.li.l. vt iurisiu.§. rescriptū que est q̄ so. hic inter vivos fuerat manumissus vel ē speciale i filio vt.j.ō op.li.l.qui ex cā.

k Heredem.f.filiū a pet. operarum neqz liberari fideicō. libertū.

l Ex his cāis. vt i nr̄o casu de opis. it̄ ⁊ alij quos no.s̄.e.l.qa pinde.§.i. pōt aūt ⁊ alter legi q̄ dictū sit ab illo loco cā eadē rē.q.d. nō nocet hēdi agēti: qr si noceret non ꝓdesſz fidei.cū ipse nō posse agere. at qñ exceptō nocet heredi prodest fideicō. vt ipse agat. vt.s̄ ⁊.l.i.§.q̄q̄: ⁊ q̄ subijcit neqz liberari. f. libertos ab herede filio: licet. hereditatem restituat: qa quo ad hoc non vz restitutio.

m Impr. i tpre. i. ex tpre. hoc est post pasca sis liber: ⁊ rogo hēdem vt tibi restituat hēditatez vsqz ad pesca ñ valz. vt.s̄.ō ma.te.l. libertas.

n Data. seruo testatoris.

o Non ecē. facit.s̄.e.l.si cui nec ob.l.aꝑ iul'.§.fi.qr ibi albine pure ñ i diē erat relicta libertas. Itē ñ ob.i eo q̄ diē añ diē restitutionē faciē dā. s. anteq̄ pueniat ad nubilē etatē: qr ibi persona fuit cui fieri poterat restitutio: qr al bina iam erat manumissa hic nō. Itē sa. s̄.e.l.ita tñ.§.a prē.

p Quando. s. qr.

q Qui fideicō. recipit. ab hēde cōpulso. vt.s̄.e.l.nā quod.§.q compulsus.

r Alij ñ hēdi qr tūc loqtur. vt.s̄.e.l.§. q̄ ergo.

s Locus. vbi fiat restī. ñ quo ad quartē deductionez. vt.s̄.e. l.i§.in filij.

t Quartā. n. ⁊ bene dixi totā quartam. s. treb. iuſ. fal. i. treb.

u Non potuit. nisi i duob⁹ casib⁹. vt no. s̄.eo.l.ex asse. i fi. ⁊.l. i.§. inde neraci. ⁊.l. marce. ⁊.§.i.

x Intercidiſz. qr nihil valet ex testō ex quo hēditas nō adit vt isti. ō hē. ab ite.§.i.

y Constituit. ēt ex heredatio vt.j. de q̄ ta.l.filius.§. sed cū.

z Cetera. ab hēde relicta ñ a se fideicō. qr tūc p̄stat integra. vt.j. e.l.fcā.§.fz cū suspecta ⁊ nō.s̄.e.l. mar.§. .i.⁊.l.i.§. inde nc. ⁊.l. ex asse.

a Prestat. s. prim⁹ fideicommissarius.

b Cōuēiri. s. ad singularia legata p̄standa ab hēde relicta.

c Astringi. puta cū quenit ad fideicō. p stādū so cui a testatore p̄stare fuit rogatus sic. s̄.ō ꝓdi.l. qui dā i fi. sed ar q̄.s̄.e.l. si res i fi.

d Secūdū q̄: qa nihil q̄ sit quota ps hē ditat̄ fidei. prim⁹ ñ dz cogi institutus adire: eo vi vel solo ōsiderante fine p̄o: fz seruus sol⁹ qñqz sic cū. s. qñ primus non vult. vt.j.e.l. q̄ li prior.

e Portio. s. quota.

f Apud. priorē fideicō.

g Ad iferēdā. priorē fidei. vt adeat.

h Necessitatē. nisi veniat cū p̄o.

i Accep. nā nec tunc solus cogi potest.

k Satis ē. plane legas: lz qdā dicāt ꝑ gendū q̄ ē q̄ mentē huius līe: ⁊ q̄.l.s̄.e.l.si ref.§.i.⁊.l.nā.q̄.§.i.⁊.l.co gi.§.⁊ generaliter.

l Si prior. fideicommissa.

m Recta via no.ō circuitu vitando. vt.s̄.de con. inde.l.oñs res.

n Quid ergo rogatus prior fideicō.

o Eidem heredi.

p Audiendis. prior fideicom. desiderans institutū cogi adire.

p Trāslatiue. i. trāsitiue i trāsitu: sic ponit̄ j.de iure pa.l.i.in prin.

q Coact⁹ a. fidei. prio q ⁊ ipse rogatus ē restituere hēdi vt.s̄.l. pri.

r Indignus. sic.s̄.ō vul. sub.l.is cui sz ar.s̄.j.ō le pf.l.filiam.§.si qs contracta.

s Quod fortius. s. q̄ perdat fideicommissum.

t Pendēte. s. fuit adire coactus: ⁊ sic ē q̄.s̄.e.sz si alio.§.fi. So. hic fuit turpis conditio q̄ ꝓ non adiecta hētur. vt.e.l.facta.§.si sub. ꝓsti tione ⁊.§. q̄ si: sed certe tūc non erit ōia ante existētē conditionē vt potest ē coactus: ꝓ hoc lex facere vult. dicit ergo q̄ vera fuit ꝓditō ⁊ ō facto non ō iure ea pendente fuit coactus. f. dic q̄ loquit̄ ⁊ cōditione sub qua erat hēs rogat⁹ restituer: sz pure erat institut⁹ quo cāu si diē suspectā: ⁊ cogit adire ⁊ restituere pēdēte ꝓditiōe: sz si spōte adijsse ñ possz ea pēdēte ꝓpelli restituere. vt.s̄.e.l.sz si añ diē ⁊.l. apō §.fi. ⁊.l.ille a quo in prin.

u Conditione sub qua erat institutus.

x Penitendo. pendente conditione non postea. nisi in casibus vt

s̄.c.l.nam quod.§.qui compulsus.h.

y Fideicommissi petitione.relicti heredi ꝛ fideicō.primo nā volebat heres sponte adire ꝛc̄.restituere preter iura sepulchrorum certe non per hoc ē indignus generali fideicō.q2 talia ñ veniunt in restitutione.vt.s̄.e.l.q2 perinde.§.i.ꝛ.s̄.e.l.circa prin.

z Insequitur.i. retinere ꝓtendit fideicō. primus sibi restitui petat.

a Adeo. apud eum. heredem institutū q erat rogatus restituere ticio ꝛ ticius eiō heredi:ꝛ heres coactus adijt.nā ꝓsequitur superiorē materiaz.

b Falcidiā.s̄.e.l.nā qō §.qui compulsus.

c Preceptio. añq̄ rogaretur. relicta: ꝛ sic plures erant restituti de qua habes.s̄. e.l.marcellus.§.qdā.

d Filio. meo.s. pupillo cū quo erat alius institutus.

e Cui ticiana. restituta a cōcilio hīde.

f Defunctus.ticius ꝛ ipse fideicō.ꝛ facit s̄.eo.l.quis.§.ꝓōa.

g Debuit.l' qz hēs fuit institutus vt restitueret: vel quia ei restituta fuit.

h Actiones.i.dicere q̄ actiones treb.i. q̄ ꝓperunt fideicōmissario restituta hēdi tate:lz sui nā sint petue:tū q̄q̄z ꝛ tpales ꝛ pone exēplum q̄ institutus ꝛ de restituendo grauatus habuit ēt vulgariter substitutū q substitutus egit pet.hī ꝑ isti turuz:dicēs institutū repudiasse ꝛ postea adijsse:ꝛ lit.cot. sup hoc institutus restitutus restituit fideicō. ꝛ postea lata ē snia p substituto: hec qdez snia nocet fideicom. ꝛ desinūt ei actiones ꝓpetere:nisi a substituto fideicō. repetitū alij.vt.h.ponūt i extrāneo instituto ꝛ venire preterito:q natus rumpit testm̄:ꝛ eius noīe p tutorē vel cur.est contestata lis i pe.hī.ꝛ ea petende institutus restituit ei cui erat grauatus:nā lata snia postea pro posthūo nocet ēt fidi. ꝛ desinunt ei actiones ꝓpetere:nisi ꝛ hoc fuit repetitū a posthumo sed hec positio nō placet q2 a proximo a vētre ñ pōt adire .vt.s̄. de acqui.hī.l.cū qdam.§.i.ꝛ sic non restituere:sed dicit.h.q̄ institutus erat eodē gradu quo venter:sed alio iure nō vz.q2 a preterito ñ pōt repeti fideicō.vt.s̄.de le.iij.l.ij.item alia rōe q2 snia non facit.iuſ.vt ī.de excep.rei iu.le.ij.nisi dicat q̄ facit iuſ ꝑ legatariū:secus si ꝑ illi turū quo casu idē sit:quod in querela fm.h.alij vt Jo.dicūt extra/neū institutū ꝛ filiū exheredatum q fuit lit.cōte.i querela: ꝛ ea pendente restituit heres:ꝛ tādē lata snia i querela fecit ius:ꝛ sic ēt fidi. nocet.vt.s̄.de inof.te.pa.§.fi.sed nec hoc positio va.q2 ab ex hēdato nō pōt relinq.vt.s̄.de ino.te.l.ticia ꝛ sicut dixi dic ac.treb.q̄ ꝓpetūt fideicō.restituta hēditate:sed.R.dixit de his que cōpetunt fideicō. ꝓ restitutione facienda ꝛ fm hoc fuit restituta spe.sed non re quod non placet.

i Aū restitutionē.sec9 si post.vt.ī.e.l.placz ꝛ.l.facta.§.si heres q̄ ē ꝑ.

k Possessor.idēq3 institutus que possidebat tpe lit.cont. in pet. here.

l Restituit.i.restituere debet legitimo.

m Non heredi.ab ītestato.reputat .n. institutus dicēs se nō damnandū i pet.hī.i.cū ei restituit cui legatari9 erat restituturꝰ.vt.s̄.de pet.hī.l.qō si possessor.ꝛ.l.si qd pos.C.de pet.here.l.de hereditate.

n Filiā fratribus.cū quibus erat instituta:vt in fi.l.colligitur:ꝛ fm hoc dic hereditatem.s.suam partem.

o Hereditatis.s.sue partis.

p Dixit placuit.p interdictum quoz bo.l' ꝑ quēlz possessorē ex ꝓstitutione iustiniāi. C.de edic.diui adri.tol.l.fi.ꝛ postea fratres postulant restitutionē.vt.ī.quoz.le.l.i.§.redigunt:sed nunqd fideicō.ē legitimus ꝑdictor:hic inuit q̄ nō:lz dic ꝑ vt no.C.ō edic diui adri.tol.l.fi. Jtē qd siue lit ī contineri de suo iure docere.rñ.p̄t ēt si alias non ēnt legitimi ꝑdictores:vt no.C.de edic.diui adri.tol.le.iij. Jtē pōt hec filia agere pet.here. lz tūc minus dubiū nō possit resistere de iure suo probātes cū petitorio ꝓueniant. vt. ī.de car.edic.le.iij.§. missū ꝛ.C.de pe.here.l.liber.

q Filij.s.fratres hoc filie ꝛ dic interea.i.anteq̄ mitteretur filia ī pos.

r Distraxissent.q2 nō soli dum possidebant.

s Portionū.que ptinuerant ad filiā i qbus nec vē ditio nec pign9 tenuerat ꝛ no.q̄ ꝓ quarta q̄ filia retinet non ꝓfirmat venditio vel pignus nisi in certis rebus deductis hēat quartā vt.s̄.e.l.i.§.si heres:verum id q̄ capit a coheredib9 nō ꝓurat in quartā. vt.s̄.e.l. fideicom.ī fi.ꝛ ad.l.fal.l. in quarta.§.pro.ea ar.ꝑ.C.faber.l.filiū ꝛ fa.s̄.ō pig. ac. l.rem alienā ar.ꝑ.ī. quorū le.l.i.§.q̄ ait p̄.volun.ꝛc.

t Heredes nihil ō fructibus. imo vī ꝑ.s̄. e.l.balista que est ꝑ lz hoc plene vt ibi.

u Cum ita nouissimo.s.ō functo.

x Verba.q̄ erāt si vterq3 decederet sine liberis: ꝛ hic videbat deficere conditio: q2 primꝰ decessit cū liberis.

y Voluntate defūcti potꝰ q̄ verba.vt.C.ō fideicom. l.cū viz.ꝛ.s̄.de le.i.l.p.

z Pria.i.primi morientis.

ꝛ Partis .s. hereditatis vltimo mortui

a Quam.s.neptem.

b Nouissimus.s.fratrer.

c Fratris.pmorientis.

d Suscipisset q̄ esset priꝰ decessit sine liberis.vt.ī.de vul.sub.l.qui duos: sed vē q̄ primo moriēs ius succedendi transmisit ad suos liberos.vt.C.de his q añ ap.ta.l.i.lz ibi pure instituto transmittit:hic aūt iste primꝰ sub conditiōe tacita ptē fratris erat bituruſ si frater ōcederet sine liberis ꝛ ea pendēte ōcessit primꝰ vnde nō transmittit.vt.C.ō cadu.tol.§.sin aūt.itē ꝑ.C.ō ipube.ꝛ al'.sub.l.pe.vbi cessat substitutio nisi vterq3 ipubes.ōcedat:sed ibi pupillaris hic fideicom. itē ibi conditio deficit in persona secunda quia decessit pubes hic ecōtra in persona fī extitit:quia decessit sine liberis.

e Peto.vti.pro ut.

f Filijs meis .s.omnibus.

g Vel vni.s.superstiti alijs premorientibus.

h Cui volueris.hoc non fuit dictum filijs.

i Inter filios.hic incipit rñdre:sed.s̄.fuerunt verba testamenti:ꝛ dic filios.s.omnes:vel etiam vnum si solus vnus supereſt.

k Eligendi.quc electio nō ꝓmittitur deportatiōe mulieris ꝛ quos possit eligere ꝛ quid iuris sit si sit i mora eligendi:dic.vt.s̄.de le.ij.l.pē.§. hēditatem.ꝛ.l.cū qdam.ꝛ no.s̄.e.l.ex facto.§.si quis rogatus.

l Autem.p lz.

m Prescriptos.i.pronoiatos:ꝛ facit.s̄.de le.ij.l. oīa in fi.ꝛ de le.ij.cū pater.§.pe.ꝛ.l.peto.§.fi.ꝛ.C.de ver.si.l.fi.ꝛ no. hic ordinē scripture sequendū:q̄ dic p ꝛ ꝑ.C.de fideicō.autē.hoc amplius. Jtē no.q̄ tacite ponitur in voluntate mulieris: cui sit legatum expresse non posset vt lego illi si volueris sic.s̄.de condi.ꝛ.de.l.nonnunq̄.

n Deducta confusa.s.aditione.vt.ī.e.l.debitor.

o Trebel.hec determinant sequentia.

p Bodrans.remanet ergo quarta penes heredem:ꝛ sic apparet eam de singulis hereditatem.vt no.s̄.e.l.marcel.§.vbi res.

q Fideicommissi.i.fideicommissarius petet bodrantem.

r Quo actio.s.cum adijt hereditatem debitoris.

s Officio ī bo.fi.ex mora.vt.s̄.de ne.ge.l.qui tantundem.

t Computabunt.i illud debitū q̄ ē ꝓfusū ⁊ videbuntur fuisse i hereditate vt sic eaꝝ dodrans restituat: ⁊ quarta retineat.vt.s̄.e.l.postulāte.§. sed in huiusmodi. u Posteriōris.f.tp̄is.

r Facta sit.tūc.n.vsure vt fructus veniūt i restitutione. vt.s̄.e.fidecom. i prin.⁊.§.ij.⁊.l.postulante.§.sed i huiusmōi:ſz si anteroiris tp̄ris.i.añ.cōfusionē veniūt.vt hereditaria obligatō vt.s̄.e.l.postulāte.§.ſz in huiusmodi.⁊.j.e.l.§.qui post.h.

y Cū hēditas.i tp̄us.i.p⁹ tp̄us.vt.s̄.e.l.si pfoni i pri.

z Agbusdā sub.⁊ ab alijs ñ nā sufficit si cui l'ipa.⁊c. vt.C.de ne.ge.l.turoni.nam ñ teneť nisi ōlata culpa.vt.s̄.e.l.mulier.§.ſz.n.c̄p̄ hic nō ꝓmisit maxime si illos quos exegit videbať fieri i opes:ar.ꝑ.s̄.ō admi.tu.l.cū queritur.

a Qui post tp̄s nō cogiť q̄ iudicio defūcti pcepit. vt.s̄.e.l.mulier.§.si heres ⁊ facit optime ad.§.s̄.e.l.postulante.§. sed in huiſmōi vsque in fi.

b Nam si hereditaria.interposito est azo.

c Erit.ſ. soluenti vsuras fideicō.aduersus eundem ⁊ sic ad prox.l'dic ei q̄ soluit hēdi ñ ꝓpetit repetitio ꝯ eūdē hēdē:⁊ sic non ad prox.sed ad superius.Rñ. agitur.

d Vsure ab herede.

e Querele. al' q̄rele al' pene.ſ.ꝯ hēdē:⁊ ē aliud i pre q̄ nō soluit vsuras ex fructibus aduēticioꝝ.vt.C.de bo.q̄ li.l.fi.§.vbi āt i vnuz.

f Suo.i.dēfūcti iudicio:vt dixi in prin.huius.l.

g Eo noie.i.noie fenoris.

h Proprijū.sic.s̄.q̄ po.in pi.ha.l.si prior ⁊ cōidi.l.in hoc iudicio.

i Coactus añ resti.hī. nō aūt post vt.s̄.e.l.ita tri.§.q̄ ex tre q̄ ē ꝯ alij dñ t ꝙ hic ēt post restitutionē:⁊ dicūt ꝙ hec actio pibit pp absentiam fidei.vt.s̄.eo.l. cum hereditas

l Nummis.ticius ex asse istitutus i hereditate q̄ va.cccc.aureos rogat⁹ ē restituere totam hēditatē acceptiſ.c.aureis ō bursa seij dic̄ ꝙ i suā quartā eos ꝙputat ticius vt āplius ñ detrahat sicut de.cccc.q̄ erāt i hēditate accepisset eos.c.ex voluntate defuncti.ſo dicit idem q̄ si ticius ⁊ seius sint istituti i hereditate valente.cccc.aur.⁊ ticius fuit rogatus restituere seio suam partē que vz.cc.acceptis.l.au.de bursa seij.nā pinde ticius computabat sibi in quartā illos.l.aure.ac si ō ipsa hereditate suā ptem accepisset:vt āpli⁹nō ōducat. Tertio dic̄ vniuersū i p̄dio:vt si ticius seio cohēdi rogat⁹ sit suā partē hereditat̄ restituere retento p̄dio hēditario:q̄ vz l.nam solū medietatē in fal.ꝙputabit q̄ iure hēditario hz sed aliā dimediam nō q̄ hz a coherede q̄ habebat dñiū vnde non ꝙputat i quartā supplet ergo ei ticio. Quarto reddit rōem quarte quare diuersū i pecunia q̄ i prędijs:qz pecuniā habiliter ex sua portione tenet totā a p̄dij ptē ñ pōt hēre nisi a coherede q̄ dñiū hz. Quinto dicit hec ẏba sūt si p̄dicta p̄dia ñ valent pluſq̄ portio ticij restituēda ita q̄ō seio bñ remanet quarta sue īstitutionis:ſz hec p̄dia ticio det. Quid aūt si nō remanet:vt ecce tici⁹⁷⁹ seius istituti sūt i hēditate valēte.cccc.aur.i qua erāt duo p̄dia q̄ valēt.cclxxx. cetere res hereditarie valēt.xx.⁊ ticius ē rogat⁹ restituere suā ptē q̄ valz. .cc.acceptis p̄dictis ⁊ tici⁹ vult tota.cc.restituere ēt fal.ñ deducta: ⁊ vult p̄dia:sed seius.dic̄ si hoc fiat:ñ remanet sibi quarta sue istitutionis q̄ ē.l. Dic̄ ergo hec lex ꝙ ō ceteris reb⁹ p̄ter p̄dia q̄ cetera valent.xx.dz suo iure hēre seius didiā.i.x.p alia dimedia eisdē rebus a ticio restituēda.ſ.p.x.retinet tici⁹ ex p̄dictis p̄legaťt.x.ex sua ptē.ſ.seij.qi hec.x.q̄ dz tici⁹ i ceteris rebus cū alijs.x.q̄ dz seius.ſ.q̄ ⁊ ipsa legata videnť.vt.s̄.de le.iij.l.fideco. §.cū esset.vsq̄ ad hāc concurrētē q̄titatē fiat ꝙpensatio:residuū ꝙ deest ad fal.seij q̄ sūt.xxx.retinet fideicō.ex eisdē p̄dijs:⁊ ꝙ vltra est restituit:⁊ sic fit hic ꝙpēsatio genus ad genus.vt.⁊.s̄.si ps hz.pe.l.§.pe.

m Fal.trb.ō qua hic tractat. n Bonis.ſ.hereditarijs.

o Retenturus.iure.hereditario.azo.b.

p Rogaretur.retēt̄.c.q̄ iure hēditario q̄ pcepit fil'r ō sua portione:vl' dic acceptis.c.a fideicō.azo.⁊ facit.s̄.ō hz.istī.l.q̄ nō militabat in prin.

q Diuersa retinet eūdē casū:qū cohēdi roga⁹ restituere:nā i cēnce fidecom.non assignatur hec differentia prediorꝝ ⁊ pecunia.h.

r Prediorum.hereditariorum.

s De portione sua propria.vt.s̄.de le.ij.cū p̄ in prin.nā pōt bñ vē dere suā portionē ⁊ sic habere.c.sed ptem prediorum coheredis nō pōt habere nisi volū tate eius ⁊ facit.j.de fol.l.si is cui.⁊.s̄.si cer.pe.l.nā ⁊ si in fi.

t Alia portio.ptem eam que tangit cum hēditario iure: ⁊ no. ꝙ extra quartā ē ꝙ a coherede accipitur. vt hic ⁊.s̄.ad fal.l. in quarta.§.i. sed ꝯ.C. fa.her.filio so.vt.ibi. ⁊ dic vt no.s̄. ad l. fal.l.ticio.

u Cū ār. hic dicas casum.vt dixi. vl' dic ſm.azo.ego sum isti tutus in.xi.tūc tu ex vna: quam iussus es mihi restituere retē tis prędijs magui p cij pone vncia vz.v. p̄dia.xv.ēt vncia de tracta:cū ergo tu mihi in.v.ego tibi i.xv. tenear:fiet ꝙpēsatio in.v.hic ide. residua vero.x.prestať debz ex cā p̄legationis: ſz qz al' sum grauat⁹ ēt ō hac p̄legatiōe detrahaz fal.l.si autē non esť grauatus nō detraherem.vt.s̄.ad l.fal.l.nesemius.

x Maioris precij.a deo maioris vt excedat dodrātem. azo. marime sin primam positionem.

y Hereditatis.restituende.

z Petēti.ſ.fideicō. vel hēre fal.in superfluo prediorꝝ fidēicō. petēti.i.si ipse vult quartā hēre. Itē no.ꝙ oia que capio ego istitutus ab extraneo ꝙputo i quartam treb.vt in pri.huius.§. Si vero a coherede:aut pecuniā ⁊ totā videor cape iure hereditario: ⁊ sic cō puto in quartā qi nullū ius i ea videat habuisse cohēs. si aūt coꝛp⁹ aut non hereditariū.⁊ tūc idē.aut hereditariū:⁊ tūc ꝙ pte cohēdis non cōputo vt hic ⁊ dicta.l.cum pater.⁊.l.in quarta.§.ij.

a Hereditatē.ñ retinebit imo vz ꝯ i ptu.s̄.vsur.l.paulus rñ.§.hēs: que est ꝯ so.hic fuit natus post morē.ibi añ. Itē hic i ancilla aliena: cetez si erat testatoris āte morā nati videnť venire i restitutiōe.vt .s̄.de vsu.l.herenni⁹ modestinus fruct⁹:sed certe ibi fuit simplr̄ ācilla legata hic sine redditu:vnde ēt i ancilla testatoris ſua fuerit edic tus ante morā l'post. Itē ⁊ no.hic ptū cōtineri appellatione reddi tus secus in vsuf.vt argu.ꝙ.s̄.de vsuris.l.in pecudum.

b Qui.ſ.fetus ⁊ facit.s̄.de vsuf.l.fetus ⁊ fa.s̄.ad.l.fal.l.pauł.rñ.§.i.

c Ante diem.fuit enim rogatus restituere post.v.an.

d Cessit dies.ſ.restituende hereditatis prius⁹ tñ.soluerit:alij dicūt cessisset dies.ſ.ōbitoꝝ:qz fuerunt in mora ⁊ soluerūt vsuraſ hēdi ante diē.fideicō.⁊ ſm vtrūq3 modū dic ꝙ iputat ⁊ supfluū lucrať: q̄ pcepit iudicio testatōis.vt no.s̄.e.l.fideicō.i pri.⁊ id i fructib⁹⁷ fa.s̄. e.l.hēdis mei i pri.⁊.l.postulāte.§.ſz ⁊ i huiusq3 i fi.§.⁊.s̄.e.l.i.§.q p⁹.

e Non cogiť.nisi res pituras.vt.s̄.e.l.mulier.§.sed.n.qd si distraxerit.Rñ.dic.vt.s̄.e.l.ticius ro. f Heres.a fideicom.

g Coꝛ.ſ.mancipioꝝ nā si recederit.i.mortua fuerit:ſz ñ teneať he res ad estimationē coꝛ p̄stādā fideicō.tñ tñ̄ vt cōputat ↄarnē l' cā nis p̄ciū i quartā ſm.az.ꝙ i ceteris aialibus posſz dici ñ i ẏuo : cui⁹ caro nil vz eo mortuo.vt.C.ō li.cau.l.principal:dic ergo ſm.h.ꝙ vz dū viuit cōputat i quartā.i.fructū pp vsū:sed vsurā illius vsus nō: sed adhuc ñ vz plene exponi ꝙ dicit casus coꝛ vnde dic post morā qui teneť ō casu:l' ēt ante si contingit casus dolo l' lata culpa heredis ⁊ tunc totum iputat:⁊ supfluū reddit.vt.s̄.e.l.mulier.§.sed.n. ⁊ facē s̄.de fundo instruc.l.iij.circa prin.⁊.s̄.e.l.scribit celsus.

b Quod ex hēditate.ñ pciant facit.s̄.e.l.ticius.⁊.l.fideicō.§.i.⁊. j.proxi.§. Heres eius non cogiť vt.s̄.e.l.ticius in prin.§.i.

d DEbitor.remitti.al' permitti alias remitti.i.concedi.
Obligatio.ciuilis quasi solutiõe.vt.s.de li.le.l.si id qꝫ de naturali an tollatur:dic vt statim dices.
m Naturali.ꝛ ciuili.quod videtur.j.de re.iur.l.cũ principalis.
n Et si possidet.scilicet creditor.
o Neqꝫ pignorati/cia.hac falsa rõe que sequitur.si autẽ dicetes qꝫ eẽt recta rõ nõ posset loqui in personali puta ex mutuo: qꝛ illa extincta:nec ẽ pignoraticia: qꝛ non esset rõ qꝫ iõ non cõpetit fideicõ.imo eẽt rõe ẽ.ff.actões.vt.s. el.ita tñ.ff. actionef.
p Quasi minus. iõ qꝫ nõ ẽ soluta pecũia
q Petetur.actione ex testamento.
r Quod eueniret.s. qꝫ posset agere actione ex testamento.
s Intercessit.hic ãt i tercessit ꝛ adhuc durat:ꝛ hic subijcit possidet ꝛc.
t Seruiana.i.hypothecaria:vt isti.ẽ ac. ff.item seruiana.
u Non solutã pecuniã.ꝛ iõ vꝫ adhuc pignꝰ durare vt.s.ẽ pi. l.grege.ff.ẽt.ꝛ.ff.se.h.
x Actio. personalis ꝛ principalis.
y Exceptionez.s. tẽporis.vt.C.ẽ lui.pi. l.ij.sic.ꝛ .j. de excep. rei.iu.l.pe.ff.latinus: ſz ar.ẽ.j.de re.iur .i. cũ principalis: ſz ibi plexqꝫ. ꝛ pp hũc casum. Itez ar.ẽ.C. de vſu.l.eos: sed ibi de alio accessorio ꝛ odioſo.vt vſurazz dicit.
z Et solutũ. a fidei cõ.ipſi heredi.
a Non repetetur. vt indebitum.
b Naturalis dicũt qdã principal' ꝛ personalis cui naturali ſideiussor accedit. vt. s.de pi.l.res hyp. al' ſi vtraque.s.ciuilis ꝛ naturalis extincta eſſet non posset pignus manere.vt.j.de re.iur.l.cum principalis:ꝛ ſz hoc remanet nãlis propter pignus.s.vt hẽat pignus cui adhereat: sed his ob.s.e.illic.vbi dicit naturali ob.sub.ꝛ qꝫ dicitur supra ẽ li. le.l.si id qꝫ vbi talis confusio habetur loco solutionis.alij dñt ciuilem ꝛ naturalẽ ipso iure tolli.s.personalẽ:sed pignus remanet naturaliter obligatum ꝛ est spãle:ꝛ hoc ex illo verbo plerunqꝫ:qꝫ ẽ in dicta regula iuꝝ.cum principalis.hꝫ.n.hyp.suas ꝺditiones ꝛc.vt.s. ẽ pig.l.grege.ff.etiã ꝛ.ff.se.cum enĩ ex pacto oritur obligatio pignoꝛ[vt.s.de pac.l.si tibi.ff.de pignoꝛe:ꝛ in pacto vertitur ius nãle.vt.s. de pac.l.si vnus.ff.pactuſ ergo est ibi nãlis obligatio que hic durat. Tertij dicunt qꝫ personalis ꝛ pignoraticia tollunt ipso iuꝝ:ſz hyp. resuſcitat vtilis:ne creditor i damno moreꝛ.vt ꝛ al'.supra si ex noxa.aga.l.ij in fi.sed q̃cunqꝫ teneas inuenies fieri ꝺ iuris rigorem.
a Vel soluta pecunia esset.sic.s.e.l.apud in prin.ꝛ.l.ita tamen.ff. si preceptis:ꝛ.j.l.facta.ff.si in danda.
b Nam is non cogit adire vbi timet damnum nisi prouideat suo damno:nã etiã in lucro est idem:vt non cogat adire nisi prouideat ei ne lucrum perdat. c Absit.aũt agit alias cõtendit:ꝛ alias absit.i.absentat se ne cogatur adire vt non perdat lucꝛ.
d Accepit.i.ẽ ei relictũ. e Põt dici cã disputãdi:sed male vt in fi.dicit. f Non cogendum.si legatum ei auferatur.
g Contra voluntatem.tacitã.sed quid si expresse dixit si voles heres esto.rñ.adhuc cogit quia frustra dicunt hec verba in extraneo: licet in necessario conditionez faciant.vt.s.de condi.insti.l.verba.

DEbitor sub pignore creditorem hr̃dẽ instituit: eumqꝫ rogauit restituere hr̃ditatẽ filie sue.i.testatoris:cũ nollet adire vt supectã: coactus iussu pretoris adijt ꝛ restituit:cum emptorem pignoris non inueniret desiderabat remitti[k] sibi iure dñij vt possideret.rñdi aditione quidẽ hereditatis ꝓfusa obligatio[l] ẽ.videam[m] ãt ne ꝛ pign[n] sit sublata naturali[m] obligatiõe:siue possidet creditor:idẽqꝫ heres rem siue nõ possidet vdeam[o] de effectu rei: ꝛ si possidet[p] nulla actiõe a fideicõ. cõueniri põt. neqꝫ pignoraticia[q]: qm̃ hereditaria ẽ actio:sed fideicõ. quasi minus[r] restituerit recte petetur[q]:qꝫ eueniret[r] si nullũ pignus intercessisset[s] ꝓ possidet enim eam rez quasi creditor sed ꝛ si fideicõ. rem teneat ꝛ hic seruiana[t] actiõe tenebitur.verũ ẽ enĩ nõ ẽ solutaz pecuniam[v]: quemadmodũ dicimus cum amissa ẽ actio[x] ꝓpter exceptionẽ[y]. Igit nõ tãtum retentio sed etiam peticio pignoris nomine cõpetit ꝛ solutum[z] non repetetur[a]. remanet ergo ꝓpter pignus naturalis[b] obligatio. Re aũt integra non putarem cõpellendũ adire nisi prius de idẽnitate esset ei cautum.vel soluta pecunia esset[a].nam[b] ꝛ cũ de lucro heres scriptus absit[c]:qꝫ forte legatũ accepit[d]:si heres nõ extitisset:rñsũ ẽ nõ ẽ cogendum[e] esse heredẽ adire nisi legato prestito. vbi quidem potuit dici non cogendum[f] eẽ heredẽ adire quodãmodo contra voluntatẽ[g] defuncti:qui legando cohere di[b] si non adisset:in ipsius voluntate posuit additionẽ[i].sz cũ testator alterutrum[i] dederit: nos vtrumqꝫ[k] ei prestamus. Ea que dotem dabat pacta erat cum marito vt mor tua se in matrimonio:dotis ps matri eius redderet̃:nec eo noie stipulatio a matre �roposita ẽ:moriens deinde ꝛ matrẽ ꝛ maritũ suuz heredẽ fecerat ꝛ a matre petierat vt heredi tatẽ ticio restitueret iudex aditus ꝺ heredtitate diuidẽda[l] partez dotis quasi ex vtili pacto ꝓ pte[m] matri adiudicauerat[n] q̃rebat̃ an ꝛ ea portio ex cã fideicõ. ꝑdanda sit quã nõ ẽẽ restituẽda puto:qꝛ nõ q̃si hr̃s sz q̃i mater ex pacto accepit:nec occasione hereditatis[o] sz errore[p] ex pacto eam habuit. i Idem.

PAtronus ex debita[q] portiõe hr̃s institutus sextã pte[r] restituere rogatus restituit:nõ transeũt ex treb.actiões[s]:qm̃ nõ fuit debitũ qꝫ restituit:ꝛ iõ si ꝓ errorẽ fecit[t]: ẽt repetet̃. i Idem.

PAulus rñdit his vbis sẽpronius[v] hr̃dẽ te nõ scripsi festinãs ꝓp firmitatẽ:nõqꝫ ei[x] dari volo tm̃ quãtũ ꝓ vncia hr̃ditatis ꝓpeteret: videri quidẽ magis quãtitatẽ quaz portionẽ hr̃ditatis relictã.sz sic accipiẽdũ vt videat̃ ẽt ꝺ vncia restituenda[y] sensisse[z]. f Leuo.

AFilia mater petit[a] vt si liberis supstitibus moreret̃ partẽ eius:qꝫ ad eã ex bonis patris puenisset[b].qꝫ si sine liberis vniuersũ fratri restitueret.q̃rit̃ defũta ea in matrimonio supstite filia an heres ei[c] cũ parte her̃ditatis eius quoqꝫ qꝺ dotis noie datũ[a] erat partẽ restituere debeat.rñdi id qꝺ i dotez fuisset ñ ꝓtieri i ptẽ hr̃ditatis q̃ restituẽda ẽ.sz ꝛ si ex ꝓmissiõe dotis aliquid debitũ fuerit eris aliẽi[b] loco habenduz. Alũno certã pecuniã legauit[c]:ꝛ eam recipi a sempronio[d] mã

h Coheredi.sub hac ꝺditione ꝛc. i Additionem.s.tacite.
i Alterutrũ dederit.s.tacite .s.vt.vel adiret ꝛ restitueret l' abstineret ꝛ legatum acciperet.
k Utrunqꝫ.s.vt adeat ꝛ restituat.itẽ ꝛ legatũ hẽat:ꝛ sic no.qꝫ impune sit ꝺ voluntatẽ defuncti:sic.C.de his qbus vt indig.l.non oꝫ:ꝛ ẽ insti.ꝛ sub. l.reprehendenda.
l Ea q̃ diuidẽda .iudicio sa.her.inter matrez ꝛ marit̃ qꝫ fieri potest antequaz mater restituat.
m Pro parte.coheredis que insti.est adiudicata:nã de sua parte ꝓstat qꝺ venit i restitutiõe fideicõ.qꝛ illã capit iure hereditario.
n Adiudicauerat ꝛ male qꝛ ex pacto filie matri actõ non dat̃ vtilis vel directa: vt hic.ꝛ.s de pac.do.l.iter. ff.filia sicut nec cuilibz alij per alterꝫ nisi in casibus vt insti.de inuti.stip.ff. si quis alij:sed ar.ẽ.s. so.ma.l.cauius in fi.vbi neptis agit ex pacto aui mr̃ni sz ibi fauor mr̃imonij ꝛ dotis:q nõ est hic. Itẽ ꝛ sine pacto erat hi tura neptis actiõez mr̃ nõ.
o Hereditatis no.de tanq̃ vt ꝛ supra de adop .l. si pater.ff.qui duos.
p Errore.errauit ergo iudex cũ pactum non valuit vt dixi:ꝛ sic ex sua astutia hz mater sic.s. de here.vẽ. l.venditor ex.ꝛ.supra ad.l. fal.l .iij. sed nunqd cohere des indebitum a matre repetit.Rñ.non ꝓpter auctoritatem rei iudi.vt.s.man. l.si fideiussor.ff.in oĩbus:ni si aliqd falso sciẽter mr̃ allegauit.vt supra de iudi.l.si pretor.ff.marcellus.
q Patronus ex debita. Olim dimedia hodie tertia:vt no.supra eo.l. ita tamen.ff.si patronus.
r Sextam partẽ.s.sue partis vel institutionis.
s Actiones .s. cum effectu vere tamen transeunt: sed condicunt̃ vt subijcit: ꝛ ꝑz hoc non est debitum .s. cuz effectu.vere tamen ẽ debitum ex voluntate ꝺfuncti. alij dicunt ipso iure non transire:nec vllo modo debitum per.l.j.c.l.factam.ff. si quis maiorem:sed ibi nõ fuit ex voluntate defuncti de maiori parte.
t Per errorem.s.facti secus si iuris.vt.C.ad.l.fal.l.error:facit.supra.e.l. heres cum.ꝛ supra de condi.inde.l.si quis cum ef.
u Paulus respondit.sempronio.vocatiui casus.
x Ei.s.sempronio:ꝛ sic mutat personas:ꝛ dic dari volo a meo herede puta ticio. y Restituenda .s.sempronio.
z Sensisse.i.de quantitate quam vncia continet:vt non ꝺdicat sibiipsi.ꝛ sic non habet locum treb.vt supra.e.l.cogi.ff.ꝛ generaliter ſz az.alij dicũt habere locum treb.ꝛ exponunt magis quantitatẽ.idest vnciam per fidei com.q̃ portionem hereditatis scilicet iure institutionis:ꝛ hoc est qꝫ subijcit:sed hoc est ꝛc.ꝛ pro hoc qꝫ per obliquum fit rectuz:facit supra dari volo ꝛc.alij dicunt qꝫ finis:sed si ꝛc.corrigit qꝫ dixerat videri magis ꝛc.ꝛ sic habeat locum treb.ꝛc.
a Filia petit testator.
b Peruenisset.suba.restitueret fratri.
a Datum.a patre ꝛ sic profecticium:sed qd si ipsamet filia de bis bonis se dotauit.Rñ.idem.s.e.l.mulier.ff.cum proponeret̃:sed qd si suam filiaz rñ.non idem:qꝛ non est offiñ matris dotare filiã.vt.C.de iure do.l.mulier sed patris.vt.C.de dot.promissi.l.fi.ꝛ infra de col.bo.l.filium.
b Heris alieni.a patre debiti.ꝛ sic videtur abesse.vt supra de nego.ge.l. si quis manu.ar.contra supra de pac.l.sed si dam .ff.fi. ꝛ facit supra ad .l. pater in prin.
c Alumno legauit.s.pure:sed solutio fuit dilata gratia alumne.
d A sempronio.ꝛ sic est minister sempronius sicqꝫ petitionez non habz:

si nullum emolumentum sit habiturus alioquin dabo ei petitionem.vt.ĵ. e.l.lucius.§.mevia ꝛ ibi no.b.

c Mandauit.sempꝛonius accipiat ab hꝛede ꝛ det vsuras alumno.

f Defuncto.s.sine liberis. g Possit.scilicet statim.

b Posse.s.statim petere substitutos:nam voluit eos testatoꝛ admitti ꝙ docũqꝫ decederet alumn⁹ siue ante.xx.an.siue post lꝫ alumnũ voluit habere soꝛtem ante. xx.an.ꝛ adde ꝙ no.ş.c.l.scius saturni.

i Acta.demum sub. vt ĵ.e.l.si eius.§.si quis.

k Restitutione etiam verbo vel etiam re.vt supꝛa.e.l.restituta in pꝛin.

l In bonis.vt actionez ꝛ excep.habeat.vt.ĵ. de acq. re.do l.rem in bonis habꝫ ergo post restitutionem fideicom.pe.her.fideicõ. Jtẽ rei ven.si defunctus fuerat dñs.vt.supꝛa de fideicom. pe.l.i.ꝛ si non erat dñs hẽt publicia nam.vt.ş. de publi.l.cum sponsus.§.i.

m Possessionez acquirit ergo dominiuꝫ sine pos. vt in herede.vt.ĵ.ꝺ acqui.po. l.cum heredes ꝛ al's no. vt supꝛa de rei ven.l.si ager.sꝫ vꝝ.ꝙ hodie etiã ante restitutionez queraꝝ dñium vt. C.cõia de le.l.fi.§.sin autez sed dic vt no.supꝛa.e.l. mãcellus.§.res.

n Si is.scilicet fideicom.

o Transferri.ꝑ videbaꝝ: quia non erat facta of.iu.sicut consueuit sꝫ iure actionis sed nõ nocet:qꝛ stipulatio succedit in locum of.ꝛ sic est eiusdẽ nature.vt.ĵ.vt le.no.ca.l.i.§.si qs sub.ꝛ.ş. si quis cau.l.si cum.§.q iuri.nõ eni refert quid qualiter fiat:dummõ fiat.vt.ĵ. de ver.ob.l.cum seruus.

p Actoꝛ.i.fideicõmissariꝰ.

q Quantitatẽ. q̃ facit emptionẽ.vt infra pꝛo emp.l. lit.ꝛ.ş.de rei ven.l.eius.

r Si heres victꝰ sit.puta a legitimo hẽde:sed qũo hoc cuꝫ nec dolo vel culpa possidere desijt.vt.ş.ti.i.l. hoc aũt.§.fi.Rñ.non opposuit vel si opposuit non fuit auditus:ꝛ sic non nocet fideicõ.vt.ş.de euic.l.si per imprudentiã vel fuit in culpa ꝙ restituit res sciẽs se conueniendum.vt.ş.de rei vẽ. l.si culpa:vel spõre iudiciũ suscepit vel sic fuit ꝺ facto.

s Durare.hic ẽ ꝑ.ş.c.l. si patroni.§.fi.sed ibi fuit lis. conte.ante restitutionem hic post:alij dicunt ꝙ ibi de actione que datur fideicom.ꝑ hereꝺem hic ꝑ de his qui ꝑ cum:qꝺ non placet.imo de vtrisqꝫ hic.ꝛ ibi dicit. Jtẽ sunt ar.ꝑ.C.de euic.in.l.i.supꝛa de here.ven.l.emptori: sed ille ꝙ pꝛoficit emptoꝛi ius quesitum per auctorem hic ꝙ nõ nocet ꝙ amisit ꝛ facit supꝛa de pac.l.si tibi.§.cum pretoꝛ.

t Si quis ma.actiones.ipso iure sicut cum ante diẽ ꝛ conditionem fit restitutio vt supꝛa.e.l.sed si ante:nec enim adest defuncti voluntas alias secus.qꝛ transeunt:lꝫ sine effectu.vt supꝛa.e.l.patronus.

u Transferri actiones.qꝛ actiones non sequunt possessoꝛes singulariuꝫ rex.vt.ş.e.l.§.si heres ꝛ qꝛ si retinuisset illã rem heres vel sũmaꝫ idem eẽt ꝛ.facit.ĵ.e.l.q totum:sed an ꝙ.indebite dedit repetit.Rñ. si errauit in facto sic:si in iure non.vt ꝛ supꝛa.e.l.heres cum ꝛ.C.ad.l.fal.l.errorꝛ.

x Si heres ante.hoc verum.est.

y Fatendum.nisi heres fuerit in moꝛa.vt.ş.e.l.tñ.§.i. z Qui hẽdis.

a Institutum.ꝙ pꝛesumo si dixit seruum ticij qui est heres.vt.C.de iure. deli.l.cum aliquis:ꝛ de contraben.stip.l.optimam ꝛ facit.ş.de vul.substi. l.sꝫ ꝛ si plures.§.in arrogato:ꝛ de vsuf.l.sed ꝛ si quid donetur:ꝛ ꝙ ibi no.

b Rescripto.perdet.nam heres lucratur cũ negligentia petentis p cipiatur.vt.ş.c.l.mulier.§.si heres ꝛ ad hoc.C.de actio.ép.l.curabit: est ꝛ alia rõ qꝛ non dat vsuras:qꝛ non est fideicõmissarius in moꝛa dãdi pecuniã:cũ non sit obligatus.vt.ş.si quis.o.c.te. l.si quis sub condi.ꝛ de re.iu.l.nulla moꝛa.

dauitc ꝛ certas vsuras alumno pꝛestari voluit donec ad vegesimũ annuꝫ peruenerit:deinde alũno fidei cõmissit:vt si sine liberis decederet partem restitueret sempꝛo.ꝛ partẽ sepcicie.quesituꝫ est defuncto alũno intra annũ vigesimum an substituti fiõicõ.petere possitd:an vero in id tẽpus substinere quo si viueret alumnus vigessimum annum impleret.respondi secunduꝫ ea que pꝛoponũtur posse. e Aius.

f Acta in fideicom.restitutiõe statim omnes res in bonis fiunt eius cui restituta est hereditas: ꝛ si nõdum earũ nactus fuerit possessionemm. Si isn qui hereditatez sibi reddi ab herede stipulatus sit: eiqꝫ ex stipulatu agẽti restituta fuerit hereditas constabat nihilominꝰ transferrio actiones hoc ita est si is cum quo actum sit restituat hereditatem si vero ob id ꝙ non restitueret in estimationem hereditatis cõdemnatus fuerit: remanẽt actiões hereditarie apud cuꝫ qui condemnatus sit.actoꝛp autem quantitatẽq consequitur si heres scriptus restituerit hereditatem: ꝛ postea de hereditate controuersiam passus victus sitr: aut litem cesserit:durares actiones constitit in fideicõ. semel translatas. Si quis maioꝛẽ partem restituerit quam rogatus est ĩ eam partem que excedit non transferuntur actionest sꝫ cuꝫ percepta aliqua re aut summa rogatus sit beres restituere ꝛ õmisa retẽtione totaꝫ hereditatẽ restituerit:recte quoqꝫ dicitur transferri actionesv.

Si quis antew restituotaꝫ hereditatẽ seruum hereditarium heredẽ ab aliquo istitutũ tulerit adire hereditatem negat:illius debere hereditatẽ restitui:qꝛ de ea rogatus non eẽt ꝛ hoc ẽ fatẽdũx:requirẽdum tamẽ ꝛ illud ẽ nuꝫ si icremẽto restituere rogatꝰ sit hẽditatẽ ꝛ hoc fuerit secutũ:etiam eam hereditatẽ restituere cogitur:nisi euidentissimis ,probatiõibꝰ fuerit ab herede pꝛobatũ cõtemplatione sui seruũ ẽe heredẽ institutũ. Rescripto diui anto. significatur vt si quis accepta a ticio pecunia que quartã hereditatis cõtinet:rogatus sit ei restituere hereditatẽ : licet tardius detur pecunia sine vsuris eã dari debere:qꝛ quanto tardius quisqꝫ pecuniã dat tanto tardius ad fideicom.perueniet: ꝛ medij temporis fructꝰ perdetb. quamobrem si ante datam pecuniam tenuerit hereditatem : fructus quos perceperit restituere heredi. eum oportere. Idem iuris est: ꝛ si quis ita heredis fideicõmiserit rogo si ticius tibi centum dederit restituas ei hereditatẽ meam. Si sub conditiõe heres instituꝰ quis supectam sibi hereditatem eẽ dicat si neqꝫ difficultatem neqꝫ turpitudinem vllam hꝫ conditio nec impedimentumd aliquod:iubendus est pere cõditiõi:ꝛ adire:ꝛ ita restituere. Si vo turpis aut difficilis sit ꝓditio:apte iniquũ ẽ cogi eũ exple re eã alteriꝰ grã: sꝫ ꝛ remittif eã ab initio visũ ẽ plus enimꝫ tribui a pto re ei qui fideicõ.petit quã testatoꝛ voluit absurdũ ẽ vtiqꝫ aũt testatoꝛ nisi expleta sit ꝓditio neqꝫ scriptuꝫ heredẽ ad hẽditatẽ vocauit : neqꝫ p bũcilli voluit restitui hereditatẽ.

Si ĩ dãda pecunia ꝓditio scripta ẽ heredi dꝫ offerrea ei pecuniaꝫ: is qui poscit fideicõ.vt hereditatẽ impleta ꝓditiõe possit adire ꝛ restituere. Qõ si conditio ascripta ẽ: ꝛ ẽ ea quã pꝛetoꝛ remittitb :sufficit edictũc :vt iul.ait:ꝛ hactenus iubẽdꝰd est vt constituat pꝛetoꝛ his actionibus vti aut petat bo.pos.secundũ tabu.vt ita nactus actiones tũc restituta hereditate transferat eas ex se.cõ.si vero nominise ferendi conditio estf quam pꝛetoꝛ exigitf :recte quidem facturus videtur si eam expleuerit.nihil enim mali est honesti tenuerit. fideicõmissũ aliquo casu: vt heres restituit añ data cã pecuniã ignoꝛãs debere dari : ꝛ ita vt plus debito restituisse:ꝛ sic indebitos fructus repetit.vt.ş.e.l.heres cum.h.

d Si sub condi.ipedimentũ:vt si ascenderis capitolium sis hꝛs:ꝛ distingue: aut conditio est in dando:ꝛ tunc dic.vt.infra .pr.§.si in banda: vt faciẽdo ꝛ cẽ aut possibil'ꝛ honesta vt honestũ nomen testatoꝛis sibi ponere:ꝛ tũc cogit implere:vt hic ꝛ.ĵ. .pr.§. ibi si vero nois ferendi cẽ.aut difficilis vl' turpis ꝛ tunc obtinet.ĵ.pꝛoꝛ. §.si vero turpis.cẽ. vt.ĵ. .pri.§.ibi nec.n. infamo cẽ.

e Jubendus.sic.ş. c.l.sicut.§.fi.ꝛ ar.ꝑ. supꝛa de cu.bo.dã.l. i.ꝛ ante eã impletaꝫ non pót restitutio fieri.vt.ş.c.l. ita tamen §.a pre: co saluo qꝺ no.ş.c.l.apud.§.antistia. f Remitti. vt nõ ipleatur:sic.ĵ. ti.i.l.v.§.i. ꝛ infra ꝙ xi .§. quod si cõditi. ꝛ supꝑ de condi. ꝛ de mon.l.obtinuit.

g Plus eni.hic vsꝫ in fi.§.potest loq tribus modis: pꝛio vt dicat de conditione honesta ꝛ facili: ꝛ sic non ad pꝛoximũ sed ad pꝛin.§. referaꝝ.q. d.bene ẽ iubẽdus parere ꝓditiõi.plus .n. cẽ. alij dicunt loqui de difficili nõ turpi: vt ibi est difficilis remittaꝝ quo ad cõmodũ heredis ꝛ nõ quo ad cõmodum fideicõ.hoc mõ bene dico ñ cogis iplere difficilẽ substitutionem nec restituere plꝰ .n. cẽ.sed in turpi est secus etiã vt remittaꝝ ad cõmodum fideicom.vt ĵ.pꝛor.ibi ꝙ si ꝓditio cẽ.tu dic loq de turpi ꝛ de difficili vt remittat:ꝛ ita non poterit adire: vtpote cõditione nõ impleta:quaꝫ testatoꝛ adimpleri voluit lꝫ turpẽ.ꝛ sic non restituere:nã fieret plus ꝙ testatoꝛ voluit si cogereť adire ꝛ restituere ꝓditione non ipleta ꝛ hoc de rigoꝛe vt hic:sed de equitate p̃toris hẽtur pꝛo impleta: ꝛ sic vel cogit pꝛotestari ,p nolit esse heres vl' petere ſm ta.vt hoc facto trãsferat actiones ex tre.vt.ĵ.pꝛoxi.§.ibi quod si conditio cẽ.

a Offerre.sic.ş.e.l. sed sciendum.ꝛ.l.si cui.§.fi.

b Remitti.puta turpis vel impossibilis.vt.ş.pꝛoxi.§.

c Edictum.s.pretoris quod huiusmodi conditiones remitti.

d Jubendus.a pꝛetoꝛe.q.d.p̃toꝛ coget cum dicere ꝛ pꝛestari:ꝙ velit vti ac.pꝛe.i.hẽ.ac si dicat q̃tum in se est:dicat ꝙ velit esse heres: ꝛ tanq̃ ipleta cõditione restituat vel petat ſm ta.ꝛ sic no.ꝙ qñque iure pꝛeto.põt qs esse heres nõ ciuili:vt hic ꝛ instituqui.mo.tc.infir. §.non.tamen.e.ĵ.de bo.pos.secũdum tabu.l.ij.§.i.

e Nois.honesti. f Conditio est. vt instituo te heredẽ

si imponas tibi nomen meū.s.accursium q̄ est honestū nomē dictū q2 occurrit z succurrit ꝺ tenebras iuris ciui.secus si dixi si impōas tibi nomē vespilio q̄ est turpe nomē vt hic z.s̄.eo.l .sed sciendum .

f Exigit.adimpleri . g Nomen ferre.et honestum ſm.h.vel dic inhonestum:nam si est honestum vī cogi .

b Et remittende .i decernēde hr̄di.facta ptes.quā mō no .aut ē zc̄.vl̄ dic remittēde i.necēitas restituēde .

i Utiles actiões.remittit hr̄di.s.de rigore aut ō equitate ſm ta.zc̄. k Si cum suspecta.legatarios. singulares.z no.q̄ fideicō.primus ñ detraxit fal.de relictis ab hr̄de:nisi qñ hers nō detrahit:vel q2 noluit totū reddere.vt.s̄. l.i.ſ.inde naratius:l̄ q2 adijt suspectaz:vt hic:ſz de relictis a se nullo mō ōtrahit vt in fi.hꝰ.ſ.z facit.s̄.e. l.marcellus.ſ.i.ſz ar. ꝺ.s̄.e.l.ex asse i fi. solu.ibi. Itē fa.s̄.e.l. si patroni.ſ.q fideicō. z.j.prox.ſ.z ar.ꝓtra s̄.e.l.si res in fi.

l Legis.s.fal.

m Si ticius.heredi tatem.que valet.c .

n Certā pecuniaz . puta.c.z sic hēs.s̄.de ꝺdi.z de.l .plautius in fi.ſz vī q̄ lz magis fit onus quā relictū: q̄ totuz subeat.vt.s̄. ō an.le.l.liberto.ſ. i. z ō le .ij.l.cū pr̄ .ſ.cortū:q̄ sūt ꝺ.So .aut i ponit onus i vim cō di.vt lego tibi fūduz si ticio.x.dederis:aut iponit onus in vi modi vt lego tibi fūduz vt ticio.x.des primo casu si minuit flictū per fal.nō pp hoc diminuit onus.vt.s̄. ō condi.z de.l.plauti⁹. ſ.i.ibi diuersuz.zc̄.si āmodo diminuitur onus.vt.s̄.e.l.plauti us in pri.ſ.itez.z.l.q hr̄di.z.ſ.si pes in.e . t.Fo casu aut alīūde erat onus z tūc āt ē min⁹ q̄ ei remaneat de relicto:vel tñdez z totuz adimplet vt dicit.l.liberto.z.l. cū pr̄:aut maius.z tunc obtinet q̄ hic dr̄.z.l.plauti⁹ i fi.si aūt ex eadē re erat onus relictū:eatenus minuit onus quaten⁹ z relictū.vt.s̄.ad l.fal.l.penales.ſ.fi.z de leg.ij.l.si mihi stichus. Itē no.quidā hic legatariū z fideicō.posse vti fal.z sic esset ꝺ.s̄.ad.l.fal.l.lex fal.ſ.nūq̄ sed certe hoc hic nō dicit ſz dicit q̄ nō plus restituit q̄ hz :z de hoc no.s̄.ad.l.fal.l.pēales.ſ fi.z fa.j.de do.c.mor.l.ei q.z.j.e.l.luci⁹.ſ.hr̄s

o Julianus.tes.istituit ei primū z substituit ei ſz vulgariter: primū rogauit restituere ticio:ſm rogauit restituere meuio:z tc̄ fac. C.e.l. nō iustā vbi fideicō.primi pfert substitutionē eiusdē ꝑmi:alij sic pōnūt tes.istituit meuiū z ei substituit vulgariter ticiā. Itē rogauit eūdem meuiū restituere ei ticio:q̄ tici⁹ magis vult p fideicō.q̄ p direct substitutōz q2 sua interest ad q̄.s̄.e.l.recusare.ſ.p.z ſz primam positionē hēas substitut⁹ meuio ſz aliā substituto meuio z tūc dati ui casus:l̄ dic meuiū istitutū z rogatu restituere ticio. Itē hr̄di fuit vulgariter sempronius substitutus z tā institutus q̄ substitutus recusant cogit qdaz istitutus z ſm hoc hēas substituto meuio:z erūt ablatiui casus absoluti:sen.z substitutus posset cogi cum intelligātur repetita a substitutis.vt.C.e.l.non iustaz.z.s̄.e.l.aꝑ.ſ.idem iul. alij aliter ponunt:quod nō placet.

hominis nomen assumere.nec enī in famosis z turpibus nominibus hanc condionez exigit[e] pretor: sed tantum si recusēt nomen ferre[g]: remittenda est ei conditio vt iul. ait. z remittēde[h] vtiles actiões[i] aut bo. pos̄.scōm ta. danda est vti nactus actiones trasferat eas ex se.cō.

Si suspecta videretur hereditas postulante me iussu pretoris adieris z restitueris mihi:ita vtar legis fal.bñficio aduersus legatarios[k]: si tu quoqz hac lege vti poteras et quatenus vti poteras:nam si quis pretereat a me alicui per fideicom. relictuz sit:id quasi a legatario relictum non venit in computationem eius legis[l] .sed extrinsecus numeratur. Si ticius rogatus sit hēr ditatem[m] meuio restituere meuius seio z certam pecuniam[n]: z tici⁹ q̄r te retinēde beneficio aduersus meuium vsus fuerit:nerati⁹ scribit meuium quoqz seio eo minus equuz esse prestare ne ipse de suo damnū sentiat. Jul°.ait si heres institutus ticio rogatus sit restituere substitutus meuio z istitutus suspectā sibi hereditatem esse dicat:desiderante ticio iubendum eum adire z restituere. Si quis bo.[p] possessoris fideicōmisserit de hereditate restituenda:z is passus fuerit idez bo.pos̄.agnoscende transire aut p hoc tempus quo is cui restitui debebit hereditas aliqua ex cā⁹ non potuit adire pretorem:z postulare vt petita bo.pos̄.restituatur sibi hereditas succurri ei debet.i.vt restituatur tempus bonorum possessionis admittende exhibendi fideicō. gratia. Admonendi[r] autē sum⁹ si is qui soluendo non sit ticio heredē instituto:seruum esse liberū iusserit:z rogauerit ticium hereditatē eidem restituere: vix eē vt ticius recusans hereditatem adire cogatur nam lz desiderante seruo ticius adierit hereditatez non tamē potest libertas seruo competere: quasi in fraudem creditorum data:licet ticius locuplex[s] sit:qua ō causa nec hereditas ei restitui potest:sed ex sententia legis[t] dicendum est perinde habendum ac si is seruus solus liber z heres scriptus esset nec ticiꝰ heres esset. m Arcia.

Si eius pupilli cui sine tutoris auctoritate pecunia credita erat restituta[v] ex eo se.con . mihi fuerit hereditas:si soluam creditori ñ repetam[r] q̄ si heres[y] post restitutionez[3] soluat[e] repetet non ob aliud[b] quam q̄ ab eo ī me naturalis obligatio trāslata intelligitur:z si eius[c] mihi restituta sit hereditas qui pupillo sine tutoris autoritate crediderit[d]:si soluerit[c] mihi[c] pupill⁹ nō repetet:at si hēr di soluerit repetet[f] non repeturus si āte restitutionez soluisset[g]. Si necessarij[h] heredes substitione quauis[i] leuissima[k] heredes sint instituti cui pareri solēt[l]:dicendum est cogi restituere[m] hereditatem desiderantib⁹ his quibus restituere rogati sunt. quia etiaz necessarij heredes fideicom. hereditatis restituende gratia conditioni parere erunt compellendi.

Si quis rogatus restituere hereditatē decessit antequam eam restituat:heres eius petit[n] hereditatē restituere z ex tre.se.cō. transeunt actiones.ſz si duo ei heredes extitissent vti vnus quisqz restituisset pro ea parte transituras actiones: nam z si ipse[o] eam partem restituisset pro parte interim trāsituras verius est sed z si plures heredes extiterunt ei qui rogatus est restituere hereditatē:si quidem interim restituerint vel cum ei cui restitui debuit plures hr̄des extiterint vti cui restituerit is,p ea pte ex hoc se.cō. habebit actiones. Si patron⁹[p] ex parte debita hr̄s īstitut⁹ rogat⁹

p Si quis.pone exempluz in eo istituto qui iure pretorio nō ciuili succedit vt insti.qui.mo.le.infir.ſ.non tamē.vel q̄ ab intes.succedit vt emancipatus vel cognatus qui possunt rogari in codi.vt.C.eo.l.iij.

q Aliqua ex causa.s.iusta que restitutionem inducit.vt.s̄.qui.ex ca.ma.l.i.per totam:z de mino.l.i.ſ.i.z facit.s̄.e.l.nam quod.ſ.i.

r Admo. iusserit . directo idem si per fideicō.vt.s̄.de here.instī.l.si non lex.ſ.i.

s Locuplex ad hoc ifra ō ma.te.l.si quis locuplex .

t Legis.verba z sñia pueniūt:vt nō valeat libertas relicta ī frau.cre.nisi quod vnū pmittit instituti directo ēt si frau.cr. vt insti. qui ma.ñ po.in pri.ſ.i.sed sñia trabitur ēt si fidēicom. effectus sit hr̄s.vt z libertatez hēat directo:vel p fideicō. vt hic z.d.l.si nō lex.ſ.i.de here.instī.z.s̄.ō te.mi.l.nz. ſ.i. z dic de his vt no.s̄.e. l.si res .ſ.i.et.l . si.cui z.l. mlr.ſ.non est.

u Ejus restituta.s.ab eo qui pupillo erat substitutus directo q̄ fieri potuit:ēt exheredato vt.s̄. e.l.ita tamen.ſ.a patre.

x Non repetam . q2 nālis obligatio.inhibet repetiōz vt.s̄.de condi.inde.l.iul'.

y Si heres predictus instītutus.

z Post restitutionem hereditatis mihi factam .

a Soluat.creditori .

b Non ob.aliud.i.nō alia rōe zc̄.q.d.q2 ipse nō tenebat pupilli nomie: vtpote trāslata ī me nāli obligatōne:sic ergo hr̄s siue substītutus nec ciuiliter teneť q2 nulla ē.nec nāliter: q2 i me trāslata:vt hic.z.s̄.e.l. quā uis:z.l.si hr̄di ei⁹ z qō dicit s̄.e.l.i.ſ.i. q̄ hz hr̄s excep. p⁹ restitutionē qi adhuc remaneat obligat⁹ vex ē qñ prima erat.ciuilis z nālis hic naturalis tantum.

c Eius.s.creditoris.

d Crediderit.z sic nāliter tantū tenebat pupillus.

e Sibi.s.fideicō.z no.q̄ tria dicit q2 aut soluit mihi fideicom.post restitutionem.z non repetit iure cōi vt hic aut coheredi post restitutionē:z tūc repetit iure cōmuni cōditione idebiti cū nec nāliter ei tenebat: aut heredi ante restitutiōz z tunc nō repetit iure communi vt hic subijcit:p restitutionem tamē in integz repetit primo z tertio casu.vt.C.si aduerso.l. idebito:ſz.p.dixit pupillū sine restitutione repetere nāle debitū solutū:p hoc mediū.Rñ.ibi at si hr̄di zc̄.sed certe ibi vt dixi nec nāliter tenebat:sed ꝺ. p.est primū z tertiū dictuz qbus dr̄ non repeti q̄ exposui.s.sine restitutione. Itē pro eo.s̄.de cōdi.inde.l.interdum sed ibi p restitutionē:vt ibi no . Itē potes adere distinctionē quam habes.C.de inuti.stip.l.i.

e Soluerit.post restitu. f Repetit ab hr̄de. g Soluisset.s.hr̄di.

h Si necessarij.filij vel sui qui possunt instituī z rogari.de restituendo. vt supra.e.l.recusare.ſ.i.z.l.ita tamen.ſ.si pater.

i Quauis.habeas quauis.i.qualibet non habes quamuis.

k Leuissima.secus si difficilis.vt.s̄.e.l .si cui.ſ.fi.z.l.facta.ſ. sub ꝺditiōe z si ē filius sub conditiōe potestatiua:alias non valet institutio:nisi ēt exheredatus in eius defectum.vt.C.de instī.z sub.l.si pater.

l Cui parere solent scilicet etiam inuti.vel dic magis q̄ extraneo .

m Restituere.impleta ꝺditione quaz cogunt implere:vt statim subijcit .

n Si qs rogatus.poterit.sed an cogatur ēt adire dic vt diximus.s̄.e.l.ille a quo.ſ.i. Itē an heres fideicō.recipere:dic vt dixi.s̄.e.l.apud.ſ. vtruz z.l.postulāte in prin. o Ipse.s.heres defunctus. p Cui.s.alicui .

p Si patronus ꝺbita.s.ꝺmedia iure isto in qua poterat grauari liberis

defuncti liberti.vt no.ff.e.l.ita tñ.§ si pponus.non exneis.vt.ff.e.l.ponus.
q Ju eos.filios liberti:al'ē i eū:z sic mutat numez.vt.C.de i ius uo.l.fi.
r Eruo.cui seruo quis erat rogatus restituere hereditatem.
s Habuerit.s.dns. t Similis.nā in effectu est hrs.vt.ff.qp cum eo.l.si filius.§.i.z loco hrdis:vt insti.de fideicō.hr.§.restituta in hoc tñ differt: qz in hereditate oz pcedere iussū.vt.ff. ō ac q.hr.l.si qs mihi bo.§.iussū hic tñ sufficit ratibitio. vt hic z.ff.l.si legatis.§.si filio sicut i bo.po .sufficit ratibitio:vt hic z.j.ō bo.po.l.iij. §.acquirere vt no.de ratibitiōe.vt no. C.ad mace.l. fi. Jtē dicūt si fuus appellat qō dns pōt ratū hze.vt. C. de ap.l.creditozum.h.ō qz non hz psonā stādi in iudicio.vt.C.de iu.l.seru9. Jtez in acqsitiōe inter viuos ēt inuito.vt.j.de acq.re.do .l. etiā inuitis:idē in legato: nā etiā ignozāti qrit. vt.ff. de le.ij.l.cū pi.§.ij.z tñ cō modum afferunt.vt.ff.mā. l.si hereditatem.
t Propositū.i.treb.resti.
u Necessarius.in hrdita/te pstat.vt.C. de hr.insti .l. cū ,pponas idē in bo.pos. vt hic:z ar.ff.ō pdi.z de. l. q herdi sz quo ad ,ppositū i.ad treb.restitutionē nō ē opus fui consensu vt hic z facit insti.per quas per.no. ac.§.itē quod serui.
x Si te.nupserit.hēc enim ,p nō apposita i virgine lz in vidua hodie secus.vt.C. de indic.ui.tol.l.ij.z autē. cui relictum z facit.ff.e.l.facta.§.si sub condi.
y Expleri ñ possit. vt si ñ ascēderit capitoliū z caue qp est idē qō.ff.vbi nō spectatur pditio:verū hic fuit cautio mutiana de redden do si ꝑ fiat:vt hic subijcit. z.ff.de pdi.z de.l. mutiane que.ff.non interponitur.
z Interest.pditionē existere:z facit.ff.de condi.z de. l.quotiens. a Ab bis. prestita.dico ab bis.
b Cum ꝓtor ꝑ errorez.iuris vel facti:,z facit qp errō nō nocet.ff.de supel.le.l.iij. in fi.z.C.de iur.z fac.igno. l.error ar.ꝑ.ff.ō iur.om.iu. l.si per errorē:z ō iu.l.ij. in prin.sz vī hec lra sibi ꝓria: nā dicit per errorē. Jtez dicit cā cognita: ergo nō per errorē.sz dic qp cognouit factū sed errauit in iure:l' dic examinauit vtraqz pte presente:sed nō inuestigauit veritatē vel qr non potuit.vel qr noluit:z sic i facto errando iudicauit.h. c Ambitiose.qz bñ sciebat factū z ius sed voluit facere gr̃az fideicō.sed tunc ꝑ.C.si ex fal.allega.l.fi.sz illud spāle fauore pupilloz. Jtē nō obstat.C.de pena iudicis q male iudi.l.ij.qr ibi nō dicit.s.qp nō valeat sntia lata p gr̃az. Jtē nō ob.C.qui ,puo.nō ē ne.l.vēales sed ibi sunt pl's qr preciū:i arbitro autē dic.vt.ff.de arbi.l.ita demum.
d Auctoritatē.no.sic.ff.de iudi.l.si ꝓtor in pri.z.j.de bo.li.l.si pponus.§.si qs z ne qd i lo.pu.l.fi.z.C.de re.iu.l.ij.z.ff.mā.l.si fideiussor.§.in oib9: sed dico hic maxime vbi p gr̃az lata fuit dari restitutionē.vt.ff.de iu.l.si ꝓtor. §.mar.z ex q.c.ma.l.i.in fi.z.l.sz z si p pretorē.§.fi.z.ff .de pig.l.si fund9.§. §.si plīs ibi sed humanius zč.z.j.de re.iu.l.diuus.
e Si pupillo tutore qp de tutore dicit ad suū z pupillū referas z fa.j.rēp. sal.so.l.ij.z.l.seruū. f Digdem.pro certe vel pro quia.
g Volente.s.mutata scri.vel nutu vt statim dicet.
h Aliquatenus.i.leuius. i Vel inter.vel ,p saltim z icipit respōdere.
k Per nuncium.s.pñt. l Subueniēdū.vt tutor compellat solus.
m Gerere posse.si est maior infante:si autē minor solus tutor acgrit hereditatē:z bo.po.vt.C.de iure delī.l.potuit z.l si infanti.§.i.z.§.fi.z j.de bo.po.l.si pu.z facit.C.e.l.pe.z.ff.e.l.restituta in fi.z sequētib9.
n Singule.in creditum.q z cōmodabā vel locabā alij ego fideicō. z facit.ff.e.l.restituta.§.sed z si voluntate.z.j.de pi.ac.l.si solutis. §.solut.z.j.de sol.ar.contra.ff.de iure do.l.si mulier.§.ex asse.

fuerit eam liberis exheredatis defuncti liberti restituere.si sua spōte adierit fal.locus erit.sz si coact9 in solidū transibūt i eos9 actiōes ex hoc senatusconsulto. i Dē.
r Eruo iuito domino vl' igno te non recte restituitur hereditas sz si postea ratum habuerit e: confirmabitur institutio verum ipi domino acquirentur actiones nec quia hereditatis acquisitioni similis f est hec restitutio iussum precedere oportet:sed vt dictum est etiā ratibabitio subsequi poterit exemplo bo.pos.neqz interest quod ad propositum attinet ipsi domino an seruo quis rogetur restituere hereditatem :nec in ea re consensu seruī opus est. Atquin in bo. pos. vel in adeunda hereditate consensus eius necessarius ē g.itaqz si qui suspectam dicerent hereditatē postulante domino compellendi erūt adire z restituere hereditatem. Si testator rogasset heredem vt restituat hereditatem mulieri si nō nupserit h dicendum erit compellēdū heredem si suspectā dicat hrditatē adire z restituere eam mulieri etiā si nupsisset. Idez in ceteris quoqz conditionibus iulianus noster ,pbat:que similiter nisi fine vite expleri non possent i scōm quam sententiam cautio est prestita bis quorum interest k ab bis l quibus restitui sub ijs conditionibus heres rogatus esset restituere hereditatem. Cum pretor b causa cognita per errorem vel ambitiose c iubet hereditatem ex fideicō.restitui:etiam publice interest restitui propter rerū iudicatarum auctoritatem d. Si pupillo ifanti restituere hereditatē quis rogatus sit: si spōte adierit ēt suo ei9 z ipsi pupillo tutore e auctore restituetur hereditas. si quidez f in eo qui fari non potest nō magis ea res impedietur quā in muto pubere volenti m sibi restitui hrditatē si autem heres recusет adire hereditatem quemadmodum res expediri possit difficile est:quia non tutore desiderante periculo pupilli adire hereditatem tre.se.cō. locus sit futurus neqz pupillus ipse id desiderare possit cū non possit fari qp aliquatenus n circa mutos expediri potest. nam si auditus capaces sunt vel interrogati o nutu possint significare velle si periculo suo hereditatem adire quomodo absentes per nunciuz p :sed z infanti non dubito omnimodo subueniēdum q :id qz ex similitudīe iuris ciuilis vl' honorarij constituendum est. Sive heres enī institutus eēt non dubie pro herede tutore auctore gerere posse r videtur. siue de bo. pos. agitaretur:peti ei per tutorem posset. iōqz hrs cōpelli p tutorem pōt adire z restituere hrditatē:quo exē plo z mut9 qui nihil intelligere pōt p curatorē adiuuaf. Si singule res ab hrde tradite sūt iussu meo ei cui eas vēdiderī nō dubitamus mihi itelligi fcām restitutionē:idē erit z si iussu meo tradāf:cui ego ex fideicō.aliq̄ q̄ ex cā eas pstare debueri:vel i creditū s ire vel donare voluerim. p Paul9.
q Si ita institut9 eēt si cohrs ei9 adijsset:vti pōt lege fal°.z si cohe/res ei9 coact9 adijsset t mō si ipse nō coact9 adierit hrditatē. Etiam u abntis ,procuratorē v desiderare posse restitui hrditatez x ex hoc se.consul.scripsit:si tñ caueat de rato hñdo.si nō euidēs y abntis volūtas esset sz dicēdū ē vt hrs qui suspectā dicat hrditatē nō sit ppellēd9 adire si icertū sit an mādauerit quāuis ei caueaf pp fragilitatē z cautōis:qō si sponte adierit hrditatē nō magna captio ē:sed actiōes a si nō mādauerit trāsibūt eo tpe quo ratū habuerit b. Si dānū i suo hrditario datū sit:lz p suū hrditariū hrdi cōpetere actio cepit:nō tñ transit c legis

Qui ita institus eēt ut si fundus fal.s.tre. ꝑ fideicom.cui rogatus erat: siue erat idē cui erat restituēd coheres siue alius.
p Adijsset.ꝑ videbatur qr ñ poterat hoc esse nisi ali9 adijsset: sed aliuf nō videtur adire cum sit coact9: sed ꝑ qr coacta volūtas est voluntas.vt. ff.qō me.ca.l.si mlier §.si metu.
q Etiā pōt dicit sz Jo.qp in pri. sponte adiuit:ibi sz dicēduz zč.so ibi qñ coactus tertio fdit ad primū. ibi qp spōte zč. l'verius in prio indistincte sz Jo.ibi sz dicēdū zč.corrigit se i pte: z distinguit an nondū adijt:z nōdū cogit a ,procuratore de cuius mādato dubitaf ēt si caueat de rato z redit rō an spōte adijt z tūc cogit restituer procuratori cauenti de rato.
r Procuratorē. ēt vez z hoc osset Jo. z est fm eū spāle:vbi satisdat vetus ,procur. sic.j.de no.op.nun.l. ō pupillo.§.q ,procuratorio sz tu dic fm.b. ptra.s.qp nō satisdat vbi certū ē ō manda to.vt.j.vt in pos.le.i. si is a quo .§.pe. nec hoc hic dic:sz magis ꝓriū vt ibi dicit: sed non euidens zč. z in illa ō pupillo dubiū erat de mandato: lz esset verus procurator.
s Hereditatē. spōte aditam:
t Si non euidēs.ergo si ē euidēs ñ satisdat:vt dixi z fiet ñsti tutio ,procuratori noie dñi:z pinde hēt ac si ipi dño fieret.vt.ff.e. l.quis.§.fi.z l.ml'ier z.l.qz perinde:nō ār si esset in rē suā: qi ipse ,procurator sit fideicō.etiā si dns velit ei donare.vt.ff.de iure do.l.si mulier.§.ex asse:sz vī non posse fieri ,procuratori.vt.ff.de acq.he.l.pau.q̄ est ꝑ. So.hrditatis aditio fit in solo aiore ut insti.de hr.qua z dif.§.si vñ cum mādo ,procuratori vt adeat: stati sum hrs:z sic nihil remanet faciendū p ,procuratorē:at hec restitutio sicut z bo pos.nō sit sola voluntate:sed opus ē facto qp pōt fieri per procuratorem. Jtez op.C.per quas per.no.ac.l.i.sed hic spāle:qr ,p curatori queri nō pōt.vt.d.§.ex asse:z facit.ff.e.l.apud.§.vtrum.
u Fragilitatem. hic no.duas rōnes:pria qr piculū magnū subiret heres si fideicō.non hēat ratū:qr oia onera hrditaria subiret:ita fragilitas cautionis.qr p eā nil forte consequet:qr non erit soluēdo:vt hic.z.ff.e.l.cogi.§.idēqz querit:sed qñ sponte adijt cessat pria ratio qr sponte se iplicuit non per coactionē ,procuratoris:z ideo tūc ,procurator admittit:si tñ caueat si est dubiū de mandato al' non.
x Sed actōes.loqf cū spōte adijt:z tūc ñ mādauit.s.dns ,procurātori.
y Ratum.z fa.ff.eo.l.restituta.§.si voluntate.z.ff.de neg.ge.l.si ego.
z Si damnum transit sed heres cedere tenetur:qp vī.vt.j.e.l.si hrs

sed.h.dicit q nō si decesserit qī interitu speciei liberatus secus si sit vulneratus nñ.vt.s̄.ad.l.acql.l.huic scrip. Itē si decessit post morā si heres cedat arg.s̄.e.l.ita tamen.§.i.t.l.mulier.§.sed t eniz:t facit j.de ac.t ob.l.quacunqz.

y Pendent.i.trahunt originez ex eo q factū fuit in bonis defūcti eo.s.viuente: t sic cū petierūt ei re vel spe vt.s̄.e.l.ita tamen.§. actiones.

z Si legat⁹ adierit tpore legationis q fieri potuit.vt supra e.l.si legatus.

a Coget rome. qa cōis prima est.vt.s̄. ad munic.l.roma.

a Hēs.idēqz legat⁹.

b Non cogeret .pp legationem: t est rō qr huiusmodi legati personale beneficiū est.vt.s̄.de iudi.l.sed t si restituatur.§.i.

c Debeat.s. conueniri:t ibi tñ tenetur an vero in tribus locis.Rñ. ibi oz itaqz t̄.q i duobus.s.vbi ipse bz domiciliuz t vbi maior pars hereditatis est: sed t certe ibi vbi defunctus: vt.s̄.de iudi.l. heres absens in prin. Itez t in alijs.s.vbi est repetita. Itez t vbi testator voluit: vel est verisimile euz voluisse.vt.s̄.ō iudi.l.q legetur:t.l.sed etsi sceperit.§.i.t.l. fideicom.in prin.

d Si postulante adieris.ut hēs.

e Dic.q adiunge sic vt pretor t̄.q est in medio interpositio.

f Recepissem.naz t accipere cogor etsi ō cederez ante t heres meus cogit recipere etsi non habeo hereditatis venditio a creditorib⁹ hereditarijs noie meo:ac si adijssem anteq̄ decederē. vt.s̄.e.l. postulante i prin.t.l.apud.§.si.t. l.ille a quo in prin.t de sepera.l.i.§.si quis suspectam Item no. quod pretor dat actionem alicui.t in aliquez acsi esset adita.sed non sit sic.s̄.e. l.fcā.§.quod si conditio. g Iustius. al' verius:t al' iust⁹.

h Eo tpe.i.casu.

i Inieris.tu heres:nam in fraudē tuoz creditorum recusabas adire vt nec in quarta commodum eis afferes:cū non sis soluendo.

k Sic.vel sic alias si.i.quia.

l Circa.alias citra al' intra pro citra:sic.C.de posthu.he.isti.l.fi.

m Periculū.s.meū qr conueniri t hoc potero t de hoc non interdicto fit mentio.j.de solu.l.pupilli debitor t in arbore actionū Jo. t dabat ēt ad reuocandum alienata in fraudē creditoz: loco cuius est hodie illud edictuz que in fraudē creditorū q̄ inducit pauliana t in factum: vel dic q de illo hic fit mentio.s.que in frau.cre.hic quidem non est timendum q non bz locum cuz quis non acquirit: sed cum diminuit.vt infra prox. Rñ.

n Adibis.alias adibis:t alias adisses.s.tu heres.

o Fraudare.qr nō ē vetitū non acqrere.sed diminuere.vt.j.que in fraudē cre.l.q āt i pri. p Dea.i.si nō postulasset te cogi adire.

q Cum suoz.s.filij Iniisset.s.filius. casu:nisi in casu quem subijcit sic.s̄.ad vell.l.tutor in prin.

s Venditis.a creditorib⁹ paternis q ipe trauerūt separatōz bo.paternoz a bonis heredis q facere potuerunt.vt.j.de separa.l.i.in prin.

t Creditoris eius.s.filij.

u Dimissis.s.creditoribus.

x Bona.s.residua t facit j.l.proxi.in prin.

y Si donationis.qr volebat heres totā restituere fideicom.lz fideicō. partem tñ caperē posset sic.t supra e.l.i.§.inde neratius.

a Restituerit ei.s.totam.

b Auferē.a fideicom. tāq̄ ab idigno t fisco applicaē vt.j.de iure fis.l.auferē.§.i.

c Fiduciarius.i. hēs cui⁹ fidei testator cōmisit: vt insti.de fideicō.here.in prin.

d Id fecerit .i. dixerit suspectā:t totaz restituit coactus: nam auferetur t tunc applicabitur fis.vt supra.

e Heres. ab eo.coactus:q raro fit:si est ñ soluendo:ar.s̄.ad.l.fal.l. iij.in prin.

f Restituturus est.s.heres fideicom.desideranti.

g Si legatum est.s.simplr quo casu non valet .vt.s̄.e. l.i.§.is qui:ibi neminē t̄.c. t.s̄.de do.c.mor.l. t si debitor:t ad.l.fal.in ratione.§. qō vulgo:sic ergo pariticaē singulare fideicō. legato ēt hic iuē.vt hic.t.s̄.ō le.l.i.

h Casu.s̄.proxi.

h Legatarij.s.vice.

i Supiori.s.in generali fideicom.vice t̄.c.vt insti. de fideicō.here.§. restituta :t hereditaē est etiā si non est soluēdo.vt.s̄.ad.l. fal.l.iij. in prin.

k Si totā.rogat⁹:tu hēs.

l Per errore.s.facti nō iuris.vt. C.ad.l.fal.l. error. Itez no.presumi sciam:sic. C.de prescrip.lōg.tē.l.et emptor t.l.cum sup.t.s̄.ō pu. l.quecunqz.§.fi.ar .p̄.s̄. de proba.l.veriuſ.t.C.q mili. nō posſ.l.super seruis t est hic rō qr nemo presumitur iactare pecuniā.vt.s̄. de ꝓba.l.cū indebito .§. siue ab initio t fa.s̄. eo.l.q totā t. l.heres cuz t.l.pfonus.t.l. postulāte.§.fi.t.ō dona. inter vi.t vx.l.si sponsus.§.si quis rogatus.

m Dē euic.non oz nec vēditor hereditaē cauēt de singul'.vt.C.ō euic. l.i.nec heres legatario spei vt.s̄.de le.i.si a substituto. §.fi. n Venisset.oū tñ

p Si heres instituatur rogatus fuerit restituere hereditatē t rursus ro. heredi post tempus:sufficiunt directe actiones heredi. Si heres antequam fideicō. hereditatez restituerit alienauerit quid ex hereditate:aut seruū hereditariū māumiserit:aut rupit quid vel fregerit.vel vrserit non competit in eum vlla ciulis actio restituta postea hereditate ex tre.se. con. sz causa erit hoc q deperierit persequendum si vero post restitutam hereditatē bonū quid admiserit heres dicēdū ē lege acquil.cuz eo agi posse si suū forte hereditarium aut vulnerauerit aut occiderit. Si tē palis actio i hereditate relicta fuerit restituerit qui solidum capere non potest:auferetur ei id q capere nō potest.idem dicenduz est: t si citra consilium donandi fiduciarius heres id fecerit.

i Dez.

q Heres ab eo qui mozeret soluendo non fuerit rogatus hereditatem restituere supectam sibi dicit:dubiuz non est quin bodie coactus ex treb. se. con. restituere possit.sed t si sua sponte adierit ex eodē se.cō. restituturus est. Quāuis cum sūma aut certum corpus: aut fideicō.ab eo qui soluendo nō fuit datum est perinde non debeatur: atqz si legatum esset. eo enim casu legatarij superiore hereditis vice fungi eum cui fideicom. relictuz est. Si totam hereditatem rogatus restituere sponte adieris: t si sine deductiōe q̄rte partis:restituere ris dificile quidem credideris per ignorantiam: magis non explendi fideicom.causa hec feciſſe. sed t si probaueris per errorem te quartam non retinuisse recuperare eaz poteris.

n Dera.

o Ē euictōe pdioz vl mācipioz vel ceterarū rerū cauere hēs cū restituit hereditatē nō oz quīimo i prariū caueri hēdi oz: si qd ex his euictū esset que ab ipso here de venisset.

p Dompo.

q Si heres institutus ticio rogatus fuerit restituere hereditatē t rursus ticius heredi post tempus:sufficiunt directe actiones heredi. Si heres antequam fideicō.hereditatez restituerit alienauerit quid ex hereditate:aut seruū hereditariū māumiserit:aut rupit quid vel fregerit.vel vrserit non competit in eum vlla ciulis actio restituta postea hereditate ex tre.se. con. sz causa erit hoc q deperierit persequendum si vero post restitutam hereditatē bonū quid admiserit heres dicēdū ē lege acquil.cuz eo agi posse si suū forte hereditarium aut vulnerauerit aut occiderit. Si tē palis actio i hereditate relicta fuerit

r Talix.i.nō vt in supiori casu:nisi in casu quem subijcit sic.s̄.ad vell.l.tutor in prin.

s Venditis.a creditorib⁹ paternis q ipe trauerūt separatōz bo.paternoz a bonis heredis q facere potuerunt.vt.j.de separa.l.i.in prin.

t Creditoris eius.s.filij.

u Dimissis.s.creditoribus.

x Bona.s.residua t facit j.l.proxi.in prin.

y Si donationis.qr volebat heres totā restituere fideicom.lz fideicō. partem tñ caperē posset sic.t supra e.l.i.§.inde neratius.

a Restituerit ei.s.totam.

b Auferē.a fideicom. tāq̄ ab idigno t fisco applicaē vt.j.de iure fis.l.auferē.§.i.

c Fiduciarius.i. hēs cui⁹ fidei testator cōmisit: vt insti.de fideicō.here.in prin.

d Id fecerit .i. dixerit suspectā:t totaz restituit coactus: nam auferetur t tunc applicabitur fis.vt supra.

e Heres. ab eo.coactus:q raro fit:si est ñ soluendo:ar.s̄.ad.l.fal.l. iij.in prin.

f Restituturus est.s.heres fideicom.desideranti.

g Si legatum est.s.simplr quo casu non valet .vt.s̄.e. l.i.§.is qui:ibi neminē t̄.c. t.s̄.de do.c.mor.l. t si debitor:t ad.l.fal.in ratione.§. qō vulgo:sic ergo pariticaē singulare fideicō. legato ēt hic iuē.vt hic.t.s̄.ō le.l.i.

h Casu.s̄.proxi.

h Legatarij.s.vice.

i Supiori.s.in generali fideicom.vice t̄.c.vt insti. de fideicō.here.§. restituta :t hereditaē est etiā si non est soluēdo.vt.s̄.ad.l. fal.l.iij. in prin.

k Si totā.rogat⁹:tu hēs.

l Per errore.s.facti nō iuris.vt. C.ad.l.fal.l. error. Itez no.presumi sciam:sic. C.de prescrip.lōg.tē.l.et emptor t.l.cum sup.t.s̄.ō pu. l.quecunqz.§.fi.ar .p̄.s̄. de proba.l.veriuſ.t.C.q mili. nō posſ.l.super seruis t est hic rō qr nemo presumitur iactare pecuniā.vt.s̄. de ꝓba.l.cū indebito .§. siue ab initio t fa.s̄. eo.l.q totā t. l.heres cuz t.l.pfonus.t.l. postulāte.§.fi.t.ō dona. inter vi.t vx.l.si sponsus.§.si quis rogatus.

m Ē euic.non oz nec vēditor hereditaē cauēt de singul'.vt.C.ō euic. l.i.nec heres legatario spei vt.s̄.de le.i.si a substituto. §.fi. n Venisset.oū tñ

precium sit refusum fideicō.ad q est.s̄.de here.vē.l.ij.§.sic.t.s̄.de pe.he.l. si qd possessor.§.bone fidei.t.s̄.e.l.cū hēditas ex.t.l.cogi.§.ide queriē i fi.§.

o Heres restituere.s.pure.

p Post tempus.s.aliquod rogatus sit restituere.

q Directe que remāserant cū exceptione.tñ vt.s̄.e.l.i.§.q̄q̄.q.d.non est opus restitutōe:sed i ipso iure redeat vtilis:t sic ipso iure tollaē exceptio q ita vē.vt t al' fine restitutiōe transeūt vtiles.vt.C.e.l.p.§.fi.an vero ꝓpetat replicatio:primum verius videtur:t facit.j.de sol.l.stichum.§. aliquādo quandoqz cogitur sola directa.vt.C.de noua.l.iij.

r Si heres.actio acquil.vel alia.

r Deperierit.perijt ergo alienata.

s Persequendū.vt.s̄.e.l.marcellus.§.res que.t.l.mulier.§.sed enim.h.

t Si vero.sil'is distinctio.s̄.ad.l.acql.l.huic scrip.t supra de dolo.l.elegāter.§.item si seruum.t.s̄.de pe.he.l.si a domino.§.si posſesſor.h.

u Si temporalis poterit qr actio pura alias nō potuisset.vt supra si cer.

pe.l.certi con.circa prin.

x Ei.facit.ſ.pro emp.l.ij.§.ſi defunctus:ſed qd ſi tunc fuit ꝓpleta preſcriptio an reſtitutionem:Rñ.ſi fuit.negligens teneꝫ.vt.ſ.e.l.mlr.§.ſz eni ī ſi.

y OMnes eo.ſ.fideicommi. a Adire.ſz nō ſtatim:ſed poſt tempus deliberatiōis.vt.ſ.e.l.ſed etſi.§.plane.b.ſed certe hic dicit contra: z ibi non fuit coactus ſtatim.

b Cōmodum in retentōe quarte z facit.C.ō inof.te. l.ſcimus.§.ſi.

c HEres.fun.cer. alias nulla ē deductio. vt. ī.de ver:ob.l.ita ſtipulat9.

d Sed ſibi ſuperius.ſ. qō oio fundum vel eſtimatiōnez habeat heres. vt ſupra eo.l.i.§.ſi heres.

e Retinēda.al' remittenda vbi ante reſtitutionē ē cuictus:al' reſtituenda ſi poſt reſtitutionem euincaꝫ z de hoc etiā cauet.vt.ſ.e.l. cuz hereditas ex fideicom.z.l. de euic.ſed ℈ huic.l.ſ.ō le. ij.l.cum pr̄.§.euictis.℈o. hic hr̄ loco quarte:ſaltiz ꝓrata onēoſe.vt. C.eo.l.i.ibi eſt ſimpliciter legatuz ſine onere:z eodez modo ſolue aliud ℈.C.de le.l.cum alienā:vbi diſtinguiꝫ ſciā l' nō.

f HEres.pignora.nec aduerſus debitorem ꝑſonales: nec cedende ſūt cum ex fideicō.teneꝫ fideicōmiſſario.vt.ſ.e.l.ſi hr̄s. §.i.z hoc cū mutauit heres ſuo noīe:aliud ſi noīe hr̄ditario volens negocium hereditariū gerere. qz tunc ꝑſonalis z hypo. tranſit per reſti.cū ſint hereditarie.vt C.per quaſ ꝑ.no.acqui.l.fi. z.ſ.ō pe.hr̄.l.itē ueniūt.§.i.

a Ipſe admitteret.ſ. fideicom. ſine ſpāli ceſſiōe vt ſubijcit ſed ℈ .ī. de fideiuſ.l. heres ade in prī. vbi dicit obligatioz fideiuſ. accepti tranſire.℈o.verum ē facta ceſſione:nō ipſo iure vt hic dicit alij oñt tranſire vtiliſ vt ibi ñ directa: vt hic alij ꝙ aliud in fideiuſſore qui plus ſequiꝫ perſonalem vt ibi:ꝙ pignus ꝙ pz.qz quā doqz remanet pign9 prīcipali ſublata.vt .C. de luitione pig.l.intelligere ꝙ in fideiuſſore nō iuenitur:vel iō ſecus in pignore: qz aliquā vtilitatē heres pōt habere puta retentionē ꝑ debito chirographario: vel fruct9 ex pacto quos reſtituere non tenetur: cum ex ſua induſtria hēat.vt.ſ.ad.l.fal.l.iij.in prīn.ꝙ in fideiuſſore nō ē:vel iō eſt qz obligatio fideiuſſoris pendet ex bonis defuncti.nā id ab eis petitur ꝙ debuerat reus defuncto:at pignora nec fuerāt defūcto ōbita:nec ēt ꝑ prie poſſunt dici aliqd debere:qz tñ ſunt accidentia:fit ceſſio vt ſubijcit. Itē ℈ .ſ.de cō.pe.l.ſi poſ.℈o.ibi.ꝑ ceſſionem decernit nō ipſo iure z ſic intellige ſ.de hr̄.ven.l.ij.§.nō ſolum.z.l.emptori nois.ſ. fieri ꝑ ceſſionem.z.ī. de ℈ ta.l.cū emancipat9 in prī. Itē ℈.ſ.de pac.l.ſi tibi.§.cum poſſeſſor:vbi non proficit ꝙ fecerit heres ſed dic ibi male putant: vel nō ꝑdeſt niſi facta ceſſione vt hic dicit vel verī9 ibi nō erat verus hēs qui paciſcebaꝫ hic ſic: z eodē mō:Rñ.ſ.de tranſac.l.imperator.§.ſi.

b Habet.ſ.fideicom.

c Cum ex tre.valent.extincte qdē ſunt aditione hereditatis z in reſtitutione hr̄ditatis debent itez imponi.vt.ſ.de ſerui.l.pompo.z de ſerui.vr. prē.ſi qs edes in prīn.z de fundo do.l.ſi maritus.i.Rñ.z.§.i.z de le.i.l. ſeruum ticij z de acqui.here.l.eum qui.§.ſi.

q QUi filium.ſcriptura rogo te vt illū heredem facias.vt ſupra.e.l.ex facto in prīn.vel illā mando non teſtari:ſed huic.l.eſt ℈.ſ.de le.ij.l. cum pr.§.mando:ſed hic preceptum ibi conſilium vt pz ibidem.

tēpus quo heres experiri tñ reſtitutā hr̄ditatē potuit: imputabitur eiᵏ cui reſtituta fuerit. n Ecia.

OMnes qui de hereditate deliberant deſiderante eo' g ſuo periculo velut adire[a] hereditatē coguñ adire.ſed nō ſtatim reſtituere ſz vt cōpleto tēpore deliberationis ſi expedire ſibi cōperierint heredi tatem ſentiant cōmodum [b] teſtamēti eo iure quo ſi ſpōte adiſſent ſi vo contra oneroſā crediderit reſtituta ea exonerētur actionibus hereditarijs. p Ompo.

h HEres pcepto fundo' rogat9 fuerat hereditatē reſtituere: fundus aliēatus erat: ariſto aiebat vidēdū eni vtrū oīmō penes heredem fundum eſſe voluerit teſtator an ita demū ipſius ē:ſz ſibi ſuperius[d] placere:iōqz eſtimatio eius retinenda' eſt.

ſ HEres' pecuniam hereditatē crediderit z ī eam cām pignora acceperit actiones non competunt ei cui reſtituta fuerit heredi tas aduerſus ipſa pignora.ſed aliqua dubitatio remanebit ſi in eum contractum qui ex defuncto fuerit interpoſitus heres antequam reſtituerit hereditatem pignus accepe rit ſed nec ſi quidem ipſe admitteret[a] ex fideicō.tamen hz[b] aduerſus heredem actionē vt ei cedat ꝑ pignoris cōmodo actionē. t Luz ex treb' .ſe.con reſtituitur hereditas ſeruitutes quas mutuo predia heredis z teſtatoris z habēt mbilominus valēt. p Aul9.

o QUi filiuz z filiam hēbāt teſtm fecit z ita de filia ſua cauerat. mando tibi non teſtari donec liberi tibi ſint. pronunciauit imperator fideicom. ex hac ſcriptura[d] ōberi q ſi per hoc qō prohibuiſſet eam teſtari petiſſet vt frēm ſuū heredē faceret.ſic enim accipiendā eam ſcripturam ac ſi hereditatē ſuaz rogaſſet eam reſtituere. Sabinus[e] an toninus impuberez filium antoninum z filiam honorataz relinquēs exheredatis his matrem eorum iuniam velerianam heredem inſtituit z ab ea.ccc.z quaſdam res filie reliquit.reliquam omnez hereditatē filio antonino cum ad annū.xx.etatis peruēiſſet voluit reſtitui ꝙ ſi ante annum.xx.deceſſit filius eam hereditatem honorate reſtitui precepit :mater iteſtata deceſſit vtriuſqz liberis legitimis heredib9 relictis poſtea filius annum agens plenuz nonūdecimū z igreſſus vigeſſimū necdum tamen eo expleto deceſſit filia herede fauia valeriana ſua relicta a qua amita' fideicom.ex teſtamento patris portionem[f] hereditatis petebat:z apud preſidem prouincie obtinuerat.tuttores valerie filie antonini egeſtatē eius pretē debant[g] z recitabāt diui adriani cōſtitutionē:in quo quantum ad munera municipalia iuſſerat eum annū quē quis igreſſus eēt ꝑ ꝑpleto numerari.ī pator autē nr̄ motus ex equitate rei[h] z vbis[i] teſti ad ānū vigeſimū etatis quāuis ſcire ſe diceret a diuo marco nō excuſatū a tutela eū qui ſeptuageſimū ānū etatiſ igreſſus fuiſſet[k] nobis[l] z legis ceil ſcētie[m] argumta,pferētib9 z alia[n] q dā ꝓtra petitricē,pnūciauit.

e Piſtolā' ad hr̄dē ſuū ī hec vba ſcripſit: ticiuſ corneli us heredi ſuo ſalutē:a te peto corneli qñ ad te ōuoluta[p] ē ꝑs mris[q] mee itē ꝑs ſēpronij[r] curatoris quō dā mei ꝓtraria fortuna[s]:vt ſi ꝑ boc tot9 as me9 apud te eē ſpaꝫ vti reddas[t] reſtituaſ caio ſeio vncias quatuor:q̄ſitū ē cū ſēproni9 ī itegrum reſtitutus ſit ab imperatore a quo fuerat deportatus:z adierit heredi tatē ei9 qui rogauerat an is quoqz rogatus ſit vt ex ſua portione reſtituet hereditatez[u] reſpōdi.ſēproniū quidem non proponi rogatum coneliū autē heredē debere pro rata[r] ſic habetur mortuus.vt infra de bo.lib.l.ſi in necem.§.ſi deportat9: z ſic ſperatur ꝙ tanquam in cauſa caduci deuoluantur partes corum ad cornelium.vt.C.de cadu.tol.l.i.§.pro ſecūdo:hoc autem videns teſtator fecit epiſtolam qua grauauit cornelium vt de portionibus matris z ſempronij det quattuor vncias ſeio:ꝙ fieri potuit. vt.C.de fideicom.l.z in epiſtola:ſi redeat deportatus per in inte.reſti.z ſic adeat hereditatem ꝙ fieri poteſt.vt .C. de ſen.paſ.l.i.non tenetur ad duas vncias:vtpote nō rogatus:ſed cornelius tenetur ad alias duas:alij ponunt ꝙ tantum duo.ſ.matez z curator fuerunt ſtituti:ſz cornelius ſubſtitutus propter finem:ubi dicit rata portio ne zc̄.q.d.tantum portionez matris habeat:z nihil iure ſuo.ſ.hēar.

p Deuoluta.al' deuoluēda. q Matris mee.q̄ erat quarta pſ.

r Sempronij.que erat altera quarta pars.

ſ Fortuna.vt quia eſt deportatus.

t Vti reddas.z hic accipe peto quod eſt ſupra.

u Hereditatem.i.duas vncias de hereditate.

x Pro rata.ſ.ad duas vncias:nam equales erant partes:z facit.

e Sabinus.ab ea valeriana.

f Portionē.ſ.dimediā:nā aliam habebat ēt.de voluntate matris.

g Pretendebant.coram principe.cognoſcente ex appellatiōe vel qz petebaꝫ vt in integ.re.ſic.ſ.ō minor.l.emp.z no.ꝙ eſt hec prima rō paupertas.vt.C.de epiſ.z cle.l.ſi quis adde.§.pe.

h Rei.ſ.pauptatis.

i Et verbis teſti.ſ. bis ad annū zc̄. que vba poſſunt ſonare: vt ad ānū vltimū venerit:q cum intrauit ſiē q venit ad vltimū ferculū ſtatim cuz ei proponitur:z hec eſt tertia ratio.

k Fuiſſet.vt z.ſ.de excu.tu.l.excuſant in prīn. z accipe.hic ℈ petitionē zc̄.

l Nobis.ſ. pau. cuz nr̄is ſequacibus prōferentibus ar. zc̄. vt z.ī.de ma.l.i.

m Eſſet.vbi inceptus hētur pro impleto vt.ī.de ma.l.i. z no.ex arg.caſuz de cidi.

n Et alia. ſ.de teſtō.vt.ſ.ō teſ. l.qua erate: z de vſuca.l.i .z ō diuē.z tēp. pre.l.in vſucapiōe: z qz eſt de liber[ar.C. de his q ātē aper.ta. l.i.z qa poſſidebat. vt.ī.de re.iur .l. fauorabiliores.§.i. Item z.ī.de māu.te.l.ſi ita lz ibi ſit fauō libertatis:ſz cuius ſnia. prē ualet vtruz preſidis l'principis. Rñ.principis vt maior[z vltimi z rōnes plures redentis:ſed pro prēſide eſt.C.quādo di. leg.ce.l.ex bis in fi.l. z ſupra de le.i.l.ſi cui z ſupra de ꝓdi.z ō.l. non putabaz que plene dic vt no.ſ. de mino.l.iij.§.minorez.

o Piſtolam.ca ſum dic ꝙ ticius teſtator inſtituit equaliter ſibi heredē filij matrē z ſempronium quondam ſuū curatorem z corneliuz in vita ticij deceſſit mater. itē ſempronius cōtraria fortuna eſt deportatus: z

s̄.de here.instī.l.fī.
y Paternaz.i.duas vncias.
z Mulier.heredis.i.nepotis quem ex filio premor tuo habebat.
a Nurui.i.matri heredis instituti.azo.
b Cuius.scilicet nurus. c Nunc.i.in hoc casu.
d Mozeret.sic.s̄.de le.iij.l.si legatari⁹ in fi.sz p̄.s̄.e.l.vbi pure i p̄n.
e Do.ibi fideicō. erat in ptāte rogati:hic ñ qz femina est rogata ité p̄.s̄.de p̄di.z ō.l. i.vbi dicit qō pure ō beā nisi sit dies vl cō di.sed dic q̄ hic ē cō ditio tacite a iur p̄sū pta ex uolūtate fūcti
b Ceuola.substi tuit.directo pu pillariter.vt.j.pz.
c Inutilis.quia dire cto facta.
c Adimi potest.vt C.de codi.l.ij.z instī. de codicil.§.pe.
d Obligeā. pz hic q̄ fuit pupillaris di recta.z trahit ad fi deicō.sic.s̄.de p̄di.in sti.l.pe.i fi.z C.de im pu.z al' sub.l.ij.z.l.q̄ uis.z l. p̄cib⁹ in fi .z de tes.l.hac p̄sulti .§. pe.z.s̄.de le.iij.l.cuz qs de.§.seia:z de co dicil.l.illō .§.z sic de trabeā quarta.vt.s̄.ō codi.l.ij.§.fi. Item hoc q̄ trahit ad fideicō. e vez si nullo tpe po tuit valere iure dire cto:al' nō trahit nisi i milite.vt.s̄.ō pupil . sub.l.centurio.
e Substituti.s.illi q pupillo erāt substitu ti:z fuit breuiloq. vt s̄.de pu.sub.l.luciuſ: z sic directa vulgar(que non potest fieri i codicil.sed trahit ad fideicom.vt subijcit.
f Accidūt.s.ex cā fi deicō.ō māu frīs pu pilli.vt.j.e.l.luci⁹.§. pz.z.j.ō suis z le.hr. l.si ex plurib⁹ z hoc ō tracta quāta.vt dixi z facit.s̄.ō vul.sub.l. si mater ita in p̄in.

§ b Heredib⁹.edu cauerit. p hoc appet volūtas defū cti:vñ alia ē.s̄.e.l. ex facto.§.si quis aūt su scepit cū suis concō.
b Tici⁹.filia p̄moz tua:al' bñ ñ p̄ueniret q̄ subij cē:vt si sine li beris zc.
i Filie.furiose.
k Sine liber(imo ēt z si cū liberi ōcederet:nō eēt faciēda restitutio qz dū fuit in fauore heres non fuit.vt.C.de cur.fur.l.fi.§.sin aūt:nisi dicas spāle:qz filia:ar.i.e.l.i.§.i.
l In matrimonio. de fa cto non de iure.vt.s̄.de his qui sunt sui vel ali.iur.l.patre z.j.dicit.
m Conditioni.hoc ió qz filia quo ad matrem est vt legitima lz sit naturalis:nisi sit mater illustri.vt.C. ad ozfi.l.si qua illustris.z isti. ad ozfi.§.nouissime z instī.de su.cog. Item quia pater taliter copu lauit per q̄ videtur voluisse filiam ex tali coniunctione nataz extin guere fideicom. Item quia aliter hec furiosa nō potuit habere ma trimoniuz vnde parcitur ei si habuerit qualiter potuit.vt.j.de ver. si.l.queret aliquis:sed si quis instituat masculum filiuz z substituat si sine liberis decedat:vel etiā hic non exprimat si sine liberis:z ipse decedat filio tantum naturali superstite:quid iuris sit plene no. in vtroque casu supra.e.l.ex facto.§.si quis rogatus.z.C.de instī.z sub sti.l.generaliter in fi.z facit supra de pupi.sub.l.ex facto queritur in

portione maternarū⁷ defuncti rerū restitutionē scio facere. Mulier³ heredis ūstituti fideicommisit vt re tenta parte quarta reliquam partē restitueret nurui⁴ quōdaz sue cui⁵ fideicommisit ī hec verba. rogo te vt id qō ad te ex donis meis pueni rit ad filiū tuū quesitum est quādo hoc fideicō. restituere ōbeat: vtrū ne post mōtē suā vr ātea. rñdi nūc⁶ ad tps quo nurus mozereť⁸ fidei cō. aptādū eē. d Dē.

r Ceuola rñdit si pr̄ filiū suū im puberē ex asse scripserit hr̄dē eiqz codicill' substituerit⁹ :ōide filio⁹ ipu bes ōcesserit lz substitutio iutilis¹⁰ sit:qz codicillis hr̄ditas neqz dari neqz adimi pōt¹¹ tñ benigna iterp tatiōe plz:vt fr̄ qui ab intestato pu pillo succesīt substitutis fiōicō. ob ligeť¹² qō si iuicez fuerit substituti¹³ z ī fideicō¹⁴ substitutionē valeť vno qz coz mortuo:q supsūt totū exci pit. i Dem.

h Heredib⁹ istitutis filijs vtriusq sex⁹ singulos rogauit: vt q sine libis decederet ptē suā hr̄ditatis so rozi frīue restitueret aut si fr̄ sozozue nō supeēt mr̄i sue:z hec v̄ba ad iecit:vosqz libi carissimi boc fidei cō. teneri iuicē volo donec liberos binos educaueritis¹⁵ q̄sitū ē si qs ex liberis duos filios pcreauerit:quā uis supstites nō reliq̄rit an heredes sui fideicō. dēat. rñdi ꝑm ea q̄ ꝓponereť videri fideicō. onere liba tos. Tici⁹ᵇ nepotes ex filia z fu riosā filiā suā hr̄des istituit : z fidei cō. filie¹ vt si sine liberis¹⁶ decessisset ps ei data pueniret ad cohr̄des: eā furiosā ipe tici⁹ vt mr̄imonio¹ collo cauit:z enixa ē filiā p⁹ mortē p̄tis. q̄sitū ē defūcta furiosa superstite ex huiusmōi p̄iūctōe pta filia:an fidei cō. ad hr̄des ptineret. rñdi cū filiā reliquisse ꝓpōeret fideicō. nō dēri claudi⁹. nā z si mr̄imoniū cū furio sa nō fuit satis tñ fcm̄ ē eiusmōi cō ditiōi¹⁷. i Dem.

l Tici⁹ᵐ tici⁹ itestato moriturus cū hr̄et vxorē z ex ea filiā emācipa tā codicill' hec v̄ba ī fuit:ptinēt aūt

p̄in.z.C.de impu.z alias sub.l.humanitatis.
n Lucius.habeatis.nam cum erat emancipata filia etiam iure veteri aliquid habere poterat.
o Bo.pos.unde li.vt.C.qui admit.ad bo.pos.l.emancipata.
p Deberi.dimedia.vt supra de le.ij.l.fi.§.lucius.

bi codicilli ad vxorē z filiā. itaqz ro go q̄cq̄d aut ego reliq̄ro aut vos ip se bēatis:cōe vobis sit. qō si ñ ego rogarē vos ꝑ vr̄a pietate faceretis filia itestati p̄is bo. pos.¹⁸ accepit. q̄sitū ē an aliq̄ ꝑs hr̄ditatis lucij ti cij ex cā fideicō. a filia mr̄i dēať. rñ di ꝑm ea q̄ ꝓponereť dēri¹⁹ : ēt si vx oz pata sit ī cōe bona sua cōferre.

Deuia duos filios hr̄des reliq̄ rat z eodē testō ita cauit: fidei ār hr̄ dū meozū p̄mitto substātia mea sit ꝑ ōposito⁹ sine vsuris apō caiū se iū z luciū ticiū quos ēt si licuisseť²⁰ cu ratorē substātie mee dedisse rēotis alijs²¹ vt hi restituāt nepotib⁹ meis ꝓut q̄sq̄ eozū ad ānos. xxv. pue nerit²² ꝑ portiōe l' si vn⁹ ei oē³. q̄si tū ē an ei fiōicō. p̄stari a scriptis hr̄ dibus lucio⁴ ticio z caio seio⁵ dēat: rñdi ꝑm ea q̄ ꝓponereť luciū ticiuz itē caiū seiū fiōicō. petere ñ posse⁶.

Tres hr̄des⁷ scripsit meuū frēm suū ex dodrāte⁸ seiū ex sextante⁸ sti chū eiusdē seij ꝑuū filiū āt naturalē meuij ex vncia: z fideicō. misit seio vt stichū manumitteret ī hec v̄ba: a te peto sei vti stichū māumitteres ōdi vnde faceres⁹. Qz z ī codicill' ita cauit vnciā ex q̄ feci stichū hr̄dē si quā sei⁹ cōtrouersiā mouit¹⁰ ad me uiū frēz meū reuerti volo tu fr̄ ꝑz fidē z pietatē tuā q̄cq̄d ad te puene rit ex hereditate mea sticho filio tuo restituas:q̄ vt facias fiōi tue ꝓmit to. q̄sitū ē si sei⁹ adierit hereditatē z ꝓp hoc ꝓpulsus¹ stichū māumiserit an vnciā hr̄ditatis ex q̄. stich⁹ hers ē istitut⁹ sticho māumiso restituere dēat². rñdi nō ꝓponi seiū rogatuz vnciā ei restituere³. idē q̄sijt an si ali quā cōtrouersiā sei⁹ ō vncia hac ex q̄ stich⁹ istitut⁹ ē facere velit z me ui⁹ vnciā ex cā fiōicō. a seio fuit cō secut⁹. vtrū hāc solā vnciā ex q̄ sti ch⁹ istitut⁹ ē an vero z dodrantē ex quo ipse meuius istitutus ē eidē sti cho restituere dēat. rñdi ō oi⁴ resti tuēdo q̄ ad meuiū quoquo mō ꝑ uēit testatricē sēsisse. Dr̄ puez z puellā⁵ istituit hr̄des:eosqz iuicez substituit⁶. z si neuter hr̄s esset eis

q Deuia. pro deposito. l. in custodia.
r Si licuisset. de iure: naz testamento curatō non da tur: vt instī. ō cur. §. i. z no. subest: quia datur substan tie. vt supra de tute. l. mu tuo. §. fi.
s Alij. a patre datis tutoz i bus vel curatoribus z q̄ doq̄z in hoc magis sequen da est voluntas matris. vt C. si contra ma. voluntatez tu detur. l. i.
t Nepotib⁹. natis ex alio filio forte premortuo.
u Deruenerit. qualiter hic intelligas: dic vt no. su pra e.l.qui filium. §. sabin⁹
x Pro portione. scilicet tantum pro rata. idest pro virili.
y Vel si vnus. scilicet tan tuz peruenerit ad. xxv. an. quia alij predecesserunt.
z Omne. alias omne. scili cet patrimoniuz: alias om nem. s. substantiam.
a Lucio. depositario.
b Seio. domino stichi.
c Non posse hic nota q̄ fi deicommissarij seu execu tores testamentorum non habent actiones contra he redes cum sint ministri: vt hic. z supra de al'. leg. l. filio §. matri sue nisi relictuz sit ad pias causas. vt. C. de e pis. z cle. nulli. z supra de al. leg. l. alio herede: secus si ipse ē aliquid commodi habiturus: quia tunc non ē simplex minister. vt supra de le. iij. l si legatarius z fa cit infra de le. ij. l. si quis ti cio z. l. codicill'. in p̄in. z ō le. iij. l. pater. §. tusculanus.
d Tres hr̄des. scrip. quedam mulier.
e Dodrante. idest. ix. vn cias.
e Sextante. due. vt instī. de here. instī. §. hereditas.
f Facere. idest facere pos ses.
g Douerit. de illa vncia vt infra patet. z dic de iure vel de facto in iudicio vel extra: sic. C. de cui. l. si post. z infra rem ra. ha. l. ampli us non peti in p̄in. ar. con tra. C. de transac. l. si quis mouere controuersiaz etiā restituendo: vt. C. de test. l. i. z supra de procura. l. non solum. §. si status. z. C. de euic. l. si controuersia.
h Ad meuium. patrem naturalem stichum.
i Compulsus. sed sponte adiuit: ad q̄ per seruum cogi non poterat: tuz quia suus seruus. vt supra. eo. l. cogi. §. si a seruo: z quia ab alio habet com modum ber. ab alio here. vt supra. eo. l. si res. §. i.
k Debeat. scilicet secus.
a Ei restituere sed eo manumis. ipse heres iure directo.
b De omni. quid ergo si monacho reliqui: vt abbas nō faciat ei questio nem alias reliquo extraneo competit extraneo petitio si abbas eum mole stet per banc. l. licet quidam contra.
c Pater puellam. i. filium z filiam.
d Plures substituit. ex disparibus partibus. vt infra patet.
e Pars illius. scilicet decedentis que erat sua spe. non re. vt. C. de cadu'. tol. §. sin autem.

f Supuiuerēt.ptineret nō aūt ad heredē ꝺcedēt̄.vt.j. de suis ⁊ le.bf̄.l.si ex pl'ib⁹.
g Fideicō.ptinere.vt.C.ō ipu.⁊ al' sub.l.i.⁊.s̄.e.l. quotiēs no.⁊ fac̄.j.proximo.§.
h Deuia.ex qncūce. hec oīa expone:vt instī.de hered̄. ūlti.§.hereditas. i Soroꝛē.no.appellatōe frīs ptineri soroꝛē sic.s̄.ō pa.l.tres fratres. k Hēditaria. sic supra proximo.§.
l Ticia nō teneꝛ.teneꝛ eni qꝛ cum mandauit emi.ipsa emisse vꝛ vt.s̄.māda.l.si mādauero.§.si eoꝛ at ipa emere ñ pōt vtpote suā rez.vt. s̄.māda.l.si mādauēo.§.si. hi quoꝝ:⁊ al' nō admittīt. vt qlz.vt.C.ō dolo.l.i.⁊.s̄. de le.ij.legatū.§.quartuoꝛ. fz si exne⁹ sine mādato emisset ñ teneꝛet:nisi fuisset in culpa:l' nisi fuerit i dolo:qꝛ nō luit.vt.s̄.e.l.mulier.§.fz ⁊ ei ⁊.l.deducta.§.fi.
m Fuit.i. qñ voluit vltra debitū:⁊ illō ꝓ dimedia:qꝛ tñ medietas hēditat̄ ē restituēda. Itē hoc cuz mandauit:l' ēt fuit in dolo l' culpa nō al' vt dictum ē.
n Taro seio. ticio ⁊ sēpronio q erant alij coheredes: vel non erāt. o Portiōis.i.pmonij sic paterf libabant ⁊ auro .i. pateris au. ⁊ facit ad.§. supra. e. l. heredes.§.i.
p Filiā.que i maritum habebat filiū frīs testatoꝛis.
q Genero meo qō mꝛimonīū vz sm leges vt instī.de nup .§. duoꝛum secundum canones secus.
r Nepotē meū.al' est mei. s.q scripsi oīa:al' meuz.s. genez eo qꝛ filiā ⁊ nepotē istī tui.s.substituēdo nepotē: ⁊ ex quo filia hz ⁊ vir hze vꝛ vt.C.ō pac.ꝓcen.l.hac gnāli:⁊ sub.⁊ sic vniuersā sub. ei.s.genero:nō tñ h⁹ exꝑssit al' esset sec⁹.vt. s̄.e.l.i pri .⁊ ⁊ de dō.l.ex hac.⁊.s̄.de hf̄. instī.l.ex fcō q̄rit:ar.ꝑ.C.ō dōa.l.si donatio p.al' ē meū ⁊ dic quē scripsi t̄c.⁊ sub.⁊ eo t̄c.⁊ cū hēas ei.s.genero vt dixi:aliter ē eis ⁊ dic.i.filie ⁊ nepoti:vl' dic ēt.i filie ⁊ nepoti ⁊ gñō:⁊ qꝛ subiūc quos.s.instītutos cōmēdo. i.vnū de alijs rogo: l' quos tres rogat vt se diligāt nō dico qꝛ hēditatē restituāt. vt.j.de ver.si.l.ꝓmendare:
s Amarito.filio frīs testatoꝛis noīe qui ⁊ nepos est.
t Nihil.i.nullum.
u Herede.filio fratris testatoris.
x Eo auctoꝛe.i. claudio; ⁊ facit.j.de col.do.l.i.§.i. ⁊ de col.bo.l.cum emancipati.§.idem quoqz.
y Que habebat. tñ nunc determinat qō dixerit.
z Emancipauit.idem ⁊ si non emancipasset.
a Amisit.qꝛ ꝺcessit nepos.
b Decessit.s.maritus instī

plures substituit his vbis:substitutos hf̄des inuicē substituto eoꝝ dē filioꝝ fideicōmisit: vt q eoꝝ vita supesset ⁊ sine liberis ītra annū. xxx.moꝛeꝛet hf̄ditatem his quos heredes substituerat restituat filiꝰ vita soꝛoꝛem superauit:⁊ ītra.xxx. ānū sine liberis decessit. q̄sitū ē an ex substitutis vno defūcto āte filiū ps' ei⁹ q̄ ad ceteros substitutos q supuenirent ptineret'. Utrū ꝓ viri lib⁹ an ꝓ hf̄ditarijs poꝛtiōib⁹ quib⁹ sūt substituti ptineat. rñdi consequēs eē ꝓ his ptib⁹ qb⁹ substituti eēnt fideicō ptinere[s] Deuia filiū hf̄dē īstituit ex quīcūce[t]:ticiā filiā ex q̄drāte:septicū filiū ex triēte: cui⁹ fideicō. i hec vba. te rogo fili septici si ītra vigesimū annū sine liberis moꝛieris qcqd ex hereditate mea ad te puenerit hoc fribus tuis restituas. q̄sitū ē an septicio filio defūcto ītra vigesimuz ānū sine libis hoc fideicō. vtrū poꝛtiōib⁹ hf̄ditarijs ad frēz ⁊ soꝛoꝛē[i] ei⁹ ptineat an vo eq̄lr. rñdi ꝓpte hf̄ditaria[k] Ticia ex asse hf̄s scripta ptē dimediā hf̄ ditatis meuie rogata rēstituere fūdū a testatoꝛe obligatū luere noluit:sz eū vēdēte creditoꝛe mādauit rdim dū seie. q̄sitū ē an ticia ex cā fideicō. meuie teneat[l]. rñdi cū rogata hf̄di tatē restituere ꝓponat:nihil ꝓponi cur nō teneat. claudi⁹. subest enim p̄restari opoꝛtere quāto pluris fundus fuit[m] quā ad creditoꝛē pūcire opoꝛtuit Caio[n] seio ex semisse ticia ex quadrāte ⁊ alijs ex reliquis poꝛtionibus hf̄dibus institutis ita cauit fidei āt vestre mando cai sei ⁊ lucia ticia vti post obitum vestrum reddatis restituatis ticio ⁊ sempronio semissē patrimonij ⁊ poꝛtiōis[o] eius quā vobis dedi. q̄sitū est cum vtriqz adierint hf̄ditatem ⁊ postea caius seius defūct⁹ sit lucia ticia herede instituta an hec lucia ticia partez dimediā semissis quam rogat⁹ erat cai⁹ seius restituere ꝓrin⁹ debeat an vero post suam demū moꝛtē vniuersū fideicō. tā ex sua psona quā ex caij seij datū rēstituere dēat. rñdi luciā ticiā statim teneri vt partē dimediā semissis ex persona seij restituat Filiā[p] suā hf̄dez scripsit ⁊ nepotē quē ex ea bēbat ei substituit ⁊ ita cauit lucio ticio frīs mei filio genero meo⁹. cc. aureos rēliquo q legato scio illū contentū esse qñ scripsi vniuersaz rē meā:eo qꝛ filiā meam ⁊ nepotē meū[r] heredes scripsi vniuersaz substātiā eis cōicasse qō iuicē ꝓmēdo fidei patris filia adita hereditate diuertit a marito[s]. quesitū ē an ticius quōdā ei⁹ maritus suo vel filij sui noīe ex fideicō. cōionē bōꝝ ꝓseq possit:viua quō dā vxoꝛe sua vel post moꝛtez eius. rñdi nihil[t] fideicō. datū genero ꝓponi ꝓeter ducētos aureos. Idē q̄sijt eādē vxoꝛē marito hf̄de scrip

to fideicō. vt cū moꝛeꝛet filio cōione qō ad eū ex hereditate sua pueīsset restitueret: an ille quoqz res ⁊ possessiones q̄ i dotē date ⁊ post diuoꝛtiū restitute fuerāt fideicō. cōtineant resp̄ōdi qꝛ mulier i bōis suis reliqsset id fideicō. ꝓtieri claudius ⁊ al' de eodē facto ꝓsultus ita rñdit siue restitute sint res ꝑm id quod supra rīsū est i bōis ml'ieris ꝓputari siue nō sint restitute que ex stipulatiōe de dote reddēda interposita restituēde sint eo auctoꝛe[u] i hēditate cōputari Que bēbat filiū[x] ⁊ ex eo nepotem vtroqz i mariti ptāte: maritū ex asse scripsit hf̄dē eiusqz fideicōmisit in hec vba tici⁹ marit⁹ meus mihi bꝛs erit: peto fideique ei⁹ cōmitto vt qcquid ex hereditate mea ad eū peruenerit cū moꝛi ceperit:id ⁊ restituat caio seio filio nostro:ita tñ vt.x. qdem vncias caius habeat: duas autem vncias seius nepos habeat:quod vt fiat fidei ei⁹ ticij ⁊ hēdes mei committo. pater emancipauit[y] filium nepotem amisit[z] ⁊ superstite filio decessit.[b] quesi tū est an pꝛioꝛe parte scripture vniuersa hereditas pꝛis ex causa fidei cō. filio debeatur ⁊ illa sequentia vba ita tñ vt.x. vncias filiꝰ duas aūt nepos habeat ex voluntate defuncte ita demū locum habeat si die fideicō. cedente[c] filius ⁊ nepos eoꝝ in rerū nā essent:cū autem non supuixit ad diez fideicō. nepos sequēs scriptura cesset[d]. rñ ꝑm ea que ꝓponeret ostēdere[e] decē dūtaxat vncias filio dataſ. Hēs institutus vxoꝛi[f] rogatus totā hereditatem restituere restituit detracta quarta .q̄ sitū ē cū vxoꝛ quartā partē heredi tanſ pñti die:⁊ reliquā post tps alij rogata a testatoꝛe fuisset restituere an id qō heres ei detraxisset quarte noīe i restituēdo fideicō. īputari possit. rñdi quatenus[g] cepisset ex fideicō. obstrictā. Heredū[h] fideicōmisit vt qcqd ex pte tertia hereditatis peruenerit ad eos id redderent caio meuio alūno testatoꝛis cū fuerit an. xv. ⁊ subiūxit hec verba i teri ex reddītu pauptatis quid advos peruenerit alatis eū ex vsuris ꝓ quātitate nūmoꝝ reddactis[i]. hoc āplius[k] eidē alūno meo boiez collectaneū ⁊ vernā sutoꝛē[l] q eum artificio suo mercede data alere poterit q̄sitū ē cū alimēta multo minora ꝑstiterint hēdes scripsi quā vsure sūme redacte[m] cōpetebāt. an ⁊ si residuas ꝑstari ꝓpelli debeant totius tp̄is an ex eo die quo. xv. ānos explesset[o] ⁊ cū sui legati[n] ei spāliter vt ex mercedibus aleret stati veni erint[p] vtrū mercedes an vsuras petere debeāt rñdi secundū ea que ꝓponeret testatoꝛem videri de omni reddītu ⁊ mercede seruoꝝ restituenda[q] sensisse. Plurib⁹[r] hf̄ dib⁹ īstitutis i qb⁹ ⁊ libertis trib⁹

tutus.
c Decedere.i.tēpoꝛe moꝛtis mariti.
d Cesset.i. euanuerit ⁊ nō bēat locum.
e Ostendere.s.vꝛ vba testi hīr.tē.ssiduū bēbit bez mariti: ⁊ sic vltia scriptura restringit precedentez vt infra de ma.test.l. stichus. f Hēs vxoꝛi.s.testatoꝛis.
g Quaten⁹ cepisset. i.totum restituet: vt quartā nō detrahat. vt ⁊.s̄.e.l.§.i.⁊.§. idem nera.⁊.l.ex asse in fi. nisi i casibus vt eisdē legibus no.⁊ facit supra ad.l.fal.l.lex.fal. §.nunquam ⁊ de le.i. l.filiussa.§.apō ⁊ supra.e.l.mulier §.fi.in fi.potestatiaz intelligi sm.b .vt pro rata diminuat fideicō.ab vxoꝛe relictuz.ꝓ qua est diminutū sibi relictum qꝛ posset dici si onus esset extrinsecus.vt.supra.e.l.fcā. §.si ticius roga. ⁊ dedo.ca.moꝛ.l.ei qui qꝛ hic non sed i hic pōt habere locum:naz si beres nihil detraxisset vxoꝛ.tres ptes ad tēpus sibi restituisſz ⁊ fructus eēt lucrata ⁊ tūc ergo retiet tres partes ei⁹ qꝛ hz:⁊ sic fac̄ ad h⁹ .s̄. ad.l.fal. l.penales.§.si ticio.
h Heredum.ex refectu:al' redditu: ⁊ idē est:⁊ dic hereditatis i.dicte ticie.
i Numoꝝ. redactorum ex venditōe tertie partis heredi.
k Hoc amplius.hic verbo etiā superiora repetuntur: vt.s̄. de le.iij.l.si pure.
l Sutoꝛē.suba.ꝓ sibi cō.reliquo:⁊ dic quo ad vsū eos legatos: nō quo ad ꝓpꝛietatē al' nō possent heredes vēdere:⁊ dz verna ex ācilla natus:vt instī.d leg.§.huic proxi.
m Redacte.idest ex venditōe tertie partis here.
n Legati.ad vtēdū
o Exple.naz ex tūc certum est qꝛ sunt in moꝛa ex tunc.
p Venierint.ab hf̄dib⁹. q Restituēda.hoc ió qꝛ dixit in pri.§.qcqd puenerit ⁊ fa.s̄.e.l.balista: sed ar.ꝑ.s̄.e.l.hēdes mei i pri.sz hoc ió qꝛ dilatio i.xv. ānoꝝ. fcā fuit fauoꝛe alūni.vt.s̄.de le.ij.l.si ita.§.pegas⁹. ⁊ no.s̄.e.l.in fideicō. in pri. r Plib⁹ eisdem libertis.

s Vita superasset. ecce eā quare prohibuit alienare alias non valeret prohibitio. vt. ſ. de le. i. l. filiuſſa. §. diui.

t Octalicij. ſuba. i. octalicij fidei cē. ꝛ eſt proprium nomē liberti.

u Cum libertis. ſiue hēas cū libertis ſiue colliberti idē eſt ꝛ pōt determinare p̄cedētia q̄ ſibi cū alijs fuerunt legati fundi. vel etiaz ſe quētia ſed an ita ſua tertia vel tertie alio rū debeant deduci.

x Legata. i. plegata p̄dicta: al' ſi volūtas apparuerit diſtingue/ret. vt. ſ. e. l. fideicō. §. fi. ꝛ l. marcell⁹. §. q dā. ꝛ C. de fideicom. l. cum virum. h.

y Marit⁹ plegauit quod vz. ppter repſē tationē vt inſti. ō le. §. ex contrario.

z Senſiſſet. q̄ h⁹ ex pſe dixiſſet. vt. ſ. ad l. fal. l. ſi ōbitor al' nō vt. ſ. de le. ij. l. cū p̄. §. fiōi tue. ꝛ C. ō iure do. l. cuz p̄: ꝛ facit. ſ. ad. l. fal. l. p̄ i p̄i. ꝛ. l. ſi vſuſfr. §. doſi p̄in. ꝛ. ſ. e. l. mulier. §. cuz ꝓponeret ꝛ. l. a filia.

a Petitionez. ſub. dicam eſſe.

a Quantitate. al' in fructib⁹ quos ex ſua tertia hr̄ditatis pte recepiſſet: nā fructuſ quoqz ſi qui medio tpre p̄cepti fuerit: in fal. ipurāt. vt. ſ. de le. ij. cum pater. §. titio.

b Rogatus. ſ. heres.

c Erit. ſempronio⁹.

d Vendidit. heres.

e Judicio. pigno/rat.

f Reſtituit. ſ. ſempronio⁹ hr̄s hr̄dis.

g Caueri ſibi. vt ſupra. e. l. de euic. ꝛ. l. cū hereditatis ex ſi.

a Executionez. q̄ ſnia dabit ꝺ heredez ꝛ i bonis ei⁹ fiet executio ſec⁹ in cu. vt. ſ. ſi qs cau. l. ſi. ar. ꝺ. ſ. fa. hr̄. l. in iudicio: ſed hic hr̄s ſcupabit a fideicō. vt. ſ. e. l. hr̄ſ: cū ōbuerat. ꝛ. j. e. l. mr̄ez

b Heres eius. poſſe ergo a ꝺrio ſi ē trāſactum non pōt ꝺueni re: ꝛ ſic eſt ꝺ. ſ. de trā ſac. l. qui cū tu. §. qui per fal. ſed ibi fuit in dolo ille cui ē tranſactū hic ñ. Itē adhuc ꝺ. ſ. de trāſac. l. ij. §. i. vbi reptis codicillis irritatur tranſactio. So. hic alia inſtra cautiōalia ſūt repta de nouo ibi codicil. vl' alia vltima voluntas. vt. j. e. t. l. de his: vel vt ibi. Itē ꝺ. ſ. de reſcin. uē. l. ij. ꝛ. j. ō ver. ob. ſi qs cū aliter in fi. nā hic vltra dimediā iuſti p̄cij eſtimatōis fuerat deceptio: ſz re ipſa ſz q̄ vltra quadruplū vt dic: ſz certe nō p hoc fuit deceptio vltra dimediā: q̄ dubi⁹ cuētus fuit remiſſ⁹: ē eni dubius iudicij cuēt⁹. vt. ſ. de pec. l. cp debet: al' fere oēs trāſactiōes reſcinderēt: ꝛ fac ad. §. C. de trāſac. l. ſub p̄textu ſpēz. ꝛ. j. de excep. rei iu. l. ſi ex teſtō. ꝛ. C. de fur. l. ſi poſt deciſionē: alij ſoluūt oia ꝺria ſubaudiendo hic maxime.

A pupillus. q̄ ſibimet vī ꝺria hec ler iō dixit. R. extitit. i. eri ſtere potuit: vl' extitit noie nō re: q̄ ſuus erat. vt. ſ. de acq. hr̄. l. neceſſarijs: al' ſi ſe imiſcuit nō poſſet poſtea abſtinere. vt. C. ō rep. ex dodrāte eiſdē fūdos p p̄ceptionē dedit ꝛ ab his petijt ne eos alienarēt: ꝛ vt q vita ſupaſſet ſolidos eoſdē fūdos obtineret. deide vni⁹ ex his libertis octalij fideicō. quicquid ad eū ex hr̄ditate bonſue p/uenisſet deducto p ea pte ere alieno ꝛ legatis ſibi. xx. aureis reſtituat ticio q̄ſitū ē an etiā partem tertiā fūdorū p̄legatoꝝ cū libertis eiſdē deducere debēt. rñdi ſm ea q̄. ppo nerent nō debere reſtituere p̄cepti onē: cū ipe teſtator ꝛ legata excipe voluiſſet. Marit⁹ vxore iſtituta hr̄de ex pte tertia: ꝛ plurib⁹ ei fideicō. datis dotē quoqz p̄legauit bis ȳbis: ſeie vxori mee dari volo a filijs meis ſūmā dotis ei⁹ q̄ mihi p ea illata ē: eiuſdēqz vxoris fideicō. vt ptē hr̄ditatis ꝛ quecūqz ei legasset poſt mortē ſuā ticio filio cōi reſtitueret. q̄ſitū ē an ſūma quoqz dotis iter cetera legata ex cā fideicō. filio ſuo reſtituere dēat. rñdi nō alias niſi mānifeſtū eēt ō dote quoqz reſtituēda teſtatorē ſēſiſſe: arz etiā ſi ſenſiſſet cū fuerit hoc appro batū ita etiā ei⁹ quoqz petitōez fore ſi min⁹ in quātitate q̄ fal. noie remaneret foret i quantitate dotis.

Rogatus reſtituere hereditatez ſepticio cū erit an. xx. interea fundos quos defunctus pignori acceperat vēdidit: ꝛ propterea pignora ticio iudicio a debitore cōuētus deceſſit: hr̄de relicto ſēproniō ꝛ iudicio nōdū finito reſtituit hr̄ditatē ſepticio. q̄ſitū ē an iudicio nihilominus ipe cōdēnari debeat cū potuerit retinere vel caueri ſibi id cp ex cā iudicati p̄ſtaturus eēt. rñdi iudicij executionē nihilomin⁹ aduerſus hr̄dē ꝛ poſt reſtitutā hr̄ditatez māſiſſe. Hr̄s eius qui poſt mortē ſuā rogat⁹ erat vniuerſā hereditatē reſtituere minimaz quātitatem quā ſolā i bonis fuiſſe dicebat bis quib⁹ fideicom. dēbat reſtituit poſtea reptis iſtrumētis appuit quadruplo āplius i hr̄ditate fuiſſe. que ſitū ē. an in reliquū fideicō. noie cō ueniri poſſit. rñdi ſm ea q̄. ppone/rentur ſi non tranſactum eſſet poſſe.

I Dem.

I pupillus paret ſuo heres extitit ꝛ fideicō. hr̄ditatē patris reſtituit: nox abſtineret p̄na heredi tate optio deferēda ē fideicom. vt aut portionē quoqz pupilli agnoſcat aut a toto diſcedat: aut oīmodo bona vēdēda: ſūt vt id cp ſuper fluū ē pupillo fuet. ꝛ ſolidū bona venire nō p̄ſit oīmō actiōes fideicō. denegāde erūt. ē eni i poteſtate illi⁹ vniuerſū ſuſcipere: ꝛ ſi gs pl⁹ erit pupillo fuare.

P Atrē ꝛ auūculū eoſdēqz creditores ſuos hēdes ſcripſit luci⁹ tici⁹: ꝛ eoruz fideicōmiſit: vt poſt mortē reſtitueret cp ex re familiari teſtatoris ſupfuerit ſepticio heredes non modicā partē bonoruz teſtatoris conſūpſerunt: ꝛ multos heredes reliquerunt: quibus ſcientibus multa corpora que remāſerunt ex bonis lucij ticij: ſepticius poſſedit: q̄ſitū ē an id cp luci⁹ tici⁹ debuit matri ꝛ auūculo hēdes eorū a ſepticio petere p̄ſit. rñdi non poſſe. Claudi⁹. aditione eni hereditatis cōfuſa obligatio itercederat. ſz fideicō. repetitio⁹ eratcuius egtas deficit⁹ bis qui multa ex hereditate conſumpſiſſe proponun/tur.

P Aulus.

I Alian⁹ pbebus teſtameto facto cū tres liberos hr̄des iſtituerit pbebū ꝛ eraclia ex eadē matre policrata ex alia equis portiōib⁹ petit a policrate mīore fratre vt accepto certo p̄cio hr̄ditate fratribus cōcederet ꝛ iuicē eos qui ex eadez mrē erant: ſi quis eorum hr̄s nō fuiſſet ſubſtituerat policrates ſi intra pubertatez deceſſiſſet ꝛ has tabulas fecit quas mīri eius ꝓmēdauit aperiendas ſi ipubes obiſſet: deide petit a p̄rioribus vt ſi quis eorū ſine liberis decederet portionē ſuā exceptis bonis maternis eorū ꝛ aquitis ei vel eis qui ſupeſſent reſtitueret. eraclia ſoror mortua ſine liberis frez ſuū pbebū iſtituit hr̄dē policrates fideicō. petebat: ꝛ obtinuerat apud eradium, pculum, pconſulē achaie appellatiōe fcā: cū ſolus pbebus egiſſet victus eſt quia ei vel eis verba vtrumqz fratrē complecterentur: at qui inuicem duos illos tantum ſebſtituerat: ſed et hēre. l. ſicut: cp tm̄. §. dicit. Itē cp dicit reſtituit. i. reſtituere debuit: nā cū nō adiuit vt dixi qūo potuit reſtituere: l' dic ſo cp vere adiuit ꝛ vere reſtituit ꝛ cp abſtinuerit fuit p i ite. reſti. Itē cp ſubijcit portiōez pupilli. ſ. quartaz retinuit: vel dic cp fuerat rogat⁹ ō dimedia tm̄ reſtituēda vñ alia dimedia ē ſua portio. Itē cp ſubijcit pupillo ſeruet. ſ. in iteg. reſti. vt ſe imiſceat qui ēt p reſtitutionē abſtinuit. vt ſupra de mino. l. ꝛ ſi ſine §. reſtitutus.

d Partem. pro dimedia q̄ ſic fuit rogatus.

e Portiōez. ſ. dimediam.

f Vendenda a fideicommiſſario.

g Denegāde erūt ſi velit in totū abſtinere a pte eniz non pōt vt hic dixit: ſz quōq iā accepit pōt dimittere rñ. occaſiōe partis pupilli. vt. ſ. ō acq. hr̄ l. cū hr̄ditatē

h Siqd. ſua dimedia.

i Seruare. p in inte. reſti. denuo niſi beat. vt dixi ꝛ facit. ſ. e. l. cogi. §. ſi quis. ꝛ. §. idem mecianus. ꝛ. l. qui totam ꝛ. l. naz cp. §. i. ꝛ. l. ita tamen. §. ſi pater.

k Patrem. tici⁹ debitor

l Supfuerit. hoc caſu poterat oli alienare niſi cā iteruertendi fideicō. hodie vo quartā cogit fuare fiōi cō. vt no. ſ. e. l. ticius.

l Modicā ſed magnam.

m Scientibus p cp vī hereditas reſtituta. vt. ſ. e. l. reſtituta in p̄in.

n Septicius. fideicom.

o Claudius. confirmauit p̄dicta habita rōe: aditiōe enim. cē. vt. ſ. e. l. debitor ꝛ l. deducta in p̄in.

p Repetitio. quaſi plus ō bitor reſtituiſſet. vt. ſ. e. l. cū heres. ꝛ. l. cū hereditas. ꝛ. ſ. ō here. ven. l. ij. §. pe. h.

q Deficit. ſic ō ſimil'. ſ. ad ſil'. l. propter. §. neptis. ꝛ. j. de his qbus vt indi. l. hr̄s qui ſciens.

r Multa. hoc q̄ñ vltra dodrantē conſūpſit: nā dodrātez iure ſuo licuit conſumere nouo: vt dixi ſm quoſdā ſed. b. dixit ſufficere: ſi tantum conſumpſerit quantū eis debebat: fibi enim imputetur ſi potius voluerit voluntatiſ cauſa erogare cp ſi bi in ſuo ōbito ſatiſfacere: inuit igitur cp ſi nō multa conſumpſit non extinguit petitio debiti. vt ar. ſ. e. l. ō bitor. ꝛ. l. ſi heres. §. fi.

s Vlianus. alias lex iul'. al'. §. paulus imperialis.

t Fratribus. no. appellatione fratris continetur ſoror ſic ſupra de pac. l. tres fratres.

u Subſtituerat. ſcz vulgariter ꝛ habes ſi quis eoruz heres nō eſſet cē. ꝛ ſic exprauit adita hr̄ditate. vt. C. de impu. ꝛ al'. ſub. l. poſt aditam.

x Fecit. ſ. pbebus pater ꝛ habeas policrati.

y A prioribus. ſ. pbebo ꝛ eraclia.

z Ei vel eis. ſcilicet fratri vel fratribus.

a Facta appe. per phebum. b Egiſſet. i. in cā ap. cp fieri pōt. vt. C. de tēp. ap. l. fi. in fi. ibi q̄ hoc ſpāle cē. c Vtrūqz frēs. ſ. vtrunqz frem complectuntur. d Tantū. q. d. non vnum tantum.

e Subſtituerat. i. dicere ac ſi exp̄eſſe ſubſtituiſſet eos inuicez. i. ſimul alij oñt cp hic oppōit p phebo de ſubſtitutōe p̄ima qi in fa ad illos tm̄ duos videat referre ſe. vt. ſ. de vulga. ſub. l. cohr̄di. §. cum p̄em. ſed nō eſt ita q̄

suit vulgaris. f Sed & volũtas.s.pro pollicrate:vt dicto fideicom.
g Dederat.iulianus marcus.
h Quando dies leg.vel fideicom.cedit.
i Ortuo &c.pone casum.vt.j.e.l.heredis aditio.§.tantũdem.
k J pure transit.no.dié bax psonalium seruitutũ non cedere añ adi
tã hereditatem: & si
pure sũt relicte:nec.
quo ad petitõz nec quo ad
transmissionẽ si decedat le
gatari9:idẽ in alijs seruitu
tib9 & idẽ in alijs qbusdam
casibus é vt hic.& no.C. de
ca.tol.§.i nouissimo.&.j.e.l.
si hitatio:ea vo adita cedit
dies quo ad petitõz nõ quo
ad trãsmissionẽ:cũ nõ trans
seant ad hẽdes.vt dicto §.
in nouissimo:& isti.ó vsufr.
§.finit:nisi sit relictuz ticio
& hẽdi.vt.C. de vsufr.l.cuz
ãtigtas at cetera legata ce
dunt a morte testator quo
ad trãsmissionẽ.vt.C.ó ca.
tol.§.cũ igr lz nõ possũt pe
ti nisi ea adita. Itez si sunt
relicte ex die certo vel icer
to:vl sub ꝺitiõe nõ cedit.
ante diẽ añt certũ vt hic su
bijcit.& ſ.qñ dies vsufr.le.
ce.l.i.§.fi. sz certe legata ex
die certo cẽdũt.vt.C.de ca.
tol.§.cum igit:& sic no.ex p̃
dictis q cedere diẽ dr duo
bus modis.vt no.C.de ca.
tol.§.i.
l Am cũ ad heredem.
ꝺ̃ superioris legis.
m J cũ hr̃s legatũ est.
dies enĩ incertus ẽ.
vt.ſ.de con.& de.l.i.& l.dies
& ſ.de ꝺi.inde.l. q si sub
ca & sic no.q cũ facit cõdi/
tionẽ qñq.qñq nõ vt no.
ſ.ó con.inde.l.q promisit.
n Non transfert.hoc ideo
q ꝺitio põt non existere
viuẽte legatario:puta si le/
gatarius morit viuẽte here
de alia que seqt viuente le
gatario existit:q viuẽs mo
rit mortuus nõ morit.iam
enĩ mors vltra non dñabit
& facit ad hoc .j. de manu.
test.l.q duos.§.hec ꝺitio &
de le.ij.si pecuniã.§.i.&.j.ó
ꝺdi.& demõ.l.heres meus.
o Legatarius morieꝰ. fal
lit in libertate relicta suo
cũ morieꝰ.vt.j.ó manu.te.
l.libertas in pri.& in vsufr.
vt.ſ.de vsufr.l.ticio:& facit
j.e.l.huiusmodi in fi.& C.ó
de here.instit.l.eẽneum.
p J p9.ad hr̃dẽ suum.
i.qué hz:nõ aũt dicit
ad dzam extranei heredis.
q Mortis testatoris.vt.
C.de ca.tol.§.cuz igitur.
r Eius.i.legati.
s Post dic̃.s.certũ.vt dcõ
§.cum igitur:& hoc quo ad
transmissionem.
t Non añ.sed nec post ad
transmissionez.vt no.ſ.e.l.ij.
u Statim cedit.i.a die mortis:& da exempla de ꝺdi.iusiur.vel alia que ꝺ̃
legem fit:vel contra bonos mores.vt.ſ.de condi.instit.l. que sub conditio
ne.& supra ti.i.facta.§.quod si condictio.
v Impossibili.vt.ſ.de ꝺdi.& ó.l.obtinuit & isti.ó hr̃.instit.§.impossibilis:
sz occurrit ꝺ̃.vt isti.de le.i fi.sz distigue cui apponit.vt no.ſ.ó ꝺdi.isti.l.i.
x Impleta.vt.ſ.de ꝺdi.& demon.l.iuris ciuil'.& C.de cõdi.inser.l.si ea.&.
C.de instit.& substi.l.i. a Quod.i.quia.
b Per aliũ stat.secus si p casum fortuitũ.vt.C.de condi.inser.l.legatũ.&
ſ.de con.& de.l.in testõ.&.ſ.de condi.instit.l.qui sub.§.quot.vt ibi no.

voluntas hec patris videbatur:q
excepat eorũ bona materna: q̃ po
licrates aliã mrẽm & quidẽ suplitiẽ
bẽbat cui9 etiã fideicõ, erat:vt lega
ta qui ei ꝺderat restato moriẽs po
licrati filio suo restitueret.

Q̃n dies legatorum vel fideicom missorum cedit.

p Paulus.
m Ortuo patre lz vino pu/
pillo dies legatorũ a sub/
stituto datorum cedit.
u Ulpianus.
J pure sit vsufruct9 vl ĩ vsus
vl habitatio legata:neq eox di
es ãte aditã hr̃ditatẽ cedit:neq pe
titio ad hr̃dẽ trãsit: idem ẽ si ex die
vsufr.relictus. i Idez.
n Am cũ ad hr̃dẽ nõ trãsferat
frustra est si ãte quis diẽ eius
cedere dixerit. i Idez.
J cũ hr̃s morieꝰ legeꝰ:condi
tionale legatũ est. deniq vi
uo herede defũctus legatarius ad
hẽrdem non trãsferet sine vero cũ
ipse legatarius morieꝰ ei legareꝰ:
certum est legatum ad heredẽ trãs/
mitti. i Idem.
J post diẽ legati cedentẽ le/
gatari9 decesserit ad heredez
suũ trãsfert legatũ itaq si purũ le/
gatũ:sit ex die mortis dies ei cedit:si vero post diẽ sint legata reli/
cta:simili modo atq in puris dies
cedit nisi forte id fuit legatuz q ad
heredẽ nõ trãsit. naz bui9 dies non
ante cedit:vt puta si vsuf. post ãnũ
sit relictus. hãc enĩ sniam pbam9
sed si sub cõditione sit legatum reli
ctũ nõ prius dies legati cedit quaz
cõditio fuit ipleta. nec quidẽ si ea
sit cõditio que in potestate sit lega/
tarij. sz si ea cõditio fuit quã pretor
remittit:statĩ dies cedit. idẽq etiã
in ipossibili cõditione: q̃ p puro
hoc legatũ habeꝰ. itẽ si qua cõditio
sit que p legatarium nõ stat quo mi
nus impleat:sz aut p heredẽ aut p
eius psonã in cuius psona iussus ẽ
parere cõditioni eius dies legati ce
dit quoniã p ipleta habeꝰ vtputa
si iussus sim heredi decẽ dare & ille
accipe noluit. sz & si ita mihi legatũ
sit si seiã vxorẽ duxero:nec ea velit
nubere:dicẽdum erit diez legati ce

c Hr̃di.legatarij & dic ꝺditõib9.i.mõis:si ãt vera eẽt ꝺditio nõ trã
smitteret ea pẽdente.vt.ſ.pr. Itẽ ab hr̃de adipleri nisi sit factuz q
per eum fieri nõ possit.vt.C.de ca.tol.§.ne autem &.§.sin autẽ talis.
d Si cũ dies iur̃.filius l seruus:& caue tibi q̃ alió est in ꝺctib9 vt
si fiat sui iuris ẽt añ ꝺditõz obligatiõis dño vel pãi q̃rit.vt.j. de re.
iu.l.q̃ legata:& fac̃.ſ.
de vo.c.mõ.l.fi.& ſ.ó
op.le.l.si pãphilo & ó
codi.l.ij.§.i.&.j.e.l.fi
vsuf.§.fi. e Acq
rit & ẽ rõ.q̃ iueẽt.sui
iuz.q̃ cedit dies lega
ti.ſ. tpe adite hr̃dita
tis.vt.ſ.e.l.ij.& iij.ac.
f Quod pure. qi
sub ꝺditiõe.ſ.ꝺria:&
iõ ea pẽdẽte legatari
us ẽcedẽs ñ trãsmit
tit ad hr̃dẽ.vt hic.&.
ſ.de adiñ.le.l.si lega
tũ pure.& l.legata in
vtiliter.& ar.ſ.si cer.
pe.l.pecuniam.
g Dicim9.vt.ſ. de
ꝺdi.& demõ.l.ꝺdito
nec.& l.i.§.i.& l.aliqñ
&.j.e.l.heredis.& l. si
dies.§.fi.
h De electiõe. vtr
legatũ petere vel do
tem velit.h.
i Ad hr̃dez.ſ.legata
rij: cui dotez leganit
maritus.
k Legatũ.dotj sub.
& fac̃.j.e.l.pri.& j. de
ver.ob.l.si decẽ cum.
l Cox in test. nã vi
testi obtinet.vt.ſ. de
co.l.ij.§.i.& l.ab inte
stato in fi.& C.e.l.fi.
m Heredis. nec
p ꝺditõz ipe.
al ẽ nec p ꝺdi.sz alia
cã impedit adire: al
ẽ & p ꝺditiõem ipe.&
deest nec & tũc bona
est lfa mõ postea cri
stẽte ꝺditiõe adeat:
al nec testñ vz nec le
gata.vt.ſ.ó his. q̃ in
test.de.l.proxime.
n Natus.q̃ posthu
mus sit istitut9:q̃ fie
ri põt.vt.ſ.ó sta.ho.
l.pe. o Apud ho
stes.hic põt institui.
vt.ſ.de hr̃.instit.l.illa
§.i. p Non noce
bit.quo min9 ipse hẽ
at:l ad hẽdẽ trãsmit/
tat. q Repudia
uit.& sic hẽditas pue
niat ad substitutuz a
quo legatũ fuit relic
tum. r Substi
tuto.vt & ſ.e.l.i.
s Quia pubertatez
i.impubes sit.
t Que ierat & vere
exp̃ssa est:sz tñ nõ fa
cit legatũ ꝺditiõale
& p non scrip.hẽt. vt
j.e.l.si dies.§.fi.& l.si ticio.§.si.& ſ.de cõ.& de.l.aliqñ.h.tñ ergo hic
vz tacita q̃tum & expressa ꝺditio ar.ꝺ̃.ſ.ó pcura.l.filiũ.§.milites.
u Interdũ.aditio.retardata. x Facit.vt dies eox nõ cedat
quo ad transmissionẽ ante aditã hereditatẽ q̃ est spãle his casibus
vt.ſ.e.l.ij.sz regulariter a morte testatoris.vt.C.ó ca.tol.§.i nouissi
mo:sz quo ad petitionẽ sep fac̃ morã aditio hẽditat.vt.ſ.hac.l.i pn.
y Manumisso in testõ:& accipe aliqd legatũ ẽ q̃ ẽ.j.vt.C.ó ca.tol.
§.in nouissimo:aliud ẽ qñ seru9 legaꝰ ticio & eidez ticio & suo fũd9.
nã p pte serui cedit ab adita hẽditate.pro pte ticij a die mortis & q̃
subijcit dic nã dies legati relic.seruo.ſ.manumisso.& sic redit ad

XII

primum. vt.j.l.pr.colligit & facit.j.e.l.cum legato & dicto.§.i nouissimo.& est rō quare nō antecedat.qz sic diceret hr̄ditati acquiri cuius in totum ē seru⁹.vt.s̄.de le.i.l.li tibi hō.§.cū seruus: licet sit ar. h. n. ff. j.de fur.l.a ticio l'etiā nulli:qz sibi deberi ñ posset hr̄ditas.

n Am cū hereditate vt.C.de ca.tol.§.i nouissimo.& ē rō qz si diceret cedere q̄tū ad trāsmissionē legatuz libraţ hoc nihil cēt: qz mortu⁹ animō nō possz māumittī & sic cū nullū cōmodū sit trāsmissiōis nō cedit āte:sz post peti pōt. & sic cedit dies.

c Legati relicti sero manumisso.

d Cōpeteret.& ē rō vt no.s̄.e.l.pōpo.i fi.

e Quod euenit. vt sit iutile. f Hr̄ditatē.refert tñ qual' sit cōditio: an q̄ potuit adimpleri añ aditaz hr̄ditatē l'q̄ nō.vt.s̄. de le.i.l.quesitū.§.i.

g Habitatō.cohereat qz mōte p sone finiť.vt.s̄.ō vsu & ha.si habitatio:ē & alia rō:qz nō ē psona a qua ꝑstituaţ:sic eō si legareť vsufru.suo hr̄ditario non cedit añ aditā:qz nō ē pso na q̄ vtaţ.vt.j.ō stip. & l.vsuf.& j.ō acq.re. do.l.hereditas.

o Sz in ānos.sz plura.& ꝑmi ānī puz sequētiū ꝑditionale legatū ē.s. si. viuat.vt.s̄.ō ānu.le. l.iiij.& l.eū i ānos:secus i stip. ēt cā mor. facta qz vna ē.vt.j.ō dona.cā mor.l. senatus.§.fi.

l Dies cederet.etiā quo ad trāsmissionē vt.s̄.ō an.le.l.i singulos:non solū quo ad petitionē.vt. C.e.l. i. sz aliō in stip.silibus: vbi in fi.ānī cedit vt.j.de v.ob.l.q hoc ānō q̄ ē ō:sz ō hāc diffinitio nē vt.s̄.de ꝑdi.& de.l.si i ānos alij distingūt an ānū aut singul' ānis legeť l'.ꝑmittat:vt prio casu caput āni ꝑo finē ispicias:sz huic ar. ō s̄.si cer.pe.l.lecta.& j.e.l.§.nouissime.

m Hiū ānoz.preteritorū ex die mortis.

n Quot.ānis.i.singulis ānis.

p Nisi forte.nā hoc sequēti cāu vnū ē legatū.& semel cedit.vt.j.e.l.si cū qi pure sit relictū i tps dilata petitione.vt.C.e.l.ex bis.& j.e.l.firmio.§.fi.h.do.

q Si i hitatiōe.quot ānis.i.singulis annis puta.x.ad domū cōducendam vel pro magistro.

r Debetur a legatario.

s Voluntatis.qz tūc agere icipit ergo si ad alimta.x.singul' ānis leget in prin.ānī ē soluēdū qz tūc icipit agere vt.s̄.hac.l.ij.Rñ.sic de

& suo aliquid legatū sit.nā suo legati relicti āte aditā hr̄ditatē dies cedit. i Idem.

n Am cū libtas nō pri⁹ cōpetat quā adita hr̄ditate⁵ egressumū visū ē nec legati⁶ diē añ cedere.alioquī inutile fieret legatū si dies ei⁹ cessisset ātequā libtas cōpeteret⁴ q̄ euenit⁶ si suo pure legeť & liber eē sub cōditiōe iubeaţ & pēdēs ꝑditio iuēta tur & p⁹ aditā hr̄ditatē⁷. i Idē.

s Habitatio filiofa.vel suo legata sit puto nō acquiri dño vel pri legatū si āte aditā hr̄ditatē filio⁹ vel su⁹ decesserit. nā cū psone cohereat⁸ recte dicit añ aditā hr̄ditatē diē nō cederet. i Idē.

Cum i ānos singlos legeť non vnū legatū cē sz plura⁹ ꝑstat.

h Nec refert⁹ singu u Alpia. guli & aurei i ānos singulos legent an i ānū primū mille aurei i sz hoz deū i tertio frumētū. u Alpia.

b Nec semel diē ei⁹ cedere: sz p singulos ānos¹⁰ sz vtrū initio cuiusqz āni an vo finito āno cedat qōis fuit:& labeo & sabin⁹ & celsus & cassi⁹ & iulian⁹ i oib⁹ q̄ i ānos singulos reliquunť hoc,pbauerūt:vt initio cuiusqz anni hui⁹ legati dies cederet¹. idē iul.ait hoc legatū si ho/uo reliquaţ deide p⁹ primū vl' alterū ānū sit liber eū sibi acqrere¹¹.itē celsus scribit:q̄ & iuli.,pbat hui⁹ legati diē ex die mortis cedere:nō ex quo adita ē hr̄ditas. & si forte post multos ānos adeaţ hr̄ditas oium ānorū¹² legatario dēri.sz & si qs annis¹³ sit legatū mihi videť etiā i hoc initiū cuiusqz āni spectādi: nisi forte¹⁴ euidēs sit voluntas testatoris in ānuas pēsiones iō diuidēti:q̄m ñ legatario ꝑsolutū sz hr̄di,pspectū volunt ne vrgereť ad solutionē. d Si i hitionē aliqd vel i disciplinā legetur sic ānua vl' quot ānis¹⁵:qb⁹ die b⁹ pēsio dēť¹⁶.hitatiōis vel mercedis disciplinaz:hisdē itelligiť legatū relictū ꝓiectura voluntatis¹⁷ fcā.

d Nouissime¹ pōpo.scribit:nihil interesse vtrū i ānos singulos l' quot ānis an i singulos mēses l' quot mēsib⁹ an i singulos dies vl' quot die b⁹ legeť:ipse quo:huic sñie accedo

ꝓiectura.s̄.ō le.i.l.si suus pluriū.§.fi.& s̄.ō iudi.l. sed & si restituaţ.§ i .& j.e.l.firmio.§.fi. t Nouissime.ipse ego subaudi. u Tota.puta. & & hoc ō sol.quā no.ij.Rñ.huius.l. x Si cui vendicet.legatarius. y Decesserit.legatari⁹:quo casu dubitaţ:iō qz cū sit electio legatarij vtō baţ extigui ei⁹ morte.ar.j.de v.ob.l.cēteūmis.§.ti.sz ō ē:qz transmittiť ad hr̄dē.vt & C.cōia ō le.l .fi .i pri.alij dñt decessit.s. suus legat⁹ & dic p⁹ morā hr̄dis nō añ.vt.j.ō v.ob.l. iter sti pulantē.§.p.de bac aūt electione hois in genere legati:dic vt no.s̄.fam.her.l.heredes.§.si incerto.

z b Uiusmōi.si fuerit.i. si certū erit illud ñ faciēdum. a Extiterit.ē ergo ꝑditiōale & sic ō.s̄. ō ꝑdi.ide.l.iul'.So.legatū & stipulatio tal' ē ꝑditional' vt hic:sed tñ ex stipulatiōe solutū nō repetit qz certuz ē aliq̄ eaz cāz extituram: ar.s̄.ō ꝑdi.ide.l.q si sub ea & idē dici pōt i oib⁹ casib⁹ illius.l.iul'.i qb⁹ eū ōbituz certuz ē:sz videaţ velle ibi notare differētiā nec ob.s̄. ō picu.& cōmo.rei vē.l.q si pēdēte.§.si ita:qz ibi nō di pura ēptio.sz pfecta ē q̄tū ad obligationē a qua neuť discedeť pōt altero inuito: q̄tū ad ,phibēdā repetitionē & az. It ñ ob.j.de noua.l. si pupill⁹.§.q sub ꝑditiōe: qz ibi est pura quo ad obligationē:vt iteri solutū nō pos.r̄peti:vt dcā.l. q si sub ea:sz Jo.dixit:aut voluit. facere duas ꝑditōes:& tūc alterā ipleri oz:aut vnā habētē duo mēbra: & tē hēť ,pura:vt hic & dictis.ll. alij dñt aliter:vt no.dcā.l.iul'.

b Certū ē.ōbitū iri.ex vi ꝑditōis oio exitur e:nō ex psona ei⁹ cui legatū ē:q̄ pōt nō eē tūc morieť hēs.i.dicere ꝑditōis euētus faē deberi legatū si aliō nō impediat s.mors legatarij āte hr̄dē.

c Decedat.qz ꝑditōale legatū.vt.s̄.e.l.ij.dies enim i certa faē ꝑditiōez.vt.s̄. de condi.& ō.l.dies & .l. dies i certus.ij.Rñ.

f Si vsusfru.aut.x.sub alternatione.

c Legatarij. etsi quidē semel publice eligat mutare ñ pōt ar.s̄.de le.ij.l. statuli bez.§.fi.sec⁹ i ꝓactib⁹ inter viuos:qñ distinguiť.vt.j.de v.ob.l.si quis stipulatus.

e Mortuo testatore.

f Trāstulisse.qz vnū ēt purū fuit legatū. g Legati cedit.imo cedit a morte testōris:sz nūc mōtuo legatario appet q̄ ocessit: qz iā āplius vsufr.elegi nō pōt: nec peti. b Trāsmittit.& hoc iō qz legatū de.x.puz esse cepit viua seia:cuz iā certum esse ceperit eā partem non posse.vt.s̄.de condi.insti.l. fi. & j.e.l.cum ita in prin.az.sed ar.contra.j.eodem.l.cum illud.

i Si ita quis repellendus.filius ergo aget.vt.j.de act.& ob.l.filiusfam.& l.in factum nec patri videtur acqri.vsusfr.vt in aut.vt lic.ma.& a.in pri. col'.viij.& facit.s̄.de condi.& de.l.q heredi.& j.de ver.ob.l.eum'qui.§.q si bi & j.de solu.l.stichum.§.quesitum.& §. seq.

k Si dies cesserit.legatario existente sui iuris.

l Transeunt.vt.s̄.de adop.l.si pater in prin.

m Eo tempore.ex quo extitit ꝑditio:& sic cedit dies legati.vt.& s̄.e.l.si post.§.pe.& §.fi.& j.de col.bono.l.ij.§.id quoqz & ar.j.de iniur.l.seruo autem.& C.de iure deli.l.non est.

n Ita.cessisse.no.non refert quid ex equipolentibus fiat:sic.C. de in sti.z sub.l.iij.z supra man.l.fi.z.C.de his qui ve. eta. impe.l.fi. z de le.ij.l.si ita.§.is cui.

o Cum ita.fuerit certū.puta păphila mortua anteq̄ pariat.vt.s.c.l. si vsufr.ij.rñ.z.l.huiusmodi.z.s.de vsuf.l.si ticio.z.j.e.l.cū illud i pri.

p Cū suo legauerat suū.

q Legati.vsufr.

r Hĕditati.a qua fuerat suus legat⁹.vt.j.de stip.ꝑ.l. vsuf.z de acq.re.do.l.hĕditas vtriusq; hĕditas g⁹ dz adiri.legant̄ suū z legātis vsuf. r Legatum ex.s. vsusf.de legato sui nō ē dubiū. s Adita hĕditate. a qua seruus est legatus.

t Pertinere.s. hĕditas legātis vsuf.si fuerit adita.

u Ad hĕditatē.ei⁹ qui legauit vsūf.l'aliter.i.ab hērde hĕditat̄ cui⁹ suus viu⁹ fuerat si viuit suus tpe hĕditatis adite.sec⁹ si āte decessit.

x Cum legato cedat vtz.e.l.hĕdis i fi.z.C.ō cad.tol.§.i nouissimo.

y Regula iuris.s.catoniana: q̄ dicit q̄ illō legatū q̄ fuerat inutile:si statī ōcederet testatō fcō testō: hoc nō dz valere iō q̄ diuti⁹ testator vixit:vt si legeť pure seruo hĕditas:vt isti.de le.§.an suo:z bñ ifert z iō q̄ dcā regula nō pertinet ad legata quorū dies cedit ab adita hĕditate.vt.s.ō re.iu.ea. l. pe. z Dāumisso.i. si i ueniet liber tpe adite hēditat̄ ōbebit ei aliogn legatario debebit vtrūq; legatū: sz a quo potuit māumitti: Rñ.si su⁹ hērdis erat planū ē:si suus testōrit tūc a legatario:q lz nō vere tñ fictōe iuris diūs ē.vt.j.ō fur.l.a ticio. a Offa.testator.

b Obligatio.obligatio ligat hĕditatē emolumētū legatariū respicit:at si ñ esset su⁹ legat⁹:tūc hēditas ōberet suo:z su⁹ acqreret hĕ.z sic hereditas ōberet sibiipsi q̄ non pōt eē.vt.s.de le.ij.l.ticia.§.lucius: z tūc bz locum regula catonis.

c Instituto.a quodam eē neo. d Offi.ēt legatū i.cui⁹ē ptāte.nā nec hic iuenit pĕ ōbere sibiipsi ēt si statiz rcō testō ōcedat testatō: cuz possit retardari aditio hĕditat̄:z fili⁹ iteri emancipari: z no.q̄ filio hĕde isti tuto ab eīneo pōt legāi pri z ffi hĕdis ēt pure vt a suo instituto pōt legari dño etiā pure:sz a dño l'a patre isti tuto ñ pōt pure legari filio vl' suo:sz sub ꝺditōe sic: vt insti.de le.§.an seruo.z.s.ō le.i.l.quesitū in prin.

e Si cui q̄ñqz.i.q̄ñcunqz sub.x.legato.

f Filius.sec⁹ si mortuus.vt.j.de ver.si.l.q mortui:etiaz si declinet ad monst̄.z.vt.j.de ver.si.q̄ret:lz sit ar.ō.s.de sta.ho.l.nō sunt liberi:sz ō huic l.s.de sta.ho.l.q i vtero:vbi alij acqrit anteq̄ nascat:sed certe nec hic acqrit:z no.q̄ hec cōditio existit etiā si nati moriāt.vt.s.t.i.l.hĕdibus i prin. z.C.e.l.cum vxori:z facit.s.de ꝺdi.z de.l.solemus.z.l.cum vir.z.l.si vir.

g Cum sine.vnū legatū pp vnā solutionē duo tñ sunt pen⁹ pure.c.sub ꝺditiōe.vt.j.co.l.si penū:sic.s.de le.ij.l.si qs suū.§.si ita:z.j.de duobus re.l.iij.§.fi. a Strati peti.legatū de.c.s.posteq̄ fuerit interpellat⁹ p stare penum.vt.j.e.l.si penum. b Liberet.an aut penus sit i obligatione ciuili z naturali innuit hic q̄ non eō sic.vt.j.e.l.si penum:sed dic.vt s.ad.l.fal.l.i.§.item si ita no. c Centum dato.vxori mee.

d Duo legata.hoc nō facit tpis appositio:sed q̄ icipit a ꝺdi.vt.j. de ver.ob.l.si ita sti.§.i.nec ob.s.ad.l.fal.l.i.§.idē erit veꝝ vbi dicit idē esse hoc casu q̄ supiori.§.sz illud si i supiori cēt petita pen⁹:z nō data:nā tūc vtroq; casu ē idē.i.siue a cōdi.siue a legato icipiat legatum de.c. e Nō cesserit. q̄ nōdum extiterat conditio

ficiť vt duo lagata sint.sed vt.c.legata. sub ꝺditiōe videāt: iccirco si vxor añ calēdas ōcesserit hĕdi suo nz penū relinquit q̄ legata nō ē: nz ad.c.q̄ dies legati ñ cesserit c Cū ab eo mihi fideicō.datū est cui sub ꝺditiōe legatū ē:tale ē quēadmōm si hērde istituto sub ꝺditiōe dz legatū ē pūs legatū ē agiqz a ex testō stati pōt vt liberatio pstetur:z si post mortē testatoris decesserit ad hĕdē trāsmittit actiōez.hec dicēda erūt b si ñ ipsi debitori sz alij cuilz silr legatū eē ꝓponať. m Ar. f Si cū pfinitiōe ānorū legatum fuerit velut ticio dena vsq; ad annos.x.Jul.li.xxx.dig.scribit itereē z si quidē aliñtorū noie legatuz fuerit plā eē legata z futurorū ānorū legatū legatarij mortuū ad hĕdē nō trāsmittere:si vo nō,p aliñtis legauit sz i plēs pēsiones diuisit exonerādi hĕdis grā:hoc casu ait oī uz ānorū vnū eē legatū z ītra ōcenniū ōcedētē legatariū ēt futurorūz ānorū legatū ad hĕdē suū trāsmittere:q̄ sīnia vā ē. p Au. f Si dies apposita legato nō est pūs dēt z ꝓfestim ad cū ptinet cui datū est:dies adiecta quāuis lōgeua sit si certa sit veluti calēdis ianuarijs centesimis dies quidez legati statī cedit sz añ diez peti nō pōt. at si icerta veluti cū pubes erit cuz i fāilia nupserit cū magistratū inierit cum aliquid demū qō scribendi ꝓphendere sit ꝓmōm fecerit nisi tē poris ꝺditio obtigit neq; res ptinere neq; dies legati cedere pōt. Si sub cōditiōe q̄ te hĕdez istitui sub ea cōditiōe ticio legatū sit: pōpo.putat pīde hui⁹ legati diem cedere:atq; si pure relictū esset quoniā certū esset hĕde existente debitū iri.neq; enī p ꝺditionem hērdū fieri icerta legata nec multū interesse tale legatuz an hoc si erit heres datum. p Ompo. f Si ticio cum annorū.xiiij.esset factus legatum fuerit: z is āte quartum decimum annum decesserit verum est ad heredem eius legatū non transire qñ non tps solum sz z ꝺditōez hoc legatū i se ꝓtinet

u Nupsit.de hac hēs.s.de ꝺdi.z de.l.hec ꝺditio.§.filie.

x Cū magistratū.de hac.C.de isti.z sub.l.si qs cū. y Cōmodū. sic ꝓstrue cū aliqd decide fecerit q̄ ꝓphendere sit ꝺmodū scribēdi. i. sit ꝺmodū alicui⁹ p hoc qō scribit.b. a Neq; res.ad legatariū

b Pertinere.vt.z.s.de le.ij.l.si ita ser.§.si sub cōditōe appet ergo differre inter certā z incertaz diem:sic.j.de ver.ob.l.stipulatio ista. §.inter certam.z.s.de condi.z de.l.i.z.l.dies.z.s.e.l.si cum heres.

c Si sub cōditiōe relictū.eēt.vt.s.ō le.i.l.iij.z fa.s.e.l.cū sine.§.fi. z.l.hĕdis i prin.z.l.q̄ pure.ij.Rñ.z.j.e.l.si ticio.§.quedā.z.s.de cō ꝺdi.z de.l.i.in fi.z.l.aliquando:z ad.l.fal.l.qui fundum.§.si tu.

d Legatum de quo dictum est. e An hoc legatum.

f Si ticio.ptinet.hac.l.si cē.vt.s.de le.i.l. si cui.§. hoc legatum

l Plura cē.pmi anni pur sequētiū ꝺditiōale.s.si viuat alīn tari⁹.vt.s.ō an.le.l. i singulis. m Nō trāsmittet.q̄ ōcessit añ cōditionem: z sic ante diei cessionem.

n Si vo.fa.s.c.l.nec semel:ibi nisi fōte.cē z.j.e.l.firmo.§.fi.

o Si dies icerta. Rñ.vel dic cēta l'incerta:si aūt apposita ē distinguiť cēta ab icerta.vt subijcit.

p Confestiz.nisi ex volūtate defūcti aliō appeat.vt.s.t.i.l.epistola.§.fi.z de aur. z ar.le.l.filia. q Ma nuarijs.cēresimis.al' certissimis:al' centesimis.j.de ver.ob.l.cē tesimis al' simplr cā lēde prias ōmōstrat.

r Strati.a mōte testō rl'.vt.s.e.l.si p⁹.ij.rñ.

s Nō pōt.pp exceptiōz i vsuf.ipso iure añ diez ñ dēť.vt.s.qñ dies vsuf.le.ce.l.i.in fi.

t Cū pubes erit vere.hic dies vz adiecta vt.s.de ꝺdi.z de.l.si qs legata.i.Rñ.

s Effectus:puta eos cõpleuisset:vt dic.l.si cui.ꝛ.ſ.de condi.ꝛ de/
mon.l.non putabam.ꝛ.C.e.l.ex bis.
b Scriptura.cũ dixit ānoꝝ.xiiij.erit. i Per ꝓditionẽ.ſ.p si.
k Per tps ꝓditiõis.puta p cum ꝛ p si.nã p cum ꝛ si fit ꝓditio:vt
no.ſ.c.l.si cuꝫ hꝛs:ſed huic.l.cẽ ꝑ.ſ.t.i.l.q filium.§.ſabi.ꝛ.l.ſeꝰ.ꝛ.C.
eo.l.ex bis vbi plene
no.ꝛ fa.j.c.l.firmio.
l Quedã.p ñ ſcrip
to.cã enĩ tollẽ dubi
tatiõis põi vidẽt vñ
cõe ius nõ ledũt. vt.
C.ð fideiuſ.l. ñ recte
ar.ꝑ.C.de theſa.l.i.
m Suos hꝛdes.ti/
cium ꝛ ſeium.
m Ex.bis.puta ticiꝰ
n Legeꝫ.puta.x.dã
da.ab vtroqꝫ hereð.
o Cohꝛdis.ſ. ſeij v
bigꝛa i.v.q̃ videntur
a ſeio legata ẽ ꝓditõ
ſi ticius adeat:vñ ite
riꝫ decedẽs legatariꝰ
nõ trãſmittit illa .v.
p Valebit.ſ.ꝓditio
p In ipſius.ſ. ticij
portõe. q Pro
ſupuacuo.vñ ſi lega/
tariꝰ ðcedat ea pẽdẽ
te trãſmittit ad hꝛdẽ
ſuum q petit a ticio
exiſtente herede.
r Coherede ticio q
ꝛ ipe coheres eſt ſeij
vel dic ſeio.
ſ Eo mõ.ſ.ſi hꝛdita
tẽ adier(:ꝛ fa.ſ.e.l.ſi
dieſ.§.ſi.cũ ſuis ꝓcõ.
c Quam in annos
dic vt nõni. ſ.
e.l.cũ i annos ꝛ ſe.ꝛ
facit.ſ.ð le.ij.l.ñ oꝫ.
t Si penum. dic
qd ſit penꝰ vt.
ſ.de pe.le.l.iij.in pn.
t Interpellatꝰ. con
gruo loco ꝛ tpe.vt.ſ.
de vſur.l.mora l' p li.
ꝓte.vt.ſ.eo.l.cũ ſine:
ꝛ fa.j.de ỽ.ob.l.ſi ita
ſtipulatꝰ fuero.§.ãte/
pe.ꝛ.fi.fꝫ ſup quo fu
it interpellatio.rñ .vt
no.C.ð ꝑ ſtip.l.nuda
p Publicius.hereſ
meꝰ. z Cepit q
ẽ pᵒ interpellatiõez:ꝛ
ſic videt duo legata:
ſz ꝑ.ſ.eo.l.cũ ſine ſo.
ibi. a Duraue/
rit.vt ſolutũ ñ ꝛpeta
tur:ñ tñ põt peti.vt.
ſ.ad.l.fal.l.i.§. itẽ ſz
quoſdã:l' illð viuẽte
legatario:ſecꝰ eo mõ
tuo vt hic dicitur.
b Legatũ.qð icipit
a cõdi.ſed ſupioꝛi ca
ſu a preambulo lega
to.vt no.ſupꝛa eodem.l.cum fine.
c Quam illud.eſt diſiunctio teſtatoꝛis non legis.
d Diſiunctiuo.ſecus ſi copulatiuo.vt.ſ.de le.ij.l.ij.
e Nõ fecit.ſed vnum ẽ.vt.ſ.de le.ij.ſi illud:q ẽ verum q̃tũ ad vnã
ſolutionẽ:ſed plura pñt dici qꝛ plẽs res numerãt.vt.ſ.ð le.ij.l.ſi qs
ſeruũ.§.i.que ẽ ꝑ ſm.R.vel dic vt ibi. Itẽ no.ĩ alternatiuis vtrũqꝫ
deberi.vt no.ſ.de ꝓſti.pe.l.illud.ꝛ.j.ð ver.ob.l.ſi duo rei.
f Nec.ſ.vt ſit plura:nam nec hic ſunt plura.
g Aliud.a ꝓdicto caſu qꝛ ꝛ hic vnum ẽ vt.ſ.de le.ij.l.illud.ij.Rñ.
h Electio.tunc eẽt ꝓpꝛie electio qñ de duobꝰ vel plꝰibus põt qs eli
gere q vult:q hic nõ eſt:qꝛ ꝓditionale ñ põt eligi ſiue teſtatoꝛ ðde
rit electionẽ legatario:ſiue ex nã alternatiui debiti hꝛs ꝺꝫ eligere.
vt.ſ.de vſuf.le.l.ſi ticio. i Nec ſi moꝛiat.ſ.legatariꝰ pẽdẽte cõ
ditione. k Legatũ.ſub ꝓditiõe relictũ:nã purũ ſic.vt.ſ.e.l.ſi
vſufr.in pꝛin.ſm quoſdã ꝛ ar.ſ.eo.l.ſi penũ:ſz tu dic neutrũ trãſire ad hĩ
dem.vt.ſ.e.l.cũ ita in pꝛi.ꝛ.l.huiuſmõi:nec ob.l.illa ſi vſufr.qꝛ ibi añ moꝛ
tẽ legatariꝰ certũ fuit ꝓditoꝫ defeciſſe:ſub qua legatũ erat relictũ:ergo ſo
lum aliud remãſit i legato ar.ſ.de ꝑhẽ.ẽp.l.ſi in emptiõe.§.p.ꝛ.j.de ſolu.
l.ſticbuꝫ in pꝛi.ꝛ eodẽ mõ.Rñ.ſ.e.l.ſi penũ:ſz hic viuo legatario non fuit
certũ ꝓditionẽ non debere
exiſterc q̃ erat in legato ap
poſita:ꝛ iõ ſecꝰ q̃ ibi dꝫ.b.
t Heres meꝰ creditoꝛ: alꝫ
creditoꝛ alꝫ petitoꝛ.i.credi/
toꝛ idemqꝫ teſtatoꝛ.
m Nihil ei.dꝫ.ſ.ciuiliter:
ſed nãliter vt ſubijcit: ꝛ ſic
erat ꝓmus pubertati:alꝫ
nec nãliter vt.j.de ac.ꝛ ob.
l.pupilꝰ ꝛ dic vt no.ſ.ti.i.
l.ſeius.§.ſi eius. Itẽ facit.
ſ.ad.l.fal.l.ſi pupillus.
n Ticius.legatarius.
o In illo fũdo. ĩ his ineſt
tacita ꝓditio.vt.j.de ỽ.ob.
l.iterdum. p Mõ eſt.ſ.
ꝓdictis vbi dicit q ꝓditio
ieſt qꝛ hec ẽ tacita: vt ſubij
cit qꝛ ñ facit legatũ ꝓditio
nale quo ad trãſmiſſionez.
vt.ſ.de ꝓdi.ꝛ de.l.i.§.i.ꝛ.l.
conditioneſ.
q Aſcribitur.expꝛeſſe.
r Cedit.a moꝛte teſtoꝛ(ꝛ
fa.ſ.e.q pure.§.i.ꝛ.l.hꝛdiſ.
ſ Firmio.futuri ãni in
telligit ꝓmi.vt.j.ð
ver.ob.l.eũ qui caꝫis.
t Poſtea.hic accipe.Rñ.
q eſt.j.ſ.iurecõſultꝰ nõ vi
ri ꝛč.ꝛ ſic tranſmittitur in
terim.vt.ſ.l. pꝛoxi.in fi.ꝛ.
j.pꝛox.§.ꝛ.C.e.l.ex bis.
u Ex fructibus.alꝫ ẽ ex ꝛč.
ꝛ dic vbertatem neceſſariã
eſſe ſi anni nõ perceptiſ ex
fructibus fũdi ſub. tot red
ditibus q ſufficiũt pecũie
preſtande alꝫ deeſt ex ꝛ dic
fructibus fũdi nõ percepti
ſub.tot.q ſufficiant relicte
pecunie pſtande neceſſariã
vbertatẽ ꝛč.ꝛ ſaĉ.j.de ver.
ob.l.inter ſtip.§.ſacrã.ꝛ.ſ.
de ãnu.le.l.legatum.§.viui
l.liberto.§.i.ꝛ.ſ.loc.ꝛ con.
l.papi.ſed ꝑ.ſ.de vino le.l.
v.ſed ibi aliud apparet ex
mente teſtatoꝛis. Itẽ ar. ꝑ
ſ.de ꝑhen.cmp.l.ſi debitoꝛ
§.i. x Cum hꝛdibus
trãſferri.repete hoc noluit
ſ.hoc modo vt intra ꝛč. ad
qð.ſ.de an.le.l.iij.§.finali.
y Maz certam.ſic.ſ.e.l. in
pꝛin.ꝛ j.pꝛoxi.§.ꝛ.ſ.de an.
le.l.ex codicillis in pꝛin.ꝛ.
C.e.l.ex bis.ꝛ.C.ð fideicõ.
ſed eꝑ eſt.ſ.e.l.ſi ticio i pn.
ꝛ.j.de fideicõ.li.l.fideicõ.
§.pe.ꝛ de manu.te.l.ſi ita.ꝛ
C.e.l.ſi poncia.villa ꝛ.ſ.de
le.i.l.ſi cui.ſed ſo.vt.ſ. ti.i.
l.ſeius.ꝛ.l.qui filiũ.§.fi.b. z Ab eo.depoſitario.per alumnũ.
vel per heredes defuncti.Rñ.qꝛ nondum compleuerat etatem.
a Collocari.i.deponi:ꝛ dic voluit.ſ.etiã defunctus per heredes.
b Curabis.tu depoſitarius reddere.
c Ab heredibus.i.alumnus petet ab hꝛde non a depoſitario ꝛ hoc cõple
ta etate:vel ſi deceſſit ãte tps completum petet hꝛs eius.vt.C.eo.l.ex bis:
ꝛ hꝛs petet a depoſitario act.in rẽ ſi eꝝ pecuniam:vel per ac.depoſiti vl' ex
ſtip.ſi interceſſit ſtipulatio que p heredes potuit peti nõ ſatiſd.vt ſubijcit
ꝛ ar.C.de epiſ.au.l.de creationibꝰ:ꝛ ſm hoc vꝫ q̃ executoꝛ teſti non tenet
vt hic:ſicut nec agit.vt.ſ.t.i.l.lucius.§.i.vel dic alumnus vel eiꝰ heres pe
tet ab heredibus teſtatoꝛis actiõe ex teſtõ:vel dic ab hꝛdibus teſtatoꝛis.
ſ.alũni petẽdum a depoſitario:ſz nunc qua ac.Rñ.ex ſtip.ſi alumnis fuit
ſtipulatꝰ a depoſitario:vel vtili rei ven.ſi extat pecunia:vel niſi vtili depo
ſiti:ſi ea lege fuit ꝺpoſita:vt alũno detur.vt.C.ad exhi.l.ſi res:ꝛ ſemp dic

Papi.li.xvij.rñſoꝛ.

Cum illudc aut illud legeť:enu
meratio plurium diſiunctiuod
mõ cõpꝛehenſa plura legata non fe
citc necc aliudd pꝛobari poterit ſi fũ/
dũ pure alterũ vel alterã ſub cõdi/
tione legauerit nã pendente condi/
tione nõ erit electiob:nec ſi moꝛiaťt
ad hꝛdem tranſiſſe legatũk videbi/
tur. Hꝛs meꝰ ticio dato qð mihi ſe
ius pupillꝰ dꝫ ſi ſeius pupillꝰ ſine
tutoꝛis auctoꝛitate nũmos accepiſ
ſet nec locupletioꝛ fcũs eſſet ꝛ peti/
toꝛl ad pñs debitũ verba retulit:qꝛ
nihil ei dꝫm nullꝰ momẽti legatum
erit q̃ ſi verbo debiti naturalẽ ob/
ligationẽ futurãq̃ ſolutionẽ cogi/
tauerit:iteriꝫ nihil ticiꝰn petet qua/
ſi tacite cõditio iſerta ſit:nõ ſecꝰ ac
ſi ita dixiſſet ticio dato q̃ pupillus
ſoluerit:vel ſi legaſſet q̃ ex arethu
ſa natũ erit vel fructꝰ qui illo fũdoo
naſcerenť cõtrariũ non ẽp: q̃ ſi me
dio tpe legatariꝰ moꝛiať ꝛ poſtea p
tus edať ꝛ fructus pueniãt pupillꝰ
pecuniã exoluat heres legatarij pe
titionẽ hꝫ.nãq̃ dies legati cui con
ditio nõ aſcribitq quãuis extriſecꝰ
expectãda ſit cedit. r Dez.
Firmio eliodoꝛo fratri meo
dari volo quiquagita ex red
ditu pꝛediꝛuꝫ futuri ãniſ:poſteať
nõ videri cõditionẽ aditã ſz tps ſol
uende pecunie pꝛolatũ videri.rñdi
ex fructibꝰt fũdi relicte pecunie nõ
pceptis vbertatẽ eẽ neceſſariã ãni
bi. Cum ab heredibus alũno.c.
dari voluiſſet teſtatoꝛ eãq̃ pecuni
am ꝛ alũnũ trãſferriť vt i ãnuꝫ vige
ſimũ quitũ triẽtes vſuras eius ſũ
me pciperet alũnus:ac poſt eã eta/
tẽ ita ſoꝛtẽ ipſaꝫ ĩtra.xxv.an.eo de
functo tranſmiſſũ ad heredẽ pueri
fideicõ.rñ. nã certãv etatẽ ſoꝛti ſol
uendũ pꝛeſtitutaꝫ videri non pure
fideicom.relicto conditionẽ inſer/
tam.cuꝫ autẽ fideicom.ab eoꝫ peti
non poſſet:penes quem voluit pe/
cuniam collocariq propter hec ver/
ba ea que alumno meo poſt etatez
ſupꝛaſcriptam curabisb reddere fi
deicom. ab heredibusc petendum

completa etate: nã sic testator voluit. sic. ſ. man l. diligenter: ꝛ depositi. l. i. ſ. si cõuenit sed ō. j. e. l. ſ. pe. vbi deponens põt penitere ꝛ repetere ãte diẽ sed hic nõ erat simplex depositari[9]: naz ꝛ ꝓmodũ medij tpis poterat hic.

a Bari ab illo depositario.
c Petijt tot puta. x. ſ. e. l. cũ in ãnos ꝛ de an. le. l. iiij. So. quia hic dixit ex fructib[9] vt differre gratia heredis ꝛ diuidere petitionẽ al' secus: vt ibi. ꝛ. j. stati.
e Nõ initio. ſz eo tpe quo fructus ex bonis percipiũtur ar. ſ. e. l. nec semel. ſ. si habitatione. itẽ põt dici cũ lego vxori victuz ꝛ vestitũ ꝛ ꝑm hoc non ob. ſ. e. l. nec semel. ij. respon. ꝛ. C. e. l. i.
f Deficiente. naz constat alimenta cũ vita fini. vt. ſ. ō transac. l. cũ hi. ſ. constat ꝛ idem in legato simplici ꝛ in singulos annos. vt no. ſ. e. l. cuz in annos. ꝛ facit. C. qui non pos. ad li. puc. l. fi.
g Aliũfa. extraneum.
h Instituit. aliquis.
i Ticiuz. eundẽqz filiũfa.
k Fuerit. no. ꝙ in hꝛditate tñ fuit hec ꝺditio apposita. h.
l Deti posse. a ꝑte cui ẽ quesitum p filium adhuc nõ emancipatũ: sed vꝛ conditio apposita i hꝛditate reperi in legato. vt. ſ. de ꝺdi. ꝛ. de. l. duos ꝛ de ꝺdi. instl. l. si seruus q̃ sũt ō so. hic exꝑssit se pure legare: vel hic primo legauit ꝛ postea instituit sub ꝺdi. secus si prio adiecisset ꝺditionez ꝛ post simplr legassz. vt ibi. Itẽ ꝙ dicit peti prio hꝛditaria parte. i. ꝑ parte cohꝛdis: sed si ꝑ sua ẽ in pẽdenti: qz si erit hꝛs non vz sua portio: qz a se ipso non põt sibi legari. aliogn etiã suã habebit iure legati vt. ſ. de le. i. l. q filiab[9]. ſ. fi. ꝛ. l. se. ꝛ de le. ij. l. miles. ſ. ꝑ ꝑte ꝛ ẽ hic ar. prio Jo. ꝛ az. qui dñt ꝙ instituꝰ pure ꝑ ꝑte interim ꝑ parte hꝛs ẽ: non i totũ: lz coheres deliberet vel nondũ extiterit ꝺditio sue institutiõis: ad ꝙ est. ſ. ō condi. ꝛ de. l. hec scriptura. ſ. i. ꝛ si ps here. pe. l. ij. ſz ar. ō. ſ. de vsufr. ac. l. idẽ. ſ. si.
m Destruos. legauit ad alimenta. vt. j. dicit.
n Danumissis. i. quos i testõ iusserat manumitti per fideicom.
o Ex senatusco. rubriano vt. j. de fideicõ. li. l. eum vero. ſ. subuentum.
p Iba. i. menstrua ralicta.
q Ceperunt. videbaꝫ a tpe adite hereditatis. vt. ſ. e. l. heredis. ſ. fi. ꝛ. l. se sed ibi directe hic ꝑ fideicom. sed ẽt hic si fuit hꝛs in mora dande libertaꝫ non erit mora ipunita ẽt in legato ꝛ i hꝛditate. vt. ſ. de le. ij. l. si qs suo vñ dic hic maxie ex quo ceperũt ee liberi. itẽ no. ꝙ ẽt seruis sine libertate põt relinq noie aliũ tonz. vt. ſ. de an. le. suo ad custodiã. ꝛ de his q. vt idi. l. iij.
r Si fundus instructus. hic expone. vt. C. de ver. si. l. i. ꝛ. ij.
s Codicillis. in qbus fuit relictus ꝛ ꝑ hoc erat. ſ. de le. iij. l. vxorem. ſ. testõ ꝛ de au. ꝛ ar. le. l. medico in prin. sed alij casus ibi sunt.
t Legati. i. tpe mortis si puꝛ ẽ. vt. ſ. e. l. si post ꝛ fa. ſ. ō pig. l. cũ tabernã.
u Ogo quandoqz. i. aliquando vel quandocunqz.
x Poterit. commode. vt. ſ. de condi. ꝛ de. l. hec cõditio. ſ. si in capitoliũ. ꝛ. j. ō v. si. l. nepos: sz an ẽ ꝺditõale: q̃dẽ sic. tu dic ꝙ hec delatio gra hꝛdis apponit. vt ꝛ sup. e. l. ꝙ pure. ꝛ facit. j. ō vbo. obliga. l. si. x. cũ petiero.
y Quod pupille. viripotẽs ee cepit. i. maiõ. xij. an. vt. j. ō adul. l. si vxor ſ. fi. ꝛ instl. q. nõ est p. fa. te. circa prin. alij dicunt eam viripotentem cum põt cognoscere ꝛ esse mrimoniũ stati ar. j. de. ver. ob. l. continuus. ſ. cuz ita: ꝛ hoc est. ſ. de ritu. nup. l. iiij. ꝛ facit ad hãc. l. ſ. de condi. ꝛ de. l. hec ꝺdicio ꝛ de li. ꝛ post. l. filius a patre. ſ. si qs eo tpe. ꝛ. j. ō priui. crc. l. ij. ſ. si. ꝛ. ſ.

de iure do. l. si spõsa. Itẽ no. ꝙ nõ videtur factũ quod non legitime fit: sic supza qui satisda. cogan. l. quoties cum suis concor.

z Duorum. sextante. i. duabus vncijs vt ifti. de here. isti. ſ. hꝛditas.
z Substituit. s. maritus.
b Aliij. s. coheredis.
a Heredi. l. substituti.

qui pecuniã dari[a] stipulari debuerũt. sed fideiussores ab eo nõ petẽdos[b] cuius fidẽ sequi defunct[9] maluit. Pr ãnua tor[c] ex fructu bonorum q̃ vxori legauit accessura filij patrimonio ꝑter exhibitionẽ quã eque matri mãdauit ad ãnum etatis ei[9]. xxv. vxorẽ ꝑstari voluit. non plura sz vnũ esse fideicõ[d]. ceteris pensionibus diuisum appuit. ꝛ ideo filio intra etatem supscriptam diem defuncto residui tpis ad heredẽ eius fideicõmissũ trãsmitti sz nõ initio[e] cuiusq ãni peti pecuniã oportere qõ ex fructib[9] vxori datis filio pr filio ꝑberi voluit. ceterũ si pecuniã ãnuã pr alimẽtis filij destinasset nõ dubie ꝑsona deficiẽte[f] cã ꝑstãdi iubebit extincta. s Leuo.

f Aliũfa[g]. ex pte pure instituit[h] herdẽ eiq̃z fideicom. dedit: ꝛ eodem testamento ita cauit: quod ego luciũ ticiũ[i] heredẽ istitui: ita. n. adire hereditatem volo si is patria potestate liberatus fuerit[k]. quesitũ est an a coheredibus eius adita hereditate legati filiofa. dati dies cesserit. rñdi si pure sit datũ a coherede filij prio hereditaria ꝑte fideicõ. peti possit[l]. Mensstruos[m] denarios denos manumissis[n] legauit. q̃ situm est cuz absentibus heredib[9] ex se. cõ[o]. libertatez sunt consecuti ex quo tpe eis cibaria[p] debeantur. rñdi secundum ea que ꝓponerent ex eo tempore bis cibaria debentur. i Dem.

f Si fundus instructus[r] relictus erit q̃rit quẽadmodũ dari debeat. vtz sicut instructus fuit i mortis tempore an eo tempore quo facti sunt codicilli[s]: an quo peti ceperit. respondi ei quibus instructus sit fũdus cum dies legati[t] cedat deberi. u Aleri.

R Ogo q̃qz[v] vt heres meus ticio decem det: vtiqz decem heres debebit sed bene dubitari potest: vtiqz cum primũ potuerit[x] ꝛ cedit: ꝛ ab ipso petetur. u Abeo.

q Quod pupille legatuz est quãdo nupserit: si ea minor quaz viripotens nupserit: non ante ei legatum debebitur: quam viripotẽs esse ceperit[y]. quia non potest videri nupta que virum pati non potest. s Leuola.

u Duorum ex pte sextante[z] heredi instituta substituit[a] ꝛ heredi[a] fideicommisit si vxor heres[b] nõ erit dotem[c] ei ꝛ alia quedam dari. post mortem mariti vxor ante condtionem[d] ꝛ priusquam adeat hereditatem decessit. quesituz est an dies fideicõmissi cum moritur cessisse videatur ideoqz heredibus eius debeatur. rñdi si vxor prius decesserit quam hereditatem adierit videri diem fideicõmisse cessisse.

Ut legatorum[e] seu fideicõ. seruãdorũ causa caueatur.

u Ulpianus.

l Legatoruz[b] nomine satisdare oportere prętor putauit. vt quib[9] testator dari fieriue voluit[c] hisdem vt detur vl' fiat dolumqz malum abfuturuz sti pulentur[d]. Semper[e] autez satisdare cogitur cuiscunqz sit dignitatis vel facultatum quarũcumqz heres. Nec sine ratiõe hoc ꝓtori visũ ẽ. sicuti heres incũbit pos. bonorum ita legatarios quoqz carere nõ debere bonis defuncti[f]. sed aut satisdabit eis aut si non satisdat in pos. bonoz venire ꝓtor voluit[g]. Nõ solũ aũt oĩb[9] legatarijs satisdare oz. sz ꝛ successoribus[b] legatarioz satisdari dẽre iã ꝓstat q̃zuis isti nõ ex iudicio defuncti sed successionis necessitate[i] q̃si ad es alienũ admittãt.

c Notem qõ vz. vt C. de fal. causa adiec. le. l. iij. d Codi tionẽ. sub qua erat legatum. s. si vxor. hꝛs nõ erit q̃ iplet si ipsa repudiasset: qz p[9] nõ põt esse hꝛs. vt. C. de repu. hꝛ. l. iij. itẽ iplet in ipsa exalatiõe spiritus: tã eni adire nõ põt ꝛ sic cũ extat cõditiõ ea viua cedit dies legati ꝛ transmittit. nec ob. ſ. de ꝺdi. i isti. l. fi. qz vltimo momẽto vite videretur posse iplẽi si hꝛs erit ſ nõ erit: qz nuda voluntate hoc fit: vt isti. de here. qua. ꝛ dif. ſ. sz certe: imo non põt adesse volũtas ul' voluntas dum moritur: ꝛ sz hoc dic ꝛ ꝑ. i. prꝰ q̃ ꝛc. hoc aũt indubitanter eet vez si ꝺditio eet talis q̃ põt impleri duduz añ: vt si nõ ascẽderis capitolium: hoc eni extitit añ mortẽ vt. d. l. de ꝺdi. instl. ꝛ sic trãsmittit cũ iam dices cessisse: põt. n. pl[9] dici q̃ hec ꝺditio si hꝛs nõ erit filis ẽ ei si substituta[9] erit hꝛs: q̃ si fac legatũ ꝺditõale. vt. ſ. e. l. si ticio. ſ. q̃daz: põt ꝛ aliter poni cas[9] q̃ ꝙ ir instituta sub aliqua ꝺditiõe añ ꝺditionẽ illã ꝛ añq̃ adeat decessit ꝛ hoc nõ nocet legatis a substituto relictis. vt. ſ. e. l. here dis: sz hoc ñ vꝛ bene stare per litteraz istã si vxor ꝛc.

a At legatoruz. seu fideicom. no. ca. hic ru. i. C. cumulat cũ illa vt i possessiõe vel.

b Legatoꝛ. putauit i edicto cuius vba ñ habemus.
d Voluit. sz ꝛ postea locꝰ ẽ cautiõi vt. j. l. si legatarij.
s. legatarij sic. ſ. si cui plusq̃ p. l. fal. l. i. i pn. ꝛ põt fieri dol 9 i traditõe qz ꝙ suũ venenatũ l' fundũ fcm ꝙ suũ. vt. ſ. ō do. l. ꝛ elegãter. ſ. i. l' qz dolo ipedit ꝺditoz eristere.
e Semp. fallit i casib[9] prio i fisco. vt. j. eo. l. ſ. ad fiscũ. Itẽ i legato repetito. vt. j. e. l. ſ. rescripto itẽ si testatoz vetuit. vt. j. e. l. lz itẽ qñ auferꝛ cognitio. vt. j. t. i. si is a quo i prĩ. Itẽ qñ calũniose petiꝛ qz ꝓstat fideicõ. nõ ꝺberi. vt. j. co. l. stipulato ſ. diu[9]. ꝛ. j. t. i. l. si is a quo. ij. rñ. ꝛ. j. e. l. postq̃. ſ. si dies l' ꝓstat ꝛpudia tũ fideicõ. l' hꝛditatẽ ñ aditã vt. j. t. i. l. i. i fi. ꝛ. l. ij. itẽ si ali[9]. j. t. i. l. i. ſ. si debitori. itẽ fideiussoꝛ dz satisdare cũ ptoꝛia sit vt hic i pn. h[9]. l. ꝛ j. de ꝑ. sti. l. ptorie. ꝛ. j. e. l. si qñ: nisi i casib[9] vbi sufficit nuda ꝓmissio. vt. j. eo. l. si qñ. ſ. i. ꝛ. l. filio l' suo. Itẽ liberi testatoꝛis nõ satisdãt nisi testator ꝑcepit. vt. C. ad tre. l. iubem[9] ſ. i. ꝛ ꝑm quosdã sz certe ibi ẽ spãle qñ rogat[9] ẽ fili[9] restituere suo filio.
f Defũcti. qz defũctus nil eis reliqt. ac. flo.
g Voluit. sz postea locꝰ ẽ cautiõi. vt. j. eo. l. si legatarij.
h Successoꝛib[9]. qz pure l' i diẽ certũ relictũ ꝑ qb[9] caueꝛ. vt. j. e. etiã: secus si sub ꝺditione. vt. j. e. l. ſ. si quis sub ꝺditione.
i Necessitate. qz ex quo hꝛs legatario necessaria hꝛditaria iura ci ꝛ in eum transeunt. vt j. de re. iur. l. hꝛditas ꝛ ꝙ dicit alienum quo ad heredem: sed suũ quo ad legatarium. vt. j. de ver. si. l. credere. ſ. Itẽ qz iõ dicit qz ipropꝛie legatum maxime ꝺditõale dr es alie

nũ.vt.ĩ.de ac.z o.l.is cui ſz abuſiue creditõ dẽ.vt.ĩ.ꝺ v.ſi.creditõeſ.
k Procuratoꝛibꝰ.hoc ẽ i oi ptoꝛia.vt.ĩ.de pto.ſtip.l.generaliter.
l Cauebit.ei ſub conditiõe tñ ſi die legati cedente erit in poteſta te:ſed z ipſi filio erit cauendum.vt.ĩ.e.l.ſ.fi.z.l.ſe.
m Cõpellit.nã ꝺaꝫ i eum actio legatoꝝ.vt.C.ad tre.l.ij.z.l.fi.z fa. ĩ.e.l.etiam.ſ.i.
n Exiſtant.puta pẽ per filium dñs p ſeruum:vel ſucceſſit ticio qui ſucceſſit ſempronio.vt.ſ.de pet. here.l.ij.z.iij.h.
o Honoꝛarij.i.q ſuccedunt de iure pꝛetoꝛio.vt iſti.de iure na. ſ.pꝛetoꝛium.
p Pꝛobandũ.i. approbandum: nã pꝛo puro cauetur.vt.ĩ.e. l.etiam in pꝛin.
q In fideicõ.ſunt eiſdẽ ia.vt.ſ.de le.i.l.i. ſ.i. r Si qd an ſatiſ.hic pꝛia qõ ſoluit in.ſ.reſcꝛipto.ĩ.pr.
ſ De his oib⁹.tꝛib⁹ qõibus vltimis.
t Epſa.qua ꝺtinentur vltime volũtateſ vel ꝺic ꝓſultatiõib⁹ qꝫ recitatur teſtũ z claudi⁹ẽ nomen legatarij. u Cauẽdi. a legatario eo modo q ſequit z ſic ſequit tertia queſtio.
x Pꝛimoꝝ legatoꝝ rũ non perꝺendoꝝũ.
y In infinitũ.no. ꝺ infinitate vitãda ſic. C.ꝺ ſa.ſan.ec.l. fi.ar. ꝑ.ſ.de ſer.vr.p.l.euꝫ qui eo.z.ĩ.ꝺ fideicõ. l.ita ſti.ſ.a ticio z fa. ſ.ꝺ le.iij.l.fideicom. ſ.ſi quis.x.z.ĩ.ꝺ bo. au.iu.po.l.fi.
z Duplicata.buic ſoluit pꝛima.z.ij.de trib⁹. a Reſcꝛipto.z putem:al's in li. dñi ac.eſt:z putez nõ caueri ei pꝛopter ea cum in ſuo zẽ.
b Quãuis.aduerſatiue nõ coꝛrectiue.vt ſ.de eo p quẽ factuꝫ erit l.i.ſ.i.al' inuita/ret legatari⁹ ad pꝺendum q ñ ꝺz cẽ ar.ſ. de pac.ꝺo.l.ꝓuenire.
c Subſtitutus.direcꝛo vl'ẽt p fideicõ.vt ĩ.e.l.hec ſtipulatio z ſ.e.l.ſ.non ſolum.
d Pelliſſime.ex moꝛa.ctiã añ lit.vt no. C.de vſu.z fruc.li.l.i. licet quiꝺaꝫ ꝺicant a ꝺie cõtef.lit.tantum.
e Si qs.ſub ꝺditione.tꝛãſmittit.vt z.ſ. ti.i.l.ſi poſt. f Cauſas.i.mõ ſub eadẽ ꝺditione:ergo z mõ ſtipulari vꝫ vt hic ſubijcit.z.ſ.de vſur.l.ſi qs ſtipulatus.z.ſ.de ꝺſti.pe. l.id q.z.ſ.ſi quis cau.l.ſi eum.ſ.ij.ar.ꝑ.ſ.de pe.hereꝫ.l.item veni.ſ cum pꝛedixi.z.ſ.ti.i.l.cum ſine.ſ.fi.
g Exceptio.vt.ĩ.e.l.ſ.fi.z facit.ĩ.rem pupil.fal.ſo.l.non quaſi.ſ. generaliter arg.ꝑ.ſ.ad exhi.l.iij.ſ.ibidem.
h Procuratoꝛi.ſ.e.ſ.pꝛocuratoꝛibus.
i Veniat.quo cedat ꝺies legati ſub hac ergo exceptiõe cauetur:ſic.).de ꝺã.infec.l.pꝛetoꝛ in pꝛin.vel ideo hoc ꝺicit hic.ſ.quia mandatum moꝛte ꝺomini reuocatur vt inſti.man.ſ.recte.
k Item queꝛitur.res.ſi extant al' pꝛecium ſi culpa heredis perierũt

ſic enim eſt in actione ex teſtamento.vt.ſ.de.l.i.cum res.ſ.i.
l Si.z.in arcba.z ſic in ſpecie.vt ſupꝛa de le.i.l.ſed z ſi certos.
m Ex ſe.con.de quo habetur mentio ſupꝛa de vſu.ea.rerum.l.i.
n Et qnqz.nõ oiuz.x.vt.ſ.de vſuf.le.l.ſi alij z de vſuf.ac.l.uñ.ſ.nõ ſoluz.
o Cauit.de reſtituenda finito vſuf.vt.ſ.moꝛte vel ca.ꝺi.vt.ſ.de vſu.e.re.

rit an hec ſtipulatio ĩcrementuꝫ ex fructibus vl' vſuris ſentiat.z recte placuit ex moꝛa[d] ĩcremẽtũ habituraz ſtipulationẽ vt id q⁹ oꝑoꝛtebat cõpꝛehendat. Si quis ſub conꝺiõe[e] legatũ ſtipulatus pẽdẽte conditione deceſſerit:ſtipulatio euaneſcit:qz legatũ nõ tranſmittit z huic ſtipulationi eaſdẽ cãs[f] z cõꝺitiões eſſe ſciẽdũ ẽ.ꝑinde ſi qua ſit exceptio⁹que peꝛenti legatũ opponi ſolet:eandẽ ex ſtipulatu quoqꝫ agenti opponendã eſſe plz: Pꝛocuratoꝛi[h] eius qui abſens eẽ ꝺicit ſi ſtipulanti legati noie rñdeat heres[i]: offilio⁹ ait ita cauere ꝺebere: ſi is cui iuſ noie caueat viuat videlz ne tenetur illo añ defuncto. Itẽ queritur ĩ hãc ſtipulationẽ vtrũ ipe res[k] veniãt q̃ legate ſũt:an vero ꝑcia earũ:z ẽ veri⁹ ĩ hãc ſtipulationẽ res l' ꝑcia ꝺeꝺuci. Si ꝺecẽ q̃ in arcba[l] erant mihi legata ſunt z tibi eoꝝum vſufru.legatus ſit:ſi pure vtriqꝫ legatũ ſit relictũ is cui ꝓpꝛietas legata ẽ ipo iuꝰ.ꝺecẽ vẽꝺicabit.fructuariũ ãt ſe.cõ[m]. acturũ.z quiqz vſufr.petiturũ conſtat.ſz cũ ꝺecẽ. veꝺicat ꝓpꝛietarius p exceptionẽ ꝺoli repellit:qz fructuarius ꝺe reſtituendis quiqz[n] heredi cauit[o]. plane ſi ꝺecẽ aureoꝝũ poſſeſſionẽ[p] legatarius habeat marcellus ait:ꝺandaꝫ vel heredi vl' fructuario[q] vtilẽ actionẽ[r] i legatariũ:ſi modo ei caueat[e]. ſed ſi ſub ꝓditiõe ei ꝺecẽ[t] legata ſũt fructuariũ[v] iterim ꝺecẽ oblata cautiõe[x] habiturum.legatario vero cui ꝓpꝛietas relicta ẽ iterim legatoꝝ ſtipulatio ꝑſtãda ẽ[y]: ſz ſi õmiſerit[3] ſtipulationẽ exiſtente conꝺitiõe ad exhibendum eũ nõ teneri[a] ꝑalã ẽ: ſuccurrendum[b] tantũ legatario aduerſus fructuariũ marcellus putat. Si ad fiſcũ[c] poꝛtio hereditatis ꝓuenerit ceſſabit iſta ſtipulatio: qz nec ſolet fiſc⁹ ſatiſꝺaꝛi[d]. Qui minoꝝem ꝓtem hereditatis poſſidet cum ex maioꝛe ꝓte heres ſit[e]: ſi quidem ipſo iure minuatur[f] poꝛtio hereditatis ſecurioꝝ erit heres. neqz enim ex maioꝛe parte ex ſtipulatu tenetur legatarius quam ex qua heres ẽ[g]. Si vero nomen quidẽ

l.i ſtipulatiõe:hac ergo cautiõe ꝑſtita hz ius ĩ.v.z pꝛo pꝛietarius repetit: ſz ſi nõ ẽ cautũ tota.x.vẽꝺicat pꝛo pꝛietari⁹:vt hic ꝺicit.
p Poſſeſſionẽ.i.ſi poſſideat.x.aur.is cui legati ſunt.
q Vel fructuario qõ magꝭ videt. r Actione. ex teſtamẽto q ẽ mirũ eã ꝺari in aliũ q̃ grauatũ imo q⁹ pl⁹ẽ ꝺaꝛ hẽꝺi i legatariũ:vt hic: vel ꝺic hẽꝺi.ꝺari ꝓditio in ꝺebiti:ſz hoc qũo cuz ꝺixit legatariũ tota.x. poſſe vendicare. ſ Caueat.legatario a fructuario õ reꝺꝺẽ ꝺis.v.finito vſufr.vt.ſ. de vſufr.ea.re.l.ſi tibi z faĉ.ſ. ad tre.l.cum hereditas i fi.
t Ei.x.iure pꝛopꝛietatis.
u Fructuarium. cui pure eſt relictus vſuf.eoꝝũꝺẽ.x.
x Oblata cautiõe. de reꝺꝺẽꝺis.v.in euẽtũ cõꝺitiõis ꝓpꝛietarij:z alia.v. finito vſufr.ſic.C.de vſuf.ac.l.iꝺẽ ſ.ſi mihi:ſed ar.ꝑ.ſ.ꝺ ꝓdi. z ꝺe.l.hec ſcꝛiptura.ſ.i.ſed ꝺic.vt no.ſ.t.i.l.filiuſſa. in pꝛi. y Interi legatoꝝ ꝑſtãdoꝝ adueniẽte ꝓditõe ꝺe qua tractat hic t.z.ſ.ad exhi.l.iul'.ſcꝛibit.ſ.ſi qs.x. ibi potuiſti tñ zẽ.z ꝺic ſtipulatio.i.,pmiſſio:ſic.ſ. ꝺe ꝓdi.ꝺe.l.ſi non ſoꝛ.ſ.fi.
3 Si õmiſerit ꝺuob⁹ mẽſis hic hunc v. l' q õmiſerit legatari⁹,ꝓpꝛietatis cautiõz ꝺe legato ſol.adueniẽte cõꝺitiõe:agit poſtea hic legatarius ad exhi.ꝑ heredẽ q ſciẽſ ſoluit fructuario õmiſſa ſtipulatiõe ꝺe le.reꝺꝺendo finito vſufructu: vl' ꝺic õmiſerit heres cautiõz ꝺe reꝺꝺẽꝺo finito vſufructu. z ꝺic eũ.ſ. legatariũ ,ꝓpꝛietatiſ agere ad exhibẽꝺũ qz ſciẽſ ñ ſoluit exacta cautõe
a Nõ teneri:qz nec poſſideꝭ: nec ꝺolo feĉ quo min⁹ poſſideat. b Succurrẽꝺum.p ac.in factũ.vt.ſ. ad exhi.l.iul'.ſ.ſi tibi i fi.z ꝺ ꝑſcꝛip.ver.i.ptis ſed ꝑ.ſ.ꝺe vſuf.ea.re.l.hoc ſenat⁹.ſ.i. vbi ꝺiĉ ꝓdici ipſã pecuniã ſed illa ẽ ꝓditio certi gñal' hic ſpecialis:l' ibi iꝺẽ q ſoluit.ſ.hẽs cõꝺicit: hic ſoluit hẽs z recipit legatari⁹. Itẽ ibi fuit pecũia ꝓdicẽtiſ hic alterius.ſ.hẽꝺis z cõꝺit legatarius ꝓpꝛietatis.
c Si ad fiſcũ.iſtitutuꝫ vel auferẽtẽ ab indigno vt.ĩ.de iure fiſci.l.i ꝑn.nã ſẽꝑ tenet ad legata.vt.ĩ.de iure fiſ.l.ꝺ. d Satiſꝺare.nã ſẽꝑ idone⁹ẽ z ſoluẽꝺo.vt.ſ.de fũꝺo.ꝺo. l.ij.ſic.ſ.ſi cui pluſq̃ p.l.fal.l.iij.ſ.itẽ ſciẽꝺũ:ſũt z alij caſus ſpãles vbi nõ ſatiſꝺat.vt no.ſ.e.l.i ꝑn. e Qui minoꝝ.hẽs ſit.ſub.z ſatiſꝺedit legatarijs. f Minuat.puta p coheꝛdẽ adeuntẽ qui ꝺeliberabat q nõ placet.vt.ſ.ſi pars hẽ.pe.l.ij.ſed ꝺic p querelã inof.teſt.vt.ſ.de inof.te.l.circa z vt.C.de inof.te.l.cũ ꝺuob⁹:vel bonoꝝũ poſ.contꝛa'ta.vt.ſ de le.iij.l.fi.z de vulga.ſub.l.ſi cum:vel per agnationeꝫ poſthumi.vt.ſ.de codicil.l.pe. ,p parte ergo qua remanet heres tenetur ex ſatiſꝺa.ad legata:z nõ vltra niſi in libertate.vt ſupꝛa de codicil.l.qui graui.z.l.ſequenti.
g Eſt.ideſt remanet vel exiſtit:ſic ſupꝛa de lega.i.l.cũ res in pꝛin.z facit

infra de preto.stip.l.secunda in fi.
b Apud eos.scilicet heredes:z caue quia transit de singulari ad plurale.
i Heredes sint.s.scripti:de rigore iuris z statim ponet exemplum.
k Restituitur.remanet enī heres nomine qui erat:vt insti.de fideicō. hr̄. §.restituta alīō ār si ō facto tm̄ desinat hr̄e bona.vt.C.ō iu.d.l.si de bonis.
l Exonerandi.vt. z.s. ad tre.l.i.§.i.z.§.q̄p̄.z.§. si is q quadri.z.§.p.sed ꝺ vide tur.s.ad treb.l.cum heredi tas in fi.vbi nō exoneratur qui restituit: sed dic q ibi suo nomine promisit credi toribꝰ:hic aūt vt heres ex hereditario noīe z ideo ha bet exceptiões easdē quas hz ꝺ actionē ex testō.vt. s. e.§.si qs sub ꝺdi.z.j.e.§.fi.
m Si enī incerta. habeas incerta.vt.j.patet.
n Sub cōditione.hac .s. si cum z cē.silis cautio sub ex cep.j.de dā.infec.l. p̄tor in prin. n Alij.s.filio z sic apparet q de dic incēta di cit: alias si certa statim a morte testatoris cederet: z sic illud solum tēpus inspi ceret.vt.s.t.i.l. si post i p̄n. z.§.fi.z.l.dies in prin.
● Exceptione.quibus enī excep. repellitur ab actiōe ex testō:z hic in stipulatōe vt.s.e.§.si qs sub condi.h.
p Cautum.patri efficaci ter:q licet sit ei actio:tamē exceptione repelli. vel di cant.s.filio nullo modo cū filio per patrem ei querere nolentem non acquirit.vt. s.de iure do.l.cum dos.
q Sed si forte.habeas nec si forte. cē.z to ta plane legitur.
r Sed z ipsis cauendū est sub condi. si tunc esset sui iuris:sic ecōtra di citur in parte.s.l.i.in fi.
s Quēadmodum.i. sicut.
t Sub diuersis.vel dicas vel p̄o.i.vl̄ dic diuersis q̄ sunt contrarie p obliquuz: vt lego ticio fundum si sei⁹ decedat hic ad mensē. Itē lego sempronio eundez fū duz:si ticius venerit bono niam post mensem:at vere contraria vt lego fundum ticio si nauis nō venerit ex asia hinc ad mensē.vt.j.t.i.l.huiusmodi z facit.C.de fi.instru.l.scripture.
u Duobus cauet.vt.j.s preto.stip.l.paulus.§.fi.z dic sub conditione ca ueri vt si vni teneatur alteri non teneatur:vt ar.s.c.l.i.in fi.
x Sed in vtroqz.s.quando legatum est duobus sub ꝓtrarijs conditioni bus z quando legatur existenti in aliena potestate.
y Hisdē psonis cē.i.si hr̄s:sed in vtroqz casu hisdē personis cē.dic q illi q fideiubent apud vnū fideiubebunt z apud alterz.vt.j.e.l.si duo al' est fz in vtroqz casu de psonis.i.de facto psonarum.s.doluz malum abesse.vt.s. l.in prin.z fa.ad hāc.l.j.t.i.l.etiam.§.i.z.j.de dā.infec.l.si filius.
z f Ex causa fideicō.puta per trebel.ad q.s.eo.l.i.§.non solum.
a p Postq̄ stipulatio.de soluendo aduenicnte conditione.
b Interim.i.dum heres captus est ab hostibus.
c Persona.pricipalis q̄ extincta tollitur accessoria.vt.j.de iure fisci.l.in fraudē.§.si principalis. Item excepto reo ꝓpetēs z fideiussori ꝓficit .vt s.qui satisda.co.l.si decesserit ar.ꝺ.C.de fideiuss.l.i.sed forte hoc ideo ē hic quia hec stipulatio habet naturam actionis ex testō.vt supra eo.l.i.in fi.
d Impr.euz heredē:z dic casū q fideicommissari⁹ vniuersitatis de tota vel de pte hr̄ditatis restituēde per treb.egit z obtinuit:sz hr̄s vict⁹ appel lauit:nunc singulares fideicōmissarij petunt ab hr̄de sibi caueri: certe sic ante sūiaz ita z nūc cauere debz al' trasser̄t possessio in fideicō.vniuersalē si ipse caueat fideicōmissarijs singularib⁹ vel dic planius q̄ fideicō. vni uersalis vel singularis pecijt fideicō.z obtinuit sz hr̄s vict⁹ appellauit q̄ pendēte hr̄s dz cauere victori sicut z ante sūiaz debuissz al' transser̄t pos sessio in victorē eoz q̄ petebant:sz z ille victor caueat de reddēdo si hr̄s obtineat:vl̄ ēt si hr̄s veller iterim cauere:z sm vtrāqz aptā lfaz:sz pe positioni ē ar.ꝺ.j.ti.i.fi is i prin.sed hec ꝓtrahebat heres:vel erat suspectus.

e Aduersarium.vniuersalē sm primum casū vel etiā singularez se cundū alium:z sic fit aliqd noui ap. pendente:sed nō est vez quia z ante poterat peti cautio vt subijcit. Recte.loquit auctor legis.
f Probo.vel nomen vel verbum.
g Doceret al' morar̄et.i.morā reciperet q̄ fit ꝺditionale in diē i mo ēt puz hz morāz vt.j. e.l. ēt hoc idem z post sententiā non oz ōmitti:ar.j.de re. tur.l. non solet z .s. e.l.i.§.plane:al' more ret:z dic si petitio fi deicō.moreretur.s.fi eri cautio.q̄ fit cōdi tionale vel in diē:uel etiā puruz vt dixi:z q̄ō subijcit dilata pe titiōe.s.cautiōis sm vtrūqz casum alij di lata petitiōe fideicō. singularis pp genera lem qōem de hr̄dita te.vt.s.de pe.he.l. di uus ꝑz primū q̄ō ho die ē immutatum vt C.de pet.here.l.fi.
b Qui ꝓuocauerit s.hr̄s.q.d.non pōt al signari rō quare nō.
i Si caueret aduer sarius.i.fideicommis sarius heredem non cauente seōz primuz vel dic aduersarius. i.singularis fideicō missarius vel vniuer salis hr̄di de redden do z hoc hr̄de ei nō cauēte.s.sm secundū z sm vtrunqz: z ita demum vt.j.§.posses sio autem cē.
k Cum alia.i.q̄uis alia cē.z no.duas diff ferentias iter rescrip tum z istud edictuz: vnde nascit hic itez. q hic p rescriptum cauet ille in quē trās fertur possessio l' sin gularib⁹ sm primuz: vel ipsi hr̄di:sm alīū casū q non fit in sim plici fideicō. singula lari.q si mittit hr̄de nō cauente ipe nulli cauet:sa est q p hoc edictum mittitur in possessione omniū rerum hereditatis vt hic subijcit z.j.q.ex cau.in pos.ea.l.i. sed p scriptū nō:nisi in res de quibus erat lata sniа:forte ei tm̄ dimedia hereditatis petebat.
l Non enim vere alia.enī cē.
m Vicaria.i.possessio.que vicem cautionis obtinet.
n Obtinuit.s.legatarius vel fideicommissarius: qui obtinuit in eo quod preceptū est ei caueri:z tamen non cauetur.
o Inducit.non tm̄ hr̄dem expleret.vt.j.t.i.l.si is cui in prin. z dic ꝓtor rome p̄ses in ꝓuincijs. p Si pretor.secunda differētia.
q Judicatum forte non tota hr̄ditas petebat per fideicō.sm pri mū z sm alium vnū singulare z sic est q̄ntitas ꝓ mensura debiti de clarati:qō est hodie ius cōe.vt.C.de bo.au.iudi.po.autē.q iurauit.
r Dicuti.adducit simile ad rescriptū edictum de coll'.q ibi oz ca uere emancipatus his q sunt in ptāte de ꝓferēdis:his que nō ꝓpa rent al' denegāt ei actiones hereditarie z trāsfertur possessio i frēs si mō ipsi cauerunt de reddēdo qñ cauebit sed si neuter cauet:seque stratio fit vt subijcit:caue tm̄ q aat ꝓpter iopiā nō cauet:z tūc mo dico tp̄e elapso fit dicta trāslatio si vero p cōtumaciā:tūc i cōtineti vt.j. de col.bo.l.cum emancipati.§.fi.z.l.i.§.si ratio al's .§. si frater.
s Bo.pos.vnde liberi.vt.C.de col.l.posthumo.
t Actiones.vt z dicta.l.posthumo.z.l.filie.z.l.filiam.
u Jurisdictioni.s.edicti de coll'.vt.j.de col.bo.l.cū emācipati.§.si.
x Cepit.frater emancipat⁹.z no.q̄ lz assimilet rescriptū ad hoc c dic.de col.differunt tm̄:q̄ pro scripto cauetur:z ēt ei qui cauere vo luit vt.j.pr.§.possessio cē.at per edictum de col.ei demum cauetur qui propter inopiam non pōt cauere vt hic vbi dicit nō potest.cē.

y Sed si nec.i.nec emãcipati suis nec ecõtra cauere possunt.
z Deponãtur.speciale sz regulariter ẽ ,phibita sequestratio ut.C.ỏ ,phi.sequestra.pe.l.i.ꝛ ibi no.
b Noluerit.i hoc differt ab edicto de col.ut modo notaui.
c Qui vicit fideicõ.vniuersalis nõ põt cauere herede etiã nõ cauẽ/ te legatarijs vl depo nit:uel ẽ restituenda iurisditio. i. dz fieri ius ut mittat legata rius i possessionẽ sm primũ sz sm aliũ re/ manet apud heredẽ: nisi sit suspectus: qꝛ tũc deponitur ꝛ hoc dicit hic.
d Si dies exhibue/ rit.nã nec transactio aliter tenet: ut.s. de transac.l.de bis.
e Cũ querebat. nõ habere spãle at cõe q libet ibi hz: ut. j. ad mũi.l.roma. sz certe ꝛ si spãle haberz pos set petere mitti i mu nicipiuz:ut.s.qui sa/ tisda.cog.l. de die. §. heres.
f Hereditas. vl ma ioꝛ ps hẽ.uel etiã ip sa res legata:noie cu ius petit satisdari:ut s.de iudi.l.de eo.ꝛ si susceperit.§.fi.h.
g Remittẽdus. etiã si heres prętẽdat ibi satisdare nõ posse cũ nullũ sit damnũ pas/ suruꝰ: cũ si nõ caueat mittit legatarijs pos. ut.s.de iudi.l. de eo. ꝛ.l.sz ꝛ si susceperit. §.fi.h.
b Permissũ.qꝛ te/ statoꝛ permisit. ut.s. ỏ rebus eo.l.i.§.si de functus.
i Habẽduz.no.de se questratione:ut dixi s.e.l.§.impatoꝛ i fi.§
k Si qũ fideicõ/ missi s. relicti: ꝛ dic casũ ꝙ testatoꝛ legauit annuum ꝛ ꝙ qꝛ heres soluere no/ luerit iudex taxauit. i.prefiniuit ut certaz ſũmaz daret qõ face/ re debuit:als legatũ ẽet nullũ:ut.s.de an. leg.l.si cui.ꝛ ar. C.de ac.emp.ꝛ.uen.l.fi tra ditio.ꝛ si qs si. uel al teri.cũ ,ppria.nũc ãt legatarius postulat sibi cauere ab herede ,p ea sũma danda:siue coꝛã eodẽ iudice siue co rã alio:certe petũtur fideiussoꝛes subaudi taxatiõe ciusdẽ iudicis q cognoscit sup petitione satisf.hoc aũt iõ dicit qꝛ nõ solũ pri⁹facta su/ it taxatio.cũ fuit petita fieri.sz ẽt si vnius fit alia taxatio.i. parifica/ tio fideiussoꝛ ad sũmã taxatã:uel dic annuũ certũ fuit legatũ ꝛ fiet taxatio sm ꝙ põt viuere legatarius tales sint fideiussoꝛes. ut ar.s. ad.l.fal.l.hereditatũ.nã cũ vita finiꝛ:ut.s.ỏ an.le.l.iiij.sz ubi ẽet sim plex legatũ nõ exigit tãta inqsitio ĩ taxãdo.ꝛ sa.s.i ius uo.ut.e.l. i.ꝛ g sa.co.l.arbitro.ꝛ.l.si ab arbitro.ꝛ.j.de v.sig.l.quotiẽs.§. locuplex.
l Admonẽdi.rebus publicis singularũ ciuitatũ:sic.j.de pub.l.sed ꝛ hi.§.preterea.ar.cõtra.j.de v.sig.l.eum qui.
m Intercedat.qꝛ ciuitas istituta ꝛ fideicõ.grauata est suspecta.
n Repꝛomissio.fiscus nil.ut.s.ti.i.§.si ad fiscũ pꝛiuatus satisdat. ut in prin.huius.l.ciuitas repꝛomittit.ut hic ꝛ sa.j.ti.i.l.municipio.
o Filio ticius.istitutus fuit rogaꝛ dare legatũ suo seruo vl filio t.ticio sub ꝙditione.nã si pure nõ ualeret:ut isti.de le.§.an suo sic ergo vbũ sub ꝙditione referꝛ ad legatũ:nõ aũt dicas pure sz sub ꝙditione institutũ qꝛ interim nõ satisf.ut.j.no.co.ti.l.si a te.

Sed si nec ipsi cauere possint vti liter ,pbatũ ẽ vix bonũ ab vtraqz pte eligẽdũ apud quẽ vt sequẽtes fructus deponantꝰ quiqz vtiles ac tiones a pꝛore datas exerceat .pos sessio aũt ex rescripto supꝛa relato nõ aliter ad eũ q fideicõmissũ petit trãsferꝛ:quã si cauerit tã ꝛ si maxie aduersarius[a] nõ p inopiã sz p pꝛu macią cauere noluerit[b]: sz si is qui vincit[c] nõ possit cauere vel res de/ ponenda vel iurisdictio restituẽda erit. Si dies aut ꝙditio ad lega ti vel fideicõmissi petitionẽ actionẽ differri dicaꝛ:ꝛ ideo satisdatio desi deret heres aũt p calũniã pstolari ꝙtendat ꝛ relictũ neget nõ aliter au diẽdus erit qui cauere postulat quã si scripturã quã relictã affirmet ex hibuerit[d]. Cum qrebat[e] vbi fidei cõmissi seruãdi causa caueri opoꝛ/ teat iperatoꝛ titus antoninꝰ rescri/ psit si domiciliũ rome nõ haberet heres ꝛ ois hẽditas[f] ĩ ,puincia eẽt ad satisdationẽ fideicõmissi nomie in,puincia fideicõmissarium remit tendũ esse:quare si heres in euz lo cũ cauendi gratia remitti desideret vbi domicilium habet: legatarius ãt ibi caueri postulz vbi ẽ hẽrditas non erit heres remittendus[g] idqz ipr. titus antoninus rescripsit qui bus litteris adiectum est ꝛ si bona iã distracta sunt vel testatoris pmis sum[h] vel concedente legatario pre cium eoꝛum fideicõmissi seruandi causa in depositio babendum[i].

u Alpianus.

Si quando in certa summa est fideicommissi[k] qui cognoscit taxa tione quoque fideiussoꝛes petun tur. Admonendi autem sumus rebus publicis[l] remitti solere satis dationẽ fideicommissoꝛum etiam si quando necessitas dandi interce dat[m] repꝛomissio[n] plane exigenda ẽ volũtati ỏfũcti statũ iri. p Au.

Filio[o] vel seruo sub cõditiõe p Si beneficiũ.videtur ꝙ nõ si.i.qꝛ:sic.s.de offi.ei⁹cui mã. ẽ iurisf. l.i.§.i. q Ipsis patri.a dño. r Sibi.i.patri ꝛ dño ad qõ.C.de lib.ꝛ eoꝛ li. l.si manumissus. s Cautiõi.s.nude siue fideiuss.sic.s.l.pꝛ.ĩ fi. hic tñ ẽ hypotheca ibi nõ sz hoc quõ.ut.j.de p.stip.l.pꝛoꝛi.ubi.nõ exigit pignus sz hic spãle:qꝛ releuaꝛ a fideiuss.ar.s.de iur.iu.l.cũ q.itẽ no.ꝙ eligitur via media:qõ dic ut no.i ar. p. s.de ne.ge.l.nescennius.i fi. Itẽ videt p.C.ad treb.l.iu bem⁹.§.i.ubi pater filio nõ satisdat:sz tñ hic cauet:ud hic i singulari fideicõ.itẽ et ibi rogatus erat filiꝰ rogãti hic nõ.itẽ ibi fideicõmissa/ rius erat ĩ ptãte rogati hic non.itẽ no.ꝙ ubi lex remit tit satisdationẽ tñ cauet nõ ergo ubi testatoꝛ remittit: ut.j.c.l.fi.qꝛ mitius ẽ pꝛeci um legis ꝙ testatoꝛis:sic.s. de ar.l.celsus.

Quz legatoꝛ.cessit ut habeat locũ actio ex testõ.

u Debeꝛ. nõ tñ ꝛc.ut.j.l. pri.ꝛ fa.s.e.l.i.§. si qs sub conditione.

In Non tñ. peti possint s. cũ effectu vere tñ cessit:ꝛ uenit dies sz.j. pri.casu ibi deberi ꝛc.cessit sz nõ uenit ut.s.ti.i.l.si dies.ꝛ.j.de v.si gni.l.cedere.quantũ autez hic differat peti:dic ut.j.de so.l.qõ dicimus.

Ja te.hereditatẽ.ali ꝙquin secus: qꝛ non adita hereditate nihil in te stamẽto relictũ ualz:ut.s.ỏ te.tu.l.si nemo.ꝛ.j.de p.ta. l.filiũ.§.sed cũ.ꝛ.j.ti.i.l.i.§ fi.ꝛ.l.se.ꝛ hereditatem non aditã regl'iter nemo trãs mittit:ut.C.ỏ ca.tol.§.i no.

z Et in rem.nõ in psonaz tantũ.ꝛ ideo teneꝛ heres tu us nõ solũ tu:sic.s.de pac.l si tibi.§.pactum.ꝛ.l. ꝛ here di.§.fi.ꝛ.l.idẽ in duobus.§ personale.ꝛ facit.j.t.i.l.i.§. non exigit.

b Discedere.qõ est ueruz si erat tñ missi:secus si iam habeat quasi i solutũ ex se/ cũdo decreto:nisi p in inte. re.ut.j.de dã.infe.l.si finitra §.itẽ videamus.ꝛ.§.postea aũt.ꝛ.§.si forte.b.ꝛ facit.j. ti.i.l.si pecunie.§.i.

c Licet.pstrue.lz ꝙditõ fuerit scripta in testa mento ut nõ petaꝛ ꝛc. ut le go tibi ticio.x. ut nõ petat cautionẽ dc legato pꝛestan do ab herede:nã modus ,p ꝙditione habeꝛ:lz qñqz fal lat.nt no.C.de his qui iub. mõ. fi.l.i. Itẽ si dixit lego ticio.x.si nõ pecierit cautionẽ:ut hac.l .patet.

d Mo videtur.fictione h.l. e Desiderauerit.puta petijt cautionẽ ab herede extra ius uel ĩ iure etiã litẽ pꝛestando:quo casu videꝛ petere:ut j.rẽ ra.ha.l.amp. Itẽ etiã si exegit:hoc tñ casu ꝙdicitur facta ab ignoꝛãte factũ uel ius:als nõ.ut.j.ti.i.l.i.in prin. f Conditione defectus. qꝛ nõ legitime tũc factũ ,p nõ facto ẽ:ut.C.si mã.ita su.ali.l.ea quidẽ.ꝛ.s.ti.ĩ l.ꝙ pupille. g Cautionis.s.cautionẽ de pꝛestãdo legata uel.i.id qõ in ꝙditione ꝙtinetur.i.cautione ipsa:ꝛ qõ dicit iure pub.s.legũ.ut.C.e.l.ij alij ĩ cautione fructuaria:ꝛ ẽ ratio ut no.C.e.l.pe.uel dic remitti ꝙditionẽ sz appositã remanẽte uolũtate nõ cauẽdi.qui.n.dixit ut si nõ caueat:vult nõ caueri:ut ꝛ.C.de ꝙdi.inser.l.ij.remanet ergo uolũtas nõ cauendi:sic.s. ad treb.l.mulier in prin.sic ꝛ al's ꝙditio tollit ꝛ legatũ remanet purũ: ut s.de ꝙdi.insti.l.que sub ꝙdi.in prin. h Segtur.legatariũ uel here/ dẽ.nã nõ satisdat heres. i Intelligit.immo purũ remanet quasi duo dixerint pure.s.lego ticio.x.item uero ticiũ petere satisdationez.

Ja quoqz.cui ab istituto est relictũ. l Institutione.p fraudez cũ possit adire ex testõ:sec⁹si adire nõ posz:ut.C.si qs.o.c.te.l. ij.

m Dittit.legatarius. n Vult.p edictũ.s.si qs om.ca.l.i. in prin.

o Ciuili.q; hereditas ex testamento adiretur.
p h Ec stipulatio.pure.ut.j.l.pri. q Certa.uel incerta:z postea subijcit de conditione lz Jo.illud habeat cancellatum.
r Hereditas.ptra.s.de vul.sub.l.ij.§.plane.z.s.ad treb.l.ita.§.a patre.z j.ti.i.l.is cui.§.si ab ipubere.sz hic nō de hereditate viuētis sz de cautione ē solicit⁹:ut.C.e.l. cū archi. z.C.ad tre.aūt ꝯ rogat⁹:est tñ ar.ꝯ etiā ad cautionē.j. de col.bo.l.i.§ si impuberi.
s Jus.ut nomē uel seruit⁹ ut insti.de le.§.cum autem.
t Diuus. supuacua q; sit euidens nō deberi ut dixit z sic no.s.de pcu.l. non cogēdum.§.fi.z.j.ti.i.l. si is a quo.§.i.z.s.de ar.l.non distinguemus.§.pe.sz ar.ꝯ.s de ne.ge.l.si pupilli.§. i. itē facit.j.de car.e.l.iij.§.cāe.z ad exhi.l.iij.§.ibidez.
u Tiā de pñti. i.pure. ut.s.l.pri.in prin.sz ꝯ.s.e.l.i.§.si cui i fi.§.sz ibi speciale ne inuitet aliqs ad malignāduz.preterea etiaz conditionale est ibi.
x Exceptio.i.susceptio iudicij.ut z.s.de pecu.l.q; de bet.itē ad hoc.C.ad turpil. l.fi,ar.ꝯ.s.de iu.l.si obitori
y Si z ab herede.ante restitutionē.
z Fideicō.post restitutionē qō fieri debuit:ut.s.e.l.i §.non soluz.
a Nō debuerit.ut ex post facto apparet:z hoc si totā restituit. Idez si quartā solā retinuit: ut.C.ad treb.l. fi.si aūt vltra quartā tūc tenet,p rata:ut.C.ad tre.l.iiij z cuz effectu remanet obligatus: sequr.n.ex hoc stipulatio naturā actionis ex testamento: ut z.s.e.l.i.§.si qs sub ꝯditōne.z.§.qui minorem.
b Utroq;.s.herede z fideicōmissario ,p parte que penes utrūq; est ut dixi.
c Ab intestato.puta codicil.sed qd in dona.cā mor. rū.idem si non fuit tradita a defūcto:cū eqparet legat[ut insti.de dona. §.i.
d Si duo.nois.q; quandoq; ꝯtingit:ut.j.,p le. l.,p le.z.s.si cer.pe.l.si cū.
e Et ipsi.fideius.z fa.j.de pcto.sti.l.paulus. §.i.z. s. e.l.sz ipsis cū suis concor.
f Teneātur.cū effectu:sed an debeātur legata. dic ut s.ꝯ le.ij.l.si qs suū.§. si int.
g Si ab vno acceperimus.s.simpliciter.
h His.uel habeas his cū aspiratione z dic.s.legatarijs z habeas deberi uel habeas is sine.h.z habeas debere cepit.s ,pmissor.z facit.j.de fideius. l.si quis ,p eo.§.si nūmos.z.l.amissi.§.fideiussores.z.j.rem pub.sal. fo.l.si postea.sed ar.contra.j.ad muni.l.luc §.pau.z sic diminuta parte diminuitur z onus:ut.s.e.l.i.§.qui minorem.
k Qui filiū.patrē eandēq; suū testatricis nomine seiū:z hic filius erat ex marito viuēte ut.j.patet.z no.q; pōt habere patrē collibertuz q; ambo fuerunt manumissi:ut insti.qui.ma.non pos.§.ca demum.
l Suo.s.aui materni. m Pater.qui est eius legitimus administrator:ut.C.de bo.ma.l.i. n Nō compelleduz.q; testatrix uetuit qō potuit:ut.s.e.l.licet.sz dicā cōpelli statim restituere:ut ar.s.ad treb. imp uel fiet sequestratio:ar.q; satis.co.l.si fideiussor.§ fi.uel prestāda est nuda cautio.ar.s.e.l.filio.lz ibi de patre rogato filio restituere:hic de auo materno
o Cauere.al's cōpelli eū cauere. p Testatricē.suppone:z retine priorē casū.h. q Pater.testatricis. r Reuerti.ex cā fideicō.
f Maritū.nomine filij ut apud legitimum administratorem.
t Remansisset.gaudet.m.q; hic extātibus filijs remanet dos viro.sz Jo.

qz ptor pñs salua eē vult" atq; ea q iur ciuili" ōbēt.idēq; aristōi placz
B Ec stipulatō z ī fi. I Dem. leicō.locū hz:siue pure[p] fideicō.sit flictū siue l'die certa l'[q] sub ꝯditōe l'si res aliq siue hrditas[r] siue ius[s] aliqō flictū ē. Diu⁹ pi⁹ quo qz rescrip.quotiēs euidēs res ē vt certū sit nllo mō fideicōmisso' locū eē p quā iniquū eē supuacua cautioni onerari hrdē. p Paulus.
E Tiaz de pñti[r] legato locuz hz hec satisdatio qm nōnll'as moras exceptō[r] iudicij hz. Di z ab hrde[r] īstituto legator satis accepit legatari⁹ z a tre.fideicōmissario[s] vtra qz qdē stipulatio ꝓmittet:sz exceptione tuebit hrs qz cauere ñ ōbuerit[a]:sz si ps hereditatis restituta sit ab vtroq; cauētū ē[b]. Etā si ab īte stato[c] debeat fideicōmissū locū hz hec stipulatio. Ulpi⁹.
P Si duo eiusdē nois[d] de legato ptētāt vtriq; satisdatur:nec onerari hrdē cum possit eiusdem fideiussores ad vtrāq; stipulationē adhibere:qz z ipsi[c] ñ onerāt cū futur sit vt vni teneant[f]. p Paul.
P Si ab vno ex heredibus legatorū satis accepimus[g] cū ab'oīb⁹ heredibus legatū ē: z si ps cohere dis accrescat ,pmissor in totū fideiussores tenet si solidū legatū bis[b] ceperit debere. f Leuo.
Q Ue filiū legitimū relinq̄bat patrē[k] eūdēq; collibertuz ex asse scripsit hrdē:fideiq; ei⁹ cōmisit vt qcquid ad eū ex hrditate ei⁹ pueniss set cū moreret restitueret filio testatricis nepoti suo[l] z hec vba adiecit satis a seio pfe meo exigi veto.q̄situ ē cū iste seius sbam suā dissipat: z veret pr fideicōmissarij ne iane fideicōmissū restituat.an ad satisdationē fideicōmissi nōie pr[m] defūcte ꝓpelli possit.rndi fm ea q̄ ,ponerent ñ ꝓpellēdū cauere[o]. Idez q̄sijt testatrice[p] apud marituz suū ex quo filiū reliqrat res deposuisse ñ exacta cautione depositionis an ea res pri[q] hrdi restitui debeat an vo qm emolumētū totius hereditatis ad filium defūcte reuerti[r] deberet apō[s] maritū remaneret[t] apud quē dos remāsissz.rndi q; mlt'eris mā/ sisset:nec q; ī dote fuisset restituēdū eē hrdi[v]. Tutor q z cohr's pupilli erat abñte pupillo cū āmonuerūt eus legatarij fidecōmissi noie ipse cauit[x] q̄situ ē an pupillū adultū fcz dāda sit vtilis actio.rndi dādā.

At in possessione le[y]. uel fideicō.

P Si qs cū vetit⁹[z] v Uel. eēt satis accepit[a]: an repeti satisdatio ista possit.vbi beres ꝓdicat liberationē:z qdē si sciens hrs idebitū[b] cauit repetere nō pt[c] qd eni si ignorauit remissā[d] sibi satisdatōez pt ꝓdicere[e] si vo hoc ñ potuissz remitti crediderit[f] nū qd ꝓdicer possit q; ius ignorauit:adhuc tñ benigne qs dixerit satisdationē ꝓdici posse[g]: qd deinde si cōmissa sit stipulatio fideiussores putamus exceptionē[b] vti posse an non: z magis ē vt vtant exceptione: q; ex ea cā intercessit satisdatio ex qua non debuit. Nō exigit[i] ptor vt p heredē fiet quominus caueat sz cōtentus fuit p legatariū vel fideicōmissariū stare quominus ei cauat q̄re si nō fuerit q; īterpellet cautionis noie hoc est is a quo legatuz fidei cōmissū ē omnino poterit legatarius vel fideicōmissarius in possessionem ex boc edicto mitti:quia vex est p eum cui caueri oportebat nō fieri quominus caueatur:non tñ satisdatio debet offerri legatario[k]: sed sufficit[l] siue desiderauerit z ei non caueatur siue ñ habeat[m] a quo satis desideret. Si debitori liberatio sit relicta non est exigēda cautio q;[n] habet penes se legatum q; pe si conueniat ex exceptione doli mali vti possit[o]. Ei cui legatum[p] solutum est cum cōstet non deberi de etiā error iuris nō nocet ut hic z no.d.l.cū qs.

dicit q; sic fuerat pactū.uel hic testatrix sic precepit.erat enim emancipata al's non poterat testari:ut.s.de dona.cau.mor.l.ram his.§. filius.z fm hoc nō obstat.C.so.ma.l.dos. u Heredi.ac.depositi. uel rei uē.ut.s.ti.i.l.firmio.§.i.no.uel etiā pet.here.q; debitor est hereditarius z possidet id ius ,p herede uel,p possessore:ut.s.de pe.here. re.l.nec vllam.§.fi.et l.qō si in diem.§.non solum.
x Tutor cauit.noie suo:z tutorio noie ,p pupillo:z fac.s.si qs cau.l.fi.z.C. ō admi. tu.l.cum quidam.
y Et in pos.leg. ꝛc. Sub.cauetur edicto pretoris.
z Si qs.cū uenit⁹ tus.a testatore quod fieri pōtuit:ut.s.ti.i.l.fi.z l.licet.
a Acceperit. satisdationē de legato pstando ab herede.
b Indebitū.i.idebite legatuz erat enim debitum.
c Nō pōt.sic.s.ō cōdi.inde.l.i.
d Remissaz. hic fuit error facti alieni.
e Cōdicere. ꝓdic.sine causa.ut.s.de condi.sine cau.l.i.vl'icerti que idē ē:ut e.tit.l. qui sine.
f Crediderit.heres z sic ignorauit ius.ē eniz ignorantia alia iuris:alia facti:ut.s. de iur.z fac. igno.l.i.
g Cōdici.posse. immo videt teneri cum effectu lz intponi nō oportuit:ut. s.fa.he. l.q erat heres.sz certe ibi tenet ex stipulatu ad id ad qō tenet ac.ex emp.siue sti pu.s.ad intesse nō ad duplū hic sine hac ,p missione fideiussor i nullo tenet nec heres ad eū dandū:uel refert remittit cautio a lege ut ibi aut a testatore ut hic:sic.s.ti.i.l filio.z.l.fi.uel ibi naturaliter uēditor tenet de cuictōne cauē do nō repetit cautio né:ut.C.ō iu.z fa.ig. l.cū qs.hic ne ciuilit nec naturaliter debebat caueri.ex quo testator remiserat vi/
b Exceptō
i Non exigit.ei legatario.
k Legatario.ad hoc ut in possessionē nō mittatur:sic nec heres legatario agēti iterdicto quoz le.ut.j.quoz le.l.fi.§.i.sic nec libertus operas incertas nisi iudicantur:ut.j.de ope.li.l.cū patronus i prin. sed ar.cōtra.C.de contraben.stip.l.magnā.z.C.de iure emphi.l.ij.§. pe.z.j.de no.ope.nuncia.l.stipulatio.§.i. l Sufficit.ad hoc ut fiat missio. m Non habeat.quasi ipsa hereditas debeat satisdare:z sic sufficit ad domū nunciari:sic.j.de no.ope.nun.l.de pupillo.§.ij.z.j.de dam.infec.l.iiij.§.abesse.z.C.de anna.excep.l.pe.
n Si debitori.cautio.non ergo fit missio si nō cauet ut faciat ad tisic dicā in alijs qui nō tenētur cauere quos no.s.ti.i.l.i.in prin.
o Arti possit.sic.s.de eo per quem fac.co.l.i.§.si reus. Itē z hz ac.ex testamēto:ut,acceptus liberetur:ut.s.ti.ij.l.cū sine.§.fi.
p Ei cui.non deberi utpote solutū:sed de quo tunc petit satisdari.

rū.forte ut nō reuocet heres:uel dic non deberi:utpote non relictuz uel sic relictū est:ut nullo modo ualeat ⁊ sic repetit ꝓdi.inde. ⁊ l.gatarius qui petit satisdari nō auditur:qz si non cēt solutū:⁊ ꝓstat nō deberi nō satisdatur:ut.s.ti.i.l.hec stip.in fi.

q Satisdationē.i.satisdationis postulationem.

r Dubiū. p ōlibera tionē factā ab hēde.

s Tūc.an adeatur.i. adita sit secus si cer tū est nō adita: ut.j.l ,pri.fm az.sz.h.dicit si ē dubiū sit adeūda uel nō: est tū spes q heres deliberat uel ꝓditio institutionis nōdum extitit: ⁊ tūc satisdaꝫ ut hic: si aūt nō est spes nec tū est repudiata: tūc obti net qō.j.l.pri. dicit. ⁊ sa.s.e.l.si a te.

t Nō deberi.ut.s. ō testa.tu.l.si nemo.

u Si aūt.banc ex pone.ut. s.l.,p ri.in fi.no.

x Fuisse. nec spes ē eam adiri.

y Si is a quo.of ferat cognitio nē hoc statim expōit ⁊ dicat cē.

z Hodie legatari⁹ i plorat offm iudi. ,p satisda.heres enīz ex cipiendo dicit hodie cē.⁊ sic torqz fit offi. iu.idē dicaſ si in cōti nēti posset hoc cōsta re:⁊ ita tēpus forma bo.arb.iu.ut.s. de iu re.de.l.i.nā hodie di cit ad euidētionē ini quitatē ostendā: si nō audiaꝫ heres hoc postulās.b.

a Possit.i. debeat.

b De satisdatiōe.ſ. qui fideiussores sūt idonei ⁊ q nō.nā ⁊ il lud exigit cāe cogni tionē:⁊ aliquā dilati onē:ut.s.q satisf.co.l. arbitrio.⁊.l.si ab ar bitro.b.⁊ puto banc cognitionem fieri ut plene ꝓstet de iurib⁹ legati.nā si ē legatuz purū ⁊ apparcat de beri statiz soluet coa ctus offi.iu. ⁊ hoc of ferre videt heres:si vo appareat nō deberi nō soluet:nec aliquo casu satisdatur.alꝫs si nō offerret hec cognitio ēt,p puro satisdaret:ut.s.t. i.l.ēt.si aūt ē ꝓditionale:uel i diē:⁊ appareat nō deberi:ēt si ꝓditio l' dies ueniat nec satisdabit.alioqn sic:ut.s.ti.i.l.hec stipulatio.ſ.fi. et fm hoc hec cognitio ē plena fm qd:⁊ sūmaria ſz qd qz cito expedit ⁊ ē extraordinaria.ſ.p offi.iu.itē qō dicit hic hodie cē.facit ad id qō no. C.de edic.di.a.tol.l.ij.⁊.C.loca.l.si qs ꝓduc.Itē ꝑ videt.C.e.l.i.,ubi nō cognoscit debeaꝫ uel nō:ſz ibi nō offert heres cognitionē ut hic ⁊ ideo nō plene sz sūmatim queriꝫ ut ibi dicit. a Hec nō.cogni tio.hec sūmaria. b Per calūniaz.exēpluz.s.e.l.i.ſ.pe.⁊.s. ti. i.l.hec stipulatō.ſ.i. c Sūmatim.sufficit ergo iurare legatari um nō petere aīo calūnie.⁊ no.casus in qbus sūmatim cognoscit:ut dixi.s.ad exhi.l.iij.ſ.sciēdū.⁊ facit.s.de pe.here.l.postq̄ in fi.

d Si ,pcurator.desideret q pōt:ut.s.ti.i.l.i.ſ.ſz ⁊ ,pcuratoribus.

e Nō habebit.ut ⁊.s. de satisda.l.i.nisi forte i duob⁹ casibus: ut.j.ō no.ope.nuṇ.l.qz in re.ſ.i.⁊.s.ad treb.l.qui ita.ſ.i.

f Exigēda.ut.C.de ,pcur.l.i.⁊.j.rem ra.ha.l.non solū.ſz quō cōmit tit.nī.ut.s. de ,pcur.l.pōpo.ſ.i. g Si semel accepit.no.sic.s. man.l.iter.ſ.abesse.⁊.j.de fideius.l.q satisdare.⁊ hoc si ex certa scia: secus si p errorē facit:ut.s.fo.ma.l.si cū dotē.ſ.si mulier.uel etiā iuris ut.d.l.q satisdare.⁊.s.q satisda.co.l.de die.ſ.si seruus.b.

h Onerari.sic.s. de procur.l.qui absentem.

Quane.equū.que enim de nouo emergūt cē.ut.s. de interro.act.l. de etate.ſ.ex causa cū suis ꝓcor.sed ar.contra.s. qui satisda.co.l. sciendum.ſ.pe.So.hic ,puisio hominis.petit:vnde restauraꝫ: ibi ,puisio legis perdita nō restauratur:ut.C.si aduer.ucn.l.i.alij dicūt q lz ibi desinat im mobilia possidere remanet tamē cautio iuratoria:nam saltim iurat q possidet imobilia hic autez ni hil remanet uel hic inopia te ibi nō allj q ibi in uendi tione tantū:⁊ sic preciuz re manet loco rei:ut.s. de pe. here.l.si rem.⁊ hic nihil re manet loco fideiussoruz: ⁊ facit ad.l.ustam.j.de dam.i fec.l.qui bona.ſ.de illo.⁊.s. de pe.here.l.si quo.ſ.i.⁊.C. de epi.au.l.si legibus.⁊.s. de condi.inde.l.iij.

i Si cui legatorum vel fideicō missoz noie non cauetur missus i possessionē nūquā ,p dño eē icipit nec taz possessio rez ei quā custo dia datur:neqz enī expellēdi here dē ius hz sz simul cū eo possidere iubet:vt saltē tedio ꝑpetue custo die extorqueat hēdi cautionē. Si alius dāni ifecti noie sit missus in pos.ali⁹ legatoz ſuādoz cā posse eū qui legatoz seruādoz cā i pos sessionē missus ē etiā dāni ifecti sa tisdare q si satisdederit nō alr dece dere de possessione debebit quā si ei fuerit cautū etiaz eo noie quo se damni ifecti obligauit. Si plures legatarij mitti i possessionē desi derauerit oēs venire debēt i possessi onē. Js.n. q ex cā legatoz pos sidet sibi nō alij possidet. alia cā ē cū crēditores rei seruāde cā mittūt in possessionē. Nā is q possidet si solū sibi sz oīb⁹ possidet. Qui prior missus ē legatari⁹ i possionē nō ꝑferet ei q postea amittit. Inter le gatarios.n. nullū ordinē obſuam⁹ sz simul oēs eqliter tuent postquā rei ſuāde grā creditores possidere cepunt legatoz seruādoz grā mis sus i possionē creditorib⁹ potior nō habet. Qui i pos. legatoz ser uādoz cā mittit i possionē gdē re rū hēditariaz oīo veniet:hoc ē ea rū āt q in cāz hēditariā manēt:ea rū q i cā hēditaria nō erūt nō alias mittit quā si dolo malo i ea cā esse desierit:nec semp:sz cā cognita

Bonoz āt appellatōe hēs cō prehēse videbūt:quaz ,pprietas ad hēdem pruet sz ⁊ si vecugales agri sunt ⁊ si qua pignora testatori data i eoz quoqz mittetur possessionē:sed ⁊ in partus ancillaz ⁊ fe

k Si cui nunq̄.nisi det ei i solutū qō dicitur esse fm decretū:tūc enīz fit domin⁹:ut ar.s.si ex nora. causa a.l.ij.in fi.ante autez est ut custos ut hic ⁊.j.qui. ex cau.in po.ea.l.cū legati. ⁊ de acq.pos.l.iij.ſ.fi.⁊ ius pignoris habet:ut.C. e. l.q legati.⁊.j.,p emp.l. missō.⁊ s.de pig.ac.l.nō est miruz.

l Nec tam.i.non possessio sed custodia ut dictum est.

m Jubetur.sic in creditoribus ceteris:⁊ i causa dā. infec.⁊.s. de dam. infec.l.si finita.ſ.si quis aūt. alia est tamē possessio heredis ⁊ legatarij:heres enīz uere possidet ⁊ vsu capit:lz legatarius est i possessione iure pignoris:ut.j.,p herede. l.ij.i prin. Sed quis pcipiet fructus.rū.ut.j.e.l.q legatoz.

n Heredi.i.ab herede sed ex car.missus possidet:ut.j de car.edi.l.iij.ſ. missum.

o Si alius. satisdare. hic uterqz erat missus : multo magis si ex causa dam.ifec. erat mittēdus:ut.j.de dā.i fec.l.prētor.ſ.cius rei. ⁊.l. si finita.ſ.si plures.

p Possessione. alꝫs decedere a possessione.

q Debebit.sic.j.e.l.ſ i possessione.⁊.j.de dam.infec.l. si finita.ſ.item videamus. ⁊.ſ.si iam.b.

r Si plures.omnes uenire:quibus petentibus non satisdatur.

s Non alij.possidet. quantum ad hoc.ſ.ut alij legatarij uelint sua auctoritate intrare in pos.non possunt nisi prius postulent.

t Creditores.ſ.conuentionales.

u Non sibi.sub.tantū sed omnibus.i.ad cōmodum omniū si ueniant infra biēnium presentes infra quadriēnium absentes.ut.C.de bo.au.iu.pos. l.si.⁊.j.de bo.au.iu.pos.l.cum vnus in prin.

x Qui prior.ordinem.qz eiusdem sunt ti.alꝫs secus : ut. C.e.l.si postq̄.et qui po.in pi.ha.l.ij.item no.de ordine non seruando:sic in aut.de mona. ſ si.ar.contra.C.de offi.pre.ur.l.fi.

y Postq̄ creditores.conuentionales:⁊ dic possidere.i.in possessione eē.

z Non habebit.sed posterior qz non sūt eiusdem ti.ut no.s.,pri.ſ. sz cuz hodie legatarij habeant tacitam hypothecam:ut.C.cōmu.de le.l.i. preferuntur chirographarijs:ut.C.qui po.in pi.ha.l.cos.

a Qui in possessionem hereditariarū.etiā omniuz:ut.j.quibus ex ca.in pos.e.l.i.secus cū fit missio ex rescripto principis:qz i eis de quibus ,erat iudicatum:ut.s.ti.i.l.postq̄.ſ.i.

b Cognita.ut.j.e.l.fi.⁊.j.e.ſ.sz non omnē.afficit rem ergo quocunqz ua dat:⁊ sic facit ,p eo qō no.C.de pi.l.iij.itē facit.j.e.l.si legatoz.

c Bonoz.proprietas ⁊ alia plura ut subijcit:quandoqz dictio bonoruz vniuersitatē uel hereditatē significat:ut.j.ti.i.l.iij.in prin.

d Vectigales.i.emphiteotici:ut.s.qui satisda.cog.l.sciendum.ſ.ij.⁊ facit j.de vbo.sig.l.bonorum.ſ.i.⁊.s.fa.her.l.item predia.

e Data.fa.d.l.bonorum.⁊.s.de peti.here.l.⁊ non tantum.

a Constat.facit.ſ.de re.e.l.magis.§.i. ut.d.l.z nō tantū. b Si duobus.in parte eius.ſ.qui nō satisdedit.
i Dissi.ſ.in parte eius q nō satisdedit.z hic est duplex littera:nā al's est z redderēt ei qui satisdedit administrationē rei.ſ.suę partis z non alteri us z sic in causa dam.infec.si plures sunt dñi domus ruinosę:ut.j.de dam. infe.l.i stipulatione.z.ſ.cōi diui.l.si quis pu.§.si damni z.ſ.de ne.ge.l.si cōes.alia ē missi legatarij impediēt eti am ei qui satisdedit rei ad/ ministrationē:z hec est pla nior ut subijcit.
k Suadendū consiliū. nō precęptū:sic.ſ.de rei uen.l. is qui.z fa.ſ.ad tre.l.ita ta men.§.q si duo.sed ar. con tra.j.de no.ope.nun.l.ante pe.§.quesitum.
l Si ab impuberis. here/ ditaria.ad ea enim possigit substitutio:ut istitu. de pu/ pil.sub.§ non solū.accursi.
m Aliuo.q nō dz qs esse sollicitus de hereditate vi/ uentis:ut.ſ.de pu.sub.l.ij. §.prius.nec dicitur vlla he reditas viuētis:ut ſ.de he re.uen.l.i.z no.ſ.tit.i.l. hec stipulatio.z fa.ſ.ad treb.l. ita.§.a patre.ar.cōtra.ſ.de here.uen.l.ij.§.sed illud po test'queri.
n Si heres non sit.ſ.de iu re ciuili.
o Successor.ut bo.pos.ad qō.ſ.ti.i.l.i.§.non solū.uel fideicōmissarius:ut.ſ.t.i.l. si ex causa.
p Dolus eius.ſ. talis suc cessoris per quē desinit res hereditaria esse:ut.ſ. e.l.§. qui in possessione:ut.j.e.l.si legatorum.
q Dolū.q lata culpa do/ lo cōparat:ut.ſ. depo.l.qō nerua.
r In necē.exigitur ergo re pectu certe persone:sic.j.q/ bus ex cau.in pos.ea.l.ful/ cinius.§.q si aduersus.z.§ illud.z.ſ.so.ma.l.etiam.§. licet.z.j.vi bo.rapto.l.ij.§. homines.
s Imperator.certis hic in cipit constitutio seu rescri/ ptum principis vsq illuc satisfationis zc. ubi icipit exponere.
t Si post. suba. si post zc. ad qō.C.e.l.circa.z.j.nevis fiat ei.l.si quis.§. pstitutuz
u Indeq.i.ex reb⁹ bēdis.
x Recepturos.ſ. legatari/ os: z quid de eis fiat dicit j.e.§.queri.
y Quoad.i. donec.
z Satisfiat.per solutionē: non per satisdationez:ut.j. pxi.dices.

t⁹ pecor. Itē i fruct⁹ eq oiomō le gatari⁹ z fideicōmissarius mittent sz z si rē alienā defūctus bona fide emerit i possionē ei⁹ mittēdū lega tariū cōstat[k]:nā z hec res i cā bēdi taria ē. Si depositа res apud de functū fuerat vel cōmodata locuz missio nō bz[s] qz nō sunt iste res be reditarie. Si duobus ex bēdib⁹ alter satisdare sit paratus :alter nō i ptē eius[h] missio locū bre dz. Diss si[i] itaqz legatarij ipediēt etiā ei qui satisdedit rei admistrationē:quare suadēdū[k] bēdi erit vt i assē satisdet ne admistratio eius ipediat. Si ab ipuberis[l] substituto[l] legata sint relicta:z ipubes decesserit missio ñ solū i ea bona q testatoris fuerunt vez ad ea quoqz q impubes acq/ siuit locū bēbit:nā hec quoqz bēdi taria sūt:viuo[m] aūt ipubere nz mis sio:neqz satisdatio locū bz. Si bis nō sit[n] a quo fideicōmissū relic tū ē:sz alteri⁹ nois successor°.dicē dū ē ut edicto locus sit:z dolus ei⁹ sit estimādus:sz z si bēdis bis sit q dolo fecit eq nocere debebit. Do lū[p] accipe ōbemus ēt culpā latā:sz nō oēm dolū[q]sz q i necē[r] legatario rū z fideicōmissarioz fact⁹ ē. Im perator anto.august⁹ rescripsit cer tis[e] ex causis etiā ipropria bona be redis legatarios z fideicōmissarios eē mittēdos:si post[t] sex mēses cuz aditi p tribunali fuerīt bi quoz de ea re notio ē: nec satisfactū ē. inde/ qz[v] fructus recepturos[x] quoad[y] vo lūtati defūctoz satisfiat[z]: qō reme diū suaret etiā aduersus eos[a] q ex cā fideicōmissi mora faciūt. Satis/ factionis[b] vbū lz latius pateat[c]: tñ ad exoluēdū legatū ferent. pinde z si remissa[d] sit satisdatio rescriptum locū bēbit: qz mora fit solutōi: sex aūt mēsium puto ptinuū tēpus nō possionū[e] cōputādū. Cessatū nō accipimus si pupillus tutorē nō ha beat:nec curatorē furiosus vl'ado lescēs.nā frustratorē nō dz huius/ modi psonis nocere q sūt idefense certe si bēditas[f] iacuerit aliquo tpe

hoc tps de medio trabēdū ē. Que ri poterit[s] an inuicē vsuraz bi fruc tus cedāt q[h] i fideicōmissis debent[i] z cū exēplū pignoz[k] sequimur id qō ex fructibus pcipit primū i vsu ras.moz sigd supfluū ē i sortez dz ipurari[l] gnimo z si amplius quā si bi debet pceperit legatarius exem plo pignoratīe actiōis z vtilis ac/ tio[m] ad id reddēdū dari debebit:sz pignora[n] qdē quis z distrahere pōt hic aūt frui tñ ° ei ꝓstitutō pmisit ut festinet[p] ad sniam. Qui legatoz fnādoz cā i possionē mittit[r] z fru ctus custodire z cetera debebit : z rō qdē est beredez colere agros ac posse fructus redigere:sz custodi/ re legatariuz fructus oportebit ne ab hīde ꝓsumant:qō si bis p fruc tus nolit cogere[s] remittēduz erit le gatario cogere fructus[t] z coactos cōseruare:animo z si tales sint fru ctus quos primo quoqz tpe[v] veni re expediāt vēdet quoqz legatario pmittendū est z preciū suare. In certis quoqz rebus bēditarijs mis si i possionez boc erit offiū vt vni/ uersas res bēditarias colligat z ibi custodiat vbi domiciliū[r] defūctus habuit:z si nulla domus[y] sit hītati onē ꝓducat vel horreū quoddā in quo res collecte custodiant: z pu/ to ita legatariū custodire res bēdi/ tarias debere:vt neqz bēdi auferā tur nz depereāt deterioresue fiant. Qō si ex ꝓstitutōe[3] quis i possio nē mittat.curādū ē ne vis[4] fiat vtēti z fruēti legatario:satisfieri volūtati defūcti sic accipit qz volūtati defū cti ex fructibus[b] vl'aliūde satisfiat[c]. Cōstitutio[d] aūt diui anto. ptinet ad eos oēs a qbus vtiliter fideicō missū relictū ē:quāuis bēdes ñ sint par eni vtilitas ē i[e] possessionē mis sus legatoz seruandoz cā si litem[f] eo noie[g] ꝓtestatus sit ñ añ ōcedere de possessione debet quā ei ꝓ lite[b] fuerit cautū. Dissus[i] in possess sionē si non admittat bz interdictū ꝓpositū[k] aut p viatorē aut p offici alē pfecti:aut per magistratus ītro

f Hereditas.iacēs.z no.qz iacēdo dicit currere tēpus qz tēpus labi tur vsqz dū heres adibit:z est hoc in rescripto:secus in edicto bu⁹ ti.ut.ſ.l.i.§.si exigit.z.§.fi.z facit cū eo qō est hic.C.de vsur.l.si par/ te.z.ſ.de vsur.l.pecunie.z.l.cū quidā.§.si pupillo.sed ar.contra.j.ō no.ope.nun.l.opis.z ſ.de nau.fe.l.fi.
g Queri potcrit.hi fructus q percipiun tur ex rebus heredis
h Que.ſ.vsure.
i Debētur. p⁹ morā ut.ſ.de le.ij.l.si quis seruo.
k Pignoz. quētio naliū.nam z hic ē pi gnus pretoriū.acc.
l Imputari.sic enim sit in quentionali:ut C.de pi.act.l.i.z.ij.et hoc si dies cessit: al's seruat ex edicto. ut.j e.§.qui legatoz.
m Actio.ſ.pigno.sic enim est i quētionali ut.ſ.de pig.ac.l. quā uis.z.l.sequen.
n Sz pignora hec. scz conuentionalia.
o Tantū ei.ut.ſ.de le.i.l.filiussa. §.idem princeps.
p Festinetur.heres uel dic legatarius.
q Ad siniaz.ſ. dandā de soluēdo legato:vl' dic sentētiaz pstituti onis que est ut satisfi at:ut.j.e.§. satisfieri.
r Qui legatoz. mit titur ex edicto preto ris sz superiori.§.lo/ quit cuz fit missio ex cōstitutione: siue re/ scripto principis sm h.idē tñ dicā fieri de bis fructibus quod de illis dictuz est.
s Nolit cogere. al's ē in textu colere:al's co/ gere z tūc dic.i.nolit colē agros. z sic nec fructus coget.i.con/ gregabit.
t Cogere fructus.i. colere:z sic cogere.
u Primo tpe.stari qz sunt collecti qz nō pñt seruari:ad qō est j.de uen.in pos.mit.l i.§.itē si periculum.z de car.e.l.sed si is.§. quot.z.ſ.de mino.l. z si sine.§.i.z.C.ō ad mini.tu.l.lex que i fi.
x Domicilliū. qō ē ubi maiorem partez
y Nulla dom⁹. sua
z Ex conditione.posita.ſ.e.§. imperator. que est de rebus heredis post.vi.mēses.
a Ne vis.ut.j.ne vis fiat ei.i.si qs.§.pstitutū.z sic si heres uellet colere nō audiet isto modo qō est secus in supiori casu. Itē in alio differt pstitutio ab edicto: ut no.ſ.§.cessatū in fi.§.
b Fructibus.ut z.ſ.e.§. queri.
c Satisfiat.hic exponitur vbuz positū in constitutione.ſ.e. §.impe rator.h.
d Constitutio.que est in.§. imperator.
e Utilitas.est ergo idem ius:ut.j.de vbo.obli.l.a ticio.
f Si.i.quis.
g Eo nomine.i.p legato petēdo ab herede.h.
h Pro lite.i.p expensis litis uel p alijs factis occasione rerum in quas missus est:ut.ſ.e.l.§.si alius.z.§.qui legatoz.uel p lite.i. p eo qō est in lite.ſ.p legato:z dices cau.i.satisfa.ut.j.e.l.si pecunie.§.i.
i Dissus.i.mitti iussus.
k Propositū.ne vis fiat aut zc.ſ. si magis uoluerit z hoc bz locū siue ex hoc edicto siue p pstitutione

fortunarū habuit:ut.C.de incolis.l.ciues. uel testatoris.

imperatoris fiat missio: ꝛ ē hoc interdictū, phibitoriū ꝛ restitutoriū ut. j. ne vis fiat ei. l. si qs missū in prin. ꝛ §. i. ꝛ §. ij. ꝛ facit. j. de dā. ife. l. si finita. §. pene. ꝛ l. dāni. §. nō solū ꝛ de no. op. nū. l. ptor. §. deide. h.

l Missio. ex ꝓstitutione sub. nā aliud est ꝑ edictū ptoris: ut. j. e. l. §. si ticio. ꝛ dixi. s. e. §. q legatoꝝ. m Legatū. sibi. n Et rogatus. s. restituere.

o Si ticio fuerit. puta. x.

p Legatarius. ticiꝰ

q Nō det. s. sẽproni

r At magis. i. ꝙ cōtrariuꝫ.

s Persecutionem. contra heredeꝫ.

t Ut is. s. sẽproni

u Ticius. legatariꝰ

x Cum. ticium.

y Inuicē satisdare. idest sẽproni vl' tradere. x. ꝛ recipe satisdationeꝫ a sẽproni de reddēdo: si sua cōditio deficiat: ut ꝛ superiori. §. ꝛ fa. s. ti. i. l posteꝙ. §. i. sꝫ ar. ꝓtra j. de dam. ifec. l. q bona. §. si qs qꝝ. ꝛ s. de eden. l. si quis ex ar. §. phibet.

z Neqꝫ fideicom. s. nomine.

a Satisdet. a fideic.

b Ut ꝛ ipse. fideicō missariꝰ legatario ca ueat. s. qꝫ reddet i de fectū sue ꝓditionis. s. si existeret cōditio legatarij: ꝛ sic ē in littera ut ꝛ ipse hoc ca ueat: sed quō reddet qō nō hꝫ: habeas ergo in littera: ut etiaꝫ ipse legatarius: nam lꝫ caueret heres: nihilominus ꝛ legatariꝰ.

c Vandaꝫ actionē. ex stipulatu.

c Persecutō. p acti nē utilē ex testamēto

d Solutum. s. legatario.

e Eius. s. legati nō fideicōmissi.

e Legatario. ō reddēdo cū legatariꝰ nō caueat: ꝛ fa. s. ti. i. l. i. §. si. x. cū se. ꝛ s. ad exhi. l. iulli §. si tibi. x.

f Si pecunie vsufru. i. quasi: ut i sti. ō vsufr. §. ꝓstituit

g Satisdaretur. a legatario ꝑ qō videbatur ꝓprietas legata. nā cautio ꝙsueuit eē apud heredē loco ꝓprietatis: ut. s. de usufr. ea. re. l. ij. in fi. alij dñt qꝫ phibuit utrū qꝫ. s. cautionē de legato prestādo ab herede ꝛ de restituēdo ut primū ualeat scōꝫ ñ.

h Satisda. de restituenda tanta pecunia si moriatur aut capite fit minutus: ut. s. de usufru. earū re. l. in stipulatione. i Nisi detur. i. satisdet heredi: ꝛ sic no. qꝫ nō pōt remitti hec cautio. sꝫ illi quā heres ꝑstare dꝫ sic: ut. C. e. l. scire. ꝛ ibi ē ratio. ꝛ. s. ꝛ. i. l. licet.

k Qui fideicō. nō mitteretur. i. nō fieret missio ꝛc. ꝛ fa. s. ꝛ. i. l. si legatarij. ꝛ l. posteꝙ. §. impatoꝝ. sꝫ i casibus differt: qꝝ prius postulat mitti in municipiū: nō post: nisi possessio fuerit data sine culpa heredis: ut s. q satisda. co. l. de die. §. heres. ꝛ §. se. Itē postea pōt fecisse expēsas quas recupat anteꝙ discedat: ut. s. e. l. is cui. §. si alius cū suis ꝓcor.

ducendus ē in possessionē. missio aūt locū habebit non tm̃ si quis id ipsū ꝙ legatuꝫ ē rogatus sit verū ēt, si quid ex eo vl' pro eo restituere fuerit rogatus. Si ticio pure legatū fuerit: ꝛ fidei eiꝰ ꝓmissū sub ꝓditione vt sempronio restituat nō iniqꝫ ptorē statutuꝫ Julianꝰ scripsit: si anteqꝫ legatū ꝙsequatur legatarius fideicōmissi i ꝓditionalis satis non det: qꝰ vt magis sẽpronio det legati persecutionē vt is legatario satisdet. deficiente ãt ꝓditione reddi decē sempronio sed ꝛ si accepit ticiꝰ ab herede. x. equū eē: iuli. ait cogi eū inuicē satisdare aut ipsa. x. tradere ꝛ sẽpronium ticio cauere ꝛ hoc iure vtimur. id. n. ꝛ marcel. ait quid ergo ꝛ si legatū sub ꝓditione sit relictū ꝛ fideicōmissū nꝫ fideicō missi noie satisdet equissimū erit fideicommissariū noie legati satis accipere ab hrde: si legatarius non caueat. s. vt ꝛ ipse legatario hoc caueat: qꝫ si iam accepit legatariꝰ ab hrde satis ōcernēdū erit ex ea satisdatione magis fideicōmissario quā legatario dādā actionē i eū. s. casū quo fideicōmissi eius ꝓditio extitit ipsius ēt legati ꝙsecutio dāda erit fideicōmissario: si nōdū solutū est ꝛ ꝓditio eius extitit. s. si fuerit fidei cō. patus cauere legatario.

f Si pecunie nūerate. l Alia. vsufructꝰ legatꝰ eēt ꝛ i testō cautū ne eo noie satisdaret: ꝑprietas quiō non ē legata: sꝫ legatario nō est remittendū satisdare: ꝛ vsufructū pecunie hēre ꝛ procedendū ē in hac ꝓpositione: sed ille ptoris erūt ptes: qꝝ nisi satisdet: agi cum hrde non poterit. Qui fideicommissi fuādi cā i possionē missus ē nō prius de possessione ꝺcedet dꝫ quā ei fideicōmissū solutum aut eo noie satisdatū fuerit. nā qō id si integra re fieret i possessionē nō mitteret id cū offert discedere a possessione debet. m Arcia.

Cum vēter i possessiōe ē nullꝰ legatoꝝ fuādoꝝ cā i possōe eē pōt. p Papini. Si legatoꝝ satis ñ dat: restituta hrditate i eaꝝ quoqꝫ reꝝ possessionē legatarius mittendus erit q dolo malo eius cui restituta ē he/

l Cum uenter. i. mulier nomine uentris. l Esse. pōt. ꝛ ē ratio qꝝ nato posthumo rūpitur testamētuꝫ: ꝛ sic legatū nullū hoc nō valet. qꝝ ꝛ herede deliberāte fit missio: ꝛ tamē poterit esse nullū: ut. s. e. l. i. §. fi. vel est ratio fauoꝝ uētris cui fauet: ꝛ al'. ut. s. de sta. ho. l. qui in utero vel tertio qꝝ misso uentre in pos. curatoꝝ datur bonis: ꝛ sic est consultum legatarijs ꝛ creditoribus: ut. j. de uen. i pos. mit. l. i. §. quo. ꝛ §. mulier. ꝛ §. eligere fm h. sed hoc nil ualet qꝝ ꝛ per heredē est consultū ꝛ tamē satisdat. Item quid dices si est facta missio ex causa. Rñ. idē qō hic maxime qa sperat ꝓtrouersia ō hereditate vniuersalis: cui nō debet fieri ꝓiudicium: que ratio tamē hodie cessat. ut C. de pe. here. l. fi. in prin. et §. i.

m Legatoꝝ. s. nomine

n Non datur. a trebel. successoꝛe: ꝛ fac. s. e. l. is cui §. qui in pos. ꝛ §. si heres. et s. tit. i. l. etiam. §. i. ꝛ. l. sed si ex causa.

o Hereditate. per trebel.

Etiam. facit. s. ti. i. l. i §. plane. ꝛ. l. etiam.

q Cum sub conditionib. ꝛ facit. s. ti. i. l. sed ꝛ ipsis cū concoꝛ.

r Si inutiles. al's si nulle: al's si inutiles: qō tantūdem ualet. ut. s. qō cuiusqꝫ vniuer. no. l. i. §. pe. cū concoꝛ.

s Res. coꝛporales.

t Heredis. nisi post. vi. mēses ex constitutione antonini: ut. s. e. l. is cui §. ipatoꝛ.

u Ipsi. legatarij. ꝛ est sic. j de re iudi. l. a diuo pio. §. i. ꝛ §. sic quoqꝫ. ꝛ. s. qō cuiusqꝫ vni. l. ciuitates.

x Si fideicōmissoꝝ. Verius est. sic. C. de pigno. l. si ꝛ antē. ibi posita. et s. de pecul. l. ex facto. §. plane si ex repu. ꝛ de tribu. l. ꝑ curatoꝛis. §. sed si dedi. h.

y Persecutio. i. actio i rē que ꝓtra quēlibet tenētem datur: ut. s. de rei uē. l. officium. sꝫ an actio ex testamento datur: ꝛ videt qꝫ sic. ut. C cōia de le. l. i. ꝛ ij. ꝛ. s. ti. i. l. i §. plane. ꝛ. l. is cui. §. fi. h.

z Ex eadem causa. s. legatoꝛum.

a Non potest. talis missio ut ꝛ. C. cōia. ō le. l. fi. §. sināt ꝛ auten. in pi. posita.

b Si rei. missus. in omnia bona: ut. j. e. l. quāuis.

c Heredis. secus in hereditario: qꝝ prefer mihi: ut C. de iudi. delib. l. fi. §. sed ꝛ si legatarij: ꝛ facit ad. §. prīcipium huius. l.

d Municipio. fideicommissuꝫ vniuersale: ut. s. ad treb. l. omnibus. ꝛ singulare: ut. s. ō le. i. l. si heres §. i. ꝛ. l. ciuitatibus.

e Si nō caueatur. a municipio instituto herede uel successoꝛe per trebel. alicui singulari legatario. f Municipes. si ipsi debeant legatuꝫ.

g Ipsos. cū eis est legatū. uel ipsi mu. h Assecuturos. s. possessionem qꝝ vniuersitas facile ꝙsentire nō pōt: ut. j. de li. vniuer. l. i. cū concoꝛ.

i Actoꝛ. uel seruus. ut. j. de acqui. pos. l. ij. ꝛ. s. qō cuiusqꝫ vni. no. l. fi. ꝛ ad trebel. l. ita tamen. in principio.

q Quāuis. omniū bonoꝝ. ut. j. qui. ex cau. i pos. e. l. i. ꝛ fa. s. si qs om. cā te. l. ꝛ si nō totā. ꝛ. l. se. ꝛ se. sꝫ ar. ꝛ. s. de dolo. l. si oleū i fi. ꝛ. l. se. ꝛ no. qꝰ de alia missione i rē loqtur. C. cō. de le. l. i. s. i ipsā rē legatā ꝙ hic dicat.

l Q Ue legatorum.si filia.ſ.defuncti legataria eſſet miſſa: ꝛ ſic de alijs ſequentibus.accurſius. m Neptis.ex filio uel filia.idem in pronepte ſiue ſit ex nepte ſiue ex nepote.

n Uxore.ſ.defuncti:ſed quidã dicunt de filia heredis:duz dicit filia neptis cẽ.ꝛ ſic de alijs qõ nõ placet qz dicit nec nupta ſit qõ ad vxorẽ heredis nõ poteſt referri. Sed quid dices de maribus deſcendẽtibus.Rñ.nõ idem: qz nõ ſunt vite obſequioris uel debilis ut femine: ar.ſ. de tranſac.l.cũ hi.§.ſed ꝛ ſi pſonaruz ꝛ patet qz in multis ſũt alterius ꝓditionis q̃ mares.ut.ſ. de ſta.ho.l.i multis.itẽ quid dices ſi ſit alia femina ꝺ liberis: videtur idẽ cũ eadem ſit ratio: ergo idẽ ius:ut.ſ.e.l.is cui §.conſtitutio.ꝛ ar.j. de cared.l.ſed ꝛ ſi is in prin.ꝛ.§. an autẽ.ꝛ de uen.i poſ.mit. l.ubicũqz.§.i.uel forte aliꝺ in remotionibus:ar.C.de q̃ ſtionibus.l. diuo. extranei autẽ omnia debent ſeruare ex edicto ꝛ nihil diminuere etiã cauſa ueſcendi: ut.ſ. e.l.is cui.§.qui legatoz. vl' in legatis ꝛ vſuris cõputare ex cõſtitutione: ut.ſ.e.l. is cui.§.queri.ꝛ ad hoc.j.ꝺ car.e.l.de bonis.§. qui pupil'.ꝛ.§.non ſolũ.itẽ eſt hic ar.q̃ vxor infra annũ a tẽpore mortis viri ſit alẽda: qõ dic ut no.C.de rei vxo. ac.§.cũ autẽ hic autem alio caſu loquitur quando.ſ.eſt vx.in poſ.cauſa legati. itez facit ad.l.ſ.de inof.teſ. l.ſi i ſtituta.§.de inofficioſo.ꝛ.C de or.cog.l.ſi.

o Alterdũ.regulariter enim eſt ꝓtra. ut.ſ.e. l.is qui.§.in poſ.ꝛ.§.ſz non omnem.

p Locũ religioſum.inferẽdo in ſuũ locũ ſit nullius:ut inſti.de re.diui.§.nullius.ꝛ deſinit poſſideri. ut.j. de acqui.poſ.qui vniuerſas.§.i.ꝛ ſic deſinit eſſe in cauſa hereditaria.

q Permiſſũ.exponit publice.ſed certe imo videtur per pontifices etiaz ſine prin.ut inſti.de re.di.§.ſacre.niſi ſit locus publicus:ut.ſ.de re.di.l.ſacra in prin.ſz dices hic ſpeciale cũ alij preiudicet uel illas itellige ſm iſtã.

r Non in fraudẽ.ſi autẽ in fraudẽ ipſo iure nõ ualet:ut inſti.q ma.nõ poſ. in prin.fuit ergo dolus quo ad legatarios,put i prin.patet.j.nõ ergo quo ad creditores ꝛ eſt ſpeciale his caſibus.alij dicũt factã manumiſſionez in fraudẽ vnius legatarij alterius nõ:ut ille mittatur in cuius fraudẽ fit alter nõ:ut ar.j.ex qui.cau.in poſ.c.l.fulcinius.§.q̃ ſi aduerſus.qõ nõ placz qz libertas tenet ut hec.l.dicit.itẽ no.hic ar q̃ legatarius nõ eſt creditor: ut.j. de ac.ꝛ ob.l.is cuius.ꝛ.ſ.e.l.is cui.§.ſi plures.itez ad totũ ti.eſt ꝓtra j.q̃ in frau.cre.l.pe.§.i.ubi ꝓditionalis creditor nõ mittitur in poſ. ſed illud in quentionali.ꝛ eſt ratio qz iſte qui de lucro certat plus timet heredem ne reſiſtat:q̃ ucrus creditor.

s De bonoz poſſeſſionibus Dictũ eſt de ſucceſſionibus ex teſtamẽto ꝺ iure ciuili vniuerſalibus ꝛ ſingularibus.ſequit de his q iure prętorio ſuccedũt:ſic.ſ.de bo.poſ.here.pe.l.i.ꝛ qz hoc fit per'bon.poſ.ideo de his primo dicit in genere:poſtea per ſpecies.

t Bonorum admiſſa.que olim etiã cum ſolẽnitate ꝛ dicebaꝫ decretalis: qõ dic ut.j.l.iij.§.ſed ꝛ ſi nemo.hodie non: ut.C.e.l. penulti.ꝛ vlti.

u Incõmoda.qui iuris ſunt ut actiones:ut.C.de iure deli.ſi ſoror.ꝛ nõ facti:ut.j. de acqui poſ.l.cũ heredes.ſic.ſ.ad trebel. l.facta.ꝛ.C.vnde le.l.non hoc. Item hec ſunt uera in bo. poſ. que tribuũt ius que ſunt.vij.due ex teſtamẽto.ſ.ſm ta.ꝛ cõtra ta.quattuor.ſ.ab iteſtato: vnde liberi:vnde legitimi uel'agnati:vnde cognati:vñ vir ꝛ vxor. Itẽ vij.extraordi.ut inſti.e §.ſũt autẽ.ꝛ.§.ſeptima.at tres ſũt que nõ tribuunt ius ut carbo. Itẽ uentris.itẽ que datur filio emãcipato gratia agnoſcẽde litis de qbus hic nõ dicit.nã prime cũ cauſe cognitione dantur iſte nõ ut dices.j.e.l.iij.§.ſi cauſa.

x Itẽqz dominiũ.utile.nam directum ſolus heres habet:ut.ſ.de mi.l.ꝛ ſi ſine.§.ſed q̃ papi.ibi q̃ ꝛ ait ꝛc.hic ãt nõ heres:ſed loco heredis eſt:ut inſti.e.§.quot.ãt.ꝛ.j.l.,pxi.que huic cõtinuatur:ut.j. de re.iur.l.prętor.

y Coniuncta:ut.j.l.iij.in prin. ar.contra.ſ.de iure do.l.mulier.b.ſed ibi in contractu.

z In omnibus.fere ſubaudi.ut.j.l.iij.§.inuito.ꝛ.§.acquirere.az.

a Alice heredũ.non autẽ uere ſunt heredes:vnde non habẽt pe.here directam ſz utilẽ uel bo.poſ.itẽ utiles actiones hereditarias ciuiles tamen remanẽt:ut no.ſ.de bo.poſ.here.pe.l.i.ꝛ. ij.

b Bona aũt.que dictio includitur in hoc vbo bonoz poſ.

c Plerũqz.ſic.ſ.ad trebel.l.nã q̃ in fi.ꝛ.l.ſi legatu.§.ſi quis.et j.quoz bo.l.i.§.i.ꝛ.j de vb.ſig.l. bonoz.ꝛ l.ij.ꝛ.ſ.de pe. here.l. itẽ uenit.§. ait ſena tus.his.n.legiꝫ bona ꝛ hereditas idẽ ẽ quantũ ad effectum.

d In hoc loco. alis nõ ſed ea tñ que ſũt ſine incõmodo: ut.j. de v.ſig.l.bonorũz.ꝛ l. ꝓprie bonorũ. ꝛ.l. ſubſignatuz.§.bona.

e Bonoz poſ. pro vna dictõne ponitur bo.poſ.nec.n. idem i poſ.bo.ꝛ bo.poſ.

f Magis. electiue nõ cõparatiue: ſic.ſ. cõ.di.l.ſi conuenerit. Idẽ in alijs que i iure ꝓſiſtunt:ut inſti.ꝺ rebus cor.uel incorpo.l.i.

g Labeo ait.ut.ſ.ꝺ pe.here.l. hereditas.

h Bonoz.ius p ſe. dic prętorii nõ ciuile:ut differat ab hereditate: ꝛ ſic nõ ob.j. de v.ſi.l.nihil aliud. itẽ dic ius ꝓpter qõ ſequimur nõ quo ꝓſequimur ad differetiã bo.poſ.pe.hẽ.ſic.n.ñ eſt inſtrumẽtuz agendi:nec enim dicit ago. bo.poſ.vnde liberi l' alia:ſz ago. pe. here. utili:uel alia actione hereditaria propter bo. poſ. vñ liberi q̃ agnoui:ꝛ hoc etiã patet qz cõpetit poſſidenti ut ſubijcit retinendi ꝛc.ꝛ.j. de ꝓtra.ta.l.ꝛ ſi preteritus.ꝛ.j. de ſe.ta.l.i §.ſi ſub.ꝛ ar.ſ.de in offi.te.l.papi.§.ſi filius.qõ nõ eſſet ſi eſſet inſtrumẽtuz agẽdi:qz nulla actio datur poſſidẽti:ut.j. uti.poſ.l.i.§.interdictũ.ſz ſi aguoui bo. poſ.vnde liberi ꝓbando me filiũ ꝛ alius ueniat ut agnoſcat vñ agnati ꝛ ꝓbet me nõ filiũ an auditur:ꝛ videtur q̃ nõ poſtq̃ habui decreti

n Pretoris.ſ.mortui.ꝛ hec dicit edictalis:ut hic:alia ẽ decretalis: q2 viuo pretore decernit de qua habes.ĵ.de ſuc.edic.l.i.§.decretalis. uel dic ꝙ vna ẽ edictalis:ſz nõ hz effectũ niſi decernat iudex dicẽdo: decerno eũ i bo.poſ.ſicut dicit in reſciſſoria:ut.C.qui ex cau. ma.l.fi. ſz hodie iudicialis põt:dicit que olim dicebat decretalis:ut no.s.l.i in prin.

o Vari. ſi modo.re ſtringit in filio ad te ſtamentariaz mñ: qa ſi inteſtatus decederet pater iure peculij ce cupat etiã caſtrenſe: ut.ĵ.de caſtrẽ.pe.l.ij.

p Vel quaſi. ó utra q3 põt teſtari:ut.C.ó inof.te.l.fi.

q Dubitatio eſt. q2 fingit mortuus ante captiuitatez.ut. s.de vul.ſub.l.lex coꝛ.

r Acqrere qs. liber hõ. paterſa. ꝛ maioꝛ trv.an.ut dices.ĵ.e.l ſeruus.

ſ Per aliũ.ſ.procu ratoꝛẽ q habebat li berũ ꝛ generale man datũ:ut.ĵ.de ſo.l.vo. ꝛ ar.s.de admi.tu.l. ſi duo.ſz hic exigitur ſpeciale: ar.s.de acq. here.l.ſi qs mihi bo. §.iuſſum.ſz illud i he reditate ciuiliter ac quirẽda ubi ẽt iuſſus dz precedere ut ibi: qõ hic nõ eſt neceſſe: ut.s.ad treb.l.ſeruo. in prin. Itẽ cõtra.s. de acqui.here.l.pau lus.ſed ibi in heredi tate que nuda uolun tate acqritur ꝛ ſic ſta tim ex quo ꝓſtituo ꝓ cur.ſum heres: ꝛ ita nil hz facere ſed hoc opus eſt cauſa peti.

t Quin nõ.i. nõ cõ petat.ut ꝓbat ſtatim ꝛ.s.de acqui. here.l. ſi quis alicui.ꝛ.ĵ.reꝛ ra.ha.l.ſi is.ꝛ.l.bonoꝛ.

u Non trãſeat.no.non agnitam nõ tranſmitti:ut ꝛ.C.c.l.mãcipia.ſed cõtra.ĵ.de õ ta.l.illud.§.ſi quis ꝛ.§.ꝙ maxime cũ.l.ſe.ſz ibi duo ſunt ſpeciales caſus:ut patet ibi rõ: ꝛ eadẽ ratione ẽ ſpeciale.ĵ.de car.edi.l.ſcriptus.ꝛ.s.de acqui.here.l. uentre que ſũt ꝓtra. Itẽ non ob.d.de acqui.here.l.pãtonius.ſed ibi iure in inte.reſti.petit heres:nõ cõi iure ut ꝛ ibi dicit.item ꝓtra.ĵ.de ſuc.c.l.i.§.qbus.ſz ibi defertur ſequẽti gradui:nõ heredi primi gra dus. Itẽ ſic eſt in hereditate de iure ciuili:ut nõ adita nõ trãſmittat niſi in caſibus:ut.C.de cadu.tol.§.in nouiſſimo.

x Habitur.que ius tribuit.

y Pro tribunali.ſ. de iudi ce ſedẽte:nõ de plano:vnde cũ cauſa cognita:ꝛ p of.iu.detur nõ põt delegari.ut.s.de offi.,pcon.l.nec quicq̃.§.i.ſecus in his que nõ tribu unt ius:ut carbo.ꝛ uẽtris:quoniã de plano dari poſſunt ſi ſemiple na cauſe cognitio iterucnit:ut.ĵ.qs oꝛ.in bo.poſ.ſer.l.ij.§.dies.ꝛ.§.i bonoꝛ.ꝛ.ĵ.de car.edi.l.iij.§.due. Itẽ ſecus in manumiſſione q̃ ó pla no ſimiliter fieri põt:ut inſti.de libertinis.§.a multis.hodie aũt ſuf ficit agnitio coꝛã iudice ſine petitione ꝛ datione bo.poſ.ut.C.e.l.pe. ꝛ ſi.ꝛ.C.de cur.fur.l.ſi.§.ij. Sz nũquid uel petitio olim uel agnitio hodie fieri dz altera parte põte ꝛ ꝓtradicẽte in forma iudicij:qõ vi deꝫ:ut.s.de mino.l.i cauſe.§.cauſa. Itẽ cũ dies utiles cõputẽtur: ut d.§.dies.in qbus ẽ copia aduerſarij ꝛ iudi.ut.ĵ.de diuer.pre.l.i.igit aduerſarius ẽ uocãdus:ſz certe lex illa loquitur qñ exigit uocari ad uerſarius:dicas ergo nõ in forma iudicij cũ ſeruus poſſit qñq3 pete re:ut.ĵ.e.l.ſeruus ꝛ pupillus.ꝛ.C.e.l.bonoꝛ.itẽ ſi appareat eũ nõ po tuiſſe poſ.petere:nõ ob.ut no.s.§.bonoꝛ.itẽ q2 peti põt ab aliquo ñ exiſtẽte herede:ut.ĵ.de õ ta.l.illud in prin qs ergo uocaretur ex di uerſa parte.

z Bonoꝛ.accreſcẽdi.ut.ĵ.ſequẽtibus duabus.ll. ꝛ.C.qñ nõ pe.par.l.i.ꝛ.ĵ.de ꝓiungen.l.i.§.ſi qs ex nepotibus.ꝛ inſti. e.§.ſi.ſic ẽ in ſuccedẽtibus de iure ciuili:ut.C.de ca.tol.§.his ita.ꝛ.ĵ. de ſuis ꝛ le.l.ſi ex pluribus.ꝛ.s.de teſt.mi.l.ſi duobus.

a Que bo.poſ.ſ.ſue.partis.ut.ĵ.l.proꝛ.

b Ed cũ patrono.partis tertie:ut inſti.de ſucceſ. li.§. ſz nostra.

c Poſſeſſionem.i.bonoꝛ poſ.

d Pollicetur.ꝙ ergo petet ꝓ iſta parte:õ ta.nõ:q2 non cõpetit ei niſi ad debitã partẽ quã iam hz ſm ta. nõ q2 nõ eſt ſcriptus.Rñ.vnde legitimi:ut.ĵ.vnde le.l.ij.§.ſi.ꝛ.l.ſe.ꝛ inſti. de ſuc.li.§.a multis.uel ſm quoſdã ſm ta.que cõpetit repudiãti:i cuius locũ ſuccedit:uel dic ſeptimã extraoꝛdi.ut.ĵ.vnde le.l.iij.in fi.ꝛ.ĵ.ut ex le.ſe.ꝓ. ꝛ inſti.e.§.ſeptima.ſz cũ in ſtitutus adierat:alꝫ eni pa trono nõ daretur õ ta. ut.ĵ. de bo.poſ.õ ta.l.illud i prin. ꝛ.ĵ.de bo.li.l.etiã.§. ut poſ ſeſſio.quõ deſinit eſſe hereſ ſcriptus.ut.C.de repu. hẽ.l ſicut.ꝛ.s.de mi.l.ꝛ ſi ſine.§. ſz ꝙ pap.Rñ.p in inte.reſ. l.q2 filius erat liberti q ab ſtinuit:ut.ĵ.de bo. li.l.etiaz ſi ex modica.§.ſi filius. uel forte duo fuerant ſcripti: vnus adiuit: ꝛ ita patron⁹ petijt õ ra.potuit enim: ut d.§.ut poſſeſſio. alter repu diat ꝛ ille qui adiuit repu diat ꝙ põt.ut.s.de acq.he. l.cũ hereditate.ꝛ ita patro n⁹ petet portiões utriuſq.

e Cũ ceteri.ſiue ſint bono rũ poſſeſſoꝛeſ:ſiue heredes de iure ciuili:ut.s.de acqr. here.l.ſi ſolus in fi.i.rñ.ꝛ.s e.l.iij.cũ ſe.ꝛ.C.qñ non pe. par.l.i.ꝛ ſa.ĵ.de bo.li.l.ſi li bertus in princ.ꝛ.ĵ.de iure pa.l.ſiue.§.ex duobus.patz ergo ex premiſſis qõ refert ſit delata bo.poſ. pluribus eodẽ iure:ut tũc ipſo iure: accreſcat aut diuerſo:ꝛ tũc ñ niſi p nouã petitionẽ bo.

f Cõtra uolũtatẽ.ut õ ta.

g Secunduz. uoluntatem expreſſam.

h Habẽtibus.hi habẽt uo luntatẽ tacitam:ut.s. de co dicil.l.ꝓficiuntur in princ. ſed his videtur nil ,pficere ſi decernatur bo.po.q2 hoc ipſo⁹ꝙ eam petũt uel agno ſcũt videtur gerere ,p here de.ut.C.de iure deli.l. ipu berẽ.qd ergo facit data po ſtea bo.poſ.rñ. videt gere re ,p herede iure pretorio nõ ciuili ꝛ lz gerat nõ tñ gerit plene niſi decer nat:qõ tñ hodie ẽ opus:ut.C.e.l.pe.

i Ius legitimũ.ſ.l.xij.ta.

k Propter capitis di.etiã minimã tollitur ius legitimũ.i.l.xij.ta.ut inſti.de le.agna.tu.§.ſi.

l Deficiant.i.non ſuccedant.

m Reſcindit.dando bo.poſ.vnde lib.ut.s.vnde li.l.liberi.ꝛ qñq3 õ ta.ut inſti.de here.ab ite.§.cadẽ.ꝛ qñq3 vnde cog.dantur liberis.ut ꝛ.e.ti.§.ad monẽdi.

n Tuendarũ.pone caſũ:ut.C.de inof.te.l.ſi mater.nam cũ habeat ,p inſtituto filius:ille hz ſm ta.cauſa tuẽde le.illius uel vñ legitimi ꝛ ubicũq3 nõ aliquã legẽ uocat ad hereditatẽ cauſa tuẽde legis illius dat bo.poſ.vnde le.ut.ĵ.vñ le.l.ij.in fi.ꝛ.l.ſe.ꝛ inſti.e.§.ſeptima.itẽ ꝛ ubi quis uocatur p.l.xij.ta.ut inſtituti ꝛ liberi ꝛ agnati dat bo.poſ.cauſa tuende.l. xij.ta.ut inſti.de bo.poſ.§.aliqñ.

o Notis.i.ſignis numeroꝝ ut algo riſmus:ut ĩ auten.de teſta.iperfe.§.i.ꝛ.C.de uete.iu.enu.l.ij.§.pc. uel ſicut faciũt notarij romani q nomẽ ſuũ in inſtris p vnã lrãm hñtes multos ra mos denotãt.

p Edicto.ut eis deꝫ ſm ta.niſi ſit militis teſtamẽtuz ut.s.de teſta.mi.l.ticius.nec ob.C.de teſta.l.hac ꝓſul.in fi.q2 grece littere poſſunt intelligi .ꝛ legi.

q Seruus bonoꝝ poſ.dño delatã:ꝛ ſic nomine dñi uel ipſi ſeruo q fuit ab alio inſtitutus:ꝛ ſic nomine ſuo utroqz tamẽ caſu oportet dñm habere ratuz: ut.s.ad treb.l.ſeruo.ꝙ aũt ſi extraneo delatã ſeruus petat nomine extranei quidã dicũt idẽ ar.hic.l.ꝛ ar.ĵ.de acqui.poſ.l.ſi me in uacuam in fi.ſed.b.ꝓtra ad ſimilitudinẽ hereditatis.

r Admitti põt.i.ei. decer nit põt.

ſ Si pretor.de ꝓdi.i.eũ eſſe ſeruũ:ꝛ cuius nomie petat:ꝛ de hoc ſit certus ut iudex:ut.s.de of.ꝓſi.l.illicitas.§.ueritas.cõ ꝙ nõ:q2 ſer uus nõ põt cẽ in iudicio:ſz hic põt:q2 nõ i forma iudicij fit:ut.no.s.e.l.iij. §.ſi cauſa.

t Et nõ petenti.bona illatio:q2 ipſe eſt nullus: ut.ĵ.de re.iu.l.ꝙ attinet.ꝛ hic datur nulli petenti cui tamẽ pretor ſciat de latam:ꝛ dic ſiue ſeruus petat ,p eo dño abſente ſiue nullius.

u Ergo.q2 ſeruus põt petere ꝛ femina ,p alio petet:lz in iudicio alius ,p alio eſſe nõ poteſt:niſi in caſibus:ut.s.de ,pcu.l.feminis.ꝛ.l.neqz.ꝛ.C. de preci.impe.offe.l.vniuerſis.ꝛ.ĵ.e.l.pe.

x Accipere poteſt.niſi pretor certus cẽ.ut.C.e.l.bonoꝝ.ꝛ facit.C. qui le.

per.l.i.ꝛ.ij.ꝛ de auc.prę.l.clarum. y Pupillo.ut.ĵ.l.ꝑri.ꝛ.C.de iure deli.l.potuit. z Infanti.i.minori.vij.an.ut.C.de iure deli.l.si infanti.ꝛ.ĵ.ti.ij.l.i.ij.mñ.sic ergo no.seruũ nõ admitti nisi ut i prin.l. dicitur. Itẽ nec ipubes ut hic de adulto dic idẽ si habeat curatorẽ al's põt:ut.C.ỏ in inte.resti.mi.l.si curatorẽ.de filiosa.dic ut.ĵ.de ꝑri.dices.

a Dit.al' sit qꝛ pupillus tutor ẽ filius patrẽ hz al's scit ſ.delataz bo.pos.filio ꝛ pupillo:ꝛ qỏ dicit cedẽ.ſ. quo ad pñs ꝛ pupilli cõmodũ. ſ.ut possit peti:ne cõmõ excludaĕ si nõ petierit: ut.ĵ.ꝛ. ij.l.i.§.i.ꝛ.ĵ.qs or. i bo.po. ser.l.circa.ꝛ.l.cuz filiosa.ꝛ C.de iure deli.l.si ifanti.uel dic mero iure cedit ĩ prętiu diciũ patris ꝛ pupilli: sed pupillus ipso iure.ſ.sine restitutione admittit:sic ꝛ dz ỏ.de acq. here.l.ipuberib⁹. ꝛ.l.necessarijs ſz Jo.ꝛ az. ꝛ adde qỏ no.C.e.l.i.

b t Tutor nõ põt.sic.ĵ.de suc.edic.l.i.§.tutor.ꝛ C.de pac.l.pactũ tu.sz ỏ.ỏ. de auc.tu.l.si ad pupillum. ubi repudiat tutor: sed dic cũ pupilli ꝓfensu:ar.C.ỏ iure deli.l.potuit.ſm.h.ſz az. ét amicis eius ꝛ iudice sciẽtibus nõ solus tutor:ut hic ita sũt ar.ỏ.ĵ.de re.iu. l. iij. ꝛ.l.q põt.§.qsqs.ꝛ.ỏ. de acqui.here.l.is põt. sz ille regule fallũt in his admĩstrationibus qꝛ nõ videtur tutores qñ pupillũ spoliant: ut.ĵ.ꝑ emp.l.qui funduz.§ si tutor.

c t Si plures.nec ne prior gradus: ut. C.e.l. q̃diu.ꝛ.l.p.ꝛ fi.ꝛ isti.e.§.fi.

d t In bonoꝝ.istituto.ſ. in assẽ:nisi sit suus qꝛ tũc nõ regritur sit ex asse vl' parte:ut.ỏ.de iu.ꝛ fac.ig.l. i.in fi.sz hodie ẽ ius cõe: ut ét ex pte heres possit adire añ ap.ta.ut.C.de ca. to.§.i.

e l ꝓdentiores.hec distinctio potuit aut non potuit ꝓsulere peritiores raro sit:qꝛ tñ hoc casu qꝛ tractamus de lucro: ut.ỏ.de iur.ꝛ fac.ig.l.regula.§.sed iuris.ꝛ facit.ĵ.quis or.in bo.pos.ser.l.ij. fi.ꝛ.ỏ. de insti.l.sed ꝛ si pupillus.§.proscribere.

f t Si pupillo.tenetur si fuit i culpa:ut.ỏ.de auc.prę.l.si ad pupillum.

g n On est fiscũ.fiscus ꝛ respu.romanoꝝ idẽ sunt:qdam lz de qbusdaz dicãt:idẽ tamẽ de omnibus institutis ꝛ ab intestato uenientibus: nã fiscus vltimus ẽ successor:ut.C.de ca.tol.§.fi.sed de his magis dubitatur.

h d Clenter.ex edicto de uen.in pos.mit. Item natus petit bo.pos.ut.ĵ.ad se.con.tertul.l.ij.§.si quis ex liberis.itẽ impubes cui mouet questio status per carbo.ut.ĵ.de car.e.l.i.§.sed ꝛ si qs in fi.§. h Furiosus. huic dixit Jo.dari bo.po.que facti ẽ nõ iuris:ut hic ꝛ.C.de cur.fur.l.fi.§.tali.ꝛ ꝑ eo.ĵ.ad tertul.l.ij.§.si qs ex li.alij etiã eam que iuris ẽ ar.ỏ.de le.ij.l. licinius.§.fi.ꝛ no.C.de cur.fur.l.fi.§.i. i Ubicũqz.de le.da.exemplũ ĵ.de bo.li.l.si patronus nõ aluerit.ꝛ.ỏ.de acqui.here.l.heres institutus.ꝛ de se.cõ.ĵ.ad tertul.l.i.§.q operas.ꝛ.ỏ.de his q̃ ꝑ nõ scrip.l.i.de ꝓstitutione dic.ỏ.si qs al'.te.ꝑhi.l.i.in prin.ꝛ.C.de here.l.manichęos.ꝛ facit.ĵ.de ỏ ta.l.iij.§.liberi.ꝛ.ỏ.de se.ta.l.hi.Sz ỏ videt in emãcipato q repellit a iure ciuili sz admittitur ꝑ prętorẽ:ut.ỏ.e.l.sz cũ patro.§.i.sz dic qꝛ ius ciuile ñ assistebat:sz nõ resistebat.itẽ idẽ erat in posthumo alieno qui a iure ciuili repellabatur sz per prętorẽ admittebatur:ut insti.e.in prin.sed dic ut dixi in alio. Itẽ illud ibidẽ statim corrigitur.itẽ facit.ĵ.l.proxi.

k e Dicto.qui rei.i.delicti. l Restituti.qꝛ tũc est sz secus:ut.ĵ de iure pa.l.filij.§.i.ꝛ instl.qui.mo.ius pa.po.sol.§.cum autem.

m d Interdicto.ĩ cuius locũ bodie successit deportatio:ut.ĵ.ad.l.iul'.pec.l. iij.ꝛ facit.ĵ.de v.sig.l.lz capital'.ꝛ.ĵ.de iure pa.l.cũ patronus.§.i.

n d Quis erit.nã hic retinet ciuitatẽ ꝛ lib.ut.ĵ.de pu.iu.l.ij.ꝛ facit.ỏ.l.ꝑ.

o c Am quidã.ꝑpinquus.ſ.defuncti. p Accusaret.ꝛ icepit accusare ifra tẽpus petẽde bo.pos.qỏ ẽ annus uel.c.dies:ut isti.e.in fi. sz qd si post finitũ tẽpus icepit:ꝛ ad finẽ ꝑduxit:qꝛ hucusqz fuit icertus ꝛ vicit ꝛ i falso.Rñ.idẽ qꝛ dies petẽde bo.pos.utiles sũt:ut isti.e.§.fi.ergo non currit anteq̃ ꝓstat falsũ:ut.C.e.l.q̃diu. q Quam.ſ.bo.pos. Certus.i.si certũ eĕt qỏ est falsũ:statim petere poterat bo.pos. accepta qꝛ tutor pupillo[r] ꝛ pr̃ ifãti filio[s] bonoꝝ possionẽ petere pñt: Dies quibus tutor aũt bonoꝝ p Paulus. possessionẽ[b] pupillo cõpetetẽ repudiare ñ põt qꝛ tutori petere p missũ ẽ ñ ét repudiare. p Idem. Si plures[c] gradus sint bonorũ possessiois admittẽde quãdiu icertũ sit petierit nec ne posteriori diẽ nõ ꝑcedere ꝓstat. p Paulus. In bonoꝝ possiõibus iuris ignorãtia non prodest quominus dies cedat:ꝛ iõ bẽdi istituto[d] ẽt ante aptas tabulas dies cedit satis ẽ eni scire mortuũ eẽ:seqz,primuz cognatũ fuisse:copiãqz eoꝝ quos cõsuleret habuisse sciam eniz non banc accipi q̃ iuris prudẽtibus isit sz eã quã quis aut ipse ꝑ se bẽat aut ꝓsulẽdo prudẽtiores[e] assequ põt.

f J pupillo tutor bo Dius noꝝ pos.petierit:ꝛ plus incõmodi q̃z cõmodi hec bõꝝ possio bẽat tutor tutele iudicio tenet[f].

n On ẽ ãbigẽdũ qꝛ p Jul. plerũqz ꝛ ꝓtra fiscũ[g] ꝛ cõtra rẽpu.admitti ỏbeãt qdã vtputa vẽter:itẽ furiosus[h]:itẽ is q captiui nomie possõez bõꝝ petit. Ubicũqz[i] lex l'se.cõ.l'stitutio capere bẽdita tẽ,phibet:ꝛ bõꝝ pos.cessat.

e d Dicto ꝓtoris bo Hẽfri. noꝝ pos. bis denagaĕ q rei[k] capitalis dãnati[l] sũt:nec ĩ integꝝ restituti[l] sũt:rei ãt capitalis dãnatus i telligit is cui pena mors aut aque ꝛ ignis interdictio sit[m] cũ aũt i flegatione quis erit[n] ad bõꝝ possionez admittit. p Papin.

Qz qdã,ppiquus[o] falsũ testm accusaret[p] ac post lõgum tpis spaciũ ,pbasset lz dies ei petẽdum bo.possiõis quã[q] forte certus[r] accusatõis petere debuit cessisse[s] vidaĕ:attñ qꝛ hoc ,pposito accusatione istituit vt ius sibi suũ suũ agnouisse successiõz ñ imerito videbit[t]

p Paulus rñdit solã p Paul. petitõez mris ñ acqsisse[v] filio ipuberi bõꝝ pos. nisi is qui eã dederit euidenter noluit eam impuberi dari. i Dem.

Qoties[x] is cui bo. pos.ab altero postlata ẽ furere ceperit magis,pbaĕ ratũ eũ videri bũisse rati eniz habitio ad ofirmatõez prtoris postulationis ptinet.

Si tabule testamenti extabunt.

Heredi cuius p Paulus b nomen incõsulto[z] ita deletũ sit[a] vt penit⁹ legi[b] nõ possit dari bõꝝ possessio[c] mime pt: qꝛ ex ꝓiectura[d] ñ,ppie scriptus videtur quãuis si post ,platas[e] tabulas deletum sit testm bonoꝝ possessio cõpetat.nam ꝛ si[f] mortis tẽpore tabule fuerint:lz postea interierit cõpetet bonoꝝ possessio:quia vex fuit tabulas extare.

De bonorũ possessione infãti fu rioso:muto:surdo:ceco: ꝓpetẽs.

mãdato.q.d.pinde ẽ ac si petita eĕt sine mãdato:ꝛ oñs habuerit ratũ añ furoꝛ:nã isti duo casus pares sũt: vl' scdo totã itellige sine mãdato:ꝛ fuit bita rata petitio añq̃ decerneret ꝛ cepit furẽ añ decretã quę casũ bẽs.ỏ.de acq.bẽ.l.si qs alicui.ꝛ facit.ĵ.ré ra.ba l.bonorum.

r Si tabule testame. no.qꝛ differt hic ti.ab illo.ĵ.si ta.nul.ex. qꝛ hic dicit extabũt ibi nõ extabũt.itẽ no.qꝛ hic ti.cõis ẽ bo.pos.ſm ta.ꝛ ỏ ta.supior vo gñalis oiuz bo.pos.dic ergo.cõia utriusqz.ſ. ſm ta. ꝛ ỏ ta.ꝛ primo casu cui cõpetat utraqz ꝛ qdẽ capacibus:nõ capacib⁹ nõ ut.ĵ.de ỏ ta.l.iij.§.liberi.scdo ex cuius tabulis:ꝛ dic eius q potuit testari:ut.ĵ.de se.ta.l.i.§.exigit cũ seqn.tertio ex qbus:ꝛ certe quacũqz materia scripta:ut.ĵ.de se.ta.l.i.ĩ prin.ꝛ.§.i.quarto ex quo testõ:ꝛ dic scripto ꝛ nõ scripto ꝛ tũc dicaĕ sz nũcupationẽ:l' ỏ nũcupationẽ. ut C.de se.ta.l.i.ꝛ de bo.pos.ỏ ta.liberti.l.i.itẽ qnto qñ dcĕ ꝛ certe cũ tabule sũt tpe mortis:lz postea itereat:ut.ĵ.ỏ se.ta.l.i.§.sufficit.ꝛ.ĵ.hac l.i multis ãt differũt ut ecce.ĵ.de ỏ ta.l.illõ.§.ad testa. ꝛ ĩ multis aliis ꝓueniũt ꝛ differũt:ut patebit.ĵ.i spãlibus ti.ꝛ de contra ta.ꝛ se.ta.

z b Heredi.incõsulto.i.nõ ex uolũtate testatoris:sz qd si consulto. Rñ.idẽ multo magis:ut nõ deĕ bo.pos.uel si deĕ auferĕ ut idigno:ut no.C.de testa.l.nostrã. a Deletũ sit.ſ.añ mortẽ:nã post deletũ nõ nocet:ut.ĵ.de se.ta.l.i.§.sufficit.sz secus quo ad pet. lega.q durat:lz sit deletũ ĩ vita incõsulte:ꝛ ita qꝛ nõ põt legi:ut.ỏ.de bis q̃ i testa.dele.l.i.§.sed ꝛ si legi.ꝛ.§.se. b Legi nõ.i.oculis pspici: non dico non intelligi:ut.ỏ.de his que in te.de.l.i.§.i.

c Bonoꝝ pos.ſm ta.uel ỏ ta. d Ex ꝓiectura.i.presũptione presumitur eniz nõ scriptus:cũ legi nõ possit ar:ꝓtra.C.de codicil.l fi.ꝛ.C.de testa.l.errore. e Prolatas.i.publicatas i publicum apud iudicẽ:ut.C.de testa.l.publicari.uel ꝛ quelibet priuatum mortuo tamẽ testatore. f Nam ꝛ si.uere post ,platũ ꝛ mortez. Illã ꝛ idẽ si non ,platum:ꝛ facit.ĵ.de se.ta.l.i.§.linũ.ꝛ.§.si rose.ꝛ.ỏ.de testa.mi.l.in fraudẽ.§.i.ꝛ.C.de te.l.si vnus.

g De bo.pos.infan.tẽ. no.qnqz psonas de primis duabus tractat prima lex.ſ.de fur.de quo dic ut.ỏ.ti.ij.l.nõ est ambigẽdũ ꝛ de infãte

de quo dic ut .ff.ti.ij.l.seruus in fi.alij vo tres ꝓcedunt iure cõmuni in petẽda bo.pos.z in die cedẽda:ut.j.e.l.ij.

h Furioso.neqz instituto.s.furioso. i Nec si.i.quã/uis uel qz. k Accipe pot.C.j.de suc.edic.l.i.§. furiosi. sed quantũ ad cõmoduz delata est furioso z ei potest peti scilicet ut habeat fructus non quantũ ad ius ut habeat dominiũ: ut ibi z.C.de cur.fur.l.fi.§. tali.z statim dicam. l Scientibus.s.tantũ sub.ut.j.quis oz.i bono.pos.ser.l.ij.i prin. m Accepit.ut z. ff.z. ij.l.fuus.§.impubes Sed nũquid eã que iuris est.Rñ.sic ut.C de iure deli.l.fi infanti.§.i.z.l.sec9 sm bas ll.ga nil queritur filio:nisi castrense: uel quasi z si querat nec momento apud eum stat:ut.ff. o acqui.here.l.placet. Item quez queritur de ea que furioso ẽ delata sed ibi sacti tñ:ut fructus capiat vnde factus sane mentis repudiat. Item decedens non trãsmittit ad suos heredes.C.de cur. fur.l fi.§.tali.alij cõtra ut ibi no.item legata bene querũtur:ut.C.e.l §.legatis.qz tñ com modũ sed bo.pos.etiam onus: ut.ff.man. l.fi heredi. n Excluditur.vl ipso iure uel p i inte. resti.ut no.ff.ti.ij.l.seruus.§.dies. o Proximo.ut substituto. p Substitutus cautionẽ.i.ipe admissus cautione prestare cogit.nec ob.C. de cur. fu.l.fi.§.omni satisd. qz ibi tollit eã quam curator pstabat alijs q Omnibus bis.i. ueniẽtibus ab itestato:si substitutus decedat:nõ dñs factus delata hereditate:hoc ẽ añ furiosũ:ut i fi.huius.l.dz.itẽ ex testamẽto ueniẽtibus cauet:si deferẽ eis hereditas priusꝙ moriẽte furioso:ut statim subijcit azo.h. r Decesserit.ante substitutum. f Agnoscerct.furiosus factus sane mẽtis:z sic añ substitutũ quo casu cũ habeat locũ substitutio cauet fideicõmissario vniuersali z legatarijs qui ueniũt ex testamẽto. t Nam z fieri.mutat casuz qñ substitutus ante decedat quo casu ueniẽtibus ab intestato ẽ cautuz ipsis stipulantibus uel seruo publico:ar.ff.de adop.l.nõ aliter. u Actus.itelligãt.nã z adire pñt:ut instl.de here.qua.z dif.§.fi.

De bo.pos.ꝓtra ta.

Quare i.C.primo posuit de se.ta. z huic primo de ꝓtra ta.rñ.ut no.C.de bo.pos.contra ta.in rubri.

x Ñ ꝓtra ta.possessione petẽda quã ꝓtor differt liberis:ut .j.e.l. nõ putauit.§.ut autẽ. z Liberos.j.exponit liberos. a Males.sub.z legiti.itẽ sub.sui uel emãcipati:ut.C.õ lib.p. l.fi.§.fã cim9itaqz.z instl.de hẽ.ab ite.§.eadẽ.at nãlis tñ:lz succedat ex uolũtate qñqz tñ nõ admittit ꝫ uolũtatẽ:ut.C.õ na.li.hũanitat.z aut. lz. b Adoptiuos.ut j.e.l.iij.§.filiũ.sz ꝫ testm̃ pris nãlis nõ bz nisi ista tuat heres z p aliũ apiat ei edictũ:ut.j.e.l.nõ putauit.§.i adop. z fa. j.si ta.te.nul.ex.l.i.§.liberos.sz hodie ꝫ i utroqz:naz ꝫ testm̃ adopti ui etnei nõ bñt:sz ꝫ testm̃ nãlis sic:ut.C.de adop.l.pe.§.sz ne articlz. c Instituti.pure siue sub ꝯditione potestatiua:nisi alt9 cõmittat edictũ:ut.j.e.l.iij.§.si qs ex liberis.secus si sub casuali uel mixta nisi sit in defectũ eius exheredatus.nã habeẽ ꝓ nõ instituto:ut.C.de instit.z substi.l.iij. d Neqz exheredati.s.rite.nã tũc haberẽt querelã i of.te.ut.j.e.l.nõ putauit.§.nõ queuis.z.l.si post.§. exheredati.

e Eo iure.nã non eodẽ iure:qz illi ciuili:isti pretorio:sz dic.i.ut q repellũtur illo iure:repellãtur z isto:ut.ff.de bo.pos.l.non est.§.fi. f Ordine.ut prior i gradu prius hẽat:ut.j.e.l.iij.§.filiũ.z.l.illud.§ i. itẽ i stirpẽ:ut z ibi z.j.e.l.si i adop.§.fi.sz ꝫ.j.e.l.§.q filiũ hz.z.j.e.l.iij.§.i.sz ibi dices. g Hec clausula.ad oĩa supradicta põt referri:z dic qꝫ ad posthumos ꝓteritos cũ erunt nõ nominati:sz quõ cũ ipo iure rũpant:rñ.ut no.C.e.l fi.itẽ anteq̃ nascãtur hz locũ.j.de ucn.i pos. mit.l.i.in prin.z fa.j.de v̄.sig.l. nomẽ fi.z isti.q dari tu.pos.§.fi.z j.de assig.li.l.fi.§.i. b Redierit.s.quocũqz modo:ut.j.de cap.l.nihil. i Bonoz.qz tẽpus ñ curit ut.j.ꝺ se.ta.l.q ex li.§.fi. k Di ex tribus.filijs emãcipatis z ꝓteritis:ut faciat ad titulum. l Idẽ c.imo nõ idẽ:ut.ff.si ps hẽ.l.pe.l.antique in fi.z iõ qõ dicit i fi.ptẽ.s. quartã si vnus erat natus:vl ut sit p oĩa idẽ pone casũ ut.j. de ꝯiungẽ.li.l.i.§.sz si posthumus.z.§.si postliminio. m Sperat.facit.j.de se.ta. l.ij.§.quãdiu.z qs oz.i bo. po.ser.l.ij.§.pe.z vñ le.l.p.i fi.z vñco..l.i.§.si qs sic z.ff. fa.her.l.si heres vnus n Partẽ. i. natũ admitti ad partẽ nõ ad totũ:sic.ff.ꝺ iof.te.l.q repudiãtis i pri. o Siue exierunt.s. ut p dignitatẽ:ut isti.q.mo.ius pa. po.sol.§.sed ex ꝓstitutione p Nõ põt.ab eo emãcipatꝫ hic: z ut.j.si ta.te.nl.ex.l. i.§.liberos z vñ li.l.i.z isti. de exhere.li.§.adoptiui. q Ex liberis.suis l emãcipatis:lz eni emãcipati desinãt cẽ sui nõ tñ desinũt esse liberi:ut isti.de here.ab inte.§. eadem. r Qui filiũ.ex edicto ꝺ cõiun.li.ut.j.de ꝓiun.li.l.i. in prin.z fa.j.si ta.te.nul.ex.l. i.§.añpe.sz ar.ꝯ. ff.e.l.§.uocãtur.so.ut.j.l.iij.§.i. s Filiũ admittẽdũ.z nihil suaf filio:sz cur.sec9i capto ut.ff.e.§.si ex trib9. Rñ.pp spez postliminij:ut.j.ꝺ bo. li.l.si necesse.§.si deportat9 z.j.de assig.li.l.fi.§.pe. Jo. t Habendos.ut.ff.ꝓ socio.l.actione.§.publicatione.ar.ꝓtra.j.de v̄. ob.l. ex parte.§.in insulã.z.ff.de le.ij.l.cũ pater.§.hereditatẽ.z.ff.ad tre.l.ex facto.§.ex factõ. u Sed z si.pone i duabus psonis.s.patre z filio:z tẽ dic patrẽ fecisse testamẽtuz:z preteritionẽ post resti.in inte.al's aũt testamẽtum factũ eẽt irritũ capitis di.testãtis:ut instl.qui.mo.t.infir.§.alio. Sed nõne qualescceret:ut.ff.de iniu.te.l.si qs ex.§.pe.z sm hoc loquitur sequẽs §.z lex:uel melius pone in tribus psonis.s.auo z patre nepotis:z ipso nepote:z pater semp stetit in ciuitate z tũc dic admitti filium s.solum: z sic sequẽtia intelliges:z continuatur cum superioribus. x Efficit.sz deportatio tñ ciuitatẽ aufert:ut isti.qui.mo.ius pa.po. §. cũ autẽ.z.§.serui.sz hodie nemo bene natus ex supplicio fit seruus:ut in auten.de nup.§.qꝺ autẽ prius. y Admittetur.simpliciter accipe:si pronas in duabus psonis si autẽ in tribus sub.solum ut.ff.pri.dixi.

z Hẽqz est.uel pone i duabus psonis z dic post restitutionẽ factuz testamẽtuz:uel pone i tribus:ut.ff.l.pri.no.§.pe.sz huic legi z fini superioris.l.est ꝓtra instl.de capi.di.§.qꝑ aũt.z.j.vñ co.l.is qui.ubi nõ restituitur cognatio p seruitutẽ amissam.so.ibi.manumissio hic fuit in inte.resti.p quã omnia pristina iura restituũtur:ut.C.de sen.pa.l.i.z.l.fi.ar.ꝓtra isti.de ser.co.ubi ẽt manumissio ꝓdest ad ius cognationis:sed ibi de nouo acqritur nõ uetus restauratur.item ar.j.de pe.l.aut damna.§.fi. sz ibi fuit indulgentia non resti.in inte.

g n On tm̃.etiã bi:ordine seruato:ut.ff.l.i.§.uocantur.azo. b Nati.no.ex bis qz secus si ex filiabus uel nepotibus etiã ex filio natis z est ratio qz ꝓ exheredatis habẽtur ut dices j.e.l.illud.§.ad testamenta. c Si duos.ꝓcedit.ut quasi solus filius admittatur.

d Melius ẽ aũt.autẽ ꝓ qz:alꝫ ꝓ sed ut corrigaꝫ distinctio supior.ſ. adoptauerit in patrẽ hic nepotis an simpliciter:ſz ſm hoc nõ ita uocãtur ut ō iure ciuili qz eo iure cũ filio uocaꝫ alterius fratris filius:ut insti. de here. ab inte.§.cũ filius.ꝛ in autẽ.ut fra.fi.§.i.ꝛ sic ẽ ꝓtra.ã.e.l.i.§.uocãtur. Sꝺo. põt dici qꝺ ibi in ꝓtrario loqtur de liberis q sunt in ptãte:ꝛ qui ueniũt ad ꝺ ta.nam ꝛ ĩ illis idẽ ꝺz ser uari ac si de iure ciuili succederẽt:ut.ĵ.ti.i.l.is q ĩ prĩ. ꝛ sic non remanet ibi aliqꝺ contrarium.

e Quasi filius.ſz quasi nepos.az.ꝛ dic ut.ã.l.i.§.qui filium.

f Finita sũt.ut.C. de ado. l.pe.§.sed hic.

g Filium habens.ſ. ego.

g Admittũtur. tanꝙ filij.

h Nõ admitteꝫ.nã ꝑ emãcipationẽ dissoluiꝫ adoptõ ut.ã.ꝓri.§.

i Si qs post quesitũ. ſz superiori casu ante fuit quesitus:ꝛ facit.ã.e.l.i.§.q filiuꝫ ꝛ.ĵ. de ꝓiun.li.l.i.§. si prĩ ita

k Si emãci.ducta.qꝺ fieri potuit:ut.ã.ō ritu nup.l.filiꝰ.sed nõ ĩpune:ut qñ ignominiosã qz poterit exheredari ſm hec iura ut statim dicet.

l Mortuo. secus si viueret:qz precederet: ut.ã.e.l. §.filium.

m Per rescissionez. auiti testameti:ꝛ dic qꝺ rñ. tacite obiectõi hoc modo:filius emãcipatus testiñ aui rescidit ꝑ ꝺ ta.ac si pater eius ĩ aui mansisset ptãte:ut.ã.in prin.huius.l.ſz si mãsissz in ptãte hic nepos iustus nõ eẽt utpote uxore ducta sine patris cõsensu:ut.ã. de sta. ho.l.paulus ergo.ꝛ nũc nõ est iustus cũ ꝑ eo ac si mansisset:ſz nõ ẽ ita.nã rescissio nõ ꝺz facere ut q iustus ẽ filius desinat eẽ filius:uel nepos qz sic repelleretur:ꝛ rescissio nõ fit ꝑ prętorem: ut hic excludatur:ſz magis ut admittaꝫ aliogn qꝺ fauore eius introducit ad lesionẽ eius retorqueretꝫ: qꝺ eẽ nõ ꝺz:ut ꝺrio ꝺriuz ĩ va hyp.

adoptauerit:meliuſ ẽ autez[d] dicere posse eũ solũ ad possessionẽ bonorũ puenire. Sꝺz ꝛ si sit hic nepos emãcipatus: vex ẽ dicere ñ admitti eũ quasi filiũ:hic enim ꝙsi filius[e] sit ẽ ex liberis cũ iura adoptiõis emãcipatione finita sũt[f]. Filiũ hũs[g] ꝛ ex eo nepotẽ:si ĩ locum filij nepotẽ adoptauero ambo admittentur[g] plane si fuerit emancipatus nepos ñ admitteꝫ[h].qz prĩ eũ ꝓcedit. Si qs post emãcipationẽ ꝙsitũ[i] sibi filiuz patri suo ĩ adoptiõez dederit in locuz filij equissimũ ẽ ei ꝑstari qꝺ cuius arrogato filio: iccircoqz patri suo adiũgẽdus ẽ:ſz ꝛ si emãcipatꝰ hic nepos post adoptionẽ ꝓponaꝫ equissimũ erit eũ abstinere:recepit enim locũ suũ nec debz prĩ suo iũgi.

Si emãcipatus filius uxore nõ ex volũtate prĩs ducta[k]:filiũ fuerit sortiꝰ:deide nepos prẽ iã mõtuo[l] ad bo.pos.aui velit uenire admittẽdus ẽ ad eã:nõ.n.ꝑ rescissionẽ[m] is qui filius iussus efficit nõ filius cũ rescissio[n] quo magis admittaꝫ: nõ quo minus adhibeatur :nã ꝛ si tã[o] ignominiosã duxerit uxorem filiuſ vt dedecori sit tã ipsi quã patri mulierem talem habere dicemus:ꝛ ex ea natuz ad bonoꝝ possessionem aui admitti:cum possit auꝰ iure suo uti cumqz exheredare[p] neqz enim minus ĩ hoc nepote is qui de inofficioso cogniturus ẽ merita[q] nepotis quã prĩs eius delicta ꝑpendet. Si emãcipatus filius ꝓteritus añi petitã[r] bonoꝝ possessionẽ ad arrogãduz se dederit admittit ꝓtra ta.bo.pos. Si quis filio suo[s] emãcipato nepotem quẽ ex eo retinuerat ō derit in adoptionẽ:nepos iste ad ꝓtra tabu.bo.possessi. aui sui admittitur[t] patre eius añ defuncto:qz in eius ẽ familia:qꝺ ꝛ ipse admitti potuit[t] ad bo.pos. cõtra ta. Ꝺz ẽ[v] ꝛ si emãciparus filium quem post emãcipationẽ quesierit patri suo ĩ adoptionẽ dederit ꝛ decessit: nã ꝛ hic[x] nepos iste ad bonoꝝ possessionẽ patri ſ suiꝝ admitti:ꝺz quasi nõ sit ĩ aliena familia. Si ꝑ alicuius puerit ĩ adoptiuã familiã filiuſ[y] ñ an patris sui in adoptiua familia moꝛtui bonoꝝ possessiõz accipere possit:ꝛ arbitroꝛ humaniozez esse bãc sniam:vt filiuſ hic q̃zuis sit ñ in eadem familia qua pater ad bonoꝝ possessionez[z] tamẽ eius admittaꝫ[a]

Liberi qui institui heredes ñ possũt: nec ꝓtra tabu.bo.pos.petere possunt:hec autez verba istitui nõ possunt[b] ad mortis[c] tẽpora referũtur. Si quis ex liberis[d] heres scriptus sit ad cõtra tabu.bo.pos. vocari non debet:cum enim possit ſm tabulas habere bonorum possessionem ad quid bonum est ei cõtra tabulas dari. Plane si aliuſ cõmittat[e] edictũ ꝛ ipse[f] ad ꝓtra ta. bo.pos.admitteꝫ. Sed si sub cõditione[g] scriptus sit bonorum possessionem ꝓtra tabu. accipere non põt[h] ꝛ ita iuli.quoqz lib.xxiij.dig. scripsit:quid ergo si defecerit cõditio verum erit eum cõtra tabu. accipere[i] bonorum possessionẽ. Si sub ea conditione[k] filius emãcipatus hẽs sit istituꝰ q̃ ĩ ipsiꝰ ptãte[l] ñ ẽ:qz scriptꝰ hẽs ẽ bo.pos. ſm ta.[m]

nubẽs ifra tpa luctꝰ:ut.C.de se.nup.l.i.ꝛ fa.ã.de bo.pos.l.nõ est. §.fi.

c Mortis.si dicas de suis planũ ẽ:qz vnũ tps tm inspicit.ſ.mortis ut isti.de hẽ.qua.ꝛ dif.§.sui si de emãcipaꝫ:tũc tria tpa debẽt ispici: ut isti.de hẽ.qua.ꝛ dif.§.i eẽneis.ſz ibi istituti hic ꝓteriti.ꝛ fa.ĵ.de le. ꝑ.l.iteruenit. d Digs ex liberis qd bonũ.i.dicere saꝫ ẽ si hz ſm ta.nõ aũt itelligas simpliciter:nã utilitas eẽt qꝺ nõ teneret ꝑsta re legata nisi certis ꝑsonis:ut.ĵ.de le.ꝑ.l.i. Item ꝛ alia posset eẽ utilitas:ut.ĵ.e.ti.l.si ex duobus.§.ſz illud.uel itellige qꝺ hic dicit cũ ipse solus ẽ istitutus qñ nihil ei ꝓdesset petere ꝺ ta.ut.ĵ.e.ti.i.l.is q.§.ſz solus.no.sile vbũ huic.ã.ad uelle.l.aliqñ.§.fi. e Plane.cõmittat.edictũ.i.apiat edictũ de ꝺ ta.istituto qꝺ facit petẽdo ꝓterit[n]ſz nõ ꝓsequaꝫ:ut.ĵ.e.l.si post mortẽ.§.fi.sic ꝛ stipulatio ꝓditionalis cõmittiꝫ.i.icipit ex ea agi posse:cũ ꝓditio existit. f Et ipse.ſ.istituꝰ ꝛ sic hz ꝑ aliũ qꝺ ꝑ se nõ põt ꝛ plene dic ut.ã.q̃ resꝑi.ob.pos.l. aristo

g Ꝺz ꝛ si sub ꝓditione.loqtur hic.§.i filio i ptãte ꝓstituto ꝛ istituto sub ptãtiua ꝓditione:q̃ põt ipleri vltimo vite spũ:ꝛ sic ualet testiñ: ut.ã.de here.isti.l.suus.§.i.qualiter ergo põt deficere ꝓditio:dic i illo.§.qꝺ ergo loqtur i emãcipato uel totus loqtur i emãcipato istituto sub ꝓditione casuali:ꝛ dic qꝺ habebat coheredẽ:alioqn deficiente ꝓditione rediret ad causã itestati:ꝛ facit bñ ad hũc.§.ſc.ĵ.e.l.sub cõditione.i.rñ.ꝛ.l.filiũ.h. h Nõ põt.an hic põt alij cõmittẽ edictũ.rñ.põt ut.ĵ.e.l.si i adop. i Accipe posse.ſ.si pẽdente condi. nõ accepit ſm ta.ut.ĵ.e.l.§.ꝛ si forte. k Si sub ea ꝓditione.emãcipatꝰ secus i suo qz nõ ualeret testamẽtũ:ut.ã.de here.insti.l. suus.§ i.ꝛ.C.de isti.ꝛ substi.l.si pater. l Ptãte.idẽ si ẽ i ptãte ut.ĵ. de se.ta.l.i.§.si sub ꝓditione.ꝛ iõ sub.hic maxie:ar.ꝺ.ĵ.de cur bo.da.l.i.

m Scoz tabu.põt qd si istituꝰ filius repudiet ex testamẽto an quasi ꝑteritus petet ꝺ ta.vz qꝺ sic possit eligere:ut.ĵ.ti.i.l.filiũ. §. oĩbus.

---

d Melius ẽ aũt.autẽ ꝓ qz:alꝫ ꝓ sed ut corrigaꝫ distinctio supior.ſ. adoptauerit in patrẽ hic nepotis an simpliciter:ſz ſm hoc nõ ita uocãtur ut ō iure ciuili qz eo iure cũ filio uocaꝫ alterius fratris filius:ut insti. de here. ab inte.§.cũ filius.ꝛ in autẽ.ut fra.fi.§.i.ꝛ sic ẽ ꝓtra.ã.e.l.i.§.uocãtur. Sꝺo. põt dici qꝺ ibi in ꝓtrario loqtur de liberis q sunt in ptãte:ꝛ qui ueniũt ad ꝺ ta.nam ꝛ ĩ illis idẽ ꝺz seruari ac si de iure ciuili succederẽt:ut.ĵ.ti.i.l.is q ĩ prĩ. ꝛ sic non remanet ibi aliqꝺ contrarium.

e Quasi filius.ſz quasi nepos.az.ꝛ dic ut.ã.l.i.§.qui filium.

f Finita sũt.ut.C. de ado. l.pe.§.sed hic.

g Filium habens.ſ. ego.

g Admittũtur. tanꝙ filij.

h Nõ admitteꝫ.nã ꝑ emãcipationẽ dissoluiꝫ adoptõ ut.ã.ꝓri.§.

i Si qs post quesitũ. ſz superiori casu ante fuit quesitus:ꝛ facit.ã.e.l.i.§.q filiuꝫ ꝛ.ĵ. de ꝓiun.li.l.i.§. si prĩ ita

k Si emãci.ducta.qꝺ fieri potuit:ut.ã.ō ritu nup.l.filiꝰ.sed nõ ĩpune:ut qñ ignominiosã qz poterit exheredari ſm hec iura ut statim dicet.

l Mortuo. secus si viueret:qz precederet: ut.ã.e.l. §.filium.

m Per rescissionez. auiti testameti:ꝛ dic qꝺ rñ. tacite obiectõi hoc modo:filius emãcipatus testiñ aui rescidit ꝑ ꝺ ta.ac si pater eius ĩ aui mansisset ptãte:ut.ã.in prin.huius.l.ſz si mãsissz in ptãte hic nepos iustus nõ eẽt utpote uxore ducta sine patris cõsensu:ut.ã. de sta. ho.l.paulus ergo.ꝛ nũc nõ est iustus cũ ꝑ eo ac si mansisset:ſz nõ ẽ ita.nã rescissio nõ ꝺz facere ut q iustus ẽ filius desinat eẽ filius:uel nepos qz sic repelleretur:ꝛ rescissio nõ fit ꝑ prętorem: ut hic excludatur:ſz magis ut admittaꝫ aliogn qꝺ fauore eius introducit ad lesionẽ eius retorqueretꝫ: qꝺ eẽ nõ ꝺz:ut ꝺrio ꝺriuz ĩ va hyp.

adoptauerit:meliuſ ẽ autez[d] dicere posse eũ solũ ad possessionẽ bonorũ puenire. Sꝺz ꝛ si sit hic nepos emãcipatus: vex ẽ dicere ñ admitti eũ quasi filiũ:hic enim ꝙsi filius[e] sit ẽ ex liberis cũ iura adoptiõis emãcipatione finita sũt[f]. Filiũ hũs[g] ꝛ ex eo nepotẽ:si ĩ locum filij nepotẽ adoptauero ambo admittentur[g] plane si fuerit emancipatus nepos ñ admitteꝫ[h].qz prĩ eũ ꝓcedit. Si qs post emãcipationẽ ꝙsitũ[i] sibi filiuz patri suo ĩ adoptiõez dederit in locuz filij equissimũ ẽ ei ꝑstari qꝺ cuius arrogato filio: iccircoqz patri suo adiũgẽdus ẽ:ſz ꝛ si emãcipatꝰ hic nepos post adoptionẽ ꝓponaꝫ equissimũ erit eũ abstinere:recepit enim locũ suũ nec debz prĩ suo iũgi.

Si emãcipatus filius uxore nõ ex volũtate prĩs ducta[k]:filiũ fuerit sortiꝰ:deide nepos prẽ iã mõtuo[l] ad bo.pos.aui velit uenire admittẽdus ẽ ad eã:nõ.n.ꝑ rescissionẽ[m] is qui filius iussus efficit nõ filius cũ rescissio[n] quo magis admittaꝫ: nõ quo minus adhibeatur :nã ꝛ si tã[o] ignominiosã duxerit uxorem filiuſ vt dedecori sit tã ipsi quã patri mulierem talem habere dicemus:ꝛ ex ea natuz ad bonoꝝ possessionem aui admitti:cum possit auꝰ iure suo uti cumqz exheredare[p] neqz enim minus ĩ hoc nepote is qui de inofficioso cogniturus ẽ merita[q] nepotis quã prĩs eius delicta ꝑpendet. Si emãcipatus filius ꝓteritus añi petitã[r] bonoꝝ possessionẽ ad arrogãduz se dederit admittit ꝓtra ta.bo.pos. Si quis filio suo[s] emãcipato nepotem quẽ ex eo retinuerat ō derit in adoptionẽ:nepos iste ad ꝓtra tabu.bo.possessi. aui sui admittitur[t] patre eius añ defuncto:qz in eius ẽ familia:qꝺ ꝛ ipse admitti potuit[t] ad bo.pos. cõtra ta. Ꝺz ẽ[v] ꝛ si emãciparus filium quem post emãcipationẽ quesierit patri suo ĩ adoptionẽ dederit ꝛ decessit: nã ꝛ hic[x] nepos iste ad bonoꝝ possessionẽ patri ſ suiꝝ admitti:ꝺz quasi nõ sit ĩ aliena familia. Si ꝑ alicuius puerit ĩ adoptiuã familiã filiuſ[y] ñ an patris sui in adoptiua familia moꝛtui bonoꝝ possessiõz accipere possit:ꝛ arbitroꝛ humaniozez esse bãc sniam:vt filiuſ hic q̃zuis sit ñ in eadem familia qua pater ad bonoꝝ possessionez[z] tamẽ eius admittaꝫ[a]

Liberi qui institui heredes ñ possũt: nec ꝓtra tabu.bo.pos.petere possunt:hec autez verba istitui nõ possunt[b] ad mortis[c] tẽpora referũtur. Si quis ex liberis[d] heres scriptus sit ad cõtra tabu.bo.pos. vocari non debet:cum enim possit ſm tabulas habere bonorum possessionem ad quid bonum est ei cõtra tabulas dari. Plane si aliuſ cõmittat[e] edictũ ꝛ ipse[f] ad ꝓtra ta. bo.pos.admitteꝫ. Sed si sub cõditione[g] scriptus sit bonorum possessionem ꝓtra tabu. accipere non põt[h] ꝛ ita iuli.quoqz lib.xxiij.dig. scripsit:quid ergo si defecerit cõditio verum erit eum cõtra tabu. accipere[i] bonorum possessionẽ. Si sub ea conditione[k] filius emãcipatus hẽs sit istituꝰ q̃ ĩ ipsiꝰ ptãte[l] ñ ẽ:qz scriptꝰ hẽs ẽ bo.pos. ſm ta.[m]

Si pater filiꝰ.non q añ erat emãcipatꝰ: ut.ĵ.e.l.si pater se.

Bonoꝝ pos.ꝺ ta bu.de qua loqmur.

a Admittaꝫ. ſz quõ cũ nõ potuit testari: utpote in ptãte arrogatoris:ut.ã.ō ado.l si pater. Rñ. adoptiuus pẽ erat moꝛtuꝰ.ꝛ tñ ꝺz adhuc ĩ eius familia:ut.ĵ.e.l.utꝛ.vl dic qꝺ dicit ĩ quasi castrẽsi ĩ quo lz qbusdã ꝓmissũ erat testari: ñ tñ cessabat q̃rela uel ꝺ ta.lz hodie ſp cesset:ut.C.de iof.te.l.fi. ul dic qꝺ hic nõ tenuit:adoptiꝰ:ſz ſp dicet adoptiua familia. ſ. putatiua: nã ꝑ uero plerũqz ponit qꝺ est ĩ opione:ut.ã. de pe. re.l.ꝑ hẽde. ĩ castrẽsi vo non põt dicere qꝺ cessaret ꝺ ta.ut.ã. de test.mi.l.si a milite.§. fi.ꝛ.l.fe.

b Liberi.nõ ꝓnt ut deportati:ut.C.ō hẽ. isti.l.i.ꝛ.ã.e.l.i.§. deportatos.itez multo magis dãnati in metallũ:ut.ĵ.ō pe.l.qui dã.itẽ hẽtici ut.C.de hẽti.l.iiij. itẽ mulier

c Mortis.si dicas de suis planũ ẽ:qz vnũ tps tm inspicit.ſ.mortis ut isti.de hẽ.qua.ꝛ dif.§.sui si de emãcipaꝫ:tũc tria tpa debẽt ispici: ut isti.de hẽ.qua.ꝛ dif.§.i eẽneis.ſz ibi istituti hic ꝓteriti.ꝛ fa.ĵ.de le. ꝑ.l.iteruenit. d Digs ex liberis qd bonũ.i.dicere saꝫ ẽ si hz ſm ta.nõ aũt itelligas simpliciter:nã utilitas eẽt qꝺ nõ teneret ꝑsta re legata nisi certis ꝑsonis:ut.ĵ.de le.ꝑ.l.i. Item ꝛ alia posset eẽ utilitas:ut.ĵ.e.ti.l.si ex duobus.§.ſz illud.uel itellige qꝺ hic dicit cũ ipse solus ẽ istitutus qñ nihil ei ꝓdesset petere ꝺ ta.ut.ĵ.e.ti.i.l.is q.§.ſz solus.no.sile vbũ huic.ã.ad uelle.l.aliqñ.§.fi. e Plane.cõmittat.edictũ.i.apiat edictũ de ꝺ ta.istituto qꝺ facit petẽdo ꝓterit[n]ſz nõ ꝓsequaꝫ:ut.ĵ.e.l.si post mortẽ.§.fi.sic ꝛ stipulatio ꝓditionalis cõmittiꝫ.i.icipit ex ea agi posse:cũ ꝓditio existit. f Et ipse.ſ.istituꝰ ꝛ sic hz ꝑ aliũ qꝺ ꝑ se nõ põt ꝛ plene dic ut.ã.q̃ resꝑi.ob.pos.l. aristo

g Ꝺz ꝛ si sub ꝓditione.loqtur hic.§.i filio i ptãte ꝓstituto ꝛ istituto sub ptãtiua ꝓditione:q̃ põt ipleri vltimo vite spũ:ꝛ sic ualet testiñ: ut.ã.de here.isti.l.suus.§.i.qualiter ergo põt deficere ꝓditio:dic i illo.§.qꝺ ergo loqtur i emãcipato uel totus loqtur i emãcipato istituto sub ꝓditione casuali:ꝛ dic qꝺ habebat coheredẽ:alioqn deficiente ꝓditione rediret ad causã itestati:ꝛ facit bñ ad hũc.§.ſc.ĵ.e.l.sub cõditione.i.rñ.ꝛ.l.filiũ.h. h Nõ põt.an hic põt alij cõmittẽ edictũ.rñ.põt ut.ĵ.e.l.si i adop. i Accipe posse.ſ.si pẽdente condi. nõ accepit ſm ta.ut.ĵ.e.l.§.ꝛ si forte. k Si sub ea ꝓditione.emãcipatꝰ secus i suo qz nõ ualeret testamẽtũ:ut.ã.de here.insti.l. suus.§ i.ꝛ.C.de isti.ꝛ substi.l.si pater. l Ptãte.idẽ si ẽ i ptãte ut.ĵ. de se.ta.l.i.§.si sub ꝓditione.ꝛ iõ sub.hic maxie:ar.ꝺ.ĵ.de cur bo.da.l.i.

m Scoz tabu.põt qd si istituꝰ filius repudiet ex testamẽto an quasi ꝑteritus petet ꝺ ta.vz qꝺ sic possit eligere:ut.ĵ.ti.i.l.filiũ. §. oĩbus.

13

De bonoꝝ ꝙssⁿ nō tabulas

ſz.b.ō p.l.ſ.c.l.i.in ꝓin.ibi ſi neqz inſti.cē.ꝛ.C.de poſthu.here.inſti. l.ſi.i fi. Jtē qō dicit nō poſſet peti ō ta.uez ē niſi ab alio cōmiſſo edicto:ut.j.c.l.ſi ī adoptione.ꝛ .ſ.de leg. iij.l.fi.ꝟ.fi. Jtē hic ſub ꝺditiõe iſtitutus nō pōt adire de iure ciuili ea pendēte:ut.ſ.de acq.here.l.is qui i ꝓin.ergo nec ſm ta.ꝺz dari:ut.ſ.de bo.poſ.l.nō eſt.ꝟ.fi. ſed ibi de alio impediměto rõne ſue ꝑſone:l'alio nō de impedimento ꝺditionis.itē ō.ſ.de acgr.here.l.clodius. ſo.ibi.

n Nec pōt.ſz ſz ta. ſic ut.j.de ſe.ta.l.ij.ꝟ. ſi ſub ꝺditione.ꝛ.l.ſi ſub conditione.

o Accepiſſet.ut.j.de ſe.ta.l.ij.ꝟ.ſi ſub ꝺdi. ꝛ.l.ſi ſub ꝺditione.ſz nūquid iure bo. poſ. ō ta. Jtē facit.ſ. de i of.te.l.mater.ꝛ de le. iij.l.fi.ꝟ.fi.ꝛ.j. de bo. li.l.cū duo.ꝛ.j. ō col. do.l.iij.

p Sz ſi nepos.eius ſiue ſuus ſiue emāci patus:ut.ſ.de here.i ſti.l.ſuus.ꝛ.l.ſz ſi ſub ꝺdi.ꝟ.nepos.h.

q Sigs ex libis iuſ ſerit.idē ſi nō iuſſerit qz nō vī ſibi poſſe cō mittere edictū: ut.j. e.l.nō putauit.ꝟ. ſz ſi ipſe.ꝛ facit.ſ.de iof. te.l.nihil.ꝛ.j.e.l.ſi pⁿ ꝟ.ſi i adoptione. ꝛ.j. de bo.li.ſi nō.ꝟ. ſi vo ſeruo.ꝛ.ꝟ.ſi filio.

r Hā ꝛ hic. ut.j.ꝛ.i. l.filiū.ꝟ.in omnibus

s Aliud extiterit puta inſtitutⁿ.

t Siue nō.ꝛ ita ō ta bu.locū hz adita he reditate ꝛ añ ſecus i ꝗrela iof.te.ut.ſ.de i of.te.l.pa.ꝟ.ꝺditioni ꝛ ſi añ ſi aditā ſac ip ſo iure nō ualē teſtm̃ ſi añ poſt ualet ō iu re ci.ſz eqtate ꝓuia rūpitur:ut no. C. de col.l.ut libe.itē dic ſi ue nōdū tm̃ poſſit exi ſtere:ut.j.e.l.ꝙ vl'go ſz cum inſtituti expe cāt ꝑteritos:ut.j.de ſe.ta.l.ij.ꝟ.expectādi ergo ſemp ante adi tā hereditatē:ſed dic ꝙ expectāt ut nō pe tāt ſm ta.adire tm̃ pñt de iure ciui.ꝛ ſūt heredes:ar.ꝓtra.j.e.l. i. i fi. ubi etiā iure ci. phibetur.

x Cōtra.ipſū teſtm̃ ſic.ſ.ut ī po.le. l.i.ꝟ.nō exigit.

y Cōtra ē.qz oz eē aditā:ut.j.de bo.li.l.ēt ſi.ꝟ. ut poſ.

z Si qs filiū.nō ē.nunqd ergo erit locus edicto ſucceſ ſorio ī hac bo.poſ.ō ta.ſi filius repudiauit.Rñ.ē ar.ō.ſ.de inof.te.l. ſi is q.az.ꝛ facit.ſ.e.l.i.ꝟ.uocātur.

a Ad teſtamēta.nō hñt.i. habere non pñt:ut iſti.de here.qua.ꝛ dif.ꝟ.ceteri ī fi.uel dic ſuos lar ge.ſ.tales qbus daī hec bo.po.quos dic ut.ſ.e.l.i.i ꝓin.ꝛ ſic tollitur oppoſitio de emācipatis:ē ꝛ alia rō qz ꝓterito feminarū habeī ꝑ exheredatiõe:ut inſti.de exhere.li.ꝟ.mater.ſz exheredatis nō datur hec ō ta.ut.j.e.l.nō putauit in ꝓin.ꝛ.ſ.l.i.in ꝓin.ibi ſed neqz ꝛc.

b Sigs.neqz quaſi ſcrip.ꝙ videbaī.ut.j.de ſe.ta.l.ij.ꝟ.expectādi.ꝛ dic bo.poſ.ſm ta.ſz cur.hic nō daī ſm ta.ut.j.de ſe.ta.l.ij.ꝟ.ſi ſub cō di.Rñ.qz ī dubio benignius ꝑſumiī:ut.j.de re.iur.l.ſemp.i.ꝙ naſcaī poſthumus:ꝛ iō quaſi eo nato daī ꝓtra ta.ſic ergo apitur edictū in ſtituto ꝑ natū ꝛ naſciturū:ſic non ē ō.ſ.e.ti.l.i.in ꝓin.ubi nō datur inſtituto. Jtē ꝛ ſm ta.vī dari:q̄ dari ꝓſueuit pendēte cōdi. q̄ credit ertitura:ut.d.ꝟ.ſi ſub ꝺdi.ſm az. Jtē nō ob.j.de bo.li.l.ſi filius.ꝟ.cū filius.ubi expectat patronus alios:ſz uerū ē ꝓiores hic aūt erāt eo dē gradu natus ꝛ naſciturus vñ non ē ibi iniqtas:hic aūt eēt expectare tm̃.

c Roziatur.quā petat bo.po.ꝓtra ta.uel ſm ta. ꝛ facit.j.l.ꝓri.apparet ergo ꝙ pōt petere de eqtate:ꝛ ſi differt uolēs iuri cō muni deſeruire trāſmittit.

d Nō maxime.electiue ponit.nā aliō eſt in ſuo:ut.ſ.de acq.here.l.uētre.b.

e Adire.ꝑpter poſthumū ꝓteritū ut dicūt:ſz certe hoc nō impedit qz ī pari gradu ē cū poſthumo:ut.ſ.ō acqui.here.l.cū qui.ꝟ.i.imo qz aditio ē de iure ciuili cui emācipatus erat ignotus.azo.

f Ed ꝛ ſi deceſſerit.ini quū:imo vī iniquum cū poterat petere ō ta. ſed nō ē qz iuri cōi uoluit deroꝛuire.

g Uel ō ta.hec diſiūctiua ꝑ altera parte uera eſt.ſ.qz hz ō ta.nō auté ſm ta.ut.ſ. l.ꝓri.ꝟ.ſi.ſz azo dixit ibi ēt ſm ta.dari:ꝛ no.ꝙ regulariter bo.poſ.uel hereditas nō adita uel nō agnita non tranſmittit:ut.ſ.de bo.poſ. ti.generali.l.iij .ꝟ. acgrere. ſz fallit hic ſi diſtulit deſeruiēdo iuri cōi. Jtem fallit hic i liberis. Jtē ifra annū deliberationis:ut.C. de ca. tol.ꝟ.i nouiſ. ꝛ i alio: ut.ſ. ad til.l.ſi qs ī graui.ꝟ.elegāter. Jtē.C.de inof.te.l.ſi qs filiū. Jtē.ſ.de acgr. here.l. pāponius.ſz ibi ꝑpter reſtitutionē in inte. Jtē fallit.j. de car.edic.l.ſcriptus in fi.

h Jemācipatus,pcreauerit.ſecus ſi adoptauerit:ut inſti.de here.ite. ꝟ. queritur i ſi.ꝛ.ſ.ō i ius vo. l.ſz ꝛ ſi.ꝟ.filius.az.ꝛ. ſ.de i ius uocan.l.quęſitum.

i Auus eius.l.deceſſerit.

k Pōt.ex.l.uel nō:qz neqz filius neqz nepos erant in poteſtate qō ē opus ut illa lex locū haberet:ut inſti. de exhereda.li.ꝟ.poſthuꝰ

l Nepotē.ſed que erat hic dubitatio.rñ.ꝙ hoc edictū maxime,ꝑpter emācipatos eſt inductū:ſz certe idē ꝛ ſi alio modo ſint ſui iur. ut.ſ. l.i.ꝟ.ꝛ ſui iur.in fi.

m Quia ſuuſ.rñ.tacite obiectioni que fieri pōt ex eo qō ē.ſ.e.l.illud.ꝟ. ad teſtā.

n Futurus.hic.ſ.e.l.illud. ꝟ.ſi quis.

o Patris.nunqd aui.rñ. ut.C.vñ li.l.qui ſe.az.

p Filio.utriqz.ut.j.de cōiun.li.l.i.i ꝓin.ꝛ. ſ. de iof. te.l.ſi ,ꝑponas.ꝛ.j.ō co.bo. l.filius emācipatus.

q Si filius.extranei.

r Nec ueniet.ſ. e.l.iij.ꝟ.ſi qs filio.ſz hic extranco fuit datus.

s Sz ꝛ emācipatⁿ.a patre nāli.

t Sequanť.uere ſequūtur.ut.ſ.de adop.l.ſi pater.ſz ō huic rñ.ſ.e.l. iij.ꝟ. idēqz.ſz hic extraneo ſe dedit.

u Tādiu.ut inſti.de exhere.li.ꝟ.quare nō/ ne.ꝛ.j.de uen.in poſ.mit.l.i.ꝟ.ſi filius.ꝛ.j.e.l.ſi ex duobus.ꝟ.filius.ꝛ.C.de adop.l.pe.ꝟ.ſi vo pater.ꝛ.ꝟ.ſi hoc.ꝛ ex hoc collige idē ēē ī ꝓri.ſupiori caſu

x Aiuis.facit iſti.de here.ab inte.ꝟ.at hic.ꝛ.ꝟ.eadē.ꝛ.ꝟ.admonedi.

y Emancipatum.nepotem ab auo adoptiuo.

z Jretentus.facit.j.de uen.in poſ.mit.l.i.ꝟ.i.ꝛ.j.de colla.bo.l.ſi quis filium.ꝛ ſi ta.te.nul.ex.l.ſi pater.

a Non putauit.ut.ſ.l.i.in ꝓin.

b Turbāt.ſ.alio modo ꝙ q ſequtur:uel nō turbāt ipſo iure:ut non ō dicat ſibiipſi:ꝛ facit.ſ.de libe.ꝛ poſthu.l.filio.

c Aliqua exheredē.ſ.filiuz ſuū.

d Nō ſufficit.ut hec bo.poſ.ceſſet.az.

e Bo.poſ.ſm ta.

f Poterit.ſ.filius.ſz qd ecōtra ſi filius a primo gradu ꝑteritⁿ a ſcōo exheredatus iſtitutus tpe mortis exiſtētibus ꝛ poſtea repudiatibus nūqd ſufficit peti ō ta.ut etiā ſubſtituto rūpatur.qō videť.ut.ſ.de li.ꝛ poſthu.l. ſi poſthumus.ꝛ.ſ.de iniu.te.l.nā ꝛ ſi ſub ꝺditione.Jtē certū ē dari ō tab. ut.ſ.e.l.illud in ꝓin.ꝛ.j.e.l.filius.ergo ō ſubſtitutos nō pōt dari quercla ſi adiſſent ex ſubſtitutione:qz datur illa deficiēte alio auxilio:ut iſti. de inof.te.ꝟ.cū aūt.ſz vī ō.ſ.ꝙ ſubſtitutio teneat etiā pupillaris ſz vicieť iſtitutio ꝑ ō ta.ut.j.de le.ꝓteſ.l.ij.certe ,ꝑ parte iſtituti ibi tenē videť teſtamētū

lz ipse pupillus istitutus accepit p̄ ta. q2 hz ibi p̄ ta. iure fm ta. ut. j. de le. pre. l. nōnunq̄. fm azo. facit. C. de li. pre. l. i.

g Nō queuis. rite. i. solēniter lz nō recte: q2 nō meruit exheredari qñq3 tñ vnū ꝓ altero ponit: ut ff. de inof. te. l. ij. & ff. de libe. & posthu. l. & si pepcerit fm az. fz i solēnitate refert deficiat vicio testatoris: ut. j. e. l. sub ꝓdi. an heredis: ut. j. e. l. i. §. si quis sua. h.

b Si ab vno exheredatū. ut. ff. de libe. & posthu. l. & si pepcerit. §. filius.

i Si exheredatus. a secundo gradu. azo.

k Institut⁹. s. i primo. azo.

l Posse. ꝓtra videbat ꝓpter duo: & q2 istitut⁹ & q2 exheredatus erat & facit. j. e. l. si post. §. pe.

m A primo gradu. peti potest: facit. j. de uen. in posse. mit. l. i. §. si ueter. & §. se. & j. de car. edic. l. si impubes. §. interdum.

n Idē. nā cōpetere fz nunqd admittet ut p̄teritus vl ut exheredatus. Rñ. ut p̄teritus. Itē p̄ quos. Rñ. p̄ institutos in scō gradu: nec tñ repellēt eū q dicūt exheredatū: uel pōt dici p̄ ipsuz testamētuz: ut. ff. e. l. illō i fi.

o Cōditio. nūquid & si nl⁹ lus alius sit istitutus qō vz ut. j. e. l. filiū. az. & facit. j. e. l qō vulgo. & j. ti. i. l. fz & si. §. ñ oīa. & ff. ō iniu. t. l. nā & si.

p Si qs sua. nocere. q2 rite facta ē: nec ob. se. cō. libonianū. qō dicit nō ualē quādo aliqs sibi ascribit aliqd q2 hic p̄ se nō ꝓ se: ad qō. ff. de iter. ac. l. de etate. §. i. & j. de fal. l. vxori. §. i. fz an possit agere de inof. dic ꝙ non ut. j. de bo. li. l. querit. & j. ō interdic. & relega. l. relegatoz in fi. & C. de decur. l. neqs. & C. de here. l. curiales. fz ar. ꝓtra. ff. de his q. ut ind. l. i. & no. de hoc. C. de iof. te. l. si quando in fi.

q Si qs iura naturalia. q2 filius erat nec rūpitur testamētuz ꝓ arrogationez quo ad hoc: lz secus sit in extraneo alio ut subijcit q2 rūpitur testamētuz per arrogationē: puta fratre q pōt exheredari: & agere querela turpi psona instituta: ut. C. de inof. te. l. fratris. uel dic ꝙ ꝓfus extraneꝰ fuerit & fuit adoptatus & exheredat⁹ & tandē emācipatus & interim adoptatus & fm hoc ñ ob. j. de v. ob. l. quidā cū filiū. ubi dicit ꝙ exheredatō res est inepta in extraneis q2 predicti nō fūt extranei ꝓfus fz tamē hoc secundo casu fit ruptū ut dicis: quomodo petitur iterū rumpi per cōtra ta. Rñ. ruptum ē de iure ciuili non petitorio ut. C. e. l. ij. sic ergo hoc casu petitur cōtra ta. sed supiori querela inof. te.

ta. accipere bo. pos. g Nō quis[s] exhēdatio submouz filiū a ꝓtra ta. bo. pos. fz que rite facta est. Si ab vno ex heredibus sit filius exheredatus marcel. li. ix. dige. scribit filiū ñ videri exhēdatū[b]: iccirco ꝓtra ta. bo. pos. repeti posse cōtra vtrūqz hēdē. Si exheredatus[i] sit filius & institutus[k] obtinēte eo gradu in quo istitutus ē puto cōmisso edicto ab alio filio ꝓtra ta. bo. pos. eū petere posse[l]. A primo gradu[m] preteritus ē filius a secūdo exhēdatus: si i primo gradu scripti ñ sint i rebus humanis mortis tpe testatoris dicēdum est cōtra ta. bo. pos. ꝓ teritū petere nō posse: hēditas enī in secūdo gradu versat ñ i primo: ex quo neqz adiri hereditas: neqz bonoz possessio peti potest. Fz si p⁹ mortē testatoris decesserit hēdes scripti: idē[n] marcell⁹ putat ꝓtra ta. bo. pos. semel natā cōpetere.

Sed & si defecerit cōditio[o] institutionis: adhuc tātūdē dicit ꝑterituz ab eo gradu filiuz ꝓtra ta. bo. pos. petituꝝ. Idē scribit & si posthumus qui istitutus fuit ñ fuerit nat⁹ nā adhuc ꝓtra ta. bo. pos. cōpetere filio marcellus ait. Si qs sua manu exhēdez se scripserit an ꝓtra ta. bo. pos. possit accipere videamus & marcel. li. ix. dige. nocere[p] ei hanc exheredationē ait q2 senatusconsultū hoc ꝓ nō scripto nō facit qō contractū ē. Si quis emācipatū filium exheredauerit eūqz postea arrogauerit: papi. li. ij. q̄stionū ait iura naturalia[q] in eo ꝑualere: iccirco exhēdationē nocere[r]: fz i extraneo adoptato marcelli sentētiā ꝓbat ut exheredatio ei arrogato postea nō noceat. postliminio[s] autē reuerso filio dicēdū ē exhēdationez antea factam nocere. Si filium in adoptiua familia constitutum pater naturalis exheredauerit: deinde sit filius emācipatus nocebit[t] ei exheredatio. In adoptionē[v] datos filios nō sūmoueri voluit ꝓtor si modo heredes instituti sunt: & hoc iustissime euz fecisse labeo ait: nec. n. i totū extranei sūt: ergo si fuerit heredes scripti accipiēt[x] ꝓtra ta. bo. pos. fz ipsi soli ꝓmittēt edictū: nisi fuerit alius ꝑteritus ex liberis qui

r Nocere. ut nō habeat contra ta. & facit. ff. de libe. & posthu. l. filio. & C. de his qui ue. eta. l. fi.

s Postliminio. facit. ff. de iniu. tes. l. sed nec.

t Si filiū. nocebit. ut non habeat contra ta. nec enim omnino extraneus est: ut. j. ꝓ. pri. §. & insti. de here. ab inte. §. eadem in fi.

u In adoptione. extranei extraneis ergo heredibus institutis non committitur edictū: ut. j. e. §. ut autē. & facit. j. de uen. in pos. mit. l. i. §. si filius. ij. sed certe nō instituti videtur habere cōtra ta. ut. j. de col. bo. l. i. §. is quoqz. Bo. ibi erat institutus: & hic nō dicas ergo ꝙ non cōferent: ut. j. e. l. filium. §. & hoc sit ꝓsequens. q2 illud de rigore secus de equitate: ut. j. de col. do. l. si filia fz Jo. uel ibi erat adoptatus ab auo materno: hic ab extraneo: ut dixi. ff. e. l. iij. §. si quis filio.

x Accipiēt. alio cōmittente edictū sed ipsi nō cōmittent ut subijcit.

y Sed & si ipse. s. datus in adoptionem.

solēt cōmittere edictū. Sed si ipse[y] scriptus nō sit fz alius qui ei acquirere hēditatē pōt nō ē i ea cā ut eū ad bo. pos. ꝓtra ta.[3] admittam⁹ At aūt admittant[a] ad bōz possessionē[b] ex liberis eos esse oz: cetez si adoptiuū filiū dedi i adoptionē & hēdem scripsit ꝓmisso ꝑ alios edicto bo. pos. ꝓtra ta. ei nō dabit. Dat aūt ei q[c] i adoptiua familia ē ꝓtra bo. pos.[d] si eo gradu hēs scriptus sit ꝓtra quē peti pōt bo. pos. Nō ē nouū[e] vt emācipat⁹ ꝑteritus plus iuris scriptis hēdibus patris sui tribuat quā bituri eēnt si soli fuissent. Quippe si filius q in ptāte pris sui est ex duodecima ptē scribat. emācipato ꝑterito dimidiam ptē būficio emācipati occupat: qui si emācipatū fratrē ñ haberet[d] duodecimā ptē habiturus eēt: naz & si ex ptē minima sit heres istitut⁹ nō, ꝑ ea ptē qua scriptus ē hēs tuendus ē ꝓmisso edicto fz amplius[e] per bonoz possessionē habere potest: ꝓtoz ff. n. ꝓpositū ē cū ꝓtra ta. bo. pos. dat eas ptes vnicuiqz liberoz tribuere quas intestato patre mortuo i hēditate bituruꝰ eēt si in potestate mansisset: & iō siue emācipatus siue is q i ptāte māsit: siue in adoptionē datus ex minima ptē heres script⁹ sit nō redigit ad eā portionē ex qua institutus ē fz virilē accipit. c Aius.

v Tz aūt pr̄ adoptiu⁹ viuit an defūctus ē nihil interest: naz hoc solū q̄ritur an i adoptiua familia[f] sit. v Ulpianus Si post mortē testatoris heres institutus filius[g] i adoptionez se dederit bo. pos. ꝓtra ta. accipere potest[h] q2 scriptus hēdibus institutis nō solet nocere adoptio. Fz si filius in adoptionē datus auo materno[i] heres institutus sit a pre naturali cōmisso per aliū edicto magis[k] ē vt bo. pos. accipeꝝ possit: nec enim exigimus[l] vt adeat hēditatem sed sufficit vt delata sit acquirique possit[m]. Si in adoptionē datus posteaqz iussu patris adoptiui hereditatem[n] adijt emancipatus fuerit potest contra tabu. bo. possessi. accipere hereditatemqz ipse potius habebit quam pr̄ adoptiuus.

3 Contra tabu. cur ergo adoptiuus filius scriptus heres patris suo adoptiuo cōmittit edictū. qō videtur: ut e. l. si post. § in adoptione. Rñ. in filio secus est: q2 lz stricto iure committat edictum patri: tamen quantum ad effectuz nō patri sed filio queritur.

a Aut autem admittantur. dari i adoptōne alij. azo.

b Bo. pos. alio cōmittente edictum.

c Qui. datus a patre naturali.

d Bona. possessio. alio cōmittente edictum: & facit. ff. e. & §. si ab vno. sed contra. j. e. l. cum emancipatus. § qui duos. sed hic in filijs ibi in nepotibus: quia est qui eos antecedebat.

c Non est nouū. heres scribatur: & ex. xi vncijs alius.

d Non haberet. scz iste testator al' frater & tunc melioꝛ.

e Sed amplius. facit. j. l. cuz emancipatus. & ff. de inoffi. test. l. mater in fi. & ff. ō le ga. iij. l. fi. & j. e. l. filium. § & hoc ꝓsequēs sed contra. j. e. l. si ex duobus. §. sed & illō. & j. ti. i. l. filium. §. ad eum. ubi non potest. habere plusqz̄ habebat ex institutiōe. so. ibi iam adiuerat ex institutione: quo casu non potest petere cōtra ta. & sic maiorem partē consequi q̄ ex institutione. ut. j. e. l. si ex duob⁹. §. & si is.

f Cruz familia. pōt poni hīto respectu ad patrē naturalē. i. qñ de ei⁹ hereditate agit. nā non hz filius ꝓtra ta. contra testamētū patris naturalis si est in familia adoptiua tempore mortis naturalis pris siue viuat p⁹ cū petit ꝓ ta. siue nō viuat pater adoptiuus: ut isti. de hē. ab i te. §. eadem. h.

g Si post mortē. filius altero preterito.

h Dōt. preterito cōmittēte edictū: al's ꝓ. ff. e. l. iij. §. si emancipatus preteritus.

i Auo materno. idē & si extraneo & multomagis: fz hic ꝓ videbat qua si oīo adhuc patrē adoptiuū respiceret: nec i aliquo respiceret patrē naturalē.

k Magis. electiue ponitur.

l Exigimus. ut adeat al's habeat. i. adeat ex testamēto: imo ecōtra exigimus ut nō adeat al's ꝓ ta. ei nō daretur: ut. j. e. l. si ex duobus in prin. azo.

m Possit. al's nō datur ei contra ta. ut. j. e. si in adoptione.

n Si i adoptionē. hereditatē patris naturalis qui eū instituit alio

preterito q cõmisit edictũ. o Illud.repetit qõ dixerat: ut de/notet illud cẽ spãle. p Hereditatẽ.patris nãlis q cũ instituit: z dic iussu patris adoptiui al's.n.nõ põt:ut.s.de acq.here.l.si qs mi bo.ſ.iussuz. q Ei daf.cõmisso edicto.i.ab alio pterito: z sic excusat eũ iussus patris:ar.contra.j.de fal.l.si quis.i.rñ.

r Si quis.sui iuris
s Legatum . accipe agnouerit.
s Repellẽdus. sic.s. e.l.iij.ſ.f.z.j.c.l.si du obus i prin.z.j.ꝺ bo. li.l.si ex mo.ſ.fi.z.s. ꝺ iof.te.l.pa.ſ.si ꝑdi.
t Liberi nõ pñt. ut exhẽdati .ut.j.c.l. p xi.z s.l.i.in prin.
u Habituri.ut.s.de iof.te.l.q repudiãtis i prin.qnqz q nõ ad/mittit alij nocz: ut.C ꝺ na.li.i aut.lz.z no. s.ꝺ lc.i.l.boc.ſ. ticio
x Nõ cõmittũt. ſ. p se.ut.s.c.l. iij. i prin.
y Possessionẽ.ut.l. i.z.s. pri.z.s.de lib. z posthu.l.fi.
z Hi q.ppter alios ut istituti ,ppt pteri/tos:nã istituti eo ipo q alij sũt pteriti hñt bo.pos.cõtra ta.azo.
a Jã nõ curãt . imo curãt qz nll'o alio pe tẽte ꝺ ta.tenẽtur scri pti ad itegra legata ac si adiuisset:ut.j.r.i l.nõnunq.z.l.is q.ſ ſz si solus.ꝺic ergo ñ curãt quãtũ ad hoc: qn eã possint petere z facit.j.de sepa.l.i.ſ ſz z si qs.z.C.de non nu.pe.l.pe.

s Ji adoptiõe. ueniet añ ꝺditionez secus si alius nõ cõ/mittat edictũ:ut.s.e. l.iij.ſ.qd ergo q ẽ ꝺ.
c Idẽ.ſ.ut ñ admit/taf ad ꝺ tab.z sic ad ,primũ uel ꝺic ut ad mittaf,.z sic ad pmũ z pone eũ emancipa tũ: z nõ i adoptionẽ datum.b.
d Exẽplo. legitimi i.ciuilis:z facit.s.c.l i.ſ.uocanf.z i aut.de here.ab ite.ſ.si cni.z ſ.si vo neqz frẽs. sed ar.ꝺ isti.de le.ag.suc. ſ.nos uero.
e Ji ex duob9 ex alto.i.alio tres enim erãt.
f Eius.qz cũ vni9 p sone vice funguntur ꝓiunctissimi:ut.s.de le.i.l.plane.i.rñ.azo.
g Quã nepotibus'. boc uarie: qz tã ff cũ ffe cũ uterqz suã por tionẽ:z suo iure bẽat vice vnius ut ꝓiũcti funguntur.azo.
h Demisses.pzis ac crescẽtis:z fa.j.de cõ tũ.li.l.i ſ.si qs ex ne potibus.

Illud° notandũ ẽ: qõ z si adierit hereditatẽ[p] in adoptionẽ dat9 ꝓtra ta.ei daf.[q] alias autẽ sigs[r] legatũ[s] si quis põtionẽ sibi data agnouerit q cõtra ta.bo.pos. repellendus ẽ[s]. Liberi contra ta . hẽre non pñt[t] nec partem faciunt p alios cõmitta tur edictũ:qõ eni bõz est eis faueñ vt ptẽ faciãt nihil bituri[v] Exhere dati liberi quẽadmoduz edeñ nõ ꝓmittunt[x] ita nec cõmisso per alios edicto:cũ illis veniũt ad bõz pos.[y] vnaqz eis querela supereſt: si de i officioso dicãt. Hi qui[z] propter alios contra ta.bo.pos. petunt nõ expectant vt pteriti bõz possessiõz petere accipiunt:verũ ipsi quo bo. pos.cõtra tab.pñt.Cuz eni semel beneficio alioz ad id bñficiũ fuerit admissi:iam nõ curãt[a] petãt illi nec ne bonoz possessionẽ.

Au. ſ Ji in adoptionẽ[b] datus sub ꝺditione scriptus sit heres a na turali patre alio cõmittente contra ta.edictũ z ipse vẽiet:ſz si defecerit cõditio repellitur ab ea possessiõe. idẽ[c] puto z in eo qui pure quidẽ lz nõ iure scriptus sit hñs. Exẽplo iuris legitimi[d] z bonoz possessio ꝺ tra ta.distribuitur. igiſ nepotes ex vno filio vnam partem habebunt.

Paulus. Ji duob9[e] filijſ z ex altero filio duob9 nepotib9 possessio bo noz ꝺpetat:z alter ex nepotib9 nõ ꝑetat:ps ei9[f] frĩ accrescit. Si vo ex filijs alter nõ petat tã frĩ quã nepo tib9[g] id,pdest:nãqz tẽ duo sẽisses[h] fiũt ex quib9 alterũ fili9 altez nepo tes z sequẽf Si priuſ testñ extet iure factũ quo filius exheredat9 est sequens ipfectũ i quo ꝑteritus sit filius[i] posteriore testõ ꝑterit9 recte petet bõz possessionẽ. Si remo to quoqz filio[k] posteriores sũt i ea hẽditate posteriori testõ scripti hez des[l] z ita i9 hz vt cũ is cõtra quem fili9 petat bõz possessionẽ remoto filio possit obtinere hẽditatẽ: filius quoqz recte videaf petere bonorũ possessionẽ si vo ñ possit[m] ille obti nere hẽditatẽ fili9 quoqz excludaf[n].

Quum emãcipat9. Ulian. bo.pos.ꝓtra ta.accipit script9 hñs ei hereditatẽ petenti cogẽd9 ẽ z ꝑdia z huos hẽditarios prãre oẽ ,n.ius trãsferri[p] equũ ẽ:qõ p cãm hẽditariã scriptus hñs nascif ad eũ quẽ ꝓior hẽdis loco ꝓstituit[q]. Qui duos filios[r] z ex altero eorũdez ne

go.sed tamẽ distinguitur qz aut sũt instituti in scõo qui al's poterãt suc/cedere ab ite.ut alij filij:quo casu lz nõ ualeat ut testamẽtũ ualeat ut uolũ tas:z rũpit primũ iurc.C.z sic poterit peti ꝓtra ta.nam filio pterito nõ petẽte scripti i secũdo remanẽt z hoc ,pbatur:ut.C.de te.l.hac cõ.an.extra nei z sic filio ꝑterito nõ petẽte scripti i primo sũt heredes:z tũc non petit cõtra ta.z sm hoc ipropric dicit ꝺ ta.vl' ꝺic qz respexit ad ius autẽ.ſz q ualet ẽt in re testamẽti:ut.C.de tes. au ten.hoc inter. alij dant hic vnde liberi qõ nõ placet.

k Remoto. filio pterito ab hereditate quia nõ vult uenire ad eam p ꝓtra tab.
l Scripti.heredes.in secũ do potiores ꝺico scriptis i primo.
m Non possit . quia sit ex traneus.
n Excludatur.i.a ꝓtra ta bu.qz exheredatus.
o Cum emãcipatus . al' ſ.z al's lex.
p Trãsferri. nisi scriptus sit de liberis:ut.s.e.l.nõ pu tauit.ſ.fi.
q Loco.sic.s.de bo.pos.l. ij.z ad trebel.l.si hẽs ab eo
r Qui duos.altero filio.ſ. patre nepotis z alio insti/turo cũ nepote.
s Habeat.cũ patre suo.
t Accipere.qz pater habe/bat dimediã:z alter fraf di mediã.b.sed qd si post moz tẽ patris bo.pos.acciperet.
u Decesserit.post mortez aui:tamẽ al' admittitur : ut j.de uen.i pos.mit.l.i.ſ. si fi lius in fi.
x Nõ admittit.qz nec per se qz ẽ institutus:nec p aliũ qz nemo ẽ qui posset cõmit tere edictũ cũ alter eẽt insti tutus:z facit.s.c.non puta ſ.datur.
y Si pater . emancipatus preteritus.
z Remãsit.institutus com misso edicto per preteritũ.
a Simul.p edictũ de ꝓiũ. z facit.j.ti.i.l.qz z de ꝓiun. li.l.i.z.ſ.si iter.z.s.de inof: te.l.si ,pponas.z.j.,pri.ſ.
b Si pater emãcipauerit ſz aliũ post mancipauit .
c Emãcipato.ſ.filio institu to eo q i ptãte remãsit itez adoptato.
d Et i tres ptes.vnam ha bebit filius i potestate ꝓsti tutus alterã nepos adopta tus:z tertiã alter nepos z sic duo nepotes ñ hñt solũ modo partẽ sui patrif z est ratio ut hic ꝺicit.z.s.l.iij.ſ si qs post.z facit z.s. ,pri.ſ cũ ꝓcor.de ado.l.si pater.ſ qui duos.
e Cũ filio suo. emãcipato
f Ex duob9 .al's icipit si ex duob9 al' ex duob9
g Quoniã iudiciuz.bona rõ ut subijcit ut j.ubi tunc eni zc.z.s.c.l.nõ tñ ſ. si. z ar.s.ꝺ iof.te.l.si ,ppõas.ſ.i
h Adierit . uel bo.pos. sm ta.accepit.ut ar.j.ti.i.l.non nunq.azo.

i Filius pater istituit extraneũ sibi heredẽ filiũ ex/heredauit testamẽto pfecto: scõo i testamẽto nõ pfecto filiũ ꝑteriuit aliũ instituit:querif an filius possit petere ꝺ ta.scõas videf qz nõ:ga nõ ꝺz ualere testamẽtuz ꝺ qõ petif ꝺ ta.saltim ab initio:ut.j. c.l. vul

i Bo.pos.ſ.contra ta.lz alter cõmittat edictum.
k Deteriorẽ.qz institutus in maiori redit ad virilem:sed certe tunc nec melior nec deterior:sed.j.,pri.rñ.fit deterior:qz si non adisset augetur ad virilẽ:ut.s.c.l.nõ putauit.ſ.fi.que est contra huic.

l In eam partē.ſ.tm̃. m Et qō extraneis.no.tria incōmoda ſeq. ad eundē.ſ.qō ꝓtra ta.denegaſ. Itē q nō augeſ eius portio:ſz minui pōt. Itē q legata p̄eſtat omnibus:ut hic ꝛ.j.ti.i.l.ſi duo in fi.eſt ꝛ quartuz qz nō ſit collatio ei ab emācipato p̄terito de rigore:ut.j.de col.bo.l.i.§. ibidem.de eqtate ſecus:ut ꝛ.j.de col.bo.l.ſi filius.ſz ad illud qō hic dicit de legatis ē ꝓtra.j.ti.i.l. filiuz §.fi.ꝛ.l.is q.§.ſz ſi ſcriptus ſed in utraqz earū ſolui.

n Haberi debere.cōtra.ſ. e.l.ſi poſt.§.t.in adopti.ſol. ibi coactus adijt.

o Filius ſuſtulit.i. ꝓcreauit ex ea:ſecus ſi aliquē ad optaſſet emancipatus:ut.ſ de in ius uo.l.ſed ꝛ ſi.§.ſi filius.ij.rñ.

p Poſt mortez .ſiue ante mortez naturalis ſiue poſt qz pater adoptiuus nō viuebat:tūc eniz ſecus: ut.ſ. e.l.ſi emācipatus.§.fi. azo.

q Nepotē.inſtitutuz heredem:aliogn abſonū videt.

r Poſſe.per aliū cōmittētem edictum.

s Mortuo.idē ꝛ ſi viuente:ut.ſ.e.l.nō tantū.§. ſi pl̃. azo.alij ut.h.ſubaudiūt etiam iſto filio adoptiuo i ei⁹ exiſtente poteſtate.

t Patris.primo deceden tis.idē forte ſi poſt:ut.ſ.de inof.te.l.ſi is qui ad.

u Preteritus filius⁹. patriſ debitor:cui pater legauit liberationē vnde ſi opponat exceptionez doli ex dicta liberatione videt approbare teſtamētum ſz qd ſi ex cauſa pacti facti a patreſa. opponatur doli exceptō. Rñ.nō per hoc approbat teſtamentū:nā non ſequtur q ualeat teſtamētū.

x Filius.q quilibet poſſz qui deberet inſtitui ꝛ ē preteritus:ut.j.de excep.rei iudi.l.ij.

y Uſus eſt. ſed non videt poſſe opponi heredi patroni uel parētis:ut.j.de excedo.l.apud.§.libertū. ſz hic ex dolo ipſius heredis ſciliceet qz nō petijt ibi defuncti ꝛ no.q ꝓtra tab.pōt opponi in modū exceptionis.ut j.de bo.li.l.nihil.§.pe.ꝛ.ſ. qui.ex cau.ma.l.nec non.§. ſz qō cis.ꝛ de inof.teſt.l.papinianus.§.ſi filius. accur.

z Emācipatus. ab extraneo herede quem emācipatus inſtituit.

a Bonoꝝ po.ſ.ꝯ ta.qō videbatur qz preteritus: ſed certe hoc fuit ꝓ commodo eius:ut.C.de inof.teſta.l.filius.ꝛ facit.ſ.de li.ꝛ poſth. l.multi.ꝛ.j.de bo.li.l.ſi patronus.§.ſi quis non mala ꝛ.ſ.de vul.ſub.l.cū ex filio.

b Paterfa.ſ. adoptia exiſtētis.

c Marcellus.corrigit iul.

d Contra ta.ſ.patris i adoptiua familia

e Alia.ꝛ nō in illa.

f In adop.ſz quō potuit teſtari.rñ.ut.ſ.e.l.nō tm̃.§.ſi pater alicuius.

g Ubi enim.rñ.ei.q poſſet obijci ex.l.ſ.e.l.ſi emācipatus.§.ſi filius.

h In ſub ꝓdi.exheredatus qō fieri nō pōt:ut.ſ.de li.ꝛ poſthu.l.iij.§.i. ꝛ ideo nō excluditur a contra ta.ut.ſ.e.l.nō putauit.§.nō queuis.

i Excludaſ.ut.ſ.e.l.iij.§.ſz ſi ſub ꝓditione.ꝛ facit.ſ.e.l.in adoptione.

k Ei qui denegaſ.ſ.ſubſtituto:ut.ſ.de vul.ſub.l.is q.ꝛ facit.ſ.de inof.te. l.papi.§.meminiſſe.ꝛ.ſ.de his qui.ut indi.l.poſt le.§.i.ꝛ.j.de bo.li.l.i ſeruitute.§.ſi qs bonoꝝ.ꝛ.§.nōnunq̃.ꝛ.§.preterea.ſz ꝯ.j.e.l.ſi filiꝰ circa prī. ubi ueniēs vno iure nō ꝓdit ſi ueniat ꝛ alio:ſz hic ꝓ ꝯ ta.irritatur teſtamē tū.ut nec ipſe nec alij ex eo petāt ſz ſucceſſio liberoꝝ ex teſtameto ñ pendet ut ibi.

l Queraſ.i.debeat acqri:uel dic.i.cū queratur.

m Quod vulgo.q.d.ꝯ lex ē indiſtincte dari bo.poſ.liberis.ꝛ hoc dicit vulgo.nā oz diſtingui a tpe mortis ualuit teſtamētum et tūc daſ:an nō ꝛ tūc ſi diceres dari:eet ꝯ.l.ſ.ipſius pretoris que viuas lex ē:ut.ſ.ō iuſ. ꝛ iu. l.nā ꝛ.nā tūc demuz daſ cū teſtamētū ē perfectū ꝛ ualidū:ut hic uel dic ꝯ legē.i. ꝓterq̃.i.ꝯ uolūtatē defūcti:q ē lex:ut i aut.de nup.§.diſponat. ſed nōne teſtamēto rupto daſ ꝯ tab.ut.C.e.l.iij. rñ.fauore poſthumi. ibi nō ualet:hic āt iure cōi qz nō fuerūt teſtes.vij.uel alio modo:ut hic ſubijcit: vl̃ ibi etiā iure ciuili eſt ruptū nō pretorio.ꝛ facit.j.de ſe.tab. l.i.§ ſemel.

n Aliū. exhēdauit ꝛ exheū inſtituit.

o Quatenus.i. quātū:ſz utrū in totū ex pugnet p ꝯ tab.an ꝓ ſemiſſe.az.

p Repellēdū.a ꝯ ta. ut.j.e.§.videam⁹.ibi iſte.n.ꝛc.nō a querela inof.teſta.az.

q Nihil laturi. ēt ſi adierit ad qō ē.j.ti.l. iiij.

r Filius.nō habeas hic.§.fin az. ſz videt nō cōpetere ab iteſtato oū hz locū ꝯ ta.ut j.ſi ta.te.nul.ex.l.i.§. ita.ſo.ibi.

s Suus heres.ſ.iſolidū de iure ciuili ſz ꝓ pretorē aſſociaſ eē emācipatus ut in.§. redit.

t Petēs.pōt.n.lz ō ſertū eſt teſtm̃:qz tpe mortis extiterūt tabule:ꝛ ex teſtō adiri potuit.hereditas:ut ſ.l.pr.az.ꝛ dic peteſ ꝓ ſemiſſe:ut.j.§. fdit

u Solus.imo nō ſolus ut ſtatiz cognigi mo non:ut.j.§.videamus.az0.

x Hz cū exhēdatio. nullius ſit momenti nec cetera ibi ſcripta ualēt:ut.j.de bo. li.l. ſi patron⁹.§.ex teſtaméto.C.de fideicō.l. eā quā.ꝛ.j.de re.iu.l. ſi nemo.

y Nō obſtare ea.ſ.exheredatio dicēdū eſt nec quomin⁹ ꝛc. alsnihilominus ꝛc.ꝛ vere nō nocet filio ꝓ ni hereditate patroni nō adita:ut.d.§.ex teſtaméto.ſz ea adita diſtiguiſ:mala mēte ut tūc noceat:alʒ nō:ut.d.l.ſi pron⁹.§.ſi qs.ꝛ.§.filius.

z Videaſ.ut ſolū obſit nō ꝓſit ut optime exponit.j.de bo.li.l.ſi patronus.§.ſi qs ex teſtō.

a Redit.ſuſpēſiue cū ſupioꝛib⁹ legitur

b Exitū.cū iſtituti repudiāt aſſem.

c Ab inteſtato.ſ.ſuccedēte.az0.

d Erit.uenale.nā ēt ꝓcio accepto poterit gratificari ſcriptis uel ſuo vl̃ emācipato:ſic.ſ.de iure do.l.cū i fūdo.§.i.ſi.

e Jure ciuili.q emācipatos nō cognouit ut iſti.de here.ab inteſ.§. emācipati.ꝛ.ſ.itaqz.ſz ꝯ.j.e.§.videamus.ubi in partē tm̃ paternoꝝ ꝓficit repudiatio heredū ſz illud quo ad effectum.

f Filiū.ſ.ſi intētatur ꝯ ta.uel etiā a querela ſi tm̃ iā ſoluit aſſez emā

cipato:sz emãcipatũ nõ excludit a ꝙrela:ut.ĩ.c.l.§.ij.sibi nec fili⁹ ꝛc̃.

b Assem.i.totã hereditatẽ. i Ommiserit.eẽncus institutus.

k In bo.pos.al's in possessione bonoꝝ al's in portionẽ bonoꝝ ꝛ dic ꝙ amittet.s.emãcipatus. l Exheredatuz. dico iure falcidie.s. hereditate nõ adita. m Sz quẽadmodũ.tueatur ꝑ ꝯ ta. ut.s. §.redit.

n Aditõne.ab extraneo istituto facta cõtra emancipatuz: patet ergo ꝙ tz testamẽtũ de iure ciuili lz sit data cõtra ta. emancipato: ut.C.c.l.ij.et sm hoc nõ est hic.§. ex causa.

o Emancipatuz.qz hereditatẽ sibi ascripto restitutam habz ut.s. dixit in illo.§. erit.azo.

p Videam⁹.isto casu.quo istitutusnon adijt:ut.s.§ si autem omiserit.

q An hi.inuicẽ. ꝛ dicit ꝙ non:qz diuerso iure uenĩũt.s.emãcipatus ab intestato ꝑ ꝓtra ta.alter ab intesta.ac collo uel cautio de collatione tũc demũ hz locũ quãdo omnes eodem iure ꝑ contra ta. ueniũt ut hic subijcit:ꝛ.ĩ. ō co. bo.l.i.ĩ prin.ꝛ.§. quãuis.

r Ex hac parte. premittit uerbuz edicti ex hac parte. s. quaz dicit cõtra ta.ꝛ indicat collationez.

s Unde.i.ex qua pte

t Que.s.pars edicti

t Ita bonoꝝ.s.sicut emancipato.

u Iste.enim bene dico qz per edictũ non fit collatio:ut dictuz est nisi his qui habet bo.pos.contra ta.hic autẽ non habz ꝛ hoc est iste ꝛc̃.ꝛ ꝓbatur.ĩ e.ibi mlto magis ꝛc̃.

x Necꝝ ex illa.q.d. nec etiam ꝛc̃. ꝛ facit s.e.l.i.in.§.i.az.

y Patre.qua uocabatur ad bo.pos.contra ta.azo.

z Intestato.qz non est adita hẽditas.az.

a Admissus. qõ ꝯe poteſt:ut.s.l. ꝓma

b Cõpellitur.i.petitur compelli:quia ergo suus non co iure quo emãcipatus uocatur collatio cessat:nam nec emãcipatus eo iure quo suus.s.ab intesta.ut subijcit qz ꝛ si frater ꝛc̃.

c Et ucreoꝝ.nũc soluit. d Et hoc fit.a patre heres.s.esset.

e Cõsequatur.s.scriptus heres:ut.s.c.l.nõ putauit.§.fi.ꝛ hoc si nõ adijt institutus.al's nõ accrescit:ut.s.c.l.si ex duobus.§.sz illud.

f Verbis.que dicũt ut inter eos quibus est data bo.pos. cõferatur: sed ex mente distinguitur an leditur suus ꝛ confertur ei: al's non ut hic ꝛ.ĩ.de col.bo.l.si filia.ꝛ.l.nec ipsa.ꝛ utrunqz dic de rigore:sed de equitate secus:ut.ĩ.de col.bo.l.si filius sz Jo.ꝛ no.s.l.si ex duobus §.sed illud.uel dic mentem.i.equitatẽ pretoris.ꝛ in.l.si filius. ẽ equitas secuole cõtraria equitati pretoris sm azo.uel in.l.si filius institutus adijt hic non. g Non uocantur.

sub.qui:ꝛ accipe nomen ut heredis ꝛc̃.accursius.

h Occasione ꝛc̃.ꝛ hoc dico nil habituro ꝛc̃. Item contra huic.§.C. c.l.si emancipati.sed ibi nullum fuit testamentum:hic sic:ꝛ ita distinguitur ut dixi leditur alius uel nõ.

ĩ potestate ꝛlictũ. ꝑstetqz assẽ ᵇemãcipato filio iure ꝓtra ta.bo.pos.

Si autẽ õmiserit hereditatem ĩ bo.pos.ᵏexhrdatũ effectũ admittz iure factũ suũ solũ hrdem. Sz quẽadmõz ꝓtor emãcipatũ tueat ᵐsi adita ñ fuerit hrditas.ita nec filio ꝙ ĩ ptate remãsit aditiõe adhibita ĩ totũ expellẽdus erit:sz ad hrdita tis portionẽ admittẽdus ẽ ex cã iofficiose ꝙrele cõtra emãcipatũ mouẽde:videam⁹ᵖ tñ isto cãu quo vtriqz ad bõa patris veniũt:an biⁿ ꝓferre debeãt:emãcipatus nãqz nec ex hac pte edicti ỽbis id facere cogit vñ cõtra ta.accepit bo.pos. que ĩ ter eos ꝙb⁹ ita bo. pos. dabit ca ueri de collatiõe ab emancipato inbet.iste enim ꝙ mãsit ĩ ptate ꝙ exhrdatus noiatiz fuerit nõ est vocatus ad bo.pos. ꝓtra tab. nz ex illa pte edicti qua patre intestato mortuo emãcipatus ad bõꝝ possessiõem admissus ad collatiõem cõpellit qz ꝛ si fratre ab itestato hrs fit emãcipatus:tñ ñ ide accipit bõꝝ pos. ꝛ vereoꝝ ne hactenus filio suo,pfuerit factũ heredis scripti ĩ adeũtis vt eũ ad portiõem admitteret bõꝝ paternoꝝ:ñ etiã eorum ꝙ emãcipatus,ꝓpria habuerit. Et hoc sit cõsequẽs illi ꝙ ex miore parte scriptus a patre heres relictus ĩ potestate admisso fratre emãcipato ad ꝓtra ta.bo.pos.eius hrificio plus cõsequat:quãuis edicti ỽbis collatio iducat ex mẽte pretoris denegãdã eẽ rñdet. multomagis autez huic nõ oportet cõferri: qz ꝛ a patre exheredatus a ptore ad bõꝝ possessionem cõtra tabulas bõꝝ possessionem nomen sui heredis adeptus est: legata tamen ex parte sua iste emãcipatus liberis ꝛ parẽtibus ꝑstare cogetur ñ solida sed dimminuta ĩ dimediũ qõ reliquitur manẽti in potestate

i Portion solida.qõ videbatur qz in assem accepit contra ta.azo.

k Quod.s.dimedium.ꝛ facit.s. ad.l.fal.l.in ratione.§.heredes.ꝛ de le.iij. l.fi. l Eum.qui mansit in potestate.

m Extirit.repudiantibus scriptis:ut.s.e.l.§.i.

n Si quis.pone ꝙ suus est preteritus:ꝛ duo extranei instituti q nõ adierint si suus petat ꝓtra tab. contra vnũ eoꝝ qõ potest: ut.s.e.l.qõ vulgo.

sed nec aduersus eũ ꝓstituẽde actionis legatoꝝ ratio est qui mero iure itestato heres exstitit. Si qs accepit ꝓtra ta.bo.pos.ẽt si ñ fuerit adita hrditas a scripto prestat legata ea pte testamẽti data contra quam bonoꝝ possessio accepta ẽ: erit ergo melior hoc casu ꝓditio infamilia relicti filij quã foret si exheredatus nõ esset. m Qde.

Is qui filiũ ꝙ ꝛ ex eo nepotez in pre habebat filiũ in adoptionem dederit nepote retẽto in potestate postea filius emãcipatus a patre adoptiuo decessit extraneis heredibus istitutis filius huius ꝙ ĩ potestate aui remãsit contra tabu. patris sui bonorum possessionem petere poterit: quamuis nunquã in potestate huius fuerit: ideo nec debuisse eẽ in potestate videtur:nã si aliter obseruatur nec si emãcipatus fuerit filius nepos ex eo qui in potestate aui remansit bonoꝝ possessionem contra tabulas petere poterit. Idemque iuris est si emãcipato filio nepos ex eo in potestate aui remansit:ꝛ postea patri suo ĩ adoptionẽ datus fuerit:idez qz contra tabulas aui bonorũ possessionem petere poterit: qz ꝑ adoptionẽ ĩ aliena familia ñ fuerit Sed si emancipatus filius me adoptauerit extraneũ filium is qui adoptatus est filius cõtra tabulas meas bonorum possessionem petere ñ poterit:quia nunquã nepotis loco apud me fuerit.

De legatis prestandis contra ta. bonorum possessione petita.

v Ulpianus.

Hic titulus equitatem quandam habet naturalem ꝛ aliquid nouum vt qui iudiciũ patris rescindunt per ꝓtra tabu. bo.pos.ex iudicio eius quibusdã psonis legata ꝛ fideicõmissa prestarent:boc est liberis ꝛ parentibus

p Hoc.casu improprie dicitur cum aliuz adijciat casum:uel dic hoc casu.s.cum nõ est adita hẽditas a scripto ꝛ sic proprie.

q His.i.non videt debuisse ꝛc̃. s. quia fuit preteritus.

r Petere poterit bo.pos. scilicet sui patris qõ falsuz est:ut.s.e.l.si retẽtus.

s In adoptionem datus. secus si alij in adoptionem datus est:ut.s.e.l.si in adoptione.quaꝝ filius ad patris sui hereditatẽ per contra ta.uocatur :cuicũqz pater detur in adoptionẽ:ut.s.e.l.iij.§.si pater alicuius.azo.

t In aliena.i.in extranea uel extranei:fuit tamẽ aliena.i.in alterius ꝛ est bona ratio qz si extranco datus cẽt in adop.nunquã haberet ꝓtra ta.ut ĩsti. de here.ab inte.§.at hic.ꝛ.§.cadẽ.azo.ꝛ facit.s.e.l.iij.§.si qs filio eman.et §.idẽqz.ꝛ insti.de here.ab inte.§.cum queritur.ꝛ.§.sed ꝛ si cõceptus.

u Quia nunquã facit.s.de in ius uo.l.sed si hac.§.si filius.

x De legatis prestan.

y b Hic titulus.naturalẽ.i.ratione hominis a natura insitam:nõ enim naturalis sed pretoria est equitas sic.s.de mino.l.i.in prin. az.

z Rescindũt.per ius pretoriũ tñ iure ciuili tenet ꝛ dic quicunqz. sit qui rescindunt:ut.ĩ.de coniun.li.l.nihil.

a Eius.s.patris. b Quibusdam.non ergo omnibus:ut.ĩ.l. sz ꝛ si mor.in prin.ꝛ.§.liberis.sic.s.de mino.l.pater in prin.ꝛ facit.s.de vsufru.l.si extranco.ꝛ.s.ti.i.l.pe.§.legata. c Prestarent. quo iure forte officio iu.cũ rescissum sit testamẽtum uel actione utili ex testamẽto

ar.ſ.e.l.ſi emancipato.que eſt pretoria ſicut alis.ut.s.ſi quis omiſ.cau.teſt. l.i.nam ꝛ quanto minoris qnandoqz ciuilis quãdoqz pretoria eſt ut no. s.de ac.cmp.ꝛ uen.l.iul'.ſ.iul.in prin.

d Botis nomine.hoc refertur ad vxorem ꝛ nurum:ꝛ dic ſi ꝛ dos fuerit non alis:ut.ſ.e.l.qui.ſ.penult.

e In infinituz. igitur.no. ergo dictum generaliter intelligi:ſic.s.de in ius uocã. l.quiqz.ſ.parentes.ꝛ.l.parentes.ꝛ.ſ.vi bo.rapto.l.ij. ſ.homines.ꝛ de iniur.l.itẽ apud.ſ.generaliter.ꝛ.s. de offi.pre.ur.l.i.ſ. cum urbez ꝛ.s.de pac.l. iuriſgenti.ſ.ſi ue autem.ꝛ.s.qõ me.cau.l. metum.ſ. animaduertẽde. ar.contra.s.de teſti.l. queſitum.Item no.pro infinitate:ar.cõtra.C. de ſacroſan. eccle.l.ſi.ſ.i.

f Jura cognationis.quod dic ut inſti.de capi. dimi.ſ. qꝑ autem.ꝛ.ſ.ſed ſi inſulaz. ꝛ de lega.ag.tu.ſ.ſi.

g Ad legatorum . relictorum a naturalibus parentibus.azo.

h Adoptiui.i.eoſ qui ſunt adoptiui.

i Remaneant liberi . quod nõ eſt ſi emancipati ſunt a patre adoptiuo niſi filius adoptiuus ſit de liberis vl' dic qꝑ non eſt cum definũt eſſe ciues.accurſi.

k Preſtabuntur. quia ꝓ natis habentur:ut inſti.de tu.ſ.cum autem.

l Et ideo. ſi pregnante quid ſi ante . Reſpõ. idez propter ſuperius. Reſpon.

m Acceperit. emãcipatus preteritus.

n Debebit.amplius etiã hic nepos poteſt petere bonorum poſſeſſionez contra tabu.ut.ſ.e.l.ſi.i.ꝛ.ij. Rñ.

o Sed ſi mortis. collate ſunt hominibus.

p Non ſunt.i. ſi non ſunt de perſonis exceptis.

q Nec enim queritur.ſcilicet tantum:nam ꝛ id quandoqz querimus: ut.ſ.eo.ſ. item ſi quis.ꝛ facit.ſ.de iure fiſci.l.edi.ſ.ad cos. ꝛ.s. ri.i.l.non putauit.ſ. in adoptione.ſed ar.contra inſti. per quas per no.ac.ſ. ſz heres.

r Portio.niſi forte ſint ſocij.nam tunc totum queritꝫ exceptato: ut.s.de li.leg.l. is qui.ꝛ niſi ſit relictum in diuiduum:quia ꝛ totũ tũc queritur exceptato argu.ſ. quibus ad li.pro.non licet l.ſi.ꝛ ſm hoc non obſtat. ſ. e.l.filium in fi.ꝛ facit.C.fa. hercis.l.fi.ꝛ.ſ.e.l.ſi filius.et l.filium.ſ.ſi leg.ꝛ.ſ.de coniungen.li.l.ſi nepos.ꝛ inſti.de le.ſ.ſi eadem.ꝛ.s de le.i.l.huius.ſ.ſi ticio.

Item ſi quis.facit.s.de inoffi.teſta.l.papinia.ſ.meminiſſe.ꝛ.s. de excu.

s tu.l.legatarius.ꝛ.s.ſi quis aliquem teſta.probi.l.i.ſ.i.ꝛ.s.qꝑ cum co.l. ſi filius.ſ.i.ꝛ.s.ad trebel.l.cogi.ſ.hi qui.

t Sub hoc modo.ſ.ſuperiori caſu ſimpliciter.

u Alicui.ſ.certo uel incerto:ut inſti.de le.ſ.incertis.ꝛ.ſ.ſub incerta.

x Debere.parens uel liber hoc conſequitur uoluntate expreſſa ꝛ ſic es habetur honor:at cum ſeruo:tunc magis per alium qꝑ per uoluntatem defuncti conſequitur:ut.s.ſ.hoc ſolum.

Utiliter.i.utiliter dari poterunt propter conditionem legatarij nõ tãtum quia ipſo iure nullum eſſet teſtamentum:tunc enim nec contra tabu. locum habet ꝛ facit ad ſill'.l.ſi quis in graui.ſ.ſi.ꝛ.l.qui poſthumos.

z Non debentur.iure cõmuni:ſed per diſpenſationem hic edicti debentur:ut.s.e.l.in prin.

a C Um propter.bene dico utiliter datum cum tẽ.

b Cum ſcirent.ſic.s.ti.i.l.filium.ſ.qꝑ ſi hi.

ſeſſionem. v Ulpia.

f Filium quis impuberẽ here dẽ ſcripſit' :eiqz ſubſtituit[d] emancipatum autem filium preterijt:deinde vterqz filius accepit bonorum poſſeſſionem' : legata ſunt etiam a ſubſtituto[f] impuberis relicta nõ tantum liberis ꝛ parentib[9] verum etiam extraneis : queritur an mortuo impubere cogatur ſubſtitutus ea preſtare:ꝛ ſiquidem ab impubere relicta ſunt ſolis liberis parentibuſqz ꝓſtanda ſunt[g] ſin vero a ſubſtituto ipuberis omnibus[h] eum preſtare oportet habita ratione legis falcidie ſcilicet vt partis dimedie que ad eum[i] ex bonis patris peruenit[k] quartam ideſt dimediam totius aſſis ſexcunciam retineat.

Sed ſi impubes ex vncia dunta xat inſtitutus heres fuerit : magis eſt vſqz ad ſemiſſem legata preſtaturum habita ratione legis falcidie lz enim ex vncia fuerit inſtitutus ipubes:tamen qõ acceſſit augebit[l] legata a ſubſtituto relicta. Omnibus[m] autem liberis preſtari legata pretor voluit exceptis his liberis quibus bonorum poſſeſſionez pretor dedit ex cauſis ſuprꝛacriptis nam ſi dederit bonorum poſſeſſionem non putat legatorum eos perſecutionem habere conſtituere igitur apud ſe debet vtrum contra tabulas bonorum poſſeſſionẽ petat an vero legatuz perſequatur: ſi elegerit contra tabulas non habebit legatum:ſi legatum elegerit[n] eo iure vtimur ne petat bonorum poſſeſſionem contra tabulas // Si quis[o] contra tabulas bonorum poſſeſſionem acceperit deinde poſtea apparuerit eum ex bis liberis nõ fuiſſe qui eam bonorum poſſeſſionem accipere poſſunt : ex bis tamẽ eſſe quibus legata preſtantur obtinuit non eſſe ei denegandam petitionem legatorum ſiue ordinariã bonorꝫ poſſeſſionem petierit ſiue carboniana[p]. Nõ ſolũ aũt legatũ[q] denegatur ei qui bonorum poſſeſſionem accepit:vꝫ etiam ſi quid aliud ex voluntate acceperit cui cõſequens eſt: qõ iulianus ſcripſit.

Filium ſcripſit ex dimedia: ꝛ extraneum in aliam dimediam uel dic filium inſolidum.

d Subſtituit.pupillariter.

e Bo.poſ.ſcilz pupillus commiſſo edicto per emancipatuz ut.s.de lega.i.l. ante penul.

f A ſubſtituto.nõ ſolum ab inſtituto.

g Preſtanda ſunt. ſed nonne paternuz eſt ruptum per contra tabu:ergo nec pupillare tenet:ut inſt. ŏ pu.ſubſti.ſ.liberis ſed illud quando de iure ciuili eſſz ruptũ ut ibi notaui.

h Omnibus . quicquid habz ex defuncti iudicio habet quia pars inſtituti: nec creuit:nec etiam decreuit:ſi autez creuiſſet:tunc pro eo qõ habet ex iudicio defuncti omnibus pro augmento tantũ conſtitutu.l.ſed ꝛ ſi contra ꝛ.ſ.e.l.ſi duo.ſ. proinde.

i Ad eum.ſcilz ſubſtitutum.

k Peruenit.ex uoluntate patris.

l Augebit. ſic econtra:ut.s.ri.i.l. filium ſ.legata.ſed caue qa ex vncia ŏ omnibus his que accreuerunt perſonis exceptis ꝓſtabat:ut.s. de le.iij. l.ſi.ſ.ſi.uel poteſt dici qꝑ illa diſtinctio locum habet in his legatis quc fuerunt a pupillo relicta ꝛ a ſubſtituto tacite repetita : ut ibi no.ſed ibi loquitur de his qꝛ fuerũt ab ipſo ſubſtituto relicta.

m Omnibus.ſupra ſcriptis.ſic.s.ri.i.

n Elegerit.ſcies nõ ignorans:ut.s. de inof.te.l.mater . ꝛ.ſ.de bo.li.l.ſi vo circa prĩ. niſi ꝑ in inte.re.ſi cet minor.ut.ſ.de bo.li.l

ſi vo in fi.ꝛ facit.ſ.e.l.bonorꝫ.ꝛ.s.de vul.ſub.l.is qui.ꝛ.ſ. de bo.li.l.i ſeruitute.ſ.ſi quis bonorꝫ.ꝛ.s.ri.i.l.iij. ſ.ſi.

o Si quis liberis.puta nepos ex filia:ut.s.ri.i.l.illud.ſ. ad teſtã.

p Carbonianam.que dicitur extraordinaria:ꝛ qz non tribuit ius in dominio:ut.ſ.de car.edic.l.iij.ſ.miſſũ in fi.ſ.ꝛ no.s.de inof. teſt. l.papi.ſ.i.ꝛ facit.C.ſi manci.ita fu.als.l.ea.quidẽ.ꝛ.s.qõ qſqz iur.l.i in fi.ar.contra.s.de condi.inſti.l.mulier.ſ.i.

q Non ſolum.ex uoluntate acceperit:ut de fideicõmiſ.uel dona. cãmor.ꝛ facit.s.ri.i.l.ſub conditione.ſ.i.ꝛ.s.de vulga.ſubſti.l.is qui.ꝛ de acquir.here.l.queſitũ.ꝛ.s.c.l.ſ.omnibus.ꝛ.s.ad trebel.l. ſi patroni.ſ.ſed nec illud.

Si fratri suo[r] ipuberi substitut[9] sit: accepitq3 ptra tab. bo. pos. ône gari ei pſecutõem hereditatis frīs sui impuberis mortui cui a pre substitutus est. Si legata fuerint relicta libis 7 extraneis[s]: lz vtrorũq3 pstatio legi falcidie locum faceret[t] legataq3 liberor recideret[v]: tñ nõ ob hoc extraneis non pstantur[x] legata liberorũ augẽtur[y]. Sed si portio hereditatis fuerit ascripta[z] ei qui ex liberis parẽtibusue est: an eius seruãda sit vt solẽt legata: 7 iulianus sepissime scripsit in portiõe quoq3 hereditatis idem quod i legato, pbandũ cuius sñia rescripto diui pij antonini comprobata est: cum hereditates nõ modo honesto titulo sed 7 plenior[a] honore tribuantur. Ad eũ[b] aũt modũ talib[9] psonis succurrẽdũ est: vt amplior quidẽ q3 virili portiõe hereditatis data vsq3 ad virilẽ ptẽ tueant[c]. i minorem[c] aũt bacten[9] actiones bis tribuant[c] q̃tenus scripte sunt[d]. Idẽ obseruat 7 circa legata 7 fideicommissa que bis data fuerit 7 i mortis cã donatõib[9]. Is aũt cui põtio[e] hereditatis pseruat: vtruz oĩb[9] an tñ exceptis psonis legata cogat pstare: 7 magis ꝓbat exceptis psonis solis pstãda[g]: nec tñ soli[9b] commodo id cedit: nã si legatis onerata sit portio[i] tã liberor parẽtumue q3 extraneor id[k] qõ extraneis non pstat: liberis parẽtibusq3, pfutur[l] nõ dubitam[9]: igit[m] ita demũ qõ extraneis nõ prestat coicat cũ eo qui ptra tab. petit si nõ legatarijs liberis parẽtibusq3 dãdũ[n] sit.

Ulp.

Aluius aristo iuliano suo salutem. qui[o] filiũ emãcipatũ habebat pterito eo pr̃em suũ 7 extraneum heredem instituit 7 patri legatũ dedit: filius ptra tab. bo. pos. petit: q̃ro si aut vterq3 heredem instituit 7 patri legatum õdit: filius ptra tab. bo. pos. petit: q̃ro si aut vterq3[p] hereditatẽ adijsset: aut alter ex his aut neuter[q] an 7 q3tũ legator noie pri õbeat. rñ. sepe animaduerti hãc ptem edicti q̃ emãcipat[9r] accepta ptra tab. bo. pos. liberis 7 parẽtib[9] legata pstare iubet hẽre nõnullas reprehẽsiones: nã si dodrãs legat[9] sit[s] si plus bitur[9ẽ]: is cui legatũ erit q3 emãcipat[9] . decreto[t] itaq3 ista temperari debebunt vt hereditatis ptez emãcipat[9] prestet: vt ita ne scriptus heres ampli[9] habeat q3 emãcipat[9] 7 legatorũ[r] modus temperet: vt nihil plꝰ ex legatis ad aliquẽ puẽniat: q3 apõ emãcipatũ bonor possessionis nomine remansurũ est.

Africa.

Am fm[v] pstitutõem diui pij ad tuscium fuscianuz numidelegatum placuit parẽtes 7 liberos hr̃des quoq3 istitutos tueri vsque ad ptem virilem exemplo legatorũ hẽrent ex institutõe tales psone q3 ad eum puẽturum esset qui contra tab. bo. pos. accepit.

Ulpia.

Virilis[3] portio quemadmoduz accipiẽda sit videamus: pone duos esse qui contra tabu. bo. pos. accipiunt vnum[u] esse ex liberis parentibusque: virilis tertia erit portio. sed si tres sunt qui cõtra tabu. bono. possess. acceperit quarta erit virilis: hoc idem 7 i legatis obseruabitur: sed si vnus ex liberis qui accepit contra tab. bono. possess. plures sint qui ex liberis parẽtibusq3 legata acceperit sic hoc accipiendũ est: vt filius preteritus semissem habeat: ceteri omnes[b] qui sunt ex liberis parentibusue semissem. Si quis ex liberis parentibusque heres institutus sit 7 legatum acceperit. [c] vtrum tantũ portionem ei conseruamus: an vero 7 legatum an alterum quod elegerit: 7 magis est vt vtrumque[d] conseruetur: sed sic ne amplius i vtroque quam virilẽ habeat. Si adierit[c] hereditatem is cui virilis cõseruatur libertates cõ petent ex necessitate per aditionem verumtamen videndum est: an de dolo[f] actione teneatur qui adijt: et magis est vt si denunciante eo qui preteritus accepit contra tabu. bono. possess. hic adijt[g] hereditatẽ pol licẽte eo portionẽ virilem sit quod ei imputetur: 7 de dolo malo actione teneatur: damno enim afficit hereditatem dum competunt libertates. Si quid vxori nuruique fuerit legatum preter[h] dotem accepta cõtra tabu. bono. possess. non prestabitur[i]. Murus[k] autem appellatione 7 pnurum ceteraſque coniuncti nulla dubitatio est. Cum autem dotis nomine legatum[l] est: non puto ad virilem vxorem nurũue reducendam[m]: cum[n] mulier ista ad eos alienum[o] veniat. Non solo ibi. k Nur[9] sic. ĩ. de v. fi. l. si nur[9]. 7. s. q satisf. co. l. ij. §. nurum.

l Legatũ. vt fũd[9] valẽs. c. p. dote q̃ erat. c. vt 7. ĩ. pr. §. 7 hoc cãu. hz locũ edictũ õ alterutro: nisi aliõ sẽserit testator. vt. s. õ dote pre. l. cũ qs. 7. C. õ rei vx. ac. §. sciẽdũ m Reducãdã. alias redigendam.

n Cum autem. cum pro quando: vt q3 pcurrit legatũ cũ dote sec[9] ergo ẽ si plus est in legato nec ob. ĩ. l. prox. vt ibi. nõ.

o Es alienum. sic. s. ad. l. fal. vsuf. §. dos. 7. s. ad tre. l. cum heredes.

r Suo. secus in alieno instituto. vt. s. e. l. in prin.

s Si legata. extraneis a testatore q istituto extraneo filiũ pteriuit.

t Faceret. quod esset si institutus adiret a pterit[9] õ ta. nõ peteret at vo pterito petẽte 7 sic anibilatis legatis relictis extraneis non habet locũ falcidia. vt. 7. s. ad. l. fal. l. in ratione primo. 7 ij. Rñ.

u Recideret. prete rito non pendente.

x Nõ pstãtur: qõ ẽ qñ pteritus nõ petit õ ta. Itẽ ẽ õ. ĩ. e. l. §. finita. Solu. ibi.

y Augẽtur. 7 sic ẽ lucrum pteriti 7 sic est õ. ĩ. e. l. §. fi.

z Sz si portio. a scripta iure legati: quod põt: vt. s. ad trebel. l. mulier. §. fi. 7 fm hoc qõ subijcit legata. s. singularum rez vel dic ascripta iure istitutionis. vt. 7. ĩ. co. l. nã q fm. 7. l. sed 7si p dote in prin. 7 qõ subijcit legata. s. quãtitatis vl singularia 7 fm hoc qõ dicit hereditates relinq honesto titulo. i. legati honestiore. i. iure istitutionis.

a Plenior. hac ratione iure istitutiõis est filio reliquẽdam vt i autẽ. vt cũ õ ap. co. §. aliud: 7 no. qõ honor ẽ cui dat 7 de decus cui aufertur sic. isti. p quas p no. ac. §. 7 hoc quoq3. 7 s. man. l. si remunerãdi in prin.

b Ad eũ. psonis. i. liberis 7 parẽtib[9] scriptis heredibus. az.

c In minorez. scriptis his personis hereditibus.

d Scripte sunt huiusmodi psone 7 dic si ĩ adierunt alias augetur. vt no. s. ti. i. l. non putauit. §. fi. 7 facit. ĩ. de coniun. fi. l. qui duos sed i. e. ti. l. fi. contra.

e Idẽ obseruat. in donatiõibus: vt si tabulis ti. ei plusq3 viri lis relinquitur reducitur ad virilem: sed non augetur si min[9] vt. s. prox. §. 7. ĩ. eo.

f Is autem cui portio. legata. vt. s. proxi. §.

g Solis. prestanda 7 est ratio. vt. ĩ. ea. l. is qui. §. sed si script[9] sed contra. s. ti. i. l. si ex duobus. §. sed illõ vbi dicit q3 omnib[9]. sed ibi pteritus 7 institutus erãt emãcipati: hic institutus erat i potestate.

h Solius. cui conseruatur virilis 7 preterito petente contra ta.

i Portiõ. hereditatis legata.

l Profuturz. imo nõ. vt. s. e. l. §. si legata que ẽ õ so. nõ pficit alijs iure accrescẽdi: sz iure nõ admissionis. az. alij. q3 hic cõiũcti liberis 7 extraneis. ibi diuiũcti: q3 nõ placet. vt. s. e. l. iij. §. sed si pluribus ĩiũcti alij q3 ibi fit qõ: sed nõ soluit. sed soluet: vt hic: vel dic q3 hic socij vel legatum idiuiduũ: ibi secus. vt no. d. §. sed si coniunctim.

m Igit. infert ex oĩb[9] pdictis. nã si q3 extraneis subtrahit dat coniũctis vt. pr. dixit. Itẽ 7 piũcti nõ hñt vltra virilẽ: igit. 7c.

n Dandum. alias dandum alias datũ. i. dandum.

o Aluio. q fili[9] petit 7 i totũ rũpit testamentũ q3 pcedit patrem. vt. s. de inof. testa. l. pater.

p Uterq3. pz 7 extraneus

q Neuter. q3 7 tũc dat õ ta. vt. s. ti. i. l. illud in prin. 7. l. q3 vulgo.

r Qua emãcipat[9]. pterit[9] q3 õ ta. rũpit i totũ 7 hoc ĩspectis verbis edicti.

s Legat[9]. sit alicui õ libis.

t Decreto. i. facto nõ facẽdo. vt. s. e. l. filiũ. §. ad euz.

u Prestat legatario cõiũcto fratri instituto. vt. ĩ. pz.

x Legatorum relictorum coniunctis personis.

y Am secundum cõtinuatur cũ precedẽti.

z Virilis. ptinuat cuz precedẽti 7 fa. ĩ. õ ver. si. l. virilẽ. 7. C. õ cadu. tol. §. sic autem.

a Unum. cui sit legatum.

b Ceteri oẽs. sic ergo fiet ex oĩbus portiõib[9] parẽtũ vl liberor vna coacervatio. vt. s. de iuris. om. iu. l. si idẽ. §. fi. az. 7 ar. s. õ pac. l. si plures 7 isti õ excu. tu. §. it tria 7 in auten. de san. c. §. sportularum.

c Si qs ex liberis. accepit a coherede.

d Ut vtrunq3. õ. ĩ. e. l. bonorum pos. i si. So. põt dici q3 hic logt i liberis 7 parẽtib[9] q bo. pos. õ ta. petẽ nõ possunt ibi õ his q possunt: q3 verz ẽ nã nec dicit ibi de parentibus: sed queritur quare deteriozis õditionis eẽt filius: qui õ ta. petere nõ põt: posset tamẽ illõ tolleranti si petat õ ta. vt. s. e. l. filium. §. oĩbus: sed vbi adijt hereditatẽ cur legatum non hz pcipuuz: qõ dic vt ibi. az.

e Si adierit. cõpeterẽt directe 7 pure date lz vn[9] heres tñ adeat. vt. ĩ. õ fideicõ. li. l. cũ vero. §. apparet 7 de manu. te. l. testõ. §. testõ 7 de sta. li. l. iiij. Rñ. sz quõ valẽt rupto testõ p õ ta. vt s. de inof. test. l. papi. §. si ex causa que sunt õ so. ibi.

f De dolo. sed nõne licuit ei suo iur vti. vt. ĩ. de re. iu. l. nullus: Rñ. non cũ sibi ñ pdest: 7 alij nocet. vt. ĩ. de aqua. plu. ar. l. i. §. deniq3: 7 no. õ vi denũciatiõis. vt. ĩ. q i frau. cre. l. ait ptor. §. si qs pticeps. 7. s. de rei ven. l. si fundum.

g Adijt. s. istitutus.

h Virilez. preterito.

h Si qd vxori. preter dota. iclusiue ponit istud pter nã 7 dotẽ 7 aliõ legauit sic s. de pig. ac. l. i. i fi.

i Nõ pstabit. õ. ĩ. l. prox.

l Legatũ. vt fũd[9] valẽs. c. p. dote q̃ erat. c. vt 7. ĩ. pr. §. 7 hoc cãu. hz locũ edictũ õ alterutro: nisi aliõ sẽserit testator. vt. s. õ dote pre. l. cũ qs. 7. C. õ rei vx. ac. §. sciẽdũ

m Reducãdã. alias redigendam.

n Cum autem. cum pro quando: vt q3 pcurrit legatũ cũ dote sec[9] ergo ẽ si plus est in legato nec ob. ĩ. l. prox. vt ibi. nõ.

o Es alienum. sic. s. ad. l. fal. vsuf. §. dos. 7. s. ad tre. l. cum heredes.

p Noiek.al's vtrũqz ꝺbereꝯ.vt.C.de rei vx.ac.§.sciendum.nec ob.ĩ.eo.l. is qui.§.ei qui:sed ibi erat nulla dos.

Sed ꝛsi.plus illis.vxori ꝛ nurui sed nõ pluſq̃ dos facit ꝛ sic nõ ob. l.pr.ꝛ.si qs vx.ꝛ§.cum ãt.ꝛ.s̃.e.l.i.circa prin.ibi vxoribus ꝛc̃.

Sed ꝛsi ꝓ dote facit.s̃.e.l.filium.§.sed ꝛsi portio.

lũ aũt dotẽ prelegatã ꝓtor cõpellit verũ etiã si ꝓ dote aliquid fuerit relictũ:vtputa si dos i reb9 ꝛ ꝓ reb9 ei quãtitas relinquatur:vl' ꝓtra dũ tamẽ noſcetur qõ ꝓ dote relict̃ur.

Sed ꝛsi plus sit i ꝓ

legato q̃z i dote dabit illis actio.

Dem.

Sed ꝛsi ꝓ dote ex pte aliqua eandẽ hr̃edẽ scripserit tuẽdã eẽ puto Esse ãt vxorẽ mortis tpe exigemus Si nurui dotem plegauerit:eaqz mortis tpe nupta sit:nl'lũ est legatũ:qz dos nõdũ debeba tur:sz ꝛ cũ ꝓstãte mr̃imonio aduersus heredes soceri dabit actio: dicendũ est ẽt plegate dotis petitõem dari debere Nõ oĩa que ab oĩb9 gradib9 relicta sũt legata prestare oz eũ qui ꝓtra tab.petet: sz ea sola q̃ i eo gradu data sũt:ꝓtra quẽ bonorũ pos.accepit. Sz nõnunq̃z ꝓtra aliũ quidẽ gradũ petita ẽ bo. pos.ex alio vo legata pstanda sunt: vt ecce duos gradus br̃dum fecit: ꝛ emãcipatũ pterijt:ab vtroque tñ gradu liberis ꝛ parentibus legata ascripsit:iulian9 ait :si quidẽ aligs ex primo gradu viuit ea legata prestabit que liberis ꝛ parẽtibus a primo gradu data sunt. Si vo nemo viuit eoz :ea q̃ a sequenti. Qõ si neqz ex primo gradu neqz secundo quisq̃z in rebus fuerit humãis cum testator moritur:tunc ab intestato magis bonorũ possessionẽ preterito filio cõpetere: nec legata cuiq̃z prestãda. Qõ si post mortẽ testatoris ãi aditã hereditatem ĩstituti decesserint ꝓtra ipsos quidem videri petitam:verũ non ab eis relicta legata non esse pstanda: sed q̃ a substitutis flicta sint. ꝓ Aul.

a Et vbi institutus ꝛ substitut9 viuunt:lz nemo adeat hereditatẽ:ea tamẽ legata deberi dicimus que ab istituto data sũt. v Al.

Sue autem omiserint instituti:siue non omiserint :dicendum est legata que ab ipsis relicta sunt pstanda:q̃zuis secũdo gradu

p Item substi.dicimus petita ꝺ ta.pendente conditione vt.s̃. titu.i.l.si in adoptione.azo.

q Noluit adire.vt quia ab instituto legata debebuntur.vt.s̃.l.siue az.ꝛ facit supra de here.instĩ.l.in suis.

r Nnunq̃. iure .i. effectu:quia idem est effectus ac si accepiſſet bo.pos.secunduz tab.azo.

s Accepit. cõtra ta. quod potuit beneficio pteriti si adhuc non adiuerat:vt.s̃.t. i.l.si post mortem.§. fi.alias fec9: vt.s̃.ti. i.l.si ex duobus.§.fz illud.

t Apertissimum. vt infra.l.prox.§.sed si solus.

u Lucro.vt exoneretur a legatis nisi coniunctis:vt supra e.l. filium in prin.ꝛ §.fi.ꝛ facit.ĩ. de col. do.l.si fuerit.

x Si ab vno cũ aliis.s.preteritis quod potest vt.s̃.t.i.l.si p9 mortem .§.fi.

y Melius ẽ.immo cõtra cum eius relicta prestari debeant cur nõ sic prestantur vt testatoz voluit:re spõ.quia p bo. pos. fit detractio partis: vt supr̃a.t.i.l.filium.§. legata ꝛ.l.non putauit.§.fi.sed quid.si ei non detrabatur: sed addatur p bo. pos. rñ.tunc secus vt.ĩ.ꝺ col.do.l.si fuerit azo. itẽ ꝺ.ĩ.e.l.nepos.So. hic erãt istituti pteriti ꝺ .ta.ibi non: sz hoc non placet:quia tunc magis deberet teneri istitut9.h. dicergo vt ibi.

z Sq̃ petierit. q̃ ꝛ potest.vt.C.ꝺ li. ꝛ pos.l.fi.§.fi.

a Exceptio .l.replicatio.

b Quia bo. pos. sic econtra.ĩ.ti.i.l.filius sed quõ competit cõtra ta.cum testamentum ipso iure sit nullum.vt instĩ.de exhere.li.in prin.ꝛ oportebat tales esse ta.ex quibus adiri potuit hereditas. vt.s̃.ti. i. l.q vulgo.rñ.secundum.R.est nullum si hoc vult dicere.vt.s̃. de iniu.re.l.filio decem:ꝛ sic etiam si.repletio ipse iure debet peti ꝛ fieri ꝓut conuenerit.vt.C.de inof.t.l.sancimus.§.repletionem.ꝛ.l.si quãdo.§.illud. Item.ꝛ ipso iure fit compensatio si tñ ab homine petatur.vt no.instĩ.de act.§.in bone fidei:ꝛ facit. s̃.ti.i. l.filium.§.sed quum:ꝛ de li.ꝛ.post.l.fi.

d Affectus.alias affectus.s.emancipatus patris sub.quadam iniuria:qz.s.preteritus aufert hic emancipatus suo dimediam quum suus libere habiturus erat:cũ testamentum non valeat.vt.ĩ.el. si duo ꝛ.s̃.proxi.alias est effectus ꝛ tunc sub .patris successor.per contra.aufert.ꝛc̃.

e Veri9 ẽ.vt testõ.ipso iure nõ valẽte nil soluat ꝺ legat̃.vt.s̃.ĩ pri. huius.l. f Scriptus est heres.s.suus.

g Etiã si omiserit.siue acceperit bo.pos.bñficio pteriti prestat legata.vt.s̃.i hoc.e.t.l.filiũ i prin.siue omiserit ꝛ accepit ex institutione: idẽ est vt hic.ꝛ fa.s̃.si qs.om.c.te.l.si fili9.ꝛ.l.qz.autẽ.§.hoc edictuz.

i :Bo.pos.vnde liberi.

k Quod si post mortem. ecce casus quos predixit.s̃.ibi sed nonnunq̃ ꝛc̃.

l Sed que a substitutis.sed cur tã varie.Rñ propter preteritum qui habuit ꝺ ta.nõ poterunt substituti adire.ꝛ sic legatarij per preteritũ amiserunt.det ergo preteritus hec legata si istitutus nõ adiuit morte preuẽtus nõ timore preteriti:ꝛ ideo ea non soluit preteritus :quid ãt si repudiat istitutus.Rñ.timore preteriti facere videtur. vt.s̃.e.l.cũ ꝓpter ꝛ iõ preteritus solum.vt ibi iul',ait ꝛc̃.sed nonne relicta ab istituto vident repetita a substi.vt.s̃.de le.i.l.licet:ꝛ sic semper prestanda: respon.hic voluit esse repetita q̃ ex multis coniecturis potest apparere.vt.e.l.licet ꝛ facit supr̃a ti.i.l.quod vulgo.ꝛ.l.illud.

m Tubi ab instituto.alias ab intestato:ꝛ tunc facit.s̃.l .prox.ibi iul. ait:ꝛ alias ab intestato.

n Sue autem.omiserint cum anteq̃ omitterent ꝛ petita ꝛ data esset bo.pos.secus si tamen ẽ petita.vt.s̃.de here.instĩ.l.seruus.azo.

o Eis scilicet instĩ.in primo gradu.

h Eadem sola.quia cõiunctis tñ.vt.j.c.l.§.de scripto.
i Sed si solus.pone casum.vt.s.e.l.nõnũq̃ in prin.
k Certis personis.videbat.n.eũ teneri z extraneis.quia secutus erat voluntatẽ defuncti:q2 adierit hereditatẽ. Itẽ z q2 preteritus petita ɔ.ta.pstat certis psonis tñ z pcordat.s.e.l.filiũ.§.is ãt: sz ɔ s.ti i.l.si ex duobus §.sed illud .z.j.c.l.si duo i fi.vbi dicit te/neri oĩb9 so.illa si ex duob9 corrigit p hãc l.z hec p illaz si duo alij q̃ illa i emãcipato:hec i suo:hoc non plz.vt i.d.l.si ex duob9.§.si is.z.s. §.ubi l' dic q̃ illa sit liberi z tales q hñt ɔ ta.hic ãt ex liberis ducunt originẽ:nõ tñ possũt peteꝛ ɔ ta.q2 ex filia vt.j.de piũ.li.l .duos in fi.z.s.e.l.filium.§. si q̃s vel dic q̃ i ɔrijs §.q̃ dz ẽ opinio ali/quoz.vt hic dic. Itẽ q̃ dicit ex liberis.iõ dicit q2 si de liberis nõ esset auferet ei he reditas petita ɔ ta. ab aliquo liberis.
l Ita ãt.dixit.pr.rñ institutũ q adiuit ex institutiõe tuẽdũ fra/tre petẽte ɔ'ta.q fue rat pterit9 nũc expo nit i quã partẽ z ad idẽ.s.ti.i.l.si ex duo/b9.§.sed illud :secus si nõ adisset sz ɔ ta. petisset institu9 bene ficio preteriti. vt.s. ti.i.l.nõ putauit.§.fi. Itẽ hoc si est vn9 tñ pterit9:al' ꝓseruat vi ril'.vt.s. eo.l. virilis z.l.filium.§.ad eum.
m Acceperit.nec po tuit ex quo adiuit vt dicto.§.illud.
n Ei q.sub ptextu. q̃titate rõ adiecta: al's secus:vt.C.ỏ fal. c.adiec.le.l.si nõ:que ẽ ɔ ẽm quosdã sz tũc ɔ q2 tẽ ad es alienũ nõ veniret .vt.s.e. l. viz §.cũ ãt.az.hic er go logt cũ testm rũ/pit p ɔ ta.sz in ꝓria validum est.
o Si eẽneo.q2 absur dũ ẽ bona rõ:vt.C.ỏ fur.l.fi.§. sz cũ i fa.ẽ z alia q2 in effectu ẽ beres pterit9. vt ar. s.q̃ cũ eo.l.si filiꝰ. §. i.z.s.ne qs le.q i ius uo.l.pe.§.i.lz.huic fit ar.ɔ.s.ỏ vulgo. sub. l.q liberis.§.hec vba pz ergo q̃ hec dictio hñs trãsfert sic.j.ỏ fideicõ.li.l.ergo.§.si sb ꝓditiõe z.s.ỏ ꝓdi.z de.l. iiij.i.Rñ. p Sz ticio.eẽneo ñ istituto.az. q Filio pterito.
q Bz.vt conditio sit ipleta:non ãt est ỏbitũ.vt.s.si q̃s om.c.te.l.si sub conditione in fi.
r Si duo ambo.petisset sz quomõ su9 pterit9 petit cũ sit ipso iur nullũ:vt isti.de exhere.li.l.i pri.z oz talis eẽ tabulas.vt ex eis possit adiri hereditas.vt.s.ti.i.l.q̃ vulgo:rñ.dic nullum si hoc vult vt.s.de inoffi.testa.l.filio.
s Ab intestato facit.s.e.l.is.qui in prin.§.pe.
t Sed verius.s.e.l.is qui.§.vnde si duo.contra so.ibi. Item ɔ.j.ỏ reg.iu.l.qui in ius alterius succedit.oz vti iure eius:sed certe licet emancipatus auferat suo non tamen dicitur ei succedere.

possessionẽ. Sed si vn9 emanci/patus heres scriptus sit:alter ptẽri tus:z vtriq3 ꝓtra tab.bo.pos.acce perint z institutus eadem r pstat que pterit9:sed si solus s heres institutus ꝓtra tab.bo.pos.accepit:oĩb9 de/bebit legata perinde pstare: atque si adijsz hereditatẽ. Sz si script9 quidẽ adierit hereditatẽ pterit9:an bonoꝝ possessionẽ accepit:hic qui dem qui bo.pos. accepit:certis p/sonis t legata debebit. De scri/pto ãt q̃ritur z cõplures putãt cer/tis psonis z eum pstare debere:qõ puto verius eẽ:nã z ptoꝛ hac rõne eũ tuetur:q̃ ex liberis ẽ: qui cõtra tabu. petere potuerit. Ita aũt u tendus ẽ i ptem dimediam si aut ex maioꝛe pte q̃z dimedia heres institu tus sit:aut ex semisse: quod si non ex maiori pte q̃z dimedia pte heres institutus sit:dicim9 nõ ex maiori p te q̃z heres institutus sit: tuendum ea eum qua.n.rõne maioꝛẽ partez habere potest cum nec bonoꝝ pos sessionem acceperit m:nec ex maiori pte heres institutus sit. Ei q do/tẽ non habz nullũ legatum debebi tur:licz sub ptextu n dotis legetur.
Si extraneo o herede instituto sub hac conditõe excepte psone legatũ sit:si heredi decẽ dederit:ita ei lega toꝛum actio debebit: si ei qui ꝓtra tabu.bono.pos.accepit decem de/derit non si heredi instituto: q2 ab/surdum est illum cõmoda heredita tis habere z aliũ onera sustinere in pstando legato:sed z si ticio p iussus fuerit dare:ñ illi:sed filio q dari dz q.
Si duo ꝓponant v Ulpia. esse vnus in ptãte pterit9:ali9 emancipatus institutus apparet cõ/missum esse edictũ p eum qui in po testate ẽ:z si ambo petijssent r cõtra tab.bono.pos.is quidẽ qui in po/testate remãsit cũ rez ab intestato s hẽat nõ pstabit liberis z parẽtibus legata:emancipatus vo nunq̃d nec ipe pstat:quia ei rez auferret qui p staturus non erat si solus eẽt: sz ve ri9 ẽ vel hunc saltem debere libe/ris z parentibus prestare legata.
Proide si contra ta.nõ accepit u nõ acceperit.institut9.az.sed adiuit.vel ẽm ta.petit ex institutiõe.
x Tamen quia nunc Respon.
y Plenũ obsequũ z sic pstat oĩb9:sz ɔ.s.e.l.is.q.§.vñ li.Jo.ibi. Itẽ ɔ.j.ỏ se.ta.l.si sub ꝓditiõe i fi.vbi tñ excepit psõis.Jo.hic vbũ plenũ qõ ẽ hic tollit ɔ nã z hic z ibi emãcipat9 fuit institut9.z hic z ibi sz ta.voluit succe dere:sed hic potuit ibi non potuit defectu ꝓditiõis:vñ venit ibi iure ɔ tab.z facit ad.l.s.de iof.te.l.cũ duob9. z.s.ti.i.l.si ex duobus i pri.
Si emãcipato.scripti heredis petita iaz ɔ ta.vt dicũt ar.j. de noua.l. quotiés:imo z ñ petita q2 postea petita a die mortis petita vz.vt.s.'ỏ acq.her.l. heres qñqz sz vl pteritũ li berari.vt.s.de dolo.l. arbi trio.§.fi.z.s.de le.i.l.si here des.§.i.z.l.filiussa.i fi.q̃ st ɔ so.hic filiꝰ fuerat i mora: nec ob.q̃ dic vtil'.q2 i oĩb9 casib9 dat vtil' petita ɔ ta.l' dic.q̃ hic fauoꝛ psonaꝝ fac vt ñ liberẽt filiꝰ sz an hic scri pt9 her s.tenebit filio vl q̃ ñ ar.s.so. ma.l.ẽt. §.lz.z.s. ỏ pe.he.l.si qs.§.fic sz dic ɔ vt.s.ad.l.acq.l.si dns.§.i.
a Ceteraꝝ psonaꝝ.s.pa/rentum z liberoꝛum.
b In Epos su9.s.testãt i ptãte ꝓstitut9: duos n.filios s.vnũ i ptãte.z ali uz emãcipatũ hẽbat ex eo nepotẽ i ptãte tẽtũ hẽbat.
c Pater eius.s.nepotis.
d In eũ solũ.s.filiũ testãt institutũ q erat pzu9 nepot.
e Ei filio instituto:
f Emãcipatũ s.suũ patrẽ petita venia. vt.s. dc i ius uo.l.qqz.§.pretoꝛ.
g Quadrãtẽ.sue põtiõis.
h Q Alia mala rõ dr q2 sic h nepot istituit ỏ teriꝰ ꝓditio videbat q̃ ex tranei legatarij: q tñ eẽt ỏ excepti:q2 tũc singulos pos set.i.p suo legato q̃uenire vt..s.e.l.nõnũq̃.§.fi.naz z interest nostra habere plu/res ỏbitoꝛes.vt.s.ỏ li.le.l. si qs ỏcedens in. fin.i.Rñ. iõ ẽ ỏterioꝛ ꝓditio q2 huic iputari põt:q2 ꝓmisso edi/cto p emãcipatũ ɔ ta. non petit:quã si petisset cũ suo pzẽ i dimedia ꝓcurrisset vt hic dr:lz legatũ tũc nõ ha/beret.vt.s.ti.i.l.filiũ.§.om nib9.z.j.e.l.bonoꝝ.hoc aũt eẽneo iputari nõ posset q2 si voluisset peteꝛ ñ potuis set ẽm az.
i Si filiꝰ emãcipat9. tu endos.i his q̃ st eis relicta vsq3 ad virilẽ.vt.s.e.l. naz secundum.
k Bz si varie:q2 alicui pl9 z alicui min9:vel dic vni p legatũ:alij p dõationẽ cã moꝛ.vel alio mõ:itaq3 emãcipato ñ remanet vi ril'.z q̃ dic excep.i.liberis z parẽtib9:q ỏ extraneoꝝ nũero excipiũt .az.
m Dic.explificatiue põt sicut. l Emãcipato.ita q̃ habeat virilẽ.
n Queri.iure contra ta.sed per querelam inof.dona.azo.
o Comparatio.q.d.nõ potest dici q̃.vsq3 ad virilẽ tãtũmodo debeatur do.ca.moꝛ.ab intestato:sicuti nec legata quare ñ põt fieri talis cõparatio quia ab intestato nõ hz locum ɔ ta.vñ per eam nõ reuocãtur legata vsq3 ad virilem z ideo nec donationes cã moꝛ.fm azo.
p Si portio.legis ptoꝛie ẽt z iperatoꝛis.vt.s.e.l.nam.fm.
q Repudietur.alias respuetur.
r Prestabit.q2 nec excepta psona alijs erat pstatura.vt.s.e.l.filiũ. §.fi.
f Bonoꝝ pos.ɔ ta.ꝓmisso edicto.vel dic coꝛporalit volẽs eẽ iure ci.he/

res vl̃ sine possessione sola volũtate adijt.vt subijcit quod fieri potest. vr insti.de here.qua ꝛ dif.§.fi.

r Nõ habebit.s.vltra portionem virilem:sed virilem sic.vt.§.e.l. virilis §.si quis ex liberis.ꝛ l.filium.§.oibus que sunt contra.

u h Jquibus.constituit.vt.§.e.l.nam secundum.

x Accepta.testator filium emãcipatũ preterijt:ꝛ duos ĩstituit vni seruos ple/gauit: quos ꝛ manumitti ab eo voluit:hic commisso edicto petijt.ꝑ ta.ꝛ sic libras nõ tenet erit idignus: petit ẽt.vt partem habeat i seruis q p eũ libertatẽ pdiderunt:ſm hoc dic acceptã bo.pos.a seipsis liberis vl̃ parẽtib⁹:vl̃ dic qõ ĩstitut⁹ñ petit ꝑ. tabu.sed preterit⁹ ꝛ tũc ẽ rõ bona q hi serui iter cetera pecuniaria.commoda relicti fuerũt parẽtibus q acceperãt ꝑ ta.euanescit libertas:ꝛ remanent penes eos q acceperant ꝑ tabula.nõ penes parentes quos ö ꝓpietate testator nil voluit haberẽ.

y Interuenit.fere.i.capere ea filio.

a Legati.qõ ẽ tps mortis: nisi i casib⁹ vt no.ĩsti.p le.§. si peculiũ.ꝛ fa.s.e.l. sed ꝛsi p dote.§.eẽ aũt.ꝛ j.de iure fisci.l.iij.§.qñ ꝛ forte ẽt testamẽti ſm quosdã:vt non obstet.s.de reb⁹ du.l. si cognati:ꝛ de here.ĩsti.l.si alienam.§.in extraneis.

b q Si filium. qsq; pte qal̃.sit q p ea parte qua qsq; i testõ ĩ suus heres ñ eẽt.i.emãcipat⁹ sub.succederet bo.pos.ꝛc̃.al̃ hoc plus i testato su⁹ heres eẽt si pater su⁹ heres nõ eẽt qr eẽt emãcipat⁹.sic.ꝛ.s.de iof.te.l.si.ꝓponas.ꝛ j. de coniung.l i. §.sed ꝛsi patronus.ꝛ j.eo. l.q duos.ꝛ.s.e.l.nam ſm.

c Is cui⁹ emãcipatum patrẽ huius nepotis ꝛ ꝑz hec bona ẽ glosa iferior. §.non Rñ.ꝛc̃ non tñ vr hic casus ꝓsonare litere:cũ hic dicit tuẽdũ tñ ꝛc̃.qr tũc nõ tueẽ ꝓpter hoc edictũ imo iure cõi qr ĩstitutus ẽ cũ nullus sit q ꝓmittit ei edictũ: vel hic loq ö alio filio ꝛ ſm hoc reprobo dictã gl.vel forte poterit approbari vt dicas huic nõ posse ꝓmitti ei existẽti i adoptiõe:alioquĩ aliö eẽt:vt.s. de ꝑ ta.l.si emãcipat⁹.§.fi.ꝛ.l.si ex duob⁹.§.fi.lz sit ĩstitut⁹qr pr̃ eũ ꝓcedit: vt.s.ti.i.l.si ex duob⁹.§.filiũ sec⁹ã t ꝓstat eẽ i filio:vt.s.ti.i.l.si post mortẽ i pr̃i.§.i.ꝛ.l.nõ putauit.§.ij ꝛ.§.sed ꝛsi.ꝛ.§.vt autem.

d Defũcti.nõ.Rñ.qõi ꝓposite sz.Rñ qr nõ petet ꝑ ta.qr p patrẽ suũ nõ ẽ sibi ꝓmissũ edictũ:vt.s.ö ꝑ tabula.l.si in adoptionem.

e Comparatur nõ omnino qui hic petit contra ta.non ibi.

a De collatione bonorum.

In comunicatione qĩ ĩ idẽ ratio.nã q erat ꝓpriũ ꝓferr̃ cõioni subijcit.

b h Jc titul⁹.ꝓsequẽs:cũ.n.petẽdo ꝑ ta.petat ꝓ se ꝛ suo cõmõ pide haberi dz:ac si nõ fit emãcipat⁹dz sil̃r ꝛ ꝑ se qi ñ fuerit emãcipat⁹ sua cõicare:qr q qsq; iuris ꝛc̃.vt.s.q q qsq; iur.l.i.i pr̃i.ꝛ ad id.s. q.ex ea ma. l.i.in pr̃in.ꝛ in.l.si quis ticio.R.

c Cõferat.nisi hi q st̃ i ptãtẽ ꝑ ta.petẽ nõ possũt vtpote exheredati scripti ñ adcũtib⁹:vt.s.ti.ij.l.filiũ.§.videam⁹.azo.

d Possessio.i.bo.pos.sz ñ iter oẽs:qr ñ emãcipati iter se vt.C.e.l.si emãcipati i pr̃i.vel diuerso iure petẽtib⁹:vt.s.t.ij.l.filiũ.§.ꝛ hoc sic ꝓsequẽs ꝛ j.t.i.l.nec ipa. Jt̃ nec iter eos solos.vt.C.e.l.illã.az.nã ibi non habet locũ bo.pos.ꝛ tamen habet locũ collatio:sed illud ẽ ius nouum.

e Data ẽ.ö qb⁹ dixit.j.iter suos ꝛ emãcipatos:ꝛ sub.vel de iur̃ dari potuit vt.j.e.l.antepe.b. f Plane. si minorẽ.pone i minore ĩstituto q adijt:ꝛ sic pdit ꝑ ta.ꝛ ledit:vt.s.ti.ij.l.si ex duob⁹.§.sed illud:vel minor̃ vel maiore absẽtib⁹ ĩstitutis ꝛ ano racẽtib⁹:nã ad bo.pos.ꝛ ad collatiõnẽ restituũtur:vt hic ꝛ ar.s.ö.ꝓsti.pr̃i.l.bñficiũ.si ãt ponas emẽciparum ptus heres:alter filiꝰ qui bonorũz possessionẽ accepit:vl̃ iure ciuili cõtentus nõ accipe legata ꝑcipua nõ habebit̃. h Ermogenes b Jquib⁹ relictũ in virilẽ portionẽ diuus pi⁹ ꝓseruare cõstituit̃ ex ſuis qui libertatẽ pp bo.pos.cõtra tab.acceptã̃ ꝓsequi non potuerunt nihil hẽbunt. Ripboni⁹ i Interuenit̃ illa qõ qñ de liberorũ numero eẽ debeat is cui legatũ datũ est:vt id ferre possit a filio cõtra ta.bo.pos.accipiẽte:ꝛ placet sufficere in ea necessitudine tũc esse qñ dies legati⁸ cedit.

q Si filium emã mancipauerat:ꝛ nepotẽ ex eo i ptãte retinuerat:testõ filiũ exheredauit: ne potem ex aliq̃ parte heredẽ ĩstituit: ꝛ aliũ filiũ emãcipatũ ꝑterijt põt defendi nepotẽ quoq; bo. pos. ꝓtra tab.petere posse.naz ꝓ ea pte qua quisq; ᵇ itestato suus heres esset: si pater suus heres ñ eẽt bonorũ possessio deferẽ is̃ cui filiꝰ i adoptõez erat nepotẽ quẽ filiꝰ postea ꝓcreauerat scripsit heredẽ emãcipatũ filiũ ꝑterijt:non bz nepos ex edicto bo.pos.tuendus ẽ tñ parẽtũ exemplo ꝛ liberorũ quibus legata ꝑstare coguntur qui bo.pos. ꝓtra ta. acceperũt. Si forte ex eodẽ filio retinuerat nepotẽ vnũ pluresue indubitate ꝓ ea pte tuẽdus ẽ ꝓ qua pte tueẽ si ex filia nepos aut mater defũcti̇ heredes ĩstituti essent. nam bis comparatur̃.

De collatione bonorum.

Hic titulus b vlpianꝰ. manifestã bz eqtatẽ:cũ ei ꝑ tor ad bo.pos. ꝓtra ta. emãcipatos admittat ꝓticipesq; faciat cũ bis q sũt in ptãte bonorũ patrinorũ ꝓsequẽs eẽ credidit:vt sua quo q; bona i mediũ ꝓferant̃ qui appetãt paterna. Inter eos dabitur collatio quib⁹ bo.pos.ᵈ data est̃. Plane si minorez̃ vel aliũ quez restituere i itegrũ ptor solet restitutus erit ad bo.pos. ꝓtra ta.petẽdã quã ömiserat:vtiq; ẽt collationis cõmodum ei restituet. Si ex dodrante⁸ fuit ĩstitut⁹ filiꝰ qui erat i ptãte: extraneꝰ ex q̃drãte emãcipatũ accipiẽtem ꝓtra ta. ꝓ q̃drãte tñ bona sua collatuꝝ iulianꝰ ait:qr solũ q̃drantez frĩ abstulit.argumẽtuz ᵏ ꝓ hac sñia affert pomponi⁹:qꝺ filiꝰ emancipat⁹ neporib⁹ ex se natis solis cõferre cogit̃. Pater filiũ quẽ i potestate hẽbat ꝛ extraneũ hr̃dẽ scripsit:emãcipatũ ꝑterijt:bo.pos. contra ta:vterq; filiꝰ accepit:põt nõ in cõmode dici emãcipatũ ita demuz ꝓferre fratri suo õbere:si aliquid ei ex causa hereditaria abstulerit.naz si ex minori pte q̃z dimedia is qui i ptãte erat hr̃s scriptꝰ fuerit: inique videbit̃ collatoz postlare ab eo pp quẽ ãpliꝰ ex hr̃ditate pr̃na bitur⁹ẽ. Totiẽs igit̃ collatõi locꝰ ẽ:quotiẽs aliquo icõmodo affectꝰ ẽ is qui in ptãte ẽ iteruẽtu emãcipati:ceteꝝ si nõ ẽ collatio cessabit: vel maxime aũt tũc emãcipatũ ꝓferre nõ oz: si etiaz iudiciũ patris meruit:nec qc/q̃z amplius nãciscit̃ q̃z ei pr̃ dedit sed ꝛsi legatis meruit semissez vl̃ tãtũ q̃ztũ ꝓ ꝓtra tab.bon.possessioni occurrit:dicẽdũ est non esse cogẽdum ad collatõem Ibidez iulianus ait si bonorũ possessione acceꝑta ö̃cesserit is qui in potestate est: ad collatõem bonorꝝ emãcipatũ cogẽdũ:vt tantũ heredi eius cõferat: quãtũ cõferret ipsi si viueret. Qõ di nil aufert extraneo non ꝓferet:vt.j.pr.§.alij vt.h. dicũt qꝺ sp nõ totũ conferat sz tñ det q̃tũ aufert vt hic nisi i casu vbi plus aufert vt.j.l.ij.§.si ex emãcipato:alij ecõtra vbi plus ꝓfert:vt.j.l.iij. §.iul.

i Fratri.nũqd plus:Rñ nõ:vt.s.si ps hr̃ pe.l.i.§.si ergo.azo.

k Argumẽtũ ö toto ad partẽ.q.d.sicut hic i nullo ꝓfert fratrib⁹ qr eos nõ afficit iniuria vt.j.ö ꝓiun.li.i.§.emãcipat⁹:ita ꝛ hic,ꝓ ea pte qua affecit fratrẽ iniuria ꝓferre dz:ꝛ hẽs ö hoc ar.,ꝓ ꝛ ꝑ.s. de vsur.l. q scit ꝛ sic ẽ,ꝓbabile ꝛ ñ necessariũ.qr eis solũ fecit iniuriã cũ soli sint ĩstituti hẽredes vt.d.§.emãcipat⁹ ꝛ j.e.l.ꝑtor.§.fi.

l Pater affect⁹.p bo.pos.ꝑ ta.sed qd si ab itestato succe.p vñ liberi:Rñ.ꝛ tũc hec rõ locũ bz qr su⁹ tñ iure ciuili ẽ heres vñ iniuria p emãcipatũ afficit̃:vt.s.ti.ij.l.filiũ .§.ꝛ.facit.s.ti.ij .l.nõ puta.§.fi. ꝛ j.ti.i.l.iiij. m Vel maxime.meruit.nũqd hoc ideo qr fam ẽ testm̃.vt.C.e.l.i.Rñ non qr ꝛ codicill̃ fieri potuit qꝺ non ipedit collationẽ.vt.C.l.filiã:sz qr suũ non afficit icommodo.az.ꝓne ĩstitutũ emãcipatũ i semisse:suũ ꝑteritũ q petijt ꝑ ta.ꝛ p eũ emãcipatus:sz cũ uenies ab itestato bz tacitã volũtatẽ vt.s.ö codicil.l. ꝓficiũt.§. sz ideo ergo non bz locũ collatio ẽt ab itestato.Rñ non oꝝ succedeꝝ ex tacita volũtate nisi qdẽ iure ci. põt succedere:qꝺ non potest.

n Nãciscitur.per contra tabulas.

o Sederit in testõ iure ĩstitutionis:idẽ si iure legati.vt subijcit.

p Quantum.qꝺ ẽ quãta.vt.C.de inof.te.l.cum q̃ritur:sed hodie ex testamẽto locũ bz vt.C.e.auten.ex testamento.

q Occupat ꝛ alias occurrit.

r Ibidem accepta.a suo instituto ꝛ emãcipato cõmittente edictũ

ꝛ fic a ſeipſo cū heredi petiť ꝓferri.alij dicūt ab emācipato ꝓterito.
s Quod ſi ante acceptā.expone:vt.s.proxi.
t Nō admittit.ō rigore.ō eqtate ſecus:vt.j.e.l.ſi filiꝰ in prin.
u Caſū.qꝛ ñ eodē iuꝛ ſuccedūt.vt.s ti.ij.l.filiū.§. videamꝰ ſecūdū Jo.az. x Nō ē viuēte ſuo:ꝛ ē rō qa iᵒ ꝓferēdi qꝫ ñ ꝓpetijt ōſū cto:nec ad heredem trāſit:qꝛ viuēte deſū eto non fuit petita ō ta.az.ꝛ facit ad p̄di/ cta.s.ti.i.l .is q:ꝛ.s. ti.ij.l. ſi ex. du.§. ſed illud.
y Jubet:p ſatiſda. C.ō ver.ſi.l.iij. ō.ſed i dubio hic āt certifi cata.
3 Pignoꝛibꝰ ſi plꝫ qō pignoꝛibꝰ nec.n. cogiť:vt.j.ō p̄to.ſti.l. p̄toꝛie ſatť. ꝛ fa.s. de cō.pe.l.pmiſſoꝛ.§.fi.
a Si frater.qui de/ bet conferre.
b Non poſſit.pp in opiā:vt.j.e.§. ſi cum duobꝰ:ibi quod ſi ꝓ pter inopiā ꝛc̄.
c Cōſtituiť.a p̄toꝛe vt.j.de cura.bo:da.l. ij.ſed nō ſtati vt.j.l. ij.§.fi.ꝛ ē ſpeciale: re gulariter ō vt.C. de p̄hi.ſequeſtre.l.i.
d Refecta.ex rebus q̄ ſeruari nō poſſunt vt.j.l.ij.§.fi.
e Ꝫ ſi ꝓ ꝓtumati am.qd ſi ñ ꝓ ꝓtuma tiā:rñ.idē.vt.j.ſi cuꝫ duobꝰ ꝛ.l. nōnūq̄ .
f Denegate ſunt.ſ. hēditarie nolēti ꝓfer re qō ꝺꝫ fieri.vt.C.e. l.poſthumo ꝛ.l.filie ꝛ.j.§.ſi cū duobꝰ.
g Oblata. ꝑpetuo et vt diximus i eo ō quē facta ē miſſio ex ꝑſona li.lꝫ i reali ſe/ cꝺ lata diffinitiua:vt C.de iud.l.ꝑperādū §.ſin āt rē no.niſi iu/ dex.primo taxauerit ar.ō.C .q ac. nō poſ. l.ſi ea:alij.j.annū vt. C.ō p̄ſcrip. xxx.an.l. ſiqs ēpti.§.pe.ꝛ ē ar. j.e.l.nōnūq̄ i fi.
h Quāuis. p̄toꝛis cuiꝰ v̄ba nō habemꝰ ꝛ ſic mētio de his.s. t.i.l.filiū.§.videamꝰ.
o Dicimꝰ.male.vt ſtatim dicit.
p Dicantur.ab eo cui eſt ꝓferendum:ꝛ facit.ō ꝓcu.l.i.ꝛ.j.de ſtatu li.l. ſtatuliber rationem. q Idē ꝑ portione.nō fit ꝓpēſatio ſpeciei cū pecunia ꝛ ſpeciei cū ſpecie:vt.s.de lc.ij.l.vnū bu.
r Si cū duobꝰ cauet.ſ.alteri cauet alteri non.
ſ Non totiꝰ triēties ſic.s.i ius vo.vt cāt l' ſatť.l.q duos ꝛ.s.ſo.ma.l.ſi ꝓſtāte.§.quotiēs ꝛ.j.e.l.ſi filiū.§.fi.ꝛ.s.de lc.i.l.etiam.
t Suppleť habeas ſuppleť collatione vel ſtipulatiōe: l' certis mo dis quos diximus.§.an de pignoꝛibus ꝛ.§.ſed ꝛſi ñ ꝛ.§.idem.
u Is quoqꝫ hꝫ.nā oia ſt̄ p̄ris adoptiui cū p talē adoptionē trāſi/ bāt in ptāte adopti. vt iſti.ō adop.in prin.ꝛ facit.j.ti.i.l.ij.
x Si maluerit.ſꝫ vꝛ q nec filiꝰ i adoptiua familia ꝓſtitutus nec pꝛ adoptiuꝰ eiꝰ nomīe habeāt ō tab.vt iſti.de here.ab iteſtato.§.eadē:ꝛ s.ti.ij.l.ſi i adop.ij. Rñ.ꝛ.l.ſi emācipatꝰ.§.ſi filiꝰ.i.R.q ſūt ō.So hic quo fuit datꝰ ibi ēneo vt.s.ti.ij.l.iij.§.idēqꝫ ē ꝛ.l.ſi.§.idēqꝫ iur. Jt̄ ō.s.ti.ij.l.nō putauit.§.i adoptiuo vbi nō datť ō ta.niſi ſit iſtitutus ꝛ alius ꝓmittat ei edictū:ſed illa ſubdiſtictio fit cū extraneo ē datꝰ vť dic qō etiā hic fuit iſtitu.ꝛ ita augetur eiꝰ portio ꝑ p̄teritū ꝓmit tentē edictū ꝛ ſic tollať vtrūqꝫ ō.rū.quo caſu aut p ō ta.augeť poꝛ tio iſtituti ꝛ cōfert iſtitutꝰ veniēs p ō ta.ꝛ ſic hic fuit:aut diminuiť ꝛ ſūc nō ꝓfert:vt.j.ti.i.l.filia qñ āt augeť vel minuiť hēs. s.de ō ta.

ſi añ acceptaꝫᵉ bo.poſ. ōceſſerit ſu us filiꝰ hꝛdē eiꝰ ꝓtoꝛ ita tueri debe/ bit iquit ꝓ ea ꝑte q̄ heres ſcriptꝰ fu erit is q i ptāte erat:nō tñ vltra viri lē:ad collatōez añt admittitᵛ euꝫ in būc caſūᵛ :qꝛ bo.poſ.admiſſa ñ ēᵉ.
Jubetᵛ añt p̄toꝛ ita fieri collatōez vt recte caueať. Caueri añt ꝑ ſatiſ/ datōez opoꝛtere pōponiꝰ ait:an pi gnoꝛibꝰ ꝫ caueri poſſit videamꝰ : ꝛ pōponiꝰ li.lxxx.ad edē ſcripſit : ꝛ reis ꝛ pignoꝛibꝰ recte ō collatōe ca ueri:ꝛ ita ego quoqꝫ puto S frᵃ cauere nō poſſitᵇ :curatoꝛ poꝛtiōis eiꝰ ꝓſtituiťᶜ :apō quē refectaᵈ pecu nia colloceť:vt tūc ōmū ꝛcipiat: qō redactū eſt cū bōa ꝓpꝛia ꝓtulerit .
Sꝫ ꝛ ſiquidē ꝑ ꝓtumaciāᶜ actiōes ōnegate ſūtᶠ oblataᵍ poſtea cautiōe recipiet p̄ſtinū ius:q̄ꝫ aūt edi/ ctū p̄toꝛis ō cautiōe loq̄tur tñ ēt re poſſe fieri collatōz pōp.li.lxxx. ad edē ſcripſit:aut.n.reliquit:aut cau tōe faciēda collatio ē. Jgr̄ ſi diui/ dat iquit bona ſua cū frībꝰ q̄ꝫuisʰ nō caueat ſatiſſecit edicto: ſꝫ ꝛſi q̄/ dā diuidat ō qbuſdā caueat: eq̄ di/ cimᵍ° eū ſatiſſeciſſe. Sꝫ cū poſſint eē q̄dā i occulto:nō ſatis ꝓfert q ñ cauit q̄ꝫuis diuidat. ſi igiť ꝓſtet iter ptes qd ſit i bonis emācipati ſuffi/ cies collatio ē diuiſio ſi nō ꝓſtet : ſꝫ dicanťᵖ q̄dā nō eē i cōe redacta:tūc pp icertū cautō erit iterponēda: ſꝫ etſi tñ foꝛte in bonis p̄nis emāci/ patᵍ remittat q̄ꝫtū ex collatōe ſuus bēre ꝺꝫ:dicēdū ē emācipatū ſatis ꝓtuliſſe videri.idē ꝛ ſi nomen p̄ni debitoꝛis ōlegauerit vl' fūdū vl' rē aliā ōderit ꝑ poꝛtōeᵍ bonoꝛ q̄ cō/ ferre ōbuit Si cū duobꝰ ꝓferre ōberet alteri ꝓtulerit:alteri nō: vel cū cauetᵛ :vel cū diuidit:videdū eſt vtrū ſextātis tātū ei auferať emolu mētū:an vo triēs torᵍ ōtrahi ōbeat ꝛ puto ſiquidē ꝑ ꝓtumaciā nō caue

at totiᵍ triēties[a] ei ōnegādas actōes: nec.n.vť cauiſſe qui nō oībꝰ cauit : q ſi ꝑ iopiā ſextātis tñ ōnegādas ſic tñ vt poſſit ſupplereᵗ cautōez vť collatōem vl' ceteris mōis quibꝰ ſu p̄a dixim ꝰ vt curatoꝛ ꝓſtituať rem eis ſaluā factur ꝰ :hēri.n.ꝺꝫ rō eius qui nō ꝑ ꝓtumaciā collatōez nō im plet Js quoqꝫ q i adoptiua fami lia ē cōferre cogiť hoc ē nō ipe: ſed is q eū hꝫᵛ ſi maluerit[x] ꝓtra ta. bo. poſ.accipeᵛ .plane ſi hic adoptiuꝰ pť añ poſſeſſionē petitā emācipa/ uerit eū nō cogeť ad collatōez:ꝛ ita reſcripto diuoꝛ fratrū exꝓſſū ē: ſꝫ ita ōmū adoptiuꝰ emācipatᵍ³ colla tōe frēs p̄riuabit:ſi ſiñ fraude[a] hoc fcm̄ ſit Nec caſtrēſe nec q̄ caſtrē ſe peculiū frībꝰ ꝓferťᵇ :hoc.n. p̄ci/ puū eē oportere mltis cōſtitutōibꝰ ꝓtieť. Sꝫ an id qō ꝺignitatis[c] no mīe a pťe datū ē:vl' ōbeť: cōferre[d] qs i cōe cogať videamᵍ :ꝛ ait papi. lib.xiij.qōnū ñ eē cogēdū : hoc.n. ꝓp onera ꝺignitatis p̄cipuū haberi oportere:ſꝫ ſi adhuc ōbeťᵉ : hoc ſic iterp̄tāduꝫ ē: vt ñ ſolᵍ onereť is q ꝺignitatē meruit:ſꝫ cōe ſit oīuꝫ he/ redū onᵍ hoc debitū. Qui ab hoſti bᵍ captᵍ pᵍ moꝛtē p̄ris redit:ſꝫ mo riēte pťe nihil hūerit cuꝫ ap̄ hoſtes fuerit:tñ ꝛ ad bonoꝛ poſ. admitte tur:ꝛ ꝓfert.ſ.ea q̄ moꝛiēte pťe hē/ ret ſi ab hoſtibꝰ captᵍ ñ fuiſſꝫ:ſꝫ et ſi redēptᵍ ab hoſtibꝰ moꝛtis tpe pa tris iueniaťᶠ :eq̄ collatio erit facien da Si emācipatoᵍ legatuꝫ fuerit[h] cū pť moꝛieť ēt hoc ꝓferre ꝺꝫ. Si ab ipoⁱ pťe hēde iſtituto filioᵏ eius fideicōmiſſuꝫ fuerit relictū cū mo/ rieť[l] :an id ꝓferēduꝫ[m] eſt : qm̄ vtile ē hoc fideicōmiſſū:ꝛ euenit vt ꝑ eo hēať:atqꝫ ſi pᵍ moꝛtē p̄ris relictū[n] fuiſſetᵒ :nec cogeť hic ꝓferreᵖ :quia moꝛiēteᵍ eo ciusᵣ nō fuiſſꝫ Emā cipatuſ[s] filius ſi dotem habeat ab

l.nō putauit.§.fi.ſi āt iſtitutᵍ adeat ex iſtitutione ꝛ ꝑteritus p ō ta.ō ri/ goꝛe nō ꝓfert vt.s.ti.ij.l.filiū.ꝛ hoc ꝓſequēs q̄ ē ō aliud de eqtate ſcuole vt.j.e.l.ſi filiꝰ ꝛ ſilr rñdeť fini huius.§.nā vꝫ q ſibi ſua fraus nocere nō ꝺ beat cū nec etiam añ ꝓferret.dic ergo q ꝓferebat ō equitate tñ ꝛ puniť vt ꝓferet.vel aliť ꝓices ibi caſuꝫ q meliᵍ ē ſm azo.

y Accipere.qō pōt alio cō mittēre edictū:nō alias:vt s.ti.ij.l. non putauit. §.in adopt.
3 Emāci.ſi petat ō ta.q pōt vt.s.ti.ij.l.ſi poſt mōte §.ſi i adop.
a Fraude ſua.ſ.collatiōis nō faciēde.alteriᵍ.n. dolus ſibi nocere nō ꝺꝫ:vt.s.ō do lo.l.ꝛ elegāter circa p̄i.ſed quare p̄riuaťᵃ: Rñ.qꝛ eman cipati ea ōmū:ꝓferunt q̄ tē poꝛe moꝛtⁱ p̄ris hūt:vt. C. e.l.ea ōmum ſed iſte tēpoꝛe moꝛtis p̄imis nil hēbat: qꝛ erat i ptāte patris ado/ ptiui:cuiᵍ oīa erāt:ſꝫ tñ pp fraudē.ſ.ſi fecit ſe emācipa ri:vt nec a ſe nec a pťe ado ptiuo ꝓferaťᵃ ꝛ ipe ꝓfert.aꝫ
b Nec caſtrenſe.ꝓferť. ab emācipato ꝛ ſic ipꝛopꝛie ē peculiū vt.C.ō iof.te.l.fi.ſꝫ nec ab eo q eſt i ptāte vt.C. e.l.fi.ꝛ.s.,p ſocio.cū duobꝰ §.quāuis:nec aduētitiū ho die vt. C.e.l.fi .,pfecticium ſic;vt. C.fa.her.l. certū ē: ꝛ fa.s.ad tre.l.ticiᵍro.§.cū.n.
c Sed an ꝺignitatis. eme bat oli pᵗ̄,p filio ꝺignitateᵗ vt.C.ō pi.l.fi. q̄ militia ſi ñ trāſibat ad hēdes nō ꝓferť aťeſtimaťᵗ q̄tū valet tēpoꝛ moꝛtⁱ patris ōductoonere ꝛ illud q̄ eſt vltra ꝓferť vt C.ō colla.l.illō:q̄ ē ō:q̄ vo pᵗ ōdit vſq̄ ad equalētiaꝫ bonoꝛis ñ ꝓferť vt hic ſbij cit:ꝛ ſm hoc itellige.C.ō i/ of.te.l.oīmō.§.imputari:qꝛ ſpāle ē i ſilētiarijs:vt nō cō ferāt a patre datū:ſꝫ q ē vl tra eſtimationem hōꝛis.q vo.j.ē nemo cōfert: vt hic.
d Cōferre.primū ad cō/ modū fratꝛ ñ ꝓferť:ſm .ſ. q ōbeť a pťe bñ ꝓferť quo ad onᵍ:vt.j.§. ,pꝛ.ſi adhuc ꝛc̄.ēt fa.s.fami.he.l.ſi filia §.idem ſcribit.
e Debeť.ſ.a patre q ,pmiſit. Debetur precium milī tie q̄ pater promiſit.
f Qui ab hoſtibᵍ. iueniať apō aliquē ꝓſtituᵗ loco pi

gnoꝛis:vt.s.ō le.i.l. ſenatᵍ.§.ſi.accur.
g Si emācipa.ꝓferre.cū .n.emācipati oīa ꝓferre ōbeāt q̄ eis aegrūť i vi ta patris vt.C.e.l.ea ergo.ꝛ hoc legatū cū.n.ſit relictū cū pť moꝛieť ꝛ pť viuēs moꝛiť.ergo viuo patre vť q̄ſiuiſſe.aꝫ.ſic.C.ō hꝛ.iſti.l.eñeū:ñ futuꝛ idicatiui hᵍ patiť.ſecᵍ ſi eēt futuꝛ ſubiūctiui:qꝛ pᵍ moꝛtē ōberi icipeťᵗ: q ꝛ iſoꝛmatur a p̄terito idicatiui:ſic ꝛ alias.j.de ver.ob.l.ſi quis ſtipulatus.
h Legatū fuerit.ab eñeo cū pꝛ moꝛieť.i.moꝛi icipiet.itᵗ.j.,pꝛ.§.ō ſo.ibi.
i Si ab ipſo.inſtituto ab extraneo.azo.
k Filio:i ptāte ꝓſtituto ſed Jo.dicit in emancipato loqui.aꝫ.
l Cū moꝛieť.ſ.pꝛ. m Conferēdū.i.reſtituēdū i cōi.nec.n.,ppꝛie pōt dici ꝓferre qui eſt in ptāte aꝫ. vt.C.e.l.filie licet.
n Relictū alioqn nullū diceret legatū q̄ filio i ptāte ōgēti relictū diceret a ſuo patre:vt iſti.ō le.§.an fuo:ſꝫ ſi diceres hoc legati diē cedere viuente pťe:ſꝫ qꝛ dilatū vť i tp̄s qᵍ futurᵍ ſit ſui iuris:vt.s.ō au.ꝛ ar.le.l.filia ꝛ le gatū ē vtile ꝛ ceſſat collatio: vtpote acqſito pᵍ moꝛtē p̄ris:ſi vo alij ñ tali fi lio relictum eēt:dic vt diximus s.de condi.ꝛ de.l.heres meus.azo.
o Fuiſſet.ſ.filio. p Cōferre.s.pꝛox.§.ō.ſo.hoc ita tam uarie qꝛ ve/ riſile vꝫ q̄ patrem filio ſicut extrancum voluerit obligare ſm Jo.
q Doriente.i.incipiente moꝛi.
r Eius.ſ.filij niſi poſt moꝛtē ꝛ nota q̄ refert cum moꝛietur an poſtquā moꝛietur:ꝛ facit.C.e.ſi donatione. ſ Emancipatᵍ.ab vxoꝛe.ſ.ſua.

r Hoc.s.dotē.az.
r Ante.s.q̄ collatio debeat fieri.
y Decesserit.nā tenet reddē.az.ꝛ facit.C.fa.he.l.ij.ꝛ.s̄.fa.her.l.si filius.§ hoc amplius ꝛ.j.e.l.p̄tor.§.emancipati.
z Si ipuberi.debeat.q̄ est q̄ nihil eis testō reliquit prius eo emācipato: vel exheredato sine cā: vt in sti.de adop.§.cuz autem.
a Debet.ipubes cū alijs filijs naturalis patris.
b An heredi duob⁹ modis legit primo an pater adoptiuus reliquat quarte ac. suo heredi.i.ō suū heredez ꝛ ita q̄ subijcit vt ad herede.i.ō heredē transferat.s. pz odoptiuus:ſo sic an filius ipubes reliquat act.suo heredi:ꝛ pones ipuberē ō cessisse:ꝛ ē plana:nā si non reliqueret nō ꝓferret vt in actione iuria㙠vt.j.l.,px. §.emācipatus.
c Trāsferat.pf adoptiu⁹ sm primuz:vel ipubes sm aliū ꝛ certe vterqz trāsferat:vt.s̄.de adop.l.si arrogator.
d Persōalis actio.s.ꝓdi. ex ꝓstitutiōe diui pij.ꝛ dic psōalissima:alī nō eēt bona rō.qz ifinite sūt psonales q̄ in heredes non dānatur.
e Nata ē si moꝛtuus ē pater adoptiuus.
f Eum.s.impuberem.
f Emancipauit sine cā.
g Cautiōe.s.ō ꝓferendo.
b Species.alī species:ꝛ alī spes ꝛ fa.s̄.ō vul.sub.l.ij.§. iterduz:sz ar.ō.s̄.vt.le.no. ca.l.hec stipulatio ꝛ.C. ad treb.aut.ō rogat⁹. sz hic ō voluntatem testatoꝛis ōbetur quarta.
i Debeā.lz stati peti ñ possit:qz ad h⁹mōi teneā pz adoptiu⁹vt i suo testō quartaz reliquat:vt ist.ō adop.§.itē ñ alr.sz vī nō deberi: vt.j.e.l.,pr.§.id quoqz:ibi diuē sū rē.q̄ ē ō so.lz.hic legati dies sicut ꝛ illi⁹ ꝓditiōalis nō cedat dies:nisi post mōtē pfis:i hoc tm̄ legato sec⁹ qz qi es alienū petit: vt.s̄. ō iof.te.l.papi. §.si quis. sz pone q̄ hic pī religt hanc quartā filio adoptiuo nunq̄d poterit peti ex cā legati vī q̄ nō qi creditoꝛi relictū vt.s̄.ō le.ij.l.vnū ex fa.§.i.ij.Rñ.ꝛ.iij. sz ō vī nā tunc demū daī actio ex ꝓstitutiōe cū ñ religt quartā:sed si religt quartā nullo mō dz dari qz paruit ꝓstitutiōi:sicut ſi p stipulationē tibi ꝓmisisse ꝛ soluisse āmō me conuenire nō potes ex illa stipulatione: vel vt expeditus dicā non inspicio quo iure petat:sed hoc tm̄ qz es alienū petere potuit:vt.s̄.ti.i.l.i.ꝛ.l.is qui in prin.az.
k Si is q̄ conferre:quia non est suum sed filij:vt.s̄.ad mace.l.ij.
l Jā tūc.i.anteq̄ arcaret.ad collationē.i.ante moꝛtē aui ne sit ō.C.e.l.ea de.az. m Habuit pater nepotis qz occupauit.
n Habuit.dico cū moꝛitur.s.pater cōis auus.s.nepotis.
o Cui⁹.i.ex cui⁹ aui bonis petit bo. pos.vel dic habuit.s.nepos ꝛ tūc pūcta post dictionem peculium.
o Cum āt.nūc soluit ꝛ dic nō ē necesse pī vēdicare.s.iure hereditario.qi nūc ō nouo fact⁹ dñs:ꝛ iō ꝓfert qi tp̄e moꝛtis sui pris habuerit vt.d.l. ea ō sz quaī cū sit castrēse:vt.s̄.e.l.§.nec castrēse.R.amisit noīn castrēsis mutatione psone vt .s̄.ō acq here.l.pupillus in fi.
p Institutus.s.pater nepotī:quod potuit fieri in eo peculio al's pī occupat:vt.j.de castren.pe.l.ij.
q Adierit.al's si adijsset vt nūc hereditario iure quesitum p⁹moꝛtem aui uō ꝓferet:vt.j.ō acquirē.re.do.l.in eo iure:sz quare de substituto dicit sa/cit s̄.de procur.l.per procuratoꝛem.
r Cōfertur. acquireret.de hoc dic vt.j.de reg.iu.l.non fraudantur.
s Et sibi.non solum alij quasi superioꝛi casu tantum alij.

t Portiones.sibi.c.s.retinet.
u Habentes.trecenta.s.vt vnusquisqz.
x Retinere.i.vnus emancipatus hñs.ccc. sibi.c.retinebit ꝛ vna.c. dabit vni ex filijs q̄ i ptāte remāserūt:ꝛ alia alteri:ꝛ sic de alio emancipato.az.sz ō.s̄.e.l.§.si ex dodrāte.Do.vt ibi ꝛ no.q̄ emācipati ſm ꝓdicta inī se cōferūt vt.j.l.,pr.§. iulianus.

Quod emācipatus filij noīe nepotē posthumū p⁹ aui mōtē editū dicim⁹ bo. pos. accipe oportere: ne cessariū erit dicere oīa bōa sua euz cōferre:lz non pōt dici moꝛtis tpe aui bōa būisse:qz ipe nondū i rerū natura erat:igit siue hēditatē a pīe siue legatum accepit hoc cōferre debebit. Illud aūt intelligēdū est filiū i bonis hēre q̄ō deducto ere alieno supest.sed si sub ꝓditōe debeat:non statiz id ōducere debebit: sed id quoqz cōferre:ꝓtra aūt ei eam ueri oportebit ab eo qui in ptāte ē vt exīte cōditōe ōfendatur ,p ea pte quam contulit. De illis q̄ sūi culpa filij emācipati post mōtē pīs perierunt:q̄ritur ad cui⁹ detrimētū ea ptinere debeant:ꝛ pleriqz putāt ea q̄ sūi dolo malo ꝛ culpa perierūt ad collatōem non ptinere:ꝛ hoc ex illis verbis intelligēduz est quib⁹ pretor viri boni arbitratu iubet bona cōferri:vir aūt bonus non sit arbitratur⁹ cōferēduz id qō nec hēt nec dolo nec culpa ōsijt hēre Id quoqz qō sub cōditōe ex stipulatu debet emācipato ꝓferri dz: diuersū ē in legato ꝓditōali:qz etsi in potestate fuisset:ꝛ post mōtē patris ꝓditio extitisset:ipe hēret actōem. Emācipat⁹ filius si iniuriarū hēat actōez nihil ꝓferre dz:magis .n. vindicte q̄z pecunie bz psecutōem sed etsi furti hēat actōem conferre debebit Si tres emācipati duo i ptāte sint caius cassius li.vj. iuris ciuilis tertias cōferēdas putat: vt emācipati:qz iuicē sī ꝓferunt vnius loco sint: nec indignari eos oportere si plus conferant: ꝛ minus

gulos singulis qui sūt i ptāte centena ꝓferre cētena retinere:sed ꝛ ip

vxore acceptā hoc min⁹ ꝓfert:ꝛ si añ vxor decesserit. Si impuberi arrogato sz diui pij rescriptū q̄rta debeat:videndū est an si pris naturalis bo.pos.petat ꝓferre q̄rtam debeat qō in eo est:an heredi suo reliquat q̄rte actōem:an nō: et magis est vt ad hīdez trāsferat:qz psonalis actio est:igit ēt ō q̄rta cōferēda cauere eū oportebit: sz boc ita ōmū si tā nata est q̄rte petitio. ceteq̄ si adhuc pz adoptiuus viuat qui euz emācipauit:dicēdū ē cautōem quoqz cessāee.ꝑmatura ē.n. spēs collatōis:cuz adhuc viuat is cuius de bonis quāta ōbetur. Si is qui bona collatur⁹ ē hēat filium peculiū castrēse hēntē:non cogetur vtiqz peculiū ei⁹ ꝓferre. sz iā tūc moꝛtu⁹ erat filius ei⁹:ꝛ castrēse peculiū būit cū moꝛietur: is cuius bo.pos. petēda erit:an ꝓferre cogatur:cū aūt vendicare id pzi non sit necesse:dici oportebit ꝓferenduz Nō.n.nūc acquiritur:sz nō amittitur ampli⁹ dico etiā si institut⁹ ꝑ fuerit a filio heres:ꝛ necdum adierit: hēatqz substitutū:qz nō magis tūc q̄ritur peculiū:q̄z nō alienat cōferri ōbere Cōfert āt ēt si quid eius nō fuerit:dolo malo aūt sit factum quo min⁹ eēt. sz boc sic accipiēdū ē vt hoc ōmū ꝓferatur qō ei⁹ eē ōsijt dolo malo. cetex si id egerit ne qd acquireret: nō veniet ad collatōez nā hic ēt sibi isidiat⁹ē. Portōes collationū ita erūt faciēde: vtputa duo sunt filij i ptāte: vn⁹ emācipatus hīs trecēta:ducēta frib⁹ ꝓferret:sibi cētuz:facit.n.eis ptez:q̄zuis sit is cui ꝓferri nō solet Nō si sūt duo filij emancipati hñtes trecēta:ꝛ duo i ptāte:eq̄ dicēdū ē ꝛ singulos singulis qui sūt i ptāte centena ꝓferre cētena retinere:ꝛ ip

culpa p̄stabit puto leuis.vt.s̄.de le.i.l.cū ref.§.sz si cīpa:ꝛ maxie qz gra sua ꝛ suoꝝ fratꝝ fit collatio vt habeat partē paternoꝝ fratruz vt habeat partē bonoꝝ ist̄ius:ar.ist̄i.qui.mo.re ō.ob.§.si.
d Id quoqz debet.ab eo emācipato ꝛ ē rō diuersitatis iter hunc ꝛ sequētē casū.j.ō v.ob.l.si filius ꝛ de re.iu.l.q̄ legata. Jtē ꝓfertur ñ re ipsa:sed per cautionē:vt.j.t.i.l.i.§.si sub cō.nisi i dotē q̄ statī sibi cōputat vt.C.e.l.dotis qz videt cā habere ꝛ possidere:etiam dū est apud vīz:vt.C.qui po.i pi.ba.l.assiduis. Jtem. ō.j.e.l.pe.so.vt ibi.
e Fuisset.filius emācipatus eo tēpoꝛe quo legabatur. Jtē ō.s̄.l.i. §.si impuberi.so vbi ꝛ facit.C.de condi.inser.l.si vxor.
f Emācipat⁹.magis ei electiue ponitur nō enim i ꝓdēnatiōe iuri aꝝ.habet respect⁹ ad rē l' pecuniā:sed ad ipsā ꝓtumeliā vt hic ꝛ.j.ō iiur.l.itē apō.§.si qs fuo:lz sit ar.ō.C.ō iiur.l.dūm.sz dic vt ibi:sz in actiōe furti sec⁹ qz ibi ipa rs estiat vt dupleī.Sz qd ō popul.act.vt lis ꝓte.nā añ nō sūt i bonis:vt.j.ō v.ñ.l.si cui.Rñ.si rō legis spectet qz ad vindictā:idē ē q̄ i act.iiur.sz forte:est ꝛ alia rō q̄ i act.iniur.qz ēt si esset i ptāte sibi ꝓpeteret:vt.j.ō act.ꝛ ob.l.filius.
g Si tres emācipati.quoꝝ quilibet habet.ccc.
h Tertias.s.ptes:ita q̄ qlibet emācipatoꝝ.c.vni ꝛ.c.alteri det.ꝛ sibi.c.teneat vt.j.§.,pr.§.iul.nec ob.s̄.e.l.i.§.si ex dodrāte:vt ibi no.
i Non ꝓferunt.vt.C.e.l.si emācipati.
k Vnius.vt.n.si vnus eēt emācipatus ꝛ haberet nonaginta cōfert

cuiqz.ccc.z sibi vna.ccc.retinet ita z qñ sunt tres.
l Accipiant.s.quartam per contra ta.bonorum.Accursius.
m Bo.pos.contra ta.
n Si ex emãcipato suũ heredẽ.puta quilibet filiũ suũ i ptãte.
o Conferre dz sic ergo nihil sibi retinet imo virilẽ dz sine retinere vt.s.e.l.i.§.portiões Rñ,qz pot alia.l. habere qđ apte ẽ ꝺ hũc §.dic ergo ꝙ aui dimediã hereditaꝫ aufert z dimediã ꝺ.c.ei ꝓferat.i. cõicet z sic fratri:remanet ergo sibi medietas z sic ñ tiñ ꝓfert quatũ accipit z sic ẽ ꝺ.s.l.i.§.si ex dodrãte.so.hic pp duas.hãditates: sed adhuc obstat. §. portiões qz oia paterna ꝺbẽt ꝓferri.sz hoc facit hic duaꝝ hereditatũ necessitaſ vt min° det i q̃titate z pl9 accipiat accur.
p Si duo dimidiaſ i.vterqz dimediã.
q Quartas.i.vterqz nepotũ quartã eorũ q̃ hñt:qz z talem ptẽ ſt habituri i bonis aui:vt isti.ꝺ.heſ. ab ite.§.z.qz placuit
r Duos ffres.s.z hi nepotes i ptãte retẽti.az.z no.ꝙ pl's cõfert ꝙ aufert ẽt sic ẽ ar.ꝺ.s.e.l.i.§.si ex dodrãte:sz hoc iõ qz hi duo nepotes sũt loco vnius.s.sui patris q sic ꝓferret.
s Si duo eius:cã sic C.qui ad libe.procla non pos.l.ij.
t Qui9.nõ ꝓferent.
u Si pp iopiã.secus si pp contumatiam.
x Statũ .s. trãsacto tpe nec modico nec mario sic.j.ꝺ so.l.rat̃:vtroqz tñ cãu ꝓsti tuet curator bois:vt s.e.ti.l.i.§.si ff z.§. si cum duobus a3o.
y Pretor. ipe ꝺcessisset.s.emãcipat9.ac.
z Nihil.reliq̃ret tũ qz pẽdere ꝓditiõe ꝺ cessit vt.C.ꝺ cad.tol. §. sin ãt.tũ qz ñ agnita ñ trãmittũt:vt. s. de bo.pos.l.iij.§. deniqz.accur.
a Frater.q ẽ i ptãte z dic decessisset sine herede.
b Nõ admitteret.s. emãcipat9:alij dicũt emãcipatũ ñ admitti:q ñ ꝓtulit ffi viuẽti:qđ nõ plz qz eius heredi põt caueri.vt s.e.l.i.§.ibidẽ.
c Accipere.s. posse.
d Non cauerit scilicet postea.
e Remaneat.si possideat denegaꝺ actionib9 ei q nõ cauit. vt.C.e.l. posthumo vel si nõ possideat officio iu.ei ꝓsuleꝺ.vt. C.e.l. si soror z fa.qđ ꝺditio nõ itelligaꝺ.j.ꝺ acqr. pos.l.q̃ meo.§.si furioso sed ar.ꝺ ie.r.l.si me i uacuã z.j. ꝺ noui opi nũ.l.stipulatio.§.habet.
f Emãcipat9.ipuberi de statu z bonis z sic hz locũ carbonianũ.vt ar.j.ꝺ car.edi.l.i.i pñ.
g Si.i.an.
b Et.ipuberi.
i Cõferendum.z sic apparet ꝙ petet carb.z bo.pos.z collatõem si satisfecerit vt hic.z.j.de carbo.edic.l.pe.§. fi.
k Iul'bis solis.q.ꝺ.nõ alijs emãcipatis vt.C.e.l.si emãcipati.
l Utriles.ꝺ vtriusqz bõis.
m Vt emãcipatis.s.alijs accur.
n Alterum emancipatorum.
o Centũ.xxxiij.z.c.de patnis z.xxxiij.aureos z tertiã alteri9 aurei quod ẽ tertia.c.de suis.
p Centum.viginti.s.c.de paternis.xx.de suis.i.tertiam:z sic pl9 ꝓfert q̃ aufert ꝓfert.n.tertiã z aufert quãtam sic.s.l.pr.§.si tres.nec obstat.s.e.l.i.§.si ex dodrãte:vt ibi no.
q Emancipati p̃cipiat:ẽt ꝓstãte matrimonio: qz sentit onera matrimõij:vt. s. fa.he.l.si filia.§. hoc ãpli9 z s.de iure do.l. si is.§.ibi z fa.s.e.l.i.§.emãcipat9.
r Emãcipat9.ꝺliberat de accipiẽda bo.pos.vel non.
s Cauerit.spõte. nã iuit9 anteq̃ petat bo.pos. nõ cogit cauere:vt.s.e.l.i pri.h.
t Petierit. s.õmiserit sz qd ẽ qđ ꝓmissor non tenet ipso iur:vt hic :sz tradẽdo trãsfert dñium vt subijcit. R.dic tutũ ipo iure.s.exceptiõis:sic ponit.j.de so.l.q x.ij.Rñ.z ar.j.de re.iu.l.nihil itelligit. vel. stipulatio ẽ de iure ciuili.vñ p aliud ius ciuile pôt intelligi tacita ꝺditio.s.si petat bo.pos. sz traditio dñij ẽ ꝺ iure gẽtiũ vt isti ꝺ rex di. §.p traditionẽ circa ꝙ vt circa immutabile ius ciuile finget non audet vt insti.de leg. ag.tu.§.fi.z de he.ab itesta §.minus lz expressa possit apponi conditio etiam in dominio.vt.j.ꝺ so.l.sub cõdi.sed prima placet:quia z stipulatio valet sed ꝺicit liberatio vt.s.de cõdi. sine e.l.q sine:z fa.s.de ꝺdi.ob cãm.l.i.z.l.fi.filius.
u Conditione.sine causa vt subijcit z etiam ob causam:vt dicta.l.si filiꝰ.
x Qui duos.intestatus hoc casu habet locũ vnde liberi.
y Ei nepoti:z facit.s. de contra tab.l.iij.§.si quis p9 emãcipationẽ z.l. si duob9 i fi.z.s.ti.i.l.qz z.s.c.l.i.§.i. z.§.si ex dodrãte i fi. z j.e. l.filiꝰ i fi.
z Filiũ matrissa.q̃ fratrib9 suis ꝺz ꝓferre: z fa.ad.l.j.ti.i.l.i.§.fin.z.s. ad.l.fal.l.paꝺ z dc iurꝺ do.l. pẽ z ad tre.l.a filio.
a Ags filiũ. pone casũ:vt.j.vñ lib.l.si pẽ.
b Bonorum pos. cũ soror e:z in potestate cõstituta de qua lex dicit ꝙ potest vt.s.de contra tabu.l.si retentus.
c Suis scilicet nepotis bonis.
d Eum.s. auum:qui habet in potestate nepotẽ.
d Similem.hunc naturalem nepotem z auum vice naturalis nepotis ei qui adoptauit nepotem tanquã ex filio natum filio consentiente z postea filiam genauit hic filius ad ꝙ.s.e.l.i.§.is.quoqz.
d Et ad eum.nepotem emancipatum.

accipiantl: qz in bonoꝝ possessiones[m] ꝺmittere:iul.quoqz cassij sentẽtiã sequit. Si ex emãcipato filio nepos emãcipat9 mortuo pẽ sil' et auo bonoꝝ possessionẽ vtriusque accepit cũ vterqz eoꝝ suuz hẽdez[n] reliq̃rit:eo mõ collatio explicari potest:vt si vbi gña.c.in bonis bẽbat: z patruo gnãgita z fratri gnquagita ꝓferre dz°.hoc.n.rõ facit siue psonas siue portiones numerem9. Si duo nepotes ex filio mortuo emãcipati bonoꝝ possessionez aui petant:vtruz dimedias[p] an q̃rtas[q] patruo cõferre debeant q̃rit:z verius est semisses ferre eos oportere: qz etsi viuo auo cũ i eius ptãte eẽnt ducẽta.puta acgsijssent cẽtũ filius: cẽtuz duo fratres[r] p hereditatẽ aui hẽrẽt. Si duos fratres emãcipati bonoꝝ possessionẽ petierit: z vn9 cõtulerit alter nõ cõtulerit: huius[t] portio tñ ei qui i ptãte ẽ ,pdesse dz nõ etiã emãcipato:qñ eius cã qui i ptãte est ꝺnegãtur ei actões. Si p iopiaz[v] emãcipat9 cauere nõ possit:nõ statiz[x] ab eo trãsferẽda é possessio:sed sustinẽdũ est donec possit iuenire fideiussores. vt tñ ꝺ his que moza deteriora futura sunt his qui i potestate sunt actio detur: ipsiqz caueant se in mediũ collaturos si cautũ eis fuerit. Ulianus.

Pretor[y] nõ sub ꝺditõe collato nis bo.pos ptrata. ,pmisit: sz demõstrat ꝙ data bonoꝝ pos. fieri oz.aliogn magna captio erit emãcipati si nõ aliter bo.pos. itelligetur accipe ni cauisset de collatõe: naz si interim ipse decessisset heredi suo: nihil relinq̃ret[z]:itẽ si frater[a] eius decessisset nõ admitteret[b] ad bo.pos. Quid ergo ẽ:itelligẽdũ ẽ bonoruz possessionẽ accipe[c]: z anteqz caueat:sed si nõ cauerit[d] ita obseruatur vt tota hereditas apud eũ qui i potestate fuerit remaneat[e] Emãcipatus[f] filius ptrouersiã facit impuberi q se filiũ z i ptãte pris fuisse dicit:q̃ro si[g] bona sua ei[h] emãcipatus ꝓferre ꝺbeat. paul9 notat puto ꝓferẽdũ[i] ei eẽ exacta cautõe vt vict9: sicut hereditatẽ ita z q̃ collata sũt prestet. Julian9[k] quotiẽs ptra ta. bo. pos.ꝺaꝺ emãcipatis bona sua ꝓferre debẽt bis solis qui i ptãte pris fuerũt:z quemadmodum expediri oporteat:q̃ri solet:nã si bona a pfe relicta:z emãcipatoꝝ i mediũ ꝓferanꝺ:z ita viriles[l] ptes sumanꝺ:eueniet vt emãcipatus[m] quoqz collatõ ab ipis facta,psit:videam9 ergo ne cõmodissimũ sit emãcipatos q̃rtaz ptẽ ex bonis pñis ꝓferre: ex suis tertiã:qđ ꝺico exemplo vt manifestius fiat: ponam9 pẽm q̃drigẽta reliquisse z duos i ptãte filios: duos emãcipatos ex quib9 alterum[n] cẽtũ:altez.lx.i bõis bẽre:is qui bẽbat.cxxxij.° z triẽtẽ feret:is vo qui sexagita ꝓtulerit cẽtũ vigiti[o]: atqz ita eueniet vt collatõis emolumẽtũ ad solos qui i ptãte remãserit perueniat: Emãcipati bona sua ꝓferre cũ his qui i ptãte fuerũt iubẽt q̃re sicut is qui i ptãte est dotez vxoris p̃cepit:ita emãcipat9 quoqz q̃si p̃cipiat[q] retinere debeat. Emãcipatus filius ꝑterit9 si dũ deliberat[r] caverit[s] de bonoꝝ collatõe: nec bon. pos.petierit[t] :agẽte fratre ex stipulatu ipso iure tut9 erit:sed etsi pecunias ꝓtulerit ꝓditione[v] eam repetet õmissa .n. bo.pos.incipit pecũia sñ cã esse ap̃ hẽrẽ. Qui duos[x] filios i ptãte bẽbat:z ea vno eoꝝ nepotẽ emãcipauit filiũ ex quo nepotẽ babebat:deide emãcipat9 fact9 ,pcreauit filiũ quẽ auus i locũ filij adoptauit:z vel itestat9 vel testõ fcõ p̃terito emancipato filio decessit. q̃si tũ est quid de bonoꝝ pos. quid de collatõe iuris eẽt:respõdi bonorũ de quib9 q̃rit:tres ptes fieri debẽt ex quib9 vna ptinet ad filiuz qui in ptãte remãsit:altera ad nepotẽ qui in locũ filij adoptatus est:tertia ad emãcipatũ filiũ z nepotẽ qui i ptãte remãserit:ita vt pater soli ei[y] conferat:cũ quo bo.pos. accipiat.

Filiũ emãcipatũ a Affric. ꝺotẽ quaz filie sue noie dedit conferre nõ debere:qz ñ sicut i matrissa.[3] bonis eẽ dos itelligit:ita z i patris a quo sit,pfecta. Ulpi. Si quis filiũ[a] sui iuris:z ex eo nepotez in ptãte sua bz : ꝑsequẽter erit dicẽdũ si nepos patris sui emãcipati accipiat bo. pos.[b] de ꝓferẽdis suis[c] quoqz bõis cauere cũ[d] deberc:z eẽ simile[d] ei qui adoptauit:boc.n.diui fratres rescripserũt vt ad[c] collatõem auus cõpellat plane eoꝺẽ rescripto adiectũ est sic nisi forte auus iste nullũ ex iis bonis fructũ acquirere vult: patuscz ẽ de ptãte nepotez ꝺimittere:vt ad emãcipatũ oẽ emolumẽtũ bo.pos.

Centũ.xxxiij.z.c.de patnis z.xxxiij.aureos z tertiã alteri9 aurei quod ẽ tertia.c.de suis.
Centum.viginti.s.c.de paternis.xx.de suis.i.tertiam:z sic pl9 ꝓfert q̃ aufert ꝓfert.n.tertiã z aufert quãtam sic.s.l.pr.§.si tres.nec obstat.s.e.l.i.§.si ex dodrãte:vt ibi no.
Emancipati p̃cipiat:ẽt ꝓstãte matrimonio: qz sentit onera matrimõij:vt. s. fa.he.l.si filia.§. hoc ãpli9 z s.de iure do.l. si is.§.ibi z fa.s.e.l.i.§.emãcipat9.
Emãcipat9.ꝺliberat de accipiẽda bo.pos.vel non.
Cauerit.spõte. nã iuit9 anteq̃ petat bo.pos. nõ cogit cauere:vt.s.e.l.i pri.h.
Petierit. s.õmiserit sz qd ẽ qđ ꝓmissor non tenet ipso iur:vt hic :sz tradẽdo trãsfert dñium vt subijcit. R.dic tutũ ipo iure.s.exceptiõis:sic ponit.j.de so.l.q x.ij.Rñ.z ar.j.de re.iu.l.nihil itelligit. vel. stipulatio ẽ de iure ciuili.vñ p aliud ius ciuile pôt intelligi tacita ꝺditio.s.si petat bo.pos. sz traditio dñij ẽ ꝺ iure gẽtiũ vt isti ꝺ rex di. §.p traditionẽ circa ꝙ vt circa immutabile ius ciuile finget non audet vt insti.de leg. ag.tu.§.fi.z de he.ab itesta §.minus lz expressa possit apponi conditio etiam in dominio.vt.j.ꝺ so.l.sub cõdi.sed prima placet:quia z stipulatio valet sed ꝺicit liberatio vt.s.de cõdi. sine e.l.q sine:z fa.s.de ꝺdi.ob cãm.l.i.z.l.fi.filius.
Conditione.sine causa vt subijcit z etiam ob causam:vt dicta.l.si filiꝰ.
Qui duos.intestatus hoc casu habet locũ vnde liberi.
Ei nepoti:z facit.s. de contra tab.l.iij.§.si quis p9 emãcipationẽ z.l. si duob9 i fi.z.s.ti.i.l.qz z.s.c.l.i.§.i. z.§.si ex dodrãte i fi. z j.e. l.filiꝰ i fi.
Filiũ matrissa.q̃ fratrib9 suis ꝺz ꝓferre: z fa.ad.l.j.ti.i.l.i.§.fin.z.s. ad.l.fal.l.paꝺ z dc iurꝺ do.l. pẽ z ad tre.l.a filio.
Ags filiũ. pone casũ:vt.j.vñ lib.l.si pẽ.
Bonorum pos. cũ soror e:z in potestate cõstituta de qua lex dicit ꝙ potest vt.s.de contra tabu.l.si retentus.
Suis scilicet nepotis bonis.
Eum.s. auum:qui habet in potestate nepotẽ.
Similem.hunc naturalem nepotem z auum vice naturalis nepotis ei qui adoptauit nepotem tanquã ex filio natum filio consentiente z postea filiam genauit hic filius ad ꝙ.s.e.l.i.§.is.quoqz.
Et ad eum.nepotem emancipatum.

f Patri.i cuius potestate est hec filia.s.filij emancipati.
g Id.i.propter id azo.
h Cum auo.ecce quare non debet conqueri.azo.
h Non pōt immo maior q̄ auo defuncto neptis in totum de iure ciuili filius adoptiuus emancipatus in nihilum succedit azo.
i Tamē z idē.no.q̄ vbi nō ē eadē rō ē tū idē ius ar. p z.C.s.ad.l.aquil.l .illud.
k Stipulatio spacio:nec minimo nec maximo .j.de sol.l.ratuz. z.l.q̄ dicim⁹ z s.ad.l.fal.l.i.§.itē si ita:z.§. z q̄ diri z.j.ad tertul.l.ij. §.confestim.
l Cōferat.q̄ res suas alienauit quas conferre debebat:z facit.s.e.l.i.§.si cum duob⁹ z.l.ij §.ō ill'.
m Edit dotē.si ipse.s. ego factus mei iuris.
n Ex officio. i.pietate q̄libet p̄ oz filio:z ēt nepti ,puidere hz necesse.s. p̄ pp filij psonā mediā vt subijcē azo.z facit.s.de do.iter vi. z vx.l. iij.§.fi.
o Idem.vt debeat ei dos reddi.sz.C.s.ō iur do.l au⁹ Bo.hic eqtas:ibi rigor:vl' dic pp filium dedit nomie neptis ibi pp nopotē noie neptī:vt hic colligit:sed an debet eā ꝓferre si vult succedere auo:Rn.si extat matrimoniū tēpore mortis aui ꝓstat q̄ nō:vt.s.e.filiū z.j. ti.i.l.i.§.fi.alis aut morte.s. si ꝓstat mrimoniū z ꝓferr aut alio modo z tūc nō vt ar.s.,p socio.l.si soci⁹.§.ceter.z.s.e.l.i.§.si is qui bōa.
p Si nepotes. in ptāte constituti.
q Filij emācipati que sunt eorum pater.
r Cōferri oz a patru⁹.s.
s Vti.i.sicut bonoruz rc. vt.s.e.l.cum emā.§.si duo.
t Et ipsi.cum emācipati sti.Jo. vl' nō i ptāte ꝓstituit:aliogn nō cōferrēt vt.s. e.l.i.§.pōtiōes z dic p̄nis retinēdo sibi uirilem ,p numero patruoz:vt.s.e.l.i.§. sed vr q̄ tiñ iter se z nō patruis vt .j.ti.i.l.i. si sit nepos.i.z.ij.z.v.rñ C.so.ibi:z facit infra de coniun.li.l.i.§. antepe.
u Omnūq̄ .mutātis volūtatē:vñ oz sapientis ē mutare ꝓsiliū i meli⁹:vt ar.i āt.vt infra.si.i p̄i. sz C.C.de mō mul.l.fi.i fi.z j.de bo.li.l.nā absurduz:z s.ō le.i.l.si ex toto.§.fi.z.s. ō isti.l.sz z si.§.itē si plures so.hic spāle:q̄ de hereditate patris tractatur que est quasi nobis debita:vt.C.de codicil.l.fi.z ō ic similia.s.de procur.l.in cause.§.i.
x Parentis.in primo gradu consistentis:nā idem esset si disceptaretur de bonis auitis azo.
y Dotā.admissā i primo anno az.admittit tñ ppetuo ad cauenduz vt nō.s.e.l.i.§.sed si p ꝓtumaciam dūmodo.j.annū bonoz pos.agnoscat. vt s.e.l.pretor in prin.
z Filius.bo.pos.vnde liberi.accur.
a Familia.s.aui. b Demisse.i.dimediā hereditatis auite.
c Emolumento.q̄ suus pater ei ꝓferret:vt.s.e.l.pretor in fi.z.j.de cōiū li.l.i.§.emācipatus. d Fratri suo.s.propio.
e In familia.s.sui patris.
f Cogeť.pz ergo collationē fieri ab his qui quoquo mō sui iuris facti sti hic.n.nepos.p morte aui sui iuris factus est:nec mirum.q̄ C tab .dať quo cūq̄ modo sui iuris facto:vt.s.de C ta.l.i.§.z sul z.l.fi.emancipatus i pri. ēt per petitionē C ta.iducit collatio.azo vt.s.e.l.in prin.
g Filius.istitur⁹. isolidum vel amplius q̄ in virili.
h Non petat.sed iure ciuili adeat z retineat.
i Edictū.sic ergo p edictū nō fit collatio nisi iter eos q̄ veniūt eoꝝ iure vt ābo p ūde liberi:vel ambo p C.ta.lz vnus beneficio alterius vt hic.z.s.e.l.i.z.j.ti. i.l.nec ipsa z.s.ti.i.l. filiū. z hoc ꝓsequēs q̄ ē C:sz p eqtatē scē uole sec⁹:vt hic subijcit z ēt iperatoris vt j.ti.i.l.i pri.z. C.ea.l. vt liberis.z hoc summit portio istituti p C ta.preteriti:vt hic subijcit:augeri ār nō posset cū adijt istitutus vt.s.de C ta.l. ex duob⁹.§.sz z illō. Jll huic.l.j.ti.i.l.p̄ so. hic ex toto rūpit p C ta. iure preterio: vt s.ō C tabu.l.filiū. §. emāciparū ār:sz p q relā nō vt i C rio.
k Paul⁹ rñdit.nō debere:imo vr qō sic ispecto initio: vt.s.e.l.cū emācipati.§.id quoq̄ i prin. que ē C.so.hic ē debi tū castrēse: ad quod s.e.l.i.§.nec castrēse: vel pr filio donauit cā mortis sub ꝓdi.z dedit ante morte sed post morte extitit cō dicio.hoc.n. casu nō ꝓferť sicut nec lega tū:vt.C.e.l.si emāci pati:ē.n.similis lega to vt isti.de dona .§. i.vel veri⁹ ibi ab extraneo sub ꝓdi.fuit filiꝰ stipulat⁹ hic a patre ꝓferēte i cū supre mū iudiciū q̄ haberet precipua z si esset i ptāte vt fa.her.l.fi/ lic:z fa.C.e.l.vt libe ris in fi.accur.
l Debiti.fic.s. ō here.inst.l.iij.§.ij.
m Pregnantē fa.C.e.l.post/ humo.

De colla dotis.

In qua est aliqd speciale vt nō.s.t.i.l.cū emācipati.§. id quoque.

o Uāuis.imisegat vt. s.tit.i.l. ante.z.j.e.l.pr z ar. s.de lega.iij.l.xi.§. cui.
p Compelli. facit. C.e.l.si soroꝝ.
q Si in stipulationē gestū.facit.s.de nego.ge.l.pe.
r Collatio.quod qualiter fiat habes.j.e.l.§.pe.z.C.e.l.ij.z.s.ō admi.tu.l.con.post.§.sed his.
s Si sit.hic agit ō successióe aui mortui relicto nepote z nepte dotata ab auo vel a suo patre q̄ erat vel nō erat emāciparus: z queritē cui neptis ꝓferat dotē:ꝓstat matrimoniū.vl' nō vtr⁹ ffi vel patruis z aut erat neptis i ptāte aui:z ꝓfert fratri z nō patruis dotē:na aliud habere nō pōt filia z filius nisi dotē z do.C p nup.hoc iure vt.s. fa.her.l.pompo.§.fi.si āt emācipata:z tunc dotē z ē.bōa fratri ꝓfert nō patruis:si nō habent fratrē tūc patruis z filijs. p̄mortuoꝝ patruoz sed vr q̄ō patruis z patruoz filijs idistincte ꝓferant:vt.s.t. i.l.si nepotes q̄ est C ad primū z fm z.v.Rñ.hoc.§. sed dices in dote speciale:cū.n.loco sui patris ē q̄ nō ꝓfert suis fratribus:vt.s.ti.i. l.filium:ergo nec ipsa.sed hec rō nō ē sufficiēs ad fm.Rñ.vbi dicit de ceteris bonis:sed ibi erat neptis emācipata z nepos i ptāte.vñ

offerat:nā p⁹ annū q̄z ōlata eēt bo. pos.volūtariā morā[v] cautōis admittere difficilius ē. i. ꝓ q̄z.
f Filiꝰ emācipatus itestati p̄ris bo.pos.[3] accepit:nepos ex eodē in familia[a] retēt⁹:semisse z[b] hēditatis cū emolumēto[c] collatōis hēbit: idē nepos si postea possessionē intestati p̄ris accipiat fratri[d] post emancipatōez q̄sito z in familiā[e] retēto bona sua ꝓferre coget[f].

Seuola.

Si filiꝰ i ptāte heres istitutus[g] adeat z emācipato petēte bo. pos. ꝓtra ta. ipe nō petat[h] :nec ꝓferendū ē ei:z ita edictuz[i] se hz sceuola:sed magis sentio quēadmodū ,p ptē hēditatē retinet eo iure quo bonoz pos.petere possit:ita ꝓferri ei debeat:vtiq̄z cū iniuriā p bo. pos. patiatur. c Aius.
p Paul⁹ rñdit:ea q̄ p⁹ morte patris filio reddi debuerūt:emācipatū filiū q̄z uis p⁹ ꝓsecut⁹ sit:q̄z deberť fri qui in ptāte p̄ris relict⁹ est: ꝓferre nō debere[k] cū post mortem p̄ris si tā ex donatōe q̄z ex cā ōbiti[l] ea possidere videť. i. ꝓ dē.
Si p̄gnātē[m] qs vxorē reliq̄rit z ea ventris nōie i pos.missa fuerit interiz cessat collatio:nam añq̄z nascat nō pōt dici i ptāte moriētis fuisse:sed nato cōferť.

De collatione dotis[n].

Quāuis ita ōmū vl Alp. ad collatōem dotis ꝓtor cogat filiā si petat bo.pos. atamē etsi nō petat ꝓferre debebit: si mō se bonis p̄nis immiscear[o] : z hoc diuus pi⁹ vlpio adriano referi pstit ēt eā q̄ nō petierit bonoz pos. ad collatōem dotis p arbitriū familie ber. posse compelli[p]. d Si in stipulationem ōducta sit dos:siquidē ipa mulier stipulata sit vel ipi negocium gestum[q] est:eque conferre cogetur.si vero aliq̄sita est stipulatio dicendū est cessare collatōem[r] : z si tantum ,p missa sit dos collatio ei⁹ fiet. d Si sit[s] nepos z neptis ex eodem filio z dotata neptis sit z filius

ei soli facit iniuriam qui haberet totum: quod habent ambo nisi ipsa esset ut. ſ. ti. i. l. pretor in fi. at in contrario neuter fuerat i ptāte aui tpe mortis: sed in dote vr hec. l. corrigi: vt. C. de col'. l. illam: vel illā i/ tellige qñ non habet frem: vel melius ibi confert nepos vel neptis dotē sue matris q; & mater ptulisset: hic nō pfert suam ppriam do/ tez patruis: quia ne/ mater nec pr ptulisc set. vt dixi: alij q; hic de successione pris ñ nepotis dicat & nil eēt cōtra: sed ꝯ. l. istā est.

r Non pater eoꝝ. sub. sit. i. nō viuat al' quomō neptis pfert cū nec succederet az.

u Neptis auo succedens.

x Soli nepoti. i ptā te aui constituto cui soli fit iniuria cū hec nepti ꝯ ius ciuile cū eo admittat: ñ ät patruis fit iniuria: & iō eis non cōfertur: vt ſ. ti. i. l. pretor. ſ. fi.

y Ex alio patruo.

y Inuicē. q; vni eo rū datum ē a parte communi: naz bona pēna quasi oēs unus esset conferunt: vt. ſ. ti. i. l. si nepos.

z Ex eodē. patr eo demq; filio: nā. ſ. po suit in nepotibus ex diuersis filijs.

a Tamen iuicez: vt ſ. ea. l. i. & ij. Rñ. hoc ſ.

b Cū duos. necessariuz id ē iutilibus que necessarie qñq; dicūt fm az. sed fm b. contra.

c Ceterarum. ſ. voluntariaz: pputabit ergo i sua portionez dotem tanto minus quāto ē hec expensa vt hic & C. e. l. dotis.

d Dōt. sed hodie pfert actionem lz in anem & integrā portionē pcipit vt. ꝯ. e. t. aūt quod locum.

e Sub pditione. extrancus ptemplatione patris al's nō: vt ſ. ō iure do. l. pfecti/ cia. ſ. i. & hoc si quera ratur de col. facienda emancipatis: vel his qui non fuerunt i ptāte. suis ät etiam aduēticiā dotem confert: vt. C. e. l. filie do. ſ. nec dū az.

f Filiam intestato. al' non nisi pater hoc cauit: vt. C. e. l. filiā: hodie ꝯ vt in autē. ō trien. & se. ſ. illud col. iij.

g Opz. hoc siue ipsa mulier dotē a viro stipulata sit: siue alius ei⁹ nomine vt. ſ. e. l. i. ſ. i.

h Ex pollicitatione. facta a patre mulieris.

i Fratrē: qui tenetur ex pollicitatione patris vt. ſ. de iure doti. l. si pater ita & facit. ſ. ſ. i. in fi. ſ.

k Si emācipatus. conferre: hoc si constet matrimoniū: sz quid si ē solutum: Rñ. vt. ſ. ti. i. l. dedit.

l Eius. ſ. pris: vt. ſ. ti. i. l. filiū & ō euic. l. pr & ad. l. fal. l. pr & ꝯ. e. l. fi.

m M. adop. isti. dicūt qdā i duobus casibus fieri col. iure veteri ex testō. vnus qñ pater cauit vt. C. e. l. filiam. alius i hāc filia data in adop. sed tu dic q; hic fuit insti. ab extraneo: sed patri naturali successit ab intestato fm Jo. vel fm az. a patre naturali & legitimo: & est cōmissū edictū per preteritum. & ē aucta sua portio: & iō confert. vt. ſ. de contra tab. l. non putauit. ſ. in adoptio. & ſ. ti. i. l. i. ſ. pater & ꝯ. l. pror.

n Hic pr adoptiuus vt & ſ. ti. i. l. i. ſ. id quoq; superiori ergo casu erat mortuus.

o Filia non fugetur. nisi vt statim distinguitur.

non pater eoꝝ neptis oēm dotez soli fratri collatura est. emancipata aūt neptis dotē & bōa sua soli neptī: nō ēt patruo pferet: sed si sit neptis sola: nō ēt nepos ex eodem tūc pfert patruo: itemq; nepoti vel nepti ex alio: sz & si due neptes sint ex diuersis filijs pferrēt iuicem: & patruo si ex eodē pte tantū iuicez pferrēt. Cū dos pfert ipēsaz necessariaz fit detractio ceteraz nō q; si iā diuortiū factū ē & marit⁹ nō sit soluēdo ñ ōbebit integra dos cōputari mulieri: sz id qō ad mulierē pōt pueire: ē qō facere marit⁹ pōt Si sub pditōe pr vel extrane⁹ dotē pmiserit cautōe op⁹erit: & tūc cōferat mlr dotē cū dotata eē cepit.

Filiā q; ab intestato pri his sit conferre qdē dotē oz⁹. Cōsequns ät ē vt ex pollicitatione pte dimedia frem suū libet. equi⁹. n. ē i solidū ō suo eā dotatā eē. Si emancipat⁹ filiꝰ q; ptra ta. bo. pos. accepit filiaz dotatā hēat: nō oz dotē ei⁹ pferre: qz i bōis ei⁹ ñ ē. Alius.

i Adoptōez data & hrs isti tuta oz sicut emācipata nō solū bona sua sz & dotē q; ad ea puenire poterit pferre: si adhuc pr adoptiu⁹ viuit: hic necesse hēbit pferre.

Si filia fuerit hrs. Alpi. istituta collatōe dotis ñ fugetur: vñ si cōmissō ab altero edicto necesse hūit ptra tab. bo. pos. accipe dicēdū ē: qñ nullā iniuriā facit fratri: nō debere eā dotē pferre. nā qō hūit ex iudicio quertit ad ptra ta. bo. pos. plāe si ex mīore pte fuerit hrs istituta: & alia q; dā in eā ptulit ptra ta. bo. pos. aucta portōe ei⁹ dicēdū erit collatōis munere eā fugi: nisi forte ptēta fuerit portōe ex q; istituta est: tūc. n. dicēdū ē ex iudicio parētis eā nō veniētē nō ōbere

p Necesse. imo pōt adire de iure ciuili si vult: vt. ſ. de ꝯ ta. l. si ex duobus ſ. sed illud. Rñ. necesse. i. vtile: sic. ſ. de iofficio. pre. preto. l. vnica i prin. vel dic necesse. i. si voluerit eo iure succedere quo preteritus.

q Ex iudicio. ſ. testatoris sic. ſ. de. l. pre. l. nonnunq;.

r Eam fungi. contra. supra. de contra ta. l. filium. ſ. hoc tit. consequens vbi dicit q; cessat collatio.

So. aliud est cum petit institutus collationem cui p alium est commissum edictum q; nō. potest vt ibi: nisi diminuatur portio instituti: vt. ſ. ti. i. l. si filiꝰ aliud est si petat preteritꝰ ab instituto collationez fieri: vbi distinguitur vt hic. az. & supra ti. i. l. i. ſ. pat filiuz.

Pater dotem quasi relictum: & hoc repudiata bo. pos. b. ad q; ē. C. e. l. a patre & l. filiaz & ō rei vx. ac. ſ. videamus.

t Et legatum. nisi ab intestato: vel per contra ta. vel per querelaz velit succedere. azo.

u Filius patris possessionē: vnde liberi. az. & dic q; pater emancipatū preterijt: & filium alium & filiam in potestate cōstitutos instituit: & sic quēlibz in. vi. vncijs.

x Possessionem. bonorū vnde liberi.

y Errorem. errrauit enim emancipatus cum deberet petere bonorum possessio. contra ta. & ipse petiit vnde liberi: & sic fecit sororē errare.

z Non cogetur. vtpote instituta vt. supra eo. l. si filia in prin.

a Petita. sic infra tit. i. l. i. ſ. in prin. & ſ. de tu. & cur. da. ab his. l. scie.

b Fratris habeas patris alias fratris & no. & viri lem scilicet. iiij. vncias cuz sint tres sic ergo portio filie minuitur in quarta: merito ergo non cōfert vt. ſ. e. l. filia. ſ. i.

c Ea filia. fructus. q; de fructibus hic dicit planuz est. vt supra de vsuris. l. vi deam⁹. ſ. si act. sz q; dic de vsuris ē mirabile nā dotis collatio aut petitur officio iu. quod potest: vt. ſ. e. l. i. i. Rñ. aut stipulatione de cō ferendo interposita: & tunc cum actio sit stricti iuris non recipit vsuram vt. C. de condi. indc. l. i azo. & facit. C. de ac. ept. l. curabit: & supra de. ep. iul'. ſ. ex vendito. & argu. C. de pe. here. l. si ibi quod si non opti. &c.

d Pater. abstulit. nec in plus debuit obtinere vt supra de inof. testa. l. circa.

e Prop̄ria. quia p̄o parte tenet testamentum azo. & ex testamento hic frater succedit.

f Mā & libertates. bñ dico valere testm̄, p parte: nam &c. & dic libertates valere i totū: vt. C. ō iof. te. l. cum duobus & ꝯ. de excep. rei iud. l. iudicate ij. Rñ. Item no. cessare collationē cum agitur querela vt hic. & ſ. ō ꝯ tab. l. filium. ſ. multomagis: hodie. ꝯ. vt. C. e. l. vt liberis.

g Nec ipsa cum. bōa ratio vt. ſ. de ꝯ ta. l. filiū. ſ. & hoc sit ꝓsequēs Jſ melior q; p̄o parte tenet testamentum: vt. ſ. l. pr. dixim⁹.

h Diuerso. hic ab. intestato frater ex testamento & sub. nec eodem iure possunt esse heredes alioquin ꝯ esset vt. ſ. ti. i. l. si filius & facit. ſ. de bon. pos. l. sed cum patrono.

i Pater. pter dotem idem & dotem & alias res dedit: sed si hec condictio vel alia de conferendo apposita non esset tunc dic: vt. C. ea. l. si donatione.

k Non in dotē idem & i dotē: vt. ꝯ. l. pr. azo. & facit. C. e. l. filiā & l. a patre & ſ. ſ. i. in prin. & ſ. de rei ven. l. emptor. ſ. fi.

l Fit non pelli. ſ. conferre: vt. ſ. l. pror. cum concor.

m A fratrib⁹.mulieris q vt patris heredes tenẽtur:vt.s.e.l.i.§ filiaz ꝛ facit.s.e.l.i.§.fi.cũ concoꝛ'

n De ventre in pos.mit. hoc ẽ facti.non iuris:sed quare post rub.ó.ɔ.ta. non posuit ó his.ta.que est iuris:Rñ.qꝛ hoc datur ẽt preteritis qui precedunt institututos vt.j.de secun.ta.l.ij.§.expectandum.

o Jcuti.pꝛoꝛ.bádo cã bonianã ꝛ ɔ ta.ꝛ ceteras ſz certe ꝛ posthumis dat ɔ ta.vt.s. de ɔ ta.l.i.§. hoc aũt:sed illud cũ essent nati:hoc autem ante.

p Pregnãte. nec dicere: sic.C.qó me.c.l.metũ.

q Et mortis.ad hoc.j. ea l.fi. Item hoc vere vel quoad opinionẽ vr.j.c.l.§.si filius ꝛ facit.s.de acquiren. here.l.cũ quidam.

r Totiẽs exheredatus.rite:vt.s.ó ɔ ta.l.nõ putauit §.non queuis.

s Inter suos.vt qa ex viro existẽte sui iuris ꝛ vroꝛ ɔceptus sit vt ilti.ó pa.po. §.q igit. Idẽ si est loco sui heredis:qui ẽ ɔ ta.habz vt j.e.l.§.ex emãcipato ꝛ.s.ó ɔ ta.l.ꝛsi retẽtus. Idẽ ẽ in eo q non hz p se ɔ.ta. sed p aliũ:vt.j.e.§. si filius in fi. §. Idẽ ó eo ó quo ẽ aliqua spes:vt infra.§.sed ꝛsi quis quid erit si venter non est pariturus suum vel quasi suum: sed agnatum vel cognatum qui sunt babituri bonoꝛũ pos. vñ agnati vel vnde cognati vel altã:nunquid admittetur in pos.ex hoc edicto:respon.vt.j.e.l. fi.que est contra.

q Aliquo casu.vt in sequẽti exemplo queritur ꝛc.

r Equius.i.minus iniqz nam hec nõ est equitas ali de alienis idebite: vt.C.de pac.l.fi.

u Aliquo casu.imo oi cãu est futurus suus:quãdo sb cõditione exheredatur de qua subijcit cum non valeat:vt.s.de li.ꝛ posthu.l.iij. §. pure:sed dico q̃ iferioꝛ nõ ẽ ɔditio cũ nihil suspendat:nã aut nasceꝛ su⁹ ꝛ sol⁹ ꝛ stati tenet exheꝛdatio vt s.ó iiusto.tes.l.si ita aut statim nõ tenet. Itẽ dũ speratur nasci non differtur pp ɔditionez que nõdũ ẽ: nullo ergo tempoꝛe conditionalis est azo.

u Filia.non ergo masculinum concipit femininũ pp odiũ vt al'.s.ó li. ꝛ posthu. l.cũ quidam ꝛ pp hoc dicit plerunqz.j.de ver.si.l.pnũciatio in pꝛin.

x Plures: sicut hic odiũ facit nõ ꝓhẽdi oẽs sic ꝛ al's fauoꝛ facit ꝓhendi oẽs vt.C.de fideicõ.li.l.i.

y Sanctius.facit.j.de penis.l.abstinẽte.ꝛ.j.e.l.§.sed ꝛ siqs ꝛ.j.de reg. iur.l.is. aꝑ §.i.ꝛ.C.de car.edi.l.si in.fi.

z Diminutũ est: vt.j.e.l.iij.nisi i casu:vt.j.e.l.in fi.

a Sz ꝛsi sub ɔditiõe.facta i defectũ ptãtiue ɔditiõis.al' enĩ nulla eẽt:vt s.ó lib.ꝛ posthu.l.ij.§.pure ꝛ ó he.ĩsti.l.iã dubitari.ꝛ.j.e.§.sed ꝛsi qs.az.

b Si venter.viuẽtib⁹.ꝛ deliberãtibus vl' adeuntibus hereditatẽ sed nõne aliquo casu põt eẽ su⁹.puta si istituti repudiẽt hereditatẽ ergo mittẽd⁹ ẽ:vt.s.,pr.§.Rñ.nõ.ẽ illud sic extẽdẽdũ al's ẽt rite ꝛ pure exheredat⁹ vẽter i possessionẽ mitteret:qꝛ aliquo casu põt fieri su⁹ vt plata qrela ɔ scripti abstinentẽ se ab hereditate pris ergo nõ tñ data aꝑ maritũ remãebit sed ꝛ pmissa exigeꝛ etiã a fratrib⁹ᵐ ꝛ est eris alieni loco: abscessit .n. a bonis pris.

De ventre i pos.mittendo: ꝛ curatoꝛe eius". Vlpianus.

Jcuti liberoꝝ eoꝝ qui iam in reb⁹ humanis sũt: curaz pꝛoꝛ° hũit:ita ẽt eos qui nõ dũ dãnati sũt pp spez nascẽdi ñ neglexit:nã ꝛ hac pte edicti eos ituit⁹ ẽ:dũ vẽtrẽ mittit i possessionẽ: vice ɔtra ta.bo.pos.p̃gnãtẽᵖ eẽ mulierẽ oz oĩmõ:nec dicere se p̃gnãtem suf ficit:q̃re nec tenet datio bo. pos. ni si vere p̃gnans fuerit:ꝛ mortis tpe ꝛ eo quo se mitti i pos. petit. Io tiẽs aũt mittiᵉ i pos.venter : si nõ ẽ exheredat⁹ʳ :ꝛ id quod i vtero erit iter suos⁸ bꝛdes futuꝝ erit Sz ꝛ si icertũ sit aliquo tñ casuᵗ possit exi stere quo q ediᵗ su⁹ futur⁹ sit vẽtrẽ mittem⁹:equi⁹ᵗ .n.ẽ vl' frustra non nunq̃z ĩpẽdia fieri:quam denegari aliq̃n alumẽta ei qui dñs bonoꝝ ali qno casuᵛ futur⁹ ẽ:q̃re si ita exheredatio fcã sit:si mihi filiꝰ vn⁹ nasceᵗ: exhꝛs esto:qꝛ filiaᵛ nasci põt:vl' pluresʳ filij:vel filiꝰ ꝛ filia:neuter i possessionẽ mittetur. Sãcti⁹ʸ ẽ.n. sub icerto eius qui edeᵗ:ali etiã eum q exheredat⁹ sit:q̃z eũ qui nõ sit exheredat⁹ fame necari : ratũq̃z esse dz qõ diminutũ est³ : q̃zuis is nascaᵗ qui repelliᵗ. Idẽ erit dicẽdũ ꝛ si mulier q̃ i pos. fuit aboꝛtũ feciss̃et . Sz etsi sub ɔditõeᵃ posthum⁹ sit exheredat⁹ pẽdẽte ɔditõe pedij sẽtentiã admittim⁹ existimãtis posse vẽtrẽ in pos. mitti:qꝛ sub icerto vtilius est ventrẽ ali. Si venter ab istitutis exheredat⁹ sit:a substitutis ꝑterit⁹ marcellus negat i pos. eum mitti posse viuentib⁹ᵇ institutis:qꝛ exheredatus est:quod vex est.per ɔtrariũ aũt si ab istitutis ꝑterit⁹ sit vẽter a substitutis exhꝛdat⁹ viuus istitutis mittẽdus ẽ i possess.q̃ si nõ viuat negat mittẽdũ:quia ad eũ gradum deuoluta est hereditas a quo exheredat⁹ est Si filius ab hostibusᶜ captus sit vxoꝛ ei⁹ p̃gnans in possessionẽ bonoꝝ soceri mittẽda est:nã aliquo casu spes est id qõ nascitur iter suos heredes futuꝝ : vt puta si pꝛ ei⁹ aꝑ hostes decedat.

ptũ heredẽ:vt.s.ó Iof.te.l.paꝑ.§.si ex causa.s. ergo fit suus ex ofectu ɔditionis vel dici exheredationi appositebic vtraqz.l.institutio ꝛ exheredatio pure facta ẽ ꝛ facit.s.ó ɔ ta.l.non pu.§.i.ꝛ.§.a primo.

c Si filius.ab hostibus soceri hoc ita si viuente socero sit concep. vt.s.de in inte.l.si quis ex asse.§.sed hoc ita azo.

Sed ꝛ si quis vẽtrẽ ita exhꝛdaᵈ sset qui mihi intra tres mẽses mortis mee natᵒᶜ erit exheres esto : vel qui post tres mẽses:venter i pos.ᶠ vtiqz mittetur:qꝛ aliquo casu suus heres futur⁹ est:ꝛ sane benignioꝛẽˢ esse pꝛoꝛez i banc ptẽ oportebit:ne qui spatoꝛ ante vitã necetur Rectissimeᵇ aũt pꝛoꝛ nusq̃z vxoꝛis mẽtionẽ fecit:qꝛ fieri põt vt in mortis tpe vxoꝛ nõ fuerit' :q̃ se ex eo p̃gnãtẽ dicit. Etiã ex emancipatoᵏ venter ad possessionẽ admittiᵉ : vñ illõ iul.lib.xxvij.dig.q̃ritur.si emancipatᵍ quis sit vxoꝛe iam' p̃gnãte: de ide decessisset ꝛ pꝛ eius mortu⁹ sit: an venter i possessionẽ emancipati pris mitti possit:ꝛ rectissime scripsit rõem nõ eẽ cur venter quẽ editum admittit repelli debeat:est.n. equissimũ patrui ɔsuli qui nat⁹ bonoꝝ possessionẽᵐ acceptur⁹ est. sed etsi auus viueret:silr ventrẽ admittere m⁹ⁿ Si filiꝰ° i adoptõem datus decesserit p̃gnãte vxoꝛe:tũc deinde adoptatoꝛ defunct⁹ fuerit admitteᵉ vẽter i possessionẽ adoptiui:sed an etiã in eius qui in adoptõem dederat filius mittetur videam⁹:ꝛ si hic nepos posthum⁹ heres ab auo naturali institut⁹ sit:mittetur i possessionez:quia ꝛsi nato eo nemo ex liberis sit:alius bonoꝝ pos. ſm ta. dari põt:aut si sunt liberi ꝑteriti : ẽt ɔtra tab.cũ ipis põt accipe . Si pꝛ nuru p̃gnãte filiũ emãcipauerit: nõ i totũ repelliᵖ vterus dz: nanqz natus solet pri ex nouo⁹ edicto iungi:ꝛ generaliꝛ quibus casibus pri iungiᵉ nat⁹:admittend⁹ ẽ uenter in possessionem' . Si ea que in possessionem vult ire vxoꝛ ˢ negetur : vel nurus:vel esse:vel fuisseᵗ vel ex eo p̃gnans non eẽ ɔtẽdatur decretũ interponit pꝛoꝛ ad exemplũ" carboniani edicti:ꝛ ita diuus adrian⁹ claudio,pculo pꝛoꝛi rescripsit: vt ó re cognosceret:ꝛ si manifestã calũniã videbit eius q̃ vẽtris noie i possessionẽ mitti desiderat nihil nouiᵉ decernere:si dubitari de re poterit operam daret:ne qõ ɔpiudiciũʸ fiat ei q̃ i vtero ẽ:sz vẽtrẽ i possessionẽ mitti oportet. apparz itaqz:nisi manifesta sit calũniatrix mulier ó bere eam decretũ eligere:ꝛ vbi oĩo iuste dubitari poterit : an ex eo p̃gnans gnoscit vt subijcit:ceteꝝ vxoꝛẽ eẽ ꝓbari plene oz:sz certe.idẽ ó legitiatioe vr:qõ talis dz eẽ q̃ suũ paritura sit:vt.s.e.§.toties i pri.sz illud dicit p̃sumptiue modico faciente pro hoc q̃ sit legitima.

d Exheredasset.bis verbis.

e Post tres natus repete exheres esto ẽ.n.alius casus.

f In possessiõez.bis. n.casibus q nascit eo casu q õmissus ẽ su⁹ ẽ:vt.s.de li.ꝛ p⁹.l.cõmodissime:aliõ i istitutione vbi p vnum vz ꝛ aliũ ɔprehende re:vt.s.ó li.ꝛ post.l. ɔmodissime:aliud i istitutiõe vbi p vnũ vz ꝛ aliuz ɔprehẽde re:vt.C.ó postu.her. instit.l.fi.q̃ ẽ contra.

g Benignioꝛem. i. benignũ:ꝛ fa.s.e.l.§. sz ꝛsi certũ ꝛ.§.sz ꝛsi sub conditiõe.

Rectissime.vxoꝛis §.pregnanti mulieris vt.s.e.l.§.p̃gnãte azo.

l Non fuerit.ab eo forte diuoꝛtio separata:mitteᵗ tñ i possessionẽ ꝛ sic ñ ob .j. §.si ea:qꝛ ibi negabatur vxõ aliq⁹tpe. Itq̃ ɔ.s.ó le.iij.l.itq̃ lega. §.si qs vxoꝛi ꝛ.§.fecᵗ vt legatũ:sed illõ cũ legaᵗ vxoꝛi:hoc aũt pp vẽtrẽ tñ dꝛ.

k Etiã ex emãcipato.i.p⁹emãcipationẽ ɔcepto vt differat a pꝛ.seq.cãu ꝛ dic possessionẽ.i.bonoꝝ aui vt differat ab vltio cãu.hoc.§.

l Jã añ emãcipationẽ ꝛ sic remãsit i ptãte aui vt isti.q⁹mo. ius pa.po.sol.§.fi.

m Bo.pos.s.ɔ.tab. vt.s.ó ɔ ta.l.si emancipatus. §. nepote.

n Admittẽdus.qꝛ ꝛ ɔ ta.daret.vt.s.ó ɔ ta.l.si retẽtus.

o Si filiꝰ.§z ta.fa.s. ó ɔ ta.l.ñ putauit.§. i adop. ꝛ.§. oaᵗ.sz ɔ j.e.l. cum emã.§.qui duos.so ibi.

p Si pꝛ ꝛpelli.a bonoꝝ pos.aui.b.

q Ex nouo.s.de cõiun.vt.j.ti.i.l.i.§.i.

r Pri. emãcipato: vl' quocũq̃z mõ a patria ptãte liberato.

r In possessione bonoꝝ aui.s.p.pte ꝛ facit.s.ti.ij.l.filius.

f Si ea vxoꝛ legitima ꝛ sup hoc sũmari cognoscit vt subijcit:ceteꝝ vxoꝛẽ eẽ ꝓbari plene oz:sz certe.idẽ ó legitiatioe vr:qõ talis dz eẽ q̃ suũ paritura sit:vt.s.e.§.toties i pri.sz illud dicit p̃sumptiue modico faciente pro hoc q̃ sit legitima.

t Fuisset.aliq⁹tpe nec ob.s.§.fetissime. u Ad exeplũ.vbi sũmati cognoscit ꝛsi modicũ ẽ,p puero sit missio:vt.j.ó car.e.l.iij.§.cãe.ꝛ j.ne.vis fiat ei.l.fi.§.pe.sz ɔ.j.e.l.vbicũq̃z.§.iterdũ vbi dicẽ plene cognosci.so.ibi ꝛ no.silia ó sũmaria cognitiõe.s.ad exhi.l.iij.§. ibidẽ.

x Nihil.noui qꝛ ñ mitter eã i pos. y Preiudiciũ.quale quale:

nam plenum non fit ut.ſ.de iure iu.l.iij.§.pe.

z Ex quibus cãis.i.cum de ſtatu z bonis vel de ſtatu tm̃ queritur de car.edi.l.iij.§.q̃uis.az.

a In lucem.ne qui ſeperetur ante vitam neceſ:vt.ſ.§.ſi filius in fi. z facit.ſ.e.l.in prin.

b In familiã.i.agnationem que ei negabatur.

c Reipu.no.quẽ naſci reipu.ſic.ſ.ꝺ vẽ.i ſpi.l.i.§.quanq̃:magis q̃ parentib⁹:vt j.de cap.l.poſtli.§.ſi lius z facit.C.de ſac.ſan.ec.l.ſancimus in fi.ibi anime hominũ zc̃.z.j.de mu.z bo.l.ij.§.filius.

d Si quis prima. mox diſoluto primo matrimõio diuortio az.z ſic prima non ẽ vxor tpe mortꝭ:vt.ſ.e.l.§.rectiſſime.

e Cum nemo.maxime.vt.ſ.pror.§.

f Quotiẽs. nũc trã ſit ad ſaz partem rubrice.

g Bonꝝ cãe.ſ.q̃ cã rei ſuãde mitterẽtur in poſ.

h Periculũ:vt.j.e.l.§.iſ periculuz: z iõ ſatiſdat niſi ſit ex iq ſitione datus:vt.ſ.ꝺ cur.fur.l.bonoꝝ:z faciet inuentarium:vt j.§.curatore.

i Creditores. eoꝝ eni ꝓſenſu conſtituẽ dus eſt ſi adeſſe volunt:vt.j. ꝺ cura.bo. dan.l.ij.in prin.z q̃ dicit oportet ñ ipor tat neceſſitatẽ: vt.ſ. de inſti.z iure.l.i. in prin.

k Vtimur. frequentius.

l Dãdi ſunt. z oẽs aũt z quenicẽtur iſolidũ vt z.ſ. de cura. bo.da.l.ij.§.ſi plures z.l.ſi plures z.ſ.ꝺ tuto z cura. da ab his in.l.ventri.

m Vxor ꝓduci ſcilicet. ſine his.

n Cõſtituẽd⁹.i.ꝓſtitutus ventri z bõis faciet hec:vt.j.e.l.curatoꝝ.

o Dignitate.ſic.j. eo.l.habitatio.§. ſeruis z.l. curatoꝝ z.ſ. de le.i.l.ſuis pluriũ §.fin.z j.de car.edi. l.ſz ſi is.§.an aũ:z.j. ꝺ mu.z bo.l.i.§.ẽ vẽtris.

p Cõſueuerunt.tertio ꝺ mobilibus:quarto de imobilibus:vt.C. de bo.que li.l.ſi.§.ſin autem es alienũ z ſin autẽ no ſuf.az.o.z ſupra de reli.l.ſi quis ſepulchrum.z.ſi.z.l.ſe.

p Item curare debet.curator bonis datus vt.j. de mune.z bo.l.i. §.ſed z in bonis z de bo.au.iu.poſ.l.creditore.

q Volent.hoc quo ad hec que ex neceſſitate ſunt gerenda vt hic z j.de cura.bo.dan.l.i.in fi.ceterum alia non vendet z i hoc differt a tutore pupilli z curatore adulti vt ſupra de admi.tu.l.inter z no.q̃ quedã ex his facit vt curator bonis.q̃dam vt curator ventris.

r Eligitur.curator volens demum non inuitus niſi ex cauſa vt.j. de cura.bo.da.l.ij.§.queritur.

ſ Dati ſunt.hi tenentur vtili actione neg.geſ.niſi nato poſthumo: vt.ſ.de teſ.tu.l.ſi nemo.§.teſtõ.

t Subſtitutis. poſtponitur de ſubſtitutis propter ſpeciẽ ſucceſſiõis vt C.vbi pu.edu.l.fi.azo.

u Defuncti.i.ad defunctum.

x Idoneus .rebus z facilitate conueniendi vt.j.de ver.ob.l.ſi quis ſtip. in fi.,p qualitate rerum:vt.j.de ver.ſi.l.quos nos.§.locuplex azo.

y Vir bonus. preſidis arbitrio:vt.ſ.de cura.bo.dã. l.ij.in prin.z.ſ.ꝺ admi. tu. l.iij.§.ſi non erit. azo.

z Tardius.alias ſerius aiebat zc̃.

a Obligare.i.ob hoc ſignare ne quid inde minaꝝ.

b Pernumeraꝝ.i.omnes numerare.per enim totum ſignificat vt.j. de ver.ſig.l. verba.§.fi.azo.

c Facta ſit.ſub.meſſi z vindemie cuſtodem apponet.

d Diminui pp uẽtrẽ. vel pecora vel meſſem vel vindemiam: immo in ventre ꝺ:vt.ſ.pr.§.azo.

e Curatore.ꝓſtituendo z dic ꝓſcribere.i. ei ſcribere debent omnes ſimul creditores :z aliquorum iter eſt conſtitui:de quibus hic z ſuperiori.§.dicitur l'ma. ior pars qui in eum cõſentiunt vt.j.de cur.bo.dan.l. ij.in prin.az. z quod dixit vẽdenti.ſ.que poſſunt vendi:que dixit .ſ.e.§. mulier nec ob.j.de cur bo.da.l.iij. quia ibi debet conſentire ſi exigitur. lz quidam dicãt aliud in illo curatore.

f Hec omnia.que ſunt dicta.ſ.e.l.§.q̃ ſi z iõ ait. az.

g Tamdiu.ait tenet enim actione i factum ad intereſſe vſq̃ ad annum vt ſupra ſi mulier uen.vo.l.i.§.competit.z.§.per calũ. z.§.hãc autem:z facit.ſ.ꝺ his qui no.infa.l. notatur. z de iur iuran.l.iij.§.pe.

h Pariat.futurum agnatum vel cognatum: vt.j.l. vbicunq̃.§.interduz.

i Emptus.bona fide. quia ſe credebat pregnantem z ex defuncto :z facit ſupra.ea.l.i.§.toticns ibi ratumq̃ z.j.e.l.pe.

k Habitatio. facit .ſ.e. i §.mulier.

l Curator.qui in vtero eſt.quia eſt portio viſcerum matris vt ſupra de ven.inſpi.l.i.§.ex hoc re.ſz contra.j.e.l.extraneo.ſolu. ibi.

m Sub pena.vel vſura.aliquin non niſi fuerit conuent⁹.az.z no.q̃ hoc eſt ex natura curatoris bonoruꝫ ſed in prin.hic.l.ex natura dati uentri. Item facit.ſupra de cur.bo.da.l.i.in fi.z de here.inſti.l.ſiquis inſtituatur.§.fi. Item q̃ dicit ſub pena ſub .maxime.ſm azo.

n Extraneo.poſthumo: vt ex emancipato conceptus qui poterat etiã olim inſtitui.vt inſti.de leg.§ .poſthumo z.§. poſthumus ſecus in ſuo filio vt.ſ.l.,pr.in prin.que eſt contra.

o Niſi nota q̃ hec dictio niſi ponit ſic ſupra ſi quis cau.l.ſi cum in fin. z facit hec lex ad ſolutionem queſtionis facte.C. de rei vxo.acti.l.i.§.exactio ius magne gloſe.z facit infra, de carboniano edicto.l.ſed ſi is.§.autem.

p Vbicunque.bonorum poſſeſſio.ſcilicet vnde li.ſecundum quoſdam tu dic etiam vnde agnati vt dices.j.l.ſi.vbi expones hec verba in omnibus.zc̃.

q Puto ſuperſtite.quo ad commodum uentris.

buſq̃:aut ex ſubſtitutis[t] :aut ex amicis defũcti[u] :aut ex creditoribus ſed is vtiq̃ qui idone⁹[x] videbitur: aut ſi de pſonis eoꝝ qõ moueatur: vir bonus[y] eligat. Qõ ſi nõdũ curator ꝓſtitut⁹ ſit:q̃ plerũq̃ aut nõ petitur:aut tardi⁹[z] petitur:aut ſerius datur:ſerui⁹ aiebat res hereditarias hr̃dẽ iſtitutũ vel ſubſtitutũ obſignare[a] nõ debere:ſz tm̃ pnumerare[b] z mulieri aſſignare[c]. Idez ait ad cuſtodiẽda ea q̃ ſiñ cuſtodia ſalua eſſe nõ pñt:cuſtodẽ ab hr̃de ponẽdũ :vtputa pecoris: z ſi nõdum meſſis videmiaue facta ſit: ſed ſi fuerit cõtrouerſia q̃ztũ diminui[d] opõteat arbitrũ dãdũ. Curatore[e] aũt ꝓſtituto hec oĩa[f] ceſſare puto:conſcribere tm̃ curatori ꝺbẽt:z vẽdenti z iuẽtariũ rex faciẽti tãdiu[g] aũt vẽ. i poſ.eẽ dz:q̃zdiu aut piat[h]: aut abortũ faciat:aut certũ ſit eam ñ cẽ pgnãtẽ:z ſi ſciẽs prudẽſq̃z ſe pgnãtẽ nõ eẽ ſumpſerit:de ſuo id eã conſumpſiſſe labeo ait. Paulus. Sed etſi eũ ꝺiderit qui repulſus eſt diſcedere dz. Emptor aũt[i] ab ea facti bõa fide ñ repetẽtur. Paul⁹. Habitatio quoq̃z[k] ſi dõmũ defunct⁹ nõ hũerit ꝓducẽda erit mulieri. Seruis quoq̃z mlris q̃ neceſſarij ſũt ad miſteriũ ei⁹ ſm dignitatẽ cibaria pſtãda ſũt. Gaius. Curatori[l] vẽtris alimẽta mulieris ſtatuer̃ dz:nec ad rẽ ptinz an dotẽ hẽat vñ ſuſtẽtare ſe poſſit : q̃ videtur q̃ ita pſtãtur ipi prestari qui in vtero ẽ. Curator vẽtri dat⁹ ſoluẽdi debiti rõem hẽre dz: vtiq̃z ei⁹ qõ ſub pena[m] aut pignorib⁹ pciosis debeꝫ. Vlpianus. Extraneo poſthumo[n] hr̃de inſtituto nõ alr vẽter i poſſeſſionẽ mittiꝫ :niſi[o] mater aliũde ſe alere nõ poſſit:ne forte ei qui nat⁹ bonorũ poſſeſſor futur⁹ eſt: ꝺnegaſſe alimẽta videamur. Idez. Vbicunq̃z ab iteſtato vẽter admittiꝫ.ſ.ſi talis fuerit is q̃ in vtero eſt:vt ſi ille i reb⁹ humãis eẽt bonoꝝ poſ.[p] petere poſſit:vt in oĩb⁹ partib⁹ edicti,p ſupſtite[q] hẽaꝫ

r Interdum differentiam facit.§.hic an mulier que petit mitti sit paritura suum vel quasi suum.ꝛ ei resistitur ab alijs liberis quo casu fit plena cause cognitio cum debeat vsqꝫ ad pubertatem esse in possessione ꝛ alicet in iam nato fieret summaria vt.ĵ.de car.ed.l.iij.§.cause.an sit paritura agnatum vel cognatum defũcti :ꝛ restituitur ei ab alijs agnatis: ꝛ tũc citra cause cognitionẽ maximam mittet:qꝛ tunc non debet esse in possessiõe nec ali vsqꝫ dum nascetur:ceterum questio status semper differtur in tempus pubertatis ꝛ sm hoc nõ est ꝺ.ŝ. l.i.§.si ca:naꝫ ibi ꝛ agnatũ erat paritura:dic ꝙ si suus tamẽ non erant liberi qui resisterẽt:sꝫ vel ẽnci ℓ nulli: ꝛ ideo fit ibi ſmaria.

s Cũ liberis.resistentib⁹.

t Unde legitimi.i. qĩ legitimũ.i.agnatũ ℓ cognatum sit pisa ꝛ hec cũ alijs agnatis sit ℓ cognati resistẽtib⁹.

u Cognitionem.plenã ꝛ merito quia non erit i possessione nisi vsqꝫ quo nascetur nec enim ꝛc̃.

x Ventrꝫ.paritur agnatum vel cognatum.Accur.

y Sed enim. pro certe: ꝛ hec dictio sed aduersatur ad id quod aduersatur ad id quod dixerat uesci.q.d. non vescetur sed post nati uitatem qõ status differt.

z Cum bis. vt paritura suum cum alijs suis: paritura suum cum alijs suis: paritura agnatum cum alijs suis agnatis.

a Solus.si solus est.ꝛ fa. ĵ.ò manu.tes.l.si ita fuerit §.qõ ꝛ.ĵ.e .tit.i.l.i.§.si pater cpa.ꝛ ŝ.ò vsu.le.l.illi.

b Si ventris. differendam.imo ꝓtra:vt.ĵ. de adul.l.miles.§.qua ꝓpter:ꝛ.C.de fal.l.i.ꝛ.ĵ.ò cã. ed.l.i.in fi.ꝛ.l.ticia.que dicunt non differri:sed ibi ꝓpter natum hic propter nascituꝝ vel dic aut ideo accuso:vt sic ipediã partũ .i. vẽtrẽ i possessionem mitti: quasi ex adulterio cõceptũ ꝛ differt vt hic aut ẽt vt ipsa puniat qõ possuꝫ vt i ꝺ rijs ar.ĵ.ti.ij.l.ticia.

c Si Preiudiciũ.quale quale nõ tñ cui stetur vt.ŝ.de pet.here.l.siquis libertatem.i.rñ. sic snia lata ꝺ hereditatẽ dꝛ non preiudicare:vt.C.res iter alio.ac.l.i.ꝛ alibi qõ preiudicat:ut.ĵ.de ap.l.a sententia ꝛ facit.ĵ.de car.e.l.iij.§.ibidem.

d Cum uenter.facit.ŝ.e.l.sũptus.

ꝛ Posthumus ꝓceptus iã.alioqn nõ:ut.ĵ.unde cog.l.i.§.sed hoc ita.

f Bonoꝝ pos.vñ liberi:vel sm ta.vel ꝺ ta.si fuit institutus uel preterit⁹.

g Edicti partibus.hic qꝛo an uenter paritur⁹ agnatum uel cognatũ possit mitti ex hoc edicto:dixit azo.ꝙ sic etiam i quarto gradu : uel vlteriori dummodo ali⁹ eũ nõ precedat:nã lex dicit ex oĩbus ptibus ꝛc̃.s.que multe sunt ex testõ ꝛ ab itestato:vt instit.de bo.pos.§.sunt ãt:liberoꝝ ꝛ agnatoꝝ:iste.n.sunt partes edicti:ut.ĵ.si ta.te.nulle ex.l.i.in prin.ꝛ pro hoc.ĵ. ad tertu.l.i.§.sed si matris:ꝛ.ŝ.e.l.ubicunqꝫ in prin.i quibus sunt cadeꝫ uerba. Item expressũ uidetur.ŝ.l.ubicũqꝫ.ꝛ iterdũ.alij dicũr non aliter nisi sit paritura suũ:uel quasi suũ:ut.ŝ.e.l.i.§.toties ꝛ ꝙ dicit oĩbus edic. ꝛc̃.i.siue ab intestato siue ex testõ p sm ta.vel.ꝺ.ta.successurus. dũmõ.su⁹ uel quasi suus.sed sic non comprehẽderet oĉs ptes edicti:uel si uis seruaꝛ Fam opinionẽ dic ex oĩb⁹ ꝛc̃.i.siue sui sĩ successuri ut liberi siue ut agnati siue vt ognati ꝙ facere possunt:ut.ĵ.ò suc.e.l.i.§.sꝫ uidẽdũ:ꝛ de car.e.l.de suis.§.huic:prima plꝫ:maxime per.§.interdum.licet i alio differãt ut ibi dicit.sed qd institui uentrem berte extranee ꝙ possum:ut.ŝ.de sta. ho.l.q in utero.ij.Rñ.hꝫ.qui habiturus est sm ta.

h De coniungendis cum emancipato liberis eius.

Si quis.per.l.antiquã.xij.ta.soli sui succedũt ut isti.ò her.ab inte.§. i.ꝛ sũt sui ẽt nepotes i ptãte:si pte coꝝ est emãcipata ut isti.ò.here qua ꝛ dif.§.sui.sꝫ.ꝙ preterẽ solus emãcipat⁹:acsi i ptãte mãsisset:ut.ŝ. de ꝺ ta.l.i.§.uocãt hãc discordiã sedat hic ꝓtor:ut ptẽ quã erat habiturus emãcipat⁹ si i ptãte stetisset:diuidat cũ suis filijs:vt ipse dimidiũ illi aliud dimediũ habeãt:ꝛ eis solũ ꝙferat nõ alijs fribus: sꝫ ad hoc ut fiat hec ꝓiũctio mℓta sũt necessaria primo ut pr̃ sit emãci pat⁹,aℓ ipse solus succederet cõi iure ut.ĵ.e.l.i.in prin.ꝛ.§.si pater i.rñ.ſo ꝙ liberi eius sint i familia.i. ptãte tpe mort̃ aui:ut hic ꝛ.d.§.sui.tertio ꝙ hi nepotes sint nãles ꝛ legitimi nõ legitimi tñ:ut.ĵ.e.l.si qs filiũ quarto ꝙ hereditas ptineat ad eos.ſ. nepotes ꝛ filiũ.ſ.ꝙ filius ptreritus sit ꝛ illi istituti ul ꝺ:ul oĉs ꝓ teriti ꝛ ali⁹ istitut⁹:q b⁹ casib⁹ pp ꝺ ta. maxime locũ hꝫ ꝙcõdia uel ꝓrsus itestat⁹ decessit ut hic.nam uerbum ptinere late pꝛ: ut.ĵ.ò uer .si.l. ẏboꝝ qnto qõ suo noie pti ncat alias sec⁹ut.hic ꝛ.ĵ.e.si nepos exher. ꝛ.ŝ.ò ꝺ ta.l.nõ puta uit.§.sed ẽsi ipse.sexto ꝙ hereditas sit paterni generis. ut aui pñi:aℓ pterito ꝓ ex heredatione habeẽt: ut.ŝ.ò.ꝺ ta.l.illud.§. ad testa. septimo ꝙ nõ sũt exheredati filius ul nepos:qꝛ tũc i ꝺ ta.nõ iungentur; qꝛ oio eis ònegat suo ꝛ alieno iure ut hic ꝛ.ŝ.ꝺ ta.l.si p⁹.§. exheredati . octauo ꝙ emãcipatus non sit i adop.dat⁹.nã tẽ nõ fit ei⁹ iunctio:qꝛ nec hꝫ ꝺ ta.nisi sit istitut⁹.ꝛ ali⁹ ꝓmittat edi ctũ ut.ŝ. ꝺ ta.l. si pũ tauit .§.i ado.nisi sit dat⁹ ,ppio suo pr̃i i adop.ut.ŝ.ò ó tab.l. iij.§.idẽ.sed hoc edi ctũ hodie locũ nõ hꝫ qꝛ sublata ẽ pria papo.ut i at̃.de her̃. abite.§.i.col.ix.unde folus fili⁹ nõ nepos ex eo succedit sꝫ nihilominꝰ ẽ legẽd⁹:qꝛ ò coll:dic̃:qꝛ ẽ bõa ar.hec sĩ ꝛ qꝛ aℓ legis reddit itel ligibiles dic ergo si qs ꝛc̃.ſ.emãcipat⁹ ex his qb⁹ ꝛc̃.ꝛ ꝙ hoc repellit succedẽtes p lineã femineã:qꝛ eis nõ dat̃ ꝺ tab.vt dixi:nec.ẽt vñ liberi:vt.C.ò suis ꝛ le.l.fi.

i Unde legitimi.i. qĩ legitimũ.i.agnatũ ℓ cognatum sit pisa ꝛ hec cũ alijs agnatis sit ℓ cognati resistẽtib⁹.

k Dat.ei ꝙ c.ŝ. Item ideo dicit eius partis qꝛ alios forte fratres habebat.

l Ex ea.ſ.sua pte.ptẽ dimediã sub.hẽant reliq̃.ſ.dimediã liberi.ꝛc̃.

m Insqꝫ.occasiõe ꝓdicte ꝓcordie orit alia discordia iter hos nepotes ꝛ eoꝝ pr̃uos.nã patrui dicũt nepotẽ prez ꝓteritũ ꝛ petẽtẽ ꝺ ta. ꝓferr̃ ò̃bere eis frib⁹ p.l.ŝ.ò col.l.i.i pr̃i.at hi nepotes dicũt se solos pati iuriã p ꝺ ta.sui pr̃is:qꝛ ꝙ soli habituri erãt ò iur̃ ciuili aufert eis dimediã:vñ cũ ꝓtor grauauerit i prima ꝓcordia nepotes: nunc fauet eis:vt solũ eis ꝓferat eo pr̃ vt hic ꝛ.ĵ.c.§.sed ẽsi sint nepotes: ꝛ fa.ŝ.de col.l.filius ꝛ.ŝ.ò ꝺ ta.l.i.§.qui habebat.

n Hoc edictũ.cui⁹mẽs ẽ i pr̃i.hui⁹.l. o Excludat.p ius ꝓziũ qõ cũ solũ vocat.azo. p Obijciãt.p.l.xij.ta.q̃ solos nepotes vocat:vt isti.ò exher̃.li.§.emãcipatos:sed simul vocentur.

q Cõmittẽte.hodie nõ iũgit̃ si ò̃ ẽneo qꝛ remanet i ptãte vt.C.ò ado.l.cũ i adop.§.oia igit̃:sꝫ ꝛ hodie iur̃ veteri iungit̃:si det̃ auo in adoptione siue fuerit institutus siue non vt.ŝ.ò contra tab.l.fi.§.pe. ꝛ.ĵ.e.§.si pr̃.azo. r Filio.fa.ad hoc.ŝ.si ps he.pe.l.i.§. si ego.ꝛ.ŝ.ò ꝺ ta.l.i.§.ij.ꝛ.l.cum eman.§.fi.

s Si pater preteritus extraneus igit̃ fuit istitutus.

t Admittũt̃.ad ꝺ ta.sꝫ an iungat̃ exheredato statim dicam.

u Admitti.q.d.si admittat̃ cũ alio ergo ꝛ solus:vt.ŝ.ti.i.l.vbicũqꝫ i fi.ꝙ tã i exheredato dicit idẽ i ꝓterito vt.ŝ.e.l.§.iungitur.

r Nepos admitti.ad ptra ta.sed an iungitur nepos patri exheredato.azo.dicit q nō.prio qz habetur pro mortuo vt hic.ſo qa hoc dz.ſ.e.l.in prin.tertio non bz ꝺ ta.cuius cā hic ti.eſt inductus vt.ſ. de ꝺ ta.l.ſi poſt mortem.§.exheredatus.ſz io.dicit q ſic vt.ſ.de inof.te.l.ſi proponas ꝛ.j.§.ſi pf.in po.ſed potes dicere q plata quere la iungatur nō priuſ vel iungatur nō per hoc edictum ſed per nouā clauſulam iul'. vt j.e.l.qui duos.

y Exheredatus.ſ.rite:nō alias vt.ſ. ō ꝺ ta.l.non pu.§.nō queuis. Item hec oia ſi exheredatio ñ ſit facta inualida vt.j.de bo.li.l. ſi patronus.§.exteſtō: ſed fallit i hoc caſu vt.ſ.de ꝺ ta.l.filium.§.ſz cuz exheredatio ꝛ.j.de bo.li.l.ſi patronus.§.ſi qs nō mala. Item q ſequētes repellūtur ꝛ filij in partem tñ admittuntur etiam de iure prętorio.vt.j.e.l.qui duos. z Libe/ros igitur.i.nepotes vel pronepotes vl'ſi miles.

a In familia ideſt i poteſtate.

b Eius.ſub.oz eſſe nepotes puta aui.

c Conceptus. ſz q̄ꝺ partem petet interiz emancipatuſ.Rñ.vt ſ.de contra ta.l.i.§.ſi ex tribus.

d Liberos.alio.ceteruz ſi ex eodē nepote eſſet : excluderet p ſuum prem talis pro nepos.azo.vt.ſ. de cō tra ta.l.iij.§.ſi poſt.

e Iungi.vt infra.e.§. eueniet ſz ar.ꝺ.ſ. de le.tu.l.tutela.§. pide ſi alter:ꝛ.j.de bo.li.l. v.ꝛ.l.ij.in fi.

f Si poſtliminio.ſic ſ.de contra ta.l.i.§.ſi ex tribus azo.

g Si pr.nepotem.ſ. vnū ō duob⁹ vt ſtati pz. b Ab eīneo. i.hic nepos cēt eīne⁹ vt ꝛ.ſ.de ꝺ tab.l.cuz emancipati.§.fi.

i Illud nō intereſt quo ad hoc edictum ſed ar.cōtra.ſ̄.de dolo.l.ſi oleum in fi.

k Parti.ſ.ō priun. habet enim ꝛ aliam partem.i.de coll'.

l Inter ipſum liberos ex ſe expone.azo.

m Si qs ex tunc patruo imo nepotibus non patruo vt.j.unō liberi.l.ſi quis.§ fi.ꝺ ſed hic nepos ōmiſerat ibi non: vel q ibi dicit non reliquis .ſ. nepotibus ex alio filio.ſed ſuis ſic ꝛ patruo vt hic:prima placet : ꝛ facit ſupra de vul.ſub.l.coheredi.§.qui diſcretas ꝛ de.l.i.l.plane.ij. rñ.ꝛ.C.de cadu.tol.§.is ita.

n Emancipatus .ꝓferret etiam inſtitutus ꝛ etiā non petentibus contra ta.qō non ē p edictum de col.ſed per ſcęuole interpretationē vt.ſ.de coll'.bo.l.ſi filiꝰ.

o Iniurtam.ſed dic vt.ſ.e.l.circa prin.notauit.

p Nunc videamus.cum fratribus.cum.i.quando.

q Virilem.vt.ſ.de colla.bono.l.i.§.fi.

r Et in eo.cum vocatur cum ſuis liberis ꝛ confert.

ſ Honoꝝ poſ.vt.ſ.§.inter. t Nam ꝛ ſi.a ſimili probat.h.

u Alius emancipatus.qui non bz filios in poteſtate aui retentos.

x Retentus.ſupple ꝛ alius emancipatꝰ.ex quo duo remanſerunt in ptāte nepotes: ꝛ ſic tres filij duo emācipati ꝛ tertius in ptāte.

y Filius emancipatus.eſt quo nullus nepos eſt. z Duis duobꝰ. natis ex altero emācipato. ꝓfert enī pater eoꝝ qz eſt emancipatus.vt.C.de col.l. ſi emancipati vñ bene dico ex altero:ſi enim ex ſe nati eſſent ſolis ꝓfert vt.ſ.§.ſz ſi ſūt. a Ipſi.nepotes.

b Cōferēt.i.cōicabūt qō videbaſ per hoc edīm:ſz nō eſt ita:hoc enim ꝛc.ac.

c Propter bona.ſic.ſ.de pecu.l.eo tempore in fi.

d Eueniet igr.ſz ea q.ſ.dixi ibi:ꝛ puto dimediaz ꝛc.

e Nepotibus.i.filijs.not. glo.ſic.j.ſtati nepotē.p filio ꝛ pronepotē.p ipſo nepote pone.nā reſpectu aui defuncti dz nepos ꝛ ,pnepos ille qui ad filiū emācipatū eſt filius ꝛ nepos.

f Alio vna.nō dico ex alio i.ſuo.fre pmortuo ꝛ cius filio.illis enī nō conferet ſic nec eoꝝ auo. Item illi ſemiſſē hęditatis ,pauite hrent ſicut eoꝝ auus:vl'dic nepote ſuo.i.ſuo filio:ſecuſ ſi ex eodē nepote hęret:qz tūc ,p nepos pnepotē.i.p prez ſuuz excluderet vt.ſ.e.l.§.liberos in fi.az.niſi ponas nepotem pmortuuz ꝛ ſa.ſ̄.e. §.liberos in fi.ꝛ.j.prox.ꝛ ſ̄.de coll'.l.ſi nepotes.

g Si filiꝰ.ex defūcto. quodam tertio qui erat i ptāte fm az. b Alii⁹.ſ.nepoſ.

i Tractat.i.tractādo qrit.

k Nepotibꝰ.iſtis nepotibus quoꝝ alter emancipatus erat.ſz qūo ꝓferet emācipato nepoti ꝺ.l.ſ̄.ō coll'. l.i.§.portiōes:rñ.ex pſona ſui prīs pmortui petūt cōferi ſibi hi nepoteſ q pr fuerat in ptāte aui:qz q eiuſ pſona nituntꝰ eadē eſt portio cōferꝰ que pri conferret.vt ſ̄.de col.l.ſi nepotes i locū maxime ſi cautū erat pri ō collatiōe ante mortē ſz obſtat qō ſubijcit q̄uis minꝰ ꝛc.al'ſi enī pr viuit ꝛ cōcurreret cū ſuis frib⁹ nō erant hituri minꝰ imo nihil vt.ſ̄. §.ſi pr in po.Rñ. minꝰ quā patruꝰ qz nihil:nā qō nihil ē minꝰ eſt:vt.ſ̄.de tribu.l.illud l'dic ſo q̄ petūt ꝓferri ex ſua pſona nō prīs:ꝛ dic de ,pfericijs bonis aui vel prīs vt.C.de col.l.filie dotez.§.nec dubiū ꝛ.l. vt liberis.§.fi.l'tertio dic hunc nepotem a pre ſuo non auo emancipatū.ꝛ ideo ei ꝓferꝛ:qz nec per ſe nec p aliū factum ē quominus ſit in ptāte aui:ꝛ ſm has duas poſitiōes dic patrē nepotis emancipatum ꝛ qō ſubijcit q̄uis ꝛc.q.d.ſi pater viueret in portiōe tertia ꝓcurreret cū ſuis filijs:ꝛ ſic nepotes hęrent medietatē tertie:ſed tñ habēt integrā tertiaz collationis. Item qd hoc ad hunc.ti.Rñ.qz hic ti.dz de collatione facienda a pre filijs vt.ſ̄.eadem.l.in prin.cuius rei cā etiā ſupponit gl̄aliter qui ꝛ q̄tum debeant conferre nepotibus ꝛ quibus etiam conferant nepotes.

l Fratri suo.qui erat in potestate.
m Ex eodem.filio mortuo. n Defuncti.proaui.
o Filiõ.s.pronepote defũcti videbatur quod patruus emancipatus conferret soli pronepoti qui remansit in potestate:ʒ secus est ꝛ habet hic locum eadẽ quomodo que etiam habetur in superiori.§.
p Sed ꝛ si.s.dixi qualitẽ nepotibus conferẽ nũc eõ qualiter ipsi conferrant ꝛ cui:ꝛ dic qõ habui fratreʒ ex quo fuerũt duo filij qui fuerunt nepotes pri mico.i. auo suo ꝛ ex vno eorũʒ ne potũ premortuo sunt duo ,pnepotes ad auũ quorũʒ alterũ emancipauit auus. nũc auus mortuus:ego filius succedo in dimediã nepos supstes in mediũ alteri⁹ bi medie:alia quarta deberet dari ,pnepoti remanẽti in ptãte aui de iure ciuili:sed p pretorẽ fit ei iniuria q vocat etiã nepotẽ emãcipatũ cui dar alia quarta cũ ergo soli ei faciat iniuriã ei soli cõfert:seruo cõfert patruo suo si supereset:si ñ supest ,p rimior patru⁹:tertio mihi qui sum patruus magnus.
q Pronepotes.s.sint.
r Nihil edicti. de piungẽdis. s Ermo i.edictũ d lc.p.quod est.s. ꝛ pone nepotẽ in ptãte heredẽ institutũ ꝛ prem eius emancipatũ vel preteritũ vel ãbos preteritos eẽneo instituto:ꝛ petisse ꝑ ta.rupto testimonio ꝛ iungunt ꝛ ãbo soluũt legata: excep tis psonis qꝛ cũ nepos facẽ iniuriã emancipato q sol⁹ de iure pretorio succedit ꝛ pticipet emolumentuʒ participet ꝛ onus:ꝛ fa.s.de le', pre.l.nepos ꝛ.l.seq.
t Ipsũ nepotẽ. qui pl⁹ haberet quam pr si legata solueret pater ꝛ non ipse.
u Qui duos.emãcipauit.s.primũ ꝛ alium post vt infra minuit.
x Suũ.s.alium.ꝛ sustulit. i.,pcreauit.s.post emãcipationẽ. a Exheredat⁹ filius.primo emancipatus ex quo sint nepotes.
b Frater ei⁹.ordo lre est: quero cũ fr eius sit emancipatus ꝛ ipse.s.fr eius preteritus ꝛ nepos ꝛc.aʒ.
c Instituti.s.sunt.
d Juris sit.hoc casu ꝛ se.
e Ponamus.ꝛ sic ambo filij erant preteriti.
f Exheredatus.s.fuit.
g Solus.non exheredat⁹ illum excludit.
h Filijs suis.i.filio vt posuit in casu.aʒ. i Cum eo.s.patre.
k Posset.s.filius patre cõmittente edictũ. l Propter id.rõ supioris ,primi edicti ꝛ dic qõ magister iulianus fuit auctor hic noui edicti de piungẽdis:qõ pretor ,pposuit l' forte illi⁹tãtũ clausule vt nepos ꝑteritus cum coheredato patre iungat.aʒ. m Ei.s.nepoti ertam soli.
n Diuersa conditio. vtpote cũ ei nõ deẽ ꝑ ta.aʒ. o Nepoti.instituti hrdis ꝛ fa.s.õ inof.te.l.si ,pponas ꝛ.s.de le.pre.l.filiũ.§.ad eũ:ʒ ꝑ.j.e.l.fi.
p Emancipato.bonoꝝ pos.vñ liberi in bonis prisemancipati ʒ qd ad hunc ti.Rñ.ꝛ si nõ directo vtiliter tñ hoc casu locũ hʒ:nã retentus in ptãte aui quodãmõ qꝑtũ ad suuʒ prez emancipatus vr:cũ non tacet sub ptãte coniungit tñ tanꝙ emancipat⁹ cũ his q sunt in ptãte vt viriliter cũ eis succedat.aʒ. q Manẽte eo.s.i sua firmitate.aʒ.i saluo eo.
r Per nepotes.s.in potestate retentos.
s Bona sua.s.nepotũ ad qõ.s.de col.bo.l.si quis filiũ ꝛ.l.i.§.is quoqʒ:ꝛ no.velit.nã non cogitur emãcipare vt.s.de le.i.l.filiusfa.§.ʒ vulgarẽ:nisi in casibus no.insti.q.mo.ius pa.po.sol.§.fi. t Emolumtũ.nepotib⁹.
u Si nepos. nõ poterit ipse fit institutus ab auo:ꝛ sic accipiat ꝛta.alio cõmittente edictum. x Nõ suo noie.vt.s.c.l.i pri. ꝛ.s.de ꝑ ta.l.non pu.§.sed ꝛ si ipse ꝛ.j.de op.li.l.cum patronus.§. cum libertus ꝛ.s.de le.pre.l.iij.§.hoc autem.
z Si qs filium:nõ desijt:al' deest nõ ꝛ ꝑʒ hoc istud qꝛ erit rõ quare videat admitti ꝛ rñdetur hac rõe non põt iungi qꝛ desijt eẽ:vel si hẽas nõ crite rõ quare ñ ohẽat admitti:nõ tñ sufficies sed subaudiẽ nec hic nepos cs ẽ nãlis.aʒ: ꝛ sm hoc non ob.j.õ cap.l.fine.
3 Si p⁹ conseruãda.ex interpre tatione potius qꝑ verbis edicti cũ edictuʒ iungat nepotẽ i ptãte retentũ vt supra.e.l. i in prin.
a Semisses.cõputato tali nepote.
b Antonini.p constitutionẽ anto.tali nepoti pseruat portio vr.s.e.l.q duos in fi.
c Virili.i.tertia.duo ceni sunt: filij:ꝛ si hic nepos vocaret i viriles tertiã hret:vr.s.õ lc.pf.l.virilis in prin. azo. d Quartã. i.totius hrditatis.i. dimediã dimedie sic si in ptãte eet retent⁹ ꝛ hoc est nam si ẽ.
e Jungebatur. per verba edict.
f Proponam⁹.aliã proponit qõcm.
g Ex eadem.scilicʒ filio:ꝛ sic duo nepotes:alter in potestate alter non ꝛ quod fuerit duo mutat casum tñdem redit ad istuz ibi an ergo ẽ.
h Quartam.ꝛ totiẽ hereditatis.i.dimedi am dimedie.aʒ.
i Ergo. nunc qñ alter de nepotibus est in ptãte alter non.
k Sercũciam.i.vnciam ꝛ dimediam: ꝛ sic inter ambos hẽnt tres vncias.i.quartã totius hereditat vt insti. de here.insti.§. hereditatis.
l Retentus.ꝛ hoc satis videtur cum sint duo nepotes alter in potestate alter non: sed questioni supra facte ibi nunc vero ꝛc.non Rñ.ꝛ ideo dic virilẽ conseruandam vt.s.e.l.qui duos in fi.que est contra: cum cniʒ duo accipiant cõtra ta.pater ꝛ filius virilis conseruatur filio.i.nepoti. s.de le.pref.l.virilis in prin.nec mirum si plus habeat nepote i potestate retento qui solam quartam habet ex hoc edicto:hoc eni nõ suo iure.i.iure contra ta.habet sed quia institutus est:alij dicunt ꝛ hunc in quartaʒ vocari ꝛ corrigi qꝑ est in.l.qui duos in fi.alij qꝑ ibi in virilem.i.in tantum quantũ acciperet nepos in potestate:ꝛ sic illa secundum istam non virilem totius hereditatis.
m Et patruo non solum patri.b.
n Prestaret.non solum pater sed etiam patruus nec ob.supra de lc.pre.l.nepos in fi.quia ibi erat nepos in potestate:hic non.
o De carboniano edic. a carbõe pretore sicut publicana a publico vt insti.de ac.§.alie.
p Si cui.non instituto vel exheredato vt.j.e.l.§.pomp.aʒ.
q Fiet.a possidente.nam ꝛ reus dicitur facere controuersiam vt supra de procu.l.non solum.§.si status:hic enim filius agebat vt

statim patet.
de statu.i.filiatione simul ꝛ de bonis:alioquin locuꝫ non hꝫ.vt.j.c.
f Et impubes.alij enī non subuenīt ꝙ dic vtj.e.l.iij.§.puberi.
t Causa cognita ꝙ dic vt.j.e.l.iij.§.cause azo
u Possessio.corpo
ral' rex bꝛditariaꝫ.
x Euꝫ qui.non deꝯ.
de bonis restituēdis
si appareat eē ñ filiū
vt cōuincīt. j.e.l.sed
si is.§.pe.ꝛ dicit. ſ.ō
col.bo.l.iij.§.i. itē ꝙ
doqꝫ ꝛ si nō satisdet
vt j.e.l.fꝫ si i ꝑn.azo.
y Simul sed dissimi
liter ꝙ dic vt.j.e.l.de
bonis.§.qui pupillo
ꝛ l.sed si is.
z Nō tm̄ ex virili.ſ.
tm̄ nō ex feīno cū eis
ꝫ ta.deneget.vt.ſ.de
contra ta.l.illō.§.ad
testa.ergo ꝛ hoc edi
ctum vt.j.prox.§.dif
fertur tamē qō: vt. j.
e.l.de bōis i prī.azo.
a Et generaliter di
cimus.huic regule ō
rogatur ꝛ ex testō qꝛ
contra ta .non datur
instituto l'exhereda
to vt.ſ.de contra ta.
l.i.in prī.fꝫ hoc qm̄qꝫ
sic.j.e.l.§.pōpo.ꝛ.l.si
impubes.§.interduꝫ
Ifr ab intestato qꝛ ꝫ
ta.nō hꝫ locū ab inte
stato vt īsti.ō bo.po.
§.sin ām hic sic.vt.j.e.
l.carboni.i.Rñ.ꝛ.l.ō
bonif.§.huic:que sūt
ꝫ.azꝫ ꝛ fāc.ſ.de inof.
te.l.qui de inof.ꝛ qui
sunt īsti.bēs .ſ. de ꝫ
ta.l.i.in prīn.
b Si qs. ab aliquo
extraneo.azo.
c Ab ipso pōe.ſ. dici
tur quod non sit ō li
beris.azo.
d Patre.repete cō
trouersiā patitur.
e Testatoꝛ.i. aui p̄
dicti pīis patri.
f Carbo.e. nō ergo
pīis dictū filio prēiu
dicat: vel ēt ignoran
tia vt.j.de cap.l.si qs
ingenuā:nec mīis vt
ſ.ō proba.l.fi.in fi.ꝛ
ar.ſ.ad sil.l.iij.§.i. lꝫ
posit pīis dictū vt.
ſ.de li.ag.l.i.§.iul'.ꝛ.
ſ.ō proba.l.fi.in p̄n.
g Sed ꝛ si qs. nam
pro etiam.
h Inuenta erit.no.nō aperiri viā malitijs sic.ſ.de trāſ.l.cū hi.§.fꝫ
cum lis:ꝛ ō trib.l.illud.§.fꝫ si mercedē ꝛ.C.ō edi.di.adri.tol.l.q̄uis
i Quod etsi fiscus.facit.ſ.de bo.pos.l.non est.
k Cum filius.cessare ad scriptum facit.j.e.l.iij.§.q̄uis ꝛ.j.e.l. cuꝫ
sine ad exheredatum facit.j.e.l.si impubes.§.cum vero ꝛ.§.interdū
ꝛ.ſ.de inof.te.l.qui de inoffi. l Habeat.bonoꝝ pos.fm ta.
m Possessionē.ſ.fm tab. n Videaī.i.p̄sumatur: qꝛ ꝑstante
mr̄imonio est editus.vt.ſ.de his q sunt sui vel alie.iuris.l.filiuꝫ.§.
non tm̄ azꝫ. o Bonoꝝ pos.carboniana.sed cur huic magis da
tur quaꝫ nato īstituto:rñ.in iam nato nō est dubitatio an sit institu
tus:constat enim vnde sufficit ei fm ta.at hic nō est verisimile testa
torem instituisse:nisi eum q ex se cōciperet vt.ſ.de con.ꝛ de.l.cū vir
vxori.at hunc non constat esse conceptum ex eo ꝑpter negatiōꝫ.vt
C.q ad li.ꝑcla.l.si ꝛ iō non extraordinaria magis ꝙ ordinaria bo.
pos.fm ta.cōpetit. Idē si negaret institutus vt.j.e.l.iij.in prīn.azo.
p Idem ait.idem pomp.vel idem ius ait pomp.

ter libos sit' ꝛ ipubes' sit causa co
gnita' ꝑinde possessio' dat':ac si nul
la de ea re cōtrouersia esset: ꝛ iudi
cium in tps pubertatis cā cognita
differt'. Eū qui' ꝓtrouersiā facit: si
ꝙ pupillo satis ei nō det' sil'' i pos
sessionē eoꝝ bōꝝuꝫ eē ptoꝛ iubet.
Nō solū tm̄ masculi sꝫ ꝛ feīe ex vi
rili sexu descēdētes carboniani cō
modū hēbūt. Et generaliter di
cemus' ijs demū carbonianū cōpe
tere quib' ꝓtra ta.bōꝝ pos. ꝓpetit:
bis vo nō ꝓpetere qui repellūt' a cō
tra ta.bo.pos. Si qs' nō ab ali
quo hāc ꝓtrouersiā patiat':qō iter
liberos nō sit:fꝫ ab ipo patre' vtpu
ta nepos qui se retētū i ptāte aui di
cit ab emācipato p̄e' cui iūgi desi
derat an differri debeat: ꝛ magis ē
vt differat'. Parui. n.refert qs
ei ꝓtrouersiaꝫ faciat:cum ꝛ si testa
toꝝ' eum negauerit ex liberis nō tm̄
exhr̄dē scripserit: carboniano' pos
sit eē locus. Fꝫ ꝛ si quis' nō tm̄
ex liberis neget eē:verūēt fuū esse
dicat' forte ex ācilla editus: iulian'
scripsit adhuc carboniano locū eē:
di' pius rescripsit.nā vel magis cō
sulēdū ē his:quib' maius ꝑiculuꝫ
ītendit'.nā si aliter obseruet' iuenta
erit' rō : quācadmodū audacissim'
quisqꝫ maioꝝ iiura ipuberē affici
at:qō ꝛ ultra ꝛ granioꝝa de eo mē
tiat.fꝫ ꝛ si ipe defūctus fuus eē di
cat' idē erit dicēdum. Qō ꝛ si fil
cus' faciat ipuberi ꝓtrouersiaꝫ car
bonianū edictuꝫ pōt locū habere.
Pōponius li.lxxix.ad edictū re
scripsit.cū fili' hr̄s vel exhr̄s scri
pt' ē carbonianū edictū cessare quā
uis fili' eē neget':qꝛ vel q̄si script'
bꝫ' bōꝝ pos.' etiā si fili' non ē: vel
repellit' q̄si exheredat' ꝛ si fili' esse
videat'':nisi forte posthum' iquit
ē heres īstitutus ꝛ natus neget eē
fili':fꝫ subiectus eē dicet':quo ca
su ei' ꝑtis tm̄ dāda ē ei bōꝝ pos.'
ex qua īstitut' ē. Idē ait' cū qui
dā exhr̄dē scripsisset filiā qō dice
ret' eum ex adulterio conceptum:

qō diceret.ſ.pꝛ.vl' diceret ille q facit ꝓtrouersiā ꝛ sic legitur cum seq.
r Elogio.ſ.illo q ex adulterio natus est.azo.ꝛ no.qꝛ rō huius edicti ē qꝛ
pater dicēdo cū spuriū vr̄ exheredasse vt extraneuꝫ ꝛ sic exhr̄datio nō va
let:ꝛ cadē ē rō in seqnti:qꝛ cuꝫ ipsi penaꝫ si diceret se filiū p cōsequens
volui eum eīneuꝫ dici:vt ar.īnsti.de le.§.fi.ꝛ sic vt eīneum dici vt ar.īnsti.
de le.§.fi.ꝛ sic vt eīneuꝫ ex
heredo:ꝛ sic ñ valꝫ vtpote
res inepta in eīneo vt .j.
de ver.ob.l.qdā cū filiū.§.
in eo: ꝛ sic hēs tres casus i
quibus exhr̄datio hēt ꝓ i
fecta: sed i eo casu cuꝫ dixi
exhr̄do:qꝛ ex adulterio cē.
vr̄ valere exhr̄datio vt.ſ.
de li.ꝛ pos.l.ꝛ si pepercerit
i prī.So.qꝛ hic dicit nullaꝫ
exheredationē dic si ꝓbe
tur eū filiū esse.pr̄ enim cū
ideo exheredauit qꝛ crede
bat eū non esse filiū: īteri
ergo donec ꝓbet' fili' ex
hr̄datio nocet:vt.ſ.de li. ꝛ
po.l.si posthum'.§.fi.fꝫ azꝫ.
s Si quis filium.non qua
si filiū.ſ.instituit.
t Decessisse.qi se p̄terito
cū non sit īstitutus vt fili'.
u Neget.ac per hoc testm̄
respectu ei' portiōis i qua
institutus ē nō valere ꝓten
dunt vt.C.de hered.īnsti.l.si
pꝛ vt ꝛ hic ꝛ.j.exponit'.azꝫ.
x Valere.solummō respe
ctu partiū oiuꝫ nō ēt negāt
eum filium: ꝛ ita de bonis
tm̄ faciunt ꝓtrouersiā:ūde
nō dꝫ differri vt.j c.l.si im
pubes.§.cum vero.
y Cessat.vt.j.c.l.si impu
bes.§.cū vero.sed ar.p̄ ifra
e.l.de bonis in prīn.
z Hēditatē.munqd hic hr̄
ditatem amitteret si ꝓbare
tur nō fili' ar.qō.j. de iure
fis.l.auferr̄ fꝫ non est ita.qꝛ
hic non vt fili' fuit īstitu
tus vt hic dicit' nec falsa de
monstratio ei nocere dꝫ vt
ſ.de ꝓdi.ꝛ de.l.demonstra
tio ꝛ.C.de fal.e.l.ij.
b Si mr̄ arguat'.i.accusēt
l.cornelia de sal.vt.C.ō fal.
l.i.azo. c In dubio..
sēā ꝓtrouersia ei puero de
bōis ꝛ de statu vl' de statu
tm̄ vt.j.l.iij.§.quamuis .h.
d Euꝫ vero.mr̄.ſ.tm̄ alio
qn si ēt puero ficret qō dif
fereret vt.ſ.dcm̄ ē vel vt di
cūt.ſ.proxi.pucro tm̄ ꝛ nō
matri ficbat qō:hic vtriqꝫ
ꝙ ꝛ rō hic.l.ꝛ sīia ꝛ verba
tuuare vident azꝫ.ꝛ facit .j.
de adul.l.miles.§.defūcto.
e Cognitionis . habite ꝫ
puerū ꝓuentū vna cū mr̄e.
f Apparuerit.sīia lata cō
tra puerū non ꝫ matrē solam:illa enī pucro non prēiudicat vt supra ō iu
re iu.l.iij.§.pe.sed ar.contra supra de ven.in pos.mit.l.si ventris . Bo. ibi
ꝛ facit infra.e.l.iij.si mater ꝛ.l.si impu.§.si mater ꝛ.l.tricia ꝛ quod no.C. de
fal.l.i. Item facit ifra de fal.l.i.ꝛ.l.qui falsam.§.i.ꝛ.l.lege.§.de partu.
g Licet participes.ꝫ videbatur qꝛ auctrice extincta nec ipsi teneri pñt.
h Decesserint .hic est ꝫ nos qui nos q dicimus qō viuente criminoso
tunc qui potest criminaliter accusari potest etiaꝫ ciuiliter agi.alij ꝫ quod
dic vt.C.de fi.īnsti.l.fi.§.i.ꝛ hic etiam in vita mulieris potest exerceri car
bonianum. i Cognitio.de statu ꝛ de bonis.
k Carbonianum bo.pos.vt enim illa datur ꝛ deneget:sic fiat de carbo
niano bo pos.vt.ſ.e.l.i.§.ꝛ generaliter.
l Intestatim.quia concurrit cū vnde liberi vt.j.e.l.de bonis.§.huic.
m In quibusdam.bene dicit casibus quia regulariter non habet locum
secundum ta.vt.ſ.e.l.i.§.pompo.
n Negetur a legitimis esse verum.ſ.q̄ sit institutus aliquis posthumus
ꝛ negatur etiam filius:al' non habet locum car.bo.pos.qꝛ de bonis tantū

est controuersia vt.ff.e.l.i.§.si quis filium:idē in quolibet ipubere ĩstituto vt hēat locum car.pos.si hec duo negent:sec⁹ si alter tñ vt infra p̄or.§.

o Et cum.dic legata relicta filio vt filio:z hŕs dicit cuz nō esse:filiū mit tet in possessionē legatorum z differt qō status z legator z ſm hoc ē mirū q̄ legatario singulari dat car.et fcō testō ſm.p.z queritur ſm cū an filius p̄o his legatis hēat fz ta.sic carbo.q̄ vī absurdū: vel plani⁹ dicas posthumū missuz in pos.ex car.z legatarios legata petere: certe diferetur quia speratur petitio hereditatis moueri p legitimos p̄ filium qui erit pubes vt ar.C.de pete. here.l.fi.z ſm hoc dic cām .s. legatorum z pōt.i. debet z facit.j.c.in.§.si quis liber.

p Quamuis heredi. impuberi.quē constat sine negatione scriptū alioquin contra.vt.ff.p̄or.Rñ.az.

q Certū sit.tp̄re tñ possessionē adipiscit iure cōi sine auxilio car .vt. C. de edic. di.adri.sol.l.q̄uis z.j.quorum le.l.i.z.l.ij.azo.

r Differtur qō. sed nūqd fit missio vt.ff.statim dixit az. Item z hoc siue agat siue cōueniatur impubes vt infra.e.l.§.parui.

s Ex constitutionibus. si verū tñ de bonis nulla fit dilatio vt.ff.e.l.i.§.si quis filiū z.j.e.l.si ipubes.§.cuz vero.az. Itē p̄.j.e.l.de bōis §.ita demum.so.ibi.

t Puberi.pos.petēde nō petite vt.j.e.de bonis.§.p⁹ vel dic idē z si sit indulta a iudice dum tañ re ipsa coz poraliter nō sit tradita.az. vt.j.e.l.antepe.

u Cause.dixit vt.ff.e.l.i. i prin.in duobus verti cause cognitionem z hic ō primo z.j.§.p̄or.dicetur de alio.

x Sūmatim.imo plene vt C.e.l.ij.sed expone vt ibi.

y Absoluta z.i.sine dubitatione hoc.n.euidēter.zč.sic ergo illa regula dolo facit qui petit zč.vt.j.de excep. l.dolo.habet locum z i possessorijs z sic ē ꝓtra .j. quorum le.l.i.§.religuntur:sed dic vt no.ff.ō.l.dolo. Item no.de sūmaria cognitōe vt ff.ad exhi.l.iij.§.ibidem.

z Nō esse.duobusq̄z mōis fit vt.ff.de his qui sunt sui vel alie.l.filiū.§.sed z si sic z.§.sed mihi. a Bue. vna .ō qua dixit.ff.p̄or.§.

b Diligētissime. hic ergo cā cognitio sit plene sed superius semiplene.az.

c Non eandem.fidem.ga fierent infames:z no. idez si de facto fiant infames qz minus creditur.nam tpe redditi testimonij fides testis inspicitur vt.ff. ō testi.l.iij.in prin.vel dic non eadem fide.i.non ita creditur qz non est veri simile quod de tam longo tempore sic recordentur sicut de recenti.

d Anum.i.vetulam ad q̄ supra de testi.l.inuiti z.l.ex.eo.

e Ancillas.caute hic in plurali.ff.in singulari dixit qz in qōne vnius serui causa ponenda non est: vt .j. de qō.l.i.§.idem cor.plurium enim seruoz argumenta z indicia alijs precedentibus sunt necessaria.

f Veritatem etiaz p̄ fratres hic qui negat filius q̄ dic vt.j. de questionibus.l.extraneo.§.de questione.az.

g Insinuare.non ē idonea hec allegatio cū possent hodie testimonia publicari vt in autē.de testi.§.z hoc vero iubem⁹ col.vij.idem z in superioribus allegationibus sed non sic in inferioribus.az.

h Differt.hoc concedebat bul.si filius peteret car.al's etiam si sibi expediret repraesentari tñ semp impubertatem differtur qō io.nō placet pro bul.est.ff.e.l.i.§ .q̄uis.nam ibi dicit differenda cum tñ stat⁹ sit controuersia:non ergo locum hz car.sed ar.p̄ eum é ró huius .Rñ.

i Admissos.io.s.quia non satisdatur vt.ff.e.l.i.§.primo.az.

k Hŕditate.z de statu.aliter enī locū nō hz: vt.ff.e.l.i.§.si qs filiuz.

l Polliri.rpete pos se.illos missos z sic l ē ibi copula z nouaf zč.vel punctum loco copule.

m Experiri.i.ōsen dere sic.j.de re iu.l.se pe.§.sed scientib⁹ vel dic agendo vt.j.e.l.§ pui:z fz p̄maz no.cogi aduersarios ageī ad tp̄us sic.C.de ige nu.ma.diffamari.az.

n Nō pro ipsis.naz q̄ fauore z č. vt.C.de le.z cō. l.q̄ fauore. z facit.ff.de li.cā.l.diui in prin.

o Si mater obtinuerit.idē z si succubuisset.az. p Nō p̄ ipuberē.led.p̄ nrem de adulterio nō tam facile ar.j.ō accu. l.fi cui.§.hisdē.hic āt videbaf p̄ :qz absoluta adultera z adultē videf absolutus vt.j.ō adul.l.denūciasse.§. q̄rit z facit.ff.e.l.i. in fi. q Di is nat⁹. de fo matrimonio.

r Filio.nato ex p̄ri mo mrimōio z codē patre fz ñ eadē mre.

s Mater ciusf.f.filij fi matrimonij.

t Impuberi .ffstiti.

u Quē.ꝓtrouersiā.

x Eū fi.f.superstite.

y Suo an hēdi. sic ff.ad treb .l.heres in fi.fz ar.p̄ in.e.ti.si patroni.§.q fideicōmiss fariā.ij.Rñ.z.l.facta §.si cū suspecta.

z Negat.al' ñ negat hunc.f.supstitē filiuz defuncti:fz ēt dicit ō suo z deinde nec idē superstes negat filiū suuz frez:fz dicit matrē nō ōbere succedere : z hoc colligit ibi nō enī.zč.alij ñ bēnt nō z tūc dic fz.h.mr negat superstitem filium scilicet solum filium : quia z suum simiter dicit nec supstes negat sed z si negaret superstes idez vt esset carbo . qz nō patitur sed facit controuersiaz superstes vt infra.e.l.in.§.quod si ille.

a Paternis.melior rō:qz tñ de bonis z non de statu fit ꝓtrouersia:vt.ff.e.l.si qs filium.az.z facit.j.e.l.si impubes:§.si pupillus.

b Alterius quoqz.sic supra que res pi.ob.pos.l. aristo z quemad. ser.a.l.si communem z.ff. de ven.in pos.mit.l .antepe.sed contra. j. e.l.ticia:sed dic vt.j.e.l.si impubes.§.si mater.

c Parui refert.quantum ad differendam questionem status: naz vtrobiqz differtur .

d Petitor.possessionis.azo.

e Status.scilicet tantum vel status bonorum si velit in possessionem mitti.

f Patitur.no.patitur secus enim fit alij faciat vt.j.e.§.qō si ille.

g Differtur.questio.

pill⁹ qō differt⁹ cognitio quā cōpē duū qō nō repūtaf.finge pupillū satisdare nō posse ꝓra admissos[i] in possessionē :qui de hŕditate[k] cōtrouersiā faciūt.multa posse subtrahere nouare moliri[l] aut stulti aut inq ptoris erit:rē i tps pubertatis differre cū sūmo ei⁹ i cōmō cui cōsultū velit:diuus enī adrianus rescripsit qō i tps pubertatis res differri solet:pupillorū cā fit:ne de statu picliteī aūquā se tueri possint.cerū si idoneos habeāt a quib⁹ defēdanf:z tā expeditā cām vt ipoz ītersit:mature de ea iudicari z tutores eoz iudicio experiri[m] volūt nō dz aduersus pupillos obſuari:qō ꝓ ipis[n] excogitatū ē: z pēdere status eoz cū iā possit idubitat⁹ eē.

Si mr impuberis subiecti ptus rea postulata cām obtinuerit[o] :poterit adhuc supesse status qō[p] : vputa si dicaf aut nō esse ex ipo defūcto cōceptus:aut ex ipo quidē non ex matrimonio edit⁹. Si is[q] qui qui stat⁹ ꝓtrouersiā filio[r] faciebat z solū se filiuz dicebat decesserit: z mater[s] ei heres extiterit.si quidem eādē ꝓtrouersiā ipuberi[t] mater faciat:q se ex alia natū affirmat:quā[v] filius eius faciebat.s.vt neget eū filiū[x] iccircoqz ad se totā hereditatē ex psona filij sui defūcti ptinere debere:in tps pubtatis differri iulianus ait:qz nihil itereſt suo an heredi tario[y] noīe ꝓtrouersia hec fiat.

Plāe si mater negat[z] hūc quoqz defūcti ptē dimediā hereditatis solā sibi vēdicet ex bonis pñis[a] : nō erit iudiciū i tps pubertatis diferē dū.nō enī de pñis fz de frūs bonis ipuberi fit cōtrouersia. Ibi iulian⁹ querit:si duo ipuberes pactiantur status controuersiam:z alter eoz pubuerit:expectari alteri⁹ quoqz[b] pubertas debet scilicet vt sic de vtriusqz statu agatur: ne aliquod p̄iudicium fiat impuberi ꝓpter puberis personam. Parui refert[c] vtrum petitor[d] siu impubes an possessor qui status[e] cōtrouersiā patiāf[f] naz siue possideat siue petat in tēpus pubertatis differt[g].

XIII

b Si duo.ad euidentiã hoc.§.dic q̃ ille solus ⁊ ille oĩno ipubes q patiť ꝓtrouersiã status sui ꝓprij possit postulare differri qõez sta tus:ille ãt ipubes q facit alteri ipuberi ỏ statu eius ipuberis q̃ pue nit ꝓtrouersiã nũq̃ potest postulare:⁊ ẽ rõ qz ipuberi ne amittat li bertatẽ suã oz fauor exhiberi:ñ vt aliũ ipuberẽ sua libertate priua ret ⁊ ita oĩa sĩ clara nã in prio. Rñ.sic dz qz cũ vteroz alteri fa cit ꝓtrouersiã:⁊ vter qz patitur ab alteru tro vtroq; ipubere existente adhuc dif/ ferť:i fo vo ẽ et p̃dic ta ratio qz cũ is ado leuerit q se solũ dicit alter aũt q ⁊ se dic ẽ ipubes:pubes ipube ri facit cõtrouersiã:⁊ ita ipubes patiť litẽ ⁊ sic differť: in tertio vo nõ differť qz pu bes ab ipubere patie bať litem.

i Status.s.tm̃:l sta/ tus ⁊ bonoz: sz pos sessionẽ l retiet l adi piscť vt.s. de iof.te. l.q de inof.te. Jt̃ hec vera sunt si agať pos sessorio: si aũt petito rio distinguitur an agat ⁊ nõ differť: an cõueniatur:⁊ tũc sic et si prioris status ꝓ trouersiã patiť: vt.j. e.l.§.missum.

k An ⁊ se.s.alium.

l Dicat filiũ.s.se qs q̃ eoz: ⁊ sic quilibet de altero negat.

m Possessor. sic.s. quilibet eorum de quo queritur.

n Alter se quoq;.s. ⁊ alium.az.

o Status sui.s.de fi liatione.

p Facit.s.ỏ statu al terius controuersiã agendo vl excipien do de possessorio vl petitorio.

q Si quis liber. ius sus.aliquis maior.

Status.ꝓtroversiã qz suũ ẽ dicat: agit ergo istitutus peti. bere.⁊ filius dicit testm̃ rumptũ institut replicat filiũ ẽ suũ:secus aũt si ipse pupillus ageret petitorio ꝓ institutũ:qa tũc non differť sic.j.e.§.missũ ⁊.C.de or.iu.l.i.⁊ est rõ:qz primo casu retinet: fo alij extraneo omnia auferri vult.

s Pendentes.i.si quis dicat ex testõ se esse liberum ad q̃.C.de pe ti.here.l.fi.⁊.s. de pe.he.l.si quis liber in fi.

t Cum extaret pertinere.s.dicunt.az.

u Edictũ.vt fiat missio. x Cautio.cum fideiussore.vt.C.e. l.i.⁊ fiet seruo publico.vt.j.rem pu.fal.fo.l.ij.

y Missum constituere.vz ergo q̃ prima missio nõ faciat eũ possessorem sicut nec in dãno ifecto:nec ẽt illa q̃ fit de ventre vel cã rei ꝑ/ uande.vt.j.de dã.ifec.si finita.§.in.⁊ de acq.pos.l.iij.i fi. sed ỏbebat ẽm decretũ interponi:vt hic fuit.sed dico ꝓ.s.q̃ statim ẽt. possidet si fuit re ipsa facta missio:⁊ aliud i dãno ifec.qz ibi speratur dñium vel satisdatio hic aũt ẽt iuito aduersario admittitur ipubes satis/ dans. Jtem ⁊ aliud in muliere ⁊ similibus:qz hic semp dz dať enim car.po.l accipit possessionẽ.vt.s.c.§.due i fi.⁊.§.cãe sed in predictis dz mittitur i possessionẽ ⁊ taliter possessio nõ queriť vt.j.de acq.po. l.si quis aũt.§.i.⁊ p hoc q̃ iste possideat ẽ.j.l.pe.⁊.s.de inof.te.l.q ỏ inof.q̃ ergo hic dicit studeat p̃.con.pos.dic.i possessorem ꝓstitutuz tueri ar.j.de ver.sig.l.lege;vel dic qñ ẽ missus verbo iudicis tm̃ con stitueret possessor vt adipiscatur pos.ꝓ.cẽneos.vt.j.c.l.queriť ⁊ est vniuersalis.sz qua actione.Rñ.in factum:que oritur ex hoc edicto sicut ex.quolibet alio vt.j.ne vis fiat ei.l.pe.§.cum prętor ⁊ veniũt corporalia tantum ar.j.quorum bo.l.ij.

z Qui hereditatẽ.qñ verbo tm̃ erat missus vt.n.agnoscens q̃libet

Si duo[b] ipuberes iuicem status[i] ꝓtrouersiã faciũt interest vtr̃ q̃sq; se solũ filiũ dicat:an ⁊ se[k].nã si se so lũ dicat filiuz[l] dicẽdũ est debere cõ trouersiã ad vtriusq; pubtatẽ dif/ ferri siue petitor siue possessor sit[m]: si vo alter se[n] solũ:alter ⁊ se dicat: si quidẽ ille adoleuerit qui se solũ di/ cat:adhuc differť controuersia pp peritiã ei[o] qui ⁊ se eẽ dicit:sz de pte non de toto:de parte.n.vtiq; nec li tigať. Qỏ si ille adoleuerit qui ⁊ se dicit ille impubes sit qui se soluz dicit nõ differť ꝓtrouersia: nec.n. patiť ipubes ꝓtrouersiã status[o]:sz facit[p] cum hic pubes ⁊ se dicat ⁊ il/ lum nõ negeť filiũ. Si quis liber ⁊ hr̃s iussus[q] sit:⁊ stat[r] ꝓtrouersiã ipuberi faciat qui filius eẽ ⁊ testm̃ pr̃is rupisse dicit:iulian[o] ait vtraq; libertatis iudicia ⁊ hr̃ditatis in tps pubertatis differẽda:neutrũ.n. eo rum ita explicari põt: vt nõ cõditõi ei[o] q se filiũ eẽ ꝓtẽdat p̃iudiceť: ce/ tere quoq; libratis q̃nes ex testõ pẽdẽtes[q] i tps pubertatis differũť Cũ extaret[t] ipubes qui se defun/ cti filiũ diceret:debitorez sq;: negẽt eũ eẽ filiũ defuncti:⁊ intestati here/ ditatez ad agnatũ q forte trans ma re abierit ptinere: necessarium erit puero carbonianũ edictũ[v]:sz ⁊ ab/ senti erit,p̃spiciẽdũ vt cautio[x] p̃steť Missuz[y] aũt ex carboniano edi/ cto i possessionẽ studẽt p̃tores pos sessorẽ ꝓstituere:qỏ si cepit aut he/ reditatez[3] petere q̃si bonoz possess or carbonian[o]:aut singlas res: re ctissime iulian[o] li.xxxiij.digest. scri/ bit exceptõe[z] eũ sũmouẽdũ:ꝓten/ tus.n.eẽ dz hac p̃rogatiua q̃ pos/ sessorẽ eũ p̃tor tantisper ꝓstituit:si

igiť hr̃ditatẽ aut singlas res vl pe tere petat in gt directa actõe q̃si hr̃s vt ea petitõe iudicari possit[a]:an q̃si ex liberis[b] heres sit[c]: ne p̃sumptio carboniane[d] bonorum possessionis iniuriam[e] aduersarijs afferat: que snĩa habet rõnem ⁊ equitatem:hec aũt possessio intra annum datur: si cut ordiarie quoq; que liberis dã tur[f]:intra annũ dãť: sed oportebit hunc qui se filium dicit: non solum carbonianam[g] bo.pos.accipere:ve rũetiã ordinariã[h] agnoscere Cur rũt aũt tempora ad vtranq; bono rum possess.separatim ordinarie q/ dem ex quo patrem suum decessis/ se scit[k]:⁊ facultatez[l] bonorum pos sessionis petende habuerit: carbo/ niane vero eo tempore ex quo con trouersiam sibi fieri cognouit.

i Deoq; si ex prima pte[m] edi/ cti bonorum possessionẽ non petierit:alias ex sequenti[n] parte edi cti ad exempluz carboniani[o] edicti accipere bonorum possessionem[p]: alias non poterit:nam si confestim post patris mortem[q] controuersia ei facta fuerit inter liberos: an bo/ norum possessionem accipere pos sit:simul ad vtrinsq; edicti causam annus cessisse videbitur[r]: sin vero interposito tempore scierit contro/ uersiam sibi moueri: poterit esse fi nito tempore:intra quod ex prima parte bonorum possessionem acce perat[s]:ex sequenti bonoruz possess sionem petere: quem[t] cum accepe rit perpetuo possessor bis actiõib[9] vtetur[u]:sed si post pubertatem cõ tra eum iudicatum fuerit[x]: denega buntur[y] ei actiones[3].

Sed etsi is qui v Vlpian[9] vis fiat ei.l.pe.§.p.⁊.§.fi.

a Queratur.⁊ sic factum:vt.s.de iur.⁊ fac. ig.l.i.

b Facultatem q̃ dic vt.s.de bo.pos.l.in bonorum ⁊ continua.l.se.

c Deoq;.ex prima parte dicunt quidam contra ta.quia precedit il la que datur ẽm ta.vt.j.de secundis ta.l.ij.§.equissimum:tu dic vl illam ꝓ ta.vel vnde liberi vel.aliam ordinariam ei competentem que di/ cuntur competere ex prima parte.quia frequenter currit eis ante tẽpus quam car.vt statim patebit.

d Sequenti.scilicet carboniana.

e Carboniani.veteris solennis:que solennitas hodie est sublata:vt in/ sti.de interdic.§.fi.

f Bonorum.pos.carbonianam.

g Dorem.s.statim.

h Cessisse videtur.⁊ ideo non petetur carboniana finito tpe prime.

i Acceperat.i.accipere poterat nec enim accepit:vt in prin.huius.l.

k Quam.scilicet carbonianam.

l Etetur.i.vti poterit.scilicet act.in fac.que vniuersalis est corporalia solummodo.vt infra quorum bo.l.ij.vel dic actionibus in factuz que de functo competebant pro possessionibus singularum rerum adipiscendis puta vti pos.⁊ vnde vi.ex quibus ⁊ similibus dantur in factum has enim non prohibebitur intendere cum ex hoc nulla fiat iniuria reo: vt.s.l. pri. §.missũ.az.l dic vtetur:qñ erit pubes vel liquebat eũ heredẽ vt.j. statim colligiť.q.d.non currunt tpa actionũ vt.s.de iof.te.l.q de inof. an autem aliqs ac.possit intendere vz q̃ nõ vt.§.missũ:eꝑ q̃ sic vt.j.e.l.p.vbi dicef.

m Iudicatum fuit.i p.here.dũ ipse agit vel conuenitur quasi ñ sit filius.

n Denegabuntur.ipso iure:sic.s.de arb.l.si cum di.§.cum quis.

o Actiones:omnes etiam possessorie.

a Sed ꝛ si quis caueat accipe is cui ꝛc. secus in extraneo q̃ uõ admittitur ī pos. n isi pupillo nõ cauente vt. j. §. quot. ꝛ est hec rõ ne ꝙ vni dar alteri denegẽ vt. C. q̃ po. in pi. ha. l. fi. §. excep. ꝛ facit. s̃. e. l. i. §. i.

b Si impubes non defendatur. cum possideat.

c Aduersarius. qui non est ex liberis.

d Exerceat. tp̃e perituraſ alĩ nõ vt. s̃. de vẽ. ī pos. mit. l. i. §. itez si periculũ ꝛ ò admi. tu. l. inter ꝛ. §. proxi. ibi aduersarius autem ꝛc.

e Aduersarius curatorez. ſolidũ vt. s̃. de cur. bo. da. l. si plures ꝛ sic actiones ſ nõ hereditarias tũc. n. fieret p̃ iudiciũ petitiõi here. ſz actiones ei ꝓpetentes ex aliquo ꝯctu quẽ habuerit cũ defuncto ꝛ tũc fit p̃iudiciũ hereditati q̃ sibi hoc cedit tur: q̃ suo iuri ꝛ fauori ſz ei renũciare. vt. C. ò. pa. l. p.

f Satisdedisset. si ꝓ q̃uis.

g Quotiens. ñ dat ī casu ꝛ si satisdet mittitur aduersarius puta si est deliberi. vt. s̃. e. l. in p̃in.

b Satis. ſ. pupillus ꝛ sic aduersarius ñ esset in pos.

i Satisdare debet. vt ilti. de satisda. tu. §. i.

k Non det. aduersarius: ꝛ hoc quo ad missionẽ: sed quo ad administrationem non habet nisi satisdet. vt. j. proxi. §. si uelit ꝛc.

l Exigere. sic. s̃. de uen. in pos. mit. l. i. §. itẽ si periculuz.

m Cetera. quidam habẽt ceterum cum pupillus possideat an vescendi ꝛc. ꝛ est versus ibi ceterum: ꝛ non ibi an autem ꝛ deficit autẽ ꝛ dic ceterum. i. nisi satisfõt cum pupillo possidebit. ſ. tantum. q. d. non vendet: ꝛ erit. §. an autem: vel dic ceterum ꝛc. q. d. l. vendat p̃ce stita satis tamen oia cũ pupillo ꝛc. ꝛ fm p̃imũ ẽ pupillus: ꝛ ſz aliosꝫ pupillo: ꝛ est. §. an autem.

n An autem missus. scilz pupillus.

o Non posse. sed superiori ẽt si aliunde possit ali: ꝛ facit. j. i. l. proxi. §. nõ solum ꝛ. C. de or. cog. l. fi. §. q̃ si ei ꝛ. s̃. de ven. in pos. mit. l. ex tranco.

p Attendus ẽ. ſ. filiꝰ aliꝰ aũt non vt. s̃. de ven. ī pos. mit. l. vbicũqz. §. interduz.

q Omnium pretoꝝ ꝛ ꝓbat p̃ simile: ꝛ expone hec verba vt ven. ī pos. l. fi.

r Ne minoꝝ sic. s̃. de ven. ī pos. mit. l. i. §. ij.

r Maxime. i. precipue.

ſ Intercipere. sic in autẽ. vt hi q ob. reſ. mino. col. vi. §. i. ꝛ. C. delati lib. tol. §. sed ne furandi.

t Qui bona. pro pupillo: propter alimenta remanẽte i possessione vel alimentis a curatore administratis. vt. s̃. ò ven. ī pos mit. l. i. §. mulier azo. ꝛ facit. s̃. vt leg. no. ca. l. postq̃. §. sed si nec.

u De bonis. ꝛ de statu sui. si vero simul. ſ. an sit defuncte filius: ꝛ q̃ dicit matris: idem si de bonis cuiuscũqz sui agnati vel cognati conueniret dummodo status fieret ei qõ: vt. s̃. de ven. ī pos. mit. vbicũqz. §. interdũ: sec⁹ si ageret vt. s̃. e. l. iij. §. missum ꝛ. j. e. l. si pupillus azo.

x Decretum. iu. vt. ſ. in bonis fiat missio ex carbo. edi. ꝛ differatur qõ status: ꝛ bonorum: q̃ dicitur defuncte filius. non esse.

y Quare non est. vt. s̃. e. l. i. §. non tantum.

z Adhibenda. ex constitutionibꝰ: vt. s̃. e. l. iij. §. q̃uis ī terp̃tatione prudentũ. ſ. pauli ꝛ alioꝝ: vt hic ꝛ. s̃. de ven. ī pos. mit. l. vbicũqz. §. i.

a Negociũ qõnẽ status q̃ dõ non filius defuncte: ꝛ de bonis p̃ consequntiã. nã si ò bonis tm̃ fieret qõ ñ differat: vt. s̃. e. l. i. §. si quis. azo:

b Differendas. ex constitutionibus mõ no. ꝛ dic ꝙ volens succedere p̃i negat filius idẽ de mr̃e qa negat filius idem ò fr̃e qui vult succedere fri ꝛ negat ff. ſz si sil agat cũ fiat missio ī paternis ex car. an ꝛ ī alijs ſ. mr̃nis ꝛ fraternis. ꝙ vr̃ occasione p̃no rum ar. l. j. de vi ꝛ vi ar. l. i. §. si fund⁹. ꝛ j. e. l. si ipubes. §. si pupillus: sed dico ꝙ: qa alia est rõ ī vna ꝙ in alijs vnde dz secreto ruz secreta dz esse rõ vt. C. ò dona. inter ui. ꝛ vxo. l. si marit⁹: nã põt cẽ filius ticij ꝛ ñ berte vxoris: ꝛ eo: ſz secus in bonis liberti: q̃ si filius ò fũcti ẽ ergo eius libertis succedere dz: vt dicto. §. si pupill⁹ fm az.

c Huic. ab itef. p̃. s̃. e. l. i. §. generaliter ſz illa regla locũ habet facto testõ sed tm̃ fallit q̃nqz: vt ibi dixi. hic logtur ñ facto testãto vt. j. si ta. te. nul. ex. l. i. §. ſz ꝛ si carbo. ꝛ facit. j. quis oz. ī bo. pos. f. l. si coheres. §. fi. ꝛ. s̃. de vẽ. ín po. mit. l. fi.

d Partibus. ſ. vna quia ꝛc.

e Ita demũ hẽdita tis. paterne l̃ alteri⁹ ascẽdẽt p̃ lineã masculinã vt. s̃. e. l. i. §. ñ tantum.

f Bonoꝝ. ſ. paterꝝ noꝝ nã si, p alijs bonis lz stipulatus sit qõ cessat car. vt. j. p/ xi. §. si pupillus.

g Explicãõ. hoc ex car. sec⁹ ex ꝓstitutiõi bꝰ vt. s̃. e. l. iij. §. q̃uis l̃ dic si expedit pupillo ñ differri vt. s̃. e. l. iij §. due: alij ꝙ hic ī cã liberali: ibi ī filiatiõe ẽ qõ ꝙ ñ placet. vt. s̃. e. l. i. §. ſz ꝛ si qs non tantum.

b Qui pupillo ẽbebit. nisi sit ex liberis: vt. s̃. e. l. ſz ꝛ si il ī pn.

i De bonis. nisi i casu vt. s̃. vt ī po. le. l. p.

k Nõ solũ alimẽta. vt. s̃. e. l. sed. ꝛ si is. §. an ãt ꝛ facit. s̃. ò ad mi. tu. l. cũ plures. §. i.

l Post pubertatẽ. offerente. qd si venĩ caueat. Rñ. vt. s̃. e. l. sed si is. §. quot ꝛ. §. cũ ãt. ꝛ s̃. vt leg. no. ca. vt. l. postq̃. §. ſz si nec. Itẽ facĩ. i. e. l. postq̃. §. ipatoꝝ in prin. ꝛ. j. e. l. antepenul.

m Si ipubes. paterne adoptiue.

n Simile. qd ẽ ꝙ dic sile.

n Item si ipubes. qõ vez est si est ita vt insti. de here. ab itc. §. at hi ꝛ. §. eadem ꝛ. s̃. de contra ta. l. si emancipatus. §. fi. nisi in casu vt. s̃. ò contra ta. l. iij. §. idem est. sed ipse negat se in adop. datum.

o Carbo. vtili non directo: cum constet filum. vt. j. e. l. si ò cesserit.

p Cum ò. ò iure sit iof. l̃ nõ vt. s̃. ò iof. te. l. filio ī fi. ꝛ facit ī eo ti. l.

XIII

q de inof.t.s.e.l.i.§.pompo.sed que ẽ rõ q̃ dicit de iure testa.ꝛc̃.

q Si mr̃.non sẽp.immo nunq̃ vt.s̃.e.l.i.§.fi.t hoc maxime q2 ꝓtores sauẽt libertatibus vt.s̃.de al'.iu.mu.l.q2.§.i.nec obstat.s̃.e.l.iij.§.ibidẽ q2 verisimilius est mr̃em maiorẽ.xxv.an cãm suã defensurã vt hic:q̃ minorẽ vt ibi aliq̃n tñ differtur cã liberalis puta si ex testõ vendicetur q̃ dõ ipubes rupisse vt.s̃.e.l.iij.§.si quis liber a3.

r Nam argumentatur quasi nuꝝ debeat plus concedi mri p filiũ q̃ ipsi filio q̃ tñ q̃que fallit: vt.j. de sol'.l.modesti: t facit l.e.l.ticia.

s Solet si. expediat vt.s̃.e.l.iij.§.due.

t Quotiẽs loco . q2 eodẽ mõ sit missio:t differtur qõ ad pubẽtatẽ:fit ergo hec fictio ad ꝓmodũ ipuberis ñ ad incõmoduꝝ q2 si idẽ oĩno cẽt non daretur ei car.cũ a tẽ porc ꝓtrouersie ꝓpetat:vt.s̃.e.l.iij.i fi.nã nõ refert q̃ ex equipollentibus dixerit: sic.s̃.de cõ.t.de.l. nõ nũq̃.a3o.sic ergo nõ ẽ omnino simile.

u Cum.ãt totã cur nõ ꝓ pte:vt ar.s̃.cõt diui.l.si quis putans §.si dãni.Rñ.q2 ispicitur ꝓsona defũcti: cũ quo ꝯctũ: ẽ vt .s̃. gbus ex ca.pos.l.aꝑ. iul'.t.s̃.de exerci.l.i. i fi.t.l.ij.nec mixt q2 t sic est alibi vt.s̃ .si ex nox.c.aga.l.si cum vnus: t de pecu.l.si nox.§.fi.t.l.ancillaꝛ §.fi.in ꝓstantia.n. repellit: vt.s̃.de ꝓcur. l.in cãe. t facit.s̃.de acq.hd.l.cũ hd.t.s̃. ꝺ ꝓcura.l. omnium.

x Interdũ.si non ꝯ ta.qd ẽ q̃ dicit si ñ ꝯ ta.sed ab itestato cũ neutrũ possit petere exhdat9: vt.s̃. de ꝯ ta.l. si p9 mortẽ.§. fi t.j. vñ liberi.le.ij. in pri.ad primã dico q̃ nõ fuit rite exhdat9 vnd ñ obstat quo minus deb ꝯ ta.vt.s̃.de ꝯ ta.l.nõ pu.§.non q̃ uis.puta sub con.vt.s̃.de.li.t posthu.l.iij.§.pure ad fm dic q̃ fuit in ptãte filius iste t cũ nõ rite exhdatus est tãq̃ ꝓteritus dicit nullũ t venit p vnde liberi: vt.s̃.ꝺ libe.t posthu.l.fi.alij dñt rite exhdatum:sed errore admissũ ab itestato p vñ liberi vt.s̃.ꝺ col.do.l.filius.

y Tales vt.q2 sub ꝓditione exhdauit:l'q2 non fuerit ibi.vij.testes t facit.s̃.e.l.in.§.cum autem t.l.i.§.pompo.

z Sed si pupillus.pete.p vnde liberi: vt insti.de bo.pos.cunq3.

a Nulla melius.dixisset q2 agit t non conuenit si.n. ꝙueniretur lꝫ de paternis bonis non fieret cõtrouersia tñ differt qõ status in tps pubertat non tñ ex car.vt.s̃.e.l.iij.§.q̃uis.§.missũ t vt hic dr.a3. t s̃.l. pri.in prin.t facit.j.e.l.cũ sine i fi.t.s̃.e.l.iij.§.plane si mater.

b Hoc quoq3.no.vnum pp aliũ vt t no.s̃.l. pr.§.plane si de pr̃is.

c Quesitũ.hic dicit ipuberi dari car.t nihilominus i trib9 casibus scripto hdi dari ꝓ3 ta.prius ẽ si ipubes vere ñ fuerit ꝺ filijs:lꝫ ꝓtor dãdo car.qualitercũq3 hãta modica ꝓsumptione ,p puero ꝓsupserit eũ filiũ.nã cũ iste non sit filius ẽt si petat bo.pos.ꝯ ta.t car . que datur eidẽ:vt.s̃.e.l.i.§.t generaliter: tñ nõ ipedit scriptũ heredẽ petere fm ta.vtpote cũ datõ bo.po.ꝯ ta.ipso iure sit nulla vt.s̃.ꝺ leg. p.l.filiũ.§.si qs ꝯ ta. Itẽ t i alio casu nõ ipedit.s.cũ vere filius ẽ:sed nõ accipit bo.pos.ꝯ ta.vtpote tẽpore exclusus: l'aliter si eã peteret fm ta.locũ non hẽret.s̃.t.l.ij.§.expec. Itẽ iltertio casu non ipedit.

q̃ vere est filius.t nõ petijt ꝯ ta.puta tpe exclusus.t cũ posset ab itestato petere vnde liberi dicendo nullũ: q2 filius i ptãte est preteritus t nõ petijt.nã scripti heredes possunt petere fm ta.quasi volũtate filij teneat interim testm̃:vt.s̃.de iniusto te.l.filio ꝓ3 postea filius possit restitui.si vero filiꝰ preteritus peteret vnde liberi.q2 diceret nullũ. tunc nec adire ex testõ nec fm.ta.peti potest vt.j.ti.i.l.hi demũ t .s̃. de bo.pos.l.non ẽ.§.vbicunq3 t ita ob idipsum q̃ non petit ipubes vnde liberi.petit scriptus hꝫ fm ta.t bñ põt esse q̃ ipubes nõ petijt ꝯ ta.tpe exclusus q2 eã sibi cõpetere sciebat:ſ3 nescibat de bo.pos.vnde liberi: nec copiam hẽbat cõsulẽdi peritiores:vt.s̃.de bo.pos. l.in bonoꝝ:ſ3 cũ car.datur vbi ꝯ ta.t vbi ꝯ ta . datur fm ta.denegatur ergo vbi est car.cessat fm ta.sed. rñ. ꝓ3 detur vbi illa non tñ sequitur ergo hꝫ eundẽ effectuꝝ nam t vna tribuit ius in ,p prietate altera non.

d Bonorum pos.que facti est non iuris.vt.infra .e. l.scriptus.h.

c d Decessit. decretuꝝ .s. prętoris inducentis impuberẽ i pos.ex car.ꝯ videbat q2 non de statu impuberis sed defuncti erat qõ . ſ3 dic q̃ de statu ipuberis se fuisse in prãte defuncti.q̃ ego nego.t facit.C.ne.de statu de.l.qõ est constitutum.

q Quod labeo. de eo.s. tñ.lꝫ in alio verum sit non tamen ex verbis labeonis.t no.responsuꝝ datum intelligi in casu q dubitabilis est non qui indubitabilis sic.j.ad mũicipi. l.i.in fi ac.

g Agnitus.i.habitus a patre:vt filius.

h Justior.vt in pos.mit.si qõ fiat ꝺ ei9 statu t facit.s̃. de li.agno.l.i.§.iul'.a3o.

i Posthumi.ꝺ quo dixit labeo.

k c Cum mulier.ex edicto carb.i. de.uen. in po.mit.inducto ad exẽplũ carbo.vt.s̃.de uẽ.i po.mit. l.i.§.si ea.nã hoc edictũ nõ subuenit nascituris: ſ3 natis sicut t bo.pos.ꝯ ta. vt. s̃.ꝺ ven.i pos. mit.l.i.i pri.

l Dari.debet. mulieri.

m Cum cã.hoc ẽ dicere. dctur hic bo.pos.ventri cum causa cognita.s.hac tacita vl' expressa ꝛc̃.

n Data.mulieri. o Denegata.s.mulieri.

p Ordinarium.sed non extra ordinarium puta car.po.que dr extra ordinaria que non tribuit ius nisi circa possessionem t facit.s̃.ꝺ iureiuran. l.iij.§.pe.sed contra.s̃.e.l.i.in fi.Bo.ibi.

q c Cum sine.locus t est ratio:vt.s̃.de mino.i.in cãe.i.rñ.sed ar. ꝯ.j.vt ex le.t se.ue.con.l.i.§.nunquam.

r Ex alia.ad hoc.C.de le.here.l.emancipatus i fi.t aũt.cessante.t aũt.pr̃ t autẽ.fratres. s Jure.sub.pro.

t Libertorum.ad hoc.j.de oper.li.l.si operarum :t.l.cum patronus.§. cum libertis t.s̃.de relig.l.quod pater.

u Carbo.vt.s̃.e.l.si impubes.§.si pupillus est ergo intentio.l.q̃ institut9 vel exheredatus non habet car.vt.s̃.e.l.i.§.pompo.

x Scriptus .possessionẽ ꝯ ta.quc datur ex edicto primo.i.quod precedit fm ta.vt.j.ti.i.le.ij.in prin.t al' ab intestato:vt statim dicet.

y Legitimi.qui non habent vnde agnati:interim dum speratur ꝯ.ta.nõ autem repetas fm ta.q2 eam non habet legitimus.

z Cessante.i.auctoritatem non prestante ei qui legitimus est:vt.C. cõia de suc.anteq̃ scriptus:at si certus est de viribus testamenti bene adiret: vt.s̃.de contra ta.l.illud in prin.lꝫ non petet fm ta.

a In dubio.an valeat testamentum vnde interim nõ adit:vt.s̃.de acqr.

heredi.l.sed ꝛ si.ℊ.cur autem.
b Constituti.ipuberis hac.l.no.hereditatem nō aditam transmitti.fi.ſ. ad ſill'.l.ſi quis in graui.ℊ.fi.ꝛ.ſ.de ꝓ ta.l.illud.ℊ.fi.ꝛ.l.ſe.ꝛ.C.de bis q ante ap er.ta.l.i.ſed regulariter ꝓ:vt.C.de cadu.tol.l.vnica.ℊ.in nouiſſimo ꝛ facit.ſ. de acqui.her.l.ventre.

c Ꝛ Jcia ſine cā.ꝓ.ſ. de ven.i poſ.mit.l.ſi vē/tris.ſo ibi. Jt:ꝓ.ſ.e.l.iij.ℊ. ibidem. So.vt dixi.ſ.c.l.ſi inpubes.ℊ.ſi.mſ:ꝛ facit.ſ. e.l.in fi.

d q Queritur. ꝓbationē facit.ſ.c.l.de bonis.ℊ.fi.

e b Ec bonoꝝ.adipi ſcēdā.ex car .edicto.

f Perſequendas. hoc eſt ꝓ.ſ.e.l.iij.ℊ.miſſū vbi agēſ except.repellitur. So . hic vendicat res l'ōbita ab extraneis.ibi vero nō ab aduerſarijs vel ibi conuincit hic non preſumpti.car. ꝛc. vel dic loquit cū ſatisdedit quo caſu nō vt carbonian⁹ poſſeſſor:ſed ſicut bonorū curator agit:vt.ſ.e.l.ſꝫ ꝛ ſi is.ℊ.ſi impubes.ꝛ.ℊ.aduerſarius.ꝛ ꝓbabit plene i qō ne proprietatis:q oia hec ꝛ illa lex vī innuere.aꝫ.vel dic vt no.ſ.c.l. idēqꝫ ꝛ facit.ſ.de inof.te.l.qui de inoffi.

g Ed ſicuti.de bōis reſtituendis ab ipuber ſi apparuerit hunc nō eſſe filiū vt.ſ.de col.bo.l.iiij.ℊ. i.ꝛ ar.ſ.e.l.ſed ꝛ ſi is.ℊ.fi .

b Emancipatum . qa dic eum non eſſe filium.

i Jpſi. ſi habeſ ipſe.ſ.emācipatus.ſi habes ipſi.ſ.ipuberi confert emancipatus.

k De bonoꝝ poſſeſſionibus ſm ta. primo dixit de ta.ſecutus ordinem dicti. q primo defert ꝓ ta.q̄ ſm ta.vt.ſ.ſ.i.l.iōqꝫ:ſed.C.e.ꝓ conſiderando digniorē.n.ē ſm ta.qꝛ nititur ex voluntate defuncti.

l Tabulas teſti. omnez. materia teſti ſunt littere ꝛ id i quo ſcribit.ō primo dic grecis l'latinis vel alijs vt.C.de te.l.hac ꝓſul. in fi.ꝛ.l.qñ in fi.nō notis: vt.ſ.ō bo.poſ.ſꝫ cū patro. ℊ.fi. Jtem de eo in quo ſcribit ſubijcit.ſed tūc q̄ro: qd ſi ferree ſunt. l'qd ſi i terra ſint conſcripte: vt.C.de te. mili.l.milites. mouet q̄ ſigillari nō poſſunt : ꝛ hic loquit de ta.in ſcriptis cōditis.rñ. teſtm̄ ſine ſcriptis ī terra in lapide ꝛ in oi materia fieri poſſe non ē dubiū:ſed ſi i ſcriptis facere velint:quoquomō ſuo ingenio ſigillare poſſit:ſi i terra vl' in lapide teſtamentum faciat non reprobo ſecundum aꝫ.

m Non autē.nouiſſime ſolēnes tm̄ vt inſti.q mo.t.infir.ℊ.ex eo.

n Nulle.vel etiam ſi ſole ſunt.vt.j. de verbo.ſig.l.illa.

o Ceteres.niſi ſint tabule militis que q̄ñqꝫ.ℊ.annū tm̄ valent.vt.ſ.ō teſta.mili.l.q̄ conſtitutum.ꝛ.l.q̄ dī.ſed qd ſi duo teſtā proferūtur facta eodem die ꝛ nō apparet q̄ poſterius:ꝛ alius eſt hēs in vno q̄ in alio qs admittet':vī l'nullus.rñ.ſi ſunt ſub vna ſigillatione:lꝫ diuerſis chartis vnū eſt teſtm̄:ꝛ ſic ambo ſunt heredes vt.j.e.ℊ.ſi quis i duobus ꝛ.j.de ta.exhi. l.locū.ℊ.i. ſi autem diuerſe ſint ſigillationes ꝛ diuerſe charte ꝛ diuerſi hēdes vī pp incertū vtrunqꝫ admitti:vt.j.e.l.q ex li.in pri.l' preſumo vtroqꝫ poſterius cū nō appareat q̄ ſit poſterius:vt.ſ.ō re.du.l.q duos i prin. ꝛ de vul.ſubſti.l.ex duobus.ꝛ ſi ad vtrūqꝫ puenit:lꝫ teſtatoꝝ voluit ad alterum tm̄ de quo neſcimus vt.ſ.ad trebel.l.ōbitoꝝ nō ergo rez naturam ſed noſtram ſcientiā accipimus vt.ſ.de iudi.l.ſed ꝛ ſi ſucceperit.ℊ.fi. ſed cō vī q̄ nullus cū incertum ſit qs:vt.ſ.de rei ven.l. Jtem pom.ℊ.fi. ꝛ de

Qconſtituti⁹ . Paulus. Jcia poſt mortem mariti ſui poſthumā enixa ē:eidez ticie crimē adulteri ſemprom⁹ apō p̄ſidem p/uincie obiecit:q̄ro an ī tps puber/tatis q̄ſtio adulterij differri ōbeat : ne p̄iudiciū poſthume fiat. paulus rñdit:ſi ei pupille de qua q̄rit bono rū q̄ſtio pēnoꝝ nō moueat':ſine cā tutores ōſiderare adulterij quoqꝫ qōꝫ ī tps pubtatis pupille differri

Qerit an ipubes ſ Ceuo. Qq bonoꝝ poſ. ex carboniano edicto accepit : ſi anteqꝫ poſſeſſio ad eū tranſlata ſit:pubes fact⁹ ſit : petitoris ptib⁹ fungi ōbeat:rñdi in eo qō q poſſeſſore peteret: ꝓbatio nē[d] ei icūbere. Hermog.

b Ec bonoꝝ poſſeſſio ſi ſatisdatū ſit:nō tm̄ ad poſſeſſionē adipiſcendā[e]:ſed ad res ēt pſeqndas[f]:ꝛ ōbitū exigēdū ꝛ collatōem bonoꝝ ꝛ dotis ꝛ oiz q̄ oferri dixim⁹ ,pdeſt

Ed ſicuti ō bonis[g] p Aul⁹ p̄nis emācipato[h] cauet':ita ō iſtis q̄ ipi[i] oferūt cauēdū eſt.

De bonoꝝ poſſeſſionibus ſecūduꝫ tabulas[k].

Vlpian⁹.

Tabulas teſti accipe ōbemus oēm[l] materie figurā: ſiue igit tabule ſint lignee: ſiue cuiuſqꝫ alterius materie : ſiue charte:ſiue mēbrane:ſiue coriū animalis alicuius tabl'e recte dicunt.

Nō āt oēſ tabl'as p̄toꝝ ſequit hac pte edicti:ſed ſupmas:hoc ē eas q̄ nouiſſime[m] ita ſunt facte poſt quas nulle facte ſūt:ſupme.n.be ſunt nō q̄ ſub ipo tpe mortis facte ſunt:ſed poſt q̄s nulle[n] facte ſūt:lꝫ be vete/res[o] ſint Sufficit[p] āt extare tabulas:ꝛ ſi nō ,pferant':ſi certuꝫ ſit eas extare:igit ꝛ ſi ap furez ſint:vl' apō euꝫ ap quē ōpoſite ſunt:dubitari ñ oꝫ admitti poſſe bono.poſ.nec .n. op⁹ ē apire[q] eas vt bonoꝝ poſſeſſio ſm tabulas agnoſcat. Semel aūt extitiſſe tabulas mortuo teſtatore ſideratur[r] :tāetſi extare ōſierūt q̄re etſi poſtea iterciderūt bonorū poſ.peti poterit. Sciaz aūt exigemus:vt ſciat hīs extare[s] tablās:certuſqꝫ ſit ōlatā ſibi bo.poſ. Si qs ī duob⁹ exēplaribus[t] fecerit teſtm̄ ꝛ alīō extet aliud nō extet:tabl'e extare vident[v] petiqꝫ poterit bonoꝝ poſſeſſio. Sed ſi ī duob⁹ codicill' ſimul[x] ſignatis alios atqꝫ alios heredes ſcripſerit:ꝛ vtrūqꝫ extet[y] :ex vtroqꝫ quaſi ex vno cōpetit bonorū poſſeſſio:qꝛ ꝓ vnis tabulis habendum eſt:ꝛ ſuꝑmuꝫ vtrūqꝫ accipiemus. Sed etſi vnum fecerit q̄ ſi teſtm̄ teſtatoꝝ aliud quaſi exēplū[z] ſiquidez id extat qō voluit eſſe teſtamētū bonoꝝ poſſeſſio peteť : ſi vero id quod exēpluꝫ erat bonorū poſſeſſio peti nō poterit:vt pōponi us ſcripſit. Exigit p̄toꝝ vt ſi cui⁹ bonoꝝ poſſeſſio datur vtroqꝫ tpe ius teſti faciēdi habuerit:ꝛ cum facit teſtm̄ ꝛ cū moritur[a] ,pide ſi ipubes[b] vl'furioſus:vel quis alius ex his qui teſtm̄ facere nō poſſint fecerit teſtm̄.deinde hēns teſtamēti factionem ōceſſerit peti bonoꝝ poſſeſſio nō poterit. Oꝫ etſi filiuſſa. putans ſe p̄emfami.teſtm̄ fecerit : deide mortis tpe paterfa. inueniat non poteſt bonorū poſſeſſio ſm tabulas peti. Sed ſi filiuſſa. veteranus de caſtrēſi teſtm̄ faciat:deinde emācipat⁹ vel al's paterfa. fact⁹ ōcedat:pōt eius bonoꝝ poſſeſſio peti. Sed ꝛ ſiquis vtroqꝫ tpe[c] teſti factionē habuerit medio tpe ſi habuerit bonorum poſſeſſio ſm tabulas peti poterit. Si quis autez teſtm̄ fecerit ōinde amiſerit teſti factionē vel furoꝛe:vel q̄ ei bonis interdictuꝫ eſt:p̄t eius peti bonorum poſſeſſio:qꝛ iure teſtm̄ eius valet:ꝛ boc generaliꝛ ō oībus huiuſmōi dī qui amittunt mortis tpe teſtamenti factionem : ſed ante factum teſtamentum eorum valet. Siliuꝫ[d]

li.ꝛ poſtu.l.ij.ꝛ.ſ.ad agl.l.ſciam.ℊ.cū alter. Jtē nullus admittit nō iure deficiente.ſed ,pbatione:vt.ſ.ō teſt.tu.l.duo ꝛ de here.inſti.l.i tēpus.ℊ.i. Jtem ꝓ ōfuncti voluntatē eſt vtrūqꝫ admitti:vt.ſ.ad trebel.l.facta.ℊ.ſi ſub con.ꝛ.l.ſi cui pure.ℊ.ſi aūt. Jtē vnuſ alteꝝ ipedit p ꝓcurſum vt.ſ.de vſufru.l.quot.ꝛ ō here.inſti.l.q ſoluendo.ꝛ ō leg. i.l.huius.ℊ.fi.aꝫ.ꝛ.h. ſoluunt q̄ nullus:vt .j.ℊ.ſi qs in duobus.

p Sufficit.apud ſtren. qualiter autem .p his agatur dic:vt no.ſ . ad exhi.l.ij.ℊ.i terdum.aꝫo. ꝛ facit. C.de inteſta.l.non ic circo.

q Aperire. duꝫ tamē aliter probetur ipm ſcriptū heredē.vt.C. e.l.ij.vel etiā ſi nō p/betur vt pote cū ſpto iudicis decreto ſola atteſtatio amplec tende bo. poſ. ſufficiat:vt.C.q admit . ad bo.poſ.l.vt verboꝝ. Item oꝫ eas eſſe ſignatas.vij. ſigillis: vt.j.e.l. cum ta.ꝛ.C. e.l.ij.aꝫo.

r Deſideratur.quo ad bo.po.vt hic ꝛ.ſ. de ꝓ ta.l.q vulgo.ſꝫ adiri poteſt hēditaſ etiā ſi i uita itercederent:vt.ſ.ō iniuſ. te. l.fi.C.de teſta.l.pe. ꝛ facit.ſ.q metus.c.l. videamus ꝛ.C.quā/do.dī.l.cū vxoꝛi.

ſ Scientiam extare ſic.ſ.de condi.ꝛ de.l. ij.in fi.ꝛ dic extaſ.ſ. tēpoꝛe mortis: vt dixi ad qō.ſ.ſi ta . teſ. nul ex.l.i.

t Si qs in duobus exēplarijs .i. auten/ticis.ſed exēplū ē q̄ inde ſumit:cui ñ creditur:vt ſtati dicet.

u Videntur . ſic .ſ. vt.bo.rap.l.ij.ℊ.quō ait prētoꝝ bona ꝛ.ſ. quemadmodū teſta. ap.l.penultima.

x Simul. ſecus ſi ſimul.ſignata nō eēnt puta diuerſa habent ſigilla.tūc.n.duo teſtamēta p̄ſumuntur. vt.ſ.dictū ē:ꝛ vnum p aliud rūpitur:qua ſi poſteriuſ:qꝛ nemo decedit duobuſ teſtamentis'niſi ſit miles vt .ſ de teſta.mili.q

rebat.aꝫ y Extet.tpe mortis ꝛ vtrunqꝫ eodē tpe cōfectuꝫ.

z Exemplum.ſic ſupra de fide inſtrumen.l.ij.

a Exigit.cum moritur.ſic.ſ.de teſta.l.ij.ꝛ.l.filius.

b Jmpubes.ad hoc ꝛ ſequentia facit inſti.q tu.dare poſ.ℊ.i.ꝛ.ij.ꝛ. C.q.t.facere poſ.l.furioſū ꝛ.ſ.de here.inſti.l.ſi alienū.ℊ.i. Jtem hoc ſi ſuo delicto amitteret.ſecus ſi caſu:vt.j.e.ℊ.ſi quis autem.

c Utroqꝫ tpe.no.q̄ duob⁹ tēporibus dꝫ teſtatoꝝ hēre factionē teſti vt.ſ.e.l.exigit.ꝛ ō prio cōſtat.vt.j.ō re.iur.l.q̄ initio.ꝛ.l.pe.ſꝫ ſo diſtingue qꝛ aut poſt teſtm̄ mutauit ꝯditionē i melius:ēt valꝫ:vt.e.ſ. ſꝫ ꝛ ſi filiꝰ aut i ōterī⁹ ꝛ tūc aut ſuo facto ōlicto i aliū:vt maxia l'media capi.di.ꝛ tūc ñ valet:l'ēt minima:vt ſi ōdit ſe i arrogationē ꝛ ñ daꝫ ſꝫ ta.niſi i hoc vltimo tpe mortꝭ ſit ſui iuris ñ ſic i duob⁹ primis vt inſti.q mo.t.infir.ℊ.ñ tm̄ : ſꝫ ꝛ aliud op⁹ ē vt ōclaret ſe velle mori eo teſtō:vt.j.c.q ex li.ℊ.i.ſed qd ſi i primis fuerit i itegrū reſtitutus p principē.rñ.valere teſtm̄ q̄ prius fecerat.vt.j.ō iure pa.l.ſiue ꝛ.ſ.ō ꝓ ta.l.i.i fi.ſi āt nō ſuo fcō:vt furioſus l'ēt ſuo facto ſed in ſe vt qꝛ prodigus:ꝛ non nocet:vt.j.proxi.ℊ. d Si linū.i.coꝛdule de lino.

ꝛ no.q̄ alia eſt cordula qua ligatur teſtiñ: ꝛ de hac hic dicit:ꝛ alie
q̄bus appendūt̄ ſigilla que debent eſſe.vij.prime tres que ꝓtingunt
caput teſtamẽti cū fi.ꝛ i qualibet eſt vnū ſigilluz. Itē due ex quolibz
latere:ꝛ hoc q̄ñ nullū vult ſcire qd continetur ibi:vt.j.colligitur: ꝛ
C.de teſta.l.hac conſul.in princi.

e Inciſum.ēt viuen
te teſtatore:ꝛ facit.j.
ſi.ta.teſ.nul. ex.l.i.§.
pe.ſed qd d̄ alia vbi
eſt appenſum ſigillū
rñ.nec illud nocet ſz
adhuc remanēt. vij.
vt.j.e.l.cum ta.ꝛ.l.vt
bonoꝝ. Idē ſi nō to
ta cozda vbi ē appē/
ſum ſigillū: ſz pars
tantum eſt roſa: vt i
fi.§.ſi roſe.

f Si roſe. a muriſ
q̄ñq̄z ēt viuēte teſta
tore ita tñ ſi legi poſ
ſunt:vt.s̄.ſi ta. ꝓteſta.
nul.ex.l.i. Item i de
leto vt.j.e. Sed an d̄
leto ſe credendū vel
raſo:vt.s̄.in fi.rñ.ſi i
ea pte ſit raſū ſuper
qua uertit̄ dubitatio
nō eſt credēduz alio
quin ſcē. Io.vt.C.d̄
teſta.l.ſi vnus.§.i.ꝛ.
§.pe.ꝛ.§.fi.

g Vel linū.quo ſūt
ligate vel ēt vbi ſunt
ſigilla appenſa ſz q̄
dixi.s̄.proxi.§.

h Linuz linū.i.vnā
ligaturā. nā idem ſi
nullā vt predixit.vl'
dic q̄ in vna cordl'a
ſunt tres ligули l'plu
res quo caſu ſufficit
ſi vnū remāet quod
ſuſtineat ſigilla.

i Circūductum. vl'
dic circa teſtiñ:vt li/
get.l'dic cū tribus l'
quattuor ligulis cor
da conexa:ꝛ facit.s̄.
quemadmodū teſta.
ap.l.penul.

k Quiſſimū ali
as ler.al'.§.

l Occupata .vnde i
ſtituti interim non conueniuntur:vt.j.de excep.rei iudi.l.ij.nec cō
ueniunt:vt.j.de bo.li.l.q̄diu:ſed q̄ñq̄z inſtituti nō expectant prete
ritos:vt ſupra de contra tab.l.illud.§.ſi quis eum contra.ſed ibi nō
per ſecundum ta.ſed per contra ta.petunt.ꝛ eſt rō vt ibi no.

m Expectandi.ſed nunqd interi dū nullus ē hꝫs hēnt iſti filij vnō
liberi vꝫ q̄ ſic vt.j.ſi ta.te nulle.l.i.§.fi.ꝛ.s̄.de li.ꝛ poſthu.l.fi. Item
eꝫ vꝫ q̄ nō:qꝫ donec pōt peti ſz ta.l'ꝫ nō petitur vnde li.vt.j..ſi ta.
te.nul.ex.l.i.§.i.qꝫ eſt ab inteſtato.rñ.poſſūt ab inteſtato venire.ſed
datur ꝫ ta.ex abūdanti vt.j.e.l.filiū.i.rñ ꝛ.§.videamus.ꝛ prodeſt
emancipato:vt ñ preſtet legata.nā inteſtatus ē defunctus hꝫde ſcri
pto nō adeunte:vt.j.de le.pſ.l.is q in poſ.in prin.niſi forte p edictū
ſi o.cā te.vt.s̄.ſi o.l.q ante.§.hoc edictū.ꝛ idem i poſthumo: vt.C.e.
l.fi.ꝛ de poſtu.here inſti.l.pe. Sed nunquid eodē tēpore cedet vtri
qꝫ tempus bo.poſ.rñ ſic vt.s̄.de car.edic.l.ideoqꝫ.lz ſic ar.contra.j.
de ſuc.edic.l.i.§.quibus.ſed ibi ſimul nō competetunt.azo.

n Repudiauerit quid ſi repudiauerit is q reſtitui poteſt.rñ. locus
huic bo.po.vt.j.de fi.con.li.l.iiij.§.i.ꝛ.j.ad tertull'.l.ij.§.ſi bonorum
ꝛ.s̄.de mino.l.ꝛ ſi ſine.§.ſe d q̄ pa.ꝛ.l.quod ſi minoꝝ.§.ſceuo.azo.ꝛ
facit.s̄.ꝛ.i.l.ſcriptus. o Bo.poſ.ſ.ꝫ ta. o Bo.poſ.ſ.ſm ta.

p Si ſub conditione.no.hic:ſi pendet conditio inſtitutionis pōt pe
ti ſm ta.ſiue erat filius inſtitutus ſiue extraneus q ñ poterat ab in
teſtato ſuccedere dū tñ vtiliter ſit inſtitutus:vt hic:ꝛ.j.e.l.hi demum
ſi tñ nō erat aliqs preteritus cui ꝓpetit ꝫ ta.ne ꝺdicat.s̄.proxi.§.at
poſt petitā aut extitit conditio aut deficit:ſi extitit confirmat agni
tio:vt.j.§.ſi quis ita inſti.ſi deficit tunc diſtinguit̄ an ſit emācipatus
an ſuus q ēt preteriti haberēt ꝫ ta.ꝛ tūc pretor tuet i ſe.ta.ac ſi ac/
cepiſſet ꝫ ta.ꝛ ſic ſm ta.vertitur in contra ta.q̄ eſt mirū ac ſi d̄ albo
fieret nigrū:vt hic ſubijcit:ꝛ q̄uis tē ſi autez extraneus ē infirmat
agnitio.nā ſi in filio tñ tuetur:vt ſubijcit:ergo ſecus i extraneo: vt

ar.C.de procur.l.maritus.ſed q̄ bonoꝝ poſſeſſionē peter conditione pen
dēte:vel que facti l'que iuris ſit.rñ.qdam q̄ illa que eſt facti vt hic nō iu/
ris:vt.j.e.§.ſi quis ita ꝛ pro eis.s̄.de acqr.here.l.is qui.ij.rñ.ꝛ. C.d̄ ioffi.
teſ.l.filius.prout ē ibi cū he.ꝛ.s̄.ad tre.l.fcā.§.q̄ ſi conditio.tu dic ſm az.
eam que eſt iuris nō facti.hoc tñ non hꝫ effectum niſi exiſtat conditio vt
dicto.§.ſi quis ita ꝛ p hoc.
C.de inoffi.te.l. filius ꝓut
eſt ibi in littera.iure. ꝛ ibi
plene no.

q Ex aſia venerit.ſed nō
ne.ſ.filius eſt in poteſtate ē
teſtamentum nullū.rñ.ſic:
vt inſti.d̄ exhꝫ.li.in prin.ñ
ergo ſm tab.locū hꝫ: vt.j.
e.l.hi demū.dic ergo q̄ hic
erit emācipatus. vl'dic eſt
nullum fauoꝝ ſui.vnde ēt
tunc peter ſz ta.vt no.C.d̄
inſtitu.ꝛ ſubſti.l.ſi pater.

r Conditio.i.cālis l'mix
ta.nam ſi eſt poteſtatiua ēt
filius qui eſt i poteſtate pa
tris ſibi imputet ſi non im
pleuit vt nō habeat ſm ta.
vt.s̄.de here inſti.l.ſuus.ij.
rñ.non ergo repetitur qua
lis qualis.

s Filium.ſ.talem. qui ab ī
teſta ſuccederet.

t Ei qui.ſ.tantuz ei vero
qui eſt in poteſtate non eſt
neceſſaria:qꝫ iure ciuili vo
catur ab inteſta.ſed emāci
patus per pretorem tñ vt
inſti.de here.que ab inteſ.§.
emancipati: ꝛ facit.j.e.l. ſi
conditione.§.ſi ſed an ſuus
inſtitutus ſub cōditione pe
tet ſm ta.ea pendente.rñ.ñ
ſi eſt poteſtatiua ſic.qꝫ va/
let teſtiñ alias cū nō valet
petitur ſm ta.vl'dic vt mō
no.qꝫ ſuo fauoꝝ ē nullū:ſz
vꝫ q̄ hec tuicio i ꝫ ta. non
pōt ſtare.primo qꝫ deficiē
te ꝺditione:deficit viribus
teſtiñ ergo ceſſat ꝫ ta:vt.s̄.
de bo.po.ꝫ tab.l.q̄ vulgo.
ſo qꝫ inſtituto non potuit
dari ꝫ ta.s̄.de ꝫ ta.l. ſub
conditione:ſed expone hic
perinde deferri debet ac ſi
petiſſet ꝫ ta.eo cāu quo pe
ti potuiſſet.vel dic non po
teſt peti contra ta.ab inſtituto.ſ.pendēte conditione:ſed ea ōficiēte ſic.

u Pro qua.pro ea.ſ.duntaxat.

x Defertur.hic quare q̄ diximus.s̄.de here.inſti.l.ſi quis ita az. ꝛ facit
s̄.de ioſ.teſta.l.pa.§.quoniā:ꝛ.l.qui repudiantis:ꝛ.s̄.de contra ta.l.i.§. ſi
ex tribus:ſed ar.s̄.j.de aſſig.li.l.ſub ꝺditiōc.§.i.ꝛ.s̄.d̄ acq.hꝫ.l.ex ſemiſſe.

y Si primus inſtitutus.i.ſubſtitutus.

z Si intra decem.i.deceſſit filius pupillus.

a Quatuordecim.ſubaudi deceſſerit filius: ꝛ facit.s̄.de vul.ſub.l.ſi ita
quis:ꝛ.l.ex facto.§. Item quero.

b Defertur.ſcriptus.ſ.tantum non etiam ſucceſſoribus eorum:vt.s̄. de
vul.ſub.l.qui plures.ꝛ.l.qui duos.i.rñ.ꝛ.§.i.azo.

c Subſtitutus.hoc plerūqꝫ q̄ dic:vt.j.§.ſi quis ita ſcrip.al'. autem prio
vocatur ſubſtiturus q̄ conjunctus:vt.j.e.l.§.ſi duo ꝛ.C.de cadu.tol.§.ſun
aūt aliquid.ꝛ facit.s̄.de ven.in poſ.mit.l.i.§.cligitur.ꝛ.C.d̄ edic.di.a tol.
l.i.ꝛ.s̄.de conīūgen.li.l.i.§.ſi pater in poſ.ꝛ d̄ le.ij.l.ſi quis ſuū.§.certum.

d Loco.i.primo gradu inſti.alioquin.contra.j.proxi.§.

e Proximi ſunt.i.primo gradu inſtituti.ꝛ nota quod ſimilia ſūt petitō
bonorum poſ.ꝛ hꝫditatis aditio:vt hic ꝛ.j.e.l.ſi ita.§.qui filio ꝛ.§.is āt.
In multis tamen differunt:vt probat̄.s̄.e.l.§.ſi ſub cōditione:ꝛ d̄ acqui.
here.l.is qui. Item.s̄.de inīuſt.ꝛ.l.poſthumus:ꝛ iſti.qui mo.ꝛ.infir.§.non
tamen:ꝛ diximus.s̄.e.l.§.ſemel. f Si qs ita ex parte.ſ.dimedia.

g Heres eſto.ex eadem dimedia.

h Proxis.ex gradu ſupiori vt.s̄.e.l.§.defertur lz ſit ar.ꝫ.s̄.pxi.§.ꝛ fa/
cit.s̄.de vul.ſub.l.q cum plures ꝛ de here.inſti.l.ſi ita quis inſti.

i Si qs ita inſtituerit.petet pro dodrātem.nā pro ea parte qua conſtat
vnū quēq̄z coꝫ heredē.ēt ante petitionē hꝫ bo.poſ.vt.s̄.de here inſti.l.li.
homo.§.ſi ita ſcrip.ſed certe imo ꝛ pro dodrante:vt.j.e.ſi ſub.con.ꝫ.So.
ibi de ea que facti.hic de ea q̄ iuris ſm quoſdā.l'non petit hic cū effectu:
ēt que facti ē que non poſſit ſibi afferri deficiente conditione.l'dic ſm az

q̄ ēt pendente conditione petitur que iuris est: vt ibi vt extante cōditione sibi proficiat azo. ꝛ facit. s̄. de here. instī. l. quotiens. §. si ita scī ip. ꝛ ō ꝯdit. instī. l. vltima.

k Si consulto. indictum a testatore. si vero iconsulte distingue vtrū pos. sit legi. l' non: vt. si tabu. testa. nulle ex. l. i. ꝛ facit. s̄. de his que in te. de. l. i. §. i. ꝛ §. sed ꝛ consulto i fi. §.

l Non consulto. i. ñ ex voluntate testatoris. nā ꝛc. vt s̄. de le. i. l. si ita scri.

m Si duo. necesse petere. sed non pro herede gerere vt. s̄. de he. instī. l. li. homo. §. ticius. qñq; tamē ē necesse vtrūq; petere. s. petere ō nouo bonoruꝫ possessionē vt. s̄. de bo. pos. l. fꝫ cū pro. ꝛ de nouo adire: vt. s̄. de acquir. here. l. si solus.

n Accrescit. ēt iuito: vt. s̄. ō acq. he. l. qui ex duabus. §. fi. ꝛ C. de iure deli. l. cum aliquis: ꝛ facit. j. e. l. si ita. §. fm hanc contra. So. ibi.

o Si pertinebit. si iussit eum adire.

p Cum domino. vt petat dominuꝫ. sed ꝛ seruus scie te pretore: vt. s̄. de bo. pos. l. seruus.

q Sempronij. sub. heres esto.

r Jusserit. sed nonne sempronij ꝓtemplatione instituꝰ vī. rñ. ita. vt. C. ō iure deli. l. cum quis quomodo ergo aliꝰ potest here adire. rñ. bene. nam ꝛ hoc idez ē vbi ꝓtemplatiōe fructuarij l' bonefidei possessoris seruus. instituitur iubet. n. dñs non bonefidei pos. vt. s̄. de acqui. here. l. si qs mihi bo. §. i. prio. rñ. ꝛ. §. iussum sed tamen p condic. sine cā reddi: vt. j. de sti. ser. l. pe. hoc. n. est ex re. vt. s̄. de acq. here. l. aditio in fi azo.

s Sepricio secus. i legato vt. s̄. qñ. di. le. ce. l. si post. §. fi. ꝛ est rō quia legatū queritur domino seruo ēt inuito: vt. §. de condi. ꝛ demonstratione. l. filio nō hereditas: vt. C. de here. instī. l. cū proponas nec bonoꝝ pos. vt. s̄. ad trebel. l. suo iuito i prin. Item qd de trebellianica restitutione. rñ. similiꝫ ē bonorū possessioni: vt. s̄. ad trebel. l. seruo inuito: ꝛ facit instī. de here. instī. §.

t Alienus. Verum est. in vtero alias: secus: vt. j. vnde cog. l. i. §. sed hoc ita. azo.

u Natus aliqn. ꝑ: vt. j. de ver. si. l. q mortui azꝫ. ꝛ facit ibi. ō bo. po. i. rñ.

c Parte. ad deleticia. i. que scripta fuit. ꝛ postea rasa. ꝛ sic no. q̄ instrumenta fieri non possunt i chartis rasis. ar. ꝑ. C. de edic. di. adri. tol len. l. fi. ibi prima figura ꝛc. sed expone: vt ibi.

y In epistographo. i. in tabula lignea in qua erant scripta debita: vt hodie fit ꝛ dicitur epistographrum ab opibus: ꝛ grapha q̄ est scriptura q̄ si scriptura suarum opum.

z Si sub conditione possessori. i. ei qui bonorum possessionem petijt. azo. ꝛ dic res. i. hereditas.

a Sit. quia perinde haberetur hacsi contra ta. petijt vt. s̄. l. equissimum. §. sub conditione azo.

b Defecerit. i. deficere poterit azo.

c Accipere pendente conditione: vt dicto. §. si sub conditione. azo.

d Sed ꝛsi. is. s. filius in potestate vt addat precedenti casui: vt. s̄. de le. pre. l. is qui in prin. azꝫ.

e Tuendū. ēt deficiēte conditione: nisi fuerit ptātiua: qꝛ tunc sibi iputet si non ipleat. vt. s̄. de hez. instī. l. suus. §. sed vtruꝫ. sꝫ si cālis ē nōne ipso iure testm̄ est nullū vt. s̄. de here. instī. l. suꝰ in prin. rñ. ē si velit sed si malit ꝑ ta. pōt vt preteritus: cū ōfecerit conditio: vt. s̄. ō ꝑ ta. l. iij. §. quid ergo azꝫ.

f Ab eis. s. emancipato ꝛ suo. ꝛ q̄ subijcit ēt filijs ꝓsequitur emācipato tm̄: ꝛ dic habere vī: vt per ꝑ ta. vt ita prestet legata coniunctus ceteris qꝫ qui sunt in potestate quasi ab intestato. q. d. l. ꝛ ipsi teneant per contra ta. in defectum conditionis tamen quo ad legata: vt nō dentur etiam coniunctis ab intestato habere videntur.

g Filius. s. emancipatꝰ sub ꝯditione institutꝰ: q̄ defecit: secus i suo quia ab intestato: vt supra de le. pre. l. si q; in prin. azo.

b Ceteri. qui sunt in potestate.

i Relicta. Ité vxori vel nurui. vt. s̄. de. l. pre. le. i. azꝫ.

k Ceteris. non coniūctus.

l Non. s. illa que ab intestato relicta sūt. nā illa que ab itestato relicta sūt oībus oī non prestabuntur. vt hec subijcit. azꝫ. ité huic ꝑ. s̄. ō. l. pīta. l. si duo in fi. So. ibi.

m Fideicōmissum. hic quare que dixi mus instī. de bo. pos. §. siue autem.

n Fraudatus. legatarius ab itestato p̄ sumptiue. hic. s̄. man. l. si procuratorem. §. si ignorantes.

o Bonoꝝ possessio. fm ta. q̄ ē quersa i ꝑ ta. cū ōfecerit ꝯditō.

p Demū. hinc sumūt qdam q̄ demū petit ꝛꝫ ta. pendēte ꝯditione q̄ ab intestato succedere pōt. sed Jo. ꝑ. nā qꝫ sit scriptus dz dari. vt. s̄. c. le. i. §. si sub ꝯditione ꝛ ar. s̄. e. l. i. sub conditione gnāliter. n. ibi dz i quolibet īstituto: lz deficiēte ꝯditiōe distinguatur vt no. i. §. si sub ꝯditione ꝛ p. Jo. é. j. e. l. si seruus: ꝛ facit ad. l. s̄. ō te. tu. l. iij. ꝛ ō testibus. l. scio: ꝛ. s̄. de bo. pos. l. nō est. §. vbi cunqꝫ.

q Nec ad bonoruꝫ. alīqd tū qūqꝫ ꝓdeit qꝫ tractabitur a tiōicō. vt. s̄. ad trebel. sce vola.

c Vꝫ. table pluriū puta. x. ꝛ facit. s̄. ō te. l. heredes. §. ꝛ si plures.

f Ex bis. s. signis.

t Si ita scriptū. venerit que dz venire ēt si p se venit: vt. s̄. de aq̄ quoti. ꝛ est. i. l. i. §. quesitū.

u Idē ticiꝰ. vba testatoris. azꝫ.

x Intelligi. s. existente ꝯditione. q. dictū ēt si nō erit hꝫs ex tertia sit ex sexta: vñ cū cā i substitutione ñ sit mutata: q̄ pꝫ existente ꝯditione nulla ē ei fcā substitutio: vt. s̄. de vul. sub. l. seruū ꝓmunē. §. si ticius: valere pōt ōficiente ꝯditione: sed inter im vel pro tertia vl' p. sexta petit fm tab. pendente conditione: quia in vtraq; diuisiuc ꝛ sub conditione est institutus azo.

y Que ex. sextāte sextās. n. vacuꝰ p rata accrescit sep̄ōio ꝛ ticio: vt hic ꝛ. s̄. de here. instī. l. iterdū. §. i. sed i eo q̄ dicit accipiet: imo vz ipso iuz accrescē: vt. s̄. l. i. §. si duo ꝑ. so. ꝛ hic ipso iuz accrescit. sed dz hic peti vna cū tertia cū iā accreuerat ipso iure. ñ. n. bis petit: sꝫ semel tm̄ ibi adhuc accreuerat: ꝛ ideo postea dz accrescere ipso iure.

z Qui filio. hēditatē videbat ꝑ q̄ ex substitutiōe ipī pupillo directo fit aliqs hēs ñ pzi nisi p obliquū vt instī. ō vul. sub. §. quo cāu: ꝛ. s̄. ō he. instī. l. pī filio. ité no. nō nocez vbū positū l' omissū: vt. s̄. ō hē. instī. l. quotiēs. §. si duo ꝛ. §. se. ꝛ C. ō te. l. testm̄. ité no. assimilari hēditatē ꝛ bonoꝝ possessionē. sic. s̄. c. l. ij. §. primo gradu: ꝛ. j. i fi. huiꝰ. §.

a Sed cum erratum. facit. s̄. de condi. ꝛ demon. l. demonstratio. ꝛ.

C.de testa l.si in nomine.
b Inductum. facit supra.e.l.ij.§.si consulto.
c Quidam in tabulis.i.i scriptis:z alios sibi z:alios filios fecit heredes:vt statiz patet quod fieri potest:vt.s.de vul.sub.l.patris i fi.
d Seperatim.q.d.alia hec.alia bonorum pos.illa ē.
e Scripto .s. accipe scripto.i. substituto heredi.l'assignato ip si filio.
f Filio datiui cas⁹.
g Scriptis.sub.scriptis zc.z.fac.j.l. pr.
h Ut bonoz. signatū. cui⁹ signata.fis sufficiunt vt.s.ō vl'.sb.l.pūs az.
i Resignate .i. aperte coz̄ honestis pſōis z pſide : z itez signate:vt.C.quēadmodū te.ap.l.ij.ap.oz.n.prius pr̄ sibi facer̄ testm̄ z soleniter alias nullū est testm̄ : vt.s.de vul.sub.le.ij.§.pri⁹ ē insti.ō pu.sub.§.ltberis.si vero ex post facto ipugnaī testm̄ patris sigdē de iure p̄toris vt.p.s. ta.tenet nihilomin⁹ pupillaī vt.s.ō vul.sub.l. z si s. ta.si vero ō iure ciuili p querelā ꝑ ea p te pro qua expugnaī testm̄ pz̄ nuz z pupillare:vt.s. dc inof.te. l.pa.§.sed nec impubes.azo.
k Fu⁹ pōt pendēte ꝓditione.
l Posse.ēt ipm seruū:vt.s.de bo.pos.l. seruus:z sic pz̄ q⁹ bo. pos.nō petūt i figura iudicij in quo seru⁹ esse nō pōt. vt.C.e.l. seru⁹. Item qz q succubuit i s. ta. non pdit legatū vt.s.l. pref.l. filiū.§.si quis . secus si in figura iudicij ut .s.ō inof.te.pa.§.meminisse. Item nota hic ꝑ opinionē Jo.q̄ dixi .s.e.l.hi. dmuz.
m q Ui ex liberis.pegre.idē si nō peregre dū tū ñ pp facti obscuritatē ipossibilis sit vltimi discretio: vt.s.ō rebus.du.l.q dubios:hec.n.discretō qz pp locoz distantiā ē valde difficilis ipossibilis reputatur:vt.z.s.de vsufruc.l.i.§.si i varijs.secus si ñ difficilis:vt i ar.s.s.de te.tu.l.duo.ar.s. hoc.j.ō ver.obli.l.ꝓtinu⁹.§.illud.az.z facit.s.de vul.sub.ex duab⁹ z.s.ad.l.fal.l.pfa.§.fi.sed ar.s.s.ō rebus du.l.fuerit.z de here.insti.l.i tēpus.§.i.de manu.te.l.cū ex pluribus.z ad treb.l.cum.
n Patris.z sic vtriusqz.h.
n Filius.qui erat ab hostibus captus.
o Et anni.vtpote cū sit vtilis vt.j.qs oz.i bo.po.f.l.i.§.dies.vnō tria exigūt:vt.j.de diuer.pſ.l.i.az.z facit.j.q⁹ vi aut clā.l.sēp.§.si qs.
p Cumputabitur.sz nonne potuit dare procuratorē:vt.s.ō mio. pap.rñ.non vt.s.quibus ex cau.ma.l.ab hostibus.
q Testamento possessionem.i.bonorum possessionem.
r Exceptione.nō ipso iure.qz capitis diminutō ē ō iure ꝓtorio:testamētū de iure ciuili:vt.s.ō cap.di.le.ij.§.i.z insti.ō bo.pos.§.quos aūt sm.az.z.h.sed certe immo ē de iure ciuili capitis diminutio:vt insti.de leg.ag.tu.§.fi.z edictū de capitis di.non inducit exceptionē: sed restituit actionē capite diminuto : z hic iō dicit exceptionē : qa nō pōt fieri ꝑ reccētē volūtatē qn arrogatio fcā tēuerit:vt.s.ō ca.di. l.ij.
s Fortunas nō oēs.vt oli l'hodie.qō dic vt insti.ō acq.p.ar. §.ecce.z fac insti.qb⁹mo.t.ifir.§.ñ tm̄.z.s.de codicillis.l.cōficiunt.§.si post.
t Alijs lzis . que tm̄ habēt qnqz testes vt.C.ō cō.l.fi.§.fi.
u Redijsse.nō ergo ex codicillis datur hereditas sed prima voluntate vt supra de here.insti.l.institutio talis.
x Nō secus.q.dicat casu superiori de arrogato post testm̄ similis inferioz.qñ.s.testatoz fecit primū testm̄ postea sm tertio incisit sm: vt prius hēretur vltimū:sz quero i quo ē silitudo.rñ.nō i rūpēdo primū qz i supiozi casu arrogatioc irritaī ꝑ exceptionē:at hic ipso iure ꝑ sm.vt .C.de testa.l.sancimus. Item nec in successione primi qz p recētē volūtatē resuscitatur ad agēdū p sm ta.z ad excipiendū:at iferiozi nō ad agendū sz ad excipiendū tm̄:vt.j.i fi.sed si agāt ūstituti i so repellitur ab īstitutis in primo ꝑ exceptionē. nō aūt instituti i primo agere pos sunt cū ipo iure primū euanuit p sm sūt ergo similes i excipiendo z sic nō p oia similes.
y Supremas.vt.n. deleto legato relicto ñ vz fuisse relictum vt.s.ō le.i.l.si ita sit ascrip.ita cā adēptionis remota.i.so testō nūquaz vz adēptū qz i prio fuerat relictū:qz non durat adēptio: vt.s.de in rem ver.l.si pro patre.§. versum.
z Nec putauerit circa pri muz casum procedit.
a Constitui .i. resuscitari pmū:l' ostitui eo statu quo erat ātez sz: z hoc nuda voluntate.i.p incisionē ſi. nā ipso iure euānit primū.nec resuscitat ipso iure.sz sic ut si agant istituti in so opponaī eis exceptio. Item nec ex primo agi posset:qō ipo iure est nullum.
b Testamenti.s.primi . principaliter valeat vel non .
c Sed ō viribus exceptōnis ergo prius testamentū non ipso iure sed per exceptionē tollitur p sm:z sic ē .C.de te.l. sancius .§.i.so. dic hic exceptionis.s.opponēde ex prio s. agētē ex so. nā hoc ñ ē valere.qz si valeret ēt ad agendū valeret.q⁹ hic nō est qz ipso.iure ē sublatum .alij dīt q⁹ hic.§.nec putauerit zc.vsqz i finē refert ad primū casū ō arrogatione.nō ad ,primū. alij aliter.vt ibi no.
d Que in hoc iudicio.ita cōstrue que.s.exceptio q̄q̄ in hoc iudicio.s.in so testō z ex eo agenti vnde vī nō opponenda auctori quia sm tollit primū opponit tm̄ nō.n.ipso iure rūpit te/

voluntas q̄ defecerat iudicio recēti redijsse intelligitur. Nō sec⁹ : ac si quis aliō testm̄ fecisset:ac supmas tabulas icidisset:vt tabulas veteriozes supmas relinqret:nec putauerit quisq̄z nuda volūtate cōstitui testm̄:nō eiz de iure testamēti⁹ maxime q̄rit:sed de viribus exceptōis que in hoc iudicio quanq̄z actori opponatur ex pona tamē eius qui opponit estimatur. Ip Aulus.
a Inscriptus hr̄s agnoscere posit bonorum possessionē exigē dū puto vt z demōstrat⁹ sit,ppria ō monstratōe:z portio ascripta ei inueniri possit:lz sine pte heres īstitutus sit:nam qui sine pte heres īstitutus est vacantē portōem vel aliū assem occupat :q⁹ si ita heres scriptus sit:vt iterdū excludatur testō eo q⁹ non inueni sportio ex q̄ īstitutus ē:nec bonoz pos.petere pōt: id euenit:si quis ita heredē īstituat ticius quanta ex pōi pte testamēto eū hēdē scriptū hēo heres esto:vel quāta ex pte codicillis scriptū eum hēo hr̄s esto:si script⁹ nō ueniaī : q⁹ si ita scripsero:tici⁹ si eū prioze testō ex semisse hēdē scriptū hēo:vl'si eū codicill'ex semisse hēdē scripso: ex semisse hr̄s esto:tūc accipiet bo. pos.q̄si sub ꝓditōe hr̄s scriptus.

Si a pente quis manumiss. sit.

Emancipat⁹ a Ulpi. parēte i ea cā ē:vt i ꝓtra tabulas bo.pos.liberti patiatur exitū:qō equissimū ptori visuz est:qz a parēte beneficium habuit bonorum querēdoz:quippe si filiusfamilias esset qōcūqz sibi acquireret : eius emolumentum patri

stamen tū,sm se d cancellationē. e Estimatur.ꝓpetat ei l'non. nam alius forte nō opponet eā so heredi preter primū az.z sm hoc ēt est i p/sona ex parte opponētis.z est spāle pp sm testm̄ regulariter e:vt.j.ō ex cept.do.l.ij.§.plane.z facit.s.dc pact.l.si vnus.§.pactus.
f Inscriptus.occupat.facit insti.de here.insti.§.partibus:z.s.de hr̄. insti.l.sabinus.z.l.item quod z.l.ex facto:z.l.ex vi.
g Inuenitur.ergo nō valet talis voluntas:sed s.s.de hr̄.insti.l.si qs ita so.ibi de preteritio.ibi defūcto. Jo.z ē rō qz que de pretrito sūt nō ,reci p iūt incertitudinē.i.incerte patris institutionē cū certissima debeant esse. secus in his que futura sūt:vt.j.de ver.obli.l.si quis stipu.
h Nec alias.nec.alias nihil.i.non.
i Vel.hoc vel non ē.pauli sed testatoris.alias falsum esset primū:vt.s.,p rime dicitur.nam z ibi inest.conditio: vt z posita.s.so.testatur.
k Si a parente qs manumissus. .i.emācipatus:vt.s.q̄ ac.ō peculī.ē an.l. i.s.alienatio z dic dīt.s.de s. ta. q̄ dat liberis s. testm̄ parentū. nūc es ō ea que parentib⁹ s. testā liberoz:lz hec nō sit ita fauorabilis:vt.j.vñ.li.l. scripto i fi.az.z no.q⁹ caute dic s. testm̄ emācipati.nā ille q ē i ptate ñ poterat oli hēre hēdē ēt parentē nisi hēret castrense peculiū z faceret testm̄ z adiret hereditas:z tunc cessat contra ta.z querela:vt.C.de iof.te.l.fi. Idē in quasi castrensi per predictam.l.de inof.testa. hodie autem in quasi castrensi vz sz quosdā q⁹ habeat locum querela:z s. ta.vt.C. de episcopis z cle.antē.presbyteros.si autem non adiretur hereditas pater omnia occupata iure peculij:vt.j.de castrensi pecul.l.ij.
l Emancipatus.patiantur hic.emancipatus:vt sicut patronus preteritus a liberto:sic pz̄ preteritus a filio emancipato hz s. ta,ut.insti.q.mo ius pa.po.solui.§.preterea i fi. m Acgreret.i.datū vt sibi q̄reret.si ār diceres nobi q̄ri nō ergo patri. n Emolumentū.quo ad ,pprietat

plenã sicut seruus: ⁊ est similis rõ. C. de li. ⁊ eox li. l. si manumissor.

o Item est qz cadẽ rõ: vt. s̃. ad. l. acql. l. illud. sed cũ hodie. ñ sit cadẽ equitas qz non querit i aduenticijs nisi quo ad vsufructum: vt. C. de bo. que li. l. cũ oz. §. dicit. az. ꝙ aliud ẽ in patre q̃ in patrono: sed. h. dicit hodie ẽt idẽ. Item nota quẽ teneri ad remunerandũ sic. C. de i ius vo. l. venia alias: nõ vt. s̃. de pe. be. l. sed si. l. §. consuluit sed per lũbar. sp az. q ẽ vocat lemiachilã.

p Exemplo. differt tamẽ i multis. nã patronus ipõit operas: vt. C. de oper. li. l. i. parens nõ vt. j. e. l. pe. Itẽ patronus bz õ ta. ẽt si p pecuniã manumisit: vt. C. de oper. li. l. i. parens nõ vt. j. e. l. §. si parens. Itẽ liberi patroni petũc õ ta. sed nõ parentis: vt. j. e. l. §. si liberos autẽ. Itẽ differt i fauiana ⁊ clauisiana: vt. j. eodẽ. l. nõ vsqz. Item pẽ reuocat qñ qz in totũ qñ. s. turpis ꝑsona ẽ instituta: vt. j. e. l. pãtonius: sed patron⁹ ꝑ tertia vt instl. de suc. li. §. si vero testamentum.

q Ad õ ta. immo ad q̃relã inof. vt. s̃. de inf. te. l. pater i fi. õ. Sz. ibi ponit querla ꝑ õ ta. Itez fallit ⁊ hoc õ iure veteri i castrensibus: vt. s̃. de te. mili. l. si a milite in fi. sed qd si intestatus õ cedit.. rñ. bz pẽ vnde legitimi vt nota. C. vnde li. l. fi.

r Manumissorum. i. emãcipatorum.

s Proauo. sed qd si a suis puta a tritauo sit emancipatus at nepos. rñ. idem puto cũ eadem rõ ẽ. ⁊ qz nomẽ parentis i pri. huius. l. ponitur: qõ ẽ generale: vt. j. de gradi. l. iurisco sultus. §. parentes ⁊. s̃. de i ius vo. l. quinqz. §. fi. az. ⁊ no. quod deficiunt verba edicti nisi fõte hic sequebatur idem quod in liberto obseruabo fm. az.

t Nepos. manumissus. i. emancipatus.

t Patris. adoptiui.

u Successionẽ. no⁹. succedit filiosa. Jo. ⁊ ẽ spãle alias õ. j. de castr. pe. l. ij. hodie semper succedit: vt in autẽ. de here. ab inte. §. ij. coll⁹ ix. x Esset. sub. quo ad hoc. ñ quo ad alia: vt stati dic: porro ⁊c. h.

y Non esset. i. ex seruitute manumissus.

z Hoc est vt. s̃. de adopt. l. si pater in fi. nisi a suo patrono. ⁊ tunc fit ñ ignauus. sed iura igenuitatis bz: vt. s̃ de sta. ho. l. fi. ⁊ de ritu. nup. l. sciendum.

a Daneret patro. vt ⁊. s̃. de in ius vo. l. sed si hac. l. §. patronũ ⁊. j. bo. li. l. antepenul. ⁊ facit. j. ad trebellianum. l. equissimum. §. fi.

b Si parens. accipiet pecuniam. secus in patrono: vt. C. de bo. li. l. i. fz nõne semper hodie accipit: vt instl. per quas per. no. ac. §. hoc quoqz. rñ. illõ fit. l. permittente. vnde non bz penam: vt. C. de adulterio. l. gracchus.

c In eum. sic. s̃. ad. l. fal. cum quo. §. fi.

d Quãtũ. ꝙ arbitrio iudicis dirimit ⁊ sic ꝑ mio. ñ pdit pẽ i⁹ succedẽdi.

e Repellitur. imo nõ: vt. C. de inof. testa. l. si qñ. §. illud quc est õ. Sz. ibi. filius nõ repellitur hic pẽ sic qz nõ sic patri debet filij sicut filio debetur patris hereditas: no. s̃. de inof. te. l. nã ⁊ si. vel hoc ideo qz sicut olim pẽ succedebat filio emancipato ex facto. f. si emãcipabat õcta fiducia ita ex pacto repellebatur vt hic hodie nõ admittit ex pacto: vt isti. õ leg. agna suc. §. fi. ergo. no repellitur ex pacto fm. azo. vel dic vt ibi. ⁊ facit. j. de verbo. obli. l. vtrum. f Est ⁊ ali⁹. militare cepit. sic. s̃. de te. mili. l. sita milite. §. fi. ⁊ est idẽ in patrono: vt. j. de bo. li. l. ẽt. §. si patronus. Sed nunqd est hoc in armata milita tm̃ est. n. ⁊ inermis: vt. C. de neg. ne. mi. l. vnica. ar. ꝙ in armata tm̃ vt ar. C. de his qui ve. e. l. fi. sed certe idem est in icrmi. qz huius bñficij plenior est habenda interꝓtatio: vt. s̃. de ꝓstit. pri. l. f. az.

g Non posse. cum filius militans fuerit azo.

h Liberos. manumissoris. i. emancipatoris. ⁊ facit. C. de priui. do. l. i.

i Patroni. f. filij: vt. j. de bo. li. l. libertinus. §. si patroni.

k Partẽ acceptã i spe. azo.

acquireret: ⁊ iõ itũ est⁹ in hoc: vt parens exꝑplo⁹ patrõi ad ꝓtra ta.⁹ bonoz pos. admittat. Enumerãtur igit edicto ꝑsone manumissorũ⁷ sic i eo ꝙ a pre auoue prno ꝓauoue⁸ prni aui pre. Nepos ab auo manumissus⁴ õdit se ad arrogãdũ pri suo: siue manẽs in ptate pris⁴ õcess erit: siue manumissus die suũ obeat: solus admittet auus ad ei⁹ successionẽ⁷ ex iterꝑtatõe edicti: quia ꝑide defert ꝓtor bo. pos. atqz si ex fuitute manumissus eẽt⁷: porro si hoc eẽt: aut nõ esset⁷ arrogat⁹: quia arrogatio libti admittẽda nõ est³: aut si obrepserit: patroni tñ nihilomin⁹ ius itegrũ mãeret⁸. Si parẽs vel accepit pecuniã⁵ vt emãcipet: vl⁷ postea viu⁹ i cũ⁴ fili⁹ q̃ztũ⁴ satis est cõtulit: ne iudicia eius iquietet: exceptõem doli repellet⁷. Est ⁊ ali⁹ casus quo bo. pos. cõtra ta. pens ñ accipiet: si forte fili⁹ militare cepit⁷.

Mã diuus pius rescripsit: patrez ad ꝓtra ta. bo. pos. venire ñ posse⁸.

Liberos aũt manumissoris⁵ non venire ad ꝓtra ta. bo. pos. emãcipati filij ꝓstat: q̃zuis patroni⁴ veniant.

Patrẽ aũt accepta⁸ ꝓtra ta. bon. pos. etiã ius antiquuz⁴: quod ⁊ sine manumissione bẽbat posse sibi defendere Julian⁹ scripsit: nec. n. nocere õbebit ei qõ iura patronat⁹ babebat cum sit ⁊ pater⁷. Ali⁹.

Non vsqueadeo exceꝑndus est patrono pens: vt etiã fauiana aut clauisiana actio ei detur⁷: quia iniquũ est igenuis⁵ boib⁹ non eẽ liberam rerum suarum alienatõez⁵.

l Antoni⁹ ait: si tur ꝑ Aul⁹ pes ꝑsõas veluti meretricẽ⁹ a pente manumissus⁷ br̃des fecisset totoz bonoz⁸ ꝓtra ta. possessio prẽti dat: aut ꝓstitute⁴ ptis si nõ turpis br̃s eẽt istitut⁹. Si fili⁹ emãcipat⁹ testõ suo pez suũ ꝑterierit⁷: siue heredẽ instituerit: fideicõmissa nõ coget pr̃ ꝑstare ex sua pte q̃ ei õ bet: etiã si adierit br̃ditatẽ: sed ⁊ si filia vel neptis manumissa sit: ⁊ pr̃ vel auus ꝑterit⁹ petat bo. pos. cadẽ q̃ ⁊ i filio dicenda sunt. m Arc.

p Patri qui filiũ emancipauit⁵ de his que libertatis cã ipposita fuerant⁷: ꝓtor nihil edicit: ⁊ iõ frustra pater opas stipulabitur de filio³.

p Apinianus.

d Juus traianus filium quem pater male contra pietatem afficiebat coegit⁸ emancipare: quo postea defuncto pater vt manumissor bonoz possessionez sibi competere dicebat: sed consilio neracij ꝑsci ⁊ aristonis ei ꝓp necessitatem solue de pietatis õnegata est⁶.

De bonorũ possessione ex testamento militis⁶.

n Non dubi vl Alpian⁹. Dum⁴ est quin debeant volũtates rate esse eorum qui in bostili loco⁶ supma iudicia quoquo modo ordinassent: ibidemqz diem suum obijssent⁷: quanq̃z. n. distet conditio⁸ multum ab bis personis quas cõstitutiones principales separant: tamen qui i procinctu versantur: cum eadem⁷ pericula experiantur: iura quoque eadem meri

sessione que patri debebat: cũ non ipse sed auus eius nepti nõ õcra fiducia emancipauit: ⁊ erat ab intestato q̃ hodie locũ nõ bz: vt isti. de bo. po. §. ⁊ cũ õ testis. ibi sunt ãt. x. ⁊c. ⁊. §. q̃ aũt i pretore posset ẽt dici ius antiquũ bo. pos. fm tabulas. q̃ datur pri instituto i castrẽ si vl⁷ quasi castrensi peculio. ⁊ cũ i eo non possit habere locũ õ ta. vt pote cũ non possit ñ bi ꝓmitti edicñ accipit õ ta. vnde ñ ipse ditur i fis tabulis: vt. s̃. de. l. prestan. l. fi liũ. §. si qs: q̃q̃ i qua si castrensi peculio õ ta. edictũ possit filio ꝓmitti: vt. s̃. õ õ ta. l. iij. §. fi pẽ alicuius. sz i hoc casu cũ teuerit datio õ ta. fm ta. ci nõ darẽ⁷: vt. s̃. õ le. ꝓstan. i. filium. §. omnibus. az.

m Cũ sit pẽ. ⁊ nota q̃ duplici iure pot vti ar. C. õ bis q mili. de õ ta. l. iij. §. si quis ex ⁊. §. plane ⁊ le. ex duobus. i. rñ. Item nota hoc prem here i fi li. emancipatum iust patronatus.

n On vsqz. dest ꝓtor rebus alienatis roudendis.

o Ingẽuis. at liberti ingenui non fiũt. ⁊ ideo i ipsis aliud õz sed cum hodie liberti fiũt igenui: vt i aũt vt li. õ ce. li. ñ eg. col. vi. §. i. ⁊. ij. vz idẽ. sed cẽte ⁊ hodie iura patronat⁹ ex tali igenuitate nõ leduntur: ut ibidem dicitur.

p Alienatiõe. solutj mõis ⁊ casib⁹. nõ ẽt i casib⁹ ꝓhibitis: vt in fũdo dotali ⁊ simili bus: vt isti. qbus alie nõ lz i pri. ⁊ facit. C. de ac. ⁊ ob. l. sicut: sz ar. õ. s̃. de actõ. ẽp. l. iust. §. idem celsus. Item ar. contra. j. si quid i frau patro. l. fi.

q p Antonius. meretricẽ. nõ tñ ẽ infãis: vt. s̃. õ bis q no. ifãi. l. pe. nisi eẽt i adulterio õpbẽsa: vt. s̃. õ ri. nup. l. palã. §. q̃ i adulterio.

r Manumissus. i. emãcipat⁹.

s Totoz. i hoc differt a ꝓnono q semp tertiã bz: vt isti. õ suc. ll. §. sed nõa: ⁊ facit. C. õ iof. te. l. fratres.

t Cõstitute. i ꝓnono q̃ ẽ hodie tertia: idẽ i pte cũ eadẽ sit eqtas: vt s̃. e. l. i pri. at fili⁹ ꝑ q̃relã sp i totũ nisi bz: sit i pte institut⁹: vt. s̃. õ inoffi. te. l. pa. §. sed nec ipuberis: nisi scripti sint diuersi iuris: vt. j. e. l. circa ⁊: nisi vnus ex pluribus exheredatis agat: vt i e. ti. i. l. filio inprin. ⁊ no. ꝙ hic pẽ bz tertiã sine grauamine: vt. j. õ do. l. si ꝓnonus: ⁊ j. pr. §. sz sic ⁊. C. de inoffi. te. l. qm̃ i prioribus. u Si fili⁹ ꝑterierit. ⁊ extraneũ instituit a quo istituto legata relict ꝓiuncti ꝑsõis q̃ pr̃ oz ꝑstare: vt. s̃. õ. l. ꝑs. l. pẽ i pri. hoc qdẽ fiet salua tertia ⁊ sic fuit institutus: ⁊ exhaniata hẽditas legatis: vt. s̃. õ codi. ⁊ demon. l. ñ is ⁊ de donat. l. si patronus.

x p Patri emancipauit. s. filiũ. y Imposita fuerãt. vt operre filio. z Be filio. pietatẽ. n. nõ operas oz filius: vt. j. de obse. l. pe. secus in patrono: vt. C. de oper. l. li. l. i.

a d Juus. cogit. spãle: vt ⁊ alias: sz regularit õ. ꝙ dic: vt isti. qb⁹ mo. ius pẽi. pos. sol. §. fi. ⁊ facit. j. vnde li. l. i. ⁊. l. pe. ⁊. C. de spectaculis. l. lateter. ⁊. s̃. õ bis q fiũt sui l⁷ alie. iuris. l. ij. Item no. ꝙ ꝑ hac iuria ẽt a troci. iuriaz nõ agit vt. j. de iniurijs. l. pretor. §. sed ⁊ si quis.

b Benegata. s. bõz possessiõe ⁊ dic ꝓp necessitatẽ. s. õmissã ⁊ ita i q⁹ olingt ñ oz remũerari. vt. j. de interdic. ⁊ rel⁷. l. relegatorum. §. fi.

De bonoz po. ex testõ militis.

c Quo qd spãlia seruant i bo. pos. fm tabu. ex testamento militis: ideo e hoc dicitur.

d n On dubiũ eoz paganoz ñ militũ tm̃. Postili loco. i. pcitu vt. j. pr. Obijsset. i hoc quẽiũt: sz p⁹ fuersionẽ militẽ valz j. ãnũ: vt. s̃. õ testa. mili. l. ꝙ cõsti. ⁊. l. ꝙ oꝛ. g Conditio. qz non

ẽ cadẽ pſõa. Persõis.ſ.pagãoꝝ nã ꝓuilegiati ſũt milites pagani ñ.
b Cum cadẽ.vbi cadẽ rõ ibi idẽ ius:vt.ſ.ti.i.in ꝓin.ꝛ bẽnt ꝓiui legiũ:vt q al' ñ põt teſtari miles poſſit vt ſurdus ꝛ mut9 ꝛ filiuſſa.vt inſti.de te.§.qnimmo.ꝛ.§.fi. Itẽ vt poſſit inſtituere illũ quẽ pagan9 ñ põt:vt ꝺportatũ vt.ſ.de te.mili.l.neqz.n.§.i. Itẽ vt corã.duob9 teſtib9 vocatis l' nullo vocato qñqz poſſit: teſtari:vt.C de teſta. mi.l.militis: ſz ꝺ.C. de teſta.mi.l.antepe. ſed hic erãt i loco hoſtili.ibi.nõ.vl' vt ibi.
i Militari.i. militũ iure qz milites ñ ſũt ag.ꝛ facit.ſ.de teſta. mili.l.fi.
k Nõ põt qz miles non eſt agꝺo.
l Item nauarchos ab archos.ꝛ.naui.
n Triearchos.triearchi dicũt q ꝑſunt nauibuſ triũ remoꝝ trieres.n.remi dicũt vt iſaia dicitur.ibũt in triebus.agꝺo.
n Milites ſũt. Itẽ ad uocatus.vt.C. de aduoca.di.iudi.l.ad uocati. Itẽ qlibet officialis: vt.C.in.g.c. mili. Itẽ militat i filiis catulus. ac.
o Vigiles in caſtris teſtari ꝺ.ſ.ꝺ te.mili. l.ex eo.vbi nõ hz ꝓiuilegiũ q nõ eſt i numero.ſo.ibi ꝺ ꝓiuilegio ſolẽnitat̃ .hic ꝺ his q̃ hz i teſtãdo:vl' hic iurauerar . ibi ñ.
p De iure patron. dixit.ſ.ti.ij.ꝺ ꝺ ta. q̃ dãtur patri ꝛ patrono q ẽ vnũꝺ iuribuſ patronatus.nũc dicẽ de oi iure patronat9.

Patronũ.ꝛ nõ tranſlatiue .i. facto tranſito l' ſaltu nõ debẽt trãſferre cognitionẽ ſuã ad aliã querelã:deide interpoſito ſpatio auditã patroni querelaz exeq: ſz cum audierit ꝛ cognouerit ſtatim pũire debẽt lz nõ plene q̃ñqz cognouerit:vt. ſ.ꝺ of.pcõ.l. nec qẽ §.de plano .agꝺo.
r Inofficioſus.i.obſequioſ9.q ꝓuenit liberto:vt.no. C.ꝺ ne. ge.l. obſeqo.nõ.n.p/ſtat ei reuerentiam.
ſ Caſtigari .verbiſ.
t Defuture ſeueri/tutis.dico non defuture.i.qz nõ ꝺerit ſi ꝛc̃.nã iteratio auget penam vt.j.ꝺ pẽis.l.capitaliũ.§.ſolẽt.
u Oportet.eũ ꝙbis correptũ.
x Temporale exiliũ.ip̃roprie exiliũ.ſed relegatio ꝓproprie ꝺr vt.j. de pub.iudi.l.ij.ꝛ diſtingue an ex voluntate vel ex neceſſitate mãu mittat:vt no.C.de liber ꝛ eorum li.l.ij.
y Vel quã.i.aliquaz.
z Liberti.non debẽt vt.j.e.l.q̃ro.ꝛ.ſ ꝺ ioſ.p̃ſi.l.illicitas .§. neqz licita.ſz ab illicita quilibet ꝺz ꝓhiberi:vt.C.q̃ res vẽ.ñ poſ.l. i.ꝛ ar.ſ.de his qbus vt indig.l.i.
ſ Si qs tu.excuſauerit.ſed nũqd potuit.rñ.nõ qz accipiẽdo legatũ ſe offert vt.ſ.de teſta.tu.l.ex ſnia:lz ſit ar.ꝺ.ſ.ꝺ p̃fir.tu.l.fi. qz manumittẽdo retro redere vẽ.
b Dunc eſſe.alterius vero rei legatũ oino auferẽt:vt.C.de le.l.ſi legatarius:niſi i caſib9 ibi notat̃: iter quos eſt miles:vt.e.t.l.ab adminiſtratione:ꝛ ẽ rõ: qz data liberitas nõ põt reuocari:vt.ſ.de mi.l.vez.§.q ſi minoꝝ al' ñ ẽt a legatario legatarij aufertur:ſi ꝓtẽplatione ꝓrimi ſit ſo relictũ nõ al:vt.ſ.

ro ſibi vendicant:omnes igitur omnino qui ei9 ſunt cõditionis vt iure militari teſtari non poſſint ſi i hoſtili loco deꝑhẽdant̃ : ꝛ illic decedant quomõ velit:ꝛ quomõ poſſint teſtabũtur:ſiue ꝑſes quidẽ ſit,puicie ſiue legatus:ſiue quis ali9 qui inre militari teſtari ñ põt[k]. Itẽ nauarchos[l] ꝛ trierarchos[m] claſſium iure militari poſſe teſtari nll'a dubitatio ẽ. In caſib9 oẽs remiges:ꝛ nautemilites ſũt . Itẽ vigiles[o] milites ſũt[n]:ꝛ iure militari poſſe teſtari eoſ nulla dubitatio ẽ. Si qs milituz ex alio nũero trãſlat9 ſit i aliũ q̃zuis ꝛ hinc exẽpt9 ſit:ꝛ illo nõdũ ꝓuenerit tñ poterit iure militari teſtari . Eſt .n.miles q̃zuis nũeris nõ ſit.

De iure patronatus[p]. u Alpi.

Patronũ q̃relas aduerſus libtos ꝓſides audire:ꝛ non trãſlatie9 exeq̃ ꝺbẽt:cũ ſi ingrat9 libt9 ſit:ñ ipune eũ ferr̃ oporteat : ſz ꝛ ſigdẽ ioffici oſus[r] ꝓnono ꝓroneue liberiſue eoꝝ ſit:tm̃ mõ caſtigari[s] eũ ſub cõminatõe aliq̃ ſeueritatis ñ defuture[t] ſi rurſũ cãm q̃rele ꝑbuerit:ꝛ dimitti oz[v]. Eniuero ſi ꝓtumeliã fecerit aut ꝓuiciũ eis dixerit:ẽt i exiliũ tꝑale[x] dari ꝺbebit: q ſi man9 itulerit:i metallũ dãdus erit:idẽ erit et ſi calũniã aliquaz eis iſtruxerit vel ꝺlatorẽ ſuborn auerit vel quã[y] cãz aduerſus eũ tẽtguerit.

Ibti oẽs negocia ii. Dez. tõe licita,ꝓhiberi a ꝓnis nõ debent[z]. iii. Arc.

Si qs tutor dat9 cũ ſibi legata eẽt ãcilla:ꝛ rogat9 eam mãumittere manumiſerit agnito legato:ꝛ a tutela pupilli ſe excuſauerit[a]:diu9 ſeuer9 ꝛ antonin9 reſcripſerũt hũc eẽ[b] quidẽ patronũ ſz oi cõmõ ꝓnat9 carere. i. Dem.

Ira libtoꝝ ꝓnoꝝ liberis cũ ꝓi eoꝝ erat ꝓduellionis dãnat9 ſalua eſſe[c] diui ſeuer9 ꝛ antoninus benigniſſime reſcripſerũt: ſicut ex alia cã punitoꝝ liberis iura libtorũ ſalua ſunt. ii. Dem.

Iuus claudi9 libtũ q ꝓbatus fuerit ꝓono delatores ſubmiſiſſe: qui de ſtatu[d] ei9 facerẽt ei qõez ſuũ ꝓni eẽ iuſſit eũ libtuz . Imꝑatoris nr̃i reſcripto caueẽ: vt ſi ꝓn9 libtũ ſuũ ñ aluerit[e] ius ꝓni ꝓdat[f]

Hdigere iureiurã ꝓ Aul9 do ne nubat libtã[g] vel libos tollat:itelligiẽ ẽt is qui libertũ iure patiat̃:ſz etſi ignoꝛãte eo ſu9 filius adegerit:ſtipulatuſue fuerit nihil ei nocebit[h] certe ſi iuſſu ꝓni is qui i ptãte eſt id fecerit:dicendũ eſt eum hac lege teneri. Stipulat9[i] ẽ centũ opas:aut i ſingulas aureos quinos dari nõ vr̃ ꝓtra legẽ[k] ſtipulat9 qz i ptãte liberti ẽ operas dare[l].

Quãuis nulla ꝑſona lege excipiatur:tñ itelligẽdũ[m] eſt de bis legẽ ſẽtire qui liberos tollere ꝑſit: itaqz ſi caſtratũ libtũ tureiurãdo quis adegerit:dicẽdũ eſt nõ puniri ꝓnuz hac lege. Si ꝓn9 libtã iureiurãdo adegerit vt ſibi nuberet: ſigdez ductur9 eã adegerit nihil ꝓtra legẽ feciſſe videbit. Si vero nõ ductur9 ꝓp hoc ſolũ adegerit ne alii nuberet fraudẽ legi factã Julian9 ait: ꝛ ꝓinde[n] ꝓnũ teneri acſi coegiſſz iurare libertã nõ nupturã. Lege iulia ꝺ maritãdis ordinib9 remittitur[o] iuſiurãdũ:qꝺ liberto i hoc oppoſitũ eſt:ne vxoꝛez duxerit:liberte ne nuberet ſi mõ nuptias ꝓtrahere recte velint. m Odeſtinus.

Juus veſpaſian9[p] decreuit vt ſi q̃ hac lege venierit ne ꝓſtituer̃:ꝛ ſi,ꝓſtituta eẽt:vt eẽt libera : ſi poſtea ab emptore ali ſiñ hac ꝓditõ ne venierit:ex lege vẽditõis liberã eẽ:ꝛ libtã ꝓtoris vẽditoris Dã datis[q] ipatoꝝ caueẽ vt ẽt i ꝓuicijs ꝓſides ꝺ q̃relis ꝓnoꝝ iuſdicẽtes ꝓm delictũ admiſſũ libtis penas irrogẽt:iterdũ ille[r] pene a liberto ingrato exigũ̃:vel ꝑs bonoꝝ ei9 auferr̃:ꝛ ꝓnono dar̃[s]:vel fuſtib9 cedi tur:ꝛ ita abſoluẽ. i. Dez.

Eruuz[t] a filiofamilias milite mãumiſſũ diu9 adrian9 r̃ſcripſit militẽ libertũ ſuũ facere ñ ꝓris. Veruus ñ mãumiſſus libtatẽ ꝓſeq̃tur[v] de teſta.tu.l.q tu.ꝛ de excuſat.tu.l.legatarius:ꝛ facit.ſ.ad treb.l.ſi patroni.§.fideicom.ut.ſ.de exeu.tu.l.tutoꝝ.§.i.

c Ira.ſalua.ſz iura ſepulchroꝝ nõ ſũt eis ſalua:vt.j.ꝺ ſuis ꝛ le.l.§.iterdũ:ſed vz.hec iura libertoꝝ nõ ſalua:vt.j.de iterdic.ꝛ rele.tij.que ẽ ꝺ. So.hic ex alijs capitulis legis nõ q ꝺ in principẽ ſit enixus . alij q hic ex equitate ibi ex ſtricto iure vel hic ſpãliter fuit ꝓceſſũ forte qz multi erãt liberi : vt.j.de bo.dam.l.fi.§.ſi plures:ꝛ facit.C.ꝺ bo.li.l.ꝛ.C. de obſe.l.v.ꝛ.j.ad.l.iul'.maie.l..eoſ.

d Juus de ſtatu.i. vl' de libertate l' de filiatione.l' de ptãte:vt.ſ. ꝺ carbo.edic.l.i.§.ſed ſi qs ꝓiorũ.ꝛ.le.deceſſit ſi.n.accipiẽſtatus,p his trib9 i.e.t.l. cãboniañ.§.q̃uis:ꝛ facit.ſ. e.l.i.i fi.ꝺ vbi.in metalluz: ſz ad alia ſubmittebat q̃ ñ ſtatũ tãgerent.

e Non aluerit:vt.j.de bo. liber.l.ſi patronus non aluerit:ꝛ.ſ.de liber.agno.l.alimẽta:ꝛ dic que ſt̃ hec iura ꝛ qbus modis amittuntur vt notatur.C.de operis liberto.l.fi.§.fi.in fi.

f Perdat:vt.ſ.de bo.li.l. ſi patronus.

g Higere.libertã no: q patiẽ q̃ ꝓhibeẽ poteſt facere vz.de quo dic.vt no.ſ.de bis q no.in.l.quid ergo.§.recte. Iſt̃ ẽ ar.ꝺ.ſ.ꝺ le.ij.l.ſi ita ſit ſcriptũ:ꝛ facẽ j.q ꝛ a qbus.l.fi.i ꝓin. ꝛ ꝺ in iuſ.vo.l.adoptiuũ.§.fi.ꝛ j.e.l.q ꝺ le.ſed ꝺ.j.q ꝛ a qbus.l.penul.ſed ibi ad tem ꝑ:hic vt ꝑpetuo ñ nubat.

b Nocebit niſi ratum habuerit.vt.j.de vi ꝛ vi.ar.li.§.cum autem: ſi tamẽ ſuo nomine geſtum eſt agꝺo.

i Qui ſtipulat9. aut alternatiue.

k Contra legẽ.elieſcentiã vt j.q ꝛ aq.l.fi.§.is qui.

l Operas darc:vt.ſ. ꝺ iure do.l.plerũqz in fi.al's ergo q ꝓciũ opaꝝ ſtipulat̃ l' aliqd,p opis ꝓdit i9 ꝑſonatus: vt.j.q ꝛ a qbus.l.fi.§. i.ꝛ.ij.ꝛ.C.de op.li.l.nec patronus:ſz ꝑ operas ſolas non perditur niſi ꝺ tab.qꝺ dic:vt no.C.de oper.li.ſi q̃ §.quãuis.

m Intelligenduz.no. vbi lex non diſtinguit:nos tamen diſtinguimus ſic.ſ.de teſti.l.queſitum ar. contra. ſ.ꝺ publici.l.de ꝓtio.vbi plene notatur.

n Et perinde. facit.ſ. de condi .ꝛ demon.l. cum ita: ꝛ.l.hoc modo.

o Lege iulia.remittitur.nota legem vim apoſtolici obtinere vt remittat iuramentum ſicut.ſ.ſi quis cautionibus.l.fi.ſed quid ſi aliquis vel aliq̃ ſponte iurauerit non contrahere matrimonium : vel voucat caſtitatem . nunquid poterit poſtea contrahere.agꝺo.

p d Juus veſpaſianus.libera ẽt ſi ꝓſtituta non eſt:vt nota.C.ſi mãita fue.al'.l.i.in fi.ꝛ facit.e.t.l.ij.ꝛ.ſ.de ſeruis.expoꝛ.l.ſi ticius.

q Mandatis.irroget.C.de obſequi.l.pe.

r Ille.que ſunt.ſ.e.l.i.vel dic.que ſequentur:ꝛ ſub.ſ.qz vel fuſtibus ꝛc̃.

ſ Datur . regulariter fiſco dantur:vt.C.de modo mulctarum.l.mulctarum.que eſt contra.

t Eruum.caſtrenſis.peculij.vt.j.qui ꝛ a quibus.l.ſi qs.§.i.ꝛ.j.ꝺ bo. li.l.iij.§.ſi filius:ꝛ.j.de ſuis ꝛ le.l.iij.§.miles.

u Conſequitur.ex conſtitutione diuoꝝ fratrũ miſſa ad auſidium victorinum:ſi datus fuit ea.l.vt manumitteretur:vt infra.ꝓoxi.§.ꝛ.ſ. de leg.

tu.l.iij.§.i.

x Quod.s.tempus.

y Emptoris .non tñ ingratũ accusat:vt.ĩ.qui a quibus.l.si qs in pr ĩ.

z Filijs.ius quod in liberis puta de succedendo z alia:vt.C.ò la tina li.tol.§.fin aũt fuerit:z.ĩ.ti.i.si operaz:nisi qñ sunt in nõ faciẽdo que tran seunt ẽt ad heredes extraneos vt.C.de in ius vo.l.venia.

a Emancipato.ergo erat in potestate.s.

b Cuius.s.alicuius. quia patronus vendicauit delictũ liberti sine accusatiõe vt differat a sequẽti casu.

c Capitis ꝓparatur tñ ei in multis casibus q sũt: vt ĩ.de bo.li.l. q cum maior p totam legem.

d Cum patronũ.i.patroni filiũ . q z ipsi patroni sũt:vt isti.de le.patru.tu.

e Libertũ patronũ qui z filius dici põt: vt.ĩ.de ver. sig.lz.§.patronus:sec9 i ipso manumittente:vt.ĩ.de fideicom.li.l.si filius .§. erit z facit.s.de his qbus vt indig.l.tutorem.§.i.

f Capitis.sic.ĩ.de bo.li. q cũ maior.§.is demũ:z.s.ò bo.pos.l.edicto.§.rei autẽ.

g Detulit. offerndo libellũ accusationis.

h Intelligendus.est verbis edicti inspectis.sz non sententia: vt.ĩ.de bo.li.l.q cum maior .§. accusasse: z s.de in ius uo.l.quãuis.

i Aut. q accusauit l' detulit:z sic cõtinuatur cum superiori.

k Duodecim tabularum que defert patronis hereditatẽ liberti vt isti.ò suc. li.nec in prin.nec ad ꝯ tab. q al' datur patronis preteritis:vt.s.de bo.pos.l.sz cũ patrono in prin.

l Cius nõ posse: vt.C. de testamentis.l. neqz:z ibi nota.

m Filius.sit patris:vt s.ò ritu.nupt.l. matrimonij.

n Si iurauero . ad successionẽ.sed quo advenia sic:vt.s.de in ius vo. l.ad optimũ.§.patroni. Itq secus econtra.si iurat liber tus se libertũ nõ esse: vt.s. de iureiurando.l.eũ q.§. si libertus:z est fauore ingenuitatis:z dic vt ibi.

o Sententie stabitur . qz facit ius hoc casu: vt.s.de statu.h.l.ingenium

p Si contra legẽ liberis ꝯ.s.de ĩ ius vo. adoptiuũ vbi hoc nõ nocz filius ẽt patre viuo .so. ibi in:tali re ẽst que patri p filiũ queri non põt puta reuerentia de non vocando ĩ ius hic non poterat vt successio quo casu distinguit: aut sit in prãte z obtinet ꝙ hic:aut sui iuris z non nocet filijs:vt.ĩ.e.diui fratres.§.cũ ipso que vz ꝯ ar.huius distinctiones.ĩ.de bonis liber.queritz.l.i seruitute.§.si patroni : alij dicũt ꝙ hic consenserunt filij in ꝑtrarijs non z facit.C.de obsequijs.l.ij.ibi aut iure .zc.

q Si libertus.in cuius bonis hz patronus ꝯ ta.vt.ĩ.si qd in fraudem patro.l.i.primo.rñ.z referas hic que dicuntur insti.de suc . libe. in prin.z.§.postea.z.§.sed nostra.

r Legis papi.vt insti de suc.libe.§.postea.

s Ipso .s.iure:vt.z.C.de le.z.con.l.non dubium.

t Quicqd.qz ipso iure nihil valet ergo nullius zc.

u Alienauerit.libertus.secus in ingenuo:vt.s.ti.ij.l.non vsqz az-

v Aires. ar.,p sñia nostra ꝙ dicius.C.de ꝓdic.ob.ca.l.ea.lz i hoc fit dissimiliudo : qz fauiana ẽ ꝯ possidentẽ:ꝓditio vbo ob cãm ꝯ pacisscentez tm̃ datur.

y Etiã caluisianã.q cui deb dic.vt.C.si i fraudẽ pa.l.ij.

z In fraudẽ.quot modis fiat fraus dic vt.s.de le.z se.con.l.fra9 hic ãt fit in re.i.rei diminutione :ñ ergo hic modus ꝓtinet sub illis qꝙ vez ẽ qz illi modi gza exẽpli doctrialit tradũt.az. Itẽ z nori9 agit cũ eo q fraudat legem ꝙ cũ eo q fraudat hoiẽ z sic ẽ. ar.ꝯ.s.ò arb.l.excel.

a Si qs centenario prima alienatione fecit se minorẽ centesimo. ideoqz ipso iure fit revocatio. p Fam. nõ fit minor qz iam minor erat p primã: quare ipso. iure ñ revocat sed p caluisianam. Jo.

b Una . de rebus.

c Revocata.ipo iur.

d Omniũ.s.rerum.

e Partib9.s.tertijs revocandis.nõ ipso. iure:sz p caluisianã.

f Omnes .s. ipso iure.accursius.

g Domẽti ipo iur vt.ĩ.de aqua quo. z esti.l.i.item queritur z.§.treb.

h Si qs quisdã res que ipsum minorem centenario faciũt.

i Postea.q erat sa. cis minor centenario.

k Alienate sũt .ipo iure dictio translatõ.

l Sed prior.si mõ p ipsam factus fuit minor centenario. alio quin p caluisinam.

m Qui pr patris .au9.huius ne potis.

n Aligntiqnqz ect. aliter .n.nedũ alij sz ẽt sibi no ꝓiudicaret accusator:vt.ĩ.ò bo. liber.q cõ maior ro:

o Sed z volusius. ordo lie:sz vt.ĩ. post ꝙ volu.me.a.nz arte diligens prtiã iuris ciuilis ꝑter veterẽ: repete peritiã liberalitũ artiũ: ꝙ filr diligit postꝙ ille iꝙ ductus est presentia nza religione nostri rescripti.i.pp religionẽ nzi rescripti quasi diceret vtrũ i religiõe ẽ hẽdũ rescriptũ qi equũ : an vero quasi iniquũ.ait sub.ille volusius se nõ arbitratũ aliter rñdere:vt.i. sicut nobis affirmauit.

p Sed cum.nunc corrigit predicta.

q Auiti liberi imo ꝯ:vt.s.e.l.q ꝯ.So.ibi. Itẽ.ꝯ.ĩ.prox.§.sed ibi pr hic auus accusauit:z facit.s.de.se.l.emancipatum.§.fi.

r Sz z saluij .fuisse.vt cuidẽter z gnãlit scias qñ delictuz pris eius dẽ pzoni noceat eius liberis:ita distingue:nã aut filr vult sibi vẽdicare ius tale i libertũ ex quo pri adhuc viuẽti nihil acqrit:puta reuerentie exhibitionẽ:l' ne uocet i ius sine uenia:l' similia:z tẽ ñ nocz si bi delictũ pris quo minꝰ ẽt pre viuẽte tali ꝓgatiua vrat:vt.s. de i ius uo.l.adoptiuũ.§.i.Si vo sit tale ius ex quo pri possit acqri puta

anã actõem revocabũt ea q p fraudẽ sint alienata:z ita iulian9 scripsit:me scripsit:eoqz iure vtimur.diuersitatis aũt ea rõ ẽ:qz quoties ĩ fraudez legis fit alienatio nõ valet qò fcm̃ est.in fraudez aũt fit cũ quis seminorez cẽtenario facit ad hoc vt legis ꝓceptũ euertat:at cũ alienatõne facta nihilominꝰ cẽtenari9 est: ñ vr ĩ legis fraudez factum esse sz tãtum in fraudem patroni:iccirco fauiano z caluisiano iudicio revocabit id qò aliẽatũ est. Si quis plures res simr alienãdo minorez se cẽtenario fecerit:quaz vna revocata in oium partib9 maior centenario efficiat:vtrũ revocam9 oẽs an,p rata ex singulis vt ex singulis cẽtenariũ cũ faciam9:magisqz est: vt omniũ rez alienatio facta nulli9 momenti sit. Si quis plane nõ simr alienauerit:sed quasdam res ante:quasdam postea:alienatio earum rerũ q postea alienate sunt ipso iure nõ revocabit: sed prior ĩ posteriorib9 fauiane z caluisiane loc9 erit.

d Dem. Qui fres i hec vba rescripserũt:cõpim9 a pitioribus dubitatũ aliquãdo an nepos ꝓtra tab.auiti libti bonorũ possessionez petere possit:si eũ libertũ pr pris cuz annorum .xxv. esset capitis accusasset : z,pculũ sane nõ leuem iuris auctorem i hac opione fuisse:vt nepoti i huiusmõi cã nõ putaret dãdaz bonorũ possessionẽ cuius sẽtẽtiã nos quoqz secuti sumus cũ rescribere/mus ad libellũ cecidie longinc: sed z volusius mecianus amicus noster:vt z iuris ciuilis preter veterẽ z bene fũdatã peritiã anxie diligẽs religiõe rescripti nri duct9 sit:vt coram nobis affirmauerit nõ arbitratũ se alr rñdere: sed cũ ipo metiano z alijs amicis nris iurisperitis adhibitis plen9 tractaremus:magis visũ ẽ nepotẽ neqz vbis neque sñia legis aut edicti ꝓtoris ex ꝑsona vel nota pris sui excludi a bõis auiti liberti:pluriũ etiã iurisauctorũ:sed z saluij iuliani amici nostri clarissimi viri banc sñiam fuisse.

Itẽ q̃sitũ ẽ si proni fili9 capitis accusauerit libtũ:an hoc nocz liberis

si vult liberto succedere p ō ta. l' alio mō tāq̄ pronus tūc patre vitē te ꝛ se in ptāte remanente repellitur. sec⁹ si pr decesserit l' alio mō sui iuris factus fuerit: vt. j. de bo. li. l. querit. ꝛ hoc possū dicere generaliter in oi crimine ēt publico qr ius liberto⁊ hēnt filij nō a pre iure successionis: sed qr filij sūt qbus exclusis venīūt cognati patroni p ordinē vsq; ad qntū gradū: vt isti. de suc. li. §. multis. nō ob. qō dr. j. de iterdic. ꝛ rel. l. iij. dico. n. ,qp filius hz quedā iura i libertos eo ipso qō filius est nō qr heres puta ius succedendi liberto gdā pōt habere: ꝛ tāq̄ filius: ꝛ tāq̄ hēs puta de nō vocando i ius quod hz vt hēs qr ꝛ extraneus hēs hz: vt. C. ō i ius vo. l. venia ꝛ tāq̄ filius: lz non heres: vt. §. ō in ius vo. l. adoptiuū. §. fi. ꝛ hoc tale i⁹ dr adimere liberis suis: vt tāq̄ heredes ñ possit admitti. admittūtur tñ tāq̄ filij: similiter est j. de fideicom. li. si filius. §. i. ꝛ s; hoc oia ꝓria que ō delicto dicunt possūt solui nec ob. qp dr indi. l. adoptiuum. §. fi. transire ius de patre i filium nō. n. iō dr transiū qp ab eo cām hēat: sz qr patre amittente filiꝰ hz beneficiū az. ꝛ fac ad hoc. §. de reli. l. qp.

f Liberis eius. sed nūqd ipsi filio nocet hic inuit qp sic: qr dic filio iflictā notā: sed certe hoc eū a succedendo non excludit vt. §. ad tertull'. l. ij. §. si mulier.

Quero an libē trus. phiberi si ue illicita siue licita: qr nihil catelina cetego. az o. ꝛ facit. §. c. l. liberti ꝛ. j. t. i. l. fi. ꝛ. j. de op. libe. l. libertꝰ.

u Dicut testō. imposita vt opas.

x Partis tertie.

y Possessiōis. ō ta.

z Et māet nō ergo ꝛ sola ipositiōe oparū pdīt ius succedē/di: lz qdā ō qp dic: ut C. de oper. li. si qp: sed ipsi dicūt ō his opis q iponūtur cā onerande libertatis: ꝛ facit. §. c. adigere. §. q stipulat.

a Ingratus. vt ob hoc in seruitutē reuocetur. hoc. n. denotat nomen ingratus: sed ō. C. de li. ca. l. solo. So. hic necessariū vt alimentoꝝ: vt ibi dixi. b Detractat. i. nullo modo vult gerere l' attingere secus si attingeret ꝛ male: gereret: tunc al's penas patit: ñ in seruitutē reuocat: vt. §. de suspect. tu. l. ij. ꝛ ar. C. qui pe. tu. l. ij.

c Sue libertus. restituatur. in integrum.

d Recipit. vt ꝛ. j. de bo. li. l. iij. §. si deportatus. ꝛ dic vt no. §. de ꝓ. l. i. in fi. nec ob. C. de se. pas. l. frustra. sed ibi indulgentia: vt ibi.

e Excluditur. ꝛ si ex vncia cum quattuor. i. tertia ei debetur.

f Per seruū. s. patroni: ꝛ sub. ēt si instituatur suꝰ pr̄oni a liberto ad qꝰ. j. e. l. §. nāles. ꝛ facit. j. de bo. li. l. iij. §. totiens: ꝛ quod ibi notatur.

g Vel legato. nec corrigit pr̄ono lz i filio sic: vt iuꝛ institutiōis hēre debeat: vt in autē. vt cum de appel. cog. §. aliud collati. viij.

h Ex duobus. ex debita pte. si queras q̄ est debita ps. rñ. tertia ps eius ptis que cuilibz ex patronis ꝓtingeret: liberto decedēte ab intestato sicut in filijs dr: vt. C. de coll'. l. pe. §. quod quidem in alijs.

i Non poterit. supple nec accrescit portio alterius pr̄oni ñ petēt.

k Accrescere. ꝛ est ratio quia accrescentē partem suo iure non habz: sed §. fic. ꝛ facit. §. de bo. pos. sed cū patro. ꝛ. j. ō bo. li. l. vi. ꝛ l. si libertus.

l Naturales. sub. ꝛ legitimi alias frustra de exheredatione dicit. vt. j. de verbo. obliga. l. quidam.

m Alio. i. non patrono.

n Patrono. quia quantū ad ꝓmodū instituti sunt. ar. §. quod cum eo. l. si filio. §. si filio. sed ar. ō. j. de oper. liber. l. cum pa. §. cum libertus.

o Liberti. excluditur. qa non vr esse filius cū ei non succedat. sed ar. contra. j. ō fideicom. li. cū quasi. §. sed ꝛ si quis suus heres.

p Patris. parentis. delinquentis. ēt quia ex oī parte non hz libertum.

q Filiꝰ. patroni filio munqd vt heres habebit ius patrōatus vr qp sic vt. j. de fideicommis. li. l. si filius. §. erit. ꝛ facit. C. ꝓ quibus. e. ser. pro. pre. l. i. ꝛ j. de bo. li. si. necem. ꝛ de suis ꝛ le. l. intestato. §. i. ꝛ §. ad sill'. si seruus.

r Cum ex. quidem eos. ō. C. de pet. heredi. l. si. §. pe. Sol. ibi a lege nō dat. hic ab hoie data nō valet: l' vt ibi: ꝛ fac. C. de fidiō. li. l. ij.

s Estimatiōe. xxv. aur. vt j. de rei. t. cū ex fal. in prin.

t Armelia. codem mō quo ceterarum rerū vt. §. fami. here. l. quedā. ꝛ. §. de ali. lega. l. iij. in prin. fz quomodo ,p pte valz sinia. rñ. plures sūt snie quot capitula: vt no. in ōrio: vt. §. fami. here. in hoc iudicio.

u Be obsequijs a liberis ꝛ libertis parentibus ꝛ pr̄onis ꝓstādis.

x Etiam. pietatis rō. a se ipsis militibus ō bita vl' i. rō q̄ est pietas. az.

y Parētes. i. circa parentes sic ꝛ dr chirotheca hz i manu. i. circa manum.

z Constare. i. certa cē dz.

a Duniendus. ul' a patre vel a iudice. sicut vult pat: vt. C. de eman. li. l. si filius.

b Collibertos. sub. §. matrez ꝛc. puta quia ābo crāt manumissi sic ꝛ alibi isti. ō seruili cog. Sed qd si ambo essent serui: idem vr. vt. §. de ritu. nupt. adoptiuus. §. seruiles.

c Si filius. venerari. no. sic. j. e. l. liberto.

d Publicam. i. que cuilz de populo debetur: l'. i. publica vtilitas est talem impietatē puniri: ꝛ facit. §. de offi. procon. l. nec quicq̄. §. de plano: ꝛ de offi. prc. iur. l. i. §. cū patronus. ꝛ quod no. C. ō liber. ꝛ. e. li. l. si manumissoꝛi i f.

e Indignus militia. i. priuilegio milite: quin puniatur a pr̄side: vel. i. de gradandus ꝛ libertus in seruitutē reuocandus: ꝛ sic est argumentum ,p prelatis ꝓ eos qbus benefecerūt.

f Maleficos. i. de aliquo maleficio

g Appellauerat. i. accusauit: vel dic quia dixit affacturatrici/cem. sic accipitur. C. de malefi. l. nemo.

h Honori parentū. ī infinitū. qp dic: vt. §. de i ius vo. l. qq3. §. fz an in fi.

i De dolo. sed huius loco in factū: vt. §. de dolo non debet in fi.

k Iniuriarū. vt. j. de iniurijs non solum. §. q̄ q̄: nisi sit atrox. vt. §. de in ius vo. l. sed si pac. §. fi. sed contra hoc. j. e. l. licz. §. honoꝛ. Solu. ibi: ꝛ codē modo so. aliud supradicta. l. sed si hac. §. fi.

l Condemnati p procuratorē: vt. §. ō bis qui no. ifami. furti. §. si qs a li.

m Infamie. scilicet de facto que in quibusdā nocet: vt. C. de bis qui no. infa. l. ea vero. azo.

u Reddendum. sed in factum eius loco: vt infra de vi ꝛ vi. ꝛ ar. l. i. §. iterdictum hoc quia atroci.

o Scius. alias incipit si ticius iussit. forte ,procuratoꝛi suo.

p A suo seruo: vt proxime dixit.
q Ab amico. facto pacto de manumittendo inter dñm ⁊ seruum nõ amicum qui nihil dicebat: sed solũ pecuniam dabat. nam idem est tunc ꝙ est si ipse seruus dat: vt non cogatur manumittere vt hic ⁊ C. de liber. c. cum affirmes. ⁊ omne ius patroni saluũ: vt. C. de obsequijs. l. etiam: ⁊ in Rui

tutem reuocat: vt hic. si aũt cum amico serui pepigit: tunc ea3 cogitur manumittere: vt. j. de manu. l. si quis ab alio. ⁊ ideo nec reuocat in seruitutem: vt. C. de lib. ⁊ e. li. l. i. nec succedit: vt. C. de lat. li. tol. l. i. §. illud.

r Ille. q accipit a seruo vl' ab amico serui. pacto. taliñ facto cum seruo tiñ.

f Beneficium. quia nõ tenebatur manumittere.

t Operam suam. s. õ facto sed certe immo ⁊ confert. libertatẽ si hoc dictum ẽ: sed ⁊ si non sit dictum cõperit libertas: vt. j. de mãu. l. vbi §. siue. vnde aliud est ꝙ .s. ⁊ per hoc q2 confert liber/tatem non potest in ius uocari: vt nota. s. de in ius vo can. sed ⁊ si hac. l. ij. rñ. beñ dico dat libertatẽ: lz ⁊ non data competat. nã non mutat substantiã non necessaria verbo2 ⁊c. vt. s. de au. ⁊ ar. le. l. pediculis. §. labeo.

u Per procuratorem. ar. õ. j. õ pub. iu. l. p. §. ad crimen: sed pecunia3 ꝓmodum respicit: vt plene no. s. de procurato. l. fz he. §. i.

x Parens. in factum. s. Illa que oritur ex edicto de calũ. vt. s. de calum. l. i. in prin. que infamat: vt ibi no. sed in factum generalis. beñ datur hoc casu: vt s. de dolo. l. non debet in fi.

y Famose ac. que multe sunt: vt. s. de infami. l. i. §. qui furti.

z Mentionem. lz. nõ sint famose de iure in cõdicti. furtiua: vt. j. c. l. licz que buic continuantur:

a Nec serui corrupti. hoc infamat: vt. s. õ seruo co2. l. dolo. az.

b Licet non sint fa. alique de predictis: vt conditio furtiua ⁊ interdictum vnde vi. at. j. de act. ⁊ obli. l. cessat. ⁊ õ vi ⁊ vi ar. l. ij. §. vnde vi. de facto. n. i/famant vt. s. e. bonori quia nomine doli dantur.

c Et inquantuz: vt insti. de ac. §. sed ⁊ si quis. d Nec exceptiones. doli vel similes que continent dolum vt. j. de excep. doli. l. apud. §. aduersus.

e Unde vi. ⁊. j. de vi ⁊ ui ar. l. i. §. interdictum.

f De calumnia iurant. vt. s. de iureiu. l. si patronus.

g Hoc dicens. agendo act. in factum que infamat: vt. s. de his qui no. infami. l. notatur. ⁊. l. se.

h Edicti. habet enim hoc edictum multas partes. s. de furto rapina. iniuria. ⁊ metu. ⁊ dolo. ⁊ vi: quibus agitur propter dolum ⁊ infamantur infamia iuris vel facti: vt. l. parens ⁊. l. sequenti: ⁊ in hac ui prin.

i Interuentoribus. vt procuratoribus ⁊ tutoribus ⁊ similibus: sed õ. j. de dam. infec. qui bona. §. si quis ali. vbi etiam procurato2 non iurat õ calumnia: sed speciale est in iuramento quod non placet. Item õ. s. e. l. ho/nozi in prin. So. ad vtrunq3 dic quod ex dolo interuentoris ⁊ agit õ eũ interuentorem ⁊ excipitur vt hic. sed contra patronum nec agitur nec excipit vt hic. alias aute ex dolo taliũ excipit õ dñm vt. j. de excep. dol. apõ §. quesitũ ⁊. §. illud ceteꝛ de dolo patroni nec patrono nec alij noie eiꝰ agẽti de dolo excipit ut dicta .l. q bona. §. si quis: nec ẽt agitur õ eũ vel alium eius nomine ex dolo patroni. vt. s. e. bonori: hoc si agat liberius suo noie

esset impediẽto: nã plurimũ interest a suo huoꝰ quis vl' ẽt ab amicoq eiꝰ nũmis acceptis dederit libertatem: an ab eo seruo qui cũ eẽt alienus i fidẽ eius deuenit: ⁊. n. ille[r] ẽt si non gratuitũ bñficiũ[s] tamẽ pstitit iste nihil amplꝰ q̃z operã suã[t] accõmodare videri põt. m Marcianꝰ

p Per procuratorẽ[v] ingratũ libertũ posse argui diuus seuerꝰ ⁊ antoninꝰ rescripserũt. q Ulpianꝰ

p Parens patronꝰ patrona liberiue aut parẽtes patrõi patrone: neq3 si ob negocium faciẽdũ vel nõ faciẽdum pecuniã accepisse dicerentur: in factũ[r] actõe tenẽtur: sed nec famose[r] actões aduersꝰ eos dant: nec be quidẽ que doli vl' fraudis habent mentionem[3].

p Paulus.

n Nec serui corrupti[d] agetur.

u Ulpianus.

l Licet famose[b] nõ sint: ⁊ inq̃z/tum[c] facere possunt damnãtur: nec exceptiones doli[d] patiuntur. vel vis metusue cã: vel interdictum vnde vi[e]: vel qõ vi aut clã patiunt: nec deferentes iusiurãdũ de calumnia[f] iurãt: necnõ etsi ventris noie in possessionẽ calũnie cã missa dicat patrona: libertꝰ hoc dicens[g] non audiet: q2 de calũnia patroni q̃ri nõ debet: bis. n. psonis etiã i ceteris pribus edicti[h] bonoꝝ habebit bonoꝝ aũt his psonis habebit ipis non etiam iteruẽtoꝝibꝰ[i] eoꝝũ. Et se forte ipsi ,p alijs iterueniãt bonoꝝ[k] habebitur. p Paulus.

l Heres[l] liberti oia iura integra extranei hois aduersus patronum defuncti[m] habet. p Paulꝰ.

l Liberto ⁊ filio semp honesta[n] ⁊ sãcta psona patris ac patroni videri debet[o]. t Ripbonius.

n Ulluz ius libertatis causa ipositoꝝũ bz pater in emãcipato filio: quia nihil impom liberis solet: nec quisq̃z dixit iureiurãdo obliga

ri filiũ manumissoꝝ patri: vt libertũ patronoꝰ. Nã pietatẽ liberi parentibꝰ non operas debẽt.

l Liberta ingrata p Papinia. nõ est: ꝙ arte sua[q] contra patrone voluntatem vtitur.

Explicit liber. xxxvij. ⁊ xiij. buiꝰ
Incipit liber. xxxviij. digestoꝝum. ⁊. xiij. ⁊ vltimus huius. De operis libertoꝝum[a].

v Ulpianus Aulꝰ libro singularis de varijs actionibꝰ Opere sunt diurnum officium[b].

v Ulpianus.

b Hoc edictũ[c] ptoꝝ[d] ꝓponit coartande persecutiones libertatis causa impositoꝝ[e] prestationem vltra excreuisse[f]: vt ꝓmeret atq3 oneraret libertinas psonas: in initio[g] igitur ptoꝝ pollicetur se iudiciũ operaruz daturũ i libertos ⁊ libertas.

o Operas stipula. p Omp. tus añ pactũ diem operã eiꝰ diei petere non potest[h]: nec ps ope per horas solui põt[i]: q2 id ẽ officij diurni[k]: utaq3[l] nec ei liberto qui sex horis duntaxat ante[m] meridianis pstoⁿ fuisset: liberatio eius diei contingit. l Dem.

a Duobus manumissus vtriq3 operas[o] promiserat: altero[p] ex his mortuo nibil est: quare non filio eius quanuis superstite altero: operarum detur petitio: nec hoc quisq̃z commune habeat cum bereditate: aut bonoꝝ possessione[q]: perinde enim opera a libertis ac pecunia credita[r] petitur: hec ita aristo scripsit: cuius sententiaz puto veram[s]: nam etiam preteritaruz

l Liberto bone/sta. ẽt si ibõesta vnde eũ non accusare vt. j. de acus. l. q accusare in fi. ⁊ de adulter. si adulterium §. liberto.

o Debz. ⁊ mgri.

p Tullũ. patrono. vt. j. ti. i. l. iurisiurandi nec ob. autẽ. sacramenta. q2 ibi supplicitis: hic super illis sic ⁊. C. de leg. ⁊ con. l. non dubium ⁊ facit. s. si a parẽ. l. pe. ⁊ .C. õ inof. testõ. l. si qñ. §. i. Item ar. õ. j. de verbo. obli. vtrũ. sed ibi non est opa.

q Liberta. sua. sua. i. patrõe vel sua. i. liberte: ⁊ facit. s. ti. i. l. quero.

a De operis liber.

b Paulus li/bro offici. um. i. officium quod quis exhibet alicui per diem. s. artificialem nõ naturalẽ: vt. s. de an. le. l. ij. ⁊. j. de ver. si. l. ij. §. i. ⁊ ibi facrum ẽ vespere ⁊ mane dies vnus. qñq3 tñ ꝓ breuioris offõ tẽporis ponitur. vt opera obsequa l' vt in salutãdo ⁊ similibus: vt. s. de con. inde. l. si non soꝝtem. §. libertus. ⁊ cõfistit opa in actu: vt. s. de oper seruoruz. l. i. ⁊ differt hic. ri. ab illo quia ibi de serui hic õ libẽti opis dic.

c Hoc edictum cuius verba iniqabemus.

d Dctoꝝ. s. rutilijꝰ vt. j. ti. i. l. i.

e Impositoꝝ. i. prestationẽ ipositorum ⁊c. az o.

f Excreuisse. iposi/toꝝ dico ab aliquo: vt ipse ꝓmittit: az. ⁊ fa. j. quaꝝ reꝝ act. le. i §. que onerande.

g Initio. postea ãt ius succedendi est inductum: vt. j. ti. i. l. i.

h Operas non potest. ꝙ dic vt dixi insti. õ inuti. stipu. §. q hoc anno.

i Solui potest. inuito stipulatore.

k Diurnis. vt. s. l. i.

l Utaq3. expositio est precedentis.

m Ante. meridianis. due partes sunt ⁊ sm hoc dic anteq̃ ꝓuenia tur ul' est vna ps vt dicant añ meridiane hoze q̃ currũt añ meridiẽ. ⁊ alia die per alias. vi. hozas hoc quidem non potest quia opa non diuiditur: vt hic. j. de ver. ob. l. in stipulationibus. §. operarum: ⁊ in fra. e. libertus qui post. §. i. ⁊. s. de an. le. l. ij.

n Prestito. i. dicit libertus separatum seruire hodie per. vi. hozas. ⁊ alia die per alias. vi. hozas hoc quidem non potest quia opa non diuiditur: vt hic. j. de ver. ob. l. in stipulationibus. §. operarum: ⁊ in fra. e. libertus qui post. §. i. ⁊. s. de an. le. l. ij.

o Duobus. operas certas.

p Altero. s. patrono.

q Bonorum pos. i bonis. s. liberti vt altero mortuo admittet superstes exclusis filijs mortui: vt hic ⁊. j. de bo. li. l. aut ⁊. s. de le tu. le. tu. §. si duo so rñ. ⁊ mortuo patrono relicto filio nepote ex altero per filius prefertur. vt. s. de le. tu. l. tutela. §. proinde.

r Credita vt ⁊. j. ti. i. l. iij. ⁊. l. fi.

s Veram. vere petitur: vt pecunia credita. nam ⁊c. az o . ⁊ copula etiam extraneo heredi ⁊c.

XIIII

t Operaꝝ certaꝝ.secus de icertis que non transeunt ad extraneum heredem:vt infra.c.si opaꝝ:vt.s̄.de acquirē.here.,p herede.ℊ.si quid tñ:ꝛ.s̄.ad trebel.ℊ.si patroni in prin.certa ergo transit ad heredes etiā cēneos si directo nō per obliquū sunt heredes:vt. j.ea.l. cū patronus.ℊ.cum libertus ad heredem aūt heredis nulla opera transit:vt.j̄.de ῡbo. fig sciendum.ℊ.i.

u Dabit .s. operarum certaꝝ petitō ꝑ teritaꝝ ꝛ futuraruꝫ extraneo heredi vni us patroni altero viuo sicut actio pecunie numerate.

x Si quis.operas certas vel incertas hec adiecto liberisqꝫ cē.ꝛ sic loquit j̄.in.e.t.vt iurisiurā. ℊ.si liberi sed hoc nō adiecto distinguitur certa ab incerta: vt. j̄.e.l.cū pronus.ℊ.cū libertꝰ.ꝛ.s̄.l.proxi.

y Etiā ad posthumos.ꝛ dabit vtil' filio:vt.j̄.de ver.ob.l. quodcūqꝫ.ℊ.si quis.

z Fabriles .operū alie officiales. alie obsequiales que sine ꝓpositione ō bet:vt.s̄.de condic. inde.si non sortē.ℊ.libertus in prin.ꝛ iste si in faciēdo sunt: vt assurgendo non trā seunt ad heredē extraneū:vt hic in fi.ꝛ C.e.liberti:si in nō faciendo:vt in nō vocando in ius tūc trā seūt:vt.C.ō in ius vo. l.ij.ꝛ alie sunt fabriles.i.icerte:vt.x.operas nō adiecto pictorias alie artificiales .s.cēte.vt.x.opas pictorias ꝛ iste certe trāseūt vt hic i prin.ꝛ j̄.e.a duobus in fin. sic ergo ponitur hic fabriles ꝓpꝛie ꝓ incertis.q.d .alicui fabri.at incerte non transeūt:vt in.ea.l.a duobus in fi.no.

a u Iurisiur. cōrabit sup opas.

b Libertū non ignuū:vt.j̄.de fideiuss. si qs ꝓ eo i prin.nec ℊm vt.j̄.e.l.ℊ.iurare.

c Libertatis. cā .s.qꝛ aliter non esset manumissurus : ꝛ hoc pre sumitur quando in continenti : vt no .infra.de libe.causa.l.fi.in fi.

d Plane iurando.sponte remittit ei condic.sicut si pure esset relicta libertas ꝛ legatū sub condict:iurandi: vt infra de man.ꝛ .l .si qs iu.ℊ.sed si pure.

e Ob causam.etiā cā legati:vt hic sed.p̄.s̄.,pr.vbi dicit.quod cā libertatis sed hic corrigitur:vel hic per obliquū causa libertatis vel ibi.quando in continenti:hic ex interuallo.

f Iurare manumissionē.ꝛ etiā ante si tñ i ꝓtinēti sequat manumissio que.n.fiūt i ꝓtinēti videt esse:vt.s̄.si certū pe.l.si lecta.ℊ.dicebā.

f Siue post tēpus.s.ex interuallo:ꝛ sic est p̄ infra de liber.cā.l.fi. j̄. adeo. So.hic sponte ibi de necessitate.ar.j̄.e.l.cāpanus: vel tempore manumissionis fuit actum.vt etiā postea fieret.ar.j̄.de so.l.mode stinus.in seruitute aūt non sufficit agi:vt.j̄.de libera.cā.l.fi.ꝛ no.pactū vestiri iuramento qō non est al'.ꝛ oritur actio in factum . vt ar. C.de rebus cre.l.actori:sed ex stipulatione oritur cōdit.certi si opera est certa:vt.s̄.e.a.duobus.al' ex stipulatu.vt instit.de ver.oblig.in prin.sed cū opera est factū ergo semp incerta:vt.j̄.de ver.obli.l. vbi aūt.ℊ.quid quod ſz certe ꝛ qñqꝫ est in dando vt.j̄.statim dicitur.

g Iurare.licito.non illicito vt causa onerade libertatis:vt.j̄.eo. q onerande. Itē differunt donū ꝛ munus.vt.j̄.de ver.sig.l.inter.

h Rescriptum est perductus.vt.j̄.c.l.si quis hac.ꝛ.C.e.mater nisi in casu vt.j̄.ti.i .l.qui ex causa in fi.l.

i Dabitur actio sic ergo pupillus iurat vel promittit.

k Librarius.vt.j̄.de re.iur.si librarius.

babeant operarum actionem:ꝛ puto verius liberos ,p equalibus partibus habituros actionē. Parui autem refert in potestate fuerint liberi an vero emācipati:sed si i ad optionem datuꝫ heredem scripserit patronus:magis est vt opere ei debeantur:patrone liberi submoueantur ab operarum petitione.

p Omponius.

s Si quando duobus patronis iurauerit libertus operas daturuꝫ: labeoni plꝫ ꝛ deberi ꝛ peti posse partem operę cum semper preterita operaꝝ:que iam dari non possit petatur quod cōtingit si vel ipis patronis iuretur vel repromittatur vel communi seruo eorum:vl' cū plures heredes vni patrono existant. Pro liberto iurante fideiubere quemuis posse placet.

u Alpianus.

o Operę in rerum natura non sunt:sed officiales quidē future:nec cuiquam alij deberi possunt quam patrono : cum proprietas eorum ꝛ in edentis persona et in eius cui eduntur consistit.

Fabriles autem alieue eius generis sunt: vt a quocunqꝫ ꝛ cuicūqꝫ solui possint : sane enim si in artificio sint iubente patrono ꝛ alij edi possunt.

p Omponius.

s Seruus patroni a liberto mala ita stipulatur : operas mihi dare spondes:itaqꝫ patrono dari stipulandum est. Libertus operarum nomine ita iurando patrono aut lucio ticio : soluere lucio ticio nō potest:vt a patrono libereꝰ.

i Elianus.

n Ibil autem interest extraneus sit lucius ticius: an filius.

p Omponius.

q Alia alie operę erunt que lucertis ℊm io.vt.j̄.e.be.operꝰ:ꝛ.l.patronus.ꝛ.l.si libertus ℊm. Jo.

n Ibil autem.continuatur superiori:ꝛ facit infra de verbo.obli.l.eū

l Dimiculator .al' numiculator.i.ioculator.vt.C.ō ep.audi.l.minime.al' numiculator qꝛ bene sit computare ꝛ summas coacruaꝝ ꝛ faē.j̄.de libera.cā.l.fi.ℊ.fi

m Si liberi.operarū certaꝝ vel incertaꝝ.si dixit sibi liberisqꝫ suis.vt no.s̄.e. si qs operas.si aūt simpliciter sibi tunc pone in opa i certa:at certa ad omnē heredē:vt.s̄.ea.a duobus.

n Datum.ab alio sibi vel a se alij.

o Quando opas. ergo pluresꝛ sic numero fiet inter eos diuiso : vt j̄.e.l.libertus.ℊ.ideo . ꝛ de ver.obli.l. i stipulationibꝰ ℊ.operarum.

p Partez opere .sed hec questio cū sit idiuidua : vt j̄.e.libertus.ℊ.sed neqꝫ.ꝛ ō ver.obli.l: stipulationes ñ di.que sunt p̄.sol.hec pars opere.i.ps estimationis vt dicta.l.stip.in fi.sic ꝛ.s̄.si fuitus vē.l.loci.ℊ.si fūdus. Itē dic ope preterite .non future cū semp.zē.vt.j̄.e.l. si qs ac.ℊ. indiciū . ꝛ dic qꝫ dies vnius tñ ope cesserat nec inter patronos fuerat adhuc designatio facta vl' vna erat numero ipart . sic enim per estimationem fit vnius ope partitio: vt.j̄ .e. libertus.ℊ.i.

q Opa.i.eius estimatio.

r Non possit.i.eadē.ꝛ ab eadē psona:ꝛ eidē:vt.s̄. de ōdi.ide si ñ sortē.ℊ. libertꝰ

s Pro.liberto facit.j̄ . de duobus re.l.nemo ꝛ.j̄.e.l . si libertus mozam.

t Opere.incerte ꝛ preterite.nam aut sunt solute ꝛ non debent:aut ñ ꝛ tūc.nō ipse sed estimatio petit.vt.s̄.l.,pri.vel dic etiam futuꝝ.i.ipsa opa vel obligatio eius anteꝙ veniat dies eius vt.s̄.de operis ℔ l.i.quando autez cedat dic vt.j̄.e.quot.

u Sed officiales quelibet opa sic dici pōt cū sit officium diurnū:vt.s̄.e.l.i.sed hic ponitur ꝓ incerta.s.fabrili que nō pōt alij . l' ꝓ aliū edi.nisi i duobꝰ casibus:vt.j̄.e.l.pronus:que opas.ꝛ.l.si libertus arte.secus in opa certa:vt.j̄.statiz.ℊ.frabriles.az.sed si de officiali ꝛ obseqali. hic diceret bene est vt.s̄.de cōdi.ide.l.si nō sortē.ℊ.libertus ibi sed si.officij.zē.ℊm. Jo.ꝛ qꝫ subijcit de fabrili.s.icerta ꝛ postea de certa.ibi sane. zē.sic certa ꝛ icerta poterit alij edi.ꝛ ab alio ℊm. Jo.

x Farbilesꝫ.i.artificiales .s.certe.ꝛ qꝫ subijcit sane ,p certe ℊm az.vl' dic ſz Jo.fabriles icerte.qꝫ subijcit sane ō certē dicē ꝛ p hoc qꝫ dicē alicue.s.certe.

y Seruus mihi dare.seruū ergo dño vel simpliciter oz stipulari: vt ꝛ j̄.de stipu.ser .l.anpe :ꝛ hic subijcit:ꝛ hoc i icerta.secus i opa certa: vt.j̄.e.q libertinus.ℊ.nihil.que ē p̄.ꝛ pōt eē zō.qꝛ incerte sunt tale factuꝫ qō ꝓferri ex stipulatiōe sui in psona dñi nō pōt.petet igit istas opas dñs non tanꝙ ex sua sed tanꝙ ex psona serui.ad qꝫ instit.de sti.ser.ℊ.sed cū factū.ꝛ ar.j̄.i.e.l.qꝛ vel est rō opas oz pstari ꝓsiderata psona edētis:ꝛ eius cui edit.ac.posset eligi talis que psone sui nō cōueniret.at Jo. intelligit litterā p̄rie legis.qñ verba stip.cōcipiunt i psona dñi:ꝛ ratio quare in psona serui non possunt concepi:est ea qꝫ premisi ſz.b.ꝛ ℊm hoc ꝛ de certa ꝛ de incerta hic ti.loquitur.

z Operarum incertarum: secus i

qui.§.qui fibi.
b Quia alie opere.ab his que in obligationem deducte sunt vnde nō contingit liberatio:vt.j.de ver.obli.l.fi.§.cū mihi.
c f Si quis diui mart.vt.C.si ma.ita.fu.alie:vt man.l.ij.t.iij.
d Effectuz.nec ingratus accusari:vt infra qui t a quibus si quis.
e d Conseruandarum cau/sa.cuius cōstitutionis verba sunt insti.de eo cui liber causa.bo.§.i.t facit.C.ō testamento mili.l.fi.
f d Quos nulla proprios. t facit supra.e.l.vt iureiu. §.rescriptum t infra.e.l.cā panus.
g d De operis.incertis vt statim patet.vt.j.e.quoti.t ſ.e.si quando t facit.j.e.cū patronus t.ſ.de vsufruc. leg.l.opere.
h d Exigere.secus in liberta nupta:vt.C.ea.l.q ex li/berta:t.C.de obsequijs.l. ij.t j.pro.§.
i d Si impubes nupta. per quod patrōus perdat opes/ras:vt no.ſ.pro.§.
k d Nisi tutoris.item t iudicis hodie.vt.C.de admi. tu.lex.
l d Libertus operarum incertarum q2 de in/dictione dicit.vt.j.e.quoti t facit.j.e.interdum:t supra de vsufruc.le.l.opere.t supra.loca.l.sed addes.§. penul.t de statu.li.cum heres.§. stichus.
m d Opera:vt t.ſ.e.opas'. sed contra.ſ.e.si quando. Io.ibi.
n d Operarum numero. vt t infra de verbo.obli.in stipu.§.fi.t facit.supra.ea. vt iurisiurandi.§.si liberi.
o d Quinquagenas.al' qui quagintas t melius.
p e Ius beneficium.hoc statim declarabit.t.j.e. he opere.
q d Debuerint.q2 eas tantum tunc fciebat.
r d Exercere cepit.vt faceret artem ludricam.
s d Tales.ex etate.j.e.l.pe. t.ſ.de condi.inde.l.si non sortem.§.libertus ibi plerunq.n.tē.
t n Hec audiendus.minuitur.vt t.j.e. interdum in fi.
u q Quo victu.s.liberti.t die operas incertas: sed certas sumptu patroni vt.j.e.l.opere t.l.imponi. t.l.penul.in fi.que sunt cōtra azo.alij ecōtra.s.q hic de certis in contrarijs de incertis:t est ratio q2 incertū potest libertus se properare ad educationē:t victualia acquirere:sed in incertis non cum nesciat quales debeant sibi imponi: sed t hoc fallit quando patronus vagatur vt.infra.l.q nisi in fi.vel dic idem in vtrisq3 vt sumptus prestentur liberti.nisi quando est inops t tunc contrarie.
x d Vt certe.facit.j.e.l.penul.
y q Quod nisi vnusquisq3:generalio2 est ratio vt etiam species comprehendatur t propter speciem dicit q̄diu.tē.vt t infra de verbo.ob. l.ex ie.t sic non est contra.ſ e.l.ope.
z d Ex prouincia.romā vbi patronus morat.
a d Operas.non aperit certas.sed incertas dic.secundum azo.q2 sumptu liberti vadit.alij dicunt certas.q dic vt no.ſ.e.l.suo.sed.p̄.j.de sol.l. vsu

cio ticio dantur:sz si libertatis causa pecuniam promittat libertꝰ agēti patrono aut lucio ticio: omnimodo adiecto ticij valet.

u Vlpianus.

Si quis hac lege emptus sit vt manumittatur t ex cōstitutione diui marciᶜ peruenerit ad libertatem:opere ei impositum:nullum effectuzᵈ habebunt sz nec eis cui bona adiecta sunt ex constitutione diui marci libertatum conseruādaᶻᵉ causa poterit operas petere: neqz ab his qui directas: neqz ab his qui fideicōmissarias libertates acceperunt:quamuis fideicommissarias libertates qui acceperunt ipsius liberti efficiantur: non enim sic fiunt liberti vt sunt ,ppij quos nulla ᶠnecessarie cogente manumisserit. d Judicium de operisᵍ tunc locum habet:cuz opere preterierint: preterire autem non possunt antequam incipiant cedere:t incipiunt postea quam fuerint indicte.

Etiam si vrorez habeat libertus non prohibetur patronus operas exigereʰ. d Si impubesⁱ sit patronus voluntate eius videtur libera nupta nisi tutorisᵏ autoritas voluntati accesserit: rati quoqz habitio patrono obest in nuptijs liberte.

b Veren.

Plane cum desierit nupta esse operas peti posse omnes cōsentiunt.

u Vlpianus.

Libertus cui post indictionez operarumˡ valitudine impeditur: quo minus operas prestet: nō tenetur:nec enim potest videri per eum stare quo minus operas prestet:t neqz ,pmitti neqz solui: nec deberi nec peti pro pte poterit operaᵐ ideo papinianus subijcit:si non vna sed plures opere sint t plures heredes existant patrono qui operas stipulatus est: verum est obligationum operarum numeroⁿ diuidi:deniqz cesus libro.xij.scribit.si communis libertus patronis duobus operas mille daturum se iurauerit:aut communi eorum seruo,p miserit quinquagenasº potius deberi quam singularium operarum dimedias.

ras.sed quod ibi dicit.nisi ex cā tollit contrarium.
b d Perire.sed cum libertus possit morari vbi velit:vt.C.e.l.pe.ergo poterit ita se remouere.q in itinere consumet tēpus quare dicit Io.q istud est quando patronus successerat non alias vt infra inmuit.vel dic plane vt sonat.vt tamen libertus non succedat:alias ī diminueretur dies: operarum ar.huiᵖ.l.
c d Per orbem.facit supra de procur.l.sz hec.§.non solum t de an le.l.meuia.§. vxori.
d o Pere.certe t icerta q subijcit sūptu tē.restrigit ad certa vt non sit ꝓ supra.e.l.suo fm az. alij ecōtra.vt ibi no.
e c Cum patre nuf operas scilicet incertas.
f d Cum poposcerit. sic supra.e.ti.si quis hac.l.§.iudicium. in fi.t de vsufruc.leg.l. opere.t infra de verbo.obli.interduz.§. Itez: sed arg.cōtra. C.de contraben. stipulatione.l.magnaz sed ibi dies fuit apposita.
g d De operis. incertis.
h d De ceteris.s. speciebus vel generalibus t etiam de operis certis que nō cō mittitur statim stipulatio cum est interposita t cedit dies. venit autē quando potuit prestari:t non ē prestitum vt infra.e quoti.
i d Cū libertus. operas.s.certas.t sic loquitur arg.contra infra.e.l.si operarum. azo.
k d Constat liberis. tunc secus:vt supra e.si quis operas.
l d Heredes. tantum t tunc habent vtilez ex stipulatu vt .j. de verbo.ob.q cunq3.§ fi quis ita.sed t si nō sint heredes reuerētia debetur:vt.C.ea. l.pe.
m d Per alium.sic.j de ver.obli.sciendū. §.idem.
n d Exheredato. mala mente alias pro instituto habetur:vt.j. ti.i.si patronus.§.si quis.
o d Vendidisset.vt.j ti.i l.iul'.ait.
p d Ex opere.i .in certe.
q d Fabrilibus.idest a certis t sic improprie dicuntur fabriles:t facit infra.eo.quoti.
r d Operas.id est huius artificij non aūt dico q̄ ignorer:vt.ſ.e. l. eius in fi.
s d Fabriles.s.certas.
t d Quid qui non est patronus aut libertus.tē.
u d Operas.scilicet certas.
x d Prestando.contra.ſ.e.seruus in fi.sed ibi de incertis hic de certis t est ratio diuersitatis:q2 opere eduntur considerata honestate edentis t eius cui eduntur:vt.ſ.e.eius.§.tal est.l.se. t posset esse

p Paulus.

Ejus artificij: qō post manumissionem didicerat libertus opas debebit p̄starī:si desint q̄ quā doqz bouesteᵖ t sine periculo vite prestantur.nec semper he que manumissionis tēpore prestari debuerintᵠ. sed si turpes operas postea exercereʳ ceperit:prestare debebit eas quas manumissionis tempore p̄stabat. d Tales patrono operantur quales ex etateˢ :dignitate:valitudine:necessitate:proposito ceterisqz eiusdem generis:in vtraqz p sona estimari debentur.

i Idem.

Hec audiendusᵗ est patronus si possit operas quas vl' etas recusset vel infirmitas corporis nō patiatur:vel quibus instituum vel propositum vite minuitur.

i Idem.

Quo victuᵘ vestitu que opas prestare debere libertum : sabinus ad edictum pretoris vrbani libro.v.scribit qō si alere se nō possit prędanda sunt ei a patruo alimēta.

c Gaius.

Aut certeˣ ita exigende sūt ab eo opere:vt his quoqz diebꝰ quibus operas edat satis tempus ad questum faciēdum vnde ali possit habeat.

p Paulus.

Quod nisi fiat:pretorem ipam patrono denegaturum operarum prestationem: idqz verum est:quia vnusquisqzʸ qō spopōderit suo ipedimēto dare debet: quā diu id qō debet in rerum natura ē. d Ex prouinciaᶻ libertum romani debere venire ad reddendas operasᵃ ,peculus ait.sz q dies itereaceſſerit dū romā vēit p̄fono pireᵇ dū modo patronus tanquam vir bonis ac dilligens paterfa.rome moraretur vel in prouinciam proficiscatur:ceterum si vagari per orbēᶜ terrarum velit non esse iniungendam necessitatem liberto vbicūqz sequi.

i Labo.

Opere eniᵈ eo loco edi debēt vbi patronus morat : sūptu .ſ.t vectura patroni.

q tales indicerentur que persone adiecti non conuenirent sed per sone stipulantis:sic semper enim de eiusdem vtrisq3 prestandis sentire videtur:vt infra de verbo.obli.stipulatio ista.§.cum qui ꝛ hac ratione.nec delegari possunt:sed certa opera est determinata ꝛ sicurum adiecti persone conuenit ꝛ secundum hoc intelligitur.supra e.opere in rerum.§.i ꝛ facit supra de condi.inde.si non sortez §.libertus circa fi. illius.§.

y Si patroni . consulto.i.malicioſe: vt supra.e.q nisi.§.fi .

3 Cedere.q3 indicte sunt.vt supra.e.si quis hac.§.iudiciuz.

a Accipiendis.alioquin nihil habebūt vt supra proxi.§.ꝛ ar.supra quibus mo. vsufr.amit.l.ij.in fi .

b Buruz.durius' ē de pecunia quam de persona seruire:ꝛ sic potest esse ratio.quare totum singulare i teresse venit cum obligatio est in facto.ꝛ non quando in dando vt no.C.de sentē. que pro eo quod interest.l.i.

c Q Uotiens certa species.i.cēta opera.alio tamen respectu est incerta q3 factuz contine. vt infra de verbo.obli. vbi autem .§.qui id quod.

d Fabriles.i.de fabrica.ꝛ ita certe .

e Tractus temporis.vt ꝛ ifra de ver. obli.interdum . ꝛ .l. continuus.§ . casum

f Inutilis.sic ifra ō verbo.obli.l.fi.§ .sin autem.

g Stipulationis. licet non possunt peti sed incerte cedūt ex die quo indicte sunt vt supᵃ.e.si quis hac §.iudicium.

h Sed opere. s. incerte.

i Postulet.i.postulare debet.

k Conuenit. quod non cedat ex tempore interposite stipulationis.

l P Atronus locat.ipsi liberto vel alij.

m Non statim.i.nō semper.

n Capeſ.vt admittat ius patronatus.

o Archimimum. i. principem histriorum.

p Sit vt.s.patronꝰ.

c Alius.

q Q Am patronus operas stipulatus sit:tunc scilicet committitur stipulatio cuz poposcerit nec libertus prestiterit:nec interest adiecta sint hec verba cum poposcero:an non sint adiecta : aliud enim est de operis:aliud de ceteris rebus:cum enim operarum editio nihil aliud sit quā officij prestatio absurdum est credere alio die deberi officium quaz in quo his vellet cui prestandum est. C Cum libertus promiserat patrono operas se daturum neqz adiecerit liberisqz eiꝰ constat liberis eius ita demum deberi si patri heredes extiterint : heredes autem extitisse liberos parēti:ita demum prodesse ad operarū petitionem iuliano placet:si non p alium heredes extiterint : itaqz si quis exheredato emācipato filio seruum eius heredem instituerit:ꝛ per eum seruum heres extiterit filius repelli eum ab operarū petitione debere : perinde ac si repellerētur patronus que operas non imposuisset:vl quas imposuit vēdidisset . C In omnib operibus precipue obseruandum est:vt temporis spacia que ad curam corporis necessaria sunt liberto relinquantur.

i Q Alianus.

q Q Ue opere:quas libertus ,p/mittit multum distant a fabrilibus vel pictorijs operis:deniqz si libert faber vt pictor fuerit :quā diu id artificium exercebit has operas patrono prestare cogitur:quare sicut fabriles operas quis pōt sibi aut ticio stipulari:ita patronus a liberto operas sibi aut sempronio recte stipulatur:ꝛ libertus obligatione soluetur:si tales operas extraneo dederit quales patrono prestādo liberatur. C Si patroni plures consulto in diuersas regiones discesserint ꝛ liberto simul operas indixerint:potest dici diez operarū cedere:sed libertum non obligari quia non per eum sed per patronos staret quominus operentur sicut accidit cum eroganti liberto opere inducuntur:quod si diuersarum ciuitatum patroni sint ꝛ in sua vnusquisqz moretur consentire debent in operis ab eo accipiendis. C Durum aliquando est eum qui se liberare potest decē diebus operando simul operis indictis:si i accipiendis non consentiant compelli ad prestandaz alteri quinqz operarum extimationem.

i Q Idem.

q Q Uotiens certe species operarum in stipulatione deducuntur:veluti pictorie ꝛ fabriles peti quidem non possunt nisi preterite quia ꝛ si non verbis attamen re ipa inest stipulatiōi tractus temporis secuti cum ephesi dare stipulemur dies continetur:ꝛ ideo inutilis est hec stipulatio : operas tuas pictorias centum hodie dare spondes. cedunt tamen opere:ꝛ die interposite stipulationis. sed opere quas patronus a liberto postulat confestim non cedunt:quia id agi iter eos videtur ne antecederēt quā indicte fuissent scilicet quia ex commodo patroni libertus operas edere debet.quod in fabro pictoreue dici non conuenit .

i Q Idem.

p Q Atronus qui operas liberti sui locat :non statim iteligēdus est mercedem ab eo capere . sed hoc ex genere operaruz ex persona patroni atqz liberti colligi debet.nam si quis panthoniū vel archimimum libertum habeat ꝛ eiꝰ mediocris patrimonij sit vt nō aliter operis eius vti possit quaz si locauerit eas exigere magis operas quam mercedem capere existimandus est. C Item plerumqz medici seruos eiusdez artis libertos perducunt :quorum operis p petuo vti non aliter possunt:quam vt eas locent:ea ꝛ inceteris artificibus dici potest ꝛ locando precium earum consequi malens estimandus est mercedem ex operis liberti sui capere nonnunquaz autem libertis ipis postulantibus patroni operas locant quo facto preciuz magis operarum quam mercedez capere estimandi sunt.

a Q Alphenus.

m Q Edicus libertus qui putaret si liberti sui medicinaz nō facerent multo plures imperātes sibi habiturū postulabat:vt sequerentur se neqz opus facerent . id ius est nec ne respondi id ius esse dummodo liberas operas ab eis exigeret hoc est vt acquiescere eos merediano tempore vt valitudinis ꝛ honestatis sue rationem habere sineret. C Item rogaui si has operas liberti dare noluerint : quanti oporteret estimari.respondi quantum ex illorum operis fructus nō quantum ex incommodo dando illis si ꝓhiberet eos medicinam facere cōmodo patronus ꝓsecutus esset.

i Q Alianus.

f Q Libertus artem pantomōij exerceat:verum est debere eū

q Q Dedici.scilicet domini.

r Q Eiusdem artis.scilicet medicine.

s Q Perducunt.i.faciunt libertos.manumittendo eos.

t Q Apere.q est illicitum.vt habetur.C.e.l.i.§.solet vnde amittit ius patronatus:vt.C.de bo.pos.contra ta.li.l.patronus:ꝛ supra de iure pa.sicut de liberis ag.l.si quis.§ . si quis a liberti.

u Q Locant:liberto vel alii Accursius.

x Q Precium preteritaruz q licet vt.C.ea. nec patronus.sic hic quando sponte fit conductio ꝛ sponte mercedis solutio vt hic secus si conductio sponte.sed exactio future coacte.q3 perdit ius patronatus.vt supᵃ qui ꝛ a quibus.l.fin.§.ij. ꝛ sic potest loqui ꝺ.C.e.l.i.§. licet precium:vel refert locet ipsi liberto quo casu nō est proprie locatio ꝛ si ex ea locatione sit exactio ab inuito liberto obtinet q i l.illa qui ꝛ a quibus dicit . aut alij ad postul.liberti.ꝛ tunc etiam si ab inuito cō ductore accepit.nō perdit ius patronatus.vt ꝛ hic ꝛ adde q no.C.e.l.si quam.

y Q Edicus libertus.al' libertus qui ꝛ sub se. libertos habet.alias patronus.

z Q Imperantes.idest rogātes.

ꝛ Q Opus.i.medicine.

a Q Operis . consequendo fructus consecuturus .cē. q seruitium pone valuisse x.non quantum commodi esset consecuturus ex incō modo dando. i. inferendo illis si prohiberet cē.q cō modum patroni est in alijs x.alij dicunt q vtilitatem patroni estimamus fm id q esset cōsecuturus patronus.si ei fuisset obtemperatum.ꝛ sic.x.ꝛ.x .non secundum q liberti passi fuissēt damnum in patrimonio si obtemperassent:ꝛ q forte est.xl.

b Q I libertus egrotare quando est medicus ꝛ facit.s̄.e.patronus.

c Q I duorum.j.ca. si libertus in si.

d Q I operarum.actum fuerit:sic lis contestata.ar.j.rem ra.ha.amplius ꝛ sic erant preterite vt.s̄.e si quis hac.§.iudicium .

e Q Bandam.immo contra vt.s̄.e.cū patronus.§. cū libertus.So.hic sibi liberisqz suis.ibi simpliciter sibi vel secundū.az.ibi de certa hic de incerta. Item dic ni si lata sententia:vt.j.e. qui libertus.§.sed si iā:sed quare incerta etiam preterita non transit ad extraneum heredem. rñ.q3 opera que conuenit patri presumitur etiaz filio conuenire q nō sic in extraneo.alij dicunt q hic fuit stipulatus sibi liberisqz suis ꝛ reddunt rationem.q3 filius adiectus in stipulatione.post mortē patris agit ex stipulatione

patris vt.ĵ.e.l.de ver.ob.l. quicunq;.§.si quis.quod nō est i extrāco ⁊ adde qō no. s̄.de condi.inde.l.si nō sor tem.§.libertus in glo.§. ex pone: ibi sexto dīfert. Īrē hoc in patronatu liberti.sz patronus ecclesie cum vni uersitate transit in quenli bet ar.ĵ.de acquir.re.do.l. quedaz:sed singulari ti.trā sit in ecclesiam aliam a pri uato ⁊ tunc illa ecclesia hz presentationem vt priua tus. Item habet ius insti tuēdi in temporalibus col latis a quodam priuato:li cet priuatus non habuerit vt ar.ifra.l.de iure.fis.l. fi sc⁹ in spiritualibus autem non habet ius instituendi. nisi ecclesia sit collata ab episcopo cum omni suo iu re ⁊ est canonis distinctio vt.c.di.sane ⁊ extra de pri uil'.cum ⁊ plantare ⁊ ar.op timum est.ĵ.ti.i.qui ex cau sa in fi.

f Nō fuerit.vel fuerat vt hic ⁊.s̄.pr.ⁿ facit.C.ō rei vx.acti.§.ⁿ hoc ex.

g Exheredatus.mala mē te.al' secus:vt.ĵ.ti.i.si prō nus.§.si quis non mala ⁊.l si pater.que sunt p̄:ⁿ facit s̄.ti.i.filij in prin.

h Libertus . arbitra tus.sic vt.s̄. locati si in lc.t.ĵ.de re.iur. in perso na.§.i.sed p̄.ĵ.de ver.ob . si quis arbi.sed ibi . nec fuit arbitratus bene vl' male ⁊ facit hoc ad id quod no.s̄. de arbi.l.pe.

i Preteritaruz non futu rarum:vt.s̄.e.si duobus . ⁊ ĵ.e.sicut.

k Peris.nō potest sic C.de vsur.creditō ⁊.ō pac l.si certis.sed p̄.s̄.de vsur . cum de in rem ver.So. vt ibi plene notatur.

l q Si onerande vt si li bertus promittat. c. si in aliquo offenderit pa tronum quo casu non tene tur vt hic ⁊.ĵ . quarum re. ac non da.l.i.§.si onerāde.

m Exigeret.per vim.naz de iure non pōt vt dixi .

n Petere.vt.C.e.si quaz.

o Apponi opere.cer tę.alias secus.vt.s̄.e l.suo.vel vt ibi.

p Interdum diminu tionem.i. perditionē vt in exemplis hic subie ctis.⁊.s̄.ō peti.here. deper ditum.h.

q Argumentuz. hoc ex pa cto procedit.

t Et mutationem. vt si q busdam diebus languet. q busdā ñ.h.⁊ facit.s̄.e.liber t⁹q post.ⁿ.l.nec ē audiēd⁹.

l Liberta non cogitur sed liberatur ab im posita ergo nec ponī debz ea existente maiore qnqua ginta annis fm Jo.

t Labeo ait cā oneran de:quia dic̄ dns ob hoc te solum manumitto non solum ipsi patrono sed etiam amicorum ludis gratuitam prebe re.sicut eum quoq; libertū qui me dicinam exercet:veruz est voluntā te patroni curat orum gratis ami cos eius:neq; enim oportat patro nuz vt operis liberti sui vtatur:aut ludos semper facere aut egrota re.

p Paulus.

Si duorum[c] pluriumue com munis liberta vnius patroni voluntate nupserit:aliteri patrono ius operarum manet.

u Ulpianus.

Si operarum[d] iudicio actum fuerit cum liberto ⁊ patron⁹ decesserit:conuenit translationem beredi extraneo non esse dandaz[e]: filio autem ⁊ si beres non extat:ⁿ si lis contestata non fuerit[f] : tantum omnimodo competat nisi exheredatus[g] sit.

c Celsus.

Si libertus[h] ita iurauerit dare te quot operas patron⁹ arbi tratus sit:non aliter ratum fore ar bitrium patroni quam si equuz ar bitratus.ⁿ fore ea mens est perso nam arbitrio substituentium:vt qⁿ sperent eum recte arbitraturum id faciant:non quia vel immodice ob ligari velint. In liberta; que vo luntate patroni nupsit:preteritarū[i] ante nuptias operarum actio da tur.

m Modestinus.

Operis nō[k] positis manumis sus etiam si ex voluntate ali quo tempore prestiterit cōpelli ad prestandas quas non promisit nō poterit.

i Idem.

Qui onerande[l] libertatis cau sa pecuniam patrono repro misit non tenetur : vel patronus si pecuniam exegerit[m] bonorum pos sessionem contra ta.eius nō potest petere[n].

i Labole.

Apponi ope[o] ita vt ipe liber tus se alat non possunt.

p Pomponius.

Interdum ⁊ diminutionez[p] ⁊ argumentum[q] ⁊ mutationē[r] recipere obligationes operarum sciendum est.nam dum languet li bertus patrono opere quo iam ce dere ceperint pareunt:sed si liber ta que operas promisit ad causa di gnitatem perueniat vt iconueniēs sit prestare patrono opas ipo iure be intercident.

p Paulus.

Liberta maior quinquaginta annis operas prestare patro no non cogitur[o].

u Ulpianus.

Labeo ait[t] libertatis causa so cietatem inter libertum ⁊ pa tronum factum ipo iure nihil vale re palam esse.

p Paulus.

Qui libertinus duos plureſue a se genitos:natosue sua po testate habebit preter eum qui artē ludricā fecerit quiue operas suas vt cuz bestijs pugnaret locauerit[v] nequis eorum operas doni mune ris aliudue quicquā libertatis cau sa patrono:potrone liberisue eorū de quibus iurauerit vel promiserit obligatusue erit dare prestare de bet:ⁿ si eodez tempore[r] duos ī po testate habuerit vel vnum quinquē nem[r] liberabitur obligatione ope rarum. Amissi antea[s] liberi ad eas operas que postea[a] imponitur pro sunt:vt iuli.ait:sz si vno amisso ob liget se deinde alter nascatur multo magis pomponi⁹ ait:amissuz huic iungi vt liberetur. Nihil autem interest[b] vtrum ipi promittant pa tronos:an eis qui in potestate eius sunt si creditori suo libertuz patro nus delegauerit non potest idez di ci:solutionis[c] enim vicem continet hec delegatio:potest tamen dici si ī id q⁹ patrono,promisit alij postea de legatus sit posse eum deliberari ex hac lege[d] .nam verum est patrono eum expromisisse quamuis nunc patrono nunc nō debet.q⁹ si ab ini tio delegante patrono libertus ꝓ miserit non liberari eum:ⁿ non so lum futurarum sed etiam preterita rum operarum liberatio fit. iulia : etiam si iam petite sunt opere libe ris sublatis ad solutionem facien dam[t]: sed si iam operarum nomīe condemnatus est non potest libera ri quoniam iam pecuniam debere ceperit. Posthumus[e] liberi be redes patris sui non liberat:q⁹ pro ficisi liberatio a liberto dz:ne quis quam post mortem liberari intelli gi potest:ex lege[f] autem nati liberi ꝓsunt etiam si in psona liberti col lata liberatio est.fideiussores quo qz liberabuntur ex sententia legis. quod si libertus expromissorem dederit[g] nihil hoc caput[h] ei prode rit.

c Celsus.

Demum[i] imposite opere in telliguntur que sine turpitu dine prestari possunt ⁊ sine pericu lo vite:nec enim si meretrix manu missa fuerit easdem operas patro no pstare debet : quamuis adhuc corpore questum faciat :nec arena rius manumissus tales operas: qⁿ iste sine periculo vite prestari non possunt:si tamen libertus artificiū exerceat eius quoq; operas patro no prestare debebit:ⁿ si post manu missionem id didicerit.q⁹.si artifici uz exercere disierit tales opas ede re debebit que non contra dignita tem eius fuerit.veluti vt cuz patro no moretur[k] peregre proficiscatur negocium eius exerceat.

p Paulus.

vt mecū ꝓtrabas so cietatē.naz vt sequit nulla est societas qⁿ libera volūtate,pce der debet.vt ĵ.qua rū rer act.nō da.l.i. §.si onerāde.ⁿ dic vt ibi dixit.b.fin.h. vel pone exemplum: vt ĵ.tl.l.i.

u q Qui libertin⁹ locauerit.bi ñ ꝓsunt patri liberto.

r Eodē tpe.i. nō si mul sz diuerso tpe.

p Quinquēnem. q solus sufficit.ⁿ nota qō paulus retulit v ba.l.iul'.de maritan dis ordinib⁹:vt ⁊.C e.l.nec pronis i fi. ⁊ no.modos disoluen di obligationē opa rū vt ibi no.ⁿ fac.s̄. de excu.tu.l.excusat⁹ ⁊.l.remittit:sz ar.p̄ : ad hoc ⁊ sequentia i sti.de excu.tu.§ .filij vbi tñ supstites,pstit

z Amissi antea.hic i cipit paulus loqui.

a Que postea.ergo ex iteruallo.ⁿ sunt p̄ s̄.de libe.cā adco:vt ĵ.de sol.liberto so.vt ⁊ no.s̄.e.ⁿ iureiurā.i glo.s.ex interuallo . Itē ē ar.p̄.isti.de ex cu.tu.§.filijs.

b Nihil aūt interest qtū ad hoc vt pp li beros añ vel post na tos liberet ab .obli gatione operaꝝ. dic tñ stipulatione factā vt.s̄.e.fuus sed alij dicunt q⁹ hoc icertis illud in incertis vt ar.s̄.e.a duobus.

c Solutiōis.q⁹ si fe cisset repetere pp li beros postea natos: ⁊ fac.s̄.ad vell'.quis §.iterdum.

d Ex hac.l.de mari tandis ordinibus: vt.C.e.l.nec.fu⁹ i fi.

e Posthumus. red dit ad materiam de qua incipit in prin . l.quidē id qua.

f Ex lege.iul'.ō ma ritādis ordi.ⁿ dic na ti ñ nasciturī nā i pn l.dixit gētos natos qz alij dicūt ex lege nati.i.legitīe nati .

g Dederit.nā,pmit tēdo ipe tenet ad q⁹ ĵ.e.l.pe.ⁿ.s̄.ō postul. l.i.nūqd ergo sic p̄.s̄ e l.§ q⁹ si ab initio.

h Capitulū .i.capi tulū.l.iulie.nā ⁊ alia hz capla:vt.ĵ.vii vir ⁊ vxor.l.i.in fi.

i b Demū. pos sunt facit.s̄ .e. l.eius ⁊.l.se.

k Deteret.cū fit i dignitate. ⁊ sic sunt exēpla opere in hōe ste.ⁿ facit.C.e.l.pe.

l Sita.quasi onerande.quo casu nō valeret:ut.ſ.e. q̄ onerāde
m promissa fictione iuris non vere ut p̄dixit ꝛ.j. de ac.ꝛ ob.l.
obligationū fere.§.pe.ꝛ deverbo.ob.ita stip-que sunt contra.
n Queri.no.contra varietatē.sic.j.ti.i.l.nā absurdum.ꝛ.ſ.ō ꝓcur.
l.in causę.sed ar.contra.ſ.de col.bo.l.nonnunquam.

o Sbona. venie
rit p creditōes.
p Possit.ſ.alias si
ne operis.
q Sbert⁹.dimis
sus a fuitute:
quia manumittēdo i
posuit operas.
r Et ita liberā.nun
qd ex sola impositio
ne cōsequit liberam
testamēti.factionem
guiel.ꝛ.b.q̄ sic.ut
hic Jo.ꝛ az.b.q̄ nō
sed demū facta exac
tione earuz.ꝛ hic sub
audiunt facta earuz
exactione que dic:ut
no.C.e.l.si q̄.
s Verecundie.q̄ ob
sequm ēt sine iterpo
sitione debeā:ut.ſ.de
condi.inde.si nō sor.
§.libertus in princi.
t Diuersa a libera
testamenti factiōe.sz
ō.ſ.de liber.ag.si qs
ali.§.si liberti.sed ibi
exigit eaz precium.
hic aut ipsas operas.
sed si dicas q̄ hic exi
gerit mercedē dicas
q̄ diuersa ē ab obse
qo.q̄ obsequiū p̄sta
tur.alimenta non.
u Inopia.i.patron⁹
inops conuenit liber
tum ad alimenta.
x Per iuidiā.i.bal
simuz euitandū ac.ꝛ
facit.C.e.l.fi.

c Erdonē.q̄ fac
sotulares.vl q̄
vendit carnes.
z Colo. ita ab here
de.ꝛ sic heres nō pōt
imponere operas.cū
ex necessitate fac̄:ut
C.e.l.mſ ꝛ.l.ij.nisi sit
filiꝰ:ut.j.ti.i.q̄ ex cā.
a Promiserit.scili
cet coactus.
b Dabit:ut ꝛ.ſ. de
le.i.l.videndum.
c Fideicō.q̄ est ut
māumissus ex neces
sitate non teneat ad
opas ut dixi.ꝛ no.q̄
aliud ē q̄ testator nō
pōt.sic.C.ut i pos.le.
l.scire.ꝛ.j. ad.l.fal.l.
q̄ de bonis in fi.

d Operis.iniu
ria.i.dāno.nā
amittit:ut.ſ.e.inter
dū sed arg.ō.C. de li
be.ꝛ.e.li.l.fi.

e Slibertus ope
ris.ſ. incertis
quarū dies nō cedit
nisi cū indicte fuerit
ut.ſ.e. cum patron⁹
ꝛ est ratio q̄ fideius
sor ex sua mora tene
ri non potest cū reus
non fit obligatus. ni
si cū prius indicte fu
erint.az.i opera autē

f Sita stipulatio a p̄rono fcā
sit si.x.diex opas nō dederis
.xx.nūmos dare spōdes vdēdū ē
an nec i vigiti actio dāda sit q̄si one
rāde libertatis gr̄a sint: nec ope
raz q̄ ꝓmisse nō sūt: an vero oper
dūtaxat ꝓmisse fingi debeātur: ne
patronus omnimodo excludat̄:ꝛ
hoc quoq̄ p̄etor sentit operas dū
taxat ꝓmissas seqñs illa questio ē
an libertus ipetrare debeat ne ma
iores sūme quā vigiti ꝓdemnetur.
q̄ videt quodāmō patronus tāti
operas estimasse:iō ipse ñ debebit
trāsgredi taxationē vigiti:sz iiquū
ē nec oz liberto hoc idulgeri: q̄ nō
oz ex parte obligationē cōprobar̄
ꝛ ex pte tāquā de iniqua queri.
f Sbona p̄roni ꝑ Apl. venierit operaz q̄ post vēdi
tionē perierūt actio patrono dabit
ꝛ si alere se possit añ vēditionē pre
teritaz nō dabitur qñ ex añ gesto
agit. Idem.
l Slbertus qui opaz obligati
one dimissus ē: atq̄ ita liberā te
staméti factionē assecutus est:nihil
ominus obsequio verecūdie tene
tur alimētoz cā est diuersa cū ino
pia patroni per inuidiā libertū cō
uenit. Idem.
c Erdonē fuū meū manumit
ti volo:ita vt operas herēdi ꝓ
mitta:nō cogitur manamissus he
redi ꝓmittere:sz ꝛ si ꝓmiserit ī eū
actio nō dabit. nam iuri publico
denegari nō poterit qui fideicōmis
sariā libertatē dedit. Idem.
O Peris obligatus libert⁹ mi
litie nomē nō sine iniuria pa
troni dabit. Le.
s Sli libertus morā i opis fece
rit fideiussor tenetur:mora fi
deiussoris nulla extat:in boie autē
debito fideiussor etiā ex sua mora
in obligatione retinet. Idem.
l Slbertus negociatōib⁹ vesti
arij an eādē negociationē in
eadē ciuitate ꝛ in eodē loco inuito
patrono exercere possit. rñdi nihil
ꝓpōi cur nō possit si nullā lesionē
ex hoc sētiat patronus. ꝑ Aul.
l Slberta si in cōcubinatu p̄ro
ni esset ꝓinde ac si nupta eidē
esset operarum petionem i eam da
ri nō oportere cōstat. Idem.
c Ampanus scribit nō debe
re p̄etorem pati donum mu
nus operas imponi ei qui ex causa
fideicō. manumittatur: sed cum sci
ret posse ea r̄cusar̄ obligari se pas
sus sit non inhibendam operarum
petionem quia donasse videtur.
s Sicut patronus ō Ermo.
ita etiam patrōi filius nepos

certa idē q̄ in pecunia:ut.ſ.e.a duobus.lex tm̄ videt dicere idē in cuilibet
facti ꝓmissione:ut.j. de ver.ob.cum filius.§.i.
f Retinet.ut ꝛ.ſ.de vsur.l.mora in fi.ꝛ.j. de ver.ob.l.mora in fi.
g Slbert⁹.ſ.nulla maxie.ut ꝛ.ſ.ti.ij.q̄o.ꝛ ti.i.l.fi.l illas ꝛ ista itellige.
b Slberta.patroni.esset.C.e.l.liberti.

ꝛ pronepos qui liberte nuptijs cō
sentit operarum exactionem am
mittit nam hec cuius matrimonio
ꝓsensit in officio mariti esse debz
si aūt nuptie quibus patrōus cōsē
sit nullas habeāt vires operas exi
gere patronus nō p̄hibetur.pa
trōe.itē filie ꝛ nepti ꝛ pronepti pa
troniq̄ liberte nuptijs consensit
operarum exactio nō denegatur.
quia bis nec ab ea que nupta est in
decore p̄stātur. c Aius.
q Quorum libertus potest ali
quo casu singulis diuersas o
peras vno tempore insoliduz ede
re veluti si librari⁹ sit:ꝛ alij patro
no librox scribendox operas edat
alter vo peregre cum suis profici
scens operas custodie domus ei
dem indixerit:nihil enim vetat duz
custodit domum liberos scribere:
hoc ita neratius libris mēbranarū
O scripsit⁹. Neratius
Operarū edictionē perdere
existimatiōe edētis:nā dignitati fa
cultatibus ꝓsuetudini artificio ei⁹
connenientes edendas non soluz
autem libertum:sed ꝛ quēlibet ali
um operas edentez alendum:aut
satis temporis ad questuz quesitū
alimentorum relinquēdum ꝛ ī om
nibus tempora ad curam corporis
necessariam relinquēda. ꝑ Au.
i Interdū operaz manet peti
tio etiā si ius patroni ñ sit :vt
euenit i fratribus eius cui assigna
tus est libertus:aut nepote alteri
us patroni extante alterius patro
ni filio.

De bonis libertox.

h Hoc edictuz a pre ꝑ Ulpi.
tore p̄positū ē bonoris quē
liberti patronis exhibere de
bēt moderādi gr̄a:nāq̄ vt suius
scripsit añ soluti fuer̄t a libertis du
rissimas res exiger̄.ſ.ad remunerā
dū tā grāde bn̄ficiū q̄ i libtos cō
fer̄t cū ex fuitute ad ciuitatē roma
nā pducūt:ꝛ qdē primus p̄etor.
Rutulius edixit se amplius nō du
raturz patrono quā opaz ꝛ socie
tatis actionem. vz si hoc pepigis
set:vt nisi ei obsequiū p̄staret lib
tus in societatē admitteret patron⁹
posteriores p̄tores certe partis bo
norz possessionē pollicebant̄. vide
licet imago societatis induxit eiusdē
ptis pstationē:vt q̄ vnius solebat
societatis noie p̄stare:id p⁹ mor
tē p̄staret. Idem.
s Si patrōus a libto p̄terit⁹ bo
norz possessionē petere potu
erit ꝓtra tabulas ꝛ asiquā peteret
decesserit vel dies ei⁹ bonorz pos
sessiōis agnoscēde pterierit liberi

c Ampanus.facit.j.ꝛ.ſ.
qui ex causa ꝛ.ſ.e.l.
si quis hac.
k Scieret.sic.ſ.si quis cau.
l.sed ꝛ si.§.fi.
l Sicut.amittit. fac.C.
e.q̄ ex liberta. de ob
sequijs.i.ij.ꝛ.ſ.e.si libert⁹ i
fi.sz ō.j. de ver.si.l. sciēduz
§.pe.vbi non trāsit opa ad
heredē heredis.at hic tran
sit ēt ad ꝓnepotē.so.hic fu
it stipulatus sibi liberisq̄
suis.ibi non ar.ſ.e.l.cū ꝓ
tronus.§.cū libert⁹.vel hic
fuerunt primi heredes isti
nepotes ꝛ ꝓnepotes cum
null⁹ ꝓcederet:ut ar.isti. ō
here.qua.ꝛ dif.§.fi.ꝛ.§.sui.
m Esse oz.no.vxorez opa
ri viro:ut.j. de donat.inter
vi ꝛ vx.sed si vir ipri.ꝛ fu⁹
dño: ut.j. de statuli.l.iij.§.
si qs seruū.sed qd viro mō
tuo.j.annū.rñ ibi oz opari
vnde ꝛ alimētari q̄ inde fi
at not.C.de rei.vxo. act.§.
exactio in fi.
n Quox si librarius.j.
de re.iu.si librarius.
o Cū suis.ſ.de familia.
p Scripsit.sz nō si potest
simul vtriq̄ opari.dic ut.ſ.
e.l.he opere.§.fi.
q Operaz.edendas.ſ.
e.interdū.ꝛ.l. eius ꝛ
l.he opere.
r Sed i aliuz p hoc pz qō
loquit̄ de certis cū dicit li
bertū p aliū posse p̄stare.
nā ícerte nec alij nec etiā p
alium p̄stant:ut.ſ. ō ope
re in re.§.i.ſm az.vel si ve
lis dicere ēt incertam p̄re
stari sumptu liberti dices.
hic libertū nō habere vnde
se alat: ut.ſ.e.suo in fi. ſm
io.ꝛ.b.ꝛ nota ingenuum ꝓ
mittere ꝓ liberto. naz ꝛ le
gari ꝛ locari potest opera
liberi homis:ut.ſ.de vsuf.
le.l.hominis nō tm̄ iureiu
ran.obligari:ut.ſ.e.l. ut iu
ris iuran.in prin.
t Interdum. libertus
non opere debentur
omnibus.licet quo ad alia
scilicet solus sit patronus
cui assignatus est: ut.j. de
asig.li.le.i.in prin.ꝛ si ille
amittit redit patronus ad
alios.ut ibidem infra ti.i.
l.iij.§.si accipit.
r Filio hoc bēs.ſ.e.a duo
bus in prin.

De bonis libertorum.

x Hoc edictum.gra
de ꝛ inextimabile
ut instī.qui ma. nō
pos.§.ea.
y Operarum.sic supra ti.
i.l.ij.
z Pepigisz.ſ.ꝛ.i.l.labeo
a Si patronus .vel di
es spacium.c.dieruz.
b Liberi eius.eo mortuo
vel omittente.

e Vel patroni.s.liberi eo mortuo vel viuo omittente q̃ admittebaꝫ viuo altero patrono:ut.s̃.ti.i.l.a duob⁹.
e Ex illa pte edicti que est p̃ tab.ut.ff.de car.e.l.idẽqz.
f Posſũt.cum alius precedat.
g Si filius.possessionem vnde legitimi mortuo liberto instituto.
h Bimedie.q̃ hodie ẽ ter tia.ut isti.de suc.li.ff.fz nr̃a.
i Intestati.i.transitiue.
k Jure.vz ciuili.
l Hereditas.s.aui.ad q.s̃. de cõiungendis. cũ eman. libe.l.i.in prin.
m Ad nepotẽ.s.tm̃ nisi per edictũ de coniungendis.
n Cõtra ta.eo libro mortuo testato . liberti defũcti z intestati.
o Spoti⁹.nõ ergo hoc casu z supiori hz locũ edictũ de coniũgẽdis:lz ad parentis bona ãbo vocent. ut.j. e.l.libert⁹.ff.fi.quã qdã ponũt contra. fz est idẽ fz.az. dicit quod sic:ut.s̃.de coniungen.libe.l.i.ff.hic.
a Etiã pron⁹.ut z.j.de iu.aure. anu.l.q̃uis.
b Dic.n.fa.s̃.de cõdi.z de l.fal.ff.z.C. ỏ iu.au. an.l.ij.
c Ingenu⁹.quo ad multa. nõ quo ad oia:ut.s̃.ỏ i ius uo.sed si hac.ff.z suus z.C. ad.l.vicel.l.i. fz hodie quo ad plura:ut.C.de iure anu. aureo.aũt.sed hodie.
d Plane si natalibus: ut z.j.de nata. restitu.l.interdum in fi.
e Liberã.hoc ẽ p̃.ut.C.de inoffi.testa.l.si quando.so, ibi in preiudicũ libertorũ non valet qbus plus debetur hereditas patris q̃ libertis proni:vel dic ut ibi. p̃ itez.j.e.paulus.ff. patroni:fz ibi fili⁹ proni hic pri.
f Emit.nũmis sui z tunc non hz p̃ ta.ut.C.e.l.i. l'dic suis,ppriis:z tũc hz ut.s̃.ỏ in ius vo.sed si hac lege in prin.z.j.de suis z le.l. intestato.ff.is plane z fa.s̃.t.ij. l.ticius.z.C.de lat.lib. tol. l.i.ff.illud
g Acceperit. ab extraneo sec⁹ si a suo suo. ut.C.e.l.i.
h Aditã aliỏ i p̃ tabu.que daꝫ liberis:ut.s̃.ỏ p̃ tabu.l. illud in prin.que est p̃.
i Vel vnuz.facit:s̃.de te. tu.l.si nemo.
k In castris.fzm̃ alijs sec⁹: ut.s̃.de test.mi.si a milite.ff. fi.z fa.C.de inoffi.test.l.fi.ff. pe.z.s̃.ỏ i ius uo.l.adoptiuũ:circa prin.
l Si deportatus .facit.s̃. de iurepatro.l.si ut.
m Si qs.ut patronus ut z s̃.de iurepatrona.seruum.
n Si capitis . non potest ut.z.s̃.de iurepatro. cuz.
o Obstat . ut z.j.de assignat.libe.l.i.ff.vtiqz si ex.
p Possessionem per quã non in totum. sed in suã legitimã testamẽtũ rũpit. et p hoc ar.j.e.f.ex patronis in prin.z secundum hoc dicit a querela sed cõtra videtur infra.e.ĩ seruitute.ff. fi.z.s̃.de iurepatro.l.siue ĩ fi.primi.respon.

eius vel alterius patrõi[c] petere potuerũt ex illa pte edicti[d]: q̃ primis nõ petẽtibus.aut etiã volẽtibus ad se ptinere sequẽtibus daꝫ.atque si priores ex eo numero nõ eẽnt: sed patronus heres institutus viuo liberto ỏcessisset supstitutis liberis quesitũ est an illi ꝓtra tabulas testi bonoꝝ possessionẽ petere possint z iõ ỏcursũ ẽ vt mortis tp̃s quo deferꝫ bonoꝝ possessio spectari ỏbeat an patronus nõ sit:vt si sit ex parte prima edicti [c] filij eius bonorum possessionẽ petere nõ possint[e]: si filius[s] emãcipatus nepotẽ ĩ potestate aui reliquisset bonoꝝ possessionẽ ptis dimedie[b] dãdã ei filio itestati[i] liberti[i] quãuis ipso iure[k] legitima hereditas[l] ad nepotem[m] ptineat:qz z ꝓtra tabu. [n] eius liberti z filio potius[o] bonoꝝ possessio partis debite daretur. v Alpi.

Etiaz si ius ãnuloꝝ cõsecut⁹ sit libertus a principe aduersus huius tabulas venit patronus[a]:vt multis rescriptis ꝓtinetur.hic enĩ[b] viuit quasi ingenuus[c] moritꝝ quasi libertus:plane si natalibus[d] redditus sit:cessat cõtra tabulas bonoꝝ possessio:idẽ z si a principe liberã[c] testi factionẽ ipetrauerit:sed si hac lege emit[f] qs vt manumittat ad hãc partẽ edicti ptinebit. Si quis nũmos acceperit[g] vt mauumitteret si hz ꝓtra tabu.bonoꝝ possessionez vt patronus aũt ꝓtra tab . bonoꝝ possessionẽ accipere possit. oz beredita[t]ẽ aditã[h] eẽ aut bonoꝝ possionẽ petitã sufficit aũt vl'vnũ[i] ex beredibus adijsse hr̃ditatẽ bonoꝝue possionẽ petijsse. Patronus cõtra ea bona liberti oio nõ admittitꝫ q̃ in castris[k] q̃sita sũt. Si deportatus[l] patronus restitutus sit liberti ꝓtra ta. possionẽ accipe pt. idẽqz z in liberto deportato z restituto dicẽdũ est. Si qs[m] filiusfa.seru⁹ de castrẽsi peculio manumiserit ex ꝓstitutione diui adriani patronus est admittiqz poterit ad ꝓtra tabu. bonoꝝ possessionẽ vt patronus.

Si capitis[n] libertũ accusauerit is cui assignatus ẽ nõ põt is petere ꝓtra tabu. bonoꝝ possionẽ fratribusqz suis nõ obstabit[o]:fz ꝓtra tabulas bonoꝝ possessionẽ[p] petent quẽadmodũ peterẽt[q] si ex altero filio nepotes essent. libertus[r] .n. qui alteri ex filijs assignatur ñ desinit[e] alterius filij libertus esse.amplius dicẽdũ est etiaz si omiserit frater bonoꝝ possessionẽ alter frater cui assignatus est[t] non potest succedere z ꝓtra tabulas bonoꝝ possiõez[r] petere totiẽs[x] ad bonoꝝ possiõez

cõtra tabulas inuitatur p̃on⁹ quonẽs nõ hr̃s est ex debita portiõe isti tutus. Si patrõus sub ꝓditione heres sit institutus eaqz cõditio viuo testatore extitit cõtra tabu. bonoꝝ possessionẽ accipere nõ põt[y]. qd ergo si mortis tẽpore pẽdet ex tint tamen antequã patrono deferatur bonoꝝ possessio boc est ante aditam[z] hereditatem: an inuiteꝫ ex bac parte edicti:z magis est vt adite hereditatis tempus spectet:boc enim iure vtimur si tamen in prete ritum collata sit[a] conditio vel ad p̃sens nõ videtur sub conditione institutus:aut enim impleta est z pure institutus ẽ aut nõ est nec heres institutus est. Libertus si patronũ suũ ita heredẽ scripserit si filius meus me viuo moriet patronus heres esto nõ male videtur testat⁹ nam si decesserit filius poterit hic existente cõditione accipere bonorũ possionẽ[b]. Si debita patrono portio legata sit:z si scriptus heres ipse patronus non fuerit satisfactum[c] est ei: sed z si institutus sit ex parte minore quam ei debetur: residua vero pars suppleta est ei legatis siue[d] fideicõmissis:z ita satisfactum ei videt :sed z mortis causa donationibus poterit patrono debita portio suppleri.naz mortis causa donationes vice legatoꝝ funguntur[d] sed z si nõ mortis causa donauerit libertus patrono contemplatione tamen debite portiõis donata sunt.idem erit dicendum[e] tũc enim vel quasi mortis causa imputabuntur vel quasi agnita[f] repellẽt patronum a cõtra tabu. bonorum possessione. Si patrono cõditionis[g] implende causa quid datũ sit in portionem debitaz imputari debet:si tñ de bonis sit liberti,psecutum:debitam aũt partẽ eoruz que cuz moritur libertus habuit patrono damus.mortis enim temp⁹ spectamus:fz z si dolo malo[b] fecit quo minus haberꝫ:hoc quoqz voluit p̃tor,p eo haberi:atqz si i bonis eẽt eius. Paulus.

Si necẽ dñi detexerit seruus: ꝓtor statuere solet vt liber sit z cõstat eum quasi ex senatusconsulto libertatem. psecutuz nullius[i] eẽ libertũ. Si libertus captus ab hostibus ibi ỏcesserit quãuis liberti appellatio eũ nõ tãgat[k]:tñ pp legem corneliã que testñi sic confirmat:atqz si i ciuitate decesserit[l] patrono bõꝝ possio dãda erit. Si deportatus,patronus sit filio eius cõperit bonoꝝ possessio ĩ bonis liberti nec ipedimento ẽ ei talis pa-

q Peterent.s.nepotes.
r Libertus.reddit ad hoc q̃ dixit fratribusqz suis z̃c.
s Non definit.animo ne obsit.j.de assignat.li.l.i.primo.rñ.
t Assignatus est qui accusauit.alij habent assignatus nõ est. potest succedere z̃c.z sic permittit non:z ẽ alius casus sed primũ verius.
u Cõtra ta.bo.pos. cum capitis libertũ accusauerunt.
x Totiens . nono ẽ heres.uel etiam quo quo ti.relicti: ut z.j. e.l.ff.si debita. Item hodie z si minus hz nõ petit contra ta. fz agit ad supplemẽtu conditionis ex.l. ut isti.ỏ suc.li.ff.fz nr̃a.fz certe z iure veteri videt idẽ:ut.s̃.de iurepa.l.siue.ff. excludit fz dices illud a cõpositoribus additum.
y Si patronus.accipere non põt facit.s̃. de condi.z de.l.ij.
z Ante aditã.bñ exi põt:ut.s̃.e.l.ff.ut patronatus.
a Collata sit. fac.s̃. de iniusto.r.cũ in so. z si cer.pe.l. itaqz. et l.pe.z.j.de donat. cũ moz.l.illud.ff.fi.
b Bonoꝝ possessionẽ fz tab.ut z.s̃. pr. ff.i pri.fz si fili⁹ viuit excludit patronũ: ut isti.de suc.li.ff.fz nr̃a.
c Si debita satisfactionem.nec hic cogitur p̃ aute.ut iure institutionis relinquatur ut in filijs . ut in aute.ut cũ ỏ ap.eo.ff. aliud coll'viij.
d Fũgit. ut z insti. de donat.ff.i.
e Ite ẽ dicẽdum sic C.de col.l.pe.ff.fi.
f Quasi agnita. primũ tñ verius ut.j.e. fi vero.ff.penu.
g Si patrono. cõditionis.puta instituit aliũ hr̃dẽ si dabit.c. ỏ here.patrono suo.
h Sed z si dolo malo.fa.j. si qd i fraud. pa.l.i.in prin.
i Si necẽ. nulli⁹ priuati viuentis sed oracinus:ut.j.q sine mal.qui ob necem. Item tunc adhuc p̃.j.ỏ suis z le.hz.l. intestato ff.qp si necem. So. distingue aut fuit heresi in mora vindicandi necem ut hic . aut nõ ut ibi z.s̃.de iurepa. l.si filius z facit.s̃.ỏ here.instit.l.antepe.z C.p quibus cau.l.i.
k Non tãgat. qz seruus est hostium.
l Decesserit: ut.s̃.ỏ testis.l.lex coz.
m Habetur.ut.s̃.de contra ta.l.i.ff.filij.fz ar.contra.s̃.de cõdi. z de.l. intercidit .ij. rñ.z facit.C.ỏ sentẽ. passi.l.fi.

n Propter spē .s. fam. here.l. propter spem.

o Libertinus.liberis ei⁹ ad instar.l.uell.ar.insti.de exhere .li.§. posthumum.ꝛ facit supra e.l.ij.in prin.ꝛ.l.etiã §.libertus.

p Si patroni libertus.contra supra.e.l.ij.§.fi.so. immo idez ut ibi.no.facit.j.ō le.iij.l.tutela.§.proīde.

q Et si ex modica.liberti.hinc ē amphibologia.naz dictio liberti . potest loqui de libertis . liberti quem si instituit libertus.repellitur patronus.secus si exheredaret . vel si ille non vult esse heres. ut.s. de iurepatro.l. siue.§.fi.ꝛ isti.de suc. li.§.sed nostra:secundo ut dicat q filius patroni istitutus repellat patronū.ꝛ tūc dices bono.pos. contra ta.liberti ꝛ p hac j.e.l.si vero.§. si suo. sed prima hic est vera.ut subijcit.

r Heredib⁹ eius. s. filie patroni quod dā.uel erat sui iuris.

s Si filius sit heres ut.j.de fideicom.li.l. eum qui.§.sed ꝛ si qs ꝛ facit.s.ō iurepa.l. siue.§.fi.

t Patronus.adierint.forte ex modica institutus quod esset eius debitum.

u Non admittunt. ut ꝛ.C. de pac.con.l. fi.§.i.ꝛ.s.de ꝓtra ta. si post.§.illud.sed ar. contra in eadem.l.§. si in adopt.sed ibi coactus adijt.

x Nam absurduz sic.s.ti.i.si ita stipulatio in fi.

y Si vero.non facit.s.de inoffi. testa.mater.ꝛ.l.nihil.

z Penituisse mox. sic.s. de inoffi. testa. pap.§.meminisse.

a Si patronus. auxilium q hic sic statī dices.

b Nō hz.sic.s.ō act. empt.l.itē.ꝛ.j.de sol. si quis aliam.

c Subueniendū. ut agat ad repletionez quasi ō euictione cōditione ex.l. ut.C.de inoffi.test. sancimus circa prin.que ē ꝓ ex hoc ē q.s. dixit legi

tronus qui mortui loco habetur:ꝛ dissimile ē si patronus apud hostes sit:nā propter spez" postliminij obstat liberis suis. Si extraneus a liberto heres istitutus rogatus sit filio patroni hereditatez restituere cū ex senatusconsulto trebelliano restituta hereditate heredis loco filio⁹ habetur:patronus submouendus est. Caius.

Libertinus qui patronū patroniqz liberos hz si patronū ex parte debita heredē instituit libos eius° in eandem portionem substituere debet vt licet patronus viuo liberto mortuus fuerit satisfactum videtur liberis ei⁹ Si patroni filium emancipatū ꝛ nepotem ex eo qui in aui familiam remansit libertus habeat filio tantūmodo nō etiã nepoti satisfacere debebit liberi⁹p nec ad rem pertinet qō ad parētis bona pariter vocantur. Ul.

Ut si ex modica pte instituti sunt liberi liberti bonoꝝ possessionē cōtra tabu. patronus petere nō pōt:nā ꝛ marcellus lib. nono digestoꝝ scripsit ex parte quantulacūqz heredē institutū liberti filiū patronū expellere Cū patroni filia heres instituta eēt a liberto falsumqz testimoniū dictum esset i quo scripta erant ꝛ appellatione interposita ꝛ pendēte diē suum obisset:heredibus eius' diuus marc⁹ subuenit: vt id haberent qō hēret patroni filia si viueret. Si filius liberti heres ab eo institutus abstinuerit quamuis nomine sit heres" patronus admittitur sed ꝛ si per in integrum restitutionem is qui permixtus ē paterne hereditati: vl qui adijt hereditatez abstinuerit se:poterit quis patronum admittere.

Patronus patroniqz liberi ꝛ si hz volūtatē mortui liberti heredi tatem adierint' legatumue aut fidei cōmissum petere maluerint ad contra tabulas bonoꝝ possessionē nō admittuntur'. Caius.

Iam absurduz' videtur licere eidē partim cōprobare iudicium defuncti partim euertere.

Si vero nō' ba Vlpia. buerit effectū petitio eius: dico nō impediri quominus adiuuetur quinimo ꝛ si adijt quasi ex debita portione instituta mox' apparuit eum minorem partem quam separauit accepisse equissimum est admitti eum ad suum auxilium: sed ꝛ si testator conuenisset heredem : vt sibi legatum solueretur mox penituisset puto eum posse adiuuari.

Si patronus legatum sibi relictum agnouerit:idqz fuerit euictuz cōpetit ei legitimuz auxilium" quia id qō sperauit se habituꝝ nō habz' sed ꝛ si nō totum euictum sit verus aliquid minus hebet quam putauit:erit ei subueniendū'. Si suo vel filio suo aliquid relictum patronus agnouerit perinde a cōtra tabu.bo.pos.repelletur atqz si agnouisset sibi relictum" : sed ꝛ si mortis causa donationem agnouerit dicēdum ē repelli eum a ꝓtra tabu. bonoꝝ possessione:sit tñ si post mortem liberti agnouerit:ceterum si ei viuus libertus donauerit:ꝛ ille acceperit:non iccirco erit repulsus a contra tabu.bonoruz possessione: quia potest dicere sperasse q in testameto quoqz gratus' circa euz fieret:remittiqz ei dz ab eis discedere" vel ea compensare in portionez pro rata: quare dicitur ꝛ si conditionis implende cā fuerit quid datū patrono post mortem liberti: ꝛpelli eum a ꝓtra tabu.bonoꝝ possessione petere. idē aut' si pr̄ me exhr̄dauit : au⁹ meus pr̄em meuz:ꝛ prior auus decesserit ab vtriusqz libtis me repelli:sed si añ pr̄ me⁹ decesserit postea au⁹ di cēdū erit nihil mihi nocere pr̄is exhr̄datóez ad auitoꝝ libertoꝝ bōa.

Quod si pr̄' meus Ulia. a pr̄e suo sit exhr̄datus : ego neqz a pr̄e meo neqz ab auo :mor tuo quidē pr̄e : ꝛ aduersus auitos ꝛ aduersus pr̄onos libtos ius habebo vuēte pr̄e quādiu i prāte ei⁹ ero nō petā cōtra tabu. auitoꝝ libtoꝝ bonoꝝ possessionē emācipatus nō submouebor. Vlpi.

Si pronus testō iure militari facto filiū" silentio exhr̄dauerit debebit nocere ei exhr̄datō:vez ē.n. hunc exheredatū eē. Si quis libertū" filio suo assignauerit eūque exhr̄dauerit admitti pōt ad bonorū liberti possessionē. Si qs' nō mala mēte parēs exheredatus sit timum auxilium vel dic p ō ta.iure isto in correcto in patrono siue totum siue pars sit euicta:ꝛ aliud in filio iure nouo.sed si ab initio minus legitima sit relicta patrono ad supplementum agitur ut no.s.e.l.etiã §.toticns.

d Relictum. ut ꝛ.s.de cōtra ta.l.ij.§.fi.

e Quoqz gratus existēs.

f Discedere.scilicet donationib⁹.sed hodie videtur ut agat ad supplementum. ut.C.de inoffici.testa.si quā do.§.i. vel ibi expressit in donando ut in quartaz imputet hic similr ꝛ facit.s.l. autem.§.fi.

g Si patronus ꝛ sic adducit:ꝛ.s.de minor.l. ait prētor.§.hodie.

h Qui in seruitutem pertierit.potest calūnios se:ut.j.e.idem est.

i Liberorum.no:ergo delictum patris nocere filijs ut nec ipsi ut nec pater eorum nomine petat :sed ar. contra.j.l.q̄ si pater in fi.ꝛ l.quare.So. hic erant i potestate quo casu per aliam viaz daretur patri bo.pos. q̄ esse nō debet.ut dicta.l. quaꝝ vel dic q hic pater repellitur propter iniuriam quam ipse fecit liberto ibi uero non fecit iniuriaz immo propter iniuriam sibi factam repellitur .vnde in primo casu seuerius i secūdo benignius cum eo agit. ꝛ facit infra.e.filius qui patri.ꝛ de ver.si.l.licet.§.fi. ꝛ j.vnde li.l.fi.

a Si ex patronis . relictū est.non enim sunt duo rei credendi.tunc esset secus: ut.s.si quis cauti.si duo in princi.

b Quia patrem. nō exheredatū uel non mala mēte: ut.j.e.ꝛ.l.si patron⁹.§.ij.

c Quod si pater.ipse non sit ab auo exheredatus est tamen a patre . sed si a nullo paternorum ꝛ auorum petet bonorum pos. ut supra.l.proxi.

d Idez ait.distinguendo. casum proposituꝝ.

e Quod si pater. viuēte pa. concordat.j.e.l. querit ꝛ.l.filius.

f Si patronus filium quem scit se habere. ut.C.de testamento mi.l. si cui.sed cōtra infra.e.l. paulus.respon.in fi.so.illa hāc corrigit.vel hic mala mente ibi non:ut infra.e.l.§.ij.

g Si quis.libertuz.dic ut j.de assig.li.l.i.§. q̄ si post.

h Si quis.facit.s.ō liber. ꝛ pos.l.militi.ꝛ.j.e.l.paul⁹ in prin.

i Vel pperã.i.nõ ut oz.ꝛ sicnõ tz exheredatio l'ppe rã.i.ĩ mala mẽte parẽtis.

k Reb⁹.n.refert se ad pri. mũ.ſ.vbi ſi ꝓnunciatus ꝛ dic ſtandũ ut nõ vltra ꝓce dat.q̃ eſſet ſi excluderet a bonis libertoꝝ.nã non oiſ exheredatus excludit.ſz is tñ q mala mente exhereda tus:ut.ſ̃.c.l.ſ.ſi qs nõ ma la.ſic accipit ſtandũ:ut.ſ̃. de pact.l.iuriſgẽtiũ in pri. al's accipit.i.parẽdũ: ut.C. de re iudi.l.i.ꝛ.ſ̃.de ar.cel ſus.ſ.ſi.

l Si filiꝰ.victꝰ ſit qõ cẽ po teſt:ut.ſ̃.õ ioſ.teſta.l.nihil ſ.fi.ꝛ.de le.ij.cuz filiꝰ i pri.

m Eligeat: ut.ſ̃.de ꝺ.ta.l. filium.ſ.i.

n Filiꝰ bo.poſ. referri ergo directo vl' p ob liquũ ſit heres ſic.j.de v.ſi. ſciendũ.ꝛ.ſ̃.de interroga to.act.ſi ſine.ſ.illud ꝛ.ſ̃.ti. i.cũ patronꝰ.ſ.cũ libertuſ. ſed ar.ꝺ.j.e.ſi filiꝰ q patri i pri.ac.

o Qui eũ libertũ pater nũ.j.e.ſi tñ ꝛ multis locis hac.l.nõ.ꝛ.no.ſ̃.õ in ius.uo.ſed ꝛ ſi.ſ.ſi autẽ li berti.ꝛ de iure pa.l. cum.

p Accuſauit.p calũ: ut.j.i fi.ꝛ.j.l.pri.

q Detiçrit.hoc ꝓſeq̃t.j. c.l.i ſuitutẽ.ſz primũ ꝓſeq tur hec lex.j.l.pri.

r Siue ipſe.q̃ põt aucto re tutoꝛe ut.C.de auc.preſ. l.clarum.

s Ignoſci de eqtate: ut di xi ſecus de rigoꝛe. ut.ſ̃.de mino.l.iij.ſ.vnde ſcio.

t De ſuitut.factꝰ maioꝛ. nã ante deſiſtere poteſt.ut infra ad turpill'.l.i.ſ.accu ſatione in fi.

u Incideret cuius pena ẽ.j.de preua.l.iij.ꝛ.l.fi.

x Non facile.qz cũ quadã ſolẽnitate petit.ut.C.de ab olit.l.ij.in pri.ꝛ no.de faci li ꝛ difficili: ut ꝛ.ſ̃.õ ne.ge. ſin ãt in pri.ꝛ.j.õ aqua co. ꝛ.eſſi.l.i.ſ.penul.

y Publice ꝓpter leticiã pricipis:ut ifra ad turpill'. l.abolitio.

z Is demũ fa.j.de pe.l.ij.

a Si tñ augere.qõ põt ex cã:ut.ſ̃.õ his que no.infa. l.quid ergo.ſ.pena.

b Patroni filio.no.filio. ut.j.e.ſ.ſi libertus q̃ facit ꝓ eo q̃ no.in prin.buius.l.

c Si libertus.accuſauerit quod poteſt ut.j.e.qui ac ñ poſ.l.pe.

d Deſideranit.p officiũ. ut.C.de calum.l.i.non i mo dũ accuſationiſ:ut.C.q ac. non poſ.l.neganda.

e Retroſit.quaſi ſociũ cri minis ut ſic repellatur ab accuſando:ut.C. de libera li cauſa ſi filiũ ꝛ nota igno ſcendũ ei qui non facit ſpõ te:ut infra ꝓxi.ſ.ꝛ.ſ. pe. ꝛ.ſ̃.ad ſimilis.l.iij.ſ.vtruz ꝛ ſupra ad.l.aquil.ſcientiã ſ.qui cum aliter ꝛ infra de iure ſi.l.ij.in princi.ꝛ infra ſed alia ex cauſa exheredatio ſibi ſi nocet:vtputa pone furoꝛis cã exhe redatũ eũ.vel iõ qz ipubes erat be redẽ quoq̃ iſtitutũ rogatũq̃ ei re ſtituere hẽditatẽ. Si qs cũ eẽt ex heredatus,pnũciatuſ vel ppetã ſit exhẽdatꝰ nõ repellit:rebus.n.k iu dicatis ſtãdũ ẽ. Si filius pioni exhẽdatus i ptẽ obtinuit de ioffi cioſo i ptẽ victus ſit videamus an noceat ei exheredatio ꝛ nocere ar bitroꝝ:qz teſtm̃ valet a quo exhẽda tus ẽ:ex teſtõ aũt a quo neq̃ adita ẽ hẽditas neq̃ petita bonoꝝ poſ ſeſſio liberis exhẽdatio ñ nocet.ab ſurdũ ẽ enĩ in hoc valere tm̃ teſtm̃ vt exhẽdatio vigeat cũ al's nõ vale at. Si pioni filius prioꝛe gradu ſit hẽs ſcriptus ſcõo exhẽdatꝰ huic ñ nocet exhẽdatio cũ volũtate pris vel extiterit hẽs vel exiſtere potue rit:neq̃.n.dz videri pr̃ idignũ ex timaſſe filiũ bonis libertoꝝ quẽ ad hẽditatẽ ſuã primũ vocauerit:ac ne eũ qdẽ exiſtimãduz ẽ ſubmoueri a bonis liberti:qz prio gradu exhe redatus ꝛ idẽ ſubſtitutꝰ ẽ:ergo is qz iſtitutus ſit hẽs vel prio gradu l' ſequẽti vel alio quo gradu licet ex hẽs ſit eodẽ teſtõ nõ ẽ ſubmouẽdꝰ a libti bonis. Si pioni filius emã cipatus noluerit adire hẽditatẽ vel q̃ ptãte ẽ retinere:nihilomiuꝰ libti bõoꝝ poſſionẽ hẽbit. I. Ali.

f Filius pioni exhẽdatus quã uis nepos ex eo hẽs ſcriptuſ fuerit bonoꝝ poſſonẽ ꝓtra tab.pionoꝝ libertoꝝ accipe nõ põt:lz.n. neceſ ſarius exiſtat pr̃i ſuo nõ ſemetipſũ ſz p aliũ ad hẽditatẽ admittit: ꝛ cer te ꝓſtat ſi emãcipatꝰ filius exhẽda tus fuerit ꝛ ſeruus eiꝰ hẽs ſcriptus ꝛ ſi inſſerit ſeruo hẽditatez adire.ꝛ ita pr̃i ſuo hẽs extiterit nõ hẽbit cõ tra tabu. paternoꝝ libertoꝝ bõoꝝ poſſeſſionẽ. v Ulpia.

Qui cũ maioꝛ natu eẽt quã.xv. annis libertũ capitiſ accu ſauerit aut in ſeruitutẽ petierit reꝛ mouet a ꝓtra tabu. bõoꝝ poſſione ſi vo accuſauerit minoꝛ dicẽdũ hũc nõ excludi ſiue ipſe ſiue tutoꝛ eius uel curatoꝛ accuſauerit. Sed ſi minoꝛ qdẽ iſtituerit accuſationem minoꝛ aũt factus ſniam accepit be nigne erit dicẽdũ ignoſci ei deber qz minoꝛ cepit:neq̃ eiz iputare ei poſſumus cur nõ deſeruit accuſa tionẽ vel cur abolitionẽ nõ poterit cũ altez ſi fecerit i turpillia.icider altez nõ facile ipetrat:certe ſi abo litione publice data repetit iaz ma ioꝛ dicẽdũ ẽ hũc eẽ remouẽdũ: ma ioꝛ enĩ factus potuit ſine timoꝛe di ſerere abolitã accuſationẽ. Is de mũ vr accuſaſſe q̃ tali iudicio appe tit cuiꝰ pena aut ſuppliciũ hũit:aut exiliũ. qõ fit vice deportatiõis vbi ciuitas amittit ſi tñ quis libertũ eo crimine accuſauerit cuius pena nõ ſit capitis:verũtamẽ iudicati placu it augere penã nõ obſtet hoc pio ni filio:neq̃ enĩ iperitia aut ſeue ritas iudicãtis obeẽ dz pioni filio q̃ crimẽ leuius ipetrauerit:ſz ſi nõ accuſauerit:ſz teſtimoniũ i caput li berti dixerit aut ſubiecit accuſatio nẽ pnto eũ a cõtra ta.remoueri.

Si libertus maieſtatis crimine pioni filiũ accuſauerit ꝛ pioni filiꝰ calũnie eũ capitis punire oſide rauit nõ debẽt repelli hoc edicto. idẽ peto ꝛ ſi ab eo petit retoꝛſit i eũ crimina: ignoſcẽdũ ẽ.n.ei ſi vo luit ſe vlciſci,puocatus. Si pr̃is moꝛtẽ defendere neceſſe habuerit an dicẽdũ ſit hic quoq̃ ei ſuccurẽ dũ ſi libertũ pioniũ,ppter hoc accu ſauerit medicũ ob moꝛtez pr̃is aut cubiculariũ:aut quẽ aliũ q̃ circa pa trẽ fuerat:ꝛ puto ſuccurẽdũ ſi affe ctione ꝛ periculo paterne ſubſtãtie ducẽte neceſſe habuerit accuſatio nẽ vl' calũnioſã iſtituere. Accuſaſ ſe aũt cũ dicimuſ q̃ crimina obiecit ꝛ cauſã perorari vſq̃z ad ſẽtentiam efficit:ceteꝛ ſi añ geuit ñ accuſauit ꝛ hoc iure vtimur:ſz ſi appellatiõe iterpoſita deſijt benigne dicet non ptuliſſe accuſationẽ: ſi igit pẽdẽte appellatione deceſſerit libertus pa troni filiuſ admittet ad bonoꝝ poſ ſionẽ qz añ ſniam moꝛte ſubtract ẽ. Si patroni filius aduocatõz accuſatoꝛi liberti ptitit nõ ẽ repel lẽdus.neq̃ enĩ aduocat accuſat.k Si pr̃ teſtõ cauerit vt accuſaret libertus quaſi venenũ ſibi paraſſz aut q̃d aliud ĩ ſe admiſiſſet:magis ẽ vt ignoſci liberiſ dz q̃ ñ ſpõte ac cuſauerũt:ſz ꝛ ſi accuſauerit liber tũ ꝛ,pbauerit crimẽ pioni filiuſ po ſteaq̃z hic libertus ſit reſtitutus ñ erit repellẽdus.crimẽ enĩ qõ ĩtẽdit etiã pfecit.l Ripho.

i Idem eſt ꝛ ſi crimẽ qdẽ qõ i li berto,pbatũ eſt meruerat capitis penã.benignius aũt punitus ẽ libꝰ tus veluti tm̃ relegatus de calũnia toꝛe enĩ ſenſit ptoꝝ.q i Ali.

Si ſeruitutẽ petiſſe nõ is vi detur qui ei q̃ in poſſeſſione erat ſeruitutis petẽti ſe i libertatez ꝓtradixit:veꝝ is q̃ ex libertate pe tit in ſeruitutẽ:ſz ꝛ ſi quis nõ totuz ſuũ ſed,p parte vel vſufructũ in eo ſuũ dicat:vel quid aliud qõ habeẽ nõ põt i eo niſi ſeruus ſit: an repel lat q̃ſi in ſeruitutẽ petierit qõ ẽ ve rius Si petierit in ſeruitutẽ ꝛ ob tinuerit moꝝ cognita veritate paſſꝰ ſit i libertatẽ moꝛari nõ dz ei obeẽ maꝛie ſi habuerit iuſtã cauſã erran di. Petiſſe in ſeruitutẽ nõ videt q̃ añ litẽ ꝓteſtatã deſtitiſſet: ſed ꝛ ſi poſt litem ꝓteſtatã dicendũ eſt:nec id nocere debere quia non vſq̃z ad ſententiam durauit. Si patroni filius ſit inſtitutus vel exheredatuſ vel ſi in ſeruitutez libertũ patronũ petit:vel capitis accuſauerit liber tum non nocet hoc liberis eius q̃ in poteſtate nõ ſunt :ꝛ hoc diui fra tres q̃ntilio reſcripſerũt. Si qs de iniur.l.ſed ſi vni us.ſ.ſed ſi iuſſu.ꝛ.C. de tranſact.l.ſi quis maioꝛ.ꝛ de re iudic. l.ſi ſe in prin.ꝛ.C.de metatis deuotum.et ſupra ſi quadrupes. l.i.ſ.cuz arietes.ꝛ.C. de admini.tuto.cum quedam ſed contra ſupra ad.l.aquil.ſciẽ tiam.ſ.ſed ſi defendẽ di.vbi non licet ulci ſci.ſz hoc lz p iudicẽ.

f Defendere. accuſando.

g Succurrendum. ne perdat contra ta. liberti.bo.poſ. etiaz ſi per calumniam ac cuſat ut ſubijcit non tamen ſubueniretur ſi p calumniaz accu ſat. ne puniatur õ ca lumnia.

h Vel calũnioſaz.i. que verꝰ erat calũnio ſa.ſed iudex ignoꝛa bat alioquin repelle ret eũ ꝛ ẽ ar. ut.C.ut nemo pr̃i.l.fi.in fi. ꝛ fa.ſ̃.pri.ſ.cũ ſuis ꝓ. ſic.ſ̃. de inoffi. teſta. paꝑ.ſ. meminiſſe. ꝛ. j.rẽ ra.ba l.amplius ꝛ iſti.õ ꝓtrahẽ.emp. ſ.i.ſed cõtra.ſ̃. de iu repa.l.cuz.ſ.fi.ꝛ.l.ſe quẽti.ſo.ibi. Item facit.j.e.l.in ſeruit.ſ. petiſſe. ſed ar.ꝺ.C.q ac.non poſ.l.pen.ſed ibi ſpeciale.

k Accuſat.ut ꝛ.ſ̃.de rei vendi.l.inter ſz ꝺ ſ̃.de inoffi. teſta.l.fi. in prin.ſo.ibi.

l Si pater. cauerit. idẽ forte ꝛ ſi ceperit accuſare:ut.ſ̃. de ioſ. te.l.filius.ſ.multo ꝛ de bo. poſ.l.cum qui dam ꝛ de pig. acti.ſi ſeruos ꝛ.ſ̃.õ al'.iu.l. nam ꝛ ſi ob.

m Non ſponte.ut ꝛ C.de calum.l. mat.et ſ̃.e.l.ſ.ſi libertus. cũ concoꝛ.

n Etiam perficit.õ calũniatoꝛe ergo tan tũ intelligũt ꝑdicta. ut ꝛ.j.l.pri.ꝛ facit.j. de iniur.l.cum qui.

o Dem eſt. me ruerat.qz vere ꝓmiſerat crimẽ ꝛ ca pitale erat.

p Punitus q̃ qñ, qz contingit.ut.ſ̃.de his q notã. iſa.l. qd ergo.ſ.pena.

q Deſit:ut ꝛ.ſ̃.l. pri.in fi..

r Si fuitut.fa.ſ̃. qui cau. ma.ſ. ſi.libertus.

s Detiſſe.fa.ſ̃.e.l.q cũ.ſ.accuſaſſe. cũ coꝛ.ſz ar.ꝺ.C.q accu. non poſ.l.pe.

t Si patroni.ñ no cet ut ꝛ.ſ̃.õ iurepa.l.

diui. ꝛ fa. j. e. queriť.

a Si quis repellit. ut. j. pri. §. t. s. de vl. sub. l. is qui. ꝛ de le. pref. l. iij. in prin. ꝛ ō his quibus ut indig. l. post. le. §. penul.

b Scriptus. ex modico sed nonne excludit ꝛ agit ad supplementum: ut. s. de iure patro. l. diui. §. i. so. hic ñ fuit repulsꝰ.

c Nonunq̄ restituere. ut ꝛ supra de iof. testa. pap. §. meminisse ꝛ de excu. tu. legatarius.

d Babimus. legati relicti non tamen ꝓ eodem precio.

e Cederit. i. fliquerit libertus.

f Prelegato. s. legato relicto.

g Et qui patrono. instituto. ex modico:

h Si patronus auferre ꝓstat ꝛ facit ad id quod diximus. s. c. l. etiaz. §. si capitis.

i Liberto. in primis etiam ãte patrem ꝛ fratrem liberti ut. hic. ꝛ. j. de suis ꝛ le. l. itestato. sed hodie contra in vtroq3 secūdū az. ut ísti. de seruili cog. lz. Jo. ísr̄e dicat ñ corrigi.

k Patrono. mortuis ꝛ est datiui casus.

l Proximi. cognati eorum vsq3 ad quintum graduz ut insti. de suc. li. §. multis.

m Patrone. etiam vulgo facit insti. ad orfic. §. pe.

n Si patronꝰ. obtinuisset. i. fuccubuisset. ꝛ sic fa. s. ō iossi. testa. papi. §. meminisse.

o Hereditatez iudicio defuncti. declaraz. ergo eadem ratione supplementū. lz ɔ. s. de peti. here. lucꝰ ibi qui succubuit i falso dici nullum. so. hic ō stitit ante sententiaz vel dic fuit calumniatus. ar. j. ō accu. si cui §. i. vel verius ut ibi. Item contra. C. ō in offi. testa. l. eum. vbi i falso succumbēs agit querela. solutō ibi nihil erat relictum hic legitima. vel minus. vel ibi ꝓ vtrāq3 viaz reducebať ad nullū. qō ñ sit ꝓ ɔ ta: ut. s. ō iof. te. l. filio. §. fi. l. al.

bonoꝝ possessionem ꝓtra tabulas liberti acceperit ab omni liberti iudicio repelliť. nec tantuz si ipsi libertino heres fuerit scriptus vexť et si impuberi filio substituꝰ sit: nā iulianꝰ scripsit: si pꝰ petitā bonoꝝ possessionē adierit impuberis filij liberti hereditatē pronus denegari ei debere actiones: lz ꝛ si quid codicillis fuerit prono relictū l'mortis cā donatū simili mō bonoꝝ quoq3 ꝓsecutio denegabitur. nonunquā plane pꝰ petitā bonoꝝ possessionē debiť prono legati ꝓsecutō si nihil ad emolumētū eiꝰ puenturū sit: qz forte rogatꝰ ē alij restituere. ꝓterea fitātū qō ipsis noiati datū ē: id se ꝓtor denegaturū ait: veruz et si quid ꝓponas ad ipsos ꝓ alios puenturoꝝ vtputa de subiectas psonas qō quidē sūt bituri nō restituturi.

Dabimꝰ legatiᵈ petitoz prono: si suo patroni oderitᶜ libertatē ꝓcio eiꝰ prono ñ ꝓlegatoᶠ ei qui substituꝰ erit prono§ q ꝓtra tabulas bonoꝝ possessionē petierit actio eiꝰ ptis cuius prono possessio data erit ñ dať. Si pronꝰᵇ sit substituꝰ: ꝛ pronus viuo testatore decesserit filiū proni petē ꝓtra tabulas bonoꝝ possessioz nō solius substituti ptē occupare: vexť oibus hr̄dibꝰ ꝓ pte aliqd auferre constat.

Dē.

Liberto sine liberis mortuo i prisⁱ pronꝰ ꝛ prona bonoꝝ possessioz accipe possūt: ꝛ quidē simul lz ꝛ si pronoᵏ ꝛ prone primiˡ sūt aliqd siml admittēť.

Patrone qdē liberti ēt vlgoᵐ quesiti accipiēt materni liberti bonoꝝ possessioz prone autem nō nisi jure q̄siti.

Dē.

Si pronus ex minori pte quā legitima hr̄s istitutus falsum testamētū dixiszz: nec obtinuisseⁿ nō ē ābiguū ꝓtra tab. ei nō differri bonoꝝ possessioz eo qō facto suo ꝓdidit hereditatē:° cū temere falsū dixit. qō si ex debita pte fuerit instituꝰ siue adijt: siue nō: a ꝓtra tab. bonoꝝ possessiōe repelliť: q̄si debitā sibi pōtionē accepat nec poterit ꝓtra ta. bonoꝝ possessioz petere.

Si libert굒 sub ꝓdi

Alia.

tiōe iurisiurā. quā ꝓtor remittere solet patronū istituit hr̄dē: nō puto dubitādū quin a bonoꝝ possessione submoueať: vexť ē eniz euz heredē factū.

Si ticio legatum fuisszz eiusq3 fideicōmissū vt patrono restitueret denegať legatoꝝ actio ticio: si prono ꝓ ōbita pte ascripto hr̄de fuerit satisfactū.

Libertus pronū ꝛ extraneū ꝓiūcti ex pte dimedia hr̄dē scripsit: q̄dransᵖ ex quo istitutus erat pronus totꝰ ipsi iputari debebit residuūʳ ex debita sibi pte oibus heredibus ꝓ portione cuiusq3 aufert. idē fuari ꝓuenret i legato: ꝙ prono ꝓiuncti ꝛ ticio datū fuerit: vt ꝑs legati i portione debitā patrono iputeť: ex reliq̄ pte tantū ticio detrabať quātū ab here de ꝓ rataˢ portione.

Si libertinus filiū emancipatū sub cōditiōe hr̄dē instituerit ꝛ deficiente ꝓditiōe substitutus adierit: q̄ro vtr ꝓno aduersus substitutū i ptē debitā ꝓtor an emācipato filio i totā hereditatē succurrere debeat. rfidi cū pr̄ filium sub ꝓditōe primo gradu hēdez istituit si deficiēte ꝓditione sub q̄ ꝓditione filius institutus ē hīs ad secūdū gradū hereditas ptinet: vel ad hāc pēdēte ꝓditione filius decesserit prono ptis debite hōr̄ possessionē aduersus substitutum competeret idemque est ꝛ filius vel non petierit bonoꝝ posſionem tpe exclusus vel repudiauerit: si vo deficiēte ꝓditione hereditas ad filiū pertineatᵏ: emācipatū potiusᵗ tuebiť prētor aduersus substitutū: estimoʸ ãt quotiēs sub ꝓditiōe heres filiꝰ scribiť: alīs necessariā eē exheredatione a substitutis: alīs supuacuā. naz si id genus ꝓditionis fuerit q̄ in prāte filij esset: veluti cū testū fecerit. puto etiā ōmissa ꝓditione filiū locū substitutis facere: si vo ꝓditō nō fuerit i prāte filij: veluti si ticius ꝑsul factus fuerit: tūc substitutus si admittiť: nisi filius ab eo noiatim exheredatus fuerit.

Si libertus filium emācipatū hēdē instituerit: eiusq3 si deicōmiserit vt totā hereditatē sempronio restitueritᵘ ꝛ filius cū suspectā sibi hereditatē diceret iussu prētoris adierit eā: ꝛ sēpronio restituerit nō vnquā prono bonoꝝ possessio ptis ōbite dabiť: pinde ēt ac si ñ filiꝰ lz is cuiˣ hereditas restituta ē liberto hīs extitisset.

Itē si filius hereditatē liberti prius ōmiserit: ꝛ cohīs eiʸ totius hereditatis onusᶻ suscepit dāda erit prono hōr̄ possio: vtroq3 enī casu nō filio lz extraneo pars eripiť.

Dem.

Ex tribusᵇ prionis vno cessante hōr̄ possiōez petere duo equas ptes hēbūt.

Arria.

Si filiusfa. miles manumittat lz iuliani quidē sniam quā libro. xxviij. digestoz ꝓbat prisᶜ libertū faciet: lz quādiu ingt vixit pferť filius i bōa eiꝰ p̄is: lz diuus adrianus flauio aprō rescripsit suū libertū eū facere ñ p̄is.

Alia.

Si libertusᵈ pterito prono extraneū istituerit hēdē ꝛ patronus afiquā ꝓtra ta. bo. possessionē petierit i adoptōe se dederit. deīde scriptꝰ ōmiserit hereditatē prionꝰ totoz hōr̄ libti possionē vt legitimꝰ petere pōt.

Si libtusᵉ itestato decesserit relictis prioni filio ꝛ ex altero filio duobus nepotibꝰ: nepotes nō admittunť quādiu filiusᶠ esset q̄ primūᵍ quēq3 ad hereditatē libti vocari māifestū ē: si aūt ex duobꝰ prionis alter vnū filiū alter duos reliqsset° dixi viriles iter eos ptes fieri.

so. ut ibi.

p Si libertus. s. ut. s. de condi. insti. l. qui sub condi. in prin.

q Si ticio. satisfactum ꝓpter hanc enim satisfactionē vel legatū fuerat ticio.

r Libertus residnū. sub. quod deest ex debito ɔc. q̄ est hodie tertia. olim dimedia. ut ísti. ō suc. li. §. lz nr̄a.

s Pro rata. fa. s. c. in seruitutem. §. fi.

t Si libertinus. hereditas pertinet quia fuit potestatiua.

u Bonoruz pos. secundū tabulas.

x Pertineat. quia non fuit potestatiua ꝛ facit. s. ō ꝓ ta. l. iij. §. si quis ex liberis. ꝛ §. si sub ea.

y Existimo. facit. C. de insti. ꝛ sub. l. iiij.

z Sed is cui. effectu enim heres est: ut. s. q̄ cuz eo. l. si filius. §. i. ꝛ facit. C. de iossi. testa. l. i.

a Onus ab hoc. s. de acqren. here. l. cuz hereditate.

b Ex tribus facit. C. q̄ non pe. partes. l. i.

c Si filiusfami. patris ut. s. de iurepatro. l. seruum in prin.

d Si libertꝰ. per bo. po. inde legitimi. ut ísti. de bo. pos. §. cunq3

e Si libertus. quia.

f Proximum: ut. s. ō operi. li. l. a duobus. ꝛ. s. de le. tu. l. tutela. §. si duo.

g Suos rcli. nō nepotes. filij enim cū nepotibus nō admittuntur az.

Ommuni. vroze ducat. per quidez pdit iuspatronatꝰ. ut. s. de iurepatro. l. qui contra.

i Decesserit. alī patronꝰ quo casu ad superstitē non filium premortui defertur. ut hic ꝛ. s. de opi. li. l. a duobus: sed i eo qui de iuramēto dicit videtur contra. s. de iureiuran. si duo vbi dic ꝙ portio amittentis alteri non accessit. sed ibi libertꝰ iurauit ꝛ ei suum sacramētum prodesse debet: hic vero non iurauit nec aliquid fecit quod sibi prodesse debeat. immo hoc in culpa fuit quod paruit i delicto iubēti patrono vel dic ut ibi ꝛ facit. s. de auc. pre. l. si seruus communis.

k Quādiu. si non in ea. verba exceptiōis. sic j. de excepti. rei. iudi. l. ij. et de act. ꝛ oblig quī cum herede sed hodie videtur cōtra. ut. C. de pe. here. l. fi. §. sinautem. vel §. si vero ex.

l Liberto ad intellectū huius legis est .ſ. de iurepa. ſi libertus in prin.
m Ampliorem .ſ. cētū . xx.
n Repudiatum. ab hereō. legatarij.
o Legatarijs. ſ. ad eiꝰ cōmodum.

p u Iuo. fac. ſ. e. ſi ex pa. ſ. iuli.

q Si in libertinum. ani maduersum. ut quia ſuſpendit propter delictū ꝛ habes idē. ī. de bo. dam. l. cum ratio. ſ. i.

r q Ui ex cā. ab eo pete re. concor. C. ō operi. li. l. ij. ꝛ de contra ta. li. l. i. ꝛ. ſ. t. i. l. cerdonem ꝛ. l. campanus ꝛ. ī. de ſuis ꝛ le. l. iij. ij. rñ. ꝛ ſ. de le. i. l. videndum. ꝛ de in ius uo. l. is quoq;
s Imponere. ſpeciale in filio. in alijs cōtra . ut. ſ. hac l. cum alijs que i hoc ei cōcordant. ſed ꝛ in filio videtur contra. ī. de fideicom. li. ſi filius. in prin. ſed illaz ſecundum iſtam intellige. vel ſolue ut ibi.

t Si quis libertum nō amittit. licet ſuccumbit immo ꝛ ſi ñ ſuccumbit in eo q ad ſeruitutem uocat. ꝛ fa. ſ. de neg. ge. l. agl. ſ. cum me. ꝛ. ī. ō iniurijs. l. qui de libertate.

u p Atrono. facit. ſ. ō do te. prę. l. licet.

v Si liberꝰ. ab alio cuius seruus factus est fa. ſ. de senato. l. ſ. ꝛ. ſ. de relig. ſi mulier. ꝛ infra ad tertull'. l. ij. ſ. ij. ꝛ. C. de dig. l. i. libro. xij. ꝛ. ī. de re. iudi. l. ſepe in. ſ. nam ꝛ ſi libertus ꝛ C. ō liber. cā principaliter.
x Manumiſſit .ſ. poſtea.

y Si patronus impoſitarum. ut operarum. alias.
a Pertinet ut ſunt liberti uel heredes ad quos ope

Omnīū libto ſi ex duo l. ix. dē. bꝰ pīonis alter iuſiurādū exegerit ne vxorē ducatᵇ: vel viuo libto deceſſerit vel ſupuixerit is q extra hāc culpā fuerit ptis vtriqz debite bōꝝ poſſionē ſolus hēbit l. x. dē
q Uādiu pīono bōꝝ poſſio p tis debite dari pt exceptio debitoris dabit aduerſus hrdē petē tē: ſi nō i eaᵏ cā ſit pīonuſ vt bonoꝝ poſſionē p pte ōbita ptra tabulas petere poſſit. a Pbri.
l Liberto octogita hīti fūdus quinquagita legatuſ ē: is die cedēte legati deceſſerit extraneo herede īſtituto: rñdi poſſe pīonū ptē debitā vēdicare: nā videri defūctū mortis tpe ampliorē mm būiſſe rē centū: cū bīditas eius ppter cōputati onē legati pluris vēire poſſit: neqz referre bīs iſtitutus repudiet legatū liberto relictū nec ne: nā ꝛ ſi legefalcidia q̄raſ: tale legatū quāuis repudiatūⁿ i q̄drātē bīditatis īputet legatarijsᵒ. l. x. Dem.
v Uoᵖ filio ſi nepoſ exhrdatur nocebit ei exhrdatio ad bōa libertoꝝ auitoꝝ. e Uoren.
f Si libertinūᵍ aīaduerſū erit patronis eius ius qō i bonis eiꝰ bituri eēnt: ſi is ī quē aīaduerſū ē ſua morte deceſſiſſet eripiēdū nō ē ſz reliquā ptē bōꝝ q̄ ad māumiſſo rē iure ciuili nō ptineat fiſco eē iudicādā placet: eadēqz ſequent in bonis eoꝝ qui metu accuſatōis mortē ſibi pſciuerit: aut fugerit: queue i dānatoꝝ bōis pſtituta ſūt.
q Ui ex cā fideicō m Arti. miſſi manumittit ē qdē libtus manumiſſoris ꝛ tāʳ ptra tabu. ab i teſtato ad bōa eius venire pōt: q̄ſi pīonuſ: ſz opas ei īponereᵉ nō pōt nec īpoſitas ab eo petere: ſz ſi ōfūctus filio ſuo legauit ſeruuz ꝛ rogauit vt eū manumittat ea mēte vt plenū ius pīoni bēat: defēdēdū ē poſſe eū opas iure īponere. c Aius
f Si qs libertū paternū i fuitutē ea volūtate petierit vt cauſā euictōis ſibi pſeruet nō amittitˢ bñficiū bōꝝ poſſionis. m Marcel.
p Atronoᵛ libertus fundū quē ab eo alienū emerat legauit ꝛ pſtituit pīonus ad ſe ptinere legatū ptra tab. bo. poſ. accipe nō pōt ꝛ ſi nihil, pficit ei legatū q̄ alienam rē legauerit ei libertus q̄ pīonᵍ ipſe eū libto vēdiderat. l. xi. Dē.
f Si libertus meus ī ſeruitutez redactus poſtea ab alioᶠ liberatus ē: ꝛ eius ceperit eē libertuſ pfertur mihi ad ptra tabulas bonoꝝ poſſeſſionē q eū māumiſitʸ m Ode.
f Si pīonus³ ñ adoleuerit libtū lex eleſcētia adimit ei ius libertinatis cā īpoſitaꝝ: ꝛ tā ei q̄z illi adquē ea ꝛs ptietᵃ itē bīditatē ipſi ꝛ liberis eius niſi bꝛs iſtitutusᵇ ſit ꝛ bōꝝ poſſionē pter quā ſz tabu.
f Si libertusᶜ cū l. Abole. duos pīonos bēret alteruz p tertijt: alteꝝ ex ſemiſſe bīdē fecit: ꝛ alteri extraneo ſemiſſē dereliquit. ſcriptus quidē pīonus debitā ſibi ptē imunē hz: de cetera aūt pte patroni q̄ ſupra debitā ei relicta ē ꝛ ō ſemiſſe extraneo relicta alteri pīono p rata portione ſatiſfieri oz.
l Liberto[d] ſuo hrde iſti l. xii. dē. tuto ſeius vſufructū fūdi meuio legauit: libertᵍ meuio hīde relicto[e] ōceſſit: q̄ro cū ptra ta. teſti[f] petierit ſei filiᵍ aduerſus meuiū vtruz deducto vſufructu ps ōbita ei fūdi rſtituēda[g] ſit an ſolida q̄ eoꝝ bōꝝ accepit poſſionē q̄ liberti fuerit cū moreꝛ filius: rñdi vſufructū i cām priſtinā rſtituēdū puto: optimū ita qz erit arbitrū poſtulař: ꝛ arbitrio eiᵍ vſufructū i itegꝝ reſtituere.
l Libᵗᵍ q ſoluēdo ñ l. xiii. dē. erat pterito pīono extraneos reliqt hrdes: q̄ro an poſſit pīonus petere ptra tabu. bo. poſ. rñdi cū a ſcriptis hrdibᵍ adita ē hīditas patronus ptra tabu. bo. poſ. pōt peteř q̄ ſoluēdo hīditas ē q̄ iueniatᵇ hīdes: ꝛ ſane abſurdū ē eius pīoni i petēda bōꝝ poſſione ptra tabu. alioꝝ ꝛputatoez ñ iudicō ipſiᵍ pīoni eſtiari auferriqz pīono q modicū vēdicaturᵍ ē: multi. n. caſus īteruenire pñt: qbᵍ expediat pīono petere bōꝝ poſſionē q̄z eris alīēi magnitudo quā libtus reliq̄rit facultates pīmonij eiᵍ excedat veluti ſi p dia ſūt aliq̄ ex bōis libti ī qbuſ maiorū pīoni ſepulchra ſint: ꝛ magni eſtīat pīonᵍ bōꝝ poſſiōis iura, p pte ea ad ſe ptinereᵏ: vel aliqō māci piū qō ñ pcio ſz affectu ſit eſtimandū: ñ ergo iō minᵍ hīe dz ius petēde bōꝝ poſſionis q aio potiᵍˡ quā alioꝝ cōputatōe bōa libti eſtīat cū eo ipſo ſufficere pīmoniuz videri poſſit q ꝛ hīdē hēat ꝛ bōꝝ poſſo rē. v Ulpia.
l Alianus aitᵐ ſi pīonuſ libtatiſ cā ipoſita libte reuēdiderit: filiū eiᵍ a bōꝝ poſſione ſubmoueri ſ. q nec ptra ta. teſti libti bo. poſſionē acciperet: quotiēs pī eiᵍ donū munᵍ opas libto reuēdiderit. plāe ſi pīom filiᵍ libtatis cā ipoſita reuēdiderat nihilominᵍ familiā bōꝝ poſſionē ptra ta. libti accipe ait q̄ filius reuēdēdo libtatis cā ipoſita fratrē ſuū nō ſubmouet. Si libtus hīdē ſcripſerit iſq3 priuſq̄z de familiaⁿ q̄ſtionē hēret adierit hīditatē pīonū ad ptra ta. bo. poſ. ſi admitti: iulianus ait: debuit eni ꝛ pīonus libti necē vindicare oō ꝛ i pīona erit dicēdū. t Eren.
q Uerit an filio exhrdato° ēt nepotes ex eo a bōꝝ poſſiōe libti excludāř: qō vtiqz ſic dirimēduz ē vt viuo filio donec ī ptāte eiᵍ liberi manēt ſi admittāř ad bo. poſ. neq ſuo noīe a bo. poſ. ſubmouēť p aliosᵖ eā ſubſequāť: ſi aūt emācipati a pīe fuerit vel alio mō ſui iuris effecti ſine aliquo impedimento ad re quandoqz prodūcuntur: ut . ſ. ti. i. l. ſi operarum. ꝛ facit ad hanc. l. ꝛ. de libe. ag. l. alimenta. ꝛ. ſ. de iu repa. l. diuus.
b Institutus .ſ. patronus.

c Si libertus ſatisfieri oportz. ſic ſupra. e. l. ſi ex patronis in prin.

d l Liberto. ſeius, id eſt patronus. e l Hereō. relicto. cū ſeius patronus deceſſerit ante libertū.
f Teſtamenti. liberti patroni.
g Reſtituenda. ꝛ ſic in illo non habebit ſi lius partem.

h Libertus. inueniat . ſic ſupra ad. l. fal. l. iij. in prin.
i Quod modicum: id eſt quia modicuz.
k Pertinere. ut in fra . ſi quid in fraupat. l. i. ſ. ꝛ alias. ꝛ ſupra de mino. l. ſi in empt. ꝛ. C. de admitu. l. lex que.
l Potius .ſi. ſ. mā. l. quum seruus.

m Ulianus . ait facit ſupra de iurepa. l. fic. ꝛ ſupra. ti. i. l. libertus qui etno. C. de operis li. l. ſi quam.
n De familia. ō hoc dic. ut. C. e. l. cum frater.

q Queritur. exhēdato malā mēte parentis.
p Per alios. ſic. C. ō her. inſti. l. neqz. ꝛ fa. ſ. e. l. qui in seruitutē ꝛ. l. quod ſi pater. et ſ. de iurepa. l. q ſi cōtra. al's qui ſi contra ꝛ al's qui contra.

q Si pater exheredato.ut ꝛ.ſ.e.l.ſi patronus.§.ij.ſꝫ ſupra.ti.ij.
r Si operarum in fi.contra.ſo.ut ibi.
s Si libertus manumittere.fa.ad id q̄ no.ſ.ad.l.fal.l.ſi ea.
t Heredē.i oīb⁹.
u Accepta a patrono. ſoluſ eſt heres patro nus q̄ nō vult manu mittere.
x Redimi .p ſubſti/tutum a patrono.
y Si filius.ſ. p̄o ni exheredat⁹ mala mente.
a Exheredatum, ſi tamen.bonis patris abſtinuiſſet.
b Adoptio. noceret io.dicit q̄ hic debet eē aliud ñ ut dicas ñ noceret.i.nō ꝓdeſſet aꝫ.ſiue habeas. ſꝫ nō ſiue non habeas.
c Et nocere .i. non prodeſſe.
d Exheredato dic hic ē ſēſus ſi hic filiꝰ q̄ frater ē adoptātis abſtinuiſſet a bonis p̄is non hēret ius i bonis liberti.ſic ꝛ nē cū ē exheredat⁹ taliſ adoptio ſibi ꝓdeſſe nō ꝺꝫ ut habeat ius.
e Irrogeť.ut exheť datus mala mēte nō habet contra tabu.
f Obliteraretur.i.ñ debebiť.ſic.C.de apoſtati.l.hi q̄ ſecꝰ ſi adō adopteť q̄ oīs macula abſtrigiť.ut i autē. ō mōach.i p̄i.coll'.i.
g Paul⁹ notat.cor rigens predicta.
h Ueīt.ut filij filiꝰ.
i Quod amiſit.amiſit enim ut filius.
k Ꝓ̄no. ṽba veteriſ legis aꝫ.ꝛ dic q̄ mať ꝛ filiꝰ manumiſerūt ſuñ cōem. ſꝫ p̄ hec que dicit paul⁹: ut.ſ.de ver.ſi. ſciēdū §.itē. So.ibi.itē p̄.ſ. de p̄ ta.ſub condi.§. ſi.io.ibi.itē p̄.e.ti. de p̄ ta.l.pe.i fi.ſꝫ expōe ut ibi.itē p̄.ſ.ō ꝓdi. ꝛ de.l.fideicō.ſꝫ alio caſu dicit.itē p̄.ſ.e.l. q̄ in ſuitute.ſo.ibi ꝛ e.mō ſoluiť.ſ.e. queriť.ꝛ.l.q̄ ſi a p̄e.itez no.hic q̄ō q̄s nō pōt p.ſe pōt p aliū ſic.ſ.ō trāſac.q̄ cū tu.ꝛ.ſ. q̄ res pi.iude.l.iij.ꝛ.ſ. de fideicō.li.ſi filius §.etiā ꝛ.ſ.de ioffi.te. filio.§.pe.ꝛ.§.fi.
l Caſtrenſiū. aliuꝫ. puta ſcium.
m Nondū.q̄ nōdū adijt. ſcius i paganicis q̄ō ē op⁹ ut.ſ.e.ēt §.ut patron⁹ quoꝫ cā pōt agi nō ät ꝓ caſtrēſib⁹:ut.C.de ioffi. te.l.fi.§.ſi tñ.ſꝫ ꝛ p̄o paganicis ita demuꝫ ſi deceſſit ñ i militia. al's nō poſſet teſtari ut vellet:ut.C.de teſ.

t Petierit .q̄ ſus manumittať.
x Portione de hereditate i qua bonoꝝ poſſeſſionē admittaňť. Si filius liberti p̄is ſuā hereditatem omiſerit boc patrono pficiet.
y Patroni filia ſi i Idem.
p adoptiua fāilia ſit ad bona libertoꝝ p̄nozū admittť I Idē.
q Si p̄ exheredato⁹ filio ita cauit vt ius liberti ſaluū ei eſſet: ad hāc rē nihil ei nocet exheredatō
r Si libertus patro ꝓ Api. no q̄ ad debitam portionē attinet ſatiſfaciat iuito tñ aliq̄d extoꝝ quere coneť:quid ſtatuēdū ē:queritur quid eniꝫ ſi ex parte debita inſtituto decem p̄terea legentur ꝛ rogetur ſeruū ꝓpriū:q̄ō ſi decem vel minoris p̄cij manumittere iniquū ē ꝛ legatū velle accipere ꝛ libertatē ſeruo nō dare ſed parte ꝺbita acceptа ꝛ ad legata tēperare ꝛ libertatē iponere non cogi ne ſeruū forte ꝺ ſe male meritū cogať manumittere quid ergo ſi ſolo hīde eodē inſtituto:idē libertus petierit ſi ſubſtitutū hēbit eque ꝺcreti remediū poterit ꝓcedere vt accepta debita portione cetera pars ad ſubſtitutū p̄ueniat ita vt ſi forte ſeruus ꝺdimi potuiſſet p̄ſtareť libertas Ceſſā te vo ſubſtitutione p̄onū hīditatē liberti amplectētē p̄toꝝ qui de fidei cōmiſſis cognoſcit libertatē ſeruo cū imponere cogat. I Dem.
s Si filius qui patri heres extitit fratrē ſuū exheredatū arrogauit atq̄ ita hīde eo relicto defūctus ē:bonoꝝ poſſeſſionē libti patris natural' exhīdatus nō habebit nā cui ñ exhīdato talis adoptio noceťb ꝛ noceťc ꝺꝫ exhīdatod q̄ñ pena q̄ legib⁹ aut edicto irrogaťe adoptiōis eius remedio nō obliterare tur. Paulus notatg ei qui alio iure venit quā eo q̄ amiſit nō nocet id q̄ō ꝓdidit ſed ꝓdeſt id q̄ō habꝫ ſic edictū ē p̄ono:eidēq̄ꝫ p̄oni filio nō obeſſe q̄ quaſi p̄onus ꝺliquit ſi vt p̄oni filius venire poſſit Papinianus caſtrēſiū bonoꝝ ticiū libertū heredē fecit: ceteroꝝ aliuꝫ ab inteſtato adita eſt a ticio heredi tas magis nobis placebit : nōdū patronū poſſeſſionemꝫ contra tabulas petere poſſe:verū illa queſtio i teruenit an ōmittente eo qui reliq̄ bōa accipit perinde ticio accreſcāt ac ſi p̄tes eiuſdē hereditatis acceꝑiſſet:verius mihi videť inteſtati iure deferri bona cetera:ticius igitur heres nō poterit euitare manumiſſorē cū ticio nihil auferat i ceteris bonis que nōdum ad cauſaꝫ teſtamenti p̄tinent. Cū filius libti impubes qui ſubiectus dicit ex prima p̄te bonoꝝ poſſeſſionēa ac

mil.milites.
n Accepit deſtinatione defuncti non re ipſa.
o Eiuſdē.i.alicui cuius ps repudiata ēt inuito accreſcit:ut .C. ō caduc. tol.§.is ita.hic āt due ſunt.ut.ſ.de te.mili.l.ſi ceterarum.§.iul.
p Intestati ꝛ ita patrono.uel ab iutestato.ut.ſ.de te.mi.l.ſi duob⁹.ꝛ.C. de te.mi.l.i.ꝛ.ij.ſꝫ vid.ť accreſcere ticio:ut.ſ.de teſta.mili.l.idēq̄ꝫ ē:ſꝫ illō obtinet cū vnus ſolus ē heres inſtitut⁹ extrane⁹ ñ cōmilito:at.C.de teſ.mi.l.ij.
q Tici⁹.ſi ut legitim⁹ ab i teſtato paganica poſſiōat.
r Manumiſſorē. petentē per vñ legitimi ꝛ p bonoꝝ poſſeſſoriā hereditatis p.ꝛ accipe.j.i bonis ceteris.ſ. paganicis q̄ nondū ꝛē.i.q̄ non erāt adita ex teſtō.cuꝫ nihil ticio auferať.ſ.de caſtrenſibus.
s Bonoꝝ poſ.vnde liberti que ē p̄ima iter eas que deferunť ab inteſtato.
t Accipe poſſit vñ legiti.
u Et ſine dubio. altiuſ exordiť ꝛ concor.j.ō iure fiſ. l.edicto.§.cū aūt ꝛ de adul tc.l.ij.§.fi.ꝛ.l.ſe.ꝛ.l.ſi maritus in p̄in.
x Intelligiť ſic.ſ.de acquirē.he.filius ꝛ de inoffici.teſ. filio in fi.ꝛ de tu.ꝛ cur.da l.ſcie.
y Sed ꝛ i patrono reddit ad p̄imum.
z Controuerſia ſuppoſiti partus.
a Dicendū ut deferat vel ut ei data nō valeat ꝛ hoc p̄obat plane ꝛē.
b Si falſū.habere potuit ut ꝛ.ſ.ō p̄.ta.l.ſꝫ ꝛ ſi deceſſerint.
c Ulianuſ.,p pte dimedia in alia ſeius fuit inſtitut⁹ ſed ſoli ticio patron⁹ fuit ſbſtitut⁹. Eo.ſ.ticō.
d Accepit.ꝛ ſic p̄ ticium ꝛ ſeium.
e In poſſeſſione.ſm ta. q̄ excludiť contra ta.
f Auferāť.ut ꝛ.ſ.e.l.ſi lib⁹tus.cū ſub ꝓdi.q̄ ḃꝫ ſm ta. ut.ſ.de ſecundis ta.l.ij.§.ſi ſub cōdi.ſꝫ videť hūc āmodo ex iudicio non admitti q̄ petijt p̄ ta.ut.ſ.e.in ſuitutē.§.ſi qs bonoꝝ rīi hoc ſit ne fiat p̄iudiciū cohīdi.
g Si patronū. inſtituas tu libertus.
h Si patrono.legeť id p̄ legetur a coherede.
i Fideicō.fūdi puſ relicti q̄ nūc fit ꝓditōnale ꝛ facit ſ.de le.i.quedā.§.pen.
k Ab eo cohīde a quo ꝛē.
l Deceſſit.nā tēp⁹ mortis ſpicitur :ut.ſ.c.l.ij.§.i. ꝛ.j. p̄i.§.
m Si ex bo.inſtitutus fa.ſ. ad.l.fal.ſerui qui.
n Uel hereditatis. naꝫ ēt heredi heredis accreſcit:ut C.de caduc.tol.in.§.is ita.
o Si p̄on⁹.ex ſexta q̄ ñ fa.ēttiā p̄ono ꝺbitā.
a Ex reliqua parte patrono debita que eſt tertia.
b Paulus reſpondit . nō prohibetur ut ꝛ.ſ.ō pet.here.l.legitimaꝫ ſed cō tra infra ſi quid i frau. pa. l.iij.in p̄in.ſo.ibi.errauit i iure hic in facto.

q p Paulus respondit. non te gratia.i.non malamente.ut ☞.ſ.e.ſi patron⁹. §.fi.☞.ſ.ad.l.fal. qui fund⁹ §.qui filios ☞.j.de ſuc.li.l. i.§.fz ſi exheredato ☞.ſ.ſo. ma.l.ſi vero.§.filium.

d Nuero prodeſſe.i. non nocere.

e Secuta eſt.ut ☞.ſ.e.l.q cum ma.§.fi.

f Patroni.non videri ut C.e.l.ſi cõtra.ſo.ibi ☞ facit ſ.e.l.etiaz.§.i.☞.§.ij.☞.j. ne quid i loco pu.l.ij.§.ſi qs.

g Liberti.ſed non aui ut ſubiecit.☞ inſti.de he. ab inteſ.§.cum autez ☞ eſt ratio quia ad hoc ut quis admittatur p vnde liberi oportet quod ſit de liberis vl ſi p vñ agnati q fuerit agnatus ☞ ſic cognatus: ut.j.de ſuis ☞ le.l.ticius.☞ vnde cognati.l.i.§.ſi quis ,primior in fi.☞ ad bona liberti admittitur ☞ qui nũq⁹ fuit ei⁹ cognatus.

h Paulus reſpondit: habebantur:ut.C.de teſtõ mili.l.ſicut.

i Patronuz.ſ.e. ſi patronus in principio ☞.ſo.ibi.

q Nero.in metallũ ut quia nocturni: ut.j. de effrac.l.ſi.

l Liberto . non amittit:ut.ſ.de in ius uo. l.ſed ☞ ſi.§.patronum.

m n Nihil ſeruum vẽdidit.patroni inſtitutũ a liberto.

n Bonorum poſ.quia alius eſt heres non ipſe.

o Commodum . quia pl⁹ vendit.quia eſt inſtitutus.

p Facilior.ſ.eſt.

q Suſpicio.ſ.hereditatez habere q eſt.j. quaſi enim habet pater cũ habet filiũ.

r Ex uoto.ut.j. vnde li.l. ſcripto.☞ de bo.dã.cum ratio ☞.ſ.de inoffi.teſta. nam ☞ ſi.

ſ Si patronus . patroni mortui.

t Quez li.filium patroni.

u Heredẽ.patri adoptio.

x Heres liberti.

y Ut patris.ſ.adoptiui.

z Si debita bonorum poſſeſſio.facit.ſ.de le. preſtan. l.filium.§.omnibus.

ris ſecutus ẽ bonor poſſeſſionem cõtra ta.teſti liberti petere nõ ꝓbibeť.

i Idem.

p Paulus rñdit exhĩdationẽ nepotis q̃ note gratia ſz alio cõſilio a dicta ẽ nocere ei nõ oportere quominus ꝓtra tabulas libertor aui bonor poſſeſſionẽ petere poſſit. Quero an ſi ticia ꝓioni filia iactat te ticiũ ꝓiem ſuũ ꝓiuſq̃z morerẽ lr̃as ad ſe feciſſet qbus adiceret p libertos ſuos maleficijs appetitũ:eaſq̃z lr̃as ſecutã poſt mortẽ pr̃is libertos accuſare : an aliqd ei,pdeſſe[d] poſſit hec accuſatio paulus rñdit eã que ex voluntate pr̃is accuſauit nõ debere repelli a bor poſſeſſione cõtra tabu. quoniã nõ ſuũ iudiciũ ſz alienũ ſecuta ẽ[e]. Patroni filio epiſtolã talẽ liberto emiſit:ſempronius roilo liberto ſuo ſalutẽ ob merita tua fidẽq̃z tuã quaz mihi ſemp exhibuiſti ꝓcedo tibi liberã teſti factionẽ: q̃ro an patroni filio nihil reliquere debeat:paulus rñdit eũ libertũ de quo q̃rit liberã teſti factionẽ ꝓſecutã nõ videri[f].

Paulus rñdit neporẽ etiã poſt mortẽ aui cõceptũ ſuꝑſtite liberto bor poſſeſſionẽ ꝓtra tabulas auiti liberti[g] petere poſſe:☞ ad hĩditatez eius legitimã admitti:rñſuz.n.iuliani tñ ad hĩditatẽ legitimã. Itẽ ad bor poſſeſſionẽ aui petẽdã pertinere:pauluſ rñdit quãuis filia patre milite ꝑteriti,p exheredatis habeant[h]:tamẽ nõ eo vſq̃z ſilẽtiũ patris eius nocere deberc:vt ☞ a bonis libertor auitor repelli debeãt idẽ rñſum ẽ etiã de bonis libertor paternor[i] Leuo.

Quero de co q libertũ effractu/re crimie accuſauit:rñdi ſi eiuſmodi crimine effracture accuſatus ſit ex quo ſi,pbaretť ĩ metallũ[k] dãnatus eẽt denegãdã bor poſſeſſiõez

Liberto p obreptio p Aul. nẽ arrogato ius ſuũ patronuſ nõ amittit[l]. Rupho.

Nihil intereſt ipſe pr̃onus ſcriptus hereſ ex minori parte adierit hĩditatẽ:an ſeruũ ſuũ ſcriptuz iuſſerit adire hereditatẽ quã retinz nihilominus enĩ repulſus erat a ꝓtra ta.bo.poſ.ſi nõ añquã iuberet liberti hr̃ditatẽ adire ſeruũ vẽdidit[m]:aut manumiſerit: ☞ ita ipſe nouus libertus:aut ẽptor hr̃s extiterit vbis edicti non ,phibeť pr̃onus accipere cõtra ta.bo.poſ. Sed nũ qd ꝓtor ei denegare poſſeſſõias actiões debeat ſi fraudẽ edicto ei⁹ facere voluerit vt ꝑcio vberiore precepto vel tacita pactiõe etiã hĩditatis ex inſtitutione delate cõmoduz[o] bor poſſionis ꝓtra ta.bẽret:facilior quoqz[p] ſuſpicio[q] p ſcriptũ filiũ heredẽ quãuis emãcipatũ ad eundẽ liberti hereditatem ipſũ pr̃onuz habere cuz oĩa q̃ noſtra ſũt liberis noſtris ex voto[r] paremus:ſi tamen adhuc clauſis tabulis teſti libti cũ ignorauerit iudiciũ eius pr̃on⁹ eor qbqz ſupꝛaſcripta ſũt circa inſtitutũ ſubiectũ iure ſuo feť amota fraudis ſuſpitiõe ſuo iure bo.poſ. contra ta.vteť Si patronus[e] ex debita portione a libro ſcriptus hr̃s[f] rogatuſq̃z hr̃ditatẽ r̃ſtituere ſuſpectã dixit:☞ cõpulſuſ adire cũ retinere poſſet reſtituerit nõ poterit contra ta.accipere bor poſſeſſionẽ: ☞ qz agnouit iudiciũ eius liberti ☞ qz ſprecuit ☞ quaſi dãnauit eã poſſionẽ:longe diſtat ab hoc pr̃oni filius quẽ libertus[g] arrogauit ☞ ex minore pte hĩdẽ[h] ſcripſit cũ nemo ex familia pr̃oni alius eẽt:quãq̃z.n.hoc ipſo iure qppe ſuus hr̃s deph̃dať ſi tñ ſe ñ imiſcuit hr̃ditati vt pr̃is[i] ſz abſtinuit quaſi pr̃oni tñ filiuſ admittendus ẽ ad ꝓtra ta.bo.poſ.

Si debẽti pr̃ono certã pecuniam debitã[j] liberationẽ libertus religſſet:iſq̃z vſus ẽ aduerſus heredem petẽtez debitũ exceptione doli aut acceptilatione liberatus eſt debito ꝓpter legatũ:dicẽdum ẽ eum non poſſe accipere cõtra tabulas bonorũ poſſeſſionẽ. Labeo.

Ieundẽ libertum ☞ tu[m] capitis accuſaſti:☞ pater manumiſit[b] non põt tibi eius liberti bonorũ poſſeſſio ex edicto ꝓtoris dari: paulus immo cõtra[c] accidet ſi quẽ ſeruũ[d] accuſaueris:deinde is pr̃is tui fuerit factus[e] ☞ is poſtea eũ manumiſerit.

De libertis vniuerſitatũ.

Municipibus[b] v Ulpi. Plenũ ius i bonis libertor libertaz̃q̃z deferť hoc eſt id ius q̃ etiã patrono:ſz an oĩo petere bonor poſſeſſionẽ poſſint dubitatur:mouet enim q̃ conſentire nõ poſſunt:ſed p alium[d] poſſunt[e] petita bonorum poſſeſſione ipſi acquirere:ſed qua ratione ſenatus cenſuit[f] vt reſtitui eis ex trebelliano hereditas poſſit:☞ qua ratiõe alio ſenatuſcõſulto heredibus eius inſtitutis a liberto acquirere hereditatez pmiſſum eſt:ita ☞ bonorum[g] quoqz poſſeſſionem petere dicendum eſt tempora quoqz bonorum poſſeſſionis petende cedere municipibus exinde ex quo decernere de petenda potuerunt[h] qõ ☞ papinianus reſpondit.

De aſſignandis libertis[i]

Senatuſcõſulto v Ul. Q̃ꝑ factũ ẽ claudianis[k] tẽporibus velleio ruffo[l] ☞ boſtorio ſcapula cõſulibus de aſſignandis libertis in hec verba cauetur. Si quis duos plureſue liberoſ ex iuſtis nuptijs queſitos in ptãte habens de liberto[m] libertaue ſua ſignificaſſet cui⁹ ex liberis ſuis eũ libertũ eãue libertã eſſe vellet:is[n] eaue q̃ñ is q eũ eãue mãumiſit iter viuos vel teſtõ in ciuitate eẽ deſiſſet[o]

q Si eundẽ. et tu filius patroni

b Manumiſerit .ſ. ante.nam dicit libertum.

c Immo.cõtra.ſ.qñ qz ut probat.

d Seruũ.ſ.alienuz.

e Facto fuerit.quia forte emit non enim facile poterat deſiſtere ut ar.ſ.e.l. qui cũ maior.§.i.

a Hoc uertis. vii. uerſitatuz.

b n Municipib⁹. idest ipſi vniuerſitati . nõ poſſunt.ſ. facile ſecũdum Jo.ut.ſ.de ori gi.iuris.l.ij.§.decide: quia id dicit az.☞ ſic intelligitur.j.de acq ren.poſ.l.i.in fi.☞ ſupꝛa de dolo.l.ſi ex dolo.§.i.

d Per aliuz. ō hoc non eſt dubium ut.j. de acquiren. poſ.l.ij.

e Poſſit . ut ſupꝛa ad ſe.contrebcl.oib⁹.

f Senatus. cuius v ba non habemus: ſz facit.C.de here.inſti. l.hereditatis. Itez ☞ legitima defertur patrono hereditas libti ut infra de ſuis ☞ le.l.iij.§.ſi municipes ita ☞.

g Et bonoruz quorũ:ut ☞.ſ.de bo.poſ. l.iij.§.a municipib⁹: ☞ facit.ſ.de arbi.l.itẽ ſi.§.principaliter.

h Potuerũt . eligẽdo ☞ decernendo iu ſindicum vel actorẽ.

i De aſſignandis libertis.

k Senatus .claudianis.idest tẽpoꝛe ipſius claudij.

l Ruffo.hic vocatur velleius ruffus: ſed inſtitu.e.§.fi.ſibilius ruffus.

m De liberto. ſub. ☞ de li.

n Vellet if.iſta duo pꝛonomina ad liber tof referũtur ☞ õmittit hic ☞ iũge.j.ꝓſecu t⁹ ꝓſe.☞. ☞ media le ge pꝛius.

o Eſſe deſiſſet. p mõ

te naturalē vel ciuilē vel deportationē. ut no.j.e.l.iij.in fi.

p Ex liberis. q.f.is cui ē assignat⁹ decesserit: ut isti.e.§.i.z.s. ō bo.li.l.ēt.§.si capi.

q Apud hostes. assignari z vēdi z ꝓmitti: ut.s.ō ac.ēp.l.fi.'et legari: ut.s.de le.i.id qō z fa.s.fam.her.pp z de acq.here.si fuū.

r Assignar.ad hec z seqntia fa.j.e.assignare z.l.fi.z instī.e.§.fi. z.s.de supel.leg.l.labeo i fi.z.C.ō fideic⁹. li.l.z in epistola.

s Sz z si exhereda/to fac ad hec z sequē tia.s.de bo.pos.ꝯ ta. non putauit.§.si qs.

t Si sit ex eoz duorū.excludit hoc iō qz i capita distribuit hereditas: ut isti.ō suc. li.§.mult.z.s.r.ij.si liberto preterito i fi.z dic vtrūqz ꝓnum ne sit ꝯ.j.e.si duob⁹.

u Frat ei⁹ cui fratri non est assignatus.

x Hērditatē. liberti.

y Capite minutus. maxia l'media ca.di. al'.sec⁹: ut.s.r.ij: si libto p̄ i pri.z.l.ꝓni fi lia: imo ēt minima si emancipetur ut isti. e.§.vnde queritur.

z Sed si is.z frē. patrueli.az.z sub.s.meo: nec hēas ibi copulā imo ꝓsanguineo.h.z hēs hic copulā z alterius cē. z vtraqz bona.

a Nepotez.s.filium decedētis.

b Quem.s.semissuz est habiturus.

c Filius.s.alter cui non fuit assignatus.

d Assignasse. pz qō lz fili⁹ alteri⁹ ꝓni dēret p̄ferri huic nepoti.ut.s.r.ij.si liber⁹ p̄.§.i.tū hic nepos retinet p patruū: lz sibi patru⁹ hēre ñ possit sic.j.l.pri.sz si hic filius non viueret alteri⁹ ꝓni, fili⁹ ꝯponeretur nepoti meo.

e Hōc erit dicendū.nepotez.ex altero filio.

f Nepos.cui assignatus est libertus.

g Hērditatē liberti.

h Patrui.q z ꝓnus erat: sz nō succedbat,phibēte assignatione facta i filio alteri⁹ frīs.h.idē si viuat su⁹ pat: ut.j.pr.

i Patroni filij.ꝓponeret enim alteri⁹ patroni filius.

k Posse.repetit p/dicta: ut adat ibi. vñ cē.fa.isti.e.§.non tñ.

solus ei pronus solaue ꝓna cēt: pinde atqz si ab eo eaue libertē ꝓsecutus ꝓsecutaue cēt vtiqz si ex liberis qs i ciuitate cē desisset: neqz ei liberi vlli cēnt ceteris eius liberis q⁹ manumisit: pinde oīa iura seruarent ac si nihil de eo liberto eaue libertis ꝓnūciasset. Quā uis i singulari sermone senatuscōsultū scriptū ē tñ z plurib⁹ liberis z plures libertos libertasue posse assignare certū ē. Js quoqz libtus q apud hostes est assignari⁹ pt

Assignare' autē qs pōt quibus cūqz vbis vel nutu vel testō vel codicillis vel viuus adimere assignationē etiā nuda volūtate poterit. Sz z si exhēdato⁸ filio libertū quis assignauerit valet assignatio: nec nocet ei nota exhērdationis quātū ad ius patronatus. Sz z si post assignationē fuerit exhēdatus nō semp exhērdatio adimet assignationem: nisi hoc aio facta sit: z si is cui assignatus est repudiauerit puto verius q⁹ z marcellus scripsit posse admitti fratres eius. Si sit ex⁵ vno pōno filius vnus ex altero duo z vni eoz libtus assignatus ē vidēdū est quot ptes fiāt hērditatis libti z vtr̄ tres aut duas hēat is cui assignatus ē. i. suā z fratris: an vo eq̄les ptes fiāt: qm̄ p assignationē alius excludit: z iuliānus li.xxv. scripsit magis eē vt bessē hic hēat q frēz excludit qō vex ē qzdiu frater ei⁹' viuat vl' admitti potuit ad legitimā hērditatē certū' si fuerit capite minut⁹' equales ptes hēbūt.

Om.

Sed si is³ cui assignasse decessisset relicto filio z fratre alterius ꝓni filio semisse hituz eū nepotē⁸ quez⁵ eēt filius⁶ meus is q viuit habiturus: si ego cū libertū nō assignasse⁴.

Dem.

Dē erit dicēdū z si is q filiū z nepotē' hēbat nepoti libertū assignauerit: admittit eniz nepos⁶ ad legitimā hērditatē⁸: lz sit alterius p̄oni filij⁹: z hoc ꝓtigit patrui⁵ vita cetez si ille ñ eēt nihil ei, pdesset assignatio ad minuēduz ius alterius ꝓni filij'. Posse⁸ aūt z nepoti assignari certū ē z p̄ferri filio nepotē assignatoris ꝓstat: vñ q̄ri pōt an si filiū hēat z ex eo nepotē possit quasi duos hēat i ptāte ius senatuscōsulti iducere: i qua spe cū placeat': ēt ei q i ptāte recassurus ē assignari q̄re nō admittim⁹: cū vtrūqz" eē in ptāte negari nō possumus. An ât" ture ad legitimā hereditatē admitti possit hic q i ptāte ē tractari pōt: z cū multi sūt casus q⁹ z libertuz hre q in potestate ē possit: cur non hoc quoqz admittēdū sit: vt p euz pr̄ ad legitime hērditatis admittat emolumētū q⁹ z pōpo. recte videt

Habēt aūt libtos ēt filij fa. vtputa castrēsem⁹ seruū eoz manumiserit.

Emācipatos⁹ quoqz filios eius cui assignat⁹ ē libertus hre cō modū senatuscōsulti: puto si vt ad legitimā⁹ hērditatē admittant': sz ad ea q̄ pūt pz q⁹ liberto ītestato defūcto: qm̄ ad legitimā hērditatē admitti nō pūt' : vidēdū ne admittat filius assignatoris i fāilia remanēs an nō z puto emācipatos p ptoz̄ pferendos⁸ liberos aūt eius cui assignat⁹ ē accipe debemus nō solūz filios: vex ēt nepotes z neptes z deicepsdescēdētes.

Si qs duob⁹ assignauerit libertū z alter i ciuitate eē sine liberis desierit' alter nō.

v Vel

Vel viuus⁹ hērditatē ad se libti⁵ ptinere voluerit.

Dem.

Vx portio eius q in ciuitate eē desijt vel repudiauit i familia' redeat: an vo ei potius accrescat in cuius psona durat assignatio. z iulianus lib.lxxv. scripsit assignationē in huius psona locū hre: z solū admittēdū qō vex est: qō si sine liberis decesserit an cū viuo admittat': z putat adhuc solū admittēdū Defūcto aūt eo liberos alteri⁹ succedere nō in familiā libertū redire sz si ex duobus istis alter filios alter nepotes reliq̄rit: an simul ad legitimā hērditatē admittat' : z puto⁵ ēt ordinē iter eos faciendum.

Si seruus liber m Arcia. eē iussus fuerit z filio legatus deide testato⁹ viuus eū manumiserit ad filiū libtus: q̄si assignatus pti net hoc ita ē siue exp̄ssū ē vl' certe i tellexit' nō quasi seruū cū legasse. sz q̄si libtū assignasse.

Le.

Assignare z pure z sub cōditione z p epistolā vl' testationē vel chirographū possumus: qz assignatio liberti: neqz quasi legatū nz quasi fideicōmissū ꝯcipit'. deniqz nec fideicōmissō onerari⁹ potest.

l Liberti⁹ ꝓni m Ode. quāq̄z z ipsi in plerisqz cauſ manumissionis iure censeā: tñ libtuz ꝓnum liberis suis assignare nō potuerūt etiā si eis a parēte fuerit assignatus: idēque z iulianus z marcellus, pbant.

Dem.

Vx ei tñ q i ptāte ē an ēt emācipato filio assignar libtos ꝓnus possit si mō nō pauciores⁵ q̄z duos libtos ꝓterea i ptāte hēat dubitari solet: z magis ē posse⁶.

Ab ꝓditōe⁶ vl' i die li

Ere. bto assignato iteri pēdēte die vl' ꝓditōe oīa pinde obtuabūt ac si assignat⁹ ñ eēt: itaqz mortuo eo iteri ad oēs liberos hērditas bonoz ue possio ptinebit. Si vni pure alij sub ꝓditōe libertus assignatus sit pēdēte ꝓditōe solū p̄oni ius hre decēdū ē.

Api.

Limētoz cā libtos filijs attributos filijs assignatos nō videri. rñdit cū ea rōe libtis ꝓsuli patron⁹ voluerit: quo facilius volūtatis emolumētū ꝓsequentur⁶. saluo

l Placeat.assignanti.

m Utrūqz.i.prem z eius filium.

n An āt.lz assignatio tz de nepote viuo pre nepotē du biuz tū erat an succedat z dicit q⁹ sic: z pbat p similia z fa.s.ō bo.li si libt⁹ p̄ i pri.

o Habēt āt.castrēse ut.s.ō bo.li.si fili⁹: idē hodie i adventicia causa.

p Emācipatos. exponit. q⁹ dixit.s.l.i.§. vtiqz ibi neqz ei liberti cē.

q Ad vltimā.de iure ciui? li: sz p ptoz̄.ut.j. stati seq̄t.

r Nō possūt.s.emācipati.

s Offerēdos.ptoris iure.

t Desierit morte nāli vel ciuili: ut de portatiōe.nā z tūc libti manēt liberis ad succedendū ut no.j.de in/di.z.re.l.i.§.i.

u Vel viuus. patron⁹. liberti: mortui. nā i vita ñ tenet repudiatio: ut.s. ō acqui.here.qui supstitis.

y Trū familiā. ꝓni.

z Et puto.no. ius accrescē.mirabile: nā al's posteri⁹ acqsitū cessat ius accrescendi nisi in vsufru. ut s.de vsufru.ac.l.i.§.fi.z fa. instī.de le.§.si cadez z.C.si socius.libera.in.l.i.li.x.sed ꝯ instī.e.§.datur.sol. refert vni liberto⁹ assignauerit: ut tunc eo decedente ad ei⁹ liberos ut ibi an duob⁹: z tūc altero deficiente ad alterū alteri⁹ sobole exclus.

a Si su⁹.itellexit. hic ē tacita assignatio.

b a Signare. onerari sic.s.de le.i.l.vidēdū z.C.de le.ab eo.z fa.j.de v. sig.l. assignare: z.s.e.l.i.§. assignare.

a Liberti. ñ potuerūt. nec potest iudex assignare: ut.s.de iurepa.l.fi.

b Trū.pautio:es. si eū viuū solū hēret frustra fieret assignatio: qz solus z sine assignatione cuz habiturus est.

c Posse. an emancipato possit assignari pla.sic.z.dicit hic posse ēt emācipato assignari: sz ꝯ isti.e.§. dat. vbi p supueniēte emācipationē.euanescit assignatiōz sz dicit.p.ñ eē icōueniēs: ut s.ō arbi.ñ disliguem⁹.§.satisdatio: sz iō.dixit ñ posse assignari emācipato p.l.ꝯriā: z hic ēt dixit posse.s.filio i ptāte ꝓstituto: z i.d.l. ō arbi.ñ dixit extigui compmissū: sz arbitrū non cogi pronunciare.

d Posse.s.ei assignare q est in ptāte secundum azo.

e Ab ꝓditiōe.si vni solū ñ dic⁹ q⁹ hēat totū vel illud: z iō qz ius ꝓna t⁹ ē indiuiduū sz azo. z fa. s.de vsufruc.ac. idē est.§.si vn⁹ z.s.ad trebel.l.i.§.sz z quot.sz ar.ꝯ.s.si ps here.

Hpe.l.ij.

f a Limētoz. ꝓsequant ur.s.de ali.le.l.ij.

g Saluo iure cõi. q̃ habz in libertos pater.

h Si ex duobus solidũ no. ad questionem ỏ vsufruc. quem habet ille q̃ monachatur .s. q̃ finiatur sicut esset finitus non facta translatione in monasteri/ um. h. ꝛ facit. s̃. de operi. li. l. duozum.

i Testamento. facit. s̃. e. l. i. ſ. assignare.

k De libertis. est ergo. bene valet hic ar. ut. s̃. de col, bo. l. fi. in fi.

l Quod inquit senat⁹ .s̃. e. l. i. ſ. vtiqz: vtique si ex liberis.

m Ex die. vix potest. i. vllo modo põt fic. s̃. ad vell. tutoz. sed aliter ut. s̃. de iu. l. vix.

n Finem. per hoc q̃ quis sine liberis in ciuitate esse desinit: ut. s̃. e. l. i. ſ. vtiqz si ex liberis.

o Si quid in fraudem patroni factum sit.

p Si quid do. actum eẽ alienando vel dimi/ nuendo aliquo tempoze.

q Debita: que est tertia: insti. de suc. li. ſ. sed nostra.

r Fraudi. i. damno dãdo ei reuocatozias actiones.

s Si alienatio. dic si alie/ nat gratis: ꝛ dolo reuocaſ: ut hic si non dolo ut inter viuos nõ reuocatur: ut. s̃. de proba. l. patronus sed i vltima volũtate sic: ut subi/ cit si vero non sic cẽ. si ve/ ro non gratis reuocatur: li cet q̃liqz tẽperetur: ut. j̃. e. ſ. si quis ꝛ ſ. qui mutuaz.

t Dolo malo. liberti alie nantis.

t Probãdũqz ex quo cõ stat q̃ non eẽ dolũ p̃missũ.

u Legatis. ut ꝛ j̃. de dona. c. moz. l. illud que legata ñ debent nisi ỏducto ere alie no: ut. s̃. ad trebel. l. i. ſ. ãte/ pe. at tertia patroni est ut es alienum ut quarta arro gati. ut. j̃. de dona. si patro nus: ꝛ s̃. de inoffi. test. pap. ſ. si quis ex his ꝛ facit. s̃. ỏ iurepa. l. si libertus i pri. ꝛ ſ. plane ꝛ s̃. ỏ pe. here. q̃ si in diem. ſ. idem scribit.

x Filio. libti a libto pre.

y Legare. filius cui exclu dit patronũ: ut insti ỏ suc. li. ſ. sed nostra.

z Dolum. alienauit gra/ tuito.

a Alienata. gratis alioqn ỹ ut. j̃. e. ſ. fi. quis in frau. ꝛ sic in ti. lucratiuo conuenit cũ re alienata in fraudem creditoꝛum: ut. C. de his q̃ in frau. cre. l. pe. at in nõ lu cratiuo differt: ut. j̃. ſ. si qs.

b Aduersus ỏmisit. ꝛ ne/ cesse habuit ỏmittere cum suam partez habeat quo ti tulo. s. dona. causa mortis: ut hic ꝛ s̃. de bo. li. si patro nus. ſ. si ex bonis.

c Non plus sic. j̃. de ỽ. ob. stipulatio facta.

d Quod donatum illi pa iure[s] cõmuni.

p Om. ex duobus[p] pꝛionis alter co rum filio suo libertuz assigna uerit nõ obstat qui minus alter pa tronus ius solidum suum habeat.

e Idem. Testamento[t] potest quis seruũ suũ manumittere ꝛ eundez vt libertum assignare: de libertis[k] qui sunt in potestate senatus locutus ẽ ergo de posthumis nihil hoc sena/ tusconsulto, puisum est: magis ta/ men puto etiam posthumos conti neri. Nõ inquit senatus[l] si ex li beris quis in ciuitate esse desisset eũ significat q̃ ꝑpetuũ i ciuitate eẽ ỏsierit: ñ etiã si qs ab hostib⁹ capt⁹ reuerti possit: Ex die[m] quoqz cer ta assignari potest sed vsqz in diem certum vix potest: nam ipse senat⁹ huic negocio finem[n] ꝓposuit.

Si qs i fraudẽ patronifcñ[o] sit.

f Si quid dolo[p] v Ulpi. malo liberti factum esse di/ cetur siue testamento facto siue intestato libert⁹ decesserit: quo minus pars debita[q] bonoꝛ ad eo/ rum quem peruenirent qui contra tabulas bonoꝛum possessionez ac cipere possit: cognoscit ꝓtoꝛ ꝛ opez rã dat ne ea res fraudi[r] sit. Si ali enatio[s] dolo malo facta sit nõ que/ rimus vtruz mortis causa facta sit: an non sit: omni enim modo reuo/ catur si vo non sit dolo malo[t] facta sed alias actoꝛi tũc ꝑbandum[t] est mortis causa factam alienationem si enim ꝓponis mortis causa factã alienationem non requirimus vtꝛ dolo malo facta sit an non sit suffi/ cit enim dicere mortis causa factaz nec immerito mortis enim causa do nationes cõparant legatis[v]: ꝛ sicut in legatis nõ querimus dolo malo iactum sit an nõ sit: ita nec in mortis cã donationibus: q̃ autem mortis causa filio[x] donatum est non reuo/ catur: nam cui liberuz fuit legare[y] filio quãtum vellet is donando nõ videtur fraudasse patronuz. omne quod autem qõcunqz in fraudem patro ni gestum est reuocatur. Doluz accipere nos oportet eius qui alie nauit[z] non eius cui alienatum est: ꝛ ita euenit vt qui fraudis vel doli cõ sciuſ nõ fuit carere debeat re i frau dem patroni alienata[a]: ꝛ si putauit ingenuũ nec credidit libertinũ ad/ uersus eum patronum qui ꝓtoꝛ ta bulas bonoꝛ possessionẽ ỏmisit[b] fauiana non cõpetit si non plus[c] sit in eo q̃ donatum[d] est quã pars de bita patrono: qꝛ si mortis causa ei[e] donatum sit partem faciet cum pa trono[f]: quemadmodũ legatarius patronus facit. Utꝛ autẽ ad ea sola reuocanda fauiana pertinet q̃ quis libertus de bonis dimminuit an etiaz ad ea sola que non acquisi uit videndum est: ꝛ ait iulianus lib. rxxvj. dige. si hereditatẽ libertus ñ adierit fraudandi patroni causa vl̃ legatum repellit fauianam cessare[s] qõ mihi videtur vex: quãuis enim legatuz retro nostrũ sit nisi repudi etur: attamẽ cũ repudiaꝛ retro nr̃z non fuisse palam[n] est. In ceteris quoqz liberalitatibus quas nõ ad misit is libertus cui quis donatum voluit idem erit ꝓbanduz fauianã cessare: sufficit enim patrono si ni/ hil de suo in necẽ eius libertus alie nauit non ꝛ si nõ acquisiuit[i] ꝓinde ꝛ si cũ sub conditõe ei legatuz esset idqz egerit ne cõditio existeret: vel si sub cõditione stipulatus fuerit: maluerit deficere conditionem di/ cendum erit fauianam cessare.

Quid si in lite vinci voluit: siqui/ dem condemnatus est data opera vel in iure cõfessus: dicendum erit fauianam locum habere[k] qõ si no/ luit obtinere cum peteret hic vidẽ/ dum: ꝛ puto hunc dimminuisse de patrimonio actionem enim de bo/ nis dimminuit: quemadmodum si passus esset actionis diem abire[l] sed si puto querelã inofficiosi quã potuit vel quam aliam forte iniuria rum vel similem instituere noluit ñ potest patronus ob eam rem fauia na experiri[m]. At si transegit in fraudem patroni poterit patronus fauiana vti. sed si libertus filiaz do tauit: hoc ipso qõ dotauit non vide tur fraudare patronuz quia pietas patris nõ est reprehendenda[n] Si pluribus in fraudem libertus do/ nauit vel pluribus mortis cã equa liter patronus aduersus omnes[o] i partem sibi debitam siue fauiana si ue caluisiana[p] experietur. Si qs in fraudem patroni rez vendiderit vel locauerit vel permutauerit qua le sit arbitrium iudicis videamus ꝛ in re quidem distracta[q] deferri con ditio debet emptoꝛi[r]: vtrum malit rẽ emptã hꝫe iusto precio[s] an vero a re discedere precio recepto neqz omnimodo rescidere debemus vẽ ditionem quasi libertus ius vendẽ di non habuerint: ne fraudemus emptoꝛem[t] precio maxime cum de dolo eius nõ disputetur: sed de do lo liberti. Sed si emerit in frau/ dem patroni libertus[v] eque dicen/ duz erit[x] si magno emerit in precio releuandum patronum conditiõe non ipsi delata an velit ab emptiõe discedere: sed venditoꝛi vtꝛ malit de precio remittere an potius rem quam vendidit percipere perfolu/ to precio ꝛ in permutatione ꝛ in lo catione ꝛ in conductione similiter idem obseruabimus. Sed si rẽ quidem bona fide vẽdiderit ꝛ sine vlla gratia libertus: precium autez acceptum boc alij donauit vidẽdũ erit quis fauiana inquietetur. vtrũ qui rem emit an vero is qui preciũ dono accepit. ꝛ pomponius libro trono. duo enim erant patroni.

e Ei. alteri prono.

f Cum patrono. q̃ putabat iuꝛ accresce di competere sibi to tum altero repudiã/ te ut. s̃. ỏ bo. pos. l. ve luti. sed hic donatari us ꝛ si verbo ỏmitat re ipsa habet debitũ donatione.

g Cessare. hoc ꝓ/ bat statim. ſ. in cete/ ris per multas ratio nes: ꝛ facit ad hoc et ad ea que sequuntur j̃. que in frau. credi. l. qui autem: ꝛ de re. iu. l. nemo alienat: ꝛ. s̃. ꝓ socio. l. nemo. ſ. i.

h Falã. facit. s̃. ad l. aquil. l. qui retro ꝛ ꝛ. j̃. ỏ ma. ui. l. iij. ꝛ. s̃. ỏ le. i. seruum fi. i ꝑti. ꝛ. l. legatarius. ſ. i. ꝛ de le. iij. l. legatum: ꝛ s̃. si cer. pe. l. ꝓide.

i Acqsiuit. ut. s̃. ꝑ. ſ. cum concoꝛ.

k Idcum habere. sic. j̃. que in frau. cre. l. iij. in prin. ꝛ. ſ. i. ꝛ i fra ꝓxi.

l Biez. abire supra ꝓxi. cum concoꝛ.

m Experiri. l. hic co ligitur inoffi. querel/ lam ꝛ iniuriarum nõ putari in bonis ante lit. contes. ut. j̃. de in iur. l. iniuriarum.

n At si reprehenda. contrarium est in de bitõe qui dotat filiã in fraudem cre. ut. j̃. que in frau. cre. l. ait ꝓtoꝛ. ſ. si cum muli er contra hic dicit qꝛ hic de lucro patroni ibi creditoꝛ de dam no vitando certat: ꝛ facit. s̃. ad trebel. mu lier. ſ. cum ꝓpone retur.

o Si plurib⁹ aduer sus omnes. sic. s̃. de bonis li. si libertus i fi. ꝛ. l. in seruitutem i fi. ꝛ. l. si libertus sub. ſ. si libertus. ꝛ ar. s̃. de peculi. le. l. si pecu lium in prin.

p Caluisiana. iste dãtur patrono ut hi ꝛ. s̃. de pet. here. l. q̃ si in diez. ſ. idem scri bit: ꝛ. j̃. de sol. qui res in prin. ꝛ no. quattu oꝛ esse reuocatozias ut no. C. e. defuncto.

q Si quis distracta ideſt vendita. sic. s̃. ỏ publi. l. si ego. ſ. par tus.

r Emptoꝛi. benefi. vel malefi.

s Precio cum non emitur iusto.

t Emptoꝛez. patro nus reddit precium: ut hic. creditoꝛ non. ut. j̃. que in frau. cre.

ñ debitor. qui ẽ ꝓtra R. hic ō lucro patronus. certat ibi de dā no creditor.

u Sed si libertus. tenet ut. s̄. e. l. ſ. doluz.

x Si magno. f. p̄cio.

y Pecuniario. no. sic. s̄. de operi. ſer. l. ſi. ſz ar. ꝺ. j. q ꝙ vi aut. c. l. compet. ſ. i. t. s̄. de bo. li. l. libert⁹ q ſol.

z Sed si forte. pde gisset. i. cōſumpſiſſet. sic. s̄. de of. pre plebi ſcita: ſed ar. contra. j. que ī frau. credi. l. ex his.

a Si mutuaz. t ſpo pondit. ſ. ſe redditurum quaſi accepiſſet: ut infra que in frau. credi. l. iij. t. C. de dona. cauſa mortis. l. ij.

a Quia donatiōis. ut. s̄. de pact. l. quod dictum.

b Quāuis autē. sic j. de aqua plu. ar. l. ſz interdictū t. j. ō ver. ob. l. ij. t de dā. infec. l. ſi finita. ſ. ex hoc: t j de re. iur. cum amplꝰ: t. j. de aqua quo t eſti. l. i. ſ. item que ritur t. s̄. de bonis li. l. ſi libertus. ſ. plus.

c Si cō. non etiam: s̄. e. l. ſ. dolum.

d Non teneri. quia ex eo quod ſeruus fecit non tenetur liber factus: ut. C. an ſeruꝰ ex ſuo facto. l. i.

e Intra annum. ſcilicet tantum.

f Hec actio. ſ. ꝓpria ut t. s̄. de petit. here. quod ſi in diez. ſ. pe. t facit inſti. de act. ſ. item ſi quis: t. j. que in frau. cre. l. ait ꝓtor ſ. fi.

g Si libertꝰ. pfonat⁹ ut t. s̄. e. l. ſ. dolū.

b Non pſone: sic. j. ō no. oper. nun. ō pupillo. ſ. ij.

i Sūt pcepti. t etiā āteriorez: ut. j. l. pr.

k Actio fauiana quatenus. i. quia t eſt aliud in actione ī factū q̄ daꝫ creditoribus quia fructus medio tempore pcepti i ea nō reuocāt: ut. j. q ī frau. cre. l. ſi. ſ. nō ſolū t fa. s̄. de vſuf. l. videamus. ſ. i fauiana.

l Si patronus. ex debita que eſt tertia ſz ad qd cū tertiā habere poſſit: nā pōt petere ꝺ ta. q. j. ſtatiz dicit. R. poteſt habere tertiā eoꝝ q̄ apud libertū. remanſerāt tpe mortiſ. Item. i pte ſecus ſi in totū eet heres inſtitutꝰ uel ab inteſtato: qz ñ hz ꝺ ta. fuocat tñ: ut lxxiiij. recte ſcripſit emptorem non inquietandum. fraus eīm ī precio patrono facta eſt cum igit̄ qui precium dono accepit fauiana ꝙuenie dū: t alꝫ videamus ſi dicat patronus rem quidez iuſto precio veniſſe: verūtamē hic intereſſe ſua nō eē venundatam: inqz hoc eſſe fraudē q̄ venierit poſſeſſio in quaz habet patronus affectionē vel opportunitatis vl̄ vicinitatis vel celi: vel qō illic educatus ſit: vel parētes ſepulti: an debeat audiri volens reuocare ſz nullo pacto erit andiendus.

Fraus eniz in damno accipitur pecuniario' ſed ſi forte t uilius res diſtracta ſit t precīū alij donatū vterqz fauiano iudicio cōuenietur: t q uilius emit t qui pecuniam accepit muneri: is tamen qui emit ſi malit rem reſtituere nō alꝫ reſtituet quā ſi precium q̄ numerauit recipiat.

Quid ergo ſi delegatus emptor ſoluit ei cui donabat libertus: an nihilominus recuperaret: t magis ẽ vt recipere debeat licet precium ad alium peruenit qui ſoluendo nō ẽ nam t ſi acceptum precium libertus, pdegisſet' diceremus nihilominus eum qui dederit recipere ōbere: ſi velit ab emptione diſcedere.

Si mutuā pecuniaz libertus in fraudem patroni acceperit in fauiana locum habeat videamus qō remediuz in hoc eſt qui accipit mutuam pecuniam: ſiquidez qō accepit donauit: conuenit eum patronꝰ cui donauit libertus: ſed ſi accepit t ꝙ degerit non debet perdere qui mutuum dedit nec ei imputari cur dedit: plane ſi non accepit ſz ſpopondit ª ſtipulanti erit fauiane locus.

Si fideiuſſit apud me libertus vl̄ rem ſuam, p alio pignoꝛi dedit ī necem patroni: an fauiana locū habeat videamus: t nūquid cū damno meo non debeat patrono ſubueniri: neqz enim donauit aliquid mihi ſi pro aliquo interuenit q̄ non fuit ſoluendo eoqz iure vtimur: igitur creditor non poterit fauia ꝙueniri debitor poterit quid ſed poterit t mandati. plane ſi deficiat mandati actio: qz donationis ª cauſa interuenerit erit fauiane locus: ſed ſi mandator extiterit pro aliquo libr⁹ idē erit ꝙbandum. Quamuis aūt ᵇ partem fauiana competat: tamen ī his que diuidi non poſſunt inſolidum competit: vt puta in ſeruitutē

Si ſeruo meo vel filio familias libertus in fraudem patrōi quid dederit: an aduerſus me iudicium fauianum competat videamus: t mihi videtur ſufficere aduerſum me patremqz arbitrioqz iudicis contineri tam in id tempus q̄ in rez verſum eſt cōdemnandi quam id qō ī peculio. Sed ſi iuſſu patris contractum cum filio eſt pater vtiqz tenebitur. Si cum ſeruo in fraudē patroni libertus contraxerit: iſque fuerit manumiſſus: an fauiana tenetur: queritur t cuz dixerimus dolum tantum liberti ſpectandum nō etiam' eius cum quo ꝓtraxerit poteſt manumiſſus fauiana non teneri ᵈ. Item queri poteſt manumiſſo vel mortuo vl̄ alienato ſeruo an intra annum' agendum ſit: t ait pō po. agendum. Hec actio in perſonam eſt non in rem t in heredez competit t in ceteros ſucceſſores t heredi t ceteris ſucceſſoribuſ patroni t non eſt hereditaria ideſt ex bonis liberti ſed ꝓpria' patroni.

Si libertus ᵍ in fraudem patroni aliqd ōderit deide defūcto pōno viuo liberto filius pioni acceperit bonoꝝ poſſeſſionē ꝓtra tabulas liberti an fauiana vti poſſit ad reuocāda ea q̄ fūt alienata. t ẽ vex q̄ t pōpo., pbat lib. lxxxiiij. Item papi. li iij. q̄ſtionū cōpetere ei fauianā. ſufficere enim q̄ in fraudem patronatus factum ſit: magis eniz fraudē rei non pſone ᵇ accipimus In hāc actionē etiam fructus veniunt qui ſunt poſt litem conteſtatam p/cepti'. m Arcia. li. iij. reg.

i In fauiana t caluiſiana actione recte dicitur etiā preteritoſ fructuſ venire: quatenus ᵏ ptor omnem fraudem libertoruz vult reſcidere. v Alpia.

Si pionus hīs iſtitutus ex debita' parte adierit hereditatez dum ignorat aliqua libertuz ī fraudem ſuam alienaſſe: videamus an ſuccurri ei ignorāti ᵐ ius debeat ne decipiatur liberti fraudibus: t papinianus li. xiij. queſtiōum reſpōdit in eadem cauſa manere ea que alienata ſunt: iccirco patronuz ſibi imputare debere qui cū poſſet bonorum poſſeſſionem accipere contra tabulas ᵐ, ppter ea que alienata vel mortis cauſa donata ſunt nō fecit ⁿ Hec actio in perpetuum datur: quia habet rei perſecutionem

Patronum ° ex aſſe heredem ī ſtitutus volentem fauiana ᵖ actione vt pretor admittit quia erat iniquū excludi eum a fauiana: quia nō ſpōte adijt hereditatez: ſed quia bonorum poſſeſſionem contra tabulas petere non potuit. Si inteſtatus ᵠ libertus deceſſerit patronus adeundo hereditatez eius reuocat per caluiſianam actionem eaqz aliena/ta ſunt dolo malo: quominus parſ ex teſtamento debita bonorum liberti ad patronum libero ſine eius peruenireꝛ: idqz eſt ſiue petita ſit a patrono ab inteſtato bonoꝝ poſſeſſio ſiue non ſit. Si plures ſint patrone t patroni. ſinguli virilem ʳ tātum reuocabunt per caluiſianam.

Si libertus ˢ inteſtatus deceſſerit relicta patrono debita portiōe: aut aliquo amplius aliquid ᵗ etiam alienauerit papi. xiij. li. queſtionum ſ. e. l. ſi patronus. ſ. ſi inte ſtatus.

m Ignorāti. ĭmo de erroꝛ facti ponit exēplū cū dicit duz ignorat t̄. ſz dic q̄ neſciebat ſe poſſe reuocare de iure. ex quo erat iſtitutꝰ heres. lz ex pte: ſciebat trī alienata t expōe ignorat alienata. ſ. ſic ut credat per hoc poſſe reuocare: l̄ dic qō credebat qō lz ꝙ pte eēt heres t adijt poſſe reuocare alienata q̄ lex vetuit voluit eī lex ut prius patronꝰ iſte inſtitutus petat ꝺ ta. ꝺ cohe redes: t ita priuet eos portiōne hereditaris: t legata: t donationes cā mortiſ deducat in irrituz q̄ reuocat alienata inter viuoſ ut hic ſubjcit: t. s̄. ſi qs omiſ. c. t. l. qui autē. ſ. ſi patronꝰ Itē caute dicit ius: ſecus ſi fac tū ignorauit: ut. s̄. de inof. teſta. mater t. s̄. ō bo. l. paulus. Item t ī iure videt. ꝺ. s̄. de le. ij. que fidcicom. So. ibi.

n Contra tabul. contra coheredeſ hodie ageret ad ſupplementum: ut inſti. de ſuc. lib. ſ. ſed noſtra.

n Non fecit immo adeundo iudicium liberti eſt ſecutus ut t. C. de inoffi. teſt. l. parentibus t ſupra ō minoribus ſi filius t facit ſupra de contra tabul. filium quis.

o Patronum. ex aſſe. ſecus ſi pro parte ut in pri huius. l. t facit. infra proxi. ſ.

p Fauiana. hac ſcilicet ratione allegata az. ut non excluda. t no. q̄ hic poteſt intelligi ut fauiana agat quā do non erat in tota heredi tate tantum quantuz faciebat debita portio patroni: ſi nihil eſſet alienatum in fraudem. quid ergo ſi libertus donauit inter viuos ī fraudem t promiſit ſe non venturum contra ſub pena: nonne patronus conueniretur ad penam quia eſt heres: vel nunquid repelli tur ab agendo. Reſpond. quia licet ſit heres in hoc plus poteſt quam defunctus: quia cum reſcindit principale. ideſt donatum ergo acceſſorium ut pactuz cuictionis vel pene arg. ſupra de cuic. l. pater. in' venditis vero vel ſimilibus non fit reuocatio niſi quatenus faceret aliquid libertus in fraudem patroni: ut t ſupra. e. l. i. ſ. ſi quiſ t. ſ. ſi mutuam: t no. ſupra e. l. i pri.

q Si inteſtatꝰ. fa. s̄. ꝓx. ſ.

r Si plures virilem tātū ſcilicet tertie: vel legitime: ut. j. e. l. proxi.

ſ Diflibertus. relicta per codicillos. vel reliquit eo ipſa q̄ in alios non depoſuit: ut ſupra ō iu. codicill. l. conficiuntur. ij. R.

t Aliqd. ſ. relict patrono

ullo. Bando inter vivos ac.
q Quodcunqz. vnam ut ꝛ supra. l. proxi. §. si plures.
r Accrescet ut ꝛ supra de bo. li. l. si ex tribus.
s Tenetur. accepit sibi retenturus: ꝛ sic non est contra infra. c. libertus vel ut tibi accursius.
a Jurauerit: hoc speciale ut iuretur in litem in act. stricti iuris quia licet sit personalis hec actio in rem tamen scripta est secūdū az.

b Ergo habet quia non est mutuum: sed alius contractus: ut ficta donatio ut supra. l. proxi. ꝛ supra ad mace. si filius. §. is autem.

c Sed si minor succurri per resti. in integ. contra fauianam nisi probet actor minorem locupletatuz: ut. C. si aduersus credi. l. i.

d Iuus. legare: ꝛ sic cessat dolus: sed secus si colorez querat ut. C. de sacrosanct. ec. l. iubemus. §. i.
e Adherentibus. hic non queritur fraus sed in dona. inter viuos sic supra. c. l. §. i. accursius.

f Id quod cessat cōtra acceptorem ꝛ sic non ob. supra de bo. lib. l. etiam. §. fi.

g Non videtur pa. ut infra de re. iur. non fraudantur: ꝛ. C. e. l. ij. ꝛ infra que i fraudem credito. qui autem. §. hoc edictum.

h Libertus in eum. scilicet fundum.
i Mandati. ut infra. que in frau. credi. l. hac i factū.
k Quid enim cōtra supra e. l. tenetur in prin. sol. ibi.

scribit nihil esse reuocandum: nam qui potuit alicui reliquere quid testamento si debitam portionez patrono relinquat postea dando[r] nihil videtur in fraudem facere.

i Idem.

l Quodcūqz dolo malo liberti alienatū est: ꝛ fauiana actione reuocatur: ꝛ si plures patroni sint omnes vnam[s] partem habebunt: sz si viriles nō peterent portio ceteris accrescit[r] qō in patronis dixi ꝛ in libertis patroni est sed nō simul venient sed patronis deficientib⁹.

p Paulus.

m Tenetur fauiana actione taz is qui accepit[3] quaz ipse qui iussit alij dare id qō ipsi donabatur. In actione fauiana: si res nō restituat tanti condemnabitur reus quanti actor in litem iurauerit[a].

i Ulia.

n Si libertus cum fraudare patronum vellet filiofamilias cōtra senatusconsultum pecuniaz crediderit non erit inhibenda actio fauiana: quia libertus donasse magis in hunc casum intelligendus ē in fraudem patroni quaz contra senatusconsultum credidisse.

l Leuo.

o Ergo si senatusconsultum locum non habet[b] nō cessat fauiana cum exigi possit.

i Uli.

p Sed si minori[c] quaz vigintiq̄ que annis natu filiofa. credidit causa cognita ei succurri dz.

q Iuus libertus donare bene merentibus amicis potest[d]: legare vero nec bene merētibus[c] amicis pōt quo patroni patrem minuat.

a Africa.

r Id qō liberto in fraudē alienatum est: non exter actio patroni cesset[f]: quemadmodum si pecuniā in fraudem abiecisset: aut etiam si is qui mortis causa a liberto accepisset eam rem vendidisset ꝛ bonefidei emptor eam vsuccepisset.

p Paulus.

s Non videtur patronus[5] fraudari eo q̄ consentit: sic q̄ volente patrono libertus donauerit: nō poterit fauiana reuocari.

i Labole.

t Libertus cum fraudandi pīoni causa fundum seio tradere vellet seius ticio mandauit vt eum[b] accipiat ita vt inter seiuz ꝛ ticiū mādatum contrabatur: quero p⁹ mortem liberti patronus vtrum cuz seio dūtaxat qui mandauit actionem habeat an cum ticio qui funduz retinet an cum quo velit agere possit respondi in cum cui donatio. quesi

Alij quod ibi vtriqz fuit acquisitum hic iubenti tantum. Alij habent hic in littera non ibi. quid enī non potest dolo cē. q. d. tenetur. ꝛ ille sed prima placet ꝛ non habeas non.

b Constitutione: facit supra de adopti. l. si arrogaroz: ꝛ insti. de adopt. §. cum autem. ꝛ. C. de adopt. l. cum in adoptiuis. §. cum autem.

m Pertinet. ut ꝛ institu. de adopt. §. sed si decedens.

n Caluisianaz. quasi deest per vtilem. sz ar. cōtra. s. si. a pare. quis fuerit ma. l. ij.

o Si tabule testamenti nulle extabunt.

p Postea. possessione scilicet secundum tabu. ꝛ contra tab. ut. j. §. ita autem.
b In testa. quod cōtingit multis modis: ut insti. de here. ab intesta. §. in prin.
r Gradus. i. capita.
f Libertoruz. insti. de here. ab intesta. §. ante enim cē.
t Ita autem. agnita. itez modo alio ut infra. §. si heres ꝛ facit supra de acqui. here. l. q̄diu: ꝛ in autē. de here. ꝛ fal. §. is igitur coll. i. ꝛ. C. communia de suc. l. ante q̄ ꝛ infra ad tertul. l. ij. §. si bonoruz ꝛ insti. de here. ab intes. §. sed ea: ꝛ. C. e. l. ij. ꝛ supra contra de tab. filium. §. i. sed ar. contra in autē. de nupt. col. iiij.
u Incipiat: ut et. C. q admit. ab bo. pos. l. fi.
x Ostendimus. ut supra de car. edic. l. ō boni. §. huic.
y Edicti. ideſt eam que ex edicto pretoris defertur: ut infra titu. i. l. i.
3 Recte dicimus. ut ꝛ supra de contra ta. l. i. in prin.

Alulus. Constitutione[l] diui pij cauetur de impubere adoptādo vt bonis que mortis tempore illius qui adoptauit fuerunt quarta pars ad eum pertineat[m] qui adoptatus est sed ꝛ bona eius qui acquisiuit pri restitui iussit si causa cognita emancipatus fuerat quartā perdit: si qd itaqz in fraudem eius alienatū fuerit: quasi per caluisianam[n] vel fauianā actionē reuocandum est.

Si tabule testamenti nulle extabunt.[o]

Ulpianus. Postea quam pretor locutus est de bonorum possessiōe[p] eius qui testatus est trāsitū fecit ad intestatos[q] eum ordinez secutus quem ꝛ lex. xij. tabu. secuta est. fuit enīz ordinarium ante de iudicijs testantiū: ꝛ sic deinde de successione ab intestato loquit. Sed successionem ab intestato in plures partes diuisit fecit enīz gradus[r] varios: primum liberoz[s]: secundum legitimoruz: tercium cognatoruz deinde viri ꝛ vxoris. Ita autem ab intestato potest cōpetere bonoruz possessio si neqz fm ta. neqz cōtra ta. bo. pos. agnita sit[t] plane si tēpora quidem petende bonoz possessionis ex testamento largiebantur: verūtamen repudiata est bonoruz possessio: dicendum est ab intestato bo. pos. iam incipere cum enim is qui repudiauit bonoz possessionem petere nō potest post repudiationē consequens erit vt ab intestato posse peti incipiat[v]. Sed ꝛ si ex carboniano edicto bonoz pos. data sit magis est vt dicere debeamus ab itestato nihilominus posse peti: vt enim suo loco ostēdimus[x] ñ impedit bo. possessiōez edictale[y] carboniana bonoz possessio. Re[3]cte autem pretor a liberis initium

a Non inuitantur. facit. C. de adopti. l. cum in adoptiuis. §. sed si q dem ꝛ. §. sinautem ꝛ. C. de suis ꝛ le. si te. ꝛ insti. de here. ab intesta. §. emancipati ꝛ. §. at bi. ꝛ. §. minus.

b Si quis. adoptauit. scilicet postea.

c Emancipauit. iterum.

d Rescissa. i. que est rescissa.

e Jũgi nepos: ut. ſ. de coniun. cum eman ci. li. i. in prin.

f Quasi filiꝰ. ꝛ etiaꝫ non denuo emãcipa tus ut subicit: ꝛ hoc nisi tanꝙ pater buiꝰ nepotis sit adoptatꝰ ut. ſ. de cõtra ta. l. iij. §. i. ar. contra. ſ. de li. ꝛ postbu. filio.

g Obstare. ml'to ma gis ergo nõ nocet fi lio suo quando loco nepotis est: ꝛ est ite rum emancipatus.

h Si heres. quia in cise. uoluntate testa toris ut subijcit.

i Acceperat. immo videtur ꝙ fiscus: ut ꝛ. ſ. ò his que in tes. de. l. proxi. in princi. ꝛ. C. ò his quibus ut idig. l. hereditas. so. plene dic ut. C. de te. l. pe. Item contra. ſ. de testa. mi. l. militis §. veteranus. sed licꝫ ipso iure non rescin dantur institutiones legitimi tamen auo cant a scriptis ſꝫ aꝫ. vel ibi nudis verbis hic facto. ꝛ sic etiam soluit insti. qui mo. te. infir. per ex eo nisi sit miles testatoꝛ: ut ſ. de tes. mi. l. in frau dem. §. i. Item cõtra ſ. si quis aliquem te. prohi. l. i. in prin. ubi confiscantur: sed dic vt ibi.

k Si emancipatus preteritus. ꝛ sic ipso iure totum testamen tum nullum ut. ſ. de iniusto te. filio: ꝛ isti. de exher. li. in pri. aꝰ si valeret. ti. agere ꝙ rela, phibita bo. pos. gratia agnoscẽde lit. ut. C. de inoffi. te. l. ij. ꝛ non peteret vnde liberi ab itestato: ut ſ. e. l. in prin. nisi per lata querela.

l Unde liberi.

m Emancipatꝰ. hic est ti. vnde liberi ſm quosdaꝫ aꝰ est sub. ti. si ta. t.

n Adierint. quia po tuerunt de iure ciui li: ut. ſ. de contra ta. filium in prin. non ò iure pretorio per ſm ti. ut. ſ. de se. tab. l. ij. in pri. ꝛ. §. expetẽda.

o Possessionem. hic puncta: ꝛ quod segtur ex illa ꝛ cete ra est. Respon.

fecit ab intestato successionibus ut sicut ꝓtra ta. ipsius defert ita ab in testato ipsos vocet. Liberos au tem accipere debemus quos ad ꝓ tra ta. bonoꝝ possessionem admit tendos dicimus tam naturales q̃ꝫ adoptiuos: sed adoptiuos bacten admittimus si fuerint in potestate. ceterum si sui iuris fuerint ad bo norum possessionem nõ inuitanꝫ: quia adoptionis iura dissoluta sunt emancipatione. Si quisᵇ filium suum emancipatum in locuꝫ nepo tis adoptauit ꝛ emancipauitᶜ ſcum haberet in potestate ꝛ nepotem ex eo quesitum est apud marcelluꝫ an adoptio rescissaᵈ impediat nepotẽ sed cum soleat emãcipato patre iũ gi nepos quis non dicat ꝛ si adop tatus sit: ꝛ quasi filiusᵉ nihilominꝰ filio suo eum nõ obstareᵍ quia qua si filius adoptiuus est in potestate non quasi naturalis. Si heres i stituтus non habeat voluntatem vl quia inciseᵇ sunt tabule vel qua alia ratione voluntatem testatoꝛ muta uit: voluitq̃ꝫ intestato ò decedere: di cenduꝫ est ab intestato rem habitu ros eos qui bonorum possessionẽ acceperuntᵏ. Si emancipatus fi lius exheres fuerit: is autem qui in potestate fuerat preteritusᵏ emanci patum petentem ab intestato bo norum possessioneꝫ vnde liberi tu eri debet pretoꝛ vsqꝫ ad partem di mediã perinde atq̃ꝫ si nullas tabu. pater reliquisset.

Unde liberi.

Emancipatusᵐ preteritus e si contra tabu. bo. pos. non acceperit: ꝛ scripti heredes adieritⁿ hr̃ditatẽ sua culpa amittit paternã hereditatem: nam quamuis ſm ta bulas bonorum possessio petita ñ fuerit non tamen pretoꝛ eum tuet vt bonoꝝ possessionemº accipiat vnde liberi: nam ꝛ patronum pre teritum si non petat ꝓtra tabu. bo. possessionem ex illa parte edicti vn de legitimi vocantur non solet tue ri pretoꝛ aduersus scriptos hr̃desᵖ.

p Paulus.

Liberiᵍ ꝛ capite minutiʳ ꝓ edi ctum pretoris ad bonoꝝ pos sessionem vocantur parentum nisi adoptiui fuerint: bi enim ꝛ liberoꝝ rum nomen amittunt post emanci ptionem: sed si naturales emãcipa ti sunt ius habent naturales libero rum. v Alpi.

b Bonoꝝ possessio põt peri ab intestato si certum sit tabulas non extare septem testium signis si gnatasˢ.

p Omponius.

Si quis ex his quibus bono rum possessionem pretoꝛ pol licetur in potestate parẽtis de cuiꝰ bonis agitur cum moriꝰ non fuerit ei liberisq̃ꝫ quos in eiusdem fami liaᵗ habebit si ad eos hereditas suo noĩe pertinebit: neq̃ꝫ nominati ex heredes scripti erunt bonoꝝ pos. eius partis datur que ad eum pti neret si in potestate pmansisset: sed ita ut ex ea ꝑte dimidiamᵛ habeat reliquum liberi eius: hisq̃ꝫ dumta ratʳ bona sua conferatˢ. Sed ꝛ si filium ꝛ nepotem ex eo pater eman cipauerit filius solus veniet ad bo norum possessioneꝫ quamuis capi tis diminutio per edictũ nulli ob steтʷ quãdo etiam bi quoq̃ꝫ qui in potestate nunquam fuerint nec sui heredis locum obtinuerunt vocan tur ad bonorum possessionem pa rentum. nam si filius emancipatus reliquerit ĩ potestate aui nepotem dabitur ei qui in potestate relictus est patris emancipati bonoꝝ pos sessio: ꝛ si post emancipationem ꝑ creaueritˣ: ita nato dabitur aui bo norum possessio, s. non obstante ei patre suo. Sed si filius emãcipa tus non petierit bonorum possessionẽᵃ: ita ĩtegra sunt omnia nepo tibus atq̃ꝫ si filius nõ fuisset: vt qõ filius habiturus esset petita bonoꝝ rum possessiõe boc nepotibusᵇ ex eo solis natisᶜ non etiam reliquisᵈ accrescat. v Alpianus.

Si pater filium emãcipauerit nepotem retinuerit: deinde fi lius decessit: ꝛ rei equitas: ꝛ causa edicti quo de bonorum possessiõeᵉ liberis dãda cauetur vt effĩ ei⁹ᵍ rõ habeatur ꝛ bonorum possessio ĩte stati patris detur: vt tamen bonaᵗ sororiᵏ q̃ necessaria hr̃s pri extitit conferre cogatur auusˡ qui per eũ bonorum possessionis emolumen tum acquisiturus est. nisi forte auꝰ iste nullũ ex bis fructuꝫ acquirere vult paratusq̃ꝫ est de potestate ne potem dimittere: ut ad emancipa tũ emolumẽtũ omne bo. pos. pue niat: nec iccirco sororꝫ q̃ patris he res extitit iuste queri potest ꝙ ex eo facto a collationis commodo excluditur: cum auo quandoq̃ꝫ in testato defũcto ad bona eius simul cũ fratre possit uenire. p Omp.

Scripto here de. deliberante filijs exheredatus mortẽ obi it: atq̃ꝫ ita scriptus heres õmiserat hereditatem: nepos ex illo filio su sceptusᵐ auo suo heres erit neq̃ꝫ pr̃ uidebitur obstitisse cuiusⁿ post

p Heredes. qui adierunt. hereditatem. Jo.

q Liberi quidam habent hic rubricam vnde liberi. alij supra in. l. emã cipatus: alij post illam si ta. te. nul. ex. ꝛ vnde liberi.

r Minuti. minima ut emancipatione: ut ꝛ infra. vnde cognati. l. iij. se cus si maxima vel media ut infra ad tertul. l. i. §. capitis ꝛ facit ad. l. insti. de here. ab intesta. §. eman cipati ꝛ. §. at bi: ꝛ. §. eadeꝫ sed ò. ſ. de contra ta. l. iij. §. si qꝭ filio. so. ut ibi.

s Bonorum pos. signa tas ut ꝛ. C. e. l. ij. ꝛ supra. e. l. i. in prin. ꝛ not. ꝙ hic bo. pos. non datur liberis i suc cessione linee materne: ut. C. de suis ꝛ le. quot. ꝛ est ra tio. ut ibi no. ꝛ probaꝫ hoc idem infra. l. si quis in pri. ꝛ facit. C. de. te. l. si vnus in principio.

t Si quis eiusdeꝫ fami lia. per hoc a pte no. ꝙ natis ex filiabus vel ex nepotibus etiam ex filijs nõ. datur vnde liberi. quia in familia defuncti aui vel proaui non fuerunt: ut isti. de pa. po. §. fi. ꝛ probatur. C. de suis ꝛ le. l. quot.

u Dimediam. per edictũ de coniungẽ. ut. ſ. de coniũ gẽ. li. i. in prin: ꝛ. §. i.

x Duntaxat. quia eis so lum faciebat iniuriam per edictum de coniungẽ.

y Sꝫ ꝛ si obstet. sꝫ obstat nepoti pater suus. qui si de cesserit solus nepos admit titur ut. ſ. ò ꝓtra ta. si emã cipatus idẽ si repudiet. ut ĩ. e. l. §. fi.

z Procurauerit facit. ſ. de contra ta. si emancipatꝰ.

a Bonorum possessionẽ. vnde liberi.

b Nepotibus. in aui pote state retinenti s.

c Solis natis. ꝛ eis solꝫ p edictum de coniungen. fa ciebat iniuriaꝫ.

d Non etiam fliquis. for te nepotibus alterius filij premortui. si autem ille vi ueret soli ei accresceret ꝙ hic eius frater repudiaret: ut. ſ. ò coniungen. cũ emã. li. i. §. si quis ex nepotibus in fi. l' ei non soli: ut ibi no. b. ꝛ facit. ſ. de bo. pos. l. iij. §. fi. vel dic reliquis. scilicꝫ fratribus eius.

f Si pater. pone casuꝫ: ut. ſ. de coniungen. cũ emã cipato: ꝛ de coll'. bo quis filium.

g De bo. pos. vnde liberi.

h Ut eius. nepotis.

i Patris. def. ut. ſ. l. pr. ibi nam ꝛ si filius.

k Bona. huius nepotis q nepos quo ad patreꝫ suuꝫ hr̃ pro emancipato.

l Bonorũ. post emancipa tionem concepte.

m Auus. sic ꝛ. ſ. de coll'. bo. l. i. §. is quoq̃.

n Scripto. suscepto. ideſt natus idem est si ꝓcepto: ut C. de inoffi. tes. si quis fi. in pri. secº si nec ꝓcepto: ut. ĩ. ò fuis ꝛ le. si tici⁹ ꝛ l. seq.

n Cuius. alꝰ cuius. i. post mortẽ cuius. s. patris ꝛ alꝰ cui. s. nepoti post mortem

pa.le.de.hereditas.ſ.aui.non enim tempus mortis. ſz quo apparet defunctū inteſtatū deceſſiſſe inſpicit:ut inſti.de he.ab inteſta.§.cum autez.

o Tenuerit.ſ.filius quo ad ſuccedendum q̄ nunq̄ fuit ei viuo delata.et ſm hoc q̄.i.q̄ rc̄.z eſt ratio quare non poteſt dici nepotem non ſuuz auo z alia ad idem ſequitur ratio cū ipſe rc̄.vel dic ꝙ tenuerit.ſ.nepos: z tūc ē ratio remotiua quare videatur nepos non ſuus ſz qui ſequit cum ipſe rc̄. eſt i p̄rium que p̄eualet.

p Agnatus.poſito q̄ non ſit ſuus ergo nec agnatus. q̄ omnis ſuus eſt agnatus ſed non conuertit vel non eſt agnatus.i. admittēdus ut agnatus q̄ edictū ſucceſſorium non habet locuz in agnatiſ.ſed hodie ſecus:ut inſti.de leg.ag.ſuc.§. placebat.

q Ceterum.exheredatus ut i noſtro caſu nec fuit neceſſe cum pater eum p̄cederet.ut.ſ.ō iniuſto.t.ſi qs fi.in p̄i.niſi p̄opter timorem.l.velleie que haberet locum ſi filius viuo patre ſuo decedat:ut inſti. de exhere.li.§.poſthumorum q̄ hic ñ fuit:q̄ non viuo auo ſed poſt mortē eius deceſſus filiꝰ: z ſic non habet locū lex velleia: ut.C.ō inof. te.ſi quis ſi.

a Adire poterit.ab iteſtato z hoc excluſo nepote oino ſm hec iura. ſed hodie habet querelam ad ſe tranſmiſſam:ſz non p̄eparatā: ut.C.de inoffi.te. ſi quis ſi.

b Non obſtat.i. ſcriptus heres q̄ ſi ñ adeat ex teſtō: non obſtat nepoti quo minus vt ſuus heres ab inteſtato ſuccedat.at ſi ex teſtō adijt obſtat nepoti : ut hic ut etiam querelam inof.nō habeat ſecundum hec iura ſed hodie : ꝺ.ut.d.l.ſi quis filium. Item ex hac.l. caſū habes:vbi nepos eſt ſuus. licet tempore mortis pater eius viueret z eſſet in poteſtate:ut.j.de le.hſ.l.i.§.ſciēdum.eſt z alius ut infra.e.l.§.idem etiam.regulariter contra ut inſti.de here.qua z dif.§.ſui z facit.C. vnde liberi.l.fi.z q̄ ibi no.

c Diſcretionis.ideſt pietatis:ut.ſ.de inoffi.t.l. naz z ſi parentibus.in ſolaciuz filij amiſſi:ut ſupra de iuſ. do.l.iure ſuc. z facit ſupra de bo.li.l.nihil eſt.

d f Iliuſſa.cognat⁹. puta matris.

e Poſſeſſionem:vnde cognati : vel etiam vnde legitimi per officianum : ut ſupra tit.i.l.i.§.fi.z.l.ſeqn. ſed quomodo ab inteſtato durante ſucceſſione ex teſtamento ut.C. communia de ſuc.l.anteq̄:que eſt contra ſo.hic conditio defecerat eo ñ emācipato.j.tps.

f Per conditionem.hanc ſi emancipatus fuerit infra.x.dies.

g Hereditate.teſtamento delata elapſis.x.diebus.

h Videbitur . ſed quomodo eum duret ſpes ſuccedendi ex teſtamento: ut.C.communia de ſuc.l.anteq̄:que eſt contra.ſed hic non erat ſpes: quia tempus.x.dierum erat elapſum dic ergo vtiliter quantum ad hoc ne incidat in edictum ſi quis om.c.t.z ſic ut nō teneatur legatarius.z fideicom. ut innuitur in ſequentibus z ſupra ſi quis om.c.t.l.iul'.dic vtiliter ut filiꝰ

mortē legitima defertur hereditas nec dici pōt hr̄dē nō ſuū nepotē fore q̄,p̄imū gradū nunquam tenuritᵒ cum z ipſe fuerit i poteſtate: neq3 pater eum in hac ſucceſſione p̄uenerit:alioquin ſi nō ſuus heres ē quo iure heres erit qui ſine dubio nō eſt agnatusᵖ ceteꝝᵠ z ſi nō ſit exheredatus nepos adiri poteritʳ ex teſtamento hereditas a ſcripto herede mortuo filio:quare qui nō obſtatˢ iure inteſtati iure teſtati videbitur obſtitiſſe. Nō ſic parentibus liberoꝝ vt liberis parentum debetur hereditas cum parentes ad bona liberoꝝ ratio miſeratōiſᵗ admittit liberos nature ſimul z parentuz commune notū.

Dem.

f Iliuſſa.ᵈ vt,p̄imꝰ cognatus patre p̄ſentiente poſſeſſionēᵉ agnouit quāuis p̄ conditionemᶠ teſtamento datam q̄ō in poteſtate patris māſerit ab hereditateᵍ ſic excluſus tamē vtiliter poſſeſſionē agnouiſſe videbiturʰ:nec in edicti ſentētiam incidet:quoniam poſſeſſionē ſm tabulaſ non agnouit cum indeⁱrem habere non poterit nec in filij ptāte cōditio fuerit: nec facileᵏ pater emācipaī filiū cogi poterit.

Au.

ſ Si poſteaquā filius emancipatus bonorum poſſionem emācipatus bonorumˡ patris petit ſtatum ſuuz mutauit:nihil obeſt ei quominuſ id q̄ō acquiſiuit retineat : q̄ō ſi p̄ius ᵐ conditionem ſuam mutauerit ⁿ bonorum poſſeſſionem eū petere non poſſe.

Unde legitimi

Ulianus.

b Hec verba edicti eum quez° ei eſſe hr̄dez oz ſi inteſtatus mortuusᵖ eſſet non ad mortis ʳ teſtatoris referuntur tēpus:z eum quodā temporis ſpacioˢ accipiuntur:ſed ad id quo bonoꝝ poſſeſſio peteretur:z ideo legitimum heredem ſi capite diminutus eſt etiam ab hac bonoruz poſſeſſione ſūmoueri palam eſt.

Ulpia.

ſ Si repudiauerit' ſui ab inteſtato bonorum poſſeſſionez :ad huc dicemus eos obſtare legitimiſ hoc eſt his quibus legitima potuit deferri hr̄ditas . iccirco q̄ repudiando quaſi liberi bonorum poſſeſſionem hanc° incipiunt hebere q̄ſi legitimi. Nec bonorum poſſeſſio non tm̄ maſculorumʳ defertur: ſed etiam feminarum:nec tantum i genuorum vez etiam libertinoruz cōmunis eſt igitur pluribus : nam z femine poſſunt vel cōſanguineoſ vel agnatos habere. Item libertini poſſunt patronos patronaſqz habere:nec tantum maſculi hāc bonorum poſſeſſionem accipere poſſunt verum etiaz femine. Si qsᵛ deceſſerit de quo incertum eſt vtꝝ paterfa.an filiuſfa.ſit quia pater eius ab hoſtibꝰ captus adhuc viuat vel q̄ō alia cauſa ſuſpendebat eius ſtatum magis eſt ne peti poſſit bonorum poſſeſſio:quia nondum inteſtatum eum eſſe apparet:cum incertum ſit an teſtari poſſit: cum igitur ceperit certi ſtatus eſſe:tunc demum petenda eſt bonorum poſſeſſio:nō cum certum eſſe cepit inteſtatū eē ſz cū ceperit eē patremfa. eſſe. Hec aūtˣ bonoꝝ poſſeſſio vocat qui ab inteſtato potuerit eſſe heres ſiue lex.xij.ta.eum legitimū beredem faciat ſiue alia lex ſenatuſue conſultum. Deniq3 mater q̄ ex ſenatuſcōſulto venit tertulliano Itē qui ex officiano ad legitimaz hereditatē admittuntur hanc° bonorum poſſeſſionē petere poſſūt.

Paulus.

g Generaliter igitur ſciendum ē quotenſcunq3 vel lex vel ſenatuſconſultum defert hereditatē non etiam bonorum poſſeſſionem ex hac parteᵇ eaz peti oportere:cū vero etiam bonorum poſſeſſionez dari iubet:tunc ex illa parte qua ex legibus peti deberetᶜ :ſed z ex hac parteᵈ peti poterit.

Ulianus.

ſ Si ex duobusᵉ frībus alter,deceſſerit teſtamento iure facto deide liberāte herede alter quoq3 inteſtato deceſſerit z ſcriptus hers ommiſerit hereditatem :patruꝰ legitimamᶠ hereditatem habebit : nā hec bonorum poſſeſſio tunc quem heredem eſſe oportet z ad id tempus referturᵍ quo p̄imum ab inteſtato bonorum poſſeſſio eius peti potuiſſet.

Modeſtinus.

i Inter agnatos z cognatos hoc itereſt q̄ in agnatis z cognatis

habeat hereditatem non enim pater poteſt retinere:ut.C.de inoffi. te.l.filius ma.in fi . que eſt contra vel dic vtiliter etiam quo ad patrem:ut ſibi queratur ſed iura:ſecundum.que aduenticia patri que rebantur:z ſecundum iſtas duas expoſitiones dic edicti cuius mētis eſt ſupra.c.l.i. vbi dicit q̄ primo ex teſtamento q̄ ab inteſtato petidebet bo.poſ.

i Cum ide.al's cum inde.ideſt ex inſtitutione.al's cum a iure non potuit habere.ſ. hereditatem.

k Nec facile.quia ñ niſi in quattuor caſibus:ut.ſ.de adop.l. non poteſt: z fa.ſ.de leg.i.l.filiᵃ.§.ſm vulgarem. Item non debet facile:ſic.ſ.ō bo. li. qui cum ma.§.i.z facit.ſ.ſi pars here. pe.l.fi.z ſ. de ſe.ta.l. ſubcondi.

l Si poſtea. bono. poſ. vñ liberi.

m Si p̄ius. q̄ peteret:ut.j.t.i.l.i. ſz ſecꝰ in bo.poſ.ſm tab.az. ut ſupra de ca.di.l.tutelas.

n Mutauerit.dando ſe in arrogationē ſecus ccontra:ut.ſ.l. liberi:z fa.ſ.de ꝰ ta. l.iij.§. ſi emancipatᵍ filius.

o Unde legitimi.

z vñ agnati nā idē ē. nā fingunt agnati q̄ p ſe.cō. ſuccedunt de qbuſ dicit j.l.ij.in fi.

p Hec verba tūc quē hēas eum quē hr̄d.eē rc̄.ut z.j. ō v.fi.l.ex illa i p̄i.z j.ut ex le.ſe.q.l.i.i.fi.

q Mortuᵒſb.ei bono. poſ.vñ vltimi dabo.

r Ad mortis.ſ.tm̄.

ſ Spatio.ēt hic ſub. tm̄.nā tūc demū erit heres:vl' bo.poſ. ſi ñ ſit capite minutᵍ tpe mortis nec poſtea uſqz i diē i quo petit.ſz poſtea ñ nocet cū capite minui:ut.ſ.t.i.l. fi.z.j.ad tertu .l.i.§. q̄ mortis:z.j.ti.i.l.capitiſ z.l.legitimᵃ z.j. c.ſi ex duoᵇ. Itē q̄ dicit ō ſpatio :fa.ſ.ō col'.bo.l.ſi qs ſi.§.ſti pulatio.

t Si repudiauerit bo.poſ.vñ libi.

u Hanc.ſ. vñ legiti: ut z.j.ō ſuc.c.l.i.§.ſz ſciēdū z.j. de re.iu.l. quot vtriuſz z ar. C. ō repu.her̄.l.f.z.j. ad tertull'.l.i.§.ſi nemo.

x Maſculoruz.i.in hereditate maſcl'oꝝ.

y Si qs ſtatū.ut qa dānatᵍ ad mortē appellauerit:ut.ſ.ō teſt.

qui a latronibus.§.fi.z.l.qui in dominij:z.l.de ſtatu.

z Hec ār alia lex voluit lex coz.q̄ pre defūcto apō hoſtes filium adhere.vocat.ut.j.ut ex le.ſc.cō.l.i.

a Hāc.vñ legitimi.

g Generalit.ex hac pte vñ legitimi. ut ex le.ſc.con.l.i.i fi.

c Peti dēret:ut z.j.

d Parte.p hᵒ pz q̄ hᵒ gen⁹ ē.illa ſpes.

e Si ex duobus.pone:ut.j.de ſuis z le.l.v.

f Legitimam.vtriuſq3.

g Ad id temp⁹ refertur.

sed non ad id solum:ut no.s.c.l.i.

b Inter agnatos.continentur:ut genus in'spē.sic inest pactum in emptione:ut.s.de le.i.si quid.§.inter ꝛ sm hoc nō obstat.j. de grad.iurisco.§.ij.ꝛ insti.de le.ag.tu in prin.

i Quādiu.facit.s.de pet.here.l.antiqui in prin.

k Nati p⁹ fac.j. de suis ꝛ le.l.iiij.

l Unde cognati.

m Hec bonorum possessio vnde cognati.

n Cognati. facit.j. de gradi.l.non facile ij.respon.

o Hec lex.i. edictuꝫ ꝙ i genere est lex: ut j.de var. ꝛ extraor. cog.l.i.§.proinde.

p Ser.ut ꝛ insti. de gra.§.illō.ꝛ.j.ō gra. l.iuſ.ꝙ.§.inter facile aūt dic ꝓpter matrimonium ut insti. de nu.§.illud.

q Hec autem. cōplectitur ut insti.de suc. co.§.fi.ꝛ.j.de gradi. non facile.

r Adoptio. ut.s. de adopt.l.i.ꝛ.j.de gra. l.non facile.§. cognationis ꝛ facit.s. de adopt.l.qui in adopt. ꝛ ō in ius uo.l.prīs.

s Nāli.f.familia.

t Pertinebit.i.finiter tnebit cognationem omnium.

u Proximus.quia prētor ꝓximiori defert:ut.j.e.l.§.grada. ꝛ.j.de gradibus.l.iurisconsultus.ij. Rñ. ꝛ facit.j.de ver.ob.ꝓximus ꝛ.s.de rebus du.l.q duos.§.i prio.

x Si quis obierit. ꝛ scripti repudient:ꝛ facit.j.de suis ꝛ le.l. ij.proxi.ꝛ fi.supra si ta.t.l.scripto.

y Si quis sequentibus.sic. s.ti.i.l.pe.ꝛ si parsbere.pe.l.anti qui in prin.ꝛ.j. quis or. in bo.pos.ser.l.ij. §.si venter:ꝛ.s.ō sta. bo.qui in vtero.

z Sed vbi animal. fuerit:sic.j.de suis et le.l.tlcius:ꝛ insti. de bef.ab intes.§. cū ăt.

a Si qua pregnans. exsecto:sic.C. ō inof. tes.l.posthumus:ꝛ.j. ad tertul.l.i.§. sed si matris:ꝛ supra ad.l. fal.l.in lege falci.

b Petere poterit. ut ꝛ supra tit. primo l.ij.in fi.

c Gradatiꝫ.facit.s. §.proximus.

continentur[b].in cognatis nō vtiqꝫ agnati:verbi gratia frater patris.i. patru⁹ ꝛ agnatus ꝛ cognatus ē matris aūt frater.i. auunculus cognatus est agnatus non est. Quādiu[i] spes est suum heredeꝫ aliquem defuncto existere: tamdiu consanguineos locus non est: puta si defūcti vxor pregnās sit:vel defuncti filius apud hostes sit. Termo.

n Nati post[k] mortem patris vel post captiuitatem:siue deportationeꝫ sed ꝛ bi qui eo tēpore quo capiebatur vel ꝓportabatur pater si'in potestate fuerunt ius ĩter consanguinitatis habent: ꝛ si heredes patris nō extiterit sicut exheredati.

Unde cognati[l].

v Ulpianus.

b Hec bonorum possessio[m] nūdum habet prētoris indulgentiam:neque ex iure ciuili originē hz.nam eos iuitat ad bonorum possessionem qui iure ciuili ad successionem admitti non possunt:idest cognatos cognati[n] autez appellati sunt:quasi vno nati:vt ait labeo quasi cōmune initium habuerunt:pertinet autez lex hec[o] ad cognationes non seruiles nec eniꝫ facile vlla seruilis[p] videtur eē cognatio. Hec aūt bonorum possessio[q] que ex hac parte edicti daf cognatorum gradus sex complectitur: ꝛ ex septimo duas personas sobrino sobrina natum ꝛ natam. Cognationem facit etiam adoptio[r]: eteni quibus fiet agnatus is qui adoptatus est:bisdem ꝛ cognatus fiet naꝫ vbicunque de cognatis agitur ibi sic accipiemus vt etiam adoptione cognati facti contineantur: euenit igitur vt is qui in adoptione datus est taꝫ in familia naturalis[o] cognationis retineat quam in familia adoptiua nanciscatur:sed eorum tantū cognationē in adoptiua familia:nāciscitur quibus fit agnatus in naturali autem omnium pertinebit[s]

Proximus[t] autez accipitur etiam qui solus est quamuis ꝓprie ꝓximus ex pluribus dicitur:.primū accipere nos oportet eo tempore quo bonorum possessio defertur. Si quis igitur ꝓximus cognatus dum heredes scripti deliberāt diem suum obierit[r] sequens quasi ꝓximus admittetur:boc est quicūqꝫ fuerit tunc deprehensus proximus admittetur boc est quicunqꝫ fuerit tunc deprehensus ꝓximus locum obtinet. Si quis ꝓximior cognatus nasci speretur in ea cōditione est vt dici ꝛbeat obstare cū sequentibus[v]:sed vbi natus est nō admittemus eum qui post ventreꝫ ꝓximus videbatur:sed hoc ita demum erit accipiendum si bic qui in vtero esse dicitur viuo eo de cuius bonorum possessione agitur fuerit conceptus.nam si post mortem:neqꝫ obstabit alij:neqꝫ ipse admittet quia neqꝫ fuit,ꝓximus cognatus ei quo viuo nondum animal fuerit.[x]

d Si qua pregnans decesserit. ꝛ vtero exsecto[a] partus sit editus in ea conditione est partus iste:vt matris sue accipere bonorum possessionez:possit vnde,ꝓximi cognati ſz post senatusco̅sultum orficianum ꝛ vnde legitimi petere poterint[b]: ga tempore mortis in vtero fuit. Gradatiꝫ[c] vero admittūtur cognati ad bonorum possessionem vt qui sūt ꝓximo gradu omnes simul admittuntur cognati ad bonoruꝫ possessionem: vt qui sunt,ꝓximo gradu: omnes simul admittantur. Si gs apud hostes fuerit mortis eius tēpore de cuius bonorum possessione agit[d]:dicendū est bo.pos.peti ab eo posse[d].

Ac parte,pconsul naturali legrate motus omnibus cognatis pmittit bonorum possessionē:quos sanguinis ratio vocat ad bereditatem:ſz iure ciuili deficiant. Itaqꝫ etiā vulgo[f] quesiti liberi matris ꝛ mater talium liberorum: item ipsi fratres inter se ex hac parte bonoruꝫ possessionē petere possunt:quia sunt inuicem sibi cognati vsqꝫ adeo vt pregnans quoque manumissa si peperit ꝛ is qui nat⁹ ē mri ꝛ mr ipsi ꝛ ĩter se quoqꝫ ꝙ nascuntur[g] cognati sunt. Ali.

c Capitis diminutōne[h] pereimuntur cognationes que p adoptionez acquisite sunt:igitur si post mōtē: verbi gratia fratris adoptiui intra centesimum diem adoptiuus frater[e] capite diminutus fuerit bonorum possessionem accipere non poterit que ,ꝓximitatis[b] nomine fratri defertur: prētorem enim non solum mortis tempus: sed etiam id quo bonorum possessio petit ituri palā ē[e]. Ulpi.

s Spurius[d] itestato decesserit iure ꝓsanguinitatis aut agnationis hrditas eius ad nullū pertinet:qz ꝓsanguinitatis itēqꝫ agnationis iura a pre oriunt[c]:.ꝓximitatis vo noīe mr eius aut frater eadē matre natus bo.pos.ei⁹ ex edicto petere pōt[f]. Pomp.

l Legitimis[s] capite diminutis ñ daf bo.pos.inre heredis legitimi[b]:qz ñ eadē cā eoz est q̄ liboz[i] ſz gradu cognatoz rursus vocāt[k].

d Si quis ab eo posse.postliminio reuerso expectatur enī reuerti ut partus nasci:ut.s.de contra ta.l.i.§.si ex tribus.

e Ac parte pro consul.i.prētor.

f Vulgo quesiti.ut insti.ad orfi.§.nouissime:ꝛ de suc.cog.§. vulgo ꝛ.j.e. modestinus ꝛ facit.C.de adopt.l.cum in adop.§.sed siquidem.

g Nascuntur.C.ad orfi.l. fi.sed nati ex duabus cōcubinis eodem tamen patre natis.an sint cognati. Rñ. non succedunt quia nec cognatis patris etiam si legitimentur:ut in aute.quib⁹. mo.na.ef.sui.§.filium aute.

h Capitis. diminutiōne.minima.

a Frater.duo fratres erāt adoptiui.

b Proximitatis.i.cognationis ciuil'.

c Dalā est.ut ꝛ supra .ti. primo.l.ij.in prin.ꝛ facit i/fra.vnde vir ꝛ vxo.l.i. ꝛ supra de re.du.l.si cognatis: dic ut ibi.

d Spurius.consāguinitatis.ꝛ pro.i.agnatiōis.

e Oriuntur.ergo mater ñ est agnata filio ut ꝛ colligitur insti.de suc.cog.§.vulgo.

f Petere potest. ut ꝛ.s. e.l.hac parte cum concor. saluo ꝙ dicitur de illustri: ut.C.ad orfi.l.si qua.

g Legitimis.i. agnati.

h Legitimi.i. agnati: ut ꝛ supra vnde legitimi.l. i.in fi.hoc tamen fallit ĩ casibus ut.C.de le.herc.l.fi.§. cum igitur.ꝛ.§.cum autem ꝛ eosdem habes insti.ō le. ag.suc.§.nostra.

i Que liberorum.quibus non nocet ca.di.ut emancipatio quo minus habeant vnde li.ut.s.si ta.t. nul.l.liberi:secus si econtra dederit emancipatus se in arrogationeꝫ ꝙ dic ut supra.ti. ij.l.fi.alij dicūt ꝙ liberi exclusi ab vnde li.per cap.di. adhuc admittuntur inter legitimos.ſ.per vnde agnati.nō autem per vnde li. ut. j.ti.i.l.i.§.sed videndū.sed ibi repudiauit.vel tēpore ē excluſus.at per emancipationem excluditur per ius ciuile.sed admittitur iure per vnde li.vna cuꝫ suis ut insti.de here.ab in.§. emancipati.sed hodie etiaꝫ iure ci.cum inter patrem ꝛ filiū non tollatur ius agnatiōis per ca.di.ut insti.de le.cog. suc.§.fi.

k Vocantur.ſ.vltimi. predic.i.agnati ꝛ facit in autē de nup.§.hut: col.iiij.

l Cognatiōis.suos:ar. contra supra de bo. li.qui cum maior.

m HS qui manumissus.secus si restitutus ut no.insti.de ca.di.§.seru⁹. nec corrigitur per autē.de here.ab in.colla.ix.vbi sola cā nālis ispi citur quia illud solum moueret agnationem ⁊ patriam potestatem.nam ⁊ pretor intuebatur naturalem causam:ut.s̄.e.l.i.§.pertinet:⁊ facit.s̄.de sta.ho.l.homo liber.

n Odestin⁹ mīne sec⁹ i paterna:ut.C.de na tu.li.l.fi.⁊ facit.s̄.e.hac par te.accur.

o Octaui.dic ꝙ agnat⁹ octaui grad⁹ fuit ca/pite ininutus vel tempore exclusus.vnde sequenti ca pite cognatorum vocatur: ut.s̄.e.l.legitimis defertur ergo ei bo.pos.vnde cogna ti.sed dices quomodo cuz illa non porrigatur ad euz gradum:ut.s̄.e.l.i.§.hoc ār ⁊ insti.ō suc.e.§.fi. Rn̄.illō in cognatis qui non fuerūt agnati.at insti.qui fuerunt eo iure quia fuerunt ⁊ po/tuerunt etiam iure ciuili succedere licet non succes/serint: habent hic plus ut vsqz ad.x.gradum vocent̄ per vnde cognati.nam ⁊ fi lij etiaz si ex alio capite vo centur:semper tamen hēnt annum:ut.j.quis or.in bo. pos.ser.l.pe §.fi.in hoc tam̄ non retinet priuilegiuz ut admittatur ut ,primus.i. ut preferatur cognatis qui sunt in proximiori gradu: q̄uis potuerit ut agnatus succedere,de iure ciuili an/te.ca.di.alij dicunt hic dari vnde agnati.⁊ ꝙ infra di/cit ut in prori.cognato di/cunt.idest agnato ⁊ nullus est ca.minutus.

p Extiterit.idest existere potuit.

q Defertur.scilicet dicta bono.pos. vnde. cog.⁊ fa/cit.j.ad tertu.l.i.§.si nemo.

r Institutus. ⁊ pro alia extraneus.

s Non potuisse.hoc verū est si erat mutus.al's potest testari:ut.C.qui tes.fa.pos. l.discretis. vel illud nouuz hoc vetus.

t Ignorasse.ut.C.de in in te.re.mi.l.de tutela.

u Intes. ticia: ut.j.pz.

x Extincta sempronia: et facit infra ad tertul.l.i.§.pe.

y De successorio edicto. hoc edictum est de capite in caput:ut supra si ta. tes. nul.ex.l.i.in prin. item de gradu in gradum: ut infra e.l.i.§.quibus:que plene no. C.e.super Rub.

z Successorium.succes/sorium edictum ⁊ fa cit insti. de bo.pos.§. cum igit̄ ⁊.j.e.§. largi⁹.⁊.C. qui admit. ad bo.pos.l. q̄diu.

a Non potest.adeo ut nec pater filio delatam:ut.C.ō repu.bo.pos.l.fi.⁊ fa.s̄.ō of.procu.ce.l.ij.

b Seruum.qui seruus sit institutus.

c Potest.secus in patre ut modo dixi:ut.s̄.de acqui.here.l.i.is qui in fi.

d Tutor.sz ille.s.pupillus. e Tutoris.fa.s̄.de bo.pos.tutor ⁊ C.de iure delib.l.potuit.sed ꝺ.s̄.de auc.pre.si ad pupillum.ꝺ.so.ibi.

f Furiosi.repudiare.s̄.de auc.tu.pre.l.si ad pupillum.ꝺ.so.ibi.

g Delata est.immo est delata ut curator accipiat:ut.s̄.ō bo.pos.fu. ꝺpe. l.i.circa principiū.sed dic delata est ad commodum: ut ibi non ad hoc ut possit repudiari ut hic:⁊ eodem modo respon. ad illud ,contra.C.de cur. fu.l.fi.§.fin autem.vbi plene no.in glo.vel non ⁊t.⁊ fa.s̄.de diuor.⁊ repu.l.iulia.

h Qui semel noluit.repudiando ⁊ loquitur de edictali ne sit cōtra j.pror.§.⁊ facit.C.ō repub.he.l.sicut. ⁊.j.qs or.i bo.pos.f.l.iiij.

i Decretal'.sic dicitur quia pretor viuus eam decernit ⁊ dat: ut.C. q admit.ad bo. pos. l.fi.sed tamen idem ē ut non possit etiā ho die repudiari ante a gnitam coram iudi/ce. nec p⁹ ut hic: nec obstat quod heredi/tas potest repudiari ut supra ō acquir. he redi.l.is qui: quia so la voluntate potest a diri ⁊ similiter repu diari:sed bo.pos. nō ſz aliqua solemnitas in agnoscenda etiam hodie est necessaria ut presentia iudicis: ut dicta.l.C.q admi. ad bo.pos.l.fi.

k Finiri.ius peten de decretalis.

l Eā.s. decretalē. se c⁹ in edictali: ut.s̄.p ri.§.qz edictali repu diata ⁊ ius petēdi de cretal' ē amissū: an āt pacto hec ōcre.possit remitti añ agnitā. rn̄. fic arg.C.de pact.l.fi.

m Decre. a iudice.

n Nō pōt.fic nec he re.ut.C.de repu.her'. l.sic ⁊.s̄.ō ri.nup.pō. ibi vo quoti. zc̄. ⁊.s̄. ō acq.here.q supstitu.

o Intra.hec succes sio ē ō gradu i gradū ſz.j.pr.§.ō ca.i cap.

p Dortu⁹ sit.l'al's exclus⁹:ut.j.§. quib⁹.

q Nō dicim⁹.⁊ si in dieb⁹.hec sūt paria i tra.c.die:vl'et cēteſi/mo die ut ⁊ insti. de ver.ob.§.omnis.

r Quib⁹ noluerit.i. repudiauerit ꝙ pōt et su⁹ ō iur̄ p̄torio:ut insti. de here. qua.⁊ dif.§.sui.

s Un̄.l.ex qua pte.

t Ceteris.i.agnatis vel cognatis.

u Succedat. si n̄ sint alīq q possint venire p vn̄ li bi. nā illi istis pferūt:ut insti.ō here. ab i.§.admonendi. ⁊ ff.ti.i.legitis.ſz qd si sunplr repudiauit: vt i totū repudiasse: ut ar.s̄.de iter.ac.l.si sui §.q interrogat⁹.⁊ ō ac qr.here.l. in plurib⁹.

x Ipse sibi. sic ergo admittitur ut alt⁹ ut arg s̄.de adop.l.emā cipatū.§.fi.⁊.s̄.vii ll. l.ij.i pri.⁊.C.ō adul.

y Detulerit.i.repudiauit ⁊ sic concordat.s̄.ō acq.hr̄.l.i plurib⁹. sed ꝺ.j.e.ti.l.illud.so.ibi delata est successio vtriqz ō iure ciuili.qō patz qz institutus ab intestato potest adire licet incidat in edictum si qs om.cā te.hic āt iure p̄to.non ē delata ex p̄o capite: nisi repudiet ex prio:ut.j.qs or.i bo.pos.ser.l.i.⁊.s̄.si qs om.c.t.l.i.l'dic ꝙ hic repu/diauit ex prio capite tm̄ ibi ex vtroqz vel idistincte:⁊ fa.s̄.de acq.hr̄. l.in plurium.

z Succedat. ab intesta.

a Largius.sanguinis.sic ⁊.s̄.ti.i.l.ij.

v Ulpianus.

Cognatis accusario nihil ob/stat ad successionem si accusa uit cognatos suos[l].

m Odestinus.

HS qui alia ratione seruus fa ctus ē manumissus[m] nulla ra tione recipit cognationē.

Idem.

m Odestinus[n] rn̄.non ideo mi nus ad auie materne bona ab intestato nepotes admitti ꝙ vulgo quesiti ,ponuntur. p Api.

Octaui[o] gradus agnatio iure legitimi heredes ⁊ si non exti terit[p] heres possessio defertur[q] :vt proximo autem agnato quamuis extiterit heres non defertur. Fra tris filius ,p parte heres istitutus[r] cum patruū surdū esse contēderet atqz ideo testamentum facere non potuisset[s] ⁊ possessionem vt proxi mus cognatus accepit ex die mor/tis temporis haberi rationem pla/cuitqz verisimile non videbatur tā cōiunctum sanguini ō functi valitu dinem ignorasse.[t] Leuola.

Intestata[v] reliquit sororē sce/pticiam diuerso patre nataz ⁊ pregnantem matrez ex alio mari to:quero si mater hereditatē repu/diauerit:dum adhuc pregnans est posteaque enixa fuerit sempronia[x] an etiam sempronia bonoruz ticie possessionez accipere possit: respō di si mater hereditate exclusa est ea qz vt proponeretur postea nata est accipere posse.

De successorio edicto.

v Ulpianus.

Successorium edictum[z] iccir co ,ppositū est:ne bona he reditari vacua sine domino diutius iacerent:⁊ creditoribus lōgior mo ra fieret:bene igitur pretor putauit pstituere tempus bis quibus bo/norum possessionem detulit ⁊ dare inter eos successionē vt maturius possint creditores scire vtrum ha/beant cum quo congrediantur. an vero bona vacātia fisco sint delata: an potius ad bonoruz possessiōez ,pcedere debeant quasi sine succes sore defuncti. Unusquisqz suaz bonoz possessionē repudiare pōt alienam non pōt[a]. ,pinde procura/tor meus sine mea voluntate meaz bonorum possessionem repudiare nō potest. Per seruū[b] delatam bonoz possessionē dominus repu diare pōt[c] Tutor[d] pupilli an pos sit repudiare bonoz pos.videam⁹ ⁊ magis ē ne possit sed ille ex auc/toritate tutoris[e] repudiare potest. Furiosi[f] curator nequaquā po terit repudiare :quia nec dū delata est[g] qui semel noluit[h] bonoz pos. petere perdidit ius eius ⁊ si tempo ra largiantur : vbi enim noluit iam cepit ad alios pertinere bonorum possessio aut fiscum inuitare. De cretalis bonorum possessio an re/pudiari possit videamus ⁊ quidez diebus finiri[k] potest:ſz repudiare eam[l] nō posse verius est qz nondū delata est nisi cum fuerit decreta[m]. rursum posteaquam decreta est se ra repudiatio ē:quia q⁹ acquisituz ē repudiari nō potest[n] Si itra[o] cēteſimū diē mortuus[p] sit prior:sta tim sequēs admitti pōt. Nō di/cimus[q] intra diem centeſimū bōz possessionem peti posse: ita intelli/gendū ē:vt ⁊ ipso die cēteſimo bo norum possessio peti possit:quēad modū itra calendas:etiā ipse calē/de sint:idē ē si in diebus centeſimis dicat:quibus ex edicto bo.pos. dari pōt si quis coz aut dari sibi nolue rit[r] aut i diebus statutis nō admi/serit:tūc ceteris bo.pos.pinde cō/petit:ac si prior ex eo nūero n̄ fue/rit. Sed videdū ē an inter cete/ros ipse quoqz qui exclusus ē ad/mittatur:vt puta filius ē in potesta te:delata est ei bo.pos.ex prima p te vn̄[s] liberis defert exclusus est tē pore vel repudiatione:nec ceteris[t] ōferr̄:ſz an ipe sibi succedat ex hac successoria pte: ⁊ magis ē vt succe dat[u] vi vn̄ legitimi possit petere : ⁊ post hos suo ordie ex illa pte:vn̄,p rimi cognati vocant̄:⁊ hoc iure vti mur vt admittant̄:poterit igit̄ ex se quēti pte succedere ipse sibi[x]: item qz hoc dici poterit ⁊ i ſm tab. bo. pos.vt si ſz ta.nō petierit[y] bonorū possessionē is ꝙ potuit ab intestato succedere:ipse sibi succedat[z]. Largius tps parētib⁹ liberisqz petēde bo.pos.tribuit i bonorez sāguis[a] videlicz qz artādi n̄ erāt ꝙ pene ad

b Propa .sic ꝛ.ff.ō lib.ꝛ post.l.in suis:ꝛ infra ō bo .dam.l.cū ratio in prin.

c Non sunt.sic ꝛ supra de inter ac.l.qui interrogatur:ꝛ.l. se. ꝛ facit instī.e.§.libe/ris.

d Si quis filio.qui erat frater eius ꝛ tūc est ratio qꝫ vt colla/teralis ei succedit qi ex testamento impu beris fratris quod fe cit pater pro eo:vt institu .de pu.sub.§. igitur alij dicunt qꝫ pater fuit substitutꝰ suo filio ipuberi ab auo instituto ꝛ tunc est ratio qꝫ vt quili/bet substituitur non vt filius:sed nonne filius instituitur a pa tre vt quilibet ꝛ tij habet annum vt infra §.fi. immo vt filius ꝛ qꝫ hec necesse ha/bet facere.

e Non solum autē . bo.pos.ꝛ sic non in terē.vt.ff.de pe.hered. l.ij.ꝛ.iij.sed ar.cōtra ff.de le.pre.l.iij.§.i.ꝛ de iter.ac.si fine.§. il lud.

f Et generaliter.sic j.quis or.in bo .po . ser.l.iiij.in fi.

I

a Inferioris .co gnatus multo magis ī agnato vbi hoc iure non habet locum successorium edictum de gradu ī gradum licet hodie contra vt instī.de be re.ab ite.§.placebat.

b Accepisset.fic. C. de impu.ꝛ alias sub l.post aditam ꝛ supᵖ de acqui.here.l.si mi nor.sed ꝑ j .ad ter/tul.l.i.§.si adita.ꝛ .l. ij.§.si bonorum:ꝛ.ff. de vulg.substl.ij.§. ego etiam:ꝛ.ff.ō bo. li.si ex modica. §.si fi lius quibus dicitur qꝫ sequens admittit si precedens petit re stitui vt dimittat so. ille de equitate hic ō rigore:vñ ꝛ hic ō eq tate amittitur.nā cū precedens petit re/stitui vt deferat ex quadam consequen tia ꝛ hic debet resti/tui vt accipiat saltiꝫ vtiliter:arg. C.si ad uersus transl.i.ꝛ .ij. pla.autem dixit nul/lo modo admitti nā ex gradu cognatorū non a quo est exclu/

bona pprĭa[b] veniunt.ꝛ ꝺ̄ꝫ placuit eis ꝑstitui ānum.s.ita moderate vt neqꝫ ipi vrgerēt̄ur ad bonoꝝ posſ. petitionē:neqꝫ bona iacerēt : sane nōnumquā vrgentibus creditori/bus interrogandi sunt in iure an si/bi bonorum possessionem admit/tant:vt sibi repudiare se dicāt sciāt creditores quid sibi agendum eēt: si deliberare se adhuc dicant: ꝓcapi tandi nō sunt[c]. Si quis autez a patre suo impuberi filio[d] sit substi/tutus non intra annuꝫ:sed ītra diē centesimum bonorum possessionē petere poterit. Non soluꝫ autē[e] cum suo nomine veniunt liberi pa/renteſqꝫ hoc eis tribuitur : verum etiaꝫ si seruus eius erat qui ex libe ris parentibusqꝫ heres institutus est intra annum competit bonoꝝ possessio.ꝑsona est enī ea que mer uit hoc beneficiuꝫ qꝫ petat.sed ꝛ si pater emancipati filij bonoꝝ pos sessionem contra ta.accipere velit: an id anni tempus ei competere cō stat:ꝛ generaliter[f] ait iulianus ex oī bus causis liberis parentibusqꝫ ī tra annum bonorum possessionem competere ꝓ

Pompo.

I Inferioꝛis gradus cognatus[a] beneficiuꝫ edicti successori nō habuit:cum prior ex ꝑpria ꝑte bo norum possessionem accipisset:[b] nec ad rem ꝑtinuit qꝫ abstinendi facul tatem ob auxiliuꝫ pietatis prior co gnatus accepat:igit̄ fisco vacantia bona recte diferri placuit.

De gradibus affinitatis ꝛ nomi/nibus eorum[c].

c Gaius.

Gradus cognatiōis alij su pioris ordinis sunt:alij in ferioris[d] alij ex transuer/so siue a latere supioris sūt ordinis parentes:inferioris liberi.ꝛ ex trās uerso siue a latere fratres ꝛ sorores liberiqꝫ eorum.sed ꝛ supior quidē ꝛ inferior cognato a primo gradu icipit.ex trānsuerso siue a latere nul lus est primus gradus:ꝛ ideo inci/pit a ꝼo.itaqꝫ[c] in primo gradu co/gnationis supioris quidem ꝛ infe/rioris ordinis cognati[f] possunt cō currere ex transuerso vero nūquā eodem gradu quisquā concurrere potest:at in ꝼo ꝛ tertio ꝛ deinceps in ceteris possunt etiā ex trānsuerso quidam concurrere:ꝛ cum supio/ris ordinis cognatis sed admonen di sumus:si quando de hereditate vel bonoꝝ possessiōe queramus nō semꝑ eos qui eiusdem gradus sunt cōcurrere. Primo gradu sunt supra pater ꝛ mater:infra filiꝰ filia. Secundo sūt gradu supra auꝰ auia:infra nepos neptis:ex trās uerso frater sororꝛ. Tertio gradu sunt supra:,pauus,pauia:infra,pne pos,pneptis.ex transuerso fratris sororisqꝫ filius filia.ꝛ cōuenienter patruus:amitta auunculus mater

tera. Quarto gradu sunt supra abauus abauia:infra abnepos ab neptis.ex trānsuerso fratris sororis qꝫ nepos neptis: ꝛ conuenienter patruus magnus ꝛ amita magna i. aui frater ꝛ sororꝛ:auunculus ma gnꝰ ꝛ matertera magna.i. auie fra ter ꝛ sororꝛ.item fratres patrueles sororesqꝫ ꝛ patrueles.i. qui queue duobus ex fratribus ꝑpagātur[g]. itē consobrini consobrineqꝫ.i. qui q̄ue ex duabꝰ sororibꝰ nascūtur q̄i consobrini.itē amittini amittine. i. qui q̄ue ex sorore ꝛ frē ꝑpagāt. sꝫ vulgus fere oēs istos cōi appella/tiōe ꝓsobrinos vocat. Quinto gradu[h] sūt supra attauꝰ attauia:in/fra atnepos atneptis.ꝛ ex trānsuer so fratris sororis,pnepos,pneptis. ꝛ cōuenienter ,ꝑpatruus ꝛ ,pamit/ta.i.,paui frater ꝛ sororꝛ: ,pauuncu lus ꝛ ,pmatertera.i.,pauie frater ꝛ sororꝛ.item fratris patruelis. i. so/roris patruelis filius filia: ꝛ simili/ter consobrini consobrine.itē amit tini amittine filiꝰ filia ,ꝑprior sobri nus,ꝑprior sobrina: isti sūt patrui magni amitte magne:auunculi ma gni matertere magne filius filia.

Vlpianus.

u

Hoc est patris[i] eius de cuius cognatione queritur cōsobri nus consobrina siue frater patruc/lis.

Gaius.

c

Exto gradu[k] sunt supra trita/uus tritauia:infra trinepos tri neptis. ex transuerso fratris ꝛ so/roris abnepos abneptis. ꝛ conue/nienter abpatruꝰ abamitta. i. aba ui frater ꝛ sororꝛ:abauūculꝰ abmī/tera.i.abauie frater ꝛ sororꝛ. itē pa/trui magni amitte magne.i. nepos neptis:item frater patruelis soro/ris patruelis consobrini consobri ne:amittini amittine nepos neptis ,ꝑpatrui ,pamitte ,pauunculi ,pma tertere:filius filia.itē qui ex fratri/bus patruelibꝰ aut cōsobrinis aut amittinis qui vndiqꝫ ꝑpagāt:qui ,ꝑprie sobrini vocantur. In se/ptimo aūt gradu quā multe eē ꝑnt ꝑsone:ex his que diximus satis ap pet. Admonēdi tamē sumus pen tum liberorūqꝫ ꝑsonas semꝑ du/plari[l] auum ꝛ enim ꝛ auiam tā ma ternos quā paternos intelligimus item nepotes nepteſqꝫ tam ex filio quam ex filia:qua ex ratione .s. de inceps ī oibus gradibus sup̄ ifra qꝫ sequētur. m Odesti.

Non facile[m] aūt qō ad nr̄uꝫ ius attinet cū ō naturali cognatio ne q̄rit̄. Septimū gradū quis exce dit:quatenus vltra eū fere graduꝫ rerum natura cognatorum vitam ꝓsistere nō patit̄. Cognati ab eo dici putāt̄[n]:qꝫ ab eodē orti ,pgēiti ue sint. Cognatiōis substātia bi fariā apō romāos itelligit̄. nā q̄dā cognatiōes[o] iure ciuili quedam na turali connectuntur: nōnumquam

sus per petitionem primi vt instī.de here ab inte.§. admonen.ꝛ.ff.ti.i.l.legiti/mus. Item sequens caput vt nullū est nisi vir ꝛ vxor ꝛ postea fiscus ex quibus capitibus cognatus nō vo catur dic ergo qꝫ hic de mo re cognato dicit cui iō- po stea non dat prętor ne vi/deatur aufere quod dede rat priōi:ꝛ sic eēt ludibrio at in contrarijs iure ciuili veniebat:vt agnatus per.l xij.ta.vt in.§.si aditaꝫ: vbi dicit ius antiquuꝫ.vel qua si agnatus vt per se.con.vt in dicto §.si bo.pos.vel per testamentum qꝫ ꝛ ipsum ē iuris ciuilis.vt in dicta .l. de vulg.sub.l.ij.§ .ego etiā Item ꝛ patronus iure ci uili vocatur vt.dicta.l. ꝛ si ex mo.quo casu nuda volū tate sit heres vt ꝛ instī . de here.qua ꝛ dif.§.finali. qꝫ i iure prętorio non sit sed fa cto prętoris est opus qꝫ es set contra ius prętoris vel dic casum qꝫ hic prior ab initio repudiauit ꝛ cum se quens posset petere repu diauit vel tempore fuit ex clusus tandem prior peti it restitui vt adeat ꝛ iteruꝫ vt dimittat.nunc sequens vult restitui vt admittatur ad instar precedentis qui fuerat minor sed non pōt obstante sua sibi repudia tione vel negligentia:ꝛ fa cit supra de mi.ꝛ si fine .§. sed qꝫ papi.ꝛ qꝫ ibi no. vel ille.infra ad tertul.in filio loquuntur ī quo sit specia le ꝛ facit infra ad tertul .fi lij.§.i.ꝛ.ff.ti.i.l.octaui .

De gradibus affini.

d Gradus inferioris.fa cit.instī.e.ꝛ in autē . de here.ab in.in prin.

e Itaqꝫ.qꝫ sunt parentes.

f Cognati.vt mater.filio. ꝛ filius matri.

g Propagantur .al' ꝑpa gantur.al' procreantur .

h Quinto gradu.ꝛ instī . sunt.i.de hoc quito gradu. filius patri magni.i. filius fratris aui mei.

i Hoc est patris.accipe ꝓsobrinus.ꝛ est sēsus qꝫ filiꝰ patrui mei magni ē consobrinꝰ prīs eiꝰ.i.mei ō cuiꝰ.s.mei cognatiōe q̄rit̄.

k Exto.gradu .

l Admonēdi.duplari. nam duos habeo in primo gradu.ff.l.patrē ꝛ matrē:ꝛ duos ex inferiori.s.filiuꝫ ꝛ filiā ergo in ꝼo.ff.sunt.iiij . s.auꝰ ꝛ auia materni:sic ꝛ.j nepos ꝛ neptis ex filio. Itē nepos ꝛ neptis ex filia : ꝛ sic deinceps vt subijcit.

m On facile id ē nullo mō:vt.ff.vñ cognati l.i.§.hoc autem:sic. ff.de ꝑcu.in causę in fi.

n Dici.putantur.vt ꝛ.ff. vnde cog.l.i.§.i.

o Cognationes.facit.sup̄ vnde cog.l.i.§ .cognationē

E

z.l.capitis.

p Per feminas.sic instit. de leg.ag.tu.in prin.

q Nomine.s. generali qđ ẽ cognatio:z sic species assumit nomen generis:vt z supra de adopt.l.ij.

r Affines.per nuptias licitas:vt.j.e.l.i.sciendum:sed ſm canones etiã per fornicationem ſm azo.etiaz ſm leges:quo ad ꝓhibitionez nup.contrahitur affinitas ſine nuptijs:vt.s̃.de ritu. nup.l.z nihil:z extra de eo qui cog.conſang.vx.ſue diſcretionem.

s Ex nuptijs.ſi nuptie ſũt cã affinitatis ergo non ſũt affines vir z vxor:ſed causa ceterorum affinium vt hic.

t Gradus autez nulli ſũt verum eſt ꝓprie.naz gradus dicitur ratione cognatiõis naturalis que hic nõ eſt impropꝛie tamen z hic poſſunt dici gradus:vt infra.e.iuriſconſultus in pri. z z de his dic ꝙ quoto gradu eſt vxori mee iuꝛ cognationis:toto erit mihi iure affinitatis:idez econtra in meis cognatis ad eam.

u Hos itaqz.ſic ſupꝛa de ritu nup.l.nuptie.

x Sciendũ. vbi nuptie alꝛ eſt vbi nuptie iterdicte zc. alias vbi nup.non ſint iterdicte.alꝛ vbi nup.ſint ex quibus zc.z facit.ſupꝛa.e.§. affines:z ꝙ ibi no.

y In ado.redibebit.i.perdit.alias perdet.

z Affinis autez.ſcilicet adoptiuo.

a Nemo eſt.immo patris adoptiui vx.eſt ei.nouerca vt ſupꝛa de ritu.nup.adoptiuus in prin.ſed ibi non conſequitur affinitatem in familia adoptantis.nec.n. vxor adoptantis eſt de ſua adoptatoris familia: vel dic nõ ẽ veꝛ affinitas ſz affinitatẽ locũ obtiet quo adhibitionem nuptiarum:ſicut in eadem.l.§.ſeruiles ſecũdum Jo.

b Amittit.inſti. de ca.di. §.quod autem.

c I filium.non eſſe. ſic inſti.de nup. § .inter eas in fi.

d Arrianus ait ar.contra ſupꝛa de adopt.l. ante penul.

e Habeo.cõtinentur.aliꝛ as contineri:z dic iꝓprie non ꝓprie vt ſupꝛa de ritu.nupti.l.ſi quam .§ .i.alias non contineri:z tunc dic in ſenſu ꝓprio: vt.s̃.e.non facile.§.z ſi quidem.

f Priuignus. etiam is eſt interpretatiue non ꝓprie:vt ſupꝛa.l. non facile.§.priuignus.

g Seruus. acquiri vt inſtit. de nup.§.ſi vxor z facit ſupꝛa de teſtibus.l.i legibus.

h Gemmata. i. gradus.vt dicit ſupꝛa eadem.l.i. i.Reſpon.z in Juuenali ponitur pro ſanguinis nobilitate. z dz ſcribi.per duo.m.

c Et ſecundo gra. ideſt ex linea ſuperiori z inferiori pendent linee trãſuerſales.

d Juriſconſultus.z affiniuz ſcilicet gradus ſed contra ſupꝛa.eadem l.non facile.§. gradꝰ ſo.ibi.

e Conſueuerũt. vt inſti.de lega.ag.tu.§.i. z de le.ag ſuc .§. gradatim.

f Proxim o.vt z ſupꝛa vnde cog.l.i. §. gradatim.

g Non coguntur. vt ſupꝛa de teſtibus l.lege iul'.

h Nomen.ſed bi agnati:z facit inſti.de lega.ag.ſuc.circa prĩcipi.

i Sui dicuntur .male ergo dicunt qui dicunt ſuos non eſſe agnatos immo ſunt z proximi vt z infra de ſuis z de leg.l.filius.

k Inter agnatos. contra ſupꝛa. vnde legitimi.l.inter agnatos.ſo.ibi.

vtroqz iure ꝓcurrente z naturali z ciuili copulaꝛ cognatio.z quidẽ naturalis cognatio ꝑ ſe ſine ciuili cognatione intelligitur: que ꝑ feminas[p] deſcẽdit:que vlgo liberos pepit.ciuilis autem ꝑ ſe que etiam legitima dicit̃ ſine naturali fit cognatiõe ꝑ adoptionẽ.vtroqz iure cõſiſtit cognatio vt cuz iuſtis nuptijs contractus copulaꝛ. ſed naturalis quidez cognatio hoc ipo nomine[q] apellatur. ciuilis vero cognatio lz ipa quoqz ꝑ ſe pleniſſime hoc nomine vocetur:,ꝓprie tamẽ agnatio vocaꝛ.neqz que ꝑ mares cõtingit. Quoniã quedã iura inter affines.quoqz verſanꝛ nõ alienuz eſt hoc loco de affinibus quoqz breuiter diſſerere. Affines ſunt viri z z vxoris cognati dicti ab eo ꝙ due cognationes que diuerſe iterſe ſũt ꝑ nuptias[r] copulãtur z altera ad alterius cognationis finem accedit. namqz coniungende affinitatis cã fit ex nuptijs. Nomina vero eoꝝ hec ſunt:ſocer ſocrus:gener nur[9]: nouerca vitric[9]: priuignus: priuigna. Gradus[t] vero affinitatis nulli ſunt:z quidem viri pater vxoriſqz ſocer:mater autem eoꝝ ſocrus appellatur:cum apud grecoſ ꝓprie viricbipoc. mater vero ochimepi vocatur. z vxoris autem pater penteros z mater vero onepa vocatur.filij autem vxor nurus filie vero vir gener appellaꝛ. vxor vero liberis ex alia vxore natis nouerca dicitur:matris vir ex alio viro natis victricus appellatur:eoꝝ vterqz naros aliunde priuignos: priuignaſqz vocãt. Poteſt etiam ſic diffiniri ſocer.ſocer eſt vxoris mee pater.ego illius ſum gener ſocer magnus dicitur vxoris mee auus.z ego ſum illius ꝓgener. z retro pater meus vxoꝛiſ mee ſocer eſt hec illi nurus ẽ:z auus meus ſocer magnus eſt:illa illi ꝓnurus. itez,ꝓſocrus mihi vxoris mee auia eſt. ego illius ſum,ꝓgener: z retro mater mea vxoris mee ſocrus eſt. illa huic nurus z auia mea ſocrus magna eſt z vxor mea illi,ꝓnur[9] ẽ. priuignus autem eſt vxoris mee filius ex alio viro natus:ego illoꝝ victricus. z in contrariũ vxor mea libis quos ex alia vxore habeo nouerca dicitur:liberi mei illi priuigni ſunt viri. frater leuir eſt apud grecos dayp apellatur:vt eſt apõ homerũ relatũ . ſic enim belena ad hectorẽ dicit: Grecum.
Viri ſoꝛoꝛ glos dicitur apud grecos .duoꝝ fratruz vxores genitrices dicũtur apud grecos grece. ꝙ vno verſu idẽ homerus ſignificat. Hos itaqz[v] qui affinitatis cauſa iter ſe pentuz loco liberoꝝumqz habentur in matrimonio copulari nefas ẽ. Sciẽdum eſt neqz cognationem neqz affinitatem eſſe poſſe: vbi nuptie[x] interdicte ſunt:ex quib[9] affinitas coniungitur. Libertini libertineqz iter ſe affines eſſe poſſũt. In adoptionem[y] datus:aut emancipatus quaſcunqz cognationes affinitateſqz habuit retinet: agnationis iura redibebit.ſed i[z] ea familia ad quam ꝑ adoptionez venit nemo eſt illi cognatus ꝓter patrem eoſue quib[9] agnaſcitur. affinis autem[3] ei omnino in earuz familia nemo ẽ[a]. Is cui aqua z igni interdictũ eſt vel aliquo modo capite diminutus eſt:ita vt libertatem z ciuitatez amitteret:z cognationes z affinitates omnes quas ante habuit amittit[b].

p Paulus.
Si filium naturalem emãcipauero z alium:adoptauero nõ ee[c] eos fratres.ſi filio meo mortuo ticium adoptauero:videri eum defuncti fratreꝝ fuiſſe:arrianus ait[d].

u Ulpianus.
Labeo ſcribit nepotis ex filia mea nati vxorem nurum mibi eſſe. Et generi z nurus appellatione ſponſus quoqz z ſponſa continentur[c]. item ſoceri z ſocrus appellatione ſponſoꝛũ pentes nõ cõtineri videtur. f Leuola.
Priuignus etiam is[f] qui vulgo conceptus ex ea natus eſt que poſtea mibi nupſit. eque z is qui cum in cubitu erat mater eius natus eſt ex ea: eaqz poſtea alij nupta ſit. p Pomponius.
Seruius recte dicebat ſoceri z ſocrus:z generi:z nurus appellationem etiam ex ſponſalibus acquiri[a]. p Paulus.
Gemmata[b] cognationum directo limitte in duas lineas ſpantur:quarum altera eſt ſupioꝛ: altera inferioꝛ.ex ſupioꝛe vero z ſecũdo gradu[c] tranſuerſe linee pendẽt: quaſ omnes ltioꝛea tractatu habito ĩ libꝛũ ſingularẽ ꝓterim[9]. Dẽ.
Iuriſcõſultus cognatoꝝ gradus z z affinium[d] noſſe debet quia legib[9] hereditates z tutele ad quemqz ,primum agnatuz redire conſueuerunt[e] ſed z edicto ꝓtoꝛ ,primo[f] cuiqz cognato dat bonoꝝ poſſeſſionem:ꝓterea lege iudiciorum publicoꝝ contra affines z agnatos teſtimonium inuiti dicere non coguntur[g]. Nomen[h] cognationis a greca voce dictum videtur eiſſen.ſic enim illi vocãt quos nos cognatos appellamus.cognati ſũt z quoſ agnatoſ lex.xij.ta.appellat. ſed bi ſunt qui per patrem cognati ex eadem familia ſunt:qui autem ꝑ feminas coniũgũtur cognati tantũ nominãtur.,primioꝛes ex agnatis ſui dicuntur[i] iter agnatos[k] igitur z cognatos boc intereſt:qõ inter genus z ſpeciez.nam qui eſt agnatus z cognatus eſt:nõ vtiqz autez ꝙ cognatus ẽ z agnatus ẽ.alterum enz ciuile,alteruz naturale nomen,eſt.

l Nunc parcimus. al' vtimur:z al' nunc vero non parcimus bis zc.

m Non pertinent. nisi quo ad nup. prohibitionem vt insti. de nup.§.seruiles.

n Maiores. appellantur.supra de i ius vocan.l.quiqz.§.fi'. ff.so.ibi.

o Item liberi.si vis scire de aliquibus ñ eodem patre natis quoto gradu consanguinitatis sibi iungãtur recurere ad stipitem.z si equaliter distant ab aliquo quoto gradu ab eo toto inter se distant. sed i equaliter quoto gradu distat remotior a stipite toto inter se. cum autem sunt nati ex eodem patre.non dicuntur gradu iter se distare:cum si duo fuerint:vel etiaz mille vnum gradum faciant.z no.q esse in eodem gradu duob⁹

Nũc vo nõ pcimus bis noib⁹.i. cognatorũ ẽt ꝟuis.ita pẽtes z liberos frẽsqz ẽt ꝟuorũ dicimus:sz ad leges ꝟuiles cognatiões ñ ptinẽt[m].

Cognatiõis origo z p feias solas ꝓtigit.fr.n.ẽ z qui ex eadẽ mre tm̃ nat⁹ẽ.nã qui eũdẽ pr̃em hñt:lz diuersas mres:ẽt agnati sũt. Parẽtes vo vsqz ad tritauũ apud romãos ,ppio vocabulo noiant:vlteriores qui ñ hñt spãle nomẽ: maiores appellãt[n] · itẽ liberi° vsqz ad trincpotẽ vltra hos posteriores vocãt. Hũt z ex lateribus cognati vt frẽs sororesqz z ex his ,pgeniti. itẽ patrui:amitte auũculi:z materterae.nã quotiẽs q̃rit quãto gradu q̃ qz psona sit:ab eo icipiẽdũ ẽ cui⁹ ꝺ cognatiõe q̃rim⁹. Et si ex iferioꝛib⁹ aut supioꝛib⁹ gradib⁹ ẽ recta linea:surs̃ũ vs̃ũ vel seoꝛs̃ũ tẽdentiũ:facile iueniem⁹ grad⁹ si p singulos ,primũ quẽqz numeram⁹ nam qui mihi ,prio gradu ẽ:,prim⁹ ei⁹ ꝺo gradu ẽ mihi similr.n. ascẽdenti b⁹ singul' accrescit numer⁹. Idẽ faciẽdũ i trãsuersis gradib⁹. sic fr̃ ꝺo gradu ẽ:qm̃ p̃is vel mr̃is psona p quos coũgit. prioꝛ numeret grad⁹ aũt dicti sũt ad similitudinẽ scalarũ:locoꝛũue,pcliuiũ:quos ita igredimur: vt a ,prio i ,primũ.i.i eũ qui q̃si ex eo nascit trãseam⁹.

Trãseam⁹ nũc z singulos grad⁹ numerem⁹ prio gradu cognatiõis sũt surs̃ũ vs̃ũ:duo pr̃ z mr̃:deoꝛsuz vs̃ũ:duo fili⁹ z filia:qui tm̃ z plures eẽ pñt. Scdo gradu. xij. psone cõtinẽt be auus,hoc ẽ p̃is z mr̃is pr̃.itẽ auia similiter tã p̃na quam mr̃na:fr̃ quoqz p vtrũqz pentẽ accipit.i.aut p mrẽm tm̃ aut p pr̃em aut p vtrũqz.i.ex vtroqz pente eodẽ.sz hic numerũ ñ auget: q nihil difert hic ab eo qui eũdẽ parẽtem haberet tm̃ nisi q his eosdẽ cognatos bz taz p̃nos quã mr̃nos: z iõ euenire solet i his qui diuersis parẽtib⁹ nati sũt vt qui meo fri fr̃ sit: me⁹ cognat⁹ nõ sit:pone me fratrẽ hẽre ex eodẽ tm̃ pr̃ẽ:frẽm aliũ habere ex eadẽ matre: illi iter se frẽs sũt mihi alter cognat⁹ nõ ẽ: hi soroꝛij similr numerãt:vt fr̃. Nepos quoqz dupliciter itelligit ex filio l' filia nat⁹ idẽ ẽ z i nepte. Tertio gradu psone ꝓtinẽt.xxxij. qui grad⁹ q̃drifariã itelligit.ẽ enim aui p̃ni vel mr̃ni p̃.,pauia quoqz quatuoꝛ psõas ꝓplectit ẽ.n. aut aui p̃ni:aut auie p̃ne mr̃.itẽ aui mr̃m: z similiter auie mr̃ne mr̃. patruus aũt ẽ patris fr̃.z ipse dupliciter intelligẽd⁹ẽ ex prẽ vel mrẽ. Auia p̃na mea nupsit pr̃i tuo:pepit te: aut auia paterna tua nupsit patri meo:pepit me ego tibi patru⁹ suus: z tu mihi. Idem euenit si mulieres altera alteri⁹ filio nupserit.naz qui ex his masculis nati sũt inuicem patrui sũt:q̃ feie iuicẽ amitte.itez masculis feis similiter patrui:feie illis amite. si vir z mulier ille filiam eius duxerit:illa filio eius nupserit qui ex prẽ adolescẽtis nati erũt: ex matre puelle natos fris filios: ille eos patruos illi eas amittas appellabunt. Auũculus ẽ fr̃ mris eadẽ significatiõe q̃ i patruo diximus: ꝓtigit.si duo viri alter alteri⁹ duxerit filiã:qui ex his masculi nati fuerint:iuicẽ auũculi:q̃ feie iuicẽ: matrter erũt z eadẽ rõe masculi:puelliꝰ auũculi:z ille illis erũt matertere. Amitta ẽ soroꝛ p̃rꝰ sicut supra accipiẽda ẽ. Matertera ẽ matris soroꝛ similiter vt supra. Illõ notandũ ẽ nõ quẽadmodũ p̃is mris quoqz frẽs z soroꝛes: patrui amitte.auũculi matertere dicũt:ita fris soroꝛisqz filios filiasqz nomẽ spãle cognatiõis hẽre.sz ita demõstrari fris soroꝛisqz filios filiasqz: q quidẽ z i alijs accidere ex posterioꝛib⁹ appebit. Proꝛonepos quoqz[1] z ,pneptis q̃drifariter itelligũt aut ení ex nepote ex filio:aut ex nepote ex filia descẽdũt:aut ex nepte ex filio:aut ex nepote ex filia ,ppagãt. Quarto gradu psone cõtinet octogita:abauus cui⁹ itellect⁹ i octo psonas ꝓzigitur est.n.,pauí pr̃ni aut materni pr̃: quos singulos duplici mõ itelligẽdos diximus: aut ,pauie p̃ne aut mr̃ne pater q̃ z ipe singule psone dupliciter accipiunt abauie z he hac rõe numerant: est n.,pauí p̃ni aut mr̃ni mater. itẽ ,pauie p̃ne aut mr̃ne mater. Patruus magn⁹ est frater auí:q auus itẽ fratres cũ duob⁹ mõis intelligãtur q̃ttuoꝛ psonas hoc nomẽ ãplectit:vt sit aui p̃ni: vel mr̃ni frater q vel ẽ ex eodẽ p̃re.i.,pauo vl' tãtũ mr̃e eadẽ id ẽ,pauia nat⁹ẽ q vo mihi ẽ patruus magn⁹is p̃ri meo vel mr̃i mee patruus ẽ. Amita magna ẽ aui soroꝛ:auus aũt itẽ soroꝛ vt supra dixim⁹ dupliciter itelligit: z iõ hic quoqz quattuoꝛ psonas itelligimus.sil'r q̃ p̃is mei vel mris mee amitta ẽ mihi erit amitta magna hic auũculis magn⁹ ẽ auie fr̃ q̃ttuoꝛ psone buic noi eadẽ rõe sũt subiecte mihiqz bis ẽ auũcul⁹ magnus qui p̃ri meo vel mr̃i mee auũcul⁹ est.

Matertera magna est auie soroꝛ q̃ttuoꝛ modis:z hoc ob eãdẽ cãm intelligit.ea q̃ mr̃i mee vel p̃ri meo matertera est:mihi mr̃tera magna vocat. Eoꝺ gradu sũt z illi qui vocãt frẽs p̃ruelꝰ.itẽ soroꝛes p̃ruelꝰ ꝓsobrini cõsobrine:hi aũt sũt q ex frib⁹ aut soroꝛib⁹ nascũt:quos q dã ita distrixerũt:vt eos quidẽ qui ex frib⁹ nati sũt frẽs patrueles. itẽ eas q̃ ex frib⁹ nate sũt soroꝛes patrueles. ex frẽ aũt z soroꝛe amitini nos amitinas eos vo z eas qque ex soroꝛib⁹ nati:nateue sũt ꝓsobrinos ꝓsobrinas q̃si cõsorinos. sz plerumqz bos oẽs ꝓsobrinos vocãt.sicut

mõis dicit.prio q duo faciunt vnuz gradũ vt in fratrib⁹ eodez patre natis vel q̃ sint in eadem linea consanguinitatis vt filij duorum fratrum.nam ipsi duos gradus faciunt:z tamẽ sunt eodem gradu ad stipitem. Item secundum canones.xiiij.persõe ad minus faciunt.vij.gradus sed ꝰz leges.vij. Item not. quod pater non est in gradu secundum quosdam.sed male nam est in primo gradu ascendentium filius in primo gradu descendentium: vt.xxxv.q.v.c. ad sedem:z insti.e.§.item: vbi recurrit ad stipitem:nunq̃ stipes,p gradu computatur. Item secundũ leges q̃ de successione tractatur: computat vj.z.vij.gradus:z etiaz .x. vt insti.de suc.cog.§.f. sed secũdũ canones antiquos vsqz ad.vij.q̃ de nup. tractatur.azo.z.b.sed hec est glo.secundum canones nã aliter computãtur gradus ꝺm leges:vt.j.p hanc legẽ.

trebati⁹. ¶ Sub hac appellatione noiuꝫ ꝑsone cadũt sexdeci. he patrui fili⁹. itẽ filia bifariã ficut supra numerãt. nã ꝓis mei frater eẽ põt ł ex eodẽ prẽ vel ẽt ex eadẽ mrẽ sola: amite fili⁹: itẽ filia auũculi filiuſ. item filia matertere filius item filia amite auunculo matertere: ceteris tñ dupplici ītellectu rõ ẽ ꝟuãda ītellect⁹ ꝟm patrui nomẽ. ¶ Frīs sororisqꝫ nepos ac neptis eodem gradu sũt. sꝫ ⁊ frẽ itẽ sororꝫ neposue ⁊ neptis dupliciter accepti continebũt ꝑsonas sexdeci. sic frẽs eodeꝫ pente nepos ex filio: nepos ex filia ꝓis eodeꝫ prẽ nati: neptis ex filio neptis ex filia frīs alio prẽ eadẽqꝫ mrẽ nati. neptis ex filio neptis ex filla: eadẽqꝫ eã octo ꝑsone efficiũt vt alie octo accedãt. ex sorore nato rũ nepotes neptesqꝫ silr numerãt a nobis frīs aũt mei nepos neptisqꝫ mee patruũ magnũ appellãt. ¶ Fratrũ sororũqꝫ meorũ nepotes neptesqꝫ itẽ mei ītersẽ ꝓsobrini sẽ. ¶ Abnepos abneptis: bi sũt ꝓnepotis ꝓneptis: fili⁹ filia: nepos neptis ue: nepos neptis filij filieue: ꝓnepos ꝓneptis nepote vel ex filio nato vel ex filia nepte vel ex filio nata vel ex filia acceptis: vt ad singulos ꝑsonas gradu descẽdam⁹ sic filius nepos ꝓnepos abnepos fili⁹ nepos ꝓnepos: abneptis fili⁹ nepos ꝓnepos: abnepos abneptis. similiter be ꝑsone nũerabũt ꝓposita filia: ⁊ sic fiẽt sexdeci. ¶ Quito gradu ꝑsone ꝓtinẽt. c. octogīta q̃ttuor attau⁹. ſ. ⁊ attauia: attau⁹ ẽ ab aui ł abauie pr̃. ꝓaui vel ꝓauie au⁹ aui auie q̃ ꝓauus mrīs vel prīs ab aus hui⁹ appellatio ꝑsonas ꝓplecti tur sexdeci enumeratiõe fcã tã per matres: quã ꝑ feias: vt sic ad singulas ꝑsonas ꝓueniam⁹ pr̃ au⁹ ꝓauus abauus: attau⁹ pr̃: auia ꝓauus: abauia attau⁹ pr̃: auia ꝓauus: abauia attau⁹ pr̃: auia ꝓau⁹: abau⁹ attauia pr̃ auia. ꝓauus: abauia attauus. pr̃: auia abauia attau⁹ pr̃ auia ꝓauia. abauia attauus. silr mrīs ꝑsona ꝓposita numeratio fiet. Abauia totidẽ ꝑsonas ꝓtinet: eadẽ rõe numeratas. i. sexdeci. ¶ Patru⁹ maior ẽ ꝓaui fr̃ prīs vel matris patru⁹ sub hoc noie erũt ꝑsone octo. ⁊ sic noie enumerabũt: pr̃ au⁹ ꝓauus abau⁹ fr̃ ꝓaui: pr̃ auus ꝓauus abauia fr̃ ꝓauie: pr̃ aui ꝓauus abauus pr̃ ꝓaui: pr̃ auie ꝓau⁹ abauia mr̃ ꝓauie totidẽ erũt ī matris ꝑsona: ⁊ ꝓ auo ei⁹ ꝓpositis. iõ aũt frẽm ꝓauie enumerãtes ãte abauum ponim⁹: q̃ vt supra significamus: nõ aliter ꝓuenit ad eũ de quo q̃rit: nisi ꝑ eos trãsitũ fuerit ex quibus nascit ab auũculus maior. i. ꝓauie fr̃: patris vel matris auũcul⁹ magn⁹ eadẽ dinumeratiõe hic quoqꝫ octo ꝑsonas ꝓputabimus: boc tm̃ imutato: vt is ꝓ frẽ ꝓauie ꝓponat. ¶ Amita maior ea ẽ soror ꝓris vel mrīs ẽ: amita maior ea ꝓaui soror amita magna: q̃ ad numerũ ⁊ expositõeꝫ ꝑsoarũ eadẽ erũt: ī mutato hoc vt ꝓaui soror ad extremũ ponat. ¶ Matertera maior hoc ẽ soror ꝓauie patris vel matris mr̃ tera magna: numer⁹ ꝑsonarũ idẽ ẽ vt ī nouissimo ponat ꝓauie sorores. hos oẽs patruos maiores quos retulim⁹ quidã appellãt: ita ꝓpatru⁹ ꝓauũcul⁹ ꝓamita ꝓmr̃tera. quos tñ ego ita noio. illi cõtra fratris vel sororis ꝓnepotẽ me demõstrant. ¶ Patrui magni fili⁹ filia sunt frīs aui fili⁹ filia. ꝓaui ꝓauie nepos neptis ex filio filia patris vel mrīs cõsobrinus ꝓsobrina octo ꝑsonas ⁊ hic cõputabim⁹ q̃ auus ⁊ fr̃ vt iaꝫ dcm̃ ẽ dupliciter accipiunt. ⁊ iõ patrui magni fili⁹ q̃ttuor īplet. totidẽ filia. ¶ Amite magne filius filia bi sũt aui sororis fili⁹ filia ꝓauie nepos neptis ex filia prīs vel mrīs ꝓsobrin⁹ ꝓsobrina: numerus ꝑsonaꝝ idẽ est qui supra. ¶ Auũculi magni fili⁹ filia. bi sunt auie patris fili⁹ filia ꝓaui ꝓauie nepos neptis ex filia patris vel matris consobrinus cõsobrina numerus idẽ. ¶ Matertere magne filius filia. bi sũt auie sororis fili⁹ filia: ꝓaui ꝓauie nepos neptis ex filia prīs ł matris ꝓsobrin⁹ ꝓsobrina. cõputatio eadẽ ꝑsonarũ quas enumeram⁹. ¶ Patrui magni fili⁹ ei⁹ ỏ cuius cognatiõe q̃rit⁹ ꝓprior ꝓsobrin⁹ vocatur. nã vt ⁊ massuri⁹ ait quez quis appellat priorẽ ꝓsobrinũ q ẽ prīs vel mrīs sue ꝓsobrin⁹ aut cõsobrina ab eo cõsobrina ꝓsobrineue filius filia nomiãt. ¶ Patrui nepos neptis bi sũt aui pr̃ni vel auie pr̃ne ꝓnepos ꝓneptis ex nepote ex filio natis cõsobrini consobrine fili⁹ filia octo ꝑsonas cõtinebũt. quatuor nepos quattuor neptis. quia ⁊ patru⁹ dupliciter accipit⁹ ⁊ nepos vel nepotis sub singulis patruorũ ꝑsonis duplicat. ¶ Amite nepos vel neptis bi sunt aui pr̃ni vel auie pr̃ne ꝓnepos ꝓneptis ex nepote vel ex nepte filia natis cõsobrini cõsobrine fili⁹ filia numerus idẽ ẽ. ¶ Auũculi nepos neptis bi sũt aui mr̃ni vel auie mr̃ne ꝓnepos ꝓneptis. cetera ea q̃ ī patrui nepote vel nepte bis oĩbus dixim⁹ quos ỏ patrui nepote ꝓposuim⁹. is de cuius cognatiõe q̃rit⁹ proprio ꝓsobrin⁹ ẽ nã prīs vel matris eorũ cõsobrin⁹ ẽ. ¶ Frīs ꝓnepos ꝓneptis bi cõtinebũt ꝑsonas sexdeci frẽ dupliciter ⁊ ꝓnepote ⁊ ꝓnepte: singulis quadrifariam: vt supra demõstraui m⁹ acceptis. Sororis ꝓnepos ꝓneptis silr sexdeci ꝑsonas cõtinebũt. ¶ Atnepos atneptis bi sunt abnepotis vel abneptis filius filia ꝓnepotis vel ꝓneptis: nepos proneptis nepotis vel neptis: prone-

pos proneptis filij vel filie: abne/
pos abneptis numerabũt sub hac
appellatione.xxxij.psone qr abne
pos.xvj.bz ⁊ totidem abneptis.
¶ Sexto gradu cõtinẽt psone qua/
drigẽteocto.tritauus aũt ẽ tritaui
pris ℓ mris attauus aui vel auie ab
auus ,paui vℓ,pauie auus a bauí vℓ
abauie au⁹ attaui vel attauie pr̃ dí/
ctus tritauus q̃si tertius auus. pso
nas vo cõplectit. xxxij. geminetur
eni necesse ẽ qui i attauo fuit imu/
tatiõe p singulas psonas attaui iaz
fcã vt sexdecies tritau⁹ itelligat atta
uo ⁊ totiẽs attauie tritauia sil̃r enu/
merata faciet psonas.xxxij.patru⁹
maxim⁹.i.abaui fr̃ attaui ⁊ attauie
fili⁹ pris vel mris.patru⁹ maioz p/
sonas cõtinebit.xvj.sic pr̃ ,pau⁹ a/
us abau⁹ attaus abaui fr̃.pr̃ aui ,p
auus abauus attauo frater abaui:
pr̃aui ,pauus:abau⁹ attauo fr̃ aba
ui:pr̃ aui,pauie abau⁹ attauia:fra/
ter abaui totidẽ erũt mris appella
tiõe,pposita auũcul⁹ maxim⁹ ẽ aba
uie fr̃ pris:vel matris auũcul⁹ ma
ioz:⁊ numer⁹ idẽ ⁊ psonarũ expo/
sitio eadẽ q̃ supra boc dũtaxat imu
tato vt proaui frẽ abauie frẽm po
nas. ¶ Amitta maxia ẽ abaui sorõ
patri vel mris amitta maioz.cetera
vt i patruo maxio imutato tm̃ boc
vt ibi ẽ abaui fr̃ ponat abaui sorõ/
¶ Mr̃tera maxima ẽ abauie sozoz
pris vel mris mr̃terea maioz.cete/
ra vt supra ad extremũ dũtaxat ,pa
uie fr̃:,pposita abauie sozoze. bos
oẽs quos a patruo magno ,pposui
m⁹ quidã bis noib⁹ designant:ab
patru⁹ abauũcul⁹ abamitta abmr̃
tera.itaqz ⁊ nos indiferenter bos
ponem⁹:quos aũt ego appello ab
patruos abauũculos abamittas ab
mr̃teras illi demonstrãt:me fris so
rorisqz abnepotẽ. ¶ Patrui ma/
iozis fili⁹ filia:hi sũt ,paui fris filiuſ
filia:abaui abauie:p,pauuz nepos
neptis ex filio.psone sub boc crũt
sexdeci enumeratiõe sic dcã:vt qui
to gradu cũ patruũ maiozẽ demon
stremus :fecim⁹ adiecto dũtaxat fi
lio filia.qr fili⁹ patrui maiozis toti/
dẽ necesse ẽ psõas ꝓpleactat quot
patru⁹ maioz.i.viij.totidẽ ex filie p
sonas cõputaris:is numer⁹ efficie
tur quẽ supra posuim⁹. ¶ Amitte
maiozis fili⁹ filia.bi sũt ,paui,pauie
sozoris fili⁹ filia abaui abauie: p,pa
uum nepos neptis ex filia:⁊ bic ea
dẽ rõe psonas enumeram⁹ totidẽ.
¶ Auũculi maiozis fili⁹ filia:bi sunt
,paui ,pauie fris fili⁹ filia:abaui ab
auie:p,pauiã nepos neptis ex filio.
eadẽ bic dinumeratio faciẽda ẽ:q̃ i
patrui maiozis filio filia: ¶ Mr̃te
re maiozis fili⁹ filia: abaui abauie:
p,pauiã nepos neptis ex filio circa
numerũ psonarũ expositio ẽ vt su/
pra.oẽs quos ,pposuim⁹ a patrui
maiozis filio auo auie eẽ ei⁹ de cui⁹
cognatiõe q̃rit̃ frib⁹ ⁊ sorõib⁹ eoz
cõsobrini cõsobrineue sũt: at patri
mr̃iqz ciusdẽ prib⁹ ⁊ sorozib⁹ vtri
us ,pprioz sobrinus patrui magni
nepos vel neptis amitte magne ne
pos vel neptis mr̃tere magne ne/
pos vℓ neptis.bec singula noia cõ
tinẽt psonas.lxiiij.nã cũ patrui ma
gni vbi gratia psona q̃drifariã itel/
ligat:neptis bifariã geminat is nu
mer⁹:nepote duntaxat adnumera
to:⁊ q̃druplat is qui geminat⁹ erat
duplicat ẽt nepte ꝓputata:⁊ tantũ
vm⁹ dinumerationẽ ,pponim⁹ exẽ
pli gratia.pr̃ auu⁹,pau⁹ fr̃ aui: qui
ẽ patru⁹ magn⁹ fili⁹ ei⁹: nepos eis/
dẽ ex filio.itẽ neptis totidẽ: ⁊ eadẽ
rõe exponũtur:mris noie ãteposi
to.i.vt aui mr̃ni frẽs:nepotes ⁊ ne
ptes ꝓputem⁹.itẽ i amitta magna.
i. aui sorozi nepotes neptesq3 enu
merabim⁹.idemqz i auunculo ma
gno.i.auie fris.eadẽ rõ ẽ i mr̃tera
magna.i.auie sozoze:ex quib⁹ vni/
uersus numer⁹ cõplectit. lxiiij .bi
oẽs ,paui:aut ,pauie ei⁹:de cui⁹ co
gnatiõe q̃rit̃ ,pnepotes ⁊ ,pneptes
eiusdem aui:auie frẽs sorozisue:ne
pos neptesue ⁊ cõtra eorũ eiusdez
au⁹:auia patru⁹ magn⁹ amitta ma/
gna:auũcul⁹ magn⁹:matertera ma
gna.erũt aũt pr̃ mr̃ne eiusdez frẽs/
qz ⁊ sorores vtriusqz eorũz ,ppij
cõsobrini.ipse is sobrin⁹: ẽ ⁊ iuicẽ
huic illi sobrini. ¶ Patrui prone
pos patrui ,pneptis cõtinẽt perso/
nas octo.nã vtriusqz sex⁹ fiunt sex
deci:sic pr̃ au⁹ patru⁹ filiuſ patrui.
nepos eiusdẽ ex filio.,pnepos eiuſ
dẽ ex nepote filio nato.itẽ,pneptis
pr̃:au⁹ patru⁹ fili⁹ patrui:nepos ei
usdẽ ex filio ,pnepos ex nepote fi/
lio nato.itẽ,pneptis pr̃ au⁹ ⁊ patru⁹
filia patrui nepos eiusdẽ ex filio:,p
nepos ex nepote filio nato.itẽ ,pne
ptis pr̃ auia patru⁹:filia patrui ne/
pos eius ex filio : ,pnepos ex ne/
pote filio nato. itẽ ,pneptis pr̃ au⁹
patru⁹ fili⁹.patrui neptis eiusdem
ex filio ,pnepos:ex nepote filio na
to:itẽ,pneptis pr̃ auia patru⁹ filius
,ppatrui nepos eiusdẽ ex filio ,pne
pos ex nepote filio nata.itẽ prone/
ptis:pr̃ auus patru⁹ filia patrui ne
ptis eiusdẽ ex filia:,pnepos ex ne/
pte filia nata: Itẽ,pneptis. pr̃ auia
patru⁹ filia patrui neptis eiusdẽ ex
filia:,pnepos ex nepte filia nata.itẽ
neptis. ¶ Amitte ,pnepos prone
ptis totidẽ psonas eadẽ rõe ⁊ is cõ
tinet tm̃ pro patruo amitta sumpta.
itez auunculi pronepos proneptis
item,p patruo auunculo posito.
¶ Mr̃tere ,pnepos ,pneptis ⁊ bic
vbi patru⁹ posit⁹ ẽ.mr̃tera numera
ta cũdẽ numerũ psonarũ iuẽiem⁹.
bi oẽs ei⁹ de cui⁹ cognatiõe q̃rit̃:cõ
sobrinorum nepotes neptesue sũt
fris sorozisqz abnepos abneptis:
efficiũt psonas.lxiiij.vt ex supscri/
ptis apparere põt.bi sũt filij filieue
atnepos atneptis: nepotis neptis

abnepos abneptis: ꝓneptis ꝓ⁹ neptisue ꝓnepos ꝓ⁹neptis: abnepos abneptis: nepos neptis: atnepos atneptis: filiꝰ filia: be appellattões demõstrãt ꝑsonas. lxiij. nã. xxxij. trinepos cõpler: totidẽ trineptis. ¶ Trinepos trineptis: abnepote enĩ numerꝰ q̃druplatꝰ i se efficit. xxxij. ipso nepote duas significãte, ꝓnepote q̃tuor. abnepote octo: atnepote sexdecĩ: bis accedunt trinepos trineptis: vna ex atnepote nata: altera ex atnepte nata. ꝑ singulos ãt gradꝰ iõ geminatio fit: qz marib⁹ adiciũt feic ex quib⁹ ꝓximꝰ gsq3 ꝓgenitꝰ ẽ: ⁊ enumerabũt sic. filius nepos, ꝓnepos abnepos atnepos trinepos. itẽ trineptis filia nepos, ꝓnepos: abnepos: atnepos. trinepos. Itẽ trineptis filius neptis, ꝓnepos abnepos atnepos trinepos. itẽ trineptis filia neptis, ꝓneptis abnepos atnepos trinepos ite trineptis filius nepos, ꝓneptis abnepos atnepos trinepos. itẽ trineptis filiꝰ nepos, ꝓneptis abnepos atnepos trinepos. itẽ trineptis filiꝰ neptis, ꝓneptis abnepos atnepos trinepos. ¶ Itẽ trineptis filiꝰ nepos, ꝓneptis abnepos atnepos trinepos. itẽ trineptis filiꝰ neptis, ꝓneptis abnepos atnepos trinepos. ¶ Itẽ trineptis filiꝰ nepos, ꝓneptis abnepotis atneptis trinepos tri nepotis abnepos atneptis trinepos. itẽ trineptis filiꝰ neptis, ꝓneptis abneptis atnepos trinepos. itẽ trineptis filiꝰ neptis, ꝓneptis abneptis atneptis trinepos. ¶ Itẽ trineptis filiꝰ nepos, ꝓnepos abnepos abneptis trinepos. itẽ trineptis filius neptis, ꝓneptis abneptis atnepos trinepos. Itẽ trineptis filiꝰ nepos, ꝓneptis abnepotis atneptis trinepos. itẽ trineptis filiꝰ nepos ꝓnepos abnepos atneptis trinepos. ¶ Itẽ trineptis, neptis filiꝰ neptis, ꝓnepos abnepos atneptis trinepos. itẽ trineptis filiꝰ, ꝓnepos, ꝓneptis abneptis atneptis trinepos. ¶ Itẽ trineptis filiꝰ, ꝓneptis, ꝓnepos abneptis atneptis trinepos. ¶ Item trineptis filiꝰ neptis, ꝓneptis abneptis trinepos. ¶ Itẽ trineptis filiꝰ nepos, ꝓneptis abnepos atneptis trinepos. ¶ Itẽ trineptis filius nepos, ꝓneptis abnepos abneptis trinepos. ¶ Itẽ trineptis filiꝰ neptis, ꝓneptis abnepotis atneptis trinepos. itẽ neptis filia, ꝓnepotis nepos abneptis atneptis trinepos. itẽ trineptis filiꝰ nepos, ꝓneptis abnepos atneptis trinepos. itẽ trineptis filia nepos abneptis trinepos. itẽ trineptis filiꝰ nepos, ꝓnepos abnepos atneptis trinepos. itẽ neptis filia neptis, ꝓneptis atneptis trinepos itẽ trineptis filiꝰ neptis, ꝓnepos abnepos atneptis trinepos. itẽ trineptis filiꝰ neptis, ꝓnepos abneptis atneptis trinepos. itẽ trineptis filiꝰ neptis, ꝓneptis abneptis atneptis trinepos. itẽ trineptis filiꝰ neptis, ꝓnepos abneptis atneptis trinepos. itẽ trineptis filiꝰ neptis, ꝓneptis

a Unde vir.z vxor. licet vir vxori z econtra succedant. tamen vltra iura affinitatis secus est:vt.C.communia de suc.l.affinitatis.
b u Bonorum possessio. ex testamento talis iniusti viri vel vxoris:vt supra quibus vt indig.claudius:z de vsufruc. leg. l.vxori.
c Capi.ex testamẽto vel ab itestato sic repellitur mulier si nubat intra annum: cũ nec legitimas habeat hereditates vltra tertium gradum vt.C.ỏ se.nup.l.i.i fi. Itẽ preferũtur vxori omnes consanguinei:vt.C.e.l.i. Item quidam alij qui sũt C.de here.decu. per totum. Item socius liberalitatis ipialis vt.C.si imperia.li.so. l.i.alias ipsi inuicem succedunt excluso fisco:vt.C.e.l.i. hoc iure veteri.sed iure auten. est aliquid plus vt.C.e.aũt preterea.
d Ut hec. vel mortis:sic. s.de reb9 du. l.si cognatis z supra vnde cog.l. capitis: z in autẽ.de nupt. §. qz vero coll.iiij.
e Burat.quo ad q̃dã vt non possit alijs nubere:vt j.subijcit. vere tñ solutũ est vt supra de diuor.l. fi. i prin.
f Retinet. vt z supỏ diuor.l.patrono z C.de oper.lib.liberte z sm hoc dic retinet quo ad quedam vt supra dixi.
g Inuito pa.vt z.s de diuor.l.fi.in prin.
h Certo modo. puta per verba apta ad hoc vt supra de diuor.l.ij.z facit. j.de adul.l.pe.
i De veteranorum z militũ successore.
k Dliti concedẽdum.super bonis castrensibus tñ z iure militari: z si hoc sit concessum a principe vel a iudice z sit damnatus ỏ militari crimine vt hĩ. C.e.l. z militibus z s.de test.mili.l.ex militari in prin.z de iust.te.si qs.ex.§.quotiẽs z j.i fi.huius.l.
i Cognatos.vsque ad quintũ gradum non vltra vt.j.l.pr. Itẽ hoc in castrensibus.sed paganica fisco applicãtur:vt.C.e.l.z militi.z dic vt ibi.
m Ex militari.que multa sũt.j.de re.mili.per totũ.
n b Ona castr.sed cus in paganicis vt no.s.l.proxi.
o Legitimỏ.s.agnatus.sed.ỏ.ỏ isti.ỏ suc. magne:.pnepos.pneptis.ex bijs oĩ bỏ.cxxviij.psone efficiũt:qr singule appellatiões.xvj.ꝓplẽt.nã cũ ex ẽpli gra patruỏ magnỏ q̃drifariã intelligit ad singulorũ patruũ maiorũ psonas q̃druplicat,pnepos.itẽ ,pneptis.xxxij.psonas reddit totqz q̃ter nũerare illã q̃ posita ẽ:summa efficiũt eorũ prẽs mrẽsqz eius: ỏ cuỉ cognatiõe q̃rit:sobrini sobrineqz sũt:ipe vo is ỏ sobrino sobrinaue natỏ: patrui abnepos abneptis:auũcli abnepos abneptis:amitte abnepos abneptis mrtere abnepos abneptis.hec singula vocabula senas denas cõtinẽt psonas.vbi gra.n.patrui abnepos sic enũerabit:vt bifariã patruo accepto q̃ter ,pnepos totiens,pneptis ducat: z sic ad eorũ filios veniat: sexdecies ꝓputatos eadẽ rõe ad filiã.itẽ i ceteros z p hoc ex oĩbỏ pficiet numerỏ psonarũ.cxxviij.hi sũt ỏ cuỉ cognatiõe q̃rit cõsobrinorũ nepotes neptesqz eorũ de cuỉ cognatiõe q̃rit.prũi maxi auũculi maxi: amitte maxie:mrtere maxie:filius filia. itẽ,pauí ,pauie cõsobrinỏ fris sororisqz abnepos abneptis: psonas cõtinẽt. cxxviij. z trinepotis filius itẽ filia trineptis filius:itez filia.bi. cxxviij. fiũt qỏ cum trinepos trineptisqz:vt supra demonstrauimus. lxiij. ipleant filiỏ earũ eadẽ enumeratiõe totidẽqz filia eẽ putabit.

Unde vir z vxor.
u Ulpianus.
u Ubi bõx possessio peti possit:vnde vir z vxor istũ eẽ mrimoniũ oz ꝓtractũ.ceterũ si iniustũ fuerit mrimoniũ neq; q̃z bõx possessio peti poterit:quẽ admõz nec ex testõb adiri hrditas: vt sm ta.peti bõx possessio põt:nihil.n.capic ꝑp iniustũ mrimõiũ poteste d Ut aũt hec d bõx possessio locũ hẽat:vxorẽ eẽ oz mortis tpe. sz z si diuortiũ quoqz quidẽ secutuz sit:vuz tñ durate mrimõiũ hec successio locũ ñ hz:hoc ãt i huiusmõi spẽbỏ,pcedat si libta ab iuito prõnof. Itẽ lex iulia ỏ adulterijs nisi certo mõb diuortiũ fcm sit:,p ifecto hz.

De veterãox z militũ successor.
Marcel.li.ij.de iure militari.
m Dliti qui capite puniri meruit testm facer ꝓcedẽdũk paulỏ z menander scribũt: eiusqz bona itestati:si punitỏ sit ad cognatosl eiỏ ptinere:si tñ ex militarim delicto ñ ex cõi crmĩe punitỏ sit.
b Ona militis ite ꝑ Apistati defũcti castrẽsia fisco nõ cog.§.fi.vbi aliꝫ agnati z aliter cognat i:imo ãbo i alio gradu q̃ hic:z sic in duobus.ỹ.so.hic speciale.

p Quibus non competit bo.pos.
q Eruo denegari.s.actiones:de hoc enim queritur z habes.s.si quis ali.tes.,phi.l.i.§.i.z facit.l.i.in prin.z.l.ij.z.iij.z.C.si qs ali.te.,p.l.ij.
vẽdicanꝫ: cũ hrs legitimỏ ad finẽ quiti gradỏ existit aut,primỏ cognatus eiusdẽ gradỏ itra tps possessionẽ accepit.

Quibỏ nõ ꝓpetit bõx possessio.
t Ulianus.
Eruo meo hẽde instituto dolo feci:ne testm mutaretur: eũqz postea mãumisi:q̃sitũ ẽ: an actiões ei denegande eẽnt.rndi hic casus ỳbis edicti nõ ꝓtuet sz ẽ equũ si dns dolo fecerit ne testm mutaretur quo fuus eius hrs script erat:quamuis mãumissus adierit hereditatẽ ei denegarir cũ ẽt vel nõ posse admittere emãcipato filio denegeꝫ:si pr dolo fecerit ne testm mutaret.

Ut ex legibỏ senatusne consultis bonorũ possessio detur.
u Ulpianus.
Retor ait vtilme quaqz: lege senatuscõsul. bonox possessiõez dari opõtebit ita dabo. nũquã bonorũ possessio q̃ ex alia pte edicti agnita ẽ ipeditv istã bonorũ possessiõez:cũ ex lege. xij.ta.quis hz hrditatẽ hic nõ petit:sz ioq tñquẽ.n.hrdẽ eẽ oz.qppe cũ nõ aliasr hicr ꝓpetat bonorũ possessio:quã si lexs spãlr deferat bonorũ possessionẽ.

Quis ordo i bonox possessiõibỏ seruetur.
t Itestati gradỏ bi vocãt. primũ sui hrdes.ꝯo legiti tertio,primi cognati: deide vir z vxor:siue tab.testi nõ extẽt:siue extẽt:sz si sm eas vel cõtra eas bonorũ possessionẽ nemo accepit itestati deꝫ bonorũ possessio.
d Intestati patris liberis bonorumz possessio datc. non tantũ bis qui i potestate parentis vsqz in mortis tempus fuerunt:sz emancipatisd.
u Ulpianus.
t Utilee tempus ẽ bonorũ possessionũ admittẽdarũ: ita aũt vtile tps ẽ vt singuli dies in eo vtiles sint.s.vt p singulos dies z scierit z potuerit admittere.ceteruz q̃cunqz die nescierit aut nõ potuerit nulla dubitatio est quin dies eius nõ cedatf fieri aũt potest:vt qui i initio scierit vel potuerit bonorũ possessionẽ admittere: hic ĩcipiat nescire vel non posse admittere.s.si cuz in initio cognouisset eũ itestatũ de cessisse postea quasi certioze nũcio allato dubitare ceperit:nunquid testatus decesserit: vel nũquid viuat quia hic rumor postea repserat.idẽ z in contrariuz accipi potest vt qui ignorauit in initio postea scire inciat d Dies bonorum possessionis vtiles esse palam est. sed non r Emancipato.post sz tẽpore,phibitionis erat i testate ar.C.ne filius,p pre l.ne contra z facit supra ỏ acquir.here.l.si seruus eiỏ qui capere.

f Ut ex legibus senatusue cõsultis bonox posset.
t Retor.dabo.hec illa bonox possessio septima extraordinaria que optima rõe inducta dicit vt isti.de bo.pos.§.septima: z habet locũ nunc ex testõ: z nunc ab intestato:vt patet in defuncto apud hostes q l.cor.habet hereditatẽ vt ỏ tes.l.z.C.de cap.l.nec nos. item exemplum ex testõ vt C.de inof.te.si mater. Itez aliud.s.de bo.pos.l. sed cũ patrono. Itez pone in casibus illis tribus in qbus ẽ hodie necessaria fm ta. vt no.C.vñ. leg.l.fi.
u Impedit. q.d.alia suo loco cõpetens non ipedit hanc qn suo loco detur. vl dic qp si ille cui hoc cõpetit z non alia agnoscat aliam: ñ valet illa agnitio sz nec huic prciudicat ar.s. si mesor.fal.mo.di.l.i.§.iõ autẽ.
r Sed inde.i.vnde legitimi vt.z.s.vnde leg.l.i.z.l. generaliter.
v Hic.idest.ex hoc edicto.
z Si lex.s.noua post l.xij. ta.si aũt defert lex nouã hereditatem tñ:tũc hẽt locũ vnde legitimi.sz hoc raro inuẽitur:quod defferat bo. pos.inuenit tñ qñqz vt. C. de cap.l.nec nos. sed in antiqs libris forte hoc erat etiam in alijs exẽplis.s.positis.

a Quis or.in bo.pos.ser.
b Itestati.deinde. vt z.s.si tabu.test.l.i.in prin.z isti.de here.ab inte. §.admonendi.
c Bal.vt z.s.si ta.te.l.i.§. ita demum.z. C.qui.admi. ad bo.l.v.
d Sed emancipatus.vt z insti.de here.ab.inte.§.emãcipati.
e u Tile.vt insti.de bo. pos.§.pe.
f Non cedat.sed continuum cedit etiã ignoranti factum:vt.s.de his qui no.i fa.in.l.genero.§.sed cum tẽpus.sz.ỹ.huic.l.C.de resti. mi.l.i.sed ibi in militia potuit petere ei tñ negligenti restitutio datur cum absentia iustissima cã interuenit R.z facit.j.de diuer.z tẽ. pre.l.i.z.s.de se.ta.l.pe.§.filius:z.s.de edil.edict.l.cum mãcipium z.l.cum ser.z.s. qui ex cau.ma.sed si p pre. §.ait prctor z no.cp quattuor sunt necessaria:vt tẽpus currat.s.cp sciat sibi oblatã al secus:vt hic z.s.de iur.

ꝛ fac.ig.l.i. Itē q̄ possit agere.item q̄ sit copia rei.itē iudicis:sed hoc casu reo non est opus cū sine aduersario agnoscat.vt no.supra de bo.pos.l.iij.§.bonorū:sed quedā sunt vtilia quo ad sciaz tñ vt.ff.de edill.edic. cuz sex ꝛ de calū.l.annus.ꝛ.j.qñ ap.sit.l.i.§.dies ꝛ de crtu.tu quinquaginta ꝛ l.scire ꝛ sunt dicta tpa vtilia quo ad prin.tñ fm quosdam.

g ¶ Dies sessionū.s.dies i q bus sedit p tribunali non numerant q; sedeat vel nō sedeat,p tribunali cū adire possit currunt dies quo ad istas bo.po.que nō tribuūt ius in ꝓprietate carbonia na ꝛ ventris vt.ff.de vē. in pos.mit.l.i.§.si ea.ꝛ.l.vbicū qz.§.interdū:ꝛ de his etiā dieb⁹ feriatis cognoscit vt ff.de fer.l.ij. Itē illa que datur gra.agnoscēde litis vt ff.ō inof.te.l.pap.§.i.ꝛ ē sic j.ō adul.l.milef.§.seragita

b ¶ De plāo.i.que nō sedē te iudice dat sic.C.de dila. l.a,pcedēte.sed nūqd libellus dabit:Rñ.nō vr vt.C. de naufragijs.l.de sūmer/sis:cū nec in figura iudicij agnoscat al' secus puto vt patet.C.de car.edi.l.i.

i ¶ In bon. pos.dici sub.ꝛ tunc potest.cē.

k ¶ Pro tribunali.s.iudice sedēte quales sūt certe que tribuūt ius vt.ff.ō bo.pos. l.iij.§.si ea:ꝛ supiores possunt delegari ille nō:vt.ff. de of.eius cui mā.est iur.l. pe.§.vt bonoꝝ ꝛ de of.pro con.nec quicq̄.§.vbi.

l ¶ Si p̄ses.accedere vt hēt vltra āñū vel.c.dieꝝ spacium cē.sed qd si nō in pror. vr q̄ ire nō teneat ꝛ interi nō curat tps vt hic ꝛ ar.C. de iu.l.fi.in prin.

m ¶ Ad cū.vt ꝛ.C.de epis.ꝛ de.l.iubemus in fi.

n ¶ Si vēter.ābigendū. vt ꝛ.ff.vñ cog.l.i.§.si qs ,primior.ꝛ si ps hr.pe.l.antiq.

o ¶ Ante.i.q̄ sequētib⁹ al' ē ñ fuerit vt q; sect⁹:vt.ff.vñ cog.l.i.§.si qua. pregnās.

p ¶ Sciaz.s.iuris ꝛ dic ignoráti factū non cedit tps vt ff.i prin.bui⁹.l.sed ignoranti ius cedit:q; qlibet debet scir ius q̄ qualiter ītelligatur hic dicit ꝛ.ff.de bo.pos l.in bonoꝝ ꝛ.ff.ō iur.ꝛ fac. ig.l.regula.§.si iure.

q ¶ Circa.nō nocet.sic.ff. de iur.ꝛ fa.ig.l.ingsitū sed ō.ff.de bo.pos.ꝛz ta. l.iij. Io.ibi. Itē cur secus eō.vt.j.e.l.cū filio.

r ¶ Si coheredi.intelligitur.vt ꝛ.ff.ō bo.pos. l.fi.ꝛ.l.se.

s ¶ Habebit.vt.ꝛ.ff.de suc. edi.l.i.§.semel.

t ¶ Bēbit fac.ff.de suc.edi.l. i.§.qbus ꝛ.§.pe.ꝛ.§.fi.

u ¶ Sicut.s.eō.

x ¶ Bonoꝝ possessionē.ō. ta.vt.ff.si aparē.fu.ma.l.i i prī.idē si ab itestato p vtilē vñ liberi.vel vñ parētes vel vnde legitimi vt.no.C. vnde li.l.fi.in glo.hereditatem in fi.

y ¶ Cum filio. agnitionē a filio facta.

z ¶ Dies.c.sed cū ipsi filio sessionū[s] numerabūtur si modo ea sit bonorū possessio que de plano[b] peti potuit:q; si ea est que cause cognitionem pro tribunali desiderat: vel decretū exposcit sessiones erūt nobis cōputande quibus sedit is quibusq; per ipsum pretorem factum non est quominus daret bonorum possessionē. ¶ In bonorū pos.[c] que pro tribunali datur: illud queritur si sedit quidez pretor pro tribunali[k] sed postulationibus nō erit. Rñ.potest dici tempus ad bonorum possessionē non cedere cuz preses alijs rebus:aut militaribus custodijs aut cognitionibus fuerit occupatus.si preses prouincie in,p xima fuit ciuitate accedere[l] debet ad vtilitatē temporis spacium itineris.s.numeratiōe.xx.miliū passuū facta. nec enim expectare debem⁹ vt preses prouincie vēiat ad eum[m] qui bonorum possessionē petiturus est. ¶ Si venter in possessionē missus sit bonorum possessiōis tēpus cedere sequētib⁹ nequaquā ambigenduz[n] est:nec tantum intra centesimum diē:verū etiaz quādiu nasci possit:naz ꝛ si natus fuerit ante[o] ei deferri bonorū possessionem sciendum est. ¶ Scientiā[p] eam observandam eē:pomponius ait: nō que cadit in iuris prudētes:ſz quā quis aut per se aut p alios assequi potuit. s. consulendo prudentiores vt diligentiorē patrēfa. cōsulere dignum sit. p Paulus.

Circa tēpora bonorū possessionis patris scientia ignoranti filio non nocet[q]. i Ulianus. Si coheredi[r] tuo substitut⁹ fuisses ꝛ bonorum possessionē acceperis qficunq; coheres tuus cō stituerit:nolle petere bonorum possessionez :nbi tota intelligitur:ꝛ coheres tuus amplius petēde bonorum possessionis facultatem nō habebit[s]. ¶ Filius non solum si tamquam filius. ꝛ si tamquam agnat⁹ vel cognatus ad bonorum possessionem vocaretur annuū spatiū hz: sicut[v] si filium manumisisset pater: quamuis vt manumissor bonorum possessionez[x] accipiat tamen ad bonorū possessionē accipiendā:ānuū spaciū hz. m Marcel.

Cum filiofa[y].bonorum possessio delata est dies quibus certiorare patrem non potest:vt vel iubeat agnosci bonorum possessionē vel ratam habeat agnitionez bonorum possessionis non cedunt fingamus statiz primo die quo fuerit delata agnouisse eum bonorum pos. certiorar patrē vt ꝓbet nō se nō cedent dies.c.[3] icipiēt autem cedere cum certior[a] fieri potuerit: preteritis[b] autez.c. diebus frustra ratum habebit. ¶ Queri potest[c] si cum posset filius petere bonorum possessionē patre ita absēte:vt certiorare eum non possit:vel etiā furente petere neglexerit an peti amplius non possit.ſz quid noceat nō petitam bonorum possessionem q̄ si,petita eēt tñ ante acquireret[d] quā pater comprobasset[d] ¶ Si seruus alienus heres institutus venisset[e]: queritur an posteriori domio dies bonorum possessionis petende imputari oporter.ꝛ placet priori quā tuz domino supfuerit ei imputari.

De suis ꝛ legitimis heredib⁹[f].

u ¶ Ulpianus.

Intestati[g] ,ppie appellantur:qui cum possent testamentum facere:testati nō sunt.sed ꝛ is qui testamētum fecit: si eius hereditas non est adita : vel ruptum vel irritum est testamentū intestatus non in ,ppie dicetur decessisse.plane qui testari nō potuit: ,ppie nō est intestatus:puta impubes furiosus vel cui bonis interdictum est.sed bos quoq; ,p intestatis accipe debemus:eū quoq; qui ab hostibus: captus[h] est:quoniam per legem corneliam successio bis defertur:quibus.defertur[i] si i ciuitate decessisset:nam ꝛ eius hereditas fuisse creditur. ¶ Queri[j] potest si ex ea que in fideicommissa libertate morā passa est cōceptus ꝛ natus sit. an suus patri existat: ꝛ cum placeat eum ingenuuz nasci[k] vt est a diuis marco ꝛ seuero imperatore nostro ꝛ antonio augusto rescriptum cum nō in totum,p manumissa hec habeatur : vt vxor ducta suum pariat:nec miruz sit ex serua ingenuum nasci:cuz ex captiua[l] rescriptum sit ingenuum nasci : quare ausus sum dicere:ꝛ si pater huius pueri eiusdem sortis fuerit cui⁹ mater morā passa est in libertate fideicommissa:ipseq; morā passus est:suum eum patrs nasci exemplo captiuorum parentum cuz quib⁹ reddit[m]:ergo siue postea pater eius post moraz manumittatur: recipiet eum in potestate siue ante decesserit[a]:deffiniendum erit suū existere. ¶ Suos[b] heredes accipere debemus:filios filias: siue naturales siue adoptiuos. ¶ Interdum etiam filius suus heres excluditur fisco plato: puta si perduellionis[c] fuerit damnatus pater post mortē suam hoc quoq; vt nec iura sepulchrorum[d] hic filius habeat. ¶ Si filius suus heres esse desijt in eisdē patris succedunt omnes nepotes

lata ꝛ expone.i.pri.p filiū:ꝛ tunc lz filius petere possit q; eius volūtas ē necessaria: vt.ff.ad tre.l.suo iuto:tñ ñ pōt amittere nisi patre certiorato qd.n.nocet.cē.vt.j.§ queri:sed si prem certiorare poruit filius amittit:q; i acgrēdi pri nocere pōt vt.C. de acgr.pos.l.fi.nam eēt idē si i bo.pos.cō sentire nollet fm io. Itē hoc iure veteri. qñ oia pri acgrebāt: sed hodie filio iur ,p prietat ꝛ iō ēt agit i uito pre vt.C.ō bo. li.l.fi.§.fin autē recusante ergo eo recusā te.vt.j.de re iur.l.q pōt:nisi ꝓtēplatione pris eēt institut⁹:quia tūc eēt q̄ oli vt ar.ff. de vul.sub sed si plures.§.in arrogato.

a ¶ Certior.ꝛ ita scia filij nocet pri secus. eō.vt.ff.e.circa:ſz vr q̄ filt⁹ non possit petere nec tps cedat vt C.ō an.ex.l.i.§.fi:sed illud i acqsitis vt no C.de eo.q admit.ad bo.pos.l.i.

b ¶ Preteriti. q̄ prigit ex quo certior potuit fieri:ꝛ facit.j.re. ra.ha.l.bonoꝝ ꝛ.ff.ō col bo.l.nūq̄ ꝛ.j.p §.ꝛ.ff.si.qs i i⁹vo.l.i.

c ¶ Queri potest. fac ff.ō pr.

d ¶ Cōprobasset.fac. C.ō anna.ex.l.i §.fi.

e ¶ Euenisset.i. vēdi tus esset.

f ¶ De suis ꝛ legitis heredib⁹ ff.ō successionib⁹ ꝓtorio iure hic ciuili:ō qb⁹ pauca dicturus postponit.

g ¶ Intestati .ōcessisse sic.j .de v. fi.l.itestatus ꝛ isti .ō here.ab itestato.i pri ꝛ.ff.ō iiu.te.l.i.

h ¶ Captus ē.sub. dicimus.itestatū:ꝛ fac C.ca.l.apud hostes,

i ¶ Differt ab intest,

j ¶ Queri.al' in li.oñi az.icipit.qrit si ex ta.

k ¶ Queri.nasci.vt.C. ad orfi.l.fi ꝛ.j.t.i.l.i. §.iterdū:ꝛ.C.de his q vt idi.l.cum filia.

l ¶ Ex captiua. C.de cap.ꝛ postli.re.l.plesm ¶ Redijt.vt.C.ō ca. l.i.

a ¶ Decesserit.q̄ manumittat p⁹ morā tñ

b ¶ Suos.sic isti.ō here.ab itesta.§.i.

c ¶ Perduellionis.i.

criminis maiestatis: vt insti. de here ab intesta. §. p contrarium.

d Sepulchr. aliud i iure libertor vt. §. de iure pa. l. iiij. Jte aliud si ex minori delicto ꝓfiscent bona vt. §. ō reli. si qs hꝫs: que est ꝯ.

e Sui filius. l' miore. i. media non minima vt insti. quibus modis ius pa. po. sol. in prin.

f Obstabit. quo minus sit suus vt. j. de cap. l. a patre.

g Sciēdū successio. i. successorū edictū: & hoc p. l. xij. ta. cū in uitus fiebat heres. ergo sequēs non potuerat admitti: sz prtor. etiā abstinere pōt suus: & p consequēs sequēs admitti vt insti. ō re qua. & dif §. sui & §. sed his.

h Suus hers. sic. §. si ta. te. nul. ext. scripto & C. de iof. te. si qs filiū & insti. de here. ab inte. §. cū autem.

i Jdē erit i arbitrio. & que tempore morti potuerit ipleri: al' secus lz sit potestatiua vt & §. de cōdi. insti. l. fi.

k Omni. nepos. n. etiā sub casuali pōt insti. vt. §. de here. in insti. l. sed si in condi. §. nepos.

k Decesserit. s. filius vel nepos.

l Cōcepti. secus si nec concepti: vt insti. e. §. cū aūt & §. vnde cog. l. i. §. si qs proximos & facit. C. vnde li. l. fi.

m Post consāguinei. i. fratres vt insti. de legi. ag. su. §. i. sed nōne hic locus ē edicto successor ō capite suorum i capita agnator de iure ciuili: ꝑm quod hic logr & sic est ꝯ. §. si. ta. te. scripto: & C. vnde li. l. fi. nā ibi negat nepotē succedere auo de iure ciuili ēt vt agnatus lz pater nepotis de medio exiuit: sed dic qō hic nunq fuerūt sui sec⁹ si fuissent lz excluſi sint: lz iure prtoris bene hz locū cū filius eo iure prtorio possit repudiare vt insti. de her. qua. & dif. §. sed & de his: at alij dicūt ꝯ: & in. l. C. dicunt nepotē admitti: vt agnatū de iure ciuili: sed ipse vt suus tm̄ volebat admitti: & i scripto pōt oppōere primo modo ibi dicto: sz nonne i. l. C. vñ li. l. fi. dabit bo. pos. vñ agnati nepoti vt q̄ q̄ non possit vocari vt agnatus iure ciuili vocet vt cognatus iure prtorio: nam & ita contingit ibi vñ li. vt qui iure ciuili

nepteſqz ex eo nati. qui i ptāte sūt: q̄ naturali egrate ꝓtigit filiꝰ ātꝰ hꝫs eē desijt: si capitis diminutiōe vl' magna minore exierit de ptāte. q̄ si filiꝰ apō hostes sit: quādiu viuit nepotes nō succedūt, pinde & si fuerit redēptꝰ ñ succedūt āte luitionē: sz si iterī ōcesserit cū placeat eū statu recepto decessisse nepotibus obstabit. sz si qs nō desijt eē i ptāte: sz nūquā cepit vtputa si filiꝰ meus vino pzē meo ab hostibꝰ captꝰ ē: mox ibi me prefa. fcō decesserit: nepotes i eiꝰ locū succedūt: nō minus aūt neptes quā nepotes succedēt i locū pentū: iterdū lz pens alicuiꝰ i ptāte eē nō desierit sz nec cepit: tm̄ dicimꝰ succedētes ei liberos suos existere: vtputa arrogaui euz cuiꝰ filiꝰ ab hostibꝰ erat captus. nepos aūt i ciuitate mortuo filio arrogato mortuo & captiuo apō hostes, pnepos iste ꝟꝰ hꝫs mihi erit scīē dū aūt ē nepotes & deiceps iterdū etiā si pentes eos mortis tpe pceſserūt tm̄ posse suos hēdes existere: quāuis successioꝰ in suis hēdibus nō sit: q̄ ita, pcedit. si prfa. testō facto decesserit exheredato filio mox deliberāte hēde istituto filiꝰ decesserit: postea deide repudiauit hers istitutus poterit nepos suus hꝫs esse: vt marcellus li. x. scripsit: qm̄ nec delata ē filio hereditas. idē erit dicēdū & si filius ex asse sub ꝯditione q̄ fuit i arbitrio illius vel nepos sub cōditiōe istitutus nō ipleta cōditiōe nō decesserit: dicēdum erit suos posse succedere: si mō mortis testatoris tpe vel i rebus humānis: vel saltē cōcepti fuerit: idqz iulião & marcello plz. Post suos statim ꝯsāguinei vocāt. cōsanguineos āt vt cassius diffinit eos qui cōsāguine iter se ꝓnexi sūt. & ē verum eos cōsāguineos etiā si sui hēdes nō extiterūt patri: vtputa exheredatos: sz & si pater eorū deportatꝰ sit: nihilominus hos iter se cōsanguineos esse lz patris sui hēdes nō extitissent: & qui nunquā i ptāte fuerūt: erūt sibi ꝯsāguinei: vtputa qui post captiuitatē prīs nascunt. vl' q post mortē. Nō solū āt naturales sz etiā adoptiui quoqz iura cōsaguinitatis hēbunt cū his qui sūt i familia: vel in vtero: vel post mortē patris nati. Idem.

p Post consanguineos admittuntur agnati: si cōsanguinei nō sūt merito. nā si sūt cōsāguinei: lz nō adierit hēditatē legitimis nō deferet: sz hoc sic erit accipiēduz si nec spant eē. ceterū si vel nasci consāguine: vel de captiuitate reuerti

non potest vocari in ordine liberor vt emācipatus vocat per vnde li. iure prtorio. Rñ. non: q̄ prtor non simili modo subuenerat agnatis vt liberis vt supra vnde leg. l. legitimus: i illa vñ liberi imitatur ius ciuile vt supra vnde li. l. i. in prin.

n Extitisset. nā ñ hz heredē deportatus vt. C. ō bonis, pscrip. l. ōportati.

o Non solum naturales: sub. & legitimi.

p Nati & ēt concepti. ꝑm quosdā sed ꝯ est. nā oz q ō vno patre fuerunt concepti: vt. j. e. l. si ticius. & insti. de here. ab inte. §. cū aūt. in fi. cū. n. non possunt admitti vt cognati vt. §. vnde co l. i. §. si quis, primior: ergo nec vt agnati q̄ a quo remouet genus & species remouet. ergo eadē ratione nec vt consanguinei. i. fratres q̄ consanguinitas. i. fraternitas species ē agnationis ꝑm Jo. vt isti. ō sua. ag. §. quod vulgo.

q Post cōsanguineos. i. fratres.

r Defertur. q̄ successoriū non habet locū in agnatis hodie p constitutionē secꝰ vt insti. de le. ag. su. §. placebat & facit. §. vnde cog. l. i. §. gradatim.

r Incerti ratione. affinitatis vt subiscit.

s Hereditas. defertur. facit supra. vñ cog. l. i. §. primior.

t In tres partes. & sic in capita vt institu. de leg. ag. suc. §. si plures.

u In adoptione. vt insti. de lega. ag. su. §. per adoptionem.

x Proximo. sed fallit hodie in multis vt instituta. de ser. cogun. §. penultimo & fi. a. zo. & infra prō. §. & facit insti. de le. ag. su. §. si plures.

a Proximum. hoc intelligē facto testamento: sed non facto tunc tēpus mortis inspicitur vt institu. de legatis. su. §. proximus & supra vnde legatis. l. si duobus.

b Vnde velle. sic ordinis potest velle queri.

c Qui erat. pone decessisse.

d Fideicommissi. sic §. ad trebel. l. si cius. §. si quis rogatus.

e Ateſtato patrono. sed an fratri liberti prefertur patronus: Rñ. vt supra de bo. liber. liberto.

f Admittitur. patronus: vt & sup. de bo. liber. l. qui ex causa.

g Admittitur. vt & supra so. ma. l. dotalem.

h Emi. meis vel serui nūmis vt supra de ritu. nup. l. in eo & de in ius vo. sed si hac in prin. & de iurepa. filium & C. de operib. libe. si tuis.

i Quod si necem. ex senatusconsulto sill'. vt' & sup̄ ad sill'. l. iij. §. si ex stip.
k Seruus. s. testatoris: & sic ocinus quod dic vt sup̄. de bo. li. si necem & facit. C. pro quibus ca. li. i. & supra de iure pa. l. pe.
l Si quis certū tempus. hic est contra. s̄. q & a g. l. que ob necē. Solu. ibi.
m Si municipes. facit. s̄. de lib. vni. l. i. & de in ius vo. sed si hac leg. §. qui manu.
n Miles. filiusfa. qr ō peculio. j. dicit q̄ non pōt habere nisi sit filiusfa. vt. C. de inof. te. l. fi. & facit supra de iure pa. seruum.
o Principē. suorum patrimonialium: & etiaz fiscalīū qr omnia sunt sua vt. C de quadri pre. l. fi. in prin.
p Ad legitimā. vt supra ō sta. bo. l. qui in vtero: & facē supra si pars her. pe. l. anti qui ī prin. & supra vñ cog. l. i. §. si quis primiō sed ar. contra. s̄. de contra ta. l. illud. §. fi.
q Est aūt. non esse. s. pregnantē: & facit. s̄. si pars here. pe. l. illud. ibi & contrarium cē. dic vt ibi. & facit. s̄. de iudi. l. sed & si restituat.
r Transmittit. vt & dicta l. s̄. de ō. ta. illud' in fi.
s Post decē. secūdo die. i. sexto mense & duobus diebus tactis de. vij. & facit in aute. ō restitu. & ea que pa. coll. iiij. §. fi. & supra ō sta. bo. l. septimo.
t Si minutus. maxima vel media ca. di sicuti morte: idē si emācipatione vt. s̄. de adop. l. liberum secus si se in arrogatiōe dederit qr filij mutant familiā vt. s̄. ō cap. di. l. liberos.
u Si qs. facit. s̄. vñ leg. l. si ex duobus.
x Icius. naturaz. vt & supra. vnde co. l. i. §. si quis proximior & de bo. li. l. paulus. §. paul'. & insti. de here. ab intc. §. cum aūt in fin. §. & facit. s̄. vnde li. l. scripto & C. de inof. te. si qs filiū & cōtinua. l. seq. & aliā sequentem.
y Item prator fuerit. vt & s̄. vnde cog. l. i. §. si quis proximior.
z Accidit. non. n. sunt vt. s̄. l. ticius cum suis concor.
a Si quis. & matrē non dico pregnantem.
b Ad eam. s. matrem.
c Si ex pluribus perti net. vt. C. de cadu. tol. §. his ita & s̄. de condi. & ō mon. l. hec scripta. §. i. & sup̄ de bo. pos. l. iij. §. fin. & l. i. & C. qñ non de. par. l. i. & C. ō impu. & aliis sub. l. testō.
d Alia cā. ticius & seius instituti fuerunt: & ticius seio substitutus: si primo ticius decedat portio seij iure accrescendi possit accrescere heredi ticij non iure substitutioni. & est rō qr substitutio est institutio: & institutio non transit ad heredem: ergo nec substitutio: alias actio fit rei. nec est ō sup̄ de acquir. here. si solus qr ibi nlla portio erat que defecisset secundum q̄z. nā extitit conditio patris ser

cōstitutione diui marci puenerit ad libertatē nī vt eadē cōstitutione ex pressum est meus est libertus: & legitima eius hereditas mihi deferē.
d Qō si necez dñi dererit: & ex se natusco'. libertatē meruit. si quidē assignauit pretor cuius liber' sit: sine dubio eius erit & ei legitima hereditas deferē: q̄ si non assignauit efficiē quidē ciuis roman': sz ei' erit liber' cui' ,prime fuit suus': & ad legitimā hereditatē ipe admittē: nisi sic vbi q̄si idigno denegāda fuerit hērditas.
d Si quis libtā sic iureiurādo adegit ne illicite nubat nō dēre īcidere ī legē elieſcētiā. sed si itra tps certū ne ducat: neue aliā quam de qua patron' consenserit vel nō nisi collibertam aut patroni cognatā: dicēdū ē icidere eū ī legē elieſcētiā: nec ad legitimā hērditatē admitti.
d Si municipes' suū manumiserit admittētur ad legitimaz hērditatē in bonis liberti vel liberte itestatorū.
d Miles' manumittē/do suū peculiarē suū faciet libertū & ad legitimā hereditatē ei' admittit.
d Princip̄' ad bona libertoz suoz admitti plus quā māiestū ē. vtiqz ex lege. xij. ta. ad legitimam' hērditatē is qui in vtero fuit admittit. si fuerit editus inde solet remorari ī sequētes sibi agnatos quib' pfertur si fuerit edit'. ide & partez facit his qui pari gradu sūt vtputa frater vnus est & vterus vel patrui filius vnus natus qui in vtero est.
d Est aūt' tractatū, p qua pte faciat quia ex vno vtero plures nasci possunt. & placuit si ī rerū nā certū sit hāc q̄ se dicit pgnātē nō cē' ex asse iā cē heredē hūc qui natus ē qm̄ & ignorās hrs sit. q̄re & si medio tpe decesserit itegrā herditatē ad hērdē suū trāsmittit'.
d Post decē menses mortis natus non admittet' ad legitimā hereditatē. ō eo vo qui cētesimo octuagesimo bo die' natus est hippocrates scripsit & diuus pius pontificibus rescripsit iusto tēpore videri. natū nec videri in seruitute cōceptū cū mater ipsius añ cētesimū octuagesimū scōm diē esset manumissa. p Pompo.
f Ji quoruz pens capite minu' ē legitie hērditatis ius & in ceteris pfōis & iter se retinēt: & alij aduersus eos. u Ulpia.
g Si qs' cū bēret frēm & patruū decesserit testō fcō: deide pendēte ḍditiōe hērdū scriptorū fr̄ intestato decesserit. mox ḍditio defecerit: patruū posse vtriusq̄z adire hērditatē legitimā ḍstat. t Ulia.
h Jci' exhērdato filio extraneuz hērdē sub ḍditiōe īstituit: q̄sitū

ui & sic non deficit: sed seruo tunc libero acquiritur non dominio ac crescit. Item hoc in vulgari in pupillari aūt dic vt sup̄ de acquirē. here. qui patri: & ad hoc quod heres non venit ad substitutionez fa
cit. s̄. de vulg. sub qui liberis. §. fi. & l. fi. pater.
k Jad patrem. legitima qr manumisit. i. emancipauit contra/cta fiducia vt insti. ō le. ag. suc. §. fi.
l Manumissoi. qr sine emancipatione factus est sui iuris: vt dignitate: vt insti. q mo. ius pa. po. sol. §. filius vel primo gradu. i. casu per imagi/nariam venditione. fo. ex rescripto prīcipis. vt insti. quibus mo. ius pa. po. sol. §. preterea: vel dic primo cōtracta fiducia vtroqz enim casu est legitimus: vt & j. l. filius. Item vtroqz casu hz vnde legitimi: lz videatur hic velle notare differentiaz: vt prio de iure ciuili fo de iure pretorio succedat & facē ad. C. ad trebel. l. ij.
m Capitis. dimi/nutione. etiam minima: & facē. s̄. vñ le. l. i. in fi. & si ta. te. l. fi. & s̄. de cap. di. l. tutelas & j. ti. l. i. §. qui mortis & insti. q. mo tu. fi. §. simili. s̄. l. i. §. si filius.
n Filius. prim'. licet nepos in succedēdo qñq̄z preueniat: vt. s̄. si ta. te. l scripto.
o Illa. capitis: diminutiōe sic insti. ad orfici. §. sciēdum & sup̄ de contra ta. l. illud. §. ad testa mēta.
p In suis. sic & supra de lib. & post. l. in suis hoc tñ accipe si velit non a/lias vt nota. C. si vt omis. here. l. i.
q Jpater. cap/tus ante mortem filij.
r Patremfa. i. fac/tum sui iuris. vt he/redem habeat ab in testato: non vt pe ta. valeant vt. j. de cap. l. q̄ si fili' & hoc sub ijcit: q̄uis cē. & ē ratio qr hic tñ lex operatur: ibi etiaz pater a quo non ī plenum est liberatus a potestate.
s Nō fuerit. i cuius potestate redit per/sonas & res: sic. C. de pac. con. l. generali.
t Juris constitutionē. post liminij quando ḍstituit vt reuerso pre fingatur nec fuisse captus. vt isti: q mo. ius pa. po. sol. §. si ab hostibus & facit. C. de suis & leg. l.

ē si p' mortē prīs pēdēte ḍditiōe filiꝰ vroreꝫ duxisset: & filiū, pcreasset & decessisset: deide ḍditio īstituti hērdis defecisset an ad hūc posthumū nepotē legitia hērditas aut ptineret. rndi qui p' mortē aui sui cōcipit: is neq̄z legitimā hērditatē ei' tāquā suus heres: neq̄z bōz pos. tāquā cognat' accipe pōt: qr lex. xij. ta. euz vocat ad hērditatē qui moriēte eo ō cui' bonis q̄ritur ī rerū natura' fuerit.
c Elsus. Jel si viuo eo cōcept' ē qr conceptꝰ quodāmō ī rez natura cē existimatur.
i Julian'. Tē ptor edcō suo ,primitatis noīe bōz pos. pollicet' his q ōfuncto mōtis tpe cognati fuerit' nā q̄ ī ḍsuetudine nepotes cognati appellāt: ēt eorū p' quorū mortē ḍcepti sūt: nō ,ppie sz p abusionē potius accidit'.
d Si qs pgnātē vroreē reliqſſet & nīez' & sororē: si viua vro re mr̄ mortua fuisset deinde vror mortuū pepisset ad sororē solā legitima hērditas ptiet qr certū ē mr̄em eo tpe decessisse quo legitima hērditas ad eā' nō ptinebat.
th Arcel.
f Jex pluribꝰ legitimis hērdibꝰ q̄dā ōmiserit adire hērditatez vl' mortē l' q̄ alia rōe īpediti fuerit quomin' adeāt reliqs qui adierint accrescit illa portio: & lz decesserūt añquā accrescceret: hoc ius ad eorū ptinet' hērdē alia cā' ē īstituti hērdis & cohērdis substituti. huic. n. viuo ō ferē ex substitutiōe hērditas: nō ēt si decesserit hērdē ei' segē.
th Ode.
f Jad prem māumissoē filij ī/testati legitia' hērditas puēiat: vl' nō māumissoi' bōrū pos. cōpetat: mr̄ defūcti sūmouebit'.
Capitis diminu m Ode. tiōe' peunt legitie hērditates q̄ ex lege. xij. ta. veniūt siue viuo aliquo: siue añquā adeat hērditas ei': capitis diminutio itercessit: qm̄ desinit suus hrs vl' agnat'. recte dici. q̄ āt ex legib' nouis aut ex senatusco. non vtiqz admittūt'.
i Dē.
f Ali' pri agnat' ,primus' est.
n Illa feia aut suos c Ali'. bz hērdes vl' desinere bēre pōt pp capitis diminutionē'.
i Dē.
f In suis' hērdib' aditio nō ē necessaria qr statim ipso iure hr̄des existūt.
p Papinia.
f Jpater' apud hostes moriat defuncto iā ī ciuitate filio credimus patremfamilias' decessisse: quāuis patria potestate quādiu vixerit nō fuerit' in plenuz liberatus itaqz heredez habiturus est iste nō reuerso patre: sed & si postliminio non redierit pater iam defuncto filio quicquid medio tempore p euz

apud hostes.

u Pater constat.vt ꝛ.C.de pac.pactum ꝛ.C.de inutil.sti.l.ex eo ꝛ .C.de inof.testa.l.si qñ ꝛ de col.l.pactū:ꝛ quod ibi no.

x Cautiões illicitas secus si fuerit licite vt.s.de po.l.i.§.si cõuẽit.

y Ad senatusconsultuz tertul. Succedit matri filius per officianum. Inuidiam portans eõ tertul.

z Sue ingenua. Sic econtra.j.l. pr.in prin.ꝛ facit.s. vnde le.l.iij.in fi.

a Captus sit. quid iuris sit quero ꝛ Rñ cum certum ꝛc.

b Eis.s.filijs.

c Placuit vt ꝛ supra de his qui.vt in di.l.pe.ꝛ sup̃ de bo. pos.contra ta.l.illud in fi.ꝛ ad sill.l.iij.§. eleganter.

d Ad matris.nisi sit illustris:cui non succedunt spurij cum legitimis:nãles cuz legitimis sic vt .C.ad officia.si qua:ꝛ facit insti.ad offi.§.nouissime.

e Interdũ quesito. ꝛ ingenuo nato. az. vt.C.ad offi.l.si.ꝛ facit supra.t.i.l.i.§.queritur ꝛ.j.l.pr.§.ꝛ in seruitute.

f Cũ ea tñ.vt.j.de capti.l.diuus.in fi.ꝛ C.de cap.l.i.

g Qui mortis.si postea sic insti.de cap. di.§.quod aũt ꝛ.j.§. pinde ꝛ.j.l.pr.§.ij.

h Restitutus.vt ꝛ infra ỏ sen.pas.l.fi.

i Ad legitimã.ꝛ etiam ad testãriã vt.C. de inof.te.l.iij.

k Unde cog.sic. s. vñ cog.l.i.§.si qua.ꝛ ỏ inof.test.l.posthum⁹.

l Ex oi parte.hec ỽba expone.vt no s. de ven.i pos.mit.l.fi.

m Qui operas interpretatione interpretor corrigor:vt hic. Itẽ hoc verbũ aptius expone.vt .C.de le.ꝛ con.l.fi .itẽ arrogo itẽ ,progo:vt.s.ỏ ori.iur .l.i.fz õ corrigo.i. addo.vt i autẽ. q.mo.na.ef.le.in pri.

n Placuit eum .q locaui operas suas vel cũ bestijs pugnaret de alio enim non loquit:qz alius non admittitur vt infra. §.capitis.

o Petierit.fm ta. vt supra de se.ta.l.ij. §.i.

p Contingẽs qz fuit minima.

pa Legitimã .i .que ex ,officiõ defertur que legitima dicitur vt insti.ỏ perpe.act. in prin.

q Non punitur.facit.s.ti.i.l.capitis cũ concor .ꝛ insti.de le. ag.tu.§.fi.ꝛ supra.e.l.§.qui mor⁹is.

r Diuinatur.mi.ca.di.ꝛ hoc verum cum per se.con.defertur:secus ĩ bo. pos.vbi distinguitur ante vel post:vt supr̃ vnde lib.l.fi.ꝛ de contra ta.l.nõ tantum.§.si emancj.filius pre.

s Magna.i.non minima sic.s.de dolo non debet in fi.

t Uel pro saltem.

u Eor.i.ceterorum descẽdentium ꝛ datorum curie ꝛ ex concubina postea vxore facta:vt insti.de here,ab inte.§.i.non dicas qꝫ oẽs ỏ scendentes simul succedãt vt.s.e.ti.§.ita tñ.sed simul i.ante transuersales:vl dic etiã nepotem qñqz cum filijs vocari vt insti.de ,her. ab inte.§.cum filius.

x Hereditatem.s.matern̄am.

y Antiquum.i.lex.xij.tab. que vocat agnatos tantum exclusis filijs per offi cianum.

z Ideo idest verbum.nemo ideo ponitur.

a Patrono defertur.etiã postposito fratre liberte secundũ quosdam quod dic vt.s.de bo.lib.l.liberto.

b Si quis verba. i. supra dicta.s.si nemo.ꝛc.

c Volet.s.si nemo filiorũ.

d Non vult.si penitet vt ꝛ infra de ver. obli.si quis stip.

e Jus antiquũ .i. legem. xij.ta.s.vt agnati admittãtur:sz.ỏ.s.de suc.e.l.fi.vbi semel exclusis per aditionem primi postea non admittitur.So.ibi idẽ qꝫ hic dicã in testamento vt abstinente herede p̃ in inte.rest. qui iam adiuerat :admittitur substitutus si velit nec eni cogitur nisi sit de necessarijs qz tunc distinguitur sit soluendo hereditas vel nõ vt.s.de acquir.hered .si minor ꝛ ỏ mio.l ꝛ si sine.§. sed qꝫ papi.ꝛ facit.j.l.pri. §.si bonoꝝ ꝛ.§.sed ꝛ si mr̄: §.qꝫ aũt diximus.

f Qui tũc.cum filius non vult.

g Cõsãguineũ.i.fratrem.

a Defis.s.defuncte.

b Succedenti.p successorium edictum.

c Quod ait senatus.p officia.cuius verba non habemus plene:sed forte erant que iudicata sunt cõtra filium pro agnatis ꝛc.

d Jus fuit.aĺ sñia non valet vt.C.si a non cõpe.p totum ꝛ.j.de re.iu.si se.§.condemnatis.

e Bona ,fide.de hoc dic vt.s.de transac.sub preter tu instru.

f Uel cõsensu. pacto gratuito de non petendo vl lõgo ꝛc.i.longissimo:vt.C .ỏ iure de.l.iz ꝛ.l.si curatoris

g Sue ingenua.l.prece dẽs principaliter ỏ officiõ hic de tertullião dic.

h Commõz .vt succedat filio.

i Vulgo qsiti.sic insti . ad tertul.§.fi.ꝛ.s.vñ.co.l.ij.ni si sit mater illustris: vt ar.

quesitum est habebit:ꝛ nõ est mirũ si peculium quoqz defuncti prudẽ filij defertur patri cum ex eo natus potestatis ipsi⁹ fiat per sui pensi turis cõstitutionem[t].

De.

Pater instrumento dotis compẽdit filiaz ita dotem accepisse ne quid aliud ex hereditate patris superaret:eam scripturam iuris successionis non mutasse constat[v]. priuatorum enim cautiones[r] leguz auctoritate non cẽsseri.

Ad senatusconsultuz tertullianũ ꝛ officianum[r].

u Ulpianus.

Sue ingenua[s] siue libertina mr̄ est:admitti possunt liberi ad hereditatem eius ex senatuscõsulto officiano. Si ea sit mr̄ de cui⁹ statu dubitat vtrũ mr̄fa.sit an filiafami.vtputa quoniam pr̄ ei⁹ ab hostib⁹ captus sit[a] cuz certũ esse cepit mr̄fa.esse liberi ad successionez eius admittent.vnde tractari põt.an medio tempore dũ status pendet succurri eis[b] p̃ pretorẽ debeat:ne si medio tepe decesserint nihil ad heredem trãsmittant:ꝛ magis est vt subueniat:vt ĩ multis casib⁹ placuit[c]. Sz ꝛ vulgo quesiti admittunt ad mr̄is[d] legitimã hereditatẽ. Interduz ꝛ ĩ seruitute q̃sito[e] erit concedẽda legitima hereditas:veluti si post mortem fideicõmissarie libertatis mr̄is sue factam natus sit:certe si post manumissionẽ mr̄is fuerit natus:lz in seruitutem cõcept⁹:ad legitimã ei⁹ hereditatẽ admittetur:sz ꝛ si apud hostes cõcept⁹ꝛ ex captiua ,p̃creatus cuz ea[f] redijt p̃m rescriptuz ĩperatoris nostri diui pr̄is eius ad iuuium tertullianum:poterit ex hoc senatusco sulto admitti quasi vulgo quesitus fili⁹. Qui mortis tẽpore mr̄is cuius romanus fuit si añ aditam hereditatem in seruitutem deducat:legitima hereditas non defertur: nec si postea[g] liber factus sit:nisi forte seruus pene effectus: beneficio principis sit restitutus[h] sz ꝛ si mr̄is exsecto ventre fili⁹ editus: sit magis dicẽdũ ẽ:hũc quoqz ad legitimaz[i] hr̄editatẽ admitti.nã ꝛ istitutus p̃m tab.ab itestato vnde cognati[k] ꝛ mr̄ tomagis vnde legitimi hoz possessionẽ petere potuit:argumẽto ẽ qꝫ pẽter ĩ pos.ex oi pte[l] edicti mittit. Qui opas suas vt cũ bestijs pugnaret : locauit quiue rei capitalis dãnatus:neqz restitutus ẽ:ex senatusco sulto officiano ad mr̄is hr̄ditatẽ nõ admittebat:sz hũana iterp tatiõe[m] placuit eũ[n] admitti. idẽ erit dicẽdũ ꝛ si hic fili⁹ in eius sit ptãte qui ĩ cã sit suprascripta posse cũ ex officiano admitti. Sed si mr̄ testamẽto facto filiũ heredez scripserit vnũ sub ꝺditiõe cũ plures haberet:si cõditiõe pendente hoz pos. petierit[o] ꝛ postea ꝺditio defecerit: equũ ẽ:ceteris etiã filijs legitimaz hr̄ditatẽ nõ auferri:qꝫ ꝛ papinian⁹ li.xvj.qõnum scripsit capitis minutio saluo statu cõtingens liberis nihil nocet ad legitimã[p] hereditatẽ.nã vet⁹ sola hereditas que lege. xij. tab. defert capitis diminutiõe p̃imit:none vel ex lege vel ex senatusco.delate:non p̃munt[q] capitis diminutiõe. Proide siue quis añ delatã siue post delatã capite minuat[r] :ad legitimã hr̄ditatẽ admittetur nisi magna[s] capitis diminutio iterueniat vel[t] q̃ ciuitatẽ adimit vtputa.si deporteť. Si nemo filiorũ eorũ[v] ue quib⁹ sit legitima hereditas deferť volet ad se eã hereditatẽ[x] ptinere:ius antiquũ[y] ẽ hoc ío[3] dicit vt quãdiu l vn⁹ fili⁹ vult legitimã hr̄ditatẽ ad se ptinere ius vet⁹ locũ nõ habeat itaqz si ex duobus alter adierit:alter r̄pudiauerit hr̄ditatẽ:ei portio accrescet ꝛ si forte sit fili⁹ ꝛ p̃on⁹ repudiãte filio p̃ono[a] deferť. Si qs adita mr̄is hr̄ditate p̃ ĩtegrũ restitutionẽ fuerit abstẽtus:an ius ãtiquũ possit locum hẽre:ỽba[b] admittũt vt possit si volet[c] ad se iquit eã hr̄ditatẽ ptinere : nam ꝛ hic nõ vult[d] ꝛ si aliquãdo voluit ꝛ dico posse ius ãtiquũ[e] locum habere. Utrũ autẽ ei deferť successio qui tũc[f] legitim⁹ deprehẽdit an ỽo qui tũc fuit cũ filio deferť vtputa,pponam⁹ fuisse defũcte cõsãguineũ[g] eius filiũ: ỏliberãte filio defũcte cõsãguineũ obijsse mox filiũ repudiasse mr̄is[a] hr̄ditatẽ: an cõsãguinei fili⁹ admitti possit. ꝛ iulian⁹ recte putat circa tertullianũ locum esse succedenti[b] agnato. Ỏ ait senat⁹[c] : q̃ iudicata transacta finita ue sũt:rata maneãt: ita ẽlligendũ est:vt iudicata debeamus accipere ab eo cui iudicandi ius fuerit[d] trãsacta.s.bona fide[e] vt valeat transactio:finita vel consensu[f] vel longo silentio sopita.

Dez.

Sue ingẽua[g] sit mr̄ siue libertina habebit tertulliani p̃mõz[h] filiuz aũt vel filiã accipe debemus siue iuste sint,procreati:vl vulgo quesiti[i].idqz in vulgo q̃sitis ꝛ iulian⁹. lviij.lib.dig.scribit.sed si filius vl filia libtini sint effecti: mater legitimã hereditatem vendicare nõ potuit quoniam mater esse omnis filiorum desijt:idqz ꝛ iulianus scripsit ꝛ cõstitutũ ẽ ab impatore nr̄o.

C.ad orfi.si qua illustris.
k Sed si filius.sint effecti.qr facti serui ꝛ postea manumissi vt ꝛ.s̄.l. ꝓx. §.qui mortis ꝛ supra vnde cog.l.is qui.
l Concepit.facit.ad hoc insti.de ingenuis.
m Et si libera.infra de sen.pa.l.finali.
n Item si adhuc. retinet eundē casum:alias eēt idē q.s̄.ibi sed ꝛ si in serui.
o Dost mortā.s̄.l.pri.§.i terdum cum concor.
p Apud hostes.l.pr.§. sz ꝛ si apud hostes.
q Redempta.C.de cap.l. pzeses.
r Famosa.i.infamem.
s Impuberem. decessisse ꝛ sic mater admittitur.
t Admitti.ipsa ei arrogatiōe irrigatur pupillare testamentū:vt.s̄.de adop.l. nec ei.§.eoꝛ:ꝛ dic adimtti ex se.con.si factus sui iuris decessit:si aūt in familia adoptiua tunc ex stip.expsa vel tacita vt.s̄.de adop. l.non aliter ꝛ.l.his verbis.
u Libēi. liberi nomiatiui defuncti genitiui casus.
x Eius.s.defuncti.
a Non sui.suba. excludūt matrem.
a Possessores ꝟo.vt emācipati.
b Males.sub.ꝛ legitimi.
c Admittunt.ꝛ non si fuerūt exheredati vel emācipati de sinunt esse liberi.
d Eqor est.facit.s̄.de fideicō.li.l.cū queritur.§.fi. ꝛ in §.si quis.
e Et filiā.filia.n.nō vt: sua nec vt agnata pōt vocari: qr mutauit familiā: restat ergo vt voceť vt cognata.
f Cessauerit.i. repudiauerit:sed tm̄ per vīs cognati cum sit adoptiua ab alio.
g Succedit.successorio edicto.
b Deteř pōt vīs cognati.
i Non posse.differtur ergo etiā pro sua parte vt. j. §.etiam si sit.
k Sperat.s.mř per se.cō. si filia repudiauit ꝛ facit.s̄ de bo.li.si filius.§.cū filio.
l Si bonor abstinuerit. abstinet hic heres exheredatus: alibi dicit qō repudiat su vt.C.de le.here.l.defuncti: ꝛ vtrūqz ipropꝛie vt insti. de here.qua ꝛ dif.§ exheredatus ꝛ facit.s̄.eo.l.i.§.si adita:sz ꝓ.s̄.ō succ.edic.l.fi.so.ibi.
m Immixtus.p.i inte.resti.quod pōt:vt.s̄.de minor l.si sine.§.restitutus.
n Si quis.missus sit.s. mř nomine ventris que possessionon tribuit ius.
o Bonorus pos.vīs liberique tribuit ius i.pprietate.
p Agnascit. sz quomodo pōt nō agnasci cū viueret si pr̄ tpe quo hic nascit i potestate sua eēt.vt isti. de tute.§.fi. Nī nō agnascit. i.n̄ fit eius heres vt filius q ꝛ agnatus est:vt.s̄.ti.i.filius oz ergo q vel adeat de iur cōi:vel petat bo.pos.vt exeludat mřem a tertul. ꝛ sz hoc collige hereditatē non aditā non transire ad superiores.sed quidā ꝓ:ꝛ hic dicūt loqui de nepote nato ex emācipato q si est suus vt qr ante emācipationē fuit conceptus:trāsmittit etiā non aditā.al' nō sed certe his obstat qr dicit pr̄i:sz pūt dicere.i.parēti ꝛ,p eis.C.de suis ꝛ le.heř.apō hostes.
q Bo.pos.p,pcuratorē eius.quod fieri pōt vt.C.de cura.fu.l.fi.§.

Sz si[k] i seruitutē cōcepit filiuz ꝛ manumissa ediderit ad legitimā eiꝰ hr̄ditatē admitteť: idēqz ꝛ si serua pene concepit ꝛ restituta ediderit. hoc idē ꝛ si liba[m] cōcepit ꝛ ediderit ſua pene mox restituta ē.sz si libera ꝓcepit ꝛ i ſuitutē redacta edidit mox manumissa ē ad legitimā hr̄ditatē eiꝰ admitteť.itez si adhuc[n] prægnās mānumissa ē:dicēdū erit ,pdesse. Et i ſuitutē editi filij ad legitimā hr̄ditatē mř admitteť vtputa si pꝰ morā[o] factā i fideicō. lībtate petit vl' apō hostes[p] ꝛ cū eo redijt vl' si redēpta[q] edidit. Si mulier sit famosa[r] ad legitimā hr̄ditatē libero rū admitteť Impuberē cui pr̄ fas ta. fecit:tūc certū ē intestatū decessisse[s]:cū ōmisserint substituti hr̄ditatē eiꝰ q̄re ꝛ si ipubes sit arrogatꝰ dicēdū ē mřez adbona eiꝰ admitti[t] q̄ bēret si itestatꝰ decessisset. Liberi[v] defūcti sui qdē obstabūt mri eiꝰ[r] tā virilis sexꝰ quā feminini tam naturales quā adoptiui matremqz eiꝰ excludūt bōrū pos.[a] ēt nō sun[a] ꝛ quidē soli naturales[b]. Adopti ui āt libi pꝰ emācipationē ita admittūt[c]:si ex liberis naturalibꝰ fuerit vtputa nepos naturalis ab auo ad optatꝰ:nā sz sit emancipatꝰ bōrum pos.accepta mř obstabit:si ꝟo apō hostes ē filiꝰ vel nasci sperať pēdet ius mřis donec redierit:vel nascať sz si sint sui hr̄des verū hr̄ditas ad eos nō ptineat:videamꝰ an mř admittať:vtputa abstinuit se heřditate. Africanus ꝛ publiciꝰ tentant dicere i casu quo abstinēt sui mřez venire ꝛ tūc ei obstēt quotiēs rem hēbrent ne nudū nomē sui hr̄dis noceat mri q̄ sīia equior ē[d]. Sz si quis decesserit relicta filia quā i ad optatiōe legitime dederat:ꝛ mře relicta diuꝰ piꝰ decreuit cessare senatuscōsultū tertullianū ꝛ simul eē admittēdas ad bōrū pos.vnde,primi cognati mřez ꝛ filiā[t] sz ꝙ idē iuliaꝰ scripsit mřez ex senatusconsulto nō posse admitti si filia i bōrū pos. petēda cessauerit[r]:verū nō erit succedit[l] enī filie:ꝛ iō dicēdū erit matrē donec filia bonorū pos. petere pōt[h] bōr. pos.accipe nō posse[i] qm̄ succedere q̄si legitima spať[k] Si bōrū pos.accepta filiꝰ emācipatus abstinuerit[l] se hr̄ditate:ꝙ i itegrū restitutionē verū ē senatusco. posse locū hēre:sed si fuerit rursus imixtꝰ[m] rursus oz mř abstineť Si qs ex liberis dū ē i vtero in possessionē missus[n] sit:mox natꝰ sit:ꝛ añ bonorū pos.[o] accepram decesserit :an mri noceat videdū q̄si bōrū pos.ꝛ puto nō nocere si nō suꝰ prī agnascit[p]:neqz enī sufficit mitti i possessionē nisi natꝰ quoqz accepit bōrū pos.igit.ꝛ si furioso decreto petita sit bōrū pos.ꝛ prꝰ quā ipe sit mētis ꝓpos factꝰ ꝛ bōrū pos.[q] petierit desserit mri nō obstabit. Sed si quis cū status cōtrouersiā pateret carboniānā[r] solā accepit: an noceat mri bōr pos.[s] q̄situ ē quidē:sed cū hoc tpe[t] finať:dicēdū ē mri pꝰ tps nō nocere:aut si ipubes decesserit:mrēz posse admitti. Sz si i fāti[v] p tutorē petita sit pos.lz statiz decesserit:dicēdū erit mri obstitisse.nō.n.similis[x] ē ei q̄ furioso dař. Ita demū ꝟo mř a senatusco. bñficio excludit:si filiꝰ adijt legitimaz hereditatē:ceterū si ōmisserit legitimā hr̄ditatē mř ex senatusco.tertulliano admitteť[y]:sz si nō sit solꝰ ille filiꝰ legitimꝰ hr̄s lz sint qui cum eo admittāť:nec i ptē corū mř ex senatusco.erit vocāda. Obijcit mri pr̄[z] siue i vtriusqz bōis tā filij quā filie:siue heres[a] siue bōr possessor exīstat. Sz neqz auꝰ neqz ,pauꝰ i tertulliano mri nocēt quāuis fiducia[b] cōtraxerit.pr̄ ār tm̄ naturaľ ꝛ nō ēt adoptiuꝰ[c] noceat mři:veriꝰ enī ē cū pr̄[d] eē desierit a[e] mře eū excludi:sz nec ad bōrū pos.cōtra ta. eū admitti cū pr̄ eē desierit vndecū qz[f] aūt accepit bōr pos.pr̄ naturalis siue legitimus siue cōtra ta[s]. ex quauis pte excludit mřem. Si sit agnatꝰ defūcti ꝛ naturalis pr̄ sit i adoptiua fāilia ꝛ mř mrēz admittimꝰ qm̄ pr̄ez agnatꝰ excludit[b].
Si sit ꝓsāguinea[i] sorꝛ defūcti et mř sit ꝛ pr̄ adoptatꝰ l'emancipatꝰ[k] si cōsāguinea velit hēre heřditatem mřem ex senatusco.vna cū ea venire ꝛ pr̄em excludi[l] plz si cōsāguinea repudiet matrem ex senatusco. pp pr̄ez nō venire:ꝛ quāuis al's nō soleat mř expectare ꝓsāguineā: velit necne adire hr̄ditatē[m]:nūc tamē expectať:an cōsāguinea ē q̄ pr̄em excludit:repudiāte ergo ꝓsanguinea bōrū pos.hēbit mř cū pr̄e quasi cognata:sz ꝛ in hac mora[n] patieť: nec añ accipiet bōrū pos. quā pr̄ petierit:qm̄ ōmittente eo pōt ex senatus cōsulto succedere. Sed ꝛ si ipa mř[o] eadē sit ꝛ sorꝛ cōsāguinea vt puta qm̄ pr̄ mřis nepotem suū ex filia adopauit:sit ꝓterea ꝛ pr̄ naturalis hec mř si quidem mř quasi cō sanguinea veniat[p] excludet patrem si ius ꝓsanguinee repudiauit[q] vl' capitis dīminutione[r] amisit ex senatusco consulto venire propter patrem non potest repudiante vero patre rursus ex senatusco consulto potest venire. Si mater hereditatem filij

i.sed habeť,p non petita:si in furore decedat vt.C.de cu.fu.l. fi.§.sin autem.
r Sz si quis.carbonec tribuit ius: sicut nec vētris vt.s̄.si qs.
s Possessio carbonia.
t Sz cuz hoc tpe. s. car.finit. n .petenda āni cursu ex quo scit ꝓtrouersiā sibi fieri vt.s̄.de car.edi.l.iij. in fi. Itē petita ea finit pubertate vt.j .e l.§ impuberi hic ergo vel nō fuit petita ꝛ eodē tpe āni finita est cū ordinaria: qa sciuit sibi eā deferri: ꝛ hec extraordinaria qr scit sibi cōtrouersiaz referri vt.s̄.de car. edic.l.iij.§.fi.ꝛ ita mř admittit vl' si petijt car.edic.l.iij.in fi.
u Sed si infanti. al' in libro dñi ac. ē vel si impubes ēt.
x Non.n.similis sz hoc itellige. C. q ad mit.ad bo.pos.l.ifāt.
y Ita demū admittať.puta alij filij q lz repudient quādiu vnus vult mř nō admittit:vt.s̄.e.l.i §. si nemo:vel dic sūt nepotes ab alio q in locū sui patris cum patruo vocanť vt insti. de here.ab inte.§.cū filius.
z Obijcitur. pater qui emancipauit alias non haberet heredem fm hec iura.
a Siue heres .qr ꝓcta fiducia emācipauit sine bo.pos.qr nō contracta:vt ꝛ supra ti.i.l.si ad patrem:ꝛ insti.ad tertul.§.prę ferunt ꝛ.C.e.l.ij.
b Fiducia .i .emancipauerunt cōtracta fiducia.
c Etiam adoptiuꝰ nisi in casu vt infra. eadem.equissimum§. §.i.
d Cum pater. semper dicas post emancipationez:vt modo notaui.
e Desierit. adoptiuus post emancipationem vt supra vīi liberi.l.liberi.
f Undecunqz legitimus.puta per vīs de legitimi:quando ꝓtracta fiducia emācipauit.
g Contra ta. quando contracta fiducia vel non emācipauit.

b Si sit excludi. si vnico vincentem ꝛc. vt hic ꝛ infra de di/uer. ꝛ temp.prę. l. de accessionibus.

i Consanguinea. s. ex eodem patre.

Vel emancipatus a patre naturali vel etiam adoptiuo.

l Excludi per sororem cum extra familiã est pater.

m Adire. hereditate quia statim pro sua parte accipit mater: vt insti. ad tertul. §. sorores.

n In hac mora. facit supra. ea. §. sed si quis decesserit. in fine. ac.

o Sed ꝛ si ipsa. scilicet mater.

p Veniat. fuit ergo nepos patre adoptiuo emancipatus alias non haberet hereditem secundum hec iura: sed secundum hoc videtur desinere esse ꝛ sorores vt institu. de nup. §. intereas sed Respon. hic non desinit habere ius sororitatis: quãdo ab auo fuit eius filius adoptatus vt supra. eadez. l. §. liberi.

q Repudiauit. repudians vno iure potest venire per aliud vt ꝛ. C. de iure deli. l. suũ.

r Diminutione. minima qꝛ ipsa sit emãcipata sed quare: ꝛ hic nõ retinetur ius sororitatis post cadi. Respon. ibi. erat ciuile ꝛ naturale vinculum: hic naturale tantum.

s In bonorum possessione. vnde legitimi vt ꝛ supra vnde lega. l. ij. in fi. ꝛ. l. iij.

t De adeunda. per tertul.

u Diximus. supra ꝓxi. §.

x Patruus non tamen debet sic contra supra. eadem. l. i. §. vtrum.

y Decederet. filius

z Si mater. vendicandorum. si moriatur impubes non alias vt. C. ad tert. omnem ꝛ. l. matris ꝛ de legi. here. sciãt ꝛ hec omnia. j. exponit.

a Ait enim. constitutio diui pij vt supra qui pe. tu. l. ij. §.

filieue non adierit ex senatusconsulto terbelliano i bonũ possessionẽ antiquum ius seruandum est. cum enim est platio matre omittente senatusconsulti beneficium ius succedit vetus: z si mater repudiauerit bonorũ pos. de adeunda vero hereditate deliberaret dicendũ erit agnatum non succedere quoniam nondum verum est non adijsse. matrem qꝛ autem diximus ius antiquum seruari matre non adeunte cui persone deferatur hereditas: videndum est vtrum ei que nunc ꝓxima iuenietur cũ mater repudiat an ei que fuerat cuz intestato decessisse certuz cẽt: vtputa fuit patruus cum itestato decederet patrui filius cum mater repudiasset patruo nõ duz delata hereditate atqz ideo defuncto eo matre deliberante patrui filium vocari. Si mater non petierit tutores idoneos filijs suis dari vel prioribus excusatis siue reiectis non confestim aliorum nomen ediderit ius non bz vendicandorũ sibi in bonorum intestatorũ filiorꝫ: ꝛ quidem si non petijt incipit in cõstitutionem. ait enim vel si non peteret sed a quo non peteret loquit quidem de prętore constituto. sed puto etiam in ꝓuincijs locum habere etiaz si a magistratibus municipalib9 non petat. Quoniaz ꝛ magistratibus municipalibus dandi necessitas iniũgitur: quid si petijt sed admonita vel a libertis vel a cognatis an incidit in senatusconsultũ: ꝛ puto eam incidere si compulsa fecerit: non si competere non cuncta ret admonita ẽ. Quod si pater eius peti ꝓhibuerat tutorem quoniam per matrez rem eorũ administrari voluerit incidit si nec petat. nec legitime tutelã administrat qꝛ si penit egenis filijs nõ petit: ignoscenduz est ei. sed si forte absens a libertis preuenta est: vel ab alijs dicendũ est eam non excludi nisi forte cum frustare. ur id cõingit. filijs autem non petendo punitur: vtiqz ꝛ filiabus quid si neponbus similiter nõ petendo punitur. quid si curatores nõ petit verba rescripti deficiunt: sed dicendum est si quidem impuberibus curatores non petit eandem esse rationez si iam puberibus cessare debere qꝛ si cũ pgnãs esset bonis non petit curatorem dico in sententia icidere. nam ꝛ si apd bostes habuit impuberez. idẽ erit dicendum qꝛ si furioso tutorez vel curatorem non petit: magis est vt incidat. Non solum autem que non petit coercetur. sed ꝛ defuncto rie petijt vt rescripto declaratur vl ꝓuilegio munitum vel ornatum puta tribus tutelis: sed ita demuz si data opera hoc fecit. Quid ergo si tales petijt ꝛ susceperunt nihilominus vel detenti sunt excusata erit mater. quid si indignos vel minus abiles ad tutelam petierit: quoniam sciebat prętorem eos nõ daturum: Quid tamen si dedit eosdem prętor matris petitionem secutus: iam quidem prętoris delictum est: sed ꝛ matris punimus cõsilium. igitur si forte excusati sint illi vel improbati debet mater alios sine mora petere. ergo siue non petierit: siue non idoneos petierit punietur: etiam si dati fuerit minꝰ idonei prętore errãte. Idoneos autem vtrum facultatibus: an ꝛ moribus petere debeat: dubitatiõis eẽ potest. puto autez facile ei ignosci: si locupletes sint bi quos petijt sz si ex prioribus excusatis reiectisue non confestim aliorum nomina ediderit punitur. Quid ergo si non fuerint omnes excusati: vel nõ omnes reiecti: videndum est an ei iputetur cur in locum excusati non petijt: ꝛ puto imputanduz quid si decesserint quidam: puto licet verba deficiant sententiaz constitutionis locuz habere. Sed qꝛ diximus reiecti vtrum sic accipimus a prętore non dati an ꝛ si suspecti fuerint remoti vel ob negligentiam vel ignauiam repulsi respondeo etiam hos quis reiectos rcte dicet ergo ꝛ si latitent sed longum est: nam nec hoc ei imputetur: cur suspectos non fecit: alioquin ꝛ si latitarent potuit edicto desiderare vt eos prętor adesse iuberet ꝛ suspectos eos rmoueret si deesset. Quid si non compulit eos miscere se tutele ꝛ cum plenũ officiũ a matre desideramus ꝛ hec ei curanda sunt ne i hereditate ei obstent. Confestim autem sic erit accipiendum vbi primuz potuit id est ptoris copiaz habuit huic rei sedentis nisi forte infirmitate impedita est vel alia magna causa q etiã mandare eaz ad petẽdos tutores impediret ita tamẽ vt nullo modo annale tempus excederet. si enim mortalitate filij preuenta est: nihil matri imputetur. Tractari velle potest si pupillo amplum legatum sub conditione sit relictum si tutores nõ habuerit ꝛ puta ꝓpterea ei mr non petierit ne cõditiõe defice ret: an ꝓstitutio cesset ꝛ puto cassare si dãnuz minꝰ sit i cumulo legati qꝛ ꝛ i mgratib9 mũicipalib9 tractat apd tertullianũ: ꝛ puta dãdã i eos actoz ẽten9 pl9 erit i dãno ẽz i legato nisi forte gs putet ꝓditionẽ hãc ẽsi vtilitati publice oppugnantẽ remittẽdã vt alꝭ pleraſqz aut ẏba caullat9 iputauerit mri cur curatores ñ petierit. finge ãt plẽi9 ꝓditioz cõscriptã nõne erit mri ignoscẽdum aut hoc iputaꝭ mri cur ñ ỏsideraverit a prĩcipe ꝓditiõez rmitti ꝛ puto ñ eẽ iputãdã ego ẽt si mr ei q soluẽdo nõ erit nõ petierit tutorez puto ignoscẽdũ. ꝓsuluit enĩ ei vt minus idem diuus.

b Iniungitur. vt. §. de tu. ꝛ cu. da. ius dandi.

c Cunctaretur ideſt dubitaretur: ꝛ qꝛ pro certo proponebat petere.

d Nec legitime. quod potuit petendo a principe secunduz hec tempora vt supra de tute. l. fina. quid aũt si pater eorum matri non mandauit gerere ipsa tamen gessit ꝛ ideo tutores non petijt. Item quid si alij gesserunt sed a iudice tutelam. non petierunt: nec inuentarium fecerunt an punitur mater. Respon. aperte hic videtur dicere qꝛ incidat qꝛ nõ legitime gessit ſm az.

e Excludi. vt. C. de his qꝛ vt indi. sororem ꝛ. C. de iure fisci. l. edicto. §. cum autem.

f Impuberibus. quod fit quandoqz vt insti. de cura §. interdum.

g Cessare debere. sed ipsi sibimet. petant: vt supra qꝛ petant tu. l. ij. §. curatorez.

h Tutorem. supra de tutelis. l. qui habet in prin.

i Defunctorie. pro castrinando.

k Priuilegio. sic. s. qꝛ cu. vni. no. l. i. §. fi.

l Errante. nisi statim alios petat: vt infra. §. sz si prioribus.

m Imputanduz. nisi cum reliqui sufficiunt administrationi vt supra. qui pe. tu. l. credendum.

n Plenum officium. vt ꝛ C. qui pe. tu. l. cum a matribus ꝛ no. qꝛ quo ad suspectos est hoc consiliuz ne sit contra dictam. l. supra. qui pe. tu. l. finali. §. fi. sed quo ad cetera est necessitas sic C. de admi. tu. l. fi. §. personis.

o Confestim autem. hoc est verbum orationis recitate. s. §. si mater.

p Scdẽtis. sic. s. quis or. in bo. pos. ser. l. ij. §. in bonorum.

q Mandare. procuratori. s. quod potest. vt. C. qui pe. tu. l. cum a matribus.

r Pleraſqz. vt. C. de condi. insti. l. conditiones ꝛ. l. filius.

s Plenius. vt nec curatores petat.

t Imputandi. ꝛ sic non ẽ remittenda.

u Et si forte. ex stipulatu actione quam alias habe/ret vt supra. eo. l. i. §. impuberi.

x Admitti scilicet quo ad hereditatem: sed an idem. ordo in petendis tutoribꝰ vt prius mater q̄ alij au/diatur scilicet vt donec mater vult petere alius non audiatur: Rñ. non vt supᵃ. e. l. ij. §. sed si forte ꝛ qui pe. tu. l. ij. in fi. Item nota. q̄ ipso iure mater esse desinit vt hic.

Patrem. pone casum vt supra. l. prox. §. objcitur.

e Quissimum. s̄. c. l. ff. §. liberi.

a Auum. vt supra. e. l. ij. §. si auus.

b Protocolis. vt supra si a pa. quis fuerit ma. l. i. §. nepos.

c Conseruare. non ergo mater excludit auum quā do pater est i medio ꝛ no. q̄ hic fallit regula quam habes infra de diuer. ꝛ tēp. pre. l. de accessionibus. ff. si vnico vincentem ꝛc. nam alius vincit patrem: ꝛ pa/ter matrem: non tamē auꝰ solus vincit matrez: vt hic ꝛ supra. l. ij. §. objcitur: ni/si pater sit in medio vt hic dicitur: sic ꝛ fallit alias vt no. C. de na. li. autē licet.

d Filij. hic puncta. ff. si mater sic econtra in fra. e. l. pe.

e Filius. extensiua ꝓpter verbum valet: quod for/matur a presenti vt. j. de ver. ob. si stipulatus.

inquietetur quasi indefensus.

Et si forteʳ quis vxorem commu nis filij matrē beredē scripsit: roga uitq3 remissa autem satisdatione vt filio pubere facto restituat hereditatem nec mater ei petijt tutores: dz dici cessare constitutionem cum patris voluntatez secuta est: ꝛ nihil habenti filio tutores non petierit. qđ si ei remissa satisdatio nō fuerit ꝓtra erit qm̄ vl' ꝓp boc debuit tuto res habere: fz si forte ipubes post matris cessationē fuerit arrogatus ꝛ ipubes obierit: dicēdum erit ma tri aduersus arrogatorem nō com petere ex stipulatu actionez. Vi dendum ē matre, phibita ius suuz vēdicare: vtrum ceteros admitta/mus atq3 si mater non eēt: an ipaz berēdē dicimꝰ fieri l' aliud nomē suc cessionis inducere: sed negauimus ei actiones ꝛ inuenimus rescriptū ab imperatore nostro antonino au gusto ꝛ diuo patre eius māue maxi me pridie idus april' plautiano ite/rum consule matre remota eos ad mittiᵗ: qui venirēt si mater non fuis set ergo ꝛ agnati ceteriq3 succedūt aut si nemo sit bona vacabunt.

m Odestinus.

Patrez[r] adoptiuuz matri non obeē pleriq3 ꝓbāt. Idē.

Patris itestate defūcte beredi tatez ad omnes eius liberos ꝓtiere: ēt si ex diuersis mrimonijs nati fuerit: iuris ē. Au.

Quissimū[s] ē oēs filios matri ꝓferri ēt si' ꝓ adoptionem i fa/milia relicti eēnt. fz ꝛ nepos ex ado ptiuo filio natus ex verbis senatus consulti matri obstabit. Si ex fi lio nepotē auus manumiserit: isq3 patre ꝛ auo ꝛ matre supstitibus de cessit: potest queri quis potior esse debeat nam si mater excluserit au/uz[a] manumissorē: qui patri antepo nitur: edicto p̄toris[b] iducitur pater defuncti quo admisso: desinit sena tusco. locus eē: ꝛ rursus auus vo/cabitur. itaq3 rectius ē auo ius su/um consuare[c] qui ꝛ cōtra scriptos hr̄des possessionē bonorum acci/pe solet i Idem.

Filij[d] mater ex hoc senatusco sulto ēt si in aliena ꝓtate sit ad hr̄ditatē admittitur. Filius qui se nolle adire hr̄ditatem matris di xit: an potest mutata voluntate adi re: antequam consanguineus vel agnatus adierit videndum est ꝓ/pter hec verba si nemo filiorum vo let[e] hereditatem suscipere: qz ex/tensiua sunt: ꝛ cum verba extēsiua sunt penitentia eius vsq3 ad annū admittēda est[f]: cum ꝛ ipsa filij bo. possessio ānalis ē. i Idē.

Si quis intestatꝰ decesserit re licta matre ꝛ fratre consāgui neo: vel sorore: quamuis per arro gationem quesitus eadem iura in p/sona matris[g] seruantur q̄ i naturali bus extātibꝰ liberis. Cuius.

In suspensoʰ est ius matris si filius defuncti emancipatus deliberet de bonorū possessiōe pe tenda. i Idem.

Sacratissimi[i] principis nostri oratione cauetur: vt matris i testate hereditas ad liberos: tam ꝛ si in aliena potestate erunt: pertine at. p Ponit.

Si filiusfa. miles[k] non sit testa tus de bis que i castris acqui sierit an ea ad matrem pertineāt vi dendum est: sed non puto. magis enim iudicio[l] militum boc benefici um concessum est non vt omnimo do quasi paterfamilias. i ea re sint Quando in pēdenti est: an que/dā p̄sone possint obstar̄ matri: ꝛ ca sus tulerit vt non inducerentur[m] matri ius integruz erit q̄ medio tē pore aprehenderit[n]: veluti si filio i testato mortuo postbumus ei filiꝰ potuerit nasci: nec natꝰ sit: aut mor tuus editus vel etiam q̄ filius eius qui in hostium potestate erat postli minio non sit reuersus.

f Admittenda est. imo ꝛ videē nō vt C. de iur. ꝛ fac. ign. l. ij. que est cōtra. Solu. ibi alius iam accepe rat hic non: vt supra de mi. l. quod si mior §. sceuo. vel so. vt ibi no.

g Si quis. in per sōa matris vo lentis succedeē filio qualiter autem natu rales succedāt cum matre: habes ibi. ad ter. §. frater.

h In suspenso. ō bo. pos. vnde li beri.

i Sacratissimi po testate essent. sic eꝫ. supra. e. filij in prin ꝛ facit. C. ad or fi. l. ij.

k Si filiusfa. mi/les. qui manet in potestate vt insti. qui. mo. ius pa. po. sol. §. filius.

l In iudicio. i. vt te stentur si volen. aliaſ pater occupat iuſ pe culij vt. j. de castren. pec. l. ij. ꝛ facit supra ad. l. falci. filius. ꝛ de stip. ser. l. si seruus cō munis in prin.

m Inducerentur. in eo statu vt succedāt filio.

n Aprehenderit. sed licet de facto ap/prehenderit an vete ri est heres conside/rata veritate videē: q̄ non vt. s̄. ca. l. si in suspenso ꝛ no. supᵃ. si pars here. pe. illud i prin.

Inforciati venetijs Impressi: Arte ꝛ diligentia ioannis ꝛ gre gorij fratrum furluuieñ. ꝛ iacobi britānici brixiensis: hic finis ē. Anno ab incarnatione dñi. M.cccc.lxxxiij. iij. calēdas mai.

a
prima vacat
Soluto matrimonio
alias est.
fieri compen.
b
Aeuia tradi.
Quippiam
sed non
In ipsum
c
Presentem
Filius
de accu.
quod verius
d
Nimirꝝ
Accipere
de quod
non pos.
e
Quod in
facit.s.
R.z Jo.
veterem est
f
debeat z
vel ex causa
Pro parte
Necessarios
g
De testamentis
inter dubitationem
in eo cui
z testamenti
h
ag.suc.
au.l.i.
Remotis.
Heredem
i
pronius
Ex equis
ad hoc.s.
Moribus
k
Qui habebat.
l.quod de
Sed hic a
legatum vt
l
z est ratio
j.e.l.gerit
Si ego heres.
se.so.refert
m
ar.p.j.de
Si tamen
e.l.si non
da erat.j.
n
Si quis
obstat.j.
in eo non
quia sic
o
Si fideiussor.
dato z.l.
ser.l.fi.sed
infra.e.l.
p
fi.z.l.legatum
valet licet nil
Cum sic.q.d.
Sincatisim.
q
facit.j.qui
insolidum
l.i.§.is ita
naueri:vt.j.
r
inde.l.qui
Si iure.nolim
l.binas z.s.
onerari qui
s
Legatis.
fin Jo.z fa.
non est in littera
que sunt in
f
Si quis rogatus
esset:si scisset:
centum pro
Pater.legauit
t
Taberne.caupo
Ita videri.i.
Nam que
i.rñ.cum suis
u
De auro z ar.
ver.sig.l.
In aures.que
z in domo.vt
x
quaginta z de ali.
apparet.j.vel non
humum z ad
Stipulatio.j.
y
Post testamentum.
hereditas.z de
naturale debituꝫ
matrem non
ʒ
Ad.l.falcidiam.
scendi ita hic
Ascenderet.ipso
Auia competebat
z
fruc.earum re.
Tres partes.nec
superius
la alioquin
2
Dutat.z male.
nam pamphilus
vt insti.de rerum
ille a quo in prin.
2
Debitor.remitti.
si imponas tibi
sed.h.dicit q
s.de here.
A
Sed si nec.i.
rñ forte vt non
imperatoris fiat
Pretoris.s.
B
Suo.secus in
Eadem sola.
z sic a seipso
Cuiqꝫ trecentum
C
Si duo ad
qui de inof.
z no.q.
C.de testa.
D
Si ita.
Propter
diui.z fa.
Si pater
E
Propria.sic
Nunc parcimus
pos.proneptis
Unde vir.

DOMEIN-ARCHIEF
TE
UTRECHT

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6